

SLOVENSKO-NEMŠKI

SLOVAR

IZDAN NA TROŠKE RAJNEGA

KNEZOŠKOFA LJUBLJANSKEGA

ANTONA ALOJZIJA WOLFA

UREDIL

M. PLETERŠNIK.

PRVI DEL

A—O.

V LJUBLJANI.

ZALOŽILO IN NA SVETLO DALO KNEZOŠKOFIJSTVO.

TISKALA KATOLIŠKA TISKARNA.

1894.

Valjavec, R. 1.–5. snopič slovensko-nemškega slovarja Wolfovega.
Ljub. Zvon. 1893. 106–119. (Najstarši dodatki); 1

II
43384

DRŽAVNA
LICEJSKA KNJIŽNICA
V LJUBLJANI

IN=03000564T

Izpisani so na odejanih listkih natančno:

Z6. II. Zbornik, izd. Slov. Matica II zv. 1900 = Lužar, Narodni izrazi

Let 898: Letopis Slovenske Matice l. 1898: L. Pintar, Slovarski in besedoslovni pabirki

Let 896 " " " 1896. (Štrekelj, Primorski poznavanje tujih besed
" (Ravnihar, v slovenščini
Let. 95 " " " 1895 L. Pintar Slovarski in besedosl. pabirki
L. 94 " " " 1894 (Štrekelj, Slovarski doneski iz jžio. jez. narodovzp.
(Ravnihar, Slov. nar. vraže (dalje)

Površno pregledano:
Zbornik I. II.
Letopis 898, 97, 96, 95, 94
Domači obrti na Kranjskem. Izv. S.A. c. Sv. XVI. 289–796.

Kerša Zbirka besed, prepovsrov itd. s Tolminskega po. j. Temljin. — i.
(rokop. izročen Matici)
A. Kuhelj: zbirka belokranjskih besed, ki se v Wolf-Plet. in Illovem slovarju
nenahajo. (rokop.)
Časopis za zgodovino in narodopis 1914. p. 157–170. D. A. Slovarski doneski iz Brežiškega
okraja (Prevalje Št. Časop. z. zg. i. n.)
Tuma, Nekaliko morfologije in terminologije za alpiniste. Plan. Vestnik XV in VI.
Štrek. Prav = Štrekelj, O Levčevem slov. pravopisu in njega kritikah 1911

II.

Pripomnje.

Ko je bil l. 1860. nemško-slovenski del *Wolfovega* slovarja dotiskan, začel se je deželni zbor kranjski za to brigati, da bi kmalu tudi slovensko-nemški del prišel na svetlo. Dopisovanje deželnega odbora je imelo ta uspeh, da je precej po dokončani zapuščinski obravnavi knezoškof *dr. Vidmar* imenoval poseben odbor, kateremu je bila dana naloga poskrbeti, da se dobodo potrebni rokopisi, da se uredi gradivo ter začne tiskati slovar.

Kupili so najprej *Zalokarjev* slovensko-nemški slovar (1100 pol rokopisa). Potem so se obrnili do *O. Cafa,* in tudi on jim je poslal svoje bogato gradivo (več zabojev drobnih listkov, na katerih so bile posamezne besede z razlago in citati zapisane). Tudi profesor *dr. F. Miklošič* je dal svoj slovensko-nemški slovar (rokopis v štirih zvezkih, obsegajoč 287 pol) odboru na porabo. V pismu do deželnega odbora z dné 12. junija l. 1868. (gl. *Dr. Vošnjak:* K zgodovini *Wolfovega* slovensko-nemškega slovarja, v „Ljubljanskem Zvonu" XIII. p. 236) omenja knezoškof *dr. Vidmar* med pripravljenim gradivom tudi neko „zbirko besedi v abecednem redu poslano po gospodu *Kočevarju*" in „rokopis slovarja brez imena". To gradivo je odbor izročil *Fr. Levstiku,* da bi je uredil in za tisk pripravil. *Levstik* je kmalu po „Novicah" priobčil nekoliko besed po slovarsko raztolmačenih, da bi pokazal, kakšen bi moral po njegovih mislih biti slovar. Za tak slovar pa takrat nabrano gradivo ni zadostovalo. Zato je začel najprej skrbeti, da bi gradivo pomnožil. Lotil se je izpisavanja besed in rekov iz raznih virov. V njegovi rokopisni ostalini se nahajajo izpiski iz nekega starega evangelija (rokopisa), iz *Schönlebenove* izdaje *Hrenovega* evangelija, iz predgovora *Kuzmičevega* evangelija, in več drugih takih manj obsežnih reči. V *Miklošičevem* slovarju (rokopisu) je s svinčnikom pripisaval izpiske iz *Pohlinovih* „Bukev za kmeta" in drugih starejših pisateljev, kakor tudi besede slišane med narodom (največ iz Lašč na Dolenjskem). Ker ima slovenščina mnogo tujih besed iz sosednjih jezikov, zlasti iz nemščine in laščine, začel jo je preiskavati glede na take besede. V ta namen je pregledal ves *Schmeller-jev* slovar bavarskega narečja ter je vse tiste besede in reke slovenske, katerih se je o tej priliki spominjal, zapisaval na posebne pole in razlagal, bodi si da so po njegovem mnenju bili iz bavarščine vzeti, bodi si da se je v drugem obziru dalo kaj primerjati v obeh jezikih. Zapisaval je tudi mnogo tega, česar se je spominjal iz živega narodnega govora. Tega gradiva je v ostalini njegovi 161 pol. Ravno tako je tudi pregledaval *Boerijev* slovar benetskega narečja ter svoje opomnje zapisaval na manjše pole. Ali začelo se je posebno iz deželnega zbora kranjskega oglašati mnenje, da utegne biti delo preobširno zasnovano, in da se bo tako izdava slovensko-nemškega slovarja zavlekla še za mnogo let. Začeli so priporočati, naj se izda manj obširen slovar,

gózelj, zlja m. dr. Gutenberka (Sutor) Štrek. Let.
99. 14. prim. guza.

grabica dr. Krajavin Tenljine (valm) — Kenda
grabišica v Šumal kašna (nam. greb- /
Let. 898. 165.

gožba = goščí) Pleteršn. (nam. gožva).
góževec = šipek (roza canina) Gor. (Štr.)
— Zb. II. 33. gožávka, Dgn. Čas. za zg. i nar.
gózica dr. Kapelvrzpflanza Jol.
(Radeče) — Zb. II. 33. tuđ.
gožnica, Gor. (Št. Got.) — 66.
z gozko (= žleby. obroč) dr. prezGor. (žel. Klin.)
za kolage zvezan s stango, Šmomlje (Št.)
Časop. z. 99. 1. n. 914. 867.

Ko je bilo v treh letih gradivo v *Cafovem* smislu popolnjeno, imel bi bil odbor začeti urejevanje ter si delo razdeliti. Ali knezoškof *dr. Pogačar*, kakor tudi odborniki sami so se bili preverili, da po tej poti ne bi bilo ugodnega uspeha pričakovati. Vse je kazalo, da bode delo obširno in težavno. Skoro vsi odborniki pa so imeli svojega stanovskega posla toliko, da bi jim bilo le prav malo časa preostajalo za uredniško delo, katero bi v takih okoliščinah le prepočasi napredovalo. Tudi je bilo jasno, da bi bilo težko pri tolikem številu urejevavcev enotnost cele osnove vzdržavati. Sklenil je torej knezoškof *dr. Pogačar* enemu izmed profesorjev, kateri bi se hotel dela lotiti, izprositi pri dotičnih oblastvih potrebni odpust ter njemu samemu izročiti urejevanje. Ponudil je delo meni, in ko sem obljubil, da je prevzamem, izprosil mi je za takrat odpust na poldrugo leto ter mi z dekretom *z dné 22. februarja l. 1883., štev. 226* izročil uredništvo *Wolfovega* slovensko-nemškega slovarja. Nj. Prevzvišenost knezoškof *dr. J. Missia* pa mi je še nadalje od visokega c. kr. ministerstva za uk in bogočastje vsako leto izprosil izmanjšanje šolske dolžnosti, da sem mogel poleg šolskega pouka, ki je obsegal po 5—8 ur na teden, izdelovati slovar. Prva tri leta mi je pri tem delu pomagal takratni prof. kandidat *A. Mikuš*. V devetih letih je bil rokopis v toliko izgotovljen, da so se začele l. 1892. priprave za tisk. Po posvetovanju z odličnimi slovenskimi jezikoslovci so se določila naglasna in diakritična znamenja, in tisk se je mogel pričeti ob koncu l. 1892.

Gradivo, ki so je bogoslovci na pole prepisali, obsega vsebino *Zalokarjevega* in *Miklošičevega* rokopisa in *Cafovih* listkov. Prav po nepotrebnem so od črke ***M*** naprej prepisovali tudi neki rokopisni slovar *Matije Majarja*, v katerem se znani njegov jugoslovanski jezik nemško tolmači.[1]) Toda prepisovavci niso v s i e n a k o prepisovali. Le majhen del tega gradiva je zvesto in natančno prepisan, z večine pa prepisovavci niso prepisavali tudi onih pripiskov, ki so na izvirnih polah *Miklošičevih* in na *Cafovih* listkih pri posameznih besedah zaznamenjevali vire.

Nekateri so celo tako prepisavali, da niti črk *Z*, *M*, *C* niso pristavljali, po katerih bi se vedelo, kaj je *Zalokarjevega*, kaj *Miklošičevega* in kaj *Cafovega*.

Kar se tiče *Zalokarjevega* in *Miklošičevega* gradiva, dale so se te po prepisovavcih zagrešene hibe popraviti, ker je bil *Zalokarjev* izvirni rokopis pridejan gradivu in mi je tudi prof. *dr. Miklošič* iznova dal svoj rokopis na porabo, tako da se je po primerjanju teh izvirnih rokopisov dalo določiti, kaj je *Cafovega*, tudi tam, kjer prepisovavci tega niso zaznamenjevali. Ni se pa dalo več popraviti, kar se je pri *Cafovem* gradivu z izpuščanjem citatov zagrešilo, ker so bili listke potem, ko so bili prepisani, uničili. Da je *Caf* sploh pristavljal vsaki besedi na listek zapisani ali ime kraja, v katerem je bila med narodom znana, ali naslov knjige, iz katere jo je bil za slovar izpisal, to zatrjuje on sam v pismih pisanih takratnemu ljubljanskemu proštu *dr. Pogačarju (z dne 4. avg. l. 1865., 29. dec. l. 1871.* in *13. febr. l. 1872.)*. Razvidno je to pa tudi iz listkov črke ***F***, ki so se slučajno ohranili; ti namreč imajo

---

[1]) Ker je na tem rokopisu zapisano, da je *Majarjev*, ne more to biti tisti v pismu knezoškofa *dr. Vidmarja* omenjeni „slovar brez imena“ (prim. str. III.); razen naštetih rokopisov pa bogoslovci niso ničesar prepisali na pole. Ni torej razvidno, o kakšnem slovarju govori knezoškof. Tudi se ne ve, kaj se je zgodilo z „zbirko besedi v abecednem redu, poslano po gosp. *Kočevarju*“, ki je v istem pismu omenjena.

omenjene pripiske, na polah pa jih ni. Ni torej moči pri besedah, ki so vzete iz *Cafove* zbirke, vselej povedati tudi vir, iz katerega je imel *Caf* besedo. Mnogokrat prepisovavci tudi niso prav čitali besed v izvirniku in so je torej napačno prepisali. Pametneje so ravnali tisti, ki so v takih slučajih izvirne listke rajši na pole prilepljali.

To na pole prepisano gradivo je različne vrednosti. Največ vredno, dasi po prepisovavcih pokvarjeno, je to, kar je *Cafovega*. *Caf* je zapisoval, kar je nahajal v spisih ali slišal med narodom „z vso marljivostjo in vestnostjo“, kakor pravi v pismu pisanem proštu *dr. Pogačarju dné 16. julija l. 1865*. V istem pismu se on „pred vsem svetom brani, da bi se mu oporekalo, da je sam besede koval“. Njegova nabirka je tudi zelo obsežna. Bogatijo jo izpiski iz vse slovenske tiskane literature, zlasti tudi iz vse ogrsko-slovenske, in iz mnogih rokopisov, zbirke besed med narodom po vseh slovenskih krajih nabranih, zlasti pa od rezijanskih, ogrskih in vzhodnoštajerskih Slovencev slišanih, kakor tudi rastlinska imena, nabrana med prostim ljudstvom. Vse to blago je kakih trideset let ali še več nabiral za slovar, kakor sam večkrat omenja v svojih pismih.

Miklošičevemu rokopisnemu slovarju je jedro izbrano besedje *Murkovega* „slovensko-nemškega in nemško-slovenskega besednika“, pomnoženo po izpiskih iz literature, zlasti starejše, in po besedah med narodom nabranih; pri obojih teh besedah so viri zaznamenjevani.

Najmanjše vrednosti je *Zalokarjevo* gradivo. Obširno je sicer zelo, ali ni po vsem zanesljivo. Le redko kje je pri kateri besedi pripisano, kje da se rabi, pa tudi ti citati niso zanesljivi. Tudi ni dvojiti, da je *Zalokar* za slovar besede narejal, pritikajoč znanim osnovam razna obrazila in kujoč tako besede, katerih ni niti v živem jeziku niti v knjigah. Ima pa tudi osnovnih besed tako čudnih in neverjetnih, da je vsaj meni nedoumno, odkod jih je sprejel v svoj slovar. Med tem plevelom pa je tudi jeklenega zrnja, med narodom nabranih besed in rekov; te je bilo treba s potrebno opreznostjo izbirati in sprejemati.

Majarjevega gradiva kot ne čisto slovenskega in le na enem delu pol pripisanega ni bilo jemati v poštev.

Cigalejev in *Janežičev slovar* so gimnazijci in bogoslovci, dasi takemu delu ne vajeni, s primerno natančnostjo izpisali.

Poznejši izpiski iz slovenske literature so bili raznoteri. Člani pripravljajočega odbora in njih pomočniki so za slovar pregledali in izpisali vse količkaj važne spise, ki so prišli v letih 1873—1883 na svetlo. Izpisovavci so se držali vodila, vsako besedo, vsako frazo, ki ni sploh znana in navadna, zapisati. Deloma so se tudi po celi stavki prepisavali, da je bilo razvidno, v kaki zvezi se rabi dotična beseda ali fraza; toda splošno se ni tako delalo.

Razen tega sem jaz sam ob počitnicah vso važnejšo literaturo starejših dob in novejše dobe najvažnejše spise še enkrat prečital in za slovar izpisal; pomagali so mi pri tem delu tudi nekateri dijaki tukajšnjega Alojzijevišča in tam stanujoči bogoslovci.

Obširnosti tega izpisavanja ni moči natančno določiti. Lahko je umeti, da je bila pri raznih izpisovavcih različna. V obče se je pa vendar vse zapisovalo, kar je bilo za slovar važno.

Med tiskom sem tudi primerjal in v dopolnilo porabljal najnovejši (3.) natis *Janežičevega* slov.-nemškega slovarja, v katerem je že porabljen 3. natis *Janežičevega* nem.-slovenskega slovarja.

Ves čas, odkar mi je bilo uredništvo tega slovarja izročeno, pošiljali so mi tudi od raznih strani večje in manjše zbirke med narodom nabranih besed ter mi podajali posamezna poročila in pojasnila mnogi rodoljubi, zanimajoči

se za slovar.[1]) Mnogo gradiva sem tudi nabral po ustnem občevanju. Nekoliko gospodov je bilo celo toliko požrtvovalnih, da so se redoma ob določenih večerih z menoj shajali na razgovor in posvetovanje o slovarskih stvareh.[2])

Samo ob sebi se umeje, da se iz gradiva, ki je tako različno in nikakor ni po enotnih pravilih zbrano, ne da po gotovem črtežu sestaviti slovar, ampak se mora sestava ravnati po gradivu. Na tak slovar, ki bi po znanstvenih načelih sestavljen verno kazal zgodovinski razvoj slovenskega jezika, z večine niso mislili tisti, ki so gradivo pripravljali. Poglavitni nabiratelj *Caf* pravi v svojih prej že omenjenih pismih, da je pravi namen temu slovarju, ki bode pred vsem za Slovence pisan, vse slovarsko gradivo iz knjig od najstaršega časa do najnovejšega in iz vseh slovenskih krajev in kotov vkup spraviti, da ta slovar ima hramba biti za vse slovensko (jezično) blago; iz njega da bodo že pisatelji za svoje stroke pametno jemali *(pismi z dne 29. dec. l. 1871.* in *13. febr. 1872.)*. V tem smislu je dopolnjeval pripravljajoči odbor že nabrano gradivo, in isto tako tudi to, kar se je mej urejevanjem gradiva dodajalo, ni imelo drugega namena. Uredniško delo je torej bilo določevati, kaj se ima v nabranem gradivu zavreči, kaj sprejeti, in razlago posameznih besed razumno razvrščevati.

Da vsega ni šlo sprejemati v slovar, karkoli je ponujalo gradivo, to je jasno iz tega, kar je bilo prej o tem gradivu rečeno. V obče je veljalo vodilo: sprejeti, kar se v literaturi nahaja in kar narod govori. Toda oboje je moralo imeti svoje meje. Ako so slovarjepisci napačno in brez potrebe za slovar kovali besede, kakršnih je zlasti v *Pohlinovem, Gutsmanovem* in *Murkovem slovarju* ter v *Zalokarjevem rokopisu,* ali ako so pisatelji napačno narejene ali brez potrebe iz drugih slovanskih jezikov vzete besede kje kedaj rabili, katere si v knjigi nobene veljave niso pridobile, takih besed, ako jih je gradivo ponujalo, ni kazalo sprejemati. Prav tako se tudi ni sprejemala večina takih tujih besed, katere prosti narod sicer pogostoma pa brez potrebe rabi, ker za dotične pojme tudi dobre domače besede še krepko živijo med narodom. Pa takih besed tako ni bilo veliko med gradivom.

V posameznih slučajih pa je bilo težko določiti mejo med tem, kar se ima sprejeti in kar ne, in mnogo se je moralo prepustiti subjektivnemu razsodku. Mnogokrat n. pr. se je sprejela katera beseda, dasi tuja in redka, ker je za jezikoslovca zanimiva.

---

[1]) Obširne zbirke so mi izročili gg.: *A. Cibič* (z Goriških Brd in Črnič), *J. Freuensfeld* (z vzhodnega Štajerskega), *dr. F. Gross* (iz Savinske doline), *J. Ivančič* (z vzhodnega Štajerskega), *A. Kos* (s Štajerskega), *L. Pintar* (iz Poljanske doline na Gorenjskem), *K. Pleško* (iz raznih krajev kranjskih), *L. Svetec* (iz krajev okoli Kamnika in Litije), *J. Volc* (iz Kranjske Gore in okolice), *A. Žlogar* (iz belokranjskih krajev); manjše zbirke pa gg.: *J. Bežlaj* (z Dolenjskega), *J. Bilec* (z Notranjskega), *Fr. Bleiweis* (z Gorenjskega), *J. Debevec* (iz Cirkniške okolice na Notranjskem), *J. Dugulin* (z Notranjskega in Goriškega), *J. Hladnik* (z Notranjskega), *V. Herk* (iz gor. Savinske doline), *V. Jarc* (s Štajerskega), *A. Kocijančič* (z Gorenjskega), *M. Kosec* (z Gorenjskega), *J. Kržišnik* (z Gorenjskega), *M. Lazar* (z Gorenjskega), *F. Lokar* (z Dolenjskega), *P. Miklavc* (s Pohorja), *A. Mikuš* (z Gorenjskega in Notranjskega), *A. Müllner* (iz raznih krajev kranjskih), *dr. J. Pajek* (s Štajerskega), *T. Porekar* (z vzhodnega Štajerskega), *F. Praprotnik* (s Štajerskega), *T. Suher* (iz Savinske doline), *J. Šašelj* (z Dolenjskega), *J. Samotorčan* (z Notranjskega), *P. M. Širca* (s Krasa), *D. Škrjanec* (z Gorenjskega), *I. Vank* (s Koroškega), *dr. E. Volčič* (z Dolenjskega), *dr. J. Vošnjak* (s Pohorja), *J. Vrhovnik* (z Gorenjskega), *J. Žmavc* (z zapadnega Štajerskega), in še nekateri drugi rodoljubi, katerih imen pa žalibog nimam zapisanih. Bodi vsem pristojna zahvala izrečena!

[2]) Bodi v tem oziru iskrena zahvala izrečena gg. kolegom *A. Pavlinu, M. Petelinu, S. Rutarju,* potem gg. *A. Mikušu, dr. J. Staretu* in *Fr. Uršiču,* posebno pa gg. kolegoma *A. Bartelu* in *A. Tavčarju* ter gosp. arhivarju deželnega muzeja *A. Koblarju,* ki so me do konca na ta način pri mojem delu požrtvovalno podpirali.

Ako bi se bilo slovenskim besedam samo golo nemško tolmačenje pristavljalo, kakor je navada v praktičnih slovarjih, bi bilo razločevanje med tem, kar spada v slovar, in tem, kar ne spada vanj, še veliko več težav delalo. Zato se mi je primerno zdelo, sprejeti glede tega že po *Cafu* v *pismu* 7 *dne 4. avg. l. 1865.* izraženo načelo, da se naj citati v okrajšani obliki pripisujejo, da pa besede, katere so obče slovensko blago, tega ne potrebujejo. Zato se citati izpuščajo le pri besedah in rekih, ki so po vsem Slovenskem ali široko po Slovenskem med narodom v rabi. Tudi onim tujkam, ki se največ rabijo za znanstvene pojme malo ne v vseh izobraženih evropskih jezikih ter v slovenski obliki malo ali nič niso izpremenjene, se navadno niso pristavljali citati. Sploh so pa sprejete le najnavadnejše take besede, ki se nahajajo že v slovenskih slovarjih; popolnosti v tem obziru itak ne gre iskati v našem slovarju.

Umeje se po vsem, kar je bilo o gradivu dozdaj rečeno, da ti citati nimajo in ne morejo imeti tega pomena, da se besede le v teh spisih nahajajo ali da so le v teh krajih znane, kateri so imenovani. Citati le pravijo, iz katerih virov je beseda vzeta v slovar. Ako je torej kaki besedi ime kakega kraja pripisano, pomenja to le toliko, da je v slovar sprejeta iz zbirke besed, nabranih v tem kraju. S pripiskom *Dol.* n. pr. torej ni rečeno, da je dotična beseda po vsem Dolenjskem znana, dasi je to v istini mogoče, ampak, da je vzeta v slovar iz zbirke kje na Dolenjskem nabranih besedi. Dasi pa ni gradivo tako obširno, da bi bilo moči vsako besedo popolnoma označiti glede nje razširjenosti v knjigi in med narodom, vendar dajejo pristavljeni citati nekakšno merilo za veljavo in vrednost vsakaterega izraza. Tudi tu je bilo težko določevati mejo med tem, kar je sploh znano in splošno slovensko blago in med tem, kar je manj znano, bolj redko ali od pisateljev izmišljeno in v knjigo sprejeto. Zdelo se mi je v tem obziru primerno, mejo tako pomekniti proti tem besedam, katere nimajo citatov, da je sploh pri vseh zgolj knjižnih besedah in tudi pri vseh takih besedah, pri katerih je bilo iz katerega koli razloga važno zvedeti, iz katerih virov je sprejeta v slovar, to označeno s citati, če je tudi včasih bilo očitno, da so dotične besede široko po Slovenskem znane. N. pr. ako so viri kazali, da je kaka beseda med narodom znana in tudi v starejši literaturi rabljena, v novejši pa ne ali ne tako pogostoma, ali, če je sicer beseda med narodom znana, v knjigi pa redko rabljena, v takih in enakih slučajih so se rajši pripisavali viri. Pripisani so pa vselej ali vsi viri, katere je podajalo gradivo, ali nobeden.

Citati so nepopolni, ker le pisatelja imenujejo, knjige ali spisa pa ne, ali, če je knjiga imenovana, ni tudi pripisana stran. To se je opuščalo, ker ni bilo moči dosledno povsod tega pripisovati. Nekateri izpisovavci namreč niso knjižnih naslovov in strani pripisovali svojim izpiskom, ampak samo le imena pisateljev. Tudi to, kar se je iz *Miklošičevega* gradiva in iz njegovih knjig ter iz *Cafovega* gradiva sprejelo, ima tam z večine le nepopolne citate.

Pri hrvatski kajkavščini in ogrski slovenščini ni ločeno to, kar je iz knjig vzeto, od tega, kar je med narodom iz živega govora nabrano, ker že gradivo, zlasti *Cafovo* in *Miklošičevo,* z večine te razločitve ni imelo. Kajkavščine je sploh primerno malo sprejeto v ta slovar. *Caf,* ki si je prizadeval kolikor moči vso ogrsko slovenščino spraviti v slovarsko gradivo, oziral se je manj na kajkavščino. Nekoliko se je dalo iz *Miklošičevih* knjig in iz *Valjavčeve* razprave o slovenskem naglasu v „Radu jugosl. akademije“ nabrati; pa vse to je le malo in nikakor ne obsega vse kajkavščine.

Gledé citatov bodi še to omenjeno, da sem v pripiskih namesto posameznih manj znanih krajev rajši imenoval širje okraje in predele slovenskih

dežel, ker je z večine vsaka beseda, če je tudi le iz enega kraja zapisana, gotovo tudi široko po vsej okolici znana.

Kar se je nepotrebno zdelo, to se je opuščalo. Tako si n. pr. vsakdo iz vsakega samostalnika, ki pomenja osebo, lehko sam napravi svojilni prilog na *ov* ali *in;* zato teh svojilnih prilogov ni v slovarju, razen malega števila takih, pri katerih je glede oblike ali pomena kaj važnega pomniti. Pri nedovršnih glagolih razlaga ni vselej tako popolna; naj se torej vselej primerja pripadajoča dovršena oblika. Isto tako se naj primerjajo pri glagolskih samostalnikih dotični glagoli.

Etimološkega razlaganja nima ta slovar veliko. Opustilo se je, ker je premnogo v tem oziru še nejasnega in dvomnega, in v slovarju, ki je najbolj praktičnim potrebam namenjen, ni treba takega razlaganja. Samo le pri tujkah, ki jih je narod prejel iz sosednjih jezikov ter so se že davno pri nas udomačile, dodajala so se, kjer je bilo mogoče, kratka pojasnila, primerjajoča one besede tujih jezikov, iz katerih so nastale ali s katerimi so v besednem sorodstvu. V tem oziru se je najbolj porabilo, kar je najti v *Miklošičevih* delih in *Štrekljevih* spisih. Mnogo tega pa je tudi v *Cafovih* in *Levstikovih* rokopisih, samo da je to z večjo previdnostjo bilo treba rabiti, ker ti rokopisi ne obsegajo dovršenih razprav z gotovimi rezultati, ampak le poskusno preiskovanje in studije.

Bodi še omenjeno, da je pri nekaterih mestih, zlasti iz *Trubarja, Dalmatina* in *Krelja,* pristavljeno nemškega izvirnika besedilo. Pri nemških izrazih, ki so v *Cigalejevem* slovarju slovensko raztolmačeni pa so ali nenavadni ali nejasni (ako namreč dotična nemška beseda ima več pomenov), porabil se je v pojasnilo *Heinsijev* nemški slovar, ker je znano, da je bil *Cigalejevemu* v podstavo.

Jeziku, kateremu se ne da s kratkimi glavnimi pravili določiti naglaševanje, potreba je neogibna, v slovarjih na besede staviti naglasna znamenja. Razločuje se v tem slovarju potisnjeni in potegnjeni (zategnjeni) naglas, toda samo pri dolgih zlogih, pri kratkih ne, ker sedaj naša slovenščina pri teh menda res nikjer več ne pozna razločka v naglaševanju. Zato je v tem slovarju za kratki naglas sprejeto le eno in to naše dozdaj navadno znamenje, grški „gravis“. Za razločevanje potegnjenega in potisnjenega naglasa pri dolgih zlogih sta pa sprejeta znaka, ki ju rabijo Hrvati in Srbi po zgledu *Vukovega* srbskega rječnika.

Kateri zlog je treba naglašati pri posameznih besedah in kako, to uči sestavno dozdaj samo razprava *Valjavčeva,* ki v „Radu jugoslavenske akademije“ od leta 1878. pod naslovom: „Prinos k naglasu u (novo)slovenskom jeziku“ hodi na svetlo. Nekoliko kažejo naglas slovenskih besed tudi razpravice *Škrabčeve* na platnicah „Cvetja iz vrtov sv. Frančiška“ v Gorici (od l. 1880.). Izmed slovarjev zaznamenjujeta naglas *Murkov* in *Janežičev,* pa le nepopolnoma in tudi ne po določenih pravilih, in njiju naglaševanje se ne vjema zmerom s kranjskim, zlasti dolenjskim naglaševanjem, katero mora biti temelj in podstava naglasnim pravilom, kakor se je pravilni književni jezik razvil iz kranjskih narečij, zlasti iz dolenjščine. Po teh edinih virih (nabiravci narodnega gradiva namreč z večine niso naglasa zaznamenjevali) in po ustnih pozvedbah od veščakov, dobro poznavajočih kranjski in posebno dolenjski naglas, se ravna naglaševanje v tem slovarju. Da je to veliko težav delalo, umeje se o takih okoliščinah pač samo ob sebi. Kjer niti po pravilih niti po analogiji ni bilo moči vsaj do nekake stopnje verjetnosti določiti besedi naglas, pustila se je

brez naglasnih znamenj.[1]) Naj se torej pomni, da je to prvi poskus po pravilih določiti natančnejše naglaševanje vsemu slovenskemu besedju. Prihodnje preiskave bodo popravljale, kar je tu še nedostatnega.

Potrebno je tudi pri takem jeziku, kateri nima zadosti popolnega črkopisa, ki bi za vse različne glasove tudi različne pismenke ali pismenske znake imel, vsaj v slovarju rabiti taka razločevalna ali diakritična znamenja, da se omogoči pravilno izrekanje jezika. Naša slovenščina nima popolnega črkopisa. Dosedaj rabljena diakritična znamenja pa ne zadostujejo po vsem. Zato je bilo treba za slovar izmisliti si takih znamenj. Zaradi preglednosti je kazalo prostor nad samoglasniki pustiti naglasnim znamenjem, diakritična znamenja, piko ali ključico, pa staviti pod nje. Nedoločni glasnik (polglasnik) je dobil svoj posebni znak; oblika v tem slovarju zanj rabljena je taka, da se le malo loči od črke, s katero se pri nas obično piše. Za l, ki se kakor u izgovarja, pa je sprejet poljski ł. Za tega slovarja namene utegnejo zadostovati sprejeta znamenja. Mnogim bode morda še teh preveč. Dozdaj so se namreč sicer ozki in široki o in e kakor v slovnicah tako tudi v olikanem govoru razločevali, nista se pa dalje razločevala ozki e in o, kakor se razločujeta v tem slovarju, ker je le na Dolenjskem in Notranjskem prav tako slišati glasove. Vendar mislim, da se imajo ti razločki smatrati za bistvene razločke slovenskega jezika, ki se bolj ali manj, če tudi ne na enak način, široko po Slovenskem kažejo[2]); zato se njih zaznamenjevanje ni moglo lehko opustiti.

Pravopis je v tem slovarju tudi pri citatih povsod enak, ter se v tem obziru ti ne vjemajo natančno z izvirniki. V tem bolj praktičnem slovarju imajo citati le namen pojasnjevati pomen besedam, pri katerih so omenjeni, ne pa kazati različnost pisave pri raznih pisateljih. V strogo znanstvenem ali kritičnem slovarju bi to seveda ne smelo biti tako. V tem slovarju bi pa različnost v pisavi citatov praktične porabnosti gotovo ne pospeševala.

Naposled mi je še prijetna dolžnost svojo iskreno zahvalo izreči gospodu kolegu *A. Bartelu*, ki mi ni samo ves čas pomagal popravljati tiskovne pole, ampak me je tudi izdatno podpiral pri določevanju naglasa in izreke posameznih besed.

[1]) Isto velja tudi za diakritična znamenja.
[2]) Prim. *Škrabec*, „Cvetje“ (V. 2, XII. 11.).

V Ljubljani meseca julija l. 1894.

M. Pleteršnik.

ZNAMENJA.

Znamenja nad črkami so naglasna znamenja. Naglas je za dolge zloge dvojen: potisnjen (ˆ), ako poudarek samoglasniku na prvo polovico, potegnjen ali zategnjen (´), ako mu na drugo pada, n. pr. grâd, hvála. Kratki zlogi imajo le en naglas (`): n. pr. brât.

Znamenja pod črkami ali v črkah natančneje določajo izreko (diakritična znamenja).

Ako imata e in o ključico ali piko pod seboj (ę, ẹ, ǫ, ọ), sta ozka (zaprta) glasova ter se v olikanem govoru, kakršen je zdaj najbolj navaden, ne razločujeta, v narečjih pa, ki kažejo pravilnejšo izreko, se ti glasovi približno tako-le ločijo:

Dolgi ozki e s piko (ệ, ê) se bliža glasu i ter se izgovarja tako, da je skoro nekak slab i za ozkim e slišati; v nenaglašenih ali kratko naglašenih zlogih ima manj določen glas.

Dolgi ozki e s ključico (ę̂, ê) se tako izgovarja, da je pred ozkim e slišati nekak slab i; v nenaglašenih ali kratko naglašenih zlogih tega e ni.

Dolgi ozki o s piko (ǫ̂, ô) se bliža glasu u; v nenaglašenih in kratko naglašenih zlogih ima manj določen glas.

Dolgi ozki o s ključico (ǫ̂, ô) se tako izgovarja, da je pred ozkim o slišati nekak slab u; v nenaglašenih in kratkonaglašenih zlogih tega o ni.

Ako sta e in o brez pike ali ključice, sta široka glasova (ô, ó, ò, o).

Horizontalna črtica nad samoglasnikom kaže (skoro le v tujih besedah knjižnega jezika) samo dolgost zloga; ē in ō imata čisti glas kakor v tujih jezikih.

ɐ stoji za oni e, ki v navadni pisavi nadomešča nedoločni glasnik (polglasnik), n. pr. pɐ̀s, bezɐ̀g.

ł se izreka kakor kratek u.

Naglasna in diakritična znamenja imajo le začetne besede. Pri prilogih stoji v začetku zaradi enakosti sploh nedoločna oblika tudi takrat, kadar se v resnici težko kje nahaja; ako se v razlagi ponavlja v določni obliki, ima prvikrat tudi izpremenjena naglasna znamenja.

Začetne besede iste kategorije, katere bi se brez znamenj v navadni pisavi popolnoma enako pisale, so s številkami spredaj stoječimi ločene, ako niso istega korena.

V tolmačenju so popolnoma različni pomeni s številkami ločeni; manjše razlike ločijo horizontalne črte. Kar stoji do podpičja ali pike, to spada skupaj, to je en podatek; črez najbližje spredaj stoječe podpičje citati nimajo veljave.

= je znamenje enakosti ter znači: enakega pomena kakor —, enakega pomena je tudi —.

Ako je majhna horizontalna črtica med dvema citatoma, spadata ta dva skupaj ter značita, da se prvo pri drugem nahaja; n. pr. *Trub.-Mik.* znači, da je beseda iz Trubarja navedena v kateri Miklošičevih knjig; *Fr.-C.* znači, da se beseda, v Framu navadna, nahaja v Cafovem gradivu.

KRATICE.

acc. = accusativus, tožilnik (akuzativ).
ad = k, spada k—.
adj. = adjectivum, pridevnik.
adv. = adverbium, prislov.
arch. = architectura, (spada v) umetelno staviteljstvo.
astr. = astronomija, (spada v) zvezdoslovje.
bav. = bavarsko (nemško) narečje.
bot. = botanica, (spada v) rastlinstvo.
c. = cum, s (z), n. pr. *praep. c. gen.* predlog z genitivom.
chem. = chemia, ločba (spada v ločbo).
conj. = conjunctio, veznik.
češ. = češko.
dat. = dativus, dajalnik (dativ).
dem. = deminutivum, pomanjševalna beseda; pri pomanjševalnih besedah dostikrat ni nemškega prevoda, ker se sam ob sebi umeje.
dial. = v dialektu, v narečju ali v narečjih.
f. = femininum, samostalnik ženskega spola.
fig. = figuraliter, v prenesenem pomenu, v podobi rečeno.
fr. = francosko.
furl. = furlansko.
fut. = futurum, prihodni čas.
gen. = genitivus, rodilnik (genitiv).
geogr. = geographia, (spada v) zemljepis.
geol. = geologia, (spada v) zemljeslovje.
germ. = germanizem.
got. = gotsko.
gramm. = grammatica, slovnica (spada v slovnico).
hist. = historia, zgodovina, (spada v zgodovino).
hs. = hrvatsko ali srbsko.
i. dr. = in drugi, ali: in drugod.
i. nasl. = in naslednji.
imprt. = imperativus, velelni naklon (velelnik, imperativ).
indecl. = indeclinabile, ne sklanja se.
indef. = *(pron., adv.)* indefinitum, nedoločen (zaimek, prislov).
instr. = instrumentalis, družilnik ali orodnik (instrumental).
interj. = interjectio, medmet.
interr. = *(pron., adv.)* interrogativum, vprašalni (zaimek, prislov).
intr. = intransitivum, neprehajalen glagol.
it. = italijansko.
kor.-nem. = koroško-nemško.
loc. = localis, mestnik (lokal).
m. = masculinum, samostalnik moškega spola.
madž. = madžarsko (magyarsko).
math. = mathematica, (spada v) računoslovje.
mech. = mechanica, (spada v) mehaniko.
merc. = mercatura, (spada v) trgovinstvo.
mil. = militaria, (spada v) vojaštvo.
min. = mineralogija, (spada v) rudstvo.
mont. = montanisticum, (spada v) rudokopstvo.
mus. = musica, glasba (spada v glasbo).
n. = neutrum, samostalnik srednjega spola.
nem. = nemško; po nem. = germanizem.
nom. = nominativus, imenovalnik (nominativ).
opp. = oppositum, beseda nasprotnega pomena.
part. = participium, deležje (deležnik).
perf. = perfectum, pretekli čas.
phil. = philosophia, (spada v) modroslovje.
phys. = physica, (spada v fiziko).
pl. = pluralis (numerus), množina; plurale tantum, samo v množini rabljen samostalnik.
pogl. = poglej (navadno pri napačnih oblikah in besedah zavrača na pravilnejše).
polj. = poljsko, poljski jezik.
praef. = praefixum, predponka.
praep. = praepositio, predlog.
praes. = praesens, sedanji čas.
praet. = praeteritum, pretekli čas.
pren. = v prenesenem pomenu; prim. *fig.*
prim. = primeri (zavrača na besede podobnega pomena ali na besede, ki pojasnjujejo dotično besedo, ali na tuje besede, iz katerih so dotične slovenske nastale).
pron. = pronomen, zaimek.
rel. = *(pron., adv.)* relativum, oziralen (zaimek, prislov).
rus. = rusko.
sing. = singularis (numerus) ednina.

Cokkarji, živc na zemlji borovniške, preserske in delama izanske fare. Štrek. Let. 94. 10.

srlat. = srednjelatinsko, srednjevečna latinščina.
srvn. = srednjevisokonemško (mittelhochdeutsch).
stat. = statistica, (spada v) državopis.
stsl. = staroslovensko.
stvn. = starovisokonemško (althochdeutsch).
subst. = substantivum, samostalnik.
švic. = švicarsko-nemško.
techn. = technica (spada med tehnične izraze).
tirol.-nem. = tirolsko-nemško.
trans. = transitivum, prehajalen glagol.
tur. = turško.
typ. = typografia, (spada v) tiskarstvo.
vb. = verbum, glagol; *vb. pf.* = verbum perfectivum, dovršen gl.; *vb. impf.* = verbum imperfectivum, nedovršen gl.
zool. = zoologia, (spada v) živalstvo.

Ahac., Matija **Ahacel**, Koroške ino Štajerske pesme, 1838.

Alas., Gregorio **Alasia** da Sommaripa, Vocabolario Italiano e Schiavo, 1607; prim. V. Oblak, Doneski k historični slovenski dialektologiji v Let. Mat. slov. 1891, 66 i. nasl.

Andr., Spisi **Andrejčkovega** Jožeta (Podmilščaka), I., 1884.

Bas., Jernej **Basar** (Bassar), Pridige, 1734.

Baud., Baudouin de Courtenay: *Rez.-Baud.*, njegovi spisi o rezijanskem narečju, *Cirk.-Baud.*, der Dialect von Cirkno (Arch. f. slav. Phil. VIII.).

Ben., Slovenci na Benečanskem.

Bes., Besednik, leposloven list, 1869—78.

Blc.-C., **Bilc**, katerega obilno zbirko kranjskih besed je Caf od Metelka dobil na porabo.

Bleiw., **dr. J. Bleiweis pl. Trsteniški** (razni spisi).

BlKr., Beli Kranjci, okoli Metlike in Črnomlja na južnovzhodni kranjski meji.

Boh., Adami **Bohorizh** Arcticae horulae succisivae de Latino-Carniolana literatura etc., 1584.

Burg., J. **Burger**, Pomoč v sili, 1832; Nedolžnost preganjana in poveličana, 1832; Sv. Terezije premišljevanja, 1834; (Antonija Pekca) Razlaganje dopoldanje očitne službe božje (1834) in Kristusovo trpljenje (1835); —*(Rok.)*, rokopisni pripiski k Murkovemu slovarju.

C., **Cafovo** slovarsko gradivo. Kjer so pripiski izvirnikov bili na pole prepisani, tam so se tudi v tem slovarju zapisali; n. pr. *Fr.-C.*, kar pomenja, da je pri dotični besedi v Cafovem gradivu pripisano: *Fr.*, da jo je torej Caf v Framu slišal in zapisal.

Cel., J. **Celestina** *(Ar.)* (Močnikova) Aritmetika 1882; *(Geom.)* (Močnikova) Geometrija, 1883.

Cig., (M. **Cigale**) deutsch-slovenisches Wörterbuch 1860; *(T.)*, Znanstvena terminologija, 1880.

Cirk., prim. *Baud.*

Cv., Cvetje z vrtov sv. Frančiška, ureja in izdaje P. St. **Škrabec**, od l. 1880; (ima na platnicah urednikove jezikoslovne razprave).

Čb., Miha **Kastelic**, Kranjska Čbelica, I.—IV., 1830—1833, V. 1848.

Dalm., Juri **Dalmatin**, Biblia, 1584.; *(Reg.)* Register k tej bibliji.

Dan., Gj. **Daničić**, Rječnik hrv. ili srp. jezika, izhaja od l. 1880.

Danj., Peter **Danjko**, (Danjko), *(Posv. p.)*, Posvetne pesmi, 1827.

Dict., Dictionarium, latino-carniolicum, prva polovica latinsko-sloven. slovarja, rokopis menda iz 17. stoletja; Miklošič ga omenja v svojih delih s kratico: *Lex.*; jezik je dolenjščina, vsa podobna slovenščini protestantskih pisateljev.

Dol., Dolenjsko južnovzhod. del Kranjskega.

dol., dolina, n. pr. *Soška dol.*

DSv., „Dom in Svet", leposloven in znanstven list, izhaja od l. 1888.

DZ., Državni zakonik; porabljeni so izpiski iz letnikov 1871—1882.

DZkr., Deželni zakonik kranjski; porabljeni so izpiski iz letnikov 1882—1890.

Erj., Fr. **Erjavec**, *(Z.)* (Schoedlerjeva) Zoologija 1875; *(Ž.)* (A. Pokornega) prirodopis živalstva, 3. izd. 1881; *(Min.)* Mineralogija, 1883; *(Rud.)*, (Fellöckerjevo) Rudninoslovje, 1867; *(Som.)* Woldřichova) Somatologija 1881; *(Izb. sp.)* Izbrani spisi I. 1888, II. 1889; *(Torb.)* Iz potne torbe (Letopis Matice slov., 1875, 1879—80, 1882—83); kraji tu imenovani so z večine na Goriškem; pri teh, ki niso na Goriškem, je omenjeno, kje so; *(Rok.)* rokopisne opomnje pri rastlinskih imenih, katerih gradivo je Fr. Erjavec do črke K pregledal.

Ev. tirn.-Mik., v Miklošičevih delih omenjeni „Szveti evangeliumi", 1694.

Ev. (Rok.), Star evangelij, rokopis, menda iz 17. stoletja, v ljubljanski licejski knjižnici; porabljeni so Levstikovi izpiski iz njega.

Fr., **Fram** (Frauheim) na Pohorju, kjer je Caf 20 let kaplanoval in največ slovarskega gradiva nabral.

Frey. (F.), H. **Freyer**, Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische, 1842 (o slov. imenih v tej knjižici pravi Freyer, da jih je baron Ž. Zois z velikim trudom zbral, on pa da je zbirko z nabiranjem po kranjski deželi pomnožil in le tistim živalim, ki jim ni zvedel imena med narodom, sam primerno ime dal); *(Rok.)*, neki geol. rokopis v kranjskem muzeju.

GBrda, Goriška Brda.

Glas., Glasnik slovenski, lepoznansko-podučen list, 1858—68.
Gol., J. **Goličnik**, A. Janšaja podvučenje za vse čebelarje, 1792.
Gor., Gorenjsko, severnozapadni del Kranjskega.
Goriš., Goriško.
Greg., S. **Gregorčič**, Poezije, I. 1885, II 1888.
Guts., O. **Gutsmann**, Deutsch-windisches Wörterbuch, 1789, *(Res.)* Kristijanske resnice, 1770.
Habd., Juri **Habdelich**, Dictionar, 1670.
Hal., Haloze pod Ptujem ob hrvatski meji na Štajerskem.
Hip., A. V. P. **Hippolyti**, Dictionarium trilingue latino-germanico-sclavonicum et germanico-sclavonico-latinum; pridejan je: *(Orb.)* Orbis pictus v istih treh jezikih, 1712; rokopis v licejski knjižnici ljubljanski.
Hlad., **Hladnikov** rokopis rastlinskih imen v kranjskem muzeju.
h. t., hrvatska terminologija, porabljena v Cigalejevi ‚Znanstveni terminologiji'.
Ig na Dolenjskem ob Ljubljanskem barju.
Ip., Ipavska dolina, del Notranjskega ob goriški meji.
Ist., Istra.
Jan., A. **Janežič**, Deutsch-slovenisches Taschenwörterbuch, 2. izd. 1867.; *(H.)*, Janežičev slov.-nemški slovar, pregl. in pomn. F. **Hubad**, 1893; *(Slovn.)* Janežičeva Sloven. slovnica, nova izd. 1863.
Jap., Juri **Japelj** (Japel), *(Sv. p.)* „Svetu pismu Stariga Testamenta", I. 1791, II. 1796; *(Prid.)* Pridige, 1794.
Jarn., U. **Jarnik**, Versuch eines Etymologikons der slovenischen Mundart in Inner-Österreich, 1832; *(Sadj.)*, Sadjereja, 1817; *(Rok.)* besede nabrane po Ziljski dolini; rokopis v licejski knjižnici ljubljanski.
Jes., J. **Jesenko**, Občni zemljepis, 1873; Prirodoznanski zemljepis, 1874; Zemljepis za prvi razred srednjih šol 1882.
Josch, E. **Josch**, Die Flora von Kärnten, 1853.
Jsvkr., Janez Krstnik od sv. Križa (Joannes Baptista a s. Cruce), Sacrum promptuarium (pridige), I.—IV., 1691—1707.
Jurč., J. **Jurčič**, Zbrani spisi I.—XI. 1882—92; *(Tug.)* Tugomer, 1876.
jvzhŠt., južnovzhodni del slov. Štajerskega, zlasti vzhodni del brežiškega okraja.
kajk., kajkavsko narečje; ta kratica je pripisana vsem besedam, ki so ali narodu iz ust ali iz knjig po Cafu zapisane *(kajk.-C.)*; ali v Miklošičevih knjigah omenjene, *(kajk.-Mik.)*, ali se nahajajo v Valjavčevi razpravi v Radu jugosl. ak. (prim. *Valj.*).
Kast., Matija **Kastelec**, *(Rož.)* Bratovske bukvice S. Roženkranca, 1678; *(N. c.)* Nebeški cil, 1684; *(N. k.)* Nauk Christjanski, 1688.; *(W.)* Krain. Wörterbuch, rokopis v licejski knjižnici ljubljanski, o katerem se misli, da je Kastelčev.
Kl., A. **Klodič**, razprava o narečju benečanskih Slovencev (v Št. Petru), 1878.
Kod. (Mar.), A. **Koder**, Marjetica, 1877.
Kol., Koledarček družbe sv. Mohora (nekateri letniki).
Kop., J. **Kopitar**, Grammatik der slav. Sprache in Krain, Kärnten und Steiermark, 1808.
Kor., slovenski del Koroškega.
Kos., J. V. **Koseski**, Razne dela, 1870.
Kr., Kranjsko.
Krelj, Seb. **Krelj** *(Krel)*, Postila, 1. izd. 1567 (po Miklošičevih citatih); 2. izd. 1578.
Kremp., A. **Krempelj** (Krempl), (iz njegovih del je nekoliko citatov v Miklošičevem in Cafovem gradivu).
Kres, leposloven in znanstven list, 1881—86.
KrGora, Kranj. Gora in okol. na Gorenjskem.
Kug., (I. Wolstajna) Bukve od kug inu bolezen goveje živine, 1792 (po Valjavčevih citatih v „Radu jugosl. ak.").
Lampe, F. **Lampe**, *(V.)*, Vvod v modroslovje, 1887; *(D.)*, Dušeslovje, 1890.
Lasče na Dolenjskem, rojstni kraj Levstikov.
Let., Letopis Matice Slovenske; izhaja od l. 1869.
Levst., Fr. **Levstik**, *(Sl. Spr.)* Die slovenische Sprache nach ihren Redetheilen, 1866; *(Cest.)* Cestni zakon in pouk, (prevod), 1873; *(Podk.)* (W. Milesa) Dejanski nauki o kopitnem podkovstvu (prevod), 1874; *(Pril.)* Priloge k poročilom dež. odbora kranjskega iz 1873—1877 (prevod); *(Nauk)* Nauk slov. županom (prevod), 1880; *(Močv.)* Spis, ki ga je poseben navod izdelal o prihodnjem izboljševanji Ljubljanskega močvirja (prevod), 1880; *(Zb. sp.)* Zbrani spisi, I.—IV., 1891—1892; *(M.)* pripiski v Miklošičevem rokopisnem slovarju (prim. str. III.); *(Beč.)* Bečelarstvo, po izkušnjah in besedah retijskega bečelarja Jožefa Oblaka (rokopis); *(Rok.)* Levstikove rokopisne ostaline slovarsko gradivo.
Ljub., Ljubljana in okolica.
LjZv., Ljubljanski Zvon, leposloven in znanstven list, izhaja od l. 1881.
M., **Miklošičevo** slovarsko gradivo; prim. str. I. in VI.
Medv. (Rok.), J. **Medved**, rokopis iz l. 1857, ki obsega rastlinska imena v lat., nem. in slov. jeziku.
Meg., H. **Megiser**, Dictionarium quatuor linguarum, videlicet Germanicae, Latinae, Illuricae, quae vulgo Sclavonica appelatur, et Italiacae sive Hetruscae, 1. izd. 1592, 2. izd. 1744.
Met., F. **Metelko**, Lehrgebäude der slovenischen Sprache, 1825.
Mik., Fr. **Miklosich**, razna dela, zlasti: *(Lex.)* Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, 1865; *(V. Gr.)* Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen, (I. in III. zv. 2. izd., II. in IV. zv. 1. izd.); *(Et.)* Etymologisches Wörterbuch der slav. Sprachen, 1886.
Mur., A. J. **Murko**, Slovensko-nemški in nemško-slovenski ročni besednik, 1832—33; iz-

M.T. Cesarice Marija Terezija, Uhaj od l.
1771 Lističe se otvarajuće gorjedno (Prav Dobro
slovenačkim za listi (45).

A. Terk, Pad no zdieg človeka (predige) 1832.
Terkje imenovan kot med ljutimi ki so Cafu pojšli
sklajenj zbuke beseed in beseedil. prim. Let. 1878. III. 91.

piski iz tega slovarja so poglavitni del Miklošičevega slovar. gradiva (prim. p. VI.); tudi sta se med urejevanjem oba dela vedno primerjala.

Naprej, političen list, 1863 (nekoliko citatov v Cafovem gradivu).

Navr., J. **Navratil,** *(Let., Kop. sp., Spom.)* razni spisi natisnjeni v Letopisih Matice Slov., v Kopitarjevi spomenici (1880) in v Spomeniku, izd. l. 1883 od Mat. Slov.

nk., ta kratica je zelo obširnega pomena in obsega vse knjištvo in posebno vse časopisje novejše dobe, kolikor ga ni s posebnimi kraticami omenjenega.

Nkol., Narodni koledar Matice Slovenske, 1867—69.

Notr., Notranjsko, juž.-zapad. del Kranjskega.

Nov., Cafovi in drugi izpiski iz Bleiweisovih Novic do l. 1882.

Npes.-K., Slovenske pesmi kranjskega naroda (nabral **Koritko**), I.—V., 1839—44; *Npes.-Vraz*, **St. Vraz,** Narodne pěsni ilirske (1839) in odlomki iz njegove rokopisne zbirke narodnih pesmi v Pajkovih „Črticah"; prim. *Pjk.(Črt.)*; *Npes.-Schein.*, Narod. pesmi Koroških Slovencev, zbral J. **Scheinigg,** 1889; *(Npes.-Mik.)* Miklošičeva rokopisna zbirka narodnih pesmi; *(Npes.)*, druge nar. pesmi.

Npr., Narodne pripovedke in vraže v Erjavčevem spisu: Iz potne torbe (Let. 1882—3); **Krek,** Slovenske nar. pravljice in pripovedke, v „Ljudski knjižnici" (izhajala v Mariboru l. 1885, 1886); M. Valjavec, Narodne priče, navade in stare vere (v Vestniku 1873—5), in dr.

Npreg., Narodni pregovori v Janežičevi slovnici, Cigalejevem slovarju in drugod.

ogr., ogrsko narečje in knjištvo; ta kratica je pripisana vsem besedam, ki so ali po Cafu med narodom nabrane ali iz knjig po Cafu, Miklošiču, Valjavcu (prim. *Valj. [Rad]*) in Raiču (v Narodnem koledarju Matice Slov. l. 1868) zapisane; *ogr.-Let.*; **M. Valjavec,** Izgledi slovenskega jezika na Ogrskem (Let. 1874, 1877.).

ok., okolica; n. pr. *Mariborska ok.*

Pavl., Pavliha, zabavljivo-šaljiv list, izdajal F. Levstik l. 1870.

Pirc, Fr. **Pirc,** Kranjski vrtnar, 1830.

Pjk.(Črt.), J. **Pajek,** Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev, 1884.

Poh., Pohorje na Štajerskem.

Pohl., M. **Pohlin,** Tu malu besediše, 1781; *(Gram.)* Kranjska gramatika, 1768; *(Km.)* Kmetam za potrebo inu pomoč (prevod), 1789.

Polj., Poljanska dolina na Gorenjskem.

Pop., Popotnik, list za šolo in dom, izhaja od l. 1880.

Por., L. **Porenta,** Novi kranjski panj, 1876.

Pot., Bl. **Potočnik** (omenjen v Cigalejevem slovarju pri nekaterih besedah).

Preš., Fr. **Prešerna** Poezije, 1848; 2. izdaja 1866.

Prim., Primorsko.

Prip., Narodne pripovedke skupio u i oko Varaždina M. K. Valjavec, 1858 (po Miklošičevih citatih).

Raič, B. **Raiča** *(Slov.)*, Slovanstvo: Bolgari, 1873, in drugi spisi v Letopisih Slovenske Matice i. dr.

Ravn., M. **Ravnikar,** Zgodbe svetiga pisma za mlade ljudi, 1815—17; *(Abc.)* Abecednik, 1816.

Rec., A. **Recelj** (Rezl), Gornih bukvi .... privilegium (= gorski a. vinogradski zakon); prim. V. Oblak, Starejši slov. teksti v Let. Mat. Slov. 1889, 160.

Rez., Rezijani, rezijansko ali, kakor Caf piše, „rozeansko" narečje v sev.-vzhodni Italiji; mnogo takih besed je Caf zapisal od Rezijanov, mnogo tega je tudi v Miklošičevem gradivu, v spisih T. **Baudouin-a de Courtenay** in A. **Klodiča.**

Rib., Ribniška dolina na Dolenjskem.

Rog., P. **Rogerius,** Palmarium empyreum (pridige), I. 1731, II. 1743.

Roš., J. **Scheinigg,** Obraz rožanskega narečja na Koroškem (Kres I.).

Rut. (Zg. Tolm.), S. **Rutar,** Zgodovina Tolminskega, 1882.

Schönl., J. L. **Schönleben,** Evangelia inu lystuvi (2. izd. Hrenovih evangelijev), 1672; porabljeni so Levstikovi izpiski.

Sen.(Viš.), A. **Senekovič,** Fizika, 1883.

Skal., A. **Skalar,** rokopis iz l. 1643; prim. Let. Mat. Slov. 1890, 185.

SKr., Suha Krajina na Dolenjskem.

Slc., Slovenec, političen list, izh. od l. 1873.

SlGor., Slovenske Gorice na Stajerskem.

SlGosp., Slovenski Gospodar, list ljudstvu v poduk, izhaja od l. 1867.

SlGradec, Slovenji Gradec in okolica na Štajerskem.

SlN., Slovenski Narod, političen list, izhaja od l. 1868.

Slom., A. M. **Slomšek,** Zbrani spisi, izdal in uredil M. Lendovšek, I.—III., 1876—1879.

Slov., Slovanstvo, izd. Matica Slov., 1873.

Slovan, leposloven in političen list, 1884—7.

Spom., Spomenik o šeststoletnici začetka Habsburške vlade na Slovenskem, izd. Mat. Slov., 1883.

Str., J. **Stritar,** Zbrani spisi, I.—VI., 1887—8.

Strp., S. **Strupi,** Živinozdravništvo, 1885.

Svet. (Rok.), večja zbirka slovarskega gradiva, katero je L. **Svetec** največ okoli Kamnika in Litije med narodom nabral.

Ščav., kraji ob Ščavnici v vzhodnem delu slov. Štajerskega.

Škrab., P. St. **Škrabec,** razne jezikoslovne razprave na platnicah „Cvetja z vrtov sv. Frančiška"; prim. *Cv.*

Škrb., P. **Škrbinc,** Nedelske pridige, 1814.

Škrinj., I. **Škrinjar** (Schkriner), Svetu pismu Stariga Testamenta, VI. 1798, VII. 1802; (Japelj-Kumerdejeva izdava).

Šol., J. **Šolar,** Deutsch-slov. Wörterbuch, 1873.

Št., slov. del Štajerskega.

Štrek., K. **Štrekelj**, Morphologie des Görzer Mittelfarstdialektes, 1887; *(Let.)* Izbesednega zaklada narodnega (v Let. Mat. Slovenske 1892.); *(IjZv.)*, Jezikoslovne mrvice (Ljub. Zvon, 1889); *(Arch.)* Beiträge zur slavischen Fremdwörterkunde (Archiv für slav. Philologie, XII., XIV.).

Telov., Nauk o telovadbi, izd. Mat. Slov. l. 1869.

Tolm., Tolminski okraj na Goriškem.

Trav., A. **Traven** (Traun), Svetu pismu Stariga Testamenta, V. 1798 (Japelj-Kumerdejeva izd.).

Trst., D. **Trstenjak**, razni spisi v Let. Mat. Slov.

Trub., P. **Trubarja** razna dela iz druge polovice 16. stoletja, zlasti: *(Psal.)*, Ta celi psalter Davidov, 1566, *(N. T.)*, Ta celi Novi Testament, 1582; *(Post.)*, Hišna postila, 1595; *(Trub.-Let.)* V. Oblak, Truberjev katekizem z dvema izlagama, od l. 1575., Let. Mat. Slov. 1891.; prim. tudi: M. Valjavec, Droben spisek Truberjev, Let. Mat. Slov. 1882—3.

Trumm., Fr. **Trummer**, Syſtematiſche Claſſification und Beſchreibung der in Steiermark vorkommenden Rebenſorten, 1841.

Tuš., I. **Tušek**, *(R.)* A. Pokornega prirodopis rastlinstva, 2. izd., 1872; *(B.)* (Schoedlerjeva) Botanika, 1875; *(Št. l. č.)* Stirje letni časi, 1867.

Uč T., Učiteljski Tovariš, list za šolo in dom, izh. od l. 1861.

V.-Cig. Ta kratica stoji poleg izrazov vzetih iz **Cigalejevega** slovarja, ki imajo tam pripisano črko *V.*, kar znači da so iz **Vodnikovega** slovarja (rokopisa) vzete.

Valj.(Rad.), M. **Valjavec**, Prinos k naglasu u (novo) slovenskom jeziku, Rad jugoslavenske akademije, knj. 43 i. nasl.; *(Vest.)* Narodne priče, navade, stare vere, (Vestnik, 1873—4).

Valv., W. **Valvasor**, Ehre des Herzogthums Krain, 1689.

Več., Večernice, izdaja družba sv. Mohora.

Vest., Vestnik, znanstvena priloga „Zore“, 1873—5.

Vod., V. **Vodnik**, *(Pes.)* Pesni, izd. Mat. Slov. 1869; *(Izb. sp.)* Izbrani spisi, izd. Mat. Slov., 1890; *(Nov.)* Lublanske Novice, 1797 — 1800; *(Bab.)* (A. Matoska) Babištvo, 1818.

Vod. sp., Vodnikov spomenik, izd. E. H. Costa 1859.

Volk., L. **Volkmer**, Fabule in pesmi, 1836; (pomnožena izd. dr. J. Pajka, 1885.).

Vrt., Vrtec, čas. za slov. mlad., izh. od l. 1871; porabljeni so izpiski iz prvih 12 letnikov.

Vrtov., M. **Vrtovec**, razni spisi, zlasti: *(Vin.)* Vinoreja, 1844; *(Km. k.)* Kmetijska kemija, 1847; *(Sh. g.)* Shodni govori, 1850.

vzhŠt., vzhod. del slov. Štajerskega, kar ga je od Maribora na vzhodno stran.

Z., J. Zalokarjev slov.-nemški slovar, rokopis; prim. str. I. in VI.

zapŠt., zapad. del slov. Štajerskega, zlasti kraji ob Dravi proti kor. meji.

ZgD., Zgodnja Danica, katol. cerkven list, izhaja od l. 1848.

Zilj., Ziljska dolina na Koroškem.

Zora, časopis zabavi in poduku, 1871—77.

Zv., Zvon, lepoznanski list, 1870, 1876—80.

Žnid., J. **Žnidaršič**, Oko in vid. 1880.

a = alj ? : Ami dasle svojo hčerko ? (Sv Juraj na Ščav.) Strekelj N. pes III. 5253

ábrašičica (izg. ábrašca) Habrowitz, tenisia abrotanum), Gor.– Zb. II. 27.
ábrad, m: = abrašičica, Gor– Zb II. 27.
Zbrenk, cvetorepov, galrov hrastov, k
Kalšan, Brašič (Bel. Kr. Slet. 1893. 1.
alšanek.

Konrad Haberrante, Pintar

A.

à, *conj.* 1) aber, hingegen, *nk.*, *vzhŠt.*, *BlKr.*, *Notr.*; ne pri nas, a pri vas, *vzhŠt.*; to pravi, a drugo misli, *Notr.*; strezi konju kakor prijatelju, a jaši ga kakor vraga, *BlKr.*; dela je dosti, a moža ni, da bi se ga lotil, *Levst.-Jan.(Slovn.)*; Gorje mu, ki v nesreči biva sam! A srečen ni, kdor srečo vživa sam, *Greg.*; — a vendar, und doch, *nk.*; — 2) = in: tri a tri, *Rez.*

1. **â**, *interj.* 1) ah! ei! (kadar se čudimo); a, kaj mi praviš! a, kaj pa delaš? — 2) ach! o! a moj ljubi oče! a moj dragi Bog! a lepa moja mati! *Levst.(Rok.)*; a, moj človek! *Prip.*

2. **à**, *interj.* 1) bah! pah! (kadar nevoljno kaj odbijamo); a kaj boš to govoril! — 2) je nun; on rad pije vino: a Bog mu je blagoslovi! onda veli kralj: a slobodno! *Prip.*; a da, ja wohl! *BlKr.*

ábarat, *m.* pogl. aborat.

abecẹ̑da, *f.* das ABC, das Alphabet, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Vod.*, *nk.*, po abecedi, in alphabetischer Ordnung, *Cig.*

abecẹ̑dar, rja, *m.* 1) der Abcschüler, *Cig.*; — 2) abecedâr = abecednik 1), *ogr.*

abecẹ̑darica, *f.* die Abcschülerin, *Cig.*

abecẹ̑dej, *m.* = abecedar 1), *Cig.*

abecẹ̑den, dna, *adj.* das ABC betreffend, ABC-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; abecedna knjižica, *Danj.*; abecedna vojska, der ABCkrieg, *nk.*; po abecednem redu, in alphabetischer Ordnung, *Cig.*, *nk.*

abecẹ̑dnica, *f.* 1) die ABCtafel, *Cig.*, *Jan.*; — das ABCbuch, *Cig.*; — 2) = abecedarica, *Mur.*

abecẹ̑dnik, *m.* 1) das ABCbuch, *Cig.*, *Ravn.*, *Met.*, *nk.*; — 2) = abecedar, *Mur.*

ábel, bla, *m.* der Brand bei Wunden, *C.*; — abel („abu"), abel, abel! če si v glavi, pojdi v mozeg! abel, abel, abel! če si v mozgu, pojdi v kost! itd. (tako se zagovarja protin na Goriškem), *SlN.*; — prim. bav. afel, gegen Berührungen besonders empfindliche Stelle der Haut, avstr.-nem. Entzündung an einem äußerlichen Theile des Körpers; — prim. obel.

áboj, *conj.* = ali (oder), *Rez.*; — prim. aliboj.

áborat, *m.* die Stabwurz (artemisia abrotanum), *Medv. (Rok.)*; (abarat) *Pohl.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — prim. nem. Aberraute, Abraute, stvn. avaruza, *Mik.(Et.)*.

ábota, *f.* 1) die Albernheit, die Thorheit; smešne navade in abote, *Glas.*; — 2) ein alberner, thörichter Mensch; ti si prava abota! *Dol.*; — iz nem.; prim. stvn. apah, verkehrt, *Mik.(Et.)*

áboten, tna, *adj.* albern, thöricht; a. človek, abotne besede.

ábotnež, *m.* ein alberner Mensch.

ábotnica, *f.* ein albernes Weib.

ábotnik, *m.* ein alberner Mensch.

ábotnost, *f.* die Albernheit, die Thorheit.

ábranek, nka, *m.* 1) das Blütenkätzchen der Haselstaude, des Nussbaumes, der Erle, des Fichtenbaumes u. dgl., *Cig.*, *Dol.*, *Gor.*, *BlKr.*; — das Weinträubchen im Frühjahr, *Fr.-C.*; — ein kleines Träubchen: sami abranki visijo po trsju, *jvzhŠt.*; — 2) *pl.* abranki = zavrnki, zabrnki, das Zettelende bei den Webern, *Cig.*; — prim. brankelj, jabranek, obrencelj.

ábranka, *f.* = abranek 1), *Lašče-Erj.(Torb.)*.

ábrotica, *f.* = aborat, *Cig.*, *Mik.(Et.)*.

absolûten, tna, *adj.* absolut; — prim. samonaseben, samoobseben.

absolutîzem, zma, *m.* neomejeno vladarstvo, der Absolutismus.

abstrâkcija, *f.* die Abstraction, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*; — prim. odmišljaj, odmišljanje.

abstrâkten, tna, *adj.* abstract, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*

àče, *conj.* = ako, *C.*, *kajk.-Valj.(Vest.)*.

âčec, čca, *m. dem.* ak, *Valj.(Rad)*.

àda, *conj.* also, nun, (tudi: adà, adâ), *Habd.*, *kajk.-Valj.(Kres, VI. 342)*.

adâmica, *f.* = Adamov krhelj, der Adamsapfel, *M.*

adẹ̑nd, *m.* der Addend, *Cel.(Ar.)*; — prim. sestevanec.

adjúnkt, *m.* der Adjunct; — prim. pristav.

adjutânt, *m.* der Adjutant; — prim. pribočnik.

administrácija, *f.* die Administration, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — prim. uprava, upravništvo.

administratîven, vna, *adj.* administrativ, *nk.*; — prim. upraven.

admirâl, *m.* 1) najvišji dostojanstvenik pomorskega vojaštva, der Admiral; — 2) neki metulj, der Admiral, (vanessa atalanta), *Erj.(Ž.)*.

admirâlski, *adj.*, Admirals-.

admirâlstvọ, *n.* 1) das Admiralat, *DZ.*; — 2) die Admirale, die Admiralität, *Cig.*

ádra, *f.* der Fetzen, *Z.*; — ein weißes Kopftuch, *Poh.-Zora*; — prim. nem. Hader.

adráš, *m.* die Stechеiche, (quercus ilex), *Medv. (Rok.)*; — prim. črnika.

adrẹ̑sa, *f.* die Adresse; — prim. nadpis.

adrẹ̑selj, slja, *m.* 1) ajdi podoben plevel, der gemeine Knöterich (polygonum persicaria), *Gor.-Levst.(Rok.)*; — 2) ajdov cvet, *Levst. (Rok.)*; — prim. dresen.

ádrica, *f. dem.* adra; ein weißes Kopftuch, *Poh.-Zora*.

adrîja, *f.* = ardrija, *Gor.-Levst.(Rok.)*.

ádrọ, *n.* der Siebboden, *Jan.*, *Rib.-M.*, *Lašče*; — prim. jadro, *C.*

adût, *m.* 1) der Trumpf im Kartenspiel; — 2) navihan človek, *Kr.*; — iz fr. atout.
advènt, vénta, *m.* der Advent, die Adventzeit.
advénten, tna, *adj.* Advent-; adventna nedelja, der Adventsonntag.
advokât, *m.* der Advocat; — prim. odvetnik.
advokátiti, im, *vb. impf.* die Advocatur betreiben: veselo bomo advokatili, *Zv.*
advokâtski, *adj.* Advocaten-; advokatska zbornica, die Advocatenkammer; — prim. odvetniški.
advokatûra, *f.* die Advocatur; — prim. odvetništvo.
aerodinämičen, čna, *adj.* aerodynamisch, *Cig. (T.).*
aerodinämika, *f.* dinamika zraka, die Aerodynamik, *Cig.(T.).*
afékt, *m.* močno čuvstvo, navdanje, der Affect; željni, jezni, aktivni, pasivni afekti, *Lampe(D.).*
afektácija, *f.* die Affectation (stil.), *Cig.(T.)*; — prim. pačenje, prenavljanje.
áfinja, *f.* pogl. opica; — iz nem. Affe.
aforístičen, čna, *adj.* aphoristisch, *Cig., Jan., nk.*
aforízem, zma, *m.* der Aphorismus, *Cig., Jan.*
1. **âga**, *f.* = živ plot, *SlGor.-C.*; — iz nem. Hag.
2. **âga**, *m.* der Aga, (tur. = gospodar).
agât, *m.* = ahat, *Mur., Cig., Jan.*; trdnjavski a., der Festungsachat, *Erj.(Min.)*
agáva, *f.* die Agave, *Cig.*; amerikanska a., die hundertjährige Agave (agave americana), *Tuš.(R.)*
agênt, *m.* der Agent; — prim. opravnik.
âgnec, gneca *m.* = jagnje, *ogr.-C., Mik.*
ágnje, *n.* = jagnje, *Jarn.*
ágres, *m.* = kosmulja, die Stachelbeere (ribes grossularia), *Mur.*; (agras), *Tuš.(R.)*; — iz avstr.-nem. agras; prim. srlat. agresta, *Mik.(Et.)*
âh, *interj.* ah! — prim. oh.
ahà, *interj.* tako vzklikujemo z zadovoljstvom, kadar kaj razumemo, spoznamo, najdemo, ah! aha, tako je! aha, ali sem te zalezel!
ahačûra, *f.* neka hruška, *Kr.-Valj.(Rad).*
áhanje, *n.* das Aechzen, *Zora.*
ahât, *m.* der Achat, *Dalm., Jap., nk.*; grozdasti a., der Traubenachat, *Cig.*
áhati, am, *vb. impf.* ächzen, *C.*
áhker, rja, *m.* 1) das aus dem Dache hervorragende Fenster, *Z.*; — 2) die Warte, *Meg.*; — 3) sobi podoben prostor v gospodarskem poslopju, kjer hranijo razne reči, *jvžhŠt.*; — prim. nem. Erker, kor.-nem. a'ker.
áhkerec, rca, *m. dem.* ahker, das hervorragende Dachfensterlein: na strehi so ahkerci („Aerfer"), *Hip. (Orb.)*; naše hčere so, kakor izrezani ahkerci, *Dalm.*
âhla, *f.* die Hechel, *Z.*; nav. *pl.* ahle, *Gor.*; na ahlah ali grebenih, *Trub.(Post.)*; — iz nem.
ahlânec, nca, *m.* gehecheltes Spinnhaar, *Dol.-Levst.(Rok.)*; — prim. ahlati.
ahlânčen, čna, *adj.* aus gehecheltem Spinnhaar: ahlančno platno, *Dol.-Levst. (Rok.), Gor.*
ahláti, âm, *vb. impf.* hecheln, *Cig.*; — iz nem.
ahromätičen, čna, *adj.* brezbarven, achromatisch, *Cig.(T.), nk.*

âj, *interj.* 1) ei, *C.*; wohlan: aj, izkaži drugako svoje bogastvo, *Krelj*; — 2) = joj: aj meni, *Boh.*; = oj: Aj ti moj zeleni vrtec, *Npes.-Levst.(Rok.).*
âjati, am, *vb. impf.* im Bette liegen, schlafen (v otročjem govoru); Ajaj, ajaj sinek zlati, *Str.*
âjčkati, am, *vb. impf. dem.* ajati.
âjd, ájda, *m.* der Heide; — iz nem.
âjda, *f.* der Buchweizen (polygonum fagopyrum): čebele pošiljati v ajdo, t. j. na ajdovo pašo, *Por.*; nora a., das tatarische Heidekorn (p. tataricum), *Z.*; — prim. nem. der Heiden.
àjdi, *interj.* = hajdi, *BlKr.*
âjdica, *f. dem.* ajda.
âjdina, *f.* 1) = ajda, *Mur., Št.-Cig., Jan.*; — 2) neka trava, *Fr.-C.* (menda = gemeiner Knöterich [polygonum] *Levst.[Rok.]*); — prim. hajdina.
ájdinja, *f.* die Heidin.
ajdînka, *f.* neka hruška, *Mariborska ok.-Erj. (Torb.).*
ájdišče, *n.* das Buchweizenfeld (nach der Ernte).
ájdov, *adj.* Buchweizen-: ajdov kruh, ajdove pleve.
ájdovec, vca, *m.* der Sauerampfer (rumex acetosa), *Gorjansko(Kras)-Erj.(Torb.).*
ájdovica, *f.* das Buchweizenstroh.
ájdovina, *f.* = ajdovica, *Dol.*
ájdovka, *f.* 1) = ajdovica, *Dol.*; — 2) neka hruška, zrela takrat, kadar ajda, *Dol.*; — 3) neka goba, *Celje-C.*
ájdovnik, *m.* das Buchweizenbrot.
ájdovnjak, m. = ajdovnik.
ájdovski, *adj.* Heiden-, heidnisch; ajdovska deklica, das Riesenmädchen (v narodnih pripovedkah).
ájdovstvo, *n.* das Heidenthum, *Cig., Jan.*
ájdovščak, *m.* 1) = ajdovnik, *Cig.*; — 2) der Spätlein, *Cig.*
ájdovščica, *f.* = repincelj, motovilec, *SlGradec-C.*
ájdovščina, *f.* die Heidenschaft, *Trub.(Post.).*
ájdovščnica, *f.* 1) = ajdovica, *C.*; — 2) neko jabolko, *Maribor-Erj.(Torb.)*
âjdstvo, *n.* = ajdovstvo, *Mur.*
âjer, rja, *m.* die mit Dunst erfüllte Atmosphäre: od ajerja ne vidim morja, *Notr.-Levst.(Rok.), Štrek.*; — prim. gr. ἀήρ, stsl. aerъ.
âjkati, am, *vb. impf.* = ajčkati, *C.*
âjs, *interj.* tako se reče vpreženemu volu, ako mu je na levo iti, *Mur., SlGor., jvžhŠt.*; ajs k sebi! drugod samo priganjajo s to besedo, *Fr.-C., Lašče-Levst.(Rok.)*; — tudi: ájs.
âjsati se, am se, *vb. impf.* = rsati se, *jvžhŠt.*
âjsen, sna, *m.* das Hinundherwetzen mit dem Gesäß: kakšen ajsen imate! — pravijo nemirnim otrokom, *Dol.-Levst.(Rok.)* — prim. ajsati se.
âjskati, am, *vb. impf.* dem Ochsen „ajs" zurufen, *Mur., C.*
âjskavec, vca, *m.* kdor vedno ajska vpreženim volom, *Mur.*
âjsnati, am, *vb. impf.* wetzen, fratzen, *Dol.-C.*; — a. se = ajsati se, *Lašče-Levst.(Rok.)*
âk, *m.* 1) der Haken, *Mur.*; drog, ki se rabi pri plavljenju drv, *Polj.*; — der Kettenhaken,

ájdovec, vca = med, katerega nabero čebele
ájdovišče na ajdi Dol. – Zb. II. 27
ajdovka = vrsta [illegible] v. [illegible]
(agaricus campestris), Dol.. Pmt. Let. 895, 2.

ajer nepost. iz furl. àjer, Štrek. Let. 896. 139.

Prometh. Prabelegund. Dk.

BlKr.; — der Eckzahn (der Pferde), *V.-Cig.*; — 2) die Schifferſtange, *Mur.*; — 3) die Felſen oder Bergſpitze; *Z.*, *Gor.*; — prim. nem. Haken.

akácija, *f.* die Akazie; — prim. robinija.

akadémičen, čna, *adj.* akademiſch, *Cig.(T.)*, *nk.*

akadémija, *f.* višje učilišče ali učenjaško društvo, die Akademie.

akadémijski, *adj.* akademiſch, Akademie-; akademijska šola, *Navr.(Let.)*.

akadémik, *m.* der Akademiker, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

akadémiški, *adj.* akademiſch, *nk.*

akcidéncija, *f.* die Accidenz (phil.), *Lampe(D.)*; — prim. pritika.

ákcija, *f.* die Actie; — prim. delnica.

akcijonár, rja, *m.* der Actionär, *Jan.*; — prim. delničar.

aklọ̀, *n. Krelj, Dol.*, pogl. jeklo.

àkọ, *conj.* 1) wenn, wofern; ako Bog da, ſo Gott will; ako vzmoreš, wenn du können wirſt; ako je korenina sveta, svete so tudi veje, *Met.*; Ako spava, Naj bo zdrava Ak' me skuša, nič ne de, *Preš.*; sadje je les, ako ni kruha vmes, *Npreg.* - *Jan.(Slovn.)*; — ako ne, wo nicht, ſonſt; — ako tudi, ako prav, obgleich, obſchon; — 2) ob, *Krelj, Rec.*

akoprâm, *conj.* = akoprem, *Levst.(Sl.Spr.)*.

akoprệm, *conj.* obgleich, obſchon, *Habd.* - *Mik.*; — po nem. „wenn gerade", *Mik. V. G. IV. 79.*

akorávnọ, *conj.* obgleich; — po nem. „wenn gerade"; prim. dasi.

akórd, *m.* der Accord; — prim. sozvok.

akôv, *m.* der Eimer, *ogr.* - *C.*, z akovom meriti, *ogr.* - *Valj.(Rad)*; — iz magy. akó, in to iz slov. okov, *Dan.*

ákt, *m.* 1) der Actus (phil.), *Cig.(T.)*; — der Act (eines dramatiſchen Werkes), *nk.*; prim. dejanje; — 2) akti, die Acten, *nk.*; prim. pismo, spis.

aktîven, vna, *adj.* activ, *Cig.(T.)*, *nk.*; — prim. dejalen.

aktuálen, lna, *adj.* actuell, (phil.), *Cig.(T.)*

aktuár, rja, *m.* der Actuar.

akústičen, čna, *adj.* akuſtiſch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*

akústika, *f.* die Akuſtik; — prim. zvokoslovje.

akvarél, *m.* vodenobarvna slika, das Aquarell.

àla, *interj.* 1) holla! auf! ala junaci! ala na noge! — = aufgeſchaut! ala, zdaj gredó! — 2) alà, ach! (o nevolji): ala si ti siten! ala, kaj si storil! *BlKr.*, (o začudbi): ala je to lepo! ala dobrega človeka! *BlKr.*

alabárda, *f.* die Hellebarte, *Cig.*

alabáster, stra, *m.* der Alabaſter.

alabástrov, *adj.* alabaſtern, *Cig.*

albîn, *m.* = belin 1), *Cig.*

albît, *m.* der Albit *(min.)*, *Cig. (T.)*; — prim. belec 5).

álbum, *m.* v knjigo zvezani listi s slikami, imeni itd., das Album.

aldomáš, *m.* ein Geſchenk, beſonders an Getränk, den Arbeitern nach vollendeter Arbeit gegeben, *Habd.*, *vzhŠt.* - *C.*, *kajk.* - *Valj. (Rad)*; — iz magy. áldomás, *Mik.(Et.)*; prim. likof.

áldov, *m.* das (unblutige) Opfer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *ogr.* - *Valj. (Rad)*; — iz magy. áldó, *Mik.(Et.)*.

aldováti, újem, *vb. impf.* opfern, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *ogr.* - *Valj.(Rad)*.

áldovnik, *m.* der Opferer, *ogr.* - *Valj.(Rad)*.

alegóričen, čna, *adj.* allegoriſch, *Jan.*, *nk.*

alegorîja, *f.* die Allegorie.

alegorîjski, *adj.* allegoriſch, *Cig.*, *Cig.(T.)*.

aleksandrîn, *m.* der Alexandriner, (neka vrsta stihov), *Jan.*, *Cig.(T.)*.

aleksandrînec, nca, *m.* = aleksandrin, *nk.*

alelúja, I. *interj.* alleluja! — II. *subst. f.* 1) das Alleluja; alelujo peti; veselo alelujo komu voščiti; — 2) neka velikonočna jed: repni olupki, posušeni, stolčeni ali zrezani, na svinjski juhi kuhani, *Kr.*

álga, *f.* die Alge; sladkovodne, morske alge, *Tuš.(R.)*.

álgebra, *f.* računstvo s pismenkami, die Algebra.

algebrájski, *adj.* algebraiſch, *Cig.*, *Cel.(Ar.)*.

alhimîja, *f.* = alkemija, *Cig.(T.)*.

àli, *conj.* 1) oder; prinesi mi vina ali piva, kar rajši hočeš; jaz ali ti, eden naju mora iti; — ſonſt, plačaj, ali bo druga; — ali - ali, entweder - oder; nam je ali častno zmagati, ali častno umreti; — 2) „ali" je vprašalna besedica v direktnem in indirektnem vprašanju: ali prideš nocoj k nam? vprašal me je, ali (ob) sem zadovoljen s službo; ali - ali? v dvojnem vprašanju: ali boste odgovarjali, ali mislite, da bode bolje, ako boste molčali? — ali pa? wirklich? — 3) v vzkliku: ali bo gledal! der wird Augen machen! ali zna lagati! das heiße ich lügen! ali si pameten! (iron.) wie biſt du doch thöricht! — 4) ali? ali da? (alita, alite)? gelt? *Jan.*, *M.*, *SlGor.* - *C.*; prim. jeli; — 5) doch, aber; veliko sveta sem prehodil, ali kaj tacega nisem videl nikjer; — 6) ali, za nikalnimi vprašanji: doch, ja, jawohl, *Met.*, *Dol.*; nesi li bil v cerkvi? — ali! *Lašče* - *Levst.(Rok.)*.

àliboj, *conj.* = ali 1) in 2), *Reg.* - *Baud.*

aligácijski, *adj.* a. račun, die Alligationsrechnung, *Cel. (Ar.)*.

aligátor, rja, *m.* der Alligator, *Jan.*, *Erj.(Ž.)*.

aliterácija, *f.* der Stabreim, die Alliteration.

álk, *m.*, *pl.* alki, die Alken: veliki a., der große Alk oder nordiſche Pinguin (alca impennis), *Erj.(Ž.)*

alkáli, ija, *m.* das Alkali (chem.); — prim. lužnina.

alkálije, *f. pl.* Alkalien, *Cig.(T.)*.

alkálijski, *adj.* alkaliſch, *Cig.(T.)*.

alkaloîd, *m.* das Alkaloid.

alkemîja, *f.*, die Alchemie (Alchymie), (alkimija) *Cig.*, *Jan.*

alkohôl, *m.* čisti vinski cvet, der Alkohol.

alkohôlnat, *adj.* alkoholhältig, *nk.*

alkorân, *m.* der Alkoran, der Koran, *Cig.*, *Jan.*

almanáh, *m.* poučen ali zabaven letnik, der Almanach.

almára, *f.* = omara, *Valj.(Rad)*.

álmoštvọ, *n.* = almožna, *Mur.*, (almuštvo, *Habd.)*

álmožna, *f.* = miloščina, das Almoſen; — iz nem.
álmožnik, *m.* 1) der Almoſenvorſteher (almužnik) *Habd.*; — 2) der Pfründler, *Cig.*
âloa, *f.* die Aloe, *Cig., Jan.*; ſtoletna a., die hundertjährige Aloe, *Tuš.(R.).*
alôd, *m., Cig., Jan.*; pogl. alodij.
alôdij, *m.* freies Erbgut, das Allodium, *nk.*
alodijálen, lna, *m.* Allodial-, *nk.*
alopát, *m.* der Allopath.
alopatîja, *f.* die Allopathie.
alopatîčen, čna, *adj.* = alopatski, *Jan.*
alopátski, *adj.* allopathiſch, *nk.*
alotropîja, *f.* die Allotropie (chem.), *Cig.(T.).*
ált, *m.* die Altſtimme, *Jan., nk.*
altána, *f.* der Altan, *Cig.*; — prim. it. altana.
altár, rja, *m.* der Altar.
altíst, *m.* der Altiſt.
altístinja, *f.* die Altiſtin, *Jan., nk.*
alumnát, *m.* das Alumnat (nav. = duhovsko semenišče).
alûn, *m.* der Alaun, *Cig., Cig. (T.)*; pogl. golun.
1. **áma**, *f.* der Viſierſtab zur Meſſung des Inhaltes eines Faſſes; sod je na ami = es iſt ſchon wenig Wein mehr im Faſſe, *Z.*; — iz nem. Ahm.
2. **áma**, *f.* = dojka, die Amme; — iz nem.
amalgâm, *m.* kovinska spojina z živim srebrom, das Amalgam; kositerni, zlati a., das Zinn-, Goldamalgam, *Cig.(T.).*
âmanje, *n.* das Viſieren eines Faſſes, *Cig., DZ.*
amarẹ̑lica, *f.* = marelica, *Dict., Z.*
âmati, am, *vb. impf.* den Inhalt eines Faſſes mit dem Viſierſtab meſſen, *Dol., Št.*; — iz nem. „ahmen".
amazónka, *f.* die Amazone, *Cig., Jan.*
amazónski, *adj.* Amazonen-, *Cig.*
âmba, *f.* die Ambe, ambo zadeti v loteriji; (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*
âmbra, *f.* neka dišeča tvarina, der Amber (Ambra), *Cig., Jan.*
ambrôzija, *f.* Ambroſia, die Götterſpeiſe.
âmčič, *m.* ein Kind in der Ammenpflege, *C.*; — prim. ama.
âmen, *adv.* Amen! amen je, = es iſt aus! es iſt nicht mehr zu helfen.
ametíst, *m.* der Amethyſt (min.).
âmica, *f.* = krača, *SlGor., Soška dol. - Erj. (Torb.)*; — iz nem. „Hamme"; prim. hamica.
ámiti, im, *vb. impf.* ſäugen (als Amme), *SlGor. - C., Gor.*; a. otroka, *Ptuj - C.*
âmka, *f. dem.* ama; die Amme, *C.*
ámljenje, *n.* die Ammenpflege: otroka na a. dati, *Gor.*
amnestîja, *f.* ſplošno pomiloščenje, die Amneſtie.
amônij, *m.* das Ammonium (chem.), *Cig.(T.).*
amônijak, *m.* der Ammoniak (chem.).
amônijakast, *adj.* ammoniakhältig, *Cig.*
amônijakov, *adj.* Ammoniak-, *Cig.*
amortizácija, *f.* razveljavljenje (dolžnega pisma), razdolžba, die Amortiſation.
àmpak, *conj.* 1) ſondern; nisem igral, ampak le gledal; ne samo, ne le — ampak tudi, nicht nur — ſondern auch; — aber: tebi nič ne očitam, ampak tvoj brat me je razžalil; šlo je, ampak težko; — 2) = ako ne, če ne, razen: boš videl široke puščave; kdo jih je opustil, ampak srd? *Kast. (N. C.)*; druzega mu ne ostane, ampak grob, *Jsvkr.*; da se nobeden človek ne pokoplje, ampak da je res umrl, *Pohl.(Km.)*; — iz: a na opak, *Mik. V. G. I. 339.*
âmstvọ, *n.* die Ammenſchaft, *Mur.*; v amstvo dati, *SlGor. - C.*
âmša, *f.* die Trappe (otis tarda), *V. - Cig.*
àn, *conj.* ſondern: s teboj nič nimam opraviti, an s tvojim bratom, *Južni Slovenci - Jan.(Slovn.)*; — an da, aber: vprašal sem ga, an da mi ni odgovoril, *Dol. - Levst. (Sl. Spr.)*; — außer: vse dajemo v štant (zakup), an če kako njivo obdržimo, *Levst. (M.)*; vse so mi vzeli, an kolikor imam na sebi, *Levst.(M.).*
anáfora, *f.* die Anapher (eine Redefigur), *Jan.*
anahronízem, zma, *m.* pomota glede na čas (dobo), der Anachronismus, *Cig.(T.), nk.*
anakónda, *f.* die Anakondaſchlange, (boa scytale), *Erj.(Ž.).*
analîtičen, čna, *adj.* analytiſch, *Cig., Cig.(T.), nk.*
analîtika, *f.* die Analytik, *Cig.(T.).*
analîza, *f.* razkroj (chem.), razklad (gramm., phil.), die Analyſe, *Cig., Cig.(T.)*; = duševno razkrojevanje, *Lampe(D.)*
analogîja, *f.* die Analogie; — prim. nalika.
ánanas, *m.* die Ananas, (bromelia ananas), *Cig., Jan., Tuš. (R.).*
anapẹ̑st, *m.* der Anapaeſt (stopa ∪∪ —).
anarhîja, *f.* die Anarchie, *Cig., Jan., nk.*; — prim. brezvladje.
anarhîjski, *adj.* anarchiſch, *Cig.*
anarhíst, *m.* der Anarchiſt, *nk.*
ánati se, am se, *vb. impf.* ſich hüten, meiden, *Dict., Mur.*; anaj se vina, *M.*; ptica se gnezda ana, *Št. - C.*; a. se česa, ſich einer Sache begeben, *Cig.*, (vanati se, *Ravn.*); — prim. srvn. anen, entbehren, *Mikl.(Et.).*
anatôm, *m.* der Anatom, *Cig., Jan.*
anatomîja, *f.* die Anatomie; — prim. razudba.
anatomîjski, *adj.* = anatomski, *Cig.*
anatômski, *adj.* anatomiſch, *nk.*
ančẹ̑š, *adv.* = anti češ, češ, *Levst. (Sl. Spr.)*; išči pod: hoteti.
ànda, *conj.* = ada, *C., Mik., kajk. - Valj. (Kres).*
andrẹ̑jščak, *m.* der Monat November, *ogr. - Valj.(Rad).*
andrẹ̑selj, slja, *m.* = adreselj 2), *vzhŠt. - C.*
andrẹ̑seljnaten, tna, *adj.* dem Knöterich ähnlich: andreseljnatna ajda, leerer Buchweizen, *C.*
ándrkva, *f.* = redkev, *Valj.(Rad).*
andrọ́ga, *f.* das Rothauge, die Rothfeder, (scardinius erythrophthalmus), *Mursko polje, Ljubljana - Erj.(Rok.).*
anekdôta, *f.* die Anekdote.
aneroíd, *m.* das Aneroidbarometer, *Cig.(T.).*
ángel, *m.* der Engel; a. varuh, der Schutzengel; smrtni a., der Todesengel; a. pobijavec, der Würgengel, *Cig.*; a. končavec, *Jap.*; — tudi: ángel; piše se nav. angelj.

ámetno = popolnoma: čisto ametno
sem pozabil (Bronlje St.) Časop. 7^a 30^ii
nus. list. 127 (tudi v Gor. prim. hs. ametice
hametice, hametam gänzlich.)

ončon, črv v sadji, Polj. Pintar Let

kolyši je materni prût anoke od drugih, Roz. C.

ante (anki) ne = merda v cevkah ne, Podzemelj in dr. po
D. Kraj. Let. 1893, 1, 2.

ángelček, čka, *dem.* angelec.

ángelec, gelca, *m. dem.* angel.

angélika, *f.* die Bruſtwurzel (angelica), *Cig., Hlad.*

ángelski, *adj.* Engel-, engliſch; angelsko češčenje, der engliſche Gruß; angelska nedelja, der Schutzengelſonntag.

angúrija, *f.* die Angurie, die Waſſermelone, (cucurbita citrullus); — prim. it. anguria.

àni, *conj.* = niti: ani - ani, weder noch, *ogr. - C., Reč. - Baud.*

anikòj, *conj.* = ko, nego (za komparativom), *Reč. - Baud.*

animálen, lna, *adj.* animaliſch; animalno živčevje, animaliſches Nervenſyſtem, *Cig.(T.).*

ánkrst, *m.* der Antichriſt, *Z.*

ánkršt, *m.* = ankrst, *Z.*; oj ti ankršt grdi! *Erj.(Torb.).*

1. ano, *adv.* = onoj (nam. ono), vor längerer Zeit, neulich, *SlGor. - C.*

2. ànọ, *conj.* 1) = in, *Goriš., Reč. - Levst. (Sl. Spr.);* 2) = an, ſondern, aber, *C.*

ànoboj, *conj.* 1) = an, ampak, *Reč. - Levst. (Sl. Spr.);* — 2) a. - a. = ali - ali, *C., Reč. - Levst. (Sl. Spr.).*

anokòj, *conj. C., Reč. - Levst. (Sl. Spr.);* pogl. anikoj.

anomálen, lna, *adj.* anomal, *nk.*; — prim. nepravilen.

anomalíja, *f.* die Anomalie, *Cig.(T.);* — prim. nepravilnost.

anováti se, ûjem se, *vb. impf.* = anati se, *Cig.;* (Bog) se ne anuje lic ino se ne da podkupiti, *Ravn.*

antárktičen, čna, *adj.* ob južnem tečaju ležeč, antarktiſch, *Jes.*

ànti, *adv.* 1) doch wohl, doch ja; anti si ga videl, anti bo i meni kaj ostalo, *BlKr.*; anti nisi pijan, *Svet. (Rok.);* anti nam ni treba praviti, da ta vzrok ni prvoten, *Navr. (Let.);* anti ni strup! *Notr. - Levst. (Sl. Spr.);* anti ne on, doch nicht er! *Cig.;* anti je da, anti seveda, natürlich, das verſteht ſich von ſelbſt, *Cig., Gor. - Svet.(Rok.);* anti da, ja wohl, *Reč. - Levst.(M.);* — 2) eben, „halt": anti je težava, es iſt „halt" ein Kreuz! *M.;* anti pojdi! nun ſo geh meinetwegen! *Nov.;* — 3) anti reče, misli, anti češ = češ: anti reče: kaj bom hodil! anti misli: čemu to? *Gor. - Svet.(Rok.).*

antíčen, čna, *adj.* antik, *Cig. (T.);* (tudi rus.).

antíka, *f.* starina, die Antike, *Cig., Cig.(T.).*

àntikaj, *pron.* = marsikaj, *C.*; — = veliko: antikaj (antkaj) ljudi je bilo, *Roš.-Kres.*

antikrîst, *m.* der Antichriſt.

antikvár, rja, *m.* starinar, der Antiquar.

ántimon, *m.* der Spießglanz, das Antimon.

antipátičen, čna, *adj.* antipathiſch, *nk.*

antipatíja, *f.* po zoprnosti zbujeni afekt, die Antipathie.

antologíja, *f.* die Anthologie; — prim. cvetnik.

antropológ, *m.* der Anthropolog.

antropológija, *f.* die Anthropologie; — prim. človekoznanstvo.

ántvila, *f.* = brisača, otirač, das Handtuch, *Trub.-Mik.*; (nav. antvela, antula); — prim. srvn. hanttwehele, stvn. hantilla, nvn. handzwehl, *Mik.(Et.).*

aorîst, *m.* der Aoriſt, (gramm.).

aórta, *f.* velika odvodnica, die Aorte.

ápa, *m.* = japa, *ogr. - Valj. (Rad).*

aparât, *m.* priprava, der Apparat.

ápat, *m. Mur.*, pogl. opat.

apatíja, *f.* die Apathie, die Gefühlloſigkeit.

apelácija, *f.* priziv, die Appellation.

apelácijski, *adj.* Appellations-.

áperek, rka, *m.* der Knirps, (morda nam. operek), *Lašče-Erj.(Torb.);* — prim. paperek (paberek).

apercépcija, *f.* die Apperception, *Cig.(T.);* — prim. primena.

apetît, *m.* der Appetit.

apnár, rja, *m.* der Kalkbrenner; der Kalkhändler; tudi: âpnar, *Valj.(Rad).*

apnaríca, *f.* die Kalkbrennerin; die Kalkhändlerin.

apnarîja, *f.* = apnarstvo.

apnáriti, ím, *vb. impf.* ſich mit der Kalkbrennerei, mit dem Kalkgeſchäfte abgeben.

apnárjenje, *n.* das Kalkbrennen, das Kalkgeſchäft.

apnárnica, *f.* die Kalkbrennerei, *Jan.*

apnárski, *adj.* Kalkbrenner-; Kalkhändler-.

apnárstvọ, *n.* das Kalkbrennergewerbe, das Kalkgeſchäft.

ápnast, *adj.* 1) Kalk enthaltend, mit Kalk beſchmutzt, kalkig; — 2) dem Kalk ähnlich, kalkicht.

âpnat, *adj.* kalkig.

apnẹ̑n, *adj.* Kalk-, Kalk enthaltend; apnena jama, die Kalkgrube; apnena voda, das Kalkwaſſer; apnena prst, die Kalkerde; a. zemlja, der Kalkboden; vino je apneno, der Wein führt Kalk bei ſich, *Cig.*

apnẹ̑nast, *adj.* kalkartig, kalkicht, *Cig., Jan.*

apnẹ̑nec, nca, *m.* der Kalkſtein, *Cig., Jan., nk.*

apnẹ̑nica, *f.* 1) der Kalkofen; — 2) die Kalkgrube.

apnẹ̑ničar, rja, der Kalkbrenner, *Cig.*; — prim. apnar.

apnẹ̑nik, *m.* = apnenec, *Mur., Cig., Jan.*

apnenína, *f.* die Kalkerde, *Cig.*; pogl. apnenka.

apnẹ̑nka, *f.* die Kalkerde, *Cig., Jan., C.*

apnica, *f.* 1) die Kalkgrube, *Mur., Cig.*; — 2) das Kalkwaſſer, *C.*; — 3) = apnena prst, *Cig., Jan., Nov.*

apník, *m. Cig.*, pogl. apnenec.

apníšče, *n.* 1) die Kalkſtätte, der Platz zum Kalkbrennen, *Jarn., C.*

ápniti, im, *vb. impf.* 1) zu Kalk brennen, calcinieren, *Cig.*; — 2) kalken: a. kože, mit Kalk beizen, *Cig., Jan.*

apnjáča, *f.* das Kalkwaſſer, *C.*

ápnọ, *n.* der Kalk, živo a., gebrannter, ungelöſchter Kalk; ugašeno a., gelöſchter Kalk; zeleno apno, der Grünkalk, *DZ.*; svinčnato a., der Bleikalk, *Levst. (Nauk);* v apnu močiti, kalken, *Cig.*; — prim. vapno.

apnogâsec, sca, *m.* der Kalklöſcher, *Jan.*

apnomẹ̑rec, rca, *m.* der Kalkmeſſer, *Cig. Jan.*

apnováti, ûjem, *vb. impf.* kalken, *Mur.*; — mit Kalk düngen, *Nov. - C.*

apnovît, *adj.* kalkhältig, *Cig., Jan.*
apnovíten, tna, *adj.* = apnovît, *Jan.*
apnožgávec, vca, *m.* der Kalkbrenner, *Jan.*
apodíktičen, čna, *adj.* neovržen, apodiktisch, *Cig.(T.).*
apȏstelj, telja (nav. teljna), *m.* pogl. apostol.
apȏstol, *m.* der Apoſtel, *Jan., Krelj, Schönl., Kast., Levst. (Sl. Sp.).*
apostȏlski, *adj.* Apoſtel-, apoſtoliſch; apostolska cerkev, vera; — glede na naglas prim. lat. apostolicus, nem. apoſtoliſch.
apȏstolstvo, *n.* das Apoſtelamt, das Apoſtolat, *Jan., Cig.*, (apostȏlstvo, *Mur.).*
apostrȏf, *m.* der Apoſtroph (znamenje ').
apotȇka, *f.* die Apotheke; — prim. lekarnica.
apotȇkar, rja, *m.* der Apotheker; — prim. lekarničar.
apotȇkarica, *f.* 1) die Apothekerin; — 2) eine Art Birne (tudi: mohorica), *C.*
aprîl, *m.* der Monat April.
aprîlov, *adj.* = aprilski, *M.*
aprîlski, *adj.* April-; aprilsko vreme, Aprilwetter, *Mur.*
aptážica, *f. Npes.-K.*, pogl. opatica.
áptuh, *m.* ein Kopftuch der Slovenininnen, *Mur.*; (aptoh, *Gor.*, aptah, *Dol.*); — prim. peča; menda iz nem. Haupttuch.
ár, *conj.* denn, weil, *Habd., ogr. - C.*
ára, *f.* das Angeld, die Darangabe; aro dati, vzeti; — prim. it. arra, bav. arr, *f.*
arabéska, *f.* slikarski okrasek, die Arabeske.
árak, *m.* der Arak (neka žganjica), *Cig.*
áras, *m.* härener Zeug, ein daraus gemachter Weiberkittel, *Mur.*; — prim. srvn. arraz, leichtes Gewebe aus Wolle, (po mestu Arras, kjer so nekdaj tako blago delali), *C.*; — prim. raš.
árasast, *adj.* aus härenem Zeug: arasasta plahta, härener Teppich, *Jap.*
árasov, *adj.* = arasast: arasova suknja, *Dict.*
árbalo, *n.* der viel, aber ſchwerfällig arbeitet, *Lašče - Levst. (M.)* — prim. arbati.
árbati, am, *vb. impf.* = delati, *Dol. - Levst. (M.)* — iz nem.; prim. švic. arben = ſich mühen, *Levst.(Rok.).*
arbílo, *n.* ein ungeſchickter Menſch, *Lašče - Levst. (M.)*; — prim. arbati.
árbola, *f.* der Maſtbaum, *Prim.*; — prim. it. albero.
ardȇselj, slja, *m.* = adreselj, *Lašče - Levst. (Rok.)*
árdrati se, am se, *vb. impf.* hadern, *Meg., Dalm.*; — iz nem.
ardrȇsen, sna, *m.* = adreselj 2), der Knöterich, *C.*
ardrîja, *f.* der Hader, *Meg., Trub., Dalm.*; — prim. ardrati se.
areométer, tra, *m.* das Araeometer; — prim. gostomer.
arhángel, *m.* der Erzengel.
arhángelski, *adj.* Erzengel-.
arhidijákon, *m.* cerkven dostojansvenik, der Archidiakon.
arhimandrît, *m.* pravoslaven cerkven dostojanstvenik, der Archimandrit.
arhipêl, *m.* otočnato morje, der Archipel, *Cig., Jes.*
arhipêlag, *m.* = arhipel, *Cig.(T.), Jes.*
arhitékt, *m.* der Baukünſtler, der Architekt.
arhitektúra, *f.* die Architektur.
arhîv, *m.* pisemska shramba, das Archiv.
arhivár, rja, *m.* der Archivar, *Cig., Jan., nk.*
arhîvski, *adj.* Archivs-; arhivska pisarnica, *DZ.*
árija, *f.* napev, die Arie.
aristokracîja, *f. Cig., Cig. (T.)*, pogl. aristokratija.
aristokrát, *m.* prijatelj boljarstva, boljar, der Ariſtokrat.
aristokratîja, *f.* die Ariſtokratie, *nk.*
aristokrátka, *f.* die Ariſtokratin, *nk.*
aritmétičen, čna, *adj.* arithmetiſch, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
aritmétika, *f.* računstvo s številkami, die Arithmetik.
arkáda, *f.* die Arkade, der Bogengang, *Cig.*
árktičen, čna, *adj.* ob severnem tečaju ležeč, arktiſch, *Cig.(T.), Jes.*
armáda, *f.* die Armee; — prim. it. armata.
armáden, dna, *adj.* Armee-.
armán, *m. Jan.*, pogl. rman.
armánec, nca, *m. Cig.*, pogl. rmanec.
árnica, *f.* das Berghau, *Z., Gor.*; — die Bergwieſe, *Dol.*; — prim. arovica.
árnika, *f.* Wohlverlei, (arnica montana); — prim. brdnja.
árnož, *m.* der Harniſch, *Jan., Trub., Krelj, Dalm.*; — der Bruſtlatz, *Mur., Valj.(Rad)*; — prim. srvn. in tirol. harnasch, it. arnese, *C.*
arôma, *f.* prijetna dišava, das Aroma, *nk.*
aromátičen, čna, *adj.* aromatiſch, *nk.*
árovica, *f.* das weiche Haar von Pferd und Rind; die Schabwolle; — iz nem. Haar.
ársast, *adj. Šol.*, pogl. arasast.
ârsati, am, *vb. impf. Cig.*, pogl. rsati.
ársejica, *f. Robič (Nar. kol.)*, pogl. jaščerica, martinček.
arsenál, *m.* orožarnica, das Arſenal.
arsénik, *m. Mur., Cig., Jan.*, pogl. arzenik.
artičóka, *f.* die Artiſchoke (cynara scolymus), *Cig., Jan.*
artiljerîja, *f.* die Artillerie; — prim. topništvo.
artiljerîst, *m.* der Artilleriſt.
árza, *f.* povzdig v verzni stopi, die Arſis, *nk.*
arzén, *m.* das Arſen (chem.).
arzénik, *m.* der Arſenik; — prim. mišnica.
arzénikov, *adj.* Arſenik-: a. prah; arzenikove saje, der Hüttenrauch, *Cig.*
áržat, *m.* = aržet, *Valj.(Rad).*
áržet, *m.* 1) = žep, die Kleidertaſche; — 2) die Minenkammer, *V. - Cig.*; — prim. srvn. eser, nvn. aser = Sack zum Anhängen, *Mik.(Et.).*
às, *interj.* o weh! (izraža bolesten občutek na telesu, n. pr. če se kdo opeče, udari itd.)
ás, *m.* das Aß im Kartenſpiel.
àsa, *interj.* = as, *M.*
áselnica, *f.* neka trava za aslo, *Fr. - C.*
áselnjak, *m.* der Seidelbaſt (daphne mezereum), *C.*
áselščica, *f.* = aselnica, *C.*
áselski, *adj.* aselska roža = aselnica *C.*

P. Škrabec zamenjuje gen. apostelja in prignanšano
„ apostelyna Co. XIX. 8.

ad axnica : prim ernica = prava trava, Kobarid. (redeaxnica?)

ax = morivec (Trub.) Časop. za zg. i. nar. X. 144
iz Haber = Henker. Pintar Rj. Zv. XXXIV. 245

axbolec Sin Hafnikovga Suhor- izpreverjena
iz vrbanec (Kayk.) erysipelas - Štrek. Let.
94. 4.

avemarija zvoniti; - sv Marjo zv. Roj
Kres. I. 664

aškrt dem. aškrtec : aškre iz slvn. askraota pl.)
sarcolamina, rami, sarmenta, srvn. âschrôt
Štrekelj, Let. 896. 139.
ašlaven -neumen, smešen, Dom. i. Sv. 890. 88. (Kranj. Gora)

avšnica = vajšnica (iz vanšnica) prim. Pdj:
vankuš. Štrek. Let. 895. 2.
avstrija (Trab.) Časop. za zg. in nar. X. 144... in nem.
Halbstarrig (kazalnik) Pletar. Zv. XXXIV. 245.
avstrijak (hollmrd, hrenska. II. gosliga! Biš. 61.
pl. vlk. (izg. avtlik) adv. = (kaj) in nasprotnost.
adj. - od juš na pr. svisli Sromlje (St.) Časopis
zg. i. Novo vrsje 914. 157.

ata (Kranjska Gora) Dom. i. Sv. 890. 88.

Z. ob deblu stare bukve, pokritem z ježevi
glavami, Murnik, Znanci, 185.

asẽsor, rja, *m.* der Aſſeſſor, *Cig.*, *Jan.*; — prim. prisednik.
âsfalt, *m.* zemeljska smola, der Aſphalt, *Cig.*, *nk.*
asignācija, *f.* die Aſſignation, die Anweiſung, *Cig.*, *Jan.*
asistẽnt, *m.* pomočnik, der Aſſiſtent.
âskati, am, *vb. impf.* as rufen, *C.*
ásla, *f.* der Brand bei Wunden, *Plužna pri Bolcu - Erj. (Torb.)*; — das Apoſtem, *Pohl., Dict., Poh. - C., BlKr.*; — prim. bav. assl in kor.-nem. âss, *dem.* âssl, Geſchwür, Eiterbeule, *C.*
asocijācija, *f.* druženje, die Aſſociation: a. idej, die Ideenaſſociation, *Cig.(T.).*
asonāncija, *f.* der Anklang, die Aſſonanz, *Cig.(T.).*
âst, *interj.* = as! *Cig.*
astātičen, čna, *adj.* aſtatiſch (phys.): astatična igla, die aſtatiſche Nadel, *Cig.(T.), Sen.(Vīt.).*
astẽničen, čna, *adj.* ſlabilen, aſtheniſch: astenični afekti, *Lampe (D.)*
asteroīd, *m.* majhna premičnica, der Aſteroid, *Cig.(T.), nk.*
astrolōg, *m.* der Aſtrolog; — prim. zvezdogled, zvezdar.
astrologīja, *f.* die Aſtrologie.
astronōm, *m.* der Aſtronom; — prim. zvezdoslovec.
astronomīja, *f.* die Aſtronomie; — prim. zvezdoslovje.
astronōmski, *adj.* aſtronomiſch, *Žnid.*
âščerica, *f.* *Cig.*, *C.*, pogl. jaščerica.
âškerica, *f.* = jaščerica 1), *Cig.*; — 2) = jaščerica 2), *Posch.*
áškrt, *m.* = aškrc, *Pohl., Mur.*;
áškrc, *m.* ein Abſchnitzel von Tuch, Leinwand, Leder und drgl. *Mur.*, *vzhŠt.*; (menda nam. aškrtec, *dem.* aškrt).
áštržli, *m. pl.* = hlačniki, Hoſenträger, *Mur., Gor. - Levst. (Rok.)*; (tudi: avštrže, *Lašče - Levst.[Rok.]*); — prim. bav. halster *f.* Hoſenträger, kor. haschter; v koncu besede tiči morda nem. Seil.
áta, (g. āta), *m.* der Papa (največ v otročjem govoru).
âte, eta, *m.* = ata, *Dol.*
ateīst, *m.* bogotaj, der Atheiſt, *Cig.*, *nk.*
ateīzem, zma, *m.* der Atheismus, *Cig.*, *nk.*
âtej, m. = ata, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Št.*, *Kor.*
âtek, tka, = ata, *C.*, *Bes.*, *Št. - Valj.(Rad).*
atlānt, *m.* der Atlas, (zbirka zemljevidov), *Cig. (T.), nk.*
átlas, *m.* der Atlas, (neko svilnato blago).
átlasar, rja, *m.* der Atlasweber, *Cig.*
átlasast, *adj.* atlasartig.
átlasov, *adj.* aus Atlas.
atlēt, *m.* borec, der Athlet.
atlētski, *adj.* athletiſch, *Jurč.*
atmosféra, *f.* die Athmoſphäre; — prim. ozračje.
atmosféren, rna, *adj.* atmoſphäriſch, *Cig.(T.).*
atmosférski, *adj.* atmoſphäriſch, *Cig., Cig.(T.).*
atōm, *m.* nedeljivi, enoviti delek, das Atom.
atōmen, mna, *adj.* Atom-, *Cig., Cig.(T.).*
atōmski, *adj.* Atom-, *Cig., Cig.(T.).*
atribūt, *m.* das Attribut; — prim. pridevek.
atributīven, vna, *adj.* attributiv, *nk.*
atūt, *m.* *Cig.*, pogl. adut.
avarīja, *f.* = havarija, *Cig.(T.).*
âvba, *f.* 1) die Haube; pogl. čepica; — 2) der zweite Rindsmagen, die Haube, *Cig.*; pogl. kapica; — iz nem.
âvbe, *interj.* = joj! *Kast., Npes.*; — = oj, ei! (izraža nevoljo): avbe, kaj boš to govoril! — iz nem. au weh!
âvber, *m.* = naplavina, rekše les, listje, pesek itd., kar voda nanese, *Kot Koboridski - Erj. (Torb.)*
avdītor, orja, *m.* vojaški sodnik, der Auditor (nav. auditōr).
avdītorstvo, *n.* das Auditoriat, *Cig.*
avdráč, *m.* = puran, *Bes.*
avdráti, âm, *vb. impf.* kaudern, (o puranu), *Cig.*
avgûst, *m.* der Monat Auguſt.
avgustínec, nca, *m.* der Auguſtinermönch, *Jan.*
avguštâna, *f.* neko grozdje, *Vip. - C., Z.*
avskultânt, *m.* der Auscultant, *Cig., nk.*; — prim. prislušnik.
âvša, *f.* dummer, ungeſchickter Menſch, ein Tölpel (psovka); — morda nam. alša, olša; prim. rus. olubr, der Tölpel, slov. olih, der Pfahl, *Maribor, Ptuj - C., Caf (Vest. I. 78.)*
âvšast, *adj.* dumm, tölpelhaft.
avtomāt, *m.* der Automat, priprava ki se sama giblje.
avtonomīja, *f.* die Autonomie; — prim. samouprava.
avtonomíst, *m.* der Verfechter der Autonomie, der Autonomiſt, *nk.*
avtopsīja, *f.* die Autopſie; — prim. samovid.
âvtor, rja, *m.* začetnik, pisec, der Autor.
âvtorstvo, *n.* die Autorſchaft, *Cig.*
ázbuka, *f.* die Azbuka, das altſlovenische Alphabet.
ážar, rja, *m.* = aržet, *SlGor. - C., Dol.*
aževína, *f.* 1) die Abfälle der Häute beim Gerben, *zapŠt. - C.*; — 2) das Mark der Kürbiſſe, *zapŠt. - C.*; — 3) das dichte Moos an Bäumen und naſſen Wänden, *C.*; — prim. stsl. azъno, abgezogene Haut, *C.*
ážija, *f.* das Agio, *Jan., Cel.(Ar.)*

B.

bába, *f.* 1) die Großmutter, *Meg., Mur., Cig., Jan., Dalm., Levst.(Nauk)*; — 2) die Hebamme, *Meg., Jarn., Jan., Dalm., Goriš.*; — 3) zaničljivo o odrasli ženski, posebno starejši; o zakonski ženi (zaničlj.): babo si vzeti, moja baba; = feige Memme, to je baba, ne mož! — die Puppe, *St.-Caf(Vest.)*; — 4) v vražah in pravljicah: *a)* „babo žagati" je stara navada Slovencev na sredipostno sredo; naredé si jo namreč po nekod iz slame in cunj ter jo prežagajo; navadno pa se le z otroki šalijo, praveč jim, da kje babo žagajo,

da jih tja gledat izvabijo; *b)* „divje babe“, bivajoče po gorskih jamah in duplinah, imele so dolge lase in nazaj obrnjene roke in noge, *LjZv. 1884. 229*; *c)* kvatrna b. = čarovnica, *GBrda*; — 5) der Herrenpilz (boletus edulis), „kadar je star in ima širok klobuk“, *Ip. - Erj.(Torb.)*; — 6) neka smokva, *Biljana - Erj.(Torb.)*; — 7) ein stehender alter Baumstamm, *Z., Notr.*; ein alter Zaunpfahl, *Z.*; — 8) der Stockstamm einer Getreideharfensäule, *Cig.*; kozolec v babe vcepiti, die Getreideharfensäulen in die Stockstämme einsetzen, *Z.*; — 9) pri kozolci pokončen steber, v katerega so late vtaknjene, *Dol.*; der Brückenpfeiler, *BlKr.*; — 10) die Spaltklemme der Korbmacher, damit die Wieden abzuspalten, *V. - Cig.*; — 11) an einer Thür der Kloben, der auf eine Klampe paßt, um ein Vorlegeschloß daran zu hängen, *Cig., Jan.*; — 12) die Oese, *Cig.*; — das Haftelöhr, *Kr.*; — 13) die Schraubenmutter, *Cig.*

bábast, *adj.* 1) altweibisch, *Mur., Mik.*; — 2) weibisch, feige, *Cig.*

babâvs, *m.* altes Weib (zaničlj.), *Mik.*

bâbec, bca, *m.* 1) = babež, *Valj.(Rad)*; — 2) die Puppe, *Rez. - Baud.*

babẹ̑la, *f.* älteres Weib (zaničlj.); blatne in razcapane babele, *LjZv.*

babẹ̑nta, *f.* = babela, *C.*

bâbež, *m.* 1) der Weibernarr, der Frauenknecht, *Mur., Cig., Jan., Met., Št.*; — 2) weibischer Mann, die Memme, *Cig., C.*; — 3) das schwarze Wollkraut (verbascum nigrum), *Medv.(Rok.)*.

bábica, *f.* 1) die Großmutter, *Mur., Cig., Jan., vzhŠt., BlKr.*; — 2) die Hebamme; — 3) *dem.* baba, altes Weibchen; — 4) das Weibchen aller kleineren Vögel, *Cig., Gor., Notr.*; — 5) die Schmerle (cobitis barbatula), *Cig.*; — 6) der Herrenpilz (boletus edulis), = baba, *Št. - C.*; 7) neka hruška, *Maribor - Erj.(Torb.)*; — 8) die leere Buchweizenhülse, *Z., Gor.*; leerer Maiskolben, *Cig.*; leere Kastanienhülse, *BlKr.*; — 9) die Schraubenmutter, *Ptuj - C., DZ.*; — 10) der Pfannendeckel am alten Büchsenschloß, *Cig.*; — 11) kalup za tiskarske pismenke, die Matrize, *V. - Cig.*; — 12) das Haftelöhr, *Cig., BlKr.*; — 13) der Sensenring, *Mur.*; — 14) železo, na katerem se kosa *kleplje, der Dengelstock; — 15) der Deckel bei der Weinpresse, *Cig.*; (prim. dedec); — 16) ein Haufen über einander liegender Garben, *Dol.*; die Mandel, *Cig.*

bábičast, *adj.* kernlos; babičasta (= gluha) ajda, *Z., Gor.*; — prim. babica 8).

babičevânje, *n.* der Hebammendienst, *Cig.*

babičeváti, ûjem, *vb. impf.* Hebammendienste leisten, *Cig., DZ.*

bâbičinski, *adj.* Hebammen-, *Mur.*

bábičiti, im, *vb. impf.* Geburtshilfe leisten, *Mur.*

bábička, *f.* altes Mütterchen, *Mur.*

bábina, *f.* 1) (zaničlj.) altes Weib, *Jarn., C., M., Valj.(Rad)*; = baba 3) *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) die Erbschaft, *Meg.*; (prim. dedina); — 3) *pl.* bábine, das Wochenbett, *Mur., Cig., Jan.*; der Entbindungsschmaus, *M.*; — 4) babina, neka gozdna zel, ki ima liste nekoliko podobne pivkam (mrtvim koprivam); pastirji vzpomladi z nje sokom pišejo leskove palice, *Lašče - Erj.(Torb)*.

bâbinski, *adj.* altweibisch, *ogr. - Mik.*

bábišče, eta, *n.* altes Weibchen, *Dol.*; stara babiščeta, *Jurč., Andr.*; tudi: babiščè, *Met.*; (nav. se govori babšè, ẹ̑ta, *Gor.*, ali bâbše, eta, *Št.*).

bâbiški, *adj.* Hebammen-: babiška učilnica, *DZ.*

bâbištvọ, *n.* das Hebammenwesen, die Hebammenkunst, *Mur., Cig., Jan., nk.*; b. je skrajšan del porodništva, *Vod.(Bab.)*.

bábiti, ím, *v. impf.* Hebammendienste leisten, *Mur., Cig., Jan.*

bâbjak, *m.* 1) der Weibernarr; ves b. je, *Jurč.*; — 2) babják, feiger Mensch, *kajk. - Valj.(Rad)*; 3) bâbjak, wilder Salbei (salvia silvestris), *Spodnja Idrija - Erj.(Torb.)*.

babjesŕčen, čna, *adj.* feig, *Cig.*

babjevẹ́rec, rca, *m.* der Abergläubige, *Cig., Jan., nk.*

babjevẹ́ren, rna, *adj.* abergläubig, *Gut., Mur., Cig., Jan., nk.*

babjevẹ́rka, *f.* die Abergläubige, *Z.*

babjevẹ́rstvọ, *n.* abergläubisches Wesen, der Aberglaube, *Cig., Jan., nk.*

bâbji, *adj.* 1) altweibisch, *Cig.*; — 2) Weiber-, weiberhaft (zaničlj.); po babje, nach Weiberart; weibisch, unmännlich, *Mur., Cig., Jan.*

bâbka, *f.* 1) altes Weibchen, *M.*; — 2) die Puppe, *Guts.*; — 3) babke, „kratke kosti telečjih in ovčjih nog, ki so med parkljema in stegnom“, *Bes.*

babkovína, *f.* 1) der Wiesensalbei (salvia pratensis), *Zemon (Notr.) - Erj. (Torb.)*; — 2) = češmin, *Tuš.(R.)*, (morda nam. bobkovina, *C.*)

bablẹ́, ẹ́ta, *n.* altes Weib, *Mik., Valj.(Rad), SlN.*; tudi: bâble, *Št.*

bablẹ̑tce, *n.* altes Weibchen, *C.*

bablják̀i, âm, *vb. impf.* 1) blöcken: mati ovca bablja, jarče bleje, *C.*; — 2) lallen, *Cig.*; stammeln, *Mik.*; — pogl. bebljati.

bábljenje, *n.* der Hebammendienst, *Cig., DZ.*; učiti se babljenja, *Levst.(Nauk)*.

bâbna, *f. Kr.*, pogl. babina 1).

bâbnica, *f.* ein älteres Weib, das Weiblein; babnica ni napačna, *LjZv.*; — menda nam. babinica.

bâbnik, *m.* 1) der Weibernarr, *Mur., Cig., Mik., Valj.(Rad)*; — 2) der quirlförmige Salbei (salvia verticillata), *Medv.(Rok.)*.

babnják, *m.* das Serail (zaničlj.), *Nov. - C.*

babováti, ûjem, *vb. impf.* Hebammendienste leisten, Hebamme sein, *Mur., Mik.*

bâbski, *adj.* = babji, *Trub. - Mik.*; babske basni, *Dalm.*

bâbstvọ, *n.* das Weibervolk, *Z.*

babúlja, *f.* = babura 1) *Cig., Jan.*

babûra, *f.* 1) die Bettel, die Schachtel; — 2) der Kellerwurm (oniscus), *Cig.*; (tudi hs.)

babúša, *f.* = babura, *Jan.*

babûška, *f.* 1) stara ženska, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) = babura 2), *Cig.*; (tudi hs.)

bába, = samica pri pticih, Jor. – Zb. I. 4
= zadnji snop pri mlačvi ene vrste
žita. (D. c. Sv. XVII. 1. p. 63 Vrmaič pr. 54.
Letti; †

baba, v ka pritrjen kram prevrtan na več krajih
z svedri različne debelosti, v c Gorenje vlikaši (bábjak ad 2) psovka za babe, ženske. Javornik
čvrščata pri voz (Kadan vidre delajo Ribničani) D. c. Sv. XVII. 38. D. c. Sv. XVII. 63.
– Ime domačega čevlja, Sv. Lucija n. Tolm. – Kenda.

babica, ajdovo zrno, ne povsem prazno, debelačen
s brok manjši malo zrn, Gribelj, napolzrelo aj-
dovo zrno, Matlika, Let. 1893. 2.

bábica = pokončen steber vršne ograje, Jor.
– Zb. II. 27. – stojalo za klepalo, on. kos
žičnega kr se natrevalka v zemljo vtakne, Podge-
melj, Let. 1893. 2. (babica v gor. Savinj. dol).

bábičevje (babičevje) gluho ajdovo zrnje,
Ljubl. Posavje – Pirc. Let. 895. 2.

bačka vas Lamm (obošt.) vzhod Štrek. Lef

894. 4

bačkati, -am (pf. prob.) vejevje in snikgad nabirati in povezovati v butare (Javornik) bačkanje ž to dejanje g. predmet bga dejanja, bačkanjski bačkovec, vrsta melaforična posodka debelim do deset let starim otrokom. Cminec pr. Šk. Loki) D. c. Sv. XVII. 63

babúza, *f.* = babura 1), *Cig., Levst. (Zb.sp.).*
babûzek, zka, *m.* der Weiberfreund, *Pot. - C.*
bâc, *m.* männliches Lamm, *Gor.*; — prim. bav. bätz, bätzlein, Schaf, Schäfchen.
bacáti, âm, *vb. impf.* = kobacati, auf allen vieren kriechen (o človeku), *Z.*; langſam einhergehen: pred njim baca velik kodrast pes, *Bes.*
bâcek, cka, *m. dem.* bac (nav. v otročjem govoru).
bâcelj, clja, *m.* 1) ein Pfropf aus gefaſerter Leinwand: b. preje, *Cig.*; — 2) die Schoppnudel, *V. - Cig.*; — prim. facelj.
bâcka, *f.* weibliches Lamm oder Schaf, (v otročjem govoru); — prim. bacek.
bacljânje, *n.* das kleinſchrittige Gehen (z. B. der Kinder), *Z.*
bacljáti, âm, *vb. impf.* kleinſchrittig einhergehen, *Z.*; Če mož h kakemu prijat'lju gre, Precej za njim bacljaš, *Npes.-K.*; — prim. bacati.
bácniti, nem, *vb. pf.* = becniti, *Cig.*; bacne ga z nogo in spodi, *Jurč.*
bâčec, čca, *m. dem.* bak, *Valj.(Rad).*
bâček, čka, *m.* das Reiſigbündel, *Gor.*; — prim. it. fascio, Bündel.
bâčev, čve, *f.* = bačva, sod, *Notr. - Erj. (Torb.).*
bâčica, *f.* = backa, *Z.*
bâčka, *f.* der Beutel, *Dict.*; b. denarjev, *Z.*; = popotna torbica, *Dict.*; — prim. baška.
bâčva, *f.* 1) das Faſs, *Meg. - Mik., Valj.(Rad)*; das Oelfaſs, *Hrušica (Istra) - Erj.(Torb.)*; — 2) der Bottich, *Cig.*; — prim. bečva.
bâčvar, rja, *m. Cig.*; pogl. bečvar.
bâčvica, *f. dem.* bačva; 1) das Fäſschen, *Z.*; — 2) der Kübel, *C.*
bâdava, *adv.* = zastonj, *M., Zora, BlKr.*; tudi: za badava, *BlKr.*; (za badavo, *jvzhŠt.*); — hs., iz tur. badhawa, *Dan.*
bâdenj, dnja, *m.* der Bottich, die Kufe, *Goriš.*; trtnega perja so cele badnje nasmukali, *Vrtov.(Km. k.)*; — prim. bedenj.
badič, ča, *m.* neka rastlina, *Vreme - Erj. (Torb.).*
badijân, *m.* der Sternanis (illicium anisatum), *Reẓ. - C.*, (badjan, *Cig.*), — it. badiana.
bâdnik, *m.* der Chriſtabend, *BlKr. - Navr. (Let.).*
bága, *f.* der Tabakpfeifenſaft, *Št., Dol.*; — prim. hs. baga, neka konjska bolezen (menda iz tur.) *Dan.*
bagatîn, *m.* eine kleine Münze; dva bagatina, zwei Scherflein, *Dalm.*; — iz it. bagattino, eine venetianiſche Kupfermünze.
bâgec, gca, *m.* nam. bakec, *Z., Dol.*
báger, gra, *m.* = škrlat, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — stsl.
bagláti, âm, *vb. impf.* zudringlich bitten, betteln, *Mur., Fr. - C., SlGor.*; — za vse bagla, kakor ciganica, *Glas.*; — morda iz bav. fergeln, *C.*
bagláč, *m.* zudringlicher Bettler, *SlGor.*
baglâvec, vca, *m.* zudringlicher Bettler, *Mur.*
bâgrast, *adj.* purpurn, *C.*
bâgrec, grca, *m.* die Purpurfarbe, *Cig., Jan.*; — rus.
bagrẹ̑n, *adj.* purpurn, purpurroth, *Cig., Jan., Cig.(T.), Vrt.*; — stsl.
bagrenica, *f.* der Purpurmantel, *Cig., Jan.*; — stsl.
bagrenína, *f.* die Purpurröthe, *Jan.*
bagrẹ̑nka, *f.* die Purpurſchnecke, *Cig.*; — rus.
bagrenokíset, sla, *adj.* purpurſauer, -sli amonijak, das Mureẓid, *Cig.(T.).*
bagríti, ím, *vb. impf.* purpurroth färben, *Cig.*; — rus. bagrítь.
bagrîvec, vca, *m.* = bagrnik, *Cig., Jan.*
bâgrnik, *m.* der Purpurfärber, *Cig., Jan.*; — stsl.
bagrordèč, dêča, *adj.* purpurroth, *Cig.*
bâguš, *m.* der in der Pfeife zurückbleibende, feuchte Tabak, *kajk. - Valj.(Rad)*; — prim. baga.
baháč, *m.* 1) der Prahler, der Großthuer; mlad bahač — star berač, *Slom. - C.*; — 2) eine zwei Liter haltende Flaſche, *Dol.*
baháča, *f.* ein prahlhaftes Weib, *Fr. - C.*
baháček, čka, *m.* junger Prahlhans, *Valj.(Rad).*
baháčast, *adj.* prahleriſch, *Hal. - C.*
bahačica, *f.* die Prahlerin.
baháčiti se, im se, *vb. impf.* prahlen, *C.*
báhanje, *n.* das Prahlen, das Großthun.
bahánt, *m.* der Bacchant, *Cig.*
bahántski, *adj.* bacchantiſch, (—anški, *Cig.*).
baharîja, *f.* die Prahlerei, das Großthun.
bahárити, ím, *vb. impf.* prahlen, *Zv., Svet. (Rok.).*
báhast, *adj.* = bahat, *Cig., LjZv., Gor.*
bahâški, *adj.* prahleriſch, großthueriſch.
bahâštvọ, *n.* die Prahlerei, die Großthuerei.
bahát, áta, *adj.* prahleriſch; bahati ljudje; bahata obleka, prunkende Kleidung.
báhati, am, *vb. impf.* prahlen, *Mur., Met.*; z mošnjo b., beutelſtolz ſein, *Cig.*; Napuh njegov prezgodaj baha, *Vod.(Pes.)*; s svojimi darmi b., *Ravn.*; — nav. b. se, b. se s čim; — tudi: baháti se, *Gor. Št.*
bahátost, *f.* die Aufgeblaſenheit, die Prahlerei; b. v obleki, der Kleiderluxus, *C.*
bahâv, áva, *adj.* prahlſüchtig, großſprecheriſch, *Cig., Jan.*
báhavec, vca, *m.* der Prahlſüchtige, der Maulheld, *Mur., Jan.*; tudi bahâvec, *Valj.(Rad).*
báhaven, vna, *adj.* prahlſüchtig, ruhmredig, aufſchneideriſch, *Mur., Cig., Jan.*
báhavka, *f.* 1) die Prahlerin, *Cig., Jan.*; — 2) eine Art breite Halsbinde, *Dol.*
bahávs, *m.* der Prahlhans (zaničlj.), *Cig., Jan., Fr. - C.*
báhavski, *adj.* prahleriſch, *Cig.*
bahávslja, *f.* die Prahlerin, *Cig.*
bahẹ́vati, am, *vb. impf.* zu prahlen pflegen, *Notr. - Mik.*, (nam. bahavati).
bahávast, *adj.* = bahav: bahavasti dedci, *LjZv.*
bahljáti, âm, *vb. impf.* lodern (o ognju) *C.*; ſprudeln (o vodi), *Hal. - C.*; vino iz soda bahlja, *Z.*; wanken: bahlja kakor praprot, *C.*; — prim. nem. fachen, fächeln (?).
bahǫ̑nta, *f.* der Fauſtſchlag, *C.*
bahǫ̑ntati, am, *vb. impf.*; — prim. bahontniti, *C.*

bahǫ̑ntniti, nem, *vb. pf.* mit der Faust schlagen, *C.*

bahorîn, *m.* der Windwirbel, *Jan.*; (bohorin, *Št.-Cig.*); — prim. rus. bahoru = žestokij vihru, *Dalj.*

bahorîja, *f.* die Zauberei, *kajk.-Valj.(Rad).*

bahoríti, im, *vb. impf.* zaubern, *Mik.*

bahúlja, *f.* die Prahlerin, *Mur., Cig., Jan., Met.*

bahûn, *m.* der Prahler, der Maulheld, *Cig.*

bâj, *m.* ein Flüssigkeitsmaß (= 48 Maß), *Jan., Notr.-Z.*; — prim. it. baglia, Kufe (?).

1. **bája**, *f.* der Zauber, die Beschwörung, *Mik.*; — *pl.* baje, das Geschwätz, *Z.*

2. **bája**, *f.* die Amme, *Gor., Notr.-Z.*; — prim. it. bália.

3. **bája**, *f.* der Boi („neka debela volnata tkanina"), *Cig.*

bajâc, *m.* der Bajazzo, *Jan.*; — iz it.

bajáłen, tna, *adj.* Zauber-: bajalne besede, *Erj.(Torb.).*

bajáłnica, *f.* die Gauklerin, *Mur.*

bajáłnik, *m.* der Gaukler, *Mur.*

bájanica, *f.* die Wünschelruthe, *Jan., Glas.*

bájanje, *n.* das Zaubern, das Wahrsagen, *Z.*

bâjar, rja, *m.* der Weiher; — iz nem.

bájati, jam i. jem, *vb. impf.* 1) schwätzen: b. = praviti basni, *Dict.*; — sagen: prim. baje, baje da, kar je menda nam. bajo da, *Levst. (Sl. Spr.)*; — 2) prophezeien: dobro vreme b., sv. Vincenc baja, da bo dosti dobrega vina, *C.*; — 3) beschwören, zaubern, *Mur., Mik., kajk.-Valj.(Rad).*

bájavec, vca, *m.* der Zauberer, *ogr.-Mik.*

bajbák, *m.* das Steppen-Murmelthier, der Bobak, *Cig.*; — rus.

bâjda, *adv.* = baje da, *Šentvidska Gora (Tolm.).*

bajè, *adv.* (prim. bajati), wie es heißt, wie man sagt, *Jan., nk.*; baje da, *Levst.(Sl. Spr.).*

bâjec, jca, *m.* = bajavec, *C., M.*

bâjen, ajna, *adj.* 1) mythisch, *Cig.(T.)*; sagenhaft, bajni Klek, *Zv.*; — 2) mündig, *Z., C., UČT.* (?)

bajeslǫ̑vec, vca, *m.* der Mythologe, *Jan., nk.*; prim. bajeslovje.

bajeslǫ́ven, vna, *adj.* mythologisch, *Jan., Cig. (T.), nk.*; — češ.

bajeslǫ̑vje, *n.* die Mythologie, *Jan., Cig.(T.), nk.*; — češ.

bájeven, vna, *adj.* Zauber-: bajevna moč bajil, *Navr.(Let.).*

bajílen, tna, *adj.* Zauber-: bajilne pesni, Zaubergesänge, *SlN.*

bajílo, *n.* das Zaubermittel, *Mur., ogr.-Valj. (Rad), vzhŠt.*; rabiti bajila zoper bese in čarovnice, *Navr.(Let.)*; — das Zauberwerk, die Beschwörung, *Danj.-Mik., C.*

bâjka, *f.* das Märchen, *Z., LjZv.*; die Mythe, *Cig.(T.).*

bajonẹ̑t, *m.* vojaško bodalo, das Bajonnet.

bâjta, *f.* hölzerne Hütte; drvarji v gozdu, pastirji v planinah imajo bajte v začasna stanovališča; armselige Wohnhütte, die Keusche; — prim. it. baita, *Mik.(Et.).*

bâjtar, rja, *m.* der Keuschler.

bâjtarica, *f.* die Keuschlerin.

bâjtarstvǫ, *n.* der Keuschlerstand, *Cig.*

bâjtati, am, *vb. impf.* mit Brettern und Balken ausšteifen, auszimmern: šterno, jez bajtati, die Cisterne, den Deich schalen, *V.-Cig.*

bâjtica, *f. dem.* bajta.

bâjtnik, *m.* = bajtar, *Jan.*

bajúlja, *f.* „bajule" imenuje Stanko Vraz nekake otročje narodne pesmi, *Pjk.(Črt. 139).*

bajúljiti, im, *vb. impf.* = grdo peti: pijanec bajulji, *C.*

bàk, *interj.* pfui! *BlKr.*

bàk, báka, *m.* der Widder, der Leithammel, *Danj., ogr.-Valj.(Rad).*

bakalár, rja, *m.* der Baccalaureus, *Cig.*

bakalárstvǫ, *n.* das Baccalaureat, *Cig.*

bakàn, ána, *m.* der Widder, *Valj.(Rad.)*; — prim. bak.

bákelnik, *m.* der Fackelschuh, *Cig.*; — prim. bakla.

báker, kra, *m.* das Kupfer, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; čisti b. das Feinkupfer (Garkupfer), *Cig.*; — po drug. slov. jezikih.

bákica, *f.* nam. bačica, *BlKr.*; — prim. bak.

bâkla, *f.* 1) die Fackel; junge, mit Pech überstrichene Birke als Fackel, *Fr.-C.*; požigalna bakla, die Brandfackel; pogrebna bakla, die Todesfackel, *Cig.*; — 2) = kostenika, *C.*

baklâda, *f.* der Fackelzug, *Cig., Jan., nk.*

baklânje, *n.* das Geflacker, *Cig.*

baklár, rja, *m.* 1) der Fackelmacher, *Z.*; — 2) = baklaš, *Cig., Jan.*

bakláš, *m.* der Fackelträger, *SlN.*

bakláti, ám, *vb. impf.* 1) stark brennen, flammen, flackern, *Cig., Jan.*; — 2) mit einem Licht hin- und her fahren, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — prim. nem. fackeln.

baklonǫ̑sec, sca, *m.* der Fackelträger, *Jan., nk.*

bakráč, *m.* kupferner Kessel, *Mur., C.*; — tudi hs.; iz tur., *Dan.*

bakrár, rja, *m.* der Kupferschmied, *Z.*

bakrârnica, *f.* die Kupferschmiede, *Z.*

bakrârstvǫ, *n.* das Kupferschmiedgewerbe, *Z.*

bákrast, *adj.* kupferartig, kupferfärbig, *Z.*

bakrẹ̑n, *adj.* kupfern, Kupfer-, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; bakrena ruda, das Kupfererz, *Cig.(T.).*

bakrẹ̑nast, *adj.* kupfericht, *Cig., Jan.*

bakrẹ̑nec, nca, *m.* die Kupferlasur, *Z.*; modri b., *Erj.(Min.)*; rdeči b., das Rothkupfererz, *Erj. (Min.).*

bakrenica, *f.* das Cementwasser (eine kupferhältige Flüssigkeit), *Cig., Erj.(Min.)*; das Kupferwasser, *Jes.*

bakrenik, *m.* das Kupferbergwerk, *Z.*

bakrenína, *f.* die Kupferwaare, *Z.*

bákrenje, *n.* die Verkupferung, *Z.*

bákriti, im, *vb. impf.* verkupfern, *Z.*

bakrorẹ̑stvǫ, *n.* die Kupferstecherei, (—štvo, *Cig.*).

bakrorẹ̑z, rẹ́za, *m.* der Kupferstich, *Cig., Jan., nk.*

bakrorẹ̑zec, zca, *m.* der Kupferstecher, *Cig., Jan., nk.*

bakrorẹ́zen, zna, *adj.* Kupferstech-: bakrorezna šola, *Navr.(Let.).*

bàk za noreč vzhl. = Cik, Belost. Notr. – Štrekelj Let. 94.5.

baka, Alaj. Goriš. nam. beka, Štrek. Let. 896. 140.

bákalica vrsta iz mesa pripravljena redka jed, v kateri se kaj gomaka. Šolska. D. r. Sn. XVII 62.

bakla, ob kolarstvu Zwischenspur, Zwischenraum zwischen Nägel v naprednat Müller, Argo 94

bajerec, jerca Štrek. Prav. 12

bájevnica Mühlschleuße, Navr. Let. 96.97.

bájkati = pogati imperativno: nikar ne bajkaj živine v pšenico, Gor. – Zk. II. 27.

bájo, ota } nazivalo za tlesnato, debelo
bájok, a } reč, Snhor. – Štrek. Let. 94.4.

bélkulica s Koroškem (vzh.) – Štrek. Let. 94. 5

bálanka neke vrste debele kisle kruške (Tunj.) Dj. Sv. XVII. 63.

bálati bäumen, flennen wie die Nacht waschen
Suhor – Štrek Let 94. 5.

bálog, nav. pl. bálogi Ruflad, Rosf, Suhor – Štrek
Let. 94. 5.

„bavha" neka drobnjaku slična rastl., brstiše ne kaka
Agrostis alpa Calamagrostis (Berg. Reithgras) Rožni.

bálega, Konjski odpadki, Gnilje, vasl. gl. Let. 1893. 2.
bále bále Kopat!" tudi bal! Sremlje Časop. zgy. i. n.
" 94. 157. – bèle, bàlte! Siš.

bánjati (obolalih) Suhor – Štrek. Let. 94. 5.
dolgo čuti zvečer, Krupa (Bel. Kr.); Let. 1893.

baloh, vrsta jesenske bledorjavkaste vol, fahler Ochs,
Gradaški Črni vrh – Pint. Let. 895. 3. prim. baloh.

balončati glas dajati ès gronom, kakršnega
mesò živina na paši, balončanje, ta glas
izraja medmet bálonc z katerega je koren
glagol (Tkan) Dj. Sv. XVII. 63.

bangelc (pri statvah, stolu) ona kver
s pomalem bangelca teče platno, Pod
Blkr. Let. 893. 3.

bankič Banknotenbörse, Gut. (Sh) Kvarčič

bakrorẽzje, *n.* = bakrorestvo, *Jan.*
bákrov, *adj.* Kupfer-: bakrova zelenica, das Berggrün, *Cig., Jan.*
bakrovína, *f.* die Kupferwaare, *Jan.*
bakrovît, *adj.* kupferhältig, *Z.*
bála, *f.* 1) der Ballen; b. platna; b. slame, *Fr.-C.*; — 2) das mobile Brautgut: balo peljajo; — 3) das Pfriemengras (stipa pennata), *Istrski Kras-Erj.(T.)*; — prim. it. balla, der Ballen.
balâda, *f.* vrsta epičnih pesmi, die Ballade.
bálar, rja, *m.* der das Brautgut in das Haus des Bräutigams führt, *Z.*; — prim. bala 2).
bâlda, *f.* dicker Prügel, *Mur.*; dicker Stock: birič z baldo, *Z.*; — pogl. balta.
baldahîn, *m.* der Traghimmel, der Baldachin, (—kin, *Jan.*).
baldína, *f.* = balda, *C.*
bâleh, *m.* ein Ochs von blasgrauer, fahler Farbe, *Tolm.*; — prim. kor.-nem. falch, Ochs von fahler Farbe.
balẽstra, *f.* die Armbrust, *C.*; — prim. it. balestra.
baleštráti, âm, *vb. impf.*, pogl. balustrati.
balẽt, *m.* der Bühnentanz, das Ballett.
bâlha, *f.* balhasta (belkasta) krava, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — prim. baleh, balhast.
bâlhast, *adj.* weißlich, grau (posebno o živini), *kor.-Štrek.(LjZv.)*; — prim. bav. falh = fahl, *Štrek.(LjZv.)*.
bâhlja, *f.* = bâlha, *Polj.*
bâli, *interj.* (balita, -e), komm(t), *Dol., Št.*; bali domov, bali! *LjZv.*; brž balite no, oče, *Jurč.*; tudi: bâle, *BlKr.*
balîn, *m.* 1) die kleine Kugel im Kugelspiel, *Z.*; der kleine Spielstein, *Z.*; — 2) na balin ostriči koga, jemandem die Haare ganz kurz scheren, *BlKr.*; — prim. it. (dial.) ballino, nam. pallino.
balînati, am, *vb. impf.* mit Kugeln (Steinen) spielen, *Z., Ip., Prim.*
balíšče, *n.* = bala 2), *LjZv., Ljubljanska ok.*
balíž, *m.* = bala 2), *Dol.*; — prim. kor.-nem. vallas, vales, = bala 2); it. valigia, Felleisen.
balkõn, *m.* der Balkon, *Cig., nk.*
bâlog, *m.* weißer Ochs, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; gefleckter Ochs, *Polj.*; — prim. baleh, balha.
balôh, *m.* großer Laubbaum, *Fr., Ptuj-C.*; — prim. bala (?).
balõn, *m.* der Luftballon, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
balõnek, nka, *m. dem.* balon, *Valj.(Rad).*
balotáti, âm, *vb. impf.* dummes oder wirres Zeug reden, *C., Z.*; — prim. balovati.
balotâvec, vca, *m.* der Schwätzer, *C.*
balováti, ûjem, *vb. impf.* faseln, schwätzen, Ungereimtheiten vorbringen, *C.*; phantasieren: bolnik v legarju baluje, *C.*; = po noči razgrajati, peti in pijančevati; vso noč so balovali, *BlKr.*
bálovina, *f.* das Pfriemengras, (stipa pennata), *Kras-Erj.(Torb.).*
balšíca, *f.* neka hruška, *Volče pri Tolminu-Erj.(Torb.)*; — prim. balhast.
bâlta, *f.* 1) die Axt: živina gre pod balto = koljejo živino, *jvžhŠt.*; das Beil der Cicen, *Mik.* „bâlta" mala sekirica. Podjemelj (Obkn.) Let. 893. 2. (*Et.*); kleine Handaxt, *Svet.(Rok.), BlKr.*; das Hammerbeil, *Cig., Jan.*; — 2) der Prügel, dicker Stock, *Dict., Z.*
bâltica, *f. dem.* balta, kleine Handaxt, *Št., Kr.*
bâltora, *f.* 1) der Hosenlatz, *Dol., Št.*; hlače na baltoro („bavtaro"), *Valj.(Rad)*; — 2) *pl.* baltore (baltre), das Fallthor (na pr. pri svinjaku); — iz nem. Fallthor.
balûsati, šem, *vb. impf.* plaudern, *Mik.*; — prim. balovati.
baluštráti, âm, *vb. impf.* wirres Zeug schwätzen, (tudi: balo-, *C.*, bele-, *Št., Kr.*); — prim. balusati, balovati.
balvân, *m.* 1) der Götze, *ogr.-Let.*; — 2) der Balken, *Jan., C., Mik.*; — 3) der Klumpen, *Jan., Navr.-C.*; der Block (min.), *Cig.(T.)*; — prim. bolvan.
balvânstvo, *n.* der Götzendienst, *ogr.-Let.*
bâlzam, *m.* gost, močno dišeč sok, der Balsam.
bâlzamar, rja, *m.* der Balsamkrämer, *Cig.*
bâlzamov, *adj.* balsamisch, Balsam-, *Cig.*
balzamovína, *f.* das Balsamholz, *Jan.*
bâlžam, *m. Dalm.*, — pogl. balzam.
bâmbus, *m.* das Bambusrohr, (bambusa arundinacea), *Tuš.(R.).*
bâmbusov, *adj.* Bambus-: bambusove palice, *Tuš.(R.).*
bân, *m.* der Banus: hrvatski ban, der B. von Kroatien.
bána, *f.* pogl. banja.
banâna, *f.* die Banane, (musa sapientum), *Tuš.(R.).*
bânda, *f.* die Bande; pos. die Musikbande.
bandéra, *f.* = bandero, die Fahne; — tudi: bandẽra.
bandérast, *adj.* fahnenförmig, *Cig., Jan.*
banderáš, *m.* der Fahnenträger, *Mur., Jan., C.*
bandérce, *n. dem.* bandero, das Fähnlein, *Cig., Jan., Npes.-K.*
bandẽren, rna, *adj.* Fahnen-, *Cig., Jan.*
bandérica, *f. dem.* bandera.
bandérišče, *n.* die Fahnenstange, *Jan., DZ.*
bandẽrnik, *m.* der Fahnenträger, *Cig.*
bandérọ, *n.* die Fahne, die Flagge; b. spustiti, die Fahne streichen, *Cig.*; pl. bandẽra; — prim. it. bandiera, nem. das Banner.
banderonósen, sna, *adj.* flaggentragend, — sna ladija, das Flaggenschiff, *Cig., Jan.*
bandẽrski, *adj.* Flaggen-, *Cig.*
bángar, rja, *m.* die Thürpfoste, (nav. banger); — prim. vanger.
banica, *f.* die Frau des Banus, *Z., Valj.(Rad).*
bânja, *f.* ein langrundes Gefäß von Böttcherarbeit, die Wanne, *V.-Cig., Jan., Št.*; — (nav. bana; iz nem. Wanne.)
bânjica, *f. dem.* banja, *Št.*
bânjka, *f.* 1) *dem.* banja, *Polj.*; — 2) ein plattes Trägfass für Flüssigkeiten, *C., Dol.*; dve banjki vina, *LjZv.*; težka banjka, olja polna, *Jurč.*
bânka, *f.* 1) die Bank (ein Geldinstitut), *Mur., Cig., Jan., nk*; — 2) die Banknote, *Mur.*, stara banka, *Št.*
bankẽt, *m.* slovesen obed, das Bankett.
bankẽten, tna, *adj.* Bankett-: banketno vino, *nk.*
bankîr, rja, *m.* der Banquier, *Cig., Jan., nk.*

bânkovec, vca, *m.* die Banknote.
bânkoven, vna, *adj.* Bank-: bankovna delnica, die Bankaktie, *Cig.(T.).*
bânkovka, *f. Jan.*, pogl. bankovec.
bânkovstvọ, *n.* das Bankwesen, *Cig.*
bankrọ̑t, *m.* der Bankerott, das Fallîment, *Cig., Jan., nk.*
bankrọ̑tnik, *m.* der Bankerottierer, *Cig.*
banovânje, *n.* die Ausübung des Banusamtes, die Banusherrschaft, *M.*
banováti, ûjem, *vb. impf.* Banus sein, *Mik.*
banovína, *f.* das vom Banus regierte Land, das Banat, *nk.*
bânski, *adj.* Banal-, *Cig., Jan., nk.*; b. stol, die Banaltafel, *Cig., nk.*
bânstvọ, *n.* die Banuswürde, *nk.*
bantọ̑č, *m.* der Wasserfall, *Pod Gradom (v Rodiški župi) — Erj.(Torb.).*
bantováti, ûjem, *vb. impf.* = žaliti, *ogr.-Valj. (Rad)*; (bantúvati, *C.*); — prim. magy. bantani, *Mik.(Et.).*
bâr, *m.* der Kolbenhirse, (setaria italica), *Hlad. (Rok.), Tuš.(B).*, *Kr.*
bâr, *adv.* = vsaj, wenigstens, *Danj., vzhŠt., ogr.*; ako ne curi, bar kaplja, *C.*; — prim. tur. bari, magy. bár, *Mik.(Et.).*
bára, *f.* der Sumpf, der Morast, *Z., nk.*; mlake in bare, *Erj.(Ilb.sp.)*; — prim. barje; hs. bara, die Pfütze.
barâka, *f.* die Baracke; — prim. koliba, bajta.
bâranje, *n.* das Fragen; — prim. barati.
barânt, *m.* = kup: b. skleniti, *Npes.-Schein.*
barantáč, *m.* = kupec, kupčevavec.
barantânje, *n.* = kupčevanje.
barantáti, âm, *vb. impf.* kupčevati; b. z žitom, s kožami; — prim. baratati.
barantîja, *n.* = kupčija.
barantâvec, vca, *m.* = barantač.
baratáti, tâm, *vb. impf.* 1) = barantati, *Mur., Levst.(Rok.)*; — 2) barâtati, âčem = ravnati, umgehen, verfahren, *Mur.*; jednako barače se s krščanstvom, *ogr.-Valj.(Rad)*; — iz it. barattare, tauschen.
1. **bârati**, am, *vb. impf.* in *pf.* fragen.
2. **bárati**, am, *vb. impf.* mit heißem Wasser abbrühen: b. kokoši, svinje, *Mik., Št.*; barani ječmen = Malz, *Hip.(Orb.)*; — menda nam. obarjati; prim. obariti, variti.
barbâr, *m.* surov, neomikan človek, der Barbar.
barbarîzem, zma, *m.* der Barbarismus, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
barbârski, *adj.* barbarisch, Barbaren-, *Mur., nk.*
barbârstvọ, *n.* die Barbarei, *Cig.(T.), nk.*
bârčen, čna, *adj.* = barek, *Mik.*
bârčica, *f. dem.* barka.
bârd, *m.* starokeltski pevec, der Barde, *Cig., Jan.*
bârda, *f.* neka sekira, *C., ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. srvn. barte, kor.-nem. partn, *f.* großes Hackmesser.
bârdovski, *adj.* Barden-: bardovsko petje, *Cig.*
barẹ̑d, *m.* 1) pust in nerodovit svet, *Malhinje (Kras)-Erj.(Torb.)*; — 2) eine Sumpfpflanze, *Ravn.-C.*; die weiße Seerose (nymphaea alba), *Tuš.(R.), Medv.(Rok.).*

bârek, *adj. indecl.*, pogl. barik.
bárhan, *m., Cig.*, pogl. barhant.
bárhant, *m.* neka tkanina, der Barchent; (parhant, *Guts.*, barhent, *Jan.*).
bárhantast, *adj.* barchenten.
bárhantar, rja, *m.* der Barchentweber, *Cig.*
bárhanten, *adj.* Barchent-.
bárhantov, *adj.* = barhantast.
1. **barîgla**, *f.* 1) das Fuhrfaß, das Lägel: v bariglah, ki so razne velikosti, se vino prevaža, *Kr., jvzhŠt.*; — 2) = pútrih, *SlGor.*; die Weinflasche, *Mur.*; — prim. it. barile.
2. **barîgla**, *f.* = berigla (Knüttel), *Mur., vzhŠt.*
barîglar, rja, *m.* sodar, ki barigle dela, *C.*
barîglica, *f. dem.* barigla; 1) majhna barigla, *Kr., jvzhŠt.*; — 2) majhen putrih, das Handfäßchen, *Štrek., Kras*; Je gosko pojedel, Bariglico 'zpil, *Vod.(Pes.)*; das Weinfläschchen, *Mur., Slom.*
bârij, *m.* das Barium (chem.), *Cig.(T.).*
bârik, *adj. indecl.* lîšter: b. česa, *Guts., Cig. Npes.-Schein.*; b. na kaj, *Guts., Mur.*; ni b. iti, er hat keine Lust zu gehen, *SlGradec*; tudi: barek, *Guts.*; — menda iz nem. begierig, *Mik.(Et.).*
barikâda, *f.* nanošena zagrada v ulici, die Barricade, *Cig., nk.*
barîl, *m.* majhen sodček, držeč 6—15 bokalov, (báril) *BlKr.*; tudi stisnjen podolgast sodček, držeč 1—2 vedri, *BlKr.*; vino pijo iz barilov, *BlKr., DSv.*
barîla, *f.* = barigla 1), *BlKr.*
barîlček, čka, *m. dem.* barilec, *Št.*
barîlec, lca, *m.* das Handfäßchen, *C., Št., BlKr.*
barît, *m.* der Baryt, der Schwerspath, *Cig.(T.).*
barjân, ána, *m.* der Morastbewohner, *Levst. (Močv.), nk.*
barjè, *n.* der Morast, der Sumpf, *Cig.(T.), Nov., nk., Ig.*
bárjevec, vca, *m.* das Sumpferz, *Erj.(Min.).*
bârka, *f.* = ladja; — prim. it. barca.
bárkan, *m.* = barhant, *Jan.*; — prim. srvn. barkan, *Mik.*
bârkar, rja, *m.* = mornar, *Mur., Cig.*
bârkica, *f. Mur.*, pogl. barčica.
barkolòm, lóma, *m.* = ladjelom, *nk.*
barkostâja, *f.* = pristanišče, *Jan., nk.*
barkotọ̑n, *m.* die Galeere, *ob Dravi-C.*; großes Flußschiff, *Z.*; — iz it. barchettone (?).
barkovânje, *n.* das Fratscheln, *M.*
barkováti, ûjem, *vb. impf.* fratscheln, forschen, *Z., M.*; — prim. barati.
barláti, âm, *vb. impf.* sich zu schaffen machen, *BlKr.*
bárli, *m. pl.* der Scherz, *V.-Cig*; barle pripovedovati, leeres Zeug erzählen, *Z.*; na barle, in den Tag hinein, in's Blaue, *Zv., BlKr.*; na barle hoditi po svetu, *BlKr.*; na barle življenje vagati, *Jap.(Prid.)*; ne prodam na barle = na same besede, brez druge trdnobe, *Lašče-Levst.(Rok.)*; priče ne gredó na barle (t. j. brez poziva od sodišča), *Mokronog*; — morda od it. parlare, sprechen, *Levst.(Rok.).*

bârx ɛk (bârk) adj. indecl. grnwaffsny, übrstayna: mati ni svojega poredniega obroka b. Mayben obrok ni velikega kosa Kuhsa b. (Javornik) D. i. Sv. XVII. 63
bareltica (Pryb.) Cas. za zg. i. nar. X. 144... iz it. berretta
kapa (srd. barreltum) Pudar Lj. Zv. XXXIV. 245

barigla, sod kakih 15 vedre, Drašiči (Balk.) Let. 893. 2.

bántor z ktnost, (Kayk, bantuvati = sidnariti, vrnemi xovati; Krupa (Bel. Kr.) Let. 893. 2.

bántovati, ujem] razsajati raggrajati, bantovilit, m Sarmam, Hankiffen Sukar – Štrek Let 94. 5. (iz mašč.) Štrek Let. 94. 5.
baračnica Barublüma; Lyutom, Murnik Znanci, 52

bark sem ga (= maram zanj! iron.) / Kranjska Gora Dom i Sv. 890, 88,

báril = putrh Aleši či, Let. 893. 2

barlček, – ilce, Štrek Prav. (– ilček, ilic jzgh Št. Pet.)

väkrvoſsta pa nikak nej mogli baraltki sich vertragen?) Agr. Čds. z. zg. i. nar. 10. Pril.

barje Moor Morast. Ljubljansko Barje, Tuma, Plan. Vest. XVII. 177.
barka je naša" se bahajo farlje ene vasi, kadar se čutijo bolšo močne, da si upajo iti ponočevat v drugo vas (Kirmaše). D. i. Sv. XVII. 63

barádi = fragen (cig. ima pôd ex[illegible] Lud = infragen

na bárle, tebi nič, meni nič; odšel je na barle Krupa BOkr. 893. 21.

bárder = čuvar Habd. z srvn. warter, Štrek Let. 896. 139.

barvčen, čna: barvčni slog Barock-Stil
Slovenec (naznanila) 25/5 19

barvunovec (abutilon Tourn.) = sem
Jleg. Tuš. (St. l. č. 237.)

barovčin = sosečki pastir, ki je gonil živino na skupne pašnike: prijel ga kakor barovčin.
Pirke, Sosečka (Časop. za zgod. in nar. VIII. 16

basavec, vca, m. der Osenfassen"
Müller, Aug. 99

barva Sarbe (Kranjska Gora (Dom. Sn 890, 88)

barọ́ka, *f.* die Perrücke; — prim. it. parrucca.
barọ̑kar, arja, *m.* der Perrückenmacher, *Cig., Jan.*
barọ̑karica, *f.* die Perrückenmacherin, *Cig.*
barọ̑karstvọ, *n.* die Perrückenmacherei, *Cig.*
barométer, tra, *m.* das Barometer; dvokraki b., das Heberbarometer, *Sen.(Fiz.).*
barométrski, *adj.* barometrisch.
barọ̑n, *m.* der Baron, der Freiherr.
barọ̑nček, čka, *m. dem.* baron; boter baroncek, *Jurč.*
baronẽsa, *f.* die Baronesse.
barọ̑nica, *f.* die Baronin, die Freifrau, *Mur., Cig., Jan., nk.*
baronĩja, *f. Cig.*, pogl. baronstvo.
barọ̑ninja, *f.* = baronica. *Rok.-Kres II 582.*
barọ́niti, *vb. impf.* baronisieren, *Cig.*
barọ̑nka, *f.* = baronica, *Cig., Jan.*
barọ̑novka, *f.* die Baronin.
barọ̑nski, *adj.* Freiherrn-, freiherrlich.
barọ̑nstvọ, *n.* die Freiherrnwürde.
barọ́rkla, *f.* die Spielkugel, „lesena krogla v igro", *Banjščice-Erj.(Torb.).*; — morda iz it. pallottola, Kugel.
barọ́rklati, am, *vb. impf.* mit Kugeln spielen, igrati z barorklami, *Banjščice-Erj.(Torb.).*
bárovec, vca, *m.* kaša iz bara, der Fenchbrei, *Jan.*
baršũn, *m.* der Sammet, *Mur., Mik.*; — tudi hs.; prim. magy. barsony.
baršũnast, *adj.* Sammet-, sammtartig, *Jan.*
baršunàt, áta, *adj.* = baršunast, *Mur., Jan.*
baršũnov, *adj.* sammten, *nk.*
baršũnski, *adj.* = baršunov, *Mik.*
bàrt, *m.* = -krat, -mal; — prim. srvn. ein fart, *Mik.*
bártolščica, *f.* neka hruška, *Valj.(Rad).*
barũsa, *f.* das Barthaar, *Mur., Cig., Jan.*; *pl.* baruse, der Bart, *Mur., Danj., SlGor.*; — prim. ruse.
barusáč, *m.* der Großbart, *Mur., Cig., Mik.*
barũsast, *adj.* bärtig, *Mur., Cig., SlGor.*
barũsnik, *m.* = barusač, *M.*
barũsnjak, *m.* = barusač, *C.*
bárva, *f.* die Farbe, *Cig., Jan., nk.*; žive barve, hochfarben, *Cig.*; barve ubrati, colorieren, *Cig.(T.)*; — prim. češ. barva; iz nem.
bárvanje, *n.* das Färben, *Cig., nk.*
bárvar, rja, *m.* der Färber, *Cig., Jan., nk.*
bárvarica, *f.* die Färberin, *Cig., Jan.*
barvarĩja, *f.* = barvarstvo, *Cig., Jan.*
barvárnica, *f.* die Färberwerkstätte, *Cig.*
bárvarski, *adj.* Färber-, *Cig., Jan.*
bárvarstvọ, *n.* das Färbergewerbe, die Färberei, *Cig.*
bárvast, *adj.* farbig, *Cig., Žnid.*
bárvati, am, *vb. impf.* färben, *Cig., Jan., nk.*; rdeče, črno, b., tudi: na rdeče, črno b., *Cig.*; b. se, sich schminken, *Cig.*
bárven, vna, *adj.* Farben-; barvni čut, der Farbensinn, barvna slepota, die Farbenblindheit, barvni odklon, die chromatische Abweichung, *Žnid.*; farbig, chromatisch, *Žnid.*
barvílọ, *n*, das Färbemittel, der Färbestoff, *Cig., Jan.*; das Pigment, *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Som.).*
barvíten, tna, *adj.* färbend: barvitna moč, die Färbekraft, *Žnid.*; barvitna prst, die Farberde; barvilni izlečki, Färbeextracte, *DZ.*
barvína, *f.* der Farbenstoff, *Cig.*
barvítost, *f.* das Colorit, *Jan.*
bárvnica, *f.* 1) die Farbenmuschel, *Jan.*; — 2) zemlja b. = barvilna zemlja, *Cig.*
bárvnik, *m.* das Farbenkästchen, *Cig., C.*
barvomẽr, mẽra, *m.* der Farbenmesser, *Cig.(T.).*
barvotìsk, *m.* der Farbendruck, *Cig., Jan.*
barvovît, *adj.* farbenreich, *Vest.*
barvoznânec, nca, *m.* der Farbenkundige, *Cig.*
baržũn, *m. Guts., Mur., C., Valj.(Rad)*, pogl. baršun.
bãs, *m.* 1) die Bassstimme, der Bass; debeli bas, der Großbass, glavni b., der Contrabass, mali b., das Bassetchen, *Cig.*; — 2) die Bassgeige; Ne maram, zavpije, za gosli, za bas, *Preš.*
basáč, *m.* der Packer, *Cig., Jan.*
básaten, tna, *adj.* zum Stopfen, Laden dienend, *Cig.*
básalnik, *m.* die Stopfstange der Mühler, *Z.*; der Packstock, *Cig.*; der Setzkolben (pri topovih), *V.-Cig.*; ein Werkzeug zum Stopfen der Würste, *Štrek.*
basálọ, *n.* ein Werkzeug zum Stopfen: der Pfeifenstopfer, *Cig.*; das Ladewerkzeug, *Cig.*
básanje, *n.* das Stopfen; das Laden (eines Gewehres).
bãsar, rja, *m.* der Bassgeiger, *Cig., Jan.*
básati, bãšem, *vb. impf.* hineinstopfen; v žepe si kaj b.; vollstopfen; koš, trebuh b.; laden (ein Gewehr), puško b.; b. se kam, sich irgendwohin drängen; — prim. nem. fassen, *Levst. (Rok.).*
bãsek, ska, *m. dem.* bas, das Bassettchen, *Cig., Jan.*
bãsem, smi, *f.* = basen, *Dict., C., Rož.-Kres.*
bãsen, sni, *f.* 1) eine erdichtete Erzählung, etwas Erdichtetes; imeti kaj za fabulo ali b., *Trub. (Post.)*; basni, Fabeln, *Dalm.*; — 2) die Fabel (als Literaturgattung), *Mur., Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*
bãsenca, *f. dem.* basen; (bãsemca, *Valj. [Rad]).*
bãsenka, *f. dem.* basen, *Mur.*
bãsenski, *adj.* Fabel-, fabelhaft, *Cig., Jan.*; b. svet, die Fabelwelt, *Jan.*
basílọ, *n.* die Ladung (z. B. eines Schießgewehres), *Cig., DZ.*
basíst, *m.* der Bassist.
basívọ, *n.* = basilo, *Jan.*
bãsna, *f.* = basen 1), *Mur., Cig., Jan., C., Trub.*; prazne basne, *jvzhŠt.*
basnár, rja, *m.* 1) der Fabelhans, (basmar, *C.*); — 2) der Fabeldichter, *Cig., Jan.*; pogl. basnopisec.
basnárstvọ, *n.* die Fabelei, *Cig.*
basnáti, ãm, *vb. impf.* Erdichtetes erzählen, fabeln: to babe basnajo, *jvzhŠt.*
basnopîsec, sca, *m.* der Fabeldichter, *Jan., Cig.(T.).*
basnoslọ́ven, vna, *adj., Cig., Jan.*; pogl. bajesloven.

basnoslǫ̑vje, *n.* 1) die Fabellehre, *Jan.*; — 2) *Cig., Jan.*, pogl. bajeslovje.
basnováti, ûjem, *vb. impf.* fabeln, *Jan., nk.*
basnovît, *adj.* fabelreich, *Cig.*; basnoviti iztok, *SlN.*
basúlja, *f.* weibliches Maſtſchwein, *Mur., Z., LjZv., Gor.*
basûljec, ljca, *m.* männliches Maſtſchwein, *M., Z., Gor.*
bâsov, *adj.* Baſs-: basova struna, *Cig.*
bâš, *adv.* gerade, juſt: baš denes, baš tod je prišel, *Levst.(Nauk)*; Iščimo si pomočnika, Zdaj je sila baš velika, *Vod.(Pes.)*; ne more se baš trditi, man kann nicht gerade behaupten, *LjZv.*; — allerdings: baš ko bi glave ne imel, ja, wenn er kein Talent hätte! *Mirna Peč (Dol.)*; — durchaus, *Ptuj - Caf (Vest.)*; baš nič, *Levst.(Nauk)*.
bâša, e, *m.* = paša, *Cig., Jan., Npes.*; — iz tur.
bâška, *f.* die Hirtentaſche, *Cig., Gor. - M.*; — prim. nem. Watſack, *C.*
bâšti, *adv.* = baš, *Mik., vzhŠt. - C.*; bašti bi bilo dobro, freilich wäre es gut, *Pohl. (Gram.)*; o bašti ne! = o seveda ne! (ironično), *SlGor.*; Žena, danes ni mraz. — Bašt(i) mraz je, *Zatičina-Vrt.*; (tudi baštè: bašte je je škoda, *Jurč.*; a če pojdeš pit, ni treba, da bi šel bašte mej tiste najbolj neumne in pijane, *Jurč.*; bašte slabo bi bilo, ko bi me ti ne ugnal v kozji rog, *Koder [Marjetica]*; prim. *Cv. X. 4*).
baštîja, *f.* die Baſtei, *Cig., Jan.*
1. **bâštati**, am, *vb. impf.* das Unterholz ſchocken: hosto baštati, *V.-Cig.*; = butarice (it. „fascetti“) delati.
2. **bâštati se**, a se, *v. impf.* bašta se mi = ljubi se mi, *Jan., Notr.*; — iz it. bastare, hinreichen, *C.*
bât, *m.* 1) der Kolben, *Mur., Cig., Jan., Sen. (Fiz.)*; der Kolbenſtock, die Keule, *C.*; Pripravil je že meč 'no bat, Omamil je je z batom vse, *Danj.*; das Scepter, kraljevi b., *Mur.*; b. i kraljestvo, *kajk. - Valj.(Rad)*; z batom živeti, auf großem Fuße leben, *C.*; — 2) der Holzſchlägel, der Holzhammer, *Dict., Cig., jvzhŠt.*; — 3) der Fruchtkolben, koruzni b., *C.*; bât, *Valj.(Rad)*; — prim. bet.
batálija, *f. Cig.*, pogl. bitka, bitva; (it. battaglia).
bataljǫ̑n, *m.* oddelek vojaštva, das Bataillon.
bataljǫ̑nski, *adj.* Bataillons-.
bâtast, *adj.* kolbenförmig, kolbicht, *Cig., Jan.*; — prim. betast.
bâtati, am, *vb. impf.* ſchlagen, prügeln, *Mur.*; (tudi hs.).
bâtec, tca, *m. dem.* bat; kleiner Holzſchlägel, *Dict., C.*; bobnarski b., der Trommelſchlägel, *Cig.*; der Dengelhammer, *Cig.*
bâtek, tka, *m. dem.* bat; die Knoſpe an Bäumen, die Blumenknoſpe, *C.*
bátel, tla, *m.* = čoln, *Dalm.*; — prim. it. battello.
baterîja, *f.* oddelek topništva, die Batterie; — magnetska b., magnetiſches Magazin, b. v koritu, der Trogapparat, *Cig.(T.)*.
baterîjski, *adj.* Batterie-.
bâtevce, *n.* = betevce: prav malo (kake reči), *Čemšenik(Gor.)*.
báti se, bojim se, *vb. impf.* Furcht haben, fürchten; b. se koga, česa, jemanden, etwas fürchten; bojim se, da bo jutri deževalo, bojim se, da bi jutri ne deževalo, ich fürchte, daſs es morgen regne; bojim se, da se mu bo, da se mu ne bi kaj pripetilo, ich fürchte daſs ihm etwas zuſtoße; jaz se ne bojim, da bi tebe utrudil ali tebi nadležen bil, *Jap.*; Bedenken tragen, fürchten; Z roko migni, ak' bojiš se govorit', *Preš.*; on se boji tudi najmanjšega človeka razžaliti, *Ravn.*; b. se za koga, um Jemanden fürchten, beſorgt ſein; ſich ſcheuen, Scheu haben, bati se dela, arbeitsſcheu ſein.
bâtic, *m.* = batec, *Habd.-Mik., kajk.-Valj.(Rad)*.
batíca, *f.*, pogl. betica.
bâtina, *f.* der Prügel, der Stock, *Mur., Jan.*; dobil je batine, er hat Prügel bekommen, *jvzhŠt., Dol.*; — hs.
batîst, *m.* neko tenko platno, der Batiſt.
batîstast, *adj.* batiſten.
batonǫ̑sec, sca, *m.* 1) der Kolbenträger, *Cig.*; — 2) der Keulenkäfer, *Cig.*
batorǫ̑žec, žca, *m.* —žci, keulhörnige Kleinkäfer, *Cig.*
batrîtelj, *m.* der Aufmunterer, *kajk.-Valj.(Rad)*.
bátriti, im, *vb. impf.* aufmuntern, tröſten, *ogr.-C.*, (od magy. bátor, hraber, *Dan.*).
bátriven, vna, *adj.* 1) beherzt, muthig, *C., ogr.-Let.*; — 2) tröſtlich, *ogr. - M.*
batrivẹ́ti, ím, *vb. impf.* = batriviti, *ogr.-Valj. (Rad)*.
batrivîtelj, *m.* der Tröſter, *ogr. - M.*
batrivîteljica, *f.* die Tröſterin, *ogr. - M.*
batrivíti, ím, *vb. impf.* aufmuntern, tröſten, *Meg., ogr. - M., C.*
bátrivnost, *f.* 1) die Beherztheit, *Valj.(Rad)*; — 2) die Sicherheit, *ogr.-Valj.(Rad)*.
bavbáv, *m.* der Wauwau.
bâvec, vca, *m.* der Wauwau: bavec gre po tebe! (tako otroke strašijo), *Št.*
báviti se, ím se, *vb. impf.* 1) ſich mit etwas beſchäftigen, ſich abgeben, *nk.*; b. se s pesmami; *Prip. - Mik.*; malo se baviti z ljudmi, *Jurč.*; — 2) = muditi se, *Jan.*
bavkáč, *m.* der Wauwau, *Valj.(Rad)*.
bâvkati, kam, čem, *vb. impf.* bäffen, bellen, *Cig., Vrt.*; pes bavče, *jvzhŠt.*
bávkniti, nem, *vb. pf.* einen Bellaut von ſich geben, *Cig.*
bávtara, *f. Cig.*; hlače na bavtaro, *Valj.(Rad)*; pogl. baltora.
bâza, *f.* = počasnež, *Čemšenik*; — prim. bezati.
bazált, *m.* der Baſalt (min.).
bazân, *m. Cig.*, pogl. fazan.
bazâr, ra, *m.* senjmišče, prodajališče, der Bazar, *Jan., nk.*
1. **bazílika**, *f.* das Baſilienkraut (ocymum basilicum), *Cig., Jan., Tuš.(R.)*.
2. **bazílika**, *f.* die Baſilica (eine Art Kirche).
bâzje, *n.* = bezgovje, *Rez. - Baud.*
bazilîsk, *m.* der Baſilisk; amerikanski b., der Haubenbaſilisk (basiliscus mitratus), *Erj.(Ž.)*.

bâša dež (kaj) bâša (na vežah) duša
pri leščerbah in podobnih svetilkah, pr.
cl. fascia Prelj. D. z. Sv. XVII. 63.

so čüli bašlanjä (šumljanje?) Ogr. Čas.
z. zg. 1. nar. 10. Pril. 5.

batinec = batec Blkr, Šašelj Dict. 916. 188.

?? bava = voler, zg Suh., rabavje = zatišje, Vst. okr. Por. 06. Marej. 9c
bavd (batd) = fatd, falte Pret. Lex. 898. 23.

bavec = rastlinski izrastek rožne siškarice, Gor. - Zb. II. zv.
— zvečna glavica rešetarke (dipsacus)
ozatov (cardinus) i. dr. ib.

bázgati = bezgati Dronlje, Časopis 1929. 1. n. 914 15.

Čédalo - bebák, prům. hrudalo, Bělka, šaš
Dso. 915. 108.

Štr. sk. Nár. pes. I. 326 + Ahdolýna še sam drobní beč-

bázniti, nem, *vb. pf.* ſtupfen, ſtoßen, *C.*; angel ga v stran bazne ino ga je zbudil, *Ravn.*; aufregen: angelova prikazen je nič prav ne bazne, *Ravn.*; — prim. bezati.

1. báža, *f.* die Art, die Sorte; vsake baže, allerlei; die Naçe: živina dobre baže, *Z.*; — prim. nem. Faſel.

2. báža, *f.* ein terraſſenförmiger Weingartentheil, („kar je leha pri njivah, je baža pri brežnih vinogradih"), *Ip.*

bážati se, am se, *vb. impf.* von gleicher Gattung ſein: b. se s čim, *Mur., Cig.*; — prim. 1. baža.

bažílika, *f.* = prežilika, *Štrek.*

bážol, *m.* = fižol, *Tuš.(B.).*

bažȯla, *f.* = fižol, *C.*

bčȩla, *f.* die Biene, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — išči sem spadajočih besed pod čebel-.

bdéti, ím, *vb. impf.* = bedéti.

bẹ́ba, *f.* 1) dummer, einfältiger Menſch; — 2) die Memme, *Cig., M.*; — prim. hs. beba = otrok (v otročjem govoru).

bebarîja, *f.* die Albernheit, *Cig.*

bẹ́bast, *adj.* tölpelhaft, dumm.

bebáti, âm, *vb. impf.* unverſtändlich reden, („debelo, nerazumno govoriti"), *C.*; — prim. ſtsl. bьbati.

bẹ́bček, čka, *m. dem.* bebec, *M.*

bẹ́bčica, *f. dem.* bebka, *M.*

bẹ́bec, bca, *m.* der Tölpel, der Tropf; bebca delati iz koga, jemanden zum Narren haben, hänſeln, *Jan.*; za bebca koga imeti, zum Beſten haben, *Lašče - Levst.(Rok.).*

bẹ́ber, bra, *m.* = bober, *Meg. - Mik., C.*

bẹ́bež, *m.* = bebec, *Cig., Glas.*

bẹ́bica, *f. dem.* beba, *Z.*

bẹ́biti, im, *vb. impf.* 1) dumm machen, *Cig.*; b. se, ſich albern betragen, *Cig.*; — 2) einem ein Blendwerk vormachen, ihn übertölpeln, *Cig., C.*

bẹ́bka, *f. dem.* beba, arme Närrin, *Mur.*

bẹ́bkati, am, *vb. impf.* zum Beſten haben, *Cig.*

bebljáti, âm, *vb. impf.* lallen, *Cig.*; unverſtändlich ſprechen, *Levst.(Rok.)*; — prim. bebati.

bẹ́bstvǫ, *n.* der Blödſinn, die Dummheit, *C.*

bẹ́bščina, *f.* = bebstvo, *Ravn. - C.*

becáti, âm, *vb. impf.* ſtupfen, *Jan.*; mit dem Fuße ſtoßen, *Cig., Šol., C.*; konj, krava beca, *Z., Gor.*

beckáti, âm, *vb. impf.* ſtupfen, ſtochern, ſticheln; po zobeh b., in den Zähnen ſtochern; — prim. becati.

becníti, becnèm, bácnem, *vb. pf.* ſtupfen, ſtoßen, *Dol.*; b. koga skozi vrata, *Cig.*; — prim. becati, bacniti.

1. bčȩ, a, *m.* 1) sod, držeč do deset kvinčev (600 bokalov), *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — 2) vodnjak, v katerem voda sama izvira iz tal, ter da ne bi mogla drugam odtekati, zatorej tak bčȩ nekoliko oblože s kamenjem, *Lašče-Erj.(Torb.), Ig, Gor.*; zajemni b., der Schöpfbrunnen, *V.-Cig.*; — prim. boč.

2. bčȩ, *m.* eine kleine Münze, *C., Mik., Istra, Rez.-C.*; der Pfennig, *Krelj*; do zadnjega „bieča", *dolžno pismo iz leta 1690.-Let. 1887, 314*; — prim. it. bezzo.

bčȩáti, bečím, *vb. impf.* blöcken (o ovcah), *Trub. (Post.)*; ſchreien, plärren, *M., BlKr.*; (otrok beči, *jvzhŠt.*; trenſen (o jelenu), *Cig.*; — prim. bekati.

bečȩ̀k, čka, *m. dem.* 1. bčȩ, das Fäſschen, *Cig.*; sodček od 20 bokalov do dveh kvinčev, *Ip.-Erj.(Torb.)*; (bčȩk, daß Bierfaß, *Valj. (Rad.)*.

bečȩ̀la, *f.* = bčela, čebela, *Gor.-Met., Levst. (Zb. sp.)*.

bečkà, *f.* = kad, čeber, *C.*; — prim. bečva.

bečvà, *f.* 1) das Faß, die Tonne, *Cig., C.*; (1000 klgr.), *DZ.*; — 2) der Bottich, *Jan.*; — prim. bačva.

bečvár, rja, *m.* der Böttcher, *Jan.*

bečvarína, *f.* die Tonnengebür, die Tonnengelder, *DZ.*

bečvárstvǫ, *n.* das Böttchergewerbe, *Jan.*

bečvíca, *f. dem.* bečva, *C.*

bẹ́da, *f.* das Elend, *Jan., Cig.(T.), nk.*; — iz drug. slov. jezikov.

bedáča, *f.* ein dummes Weib, *Mur., Cig., Mik.*

bedáček, čka, *m. dem.* bedak, *Valj., (Rad.)*.

bedačîja, *f.* die Thorheit, *Mur., Cig., Jan.*

bedák, *m.* der Dummkopf; ti bedak ti! bedake delati iz koga, jemanden zum Beſten haben, *jvzhŠt.*; bedaka, kaj si je izmislil! *Mik.*; za bedaka koga kam pošiljati, n. p. po polževe krvi, *Navr.(Let.)*; — iz tur. bed, zanikaren, *Dan.*

bedákast, *adj.* dumm, närriſch.

bedákati, am, *vb. impf.* b. koga, jemanden zum Beſten halten, *BlKr.*

bedarîja, *f.* die Thorheit, die Narretei; pustne bedarije, *Slom.-C.*

bedáriti, im, *vb. impf.* dumm reden o. handeln, *C., Z.*

bẹ́dast, *adj.* thöricht, dumm; bedasto govoriti.

bedastǫ̑ča, *m.* die Thorheit, die Dummheit, *C., BlKr., kajk.-Valj.(Rad), nk.*

bedastǫ̑čiti, im, *vb. impf.* einen Unſinn reden, *SlN.*

bedâštvǫ, *n.* die Thorheit, die Dummheit, *Mur., Cig., Jan.*

bedẹ́čen, čna, *adj.* wachſam, *C.*

bedẹ́čnost, *f.* die Wachſamkeit, *C.*

bẹ́den, dna, *adj.* elend, armſelig, *Jan., Cig.(T.), nk.*; — prim. bẹ́da.

bedèn, dnà, *m.* = bedenj, *Cig., Jan., Valj.-(Rad.)*.

bedênčast, *adj.* poln bedencev, *Gor.*

bedênec, nca, *m.* das Hitzbläschen, das Wimmerl, *Cig., Dol., Gor.*; črni b., die Brandblatter, *Cig., C.*; — morda nam. bodenec (?).

bedenica, *f.* die Narciſſe, (narcissus poeticus), *Rodik-Erj.(Torb.), Trst.(Glas.)*.

bedènj, dnjà, *m.* 1) der Bottich, *Cig., Jan., DZ., Levst.(Nauk)*; die Weinkufe, *Cig., C.*; grozdje vržejo v veliko kad, bedenj, *Hip.(Orb.)*; velika lesena posoda (kad), ki je vendar manjša od plavnika, *Erj.(Torb.)*; — 2) die Butte, *Istr.-C.*; — 3) hohler Baumſtamm, *Mur., V.-Cig., Jan., C., Levst.(Nauk)*; v bednji ima žolna mlade, *Ljutomer-Raič (N. kol.)*; ein zum Bienenſtock ausgehöhlter Baumſtamm, *Habd., Ip.-Mik.*; bukovi bednji rabijo namesto panjev, *Levst.(Bč.)*; hohler Baum-

stamm als Brunneneinfassung, *ogr.-C., SlGor.*; — das Baumschiff z. B. bei der Schiffmühle, *V.-Cig.*; tudi bédenj, *Valj.(Rad)*; — iz nem.; prim. stvn. butinna, srvn. büte, büten, *Mik. (Et.)*

bedẹ́nje, *n.* das Wachen.

bedẹ́ti, ím, *vb. impf.* wach sein, wachen: vso noč smo bedeli.

bedljív, íva, *adj.* wachsam, *C.*; — bedljivo spanje, häufig unterbrochener Schlaf, der Halbschlaf, *Fr.-C.*

bedljívost, *f.* die Wachsamkeit, *C.*

bednáč, *m.* dickes Scheit Holz, *Valj.(Rad)*; — prim. beden.

bednár, arja, *m.* = bednjar, *Jan., BlKr.*

bednica, *f. Cig., Jan.*, pogl. beznica.

bednjáča, *f.* hohler Baumstamm, *C.*

bednjár, rja, *m.* der Böttcher, *Cig., C.*

bednjárski, *adj.* Böttcher-, *Cig.*

bednjàst, ásta, *adj.* hohl (von Bäumen), *C.*

bednọ̀, *n.* 1) = bedenj 1), *C.*; — 2) = bedenj 2), *SlGor.-Zora.*

bédra, *f.* = bedro, *Z., Dalm., Št., ogr.-Valj. (Rad).*

bédrast, *adj.* großschenkelig, *Mur.*

bedrát, áta, *adj.* großschenkelig, *Cig., Jan.*

bedráti, âm, *vb. impf.* lahm gehen, *Cig.*; o palici skljućen bedra, *Levst.(Zb. sp.).*

bédrce, *n. dem.* bedro, das Schenkelchen; gosje b., die Gänsekeule; *pl.* bẹ́drca, *Dol.*

bedrệsce, *n.* = bedrce, *Jurč.*

bedrệnec, nca, *m.* die Pimpinelle (pimpinella), *Cig.*

bédrica, *f.* = bedrce, *Mur., Št.*

bedríka, *f.* eine Art Aepfel, *Z.*

bedrînec, nca, *m.* neka trava: die Trinie (trinia), *C.*

bedríti se, ím se, *vb. impf.* hinken, *C.*, (tudi hs.).

bẹ́drn, *adj.* Schenkel-, *Cig.*

bẹ́drnat, *adj.* dickschenkelig, *Cig., Jan.*

bedrnica, *f.* das Darmbein, *Cig.(T.), Erj. (Torb.).*

bẹ́drnik, *m.* = bedrenec, *Cig.*

bédro, *n.* der Oberschenkel; (bédra, die Beine: podtrebušne okončine ali bedra, *Erj.[Som.]*; v gen. poleg: bédra tudi bedrẹ́sa, *Zora, SlN.)*

1. **bẹ́g,** *m.* die Flucht: v beg se pustiti, die Flucht ergreifen, *Trub., Dalm.*; nav.: v beg se spustiti; tudi: v bege se spustiti, *Nov.-C.*; na begih biti, im Begriffe sein zu entfliehen, *Fr.-C.*; na begu, flüchtigen Fußes, *Cig.*; obrniti se v beg, sich zur Flucht wenden, *Cig.*; v beg pripraviti, *Meg.*, v beg zapoditi, in die Flucht schlagen, *Cig.*

2. **bẹ́g,** *m.* = plemenitaš, knez (pri Turkih); — prim. tur. beg = gospod, *Dan.*

bẹ́ga, *f.* der Laubfrosch, *C.*; — prim. magy. béka, *C.*

bẹgáj, *m.* = 1. beg, *M.*

bẹgáłen, łna, *adj.* störend, *Jan.*

begánica, *f.* 1) potica, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — 2) der Palmbusch, *Z., Bohinj-C.*; — nam. gibanica; zaradi pomena prim. presnec.

begánja, *f.* = beganica 2), *Radovljica.*

bẹ́ganje, *n.* 1) das Hinundherlaufen; — 2) das Scheuchen, das Irremachen.

1. **bẹ́gati,** am, *vb. impf.* 1) hin- und herlaufen; ne begaj za vrabci, kadar ti uhajajo golobje, *LjZv.*; živina bega = bezlja, *C.*; begajoče oči, schweifende Blicke, *Šol.*; — 2) hin- und hertreiben, scheuchen; pes kuretino bega; — b. koga, irre machen; ne begaj me! — kleinmüthig, furchtsam machen, *C., Gor.-Levst. (Rok.)*; — 3) b. se, sich abmühen, *C.*

2. **bẹ́gati,** am, *vb. impf.* = regetati, *C.*; — prim. bega.

bẹ́gav, *adj.* unbeständig, *Jan.*

bẹ́gavec, vca, *m.* 1) = begun, *Z., ZgD.*; — 2) der Verwirrer, *Valj.(Rad).*

bẹ́gavica, *f.* der Laubfrosch, *C.*; — prim. 2. begati.

bệge, *f. pl.* = bregeše, *Z., C.*

bẹgéč, éča, *adj.* = begljiv, *Z., Mik.*

begéše, *f. pl. Z.*, pogl. bregeše.

begetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* = beketati, *Z., C.*

bẹgljiv, íva, *adj.* flüchtig, unstät, unbeständig, *Cig., Jan., nk.*

bẹgljívec, vca, *m.* der Flüchtling, *Jan.*

bẹgljívka, *f.* die Flüchtige, *Z.*

bẹgljívost, *f.* die Flüchtigkeit, *Jan.*

bệgnja, *f.* = beg, *C.*

bẹgọ̀č, óča, *adj.* = begljiv, *Cig., Jan., nk.*

bệgoma, *adv.* fliehend, *Mik., Z.*; Begoma, vojaki moji. Vsak naj zdaj nazaj hiti, *Npes.-K.*

bẹgóten, tna, *adj.* flüchtig, *Jan.*; Begoten smo neba oblak, *Greg.*

bẹgûn, *m.* der Flüchtling, *Mur., Cig., Jan., nk.*; der Deserteur, *Cig., Jan.*

bẹgûnec, nca, *m.* = begun, *Cig., Jan., nk.*

bẹgûnka, *f.* die Flüchtige, *M.*; — krava, ki pastirju rada uhaja, *Tolminski hribi-Erj. (Torb.).*

behête, *f.* košate, bele breguše, *C., vzhŠt.-Zora.*

bệhtati se, am se, *vb. impf.* 1) spielen: otroci se behtajo, jagnjeta se behtajo po trati, *BlKr.*; — 2) sich abmühen, sich plagen: b. se pri delu, *C.*; — prim. 1. begati.

1. **bẹ́ka,** *f.* die Flechtweide, die Korbweide (salix viminalis); — die Weidenruthe *C.*; beke ali uprav bekove trte se razločajo v glavičnice, košnice, in straclje (prim. it. strozzatoio, Strick zum Erwürgen) *Ip.-Erj.(Torb.).*

2. **bẹ́ka,** *f.* svoje ime ovci, *Zemon(Notr.) — Erj.(Torb.)*

bekânje, *n.* das Blöken (o drobnici), *Meg. Boh.*; — b. tvojih pesni, („Geplärr") *Dalm.*

bekáti, âm, *vb. impf.* blöken, *Mur., C.*; ovce bekajo, *Kug.-Valj.(Rad)*; — schwätzen, *C.*

bekèt, éta, *m.* das Geblöke (o drobnici) *Jan., M., Valj.(Rad.)*

beketânje, *n.* das Blöken (o drobnici), *Cig., Jan.*

beketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* blöken (o drobnici), *Dict., Cig., Jan., C.*

bekljáti, âm, *vb. impf.* schwätzen, *SlN.*; — prim. bekati.

bekíniti se, im se, *vb. impf.* igrati (o otrocih), *Podkrnci-Erj.(Torb.)*; — prim. furl. bacnà, lärmen, *Levst.(Rok.)*

bedlica Šumnar Wirth (Thar.) Diso. XVIII 63.

beka menša lujka ij Wicke, Weechel, Wichelte.
Streck. Let. 896. 140. beka prim. menka.

Lét, m. Jan Augustin (pri Konjih) Prava – Exp. Štorh. let. 82/83 p. 342 (pri Judeh) bel mu je prišel vrag živa za oči [illegible] Harda je se (vse) zbežlin glédao, Ogr. Čas. z. zg. i nadr. 11, Štrk. 27.

Létček, ćka neke vrste gobelka. Khan. Lj. Sn. XVII 64.

bękniti, bẹ̑knem, *vb. pf.* einen Blöklaut von sich geben, *Cig., M.*

bekòt, óta, *m.* = beket, *Jan.*

bękov, *adj.* von der Flechtweide; bekove šibe.

bękovec, vca, *m.* der Flechtweidenbaum, *Cig., C.*

bękovica, *f.* die Flechtweidenruthe, *BlKr.*

bękovina, *f.* das Flechtweidenholz.

bękovišče, *n.* der Ort wo Flechtweiden wachsen, *Cig.*

bękovje, *n. coll.* die Flechtweiden.

bękovka, *f.* ein Singvogel (sylvia sp.), *Kras-Erj.(Torb.).*

bekovnjáča, *f.* der Weidenkorb (= vitrnjak), *C.*

bekúlja, *f.* iz bekovih viter spletena okrogla cajnica z locnjem, *Laško(Št.).*

bekúljica, *f. dem.* bekulja, („bakulica", *Laško-Glas.).*

bekúntati, am, *vb. impf.* pogl. beketati, *C.*

bẹ̑l, ẹ̑, *f.* 1) eine Augenkrankheit: der graue Star, *Kras-Cig., Jan., Erj.(Som.);* ~~*(pri konjih) Ip.-Erj.(Torb.);*~~ — 2) der Mehlthau, *Cig.;* — 3) svinčena b., das Bleiweiß, *DZ., C., Erj.(Min.).*

bẹ́l, *adj.* weiß; beli grad *(v narodnih pesnih);* beli dan, der helle Tag; za belega dne; ni bele ni črne ni rekel = er sagte gar nichts, *Jurč.;* belo perilo, frischgewaschene Wäsche; belo platno, weißgebleichte Leinwand; bela, ime beli kravi, ovci, *Erj.(Torb.);* — bela, die Bleichsucht = bela bolezen, *Cig.;* — belo imeti, den weißen Fluss haben, *Cig.;* belo, das Splintholz, *Rez.-C.;* — belo, das Fett vom Rothwild, *V.-Cig.;* — železo je belo, das Eisen ist glühend.

bẹlák, *m.* 1) weißes Schwein, *Dalm.-Valj.(Rad);* — 2) der Weißstein, *Cig.(T.).*

bẹlàn, ána, *m.* ein Mensch mit Flachshaaren, *Cig.*

bẹlánjek, njka, *m.* das Eiweiß, *C., jvzhŠt.*

bẹlár, árja, *m.* der Bleicher, *V.-Cig.*

bẹlarica, *f.* die Bleicherin, *Cig.*

bẹlárnica, *f.* die Bleichfabrik, *Cig.*

bẹlárski, *adj.* Bleicher-, *Cig.*

bẹlárstvọ, *n.* das Bleichergewerbe, *Z.*

bẹ́lav, *ad.* weißlich, *Mur., Mik.*

bẹ́lča, *f.* ime beli kravi, *Kr.-Valj.(Rad).*

bẹ́lče, eta, *n.* 1) weißes Thier, *Z.;* der Schimmel, *Jan.;* — 2) neko jabolko, *v Brkinih-Erj.(Torb.), IjZv.*

bẹ́lček, čka, *m. dem.* belec; 1) weißes Thier, *Mik.;* — 2) weißes Osterei, *C.*

bẹ́lčica, *f.* neko jabolko, *Podkrnci-Erj.(Torb.).*

bẹ́lec, lca, *m.* 1) der Weiße, *Jan., nk.* (opp. črnec); — 2) der Weißkopf (Flachskopf), der Kakerlak, *Cig., Jan., Mik.;* — 3) weißes Pferd, der Schimmel, *Cig., Jan.;* — weißer Ochs, *Cig., Mik.;* — 4) neko jabolko, *Ljubljanska ok.-Erj.(Torb.);* — 5) der Albit (min.), *Cig.(T.);* — 6) eine Augenkrankheit: der graue Star, *C.;* — 7) das Splintholz, *C.;* — 8) der Kotzen, *C., BlKr.-Mik.;* — 9) gebleichte Leinwand, *Mik.;* — ein Leinwandlaken, worauf Getreide getrocknet wird, *BlKr.;* — 10) der Pfennig, *Bes.;* prim. belič; — 11) = belar, der Bleicher, *C.*

bẹlẹ̀g, ẹga, *m.* das Kennzeichen, das Merkmal, *Cig.(T.), C.;* — prim. stsl. bělěgъ.

bẹlegováti, újem, *vb. impf.*, puncieren, *Cig.(T.).*

belendáti, âm. *vb. impf.* irre reden, phantasieren: bolnik že belenda, *jvhzŠt.;* — zvonovi belendajo, t. j. vsi se ob enem brez reda glasijo, *Savinska dol.;* — prim. magy. beléud (= blen) in blencovati.

belendráti, âm, *vb. impf.* wirres Zeug schwatzen, *jvzhŠt.* — prim. belendati.

bẹlẹ̑štra, *f.* ein unsinnig, unbesonnen redender oder handelnder Mensch, *Lašče-Levst.(Rok.).*

beleštráč, *m.* = beleštra, *Lašče-Levst.(Rok.).*

beleštrálọ, *n.* = beleštra, *Lašče-Levst.(Rok.).*

beleštráti, âm, *vb. impf.* unsinnig, unbesonnen reden oder handeln, *Lašče-Levst.(Rok.), Kr., Št.;* — prim. baluštrati.

beletrističen, čna, *adj.* belletristisch, *Cig.(T.), nk.;* — prim. leposloven.

beletristika, *f.* die Belletristik, *nk.;* — prim. leposlovje.

bẹlez, *m.* = belež, die Bleiche, der Bleichplatz, *Mur., Cig., Jan.*

bẹlež, *m.* 1) das Bleichen, die Bleiche, *Cig., Jan.;* — 2) der Bleichplatz, *Cig., Jan., C.;* — 3) die weiße Tünche, die Kalkmilch, *Cig., Jan., C., Erj.(Min.);* — 4) bẹlèž, die zu bleichende Leinwand: nesi belèž na bẹ̑lež, *Cig.*

bẹlẹ̑žek, žka, *m.* das Merkzeichen, die Note, *C., nk.*

bẹlẹ̑žen, žni, *f.* das Zeichen, die Marke (n. pr. na drevesih znamenja, da jih je posekati), *Krn-Erj.(Torb.);* — das Merkmal: zbrisana beležen vojništva, *Zv.*

bẹlẹ̑žen, žna, *m.* die Jahreszahl, letnica, navadno z apnom narejena, *Temljine-Štrek.(Let.).*

bẹlẹ́žen, žna, *adj.* beležna knjiga, das Vormerkbuch, *Levst.(Nauk).*

bẹlẹ́žiti, ím, *vb. impf.* bezeichnen, *Cig.(T.);* zlato in srebro b., puncieren, *Cig.(T.);* — notieren, *nk.*

bẹlẹ́žka, *f.* die Notiz, *DZ., nk.*

bẹlẹ́žnik, *m.* der Notar, *Cig.(J.), C., DZ., Levst.(Nauk), nk.*

bẹlẹ́žniški, *adj.* Notariats-, *DZ., nk.*

bẹlẹ́žništvọ, *n.* das Notariat, *nk.*

bẹ́lha, *f.* Name einer weißen Kuh, *Tolminski hribi-Erj.(Torb.);* — prim. balha.

bẹlica, *f.* 1) (ime raznim živalim): weißes weibliches Schaf, *C.;* weiße Ziege, *Erj.(Torb.);* — kuna b., der Steinmarder, *Glas.;* — = snežna jerebica, *Erj.(Ž.);* — die Ringelnatter (coluber natrix), *Štrek.;* — der Weißfisch (leuciscus), *Erj.(Z.);* — 2) ime raznim rastlinam, sadju itd.): neka vrsta pšenice, *Valj.(Rad);* — der männliche Hanf; — die Weißkirsche; — der Taffetapfel, *C., Maribor-Erj.(Torb.);* — die Weißbirn, *Cig.; Tolm.-Erj.(Torb.);* — die weiße Pflaume, *C., BlKr.;* — bela, obla smokva, *C., Goriška ok. in Ip.-Erj.(Torb.);* — neka oljika, *Ip.-Erj.(Torb.);* — neka trta, *C., M.;* — Črnina se barva, Belica rumeni, *Npes.-K.;* — 3) das Ei, *M., C., ogr.-Valj.(Rad);* — 4) der Lutter bei der Erzeugung des Wacholderbranntweins, *M., C.;* — 5) = svinčena bel, *Jan., C., DZ.*

beličˇ, ička, *m.* 1) kleine silberne Scheidemünze: alter Silberpfennig, *Jarn.*; pol beliča = ein Heller, *Guts.*; ali se ne kupita dva vrabca za en beličˇ? *Jap.*; — übhpt. eine kleine Münze: nemam beliča, ich habe keinen Heller; — 2) die Kreuzente, der Sägetaucher (mergus albellus), *Cig.*

beličˇek, čka, *adj.* schön weiß, sehr weiß, *M., Fr.-C.*; belički hrami, *Danj.(Posv. p.)*.

belîčnica, *f.* 1) = prašna konoplja (cannabis sativa), *Vrsno-Erj.(Torb.)*; — 2) neka hruška, *C., BlKr.*

belída, *f.* 1) Name einer weißen Ziege, *C., Grahovo-Erj.(Torb.)*; — 2) die Kalkmilch, *Temljine-Štrek.*

belídica, *f. dem.* belida; das Wiesel, *Rez.-C.*; — 2) schönes, schnippisches Mädchen, *Rez.-C.*

belídič, *m.* weißer Ziegenbock, *C.*

belíka, *f.* neko jabolko, *v Brkinih-Erj.(Torb.)*.

belîłen, łna, *adj.* zum Bleichen gehörig, *Cig.*

belîłnica, *f.* die Bleichanstalt, *DZ.*

belílo, *n.* 1) die weiße Farbe, das Weiß, *Cig.(T.)*; die Tünche: b. se obleta, luši, *Cig.*; — die weiße Schminke, *Cig.*; — 2) das Tünchen; — das Bleichen, die Bleiche.

belîn, *m.* 1) der Kakerlak (Albino), *Cig.*; — 2) ein weißes Thier männlichen Geschlechtes, *C.*; — weißer Hund, *Cig., C., Mik.*; — der Schneehase, *Cig.*; — weißer Ochs, *C.*; — der Weißling: glogov b., der Baum- oder Heckenweißling (pieris crataegi), kapusov b., der Kohlweißling (p. brassicae), repni b., der Rübenweißling (p. rapae), repični a. ogrščični b., der Rübesaatweißling oder Grünader (p. napi), *Erj.(Ž.)*; — 3) = sneg: Belin, oj skopni že, *LjZv.*

belína, *f.* 1) das Weiß, die weiße Farbe, *Meg., Jan., Mik.*; — 2) eine Traubenart, *Št., Dol., v Brkinih-Erj.(Torb.)*, weißer Heunisch, *Vrtovec(Vin.), Trumm.*; laška b., ahornblättriger Wippacher, *(Trumm.)*; — 3) das Splintholz, *V.-Cig., Cig.(T.)*; — 4) prvo žganje, der Lutter, *V.-Cig., Gor.*; — 5) = svinčena bel, *C., Levst.(Nauk)*; — 6) das Weißzeug: prodajalnica beline in platna, *Jurč.*; (das Leinzeug, *Cig.*); — 7) eine Augenkrankheit: der graue Star, *Mur.*

belînec, nca, *m.* = belin 1), *Jan.*

belînka, *f.* neka hruška, *Z.*

belînščak, *m.* neka vinska trta, *SlGor.-Erj.(Torb.)*.

belíš, *m.* = beležen na drevesih, (beliž) *Jan.*

belíšče, *n.* die Bleichstätte.

belíšiti, im, *vb. impf.* bezeichnen, *Pohl.*; — prim. beliš.

belîtev, tve, *f.* das Weißen; — das Bleichen.

béliti, im, *vb. impf.* 1) weißen, tünchen: b. hišo, sobe; danes belimo, heute sind wir mit dem Tünchen beschäftigt; — weiß schminken, *Cig.*; — beschönigen, *Cig.*; — 2) bleichen: platno b.; — glavo si b. s čim, sich mit einer Sache den Kopf zerbrechen; skrbi nas ne bodo dalje trle in belile, *Ravn.*; — 3) glühend machen; železo b.; weiß sieden: srebro b., *Cig.(T.)*; peč b., heiß machen, *C., Polj., jvžhŠt.*; — b. koga, zum Zorne reizen, *C., Z.*; — 4) schmalzen, fetten: jedi b.; delo beli vse jedi, *Jan.(Slovn.)*; resnice b. komu, jemandem derb die Wahrheit sagen, *Cig., M.*; — 5) abbasten, abrinden: kolje, trte, smreke b., *C., BlKr., jvžhŠt.*; koruzo b., schälen, *BlKr.*; — die Haut abziehen, schinden: kozla, jagnje, padnino b., *Z., BlKr.*; — jemanden schinden, betrügen, *C.*; — 6) b. se, weiß schimmern, *C.*; gore se bele, *Zora*; — beli se, es zieht ins Weiße, *Cig.*

belîtnica, *f.* = belitnjak, *kajk.-Valj.(Rad)*.

belîtnjak, *m.* der Wäschzuber, *Valj.(Rad)*.

belîvec, vca, *m.* 1) der Tüncher, *Cig., Jan.*; — 2) der Bleicher, *Mur., Cig., Jap.(Sv. p.), Ravn.*

belîvka, *f.* 1) die Tüncherin, *Cig.*; — 2) die Bleicherin, *Mur., Cig.*

belîvščina, *f.* der Bleicherlohn, *Cig.*

bélja, *f.* 1) die Tünchung, *Cig.*; — 2) die Bleiche, *Cig.*

beljáča, *f.* der Tünchpinsel, *Cig.*

beljâčec, čca, *m. Bleiw.(Let.)*, pogl. beljakovina.

beljâj, *m.* neko belo jabolko, *Mik.*

belják, *m.* 1) das Eiweiß; — 2) = svinčena bel, *Cig., Jan.*

beljákovec, vca, *m.* der Eiweißstoff, *Cig., Jan.*; — pogl. beljakovina.

beljakovína, *f.* der Eiweißstoff, *Cig.(T.), Erj.(Som.)*.

beljakovînski, *adj.* Eiweiß-, *Nov.*

beljâva, *f.* das Weiß, die weiße Farbe, *Cig., Jan., Mik.*; Vaša hvala je 'zgubljena, Vaša b'ljava zatopljena, *Vod.(Pes.)*; zid beljavo izgublja, die Wand weißt ab, *Cig.*; — 2) das Splintholz; — 3) der zuerst abgezogene Branntwein, *Šol.*; „žganje od prvega teku", *Pirc*; zdaj še beljava teče, *Z.*; — 4) svinčena b. = svinčena bel, *C.*; — 5) das Bleichen, die Bleiche, *Cig.*; pri beljavi se platno lehko pokvari, *Gor.*; — 6) das Tünchen, *Cig.*; danes imamo beljavo, *Gor.*

beljavína, *f.* 1) = weiße Wäsche, *Brdo(Gor.)*; — 2) der Splint, *Črniče(Goriš.)*; — 3) *coll.* Kukuruzschalen, *BlKr.*; — tudi beljâvina.

béljenik, *m.* die gebleichte Leinwand: pet lahti beljenika, *Gor.*

béljenje, *n.* 1) das Weißen, das Tünchen; — die Tünche: ne zna beljenja narediti, *Dol.*; — 2) das Bleichen; — 3) das Schälen; — 4) das Schmalzen; — prim. beliti.

beljug, *m.* pogl. belug.

bêlka, *f.* 1) ein weißes weibl. Thier, *Mur.*; eine weiße Kuh (*Cig., Jan., Mik.*), Ziege *(Erj.[Torb.])*, Henne *(Mur.)*; — 2) das Schneehuhn, *Cig., Gor.-M.*; — 3) neka riba: die Laube (alburnus lucidus), *Erj.(Rok.)*; — 4) die Laus, *M.*; — 5) neko jabolko, *Šebrelje (Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — neka hruška, *Biljana(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — 6) weißes Brod, *Ben.*; — 7) der Lutter, *Gor.*

bêlkast, *adj.* weißlich.

bêlkljat, *adj.* = belkast, *Jan.*

bêlko, a, *m.* weißer Ochs, *C.*

beličen : beličem pojavi med gosticami albanskih beličnih sesalcev, Sapovic, Zv. mac. dr. 909.192.

beličnik, Albino, ibid.

beljávina, odpadki pri beljenju kolja, Pkk. Šašel, DSb. 915.108.

beljenje, n. Ablösung vom Albuminen der Kohlenhydrate, jezhšt.

belíti, bélim (kostanj, krompir) pfuilan. Gor. – 26. II. 27.

beloritnik, neka: čmelj z belim zadkom Schummel (bombus terrestris), Polj.

belogrl (ne:- rt) Štrek. Prav. 81.

bẹlšica bela ovca, Polj. – Pint. Let. 895

belúšovina, slama od debelače, lučkam mostek (Štrk.) Let. 893, 2.

bę̑lmọ, *n.* eine Augenkrankheit: der graue Star, *Cig., Jan., C.*; — po drugih slov. jezikih; prim. belno, obelno.
bę̑lnica, *f.* der Tünchpinsel, *C.*
bę̑lnọ, *n.* = belmo, *C., jvzhŠt.*; — prim. obelno.
belǫ̑, â, *n.* die Fahne, *Vrsno (Tolm.)-Erj. (Torb.)*
belóba, *f.* das Weiß, die Weiße, *Jan.*; svinčena b. = svinčena bel, *C.*
belóben, bna, *adj.* weißlich: belobni lasje, *C.*
belobrâd, bráda, *adj.* weißbärtig, *Jan.*
belobradàt, áta, *adj.* = belobrad, *Jan.*
belobrâdec, dca, *m.* der Weißbart, *Cig., Jan.*
belobŕk, bŕka, *adj.* mit weißem Schnurrbart, (*subst. m. Jan.*).
belocvéten, tna, *adj.* weißblühend, *Cig.*
belǫ̑ča, *f.* = belota, *kajk.-Valj. (Rad).*
belǫ́čnica, *f.* pogl. beloočnica.
belodrẹ̑bel, belna, *adj.* weißstämmig, *Šol.*
bélogà, *f.* Name einer weißen Sau, *C.*
beloglâv, gláva, *adj.* weißköpfig, grauköpfig; — flachsköpfig, *Cig.*
beloglâvček, čka, *m.* 1) *dem.* beloglavec, *M.*; osemdeset let stari beloglavček, *Ravn.*; — 2) = beloglavka, *M.*
beloglâvec, vca, *m.* der Weißkopf, der Graukopf; — der Flachskopf, *Cig.*
beloglâven, vna, *adj.* = beloglav, *Cig.*
beloglâvka, *f.* 1) die Weißköpfige, *Z.*; — die Blondine, *Cig.*; — 2) die Schwanzmeise (parus caudatus), *Cig., Frey. (F.).*
belognǫ́jen, jna, *adj.* weiß materisierend: belognojna maroga, *Jap.*
belogòr, góra, *adj.* weißbergig, *Cig.*
belogǔzka, *f.* der Steinschmätzer (saxicola oenanthe), *Vranja v Istri-Erj. (Torb.).*
bélоha, *f.* weiße Ziege, *Rez.-C.*; — nam. beloga.
belojásen, sna, *adj.* weißglänzend: belojasno nebo, *Jan.*
belokoščẹ̑n, *adj.* aus weißem Bein, *Z.*
belokǫ́žen, žna, *adj.* von weißer Hautfarbe, *nk.*
belokǫ̑žnica, *f.* die Weißhäutige, *Z.*
belokǫ̑žnik, *m.* der Weißhäutige, *Z.*
belokrížen, žna, *adj.* weißbekreuzt, *Cig.*
belokrúšen, šna, *adj.* von weißem Brote: belokrušne drobtine, *Navr. (Let.).*
belokŕven, vna, *adj.* weißblütig, *Cig.*
belolâs, lása, *adj.* mit weißem Haar; — flachsköpfig, *Cig.*
belolásast, *adj.* = belolas, *Dict.*
belolasàt, áta, *adj.* = belolas, *Jan.*
belolâsček, čka, *m.* weißhaariges Kind, *Bes.*
belolâsec, sca, *m.* der Weißhaarige; — der Flachskopf, *Cig., M.*
belolâsen, sna, *adj.* = belolas, *Cig., M.*
belolâska, *f.* die Weißhaarige, *C.*
belolíčen, čna, *adj.* von weißem Antlitz, *Cig.*
belolíčnik, *m.* ein Mensch von weißem Antlitz, *Z.*
belolíst, lísta, *adj.* weißblättrig, *Cig.*
belolísten, stna, *adj.* = belolist: belolistna roža, *Dict.*
belonọ̀g, nóga, *adj.* weißfüßig, *Jan.*
beloǫ́čen, čna, *adj.* = belook, *Z.*
beloǫ́čnica, *f.* die weiße Augenhaut, die Hornhaut, (beločnica) *Cig. (T.), Erj. (Som.).*
belook, óka, *adj.* weißäugig, *Z.*
belopíkast, *adj.* weißsprenkelig, *Cig.*
belopółten, tna, *adj.* von weißem Teint, *nk.*
belopǫ̑pka, *f.* neka vinska trta, *C., Rihenberk-Erj. (Torb.).*
beloprstẹ̑n, *adj.* beloprstena posoda, das Steingut, *DZ.*
belorẹ̀p, répa, *adj.* weißgeschwänzt, *Cig.*
belorépast, *adj.* = belorep., *Cig.*
belorẹ̑pec, pca, *m.* der graue Steinschmätzer (saxicola oenanthe), *Jan., Z., Frey. (F.)*; belorepci se nahajajo po vsem Krasu, *LjZv.*
belorẹ̑pka, *f.* = belorepec, *Cig.*
belorítec, tca, *m.* neki črnrlj, *Št. Vid pri Ljub.* ge. beloritnik
belorítka, *f.* = belorepec, *Cig., Levst. (Nauk).*
belorǫ̑čka, *f.* die Weißhändige, *Let.*
belorọ̀g, róga, *adj.* weißhörnig, *Z.*
belorọ̀k, róka, *adj.* weißhändig, *Cig.*
belorumèn, éna, *adj.* weißgelb, *Cig.*
belorùn, rúna, *adj.* mit weißem Vlies, weißwollig, *Jan.*
belǫ̑st, *f.* = belota, beloba, *Mur., Cig.*; teh zobi b., *Kast.*; snega b., *Preš.*
belóta, *f.* die Weiße, das Weiß, die weiße Farbe, *Mur., Cig., Jan.*; celo na velikem belem prtu ugledate najprej črn madež, če je prav majhen: oskrunjena je belota, *Jurč.*
belotína, *f.* der Splint, *Jan.*
belousnjár, rja, *m.* der Weißgärber, *Vrt.*
beloûška, *f.* die Ringelnatter (tropidonotus natrix).
beloûšnica, *f.* = belouška, *Cig.*
belovràt, vráta, *adj.* weißhalsig, *Cig., Jan.*
belozòb, zóba, *adj.* weißzähnig, *Cig., Jan.*
belozvézden, dna, *adj.* silbergestirnt, *Cig.*
beložǫ̑lt, *adj.* weißgelb, *M.*
bę̑lša, *f.* weiße Kuh, *Cig., Jan., Mik., Rovte (Notr.), Tolm.*
bę̑lščina, *f.* = belivščina, *Cig.*
bélug, *m.* weißes männliches Schwein, (-ljug) *Mur.*
bélúga, *f.* 1) weiße Kuh, (-ljuga) *Mur.*; — 2) der Hausen (acipenser huso), *Jan., Erj. (Ž.)*; rus.
belûgec, gca, *m.* (nam. -žec) weißes männliches Schwein, weißer Eber, *C.*
belúh, *m.* bel človek (zaničlj.), *Z., ZgD.*; kako se mi prilizuje ta mestni beluh! *Andr.*
belûnec, nca, *m.* das Edelweiß (gnaphalium leontopodium), *SIN.*
belúš, *m.* der spitzblättrige Spargel (asparagus acutifolius), *C.*; tudi: porabni b., der gebräuchliche Spargel (a. officinalis), *Tuš. (R.).*
bę̑luša, *f.* 1) krava bele dlake, *Tolm., Vreme-Erj. (Torb.)*; prim. belša; — 2) bę̑lúša, neka hruška, *Rihenberk-Erj. (Torb.).*
belúšast, *adj.* weißlich, *C., Kras.*
belûšnica, *f.* pl. belušnice, Spargelgewächse, *Tuš. (B.), Cig. (T.).*
belútina, 1) das weiße Fleisch vom gebratenen Geflügel, *BlKr.*; — 2) der Splint, *Cig.*
bę́na, *f.* der Einfaltspinsel, der Tölpel; *Cig.*; ti si prava bena! *BlKr.*; — tudi hs.; iz tur., *Dan.*

bendîma, *f.* = trgatev, *Notr.*; — prim. it. vendemmia.

bengljáti, âm, *vb. impf.* *Glas.*, pogl. bingljati.

bẹ̑r, ī, *f.* = bera: telovnik je najprva pomladnja ber (čebelam), *Levst.(Beč.)*.

bẹ́ra, *f.* die Sammlung, *Cig.*, *Jan.*; Al' se bojim, pri rovtarji pri kmeti Da bera besedi ne bo velika, *Preš.*; — die Collectur der Geistlichen, *M.*, *C.*, *Kr.*; priti po bero, *LjZv.*

beráč, *m.* 1) der Weinleser, *Jan.*, *BlKr.*, *Št.*; — 2) der Sammler, *Dol.-Cig.*; der Collecturant, *C.*, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 3) der Bettler; — *pren.* = vodenica, der Wasserast, *Cig.*; — pl. berači, die Abfälle des Flachses beim Brecheln und Hecheln, *Cig.*; — 4) košek z lesenim dnom v pobiranje sadja ali krompirja, *Ponikve na Št. Vidskem-Erj.(Torb.)*.

beráča, *f.* die Weinleserin, *Mur.*; — die Sammlerin, *Jan.*

beráček, čka, *m.* junger, kleiner Bettler, *Valj.(Rad)*.

beráčenje, *n.* das Betteln, *Cig.*

beračevánje, *n.* die Bettelei, *Cig.*

beračeváti, ûjem, *vb. impf.* dem Bettel nachhängen, *Cig.*

beračica, *f.* 1) die Weinleserin, *Cig.*, *Jan.*, *Št.*; 2) — die Bettlerin.

beráčič, *m. dem.* berač; der Bettelbube, *Cig.*; — armer Bettler, *Valj.(Rad)*.

beračija, *f.* 1) die Bettelei; — 2) die Bettelarmut, die Armseligkeit; — 3) das Bettelvolk, *Jan.* prepovedal je sinu hoditi okoli takih beračij, *Jurč.*

beráčinja, *f.* 1) die Weinleserin, *Valj.(Rad)*; — 2) die Bettlerin, *Guts.*, *M.Kof.-Kres.L.* 502.

beráčiti, âčim, *vb. impf.* betteln.

beráčka, *f.* die Bettlerin, *C.*

beráčnica, *f.* 1) die Bettlerherberge, *Cig.*; — 2) der Bettelstab, *C.*

beračọ̑n, *m.* der Bettler (zaničlj.), *Cig.*, *Bes.*, *Valj.(Rad)*.

beračúh, *m.* = beračon, *C.*

beračúlja, *f.* die Bettlerin, (zaničlj.), *Cig.*

beračún, *m.* = beračon, *C.*, *Preš.*

beračúnka, *f.* = beračulja, *Cig.*

beračúnstvọ, *n.* das Bettelwesen; — das Proletariat, (zaničlj.), *C.*

berákinja, *f.* die Weinleserin, *Mik.*

berárnja, *f.* = bera, die Collectur, *Plužna pri Bolci, Koborid-Erj.(Torb.)*.

beráški, *adj.* Bettler-, bettelhaft.

beráštvọ, *n.* das Bettelwesen; — die Bettelarmut.

berâvs, *m.* der Bettler, (zaničlj.), *C.*

berâvsati, am, *vb. impf.* betteln, (zaničlj.), *C.*

berávselj, slja, *m.* = beravs, *C.*

bẹ̑rba, *f.* die Weinlese, *C.*, *Valj.(Rad)*, *DZ.*; iti v berbo, *LjZv.*

bẹ́rčva, *f.* die Kohlpflanze, *Rez.-C.*; — prim. it. brasca, bav. barschen, *C.*

bérdiga, *f.* = berdija, *Z. Kr.*

bérdija, *f.* neka psovka: ti berdija ti! *Gor.*; že dva dni nisem videl te berdije („berdje") potepilne, *Jurč.*

bẹ̑rec, rca, *m.* der Leser, der Sammler, *Jan.*, *C.*

berečína, *f.* eine sumpfige Gegend, ein Moor, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Ptuj-C.*

béreg, *m.* = berek, *C.*, *Valj.(Rad)*.

bérek, *m.* der Morast, *C.*, *ogr.-Valj.(Rad)*, *vrhŠt.*; — iz magy. bereg. *Dan.*

bẹ̑renjski, *adj.* Collectur-: berenjsko vino, der Collecturwein, *Vest.*, *St.*

berẹ̑t, *m.* = barant: kadar imajo otroci do denarja, imajo kramarji dober beret, *Dol.*

beretáti, âm, *vb. impf.* = barantati, *C.*, *Dol.*

berẹ́vati, am, *vb. impf.* zu klauben, zu sammeln pflegen: sestra bereva v gozdu jagode, *Mik.*

bergamótka, *f.* die Bergamottenbirn, *Jan.*

bergamótovec, vca, *m.* die Bergamottcitrone (citrus Bergamia), *Tuš.(B.)*.

bẹ̑rgla, *f.* die Krücke; po berglah hoditi; kljuvob berglo zadene, Gleiches gesellt sich zu Gleichem, *Z.*; — die Sensenkrücke, *Cig.*; — prim. berla.

bẹ̑rglast, *adj.* krückenförmig, *Cig.*

bẹ̑rglav, *adj.* verkrümmt, knorrig, *C.*

bẹ̑rglica, *f. dem.* bergla; — die Handhabe am Ruder, *V.-Cig.*

berica, *f.* die Leserin, die Sammlerin, *Jan.*

berič, *m.* pogl. birič.

berîg, *m*, der Abgrund, *Dornberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — prim. berek (?).

berîgla, *f.* der Prügel, der Knüttel, *vrhŠt.*; prim. nem. Prügel.

bérih, *m.* der Sammler, der Collecturträger,

berîj, *m.* velika luža, der Tümpel, *Vrsno-Erj.(Torb.)*; — prim. berig.

berîlnik, *m.* = berilnjak, *Z.*

berîlnica, *f.* 1) = bralnica, *C.*; — 2) die Armebüchse, *Cig.*

berilnják, *m.* das Lesepult, *Jan.*

berílọ, *n.* 1) das für das Vieh gesammelte Grünfutter, *Z.*, *Mik.*; — 2) die Lectüre; zanimljivo berilo; — das Lesebuch, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — das Lesestück, *nk.*

berîvka, *f.* der Pflücksalat, *Ljub.*

berîvọ, *n.* die Lectüre, *Jan.*

bẹ̑rkati, am, *vb. impf.* Nachlese halten (po sadju), *Šenpas-Erj.(Torb.)*.

bẹ̑rla, *f.* = bergla, *Notr.-Cig.*, *Jan.*; po berlah, *Dalm.*; — prim. lat. ferula, Stab, sriasf. episcopalis, *C.*, *Levst.(Rok.)*.

bermáš, *m.* der Soldatenwerber, *Jan.*; — prim. bermati.

bẹ̑rmati, am, *vb. impf.* = nabirati, werben, *Z.*; — iz nem.

bernardînec, nca, *m.* der Bernhardiner, *Cig.*, *Jan.*

bernardînski, *adj.* Bernhardiner-, *Cig.*; b. pes der Bernhardshund, *Erj.(Ž.)*.

bẹ̑rnja, *f.* die Sammlung, *Jan.*, *Mur.*, *Mik.*; die Collectur der Geistlichen, *Dict.*, *Vest.*, *ZgD.*

bernjáč, *m.* der Sammler, *Jarn. M.*

bernjáti, âm, *vb. impf.* sammeln, *Jarn.*; betteln, *Cig.*; s svojo malho b. po vaseh, *Jurč.*

bernjâva, *f.* die Bettelei; ciganje so bili s po bernjavi in goljufiji v bližnje vasi, *Jur*

bernjâvs, *m.* der Sammler, der Bettler (zaničlj.), *Cig.*, *Met.*; neumni b., deseti brat, *Jur*

benžák = osník = stícely (pri vozu) Št Vid (okr Logat.)

berái proseno olupo (Vrmaše) D. i. Sv. XVII. 64.

bergláridi ărim (bergwart) nerodno skopat.
(Than.) D. i. Sv. XVII. 64

berij = kolena napuhnena zvodo, Šavle (Than.)
bərîčərk, -ka, - prekucavka, a povoba iz studi. Kaltar. se
se prodajajo po semnjih s pritepljenimi verzi Štrek.
(Z. M. Slov. 8/9. 36) (Čmirec) D. i. Sv. XVII. 64.

beráln ? gelzice Šmuspl Štrek. Let 94. 20.

bérnja (mera) : dva mernika in pol, Gjažanje
(Kr.)

Herovnja (recte: -ovnja) der Kollekten d. Geistlichen Ldr Tolmin Tolminska Konda

bernjâvsati, *vb. impf.* betteln (zaničlj.), *Cig., M.*

bernjâvslja, *f.* die Sammlerin, die Bettlerin (zaničlj.), *Z., Met.*

bẹ̑rovec, vca, *m. Jan.*, pogl. barovec.

bẹ̑rsa, *f.* 1) der Weinschimmel, der Kahm, *Mur., Cig., Jan., C., Št.*; — 2) durch Gährung verdorbener Wein, *Cig., M., Kr.-Levst.(Rok.), Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — der Satz im Wein, *jvzhŠt.*; — 3) ein nichtsnutziger, unangenehmer Mensch: ti si prava bersa! *Kr.*; — menda iz lat. brisa, Weintrestern, *Dan.*

bẹ̑rsast, *adj.* kahmig, (bir-) *Cig.*

bẹ̑rsati se, am se, *vb. impf.* kahmig werden, kahmen, (birs-) *Cig. Jan.*

bẹ̑rsiti se, im se, *vb. impf.* 1) kahmig werden, *C.*; — 2) verderben (o vinu), *M.*

bẹ̑rsnat, *adj.* kahmig, *Mur., Mik.*

bersọ̑ta, *f.* = glavnato zelje, *Cig., Jan.*; — prim. it. verzotto, Grünkohl.

bẹ̑rša, *f.* das Raffholz, *C., Mik., Kr.-Valj. (Rad)*; — prim. brati.

berúh, *m.* der Sammler, der Bettler (zaničlj.), *C.*

berúha, *f.* die Sammlerin, die Bettlerin (zaničlj.), *C.*

berúnja, *f.* = bernja, *GBrda.* gl. beronja

berzamîn, *m.* neka trta = brzamin, merzamin, *Vrtovec(Vin.).*

bérziga, *f.* = berdiga, berdija, *Kamnik.*

bẹ̑s, *m.* der böse Geist, *Mur., Cig., Jan.*; In bes, ki v srci tičal je, Duh božji ga izbičal je, *Greg.*; nav. v kletvicah: bes te plentaj! bes te lopi! bes te opali! bes jih dregni! *Jurč.*; ve ga bes! der Teufel mag es wissen, *C.*; bes ga vzemi! bes po njem! bežal je kakor bes, *Središče-Pjk.(Črt.).*

besága, *f., Cig., Mik.(Et.)*, pogl. bisaga.

besẹ̑da, *f.* 1) das Wort, das einzelne Wort; domača, tuja b.; dolga b.; — das Wort im Zusammenhange der Rede; po besedah, laut Aussage, nach dem Wortlaute; od besede do besede, von Wort zu Wort, = do besede, *Cig.*; do besede je res, es ist wörtlich wahr, *Z.*; z besedo, mündlich, *Cig.*; z besedo in dejanjem, mit Wort und That; ob tej besedi, = v tem hipcu, *Koborid-Erj.(Torb.)*; beseda se ga ne prime, mit Worten richtet man bei ihm nichts aus; beseda ni konj, ein Wort schadet nichts; beseda besede ẓeli, wer a sagt, muss auch b sagen, *Cig.*; beseda besedo prinese, ein Wort gibt das andere; — 2) die zusammenhängende Rede, der Vortrag: besedo o čem imeti, etwas besprechen, *C.*; b. z mesta, eine Rede aus dem Stegreif, *Cig. (T.)*; besedo poprijeti, das Wort ergreifen, *Cig., nk.*; besedo dati, vzeti (v zboru), das Wort geben, nehmen, *nk.*; besedo komu presekati, v besedo seči, jemandem ins Wort fallen; v besedo segati, dazwischen reden; — mala, velika b., kleine, große Beschwörungsformel, *Podkrnci-Erj.(Torb.)*; — das Gespräch: na besedo priti, povabiti, *Št.*; beseda je nanesla, das Gespräch führte darauf, *Cig*; bila je beseda o —, es handelte sich um —, *Cig.*; — pl. besede, das Gespräch: ob to se je v besede z njim postavila, deshalb ließ sie sich in ein Gespräch mit ihm ein, *Krelj.*; naj bo konec besedí! genug der Worte! — das Gerede: beseda gre, leti, es geht das Gerücht, *Cig.*; — 3) die Sprache: ob besedo je dejalo bolnika, der Kranke hat die Sprache verloren, *Gor.*; — die Ausdrucksweise, die Sprache; ta človek ima lepo besedo, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; priprosta b., einfache Sprache; vezana, ne vezana beseda, gebundene, ungebundene Rede, *nk.*; — 4) das Versprechen: besedo dati, izpolniti, prelomiti, das Wort geben, halten, brechen; mož-beseda biti, sein Wort halten; Ali ste še tistih besedi? *Npes.-K.*; — imeli smo besedo, wir hatten uns verabredet, das Wort gegeben, *C.*; besede nisva imela, govorila pa sva včasi, (wir hatten uns das Eheversprechen nicht gegeben), *Dol.*; — — 5) die Unterhaltung, (Rede, Declamation, Gesang u. dgl., po češ.), *nk.*

besẹdáriti, ârim, *vb. impf.* schwätzen, weitschweifig sprechen, *C., Vest.*

besẹ̑dast, *adj.* geschwätzig, *C.*

besẹ̑den, dna, *adj.* 1) Wort-: besedna plemena, die Redetheile, *Cig.(T.)*; — 2) = zgovoren, beredt, beredsam, *Cig., Jan.*; gesprächig, *Jan.*

besẹ̑dež, *m.* der Wortreiche: kaj hoče ta besedež reči? *Jap.(Sv. p.).*

besẹ̑dica, *f. dem.* beseda, das Wörtchen; besedice nisem rekel.

besẹdíčenje, *n.* das Geschwätz: prazno b., *Levst. (LjZv.).*

besẹdíčiti, îčim, *vb. impf.* schwatzen, *C.*

besẹdílọ, *n.* 1) die Redensart: zbirke slovenskih besed in besedil, *Caf(Let.)*; — 2) der Wortausdruck, der Stil, *C.*; — 3) der Text, *Cig.(T.)*; der Wortlaut, *DZ.*

besẹdíšče, *n.* die Sprechhalle, *C.*; — 2) = besednjak, *Pohl., Preš.*

besẹdît, *adj.* beredt, beredsam, *Cig.(T.)*.

besẹdîtev, tve, *f.* der Vortrag, die Declamation: lepa b., *Cig.(T.)*.

besẹ́diti, ẹ̑dim, *vb. impf.* sprechen, *Jarn., Cig.*; tako besedijo nasprotniki, *Cv.*; b. o čem, *LjZv., Jurč.*; — lepo b., declamieren, *Cig.(T.)*; raisonnieren, *Cig.*; — b. se, in einem Wortwechsel begriffen sein, disputieren, *Cig., C.*

besẹdîtost, *f.* die Beredsamkeit, *Cig.(T.)*.

besẹ̑dje, *n. coll.* 1) die Wörter, der Wortvorrath, *nk.*; — 2) die Etymologie als Theil der Grammatik, *Jan., nk.*

besẹdljiv, iva, *adj.* 1) gesprächig, geschwätzig, *Jan., M.*; — 2) schnippisch, *Jan.*; zänkisch, gerne widersprechend, *C., Z.*

besẹdljîvec, vca, *m.* 1) ein redseliger Mensch, *M.*; — 2) ein vorlauter, widerspruchsüchtiger Mensch, *Z., C., M.*

besẹdljîvka, *f.* 1) ein gesprächiges Weib, *M.*; — 2) ein widerspruchsüchtiges zänkisches Weib, eine böse Zunge, *Z., M., Št.*

besẹdníca, *f.* 1) die Rednerin, *Guts.*; die Sprecherin, *Cig., Jan.*; — 2) die Fürsprecherin, *Cig., Jan.*; o dobrotljiva besednica (Marija)! *Kast.(Rož.)*; — 3) die Rednerbühne, *Cig.(T.)*.

besędník, *m.* 1) der Redner, *Guts., Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), Boh.*; modri besedniki, sloveči besedniki, *Dalm.*; — der Wortführer, der Sprecher, *Cig., Jan.*; — 2) der Sachwalter, der Rechtsbeistand, *Dict., Hip., Cig., Jan.*; juristi ali besedniki v pravdah, *Trub.(Post.)*; pravdni b., *Rec.*; b. ali pravdni doktor, *Jap. (Prid.)*; — der Fürsprecher, *Meg., Cig., Jan., Krelj.*; naš pravi b. in edini srednik mej Bogom in mej človeki, *Dalm.*; vseh vernih b., pomočnik, *Trub.(N. T.)*; dal nam je Jezusa za našega besednika, kateri pred obličjem božjim nas zagovarja, *Kast.(N. C.)*; sirota brez besednika, *Jsvkr.*; tudi: besę̑dnik, *Jap.-Valj.(Rad)*; — 3) = besednjak, *Mur., C.*

besędníški, *adj.* kar se tiče besednika: Redner-, rednerisch, *Cig.(T.)*.

besędnják, *m.* das Wörterbuch, *Jan., nk.*

besędnost, *f.* = zgovornost, *Cig.*

besędolómen, mna, *adj.* wortbrüchig, *Jan.*

besędoslę̑dje, *n.* die Wortfolge, *Cig.(T.)*.

besędoslǫ̑vec, vca, *m.* der Etymolog, *Cig., Jan.*

besędoslǫ́ven, vna, *adj.* etymologisch, *Cig., Jan.*

besędoslǫ̑vje, *n.* die Etymologie, *Cig., Jan.*

besędostâvje, *n.* die Wortstellung, *Cig.(T.)*.

besędotvǫ̑rje, *n.* die Wortbildungslehre, *Cig.(T.)*.

besędotvorîtev, tve, *f.* die Wortbildung, *Šuman(Slovn.)*.

besędovânje, *n.* das Sprechen, die Rede: kaj je mojega obširnega besedovanja smoter in konec? *Str.*; die Hochzeitsrede, *Jarn.*; prazno b., leerer Wortschwall, *Cig., Jan.*; — die Debatte, *Cig., Jan.*; — der Wortstreit, *Cig., Zora.*

besędováti, ûjem, *vb. impf.* sprechen: Kralj Matjaž tak beseduje, *Npes.-K.*; kadar je šel človek po gozdu, besedovala so drevesa, *Npr.-Erj.(Torb.)*; toliko, da sta besedovala, nur um zu sprechen, *LjZv.*; raisonnieren, *Jan.*; — b. komu, gegen jemanden vorlaut sein, *C., Z.*; — einen Vortrag halten, *Jan., Cig.(T.)*; den Sprecher (z. B. bei Hochzeiten) machen, *Jarn.*; — b. za koga, jemanden als Anwalt vertreten, *Cig.*; — debattieren, *Cig., Jan.*; — b. se, einen Wortstreit haben, disputieren, *Cig., C.*

besędoznânstvǫ, *n.* die Wortkunde, die Wortkenntnis, *Cig., Jan.*

besędûn, *m.* der Schwätzer: krivoverski beseduni, *Slom.*

bę̑sek, ska, *m.* der Vogelleim, *Kras-Cig., C., Mik.*; — prim. it. vischio.

bę́sen, sna, *adj.* rasend, toll, *Mur., Cig., Jan., C., nk.*; — besno gledati, wild blicken, *C.*; — hitzig, scheumüthig: besni konji, *C., Z.*; —muthwillig, *vzhŠt., C.*; besna živina, *Z.*

bę́sih, *m.* der Binsendocht, *Lašče-Levst.(Rok.)*.

bę́sika, *f.* rother Hartriegel, (cornus sanguinea), *Banjščice-Erj.(Torb.)*.

bę́sji, *adj.* = vražji, *Cig.*

bęsnę̑nje, *n.* das Rasen, das Wüthen, *Cig.(T.), C., nk.*

bęsnę́ti, ím, *vb. impf.* rasen, wüthen, *Cig., Cig. (T.), nk.*; na boj b., *Zv.*; (—*praes.* besnę̑m: ogenj, voda besne, *ogr.-Valj.[Rad]*).

bę̑snež, *m.* der Rasende, *Bes.*

bę̑snica, *f.* 1) die Rasende, *Cig.*; — 2) b[es]nica, die Wuth, *Jan., C.*

bę̑snik, *m.* der Rasende, *Cig., M., Navr.(Le[k])*

bęsnílǫ, *n.* das Gerase, *Cig.*; — die Tobsu[cht] *Cig.(T.)*.

bęsniv, íva, *adj.* tobend, tobsüchtig: besn[i] blazni, *Levst.(Pril.)*.

bęsnîvnica, *f.* das Tobhaus, *Levst.(Pril.)*.

bęsnják, *m.* der Wütherich, *C.*

bęsnóba, *f.* = besnost, *C., Z., Zora.*

bęsnǫ̑ča, *f.* = besnoba, *Cig., Jan., C., og[l.] Valj.(Rad)*.

bę́snost, *f.* die Tollheit, die Wuth, *Cig., Jan.,*

bęsnóta, *f.* = besnost, *Z., C.*

bęsnováti, ûjem, *vb. impf.* = besneti, *Cig. Jan.*; — *stsl.*

bę̑sovski, *adj.* dämonisch: v voléji duplini divjala besovska sila, *Zv.*

bęsûn, = besnjak, *M.*

bę̑škati, am, *vb. impf. Glas., Bes.*, pogl. b[e]škati.

bę̑šter, štra, *adj.* 1) munter, wachend: nise bil še bešter, kadar je začela vas gore *Cerkno-Erj.(Torb.)*; na sv. Silvešter bo vsak zgoda bešter, *Cerkno-Erj.(Torb.)*; munter, lebhaft, geweckt; beštri otroci, *Erj.(Torb.)*; — 2) hübsch, schön, *Cig.*, b. dan, beštra punca, *Mik.(Et.)*; — pri dešter in it. destro, *Mik.(Et.)*.

béštja, *f.* die Bestie (kletvica ali psovka); beštja ti!

beštráti, âm, *vb. impf.* aufmuntern, *Jan., M.*

bę̑štrica, *f.* lepa bela ovca, *Krn.-Erj.(Torb.)*

bèt, à, *m.* = bat; danes z betom, jutri psom, heute Braus, morgen Graus, *Kr.*; j[e] seni z betom, po zimi s pesom, *Valj.(Rad)* bet s cepom odbijati, Gleiches mit Gleiche vergelten, *Jurč.*

betáč, *m.* tiefe Stelle im Wasser, *Hrušica(Istra Erj.(Torb.)*; — prim. 2. betič.

betást, ásta, *adj.* = batast, *Jan.*

betèc, tcà, *m. dem.* bet.; — 1) batec, *Cig., Jan.* der Steinklöpfel, *Notr.*; — 2) die Raulquappe *Lašče-Levst.(Rok.)*.

béteg, éga, *m.* der Schmerz, *Dalm., Boh.*; die Krankheit, *Mur., Cig., Jan., ogr. i. kajk Valj.(Rad), vzhŠt.*; veliki b., die Fallsuch die Epilepsie, *vzhŠt.*; — tudi: béteg, bétega, *Valj.(Rad), vzhŠt.*; — prim. mag beteg krank, *Mik.(Et.)*.

betegováti, ûjem, *vb. impf.* betežen biti, *Mu*

betèk, tka, *m. dem.* bet; 1) stegno pri leti čini, *Kras-Erj.(Torb.)*; — 2) die Knos *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.)*.

betéti, ę̑jem, *vb. impf.* glimmen: v ogljenici be teje, sovraštvo v srcu beteje, *Tolm.-Erj.(Torb.*

bę̑tev, tve, *f.* = betva, betvo, eine Kleini keit, *Št.*; — prim. bitev.

bę̑tevce, *n. dem.* betvo; 1) das Hälmchen, *Cig.* — 2) eine Kleinigkeit, *Cig.*; — prim. b[e] tevce.

bétež, éža, *m.* der Schmerz: smrtni beteži s[o] me bili obdali, *Dalm.*; beteži so jo bili pr[i] jeli, Geburtsschmerzen, *Dalm.*; — die Un

besednik - Advocat. ces. ukaz 17. l. 1781.

bestija, obrok, k. rado škododela, žival(Bělka.) Let. 873.2

bát 1) Uhrgewicht, 2) Schlägel mit Stiel, 3) Dickschädel, Tölpel (Tolm.) - Kenda.
4.) der Dengel (Metlika)

beren dunkles Kluftloch, Tuma, Plan Kot

bezẽlj = mozolj, Gor. - Zb. II. 28.

pȃslichkeit, *Jan.*; die Schwäche, das Leiden, on je naše beteže (infirmitates) na-se vzel in naše bolezni (aegrotationes) je on nosil, *Trub.(N. t.)*; on ozdravi slednjo bolezen in slednji betež, *Trub.(N. t.)*; bolezni med ljudmi in beteže je revežem ozdravljal, *Ravn.*; — tudi: bẽtež, *Valj.(Rad)*; — prim. beteg.

betẹ́žast, *adj.* = betežen, *M.*

betẹ́žen, žna, *adj.* leidend, mit Beschwerden behaftet, krank, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *vzhŠt.*; — b. revež, *Cv.*; — tudi bẽtežen, *SlGor.*

beteẓljiv, íva, *adj.* = betežen, *Mur.*

beteẓljívost, *f.* = betežnost, *Mur.*

beteẓnica, *f.* die Kranke, *Mur.*, *Jan.*

beteẓník, *m.* der Kranke, *Mur.*, *Jan.*, *Danj.*, *ogr.-Valj.(Rad)*.

betẹ́žnost, *f.* das Kranksein, die Krankheit, *M.*; tudi: bẽtežnost; — prim. betežen.

betíca, *f.* 1) der Kolben, ein kolbenartiger Gegenstand; die Keule: betica stori pravico, *Kr.*; — ein Schlägel an einem Stiele, *Cig.*, *Kr.*; — das dicke Ende des Dreschflegels, *Cig.*, *Dol.*; — der Glockenschwengel, *Solkan-Erj.(Torb.)*, *Kras*; — der Blütenkopf, *Cig.*; — 2) der Kopf (zaničlj.), der Schädel; dati komu po betici; — der Dickschädel, der Eigensinnige, *Cig.*; neukretne betice (butice), *Preš.*; — 3) das Keulengras (corynephorus), *C.*; — — prim. bat, bet, butica.

1. **betíč**, íča, *m.* = batič, *Cig.*; der Kolben (bot.), *Jan.*; *pl.* betiči, die Nieswurz (helleborus), v otročjem govoru, *Krn-Erj.(Torb.)*.

2. **betíč**, íča, *m.* = studenec: betič ali studenec ni imel veliko vode, *Zv.*; — prim. betač in 1. beč, boč.

betíčar, rja, *m. pl.* betičarji, neki hrošči, die Kolbenhörner (taxicornia), *Erj.(Z.)*.

betíčarica, *f.* die Stecknadel, *Notr.*

betíčast, *adj.* keulenförmig, *Cig.*

betíček, čka, *m. dem.* betič; der Knopf an einem Stock: palica z belim betičkom, (but-) *Jurč.*

betíčen, čna, *adj.* eigensinnig, (but-), *Cig.*

betíčman, *m.* = betičnik, *Dol.*

betíčna, *f.* die Stecknadel, *Dol.*, *Ljub. Zoica*,

betíčnica, *f.* 1) die Stecknadel, *Dol.*; — 2) pl. betičnice, die Kolbenblütler (spadiciflorae), *Cig.(T.)*, *Tuš.(R.)*.

betíčnik, *m.* = odrasel fant (zaničlj.): ti grdi betičniki nam celo noč miru ne dado, *Notr.*

betíčnjak, *m.* = betičnik, *Lašče.*

betíšče, *n.* der Holzschlägelstiel, *Cig.*

betónika, *f.* die Betonie (betonica), *Jan.*

bẽtva, *f.* 1) = betvo, der Halm, *Cig.*, *M.*, *vzhŠt.*; der Schaft, *Tuš.(B.)*; — 2) der Volksstamm, *Nov.*; — 3) eine Kleinigkeit, ein bißchen, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Mik.*, *St.*

bẽtvica, *f. dem.* betva; 1) das Schäftchen: b. lasca, *Erj.(Som.)*; — 2) eine Kleinigkeit, ein bißchen, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*, *Št.*; b. majorana, *Pjk.(Črt.)*.

bẽtvọ, *n.* 1) der Halm, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Mik.*; bẽtvo, *ogr.-Valj.(Rad)*; travno b., *Cig.* siljeno b., der Kornhalm, *ogr.-C.*, *Mik.*; koruzno b., der Kukuruzhalm: po trije klasi so letos na enem koruznem betvu, *Št.*; iz betva žrd, aus einer Mücke einen Elefanten, *C.*; — 2) der Volksstamm, *C.*; — 3) eine Kleinigkeit, ein bißchen, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Mik.*; b. kruha, *C.*; niso odstopili, ne za betvo, *ZgD.*; — prim. bitvo.

bèv, *interj.* ni rekel ne bev ne mev, er sagte nichts, er schwieg, *Jan.*, *Jurč.*, *BlKr.*

bẹ̑vk, *m.* das Gebelfer, *Jan.*

bẹ̑vkanje, *n.* das Belfern, das Quäken, *Cig.*

bẹ̑vkati, kam, čem, *vb. impf.* belfern, quäken, *Cig.*, *Jan.*; ščene, lisica bevče (bevka), *Z.*; lajati in b., *Str.*; — blöken: ovce so bevkale, *Isvkr.*

bẹ̑vkavec, vca, *m.* = lisjak, *Cig.*

bẹ̑vkniti, bẹ̑vknem, *vb. pf.* einen Quäklaut von sich geben, *Z.*

bẹ̑vliti, im, *vb. impf.* = bevkati: pes bevli, *Črniče(Goriš.)*; — ovca bevli, *GBrda.*

bẹ̑vskati, am, *vb. impf.* belfern, kläffen, quäken, *Cig.*, *Jan.*; pos. o psih in prašičih, *Polj.*

bẹ̑vskniti, bẹ̑vsknem, *vb. pf.* einen Quäklaut von sich geben, *Z.*; — mucken, *Cig.*

bẹ̑vsniti, nem, *vb. pf.* = bevskniti: b. kaj, etwas ausschwatzen, *ZgD.*

bèz, bezà, *m.* = bezeg, *Jan.*, *Mik.*

bèza, *f.* = bezeg, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — divja b., der Traubenholunder (sambucus racemosa), *Fr.-C.*

bezáč, *m.* der Kohlenspieß der Schmiede, *Cig.*

bezáčnik, *m.* der Pfeifenräumer, *Cig.*

bezálọ, *n.* orodje, s katerim se kaj beza: der Pfeifenräumer, die Räumnadel, *V.-Cig.*, *Zora*; — = bezač, *Cig.*

bezânje, *n.* das Stupfen, das Stochern.

1. **bezáti**, âm. *vb. impf.* stupfen, stochern: ne dela, če ga ne bezaš, *Z.*; ogenj. b., das Feuer stochern, *Cig.*; stoßen: smrt mlado in staro v grob beza, *Ravn.*; — (mit Worten) sticheln, *C.*; plemenitniki so se bezali mej seboj, *Jurč.*

2. **bezati**, am, *vb. impf.* hinundherrennen (vom Rindvieh, wenn es bei großer Hitze von Bremsen gestochen wird), biesen, *Jan.*, *Zil.-Jarn.(Rok.)*, *Bolc-C.*; krave so bezale, *C.*; — prim. bezgati, bezljati, in nem. biesen.

bezdáti, âm, *vb. impf.* pfuschen, *C.*; — prim. bezati.

bezẹ̀k, zkà, *m.* das Taschenmesser, *C.*; der Taschenveitel, *Savinska dol.*

bézen, zna, *m.* 1) die Kluft, die Bergspalte, *C.*, *Tolm.-M.*; das Loch, *C.*; teman brlog, *GBrda*; — tolmun v vodi, *Črniče(Goriš.)*; — 2) die Fuge (z. B. im Bretterboden), *Rib.-M.*; bezèn, znà, *Valj.(Rad)*; — prim. brezen.

bézen, zni, *f.* = bezen, m. 2), *Cig.*, *C.*, *M.*

bezẹ̀g, zgà, *m.* der Holunder, (sambucus); črni b., der gemeine Holunder (s. nigra); rdeči ali divji b., der Traubenholunder (s. racemosa), *Cig.*; — bẽzeg, zga, *Št.*

bèzg, à, *m.* = bezeg, *Mik.*

bezga, *f.* = bezeg, *Saleška dol.-C.*, *Štrek.*

bezgálnica, *f.* b. za klobase, der Wurstttrichter, *Bes.*

1. **bẹ̑zgalica**, *f.* 1) das Rennen, die Flucht, *C.*; — 2) = potepača, *C.*; — prim. 2. bezgati.

2. **bezgâlica**, *f.* = bzikalica, die Spritze, *Guts.*

1. **bezgáti**, âm, *vb. impf. 1)* stochern, bohrend wühlen, *C., M., Kr.*; b. pipo, in der Pfeife stochern, *Kr.*; b. cevko, ein Röhrchen aushöhlen, *Kr.*; — 2) herumstöbern, *Štrek.*; — prim. 1. bezati.

2. **bẹ́zgati**, am, *vb. impf.* herumrennen, biesen *Mur., Jan., Št.*; ako živina sliši „bz, bz", kakor obadi brnijo, začne bezgati, *Št.*

bezgâvčen, čna, *adj.* = bezgavkast, *Z.*

bezgâvec, vca, *m.* der Wühler, der Hetzer, *GBrda.*

bezgâvka, *f.* 1) die Spitzmaus, *Kras - Cig., Jan.*; — 2) = bezgetulja, *Frey.(F.)*; — 3) die Halsdrüsengeschwulst, das Mandelgeschwür; — bezgavke, die Scropheln, *Bleiw. - Cig.*; — prim. 1. bezgati; zaradi pomena prim. mramor, želva.

bezgâvkast, *adj.* mit Mandelgeschwüren behaftet, *Šol.*

bezgetúlja, *f.* die Bartmeise, *C., Z., Frey.(F.)*; — prim. 1. bezgati.

bezgetúljica, *f.* = bezgetulja, *Frey.(F.)*.

bezglják, âm, *vb. impf.* herumlaufen, *Z.*; herumstreifen, *C.*; — prim. 2. bezgati.

bezgọ́v, *adj.* Holunder-; b. les, bezgovo cvetje; — b. izgovor, eine schale Ausrede, *Z.*

bezgọ́vec, vca, *m.* der Holunderstrauch, *Jan., C.*

bezgovína, *f.* das Holundergesträuch; — das Holunderholz.

bezgọ́vje, *n.* das Holundergesträuch.

bezgọ́vnica, *f.* ein aus Holunderholz gemachter Vogelschlag, *Mur., Cig., C.*

bezíkati, kam, čem, *vb. impf.* = 2. bzikati, *Jan.*

bezíkav, *adj.* leutscheu, *Jan.*

bezína, *f.* = bezgovina, *Cig.*

bezjáča, *f.* 1) die Winzerin, „ker so Štajerci iz Zagorja dobivali vinčarice", *Zora V.* 122; — 2) die Bartaxt, die Schlichtaxt, das Bartbeil, *Mur., Cig., Jan.*; („ime za sekiro po kraju, od kodar je prišla", *Zora*); — 3) eine Art kroatische Hirtenpfeife, *C.*; — 4) eine Art Pflaume, *C., Št. - Valj.(Rad)*; — prim. bezjak.

bezják, *m.* der Tölpel, *Mur., C., Mik.*; — (Bezjaki, hrvatski kajkavci med Dravo in Savo, *Trub., Kast.*; Bezjak, ein Mann von der italienisch-slovenischen Sprachgrenze, *Štrek.*); — po *Trstenjaku* in *Cafu* nam. bizjak, ker Bezjaki bize nosijo; po *Dan.* pa iz stvn. fizus, srvn. fiesz, callidus.

bezjáški, *adj.* 1) beßjakisch, *Dalm.*; — 2) tölpelhaft, *ZgDv.*

bezjè, *n.* = bezgovje, *C.*

bezljáj, *m.* 1) der Renner, der Läufer, *Mik.*; — 2) = bezljanje, *Valj.(Rad).*

bezljánje, *n.* das Biesen.

bezljáti, âm, *vb. impf.* mit erhobenem Schweif rennen, biesen; krave bezljajo, kadar jih po leti muhe in obadi (brenclji) pikajo; bezljati, *Valj.(Rad)*; — prim. 2. bezgati, 2. bzikati.

bezljáv, áva, *adj.* zum Rennen geneigt, *Z.*

bezljávka, *f.* eine zum Schwärmen aufgelegte Biene, der Kollerer, *Cig.*

bezljiv, íva, *adj.* leutscheu, *Jan.*

1. **beznica**, *f.* 1) die Rübengrube, *Guts.*; klet na prostem v zemljo narejena, za krompir, repo itd., *Poh.*; — 2) ein schmutziger finsterer Raum, ein elendes Loch, eine elende Hütte, *Cig., Jan., C., Kr., Št.*; mir in poko bi po hišah in beznicah prebival, *Ravn.*; der Kerker, (bẹ́znica) *Dornberk-Erj.(Torb.)*; — prim. bezen.

2. **beznica**, *f.* die Biesfliege, *Polj.*; — prim. bezljati.

bezníčar, rja, *m.* der Leuschler, *C.*

bezníti, báznem, *vb. pf.* = bazniti, *Cig.*

bezoár, *m.* der Besoarstein, *Jan., Cig.*

bezoárka, *f.* die Besoarziege (capra aegagrus), *Erj.(Z.).*

bezọ́v, *adj.* = bezgov, *C., M.*

bezọ́vec, vca, *m.* der Holunder, *Zil.-Jarn.(Rok.), Josch.*

bẹ́ža, *f.* die Flucht, *Mur., Valj.(Rad)*; — der Auflauf, *Mur., C., Mik.*

bẹžáj, *m.* der Lauf, *ogr.-Mik.*; bežaj sem dokončal, *ogr.-Valj.(Rad).*

bẹ́žanje, *m.* das Fliehen; tudi: bẹžânje.

bẹ́žati, ím, *vb. impf.* 1) fliehen; bežali so, kar so mogli pred sovražnikom b.; bežite pred grehom, *Mik.*; strupene zveri beže od ljudi, *Ravn.*; sv. duh modrosti beži od hinavca, *Škrinj.*; od ljudi b., sich von der Welt abschließen, *Cig.*; od dela b., arbeitsscheu sein, *Cig.*; — beži, beži, ne govori tako nespametno! geh doch, rede nicht so thöricht! — = teči; beži hitro po vode, *Cig., jvzhŠt.*; tudi: bẹžáti.

bẹžẹ́čki, *adv.* fliehend, im Fliehen, im Laufen, *Mik., vzhŠt.*

bẹ́žen, žna, *adj.* 1) zur Flucht gehörig: bežna ladja, das Fliehboot, *Cig.*; — 2) flüchtig (opp. trajen), *Jan., C.*

bẹžljáti, âm, *vb. impf.* hervorbringen: iz klobase meso bežlja, *Mik.*

bẹžljiv, íva, *adj.* flüchtig, *Guts., Mur.*

bẹ́žnost, *f.* die Flüchtigkeit, *Jan.*

bẹžọ́t, *m.* = fižol, *Erj.(Torb.).*

bíba, *f.* 1) kriechendes kleineres Thier, beß. ein Insect (največ le v otročjem govoru); biba leze, biba ni, tovor nese, osel ni, roge ima, kozel ni, (= polž); *coll.* vsa biba in golazen, *IjZv.*; — suha b. = suha južina, der Weberknecht, *C.*; — 2) das Truthuhn, *C.*; — = raca, *Trst.(Let)*; — 3) die Gezeiten des Meeres, Flut und Ebbe, *Cig.(T.), Jes.*; prim. bibavica; — 4) der Grashalm, *Ip., Kras-Erj.(Torb.).*

bíbati, bam, bljem, *vb. impf.* langsam sich fortbewegen, *Levst.(Rok.), Bes.*; wackelnd gehen (o raci), *Trst.(Let.)*; — langsam hervorkommen: zobje mu bibajo iz čeljusti = er zahnt, *Cig.*; — b. se, wallen, *C.*; fluctuieren (o cenah), *h. t.-Cig.(T.).*

bíbavica, *f.* das Gewoge, Ebbe und Flut des Meeres, *v Dalmaciji-Cig.*; die Fluctuation, *Cig.(T.).*

bíbec, bca, *m.* das männliche Truthuhn, *C.*; — prim. biba 2).

bíbica, *f. dem.* biba; — travna bilka: naberi mi bibico smokvic (rdečih jagod), *Kras, Ip.-Erj.(Torb.)*; prim. biba 4).

bezgáti se = stežavo časti n.pr. skozi meglo
luknjo: tam se bezgaš! Temljine (Tolm.) – Kenda.

bezgávček = bezalo, Huda Jama – Kenda

bezgôla, bezgô last človek. počasnež pri delu, hoja.
Temljine (Tolm.) – Kenda.

+ bež pogaj, bež prinesi (gek!) (Kranj. Gora)
Dom. Sv. 890. 88.

bezljáč z vol, Kirad bezlja, Gor. – Zb. II. 28.

bibati, am flüstern, wallen: koje dežeje!
vse biba kamor človek stopi (Trije) f. kav.
wibela. Štrek. Let. 94.6.

bibič Bärenklau (Heracleum sphondylium
Pišece (Štaj.)

bzjavska mucha = Biesfliege. Temljine (Tolm.)

bigi pričati iz vode Cirknišega jezera Gst.
naca s prekrižanim bigom v klinasti oplasa
napol. Gst. I. 340.

bigla = trščica, ki se od vrčje
trske odkroji, biglica Volkszeitung
Gor. – ZB. II. 28. – prim it. bigoli = drobki
rezanci. Let. 874. II. 52.

biti bilgijati se Kamenčki da se mit
Bumsal fijalan. (Vače.) D. v. Sv. XVI. 64

bíbika, *f.* = purica, *C.*
bíblija, *f.* die Bibel.
biblijepîsec, sca, *m.* ein Bibelschriftsteller, *Navr.(Kop. sp.).*
biblijski, *adj.* biblisch, *Cig., Jan., nk.*
bibliografîja, *f.* die Bibliographie, *Cig., nk.*; — prim. knjigopis.
bibliotéka, *f.* = knjižnica. *Cig., Jan., nk.*
bibliotékár, árja, *m.* = knjižničar, *Cig. nk.*
bibliotékên, čna, *adj.* = knjižničen, *Cig.*
bibolẹz, lẹza, *adj.* langsam einherschreitend (n. pr. o raci), *C.*
bibolẹz, lẹza, *m.* die kriechende Bewegung: moral je vsak tretji bibolez postati (o človeku po vseh štirih lezočem), *Jurč.*
bîbra, *f.* schlechtes Getränk, *Cig., Jan.*; verpantschter Wein, *kajk.-Valj.(Rad).*; — prim. lat. bibere, piti (?).
1. **bîc**, *m.* der Widder, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; —bi-, bic! tako kličejo ovce *(C.)*, ali dražijo ovna, da buta, *Savinska dol.*; — psovka: der Schafskopf, *Cerkljansko-Štrek.(Let.).*
2. **bîc**, *m.* die Simse, die Flatterbinse, (juncus effusus), *Sv. Jakob pri Savi-Erj.(Torb.)*; — prim. srvn. binez, binz. Binse, *Mik.(Et.).*
1. **bíca**, *f.* weibliches Schaf, *Meg., Guts., Mur., Cig., C.*; — prim. 1. bic.
2. **bíca**, *f.* die Binse. *Z.*; jezerska b. die Seebinse, (scirpus lacustris) *Tuš.(R.)*; — prim. 2. bic.
bîcek, cka, *m.* junger Widder, *Jan., C.*; bickovo meso, *kajk.-Vest.*; — prim. 1. bic.
bícelj, clja, *m.* = bincelj, *Cig.*
bîcika, *f.* = bičica, das Schäflein, *Guts., Mur., Cig.*
1. **bîč**, bíča, *m.* 1) die Peitsche; z bičem pokati, mit der Peitsche knallen; mnogo biča, malo piče, *Str.*; — 2) die Peitschenschnitze, *C.*; — 3) die Saugwurzel der Pflanzen, *C.*; božji, (veliki, vražji) b., die Wurzel des Baldrian (valeriana), *C.*
2. **bîč**, *m.* = 2. bic, *Cig., C.*
bîčanje, *n.* das Peitschen, die Geißelung.
bîčar, rja, *m.* 1) der Peitschenmacher, der Peitschenhändler, *Cig.*; — 2) der Geißelmönch, der Flagellant, *Cig., Jan., LjZv.*
bîčarica, *f.* die Peitsche, *Dol.*
bîčast, *adj.* peitschenförmig, *Cig.*
bîčati, bîčam, *vb. impf.* peitschen, geißeln; strafen: Bog nas biča.
bîčavec, vca, *m.* der Peitscher, *Cig.*
bîčec, čca, *m. dem.* bik.
1. **bîček**, čka, *m. dem.* 1. bič; kleine Peitsche.
2. **bîček**, čka, *m. dem.* 1. bic; das männliche Lamm, *Cig., Jan., Soška dol.-Erj.(Torb.)*; oven z rogmi, *Krn.-Erj.(Torb.).*
3. **bîček**, čka, *m. dem.* bik; junger Stier.
4. **bîček**, čka, *m.* 1) die Simse, (juncus effusus), *Lašče-Erj.(Torb.)*; plašč iz bička, *LjZv.*; — 2) der Binsendocht, *Dict.*; tudi: bíček, *Dol.*
bîčenje, *n.* = bičanje, *C.*
bičevânje, *n.* das Geißeln, die Geißelungen, *Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad).*
bičeváti, újem, *vb. impf.* zu geißeln pflegen, geißeln, *Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad), Bas.*
bičevâvec, vca, *m.* der Peitscher, *Cig.*
bičevâvka, *f.* die Peitscherin, *Cig.*
bîčevje, *n.* = bičje, *Meg., Dict., C., Dalm., Valj.(Rad)*; jerbasček je iz bičevja spletla, *Ravn.*; bíčevje, *Dol.*
bíčevnik, *m.* der Peitschenstiel, *Jan., Jurč.*
bîčica, *f. dem.* 1. bica; 1) das weibliche Lamm, *Cig., Erj.(Torb.)*; — 2) = jaglec, trobentica, *Cig.*
bîčič, *m. dem.* 1. bic; junger Widder, *C.*
bičíšče, *n.* = bičnik, *Jan.*
bíčiti, bîčim, *vb. impf.* = bičati, *Z.*, z besedo koga b., schelten, *C.*; peinigen, beängstigen: bičilo me je, *C.*
bîčje, *n. coll.* Simsen, Binsen; iz bičja pleto razne reči in delajo stenje (duše), *Št.*; — der Lampendocht: bičje v leščerbi, *Glas.*; — prim. 2. bic.
bîčji, *adj.* Stier, *nk.*
bîčka, *f. dem.* 1. bica; — ein Schaf mit kurzer Wolle, *Štrek.*
bîčkast, *adj.* iz bička, bičja narejen: b. plašč, *Dol.*
bîčnat, *adj.* 1) iz bičja narejen, *Jan., Z.* — 2) poln bičja, *Cig.*
bîčnik, *m.* der Peitschenstiel, der Geißelstiel, *Mur., Cig., Jan., Glas.*
bîčnjak, *m.* = bičnik, *Mur., C., Mik., ogr.-Valj.(Rad).*
bîg, *m.* = 2. bik, *Notr.*; kar je še trsice in biga, ljudje pokosijo, *LjZv.*
bigamîja, *f.* die Bigamie; — prim. dvoženstvo.
bîglica, *f.* 1) der Holzsplitter, das Spänchen, *Jan.*; — 2) das Zündhölzchen, *Cig., Jan., Kr.*
bijáča, *f.* die Schlägerei, *Svet.(Rok.).*
bijálo, *n.* 1) das Schlagwerk der Uhr, *V.-Cig.*; — 2) *pl.* bijala, die Lade am Webestuhle, *C.*
bîjec, jca, *m.* der Schläger, der Polterer, *C.*, (bic) *ogr.-Valj.(Rad).*
bijénje, *n.* das Schlagen, *Mur., Cig., kajk.-Valj.(Rad).*
1. **bik**, bíka, *m.* 1) der Stier; divji b. = tur, *Cig.*; moškatni b., der Moschusochs, *Erj.(Z.)*; preg. pojdi se z bikom bost! (tako pravi, kdor se neče ustavljati človeku, ki si ne da nič dopovedati); — psovka nerodnemu človeku; — 2) trsni b. in einem Bogen angebundene Weinrebe, *C., Z.*; (prim. konj); tudi: neobrezana rozga, *jvzhŠt.*; — 3) der Stechapfel (datura stramonium), *C.*; — 4) peč za kruh, sadje, lan, *C., vzhŠt.*; — 5) nesežgan kamen med apnom, *Gornja Savinska dol.-DSv.*, tudi: surovina v kuhanem krompirju („bèk, à"), *Gor.-Cv.*
2. **bîk**, *m.* die Simse (juncus effusus), *na Cerkniškem jezeru-Erj.(Torb.)*; — prim. 2. bic.
bíka, *f.* = 2. bic, 2. bik, *Mur., Valj.(Rad).*
bikáč, *m.* der Dickkopf, *Jan.*; — ein verstockter Mensch, *Mur., Mik.*
bikáča, *f.* ein dickköpfiges Weib (prim. bikač); — ein verstocktes Weib, *Mur.*
bíkast, *adj.* dem Stier ähnlich: ochsenhaft, plump, *Cig.* — starrsinnig, *C.*
bîkec, kca, *m. dem.* 1. bik, *Jan.*; pogl. bičec.
bikoglâvec, vca, *m.* der Stierköpfige, *Mur.*
bikoglâvka, *f.* die Stierköpfige, *Mur.*

bíkonja, *m.* = bik: psovka silovitemu, odurnemu človeku, *BlKr.*; — hs. (?)

bíkovica, *f.* = bikovnica, *Cig., Jan., SlGor.*

bíkovina, *f.* 1) die Stierhaut, *M.*; — das Stierfleisch, *Cig.*; — 2) das Springgeld, *Cig., C.*; bikovino so dolžni ostali, *Pjk. (Črt.)*; — 3) „senožet, ki jo odločujejo soseske gospodarju plemenskega bika", *Nov.*; tudi: bikovina.

bíkovnica, *f.* 1) der Ochsenziemer, *C., ogr.-Valj. (Rad)*; — 2) = bikovina 3), *Z.*

bíkovnik, *m.* = bikovina 3), *Z.*

bíl, *f.* 1) der Halm, *Dict., Mur., Cig., Jan., Valj. (Rad)*; slamnata b., der Strohhalm, *Trub. (Post.)*; — das Halmgewächs, *Jan.*; — 2) das Kräutig (von Erdäpfeln, Kürbissen u. dgl.), *C.*; — 3) črna b., die Braunwurzel (scrophularia nodosa), *Cig., Povir-Erj. (Torb.)*; — tudi: der Beifuß (artemisia vulgaris), *Ptuj, SlGor.-C.*; — tudi: die Einbeere, (paris quadrifolia), *Spodnja Idrija in Volče-Erj. (Torb.)*; — 4) der Splitter, *Mur.*, b. ali troha (v očesu), *Trub. (Post.)*.

1. **bíla**, *f.* 1) der Halm: do bile, bis auf den letzten Halm, *C.*; — 2) das Kürbisblatt, *Danj.-Mik., Kr.-Valj. (Rad)*; — prim. bil.

2. **bila**, *f. Guts., Cig.*, pogl. bilja.

bilánca, *f.* računski sklep, die Bilanz: b. trgovine, die Handelsbilanz, *Cig. (T.)*; kosmata b., die Rohbilanz, *SlN.*

bílast, *adj.* halmig, *C.*

bílca, *f. dem.* bil: der Halm, *C., Krelj.*; der Grashalm, *Štrek.*

bílce, *n. dem.* 1. bilo, *Valj. (Rad).*

bílčica, *f. dem.* bilka; das Hälmchen, *M.*

bíleg, bílęž . . ., pogl. beleg, belež . . .

bílf, *m.* = bilfa, *M.*

bílfa, *f.* der bewurzelte Rebensetzling, der Würzling, *C., Vrtovec (Vin.), Nov.*; — die aus dem Samen hervorgewachsene Rebe, *Štrek.*

bílfanje, *n.* sajenje bilf, *Nov.*

bílfica, *f. dem.* bilfa, *Vrtovec (Vin.).*

bilijôn, *m.* milijon milijonov, die Billion, *Cig. (T.).*

bilína, *f.* = rastlina, *Jan., Šol.*; — češ.

bilînstvo, *n.* = rastlinstvo, *Cig. (T.)*; — češ.

bíliti se, im se, *vb. impf.* halmen, *V.-Cig.*

bílja, *f.* 1) das Vorfest, die Vigilie, *Cig.*; na biljo, *Št.*; sveta b., = sveti večer, *Guts.*; — 2) *pl.* bilje, das Todtenamt, *Cig., Mik., Gor.*; — iz lat. vigiliae, *Mik. (Et.).*

biljár, rja, *m.* der Botaniker, *h. t.-Cig. (T.).*

biljárd, *m.* das Billard, das Billardspiel, *nk.*; (biljar, *Cig., Jan.*).

biljárdnica, *f.* das Billardzimmer, *Cig.*

biljárdski, *adj.* Billard-, *Cig.*

biljárstvo, *n.* die Botanik, *h. t.-Cig. (T.).*

bílje, *n. coll.* 1) Pflanzen, Kräuter, *Mur., Cig., Jan., Cig. (T.)*; bolj jim je pri srci bilje ali žival, kakor bližnjega sreča, *Ravn.*; die Blätter und Stengel der Ackerpflanzen, das Kräuterich: iti bilja brat za svinje, *BlKr.*; — das Kürbiskräuterich, *C., SlGor.*; — 2) die Halme: bilje se bode moralo s srpom požeti, *Dalm.*; silje čistiti plev in bilja, *Danj.*; — die Halmstoppeln: po košnji ostane bilje, *M.*

biljevît, *adj.* gewächsreich, *Cig.*

biljepîsec, sca, *m.* der Phytograph, *Cig.*

biljepîsje, *n.* die Phytographie, *Cig.*

bílka, *f. dem.* bil; 1) der Halm; der Grashalm, *Valj. (Rad.)*; suh, kakor bilka, *Mur.*; — 2) das Splitterchen, *Mur.*

bílnat, *adj.* pflanzenreich, *Cig.*

bílnica, der Schwingel (festuca), *Cig., Jan., C., Tuš. (R.), Medv. (Rok.)*; bilnica ino vs drugi ovsi, *Vod. (Izb. sp.).*

1. **bílo**, *n.* 1) die Schlagader, *Mur., Cig, Jan., Cig. (T.), Mik., Valj. (Rad.), Erj. (Som.)*; — 2) das Schlagwerk der Uhr, *Cig., Jan.*

2. **bílo**, *n.* = bil (Halm), *Mik. (Et.), Skal.-Let.*

bilomèr, méra, der Pulsmesser, *Cig.*

bílovka, *f.* der Kürbisblattstiel, *SlGor.*; — tudi das Kürbisblatt, *Mur., C.*

bilûšen, šna, *m.* die Zaunrübe, (bryonia dioica) *Medana (Goriš.)-Erj. (Torb.).*

bîncati, am, *vb. impf.* = brcati, mit den Füßen stoßen, ausschlagen, *Jan., C., Št.*; sujejo in bincajo ga, *Cv.*

bîncelj, clja, *m.* die Fleischkrone über dem Pferdehufe, die Fessel, *Cig., Jan., C., Nov.*; — prim. fincelj.

bincljáti, âm, *vb. impf.* = brcati, *Z.*

bincljîv, íva, *adj.* bincljiva živina, (če rad binca, brca), *C.*

bîncniti, bîncnem, *vb. pf.* mit dem Fuße stoßen, ausschlagen, *Jan., Raič. (Let.)*; kobila jo je bincnila, *Pjk. (Črt.).*

bînec, nca, *m.* 1) odraslo dvoletno jagnje, *Krn.-Erj. (Torb.)*; — 2) übermüthiger Bursche, *Raič (Let.).*

bînga, *f.* das Pendel, *V.-Cig.*

bîngati, am, *vb. impf.* hangend schwingen, baumeln, *V.-Cig., Jan.*

bíngelj, glja, *m.* etwas hangend Schwingendes, bingelj binga, krehelj kreha, bingelj pade, krehelj jé; (bingelj = die Eichel, krehelj = das Schwein), *Z.*, die Haselnussdolde, *C.*; — das Uhrpendel, *Cig.*; — der Eiszapfen, *C.*

bingljáti, âm, *vb. impf.* hangend schwingen, baumeln; vinski dozorek binglja na trti, *LjZv.*; razobesili bodo tvoje ude po drevju, da bodo bingljali („bengljali") in pekli se po solncu, *Glas.*

bîngljec, (gelje,) geljca, *m.* das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *C.*; tudi: das große Schneeglöckchen (leucojum vernum), *DSv.*

bîngola, *f.* 1) visok človek (zaničlj.), *Gor.*; — 2) *pl.* bingole, = noge (zaničlj.), *ob Muri-Trst. (Let.)*; — prim. bingljati.

bîngolice, *f. pl.* = gosli, *Raič (Let. 1878, 190.).*

bînkošten, tna, *adj.* Pfingst-; binkoštna nedelja.

bînkošti, *f. pl.* Pfingsten; — „auf ein ahd. zi pfingustin (pentecoste), zurückzuführen", *Mik. (Et.).*

bînkoštnica, *f.* 1) das Pfingstlied, *M.*; — — 2) der Pfingstapfel, *M.*; — die Pfingstbirne, *Cig.*; — = kresnica (leucanthemum vulgare), *Josch.*; — jasenolistna b., der eschenblättrige Diptam (dictamnus fraxinella L.), *Robič (Nkol.).*

zem. Bikódina, ime travnika ob Rakeku;

bínica „enoletno jagnje“ Temljine (Tolm.) — Levec

bínkla, f. pogl. vínkla.

bira = poljski pridelki za živalsko hrano (koruza, repa, krompir), Gor. — 26. II. 28.

birmovec = brzovlaki agent (prim. firma), Gor. — 26. II. 28.
birmski Firmungs-

binōm, *m.* das Binom (math.); — prim. dvočlenec.
binōmen, mna, *adj.* **binomiſch**, binomial, *Cig.(T.).*
binomijálen, lna, *adj.* = binomen, *Cig.(T.).*
binōmski, *adj.* = binomen, *Cig.(T.).*
biografîja, *f.* die Biographie; — prim. životopis.
1. **bîr**, *m.* = bira, *Jan., Vest.*
2. **bîr**, *m.* die Ausſteuer, *Mik.*; — „das Wort iſt fremden Urſprungs: vergl. magy. bér, Lohn", *Mik.(Et.).*
3. **bîr**, *m.* = ber, bar, (Kolbenhirſe), *Polj.*
1. **bíra**, *f.* = bera; 1) das Sammeln, die Sammlung, *Cig., Jan.*; die Collectur; v biro iti (hoditi), biro jemati, *Cig.*; — 2) die Gattung, die Sorte, *Jan.*; vino dobre bire, *C.*; bilo jih (snubokov) je vsake bire, *Erj.(Torb.)*; vse blago je ene bire, *vrhŠt.*
2. **bíra**, *f.* = raca, *Erj.(Torb.).*
bírenj, rnja, *m.* ein Collecturmaß, *C., Bes.*, (biren, rna, *Slom.*).
bîri, *interj.* biri, biri! tako zovejo race, *Erj.(Torb.).*
birič, íča, *m.* der Scherge, *Meg.*; der Stadtknecht, *Boh.*; der Gerichtsdiener; — prim. stsl. birištu, it. birro, der Scherge, *Mik.(Et.).*
biričevína, *f.* die Fordergebür, *Cig.*
biríčiti, íčim, *vb. impf.* Schergendienſte leiſten, *Z.*
biríčka, *f.* das Weib des Gerichtsdieners, *Kr.-Valj.(Rad.).*
biríški, *adj.* Schergen-, Gerichtsdieners-.
bîrja, *f.* ein eiſerner Ring am Ende eines Holzſtückes, *Štrek.*; der Senſenring, *Notr.*; železo pri vozu, ki sklepa sovro in zadnjo trap, tudi železni obroček ali okov pri nožu, šilu itd., *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.), GBrda.*
bîrjica, *f. dem.* birja, *Notr.*
bîrka, *f.* = ovca, *ogr.-Valj.(Rad), C., Trst.(Let.)*; — eine graue Geiß, *C.*; — prim. rus. byrka = ovca.
bîrma, *f.* die Firmung; birmo vezati, zavezati komu, jemands Firmpathe (-thin ſein, *Erj.(Torb., Izb. sp.).*
bîrmanec, nca, *m.* der Firmling.
bîrmanje, *n.* das Firmen.
bîrmati, am, *vb. pf. i. impf.* firmen.
birmovânje, *n.* das Firmen.
birmováti, újem, *vb. impf.* die Firmung ſpenden.
bîrnik, *m.* der Sammler, *Bes.*; — prim. 1. bira.
birokrât, *m.* der Bureaukrat, *Cig., Jan., nk.*
birokratîja, *f.* svojevoljno vladarstvo uradništva, die Bureaukratie, *nk.*; (birokracija, *Cig., Jan.*).
birokrâtski, *adj.* bureaukratiſch, *nk.*
birokrâtstvo, *n.* das Bureaukratenthum, die Bureaukratie, *nk.*
bíroš, *m.* der Rinderhirt, *ogr.-Valj.(Rad)*; — iz magy. bírus.
bîrsa, *f.* = bersa, *Cig., Jan.*; skupljevala je ježice, birso (Weinſtein) in suhe slive, *LjZv.*
birúnja, *f.* = berunja, bernja, *Solkan-Erj.(Torb.).*
bisága, *f.* der Querſack, *Jan., Zv., Št.*; tudi pl. bisage, *Habd., BlKr.*; — prim. lat. bisaccium, *Mik.(Et.).*

bisâgar, rja, *m.* kdor bisago nosi, *nk.*
bisâžnik, *m.* = bisaga, *C.*
bíser, sera, *m.* die Perle, *Mur., Cig., Jan., nk.*
biserár, rja, *m.* der Perlenhändler, *Cig.*
biserast, *adj.* perlartig, *Cig.*
biserček, čka, *m. dem.* biserec, das Perlchen, *Cig.*
bíseren, rna, *adj.* Perlen-: biserna matica, = lupina prave bisernice, die Perlmutter, *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Ž.).*
biserje, n. *coll.* die Perlen, *M.*
bísernast, *adj.* perlicht, *Cig.*
bísernat, *adj.* perlenreich, *Cig., Jan.*
bísernica, *f.* prava b., die eigentliche Perlmuſchel (meleagrina margaritifera), potočna b., die Flußperlmuſchel, (unio margaritifer), *Erj.(Ž.).*
bísernik, *m.* 1) = biserar, *Mur., Cig.*; — 2) der Perlmutterfalter, (argynnis), *Jan., Erj.(Ž.).*
bisernína, *f.* der Perlenſchmuck, *Z.*
bisernják, *m.* der Perlſtein (Perlit), *Cig.(T.).*
biserolôvec, vca, *m.* der Perlenfiſcher, *Jan.*
bîskup, *m.* = škof, *nk.*; — hs.
bîsmut, *m.* der Wismut, *Cig.(T.).*
bismútov, *adj.* Wismut-: bismutova svetlica, die Wismutblende, bismutova okra, der Wismutocker, *Cig.(T.).*
bîstahar, *interj.* s to besedo se konji na levo ravnajo; (pravi se tudi: bistahor, *Kr.*; bistahare, *Št.*); — prim. bav. wiste her! wist! (istega pomena).
bíster, stra, *adj.* 1) ſchnell, munter ſich bewegend; b. konj, ein feuriges, ſchnelles Pferd; bistra voda, ein ſchnell fließendes Waſſer; — bistro oko, ein munteres, lebhaftes Auge; bistro gledati, einen lebhaften Blick haben; — 2) s pojmom hitrosti, urnosti se druži tudi pojem čistosti: klar, hell; b. potok; vino bistro teče (= čvrsto in čisto); b. kakor steklo, glashell, *Cig.*; — bistra glava, ein heller Kopf; b. um, ſcharfer durchdringender Verſtand.
bístránga, *f.* = postrv, *Mur., kajk.-Mik.*; — iz magy.
bîstre, strca, *m.* die Schärfe des Geſichtes oder des Verſtandes, *C.* — 2) Zeyersfeld. *Jg. Zs. 893 p. 945*
bístrenje, *n.* das Aufhellen, das Aufklären: b. duha, razuma, *Cig.*
bîstrica, *f.* 1) der Wildbach, der Gießbach, *Mur., Jan., Cig.*; — 2) ein klar fließender Bach, *Mik.*
bistrína, *f.* 1) der ſchnelle Lauf des Waſſers, *Mur., Cig.*; — 2) die Schärfe (z. B. des Auges, des Verſtandes), *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; — 3) die Klarheit, *Mur., Cig.*; — 4) goveje in ovčje ime, *Tolminski hribi, Kanin-Erj.(Torb.).*
bístriti, bîstrim, *vb. impf.* 1) klären, *Mur., Cig. Cig.(T.)*; — pojmovi, razmere se bistrijo, *nk.*; — ſchärfen, ausbilden, aufklären: b. um., *Cig.(T.), nk.*; — 2) b. koga na kaj, jemanden zu etwas aneifern, *C.*
bistróba, *f.* = bistrost, *Cig.*
bistrôča, *f.* = bistrost, *ogr.-Valj.(Rad).*
bistroglâv, gláva, *adj.* = bistroglaven, *Jan.*
bistrogláven, vna, *adj.* talentiert.

bistroglèd, ględa, *adj.* = bistrogleden. *nk.*
bistroględen, dna, *adj.* kdor bistro gleda.
bistroléten, tna, *adj.* schnell fliegend, *Bes.*
bistromíseln, selna, *adj.* scharfsinnig, *Jan.*
bistroòk, óka, *adj.* 1) scharfsichtig, *Cig.*; — 2) klar, hell blickend, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
bistrosmẹ̀l, smẹ́la, *adj.* bistrosmele misli, kühner Gedankenflug, *Zora.*
bistrôst, *f.* 1) die Schärfe (z. B. des Auges, des Verstandes), *Cig., Jan.*; — 2) die Klarheit (z. B. des Wassers), *Cig.*
bistróta, *f.* 1) die Schnelligkeit (z. B. des Wassers), *Mur.*; — 2) die Schärfe, *Mur.*; — 3) die Klarheit, *Mur.*
bistroúmec, mca, *m.* der Scharfsinnige, *C.*
bistroúmen, mna, *adj.* scharfsinnig, ingeniös, hell denkend, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
bistroúmje, *n.* durchdringender, klarer Verstand, der Scharfsinn, *Jan., Cig.(T.), C.*; der Witz, *Cig.*
bistroúmka, *f.* der Witzfunke, *Cig.*
bistroúmnost, *f.* die Scharfsinnigkeit, *Mur., Cig., Jan., nk.*
bistrovìd, vída, *m.* = ris, *Z.*
bistrovíd, vída, *adj.* scharfsehend, scharfsichtig, *Cig., Jan., Vod.(Izb. sp.), SlN.*
bistrovîdec, dca, *m.* der Scharfsichtige, *Jan.*
bistrovíden, dna, *adj.* = bistrovid, *Mur., Cig., Jan.*
bistrovîdka, *f.* 1) die Hellseherin, *Jan.*; — 2) = ris, *C.*
bistrovídnost, *f.* die Scharfsichtigkeit, *Mur., Cig., Jan.*
bîstven, tvena, *adj.* wesentlich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; constitutiv, (phil.), *Cig.(T.).*
bîstvo, *n.* die Wesenheit, das Wesentliche, das Wesen, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; vse moje bistvo, mein ganzes Ich, *Cig.*; bistvo imenja, die Substanz des Vermögens, *DZ.*; — prim. stsl. bytьstvo.
bistvováti, újem, *vb. impf.* sein, existieren, *Cig.(T.), C.*
bîšča, *f.* Rübenblätter, *C.*; pogl. višča.
bit, tà, *m. Cig., Jan., Valj.(Rad), C.*, pogl. bat, bet.
bit, *f.* dünner, breitgequetschter Draht von Gold oder Silber, der Lahn, *Cig.(T.)*; — rus.
bit, *f.* das Sein, *Cig.(T.), Lampe(D.).*
1. **bîtek**, tka, *m.* der Schlag, *Mur.*; urni b., das Schlagen der Uhr, *Danj.(Posv. p.).*
2. **bîtek**, tka, *m.* die Existenz, *Cig.(T.)*; narod se zaveda svojega bitka in žitka, *SlN.*; tukaj mi ni bitka, *Z.*
1. **bîten**, tna, *adj.* = Schlacht-, Kampf-, *Cig., Jan.*
2. **bíten**, tna, *adj.* 1) wesentlich, *Cig., Jan., Cig.(T.), M.*; bitno razlikovati se od česa, *Zv.*; — češ.
1. **bîtev**, tve, *f.* = bitva, *Cig.*
2. **bitèv**, tvê, *f.* = betev, betvo, eine Kleinigkeit: vzemi to bitev („bìtev“) daru, *Ravn.*; Izak se bitve ne brani, *Ravn.*

bíti, bíjem, *vb. impf.* schlagen, preg. večkrat bit, kakor sit, *Jan.(Slovn.)*; b. se, kämpfen, eine Schlacht liefern; boj b., einen Kampf kämpfen, *Cig., C.*; Valjhun — boj krvavi Že dolgo bije za krščansko vero, *Preš.*; z nogami ob tla b. auf den Boden stampfen; takt b., den Takt schlagen, *Cig.*; na zvon b., an die Glocke anschlagen; b. plat zvona, die Feuerglocke läuten; ura bije eno, deset, es schlägt ein, zehn Uhr; — srce, žila bije, das Herz, der Puls schlägt; — potok na zid bije, der Bach bespült die Mauer, *Cig.*; ptiči v vinograd bijejo, die Vögel dringen in den Weingarten, *C.*; na pete komu b., jemanden verfolgen, *Cig.*; smrt mu na pete bije, er ist in Todesgefahr, *Z.*; vse bije na to, da ... alles zielt dahin, daß ... to na-me bije, das geht mich an, *Cig.*; sum bije na koga, man hat ihn im Verdacht, *Nov.*; b. na kaj, auf etwas anspielen, *Cig.*; ta stvar bije v izročeno področje, es handelt sich dabei um Gegenstände des übertragenen Wirkungskreises, *Levst.(Nauk)*; v oči bije, es fällt in die Augen, *Cig., DZ.*
bíti, sèm (bódi, bọ̑m, [bọ̑dem], bȋ sem) *vb. impf.* — *A)* s subjektom: 1) sein = existieren: Bog je bil, je in bo vekomaj; bil je oče, ki je imel tri sinove; ne bom dolgo več, mit mir wird es nicht mehr lange dauern; — bestehen, človek je iz duše in telesa; sich befinden; kje si bil tako dolgo? stammen, herrühren, kommen; odkod si? woher bist du? odtod je vsa moja nesreča; gehören; biti v kako faro, zu einer Pfarre gehören, *Cig., Met.*; in mi bi pod njega hoteli biti? *Ravn.*; sein = fehlen: kaj ti je? was fehlt dir? nič mi ni, es fehlt mir nichts; gelegen sein, angehen; kaj je tebi za to? kaj je tebi do tega? was geht dich dies an? nič mi ni zanj, za to; dienen, gereichen; kčemu ti bo to? b. v škodo, v čast, v lepotičje; to ni za nič, dies taugt zu nichts; sein, vor sich gehen, geschehen; danes je mraz, vročina; zvečer bo ples v dvorani; danes to ne more biti; kaj bo s teboj? sich befinden: kako si kaj? sich verhalten: tiho bodi! sei still! — 2) sein (copula): biti komu vrsta, jemandem dem Stande nach gleich sein, *Rib.-M.*; to je moje in pa božje, das gehört mir und Gott; to mi je prijaznost! das heißt Freundschaft! to je, das heißt; b. gostih besedi, viel zu reden pflegen; b. kake vere, sich zu einer Religion bekennen; — ni dobro človeku b. samemu, es ist für den Menschen nicht gut allein zu sein; Bog vam da moč b. močnim; daj nam biti milim in dobrim; biti učiteljem, Lehrer sein, *nk.* (po drugih slov. jezikih); — 3) predikat je izpuščen: kaj boš ti? — tega jaz nisem nesti (bin nicht imstande), *Podmelci(Tolm.)-Erj.(Torb.)*; — *B)* brez subjekta: 1) namesto subjekta stoji partitiven genitiv: bilo je vina in kruha na prebitek; bilo je ljudi, da se je vse trlo; — 2) kar bi moglo biti subjekt, je v akuzativu, v negativnih stavkih v genitivu: po vseh potih jo je, koder bi bil utegnil priti, *Ravn.*; cel voz je bilo ranjenih; tri dni je, kar ga nisem videla; bilo je silo ljudstva, es gab eine Menge Leute; pomni: gola nedolžnost jo je, sie ist die lautere Unschuld, samočista prijaznost ga je, er ist voll Freund-

dež bije v zid, solnce bije v zid (morino sije) Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda.

ad 5) nisem zahvalil, rešil, vzdignil pomagal sem etc.
= nestrezem z. ---- Temljine (Tolm.) - Kenda.

lichkeit, *Ravn.*; ni bilo ni kraja ni konca, es hatte kein Ende; očeta in matere ni doma, Vater und Mutter sind nicht zuhause; brata še ni iz mesta, der Bruder ist noch nicht aus der Stadt gekommen; ne bo me več k vam, ich komme nicht mehr zu euch; Ljubezen je bila, ljubezen še bo, Ko tebe in mene na svetu ne bo, *Npes.*; da ni mene bilo, tebi bi se bila slaba godila, wenn ich nicht gewesen wäre, so wäre es dir übel ergangen; — 3) z adjektivom (predikatom): vroče je, es ist heiß; težko mi je bilo, es kam mir schwer an; kako ti je? wie befindest du dich? slabo, hudo mi je, es ist mir unwohl, übel; bolje, huje mi je, es geht mir besser, schlechter; — 4) predikat je izpuščen, pa ga je lahko dopolniti: natepejo ga, pa je! (= pa je dobro!) prosi ga odpuščanja, pa bo (und die Sache hat ein Ende); bi še bilo, ko bi..., es gienge noch an, wenn . . ., bi že bilo, ko bi..., es wäre schon recht, wenn . . .; tako se rabi tudi samo: bi, es wäre schon recht: bi, ko bi vsak dan tako bilo, *jvžhŠt.*; bi, ko bi bilo o kresu *Erj.(Izb. sp..)*; — 5) z infinitivom: ni slišati zvonova, man hört die Glocke nicht; ni bilo nič slišati, da bi bil prišel, es verlautete nichts von seiner Ankunft; — können, sollen, müssen; biti mi ni več doma, ich kann nicht mehr zuhause bleiben; že jih je bilo srečne in vesele videti, *Ravn.*; kaj mi je začeti? was soll ich thun? pretrpeti nam je, wir müssen es ertragen; stati nam bo pred božjim stolom; — 6) z nominativom, ki je le na videz subjekt: dolg čas mu je bilo, er hatte lange Weile, *Met.*; groza je bilo videti boja, es war ein Graus den Kampf zu sehen, *Npes.*; kadar je bilo red, als es an der Zeit war, *Trub.*; tega ni treba bilo (prim. *Mik. V. G. IV. 367.*); — 7) z nekaterimi samostalnimi imeni z akuzativom osebe; ni ga še volja, er hat noch nicht Lust; ne bo vas groza smrti, ihr werdet vor dem Tode nicht erschrecken; groza vas ga je bilo, ihr erschraket vor ihm, *Ravn.*; kterega teh dveh zgledov vas je misel posnemati? pravice vas bodi skrb! skrb me je! was geht das mich an! *jvžhŠt.*; sram jo je bilo; strah nas je; čudo vas bodi božje prijaznosti, bewundert die göttliche Liebe, *Ravn.* (prim. *Mik. V. G. IV. 367.*); — objekt stoji pri nekaterih substantivih v genitivu: Niniv bo konec, *Ravn.* (prim. *Mik. V. G. IV. 368.*); — *C)* werden; bila je žena v solnato postavo, ward zur Salzsäule, *Ravn.-Mik.*; kaj hočeš biti? was willst du werden? iz tega nič ne bo, daraus wird nichts; sedem let ni iz hleva bil, sieben Jahre kam er nicht aus dem Stall, *Npes.-Mik.*; (navadnejše: ni ga bilo); — *D)* opomnje o posameznih oblikah: 1) „bodi" za relativi = „immer" (cunque); kdor bodi, wer immer; kar bodi, was es auch sei; toda: bodi kaj, etwas nichtsnutziges, *Mik.* (prim. bodikaj); bodi (si) — bodi (si), sei es — sei es, bodi vino, bodi pivo, rad oboje pijem, *C.*; — 2) z nikalnico se v indikativu prezentnem vkupaj piše in kakor jedna beseda govori: nísem ali nęsem, ich bin nicht; (pomni: za „bi" se rabi v Ziljski dolini: besem, besi, be, besva, besta, besmo, beste, beso, *Jarn. [Rok.]*; Besi bila moja, Besi vino pila, *Npes.-Schein.*; *jesem-sem, ogr., kajk.-Valj.[Rad]*).

1. **bítje**, *n.* das Schlagen, die Schlägerei, *Mur.*; svajo z bitjem končati, *ogr.-Valj.(Rad)*; — b. žile, der Pulsschlag, *Cig.(T.)*; — 2) das Schlagwerk der Uhr, *C.*; ura z bitjem, ura se je na bitju pokazila, *Polj.*; tudi: bitjè, *Tolmajc (Gor.) - Pint*
2. **bítje**, *n.* 1) das Sein, die Existenz, *Mur.*, *Let. 895. 3.* *Cig.(T.)*; boj za bitje in nebitje, *Zv.*; b. in žitje, *Zv.*; svoje b. imeti, existieren, *Vod. (Izb. sp.)*; — 2) die wesentliche Beschaffenheit: b. in natura, b. in lastnost, *Pohl.-Valj.(Rad)*; — der Zustand: v dobrem bitju držati kaj, etwas im guten Zustand erhalten, *Levst.(Pril.)*; b. ljubljanskega močvirja, *Levst.(Močv.)*; — 3) das existierende Wesen (ens), *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; umno b., das Vernunftwesen, *Cig.*

bítka, *f.* die Schlacht, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

bítnost, *f.* 1) die Wesenheit, die Natur, das Wesen (essentia), *Guts.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; eno samo b. imeti, *Isvkr.*; stvar dobi vinu podobno b., *Vod.(Izb.sp.)*; človeška b., *Zora*; — 2) die Wirklichkeit, die Realität, *Jan.*, *Zora*; potrdila o bitnostih, über Thatsachen, *DZ.*

bitoslôvje, *n.* die Ontologie, *Cig.(T.)*.

bîtstvọ, *n.* pogl. bistvo.

bîtva, *f.* die Schlacht; huda bitva, heißer Kampf.

bîtven, tvena, *adj.* Schlacht-, *Z.*

bitvíšče, *n.* = bojišče, das Schlachtfeld, *C.*

bitvọ, *n.* = betvo, *Mik.(Et.)*; — nagl. morda: bitvọ; koren: by-.

bivalíšče, *n.* der Aufenthaltsort, der Standort, der Wohnsitz, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*

bívanje, *n.* 1) das Sein, die Existenz, *Cig. (T.)*; — 2) način, kako se kaj godi, der Proceſs, *Cig.(T.)*; — 3) das Verweilen, der Aufenthalt, *Cig.*, *nk.*

bivâtelj, *m.* = prebivavec, *C.*, *Zora*, *Let.*

bivâteljstvọ, *n.* = prebivalstvo, *Zora.*

bívati, am, *vb. impf.* zu sein pflegen, *Kras. Pivka-Levst.(Glas.)*; ta pot biva slaba, *Notr.-LjZv.*; brez dvojbe biva tako tudi drugod, *Navr.(Let.)*; ta trava biva po stenah, kommt vor, *Pivka-Erj.(Torb.)*; — zu geschehen pflegen, *C.*; kadar biva to poslednje, in diesem letzteren Falle, *DZ.*; — existieren, *Cig.(T.)*; — sich aufhalten, wohnen, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; tam sem bival, *Reška dol.(Notr.)*; — werden: slanica biva vedno gostejša, *Erj.(Min.)*.

bívaž, *m.* z bivaža, im Frühling, *Zil.-Jarn. (Rok.)*; — morda nam. vilaž; prim. vigred in vilesti, *C.*

bívec, vca, *m.* der Polterer, *C.*

bívol, *m.* der Büffel, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Erj. (Ž.)*.

bívolče, eta, *n.* das Büffelkalb, *Mur.*

bívolica, *f.* die Büffelkuh, *Mur.*, *Cig.* (vívolica, *ogr.-Valj.[Rad]*).

bivolína, *f.* die Büffelhaut, *Cig.*

bívolka, *f.* = bivolica, *Cig.*, *C.*

bívolov, *adj.* Büffel-, *Mur., Cig., Jan.*
bivolovína, *f.* die Büffelhaut, *coll.*; Büffelhäute, *DZ.*
bívolski, *adj.* Büffel-, *Mur., Cig., Jan.*; — büffelhaft, *Cig., Jan.*
bîz, *m.* der Auerochs, *Bes.*; (menda = bizon).
bizâren, rna, *adj.* čuden, bizarr, *Cig.(T.).*
bízast, *adj.* mit den „bize" bekleidet, bizasti narod, *C.*
bíze, *f. pl.* weißes, leinenes Beinkleid, *Cig., C.* (hlače iz belega platna, kakršne nosijo ob Sotli, Muri in drugod, *Zora V. 93.*)
bîzec, zca, *m.* repno listje, repna nat, *Gorjansko(Kras)-Erj.(Torb.).*
bízelj, zlja, *m.* die summende Biesfliege, *C.*; — iz nem.
bízen, *m. V.-Cig.*, pogl. viza, beluga.
bîzgec, eca, *m.* 1) mešanica kislega zelja in kisle repe, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — 2) das Rübenkräutig, *Štrek.*; — 3) šaljivo = ječmen, *BlKr.*; ječmenova kaša: pustega „bizgeca" se boji kmet in družina, *LjZv.*
bízice, *f. pl. dem.* bize.
bizíne, *f. pl.* = bize, *Cig.*
bizják, *m.* = bezjak, *C., Trst.(Zora).*
bîzna, *f.* slaba drobna repa, ki se kuha prascem, *Pluzna pri Bolci-Erj.(Torb.).*
bîznat, *adj.* mit dem „bize" bekleidet, *C.*
bîzon, *m.* der amerikanische Auerochs oder Bison (bos americanus), *Erj.(Ž.).*
bîzovina, *f.* das Bisonfleisch, *C.*; govedina je trda kakor bizovina, *Bes., vzhŠt.*
blâg, blága, *adj.* edel; blag mož, blaga duša, blago srce, blage vere biti, sich im guten Glauben befinden, *DZ.*; gütig: blaga mati; wohlthuend, blage sapice; beglückend, blagi mir.
blagâjna, *f.* = blagajnica, *DZ., nk.*
blagâjnica, *f.* die Schatzkammer, *Cig., Jan.*; die Casse, *Jan., Levst.(Nauk), nk.*; državna b., das Aerar, *DZ.*
blagâjničen, čna, *adj.* Cassen-, *Jan., nk.*
blagâjnik, *m.* der Schatzmeister, *Cig., Jan.*; der Cassier, *Jan., Levst.(Nauk), nk.*
blagâjniški, *adj.* Cassier-: b. posel, das Cassageschäft, *nk.*
blagâjništvo, *n.* das Cassieramt, *nk.*
blagár, rja, *m.* 1) der Universalerbe, *Jan., Istra-C.*; — 2) der Warenhändler, *Cig.*
blagaríca, *f.* = blagovnica, *Jan., Z.*
blagáriti, árim, *vb. impf.* mit Waren Handel treiben, *Cig.*
blâger, gra, *m.* pogl. blagor.
blaginja, *f.* das Wohl, die Wohlfahrt, *Levst. (Nauk), Jurč.*; moliti za svojo in dobrotnikov svojih blaginjo, *Zv.*; na občo blaginjo, zum allgemeinen Besten, *Levst.(Močv.).*
blagô, *n.* 1) das Gut (bonum): zdravje drago blago; das Gut = die Glücksgüter: imel je blaga in blaga, er hatte des Gutes die Fülle, *Ravn.-Mik.*; rodovinsko b., das Familiengut, *Cig.*; krivično b., unrecht Gut; — 2) das Vieh, *Cig., Jan., Kras-Erj.(Torb.), Dol.*; blágo, *BlKr., jvzhŠt.*; — strižno b., das Wollvieh, *Jan.*; — 3) die Ware; dobro, slabo b.; drobno b., kurze Ware, *Cig., Jan., nk.*; b. na pokaz, Warenproben, *DZ.*; vozno b., Frachtgut, *Cig., Jan., nk.*
blagočût, *m.* = blagočutje, *Jan.*
blagočûtje, *n.* das Zartgefühl, *Cig., Jan.*
blagodâr, *m.* der Segen: b. evropske omike, *Glas.*; Nisi zaklepal doma ti žlahtnega blagodarova, *Preš.*
blagodáren, rna, *adj.* wohlthätig, segenbringend, *Jan.*
blagodât, *f.* die Wohlthat, der Segen, *Jan., C., Zv., Zora*; kako blagodat nakloniti komu, *LjZv.*; — die Gnade, *Jan., Vrt.*
blagodâten, tna, *adj.* segensreich: blagodatna žetva, *C.*
blagodêjec, jca, *m.* der Wohlthäter, *Bes.*
blagodéjen, jna, *adj.* wohlthuend, wohlthätig, *C.*; za blagodejne namene kaj dati *nk.*
blagodêjnik, *m.* der Wohlthäter: kri in blago darovati svojemu blagodejniku *Zv.*,
blagodíšeč, éča, *adj.* wohlriechend, *Jan., nk.*
blagodúšen, šna, *adj.* edelmüthig, *Cig., Jan., nk.*
blagodûšje, *n.* der Edelsinn, der Edelmuth, *Jan., Cig.(T.), nk.*
blagodúšnost, *f.* die Edelmüthigkeit, der Edelmuth, *Cig., Jan., nk.*
blagoglásen, sna, *adj.* wohlklingend, wohllautend, euphonisch, *Cig.(T.), nk.*; — rus.
blagoglâsje, *n.* der Wohlklang, der Wohllaut, die Euphonie, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
blagoglásnost, *f.* der Wohllaut, *nk.*
blagohlépnost, *f.* die Habsucht, *kajk.-Valj(Rad.).*
blagohóten, tna, *adj.* wohlwollend, wohlgeneigt, *nk.*
blagohótnost, *f.* das Wohlwollen, die Wohlgeneigtheit, *nk.*
blagohrâm, hráma, *m.* das Lagerhaus, *DŽ.*
blagomêrje, *n.* die Eurythmie, *Cig.(T.).*
blagomílost, *f.* die Gnade, *C.*
blagonaráven, vna, *adj.* = blagonraven, *Cig. (T.).*
blagonica, *f. Jan., Cig.*, pogl. blagovnica.
blagonósen, sna, *adj.* segen-, heilbringend, *Jan., nk.*
blagonráven, vna, *adj.* wohlgesittet, *Mur., Cig. (T.), Levst.(Nauk), Erj.(Som.)*; — stsl. in rus.
blagonrâvje, *n.* die Sittsamkeit, *C., Levst. (Nauk).*
blagoplóden, dna, *adj.* gute Früchte tragend, vortheilhaft, *C., Zora.*
blagopoklonstvo, *n.* das Homagium, die Huldigung, *Cig.(T.).*
blâgor, 1) *interj.* wohl! Heil! blagor vam! blagor si vam, *Kr.*; blagor si ga tistemu, *LjZv.*; blagor je tem očem, katere vidijo, kar mi vidimo, *Dalm.*, (enako tudi *Dict., Kast.*;) — 2) blagor m., blagore deliti komu, jemanden glücklich preisen, *Cig., Dol.-Levst. (Sl. Spr.)*; (napačno: blagor, das Wohl, *Mur., Cig., Jan.*; prim. *Levst., Sl. Spr. 140.*); — prim. stsl. blagože.
blagorazûmje, *n.* das Verständnis, *Cig.(T.)*; po pravičnem blagorazumju, nach billigem Ermessen, *DZ.*
blagorazúmnost, *f.* die Verständigkeit, die Klugheit, *Cig.(T.)*

bizéljščina = bizeljsko vino. Jas. 26.II.28

blagonit gl. blagovnik

ígan-pastva, Bělkr., šašelj Dův. 915,10

blagopočutnost das Wohlbefinden, Dr. Vedenik: Kaki si ohranimo zdravje 12 (da. 22. Mok. 1918)

blagovnik, nekdo dobrotljiv gorski d
ma v oblasti vse podzemeljsko bl
rudnike Gor. (Zlato) — Zb. št. 28.

blakláti: roba blatko ko dobro gavn
(Škan.) nemalsp. P. v. So. XVII. 64.

blagorci, *m. pl.* blagorcè deliti = blagore deliti, *Dol.-Levst.(Sl. Spr.).*

blâgorčen, čna, *adj.* behäbig, *Jan.*

blagoróden, dna, *adj.* wohlgeboren (v naslovih), *Mur., Cig., Jan., nk.*

blagorôdje, *n.* Vaše blagorodje! Euer Wohlgeboren! *Cig., nk.*

blagorôdnik, *m.* der Adelige, *pl.* blagorodniki, der Adel, *Cig.(T.).*

blagoródnost, *f.* die edle Herkunft, *Mur., Jan.*

blagorovâvec, vca, *m.* der Seligpreiser, *Mur.*

blagorováti, újem, *vb. impf.* glücklich, selig preisen, segnen, *Levst. (Sl. Spr.);* („blogerovati“) *Guts.*, blagrovati, *Mur., V.-Cig., Jan., Dol.*

blagoslávljanje, *n.* das Segnen, das Einweihen, *Cig., Jan., nk.*

blagoslávljati, am, *vb. impf. ad* blagosloviti; segnen, weihen, einweihen, *Cig., Jan., ogr.* in *kajk.-Valj. (Rad), nk.*

blagoslòv, slóva, *m.* der Segen, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — očetov blagoslov, *Ravn.*; cerkveni b., maša z dvema blagoslovoma, *nk.*

blagoslôvec, vca, *m.* der Segensprecher, *Cig.*

blagoslóven, vna, *adj.* 1) Weihe-: blagoslovna voda, das Weihwasser, *Cig.*; blagoslovne podobe, Weihebilder, *Vrt.*; — 2) segensreich, glücklich, *C.*

blagoslovílo, *n.* 1) die Weihe, die Segnung, *C.*; — 2) *pl.* blagoslovila, die Sacramentalien, *nk.*

blagoslovîtelj, *m.* der Segnende, *C.*

blagoslovíti, ím, *vb. pf.* segnen, weihen, einweihen, *Mur., Cig., Jan., nk.* ze Bog!

blagoslovljénec, nca, *m.* der Gesegnete, der Geweihte, *Mur.*

blagoslovljénje, *n.* die Weihe, die Einsegnung, *Cig., Jan., nk.*; blagoslovljenjè, *ogr.-Valj. (Rad).*

blagoslovnína, *f.* kar se za blagoslovljenje daje, *Cig.*

blagosŕčen, čna, *adj.* edelherzig, *Cig., Jan., nk.*; gutmüthig, *Cig., Jan.*, gemüthlich, *Cig.(T.).*

blagosŕčje, *n.* = blagosrčnost, *Jan.*

blagosŕčnost, *f.* die Edelherzigkeit, der Edelmuth, *Cig., Jan.*; — die Gutmüthigkeit, *Cig., Jan.*; die Gemüthlichkeit, *Cig.(T.).*

blagôst, *f.* 1) edle Güte, *Mur., Cig., Jan.*; die Gutmüthigkeit, *Cig.(T.)*; — 2) die Glückseligkeit, das Glück, *Mur., Jan.*; po tebi, o gospod, vsa pride blagost, *Ravn.*; v Boga svojo blagost staviti, in Gott sein Heil suchen, *Ravn.*; za domovino slavo in blagost, *Slom.*; In vi ste vedno blagost uživali, *Levst. (Zb. sp.)*; blagost vam bodi! *Gor.*

blagostânje, *n. Cig., Jan.*, pogl. blaginja, blagovitost.

blagôsten, stna, *adj.* glückselig, *Mur., C.*

blagostíti, ím, *vb. impf.* beseligen, beglücken, *Bes.*

blagóta, *f.* 1) der Edelmuth, *C.*; — 2) die Glückseligkeit, *M.*; — blagote, die Segnungen, *Jan.*; razširjal je blagote sv. vere, *ZgD.*

blagotína, *f.* = dragotina, *Mur., Cig., Jan.*

blagotvòr, tvóra, *adj.* = blagotvoren, *Str.*

blagotvóren, rna, *adj.* wohlthätig, *Z., nk.*

blagougóden, dna, *adj.* 1) wohlgefällig: očem b., *Vrt.*; — 2) gefällig: izza novih blagougodnih nasvetov, durch weitere gefällige Intervention, *Levst. (Moč.)*; — stsl.

blagougôdje, *n.* das Wohlgefallen, *Cig.(T.)*; — stsl.

blagouspéšnost, *f.* das Wohlgedeihen, *Cig.(T.).*

blagováti, újem, *vb. impf.* 1) wohl gedeihen: naj država blaguje, *Cig. (T.)*; — 2) sich wohl schmecken lassen, *C.*; (= b. se, *SlN.)*; — hs.

blagóven, vna *adj.* Waren-: blagovna borsa, die Warenbörse, *Levst. (Nauk)*; — blagovno hranišče, das Warenmagazin, *ZgD.*

blagovêren, rna, *adj.* fromm: blagoverne oporoke, *Levst. (Nauk)*; blagoverno pridobiti si, im guten Glauben erwerben, *DZ.*

blagovêst, *f.* das Evangelium, *Jan.*; — stsl.

blagovêsten, stna, *adj.* evangelisch, *Jan.*; Evangelien-, blagovestna knjiga, das Evangelienbuch, *Rajč (Let.).*

blagovêstje, *n.* = blagovest, *ZgD.*; — stsl.

blagovêstnik, *m.* der Evangelist, *C.*; der Apostel, der Glaubensbote: blagovestnika sv. Ciril in Metod, *nk.*

blágovica, *f.* = blagovnica, *okolo Gorice-Štrek. (Let.).*

blagovît, *adj.* 1) vermöglich, *Cig.*; — 2) segensreich, *Cig., Jan.*; blagovito delovanje, *Cv.*; — 3) selig, *Cig., Jan.*

blagovíten, tna, *adj.* = blagovit, *Cig., C.*

blagovîtost, *f.* 1) der Wohlstand, der Reichthum, die Segensfülle, *Cig., Jan.*; — 2) die Glückseligkeit, die Seligkeit, *Cig., Jan.*

blâgovka, *f.* = blagva, *C.*

blagovnica, *f.* die Vermögenserbin, *C.*; jedina hči v hiši, katerej pripada ves imetek, *Erj. (Torb.), Litija-Svet. (Rok.).*

blagovóliti, im, *vb. pf. et impf.* gefälligst etwas thun, belieben, thun, geruhen, *Cig., Jan., nk.*; blagovolite mi naznaniti, melden Sie mir gefälligst, *nk.*; Njegovo Veličanstvo je blagovolilo odgovoriti, Se. Majestät geruhte zu antworten, *nk.*

blagovòlj, vólja, *adj.* = blagovoljen, *Levst. (Zb. sp.).*

blagovóljen, ljna, *adj.* wohlgeneigt, huldvoll, *Cig., Jan., nk.*

blagovóljnost, *f.* die Wohlgeneigtheit, *Cig., Jan.*

blagovonjàv, áva, *adj.* wohlriechend, *Jan.*

blagovônje, *n.* der Wohlgeruch, *Cig. (T.)*; — stsl., hs.

blagoznâvstvo, *n.* die Warenkunde, *Jan.*

blagozvóčen, čna, *adj.* wohlklingend, *nk.*

blagozvóčnost, *f.* der Wohlklang, *nk.*

blagrováti, újem, *vb. impf.*, pogl. blagorovati.

blágriti, im, *vb. impf. Jan.*, pogl. blagorovati.

blagútati, am, *vb. impf.* taumeln, im Gehen wanken, *Guts., Cig., Jan.*; (blagutáti, *Mur.*).

blâgva, *f.* der Pfefferschwamm, (agaricus piperatus), *Mur., Cig., Jan.*; der Röhrenpilz (boletus), *Št., kajk.-Valj. (Rad).*

blána, *f.* das Häutchen, das Pergament, *Mik.(Et.)*

blanceváti, újem, *vb. impf.* irre reden, phantasieren, *Jan., Mik.*; pa že spet blancuješ, *Glas.*; — menda nam. blencovati; prim. blencati.

blánja, *f.* 1) das Brett, *Mur., Cig., Jan., Sl-Gor.-C., ogr.-Valj.(Rad)*; Blanje režem ino nje lepo skoblim, *Danj. (Posv. p.)*; — 2) der Holzkloß, *C., Ajdovščina-Erj.(Torb.)*; — 3) der Lagerbaum für Weinfässer, *Kras-Erj.(Torb.)*; (blana, *Črniče*); — mala gredica, *Pliskavica (Kras)*; — prim. it. piana, das Brett, *C.*

blánjica, *f. dem.* blanja, das Brettchen, *Mur., Cig.*

blanket, *m.* neizpolnjen list, das Blanquett, *Cig.*; — prim. golica 3).

blása, *f.* 1) weißer Stirnfleck des Pferdes, *Mik.*; — 2) ein Kuhname, *Tolm.-Erj. (Torb.)*; — prim. srvn. blasse, *Mik. V. G. I. 321.*; *kor.-nem.* Plessa, ein Kuhname.

blâsk, *m.* der Kreuzschnabel, *Cig., Jan.*

blâten, tna, *adj.* kothig, schlammig; blatno je, es ist kothig; ves b., ganz mit Koth beschmutzt.

blatína, *f.* der Schmant (min.), *Cig. (T.).*

blátiti, blâtim, *vb. impf.* mit Koth beschmutzen; Le proč, le proč od hiše ž njo, Da ne bo praga blatila! *Npes.-K.*

blâtna, *f.* = blata *(pl.)*, der Moorgrund, *Polj.*

blâtnast, *adj.* kothig, schlammicht, *Cig.*

blâtnat, *adj.* = blaten, *Cig., Jan., Nov.*

blatnẹnica, *f.* das Kothwasser, *C.*

blâtnica, *f.* 1) das Sumpfwasser, *Cig. (T.)*; — 2) (squalius Agassizii), neka riba iz Nevljice, *pri Kamniku-Erj. (Torb.).*

blâtnik, *m.* die gelbe Teichrose (nuphar luteum), *Tuš. (R.).*

blatnják, *m.* der Kothige, *C.*

blatnjáča, *f.* die Kothige, *C.*

blatnják, *m.* = blatnjač, *Jan.*

blâtnost, *f.* die Kothigkeit, *Cig.*

blátọ, *n.* 1) der Koth, der Schlamm; blato je, es ist kothig; iz blata v lužo, = aus dem Regen in die Traufe, *Z.*; začne v zlatu, neha v blatu, = hoch geflogen, tief gefallen, *C.*; — die Excremente: človeško blato; — 2) der Moraſt, *Cig., Jan., Cig. (T.), Nov.*; tudi: *pl.* blata, *Cig., Polj.*

blatobljúven, vna, *adj.* schlammspeiend: blatobljuvni ognjenik, der Schlammvulcan, *Jes.*

blatobljūvnik, *m.* der Schlammvulcan, *Cig.(T.).*

blatocòk, cóka, *m.* der Schmierer, *C.*

blatovína, *f.* der Moorboden, *Mur.*

blatovínat, *adj.* moorig, *Mur.*

blátovnat, *adj.* = blatnat, *Jan.*

blázen, zni, *f.* der Frevel, *Mur.*; (tudi: blázen, zna, *m. Valj.[Rad]*).

blázen, zna, *m.* der Irrsinnige, *Cig., Jan., C., Levst. (Pril.), nk.*

blázen, zna, *adj.* irrsinnig, *Habd., Cig., Jan., C., nk.*

blázenstvọ, *n.* die Narrheit, *C., Cig. (T.).*

blázẹr, *interj.* = blagor: blazer tebi! *C.*

blazína, *f.* 1) der Bettpfühl, das Kissen. *Cig., Jan., C., Rib.-M., ogr.-Valj.(Rad)*; die Matratze, *Mik.*, das Federbett, *Cig., Ptuj*; — 2) der Fuß- oder Handballen, *V.-Cig., Cig. (T.)*; — 3) der Lagerballen: a) des Daches, *Tolm.-Erj. (Torb.)*; na blazine se opira vse ostrešje, *Gor.*; b) des Dreschbodens, *Cig., Naklo (Gor.)*; c) unter Fässern, *Naklo(Gor.)*; d) die Schwelle (z. B. bei der Eisenbahn): hrastove blazine, *LjZv.*; (bei einer Br... *Cig.*; e) eine wagerechte Stange am G... worauf die Bretter des Gerüstes ruhen Rüſtſtange, *V-Cig.*; f) das Well- oder Za... lager, *Jan., Cig. (T.), Savinska dol.*; g... del voza, v katerem tiče ročice, *Z.*; Rungſtock, *Cig.*; — der Querbaum des S... tens, *V.-Cig.*; h) das Pfluggeſtellchen,

blazînar, rja, *m.* der Polſtermacher, *Cig.*

blazínast, *adj.* polſterartig, gepolſtert, *Cig.*,

blazínica, *f. dem.* blazina; 1) das Kiſ... *Cig.*; podzglavna b., das Kopfkiſſen, *DZ.*; 2) der Handballen (unter dem Daumen), ... — 3) die Zapfenpfanne, *Cig., Erj. (M...* — 4) das Kipfſtockholz am Rüſtwagen,

blazíniti, ſnim, *vb. impf.* polſtern, *Mur., Jan., C., nk.*

blazinjáča, *f.* = blazinjak, *Zora.*

blazinják, *m.* das Sofa, *DZ., Zora., Bes.*, ...

blazînka, *f.* 1) das Jochpolſter, *C.*; — das Zapfenlager des Mühlrades, *jvzhSt.*; prim. blazina.

blazînski, *adj.* blazinska kost, das Grund... (os basilare), *V.-Cig.*

blazljiv, íva, *adj.* gotteslästerlich, *Habd., Mik.*

blaznẹ́ti, ím, *vb. pf.* blazen biti, noreti: bl... in gori za Vas, *Jurč.*

blâznica, *f.* 1) die Wahnſinnige, die När... *Jan., Let.*; — 2) das Irrenhaus, die Ir... anſtalt, *Jan., Cig.(T.), Levst. (Nauk)*, ...

blâznik, *m.* 1) der Irrſinnige, *C., Levst.(Na... Let.*; — 2) der Gotteslästerer, der Frevler, ... *C., kajk.-Valj. (Rad).*

blazníšče, *n. Jan., Zv.*; pogl. blaznica 2).

blázniti, ím, *vb. impf.* 1) beirren, verwir... *Dict.*; v igri koga b., *Mik., C.*; ne daj... krivičnim ukom blazniti, *Krelj.*; prepr... ljudi v pravi veri b. in motiti, *Trub.*; šibko srce silno blazni in moti, *Dalm.*; (d... Schmeichelei), *Meg.*; — ärgern, *Mas.*; dr... ljudi blazne ali pohujšujo, *Krelj.*; ako tebe tvoja roka blazni, . . . *Trub.*; — b... ein Aergernis nehmen, ſich ärgern, *C.*; njim so se blaznili, *Dalm.*; vi se čuj... ino blaznite, *Krelj.*; — 2) = blazneti, wahnſinnig benehmen, irre reden, delirie... *Habd., Cig., Jan., M., C.*; — vraga ima i bla... *ogr.-Valj.(Rad)*; fluchen, läſtern, *Habd., M... C.*; proti Bogu b., *ogr.-Mik.(Et.).*

blaznìv, íva, 1) irrſinnig, *Levst.(Pril.)*; närri... *Jan.*; wahnſinnig, *Bes.*; — 2) frevelhaft, *M...*

blaznîvec, vca, *m.* 1) der Phantaſt, *Jan.*; 2) der Frevler, *Mur., Jan.*

blaznîvka, *f.* 1) die Phantaſtin, *Jan.*; — 2) Frevlerin, *Mur., Jan.*

blaznívost, *f.* 1) die Wahnſinnigkeit, die Th... heit, *C.*; — 2) die Frevelhaftigkeit, *Mur.*

blaznjénje, *n.* 1) der Irrthum, *Meg.*; — 2) Gotteslästerung, *C.*; — prim. pravilnej... blaznjenje.

bláznost, 1) der Irrſinn, der Wahnſinn, C... *nk.*; tresoča b., delirium tremens, *Let.*; die Narrheit, die Thorheit, *M., C.*; modr... tega sveta je blaznost pri Bogu, *ogr.-Va... (Rad)*; — 2) der Frevel, die Gotteslästerung,

Glavna, nekda vzhodna proga Zagreb – Kor. – Štrk.
Let. 94·6.

blodávica = bledica BLKr. Sáš.

blazen - beato

blazenstwost = beatitudine

Alus D blz

× begat, begatim, samostrum, blastim

= dives Dict. 803, 1bc

bláznosten, tna, *adj.* Wahnſinns-: blaznostne ideje, *Let.*

blaznóta, *f.* der Wahnſinn, die Thorheit, *C.*

blaznováti, ûjem, *vb. impf.* 1) wahnſinnig ſein, von Sinnen ſein, außer ſich ſein, *Cig., C., Vrt.*; — irre reden, phantaſieren, *Jan.*; — 2) frevelu, fluchen, *Mur.*

blažcè, *n. dem.* blago; eine geringe Ware, ein geringes Stück Vieh, *Dol.-Levst. (Rok.)*; — svojemu očetu blažce pomagati delati, dem Vater das Gütchen bearbeiten helfen, *Gorne bukve-Let. 1898. 183.*

blážec, žca, *m.* die Scabioſe, (scabiosa sp.), *Bolc-Erj. (Torb.).*

blážen, žena, *adj.* 1) glückſelig, ſelig, *Cig., Jan., nk., ogr.-Valj. (Rad)*; o blažena mati, *Gor.*; v novejšem času molijo: blažena (nam. žegnana) si med ženami, gebenedeiet; glücklich: Blažen dom na gori, *Danj. (Posv. p.)*; rabi se tudi ironično = nesrečen, neroden, *Cv.*

blážen, žna, *adj.* geſegnet, reich, *Dict.*; [x] Čez reko splava široko Na blažno zemljo ogrsko, *Npes.*; Dobro je vince, Ki srca hladi, O blažna gorica, Ki njega rodi, *Npes.-K.*

bláženec, nca, *m.* der Selige, *Zora.*

bláženost, *f.* die Glückſeligkeit, *Cig., Jan., nk.*

bláženstvọ, *n.* die Glückſeligkeit, der Segen, *Jan., C., ogr.-Let., kajk.-Valj. (Rad).*

blažílen, lna, *adj.* 1) heilbringend, beſeligend, *Cig., Jan.*; — 2) veredelnd, *nk.*

blažílọ, *n.* der Segen, die Weihe, *C.*

blažína, *f.* pl. blažine, die Segnungen, *Jan.*

blažîtelj, *m.* der Seligmacher, *Jan.*

blažîteljica, *f.* die Beglückerin, *Zora.*

blážiti, im, *vb. impf.* 1) veredeln, mild ſtimmen (um, srce), *Cig. (T.), C., nk.*; — 2) glücklich machen, beſeligen, *Cig., Jan., C.*; — bl. telo, erquicken, *Zora.*

blážji, žja, (nam. žij, žija) *m.* der Frühling, blažji je prišel, do blažja potrpi, v blažji bodemo orali, *Bolc, Plužna-Erj. (Torb.)*; — prim. bivaž.

blažnjénje, *n.* 1) das Beirren; — 2) b. ljudi, das Gewirre der Menſchen, *C.*

blebẹ̀t, bẹ́ta, *m.* das Geplapper, das Geſchwätz, *Cig., Jan., M.*

blebetáč, *m.* der Schwätzer.

blebetálast, *adj.* ſchwatzhaft.

blebetališče, *n.* der Schwatzmarkt, *Cig.*

blebetálọ, *n.* das Plappermaul.

blebetânje, *n.* das Schwatzen.

blebetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* plappern, plaudern, ſchwatzen.

blebetàv, áva, *adj.* plapperhaft, plauderhaft, geſchwätzig.

blebetávast, *adj.* = blebetav, *Cig., LjZv.*

blebetâvec, vca, *m.* der Plauderer, der Schwätzer.

blebetáven, vna, *adj.* = blebetav, *Cig.*

blebetâvka, *f.* die Schwätzerin.

blebetávost, *f.* die Schwatzhaftigkeit, die Plauderhaftigkeit.

blebẽtec, tca, *m.* das Plappermaul, die Klatſche, *Cig., Jan.*

blebetíšče, *n.* der Schwatzmarkt, *Cig.*

blebetúlja, *f.* die Schwätzerin.

blebetúljiti, ûljim, *vb. impf.* = blebetati, *C.*

blebetúša, *f.* plauderhaftes Weib, die Klatſche, *Cig., SlN.*

blẹ̑d, blẹ́da, *adj.* blaſs, bleich: bled kakor smrt, todtenblaſs; b. kakor stena; — bleda me obide, ich erbleiche, *C., Ravn.*; — fahl, falb, *Jan.*

blẹ̑dast, *adj.* falbicht, *Cig.*

1. **blẹ̑dec**, dca, *m.* das Wortgewirr, der Gallimathias, *C.*

2. **blẹ̑dec**, dca, *m.* ein blaſſer Menſch, *Valj. (Rad).*

blẹ́den, dna, *adj.* falbicht, fahl, *Cig.*

blẹdenica, *f.* = bledica, die Bleichſucht, *C.*

blẹdeníčen, čna, *adj.* bleichſüchtig, *Let.*

blẹdẹ̑nje, *n.* das Bleichwerden, das allmälige Verblaſſen; — das Verſchießen (von Farben), *Cig.*

blẹdénje, *n.* 1) das Irren, *Dict.-Mik., C.*; — 2) das Phantaſieren, *Cig.*; leeres Geſchwätz, die Faſelei, unſinnige Rede, *Cig., C.*; nepridno bledenje ino mrmranje, *Trub.*; — tudi bledénje, *Dol.*

blẹdẹ́ti, ím, *vb. impf.* allmälig blaſs, bleich werden; lice mi bledi; verſchießen, die Farbe verlieren; sukno bledi; barva bledi od solnca; — bledí, es zieht ins Weiße, *Cig.*

blẹdẹ́vati, am, *vb. impf.* zu erblaſſen pflegen, *M.*

blẹdíca, *f.* 1) die Bläſſe, *Jan.*; — die Bleichſucht, *Cig., Jan., M., Vrtovec*; — 2) das Wieſel, *C.*

blẹdíčen, čna, *adj.* bleichſüchtig, *Cig., Jan.*

blẹdíkast, *adj.* etwas blaſs, *Cig.*

blẹdílọ, *n.* das Bleichmittel, *Jan.*

blẹdîn, *m.* ein blaſſer Menſch, *Bes.*; kaj bi počela s takim učenim bledinom? *Zv.*

blẹdína, *f.* 1) die Bläſſe, *Zora*; — 2) = beljava, das Splintholz, *Cig.*; prim. belina.

blẹdíti, ím, *vb. impf.* bleichen, *Jan.*; barve b., Farben verſchwemmen, *Cig.*; — b. se = bledeti, *Mur.*

blẹ̑dkast, *adj.* etwas bleich, *Jarn., M.*

blẹdnica, *f.* = bledenica, *Jan.*

blẹdnẹ́ti, ím, *vb. impf.* = bledeti, *Jarn.*

blẹdóba, *f.* die Bläſſe, *Cig., Jan.*

blẹdǫ̑ča, *f.* = bledoba, *Cig., Valj. (Rad).*

blẹdolìc, lica, *adj.* = bledoličen, *Jan.*; bledolica gospodična, *Str.*

blẹdolíčen, čna, *adj.* blaſswangig, von blaſſem Geſichte.

blẹdolíčnica, *f.* ein Mädchen mit blaſſen Wangen, *Zora.*

blẹdoòk, ọ́ka, *adj.* blaſsäugig, *Cig.*

blẹdordẽč, ẹ́ča, *adj.* fahlroth, *Jan.*

blẹdorumèn, čna, *adj.* blaſsgelb, fahlgelb, *Cig., Jan.*

blẹdosŕčen, čna, *adj.* ſchwächlich, *C.*

blẹdosŕčnik, *m.* der Schwächling, *C.*

blẹdǫ̑st, *f.* die Bläſſe; (blẹ́dost, *kajk.-Valj. (Rad)*).

blẹdóta, *f.* = bledost, *Mur., Cig., Jan.*

blẹdǫ́ven, vna, *adj.* etwas blaſs, fahl, *Mur., Cig., Jan.*

blẹdozelèn, éna, *adj.* blaſsgrün, *Cig.*

blẹdožôlt, *adj.* blaſsgelb, fahl, *Jan.*

blẹdúh, *m.* (zaničlj.) = bled človek, *C.*

blẹdúšen, šna, *adj.* bleich (zaničlj.), *C.*

blẹ́heren, rna, *adj.* = bled: Ko sta en malo plesala, Jerica bleherna prihajala, *Npes.-Schein.*

blejáč, *m.* der Schreier, *Vest.*

blẹ́janje, *n.* 1) das Blöken des Schafes, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) das Stammeln, *Jan.*

blẹ́jati, jam, jem, *vb. impf.* 1) blöken (vom Schafe), *Dict., Mur., Cig., C., Pluẽna-Erj. (Torb.)*; ovca bleje, *BlKr.*; o. bleja, *Hip. (Orb.)*; meckern: koza je blejala. *Litija-Svet. (Rok.)*; — schreien, zanken: blejali ste med seboj, *Vest.*; — 2) stammeln, *Jan.*; — stsl. blẹjati, kor. blé-, *Mik. (Et.)*.

blẹ́javec, vca, *m.* der Stammler, *Jan.*

1. **blẹ́k**, *m.* b. ovac, eine Herde Schafe, *Medv.-M., Kras.*; — prim. blekati.

2. **blẹ̀k**, bléka, *m.* 1) = krpa; — 2) pl. bleki = krpice (viereckig geschnittene Nudeln); — 3) die Flecken (= Masern), *Savinska dol.*; — prim. nem. Fleck, Flecken.

blekánje, *n.* das Blöken; — das Geschwätz, *LjZv.*

blekáš, *m.* der Blöker (o kozlu, ki rad blekeče), *Erj. (Torb.)*.

blekáti, kâm, blẹ́čem, *vb. impf.* 1) blöken, *C.*; — 2) schwatzen, *Cig., C.*; neumno b., *LjZv.*

bleketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* blöken: ovca blekeče, *BlKr.*

blẹ́kniti, blẹ́knem, *vb. pf.* 1) aufblöken, *C.*; — 2) einen Stammellaut hören lassen, mucksen; tudi katero vmes b., auch ein Wort mitreden, *Šol.*; ne blekne nobene, *Andr.*; unvorsichtig etwas aussprechen, ausplappern, *Cig., LjZv.*

blekotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* stammeln, *Mur.*

blekotljiv, iva, *adj.* stammelnd, *Mur.*

blẹ̑n, blẹ́na, *m.* das schwarze Bilsenkraut (hyoscyamus niger), *Tuš.(R.)*; — prim. češ. blén, blín, rus. belena, Bilsenkraut.

blẹncáti, âm, *vb. impf.* im Schlafe reden, in der Krankheit phantasieren, *SlGor. - C.*; — schwatzen, plaudern, *C.*

blẹ̑sec, sca, *m.* neka vinska trta: weißer Elben, *Trumm.*

blẹsíkati, kam, čem, *vb. impf.* schimmern, *Valj. (Rad).*

blẹ̑sk, *m.* der Glanz, der Schimmer, *Mur., Cig., Jan., nk.*

blẹsḱèt, éta, *m.* der Schimmer, *Jan.*

blẹsketânje, *n.* das Schimmern.

blẹsketáti se, étâm, éčem se, *vb. impf.* schimmern; — prim. blisketati.

blẹskòt, óta, *m.* der Schimmer, der Flimmer, der Glanz, *Cig., Jan., C.*

blẹskóten, tna, *adj.* funkelnd, schimmernd, *Vrt., Let.*

blẹskovît, *adj.* schimmernd, strahlend, *C.*

blẹskoželjnost, *f.* die Prachtliebe: rimska b., *Zv.*

blẹskútati, tam, čem, *vb. impf.* mit dem Lichte herumfackeln, *C.*

blestẹ́ti, ím, *vb. impf.* = bleščati, *nk.*; — stsl. blьstẽti.

blésti, blédem, *vb. impf.* 1) irre reden, phantasieren (o bolniku); — dummes Zeug reden, faseln; — 2) blede se mu, er redet irre, er phantasiert, er ist irrsinnig, *Št., Dol.*

blestnják, *m.* der Glimmer, der Glimmerschiefer, *Cig.*; — rus.

blestník, *m.* = blestnjak, *Erj.(Min.)*

bleščânje, *n.* das Blinken, der Glanz.

bleščáti, ím, *vb. impf.* 1) glänzen, gleißen, strahlen, *C., Mik.*; — 2) blešči se mi, blendet mich; bleščí se mi od solnca, Sonne blendet mich; — 3) bléščati - bolščati, glotzen, *SlGor.*

bleščáva, *f.* der Glanz, die Pracht, *Cig.(T.)*.

bleščíca, *f.* der Flitter, *Jan.*

bléščiti, im, *vb. impf.* 1) durch den Glanz blenden, *Guts., Jarn.*; solnce me bleščí, *SlGor.*; — 2) platno b. = beliti, *C.*; 3) b. se, = lesketati se, *Dict., C., Vrt.*; 4) blešči se mi, es blendet mich, *Cv., Dc.* Človeku rado blešči se od zlata, *Str.*

blèz, *adv. Mur.*; blez da, *Gor.*; — nam. bl

blèzi, *adv.* = blez, *Jap. (Prid.), Gor.*

blèzọ, *adv. Mur., Cig., Jan.*, pogl. blez.

blèzu, *adv.* nam. blizu, *Tolm.*; Se blezu a veda, *Vod.(Pes.)*.

blínec, nca, *m.* = mlinec, *Vest.*

blîsk, *m.* der Blitz (die Lichterscheinung); hit kakor blisk, blitzschnell.

blískalica, *f.* das Johanneswürmchen, Leuchtkäfer, („buskalica"), *Goriš. - Erj. (Torb.)*.

bliskânica, *f.* der Blitz, *ogr.-Raič(Nkol.)*.

blískanje, *n.* das Blitzen.

blîskast, *adj.* blitzartig, *M.*

blískati, am, *vb. impf.* 1) blitzen: z očmi bliska, seine Augen sprühen Feuer, *Cig.*; — blisk = bliska se; Po gorah grmi in bliska, Ljudek pa po polju vriska, *Npes.-Valj.(Rad)*; tako močno bo grmelo in bliskalo, da ljudi bodo oslepeli, *Isvkr.*; bliska ino treska, *ogr. Valj.(Rad)*; — 2) b. se, blinken; zlato bliska, *Cig.*; glitzern: Kak lepo se rosa blisk *Preš.*; — bliskalo se je rib in ribic vse pol po vodi, *Ravn.*; — bliska se, es blitzt; v noč se je bliskalo; — blíšče se, *Valj.(Rad)* **blískav**, *adj.* funkelnd: bliskave oči, feur Augen, *Cig.*; — blinkend, bliskava posoda, **blískavica**, *f.* das Blitzen, *C., Vest.*; — d Wetterleuchten, *Cig.(T.), Sen.(Fïz.)*; v obl kih se je zapazila medla rdečica, kakor s oddaljene bliskavice, *Glas.*

bliskèt, éta, *m.* das Gefunkel, *Mur., Mik.*

blisketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* 1) wetter leuchten, *C.*; — 2) funkeln, blinken.

blísksniti, blîsknem, *vb. pf.* aufblitzen, *Cig.*; b. koga, jemandem einen Schlag versetzen,

blîskoma, *adv.* blitzschnell, *M., nk.*

bliskóta, *f.* = bleskot, *Jan., Vrt.*; Zakaj se oh, zakaj Oslepel v nje bliskoti! *Levst.(Zb. sp.*

bliskotânje, *n.* das Wetterleuchten, *Jes.*

bliskotáti, otâ, óče, *vb. impf.* wetterleuchten,

bliskóten, tna, *adj.* = bleskoten, *Jan., Be*

blîskov, *adj.* po bliskovo, blitzschnell; Po bl skovo mu sablja gre, *Npes.-K.*; Po bliskov

blejáti, am neumno, kakor bik nova vrata z debelimi očmi gledati (Thea)
blejávnica ženska ki rada bleja (Thea)
Z. i. Sv. XVII. 64.

blešiav ? prim. blišiav

bléškaš m. koza s temnimi (belčjimi) lisami. Tenčjine (Štm.)
— kravja — (morda od bleščati ?)

blékniti, povedati, česar ne bi smel, Krupa (Bělka)
Let. 893, 2.

bližnica Zwillingsschwester Řeč v Benečiji – Kenda
bližnič, ica Zwillingsbruder " " " "

konjič leti, *Vod.(Pes.)*; Privihral je po bliskovo, *LjZv.*

bliskovína, *f.* die Electricität (als Materie), *Cig.(T.)*, *C.*

bliskovît, *adj.* blitzſchnell, *Cig.*

blísniti, blîsnem, *vb. pf.* = bliskniti, *Cig.*

blîšč, *m.* 1) der Schimmer; — der Glanz, die Pracht, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — 2) das Auge auf den Zeugen in den Manufakturen, *Cig.*

bliščáti, ím, *vb. impf.* = bleščati, b. se = bleščati se, *Cig.*, *Jan.*, *Ravn.*, *Met.*, *nk.*

bliščáv, áva, *adj. Vrt.* = bleščav, *nk.*

bliščáva, *f.* = bleščava, *M.*, *C.*, *ogr.-Valj.(Rad)*; brez bliščave (prunklos) koga vzrediti, *Slom.*

bliščílo, *n.* der Glanz, *C.*

bliščív, íva, *adj.* blendend, *Mur.*, *Jan.*; sveč gorečih žar bliščivi, *C.*; zunanja služba božja pri Izraelcih je bila bliščiva, *Ravn.*

bliščívka, *f.* die Blendlaterne, *V.-Cig.*

bliščljîv, íva, *adj.* = bliščív, *Cig.*

bliščóba, *f.* der Glanz; — die Pracht, der Prunk, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

bliščóben, bna, *adj.* glänzend, prachtvoll, *Jan.*

blîtva, *f.* der Mangold (beta), *Pohl.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. it. bieta (iz: bleta), *Mik.(Et.)*.

blìz, I. *adv.* 1) = blizu, nahe: b. biti, *Met.*, *Mik.*; — 2) bliz, bliz da, wahrſcheinlich, vermuthlich, *Cig.*, *Gor.*; — II) *praep. c. gen.* = blizu: bliz nebes, *Met.*, *Mik.*, *Dol.*; — prim. stsl. bliz*ъ*.

blízek, zka, *adj.* nahe, *Cig.(T.)*, *Mik.*

blízek, I. *adv.* = blizu, *Notr.-Levst.(Rok.)*; — II. *praep. c. gen.* = blizu: blizek ceste je vrt, *Mik.*; — iz: bliz (blizu) + ka.

blízen, zna, *adj.* = bližnji, *Guts.*; pred očmi že hodi blizna bridka smrt, *Guts.(Res.)*.

blízi, *adv. et praep.* = blizu, *Dict.*, *Jarn.*, *Trub.*, *Dalm.*, *Schönl.*, *jvžh.Št.*; blizi cerkve, *Jsvkr.*, („blizi pro blizu“, *Boh.*); — prim. stsl. blizě.

blizína, *f.* die Nähe, *Mur.*, *kajk.-Valj.(Rad)*.

blízkȍst, *f.* = bližava, *Jan.*

bliznič, íča, *m.* kratek čok ali bruno, *C.*, *Notr.*; — prim. bliznjak 2).

bliznják, *m.* 1) der Zwillingsbruder, *Ravn.-Cig.*; — 2) dva bliznjaka, zwei Blöcke aus einem Stamm, *Cig.*

blízo, *adv. et praep. Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C. i. dr.*; — pogl. blizu.

blízȍst, *f.* = bližava, *Cig.*, *C.*, *Zora*.

blizostólpen, pna, *adj.* nahſäulig (arch.), *Cig.(T.)*.

blízu, I. *adv.* nahe (o prostoru in času); b. stati; konec leta je b.; — annäherungsweiſe, beiläufig; ima b. moja leta; na b., beiläufig, *Svet.(rok.)*; — faſt, beinahe; b. vse; — blizu da, vermuthlich, wahrſcheinlich, *C.*; b. ne, wahrſcheinlich nicht, *C.*; prim. bliz; — II. *praep. c. gen.* nahe bei; b. nas stanuje; b. konca; — III. *comp.* bliže, *adv. et praep.* näher; pridi bliže; bliže mesta stanovati; — („blizu“, *Meg.*, *Alas.*, *Rec.*, *Levst.*, *nk.*, *Rez.-Baud.*); — prim. stsl. blizu.

blizuporóden, dna, *adj.* hochſchwanger, *DZ.*

bliža, *f.* die Nähe, *Cig.*, *Mur.*, *Jan.*, *Valj.-(Rad)*.

bližálnica, *f.* der Laufgraben, *Cig.*

bližanje, *n.* das Nahen, die Annäherung.

bližati, am, *vb. impf.* nähern; b. se, ſich nähern, nahen; sovražnik, nevihta, zima se bliža; b. se komu, h komu; Z duhovnim bliža slapu se Savice, *Preš.*; konj frče, če se k njemu osel bliža, *ogr.-Valj.(Rad)*; b. se koncu ali h koncu, *nk.*

bližáva, *f.* die Nähe; na bližavi biti, in der Nähe ſein, *C.*

bližešnji, *adj.* näher: samo bližešnji so prišli: nur die aus der nächſten Umgebung ſind gekommen, *C.*

bliževáti se, ûjem se, *vb. impf.* nahen, *Guts.*, *Jarn.*

bližica, *f.* die Nähe, *C.*

bližína, *f.* die (örtliche) Nähe; v bližini glavnega mesta.

bližnjáva, *f.* die Nähe, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

bližnji, *adj.* nahe befindlich: bližnja vas, das nächſte Dorf; bližnji stolpec, die Nebencolonne (merc.), *Cig.(T.)*; bližnji členi, die Nachbarglieder (math.), *Cig.(T.)*; na bližnjem, in der Nähe, *C.*; bližnja pot, der nähere Weg; — bližnje sorodstvo, die nahe Verwandtſchaft, *Cig.*; — nahe bevorſtehend: bližnje dni, nächſter Tage, *Cig.*; — bližnji, der Nächſte, der Nebenmenſch: ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe; moja bližnja, meine Nächſte, *Cig.*; (v cerkvenem jeziku; po nem.)

bližnjica, *f.* 1) die Nächſte; *Jan.*; — 2) der nähere Weg; po bližnjicah hoditi v mesto; na bližnjico iti, den kürzeren Weg nehmen, *Cig.*; — 3) = bližina, die Nähe, die Umgegend, *Jan.*, *C.*

bližnjik, *m.* der Nächſte, der Nebenmenſch, *Alas.*, *Mur.*, *Jan.*, *Cig. C.*, *LjZv.*,; svoje bližnjike treti, *Jurč.*

bližnjost, *f.* die Proximität, *Cig.*

bljè, *adv.* = bolj, *C.*, *Jsvkr.*; — skrčeno iz bolje, kakor dlje iz dalje.

bljeválo, *n.* das Brechmittel, *Cig.*

bljeváti, bljújem, *vb. impf.* = bljuvati, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*, *Levst.(Sl. Spr.)*

bljúniti, bljûnem, *vb. pf.* ſich erbrechen, *C.*

bljúsniti, bljûsnem, *vb. pf.* b. kaj, mit einer Bemerkung herausplatzen, *C.*

bljúšč, *m.* 1) die Schmerwurz (tamus communis), *Medv.(Rok.)*, *Ip.-Erj.(Torb.)*; koren za bodljaje, *Dict.*; — 2) der Epheu (hedera helix), *Rib.-Mik.*; ta človek je zelen kot bljušč, *BlKr.*; — 3) = bljuščec, *C.*

bljúščec, ščeca, *m.* die Zaunrübe (bryonia), *Tuš.(R.)*, *Medv.(Rok.)*.

bljúti, újem, *vb. impf.* = bljuvati, *Cig.*, *Mik.*

bljuváč, *m.* der Speier, *Cig.*

bljuvânje, *n.* das Speien, der Ausbruch (eines feuerſpeienden Berges), *Cig.*, *nk.*

bljuváti, bljúvam, bljújem, *vb. impf.* ſich erbrechen, ſpeien; bljuvati se mu hoče, es iſt ihm brecherlich, *Cig.*; — ogenj b., Feuer ſpeien.

bljûvek, vka, *m.* das Erbrochene, *C.*

bljúven, vna, *adj.* Brech-, *Cig.*; — bljuvna sol, der Brechweinstein, *Cig.*; bljuvni prah, das Brechpulver, *Jan.*

bljúvkati, am, *vb. impf.* kleinweise speien, *C.*

bljúzga, *f.* flüssiger Koth, die Kothbrühe, *Jan., C., BlKr.*

bljúzgati, am, *vb. impf.* im Koth waten, plätschern, *C.*

bljúzgavica, *f.* = bljuzga, *C.*

blọ̑d, *m.* 1) der Fehler, das Versehen, *Cig.*, („blud") *Habd.*; — = blodnja, der Wahn, *Cig.(T.)*; — 2) die Wohllust, („blud") *Alas.*

blọ́da, *f.* 1) der Irrthum, *C., kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) = obloda, *Cig.*

blodáč, *m.* der Kläffer, *C.*

blọ̑dba, *f.* der Irrthum, der Wahn, *Guts., Jarn., Cig., Jan.*

blọ́den, dna, *adj.* 1) herumirrend: blodno življenje, ein unstätes Leben, *Zora*; blodna a. eratska skala, erratischer Block, *Jes.*; — 2) Irr-, Wahn-: blodna misel, eine Wahnvorstellung, *Cig.(T.)*.

blọ́dež, *m.* der Irrende, *Mur.*

blodíšče, *n.* = blodnjak, *Jan.*

blọ́diti, im, *vb. impf.* 1) umherirren; blodeča ovca, *C.*; to mi blodi po glavi, das geht mir im Kopfe herum, *Cig., jvzhŠt.*; po grehu b., in der Sünde leben, *Z.*; — irren, fehlen, *Guts., Jarn., Mur., Jan.*; — 2) wirres, unsinniges Zeug reden, *Dict.*; blodiš, da ni ne na konja, ne na osla, *Cig.*; blodiš, česar ne veš, *Z.*; bloditi jih komu, *M.*; — 3) mischen, pantschen, *C.*; vino b., den Wein fälschen, *C.*; den Schweinen das gekochte Futter mit Mehl, Kleien u. dgl. mischen, *M.*; nekritično blodíti slovenščino z drugimi narečji, *Levst.(Zb. sp.)*; — 4) irre führen: svet nas če blodíti, misli me blodijo, *C.*; — 5) b. se, = blodíti 1): Misel se mu v glavi blodi, *Vod.(Pes.)*; — blodi se mu, er phantasiert, er redet irre, *C., Z., Št.*

blodívec, vca, *m.* 1) der Herumirrende, *Let.*; — 2) der Pantscher, *Cig.*

blodljiv, íva, *adj.* irrend, *Jan.*; — fehlbar, *Guts.*; — irrig, *Mur.*

blodník, *m.* 1) der Irrende, der Fehlende, *C.*; — der Sinnenschwelger, *Cig.*; — 2) der Pantscher, *Cig., C.*

blọ̑dnja, *f.* 1) das Irren, der Irrgang, *Cig., C.*; — die Verirrung, der Irrthum, *Jan., Cig.(T.)*; — 2) wirres Durcheinander, das Wirrsal, *Nov., ZgD.*; — der Irrwahn, *Jan., Cig.(T.)*.

blodnják, *m.* der Irrgarten, *Jan.*; das Labyrinth, *Cig.*

blodnjáva, *f.* das Irren, die Verirrung: b. mlade glave, *Let.*

blodnomíseln, selna, *adj.* wahnsinnig, *Cig.(T.)*.

blodnomíselje, *n.* der Wahnsinn, *Cig.(T.), DZ.*

blọ̑dnost, *f.* der Irrthum, *C.*; v b. napeljati, plačo blodnosti vzeti (= prejeti), *ogr.-Valj. (Rad)*.

blodnotvọ́rje, *n.* das Wahngebilde, *Cig.(T.)*.

blodnovelíčje, *n.* der Größenwahn, *Cig.(T.)*.

blodoũmje, *n.* der Irrsinn, *Lampe(D.)*.

blodovẹ̑rstvọ, *n.* der Irrglaube, *C.*

blọ̑dstvọ, *n.* der Irrthum, *C.*

blọ́ja, *f.* das Gemengsel, das Gepantsch, *C.*; die Kothbrühe, *Jan., C.*

blojénje, *n.* 1) das Herumirren: b. po svet *Cig.*; — 2) das Irrgespräch, das Phantasier *Cig.*; — 3) die Pantscherei, *Cig.*

blũnk, *interj.* plumps! *C.*

blũnkati, am, *vb. impf.* plumpen, *Z.*

blúnkniti, blũnknem, *vb. pf.* plumpen: men v vodo blunkne, *SlN.*

blunkotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* platsch voda blunkoče, *C.*

bòb, bóba, *m.* tudi *coll.* 1) die Saubo (vicia faba); b. iz kropa pobirati = die stanien aus dem Feuer holen, *LjZv.*; bob (v) steno metati, sich vergeblich bemühen manden zu überreden, zu überzeugen; besede so bob v steno pri njem, alles Red ist bei ihm vergeblich; da te mili bob! tausend! *C.*; zdaj sem se iz boba izdrl, kenne ich mich erst aus, *Erj. (Izb. sp.)*; volčji b., die Lupine (lupinus), *Tuš.(B.)*, *No* — divji b., gemeine Fetthenne (sedum ximum), *Velikovec-Josch*; — 2) = fižol, Fižole (phaseolus vulg.), *Soča, Trenta-E (Torb.)*; — 3) kleine, krapfenähnliche Schma kuchen, *Gor.*; — 4) = krompir, *C.*; — kozji, ovčji b., die Geiß-, Schafexcremente,

bóbast, *adj.* bohnenartig, *Cig., Jan.*

bobčèk, čka, *m. dem.* bobek: tudi: bõbček, č *Št.*

bobèk, bka, *m. dem.* bob; das Böhnche etwas einer Bohne Aehnliches: kleine Bo Knospe, kleiner Knollen; bobki, kleine Schma kuchen, *Cig.*; prim. bob 3); — kozji, ov bobki, der Ziegen-, Schafmist; — tudi bõb bka, *Št.*

bọ̑ben, bna, *m.* 1) die Trommel; na bob biti, die Trommel schlagen; toliko znati k kakor zajec na boben; meni filozofija zajcu boben! *Zv.*; b. poje, es wird die Tro mel geschlagen, *Z.*; na boben prodajati, Licitationswege verkaufen; na boben pr fallieren, bankerott werden; na boben so dejali, er hat fallirt; — laški b. = bobni *V., Cig.*; — merski boben, die Maßtromm *DZ.*; — 2) neka bolezen: die Trommelsu (tympanitis), *V.-Cig.*; — 3) „košara plete od vrbovih protov v ribjo lov." *Vide (Št.)-Erj. (Torb.)*; — 4) povodnji b. bobnarica, *Frey.(F.)*.

bọ̑benski, *adj.* Trommel-, *Cig.*

bobentẹ́ti, tím, *vb. impf.* dröhnen, *Jan.*; po strehi bobenti? *Npes.-Glas.*

bóber, bra, *m.* der Biber (castor fiber), *Jan., Erj. (Ž.)*.

bobíca, *f.* die Beere: brinjeva b., *C.*

bobíč, íča, *m. dem.* bob; — die Beere, *C.*

bobíček, čka, *m.* = bobič, *Valj. (Rad)*.

bobíčka, *f. dem.* bobica, bobika, *C.*

bobík, *m.* palica z bučko na koncu; z njo vo kalijo, kadar ribe lovijo, *vzhŠt.*

bobíka, *f.* 1) die Beere: borovica ima bobi *C.*; brinova b., die Wacholderbeere, *Cig.* — 2) die Arzneipille, *Cig.*

(4)
blutav, slab, Gribly (blutavac = slabić) +
Let 893. 2.

bóbati = tepsti, pretepati, zvučalu Enhor
– Štrek. Let. 94. 6. prim. bubati Kor.: bomb-.

boboljnato zelišče ki raste v potoku (A. Janež Jamec župn. p. sv Jakobu na Savi)

boc, m. Dev Rišav.; vse polno boc
ličja: Murško polje, Ogr. (more ...

bôče, eta n. = bôček,
bôček, a beljunec, poglavi umaz
ngast, tud. po obrazu umazan obr
– Pint. Let. 895. 3. bôček-umazan deček ...
bôčka bela ovca, poglavi rjavo maz
Polj.– Pint. Let. 895. 3.
bôčkast, po obrazu umazan; ti bo
bočkasti! Polj: Ž6. vesti bočkast po obr
(Solm.) – Kenda.

bobîncati, am, *vb. impf.* mit Bohnen ſpielen, *C.*

bobînka, *f., pl.* bobinke, die Blattern, *C., M.*; osepnice ali bobinke so mnogo ljudi pomorile, *Let.*

bobíšče, *n.* der Bohnenacker (nach der Ernte).

bôbje, *n. coll.* die Beeren; brinovo bobje, *C.*

bobljáti, âm, *vb. impf.* 1) voda boblja, kadar se v njej mehurčki vzdigajo, *Vrt.*; — 2) unverſtändlich reden, *Cig.*; — 3) fantje hodijo bobljat, t. j. z izpremenjenim glasom mrmrat pesemco pred hišo, kjer so klali, da bi kaj dobili, *Kor.-Kres V., 36.*; = koledovati, *Gor.*

bǫ̑bnanje, *n.* das Trommeln, der Trommelſchlag.

bǫ̑bnar, rja, *m.* der Trommelſchläger.

bǫ̑bnarica, *f.* die Rohrdommel, (ardea stellaris), *Cig., Erj.(Ž.).*

bobnáriti, ârim, *vb. impf.* Trommelſchläger ſein, die Trommel ſchlagen, *C.*

bǫ̑bnast, *adj.* trommelartig; prall, prallig, *V.-Cig.*

bǫ̑bnati, am, *vb, impf.* trommeln, die Trommel ſchlagen; b. na vzbud, Morgenwache (Reveille) ſchlagen, vkup b., Appell ſchlagen, na odhod b., zum Abmarſche ſchlagen, *Cig.*

bobnę̑nje, *n.* dumpfes Getöſe, dumpfes Rollen.

bobnę́ti, ím, *vb. impf.* dumpf rollen, dumpf hallen, dröhnen; voda bobni (pri slapu); bobneča fraza, volltönende Phraſe, *Cig.(T.).*

bobnę́vati, am, *vb, impf.* dumpf zu rollen, zu dröhnen pflegen, *Jan.*

bobnica, *f.* 1) die Pauke, *Guts., Mur., Cig.*; na bobnice biti, die Pauken ſchlagen, *Cig.*; — 2) = bobnič, das Trommelfell im Ohr, *Cig., Jan.*; — 3) die Trommelſucht, die Windſucht, *Cig., Jan.*

bobnič, íča, *m.* das Trommelfell im Ohr, *Cig. (T.), Erj.(Som.), Sen. (Fiz.).*

bobníčar, rja, *m.* der Paukenmacher, *Cig.*; — der Paukenſchläger, *Guts., Mur.*

bobníčarica, *f.* die Paukenſchlägerin, *Vest.*

bobníčen, čna, *adj.* 1) Pauken-: bobnični obroček, der Paukenring, *Cig.*; — 2) bobnična otlina, die Paukenhöhle (im Ohr), b. mrena, das Paukenfell, bobnični žleb, der Paukengang, *Cig.*

bobnílo, *n. Cig., Jan.*, pogl. bobnič.

bobníšče, *n.* der Reſonanzboden, *Cig.*

bóbniti, bôbnem, *vb. pf.* bohnenhart werden, *C.*

bobnjáča, *f.* die Windſucht, *Cig.*; — prim. bobnica 3).

boboráženj, žnja, *m.* die gemeine Kröte (bufo vulgaris), *Zemon (Notr.)-Erj. (Torb.).*

bobotáč, *m.* der Plauderer, der Schwätzer, *V.-Cig., C., Jap.(Prid).*

bobotáti, otâm, ǫ́čem, *vb. impf.* 1) dumpf rollen, *Cig.*; grom boboče, *Zora*; rauſchen: voda boboče v podzemeljske brezdne, *C.*; kopita bobočejo, *C.*; — 2) plappern, ſchwätzen, *V.-Cig., C., Mik., Vrt.*; molitev, kjer se veliko boboče in besedi dela, *Dalm.*

bobotávast, *adj.* plauderhaft, *Cig.*

bobotávost, *f.* die Plauderhaftigkeit, *Cig.*

bobótec, tca, *m.* = škrobotec, der Klappertopf (rhinanthus), *C.*

bobótniti, bobǫ́tnem, *vb. pf.* durch Feuchtigkeit verderben, vermorſchen (o lesu, suknu, moki), *C.*

bobotŕžec, žca, *m.* der Bohnenhändler, *C.*

bobotúlja, *f.* 1) die Plaudertaſche, *Cig.*; — 2) = žličarica, die Löffelente, *Cig.*

bobǫ̑v, *adj.* Bohnen-: bobov cvet, bobova slama; boljša bobova slama, nego prazne jasli, = beſſer etwas als nichts, *Cig.*; tudi: bóbov.

bobǫ̑vec, vca, *m.* 1) die Fetthenne (sedum telephium), *Z.*; — 2) die Bachbunge (veronica beccabunga), *C.*; — 3) die Brunnenkreſſe (nasturtium offic.), *Cig.*; — 4) bóbovec, das Bohnerz, *Erj.(Min.).*

bobovíca, *f.* das Bohnenſtroh, *Cig., Jan.*

bobovína, *f.* das Bohnenſtroh, *Cig., C.*; tudi: bobǫ̑vina, *Valj.(Rad).*

bobovíšče, *n.* der Bohnenacker (nach der Ernte), *Cig., Jan.*

bobǫ̑vka, *f.* = bobovina, *C.*

bobǫ̑vnast, *adj.* bohnenförmig, *Cig.*

bobovnica, *f.* das Bohnenſtroh, *Mur., Valj. (Rad).*

bobǫ̑vnik, *m.* 1) die Bachbunge (veronica beccabunga), *Cig., Medv.(Rok.)*; — 2) die Brunnenkreſſe (nasturtium offic.), *Dict., Jan., Hip.(Orb.), C., Kr.*

bobovnják, *m.* = bobovnik 1), *Tuš.(B.), Josch.*

bobǫ̑vščina, *f.* 1) das Bohnenſtroh, *M.*; — 2) Name einer Apfel- und einer Kartoffelgattung, *C.*

bǫ̑breg, *m.* 1) nav. *pl.* bobregi (bobreki) die Niere, *C.*; — 2) der Fichten- oder Tannenzapfen, *Valj.(Rad)*; ← pogl. bubreg.

bóbrov, *adj.* vom Biber, *Ci ., Jan.*

bobrovína, *f.* 1) der Biberbalg, *Cig.*; — 2) das Bibergeil, *Jan., Erj.(Ž.).*

bǫ̑ca, *f.* = bokal, die Maß, *BlKr.*; — prim. it. boccia (bozza) Flaſche.

bocek, bocati, pogl. bodc . . .

1. **bòč**, bóča, *m.* ein Bergvorſprung, eine bauchige Berghöhe, *C.*; die Ausbauchung (z. B. eines Steines), *C.*; — prim. bok.

2. **bòč**, *m.* ein mit einem hölzernen Kaſten umzimmerter Feldbrunnen, *V.-Cig., Polj.*; — prim. 1. beč, 2. buč.

bóčen, čna, *adj.* 1) Seiten-: bočna stena, die Seitenwand, *Cig.(T.)*; — 2) gewölbt, *Zora.*

bočína, *f.* der Bauch (eines Gefäßes), *Z., DZ.*

bóčiti, ím, *vb. impf.* convex machen, *Z.*; — b. se, ſich bauchen; deska se boči, das Brett wirft ſich, *Fr.-C.*; lesena streha se boči, *zapŠt.*

bǫ̑čka, *f.* = ovca „ob očeh" rumenkasta (nam. obočka), *Vas Krn-Erj.(Torb.).*

bǫ̑čki, *adv.* ſeitwärts, *C., Mik.*

bǫ̑čnat, *adj.* convex, *C.*

bočnica, *f.* 1) das Seitenſtück von einem Gegenſtande, *C.*; das Flankenbrett, *Jan.*; — 2) = pakrog, *Cig., Jan.*

bočník, *m.* das Flankenſtück, das Seitentheil (beim Rind), *C.*

bǫ̑d, *m.* das Stechen (eine Krankheit), *Cv.*

bodáč, *m.* ſtößiger Ochs, *Mur.*

bodák, *m.* 1) die Stechwaffe, *Jan.*; das Bajonnett, *Z.*; — 2) die Distel, *C.*

bodálce, *n.* der Dolch, *Cig.*, *Jan.*

bodálčar, rja, *m.* der Dolchmacher, *Cig.*

bôdalica, *f.* das Pfriemengras (stipa), (bud-) *C.*, *Medv.(Rok.)*.

bodálo, *n.* 1) der Dolch, *Cig.*, *Jan.*, *Levst. (Nauk)*, *nk.*; — 2) bôdalo, kdor samo boda in nič ne opravi, schlechter Schuster, Schneider, ein Pfuscher, (bud-) *C.*

bôdati, am, *vb. impf.* stechen: trava boda, *C.*; z nitjo boda, kdor ne more vdejati, *C.*; mit der Nadel Stiche machen, *C.*; z mašino se hitro šiva, to bi pa moral človek počasi bodati („budati"), *jvzhŠt.*; — erfolglos arbeiten, *C.*; stümpern, (bud-) *V.-Cig.*, *Notr.*

bôdcati, am, *vb. impf.* hervorstechen, hervorwachsen, (o travi, lasih), (boc-) *C.*, *M.*

bôdcek, cka, *m.* 1) der Stachel, *Cig.*; — 2) die Nadel (der Nadelhölzer), *Cig.*; — 3) der erste Ansatz der Feder eines jungen Vogels, (bocek) *Cig.*

bodcíka, *f.* neka riba: der Stör, *C.*

bôdcka, *f.* = bodcek 1), *C.*

bôdckati, am, *vb. impf.* sticheln, *SlN.*

bôdckovec, vca, *m.* der Nadelbaum, *Cig.*, *C.*

bôdckovje, *n.* die Waldstreu vom Nadelholz, *Cig.*

bôdčec, čeca, *m.* der Stechdorn (paliurus aculeatus), (bočec) *Boršt v Istri-Erj. (Torb.)*.

bôdčica, *f. dem.* bodcka; *pl.* bodčice, die Waldstreu des Nadelholzes, *Z.*, („bučice", *Zil.-Jarn.[Rok.]*).

bôdec, dca, *m.* 1) ein stechendes Ding, der Stachel, *Cig.*, *Jan.*; ježevi bodci, *Z.*; — 2) die Nadel (der Nadelhölzer), *Z.*; — die Achel, *Trst.(Let.)*; — die Hauhechel (ononis spinosa), *C.*; — 3) bodci, der erste Ansatz von Federn bei Vögeln, *Z.*, *jvzhŠt.*; — 4) das Schamglied des Mannes, *C.*; — 5) der Stich, *Jan.*, *Zora*; s tremi smrtnimi bodci, mit drei tödtlichen Stichen, *Vod.(Izb. sp.)*; — das Stechen: bodec v očesu, *Žnid.*; — das Seitenstechen (pleuritis), *Habd.*, *BlKr.*

bodéč, déča, *adj.* stechend: bodeče trnje.

bodéčevka, *f.* die Stachelbeere (ribes grossularia), *Mur.*, *C.*

bodečíca, *f.* das Seitenstechen (pleuritis), *Valj. (Rad)*.

bôdek, dka, *m.* 1) der Borst (die Spitze), *Jan.*; die Nadel (am Baume), *Jan.*; — 2) der Stich, *Jan.*

bôdelj, dlja, *m.* = bodec 1): ježevi bodlji, die Stacheln des Igels, *Levst. (Zb. sp.)*.

bodeljščák, *m.* eine Distelart, *C.*

bodênec, nca, *m.* 1) die Wimmer, *C.* (morda pravilna oblika za: bedenec); — 2) bódenec, der Schmerzstich, *Mur.*

bodenída, *f.* das Stechen (bolezen), *C.*

bodénje, *n.* das Stechen.

bôder, dra, *adj.* heiter, munter, muthig, *Jan.*, *Šol.*, *Cig.(T.)*; bodri možakarji so naglo razsodili, *LjZv.*; Rad gledam ti v valove bodre, *Greg.*; — iz rus.

bôdež, *m.* 1) der Dolch, das Schwert, *Hab.*, *Jan.*, *C.*; — 2) der Kurbelspieß, *C.*; — die Hauhechel (ononis spinosa), *C.*; — bôdež, langsamer Arbeiter, *C.*; prim. bodo.

bodíc, *m.* trnjavi b., die feindornige Felsschnecke (murex tenuispina), *Erj.(Z.)*.

bodíca, *f.* der Stachel (z. B. des Brombeerstrauches), *C.*

bodícati, am, *vb. impf.* sticheln, *C.*, *Z.*

bodíceniti, bodîcenem, *vb. pf.* stechen, *C.*; z igli b. koga, *Npes.-Vraz.*

bodíč, íča, *m.* 1) die Baumnadel, *C.*; — 2) Spitzklette (xanthium spinosum), *Podgorje Istri-Erj.(Torb.)*; — 3) die Eberwurz (carlina acaulis), *Dolenji Kras-Erj.(Torb.)*.

bodíčevje, *n.* 1) die Waldstreu vom Nadelholz, *Cig.*, *C.*; — 2) der Ginster (genista germanica), *Jan.*, *Cig.*; — 3) die Mannstreu (eryngium).

bodîčje, *n.* 1) = bodičevje, 1) *C.*, *Bes.*; — die Stechpalme (ilex aquifolium), *Medv.(Rok.)*; — die Spitzklette (xanthium spinosum), *Štre.*

bodíka, *f.* 1) spitzblättriger Spargel (asparagus acutifolius), *Malhinje-Erj.(Torb.)*; — 2) die Stechpalme (ilex aquifolium), *C.*

bódikaj, česa, I. *pron.* etwas Geringes, Nichtsnutziges, Schlechtes: b. govoriti, za bodikaj imeti, *C.*, *vzhŠt.*; — II. *adj. indecl.* geringe, nichtsnutzig, schlecht: bodikaj ljudstvo, b. človek, b. trava, *C.*, *vzhŠt.*

bódikak, *adj.* = bodikakšen, *C.*, *vzhŠt.*

bódikakši, *adj.* = bodikakšen, *C.*, *vzhŠt.*

bódikakšen, šna, *adj.* gering, schlecht, *C.*, *vzhŠt.*

bódikakšnost, *f.* die schlechte Beschaffenheit, *C.*

bódikam, *adv.* b. hoditi, gemeine, unanständige Orte besuchen, *C.*, *vzhŠt.*

bódikde, *adv.* an gemeinen, unanständigen Orten, *C.*, *vzhŠt.*

bodíkce, *n.* kleiner Pfriem, *Cig.*; — der Speil, *Cig.*

bodîl, *m.* der Stechspaten *Kras-Erj. (Torb.)*; — prim. it. badile, Schaufel.

bodílj, *m.* die Lungenentzündung, *Sv. Luci na Mostu-Erj. (Torb.)*.

bodílo, *n.* der Stachel, *C.*, *M.*; bodilo na trnu, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; — die Bohrahle, der Pfriem, *Cig.*, *Jan.*; v uganki: šilo, bodilo, po hodilo, ni pilo ne jelo, pa vendar živel (ali: pa vendar debelo), = kostanjeva ježica, *jvzhŠt.*; — die Stechwaffe, *Cig.*, *Jan.*

bôdkati, am, *vb. impf.* kleine Stiche machen, *Valj. (Rad)*.

bódljaj, *m.* 1) der Stich, *Mur.*, *Jan.*; — *pl.* bodljâji, das Seitenstechen; prsni bodljaj, das Stechen in der Brust, *Cig.*

bodljâjščak, *m.* eine Art Distel, *C.*

bodljàk, *m.* 1) die Distel, *C.*; — 2) = glog, der Weißdorn, *C.*

bodljár, rja, *m.* der Stachelkäfer (mordella fasciata), *Erj. (Z.)*

bódljáti, âm, *vb. impf.* 1) kleine Stiche machen, langsam arbeiten, (bud-) *C.*; — 2) anstechen, klobase b., (budlati) *Mik. V. G. II. 470.*

bodljíka, *f.* 1) der Stachel, *Cig.(T.)*; (pos. p rastlinah), *C.*; — 2) die Distel, *Jan.*

bodrea Nadelspitze Podzemelj (Blth.)
Let. 893. 3.

bódikaj ali mánje ríčí (spravke in izdevki)
gp. Čas. 3. 39. í. nar. 8. 73.

bódečje zbójedrevce Ilex Aquifolium (Ilex aquifolium)

bodlika r. hamus cathartica, Prim. Sil.

bódnéti = vbosti, Bltr. Šašelj Dšv. 1915, 108.

bodulja J. Ansflingen (stomorjó calcibrans) Erj. (Z 361)

bogāneca - vchogredelgasta l.
m. Bor. (Bobrava) — Zb. II. 28. prim. bog
Let. 887, 160. m Ljžv. 389, 98.

bodljíkav, *adj.* ſtachelig: bodljikava trava, *Vrt.*; bodljikavo trnje, *ZgD.*

bodljíkovje, *n. coll.* Diſteln, *Jan.*

bodljiv, iva, *adj.* 1) ſtößig: b. vol, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) ſtachelig, ſtechend, *Cig.*; bodljiva odeja smreke, *Vrt.*; bodljive zeli, *LjZv.*

bodljívec, vca, *m.* 1) der Stoßochs, *C.*; — 2) die Stacheldolde, *C.*

bodljívka, *f. C.*, pogl. bodljar.

bodljívost, *f.* die Stößigkeit, *Mur.*

bodník, *m.* = bajonet, *Cig.*

bodòč, óča *adj. (part.)* zukünftig, *Jan., nk.*

bodǫ̑čnik, *m.* das Futurum (gramm.), *Raič (Let.).*

bodǫ́čnost, *f.* die Zukunft, *Jan., nk.*

bodoglâvec, vca, *m.* die Kugeldiſtel (echinops), *C.*

bodonéža, *f.* die Eberwurz (carlina acaulis), *Z.*; lepocvetna b., *Glas.*

bódor, *m.* der Stich, *Meg.*

bodrénje, *n.* die Aufmunterung, *Cig.(T.)*; — prim. bodriti.

bodrílǫ, *n.* die Aufmunterung, *Cig.(T.), Navr. (Spom.)*; — prim. bodriti.

bodríti, ím, *vb. impf.* ermuntern, *nk.*; osrčavati in b. koga, *LjZv.*; — iz rus.

bǫ̑g, bogà, *m.* 1) der Gott; lažnjivi, krivi bogovi, die falſchen Götter, Götzen; služite drugim bogom, *Dalm.*; — pomni: zlega boga uživa z menoj vred, es geht ihm ſchlecht, wie mir, *BlKr.-M.*; — Bog, Gott (der Chriſten); Boga moliti, beten; Bogu služiti, Gott dienen; Bog oče, Gott Vater; Bog človek, Bog in človek, der Gottmenſch, *Jan.*; — tak hrup je, da ni grmečega Boga slišati (čuti), von zu großem Lärm hört man den Donner nicht, *Z., Levst.(Zb. sp.)*; — v rekih o pozdravljanju: (prihajočemu ali sploh temu, s katerim smo se sešli): Bog te sprimi, (vzprimi), grüß dich Gott! *Cig., Jan.*; (prim. Bog vas primi! *Alas.*; „buge waz primi gralva Venus!“ tako je pozdravil l. 1227. koroški knez s svojimi vitezi Ulrika Lichtensteinskega, ki je kot Venera oblečen potoval, *Kres, 1882, 177.)*; (pri ločitvi:) z Bogom! adieu! lebe wohl! Bog te obvaruj! behüt' dich Gott! Bog s teboj! Bog z vami! Gott befohlen! *Cig.*; („Bog z vami“ je odgovor na „Bog vas primi“, *Alas.)*; z Bogom ostani, Gott befohlen! (pri srečevanju:) dobro jutro Bog daj! odzdrav je: Bog ga daj! (tudi samo: Bog! *Levst. [M.])*; zato: Boga povedati, *C.*; komu Boga dati (davati), grüßen: srečal me je, ali ni mi Boga dal, *Z., Npes. - Vraz*; (delavcem:) Bog daj dobro srečo! Bog daj srečo! Glück zu! Glück auf! (uživajočim kako jed:) Bog blagoslovi (žegnaj)! (počivajočim:) Bog daj srečo k počivanju! Bog daj dober počitek! (o napivanju:) Bog živi! Gott erhalte! mozi ti Bog! („masti bog“) *Guts.*; prim. moči; (ako kdo kihne:) Bog pomagaj! zur Geneſung! (v vzklikih:) Ti moj Bog! Bog pomagaj, da si tako nagle jeze! Bog mu daj zdravje, on mi je veliko dobrega storil! Bog mu daj dobro, tam kjer je! hvala Bogu! bodi ga Bog zahvaljen! Gott ſei Dank dafür! Boga zahvali, da si toliko dobil! skrajšano: „Bog“, za: „Bog bodi hvaljen“, ali kaj takega: Bog, da je tako, gottlob (ein Glück, ich bin froh, ich bin zufrieden), daſs es ſo iſt; Bog, da si prišel! Bog, da te ni videl! sam Bog, da nisem tega izgubil! *Levst.(M.)*; še Bog, da je toliko; gottlob, daſs es ſo viel iſt, *jv̨hŠt.*; Kruha b'ti dala, Ajdov je. „Ljubica moja, Bog, da je!“ *Vod.(Pes.)*; še Bog, če mu bomo hoteli žlico dati, *LjZv.*; Bog se usmili! Bogu se smili! Gott erbarme ſich! tak je bil, da se Bogu smili! er ſah aus, daſs es Gott erbarme! bodi Bogu potoženo! Gott ſei es geklagt! Bog hotel! wollte Gott! Bog dal, da bi bilo tako, gebe Gott, daſs es ſich ſo verhalte! Bog daj! geb' es Gott! Bog pomozi! helfe Gott! ako (če) Bog da! ſo Gott will! naj pa bo z Bogom! ſo ſei es denn in Gottes Namen, *Levst.(M.)*; Bog ve! weiß Gott! Bog ve, kdo, Bog ve, kam itd.; vedi si ga Bog, kje vedno tiči! Bog sam vedi, kaj bo iz tega! nosi se, kakor bi bila Bog si jo vedi kaj, *Vrt.*; Bog ne daj! Bog ne zadeni! Bog obvaruj! Bog prenesi! Bog odvrni! Gott behüte! Gott bewahre! Bog tega varuj! daß verhüte Gott! (Bognasvaruj, *subst.*; der Gottſeibeiuns, *Jurč.*; strah imeti pred čim, kakor Bognasvaruj pred križem, *SlN.*); Bog in sv. božji križ! Bog bodi pri nas in sveti vtorek! (sreda itd., kakeršen dan si je tedaj, kadar se to govorí; a tako govore največ tedaj, kadar odvračajo od sebe čarodejsko moč, in to se imenuje „dan izgovoriti“, *Levst. [Rok.])*; za Boga svetega! za Boga milega! za Boga! um Gottes Willen! (poglej vsaj, skozi Bog! *Dalm.*; za skozi Bog! *Prim., Kras*; po it. „per Dio!“ napačno narejeno); (o zagotavljanju, zaklinjanju:) Bog in duša! bei meiner Treue! *Cig.*; Bog me! (bogme!) = ſo wahr mich Gott ſtrafe! bei Gott! Bog me, da je res! Bog mi je priča! — „pod milim Bogom“ se pristavlja v podkrepljanje kakega nikanja; n. pr. nima pod milim Bogom nič opraviti; er hat auf Gottes Erdboden nichts zu thun; — v Boga ime (vbogajme) dati kaj, ein Almoſen geben; rad v Boga ime daje; — 2) die geweihte Hoſtie: župnik je nekam šel z Bogom, (gieng verſehen); — 3) das Gottesbild: držiš se, kakor lipov bog! = du thuſt ſo hölzern! bogove prodajati, Kruzifixe verkaufen; — 4) bog stari, die Gottesanbeterin (mantis religiosa), *Kras-Erj.(Torb.).*

bogabojèč, éča, *adj.* gottesfürchtig, (= Boga boječ [se]).

bogabojéčen, čna, *adj.* = bogaboječ, *Jan.* bogaboječno živeti, *Schönl.*

bogabojéčnost, *f.* die Gottesfurcht.

bogabojéčost, *f.* = bogaboječnost, *Jan., Jap. (Sv. p.).*

1. **bogâstvǫ,** *n.* = boštvo, die Gottheit, *Dict., Trub., Dalm.*; njegovo meso je z bogastvom združeno, *Krelj.*; (v treh osebah) in v enem samem edinem bogastvu, *Kast.(Rož.).*

2. **bogâstvọ**, *n.* — pogl. bogatstvo.

bogàt, áta, *adj.* reich; bogata nevesta; bogata dežela; bogato oblečen biti, reich, prächtig gekleidet sein; — bogato se oženiti (omožiti), eine reiche Partie machen; bo bogat, kakor pes rogat, = er wird nie reich sein, *Guts.*; bogat s čim, *Met.. Mik.*; bogat s čredami, herdenreich, *Jan.*· bogate s sladkim medom čebele, *Kast.(N. C.)*; loka z dišečimi rožami bogata, eine Au, reich an duftenden Blumen, *Ravn.-Mik.*; bogat s čednostmi, tugendreich, *Jan.*; bogat z učilniško omiko, *Levst.(LjZv.)*; — zlata bogat, goldreich, bogat slavnih del, thatenreich, *Cig., nk.*; — reichlich: bogata žetev, bogati zakladi; bogata ruda, derbes Erz, *Cig.*; — tudi: bógat, áta, *Št.*

1. **bogatâj**, *m. Pohl.-Valj.(Rad), LjZv.*, pogl. bogatej.

2. **bogatâj**, *m. Cig., Jan., M.*, pogl. bogotaj.

bogatáš, *m.* der Reiche, *C., jvzhŠt.*

bogatáški, *adj.* Reichen gehörig, nach Art reicher Leute, *Zora.*

bogatáštvọ, *n. coll.* die Reichen, *Zora,*

bogátec, tca, *m.* der Reiche.

bogátej, *m.* = bogatin, bogatec, *Jarn.*

bogatẹ̑nje, *n.* das Reichwerden.

bogatẹ́ti, ím, *vb. impf.* reich werden.

bọ̑gati, am, *vb. impf.* 1) = ubogati, folgen, *Jan., Št.*; — pšenica me boga, gedeiht, *SlGor.-C.*; — 2) b. se s kom, mit jemandem friedlich auskommen, *Cig.*; prim. pobogati se; — 3) b. se, sich schicken: boga se ti, *Gor.*; Dunajčanom se boga, es geschieht den Wienern recht, *ZgD.*; — iz nem. folgen.

bogatíca, *f.* die Reiche, *Zora, Z.*

bogatíja, *f.* der Reichthum.

bogatílen, lna, *adj.* bereichernd, *Cig.*

bogatîn, *m.* der Reiche.

bogatînec, nca. *m.* der Reiche.

bogatînka, *f.* die Reiche.

bogatînski, *adj.* reichen Leuten gehörig, nach Art reicher Leute.

bogátiti, bogátim, *vb. impf.* reich machen, bereichern; b. se, sich bereichern.

bogatîvec, vca, *m.* der Bereicherer, *Cig.*

bogatováti, újem, *vb. impf.* den Reichen spielen, *Mur.*

bogâtstvọ, *n.* der Reichthum; b. v živini, der Herdenreichthum, b. v besedah, der Wortreichthum, *Cig.*; kjer je bogatstvo, je eden hudič, kjer je uboštvo, tam jih je pa sedem, *M.*; — govori in piše se nav. bogastvo.

bogatúh, *m.* der Reiche (zaničlj.), *Mur., Cig., Jan., Ravn.*

bogâtuš, *m.* = bogatuh, *kajk.-Valj.(Rad).*

bogčarîja, *f. coll.* die Armen, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. 2. bogec.

1. **bọ̑gec**, gca, *m. dem.* bog; 1) der liebe Herrgott; — das Crucifix; — 2) der Götze, *Habd.-Mik., C., ogr.-Valj.(Rad)*; — 3) die Gottesanbeterin (mantis religiosa), *Goriš.-Erj. (Torb.).*

2. **bọ̑gec**, gca, *m.* = ubožec, *vzhŠt.*

bọ̑gek, geka, *m. C., Valj.(Rad)*; pogl. 1. bogec.

1. **bogíca**, *f.* nam. božica, = boginja, *G. C., ogr.-Valj.(Rad).*

2. **bogíca**, *f.* die Bettlerin, *kajk.-Valj.(Rad)*; prim. 2. bogec.

bogîčkati, am, *vb. impf.* = neko pastirsko igro igrati, *Mursko polje-Vest. I. 140*; (pr. bogečkati, Pfänder spielen, *Cig.*).

bogínja, 1) die Göttin; on je boginjo vprašal in ne vprašal Gospoda, *Dalm.*; bọ̑ginja, *Pr.* — 2) die Wahrsagerin, *Mik.* — 3) neka gosenica, *Ravn.-Cig.*; (prim. bohinja, neka gosenica zelena z rožičem, *Kr.-Valj.[Rad.]*

bọ̑gmanje, *n.* das Betheuern mittelst des Andruckes: bogme.

bọ̑gmati se, am se, *vb. impf.* mit bogme betheuern: kaj se zmerom bogmaš? *vzh. Bl.Kr.*

bọ̑gme, *interj.* = Bog me (dopolniti je k glagol v imperativu); bogme, da je tak *na vzhodu*; — tudi hs.

bọ̑gmej, *m.* der gerne mit bogme betheuert, *Pr.*

bogobọ́jen, jna, *adj.* gottesfürchtig, *Jan., L.*; bogobojni mladeniči, *Cv.*; — stsl.

bogobọ́jnost, *f.* die Gottesfurcht, *Jan.*

bogobọ̑rec, rca, *m.* der Gotteskämpfer, *Cig.* — stsl.

bogočásten, tna, *adj.* Gott ehrend, *Cig.*; b. d. *Burg.*; gottesdienstlich, *Jan.*

bogočâstje, *n.* die Gottesverehrung, der religiöse Cultus, *Jan., Cig.(T.), nk.*; minister za in uk, *DZ.*

bogočâstvọ, *n.* = bogočastje, *Cig.*

bogočlóvẹk, ẹ́ka, *m.* der Gottmensch, *Cig.* stsl.

bogohûlec, lca, *m.* = bogohulnik, *Jan.*

bogohúlen, lna, *adj.* gotteslästerlich, *Jan.*; stsl.

bogohûlnik, *m.* der Gotteslästerer, *Cig.*; — st.

bogohûlstvọ, *n.* die Gotteslästerung, die Blasphemie, *Jan., Nov.*; — stsl.

bogohvâlen, lna, *adj.* gottdankend: bogohvalen dar, das Dankopfer, *Cig., Burg.*

bogohvâlnik, *m.* der Gottesverehrer, *Cig.*

bogoklẹ́ten, tna, *adj.* gotteslästerlich, *nk.*

bogoklẹ̑tje, *n.* die Gotteslästerung, *Jan.*

bogoklẹ̑tnik, *m.* der Gotteslästerer, *LjZv.*

bogoklẹ̑tstvọ, *n.* die Gotteslästerung, *Mur. Cig., Zora.*

bogoklẹ̑vec, vca, *m. Mur., Jan.*, pogl. bogokletnik.

bogoljùb, ljúba, *m.* der Gottliebende, *Jan.*

bogoljûbec, *m.* der Gottliebende, *Mur., Jan.*

bogoljúben, bna, *adj.* gottliebend, fromm, *Jan. nk.*; bogoljubno delo, *Cig.*

bogoljûbje, *n.* die Liebe zu Gott, die Frömmigkeit, *M.*

bogoljúbnost, *f.* die Frömmigkeit, *Cig., Jan.*

bogomîl, íla, *m.* der Bogomile, *nk.*; bogomili so bili razkolniki pravoslavne cerkve v dv. najstem stoletju.

bogomîl, íla, *adj.* fromm, *Meg.-Mik., Jan.* bogomili bratje, bogomile sestre = usmiljeni bratje, usmiljene sestre, *Cig.*; — hs.

bogomîlec, lca, *m.* = bogomil, der Bogomile, *Let.*

bógcati (o obroči) zahvali, Kadar n. pr.
po jedi Bogcа zahvali z nekami vkup
Aleskaje), Gor. (St. Gothard) — Zb. II. 28.

bogomîlka, *f.* die Bogomilin, *Let.*
bogomîlski, *adj.* Bogomilen-, *Let., Cv.*
bogomîlstvǫ, *n.* das Bogomilenthum, *Cv.*
bogomíselǹ, selna, *adj.* beſchaulich, *Cig., Jan., Cv.*; — polj.
bogomíselnost, *f.* die Beſchaulichkeit, *Cig.*
bogomǫ́der, dra, *adj.* göttlich weiſe: bogomodri mladenič, *Cv.*
bogomǫ́drost, *f.* die Gottweisheit, die Theoſophie, *V.-Cig.*
bogomǫ̑lja, *f.* 1) das Bethaus, *Jan., C., Bes., Cv.*; der Andachtsraum, das Oratorium, *C., Levst. (Pril.)*; — 2) *m. et f.* der Frömmler, die Frömmlerin, *BlKr.*
bogomǫ̑ljec, ljca, *m.* der Beter, *Mur., Jan.*; — der Betbruder, *Cig.*
bogomǫ́ljen, ljna, *adj.* gerne betend, fromm, *Jan., jvzhŠt.*; bogomoljni menih, *Cv.*
bogomǫ̑ljka, *f.* 1) die Betſchweſter: taka bogomoljka ni za kneza, *Cv.*; — 2) die Gottesanbeterin, die Fangheuſchrecke (mantis religiosa), *Erj. (Ž.)*.
bogomǫ̀r, mǫ́ra, *m.* der Gottesmord, *ZgD.*
bogonerǫ́den, dna, *adj.* gottlos, *M.*; (boganer-) *Dict.*; bogonerodno živeti, *Jsvkr.*; — prim. 2. roditi.
bogoobrázen, zna, *adj.* als Gottes Ebenbild geſchaffen: Ustvarjeni ded naš bogoobrazni, (Adam), *Levst. (Zb. sp.)*.
bogopozábeǹ, bna, *adj.* gottvergeſſen, *Cig.*
bogopozábnost, *f.* die Gottvergeſſenheit, *Cig.*
bogoprǫ́sen, sna, *adj.* -sni dar, das Bittopfer, *Cig., Burg.*
bogorǫ́den, dna, *adj.* fromm, gottſelig, *V.-Cig., Jan., Jsvkr.*
bogorodíca, *f.* die Gottesgebärerin, *Jan., Vrt., kajk.-Valj. (Rad)*.
bogorǫ̑dje, *n.* die Theogonie, *Cig., Jan.*
bogorodníca, *f.* die Gottesgebärerin, *Cig.*
bogorǫ́dnost, *f.* die Frömmigkeit, *Cig.*; šesti (dar sv. duha) je dar bogorodnosti, *Schönl.*; službe bogorodnosti, *Kast. (N. C.)*; Jakobova b., *Jsvkr.*
bogorǫ̑dstvǫ, *n.* = bogorodje, *Cig.*
bogorǫ́pen, pna, *adj.* gottesräuberiſch, *Cv.*
bogoskrúnec, nca, *m.* der Gotteslästerer, *nk.*
bogoskrúnstvǫ, *n.* die Gotteslästerung, *nk.*
bogosláven, vna, *adj.* Gott preiſend, *Cig.*
bogoslâvje, *n.* die Gottesverehrung, *Cig.*
bogoslòv, slóva, *m.* = bogoslovec, *Mur., Cv.*
bogoslǫ̑vec, vca, *m.* der Theologe, *Cig., Jan., nk.*
bogoslǫ́ven, vna, *adj.* theologiſch, *Cig., Jan., nk.*
bogoslǫ̑vje, *n.* die Theologie, die Gottesgelehrſamkeit, *Mur., Cig., Jan., nk.*
bogoslǫ̑vnica, *f.* die theologiſche Anſtalt, *Jan., C., nk.*
bogoslǫ̑vski, *adj.* theologiſch, *Mur., nk.*
bogoslǫ̑vstvǫ, *n.* = bogoslovje, *Mur., Jan., nk.*
bogoslúžben, bna, *adj.* gottesdienſtlich, *Šol., Zora.*
bogoslúžen, žna, *adj.* 1) fromm, religiös; — 2) = bogoslužben, *Jan.*
bogoslúžiti, im, *vb. impf.* bogoslužen biti, *LjZv.*
bogoslûžje, *n.* der Gottesdienſt, der Cultus, *Cig.*
bogoslúžnost, *f.* die Frömmigkeit, die Religioſität.
bogospráven, vna, *adj.* Gott verſöhnend: bogospravni dar, das Verſöhnungsopfer, *Cig., Burg.*
bogosprâvnik, *m.* der Gottverſöhner, *Cig.*
bogosprijệm, *m.* der Willkomm (bogosprem, *Mik. V. G. II. 42.*).
bogosprijệmati, mljem, mam, *vb. impf.* willkommen heißen, *Cig., Jan.*
bogosprijẹ́ti, -prímen, *vb. pf.* willkommen heißen: b. koga, *Cig., Jan.*
bogosprîmek, mka, *m.* der Willkomm, *Cig., Jan.*
bogotàj, tája, *m.* der Gottesleugner, der Atheiſt, *Jan., Cig. (T.), Ravn.*
bogotâjec, jca, *m.* = bogotaj, *Cig., Jan., nk.*
bogotájen, jna, *adj.* gottesleugneriſch, atheiſtiſch, *Jan., nk.*
bogotâjka, *f.* die Gottesleugnerin, *Z., nk.*
bogotâjnik, *m.* = bogotaj, *Cig.*
bogotâjski, *adj.* gottesleugneriſch, *Z., nk.*
bogotâjstvǫ, *n.* die Gottesleugnung, der Atheismus, *Jan., Cig. (T.), nk.*
bogovânje, *n.* 1) das Götterleben, *Cig.*; — 2) das Wahrſagen, *Cig., M., Boh., Jap. (Sv. p.), Vrt.*; bogovanje in copranje, *Dalm.*
bogováti, újem, *vb. impf.* 1) als Gott herrſchen, *C.*: človek snuje, Bog boguje, *Vrt., SlN.*; — 2) wahrſagen, *Guts., Jan., Trub., Dalm., Boh.*; — vermuthen, errathen, *Meg.*; — prim. lat. divinare, *C.*
bogovâvec, vca, *m.* der Wahrſager, *Cig.*
bogovâvka, *f.* die Wahrſagerin, *Cig.*
bógovec, vca, *m.* der Wahrſager, *Dict., Cig., Dalm., Kast.* — 2) das Heiligenbildchen, *Tolm.*
bogovẹ̑rec, rca, *m.* = bogovernik, *Jan.*
bogovẹ́ren, rna, *adj.* deiſtiſch, *Cig.*
bogovẹ̑rje, *n.* der Gottesglaube, *Cig. (T.)*
bogovẹ̑rnik, *m.* der Gottesgläubige, *Cig.*
bogovẹ̑rstvǫ, *n.* der Gottesglaube, der Deismus, *Cig.*
bogovládeǹ, dna, *adj.* theokratiſch, *Cig., Jan.*
bogovlâdje, *n.* die Theokratie, *Cig. (T.)*.
bógovniček, čka, *m.* hlebček kruha (bogovniške dele beračem ob „žegnanju"), *Gor.*
bogǫ̑vstvǫ, *n.* das Götterthum, *Cig., Jan.*
bogozaničeváten, tna, *adj.* gotteslästerlich, *Cig.*
bogozárnost, *f.* göttlicher Glanz, *Levst. (Zb. sp.)*.
bogoznânec, nca, *m.* der Gottesgelehrte, *Mur., Cig., Jan.*
bogoznânje, *n.* die Gottesgelehrtheit, die Theologie, *V.-Cig.*
bogoznânstvǫ, *n.* die Gottesgelehrtheit, *Cig., Jan.*
bôgstvǫ, *n.* = boštvo (Gottheit), *Jan., Bas., Pohl., ogr.-Valj. (Rad), Preš.*
bòh, bóha, *m.* der noch ungeſchnittene Speck, die Speckſeite; cel b., pol boha, *Z.*; celi bohi slanine, *Cv.*; mačko k bohu za varha postaviti = Dieben etwas anvertrauen, *Met.*; — iz nem.; prim. tirol. bachn.
bóha, *interj.* = oha, voha, *BlKr.*
boháti, ȃm, *vb. impf.* 1) entzweiquetſchen, entzweiplatzen machen: b. češplje, *C., Valj.*

(Rad), Gor.; b. se, aufspringen, platzen: češplje se bohajo, *Z.*; — 2) mästen: trebuh, prašiče b., *C.*; — prim. boh.

bohînjec, njca, *m.* neka vrsta fižola.

bohînjka, *f.* der Wocheinit, *Erj.(Min).*

bohôt, *f.* die Überfülle, *Jan.*

bohotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* schnell, üppig emporschießen (o rastlinah), *BlKr.*; b. in rasti, *C.*

bohóten, tna, *adj.* üppig; bohotno rasti, emporwuchern; b. polje, -tni travniki, *M., C.*; bohotno bilje, *C.*; bohotno perje, *Cv.*

bohotéti, ím, *vb. impf.* üppig sein, strotzen, *Jan.*

bohótnost, *f.* die Üppigkeit, *Jan., nk.*

bohtéti, ím, *vb. impf.* üppig wachsen, *vrhŠt.*

bòj, *adv.* = bojda, *C.*

bòj, bója, *m.* 1) der Kampf; hud boj, ein heftiger Kampf; na boj iti, in den Kampf ziehen; b. biti, bojevati, einen Kampf kämpfen, *Preš., nk.*; b. razločiti, den Kampf entscheiden, *Npes.-Cig.(T.), M.*; boja željen, kampfbegierig; je (ni) za boj, er ist (nicht) kampffähig; b. na pesti, der Faustkampf, *Cig.*; b. za obstanek, der Kampf ums Dasein, *Cig.(T.), nk.*; der Zank, Handel, kreg in boj imeti, *C.*

bója, *f.* die Farbe, *Jan., nk.*; — iz hs. od tur. boja die Farbe.

bojáč, *m.* = pretepač, *GBrda.*

bojàk, *m.* der Kämpfer, der Streiter, der Krieger, *Jarn., Danj.-Mik., Poh.*

bojàn, ána, *m.* der Rinderhirt, (= čeh) *ob Muri-C.*; — prim. bojtar.

bojár, ára, *m.* der Bojare, *Cig., Jan.*; — rus.; prim. boljar.

bojáriti, ârim, *vb. impf.* = barvati, *Mur., Jan., Kos.*; — prim. boja.

bojárski, *adj.* Bojaren-.

bojáti se, ím se, *vb. impf.* = bati se, *Mur., Mik., Dalm., ogr.-Let., Polj.*

bojâzen, zni, *f.* die Furcht, die Befürchtung, *Cig., Jan., Cig.(T.), ogr.-Valj. (Rad)*; — der Schrecken, *Guts.*

bojazljiv, iva, *adj.* furchtsam, schüchtern, *Cig., Jan., Cig.(T.), Štrek., nk.*

bojazljívost, *f.* die Furchtsamkeit, die Schüchternheit, *Cig.*

bôjčkati se, am se, *vb. impf.* = bati se (v otročjem govoru), *Polj.*

bojda, *adv.* wie man sagt, angeblich, *SlN., Poh.-C.*; — iz: bajo da; — prim. bajati.

bojè, *adv.* = baje, bojda, *Cig., Jan., Jurč.*; boje da, *Cig.*

bôjec, jca, *m.* 1) der Kämpfer, *C.*; — 2) der Mörder, *Krelj.-Mik.*

bojéč, éča, *adj.* furchtsam, schüchtern; feige.

bojéčen, čna, *adj.* furchtsam, *M., Ljub.*; feige, *Jan.*

bojéčnik, *m.* der Hasenfuß, *M.*

bojéčnost, *f.* die Furchtsamkeit, die Zaghaftigkeit, die Feigheit, *Mur., Cig., nk.*

bojéčost, *f.* = boječnost, *Jan.*; brez boječosti, *Škrb.-Valj.(Rad).*

bójen, jna, *adj.* 1) Kampf-, Schlacht-, Kriegs-, Feld-: bojni krik, das Kampfgeschrei, bojna vrsta, die Schlachtreihe, bojna ladija, das Kriegsschiff, bojna kola, der Streitwagen, *(T.), nk.*; — 2) streitbar, kriegerisch, *Cig.*

bojeváten, tna, *adj.* streitbar, *Cig., Jan.*

bojevališče, *n.* der Kampfplatz, *Cig., Valj.(Rad).*

bojeválnost, *f.* die Streitbarkeit, *Cig., Jan.*

bojevânje, *n.* das Kämpfen.

bojeváti, újem, *vb. impf.* kämpfen, *Dict., Dalm.*; boj b., *Cig.*; In šel je boj bojvat brez zmage, *Preš.*; dokazila bojujoča zoper dolženca, die zur Überführung des Beschuldigten dienenden Beweismittel, *DZ.*; — b. se, kämpfen: s kom, zoper koga.

bojevâvec, vca, *m.* der Kämpfer, *Cig., Škrinj.-Valj.(Rad), nk.*

bojevína, *f.* die Kriegssteuer, *C.*

bojevît, *adj.* kampflustig, kriegerisch, streitbar, *C., Cig.(T.), nk.*

bojevník, *m.* = bojnik, *Cig., C., Let.*

bójeven, vna, *adj.* = bojen, Schlacht(en)-; bojevni slikar, der Schlachtenmaler, *Cig.(T.)*

bojêzen, zni, *f. Mur., Jan.*, pogl. bojazen.

bojêzen, zna, *adj.* = bojazljiv, *Mik.(V. II. 147.)*

boježeljen, ljna, *adj.* kampfbegierig, *Cig.*

boježeljnost, *f.* die Kampfbegierde, *Cig.*

bojíšče, *n.* das Schlachtfeld, der Kriegsschauplatz, *ogr.-Valj.(Rad)*

bôjna, *f.* der Kampf, der Krieg, *ogr.-Valj.(Rad)*

bojnica, *f.* die Kämpferin, die Kriegerin, *Valj. (Rad)*; zdaj pak, ti bojnica, pripravljai se, *Dalm.*

bojník, *m.* der Kämpfer, der Krieger, *Cig., Jan., Dalm.*; — der Fechter, *Mur.*; = orožar, tepač, *C.*

bojnína, *f.* die Kriegssteuer, *Cig., Jan.*

bôjsen, sna, *adj.* „kozam pravijo rogate, ovcam pa bojsne, in če se jim hočejo prav slačkati, tudi bojsce ali bojsnice", *Bes. 1870, 29.*; — morda nam. bosen; — prim. bos.

bôjski, *adj.* = bojen, *C., Hip.(Orb.).*

bojtár, rja, *m.* der Unterschafhirt, *ogr.-C., Valj. (Rad)*; — iz magy.

bòk, bóka, *m.* 1) die Seite des Körpers, die Flanke, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; sabo mu visi z boka, *Jurč.*; — 2) die Bauchseite des Schiffes, *Cig., Cig.(T.)*; eines Gefäßes, lonec ima bok, *C.*; kotel je v boku vse pokrpan, *jvrhŠt.*; der Bauch einer Säule, *Jan.*; — 3) der Bergabhang, das Gehänge, *Cig., Cig.(T.), Jes.*; v bok iti, bergauf gehen, *BlKr.-M.*; — 4) der Schachtstoß (mont.), *Cig.(T.)*; — 5) die Flanke (im Kriegswesen), sovražnika napasti v bok, *Cig., Jan.*; — na bok gledati = škiliti, *BlKr.*

bokâl, âla, *m.* die Maß: b. vina, *Kr.*; merski b., die Meßkanne, *Cig.*; — prim. it. boccale, der Krug.

bokâlar, arja, *m.* der maßweise trinkt, *M.*

bokâlec, lca, *m.* neka češplja, *Gor.*

bokâlič, *m.* die zwiebeltragende Lilie (lilium bulbiferum), *Rodik na Krasu-Erj.(Torb.)*

bokalîčnica, *f.* die Maßflasche, *C.*

bokalína, *f.* 1) prstena skleda, *Žabče pri Tol. minu-Erj.(Torb.)*; — 2) das Kesselthal, = kotlina, *Jes.*

Bohnéčje, tako zovejo Prekmurci Lutherane
C = bohnečje, iz bogmek = bogmej : (?) Krek.
Čas 3. 39. : nar. 4. 116. Štajerske študente so
Varaždinu dražili: Bohnec, ka maš švingske
črevlje? (ibid)

bojo = skaje (morda), Podbrezje (Gor.) — Kat. Let. 895. 3.
bojo de ne wasesparinbasmišt. Ben. — Klod.

bok die Flanke (eines Berges) Tuma, Plan. Vest. XIV. 2.

kokati, am. = kricati: ſamica po noči kokaje,
= kuro jokati: otroci kokajo, kamnoki.

za blodo miſlijo kolekam (kar zna dr. Jovankovi Slaffa
zagrizenki!) Cankar.

bokâlnica, *f.* die Füllstange, die Schürstange (bei den Kohlenbrennern), *Cig.*; b., precej dolga preklja, s katero ogljarji braško v kopo spravljajo, *Zv.*

bókanje, *n.* 1) polnjenje ogelnice s suhimi okleški, *C.*; — 2) die Fülle (bei den Kohlenbrennern), *Cig.*

bokára, *f.* ein bauchiges Gefäß, *Mik.*

bókast, *adj.* bauchig: bokasta posoda, *Mik.*; b. sod, *C.*; bokasta ladja, *Zora*; — convex, *C.*

bokàt, áta, *adj.* convex, *h. t.-Cig.(T.)*, *C.*

bókati, am, *vb. impf.* 1) bauchig machen: bokati dogo, eine Daube hohl schneiden, *Cig.*; — b. se, sich werfen (o lesu), *Z.*; — 2) den Kohlenmeiler füllen: ogeljnico bokati, *Cig.*, *C.*

bokatojámast, *adj.* convex-concav, *Cig.(T.)*.

bokátost, *f.* die Bauchung (z. B. der Säule), *h. t.-Cig.(T.)*.

bókla, *f.* das Loch, *Tolm.*; — iz furl.

bókoma, *adv.* Bord an Bord (o ladijah), *DZ.*

bokovît, *adj.* bauchig, bauschig, *C.*

bôl, *m.* = bol *f.* der Schmerz, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Prip.*; porodni boli, die Geburtsschmerzen, *C.*

bôl, i, *f.* der Schmerz, *Cig.*, *Jan.*, *Levst.(Sl. Spr.)*; srčna b., das Herzeleid, *Jan.*; Duh plemeniti sam bo nosil boli, *Greg.* (prim. bôl, g. bôli, *kajk.-Valj.[Rad]*); — suha bol, die Schwindsucht, *Notr.*

bolân, bólna, *adj.* krank; za smrt, na smrt b., todkrank.

bolèč, éča, *adj. (part.)* schmerzend; boleča rana, boleče oko; boleče zadeti, den rechten Fleck treffen, *Cig.*; ves boleč, mit Schmerzen beladen, *Cig.*

bolêček, čka, *m.* der Schmerzstich, *Mik.*; porodnični bolečki, die Geburtsschmerzen, *Mur.*

bolêčen, čna, *adj.* schmerzhaft, *Guts.(Res.)*.

bolečína, *f.* der Schmerz; porodne bolečine, die Geburtswehen, *Cig.*; srčna bolečina, das Herzeleid.

bolečínast, *adj.* voll Schmerzen, *Mur.*

bolečínski, *adj.* den Schmerz betreffend; — schmerzhaft, *Cig.*, *M.*

bolêhanje, *n.* das Kränkeln.

bolêhast, *adj.* = bolehav, *Cig.*

bolêhati, am, *vb. impf.* kränkeln, leidend sein.

bolêhav, *adj.* kränkelnd, kränklich.

bolêhavec, vca, *m.* der Kränkliche, der Sieche, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; ljudje v nesreči, bolehavci, pokrevljenci, *Ravn.*

bolêhavica, *f.* die Kränklichkeit, *C.*

bolêhavka, *f.* ein kränkliches, sieches Weib, *Cig.*, *Jan.*

bolêhavost, *f.* die Kränklichkeit.

bolêhen, hna, *adj.* kränklich, krankhaft.

bolêhnica, *f.* das Siechenhaus, *M.*, *C.*, *DZ.*

bolêhnost, *f.* die Kränklichkeit.

bolehnóta, *f.* = bolehnost, *M.*

bolêhost, *f.* = bolehnost, *Dict.-Mik.*

bolehováti, újem, *vb. impf.* kränkeln, *Jan.*

bólen, ena, *m.* der Schied (aspius rapax), riba živoča v Savi, sem ter tja tudi v Krki, *Gaziče na Krki-Erj.(Torb.)*.

bólen, lna, *adj.* = bolan.

bolên, *adj.* = bolan, *M.*, *Št.*

bolenica, *f.* = bolnica 1), *Mur.*

bolenik, *m.* = bolnik, *Mur.*

bolênje, *n.* das Schmerzen, *Cig.*, *M.*; — die Krankheit, *Mur.*, *ZgD.*

bolérič, *m.* der graue Steinschmätzer (saxicola oenanthe), *Štrek.*

bolerička, *f.* = bolerič, *Štrek.*

bolêst, *f.* der (innere) Schmerz, *Jan.*, *Met.*, *nk.*; — prim. hs. bolest, Krankheit, Schmerz.

bolêsten, tna, *adj.* schmerzlich, schmerzhaft, *Mur.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*; bolestna vest, *C.*

boleštráti, âm, *vb. impf.* = beleštrati, *Dict.*

bolêta, *f.* izkazni listek (n. pr. pri mitnicah), die Bollette.

bolẹ́ti, ím, *vb. impf.* schmerzen; zobje me bole, glava me boli, ich habe Zahn-, Kopfschmerzen; lasje ga bole, er hat einen Katzenjammer; vpije, da človeka ušesa bole, = er schreit, dass einem die Ohren gellen; — to me v srce boli, das thut mir in der Seele weh, *Cig.*; to me še zdaj boli, ich kann es nicht verschmerzen, *Cig.*; — ta ga bode bolela, das wird ihm hoch zu stehen kommen, *Cig.*; troški bole (treffen) občino, *Levst.(Nauk)*; zavoljo tega me ne bo glava bolela, das lasse ich mich nicht anfechten, *Cig.*; tvoj denar ga boli, dein Geld stößt ihm Neid ein, *Z.*

bolévanje, *n.* das Kränkeln, *M.*

bolévati, am, *vb. impf.* öfters krank sein, an einer Störung der Gesundheit leiden, *Mik.*, *Levst.(Pril.)*.

bolêzen, zni, *f.* die Krankheit; očesna b., die Augenkrankheit; vročinska bolezen, hitziges Fieber; b. sv. Vida, der Veitstanz, *Cig.*; b. sv. Valentina, die Fallsucht, die Epilepsie, *Jan.*; sramna b., die venerische Krankheit, *Cig.*, *Jan.*; ženska b., die monatliche Reinigung, *C.*; nalezljiva, kužna b., eine ansteckende Krankheit; bela b., die Bleichsucht, *Cig.*, *C.*; suha b., das Zehrfieber, die Hektik, *Cig.*; uscana b., die Harnruhr, *Cig.*; huda b. = padavica, *C.*; gnila b. = metljaji pri ovcah, *C.*; rdeča b., der Rothlauf (der Schweine), *C.*; b. si navleči, sich eine Krankheit holen, *Cig.*; b. nalesti, von einer Krankheit angesteckt werden; prestati b., eine Krankheit überstehen; b. se hujša, poprijema, die Krankheit nimmt zu, *Cig.*; b. gre po ljudeh, die Krankheit ist epidemisch, *Levst.(Nauk)*; *preg.* dolga bolezen, gotova smrt, eine langwierige Krankheit bringt den Tod; b. gre z vozom v človeka, iz človeka po niti, *Jan.(Slovn.)*.

bolêzen, zna, *adj.* krankhaft: bolezno srce, schmerzvolles Herz, *C.*

bolêzenski, *adj.* Krankheits-: bolezenski troški, die Krankheitskosten, *DZ.*; bolezenska zgodba, die Krankengeschichte, *DZ.*

bolezljìv, íva, *adj.* = bolezniv, *Guts.*, *Jan.*, *SlN.*

bolezljívost, *f.* = boleznivost, *Guts.*, *Jan.*

bolézniv, íva, *adj.* krankhaft: stara, bolezniva kri, *Guts.(Res.)*; — kränklich, *Mur.*; — boleznivo srce, krankes Herz, *C.*; — schmerzlich, *Krelj.*

bolęznóba, *f.* = boleznost, *Mur.*

bolęznost, *f.* die Krankheit, *C., ogr. - Let.*; — der Schmerz, *ogr.-Valj.(Rad), Danj.-M.*

bolęznováti, ûjem, *vb. impf.* krank sein, *Mur., Vrt.*

bôlež, *m.* der Schmerz, *C.*

bôlgati, am, *vb. impf. (pf.) C.*; — pogl. ubogati.

bólha, *f.* 1) der Floh (pulex irritans); bolha me pika, jé; bolhe loviti; morska b., der Meerfloh (talitrus), *Erj.(Z.)*; b. peščenica, der Sandfloh (sarcopsylla penetrans, *Erj.(Z.)*; povodna b., der Flohkrebs (gamarus), *Cig., Erj.(Z.)*; prstna b., der Erdfloh (haltica oleracea), *Erj.(Z.)*; (prim. bolhač); — 2) der oberſte Weinpreſsriegel (ein würfelförmiger Holzpflock), *C.*; — 3) der Kreiſel (= volk), *C.*; — 4) das Weberſchiffchen, *C.*

bolháč, *m.* 1) kdor ima veliko bolh, *Z., Valj.(Rad)*; — 2) der große Erdfloh (haltica oleracea), *Erj.(Z.)*.

bolháča, *f.* das Flohkraut (pulicaria), *C.*

bolhajiv, iva, *adj.* voll Flöhe, *Lašče-Levst.(M.)*.

bólhast, *adj.* 1) voll Flöhe, *Mur.*; — 2) flohfarben, *Cig.*

bolhávo je jesenjsk

bolhàt, áta, *adj.* voll Flöhe, *Z.*

bolhàv, áva, *adj.* voll Flöhe, *Meg., Jan., Polj.*

bolhînjak, *m.* 1) der Flohwinkel, *Mur.*; — 2) der Flohkoth, *Mur.*; — 3) neka bela prtenina, po kateri so drobne, temne pičice, kakor bi bila od bolh onesnažena, *Št.*

bolhljiv, iva, *adj.* = bolhav, *Mur.*

bolhobèr, bêra, *m.* der Flohfänger (o raku), *LjZv.*

„B.C." Roj. Kres I. 665

bòli, *conj.* = ali, *kor.-C., Npes.-Schein.*

bolíkati, am, *vb. impf.* = bolehati, *C.*

bóliti, im, *vb. impf.* unverſtändlich reden, brummen, *C., Z.*; lärmen, *C.*; ſchreien: tele boli, das Kalb ſchreit, *Trst.(Let.)*.

bòlj, *adv.* (skračeno iz: bolje) mehr (magis), in höherem Grade; bolj črno, ſchwärzer; bolj ko boš priden, rajši te bodemo imeli, je fleißiger du ſein wirſt, deſto lieber werden wir dich haben.

boljár, *m.* der Ariſtokrat, *Cig.(T.)*; der Optimat, *Cig.*; boljari, die Vornehmſten, *Jan.*; — prim. stsl. boljarъ.

boljárski, *adj.* ariſtokratiſch: boljarska vlada, die Ariſtokratie, *Cig.(T.)*.

boljárstvo, *n.* die Ariſtokratie, die Ariſtokraten, *Cig.(T.)*.

bôljec, ljca, *m.* der Vornehme, der Optimat, *C., Z.*; boljci (optimates), *Npes.-Mik., Ravn.*; — der Oberbauer, *Cig.*

bôljek, ljka, *m.* das Wohl, *Cig.(T.)*; — prim. hs. boljak.

bôlji, i. bôljši, I. *adj. compar.* beſſer; na bolje se je obrnilo, es hat ſich zum Beſſeren gewendet; čim več, tem bolje, je mehr, deſto beſſer; (v) boljši kup, wohlfeiler; — II. *adv.* bolje (boljše), beſſer; bolje gospodari nego sem mislil; bolniku je bolje, dem Kranken geht es beſſer; — = bolj: hudič ogenj še bolje podneti, *Trub.*; bolje prav, *Kast.*

boljka, *f.* das Ruchgras (anthoxanthum odoratum), *Tuš.(B.)*.

boljšáłen, łna, *adj.* correctionell, *Jan.*

boljšáłnica, *f.* das Beſſerungshaus, die Correctionsanſtalt, *DZ.*

bôljšanje, *n.* das Beſſern; — die Beſſerung.

bôljšati, am, *vb. impf.* beſſern, auferbauen; se, ſich beſſern, beſſer werden; počasi se boljša, ſeine Geneſung ſchreitet langſam vorwärts, *Cig.*

boljšáva, *f.* die Beſſerung, *C.*

boljûnec, nca, *m.* der Wundklee (anthyllis montana), *Pedrovo nad Rihenberkom-Erj.(Torb.)*.

bôlmet, *m.* der Doſten (origanum vulgare), *Luče (Št.)-Erj.(Torb.)*; — prim. nem. Wohlgemuth = Doſten.

bolnica, *f.* 1) die Kranke, die Patientin; — 2) bôlnica, das Krankenhaus, das Spital, *Jan., Cig.(T.), Levst.(Nauk), nk.*; — stsl., rus.

bôlničar, arja, *m.* der Krankenwärter, *Cig., DZ.*

bôlničarica, *f.* die Krankenwärterin, *Cig.*

bolníček, čka, *m.* der kleine Patient, *C.*

bôlničen, čna, *adj.* zum Spital gehörig, Spital-, *Jan., nk.*

bolník, *m.* der Kranke, der Patient.

bolníšče, *n.* das Krankenzimmer, *Levst.(Pril.)*; — das Krankenhaus, *Vod.(Bab.), SlN., Str.*

bolníščnica, *f.* das Krankenhaus, das Spital, *Cig., Jan., Ravn., nk.*

bolníški, *adj.* Kranken-; bolniška hrana; bolniška ladja, das Krankenſchiff, *Cig.*

bolnoglàv, gláva, *adj.* kopfleidend, *Jan.*

bolnonòg, nóga, *adj.* an den Füßen krank, *Jan.*

bolnoòk, óka, *adj.* augenkrank, *Jan.*

bolosłóven, vna, *adj.* pathologiſch, *Cig.*

bolosłóvje, *n.* die Krankheitslehre, die Pathologie, *Cig., DZ.*

bolosłóvski, *adj.* pathologiſch: boloslovska kemija, *DZ.*

bolovânje, *n.* das Krankſein, *Cig.*

bolováti, ûjem, *vb. impf.* krank ſein, laborieren, *Cig., Jan., C.*; — hs.

bólskati se, a se, *vb. impf.* = bliskati se, *C., Notr., Tolm.*

bolščâj, *m.* der Blinzler, *Lašče-Levst.(M.)*.

bolščáti, ím, *vb. impf.* 1) glotzen: bolščeče oči, *Str.*; Kaj bolščite in se žalostite? *Zora*; kaj zmrzujete in bolščite? *Jurč.*; — oči mu bolšče iz glave, *Lašče-Levst. (Rok.)*; — 2) voda bolšči = malo curi, *Lašče-Levst.(M.)*.

bolšica, *f. dem.* bolha, *Jan., Valj.(Rad)*.

bolšínec, nca, *m.* der Flohſame (plantago psyllium), *Erj.(Rok.)*.

bolšínjak, *m.* das Flohneſt, *Jan.*

bolšják, *m.* = bolšinec, *Cig.*

bôlšji, *adj.* Floh-,

bolšnják, der vordere Hemdſchlitz, *Kr.-Valj.(Rad)*.

bôlt, *m.* die Schlucht, *Gor., Tolm.*; — der Abgrund, *Temljine-Štrek.(Let.)*.

bôlta, *f.* das Gewölbe, *Mur., BlKr., kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. it. volta.

bolvân, *m.* 1) der Götze, *ogr.-Valj.(Rad), Zora*; — 2) der Block: alabaster v bolvanih, *DZ.*; — prim. balvan.

bolničarka Kranjska Gora (Slovenec, naznanilo 9/6 17)

boliti: zlasti je „boleti“ govorilo (Kopitar) (Pohorje (Plan. Vest. XIX. 51.)

bólnik = bolji samec, Gor. (Št. Gothard) – Zb. I. 28.
bolt Felsschlucht Tuma, Plan. Vest. XV. 171

bolvan Schlagbaum, Tuma, Plan. Vest. XV. 171.

Hyperoda ixmije le mehkejše, proguss Ugveplasti, dela
bolzni (durchdringende Spalten) Tuma, Plan.
Pest. XV. 188

bolvančár, árja, *m.* der Götzendiener, *M., C.*
bolvanica, *f.* der Götzentempel, *C.*
bolvânski, *adj.* Götzen-, *Z.*
bolvânstvǫ, *n.* der Götzendienſt, *ogr.-Valj. (Rad).*
bǫ̑lzen, zni, *f.* die Spalte, die Ritze: žival (= bečele) sili skoz bolzni, *Levst.(Beč.), Lašče.* — prim. bezen.
bǫ̑lzati, am, *vb. impf.* lecken, *C., Št.*; — (iz „obolzniti“ napačno narejena imperfektivna oblika, *C.)*
bolzâva, *f.* = korenje, repa kot živinska hrana, *SlGradec - C.*
1. **bǫ̑mba**, *f.* etwas Freihangendes, z. B. die Schaukel, *C.*
2. **bǫ̑mba**, *f.* velika, otla, razletna krogla, die Bombe.
bombardovânje, *n.* das Bombardement, *Cig., Jan.*
bombardováti, ûjem, *vb. impf.* mit Bomben beſchießen, bombardieren, *Cig., Jan., nk.*
bombâst, *m.* der Schwulſt in der Rede, der Bombaſt, *Cig. (T.).*
bǫ̑mbati, am, *vb. impf.* hangend ſchwingen, ſich wiegen, geſchaukelt werden, *C.*; b. se, ſich ſchaukeln, *C.* — = zvoniti (v bitrojem gen.) *Jož.*
bombâž, *m.* die Baumwolle, *Cig., Jan., nk.*; — prim. it. bombagio, Baumwolle.
bombâžar, rja, *m.* der Baumwollenhändler, *Cig.*
bombâžast, *adj.* baumwollicht, *Cig.*; — baumwollen, *Cig., nk.*
bombâžev, *adj.* aus Baumwolle, *Cig., Jan., nk.*; Baumwoll-, *Cig., Jan.*; bombaževa preja, das Baumwollgarn, *Tuš.(R.)*; bombaževa predilnica, die Baumwollſpinnerei, *Cig.*
bombâževec, vca, *m.* die Baumwollſtaude, zelni b. (gossypium herbaceum), drevesni b. (g. arboreum), rumeni b. (g. religiosum), *Tuš. (R.).*
bombâževina, *f.* die Baumwollware, der Baumwollzeug, *Cig., Jan., DZ.*; tudi bombažévina.
bǫ̑mbek, bka, *m.* 1) kravji zvonček, *Valj.(Rad)*; — 2) die Fruchttraube vom Holunder und Aehnliches, *C.*; hangende Knoſpe, *C.*; das Kartoffelſamenkügelchen, *BlKr.*; — prim. bombati.
bǫ̑mbelj, blja, *m.* 1) etwas Hangendes, *Z.*; — 2) nekak fižol, *Št.*
bǫ̑mbika, *f.* die hangende Knoſpe *C.*; („bumbika“, *SlGor.)*
bombljáti se, âm se, *vb. impf.* = zibati se, *C.*
bombotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* = bobotati, *C.*
bǫ̑mbrek, *m. C.* pogl. bobrek, bubreg.
bǫ̑me, *interj.* = bogme, *Jurč., Levst.(Zb. sp.), BlKr.*
bǫ́na, *f.* die Kröte, (bufo vulgaris et variabilis), *Ponikve (Prim.)-Erj.(Torb.), Idrija.*
bǫ̑nka, *f.* 1) eine Art Birne, *C.*; — 2) temna, belopikasta smokva, *GBrda - Erj.(Torb.)*; — prim. bunka.
1. **bǫ̑r**, *m.* die Kiefer, die Waldföhre (pinus silvestris), *Tuš. (R.)*; beli bor (p. halepensis), črni bor, die Schwarzföhre (p. laricio), *Erj. (Rok.)*; gorski bor, die Krummholzkiefer (p. pumilio), *Cig.*; gladki bor, die Weymouthskiefer (p. strobus), *Cig.*
2. **bòr**, bóra, *m.* der Kampf, *Mur., Cig.*; Čujte bor! *Kos.*; poskusni b., der Wettkampf, *Jan.*; Pozove petje v bor italijansko, *Levst.(Zb. sp.).*
3. **bòr**, bóra, *m.* droben denar, der Deut, *Kr.*; ne bora ne dam, *Zv.*; bore komu iz žepa pobrati, *Jurč.*; bora ne čutim po cel teden v žepu, *Zora.*
bóra, *f.* 1) = 1. bor (Föhre), *Jarn., Dol.*; — 2) = oblju: drva dokler še niso razcepljena nego samo na kose razpiljena, *Koborid-Erj. (Torb.).*
borâč, *m.* der Borax, *Cig. (T.)*; — prim. it. borrace.
borâčnat, *adj.* Borax-: boračnata voda, *Jes.*
borâčnica, *f.* das Boraxwaſſer, *Jes.*
borága, *f.* gemeiner Borretſch (borago officinalis), *Cig., Medv. (Rok.).*
bǫ̑rba, *f.* der Wettkampf, der Kampf, *Cig., Jan., nk.*
bóre, *adj. indecl.* arm: bore prerok, bore Jakob, *Jsvkr.*; bore mož, bore jaz, bore mati, bore dete, *Gor.-Levst. (Rok.)*; — bore malo, ſehr wenig, *LjZv.*; — nam. ubore; prim. stsl. nebože, nebore (*voc.* od nebogъ).
1. **bǫ̑rec**, rca, *m.* dem. 1. bor.
2. **bǫ̑rec**, rca, *m.* der Ringkämpfer, *Cig., Jan.*; — der Fechter, *Cig., Jan., nk.*; — der Streiter, der Kämpfer, *Cig., Jan.*; — tudi: borèc, rcà, *Cb.*
borẹ̑d, *m.* die Quecke (triticum repens), *Kras-Erj.(Torb.)*; — prim. bared.
bóremi, *interj.* bei Gott! *Vrt.*; = iz: bože mi, prim. hs. Boga mi.
1. **bóren**, rna, *adj.* kampfluſtig, *M.*
2. **bǫ̑ren**, rna, *adj.* ärmlich, armſelig; borna koča, borna obleka; nam. uboren = ubožen.
bórica, *f. dem.* bora, = borič, *Jarn., M.*
1. **borič**, íča, *m. dem.* 1. bor., kleine Föhre, *Z.*
2. **borič**, íča, *m. dem.* 3. bor.: nisem ga dobil ne boriča od doma, *Jurč.*
boríten, tna, *adj.* zum Kämpfen, Fechten gehörig, *Cig., nk.*; borilni meč, das Fechtſchwert, *Cig.*
borílnica, *f.* die Kampfſchule, die Fechtſchule, *Cig., Jan., nk.*
borílnost, *f.* die Kampffähigkeit, *C.*
borînje, *n.* = borovje, *C., St.*
boríšče, *n.* der Kampfplatz, *Cig., Jan.*; večina kmetov je bila pokončana na boriščí, *Jurč.*; — der Fechtboden, *Cig., Jan.*
boríščnica, *f. C.*, pogl. borilnica.
borítelj, *m.* der Kämpfer, der Wettkämpfer, *Cig., nk.*
borítev, tve, *f.* der Kampf, der Wettkampf, das Ringen, das Fechten, *Jan., nk.*
bóriti, im, *vb. impf.* rennen: krave rajše domov borijo, nego na kvar, *kajk.-Valj., Vest.*; — boriti se, = skakati, goniti se, *Cig.*; — prim. buriti (?).
boríti se, ím se, *vb. impf.* kämpfen, ringen, fechten, *Cig., Jan., nk.*; b. se zoper kaj, gegen etwas ankämpfen, *Cig., Jan.*; ſtreiten,

Jan.; zanken, *C.*; b. se s čim, sich mit einer schwierigen Sache beschäftigen, *Cig.(T.)*.

borîtva, *f.* = boritev, *C.*

borîvec, vca, *m.* der Kämpfer, *Cig., Jan.*; der Fechter, *Cig., Jan.*; der Ringer, *Jan., Valj. (Rad)*.

borîvka, *f.* die Kämpferin, die Streiterin, *Cig., Jan.*; die Fechterin, *Jan.*; die Ringerin, *Jan.*

borîvski, *adj.* Kämpfer-, Fechter-, Ringer-: borivska zvijača, der Fechterstreich, *Cig.*

borîvstvo, *n.* die Fechterkunst, *Cig.*

borjáč, áča, *m.* der Hof, *C.*; bórjač, áča, *Kras in Prim.-Erj.(Torb.)*; — der Viehhof, *Cig.*; ograjen prostor okoli svinjaka, *Notr., Dol.*; — nam. oborjač, prim. obor = Hürde, *Erj. (Torb.)*.

borjáča, *f.* = borjač, *Jan., Pivka.*

bǫ̑rje, *n.* = borovje, *Guts., Jarn.*

borjénje, *n.* das Kämpfen, der Wettkampf, *Cig., Jan., C., nk.*; na skradnje b. svojo dušico okrepiti, *kajk.-Valj.(Rad)*; tudi: borjenjè, *ogr.-Valj.(Rad)*.

borljiv, íva, *adj.* kampflustig, *Cig., Jan.*

borljívost, *f.* die Kampflust, *Cig., Jan.*

bǫ̑rme, *interj.* = bogme, *C., Z.*; — tudi *hs.*; ogibajoč se besede „Bog“ pravijo „bor me“ nam. „Bog me“, *Dan.*

bǫ̑rmež, *interj.* = borme, *jvzhŠt.*

bórnost, *f.* = ubožnost, *Cig.*

borǫ́v, *adj.* 1) Kiefer-, Föhren-; b. les; borove saje, der Kienruß, *Cig.(T.)*; — 2) geschmacklos trocken, *Jan., C.*; kruh, borova jed, *Št.*; borovo meso, saftloses Fleisch, *Št.*

borǫ́včev, *adj.* = borov, *Cig.*; borovčeva drva, *Gor.*

borǫ́vec, vca, *m.* = bor.

borǫ́ven, vna, *adj.* 1) Föhren-, Kiefer-, *Jarn., M.*; — 2) nicht fein, grob, *C.*; — prim. borov.

borovíca, *f.* = brina, *Št.-Cig., Valj. (Rad)*; z borovico po hišah kade, *Pjk.(Črt.)*; tudi: bórovica, *Mur., okoli Maribora-Zora.*

borovîčje, *n.* 1) = brinje, *Mur., Št.*

borovîčji, *adj.* Wacholder-, *Mur.*

borovína, *f.* das Kieferholz, das Föhrenholz.

borovînka, *f.* 1) = borovnica, *C.*; — 2) die Wacholderbeere, *C.*

borovíšče, *n.* = borovje, *C.*

borǫ́vje, *n. coll.* der Föhrenwald, der Kieferwald; borovjè, *ogr.-Valj. (Rad)*.

borǫ́vka, *f.* 1) der Kienspann, *C.*; — 2) eine Art Schwamm, *C.*

borovníca, *f.* 1) die Heidelbeere, die Schwarzbeere (vaccinium myrtillus); prim. črnica; — rdeča b., die rothe Heidelbeere, die Preißelbeere (vaccinium vitis idaea), *Tuš.(R.)*; — 2) die Wacholderbeere, *Npes.-Vraz*; — 3) laška b., die Myrte, *Dict.*

borovníčar, rja, *m.* der Heidelbeerensammler, *Cig.*; der Heidelbeerenverkäufer, *Vrt.*

borovníčast, *adj.* heidelbeerblau, *Cig.*

borovníčevec, vca, *m.* der Schwarzbeerenbranntwein, der Heidelbeerengeist, *Cig., Kr.*

borovníčevje, *n. coll.* das Heidelbeergesträuch.

borovníčje, *n. coll.* = borovničevje, *Z.*

borovníka, *f.* letorast v borovji, *C.*

borovnják, 1) = brinjevka, die Wachholderdrossel oder der Krammetsvogel (turdus pilaris), *C., Danj.(Posv. p.)*; — 2) ein Trinkgefäß aus Wacholderholz, *Habd.-Mik.*

bórsa, *f.* die Börse (als Versammlungsort der Kaufleute); — prim. it. borsa.

bórsen, sna, *adj.* Börsen-: borsni kurs, borsna cena, der Börsencours, *Cig., Jan., nk.*

bórsoven, vna, *adj.* = borsen: borsovni papirji, das Börsenpapier, *DZ.*

bórstvo, *n.* die Fechtkunst, *Jan.*

bòršt, bóršta, *m.* der Forst; — iz nem.

bǫ̑s, *m. Bolc, Koborid - Erj. (Torb.)*; — prim. bes.

bǫ̑s, bósa, *adj.* barfuß; bos hoditi, barfuß umhergehen; bose noge, bloße Füße; je bos na eno nogo, das Pferd hat einem Fuße kein Hufeisen; ta je bosa, ist eine Erfindung! das entbehrt jeder Gründung!

bosáč, *m.* der Barfüßer, *Cig., C.*

bosáča, *f.* 1) die Barfüßerin, *Mur.*; — 2) Rad ohne Schiene, *C.*

bosák, *m.* = bosač, *Mur., Cig., Jan.*

bosáški, *adj.* Barfüßer-, *Cig.*

bosáti, ám, *vb. impf.* barfuß gehen, *C.*

bǫ̑sec, sca, *m.* der Barfüßer, *C.*

bosíti, ím, *vb. impf.* b. konja, dem Pferde Hufeisen abnehmen, *Mur., Cig.*

bǫ̑skati, am, *vb. impf.* s kamenom pri ostri b., *Mik.*; — pogl. bodckati.

bosîljek, ljka, *m.* das Basilienkraut (ocymum basilicum), *Tuš.(R.), Zv.*; — hs.

bosîlje, *n.* = bosiljek, *Jan.*; — hs.

bósman, *m.* der Hochzeitskuchen (Hochzeitstriezel), *Jan., C.*; bosmani so kvašene dolgaste pogače; na nje prilepljajo iz op... ndga testa narejene razne male ptičice druge živalce, katerih mora na vsakem polno biti, *vzhŠt.-SlN., Pjk.(Črt.)*.

bosnik, der Blockwagen, *V.-Cig.*; — prim. l...

bosoglâvec, vca, *m.* der Kaulkopf („mlinska žaba“), *Ipavska dol.-Erj.(Torb.)*.

bosonǫ̀g, ǫ́ga, *adj.* barfuß, *Cig., Jan., nk.*

bosopȅt, ę́ta, *adj.* barfuß; b. pastir, *Jurč.*

bosopę̑tec, tca, *m.* der Barfüßer, *Z. Zv.*

bosopę́titi, pę́tim, *vb. impf.* barfuß gehen, *C., Mik.*

bosopę̑tka, *f.* die Barfüßerin, *Z.*

bosǫ̑ta, *f.* die Barfüßigkeit, *Mur., Cig.*

bosotúlja, *f.* die Barfüßige, *Cig., C.*

bósti, bódem, *vb. impf.* stechen; vol bode, Ochs ist stößig; vola se bodeta, die Ochsen stoßen sich mit den Hörnern; kdor se bode, se roga iznebi, *C.*; — bode me, habe einen stechenden Schmerz; pos. ich habe Seitenstechen; v oči b., auffallend sein, *Jan., nk.*; — hervorsprossen: žito iz zemlje bode,

bosúlja, *f.* die Barfüßige, *C.*

bòš, *adv.* ja freilich (iron.): boš, da bi jim takega na misel prišlo, *Ravn.*; pa boš! = leider! pa boš! tudi lepi Samuelov zgled poboljšal Helijevih sinov, *Ravn.*; — prim. ba...

borovnjak, der Rhododendron (Rhododendron ponticum), Tuš. (Šk. l. č. 154).

borka ž. = bor, borovec Jg.

borovanka, neka hruška pirus Aria Wallroberna (ok. Zag.) – Štrek. Let. 94. 6.

borovica (gl. Štrekelj N. Pes. III, 5459.

borovičen, čna = borov: borovičen gozd, borovo mikao, Ogr. Čas. z. zg. i nar. 10 Pril. 14

bovčáti, ím, ávom, ávaj
– Štark Let. 94. 6. – prim

bòšt, *adv.* allerdings, wohl, traun, *M.*; bošt je vesel moral biti Abraham, wohl mußte sich A. freuen, *Ravn.*; — prim. bašti.

bòšti, *adv.* = boš, bošt, *Mur.*, *Jan.*; — prim. bašti.

1. **bǫ̑štvǫ**, *n.* die Gottheit, *Jan.*

2. **bǫ̑štvǫ**, *n. Trub.*, *Boh.-Mik.*, *Jsvkr.*, *Bas.*; — pogl. uboštvo.

bòt, bóta, *m.* = bat, *C.*, *ogr.-Valj.(Rad).*

bòt, *adv.* quitt: zdaj sva bot, *Cig.*, *M.*, *Notr.*, *Dol.*; eno do druzega je bot, eines hebt das andere auf, *Cig.*; — morda iz it. botto, Schlag.

bǫ́ta, *f.* 1) der Stiefel, *C.*, *Goriš.*; — die Stiefelröhre (golenica), *C.*, *Dol.*, *Notr.*; — prim. fr. botte, Stiefel.

botāničen, čna, *adj.* botanisch, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

botānik, *m.* der Botaniker, *Cig.(T.)*.

botānika, *f.* die Botanik; — prim. rastlinoznanstvo.

botāniški, *adj.* Botaniker-, botanisch, *Mur.*, *nk.*

botānski, *adj.* botanisch, *Cig.*, *LjZv.*

bǫ́tati, am, *vb. impf.* ausgleichen (in der Rechnung), *Cig.*, *Met.*; — prim. bot.

botavẹ́ti, ím, *vb. impf.* schwellen (o ranah), *C.*, (botaviti) *Cig.*, *Met.*

bǫ́ter, tra, *m.* der Pathe; komu za botra biti (iti), bei jemandem Pathenstelle vertreten; krstni b., der Taufpathe; birmski b., der Firmpathe; — prim. stsl. къмотръ iz lat. compater, *Mik.(Et.)*.

bǫ́tica, *f. dem.* bota; kleiner Stiefel, *M.*

botiti se, im se, *vb. impf.* sich blähen, *Jan.*

bǫ́tra, *f.* die Pathin.

bǫ́trec (botrc), trca, *m. dem.* boter; der Pathe.

bǫ́trica, *f. dem.* botra; die Pathin.

bǫ́tričen, čna, *adj.* Pathen-: botrična nedelja, der erste Sonntag nach Ostern (= bela nedelja), *Dol.-Cig.*

botrína, *f.* 1) die Gevatterschaft; v botrini smo si, wir stehen zu einander im Verhältnis der Gevatterschaft; tudi: botrina sva si, *Pjk.(Črt.)*; — 2) *coll.* die Pathen: z botrino se prepirati, *Kres*; kjer se botrina krega, zemlja križem poka, *Jan.(Slovn.)*; — 3) der Pathenschmaus, *Mur.*, *C.*

botrînec, nca, *m.* der Gast beim Pathenschmause, *Mur.*, *Cig.*

botríniti se, înim 'se, *vb. impf.* Gevatterschaft auf sich nehmen: ženi se bliže ko moreš, botrini se dalje ko moreš, *Kres.*

botrínja, *f.* 1) = botra, *Dict.-Mik.*; — 2) = botrina 1), *Dict.*, *Cig.*, *Jan.*; — 3) der Pathenschmaus, *Kr.-Valj.(Rad)*; tudi *pl.* botrinje, *Kras.*

botrinjáča, *f.* = botrinska pogača, *C.*

botrînski, *adj.* zur Gevatterschaft, zum Pathenschmause gehörig, *Mur.*, *Cig.*

botrînstvǫ, *n.* die Gevatterschaft, *Cig.*, *Jan.*

botrînščak, *m.* = botrinec, *C.*

bǫ́triški, *adj.* botriška nedelja, t. j. prva po veliki noči, *Pjk.(Črt.)*.

bǫ́triti se, im se, *vb. impf.* in das Pathenverhältnis treten, *Jan.*

botrováti, újem, *vb. impf.* za botra (botro) biti, *Cv.*

bǫ́trovski, *adj.* = botrski, *Cig.*

bǫ́trski, *adj.* Pathen-.

bǫ́trstvǫ, *n.* die Pathenschaft.

božančẹ́, ẹ́ta, *n.* das Hätschelchen, *Cig.*

bǫ́žanje, *n.* das Streicheln, das Liebkosen.

božânski, *adj.* göttlich, *Habd.*, *Mur.*, *nk.*; božansko lep, göttlich schön, *nk.*

božânstvǫ, *n.* die Gottheit, *Habd.*, *Mur.*, *ogr.-Valj.(Rad)*, *nk.*

božânstven, tvena, *adj.* göttlich, *nk.*

božâstvǫ, *n.* = božanstvo, *Rog.*, *Valj.(Rad).*

bǫ́žati, ím, *vb. impf.* sanft streicheln, liebkosen; — prim. bože, *Mik.*; (prav za prav = „božec" [ubožec] komu praviti).

bǫ̑žcati, am, *vb. impf. dem.* božati, *Polj.*

bǫ̑žček, čka, *m. Cig.*, pogl. ubožček.

bǫ́že, eta, *m. Z.*, pogl. ubožec.

bǫ̑žec, žca, *m.* pogl. ubožec.

bǫ̑žek, žka, *m. dem.* bog; der Abgott, *C.*

bǫ́žen, žna, *adj. Danj.(Posv. p.)*, pogl. ubožen.

božestvǫ, *n. Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, pogl. boštvo, božanstvo.

božíca, *f.* die Göttin, *Jan.*, *Mik.*, *kajk.-Valj.(Rad).*

bóžič, božíča, *m.* 1) Weihnachten; o božiču, zu Weihnachten; *pl.* božiči, die drei Hauptfeiertage der Weihnachtszeit: der Weihnachtstag, der Neujahrstag, das Fest der hl. drei Könige; vse tri božiče je deževalo; Če vse tri božiče je drevje kosmat' Od ivja al' snega, obilen bo sad, *Npes.-K.*; — 2) na sv. večer vzamejo z ognjišča železni zglavnik, ter na njega mesto polože panj, ki se božič imenuje, *Solkan-Erj.(Torb.)*; der Weihnachtsklotz, *Štrek.*

božičávati, am, *vb. impf.* = božičevati: zdaj se božičava, *Levst.(Zb. sp.)*

božíček, čka, *m.* die Hauswurz (sempervivum), *C.*

božíčen, čna, *adj.* Weihnachts-; božični dan, der Christtag; božični prazniki, die Weihnachtsfeiertage.

božičeváti, újem, *vb. impf.* das Weihnachtsfest begehen, *Cig.*, *M.*

božičevânje, *n.* das Feiern der Weihnachtstage, *M.*

božíčevina, *f.* pred vsakim božičem tisti dan dajo živini od vsakega žita nekoliko v zobanje, to je božičevina, *Gor.*

božíčnica, *f.* 1) das Weihnachtslied, *Cig.*, *Jan.*; — 2) das Weihnachtsgeschenk (namentlich ein Apfel), *C.*, *St.*; — 3) der Christbaum, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*

božíčnik, *m.* 1) kruh, ki je na mizi od sv. večera do sv. treh kraljev, das Weihnachtsbrot, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) = december, *C.*

božíčnjak, *m.* 1) = božičnik 1), *Mur.*, *Cig.*; — 2) veliki b., = december, mali b., = januar, *kajk.-Valj.(Rad).*

božják, *m.* kleine Münze, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; uboga vdova pride in dva božjaka je vrgla, vkup eno nežico sta znesla, *Ravn.*; lpavski merčin dobiva od vsakega vedra vina po nekoliko soldov za svoj trud: ti soldi se imenujejo: božjaki; v Laščah bi temu rekli

„božji denar“, *Erj. (Torb.)*; ne bom v nedeljo brez božjaka in bora, *Jurč.*

božjâst, *f.* die Fallsucht, die Epilepsie; žitna b., die Kornstaupe, die Kriebelkrankheit, *Cig.*; mrzla b., der Rheumatismus, *C.*; — die Gicht, *Jarn.*; — iz: božja oblast, *Mik.*; bav. Gewalt Gottes, češ. boží moc, *C.*; prim. oblast.

božjâsten, tna, *adj.* fallsüchtig, epileptisch; b. otrok.

božjâstnica, *f.* 1) die Fallsüchtige, *M.*; — 2) der Baldrian (valeriana officinalis), *C.*

božjâstnik, *m.* der Fallsüchtige, der Epileptiker, *Levst. (Pril.)*.

božjepǫ́ten, tna, *adj.* Pilger-, Wallfahrts-, *Jan., nk.*

božjepǫ́tnica, *f.* die Pilgerin, die Wallfahrerin, *Jan., nk.*

božjepǫ́tnik, *m.* der Pilger, der Wallfahrer, *Cig., Jan., nk.*

božjerǫ́pnik, *m.* der Gottesräuber, *Let.*

bóžji, *adj.* Gottes, göttlich; sin božji, der Sohn Gottes; božja porodnica, die Gottesgebärerin; božji grob, das hl. Grab; — b. človek, der nach Gottes Ebenbild erschaffene Mensch: saj sem božji človek, ne živinče, *Jurč.*; kdo je božji? wer ist es? *Vrt.*; pomagaj, kdor je božji, *Z.*; ljudje božji, pomagajte mi! *jvzhŠt.*; božji ostani! Gott befohlen, *Z.*; ves božji dan, den ganzen lieben Tag; vso božjo noč; na vsem božjem svetu (auf der ganzen lieben Welt) nimam nikogar, da bi mi pomagal; (v vzklikih:) božja dekla! za božji čas! za božji dan, kaj pa delaš! um des Himmels willen, was treibst du denn! hiša božja, božji hram, das Haus Gottes; božja služba, der Gottesdienst; božja pot, die Wallfahrt; na božjo pot iti, sich auf eine Wallfahrt begeben; b. sod, die Ordalien, *Cig.(T.)*; — po božje častiti koga, jemandem göttliche Ehre erweisen; — božje = božjast: božje ga je metalo, *Zv.*; tudi: božje ga tere, *Št.*; dete božje tere, das Kind hat die Fraisen, *Pjk. (Črt.)*; — božje ga je udarilo, der Schlag hat ihn getroffen, *Cig.*; božji udarec, der Schlagfluss, *Guts.*

bóžjost, *f.* die Göttlichkeit, *Mur., Jan.*

bǫ́žkati, am *vb. impf. dem.* božati.

božúr, *m.* 1) die Gichtrose (paeonia officinalis), *Mur., Tuš.(B.)*; — 2) der Safran, *Levst. (Nauk)*; stsl.

brábranek, nka, *m. C.*, pogl. abranek.

1. **brâč**, *m.* = berač (Leser), *Mik., Vest.*

2. **brâč**, *m.* die Elle, *C., Lašče-Levst.(Rok)*; — iz it. braccio; prim. prač.

bračíca, *f.* = beračica 1), *Valj.(Rad)*.

brâčka, *f.* nav. *pl.* bračke, Kohlenbruchstücke, *Jan., Gor.*; — prim. it. bracia, das Kohlenfeuer.

bráda, *f.* 1) der Kinnbart; mlečna b., der Milchbart, *Cig.*; = mišja b.: Imeli še niso mišje brade, Pa vendar možakom so že zabavljali, *Levst.(Zb. sp.)*; — med brado, in den Bart hinein; na brado dati, prodati, auf Credit, auf Ehrenwort geben, verkaufen, *C., Z.*; na brado vino točiti, *Str.*; na m brado, auf meine Rechnung, *C.*; za br viseti, Schulden (beſ. Zechschulden) ha *LjZv.*; — *preg.* iz brade ne more pan spoznati, *C.*; — kozja b., der Bocksbart; 2) das Kinn, gola brada, das bartlose Ki — 3) bradi podobne reči: das Bartläpp der Hühner, *Cig.*; — der Schlüsselbart, C — das Flugbrett des Bienenstockes, *C.*; der hintere, breitere Theil der Sense, C — der untere Theil des Tabakpfeifenkop *C.*; — das hervorragende Ende eines Balk der Balkenkopf, *Cig.*; — žrjavi lete v br (in Keilform), *Z.*; — 4) rastline: božja das Zittergras (briza media), *Z., Medv.(Ro* — travniška kozja b., der Wiesenbocks (tragopogon pratense), velika kozja b., große Bocksbart (tr. major), *Tuš.(R.)*.

bradáč, *m.* der Großbart.

bradáček, čka, *m.* die Bartnelke (dian barbatus), *C.*

bradačica, *f.* rdeča b., die rothe Meerb (mullus barbatus), *Erj.(Ž.)*.

brádast, *adj.* = bradat, *Mur., Mik.*

bradát, áta, *adj.* bärtig, großbärtig.

bradátec, tca, *m.* der Großbart, *Valj.(Ra*

bradatéti, ím, *vb. impf.* den Bart bekom *Habd.-Mik.*

bradati, am, *vb. impf.* jemanden mit dem B reiben, *Cig.*

bradatica, *f.* die Bartaxt, breite Axt, *Jan.*

bradavica, *f.* die Warze; bradavice imeti rokah; — sesna b. (na sesku), die Brustwa *Cig.*; — ostrovasta b., die umwallte Pap *Erj.(Som.)*.

bradavíčast, *adj.* warzenförmig, *Cig., J* — warzig, *Jan.*; — drusig, *Cig. (T.)*.

bradavíčen, čna, *adj.* Warzen-: bradav podaljšek, der Warzenfortsatz, *Cig.*; — war *Jan.*

bradavíčevje, *n. coll.* die Warzen, *C.*

bradavíčica, *f. dem.* bradavica, das Wärz tipalna b., das Tastwärzchen, *Erj.(Z.)*; ko bradavičice, die Hautwärzchen, *Cig. (T.)*.

bradavíčnat, *adj.* warzig, voll Warzen.

bradavíčnik, *m.* die sechskantige Fetthenne dum sexangulare), *C., Z., Medv.(Rok.)*.

bradavíčnjak, *m.* der Mauerpfeffer (se acre), *Št.-Erj. (Torb.)*.

brádelj, dlja, *m.* 1) das Kinn, *V.-Cig.*, — 2) das Bartläppchen der Hühner, C *Jan., Valj.(Rad)*; — 3) der Zapfen am H der Schweine, *C.*; — 4) der Bart der Zinn mannsaxt: bradelj je bradljina brada, *M* žatlaka ima toporišče, uho, prednji in za bradelj, *Vod.(Rok.)*; — 5) der Schlü bart, *C.* narej po nem. Bart Stück

bráden, dna, *adj.* Bart-; bradni las, *Cig.*

brádica, *f. dem.* brada; 1) das Kinnbärtc — 2) ein Büschel Wurzeln, *M.*; — t bradica.

brádička, *f. dem.* bradica; das Bärtchen.

bradînje, *n. coll.* der Baumbart, *C., ogr.-V (Rad)*.

pod brado teče (če medpisljem kaj iz posode (teče) ne v usta, ali pripeljevanju iz posode v posodo, če se iz prve posode kaj izlije na zemljo) Temljine (Talmy – Kenda.

po božje je govoril kakor drugi ljudje (= po domače, slovensko), Jurč. I. 111.

brádonja, mož z veliko brado, Blkr., Šašelj, Dšv. 915.108

bradúc Rinvanläžyna, Ljutom. (= pardelc, Pš.) si je dal nivno privezati bradúc okoli vratu, Murski, Finance, 50

bradúže f. pl. podbradek petelinje a. kokošji, God. xemelj (Blkr.) Let. 893, 3.

bradva, sroka sekira, skatero luč cepijo, Krupa, (Blkr.) Let. 893, 3.

bramor.-kostna bolezen (trd.-kosteč pr. navin. sp. čelusti (Kmetovalec)

bramór-jav (-ôr-jev) (kroflič, -ični a bra. sv. Lucija (Tolm.) — Kamša.

bramúška bela (polygonatum) Ci.

brana dab Glockmyr/Hall/ — = gorenji d. Kozolca, Kamor devljejo suho seno. Gor. —

* bradva stsl. brady (ne: bradlja) Štrek. Prav. 96.

brâdlja, *f.* die breite Zimmerhacke, die Bartaxt, *Cig., Jan., Mik.*

bradljáča, *f.* „koža, ki volu pod vratom visi", *Mik.* iz bradaljača" narej. po bradelj

bradnica, *f.* die Hellebarte, *V.-Cig.* Štrek. Prav. 96.

bradničár, rja, *m.* der Hellebardier, *Cig.*

bradník, *m.* der Bartkamm, *Cig.*

bradobrîvec, vca, *m.* = brivec, *Mur.*

bradovánjica, *f.* „kolač, vežoč gredelj in kolca; pleten je od dobrovitovih trt", *Vrsno pod Krnom - Erj.(Torb.)*; — prim. bradovatnica.

bradovâtnica, *f.* = dobrovitnica = dobrovitovina (viburnum lanthana), *Vrsno pod Krnom-Erj.(Torb.).*

brádovec, vca, *m.* die Bartflechte (usnea barbata), *Jan., Tuš.(R.).*

bradovína, *f.* das Aſtmoos (hypnum tamariscinum), *Tuš.(R.).*

bradovîtnica, *f.* = dobrovitnica, dobrovitovina, *Erj.(Torb.).*

bradǫ̑vje, *n. coll.* die Baumflechte (usnea), *M., Z.*

bradovnica, *f.* der Schlüſſelbart, *Cig., Slom.-C.*

bradúlja, *f.* neka trava, *Rodik na Krasu-Erj.(Torb.).*

bradurína, *f.* ein großer Bart, *Cig.*

* **brâdva**, *f.* = bradlja, *Cig., C., BlKr.*

bragéše, *f. pl.* hlače, *Dict.*; široke platnene hlače, *vrh Št., BlKr.*; — prim. it. brachesse, Hoſen. (Podzemelj s. dragov (BlKr.) štet. 893, 2

bráhor, orja, *m.* der Kropf, *Pohl., Mur., V.-Cig., Jan.*; — nam. brehor, prim. brehati, *C.(?)*

bráhorav, *adj.* kropfig, *Jan.*

bráhorček, čka, *m. dem.* brahorec; das Kröpfchen, *Jan.*

bráhorec, rca, *m. dem.* brahor; das Kröpfchen, *Mur.*

bráhornat, *adj.* kropfig, *Mur.*

brâjda, *f.* an einem Geländer gezogene Reben, die Rebenhecke; — vrsta krompirjevih grmov, *Dol.*; — iz srlat. braida, *Mik.(Et.).*

brájdelj, dlja, *m.* der Palmbuſch, *C.*; — der Blumenſtrauß, *C.*; — iz it. fardello, Bündel, *C.*

brâjdelje, deljca, *m. dem.* brajdelj, *Jan., C.*

brâjdica, *f. dem.* brajda.

brájdišče, *n.* das Rebengeländer, *Jan.*

brâjdnik, *m.* der Rebenſpalierpfahl, *Cig., Jan.*

brajník, *m. Zora, Bes.*, pogl. branik 2).

brákovica, *f.* eine Art Kuchen, *Nov.-C.*; *pl.* brakovice, *ob Ščavnici*; — prim. pirovica.

brálen, lna, *adj.* 1) zum Leſen geeignet, Leſe-: bralna soba, das Leſezimmer, bralno društvo, Leſeverein, *nk.*; — 2) lesbar, *Jan.*

brálnica, *f.* das Leſezimmer, *Jan.*

bramánec, nca, *m.* der Brahmane (Brahmine), *Jan.*

brâmba, *f.* 1) die Vertheidigung; — der Schutz; pod tvojo brambo pribežimo, *Kast.*; — die Wehr; deželna b., die Landesvertheidigung, die Landwehr; požarna b., die Feuerwehr (prim. gasiteljsko društvo); — 2) die Schutzwaffe, *C.*; vse to, kar je brambo nosilo, alle Wehrhaften, *Krelj.*

brâmbar, rja. *m.* = brambovec, *Jarn.*

brâmben, bna, *adj.* Wehr-: brambna vojska, der Wehrkrieg, *Cig.*

brâmbnik, *m.* = branitelj, *C.*

bramborúša, *f.* der Frühlingsſafran, (crocus vernus), *BlKr.*

brámbovec, vca, *m.* der Wehrmann, der Landwehrmann; *Mur., Cig., Jan., Vod.(Pes.) nk.*, deželni brambovci, die Landwehrmänner, *nk.*; neslužeči brambovci, nicht active Landwehr, *Levst. (Nauk).*

brámbovski, *adj.* Landwehr-, *Mik., nk.*; brambovske pesni, Landwehrlieder, *Vod.(Pes.).*

brámbovstvǫ, *n.* die Landwehr, die Landwehrſchaft, *Mur., Levst.(Nauk).*

bramîn, *m.* ein Prieſter des Brahma, der Brahmine.

brámor, rja. *m.* 1) die Werre (gryllotalpa vulgaris), *Mur., Cig., Jan., Erj.(Ž.), Valj.(Rad), Št.*; prim. podjed; — 2) der Spath, der Knoten am Knie, (eine Krankheit bei Pferden und Ochſen), *V.-Cig.*; junec ima bramorja, (bramora) *Polj.*; — 3) *pl.* bramorji, Scropheln, *Notr.-Cig., Jan., Nov.*; imel je bramorje ali bezgavke, *Cv.*; — der Beinfraß, *Cig., C.*; — tudi: brámor, óra, *Polj.*; — prim. mramor.

bramórav, *adj.* junec je bramorav = ima bramora, *Polj.*; — prim. bramor 2).

brámorka, *f.* 1) = bramor (gryllotalpa vulg.), *Sv. Križ (Ip.)-Erj.(Torb.)*; — 2) der Beinfraß, *Cig., Jan.*

brân, î, *f.* die Vertheidigung: Presvetli cesar vabi nas Na domovine bran, *Vod. (Pes.)*; ministerstvo deželne brani, das Miniſterium für Landesvertheidigung, *DZ.*; zveza za boj in bran, ein Schutz- und Trutzbündnis, *Vod. (Jžb. sp.)*; na bran se držati, ſich in der Defenſive halten, *Vod.(Nov.)*; der Schutz: Pa mu po zimi odeja snega Bila v dobrotno in toplo je bran, *Levst.(Zb. sp.)*; v bran se postaviti, ſich zur Wehre ſetzen; Doma pusti naj vse na stran, Pridirja meni naj u (v) bran, *Npes.*; trotzen: Star mecesen redi veje Vetru, zimi v bran stoji, *Vod.(Pes.)*; s klobasami se petku v bran postavljati, *Levst. (Zb. sp.)*; — 2) das ſchief ins Waſſer gebaute Fluſswehr, der Sporn, *Tolm.*; — 3) das Gitterthor, *C.*; — das Pförtchen, *Mik., Reč.-Baud.*; — 4) das Sperrkraut (polemonium), *C.*

brân, *m.* 1) = bran, *f.* 1), *Valj. (Rad)*; — 2) = jez: Srdita črez branove stopi, *Greg.*; b. postaviti žugajoči reki, *Jurč.*

1. **brána**, *f.* 1) = bramba, *Habd.-Mik.*; — 2) die Egge; izorano njivo z brano povlačiti, ausèggen; — 3) brani podobne reči: die Gitterthür, *Reč.-C.*; das Fallgatter, *V.-Cig.*; das Sägegatter, *V.-Cig.*; prim. jarem; — eine Abtheilung der Getreideharfe, *Cig., C., M., Gor.*; prim. okno, štant; — das Brückenjoch: most v pet bran, *Z.*; — die Riegelwand, *Cig., Levst.(Pril.), Dol.*; — der Roſt (im Bauweſen), *Cig., Gor.*; hišo na brano (= na pilote) zidati, *Dol.*; na brane zidajo na močvirju hiše, *Ig.*; — der Bratroſt, *C.*; — das Raſtrum zum Linieren des Notenpapiers, *V.-*

Cig.; — das Hackbrett (ein Musikinstrument), = cimbal, *Gor.*; — das Clavier bei den Tuchmachern, *Cig.*

2. brána, *f.* 1) = mrena, *C.*; — 2) die Nachgeburt, *Guts.*; — iz lat. membrana.

branáč, *m.* der Egger, *Cig.*, *Jan.*

bránati, am, *vb. impf.* eggen.

bránavec, vca, *m.* = branač, *Cig.*

brânba, *f.* pogl. bramba.

brančúr, rja, *m.* = brina, *Guts.*; — prim. borovnica 2).

brânec, nca, *m. coll.* abgenommene Kastanien, *C.*

brânek, nka, *m.* die Falte, *C.*, *Z.*; — prim. branja.

brángar, arja, *m.* = branjevec, *C.*, *Z.*

brángarica, *f.* = branjevka, *Mik.*

2. brânica - obrambna sadje

branica, *f.* 1) der Wehrthurm, *M.*; das Schlofs, die Feſtung, *C.*; — der Zufluchtsort, *C.* — 2) bránica, *dem.* brana 2).

3. **bránica**, *f.* = prepona (Zwerchfell), *Erj.(Z.)*; — prim. 2. brana.

branič, íča, *m.* = mala lesa, *C.*; — prim. brana 3).

braník, *m.* 1) das Bollwerk, *Cig.(T.)*; — to je moj branik, das iſt mein Schutz; *BlKr.*; — 2) der Eggenzahn, *C.* (nam. brannik); — 3) majhen čoln iz jednega debla, *Gor.*

braníka, *f.* der Jahresring bei Bäumen, *C.*; ploh ima široke branike, *Poh.*, *Čemšenik-(Gor.)*; — prim. borovnika.

braníten, tna, *adj.* Schutz-, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; branilna zveza, das Schutzbündnis, *Cig.*, *Jan.*; — branilne naredbe, Sicherheitsvorkehrungen, *DZ.*

branílo, *n.* das Schutzmittel: das Befeſtigungswerk, *Cig.*; — die Schirmwaffe, *Cig.(T.)*, *C.*, *Jap.(Prid.)*.

braníšče, *n.* das Bollwerk, *Mur.*, *Cig.(T.)*, *Nov.*, *ZgD.*; Dubrovnik je opasan z braništi in zidinami, *Vrt.*; — die Burg, *C.*; — das Gerüſt der Egge (ohne die Zähne), *Cig.*; — 2) = brana, der Roſt (in der Baukunſt), *Mur.*

branîtelj, *m.* der Vertheidiger, der Schirmer, *Cig.*, *Jan.*, *ogr.-Valj.(Rad)*; — der Schutzherr, *Krelj.*

branîteljica, *f.* die Schützerin, *C.*

branîteljstvo, *n.* der Wehrſtand, *Let.*

branîtev, tve, *f.* die Vertheidigung, die Beſchützung, *Cig.*, *Jan.*

brániti, im, *vb. impf.* 1) vertheidigen, beſchützen; z mečem koga b., levinja svoje mladiče pogumno brani; b. trdnjavo; b. svoje poštenje; redko z. gen.; kaštigaj hude, brumnih brani, *Krelj.*; b. koga komu (čemu), jemanden gegen jemanden (etwas) vertheidigen, ſchützen: tuj mož nas je pastirjem branil, *Ravn.*; b. koga muham, *Cig.*; isto oglje brani hišo streli, a žito črvom, *Navr.(Let.)*; tudi: čredo b. volkov, domovino b. nesreč, zoper sovražnike, proti sovražnikom; psi branijo živino od tatov i divjačine, *ogr.-Valj.(Rad)*; b. se, ſich vertheidigen, ſich wehren: hrabro so se vojaki branili; nima se s čim b., er hat nichts, womit er ſich wehren könnte; b. se s čim, ſich auf etwas berufen *(Cig.)*, etwas vorſchützen, *Jan.*; — 2) wehren, verwehren; nihče ti ne brani tukaj stati; b. komu, da ne more črez most, jemandem den Uebergang über die Brücke wehren; živini b. v škodo, das Vieh vom Schadenmachen abhalten; to brani kačam k hlevu, k hramu, *Pjk.(Črt.)*; zverinam na njive b., das Wild vom Felde fernhalten; Meni k Minkici branijo, *Npes.-Schein.*; komu kaj b., jemandem etwas verwehren; tega ti nihče ne brani, das iſt dir unverwehrt, das verbietet dir niemand; — b. se česa, ſich gegen etwas wehren: branili smo se teh davkov, pa se jih nismo mogli ubraniti; b. se darila, das Geſchenk nicht annehmen wollen; kruha se ni braniti, Brot darf man nicht verſchmähen; b. se komu, čemu, *Cig.*; Kdor klobas po zimi hrani, Se po leti muham brani, *Vod.(Pes.)*; — ſich weigern: kaj se braniš vzeti denar? brani se toliko plačati; — 3) = branati, *Jan.*

branîtva, *f.* = branitev.

branîtvo, *n.* = branitev, *Habd.-Mik.*

branîvec, vca, *m.* der Vertheidiger, der Beſchützer.

brânja, *f.* die Falte, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; — prim. nabrati.

brânjak, *m.* der Eggenzahn, *Svet.(Rok.)*,

bránjar, rja, *m.* der Greißler, der Obſthändler, *Cig.*, *Jan.*; — iz nem. Fragner; prim. brangar, branjevec.

bránjarica, *f.* die Greißlerin, die Obſthändlerin, *Cig.*, *Jan.*

branjarîja, *f.* die Greißlerei, das Obſthändlergeſchäft, *Cig.*, *Jan.*

branjáriti, ârim, *vb. impf.* Greißler, Obſthändler ſein, *Cig.*

branjárnica, *f.* die Greißler-, die Obſtlerbude, *Cig.*

branjârstvo, *n.* die Greißlerei, der Victualienverkauf, *Jan.*

bránje, *n.* 1) das Sammeln, b. medu, die Honigleſe, *Cig.*; pos. die Weinleſe; v branje, o branju, zur Weinleſezeit, *jvzh.Št.*; tudi: branjè; — 2) das Leſen; b. sv. pisma; die Vorleſung, *Cig.*, *Jan.*; b. imeti, eine Vorleſung halten, *Cig.*; — 3) die Lectüre: to je lepo b.; — na b. moliti, aus dem Gebetbuche beten, *Jurč.*

bránjenec, nca, *m.* der Schützling, der Schutzbefohlene, *Cig.*, *Jan.*, *Vod.(Jzb. sp.)*, *DZ.*

branjenica, *f.* das Gehege, *Cig.*

bránjenik, *m.* = branjenec, *Cig.*

bránjenje, *n.* 1) die Vertheidigung; — die Hinderung, die Verwehrung; — 2) die Weigerung.

bránjevec, vca, *m.* der Greißler, der Oebſtler; — prim. branjar.

branjevína, *f.* das Gehege, *Cig.*

bránjevka, *f.* die Greißlerin, die Oebſtlerin.

bránjevski, *adj.* Greißler-, höckeriſch, *Cig.*

brânji, *adj.* Eggen-: branji zob, *Cig.*; (nam. „branni").

branjúg, *m.* die Wacholderdroſſel o. der Krammetsvogel (turdus pilaris), *Erj.(Ž.)*, *Habd.-Mik.*; — prim. borovnjak.

Braniščinica (travnik pod gradom Brane pri Kozjeku), Gor. Lb. II. 28.

poličvina mrtvam branit, Jurč. I. 6

Tujno
Krasno Prvičan, Plan. Vest. XVII. 220.

2. brat, dva brata "u brati so naresjeni kakor češ. vukteln, napolnjeni so z orehi" Kor. ob Meži, Kolnek, Časop za zg. i nar. 5. 105.

On ti je bratec. // = premetenec, prekanjenec Vrhnika — 26. II. 29.

bradrán, ána = sdružev ali dječev sin Gor. (Žlaka) — 26. II. 29.

bránkelj, klja, *m.* = abranek, leskov cvet, *Rihenberk-Erj.(Torb.).*

branoglâvec, vca, *m. C.* = branovlek.

branovlàk, vláka, *m.* = branovlek, *Mik.*

branovlẹ̀k, vlẹ́ka, *m*, das Querholz, woran die Stränge befeſtigt werden, das Wagendrittel, *Cig., C., Mik., vrhŠt.*

bránščice, *f. pl.* der Eggenſchlitten, *C.*

brânva, *f. Jarn., Guts.(Res.), C.*, pogl. bramba.

brasati, am, *vb. impf.* beſchmutzen, *Lašče-Levst.(M.).*

brâskljav, *adj. Jan.*, braskljava zemlja, *C.*; pogl. vraskljav.

brastôłka, *f. Naklo(Gor.)*, pogl. postolka.

brâška, *f.* = bračka, *V.-Cig., Jan., Železniki (Gor.).*

brâšnja, *f.* = brašno, *Guts., Mur.*

brášnọ, *n.* die Speiſe, *Meg.*;—die Wegzehrung, *Cig., Jan.*; — prim. brešno.

brât, bráta, *m.* der Bruder; pravi, pristni, rodni b., der leibliche Bruder, po polu (poli) brat, der Halbbruder; mlečni brat, der Milchbruder, *Cig.*; deseti brat: „Koliko časa že ni bilo slišati o desetem bratu! V poprejšnjih časih se je pa še vendar časi naletel, ki je rojen deseti sin iz matere, s čudovitimi lastnostimi in zmožnostimi obdarovan, po božji namembi preganjan, od hiše do hiše po širokem svetu hodil, za srečo povedaval, zaklade pokazaval, pesmi pel in pravljice pravil, kakor nihče drug.“ *Jurč.*; vinski b., der Weinbruder, pivski b., *Cig.*; ko bi ga brat bratu dajal (prodajal), je vreden . . ., ist unter Brüdern werth, *Levst.(Zb. sp.), Kr.*; *(voc.* včasi: brate! *Mik.).*

bratàn, ána, *m.* = bratič, des Bruders Sohn, der Neffe, *Jan., C., Mik., Hip.(Orb.), Navr. (Let.), LjZv.*

bratána, *f.* = bratična, des Bruders Tochter, die Nichte, *Jan., Mik., Hip.(Orb.), LjZv.*

bratáněek, čka, *m. dem.* bratanec, *Cig.*

bratânec, nca, *m.* = bratan, *Mur., Cig., Jan., C.*

bratânka, *f.* = bratana, *Cig., Jan.*

bratânstvọ, *n.* die Neffenſchaft, *Cig.*

brâtba, *f.* = beratva, trgatva, *Danj.(Posv. pes.).*

brâtec, tca, *m. dem.* brat, das Brüderchen; napitni, vinski b., der Zechbruder, *Cig.*

brâtej *m.* = bratec, *C.*

brâtek, tka, *m.* = bratec, *Mur.*

brâter, tra, = brat, *Rez., Mik., Rož.-Kres;* v ostalih padežih razun nom. tudi *Bolčani -Erj.(Torb.).*

brâtev, tve, *f.* = beratva, trgatev, *Cig., Jan.*

bráti, bérem, *vb. impf.* 1) ſammeln, pflücken ſammeln; b. jagode, fižol, hmelj; čebele berejo; Weinleſe halten: kedaj boste začeli brati? *jvrhŠt.*; dari b., betteln, b. za pogorelce, auf den Brand betteln, *Cig.*; b. v sklad, Beiträge ſammeln, *Cig.*; — 2) leſen (= čitati); komu postave b., jemandem ein Capitel leſen, *Cig.*; b. komu v očeh, es jemandem an den Augen abmerken, *Cig.*; na licu se mu dobrota bere, in ſeinem Antlitz ſpricht ſich Güte aus, *Cig.*; b. na kaj: tisti ljudje, ki na pismo bero, več vedo, *Jurč.*; prim. nem. leſen; — 3) nehmen: koliko berete za mašo? *Ljutomer-Vest.*; žganci bero mnogo masla, *Senožeče-Erj.(Torb.).*

bratič, íča, *m.* 1) des Bruders Sohn, *Habd., Cig., Jan., C., Hip.(Orb.), jvrhŠt.*; — 2) = strijčev sin, der Couſin, *BlKr.*; — tudi: brâtič.

bratîčna, *f.* des Bruders Tochter, die Nichte, *Habd., Hip.(Orb.), Jan., C., kajk.-Valj.(Rad).*

bratínja, *f.* = bratina, bratovščina, *Alas.*

bratînski, *adj.* brüderlich, *Habd., Jan., ogr.-Mik.*, bratinsko deljenje, *Krelj.*

bratînstvọ, *n.* die Brüderlichkeit, das brüderliche Verhältnis, *Habd., Mur., Cig., C.*; — = bratovščina 1): pša sva bratinstvo, *Jurč.*

brátiti se, brâtim se, *vb. impf.* ſich verbrüdern, Bruderſchaft ſchließen; gorje mu, pri katerem se mačke in miši bratijo, *Npreg.-Jan.(Slov.)*

brâtja, *f. coll.* die Brüder, *ogr.-Let., kajk.-Valj.(Rad), BlKr.*

bratoljúben, bna, *adj.* den Bruder (die Brüder) liebend, *C.*; bratoljubni vzori, humanitäre Ideale, *Levst.(Pril.).*

bratoljûbje, *n.* die Bruderliebe, *Cig.*; Kje bratoljubja si videl oltarje? *Preš.*

bratomọ̀r, ọ́ra, *m.* 1) der Brudermörder, *Ravn.*; — 2) = bratomorstvo, *Cig., Jan.*

bratomộrec, rca, *m.* der Brudermörder, *Cig., Jan.*

bratomọ́ren, rna, *adj.* brudermordend, *C., nk.*

bratomộrski, *adj.* brudermörderiſch, *Z.*

bratomộrstvọ, *n.* der Brudermord, *Cig., Jan., Ravn.*

bratoven, vna, *adj.* = bratovski: bratovna ljubezen, *Guts.(Res.).*

bratộvlji, *adj.* des Bruders, *Trub.*; bratovlji, des Bruders Sohn, *C., Z.*

brátovski, *adj.* Bruder-, brüderlich; bratovska ljubezen.

brátovstvọ, *n.* die Bruderſchaft (als Verhältnis): b. po mleku, die Milchbruderſchaft, *Cig.*

brátovščina, *f.* 1) die Bruderſchaft (als Verhältnis); bratovščino piti s kom; pili smo —, in sem bil zdajci v bratovščini z večino navzočnih gostov, *Jurč.*; — 2) die Bruderſchaft (als religiöſe Vereinigung); — die Zunft, *Boh., Jan.*; mlinarska b., *Danj.(Posv. p.).*

bratrána, *f.* 1) des Bruders Tochter, *C.*; — 2) die Couſine, *Cig., Jan.*

brátranček, čka, *m. dem.* bratranec; das Bruderkind, *Cig.*

brátrančič, *m. dem.* bratranec, *C., Valj.(Rad).*

brátranec, nca, *m.* 1) = bratič, *Cig.*; — 2) nav. stričev ali ujčev sin, der Couſin, das Geſchwiſterkind.

brátranka, *f.* 1) = bratična, *Cig., Jan.*; — 2) die Couſine, stričeva ali ujčeva hči, *Cig., Jan., BlKr.*

brâtre, *m. dem.* brater: = bratec, *Jan., Ahac., Roš.(Kor.).*

brâtrič, *m.* 1) = bratec, *C.*; — 2) = bratič, *Muršec-C.*

bratrîčna, *f.* = bratična, *Cig., Muršec-C.*

brátrina, *f.* = bratovščina, („bratrna“) *Jarn., Kor.-Cig., Jan., Slom.*

brátrn, *adj.* = bratovski: bratrna ljubezen, *Jarn., C.*; po bratrno, *Slom.*

1. **brátrna**, *f.* = bratična, *jvzhŠt.*

2. **brátrna**, *f.* pogl. bratrina.

brátrnica, *f.* = bratična, *Jan.*

brátrnik, *m.* = bratič, *Cig., Jan.*

brátrovič, *m.* = bratič, *C.*

bratrovîčna, *f.* = bratična, *C.*

brátrski, *adj.* = bratovski, *Jan.*; njegovi ukazi so imeli nekaj bratrskega, *Let.*

brátrstvọ, *n.* = bratovstvo, *C.*

brâtski, *adj.* = bratovski, *nk.*

brâtstvọ, *n.* = bratovstvo, *Cig.*

bratûn, *m.* der Bruder (zaničlj.), *C.*

brâtva, *f.* die Sammlung, die Lese, *Mur.*; die Weinlese, *Mik., Cig., Jan., Dalm., ogr.-Valj. (Rad).*

brâv, *m.* 1) das Schafvieh (ohne Rücksicht auf Alter und Geschlecht), *Cig., Met., ogr.-Valj. (Rad)*; — der Schöps, *Berkini-Erj.(Torb.)*; — 2) das Schwein, *C., Mariborska ok.*; — 3) = živinče: drobni bravi, *C.*; — = živaľ, *C.*

brâv, î, *f. coll.* das Schafvieh, *Zv., Notr.*; mej skalovjem je pasel svojo brav, *Jurč.*

bravár, rja, *m.* = ovčar, *Pohl., Guts., V.-Cig.*

brávče, eta, *n.* ein Stück Schafvieh: človek, neumen kakor bravče, *Gor. Št.*; — das Schöpschen, *Mur.*

bravčetína, *f.* das Schöpsenfleisch, *Mur.*

bravčevína, *f.* das Schöpsenfleisch, *SlN.*

brávčič, *m. dem.* bravec; das Thierchen, *C.*

bravčína, *f.* das Schöpsenfleisch, *St.*

bravčják, *m.* der Schafstall, *Cig.*

bravè, ęta, *n.* ein Stück Mastvieh, *Mur., Danj.-Mik.*

1. **brávec**, vca, *m.* 1) der Schöps, *Mur., Cig., Jan., Bolc-Erj.(Torb.)*; — 2) skopljen prasec, *Luče(Št.)-Erj.(Torb.).*

2. **brâvec**, vca, *m.* der Leser; pogl. čitatelj.

bravẹ̑tina, *f.* das Schöpsenfleisch, *Valj. (Rad).*

bravíca, *f.* = prasica, *C.*; — prim. brav, *m.* 2).

bravič, íča, *m.* das Schweinchen, *C.* — prim. brav *m.* 2).

bravíček, čka, *m. dem.* bravič, *C.*

bravína, *f.* das Fleisch von Schafen, das Schöpsenfleisch.

bravínja, *f.* = svinja, *C.*; — prim. brav, *m.* 2).

bravînski, *adj.* 1) Schöpsen-: bravinsko pleče, *Habd.-Mik.*; — 2) Schweins-, *C.*

brâvje, *n. coll.* das Mastvieh, *Mur., Met.*

1. **brávka**, *f.* das Schaf, *Cig., M., Laško(Št.).*

2. **brâvka**, *f.* die Leserin; pogl. čitateljica.

brávski, *adj.* 1) Schöpsen-, *M., Notr.*; — 2) Schweine-, *C.*; bravsko meso, *vzhŠt.*; — 3) bravska jed, eine Fleischspeise, bravski žganci, mit Speck abgemachter Sterz, *C.*

bravščína, *f.* 1) das Schöpsenfleisch, *C., Notr.*; — 2) = svinjina, *C., vzhŠt.*

brázda, *f.* die Furche; globoke brazde delati; polsedmo brazdo pod zemljo ga ima vrag zakopanega, *Jurč.*; v brazdi komu stati, jemandem Trotz bieten, *Z.*; vodna b., das Kielwasser, *Cig.*; — die Gesichtsrunzel, *C.*; brazde na dlani, Handlinien, *Cig.*; — die Narbe (bot., stigma), *Cig.(T.)*; — der Falz, *Mur.*

brazdáč, *m.* 1) der Sudler, *Dol., jvzhŠt.*; — 2) der Zottenreißer, *M.*

brazdálọ, *n.* = brazdač, *M.*

brázdast, *adj.* furchenartig, *Cig.*

brazdàt, áta, *adj.* gefurcht, *Jan.*

1. **brázdati**, am, *vb. impf.* = brazditi, *Jan., Valj.(Rad).*

2. **brazdáti**, âm, *vb. impf.* 1) in einer Flüssigkeit herumwühlen: po vodi z rokami b., *Št., Dol.*; — sudeln, unreinlich mit einer Sache umgehen, *Cig., Jan., Dol., Št.*; — že zopet brazda = dežuje, *jvzhŠt.*; — 2) *trans.* po sodo b., unreinlich mit dem Geschirr umgehen, es beschmutzen, *C., M., Bes., BlKr.*; — 3) hudelj pfuschen, *Jan., C.*; — 4) Zotten reißen, Ungebürliches, Ungereimtes reden, *Št., Dol.*

brazdè, ęta, = brazdač, *M.*

brázdenica, *f.* die Hohlkehle, *Guts., Valj.(Rad)* brazdenica, *Mur.*

brâzdež, *m.* 1) der Schmierer, der Sudler, *M.*; — 2) der Schmutzfleck, *Cig., Valj.(Rad).*

brázdica, *f. dem.* brazda.

brazdína, *f.* kepa zemlje od brazde, *C.*

brazdît, *adj.* gefurcht (zool.): b. zob, der Furchenzahn, *h. t.-Cig.(T.)*; (min.) gestreift, *h. t. Cig.(T.).*

brázditi, im, *vb. impf.* Furchen ziehen, pflügen, *Cig., Jan.*; Mi brazdijo konjiči, *Vod.(Pes.)* cannelieren, *Cig.(T.).*

brazdîtost, *f.* die Streifung (der Krystalle, min.), *h. t.-Cig.(T.).*

brazdovît, *adj.* gefurcht, *Jan.*; brazdoviti zob, karpovi, *Vrt.*

brazgóten, tna, *adj.* narbig, *Guts., Mur.*

brazgotína, *f.* die Narbe, die Schramme.

brazgotínast, *adj.* narbig, benarbt, schrammig.

bražîljka, *f.* das Brasilienholz, das Fernambukholz, *Cig., Jan.*

brba, *f.* = brbalo, *M.*

brbálọ, *n.* der Herumstöbernde, *M.*

brbanje, *n.* das Stöbern, das Wühlen.

brbati, am, *vb. impf.* wühlen, stöbern; koko brba po pesku; po nosu b., *Cig.*; ne dam si pod nosom b., = ich lasse mir nicht alles gefallen, *Zv.*; stochern: ne damo si po zobeh b., *Glas.*; — Zank suchen, *C.*

brbískati, am, *vb. impf.* = dristati, *Rez.-t.*

brbljáti, âm, *vb. impf.* plappern, plaudern, *Cig., C., ZgD., BlKr.*; — prim. brbrati.

brbljàv, áva, *adj.* plapperhaft, *Cig.*

brbljávost, *f.* die Plapperhaftigkeit, *Cig.*

brbljež, *m.* der Schwätzer, *BlKr.*

brbljìv, iva, *adj.* plapperhaft, *Valj.(Rad).*

brbljívec, vca, *m.* der Plapperer, *Valj.(Rad.)*

brbọ̑nčica, *f.* die Papille: tipalne brbončice, *Erj.(Som.).*

brbọ̑nec, nca, *m.* „bradavica ali izrastek na nosu“, die Papille, *Erj.(Torb.)*; — prim. brbunec.

brbóriti, im, *vb. impf.* schwätzen, *C.*

brbòt, óta, *m.* 1) das Brodeln, *C.*; — 2) das Stottern, das Stammeln, *Mik.*; — das Geplauder, *Medv.-M.*

2. brâv, f. [kar se bere, slaba trava ali druga krma?]: Pusti mi, luca, zelenkasto brav! Jurč. – prim. zbrav.

brangovíla 1) okleščeno drevo, 2) človek, kí govoríl ne, kar se spodobi ali ne, Krupa (BKkr.) Let. 893, 3.

bravínec kam. mravínec = mravlja Natl. (Zagorje).

brâško [d. j. menda brávske?] = svínjsko méso, (kadi svínjska mast: zbrâškim si zabelávajo, J. Trdinov spis) Gj. Zo. 893. 448.

brdce (Vinica), brdo (Adlešičí v Blke.) sk
je napeljan os nuček pri Thanguerakov, Ca
VI (1919) p. 153.

brdina

brdnica, milliere Kammlinie, Tuma, Plan. Vest. 214.

brdo: Nabočenost (Anschwellung) gozrsja
enenija Brdo (Kamm) Tuma, Plan.
XVI. 178. Di Grundbedeutg von brdo ist Sp
Kante Berwalter

brbotálọ, *n.* 1) der Stotterer, *M.*; — 2) der Plauderer, *M.*

brbotânje, *n.* 1) das Sprudeln; — 2) das Plappern.

brbotáti, otâm, ọčem, *vb. impf.* 1) brodeln, sprudeln, *BlKr.*; — 2) schnell, undeutlich reden, *Cig., C., Glas.*; — stammeln, *Valj.(Rad)*; schwätzen, plaudern, *C., Vrt., Trst.(Let.).*

brbotíti, im, *vb. pf.* = brbutiti: b. koga, *C.*

brbotníti, nem, *vb. pf.* = brbotiti, *C.*

brbotljívec, vca, *m.* der Stammler, *Valj. (Rad).*

brbra, *f.* 1) das Plappermaul, *C.*; ti si prava brbra! *jvzhŠt.* — 2) pl. brbre, das Schnarrwerk in der Orgel, *V.-Cig.*

brbráč, *m.* das Plappermaul.

brbrálọ, *n.* das Plappermaul.

brbrânje, *n.* das Plappern, das Schwatzen.

brbrast, *adj.* plapperhaft.

brbráti, âm, *vb. impf.* prudeln, *Cig.*; — plappern, schwatzen.

brbrâv, áva, *adj.* plapperhaft, *Cig.*

brbrâvec, vca, *m.* = brbrač, *Dict., Cig.*

brbrávost, *f.* die Plapperhaftigkeit, *Cig.*

brbrệla, *f.* das Plappermaul, *Levst.(Rok.).*

brbûljek, ljka, *m.* die Wasserblase, *C.*

brbúlja, *f.* die gerne herumstöbert, herumwühlt, *M.*

brbûnček, čka, *m. dem.* brbunek; 1) das im Wasser aufsteigende Luftbläschen, *Cig.*; — 2) die Pustel, *Štrek.*

brbûnec, nca, *m.* mozolec na obrazu, *C.*; die Pustel, *Štrek.*

brbûnek, nka, *m.* die aufsteigende Wasserblase, *Cig., C., Valj.(Rad).*

brbûnkati, am, *vb. impf.* Laute von sich geben, wie beim Aufsteigen von Wasserblasen, *Mur., Cig., C.*

brbúnkniti, brbûnknem, *vb. pf.* einen Laut von sich geben wie beim Aufsteigen einer Wasserblase, *M.*

brbúšiti, ûšim, *vb. pf.* plump darein fahren, plumpen, *Lašče-Erj.(Torb.).*

brbûšt, *m.* ein Mensch, der schnell und plump dareinzufahren pflegt, *Lašče-Erj.(Torb.).*

brbuštáti, âm, *vb. pf.* = brbunkati: po trebuhu brbušta, *GBrda.*

brbúta, *f.* die Sirpen (Molken) von der Buttermilch nach geschiedenem Käse, *V.-Cig.*

brbútiti, ûtim, *vb. pf.* = telebiti: stoßen, na tla b. koga, *Jsvkr., GBrda.*

brbútniti, brbûtnem, *vb. pf.* = brbutiti: na ulici sta se brbutnila, *GBrda.*

brč, *m.* der Stoß mit dem Fuße, *M.*; — der Stoß mit gespanntem Finger, der Schneller, der Stieber, *Cig.*

brča, *f.* der Stoß mit dem Fuße, *M., C., Kr.*

brčâj, *m.* der Stoß mit dem Fuße, *C.*; na skakaj in brcaj = skakaje in brcaje, *Danj. (Posv. p.).*

brčanje, *n.* das Stoßen mit dem Fuße; das Schnellen mit dem Finger.

brčati, am, *vb. impf.* mit dem Fuße stoßen: krava brca, schlägt aus; otrok v zibeli brca z nogami; — wegschnellen (mit dem Finger), *Cig., Jan., Štrek.*

brčljaj, *m.* der Schneller, der Fips, *Jan.*

brčníti, brčnem, *vb. pf.* einen Stoß mit dem Fuße geben; če pes crkne, ga vsak brcne, *C.*; — ausschlagen, *Cig., Jan., M.*; krava me je brcnila, *Št.*; — einen Schneller mit dem Finger geben: koga v nos. b., jemandem einen Nasenstieber geben, *Cig., Jan.*; — wegschnellen, *Štrek.*

brčánja, *f.* brčanjo biti, auf der Trommel wirbeln, *Mur.*; — prim. brčati.

brčáti, ím, *vb. impf.* murren: b. v koga, *C.*; dröhnen, wirbeln: bobnica brči, *Jarn., Mur.*; summen: čebela, hrošč brči, *C.*; rauschen: gizdava gre in brči, *C.*; — schwirrend fliegen: Kosek v gorice brči, *Npes.-Vraz.*; — prim. vrčati.

brček, čka, *m. dem.* 2. brk; der Kreisel, *Goriška ok.-Erj.(Torb.).*

brdâk, dkà, *adj.* = brdek, *Goriš.-Vrt., Ben.-Mik.*

brdár, rja, *m.* der Weberblattmacher, *Mur., Cig.*

brdast, *adj.* hügelicht, bergig, *Mur., Cig., Jan., C., Mik.*

brdât, áta, *adj.* bergig, *Mur., C.*

brdâvs, *m.* der Grobian, *Z.*

brdâvski, *adj.* grob: sina Filipa je imenoval po brdavsko kmetsko Lipeta, *Jurč.*

brdávsniti, dâvsnem, *vb. pf.* unsanft stoßen, *M.*; wegschleudern, *Štrek.*

brdce, *n. dem.* brdo; 1) kleiner Hügel, *Cig., Jan., C.*; — 2) das Strickholz, worüber die großen Jagdnetze gestrickt werden, die Rückbank, *V.-Cig.*

brdek, dka, *adj.* 1) stattlich, hübsch, schmuck, *C., Navr.(Let.)*; — 2) stark, schnell, *C.*; — 3) aufgeweckt, fleißig, brav, *C., Gorjani-Erj. (Torb.)*; — nav. brhek.

brden, dna, *adj.* hügelig: b. svet, *Zv.*

brdiga, *f.* neka psovka, *C., Sv. Peter pri Mariboru-Pjk.(Črt.)*; — prim. berdiga.

brdína, *f.* = brdnina, *Cig.*

brdît, *adj.* = bridit, scharf, *Rib.-Mik.*; nož je brdit, *Z.*

brdíti, ím, *vb. impf.* = briditi, spitzen, schärfen, wetzen, *C., Z., Rib.-Mik.*

brdje, *n.* das Hügelland, das Kleingebirge, *C., Cig.(T.).*

brdkóba, *f.* = brdkost, *Cig., C.*

brdkọ̑st, *f.* die Stattlichkeit, die Sauberkeit; — die Hurtigkeit, *C.*

brdkóta, *f.* = brdkost.

brdnik, *m.* ein vorspringender Stein, *C.*

brdnína, *f.* das Bergheu, *Cig., C.*

brdnja, *f.* das Bergwohlverleih (arnica montana), *Cig., Tuš.(R.).*

brdọ, *n.* 1) der Hügel, die Anhöhe; veseli ga pisano brdo, *Jurč.*; pl. brda, die Hügelgegend, *Cig., Jes.*; — das Vorgebirge, *Mur., Cig., Jan., Valj.(Rad)*; — 2) der Weberkamm, *Mur., Cig., Jan., C., Hip.(Orb.), Kr.*; oba sta na eno brdo tkana, beide sind von gleichem Charakter, *Z.*; brez mendranja ne zleze tkalcu platno na brdo, *Jan.(Slovn.)*; — 3) pl. brda, stroj, s katerim se vrvi pletejo, *SlGor.*

brdokva, *f.* der Salat (lactuca), *Valj.(Rad).*
brdovît, *adj.* hügelreich, bergig, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; brdovita krajina, *LjZv.*
brdovîta, *f. C.*, pogl. dobrovita.
bréber, bra, *m.* = bober, *Habd.*, *Mur.*, *Cig.*, *C.*
brebír, rja, *m.* der Schotter, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Levst.(Cest.).*
brebiríšče, *n.* das Steingerölle, *C.*; der Schotterhaufen, *Levst.(Cest.)*, *Nov.*
brebírnast, *adj.* schotterig, *Rib.-Mik.*
brę̑cati, am, *vb. impf.* mit Glocken spielen, *C.*; = brencati, *Črniče(Goriš.)*; — prim. brencati.
brę̑celj, clja, *m.* = brencelj, *Dict.*, *C.*, *Hip.(Orb.)*.
brę̑ckati se, -a se, *vb. impf.* brecka se, der Morgen dämmert, *Reč.-C.*; — prim. stsl. brězgъ, Morgendämmerung.
brę̑ča, *f.* der Baumsaft, *C.*; pos. das Kirschenpech, *C.*; — prim. 1. brežiti 2).
brę̑čati, ím, *vb. impf.* schreien, keifen, kläffen, *Cig.*, *C.*; živina breči, kadar je prestrašena ali lačna ter se hoče gospodarju ali pastirju potožiti, otrok breči, *Ljutomer-Pop.*; žaba breči, *ogr.-Let.*, *SlN.*; summen: muha breči, *C.*; tönen: zato breči moje srce, kakor harfa, *Dalm.*; — prim. brenčati.
brečè, ęta, *m.* der Kläffer, das Hündchen, *Cig.*, *C.*
brę̑čka, *f.* = breča, *C.*
bredénje, *n.* das Waten.
brédnja, *f.* das Waten, *Cig.*
bredúsati, am, *vb. impf.* im Kothe waten, *C.*
brę̑g, *m.* 1) das Ufer; morski b., das Meeresufer; proti bregu, landwärts; — 2) der Bergabhang; v breg iti, bergan gehen; hud breg, starke Steigung; po bregeh, an Abhängen, *Polj.*; — 3) ein (mäßiger) Berg; bregovi in doline; — izpod brega gledati koga, jemanden mit scheelen Augen ansehen, *Slom.*; — stara brž vidi, kaj ima baba za bregom (was für ein Bedenken das Weib habe), *Levst. (Zb. sp.)*.
bręgáča, *f.* das Hügelchen, unbedeutender Berg, *M.*, *C.*; krt napravi na dan tristo bregač, *Št.-Valj.(Rad)*.
brę̑gar, rja, *m.* der Uferbewohner, *ZgD.*; — 2) der Hügelbewohner, *Z.*
brę̑gast, *adj.* bergig, *C.*
bręgàt, áta, *adj.* bergig, *Cig.*
bręgẹ̑šar, arja, *m.* kdor bregeše nosi, *Št.*
bręgẹ́še, *f. pl.* = brageše, die Hosen, *Meg.*, *Alas.*, *Dalm.*, *vzhŠt.*; die ungefärbten Linnenhosen, die Unterhosen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; spodnje hlače, ali, ker Beli Kranjci po leti nosijo samo bregeše, toliko kakor: hlače, *BlKr.*; — prim. brageše.
bręgẹ̑šnica, *f.* polovica bregeš, *Mur.*
brę́gniti, brę̑gnem, *vb. pf.* aufleuchten: solnce bregne skozi oblake, *Trst.(Let.)*; — prim. breckati se, brezeti.
bręgovína, *f.* das Ufergebiet, *Cig.*
bręgovît, *adj.* 1) küstenreich, *Cig.(T.)*; — 2) bergig, *Jan.*
bręgovíten, tna, *adj.* = bregovit 2), *Jan.*
bręgǫ̑vje, *n. coll.* die Berge; b. in dolje, Berge und Thäler, *C.*
bręgǫ̑vnica, *f.* die Uferschwalbe (hirundo riparia), *Cig.*
bręgúlja, *f.* = bregovnica, *Mur.*, *Cig.*, *Kr.-Valj.(Rad)*, *Erj.(Rok.)*.
bregûšar, rja, *m.* kdor breguše nosi, *Pjk. (Črt.)*; *vzhŠt.*
bregúše, *f. pl.* = brageše, bregeše, *SlGor.-C.*; — kratke hlače tržaških okoličanov, *Edinost*.
bregûšnica, *f.* = bregešnica, *Jan.*
brèh, brę́ha, *m.* = bréha, *C.*
brę́ha, *f.* der Keuchhusten, *C.*
brę́hati, brę́ham, brę́šem, *vb. impf.* keuchend husten; tudi: breháti, âm, *Roš.-Kres.*
brehàv, áva, *adj.* hüstelnd, *C.*
brehávec, vca, *m.* človek, kateri vedno breha in kašlja, *Čemšenik (Gor.)*.
brę́havt, *m.* = brehavec, *Mik.*
brehetáti, âm, *vb. impf.* = brehati, *C.*
brehetàv, áva, *adj.* = brehav.
brehljàv, áva, *adj.* heiser, *C.*
brehútati, tam, čem, *vb. impf.* husten, (pos. o konjih), *C.*
brę̑j, *m.* = tolmun, oton (globočina v vodi), *GBrda-Erj.(Torb)*; — prim. berij, berig.
brę́ja, *adj.* trächtig; jezen kakor breja mačka, *Št.*
brę́jâtva, *f.* = brejenje, *Nov.-C.*
brę̑jati, am, = brejiti, *Mur.*
brę́jénje, *n.* das Trächtigmachen, *Cig.*
brę̑jiti, ím, *vb. impf.* trächtig machen, *Dict.*, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; b. se, trächtig werden, *Jarn.*, *Cig.*; — 2) anfüllen: gospoda breje si žepe, *SlN.*
brę́jost, *f.* die Trächtigkeit, *Cig.*, *C.*
1. **brèk**, éka, *m.* der Jagdhund, *C.*, *Sv. Peter (Notr.)*, *Erj.(Torb.)*; — iz it. bracco.
2. **brę̑k**, *m.* der Elsebeerbaum (sorbus torminalis), *C.*, *Tuš.(R.)*.
brę́ka, *f.* der Elsebeerbaum (sorbus sp.), *Tolm.-Erj.(Torb.)*; die Mehlbirne (sorbus aria), *Medv.(Rok.)*.
brę́kanica, *f.* die Gartenebereesche (sorbus domestica), *Gorjansko na Krasu-Erj.(Torb.)*.
brekáš, *m.* kozje ime, *Tolm.-Erj.(Torb.)*.
brę̑kati, kam, čem, *vb. impf.* schreien, *Trst. (Let.)*; — prim. brečati.
brekínja, *f.* = breka, *C.*; — tudi hs.
brę̑knica, *f.* = breka, *Štrek.*
brę́kovec, vca, *m.* = breka, *C.*, *Z.*
brekúlja, *f.* 1) der Mehlbaum (sorbus aria), *Čepovan (Goriš.)-Erj.(Torb.)*; die Frucht des Elsebeerbaumes, die Atlasbeere, *Jan.*, *Tuš.(R.)*.
brémce, *n. Bes.* pogl. bremence; (prim. tudi: bremec, so viel man von einer Sache in einer oder beide Arme nehmen kann, *Zil.-Jarn. [Rok.]*, nam. bremce).
bréme, -mę́na, *n.* 1) die Bürde, die Last, die getragen wird; — der Ballen, der Bund: b. papirja, dračja, *Cig.*; der Krämerballen, *Cig.*, *C.*; — v breme so se prijeli = oklenili so se drug drugega, *Kranjska Gora-DSv.*; — 2) die Leibesbürde, *Cig.*; — v velikem bremenu, hochschwanger, *Notr.-Cig.*; — 3) die Last (fig.); državljanska bremena

brdavikave "naramnice k kožem in bisagam
sori nekdaj delek Kodrin zaklepi" Goričko
ob. Grgar. – (mesta = dobrovitovec?

(Vodaj z brebirja napravlja brebirešče, Tuma,
Plan. Vest. X.V. 183.

bregúše (ali gelsenförmiger Hofnen der Šavničarji
v. Mavški polanci) gl. Zb. I. 97.

breg da gl. pob: reči

„linnenen blauen gestreifte Pantalons, wovon
einem (sc. dem Gorčani) bregeče genannt,
obschon ihm Schnitt der Hosen fehlen"
St. Vraz – Zb. I. 98.

v breme se se prijeli (= oklenili so se drug
drugega (kranjska Gora) Dom i Sv. 890. 89.

brenčéna ženska = nosečа, Kotr.

brenčljáti, am pocl. ati se vkrog (o obsolih).
(Ambrus.) pr. brenčelj D. r. Sv. XVII. 64.

brenkasi prigovarjajo dlakovino in žimo za naprave postelj.
Primic. Skažišče kaj gor.) D. i. Sv. XVII. 611.
brenkast-a je rula, kadar en vogel pogrneš črez
drugega tako, da se vogla ne zakrijeta popolnoma
(kuhajuča) – Štrek. Zet. 94. 6.

bürgerliche Laſten, *Jan.*; občinsko breme, die Gemeindelaſt, *Cig.*; stvarno breme, die Reallaſt, *DZ.*; die Beſchwerde, *Cig., Jan., M.*

bremenàt, áta, *adj.* 1) laſtend, ſchwer: bremenata teža, *C.*; — 2) ſchwanger: bremenata razuzdanka, *Levst.(LjZv.)*.

brémę̑nce, *n. dem.* breme, kleine Laſt, *M.*; (brémę̑nce, *Valj.[Rad]*).

bremenîten, tna, *adj.* Belaſtungs-: bremenilne pravice, *DZ.*

bremenît, *adj.* 1) ſchwer, *Cig.*; b. klas, *C., Ravn.*; — 2) ſchwanger, *M.*

brémę̑njak, *m.* großer Rückenkorb, *M.*

brémę̑nski, *adj.* Laſten-: b. list, das Laſtenblatt, *DZ.*; bremenska pravica, das Laſtrecht, *Cig.*

brémę̑nstvo, *n.* der Laſtenſtand: staro b., *DZ.*

brenbice, *f. pl.*, *Jan.*; pogl. brnbice.

brę̑ncati, am, *vb. impf.* die Feuerglocke läuten, *C., GBrda*; — prim. brenkati.

1. **brę̑ncelj**, clja, *m.* koš, v katerem nosijo listje, seno itd., *Kojsko(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — kor. brenk-, brę̑k-, ſchwellen, *Erj.(Torb.)*.

2. **brę̑ncelj**, clja, *m.* die Bremſe (tabanus); goveji b. (tabanus bovinus), *Erj. (Ž.)*; — prim. brenčalo.

brenčálo, *n.* der Kreiſel, *Cig.*

brenčânje, *n.* das Summen, das Schnurren.

brę̑nčati, ím, *vb. impf.* ſummen: muha mi brenči okolo ušes; ſchnurren: kolovrat brenči; tönen (o strunah).

brenčáv, áva, *adj.* ſummend, ſchnurrend, *Cig.*

brenčâva, *f.* orodje za brenčanje, *Levst. (Zb. sp.)*.

brę̑nček, čka, *m.* der Kreiſel, *Cig.*

brę̑nčica, *f. dem.* 2. brenka, das Weinfäſſchen, *Mur.*

1. **brènk**, brénka, *m.* der Saitenklang, der Klimperlaut; — das Geklirre: brenk oklopov svetlih, *Levst.(Zb. sp.)*.

2. **brę̑nk**, *m.* neka trta (= zelenika?), *Št.*

1. **brę̑nka**, *f.* die Maultrommel, *Cig., Mik.*

2. **brę̑nka**, *f.* 1) das Weinfaß, *Mur., C.*; — 2) = breka, *Medv.(Rok.)*; — 3) neka hruška, *Šebrelje(Goriš.) - Erj.(Torb.)*; — prim. 1. brencelj.

brenkáč, *m.* 1) der Klimperer, *Cig.*; — 2) der die aufgeackerten Erdklumpen zerſchlägt, *Kr.-Valj.(Rad)*.

brę̑nkavec, vca, *m.* der Klimperer, *Cig., Jan.*

brenkálo, *n.* das Klimperwerk, *Cig.*

brę̑nkanje, *n.* das Anſchlagen von Saiten, das Geklimper.

brę̑nkati, am, *vb. impf.* 1) Saiten anſchlagen, auf einem Saiteninſtrument ſpielen; na citre b., *Cig.*; klimpern, *Cig.*; — 2) b. volno, die Wolle fachen, *Z., Gor.*

brę̑nkelj, klja, *m.* 1) die Blüthe des Nußbaumes, des Kaſtanienbaumes, *Nov.-C.*; — 2) der Glockenſchwengel, *Z.*; — 3) der Widerhaken, *V.-Cig.*; — prim. brankelj.

brenkèt, éta, *m.* das Geklimper, das Geklirre, *C.*; der Klingklang, *Cig.*

brenketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* klimpern, klirren, *C.*

brę̑nklja, *f.* eine Art Kreiſel, *Gor.*

brenkljáč, *m.* der Klimperer, *Jan.*; der Harfenſpieler, *C.*

brenkljânje, *n.* das Saitenſpiel, das Geklimper, *Jan.*

brenkljáti, âm, *vb. impf.* 1) ein Saiteninſtrument ſpielen, klimpern, *Jarn., Jan.*; — 2) b. volno, die Wolle fachen, *Z.*; — 2) brę̑nkljati, = klenkati, zvončkati, *GBrda.*

brę̑nkniti, brę̑knem, *vb. pf.* einen Saitenton oder einen klirrenden Ton hervorbringen oder von ſich geben, *Jarn., Z.*; ob sabljo brenkniti, *Let.*

brenkòt, óta, *m.* = brenket, *Jan.*

brenkotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* = brenketati, *Bes.*

brę̑nkovec, vca, *m.* 1) der Elſebeerbaum (sorbus torminalis), *Jan., C.*; tudi: der Mehlbeerbaum (sorbus aria), *C.*; — 2) eine Art Rebe, *C.*; — prim. 2. brenk in 2. brek.

brę̑nta, *f.* ein nach oben breiteres Gefäß, das auf dem Rücken getragen wird, die Butte; v brentah grozdje iz vinograda nosijo v kad, *Hip.(Orb.)*; — prim. it. brenta, nem. die Brente, *Mik.(Et.)*.

brentáč, *m.* 1) der Buttenträger, *C., Dol.*; — 2) = brenta, *Ip.-Mik.*; kleine Butte, *C.*; majhna, lesena posoda, taka kakor golida, samo da nima luknje v uhu, *Kras-Erj. (Torb.)*.

brentáča, *f.* die Butte, *Cig.*

brentáčiti, ačim, *vb. impf.* Buttenträger ſein (in der Weinleſe), *Dol.*

brentár, rja, *m.* der Buttenträger (in der Weinleſe), *Cig., Št.*; brę̑ntar, *Dol.*

brentáša, *f.* zgoraj zaprta brenta, *jvzhŠt.*

brę̑ntica, *f. dem.* brenta; kleine Butte.

brentnják, *m.* das Buttengeſtell, *C.*

brésa, *f.* živa bresa, der feiſte Donnerſtag, *Pivka-Cig., C., Gor.-Erj.(Torb.)*; kos mesa pa bokal vina, pa je živa bresa, *Z.*; — iz it. giovedi grasso, *Erj.(Torb.). Let. 1880, 215.*

brę̑sk, *m.* die Morgendämmerung, *Rez.-C.*; — prim. stsl. brězgъ.

1. **brę̑skev**, kve, *f.* der Pfirſichbaum, die Pfirſich (amygdalus persica).

2. **brę̑skev**, kve, *f.* = broskva: zelen kakor breskev, *GBrda.*

brę̑skevca, *f. dem.* breskev.

brę̑skov, *adj.* Pfirſich-; breskova koščica, der Pfirſichkern.

brę̑skovec, vca, *m.* 1) der Pfirſichbranntwein, *Cig.*; — 2) der Pfirſichapfel, *C.*

brę̑skovnica, *f.* 1) der Pfirſichmoſt, *Mur.*; — der Pfirſichbranntwein, *Mur.*; — 2) die Gartenbalſamine (balsamina hortensis), *Erj.(Rok.)*.

brę̑skva, *f.* = breskev.

brę̑skvica, *f. dem.* 1) breskva; — 2) die Gartenbalſamine (balsamina hortensis), *C., jvzhŠt.-Erj.(Torb.)*.

1. **brę̑st**, *m.* die Feldulme, der Rüſter (ulmus campestris), *Guts., Mur., Cig., Jan., Tuš (R.), SlGor.*

2. **brę̑st**, *m.* die Balzzeit, *Cig., Valj.(Rad)*; — nam. mrest.

brę̑st, î, *f.* die Furt, *C.*, *Tuma, Plan Vest XV 189*
brę̑stek, tka, *m.* = brestič, *Mur.*
brésti, brédem, *vb. impf.* waten; vodo bresti, durchs Waſſer waten; blato b. do kolen, *Erj.(Izb. sp.)*; po vodi bresti, *C.*; lâdija globoko brede, das Schiff geht tief, *Cig.*; kolesa bredejo, verſinken tief in den Koth, *Kr.*; — zelo brede in globi, es iſt tiefer Koth, *Svet.(Rok.)*.
brę̑stič, íča, *m. dem.* 1. brest; kleine Ulme, *Z.*
brę̑stíka, *f.* 1) eine Art Rüſter, mit kleinerem Laub und glatterer Rinde, *C.*; — 2) eine Art Weide, *C.*; — 3) neka goba, *Erj.(Rok.)*.
brę̑stíti se, ím se, *vb. impf.* brunſten, ſich begatten (o ribah), *Cig.*; mačke se brestijo, *BlKr.*; balzen, *Cig.*; — nam. mrestiti se.
brę̑stje, *n.* der Ulmenwald, *Guts.*, *Cig.*
brę̑stov, *adj.* Ulmen-.
brę̑stovína, *f.* das Ulmenholz, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
brę̑stǫ̑vje, *n.* der Ulmenwald, *Guts.*, *Jarn.*, *Jan.*
brę̑šec, šca, *m.* = brsljin, *ob Ščavnici-C.*
brę̑šek, ška, *m.* ovčje ime (črna ovca z belo liso), *Kanin-Erj.(Torb.)*.
brę̑ška, *f.* črna ovca na čelu in okolo gobca bela, *Krn.-Erj.(Torb.)*.
brę̑škast, *adj.* umazan po obrazu, *Vrsno (pod Krnom)-Erj.(Torb.)*.
brę̑šnǫ, *n.* = brašno, *Cig.*, *Jan.*, *Npes.-K.*
brę̑ta, *f.* = brenta, *Cig.*, *C.*, *Ip.*
brevír, rja, *m.* duhovniški molitvenik, das Brevier; b. moliti.
brę̀z, ę́za, *m.* = breza, *Valj.(Rad)*.
brę̀z, *praep. c. gen.* ohne; brez konca in kraja ohne Ende, ins Unendliche; brez skrbi, unbeſorgt; brez tega, abgeſehen davon, ohnedies; brez malega, mit geringer Ausnahme: brez malega žive Srbi po vaseh, *Navr.(Let.)*; beinahe, *Cig.*; = brez mala, *Jan.*, *C.*; brez tega smo lahko, das können wir leicht entbehren; brez kake koli bolezni, ohne irgend eine Krankheit; pomni: brez obene izgovori, *Kast.*; brez obenega grenkega govorjenja, *Kast.*; brez nikder nikogar na vsem božjem svetu, ohne irgend jemanden auf der weiten Welt zu haben, *Vrt.*; brez nobene pomoči, ohne alle Hilfe, *Levst.(Nauk)*; — brezi (zaradi blagoglasja): brezi skrbi, *Levst.(Sl. Sp.)*.
brezapnę̑n, *adj.* ohne Kalk: b. zid, *V.-Cig.*
brę́za, *f.* 1) die Birke (betula); — 2) brę̑za, Name einer weißgeſtreiften Kuh oder Ziege, *Cig.*, *M.*, *C.*, *Tolm.-Erj.(Torb.)*, *Cv.*
brę́zast, *adj.* der Birke ähnlich: brezasto oko = belo oko, *Dol.*; brezasto gledati = pisano gledati, ſcheel blicken, *Cig.*; — geſtreift (o govedi in kozah).
brezbárven, vna, *adj.* farblos, *Cig.*, *Jan.*; — achromatiſch, *Cig.(T.)*.
brezbesę́den, dna, *adj.* wortlos, *Cig.*, *Jan.*
brezbístven, tvena, *adj.* weſenlos, *Cig.*
brezbláten, tna, *adj.* ſchlammlos, *Cig.*
brezbòg, bóga, *adj.* gottlos; hčerka brezboga, *Npes.-Mik.*
brezbojen, jna, *adj.* farblos, *Jan.*
brezbǫ̑štvǫ, *n.* der Atheismus, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
brezbǫ́žen, žna, *adj.* gottlos; atheiſtiſch.
brezbǫ́žec, žca, *m.* = brezbožnik, *Jan.*
brezbǫ́žje, *n.* der Atheismus, *Cig.(T.)*.
brezbǫ́žnež, *m.* = brezbožnik, *C.*
brezbǫ́žnica, *f.* die Gottloſe; die Atheiſtin, *Cig.*
brezbǫ́žnik, *m.* der Gottloſe; der Atheiſt, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.
brezbǫ́žnost, *f.* die Gottloſigkeit.
brezbráden, dna, *adj.* bartlos, *Cig.*
brezbrámben, bna, *adj.* wehrlos, *M.*
brezbrę́žen, žna, *adj.* uferlos, *Cig.*
brezbrížen, žna, *adj.* = brezskrben, *Jan.*
brezcę̑n, *adj.* wertlos, *Zora.*
brezcę̑nost, *f.* Wertloſigkeit, *Cig.(T.)*.
brezcę́sten, tna, *adj.* ſtraßenlos, unwegſam, *Jan.*
brezcę́ven, vna, *adj.* brezcevne rastline, Zellenpflanzen, *Cig.(T.)*.
brezcę̑vnica, *f.* die Zellenpflanze, *Cig.(T.)*.
brezcǫ́len, lna, *adj.* zollfrei, *Cig.*, *Jan.*
brezcǫ́lnost, *f.* die Zollfreiheit, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*
brezcvę́ten, tna, *adj.* blüthenlos, kryptogamiſch, *Cig.*, *Jan.*
brezcvę̑tje, *n.* die Kryptogamie (bot.), *Cig.*
brezčásten, tna, *adj.* ehrlos, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
brezčástnost, *f.* die Ehrloſigkeit, *Mur.*
brezčíseln, (slen), selna, *adj.* zahllos: brezčiselne zmote, *Erj.(Torb.)*.
brezčúten, tna, *adj.* empfindungslos, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; gefühllos, indolent, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
brezčútje, *n.* die Gefühlloſigkeit, *Cig.(T.)*; die Apathie, *Jan.*
brezčútnost, *f.* die Empfindungsloſigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; die Gefühlloſigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
brezčúvstvenost, *f.* die Gefühlloſigkeit, die Apathie, *Cig.(T.)*.
brezdânji, *adj.* grundlos, bodenlos, *C.*, *nk.*; brezdanje brezno, *Zv.*; brezdanja voda, *Greg.*
brezdę̑dičen, čna, ohne Erben, *Jan.*
brezdę́len, lna, *adj.* müßig, unbeſchäftigt, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; brezdelni dan, der Feriaitag, *Cig.*
brezdę̑lica, *f.* die Muße, *Cig.(T.)*, *Erj.(Som.)*.
brezdę̑lje, *n.* der Müßiggang, *Cig.*; die Unthätigkeit, die Paſſivität, *Cig.(T.)*; — stsl.
brezdę̑lnik, *m.* der Müßiggänger, *Guts.*; — der Feiergeſell, *Cig.*
brezdę́lnost, *f.* die Arbeitsloſigkeit, der Müßiggang, die Unthätigkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; brezdelnost je mati vseh pregreh, der Müßiggang iſt aller Laſter Anfang, *Cig.*
brézden, dna, *m.* der Abgrund, *Dict.*, *Mur.*; (nav. brezen); iz jame v brezden (brezen), aus dem Regen in die Traufe, *Met.*
brezdę́ten, tna, *adj.* kinderlos, *Cig.*, *Jan.*, *C.*
brezdę́ti, í, *vb. impf.* = brezeti, *Dol.-Mik.*
brezdę̑tnica, *f.* die Kinderloſe, *Cig.*
brezdę̑tnik, *m.* der Kinderloſe, *Cig.*
brezdę́tnost, *f.* die Kinderloſigkeit, *Cig.*
brezdežę́len, lna, *adj.* länderlos, *M.*
brezdežen, žna, *adj.*, *Cig.(T.)*; pogl. brezdeževen.
brezdežę́ven, vna, *adj.* regenfrei, *Jan.*

brézdnica, *f.* der Sumpf, *Už.*

brezdnína, *f.* = brezdno: A srce človeško je brezdnina, *Levst.(Zb. sp.)*.

brézdno, *n.* = brezden; pije kakor bi vlival v brezdno, er ſauft wie ein Loch, *Cig.*; (nav. brezno).

brezdomen, mna, *adj.* heimatlos, *Jan.*

brezdomóven, vna, *adj.* heimatlos: brezdomovni ljudje, *Levst.(Nauk)*.

brezdomovînec, nca, *m.* der Vaterlandsloſe, *SlN.*

brezdomovînski, *adj.* vaterlandslos, *SlN.*

brezdúh, dúha, *adj.* geiſtlos: Njih brezduho je glasilo, *Levst.(Zb. sp.)*.

brezdúren, rna, *adj.* thürlos (-dveren, *Cig.*).

brezdúšen, šna, *adj.* herzlos, gefühllos, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*; zanikarno in brezdušno izpolnjevati dolžnosti, *LjZv.*; gemüthlos, *Cig. (T.)*; — hs.

brezdúšnica, *f.* die Gefühlloſe, *Mur.*

brezdúšnik, *m.* der Herzloſe, der Gefühlloſe, *Mur.*, *Cig.*, *Valj.(Rad)*; — der Böſewicht, *Meg.*, *Dict.*, *Krelj.*

brezdúšnost, *f.* die Herzloſigkeit, *Mur.*, *Jan.*

brẽzec, zca, *m.* ein geſtreifter Ochs, *Lašče-Levst.(M.)*, *Valj.(Rad)*; ein geſtreiftes ſcheckiges Pferd, *Cig.*

1. **brézen**, zna, *m.* = 1) brezden; — 2) eine ſehr tiefe Stelle im Waſſer, *Kojsko(Goriš.)*.

2. **brẽzen**, zna, *m.* der Monat März, *Meg.*, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; kar v breznu zraste, april pobrije, *Guts.*; — tudi: der April. *Remšnik (Št.)*; „kadar uže breza teče“, *C.*; brezen vsako uro jezen, *C.*; ali: brezen je desetkrat na dan jezen, *Št.-Cig.*; — 2) die Brunſt (der Katzen), *Cig.*, *C.*; — das Scherzen (Laufen u. Schreien) der Kinder, *M.*, *C.*

brẽzẽti, í, *vb. impf.* brezi, es wird Tag, *Dol.-Mik.*; solnce za goro brezi, *Mik.(Et.)*; — prim. breckati.

brezgíben, bna, *adj.* bewegungslos, *Cig.*

brezgíbnost, *f.* die Bewegungsloſigkeit, *Cig.*

brezgízdnost, *f.* die Prunkloſigkeit, *Cig.*

brezglásen, sna, *adj.* lautlos, *Cig.*, *Jan.*

brezglásnost, *f.* die Lautloſigkeit, *Cig.*, *Jan.*

brezglàv, gláva, *adj.* kopflos, *Jan.*

brezglâvec, vca, *m.* der Kopfloſe, *Cig.*, *Jan.*; brezglavci, kopfloſe Thiere (zool.), *Cig.(T.)*.

brezgláven, vna, *adj.* kopflos, *Jan.*, *Cig. nk.*

brezglávnost, *f.* die Kopfloſigkeit, *Jan.*, *Cig.*; *nk.*; — die Ungelehrigkeit, *M.*

brezgrẽšen, šna, *adj.* ſündenlos, *Mur.*

brezgrẽšnost, *f.* die Sündenloſigkeit, *Mur.*

brezgúben, bna, *adj.* faltenlos, *Cig.*, *Jan.*

brezhíben, bna, *adj.* tadellos, fehlerlos, *Šol.*, *Jan.*

brezhlâčen, čna, *adj.* hoſenlos, *Cig.*

brezhlâčnež, *m.* = brezhlačnik, *Cig.*

brezhlâčnik, *m.* der Ohnehoſe, der Barlender, *Cig.*

brẽzica, *f. dem.* breza, das Birkchen.

brẽzič, íča, *m.* junge Birke, *Mur.*

brezimẽn, *adj.* ungenannt, anonym, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; brezimen, *Vrt.*; brezimeni svetnik, *Levst.(Zb. sp.)*; brezimena nedelja, der dritte Sonntag in der Faſten, *M.*

brezímen, mna, *adj.*, *Jan.*, *nk.*, pogl. brezimẽn.

brezimẽnec, nca, *m.* = brezimenik, *Jan.*

brezimẽnež, *m.* = brezimenik, *C.*

brezimẽnič, *m.* = brezimenik, *Jan.*

brezimẽnik, *m.* der Anonymus, *M.*, *Cig.(T.)*.

brezimenják, *m.* = brezimenik, *C.*

brezimẽnost, *f.* die Anonymität, *C.*

brezimẽnovič, *m.* der Anonymus, *Navr. (Spom.)*.

brezimẽnski, *adj.* = brezimen, *Cig.*

brezimẽnstvo, *n.* die Anonymität, *Cig.(T.)*.

brẽzíje, *n.* = brezje, *C.*

brẽziti se, im se, *vb. impf.* brunſten (o mačkah), *Cig.*, *Jan.*; — prim. 2. brezen 2).

brezizrazît, *adj.* ausdruckslos, *Zv.*

brẽzje, *n.* der Birkenwald.

brezjezîčnik, *m.* der Fehlzüngler, *Cig.*

brẽzjiče, *n. dem.* brezje; junger Birkenwald, *Mur.*, *Cig.*; Večkrat grem jaz v bukovje, V hojčje, hrastje, brezjiče, *Danj. (Posv. p.)*.

brezklásen, sna, *adj.* ährenlos, *Cig.*, *Jan.*

brezkljún, kljúna, *adj.* ungeſchnäbelt, *Cig.(T.)*.

brezkónčen, čna, *adj.* endlos, unendlich.

brezkónčnost, *f.* die Endloſigkeit, die Unendlichkeit.

brezkorísten, tna, *adj.* nutzlos, unerſprießlich, *Cig.*, *Jan.*

brezkorístnost, *f.* die Nutzloſigkeit, *Cig.*, *Jan.*

brezkostẽn, *adj.* knochenlos, *Cig.*, *Jan.*

brezkóžen, žna, *adj.* ohne Haut, *M.*

brezkrájen, jna, *adj.* grenzenlos, endlos, unendlich, *Jan.-Cig.(T.)*, *C.*

brezkrájnost, *f.* die Unendlichkeit, *Cig.(T.)*.

brezkrâlje, *n.* das Interregnum (in einem Königreiche), *Cig.(T.)*.

brezkríl, íla, *adj.* flügellos, *Jan.*

brezkrîlec, lca, *m.* brezkrilci, ungeflügelte Inſecten, *Cig.(T.)*.

brezkríłen, łna, *adj.* = brezkril, *Jan.*

brezkrúšen, šna, *adj.* brotlos, *Cig.*, *Jan.*

brezkŕven, vna, *adj.* blutlos, *Cig.*, *Jan.*

brezkŕvnat, *adj.* = brezkrven, *Jan.*

brezkŕvnost, *f.* die Blutloſigkeit, die Anämie, *Cig.*, *Jan.*, *M.*

brezkúžen, žna, *adj.* ſeuchenlos, *M.*

brezkváren, rna, *adj.* ſchadlos, *Jan.*

brezkvárnost, *f.* die Schadloſigkeit, *Cig.*

brezkvásen, sna, *adj.* ungeſäuert, *Cig.*, *Jan.*

brezlíčen, čna, *adj.* amorph, *Cig.(T.)*, *C.*, *Sen.(Fiz.)*.

brezlíčje, *n.* die Formloſigkeit, *Cig.(T.)*.

brezlíčnost, *f.* die Formloſigkeit, *Cig.(T.)*.

brezlik, líka, *adj.* geſtaltlos, *Cig.(T.)*, *Erj. (Min.)*, *Sen.(Fiz.)*.

brezlísten, tna, *adj.* blattlos, *Cig.*, *Jan.*

brezljúden, dna, *adj.* menſchenleer, *Jan.*; entvölkert, *Cig.(T.)*.

brezljúdnost, *f.* der Volksmangel, *Cig.*

brezmádežen, žna, *adj.* fleckenlos, makellos, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; brezmadežno vedenje, tadelloſe Aufführung, *DZ.*

brezmádežnost, *f.* die Makelloſigkeit, die Unbefleckтheit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

brezmârje, *n.* die Sorglosigkeit, *C.*
brezmáteren, rna, *adj.* mutterlos, *Cig.*
brezmátičen, čna, *adj.* weiſerlos, *Cig.*
brezmátičnik, *m.* ein weiſerloſer Bienenſchwarm, *C.*
brẹ̑zmec, meca, *m.*, *Mur.*, *Mik.*; pogl. presnec.
brezmẹ́jen, jna, *adj.* grenzenlos, ſchrankenlos, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
brezmẹ́ren, rna, *adj.* maßlos, *Cig.*, *Jan.*; exceſſiv: brezmerno podnebje, exceſſives Klima, *Cig.(T.)*, *Jes.*
brezmẹ́rnost, *f.* die Maßloſigkeit, das Unmaß, *Cig.*, *Jan.*
brezmẹ́sen, sna, *adj.* fleiſchlos, *Jan.*
brezmílosten, tna, *adj.* unnachſichtlich, *Cig.*
brezmíseln, selna, *adj.* gedankenlos, *Cig.*, *Jan.*; ideen'os, *Cig.(T.)*; — ungereimt, *Jan.*
brezmíselje, *n.* der höchſte Grad des Blödſinnes, *Cig.(T.)*.
brezmíselnost, *f.* die Gedankenleere, *Cig.(T.)*; die Ungereimtheit, *Jan.*
brezmọ́čen, čna, *adj.* machtlos, *nk.*
brezmọ́štvọ, *n.* der Jungfrauen- o. Witwenſtand, *Cig.*, *C.*
breznačẹ́ten, łna, *adj.* ohne Grundſätze, principlos, *nk.*; nav. -élen.
breznačẹ́lje, *n.* die Principloſigkeit, *C.*
breznačẹ́lnost, *m.* der Mangel an Grundſätzen, *nk.*; — nav. -élnost.
breznáden, dna, *adj.* hoffnungslos, *Cig.(T.)*.
breznaglásen, sna, *adj.* accentlos, unbetont, *Cig.(T.)*.
breznaglãsnica, *f.* ein tonloſes Wort, *Cig.(T.)*, *C.*
brẹ́znanje, *n.* die Brunſt (o mačkah), *Cig.*
brẹ́znati se, am se, *vb. impf.* 1) brünftig ſein (o mačkah), *Cig.*, *C.*, *M.*, *Kras.*; — 2) vagabundieren, unzüchtige Händel haben, *C.*; — ſchreiend und umherſpringend ſcherzen (o otrocih), *M.*
brẹ̑znica, *f.* eine Art Birn, *C.*; — eine Art Apfel, *C.*
brẹ̑znik, *m.* der Monat März, *Jan.*
brézno, *n.* = brezdno.
breznogáč, *m.* der Fußloſe, *C.*
breznòs, nósa, *adj.* ohne Naſe, *nk.*
brẹ́znov, *adj.* Märzen-: b. sneg, *Levst.(Zb. sp.)*.
breznọ́žec, žca, *m.* der keine Füße hat, *Bes.*
breznọ́žen, žna, *adj.* ohne Füße, *Cig.*
breznọ́žje, *n.* die Fußloſigkeit, *C.*
brezobčúten, tna, *adj.* unempfindlich, *Zora.*
brezobláčen, čna, *adj.* wolkenlos, *Jan.*
brezoblásten, tna, *adj.* unbefugt, incompetent, *Cig.*, *Jan.*
brezoblãstje, *n.* die Incompetenz, *Jan.*
brezoblástnost, *f.* die Unbefugtheit, die Incompetenz, *Cig.*, *Jan.*
brezoblíčen, čna, *adj.* ungeformt, *C.*
brezobrámben, bna, *adj.* wehrlos, *C.*
brezobrázen, zna, *adj.* unförmlich, *Cig.(T.)*.
brezobrẹ́sten, tna, *adj.* unverzinst, unverzinslich, *nk.*
brezobrẹ́stnost, *f.* die Unverzinslichkeit, *nk.*
brezobróčen, čna, *adj.* unbereift, *C.*, *M.*
brezobzíren, rna, *adj.* rückſichtslos, *nk.*
brezobzírnost, *f.* die Rückſichtsloſigkeit, *Cig.(T.)*, *nk.*
brezọ́čen, čna, *adj.* ſchamlos, *C.*; ausgelaſſen, *Zil.-Jarn.(Rok.)*.
brezočẹ́tnost, *f.* die Vaterloſigkeit, *Cig.*
brezodpọ́ren, rna, *adj.* unangefochten, *Jan.*
brezòk, ọ́ka, *adj.* augenlos, *Jan.*
brezokúsen, sna, *adj.* geſchmacklos, *C.*
brezoporọ́čen, čna, *adj.* Inteſtat-: po nasledju brezoporočnem, durch Inteſtaterbfolge, *DZ.*
brezorgânski, *adj.* anorganiſch, *Cig.*
brezorọ́žen, žna, *adj.* waffenlos, wehrlos, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; brezorožna jagnjeta, *Cv.*
brezosẹ́ben, bna, *adj.* unperſönlich (gramm.), *Jan.*
brezotróčen, čna, *adj.* kinderlos, *Mur.*, *Jan.*
brezotróčnost, *f.* die Kinderloſigkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
brezotrókinja, *f.* kinderloſes Weib, *Danj.-Mik.*
brẹ́zov, *adj.* Birken-; brezova šiba; — brezova mast, Ruthenſtreiche; v šoli nam je dajal pokušati slast brezove masti, *Erj.(Izb. sp.)*.
brẹzováča, *f.* der Birkenſtab, *Cig.*, *Valj.(Rad.)*.
brẹ́zovec, vca, *m.* 1) der Birkenſtamm, *C.*, *Danj.*, *Mik.*; — der Birkenſtock, *Valj.(Rad.)*; — 2) die Rothwurz (tormentilla), *C.*
brẹ́zovica, *f.* 1) der Birkenſaft, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) = brezovka 1), *Mur.*, *C.*, *Mik.*
brẹzovína, *f.* das Birkenholz; der Birkenwald.
brẹ́zovje, *n.* = brezje, *Jan.*
brẹ́zovka, *f.* 1) die Birkenruthe; — 2) = brezova voda, *C.*; — 3) eine Art Goldkäfer, *Poh.*
brẹ́zovnica, *f.* 1) der Birkenſaft, *Mur.*; — 2) der Birkenſtab, *Mur.*
brezozíren, rna, *adj.* 1) = brezobziren, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) beziehlos, *Cig.(T.)*; abſolut: brezozirna večina, *DZ.*; brezozirna visokost, abſolute Höhe, *Jes.*
brezozírnost, *f.* = brezobzirnost, *C.*
brezpalûbnica, *f.* ein Schiff ohne Verdeck, *DZ.*
brezpámeten, tna, *adj.* vernunftlos, *Cig.*; unverſtändig, *M.*
brezpametnják, *m.* der Thor, *C.*
brezpámetnost, *f.* die Vernunftloſigkeit, *Cig.*; — die Unbeſonnenheit, *Let.*
brezperúten, tna, *adj.* flügellos, *Cig.*
brezpẹ́ten, tna, *adj.* ohne Abſatz: b. črevelj, *Navr.(Let.)*.
brezpẹ̑tnik, *m.* der Pantoffel, *Guts.*
brezpẹ́ven, vna, *adj.* geſanglos, *Jan.*
brezpẹ́vnost, *f.* die Geſangloſigkeit, *Cig.*
brezpláčen, čna, *adj.* unentgeltlich, *Cig.*, *C.*, *nk.*
brezplačíłen, łna, *adj.* = brezplačen, *Cig.*, *Jan.*
brezpláten, tna, *adj.* unentgeltlich, *Jan.*; brezplatno stanišče, *Navr.(Spom.)*; svoje posle brezplatno opravljati, *Levst.(Cest.)*.
brezpljúčnik, *m.* brezpljučniki, lungenloſe Thiere, *Erj.(Z.)*.
brezplọ́den, dna, fruchtlos, *Cig.*, *Jan.*

brezplódnost, *f.* die Fruchtlosigkeit, *Jan.*
brezpodóben, bna, *adj.* unförmlich, mißgestaltet: -bna stvar, *C., Jan.*
brezpodóbnost, *f.* die Unförmlichkeit, *Jan.*
brezpogóden, dna, *adj.* = brezpogojen, brezpogodno uboštvo, *Cv.*
brezpogójen, jna, *adj.* unbedingt, *Cig., Jan., nk.*
brezpogójnost, *f.* die Unbedingtheit, *Cig.*
brezpogréšen, šna, *adj.* fehlerlos, correct, *C., Cig.(T.).*
brezpogréšnost, *f.* die Fehlerlosigkeit, *Cig.*
brezpokójen, jna, *adj.* ruhelos, *nk.*
brezpomóčje, *n.* die Hilflosigkeit, *Cig., DZ.*
brezpomóčnost, *f.* die Hilflosigkeit: b. in uboštvo, *Cv.*
brezpostáven, vna, *adj.* gesetzlos, *Jan.*
brezpostávnost, *f.* die Gesetzlosigkeit, die Anarchie, *Jan.*
brezpóten, tna, *adj.* pfadlos, unwegsam, *Guts., Cig., Jan.*
brezpótnost, *f.* die Pfadlosigkeit, *Jan.*
brezpráven, vna, *adj.* rechtlos, *Cig.*
brezpravje, *n.* die Rechtlosigkeit, *Cig.*
brezprávnost, *f.* die Rechtlosigkeit, *Cig.*
brezpredméten, tna, *adj.* gegenstandslos, *Cig. (T.), Zv.*
brezpríden, dna. *adj.* wertlos, *Jan.*
brezprimérен, rna, *adj.* beispiellos, *Cig.(T.).*
brezrádosten, tna, *adj.* freudenlos, *Cig.*
brezrazlóžen, žna, *adj.* unbegründet, *SlN.*
brezrébrn, *adj.* rippenlos, *Cig.*
brezréden, dna, *adj.* ordnungslos, *Jan., C.*
brezrédnik, *m.* der Unordentliche, *M., C.*
brezrédnost, *f.* die Ordnungslosigkeit, *Cig.*
brezrèp, répa, *adj.* schwanzlos, unbeschwänzt, *Cig.(T.).*
brezríben, bna, *adj.* fischleer, *Cig.*
brezróčen, čna, *adj.* armlos, handlos, *Cig.*
brezròk, róka, *adj.* armlos, handlos, *Cig., Jan.*
brezrokaváč, *m.* = brezrokavnik, *Bes.*
brezrokávec, vca, *m.* eine Art Weste, *Valj. (Rad).*
brezrokávnik, *m.* die Weste, *C., Jurč., Zv., Gor.*
brezrokávnjak, *m.* = brezrokavnik, *Danj. (Posv. p.).*
brezróžen, žna, *adj.* hornlos, *C.*
brezrúden, dna, *adj.* erzleer, *Cig.(T.).*
brezsamosvésten, tna, *adj.* unbewußt, *Cig.(T.).*
brezsápen, pna, *adj.* athemlos, *Mur., Cig., Jan.*
brezsápnost, *f.* die Athemlosigkeit, *Mur., Cig.*
brezsénčen, čna, *adj.* schattenlos, *Cig.*
brezsénčnik, *m., pl.* brezsenčniki, ohnschattige Bewohner, *Cig. (T.).*
brezskŕben, bna, *adj.* sorgenlos, sorgenfrei: brezskrbno življenje.
brezskŕbnež, *m.* der Sorgenlose, *Jan.*
brezskŕbnik, *m.* = brezskrbnež, *Cig.*
brezskŕbnost, *f.* die Freiheit von Sorgen.
brezslásten, tna, *adj.* geschmacklos, *Cig.*
brezsláven, vna, *adj.* ruhmlos, *Cig., Jan.*
brezslávnost, *f.* die Ruhmlosigkeit, *Cig.*
brezslúžben, bna, *adj.* dienstlos, *C., Jan.*
brezsmŕten, tna, *adj.* = nesmrten, *Cig.*
brezsnóven, vna, *adj.* immateriell, *Cig.*
brezsnóvnost, *f.* die Immaterialität, *Cig.*
brezsóčen, čna, *adj.* saftlos, *Jan., Cig.(T.).*
brezsódden, dna, *adj.* außergerichtlich: brezsodna odpoved, *DZ.*
brezsódje, *n.* die Gerichtslosigkeit, *Cig.*
brezsólnčen, čna, *adj.* sonnenlos, *Cig.*
brezsólzen, zna, *adj.* thränenlos, *Cig.*
brezspólen, lna, *adj.* geschlechtslos, *Jan.*
brezspólnost, *f.* die Geschlechtslosigkeit, *Cig.*
brezsrámen, mna, *adj.* schamlos, *Cig., Jan., Krelj.*
brezsrámnost, *f.* die Schamlosigkeit, *Cig.*
brezsŕčen, čna, *adj.* herzlos, brezsrčna mati.
brezsŕčnica, *f., pl.* brezsrčnice, die Röhrenherzer (zool.), *Cig.(T.), Erj.(Z.).*
brezsŕčnost, *f.* die Herzlosigkeit.
brezstrásten, tna, *adj.* leidenschaftslos, *Cig., Jan.*
brezstrâstje, *n.* die Leidenschaftslosigkeit, die Apathie, *Cig.(T.).*
brezstrástnost, *f.* die Leidenschaftslosigkeit, *Cig. (T.).*
brezstróčen, čna, *adj.* schotenlos, *Cig.*
brezstrúpen, pna, *adj.* giftlos, *Cig.*
brezsvétje, *n.* die Rathlosigkeit, *C.*
brezškódden, dna, *adj.* schadlos, *Jan.*
brezškódnost, *f.* die Schadlosigkeit, *Cig.*
brezštevílen, lna, *adj.* unzählig, zahllos, *Cig., Jan., nk.*
brezštevílnost, *f.* die Unzählbarkeit, *Cig., nk.*
brezšúmnost, *f.* die Geräuschlosigkeit, *Cig.*
breztákten, tna, *adj.* tactlos, *nk.*
breztáktnost, *f.* die Tactlosigkeit, *Cig.(T.).*
breztelésen, sna, *adj.* unkörperlich, *Cig., Jan., Cig.(T.),* entkörpert, *Cig.*; Pod velikim tukaj Bogom Breztelesen bit' želim, *Vod.(Pes.).*
breztelésnost, *f.* die Unkörperlichkeit, *Cig.*
breztežáven, vna, *adj.* mühelos, *Jan.*
breztéžen, žna, *adj.* schwerlos, *Cig.(T.).*
breztrúdnost, *f.* die Mühelosigkeit, *Cig.*
breztvárnost, *f.* die Immaterialität, *Cig.(T.).*
brezúden, dna, *adj.* gliederlos, *Cig.*
brezùh, úha, *adj.* ohrlos, *Cig.*
brezúmec, mca, *m.* der Dummkopf, *Mur.*
brezúmen, mna, *adj.* vernunftlos, *Cig., Jan.*; unsinnig, *Cig., Jan.*; absurd, *Cig.(T.), Jan.*
brezúmje, *n.* der Unverstand, der Unsinn, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
brezúmnež, *m.* der Dummkopf, *Cig.*
brezúmnost, *f.* die Unvernünftigkeit, die Sinnlosigkeit, *Cig.*
brezúp, *m.* die Hoffnungslosigkeit: b. prihodnjih dni, *Preš.*; b. ljubezni, *Levst.(Zb. sp.)*; Devojko popade groza, brezup, *Levst.(Zb. sp.).*
brezúpen, pna, *adj.* hoffnungslos, verzweifelt, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
brezúpnik, *m.* der Verzweifelte, *Cig., ZgD., Zora.*
brezúpnost, *f.* die Hoffnungslosigkeit, *Cig., Jan., nk.*
brezupórен, rna, *adj.* widerstandslos, *Cig.*
brezupórnost, *f.* die Widerstandslosigkeit, *Cig.*
brezuspéšen, šna, erfolglos, *Cig.(T.), C., nk.*
brezuspéšnost, *f.* die Erfolglosigkeit, *Cig., C.*

brezustrójen, jna, *adj.* anorganiſch, *h. t.-Cig. (T.).*
brezušésen, sna, *adj.* ohrlos, *Cig.*
brezuvéten, tna, *adj.* unbedingt, kategoriſch, *h. t.-Cig.(T.);* brezuvetno verjeti, unbedingt Glauben ſchenken, *Levst.(LjZv.).*
brezvéjen, jna, *adj.* aſtlos, *Cig.*
brezvẽnčnica, *f., pl.* brezvenčnice, kronenloſe Pflanzen, *Cig.(T.).*
brezvẽrec, rca, *m.* der Glaubensloſe, der Religionsloſe, *nk.*
brezvéren, rna, *adj.* religionslos, *nk.;* irreligiös, *Cig.*
brezvẽrje, *n.* die Religionsloſigkeit, *nk.;* die Irreligioſität, *Cig.*
brezvẽrnica, *f.* die Religionsloſe, *nk.;* die Irreligiöſe, *Cig.*
brezvẽrnik, *m.* der Religionsloſe, *nk.;* der Irreligiöſe, *Cig.*
brezvẽrski, *adj.* irreligiös: brezverski spisi, *LjZv.*
brezvẽrstvo, *n.* die Glaubensloſigkeit, *nk.*
brezvésełn, *adj.* ruderlos, *Cig.*
brezvésten, tna, *adj.* gewiſſenlos, *Mur., Cig., Jan., nk.*
brezvẽstje, *n.* die Gewiſſenloſigkeit, *Cig.*
brezvẽstnež, *m.* der Gewiſſenloſe, *nk.*
brezvẽstnica, *f.* die Gewiſſenloſe, *Cig.*
brezvẽstnik, *m.* der Gewiſſenloſe, *Mur., Cig., Jan.*
brezvéstnost, *f.* die Gewiſſenloſigkeit, *Mur., Cig., Jan., nk.*
brezvẽtje, *n. Jes.* pogl.: brezvetrje.
brezvẽtrje, *n.* die Windſtille, *Mur., Cig., Jan.*
brezvétrn, *adj.* windſtill, *Cig.;* brezvetrni pas, die Zone der Calmen, *Cig.(T.).*
brezvézen, zna, *adj.* aſyndetiſch, *Cig.(T.).*
brezvẽzje, *n.* aſyndetiſche Satzverbindung, *Cig. (T.).*
brezvkúsen, sna, *adj.* geſchmacklos, fade, *Cig. (T.).*
brezvkúsnost, *f.* die Geſchmackloſigkeit, *Jan.*
brezvláden, dna, *adj.* anarchiſch, *Cig., Jan.*
brezvlādje, *n.* die Anarchie, *Cig., Jan., Cig. (T.).*
brezvládnost, *f.* = brezvladje, *Cig.*
brezvọ́den, dna, *adj.* waſſerlos, waſſerfrei, *Cig., Jan., Cig.(T.);* regenlos, *Jes.*
brezvọ̑dje, *n.* der Waſſermangel, *Cig.(T.).*
brezvọ́ljen, ljna, *adj.* willenlos, *Cig., Jan.*
brezvọ́ljnost, *f.* die Willenloſigkeit, *Cig.(T.).*
brezvọ̑ljstvo, *n.* = brezvoljnost, *Let.*
brezvračíłen, lna, *adj.* ohne Gegenleiſtung, *DZ.*
brezvráten, tna, *adj.* thürlos, *Cig.*
brezvzrọ́čnost, *f.* die Urſachloſigkeit, *Cig.(T.).*
brezzakọ̑nec, nca, *m.* der Eheloſe, *Mur.*
brezzákonje, *n.* die Geſetzloſigkeit, die Anarchie, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.;* — prim. glede naglasa hs. bezákonje.
brezzakọ́nski, *adj.* ehelos, *Guts., Mur., Cig., Jan.*
brezzákonstvo, *n.* 1) = brezzakonje, *Mur.;* — 2) brezzakọ̑nstvo, die Eheloſigkeit, *Mur., Cig., Jan.*

brezzaslúžen, žna, *adj.* verdienſtlos, *Jan.*
brezzaščíten, tna, *adj.* wehrlos, *Gig.(T.).*
brezzavésten, tna, *adj.* bewußtlos, *Jan., nk.*
brezzavẽten, tna, *adj.* ſchutzlos, *Jan.*
brezzrn, *adj.* körnerlos, *Jan.*
brezzlóben, bna, *adj.* arglos, *Jan.*
brezznačájen, jna, *adj.* charakterlos, *Jan., nk.*
brezznačájnik, *m.* der Charakterloſe, *C.*
brezznačájnost, *f.* die Charakterloſigkeit, *Cig. (T.), nk.*
brezzọ̑b, zọ́ba, *adj.* zahnlos, *Cig.(T.), C.;* brezzobe starice, *Levst.(Zb. sp.).*
brezzọ̑bec, bca, *m., pl.* brezzobci, Zahnloſe, (zool.), *Cig.(T.).*
brezzọ̑ben, bna, *adj.* zahnlos, *Cig., M., Zil.-Jarn.(Rok.).*
brezzọ́bica, *f.* die klebrige Kratzdiſtel, (cirsium erisithales), *C., Z.*
brezzọ̑bka, *f.* die Teichmuſchel (anodonta), *Erj. (Ž.).*
brezzọ̑bnica, *f.* zahnloſes Weib, *Guts., M. Zil.-Jarn.(Rok.).*
brezzọ̑bnik, *m.* zahnloſer Menſch, *Guts., M., Zil-Jarn.(Rok.).*
brezzráčen, čna, *adj.* luftleer, *Cig., Jan., Cig. (T.).*
brezžẽnstvo, *n.* der Cölibat, *Cig., Jan.*
brezžlézen, zna, *adj.* drüſenlos, *Cig.*
brezžílen, lna, *adj.* aderlos, nervenlos, (bot.), *Cig.(T.).*
brẹ́žan, ána, *m.* der Uferbewohner, *Cig., Jan.*
brẹ́žanjek, njka, *m.* kleiner Hügel, *C., Mik., Valj.(Rad), Št.*
brẹ́žanka, *f.* 1) die Uferbewohnerin, *Cig.;* — 2) neko vino iz tržaške okolice.
1. **brẹ́žati**, *vb. impf.* breži, es dämmert, *Meg.-Mik.*
2. **brẹ́žati**, ím, *vb. impf.* weinen, wehklagen, *Levst. (Rok.);* Kaj ti je tebi, Marija, Ko tako milo stojiš in brežiš? *Gabrje pod Krasom-Erj. (Torb.);* (tudi brežđžati, ſchreien: kaj tako brežđžiš? *Mik./V. G. I, 290, 357.*); (— 2) ſcharf wehen; veter breži, *Cig., Ahac.;* menda pravilneje: briži; prim. brižati).
brẹ́žček, čka, *m. dem.* brežec, *Valj.(Rad).*
brẹ́žek, žka, *m. dem.* breg; das Hügelchen, *Jan.*
brẹ́žec, žca, *m. dem.* breg.
brẹ́žen, žna, *adj.* 1) Ufer-: brežna sapa, der Landwind, *Cig.;* — 2) bergig, *Cig., M., C.;* brežna tla, bergiges Terrain, *Levst.(Cest.);* brežna krajina, *C.;* abſchüſſig, *Jarn., M., C.;* njive so brežne, *Gor.*
brẹ́žič, íča, *m. dem.* breg; 1) der Uferrand, *Cig.;* — 2) kleiner Berg.
brẹ́žíček, čka, *m. dem.* brežič.
brẹ́žína, *f.* 1) das Ufer: nekaj brežine se je utrgalo, *Nov.;* pod brežino so raki. *C.;* der Dammaufwurf, *C.;* — die Ufergegend, *M., C.;* — 2) der Abhang, der Seitenabfall eines Berges, *Cig.(T.), C., Jes.;* po dolinah in brežinah, *C.;* brežine kopati, die Berge roden, *Z.;* das Steigende (im Bergbau), *Cig.(T.);* — die Anhöhe, der Berg, *Cig., C., M.;* — (solnce) zlate trake vrže na drevje in brežine, *ogr.-Valj.(Rad);* — 3) das Berghen, *Cig.*

Brežinski Kot, Böschungswinkel; Juma, Plan

x 2) Böschung, Tuma, Plan. Vert. XV ~~III~~ XVI. 215

brežnica = voda iz potoka ali reke (opp. kapnica) Blkš.

brežnina Böschungsterrain Halde, snežne brežmine Schneehalden Kamenite brežine Steinhalden Tuma, Plan. Vest. XVI. 215.

brigada sestavljena ovrija čreda. rok. ljudi v Istri (Nemanič, Studien II. 38) Časop. zagr. inan. 6. 152. izit.

brijati = briti Blkn., Šaš. ch., Dbv. 915. 102

brijava, greaki inkaut, katerega ima zam „sveto vino" J. Trdinovšek Gj. Zv. 893. 1445

brsčina: Oster greben ima brsčino Zgratschneide, Tuma Plan. Ved. XVI. 216.

brščnik kraj kjer rasle brinje in stelja, (Blkn.) Let. 893, 3.

brščma, p. reke vrste maline (Blod.) pr. brščati bilka uvrsten bisernat pripadnik. R. n. sv. XIV. 64.

brẽžnat, *adj.* bergig. *(C. Löffler, Tumac, Plan Vest. 1879)*

brẽžnica, *f.* 1) der Küstenfluſs, *Cig.(T.), Jes.*; — 2) ein aus Faſchinen verfertigtes Werk im Waſſerbaue, das Packwerk, *Št.-Cig.*; — 3) der Bergacker, *Cig.*

brẽžûljek, ljka, *m.* das Hügelchen.

brgẽše, *f. pl. Goriš. in Kras-Erj.(Torb.)*; pogl. brageše, bregeše.

brglez, *m.* die Specht meiſe (sitta europaea), *Cig., jvzhŠt.*; — 2) Spottname für einen blinden o. blödſichtigen Menſchen, *Mik.*

brgọ̑n, *m.* die Leimruthe, die Leimſtange, *C., Z., Kr.*; nastavili smo brgone, *IjZv.* — iz. it. vergone.

brgúše, *f.* = breguše, široke, bele, prtene hlače, *SlGor.*; — prim. brageše.

brhek, hka, *adj.* ſtattlich, ſchmuck, hübſch, *Guts., Mur., Cig., Jan., Gor., Št.*; brhko pisan šotor, *Burg.*; — pogl. brdek.

brhkóba, *f. C., Cig.*; pogl. brdkoba.

brhkọ̑st, *f. Cig.*; pogl. brdkost.

brhkóta, *f. Cig., Jan.*; pogl. brdkota.

brič, íča, *m. Cig.*; pogl. birič.

brîd, î, *f.* ſcharfe Kante, *h. t.-Cig.(T.).*

brída, *f.* neka ptica, *Bolc-Erj.(Torb.).*

bridák, brídka, *adj.* = bridek, *Dict.*

brídek, dka, *m.* 1) ſcharf, ſchneidig; *Meg., Habd., Cig.(T.), Jan., Mik.*; b. nož, bridka sablja, b. veter, *C.*; — ſcharf v. Geſchmack, *Dict., Hip.(Orb.)*; — 2) bitter: b. kakor pelin, *Danj. (Posv. p.)*; — bridko trpljenje, bridka smrt, bridke besede, bridko se jokati; bridko mi je, es wird mir angſt und bange, *Cig.*; — bridko, ſehr: bridko sem želel, mich hat es herzlich verlangt, *Krelj*; bridko so se prestrašili, *C., M.*; — 3) prächtig, ſchön, *C.*; vortrefflich, *C.*; b. biti na kaj, in einer Sache geſchickt ſein, *C.*; brav, *C.*; — prim. brdek.

bríden, dna, *adj.* ſcharf: nož, kosa, *C., Z.*; — bitter, *C.*

bridẹ́ti, ím, *vb. impf.* ſcharf ſein, (o orodju), *C.*; beißen, prickeln, brennen: kremenina med prsti bridi, ajdova moka bridi (iſt ſcharf anzufühlen), tabak v nosu bridi, *Z.*; juckend beißen, (o ranah) *Cig.*; — brideč, von ſcharfem Geſchmack, *C., Mik.*

bridît, *adj.* ſcharf, *C.*

bridíti, ím, *vb. impf.* ſchleifen, ſchärfen: b. nož, *C.*; — prim. brditi.

bridkóba, *f.* = bridkost, *Jan.*

bridkọ̑ča, *f.* = bridkost, *ogr.-Valj.(Rad).*

bridkomísełnost, *f.* die Schwermuth, *Guts.*

bridkọ̑st, *f.* die Bitterkeit; die Trübſal; Kajn je živel v nepokoju in bridkosti, *Ravn.*; Slovo sveta bridkosti daj, *Preš.*; die Bangigkeit; v smrtnih bridkostih, in Todesängſten; bridkosti si delati, ſich ängſten, *Cig.*

bridkọ̑sten, tna, *adj.* voll Bitterkeit, trübſelig: bridkostna starost, *Vrt.*

bridkóta, *f.* = bridkoba, *Jan.*

brídniti, brídnem, *vb. pf.* 1) bitter werden, *C.*; — 2) beißend ſchmecken: redkva bridne, *C.*

bríga, *f.* der Kummer, der Verdruß, die Sorge, *Jan., C., nk.*; — hs.

brigáča, *f.* ein Gut, worauf ein Kirchenbeneficium haftet, *Jan., Istra, C.*

brigáda, *f.* večji oddelek vojske, die Brigade.

brigáden, dna, *adj.* Brigade-.

brigadír, írja, *m.* der Brigadier.

brigádnik, *m.* der Brigadier, *Jan.*

brigánt, *m.* razbojnik, der Brigant; — prim. fr. brigand, it. brigante.

brigántstvọ, *n.* das Brigantenthum, *nk.*

brígati, am, *vb. impf.* kümmern, angehen: kaj to mene briga! *nk., vzhŠt.*; Sorgen machen: to me briga, *C.*; — b. se, ſich kümmern: za nobeno reč se ne briga, *Jan., nk.*; *vzhŠt.*; — prim. briga.

bríhtati, am, *vb. impf.* = dramiti, bistriti, učiti; (narejeno iz obrihtati, in to iz nem. richten, *C.*).

bríhten, tna, *adj.* = bistroumen, pameten; — prim. brihtati.

brîja, *f.* die Bitterkeit, *C., Mik.*; — prim. bridek.

brijáč, *m.* = brivec, *Cig., C.*

brijačica, *f.* des Barbierers Weib, *Valj.(Rad).*

brijáški, *adj.* Barbier-, *C.*

brijâva, *f.* „žganje s poprom pomešano“, *Mursko polje-Pjk. (Črt.).*

brijénje, *n.* 1) das Raſieren, *C.*; — 2) die Mauſe (beim Geflügel), *Cig.*

brîkež, *m.* „kozje ime“, *Krn.-Erj.(Torb.).*

bríten, tna, *adj.* 1) Raſier-, *nk.*; — 2) brilno pero, die Mauſefeder, *V.-Cig.*

briliti, im, *vb. impf.* veter brili = brije, *C., Z.*

briljánt, *m.* na poseben način izbrušen diamant, der Brillant.

briljántar, arja, *m.* der Brillantkäfer (entimus imperialis), *Erj.(Ž.).*

briljánten, tna, *adj.* ſijajen, brillant, *Cig., nk.*

brîlnica, *f.* die Barbierſtube, *Mur., Cig., Jan., nk.*

brin, ína, *m.* der Wacholder (juniperus communis), *Mur., Cig., Rez.-Mik., Kras-Erj. (Torb.)*; on in pa brin v neznani puščavi, *Ravn.*; spustil se je v beg in točil črez kamen in brin, *Jurč.*

brína, *f.* 1) der Wacholder (juniperus communis), *Cig., Jan., C.*; sabinska b., der Säbenbaum (Juniperus sabina), *Cig.*; — 2) das Nadelholz, *na Bolškem-Erj.(Torb.)*; die abgehackten Nadelholzäſte, *Zil.-Jarn.(Rok.), Mik.*; — 3) = smreka, *Plužna-Erj.(Torb.), Rez.-Mik., Kranjska Gora(Gor.)-DSv., Zora.*

brínčelj, clja, *m.* smrekov vrh, *Kranjska Gora(Gor.)-DSv.*

bríniti se, brînem se, *vb. impf.* ſorgen, ſich kümmern, *C., Z., Vrt.*; b. se za kaj, *Zv.*; malo se brine o tem, *SlN.*; — prim. briga.

brînjar, arja, *m.* 1) der Wacholderſammler, *Z.*; — 2) der Wacholderbranntweinverkäufer, *Zora.*

brînje, *n. coll.* der Wacholder, das Wacholdergeſträuch (juniperus communis).

brínjev, *adj.* = brinov.

brínjevec, vca, *m.* 1) = brinovec 1); — 2) = brinovka 2), *C.*

brinjevína, *f.* das Wacholderholz, *C.*

brínjevje, *n.* = brinje, *Dict., BlKr.*
brínov, *adj.* Wacholder-.
brínovec, vca, *m.* 1) der Wacholderbranntwein; — 2) der Wacholderstock, *Jan.*; — 3) = brinovka 2), *Jan.*
brínovica, *f.* die Wacholderbeere, *Cig.*
brínovina, *f.* das Wacholderholz, *Cig.*; tudi: brinovína.
brínovka, *f.* 1) eine sehr starke Hacke (Haue), *Rovte (Kras)*; — 2) die Wacholderdrossel ó. der Krammetsvogel (turdus pilaris), *Erj. (Ž.)*.
brínza, *f.* der Brinsenkäse, *Cig.*; (po češ.).
brînzov, *adj.* b. sir, der Brinsenkäse, *Jan.*
brîs, î, *f.* das Aussehen, die Gesichtsfarbe; lice lepe brisi, *C.*
brísa, *f.* das Wischtuch, *Cig., Mik.*; das Handtuch, *Gor.*
brisáč, *m.* der Wischer, *Cig.*; der Wischkolben, *Cig.*
brisáča, *f.* das Abwischtuch, das Handtuch.
brisáčnjak, *m.* mesto, kjer brisača visi, *kajk.-Valj. (Rad).*
brisálce, *n. dem.* brisalo, *Valj. (Rad).*
brísalica, *f.* = brisača, *M.*
brisálnica, *f.* = brisáča, *Cig., M.*
brisálo, *n.* das Handtuch, *Cig., Jan., C.*; der Abwischfetzen, *Valj. (Rad).*
brísanje, *n.* das Wischen.
brísati, brîšem, *vb. impf.* wischen; okna, pomito posodo b.; solzne oči si b.; wegwischen; prah b.; solze si b.; — burja briše = brije, *Z.*; — b. jo kam, irgendwohin schnell gehen, *C.*; — b. se, sich abwischen; b. se v obleko; on se ob mene briše, er schiebt die Schuld auf mich, *Z.*; — grozdje se briše, verliert den Thau, *C.*; nebo se briše, der Himmel heitert sich aus, *Cig., Jan.*; vino se briše, der Wein verliert nach dem Einschenken schnell die Schaumbläschen, *Št.*
brísavica, *f.* = veter, sapa: hladna brisavica pihlja od planinskih goščav, *Glas.*
brisâvka, *f.* das Abwischtuch, das Handtuch, *Mur., Cig., Jan.*; der Wischlappen, *Kr.-Valj. (Rad).*
brîslja, *f.* 1) das Abwischtuch, das Handtuch, *Cig., Jan., Mik., Kras., Polj.*; — der Wischfetzen, *Valj. (Rad)*; — 2) ein aufgeputztes, stolzes Mädchen, *C., Z.*
brîsljica, *f. dem.* brislja: der Wischfetzen, *Polj.*
brîšelj, šlja, *m.* der Wisch, *C.*
brišt, bríšta, *m.* iz nem. Frist; pogl. rok.
brîtbar, rja, *m.* = brivec, *Meg., Hip. (Orb.).*
brítek, tka, *adj.* pogl. bridek.
brîtev, tve, *f.* 1) = britva; — 2) = brijenje, das Mausen, *Cig.*
brîtevca, *f. dem.* britev.
bríti, brîjem, *vb. impf.* 1) rasieren; b. se, sich den Bart rasieren; ovce b., scheren, *ogr.-Valj. (Rad)*; sukno b., das Tuch scheren, *Cig.*; — 2) b. se, sich haaren: konj se brije, verliert das Winterhaar, *Z.*; sich mausen (von Vögeln), Federn lassen, *Cig., C.*; das Laub verlieren: drevje se brije, *Cig.*; — 3) brez britve b. koga, jemanden fein betrügen, *Cig., M.*; norce b., Possen reißen, scherzen, Flausen treiben; — scharf wehen: veter, burja brije; Zlo brije zunaj mraz nocoj, *Preš.*; veter me brije, bläst mich scharf an, *Cig.*
britína, *f.* das beim Mausen ausfallende Haar, *Cig.*
brítje, *n.* das Rasieren.
brîtof, *m.* der Friedhof; — iz. nem.; pogl. pokopališče.
brîtva, *f.* 1) das Rasiermesser; — 2) ein schließbares Messer, *Cig., C.*
brîtvar, arja, *m.* der Rasiermesserschmied, der Rasiermesserverkäufer, *Cig.*
brîtven, vena, *adj.* Rasiermesser-: britveni tok, das Rasiermesserfutteral, *Habd.*
brîtvenica, *f.* die Rasiermesserscheide, *Cig.*
brîtvica, *f.* 1) *dem.* britva; — 2) das Schnappmesser, das Taschenmesser, *Jarn., Cig., Dol.*
britvíšče, *n.* das Rasiermesserheft, *C.*
brîtvọ, *n. Danj.-Mik.*; pogl. britva 1).
brivec, vca, *m.* der Barbier; tudi: brîvec.
brívčev, *adj.* des Barbiers.
brívka, *f.* die Barbierin.
brívski, *adj.* Barbier-: b. pomagač, der Barbiergehilfe, *Cig.*
brîvstvọ, *n.* die Barbierkunst, *Cig.*
brízga, *f.* die Mauerschwalbe, der Segler, die Thurmschwalbe (cypselus apus), *Šemp. (Gor.)-Erj. (Torb.).*
brizgáč, *m.* 1) „kdor brizga, kadar se gasi ogenj", der Löschmann, *Levst. (Nauk)*; — 2) der Spritzwurm, (holothuria tubulosa) *Erj. (Ž.)*; brizgači, Holothurien, *Cig. (T.).*
brízgalica, *f.* 1) die Feuerspritze, *Slom.-C.*; ročna b., die Handspritze, *Jan.*; die Klystierspritze (= bzikalica), *C.*
brizgálnica, *f.* die Spritze, *Jan., Cig., Levst. (Nauk).*
brízganje, *n.* das Spritzen, *Cig.*
brízgati, brîzgam, *vb. impf.* 1) spritzen, *Cig., Jan., Levst. (Nauk)*; strup v koga brizgati, — *ZgD.*; 2) gellend pfeifen, (z. B. durch die Finger, an einem Eichelkelch u. dgl.) *C.*; — prim. brlizgati.
brízgavec, vca, *m.* 1) kdor brizga; — brizgavci, die Sternwürmer (holothuridea) *Erj. (Z.)*; — 2 schlechter Wein, *SlN.*
brizgetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* 1) spritzeln, *C.*; patschen, po vodi b., *C.*; — 2) pfeifen, *C.*
brîzglja, *f.* die Spritze; gasilna b., die Feuerspritze, *Cig.*; b. klistirka, die Klystierspritze, *DZ.*
brizgljáti, âm, *vb. impf.* spritzeln, spritzen, *Cig.*
brízgniti, brîzgnem, *vb. pf.* 1) spritzen, *C.*; — 2) einen gellenden Pfiff thun, *C.*
brizgúljiti, ûljim, *vb. impf.* pfeifen, *C.*
brízniti, brîznem, *vb. pf. C.*, pogl. brizgniti.
bríža, *f.* die Graupe (= babje pšeno, sodrag), *Koborid, Bolc-Erj. (Torb.).*
brížati, ím, *vb. impf.* pfeifen: veter briži, *C.*
brížđžati, ím, *vb. impf.* = brizgati, spritzen: mleko iz vimena briždži, *C.*
brížen, žna, *adj.* sorgsam, *Erj. (Som.), nk.*; brižna mati, *LjZv.*; — hs.
brižljiv, íva, *adj.* = brižen: brižljivi spredniki, *LjZv.*

brínovje = brinovo grmovje (dvor na dol.)

brínovščak, drozgu podoben ptič, čreznavsi
rujav, ki spremlja brinovke ter naznanja
s svojim prihodom sneg (Polica) Štrek.
Let. 99. 6.
briš, dežni trak Regenstrich. Prim. briš gre
proti Proseku, Tuma, Plan. Vest. XVI. 175.

briven pogl. brovca.

risalka Štrek. Brav. 100

ojd. brižno dete moje. (ubog Gayerskaut Jer Porg.)
Jspa - Pint. Let. 895.

brjȃn, ána, *m.* der Hügelbewohner, *Erj.(Torb.).*
brjûzga, *f.* der ſchmelzende Schnee auf den Straßen, *Rib.-Mik.*
1. **bŕk**, *m.* 1) ein Barthaar, *Valj.(Rad);* — 2) *pl.* brki (brkovi), der Schnurrbart, *Cig., Jan.;* — 3) der Bartfaden (z. B. eines Fiſches), *Cig.;* — 4) die Weinrebenranke, *C.;* — 5) die Dille des Schnabels (zool.), *h. t.-Cig.(T.).*
2. **bŕk**, *m.* eine Art Kreiſel, das Drehrad, *Cig.;* lešnik s klinčkom, da ga lahko zavrti, *Dol.;* — prim. brčati.
1. **bŕka**, *f.* ime ovci *(Z.),* ali kobili, *kajk.-Valj. (Rad);* — 2) *pl.* brke, = brki, der Schnurrbart.
2. **bŕka**, *f.* eine Sache von geringem Werte, etwas Schlechtes, Verworfenes, *Mur. Z.;* ein unanſehnlicher Beſitz, *C.*
brkáč, *m.* der Schnurrbärtige, *Cig., C.;* som brkač, *LjZv.*
bŕkalice, *f. pl.* volku podobna igrača, ki daje brneč glas od sebe, ako se izpusti z vrvce, *Vas Krn-Erj.(Torb.).*
brkânec, nca, *m. pl.* brkanci, iz oblatovja izluščeni orehi, *Tolm.-Erj.(Torb.);* — prim. 1. brkati.
brkarîja, *f.* = brkljarija, *M.;* tudi *pl.* brkarije, *Jarn.*
bŕkast, *adj.* ſchnurrbärtig.
brkáš, *m.* der Schnurrbärtige, *SlN.*
brkȁt, áta, *adj.* ſchnurrbärtig, *Mur., Cig.;* bila sta obrita, ali brkata, *Navr.(Let.).*
1. **bŕkati**, bŕkam, *vb. impf.* 1) ſtoßen, ſchnellen, weg ſchnellen: z nogo kaj b., *C., M., Z.;* — ſcharren, kratzen: kure brkajo, *C., M., Z.;* ſtöbern, *Cig.;* — 2) orehe b., luščiti iz oblatovja, *Tolm.-Erj.(Torb.);* — 3) hetzen, reizen, *C.;* brkala je vrana zajca, da naj kolje, *SlN.;* — prim. brcati.
2. **bŕkati**, bŕkam, *vb. impf.* igrati z brkalicami, *Vas Krn-Erj.(Torb.).*
brkatíca, *f.* ptice brkatice, Bartvögel, *Cig.(T.).*
bŕkavica, *f.* die Schlüſſelblume (primula acaulis), *Pjk.(Črt.).*
brkȃvka, *f.* die Ratſche, *Dict., C., Mik.;* — prim. 2. brkati.
bŕkec, kca, *m.* die Handlung des Schnellens, der Schneller, *Jarn.*
bŕkelj, klja, *m.* 1) der Halszapfen der Schweine: svinja ima brklje, *C.;* — 2) der Stumpf, der Knorren, *C.;* — 3) der Fuß (zaničlj.): stopiti komu na brklje, jemandem auf die Pfote treten, *Cig.;* — prim. 1. brk.
bŕkež, *m.* der Schnurrbärtige, *Z.*
bŕkle, ęta, *n.* das Füßchen, *Z., Št.*
bŕklič, *m.* = brkle, *C., Valj.(Rad).*
1. **bŕklja**, *f.* 1) = brkelj 2), *Z.;* — 2) *pl.* brklje, = brke, brki (bolj v zaničlj. pomenu), *Mur., Met., Dol.*
2. **bŕklja**, *f.* ein Spielzeug (gumb na vrvci, ki brni), *Gor.;* — prim. brnklja.
brkljáča, *f.* ein knorriger Stock oder Aſt, *C.*
bŕkljaj, *m.* der Schneller, der Stieber, *Jan.*
brkljânje, *n.* das Herumſtöbern.
brkljarîja, *f.* 1) das Gerümpel, der Plunder; — 2) = homatija: idita nekaj časa služit, da se ta brkljarija nekoliko poleže, *Andr.*
brkljárnica, *f.* die Rumpelkammer, *Cig.*
bŕkljast, *adj.* mit Stümpfen, Knorren verſehen: brkljasto drevo, *Fr.-C.*
brkljastíca, *f.* „svinja, če ima brklje", *C.*
brkljȁt, áta, *adj.* = brkljast, nicht glatt behauen: brkljato drevo, *C., Z.*
brkljáti, âm, *vb. impf.* ſtöbern; po temi b.;— ungeſchickt in den Tag hinein etwas thun, *Dict., M.*
brkljâvka, *f.* der Kreiſel, *C.;* — prim. 2. brkati.
bŕkljež, *m.* ungeſchickter Menſch, *M.*
brkljȇvje, *n. coll.* die Stümpfe an abgeäſteten Bäumen, *C.;* das Stummelwerk, *C.;* — das Gerümpel, *Savinska dol.*
bŕkljica, *f.* der Brummkreiſel, *Jan.*
1. **bŕkniti**, bŕknem, *vb. pf.* = brcniti; ausſchlagen, *M., Met.;* ſchnellen, *Jarn.;* wegſtoßen, *M., C., Dol.*
2. **bŕkniti**, bŕknem, *vb. pf.* = tekniti; nič mu ne brkne, *Gor.-Mik.*
brkolîn, *m.* der Zwerg, *C.;* — prim. frkolin, mrgolin.
brkolînec, nca, *m. dem.* brkolin, 1) der Zwerg, *C.;* — 2) ein kleines Thier, *C.*
brkǫ̑nčica, *f.* die Schlüſſelblume (primula acaulis), *Z., C.;* — (primula carniolica), *Robič (Nkol.).*
brlȇ, ęta, *m.* der Blödſichtige, *C.*
brlȇnje, *n.* 1) ſchwaches Leuchten, ſchwaches Schimmern; — 2) blödſichtiges Schauen, *M.*
1. **brlẹ́ti**, ím, *vb. impf.* 1) ſtimmern, ſchwach ſchimmern, matt brennen: luč brli; — 2) ſchlecht ſehen, mit blöden Augen ſchauen, *Mur., Cig., M., C.*
2. **brlẹ́ti**, ím, *vb. impf.* = brneti, ratſchen, *Koborid(Goriš.)-Erj.(Torb.);* ſauſen: brljica brli, *Solkan-Erj.(Torb.).*
brlȇvka, *f.* die Ratſche, *Koborid-Erj.(Torb.).*
1. **bŕlez**, *m.* = brglez, *Mik.*
2. **bŕlez**, *m.* der Kreiſel, *Ponikve, Tolm.-Erj. (Torb.).*
bŕlež, *m.* blödſichtiges Pferd, *C.*
brlícanje, *n.* das Flimmern; slabo brlicanje zvezde, *SlN.*
brlîn, *m.* der Schwachſichtige, *Cig.*
brlînkati, am, *vb. impf.* flattern (von weiten Kleidern), *C.;* — prim. frleti.
brlízganje, *n.* ſchrilles Pfeifen (z. B. durch die Finger).
brlízgati, am, *vb. impf.* ſchrill (z. B. durch die Finger) pfeifen: ſchrille Töne von ſich geben.
brlízgavec, vca, *m.* der ſchrill pfeift, *Cig.*
brlízgniti, brlízgnem, *vb. impf.* einen ſchrillen Pfiff (z. B. durch die Finger) thun; einen ſchrillen Ton von ſich geben, *BlKr.*
bŕlja, *f.* der Kreiſel, (brla), *Kras-Erj.(Torb.).*
brljáti, âm, *vb. impf.* ſtöbern: Kaj brlja tod? was ſucht er da? *BlKr.;*—pritſcheln, ſprudeln, *M., C.*
brljȃv, áva, *adj.* ſchlecht ſehend, blödſichtig; brleča svetiljka je bila brljavi predici čisto brez potrebe, *Jurč.*

brljâvec, vca, *m.* der Blödſichtige, *Cig., Jan., C.*
brljâvka, *f.* 1) die Blödſichtige, *Cig., Jan.*; — 2) neka kača: das Blödauge (typhlops), *Erj. (Z.).*
brljávost, *f.* die Blödſichtigkeit.
brljica, *f. dem.* brlja: der Kreiſel, brljica („brlica“) brli, *Solkan (Goriš.) - Erj. (Torb.).*
brljiv, íva, *adj.* ſcheel blickend, *Meg., Dict.*
brljúzga, *f.* 1) die Kothſuppe, *C., Z.*; — das Gepantſch, *C., SlN.*; — 2) tako se reče otroku, ki rad brljuzga po skledi, *Polj.*; — 3) der Backenſtreich, *Mur., Cig., Jan., Met.*; b. v obraz, *Ravn.*
brljuzgàn, ána, *m.* der Pantſcher, *C.*
brljúzgast, *adj.* ſehr kothig, ſchlackerig, *Cig.*
brljúzgati, am, *vb. impf.* 1) patſchen, patſcheln: po blatu b., *Cig., Jan., M., C.*; otrok po jedi po skledi brljuzga, *Polj.*; — 2) b. koga, ohrfeigen, *Jan., Valj. (Rad), Ravn.*
brljúzgniti, brljúzgnem, *vb. pf.* jemandem eine Maulſchelle geben: b. koga, *Cig., Jan.*
brljúznica, *f.* die Maulſchelle, *M.*
brljúzniti, brljúznem, *vb. pf.* = brljuzgniti, *Cig., M., Levst. (Zb. sp.), Valj. (Rad).*
brlọ̀g, ọ́ga, *m.* das Lager eines Wildes, die Wildhöhle; lev v svojem brlogu sedi, *Dalm.*; — die Höhle, der Schlupfwinkel; tolovaji so v svojem brlogu, *Št.*; — ein ſchlechter Wohnraum, *Cig.*
brlọ̑nkati, ọ̑nkam, *vb. impf.* girren (v. Tauben), *C.*
brlotína, *f.* das Geflimmer, *C.*
brlọ́ženje, *n.* das Lagern der Thiere in ihrer Höhle, *C.*
brlọ́žič, *m. dem.* brlog, *Valj. (Rad).*
brlọ́žiti, ọ́žim, *vb. impf.* in der Höhle lagern (v. Wild), *Cig.*; tam brložijo divje zveri, *Glas.*
brlọ́žje, *n.* das Gerümpel: z burklami, metlami, poleni, perilniki in z drugim takim orodjem in brložjem, *LjZv.*
brlọ́žnica, *f.* die Rumpelkammer: to, kar sem vam povedala, spada že v brložnico, to je, med stare zgodbe, *LjZv.*
brlọ́žnjak, *m.* elendes Bett, *C.*
brlúnkati, ûnkam, *vb. impf.* emporſpritzen, *Jan.*
brlúnkniti, brlûnknem, *vb. pf.* aufſpritzen, *Jan.*
brmbice, *f. pl.* die Maultrommel, *C.*
brmóta, *f.* mürriſcher Menſch, *Štrek.*
brmotáti, âm, *vb. impf.* murmeln, *Štrek.*
brn, *m.* der Fluſsſchlamm, *Mik. (Et.).*
brna, *f.* 1) der Letten, *Erj. (Min.)*; — 2) die Dammerde, der Humus, *Jan., C., Z.*; — 3) eine Miſchung von Bohnen und Fiſolen, *C.*
brnávkanje, *n.* das Gebrumme, *Cig.*
brnbice, *f. pl.* = brmbice, *Danj. (Posv. p.).*
brncati, am, *vb. impf.* ſummen: muhe okoli obraza brncajo, *C.*
brndalọ, *n.* der Kreiſel, *C.*
brndati, brndam, *vb. impf.* brummen, ſchnurren, *Jan., C., BlKr.*; mačka brnda. *vzhSt.*
brnek, nka, *m.* der Kreiſel, *BlKr.*
brnẹn, *adj.* irden: b. lonec, *C.*; — erdartig, *Cig.*; — prim. brn, brna.
brnẹ̑nje, *n.* das Summen.
brnẹ́ti, ím, *vb. impf.* ſummen; čebela, muha brni; zvonovi od daleč brnijo, *Z.*; brummen: gnjev božji (= grom) je brnel nad grad *Bes.*
1. **brníca**, *f.* der Kreiſel, *C., Z.*
2. **brníca**, *f.* 1) der Topf, *C.*; — 2) *pl.* brnice die Kartoffeln, *C., Z.*; — prim. brna.
brník, *m.* die Kartoffel, *Z.*; — prim. brna.
brnît, *adj.* voll (o klasju), *C.*; — morda n bremenit.
1. **brnja**, *f.* 1) črna zemlja, die Damme *Jan., C.*; — 2) *pl.* brnje, nesnaga na živ bodi si na človeškem, bodi si na živalsk *Cerovo v Brdih-Erj. (Torb.)*; blato na majhnega deteta, *Bolc-Erj. (Torb.).*
2. **brnja**, *f.* der Fetzen, der Lumpen, *SlGor.* ein ſchlechtes, abgetragenes Kleid, *C.*; — p prnja.
1. **brnjast**, *adj.* = brnit, voll: b. oves. *C.*
2. **brnjast**, *adj.* zerlumpt, *C.*
brnjàt, áta, *adj.* = brnit, *Z.*
1. **brnjav**, *adj.* = umazan, blaten, *Cero Brdih-Erj. (Torb.).*
2. **brnjav**, *adj.* zerlumpt, *C.*; ves b. je, *SlG* — zottig, rauh, *C.*
3. **brnjav**, *adj.* voll: b. oves, *C.*; — prim. br
brnjavec, vca, *m.* der Zerlumpte, der Lump
brnje, *n.* die Dammerde, *C.*; — der Koth, *Cr (Goriš.).*
brnjọ́k, *m.* der Käfer, (tudi: brnjuk), *C.*; prim. brneti.
brnjọ́t, *m.* der Zottige, *C.*; — prim. 2. br
brnkalica, *f.* eine Art Ratſche, *Notr.*; Vogelſcheuche), *C.*
brnkati, brnkam, *vb. impf.* 1) = brenkati, — 2) ſticheln, *C.*
brnketáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* = brenke *C.*
brnklja, *f.* die Maultrommel, *Jan.*
brnkljica, *f. dem.* brnklja: der Kreiſel, *Ja*
brọ̀č, brọ́ča, *m.* die Färberröthe, der K (rubia tinctorum): *Habd., Cig. (T.)*; — daraus bereitete Farbe: v b. dejati, *C.*; (brošč, *Tuš. [R.]*); prim. stsl. brošt, hs. b
brọ́čiti, im, *vb. impf.* mit der Färberröthe fär b. jajca, *Cig., Mik.*; roth färben: s krvjo b.
brọčívọ, *n.* das Krapproth, *Cig. (T.).*
brọ̑čnica, *f. pl.* bročnice, Krappe, (rubiace („brošč nice“) *Tuš. (R.).*
brọ̑d, *m.* 1) eine ſeichte Stelle, die man d waten kann, die Furt, *Meg., Mur., Cig. Dalm., Jes.*; 2) die Anfurt: brod so za dali, *Dalm.*; — der Hafen, *Dict., Trub.* brodu beneškega mesta, *Vod. (Izb. sp.)*; 3) die Ueberfuhr an einem Fluſſe; brod vrvi, die Seilüberfuhr; — 4) das Ueberf ſchiff, die Fähre, *M.*; b. nategniti, zur Abf bereit machen, *C.*; — 5) (po hs.) das S *Cig.*
brodar, árja, *m.* 1) der Ruderknecht, *M.*; Fährmann, *Pjk. (Črt.)*; — 2) (po hs.) Schiffer, der Matroſe, *Cig., Jan., M., C.*
brodarica, *f.* des Fährmanns Weib, *Valj. (R*
brodarina, *f.* das Ueberfuhrgeld, das Fähr *DZ., Levst. (Nauk).*
brodáriti, árim, *vb. impf.* ſchiffen, zu S fahren, *Cig., C., Zora*; — hs.

brnca ~ Roj. – Kres. I. p. 463
~~ž~~ brnica, brnca velke vrste hrušk (Vače) Brna
Z. r. Sv. XIV. 64

brnjáti, am, vb. impf. = bevačiti = danes nisem prišel
brnjat ampak kupčevat, Jarc I. 76; – pogl. bernjati.

brnka = neka vrsta dimljih hrušk ? Šol. ?

brlúga-svinja (prorka) brlágaš (prorka) S. 74.

brnóga, temnorjava lisa pri živalih čisto bela
dlaka, Polj. od brn = prst, „ordfarbe“ ? Pleteršn.
Let 895. 4.
brnógast = pego lisast, umazanomurogast, Polj. ib.
brnógasica (-šica), ovca z rjavimi marogami po
glavi. Polj. – ib.
brnoklòp Šefnugumba, Širovšica – ib.
brnóžiti, zapolaje in brumeč hoditi sem ter tjè
(Hudinjuna) – Štrek. Let. 914. 6.

brnca, klyusasto nasečnjena maska, čub.
prim Let. 898. 159.
brnàsec = mrjasec Temljine (Solm.) – Kenda.

brodit · ad. 3ſ brodi me = ich habe Diarrhoe. Sv. Lucija
(Tolm.) = Kenda.

brzoven : brzovne brzicve Npas. (Kosič.)
nam. bélven Ind. Let. 836. 4

brodárski, *adj.* Schiffer-, *Cig., C.*; nautisch, *Jan.*; — hs.

brodárstven, stvena, *adj.* Schiffahrts-, *Jan.*

brodárstvo, *n.* die Schiffahrt, *C.*; rečno b., die Flußschiffahrt, *Jan.*; — die Nautik, *Jan.*; — hs.

brǫ̑dec, dca, *m.* 1) *dem.* brod; eine seichte Flußstelle, *C.*; — 2) brǫ̑dec, = brodež, *Jarn., Mur.*; — 3) der Schmutzfleck (vom Essen), *C.*

brǫ̑dek, dka, *m. dem.* brod, *Valj.(Rad).*

brǫ́den, dna, *adj.* 1) zur Ueberfahrt gehörig; — 2) (po hs.) = ploven, schiffbar, *Jan.*

brǫ̑dež, *m.* der Stierer, der Wühler, *Cig.*

brodíšče, *n.* 1) die Furt, *Mik.*; — 2) die Ueberfuhr, *Cig.*; brodišča ali brodi, *DZ.*; — 3) die Anlände, *Mur.*; der Hafenplatz, *Cig.*

bróditi, brǫ́dim, *vb. impf.* 1) waten; po vodi b., *Cig.*; skozi blatno mesto b., *Trub.*; — wühlen, *Guts.*; s prstom b. po čem, *Gor.*; stochern: Ne brodi drugim po zobeh, *Čb.*; — pantschen, *C.*; — sudeln (z. B. beim Essen), *Mur., C.*; otrok brodi, *SlGor.*; — 2) abgeschmacktes Zeug reden, *C.*; — = blodíti (irre reden), *Cig., Jan.*; — 3) *trans.* durchwaten, pren. durchschweifen: gošče i dole brodi s čudom moj pogled, *ogr.-Valj.(Rad)*; — aufwühlen: b. vodo, das Wasser trüben, *Mik.*; — b. star prepir, einen alten Streit aufrühren, *Cig.*; — mengen: b. vmes lahovščino, *Ravn.*; — 4) überfahren: *C.*; brodíti človeka na ono stran (reke), *Vrt.*; — b. se, zu Schiffe fahren, *Habd.*; tudi: brodíti.

brodljáti, âm, *vb. impf.* herumwühlen: b. po malti, *Bes.*

brodnár, rja, *m.* = brodnik, *Dict., Mur., Cig., Danj.-Valj.(Rad)*; Brodnarja je zaklicala, Holaj, holaj, brodnarič mlad! *Npes.-Vraz.*

brodnárič, *m.* mlad brodnik; prim. brodnar.

brodnárski, *adj.* = brodniški, *M.*

brodníca, *f. pl.* ptice brodnice, die Watvögel, *Cig.(T.), Erj.(Z.).*

brodník, *m.* 1) der Fährmann (bei einer Ueberfuhr), der Ueberführer; der Schiffsknecht, der Schiffer; brodniki, die Schiffsleute; brodniki so po Savi v ladjah žito vozili; — brodniki = mornarji, *Dalm.*; — 2) das Schiffsboot (nautilus pompilius), *Erj.(Ž.).*

brodnína, *f.* die Ueberfuhrgebür; — die Frachtgebür, der Fuhrlohn (am Wasser), *Cig.*

brodníški, *adj.* Ueberführer-, Schiffsknecht-, Schiffer-; — Schiffahrt-: brodniška policija, *DZ.*

brǫ̑dnja, *f.* die Fahrt zu Schiffe, *C.*

brǫ́dnost, *f.* = plovnost, *Cig.*

brododẹ̑lec, łca, *m.* ladjedelec, *Jan.*; — po hs.

brodolòm, lóma, *m.* = ladjelom, *Jan., DZ.*; — hs.

brodolòv, lóva, *m.* die Caperei, *Jan.*; — hs.

brodolǫ̑vec, vca, *m.* der Caper (auf der See), *Cig., Jan.*; — po hs.

brodonǫ́sen, sna, *adj.* Schiffe tragend, schiffbar, *Jan., Zora.*; — po hs.

brodovína, *f.* die Ueberfuhrgebür; — der Fuhrlohn am Wasser, das Schiffsgeld, *Mur., Dict., C., Dalm.*

brodovíta, *f.* nam. dobrovita, *Fara, Cerklje-Štrek.(LjZv.).*

brodǫ̑vje, *n.* die Flotte, *Jan., nk.*; malo b., die Flottille, *Jan.*; — hs.

brogovíta, *f.* pokvarjeno od dobrovita, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

bròj, ója, *m.* die Zahl, *Habd., Cig.*; — hs. stsl.

brǫ̑ja, *f.* 1) das Gemengsel, *C.*; — der Schmutz (vom Essen), *C.*; — die Verwirrung, *Mik., C.*

brǫ́jav, *adj.* schmutzig (vom Essen): b. otrok, *C.*

brǫ̑jda, *f.* = broja, ein Gemengsel (von flüssigen Dingen), *Cig.*

brójen, jna, *adj.* numerisch, *Cig.(T.)*; — prim. broj.

brǫ̑jica, *f., Erj.(Rok.)*; pogl. brolica.

brojílǫ, *n.* die Zählvorrichtung, das Zählwerk, *Cig.(T.)*; — prim. brojiti.

brójiti, im, *vb. impf.* zählen, *Cig.(T.)*; — hs., stsl.

brǫ̑jka, *f.* = številka, *C., DZ.*; — hs.

brǫ̑lek, lka, *m.* die Zaungrasmücke (sylvia garrula), *Koblja Glava na Krasu-Erj.(Torb.).*

brǫ̑lica, *f.* = brolek, *Cig.*; brolíca in brólica, *Frey.(F.)*; brolíca, *Levst.(Nauk).*

brōm, *m.* neka kemična tvarina, das Brom, *Cig.(T.).*

brōmnat, *adj.* Brom-: bromnata voda, das Bromwasser, *Jes.*

brōmnica, *f.* = bromnata voda, *Jes.*

bròn, óna, *m.* die Bronze, *Mur., Cig., Jan., Dalm., Ravn., nk.*

bronár, rja, *m.* der Bronzegießer, *C.*

bronárnica, *f.* die Bronzegießerei, *nk.*

brónast, *adj.* bronzen, *Mur., Cig., Jan., nk.*

brončár, rja, *m.* = bronar, *C.*

brončẹ̑n, *adj.* bronzen, *Dict., Let., ZgD.*; brončena kača, brončen lok („ehern"), *Dalm.*

brónec, nca, *m.* die Bronze, *M., SlGor., C.*; bučeč b., *Schönl.*

bronẹ̑n, *adj.* = bronèen, *C.*

bronína, *f.* das Bronzemetall, *C.*

bronovína, *f.* = bronina, *Jan.*

bróskev, kve, *f.* = broskva, *Črniče(Goriš.).*

brǫ̑skva, *f.* die Kohlrübe (brassica oleracea), *Meg., Tolm.-Erj.(Torb.), Brežani (Istra)-SlN.*; tudi: brǫ̑skva, *Valj.(Rad)*; — prim. it. brasca, die Kohlpflanze.

brǫ̑skvast, *adj.* blumenkohlartig, *Erj.(Min.).*

bròšč, bróšča, *m. Tuš.(R.), Cig., Jan.*; pogl. broč.

broščína, *f.* = brošč, *C.*

brošūra, *f.* mala, ne trdo vezana knjižica, die Broschüre, *Cig., Jan., nk.*

brošūrica, *f. dem.* brošura, *nk.*

brovníka, *f., Cig.*; pogl. dobrovita.

brózda, *f., V.-Cig., ogr.-Valj.(Rad)*; pogl. brzda.

brozdáti, âm, *vb. impf.* = brozgati, *Cig., Mik.*; = motiti: ne brozdajta nam gostja! *Vod.(Izb. sp.).*

brǫ̑zer, *adv., Podkrnci in Bolčanje-Erj.(Torb.)*; pogl. blagor.

brozerováti, ûjem, *vb. impf., Podkrnci in Bolčanje-Erj.(Torb.)*; pogl. blagorovati.

brǫ̑zga, *f.* dünner Straßenkoth, *Jan., C.*; — das Gepantſche, *Cig., C.*; — das Geſindel: v službo je jemal najgrje malopridneže: tatove, pijance, vlačugarje in tako brozgo, *LjZv.*

brǫ̑zgati, am, *vb. impf.* patſcheln: po vodi brozgati, *C., Vrt.*; — pantſchen: vino, *C.*; trüben: vodo b., *C.*

brsálke, *f. pl.* die Webſtuhlkurbel, *C.*

1. **bŕsati**, bŕsam, šem, *vb. impf.* = brcati, *Mur., M., C.*; konj brše ali grize, *ogr.-Valj. (Rad)*; srce jim brše krepkeje, *SlN.*

2. **bŕsati**, bŕsam, šem, *vb. impf.* ſtreifen: vol z eno nog brsa (ſtreift im Gehen), *Z.*; konji bršejo, = praskajo z nogami, *Ah.*

bŕselj, slja, *m.* = bršljan, *SlGor.-C.*

bŕsen, sna, *adj., Cig., Pivka-M.*; pogl. brsten.

bŕsk, *m.* 1) = brc, *Cig., Jan.*; — 2) = brskanje, *M.*

bŕskanje, *n.* 1) das Wegſchnellen, *M.*; — 2) das Scharren.

bŕskati, am, *vb. impf.* 1) wegſchnellen, *Mur., Cig., C.*; — 2) ſcharren, kratzen (o kuretini); vsaka koklja pred svoje piščance brska, *Jan. (Slovn.)*; ſtochern, wühlen, *Cig., Jan., C.*

brskljáti, âm, *vb. impf.* = brskati, brbati, *C.*

bŕskniti, bŕsknem, *vb. pf.* wegſchnellen, *C.*

bŕslej, *m., C.*; pogl. bršljan.

bŕslek, *m., C.*; pogl. bršljan.

brsljìv, íva, *adj.* griesgrämig, mürriſch, *Jan.*; — prim. 1. brsati.

bŕsniti, bŕsnem, *vb. pf.* = brcniti, *Cig., Met.*; Nalašč jezik njemu zdrsni, Da Slovana spet je brsnil, *Levst. (Zb. sp.)*; konj je detetu oko in zobe vun brsnil, *ogr.-Valj. (Rad)*.

bŕst, bŕsta, brstà, *m.* 1) die Baumknoſpe; cvetni, listni b., die Blüten-, die Blattknoſpe, *Tuš. (B.)*; — 2) der Trieb; b. pognati, *Dalm.*; *coll.* die Triebe: obrezani mladi pritlikavci veliko novega brsta poženejo, *Pirc (Vrtn.)*; deblom veje odžagati, brst oklestiti in ga v butarice podelati, *Ravn. (Abc.) - Valj. (Rad)*; brsta je zagrabil in ga na ogenj nese, *Ravn.*

bŕst, î, *f.* 1) = brst, *m.* 1). *Mik., LjZv.*; — 2) dünnes Reiſsholz, *Jan.*; suha b., *Dalm.*; butara suhe brsti, *Jurč.*; suhe brsti nanosi kanja v gnezdno podlago, *Vrt.*

brstáti, âm, *vb. impf.* die Knoſpen abfreſſen: blago brsta, *C.*

bŕsten, tna, *adj.* 1) knoſpig; knoſpenvoll, *Cig., Jan.*; — 2) üppig (o žitu), *Cig.*; ječmen brstno raste, *Trnovo - Erj. (Torb.)*; brstni travniki, *Erj. (Izb. sp.)*; (tudi o človeku), *Koborid-Erj. (Torb.)*.

brstẹ̑n, *adj.* knoſpenreich, *GBrda*; brstena pomlad, *C.*

brstẹ̑nje, *n.* die Knoſpung, *Cig. (T.)*.

brstẹ́ti, ím, *vb. impf.* knoſpen, ausſchlagen; Triebe anſetzen.

brstič, íča, *m. dem.* brst; die Knoſpe; das Spröſschen.

brstíčje, *n.* = brstje, *C.*

brstíka, *f.* junger Trieb, *Cig., C.*

brstína, *f. coll.* Ruthenholz, Reiſer, *Z.*; moramo slabe vrhove in brstino pobirati, grajščaka pa čaka debelina, *Bes.*

brstît, *adj.* voll Knoſpen, Triebe: brstita drevesa, *Levst. (Zb. sp.)*.

brstíti, ím, *vb. impf.* 1) Knoſpen, Triebe abfreſſen: po grmovji so brstile koze, *Vrt.*; — brstimo za koze = brstje trgamo, *C., Z.*; — zajec drevce brsti, *C.*; — 2) jäten, das Unkraut aus den Saaten ausrotten: žito b., *C., Z.*; — 3) b. se = brstje dobivati: drevo se brsti, *C.*

bŕstje, *n. coll.* die Baumknoſpen, *Cig., C.*; junge Sproſſen, die Triebe, *Mur.*; tudi: brstjè.

brstnàt, áta, *adj.* 1) knoſpig, brstnata vejica, *Cig.*; — 2) üppig: brstnata pšenica, brstnato drevo, *C.*

brstnátiti se, âtim se, *vb. impf.* = brstje dobivati, *C.*

brstník, *m.* 1) = popkar, der Gimpel, *Cig., Jan., C., Frey. (F.)*; — 2) das Haſelhuhn (tetrao bonasia), *Novake pri Cerknem - Erj. (Torb.)*.

bŕstovka, *f.* = brstník 1), *Cig., Frey. (F.)*.

brstovína, *f.* = brstina, *Cig.*

bŕstovje, *n.* = brstje, *Cig.*

bŕšč, bŕšča, *m.* das gemeine Heilkraut, die Bärenklau (heracleum sphondylium) *Cig., Jan., C., Medv. (Rok.), Vrsno na Tolm.-Erj. (Torb.), Gor.*; — divji b., der Paſtinak (pastinaca sativa), *Bohinj-Erj. (Torb.)*.

bršč̑át, *f.* = brst, *Dol.*

bŕšček, ščka, *m.* 1) = bršljan, *Št.-Erj. (Torb.)*; — 2) das Singrün (vinca minor), *C.*

bršč̑ẹ́t, *m.* 1) der Epheu, *M.*; — 2) das Singrün, *C.*

bršč̑ẹ̑n, *adj.* = brsten, voll Knoſpen: drevo je bršč̑eno, *Polj.*; bršč̑ena („bršena“) pomlad, *Vod. (Pes.)*.

bršč̑íka, *f.* der ſpitzblättrige Spargel (asparagus acutifolius), *Malhinje (pri Divinu) - Erj. (Torb.)*.

bršč̑ína, *f.* neka vinska trta, *Rihenberk (Goriš.) - Erj. (Torb.)*.

bršlẹ̑n, *m.* = bršljan, *Mur., Jan., Mik. (Et.), Gor.-Navr. (Let.)*.

bršlîn, *m.* = bršljan, *Cig., Jan., BlKr., Št.*

bršljân, *m.* der Epheu (hedera helix).

bršljânov, *adj.* Epheu-.

bršljânovec, vca, *m.* bršljanovci, Epheuarten (araliaceae), *Tuš. (R.)*.

bršljânovica, *f.* dieCiſſoide, die Epheulinie (math.), *Cig. (T.)*.

brt, *m.* hohler Baum mit Bienen, *C.*; — češ.

brtáč, *m.* der Klotz, *Z.*

brtâvs, *m.* ein großes Stück (Brod, Fleiſch u. dgl.), *Cig.*

brtávsati, am, *vb. impf.* plump niederwerfen, *C.*

brtávsniti, brtâvsnem, *vb. pf.* plump niederwerfen, *Z.*

brtè, éta, *m.* dicker Menſch, *C.*

bŕtež, *m.* dicker Menſch, *C.*

bŕtiti, bŕtim, *vb. impf.* = brtviti, *C., Z.*

bŕtnik, *m.* der Waldhonigzeidler, *C.*; — prim. brt.

brtòz, ózа, *m.* eine Vertiefung auf dem Fahrwege: ta pot je polna brtozov, *M.*

brtǫ́zast, *adj.* voll Vertiefungen: brtozasta pot, *C.*

drašje n brešje polec. MT. 2d. brstje [Gornjepiv.] želens. MT. 3a

brščava = sušo drašje, Semič (črnomaljski okr.)

brščev, Kumpmevinš: drevo je brščevo, Dolnice pri Šiški nad Ljub. (prav za pr.: brstičav)

brtošati, am. vb. impf. = obrezati se, rezati se v kogar, sromlje, Časop. z. jg. i. n. 914/158.

brušGatiseg igrati se spatuljčki ali patiljčki
stebelca brez pareza stelje. brušGi - stebelca brez
rogovilic na koncu, brušGanje se zove ta igra
kjer lovijo z dlani kvišku vrženo stebelca
z obrnjeno (zadnjo) roko, Gradec (Blkr.) Let. 893, 3.

brúsej - brusek, Rož. - Kres II. 583

brusíca - stojalo za brus, Gor. - 26

brunce, spodnje vodoravno drevo jarma Zamote Podjarmek
(Blkr.)

+ brušáj der Pflugfald: pri vsakem brušaj
se dolgo mudi — ki brušaje trave sem v
Clekštoleto, da sem trikrat na brusil k
Sv. Luciji (Tolm.) - Kenda.
brušíčec, dem brúsec Štrek. Prav. 129.

brus 3) Wetzstein Temljine (Tolm.) - Kenda

brvljen malo vrečen, razsipen (Žminec) D. i. Sv. ~~1895~~ XIII. 64.

bŕtviti, bŕtvim, *vb. impf.* luftdicht ſchließen, verſpunden: b. sod, *C., Z.*

brúhanje, *n.* das Auswerfen, das Speien; — das Huſten mit Auswurf, *Cig., C.*

brúhati, brûham, *vb. impf.* 1) auswerfen, ſpeien; kri b., Blut ſpeien, *Cig., Jan.*; gora ogenj bruha, *C.*; kletve b., Flüche ausſtoßen, *BlKr.*; — 2) mit Auswurf huſten, *C.*; tako bruha, da je strah, *C.*; — 3) hervorbrechen, hervorſtrömen, *Jan.*; voda črez most bruha, *C.*

brúhniti, brûhnem, *vb. pf.* 1) mit Gewalt herauswerfen, erbrechen; krvi b., *Cig., Jan., M., C.*; napačno besedo b. (ausſprechen), *Zora*; osorno pogleda — ter bruhne (und brach in die Worte aus), *LjZv.*; — 2) hervorbrechen: kri bruhne iz rane, *Št.*; losbrechen: b. v koga, *Kr.*

brúla, *f.* die Salzbinſe (iuncus maritimus), *C.*

brúma, *f.* = pobožnost, *C., Trub.*; — prim. brumen.

brûmbati, am, *vb. impf.* die Maultrommel ſpielen: Da bi brumbice 'mela, Si brumbala bi, *Npes.-Vraz.*

brûmbice, *f. pl.* die Maultrommel, *Trst.(Let.), SlGor.*; — prim. brumbati, brmbice.

brûmda, *f.* = 1. brunda, *Cig., M.*

brúmen, mna, *m.* der Monat Jänner, *Rez.-C.*; — prim. it. bruma, härteſter Winter.

brúmen, mna, *adj.* = pobožen, fromm; — = priden, *C.*; — iz nem.; prim. stvn. fruma, Nutzen, bav. frumm, fromm.

brúmnost, *f.* = pobožnost.

brûmski, *adj.* = brumen, *C., Dalm.*

brûn, *adj.* braun: bruna krava, *C.*; röthlich, falb (o zrelem žitu, sadju), *C.*; — prim. stvn. brun, it. bruno, *C.*

brûna, *f.* braune Kuh, *C.*

brûnast, *adj.* bräunlich, *Cig.*

brûnc, brúnca, *m.* = bron, *M., C., Danj. (Posv. p.), Jan., M.*

1. **brûnda**, *f.* 1) die Maultrommel, *BlKr., Valj.(Rad)*; — 2) = volk (Schnurre), *Cig., C.*

2. **brûnda**, *f.* dickes Frauenzimmer, *Štrek.*

brundálọ, *n.* das Schnarrwerk, *Cig.*

brundáš, *m.* der Maultrommelſpieler, *M.*

brûndati, am, *vb. impf.* na orodje gosti, ki brni, *SlGor.*; die Maultrommel ſchlagen, *Cig., M., BlKr., Valj.(Rad).*

brunẹ́ti, ím, *vb. impf.* bräunlich werden, reifen (o žitu); oves, silje bruni, *vzhŠt.-C.* — prim. brun.

brûnkati, kam, čem, *vb. impf.* brummen: obad brunče, *C.*

brunketáti, ctâm, ćệcem, *vb. impf.* tönen: struna brunkeče, *C.*

brûnọ, *n.* der Balken, ſtarke Bohle; — nam. brvno.

brûnovje, *n.* das Balkenwerk, *LjZv.*

brûs, *m.* 1) der Schleifſtein; — 2) besede novega brusa, neuartige Wörter, *Glas.*

brusáč, *m.* der Schleifer, *Cig.*

brusár, rja, *m.* 1) der Schleifſteinhändler, *Cig.*; — 2) der Schleifer, *Mur., Cig., Jan.*

brusarica, *f.* die Schleiferin, *Mur.*

brusárnica, *f.* die Schleiferei, die Schleiferwerkſtätte, *Cig.*

brusárski, *adj.* Schleifer-, *Mur.*

brusárstvọ, *n.* das Schleiferhandwerk, *Cig., Jan.*

brûsec, sca, *m.* der Schleifer, *Jan.*

brûsek, ska, *m. dem.* brus: kleiner Schleifſtein, *Mur.*; — = osla, *Zora.*

brúsen, sna, *adj.* zum Schleifen gehörig: brusni kamen, der Schleifſtein.

brusẹ̑r, rja, *m.* brusen kamenček, *Dict.*

brusílnica, *f.* die Schleiferwerkſtätte, *Cig.*; — die Schleifmühle, *Jan.*

brusílọ, *n.* der Schärfapparat, *Cig.*

brusína, *f.* 1) koritce, v katerem teče okrogli brusni kamen, *Gor.*; — 2) das Schleifſel, *Cig.*

1. **brúsiti**, im, *vb. impf.* 1) ſchleifen; nož, meč b.; abwetzen: črevlje b. (beim Gehen); pete b. za koga, für jemanden herumlaufen; piti zna in b. pete (= plesati), *LjZv.*; zobe si b. na kaj, ſich auf etwas Rechnung machen, *Cig., Št., ogr.-Valj.(Rad)*; = b. se: uže več dni se je brusil na pijačo, ki ga v svatovski dan čaka, *Jurč.*; jezik b., die Zunge wetzen; — ſchwätzen: voznikom in mesarjem brusim po vozniško in mesarsko, *LjZv.*; kaj zopet to brusiš? *SlN.*; — divji petelin brusi, balzt, *SlN.*; — b. kroglo, = kegljati, *Svet. (Rok.).*

2. **brúsiti**, im, *vb. impf.* auswerfen, ſpeien, *Cig., Dol.*; morje venkaje brusi blato, *Krelj-Mik.*

1. **brusnica**, *f.* 1) das Schleifſteingeſtell, *Mur., Cig., C., Štrek., Št.*; — 2) das Schleifwaſſer, *Mur.*

2. **brusnica**, *f.* die Preiſelbeere o. rothe Heidelbeere (vaccinium vitis idaea), *Cig., Jan., Tuš.(R.)*; — rus., češ.

brusník, *m.* 1) der Schleifer, *Mur., Cig.*; — 2) der Schleifſtein, *Cig., M., C.*; — 3) die Grauwacke, rdeči b., rother Sandſtein, *Frey. (Rok.)*; — der Wetzſchiefer, *V.-Cig., Cig. (T.), Erj.(Min.).*

brusnína, *f.* das Schleifſel, *V.-Cig.*

brusnják, *m.* der Schleifſtein, *Cig.(T.).*

brúšenje, *n.* das Schleifen, das Wetzen.

brušẹ́vati, ćvam, *vb. impf.* zu ſchleifen pflegen, *Jan.*

brûšnja, *f.* das Schleifen, *Valj.(Rad).*

bruzdà, *f.*, *Dict., Dalm., Jap.*; pogl. brzda.

brûzga, *f.* = brozga, der mit Koth vermiſchte, aufthauende Schnee auf den Straßen, *C., Lašče-Erj.(Torb.).*

brûzgalica, *f.* = bruzga, *Krn-Erj.(Torb.), C.*

brûzla, *f.* = bruzgalica, *Erj.(Torb.).*

brûzlica, *f.* = bruzgalica, *Erj.(Torb.).*

brûzovka, *f.* neka hruška, *v Brkinih-Erj. (Torb.).*

bŕv, î, *f.* 1) der Steg; — 2) die Ruderbank, *C.*

brvânje, *n. coll.* vsaj po večem že obtesani hlodi, *BlKr.*; die Balken, das Gebälke, *Jan.*; das Bauholz, *Cig.*; — prim. brvno.

bŕvca, *f. dem.* brv.

brven, brvna, *m.* = brvno, bruno, *BlKr.*

bŕvnọ, *n.* = bruno, der Balken, *Mur., Mik., ogr. in kajk.-Valj.(Rad), SlGor., BlKr.*; (pomni: „bruvan“ nosači, Balkenträger, *Krelj).*

bŕz, bŕza, *adj.* ſchnell, hurtig, *Dict.*, *Mur.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; brzi konjiči, *Z.*

brzamîn, *m.* = berzamin, (it. marzemino), *Štrek.*

bŕzda, *f.* 1) der Zaum; pos. železo v konjskem gobcu; — svoje meso v brzdah držati, im Zaume halten, *Krelj.*; v brzdah imeti počutke, *Ravn.*; koga na brzdi imeti, einen kurz halten, *Cig.*; tudi: brzdà, („bruzda"), *Dict.*, *Jap. (Prid.)*; *pl.* brzdè, *Gor*; konjem brzde („bruzde") v gobec devamo, *Dalm.*; — 2) die Bremſe (mech.), *Jan.*; — die Klemme, *Jarn.*

brzdânje, *n.* das Zäumen; das Bezähmen.

1. **brzdáti**, âm, *vb. impf.* zäumen, den Zaum anlegen; Brzdajte konjičev štirnajst, *Npes.-K.*; konja pri repu b., = eine Sache verkehrt anfangen, *Cig.*; — im Zaume halten, zügeln, beherrſchen: telo, želje, jezik b.

2. **brzdáti**, âm, *vb. impf. C.*; pogl. brazdati.

bŕzdica, *f. dem.* brzda; tudi: brzdíca.

brzdît, *adj.* ſtolz (von Pferden), *Mur.*; — prim. brdit, brdek.

brzdnína, *f.* das Zaumgeld, *Cig.*

brzdúlje, *f. pl.* verižice pri konjski brzdi, *Dol.*

bŕzec, zca, *m.* der Laufkäfer: brzci (carabidae), *Erj.(Ž.)*.

bŕzek, zka, *adj.* hurtig, *Dict.*; b. junak, *Npes.-C.* — prim. brdek.

bŕzel, zla, *adj.* morſch, faul, *C.*; — prim. brzneti.

bŕzen, zna, *adj.* hurtig, flink, friſch, *Mur.*, *Cig.*, *C.*; tudi: brzân, brznǫ̑: Odpri, Alenčica, brzno! *Npes.-K.*; b. k delu, *C.*; b. konj, ein freudiges Pferd, *Cig.*; = 2) hübſch, wacker ſchön, *C.*, *Kor.*; brzno dekle, *C.*; b. gospod, *Zilska dol.*; brzno poje zvon, *Mik.*

brzi, *adv.* bald, ſogleich, *Mur.*

brzíca, *f.* 1) die Stromſchnelle, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *DZ.*; b. reška, *Jes.*; — 2) der Wildbach, *C.*

brzicemèr, méra, *m.* der Schwimmer (ein Inſtrument zum Meſſen der Geſchwindigkeit des Stromſtriches), *Cig.(T.)*.

brzíkavka, *m.* die Mandelgeſchwulſt: b. se mi dela, *Polj.*; tudi brzikâvka, *Notr.*; — prim. bezgavka.

brzína, *f.* die Schnelligkeit, die Geſchwindigkeit, *Valj.(Rad)*; b. obteka, vrtnje, pada, meta, širjenja, die Umlaufs-, Umdrehungs-, Fall-, Wurf-, Fortpflanzungsgeſchwindigkeit, b. raste, pojemlje (pada), nimmt zu, nimmt ab, *Cig. (T.)*; — hs.

brzinomèr, méra, *m.* der Geſchwindigkeitsmeſſer, *Cig.*

bŕzla, *f.* die Ratſche, *Bolc-Erj.(Torb.)*.

brzláti, âm, *vb. impf.* ratſchen, *Bolc-Erj.(Torb.)*.

brzlína, *f.* = trohlina, der Moder, *C.*

brzljâd, *f.* = brzlina, *C.*

brznẹ́ti, ím, *vb. impf.* = prhneti, modern, faulen: les, truplo brzni, *C.*; ogelj brzni, verwandelt ſich in Aſche, *C.*

brznica, *f.* das Schnellſchiff, *Cig.*

brznǫ̑st, *f.* die Hurtigkeit, die Fertigkeit, *Cig.*, *C.*

bŕzǫ, *adv.* ſchnell, ſogleich, *Mur.*, *Cig.*, *nk.*

brzǫ̑ča, *f.* = brzost, *kajk.-Valj.(Rad)*.

brzojàv, jáva, *m.* der Telegraph, *h. t.-Cig.(T.)*, *nk.*

brzojáven, vna, *adj.* telegraphiſch, *nk.*

brzojáviti, im, *vb. pf.* telegraphieren, *nk.*

brzojâvka, *f.* die telegraphiſche Depeſche, *nk.*

brzojávljati, am, *vb. impf. ad* brzojaviti, *nk.*

brzojâvstvǫ, *n.* die Telegraphie, *nk.*

brzojẹ̑zdec, zdeca, *m.* der Eilpoſtreiter, *Cig.*

bŕzoma, *adv.* ſchnell, *C.*

brzomèr, méra, *m.* = brzinomer. *Cig.(T.)*.

brzonòg, nóga, ſchnellfüßig, *Jan.*; brzonoga srna, *Zora.*

brzopîs, ísa, *m.* die Schnellſchrift, die Schnellſchreibekunſt, *Cig.*, *Jan.*; die Stenographie, *Cig.(T.)*.

brzopîsec, sca, *m.* der Schnellſchreiber, *Cig.*

brzopísen, sna, *adj.* die Schnellſchrift betreffend, ſtenographiſch, *M.*

brzoròk, róka, *adj.* behende, flink, *Zora*, *Z.*

brzǫ̑st, *f.* die Schnelligkeit, die Raſchheit, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

brzostrẹ́len, lna, *adj.* geſchwindſchützig, *Jan.*

brzóta, *f.* = brzost, *Cig.*, *Jan.*

brzotálek, lka, *adj.* leichtflüſſig, *Erj.(Min.)*.

brzotẹ̀k, tẹ́ka, *m.* 1) der Schnelläufer, der Courier, *Jan.*, *C.*; — 2) brzoteki, die Laufvögel (cursores), *Erj.(Z.)*; — 3) der Schnellauf, *Telov.*

brzotẹ̀k, tẹ́ka, *adj.* ſchnell laufend: gondola brzoteka, *Zora.*

brzotîs, tísa, *m.* = brzotisk, *M.*

brzotísen, sna, *adj.* Schnelldruck-, *M.*; brzotisni stroj, *Zora.*

brzotîsk, *m.* der Schnelldruck, *nk.*

brzoústen, tna, *adj.* vorlaut, *Cig.(T.)*.

brzovàr, vára, *m.* der Schnellſieder, *Cig.*; — der Digeſtor (Papinianiſcher Topf), *Cig.(T.)*.

brzovlàk, vláka, *m.* der Schnellzug, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *DZ.*, *nk.*

brzovòz, *m.* vǫ́za, die Eilpoſt, die Diligence, *Cig.*

brzovǫ́zen, zna, *adj.* ſchnellfahrend, *Zora*; brzovozno blago, Eilgut, *Jan.*

brzovǫ̑znik, *m.* der Schnellfahrer, *Jan.*

brzovoznína, *m.* das Eilgut, *Cig.*

bŕž, *adv.* 1) eher (le v nekaterih izrazih): brž ko ne (brškone), wahrſcheinlich; brž ko brž, eheſtens (je eher, je lieber), *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) (brez komparativnega pomena:) ſchnell, unverzüglich; brž pojdi po zdravnika! — brž ko, ſobald: brž ko bode mogoče, ſobald es möglich ſein wird; — brž da (bržda), wahrſcheinlich; brž da ni utegnil priti, *jvzhSt.*; — brž = brž da, brž ko ne, *Habd.*: brž si bil bolen, *C.*; — 3) najbrž, höchſtwahrſcheinlich: najbrž nikogar ni našel doma; — iz brže.

bržáti, ím, *vb. impf.* eilen: oblak bržiš, *C.*

bržčas, *adv.* wahrſcheinlich, *Cv.*, *SlGor.*

bržе, *adv. comp.* od brzo; ſchneller, geſchwinder, *Habd.*, *C.*, *Krelj.*; kar najbrže, eheſtens, *Cig.*; — najbrže, höchſtwahrſcheinlich, *Cig.*

bržẹ̑j, *adv.* eher, *Gor.*; visoke cimpre „brže" (nam. bržej) veter podere, *Kast.*; kar najbržej, eheſtens, *Cig.*

bržnjákovka, *f.* neka hruška, *Šebrelje(Goriš.)*, *Erj.(Torb.)*.

brzlik Schilddrüse (Slovenci vele jej brzlik"
Dežman Rečnik lečn. nazivlja.)

brzjáda = gobolični Kehlgi mednovim pijočim kuharij. Slov.
Let. 898. 100

buba : imam bubo - sem balan Semljine (Tolm.) – Kosta

búban krauk (v obroč. g.) Sukor – Strek.
Let. 94.7. iz it. (drž.) buba

bubljáti: puran bublja, take glasove delja, kader „voji kožijo", J. Trenenfeld, Sp. Št. 393. 445.

bučicati, nekaj gre stroja, Gradec
Let. 893, 3.

búca svoje ime svinji (vzhSl.) (iz nem.) Strek.
Let. 94. 7.

bržǫ̑la, *f.* der Roſtbraten; tudi *pl.* bržole; — prim. bav. brisolen, *Mik.(Et.)*; it. braciuola, der Roſtbraten.

búba, *f.* die Puppe (zool.), *Cig.(T.)*, *Erj.(Ž.)*.

1. **búbati**, a, *vb. impf.* ſchmerzen, wehe thun, (v otročjem govoru): kje te buba?

2. **bûbati**, am, *vb. impf.* mit der Fauſt ſchlagen, ſtoßen, *C.*

bûbreg, *m.* die Niere, *C.*, *BlKr.*; bom ti dal po bubregu, ich werde dich gehörig durchprügeln, *BlKr.*; = *pl.* bubregi: vidijo jim do bubregov, ſie durchblicken ihr Inneres, *SlN.*; — prim. tur. bübrék, *Mik.(Et.)*.

bûbrek, *m.* = bubreg, *C.*

bubúj, *m.* der Uhu, (strix bubo), *Erj.(Ž.)*.

bubûnica, *f.* neka hruška, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

bûc, *interj.* buc, buc! (v otročjem govoru, označuje zbadanje).

bûcati, am, *vb. impf.* ſtechen, (v otročjem govoru): voli se bucajo, *M.*

bûcek, cka, *m.* die Knoſpe, *Notr.*; — der Vorſatz der Wirbelbeine, *V.-Cig.*

búcelj, clja, *m.* 1) die Spitze des Fingers, *V.-Cig.*; — 2) der Strickſtock, *V.-Cig.*; — prim. nem. Butz, etwas Hervorragendes, das Aeußerſte eines Dinges.

bûcika, *f.* die Stecknadel, die Knopfnadel, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*; Za klobuk ga (šopek) bom pripenjala S posrebreno buciko, *Npes.-K.* — prim. bucek.

bûcka, *f.* = bucika, *Notr.*

bûckati, am, *vb. impf.* ſticheln, ſtechen; — prim. bucati.

búcniti, bûcnem, *vb. pf.* ſtechen (v otročjem govoru), *Cig.*

1. **bûč**, *m.* der Klang, der Ton, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; zvon ima lep buč, *Mik.*; das Getöſe, *C.*; das Gebraus, *Jan.*

2. **bûč**, *m.* 1) das Faſs, *Štrek.*; — 2) ein Feldbrunnen mit einem hölzernen Kaſten eingefaſst; šterne, buči, *Vod.(Izb. sp.)*; — prim. beč, boč.

búča, *m.* 1) der Kürbis (cucurbita pepo); buče saditi; buče svinjam dajati; — 2) der Flaſchenkürbis; — ein daraus verfertigtes Gefäß: die Kürbisflaſche, *Z.*; der Weinheber, *Št.*, *Cig.*; ein Schöpfgefäß, *Notr.*, *C.*; — 3) ein bauchiges Gefäß: ein bauchiger Krug, *C.*, *Št.*; — die Deſtillierflaſche, *Cig.*; Heronova b., der Heronsball, *Cig.(T.)*, *Sen.(Fiz.)*; — = pol bokala, polič, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — 4) der Schädel = glava (zaničlj.); dobiti po buči; prazna buča, leeres Gehirn; — 5) die Beule, die Anſchwellung, *ogr.-Valj.(Rad)*.

bučânje, *n.* dumpfes Getön, das Brauſen: b. trobente, groma.

búčast, *adj.* kürbisartig; bauchig: bučasta posoda, *C.*; — flaſchenartig, *Cig.*; bučasta hruška, die Kegelbirne, *Cig.*

búčati, ím, *vb. impf.* dumpf tönen, brauſen, ſauſen, toſen; morje buči; grom buči; trobenta buči, *Ravn.*; zvon buči, *C.*; še zdaj mi buči po glavi, *M.*; — brüllen: vol buči, *Cig.*, *C.*

bučeglàv, gláva, *m.* neka riba: der Stutzkopf (coryphaena), *Erj.(Z.)*.

1. **bûček**, čka, *m.* neka vinska posoda, *Ip.*; — prim. 2. buč.

2. **bûček**, čka, *m.* ein alberner Kerl, *Cig.* — prim. buča.

1. **búčen**, čna, *adj.* Kürbis-, bučno seme.

2. **búčen**, čna, *adj.* laut lärmend: društvo postaja bučno, *Zv.*

bučevína, *f.* das Kürbiskraut, die Kürbisblätter, *Jan.*, *C.*

búčica, *f. dem.* buča; — makove bučice, Mohnköpfe, *Z.*; — der Leinwandknopf, *Jan.*, *C.*, *vrhŠt.*

búčiti, im, *vb. impf.* in Aufruhr bringen, *Habd.*, *C.*

bûčka, *f. dem.* buča; 1) kleiner Kürbis; — 2) das Krüglein, *C.*; — 3) ovčje ime, *Erj.(Torb.)*.

bûčnica, *f.* 1) der Kürbiskern, der Kürbisſame, *C.*, *Kres*; — 2) bučnice, Kürbſen (cucurbitaceae), *Tuš.(R.)*; — 3) der Kürbiskuchen, *Valj.(Rad)*; — 4) die Kürbisflaſche, *Cig.*; — 5) die Flaſchenbirne, *Cig.*, *C.*; — 6) der Günſel (ajuga), *Cig.*, *Medv.(Rok.)*.

bûčnik, *m.* kriechender Günſel (ajuga reptans), *Tuš.(Št. l. č.)*.

bučníka, *f.* der Kürbiskern, *C.*

bûčman, *m.* der Dickkopf, *Jan.*

1. **bûd**, *m.* die Aufmunterung: bud predramlja, *ogr.-Valj.(Rad)*.

2. **bùd**, búda, *m.* der Wiedehopf, *V.-Cig.*, *C.*, *Gor.-Mik*; — prim. vdeb.

budálast, *adj.* dumm, unſinnig, *Cig.*, *Jan.*; — prim. budalo.

budalâščina, *f.* die Dummheit, der Unſinn, *Jan.*, *Nov.*; — hs.

budáliti, im, *vb. impf.* thöricht handeln, ſprechen, *Cig.*; grdo bi bilo, da budali tako silen in dičen junak, *LjZv.*

1. **búdalǫ**, *n.* der Dummkopf, der Tölpel, *Cig.*, *Met.*; tudi budálǫ; — prim. hs. bûdalo (vok. od budala); iz. tur. budala, *Mik. (Et.)*; —

2. **bûdalǫ**, *n.* der Pfuſcher (kdor le buda in nič ne opravi), *C.*; — prim. bodalo 2).

budálost, *f.* die Dummheit, *nk.*; v svoji budalosti, *Zv.*

bûdati, am, *vb. impf.* ſtümpern, *V.-Cig.*, *C.*; pogl. bodati.

búdelj, dlja, *n.* = budla, die Fülle des Bratens, *Valj.(Rad)*; — prim. budla, budlati.

búden, dna, *adj.* wach, wachſam, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Cig.(T.)*; — lebhaft, heiter, *Jan.*; buden glas, heitere Stimme, *C.*; svoje budno kolo pleše, *Zv.*

budílen, lna, *adj.* weckend, aufmunternd, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

budílnik, *m.* der Wecker an der Uhr, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

budílǫ, *n.* 1) das Weckwerk, der Wecker, *Cig. (T.)*; — 2) der Erreger: budilo zvoka, der Schallerreger, *Cig.(T.)*; — 3) das Aneiferungsmittel, *C.*

búdina, *f.* neko jabolko, *Šebrelje na Goriškem-Erj.(Torb.)*.

budíšče, *n.* der Erregungspunkt (phys.), *h. t.-Cig.(T.).*

budítelj, *m.* der Erwecker, der Aneiferer, *Jan., nk.*

budíti, ím, *vb. impf.* wecken; b. iz spanja; gospodar hlapce in dekle budi; — b. se, aufzuwachen pflegen; nič se ne budim po noči; že se budijo, sie sind schon im Aufwachen begriffen; — auferwecken: od mrtvih b.; — aufmuntern; b. koga k čemu; Zvonovi zvonite, Na delo budite! *Pot.*

budívec, vca, *m.* der Wecker, der Erwecker, *Cig., Jan., nk.*

búdla, *f.* 1) = nadev, die Bratenfülle, *Vod.* — 2) eine Art Speckknödel („cmoki od turščične moke se slanino"), *Ponikve na Št.-Vidski gori-Erj.(Torb.);* — koruzno testo s cibebami v podobi jajca, *Goriš.*

budláti, âm, *vb.* füllen (z. B. Braten, Würste) *Jan., Vod.(Izb. sp.).*

budníca, *f.* 1) die Reveille, *Cig., Jan., SlN.;* — 2) das Aufmunterungslied, *Zora.*

budník, *m.* der Aufwecker, *Cig.;* der Aufmunterer, *nk.;* der Erreger (phys.), *Cig.(T.).*

búdnost, *f.* die Wachsamkeit, *Mur., Cig.;* die Munterkeit, *Cig., Jan.*

búdra, *f.* = morski praščiček, das Hausschweinchen, das Meerschweinchen (cavia cobaya), *C., Poh.*

budrák, *m.* das Männchen vom Meerschweinchen, *C., Poh.*

bûh, *interj.* Nachahmung eines dem Worte ähnlichen Schalles, *Cig.;* buh v pekel! *SlN.*

1. **bûh**, *m.* 1) ein gewisser, dem Worte ähnlicher Schall, *Cig.;* — 2) etwas jäh Hervorbrechendes: der Feuerwolf (das aus dem Ofen zeitweise hervorbrechende Feuer), *Cig.;* — 3) der Stoß, *C.;* (iz propada) se je slišal zamolkel buh, *Let.*

2. **bûh**, *m.* die Anschwellung, *Cig.*

búhanje, *n.* das Puffen, das Stoßen; zaslišalo se je močno buhanje v hišna vrata, *Zv.*

búhati, bûham, šem, *vb. impf.* puffen, stoßen; burja, veter buha; gorkota buha v sobo, *Nov.;* plamen buha kvišku, schlägt, lodert empor, *C.;* morje buha, das Meer braudet, *C., Z.;* na dveri buhati, stark pochen, *C.;* z glavo buhati v zid, *Št.;* schlagen: ženo z macljem buše, *Npes.-Vraz.;* kozli se buhajo, stoßen sich mit den Hörnern, *Cig.;* b. se, sich im Gedränge stoßen, *Dol.*

búhav, *adj.* b. je sod, ako diši po plesni, pa tudi vino, ki se je spravilo v tak sod, *Soška dol., Goriška ok.-Erj.(Torb.)*

bûhljaj, *m.* der Puff, *C.*

1. **búhniti**, bûhnem, *vb. pf.* 1) hervorbrechen; plamen je kvišku buhnil, *Cig., Jan.;* buhnila je kri iz njega, *BlKr.;* v hišo b., ins Haus platzen, plumpen, *Cig.;* nad koga b., jemanden plötzlich anfallen, *C.;* — 2) b. koga, jemandem einen Stoß versetzen, *Št.*

2. **búhniti**, bûhnem, *vb. pf.* anschwellen, sich aufblähen, *Jarn., Cig., C., Mik.(Et.).*

búhor, orja, *m.* die Wasserblase, *Jan.;* (puhor, *Guts.*).

búhorec, rca, *m. dem.* = buhor, *Jan.*

bûhta, *f.* ein Weib mit aufgedunsenem Gesichte, *C.*

1. **buhtáti**, âm, *vb. impf.* hervorbrechen: plamen buhta, lodert, *C.*

2. **buhtáti se**, âm se, *vb. impf.* schwellen, *C.*

buhtè, éta, *m.* der Brausekopf, *Cig.*

1. **buhtéti**, ím, *vb. impf.* 1) lodern (o ognju) *C.;* — pren. pričele so ljudske preselbe močno buhteti, *Zv.;* v njem buhti neka škodljiva ljubezen po novotarstvu, *ZgD.*

2. **buhtéti**, ím, *vb. impf.* aufgedunsen werden, *C.*

bûhtiti, im, *vb. pf.* gäh losstürzen, *Mur., Jan.*

bûj, *m.* die Boje: sidreni buj, die Ankerboje, *DZ.*

bújen, jna, *adj.* üppig, *Cig., Jan., C., nk.;* bujno rasti; bujna fantazija, *nk.;* — rus.

bujénje, *n.* das Wecken.

bujíca, *f.* 1) der Gießbach, der Wildbach, *Cig., Jan., Cig.(T.), BlKr.;* bújica, *Navr.(Let.);* — 2) der Abzugsgraben, *C.;* bujice, Furchen in der Straße (= prekopi), *Levst.(Cest.)*

bujnokrásen, sna, *adj.* üppig schön, *Cig.(T.).*

bújnost, *f.* die Ueppigkeit, *Cig., Jan., nk.;* — prim. bujen.

bûk, *m.* die Brunst der Schweine, *Mur., Cig., Jan., Mik.*

bûka, *f.* der Tumult, *Cig., C., kajk.-Valj.(Rad.)*

bukáč, *m.* die Rohrdommel (ardea stellaris), *Jan., Erj.(Ž.)*

búkati, kam, čem, *vb. impf.* 1) = mukati, *Rez-Baud., Pluna-Erj.(Torb.);* — 2) grunzen, *Gor.*

bûkati se, kam, čem se, *vb. impf.* 1) brunften (o svinjah); svinje se bukajo, bučejo; — 2) b. se = kujati se, *Jan.;* dans se ti buče = delo ti ne gre uspešno od rok, *Gor.*

búkev, kve, *f.* die Buche, die Rothbuche (fagus silvatica).

búkevca, *f.* die Frucht der Rothbuche, *C., Mik., Št.*

búkniti, bûknem, *vb. pf.* losbrechen: plamen bukne, die Flamme lodert auf, *C., Zora;* einfallen: b. v deželo, *Dalm.;* losstürzen: b. na koga, *C., Dalm.;* ausbrechen: Vezuv je buknil, *Erj.(Min.).*

búknjenje, *n.* der Ausbruch (z. B. eines Vulkans), *Cig.(T.);* — b. nad sovražnika, ein Ausfall, *Dict.*

búkov, *adj.* 1) Buchen-; b. les, das Buchenholz; — 2) grob: bukovo sukno, die Lode, *Cig., Levst.(Rok.), Notr.*

bukováča, *f.* = bukova palica, der Buchenstock, *Cig.*

bukovčica, *f.* neka goba: = pečenka, kukmak, *Poh.*

búkovec, vca, *m.* schlechter Wein, *Notr.*

búkovica, *f.* 1) die Buchengegend, *Gor.;* — 2) das Lodentuch, *Cig., C., DZ.*

búkovina, *f.* 1) das Buchenholz; — 2) die Buchengegend, *Mur.;* tudi: bukovína; — 3) = bukovo sukno, das Lodentuch, *C.*

búkovje, *n.* der Buchenwald.

búkovski, *adj.* Bücher-: bukovski jezik, die Bücherſprache, die lateinische Sprache, *Trub., Dalm.*

bugarida, kvičati, vaggrejati: celo noč so bugali.
Jutra – Prat. 1895. 4. (hs[3] dat.)

srce jim je jokalo pod bukovimi strajcami (Prezelj
Kadnji uporniK – Dom. svet 9[18]. 33)

črne bukve nekromantične Bücher, Let. 898. 161

bamšeni, vrsta hrušk, Fromge, Časop. 5 33 i.
bumfast = zabokel : bumfasta vrsta
Kmetovalec XXV. 60.
búna, bedak, Schmutzer, Žilz sl.
kjer se govori tudi beka, Strekelj

bundra = dobro rejena ženska, Cv. Kuz
– Kenda.

bulica = das Himmelbett, Polj. – Pent. Let. 895. 4.

bur (ubúr) = nasip, jez Štaj. okr. Ptuj, ok

burati (-ú) breg zagrajati pri mlevu
rok. Muro búrajo, vzhŠt. – Pent. Let
so jo (Múro) začali búrati, Ogr. Čas.
11., Prl. 23.

búkovščica, *f.* der Waldmäuſedorn (ruscus hypoglossum), *Hal.-Erj.(Torb.).*
bûkva, *f.* = bukev.
bûkve, kev, *f. pl.* das Buch; tudi: búkve.
bukvár, rja, *m.* = knjigar, *Cig., Jan.*
bukvárna, *f.* = knjigarna, *Z., nk.*
bukvárnica, *f.* 1) = knjigarnica, *Cig., Jan.*; — 2) = knjižnica, *Mur., Cig., Jan.*
bukvârstvǫ, *n.* = knjigarstvo, *Cig.*
bûkvež, *m.* ungeſchickter Menſch, *Valj.(Rad).*
bûkvica, *f.* 1) = bukevca, *Dict., Cig., Jan., C.*; — 2) *pl.* bukvice, *dem.* bukve; das Büchlein; — 3) bukvica, die Betonie (betonica officinalis), *C.*
bukvíšče, *n.* 1) = knjižnica, *Jan., Cig., Vod. (Izb. sp.)*; — 2) = knjižnjak, *Jan.*
bukvovẹ̑ški, *adj.* = knjigoveški, *Cig., Jan.*
bukvovẹ̑štvǫ, *n.* = knjigoveštvo, *Cig., Jan.*
bukvovẹ̑z, vẹ́za, *m.* = knjigovez, *Cig., Jan.*
bukvovẹ̑znica, *f.* = knjigoveznica, *Cig., Jan.*
1. **búla**, *f.* die ſich von innen mit wäſſerichter Materie füllende Beule; vodenična b., der Waſſerkropf (živinska bolezen), *Cig.*; snetjava b., die Brandbeule, *Cig.*; — iz nem.; prim. stvn. bulla, Blatter, *Mik.(Et.).*
2. **búla**, *f.* das Füllſel, die Fülle, *Guts., Mur.*; „kar se klade v testo, da bode od njega potica ali gubanica“, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; die Wurſtfülle, *Jan., Rož.-Kres*; — iz nem.; prim. bulati.
búlanki, *m. pl.* gefüllte Nudeln, *Guts.*
búlast, *adj.* beulig, *Cig.*
búlati, am, *vb. impf.* füllen (z. B. Würſte, Braten), *Guts., Jan.*; z bulo polniti potice, gubanice, *Soška dol., Goriška ok.-Erj. (Torb.)*;—iz nem. füllen; prim. fulati, *SlGor.*
bûlec, lca, *m.* der Ochs: bulec buli, *Z.*; — prim. 1. buliti.
búlica, *f. dem.* 1. bula; das Beulchen.
bulída, *f.* die Waldrebe (clematis vitalba), *Ben.-Erj.(Torb.).*
1. **búliti**, im, *vb. impf.* muhen: živina buli, *Z., GBrda, Ip.-Erj.(Torb.), SlGor.*; brüllen, *Štrek.*; brummen, greinen, *C.*; — prim. nem. büllen, = muhen, švic. bullen = brummen, brüllen, *Levst.(Rok.).*
2. **búliti**, im, *vb. impf.* ſchwellen, *Cig.*; — kupla buli, *Let.*; — = b. se: šotor se buli sredi doline, *Nov.*; — prim. 1. bula; prim. tudi hs. buljiti oči, die Augen herausrecken.
bûlje, *n.* nekakšen cmok iz turščične moke z mlekom zamešene, *Koborid (Goriš.)*; — prim. budla.
bûlko, *m.* neko jabolko, *v Brkinih - Erj. (Torb.).*
bûlnica, *f.* neka trava za bule, *C.*
bûlnik, *m.* 1) = bulnica, *C.*; — 2) der Stechapfel, *C.*
bulnják, *m.* divji b., der Stechapfel (datura stramonium), *Z.*
búlovka, *f.* neka goba „za bule“, *C.*
bûmati, am, *vb. impf.* trinken (v otročjem govoru), *M., Št.*; — prim. bumbati.
bûmba, *f.* das Getränk (po otročje), *C.*
1. **bûmbati**, am, *vb. impf.* = bumati, *Goriš.-Erj. (Torb.)*; — prim. it. bombare, trinken.
2. **bûmbati**, am, *vb. impf., C.*; pogl. bombati.
bûmbek, bka, *m., Glas.*; pogl. bombek.
bumbljáti, âm, *vb. impf.* = bučati: sršen bumblja ali buči, *C.*
bûmbreg, *m., vzhŠt.-C.*; bumbrek, *Habd.-Mik.*; pogl. bubreg.
bûmcati, am, *vb. impf.* = bumati, bumbati, *C.*
bûmčkati, am, *vb. impf.* = bumati, bumbati, *Goriš.-Erj.(Torb.), Št.*
búncelj, clja, *m.* die Nocke (eine Mehlſpeiſe), *V.-Cig., Ravn.(Abc.)-Valj.(Rad)*; — prim. kor.-nem. wutzel = Wülſtchen, Röllchen. (?)
bûnčica, *f. dem.* bunka; das Knöllchen, *C.*; die Knoſpe, *Jan., Vest.*
bûnčiti se, im se, *vb. impf.* convex werden, *M.*
bûnda, *f.* ſchwerer Ueberrock oder Mantel, *M., Lašče-Levst.(Rok.), BlKr.*; der Pelzmantel, *ogr.-Valj.(Rad)*; — iz madž.
bûndaš, *m.* ovčarski pes, *ogr.-Valj.(Rad).*
búnja, *f.* 1) ein dicker Klumpen aus weichem Stoff, *Z.*; — der Knollen, *V.-Cig.*; — 2) ein bausbäckiges Weib, *Cig.*
búnjast, *adj.* aufgedunſen, *V.-Cig.*; bunjast človek, ein bausbäckiger, dicker und fetter Menſch, *Cig., C.*
búnjav, *adj.* = bunjast, *Z.*
búnjavec, vca, *m.* der Bausback, *Cig., Valj. (Rad).*
bûnjec, njca, *m.* = bunjast človek, *C.*
bûnk, *interj.* patſch! *Cig., C.*; — tudi: *subst. m.* der Schall eines fallenden Körpers, *Cig.*
bûnka, *f.* 1) der Schlag, der Stoß, der Puff, *Cig., Levst.(Rok.)*; — 2) die Geſchwulſt, die Beule infolge einer Contuſion; debela b. mu je stekla na čelu, *LjZv.*; — irgend eine knotenartige Verdickung, z. B. der Knorren am Holze, *Cig., Valj.(Rad)*; — 3) neka hruška, *Krško, Sv. Jakob ob Savi-Erj.(Torb.)*; die Fauſtbirn, *Cig.*; — 4) pl. bunke, die Baſsgeige, *Zil.-Jarn.(Rok.).*
bûnkanje, *n.* 1) das Puffen, das Stoßen, *Jarn., Cig., Jan.*; — 2) das Spielen auf der Baſsgeige, *Jarn.*
bûnkarica, *f.* ein ſtark bauchiges größeres Weinfaſs (circa 20 Eimer haltend), *C., Z.*; deset bunkaric vina je šlo iz Vidma v Gorico, *Vod.(Izb. sp.).*
bûnkast, *adj.* knollig, knotig, knorrig, *Cig.*
bûnkati, am, *vb. impf.* 1) ſchlagen (z. B. mit der geballten Fauſt), puffen, klopfen, *Jarn., Cig., Jan.*; na vrata b., *Št.*; začela je b. pivce, *LjZv.*; — 2) die Baſsgeige ſpielen, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; — 3) b. se, bauchig werden, *C.*
bûnkavec, vca, *m.* der Baſsgeigenſpieler, *Jarn.*
búnkniti, bûnknem, *vb. pf.* 1) mit geballter Fauſt einen Schlag verſetzen, puffen, ſtoßen, *M.*; — 2) platzend fallen (z. B. ins Waſſer), *C.*
búra, *f.* jedro, jedrce (orehovo, lešnikovo i. dr.), *Bolc-Erj.(Torb.)*; — prim. 1. buriti.
buráza, *f., Cig., Tuš.(B.)*; pogl. boraga.
bûrek, rka, *m.* die Waſſerblaſe, *C., Savinska dol.*

búren, rna, *adj.* stürmisch, aufgeregt, *Jan., Cig.(T.), nk.*; burno vreme, burna seja, *nk.*

burêta, *f.* steklena posoda za odmerjanje tekočin, die Bürette (chem.), *Cig.(T.).*

bûrež, *m.* der gerne Händel anfängt, *C.*

burgúndec, dca, *m.* die Burgundertraube, *Z.*

1. **búrica**, *f.* geschälte Kastanie, *Soška dol.-Erj. (Torb.), C.*; prim. bura.

2. **búrica**, der Schmalzkübel, *Ravn.-Cig.*; majhna kablica s kratkima uhoma in pokrovcem, *Hrušica v Istri - Erj. (Torb.)*; — lesena posoda, v katerej se hrani maslo, *Žabče (v Istri) - Erj. (Torb.)*; — prim. hs. bure, das Faß.

1. **búriti**, im, *vb. impf.* = lupiti, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — prim. bužiti.

2. **búriti**, im, *vb. impf.* 1) stürmen, toben, *Jan.*; voda je siloma burila v podrto ladjo, *Bes.*; slepa strast buri in kuri po človeku, *SlN.*; 2) b. se, stürmen (o vremenu): ves dan se buri, *Št.*; — in Aufruhr sein, revoltieren, *Jan., C.*; — sich drängen, *Štrek.*; ungestüm sein, tumultuieren, *Jan., C.*

bûrhati, am, *vb. impf.* stürmen: vreme je burhalo, *Št.*

búrja, *f.* 1) der Nordostwind; ogrska b., *Trub.*; v burjo govoriti, in den Wind reden, *Nov.*; — 2) ungestümer Mensch, *Cig.*; — 3) govedje ime, *Erj.(Torb.).*

búrjast, *adj.* stürmisch: burjasto morje, *C.*; — ungestüm, *Cig.*

burjâva, *f.*, *Pohl.*, pogl. severni sij (žar).

búrjavec, vca, *m.* = razsajavec, ein ungestümer Mensch, *C.*

burjevît, *adj.* stürmisch, *C.*

búrjevka, *f.* = burnica, *Erj.(Ž.).*

1. **bûrka**, *f.* der Sturm, stürmisches Wetter, *Mur., Jan., C., Danj.-Mik.*

2. **bûrka**, *f.* die Posse, der Scherz; burke uganjati, Possen reißen.

búrkanje, *n.* 1) das Brodeln, *Mur.*; — 2) stürmische Erregung: das Aufwallen des Meeres, *Cig.*; b. morskega šuma, *kajk.-Valj.(Rad).*

bûrkast, *adj.* possenhaft, schnakisch, *V.-Cig.(T.).*

1. **búrkati**, bûrkam, *vb. impf.* 1) mit Blasen aufwallen, brodeln, sprudeln, *Mur., Št.*; — 2) aufwallen machen, erregen: vodo b., *Cig.*; — beunruhigen: naj te ne burkajo tuje misli, *kajk.-Valj.(Rad)*; — b. se, aufgeregt, unruhig sein (o morju), *Cig., Jan.*; (o človeku), *C.*; naj se ne burka srce vaše, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. buriti.

2. **bûrkati**, am, *vb. impf.* = burke uganjati, *Cig., M.*

búrkav, *adj.* spaßhaft, *Cig.*

búrkelj, klja, *m.* die Wasserblase, *Z.*; — prim. burek.

bûrkelje, keljca, *m. dem.* burkelj, die Wasserblase, *Kres.*

bûrkež, *m.* der Possenreißer, der Spaßmacher, *Cig., Jan., C.*

bûrkla, *f.* 1) die Ofengabel, *Mur., Jan.*; nav. pl. burkle; z burklami koga iz kuhinje pognati; — ungeschickter Mensch: burkla ti burklasta! *Kr.*; — 2) pletenica od srobota v ribjo lov, *Koborid - Erj. (Torb.)*; = vrša, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — prim. lat. furcula, furca, Gabel.

bûrklast, *adj.* ungeschickt, *M., Kr.*

burkláti, âm, *vb. impf.* ungeschickt umhergehen oder sich benehmen, *Kr.*

bûrklež, *m.* ungeschickter Mensch, *M., Valj. (Rad), Kr.*

búrkliščе, *n.* der Ofengabelstiel.

burkljáti, âm, *vb. impf.* brodeln: voda burklja iz kake posode, *Z.*; burkljajoča apnenica, *SlN.*; — prim. 1. burkati.

burljiv, íva, *adj.* tumultuarisch, *Jan.*

bûrnica, *f.* der Fregattenvogel (tachypetes), *Erj. (Ž.).*

bûrnič, *m.* die Fensterhaspe, *Cig.*

bûrniček, čka, *m. dem.* burnič, *Cig.*

bûrnik, *m.* 1) die Haspe bei Thüren und Fensterladen, in welche der Riegel geschoben wird, *V.-Cig., C., Rib.*; — 2) der Kloben, die Schere bei einer Wage, das Wagegericht, *V.-Cig.*

búrnost, *f.* der Ungestüm, *Cig.(T.), nk.*

búrovž, *m.* 1) die Kuhglocke, *Cig., Dol., Polj.*; die Glocke, die das vorderste Pferd trägt, *M.*; —(prim. Al' je grom al' treskanje, Al' voz burovžev(i) gre? *Npes.-K.*;) — 2) veliki b., der große Bär, der Wagen, *Cig., Jan.*; Čmu nek' so gostoževci, Čmu meni vel'ki burovž? *Čb.* — (*Levst.[Rok.]* meni, da je ta beseda iz nem. voraus nastala.)

búsija, *f.* der Hinterhalt, *Dict.*; Jerobeam je storil busijo, da bi od zadaj nad nje prišel, *Dalm.*; — iz tur. pusu., *Mik.(Et.).*

bûsk, *interj.* plump! *C.*

búskniti, bûsknem, *vb. pf.* mit Geräusch fallen, plumpen: na koga b., jemanden anfallen, *C.*

búsniti, bûsnem, *vb. pf.* = buskniti, *C.*

busôla, *f.* neka priprava z magnetno iglo, die Boussole: tangentna b., die Tangentenboussole (phys.), *Cig.(T.), Sen.(Vīž.), Jes.*

búša, *f.* eine Art kleiner Kühe; hrvatske buše; — hs.

bušák, *m.* eine Art kleiner Ochsen; — hs.

bûšati, am, *vb. impf.* küssen, *C.*; Ljub' materi roko buša, *Vod.(Pes.)*; — iz nem.; prim. bav. bussen.

búšina, *f.* govedje ime, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

búšiti, bûšim, *vb. pf.* 1) mit Gewalt anstoßen, anfahren: z glavo v zid bušiti, *BlKr., Št.*; v hišo b., ins Haus stürzen, *Z.*; — 2) b. koga, derb stoßen, *Št.*; mit Gewalt werfen: hlapci zver z nosilnic bušijo, *Glas.*; — prim. buhniti.

bûška, *f.* die Geschwulst infolge einer Contusion, *Z., Bes.*; tako me je udaril, da mi je buška stekla, *Valj.(Rad)*; lasna buška, die Haarpapille, *Erj.(Som.)*; — prim. 2. buhniti.

bûškast, *adj.* voll Contusionen: tako ga je otepel, da je cel teden buškasto glavo nosil, *Glas.*

bûškati, am, *vb. impf.* stoßen, *ZgD.*; — b. se, sich stoßen: kozla se buškata, *Bes.*

búškniti, bûšknem, *vb. pf.* (stark) anklopfen, *Jan.*

búrklina = burkla st človek, Blkr. Šašelj.
DSv. 915, 108.

2. búrica = posoda za moko iz čeka izdolbena
(sila)

búrkaša jed iz kašnate repe (klesača)
Z. v Sv. XVII. 64.

bušast = napet gubec Blkr. Šet. 893, 12
bušič = je odstavljeno telo. Sv. Lucija (Talm. Kenda)

Tolst?
(kúd, kuda) z kúlom z kotom Tolm.

kotuori) vejejo skokoma in kukoma
(Stopnarjeff, Šubic Zb. II. 120.

búzlove - svojeglav kutec, Sromlje, Časop. z. z.

kutéti, im = kotéti, (glütinu kvagločem u) Sv. Lucija
(Tolm.) — Kenda

bût, m. = bet (?): Igra mu pušken trd obles, Zadeva mu nje but, *Vod.(Pes.)*.

búta, *f.* großköpfiger Mensch, *M.*; — stumpfsinnige Person, *C.*, *Levst.(Rok.)*; — prim. butast.

butàn, ána, *m.* neka psovka, *Št.-Pjk.(Črt.)*.

bútanje, *n.* das Anschlagen, das Stoßen; butanje valov, die Brandung, *Cig.(T.)*.

bútara, *f.* ein Bündel (Reiser, Ruthen, Stöcke u. dgl.); der Palmbusch, *Cig.*; — die Faschine, *Cig.*; — butara kólja = 50 kolov, *jvžhŠt.*; — die Bürde, die Last, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; sodniška b., *Jurč.*

bútarica, *f. dem.* butara, das Bündelchen; — der Palmbusch, *Kr.*

bútarnik, *m.* 1) großer Rückenkorb, *Gor.-M.*; — 2) motvoz, s katerim se zvezuje butara, *Polj.*

bútast, *adj.* 1) stumpf: b. nos, *Zora*, *Pjk.(Črt.)*; — plattköpfig, *Jan.*; abgeplattet: zemlja je na dveh koncih butasta, *Vod.(Izb. sp.)*; — 2) dumm, tölpelhaft, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Št.*; — prim. nem.: butt = stumpf, dumm.

bútati, bûtam, *vb. impf.* stoßen; z glavo v steno b.; ob kaj b., *Cig.*; — nadlog jezero S togotnimi valmi na stene buta, *Preš.*; — njega glavo s trnjem kronano so butali ino tepli, *Jsvkr.*

bûtec, tca, *m.* 1) das Gewicht der Wanduhr, *Cig.*; prstov b., die Fingerspitze, *V.-Cig.*; — 2) eine Art Aepfel, *C.*; — 3) der Großkopf, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; — 4) der Kaulkopf (mlada žaba), *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 5) der Tölpel, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Št.*; — prim. butast.

bûtej, *m.* der Wiedehopf, *Gutsm.*, *Mur.*, *Č.*; — prim. 2. bud.

bútelj, tlja, (nav. teljna), *m.* 1) eine Art Pflaume, *C.*; — 2) eine Art dicker Apfel, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*; — 3) der Dickkopf, *Jan.*; — 4) der Tölpel, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Št.*; — prim. butast.

butélja, *f.* vinska steklenica, die Bouteille.

bûteštvọ, *n.* die Tölpelhaftigkeit, *ZgD.*

bûtež, *m.* = butec, der Tölpel, *Kr.*

butíca, *f.* = betica, *Dict.*, *Trub.*, *Cig.*, *Preš.*, *Levst.(Zb. sp.)*.

bûtič, *m.* der Schafbock, *C.*

bútiti, bûtim, *vb. pf.* 1) stark anstoßen; v steno b.; na tla b., wuchtig fallen; stürzen: med sovražnike b., *Jan.*; butilo mu je v glavo, plötzlich fiel es ihm ein, *LjZv.*; — 2) unsanft stoßen oder werfen: na tla butiti koga.

bútniti, bûtnem, *vb. pf.* = butiti.

butoglâvec, vca, *m.* der Kaulkopf (mlada žaba), *Polžane(Istra)-Erj.(Torb.)*.

butolẹ̑nka, *m.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

bútora, *f.* = butara, *Meg.*, *Trub.*, *Krelj.*

buzakljûna, *interj.* = buzarona! sapperment! *LjZv.*

buzakljûnski, *adj.* (lepše rečeno, nam. buzaronski), *Jan.*, *Preš.*

buzarọ̑nski, *adj.* sakrisch: b. bič! Luderpeitsche! *Zora.*

buzarọ̑na, *interj.* sapperment! (tudi: buzaraca, *Gor.*)

buzdahân, *m.* = buzdovan, *Krelj.* (buzdihan, *Dict.*).

buzdovân, *m.* der Streitkolben, *Cig.*, *Jan.*; — hs. iz tur. bozdogan.

búža, *f.* 1) ein kleines Thierchen oder Ding, *C.*; — 2) der Kretin, *Savinska dol.*

búžav, *adj.* schwächlich, *Gor.*

bužgáti, âm, *vb. impf.* schälen: b. fižol, turščico, orehe, (bežgati) *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — prim. bužiti.

búželj, žlja, *m.* neko jabolko, *C.*

bûžika, *f.* das Gänschen, *C.*; — prim. buža.

bužína, *f.* = lupina, *Tolm.*, *Plužna-Erj.(Torb.)*; — prim. it. buccia, buccio, die Schale der Früchte, *Erj.(Torb.)*.

búžiti, im, *vb. impf.* = lupiti, ružiti, *Plužna-Erj.(Torb.)*; — prim. bužina.

bûžkati, am, *vb. impf.* = bužiti, bužgati: koruzo b., *Naklo(Gor.)*.

bûžnica, *f.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

bzíkalica, *f.* die Spritze, *Cig.*, *C.*

bzíkanica, *f.* die Spritzbüchse, die Spritze, *Mur.*, *ogr.-Valj.(Rad)*.

1. **bzíkati**, kam, čem, *vb. impf.* eine Flüssigkeit durch eine kleine Oeffnung mit Gewalt pressen, spritzen, *Mur.*, *SlGor.*

2. **bzíkati**, kam, čem, *vb. impf.* biesen (o goveji živini): živina bziče, *Mik.*, *Valj.(Rad).*; — prim. bezgati, bezljati.

bzíklja, *f.* die Spritze, *C.*

bzíkniti, bzíknem, *vb. pf.* spritzen, *Mur.*, *Mik.*

C.

cábati, am, *vb. impf.* ausschlagen, *Cig.*; — prim. becati.

cábniti, câbnem, *vb. pf.* ausschlagen, *Cig.*, *C.*; — prim. cebniti.

cáca, *f.* der Kleister, die Pappe, *Guts.*, *Št.-Valj.(Rad)*.

cácati, am, *vb. impf.* 1) kleistern, schmieren, *Guts.*, *Mur.*; — 2) verzärteln: svoje telo c., *ogr.-C.*

cácaven, vna, *adj.* verzärtelt, empfindlich, *ogr.-C.*

cácavnost, *f.* die Verzärtelung, die Weichlichkeit, *ogr.-C.*

cáceniti, câcnem, *vb. pf.* schmeißen, werfen, *Guts.*

câdra, *f.* rdeča volnena krpa na komatu, *Gor.-SlN.*; — prim. candra.

câf, *m.* der Gerichtsdiener, der Scherge, *Pohl.*, *Mik.(Et.)*; der Ueberreiter, *C.*; — prim. it. zaffo, der Häscher.

1. **cafáti**, âm, *vb. impf.* = kapati, *Fr.-C.*
2. **câfati**, am, *vb. impf.* = cavfati, *C.*
cafedráti, âm, *vb. impf.* pogl. cefedrati.
cafljáti, âm, *vb. impf.* = kapljati, *C.*; — prim. 1. cafati.
1. **cáfniti**, câfnem, *vb. pf.* = kaniti, *C.*
2. **cáfniti**, câfnem, *vb. pf.* = cavfniti, zurücktreten: konj, junec cafne, *C.*
cafodráti, âm, *vb. impf.* hitro hoditi, da cape lete od človeka, *C.*; — prim. cefedrati.
cafotáti, otâm, ǫ́čem, *vb. impf.* = 1. cafati, *C.*
cafráti, âm. *vb. impf.* = cafodrati, *Fr.-C.*; — prim. cefrati.
cafudráti, âm, *vb. impf.* nekaj omašnega težko nesti, *Levst.(Rok.)*; — prim. cefedrati.
cafûra, *f.* = cafuta, *Glas.*
cafúta, *f.* ein liederliches Frauenzimmer, die Schlampe, *Guts., Mur., Cig., Jan., Mik.*
cágati, am, *vb. impf.* zagen; — iz nem.
cájhen, hna, *m.* 1) kletvica: c. cajhnasti! vermaledeite Geschichte! *Polj.*; — 2) c. ljudi, denarjev, ungemein viel Leute, Geld, *Goriš.*; — iz nem. Zeichen; prim. čudo.
cájhnati, am, *vb. impf.* wehklagen, *Lašče-Levst.(Rok.), Polj.*; — prim. cajhen 1).
cajhnováti, ûjem, *vb. impf.* = cajhnati, *C.*
câjna, *f.* der Handkorb, *Cig., Kor., Št.*; — iz nem.; prim. kor.-nem. zane, *Mik.(Et.)*; avstr.-nem. die Zaine = Handkorb.
câjnarica, *f.* kladivo, s katerim se železo cajna, *Gor.-Valj.(Rad)*; — prim. cajnati.
câjnati, am, *vb. impf.* železo c., Stabeisen machen, das Eisen zu Zainen verarbeiten, zainen; — iz nem.
câjnica, *f. dem.* cajna; das Handkörbchen.
cáker, *indecl.* v caker hoditi s kom, s kako rečjo, mit jemandem, mit einer Sache umgehen, gebaren, behandeln, *Jan., M., Gor.*; — iz nem.; prim. bav. zu acker gen, mit jemandem zu schaffen haben; prim. tudi: ne znata si v oralu hoditi, sie zwei sind uneinig, *Guts.*
câklja, *f.* der Morast, *Z.*, (cekla) *Guts., Mur.*
câkljast, *adj.* morastig, ceklast, *Guts., Mur.*
cakljáti se, âm se, *vb. impf.* batzig sein, *C.*
cála, *f.* die bestimmte Zeit: ob cali živini polagati, krava je uže blizu cale (wird bald werfen), *Fr.-C.*; — iz nem. Zeile? *Zahl.*
câmar, arja, *m.* = cavmar, *zapŠt.*
cámelj, mlja, *m.* der Glockenschwengel, *Cig., Jan., C., Glas., SlGor.*
câne, *m.* v canc (canec) iti, traben, *Št.-Cig.*; — prim. cenc.
câncavec, vca, der Zögerer, Zauderer, *Mariborska ok.-Kres.*; — prim. cencati.
cánder, dra, *m.* 1) der Fetzen: candri od njega vise, *Dol.*; — 2) der Zerlumpte, *Dol.*
cândra, *f.* der Fetzen, der Lappen, *Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. kor.-nem. zalder, zader *f.* etwas Faserichtes. (?)
cándrati, am, *vb. impf.* zerreißen, *Fr.-C.*
cándrav, *adj.* fetzig, lappig, *Cig., Jan.*; — zerlumpt, *Dict., Mur., vzhŠt.*
cándravec, vca, *m.* der Zerlumpte, *Mur., BlKr.*
candríniti, înim, *vb. impf.* herumschlendern, *Štrek.*
câncc, nca, *m.* pogl. canc.
cânek, nka, *m.* der Tropfen, *C.*; — das Fettauge, *Jan.*; — prim. caniti.
cániti, cânem, *vb. pf.* = kaniti, *Sv. Peter pri Mariboru-Kres*; — prim. capniti.
1. **canja**, *f.*, *Jan.*; pogl. cajna.
2. **cánja**, *f.* = cunja, *M., C., Trst.(Let.).*
cânjati, am, *vb. impf.* tröpfeln, kleinweise fließen, *C., Mariborska ok.-Kres.*
cânjek, njka, *m.* der Fetzen, *C., SlN., kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. 2. canja.
cânkati, am, *vb. impf.* 1) tröpfeln, *Mur., Cig., C.*; — 2) hangen, baumeln, *Mur.*; — prim. canek.
cankljáti, âm, *vb. impf.* tröpfeln, träufeln, *Cig.*
cánkniti, cânknem, *vb. pf.* = kaniti, *Mur.*
1. **câp**, *m.* zerlumpter Mensch, *Mur., Cig., Met.*
2. **câp**, cápa, *m.* unverschnittener Ziegenbock, *M., C., Nov., Prim.*; smrdi kakor cap, *Senožeče-Erj.(Torb.), Vrtov.*
3. **câp**, *m.* = caf (Häscher), *Cig., C.*
1. **cápa**, *f.* der Fetzen, der Lappen; — ein schlechtes Kopf- oder Sacktuch, *vzhŠt.*
2. **cápa**, *f.* die Pfote, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. it. zampa, die Pfote.
capàn, ána, *m.* 1) der Lump, *C.*; — 2) grobes Tuch aus Ziegenwolle, *Cig.*; *M., C.*
capánder, dra, *m.* zerlumpter Mensch, *M., C.*
capândra, *f.* zerlumptes Weib, *Z., M.*
capândrati, am, *vb. impf.* zerfetzen, reißen, *Z., M.*
câpar, rja, *m.* der Hadernsammler, der Fetzenkrämer.
cápast, *adj.* lappig, zerfetzt.
capáš, *m.* schlechter Fußsteig, *C.*; — die Schneebahn, *C.*
capáti, âm, *vb. impf.* patschen: po blatu c., *C., jvzhŠt.*
cápav, *adj.* zerfetzt, *Cig.*
cápavec, vca, *m.* = 1. capin, *Cig., C.*
câpec, pca, *m.* = škric, *Gor.*, 2) spodnje gr.
câpek, pka, *m.* das ärmellose Achselhemd der Weiber, *Cig.*
capételj, tlja, *m.* 1) die Klunker, *Cig.*; — 2) der Schnabelzapfen des Truthahns, *C.*
câpež, *m.* der Lump, *Cig.*
cápica, *f. dem.* 1. capa; das Fetzchen, das Läppchen.
1. **capîn**, zerlumpter Mensch, der Haderlump.
2. **capîn**, *m.* eine Art spitzige Hacke, *Mik.*; orodje, s katerim les lovijo, ki po vodi plava, *Levst.(Rok.), Št.*; — prim. nem. (dial.) zappin, it. zappa, der Karst, *Mik.(Et.)*
capînast, *adj.* zerlumpt, *Cig.*
capînski, *adj.* Lumpen-, lumpenmäßig.
cāpje, *n. coll.* die Fetzen.
capljáti, âm, *vb. impf.* trippeln; za kom. c., *M., C.*; — prim. capati.
cápniti, cápnem, *vb. pf.* fallen, *C.*; — prim. caniti, 1. cafniti.
capovǫ̑znik, *m.* die Wasserralle (rallus aquaticus), *Cig., Ljubljanska ok.*

1. canja ~~voda~~ figurno beseda kakor canja vode!

cáfra/ iz Eschavpe, Schawl Gor. - 26.II.39.

cánjkeša, raztrgan človek (kajk. canjka = cunja)
Gričlje, Let. 893, 4.

camas (Šalošk. Dol, Hrvatje, Reže, Quitany na Kor.)
Štrek N. Ses. III (528 b - 529 a)
camon Vulgärname Korpice (Let. 893. 28.)

cander, raztrgan človek, Kranja (Blätter) Let. 893 4.

candráti = cundrati ogbll. - Štrek Let. 94 8.

cécet interj. sto besedo pajdanjajo Kotoš 1
Šramlje, Časop. j. jg. i. n. 914-158. (ludi: Pizet

cávarika, Kislo slabo vino vičeve, Gribbje (Beza) Let. 893, 4.
cávolra = malovredna ženska Sv. Lucija (Tolm) – Kenda.

Tuš. (St. l. č. 39) ima polyska cedilj (luzul
campestris, fieldsimsa) ? – Erpogla

cebúrjà = ciborium. Let. 898. 160

cebljec, delca Štrek. Prav. 13

capúljica, *f.* die Zottenblume, der Bitterklee (menyanthes), *Medv.(Rok.).*

câr, cârja, *m.* der Zar: ruski car; = cesar, *Kast., Mur. in dr.*; avstrijski c., *nk.*

cárar, rja, *m.* die Miſteldroſſel (turdus viscivorus), *Kr.-Frey.(F.)*; — prim. nem. (dial.) Zärrer.

cârga, *f.* der Wortwechſel, *kajk.-Valj.(Rad).*

cârgati se, am se, *vb. impf.* ſtreiten, *kajk.-Valj.(Rad).*

carica, *f.* die Zarin; — = cesarica, *nk.*

carina, *f.* die Zollgebür, der Zoll, *Cig.(T.), nk.*; — stsl., hs.

carinar, rja, *m.* der Zolleinnehmer, *DZ.*

cariníšče, *f.* die Zollſtelle, *DZ.*

carinski, *adj.* Zoll-, *DZ.*

carinstvọ, *f.* das Zollweſen, das Zollſyſtem, *Cig.(T.).*

carjeváti, újem, *vb. impf.* Zar ſein; — herrſchen, regieren, (carovati) *Cig., Jan.*

cârjevič, *m.* der Sohn des Zaren; — der kaiſerliche Prinz, *Cig., C.*

carjevína, *f.* das Zarenreich; — das Kaiſerreich, *C., nk.*

cârski, *adj.* Zaren-; — kaiſerlich, *nk.*

cârstvọ, *n.* das Zarenthum; das Kaiſerthum, *nk.*

cáta, *f.* die Pfote, *C., Goriš.*; — ~~nam. taca~~?

cávfati, am, *vb. impf.* zurückgehen, *M., Z.*; — prim. bav. zaufen.

cávfniti, cávfnem, *vb. pf.* zurücktreten, *Z.*; — prim. 2. cafniti.

cávmar, rja, *m.* der Brautführer, *Guts., C.*; — cavmar se pelje po cesti, *Npes.(Kor.)-Kres.*; — iz nem. (dial.) samer, Säumer, -torej cavmar toliko kakor balar, *C.(?)*

cẹ̑, cẹ̑ja, *m.* beli ce, der C-falter (vanessa c album), *Erj.(Ž).*

cebáda, *f.* der Stoß mit dem Fuße, der Fußtritt, *Cig., Goriš., Ip. in Kras-Erj.(Torb.)*; — prim. benetsko-laški zampada, ein Schlag mit der Pfote, *Erj.(Torb.)., Let. 1883., 346.*

cebáti, âm, *vb. impf.* Fußſtöße, Fußtritte geben, ausſchlagen, *Cig., Jan., C., Goriš., Ip. in Kras-Erj.(Torb.)*; prim. becati.

cẹ̀bec, bca, *m.* der Fußſtoß, der Fußtritt, *Goriška ok., Ip.-Erj.(Torb.).*

cebedîn, *m.* neko grozdje in belo vino (cividino), *Goriš.*

cebedráti, âm, *vb. impf.* = klepetati (ſchwatzen), *BlKr.*

cebedúlja, *f.* = klepetulja, *BlKr.*

cẹ̀bljaj, *m.* = cebec, *Jan.*

cẹ̀bniti, nem, *vb. pf.* einen Fußſtoß geben, ausſchlagen, *Cig., Jan., M., Goriš., Ip., Kras-Erj.(Torb.).*

cẹ̀c, cẹ̑ca, *m.* = ses, die Zitze, *C.*; — kozji cec, neko grozdje, die Geisdutte, *Št.-Erj. (Torb.)*; — prim. nem. Zitze.

cecâten, tna, *adj.* ſaugend, *Mur.*; cecaten otrok, *C.*; cecatno tele, *Danj.-Mik.*

1. cẹ̑cati, cẹ̑cam, *vb. impf.* ſaugen: dete, tele ceca, *Mur., vrhŠt., ogr.-Valj.(Rad).*

2. cẹ̑cati, am, *vb. impf.* 1) auf- und niederwärts ſich bewegen, nickend einhergehen (o starih, bolnih, o težko obloženih ljudeh), *C., Z.*; — 2) zögern, *Cig.*; — prim. cencati, cincati.

cecâtji, *adj.* ſaugend, *ogr.-Mik.*; cecatja dẹ̑ica, *C.*

cecâtnik, *m.* der Säugling, *C.*; — ein junges Thier, das noch ſaugt, *C.*; das Ferkel, *C.*

cẹ̑caven, vna, *adj.* ſaugend, *C.*

cecâvka, *f.* der Meerſchwamm, *ogr.-C.*

cẹ̑cek, cka, *m.* 1) die Warze an der weiblichen Bruſt, *Mur., Mik.*; die Zitze: kravji cecki, *kajk.-Valj.(Vest.)*; — cecki = seski, *vrhŠt.*; — 2) der Schnabel eines Geſchirres, *C.*; — 3) kozji cecek = kozji cec (cecek), die Geisdutte, *Št.-Erj.(Torb.), Hal.-Trumm.*; beli cecek, weiße Geisdutte, *Trumm.*

cẹ̑celj, clja, *m.* das Gaumenzäpfchen, *Mur., SlGor.-C.*

cẹ̑ckast, *adj.* mit großen weiblichen Brüſten, *Npes.-Vraz.*

cecljáti, âm, *vb. impf.* = jecljati, *M., C.*

cẹ̑cniti, cẹ̑cnem, *vb. pf.* niederhocken, zuſammenſinken, *C., Z.*; — prim. cencniti in 2. cecati.

cẹ̑dba, *f.* das Seichen, *C.*

cẹ̑der, dra, *m.* die Ceder, *Cig., Jan., Dalm., Ravn., Jap.*; libanski c. (cedrus Libani), *Tuš.(R.)*; — tudi: céder, *Valj.(Rad).*

cẹ̑dika, *f.* das Gummi, *V.-Cig.*; — črešnjeva c., = smola, ki se iz črešnjevega drevesa cedi, *C.*

cẹ̑dikast, *adj.* gummicht, *Cig.*

cẹ̑dilce, *n. dem.* cedilo; der Suppenſeiher, das Küchenſieb, *Cig., C.*

cẹ̑dilen, lna, *adj.* zum Seihen gehörig, *M.*; — cedilni okvir, das Tenakel (chem.), *Cig.(T.).*

cẹ̑dilje, *n.* die Hainbinſe, (luzula), *Cig.*

cẹ̑dilnica, *f.* das Seihgefäß, *Cig., C., M.*; — das Durchſeihtuch, *C.*; — der Filtrierapparat, *Jan.*

cẹ̑dilnik, *m.* das Seihgefäß, der Seiher, *Cig., Jan., M.*; der Filtrierkaſten, *Nov.*

cẹ̑dilnikast, *adj.* = skop, *Št.-DSv.*

cẹ̑dilnjak, *m.* = cedilnik, *Fr.-C., Valj.(Rad).*

cẹ̑dilọ, *n.* der Seiher, das Seihgefäß; — pustiti koga na cedilu, jemanden in der Patſche, in einer Verlegenheit laſſen; ostati na cedilu; — der Filtrierapparat, *Jan., Cig.(T.).*

cẹ̑dišče, *n.* der Seiherherd, *h. t.-Cig.(T.).*

cẹ̑diti, ím, *vb. impf.* ſeihen, durchſchlagen; filtrieren, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; tako so mušice cedili in kamele požirali, *Krelj*; c. med, den Honig ſeimen, *Cig.*; — to sta jo cedila! die ſind gelaufen! *Učt.*; triefen, rinnen; znoj se mu cedi po obrazu, es rinnt ihm der Schweiß von der Stirne, *Cig.*; kri se je cedila po meču, das Schwert blutete, *Cig.*; — sline cedim po čem, ali: sline se mi cede po čem, der Mund wäſſert mir nach einer Sache, ich lüſtere darnach.

cẹ̑divec, vca, *m.* der Durchſeiher, *Cig., Jan.*

cẹ̑divka, *f.* die Durchſeiherin, *Cig., Jan.*

cẹ̑dnik, *m.* der Durchſeiher, *Cig., Jan.*

cẹ̑dra, *f.* = ceder, *Cig., C.*

cẹ̑drov, *adj.* Cedern-.

cedrovína, *f.* das Cedernholz.

cędrovje, *n.* der Cedernwald, *Jan.*; cédrovje, *Valj.(Rad).*

cędúljka, *f.* der Hornmohn (glaucium), *Z.*

cefędra, *f.* der Fetzen: same cefedre visijo od njega, *jvzhŠt.*

cefedráti, âm, *vb. impf.* 1) zerzupfen, zerfasern, *C.*; — 2) c. koga kam, jemanden mit Gewalt irgendwohin zerren, *BlKr.*; prim. cefrati; — 3) kleinschrittig gehen (kakor otroci), *BlKr.*

cefínder, dra, *m.* das Fetzchen, das Splitterchen: do zadnjega cefindra, bis zum letzten Schärflein, *C.*

cefíndra, *f.* die Flocke, die Spleiße, *Poh.-C.*

cefíndrati, am, *vb. impf.* = cefedrati 1), *C.*

cefljáti, âm, *vb. impf.* = cefrati, *C.*

cefrânje, *n.* 1) das Zupfen, das Zerfasern: — 2) das Zupfsel, zerfaserte Leinwand (Charpie), *Cig., Jan.*

cefráti, âm, *vb. impf.* 1) zerfasern, zerzupfen, *Cig., Jan.*; gosje perje c., *BlKr.*; volno c., („cufrati"), *Dict.*; — c. se, sich fädeln, sich fasern, *Cig., Jan.*; — 2) c. koga kam, jemanden irgendwohin schleppen, *C.*; zerren, *Kr.*; brez besedi so ga pred seboj cefrali in pehali, *Glas.*; — prim. cufrati in nem. zupfen (?).

cefrâvec, vca, *m.* der Zupfer, *Cig., Jan.*

cefrâvka, *f.* die Zupferin, *Cig.*

cęfta, *f.* der Brunneneimer: *SlGor.-C.*; — der Rührkübel, *Hal.-C.*; — prim. bav. zeften, eine Art Geschirr; tirol. zefte, großes hölzernes Gefäß zum Tragen auf dem Rücken, *C.*

cęgeł, gla, *m.* iz nem. Ziegel, pogl. opeka.

cęgełnica, *f.* die Ziegelhütte; pogl. opekarnica.

cęh, *m.* die Zunft, die Innung, *Cig., Jan., Cig.(T.). C.*; — tudi: cèh; iz nem. Zeche.

cęha, *f.* = ceh, *Guts.*

cęhmešter, tra, *m.* 1) der Zunftvorsteher, *Mur., Jan.*; — 2) der Kirchenvorsteher, der Kirchenpropst, *Mur., Št.*

cęhmojster, tra, *m.* = cehmešter 1) *Cig., Jan.*

cęhmošter, tra, *m.* = cehmešter 2), *Valj.(Rad).*

cęhoven, vna, *adj.* Zunft-: cehovna knjiga, das Zunftbuch, *Cig., Jan.*

cehovína, *f.* das Innungsgeld, *Cig.*

cęhovnik, *m.* der Zunftgenosse, *Cig.*

cęhovstvọ, *n.* das Zunftwesen, *Cig., Jan.*

1. **cęhta**, *f.* = cefta; neka posoda: der Bottich, *zapŠt.-C.*; ein Weingefäß (von vier Maß), *Poh.-C.*; — der Humpen, *Cig.*; die Kanne, *C.*; c. z dvema ročema, *Dict.*

2. **cęhta**, *f.* der Bettsack, *Pohl.*; — = torba: po hosti je taval z zeleno cehto na kolku, *Jurč.*; — prim. kor.-nem. zieche, Bettüberzug.

cehtáriti, ârim, *vb. impf.* prellen, *M.*

cęhtati, am, *vb. impf.* 1) prügeln, *Jan.*; — — 2) prellen, betrügen, *M.*; — = ciganiti: me cehta in naganja, da mu dam, *Cig.*

cęja, *f.* das Seihen, *Cig., Mik.*

cęjâlnik, *m.* = cedilo, *C.*

cęjar, rja, *m.* = precejavec, *V.-Cig.*

cęjénje, *n.* das Seihen, das Geseihe, *Cig.*

cęjnjak, *m.* majhna kad, čeber, „cenjek" *jvzhŠt.*

cękar, rja, *m.* = ceker, *M.*

cękęr, kra, *m.* der Zecker, ein aus Stroh oder Schilf geflochtener taschenartiger Handkorb, *C., jvzhŠt.*; ceker, erja, *Dol.*; — iz nem.

cekèt, éta, *m.* = čeket, *M., Mik.*

ceketáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* = čeketati. *C.*

cekîn, *m.* der Ducaten; = prim. it. zecchino.

cekînast, *adj.* ducatengelb; vino cekinaste barve.

cekînček, čka, *m. dem.* cekinek; der Ducatenfalter (lycaena Virgaureae), *Erj.(Ž.).*

cekînek, nka, *m. dem.* cekin.

cekînski, *adj.* Ducaten-: cekinsko zlato, *Cig.*

cekla, *f.* pogl. caklja.

cękmešter, tra, *m.* = cehmešter, der Kirchenpropst, *Št.*

cękmošter, tra, *m.* = cekmešter, *SlN., Št.*

cekniti se, nem se, *vb. impf.* nachdenklich, bekümmert sein, sich ängstigen: za greh se c., *ogr., Danj.-C.*; — prim. stsl. cьknęti = kъsnęti, tardare, *C.*

cęł, la, *m.* das Zeug, das Werkzeug, (tudi: cel, *f.*) *Kres.*; — morda nam. cev, iz nem. Zeug.

cęł, cęla, *adj.* was nicht beschädigt ist, woran nichts fehlt, unversehrt, ganz; kupica se ni ubila, ampak je še cela; suknja je še cela, še nič ni raztrgana; — rana je cela, die Wunde ist geheilt, *Cig.*; hleb ni več cel, pa je še ves, der Laib ist zwar in Stücke geschnitten, aber es sind noch alle Stücke da, *Cv.*; cel hleb prinesi, t. j. ne reži ga prej, celi hleb prinesi, t. j. tisti hleb, ki je še cel, ne tistega, ki je že načet, *Cv.*; po celem snegu gaziti, im ungebahnten Schnee waten; konj je gazil sneg v celo, *Jurč.*; po celem požirati, ungekaut verschlucken; — voll, ganz, (o času); celo uro sem moral čakati, eine volle Stunde; tri cele dni in noči; cel dan, celo noč, einen ganzen Tag, eine ganze Nacht; pa tudi: den ganzen Tag, die ganze Nacht, = ves dan, vso noč; šli so tisto celo noč, *Dalm.*; šli so vso noč, *Dalm.*; vollständig: celo sveto biblijo ali vse sveto pismo, *Trub. (Post. predgovor)*; c. tlak, pritisk, der Vollruck, *Cig.(T.)*; s celo besedo povedati, ausdrücklich sagen, *Cig.*; + cela pijanka je, sie ist eine vollständige Säuferin; cel norec je; na celem počiti, bersten, ohne daſs früher ein Riſs bemerkt worden wäre, *Z.*; na celem glavo odrezati, einem lebenden Menschen den Kopf abschneiden, *Z.*; na celem umreti, ganz unerwartet, plötzlich sterben (ohne vorher krank gewesen zu sein), *Šol., Z.*; ohne Anlaſs: na celem prepir začeti, na celem si izmisliti, se zlagati, *Polj.*; — iz celega, aus einem Stück, nicht aus Theilen zusammengesetzt: suknja iz celega, nicht genäht, sondern (z. B.) gewirkt, *Z.*; plahta iz cela (= celega), *BlKr.-Mik.*; dela, kakor bi bil iz celega, er ist ungelenk bei der Arbeit, *Z.*; ne bodi tako cel, sei nicht so steif, ungelenk, *C.*; do celega, do cela, gänzlich, *Cig., Jan.*; = s cela, *ogr.-Mik.*

cęlák, *m.* der Hengst, *Meg., Guts., Jarn., Cig., Jan., C., Kor., zapŠt.*

celák "Roz. Kres T. 460 taj prav. celjak
(vier bitam govoril: cawá), celjak, Štr.

cedûn, krasta naglavi, iz katere se cedi
sokravica (pri otrocih) Sv. Lucija (Tolm.)
– Kenda.

velja cel žitaj za ki. Pv.
iz cela narejen (ušiv nimam Rûsk), to ni iz cela (tj. iz
večkosov sešito etc.), na celem brez pevola, ajsa Bulaše
brez naslonila ajsa Kusalte žunkl.: to je na celem
glagano (vsiv zalogam), na celem si kaj izmislil.
(vom zaûna bruhom) na celem gazili sneg – po
neutrjenem snegu gazili, Poh. Pmt. Let. 895. 5

cegljica, g. cglca Gstbl Štrekl. Prav. 98.

cehar, smrkolin, smrkavec Gribl (Blkv.)
Let. 393, 4

– scela se drži, (hodi, stoji) stari angelak Temljine (Tolm.) –
Kenda

čêlež - jedrnik[?] Horjul - Prod. Let. 895. 6.

celónotrati - prigovarjati, (Podzemelj
Let 893. 4

cèmèntarica - Koprica, vodnjaki iz
cementa, Gor. - 26. V. 19

cẹ̑lba, *f.* die Heilung, *C.*

cẹ̑lec, lca, *m.* 1) = celak, *Mur.*; — 2) unbetretener, pfadloſer Schnee, *C.*; po celci v cerkev iti, *Mur.*; celec gaziti, *vrhŠt.*; — 3) unverſehrtes Oſterei, *Z., Mik.*; — 4) = žilnjak, der Spitzwegerich, die Hundsrippe, (plantago lanceolata), *C.*; — tudi: der Wundwegerich, die Brunelle (prunella vulgaris), *C.*

cẹ̑lek, lka, *m.* das Ganze, *Jan., Zora-C.*

celestîn, *m.* prismatiſcher Halbbaryt, der Coeleſtin (min.), *Cig.(T.).*

celestînec, nca, *m.* redovnik celestinskega reda, der Coeleſtiner, *Cig.*

cẹlẹšnji, *adj.* gänzlich, *C.*

cẹlẹ́ti, ím, *vb. impf.* verheilen, *Cig.*; noga že celi, der Fuß iſt bereits im Verheilen, *Mur.*

1. cẹlíca, *f.* ganzer Raſen, *C.*

2. cẹlíca, *f.* die Zelle, die Kloſterzelle; l.c celico najno zapriva, Prostosti sveta ne želiva, *Preš.*; — iz nem. Zelle.

cẹlič, *m.* = celec, die Brunelle (prunella vulgaris), *C., Luče(Št.)-Erj.(Torb.).*

cẹlíłen, łna, *adj.* heilſam, heilend, *Cig., Jan.*

cẹlíłnost, *f.* die Heilkraft, *Jan., Cig.(T.).*

cẹlílọ, *n.* das Heilmittel für Wunden, die Wundarznei, *Cig., Jan.*

celîn, *m.* das Flintenſchloſs, *Guts., Jarn., Cig., Jan., M., C., Roš.-Kres*; — *C.* misli, da je iz it. focilino, kleiner Feuerſtahl. (?)

cẹlína, *f.* etwas Unverſehrtes: 1) ein Ganzes (math.), *Cig., Jan., Cig.(T.)*; pet celin sena, fünf volle Wägen Heu, *Notr.*; — 2) das (noch) ungepflügte Land, die Lehde: celino orati; orne njive puščati v celino, *Levst. (Nauk)*; pren. celino orati, obdelavati, die Bahn brechen (z. B. in der Literatur), *Cig., nk.*; — 3) die Wildbahn (der von den Rädern nicht durchfurchte Theil der Straße), *V.-Cig.*; — 4) der Continent, *Cig.(T.), Jes.*

cẹlínast, *adj.* ungeackert, *C.*

cẹlînčica, *f.* die Brunelle (prunella vulgaris), *C.*

cẹlînec, nca, *m.* sneg celinec, *Vrt.* = celec 2).

cẹlînski, *adj.* 1) Lehde-; Continental-, *Cig. (T.), Jes.*

celînščica, *f.* das Selbſtheil, die Brunelle (prunella vulgaris), *C. Rus (Šk.l.č. 103)*

cẹlîtev, tve, *f.* die Heilung.

cẹ́liti, im, *vb. impf.* 1) heilen *(trans.)*; rane c.; — c. se, verheilen, zuheilen: rana se celi; — 2) integrieren (math.), *Cig.(T.)*; tudi cẹlíti, cẹ́lim, *Cv.*

celîtva, *f.* = celitev.

celják, *m.* 1) der Ganzhübler, *Notr.*; — 2) = celak, *Ravn.-Cig.*; — übhpt. das unverſchnittene männl. Hausthier, *Srpenica na Bolškem-Erj.(Torb.)*; — 3) cela, debela gol, ki se da razpoloviti v platiče, *Dol., Notr.*

cẹ́ljenje, *n.* die Heilung (von Wunden).

celjščák, *m.* celjski vagan, = pol vagana, mernik, *C.*

cẹłník, *m.* 1) = ranocelnik, *V.-Cig.*; — 2) das Wundpflaſter, *Cig.*

cẹlọ̀, *adv.* 1) ganz und gar, vollends; celo nič, gar nichts, celo malo, blutwenig, *Cig.*; tega pa že celo ne, das ſchon gar nicht; celo svetlo, ganz hell, *Schönl.*; — 2) ſogar, ſelbſt; c. svojega očeta ne posluša.

cẹlodânjak, *m.* der Ganzbauer, *C.*

cẹlodânšnji, *adj.* ganztägig: celodanšnja hoja, *nk.*

cẹlogrûntar, arja, *m.* = celozemnik, *Cig.*

cẹlokopíten, tna, *adj.* vollhufig, *Cig.*

celokopítnost, *f.* die Vollhufigkeit, *Cig.*

cẹlokúpen, pna, *adj.* geſammt, *Jan.*; celokupna vlastina, der Geſammtbeſitz, *Levst. (Cest)*; complet, *Levst. (Pril.)*; — celokupen del, integrierender Beſtandtheil, *DZ.*; — hs.

celokúpnost, *f.* die Geſammtheit, *Nov.*; — die Integrität, *Cig.(T.).*

cẹlolẹ́ten, tna, *adj.* ganzjährig; celoletna naročnina, ganzjähriges Abonnement.

cẹ̑loma, *adv.* gänzlich, völlig, ganz, *Cig., C.*

cẹlorọ̀b, róba, *adj.* ganzrandig, *Cig.*; c. list, *Tuš.(B.).*

cẹloskúpen, pna, *adj.* integrierend, *Jan.*; pogl. celokupen.

cẹloskúpnost, *f.* Integrität, *Jan.*; pogl. celokupnost.

cẹlọ̑st, *f.* die Ganzheit, die Integrität, *Jan., Cig.(T.), C.*; — sicer naše cesarstvo ob moč pride, celost in samosvojnost izgubi, *Vod. (Pes. 99.)*.

cẹlọ̑sten, tna, *adj.* integrierend, *Cig.*

cẹlóta, *f.* 1) die Integrität, *Cig.*; das Enſemble, *Jan., Cig.(T.)*; — 2) das Ganze, *Cig., Jan., nk.*; pl. celote, Ganze = ganze Zahlen, *Cel.(Ar.).*

cẹlóten, tna, *adj.* ein Ganzes bildend, ganz, *Jan., nk.*; integrierend, *Jan.*

cẹlotína, *f.* ein Ganzes (math.), *Cig.(T.), C.*

cẹlotîsk, *m.* der Stereotypendruck, *Jan., Cig.(T.).*

cẹlótnost, *f.* die Ganzheit, die Integrität, *Cig., Jan., M., nk.*

cẹ́lov, *m.* = poljub, *Habd., Jan.*; — hs.

cẹlováti, ûjem, *vb. impf.* poljubovati, *Habd., Jan.*; — hs.

cẹlovît, *adj.* 1) integrierend, *Cig.(T.), Sln.*; — 2) akatalektiſch (o versih), *Cig.(T.).*

cẹlovîtost, *f.* die Integrität, *Cig.(T.).*

cẹlọ̑vje, *n. coll.* = orodje, *Kres*; — nam. cevovje (?); prim. cel, m.

cẹlovnọ̑, *adv.* ganz und gar: c. tako, *Rec.*

cẹlozẹ̑mnik, *m.* der Ganzhübler, *Jan., Dol.-Erj.(Torb.).*

cẹ́mati, am, *vb. impf.* 1) zaudern, unſchlüſſig ſein, zweifeln, *V.-Cig.*; cemati in delati kaj, etwas ängſtlich thun, *Cig.*; — 2) kargen, *Z.*; — od nem. säumen, *C.* (?)

cẹ̑mavt, *m.* 1) der Zweifler, *Cig.*; — 2) der Geizige, *Mik.*

cẹ̑mba, *f.* die Wertſchätzung, *ogr.-Let.*

cẹ̑mbi, *m. pl.* die Franſen, *Podkrnci-Erj. (Torb.).*

cemènt, ẹnta, *m.* prah, ki z vodo zmešan daje tudi v vodi stanovitno malto, der Cement.

cemẹ́nten, tna, *adj.* Cement-.

cemer, *m.*, *C.*; pogl. cimer.

cempèr, éra, *m.* das Splitterchen, das Bißchen, das Mindeſte von einer Sache; nima cem-

pera, er hat keinen Heller, *Cig.*, *C.*; ni cempera mu ni ostalo, es ist ihm gar nichts geblieben, *BlKr.*; raztrgati koga na cempere, *Navr.(Let.)*; — prim. ceper.

cempêrec, rca, *m. dem.* cemper, *ZgD.*

cempériti, êrim, *vb. impf.* in kleine Stücke zerreißen, *C.*, *Z.*

cempèt, éta, *m.* ein Mensch mit großen Füßen, *M.*; — prim. cepeta.

cempîn, *m.* = cepîn, *Cig.*, *Jan.*, *Polj.*

cemprîn, *m.* der Zirbelbaum, die Zirbelkiefer (pinus cembra), *Medv.(Rok.)*, *Tuš.(R.)*.

cemûn, *m.* eine Vertiefung im Wasser, ein Wassertümpel, *Z.*, *C.*; ein Wasserschlund, *Jan.*; unterirdisches Wasserloch, *Cig.*; — prim. tolmun.

cẽn, *adj.* wohlfeil, *Jan.*, *Vest.*; iz adverbija cenó, wohlfeil, napačno narejen pridevnik.

cẽna, *f.* 1) der Preis; ceno povedati, den Preis angeben, za ceno se pogajati, handeln; tržna cena, der Marktpreis; zadnja cena, der letzte, genaueste Preis; posebna c., der Limito-Preis, *DZ.*; po ceni, wohlfeil; tudi: pri ceni, v ceno, *C.*; wohlfeil, *Cig.(T.)*, *LjZv.*; v ceno prodajati, wohlfeil verkaufen, *Goriš.*; v slepo ceno, um einen Spottpreis, *Kr.*; tudi: v pusto ceno, *LjZv.*; (dobro ceno kupiti, wohlfeil kaufen, *Dalm.*; nam. v dobro ceno;) cena je poskočila, der Preis ist gestiegen; s ceno poskočiti, den Preis steigern; cena raste, der Preis steigt; ceno vzdigniti čemu, etwas vertheuern, *Cig.(T.)*; ceno znižati, den Preis herabsetzen; s ceno odjenjati, den Kauf herabsetzen, *Cig.*; cena blaga jenjuje, pada, je jenjala, die Ware schlägt ab, ist in Abschlag gerathen, *Cig.*; po nobeni ceni, um keinen Preis, auf keinen Fall; — der Cours, *Cig.*, *DZ.*; menična c., der Wechselcours, *Cig.*; — 2) = vrednost, der Wert; ta stvar nima nobene cene, *nk.*

cẽnar, rja, *m.*, *V.-Cig.*; pogl. cenitelj.

cènc, *m.* v cenc („cenc“) iti, traben, *Št.-Kres.*

cẽncati, am, *vb. impf.* 1) mit dem Körper auf und niederfahren, humpeln, wackelnd einhergehen, *Cig.*, *Šol.*; wackelnd etwas tragen; oprtal sem tovariša ter ga cencal tu gori po poti, *Bes.*; — 2) zaudern, zögern, etwas langsam thun, *BlKr.*; — prim. canc, cenc, cancavec.

cencljáti, âm, *vb. impf. dem.* cencati; beuteln, *C.*, *Z.*; — c. iz koga kaj, jemandem etwas abzuschachern suchen, *Cig.*, *C.*

cẽnceniti, cẽncenem, *vb. pf.* niedersinken, niederhocken, *Ljubljanska ok.*; pogum mu je cencenil, der Muth ist ihm gesunken, *ZgD.*; — prim. cencati.

cẽnder, dra, *m.* ein hangendes Stück; cender mesa, *Z.*; — prim. cander.

cẽndra, *f.* = cender: cendra mesa, ščavja, obešenega v sušenje, *C.*

cendráti, âm, *vb. impf.* 1) hangen: meso cendra v mesnici, *Z.*; — 2) zappeln, *C.*, *Z.*; za kom kaj c., zappelnd etwas nachtragen, *Z.*; — 3) Saiten anschlagen, *Meg.*

cenẽjšati, am, *vb. impf.* minuendo licitieren, *C.*; — handeln, feilschen, *C.*

cenẽjši, *adj.*, *comp. ad* ceno.

cẽnek, nka, *m.* = cinek, *C.*

cenẽn, *adj.* wohlfeil, *Erj.(Torb.)*, *nk.*; („napačna novinka“, *Cv.*); — prim. ceno.

cẽng, *m.* der Klang: dvajsetica nema cenga, *Mur.*

cẽngelj, glja, *m.* der Eiszapfen, *Cig.*, *C.*

cẽnger, gra, *m.* das Blasenpflaster, *Cig.*; — prim. kor.-nem. zenger.

cengetáti, etâm, ẽčem, *vb. impf.* = cengljati, *Mur.*

cengljáti, âm, *vb. impf.* mit einem kleinen Glöckchen läuten, klingeln, *M.*, *Cig.*

cengúlja, *f. m.* das Schöllkraut (chelidonium maius), *Št.*

ceník, *m.* = cenovnik, *Cig.*, *Jan.*, *Nov.* (iz: cennik).

cenîten, tna, *adj.* Schätzungs-, *Nov.*, *nk.*

cenîtnica, *f.* die Schätzungsliste, *DZ.*

cenílo, *n.* der Schätzungspreis, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; pristojbinsko c., der Gebürentarif, *Levst. (Pril.)*; — die Schätzung, der Census, *Cig.*

cenîtelj, *adj.* der Schätzmann, *Jan.*, *C.*, *Levst. (Nauk)*, *nk.*

cenîteljski, *adj.* Schätzmanns-: c. navod, die Schätzungscommission, *Levst.(Nauk)*.

cenîtev, tve. *f.* die Schätzung.

cẽniti, im, *vb. impf.* den Preis, den Wert einer Sache bestimmen, schätzen; sto goldinarjev ceniti kravo; škodo c.; blago komu predrago c., jemanden überhalten; toliko ceni, da je izgubil, so hoch rechnet er seinen Verlust, *Cig.*; — schätzen, achten: cenjen, geschätzt (v naslovih) *nk.*; — tudi: cẽníti, *jvzhŠt.*

cẽniti, cênem, *vb. pf.* po malem kaniti, *Ptuj-C.*; — prim. caniti.

cenîtnik, *m.* der Schätzer, *Mur.*, *Cig.*

cenitnína, *f.* die Schätzungsgebür, *Cig.*

cenîtva, *f.* = cenitev.

cenîtven, vena, *adj.* Schätzungs-, *Nov.*

cenîvec, vca, *m.* der Schätzer, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

cenîvka, *f.* die Schätzerin, *Cig.*

cenja, *f.*, *M.*, *C.* pogl. cajna 1).

cẽnjenje, *n.* das Schätzen.

cènk, *interj.* = cink: cenk cenk, kling kling! *Cig.*

cẽnk, *m.* der Klang, *M.*, *C.*; zvon ima lep cenk, *SlGor.*

cenljiv, iva, *adj.* schätzbar, *Cig.*, *Jan.*

cenọ̑, *adv.* (*instr. ad* cena *Mik. IV. 709*, ? prim. *Cv. XI. 9.*) wohlfeil, c. prodajati; to je ceno; comp. ceneje, wohlfeiler; prim. cenejši.

cenọ̑st, *f.* die Wohlfeilheit, *Cig.*, *Jan.*

cenóta, *f.* die Wohlfeilheit, *Levst.(Zb. sp.)*.

cenọ́ven, vna, *adj.* Preis-: cenovna poverilnica, das Marktpreiscertificat, *Levst.(Nauk)*.

cenovník, *m.* die Preisliste, der Tarif, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Levst.(Nauk)*, *DC.*; das Coursblatt, *DZ.*

cenovníški, *adj.* tarifmäßig: cenovniška pristojbina, *DZ.*

„cejek" (cenjak? prav.) cenear Bottich Pišec

cerkljáti, am grün Besen ablegen in Kleine Bürstchen zerschneiden (Cilli) – Strek. Let. 94. 7.

zadrčáti = drejiti strela, da ✕ zajce pokati, kričáti (nam. cmerakati) Temljine (Tolm.) – Krelj

centnar, žebelj za abuker na centno (za en pod-
plast) Tenčine (Tolm.) – Kenda.

(rotke mi) cepene od maaga wordenstaa
Tuma, Plan. Vest. XVI. 175.

cènt, cẹ́nta, *m.* der Zentner; ima denarjev na cente, er hat Geld die Menge.

centezimálen, lna, *adj.* na sto delov razdeljen, Centeſimal-, *Cig.(T.);* centezimalne vage, *DZ.*

centrála, *f.* die Centrale (Centrallinie), *Cel. (Geom.);* — prim. središčnica.

centrálen, lna, *adj.* središčen, Central-.

centralizácija, *f.* v političnem pomenu: podreditev vseh oblasti v državi pod središčno oblast, die Centraliſation, *Cig.(T.), nk.*

centrifugálnost, *f.* die Centrifugalkraft, *Cig. (T.);* — prim. sredobežnost.

cẹ́ntriga, 1) ein herabhängendes Stück Fleiſch (Selchfleiſch), *C.;* — 2) an einer Wiede zum Trocknen aufgehängtes Kräutig von Rüben u. dgl., *Fr.-C.;* — iz nem.; prim. bav. in kor. zentring, zum Selchen aufgehängtes Fleiſch, *C.*

cẹ́ntrih, *m.* = centriga 1), *Št.*

centripetálnost, *f.* die Centripetalkraft, *Cig. (T.);* — prim. sredotežnost.

centúrija, *f.* v prvotnem pomenu: skupina 100 mož, die Centurie.

cẽnzor, rja, *m.* presojevavec, der Cenſor.

cenzúra, *f.* presojevanje, die Cenſur, (z. B. der Bücher), *Cig.(T.).*

cẹ̑p, *m.* 1) die Spalte, der Spalt, *Mur., Cig.;* oje se je v cepu strlo, *Z.;* — = precep, die Klemme, *Trub.;* — 2) (eig. der durch Spalten entſtandene Theil): der Schaft eines Seiles: vrv v štiri cepe, ein vierſchaftiges Seil, *Z.;* prim. pramen; — v dva cepa se majati, nach rechts und links ſchwanken, *Z.;* v dva cepa hoditi, wackelnd einhergehen, *C.;* z bičem pokati v dva cepa, nach rechts und links, *Zora.;* žvižgati v dva cepa, zweiſtimmig pfeifen, *Z., LjZv.;* v dva cepa govoriti, zweideutige Reden führen, *Jap.(Prid).;* — 3) das Pfropfreis, *Jarn., Mur., Cig., Jan., Erj. (Torb.);* — das Gepfropfte, die Pfropfung: cep obvarovati moče, suše, *Pirc;* — 4) der Dreſchflegel, udariti koga s cepom; — pl. cepi, der Driſchel (Klöppel ſammt Handhabe), *Habd., Guts., Jarn.;* tudi cẹpjȇ, *g.* pí in póv, *Erj.(Torb. Let. 1883, 249.);* prim. cepe.

cẹpáč, *m.* der Pfropfer, *C.*

cẹpálnica, *f.* der Spaltaxt, *C.*

cẹ́panica, *f.* 1) das Scheit, *Mur., C.;* tudi hs.; — 2) cẹpanica, neka vrsta črešenj, *kajk.-Valj.(Rad).*

1. **cẹ̑panje,** *n.* das Spalten.

2. **cẹ̑panje,** *n.* 1) das Umſtehen; — 2) das Niederfallen.

cẹ̑past *adj.* lümmelhaft, *Cig.*

1. **cẹ̑pati,** am, *vb. impf.* = cepiti, *Mur.;* luč cepati, Holz zu Leuchtſpänen ſpalten, *BlKr.*

2. **cẹ́pati,** cẹ̑pam, *vb. impf.* 1) todt niederfallen, umſtehen; živina cepa, muhe so začele cepati; — 2) herabfallen, zu Boden fallen, *Cig.;* hruške že cepajo, die Birnen fallen ſchon vom Baume, *BlKr., jvzhŠt.*

cẹ̑pavka, *f.* die Spaltaxt, *C.*

cẹpȇ, *g.* cepí, *f. pl.* der Driſchel: cepe so iz cepa ali cepca in ročnika, *Cv.;* — prim. cep 4).

cẹ̑pec, pca, *m. dem.* cep; 1) kleines Pfropfreis, *Valj.(Rad);* — 2) cẹ́pec, der Dreſchflegel; — der Prügel, der Knüttel, *Cig., C., M.;* — das Anſchlagholz in der Mühle, den Beutelkaſten zu erſchüttern, *Cig.;* — ein grober, plumper Menſch, ein Flegel.

cẹ̑pek, pka, *m.* das Pfropfreis, *C., Notr.;* c. mojega cepljenja, *Dalm.*

cẹ́pek, pka, *adj.* ſpaltbar: lahko c., entom, *Cig.(T.).*

cepẹ̑l, *f.* der Unterſchenkel (zaničlj.), die Häckſe: po plotu bi mu bil cepeli in bedra razobesil, *Jurč.;* dve človeški cepeli visita iznad trnja, *Jurč.*

cepelíga, *f.* = cepel, *C., Št.*

cepelíš, *m.* = cipeliš, *Meg., Prip.-Mik.*

cẹpenẹ́ti, ím, *vb. impf.* 1) ſtarr werden, *Fr.-C.;* — 2) c. po čem, etwas ungeduldig erwarten, *Svet.(Rok.).*

cepȅr, éra, *m.* der Splitter: cepera drv nema, (= čisto nič), *Lašče-Erj.(Torb.);* kleines Stückchen: nima cepera na sebi, keinen Fetzen, *C., Z.;* na cepere raztrgati koga, *Erj.(Torb.);* — prim. cep-iti. (?)

cepȅt, ptà, *m.* das Geſtampfe, das Getrampel, *Valj.(Rad);* (cepẹ̑t, ẹ́ta, *Mur., Cig., Jan.);* das Zappeln, *C.*

cepetálọ, *n.* der Trampler, der Zappler, *Cig., M.*

cepetânje, *n.* das Stampfen, das Getrampel; misli, da čuje cepetanje preganjavcev, *Jurč.;* — das Zappeln.

cepetáti, ȃm, *vb. impf.* ſtampfen, trampeln, trippeln; tedaj so cepetale („capatale") konjske noge, *Dalm.;* fantje zmeraj za dekleti cepetajo, *Glas.;* — zappeln; riba je pred njegovimi nogami cepetala („capatala"), *Dalm.;* — cepẹ́čem, *Glas.;* (pravilneje bi bilo menda: cepáčem, *Cv.*); — prim. capati. (?)

cepétec, tca, *m.* 1) die Regung des Geſchlechtstriebs beim Manne, *M., C.;* c. ga ima, der Kitzel ſticht ihn, *Cig.;* — 2) das Knabenkraut (orchis), *Cig.*

cepetîn, *m.* der Stampfer, *M.*

cepetînka, *f.* die Stampferin, *M.*

cepetljȉv, a, *adj.* der gern mit den Füßen ſtampft, *Mur.*

cepetljȉvec, vca, *m.* der Zappler, *Mur.*

cepetljȉvka, *f.* die Zapplerin, *Mur.*

cepetúh, *m.* der Stampfer, *M.*

cepetúlja, *f.* die Stampferin, *M.*

cepí, *f. pl.* der Driſchel, *Jan., Met.;* — prim. cep 4).

cepič, íča, *m.* 1) das Pfropfreis; — 2) der Dreſchflegel, *Mur.;* der Driſchel, *Meg., Danj.-Mik.*

cepidlȃčen, čna, *adj.* haarſpalteriſch, fein, *C.;* — hs.

cepidlȃčenje, *n.* die Silbenſtecherei, *Cig.(T.);* — hs.

cepidlȃka, *m.* der Silbenſtecher, der Kritikaſter, *Cig.(T.);* da smo se namerili na tacega cepidlako, *Erj.(Izb. sp.);* — hs.

cepíka, *f.* 1) das Pfropfreis, *Meg., C., Z., Nov.;* — 2) ein durch Pfropfen veredelter Fruchtbaum,

C., Biljana (Goriš.) - Erj. (Torb.); cepike se morajo na zimo s capami obsukati, *ogr.-Valj. (Rad).*

cepíten, tna, *adj.* Pfropf-: cepilni vosk, *Cig., M.*

cepîlnica, *f.* 1) die Spaltaxt, die Kliebhacke, *Cig., Jan.*; — 2) die Impfanstalt, *Cig., Jan.*

cepîlnik, *m.* 1) das Pfropfmesser, *Cig., Jan.*; — 2) die Pfropfschule (ein Garten), *C.*

cepílo, *n.* 1) das Pfropfwerkzeug, *Cig., Jan.*; — 2) das Pfropfen.

cepîn, *m.* die Spitzhaue, der Karst, *Jarn., Cig., Jan., Goriš.*; ein Spitzhaken zum Fortschleppen des Holzes, *Poh., Gor., Dol.*; — prim. 2. capin.

cepînovec, vca, *m.* der Spitzhakenstiel, *Gor.*

cepíšče, *n.* = cepilnik 2), *V.-Cig.*

cepítati, am, *vb. impf. Dol.-Mik.*; — prim. ceptati.

cépiti, im, *vb. impf.* 1) spalten: drva c., Holz spalten; luč c., Lichtspäne reißen, *Z.*; škrilje c., Schiefersteine abblättern, *Cig.*; c. se, sich spalten, sich fasern: nohet se cepi, zobje na glavniku se cepijo; Cesarski Graben se cepi od Ljubljanice, zweigt sich ab, *Levst. (Močv.)*; glasove c., die Stimmen zersplittern; glasovi se cepijo, die Stimmen zersplittern sich (bei einer Abstimmung), *nk.*; — 2) pfropfen; v sklad c., in den Spalt pfropfen, *Cig., Pirc, Vrtovec-M.*; v zarezo ali žleb c., in die Kerbe, *Cig.*; s priklado c., an die Seite, *Z.*; z nakladom c., copulieren, *Cig.*; z nasadom c. (= s cevko c., *Z.*), pfeifeln, in Gestalt eines Röhrchens pfropfen, *Cig.*; za kožo (lub) c., zwischen Holz und Rinde, *Cig.*; v kožo (lub) c., äugeln, oculieren, *Cig.*; = c. s popkom, *Tuš. (B.)*; c. hruško, črešnjo; cepljeno sadno drevje, veredelte Obstbäume; — 3) impfen, einimpfen; c. komu koze, *Cig.*; — 4) cepljen, berauscht, *Dict., Cig., C.*

cepîvec, vca, *m.* 1) der Spalter, *Cig., Jan.*; — 2) der Pfropfer, *Cig., Jan.*; — 3) der Impfer, *Cig., Jan.*

cepívo, *n.* der Impfstoff, *Cig., Jan., C., DZ., nk.*

cepîvski, *adj.* Pfropf-: c. vosk, *C.*

cepjè, *n.* veredelte junge Bäume, *ogr.-C.*

cépkost, *f.* die Spaltbarkeit, *Cig. (T.).*

1. **cepljáti,** âm, *vb. impf.* tröpfeln, *C.*; — prim. ceniti, -nem.

2. **cepljáti,** âm, *vb. impf.* = capljati, patschend gehen, *Cig., Vrt.*

cépljenčica, *f. dem.* cepljenka, *C.*; cepljénčica, *Npes.-M.*

cépljenec, nca, *m.* 1) = cepljenica, *C., Z.*; pri povijanju cepljenca se mora dobro gledati, da se cepič ne premakne, *Pirc*; — 2) der Geimpfte, *Cig., Jan.*

cépljenica, *f.* durch Pfropfen veredelter Baum u. dessen Frucht; tudi: cepljénica, *Dol.-Erj. (Torb.).*

cépljenje, *n.* 1) das Spalten; — 2) das Pfropfen; — 3) das Impfen.

cépljenka, *f.* 1) eine Hacke zum Spalten, *M., Savinska dol.*; — 2) jeder durch Pfropfen veredelte Baum u. dessen Frucht, bes. die veredelte Kirsche; — 3) die Geimpfte, *Cig.*; — 4) *pl.* cepljenke, die Schutzblattern, *Cig.*

cépljeváti, újem, *vb. impf.* pfropfen; drevje se cepljuje zgodaj spomladi, *Tuš. (B.).*

cépljiv, iva, *adj.* = cepek, *Cig., C.*

cêpnica, *f.* die Spaltaxt, *Jan., C.*

cepník, *m.* 1) der Dreschflegelstiel, *Cig.*; — 2) der Impfer, *C.*

cépniti, cêpnem, *vb. pf.* 1) todt niederfallen, umstehen (o živalih); še jeden (vrabec) bre[z] našega očeta volje ne cepne na tla, *Ravn.*; niederfallen, zu Boden fallen, *Cig., C., vzhŠ.*

cepovíšče, *n.* = ročnik, der Dreschflegelstiel, *C.*

ceptáti, âm, *vb. impf.* = cepetati, *Cig.*; stark auftreten, *Štrek.*; stampfen, strampfen: Mo[j] konj cepta, *Preš.*; otroci jokajo, ceptajo, *Slom.*

ceptè, ecà, *m.* das Knabenkraut, (orchis), *C., Tuš. (B.), Valj. (Rad)*; — tudi: der Frauenschuh (cypripedium calceolus), *Tuš. (R.).*

cèr, céra, *m.* die Zerreiche (quercus cerris).

cerazîn, *m.* das Cerasin (chem.), *Cig. (T.).*

cêrec, rca, *m.* der Zieſt; (stachys recta), *Podgorje v Istri - Erj. (Torb.).*

ceremónija, *f.* die Ceremonie; — prim. obred.

cerênje, *n.* = ruševje, das Knieholz, das Krummholz, *Krn - Erj. (Torb.).*

cérkev, kve, *f.* 1) die Kirche, das Gotteshaus; farna c., die Pfarrkirche; stolna cerkev, die Kathedralkirche, die Domkirche; *Cig., Jan., nk.*; — 2) die Kirche (als religiöse Genossenschaft); katoliška cerkev.

cerkóven, vna, *adj.* = cerkven, *Cig., Jan.*; cerkovno blago, *Dalm.*

cerkôvnica, *f.* ein zur Kirche gehöriger Acker, *Cig.*

cerkôvnik, *m.* der Kirchendiener, der Mešner, *Guts., Mur., Cig., Jan., nk.*

cerkôvščina, *f.* das einer Kirche gewidmete Grundstück, *Cig.*

cerkôvščnica, *f.* = cerkovnica, *C.*

cérkva, *f.* = cerkev.

cerkvár, rja, *m.* = cerkovnik, *Jan.*

cerkvên, *adj.* Kirchen-, kirchlich; cerkveno je ognjeno, das Kirchengut ist unantastbar, *Z.*

cerkvênec, nca, *m.* = cerkovnik, *C., Z., Erj. (Izb. sp.), Dol.*

cerkveníca, *f.* ein zur Kirche gehörender Wiesengrund, *Notr.*

cerkvenîja, *f.* die Kirchengülte, der Kirchengrund, *Cig., Notr.-Levst. (Rok.).*

cerkveník, *m.* = cerkovnik, *Cig., Jan.*

cerkvenopráven, vna, *adj.* kirchenrechtlich, *Cig., Jan., nk.*

cerkvenoprávnik, *m.* kdor se s cerkvenim pravom peča, *Navr. (Kop. sp.).*

cerkvenorópen, pna, *adj.* kirchenräuberisch, *Cig., Jan.*

cerkvenozbóren, rna, *adj.* Synodal-, *Cig., Jan.*

cerkvênstvo, *n.* das Kirchenwesen, *Cig., Jan., C.*

cerkvênščina, *f.* das Kirchengut, *Jan.*

cérkvica, *f. dem.* cerkva; das Kirchlein.

cerkvíšče, *n.* die Kirchstätte, *C.*; der Kirchenplatz, *Cig., Jan.*

cerôv, *adj.* von der Zerreiche; cerov les, *C., Z.*

cerovína, *f.* das Zerreichenholz.

cerôvje, *n.* der Zerreichenwald.

cévi z vokavi beležanke sukinje (kize in
pokavi), Podzemelj (Bolka.) – Let. 893, 11.
na cevi (pri statvah, stolu) navija se preja
(Bolka.) Let. 893. 32

cèo: ni rekel pa ceo, ne mev (prim. teo)
Temljine (Tolm.) – Kenda

cę́sanica, *f.* cesana nat od korenja, *C.*

césar, árja, *m.* der Kaiser; Njegovo Veličanstvo presvetli naš cesar, Seine Majestät unser glorreicher Kaiser; turški cesar, der Großherr der Türken; — 2) eine Apfelart, *Kr.-Erj.(Torb.).*

cesarica, *f.* die Kaiserin.

cesárič, *m.* der Sohn des Kaisers, *C., Mik., Vrt., Npes.-Cig.*

cesaríčin, *adj.* der Kaiserin.

cesaríčiti, íčim, *vb. impf.* als Kaiserin regieren, *Cig.*

cesaríčna, *f.* des Kaisers Tochter, die kaiserliche Prinzessin, *Cig., Vrt.*

cesáriti, árim, *vb. impf.* = cesarjevati, *Cig.*

cesárjev, *adj.* des Kaisers.

cesarjevânje, *n.* die Regierung, Herrschaft eines Kaisers, *Cig.(T.);* v našega cesarjevanja tridesetem letu, *DZ.*

cesarjeváti, újem, *vb. impf.* Kaiser sein, als Kaiser herrschen, *M., Cig.*

cesárjevič, *m.* des Kaisers Sohn, kaiserlicher Prinz, *Mur., Cig., Jan., nk.;* c. naslednik, der Kronprinz, *DZ.*

cesarjevîčna, *f.* = cesarična, die kaiserliche Prinzessin, *Cig., C.*

cesarjevína, *f.* das Kaiserreich, *Cig.*

cesarôst, *f.* kaiserliche Majestät (v ogovoru): Kaj ti pravim, Cesarost, *Npes.-K.*

cesárski, *adj.* kaiserlich, Kaiser-.

cesārstven, ena, *adj.* das Kaiserreich betreffend, *Cig.;* cesarstveni zlatniki, Reichsgoldmünzen, *DZ.*

cesārstvǫ, *n.* 1) das Kaiserthum, das Kaiserreich; — 2) die Kaiserwürde, *Cig.*

cesárščak, *m.* neka vinska trta, *SlGor.-Erj. (Torb.).*

cesárščica, *f.* 1) die Kaiserbirne, *C.*; — 2) eine Pflaumenart, *C.*

cę́sati, sam, *vb. impf.* in längeren Stücken wegreißen, *Mur., Cig., vrhŠt.;* skale c., Späne reißen, *C.;* perje c., Federn schleißen, *C.;* — nit se cesa, der Faden fasert sich, *Z.;* — prim. česati.

cę̑sek, ska, *m.* 1) der Lichtspan, *C., SlGor.;* — 2) die Nagelwurzel, der Nietnagel, („za česek pri nohtih") *C.*

cesija, *f.* prepust, odstop, die Cession.

cesíka, *f.* ein abgerissenes Stück Holz, „kar se učesne od lesa", *C.*

cę́sra, *f.* 1) = cesulja, *C.*; — 2) ein Mädchen mit zerrauften Haaren, *C.*; — prim. cusra.

cesráti, âm, *vb. impf.* reißen, abreißen, (z. B. Kohl-, Mangoldblätter u. dgl.), *C., Z.;* — orehe cesrati, Nüsse vom Baume herunterschlagen, *SlGor.-C.;* — prim. cusrati.

cesrȁv, áva, *adj.* 1) = cesuljast, *C.*; — 2) zerlumpt, zerrauft, *C.*

cę́sta, *f.* 1) die Straße; velika c., die Hauptstraße; železna c., die Eisenbahn; rimska c., die Milchstraße; c. krožnica, die Ringstraße, *DZ.;* vlačugarska c., der Leinpfad an Flüssen, *DZ.;* — 2) die Abtheilung der Haare, die Haarscheide, *Cig.;* pogl. prečka; — 3) die Straßbäume der Sägemühle: po cesti se premika voz (Blockwagen) na valičih, *Notr.*

cę̑star, rja, *m.* der Straßenarbeiter, der Straßeneinräumer.

cę̑starica, *f.* das Weib des Straßeneinräumers, *Valj.(Rad).*

cęstarína, *f.* = cestnina, *Cig.(T.), Nov., nk.*

cę́sten, tna, *adj.* Straßen-; cestni prah.

cęstíšče, *n.* die Fahrbahn der Straße, *Levst. (Cest.);* seči niso dovoljene ob cestiščih, *Nov.*

cę́stiti, im, *vb. impf.* castrieren, *C.;* — listje c., Laub abbrechen, *C.*

cę̑stje, *n.* der Straßenkörper, *Levst.(Cest.).*

cę̑stnar, rja, *m.* der Zöllner, *Ravn.*

cę̑stnik, *m.* 1) = cestar, *C.*; — 2) der Wanderer, *Guts., Mur.*; — der Fuhrmann, *C.*; — 3) der Straßenkoth, *C.*

cęstnína, *f.* das Straßengeld, die Straßenmautgebür, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., Valj.(Rad).*

cęstnînar, rja, *m.* der Straßenmauteinnehmer, der Mautner, *Cig., Jan.*

cęstnînarica, *f.* die Mautnerin, *Jan.*

cęstnînarski, *adj.* Mautner-; cestninarska hišica, das Mauthaus, *Cig.*

cęstnînski, *adj.* Maut-, *Cig.;* cestninske pristojbine, Mautgebüren, *DZ.*

cęstodę̑lec, lca, *m.* der Straßenarbeiter, *Jan.*

cęstodę̑lstvǫ, *n.* der Straßenbau, *Jan., DZ.*

cęstokȁz, káza, *m.* die den Weg weisende Säule, der Wegweiser, *Cig.*

cęstomę̀r, mę́ra, *m.* der Wegmesser, das Hodometer, *Cig.(T.).*

cęstomę̑rec, rca, *m.* der Wegemesser, der Perambulator, *Cig.*

cęstováti, újem, *vb. impf.* = potovati, *Guts.;* — iz češ. (?)

cęstovína, *f.* = cestnina, *Mur., Cig., Jan., C.*

cęstovînar, rja, *m.* = cestninar, *Mur., Cig., Jan., C., Ravn.*

cęstovǫ̀d, vǫ́da, *m.* der Viaduct, *Cig., DZ.*

cesúlja, *f.* = češulja, čehulja, *Ptuj-C.*

cesúljast, *adj.* = češuljast: c. grozd, *Fr., Ptuj-C.*

cę́ščenec, nca, *m.* = ceščenik, *C.*

cę́ščenik, *m.* der Schöps, *Rez.-C.*

cę̑v, î, *f.* die Röhre; pipna c., das Tabakpfeifenrohr; strelna c., die Blitzröhre, *Sen. (Fiz.);* — die Weberspule, *Cig., Jan., Bolc-Erj.(Torb.);* — = piščal, das Wadenbein, *Cig., C.;* — der Federkiel, *Cig.(T.);* — das Gefäß (zool., bot.): krvne cevi, Blutgefäße, *Cig.(T.);* smolna c., der Harzgang, *Tuš.(B.).*

cę̑v, *m.* = orodje, *Gor.;* — prim. nem. Zeug. (?)

cę̑vast, *adj.* röhricht, röhrenförmig, *Cig., Jan., C.*

cę̑vba, *f.* die Drainage, *Cig., Nov.-C.*

cę̑včica, *f. dem.* cevka; das Röhrchen.

cę̑ven, vna, *adj.* Rohr-, Röhren-; — cevna rastlina, die Gefäßpflanze, *Tuš.(B.).*

cęvît, *adj.* gefäßig, *Cig.(T.).*

cę̑vje, *n.* = orodje, *Jan.;* prim. cev, m.

cę̑vka, *f. dem.* cev; 1) das Röhrchen; — das Tabakpfeifenröhrchen; kolovratna c., die Spule am Spinnrad, *C.;* Predem nit na cevko, *Danj.(Posv. p.);* — die Weberspule, *Gor.;*

— Evstahova c., die Eustachiſche Röhre (zool.), *Cig.(T.)*; — das Gefäß (bot.), *Cig., Jan., Tuš.(B.)*; — 2) das Geißblatt (lonicera caprifolium), *Tuš.(R.)*.

cẹ̑vkar, rja, *m.* der Röhrenwurm (serpula), *Erj.(Ž.)*.

cevkáš, *m., pl.* cevkaši, die Röhrenquallen (syphonophora), *Erj.(Z.)*.

cẹ̑vkast, *adj.* röhrenförmig; — röhrig.

cẹ̑vkati, am, *vb. impf.* = s cevko cepiti, röhreln, *Cig.*

cẹ̑vnat, *adj.* röhrig; — gefäßreich, *Cig., Jan.*; cevnata kožica, gefäßreiches Häutchen, *Žnid.*

cẹ̑vnica, *f.* 1) led, ki se napravi okoli rozg, kadar dež zmrzne, *Št.*; — 2) = orgle, *C.*; (= citre, *Levst.[Zbr. sp.]*; prim. stsl. cẽvьnica, lyra).

cẹ̑vnik, *m.* der Röhrenbohrer, *Cig.*

cevnják, *m.* 1) das Spulengeſtell, der Spulenſtock, *h. t.-Cig.(T.)*; — 2) der Röhrenwurm (serpula), *Cig.*

cẹvocvẹ̑tka, *f., pl.* cevocvetke, Röhrenblumen (gamopetalae), *Tuš.(R.)*.

cẹvopîsje, *n.* die Gefäßbeſchreibung, *Cig.*

cevǫ̑vje, *n. coll.* = orodje: čebelarsko c., *Gol., Gor.*; — prim. cevje.

cẹ̑vstvǫ, *n.* das Gefäßſyſtem, *Cig., Jan.*

cẹ̑vta, *f.* = cefta, cehta, der Waſſereimer, *Cig., C., Valj.(Rad)*.

cezẹ́ti, ím, *vb. impf., C., jvžhŠt.*; pogl. cizeti, cuzeti.

cezljáti, âm, *vb. impf., Cig.*; pogl. cizljati.

cezûra, *f.* prenehljaj v verzu, die Caeſur.

cîba, *f.* das Hühnchen (s to besedo se kličejo piščeta), *M., Št.*; — die Henne, *Štrek.*

cíbara, *f.* = cibora, *Z., Mik.(Et.)*.

cibẹ̑ba, *f.* vrsta suhega grozdjiča, die Cibebe, *Cig., Jan.*

cîbetovka, *f.* die Zibetkatze (viverra zibetha), *Erj.(Ž.)*.

cíbica, *f. dem.* ciba; das Hühnchen, *M., Št.*

cíbora, *f.* die Kriechenpflaume (prunus insititia), *Kr.-Erj.(Torb.), Tuš.(R.)*; — francoska cibora, die Mirabelle (Reine-Claude), *Tuš.(R.)*; — prim. bav. zeibern, švab. zipper, *Levst.(Rok.)*.

cîc, *m.* neka vrsta katuna, der Zits, *M., C.*

1. **cíca**, *f.* die Katze, *ogr.-Valj.(Rad)*.

2. **cíca**, *f.* die Staudenſenſe, *C.*; — eine ſchlechte Handſäge, *Z.*

cîcast, *adj.* aus Zits, *M.*; Imajo cicasta krila pa avbe zlate, *Npes.-Kr.*; cicasta janka, *Npes.(Kor.)-Kres.*

cîcek, cka, *m.* neko grozdje; črni č., blauer Ritſchener, *Trumm.*

cîcati, am, *vb. impf.* mit ſtumpfem Meſſer ſchneiden, *C., Z.*; — überhaupt: langſam, ſaumſelig etwas thun, *C.*; — langſam, ſchwerfällig gehen: upehan po kamenju osel cica, *Levst. (Zb. sp.)*.

cicorâmo, *adv.* = cucoramo, *C.*

cífa, *f.* 1) die Franſe an einem zerriſſenen Kleide, *Cig.*; — 2) die Schlampe, *Cig., C., Kr.*; — prim. kor.-nem. zifer, Schelte gegen liederliche Frauenzimmer.

cîfra, *f.* 1) die Ziffer, (iz nem.); — 2) der Schmuck, die Zier, *C.*; der Putz, *kajk.-Valj.(Rad)*; — *pl.* cifre, der Flitter, *ogr.-C.*; die Franſen, *Šol.*; prim. madž. cifra.

cîfrast, *adj.* bunt, verziert, geſchmückt, *ogr.-C.*; gefranſt, *Z.*

cîfrati, am, *vb. impf.* zieren, bunt ſchmücken, aufputzen, *ogr.-C., Z.*; c. se, ſich malen, *Dol.-Levst.(Rok.)*.

cîfrenica, *f.* das Zifferblatt, *Cig., Jan., C., DZ.*

cîfrenik, *m.* = cifrenica, *Cig.*

cíga, *f.* der Flaſchenzug, *Ptuj-C.*; — prim. cigati.

cîgalica, *f.* 1) die Zwickmühle, *V.-Cig.*; 2) die Schliche, der Weg eines Wildes, *C.*; — 3) eine nicht recht verbundene Maſche im Netze, die Reitmaſche, *V.-Cig.*

cigàn, âna, *m.* der Zigeuner; smeje se kakor cigan belemu kruhu, vesel kakor cigan, kadar sekirico najde, *Levst.(Rok.)*; — 2) der Gauner, der Betrüger; — 3) eine Traubenart: der Kleinungar, *M., Vrtov.(Vin.)*; drobni, črni c., *C.*; — temnordeče jabolko rdečkastega mesa, *Ljubljanska ok.-Erj.(Torb.)*.

cigánček, čka, *m. dem.* ciganek; der Zigeunerknabe.

ciganè, ęta, *m.* = ciganček, *Cig.*

ciganíca, *f.* die Zigeunerin, *Mur., jvžhŠt.*; tudi psovka nemarno oblečeni ženski, *jvžhŠt.*

ciganič, íča, *m.* = ciganček, *Jurč.*

ciganîja, *f.* die Zigeunerei, das Zigeunerthum, *Mur.*; — die Prellerei, *Mur.*

cigániti, cigânim, *vb. impf.* 1) herumſchweifen, zigeunern, *Mur., Cig., Jan.*; tudi: c. se, *Cig.*; — 2) prellen, betrügen, übervortheilen; — za kako reč koga c., etwas von jemandem in zudringlicher Weiſe zu erbetteln ſuchen, *jvžhSt.*

cigánjenje, *n.* 1) das Zigeunerleben, *Cig.*; — 2) das Prellen; — das zudringliche Bitten, *vžhŠt.*

cigânka, *f.* 1) die Zigeunerin; — 2) die Gaunerin, *Cig.*

cigânski, *adj.* 1) Zigeuner-, zigeuneriſch; 2) betrügeriſch.

cigânstvǫ, *n.* 1) das Zigeunerthum; — 2) die Gaunerei, *Cig., Jan.*

cigânščina, *f.* die Zigeunerſprache, *Cig., Jan.*

cigâra, *f.* die Cigarre.

cígati, am, *vb. impf.* slabo gosti, *Cig., Jan., C., M.*; c. po strunah, *nk.*; — prim. it. (dial.) zigare, kričati. (?)

cígavec, vca, *m.* der Fiedler, *Jan.*

cígel, gla, *M., m.* pogl. cegel, opeka.

cigóliti, gǫ̑lim, *vb. impf.* knarren (von Rädern), *C.*; — mit einem ſtumpfen Meſſer langſam und ſchlecht ſchneiden, *C.*; — ſchlecht geigen, *C.*; škripač na gosli cigoli („ciguli" *Lašče-Levst.(Rok.)*; — prim. it. cigolare, knarren, klirren (o kolesu), *Levst.(Rok.)*.

cigotáti, âm, *vb. impf.* ſchwirren, kreiſchen, *Trag. (Let.)*; — mit ſtumpfem Meſſer ſchneiden, *C.*; — prim. cigoliti.

cevlíti = milo govoriti, Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda

cêvlja (cêwle), človek, kateremu nič ne dopada, ki se vedno grdo drži, pa ludi tak, ki noče jesti. (Ludojinžna) – Štrek. Let. 94. 8 – cêvlja (cejewle) ženska, ki milo govori, toží (tupetam ludi mila Jesa) Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda.

cigan, Ptičja Zgbarstvenya der Stubenvögel in der Stimmschule, Müller, Argo, 97. zpovedano, skaterim rudo vlečejo iz gam" Jesenice na Gorenj.

cevŕdadi zlaužnam, glazzam: bode cevr. dajo. (Sorkar) – Štrek Let. 94. 8. nam. cvr-dati
cirer = grah Kobaridski Rol. Kenda

cíckanje, cíckati = brusljanje, brusljati
Zratiči (Bela.) / Let. 893, 4

cjáti dolžiti, grešiti (sron. zîhen) Kozjak nad Marib. – Štrek. Let. 94. 8.

cjaza = vlačuga Landstreicherin (Polica), cjázili se = vlačiti se, potepati se, javnim ženskam (Polica) (iz nem. ziehen sron. zîhen zihen zieh) Štrek. Let. 91. 8.

cikorija, neki fižol = nemec Gorica – Kanda

ž. cika, želička, Kar je se nedavno cikala, t.j. žigala(ž) Podzemelj (Bělk.) Let. 893, 44.

cimbalka, gugalnica, Podzemelj, Let. cimbati se = gugati se ibid. (v kras. Prim. cimbati se cimbanje);

cimeroka = žanjetka Barlant, Sromlje — ž. zg. c. n. 914, 138 (nem. Zimmerfrau)

cikniti = cikniti = upadel je, pustil je bôljak Dj. Kr.
= cikniti = Kanti (trans.) Polj. – Let. 899.

cigútati, am, *vb. impf.* = cigotati, *C.*

cíjān, *m.* neka plinasta kemična tvarina, das Cyan, *Cig.(T.).*

cijáz, *m.* der Zögerer, langſamer Menſch, (cjaz) *Ravn.-Cig.*; ein langſamer Bote, *V.-Cig.*

cijáza, *f.* ein langſames Weib, (cjaza) *Ravn.-M.*

cijáziti, im, *vb. impf.* 1) *tr.* ſchleppen, *Guts., Cig., M., Nov.*; in so ga tjakaj meketali ino „cjazili“, *Trub.(Post.)*; dva cenla tobaka cijaziti in nositi črez Gorjance, *Jurč.*; c. se, ſich langſam ſchleppen, *M., C.*; c. se po klopi, wetzen, *Polj.*; — 2) *intr.* ſchwer gehen, *Pohl.*; Arm herziehen: odkar je kralj Matjaž po svetu cijazil, *Bes.*; — prim. nem. ziehen. (?)

cijôha, *f.* 1) der Kohlenſack, *Šol.*; — 2) ein Collo (v trgovskem govoru), *Cig., DZ.*; — prim. kor.-nem. zieche, der Bettüberzug.

1. **cík**, *m.* die Singdroſſel (turdus musicus), *Vranja v Istri-Erj.(Torb.)*; (= dlesk, der Kernbeißer, *C.*).

2. **cík**, *m.* po hrbtu bel vol, *Polj.*

3. **cik**, cíka, *m.* 1) eſſigſaurer Geſchmack des Weines, *Nov.*; vino na cik vleče, *jvzhŠt.*; — 2) in Eſſig übergehender Wein: bolna vina, zavrelice, ciki, *Nov.*; — prim. 2. cikati.

1. **cíka**, *f.* die Singdroſſel, *Cig.*; pogl. 1. cik.

2. **cíka**, *f.* krava z belkastim hrbtom, *Krn-Erj.(Torb.), Kr.*; — prim. 2. cik.

cikâlnik, *m.* „neka priprava v ribjo lov: na dolzem motvozu je po vrsti navezanih več trnkov z vado; nanj love sosebno ogorje, *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.).*

1. **cíkast**, *adj.* weißgefleckt, mit weißem Rücken, *Bes., Nov.*; cikasta živina, *Kr.*; — prim. 2. cik, 2. cika.

2. **cíkast**, *adj.* in Eſſigſäure übergehend: cikasto vino, *Dol., Št.*; — prim. 2. cikati.

1. **cíkati**, cîkam, *vb. impf.* zirpen, *Cig.*; piepen, *Z.*

2. **cíkati**, cîkam, *vb. impf.* 1) einen fremden Beigeſchmack haben: c. po čem, *Cig., Jan.*; c. na kaj, *C.*; vino na jesih cika, *Dict.*; vino cika, der Wein hat einen eſſigſauren Beigeſchmack, *Cig., Štrek., Dol., Št.*; ta beseda po nemščini cika, ſcheint deutſchen Urſprungs zu ſein, *M.*; — zielen, anſpielen, *Cig., Jan.*; kam to cika? to na-me cika, *Z., SlGor.*; — prim. švic., bav., zicken, istega pomena.

cîkavt, *m.* die Singdroſſel (turdus musicus), *Cig., Gor.*; — prim. 1. cik.

cîkec, kca, *m.* = cikavt, *Dol.*

cîkla, *f.* = pesa, *C., Valj.(Rad)*; — iz cvikla; hs. cvekla, novogrško σεῦτλον, *Mik.(Et.).*

cîklja, *f.* weißgefleckte Kuh, *Cig.*; — prim. 2. cika.

cîkljast, *adj.* weißgefleckt, *Cig., M.*

cikloîda, *f.* neka kriva črta, die Cykloide (mech.), *Cig.(T.).*

1. **cíkniti**, cîknem, *vb. pf.* einen Pieplaut von ſich geben, *Z.*; mucken, *C.*; — prim. 1. cikati.

2. **cíkniti**, cîknem, *vb. pf.* in die ſaure Gährung übergehen, ſauer werden: vino je ciknilo, iſt ſauer geworden, *Cig., Št., Dol.*; (tudi *impf.*: vino že cikne = cika, *jvzhŠt.*;) na kaj dvoumnega c., eine zweideutige Anſpielung machen, *Cv.*

cikórija, *f.* die Cichorie, die Wegwarte (cichorium intybus), *Tuš.(R.).*

cilínder, dra, *m.* der Cylinder; — prim. valj.

cilj, cílja, *m.* das Ziel, der Endzweck: cilj in konec našega življenja; — iz nem.

1. **címa**, *f.* 1) der Keim, *Mur., Cig., Jan., Danj.-Mik.*; cime gnati, *Mik.(Et.)*; — der Pflanzentrieb, *BlKr.*; — 2) das männliche Glied, *Z., Lašče-Erj.(Torb.)*; — 3) der Eiszapfen, *Mur.*

2. **címa**, *f.* 1) das Kräuterich von Ackerpflanzen, *Cig., C., M., Dol., BlKr.*; — 2) odlomljena vejica, *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — prim. lat. cima, it. le cime dell' erbe, *Mik. (Et.).*

címanje, *n.* das Keimen, *Mur.*

cimaraka, *f. Dol.*, pogl. cimraka.

címast, *adj.* Keime habend: pšenica je že cimasta, *SlGor.*

címati, am, *vb. impf.* keimen, *Mur., Cig.*

címavica, *f.* Eisblüten, Eisroſen, die ſich auf feuchtem Boden bilden, *vzhŠt.-C.*

cîmbale, *f. pl.* 1) die Cymbel, *Jan.*; Trobente in gosli in cimbale, *Preš.*; cimbole, *ogr. in kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) das Cymbal, das Hackbrett, *Mur., Cig., Jan.*

cîmbali, *m. pl.* die Cymbel, *Cig.*

cîmbole, *f. pl.* pogl. cimbale.

címbor, *m.* neka češpa, *Goriš.-Erj.(Torb.)*; — prim. cibora.

címbora, *f.* = cimbor, *Kr.-Erj.(Torb.), Valj. (Rad)*; — prim. cibora.

cimênta, *f.* ein Cimentiergefäß, *Št.*

cimentováti, újem, *vb. impf.* cimentieren, *Jan.*; — prim. it. cimento, die Probe.

cimêntoven, vna, *adj.* cimentovni urad, das Cimentierungsamt, *DZ.*

címer, *m.* der Schmuck, beſ. der Hutſchmuck, *C.*; der Blumenſtrauß, *vzhŠt., ogr.-C.*; — prim. srvn. zimier, der Helmſchmuck, *Mik.(Et.).*

címet, *m.* sladka skorjica, der Zimmet.

cimẹ́ti, ím, *vb. impf.* keimen, *Mik.(Et.).*

címetov, *adj.* Zimmet-, cimetovo drevo, der Zimmetbaum, *Jan.*; cimetove barve, zimmetfarbig, *Cig.*; cimetova kislina, die Zimmetſäure, *Cig.(T.)*; cimetova lovorika, der Zimmetlorbeer (laurus cinnamomum), *Tuš.(R.)*

címetovec, vca, *m.* 1) der Zimmetbaum, *Jan.*; — 2) neka vrsta granatov rumene ali cimetove barve, der Kanelſtein, *Cig.(T.).*

címetovica, *f.* das Zimmetwaſſer, *Cig.*

címica, *f. dem.* 1. cima: das Keimchen, *Cig., Jan., M., Nov.*

címiti, ím, *vb. impf.* 1) keimen machen: trs c., Sturzreben bereiten, *vzhŠt.-C.*; — 2) c. se, keimen, Sproſſen treiben: repa se cimi, *Cig., Jan.*

cîmnat, *adj.* = cimast, *SlGor.*

cîmnica, *f.* 1) = 2. cima, *Dol.*; — 2) die Sturzrebenkeimgrube, *SlGosp.-C.*

cimôtnik, *m.* neka vinska trta, *SlGor.-Erj. (Torb.).*

cimoz, *m.* ženski pas, ki ga nosijo belokranjske ženske, iz klobučine in rdečega sukna narejen in s traki okrašen, *BlKr.*; tudi: cimuz.

címper, pra, *m.* 1) der Dachstuhl; — 2) ein hölzernes Gebäude; — prim. bav. cimber, ein hölzernes Gebäude, *Levst.(Rok.)*.

cîmprati, am, *vb. impf.* zimmern; — iz nem.

címraka, *f.* die Zimmerhacke, *Cig.*; — iz nem.

cìn, cína, *m.* 1) = kositer, das Zinn (stannum); — 2) die Glasur der Töpfer, *Polj.*

cìn, *interj.* cin cin! kling, kling!

cînar, rja, *m.* = kositrar, der Zinngießer, *Cig.*

cínast, *adj.* 1) zinnen; — 2) mit Glasur überzogen: c. lonec, *Polj.*; — 3) mit Glatteis überzogen: drevje je cinasto, *Dol.*

cîncalica, *f.* der Eiszapfen, *vrhŠt.-C.*

cîncanje, *n.* = kinkanje, das Nicken; — das Zaudern, die Unentschiedenheit.

cincáriti, ârim, *vb. impf.* = cincati, *SlN.*

cîncati, am, *vb. impf.* 1) auf und ab bewegen: dremaje z glavo kinkati, *Lašče-Erj.(Torb.)*; kobila z glavo v tla cinca, *Levst.(Zb. sp.)*; — schwerfällig gehen: pes cinca hodeč po treh nogah, *M.*; — schwanken, *Cig., C.*; — 2) langsam, zaudernd etwas thun, unentschlossen sein; — prim. cencati, cuncati.

cîndre, *m.* ein an den Schultern hangender weiblicher Unterrock, *Goriš.*

1. **cînek**, nka, *m.* pogl. 1. cink.

2. **cînek**, nka, *m.* pogl. 2. cink.

cínek, nka, *adj.* = činek, majhen, *Trst.(Let.)*, *Št.*

cíngati, cîngam, *vb. impf.* 1) klingeln, *ogr.-C., Z.*; — 2) schaukeln, *Štrek.*

cíngelj, glja, *m.* 1) das Glöcklein, *C.*; — das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *C.*; — 2) etwas Hangendes: cingelj cinglja, cokelj coklja, cingelj dolu pade, cokelj ga popade, (svinja in želod), *Ip.-Erj.(Torb.)*; — der Eiszapfen, *C.*

cîngelje, (gljec), geljca, *m. dem.* cingelj; das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *Z., Ljub.*

cîngeljček, čka, *m. dem.* cingelje, istega pomena, *Ljub.*

cingetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* klingen: petica cingeče, *Z.*; klingeln, *C.*, *vrhŠt.*; zvončki cingečejo, *Več.*

cingetâvka, *f.* der Klingelbeutel, *C.*

cînglja, *f.* = cingelj 1): oven s cinglju, *ZgD.*

cingljânje, *n.* das Geklingel.

cingljáti, âm, *vb. impf.* klingeln, schellen; zvončki cingljajo; na kupico cingljaje vino klicati, *LjZv.*

cíngola, *f.* 1) das Schöllkraut (chelidonium majus), *C.*; — 2) *pl.* cingole (zaničlj. o nogah), die Hächsen, *C.*

cínjav, *adj.* glatteisig, *vrhŠt.-C.*; — prim. cinast 3).

cínjavica, *f.* das Glatteis, *vrhŠt.-C.*

cínjenje, *n.* die Glasur, *V.-Cig.*

1. **cînk**, *m.* 1) das Fettauge: oljnati cinki plavajo po vodi, *Vrt.*; cinke poloviti z juhe, *Str.*; — 2) der graue Star (im Auge), *Cig., C., Žnid.*; mreno ali cink iz punčice sneti, *Slom.*; — prim. kor.-nem. in bav. zinken, Fettauge.

2. **cînk**, *m.* das Zink.

cinkárnica, *f.* die Zinkhütte, *Cig.*

cînkast, *adj.* 1) voll Fettaugen: cinkasta juha, *Z.*; — 2) mit dem grauen Star behaftet, *Dict., C., Dol.*; ali si cinkast, da ne vidiš? *Dol.*

cínkati, cînkam, *vb. impf.* 1) klingen, klingeln, *ogr.-M., C.*; — 2) z roke zbijati denar (neka igra), *Notr.*

cînklja, *f.* der Gartenammer (emberiza hortulana), *Z.*

cinkòt, óta, *m.* das Geklingel: c. kraguljcev, *Vrt.*; das Geklirre, *Zora.*

cînkov, *adj.* aus Zink, Zink-; c. okis, das Zinkoxyd; cinkova bel, cinkovo belilo, das Zinkweiß, *Cig.(T.)*.

cînkovica, *f.* das Zinkerz, *Cig.(T.)*.

cînkovnat, *adj.* zinkhältig: cinkovnata svetlica, die Zinkblende, *Cig.(T.)*.

cinóber, bra, *m.* das Zinnober.

cinóbrast, *adj.* zinnoberhältig: cinobrasta ruda, das Zinnobererz, *Cig.*

cinóbrovica, *f.* das Zinnobererz, *Cig.*

cinoprâlnica, *f.* die Zinnwäsche, *Cig.*

cínov, *adj.* = kositrov, Zinn-, *Cig., Jan.*

cínovec, vca, *m.* der Zinnstein, *Cig.*

cínovica, *f.* die Zinnerde, *Cig.*

cintor, *m.* = pokopališče, *ogr.-C.*; — iz lat. coemeterium.

1. **cìp**, cípa, *m.* 1) der Pulsschlag, *Mur., Cig.*; der Pendelschlag, *M.*; — 2) = strnad, *C.*

2. **cìp**, cípa, *m.* der Zipf, *Jan., C., Roš.-Kres.*; — iz nem.

cípa, *f.* 1) der Pieper (anthus), *Jan., Frey. (F.)*; pos. der Wiesenpieper, die Zipplerche (a. pratensis), *Ljub.*; — 2) = cifa 2), *Ljub.*

cîpar, rja, *m.* der Pieperfänger, *Z., Ljub.*

cípati, cîpam, pljem, *vb. impf.* 1) schlagen: žila ciplje, *Z.*; — 2) schwerfällig gehen: c. kakor konj, *C.*

cîpček, čka, *m. dem.* cipec, das Gaumenzäpfchen, *Cig., M.*; — prim. 2. cip.

cipêle, *f. pl.* „lahka ženska obutev“, *med Muro in Dravo-Zora V., 369.*; — prim. madž. czipellö, srlat. zipellus, *Mik.(Et.)*.

cipelíš, *m.* der Schuh, *Habd.*; — prim. cipele.

cípen, pna, *adj.* Puls-: cipna žila, *Mur.*

cîper, pra, *m.* das Weidenröslein (epilobium montanum), *Glas.*

cîplja, *f.* die Pulsader, *Guts., Mur., V.-Cig., Jan., C.*; c. bije, tolče, tripa, tepe, *Cig.*

1. **cîpnica**, *f.* = ciplja, *Mur., Cig.*

2. **cîpnica**, *f.* 1) die Hütte des Pieperfängers, *Cig., M.*; — 2) die Lockpfeife des Pieperfängers, *M.*

cipomèr, mêra, *m.* der Pulsmesser, *Cig.*

cipóte, *f. pl.* die Füße (zaničlj.), die Hächsen, *Z., C.*; ima grobe cipote, *C.*

cípov, *m.* der Kuchen, *ogr.-Valj.(Rad)*; — iz madž. tzipó.

cípovec, vca, *m.* = cipov, *ogr.-Valj.(Rad)*.

ciprês, ésa, *m.* = cipresa, *Valj.(Rad)*.

ciprêsa, *f.* die Cypresse (cupressus).

cimper-par garnet-ünyvan (Obroča igra)
Polj. Let. 898. 160

cindle - uhan: Kobarid/K. Kot (Tolm.) - Kenda.

-cingâlica Schaukel Temljine Tolm. - Kenda

ciprje, n. = ozkolist. vrbove (epilobium angustifolium)

cirj das Gestrüpp an den Ufern im Winter
Hal. - Zb. II. 238

cita = naglica (Kranjska Gora) D. i. Soct 890. 88.

cjolit', slabo goreti; da gre dim iz pe
Gril. (BCKr.) Let. 893, 4.

dej cmendri, kadar pada gost in droban, Kr
= Kenda.

cipr̨ẽsov, *adj.* Cypreſſen-: c. les.
cipr̨ẽsovec, vca, *m.* der Cypreſſenhain, *Cig.*
cipr̨ẽsovina, *f.* das Cypreſſenholz.
cipr̨ẽšina, *f.* = cipresa, *Schönl.-Valj.(Rad).*
cipr̨ǫ̃n, *m.* die Cyperntraube, *M., Z., Vrtov. (Vin.);* sivi, črni c., *Z.*
cíproš, *m.* die Heiligenpflanze (santolina chamae-cyparissus), *Ip.-Erj.(Rok).*
cirîlica, *f.* das cyrilliſche Alphabet.
cirîlski, *adj.* cyrilliſch: rabilo je starim Slovencem dvoje pismo, glagolsko in cirilsko, *Navr.(Kop. sp.).*
cisoída, *f.* die Epheulinie, die Ciſſoide, *Cig.(T.).*
cistercijân, *m.* ein Mönch des Ciſtercienſerordens, *Cig., Jan.*
cistercijânec, nca, *m.* = cistercijan, *Jan.*
cistercijânka, *f.* die Ciſtercienſerin, *Cig., Jan.*
cîtrar, rja, *m.* 1) der Zithermacher, *Cig.;* — 2) der Zitherſpieler, *Cig., Jan., Jsvkr., Rog.*
cîtrarica, *f.* die Zitherſpielerin, *Cig.*
citráš, *m.* der Zitherſpieler. *kajk.-Valj.(Rad).*
cîtrati, am, *vb. impf.* die Zither ſpielen.
cîtravec, vca, *m.* der Zitherſpieler, *Cig., Jan.;* c. s citrami, *Cv.*
cîtravka, *f.* die Zitherſpielerin, *Cig.*
cître, ter, *f. pl.* die Zither; na c. delati, igrati, die Zither ſpielen.
cîtrice, *f. pl. dem.* citre; S šabo vzela citrice, Mile citre pisane, *Npes.-K.*
citrôna, *f.* die Citrone (citrus).
citrônar, rja, *m.* der Citronenhändler, *Cig.*
citrônast, *adj.* citronenartig, *Cig.;* — citronengelb, *Šol.*
citrônka, *f.* neko jabolko, *C.*
citrônov, *adj.* Citronen-; c. gozd, der Citronenwald, *Jan.;* c. sok, der Citronenſaft, *Cig.;* citronova kislina, die Citronenſäure, *Cig.(T.).*
citrônovec, vca, *m.* der Citronenbaum (citrus medica), *Tuš.(R.), Jan.*
citrônovina, *f.* das Citronenholz, *Cig.*
civẽba, *f.* = cibeba, *Šol., C.*
cividîn, *m.* = cebedin, *C.*
civîlen, lna, *adj.* bürgerlich, civil, Civil-.
civilizácija, *f.* die Civiliſation; — prim. olika.
cîvkati, am, *vb. impf.* brennenden Schmerz verurſachen: roke mi civkajo od mraza = peko me, *Soška dol.-Erj.(Torb.).*
cíza, *f.* 1) die Zitze *Kr.-Valj.(Rad);* — 2) das Stutenfüllen, *Jan., M., Valj.(Rad).*
cíza, *f.* zweirädriger Schubkarren (ohne Wagenruhe), *Gor.;* tudi pl. cize, *Cig., Jan., Rib.-M.;* — prim. lat. cisium, št.-nem. Zeiſelwagen, *Vest. I. 15.*
cízara, *f.* die Kichererbſe (cicer arietinum), *M., DZ.*
cízarka, *f.* die Kohlmeiſe (parus major), *BlKr.*
cízast, *adj.* zitzenförmig, *Cig.*
cízati, zam, *vb. impf.* ſaugen (an der Mutterbruſt), *Cig., Jan., Štrek.;* sesuljo cizati, zulpen, *Cig.*
cízati, cîzam, *vb. impf.* wiegen, c. se, ſich wiegen, *Z.;* c. se, auf einem Wagen langſam daherfahren, *C.*
cîzej, *m.* = cizek, *Cig., Npes.-K.*

cîzek, zka, *m.* 1) die Zitze an der Mutterbruſt, *V.-Cig.;* — die Kinderdutte, *Jan.;* — 2) neka vinska trta, *Hal.;* prim. cec, ses; — 3) der Piſton beim Kapſelgewehr, *Lašče-Levst.(Rok.);* — 4) ſaugendes Füllen, *Jan., Št.*
cîzek, zka, *m.* der Zeiſig, *V.-Cig., Frey. (F.);* — prim. čižek.
cizẽti, ím, *vb. impf.* 1) ſanft rauſchend wehen: veter cizi, *C.;* — 2) ſickern: vino cizi iz soda pri sklepih, *jvzhŠt.;* — prim. cuzeti.
cízle, *f. pl.* = cize, *Št.-Vest.;* — prim. 2. ciza.
cizljáti, âm, *vb. impf.* = cizeti, *Fr.-C.*
cízovnik, *m.* zweirädriger Karren, *Mik.;* — prim. 2. ciza.
cízra, *f.* 1) = cizara, die Kichererbſe, *C.;* — 2) = fižol, *vzhŠt.*
cjáziti, im, *vb. impf.* pogl. cijaziti.
cjȍk, óka, *m.* der Klumpen: c. železa, *Cig.;* der Block, *DZ.;* — prim. čok.
cjókati, cjȏkam, *vb. impf.* (das Erz) ſtufenweiſe abhauen, *V.-Cig.*
clọ̑, *adv.* pogl. celo.
cmakȁn, ána, *m.* der beim Eſſen ſchmatzt, *Mik.*
cmâkanje, *n.* das Schmatzen, *Z.*
cmâkati, am, *vb. impf.* ſchmatzen, *Z.;* auf naſſem Boden heruntreten, patſcheln, *Jan., C.;* — prim. cmokati.
cmáriti, im, *vb. impf.* ſengen: kožuhe c., *DSv.;* ſchmoren, raka pri ognji c., *Cig., Erj.(LjZv.);* tako peči, da se smodi, *BlKr.;* berač začne c. mačka, *Jurč.;* drva se cmarijo na ognju, ako so mokra, *Z.;* — c. koga, = naganjati koga, *C.;* — prim. cvariti.
cmážiti, im, *vb. impf.* ſchmoren, braten, *Raič (Let.);* — prim. češ. smažiti.
cmẽhtati se, am se, *vb. impf.* ſchluchzend weinen, *C.;* — prim. cmihati se.
cmẽla, *f.* die Winſlerin, *Jarn., Cig.*
cmẽliti, im, *vb. impf.* winſeln, weinen (o otrocih), ne na glas vreščati (o živalih), *C.*
cmẽnder, dra, *m.* der gerne weint, der Quarrer, *Cig.*
cmẽndra, *f.* 1) das Flennen: c. ga mine, *ZgD.;* — 2) die gerne weint, die Quarre, *Cig.*
cmẽndrati se, am se, *vb. impf.* plärren, flennen, quarren, *Cig.*
cmẽndriti se, im se, *vb. impf.* = cmendrati se, *Cig.*
cmẽniti se, im se, *vb. impf.* flennen, maulen, *Mur.*
cmẽr, *m.* die Buttermilch, *vzhŠt.-C.;* — prim. češ. cmer, cmar, = Buttermilch.
cmẽra, *f.* das Plärrmaul, der Flenner, *Jan., M., C., Polj.*
cmẽrav, *adj.* weinerlich, *Jan.*
cmẽrda, *f.* der gerne flennt, der Quarrer, *Cig.*
cmerdáč, *m.* der Raunzer, *Cig.*
cmẽrdalọ, *n.* der Raunzer, der Winſeler, *Cig., BlKr.*
cmẽrdati se, am se, *vb. impf.* flennen, raunzen, quarren, *Cig., Kras.*
cmẽrdav, *adj.* weinerlich, der gerne quarrt, *Cig.*
cmẽrditi se, im se, *vb. impf.* = cmerdati se, *BlKr.*

cmerẹ́ka, *f. C., Danj.(Posv. p.)*; pogl. smreka.
cmẹ́riti se, im se, *vb. impf.* eine weinerliche Miene machen, *M.*; plärren, flennen, *Jan., Polj.*; pridigalo se ni, da bi se mogli poslušavci cmeriti, *LjZv.*
cmẹ́rkelj, klja, *m.* weinerliches Kind, *C.*
cmerúlja, *f.* die Winſelerin, *Cig.*
cmẹ̑škati, am, *vb. impf.* winſeln (o psih), *C.*
cmẹ́va, *f.* die Winſelerin, *Mur., C.*
cmẹ́vati, am, *vb. impf.* winſeln, *C.*
cmẹ̑vec, vca, *m.* der Winſeler, *Mur., Cig.*
cmẹ̑vek, vka, *m.* das Gewinſel, *Mur., Cig.*
cmẹ̑vkanje, *n.* das Winſeln, *Cig., M.*
cmẹ̑vkati, am, *vb. impf.* winſeln, *Mur., Cig.*
cmígati, am, *vb. impf.* fiedeln, *Cig., Jan.*
cmígavec, vca, *m.* der Fiedeler, *Cig., Jan.*
cmíhati se, am se, *vb. impf.* mit verzogenem Geſichte weinen, quarren, flennen, *Jan., C., vrhŠt., BlKr.-M.*
cmíhavec, vca, *m.* der gerne flennt, *Jan., BlKr.-M.*
cmíhavka, *f.* die gerne flennt, *BlKr.-M.*
cmíla, *f.* das Dünne eines ungleichmäßig dick geſponnenen Fadens, *Polj.*
cmílast, *adj.* cmilasta preja, ein Geſpinſt von ungleichmäßiger Dicke, *Z., Polj.*
cmíz, *m.* das Quarren, das Flennen, *BlKr.*
cmízec, zca, *m.* der Quarrer, der Flenner, *BlKr.*
cmíziti se, im se, *vb. impf.* po sili, brez solz jokati, flennen, quarren, *C., BlKr.*
cmóčec, čca, *m. dem.* cmok; das Knödelchen.
cmočẹ̑k, čka, *m.* = cmočec, *Valj.(Rad).*
cmóčiti, im, *vb. pf.* = cmokniti, *Z.*; c. koga, jemandem eine Ohrfeige geben, *Slom.-C.*
cmòk, *interj.* patſch! *Cig.*
cmòk, óka, *m.* 1) der Schmatzlaut, der Patſch; 2) die Ohrfeige, *Ip.-Erj.(Torb.), Štrek.*; — 3) der Kloß, der Knödel; — 4) der Tölpel, *Jarn., Mur.*; — prim. cvok.
cmokáč, *m.* der Schmatzer.
cmokálnica, *f.* ſchlammig-kothige Straße, *C.*
cmokàn, ána, *m.* = cmokač, *Cig.*
cmokánje, *n.* das Schmatzen, das Patſchen.
cmókast, *adj.* kloßig.
cmokàt, áta, *adj.* kloßig; c. kruh.
cmokáti, âm, *vb. impf.* ſchmatzen; tele ziza (sesa) in cmoka, *Fr.-C.*; — patſchen: po blatu c., *C.*; dež zmerom gre in cmoka, *C.*; — klecken, *Jan.*; to ni malano, ampak cmokano, *V.-Cig.*
cmokâvec, vca, *m.* der Schmatzer, *Cig., Jan.*; — der Klecker, *Cig.*
cmokljáč, *m.* der (beim Eſſen) ſchmatzt, ſchlampt, *Cig.*
cmokljáti, âm, *vb. impf.* ſchlampen, (beim Eſſen) ſchmatzen.
cmókniti, cmôknem, *vb. pf.* einen Schmatzlaut hervorbringen; patſchen: c. v vodo, *Jan., Cig.*; — c. koga, ohrfeigen, *Štrek.*
cmokotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* ſchmatzen, *C.*
cmọ̑kva, *f. Hrušica v Istri-Erj.(Torb.)*; pogl. smokva.
cmokútati, am, *vb. impf.* cmokotati, *Svet.(Rok.).*
cmọ̑lje, *n.* die Simſe (juncus), *SlGor.-Erj.(Torb.)*; (cmulje, *C.*); — menda nam. cvolje; prim. rus. stvol», Röhre.
cmr̀čen, čna, *adj.* Wirbel-, *M.*; cmrčni tok, *Danj.(Posv. p.).*
cmr̀k, *m.* der Waſſerwirbel, *Mur., Cig., Jan., Danj.-Mik.*; c. ga je požrl, der Strudel hat ihn verſchlungen, *SlGor.*; (povodni mož) po noči rad pomalja iz cmrkov glavo, — rad vlači ljudi v cmrk, *Trst.(Glas.).*
cmr̀kati, am, *vb. impf.* ſchlürfen, *Mur., C.*; ſchlecken, *Cig.*
cmr̀kniti, cmr̀knem, *vb. pf.* einen Schlurf thun, ſchlürfen, *C.*
cmúliti, im, *vb. impf.* 1) ſchluchzen: jazbeci in zajci cmulijo, *M.*; quäken (o otrocih), *Cig.*; — 2) ſchmatzend ſaugen, *M.*; mehko gruško, kri iz rane c., *ogr.-C.*
cọ̑canje, *n.* das Schwingen, *Habd.*
cọ̑cati, am, *vb. impf.* 1) ſchwingen, *Habd., ogr.-C.*; = gibati, mahati, *C.*; — 2) c. se, ſchwanken: list se na drevesu coca, *ogr.-C.*; — prim. cencati.
cofodráti, âm, *vb. impf. Polj.*; pogl. cefedrati.
1. **còk**, cóka, *m.* die Erzſtufe, *Jan.*; — prim. cjok.
2. **còk**, cóka, *m.* der Sudelfleck, *Jan., C., M.*; če brazdač jé, dela coke, *Fr.-C.*
cókast, *adj.* beſudelt: cokasta miza, *C.*
cokáti, âm, *vb. impf.* patſchen, *Z.*; ſudeln, Schmutzflecke machen, *Jan., C., M.*; — prim. cvokati.
cokítati, am, čem, *vb. impf.* patſchen: po blatu c., *Fr.-C.*
cọ̑kla, *f.* 1) der Holzſchuh: v coklah hoditi; — 2) die Sandale, *Kr.-Valj.(Rad)*; prim. cokol; — 3) der Radſchuh, der Hemmſchuh beim Wagen; s coklo zavreti; — 4) deščica pri kolovratu, na katero predica z nogo pritiska, *Dol.*; — 5) ſchwerfälliger Fußgänger, *M.*; — prim. it. zoccolo, der Holzſchuh, srva. zockel, *Mik.(Et.).*
cọ̑klar, rja, *m.* 1) der Holzſchuhmacher, *M., Kres*; — 2) der Holzſchuhe trägt, *Z., Kres*; tudi: coklár, *Št.*
cokláti, âm, *vb. impf.* in Holzſchuhen einhergehen: beim Gehen ſtark und ungeſchickt auftreten, *M., Z.*; — prim. cokla.
cọ̑klica, *f. dem.* cokla; V coklicah rasel, V ličnatem plašč', *Vod.(Pes.).*
coklják, âm, *vb. impf.* patſcheln: po blatu c., *Cig.*; — prim. cokati.
cókniti, cồknem, *vb. pf.* patſchend werfen oder fallen, *C., Z.*
cókol, *m.* die Sandale, *Habd., Valj.(Rad)*; — prim. cokla.
cokolár, rja, *m.* der Barfüßermönch, *Krelj.*
cokotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* 1) im Koth patſchen, ſtrampfen, *C., Z.*; — 2) ſchmatzend und ſudelnd eſſen, *C.*
1. **cọ̑l**, *m.* der Zoll; tri cole dolg.
2. **cọ̑l**, *m.* die Zollgebür, der Zoll, *Mur., Jan., Cig.*; — prim. carina.
3. **cọ̑l**, *m.* der Holzblock, *C.*; — cole za drva žagati, *C.*; — cole imenujejo male lesene

cmergja ž delaj kakor ~~hodi~~ mož, ne kot cmergja"
Šinžgar, Razvalina žilgerja 54.

cofgec, cofelca, Štrek. Prav. 13
cöugklin (prevtka) Ogr. Čas. 3. 39. i. zar. 8. 73

cmíxidi se, tiho, mučič": plakati, hlebi
Preblje (Blkr.) Let. 893. 4.

cotkelj, klja = stopalnik pri kolovratu, Osilnica
nem. Zoetel. Pust. Let. 895. 5.

cotkle = podložnika pri stolu (stolu), Podzemelj
Blkr. Let. 893. 32.

comm. vulgär. Spitzname Savn. dol. Let 893. 28.

crkalice: slaka gorba: To ni bila gorba,
bile crkalice

crkljáti: prenežno ravnati s kom iz n. zánebul.
Strek. Let. 1918. tudi dr.
crkljivka, nekа pogača, Pafsmuben
Zb. II. 30 (Š) (carkl- ?)

krhlje, s katerimi po zimi netijo, da vidijo predice presti, *Solčava (Št.)-Vest.*; — prim. srvn. zol = cylinderförmiges Stück, Klotz.

cǫ̑la, *f.* = col, der Zoll (als Längenmaß).

cǫ̑len, lna, *adj.* Zoll-: colni urad, das Zollamt; c. uradnik, der Zollbeamte, *Cig., Jan.*

colíšče, *n.* das Zollamt, *DZ.*

cǫ̑liti, im, *vb. impf.* = cole za drva sekati ali žagati, *C.*; — prim. 3. col.

colja, *f.* kozje ime, *Erj.(Torb.).*

cǫ̑lnar, rja, *m.* der Zöllner; — po nem.

cǫ̑lnica, *f.* das Zollhaus, *Cig.*

colnîja, *f.* colni urad, das Zollamt, *Cig., Jan., DZ.*; mala c., das Nebenzollamt, *DZ.*

colnîjski, *adj.* zollämtlich, *Cig., Jan.*

cǫ̑lnik, *m.* der Zollbeamte, *Cig., Jan.*

cǫ̑lstvǫ, *n.* das Zollwesen, *Cig., Jan.*

compâta, *f. Cig.*; pogl. copata.

cǫmper, pra, *m. C., Valj.(Rad)*; pogl. coper.

cǫ́na, *f.* iz nem. Zuname, *C., ogr.-Valj.(Rad)*; pogl. priimek.

cónfniti, cônfnem, *vb. pf.* den Muth verlieren, demüthiger werden, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — prim. cavfniti.

cǫ́novati, ujem, *vb. impf.* = priimke davati, *C., ogr.-Valj.(Rad).*; — prim. cona.

cǫ̑nta, *f.* ein liederliches Weib, die Metze, *Cig., C.*; s cifami in contami se pečati, *Pohl.(Km.)*; izgonjena conta, *Bas.*

cǫ̑panj, *m.* die Langstange am Rüstwagen, *Cig.*; — iz. nem. Zugbaum, *C.* (?)

cǫ̑panjek, njka, *m.* = copanj, *Z., jvžhŠt.*

copâta, *f.* 1) der Flechtschuh, der Filzschuh, die Patsche; — 2) der Pantoffel, *Z., Zora, Gor.*; — tudi: die Sandale, *C., Polj.*; — prim. it. ciabatta, alter Schuh.

copâtar, rja, *m.* kdor copate dela ali prodaja, *Z.*

còp, *interj.* posnemanje besedi podobnega glasu, *jvžhŠt.*

cǫ̑pati, am, *vb. impf.* mit Geräusch fallen, *C.*; mit den Füßen stampfen, *C.*; schleppen, *Trst.(Let.).*

cǫ́per, pra, *m.* der Zauber, *Mur., Valj.(Rad)*; — iz nem.

cǫ̑pkati, am, *vb. impf. dem.* copati: Laute hervorbringen wie z. B. die Dreſcher beim Dreſchen, *M.*

copolòp, ópa, *m.* človek, ki nerodno stopa, *BlKr.*

copónta, *f.* eine Perſon, die ſtark aufzutreten pflegt, *C.*

copòt, óta, *m.* das Geſtampfe, das Getrampel z. B. eines laufenden Pferdes, *Cig., Jan., Mik.*

copotálǫ, *n.* der Stampfer, *M., Z.*

copotânje, *n.* das Stampfen.

copotáti, otâm, ǫčem, *vb. impf.* ſtampfen, trampeln; — patſchen: dež copoče in gre, *Z., C.*; c. po vodi, *Zora.*

copótec, tca, *m.* = ceptec, *Polj.*

copotîn, *m.* der Trampler, *C.*

cǫ̑prati, am, *vb. impf.* zaubern; — iz nem.; pogl. čarati.

cǫ̑pravec, vca, *m.* = coprnik 1), *Skrinj.-Valj.(Rad).*

cǫ̑prnica, *f.* die Zauberin, die Hexe.

coprnîja, *f.* die Zauberei.

cǫ̑prnik, *m.* 1) der Zauberer; — 2) das große Nachtpfauenauge, *Solkan-Erj.(Torb.).*

cǫ̑prnjak, *m.* = coprnik, *Mur., Prip.-Mik.*

cǫ̑prski, *adj.* Zauber-, *Cig.*; coprske tovarišice, *Bas.*

cósa, *f.* liederliches Weib, *Jan., SlGor.*

cóta, *f.* der Fetzen, *Jan., Št.*; — iz nem. Zotte.

cóvek, vka, *m.* der Klumpen, *Jan.*; der Klotz, *Valj.(Rad).*

crčáti, ím, *vb. impf.* = cvrčati, *Mik.(Et.).*

crénje, *n.* = cvrenje.

crênsa, *f., Tuš.(R.)*; pogl. čremsa.

crêt, *m.* eine Art Bergſtrauch, *Valj.(Rad)*; die Bergkiefer (pinus pumilio), *C.*

crẹ́ti, crèm, *vb. impf.*; pogl. cvreti.

crệtje, *n. coll.* das Krummholz, das Knieholz, *Kamnik-M., Valj.(Rad)*; — prim. cret.

crệtovje, *n.* = cretje, *Gor.-M., Preddv.-M.*

crgóliti, gǫ̑lim, *vb. impf.* = cigoliti, *C.*; kolo, ki ni namazano, crgoli, *SlGor.*

crgútati, am, *vb. impf.* einen ſchrillenden Laut von ſich geben, *C.*; čiriček crguta, *SlGor.*

cŕk, *m.* das Verrecken, *M.*; — die Viehſeuche, *Valj.(Rad).*

cŕka, *f.* das Verrecken; die Seuche: crka je živino zalezla, *C.*; Da bi te crka zalezla! = da bi crknil! *M.*

cŕkanje, *n.* das Umſtehen (des Viehes), der Viehfall; die Seuche.

cŕkati, cŕkam, *vb. impf. ad* crkniti; 1) muckſen, *Rez.-C.*; — 2) verrecken, umſtehen; — 3) vertrocknen: voda v potoku crka, *BlKr.*

crkávati, am, *vb. impf.* = crkati, *C.*

cŕkavica, *f.* das Verenden, die Seuche, *C.*

cŕkelj, klja, *m.* = krcelj, *C.*

crketáti, etâm, ẹčem, *vb. impf.* 1) einen dem Wurzellaute ähnlichen Laut hervorbringen: kos crketa, *Z.*; — 2) gierig nach etwas verlangen, *Guts., Jarn.*

crklína, *f.* das Aas, *Jarn., Mur., Cig., Jan., C.*

crknẹ́, ẹ́ta, *n.* ein umgeſtandenes Thier, *C.*

crknetína, *f.* das Aas, *Cig., DZ.*; Turki ne zakapajo crknetine, *Navr.(Let.).*

cŕkniti, cŕknem, *vb. pf.* 1) umſtehen, verrecken; — 2) vertrocknen: potok je crknil, *BlKr.*

cŕknjenec, nca, *m.* das Fallwildpret, *Cig.*

crkováti, újem, *vb. impf.* = crkati: voda crkuje, ako se je kje nabrala, pa ne more odtekati, ampak le počasi gine, *Dol.*

crkovína, *f.* das Aas, *Cig., SlN.-C.*

crljáti, âm, *vb. impf., Cig., Jan.*; pogl. curljati.

cŕna, *f.* = črna, svoje ime ovci, *Plužna-Erj.(Torb).*

cûc, *m.* 1) der Saugzulp, *C.*; — 2) das Gießſchaffrohr, *C.*; — prim. 1. cucati.

cúca, *f.* weibliche Scham.

cucálǫ, *n.* der Zulp, das Saughorn, *C.*; — prim. 1. cucati.

1. **cúcati**, am, *vb. impf.* ſaugen, *Cig., C.*; — prim. kor.-nem. zuz'ln.

2. **cúcati**, am, *vb. impf.* harnen, *C.*; — prim. cuca.

3. **cûcati**, am, *vb. impf.* ſchwerfällig gehen, *Z.*; — prim. cencati.
cûcek, cka, *m.* = pes, *Habd.*, *Št.*, *BlKr.*, *ogr.-Valj.(Rad).*
cúcelj, clja, *m.* der Saugzulp, *C.*; — prim. kor.-nem. zuz'l.
cûcka, *f.* der Urin, *C.*
cúckovec, vca, *m.* ſaurer Wein, *Dol.-LjZv.*
cuckovína, *f.* = cuckovec, *LjZv.*
1. **cucljáti**, âm, *vb. impf.* kleinweiſe ſaugen, *M.*, *Z.*; — prim. 1. cucati.
2. **cucljáti**, âm, *vb. impf.* harnen, *C.*; — prim. 2. cucati.
cûcman, *m.* neka žaba: = tomažek, *C.*
cúcniti, cûcnem, *vb. pf.* 1) niederhocken, niederſinken (z. B. vor Schwäche), *Z.*; — 2) ein wenig gießen, ſchütten, *BlKr.*; na meri komu cucniti, hinzugeben, *C.*; — prim. cuncati, cencniti.
cucorâmo, *adv.* c. nesti koga, jemanden huckepack tragen, *Nov.*, *SlN.*, *Dol.*; — prim. cicoramo, štuporamo in 3. cucati, cucniti.
cufráti, âm, *vb. impf.* = cefrati, *C.*; volno c., *Dict.*; — prim. nem. zupfen. (?)
cûhta, *f.* geflochtener Reif für die Weinpreſſe, die Preſsflechte, *V.-Cig.*, *vzhŠt.-C.*; — prim. nem. Zucht = Ziehband, *C.*
cûk, *m.* männliches Glied, *C.*; — prim. cuca.
cúka, *f.* der Kürbis, *Štrek.*; — prim. it. zucca.
cukalína, *f.* der Urin, *C.*; — prim. 1. cukati.
1. **cûkati**, am, *vb. impf.* harnen (v otročjem govoru), *SlGor.-C.*; — prim. cuk.
2. **cúkati**, cûkam, *vb. impf. ad* cukniti; zupfen; c. koga za obleko; c. se = trgati se za kaj; — cuka me = kolca se mi, *C.*, *SlGor.*
cúker, kra, *m.* der Zucker.
cúkniti, cûknem, *vb. pf.* zupfen; za brado koga c.; — prim. nem. zucken.
cukrár, rja, *m.* der Zuckerſieder, *Cig.*
cukrárna, *f.* = cukrarnica, *Levst.(Nauk).*
cukrárnica, *f.* die Zuckerfabrik, *Cig.*, *nk.*
cukrárstvo, *n.* die Zuckerfabrication, *Cig.(T.).*
cúkrast, *adj.* zuckerartig, Zucker-.
cúkrati, am, *vb. impf.* zuckern; kavo c.; — candieren, *Cig.*
cûkrc, *m. dem.* cuker.
cûkrček, čka, *m. dem.* cukrc; das Zuckerchen.
cukrẽn, *adj.* aus Zucker bereitet, Zucker enthaltend, Zucker-.
cukrenica, *f.* die Zuckerbüchſe, die Zuckerſchachtel, *Cig.*
cukrenína, *f.* die Zuckerware, *Cig.*; Zuckerbackwerk, *Levst.(Nauk).*
cukríti, ím, *vb. impf.* = cukrati: po mestih ljudje besede cukre, *Npreg.-Jan.(Slovn.).*
cúkrnat, *adj.* zuckerhältig, zuckerig, *Cig.*, *Jan.*
cukročîstec, tca, *m.* der Zuckerraffineur, *Jan.*
cukrolîzec, zca, *m.* der Zuckerlecker, das Zuckermaul, *Cig.*, *Jan.*
cukrolîzka, *f.* die Zuckerleckerin, *Cig.*
cúkrov, *adj.* Zucker-; cukrova kislina, die Zuckerſäure, *Cig.(T.).*
cukrovár, vára, *m.* der Zuckerſieder, *Jan.*
cukrovârnica, *f.* die Zuckerſiederei, die Zuckerraffinerie, *Jan.*
cukrovína, *f.* der Zuckerſtoff, *Cig.*, *Jan.*
cúla, *f.* 1) das Bündel; das Reiſebündel; v culo povezati svoje reči; — v ruho zavezane, nevesti podarjene reči: nevesti culo nesti, *BlKr.-SlN.*; — 2) der Sack, *Mur.*; der Watſack, *Cig.*; — prim. madž. cula, Bündel, iz lat. culleus, *Dan.*
cûlar, rja, *m.* kdor nevesti culo nese, *C.*; — prim. cula 1).
cúlica, *f. dem.* cula; 1) das Bündelchen, das Reiſebündelchen; — 2) das Säckchen, *Pohl.(Km.)*; der Geldbeutel, *Jarn.*
cúma, *f.* psovka zaspani ženski, *Št.-C.*
cúmati, am, *vb. impf.* ſchläfrig nicken, *Št.-C.*
cúmelj, mlja, *m.* der Zipfel, *C.*; — der Zulp, *C.*
cûncati, am, *vb. impf.* 1) langſam gehen, *C.*; — 2) tropfenweiſe gießen, *C.*; — prim. cumati, cencati, cincati.
cuncljáti, âm, *vb. impf.* počasi in drobno hoditi, *C.*
cûndra, *f.* 1) der Fetzen, *Z.*; — 2) neka vinska trta, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — 3) ein zerlumptes Weib, *Štrek.*, *GBrda.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; die Schlampe, *C.*; — prim. candra, cendra.
cundráti, âm, *vb. impf.* fetzen, reißen, *C.*
cúndrav, *adj.* fetzig, zerriſſen, *C.*
cûndrek, (dreka) drka, *m.* razcapan človek, *kajk.-Valj.(Rad).*
cûnec, nca, *m.* die Flocke (z. B. vom Werg), *C.*
cúnja, *f.* der Fetzen; čistilna c., der Putzlappen, *DZ.*; v cunje hoditi = cunje kupovati, *Bolc-Erj.(Torb.)*; ima denarjev kot cunj = er hat Geld wie Miſt, *Cig.*
cunják, *m.* der Hadernkaſten, *Cig.*
cûnjar, rja, *m.* der Hadernſammler, *Cig.*, *Jan.*, *Štrek.*, *Kr.*
cûnjarica, *f.* die Hadernſammlerin, *Cig.*, *Erj.(Izb. sp.).*
cunjarîja, *f.* der Hadernhandel, *Cig.*
cunjáriti, ârim, *vb. impf.* den Hadernhandel betreiben, *Cig.*
cûnjarka, *f.* = cunjarica, *Cig.*
cúnjast, *adj.* fetzig, zerriſſen.
cúnjati, cûnjam, *vb. impf.* fetzen, reißen, zerlappen, *Cig.*
cúnjav, *adj.* fetzig, zerriſſen; cunjava juha, Suppe mit gequirlten Eiern, *Cig.*
cúnjavec, vca, *m.* zerlumpter Menſch, *Mur.*, *Cig.*
cunjerẽznica, *f.* die Haderſchneidmaſchine, *Cig.*
cunjerẽznik, *m.* das Hadermeſſer, *Cig.*
cúnjica, *f. dem.* cunja; das Fetzchen, das Läppchen.
cûr, *m.* der Strahl einer Flüſſigkeit, *C.*; Z curom njemu kri leti (= curkoma mu kri teče), *Danj.(Posv. p.).*
cúra, *f.* die Harnröhre (v otročjem govoru), *Kr.-Valj.(Rad).*
cúrati, cûram, *vb. impf.* 1) piſſen; na steno c., *Dalm.*
cúrek, rka, *m.* 1) der Strahl einer Flüſſigkeit; studenčni c., der Quellſtrahl, *Cig.*; solze s curkom, po curkih teko iz oči, die Thränen ſtrömen aus den Augen, *M.*; zdravje

cukrovnica, Znětkovitých, Jan.
Čulo: culu Dalm. Jesaia 24 dem culce ib. Job 14.
„cula je dujka" Škrabec Cv. 1915. III. 11

cuna = cona okl. Lpt. (St.) Let. 893. 28.

cundrab: za kom / na zgrbljenem nesposobnem vzhodu Pl. Štrek. Let. 94. 8.

cukrek, Kuka Štrek. Prem. 12

cvičkovje = kóličje Jor.(Dobr.) - Zb II. 30

cvěrnati: na ore přeloge Text. (Ther. Slád.)

cvesté Cv. X. 11. C. prim.
„rezevisk.“ Dict.

gre po curku navzdol, po niti pa gori, *Slom.*; ali: zdravje s curkom prejde, po niti raste, *M.*; — c. živega srebra, eine Quecksilbersäule, *Cig.*; — 2) der Eiszapfen, *BlKr.*

curẽnje, *n.* das Rinnen.

curẽti, ím, *vb. impf.* schwach rinnen; Kri mu curi iz nosa; v globočini zemlje so žile, po katerih voda v studenec curi, *ogr.-Valj. (Rad)*; — iz soda curi, tudi: sod curi, das Faß rinnt, *Št., BlKr.*

cúriti, im, *vb. impf.* = cureti, *Guts., Jarn.*

cûrkoma, *adv.* im Strahl, stromweise; kri c. teče; solze curkoma teko.

cûrlja, *f.* das Mädchen, *Štrek.*; — prim. hs. cura, das Mädchen.

curljáti, âm, *vb. impf.* schwach rinnen; sintern, *Cig.(T.)*.

cúrniti, cûrnem, *vb. pf.* in einem Strahl entfließen, hervorschießen: malo je curnilo iz posode, *C.*

cúsra, *f.* ein zerlumptes Frauenzimmer, *C.*

cúsrav, *adj.* zerrissen, zerlumpt, *SlGor.*; cusrav je, kakor bi se bil z vetrom tepel, *Glas.*

cúsravec, vca, *m.* zerlumpter Mensch, *Valj. (Rad).*

cusráti, âm, *vb. impf.* zausen, zerfetzen, *C.*; — prim. nem. zausen.

cûz, *m.* = cuza 1), *Šol.*

cúza, *f.* 1) die Zitze, die Mutterbrust, *C., Kr.-Valj.(Rad)*; — 2) das Stutenfüllen, *Mur., Št.-Valj.(Rad).*

cúzalica, *f.* die Schaukel, *Cig.*; — prim. 2. cuzati.

1. **cuzálo**, *n.* die Kinderdutte, *Cig.*

2. **cúzalo**, *n.* langsamer Arbeiter, *Lašče-Levst. (Rok.).*

1. **cúzanje**, *n.* das Saugen.

2. **cúzanje**, *n.* das Schaukeln, *Cig.*

1. **cúzati**, am, *vb. impf.* aus der Mutterbrust trinken, saugen; hruško c., aus der Birne den Saft saugen, *Z.*

2. **cûzati**, am, *vb. impf.* schaukeln, *Cig., M.*; — 2) auf- und niederwärts sich bewegend, nickend einhergehen, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 3) langsam arbeiten, *Lašče-Levst.(Rok.).*

cûzek, zka, *m.* 1) die Zitze, die Mutterbrust; — 2) das Hengstfüllen, *M., Št.*

cuzẽti, ím, *vb. impf.* sickern, *Cig., C.*; — prim. cizeti.

cuzík, *m.* = cuzek 1), *Valj.(Rad).*

cûzika, *f.* das Stutenfüllen, *M., Valj.(Rad).*

cûzkati, am, *vb. impf. dem.* 1. cuzati, saugen, *Z.*

cûzlja, *f.* die Kneipe (zaničlj.), *Cig.*

cuzljáti, âm, *vb. impf.* kleinweise saugen, *C.*

cúzra, *f.* = cusra, *C., SlN.*

cuzráti, âm, *vb. impf.* = cusrati, *C.*

cvâmplja, *f.* grda, široka noga, *BlKr.*; — prim. it. zampa, Pfote.

cvâra, *f.* das Fettauge, *Mik.*

cváriti, cvârim, *vb. impf.* schmoren, *C.*

cvážiti, cvâžim, *vb. impf.* langsam, schlecht kochen o. braten, *M., Z.*; — prim. cmažiti.

cvẽba, *f.* = cibeba.

cvečič, íča, *m.* 1) *dem.* cvek; — 2) *pl.* cvečiči, Gewürznelken, *Vrtov.(Km. k.), Goriška ok.-Erj.(Torb.).*

cvečnják, *m.* sveder za cveke, *C.*

cvèk, cvéka, *m.* 1) der Schusternagel, der Zweck; übhpt. ein kleiner Nagel aus Metall oder Holz; — 2) ein starker Mann, *Cig.*; — iz nem.

cvekár, rja, *m.* = žrebljar, *Mur., Cig., Štrek., Dol.*

cvékec, kca, *m. dem.* cvek, *Valj.(Rad)*; prav. cvečec.

cvekla, = cvikla, pesa, *Mik.*

cvẽliti, cvẽlim, *vb. impf.* weinen machen, quälen, betrüben, *Notr.-Levst.(Rok.)*; ne cveli me, quäle mich nicht, *Z.*; mar bi raje bil ostal doma za pečjo, da bi ne cvelil svoje stare matere, *Levst.(Zb. sp.).*

cvẽnga, *f.* = podvalek, das Holzstück, das bei Fässern zum Unterlegen dient, *C., Št.*; menda iz nem. Zwinge.

cvènk, cvénka, *m.* 1) der Metallklang (bes. des Geldes), *Cig.*; — 2) klingende Münze, *C.*; Geld, *Valj.(Rad)*; zadnji cvenk bo po grlu splaval, *Vrt.*; — 3) ein Spiel mit klingenden Münzen, *Šol.*

cvẽnkanje, *n.* das Klimpern (z. B. mit Münzen).

cvẽnkati, am, *vb. impf.* 1) klingen (wie Metall), *M.*; denar cvenka, *Cig., Jan.*; — mit klingenden Münzen klimpern, *Cig., C.*; — 2) mit Münzen um Geld spielen, indem man sie an die Wand wirft, *Šol., Z.*, — prim. cvinkati.

cvenketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* = cvenkati, *Z.*

cvẽnkniti, cvẽnknem, *vb. pf.* einen Metallklang von sich geben o. einen solchen hervorbringen, *Z.*

cvésti, cvétem in cvesti, cvetèm, *vb. impf.* blühen; Ptičice pojo, Rožice cveto, *Npes.*; — Stoji Moravški trg Lesce, Več lepih deklic v njem cvete, *Preš.*; kupčija cvete, *Cig.*; cvetočih lic, von blühendem Aussehen; — obraz mu cvete, er hat ein Kupfergesicht, *Cig.*; — nohet mi cvete = bele pege dobiva, *Št., Metf.-Navr. Let. 44.155.*

cvẽt, cvẽta, cvetû, *m.* 1) die Blüte (als Zustand); drevo v cvetu; rožni cvet, der Monat Juni: (postalo menda iz: režni c., *Mur.*; rženi c., *Vod.[Pes.]*); tudi: bobov cvet, *rokopis iz 15. stoletja, Let. 1879. 13.*; — ličnі c., die blühende Gesichtsfarbe, *Ravn., M.*; — ženski c., die Weiberzeit (Menstruation), *Cig., Hal.-C.*; — beli c., der weiße Fluß, *C.*; — sukna nagiblje na cvet = se že trga, *LjZv.*; — 2) die Blüte (als Pflanzentheil); popolni, nepopolni cveti, vollkommene, unvollkommene Blüten, *Tuš.(R.)*; — 3) vodni c., die Eintagsfliege (ephemera vulgata), *Erj.(Ž.)*; — 4) železni c., die Eisenblüte, *Z., Erj.(Min.)*; žvepleni c., der Schwefeleinschlag für Fässer, *C.*; — črni c., der Kienruß, *Cig.*; — c. na vinu, der Kahm, *Notr.*; — 5) der Ausbund, die Elite, das Beste, Feinste seiner Art: c. vojaštva, vojske, die Blüte des Heeres, die Kerntruppen, *Cig.*; cvet = bela, čista moka, das Auszugmehl, *Cig., Notr.*; vinski c., der

Weingeiſt, *Cig.(T.), nk.*; beli c., was bei der zweiten Deſtillation des Brantweins zuerſt übergeht, der Vorlauf, (dagegen, was bläulich iſt, zeleni cvet), *V.-Cig.*

cvętân, tnà, *adj.* = cveten: cvetna nedelja, *Cv.*

cvętána, *f.* die Flora, *Jan., Cig.(T.), Jes.*; — hs.

cvętast, *adj.* blumicht, geblümt, *Cig., Jan.*

cvętati, am, *vb. impf.* blühen, zu blühen pflegen, *Mur., Cig.*

cvętek, tka, *m.* 1) *dem.* cvet; das Blütchen; — 2) = cvetka 3), *C.*; — 3) die Floskel, *h. t.-Cig.(T.)*; — cvętèk, tkà, *Cv.*

cvetèł, tlà, *adj.* blühend, *Mur., C.*; cvetlo lice, *Cig., Ravn.*

cvętèn, tna, *adj.* Blüten-, Blumen-: cvetni prah, der Blütenſtaub; cvętna nedelja, der Palmſonntag; cvętni teden, die Palmwoche, *Št.*; — 2) blumig; cvetno polje; — 3) fein: cvetna moka, das Auszugmehl, *Cig., Jan., Vod. (Jžb. sp.)*; cvetna kotlovina, das Feinkupfer, *V.-Cig.*

cvęténa, *f.* das Blumenreich: Oj, da te cvetene! Lepotiš mi dom, *Vod.(Pes.).*

cvetènje, *n.* das Blühen.

cvetęti, ím, *vb. impf.* = cvesti.

cvetęvati, am, *vb. impf.* zu blühen pflegen, blühen, *Mik., nk.*

cvętíca, *f.* die Blume; ledene cvetice, Eisblumen, *Erj.(Min.).*

cvętič, íča, *m.* die Blume, *ogr.-C.*

cvętíčast, *adj.* geblumt; cvetičasta tkanina, *Let.*

cvętíčen, čna, *adj.* = cvetličen, *Jan.*

cvętíčje, *n.* das Blumenwerk, *Let.*

cvętíčnik, *m.* der Monat Mai, *C.*

cvętílo, *n.* = cvetlica, *C.*

cvętína, *f.* der Butzen, das Ueberbleibſel von der Blüte am Obſt, *ogr.-C.*

cvętíšče, *n.* 1) der Fruchtboden bei der Blüte, *C.*; — 2) das Blumenbeet, *Jan., Šol.*

cvętît, *adj.* mit Blumen geſchmückt, *Cig.(T.)*

cvętje, *n.* 1) *coll.* die Blüten; v cvetji biti, in der Blüte ſtehen, florieren, *Cig., Jan., nk.*; — das Blumenwerk, *Cig.*; — živo cvetje, Blumenthiere, Korallenthiere (zool.), *Cig.(T.)*; — 2) die Blütezeit; o cvetju.

cvętjíče, *n. dem.* cvetje; die Blütchen, die Blümchen, *Mur., Cig., Jan., Danj., ogr.-Valj.(Rad)*; — c. sv. Frančiška, *Cv.*

cvętka, *f.* 1) das Blümchen, die Blume; — 2) *pl.* cvetke, Floskeln in der Rede, *Cig.*; — 3) = cvetnica, smokva prvega roda, *Dict., Osep v Istri-Erj.(Torb.).*

cvetlíca, *f.* die Blume; poljska cvetlica, die Feldblume.

cvetlíčar, rja, *m.* der Blumenzüchter, der Blumengärtner, *Cig., C.*; — der Blumiſt, *Cig.*

cvetlíčarstvǫ, *n.* die Blumengärtnerei, der Blumenbau, *Cig.*

cvetlíčen, čna, *adj.* Blumen-; cvetlični duh, der Blumenduft.

cvetlíčica, *f. dem.* cvetlica.

cvetlíčje, *n.* das Geblüm; das Blumenreich, *Cig.*

cvetlíčnat, *adj.* blumenreich, *Cig.*

cvetlíčnik, *m.* der Blumengarten, *Nov.*

cvetličnják, *m.* der Blumengarten, *Jan.*; das Glashaus, *Nov., nk.*

cvętnat, *adj.* blütenreich, blumenreich, *Cig., Jan.*; ob cvetnatih vrteh, *LjZv.*; — geblumt, *Jan.*

cvętnica, *f.* 1) der Blumenkelch, *ogr.-C.*; — 2) der Palmſonntag: na cvetnico, *Krelj*; — 3) smokva prvega roda, die Frühfeige, *GBrda-Erj.(Torb.).*

cvętníčen, čna, *adj.* cvetnična nedelja, der Palmſonntag, *Kast., Jsvkr.*

cvętnik, *m.* 1) der Blumenſtrauß, *C.*, der Palmbuſch, *Guts.*; — 2) der Blumengarten, *LjZv.*; — 3) die Anthologie, *Cig.(T.), nk.*; — 4) der Wonnemonat, *Jan.*

cvętnják, *m.* 1) der Blumengarten, *Cig., Jan.*; — das Blumenhaus, *LjZv.*; — 2) *pl.* cvetnjaki = živo cvetje, Thierkorallen (anthozoa), *Cig.(T.).*

cvetǫčnica, *f.* blühender Hanf, *Fr.-C.*

cvętoljùb, ljúba, *m.* der Blumenliebhaber, *Cig., Jan.*; der Blumiſt, *Cig.*

cvętovec, vca, *m.* der Palmbuſch, *Guts., Jarn., Mur., C.*

cvętovje, *n.* das Blumenwerk, *Cig., Jan.*; v les je bilo češuljevje in cvetovje izrezljano, *Ravn.*

cvętovnják, *m. pl.* cvetovnjaki = živo cvetje, *Erj.(Z.), Cig.(T.).*

cvętstvǫ, *n.* der Blütenſtand, die Inflorescenz, *Cig.(T.).*

cvíba, *f. C.*; pogl. sviba.

cvíč, *m.* 1) das Gewinſel, das Gequiecke, *Dict., Jarn., Mur., Jan.*; das Gezwitſcher, *Mur.*; — 2) ſaurer Wein, *C., Valj.(Rad)*; — 3) der Sauerdorn (berberis vulgaris), *SlGor.-Erj.(Torb.).*

cvíčânje, *n.* das Quieken, das Winſeln, das Zwitſchern, *Z.*

cvíčár, rja, *m.* 1) = brinjevka, *C.*; — 2) = cviček, *C.*

cvíčati, ím, *vb. impf.* quieken, winſeln, *Dict., Guts., Jarn., Jan.*; zwitſchern: lastovka cvíči, *C.*; jaz sem cvičal, kakor žrjav in lastovica, *Dalm.*

cvíček, čka, *m.* ſaurer Wein.

cvíčkast, *adj.* cvičkasto vino, ſaurer Wein, *LjZv.*

cvíčkati, am, *vb. impf.* zwitſchern: vrabci cvičkajo, *SlN.*

cvík, *m.* die Baſtpfeife, *Cig., Valj.(Rad)*; — prim. cvičati.

cvíka, *f.* das Gewinſel, *C.*; das Geſchrei, *ogr.-Valj.(Rad).*

cvíkati, am, *vb. impf.* = cvičati, *C.*

cviketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* quieken, zwitſchern: žolna cviketče, *ogr.-C.*

cvíl, la, *m.* das Gewinſel, das Gequiecke, *Jan.*, das Gewimmer, *C.*; — die Wehklage, *C.*

cvílež, *m.* 1) der Winſeler, *Cig.*; — 2) der Rollſchwanzaffe (cebus apella), *Erj.(Ž.).*

cvilíkati, kam, čem, *vb. impf.* quiekſen: komarjev roj cvilika, *Zora.*

cvílimož, *m.* igrača: mož iz kavčuka, ki cvili, *Vrt.*

cvetnišče c. teden/nedelja/Palmovanday. Tenšome (Telm.) [illegible]

cvič iz nem. prim. gezwikle Wilh, Štrekl. Let. 896. 104.

dežje cvetje - ovčice (cirrocumulus), Šubic, Zb II. 100

cvŕgati, skupati z obmi odmrz
Gril(ofsk Slkr.) Let. 893, 4. cvrgnili pl
cvrgulati - cvrgati skalati; BSlkr. Sašelj
cvrka: ni mi dal ni cvrke (BSlkr.
Let. 893, 4.

cviter. ezja = skopuh, cviterski = skop, Srom.
Gè (57) Časop. z. zg. 1. n. 914. 153

cvrč, m. huda zima, Gribje (BSlkr.) Let. 893, 4.

cvrčálgica - priprava, s katero uče ptice peti ali
cvrčati, (cvr.) Gor. (Kgub.) - 26. II. 31

čabeljnik - mag. ker. = cver, Srobje, Časop. z. zg. i n. 914. 158.
gl. čaveljnik

cvíliti, im, *vb. impf.* quieken, winſeln: pes, prase cvili; veter cvili, der Wind pfeift, *Cig.*; jammern, *Cig.*

cvílja, *f.* die Winſelerin, *Cig.*

cvilják, *m.* der Winſeler, *C.*

cvíljenje, *n.* das Quieken, das Winſeln; das Jammern.

cvîljkati, am, *vb. impf.* quieken, winſeln, *C.*, *Zora.*

cviráča, *f.* die Röſtpfanne, *C.*

cvírati, îram, *vb. impf.* prägeln, röſten, *Jarn.*

cviriti, im, *vb. impf.* = cvirati, *Mik.(Et.).*

cvîrek, rka, *m.* = ocvirek, *C.*; — hrastov c., die Knopper, *C.*

cvíren, rna, *m.* der Zwirn; — iz nem.

cvîrnat, *adj.* aus Zwirn, zwirnen.

cvítati, am, *vb. impf.* = cvetati, *Cig.*

cvòk, cvóka, *m.* die Kothſuppe, *C.*

cvokáti, âm, *vb. impf.* ſchmatzen, *C.*; patſchen, im Koth herumſteigen, fallen (von einem weichen Gegenſtande), *C.*; tudi: trans. fallen laſſen, *C.*; — prim. cmokati.

cvokítati, ítam, íčem, *vb. impf.* patſcheln, *C.*; — prim. cvokati.

cvókniti, cvôknem, *vb. impf.* patſchend fallen, *C.*

cvokotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* = cmokotati, mlaskati, *C.*

cvolína, *f.* der Waſſerſchierling (cicuta virosa), *Medv.(Rok.)*; — prim. cmolje.

cvŕča, *f.* 1) „ocvrt drob rekše jetra, pluča in srce kake mlade živali ali kuretine“, *Goriška ok.*, *Ip.*, *Kras - Erj.(Torb.)*; — 2) ocvrta jajca, *Meg.*, *Jarn.*, *Celovška ok.*, *Savinska dol.*

cvrčánje, *n.* das Kröſchen; das Zirpen, das Zwitſchern.

cvrčáti, ím, *vb. impf.* 1) kröſchen, kreiſchen, praſſeln; razbeljena mast cvrči; — 2) zwitſchern, zirpen; murin, kobilica cvrči.

cvrčék, čka, *m.* 1) = cvrča 2), *Cig.*; — 2) die Grille (gryllus), *Cig.*, *Erj.(Z.)*.

cvrčka, *f.* = cvrča 2), *SlGor.*

cvrénje, *n.* das Prägeln, -*ti* = *cvrčje* 2), *Cig.*

cvrẹ́ti, cvrèm, *vb. impf.* 1) im Fett backen oder braten, prägeln, röſten; zerlaſſen: maslo cvreti, *Mur.*, *Cig.*; — c. se, kröſchen: sirova drva se na ognju c(v)ro, *Gor.*; — 3) hervorſickern: smola iz drevesa cvre („cvere“), *SlGor.*; — 3) to sta jo cvrla, die ſind gelaufen! *C.*, *UčT.*

cvrgetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* zwitſchern, *C.*

cvŕk, *m.* 1) das Gezirpe, *C.*; — 2) die Ohrfeige, *C.*, *Štrek.*; — 3) = cvrtje, *C.*; pl. cvrki, podolgasti kosci kruha v rumenjakovino namočeni in na maslu ocvrti, *Ljub.*

cvŕka, *f.* die Ohrfeige, *C.*, *Notr.*

cvŕkalọ, *n.* die Knarre, *Jan.*

1. **cvŕkati**, cvŕkam, *vb. impf.* praſſeln, *Cig.*; ſchwirren, knarren, *Jan.*; — zwitſchern, *C.*; — prim. cvrčati.

2. **cvŕkati**, cvŕkam, *vb. impf.* röſten, ſengen, *Z.*; — runzeln: starost me grbi in cvrka, *C.*; kräuſeln, *Cig.*; c. se, einſchrumpfen, *C.*; — prim. cvreti.

cvrketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* zwitſchern, *C.*

1. **cvŕkniti**, cvŕknem, *vb. pf.* 1) einen Zwitſcherlaut von ſich geben, *C.*; — aufkreiſchen: sveča cvrkne, *Bes.*; — 2) mit einer Ruthe einen leichten Schlag verſetzen, *Cig.*, *Štrek.*; za uho koga c., jemandem eine Ohrfeige geben, *C.*, *Z.*, *Notr.*; c. koga po zobeh, *Dict.*

2. **cvŕkniti**, cvŕknem, *vb. pf.* zuſammenſchrumpfen: listje cvrkne, *C.*

cvrkotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* zwitſchern: vrabci so cvrkotali, *SlN.*

cvrkútati, útam, *vb. impf.* zwitſchern, *C.*; — klirren, knarren, *Jan.*

cvrlẹ́ti, ím, *vb. impf.* = cviliti, *BlKr.*

cvrlíkati, am, *vb. impf.* zwitſchern, *Bes.*

cvrlína, *f.* Zuſammengeſchrumpftes, *Fr. - C.*; — Knoppern, *Ptuj-C.*

cvŕliti, im, *vb. impf.* 1) kreiſchen (von kochendem Fett), *vrh Št. - C.*; nam. cvrleti; — 2) zuſammenziehen: vročina listje cvrli, *C.*; c. se, zuſammenſchrumpfen: list se cvrli, *C.*

cvrljâvka, *f.* die Ratſche, *Solkan-Erj.(Torb.)*.

cvrtína, *f.* = cvrtje 2), *ogr.-C.*

cvrtjè, *n.* 1) = cvrenje, *Cig.*; — 2) der Eierkuchen (ocvrta jajca); der Schmarn, *SlGor.*

cvrtnják, *m.* der Pfannenkuchen, *Cig.*, *Bes.*

cvŕzati, am, *vb. impf.* knarren: škornje cvrzajo, *BlKr.*; tudi *trans.*: ovce, svinje travo cvrzajo, (= z nekakim šumotom trgaje jedo), *BlKr.*; — prim. tvrzati.

cvrzúkati, am, *vb. impf.* knarren (in Folge der Reibung zweier Holzſtücke), *Mik.*; z vrati c. (ako niso tečaji namazani), *BlKr.*

cvrž, *m.* pogl. svrž.

Č

čá, *interj.* tako se reče volu, kadar ima od sebe (na desno) iti, *BlKr.*, *Št.*

čabrâka, *f.* die Schabracke, die Pferdedecke, *Cig.*, *Jan.*

čabráti, âm, *vb. impf.* = 2. brazdati (n. pr. po vodi), *C.*, *Z.*, *BlKr.*

čabrûn, *m.* kdor rad brazda (čabra) po vodi, *C.*

1. **čáča**, e, *m. hyp.* = ata, atej, *BlKr.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. hrv. čaća.

2. **čáča**, *f.* das Spielzeug, der Kindertand, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *ogr.-C.*; — prim. češ. čača, rus. caca (cjacja), v istem pomenu; prim. tudi: čeča.

1. **čáčka**, *m. dem.* 1. čača; *kajk.-Valj.(Rad).*

2. **čáčka**, *f.* der Klecks, *Cig.*; die Kritzelei, *Cig.*; — prim. čečka.

čáčkar, rja, *m.* = čečkar, *Cig.*

čáčkati, âm, *vb. impf.* = čečkati, črčkati, *M.*

čačljáti, âm, *vb. impf.* tändeln, *Guts., Mur.*; — prim. 2. čača.

čâd, *m.* der Rauch, der Dunſt; v kuhinji je čad, kadar kuhajo; v hiši je čad od peči, *Poh.*; čad od vročine, *Cig., Dol.*; der Schwaden in Bergwerken, *Cig.(T.)*; der Höhenrauch, *Cig.(T.)*; po hribih č. stoji, *Dol.*

čâda, *f.* 1) ſchwärzliche oder ſchwarze Kuh; — 2) ſchwarzer Fleck im Geſichte, *M., Notr.*

čadâjec, jca, *m.* neka vinska trta, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*.

čadána, *f.* koza zagorele dlake, *Podmelec-Erj.(Torb.)*.

čâdast, *adj.* vom Rauche angelaufen, rußfarben, *Dict., Cig., Jan., Trst.*

čádav, *adj.* rußfarben, *Jan.*; č. lešnik = zagorel l., von der Sonne verbrannt, *Notr.-Erj.(Torb.)*.

čadè, éta, *m.* Name eines rußfarbigen Ochſen, *Z., Notr., Ist.*

čâdek, dka, *m.* = čade, *Dol., Valj.(Rad)*.

čâden, dna, *adj.* 1) dunſtig, *Mur., Cig.*; — 2) = čadav: č. lešnik, *Tolm. - Štrek. (LjZv.)*.

čadéti, ím, *vb. impf.* rauchfarbig, ſchwärzlich werden, *Jan., Goriš.*

čâdež, *m.* 1) der Dunſt, *Št.-Mik.*; — 2) Name eines rußfarbigen Ochſen, *Jan., Šol.*

čadîn, *m.* ein rußfarbener, ſchwarzer Ochs.

čadíti, ím, *vb. impf.* Dunſt erzeugen, *Cig.*; č. se, dampfen: po hribih se čadi, es ſteht der Höhenrauch, *Cig., UčT.*

čâdka, *f.* = čada 1), *Vrt.*

čâdnat, *f.* dunſtig, *C.*

čadobljúven, vna, *adj.* č. ognjenik, ein Luftvulcan, *Jes.*

čadobljúvnik, *m.* der Luftvulcan, *Cig.(T.)*.

čádora, *f.* kurze Tabakspfeife, *Kr.-Valj.(Rad)*.

1. čáj, *m.* 1) der Dunſt, der Höhenrauch, *Z.*; — der Hof um den Mond, *Hal.-C., BlKr.*; — 2) ein Abſceſs (ulje, tvor), *Hrušica v Istri-Erj.(Torb.)*.

2. čáj, *m.* der Thee: posušeno listje čajevca: zeleni, rjavi čaj, *Tuš(R.)*; iz njega napravljena pijača; — tudi drugi poparki suhega listja in cvetja kot zdravila, n. pr. pljučni čaj, der Gramperlthee, *Tuš.(R.)*; — rus.

čájati, em, *vb. impf.* = čakati: *imper.* čaj = čakaj, *Št.-C.*

čájav, *adj.* = čadav, gebräunt (n. pr. o dozorelem grozdju), *Hal.-C.*

čájba, *f.* der Käfig, *Nov.-C.*; — prim. hs. gajba, it. gabbia, lat. cavea.

čájbica, *f. dem.* čajba, *Jan.*

čájca, *f.* neka povodna ptica, *Pjk.(Črt. 51)*.

čájen, jna, *adj.* Thee-: čajna žlica, der Theelöffel, *Cig.*

čajepîvec, vca, *m.* der Theetrinker, *Cig.*

čájevec, vca, der Theeſtrauch (thea chinensis), *Tuš.(R.)*.

čajevína, *f.* das Thein, *Cig.(T.)*.

čájiti, im, *vb. impf.* č. orehe: „iz oblatovine luščiti“, č. se: orehi se še ne čajijo, *Bolc, Plužna-Erj.(Torb.)*.

1. čájka, *f.* die Möve (larus), *Cig.*; — rus.

2. čájka, *f.* eine kleine Galeere, die Tſchajka, *Cig.*; prim. tur. kajyk, it. caicco, Schaluppe, *C.*

čájmati se, am se, *vb. impf.* allmälig zum Bewuſstſein gelangen, zu ſich kommen (z. B. aus dem Schlafe, aus der Ohnmacht), *Cig., Jan., C.*; — geſcheit werden, *Celjska ok.*; ſich erinnern, *Celjska ok.*; — č. se po sveri, ſich richten, *C.*; — nastalo menda je izčajmati se; prim. to in čama.

čájmiti se, im se, *vb. impf.* = čajmati se, *C.*

čájnica, *f.* die Theebüchſe, *Cig.*

čájnik, *m.* die Theekanne, der Theekeſſel, *Cig.*

čák, *m.* das Warten, *Cig., M.*; die Lauer: na čak iti, na čaku biti, *C.*

čáka, *f.* vojaško pokrivalo, der Tſchako.

čákalica, *f.* na čakalici biti, auf der Lauer ſein: pajek je na čakalici, *Levst.(Beč.)*.

čakalíšče, *n.* der Wartort, *Cig., Jan.*; der Jägerſtand, *Z., Jurč.*; der Hinterhalt, *M.*

čakálnica, *f.* das Wartezimmer, der Wartesaal (z. B. an den Bahnhöfen), *Cig.(T.), Nov.*, *M.*

1. čakàn, ána, *m.* der Zögerer, *Jarn., Mur.*

2. čakàn, ána, *m.* der Hauer des Schweines, *Kr.-Levst.(Rok)*; — palica z železnim klavdivcem, *Valv. VI. 311.*; — der Hammer, *ogr.-C.*; — prim. čekan.

čákanje, *n.* das Warten; — der Anſtand (bei Jägern), *Cig.*

čakarína, *f.* das Wartegeld, *Levst.(Nauk)*; — s čakarino na dopustu, mit Wartegebür beurlaubt, *DZ.*

čákati, ám, *vb. impf.* warten: kdor čaka, dočaká, Geduld bringt Roſen, *Cig.*; le čakaj, warte nur! (grozé); čakam, da mi kdo odpre; — č. koga, česa, auf jemanden, etwas warten, jemanden, etwas erwarten; sestre čakam, *Met.-Mik.*; č. smrti, *Krelj*; Tomaž komaj čaka tega, *Npes.-K.*; prave prilike č., *Cig.*; Al' čakaš, da pade zvezda z neba, Al', da bi k nji zletel, čakaš peres? *Preš.*; tudi z ak.: č. koga; sestro čakam, da pojdeva vkup; č. na koga, kaj; poroka naju čaka, *Preš.*; gospod je samo pri teh, kateri — potrpežljivo na njega čakajo, *Škrinj.*; — lauern; za plotom koga č.; lisico ali sice č.; — č. koga (ak., pa tudi gen.), bevorſtehen: še ne veš, kakšna sreča te čaka; hlapce še nocoj dosti dela čaka; Oko vid'lo, slišala ušesa Veselja, ki izvoljene (izvoljenih, 2. izd.) tam čaka, *Preš.*

čakávati, am, *vb. impf.* pravilna oblika namesto čakevati, ča rufen, *Mik.(V. G. I. 314.)*.

čákec, kca, *m.* = čakelj: visec visi, čakec čaka, *Valj.(Rad)*.

čákelj, klja, *m.* der Wartende: šaliva beseda v uganki: „čakelj čaka, viselj visi, viselj pade, čakelj ga pobere“ (svinja in želod), *Vrt.*

čakévati, am, *vb. impf.* pogl. čakavati.

čakljáti, âm, *vb. impf.* = jecljati, *Jan., Ravn., Kres.*; pogl. čekljati.

čakljâvec, vca, *m.* = jecljavec, *Jan.*

čákniti, čáknem, *vb. pf.* ein ča rufen, *Mik.*

čakovína, *f.* = čakarina, *Cig.*

čalár, *m.* = čaler, *C.*

čáda, čáde, čadek, čadava, živinče kolj
črne dlake, Bekr. Let. 893. 44.

Tam je najlepše čakanje" pravijo Ložani za Stand.
"Tuma, Plan. Vest. XVII. 126

čatka, porodna kokoš, krava (ld. ypatuši
ženska; Sromlje Št.) – Časop. z zg. i. n. 914
138 – gl. čadka.

(lepčakej (grozé) je napačna predaja nem. warten
(nazaprav. gnb dgl) Štrek Let. 94. 62.

čakavec, kdor ni pri nobeni pol. stranki in „čaka"
kam se bo vpisal. Gor (Izl.) – Zb. II. 31.
čakavnik, človek, kateri čaka (Tkan.) Slokavnik
je čakavnik, kdor dolga časa sloka (bolše), dolgo jame
Š. i. v. XVII. 64.

čámprati: „gruške-čampra nojé, Štrekelj, Var. pes. II. 764 (3749).

čapa lit. der Tschapfen, lav. der Schapfen (Schöpfgefäß)
Štrek. Let. 896. 142.
čapica slš. Kupfermünze Carniolia II. 69. – Rud. Let. 95, 5.

čapíli = noičce pri vozu (Bercia Vas Blkr.) Let. 893. 15.

čalârbina, *f.* der Trug, *ogr.-Valj.(Rad).*
čaláren, rna, *adj.* trügerisch, *ogr.-Mik.*; čalarni svet, *ogr.-Let.*; eitel, garstig, übel, *Luče(Št.)-Erj.(Torb.).*
čalarija, *f.* der Trug, *ogr.-Valj.(Rad)*; die Eitelkeit, *Mur.*
čaláriti, ârim, *vb. impf.* betrügen, *C.*
čalárnost, *f.* der Trug, die List, *Meg., ogr.-M.*
čalârstvo, *n.* = čalarnost, *ogr.-M.*
čalér, *m.* der Betrüger, *ogr.-C.*; — prim. madž. csalárd, betrügerisch, *C.*
čalérica, *f.* die Betrügerin, die Hexe, *ogr.-C.*
čâlma, *f.* der Turban, *C.*; — tur.
čâlmast, *adj.* mit dem Turban versehen, *C.*
čâm, *m.* der Schauder, das Gruseln, die Gänsehaut: čam me obleta, *ogr.-C.*
čáma, *f.* die Närrin, *Cig.*; — prim. čamež.
1. **čámer**, mra, *m.* der Stier, *Jan., Kr.-Valj.(Rad), Saleška dol.-C., Poh.-Vest. I. 185.*; čamer je vladar med govejo živino, *C.*
2. **čámer**, mra, *m.* die Pelzmütze, *Trst.(Let.), Laško(Št.)*; po zimi ima Pesničar na glavi zelen ali moder čamer iz suknja s kosmatimi okrajki, ki se črez ušesa razvihniti dade, *Pjk.(Črt.).*
čamẽti, í, *vb. impf.* čámi me, es gruselt mir, *ogr.-C.*; — pogl. čemeti.
čâmež, *m.* der Narr, der Thor, *Cig.*; — prim. čemeti.
čâmpa, *f.* psovka za počasno žensko, *C.*
čampár, rja, *m.* = levičar (furl. ciampa = levica), *Solkan-Erj.(Torb.).*
čampárina, *f.* = levica, *Banjščice(Goriš.)-Erj.(Torb.).*
čámpelj, plja, *m.* = podgana, *Kras.*
čâmra, *f.* = 2. čamer, *Slom., Št.-Zora.*
čamrína, *f.* die Stierhaut, (die Büffelhaut, *Cig.*).
čamúr, *m.* = čemer 2), *ogr.-Valj.(Rad).*
čáncica, *f.* die Herzmuschel (cardium), *Erj.(Z.).*
čánjav, *adj.* nam. čajav: č. grozd, *Caf.(Vest.)*; čanjava krava, kaffeebraune Kuh, *jvzhŠt.*
čánžav, *adj.* nam. čajav, *C.*
čâp, *m.* čreda ovac, *Notr.*
čápa, eine Art Milchgefäß, *C., M., Z.*
čápati, čâpam, *vb. impf. ad* čapniti, schnappen, *C.*
čápka, *f.* die Mütze, die Kappe, *nk.*; — češ.
čâpkati, am, *vb. impf.* = čapljati: č. in iti, *C.*
čâplja, *f.* der Reiher (ardea), *Cig., Jan., Erj.(Ž.), vzhŠt.*
čapljáriti, ârim, *vb. impf.* herumplatschen, *Jan.*
čapljáti, âm, *vb. impf.* plätschern, *ogr.-C.*
čápniti, čâpnem, *vb. pf.* nach etwas schnappen; pes čapne kost, *C.*; — prim. it. chiappare istega pomena.
čapún, *m.* = oslovnik, voder, *C., zapŠt.*
čár, *m.* die Zauberei, *M.*; — der Zauber, *Cig., Jan., nk.*; — stsl.
1. **čára**, *f.* die Zauberei, *Jarn., Mur.*; zapeljive čare časnega duha, *Slom.*; vraža se opira na usodo — ali pa na čaro, *Navr.(Let.)*; — 2) = čarovnica, *Mur.*
2. **čára**, *f.* der Strich, *Cig., C., DZ.*; — češ.
čáranje, *n.* das Zaubern, *C., nk.*
čárati, am, *vb. impf.* zaubern, *Cig., Jan., nk.*; — hs.
čárdak, *m.* das Wachhaus auf Pfählen, das Blockhaus, *Cig., Jan., DZ.*; — hs. iz tur.
čárman, *m.* = čarovnik, *Jan.*
čárnik, *m.* = čarovnik, *Dalm.-M.*
čaróba, *f.* der Zauber, *Jan., Cig.(T.).*
čaróben, bna, *adj.* Zauber-: čarobna svetilnica, die Zauberlaterne, *Žnid.*; čarobni vrč, der Zauberkrug, *Cig.(T.)*; — magisch, *Cig.(T.)*; — zauberisch, bezaubernd: čarobna krasota, *nk.*
čarodẽj, dẽja, *m.* der Zauberer, *Cig., Jan.*; — stsl.
čarodẽjčica, *f. dem.* čarodejka; kleine Hexe, *Bes.*
čarodẽjec, jca, *m.* = čarodej, *Jan., nk.*; — stsl.
čarodẽjen, jna, *adj.* magisch, *Jan.*; bezaubernd, *Jan., C., nk.*
čarodẽjka, *f.* die Zauberin, *C., nk.*
čarodẽjstvo, *n.* die Zauberei, *Cig., Jan., C.*; — stsl.
čarodẽłen, łna, *adj.* Zauber-: čarodelni krožnik, das Thaumatrop, die Wunderscheibe, *Cig.(T.).*
čarodẽłnik, *m.* = čarodej, *Žnid.*
čarodẽłski, *adj.* Zauber-: čarodelska knjiga, das Zauberbüchlein, *Šol.*
čarodẽłstvo, *n.* das Zauberwerk, *Cig., Jan.*
čarokrásen, sna, *adj.* zauberisch schön, *nk.*
čarotvóren, rna, *adj.* = čarodelen, *Zora.*
čarovánje, *n.* das Zaubern, *Cig.(T.).*
čarováti, újem, *vb. impf.* zaubern, *Cig., Jan.*; — stsl.
čaróven, vna, *adj.* Zauber-, zauberisch, *Cig., Jan., nk.*; — stsl.
čarovît, *adj.* zaubervoll, *SlN.*
čarovníca, *f.* die Zauberin, *Cig., Jan., nk.*; — stsl.
čarovník, *m.* der Zauberer, *Cig., Jan., nk.*; — stsl.
čarovníštvo, *n.* das Hexenwesen, die Zauberei, *Cig., nk.*
čàs, čása, *m.* die Zeit; čas beži; s časom, mit der Zeit; po času bo naše ime pozabljeno, mit der Zeit, *Dalm.*; dolgo časa je žaloval, lange Zeit; malo časa je pri nas stanoval; črez malo časa, über eine kleine Weile, *Cig.*; za malo časa, nach einer kleinen Weile; pred malo časom, vor einer kleinen Weile, *Cig.*; ta čas (tačas), mittlerweile; ta čas (tačas), ko smo igrali, indessen wir spielten; do časa, einstweilen; za čas, ad interim, *Cig., Jan.*; na čase, bisweilen, *Dol.*; v časih, v časi, bisweilen; pogl. včasih, včasi; čas prodajati, faulenzen, müßig sein, *C.*; nimam časa (po nem.) = ne utegnem; dolg čas, die Langeweile, kratek čas, die Kurzweile (po nem.); dolg čas mi je bilo; od dolgega časa ne vem kaj početi; kratek čas delati komu, jemanden unterhalten; — za božji čas! um Gottes willen! za božji čas, kaj ti je? *Jurč.*; dober čas! (to se reče pri napivanju), *Rib.-Cig.*; — ein Zeitabschnitt: jesenski, zimski čas, die Herbst-, Winterzeit; jutrnji čas zlat čas, Morgenstunde hat Gold

im Munde, *Cig.*; božični čas, die Weihnachtszeit; vmesni čas, die Zwischenzeit, das Intercalare, *DZ.*; nekdanji, stari časi, das Alterthum; to so bili zlati časi, das waren goldene Zeiten; za njegovega časa, zu seiner Zeit, *Dalm.*; — v slovnici: pretekli, sedanji, prihodnji čas; — die bestimmte Zeit, der Zeitpunkt; zadnji čas je, da začnemo, es ist die höchste Zeit anzufangen; čas je bilo, denar jemati, *Ravn.-Mik.*; o pravem času, zur rechten Zeit; o svojem času, seinerzeit; tudi: svoj čas; otrokom (dota) prav pride svoj čas, *Jurč.*; za časa, so lange es noch Zeit ist; *Met.*; rechtzeitig, *Nov.*; tudi: frühzeitig; varneje je zjutraj za časa hoditi z Gorjancev, *Jurč.*; na času je, sie ist hochschwanger; *Cig.*; ona ima svoj čas, sie hat die monatliche Reinigung, *Cig.*, *C.*; — der Augenblick; vsak čas bo prišel, jeden Augenblick muss er kommen; — k času, sogleich, *Z.*, (h časi, *Mur.*), = v časi, *vzhŠt.*; — (= -krat: petčas = petkrat, *C.*; sih čas, jetzt, *Fr.-C.*)

časar, rja, *m.* kdor čas prodaja, der Pflastertreter, *Kr.*; — tudi: človek, ki je počasen, ki mečka, *Gor.*

časec, sca, *m. dem.* čas, *Mur.*, *Ravn.*

časek, ska, *m.* das Weilchen, *Mur.*, *Cig.*, *ogr.-Valj.(Rad)*; — der Augenblick, tako je vsak časek vedel prav obrniti, *Ravn.*; ure so tekle, kakor časki, *Zora.*

časen, sna, *adj.* 1) nur eine Zeit dauernd, temporär, zeitlich; časno in večno življenje; — 2) = počasen, *BlKr.-DSv.*

časi, *adv.* bisweilen, *Cig.*, *Jan.*, *Trub.*, *Dalm.*, *Levst.(Zb. sp.)*, *nk.*; časi ter časi, dann und wann, *Cig.*

časih, *adv.* = časi, *Levst.(Močv.)*, *Žnid.*

časnica, *f.*, *V.-Cig.*, *Guts.*, *Pohl.(Km.)*, pogl. časnik.

časnik, *m.* die Zeitung, das Journal, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

časnikar, rja, *m.* der Zeitungsschreiber, der Journalist, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

časnikarski, *adj.* Journalisten-, journalistisch, *Jan.*, *nk.*

časnikarstvọ, *n.* die Journalistik, *Jan.*, *nk.*

časnína, *f.* das Zeitliche, *V.-Cig.*

časniški, *adj.* Zeitungs-, *nk.*

časništvọ, *n.* das Zeitungswesen, *nk.*

časnost, *f.* die Zeitlichkeit, die Endlichkeit, *Cig.*; srca niso našla držaja v časnosti, *Cv.*

časoizprâva, *f.* die Zeitgleichung, *Sen.(Fiz.)*.

časokàz, káza, *m.* das Chronoskop, *Cig.(T.)*.

časoma, *adv.* allmählich, *Cig.*

časomèr, méra, *m.* der Zeitmesser, das Chronometer, *Cig.(T.)*.

časomẽren, rna, *adj.* 1) zeitmessend: časomerni kot, der Stundenwinkel, *Cig.(T.)*; — 2) prosodisch, *Jan.*; — 3) (po češ.) quantitierend (o jeziku), *Cig.(T.)*.

časomẽrje, *n.* 1) die Zeitmessung, *Cig.*; — 2) die Quantitätslehre, die Prosodie, *Jan.*

časomẽrstvọ, *n.* die Zeitmessung, *Vest.*

časopìs, písa, *m.* die Zeitschrift, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — češ., hs., po nem.

časopîsen, sna, *adj.* Zeitschrift-.

časopîsje, *n.* das Zeitschriftenwesen, die Zeitschriften.

časoslòv, slọ́va, *m.* das Brevier, *C.*, *Nov.*; — stsl.

časoslọ̑vec, vca, *m.* der Chronolog, *Cig.*, *Jan.*

časoslọ̑ven, vna, *adj.* chronologisch, *Cig.*, *Jan.*

časoslọ̑vje, *n.* die Chronologie, *Cig.*, *Jan.*

časoštétje, *n.* die Zeitrechnung, *DZ.*

časotráten, tna, *adj.* Zeit vergeudend: časotratno igranje, *SlN.*

čásoven, vna, *adj.* Zeit-: časovna vrsta (pomisli), die Zeitreihe der Gedanken, (opp. Raumreihe, phil.), *Cig.(T.)*.

časoznânec, nca, *m.* = časoslovec, *Cig.*, *Jan.*

časoznânstvọ, *n.* = časoslovje, *Cig.*, *Jan.*

čâst, î, *f.* 1) die Ehre; čast, komur čast (gre), Ehre, wem Ehre gebürt; na (v) čast biti komu, jemandem zur Ehre gereichen; časti iskati, ehrgeizig sein; časti lakomen, ehrgeizig; — die Verherrlichung, die Ehre; vse za božjo čast! na čast njegovega rojstnega dne; čast dajati komu, jemanden verherrlichen, preisen; čast bodi Bogu! Gott sei gepriesen! — 2) die Würde: kraljeva čast, die königliche Würde, generalska čast, die Generalswürde; odpovedati se poveljniški časti, die Feldherrnwürde niederlegen; — 3) die persönliche Ehre, der gute Name; čast komu jemati, krasti, die Ehre abschneiden; časti mu je mar, er hat Ehre im Leibe; hišna čast, die Hausehre.

částen, tna, *adj.* 1) Ehren-: častna straža, die Ehrenwache; častno meščanstvo, das Ehrenbürgerrecht; — 2) Rang-: častna stopnja, die Rangstufe; — 3) ehrenvoll, ehrend: častni poziv, die ehrenvolle Einladung; častno koga v misel vzeti, jemandes in Ehren gedenken; častni gospodje, die verehrten Herren, *Levst.(Močv.)*; ehrenwert: Bog je velik in č. črez vse druge bogove, *Dalm.*

časténje, *n.* pogl. čaščenje.

časti, *adv.* vielleicht, *Jarn.*; — prim. često.

častihlépen, pna, *adj.* ehrsüchtig, ehrgeizig, *Jan.*, *nk.*

častiláčen, čna, *adj.*, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *Z.*; pogl. častilakomen.

častilákom, *adj.* = častilakomen, *Jan.*

častilákomec, mca, *m.* der Ehrgeizige, *Krelj.*

častilákomen, mna, *adj.* = časti lakomen, ehrsüchtig, ehrgeizig.

častilákomnik, *m.* der Ehrgeizige, *Mur.*

častilákomnost, *f.* die Ehrsucht, der Ehrgeiz.

častilákoten, tna, *adj.* = častilakomen, *Mur.*

častíten, tna, *adj.* ehrend, *Jan.*, *nk.*

častiljúben, bna, *adj.* ehrliebend, *Cig.*, *Jan.*; — prim. hs. častoljuban, rus. čestoljubnyj.

častiljûbje, *n.* die Ehrliebe, *Cig.*, *Jan.*

častílọ, *n.* die Auszeichnung, *C.*

častimáren, rna, *adj.* ehrgeizig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

častît, *adj.* 1) ehrenvoll; č. stan; ehrwürdig; č. starček; geehrt (v naslovih): častiti gospod! častita družba! — 2) častite žene =

časen = počasen: to ogništè je počasno Dražičè (Blkr.) Let. 893, 6

časič: počaščù" = počasi, potihoma: tako p. je prišel, da ga ni nobeden slišal Temljine (Tolm.) — Kenda, vcigl. Let. 892-9.

čavrati = blebetati, brbljati, Gribelj (
Let. 893, 6.

, torej je pusati čast, častiti toda češčen,
češčenje, Štrek. Prav. 106.

čâlíti blebetati zlobudrati umnikati Vönfluchen
- ondra Juhar - Štrek Let. 94. 9. = polglasno moliti,
Gribelj (Blkš.) Let 893 6.

žalik žene, *Jarn.*; — 3) častite so te oči, selig sind diese Augen, *Krelj*; nam. „čestite"; prim. 2. čestit.

častítelj, *m.* der Verehrer, *Mur., Danj.-Mik., nk.*

častítev, tve, *f.* die Verehrung; božja č., die Verehrung Gottes, *Ravn.*

častíti, ím, *vb. impf.* Ehre erweisen, ehren, verehren; Boga č.; krive bogove č.; zaslužne može č.; to ga časti, das gereicht ihm zur Ehre.

častítljiv, *adj.* ehrwürdig; č. starček.

častítljivost, *f.* die Ehrwürdigkeit.

častítost, *f.* die Ehrsamkeit, die Ehrwürdigkeit.

častívec, vca, *m.* der Verehrer.

častívka, *f.* die Verehrerin.

častivrẹ́den, *adj.* nam. časti vreden, ehrwürdig: častivredni gospod župnik!

častižẹ́ljen, ljna, *adj.* nam. časti željen, ehrbegierig, *Mur., Cig., Jan., nk.*

častižẹ́ljnost, *f.* die Ehrbegierde, *Mur., Cig., Jan., nk.*

častljiv, íva, *adj.* ehrenvoll: častljivo ime, *Guts.(Res.).*

častník, *m.* 1) der Verehrer, *Dict.*; — 2) der Würdenträger, *Jan., ogr., kajk.-Valj.(Rad)*; cerkveni častniki, *Cv.*; nav. častnik, der Officier, *nk.*

častníški, *adj.* Officiers-: č. namestnik, der Officiersstellvertreter, *Navr.(Let.).*

častnost, *f.* das Ehrenvolle, das Ehrende; — die Achtbarkeit, *Cig.*

čáša, *f.* der Trinkbecher, *Habd.-Mik., Mur., Cig., Jan.*; das Trinkglas, *nk.*; der Kelch, *Mur., Cig., Jan.*; leseno torilce z ročem, s katerim se pije voda, *Hrušica v Istri-Erj.(Torb.)*; — der Becher (ein Sternbild), *Cig.(T.)*; — der Kelch (bot.), *Cig.(T.), Tuš.(R.).*

čášast, *adj.* becherförmig, kelchartig, *Cig.*

čaščénje, *n.* die Verehrung.

čášen, šna, *adj.* Becher-; — Kelch-: čašni listi, die Kelchblätter, *Tuš.(R.).*

čášica, *f. dem.* čaša; das Becherchen; das Gläschen; obistna č., der Nierenkelch, *Erj.(Som.)*; die Pfanne (zool.), *Cig.(T.)*; bedrna čašica, die Hüftpfanne, *Cig.*

čáška, *f.* = čašica, *Mur., Met.*

čášnik, *m.* das Kelchfutteral, *Cig.*

čáta, *f.* der Hinterhalt: na čatah umoriti, *ogr.-Valj.(Rad)*; na čatah posedavati, *C.*; — prim. madž. csata, der Kampf, in slov. četa.

čátež, *m.* 1) nekak kratek pregelj, ki se rabi pri četveri, *Kras*; — 2) neki pogorski duh, *vzhŠt.*; prim. *Pjk.(Črt. 32).*

čávelj, vlja, *m.* der Nagel; mirno so mu rjavele risane puške o čavljih, *LjZv.*; — iz it. chiavo, Nagel, *Mik.(Et.).*

čávelje, (vljec), veljca, *m. dem.* čavelj.

čáveljnik, *m.* sveder za čavlje, *C.*

čavílja, *f.* debel, dolg žrebelj, *Goriš.*; — prim. it. caviglia, der Pflock.

čavljár, rja, der Nagelschmied, *Cig., Jan., C.*

čavljárnica, *f.* = žreblarnica, die Nagelschmiede, *Cig., Jan.*

čavljẹn, *adj.* Nagel-, *C.*; čavljene rane na rokah, *Krelj.*

čavljenják, *m.* der Nagelhammer, *C.*

čávljenka, *f.* das Nagelmodell, *C.*

čávljič, *m. dem.* čavelj.

čávljiček, čka, *m. dem.* čavljič.

čâvsati, am, *vb. impf.* = kavsati, *Z., Št.*

čbẹ̑la, *f.* pogl. čebela.

čè, *conj.* 1) v pogojnih stavkih: wenn; če ni druzega, ko to, ni se nam treba bati, wenn es (wirklich) nichts Aergeres ist, als dies, so brauchen wir nichts zu fürchten; če bo dež jutri, ne pojdemo na semenj; če bi bil moral koga srečati v gozdu, umeknil se je, *Erj.(Izb. sp.)*; — pos. pred imperativom: če nečeš, pa pusti; če imaš, daj; — če ne, wo nicht, sonst; stori, kar ti velevam, če ne, bo druga pela, thue, was ich dir befehle, sonst werde ich andere Saiten aufziehen; — poleg komparativa: je; če sem se bolj branil, bolj je v mene silil; „če dalje" poleg komparativa = immer: če dalje bolj, immer mehr; če dalje vekši šum, *Krelj*; — če bi (v odvisnih pogojnih stavkih): oče so rekli, če bi hoteli zdaj priti, da bi zdaj lehko prišli (neodvisno: če hočete zdaj priti, zdaj lehko pridete); prim. *Mik. IV. 811.*; (v irealnih pogojnih stavkih): če bi živine ne drli, ljudje ne mrli, svet bi podrli, *C.*; — če tudi, če prav, če ravno (v koncesivnih stavkih) = dasi, wenn auch, obwohl; če si ravno, *Cig., C.*; če prem, *Prip.-Mik.*; — 2) (v indirektnem vprašanju): ob; poglej, če je že prišel hlapec; ne vem, če bi znal pravo pogoditi; razmišljevanje, če morebiti barju povodnji prete, *Levst.(Močv.)*.

čebínklja, *f.* die Küchenschabe (blatta orientalis), *Vrsno-Erj.(Torb.)*.

čebẹ̑la, *f.* 1) die Biene; die Honigbiene (apis mellifica); č. delavka, die Arbeits- oder Flugbiene, *Cig.*; čebele gredo na zbir (biro), die Bienen fliegen aus, *Cig.*; čebele zajemati, nalagati, die Bienen fassen, in den Stock bringen, *Cig.*; čebele izpodrezavati, die Bienen fegen, *Cig.*; č. piči, sticht; čebele mrejo, sterben; č. grebačica (andrena), die Grabbiene, č. krajačica (megachile), die Tapezierbiene, č. zidarica, die Mauerbiene (anthophora), *Erj.(Z.)*; divja č., die Forst-, Feld- o. Holzbiene, *Cig.*; — 2) das Fruchtauge an der Weinrebe, *C.*; prim. muha, obad.

čebelák, *m.* die Drohne, *Cig.*

čebelár, rja, *m.* 1) der Bienenzüchter; tudi: čebẹ̑lar; — 2) der Wespenbussard (astur apivorus), *Cig.*; — 3) der Bienenschwärmer (sesia apiformis), *Erj.(Ž.)*.

čebelárček, čka, *m.* der kleine Bienenzüchter.

čebelarica, *f.* die Bienenzüchterin.

čebelarîja, *f.* = čebelarstvo.

čebelâriti, ârim, *vb. impf.* die Bienenzucht betreiben.

čebelárjenje, *n.* das Betreiben der Bienenzucht.

čebelárski, *adj.* die Bienenzüchter, die Bienenzucht betreffend; čebelarsko orodje.

čebelârstvọ, *n.* die Bienenzucht.

čebẹ̑last, *adj.* bienenartig, *Cig.*

čebẹ̑len, *adj.* 1) Bienen-; čebelni pik, der Bienenſtich; — 2) bienenreich: panj je čebelen, *Por.*

čebẹ̑lica, *f. dem.* čebela.

čebelíšče, *n.* pogl. čebelnjak, *C.*

čebẹ̑lji, *adj.* Bienen-, *Cig.*

čebẹ̑lnat, *adj.* bienenreich, *Cig., Jan., C.*

čebẹ̑lnica, *f.* das Bienenhaus, *C.*; — der Bienenkorb, *Jan.*

čebẹ̑lnik, *m.* 1) der Bienenkorb, der Bienenſtock, *Dict., C., Z.*; — 2) = čebelnjak, *Cig.*

čebelnína, *f.* das Fluggeld, der Zeidelzins, *Cig.*

čebelnjȃk, *m.* das Bienenhaus, die Bienenhütte.

čebeloljùb, ljúba, *m.* der Bienenfreund, *Cig., Navr.(Sp.).*

čebeloréja, *f.* = čebelarstvo, *C.*

čebẹ̑lski, *adj.* Bienen-; čebelsko drevo, der Zeidelbaum, *V.-Cig.*

čebȗr, brà, *m.* der Bottich; der Sechtzuber; — der Speckfübel, *C.*; — der Brunneneimer, *Cig.*; — = pomijak, *C.* — (pomni: sto „čebar" olja, *Trub.*); — čẽber, *Št.*; — iz nem. Zuber, stvn. zubar, *Mik.(Et.).*

čebljáč, *m.* der Schwätzer, *Cig.*

čebljânje, *n.* das Geſchwätz, *ZgD.*

čebljáti, âm, *vb. impf.* flüſtern, liſpeln, ſchwatzen, *Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan.*; Tri pure, tri race, Tri bele gosi, So vkupi čebljale Tri cele noči, *Npes.-Vod.(Pes.)*; — morda nam. čubljati; prim. čuba.

čebljȃv, áva, *adj.* zum Schwatzen geneigt, *Cig.*

čebohláti se, âm se, *vb. impf.* grdo jokati se, *Koborid-Erj.(Torb.).*

čebra, *f.* ovčje ime, *Krn-Erj.(Torb.).*

čebrár, rja, *m.* der Böttcher, *Cig.*

čebrèc, brcà, *m. dem.* čeber.

čebríca, *f.* kleiner Bottich, *Cig., C.*; — = škaf, *Dol.*

čebrič, íča, *m. dem.* čeber.

čebrîček, čka, *m. dem.* čebrič.

čebrnjáti, âm, *vb. impf.* ſchwatzen, tratſchen, *BlKr.*; — prim. hs. čevrljati.

čébul, úla, *m.* = čebula, *Cig., Gor., jvzhŠt.*; tudi: čebûl.

čebúla, *f.* 1) die Zwiebel; navadna č., gemeine Zwiebel (alium cepa); morska č., die Meerzwiebel, die Bifolie (scilla bifolia), *Tuš.(R.)*; — 2) čebulasto podzemno steblo, die Zwiebel (cepa, bot.), *Cig.(T.), Tuš.(R.)*; — prim. it. cipolla.

čebûlar, rja, *m.* 1) der Zwiebelverkäufer; — 2) = čebulinka, *Ljubljanska ok.-Erj.(Torb.).*

čebûlarstvọ, *n.* der Zwiebelbau; der Zwiebelhandel.

čebúlast, *adj.* zwiebelartig.

čebúlček, čka, *m. dem.* čebulek; = morska čebula, die Meerzwiebel (scilla bifolia), *Tuš.(R.).*

čebûlek, lka, *m.* 1) drobna čebula za sajenje, die Brutzwiebel, *Cig., Dol.*; — 2) neko jabolko, *Dol.-Erj.(Torb.).*

čebúlica, *f. dem.* 1) čebula; — morska č., die Meerzwiebel (scilla bifolia), *C.*; — 2) neka hruška, *Šebrelje(Goriš.)-Erj.(Torb.).*

čebulînka, *f.* der Zwiebelapfel, *C., Podkrnci-Erj.(Torb.).*

čebúlišče, *n.* der Zwiebelacker, *Cig.*

čebûlka, *f.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

čebûlnat, *adj.* zwiebelreich, *M.*

čebûlnica, *f.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

čebûlnik, *m.* 1) der Zwiebelgarten, *C.*; — 2) = čebulinka, *C.*

čebúlov, *adj.* Zwiebel-; čebulova umaka, die Zwiebelſauce.

čebúlovec, vca, *m.* 1) der Zwiebelſame, *M.*; — 2) = čebulinka, *M.*

čẽča, *f.* 1) die Puppe, *Cig., Jan., Roz.-Kres.*; — 2) ein Kind weiblichen Geſchlechtes in den Windeln, *M.*; — 3) das Mädchen, *Cig., Gorenja Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — prim. čača.

čẽček, čka, *m.* die Puppe, *Cig.*

čečẽt, éta, *m.* das Meerzeiſchen, *Mik., Valj (Rad).*

čẽčica, *f. dem.* čeča; das Püppchen: O ti neumna deklica, Čemu t' je bila čečica? *Npes.-Kres.*

čẽčka, *f. LjZv.*, pogl. čačka.

čečkáč, *m.* der Kritzler, der Kleckſer.

čečkálọ, *n.* = čečkač, *Cig.*

čečkár, rja, *m.* = čečkač, *Jan.*

čečkarîja, *f.* die Kritzelei.

čečkáti, âm, *vb. impf.* kritzeln, kleckſen; bo nemški govorila, brala, čečkala, *Jurč.*; — menda nam. črčkati.

čečkȃvec, vca, *m.* = čečkač, *Cig., Jan.*

1. **čẹ̑da**, *f.* die Sauberkeit, *Jarn., Met.*

2. **čẹ̑da**, *f. Gor.*, pogl. čreda.

čedajec, jca, *m.* neka trta, *Vrtov.(Vin.).*

čẹ̑dba, *f.* das Reinigen, *C.*

čẹ̑den, dna, *adj.* 1) ſauber, reinlich; čedna posoda, obleka; — nett, hübſch, wohlgeſtaltet; čedno dekle; — 2) ſittſam, wohlanſtändig, höflich; čedno vedenje; — klug, geſcheit, *Habd., Mur., Jan., vzhŠt.*; čedna glavica, *Trst.(Let.)*; čẽden, *SlGor.*

čedič, *m.* der Baſalt, *Cig.(T.)*; — češ.

čedílọ, *n.* die Fege, *Cig.*; — der Striegel, *C.*

čedítev, tve, *f.* die Säuberung, *C.*

čẹ̑diti, čẹ̑dim, *vb. impf.* ſäubern, putzen; ptiči se čedijo, die Vögel putzen ſich.

čedívec, vca, *m.* der Putzer, *V.-Cig.*

čẹ̑dnica, *f.* deska, na kateri urezane deske čedijo, *ob gornji Dravi(Št.).*

čedniv, íva, *adj.* = čeden 2) (geſcheit), *SlN.*

čẹ̑dnost, *f.* 1) die Sauberkeit, die Reinlichkeit; — die Hübſchheit, die Zierlichkeit; — 2) die Sittſamkeit, die Wohlanſtändigkeit; drži č. v vseh svojih udih, v hoji, v pogledu, *Kast.(N. C.)*; die Höflichkeit, *Meg.*; — die Tugend; č. ali krepost, *Ravn.*; tri božje čednosti, die drei göttlichen Tugenden; — die Klugheit, *Habd., Mur., vzhŠt.*; — tudi: čednọ̑st, *ogr. Valj.(Rad), vzhŠt.*

čẹ̑dnosten, stna, *adj.* tugendhaft, *Guts., Mur., Cig., Jan., nk.*

čednováti, újem, *vb. impf.* klug, geſcheit ſein (čednuvati), *C.*

čeč, kos papirja, po katerem čolarji učkajo pisalno pero – Čje. Neki učitelj je pravil za Čeč-a, o njem se bi li v Zgb. letih pravi verzi: „Čečnima neč – za en par Kloba.“ – da dober Klas (Mat.) pism. naučišano njigaje. Pripelj. Ž. Zvon 1904, 207 pism. z čečk

čečmigovina a. babji trs, neki grm (= češmin) liste ima tako kakor trs, rodi tudi grozdje (majhno in črno) Gromlje – Časop. z. zg. 1. n. 114 (58)

gl. češmiga = češmin

čefati, impf. Maulspalten geben Lj. Ol. – Štrek. Let. 94. 9.

čeladnica, (gen. I. Galeruknut / navadna) (scutellaria galericulata) Tuš. (

čelàn, ána, človek ki zgrdo gleda čela, trdovratnež, Polica – Štrek 94. 9.

čelek 1) Bayal: postaviti čelke 2) mey ba (gr. Šaleška dolina) – Kanda

čelepátec } nitko mitzinen Bau
čelepátek } (ski povka) (Sutter) Še
čelepátnik }
Let. 94. 9.

čelgàd s. otroci (Kranjska Gora) Dom
1890, 88.

čę̑dra, *f.* die hölzerne, mit einem thurmartigen Deckel versehene Nationaltabakpfeife (= kranjščica), *Kr.*; kratka pipa, čedra gorjuškega dela, *Zv.*; kratkocevne čedre, *LjZv.*

čefúkati, ûkam, *vb. impf.* schlagen (preprosto rečeno), *C.*

čefúkniti, ûknem, *vb. pf.* einen Schlag versetzen, *jvzhŠt.*; — prim. čefukati.

čefúlja, *f. Dol.*, nam. čehulja.

čefútniti, ûtnem, *vb. pf.* (zu Boden) stürzen, *M.*

čegâ, *pron.* = čiga, wessen? *Dict., Guts.*

čę̑gar, *pron. rel.* = čigar, wessen, *Levst. (Sl. Spr.).*

čegáv, *pron. poss. interr.* = čigav, *Levst. (Sl. Spr.).*

čegâver, *pron. poss. rel.* = čigaver, *Levst. (Sl. Spr.).*

čegóv, *pron.* = čigav, *Goriška ok.-Erj. (Torb.), Levst.(LjZv.).*

1. **čẹ̑h**, čéha, *m.* ein Knabe von etwa 10 bis 15 Jahren, *med Dravo in Muro, Trst.(Kres IV. 113)*; — der Rinderhirt, *Mursko polje-C.*

2. **čẹ̑h**, *m.* svinjski č., eine Distelart, *C.*; — prim. 1. čehati.

čehák, *m.* = čeh, *Trst.(Kres).*

1. **čéhati**, ham, *vb. impf.* = česati, *Jan., Mik.*

2. **čeháti**, âm, *vb. impf.* übel riechen, *Cig.*; — prim. čehneti.

1. **čéhelj**, hlja, *m.* kleiner, corpulenter Mann, *C.*; — prim. 1. čeh.

2. **čéhelj**, hlja, *m.* der Haarkamm, *Jan.*; — prim. češelj.

čéhinja, *f.* corpulentes Weib, *C.*; — prim. 1. čeh.

čehljáti, âm, *vb. impf.* 1) sanft kratzen, *Jan., BlKr.-M.*; živina se čehlja, das Vieh reibt sich, *Cig.*; — 2) hecheln, *C.*

čehljíka, *f.* die Karde (dipsacus), *Jan.*

čehnẹ́ti, ím, *vb. impf.* übel riechen, *Cig.*; mrlič čehni, *Gor.*; — prim. čuh.

čéhniti, čẹ̑hnem, *vb. pf.* 1) reißen, *Met.*; — 2) einen Schlag versetzen: č. koga, *Mur.*; prim. česniti; — 3) mucksen, *Mur., Cig., Jan., Met.*; ne boš smel čehniti, *Bas.*

čehóvski, *adj.* „čehovsko sukno = debelo sukno", *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — prim. čoha.

čehúlja, *f.* = češulja, *Mik.*

čẹ̑ja, *f.* das Reinigen, die Säuberung, *Jarn., Cig., Polj.*; tudi pri živini je čeja prva stvar, *Krn-Erj.(Torb.).*

čẹ́jenje, *n.* das Säubern.

čeka, *f.* zelena trtna veja spomladi, *Kras.*

čekàn, ána, *m.* 1) der Hauzahn (der Schweine), *Mur., Jan., Cig.(T.), C.*; — 2) der Streithammer, *V.-Cig.*; — prim. čakan.

čékelj, klja, *m.* der Hauzahn, der Fangzahn, *Cig., C.*

čekèt, éta, *m.* das Gezwitscher (z. B. der Spatzen), *Mik., Danj.-Valj.(Rad).*

čeketânje, *n.* = čeket, *M.*

čeketáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* den Laut ček hören lassen, *C.*; srake čeketajo, *C.*; zwitschern, *M.*

čekljáti, âm, *vb. impf.* 1) = čeketati: kraljič čeklja okoli hiše, *Zv.*; plappern, *C.*; — 2) beim Sprechen mit der Zunge anstoßen, stottern, *Cig., Zora, Kres.*

čel, *adj.* jeklen: čelo zrnje, *Ptuj-C.*; — prim. hs. čelik iz tur. (*t*)

čẹ̑la, *f.* *vzhŠt.*, pogl. čebela.

čeláda, *f.* der Helm, *Dict., Guts., Cig., Jan., Dalm., nk.*; — prim. it. celata, der Helm.

čelâdar, rja, *m.* der Helmschmied, *Jan.*

čeládast, *adj.* helmförmig, *Cig., Jan.*

čelák, *m.* ein Mann mit großer Stirn, *C.*; tudi: žival s širokim čelom, *DSv.*

čelánja, *f.* die Stirn, bes. bei den Schafen, *C.*

čeláren, rna, *adj.* wunderlich, sonderbar, *Mur., Cig., Jan.*; tako čelarno mi je, es ist mir so sonderbar zu Muthe, *Mur.*; — pogl. čalaren.

čelàt, áta, *adj.* mit großer Stirn, *Dict., Cig., Mik.*

čẹ̑lce, *n. dem.* čelo: kleine Stirn.

čelebénja, *f.* beide Kiefer, *BlKr.*; — prim. čeljust.

čẹ́len, lna, *adj.* „kar je na čelu": čelni list, das Titelblatt, *Cig., DZ.*; čelna postaja, die Kopfstation (einer Eisenbahn), *Cig.(T.).*

čelẹ̑nga, *f.* der dummes Zeug schwätzt, *Lašče-Levst.(Rok.).*

čelengáti, âm, *vb. impf.* dummes Zeug schwatzen, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — prim. čeljustati.

čelẹ̑sen, sna, *adj.* = čelen, *Cig.(T.)*; — stsl.

čelẹ̑snik, *m.* eiserner Holzspanleuchter auf hölzernem Fußgestell, *Rib.-M., BlKr.*

čelẹ̑snjak, *m.* = čelesnik, *Lašče-Levst.(M.).*

čelẹ̑šnik, *m. Cig., Jan.*; nam. čelešnjak.

čelẹ̑šnjak, *m.* 1) die Eckſäule des Ofengeländers, *Kr.-Valj.(Rad)*; č. stoji ob oglu peči, spodnji del mu tiči v podu, gornji del pa ne sega do stropa, *Gor.*; — das Ofengeländer selbst, *Guts., Cig., Jan., M., Gor.*; po čelešnjaku perilo obešajo, *Gor.*; — die Ecke des Ofengesimses, *Dict., Polj.*; — 2) ein am Ofengeländer angebrachter Sitz, *C., Železniki, (Gor.)*; — 3) der Holzspanleuchter, *Notr., Dol., BlKr.*; — 4) psovka: ti čelešnjak ti! = tepec, *Ljubljanska ok.*; — (govori in piše se največ: čelešnik); prim. stsl. челѣснъ, praecipuus, od čelo, gen. nekdaj: čelese, *Mik.(Et.)*; rus. челесникъ = čelo peči.

1. **čelína**, *f.* das Stirnbein, *C., vzhŠt.*

2. **čelína**, *f.* = čeljust: bik čeline kaže, *Ljubljanska ok.-Levst.(Rok.).*

čẹ́liti, im, *vb. impf.* winkelrecht abplatten, z. B. einen Baumstamm, *Z., C.*; č. snop, den Schaub an der untern Seite glatt abschneiden, *Ptuj-C.*; — palico č., an den Enden abplatten, *Cig., M.*

čeljúga, *f.* = čeljust, der Kiefer (zaničlj.), *Jan., Hal.-C.*; udariti koga po čeljugi, jemandem eine Maulschelle geben, *jvzhŠt.*

čeljûst, *f.* 1) der Kiefer; gornja, spodnja č., der Ober-, der Unterkiefer, *Erj.(Som.)*; — 2) čeljusti podobne stvari: derjenige Theil des Rechens, in welchem die Zähne stecken, tudi pl. čeljusti, *Ip., Lašče-Erj.(Torb.)*;

der Kleiderrechen, *C.*; — pri garah stranski les, v katerem tiči os, *Poh.*; — die Hahnenlippe am Flintenſchloſs, *Cig.*; — pl. čeljusti, die Kluppe, *h. t.* - *Cig.(T.)*; — die Wagenſchere, *Kr.*; — 3) = čeljustač: kaj ta neumna čeljust ve! *Lašče-Levst.(Rok).*

čeljustáč, *m.* ein alberner Schwätzer, *Kr.*

čeljustáčka, *f.* eine alberne Schwätzerin, *Kr.*

čeljustálǫ, *n.* kdor rad čeljusta, *Cig.*

čeljustáti, âm, *vb. impf.* albernes Zeug ſchwatzen; kaj tu stojiš in čeljustaš? *Zv. Suhor-Štrek*

čeljustàv, áva, *adj.* ſchwatzhaft, *M.*

čeljustè, éta, *m.* = čeljustač, *Lašče-Levst.(M.).*

čeljustẽla, *f.* = čeljustačka, *Lašče-Levst.(M.).*

čeljûsten, stna, *adj.* Kiefer-; čeljustni krč, die Mundklemme, *Cig.*; — čeljustni mozol, das Rankkorn (eine Krankheit der Schweine), *V.-Cig.*

čeljústiti, ûstim, *vb. impf.* = čeljustati, *Jan., M.*

čeljûstje, *n.* der Rachen, *Cig., M.*

čeljûstnica, *f.* das Kieferbein, dolnja, gornja č., *Cig.(T.), Erj.(Som.).*

čeljûstnik, *m.* 1) der Nagel an der Wagenſchere, *M.*; — 2) velikanski č., der Kieferwurm (eunice gigantea), *Erj.(Z.).*

čeljústniti, ûstnem, *vb. pf.* 1) etwas Unſchickliches, Albernes ausſprechen, *M.*; — 2) č. koga, jemandem eine Maulſchelle geben, *M.*

čẽlnica, *f.* das Stirnbein, *Cig.(T.), Erj.(Som.).*

čẽlnik, *m.* der Stirnriemen, *C.*

čẽlo, *n.* 1) die Stirn; č. grbati, = č. grbančiti, die Stirn rümpfen, *Meg.*; nikomur ni na čelu zapisano, kar ima v srcu, man kann niemandem ins Herz ſehen; — 2) die hervorſtehende Seite eines Gegenſtandes: die Giebelſeite des Daches oder Hauſes, *Cig., Jan.*; — sprednje čelo, die Vorderfronte, *Cig., DZ., Levst.(Pril.)*; — der Vorſprung eines Berges, *Cig., C.*; — die Bahn, die Schlagfläche beim Hammer, beim Amboß, *Cig.(T.)*; bei der Axt, *vrhŠt., C.*; — die Hirnfläche des Holzes, *Cig.(T.)*; — der Hagelfleck (bot., chalaza), (n. pr. pri kostanju), *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — der Titel einer Schrift, *Cig.*; — 3) na čelu (vojske, zarotnikov itd.) biti, an der Spitze (des Heeres, der Verſchwörer u. ſ. w.) ſtehen; na čelu vseh vprašanj, an der Spitze aller Fragen, *Levst.(Močv.).*

čelóba, *f.* die Gediegenheit (des Getreidekorns), *Ptuj-C.*; — prim. čel.

čelǫ̂st, *f.* = čeloba, *Ptuj-C.*

čélovnik, *m.* košček posekanega debla, ki ga odžagajo ali odsekajo, kadar je čelijo, *Ljub.*

čemẽla, *f.* *GBrda.*, pogl. čebela.

čemér, *m.* 1) das Gift, *Habd., Dict., ogr.-Mik.*; — der Eiter in der Wunde, *C.*; etwas ſehr Bitteres, *Valj.(Rad)*; die Galle: dali so mu piti s čemerom zmešan jesih, *ogr.-Valj.(Rad)*; — v vzklikih: oj čemer! oj grdi čemer! *BlKr.*; — 2) heftiger Unwille, der Zorn, *Danj.-Mik., ogr.-C.*; der Verdruſs, *Cig., Jan.*; tudi pl. čemeri, *C.*; od čemerov zobe vkup stisniti, *ogr.-Valj.(Rad)*; šla si je čemerov odganjat, *Pjk.(Črt.)*; — 3) die Gänſehaut, *Habd.*; čemer mi leti, n. pr., če kdo zamaške (iz plute) reže, *jvzhŠt.*

čemęren, rna, *adj.* 1) giftig, *Habd., C.*; *pren.* čemerni jezik, die giftige Zunge, *Vrt.*; — herbe, bitter, *ogr.-C.*; *pren.* čemerno življenje, *Meg.-Mik.*; — 2) zornig, *M.*; übelgelaunt, griesgrämig, *Habd., Jan., Cig.(T.), C., Kr.*; star., čemeren ukazovavec, *Jurč.*

čemeríka, *f.* 1) die weiße Nieswurz, der Germer (veratrum album), *Cig., Jan., Tuš.(B.)*; — 2) eine mürriſche Perſon, *Cig.*

čemeríkast, *adj.* zornig, griesgrämig, *Cig.*

čemeríkav, *adj.* = čmerikast, *C., Zora.*

čemeríkavec, vca, *m.* der Griesgram, *C., Zora*; stari čemerikavec, *Jurč.*

čemerît, *adj.* bitter, *Jurč.*

čemeríti, ím, *vb. impf.* 1) č. se, eitern (o ranah), *C.*; — 2) čemeriti = jeziti, *Cig.*; deca čemeri puro, *ogr.-Valj.(Rad)*; čmeriti, *Gor.*; — č. se = jeziti se, *Cig., M.*; zakaj se čemerite na mene? *ogr.-Valj.(Rad)*; ein griesgrämiges Geſicht machen, (čmẽriti se) *BlKr.*; vreme se čemerí („čmeri"), es iſt trübes Wetter, *Kr.*

čemerljiv, íva, *adj.* zornmüthig, *C.*

čemẽrnat, *adj.* = čemeren, *ogr.-Let.*

čemẽrnica, *f.* die rothe Ameiſe, *Kr., Št.-Valj.(Rad).*

čemẽrnik, *m.* der Zornmüthige, *C.*; ein grämlicher Menſch, *Cig.*

čemérnost, *f.* der Zorn, *M.*; die Griesgrämigkeit, der Murrſinn, *Cig., Jan.*

čemẽti, ím, *vb. impf.* hinbrütend hocken, warten: čemeti kje v kakem kotu brez dela, *Cig., C.*; rak čemi v svojem ždiči, *Erj.(Izb. sp.)*; — prim. 2) čumeti.

čẽmž, *m.* *Tuš.(R.)*; pogl. čimž, črensa.

čẽnča, *f.* 1) eine Perſon, die gerne ſchwätzt, das Plaudermaul; ti si prava č., *jvzhSt.*; — 2) pl. čenče, das Geſchwätz, der Klatſch: to so prazne čenče, *Cig., jvzhŠt.*; — prim. it. ciancia, Tand, Geſchwätz.

čenčarija, *f.* = čenče, *Jan., ZgD.*

čẽnčast, *adj.* geſchwätzig, *Z.*

čenčáti, âm, *vb. impf.* plaudern, leeres Zeug ſchwatzen; — prim. it. cianciare, plaudern.

čenčàv, áva, *adj.* geſchwätzig, *Z.*

čenčávast, *adj.* plauderhaft, geſchwätzig, *M.*

čenčávost, *f.* die Geſchwätzigkeit, *M.*

čenčûra, *f.* die Plaudertaſche, *Gor.*

čẽnžiti, im, *vb. impf.* = pražiti, *Podčavenci-Erj.(Torb.).*

čẽp, čépa, *m.* 1) der Zapfen; s čepom zatekniti luknjo; pijan kakor čep; — der Zapfen am Wellbaum, *Cig.*; — in der Mühle das Ende des Nagels im Bodenſteine, *Cig.*; — der Fenſter- oder Thürkegel, *C.*; — der Gewehrpfropf, *BlKr.*; — 2) der Rebenzapfen: na dve očesi rezana trta, *jvzhŠt.*; — 3) kratek jarek, napeljan na travnik iz memo tekoče vode, *Dict., Brdo(Gor.), Levst.(Rok)*; — 4) neka riba: der Rauhbarſch (aspro), *Zidani Most-Erj.(Torb.)*; — 5) der Ueberſchuſs, der Saldo, *Z., Gor.*

10. Štil. 6

soga obtàčeli tàksi čemèrjä, dgn. Čas. z. zg. č. naz

čemerljice; spreletijo koga č." če skopi n. pr. na sviž, če brusi kdo nož dtd. Sromlje (St.)
Časop. z. zg. i nar. 1914. 158 prim. čemer.

čegušàti, na prav majhne košičke razsekljati;
mesar sečgušta meso za klobase (Kaa.)
D. i. So. XVII. 64

čemerunka (Čm) Caconitum anthora Tuš.
(Š. Ř. l. č. 237.

čemprav psovka boječemu nerodnemu počas. (Javornik.) podstava črep.? D. i. So. XVII. 64.

čele ad 2) Da obrazb. Häufe dr. Hagelkorfeld (Sovica) 7
dr. = ON. = skala; Ivanac tuv čele, Kobarski
kot (Tolm.) — Kanda

čénklati, s pipcem ali nožem kakovo stvar
kabiti Krupa Bl. Kr. Letop. 893, 6. (a vittarii kabi-
čénklati!")

čépati, am = s čépi vegati (kasarki izraz) jzhšt.

čép.en, pna adj. Jagšem.

čéperéti se, ím se, = jeziti se, sdsht. čéperúga a, Krupa, (Bělka.) Let. 893. 6.

čéperuti od čéperi, ním a nič opraviti z/f čépuriti se/a. rus.
Štrek Let 94. 39.

čépeta: na čépeta sesti, čépe nasloniti se na nage: namesto da bi dostojno pokleknil sede na čépeta. (Jhan.) Dr. Sv. XVII. 64.

čépič, ičá, s) der Reisstab-nu Bayonnette) Valj.-Šut. Let. 895. 5.; gospodske marele imajo železne čépiče

čésni, pl. Zaglésni, S romlje (Št. Časop. z. 39. i. 158.

čépirkati, zasekavati, ne nič ne presekati, tako dale ivere Letc., Krupa (Bělka.) Let. 893, 6.

čépulj = ročica privoza. Bělc.

čeri so navpične (Rieff) Tumm, Plan. Vest. XV. 171.

čémaš: polovica doline obrašćena s čr. (Gor. ok. Gor. ob. Otlica) rara, neka rastlina (Gor. ok. Gor. ob. Otlica) čremos?
čérh = čerž Maistelbea Dr. Sv. XVII. 64.
čépati = preveč odgrizniti: velsi je odčepal. (Štrekelj (Št.) Let. 893. 6.
čerž, m. stor, čisarol, Krautgarten, Maistr. Pril. Pstrnje-Šut. Let. 895. 8.

1. **čę́pa**, *f.* latvica za mleko, *Tolm.*; pogl. črepa.
2. **čę́pa**, *f.* die Haube, *Mik.(Et.)*; die Mütze, *Z.*; — prim. srlat. capa, *Mik.(Et.)*.
čepár, rja, *m.* der Zapfenmacher, *Cig.*
čépast, *adj.* zapfenförmig; zobje so trda telesa čepaste podobe, *Erj.(Som.)*.
1. **čę́pec**, pca, *m. dem.* čep.
2. **čę́pec**, pca, *m.* die Haube, *Cig., Let.*; — tudi: stsl.; prim. 2. čepa, čepica.
čépek, pka, *m. dem.* čep; das Zäpfchen; — das Halszäpfchen, *Cig., C.*
čepę̑nje, *n.* das Hocken.
čepę̑r, *m.* die Schafszecke (ixodes reduvius), *Cig., Notr.-Erj.(Torb.)*.
čepę́riti se, čę̑rim se, *vb. impf.* 1) das Gefieder ausbreiten (o ptičih n. pr. kadar se v pesku kopljejo), *C.*; — sich hoffärtig kleiden, *Z.*; — wichtig thun, den Herrn spielen, *Kras-Erj.(Torb.)*; — prim. ščepiriti se.
čepę́ti, ím, *vb. impf.* hocken, kauern; kokoš čepi na veji; človek ne more vedno doma čepeti, man kann nicht immer zu Hause hocken.
čę́pica, *f.* die Kappe, *V.-Cig., Jan., Mik.*; čepico sneti, *Zora*; — die Haube, *Cig., Jan., C., nk.*; — prim. srlat. capa, *Mik.(Et.)*.
čepič, íča, *m.* 1) das Zäpfchen; — 2) das Halszäpfchen, *Cig.*; — 3) die Flachsschwinge, *Cig.*; — 4) pl. čepiči, die Schienenruthen bei den Webern, die Seitenstäbe des Weberblattes, *V.-Cig.*
čę́pičar, rja, *m.* der Kappenmacher, *Jan.*; — der Haubenkrämer, *Cig., Jan.*
čę́pičast, *adj.* kappenförmig, *Jan.*
čę́pičnik, *m.* der Haubenkopf, der Haubenstock, *Cig., Jan.*
čepičnják, *m.* der Haubenstock, *Jan.*
čepin . . ., pogl. črepin . . .
čepînec, nca, *m.* 1) der Zapfen im Weinfaſs, *M., Ip.-Erj.(Torb.)*; — 2) der Schneidebohrer mit scharfen Schneiden, *V.-Cig.*
čepíriti se, îrim se, *vb. impf.* = čeperiti se, *Jan., C.*
čę́plja, *f.* der Rahmtopf, *Cig.*; — prim. čepnja.
čę́pnica, *f.* kleine Kohlenpfanne, *M., Valj.(Rad)*.
čę́pnik, *m.* 1) der Zapfenbohrer, *Cig., M.*; — 2) der Zapfen in den Teichen zum Ablaſſen des Waſſers, *V.-Cig.*
čepnína, *f.* das Zapfengeld, *Cig.*
čę́pnja, *f. M., Hrušica - Erj.(Torb.)*; pogl. črepnja.
čepôn, *m.* = vodir, oselnik, *Tolm.*
čépovka, *f.* die Zapfenbirne, *C.*
čepovlàk, *m.* = čepovlek, *Cig.*
čepovlę́k, ę́ka, *m.* der Korkzieher, *Jan.*; — pogl. zatičnjak.
čeprę̑m, *conj.* = če prem, akoprem, dasi, *Mik.*
čepûn, *m.* = čepon, *C.*
čę̑r, î, *f.* die Steinspitze, *Met.*; — zerklüfteter, spitziger, hervorragender Fels, *C., Gor., Kor.*; die Felsenklippe, *Cig., Jan.*; — (čer, m. *Ravn.*).
čę̑rba, *f.* = čerša, *M.*
čerę̀n, ę́na, *m.* ein felsiger Ort, *Št.*
čerę̑nje, *m. coll.* Klippen, *M.*; das Gestein, *Gor., Št.*
čę̑rka, *f.* ein Milchgefäß mit einer Ausgussmündung, *Z., Gor.*; č. je globokejša od latvice, *Kras.*
čę̑rga, *f.* der Tintenkleks, *Kr.-Valj.(Rad)*.
čerîč, íča, *m.* pogl. čirič.
čerîček, čka, *m.* pogl. čiriček.
čerǫ̑vje, *n. coll.* Steinspitzen, *C.*; — = skalovje, *Valj.(Rad)*.
čés, česa, *m.* das Spanscheit, *Mur., Danj.-Mik., Valj.(Rad)*.
česálnik, *m.* der Kamm, *Jarn., Cig., Jan., C.*; — der Striegel, *C.*
česálo, *n.* der Kamm, *Cig.*; — der Striegel, *Cig.*; — = mikalnik, die Hechel, *C.*
česanje, *n.* 1) das Reißen, *Z.*; das Federschleißen, *C.*; — 2) das Kämmen; — das Striegeln.
česati, čę́šem, *vb. impf.* 1) reißen, abreißen, zerreißen; Česa (nam. češe) lomi, prisekava (namr. toča), *Slom.*; — 2) kämmen; striegeln; česati tuje garje, sich in fremde Händel mischen, *Cig.*; — prügeln, *M.*
česávec, vca, *m.* der Kämmer, *Cig., Jan.*
česávka, *f.* die Kämmerin, *Cig., Jan.*
česec, sca, *m. dem.* čes; der Splitter, *Z.*
česèk, skà, *m. dem.* čes; das Spanscheitchen, *C.*
čéselj, slja, *m.* der Kamm, *Habd.*; — der Striegel, *C.*; — prim. češelj.
česen, sna, *m.* der Knoblauch (allium sativum); v nebesih lupijo debel česen (debel sneg gre), *Dol.-LjZv.*; hostni č., das Knoblauchkraut (erysimum alliaria), *C.*
česenj, snja, *m.* = česen, *Habd., Tuš.(R.)*.
česla, *f.* = česmina, *Mik.*
češlíka, *f.* das Nadelkraut (scandix pecten Veneris), *Habd.*; (češljika, *Guts.*).
češlíkovina, *f.* = češlika, *Cig.*
1. **čéslo**, *n.* der Kamm, *BlKr.-Mik.*
2. **čę́slo**, *n.* pogl. črešlo.
česmíga, *f.* = česmina, *Mur., Cig.*
česmíka, *f.* = česmina, *Valj.(Rad)*.
česmîn, *m.* = česmina, *M., Tuš.(B.)*.
česmína, *f.* der Sauerdorn, der Weinschädling (berberis vulgaris), *Mur., Mik.*
česmînje, *n.* das Gesträuch des Sauerdorns, des Weinschädlings, *M., Robič(NKol.)*.
česmínov, *adj.* vom Sauerdorn, *Mur.*
česmínovec, vca, *m.* 1) česminov grm, *Mur.*; — 2) der Berberitzensaft, *Mur., Valj.(Rad)*.
česnáti, âm, *vb. impf.* dummes oder unflätiges Zeug schwatzen, *Kr.*; samo svojih neumnosti mi ne česnajte, *Jurč.*
česnec, senca, (neca), *m. dem.* česen, *Valj.(Rad)*.
česnek, senka, (neka), *m. dem.* česen, *Jan., Mik., Danj.(Posv. p.)*.
česník, *m.* = česen, *Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan., Štrek.*
česníka, *f.* fader, lästiger Mensch, *Polj.*
česníkovica, *f.* die Narcisse, *C.*
čésniti, čę́snem, *vb. pf.* einen Schlag versetzen: č. koga po obrazu, *Cig., Bes.*

česnjáti, âm, *vb. impf.* = česnati, *Jan., ZgD.*
čésnov, *adj.* Knoblauch-; česnova glava, eine Knoblauchzwiebel; česnovo olje, das Knoblauchöl, *Cig.(T.).*
čésnovka, *f.* die Knoblauchraute (sisymbrium alliaria), *Tuš.(R.).*
česráti, âm, *vb. impf.* hecheln, krämpeln, kämmen: volno č., *Habd.-Mik., Jan., C.*
česrâvec, vca, *m.* der Wollkrämpler, *Schönl.*
čȇst, *f.* = čast, *vzhŠt., ogr.*; le lepo po česti, nur schön artig, *Kropa(Gor.).*
čȇsten, stna, *adj.* = časten, *nk.*; česnega storiti, *Trub.*; — pomni česna ženska, voll Ehrgefühl, *Litija-Svet.(Rok.)*; — artig, *Kropa (Gor.).*
1. **čestît**, *adj.* glücklich, selig: čestiti so ti, kateri..., *Krelj*; — prim. *stsl.* čęstiti, felix.
2. **čestît**, *adj.* = častit, *Jan., nk.*; čestita južina, gesegnete Mahlzeit! *Kropa(Gor.).*
čestíták, *m.* častit človek, nam. častitak: postojte, vrli čestitaki, *Levst.(Pavliha).*
čestítanje, *n.* das Gratulieren, *nk.*
čestítati, am, *vb. impf.* gratulieren: č. komu na čem, jemanden wegen einer Sache beglückwünschen, *Cig.(T.), nk.*; čestitali so si na bogatih pridelkih, *Vrt.*; tudi: č. komu k čemu (po nem.); — iz hs.; prim. 1. čestit.
čestîtek, tka, *m.* die Gratulation, *C.*
čestíti, ím, *vb. impf.* = častiti, *Mur., Jan., Burg., nk.*; bodi češčen, Heil dir! sei gegrüßt, *Dict., Cig., Jan.*
čestîtka, *f.* 1) das Gratulationsschreiben, die Gratulation, *h. t.-Cig.(T.)*; — 2) čestitka (ali čestka), bajeslovno bitje = sojenica, *okoli Kostanjevice-Vest. I. 2.*; — prim. častite žene.
čẹ́sto, *adv.* oft, häufig, *Meg., Dict., Jarn., Cig., Jan., Boh., ogr.-Valj.(Rad), nk.*; često preberite; *Trub.*; č. v dnevi, *Schönl.*; *compar.* češče, *Meg., Guts., Boh., Trub.*; (*Dict.* naglaša: čẹstọ, prim. *ogr.* „čestou").
čẹ́stọkrat, *adv.* oftmals, *Meg., Jan., Krelj, ogr.-M., nk.*
česúlja, *f.* = češulja, *Rib.-M.*
čẹ̑š, išči pod: hoteti.
češárek, rka, *m.* der Fruchtzapfen (bes. am Nadelholz, strobilus), *Cig., Jan., C., Tuš. (B.), Lašče-Erj.(Torb.)*; — entkernter Maiskolben, *Tolm.-Erj.(Torb.).*
češčẹ́nje, *n.* = čaščenje, die Verehrung; golo zunanje č. nič ne pomaga, *Ravn.*; angelsko č., der englische Gruß.
čẹ́šelj, šlja, *m.* 1) der Kamm, *Dol.-Cig., Jan.*; — der Striegel, *C.*; der Hechelkamm, *vzhŠt., C.*; — češulja, *Tolm.-Štrekelj.*
češerika, *f.* die Zirbeldrüse, *Erj.(Som.).*
čẹ̑ško, ka, *m.* kravji varuh, bajeslovno bitje, *Pjk.(Črt.)*; sveti češko, da bo vime težko, da bo bogat čeh, *Št.-Z.*; — prim. čeh.
češlják, *m.* die Weberkarde, *C.*
čẹ́šljast, *adj.* kammförmig: češljaste tipalnice, *Erj.(Ž.), Vrt.*
češljáti, âm, *vb. impf.* listje č. = odsekavati, *Tolm.-Štrek.(Let.).*
češljíga, *f.* eine Art Distel, *Habd.-Mik., C.*
češljíka, *f.* der Venuskamm, das Nadelkraut (scandix pecten Veneris), *Jan., M.*; — hs.
češljíkovina, *f.* das Nadelkraut, *M.*
češmíga, *f.* = češmin, *C.*
češmíka, *f.* = česmin, *Mik.*
češmîlica, *f.* = češmin, *M.*
češmîlje, *n.* = češminje, *Jarn., Mur., Cig., Josch.*
češmîn, *m.* der Sauerdorn (berberis vulgaris); — prim. česmina.
češmína, *f.* = češmin.
češmînje, *n.* das Berberitzengesträuch.
češmínov, *adj.* Berberitzen-; tudi: češmînov.
češmínovec, vca, *m.* 1) der Berberitzenstrauch; — 2) der Berberitzensaft, *Cig.*
češmínovina, *f.* das Berberitzenholz; — das Berberitzengesträuch.
češmínovje, *n.* = češminje.
čẹ́šnja, *f.* pogl. črešnja.
češnják, *m.* 1) der Zahn (zaničlj.), *M.*, *C.*, — 2) = česnik, česen, *C., kajk.-Valj.(Rad).*
češnjárka, *f.* die Knoblauchkröte (pelobates fusca), *Erj.(Z.).*
češnjáti, âm, *vb. impf.* = česnati, *Dol.*
čẹ́špa, *f.* = češplja, *Cig., M., Kr.-Erj.(Torb.)*; — prim. nem. (dial.) zweschpe, *Mik.(Et.).*
čẹ́špar, rja, *m.* = češpljar, *Cig.*
čẹ́špla, *f.* die Pflaume, die Zwetschke (prunus domestica).
čẹ́špljar, rja, *m.* der Pflaumenhändler, *Cig.*
češpljáriti, ârim, *vb. impf.* Pflaumenhändler sein, *Cig.*
čẹ́špljast, *adj.* pflaumenartig, *Cig.*
čẹ́špljev, *adj.* Pflaumen-.
čẹ́špljevec, vca, *m.* 1) das Pflaumenmus; — 2) der Pflaumengarten, *Cig.*
čẹ́špljevina, *f.* 1) das Pflaumenholz; — = neka trta, *M.*
čẹ́špljevje, *n. coll.* die Pflaumenbäume, *Cig.*
češpljevnják, *m.* das Pflaumenmus, *Cig.*
čẹ́špov, *adj.* = češpljev.
čẹ́špovec, vca, *m.* 1) jed iz kuhanih češp, *Gor.-DSv.*; — 2) neka debelejša in boljša češpa, *Gor., v Brkinih-Erj.(Torb.).*
češúlja, *f.* 1) abgerissener Zweig mit Blättern, *Krn-Erj.(Torb.), Gor.*; češulje od vej trgati, *Polj.*; — ein abgerissenes Stück einer Traube, ein kleines Träubchen, *BlKr., jvzhŠt.*; — ein abgerissenes Büschel: č. črešenj; ajdova č., das Buchweizenbüschel; — die Doldentraube, *Cig.(T.), Tuš.(R.)*; — 2) der Dingel (limodorum), *Erj.(Rok.).*
češûljek, ljka, *m.* 1) das Büschel, *Z.*; č. črešenj, *Dol.*; — 2) der Traubenholunder (sambucus racemosa), *Cig.*
češúljast, *adj.* büschelartig.
češûljec, ljca, *m.* = češulja, *M.*
češúljati, ûljam, *vb. impf.* češulje od vej trgati, *Polj.*
češúljevje, *n. coll.* Büschelchen, Träubchen.
češúljica, *f. dem.* češulja.
češuljíka, *f.* die Stendelwurz (platanthera), *Erj.(Rok.).*
češûljka, *f. dem.* češulja.

...rapi čestogobanji Blätterschwamm, Podgamelj (Dol.) Let. 893. 37. prim. šestogubec!

češúlj - češúlek: č. češerj Levp.

češúlanje, odvejanje natrgane češúlje, z vejnika načešljano suho listje, ki se primešava mešanemu krmi (Blätterfutter) - Let. 889. 480
češúlek pecelj pri grozdu, brozič (Dol.) Let. 893, 6; (2)

...češljávec - načešljano listje (lipovo, hrastovo, črnega jesena) pomešano in spravljeno za klajo živini po zimi. Temljine (Tolm.) - Kenda.

čétver, m. Blk. Varaždin, Let. 89.

čę́ta, *f.* die Schar, die Rotte, *Guts., Mur., Cig., Jan., nk.*; die auf Beute ausgehende Schar, *Habd.*; — hs.

čę́ten, tna, *adj.* Scharen-, geſchart: I strel ljudi sklicuje v četne roje, *Levst.(Zb. sp.)*.

četer . . ., išči pod: četver . . .

četiriglâvec, vca, *m.* der Vierköpfige, *Zora.*

četirikolę́sen, sna, *adj.* vierrädrig, *nk.*

četírikrat, *adv.* viermal.

četírikraten, tna, *adj.* viermalig.

četiriròk, ŕóka, *adj.* vierhändig, *Habd.-Mik.*

četírje, četíri, *num.* vier; nav. štirje.

četîrstvǫ, *n.* die Vierzahl, *C.*

čę́tnik, *m.* der Rottenführer, der Scharmeiſter, *Cig., Zora*; — (po hs.) der Major, *Jan. (Kl.), Vrt.*

četovǫ̑dja, e, *m.* = četovodnik, *Nov.*; der Räbelsführer, *nk.*

četovǫ̑dnik, *m.* der Anführer einer Schar, *nk.*

četŕt, *f.* 1) der vierte Theil eines Ganzen, das Viertel; spredinja, zadnja četrt vola; vsako četrt ure, viertelſtündlich, *Cig.*; dve četrti na pet, zwei Viertel auf fünf; ob treh četrtih na deset, um drei Viertel auf zehn; tri četrti ure hoda, drei Viertelſtunden Weges; pomni: kake četrt ure hoda, *LjZv.*; — posmrtna četrt, das Sterbequartal, *DZ.*; — 2) der Scheffel (als Getreidemaß), *Guts.*

četrták, *m.* 1) der Hammel oder Ochs im vierten Jahre, *C.*; — 2) ein Ganzes, das aus vier Einheiten beſteht, der Vierling, *Cig.*; das Vierkreuzerſtück, *Notr.*

četŕtec, tca, *m.* der Quadrant (astr.), *h. t.-Cig.(T.)*.

četŕtek, tka, *m.* der Donnerſtag; debeli, tolsti č., der feiſte Donnerſtag (nach Sexageſima); veliki č., der Gründonnerſtag; četrtèk, *Valj.(Rad.)*.

četŕten, tna, *adj.* Viertel-, *Cig.*; č. les, aus Viertelſtammſtücken beſtehendes Holz, *Notr.*; četrtni oblastnik, der Vierfürſt (tetrarcha), *V.-Cig., C.*

četŕti, *num. ord.* der vierte; v četrto, zum viertenmal.

četrtíca, *f.* 1) = četrt: kako četrtico ure, *Ravn.*; — 2) = četrtnica, das Quartanfieber, *Cig.*

četŕtič, *adv.* zum viertenmal, viertens.

četŕtikrat, *adv.* zum viertenmal.

četrtîn, *m.* = četrtinjak, *Cig.*

četrtína, *f.* das Viertel (pos. v računstvu): tri četrtine, deset četrtin.

četrtînek, nka, *m.* 1/4 mernika, *Dict.*

četrtînjak, *m.* das Startinfaß, ein zehn Eimer (1/4 Fuder) haltendes Faß, *Št.*

četrtînka, *f.* das Viertel; — der vierte Theil des Maßes f. trockene Dinge, *Cig.*; 1/4 Metzen, *Svet. (Rok.)*, *jvžhSt.*; (1/4 mernika, *Lašče-Levst. [Rok.]*).

četrtînski, *adj.* Viertel-: četrtinsko zemljišče, eine Viertelhube, *Levst.(Nauk)*; — četrtinska oblika, das Quartformat, *Raič.(Let.)*.

četŕtiti, tŕtim, *vb. impf.* viertheilen, *Mur., Cig.*; nekatere je razsekal in četrtil, *Bas.*

četrtlę́ten, tna, *adj.* vierteljährig, *Cig., Jan., nk.*

četrtlę̑tje, *n.* das Vierteljahr, *Cig., Jan., nk.*

četrtlę̑tnik, *m.* die Vierteljahrsſchrift, *Cig., Jan.*

četrtnica, *f.* 1) das Viertel, das Quart, *Cig.*; Pretekla je stoletja četrtnica, *Preš.*; — 1/4 mernika, *Kras, Gor.*; — 2) das Quartanfieber, *Dict., Guts., Jarn., Cig.*

četrtník, *m.* 1) der Viertelhauptmann, *Cig.*; — 2) der Viertelkreis, *Cig.(T.)*; der Quadrant, *Jes.*

četrtnják, *m.* der Viertelhufner, der Viertelbauer, *Cig., Jan., M.*

četrtodnę̑vnica, *f.* das Quartanfieber, *Cig.*

četrtogǫ̑rje, *n.* das Quartärgebirge (geogn.), *Cig.(T.)*.

četrtogǫ̑rski, *adj.* Quartär-, *Cig.(T.)*.

četrtovânje, *n.* die Viertheilung, *Mur.*

četrtováti, újem, *vb. impf.* viertheilen, *Mur.*

četrtúren, rna, *adj.* viertelſtündig, *Cig.*

četvę̑r, *m.* der Vorſpann (mit zwei Zugthieren), *M., BlKr.*; tudi: četver.

četvę̑r, *f.* das Viergeſpann, *Jarn., Cig., Jan.*; v četver se voziti, vierſpännig fahren, *Str.*; v četver, *Lašče-Erj.(Torb.)*.

četvę̑r, *num. distr.* 1) vier; pri substantivih, ki se ali sploh ali v kakem posebnem pomenu le v pluralu rabijo: četvere vilice, vier Gabeln; četvere rokavice, vier Paar Handſchuhe; tudi substantivno v srednjem spolu: četvero vilic, četvero rokavic; — pri substantivih, pri katerih si kako pripadajoče mnoštvo mislimo: četveri snubci, ali: četvero snubcev (s svojimi spremljevavci); — 2) die vier; o določenih, skupaj spadajočih osebah ali rečeh: četveri možje; četvero poslednjih pripovedek; — 3) vier; ako hočemo povedati, da so šteti predmeti različni po spolu, starosti i. t. d.; nav. le substantivno: četvero ljudi (moški, ženske, otroci), četvero živinčet; — 4) viererlei: četvero vino, četvero sadje, četvero oblačilo; — 5) vier, vierfach (pri abstraktnih substantivih): četvero ubojstvo, vier Morde, vierfacher Mord; — 6) ako šteti predmet ni imenovan: na četvero razdeliti, in vier Theile theilen; — 7) četvero = štirje, štiri: bilo nas je četvero, es waren unſer vier: — prim. *Mik. V. G. IV. 59—67.*

četverák, *m.* das Vierkreuzerſtück, *Kras.*

četvę̑rčast, *adj.* tetraedriſch, *Cig.(T.)*.

četvę̑rček, čka, *m.* der Vierling: četverčki, Vierlinge, *Mur., Cig., C.*

četvę̑rčič, *m.* 1) = četverček, *C.*; — 2) na č. (čveterčič) stati, auf allen vieren ſtehen, *Dol.*

četvę̑rec, rca, *m.* das Tetraeder, *Cig.(T.), C.*

četvę̑rek, rka, *m.* 1) etwas Vierfaches, z. B. vierdrähtiger Zwirn, *Mur.*; — 2) das Quartformat, *C.*

četvę̑ren, rna, *adj.* 1) vierfältig; četverna nit; — (chem.) quaternär, *h. t.-Cig.(T.)*; — 2) Vorſpann-: četverno oje, *Ip.*

četvę̑rica, *f.* eine Zahl von vier Perſonen oder Sachen: č. konj, *Habd., Cig., nk.*; na vrtu je sedela četverica srečnih ljudi, *Str.*; — po četverici hoditi, auf allen vieren gehen, *Mur., Cig., Met., Lašče-Erj.(Torb.)*;

po četvericah, *C.*; — die Quaterne (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*

četverílọ, *n.* die Vorſpannſtange, *Gor.*

četverína, *f.* das Vierfache, *Cig.*; — das Viergeſpann, *Met.*; č. (čveterina) volov, *Dol.*

četvẹ́riti, ẹ̑rim, *vb. impf.* 1) mit einem Viergeſpann fahren, ackern u. dgl., *Jarn., V.-Cig., C., Bes.*; — 2) mit einem Zweigeſpann Vorſpann leiſten: šel je četverit, *Skrilje, Lašče-Erj.(Torb.), Notr., BlKr.*; — 3) viertheilen, *Z., SlN.*

četvẹ̑rka, *f.* 1) der Vierer, die Vier, *Mur., Cig., Jan., Met.*; — 2) das Quartformat, *Cig., Jan., nk.*; — 3) die Quadrille, *C.*

četvẹ̑rnat, *adj.* vierfältig.

četvẹ̑rnica, *f.* die Vorſpannkette, *Cig.*; — les, ob kateri sta vprežena vola, ki gresta četverit, *Sv. Križ(Ip.)-Erj.(Torb.).*

četvẹ̑rnik, *m.* 1) der Vorſpanner, *Cig.*; — 2) die Vorſpannſtange (kol s kljuko na koncu, s katerim se z voli četveri), *Gor.*

četverobŕdje, *n.* die Vierhügelplatte (v možjanih), *Erj.(Som.).*

četverocẹ̑p, cépa, *m.* der Zwillich, *C.*

četverocépen, pna, *adj.* vierſpaltig, *Cig.*

četveročlẹ̑n, člẹ́na, *adj.* viergliedrig, *nk.*; četveročleni(hrošči), viergliedrige Käfer, *Erj.(Ž.).*

četveročlẹ̑nec, nca, *m.* 1) das Quadrinom (math.), *Cig.(T.)*; — 2) hrošči četveročlenci, viergliedrige Käfer (tetramera), *Cig.(T.).*

četverodẹ́len, lna, *adj.* viertheilig, *Cig., Jan.*

četveroglásen, sna, *adj.* vierſtimmig: četveroglasno petje, *Cig., Jan., nk.*

četveroglàv, gláva, *adj.* vierköpfig, *Jan.*

četverokolẹ́sen, sna, *adj.* vierräderig, *Cig.*

četverokọ̀t, kọ́ta, *m.* das Viereck, *nk.*

četverokọ̑tec, tca, *m.* das Viereck, *Cig.*

četverokọ́ten, tna, *adj.* viereckig, tetragonal, *Cig.(T.), Jan., nk.*

četverokọ̑tje, *n.* = četverokotnik, *Cig., Jan.*

četverokọ̑tnik, *m.* das Viereck, das Tetragon, *Cig.(T.), Cel.(Geom.).*

četverokrâtnik, *m.* das Vierfache, *DZ.*

četverolist, lísta, *adj.* vierblättrig, *Jan.*

četverolísten, stna, *adj.* vierblättrig, *Cig.*

četveromẹ̀r, mẹ́ra, *m.* = tetrameter (neki verz iz štirih ali osmih stop), *Cig., Jan.*

četveromẹ̑rje, *n.* = četveromer, *Cig.(T.).*

četveronọ̀g, nóga, *adj.* vierfüßig.

četveronogât, áta, *adj.* vierfüßig.

četveronọ̑žec, žca, *m.* der Vierfüßler, *Cig., Jan., nk.*

četveroọ́gelnik, *m.* das Viereck, *Cig.*

četverooglât, áta, *adj.* viereckig.

četveroọ́geln, gelna, *adj.* viereckig; — Quader: četveroogelni peščenjak, der Quadersandſtein, *Cig.(T.).*

četveroọ̀k, ọ́ka, *adj.* vieräugig, *Cig.*

četveroọ́sten, tna, *adj.* vierſpitzig, *Cig.*

četveropálčen, čna, *adj.* vierzöllig, *Cig.*

četveropẹ́den, dna, *adj.* vier Spannen meſſend, *Cig.*

četveroperẹ́sen, sna, *adj.* vierblättrig: četveroperesna deteljica, *Erj.(Torb.).*

četveropljučnják, *m., pl.* — aki, tetrapneumones (zool.), *Cig.(T.).*

četveroplọ̀sk, plọ́ska, *adj.* vierflächig, *Cig.(T.).*

četveroploščnják, *m.* das Vierflach, *Cig.*

četveroréden, dna, *adj.* vierreihig, *Cig.*

četveroròb, rọ́ba, *adj.* vierkantig, *Cig.(T.).*

četveroròg, rọ́ga, *m.* der Kofferfiſch (ostracion), *Erj.(Z.).*

četveroròk, rọ́ka, *adj.* vierhändig, *Cig., Jan.*; — četveroroke (opice), die Vierhänder, *Erj.(Ž.).*

četveroslọ́včen, čna, *adj.* vierſilbig, *Jan.*

četverospẹ̑v, spẹ́va, *m.* das Quartett, *Cig., Jan., nk.*

četverostọ̑pje, *n.* die Tetrapodie, *Cig.(T.).*

četverostrân, strána, *adj.* vierſeitig, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

četverostránski, *adj.* = četverostran, *Jan.*

četverostròk, stróka, *adj.* vierfach, *Cig.*

četverostrûn, strúna, *adj.* vierſaitig: četverostruno glasbeno orodje, das Tetrachord, *Cig.*

četverovẹ́jen, jna, *adj.* vierfältig, *Cig.*

četverovéseln, selna, *adj.* vierruderig, *Cig.*

četverovéselnica, *f.* ladja č., der Vierruderer, *Cig.*

četverovprẹ̑ga, *f.* = četver, das Viergeſpann, *Zv.*

četverovprẹ́žen, žna, *adj.* vierſpännig, *Jan., nk.*

četverovŕsten, tna, *adj.* vierzeilig, *Cig.(T.).*

četverovŕstje, *n.* die Vierzeile, *Šol.*

četverovŕstnica, *f.* ein vierzeiliges Liedchen, *Zv.*

četverovŕstnik, *m.* ječmen č., vierzeilige Gerſte, *Cig.*

četverozòb, zọ́ba, *adj.* vierzähnig, vierzackig, *Cig.*

četverozlọ́žen, žna, *adj.* vierfältig, *Cig.*

četverozvẹ́zje, *n.* die Quadrupelallianz, *Cig.*

četvẹ̑rstvọ, *n.* die Tetradik (math.), *Cig.(T.).*

četvor . . . (hs.), pogl. četver . . .

četvrt . . . išči pod četrt . . .

čevelj, vlja, *m.* pogl. črevelj.

čẹvo, *n.* pogl. črevo.

čevẹ́ženj, žnja, *m.* der Draht, *Kor.*; — menda iz nem. Zieheiſen.

čevînek, nka, *m.* = čovinek 2), *Glas.*

čẹ̑vk, čẹ́vka, *m.* das Belfern, *Valj.(Rad).*

čevkáč, *m.* der Schwätzer, *ogr.-C.*

čẹ̑vkati, am, *vb. impf.* belfern, kläffen, *Habd., Cig., Jan., C.*; — plaudern, ſchwätzen, *M.*; — prim. ščevkati.

čẹ̑vkavec, vca, *m.* der Kläffer, *Jan.*

čevketáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* 1) zwitſchern, *ogr.-C.*; — 2) plaudern, ſchwatzen, *ogr.-C.*

čevketljiv, íva, *adj.* ſchwatzhaft, plauderhaft, *ogr.-M., C.*

čẹ̑z, *praep.* pogl. črez.

čežána, *f.* weich gedünſtetes oder gekochtes Obſt, das Obſtmus, *Cig., Jan., M., Gor.*; der Zwetſchkenpfeffer, *Kor.-Jarn.(Kres III. 474.)*; jabolčni krhlji s fižolom skupaj skuhani, *Polj.*; — prim. bav. ziseindl, eine Art Gericht, *C.* (?)

čežánja, *f.* = čežana, *zapŠt.-C.*; — tudi pl. čežanje, gekochtes Dörrobſt, *zapŠt.-C.*

čežîn, *m.* das Glöcklein, *Kor.-Trst.(Let.)*; das Meſsglöcklein, *Gor.-Cig., C.*

čevroperka, deteljica č. Navr. Let. 94. 152.

četverke (mala Krampeži?) / male četverko = žabice
Kleines Kheigeisen?) Fuma Plan. Vest. XVI. 220

čečána, oseba ki nada čvoka Gor. — Zb. II. 31.

čečániti = čvekati, česnati, Gor. (Št. Lamb.) — Zb. II. 31.
prim. Z. i. Sv. XIII 255. pod medja.

čibrijè, n. gram. Mrvšanin (lythrum salicaria),
Tuš. Rast. ? prim. čiper. (H. Lamb.)
Če = debel sad pravega kostanja, Gor. — 26. II. 31.

čežínati, înam, *vb. impf.* mit einem Glöcklein läuten, *Cig.*

či, *conj.* = če *C.*, *vzhŠt.*; (pomni: či, vprašalna besedica, *Rez.-Baud.*; či si tam bil? *Mik., V. G. IV. 168.*; — ga či poznam, kenne ihn wohl beſſer, *Mik., V. G. IV. 159.*).

čî, čere, *f. vzhŠt.* nam. hči.

čîba, *f.* = kokoš, *Z., Dol.*

čîbica, *f. dem.* čiba, *Jarn., Cig.*

čîbka, *f. dem.* čiba, *Cig.*

čič, čiča, *m.* das Sitzen; šaljiva beseda v pregovorih: čič nima nič, *(Št.)*; čič ne da nič, *(Met.)*; träges Sitzen bringt keinen Gewinn; čič je nič, delavec je hlebavec, mit Sitzen verdient man nichts, Arbeit bringt Brot, *Guts.*; — prim. čičati.

čîča, *f.* = sedež (v otročjem govoru), *Valj. (Rad).*

čîčanje, *n.* das Sitzen (v otročjem govoru).

čîčati, am, *vb. impf.* ſitzen (v otročjem govoru).

čîček, čka, *m.* = čičerka, *Cig., C., jvzhŠt.*; (= grah, *Račje/vzhŠt.*).

čîčerka, *f.* die Kichererbſe (cicer arietinum), *Cig., Jan., Dol.*; razen krompirja in prešnine kuhalo se je mnogo puste čičerke, *LjZv.*; — prim. it. cece, cicerchia, *Mik. (Et.).*

čîčimak, *m.* der gemeine Judendorn (zizyphus vulgaris), *Z., Tuš.(B.).*

čîčkati, am, *vb. impf.* ſitzen (v otroč. govoru).

čîčniti, čîčnem, *vb. pf.* ſich ſetzen (v otročjem govoru).

čida, *pron. interr. et rel. indecl.* weſſen? deſſen, deren: čida žena? *ogr.-C.*; od sina si venčana, čida mati bila si, *ogr.-C.*; — prim. čiga.

čîden, dna, *pron. poss.* = čigav, *ogr.-M., C.*

1. **čîga**, *f.* die Lauer: na čigo iti, na čigi biti, *Rez.-C.*; — prim. čigati.

2. **čîga**, *f.* 1) die Winde (um Laſten in die Höhe zu ziehen), *Habd., C., Valj. (Rad)*; studenec na čigo, der Ziehbrunnen, *vzhŠt.*; — = škripec, die Ziehrolle, *C.*; — 2) der Kreiſel, *Habd., Trst. (Let.)*; — 3) die Schnecke, *C.*; — iz madž. csiga, *C.*

3. **čîga**, *f.* = kečiga, *Erj.(Ž.)*; — hs.

čigâ, *pron. interr.* 1) weſſen? čiga je le-ta dežela? *Dalm.*; da se učimo, čiga sin je Kristus, *Trub.(Post.)*; čiga je le-ta podoba? *Schönl.*; čiga sin si? čiga delo je to? *Danj., BlKr.*; — 2) pron. indef. jemandes: ako čiga brat umrje, *Dalm.*; — skrčeno iz čijega, *Škrab.(Cv. II. 11.).*

čîgar, *pron. rel.* weſſen; blagor mu, čigar svest je Bog, *Ravn.*; čigar si bodi, weſſen immer es ſein mag, *Met.*

čígati, am, *vb. impf.* lauern, auflpaſſen: na koga č., *Rez.-C.*; — prim. češ. čihati, lauern.

čígav, *adj.* der gerne ſpäht, lauert, *Rez.-C.*

čigáv, *pron. poss.* weſſen? wem gehörig? čigav je ta klobuk? wem gehört dieſer Hut? povej mi, čigava je ta hiša.

čígavec, vca, *m.* der Lauerer, der Spion, *Rez.-C.*

čigâver, *pron. poss. rel. indecl.* = čigar, *Mik., Rib.-Cv.*; po čigaver („čegaver") njivah je toča požela, ta ni dosti pridelal, *Levst.(Sl. Sp.).*

čigâveršen, šna, *adj.* = čigaver, *Cv.*

čigec, gca, *m.* der Kreiſel: čigec-migec = dideldaječek, s katerim vino in slatino mešajo, *Vest. I. 15.*; — prim. 2. čiga.

číger, gra, *m.* der Treſterwein. *C., Valj.(Rad)*; — prim. madž. csiger.

čígice, *f. pl.* die Flaſchenzüge der Weber, *C.*; — prim. 2. čiga.

čigînjka, *f.* neko jabolko, imenovano po vasi Čiginj, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

čígla, *f.* neka vinska trta, *Kanal(Goriš.)-Erj. (Torb.).*

čígra, *f.* 1) die Turbine, *Cig.(T.)*; — 2) die Seeſchwalbe, navadna čigra (sterna hirundo), *Erj.(Ž.)*; — hs.; prim. 2. čiga.

čigráš, *m.* die Kreiſelſchnecke (turbo), *Erj.(Z.)*; — prim. čigra.

číharen, rna, *adj. Levst.(Nauk)*; pogl. čiheren.

číhati, číham, *vb. impf.* nam. kihati, *Gor., Kor., Jan.*; — prim. stsl. čihati.

číheren, rna, *adj.* ves čiheren, aller insgeſammt: vse čiherno, *Dict.*; luna vsa čiherna je postala kakor kri, *Kast.*; v le-teh dveh zapovedih visi vsa čiherna postava, *Schönl.*; damo na znanje vsem čihernim — stanovom, *Razglas iz l. 1781.*; misliš, da bom vse čiherno jaz sam storil? *BlKr.*; vsi čiherni jeziki, *Cv.*; — tudi: ves čiherno: ves čiherno dolg, die ganze Schuld, *Schönl.*; vsi čiherno grešniki, *Jsvkr.*; ves čiherno moker, *C.*; — brez „ves": čiherno zdrav, *C.*; — iz čitkaterni, čihterni, čiherni, *Levst.(Rok.)*; prim. čitav, *Mik.(V. G. I. 323.).*

číhrtnǫ, *adv.* = čiherno, *Fr.-C.*; — prim. čiheren.

číj, *pron. poss.* = čigav, *Št.-Cig., C.*

číjen, jna, *adj.* = čij, *C.*

1. **čík**, *m.* der Ochs (v otročjem govoru, in kadar se kliče), *C.*

2. **čík**, *m.* 1) der Cigarrenreſt; — 2) die letzte Priſe Schnupftabak in der Doſe, *Hal.-C.*

3. **čík**, *m.* der Wetterfiſch (cobitis fossilis) *Erj. (Z.), Gazíče na Krki-Erj.(Torb.).*

1. **číka**, *f.* die Kuh (v otročjem govoru in kadar se kliče), *C.*

2. **číka**, *f.* = 2. čik, der Cigarrenreſt, *Štrek.*

číkar, rja, *m.* der Cigarrenreſte kaut.

číkati, am, *vb. impf.* Cigarrenreſte kauen.

číkec, kca, *m. dem.* čik, das Ochslein, *C.*

číl, číla, *adj.* 1) ausgeraſtet, *Rib.-Mik.*; = munter, friſch: čili konji; (o človeku) čil in krepak, *Zv.*; regſam, *Cig.(T.)*; — 2) rüſtig, geſund, ſtark; čilo zrno, gehaltvoller Kern, *C.*; čila moka, das Kernmehl, das Auszugsmehl, *Dol.-Cig., DZ.*; na čilo mleti, fein mahlen, *Z.*

čilák, *m.* ime konju, *Valj.(Rad).*

číležen, žna, *m.* = čevežen, *Pohl., Mur.*

čilibúha, *f.* das Krähenauge (strychnos nux vomica), *Tuš.(B.), Levst.(Nauk)*; — rus.

čílost, *f.* die Munterkeit, die Rüſtigkeit.

čim, *conj.* je; išči pod: kaj.

číma, *f.* ein langſamer Menſch, *Štrek.*; — prim. čimiti.
čímežen, žna, *m.* der Draht, *Gor.*; — prim. čevežen.
čímîn, *m.* der Kümmel, *Mik.*; — prim. kumin.
čímiti, im, *vb. impf.* zaudern, langſam arbeiten, *Štrek.*
čímpež, *m. Gor.*; pogl. kimpež.
čímž, čímža, *m.* = čremsa, *Gor.-Cig., Valj. (Rad).*
čímža, *f.* die Beize, *M., Z.*
čímžati, am, *vb. impf.* 1) beizen, *Cig., M.*; — č. (činžati) kako reč, mit einer Sache nicht fertig werden, *Gor.*; — 2) zehren, č. se, abzehren, mager werden, (činžati) *Jan., Fr.-C.*; č. se, verweſen, hinſchwinden, *Polj.*; — 3) *intr.* = č. se, an Kräften abnehmen: vedno je čimžal, da je umrl, *Lašče-Levst. (Rok.).*
čímžiti, čímžim, *vb. impf.* 1) = čimžati, *Z.*; — 2) č. se = kremžiti se, *Dol.*
čîn, *m.* 1) die That, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — 2) (po rus.) der Rang, *Cig.(T.), DZ.*; die Charge, *Levst.(Nauk)*; najstarejši po činu, der Rangälteſte, *DZ.*
čin, *interj.* čin čin! = cin, cin! *C.*
číncera, *f.* = čičerka, *Polj.*
činčež, *m. Cig., Gor.*; pogl. kinkež.
činek, nka, *adj.* winzig, *Mik., Št.*; — prim. mečinko, *Met.-Mik.*; iz: mal.
činitelj, *m.* 1) der Thäter, *Mur., C.*; der Ausüber: č. pravde, *C., ogr.-Let.*; — 2) der Factor (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; prvi č., der Primfactor, *Cig.(T.)*; — *pren.* važen činitelj v javnem življenju, *nk.*
číniti, činim, *vb. impf.* 1) im Radſiebe (Reiter) reinigen, reitern: žito č., *Meg., Cig., Dol., Št.*; da bi vas mogel činiti, kakor pšenico, *Trub.*; žito č. = obravnavati, *Dalm.*; — 2) thun, bewirken: činíti, ím, *ogr.-kajk., Valj. (Rad)*; číniti, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — č. komu = dražiti koga, *vzhŠt.-Let.*
činjenje, *n.* 1) das Reitern (des Getreides), *C., Št.-Dol.*; — 2) das Thun, die Handlung, *Habd., C.*; delo božje in činjenje spoznavati, *ogr.-Valj. (Rad).*
činjenica, *f.* die Thatſache, *Cig.(T.), DZ.*; — hs.
činka, *f.* der Edelfink (fringilla caelebs), *Z.*
činklja, *f.* 1) der Schlammbeißer (cobitis fossilis), *Z.*; — 2) = ščinkavec, *Z.*
činkljica, *f.* der Edelfink, *Cig.*
činkovec, vca, *m.* der Edelfink (fringilla caelebs), *Dict., Tolm.-Erj.(Torb.)*; nam. činkavec.
činóven, vna, *adj.* Rang-: činovni red, die Rangordnung, *Cig.(T.)*; činovni razkaz, das Rangſchema, *DZ.*; — prim. čin 2).
činóvnik, *m.* = uradnik, *C., nk.*; — rus.
činóvništvo, *n.* = uradništvo, *nk.*
činžati, am, *vb. impf.* pogl. čimžati.
čípel, pla, *adj.* ſpärlich, *BlKr.*; — prim. pičel. (?)
čípek, pka, *adj.* = čipel, *BlKr.*
čípek, pka, *m.* die Franſe, *C.*; — čipki = čipke, die Spitzen (an den Kleidern), *ogr.-C.*; — prim. čipke.
čípkar, rja, *m.* der Spitzenklöppler, der Spitzenverkäufer, *Cig.*
čipkarica, *f.* die Spitzenklöpplerin, die Spitzenverkäuferin, *Cig.*
čipkárnica, *f.* die Spitzenfabrik, *Cig., Nov.*
čípkarstvo, *n.* die Spitzenklöppelei, *Cig., nk.*
čípkast, *adj.* ſpitzenartig, mit Spitzen beſetzt, čipkast trak, ein Spitzenband, *Cig.*
čípke, *f. pl.* die Spitzen (am Kleide), *Nov.-C., Cig., nk.*; — hs.
čír, *m.* das Geſchwür, *Jan., C., Bes.*
čiráj, *m.* = čir, *Meg., Mik., Jan., C.*; zlatožilni čiraji, die Goldaderknoten (Hämorrhoidalknoten), *C.*; — die Hitzblatter (majhno ulje, ki nema nič vršiča), *Notr.-Erj. (Torb.).*
čírav, *adj.* mit Geſchwüren behaftet, *Jan.*
čírfa, *f.* = čerfa, *BlKr.*; globoka skleda za maslo, *Kr.-Valj. (Rad).*
čirič, íča, *m.* die Weingrille (decanthus pellucens), *C., Mik. (Et.)*; — prim. ščurek, *Mik. (Et.).*
čiričáre, *f.* das Gekritzel, das Geſchnörkel; (čirečare), *Cig., Jan.*; — prim. nem. (dial.) tschiritschari.
čiríček, čka, *m. dem.* čirič, (čeriček) *Št.-Erj. (Torb.).*
číriti, im, *vb. impf.* zirpen, *C.*
čirják, *m.* = čir, čiraj, *Meg., Mik., Jan., C.*
čiripetáti, etám, éčem, *vb. impf.* zwitſchern; vrablji čiripečejo, *ogr.-Valj. (Rad).*
číseljen, lna, *adj.* numeriſch, *Cig.(T.).*
číseljce, *n. dem.* číslo, *Valj. (Rad)*; — der Rosenkranz, *Habd.*
číslák, *m.* der Rosenkranz, *C.*
číslanje, *n.* 1) das Zählen, *Jarn.*; — 2) die Hochachtung, *Cig., Jan., M., nk.*
číslanost, *f.* das Anſehen, *Cig.*
číslati, am, *vb. impf.* 1) beachten, *Ljubljanska ok.*; in Rechnung, in Anſchlag bringen; to se ne čisla vmes, das kommt nicht mit in Anſchlag, *Cig.*; číslan za —, vermeintlich, *Cig.(T.)*; č., da je izvoljen, als gewählt anſehen, *DZ.*; č. koga, da je ameriški državljan, als amerikaniſchen Bürger anſehen, *DZ.*; za hudobno č., *Vod.(Izb. sp.)*; — 2) wertſchätzen, hochſchätzen, in Ehren halten, achten; malo č., geringachten, *Cig., Jan.*
číslávec, vca, *m.* der Verehrer, *Cig.*
číslo, *n.* 1) die Zahl, *Dict., Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan.*; bil je od čisla (dvanajsterih), *Trub.*; več je naših grehov, kakor peska morskega, kateremu ni čisla, *Krelj*; (bila sta šteta) v číslo dvanajst(erih) apostolov, *Dalm.*; preobilo č. besed, *Levst. (Nauk)*, pri číslu, der Zahl nach, *Dalm.*; im beſondern, einzeln: kar nam je koli potreba, tega vsega pri číslu ali vsake reči po sebi pri stvareh iščemo in pobiramo, *Krelj*; zakaj se je (Kristus) prikazoval tako razločno, pri číslu, „ſo einzeln", *Krelj*; ausdrücklich, genau: Kristus pri číslu ne imenuje, kdo bi je imel storiti, *Krelj*; pri číslu vse krivo dejanje; „genau alle Miſſethat", *Dalm.*; — jedinstveno, množtveno č., der Singular, der Plural, *Levst. (Nauk)*; — der Status, *Cig.(T.)*; — die Nummer: po číslih zaporedoma tekočih, *Levst.(Nauk)*; — das Datum (rus.), *Cig.(T.)*; — 2) die Rechnung, *V.-Cig.*; číslo („ali raj-

čirkav = brljav. Šašelj Biserniceℒ.
činkren, ena adj. maščevan na Pohorju (činkl, Šmonlge (St)
časop. z. zg. i. n. 1954 (činkin, Šiške)

čistorejen, jna von reiner Zucker
čistorejne deže, Kmetovalec
st. 159.

tingo*) delati s kom, Abrechnung halten, *Dict., Schönl.*; — 3) die Rücksicht, die Beachtung: to mu ni v číslu, darum kümmert er sich nicht, *Z.*; Krog sestre pretekajo, Alenčike v číslu nimajo, *Npes.-K.*; nisem ga v číslu imel, ich habe ihn nicht bemerkt, *Kr.*; — v číslu a. v číslih biti geachtet werden; v číslih imeti, achten, hochschätzen; — 4) (hs.) der Rosenkranz, *Habd., Cig., Jan., ogr.-C.*; — 5) die Randeinfassung eines Tuches oder Tüchels, *Cig., Ravn.-M.*

čislomólja, *f.* das Rosenkranzbeten, *kajk.-Valj. (Rad).*

číslovânje, *n.* die Rechnung, *Schönl.*

číslováti, ûjem, *vb. impf.* zählen, *Guts.*; — rechnen, Rechnung machen, *Schönl., Kast.*

čist, čísta, *adj.* rein; čista posoda; čist papir, unbeschriebenes Papier; nebo je čisto, kakor ribje oko; čist zrak; čisti veter, der Nordwind, *C.*; rein, ohne Beimischung; čisto zlato; čisto vino, klarer Wein; čista juha, klare Suppe; čist glas, reine, klare Stimme; — čisti dobiček, der Reingewinn; na čisto prepisati, rein abschreiben; na čisto dejati, richtigstellen, feststellen, constatieren, *DZ.*; v čisto dejan, liquid, *DZ.*; — rein, unbefleckt, makellos; čista devica; čista vest; greha čist, frei von Sünde, *Cig., Npes.-K.*; — v čisto, gänzlich: v čisto pomesti, *Kr.*; v čisto obirati kmete, *LjZv.*; toča je polje v čisto stolkla, *LjZv.*; do čistega (do čista, *Jan.*); gänzlich, ganz und gar; — čisto, ganz, völlig: čisto nič, ganz und gar nichts; čisto nedolžen, ganz unschuldig; čisto nov, čisto sam; — *comp.* poleg: čistejši tudi: čišči, *Levst.(Sl. Spr.), LjZv.*

čisták, *m.* der Augentrost (euphrasia officinalis), *C.*

čistánjek, njka, *m.* trockene Fläche in einem Moore, *C.*

čístčev, *adj.* Zinn-: č. pepel, *DZ.*

1. **čístec**, tca, *m.* 1) na čistec priti, ins Klare kommen, *C., Valj.(Rad)*; na čistec dognati, ins Reine bringen, *SlN.*; — 2) (stsl.) = kositer (Zinn), *C., DZ.*

2. **čístec**, tca, *m.* die Rossnessel (stachys), *Cig.*, (hs.); — der Feldsalbei (salvia pratensis), *C.*; — prim. lat. cistus, nem. Zieſt, *Mik.(Et.).*

čistílen, lna, *adj.* 1) zum Putzen, zum Reinigen gehörig: čistilna ponev, die Frischpfanne, *Cig.*; — 2) purgierend, abführend, *Cig., Jan.*

čistílíšče, *n.* der Reinigungsort: das Fegefeuer, *ZgD.*

čistílnica, *f.* der Putzraum, *DZ.*; — die Frischesse, der Garofen, *Cig., Jan.*; — č. vinske skorje, die Weinsteinraffinerie, *nk.*

čistílnik, *m.* der Läuterbottich, *DZ.*

čistílo, *n.* das Reinigungsmittel, *Mur., Cig., Jan.*; das Klärungsmittel, *Cig., Nov.*; = dristilo, das Purgiermittel, das Abführmittel, *Cig., Jan., C.*; rabiti čistila, *ZgD.*

čistína, *f.* 1) die Reinheit, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Feingehalt eines Metalls, *Cig. (T.)*; č. zlatnine, *DZ.*; č. novcev, *Cel.(Ar.)*; — 3) feinstes Garn, *C.*; feinste Leinwand, *C.*; — 4) ein leerer Platz, eine Lichtung im Walde, *C.*; — na čistini, auf einem Platze mit freier Aussicht, *vzhSt. Tuma, Plan. Vest. XVI. 217* (= proština).

čistînje, *n.* eine Lichtung im Walde, *C.*

čistînski, *adj.* 1) den Feingehalt der Metalle betreffend: čistinski punci, *DZ.*; — 2) aus feinstem Garn: čistinsko platno, *C.*

čistîtelj, *m.* der Reiniger, der Läuterer, *Jan.*

čistîtev, tve, *f.* die Reinigung, die Purification, *Jan.*

čístiti, čístim, *vb. impf.* 1) reinigen; zrnje čistiti; klären: vino čistiti; vino se čisti, der Wein klärt sich; č. rudo, das Erz schlemmen, *Z.*; č. zlato, srebro, feinen, *Cig.(T.)*; jezik č., die Sprache reinigen, purificieren, *Cig.(T.)*; — abführen, lagieren, *Cig.*; — gozd č., den Wald lichten, *C.*; — 2) = skopiti, *Rez.-Baud.*

čistîvec, vca, *m.* der Reiniger, *Cig., Jan.*

čistîvka, *f.* die Reinigerin, *Cig.*

čístnica, *f.* das Blutheil (androsaemum officinale), *Med.(Rok.).*

čístnik, *m.* die Platterbse (lathyrus), *Cig., Tuš. (B.).*

čistóba, *f.* die Reinheit, *C.*

čistôča, *f.* die Reinheit, *Jan., C., Mik., ogr.-Valj.(Rad).*

čistoglásen, sna, *adj.* von reinem Klang, hellstimmig, *Jan.*

čístoma, *adv.* ganz, *Bes.-C.*

čistokŕven, vna, *adj.* Vollblut-: čistokrvno pleme, *SlN.*

čistopójmen, mna, *adj.* von klarem Begriff: politika, ne vedno čistopojmna beseda, *Jurč.*

čístost, *f.* die Reinheit; Odkrila se bo tebi onkraj groba Ljubezni moje čistost in zvestoba, *Preš.*; — die Keuschheit; deviška čistost; — tudi: čistôst.

čistóta, *f.* die Reinheit; die Feinheit (eines Metalls), *Cig.(T.)*; — die Reinlichkeit, *Jan.*

čistovêrec, rca, *m.* der Reingläubige, *Cig.*

čistovêrka, *f.* die Reingläubige, *Cig.*

čistvína, *f.* eine lichte Stelle im Walde, *C.*; eine waldfreie Fläche, *C.*

číščа, *f.* die Reinigung, *Mur., Cig., Jan.*, — die Menstruation, *Cig., Jan., Vod. (Bab.).*

číščenje, *n.* das Reinigen; — die Menstruation, *Cig.*

číšljak, *m.* der Zieſt (stachys sp.), *Luče(Št.)-Erj.(Torb.).*

čítalen, lna, *adj.* 1) Lese-: čitalno društvo, čitalna soba, *nk.*; — 2) lesbar, *Cig., Jan.*; čítalen: napisi naj bodo razločni, pravilni, lehko čitalni, *Levst.(Cest.).*

čitalíšče, *n.* = čitalnica, *Raič(Slov.), Zora.*

čítálna, *f. Levst.(Zb. sp.)*; pogl. čitalnica.

čítálnica, *f.* die Leſehalle, die Leſeanſtalt, *Cig., Jan., nk.*

čítálničar, rja, *m.* ein Mitglied der Čitalnica, *nk.*

čítálničen, čna, *adj.* zur Čitalnica gehörig: čitalnične sobe, čitalnični sluga.

čítanje, *n.* das Leſen, die Leſung; die Vorleſung, *Jan.*; — die Leſart, *Cig.(T.)*; — die Lectüre, *Cig., Jan.*

čítanka, *f.* das Lesebuch, *Cig., Jan.*; — hs.
čitâtelj, *m.* der Leser, *Jan., nk.*
čitâteljica, *f.* die Leserin, *Jan., nk.*
čitâteljstvǫ, *n.* das Lesepublicum, *Jan., nk.*
čítati, am, *vb. impf.* lesen; *Cig., Jan., nk.*; komu kaj č., jemandem etwas vorlesen, č. o čem, eine Vorlesung über einen Gegenstand halten, *nk.*; čitati na veliko knjigo, aus einem großen Buche, *Vrt.*; — hs.
čítek, tka, *adj.* = čitalen, lesbar, *Cig.(T.), DŽ.*; — rus.
číten, tna, *adj.* = čitalen, lesbar, *Cig.(T.)*; — rus.
čív, *pron. poss. Št.-C.*, pogl. čij.
čívežen, žna, *m.* der Draht, *Dol.*; — iz nem. Zieheisen; prim. čevežen.
čivk, *interj.* piep! *Cig.*
čívkati, kam, čem, *vb. impf.* piepen, zwitschern; piščeta, vrabci čivkajo.
čivketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* = čivkati, *vzhŠt.-C.*
čivkljáti, âm, *vb. impf.* = čivkati, *Cig., Jan.*
čivǫ̑lica, *f.* najdrobnejša smokva, *Kras-Erj. (Torb.)*; — prim. it. cipolla, die Zwiebel.
čížek, žka, *m.* der Zeisig (fringilla spinus), *Jan., Mik., Erj.(Ž.), Levst.(Nauk).*
čížem, žma, *m.* der Halbstiefel, *Cig.*; — der Bundschuh, *Kr.*; nemam novih čižmov, *Npes. (Št.)-Kres.*
čížma, *f.* der hohe Stiefel, *Mur., vzhŠt.*; — = čižem, der Bundschuh, *Cig., BlKr., Goriš.*; — prim. tur. čizme, madž. csizma, *Dan.*
čižmár, rja, *m.* kdor čižme izdeluje, *Mur., Cig.*; K meni hodijo čižmarji Ino drugi čevljarji, *Danj.(Posv. p.).*
člân, *m.* = člen, das Mitglied, *nk.*; — hs.
člę́n, *m.* das Gelenk, das Glied, *Mur., Cig., Jan., Mik.*; členi stopala, die Fußglieder, *Cig.(T.)*; člen za členom, gliederweise, *Cig.*; — der Knöchel, *Cig.*; zapestni č., der Handknöchel, *Cig.*; — das Glied: (in der Baukunst), *Cig.*; — galvanski č., das galvanische Element, *Sen.(Fiz.)*; — das Satzglied: glavni č., *Jan.*; — das Glied (math.), *Cig.(T.)*; prednji, zadnji č., *Cel.(Ar.)*; členi enačbe, *Cig.(T.)*; — glavni č., das Hauptstück (einer Schrift), *Cig., Jan.*; — das Geschlechtswort, der Artikel, *Cig.(T.)*; — der Grad der Verwandtschaft (= koleno), *Cig.*
člę́nar, rja, *m.*, pl. členarji, Gliederthiere, *Cig.(T.), Erj.(Z.).*
člę́nast, *adj.* gegliedert, aus Gliedern bestehend, *Cig., Jan.*
člę́nček, čeca, *m. dem.* členek, *Valj.(Rad).*
člę́nček, čka, *m. dem.* členek, *Valj.(Rad).*
člę́nek, nka, *m.* 1) das Gelenk; členke si izviniti, *Jurč.*; — der Knöchel (an Händen und Füßen), *Cig., Jan., C.*; — knöchelähnlicher Auswuchs an Bäumen, *C.*; — 2) der Artikel, der Paragraph, der Punkt, *Cig.*; č. za členkom, punktweise, *Cig.*; das Glied (math.), *Cig.(T.)*; — die Partikel (gramm.), *Jan.*; tudi členèk, nkà, *Škrab.(Cv.).*
člę́nit, *adj.* gegliedert, *Cig.(T.).*
člę́niti, im, *vb. impf.* gliedern, *Cig.(T.).*
členítost, *f.* die Articuliertheit, *Cig.(T.).*
člę́nje, *n.* die Sehnsucht, heftiges Verlangen, *Jarn., Cig.*
členkáč, *m.* der Schwätzer, *Lašče - Levst. (Rok.).*
členkálǫ, *n.* eine Person, die gerne schwatzt, *Lašče-Levst.(Rok.), Rib.-DSv.*
členkáti, âm, *vb. impf.* schwatzen, *Lašče-Levst. (Rok.), Rib.-DSv.*
člęnkovît, *adj.* gliederig, gegliedert, *Cig.(T.), Jan.*; na njih (členarjih) je vse členkovito, *Erj.(LjZv.).*
člęnkovîtost, *f.* die Articuliertheit, *Cig.(T.).*
člę́noma, *adv.* gliedweise, *Cig.(T.).*
členovît, *adj.* gegliedert, *Cig.(T.).*
člęnǫ̑vje, *n.* die Glieder, die Gliederung, *Jan.*
člẹ́ti, člím (člẹ́jem, *Guts.*), *vb. impf.* 1) sich sehnen, lüstern sein, *Cig., Poh.-C.*; David je po vodi člel, *Guts.*; — 2) či se mi po čem, es gelüstet mich nach einer Sache, *Cig.*; — prim. želeti. (?)
človę́č, *adj.* = človečji: pred sin(m)i človečimi, *ogr.-Valj.(Rad).*
človę́čanski, *adj.* menschlich, *Mur., ogr.-M.*
človę́čanstvǫ, *n.* die Menschlichkeit, die menschliche Natur, *Habd., Mur., kajk.-Valj.(Rad), nk.*
človę́čaški, *adj.* = človeški, *Krelj.*
človę́čaštvǫ, *n.* = človeštvo, *Krelj.*
človę́če, eta, *n.* armseliger o. kleiner Mensch, (zaničlj.); kaj bo tako človeče!
človę́čec, čca, *m. dem.* človek; das Menschlein, *Habd., kajk. Valj.(Rad).*
človę́ček, čka, *m. dem.* človek; das Menschlein.
človę́čen, čna, *adj.* menschlich, *Mur.*; menschlich fühlend, menschenfreundlich, *Habd., V.-Cig., Jan.*
človę́čina, *f.* Menschenfleisch, *Bes.*
človę́čiti, čim, *vb. impf.* anthropomorphisieren, *Cig.(T.)*; — zu Menschen machen: — oddivjaš Rod ž'vinski in hud, Človečiš, ga delaš Popameten ljud, *Vod.(Pes.).*
človę́čjak, *m.* der Menschenkoth, *Cig., Jan., Vrtov., Valj.(Rad).*
človę́čji, *adj.* = človeški, *Mur., Cig., Jan., C.*
človę́čnik, *m.* = človečjak, *C.*
človę́čnost, *f.* die Menschlichkeit, die Humanität, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*
človęk, ęka, *m.* 1) der Mensch; *pl.* ljudje; tudi človeki, (pos. pri starejših pisateljih); oboje, človeke ino živino, *Dalm.*; kjer so človeki, tu so grehi, *Kast.*; enaka usoda nas uči, da smo vsi človeki, *Jurč.*; — 2) irgend ein unbestimmter Mensch, man, einer: človek bi obupal, man möchte verzweifeln; človek ne ve, kaj ga čaka, man weiß nicht, was die Zukunft bringt; človeku se kar sline cedijo, es wässert einem der Mund; človeka je sram, man muss sich schämen.
človękodę́rec, rca, *m.* der Menschenschinder, *ZgD.*
človękojędec, dca, *m.* der Menschenfresser, *C., Bes.*
človękoklâvec, vca, *m.* der Menschenschlächter, *ZgD.*

tudi čitavat

čitav: č. človek = velik obliček, č-vo prasedebelo,
čitavo noč = vso noč, Blkn., Šašelj, Dlv. 915. 108

čoban vaški čredník (tud. čoba-
(Šukor) Štrek Let. 94. 9.

čmaža = črenisa (prunus padus) Kmetovalec
1920, p. 124

čmok, óka, pololéen m otkačen pirih (Vimaše. D. n. b. XVII. 64.

čofikati ob. impf. od čofnuti; Sromlje (Št.) Časop.
1914. 178.

človẹkoljùb, ljúba, *m.* der Menſchenfreund, *Jan., nk.*

človẹkoljúbec, bca, *m.* der Menſchenfreund, *Cig., Jan.*

človẹkoljúben, bna, *adj.* menſchenfreundlich, *Cig., Jan., nk.*

človẹkoljúbje, *n.* die Menſchenfreundlichkeit, die Philanthropie, die Humanität, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

človẹkoljúbnost, *f.* = človekoljubje, *M., nk.*

človẹkomǫ̑rec, rca, *m.* der Menſchenmörder, *Slom.-C.*

človẹkomǫ̑rstvọ, *n.* der Menſchenmord, *M.*

človẹ́kov, *adj.* des Menſchen, eines Menſchen: pazka nad vsacim dejanjen in nedejanjem, s čimer koli bi človekovo življenje — prišlo v opasnost, *Levst.(Nauk).*

človẹkoznânstvọ, *n.* die Anthropologie, *Cig. (T.), Jan., Nov.*

človẹkoslǫ̑vje, *n.* = človekoznanstvo, *Lampe (D.).*

človẹkoznâvec, vca, *m.* der Menſchenkenner, *Jan.*

človẹkožẹ̑rec, rca, *m.* der Menſchenfreſſer, *ZgD.*

človẹkožẹ̑rstvọ, *n.* die Menſchenfreſſerei: konec je storil surovosti in človekoženstvu, („-žirstvu"), *Cv.*

človẹ́ški, *adj.* Menſchen-, menſchlich: človeški rod, das Menſchengeſchlecht; to ni po človeško, das iſt nicht menſchlich.

človẹ̑štvọ, *n.* die Menſchheit; v človeštvo stopiti, Menſch werden, *Krelj;* — = die Menſchen; vse človeštvo na svetu je po krivi poti hodilo, *Jap.(Prid.).*

čmâr, čmára, *m.* der Grimmdarm, *Cig.(T.), Erj.(Som.);* — hs.

čmážiti, čmážim, *vb. impf. Cig., Vod.(Izb. sp.),* pogl. čmaziti.

čmẹ̑la, *f. Dalm.(Reg.), vrhŠt.-C.,* pogl. čebela.

čmẹ̑lec, *m.* (nam. čebelec), der Bienenſchwarm, *Valj.(Rad).*

čmẹ̑lj, *m.* = čmrlj, *Jarn., Mik.(Et.).*

čmẹ̑ljec, ljca, *m. dem.* čmelj.

čmeljič, íča, *m.* = čmrljič, *Jarn.*

čmerẹ̑lj, *m.* = čmrlj, *Mur.*

čmẹ́r, *m. C., Z.,* pogl. čemer.

čmẹ́ren, rna, *adj. Cig.,* pogl. čemeren.

čmeríka, *f. Cig.,* pogl. čemerika.

čmeríti se, ím se, *vb. impf. Cig.,* pogl. čemeriti se.

čmẹ́ti, čmí, *vb. impf.* = ščemeti, *Mur., C., Mik.*

čmíga, *f.* 1) ein plärrendes Kind, *C.;* — 2) ſchlechter Wein, *Mur., Cig., C., SlGor.*

čmígati, am, *vb. impf.* fiedeln, ſchlecht muſicieren, *Mur., Cig.;* lgrci nam čmigajo, *Danj.(Posv.p.).*

čmížiti se, žîm se, *vb. impf.* plärren, *C.*

čmŕček, čka, *m.* die Maurache, die Morchel (morchella esculenta), *Mur., zapŠt.;* — prim. smrček.

čmŕčič, *m.* = čmrček, smrček, *C.*

čmŕgniti, čmŕgnem, *vb. pf. Habd., SlN.,* pogl. čmrkniti.

čmŕkati, čmŕkam, *vb. impf.* ſchlürfend trinken, *Cig.;* — muckſen, *Mik.*

čmŕkniti, čmŕknem, *vb. pf.* 1) einen Schlürflaut von ſich geben, *Z.;* — 2) muckſen, *C., Z., SlN.*

čmŕha, *f.* der Muckſer: slišal ni niti čmrhe niti žuge teh besed, *Let.;* — prim. čmrkniti, črhniti.

čmŕlj, *m.* 1) die Erdhummel (bombus terrestris); „na Št. Vidski gori razlikujejo čmrlje v maharje, listnarje in zemljarje, a Laščani v mahovce in luknjevce", *Erj.(Torb.);* čmrlji so veliki in mali pasanci, rjavčki, sivčki, mahovniči, *Gor.;* — 2) klin, ki se vtakne v prevrtano klop, a nanj se deno na križ stoječe palice, na nje štrena, da se razmota, *Vas Krn-Erj.(Torb.).*

čmrlják, *m. Cig., Jan.,* pogl. črmljak.

čmŕlječ, ljca, *m. dem.* čmrlj.

čó, *interj.* = ča, *Čemšenik(Gor.).*

čǫ́ba, *f.* 1) die Lippe, die Lefze (o človeku zaničlj.) *Mur., Jan., vrhŠt., BlKr., ogr.-C.;* *pl.* čobe, das Maul, *Mur.,* čobe je na stran potegnil in obregnil se, *ogr.-Valj.(Rad);* — čoba, das Maul: čobo obesiti, das Maul hangen laſſen, *M.;* čobo napeti, protzen, *C.;* — 2) der Baumſtrunk, *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.);* — 3) der vorſtehende Rand am Schuh, die Fummel, (čuba) *Cig.;* — prim. čuba, šoba.

čǫ́bast, *adj.* dickmäulig, *Mur., Cig.*

čobát, áta, *adj.* dickmäulig, *Mur., Cig.*

čǫ́bavec, vca, *m.* der dicke Lippen hat, *Mur.*

čǫ́ber, bra, *m.* die Saturei, (satureia), *Cig., C.;* — prim. hs. čubar.

čobẹ́ti, ím, *vb. impf.* das Maul offen halten. maulaffen, *Jan., C.;* — müßig ſein, *C., Npes.* — *Vraz;* tam sem čobel pet tednov, *SlN.*

čǫ́bica, *f. dem.* čoba; — die Miſpel (mespilus), *C.*

čobǫ̑dra, *f.* 1) das Gepantſch, der Miſchmaſch, *Cig., Jan., M.;* eine ſchlechte Suppe, *C.;* das Gemengſel: Najstarši med jeziki jezik bode, Ki se iz te čobodre bo naredil, *Preš.;* nesmiselna č., die Faſelei, das Geſchwätz, *SlN.;* — 2) der Quackſalber, *Polj.*

čobodráti, âm, *vb. impf.* pantſchen, patſcheln, *Cig., Jan.;* č. po vodi, *C.*

čǫ́čič, *m. dem.* čok, *C.*

čǫ́čka, *f.* die Männerkappe, *Borovlje(Kor.)-Jarn.(Rok).*

čǫ́der, dra, *m.* = koder, *pri Mariboru-C.*

čǫ́drav, *adj.* = kodrav, *pri Mariboru-C.*

čodrkati, am, *vb. impf.* kritzeln, *C.;* kratzen, *Jan.;* — prim. čoder. (?)

čǫ̑f, *interj.* patſch!

čofáti, âm, *vb. impf.* patſchen, *M.;* — klecken, *C., Z.* - pes čofa - čača, zgbš.

čofítelj, tlja, (teljna), *m.* das Käuzchen, *Dalm.;* — prim. bav. schafeitelein, *C.* zavstr. Schoffitl, Kor. Luckafitl. Strek. Let. 896. 143.

čǫ́fiti, im, *vb. pf.* = čofniti, *Cig.*

čǫ́fniti, čǫ́fnem, *vb. pf.* platſchen: v vodo, po vodi č.; — č. koga (po zobeh), jemandem eine Maulſchelle geben, — č. kaj, mit etwas herausplatzen, *C.*

čofǫ̑t, óta, *m.* das Platſchen, (n. pr. o ribah), *M.*

čofotáti, otām, óčem, *vb. impf.* patſcheln, patſchen, platſchen; ribe čofotajo, *M.*; po vodi veslo čofota, *Vrt.*

čoftáti, âm, *vb. impf.* = čofotati, *M.*

čofúlja, *f.* unſaubere Perſon, *C., Z.*

čóga, *f.* 1) der Streif, der Fleck, *C.*; stena ima čoge, *Z.*; — 2) eine gefleckte Kuh, *C.*

čógast, *adj.* gefleckt, geſtreift, *C., Cig.*; getigert: čogast vol, *Št.*; — blatternarbig, *C.*

čógati, čógam, *vb. impf.* beflecken, beſchmieren, *C., Z.*

čógelj, glja, *m.* gefleckter Ochs, *C.*

čóglja, *f.* neko jabolko, (čogla) *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

čógljast, *adj.* — prismojen, neumen, *Podkrnci-Erj.(Torb.).*; — prim. kor.-nem. tschogg'l, ſchwachſinniger Menſch, *Štrek.(Arch.).*

1. **čóha**, *f.* ein Mantel oder Rock aus grobem Tuch, *Cig., Jan., vzhŠt.*; sršavo oblačilo, *Trst.(Vest. I. 61)*; — nekoliko daljši jopič, kakršnega nosijo štajerski Slovenci ob ogrski meji, *Zora V. 92.*; — die Kotze, *Guts., Mur., DZ.*; — prim. tur. čoha, *Dan.*

2. **čóha**, *f.* 1) eine junge Kuh, *M., Lašče-Levst. (Rok.)*; — 2) die Sau, *C.*; — prim. 1. čohati. (?)

čoháč, *m.* = čohar, *Pjk.(Črt.).*

čohálnik, *m.* der Striegel, *Jan.*

čohálo, *n.* der Striegel, *Jan.*

čohár, rja, *m.* kdor čohe izdeluje, *Cig., M.*

čohás, *m.* = čohar, *kajk.-Valj.(Rad).*

1. **čóhati**, am, *vb. impf.* 1) kratzen; Kmet klobuk drži, Glavo čoha si, *Danj.(Posv. p.)*; č. se, ſich kratzen, ſich ſcheuern: krava se ob deblu čoha, *C.*; kaj bi se čohal, kjer me ne srbi? *C.*; — 2) ſtriegeln: konja č., *Vod.(Izb. sp.)*; krovci streho čohajo, die Strohdecker kämmen das (fertige) Dach aus, *Cig.*; — prim. 1. čehati.

2. **čóhati**, *vb. impf. Cig.*, pogl. čuhati.

čóhlja, *f.* 1) die Patſche der Strohdecker, *V.-Cig.*; — 2) der Striegel, *Nov.*; — 3) ženska, katera se zmeraj čolka, *C.*

čohljáti, âm, *vb. impf.* ſanft kratzen, ſcheuern, ſtreicheln, *ogr.-C.*

čohnéti, ím, *vb. impf.* = smrdeti, *Gor.*; pogl. 2. čuhniti.

1. **čóhniti**, čóhnem, *vb. pf.* 1) kratzen, ſcheuern, *C., Z.*; — 2) einen Streich, einen Schlag verſetzen: le čohni ga! *vzhŠt.-C.*; — prim. čehniti, česniti.

2. **čóhniti**, čóhnem, *vb. impf. C.*; mrlič že čohne, *Ravn.*; pogl. 2. čuhniti.

čóhovina, *f.* usnje od čohe (mlade krave), *Lašče-Levst.(Rok.)*; ustrojiti čohov(i)ne ino manjših volov kože, *Vod.(Izb. sp.).*

čòk, čóka, *m.* 1) der Klotz, *Cig., Jan., Notr.*; iz grdega, grčastega čoka silno lep kip storiti, *Jsvkr.*; — kos debla, ki se na žago dene, der Sägeklotz, *Svet.(Rok.), Notr.*; — der Klotz, auf dem Holz gehackt wird, *Notr.*; dicker Pflock, *Cig., Jan., C.*; stoji kakor č., *Cig.*; — 2) der Rumpf, *Mur., Met.*; — 3) unterſetzter, plumper Menſch, *Cig., Jan., M.*; — prim. it. ciocco, der Klotz, *C.*

čókast, *adj.* vierſchrötig, dickleibig, *Cig.*

čokàt, áta, *adj.* unterſetzt; ni ne majhen ne velik, ampak čokat, *Z.*

čokátost, *f.* die Unterſetztheit, *Cig.*

čókec, kca, *m.* das Klötzchen, *Cig.*

čókelj, klja, *m.* der Finger (šalivo ali zanič. ljivo), *C.*; — prim. čok.

čóklja, *f.* = čonklja, *C.*

čokljàt, áta, *adj.* = čokat, *Cig., C., Nov.*

čókljav, *adj.* = čonkljav, *C.*

čokolâda, *f.* die Chocolade.

čokolâdar, rja, *m.* der Chocoladeverkäufer, *Cig.*

čól, *m.* = češarek, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — prim. čola.

čóla, *f.* der Klotz, der Baumſtrunk, *Gor.*; *Bolc.-Erj.(Torb.)*; der Haublock, *Cig.*; čola za drva, *DZ.*; der Amboſsſtock, *Cig.*; č. strojarska, der Gerbebaum, *Cig.*; — tist les, ki pri zavori na kolo tišči, *Gor.*; — prim. nem. Zoll, Zollen = Klotz, *Štrek.(LjZv.).*

čóln, *m.* 1) der Kahn; = ladja: razbijaš čolnove na morju, *Trub.*; — 2) die Mulde, großer Trog (z. B. zum Abhaaren der Schweine, zur Bereitung des Mörtels u. dgl.) *vzhŠt.-C.*; — 3) das Weberſchiffchen, *C.*

čolnák, *m.* das Weberſchiffchen, *Plužna pri Bolcu-Erj.(Torb.).*

čolnár, rja, *m.* 1) der Kahnmacher, *Cig., Jan.*; — 2) der Schiffer, *Meg., Mur., Cig., Jan., Trub., Dalm.*; čolnar ali mornar, *Krelj*; Vrtinec so vid'li čolnarji dereč, *Preš.*

čólnast, *adj.* kahnförmig, *Cig., Jan.*

čólnec, nca, *m. dem.* čoln.

čólnek, nka, *m. dem.* čoln; — das Weberſchiffchen, *Št.-Cig.*

čolnič, íča, *m. dem.* čoln; 1) kleiner Kahn, der Nachen; Nezvesta, bodi zdrava! Čolnič po mene plava, *Preš.*; — 2) das Weberſchiffchen, *Jan.*; das Schiffchen bei der Nähmaſchine, *DZ.*; — 3) das Kahnbein, das Schiffbein (os scaphoideum), *V.-Cig.*

čolníčast, *adj.* kahnförmig, *Cig.*; čolničasta kost, das Kahnbein (zool.), *Cig.(T.).*

čolníček, čka, *m. dem.* čolnič; 1) das Kähnchen; Jezus stopi v č., *Ravn.*; — 2) = čolnič 3), *V.-Cig.*

čolnína, *f.* das Kahngeld, die Fährgebür, *Cig.*

čolnovózen, zna, *adj.* čolnovozna postaja, die Kahnſtation, *DZ.*

čomorad, *m. Mik.*, pogl. močerad.

čómpa, *f.* die Kartoffel, *Jan., Bolc-Erj.(Torb.), Kranjska Gora(Gor.)-DSv.*

čónkast, *adj.* knorrig, *ogr.-C.*

čónkav, *adj.* = čonkljav, *ogr.-C.*

čónkelj, klja, *m.* 1) dürrer Aſt am Baume, *Rez.-Č., ogr.-C.*; — 2) der Fußknöchel, *C.*; — das Glied, *ogr.-M.*; — prim. it. cionco, verſtümmelt, *C.*

čónklja, *f.* ein verſtümmeltes Glied, *C.*

čónkljav, *adj.* verſtümmelt, *ogr.-M., C.*

čónta, *f.* der Knochen, *vzhŠt., ogr.-C.*; — iz madž.

čontíka, *f.* das Beinholz (ligustrum vulgare), *C.*; — prim. kostenika.

čòp, čópa, *m.* 1) der Schopf, das Büſchel (Haare, Federn), der Federbuſch, *Cig., Jan.*,

čofutniti v lužo, z drevesa na ila pasti.
Sv. Lucija (Solm.) – Kend.

čokl'a, ono, s čimer se kolovrat vrti. Podjemelj (Blk.)
Let. 893 16.

čolja Hackblock v bav. n. die Zollen, Štrekl. Prav. 94
"ka, ročni, čoli "prirejeno nakovalo" (Gjirko). Ž. z. Sv. XVI. 677.

čolnuk das Ueberschiffchen, Podjemelj (Blk.)
Let. 893. 32.

čondra (psovka) Ogr. Čas. z. 39. 1. nav. 8. 74.
(prim. čoder in kundra)

Kranjski čok d. Kranjsko, Turna, Plan. Vest.
XVIII. 44. gorski čok Gebirgsstock, ibid XVI. 178.

črlolák odbit kos lončen posôd (vrsta majolike)
Suhor - Štrek. Let. 94. prem. škrbolák.

čôpati impf. obirgati, obkavsati (St. Vidna Dol.) D. z. Sv. XIII. 64.

čôpati batrati: petelin čopa kokoš, kvapa)

čôpec pes noja podrobna sklirica, s katero si gospodinja vpoti cepi slanc (Suhim) D. z. Sv. XII. 64.

čopinje = Crinje, (Tsra okr. Koper obč. Marezige)

črča - svet, kjer so črtili (Gor. ob Kolpi)
črča = posekan gozd (Rutar, Ben. 112.)

čôrak, star človek ki dobro ne vidi; čôrav = slep na
jedno oko, Gribelje (Bela.) Let. 893. 6.
čôrava, ime kravi, ki je slepana eno oko, Bela. Let. 893. 44.
čôravec, na eno oko slep človek, tudi psovka, Suhor
- Štrek. Let. 94. 9 (iz tur.)

Rož.-Kres; die Quaſte, *Mur.*, *Cig.*, *DZ.*; — der Pinſel, *Cig.*; — der Kamm der Vögel, *Z.*, *Valj.(Rad)*; — der Schopf des Daches: celo noč sem moral čop mašiti s pezdirjem in slamo, da mi ni sneg zanašalo na podstrešje, *Bes.*; — 2) die kleine Horneule, *Jarn.*; Čop sedi na veji, *Npes.-Schein.*; — prim. nem. Schopf.

1. **čǫ́pa**, *f.* die Schopfhenne, *Cig.*, *Jan.*, *Lašče-Levst.(M.)*.

2. **čopa**, *f.* ein Kahn aus einem hohlen Baumſtamm, (srlat. copa), *Prim.-Štrek.(Arh.)*.

čǫ́parica, *f.* 1) die Haubenmeiſe (parus cristatus), *C.*; — 2) die Haarbüſchelraupe, *Cig.*

čǫ́past, *adj.* ſchopfig: čopasta kokoš, die Schopfhenne, *Cig.*, *Jan.*; — ſchopfartig, *Jan.*

čopatica, *f.* die Schopfmeiſe (parus cristatus), *SlGradec-C.*

čopȅk, pka, *m. dem.* čop; das Schöpfchen; der Kamm der Vögel, *Valj.(Rad)*; der Zipfel, *V.-Cig.*; — tudi: čǫ́pek.

čopič, iča, *m.* 1) das Büſchelchen, *Jan.*; — der Pinſel, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Nov.*, *nk.*; — 2) morski č., neki črv, der Meerpinſel (sabella), *Erj.(Z.)*.

čopîčar, rja, *m.* der Pinſelmacher, *C.*

čopîček, čka, *m. dem.* čopič; der Pinſel, *Jan.*

čopíriti se, îrim se, *vb. impf.* *C.*, pogl. čepiriti se, šopiriti se.

čǫ́pka, *f.* 1) die Schopfhenne, *Cig.*, *M.*; — 2) die Haubenmeiſe (parus cristatus), *Erj.(Rok.)*; — 3) die Haubenlerche, *Šol.*

čǫ́pkast, *adj.* zipfelig, *Cig.*

čǫ́plja, *f.* die Schopfhenne, *Jan.*, *C.*

čopljânje, *n.* das Plätſchern: č. po vodi, *Jurč.*

čopljáti, âm, *vb. impf.* plätſchern, *Jan.*

čopolàs, lása, *adj.* büſchelhaarig, *Erj.(Som.)*.

čopotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* plätſchern, dež gre, da čopota, *Cig.*; — prim. copotati.

čoprûn, *m.* der Schopf, die Schopfhaare, *Hal.-C.*

čǫ́rav, *adj.* blödſichtig, *vzhŠt.*

čǫ́ravec, vca, *m.* langſamer Menſch, *C.*

čǫ́rba, *f.* 1) ſchlechte, dünne Suppe oder Brühe; to je prava čorba! — das Gepantſch, *SlGor.*; der Kaffeeſatz: kavo pijo s čorbo vred, *Bes.*; — 2) die Jauche, *Luče(Št.)*, *Lašče-Erj.(Torb.)*; — 3) smetljivo zrnje, premek, *Rib.-M.*; — 4) psovka: dumme Perſon, *Mur.*, *C.*; — iz tur., *Mik.(Et.)*.

čǫ́rbati, am, *vb. impf.* ſaufen, *C.*

čǫ́rga, *f.* debelo, redko platno, hodnik, *Valj.(Rad.)*.

čóša, *f.* ein ſchlampiges Weib, *C.*; — prim. avstr.-nem. die Zaſche, *C.*

čǫ̑t, *m.* šepast človek, *M.*, *C.*; — iz it. ciotto.

čǫ́ta, *f.* šepasta ženska, *Štrek.*, *Vrtov.*; — prim. čot.

čǫ́tast, *adj.* = šepast, hinkend, *M.*, *C.*, *Nov.*, *Notr.*; — prim. čot.

čotáti, âm, *vb. impf.* = šepati, hinkend gehen, *Cig.*, *C.*, *Vrtov.*, *SlN.*; — prim. čot.

čovík, *m.* der Kauz, *C.*, *Z.*; — prim. skovik.

čovînek, nka, *m.* 1) der Kauz, *Cig.*; — 2) eine Art Vogelpfeife (brezov lub med dvema klinčkoma), die Klutter, *V.-Cig.*; s čovinkom sove klicati, *jvzhŠt.*

čovíniti, înim, *vb. impf.* ſchreien, wie die Eule: sova čovini, *Hip.(Rok.)*.

čovînkati, am, *vb. impf.* na čovinek piskati, *Z.*

čovîtelj, tlja, *m. Cig.*, pogl. čofitelj.

črbolînka, *f.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

črč, črča, *m.* das Gezirpe, *Mik.*

črča, *f.* „senožet na črtu (Rodung)“; *Erj.(Torb.)*, *Tolm.*; — prim. črtati.

črčânje, *n.* das Gezirpe; — das Gepraſſel, *Cig.*

črčânka, *f.* die Klapper, *Mur.*

črčáti, ím, *vb. impf.* 1) zirpen, *Mur.*, *Cig.*; kobilice črčijo, *Glas.*; zwitſchern, *Cig.*, *Krn.-Erj.(Torb.)*; vesne črčijo, kadar po noči gredo, ali kakor drugi pravijo, hreščijo, *Krn.-Erj.(Torb.)*; z veseljem črčijo otroci v učilnico, *SlN.*; ſchrillen, *Jan.*; — 2) praſſeln, *Cig.*; — 3) rieſeln (wie z. B. wenn der Same aus den Kapſeln fällt), *C.*; — prim. cvrčati.

črčâvka, *f.* = sodra, babje pšeno, *ogr.-C.*; — prim. črčati 3).

1. **črček**, čka, *m.* 1) = cvrček, *Jan.*, *Mik.*; — 2) = črčanka, die Klapper, *Hal.-Zora.*

2. **črček**, čka, *m.* der Griffel, *Štrek.*

črčica, *f.* pravilnejša oblika za nav. črkica.

črčka, *f.* etwas Hingekritzeltes, das Gekritzel, *Mur.*

črčkarîja, *f.* die Kritzelei, *Jan.*

črčkáti, âm, *vb. impf.* kritzeln, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Štrek.*, *vzhŠt.*; — prim. čečkati.

črčkâvec, vca, *m.* der Kritzler, *Mur.*, *Cig.*

črę́da, *f.* 1) die Herde; č. ovac, volov; — 2) die Ordnung, die Reihenfolge: v času njega črede, *Trub.*; zdaj pride nanj čreda, *C.*, *Koborid-Erj.(Torb.)*; danes je moja čreda, heute iſt die Reihe an mir, *Fr.-C.*; po čredi, nach der Reihe, *Rib.-M.*; vsi boste po čredi dobili, *BlKr.*

črędár, rja, *m.* der Dorfhirt, *ogr.-Valj.(Rad)*.

črędba, *f.* die Abwechslung, *Jan.*

črędînka, *f.* die Koppel: gospodarstvo na čredinke, die Koppelwirtſchaft, *Zal.-Cig.*

črędînstvǫ, *n.* die Koppelwirtſchaft, *Cig.*

črę́diti, črę́dim, *vb. impf.* ordnen, reihen, *ogr.-C.*; — č. se, abwechſeln, einander ablöſen, nach der Reihe etwas thun, *Cig.*, *C.*, *DZ.*, *Glas.*, *BlKr.*, *Hal.*, *ogr.-Raič(Nkol.)*; v pesmih se č., *ogr.-C.*

črędnica, *f.* črednikova žena, *Valj.(Rad)*.

črędnik, *m.* der Gemeindehirt; kriči, kakor črednik, *vzhŠt.*; — der Schäfer, *Jan.*, *BlKr.*

črędoma, *adv.* 1) herdenweiſe, *M.*; — 2) abwechſelnd, *C.*, *M.*, *DZ.*; vsak drug dan, čredoma, zdaj zjutraj, zdaj popoludne, *Levst. (Pril.)*; — reihenweiſe, *Cig.*

črędomašnji, *adj.* periodiſch, *C.*

črę̑mha, *f.* = čremsa, *Jarn.*; — divja č. = kostenika, dremoles, *C.*

črę̑moš, *m.* der Bärenlauch (allium ursinum), *Z.*, *Mik.*; (čremož, *M.*).

črę̑msa, *f.* die Aal- oder Traubenkirſche (prunus padus), *C.*; — pasja č. = krhlika, *C.*

črę̑n, *m.* das Heft (eines Meſſers, einer Gabel ꝛc.), der Stiel, *C.*
črę̑njẹ̑, *f. pl.* das Meſſerheft, *ogr.-Cv.*
črę̀ns, ênsa, *m.* = črensa, *Valj.(Rad).*
črę̑nsa, *f.* = čremsa, *Mur., Mik.*
črę̑p, *m.* 1) die Scherbe; geſprungener Topf; — der Topf (zaničlj.), *Št.*; poje kakor star črep, *Z.*; — 2) = črepina, der Schädel: mahniti koga po črepu, *SlN.*; tvoj goli in prazni črep, *Let.*; — 3) = strešna opeka, *Cig.* (stsl.).
črę́pa, *f.* die Scherbe, *ogr.-Mik.*, lončena posoda, *Tolm.*
črępáča, *f.* = črepaha, *C.*
črępaha, *f.* die Schildkröte (testudo), *Cig., Jan.*; velikanska č., die Rieſenſchildkröte (chelonja Midas), *Erj.(Ž.).*
črępák, *m.* = lonec (zaničlj.): strupljen č., *Slom.*
črępálọ, *n.* das Schöpfgefäß, *Cig.*
črępánja, *f.* = črepina, *Mur., Danj.-Mik.*; (črpanja) *ogr.-Valj.(Rad).*
črępati, pam, pljem, *vb. impf.* 1) ſchöpfen, *Guts., Jarn., Cig., Jan.*; — 2) ſchlürfen, gierig trinken, ſaufen, *Mur., jvꝛ.Št.*, (-áti), *BlKr.*
črę̑pec, pca, *m.* 1) dem. črep; — 2) der Dummkopf, *Zil.-Jarn.(Rok.).*
črepetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* tönen, wie ein geſprungener Topf, *C., Trst.(Let.).*
črępíca, *f.* = strešna opeka, *Cig.*; — prim. črep 3).
črępína, *f.* 1) die Scherbe; = lončena posoda (zaničlj.); — 2) die Hirnſchale, *Erj.(Ž.)*; der Schädel; udariti koga po črepini.
črepínast, *adj.* ſcherbenartig, *Cig.*
črepínja, *f.* 1) = črepina 1), *Guts., Mur., Cig., Jan., Mik., Št.*; črepinje počeditі, das Geſchirr reinigen, *Zv.*; — 2) = črepina 2), *M.*
črępînjak, *m.* = graden, die Steineiche, die Wintereiche (quercus sessiliflora), *Cig., Jan., Nov., Tuš.(R.), Medv.(Rok.).*
črepínjevec, vca, *m.* die Schädelſtätte, *Mur., C.*
črę̑pkati, am, *vb. impf.* = črepetati, *M., C.*
črę́pniti, črę̑pnem, *vb. pf.* ein Scherbengeräuſch von ſich geben: pisker je črepnil, *C.*
črę̑pnja, *f.* = črepina 1), *Cig., C.*; — der Ziegel, *ogr.-C.*; prstena, skledi podobna posoda, pod katero se navadno peče pogača, *Hrušica v Istri-Erj.(Torb.).*
črępnjẹ̑n, *adj.* = lončen, *ogr.-M., C.*
črępnjíčka, *f.* das Scherbchen, *ogr.-Valj.(Rad).*
črępotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* = črepetati, *C., M.*
črępǫ̑n, *m.* großer Topf, *C., Z.*
črępǫ̑vje, *n.* Scherben; altes Geſchirr, *C.*
črepúnja, *f.* die Scherbe, *Dol.*
črę̑slar, rja, *m.* = strojar, *Vrt.*
črę́slati, črę̑slam, *vb. impf.* 1) abrinden, *Z.*; — 2) ſchlagen, ſtreichen, *Z.*; — 3) ſtrafen, tadeln, *C.*
čręslẹ̑n, *adj.* Loh-: črеslena kislina, die Gerbſäure, *Cig.(T.).*
čręsleníca, *f.* 1) die Lohbrühe, *Cig., C., Vrt.*
črę̑slínka, *f.* = črеslo 1), *Dol.*
črę́slọ, *n.* 1) die Lohe; — 2) „pretini v orehu“, *Dreſnica-Erj.(Torb.).*
črę́slov, *adj.* Loh-, *Z.*
čręslovína, *f.* der Gerbeſtoff, *Cig.(T.).*
črę́slovka, *f.* = črеslenica, *Cig.*
črę̑šnja, *f.* die Kirſche; črešnje zobati, Kirſchen eſſen; sv. Vid je črešenj sit; tvoja modrost je od črešenj do višenj, *Npreg.-Laščе Levst.(M.)*; der Kirſchbaum, s črešnje pasti, navadna č., die Vogelkirſche (prunus avium) *Tuš.(R.)*; = divja č., *Cig.*; č. hrustavka, die Knorpelkirſche, č. srčica, die Herzkirſche *Tuš.(R.)*; lavorikasta č., die Lorbeerkirſche (prunus laurocerasus), *Tuš.(R.)*; kozja č., gemeiner Wegdorn, Kreuzdorn, *Cig., Tuš.(R.) Medv.(Rok.)*; volčja č., die Tollkirſche (atropa Belladonna), *Cig., Jan., Tuš.(R.)*; pasja č., der Faulbaum (rhamnus frangula), *Josch.*
črešnják, *m.* črešnjam podoben fižol, *C.*
črešnjaríca, *f.* neka breskev: die Kirſchenpfirſich, *C.*
črešnjejẹ̑tec, tca, *m.* der Kirſchen iſſt, *Mik.*
črę́šnjev, *adj.* Kirſchen-; č. les, das Kirſchbaumholz.
črę́šnjevec, vca, *m.* 1) der Ort, wo ſich Kirſchbäume befinden, *C.*; — 2) ein Kirſchenholzſtamm, *Mik.*; — 3) der Kirſchbrantwein *Cig., M.*; — der Kirſchwein, *Mur.*; — 4) der Buchfink (fringilla caelebs), *Kras.-Erj. (Torb.), Štrek.*; — 5) črešnjam podoben fižol, *Kr.-M., Valj.(Rad), LjZv.*
črę́šnjevka, *f.* 1) die Kirſchenfliege (tripeta cerasi), *Erj.(Z.)*; — 2) neki fižol, *C.*
črę́šnjevica, *f.* das Kirſchwaſſer, *Jan.*
črę́šnjevina, *f.* das Kirſchbaumholz.
črę́šnjica, *f. dem.* črešnja; kurja č., das Ackergauchheil (anagallis arvensis), *Cig., Medv. (Rok.).*
črę̑t, *m.* = čreta, *C., Mik.*
črę́ta, *f.* ein moraſtiger Ort, der Ried, *C. Št.*; V čreti mrzla voda 'zvira, *Npes.-Vrtec*
črętína, *f.* = čreta, *C.*
črę̑tje, *n. coll.* das Krummholz, *Mik.*; — prim. čretovec.
črę̑tnik, *m.* = čreta, *C.*
črę̑tovec, vca, *m.* die Edelföhre, *Roš.-Kres I. 617.*
črę́vàt, áta, *adj.* dickbäuchig, *C.*; — črevata, ſchwanger, *C.*
črę̑vce, *n.* 1) dem. črevo, *Cig.*; tudi: črevce, *Valj.(Rad)*; — 2) kurja črevca, die Sternmiere (stellaria media), *C.*
črę̑včič, *m.* = kurja črevca, *C.*
črę̑vec, vca, *m.* = kurja črevca, *C., M., Josch, SlGor.*
črę̑velj, vlja, *m.* 1) der Schuh, *Guts., Jarn., Cig., Jan.*; ženski črevelj, der Frauenſchuh *Jan.*; zvrhnji č., der Ueberſchuh, *Cig.*; — der Stiefel, *Mur., Dol., Št.*; — 2) der Radſchuh *Jan.*; — 3) der Schuh, der Fuß (als Längenmaß).
črę̑velje, (vljec), veljca, *m. dem.* črevelj; = der Frauenſchuh (cypripedium calceolus), (črevljec) *Tuš.(R.).*
črę̑vljček, čka, *m.* 1) dem. črevelje; — 2) der Hornklee (lotus corniculatus), *Z.*

kmăl je dáo za ké pšénäzä cägäo pa črêp rôdili. Ogr. Cas. 3.39.1. nar. 10. Prid. 10.

čepák, ihtar, na pol potrt konec z 2 pbovka, poredan svojeglavec (pšim črepinčej Gronje (St.) Časop. z. 39.1 n. 914. 158.

~~čerpáka (čeč) = vodna kraslača~~

črepávsnih: žêlno pojdi posvit (Lipogl) Z. r. 3a. XVII. 157.

črepínec s. dritkfäihl Gor. (Kropa) — Zb. II. 31.

črepínjar = lončar (Gor. (Gubno pri Podnartu) — Zb. II. 31.

„samo polje, čreti. in prelogi. Cerkovci (St.)
čreta - močvirje v gozdu (Waldmoor) Tuma, Plan. Vest. XVI. 177, XVI. 217.
čretje a, ruševje, Knichoz, Tuma, Plan. Vest. XVI. 217.

črezštevilen übrzaflij, Cig.

črgáti se, ãm se „rnngnw": črga se sveča, kadar se okaja, Tolm. – Štrek. Let. 94. 9.

– prim kregati:

črgáti prvotni pomen kleckati mata Pintar (L. M. St. 1895. 6) in Štrekelj (L. M. St. 94. 9) sekundaren pomen: poživljati se, omagovati (Javornik) D. i. Sv. XVII. 127.

črȇven, vna, *adj.* = črevesen, *Cig., Jan.*

črevȇsce, *n. dem.* črevo.

črevȇsen, sna, *adj.* Darm-; črevesna vnetica, die Gedärmentzündung, *Cig.*

črévje, *n. coll.* die Gedärme, *M.*; das Darmsystem, *Cig. (T.).*

črȇvljar, rja, *m.* der Schuhmacher; nav. črevljár.

črȇvljarček, čka, *m. dem.* črevljar; das Schusterlein.

črȇvljarica, *f.* 1) die Schuhmachersfrau, *Z.*; — 2) der Schuhsetzen, *Kr.*

črevljáriti, árim, *vb. impf.* das Schuhmacherhandwerk ausüben.

črȇvljarski, *adj.* Schuhmacher-, Schuster-; č. mojster; nav. črevljárski.

črȇvljevka, *f.* = črevljarica 2), *Bes., SlN.*

črȇvljarstvọ, *n.* das Schuhmacherhandwerk.

črȇvnica, *f.* das Darmbein, *Erj. (Som.).*

črevọ̑, ẹ̑sa, *n.* 1) der Darm; debelo č., der Dickdarm, slepo č., der Blinddarm, tenko č., der Dünndarm, tešče č. (lačno č., *Cig. [T.]*), der Leerdarm, vito č., der Krummdarm, *Erj. (Som.)*; *pl.* črẹ́va, die Gedärme; — 2) der Unterleib, der Bauch, *Jan., ogr.-*; črevo me boli, ich habe Leibweh, *Jan.*

črevobọ̑lja, *f.* der Bauchschmerz, das Bauchgrimmen, *Jan.*; („čerbolja", *Gor.-Cig.*).

črevogríz, gríza, *m.* das Bauchgrimmen, *Mur., Cig.*

črẹ̑z, I. *praep. c. acc.* über—hin (bei einer Bewegung): 1) Bode daleč prepeljana, Črez tri gore zelene, Črez tri vode studene, *Npes.-K.*; črez reko splavati, schwimmend über den Fluss gelangen; črez okno vreči, über das Fenster hinabwerfen; črez pas prijeti koga, den Leib (die Taille) umschlingen; črez pol pretrgati, mitten entzweibrechen; črez pol prerezati jabolko; — 2) über—hinaus: črez mero, übermäßig; žalost je bila črez moč, allzugroß, *Npes.-Mik.*; črez silo, allzuviel, allzusehr, *C.*; črez nemoč, allzusehr, über alle Grenzen, *Jan., M., Z.*; črez nemoč velik, allzugroß, *C.*; über (= größer als): lakota je vstala, črez prvo lakoto, katera je bila v Abrahamovem času, *Dalm.*; — über: kralj črez kralje vse, *Npes.-Kr.*; Ammi je bil črez njih vojsko, *Dalm.*; postavim te črez ves Egipet, *Ravn.*; črez vojsko glavar, *Zora*; — 3) gegen: črez očino voljo, *Boh.*; črez tvojo voljo, *Kast. (N. c.)*; črez njega zapoved, *Dalm.*; črez vso pravico, *Jsvkr.*; vsi grešé črez ljubezen svojega bližnjega, črez božje zapovedi, *Kast. (N. c.)*; ne more mi črez čast biti, *Pohl. (Km.)*; črez čast komu kaj reči, *Dict., Litija-Svet. (Rok.)*; ni črez občinski zakon, *Levst. (Nauk)*; vem, da nekaterim bode zelo črez voljo, *Levst. (Nauk)*; — oni so črez njega storili punt, *Dalm.*; velike tožbe črez te gredo, *Trub. (N. T.)*; (— 4) nach Verlauf von —, über (o času); črez sedem let je šla nazaj, nach sieben Jahren, *Npes.-K.*; črez malo časa, über eine kleine Weile; — über (= hindurch): imejte me danes črez noč, über Nacht, *Npes.-K.*; črez dan, den Tag über; črez zimo, den Winter über; vsako nedeljo črez celo leto, *Kast. (Roš.)*; ohranili so svoje slovensko ime črez vse čase nevarnosti, *Jurč.*; — II. *adv.* črez jemati pri petju, in einer höheren Tonlage singen, *Zv.*; po črez (počrez) dejati kaj, etwas querüber legen; na črez, im Allgemeinen, im Durchschnitt: na črez se lehko reče, da . . . *Krn - Erj. (Torb.)*; po črez (počrez), in Bausch und Bogen (ohne Detailrechnung), *Levst. (Rok.)*; narediva po črez, *Z.*

črezdánji, *adj.* den Tag über stattfindend, *C.*

črezdánski, *adj.* = črezdanji, *M.*

črezjútri, *adv.* = črez jutri, pojutrnjem, *BlKr.*

črezjútrnji, *adj.* übermorgig, *BlKr. - LjZv. IV. 747.*

črezmẹ́ren, rna, *adj.* maßlos, *Jan., Cig. (T.), nk.*

črezmọ̑rski, *adj.* transmarin, *Cig., C.*

črezmatúren, rna, *adj.* übernatürlich.

črezmaváden, dna, *adj.* außerordentlich, *C., M.*; črezmavadna olepšava cerkve, *Cv.*

črezmẹmočeváti, újem, *vb. impf.* in Fraß und Völlerei leben (črezmemčevati, *Mur.*).

črezmẹ̑močnost, *f.* das Uebermaß, *C.*; — č. v jedi in pijači, Fraß und Völlerei, *C.*; (črezmemčnost, *Mur.*).

črezpolovíčen, čna, *adj.* mehr als die Hälfte betragend, *Jan.*

črezrâmnica, *f.* der Trag-, der Achselgurt, *C., Z.*

črfa, *f. Cig.*, pogl. čerfa.

črgetáti, etâm, ẹ̑čem, *vb. impf.* zwitschern, *C.*

črgọ̑t, óta, *m.* etwas Gekritzeltes, die Kritzelei, *C.*

črgotáriti, árim, *vb. impf.* = črgotati, *C.*

črgọ́tati, ọ́tam, *vb. impf.* kritzeln, *C., Zora*; — prim. črčkati.

črgotíga, *f.* = črgot, *C.*; kvake in črgotige, *Krempl (Let. 1878. III. 79.).*

čŕh, čŕha, *m.* = črha, *V.-Cig., Jan., C.*

čŕha, *f.* der Muck, der Muckser, *Jan., C.*; kar črhe ji ne odgovori, *Ravn.-Mik.*

čŕhljaj, *m.* = črha, *Jan.*

čŕhniti, čŕhnem, *vb. pf.* einen Laut von sich geben, muckſen; niti črhnil ni, ni besedice črhnil.

čríč, íča, *m., Valj. (Rad)*, pogl. čirič.

čríček, čka, *m., Jan.*, pogl. čiriček.

čŕk, čŕka, *m.* der Strich, ein Schriftzug, *Cig., M.*; — prim. črka.

čŕka, *f.* der Buchstabe; ulite črke, Lettern, *Cig.*; — menda nam. črtka; prim. črtati, *Mik. (Et.).*

čŕkar, rja, *m.* kdor se s črkami peča, *nk.*

čŕkarski, *adj.* črkarska pravda, der Abckrieg, *UčT., nk.*

1. **čŕkati**, čŕkam, *vb. impf.* knarren (z. B. von ungeſchmierten Rädern), *Jarn.*; — ſchirken (vom eintönigen Laut des Finken), *V.-Cig.*; — prim. črčati.

2. **čŕkati**, čŕkam, *vb. impf.* kritzeln (tudi: črkáti), *Mur.*; — prim. rus. čerkatь, kritzeln; nam. črtkati. (?)

čŕkica, *f. dem.* črka, *Cig., Jan., nk.*; — pogl. črčica.

črknja, *f.* = črka, *C.*; — = vejica, der Beiſtrich, *Mur.*

črkolîtnica, *f.* die Schriftgießerei, *Cig., Jan.*

črkolîvec, vca, *m.* der Schriftgießer, *Cig., Jan., C., nk.*

črkopîs, ísa, *m.* die Buchſtabenſchrift, *Jan., Cig.(T.).*

črkopîsje, *n.* = črkopis, *Jan.*

črkorêzec, zca, *m.* der Schriftſchneider, *Cig., Jan.*

črkoslôvje, *n.* die Buchſtabenlehre, *Cig., Jan.*

črkostâvec, vca, *m.* der Schriftſetzer, *Cig., Jan., nk.*

črkováti, újem, *vb. impf.* buchſtabieren, *Cig., Jan.*

čŕkoven, vna, *adj.* Buchſtaben-, *nk.*

črlîn, *m.* „neka ptica, ki se tako nekam glasi“, *Kras-Erj.(Torb.).*

črljèn, éna, *adj.* roth, *Habd., Guts., Mik.*, (-len) *kajk.-Valj.(Rad).*

črljẽnec, nca, *m.* 1) die Schamröthe: črljenec me oblije, *C.*; — 2) die Zwiebel, *Habd., Cig.*; črlénec, *Valj.(Rad).*

črljenéti, ím, *vb. impf.* roth werden, *kajk.-C.*

črljenína, *f.* die Röthe, rothe Schminke, *Habd.*

črljẽnka, *f.* ſchwarzer Nachtſchatten (solanum nigrum), *Cig., C.*; hostna č., die Zaunrübe (bryonia dioica), *Cig., ogr.-C.*

čŕm, *m.* 1) eine brandige Entzündung: der Karbunkel, der Anthrax, *Cig., Jan., DZ.*; č. v prsku, der Fingerwurm, *Mur., Št.*; ledni (ritnikov) č., das Rückenblut (eine Form des Anthrax), *Bleiw.-Cig.*; — = vranični prisad, der Milzbrand, *Cig., Jan., Nov.*; — das Rankkorn (eine Krankheit der Schweine), *Cig.*; — 2) mošt je v črmu, der Moſt iſt bei der erſten Gährung in der Schwärze, *Mur., C.*

čŕmast, *adj.* brandig, *Cig.*; črmasta krvomoča, *Nov.*

čŕmelj, mlja, *m.* = čmrlj, *Gor., Mik.*

črmẽlj, *m.* = čmrlj, *Dict., Goriš.*

črmelíka, *f.* der Hundswürger (cynanchum), *C., Medv.(Rok.).*

črmlják, *m.* der Eierdotter, *Meg., Cig., Rib.-Mik., Mariborska ok.-C.*; beljak okoli črmljaka, *Dalm.*

črmljèn, *adj.* = črlen, *C.*

črmnẽl, ẽla, *adj.* roth, (črnel, črnjel), *Zil.-Jarn.(Rok.), Rez.-C.*; Moja ličica so bleda, Tvoja pa črnela (nam. črmnela), *Npes.-Schein.*

črmnẽlec, lca, *m.* neka vinska trta, (črnelec) *Ip.-Erj.(Torb.).*

črmnẽlka, *f.* 1) = rdečerepka, podgorelec, der Gartenrothſchwanz (sylvia phoenicurus), (črnelka) *C.*; — 2) neko jabolko, (črnelka) *Šebrelje-Erj.(Torb.)*; — neka hruška, (črnelka) *Sv. Jakob na Savi-Erj.(Torb.).*

črmnica, *f.* 1) der Milzbrand, *Levst.(Nauk)*, (črnica) *Nov.*; — 2) der Frieſelausſchlag, (črnica) *Notr.-SlN.*

črmnják, *m.* der Eierdotter, (črnjak) *Alas., Kras, Ip., Koborid-Erj.(Torb.), GBrda.*

črmnoòk, óka, *m.* neka riba: = črmnooka, *Bohinj-Erj.(Rok.).*

črmnoóka, *f.* die Plötze (leuciscus rutilus), (črnooka) *V.-Cig.*; „črnovka“, *Frey.(F.).*

črmožljiv, íva, *adj.* ſchwermüthig, hypochondriſch, *ogr.-C.*; — morda nam. čemernežljiv; prim. čemerljiv.

čŕn, *m.* 1) = oteklina, bula, *BlKr., DSv.*; — 2) der Getreidebrand: *Cig.*; — = smoj, die Traubenſenge, *vrhŠt.-C.*; — prim. črn.

čŕn, ì, *f.* die Schwärze, *Jan.*; angleška č., das Engliſch-Schwarz, *DZ.*; — der Mohr (chem.), *Cig.(T.).*

čŕn, *adj.* ſchwarz; v črno oblečen, ſchwarz gekleidet, in Trauerkleidern; — črno se mi dela pred očmi, ich verliere die Beſinnung; — vse črno jih je (o velikem številu temnih stvari); ni odgovoril ni črne ni bele, *Erj. (Izb. sp.).*

čŕna, *f.* Name einer ſchwarzen Kuh *(C.)* oder Ziege, *(Erj. Torb.).*

črnàv, áva, *adj.* ſchwärzlich, *Mur., Mik.*; fant je še črnav po čelu od udarca, *Gor.*

črnâvka, *f.* dunkler Fleck am Körper, eine dunkle Strieme (von unterlaufenem Blute), *Dict.-Mik., Svet.(Rok.), BlKr.*; črnavka za črnavko („Beule für Beule“), *Dalm.*

črnavíca, *f.* = črnavka, (črnovica) *Notr., Rib.-DSv.*

črnâvkast, *adj.* ſchwärzlich, *Dict.*

črnbẽl, bẽla, *m.* die Weingrille (decanthus pellucens), *Sv. Križ(Ip.)-Erj.(Torb.).*

čŕnček, čka, *m. dem.* črnec; — eine Art Hummel, *Mik.*

črnẽ, *f. pl.* das Meſſerheft, *Mur., Mik.*; noževe črne, *Polj.*; *gen.* črní, *SlGor.*; — prim. črenje in čren.

črnè, ęta, *m.* ſchwarzer Ochs, *Valj.(Rad).*

čŕnec, nca, *m.* 1) ein Schwarzer: der Mohr, der Neger, *Jan., Cig.(T.), nk.*; — 2) das Schwarzbrot, *C.*; — 3) der Brand am Getreide, *Guts., Cig.*; — 4) die Schwärze des jungen gährenden Weines, *jvrhŠt.*; — 5) die Stecheiche (ilex aquifolium), *C.*; — 6) neka trta, *C.*

1. **črnẽl**, ẽla, *adj.* ſchwärzlich, *Cig.*

2. **črnẽl**, ẽla, *adj.* pogl. črmnel.

črnẽlec, lca, *m.* pogl. črmnelec.

črnẽlica, *f.* = črnavka, črnjavka 1), *C.*

črnẽlka, *f.* pogl. črmnelka.

črnẽti, ím, *vb. impf.* ſchwarz werden; grozdje črní, *Notr.*; črni, es zieht ins Schwarze, *Cig.*

1. **črnica**, *f.* 1) ime raznim živalim: črna koza *Erj.(Torb.)*; — kuna č., der Edelmarder, *Svet.(Rok.)*; — čopasta, mala č., die Haubenente (anas fuligula), *Cig.*; — velika č., die See-Ente (anas fusca), *Cig., Svet.(Rok.)*; — die Aeſculapſchlange (coluber Aesculapii), *Štrek.*; die Schwarznatter (coluber carbonarius), *Erj.(Ž.)*; — der Tintenfiſch (sepia), *Jan., C., Erj.(Z.)*; — 2) ime raznemu sadju in rastlinam: črna podolgasta smokva, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — neka oljika, *Riheberk-Erj.(Torb.)*; — die Schwarzkirſche, *Cig., Erj.(Torb.), Sv.(Rok.), LjZv.*; — = borovnica, die Schwarzbeere, die Heidelbeere (vaccinium myrtillus), *Jan., Tuš.(R.), Poh.*; — der

Samenhanf, *Cig., C.*; kmet ve, da so dvojne konoplje, da jedna — imenuje jo črnico — rodi, *Erj.(Izb. sp.)*; — das Frauenhaar, (asplenium trichomanes), *C., M.*; — 3) der Humus, die Dammerde, *Cig.(T.), C.*; — 4) eine dunkelfärbige Geschwulst, *Kr.-Valj.(Rad)*; — 5) die Schwarzsucht, *Cig.*

2. **črníca**, *f.* pogl. črmnica.

črníčast, *adj.* beerblau, *Cig.*

črníčevje, *n.* der Schwarzbeerenstrauch, *Cig., C.*

črníčje, *n.* = črničevje, *Mur., Jan.*

črníčnica, *f.* der Samenhanf (cannabis sativa), *Vrsno (Tolm.) - Erj. (Torb.)*.

črníka, *f.* 1) die Stecheiche (ilex aquifolium), *Čres, Lošinj - Erj. (Torb.)*; — 2) = črnica, die Schwarzkirsche, *C.*; — 3) der Schwarzkümmel (nigella arvensis), *Mik., Pohl. (Km.)*.

črníkast, *adj.* etwas schwarz, schwärzlich; brünett, *Cig.*; črnikastega obraza, *jvzhŠt.*; črnikasto rumen, rauchgelb, *Cig.*

črníla, *f.* neka trta, *Jarenina (Št.)-Erj. (Torb.)*.

črníłec, łca, *m.* 1) der Maisbrand, *Goriška ok. - Erj. (Torb.)*; — 2) der Wachtelweizen (melampyrum arvense), *Cig., Klenik na Pivki-Erj. (Torb.)*; — drobni č., der Augentrost (euphrasia odontites), *Josch*; — 3) die Baumräude (črnivec), *Cig.*; — 4) = črnec 4), die Schwärze des Mostes: črnilec gre na mošt, kadar odkisa, *Št.*

črníłen, łna, *adj.* 1) schwärzend, *Zora*; — 2) die schwarze Tinte betreffend, *Cig.*

črníłka, *f.* neka hruška, *C.*

črníłnik, *m.* das Tintenfass, *C., DZ., nk.*; razbite steklenice črepinja je nadomeščevala črnilnik, *Let.*

črnílo, *n.* 1) die Schwärze (pos. die Schuhschwärze), *Gor.*; tiskarsko č., die Buchdruckerschwärze, *Cig.*; kitajsko č., die Tusch, *Cig.*; — 2) die schwarze Tinte, *Habd., Pohl., Dict., Guts., Mur., Cig., Jan., Dalm., ogr.-Valj. (Rad), nk.*; — 3) das schwarze Pigment im Auge, *Cig. (T.)*; — 4) die Schwarztraube, *Kamnica (pri Mariboru)-Kres*; — 5) = muža, čreta, *C.*

črnîn, *m.* neka vinska trta, *SlGor.-Erj. (Torb.)*.

črnína, *f.* 1) das Schwarze; — 2) dunkelrother (schwarzer) Wein; — 3) Name verschiedener Rothweinreben; — 4) schwarze Kleidung, Trauerkleider, *C.*; vdove se zavijajo v črnino, *SlN.* — 5)

črníš, *m.* eine Traubenart, *Ip.-Erj. (Torb.)*.

črnîtev, tve, *f.* die Schwärzung, *Cig.*

črníti im, *vb. impf.* 1) schwärzen; hrastovina črni vodo, Eichenholz lohet das Wasser, *Cig.*; — č. se, = črneti, *Glas.*; — 2) č. koga, jemanden von der nachtheiligen Seite darstellen, anschwärzen.

črnîvec, vca, *m.* 1) der Schwärzer, *Cig.*; — 2) der Anschwärzer, *Cig., Valj. (Rad)*.

čŕnja, *f.* schwarze Sau, *Mur., Ravn.-Cig., Mik.*

črnjáč, *m.* črn človek, *Valj. (Rad)*.

1. **črnják**, *m.* 1) männliches schwarzes Schwein, *Valj. (Rad)*; — 2) = hudič, *Valj. (Rad)*.

2. **črnják**, *m.* pogl. črmnjak.

črnjâv, *f.* das Schwarze: pos. plaža v žitu, *Gor.*; — nam. črnjava.

črnjâva, *f.* das Schwarze, *C.*; v uganki: Bela poljska planjava, Žito sama črnjava, Memo gre, Kdor ne ume (= pismo), *Vod. (Pes.)*; — 2) das dunkle Kernholz, *M., Polj., Ig.*

črnjâvec, vca, *m.* neka ptica: = podgorelec, *C.*

črnjâvka, *f.* 1) = črnavka, *Habd., Cig., BlKr.*; — 2) neka hruška, *Bolc-Erj. (Torb.)*; — 3) schwärzliche Kuh, *Valj. (Rad)*.

črnjâvs, *m.* der Rappe, *Cig.*

črnjê, *f. pl. ogr.-Valj. (Rad)*, pogl. črenje.

čŕnjenje, *n.* 1) das Schwärzen; — 2) das Anschwärzen.

črnjúh, *m.* ein schwarzer Mann (zaničlj.), *Danj.-Mik.*; ein schmutziger Kerl, *C.*

čŕnka, *f.* 1) die Negerin, *Jan.*; — 2) ein schwarzes weibliches Thier (Stute, Kuh), *Mur.*; ein schwarzes Schaf, *Notr.-Erj. (Torb.)*.

čŕnkast, *adj.* schwärzlich.

čŕnkavec, vca, *m.* der Mohr, *ogr.-Valj. (Rad)*.

čŕnklja, *f.* schwarze Stute, *Mur., Mik.*; schwarze Kuh, *Mur.*

čŕnkljast, *adj.* schwärzlich, *Dict.*

čŕnkljat, *adj.* = črnkljast, *Mur., Cig., Jan.*

čŕnko, *m.* der Rappe, *Mur.*

črnob, *m. Cig.*, pogl. črnobil.

črnóba, *f.* die Schwärze, *Cig., Jan., Dalm.*; klobuk pušča črnobo, der Hut schwärzt ab, *Cig.*; — unterlaufenes Blut, *Cig.*

črnobél, *adj.* weiß und schwarz: vrana je črnobela, *Prip.-Mik.*

črnobíl, *f. C.*, pogl. črna bil; išči pod: bil.

črnobína, *f.* die Knotenwurz (scrophularia nodosa), *Cig., Tuš. (Št. l. č.)*; — prim. črna bil.

črnoblẹd, blẹda, *adj.* schwarzbleich, *Guts., Cig.*

črnobrád, bráda, *adj.* schwarzbärtig, *Jan., nk.*

črnobrádež, *m.* der Schwarzbärtige, *Cig.*

črnočétec, łca, *m.* grauer Würger (lanius minor), *C.*

črnóga, *f.* schwarze Sau, *C., Z.*

črnógelj, glja, *m.* schwarzer Mensch.

črnoglâv, gláva, *adj.* schwarzköpfig, *Cig., Jan., nk.*

črnoglâv, gláva, *m.* gemeines Selbstheil (prunella vulgaris), *Tolm.-Erj. (Torb.)*.

črnoglâvec, vca, *m.* 1) der Schwarzkopf, *Cig., Jan.*; — 2) bläulichgrünes Riedgras (carex glauca), *M., Z.* —

črnoglâvka, *f.* 1) das Schwarzplättchen (

črnogrív, gríva, *adj.* schwarzmähnig, *Cig.*

črnoháljast, *adj.* in schwarzes Gewand gehüllt, *Bes.*

črnok, *m.* pogl. črmnook.

črnokâlščina, *f.* neka trta, *Istra-C.*

črnokljún, kljúna, *adj.* schwarzschnäbelig, *Cig., Jan.*

črnokódrast, *adj.* schwarzgelockt, *Zora.*

črnokóše, eta, *n.* neko jabolko, *v Brkinih-Erj. (Torb.)*.

črnokòž, kóža, *adj.* schwarzhäutig: divji črnokoži razbojniki, *Zv.*

črnokóžen, žna, *adj.* schwarzhäutig, *Z.*

črnokrìl, kríla, *adj.* schwarzflügelig, *Cig., Jan.*

črnokrîlec, lca, *m.*, *pl.* črnokrilci; Schwarzflügler (zool.), *Cig.(T.)*.
črnokŕven, vna, *adj.* schwarzblütig, *Cig.*
črnolàs, lása, *adj.* schwarzhaarig.
črnolâsec, sca, *m.* der Schwarzhaarige, *Z.*, *nk.*
črnolâska, *f.* die Schwarzhaarige, *Z.*, *nk.*
črnolíčen, čna, *adj.* von schwarzem, dunkelfarbigem Antlitz, *Mur.*, *Cig.*
črnolîska, *f.* das Schwarzplättchen (sylvia atricapilla), *C.*
črnomóder, dra, *adj.* schwarzblau, *Cig.*, *Jan.*
črnonòg, nóga, *adj.* schwarzfüßig, *Cig.*, *Jan.*
črnoòk, óka, *adj.* schwarzäugig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
črnoóka, *f.* pogl. črmnooka.
črnopŕ̀gast, *adj.* schwarzgestreift, *Jan.*
črnorèp, répa, *adj.* 1) schwarzschwänzig, *Cig.*, *Jan.*; — 2) mit dem Spitzbrand behaftet: pšenica je črnorepa, *V.-Cig.*
črnorépost, *f.* der Spitzbrand (des Weizens), *V.-Cig.*
črnorîzec, zca, *m.* = menih, *Vrt.*, *LjZv.*; — stsl.
črnorjàv, áva, *adj.* schwarzbraun.
črnoròk, róka, *adj.* schwarzhändig, *Cig.*
črnorumèn, éna, *adj.* schwarzgelb.
črnosemẽn, *adj.* schwarzsamig, *Cig.*
črnosîvkast, *adj.* mohrengrau, *Cig.*
črnôst, *f.* = črnota, *Dict.*, *Mur.*, *Cig.*
črnosûknar, rja, *m.* = črnosuknjež, *Cv.*
črnosûknjež, *m.* der Schwarzrock, *Cig.*
črnošôlec, lca, *m.* der Schwarzkünstler, der Zauberer, *Cig.*, *C.*
črnóta, *f.* die Schwärze (als Eigenschaft), *Cig.*, *Jan.*
črnovẽsten, stna, *adj.* mit schwarzem (bösem) Gewissen, *Raič(Slov.)*; črnovestni Herod, *SlN.*
črnovîdec, dca, *m.* der Schwarzseher, der Pessimist, *C.*, *Jan.*
črnovíca, *f.* pogl. črnavica.
črnovídnost, *f.* = črnovîdstvo, *Cig.(T.)*.
črnovîdstvo, *n.* die Schwarzseherei, *Cig.(T.)*.
črnovka, *f.* pogl. črmnooka.
črnozòb, zóba, *adj.* schwarzzähnig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
črnozŕn, zŕna, *adj.* schwarzkörnig, *Cig.*
črnožółčen, čna, *adj.* 1) schwarzgallig, *M.*; — gallsüchtig, *C.*; — 2) melancholisch, *Cig.*; stsl.
črnožółčnik, *m.* der Melancholiker, *Cv.*
črnožółčnost, *f.* die Schwarzsucht, *Cig.*
črnožółt, *adj.* schwarzgelb, *Cig.*, *Jan.*
črnúga, *f.* = črnoga, *Z.*, *kajk.-Valj.(Rad)*.
črnúgelj, glja, *m.* = črnogelj, *C.*
črnúh, *m.* der Schwarze, der Neger (zaničlj.), *ZgD.*; — der Schwarzflügler, der Schwarzkäfer, *Cig.(T.)*, *Erj.(Z.)*.
črnúha, *f.* der Schwarzkümmel (nigella arvensis), *Cig.*, *C.*, *Tuš.(B.)*.
črpalíšče, *n.* mesto v reki, kjer vodo zajemajo, die Schöpfe, *Cig.*
črpálo, *n.* das Schöpfzeug, die Schöpfmaschine, *Cig.(T.)*.
črpânje, *n.* das Schöpfen, *Cig.*
črpáti, âm, *vb. impf.* schöpfen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*, *Šol.*, *Nov.*; — pumpen, *C.*; schaufeln, *C.*; — prim. črepati.
črpâvec, vca, *m.* einer, der schöpft, *Cig.*
črpâvka, *f.* eine, die schöpft, *Cig.*
čŕsteł, stla, *adj.* *Rib.-Mik.*, *C.*, pogl. čŕstev.
čŕsten, tna, *adj.* = čŕstev, *Savinska dol.*
čŕstev, stva, *adj.* = čvrst, *Danj.-Mik.*; čŕstev je bil po mladeniško, *Ravn.*; čŕstvo žito = jekleno ž., *Svet.(Rok.)*; — frisch, *Jan.*, *M.*; čŕstva voda, *Slom.*; Tri kapljice čŕstve krvi, *Npes.-Vraz*.
čŕstviti, im, *vb. impf.* stärken, *C.*; anfrischen, *Cig.*
čŕš, *m.* = storž, *Pohl.*, *Guts.*, *Mur.*; — prim. čvrš.
čŕšje, *n. coll.* die Zapfen vom Nadelholz: smrekovo č., *C.*
1. **čŕt**, *m.* 1) das Rodeland, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; črte delati, *C.*; — 2) die Raingrenze zwischen zwei Bergäckern, *Mariborska ok.-C.*
2. **čŕt**, *m.* der Hass, die Anfeindung, die Feindschaft, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *ogr.-C.*
čŕta, *f.* der Strich, die Linie, *Jan.*, *Cig.(T.)*. *nk.*; ravna, prema č., die gerade Linie, kriva č., die krumme Linie, jajasta č., die Ovallinie, *Cig.(T.)*; zobata č., die Zackenlinie, *V.-Cig.*; č. krožnica, die Zirkellinie, *Cig.*; č. osnovnica, die Grundlinie, č. vzporednica, die Parallele, č. presečnica, die Durchschnittslinie, č. polovnica, die Halbierungslinie, č. veznica, die Verbindungslinie, č. poprečnica, die Querlinie, č. pravilnica, die Normale, č. stalnica, die Constante, č. središčnica, die Centrallinie, č. prevodnica, der Leitstrahl, *Cig.(T.)*; č. senčnica, die Schattenlinie, č. vozlenica, die Knotenlinie (phys.), č. prožnosti, die elastische Linie, črte enakega uklona, izogonische Linien, č. iste meri ali gledi, gleichgerichtete Linien, *Cig.(T.)*, telegrafska č., die Telegraphenlinie, *Cig.*; stavbna č., die Baulinie, *Nov.*, *nk.*; obrazne črte, die Gesichtszüge, *Cig.(T.)*; — 2) neka psovka: črta nastranska, idi pa v gori! *Andr.*; črta, beži, lovci gremo, *Andr.*
čŕtálen, lna, *adj.* Reiß-: črtalno orodje, das Reißzeug, Zeichenrequisiten, *Cig.*, *C.*, *Levst.(Moč.)*.
čŕtálnik, *m.* die Reißfeder, *Cig.*; der Schreibgriffel, *C.*
čŕtálo, *n.* 1) das Pflugmesser; tudi: črtálo, *Valj.(Rad)*; — 2) priprava z dvema zoboma, ki se rabi pri sejanju turščice, *Rib.-DSv.*
čŕtanína, *f.* die Zeichnung, *DZ.*
čŕtanje, *n.* 1) das Ritzen: č. smrek, da bi se smola iz njih cedila, der Harzriss, *Cig.*; — 2) das Zeichnen: č. po modelu, das Modellzeichnen, *Cig.(T.)*.
čŕtarstvo, *n.* die Zeichenkunst, *Cig.(T.)*.
čŕtast, *adj.* 1) linienförmig, *Cig.*; — 2) quadrilliert, *C.*
čŕtati, čŕtam, *vb. impf.* 1) roden, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — selišče č., den Platz zu einem Hause abstechen, *Cig.*; — 2) aufreißen: smreke č. (skorjo narezavati, da se iz nje smola cedi), *Cig.*; drevesa č., mit dem Waldhammer bezeichnen, anplätzen, *Cig.*; — 3) ritzen, gravieren, *Cig.*; — 4) zeichnen, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.*

črt = črča / Rodung / Fuma, Plan. Vest. XII. 247

črča - svel, Kter so „črtili“ (Gor. obč. Kobarid)

čube ustnice, Podzemelj (Blk.) Let. 893,7.

čubeanjáti, jezik si brusiti (prim čebrnjáti (St.) Časop. 7.39, i. n. 914. 158 (prav mord d. čob-

čúčati, am-ščati (vobr. g) Jukoc. Štrek

(T.), nk.; — 5) ſtricheln, *Jan.*; — ausſtreichen, durchſtreichen, *nk.*

črtênje, *n.* das Haſſen; (črténje nam. črčenje *Valj.(Rad)*).

črtéti, ím, *vb. impf.* 1) haſſen, *Zora, jvzhŠt.*; — 2) črti se mi, es iſt mir verhaſst, es ekelt mich an, *C.*

črtež, *m.* der Grundriſs, der Plan, *Jan., Cig. (T.), Levst.(Nauk), nk.*; — vojevalni črtež, der Kriegsplan, *SlN.*; — rus.

črtéžen, žna, *adj.* haſserfüllt, *Dol.-Erj.(Torb.).*

čŕtica, *f. dem.* črta.

1. **čŕtiti**, čŕtim, *vb. impf.* 1) roden, *Tolm.-Erj. (Torb.)*; — 2) ritzen: drevo z nožem č., *GBrda*; reißen, lachen: drevo č., *Cig.*; — prim. črtati.

2. **čŕtiti**, im, *vb. impf.* haſſen, anfeinden, *Mur., Cig., Jan., Kr.*; črtim to, das iſt mir verhaſst, *Cig.*

črtîvec, vca, *m.* der Haſſer, der Anfeinder, *Mur., Cig., Jan., Ravn.*

črtîvka, *f.* die Haſſerin, *Mur., Jan.*

čŕtkati, am, *vb. impf.* ſchraffieren, *Cig.(T.).*

1. **čŕtnik**, *m.* der Reißſtift, *Cig.*; svinčeni č., das Reißblei, *Cig.*; rdeči č., der Rothſtift, *DZ.*; risarski č., der Zeichenſtift, *Cig., DZ.*; — der Griffel, *Jan., Šol., DZ.*

2. **čŕtnik**, *m.* der Haſſer: č. istine, *SlN.*

črv, *m.* 1) der Wurm; črve pasti = mrtev biti; podzemeljski č., der Regenwurm (lumbricus agricola) *Erj.(Ž.)*; — in der Erde, im Holz, im Fleiſch, im Obſt u. ſ. w. ſich vorfindende Inſectenlarve; — zakožni č., der Hautwurm, der Miteſſer, *Cig., Jan.*; — 2) č. (na prstu), das Fingergeſchwür, der Fingerwurm; — prim. črm.

črvâd, *f.* das Gewürm, *Cig., Jan., C.*

črvâdina, *f.* = črvad, *Jan.*

črvast, *adj.* wurmförmig, *V.-Cig., Jan.*

črvàv, áva, *adj.* = črviv, *V.-Cig.*

črvavéti, ím, *vb. impf.* wurmſtichig werden, (črvoveti) *Met.*

črvec, vca, *m. dem.* črv; škrlatni č., die Scharlach-Schildlaus, die Cochenille (coccus cacti), *Erj.(Ž.)*.

črvek, vka, *m. dem.* črv; — der Piſton am Percuſſionsgewehr, *Notr.*

črvênec, nca, *m.* neka trta: rother, wälſcher Tharand, rother Trollinger, *Trumm.*

črvênka, *f.* der Gänſefuß (chenopodium), *Medv.(Rok.)*.

črvič, íča, *m. dem.* črv, das Würmchen: pl. črviči, die Maden, *Cig.(T.)*.

črvîček, čka, *m. dem.* črvič; das Würmchen.

črvíčenje, *n.* das Bauchgrimmen, *Cig.*

črvíčiti, îčim, *vb. impf.* črviči me po trebuhu, ich habe Bauchgrimmen, *Cig., M., Polj.*; — črviči me, es macht mir Kummer, es wurmt mich, *Navr.(Kop. sp.)*.

črvína, *f.* 1) der Wurmſtich, das Wurmloch, *V.-Cig.*; — 2) der Wurm: človek je ješča črvina, *C.*; — das Gewürm, *Cig.*

črvînjak, *m.* das Wurmkraut, der Rainfarn (tanacetum vulgare), *Cig., M.*

črvînka, *f.* die Möhringie (Moehringia), *C., Medv.(Rok.)*.

črvìv, íva, *adj.* wurmig, wurmſtichig: črvivo sadje, črviv les.

črvîvčič, *m. dem.* črvivec, *C.*

črvîvec, vca, *m.* 1) wurmige Frucht, *C.*; — tudi psovka: kaj to srbi tebe, črvivec! *SlN.*; — 2) das Zigeunerkraut, das Bilſenkraut (hyoscyamus), *Dict., Guts., Mur., Hip. (Orb.), C.*

črvîvek, vka, *m.* die wurmſtichige Frucht: črvivki padajo z drevja, *C.*

črvíviti se, îvim se, *vb. impf.* wurmig, wurmſtichig werden, *Habd., C., Z.*

črvîvka, *f.* die Miere (alsine), *Medv.(Rok.)*.

črvîvnik, *m.* das Ackergauchheil (anagallis arvensis), *Cig., Erj.(Rok.)*.

črvívost, *f.* die Wurmſtichigkeit, der Wurmfraß; — die Wurmkrankheit bei Pferden, der Wurm, *Cig., DZ.*; podkožna č. pri konjih je zelo otrovna, *Levst.(Nauk)*.

črvížiti, îžim, *vb. impf.* kleinſchrittig gehen wie ein Kind, *C.*

črvóba, *f.* der Wurmfraß, die Wurmſtichigkeit, *Jarn., Cig., Jan., Met., Mik.*

črvojẹ̑d, jẹ́da, *adj.* = črvojeden: črvojeda miza, *Jurč.*

črvojẹ̑d, *f.* der Wurmſtich, *Mur., Valj.(Rad)*.

črvojẹ́den, dna, *adj.* 1) wurmſtichig; črvojedni tramovi, *Jurč.*; — 2) Würmer freſſend; črvojedna perjad, *Zora.*

črvojẹ́dina, *f.* 1) der Wurmſtich; črvojedine v lesu; — 2) das Wurmmehl; č. se nahaja v votlih vrbah in drugih drevesih, *Cv.*

črvojẹ́dinast, *adj.* wurmſtichig; č. sad, *Trub. (Post.)*; črvojedinasta lipa, *Jurč.*

črvovẹ́den, dna, *adj.* = črvojeden, *Gor.*

čtenjè, *n.* das Leſen, *ogr.-Valj.(Rad)*.

čtéti, čtẹ̑jem, *vb. impf.* leſen, *kajk.-Valj. (Rad)*; — čtẹ̑m a. čtèm, *ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. šteti.

čúba, *f.* = čoba, *BlKr., kajk.-Valj.(Rad)*.

čubák, *m.* človek z velikimi čubami, *Valj. (Rad)*.

čúbast, *adj.* = čobast, *Habd., BlKr.*

čubéti, ím, *vb. impf.* hocken, *C.*; hram (župnikov) čâbi v neki dniki, *Raič(Nkol.)*; — pogl. čobeti.

čubînklja, *f.* = ščurek, die Küchenſchabe (blatta orientalis), *Polj.*

čúbiti se, im se, *vb. impf.* = šobiti se, *C., Z.*

čúč, *m.* magerer Käſe aus ſaurer Milch, *C., Bes., Tolm.*; — iz furl., *Štrek.(Let.)*.

čúča, *f.* die Hockhenne, *Valj.(Rad)*.

čúčati, am, *vb. impf.* = čučkati, *Trst.(Let.)*.

čúčati, ím, *vb. impf.* = kučati, *C., Cig.*; (čučeti, *Prip.-Mik.*).

1. **čúček**, čka, *m. dem.* čuk; das Käuzchen, *C.*

2. **čúček**, čka, *m.* 1) die Feldgrille, *BlKr.*; — 2) mlado pišče, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 3) der Oehrknopf, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

čúčika, *f.* die Henne, *C.*; — prim. čuča.

čúčka, *f.* = cuca, *Štrek.*

čúčkanje, *n.* das „Lichteln"; prim. čučkati.

čúčkati, am, *vb. impf.* na Blaževo se Slovenci kraj Ščavnice čučkajo z blagoslov-

ljenimi svečami, — to je, sveče užgejo in je vrtijo okoli nog, rok, pojasa, da jim kačji pik in bolezen sploh ne škoduje, *Trst. (Let. 1875, 32.)*.

čúčniti, čúčnem, *vb. pf.* niederhocken, *Cig., C.*

čùd, čúda, *m.* die Verwunderung, *Cig., C.*; vsi so velik čud zagnali, brachen in große Verwunderung aus, *Ravn.*

čûd, *f.* das Naturell, *Cig., Jan., Cig. (T.), C., Lampe (D.)*; — prim. hs. čud.

čúda, *f.* = čudo: č. me je, es befremdet mich, *Mur.*

čudája, *f. C.*, pogl. čudanja.

čudák, *m.* der Sonderling, ein barocker Mensch, *Cig. (T.), C.*; čudni čudaki — ti pesniki! *LjZv.*

čudánja, *f.* eine unsaubere Person, (čudaja) *C.*

čudáštvọ, *n.* sonderbares Wesen, *Zora.*

čûdba, *f.* die Verwunderung, *C.*

čúden, dna, *adj.* 1) wunderbar; čudno bitje: čudno lep, wunderschön; — wunderlich, seltsam; čuden človek, ein sonderbarer Patron; čudno se mi zdi; čudna se mu je godila; čudna je ta, das ist eine sonderbare Geschichte; — 2) garstig, abscheulich, *Mur., C.*

čudénje, *n.* das Staunen, die Verwunderung; iz Jeruzalema, kjer je bilo toliko čudenja nad njim, je Jezus nazaj šel v Nazaret, *Ravn.*

čûdes, *m. Dict., Trub.-Mik.*, pogl. čudo.

čudesnják, *m.* = čudak, *Cig. (T.)*.

čûdež, *m.* 1) človek, ki se rad čudi: čudež neumni, čemu se čudiš? *Lašče-Levst. (Rok.)*; — 2) der Wendehals (jynx torquilla), *Cig.*; — 3) das Wunder; čudeže delati, Wunderthaten vollbringen, Wunder wirken; — prim. čudes in čudo.

čûdežen, žna, *adj.* wunderbar; čudežna prigodba.

čudežljiv, íva, *adj.* wunderbar, *C., Guts. (Res.)*.

čûdežnik, *m.* der Wunderthäter, *Guts., V.-Cig., Jan., Cv.*

čûdežnost, *f.* die Wunderbarkeit, *Mur.*

čúditi se, čûdim se, *vb. impf.* sich wundern, staunen; über jemanden, über etwas, č. se komu, čemu, (tudi: nad kom, nad čim).

čudljiv, íva, *adj.* voll Verwunderung: *adv.* čudljivo, *Vrt.*

čûdnik, *m.* = čudak, *Str.*

čudnolik, líka, *adj.* grotesk, *Cig. (T.)*.

čúdnost, *f.* die Wunderbarkeit; — die Wunderlichkeit.

čúdọ, desa (da), *n.* 1) das Wunder, *Dict., Guts., V.-Cig., Jan.*; čudesa delati, *Trub.*; spomnite na njegova čudesa, *Dalm.*; z večimi čudesi, *Schönl.*; čudesa na nebu in na zemlji, *Bas.*; pomlad razklada svoja čuda, *Preš.*; čudo! wunderbar! *Boh., Dict.*; čudo, prečudo! welch ein Wunder! *M.*; čuda *(g.)*, sonderbar! ali čuda! dokončavši šole ni hotel dobro storiti, *Jurč.*; Je Drava in Sava pobrala mosti, Ni čuda, ni čuda, da ženina ni, *Npes.-Valj. (Rad)*; — črez čudo, überaus, *C.*; bilo je tiho, za čudo tiho, wunderbar still, *LjZv.*; — 2) čudo (čuda) = überaus viel: čudo ljudi, *Jan.*; čuda ljudi je bilo, *Cig.*; med čuda zbrano množico, *Vrt.*; — in hohem Grade, überaus: čudo lepa noč, *Cig.*; čuda velik človek, *Cig.*; čudo hudoben, čudo rad, *ogr.-C.*; — 3) die Verwunderung: za čudo pridni so danes otroci, *Erj. (Iz̨b. sp.)*; orožje jim je od prevelikega čuda bilo iz rok padlo, *Jsvkr.*; beseda od čuda mu bo zastala, *Ravn.*; — die Verwunderung: čudo vas bodi božje prijaznosti, bewundert die göttliche Liebe, *Ravn.-Mik.*; čudesa vreden, *Dict.*; čuda vreden, *Cv.*; vsa v čudu strmela je v deklamovavko, *Zv.*

čudodẹ̑tec, tca, *m.* der Wunderthäter, *Cig.*; imenujejo ga čudodelca, *Ravn.*

čudodẹ̑ten, tna, *adj.* wunderthätig, *Mur., Cig., Jan., nk.*

čudodẹ̑tka, *f.* = čudodelnica, *Cig.*

čudodẹ̑tnica, *f.* die Wunderthäterin, *Cig., Jan.*

čudodẹ̑tnik, *m.* der Wunderthäter, *Cig., Jan., nk.*

čudodẹ̑tnost, *f.* die Wunderthätigkeit, *Cig.*; praprotna č., *Navr. (Let.)*.

čudodẹ̑tstvọ, *n.* die Wunderthätigkeit: Bog mu je podaril moč čudodelstva, *LjZv.*

čudokrẹ̀t, krẹ́ta, *m.* das Thaumatrop, *Cig. (T.), Znid.*

čudoslọ́ven, vna, *adj.* thaumatologisch, *Cig.*

čudoslọ́vje, *n.* die Lehre von den Wundern, die Thaumatologie, *Cig.*

čudotvọ́rec, rca, *m.* der Wunderthäter, *Cig.*; — stsl.

čudotvọ́ren, rna, *adj.* wunderthätig, *M., nk.*; čudotvorna moč, *Navr. (Let.)*.

čudotvọ́rnost, *f.* die Wunderthätigkeit, *nk.*

čúdovanje, *n.* die Verwunderung, *Habd.*; čudovanja vredno, *ogr.*

čúdovati se, ujem, ovam se, *vb. impf.* = čuditi se, (čudvati se) *jvzhŠt.*; Mat' se je čudvala, *Npes. (iz Krškega) - Navr. (Let.)*; („čúdivamo se", *ogr.-Let.*).

čudovît, *adj.* wundervoll, wundersam.

čudovíten, tna, *adj.* = čudovit.

čudovîtost, *f.* die Wunderbarkeit; die Wundersache, *Bes.-C.*

čudovítnost, *f.* = čudovitost.

čûf, *m.* = čop, *Notr.-Z.* Klasje v čopu pogača

čûfa, *f.* 1) ime ovci, ki ima na glavi čop dlake, *Krn - Erj. (Torb.)*; — 2) = čuška, *Štrek.*

čûferna, *f.* govedje ime, *Tolm.-Erj. (Torb.)*.

čûfka, *f.* die Haubenlerche, *Kras - Cig.*; — prim. čopka.

čûflja, *f.* = čoplja, *C.*

čûh, *m.* der Geruch, *Jan.*; — der Gestank, der Modergeruch, *Rez.-C.*; — prim. 2. čuhati, hs. čuh, der Hauch.

čûha, *f.* 1) junge Kuh, *Mur., Ravn., Cig., Met., BlKr., Kor. - Trst. (Let.)*; sploh = krava, *LjZv.*; pos. kadar se kliče: čuha, na! *Dol.*; — prim. 2. čoha.

1. **čûhati**, čûham, *vb. impf.* 1) spüren, *Dol., Jan.*; — 2) ahnen, *C.*; — prim. čuti.

2. **čúhati**, am, *vb. impf.* blasen: le malo čuhaj, bo takoj hladno, *Polj.*; č. se v prste, *ZgD.*; č. jedi, *GBrda.*

čuhati se = hladiti se (Tolm.) Štrek. Ld.

polna. Čudesa Štrekljeva Cv. XXVII. 3.

Čečuričák Dr. Josefa L. Melika – Let. 898 161

čupati - vse pobrati, Gribelje (Blkx.) Led
čuprina, nerodren lebeluš ast človek, Gri

čuhovina, lakšne slabe krave koža, iz katere se
ustroji tedo usnje za urbase. (Škojan) pri Dobr.)

čukast adj. dušeno omejen, neveden Sv. Lucija (Tolm.) čušast čolgalsaft Sv. Lucija (Tolm.) - Ke
- Kenda.

čukelja, velik rob, skala, Worte vinus rinus Gorge?
Gorišč - spitzer Fels, Tuma, Plan. Vest. XV. 170.
čuklaskala, peč, rob. Tolm. - Kenda.
čukljast greben" Tuma, Plan. Vest. XVII. 219.
čukle, ji tal molecie špičaste peči: Tuma. Plan. Vest
XV. 141.)

čumr Knifič a. čem - zugnidi čmatkniki. Sromlje (Št.)
Časop. z. 39. i. n. 914. 159

1. **čúhniti**, čûhnem, *vb. pf.* beim Schmoren eingehen, *Cig.*; — nachgeben: zob čuhne, der Zahnschmerz gibt nach, *Fr.-C.*

2. **čúhniti**, čûhnem, *vb. pf.* einen üblen Geruch, einen Modergeruch von sich geben, *C., Reż.-C.*; meso čuhne, *Z.*; — prim. 2. čohniti.

čúja, *f.* das Wachen, *C.*

čujèč, ęča, *adj.* = čujen 1), *Jan., Krelj., Kr.*

čujęčen, čna, *adj.* = čujen 1), *Cig.*

čújen, jna, *adj.* 1) wachsam, *Jan.*; — 2) feinhörig: čujno uho, *C.*; čujen sluh, feines Gehör, *SlN.*

čujénje, *n.* 1) das Hören, *C.*; — 2) das Wachen, *Pok.-Valj.(Rad).*

čûjež, *m.* der Wächter, ein Hundsname, *Mik.*

čújnost, *f.* die Wachsamkeit, *C.*

čûk, *m.* das Käuzchen (strix noctua).

čûka, *f.* = kokoš, *Dol.*

čûkati, am, *vb. impf.* den Laut čuk hören lassen: čuk čuka, *Z., SlN.*

čûkec, kca, *m. dem.* čuk.

čûkla, *f.* strmina v planinah, *Krn-Erj.(Torb.)*; der Steinabhang, *Tolm.-Cig.*

čûklja, *f.* ein verstümmeltes Glied, *Habd.*; — prim. čonklja.

čúkljav, *adj.* krüppelhaft, *kajk.-Vest.*

čúla, *f.* 1) razklan parobek, kos parobka, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — 2) der Tölpel, *C.*

čûlek, lka, *m.* männliches Schwein, der Eber, *Dol.-Vest.*

čúljkavt, *m.* der Specht (po glasu „čulj“), *Valj.(Rad).*

čúlo, *n.* das Gehörorgan, *Cig.(T.)*; das Gehör, *C.*

1. **čùm**, čúma, *m.* der Strauch, *V.-Cig., Banjščice-Erj.(Torb.)*; — prim. hs. čuma, das Bündel, das Büschel.

2. **čùm**, čúma, *m.* der Halbschlaf: v čumu ležati, *M., Z.*; — prim. čumeti.

čúma, *f.* = bukva (fagus silvatica), *Tolm.-Štrek.(LjZv.)*; — prim. 1. čum.

čumẹ́ti, ím, *vb. impf.* im Halbschlaf liegen, *Z.*; čumela sem in imela čudne sanje, *Bes.*; — tiho in mirno ležati, n. pr. bolnik čumi, *Soška dolina-Erj.(Torb.)*; lauern, *SlGor.-C.*

čûmnata, *f.* die Kammer, *Cig., Jan.*; bes. eine Kammer zur Aufbewahrung der wertvollsten Gegenstände, *Mur.*; — das Schlafgemach, *Pohl., Cig., DZ.*; — prim. srlat. caminata, stvn. chaminata, *Mik.(Et.).*

čûmnatica, *f. dem.* čumnata, das Kämmerlein, *Cig., Jan.*

čúmovje, *n.* das Gebüsch, das Gestrüpp, *Cig.*, (čumovlje) *Banščice-Erj.(Torb.).*

čûmpa, *f.* die linke Hand, *Štrek.*

čúna, *f.* ein großes Schwein, *SlGor.*

čûnj, *m.* der Kegel, *Jan., Cig.(T.)*; — hs.; prim. lat. conus, it. cono, zono.

čúnja, *f.* das Schwein, *C.*

čûnjast, *adj.* kegelförmig, *Cig.(T.).*

čûnjek, njka, *m.* schwarzes männliches Schwein, *C.*

čûnjka, *f. dem.* čunja, *C.*

čúnjoga, *f.* weibliches Schwein, *C.*

čûnka, *f.* 1) das Schweinchen, *C., Št.*; — 2) der Tintenklecks, *C.*; — prim. čunjka.

čûnta, *f.* = čonta, *Danj.(Posv. p.), vrhŠt.*

čûp, *m. C.*, pogl. čop.

čúra, *f.* 1) = kura, *C.*; die Henne, *Kr.-Valj.(Rad)*; — 2) der giftige Lerchenschwamm, *V.-Cig.*

čûrek, rka, *m.* 1) = čirič, *C.*; — 2) der Schwarzkümmel (nigella arvensis), *Cig.*; — prim. ščurek.

čúren, rna, *m.* = muren, *C.*; — prim. čurek.

čûrika, *f.* = kurica, *C.*

čûrka, *f.* = čurika, kurica, *C., Z.*

čûstvọ, *n.* pogl. čuvstvo.

čûš, *m.* = trap, norec, *Krn-Erj.(Torb)*; — pogl. čuž.

čût, *m.* der (äußere) Sinn, das Empfindungsvermögen, *Guts., Jarn., Mur., Jan., Cig.(T.), Mik.*; čut, občna zmožnost čutiti, *Lampe (D.)*; znanje o najznamenitejšem čutu in čutilu (Sinn und Sinnesorgan), *Žnid.*; topih čutov, grobsinnig, *Cig.*; životni č., der Vitalsinn, *Erj.(Som.)*; — = čuvstvo, der innere Sinn, das Gefühl, *Cig., Jan.*; rahli čut, das Zartgefühl, *Cig.*; — die Neigung, der Sinn für etwas, *C.*; č. imeti ali čuta ne imeti za kako reč, *nk.*

čût, *f.* das Gefühl: prešinila ga je neka čudna čut, *Jurč.*; pobožnih čuti vnet, *Greg.*

čutân, tnà, *adj.* wachsam: č. pes, *Dol.*

čútara, *f.* flache, runde, meist hölzerne Reise- oder Feldflasche.

čútarica, *f. dem.* čutara.

čútaričica, *f. dem.* čutarica.

čûtek, tka, *m.* = občutek, die Empfindung, das Gefühl, *Mur., C.*

1. **čúten**, tna, *adj.* 1) zum Sinn oder zu den Sinnen gehörig, sinnlich, *Jan., Cig.(T.)*; čutno stvarstvo, die Sinnenwelt, čutni mik, der Sinnenreiz, čutno mamilo, die Hallucination, *Cig.(T.)*; čutna predstava, *Lampe(D.)*; — 2) empfindend, fühlend, Empfindungs-, Gefühls-, Fühl-: čutni rogljiči, die Fühlhörner, *Mur., Cig., Jan.*; čutni rožički, *Glas.*; čutna bradavica, die Nervenwarze, *V.-Cig.*; — 3) čúten, wahrnehmbar, merklich, *Cig.*; — vino je čutno = močno, *Dol.*

2. **čúten**, tna, *adj.* = čutan, wachsam: čuten pes, *Levst.(M.).*

čuténje, *n.* das Empfinden.

čúti, čújem, *vb. impf.* 1) hören; čujte, čujte! hört! hört! čuješ? hörst du? — čul sem, ich habe mir sagen lassen, *Jan.*; — 2) wachen, wach sein; do polnoči čuti; Lenora, spiš al' čuješ? *Preš.*; — č. nad kom, nad čim, über jemanden, über etwas wachen, beaufsichtigen, *Cig., Jan.*; deželni odbor čuje nad gospodarstvom z občinsko glavno imovino, *Levst.(Nauk)*; — čuti na kaj, acht geben: kdor Bogu veruje, čuje na zapovedi, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; Komur mar je prostost zlata, Na svoje naj poglede skrbno čuje, *Preš.*

čutílen, lna, *adj.* zu den Sinnesorganen gehörig: čutilni očut, die Sinnesempfindung, *Cig.(T.).*

čutílọ, *n.* das Sinnesorgan, *Jan., Cig.(T.), Erj.(Som.), Lampe(D.).*

čútiti, im, *vb. impf.* empfinden; mraz čutim; ne čutim bolečine; nič ne čuti, če se ga dotaknem; wahrnehmen, merken; zver čuti lovca, das Wild wittert den Jäger; pes zajca čuti; — fühlen; čutil boš, kaj se pravi biti brez doma; čutil bo to, es soll ihm das nicht so hingehen, *Cig.*; čutim, da sem doma; čutim, da se mi bliža smrt; jezik ne more povedati, kar v srcu čutim; — 3) č. se, sich fühlen, ein starkes Selbstbewusstsein haben, *Lašče-Levst.(M.)*; — 4) č. se, sich fühlen, sich befinden: kako se čutiš? *Cig.*

1. **čútje**, *n.* 1) das Hören, *C., M.*; — 2) das Wachen, *Cig., C.*; čutje in post, *Cv.*

2. **čûtje**, *n. coll.* die Gefühle, das Fühlen, *Cig., Jan.*

čûtljaj, *m.* die Empfindung, das Gefühl, *Jan., M., nk.*

čutljìv, íva, *adj.* 1) empfindsam, empfindlich, feinsinnig, *Mur., Jan., Cig.*; — gefühlvoll, *Jan.*; — 2) = 1. čuten 3), *Cig., Jan., C.*

čutljívost, *f.* 1) die Empfindlichkeit, *Mur., Cig., Jan., Žnid.*; — 2) = čutnost 2), *Cig.*

čûtnica, *f.* = živec, der Nerv, *Cig., Jan., nk.*

čûtničen, čna, *adj.* Nerven-, *Cig.*

čûtnik, *m.* der Empfindungsnerv, *Cig.(T.).*

čûtniški, *adj.* Nerven-, *Cig., Jan.*; čutniška bolezen, das Nervenfieber, *Vest.*

čûtništvọ, *n.* = živčje, das Nervensystem, *Cig.*

čûtnost, *f.* 1) notranji pojavi, — katerih središče in vir so čuti, oziroma čutila, *Lampe (D.)*; die Sinnlichkeit, *Cig.(T.)*; — 2) čútnost, die Fühlbarkeit; — 3) = čutljivost 1), *Cig., Jan.*

čutoslọvje, *n.* die Sinnenlehre, *Cig.*

čûtstven, stvena, *adj.* sinnlich: čutstveni svet, *Vest.*

čûtstvọ, *n.* der Sinn: č. za umetnost, der Kunstsinn, *Cig.(T.).*

čuvâj, *m.* der Hüter, der Aufseher, der Wächter; poljski č., der Feldhüter, *Cig., Jan., Nov.*; ponočni č., der Nachtwächter, *Cig., Jan., Levst.(Nauk)*; lovski č., der Jagdhüter, *Levst.(Nauk).*

čuvâjka, *f.* die Wächterin, *Cig., Jan., M.*

čuvâjkinja, *f.* = čuvajka, *C.*

čuvâjnica, *f.* das Wächterhaus, *DZ., SlN.*

čuvâjski, *adj.* Wächter-, Wacht-.

čuvâjstvọ, *n.* der Hüterdienst, *Levst.(Pril.).*

čuvâjščnica, *f.* die Wachtstube, *Cig., Jan.*; — der Wachtthurm, *Mur., Cig.*; — das Wachthaus, *Ravn.*

čuváłen, łna, *adj.* Aufsichts-, Wacht-: čuvalno osobje, das Aufsichtspersonale, *DZ.*

čuvâłnica, *f.* 1) = čuvajnica, *Cig.*; — 2) ladja čuvalnica = čuvalna ladja, *Let.*

čúvanec, nca, *m.* der behütet, bewacht wird, *LjZv.*

čúvanje, *n.* 1) das Wachen, *Trub.(Post.)*; — 2) die Obhut, die Bewachung, *Cig.*

čuvár, rja, *m.* der Hüter, der Wächter, *Cig., Jan., ogr.-C.*; grajski č., *LjZv.* 2)

čuvarica, *f.* die Hüterin, die Wächterin, *Cig., Jan.*

čuvârka, *f.* = čuvarica, *C.*

čuvárnica, *f.* die Wachtstube, *Habd., Z.*; — das Wachthaus: pod Gorjanci postavila je vlada vojarnice in čuvarnice, *LjZv.*

čuvárski, *adj.* Hüter-, Wächter-: plačilo čuvarsko, das Wachegeld, *Cig.*

čúvati, am, *vb. impf.* wachen, *Mur.*; č. nad kom (čim), jemanden (etwas) bewachen, beschützen, *Cig., Jan., nk.*; č. koga (kaj), *Habd., Cig., kajk.-Valj.(Rad)*; — č. se, sich hüten, č. se koga (česa), sich vor jemandem (etwas) hüten, *Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad), nk.*; č. se od česa, *Cig.(T.), kajk.-Valj.(Rad).*

čuvénje, *n.* das Wachen, *C.*; s svojim čuvenjem dodelal bode svoje delo, *Rog.-Valj. (Rad).*

čuvíček, čka, *m.* eine Art Enzian (gentiana Asclepiadea), *SlGor.-Erj.(Torb.)*; — prim. hs. čvič, gentiana lutea, in slov. cvič.

čuvíkati, čem, kam, *vb. impf.* schreien wie die Eule, *Cig., C.*; — prim. čovinkati.

čuvît, *adj.* wachsam, *Ravn.-Cig., M.*

čûvstven, stvena, *adj.* gefühlvoll, *Cig.(T.).*

čûvstvenost, *f.* das Gefühlsvermögen, die Gefühlsseite der Seele, *Cig.(T.).*

čûvstvọ, *n.* das Gefühl, *Cig.(T.)*; estetično, mešano, nravno, religijozno č., *Lampe(D.)*; — stsl., rus.

čuvstvovânje, *n.* das Fühlen, *Cig.(T.)*; č. in mišljenje, das Fühlen und Denken, *Zv.*

čuvstvováti, újem, *vb. impf.* fühlen, *Cig.(T.).*

čûž, *m.* ein dummer Mensch, *Štrek.*

čûžek, žka, *m.* čužki, sklizave gobice, rastoče po starih panjeh, *Rodik na Krasu-Erj. (Torb.).*

čúžiti, im, *vb. impf.*, koruzo č., = slačiti, to je, slamo odtrgovati, *Soška dolina-Erj. (Torb.).*

čûžje, *n. coll.* Kukuruzschalen, *Tolm.*

čûžka, *f.* 1) das Büschel, der Zopf, *Kr.-Erj. (Torb.)*; — 2) = svilen trak, *Koborid-Erj.(Torb.)*; — 3) das Glanzgras (phalaris canariensis) *Koborid-Erj.(Torb.).*

čvânj, *m.* der Säufer, *C.*; — prim. stsl. čvan, der Krug.

čvánja, *f.* die Säuferin, *C.*

čvekáč, *m.* der Schwätzer.

čvekáti, âm, *vb. impf.* schwatzen, dummes Zeug reden; — prim. žvekati.

čvẹ̑nka, *f.* človek, ki rad čvenka, *Z., Glas.*

čvenkáti, âm, *vb. impf.* = čvekati, *Z., C.*

čvẹ́riti, im, *vb. impf.* unnützes Zeug reden, plauschen, *Luče (Št.)-Erj.(Torb.)*; — prim. čvekati.

čvetẹ̑r, *num.*, pogl. četver.

čvetẹ́riti, črim, *vb. impf.* = četveriti, Vorspann leisten, *Notr., Gor.*

čvetẹ̑rnik, *m.* = četvernik, die Vorspannbeichsel, *Gor.*

čvẹ́žen, žna, *m.* = čivežen, *Gor.*

čvîč, *m.* 1. das Gewinsel, *Z.*; = krik, *Gor., DSv.*; — 2) etwas Saures, bes. ein saures Getränk, *SlGor.*; — pogl. cvič.

čvîček, *m.* ein saurer Wein, *Cig. Kr.*; — pogl. cviček.

čvariti

čvárnica sirotka, v kateri se je čvarila
skuta Tomljine (Tolm.) – Kenda. prim. žvara

čuvan, pastir, Griblje (Beke.) Let. 890. 17. čveśpi = češplje (Kranjska Gora) Dom. Sv. 890. 85.

čvínk Sav Volkvš. del Vrgnkšaigrad, Dl. – Pint.
Let 895. b. prim. čovinek.
čvinkati = ptiče s čvinkom vabiti; čv. 1.

čvupslo (izg. čvüpslo) = malo: „vino grezena čvupslo", Sromlje (Št.) Časop. z. zg. c. n. 9

čvòr, čvóra, *m.* der Knorren, *Cig., C.*; — hs.
čvrčáti, ím, *vb. impf.* = cvrčati.
čvŕček, čka, *m.* = cvrček.
čvrčkáti, ám, *vb. impf.* = cvrčkati, cvrčati, zwitſchern: čvrčkajo pernati pevci, *Prekmursko-Kres.*
čvŕkati, am, *vb. impf.* = cvrkati, *Cig.*
čvrkljáti, ám, *vb. impf.*, zwitſchern, *Cig.*
1. **čvŕkniti**, čvŕknem, *v. pf.* aufkreiſchen, *C.*; muckſen, *C.*; — prim. 1. cvrkniti in čmrkniti.
2. **čvŕkniti**, čvŕknem, *vb. pf.* anfengen, zuſammenſchrumpfen machen; čvrknjeni lasje, čvrknjeno listje, *C.* — pogl. 2. cvrkniti.
čvrkútanje, *n.* das Gezwitſcher: č. ptic, *Mik., Jan.*
čvrkútati, am, *vb. impf.* zwitſchern, *Prip.-Mik.*; — pogl. cvrkutati.
čvrlẹ́ti, ím, *vb. impf.* zwitſchern: vrabci čvrlijo, *BlKr.*; ptice so veselo čvrlele, *Jurč.*
čvrlínkati, am, *vb. impf.* zwitſchern, *C., Z.*
čvŕst, čvŕsta, *adj.* feſt, kernig; čvrst les, Kernholz, *Cig.*; compact, *Cig.*; — friſch (o kovinah), *V.-Cig.*; — čvrsta voda, friſches Waſſer, *Erj. (Som.)*; rüſtig, kräftig; čvrst človek; čvrsto delo; čvrst glas; — lebensfriſch, *Jan.*; munter: čvrste oči imeti, *Cig.* — prim. črstev.
čvrsták, *m.* kräftiger Mann, *Cig.*
čvrsténje, *n.* die Friſcharbeit: č. železa, *V.-Cig.*; — nam. čvrščenje.
čvrstílọ, *n.* die Erfriſchung. *Šol.*
čvrstíti, ím, *vb. impf.* kräftig, friſch machen, *Cig.*
čvrstóba, *f.* = čvrstost.
čvrstọ̑ča, *f.* = čvrstost, *kajk.-Valj.(Rad).*
čvrstọ̑st, *f.* die Feſtigkeit; die Conſiſtenz, *Cig.*; — die Rüſtigkeit, die Tüchtigkeit, die Friſche.
čvrstóta, *f.* = čvrstost, *Cig., Jan.*
čvŕš, čvŕša, *m.* 1) grča v lesu, v deski, der Knorren; *Goriška ok.-Erj. (Torb.)*; — 2) der Gelenkhöcker, *Erj.(Som.)*.

D.

dà, I. *conj.* 1) v finalnih stavkih: damit, auf daſs; privezal sem psa, da mi ne bi ušel; ne sodite, da ne boste sojeni; — brez glavnega stavka: da boš vedel, wohl verſtanden! — 2) v optativnih in imperativnih stavkih: daſs; želimo ti, da bi srečno živel še mnogo let; prosi ga, da ti pomore; — brez glavnega stavka: da bi Bog dal! da si mi zdrav! da mi ne prideš več pred mene! — v okrnjenih stavkih: da bi tako ne! leider! — 3) za besedami, ki pomenjajo strah, bojazen: daſs; bojim se, da bi padel, ich fürchte, daſs du falleſt, ali: bojim se, da boš padel, da ne boš več vstal, du wirſt fallen, du wirſt nicht mehr aufſtehen; ne bojim se, da bi padel, da bi več ne vstal; tudi: bojim se, da bi me pes ugriznil; prim. *Mik. V. G. IV. 810;* — 4) v deklarativnih stavkih: daſs; Naj zmisli, kdor slepoto ljubi sveta, Da smrtna žetev vsak dan bolj dozori, *Preš.*; sem spadajo okrnjeni reki: se ve da (nav. seveda), kaj pa (pak) da (kajpada), freilich, natürlich; to je da, freilich, gewiſs wohl; anti da, ja wohl, *Levst.(M.), Rez.*; menim da, daß möchte ich meinen; reci, da, ſage: ja! reci da ne, če moreš, ſage: nein, wenn du kannſt; — ne da, ne pa da, geſchweige daſs; ne da bi mu bil pomagal, še bežal je; še se nismo razigrali, ne da se bomo razhajali, wir haben das Spiel noch gar nicht recht in Angriff genommen, und wir ſollen ſchon auseinander gehen! *Levst.(M.)*; še videl ga nisem, ne pa da sem (bi bil) ž njim govoril; — brez glavnega stavka: da se bodem ž njim pravdal? ich ſoll mit ihm einen Proceſs führen? jaz da sem njega odpuščanja prosil? ich hätte ihn um die Verzeihung gebeten? — pred imperativom: jaz ti rečem, da ti pij! ich ſage dir, daſs du trinken ſollſt, *C.*; da jaz jedi, da jaz teci! ich ſoll eſſen! ich ſoll trinken! *C.*; ne slišiš, da ti pojdi? hörſt du nicht, daſs du gehen ſollſt? *Levst.(Zb. sp.)*; — v odvisnih vprašalnih stavkih: kako da, koliko da itd. nam. kako, koliko itd. (po it.; prim. *Levst. (Zb. sp. IV. 39)*; — 5) v konsekutivnih stavkih: ſo daſs; ljudi je bilo v cerkvi, da se je vse trlo; taka revščina je pri nas, da se Bogu smili! daſs es Gott erbarme! veliko̍ jih je, da ga radi poslušajo (nam. takih, da); — v okrnjenih rekih: toliko, tako, da nikoli tega, wie nie zuvor, *Cig., Levst.(M.)*; takšen, da nič tacega, *Levst.(M.)*; toliko (toličko) da, kaum; toliko da sem se ga doteknil, pa je že zakričal; da = toliko časa, da, biš; čakaj, da pride, warte, biš er kommt: Mogla umreti ni stara Sibila, Da so prinesli ji z doma prsti, *Preš.*; — prej (poprej) da, bevor: poprej vendar ne pojdem, da tebi vzamem glavo, *Levst.(Zb. sp.)*; — 6) v koncesivnih stavkih: wenn auch, obgleich: sprejemamo vsako darilce, da je še tako majhno; nav. da si (dasi), dasi tudi, dasi ravno (dasiravno), da ravno (daravno); (prim. akoravno); da (bi) prem, *Habd.-Mik.*; da li (dali) = dasi, *Levst. (Zb. sp.)*; usliši zdihovanje tvoje da li nevredne stvari, *Guts.(Res.)*; — 7) v kavzalnih stavkih; weil: zato da, deswegen weil: zato da nisi veroval mojim besedam, *Krelj*; „zakaj nisi prišel?“ — „da nisem mogel!“ *jvzhSt.*; — 8) v kondicionalnih stavkih: wenn: da sem jaz na tvojem mestu, jaz bi vse drugač delal; da ni bilo tebe, jaz bi se bil utopil; da grem jaz v mesto, gotovo bi me ne bilo več nazaj, *BlKr.-Levst.(Zb. sp.)*; da bi bil jaz vedel, da si doma, wenn ich gewuſst hätte, daſs du zuhauſe biſt; od pametnih boš več hvale imel, da molčiš, kakor da odgovarjaš,

Kast.; — kakor da bi, als wenn, wie wenn; gleda me, kakor da bi me hotel prebosti z očmi; da le, samo da, wenn nur; da le zinem že me graja; samo da prideš o pravem času, drugo bo naša skrb; — II. *interj.* 1) ja (v odgovoru); ni rekel ne da, ne ne; Kaj vi vsi? — Da, mi vsi! *Vod.(Pes.)*; — 2) (v vzklikih izražuje največ občudovanje): da te! da te, kako si lepa! *Jan., C.*; da ga napuh! welcher Hochmuth! da jo nevoščljivost! welcher Neid! *Ravn.-Mik.*; da ga neumneža! *C.*; da jo blago, ponižno dušo, *Ravn.*

2. **dà**, *interj.* (za imperativom) doch, denn: beži da! pojdi da! delaj da! *vzhŠt., ogr.-C.*; Prekrižaj da mati dete, *Npes.-Vraz.*; — prim. daj (pod: dati) in dej (pod: deti), der.

dâb, *m.* = vdab, vdeb, *Dict.*; smrdi ko dab, *jvzhŠt.*

dáber, bra, *m.* = bober, *Cig., Jan., Valj. (Rad)*; — hs.

dàc, dáca, *m.* die Abgabe, die Accise, die Verzehrungssteuer; colnarji so Rimljanov cole in dace kupovali, *Dalm.*; — prim. nem. der Tatz, it. dazio.

dácar, rja, *m.* der Accisencinnehmer.

dácija, *f.* die Abgabe, die Steuer, *Guts., Jarn., Cig.*; cesarju dacijo dajati, *Schönl., Jap. (Prid.)*; Zdaj dacijo plačuje, Zdaj delavce ima, *Npes.-K.*; — der Zoll, *Štrek.*; — prim. dac.

dáča, *f.* die Abgabe, die Steuer, *Habd., Mur., Cig., Jan., Mik.*; der Zoll, *Habd., Mik., ogr., kajk.-Valj.(Rad).*

dáčen, čna, *adj.* Steuer-, *Cig., Jan.*

dáčevnik, *m.* = dačnik, *SlN.*

dáčnik, *m.* der Steuereinnehmer, *C.*

dagerotipîja, *f.* die Daguerreotypie, *Cig.(T.)*.

dahlína, *f. Cig.*; pogl. dehlina.

dáhniti, nem, *vb. pf.* pogl. dehniti.

dahovína, *f.* v pravljicah: kača od človeške matere rojena, *Kras-Kres V. 212.*

dajáč, *m.* der Geber, *Cig.*

dajânje, *n.* das Geben; drugo d., sonstige Abgaben, *Levst.(Pril.)*; die Verleihung, die Ertheilung, *Cig.*

dajáten, tna, *adj.* dajalni sklon, padež, der Dativ, *Cig.*

dajâtnik, *m.* der Dativ, *Levst.(Sl. Spr.)*.

dajâtev, tve, *f.* das Geben, *Jan.*; dajatve in oprave, Leistungen, *DZ.*; — die Giebigkeit, *Nov.-C., ZgD.*

dajáti, dájem (dajèm), dájam, *vb. impf.* zu geben pflegen, geben; d. in opravljati, leisten, *DZ.*; v Boga ime d., Almosen geben; hvalo d. komu, jemanden lobpreisen; Boga dajati komu, grüßen, *Npes.-Vraz.*; — anbieten; dajal sem mu denar, pa ga ni hotel vzeti; sto goldinarjev je že dajal za kravo; — zuschreiben: ne store tudi cestovinarji tega, ki jim toliko trdo srce dajate? *Ravn.*; — kriv, dolžan se dajem, ich bekenne („gebe") mich schuldig: tatvine se dolžan daje, *Boh.*; — d. se, mit einander streiten, zanken: hudo sta se dajala.

dajâtva, *f.* = dajatev, *DZ.*

dajâva, *f.* = dajatev, *C.*

dajâvec, vca, *m.* der Geber.

dajâvka, *f.* die Geberin.

dâjba, *f.* das Geben: pohlevna dajba, *Ravn.*; — die Gabe, *Mur.*

dàkle, *conj.* = torej, tedaj, *Cig., nk.*; — hs.

dáktil, *m.* der Daktylus (stopa — ∪ ∪).

dáktilski, *adj.* daktylisch; (nav. daktilski).

dalanji, *adj.* = daljnji, *Mik.*

dáleč, *adv.* weit, ferne; d. biti, d. iti, na d. skakati, *Telov.*; od daleč, von fern, aus der Ferne: od daleč koga spoznati; = iz daleč, *Levst.(Zb. sp.)*; (iz daleča, *Levst.[LjZv.]*); d. se motiš, du irrst sehr, *Dol.*

dalečâva, *f.* = dalja, *M., C., Vod.(Izb. sp.)*.

dálečen, čna, *adj.* = daljnji, *C., Danj.(Posv. p.)*; dalečen človek, *jvzhŠt.*

dalečína, *f.* = dalja, *Mur., Cig., Jan., ogr.-Valj.(Rad)*.

dálečnji, *adj.* entfernt, *Rez.-Baud.*; d. pot, weiter Weg, weite Reise, daljnji ljudje, Leute von ferneher, *C., Z.*; človek iz dalečnjega, *C.*

dálek, *adj.* weit, fern, *Jan., C., Zora, LjZv.*; — *adv.* daleko = daleč, *Mur., Jan., Zora*; — („dalki", *C.*; „dalko", *C., kajk.-Vest.*).

dalekôča, *f.* = dalja, *Habd.-Mik.*

dalekoglèd, ględa, *m.* = daljnogled, *Jan., C.*

dalekopis, pisa, *m.* = daljnopis, *Cig., Jan., C.*

dalekovíden, dna, *adj.* fernsichtig, *Jan., Sen. (Fiz.)*.

dalekovídnost, *f.* die Fernsichtigkeit, *Erj.(Som.)*.

dálešnji, *adj.* = dalečnji, *Mik.*; dalešnji pot, *SlN.*

dàlj, *adv. Cig., Jan.*; pogl. dalje.

dálja, *f.* 1) die weite Entfernung; die Weite, die Ferne; na daljo poslati, *Pohl. (Km.)*; turen se vidi na vso daljo, *Ravn.*; na dalje zvoniti = vabiti, mit der Glocke zum Gottesdienste vorladen, *SlGor.-C.*; — die Entfernung, *Cig.(T.)*; die Strecke: tako daljo iti, *Lašče-Levst.(Rok.)*, vsa v skrbi gresta v Jeruzalem celo daljo nazaj, *Ravn.*; ne hodi tako veliko daljo, *Jurč.*; — 2) o času: na daljo, in die Länge, *Cig.*

daljâva, *f.* die weite Entfernung, to še ni nikakršna daljava, das ist noch keine bedeutende Entfernung; die Ferne: v daljavi se vse manjše vidi; — die Entfernung, *Cig.(T.)*.

dâlje, *adv. compar. ad* daleč; 1) weiter; dalje stanujem, dalje imam v cerkev, dalje vržem kamen, nego ti; — 2) weiter, fort; in tako dalje (i. t. d., itd.), und so weiter; — 3) o času: länger; čim dalje, tem bolje, je länger, desto besser; d. časa *(compar. ad:* dolgo časa): že dalje časa ga ni bilo videti, er war schon längere Zeit nicht zu sehen.

dâljej, *adv.* = dalje, *Cig., Dol.-Levst.(M.)*.

daljemèr, mêra, *m.* das Diastimeter, *Cig.(T.)*.

dáljen, ljna, *adj.* weit, fern; iz daljnih dežel, *Dalm.*; v njeno poštenje je veroval tudi v spominu na njo iz daljnega, *Jurč.*; daljna pot, *jvzhŠt.*

dâlješnji, *adj.* der weitere, der entferntere, *SlGor.-C.*; (opp. bližešnji).

dâlji, *adj.* = daljši.

dáljica, *f. dem.* dalja; die Strecke, *Cel.(Geom.)*.

Dvistanovi 1) olê (in drug) jur Velcepnalgorenj.
2) dê le sendaj, kako je zgala Pišece.

dalyni (ne: dalnji) Škrek. Prav. 104

daljína, *f.* die Entfernung, *Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*; die Strecke, *Cig.(T.)*; — die Ferne, *Cig.*

dâljnji, *adj.* 1) weiter, entfernter: smo si daljnji, bližnji svoji, wir sind weitläufig, nahe verwandt, *Cig.*; — 2) weiter, weiter folgend: odlog dati k daljnjemu življenju, *Kast.(N. C.)*; daljnje postopanje, das weitere Verfahren, *DZ.*; po daljnjem premišljevanju se mi zdi, nach weiterem Nachdenken, *Cv.*

daljnoglèd, glẹ́da, *m.* das Teleskop, *Cig., Jan., Cig.(T.), Sen.(Fiz.)*.

daljnoglẹ́den, dna, *adj.* teleskopisch, *Cig., Jan.*

daljnopis, písa, *m.* der Telegraph, *Cig., Jan.*

daljnopísen, sna, *adj.* Telegraphen-, telegraphisch, *Cig., Jan.*

daljnopísje, *n.* die Telegraphie, *Cig., Jan.*

dáljnost, *f.* die Entlegenheit, *Cig., Jan.*

daljnovid, vída, *m.* = daljnogled, *Cig., Jan.*

daljnovíden, dna, *adj.* weitsichtig, *Cig.(T.)*.

daljnovídnost, *f.* die Weitsichtigkeit, *Cig.*

dâljšanje, *n.* das Verlängern.

dâljšati, am, *vb. impf.* verlängern; dan se dalša, der Tag nimmt zu; daljšati si življenje, *Slom.-C.*

dâljši, *adj. compar. ad* dalek, dolg; weiter; daljša pot; länger; dnevi so že daljši.

dâljšnji, *adj.* der weitere: prosti bodo vsakega daljšnjega davka, sollen nicht weiter besteuert werden, *DZ.*; v daljšnjo porabo, *DZ.*

dáma, *f.* 1) die Dame; — 2) das Spiel auf dem Damenbrett, das Damenspiel: damo vleči, Dame spielen, *Cig.*

damascẽn, *m.* neka vinska trta, *Vrtov.(Vin.)*.

damâst, *m.* neka vrsta tkanine, der Damast.

damâstov, *adj.* aus Damast.

damaščânka, *f.* die Damascenerklinge, *Cig., Jan.*

damaščânski, *adj.* Damascener-, *Cig.*

dámati, am, *vb. impf.* = damo vleči. *Cig.*

dámelj, mlja, *m.* der Wiederhall, das Echo, *Cig., C., M.*; — prim. od-dmeti, odmevati.

dâmjak, *m.* der Damhirsch (cervus dama), *Erj.(Ž.)*.

1. **dâmnica**, *f.* zadnja deščica pri čebelnem panju, končnica, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — nam. dannica; prim. dana.

2. **dâmnica**, *f.* das Damenbrett, *Cig., Jan.*

dâmnik, *m.* der Damenstein beim Damenspiel, *Cig.*

dâmski, *adj.* Damen-, *Cig., nk.*; damski kamen, der Damenstein im Damenspiel, *Cig.*

dân, dnẹ́va, dnệ, *m.* 1) der Tag, das Tageslicht; d. se sveti skozi okno, das Tageslicht dringt durch die Fenster ein, *Cig.*; na d. priti, ans Tageslicht kommen; na d. spraviti; sklenil je to kralju na d. dati, offenbaren, *Ravn.*; 23 je jasno kakor beli dan; pri belem dnevi, *Mik.*, = po belem dnevi, *LjZv.*; bei hellichtem Tage; za bele dni ne, = um keinen Preis, *C.*; d. se dela, es tagt; = d. poka, *Cig.*; d. se sivi, der Morgen graut, *Cig.*; dan se je storil, es ist Tag geworden; d. zvoniti, das Morgengeläute ertönen lassen; Predno še daní zvoni, *Npes.-Jan.(Slovn.)*; Čakajte, oj mati vi, Da danove odzvoni, *Npes.-Jan. (Slovn.)*; ko je dnevi zazvonilo, *Jurč.*; Ko bo petelin k dnevu pel, *Npes.-K.*; pred dnevom, vor Tagesanbruch; = pred dnem; = do dne, *Polj.*; z dnevom, mit Tagesanbruch; z dnevom vstati; = za mladega dne, *Cig.*; velik d. je, es ist hoch am Tage, *Cig., C., M., Kr.*; bil je velik d., *Jurč.*; — po dnevi, bei Tage, (=po dne, *Npes.-Vraz-Mik.*; po dni, *Guts., Npes.-Schein.*); črez dan, tagsüber; še je dosti dne, es ist noch hoch am Tage; za dne, noch bei Tage, vor Einbruch der Nacht; d. se krajša, daljša, nimmt ab, zu; dan je dalji, kar petelin črez prag skoči, kar bolha zine, = der Tag ist nur um ein Unbedeutendes länger, *Cig.*; prišel je čas, „ko se dan skozi noč vidi“, (= ko je noč zelo kratka), kakor kmet veli, *Vrt.*; noč ima ušesa, dan pa oči, bei der Nacht kann man gehört, beim Tage gesehen werden, *Z.*; noč in d., Tag und Nacht; = noč ter dan, *Trub.*; — tja v en dan, tja v dan, in den Tag hinein, ohne Zweck und Ziel (po nem.); — 2) der Tag (als Zeitabschnitt): vsak dan, täglich; dan na dan, dan za dnevom, Tag für Tag; živeti z dneva na dan, von einem Tage zum andern, *Vrt.*; v d. in noč, in 24 Stunden, *Vrt.*; dan hoda, tri dni hoda, eine, drei Tagreisen; en dan hoditi; dva dni; dva cela dneva; (dva cela dni, *Dict.*); ta dan, an diesem Tage; prej ta dan, tagsvorher; pred božičem ta dan, am Tage vor Weihnachten; tega dne, an diesem Tage; dne petnajstega meseca septembra; petnajstega (dne) kimavca, am 15. September; dan in leto pristaviti, das Datum beisetzen, *Cig.*; — dober dan! guten Tag! sveti d., der Weihnachtstag; na sveti d., am Weihnachtstage; na sv. Martina dan; tepežni d., der Tag der unschuldigen Kinder; sodnji d., der Tag des Weltgerichtes, der jüngste Tag; rojstni dan, der Geburtstag; vsednji dan, der Werktag, *Cig.*; dan, der Rechtstag, die Tagsatzung; dan dati, einen Tag ansetzen, *Cig., C.*; = d. postaviti, *Dict.*; dan opraviti, die Tagsatzung abthun, *Z.*; jutri imamo dan, *Kr.*; imela sta dan, *LjZv.*; — dan današnji, heutzutage; svoje dni, njega dni, einst (o preteklem, in bodočem času); njega dni je bilo dobro, *Jurč.*; od njega dni, von je her, *Ravn.*; tako-le bo njega dni pravo jutro napoknilo, *Ravn.*; on dan, neulich; ta dan, kürzlich, *Polj.*; drugi dan, übermorgen, *Polj.*; to bom pomnil vse svoje žive dni, Zeit meines Lebens; tudi: ves svoj živ dan, *Jurč.*; za živih dni so gazili ljudem po njivah žito, bei ihren Lebzeiten, *Navr.(Let.)*; na stare dni, im Alter; — 3) dan zemlje, ein Joch Land, *Cig.*

dân, î, *f.* der Tribut, *Cig.(T.), Sln.-C.*; dani podvržen, tributpflichtig, *Cig.(T.)*; — hs.

dána, *f.* das Bodenbrett: sodar dela doge ino dane, *Hip.(Orb.)*; = deščica iz dna kakršne koli lesene posode, *pl.* dane = dno, *Vrsno Erj.(Torb.)*.

danaj, *m.* das Lied, *ogr.-C.*

danâjkati, kam, čem, *vb. impf.* lustige Lieder singen, *ogr.-C., Valj.(Rad).*

danas, *adv. Mur., Cig.;* pogl. danes.

danaskaj, *adv. Krelj, C.;* pogl. danes; — prim. hs. danaska.

danášnji, *adj.* heutig; današnji dan, der heutige Tag; dan današnji, heutzutage.

dánce, *n. dem.* dno, *Valj.(Rad).*

dânec, nca, *m. dem.* dan, *Skal.;* der liebe Tag, *Mik.*

dânek, nka, *m. dem.* dan, *Valj.(Rad).*

dánes, *adv.* heute; dan danes, heutzutage; danes teden, heute über acht Tage; — prim. denes.

danẹ́ža, *f.* neka hruška, *Biljana-Erj.(Torb.).*

1. **danica**, *f.* der Morgenstern.

2. **dânica**, *f.* = danka, *pri Celju-C.*

daníčica, *f. dem.* 1. danica.

daníšče, *n.* der Raum, wo man sich bei Tage aufhält, der Tagraum: danišča in nočišča, *Levst.(Pril.).*

daníti se, ní se, *vb. impf.* tagen: dani se, der Tag bricht an.

dânj, *f.* = dan, *f., Vrt., Sln.*

dánje, *n.* 1) die Gabe, *Cig.;* — 2) die Steuer, *C.*

dânjko, ka, *m.* zehentfreier Grundhold, *Mur., C.;* — prim. danjščak.

dânjski, *adj.* zehentfrei, *Mur., C., Danj., Mik.*

dânjščak, *m.* 1) der zehentfreie Grundhold, *Mur., Jan., C., Z.;* — 2) der zehentfreie Grund, ein zehentfreier Weingarten, *Mur., Št.-C.*

dánka, *f.* 1) der Mastdarm, *Dict., Mur., Cig., Erj.(Som.);* — 2) die Großwurst („Blunze"), *C. M., jvẓhŠt.;* — 3) psovka požrešnemu človeku, *M. jvẓhŠt.;* o debelem otroku, *C.*

danováti, ûjem, *vb. impf.* den Tag zubringen, *C.*

dánsi, *adv. Jan., M.,* pogl. danes.

dâp, *m. Cig.,* pogl. dab.

dâr, dâra, darû, *m.* 1) die Gabe; d. božji, die Gottesgabe; das Geschenk; ne odlašaj dati daru potrebnemu, *Dalm.;* kralju je bila darove nositi šega, *Ravn.;* v dar dati, schenken; v dar dobiti, zum Geschenk bekommen; dari brati, betteln, *Jan.;* k daru zvati, zur Abgabe von Geschenken einladen (bei Hochzeiten): godci začnejo k daru zvati, *BlKr.;* — 2) das Opfer; Kajna Bog in njegovega daru kar ne pogleda, *Ravn.;* pitni dar, das Trankopfer; Dari opravit bog'nji po navadi Prinese Črtomira lahka ladja, *Preš.;* — 3) die Gabe, die Fähigkeit; d. proroštva, die Prophetengabe, *Cig.;* dar besede, die Gabe des Vortrags, *Cig.(T.).*

dàr, *adv.* dar do, biš zu, *Rez.-C., Mik.;* — prim. stsl. daže do.

dárati, am, *vb. impf.* znači on glas, ki ga kokoš daje od sebe, predno gre jajce nest, *Dol.*

darávno, *conj.* = dasi, *C.*

dârba, *f.* = daritev, *Slom.-C.*

dârda, *f.* der Spieß, *Habd., M.,* die Lanze, *C.;* = prim. madž. dárda, it. dardo, der Wurfspieß, *Mik. (Et.).*

dàre, *conj.* = kadar, *vẓhŠt., ogr. C.;* — iz gdare.

dârek, rka, *m. dem.* dar; kleine Gabe.

darežljiv, íva, *adj.* freigebig, wohlthätig, *Mur., Jan., C., nk.*

darežljívost, *f.* die Freigebigkeit, *Mur., Jan., nk.*

daríčce, *n. dem.* darilo, kleines Geschenk.

daríłen, łna, *adj.* Schenkungs-, *Jan.;* — Opfer-, *Cig., Jan.*

daríłnica, *f.* 1) das Opfergefäß, *Cig., Jan.;* — 2) der Opferstock, *DZ.*

daríłnik, *m.* 1) der Opferaltar, der Opfertisch, *Cig., Jan.;* — 2) der Opferstock, *M.*

daríło, *n.* das Geschenk; der Preis, die Prämie, — das Opfer, *Cig., Jan.*

darína, *f.* die Gabe, *Mur.;* das Opfer: na da. rino se shajati, *Ravn.;* *pl.* darine, das Opfermahl, *V.-Cig.*

daríšče, *n.* die Opferstätte, *Cig., C.*

darítelj, *m.* der Geber, *Mur., C.*

daríteljica, *f.* die Geberin, *nk.*

daríteljka, *f.* = dariteljica, *M., C.*

daríten, tna, *adj.* = daritven, *Cig.*

darítev, tve, *f.* die Schenkung, *Cig.;* pogl. podaritev; — die Opferung, das Opfer; d. opraviti, *Ravn.*

daríti, ím, *vb. impf.* spenden, schenken, *Mur., Cig., Jan.;* d. in jemati, *Levst. (Zb. sp.);* — opfern, *Mur., Cig., Jan., Burg;* — darit koga, beschenken, *Vrt.*

darítven, tvena, *adj.* Opfer-: daritveni kamen, *Let.*

darívec, vca, *m.* der Spender, *Cig., Jan., Valj (Rad.);* der Opferer, *Cig.;* Darivca, darov in darilnikov ni, *Greg.*

darívka, *f.* die Spenderin, *Cig., Jan., Cv.*

darljiv, íva, *adj.* freigebig, *Mur., Cig., Jan., Let.*

darljívost, *f.* die Freigebigkeit, *Mur., Cig.*

dármo, *adv.* unentgeltlich, *Sln.;* za darmo, *Mik., C.*

dâroma, *adv.* geschenkweise, unentgeltlich, *Cig., Mik.;* daroma dati, schenken, *C.;* darọ́ma, *M.*

darotljiv, íva, *adj.* freigebig, *Meg., Dict.*

darovalíšče, *n.* die Opferstätte, *C.*

darovâlnica, *f.* das Opferhaus, *Jan.*

darovâlnik, *m.* der Altar, *C.*

darovânje, *n.* 1) das Schenken, die Schenkung; — 2) das Opfern, die Aufopferung: — das Offertorium (als ein Theil der Messe): pred darovanjem, po darovanju.

daróváti, ûjem, *vb. impf.* 1) spenden, schenken; d. komu kaj; beschenken, d. koga s čim: tu so otroci, s katerimi je Bog tvojega hlapca daroval, *Dalm.;* Prečudno si me daroval, *stara cerkvena pesem (rok.);* s tem nas je Jezus daroval, *Kast. (N. C.);* d. mašnika *Jsvkr.;* Bog te z dobrotami daruje, *Bas.;* pirhe posebno číslajo ter se z njimi darujejo, *Nar. (Let.);* — 2) opfern, aufopfern, hingeben: Abel mu daruje prve mladiče svoje črede, *Ravn.;* svoje življenje za koga d., *Cig.*

darovâvec, vca, *m.* 1) der Spender, der Geschenkgeber; — 2) der Opferer, *Cig., Jan.*

darovâvka, *f.* 1) die Spenderin, die Geschenkgeberin; — 2) die Opferpriesterin, *Cig.*

darovìt, íta, *adj.* 1) freigebig, *Mur., Jan., C.;* — darovito polje, ergiebiges Feld, *Z.;* — 2) begabt, talentvoll, *Jan., Cig.(T.), nk.*

davki in opravki, dne Algabes v n. r.
ces. vagl. v 2. pol. 18. stol. Kasprek, Časop. za
4, 222.

darovíten, tna, *adj.* = darovit, 1) *Guts., Jarn., Cig., Jan.*; najdarovitnejši dobrotnik, *Guts. (Res.).*

darovítnost, *f.* die Freigebigkeit, *Guts., Cig., Jan.*; božja d., *Guts. (Res.), Ravn.*; d. je vsem živim ljudem prijetna, *Škrinj.-Valj. (Rad).*

darovítost, *f.* 1) die Freigebigkeit, *Mur.*; — 2) die Begabung, *Cig. (T.), nk.*; d. učiteljska, die Lehrgabe, *DZ.*

darovníca, *f.* die Geberin, die Spenderin, *Mur.*; darovnica vseh milosti, *Bas.*

darovník, *m.* der Spender, der Wohlthäter, *Habd., Dict., Jarn., Mur., Gor.-Svet. (Rok.), vzhŠt.-C.*; on je darovnik tem, kateri njega iščejo, *Bas.*; darovniki in dobrotniki o lakoti, *Slom.*; darovnik sv. duh, *C.*

darovnína, *f.* der Opfergang bei kirchlichen Feierlichkeiten, *Slom.*

darǫvščína, *f.* die Gratification, *Cig. (T.).*

dàsi, dasirávno, *conj.* pogl. da 6).

dáska, *f.* die Steinplatte, *Malhinje (Kras)-Erj. (Torb.)*; — prim. deska.

dáskast, *adj.* plattenförmig: d. kamen, ein Gestein mit plattenförmiger Structur, *Malhinje (Kras)-Erj. (Torb.).*

dátel, tla, *m.* die Dattel, *Jan.*

dátelj, telja (teljna), *m.* die Dattel, *Cig., Tuš. (R.)*

dáteljev, *adj.* Dattel-; (nav. dateljnov, *Cig.*; dateljnova palma, die Dattelpalme, *Tuš. [R.]*).

dáti, dám, *vb. pf.* geben; d. komu kaj; daj mi kruha, vina, piti, jesti; v dar dati, schenken; na posodo d., leihen; za ženo d., zur Frau geben; d. komu zaušnico, eine Ohrfeige geben; d. komu po glavi, einen Schlag auf den Kopf versetzen; — hergeben; ne da krajcarja od sebe; pismo od sebe d., ausstellen; glas od sebe d., einen Laut hören lassen; krava je veliko mleka dala; odgovor, račun d., Rechenschaft ablegen; kup lepih besedi mu da, *Ravn.*; komu Boga d., jemanden begrüßen, *C.*; wünschen: dobro jutro, lahko noč d., *V.-Cig.*; slovo d., den Abschied geben; glas d., Nachricht geben; na znanje d., bekannt geben; — reichen: roko d., die Hand reichen; prsi d. otroku, die Brust reichen; — hingeben: če imam glavo dati, und sollte es mich den Kopf kosten; življenje d. za koga (kaj), das Leben opfern; dušo dati, sterben, *Ravn.*; na voljo d., freistellen; d. na izbiro, izbiranje, zur Auswahl geben; — bringen, gelangen lassen, schicken; na mizo d., auftragen; pismo na pošto d., aufgeben; knjigo na svetlo d., herausgeben; kravo v rejo d., in die Zucht geben; v vojake d., zum Militär geben; v nauk d., in die Lehre geben, *Cig.*; = d. koga učit; jajca dati valit domačim kuram, *Levst. (Nauk.)*; predivo smo dali prest, wir haben das Spinnhaar zum Spinnen gegeben; srajce sem dal prat, ich habe die Hemden in die Wäsche gegeben; prim. *Mik. V. G. IV. 875*; — fügen, geschehen lassen, lassen: ako Bog da, so Gott will; Bog daj, da bi bilo res! Bog ne daj! Gott behüte! daj nam biti milim in dobrim, *Ravn.*; gluhim je dal slišati, mutastim govoriti, Taube machte er hören, Blinde sehend; ne bo dal! daraus wird nichts, *C.*; ni mi dano, es ist mir nicht gegeben, beschieden; vetra d. čemu, etwas verschwinden machen; ali ste mu (vinu) dali vetra? habet ihr gehörig getrunken? vetra d. dvajseticam, verthun; duška d., Luft machen, freien Lauf lassen; prim. dušek; daj mi, da izpregovorim, lass mich aussprechen, *Jurč.*; srce mi ni dalo, da bi storil kaj tacega, ich konnte es nicht übers Herz bringen; to mi ni dalo priti, dies hinderte mich zu kommen; niso mu dali oditi, sie ließen ihn nicht fort; niso mu dali v hišo, sie ließen ihn nicht ins Haus; dal se je potolažiti, er ließ sich begütigen; ne da si nič dopovedati, er lässt sich nichts sagen, man kann ihm mit Worten nicht beikommen; ne daj se mu pregovoriti, lass dich von ihm nicht überreden; tebi se ne dam tepsti, von dir lasse ich mich nicht schlagen; da bi se jaz dal takemu mlečnjaku! *Glas.*; ne dajmo se! lassen wir es nicht über uns ergehen! — lassen = machen, dass etwas geschieht: travnike sem dal pokositi, ich ließ die Wiesen mähen; suknjo si d. napraviti; — daj! wohlan! daj, govori! wohlan, sprich! dajmo ga pretepsti! prügeln wir ihn durch! dajte ga pregovoriti; le ga dajte! nur zu! dajte, da končamo to reč! (prim. deti, dejati); — dati koga, meistern, überwältigen; to sem ga dal! *Gor.*

datováti, újem, *vb. pf. et impf.* datieren, *nk.*

dávanje, *n.* = dajanje, *vzhŠt., ogr.*

dávati, vam, vljem, *vb. impf.* = dajati, *Mur., vzhŠt., ogr.*

dávčen, čna, *adj.* Steuer-; davčni urad, das Steueramt, davčna občina, die Steuergemeinde, *Levst. (Nauk) nk.*

dávę *adv.* 1) = davi, *Alas., C., Mik.*; — 2) letzthin, neulich, *C.*

dávec, vca, *m.* der Geber, *Jan., C., ZgD.*; — stsl.

dávej, *adv.* = davi, *Jan.*

dávek, vka, *m.* die Steuer; davke plačevati, Steuern zahlen; davki prve, druge roke = pravi, nepravi = direktni, indirektni davki, *Levst. (Nauk)*; = neposredni, posredni davki, *Nov.*; dedinski d., die Erbsteuer, *DZ.*; obrtni d., die Gewerbesteuer, *DZ.*; poprečni d., das Steuerpauschale, *DZ.*; pridobitni d., die Erwerbsteuer, *Nov.*; davku podvržen biti, der Besteuerung unterliegen, *Cig.*; — der Tribut, *Cig., Jan., C.*

dáven, vna, *adj.* längstvergangen, *Cig., Jan., nk.*; v davnih časih, *C.*; iz davna = zdavnaj, *Trub.-Mik.*; = iz davnega, *Hal., C.*

dávęšnji, *adj.* 1) = davišnji, *Mur., C., BlKr.*; davešnja noč, vergangene Nacht, *C.*

dávi, *adv.* heute früh.

davíca, *f.* die häutige Bräune (angina), *Mur., Cig., Jan., C., nk.*; tudi: die Diphteritis, *nk.*

dávikar, *adv.* = davi, *zapŠt.-C.*

dávinji, *adj.* = davišnji: davinje mleko, *Krn. Lašče-Erj. (Torb.).*

dávišnji, *adj.* von heute früh: davišnje mleko, *Cig., Jan., M., Št.*; od davišnjega jutra, von heute früh, *Mik.*

dáviti, im, *vb. impf.* würgen; kašelj me davi; — d. se, sich würgen; pes se davi s kostjo, der Hund sucht das Bein zu verschlingen.

davîvec, vca, *m.* der Würger, *Valj.(Rad).*

dávka, *f.* die medicinische Dosis, *ogr.-C.*

dávkar, rja, *m.* der Steuereinnehmer.

dávkarica, *f.* des Steuereinnehmers Frau, *Kr.-Valj.(Rad).*

davkarîja, *f.* das Steueramt; pogl. davčni urad.

dávkarski, *adj.* Steueramts-: d. uradnik, *nk.*

dávkarstvo, *n.* die Steuereinhebung, das Steuersystem, *Cig., Jan.*

davkovânje, *n.* die Steuerleistung, *Cig.(T.).*

davkováti, ûjem, *vb. impf.* mit dem Steuernzahlen zu thun haben, *Z.*

dávkovec, vca, *m.* der Steuerträger, der Steuerpflichtige, *Cig.(T.), DZ.*

dávkoven, vna, *adj.* = davčen: davkovni uradi, *DZ.*

dávkovski, *adj.* = davčen, *DZ.*

dávkovstvo, *n.* das Steuerwesen, das Steuersystem, *Cig.(T.), DZ.*

dávljenje, *n.* das Würgen.

dávnaj, *adv.*, od davnaj, *Cig.*, pogl. oddavnaj.

davnína, *f.* das graue Alterthum, *Cig.(T.).*

dávnji, *adj.* 1) = davišnji, *C.*; davnje mleko, *Gor.*; — 2) = daven: od davnja = zdavnaj, *Habd.-Mik.*; z davnja, *ogr.-M.*

dávno, *adv.* längst, *Mur., Cig., Jan., nk.*; že davno je tega, es ist schon lange her, ni še davno tega, es ist noch nicht lange her, *Cig.*

davnopis, pisa, *m.* die Palaeographie, *Navr. (Kop. sp.).*

dávnost, *f.* die längstverflossene Zeit, die graue Vorzeit, *Cig., M.*

davnovékost, *f.* = davnost, *SlN., Zora.*

davorîja, *f.* bojna pesem, *C., Zora, DSv.*; — po imenu Davor = Mars; prim. hs. davorija, nekaka narodna pesem.

dávrce, *f. pl.* vratca v lodrici, *Pliskavica(Kras)*; — prim. davri.

davri, *f. pl.* = dveri, duri, *Trub.*

dávščina, *f.* die Abgabe, *Jan., Cig.(T.)*; javna davščina, *DZ.*; po davščine (Giebigkeiten) so hodili grajski župani in pisarji, *LjZv.*

débel, debéla, *adj.* 1) dick, tri prste d., drei Finger dick; debel sneg, tiefer Schnee, *Cig.*; debele plasti, mächtige Schichten, *Cig.(T.)*; debela knjiga, dickes Buch; debele solze, große Thränen; debel človek, ein wohlbeleibter Mensch; debel je kakor valiž (valjar), debel si kakor bi te bil zamesil, *Erj.(Torb.)*; debela živina, das Mastvieh; debeli četrtek, der feiste Donnerstag, *Notr., Dol., Št.*; debela zemlja, fetter Boden; — grob: debelo sukno, debel tobak, debela moka; debeli ogelj, die Grobkohle, debeli apnenec, der Grobkalk, *Cig.(T.)*; debel denar, grobes Geld, *Cig.*; to je stotak! debel denar! *Zv.*; — na debelo (en gros) kupovati, prodajati; — groß, stark: debeli gozdi, große, dichte Wälder, *Vod.(Izb. sp.)*; debela voda = globoka v., *Svet.(Rok.)*; debelo gledati, große Augen machen, verwundert blicken; debelo videti, schlecht sehen, *C.*; debelo čuti (slišati), harthörig sein, *C.*; debela ušesa imeti, *Št.*; debel glas, tiefe Stimme, debelo govoriti, eine Baßstimme haben; debela ura, eine starke Stunde, *C.*; debelo uro hoda, *Dol.*; debelo plačilo, gute Bezahlung, *C.*; debel roh; podobe so prav na debelo, rohgearbeitet, *Zv.*; debela laž, eine derbe Lüge; tako je debela laž, da lehko primeš za njo, *Št.*; debelo se zlagati; debela šala, plumper, grober Scherz; ta je bila debela, das war eine Grobheit; debele pameti, roh, ohne Bildung, *Cig.*; debel človek, unartiger Mensch, *Cig.*; na debelo je ustvarjen, er ist roh, grob, *C., Z.*; je nekoliko na debelo, *GBrda.*; — debel prestop, grobe Uebertretung, debel zanemarjenje, grobe Vernachlässigung, *DZ.*; — debel je za ušesi, er hat seine Tücke, *Cig.*; = ima za ostrim debelo, *Z.*

debeláč, *m.* der Dickleibige, *Cig.*

debeláča, *f.* = koruza, *Cig., Jan., C., Dol., BlKr., vzhŠt.*; po hrvaškem vzgledu so začeli Dolenjci že pred mnogimi desetletji sejati debelozrnato koruzo, ki se zove debelača („debeljača"), *Slovan, I. 166.*

debeláčev, *adj.* = koruzen: d. kruh, *Levst. (Zb. sp.).*

debelâčnica, *f.* = koruznica, *M.*

débelce, *n. dem.* deblo.

debêlec, lca, 1) dicker Mensch, *Cig.*; — der Mastochs, *Polj.*; — 2) eine Art dicke Rapunzel, *C.*; — der Pfundapfel, *Nov.-C.*; — eine Art dicke Möhre, *C.*

debelęti, ím, *vb. impf.* dick werden; korenje debeli.

debelíca, *f.* 1) o debelem sadju: neka črešnja, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; neka smokva, *Slap pri Ipavi-Erj.(Torb.)*; neka sliva, *C.*; — 2) = debela zemlja, (opp. tenčica), *Krn-Erj.(Torb.).*

debelíka, *f.* neko jabolko, *na Slapu, v Brkinih-Erj.(Torb.).*

debelína, *f.* 1) die Dicke, koliko ima drevo debeline? *Svet.(Rok.)*; lečna d., die Dicke der Linse, *Žnid.*; d. podpornega zida, *Levst. (Cest.)*; die Mächtigkeit (min.), *Cig.(T.)*; — 2) etwas Dickes: dicke Holzstämme, *Bes.*; moramo pobirati slabe vrhove in brstine, graščakova pa je debelina, *Jurč.*; — grobe Leinwand, *Nov.-C.*

debelînka, *f.* die Dickpfirsich, *C.*

debelíti, ím, *vb. impf.* 1) dick machen, feist machen, mästen; d. se, dick werden: živina se debeli, wird fett, feist; — 2) (math.) Einheiten einer niedereren Benennung auf Einheiten höherer Benennung bringen, reducieren, *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; — naglaša se tudi debęliti, *Polj.*

debeljáča, *f.* pogl. debelača.

debeljàk, *m.* dicker Mensch, der Fettwanst, *Cig., M., C., Trub., Dalm.*; velikašem, debeljakom se povsod dobro godi, *Zv.*

na debelo poseliti auf dem Grobau bearbeiten
Tenfine (Palm.) – Kerna debele pameti Begriffsfähigkeit

dibetka, nekaj jabolka
debetka neko jabolko, Polj. Piat. 895.6.
debelka neko jabolko, rother Stettiner (Sukor)
Štrek. Let. 94. 10.

debersg. 3. al. 2. debro, 1. [2.] „kjer se pobočji skupa
v globoki črti, tvori dolina debro (al.
(Schlucht) Tuma, Plan. Vest. XVI. 218.

debelosalec, lca (ne: č) Štrekl. Prav. 81.

debeljânka, *f.* neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*
debeljâva, *f.* = debelina, *C.*
debeljénje, *n.* 1) das Mäſten, *Cig.*; — 2) das Reducieren, *Cel.(Ar.).*
debẹ̑lka, *f.* 1) dickes, fettes Weib, *Z.*; — die Maſtkuh, *Polj.*; — 2) neka hruška, *Šebrelje-Erj.(Torb.)*; — 3) = debelača, *Navr.(Let.).*
debẹ̑lkast, *adj.* etwas dick, dicklich; — gröblich, *Cig.*; debelkasto stolčen, gröblich geſtampft, *Pohl.(Km.).*
débẹln, lna, *adj.* Schaft-, Stamm-, *Cig.*
debẹ̑lnica, *f.* = pustna nedelja, *Tolm.-Erj.(Torb.).*
debẹ̑lọ̑ča, *f.* = debelost, *C.*
debeloglàv, gláva, *adj.* dickköpfig, *Jarn., Mur., Jan.*
debeloglâvec, vca, *m.* der Dickkopf, *Cig., Jan.*; kalin d., *Preš.*
debeloglâvka, *f.* 1) die Großköpfige, *Cig.*; — 2) der Großkopf, der Schwammſpinner (liparis dispar), *Nov.*; — die Raupe des Großkopfes, *C.*; — 3) mravlja debeloglavka, die großköpfige Zug- oder Viſitenameiſe (atta cephalotes), *Erj.(Ž.).*
debeloglèd, glẹ́da, *adj.* großäugig, *Zora.*
debelokljûn, kljúna, *m., pl.* debelokljuni, die Dickſchnäbel, die Kegelſchnäbler, *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Ž.).*
debelokljúnast, *adj.* dickſchnäbelig, *Cig.*
debelokọ́sten, tna, *adj.* dickknochig, *Mur., Cig., Jan.*
debelokọ́stnost, *f.* die Dickbeinigkeit, *Mur.*
debelokọ̑žec, žca, *m.* der Dickhäuter (zool.), *Cig.(T.), Erj.(Ž.).*
debelokọ́žen, žna, *adj.* dickhäutig, *Cig., Jan.*
debelolíčen, čna, *adj.* dickwangig, bausbäckig.
debelolíčnica, *f.* die Dickwangige, *M.*
debelolíčnik, *m.* der Dickwangige, der Bausback, *Cig., M.*
debelolîstnica, *f.* die Fettpflanze, pl. -ce (crassulaceae), *Cig.(T.), Tuš.(R.).*
debelonîten, tna, *adj.* grobfädig, *Cig.*
debelonòg, nóga, *adj.* dickfüßig, *Jan.*
debelonòs, nósa, *adj.* dicknaſig, *Jan.*
debeloòk, óka, *adj.* großäugig, ochſenäugig, *Cig., Jan., Bes.*
debeloprẹ̑dnica, *f.* die Vorſpinnmaſchine, *Cig.*
debelorìt, ríta, *adj.* mit großen Hinterbacken, *M.*
debelorîtnik, *m.* ein Mann mit großen Hinterbacken, *Notr.-M.*
debelorọ̀g, rọ́ga, *adj.* dickhörnig: debelorogi bik, *Bes.*
debelorûn, rúna, *adj.* mit grobem Vlies, *Cig.*
debelọ̑st, *f.* die Dicke; d. in dolgost izmeriti; — die Dickheit; — die Feiſtigkeit, die Dickleibigkeit; — die grobe Beſchaffenheit, die Gröbe, *Cig., Jan.*
debelostrọ́čnat, *adj.* dickhülſig, *Cig.*
debelóta, *f.* = debelost, *Cig.*
debelóten, tna, *adj.* die Dicke betreffend, *V.-Cig.*
debelotrębûšen, šna, *adj.* dickwanſtig, *SlN.*
debelotrębûšnik, *m.* der Dickbauch, *Bes.*
debelọ̀uh, úha, *adj.* kdor ima debela ušesa: d. poslušavec, begriffſtützer Hörer, *SlN.*
debelovéjnat, *adj.* dickäſtig, *Cig.*
debelovólnat, *adj.* grobwollig, *Cig.*
debelovráten, tna, *adj.* dickhalſig, *Cig., Jan.*
debelovrâtnež, *m.* der Dickhals, *Cig.*
debelovrâtnik, *m.* der Dickhals, *Jan.*
debelozrnat, *adj.* grobkörnig, *Jan.*; debelozrnata koruza se zove debeljača, *Slovan.*
debeložílnat, *adj.* großäderig, *Cig.*
debelúh, *m.* feiſte Perſon, der Dickwanſt.
debelûhar, rja, *m.* = debeluh; polh d., *DSv.*
debelûn, *m.* = debeluh, *C.*
debelûnec, nca, *m. dem.* debelun, *C.*; n. pr. debel otrok, *vzhŠt.*
debelúša, *f.* dickleibiges Weib, *Z.*
debelúšen, šna, *adj.* dickleibig, *SlN.-C.*
deber, bri, *f.* die Thalſchlucht, *Cig.(T.), Jan., C., Jes.*; beseda se nahaja v krajnih imenih, *Mik.*; — stsl. dьbrь.
déblast, *adj.* dickſtämmig, *Cig.*
deblàt, áta, *adj.* = deblast, *C.*
débło, *n.* 1) der Baumſtamm; — d. stebra, der Schaft einer Säule, *Cig.(T.)*; — on del suhe zemlje, v katerega se morje ne zajeda in ga nikakor ne razkosava, der Stamm, der Rumpf (geogr.), *Jes.*; — der Wortſtamm (gramm.), *Cig.(T.)*; — 2) = steblo, *C.*; govori se tudi manj pravilno: déblo; prim. *Cv. X. 6.*
deblomèr, méra, *m.* das Dendrometer, *Cig.(T.).*
déca, dẹcẹ̑, *f. coll.* die Kinder, *vzhŠt., ogr., kajk.-Valj.(Rad)*; drobna d., der Tag der unſchuldigen Kinder, *vzhŠt., ogr.-C.*; déca, *Mur.*; — prim. stsl. dětьca.
decémber, bra, *m.* 1) der Monat December; — 2) neka ženska obleka: d. je bil kakor suknja dolg, segal je do kolen in je imel žolte „žnure“ vse po sebi, *Središče-Pjk. (Črt.).*
decemvîr, *m.* der Decemvir.
decimálen, lna, *adj.* Decimal-, *Cig.(T.)*; decimalno število, *Cel.(Ar.).*
decimálka, *f.* die Decimale, *Cel.(Ar.).*
decimováti, újem, *vb. impf. et pf.* decimieren, *Cig.*
dẹčáj, *m.* das Kind, *Cig.*; jokati se kakor dečaj, *Jurč.*
dẹčák, *m.* der Burſche, *Jan., ogr.-M., nk.*; užigajo krese dečaki („fantje“) in možje, *Navr.(Let.).*
dẹčárec, rca, *m.* der Knabe, das Knäblein, *Jan., kajk.-Valj.(Rad), Prip.-Mik.*
dẹčáric, *m.* = dečarec, *kajk.-Valj.(Rad).*
dẹčarîja, *f.* 1) die Kinderei, *M., BlKr.*; — 2) = deca, *Jan., BlKr.*; — tudi: ljudje, ki se po otročje vedejo, *BlKr.*
dẹčáriti, árim, *vb. impf.* ſich kindiſch betragen, *Jan.*
dẹčárski, *adj.* Knaben-, knabenhaft, *Cig.*
dečârstvọ, *n.* die Knabenſchaft, *Cig.*
dečáški, *adj.* Knaben-: dečaška toga, die Knabentoga, *Vest.*
dẹčec, čca, *m.* = deček, *Habd.-Mik.*
dẹček, čka, *m.* der Knabe, das Dečeček, *Jan., Cig., Erj.(Ž.), Navr.(Let.).*
déčetski, *adj.* Mädchen-, mädchenhaft, *M.*; — jungfräulich, *C.*

dẹ́čẹ̑lstvọ, *n.* die Mädchenſchaft, der Jungfernſtand, *Trub., Dalm., Schönl.*

dẹ́čica, *f. coll. dem.* deca; die Kinderchen, *ogr.-C., Danj.(Posv. p.)*; dẹ́čica, *Mur.*

dẹ́čič, *m.* = deček, *Jan.*

dẹ́čĩnji, *adj.* den Kindern gehörig, *C.*; — Kinder-, *C.*

dẹ́čĩnski, *adj.* 1) = dečinji 1): d. penezi, Pupillengelder, *C.*; — 2) kindiſch, *Mur., Cig. (T.)*; pustne veselice so bile izprva dečinska, kesneje razuzdana radost, *Navr.(Let.)*.

dẹ́čko, čka, *m.* der Knabe, *Valj.(Rad)*; ein tüchtiger Knabe; to je dečko! *Št.*; govori se nav. s čistim ozkim e, *Cv.*

dẹ́čla, *f.* 1) das Mädchen, *Mur., Cig., Jan., Boh., Štrek., Gor., Kor.*; poiščimo dečlo, katera je še devica, *Dalm.*; dečle pri preslici, *Trub.*; die Jungfrau, *Meg.*; — 2) = punčica v očesu, *C.*

dẹ́člica, *f.* 1) *dem.* dečla, das Mägdlein, *C., M.*; — 2) = punčica v očesu, *C.*; prim. punčica.

dẹ̀d, dẹ́da, *m.* 1) der Großvater, *Meg., Guts., Mur., Cig., Jan., nk.*; — 2) alter Mann, *Habd., Z., Škalska dol.(Št.)-C.*; — 3) žena o svojem možu: moj ded, (= dedej), *C.*; — 4) rezni d., = rezni stol, die Strohſchneidebank, *C.*; — 5) bobov ded, neka pogača iz bobove moke, *Pjk.(Črt. 73.)*; — 6) die Kratzdiſtel (cirsium), *Z.*; prim. dede 2).

dẹ̀dček, dẹ́čka, *m. dem.* dedek, *hyp.*; 1) der Großvater, *Cig.*; d. in babica, *Ravn.*; častiti dedček, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) kleiner bejahrter Mann, *M.*

dẹ̀dẹ̀, ẹ́ta, *m.* 1) = dedec 2), *M.*; velike starosti dede, *Dict.*; — 2) die Kratzdiſtel (cirsium), *Medv.(Rok.)*.

dẹ̀dec, dca, *m.* 1) der Großvater, *Meg., Dict., M., Dalm., Trub., Jsvkr.*; dedci ino babice nežnje ljubijo vnučeta nego roditelji sinove in hčere, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) bejahrter Mann, *Cig., Jan., M., Št.*; dedci in babe, *LjZv.*; — 3) žena o možu: moj dedec, mein Alter, *Z.*; — 4) die Marionette, *Rez.-C.*; — 5) die mit Gewinden verſehene Walze, die Schraube, *Cig., vzhŠt.-C.*; — 6) der Haftelhaken; — 7) der Pfahl zwiſchen dem Druckpflocke (babica) und dem Preſsbaum bei der Weinpreſſe, *C.*; — 8) der Dengelhammer, *C.*; — 9) der ſtählerne Stempel, die Patrize, *V.-Cig.*; — 10) das Steigrohr, *Cig. (T.)*; — 11) der Wiedehopf (upupa epops), *C.*; — 12) (mlad) boletus edulis, *Ip.-Erj.(Torb.)*, *zapŠt.*; — 13) der Flaum des verblühten Löwenzahns, *Trst. (Let.)*.

dẹ̀dej, *m.* 1) der Großvater, *Guts., Mur., Jan.*; — 2) ein älterer Mann, *Št.*; moj d., (žena o možu), *jvzhŠt.*; — das Männchen, *Mik.*

dẹ̀dek, dka, *m. dem.* ded; das Großväterchen, der Großvater, *Mur., Cig., vzhŠt., ogr.-C., BlKr.*; — 2) eine Art Kuchen, *C.*; — 3) der Flaum des verblühten Löwenzahns, *C.*; — 4) der Knauel (scleranthus perennis), *C.*

dẹ́den, dna, *adj.* Erb-, *Cig., Jan., C.*; dedno nasledje, die Erbfolge, *Cig.(T.)*; dedni naslednik, der Erbe, *Levst.(Nauk)*; dedno posestvo, *Jurč.*

dẹ̀der, *interj.* wohlan! *Prip.-Mik.*, *jvzhŠt.*; iz: dej der; prim. dejati II. 2).

dẹ̀dič, *m.* 1) der Erbe; oporočni d., der Teſtamentserbe, nujni d., der Notherbe, *Cig.*, („dedič [dedov pravnuk ali vnuk], kaže, da se je iz početka imenoval samo on, kdor ostaje doma na dedini [Stammhaus], der Majoratsherr". *Levst. Nauk, 169.*); — 2) = dedec 6), *Rez.-C.*

dẹ̀dičinja, *f.* = dedična, *Šol.*

dẹ̀dična, *f.* die Erbin, *Cig., Jan.*; tudi: stsl.

dẹ́dina, *f.* 1) der Erbbeſitz, das Stammhaus, *Cig., Jan., C., Dol.*; na dedini ostati, *Levst. (Nauk)*; — die Erbſchaft, *Meg., Dict., Cig., Jan., M., Dalm.(Reg.)*; Ni umrla teta moja. Da bi, dohtar, mi opravljal Po nji dedino bogato, *Preš.*

dẹdinolọ̑vec, vca, *m.* der Erbſchleicher, *Cig., Jan.*

dẹdinolọ̑vstvọ, *n.* die Erbſchleicherei, *Cig., Slc.*

dẹ́dinski, *adj.* Erbſchafts-, Erb-, *Cig., Jan., C.*; dedinska tožba, die Erbſchaftsklage, *Cig.*; dedinska pogodba, der Erbvertrag, *Cig., Jan.*; dedinski zapustnik, der Erblaſſer, *C.*; dedinska država, das Erbreich, *Jes.*

dẹ́dinstvọ, *n.* = dediščina, die Erbſchaft, *M., Z., Zora.*

dẹ̀diščina, *f.* das Erbe, die Erbſchaft, *Pohl. Mur.* (dedščina), *Cig., Jan., C., nk.*; prim. *Cv. IX. 5.*

dẹ̀diški, *adj.* der Erben, Erb-, *Cig.*

dẹ̀dji, *adj.* nach Art eines älteren Mannes: po dedje hodi, se drži, *C.*

dẹ̀dnica, *f.* = dedična, *Cig.*

dẹ̀dnik, *m.* 1) = dedič, *Cig., Jan., Vrt. DZ., Levst.(Zb. sp.)*; — 2) der Herrenpilz (boletus edulis), *Rihenberk-Erj.(Torb.)*.

dẹ̀dniški, *adj.* = dediški, *DZ.*

dẹ̀dnodáčen, čna, *adj.* Erbzins-: dednodačno zemljišče, *Cig.*

dẹ̀dnodẹ̑žẹ̑len, lna, *adj.* erbländiſch, *Jan.*; tudi: -žẹ́len.

dẹ̀dnodẹ̑žẹ̑lski, *adj.* erbländiſch, *Cig.*; tudi: -žẹ́lski.

dẹ̀dnolásten, stna, *adj.* erbeigen, *Jan.*

dẹ̀dnopráven, vna, *adj.* erbrechtlich, *Cig., Jan.*

dẹ̀dnozakúpen, pna, *adj.* Erbpacht-: dednozakupna pogodba, *Cig., Jan.*

dẹ̀dnozavẹ́zen, zna, *adj.* erbverbrüdert, *Cig., Jan.*

dẹ̀dovanje, *n.* das Erben; ostaline pridejo na dedovanje, bei den Verlaſſenſchaften tritt der Erbanfall ein, *Levst.(Pril.)*.

dẹ̀dovati, ujem, *vb. impf.* erben, *Cig., Jan., C., M.*; ponos se vsem meščanom od roda do roda deduje in zapušča, *Jurč.*

dẹdovína, *f.* 1) = dedina, *Jan., Šol., C.*; — 2) = bodeča neža, *BlKr.*

dẹ́dščina, *f.* pogl. dediščina.

dedúkcija, *f.* die Deduction, *Cig.(T.), nk.*

deduktîven, vna, *adj.* deductiv, Deductions-, *Cig.(T.)*.

? dedernost = zdravje / čilost (Sket. Slovn. čit. p. 392) / Kuzmič. „dedernost“) 2

Dedjevski = moški: d-a rajca, Tomljine (Tolm.) – Kenda.

dedek eden del kopčič (traktat) (drugi: babica Gradec (Belk.) Let 893. 17.

dáhnil (nam. prav. dchnil) mnnjo Šmaler
vola pütkizem, Cvetje XXVII, 3.

deficiẽnt, *m.* zaradi bolehnosti za službo nesposoben duhovnik, der Deficient.

definícija, *f.* die Definition, *Cig.(T.)*; — prim. opredelba.

dẹ́ga, *f.* 1) der Zochriemen, *Guts.*; — 2) der Tragriemen, *C.*; — pl. dege, roče, s katerimi vreče nosijo, *Poh.*; — prim. stsl. degъ, der Riemen.

degânje, *n.* 1) das Schleudern, *Cig.*; — 2) die Disputation, *ogr.-C.*

degáti, âm, *vb. impf.* 1) ſchleudern, *Cig.*; d. kaj s pračo, *Cig.*; — 2) hinundherbewegen, *C.*; rütteln, *Z.*; vrata dega, kdor jih ne more precej odpreti, *Kr.*; d. se, ſich balgen, jagen, fangen u. dgl. (n. pr. o igrajočih otrocih), *Cig., M., Kr.*; d. se s kom o čem, disputieren, zanken, *ogr.-C.*; — 3) d. koga, jemandem zuſetzen, ihn aneifern, *C., M.*; — 4) dummes Zeug ſchwätzen, *C.*

dẹ̑get, gta, *m.* der Theer, *Šol., Cig.(T.), DZ.*; — prim. češ. dehet, rus. dégotь, gtja.

dẹ̑gmanje, *n.* der Zank, *vгhŠt.-C.*

dẹ̑gmati se, am se, *vb. impf.* 1) zanken, disputieren, *Mik., vгhŠt.-C., Trst.(Let.)*; — 2) wetteifern, rivaliſieren, *Cig.(T.), SlN.-C.*; — prim. stsl. degba, Streit.

dẹ̑gmavec, vca, *m.* der Zänker, *vгhŠt.-C.*

dẹ́gniti, dẹ̑gnem, *vb. pf.* Strahlen werfen: danes je oblačno, le redko solnce skozi oblake degne, — malo je solnce degnilo, pa se zopet hitro za megle skrilo, *ob Muri in Ščavnici, Trst.(Let. 1875, 85.)*.

dehlína, *f.* der Niederſchlag vom Hauche (z. B. auf Glas), (dahlína) *Cig.*

dehníti, dáhnem, *vb. pf.* 1) hauchen; d. v koga; — = dihniti, einen Athemzug thun; človek dahne v eni uri 1150krat, *Kast. (N. C.)*; — 2) *intr.* Dahnejo mu sanje v trudno glavo, *Levst. (Zb. sp.)*; — 3) einen (üblen) Geruch von ſich geben, riechen: po vinu d., *Cig.*; meso že dahne, *Z., jvгhŠt.*

dehȍr, rja, *m.* der Iltis: nav. pisava „dihur“ napačna; prim. *Cv. X. 4.*

dehtẹ̑nje, *n.* heftiges Verlangen: d. po čem, *Bes.-C.*

dehtẹ́ti, ím (ẹ̑jem), *vb. impf.* 1) ſtark athmen, *C.*; pes dehteje, *Krn-Erj.(Torb.)*; — 2) ſich ſehnen, heftig verlangen, *C.*; človek volčji, ošaben, ki po visokosti dehti, huji je od divje zverine, *Ravn.*; — 3) duften, *C., Vrt.*; kakor kadilo dehte dišave iz rož in cvetlic, *Ravn.*

dehtív, íva, *adj.* begierig, *C.*; dehtivo razpečatiti pismo, *Bes.*

deíst, *m.* bogovernik, der Deiſt, *Cig.*

deízem, zma, *m.* bogoverstvo, der Deismus, *Cig.*

dẹ́j, pogl. dejati, II. 2).

dejálen, lna, *adj.* activ, *DZ., nk.*

dejalína, *f.* die Verhexung: na dejalini biti, verhext, verſchrieen ſein, *ogr.-Mik., C.*

dejališče, *n.* die Wirkungsſtätte, *Cig.(T.)*.

dejáliti, âlim, *vb. impf.*, handeln, wirken, *C.*; komedijanti igrajo in dejalijo („djalijo“) preoblečeni, *Hip.(Orb.)*.

dejálnost, *f.* die Thätigkeit, die Activität, *DZ.*

dejálnosten, stna, *adj.* Activitäts-: dejalnostni priklad, die Activitätszulage, *DZ.*

dejânje, *n.* das Thun: imamo veliko dejanja, wir haben viel Arbeit, viel zu thun, *C.*; d. s čim imeti, ſich mit etwas abgeben, *C.*; krivo d., ſündhaftes Thun, *C.*; d. in nehanje, das Thun u. Laſſen; d. svetnikov, die Geſchichte der Heiligen; d. apostolsko, die Apoſtelgeſchichte; das Benehmen, *C.*; — die Handlung: glavno d., die Hauptthandlung; der Act, (pri gledališčnih igrah); das Werk: milosrčno dejanje, ein Werk der Barmherzigkeit.

dejânski, *adj.* 1) thatſächlich; dejanska služba (v vojski), der Präſenzdienſt, *Levst.(Nauk.)*; — 2) praktiſch, dejansko vodilo, praktiſcher Grundſatz, *Cig.*

dejânstven, tvena, *adj.* 1) handelnd, thätig: romanopisci imajo navado, da naposled razodeno sleherne dejanstvene osobe osodo, *Let.*; — 2) factiſch, *Cig.(T.)*.

dejânstvo, *n.* 1) die Praxis, *Jan.*; — 2) das Factum, die Thatſache, *Cig.(T.), Žnid.*

dejáti, I. dẹ́jem, *vb. impf.* 1) thun: uči ti mene dejati po tvoji volji, *Trub.*; po njih volji deješ, *Dalm.*; — nikar tudi tega kaj komu drugemu dejati ne dopustite, *Gorne bukve-Let. 1889, 190*; tiho dejem, ich ſchweige; *C.*; — 2) ſagen: ona deje, *LjZv.*; — II. dẹ́m, *vb. impf.* (tudi včasi *pf.*) 1) ſetzen: Ne ve, kam se čez ure dejo, *Preš.*; — 2) thun: prav demo, *Dalm.*; nobenega zla ne demo, *Trub.*; jaz to dem Bogu k časti, *Dalm.*; dejte pokoro, *Trub.*; — hudo mi de tobak, der Tabak bekommt mir übel, *Polj.*; to mi dobro de, *Cig.*; dobro de jed in pijača človeku, *Ravn.*; težko mi de, es fällt mir ſchwer, *Cig., Notr.*; to nič ne de, das verſchlägt nichts, *Cig.*; Ako spava, Naj bo zdrava, Ak' me skuša Nič ne de, *Preš.*; kaj ti de pri meni? was fehlt dir bei mir? *M.*; — dej, z infinitivom: dej ga vzdigniti, hebe ihn, *Mik.*; dej napraviti sobo, *Jurč.*; prim. dati (na koncu); — 3) ſagen, *Alas., Boh., Krelj, M.*; dem jaz, ſage ich, *Dict.*; čudo je, dem jaz, *Dalm.*; kaj deš? = kaj praviš? was ſagſt du dazu? *Cig.*; Kaj dem, mati moja vi! *Npes.-K.*; dejal sem, dejala je, ſagte ich, ſagte ſie, *Dol., Gor., Goriš.*; — III. dẹ́nem, *vb. pf.* legen, ſtellen: puško z rame d., das Gewehr von der Schulter nehmen; d. na mrtvaški oder, aufbahren; otroka spat d., das Kind zur Ruhe betten; d. na-se, anlegen (oblačilo); pod streho d., unter Dach bringen; na verigo, z verige d. psa, anketten, losketten; d. pod ključ, einſperren; iz kože d., aushäuten; v red d., ordnen; v skupine d., gruppieren, *Cig.(T.)*; d. med oklepaja, einklammern, *Cig.(T.)*; v (pod) prepoved d., mit Beſchlag belegen; ob glavo d., enthaupten; ob veljavo d., außer Kraft ſetzen, *Jan.*; ob službo d., des Dienſtes entheben; v pokoj d., penſionieren; na nič d., zugrunde richten; na laž d., der Lüge zeihen; koga nesrečnega d., jemanden unglücklich machen, *C.*; v pogovor se dene, er ließ ſich

in ein Gespräch ein, *Goriš.*; d. se v dogovor, sich ins Einvernehmen setzen, *Levst. (Nauk.)*; — ne vem, kam bi se dejal, ich weiß nicht, wohin ich mich wenden, was ich anfangen soll? kam se je toliko ljudi dejalo? wo sind so viele Menschen hingekommen? *Cig.*; — denimo, nehmen wir an, *Cig.*; — 2) thun: težko mi dene, es macht mir das Herz schwer, *jvžhŠt.*; — verfahren, umgehen: lepo, grdo denem s kom, *ogr.-C.*; — d. komu, jemanden verhexen, verschreien, *ogr.-C.*

dejâva, *f.* das Thun, *C.*; — die Wirkung, *C.*

dejáven, vna, *adj.* thätig, activ, *Cig.*; — wirksam, *Jan.*; — prim. dějalen.

dejávnost, *f.* die Thätigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Zora*; — die Praktik, *Cig.*; — prim. dejalnost.

dějstven, tvena, *adj.* wirksam, *Cig.(T.)*; — stsl.

dějstvenost, *f.* die Wirksamkeit, *Cig.(T.)*.

dějstvo, *n.* die Wirkung, *Cig.(T.)*; = dejanje, *Jurč.(Tug.)*; — stsl., rus.

dejstvováti, ûjem, *vb. impf.* wirken, *Cig.(T.)*; moči, katere pri svetlobnih prikaznih dejstvujejo, *Žnid.*; d. na kaj, einwirken, *Cig.*, *nk.*; — stsl., rus.

dekáda, *f.* desetek, die Dekade, *Cig.(T.)*.

dekádičen, čna, *adj.* dekadisch, *Cig.(T.)*, *Cel.(Ar.)*

dekádika, *f.* desetna sestava, die Dekadik, *Cig.(T.)*.

dekagón, *m.* deseterokotnik, das Dekagon, *Cig.(T.)*.

dekân, *m.* der Decan (an der Universität); — der Dechant.

dekanîja, *f.* die Dechantei, das Decanat.

dekânstvo, *n.* die Decanswürde; — die Dechantswürde.

dękelce, *n.* nam. dekletce, *Cig.*, *jvžhŠt.*

dękelstvo, *n.* 1) = devištvo, *Krelj*; — 2) der Magddienst, *Cig.*

dękla, *f.* 1) das Mädchen (hlapica, die Magd), *ogr.-C.*; — 2) die Magd; za deklo služiti, als Magd dienen; kuhinjska d., die Küchenmagd; kravja d., die Kuhmagd; mala dekla, die Beimagd, *Cig.*; — 3) božja dekla, neko bajeslovno bitje, *C.*; božja dekla = smrt: prej bi bila omečila božjo deklo, belo smrt, *Zv.*; v vzklikih: božja dekla! *jvžhŠt.*; divje dekle, nekake Vile, *Pjk.(Črt. 3.3)*; — 4) die Dame im Schachspiel, *Cig.*; — 5) der Bandhaken, die Klammer der Böttcher, *Cig.*; — 6) neko orodje, s katerim se razbeljen žrebelj prijema, *Železniki (Gor.)*. *Müllner Argo 69*

dękláča, *f.* die Dirne, *Notr.*

dękláj, *m.* das Mädchen, *Cig. C.*

deklamácija, *f.* die Declamation.

deklamátor, rja, *m.* der Declamator.

deklamovânje, *n.* das Declamieren, *nk.*

deklamováti, ûjem, *vb. impf. et pf.* declamieren, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*

deklarácija, *f.* = vpoved, die Declaration (im Zollwesen), *Cig.(T.)*; = izjava, *nk.*

dękláriti, ârim, *vb. impf.* = deklovati: d. komu, *Gor.*

dękle, ęta, *n.* das Mädchen; dekle je še, sie ist noch ledig, *Cig.*; tudi: *f.*; (prim. *Mik. V. G. IV. 33.*); moja d., *Npes.-K.*; mnoga dekle se je lišpala, *Ravn.*; *acc.* tudi: dekleta: pokliči mi dekleta, *Ravn.*; Je za drugega dekleta Zdaj ljubezen tvoja vneta, *Preš.*

dękłęčji, *adj.* Mädchen-, *C.*, *Št.*

dękłętce, *n. dem.* dekle, *Jan.*, *Valj.(Rad)*, *nk.*

dęklica, *f.* das Mädchen; povodna d., die Flussnixe, *Cig.*, *Jan.*; morska deklica, die Meeresjungfer, das Meerfräulein, *Cig.*, *Pjk. (Črt. 3.3)*; ajdovska deklica, das Riesenmädchen (v pravljicah); rimske deklice, neke velikanske deklice (v pravljicah), *Trst.(Glas. 1859. II. 16)*; božja deklica ali Vila, *Pjk. (Črt. 33)*; — „božje deklice pridejo po noči vse pregledajo po hramih, si spečejo kruha itd., *C.*; — 2) die Böttcherklampe, *Dol.-Cig.* — prim. dekla 4).

dęklič, íča, *m.* das Mädchen; mladi deklič, *Trub.(Post.)*; (dęklič: O deklič mlad, o žlahtno sad! *Npes.-K.*); včasi *f.*: poljski dekliči, *Nav. (Let.)*.

dęklíčar, rja, *m.* der Mädchenjäger, *Zora.*

dęklíčeváti, ûjem, *vb. impf.* 1) sich als Mädchen benehmen: skupaj dekličujejo dekleta, kater so vrstnice, *Gor.*; — 2) = k dekletom pohajati, *M.*, *C.*

dęklíčica, *f.* = deklička, *Cig.*

dęklíčina, *f.* = deklička, *ogr.-C.*, *Let.*

dęklíčiti, íčim, *vb. impf.* 1) tako se vesti, kakšega dopušča dekletom, *Gor.-DSv.*; — 2) dekletom pohajati, *Polj.*; — prim. dekličevati.

dęklíčka, *f.* das Mädchen, *Jarn.*, *ogr.-Val. (Rad.)*.

dęklíčnik, *m.* der Mädchenjäger, *Cig.*

dęklína, *f.* größeres Mädchen, *Cig.*, *M.*; = dekle, *Mur.*, *Jan.*, *vžhŠt.*; die Jungfrau, *Štrek.*

dęklînče, eta, *n. dem.* deklina; das Mädchen, *Mur.*, *C.*

dęklínica, *f. dem.* deklina, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Slom.*

dęklînji, *adj.* Mädchen-, *Mur.*

dęklînski, *adj.* Mädchen-, mädchenhaft, *M.*

dęklînstvo, *n.* das Mädchenalter, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; der Mädchenstand, die Jungferschaft, *Mur.*, *ogr.-C.*

dęklíški, *adj.* Mädchen-; dekliška šola, die Mädchenschule; po dekliško, nach Mädchenart; — jungfräulich, *Cig.*, *Jan.*; dekliški stan, der Jungfernstand, *Cig.*

dęklîštvo, *n.* das Mädchenalter, der Mädchenstand, die Jungferschaft, *Cig.*, *Jan.*

dękliti, im, *vb. impf.* = deklovati, *C.*

dęklovânje, *n.* der Magddienst, *Cig.*

dęklováti, ûjem, *vb. impf.* als Magd dienen, Magd sein, *Cig.*; deklovala je pri njem 4 leta, *LjZv.*

dekorácija, *f.* okrasba, die Decoration.

dekrẽt, *m.* das Decret; — prim. odlok.

dekretáli, *m. pl.* die Decretalen, päpstliche Verfügungen, *Cig.*

dęl, *m.* der Theil; sprednji, zadnji d., Vorder-, Hintertheil; d. sveta, ein Welttheil; na enake dele, zu gleichen Theilen; na dele

je vrstna deklič. Jan. S 98. 2 (ako tam še je cikrova deklič to igrale kolo, Navr.). Dvojiti o gramatičnem ženskem zpolu besede deklič pačni treba, kakor dvoji Budmani v Ričn. III. 333. beseda pomenja lahko deklico in dečka Strek. Prav. 88. (3) na str. tudi deklič, gen. dekliči, Strek. ibid.

Deklja 7) drog, na katerem izvijajo perice perilo, pogl. izvijača, Podzemelj Slkr. 1861. 893, 7.

dělanec, nca, m. fabricierter Wein Dol.

delatnost J Jabl. ključ. tvinb. J Pajk, 6
897. 129 (sadilnaga do delatnosti; ib.)

delati mleko = mesti, delano mleko = meluda; kašo
dela = pkati, volna delati = gradešati Temljine (Tolm.)
– Kenda.

deuzhik Oklafsfamnig. Guts. 476.
(cf. dečiček?)

ratenweiſe, *C.*; večidel (večidel), größtentheils; sestavni d., der Beſtandtheil, *Cig.(T.)*; — die Grundparcelle, *Cig., C.*; der Waldantheil, *Cig.*; gremo v dele, *Z.*; — das Erbtheil, *Cig., M.*; — d. prinesti k hiši, ein Heiratsgut zubringen, *Guts.-Cig.*; na d. priti, zutheil werden, *Trub., Krelj.*

delálnica, *f.* = delavnica, *nk.*

délanje, *n.* das Arbeiten; — das Machen, das Schaffen, das Verfertigen; delanje cest, der Straßenbau, *Cig.*; leseno delanje, der Holzbau, *V.-Cig.*; delanje pojmov, das Begriffebilden, *Cig.(T.)*; — die Handlungsweiſe, *Cig.*

delapust, *m. Cig., M., C.*; pogl. delopust.

delárnica, *f.* das Arbeitshaus: prisilna d., das Zwangsarbeitshaus, *Levst.(Nauk), DZ.* †

delâten, tna, *adj.* 1) arbeitend: d. človek, ein Arbeiter, *pri Mariboru-Kres I. 358*; — 2) wirkſam, h. t. — *Cig.(T.)*.

délati, délam, *vb. impf.* 1) arbeiten: moli in delaj; dela kakor črna živina; d. pri kom, bei jemandem in Arbeit ſtehen; na rokah d., ein Handwerk üben, *V.-Cig.*; tlako d., Robot leiſten; na gosli delati, die Violine ſpielen, *C.*; stroj dela, die Maſchine geht, *Cig.(T.)*; — verfertigen; klobase d., Würſte machen; sveče d., Lichter ziehen; pot, gaz d., einen Weg bahnen; gnezdo d., ein Neſt bauen; seno d., heuen, *Jan.*; — zajka mlade dela, iſt im Gebären begriffen, *Cig.*; krava dela, *Z.*; ovce delajo, *Bes.*; — thun, treiben: krivico d., unrecht thun; pokoro d., Buße thun; pravico d., Recht üben; — machen: koga srečnega d., jemanden glücklich machen; hleb dela obraz lep, *Ravn.-Mik.*; iz komarja vola, iz mušice konja d. = aus einer Mücke einen Elephanten machen; norca si d. iz koga, jemanden zum beſten haben, mit jemandem Poſſen treiben; — hervorbringen: čudesa d., Wunder thun; mleko dela smetano, auf der Milch bildet ſich der Rahm; sneg žamete dela; d. se, ſich bilden, entſtehen: na rani se krasta dela, die Wunde verharſcht; noč, dan se dela, die Nacht, der Tag bricht an; k dežju, k hudemu vremenu se dela, ein Regen, ein Gewitter iſt im Anzuge, *jvẓhŠt.*; bridko se jima dela, es berührt ſie bitter, *Ravn.*; — machen, bereiten, verurſachen; prostor d., Platz ſchaffen; hrup d., Aufſehen machen; šum d. s čim, mit etwas prangen, *V.-Cig.*; kratek čas d. komu, jemanden unterhalten; srce komu d., Muth machen; senco d., einen Schatten machen; to mi težave v prsih dela, das verurſacht mir Bruſtbeklemmungen; prepir, škodo, napotje, skrb, sramoto komu d., obljuba dolg dela, *Npreg.*; — d. komu, jemandem es anthun, ihn behexen, *Cig.*; — wirken: za občno korist d., für das allgemeine Wohl thätig ſein; na to d., dahin wirken; — handeln: brez glave d., unüberlegt handeln; delaj, kakor najbolje veš in znaš, handle nach deiner beſten Einſicht; — verfahren, umgehen: grdo, lepo s kom d., jemanden gut, ſchlecht behandeln; dela z njim kakor svinja z mehom; — d. se, kakor bi . . . ., ſich geberden, ſich ſtellen, als ob . . ., d. se bolnega, ſich krank ſtellen; d. se prijatelja, Freundſchaft heucheln; — 2) = obdelovati: njivo d., *Dict., Jsvkr.*; Kaj da vrta več ne dela? *Greg.*

delâva, *f.* die Handlungsweiſe, die Wirkungsart, *Cig., Jan.*

délavčec, čca, *m. dem.* delavec.

délavec, vca, *m.* der Arbeiter; delavec je hlebavec, Arbeit bringt Brot, *Cig.*

délaven, vna, *adj.* 1) arbeitſam, thätig; d. človek; — 2) Arbeits-: delavna obleka, das Werktagskleid; delavna živina, das Arbeitsvieh; — d. dan, = delavnik, der Werktag.

délavica, *f.* = delavka, *M., vẓhŠt.-C.*

délavka, *f.* die Arbeiterin.

délavkinja, *f.* = delavka, *C.*

délavnica, *f.* die Werkſtätte, *Cig., Jan.*; das Atelier, *Cig.(T.)*; — das Arbeitshaus, *Cig., Jan.*; — zarad naglasa prim. *Cv. X. 11*; nav. delâvnica.

délavnik, *m.* der Werktag; v delavnik in praznik delati.

delavnîščnica, *f. Cig.*; pogl. delavnica, delarnica.

délavnost, *f.* die Arbeitſamkeit, die Werkthätigkeit.

délavski, *adj.* Arbeiter-; delavske bukvice, das Arbeitsbüchlein, *DZ.*

délavščnica, *f. Jan., ZgD.*; pogl. delavnica, delarnica.

dẹ̑lba, *f.* die Theilung, *Cig.(T.), ogr.-M., DZ.*; die Theilung des Vermögens, *C.*; — die Diviſion (math.), *Cig.(T.)*; — d. časa, die Zeiteintheilung, *Cig.(T.)*.

dẹ́lce, *n. dem.* delo; kleine Arbeit, *Cig.*; kleines Werk, *nk.*

délčec, čca, *m. dem.* delec, *Valj.(Rad).*

délček, čka, *m. dem.* delec: das Theilchen, die Partikel, *Cig.*; kleiner Waldantheil, *Valj. (Rad).*

dẹ́lec, lca, *m.* das Theilchen; svetlobni delci, die Theilchen der Lichtmaterie, *Žnid.*; das Stückchen, *Krelj*; der Waldantheil, *Svet.(Rok.)*; der Grundantheil, *C.*; kakšen d. svojega lovišča zameniti za drug delec, *Levst.(Nauk).*

dẹ́lek, lka, *m. dem.* del; das Theilchen; das Körpertheilchen, *Cig.(T.)*; istorodni delki, gleichartige Theilchen, *Erj. (Min.)*.

dẹ́len, lna, *adj.* 1) Theil-, partiell, *Jan., Cig. (T.)*; delni produkt, das Partialproduct, *Cig.(T.)*; delna dolžna pisma, Theilſchuldverſchreibungen, *DZ.*; — 2) diſtributiv (phil.), *Cig.(T.)*.

dẹ̑leštvọ, *n.* die Theilgenoſſenſchaft, *Mur., Cig.*

dẹ̑lež, *m.* der Antheil; die Quote, *Cig.(T.)*; die Tantieme, *DZ.*; der Erbantheil, *Svet.(Rok.)*; — die Parcelle, *C.*; die Waldparcelle, *Polj.*; — *gen.* tudi: delẹ́ža, *Valj.(Rad).*

dẹ̑ležek, žka *m. dem.* delež, *Jan.*

delẹ́žen, žna, *adj.* theilhaftig; d. biti česa, an einer Sache theilhaben; d. daru, *Ravn.-Mik., Cig.*

delẹ́žiti, ẹ̑žim, *vb. impf.* theilhaftig machen, *Cig.*; d. se česa, an etwas theilnehmen, *Cig., Jan.*; d. se (razpisanega) darila, *Navr.(Let.)*.

dẹlẹ̑žje, *n.* das Particip, *Cig., Raič.*

dẹlẹ̑žnica, *f.* 1) die Antheilhaberin, die Theilnehmerin; — 2) der Antheilschein, *DZ.*

dẹlẹ̑žnik, *m.* 1) der Antheilhaber, der Theilnehmer; občinski deležniki, die Gemeindegenossen, *Levst. (Nauk)*; — der Interessent, *Cig. (T.)*; — 2) das Particip, *Jan., Levst. (Sl. Spr.).*

dẹlẹ̑žnost, *f.* die Theilhaftigkeit.

delfín, *m.* = pliskavka, der Delphin, *Cig., Jan., Erj. (Ž.).*

dẹli, *praep.* = delj: za tega deli, *Mik. (Et.).*

dẹlič, íča, *m.* der Divisor (math.), *Cig. (T.).*

dẹlílen, lna, *adj.* Theilungs-, theilend, *Cig.*; — distributiv, *Jan.*

dẹlílnica, *f.* (pika) d., der Theilpunkt, *Cig. (T.)*; črta d., der Theilstrich, *Žnid.*

dẹlílnost, *f.* die Theilungskraft, *Cig., Jan.*

dẹlílọ, *n.* 1) die Theilmaschine, *Cig. (T.)*; — 2) das Theilungszeichen, *Cig., Jan.*; — 3) der Eintheilungsgrund, *Cig. (T.)*; — 4) die Dividende, *Cig., DZ.*; der Antheil, *C.*

dẹlína, *f.* der Theil, das Theilchen (math.), *Vrt., Let.-C.*; — der Bestandtheil, *C.*

dẹlíšče, *n.* der Theilungspunkt, *Cig., Jan., DZ.*

dẹlítelj, *m.* 1) der Theiler: (math.) der Divisor, *Cig. (T.), Cel. (Ar.)*; — 2) der Ausspender, *Jan.*; izvolil sem ga za delitelja nadnaturnih milosti, *Cv.*

dẹlíten, tna, *adj.* Theilungs-: delitno pismo, die Theilungsurkunde, *Cig.*; — pogl. delitven.

dẹlítev, tve, *f.* 1) die Theilung; — die Division (math.), *Jan., Cig. (T.), Cel. (Ar.)*; — die Eintheilung, *Jan., Cig. (T.)*; — 2) die Austheilung, die Ausspendung; d. sv. zakramentov.

dẹlíti, ím, *vb. impf.* 1) theilen: d. na dvoje, na četvero, in zwei, vier Theile theilen; deliti, kar kdo ima, s svojim bližnjim, *LjZv.*; d. se, sich theilen; reka, cesta se deli; — dividieren (math.), *Cig. (T.), Cel. (Ar.), nk.*; — eintheilen, *Jan., Cig. (T.)*; — scheiden, trennen, *Cig., Jan., C.*; smrt nas s prijatelji deli, der Tod trennt uns von den Freunden, *C.*; — 2) vertheilen, spenden; zakramente d.; Mi smo nocoj k vam prišli, Novo leto vam delit, *Npes.-K.*

dẹlítven, tvena, *adj.* Theilungs-, Divisions-: delitveni ostanek, der Divisionsrest, *Cel. (Ar.).*

dẹlívec, vca, *m.* 1) der Theiler; der Schiedsmann, *Mur.*; Kdo me je sodnika ali delivca med vama postavil? *Ravn.*; — der Divisor (math.), *Cig.*; — 2) der Austheiler, der Spender, *Cig., Jan., C.*

dẹlívka, *f.* 1) die Theilerin; — 2) die Austheilerin, die Spenderin, *Cig., Jan.*

dẹlívọ, *n.* das Divisum (phil.), *h. t.-Cig. (T.).*

dèlj, *adv.* pogl. dalj.

dẹ̀lj, *praep.* za—delj, wegen; za tega delj (zategadelj), deswegen; — prim. stsl. dělja.

delja, *f. Jan., C.*; pogl. dalja.

dẹljénec, nca, *m.* der Dividend, *Jan., Cig. (T.), Cel. (Ar.).*

dẹljénje, *n.* 1) das Theilen, die Division, *Cig. (T.), Cel. (Ar.)*; — 2) das Austheilen, das Spenden.

dẹljiv, íva, *adj.* theilbar, *Cig., Jan.*; — pogl. razdelen.

dẹ̑lnica, *f.* 1) die Austheilerin, *kajk.-Valj. (Rad)*; — 2) die Actie, *Cig., Jan., DZ.*; — 3) die Erbwiese, der Erbacker, *Jarn.*; — 4) die Heuscheibe auf der Wiese, *vzhŠt.-C.*

dẹ̑lničar, rja, *m.* der Actionär, *nk.*

dẹ̑lničarski, *adj.* die Actionäre betreffend, *nk.*

dẹ̑lničen, čna, *adj.* Actien-, *nk.*; delnični odrezek, der Actiencoupon, *Cig.*

dẹ̑lnik, *m.* 1) der Vertheiler, *Valj. (Rad)*; — 2) = deležnik, *Alas., ogr.-C.*; — = delničar, *Jan.*; dẹ̑lnik = deležnik, *kajk.-Valj. (Rad).*

dẹ̑lnost, *f.* = razdelnost, *Cig. (T.).*

dẹ̑lọ, *n.* 1) die Arbeit; težko delo, schwere Arbeit; poljsko delo, die Feldarbeit; lončarsko d., die Töpferarbeit; na delo hoditi, tagwerken; = za delom hoditi, *Erj. (Izb. sp.)*; dela se lotiti, an die Arbeit gehen; v delo vzeti, als Tagwerker aufnehmen, *Šol.*; kose v delo dati, zur Bearbeitung geben, *C.*; suknja je v delu, an dem Rock wird gearbeitet; volitev, ki je v delu, im Zuge befindliche, *Levst. (Pril.)*; — imeti kaj v delu, etwas unter den Händen haben, *Cig.*; vso noč bili je v najtežjem delu, mit der schwersten Arbeit beschäftigt, *LjZv.*; noč in dan so bili v delu, *Dalm.*; s tem bo dela, das wird zu thun geben; delo imeti s kom, mit jemandem seine Noth haben; ni dela vredno, es verlohnt sich nicht der Mühe, *Cig.*; — die Beschäftigung, das Geschäft: to ni moje delo, das ist nicht meines Amtes, *Cig.*; moje delo je, es liegt mir ob, *Cig., DZ.*; — 2) die Handlung, die That, das Werk; dobro delo, eine gute That; slavna dela, ruhmvolle Thaten; mrzko delo, die Greuelthat, *V.-Cig.*; na samem delu, in flagranti, *Cig.*; — delo in nedelo, das Thun und Lassen, *Cig., Jan.*; — 3) das (verfertigte) Werk; krasno delo, ein herrliches Werk; učeno delo, ein gelehrtes Werk; božje delo, ein Werk Gottes; hudičevo delo, des Teufels Werk; — 4) za-delo, wegen: za božje delo, um Gotteswillen, *Guts., C., M.*; za naše delo, za moje delo, za naših pregreh delo, *Guts., Mur., Fr.-C.*; (menda nam. za — delj).

dẹlobọ́jen, jna, *adj.* arbeitsscheu, *Cv.*

dẹlodâvec, vca, *m.* der Arbeitgeber, *DZ., nk.*

dẹlokrọ̀g, krọ́ga, *m. C., nk.*; po nem. Wirkungskreis; pogl. področje.

dẹ̑loma, *adv.* theilweise, zum Theil, *Cig., Jan., nk.*

dẹlomŕzen, zna, *adj.* arbeitsscheu, *Levst. (Nauk), nk.*

delomŕžnja, *f.* die Arbeitsscheu, *SIN.*

dẹlopùst, pústa, *m.* der Feierabend; — die Vigilie vor einem Feiertage, *C.*; dẹlopùst *Valj. (Rad).*

dẹlopústen, stna, *adj.* Feierabend-, *Jarn., Cig., Jan.*; delopustni zvon, die Feierglocke, *Cig.*

delavec, kdorima skupaj hišo in zemljišče vposesti, Blk.

delinec - Lexa Aver Kobarski Kotk (Tolm.) Gaže. pali (zopet) delo išče (iše) = že zopet
— Kenda. se lika po nepotrebnem v kako stvar,
Sromlje (Št.) — Časopis z. zg. l. n. 9/14. 159.

delotvǫ́ren, rna, *adj.* werkthätig, wirksam, *Cig. (T.)*; — hs.
delováłen, łna, *adj.* delovalna zmožnost, die Handlungsfähigkeit, *DZ.*
delovânje, *n.* das Wirken, *nk.*; *pl.* delovanja, die Werke, *Alas.*; — die Einwirkung, vzajemno d., d. enega na drugo, die Wechselwirkung, d. z dotikom, die Contactwirkung, *Cig. (T.).*
delováti, ûjem, *vb. impf.* wirken, *C., nk.*; — einwirken, d. na kaj, auf etwas hinwirken, *Cig.(T.), C., nk.*; — delujoča moč, das Agens, *Cig. (T.).*
dẹ́loven, vna, *adj.* = delaven, Arbeits-: delovne ure, Arbeitsstunden, *Levst.(Cest.)*; delovni dnevi, Werktage, *LjZv., DZ.*; delovna kola, der Wirtschaftswagen, *Levst.(Pril.)*; delovno vodstvo, die Betriebsdirection, *Cig.*
dẹ́lovit, íta, *adj.* = delen, Theil-, Partial-, *Cig.(T.)*; delovite sodbe, Theilurtheile, *DZ.*
dẹ́lovnica, *f.* das Arbeitslocale, die Werkstätte, *Levst.(Nauk)*, *DZ.*; — prim. delavnica.
dẹ́lovnik, *m.* der Werktag, *Meg., Dict., Dalm., Levst.(Zb. sp.), Vrt.*; — prim. delavnik.
dẹlovodítelj, *m.* der Betriebsleiter, *DZ.*
dẹlovǫ́dja, *m.* der Werkführer, *Jan.*
dẹlovǫ̑dnik, *m.* der Werkführer, *Cig.*; der Betriebsleiter, *DZ.*
dẹlovrš̃ba, *f.* der Betrieb, *DZ.*
dẹ́łski, *adj.* Theil-: d. produkt, das Theilproduct, *Cel.(Ar.).*
dẹ́łščina, *f.* 1) der Erbantheil, *Jarn., Cig., Jan.*; nebeška d., *Guts.(Res.)*; — 2) die Ausſteuer, *Mur., Cig.*
dẹ̑lta, *f.* das Delta (geogr.), *Cig. (T.).*
dẹ̑ltast, *adj.* deltaförmig, *Cig.(T.).*
dẹ̑ltoid, *m.* das Deltoid, *Cig.(T.), Cel.(Geom.).*
dẹ̑ltovína, *f.* das Deltaland, *Šol.*
dẹlujǫ́čen, čna, *adj.* wirksam, *Let.-C.*
demagǫ́g, *m.* der Demagog.
dẹ̑mant, *m.* der Demant, der Diamant.
dẹ̑mantar, rja, *m.* der Diamantenschneider, *Cig.*
dẹ̑manten, tna, *adj.* Diamant-, *Jan.*
dẹ̑mantov, *adj.* Diamant-, *Cig., Jan.*
dẹ̑mantovec, vca, *m.* der Diamantspat, *Erj. (Min.).*
demokrât, *m.* prijatelj ljudovladja, der Demokrat.
demokratîja, *f.* die Demokratie.
demokrâtka, *f.* die Demokratin, *Zora.*
demokrâtski, *adj.* demokratisch.
demonstrácija, *f.* die Demonstration, *Cig.(T.).*
dẹ̑n, *m.* nam. dan, *vzhŠt., ogr.*
denâdnoma, *adv.* dan na dan, tagtäglich, *C.*
denár, rja, *m.* das Geldstück; zlat d., ein Goldstück; — *coll.* = denarji, das Geld; kovan d., geprägtes Geld; papirnat d., Papiergeld; droben d., Kleingeld; trda, huda je za d., es ist schwer ein Geld zu bekommen; d. zametavati, d. v vodo metati = das Geld zum Fenster hinauswerfen, *Cig.*; d. odvesti, Geld anbringen, *M.*; v denar spraviti, zu Gelde machen; ob ves denar sem, ich bin alles Geldes bar; ima denarje, er hat Geld; velike denarje je imel, er hat viel Geld gehabt, *jvzŠt.*; ima denarjev na kupe, er hat Geld in Menge; za noben denar, um keinen Preis; — denarji, die Gelder: hranilni denarji, die Depositengelder, *DZ.*; denar je gospodar, Geld regiert die Welt, *Cig.*; da ima koza denar, gospa bi ji dejali, *Cig.*
denárček, čka, *m. dem.* denarec; lep denarček, ein schönes Sümmchen, *Cig.*
denárec, rca, *m. dem.* denar; nav. *pl.* denarci, das Geld: lepe denarce sem zaslužil; Imel bo ko peska d'narcev, *Preš.*
denáren, rna, *adj.* 1) Geld-; denarni pas, der Geldgürtel, *Cig.*; — 2) geldreich; petična in denarna dekle, *Jurč.*; denarna hiša, *Andr.*
denárič, *m. dem.* denar; prepirati se za en d. („dinarič"), *Bas.*
denarjepîsje, *n.* die Münzenbeschreibung, *Cig.*
denarjeslǫ̑vec, vca, *m.* der Numismatiker, *Cig., Nov.*
denarjeslǫ̑vje, *n.* die Numismatik, *Cig.*; — prim. penezoslovje.
denárnica, *f.* 1) die Casse, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., nk.*; cerkvena d., die Kirchencasse, *ZgD.*; — 2) = penezokovnica, *V.-Cig.*
denárničar, rja, *m.* der Cassier, *Cig., Jan., C., nk.*
denárničen, ćna, *adj.* Cassa-, *Cig., Jan., nk.*
denárništvǫ, *n.* das Cassawesen, *Cig., Jan.*
denárnost, *f.* der Geldreichthum, *Cig.*
denárski, *adj.* = denaren 1), Geld-, *Cig.*
denârstvǫ, *n.* 1) das Münzwesen, *Cig., Jan.*; — 2) die Finanzen, *Cig., Jan.*
denârstven, stvena, *adj.* 1) Münz-, *Jan.*; — 2) finanziell, Finanz-: denarstvene stvari, Finanzangelegenheiten, *nk.*
dencè, *n. dem.* dno, *Valj.(Rad)*; — der Deckel, *C.*
dendrît, *m.* rudnina drevesaste podobe, der Dendrit (min.).
denèc, ncà, *m.* = danka, *C.*
denèk, nkà, *m.* = danka, *V.-Cig., C.*
denès, *adv.* = danes, heute, *Jan., C., nk.*; prim. *Škrab.(Cv. IX. 4.)*, (pri starih pisateljih: „danas", t. j. denes).
denèska, *adv.* = denes, *ogr.-C.*
denešnji, *adj. C.*, pogl. današnji.
denẹ́ti, ím, *vb. impf.* = daniti se, *Danj.-Mik.*
1. **denka**, *f. Cig.*, pogl. danka.
2. **dẹ̑nka**, *f.* der Vormittag: v denko, vormittags, *vzhŠt.-C.*
dẹ́nta, *f.* = detelja (trifolium), (Brici izgovarjajo „danta"), *GBrda-Erj.(Torb.).*
dẹ́ntelj, *f.* = denta, *na Kanalskem - Erj. (Torb.).*
dentâl, *m.* zobni soglasnik, der Zahnlaut, der Dental, *Jan.*
dentâlec, lca, *m.* = dental, *Trst.(Let.).*
dẹ́pala, *f.* unterirdische Quelle, *Kr.-Valj.(Rad)*; — prim. depla.
departemènt, *m.* das Departement, *Cig.(T.).*
dẹ̑pla, *f.* die Höhle, *Mik.*; — prim. duplo.
dẹ̑plǫ, *n.* = depla, *Mik.*
deportácija, *f.* die Verbannung nach einem bestimmten Orte, die Deportation, *Cig.(T.).*
1. **dèr**, déra, derû, *m.* das Geschrei: mačji der, das Katzengeschrei, *C.*; die Katzenmusik, *SlN.*

2. **dẹ́r**, *m.* = dir, *Mik.*

dèr, *interj.* pristavlja se imperativu: poglej der, *ogr.-Mik.*; privzdigni der malo voz, *jvzhŠt.*; — iz: dejže, *Mik., V., G., IV., 797.*

1. **dẹ́ra**, *f.* ein Riſs im Kleid, *C.*; das Loch, *ogr.-Mik.*

2. **déra**, *f.* 1) der Dörrboden, *Kras*; — pl. dere, das Ofengeſims, *Jan.*; — 2) = sušica, die Schwindſucht, *Jan.*; — 3) pri deri delati, ohne Beköſtigung arbeiten, *Guts.*; v deri sem, *C.*; — na dero iti, *SlGor.*; — iz nem. Dörre.

1. **deráč**, *m.* 1) der Schinder, der Abdecker, *Cig.*; — 2) der Reißzahn, *Jan., C.*

2. **deráč**, *m.* = deraš, *Št.-Cig.*

deráča, *f.* = deraka, *C.*

derâčje, *n. coll.* der Stechdorn, *Ip.-Erj. (Torb.)*; — prim. derak.

derák, *m.* der Stechdorn (paliurus aculeatus), *Ip.-Erj. (Torb.).*

deráka, *f.* der Dorn, *C.*

dẹ́ranka, *f.* das Fleiſcheiſen der Kürſchner, *C.*

deráš, *m.* ein Taglöhner, der ohne Beköſtigung (nur um den Taglohn) arbeitet, *ogr.-C.*; deráš, *ogr.-Valj. (Rad)*; — prim. 2. dera 3).

dẹ́rati, dẹ̑ram, *vb. impf.* = dreti, *Hal.-C.*

dẹ́ravica, *f.* das Sodbrennen, *Jan.*

dérec, rca, *m.* = konjederec, *Danj. (Posv. p.).*

dère, *conj.* nam. dare = kadar, *vzhŠt.*

derèč, éča, *adj.* = deroč, reißend; dereča voda;—dereča žival, *Jan., M.*; dereč volk, *Burg.*

derečíca, *f.* = derečina, *Cig.*

derečína, *f.* 1) mesto, kjer voda dere: poginiti v derečini, *Glas.*; — 2) der Durchfall, *Razdrto (Notr.)-Erj. (Torb.).*

derenica, *f.* der Kien, der Leuchtſpan, *V.-Cig.*

derẹ́ze, *f. pl.* das Fußeiſen, das Steigeiſen, *Cig., Jan., C., Zil.-Jarn. (Rok.), Met.*

derẹ́ž, *m.* 1) der Schinder, *Mik.*; — 2) die Prügelbank, *C.*; — 3) einer, der gerne plärrt (kdor se rad dere): oj ti grdi derež! *BlKr.*; — 4) der Wachtelkönig (crex pratensis), *C.*

derẹ́ža, *f.* neka črešnja, *Skrilje pod Čavnom-Erj. (Torb.)*; — prim. dreža.

derîšče, *n.* der Schindanger, *Cig.*

dẹ́rjati, am, *vb. impf.* pogl. dirjati.

deròč, óča, *adj.* (*part.*) reißend, deroča voda, žival, *Cig., Jan., C.*

derọ́čen, čna, *adj.* ſchreiend, weinend (o otrocih), *C.*

derọ̑čnica, *f.* ſchreiendes Kind (Mädchen), *C.*

derọ̑čnik, *m.* ſchreiendes Kind (Knabe), *C.*

derọ̑čnjak, *m.* der Schreier, *C.*

derúga, *f.* deklica, ki se vedno dere, *C.*

derúh, *m.* 1) der Schinder, *Cig., C.*; — der Quäler, *C.*; — 2) der Schreier, *C.*

dẽrviš, *m.* mohamedanski menih, der Derwiſch.

deselj, slja, *m.* da bi te deselj odnesel! *Poh.-Trst. (Glas., 1859. II. 114.).*

dẹ́sen, sna, *adj.* recht, rechts befindlich: desna roka, die rechte Hand; desna stran, die rechte Seite; desni konj, das rechts gehende Pferd; na desno, rechts (na vprašanje: kam? in kje?) *Cig.*; — na desni, auf der rechten Seite.

desẹ̑t, *num.* zehn; deset goldinarjev, zehn Gulden; desetim goldinarjem pridejati še goldinar; ob desetih, um zehn Uhr; po desetih, nach zehn Uhr; pred desetimi (desetẹ́mi), vor zehn Uhr.

deseták, *m.* 1) der Zehner: die Zehnermünze = desetica, *Trub.-M.*; — nav. die Zehngulden-Banknote; — 2) desetaki, ein Collegium von zehn Männern, desetak, einer von dieſem Collegium, der Decemvir, *Mur., Jarn., V.-Cig.*; pogl. deseternik.

desetdnévен, vna, *adj.* zehntägig, *Cig.*

desẹ̑tek, tka, *m.* 1) das Zehntel: Pod Goro ne najdete niti desetka tistega ponočevanja, *LjZv.*; na desetek (= na deseto) vino točiti, er ſchenkt den Wein gegen Zehnteleinlaſs aus, *BlKr., M.*; — = desetina, der Zehent, *Jurč. (Tug.)*; = deseti denar (penez), einſt die Abgabe bei Veräußerung eines bäuerlichen Grundſtückes, das Laudemium, *C., Z.*; — die Percentualgebür, *Št.*; — 2) die Dekade, *Cig. (T.)*; v dveh desetkih let, črez nekoliko desetkov let, *LjZv.*

desẹ́ten, tna, *adj.* 1) dekadiſch: desetna postava, die Dekadik, *Cig. (T.), Cel. (Ar.)*; — 2) Decimal-, *Cig.*; — 3) zehentbar, *V.-Cig.*

desetẹ̑r, *num. distr.* zehn; — die zehn; — zehnerlei; — prim. četver.

deseterâd, *f.* das Zehngeſpann, *C.*

desetẹ̑rec, rca, *m.* zehnſilbiger Vers, *nk.*

desetẹ̑ren, rna, *adj.* zehnfältig, zehnfach.

desetẹ̑rica, *f.* eine Anzahl von zehn, *C.*

desetẹ̑ričar, rja, *m.* der Decemvir, *Cig.*

desetẹ̑rka, *f.* 1) die Zehn, der Zehner, *Met.* — 2) = desetica (eine Münze), *C.*

desetẹ̑rnat, *adj.* zehnfältig, zehnfach.

desetẹ̑rnik, *m.* der Decemvir, *Cig., Jan.*

deseterocvẹ́ten, tna, *adj.* zehnblütig, *Cig.*

deseterogúben, bna, *adj.* zehnfältig, *Cig., Jan.*

deseterokọ̑tnik, *m.* das Dekagon, *Cig. (T.).*

deseteromọ́žen, žna, *adj.* zehnmännerig, *Cig.*

deseteronòg, nóga, *adj.* zehnfüßig, *Cig.*

deseteronọ́žec, žca, *m.* der Zehnfüßer, *Cig. (T.).*

deseteroọ́gelnik, *m.* das Zehneck, *Cig.*

deseterostròk, stróka, *adj.* zehnfach, *Cig.*;—

deseterovédrn, *adj.* zehn Eimer haltend, *Cig.*

deseterozlọ́žen, žna, *adj.* zehnſilbig, *Cig.*

desẹ́ti, *num. ord.* der zehnte; d. brat, desetra sestra; prim. brat; d. denar, das Laudemium, *Cig.*; v deseto, zum zehntenmal, *Cig., jvzhŠt.*; — na deseto vino točiti, na desetek, *BlKr.-M.*

desetíca, *f.* 1) die Zehn, der Zehner, *Cig., Cel. (Ar.)*; — 2) der Zehner, das Zehnkreuzerſtück.

desẹ́tič, *adv.* zum zehntenmal, zehntens.

desetič, íča, *m.* das Zehentſtück, *Z.*; die Zehentgarbe, *C.*

desetíčen, čna, *adj. Cig., Jan.*; pogl. desetinski, decimalen.

desetína, *f.* 1) der zehnte Theil, das Zehntel, *Cig. (T.)*; — 2) der Zehent; žitna d., der Getreidezehent, vinska d., der Weinzehent, gorska d., die Bergfrohne, *Levst. (Nauk)*;

desetak (deset colov debel tram) Št. Vid. Kla. Logatec.

derancelj (= durancelj) sromlje (Št.) Časop. 33 i. n. 914. 159. (Studr. Pišece).

dereš'ka, dete, katero se zmuraj dere in "čeči" desterke, vezta derezov, Tuma Plan. Vest. XVI. 220
"kreč'm zač'", Gribelje (Dlkr.)

na derezih Tuma. Plan. Vest. XVI. 215.
direzi ali drezi (na Tolminskem) Steigvien, Tuma, Plan. Vest. XVI. 220.

deskovina zl. řeziva

desetino jemati, pobirati, den Zehent nehmen, einſammeln; — 3) v desetino iti = po svetu iti (o desetem bratu, deseti sestri): Kaj (n. kar) je le desetega, Vse mora v desetino iti, *Npes.-Vraz.*

desetînar, rja, *m.* der Zehentherr, *Cig., Jan., C.*

desetînec, nca, *m.* 1) der Zehentholz, *Cig.*; — 2) das Blutzehentſtück, *Z.*; das Zehentlamm, *C.*

desetíniti, ním, *vb. impf.* den Zehent nehmen, einheben, *Guts., Mur., Cig.*; d. kaj, von einer Sache den Zehent nehmen: gorje vam, kteri desetinite meto, rutico in vso vrtnino, *Jap. (Sv. p.).*

desetînjak, *m.* der Zehenteinnehmer, der Zehentſammler, *Guts., Mur., C., Danj.(Posv. p.).*

desetínjenje, *n.* das Einſammeln des Zehents, *Danj.-Valj.(Rad).*

desetînka, *f.* 1) das Zehntel, *Mur., Cig., nk.*; — 2) die Decimale, *C., UčT., Cel.(Ar.)*; — 3) mokra mera za 10 bokalov, *C.*

desetínovati, ujem, *vb. impf.* = desetiniti, *C.*; desetinujete metico in koper, *ogr.-Valj. (Rad).*

desetînski, *adj.* 1) Zehent-, zehentbar, *Mur., Cig.*; desetinska njiva, der Zehentacker, *Cig.*; desetinska pravica, die Zehentberechtigung, *Guts., Cig., Jan.*; — 2) Decimal-, *C.*; desetinsko mesto, die Decimalſtelle, desetinska pika, der Decimalpunkt, desetinski ulomek, der Decimalbruch, *Cig.(T.)*; — 3) dekadiſch: po desetinskem redu, nach dem dekadiſchen Syſtem, *DZ.*

desetînstvo, *n.* das Zehentweſen, *Z.*

desetînščak, *m.* der Zehentwein, *C.*

deséti, desêtim, *vb. impf.* den Zehent abſondern, den Zehent nehmen, verzehenten, *Dict., Guts., Cig., Krelj, Trub., Svet.(Rok.)*; desetite meto in koper, *Dalm.*

desêtka, *f.* 1) die Zehn (das Zahlzeichen für zehn), *Cig., Jan., Štrek.*; — 2) eine Zahl von zehn Perſonen oder Sachen: d. junakov, *Habd.*; d. malih zrn, *kajk.-Valj.(Rad)*; ves rožni venec je razdeljen v desetke češenamarij, *Cv.*; — 3) das Zehnkreuzerſtück, *Savinska dol.*

desêtkrat, *adv.* zehnmal.

desêtkraten, tna, *adj.* zehnmalig.

desetlêten, tna, *adj.* zehnjährig.

desetlêtje, *n.* das Jahrzehent, *Cig., Jan., nk.*

desetmésečen, čna, *adj.* zehnmonatlich, *Z.*

desêtnica, *f.* 1) die zehntgeborene Tochter, *Npes.-K.*; prim. deseti brat; — 2) = deseterka, die Dekade, *Cig.*

desêtnik, *m.* 1) = deseti brat, *Lašče-Levst. (Rok.), Bes.*; — 2) der Corporal, *Cig., Jan., DZ.*; decurio, *Habd.*; — 3) der Zehenter, *Dict., Cig., Lašče-Levst.(Rok.)*; — der Zehentherr, *Rec.*

desêtnjak, *m.* = desetnik 1), *Nov.*

desetobratovânje, *n.* desetih bratov življenje: tako se začenja moje d., *Jurč.*

desetodstóten, tna, *adj.* zehnprocentig, *Levst. (Cest.), nk.*

desetonôžec, žca, *m.* = deseteronožec, *Erj. (Ž.).*

desetolêtje, *n.* = desetletje, *Levst.(Pril.).*

desetováti, ûjem, *vb. impf.* = desetiti, *Guts.*

desettísočica, *f.* der Zehntauſender, *Cel.(Ar.).*

desetvédrn, *adj.* zehn Eimer haltend: d. sod, *Cig.*

desetvŕsten, tna, *adj.* zehnzeilig, *Cig.*

deskà, è, *f.* das Brett; koliba iz desak, eine Bretterbude; — das Pflugbrett, *Cig., Vrt.*; — die Tafel, *Cig.(T.)*; risalna d., das Reißbrett, *Jan.*; dêska *Št.*

deskár, rja, *m.* der Bretterhändler, *Cig.*

dêskast, *adj.* 1) aus Brettern gemacht, *Mur., Št.*; — 2) brettartig, *C.*

deskàt, áta, *adj.* brettern, *Cig., Jan.*

deskáti, âm, *vb. impf.* mit Brettern (Schindeln, *[V.]*) bedecken, *Cig.*

dêskica, *f. Mur., Let., Št.*, nam. deščica.

desnáča, *f.* die rechts Befindliche, *C.*

desnák, *m.* der rechts Befindliche, *C.*

desne, *g.* desen, *f. pl.*, *Mik.*, pogl. dlasna, dlesna.

desnica, *f.* 1) die rechte Hand; na desnici sedeti, zur Rechten ſitzen, *Cig.*; — 2) die rechte Seite des Parlamentes, die Rechte, *nk.*

desníčar, rja, *m.* ein Mitglied der Rechten (im Parlamente), *nk.*

desničína, *f.* was rechts iſt, *C.*

desnostránski, *adj.* rechtsſeitig, *nk.*

despôt, *m.* willkürlich ſchaltender Machthaber, der Deſpot.

despotízem, zma, *m.* der Deſpotismus.

despôtski, *adj.* deſpotiſch.

destilácija, *f.* die Deſtillation (chem), *Cig. (T.).*

destilováti, ûjem, *vb. impf.* deſtillieren, *Žnid.*

dêšč, *m. ogr.-C., Kres.*, pogl. dež.

dêščen, *adj.* Bretter-: deščena streha, *Dalm.*; deščeni uli, *Levst.(Bec.).*

deščica, *f. dem.* deska; das Brettchen; — das Täfelchen, *DZ.*

deščíčka, *f. dem.* deščica; das Brettchen, *ogr.-Valj.(Rad).*

deščnica, *f.* kleine Handhacke, *C.*

dêšter, tra, *adj.* munter, *Z.*; — hübſch, ſchön, *Dict., Z., Štrek.*; — prim. it. destro (geſchickt), *Mik.(Et.).*

dête, éta, *n.* kleines Kind, der Säugling; — *g.* tudi: dêteta, *Kr.-Valj.(Rad).*

dète, *interj.* (izražuje začujenje): dete, kako si lep! wie biſt du ſchön! *jvzhŠt.*; dete treni! *Vrt.*; dete šentaj! Sapperment! dete končaj! potz tauſend! *Cig.*; dete hentaj! *LjZv.*; — menda nam. da te; prim. da.

dętéce, *n.* pogl. detetce.

dętéčen, čna, *adj.* pogl. detetčen.

dętéčji, *adj.* Kindes-, Kinder-, *Jan., C.*; od svojih detečjih dni, *V.-Cig., C.*; detečje veselje, *Navr.(Let.).*

dętéčjak, *m.* die Gebärmutter, *C.*

dêtek, tka, *m. Levst.(Zb. sp.)*, pogl. detetce.

dêtel, tla, *m.* der Buntſpecht, *Mik.*; detli, *Erj. (Ž.), ogr.-Valj.(Rad).*

dętélj, *m.* = detel, *Caf(Vest.).*

dẹ́telja, *f.* 1) der Klee; suha d., das Kleeheu; d. v štiri peresca, *LjZv.*; večna d., nemška d., der Luzernerklee (medicago sativa), *Cig., C., Tuš.(R.), Josch, Vrtov.*; turška d., der türkische Klee, die Esparsette (onobrychis sativa), medena d., der Steinklee (melilotus officinalis), *Tuš.(R.)*; laška d., der Incarnatklee (trifolium incarnatum), *Cig.*; zajčja d., der Sauerklee (oxalis acetosella), *Josch*; = kisla d., *Cig.*; bela d., der weiße Klee (trifolium repens), *Erj.(Rok.), Josch*; — 2) kozje in govedje ime, *Podmelci, Tolminski hribi - Erj. (Torb.).*

dẹ́teljen, ljna, *adj.* Klee-: deteljno seme, der Kleesame.

dẹ́teljica, *f. dem.* detelja; junger Klee, *M.*; das Kleeblatt, *Mur.*; zajčja a. kisla d., der Hasen- oder Sauerklee (oxalis acetosella), *Cig., Tuš.(R.).*

dẹ́teljičen, čna, *adj.* Klee-, *Mur.*

dẹ́teljina, *f.* der Klee, *Cig., Jan.*

dẹ́teljišče, *n.* der Acker, worauf Klee gebaut war.

determinîzem, zma, *m.* der Determinismus (phil.), *Lampe(D.).*

dẹtẹ́šce, *n.* = detetce, *Cig., Navr.(Spom.).*

dẹtẹ́štvọ, *n.* die Kindheit, *Dict., Jan.*; od deteštva („ditečtva"), *Trub.*

dẹtẹ́tce, *n. dem.* dete; das Kindlein; Za svoja detetca Me v živo skrbi, *Vod.(Pes.)*; — tudi: dẹtetce, *Kr.-Valj.(Rad).*

dẹtẹ́tčen, čna, *adj.* Kinder-, *Mur.*; detetčni stan, die Kindheit, *Bas.*; detetčni dnevi, die Tage der Kindheit, *ogr.-M.*; od mojih detetčnih dni, *Schönl.*

dẹ́ti, l. dẹ̑m, *vb. pf.* 1) stellen, legen: kam si del? nimam kam deti, to je bilo sem deveno, *Dol.-Levst.(Zb. sp.)*; — 2) *vb. impf.* thun: dobro mi je delo, das that mir wohl, *Cig.*; to mi je težko delo, *Dol. - Levst. (Zb. sp.)*; — 3) sagen, *Notr. - Levst.(Zb. sp.)*; del bi = rekel bi, *Jurč.*; prim. dejati; — II. dẹnem, *vb. pf.* legen, stellen, thun, *Cig., Jan., Mik., Dol.*; v žep deti, in den Sack stecken, *Cig.*; mater so v zemljo deli, *C.*; pod ključ d., einsperren, *Cig.*; ob službo d., cassieren, *Cig.*; kam se hočem deti? wohin soll ich mich wenden? *Pohl.(Km.)*; kam se deti? wohin sich wenden? *Vrt.*; d. se v jok, zu weinen anfangen, *Koborid-Erj. (Torb.)*; — po zlu d., zu grunde richten, *Habd., Mik.*; v nič d., herabwürdigen, *Jan.*; na laž d., der Lüge beschuldigen, *Z.*

dẹtíč, íča, *m.* der Knabe, *ogr.-C.*; — der Bursche, der Jüngling, *Habd., C., Mik.*; der Lehrjunge, *vzhŠt.*; — tudi: dẹ́tič, *Valj.(Rad).*

dẹ́tina, *f.* großes Kind: možje so v željah svojih detine, *Levst.(Zb. sp.).*

dẹtînji, *adj.* kindlich, *Jan., Cig.(T.)*; Kinder-: detinji vrt, der Kindergarten, *Levst.(Nauk).*

dẹtînski, *adj.* kindlich, *Mur., Cig., Jan.*; detinski um neizobraženega ljudstva, *Levst. (Zb. sp.).*

dẹtînstvọ, *n.* die Kindheit, das Kindesalter, *Mur., Cig., Jan., C., ogr.-Valj.(Rad), nk.*

dẹtíščnica, *f.* die Kinderbewahranstalt, *Jan., ZgD.*

dẹ́tje, *n.* das Setzen; positio (phil., — opp. negatio), *Cig.(T.)*; detje pod obtožbo, die Versetzung in den Anklagestand, *DZ.*

dẹ́tka, *f.* die Docke, die Puppe, *C.*

dẹ́tlast, *adj.* spechtartig, *Cig.*

dẹtokrâdstvọ, *n.* der Kinderraub, *DZ.*

dẹtoljûbec, bca, *m.* der Kinderfreund, *Mur.*; — tudi stsl.

detomọ̑r, mọ́ra, *m.* der Kindesmord, *Jan.*

detomọ̑rec, rca, *m.* der Kindesmörder, *Cig., Jan., nk.*

detomọ̑rka, *f.* die Kindesmörderin, *Cig., Jan., nk.*

detomọ̑rski, *adj.* kindesmörderisch, *Z.*

detomọ̑rstvọ, *n.* der Kindesmord, *Cig., Jan., nk.*

dẹtoústen, stna, *adj.* detoustni jezik, die Kindersprache, *Cig.(T.)*; detoustna beseda, *Zv.*; Čarobni res, a detoustni glasi, *Levst. (Zb. sp.).*

dẹtovọ̑d, vọ́da, *m.* = pedagog, *SlN.*

dẹtovọ̑dec, dca. *m.* = pedagog, *Mur.*

dẹ́va, *f.* 1) die Jungfrau, *ogr.-C., nk.*; deva Marija (v središki prisegi pisani v prvi polovici 18. věka, *Kres II. 523.*); — 2) die Jungfrau (als Sternbild), *Cig.(T.)*; — 3) morska deva, die Seemaid (halicore), *Erj.(Z.).*

dẹ́vanje, *n.* das Legen, das Stellen.

dẹ́vati, vam, vljem, *vb. impf. ad* dejati, deti; setzen, legen, stellen: na stran d., beiseite legen; na zrak d., der Luft aussetzen; vmes d.; einschalten; pšenico v stavke d., den Weizen mandeln; d. kaj pod uradni zaklep, den amtlichen Verschluss anlegen, *Cig.*; iz kože d. vola, dem Ochsen die Haut abziehen; v sveto olje d. koga, jemandem die letzte Oelung reichen; v red d., in Ordnung bringen, regeln; v nič d., herabwürdigen, *Jan., Cig.(T.)*; tudi: na nič d., *Cig., Navr.(Let.)*; — d. se, langsam steigen (šaljivo): kam se devaš? *Št.-C.*

dẹvenica, *f.* die Wurst, *C., Mik., kajk.-Valj. (Rad).*

dẹvẹ̑r, rja, *m.* 1) der Mannesbruder (d. je ženi možev brat), *Meg., Rihenberk, Ben.-Erj.(Torb.)*; Erodias zakon prelomi s svojim deverjem, *Dalm.*; dẹ́ver, g. dẹ́vera, *Mur., Cig., Met., BlKr.*; — 2) dẹ́ver, der Beistand und Zeuge der Braut, *Mur., C., vzhŠt., BlKr.*

dẹ́verček, čka, *m.* der Sohn des dever, *Cel.*

dẹverîja, *f.* die Schwägerschaft (zaničlj.), *Cig.*

dẹverováti, ûjem, *vb. impf.* Brautführer sein, *Cig.*

dẹverúša, *f.* deverova družica, *C.*; — prim. dever, 2).

devẹ̑t, *num.* neun; — prim. deset.

devetdánski, *adj.* neuntägig, *Cig., C.*

devẹ̑tdeset, *num.* neunzig.

devẹ̑tdeseti, *num.* der neunzigste.

devetdesetẹ̑r, *num.* neunzig, neunzigerlei; — prim. četver.

devetdesetẹ̑ren, rna, *num.* neunzigfältig.

devetdesetẹ̑rnat, *num.* neunzigfach.

delo Gub s Sinkovo fronmi: Križanski d. Marlov častnik). nk

lozja deteljica : nègnoj (cyclus Xpanktanken)
Let 295 · 166

„deuzhik" Abbéschanni g Jats. ? pim · detčo K.?

dever ǧ devenja, Dom c. svet 890 375

develák, g colov debel tram (Št. Vid. ok. Logatec)

devętdeseti, *num.* der neunzigste,
devetdesetíca, *f.* die Zahl Neunzig.
devętdesetič, *adv.* neunzigstens, zum neunzigstenmal.
devetdesetína, *f.* der neunzigste Theil, das Neunzigstel.
devetdesetînka, *f.* = devetdesetina.
devętdesetka, *f.* der Neunziger; die Zahl, das Zahlzeichen Neunzig.
devętdesetkrat, *adv.* neunzigmal.
devętdesetkraten, tna, *adj.* neunzigmalig.
devetdesetlę́ten, tna, *adj.* neunzigjährig.
devetdesetlę́tnik, *m.* der Neunziger, der Neunzigjährige, *Cig.*
devętę́k, tka, *m.* die Pfingstrose (paeonia sp.), *na Videži (v Istri)-Erj.(Torb.)*; — tudi: die Nieswurz (helleborus viridis), *Kreplje na Krasu-Erj.(Torb.)*.
devetę́r, *num.* neun, neunerlei; prim. četver.
devetę́ren, rna, *adj.* neunfach.
devetę́rka, *f.* die Neun, der Neuner, *V.-Cig., M.*
devetę́rnat, *adj.* = deveteren.
deveterokǫ́tnik, *m.* das Enneagon, *Cig.(T.)*.
deveterozobàt, áta, *adj.* neunzackig, *Cig.*
devetfúnten, tna, *adj.* neunpfündig, *Cig.*
devęti, *num.* der neunte; deveta dežela, ein mythisches, fernes Land; Sliši se v deveto deželo, *Npes.-K.*; (Možili so me) Devetemu kralju V deveto deželo. *Npes.-K.*
devetíca, *f.* der Neuner, die Neun.
devętič, *adv.* neuntens, zum neuntenmal.
devetíčen, čna, *adj.* devetični preskus (izkus), die Neunerprobe (math.), *Cig.(T.)*.
devetína, *f.* das Neuntel.
devetînka, *f.* = devetina, *Cig.*
devętka, *f.* der Neuner, die Neun, die Neunzahl, *Mur., Cig., Jan., Štrek.*
devetkáč, *m.* der viel und unüberlegt spricht, *Lašče-Levst.(M.)*.
devetkálọ, *n.* = devetkač, *Lašče-Levst.(M.)*.
devętkanje, *n.* neka pastirska igra, *Erj.(Torb.), Let. 1879. 120., Dol.*
1. **devętkati**, am, *vb. impf.* ein gewißes Kinderspiel spielen; prim. devetkanje.
2. **devetkáti**, âm, *vb. impf.* schwatzen, *Lašče-Levst.(M.)*; — prim. dvekati, dvečiti.
devetkę́la, *f.* die Schwätzerin, *Lašče-Levst.(M.)*.
devętkrat, *adv.* neunmal.
devętkraten, tna, *adj.* neunmalig.
devetlę́ten, tna, *adj.* neunjährig.
devetmę́sečen, čna, *adj.* neunmonatlich.
devetnájst, *num.* neunzehn.
devetnajstę́r, *num.* neunzehn, neunzehnerlei; prim. četver.
devetnajstę́ren, rna, *adj.* neunzehnfältig.
devetnajstę́rka, *f.* der Neunzehner, *Jan.*
devetnajstę́rnat, *adj.* neunzehnfach.
devetnájsti, *num.* der neunzehnte.
devetnájstič, *adv.* zum neunzehntenmal, neunzehntens.
devetnajstína, *f.* das Neunzehntel.
devetnajstînka, *f.* das Neunzehntel.
devetnájstkrat, *adv.* neunzehnmal.
devetnájstkraten, tna, *adj.* neunzehnmalig.
devetnajstlę́ten, tna, *adj.* neunzehnjährig.
devetnájščica, *f.* die Zahl Neunzehn, der Neunzehner, *Mur.*
devętnica, *f.* die None (v brevirju), *Cig., C.*
devetodeželjàn, ána, *m.* prebivavec devete dežele, *Zv., DSv.*
devetodnę́ven, vna, *adj.* neuntägig, *Cig.*
devetodûšnik, *m.* = srakoper, der Neuntödter (lanius collurio), *C., Z.*
devetogùb, gúba, *m.* der Blättermagen (del govejega želodca), *Cig., Erj.(Ž.), Polj.*
devetogûbec, bca, *m.* = devetogub, *C.*
devetogûbnica, *f.* die Löserdürre (goveja bolezen), *Cig., C.*; d., najhujša živinska bolezen, *Vrtov.(Km. k.)*.
devetogûbnik, *m.* = devetogub, *M.*
devetokǫ́ten, tna, *adj.* neuneckig, *Cig.*
devetoǫ́gelen, lna, *adj.* neuneckig, *Cig.*
devetoǫ́gelnik, *m.* das Neuneck, *Cig.*
devetosrájčica, *f.* die Siegwurz (gladiolus), *Z., Medv.(Rok.)*.
devetovîžnik, *m.* die Singdrossel, *Gor.*
devetozlǫ́žen, žna, *adj.* neunfilbig, *Cig., Jan.*
devetozòb, zóba, *adj.* neunzähnig, neunzackig, *Cig., Jan.*
devętred, *num.* = devetdeset, *Kor.-Cig., M.*; devetred let, *Slom.* - *rčd, Mun.*
devętredni, *num.* = devetdeseti, *C.*
devętstọ, *num.* neunhundert; — prim. sto in nasl.
devetstotína, *f.* das Neunhundertel.
devetstǫ́tni, *num.* der neunhundertste, *Cig., Jan.*
devettędenski, *adj.* neunwöchentlich, *Cig.*
devettisǫ́č, *num.* neuntausend; — prim. tisoč in nasl.
devettisǫ́čni, *num.* der neuntausendste.
devíca, *f.* 1) die Jungfrau, das jungfräuliche Mädchen; d. Marija; — 2) divja d., das Springkraut (impatiens noli tangere), *C.*
devíčen, *adj.* Jungfer-; devična kožica, das Jungferhäutchen, *C.*; devični klošter, das Jungfrauenkloster, *Jsvkr.*; jungfräulich: devično truplo, *Kast.*; božja devična mati, *Guts.(Res.)*; — pogl. deviški.
devíčeváti, újem, *vb. impf.* Jungfrau sein, ledig sein, *Cig., C.*
devíčica, *f. dem.* devica, 1) das Jüngferchen; — 2) die pfirsichblättrige Glockenblume (campanula persicifolia), *M.*
devíčina, *f.* 1) lediges Frauenzimmer, *C.*; — 2) neka vinska trta, *C., Brežice-Erj.(Torb.)*; weißer Räuschling, *Trumm.*
devîčji, *adj.* = deviški, *Mur., Trst.(Let.)*.
devîčnica, *f.* 1) die noch unbefruchtete Bienenkönigin, *Cig., Valj.(Rad)*; — 2) die Jungferbirne, *Cig.*; — 3) das Maiglöckchen (convallaria majalis), *Rodik na Krasu-Erj.(Torb.)*.
devîčnik, *m.* 1) der Jungfernschwarm, *Cig., C., Gol.*; — 2) der Jungfernapfel, *Cig.*
devîčnjak, *m.* = dever 2), *Jarn.*
devînstvọ, *n.* = devîštvo, *ogr.-C.*

dęvîški, *adj.* Jungfrauen-, jungfräulich; d. venec, der Jungfernkranz; d. stan, der Jungfernstand.

dęvîštvǫ, *n.* die Jungfrauschaft, der Jungfernstand; v devištvu umreti, als Jungfrau sterben, *Cig.*

dę̑vji, *adj.* = deviški: devjega tela rožica, *ogr.-C.*

dę̑vka, *f.* das Mädchen, *C.*; dečki in devke, *ogr.-Valj.(Rad).*

dęvojáški, *adj.* = deviški, (devojački) *ogr.-C.*

dęvojáštvǫ, *n.* = devištvo, *C., kajk.-Valj. (Rad).*

dęvǫ̑jčica, *f. dem.* devojka; das Mädchen, *ogr.-C., kajk.-Valj.(Rad).*

dęvǫ̑jčina, *f.* = devojka, *SlN.*

dęvǫ̑jka, *f.* das Mädchen, *Alas., GBrda*; tudi: dęvojka, *ogr.-Valj.(Rad).*

devônski, *adj.* devonska tvorba (geol.), devonische Formation, *Cig.(T.).*

dę̑vstvǫ, *n.* = devištvo, *ogr.-C., kajk.-Valj. (Rad).*

dę́vžnjak, *m.* = žep v obleki, *Savinska dol.*

dèž, dežjà, *m.* der Regen; d. gre, es regnet; (d. hodi, *V.-Cig., Guts.*; molil je, naj dež ne hodi, *Ravn.*); d. je šel, kakor bi iz škafa lilo, es regnete in Strömen, *Cig.*; k dežju se pripravlja, ein Regen ist im Anzuge, *C.*; d. je začel, nehal, es begann, hörte auf zu regnen; d. je, d. je bil, wir haben, hatten Regenwetter; pohleven d., milder Regen; solnčni dež, der Sonnenregen, *C.*; krvavi d., der Blutregen, *Cig.(T.)*; ob dežju, v dežju, im Regenwetter; — (*g.* tudi dežà, *Valj. (Rad)*; dèž, déža, *jvẓhŠt.*; dèždž *g.* deždžà, *ogr., kajk.-Valj.(Rad)*).

1. **dę́ža**, *f.* 1) der Kübel (zlasti posoda za maslo); — 2) der Bienenkorb, *C.*; — 3) die Mulde, die Maltertruhe, *C.*; — iz nem. „Dōse", *Mik.*

2. **dę́ža**, *f.* = kvas, drožice, *C.*, (diža) *jvẓhŠt.*; — — umešeno testo: deža shaja, *Podgorjane-Štrek.(LjZv.)*; — prim. srvn. deisme, frankovsko: dōs'n, Sauerteig, *Štrek.(LjZv.)*.

dèžej, *m. dem.* dež, sanfter Regen, *Guts., Roš.-Kres.*

dežèk, kà, *m. dem.* dež; sanfter Regen; (dêžek, *jvẓhŠt.*).

dežę́ł, *f.* = dežela, *Cig., Jan., Mik.*; Notri v deveto dežel, *Npes.-Glas.*; srečna Olentova dežel! *Jurč.*; pesem gre v dežel, das Lied verbreitet sich unter das Volk, *Cig.*; vsa naša dežel pripoveduje, *Levst.(Zb. sp.)*; knjigo v d. poslati, prišla je knjiga v d., *Levst.(LjZv.)*; tudi: v dę́žel, *nk.*

dežę́la, ę̑, *f.* 1) das Land; deželo prepovedati komu, jemanden verbannen, *Meg.*; žitna, vinska d., ein Getreide-, Weinland; deveta d., ein fernes, mythisches Land; krtova dežela = das Grab; v krtovo deželo iti = sterben; — 2) (po nem.) das Land (im Gegensatz zur Stadt): iz mesta in z dežele, *LjZv.*; — tudi: dežę̑la.

dežę́łen, łna, *adj.* Land-, Landes-; deželni glavar, der Landeshauptmann, deželni zbor, der Landtag, deželni odbor, der Landesausschuss, d. poslanec, der Landesabgeordnete, deželno sodišče, das Landesgericht, deželni zaklad, der Landesfond, deželno zastopstvo, die Landesvertretung, *nk.*; tudi: dežę́len.

deželák, *m.* = deželjan, *Jarn., Mur., C.*; deželjaki bližnjih dežel, *Vod.(Izb. sp.)*.

deželàn, ána, *m.* = deželan, *Trub.*

deželjàn, ána, *m.* der Landeseingeborene, *Mur., Cig.*; Ptolemeus je prvič svoje deželjane in veljake vkup zvabil, schrieb seinen ersten Reichstag aus, *Dalm.*; — der Landsmann, *Alas., Dict., Mur., Ravn.*; sreča mu je za učenca naklonila mladeniča, deželjana, ne rojaka, *Str.*

deželjânka, *f.* die Landeseingeborene, *Cig.*; die Landsmännin (prim. deželjan).

deželjânstvǫ, *n.* die Eingeburt, die Landsmannschaft, *Cig.*

dežełnoknjížen, žna, *adj.* landtäflich, *DZ.*

dežełnosǫ́dnji, *adj.* landesgerichtlich, *Jan.*

dežełnovláden, dna, *adj.* Landesregierungs-, *Cig.*

dežełnozbǫ́ren, rna, *adj.* Landtags-, *Levst. (Pril.), Nov., nk.*

dežę́łski, *adj.* 1) Landes-; deželska gospoščina, *Trub.*; deželske postave, *Krelj*; deželski oblastnik, *Schönl.*; deželska reč, Landesangelegenheit, *Cig.*; deželski zlati denarji, Landesgoldmünzen, *DZ.*; — 2) weltlich: duhovska in deželska oblast, *Cig.*; deželski ljudje, *Jsvkr.*

deželoznânstvǫ, *n.* die Länderkunde, *Cig., Jan.*

dę́žen, žna, das Heilkraut, die Bärenklau (heracleum sphondylium), *Cig., Jan., C., Medv. (Rok.)*.

dežev, *adj.* deževa mavra, der Regenbogen, *Trub.-Mik.*

deževânje, *n.* anhaltender Regen; povsodnje d., der Landregen, *Cig.(T.)*.

deževáti, újem, *vb. impf.* anhaltend regnen; v eno mer dežuje; — nebo močno dežuje, *Levst.(Zb. sp.)*.

dežę́ven, vna, *adj.* regnerisch: deževno vreme, regnerisches Wetter; deževen veter, Regen bringender Wind, *Dict.*; deževna rja, der Mehlthau, *Cig., Jan.*

dežę́vje, *n.* anhaltendes Regenwetter; o deževju, zur Regenzeit.

dežę́vnica, *f.* 1) das Regenwasser; — 2) der Regenwurm (lumbricus terrestris), *V.-Cig.*; — 3) der Mistblätterschwamm, *Cig., C.*; — 4) *pl.* deževnice, die Hyaden, das Regengestirn, *Cig., C.*

dežę́vnik, *m.* 1) der Regenpfeifer (charadrius pluvialis), *Cig.*; grivasti d., der Halsbandregenpfeifer (char. hyaticula), *Cig.*; — 2) = hudournik, die Thurmschwalbe (cypselus apus), *Dol.-Z.*; — 3) der Dickfuß (oedicnemus crepitans), *C., Z.*; — (die Rohrdommel, *Dalm.*); — 4) = deževnica, der Regenwurm (lumbricus terrestris), *Erj.(Ž.), C.*

dę́žica, *f. dem.* 1. deža, kleiner Kübel, *Jan., M.*

dežína, *f.* das Regenwasser, *C.*

dežeļani Landstände v 16. stol. (Kohlar
Lutherani v Kranju (Gorenjec) 1914.

dežeļski. Strek. Prav. 83.

addežeža 3] „dežē" zmenjejo „v strugino skalo Boho-
vičje izdolbene polovnjaku podobne votline."
Hohenwiccica je bil prišek Kranjske (Alpin Zeit. nasl.
Plan. Vest. 1913 p. 32.

dežman ali rilčeska rovka (myogale moschata) (Rüsselmaüs, Moschus-Spitzmaüs?)
Zarnik, Ljubljanski zvon 915. p. 500, (ali vrbnica
[Мышь-кот, Мускусная крыса (rus. выхухоль
Moschusratte

diglati = drgniti, Sromlje (Št. Časop. z zg. i. n. 914. 159.
digovček = jegliček (jególičck) trobentica
(primula veris) Polica – Štrekelj. Let 94. 10.
digavček, idem (Tuma, Plan. vest. XIX. 167.

dežíti, ím, *vb. impf.* 1) regnen, *Mur., Cig., Jan., C., Mik., Boh.*; deží, es regnet, *Cig., Trub.*; ne bo dežilo, *Dalm.*; Če na Gregorjevo deži, bode dobro leto, *Navr.(Let.)*; dežilo je iz nebes ogenj in žveplo, *Trub.*; — oblaki dežé, *Krelj*; — 2) regnen laſſen: on hoče dežiti črez neverne, *Krelj*; kamenje in skale iz nebes dežiti, *Bas.*; oče deži črez pravične in nepravične, *Jap.(Sv. p.)*.

dežjebràn, brána, *m.* = dežník, *Jan., C.*

dežjemèr, mḗra, *m.* der Regenmeſſer, das Ombrometer, *Cig.(T.), Jes.*

dežljáti, âm, *vb. impf.* = po malem dežiti, *Dol.*

dežnica, *f.* = deževnica, *M., Erj.(Min.)*.

dežník, *m.* der Regenſchirm, *Cig., Jan., C., nk.*

diadḗm, *m.* obglavni ukras, pos. vladarski, das Diadem.

diagnóstičen, čna, *adj.* diagnoſtiſch.

diagnóstika, *f.* znanstvo o diagnozi, die Diagnoſtik.

diagnóza, *f.* spoznanje bolezni, die Diagnoſe.

diagonála, *f.* die Diagonale, *Cig.(T.), Cel.(Geom.)*; — prim. prekotnica.

diagonálen, lna, *adj.* diagonal, *Cig.(T.)*.

diakrítičen, čna, *adj.* razločevalen, diakritiſch: diakritična znamenja, *nk.*

dialéktika, *f.* znanstvena metoda modroslovskega razmotrovanja, die Dialektik.

dialéktičen, čna, *adj.* dialektiſch, *Cig.(T.)*.

díbla, *f. Met.*; pogl. dipla.

díblati, am, *vb. impf. Met.*; pogl. diplati.

díček, čka, *m.* diček moj! mein Herzchen! *C.*

díčen, čna, *adj.* ruhmvoll, *Cig.*; — prächtig, *Z., M.*; moj dični, mein Geliebter, moja dična, meine Geliebte, *Npes.-M., Notr.*; sinek moj dični! (tako se dobrikajo detetu) *Notr.-Erj.(Torb.)*.

díčica, *f.* d. moja! mein Herzchen, *C.*

díčiti, díčim, *vb. impf.* 1) lobpreiſen, *ogr.-Mur., Jan.*; d. se, ſich brüſten, *Habd.*; — 2) koſen: lepo se dičita ptička dva, *Notr.-Z.*; — 3) d. koga, kaj, zieren, jemandem, einer Sache zur Zierde gereichen, *Cig., nk.*

didáktičen, čna, *adj.* poučen, didaktiſch, *Cig.(T.)*.

didáktika, *f.* die Didaktik, *Cig.(T.)*.

dideldájček, čka, *m. dem.* dideldajek; der Sprudler, womit man eine Miſchung von Wein mit Sauerwaſſer mouſſieren macht, *C., Glas.*; prim. direndaj.

dideldájek, jka, *m.* = dideldajček, *Z.*

diferénca, *f.* razlika, die Differenz, *Cel.(Ar.)*.

dierḗza, *f.* die Diäreſe.

dietḗtičen, čna, *adj.* diätetiſch, *Jan.*

dietḗtika, *f.* nauk, kako je treba živeti in se hraniti, die Diätetik.

dígati, am, *vb. impf.* fiedeln, *Cig.*; (prim. digo, digo: tako se oponaša godenje na gosli).

díh, *m.* der Hauch, *Cig., Jan., C.*; Tvoj dih je ustvaril solnca nova, *Vod.(Pes.)*; strupeni díh, der Gifthauch, *Cig.*; — der Athemzug; do zadnjega diha, *Mik.*; — der Athem, *Mur., Cig., Jan.*; lahek d., leichtes Athmen, *Z.*

dihálen, lna, *adj.* Athmungs-: dihalna živila, Athmungsnährſtoffe, *Erj.(Som.)*.

dihálke, *f. pl.* = skrge, *Erj.(Izb. sp.)*.

dihálnik, *m.* = dihalo 1), *C.*

dihálo, *n.* 1) das Athmungsorgan, *Cig.(T.), Erj.(Ž.), Svet.(Rok.), nk.*; — 2) der Duft, *ogr.-Mik., C.*; — tudi: díhalo, *Valj.(Rad.)*.

díhanje, *n.* 1) das Athmen; — 2) das Riechen.

díhati, díham, šem, *vb. impf.* athmen; težko d., einen ſchweren Athem haben; d. kaj iz sebe, etwas ausathmen; v sebe d., einathmen; v koga d., jemanden anathmen; z enimi usti mrzlo in vroče dihati (= drugače govoriti in drugače misliti), *Krelj*; — hauchen: veter díše, kamor hoče, *Trub.*; — 2) = duhati, riechen: vzemi mravljincev eno pest, preteri jih in díši tisto, *Jurč.*; — ſchnupfen: tobak d., *Z., Podkrnci-Erj.(Torb.)*.

díhavica, *f.* die Schwerathmigkeit, *Z.*

díhavičen, čna, *adj.* ſchwerathmig, *Slom.*

díhet, hta, *m.* der Wohlgeruch, der Duft, *M.*, (díht) *Mur., Jan.*; (tudi: díhèt, ḗta, *ogr.-C.*).

dihetáti, etâm, ḗčem, *vb. impf.* ſchnell athmen, *C.*

díhljaj, *m.* der Athemzug; poslednji d., der letzte Athemzug, *Cig., Jan., M.*

dihljáti, âm, *vb. impf.* ſanft hauchen: d. vonj na koga, jemanden anduften, *Cig.*

díhnik, *m.* die Ranke (sisymbrium sp.), *Koborid-Erj.(Torb.)*.

díhniti, díhnem, *vb. pf.* 1) hauchen; d. v koga, einen anhauchen, d. na kaj, etwas behauchen, *Cig.*; — 2) einen Athemzug thun.

dihȍr, rja, *m. Cig., Jan., LjZv.*, pogl. dehor.

dihtḗti, ím, *vb. impf.* 1) ſtark athmen, ſchnauben, *Cig., Jan.*; tako dihtim, kakor kovaški meh, *Jurč.*; Savel je dihtel pretenje in morijo, „Saul ſchnaubete mit Dräuen und Morden", *Sv. pis.-Cig.*; — d. po čem, nach etwas heftig verlangen, lechzen, *Cig., Jan., Šol., C.*; človek, ki po visokosti dihti, *Ravn.*; tudi: d. za čim, *C.*; — 2) einen Geruch verbreiten, *Mik.*; duften, *Mur.*; prim. dehteti.

dihtív, íva, *adj.* begierig, *Cig., Jan*; eifrig, *C.*; mladostna kraljica je dihtivo poslušala razgovor, *Glas.*

dihtívost, *f.* die Strebſamkeit, der Eifer, *SlN.*

dihȗr, rja, *m.* pogl. dehor.

dijáče, eta, *n.* das Studentlein: ubogo d., *SlN.*

dijáčiti, âčim, *vb. impf.* 1) Student ſein, *Zora*; — 2) d. za mrličem, eine Leiche beſingen, (dj-) *Dol.-Cig.*

dijáški, *adj.* 1) lateiniſch, *Habd.*; — 2) = dijaški, *Mik.*

diják, *m.* der Student, *Habd., Mur., Cig., Jan., nk.*

dijákon, *m.* der Diakon.

dijákonstvo, *n.* das Diakonat, *Cig., Jan.*

dijakováti, újem, *vb. impf.* Student ſein, *Bas.*

dijamánt, *m.* = demant.

dijáški, *adj.* Studenten-, *Jan., nk.*; dijaško življenje, das Studentenleben, *nk.*

dijáštvo, *n.* das Studententhum, die Studentenſchaft, *nk.*

dijávol, *m.* = hudič, *Kr.*

díka, *f.* die Pracht, die Herrlichkeit, *Z., Burg., Mik.*; d. nebeška, die himmliſche Glorie, *Mur.*; Salomon v svoji díki, *C.*; díka ob-

ladanja, der Triumph, *C.*; — die Zierde, der Ruhm, *Cig., Jan., C., nk.*

diktátor, rja, *m.* oblastnik z neomejeno oblastjo, der Dictator.

diktátorski, *adj.* dictatoriſch.

diktátorstvọ, *n.* die Dictatur, *Cig.*

diktatúra, *f.* die Dictatur.

díla, *f.* das Brett, die Diele; — = lopar, *V.-Cig.*; — das Nudelbrett, *Vod.(Izb. sp.)*; — *pl.* dile, der Dachboden: na dilah, auf dem Dachboden; prim. nem. Diele, bav. die dielen = der Dachboden, *C.*

dílast, *adj.* brettartig; — brettern.

dilẹma, *f.* der Doppelſatz, der Doppelſchluſs, das Dilemma, *Cig.(T.)*.

diletánt, *m.* kdor se iz veselja postransko s kako rečjo peča, der Dilettant.

diletántinja, *f.* die Dilettantin, *nk.*

diletantízem, zma, *m.* der Dilettantismus.

diletantováti, újem, *vb. impf.* Dilettant ſein: vse preveč diletantujemo, *Levst.(Izb. sp.)*.

dílica, *f. dem.* dila; das Brettchen.

dílj, *adv.* v dilj zvoni = v nedeljo k maši prvič „vabi“, *Št.-Erj.(Torb.)*; = na dilj zvoni, *C.*; — vse v dilj, vse v en dilj gre dež, ohne Unterbrechung, *Lašče-Erj.(Torb.)*.

díljnat, *adj.* brettern, *Cig.*

diluviálen, lna, *adj.* Diluvial-: diluvialna tvorba, das Diluvialgebilde, *Cig.(T.)*.

dilúvij, *m.* naplavnina iz predčloveške dobe, das Diluvium, *Cig.(T.)*.

dim, díma, *m.* der Rauch; ves v dimu, rauchumhüllt, *C.*; dim je v sobi, es raucht im Zimmer; nehal je dim, es hat ausgeraucht, *Cig.*; meso na dim, v dim obesiti, das Fleiſch zum Selchen aufhängen; iz dima v ogenj = aus dem Regen in die Traufe, *Met.*

díma, *f.* krava dimaste barve.

dimáča, *f.* = dimlje, *C.*

dimálja, *f.* = dima, *Lašče-Levst.(M.)*.

dimára, *f.* = dima, *Cig.*

dímast, *adj.* wie vom Rauch gefärbt, ſchwarzroth, rauchgelb.

dimè, ẹ́ta, *m.* ſchwarzrother Ochs, *Mik., Valj.(Rad)*.

dímec, mca, *m.* 1) = dime, *Cig., Jan., M., Valj.(Rad)*; — der Braunſchecke, *Jan.*; — 2) prvo žganje, ki priteče po cevi, *BlKr., Ip.-Erj.(Torb.)*.

dímek, mka, *m.* 1) = dime, *Valj.(Rad)*; — 2) gorski duh rudarjev, *Pjk.(Črt. 37.)*.

dímeljn, ljna, *adj.* = dimeljski, *Cig.*

dímeljski, *adj.* Leiſten-: dimeljsko vezilo, das Leiſtenband (am Körper), *V.-Cig.*

dímen, mna, *adj.* Rauch-: dimni curek, die Rauchſäule, *Ravn.-Cig.*; — rauchig; dimno je, es raucht.

dímica, *f.* der Höhenrauch, *Polj.*

dímeter, tra, *m.* dvo- ali četverostopen verz, der Dimeter, *Cig.(T.)*.

dímiti se, dímim se, *vb. impf.* Rauch, Dunſt von ſich geben, rauchen, *Mur., Cig., Jan.*

dímka, *f.* 1) krava dimaste barve; — 2) neka hruška, *C.*

dímlja, *f.* = dima, *LjZv.*

dímlje, *f. pl.* die Leiſtengegend, die Schamgegend, *Dict., Pohl., Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., Mik., Štrek.*

dimljáča, *f.* die Peſtdrüſe, die Peſtbeule in der Schamgegend, *Pohl., Mur., Cig., Jan., Mik.*; — prim. dimlje.

dímljice, *f. pl. dem.* dimlje, *Dict.*

dímnast, *adj.* = dimast, *Dict.*

dímnat, *adj.* voll Rauch, rauchig; dimnata kuhinja; dimnata soparica, *Jap.(Sv. p.)*.

dímnica, *f.* 1) ein rauchiges Wohnzimmer: na Pohorju imajo po nekod še sedaj dimnice: v veliki skupni sobi je kamen ali ognjišče, nad kojim se razprostira pokrov iz opeke, ki dim zajemlje in iz sobe odvaja, *Pjk.(Črt. 222.)*; vsak za-se si postavljajo vrle hiše, kakor gradiče, za celo župnijo mora pa dimnica dobra biti, *Slom.*; — 2) die Räucherkammer, die Selchkammer, *Z., Nov., jvžhŠt.*; — 3) das Rauchloch, *V.-Cig.*; — 4) neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

dímničar, rja, *m.* = dimnikar, *Levst.(Nauk)*.

dímničarstvọ, *n.* = dimnikarstvo, *Levst. (Nauk)*.

dímnik, *m.* 1) der Rauchfang, der Schornſtein; — 2) neka vinska trta, *Mariborska ok.-Erj. (Torb.)*; rauchfarbige Zimmettraube, *Trumm.*

dímnikar, rja, *m.* der Kaminfeger.

dímnikarski, *adj.* Kaminfeger-.

dímnikarstvọ, *n.* das Kaminfegergewerbe.

dímnikarščina, *f.* der Kaminfegerlohn, *Cig.*

dimnjáča, *f.* die Rauchſtube, *Danj.-Mik.*

dímnjak, *m.* = dimnik 1), *Habd., Guts., C., Valj.(Rad)*.

dimovânje, *n.* das Rauchmachen, das Rauchen: tobakovo d., *Jurč.*

dimovòd, vọ́da, *m.* das Rauchregiſter, der Rauchzug, *Cig.(T.), DZ.*

dímša, *f.* = dima, *Cig., Mik., Kr.-Valj.(Rad)*.

dinámičen, čna, *adj.* dynamiſch, *Cig.(T.), nk.*

dinámika, *f.* nauk o silah, die Dynamik, *Cig. (T.)*; — prim. siloslovje.

dinamít, *m.* neka razstrelna tvarina, das Dynamit.

dinást, *m.* vladar, der Dynaſt.

dinastíja, *f.* vladajoča rodovina, die Dynaſtie.

dínja, *f.* die Zuckermelone (cucumis melo).

dínjica, *f. dem.* dinja.

dínjišče, *n.* das Melonenbeet, *Cig.*

diplár, rja, *m.* = diplaš, *Cig.*

díplati, am, *vb. impf.* na diple gosti, *Cig., C., BlKr.*

dipláš, *m.* 1) der Sackpfeifer, *Valj.(Rad)*.

díple, pel, *f. pl.* die Sackpfeife, der Dudelſack, *Cig., Jan.*; — iz gr. διπλοῦς, dvojen, *Mik.(Et.)*.

diplóm, *m.* listina o podelitvi kakega dostojanstva, plemstva, itd., das Diplom.

diplóma, *f.* = diplom, *nk.*

diplomát, *m.* der Diplomat.

diplomatíja, *f.* razmere mednarodnega občevanja in poslanstva, die Diplomatie.

diplomátika, *f.* nauk o diplomatiji, die Diplomatik.

diplomátski, *adj.* diplomatiſch.

dimnica = soba, kopriven, Sohorje, Plan. Vest. XX. 122.

dépati galoppieren, (Suhor) - Štrek.
Let. 94. 10. sch. gnjpati springen.

dimno je = die Berge sind im Schleier des Bergnebels, (Cerkljje Jur)

dípnici = lopnič. (koga) Sromlje (št.) Časop. z. zg. i n. 1914. 159.

? dírja: „težak voz z novo okovano dirjo Slovenec 21/9 19 štv. 7 (nagnarila)

dišečulja neke vrste kruška (Štan)

diplômen, mna, *adj.* Diplom-: diplomni obrazec, das Diplomformular, *DZ.*

dîr, *m.* das Rennen; mir! če ne, bo dir, *Lašče-Levst.(Rok.)*; v d. se spustiti, zu rennen anfangen; — der Trab, *Valj.(Rad)*; v dir iti, traben, *Mik.*; konj ima težek dir, das Pferd trottet hart, *Cig.*

díra, *f.* die Getreidedarre, *Dol.*; — prim. 2. dera.

diráča, *f.* = derača, derak, *C.*

dírati, am, *vb. impf. ad.* dirniti; afficieren, reizen, *C.*; to me ne dira, das kümmert mich nicht, *Z.*; — hs.

dírek, rka, *m.* das Traben, der Trab, *Mur., Cig., kajk.-Valj.(Rad)*; v d. jezditi, im Trab reiten, *Jan.*; das Rennen, *Jan.*; der Wettlauf, *M.*

direkcija, *f.* die Direction, *Cig., nk.*

direktor, rja, *m.* der Director; — prim. ravnatelj.

direndàj, ája, *m.* der Wirrwarr, lustiges, lärmendes Treiben, die Hetze: to je bil d., kjer so pele Kurentove gosli, *LjZv.*; — prim. bav. dirdendey, (diradey, dirdumdey, dilmedey), etwas Gemischtes (Zeug, Korn), *Levst.(Rok.)*.

dirindàj, ája, *m.* = direndaj.

dírja, *f.* der Trab, *Mur.*

dirjáč, *m.* der Renner, *nk.*

dirjalíšče, *n.* der Rennplatz, *Cig., Jan.*

dirjálnica, *f.* die Rennbahn, *Cig.*

dírjanje, *n.* das Rennen; der Trab; v d. goniti, im Trab fahren, *Levst.(Nauk)*.

dirjástiti, im, *vb. impf.* ungestüm rennen.

dírjati, am, *vb. impf.* 1) rennen; V šotorje dirja, dirja v skok, Turčine seka vse okrog. *Npes.-K.*; Pegam dirja jadrno, *Npes.-K.*; dirjaje, in vollem Laufe; — traben, *Mur., Cig.*; — 2) rennen lassen: Konjič pravi: Dirjaj mene, *Npes.-K.*

dirjáva, *f.* das Rennen, *M.*

dírjavec, vca, *m.* der Renner, der Traber, *Cig.*

dírjaven, vna, *adj.* dirjavna žival, das Laufthier, *Šol.*

dirjíhati, am, *vb. impf.* rennen: prasič jo ubere črez njive in dirjiha, *Jurč.*

dírka, *f.* das Wettrennen, *nk.*

dírniti, dîrnem, *vb. pf.* rühren, afficieren, *nk.*; — hs.

disciplína, *f.* ustrahovanje, die Disciplin.

dísk, *m.* der Discus, die Wurfscheibe, *Cig.*

diskánt, *m.* der Discant, *Cig.*; — prim. sopran.

diskónt, *m.* die Vergütung bei sofortiger Zahlung einer später fälligen Summe, der Discont, *Cel.(Ar.)*.

diskónten, tna, *adj.* Disconto-, *Cel.(Ar.)*.

diskrazíja, *f.* fehlerhafte Mischung der Körpersäfte, die Dyskrasie, *Cig.*

disputácija, *f.* učen prepir, die Disputation, *Cig.(T.)*.

distáncija, *f.* die Distanz, *Cig.(T.)*; — prim. razdalja.

dístih, *m.* skupina dveh verzov, zlasti heksametra in pentametra, das Distichon, *Cig.(T.)*.

díš, *m.* der Duft, *Cig., Jan., ogr.-C.*; roža ima nasladen diš, *ogr.-Valj.(Rad)*.

dišâd, *f.* angenehme Gerüche, *vzh.Št.-C.*

díšati, ím, *vb. impf.* 1) einen Geruch von sich geben, riechen; lepo d.; d. po čem, nach etwas riechen; vino po sodu diši, der Wein hat einen Fassgeruch; dišeč, wohlriechend; — 2) schmecken, munden; nič mi ne diši (jesti), ich habe keinen Appetit; lačnemu tudi malo zabeljena jed diši, der Hunger ist die beste Würze, *Cig.*; 3) = duhati, riechen: imaš nos, pa diši, *Dol.*; — imajo nos in ne diše, *Dalm.*; d. smrad peklenski, *Jsvkr.*

dišâva, *f.* der Wohlgeruch; — wohlriechender Stoff; — das Gewürz, *Cig., Jan., M.*; *pl.* dišave, Droguen, *Cig.*

dišâvar, rja, *m.* der Parfumeur, *Cig., Jan., C.*; — der Gewürzhändler, *Cig., Jan., Škrinj.*

dišavárnica, *f.* die Parfum-, Gewürz-, Droguerie-warenhandlung, *Cig., DZ.*

dišâven, vna, *adj.* wohlriechend, aromatisch, *Mur., Cig.*

dišavína, *f.* die Parfumerieware, *Jan.*

dišavînar, rja, *m.* der Parfumeur, *Jan.*

díšâvka, *f.* neko jabolko, *Tolm.-Erj.(Torb.)*.

dišâvnica, *f.* das Riechfläschchen, *C.*; die Würzbüchse, *Cig.*

dišéčevina, *f.* der Riechstoff, *Vrtov.(Vin.)*; das Gewürz, *M.*

dišéčica, *f.* eine wohlriechende Sache, *C.*

dišéčina, *f.* wohlriechende Ware, Gewürz, *Jan., Škrinj.*

dišéčinar, *m.* = dišavar, *V.-Cig., Jan.*

dišéčka, *f.* 1) neka vinska trta, *Kras, Ip.-Erj. (Torb.), Vrtov.(Vin.)*; — 2) neka hruška, *C., Št., Dol.*

dišéčnost, *f.* der Wohlgeruch, *Škrinj.*

dîšek, ška, *m.* 1) der Geruchsinn, *Mur.*; pes po dišku najde gospodarja, *Vrtov.*; — 2) der Nebengeruch; vino ima dišek, *M.*; — 3) der Beigeschmack, *Cig.*

dîšen, šna, *adj.* wohlriechend: dišno cvetje, *ogr.-C.*

díti, díjem, *vb. impf.* 1) wehen, *Mik., Erj. (Torb.)*; sapa dije, *C.*; — 2) duften: cvetice dijejo, *M.*; — 3) leise athmen, *Jarn., Mur., Cig.*

ditirâmb, *m.* navdušen slavospev, der Dithyrambus.

dîvan, *m.* der Divan: 1) turški vladni svet; — 2) turški blazinjak.

díven, vna, *adj.* wunderbar, wunderschön, *Jan., Cig.(T.), nk.*; — stsl., hs.

dividénd, *m.* der Dividend, delski d., der Theildividend, *Cel.(Ar.)*; — prim. deljenec.

dividénda, *f.* vsakoletni delež dobička pri delniškem podjetju pripadajoč vsaki delnici, die Dividende.

divîn, *m.* das Wollkraut, der Himmelbrand (verbascum thapsus), *C., Medv.(Rok.), Goriš. Št., Kor.-Erj.(Torb.)*.

divízija, *f.* vojni oddelek, die Division, eine Heeresabtheilung, *Cig.*

divizijonár, rja, *m.* der Divisionär, *Jan.*

divīzor, rja, *m.* der Diviſor (math.), *Cig., Cel. (Ar.)*; — prim. delitelj.

divjáča, *f.* 1) die Wilde, *Mik.*; — 2) der Holzapfel, *Hal.-C.*; — die Waldbirne, *Z.*; — 3) eine Art Beulengeſchwulſt an Gelenken, *vzhŠt.-C.*; — 4) = divjačina, *Guts., nk.*

divjáček, čka, *m. dem.* divjak; der Wildfang, *Zora.*

divjáčen, čna, *adj.* ſcheu, erſchreckt: ves d., *Guts. (Res.).*

divjáčina, *f.* 1) ein wildes Thier, *Dict.*; huda d. je Jožefa razdrla, *Dalm.*; — *coll.* das Wild; d. prihaja na polje; — 2) das Wildfleiſch, das Wildbret.

divjáčiti, ačim, *vb. impf.* wie ein Wilder ſich benehmen, *C., Z.*; divjači sam črez sebe, er wüthet gegen ſich ſelbſt, *Hip. (Orb.).*

divjáčnost, *f.* = divjaštvo, *Mur., Cig.*; ljudi divjačnost se uleže, *Ravn.*

divjād, *f.* = divjačina, das Wild, *Jan.*

divják, *m.* 1) der Wilde; med divjaki živeti; — ein wild ſich geberdender Menſch, der Wildfang; — 2) wildes Thier, *Cig.*; das Wildſchwein, wilder Eber, *Habd.-Mik., Cig., C.*; — mali d., die kleine Holz- oder Hohltaube (columba oenas), *Cig.*; — 3) der Windhafer, der Flughafer, *Cig.*; — 4) wilder Baumſtock, auf den ein Edelreis gepfropft wird, der Wildling.

divjáka, *f.* die Holzbirne, die Feldbirne, *Cig., C.*; divja črešnja, hruška, *Rihenberk-Erj. (Torb.), Notr.*; — neka trta, *Rihenberk-Erj. (Torb.).*

divjákinja, *f.* die Wilde.

divjákovec, vca, *m.* die gemeine Gemswurz (doronicum pardalianches), *Medv. (Rok.).*

divjálo, *n.* furiöſer Menſch, *Cig.*

divjânje, *n.* das Toben, das Wüthen.

dívjast, *adj.* menſchenſcheu, *Svet. (Rok.).*

divjáški, *adj.* einem Wilden angemeſſen, wild, rohgeſittet; po divjaško se vesti.

divjáštvo, *n.* die Wildheit, die Rohheit; v stare čase je bilo žolnirjem dovoljeno vsako divjaštvo in hudodelstvo, *LjZv.*

divjáti, ām, *vb. impf.* toben, wüthen, raſen; wild herum rennen; krava divja po travniku.

divjāva, *f.* die Wildnis, *C.*

divjâvec, vca, *m.* der Wüther, der Raſer, *Cig.*; wilder Menſch, *Guts.*

divjávka, *f.* die Wütherin, die Furie, *Cig.*

divjāzen, zni, *f.* 1) *coll.* wilde Thiere, *ogr.-Mik.*; poljska d., *kajk.-Valj. (Rad)*; — das Wildbret, *C.*; — 2) = divjost, *Jan., SlN.*

dívji, *adj.* wild; divja zver; divja jeza; divje gledati; ves divji je danes, er wüthet heute; divje meso, wildes (ſchwammiges) Feiſch, *Cig.*; — divji ključ, der Dietrich, *Jan.*; divji ogenj, das durch Reiben zweier Hölzer entſtandene Feuer, das Reibfeuer, *Cig., M.*

divjíca, *f.* der zu üppige Wuchs des Getreides, der Lagerwuchs, *V.-Cig.*

divjína, *f.* 1) das Wild, das Wildbret; — 2) die Wildnis, *LjZv.*

divjînar, rja, *m.* der Wildbrethändler, *Cig.*

divjînec, nca, *m.* wilder Menſch (o ciganu), *Jurč.*

divjôst, *f.* die Wildheit.

divjóta, *f.* die Wildnis, *Mur., Cig.*

dívnjak, *m.* der Thiergarten (?): Pustite ljubi oča me, Da v divnjak grem sprehajat se, *Preš.*; (nam. divjinjak?).

1. **díža**, *f.* pogl. 2. deža.

2. **díža**, *f.* die weiche Bärenklau (acanthus mollis), *Med. (Rok.).*

díže, *f. pl.* die Menſtruation, *Pohl., Mik.*; — prim. švab. „dieses“ = Menſtruation, *C.*

dížinga, *f.* der Weiberfluſs, *Mik., Kr.-Valj. (Rad)*; — prim. diže.

dja . . ., išči pod: deja . . .

dlábiti, im, *vb. impf.* greifen, *Štrek.*

dlâčec, čca, *m.* = vlakno, *C., Z., Vrtov.*

dláčen, čna, *adj.* haarig; Ezav je bil ves dlačen in kosmat, *Ravn.*; dlačni snutek, die Pohle, die Pohlkette (bei den Sammtwebern), *V.-Cig.*

dláčica, *f. dem.* dlaka, das Härchen.

dlâčje, *n. coll.* Thierhaare, *Mur., C.*

dlâčnica, *f.* die Haarzelle, *Erj. (Som.).*

dláka, *f.* das (thieriſche) Haar; dlako cepiti, haarſpalten; do dlake vse povedati, alles haarklein erzählen, *ZgD.*; ni za dlako udati se, *Jurč.*; — *coll.* das Haar; ozimna d., das Winterhaar, *Jan.*; dlako puščati, Haare verlieren; mišja d., der Flaum junger Vögel, *Zv.*; po žabje dlake poslati = in den April ſchicken, *Cig.*; — die Art: take dlake ljudje, *Z., ZgD.*; on je tudi tvoje dlake, *Cig.*; — v kletvicah: pasja dlaka! = Hund!

dlákast, *adj.* 1) haarig, behaart; — 2) haarförmig, *Cig. (T.), Jan.*

dlákav, *adj.* haarig, behaart.

dlakavína, *f.* haariges Thier: goved ali kaka druga dlakavina, *Nov.*

dlakocépen, pna, *adj.* haarſpalteriſch, *nk.*

dlakojéden, dna, *adj.* haarfreſſend: d. mrčes, *Zora.*

dlakovît, *adj.* haarreich: d. rep, *Let.*; dlakovito mleko = polno dlak, *Vrt.*

dlàn, î, *f.* die flache Hand, die Handfläche; — die Mittelhand, *Erj. (Som.)*; dlan širok, eine Hand breit, *Cig.*

dlásna, *f.* das Zahnfleiſch, *Guts.*; pogl. desne.

dlâžba, *f.* das Straßenpflaſter, *Jan., DZ.*; — češ.

dlážiti, im, *vb. impf.* pflaſtern, *Jan.*; — češ.

dlažîvo, *n.* das Pflaſtermaterial, *Jan.*; — prim. dlažiti.

dlážka, *f.* die Fliese: alabaster v dlažkah, *DZ.*; — češ.

dlečvenica, *f.* das Deichſelloch am Joche, *SlGradec-C.*; — prim. dletviti.

dlèsk, *interj.* knacks! *Cig.*

dlèsk, dléska, *m.* 1) der Schnalzlaut; — 2) der Kernbeißer, der Kirſchfink (fringilla coccothraustes); zeleni d., das Hirngrillerl, *Levst. (Nauk)*; zelenkasti d., der Grünling, *Levst. (Nauk).*

dleskânje, *n.* das Schnalzen.

divjáčina = lesnika, zamota (Blk.) Let. 893, 7.

divjáčiti, popevati kresne pesmi in pesmi
pri žetvi, (Blk.) Let. 893, 7.

„kozja dlaka" so tiste rvene, ki obrobljajo temne
deževne oblake, Šubic, Zb. II. 100

divjá kozica („djakovca") Rangelkin spis
Gutenšnje (Tolm.) – Kenda

dlán?

(dnine a. dolk'ac nav. vzdolbine ledenikov)

1. dnina: dnine, Niederungen im Hochgebirge Kaz. Tuma, Plan. Vest. XVIII/28.

2. dnina je kompleks pašni Rov, Kamor se gori, vsak dan zdržema, dokler ni popasena vprašam: Kje imate ovce? odgovore: so na dnini Osojniku" Tuma, Plan. Vest XVIII. 8.

dnine

dlesni (izg. glesni) -ov = gobec (prevrha Slomlje (Št.) časop. 3.88. i. n. 914. 160.

dlesnica, nav. pl. dlesnice J. Zaplatil Gor (Gl.) — Zb. n. 31.

(Žalno g. dnesa: sod po do vah in dnesih pomočih (oplakovalci) Kme Tovalec 1918 št. 1. p. 4.

dljuska, dva Ločlg nizka vzhodna klanca Jurčič (Slov. Luč) Vzhšl. — Strek. del. 94. 10

dlę́skáti, am, *vb. impf.* Schnalzlaute hervorbringen, ſchnalzen, (mit der Zunge, den Fingern); ploskal je z rokami, dleskal s prsti, *Andr.*; — mit der Hand, mit einer Ruthe ſchlagen, *M.*; — knacken, *Z.*

dleskàv, áva, *adj.* dleskav glas, ein Schnalzlaut, *Cig.(T.).*

dleskávec, vca, *m.* der gerne ſchnalzt, *Cig.*

dleskèt, éta, *m.* das Schnalzen, das Knacken, *Cig.*

dlę́skniti, dlę̑sknem, *vb. pf.* einen Schnalzlaut oder einen ähnlichen Laut hervorbringen; d. z jezikom, s prsti.

dlésna, *f.* das Zahnfleiſch, *Cig., C.*; tudi: *pl.* dlesne, *Cig.*; zobov venec gleda iz dlesen, *Erj.(Som.).*

dlę́sniti, dlę̑snem, *vb. pf.* = dleskniti, *Cig., Jan.*

dlę́šči̇ti, dlę̑ščim, *vb. pf.* = dleskniti, *Jan.*

dlétast, *adj.* meißelförmig.

dlétce, *n. dem.* dleto, das Meißelchen; der Grabſtichel, *Cig.(T.)*; = pisno d., *Erj.(Min.).*

dlę́ten, tna, *adj.* Meißel-; dletni sveder, der Meißelbohrer (im Bergbau), *V.-Cig.*

dlétevce, *n. dem.* dletvo.

dlętílọ, *n.* die Stemmaſchine, *Cig.(T.).*

dlę́titi, ím, *vb. impf.* meißeln, *Guts., Jarn., Cig. (T.).*

dlę̑tnik, *m.* der Meißler, *Mur.*

dlę́tọ, *n.* das Stemmeiſen, der Meißel; žlebasto d., der Hohlmeißel, *Cig.*; pilarsko d., der Raſpelmeißel, *Cig.*; — das Schweifeiſen der Schuhmacher, *Cig.*

dlętvati, am, *vb. impf.* meißeln, *Mur., Vest.*

dlę̑tvenik, *m.* = dletnik, *Mur.*

dlętvíti, im, *vb. impf.* = dletiti, *Mur., Jan., Zora.*

dlętvọ, *n.* = dleto, *Mur., Mik., Zora, Št.*

dlîskva, *f.* der Alraun, (mandragora offic.), *C.*; — prim. drstljivka.

dljè, *adv.* = dalje, länger (o času), *Dict., C., Mik., Kr.*; kar dlje, to hujši, je länger deſto ſchlechter, *Krelj*; kar dlje, tem huje, *Levst.(Močv.)*; dlje časa, *Žnid.*; — weiter: ona dlje govori, *Krelj.*

dljèj, *adv.* = dlje, *C.*

dljèr, *adv.* = dlje, *C., Met., Mik., Dol.*

dnár, rja, *m.* pogl. denar.

dnę̑n, *adj.* Boden-, *C.*

dnę̑s, *adv.* = danes, *Mur., Jan., C., vrhŠt.*

dnę́ven, vna, *adj.* Tages-, Tag-; dnevna plača, das Diurnum, *Cig.*; dnevne dobe, die Tageszeiten, *Cig.(T.).*

dnę́viti se, i se, *vb. impf.* = daniti se, *C.*

dnę̑vnica, *f.* das Taggeld: dnevnice, die Diäten, *C., DZ.*; — prim. dnevnina.

dnę̑vnik, *m.* 1) *pl.* dnevniki, die Tagfalter, *Erj.(Ž.), Cig.(T.)*; — 2) das Tagblatt, eine täglich erſcheinende Zeitung, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — 3) das Tagebuch, *Mur., Cig., Jan., nk.*; das Journal („knjiga, v katero se zabeležki pišejo dan za dnevom"), *Levst.(Nauk)*; stanovni d., das Etatsjournal, *DZ.*; — 4) = koledar, *ogr.-C.*

dnevnína, *f.* das Tagegeld, *nk.*

dnevnînar, rja, *m.* der Diuriſt, *Cig.*

dnę́vščina, *f.* 1) das Tagegeld, *Cig., SlN.*; — 2) die Arbeit, die ein Mann an einem Tage richtet, *Cig.*

dníčen, čna, *adj.* nieder gelegen, Nieder-, *Mur.*; d. les, eine Niederwaldung, *Mur.*

dníčka, *f.* = lakotnica, teščina, die Dünnung des Körpers, *ogr.-C.*

dníka, *f.* tiefe, flache Niederung *Jarn., Mur., Cig., Jan., vrhŠt., ogr.-C.*; die Thalwieſe, *ogr.-Valj.(Rad)*; die Thalſchlucht, *Caf(Vest.)*

1. **dnína**, *f.* = dnišče, *C.*

2. **dnína**, *f.* 1) das Manneswerk (kolikor človek na dan storiti more), *V.-Cig.*; das Tagewerk: dnino opraviti, *Ravn.*; po dninah hoditi, tagewerken, *Vrt.*; — der Morgen (Juchart), *V.-Cig.*, — 2) der Taglohn, *Mur., Cig., Jan., nk.*; dati po desetici dnine, *Ravn.*; na dnine v službo stopiti, *Vod.(Nov.)*; — das Tagegeld, das Diurnum, *Cig., Jan., C., DZ., nk.*; — die Diäten, *Cig., Jan., nk.*

dnînar, rja, *m.* der Tagwerker, der Taglöhner, *Mur., Cig., Jan., nk.*; berači po dvojači, dninarji po goldinarji, *Z.*

dnínski, *adj.* kar se dnine tiče, *Cig., Jan.*

dníšče, *n.* 1) das Fundament, *Prip.-Mik., kajk.-Valj.(Rad)*;— 2) veje, ki se polagajo na „dno" senene kope (stoga), *Krn-Erj. (Torb.)*; — 3) der Baumſtrunk, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — 4) der Satz des Weines, *C.*

dníti, ím, *vb. impf.* den Boden einſetzen, bodmen: sod d., *Cig.*

dnjáča, *f.* die Schlucht, tiefer Graben, *C.*; (gnjača, *Cig., Jan.*); — prim dnika.

dnjáčina, *f.* = dnjača, *C.*

dnọ, *l. n.* der Boden; do dna izprazniti čašo; dno sita, der Haarſiebboden, *Cig.*; — die Grundplatte (pri tiskarjih), *Cig.*; — der Grund (des Meeres, Fluſſes, u. dgl.); ladja gre k dnu, das Schiff geht unter, *Cig.*; ni moči ribniku do dna priti, *Cig.*; na dno zadeti, auf den Grund ſtoßen, *Cig.*; — dolinsko dno, die Thalſohle, *Cig.(T.)*; — das Fundament: iz dna hišo sezidati, von Grund aus aufmauern, *Cig.*; — die Sohle (mont.), *Cig.*; — *pren.* iz dna, gründlich: deliti iz dna teoretično izomiko, *DZ.*; do dna čemu priti, einer Sache auf den Grund kommen, etwas ergründen, *Cig., C.*; — II. *praep. c. gen.* am Grunde, dno potoka, *Jan.-Mik. V. G. IV. 254.*

dò, *l. praep. c. gen.* 1) bis zu, *a)* o prostoru: do konca sveta, bis ans Ende der Welt; do hriba se peljati; brada mu sega do tal; od hiše do hiše; ni moči do njega (priti), man kann nicht bis zu ihm gelangen; z adverbijem: do kod? bis wohin? wie weit? (= do kam, *C.*); do tod, (do tukaj), bis hieher; do nekam, bis irgendwohin, *Cig.*; z adverbialnimi izrazi: do sredi sobe, bis zur Mitte des Zimmers; do pod klancem, bis zum Fuße des Hügels; — *pren.* do živega priti komu, jemanden empfindlich treffen, jemandem beikommen; — = pri: ni drugega videti nego luč do luči, *LjZv.*; bila je hiša

tako natlačena, da ni mogel nihče sesti, ampak stal je mož do moža vso noč, *Jurč.*; glava do glave se je videla, *Erj.(Izb. sp.)*; *b)* o stopnji, (bis zu einem gewissen Grade): do smrti ranjen, todtlich verwundet; do krvi, do krvavega so se stepli, bis aufs Blut; do nazega sleči koga; do sitega se najesti, sich satt essen, (do sita, *Jan., Mik.)*; do presita, bis zur Uebersättigung, *C.*; do čistega (do čista, *Mur., Jan., C., Mik.*), vollends, total; do celega (do cela, *Jan., BlKr.-M.*), gänzlich; do dobrega, (do dobra, *Mik., Jan.*), gehörig, recht; ko se dan stori do dobrega, *Ravn.-Mik.*; do tancega vse izpolniti, alles genau erfüllen, *Burg.*; do malega, (do mala, *Jan., Ben., Mik.*), bis auf Weniges; fast, beinahe; do sedem ur hoda, beiläufig sieben Stunden Weges, *Levst.(Rok.)*; do besede, wörtlich, *Cig.*; do pike, do zobca, accurat, *Jan.*; do polu, do polovice, zur Hälfte, *Cig.*; do kraja, vollends: do kraja koga pokončati; nimajo do ostanka kruha (= da bi ga ostajalo), *Zv.*; krava ima mleka zmeraj dovolj do ostanka, *Zv.*; — do tretjega grerado, alle guten Dinge sind drei; — do na tri mesece se more zmanjšati rok, *DZ.*; — *c)* o času: spati do belega dne, in den Tag hinein schlafen; do trde noči, spät in die Nacht hinein; do današnjega dne, bis auf den heutigen Tag; tega do smrti ne bom pozabil; do sih dob (mal), bisher; do tistih dob (mal), bis dahin; — z adverbiji: do zdaj, bisher; do takrat, bis dahin; do kar, (= dokler), *Levst.(Sl. Spr.)*; z adverbialnimi izrazi: do popoldne; do blizu božiča, *Levst. (Zb. sp.)*; — 2) kaže kako mer: an; do starišev sem pisal, *Met.*; do mene poslan, an mich gesendet, *Cig.*; obrniti se do koga, sich an jemanden wenden; imam prošnjo do vas, *Met.*; — 3) kaže razmerje: gegen; kaj imaš do mene? *Levst.(Rok.)*; Če se mu kaj do mene zdi, Naj pride k meni le v gosti, *Npes.-K.*; — meni je do koga (česa), mir ist an jemandem (etwas) gelegen; meni do tega nič ni, *Levst.(Rok.)*; do tega mi je veliko, *Svet.(Rok.)*; ako nam je kaj do zdravja, *Vrt.*; vsem tem do besede ni bilo mnogo, *LjZv.*; trd do ubogih, *Ravn.-Mik.*; laskav do gospode, dober do vseh, *Levst.(Rok.)*; — zu; ljubezen do domovine, do otrok; — 4) außer: izgubil sem ves denar do enega goldinarja, *Svet.(Rok.)*; vsi do enega, katerega bomo še omenili, *Andr.*; — II. *praep.* znači: 1) da je dejanje do nekod dospelo: doiti, dokričati, dočakati; dopleti do polu njive, mit dem Jäten bis zur Hälfte des Ackers kommen; do nas je dosmrdelo, der Gestank drang bis zu uns; — 2) da je dejanje do konca dospelo: doslužiti, ausdienen; dogospodaril je, er ist mit seiner Wirtschaft am Ende; doklel je, er hat ausgeflucht (= er wird nicht mehr fluchen); za letos smo dosejali, für dieses Jahr haben wir das Säen beendet; — 3) da je dejanje do zaželenega uspeha dospelo: dopovedati komu kaj, jemandem etwas klar machen; domisliti se, sich erinnern; — 4) znači dodevanje, hinzu: dodati, hinzugeben; to je slaba mera, domerite! füget das Fehlende hinzu! prim. *Mik. V. G. IV. 202.*

dǫ̑b, *m.* die Eiche; pos. die Stein- oder Winter-eiche (quercus sessiliflora), *Erj.(Rok.)*.

dǫ̑b, *f.* dobî, 1) die Zeit, *kajk.-Valj.(Rad)*; najprednjo dob, zuerst, *Svet.(Rok.)*; — 2) die Art, die Gattung, *ogr.-Valj.(Rad)*; ene, dvoje dobi, einerlei, zweierlei; greh je dvoje dobi, *ogr.-C.*; na vsako dob, auf jede Weise, *ogr.-C.*

dóba, *f.* 1) eine irgendwie bestimmte Zeit: die rechte Zeit, *Mur.*; za dobe, v dobi, ob dobi, zur rechten Zeit, *Cig.*; (prim. prevdobi, zu früh, *Met.-Mik.*;) k dobi, zu rechter Zeit, *C.*; — die Frist, *Cig., Jan., C.*; plačilna d., die Verfallszeit, *Cig.*; — der Zeitraum, die Periode; zlata d., die goldene Zeit; junaška d., das Heldenzeitalter; prehodna d., die Uebergangsperiode, *nk.*; jesenska d., die Herbstzeit; dnevne dobe, die Tageszeiten, *Cig. (T.)*; — die Phase, *Jan.*; — die Altersperiode, das Alter: v najlepši dobi, in den besten Jahren, *Cig.*; človek srednje dobe, ein Mensch von mittleren Jahren, *Levst. (Rok.)*; on je moje dobe = on je moj vrstnik, er ist mein Altersgenosse, *Cig., C.*; v dobo priti, zu Jahren kommen, *Svet.(Rok.)*; v dobi biti, betagt sein, *C.*; — die Zeit: do sih dob, bisher, do se dobe, *C., Kor.-Jarn.(Rok.)*; do te dobe, bisher, *ogr.-C.*; (= tudi: bis hieher, *C., pri Mariboru-Kres.*); po tej dobi, fürderhin, *Meg.*; o sej dobi, (osedobi), *Navr.(Let.)*; katero dobo, zu welcher Zeit? *Cig.*; katere dobe, bisweilen, *Guts.*; do katerih dob, bis wann? (tudi: wie weit?) *C.*; v vsako dobo, zu jeder Zeit (= v jutro, o poldne, zvečer), *ogr.-C.*; — 2) die Art und Weise, *ogr.-C.*; na to dobo, pri taki dobi, auf diese Art, pri-srednji dobi, mittelmäßig, *C.*; srednjo dobo, so, so, *Guts.*; v eno dobo, immer gleichmäßig, *C.*; človek svoje dobe, ein eigenthümlicher Mensch, *C.*; — prim. dob, *f.* 2).

dobârati, am, *vb. pf.* = dovprašati, *Mur.*

dobásati, bâšem, *vb. pf.* (das Fehlende) dazupacken, hinzuladen, *Bes.*

dobâva, *f.* 1) das Erlangen, das Erhalten, *C.*; — 2) das Erlangte, *C.*; — 3) die Beschaffung, die Herbeischaffung, *Cig.(T.), DZ.*; dobava denarja, die Geldbeschaffung, dobava dokazil, die Herbeischaffung von Beweismitteln, *DZ.*; der Bezug, *DZ.*; (po hs.).

dobâvek, vka, *m.* die Errungenschaft, der Gewinn, *C.*

dobavíšče, *n.* die Bezugsquelle, *h. t.-Cig.(T.)*.

dobáviti, bâvim, *vb. pf.* herbeischaffen, verschaffen, liefern, *Cig.(T.), nk.*; — hs.

dobavljáč, *m.* der Lieferant, *Cig.(T.)*; — hs.

dobávljati, am, *vb. impf.* 1) erhalten, bekommen, *C., Vest., jvzhŠt.*; zdravila brezplačno d., *Cv.*; sam si kruh dobavlja, *Fr.-C.*; — prim. do-

Ka jablíka v nikšo dôb nej mogão bujti
Ogr. Čas. z. zg. i. nar. 11. Pril. 35

biti; — 2) herbeischaffen, liefern, *Cig.(T.), nk.*; — prim. dobaviti.

dobâvnica, *f.* die Bezugsnote, *DZ.*; — prim. dobaviti.

dȍbec, bca, *m. dem.* dob.

dobéliti, im, *vb. pf.* mit dem Tünchen, Bleichen fertig werden.

dóbelj, blja, *adj.* fähig, tauglich, *Cig., C.*; nesi dobelj vrat za soboj zapreti, bist (vor Faulheit) nicht imstande, *Lašče-Erj.(Torb.)*; od pijanosti ni bil toliko dobelj, da bi šel v seno leč, *Ig*; d. za ženitev, heiratsfähig, *Jan.*

dóber, dóbra, *adj.* gut: = dem Zwecke entsprechend; d. strelec, pešec, guter Schütze, Fußgeher; ti bi bil d. za vojaka, du taugst zum Soldaten; dober biti = porok biti, (gut stehen), *Cig., Jan., DZ., Svet.(Rok.)*, (po nem.); ima dobra ušesa, er hat ein feines Gehör; dober jezik imeti, ein gutes Mundstück haben; dobra ura, eine gute Uhr; dobro biti za kaj, dienlich sein; v dobrem stanu biti, in gutem Zustande sich befinden; suknja je še dobra, der Rock ist noch brauchbar; dober prevodnik (phys.), guter Leiter, *Cig.(T.)*; — dobro vino, dober kruh, guter Wein, gutes Brot; dobro blago se samo hvali; — = tüchtig, stark; dober kos pota, ein gutes Stück Weges; dobri dve uri, starke zwei Stunden; dva vagona dobre mere, gut gemessen; do dobrega (do dobra), gehörig, tüchtig; do dobra v oblasti imeti jezik, *Str.*; do dobrega izplačati, in vollem Betrage, *Cig.(T.)*; — dobro, recht, sehr; oba sta bila uže dobro stara, *Trub.*; moj oče so bili dobro stari, *LjZv.*; je dobro dolgo let je tega, *Jurč.*; priletnemu možu je bil kožušek dobro kratek, *Jurč.*; mraz dobro ni, es ist nicht eben kalt, *Polj.*; — = günstig: dobro jutro! dober dan! dober večer! dobro srečo! dobro zdravje! dober čas! (pri napivanju, *Rib.-Cig.)*; dobro došel, (došla)! willkommen! *nk.*; dobra letina, gute Fechsung; dobra kupčija, einträglicher Handel, gutes Geschäft; — dober kup, wohlfeil = v dober kup, *Cig. (T.)*; v dobro zapisati komu, jemandem gut schreiben, *DZ.*, (po nem.); dobra paša, fette Weide, *Cig.*; — dobro živeti, gut leben; dobro se ti godi, dobro ti je, dir geht es gut; dobro se mi zdi, ich habe meine Freude daran, es ist mir angenehm; dobro mi de, es thut mir wohl, na dobrem biti, gut daran sein; to mi je (hodi) na dobro, das kommt mir zustatten, *Z.*; — dobra volja, gute Laune; dobre volje biti, gut gelaunt sein, guter Dinge sein; dobre volje mošnje kolje, guter Dinge sein kostet Geld, *Cig., Št.*; — = sittlich gut: hudo in dobro, das Gute und das Böse; dobro delo, dobro dejanje; na dobrem glasu biti, in gutem Rufe stehen; dobro ime, der gute, ehrliche Name; tvojega starega nimam posebno na dobrem, *Jurč.*; — = gutmüthig: dober človek, dobra duša, eine gute Seele; — dobra volja, die Geneigtheit; če je tvoja dobra volja, posodi mi, leihe mir gefälligst, *jvzh.Št.*; iz dobre volje, willig, *Cig., Jan.*; — wohlgesinnt, wohlgeneigt: dober komu biti; dobri so si, kakor prsti na roki, sie sind sehr verträglich, *Cig.*; dobra sta si kakor pes in mačka, sie vertragen sich wie Hund und Katze; iz dobra, mit Gutem, in Gutem, *ogr.-C.*; dober se delati komu, = dobrikati se, *Cig., M.*

dobezljáti, âm, *vb. pf.* „biesend", rennend gelangen.

dobéžati, ím, *vb. pf.* fliehend gelangen; d. do doma; fliehend erreichen: d. koga.

dóbica, *f. dem.* doba, *Let.*

dobíč, íča, *m. dem.* dob, *Jarn.*

dobíča, *f.* die Beute, *Mur., Mik. V. G. II. 172.*

dobíček, čka, *m.* der Gewinn, der Profit; čisti d., der Reingewinn; za sramotnega dobička voljo, *Dalm.*; na dobičku biti, profitieren, im Vortheil sein; kakšen d. imaš od tega? was für einen Gewinn hast du davon? prvi dobiček ne gre v mošnjiček, (ali: gre pod kotliček), *Npreg.-DSv.*

dobíčkar, rja, *m.* der Gewinnsüchtige, der Speculant, *Z., Cig.*; posvariti dobičkarja, *Navr. (Kop. sp.)*.

dobíčkarija, *f.* gewinnsüchtiges Gebaren, die Speculation, *Cig., Jan., nk.*

dobíčkáriti, ârim, *vb. impf.* Gewinn suchen, gewinnsüchtig handeln, *Cig., Zora.*

dobíčkoželjen, ljna, *adj.* = dobička željen, *Cig., Jan.*

dobíčkoželjnost, *f.* die Gewinnsucht, *Jan.*

dobît, *f.* der Gewinn, *Meg.-Mik., Jan.*

dobîtek, tka, *m.* 1) = dobiček, *Jarn., Mur., Cig., Jan., Mik., Trub.*; želeti nepoštenega dobitka, *Dalm.*; za svojega dobitka in užitka voljo, *Krelj*; — 2) der Gewinst: vsi teko, ali le eden sam dobitek vzame, *Dalm.*; prvi, drugi dobitek (pri tekmanju, srečkanju i. t. d.), *nk.*; tudi: dobítek.

dobîteljica, *f.* der Treffer: glavna d., der Haupttreffer, *DZ.*

dobíten, tna, *adj.* einbringlich, *Cig., Jan.*

dobîtev, tve, *f.* die Erlangung, die Gewinnung, *Cig., Jan.*; Samuelova daritev in boja d., *Ravn.*; — der Gewinn, *Mur., Cig.*

dobíti, bȍm (bȍdem), bím, *vb. pf.* bekommen; nikjer denarja ne morem d., ich kann nirgends ein Geld auftreiben; d. komu kaj, jemandem etwas verschaffen; službo d., einen Dienst bekommen; za ženo d., zur Frau bekommen; dobodi si modrega moža, *Dalm.-C.*; imam d., mein Guthaben beträgt; — gewinnen: jaz sem dobil, vi ste izgubili (pri igri); pravdo, stavo, bitvo d.; — v pest d., in seine Gewalt bekommen; deželo, trdnjavo d., erobern, *C.*; (mesto je dobito, *Dalm.-C.*); noč me je dobila, die Nacht hat mich überrascht, *C.*; — antreffen: dobiti koga doma; ni bilo dobiti zdravnika; — dobiti po glavi, einen Schlag aufs Haupt bekommen; česar je iskal, je dobil; sich zuziehen: bolezen d.; dobil ga je v glavo, er hat sich ein Räuschchen angetrunken; — dlako, lase, zobe d.

dobítje, *n.* das Bekommen, *Cig.*

dobítkovína, *f.* die Erwerbsteuer, *Levst.(Nauk).*

dobîtnik, *m.* der Gewinner, der Sieger, *Cig.*

dobîtva, *f.* = dobitev: die Erlangung; — der Gewinn; — die Erbschaft, *C.*; der Sieg, *Cig.*

dobívanje, *n.* das Bekommen; die Gewinnung: d. rude, der Abbau, *Cig.(T.)*; d. vode, der Wasserbezug, *Cig.*; d. blaga, der Warenbezug, *Cig.*; — das Gewinnen.

dobívati, am, *vb. impf. ad* dobiti; bekommen; tukaj se dobiva, hier ist zu haben; — blago dobivati, die Ware beziehen; — gewinnen: danes dobivam pri igri; siegen, *C.*; — konj nove zobe dobiva, das Pferd bricht die Zähne, *Cig.*; dobiva že ledene oči, die Augen fangen ihm an zu brechen, *Cig.*

dobîvec, vca, *m.* der Erlanger: veliko prosnikov malo dobivcev, *Z.*; — der Gewinner, *Cig., Jan., C.*; — der Sieger, *Cig.*

dobîvka, *f.* die Gewinnerin, *Cig.*

dǫ̑bje, *n.* das Eichengehölz, *Cig.*

doblebetáti, etâm, éčem, *vb. pf.* mit dem Schwatzen zuende kommen, ausschwatzen, *Cig.*

doblískati se, a se, *vb. pf.* aufhören zu blitzen, verblitzen, *Cig.*

dobljénje, *n.* das Bekommen, die Erlangung, *Cig.*

dobljȅst, *f.* die Fähigkeit, *Loški Potok-Cig., Jan.*; — die Hurtigkeit, *C., Z.*

dobljíca, *f.* der Gallapfel, *Jan., C.*

dobljiv, íva, *adj.* = dobelj, *C.*

dobǫ̑bnati, am, *vb. pf.* das Trommeln beenden, austrommeln.

dobojeváti, újem, *vb. pf.* einen Kampf auskämpfen: dobojeval je srečno, *Navr.(Let.)*; = d. se, *Cig.*

doboslóven, vna, *adj.* chronologisch, *Cig.(T.)*.

doboslóvje, *n.* die Chronologie, *Cig.(T.)*.

dǫ́bov, *adj.* eichen; človek, gladek kot dobova skorja, = grob, *Met.*

dǫ́bovina, *f.* das Eichenholz; das Eichengehölz, *Cig.*; dobovína, *Levst.(Cest.)*.

dǫ́bovje, *n.* der Eichenwald, *Mur., Cig., Jan.*

dóbra, *f.* zgodnja, sladka, debela, rumena hruška, *Sv. Jakob na Savi-Erj.(Torb.)*.

dobránati, am, *vb. pf.* mit dem Eggen fertig werden, *Cig.*

dobráti, bérem, *vb. pf.* 1) die Weinlese beenden; *Z.*; dobrali smo, *jvžhŠt.*; — 2) zuende lesen, *Cig.*; — 3) zu dem Gesammelten das Fehlende hinzusammeln, *Cig.*

dobrâva, *f.* die Waldung, *Mur., Met.*; der Hain, *Guts., Cig., Jan.*; po vseh dobravah in na vseh planinah, *Dalm.*; nagrabijo si v bukovju listja — skrivaj, kajti dobrava ni njihova, *LjZv.*; Na robu sed'va Vrh dobrav, *Vod.(Pes.)*.

dobrâvec, vca, *m.* der Bewohner eines waldigen Gebirges, *Cig.*

dobrâven, vna, *adj.* Wald-, *Jarn., M.*

dobrâvka, *f.* 1) die Bewohnerin eines waldigen Gebirges, *Cig.*; — 2) der Ackergünsel (ajuga chamaepitys), *Med.(Rok.)*.

dǫ̑brc, (dobrec), brca, *m.* der Apfelbaum, der gute Früchte trägt, *Valj.(Rad)*.

dobŕci, *m. pl.* die Masern, *V.-Cig., BlKr., jvžhŠt., Dol.*

dobŕčast, *adj.* = dobrčav, *M.*

dobŕčav, *adj.* mit Masern behaftet, *BlKr.*

dǫ́brček, čka, *adj.* ziemlich tüchtig, ziemlich groß: d. deček, *Kras*; dobrčko, ziemlich viel, *Mik.*; dal mi je dobrčko žita, *Kras.*

dobrę́nčati, ím, *vb. pf.* 1) summend gelangen; — 2) summen, *Cig.*

dobrésti, brédem, *vb. pf.* watend gelangen.

dobrę́ti, ím, *vb. impf.* wohl bekommen, behagen, *Cig.*; zrak mi tu dobri, *Svet.(Rok.)*; kar komu dobri, *Levst.(Zb. sp.)*.

dôbrež, *m.* neko jabolko, *Sv. Jakob na Savi-Erj.(Torb.)*.

dobrîčnik, *m.* gutmüthiger Mensch, *Raič(Let.), SlN.*

dobríhati, am, *vb. impf.* begütigen, *Cig., Jan.*; — d. se s kom, mit jemandem sich befreunden, versöhnen, *Cig., C.*

dobríka, *f.* der Schlingbaum (viburnum lantana), *Št.-C.*; = hudika, *Caf(Vest. I. S.)*.

dobrikáč, *m.* der Schmeichler, *nk.*

dobríkanje, *n.* das Schmeicheln, *Jan., nk.*

dobríkati, am, *vb. impf.* d. koga, begütigen, *Cig., C.*; — d. se, freundlich thun; d. se komu, jemandem schmeicheln, *Cig., Jan., nk.*

dobríkav, *adj.* schmeichlerisch, *Jan.*; d. razgovor, *Zora*; d. človek, *Vrt.*; sladek dobrikav glas, *Str.*

dobríkavec, vca, *m.* der Schmeichler, *Jan., nk.*

dobríkovina, *f.* = dobrika, *Jan.*

dobrína, *f.* 1) die gute Qualität, *Mur.*; d. sena, *DZ.*; — die Güte, die Gutartigkeit, *Cig.*; — die Tugend, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) das Gut, *Jan., C.*; sezajmo po nebeških dobrinah, *Cv.*

dobríti, ím, *vb. impf.* = dobreti, *Jan., Vrt.*

dóbro, *n.* das Gut, *pl.* dobra, die Güter, *Jan., Cig.(T.), C., nk.*; (po nem.).

dobrǫ̑ča, *f.* die gute Qualität, *vžhŠt.*

dobročínitelj, *m.* der Wohlthäter, *Prip.-Mik., ogr.-C., kajk.-Valj.(Rad)*.

dobročînstvo, *n.* eine gute That, *Zora, kajk.-Valj.(Rad)*.

dobrodę́jec, jca, *m.* der Wohlthäter, *Bes.*

dobrodę́jen, jna, *adj.* wohlthuend, wohlthätig, ersprießlich, *Jan., nk.*

dobrodę́lec, lca, *m.* der Wohlthäter: Bog, največi d., *Cv.*

dobrodę́len, lna, *adj.* wohlthätig, *Mur., Cig., Jan.*; za dobrodelne namene, zu wohlthätigen Zwecken, *nk.*

dobrodę́lnica, *f.* die Wohlthäterin, *Mur., Jan.*

dobrodę́lnik, *m.* kdor dobra dela zvršuje, *Krelj*; der Wohlthäter, *Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad)*.

dobrodę́lnost, *f.* die Wohlthätigkeit, *Mur., Cig., Jan.*; d. starega Tobije, *Ravn.*

dobrodôjnica, *f.* eine gut melkende Kuh, *C.*

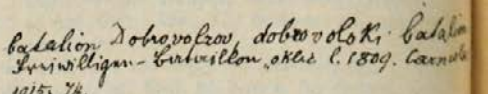
dobrodôšlica, *f.* die Bewillkommnung, *Zora*; bil je obed na dobrodošlico, v čast mojega prihoda, *Jurč.*; — der Willkommtrunk, der Willkommbecher, *Jan.*; dobrodošlico piti, zum Willkommen den Becher leeren: izpil sem

dóbrček, čka: ako se nabaše obrobkatega dobrička: piškotov, pólic itd." Dom. ognjišče 94. 127

dóbrnček neke vrste jabolko (Štan.) D. i. Sv. XIV 127.

dobráva, welliges brockenes Terrain Tuma, Plan. Vest. XVI. 177.

dobrávina = Kuna rasloča po dobravah, Blkn. Šaič Dev. 915, 108

Freiwilligen-Bataillon okres l. 1809.

dobrodošlico, katero mi je hišni gospodar prinesel na okrožniku s ključem od kleti, *Jurč.*

dobrodûšec, šca, *m.* gutmüthiger Mensch, *Danj.-M.*

dobrodúšen, šna, *adj.* gutmüthig, gemüthlich, *Jan., Cig.(T.).*

dobrodúšnost, *f.* die Gutmüthigkeit, die Gemüthlichkeit, *Jan., Cig.(T.).*

dobroglâsnik, *m.* der Glücksbote, *Cig.*

dobroglàv, gláva, *adj.* talentiert, *C., Bes.*

dobrohôten, tna, *adj.* wohlwollend, *Mur., Cig., Jan., C., nk.*

dobrohôtnica, *f.* die Gönnerin, *Cig.*

dobrohôtnik, *m.* der Gönner, *Cig., Jan.*

dobrohótnost, *f.* das Wohlwollen, die Wohlgewogenheit, *Mur., Cig., Jan., nk.*

dobrojêdec, dca, *m.* der Schmauser, *Cig., Jan.*

dobrojêdka, *f.* die Schmauserin, *Cig.*

dobroklîc, klíca, *m.* der Ruf: dobro! der Beifallsruf, *nk.*

dobrolétovina, *f.* wolliger Schneeball (viburnum lantana), *Cig., C., Bes., Dol.-Levst.(M.)*; — iz: dobrovitovina, *Štrek.(LjZv.).*

dobromíseln, selna, *adj.* gutgesinnt, wohlgesinnt, *Cig., Jan.*

dobromíselnost, *f.* gute Gesinnung, *M., Zora.*

dobromíslika, *f.* das Wohlgemuth (origanum vulgare), *Danj.-C.*

dobrosŕčen, čna, *adj.* gutherzig.

dobrosŕčnost, *f.* die Gutherzigkeit, die Herzensgüte.

dobrosrčnik, *m.* das Glückskind, *Mur., Cig.*

dobrôst, *f.* die Güte, *Mur.*; — die Tugend, *Jan.*; žejo do resnice in do dobrosti je v nas dejal, *Ravn.*

dobrostîv, íva, *adj.* gütig, *Habd.-Mik.*

dobrôta, *f.* 1) die Güte, die gute Qualität, die Trefflichkeit; mlečna d., *Nov.*; imeti to posebno dobroto, diesen Vorzug haben, *Cig.*; srednje dobrote, ziemlich gut, *Cig.*; — 2) die Herzensgüte: sama d. ga je, er ist die Güte selbst; z dobroto pri njem nič ne opraviš, mit Güte richtet man bei ihm nichts aus; dobrota je sirota, t. j. kdor je drugim predober, njemu se dostikrat samemu slabo godi, *Npreg.*; — za dobroto, als Provision, *Dol.*; — 3) etwas Gutes: = das Wohl, *V.-Cig.*; — das Glück: ali misliš, da je to taka dobrota, biti za župana? *jvzhŠt.*; das Gut, *Kast.*; dobrot vam bodi! *Met.*; vse dobrote komu moliti, jemandem alles Gute wünschen, *Krelj*; posvetne dobrote, die Erdengüter, *C.*; imeti vse zemeljske dobrote, *LjZv.*; der Vortheil, *Cig.*; obče bolnice uživajo to dobroto, da . . . *Levst.(Nauk)*; tudi to ima svojo dobroto, auch dies hat sein Gutes, *Levst. (Beč.)*; — die Wohlthat; dobrote, ki smo jih od Boga prejeli; marsikako dobroto mi je storil (izkazal), er hat mir so manche Wohlthat erwiesen; živeti na dobroti, von den Wohlthaten anderer leben, *Levst.(Zb. sp.)*; — eine gute Sache: na mizo natovoriti vsakovrstnih dobrot, *LjZv.*

dobrôten, tna, *adj.* 1) Bonitäts-: dobrotni razred, Bonitätsclasse, *Nov.*; — 2) gütig.

dobrôtina, *f.* = dobrovita, *Rib.-M.*

dobrotiv, íva, *adj.* = dobrotljiv, *C.*

dobrotíven, *adj.* = dobrotljiv, *Mur., ogr.-M.*

dobrotîvnik, *m.* = dobrotnik, *Mur.*

dobrotlíka, *f.* = dobrovita, *Črniče-Erj. (Torb.).*

dobrôtljiv, *adj.* gütig; dobrotljivi Bog; wohlthätig; d. dež, wohlthätiger Regen, *Cig.*; — tudi: dobrotljîv, íva.

dobrôtljivost, *f.* die Güte, die Wohlthätigkeit; v sreči je Tobija dobrotljivosti zgled, *Ravn.*

dobrôtnica, *f.* die Wohlthäterin.

dobrôtnik, *m.* der Wohlthäter.

dobrôtnost, *f.* die Güte, die Wohlthätigkeit; lep zgled brezobrestne dobrotnosti! *Ravn.*

dobrôtovati, ujem, *vb. impf.* d. komu = dobrote deliti, *Levst.(Zb. sp.).*

dobrótovina, *f.* = dobrovitovina, *Jan., Lašče-Levst.(M.).*

dobrôtstvo, *n.* = dobrota (Gut), *Guts.(Res.).*

dobrotvóren, rna, *adj.* wohlthätig: d. zavod, eine Wohlthätigkeitsanstalt, *Cig.(T.)*; — stsl.

dobrotvórnost, *f.* die Wohlthätigkeit, *Kres.*

dobroúren, rna, *adj.* gut gelaunt, *V.-Cig.*

dobrovéden, dna, *adj.* kundig: d. zdravnik, *Slom.*

dobrovíta, *f.* wolliger Schneeball (viburnum lantana), *Z., C., Polj., Erj.(Torb.).*

dobrovîtje, *n. coll.* = dobrovita, *C.*

dobrovítovina, *f.* = dobrovita, *Cig.*

dobrovóljče, eta, *n.* gutwilliges Kind, *C.*

dobrovóljček, čka, *m. dem.* dobrovoljec; — ein lustiger Bruder, *Kr.*

dobrovóljec, ljca, *m.* 1) der Gutwillige, *Cig.*; — 2) der Freiwillige, *Mur., Cig., Jan., DZ.*; — der Dilettant, *Jan., Cig.(T.)*; — 3) lustiger Mensch, der Wohlleber, *M., C., Polj., Tolm.-Štrek.(Let.).*

dobrovóljen, ljna, *adj.* 1) gutwillig, *Meg., Guts., Mur., Cig., Jan.*; — bereitwillig: kdo je dobrovoljen sam od sebe svojo roko danes Gospodu napolniti? *Dalm.*; — 2) freiwillig, *Meg., Mur., Cig., Jan.*; dobrovoljni dar („ofer"), *Dalm.*; — 3) gut gelaunt, fröhlich, lustig, *Cig., Jan., Šol., M.*; krčme, polne dobrovoljnih gostov, *Erj. (Izb. sp.).*

dobrovóljiti, vôljim, *vb. impf.* d. koga, jemanden erfreuen, ihm Vergnügen verschaffen, *ogr.-C.*; amüsieren, *Cig.(T.)*; — d. se, sich unterhalten, guter Dinge sein, *Bas.*; najlepše sta se dobrovoljila, če sta bila sama, *LjZv.*

dobrovóljka, *f.* 1) die Gutwillige; prim. dobrovoljec 1); — 2) die Freiwillige, *Cig.*; — 3) lustiges Weib, *M., Z., LjZv.*; — 4) das Freudenlied, *C.*

dobrovóljnost, *f.* 1) die Gutwilligkeit, *Guts., Mur., Cig.*; — 2) die Freiwilligkeit, *Mur., Cig., Jan.*; — 3) der Frohsinn, die Lustigkeit, *Cig., Jan., M.*

dobrovóljstvo, *n.* 1) die Gutmüthigkeit, *M.*; — 2) der Dilettantismus, *Cig.(T.).*

dobrovóljski, *adj.* Freiwilligen-, *Cig.*

dobrožéljen, ljna, *adj.* wohlwollend, *Mur.*

dobrožîvec, vca, *m.* der Bonvivant, *Cig., Jan.*

dóbršen, šna, *adj.* ziemlich gut: druščine res nisem imel posebne, še dobršne ne, *Jurč.*; dušo si dobršno privezati, *Jurč.*; — ziemlich groß; d. kos svilnatega krila, *LjZv.*; dobršno število mlinskih koles, *Zv.*; zna se mu z dobršnim pridom ustavljati, *Erj. (Izb. sp.)*.

dobrúsiti, im, *vb. impf.* das Schleifen beenden.

docêla, *adv.* pogl. do cela, pod: do.

docêlba, *f.* = integracija, die Integration (math.), *Cig.(T.)*.

docélen, lna, *adj.* 1) gänzlich, *Šol.*; — 2) Integral-, integrabel (math.), *Cig.(T.)*.

docéliti, im, *vb. pf.* integrieren (math.), *Cig.(T.)*.

docélnost, *f.* die Integrabilität (math.), *Cig.(T.)*.

docênt, *m.* visokih šol učitelj, der Docent; privatni d., der Privatdocent.

docepetáti, etâm, éčem, *vb. pf.* 1) trampelnd gelangen; — 2) austrampeln, *Cig.*

dócniti, dôcnem, *vb. pf., C., Z.*, pogl. ducniti.

docvèsti, cvetèm, *vb. pf.* ausblühen, *Cig.*

docvétati, am, *vb. impf. ad* docvesti, = docvitati: Vidim že —, Da lepota vam docveta, *Vod.(Pes.)*.

docvítati, am, *vb. impf. ad* docvesti; im Ausblühen begriffen sein, *Cig.*

docvetéti, ím, *vb. pf.* = docvesti: ali bodo lepe tuje cvetlice docvetele? *Erj.(Izb. sp.)*.

dočákati, čâkam, *vb. pf.* den Zweck des Wartens erreichen: tako dolgo sem čakal, da sem ga dočakal, ich wartete so lange, bis er kam; — erleben: kaj sem dočakal na svoje stare dni! visoke starosti dočakati; — dočakati se česa, erleben, *Raič (Let.)*.

dočakávati, am, *vb. impf.* = dočakovati, *Habd.*

dočakováti, újem, *vb. impf. ad* dočakati; d. koga, česa (kaj), erwarten, erharren, in der Erwartung sein, *Cig., Jan.*

dòčim, *conj.* während, wogegen, da doch, *C., BlKr., nk.*; — hs.

dočísta, *adv.* pogl. do čista, pod: do.

dočítati, am, *vb. pf.* das Lesen beenden, zu Ende lesen, *Z., nk.*

dočŕtati, čŕtam, *vb. pf.* črtanje dogotoviti, *Cig.*

dočúten, tna, *adj.* wahrnehmbar, *Cig.(T.)*.

dočúvati, am, *vb. pf.* mit dem Hüten fertig werden, *Cig.*

dọ̑d, dọ́da, *m.* der Knopf, *C.*

doda, *f.* die Dronte (didus ineptus), *Erj.(Z.)*.

dodàj, dája, *m.* = dodatek, *Valj.(Rad)*.

dodâjanje, *n.* das Hinzugeben.

dodâjati, jam, jem, *vb. impf. ad* dodati; hinzufügen.

dodâjek, jka, *m.* = dodatek, *C.*

dodâtek, tka, *m.* die Zugabe, der Zusatz; der Nachtrag, der Anhang, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

dodáten, tna, *adj.* Ergänzungs-, Additional-, Nachtrags-, *Cig.*; dodatni dogovor, die Additionalconvention, *Cig.*; dodatno vprašanje, eine Zusatzfrage, *nk.*; dodatna določila, Nachtragsbestimmungen, *DZ.*; dodatni kredit, der Nachtragscredit, *DZ.*; — nachträglich, *Jan., Cig.(T.)*; dodatno k razglasu, im Nachhange zur Kundmachung, *DZ.*

dodáti, dám, *vb. pf.* dazugeben; dodati, kar manka; (nachträglich) hinzufügen.

dodávanje, *n.* = dodajanje, *Mur.*

dodávati, am, *vb. impf.* = dodajati, *Mur.*

dodâvek, vka, *m.* = dodatek, *Habd., Cig., Jan.*

dodẹ́játi, dodẹ́nem, *vb. pf.* 1) hinzufügen, dazu thun; — 2) d. komu, jemandem lästig werden, *Dol.-Cig., Cig.(T.), C.*; prim. hs. dodijati; *(vb. impf.* ne dodenete nedolžni živali, ali pa niste do nikogar trdi? *Ravn.)*; — 3) d. se česa, etwas berühren, *C.*; — 4) d. si, = prizadeti si: toliko se (nam. si) je dodejal podložnim veselja napraviti, *Ravn.*; — prim. dodeti.

dodekâdika, *f.* das Zwölferzahlensystem, die Dodekadik (math.), *Cig.(T.)*.

dodekaẽder, dra, *m.* das Dodekaeder, *Cig.(T.), Cel.(Geom.)*; — prim. dvanajsterec.

dodekagón, *m.* das Zwölfeck, das Dodekagon, *Cig.(T.)*.

dodẹ́lati, dẹ́lam, *vb. pf.* mit der Arbeit fertig werden; dodelali smo za danes; fertig machen: vse je bilo dodelano, alles war fertig.

dodẹlâva, *f.* die Vollendung einer Arbeit: d. železnice, der Ausbau der Eisenbahn, *Cig.*

dodẹlávati, am, *vb. impf. ad* dodelati; in der Vollendung einer Arbeit begriffen sein, die letzte Hand an ein Werk legen.

dodẹlîtev, tve, *f.* die Ertheilung, *Cig., C.*

dodẹlíti, ím, *vb. pf.* 1) mit dem Theilen fertig werden; — 2) (po nem.) zutheilen, zukommen lassen, verleihen: d. komu kaj, *Guts., Cig., Jan., M.* (in pos. v cerkvenih knjigah).

dodẹljeváti, újem, *vb. impf. ad* dodeliti; — einräumen, verleihen: d. pravice, *DZ.*

dodẹlovânje, *n.* das Fertigmachen.

dodẹlováti, újem, *vb. impf.* = dodelavati.

dodẹ́ti, dẹ́m, dẹ́jem, *vb. pf.* 1) = dodejati 1); — 2) anthun: nedolžnemu človeku kaj za lega dodeti, *Ravn.*

dodẹ́vati, am, *vb. impf. ad* dodejati, dodeti; 1) zulegen, dazuthun; — 2) d. komu, jemandem lästig sein, *Vrt.*; (— po nem. „zusetzen": dodeval je Jezusu z njim iti, *Ravn.*)

dodẹ́rjati, am, *vb. pf.* pogl. dodirjati, *Jsvkr.*

dodẹ́vek, vka, *m.* der Zusatz, *C., Z.*

dodírjati, am, *vb. pf.* rennend gelangen: d. do- rennend erreichen: d. koga.

dodíšati, ím, *vb. pf.* do nas je dodišalo, der Geruch drang bis zu uns.

dodivjáti, âm, *vb. pf.* auswüthen, *Cig.*

dodojíti, ím, *vb. pf.* aufhören zu säugen, *Cig.*

dodŕčati, ím, *vb. pf.* glitschend gelangen; — glitschend erreichen: d. koga.

dodrdráti, âm, *vb. pf.* mit rasselndem Wagen gelangen, erreichen.

1. **dóga**, *f.* 1) die Daube, das Böttcherscheit; — 2) der Regenbogen: zarna d., *Vrt.*; (duga, *Habd.-Mik.*).

2. **dôga**, *f.* die Dogge (canis mastivus), *Cig., Erj.(Ž.)*.

dogâjati se, am se, *vb. impf. ad* dogoditi se; zu geschehen pflegen.

dogânjati, am, *vb. impf. ad* dognati; zuende zu bringen ſuchen, *Mur.*; delo z uspehom d., *Zora.*

dǫ̑gar, rja, *m.* der Taubenhacker, *C.*; hrvaški zidarji, dogarji in tesarji, *Slovan.*

dogârati, am, *vb. impf.* zuende brennen, *Habd.-Mik.*, *C.*

dogasíti, ím, *vb. pf.* mit dem Löſchen fertig werden.

dogáziti, gâzim, *vb. pf.* watend gelangen, erreichen.

doglâsek, ska, *m.* der Endklang, der Ausklang, *h. t.-Cig.(T.).*

doglásen, sna, *adj.* doglasna cev, das Communicationsrohr, *h. t.-Cig.(T.).*

doglasováti, újem, *vb. pf.* mit dem Abſtimmen fertig werden; ko vsi volilci doglasujejo, ſobald alle Wähler ihre Stimmen abgegeben haben, *Levst.(Nauk).*

doglašálǫ, *n.* das Sprachrohr, *h. t.-Cig.(T.)*, *Sen.(Fiz.).*

doglèd, gléda, *m.* die Sehweite, *Cig.(T.)*, *C.*, *Žnid.*, *Sen.(Fiz.)*, *Erj.(Som.).*

dogledâj, *m.* = dogled, *Jan.*, *DZ.*

doglę́dati, glę̑dam, *vb. pf.* 1) mit dem Auge erreichen; dogledati ne morem te planjave, ich kann die Länge der Fläche nicht abſehen, *Cig.*; — 2) d. se = nagledati se: oko se nikdar do sitosti ne dogleda, *Dalm.*

doglę́den, dna, *adj.* dem Auge erreichbar, *Cig.(T.).*

dǫ̑gma, *f.* der Glaubensſatz, das Dogma, *Jan.*, *nk.*

dogmátika, *f.* nauk o dogmah, die Dogmatik.

dogmátičen, čna, *adj.* dogmatiſch, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

dogmátiški, *adj.* = dogmatičen, *Jan.*

dognáti, žénem, *vb. pf.* 1) treibend gelangen, erreichen; počasi sem gnal živinče, pa ga nisem mogel do hleva dognati; — visoko jo dognati, es hoch bringen, *Cig.*; do vrha d., auf die Spitze treiben, *M.*; — 2) zum Abſchluſs bringen: pravdo d., den Proceſs durchführen, *Cig.*; vollenden, ausführen; d. velike reči, *C.*; — ausmachen: reč je dognana, die Sache iſt entſchieden, *Cig.*; ni še dognano, es iſt noch nicht ausgemacht, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; ergründen, *C.*

dognę́zditi, gnę̑zdim, *vb. pf.* aufhören zu niſten, *V.-Cig.*

dogǫ́dba, *f.* die Begebenheit, das Ereignis.

dogǫ́dek, dka, *m.* das Geſchehnis, der Vorfall.

dogodíšče, *n.* der Schauplatz der Begebenheit, *Cig.(T.).*

dogodíti, ím, *vb. pf.* 1) hinlänglich reif machen, *Cig.*; zelje še ni dogojeno, *Dol.*; — d. se, hinlänglich reif werden, *C.*; matice so dogojene, *Levst.(Beč.)*; — 2) d. se, ſich ereignen, ſich begeben.

dogodívščina, *f. Krempelj*, *Slom.*; pogl. zgodovina.

dogǫ́dljaj, *m.* = dogodek, *Z.*, *Zora.*

dogodnjáti, âm, *vb. pf.* = dogoditi 1) *Cig.*

dogółčanje, *n.* = dogovor, *C.*

dogółčati, čím, *vb. pf.* 1) = dopovedati, *vrhSt.*, *C.*; — 2) d. se = dogovoriti se, *M.*, *vrhSt.*

dogòn, gǫ́na, *m.* die Durchführung, *DZ.*; die Vollendung, der Abſchluſs, *Cig.*, *Jan.*

dogóniti, gǫ́nim, *vb. pf.* das Treiben beenden, die Jagd beſchließen, *Jarn.*, *Cig.*

dogǫ́rek, rka, *m.* der Lichtſtumpf, *Cig.*

dogoréti, ím, *vb. pf.* bis zu einem gewiſſen Punkte abbrennen; sveča je dogorela do polovice; zuende brennen: trska je dogorela.

dogorévati, am, *vb. impf. ad* dogoreti, *Cig.*, *Jan.*; — prim. dogarati.

dogospodáriti, ârim, *vb. pf.* 1) d. do dveh kmetij, es zu zwei Huben bringen, *Polj.*; — 2) abwirtſchaften: kmalu bo dogospodaril.

dogospodováti, újem, *vb. pf.* ausherrſchen: dogospodoval je, mit ſeiner Herrſchaft hat es ein Ende.

dogósti, gǫ́dem, *vb. pf.* aufhören zu muſicieren, ausgeigen.

dogotâvljanje, *n.* das Fertigmachen, *DZ.*

dogotâvljati, am, *vb. impf. ad* dogotoviti; mit dem Fertigmachen einer Arbeit beſchäftigt ſein; ali si že dogotovil črevlje? — zdaj jih dogotavljam, *jvzhSt.*

dogotóviti, ǫ̑vim, *vb. pf.* fertig machen, vollenden; d. črevlje; danes ne bomo dogotovili, heute werden wir nicht fertig werden, *jvzhSt.*

dogovârjati se, am se, *vb. impf. ad* dogovoriti se; ſich beſprechen; Unterhandlungen pflegen, Verabredungen treffen.

dogovę́diti, vę̑dim, *vb. pf.* 1) zur Einſicht bringen, belehren, *Fr.-C.*; — d. se, zur Einſicht gelangen, *Fr.-C.*; dogovediti se česa, einer Sache bewuſst werden, etwas einſehen, *Vrtov.-C.*; = zavedeti se, *Mik.*; prim. zagovediti se; — 2) d. se, übereinkommen, ſich abfinden, *Z.*, *Goriš.*; (za ta pomen se morda sme primerjati hs. razgovjetan); — prim. *Mik.(Et. 69).*

dogǫ́vor, *m.* die Verabredung, das Uebereinkommen; po dogovoru, verabredetermaßen; die Convention, *Cig.(T.)*, *DZ.*

dogǫ́voren, rna, *adj.* conventionell, *Cig.(T.)*; dogovorno, einverſtändlich, im Einverſtändniſſe, *DZ.*; dogovorno z deželno vlado, *Levst. (Pril.).*

dogovoríti, ím, *vb. pf.* 1) die Rede beenden, aufhören zu reden; — 2) verabreden; to je bilo vse dogovorjeno; d. kup, den Handel abmachen, *Cig.*; — d. se, ſich verabreden; ſich ins Einverſtändnis ſetzen; d. se s kom zastran česa; — tudi: dogovóriti.

dográbiti, grâbim, *vb. pf.* 1) das Rechen beenden; — 2) hinzurechen.

dogradíti, ím, *vb. pf.* das Verzäunen beenden.

dogrdę́ti, ím, *vb. pf.* Ekel erregen, verdrießen, (d. se) *Mur.*; — prim. hs. dogrdjeti (istega pomena).

dogŕditi se, im se, *vb. pf.* Ekel erregen, *Mur.*; — prim. grditi se.

dogrmę́ti, í, *vb. pf.* ausdonnern.

dogrgráti, âm, *vb. pf.* ausröcheln, *Cig.*

dohâjati, am, *vb. impf. ad* doiti; 1) einlangen; pisma, poročila dohajajo; — 2) nachkommen, einholen; ne hodi tako hitro, ne morem te dohajati; — erreichen: skrite se, ker („ar") vas

poguba („pogübel") dohaja, *ogr.-Valj.(Rad)*; — überkommen: žalost me dohaja, *C.*; = angehen: to mene dohaja, *C.*; — 3) gehören: d. komu, *C.*; d. kam, irgendwohin zuständig sein, *C.*; — d. se komu, sich für jemanden schicken, ziemen, *Mur.*, *Danj.-Mik.*, *vrhŠt.-C.*; rabil je odbrano besedo, kakor se dohaja božanskemu nauku, *Raič(Let.)*; — 4) dohaja mi s čim, ich komme mit einer Sache aus, *vrhŠt.-C.*; — 5) zuende gehen: hiša dohaja, das Haus wird schlecht, *V.-Cig.*; živina dohaja, das Vieh geht zugrunde, *Cig.*, *C.*

dohîtek, tka, *m.* 1) das Ereilen; — 2) der in der Rennbahn errungene Preis, *Mur.*, *V.-Cig.*; vsi teko, ali le eden sam dohitek prejme, *Schönl.*

dohitéti, ím, *vb. pf.* eilend erreichen; Dunaj v noč' in dnevu dohiti, *Npes.-K.*; d. koga, ereilen, einholen; pri kakem delu koga dohiteti, *jvrhŠt.*; zamujeno d., das Versäumte nachholen, *Cig.*

dohitévati, am, *vb. impf. ad* dohiteti; zu ereilen, nachzuholen suchen (pflegen), *Cig.*, *Jan.*

dohítiti, hîtim, *vb. pf.* 1) bis zu einem Ziele werfen, *M.*; — 2) dazu werfen, zuschießen, *Mur.*

dohòd, hóda, *m.* 1) der Zugang, *Jan.*; d. svetlobe, der Einfall des Lichtes, *Cig.*; — 2) die Einholung, *Cig.*, *C.*; — 3) das Einkommen, die Einkünfte, *Cig.*, *Nov.*; — 4) = prihod, *Cig.*, *Jan.*, *Valj.(Rad)*.

dohodár, rja, *m.* der Rentmeister, *Cig.*, *Jan.*

dohodarína, *f.* die Einkommensteuer, *Cig.(T.)*, *DZ.*, *Levst.(Nauk)*, *nk.*

dohodârnik, *m.* = dohodar, *C.*

dohodárski, *adj.* Gefälls-: d. urad, *DZ.*

dohodârstven, *adj.* rentämtlich, *Cig.*; — Gefälls-, gefällsämtlich, *Cig.(T.)*; dohodarstveni organi, die Gefällsorgane, *DZ.*; iz dohodarstvenih ozirov, aus Gefällsrücksichten, *DZ.*

dohodârstvo, *n.* das Rentamt, *Cig.*; — das Gefällswesen, *Cig.(T.)*.

dohôdek, dka, *m.* 1) das Einkommen; kosmati d., der Rohertrag; d. zemljiščni, der Grundertrag; *pl.* dohodki, das Einkommen, die Einkünfte; — 2) die Steuern, *C.*; kmetiči žito, denarje ali dohodek prineso, *Krelj.*

dohóden, dna, *adj.* 1) zugänglich, *Jan.*; — — 2) die Einkünfte betreffend, *Cig.*; — 3) ausreichend, *C.*

dohodkarína, *f.* = dohodarina, *DZ.*, *Nov.*

dohôdkoven, vna, *adj.* das Einkommen betreffend: dohodkovni davek, = dohodkarina, *DZ.*; — dohodkovne pogodbe, Rentenverträge, *DZ.*

dohôdnik, *m.* = prihodnik, der Ankömmling, *Cig.*, *kajk.-Valj.(Rad)*.

dohodnína, *f.* die Einkommensteuer, *Cig.*, *Jan.*, *Nov.*, *DZ.*

dohodnînski, *adj.* die Einkommensteuer betreffend, *C.*

dohôdnost, *f.* die Zugänglichkeit, *Cig.*

dohôjkati, am, *vb. pf.* = doklicati (kličoč: hoj!), *Rez.-C.*

dohreščáti, ím, *vb. pf.* ausschnarren, *Cig.*

dohrípati, pam, pljem, *vb. pf.* keuchend, hustend bis zu einem Ziele gelangen: do mene je dohripal.

dóhtar, rja, *m.* = doktor.

dohváliti, im, *vb. pf.* genug loben: ne morem ga dohvaliti, *Fr.-C.*, *Slom.*

doigráti, âm, *vb. pf.* zuende spielen, ausspielen.

doistíniti, înim, *vb. pf.* erhärten, *Cig.(T.)*.

dóiti, (dójti), doídem (dójdem), došèl (došèl), *vb. pf.* 1) bis zu einem Ziele gelangen: doiti kolov, = priti do kolov, *Vrt.*; — einlangen, *Cig.*; dokler listi ne doido, bis zum Eingang der Briefe, kadar povzetki doido, wenn die Nachnahmen eingegangen sind, *DZ.*; — 2) einholen, ne moremo ga več doiti; došel sem te; — erreichen, treffen, *C.*; kar me doide, was mir zufällt, *Cig.*, *C.*; — widerfahren, *Meg.*; njim pusti vse dojti, *Trub.*; — 3) genügen, ausreichen: došlo mi je, es hat mir genügt, *ogr.-C.*; dojde, če se zveličam, *ogr.-Let.*; ne dojde mi, es langt nicht, *Cig.*, *vrhŠt.*, *C.*; — 4) zuende gehen: dnevi so došli, *C.*; — völlig abnehmen, mož je ves došel, *Cig.*; — zugrunde gehen: vsa živina je došla, alles Vieh ist abgestanden, *Cig.*; — 5) (po hs.) = priti, dobro došel (šla, šli, šle), willkommen, *nk.*

doizkúsiti, kûsim, *vb. pf.* erproben (doskusiti), *Mur.*; doizkušen, bewährt, erprobt, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

doj, *m.* das Säugen: die Ammenschaft: otroka na doju imeti, *Cig.*, *C.*

dója, *f.* das Melken: krava na novi doji, eine Kuh, die, nachdem sie geworfen, neuerdings milcht, *C.*

dojáča, *f.* 1) eine milchende Kuh oder Ziege, *Mur.*, *Mik.*; — 2) die Melkgelte, *Mur.*, *Cig.*, *C.*

dojádrati, jâdram, *vb. pf.* segelnd gelangen, erreichen, *Cig.*

dojáhati, jâham, šem, *vb. pf.* reitend gelangen, erreichen: d. do koga (česa); d. koga, reitend einholen.

dojahávati, am, *vb. impf. ad* dojahati, *Habd.-Mik.*

dójem, dójma, *m.* die Affection, der Eindruck, der Effect, *h. t.-Cig.(T.)*, *nk.*; zvočni d., *Erj.(Som.)*.

dójen, jna, *adj.* = molzen, melk, *Mur.*; dojna krava, *Št.* –

dojénče, eta, *n.* = dojenček, *Erj.(Som.)*.

dojénček, čka, *m. dem.* dojenec, der Säugling.

dojénčica, *f. dem.* dojenka, der weibliche Säugling, *Jan.*

dojénčič, *m.* = dojenček, *C.*

dojénec, nca, *m.* der Säugling; — der Milchsohn, *Cig.*

dojénje, *n.* 1) das Säugen; — 2) das Melken, *Št.*

dojénka, *f.* weiblicher Säugling; — die Milchtochter, *Cig.*

dojésti, jém, *vb. pf.* mit dem Essen fertig werden: učenci so velikonočno jagnjè dojedli, *Ravn.*

Kozji dohtar Thierarzt (Novice VI. 70). Let. 898. 167.

dohitite se = domislitise (prum hrv. vzbiti: künstlich, geschickt machen) Let. 893. 8.

dojęti, dójmem (doímem), dojámem, *vb. pf.* 1) erfaſſen: cvet je smrt dojela, *C.*; — 2) d. se, ſich annehmen: d. se kakega dela, *C.*

dojęzditi, jȩ̑zdim, *vb. pf.* reitend gelangen, erreichen; d. do grada; d. koga; d. gradu, *Vrt.*

dojíca, *f.* 1) = dojnica, *Cig.*, *Jan.*, *Danj.-Mik.*, *SlN.*; — 2) krava d., die Melkkuh, *Habd.-Mik.*

dojilíšče, *n.* der Melkplatz, *ogr.-C.*; krava ob sebi na dojilišče ide, *ogr.-Valj.(Rad).*

dojílja, *f.* = dojnica, *Jan.*, *nk.*

dojîlnica, *f.* = dojilnik, *Habd.*

dojîlnik, *m.* = molznik, die Milchgelte, *C.*

dojílǫ, *n.* 1) das Säugen, *Cig.*; — 2) das Milchen: krava ima slabo dojilo, die Kuh gibt wenig Milch, *jvẓŠt.*; — 3) das Melken, *Št.*

dojîtev, tve, *f.* 1) die Säugung; — 2) das Melken, *Mur.*

dojíti, ím, *vb. impf.* 1) ſäugen; d. otroka, dem Kinde die Bruſt reichen; — 2) milchen: letos krave slabo dojijo, *Mur.*, *Št.*; — 3) = molsti, melken: koze, krave d., *Mur.*, *Št.*, *BlKr.*

dójiv, *m.* = dojivo, *vẓhŠt.*

dojîvka, *f.* 1) das Säugethier, *Cig.*, *Jan.*; (pogl. sesavec); — 2) = dojilnik, molznjak, *Mur.*

dojîvnik, *m.* = dojilnik, *Fr.-C.*; — prim. dojivo.

dojîvǫ, *n.* das Gemelke, (dójivǫ) *Mur.*; krava ima dosti dojiva, *C.*

dǫ̑jka, *f.* die Säugamme, *Meg.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

dǫ̑jkinja, *f.* = dojka, *Mur.*, *Jan.*, *vẓhŠt.-C.*

dojmljiv, íva, *adj.* effectvoll, ergreifend, *Cig.(T.).*

dojna, *f.* = dojka, *ogr.-C.*

dojníca, *f.* 1) die Säugamme, *Meg.*, *Alas.*, *Boh.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; kraljice bodo tvoje dojnice, *Škrinj.*; Dojnic imela sem devet, *Npes.-K.*; — 2) = dojna krava, *C.*; — 3) dojilnik, *SlGor.-C.*

dojníški, *adj.* Ammen-, *Cig.*

dojníštvǫ, *n.* die Ammenſchaft, das Ammenweſen, *Cig.*

dojnják, *m.* = molznjak, die Melkgelte, *ogr.-C.*

dójti, dójdem, *vb. pf.* pogl. doiti.

dojúžnik, *m.* = predjužnik, jed med kosilom in južino, ki se daje mlatičem, koscem, tericam in sploh težakom, *Lašče-Erj.(Torb.)*, *Rib.-DSv.*; das Vormittagsbrot, *Cig.*

dokàj, *pron. indef. (indecl.)* = veliko, viel, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Kr.*; tudi: dǫ̑kaj; — iz: kdo ve kaj, *Kop.-Mik. V. G. IV. 173.*

dokàjkrat, *adv.* oft, *C.*

dokânčati, am, *vb. impf. ad* dokončati, *kajk.-Valj.(Rad).*

dokániti, kânem, *vb. pf.* dazu tropfen, *Z.*

dokânjati, am, *vb. impf. ad* dokoniti; in der Vollendung begriffen ſein, *Fr.-C.*

1. **dokâpati**, pam, pljem, *vb. impf. ad* dokopati; in der Vollendung der Hau begriffen ſein, *Habd.*

2. **dokápati**, kâpam, pljem, *vb. pf.* aufhören zu tropfen, austropfen.

dokapljáti, âm, *vb. pf.* aufhören zu tröpfeln.

dokàr, *conj.* = dokler: dobro je bilo za nas, dokar so vozovi tod hodili; ali odkar so prestali, gremo nazaj, *Jan.(Slovn.).*

dokâšljati, am, *vb. pf.* aushuſten.

dokàz, káza, *m.* der Beweis; očiten d., offenbarer Beweis; dokaz strani, der Beweis hinkt, *Cig. (T.)*; = d. omahuje, *Cig.*; dokaz ne drži, der Beweis iſt unhaltbar, *Cig.*; d. (z) nemožnosti (nemogočnosti), probatio per (ad) absurdum, *Cig.(T.).*

dokazálǫ, *n.* = dokazilo, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

dokázati, žem, *vb. pf.* darthun, beweiſen, den Beweis liefern; dokazan račun, belegte Rechnung, *Levst.(Nauk).*

dokazávati, am, *vb. impf.* = dokazovati.

dokázen, zna, *adj.* 1) Beweis-: dokazne besede, dokazno mesto, die Beweisſtelle, *Cig. (T.)*; dokazno pismo, die Beweisurkunde, *Cig.*, *Levst.(Cest.)*; dokazna moč, die Beweiskraft, *DZ.*; — 2) erweislich, beweisbar, *Cig. (T.).*

dokazílǫ, *n.* das Beweismittel, *Cig.(T.)*, *Levst. (Nauk)*, *DZ.*, *nk.*; — der Beweisgrund, *Jan.*

dokazljiv, íva, *adj.* = dokazen 2), *Cig.*, *Jan.*

dokâznica, *f.* die Beweisurkunde, *Cig.*

dokazoválǫ, *n.* = dokazilo: *Cig.*, *Jan.*; zapisnik ter vse njegove priloge in drugačna dokazovala, das Protokoll mit den ſämmtlichen Beilagen und ſonſtigen Behelfen, *Levst. (Cest.).*

dokazovânje, *n.* die Beweisführung; d. z nedokazanim, petitio principii, *Cig.(T.).*

dokazováti, újem, *vb. impf. ad* dokazati; den Beweis führen, Beweiſe anführen, beweiſen.

dokazovâvec, vca, *m.* der Beweisführer, *Cig.*

dokázoven, vna, *adj.* demonſtrativ, *Cig.(T.).*

dokelič, *conj.* = dokler, *Danj.-Mik.*

dòkič, *conj.* = dokler, *Jan.*, *Mik.*, *vẓhŠt.*; počakajo, dokič zora ne zasveti, *Črt.(Pjk.).*

dokipéti, ím, *vb. pf.* ſiedend, ſchäumend gelangen, erreichen; *pren.* d. do vrha, den Höhepunkt erreichen; d. vrha, *Vrt.*

dokísati se, kîsam se, *vb. pf.* die ſaure Gährung vollenden, *Cig.*

doklâda, *f.* die Zulage, die Zugabe, *M.*, *Nov.*; die Beilage, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — der Zuſchlag; davčne doklade, die Steuerzuſchläge, *DZkr.*

doklâdanje, *n.* das Zulegen.

doklâdati, am, *vb. impf.* zulegen.

doklâdek, dka, *m.* die Beilage, der Nachtrag, *Cig.*, *Jan.*

doklâden, dna, *adj.* Bei-: dokladni list, das Beiblatt, *Cig.*

dòklam, *conj.* = dokler, *ogr.-Mik.*

doklásti, kládem, *vb. pf.* (Futter) zulegen: še malo mrve volom dokladi, *Valj.-Jan. (Slovn.).*

dokláti, kóljem, *vb. pf.* mit dem Schlachten fertig werden.

doklę̑, *adv.* bis wann? wie lange? *Mik.*, *Levst.(Nauk).*

dòkleč, *conj.*, *ogr.-C.*, pogl. doklič, dokler.

doklę̑čati, ím, *vb. pf.* ausknieen, *Cig.*

doklę̑j, *adv.* = dokle, *Cig.*, *Jan.*

doklẹ̑dar, *conj.* = dokler, *Jarn., Kor.-Mik.*; Dokledar mi prsi dihale bodo, — V veselju solnčnem se hočem, V radosti greti, *Levst. (Zb. sp.).*

doklẹ̑r, dókler, *conj.* 1) ſolange: delaj, dokler hočeš, arbeite, ſo lange du willſt; dokler je govoril, je bilo vse tiho; dokler bom živ, mein Leben lang; dokler te ni bilo tukaj, während deiner Abweſenheit; dokler ne spiš, ſolange du wacheſt, *C.*; — 2) dokler ne — (s perfektivnimi glagoli), biš; ostanem pri tebi, dokler ne zaspiš, ich bleibe bei dir, biš du einſchläfſt; dokler ne dodelamo, biš wir fertig ſind; Kak lepo se rosa bliska, Dokler jutra hlad ne mine, *Preš.*; — (tudi brez nikalnice): bodi ondukaj, dokler ti rečem, *Krelj*; počakaj, dokler ustrelim srno, *LjZv.*; — 3) = ker, *Meg., Boh., Kast., Met., Jsvkr.*; (prim. nem. dieweil).

doklẹ́ti, kóknem, *vb. pf.* ausfluchen, zuende fluchen: ni ga več, doklel je, er iſt nicht mehr, er hat ausgeflucht (= er wird nicht mehr fluchen), *Mik.*

doklícati, klíčem *vb. pf.* errufen: klical sem ga, pa ga nisem mogel doklicati, predaleč je že bil.

dòklič, *conj.* = dokler, *Habd.-Mik., C., vzhŠt., ogr., kajk.*; Jejmo 'no pijmo, Doklič še zdravi smo mi, *Danj.(Posv. p.).*

dokmetávati, am, *vb. impf.* im Begriffe ſein die Wirtſchaftsarbeiten zu vollenden, *Levst. (Sl. Spr.).*

dokmẹ́tovati, ujem, *vb. pf.* 1) abwirtſchaften; dokmetoval je; — 2) mit den Wirtſchaftsarbeiten fertig werden; za letos smo dokmetovali.

dokọ̑d, *adv.* = do kod? biš wohin? wieweit? dokod si ga peljal? ne vem, dokod smem pokositi.

dokọ̑dar, *adv. (rel.)* = dokoder.

dokọ̑der, *adv. (rel.)* = do koder, ſoweit, idi, dokoder hočeš.

dokolẹ̑nčica, *f. dem.* dokolenka, *Jan.*

dokolẹ́nica, *f.* = dokolenka, *Cig.*

dokolẹ̑nka, *f.* die Gamaſche, *Cig., Jan., Navr. (Let.).*

dokomọ̑tčnica, *f.* der Armhandſchuh, *Cig.*

dokonáti, âm, *vb. pf.* vollenden: d. vožnjo, besede, *Trub.*; Dokonal je! er hat das Werk vollendet! *Levst.(Zb. sp.)*; d. se, in Erfüllung gehen, *Trub.*; — prim. dokonjati.

dokončáj, *m.* = sklep, der Beſchluſs, *C.*

dokončáti, âm, *vb. pf.* 1) beendigen, zum Abſchluſs bringen; delo d.; dokončani likovi, endliche Geſtalten, *Cig.(T.)*; — 2) einen Beſchluſs faſſen, entſcheiden, *C., Svet.(Rok.), Navr.(Spom.), BlKr.*

dokončávanje, *n.* 1) das Beendigen; — 2) die Beſchluſsfaſſung, *BlKr., M.*

dokončávati, am, *vb. impf.* 1) in der Beendigung einer Arbeit begriffen ſein; — 2) Beſchlüſſe faſſen, berathen: kaj dokončavate? was verhandelt ihr? *BlKr.*

dokončávec, vca, *m., Japelj(Sv. p.),* pogl. dokončevavec.

dokôncba, *f.* die Beendigung, die Vollbringung, *Cig.*

dokôncek, čka, *m.* 1) die Vollendung, die Vollführung, *C.*; d. vojne, *Vest.*; — 2) das Ende, der Ausgang: d. verza, die Katalexe, *Cig.(T.)*; — die Endſilbe, *C.*; — 3) der Beſchluſs, die Reſolution, *C., M., Svet.(Rok.), BlKr.*; kakšni so dokončki, was für Beſchlüſſe ſind gefaſst worden? *BlKr.-M.*; — das Definitivum, *Cig.(T.).*

dokónčen, čna, *adj.* endgültig, definitiv, *Jan., nk.*; dokončno zavrniti obtožbo, die Anklage endgültig zurückweiſen, *DZ.*; dokončno odsoditi, endgültig aberkennen, *DZ.*; dokončno reči, definitiv erklären, *Levst. (Moč.).*

dokončevânje, *n.* 1) das Beendigen; — 2) die Beſchluſsfaſſung, *BlKr.-M.*

dokončeváti, ûjem, *vb. impf.* 1) in der Beendigung begriffen ſein; — 2) Beſchlüſſe faſſen, berathen: kaj dokončujete? *BlKr.-M.*

dokončevâvec, vca, *m.* der Vollender, *Cig.*

dokôncnik, *m.* der Vollender, *Mur., C.*

dokoniti, im, *vb. pf.* feſtſetzen, beſchließen, *Ogr.-C.*

dokonjânje, *n.* die Vollendung, *Jarn., Fr.-C.*; d. vseh nadlog, *Krelj.*

dokonjáti, âm, *vb. pf.* beendigen, vollenden, *Meg., Jarn., V.-Cig., Jan., Fr.-C.*; pridigo d., *Krelj*; d. trpljenje in smrt, *Krelj*; tako je bilo dokonjano vse delo, *Dalm.*; svoje delo dokonjavši, *Caf(Vest.).*

dokonjávec, vca, *m.* der Vollender: začetnik in dokonjavec, *Bas.*

dokonjénje, *n.* der Beſchluſs, *ogr.-C.*; — prim. dokoniti.

dokonováti, ûjem, *vb. impf. ad* dokonati; d. se, zuende gehen, in Erfüllung gehen, *C.*; kadar se le-to vse bode dokonovalo, *Trub.*

dokópati, kopâm, kópljem, *vb. pf.* 1) grabend gelangen, *Mur.*; zdaj dokoplje do neke kamenene žile, *Erj.(Izb. sp.)*; mit dem Hauen (im Weingarten) gelangen: dokopali smo danes do srede vinograda; — 2) mit dem Graben, dem Hauen fertig werden: dokopali smo; — 3) dazugraben; — 4) d. se do česa, *nk.*; d. se česa, etwas erlangen, erzielen, *Jan.*; d. se visoke službe, *Vrt.*; d. se miru in pokoja, *Let.*

dokopávati, am, *vb. impf. ad* dokopati; 1) in der Beendigung des Grabens (des Hauens im Weingarten) begriffen ſein; — 2) dazu graben.

dokopováti, ûjem, *vb. impf.* = dokopavati.

dokorẹ̑, *adv.* bis zu welcher Stunde? bis wann?

dokorẹ̑j, *adv.* = dokore.

dokosíti, ím, *vb. pf.* das Mähen beenden; ne dokošen, unvollſtändig abgemäht, *Cig.*

dokováti, kújem, *vb. pf.* mit dem Schmieden fertig werden, fertig ſchmieden.

dokraljeváti, ûjem, *vb. pf.* aufhören König zu ſein, zu herrſchen: dokraljeval je, es iſt aus mit ſeinem Königthum, *Cig.*

dokrčmáriti, árim, *vb. pf.* aufhören Schenkwirt zu ſein.

dokríčati, ím, *vb. pf.* erſchreien, *Cig.*

ololek: ololki = obrine (Hochkar). Turna. Vest. XVI. 128 (drine ali ololki so nav. edno bine ledeni kor. stvar) pomeni dobrokra. Hoch-kar, Turna Plan. Vest. XVI 217

dolba f. Aushöhlung, Turna, Plan. Vest. XV. 170.

dokŕstiti, im, *vb. pf.* das Taufen vollenden: krščevali so in menda dokrstili, *Navr.(Let.).*
dokrvavẹ́ti, ím, *vb. pf.* zu bluten aufhören, *Cig., Nov.*
dõktor, rja, *m.* časten naslov za izobražene in učene ljudi, der Doctor.
dõktorčič, *m. dem.* doktor; majheni doktorčič Ananija, *Trub.(Post.).*
doktorãnd, *m.* kdor se pripravlja za doktorstvo, der Doctorand.
dõktorski, *adj.* Doctor-; d. klobuk, der Doctorhut, *Cig.*
dõktorstvọ, *n.* die Doctorswürde, das Doctorat.
dokũp, *m.* der Zukauf, *Cig.*
dokupávanje, *n.* das Zukaufen, die Nachschaffung durch Kauf, *DZ.*
dokupávati, am, *vb. impf.* = dokupovati.
dokupčeváti, ûjem, *vb. pf.* aufhören Handel zu treiben; dokupčeval je, es ist aus mit seinem Handelsgeschäfte.
dokupílọ, *n.* der Zukauf, *DZ.*
dokúpiti, im, *vb. pf.* hinzukaufen, nachkaufen.
dokupováti, ûjem, *vb. impf. ad* dokupiti; hinzukaufen, nachkaufen.
dokurbáti se, ãm se, *vb. pf.* aushuren, *Cig.*
dôl, *m.* das Thal, die Niederung; vsak d. se bode napolnil, *Trub.*; globočino med dvema gorama dol zovemo, *ogr.-Valj.(Rad)*; Črez tri gore črez tri dole, *Npes.-Schein*; v dol, thalein, bergab, *Dict., Cig., Jan., C.*; = na dol, *Cig.*; vode na dol teko, *Dalm.*; iz dola, thalaus, *Cig.*
dòl, *adv.* hinunter, *Mur., Jan., Mik.*; nam. doli, dolu; prim. *Levst.(LjZv. I. 572.).*
dọ̑la, *f.* neka hruška (funtarica), *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*
doláča, *f.* ein kleineres Thal, *C.*
dolãga, *f.* das Dazulegen, *Kr.-Valj.(Rad)*; — eine Art der Baumveredlung (= sklad, naklad), *C.*
dolãgati, am, *vb. impf. ad* doložiti; zulegen, nachlegen; drva dolagati v peč, da bolj gori; ne pošiljajo mu dosti denarjev, mora iz svojega žepa dolagati.
dolah, *adv.* = doli (unten), *C.*
dolãjati, am, *vb. pf.* 1) bellend gelangen, erreichen; — 2) ausbellen.
dolán, ána, *m.*, pogl. doljan.
dolánec, nca, *m.*, pogl. doljanec.
dólanji, *adj.* = dolenji, *Dict., Mik., Dalm.*
dólanka, *f.*, pogl. doljanka.
dọ̑lar, rja, *m.* 1) der Thalbewohner, *Cig., Jan., C.*; — 2) der Strandläufer (tringa), *Cig.*
doláziti, im, *vb. pf.* kriechend gelangen, erreichen, *Z., M.*; korakoma d., langsam einherschreitend anlangen, *Zora.*
dôlb, *m.* eine Aushöhlung: kladni d. pri stopi, *Kr.*; der Einschnitt an der Anwelle für den Zapfen, *Cig.*
dolbáč, *m.* der Hohlmeißel, *Mur., C.*
dolbáča, *f.* = dolbač, *C.*
dõlbati, am, *vb. impf.* = dolbsti, *Notr.-Levst. (Rok.).*
dôlbec, bca, *m.* der Graveur, *Cig., Jan.*
dólbenje, *n.* das Meißeln, das Aushöhlen.
dolbílọ, *n.* der Hohlmeißel: z dolbilom dolbsti, *C.*
dolbína, *f.* 1) die ausgemeißelte Höhlung, *Trst. (Let.)*; — 2) die Nische, *ZgD.*; (dolblina, *Cig.*).
dolbník, *m.* 1) der Meißler, *Cig., C.*; — 2) = dolbilo, *Cig.*
dolbnína, *f.* kar se za dolbenje plača, *Cig.*
dõlbnja, *f.* das Meißeln, *Cig.*
dolbnják, *m.* ein Messer zum Aushöhlen, *Cig.*
dólbsti, bem, *vb. impf.* aushöhlen, ausmeißeln.
dọ̑lček, čka, *m. dem.*, dol.
dólẹ, *adv.* = doli, *Mur., Mik.*
dọ̑lec, lca, *m. dem.* 1) dol; kleines Thal, *C., M.*; prijazni dolci, *LjZv.*; — das Grübchen, *Jan.*; — 2) der Bewohner der Niederung, *Jarn.*
dọ̑lek, lka, (dolek), *m. dem.* dol, *Mur.*
dólẹka, *adv.* = doli, *C.*
dolénjec, njca, *m.* 1) der Bewohner einer niederer gelegenen Gegend, der Unterländer; — 2) veter, ki iz dolenjega kraja piše, v raznih krajih različen veter (v Halozah = Ostwind, *C.*); prim. zdolec.
dolẹ̑nji, *adj.* thalwärts, niederer gelegen, der untere, Unter-; dolenja krajina, *Cig.*; dolenji veter = dolenjec 2), *Dict., Cig.*; — tudi: dọ̑lẹnji („dulajni" *Dalm.*, „dulanji" *Dict.*).
dolẹ́njka, *f.* 1) die Unterländerin; — 2) dọ̑lẹnjka, doljnje žensko krilo, *BlKr.-DSv.*
dolẹ̑njski, *adj.* unterländisch.
dolẹ́sti, lẹ́zem, *vb. pf.* kriechend, mühsam, langsam gehend gelangen; komaj d. do hiše.
dolẹ́tanje, *n.* das Zufliegen, *M.*
dolẹ́tati, ám, *vb. impf. ad* doleteti = doletávati, *M.*
dolẹtávati, am, *vb. impf. ad* doleteti; — zufliegen; mnogo je že ptic po drevju, pa še vedno druge doletavajo.
dolẹ́tek, tka, *m.* kar koga doleti, das Geschick, *C.*
dolẹ́ten, tna, *adj.* volljährig, großjährig, *Mur., Cig., Jan., Svet.(Rok.), ogr.-C.*; doletni sinovi, *nk.*; doletna starost, das Alter der Großjährigkeit, *DZ.*; — erwachsen: doletna ženica, *Navr.(Let.).*
doletẹ́ti, ím, *vb. pf.* 1) fliegend gelangen, erreichen; d. do obrežja; d. koga, fliegend einholen; — 2) d. koga, jemandem zutheil werden; tudi mene bo doletela kaka mrvica, dabei wird auch für mich etwas abfallen; Prat'karja časi Tud' kaj doleti, *Vod.(Pes.)*; *(Valm.)*
doletẹ́vati, am, *vb. impf.* = doletevati, *Jan.*
dolẹ́tnost, *f.* die Volljährigkeit, die Großjährigkeit, *Cig., Jan., nk.*
doletováti, ûjem, *vb. impf.* = doletavati.
dolẹ̑v, lẹ́va, *m.* = doliv, die Fülle, *Danj.-Mik.*; der Füllwein (= polnež), *SlGor.-C.*
dolẹ́vati, am, *vb. impf.* = dolivati, *Štrek.*
dolẹ̑vka, *f.* neka lončena ročka, *Št.-Valj. (Rad)*; der Füllkrug, *C.*
dôlg, ã, *m.* die Schuld: die Verbindlichkeit; obljuba dolg dela, versprechen macht Schuld; die Geldschuld; dolgove delati; ves je v

dolgeh, er iſt ganz verſchuldet, *Cig.*; na dolg vzeti, dati, auf Borg nehmen, geben, *Cig., C.*; na dolg obtežavati, zu Laſten belegen, *DZ.*; imeti denar na dolgu, *Cig.*, po dolgu, *C., M.*, Geld zu fordern haben; — die wirkende Urſache: ne delajte mojega dolga, gebet nicht mir die Schuld, *Krelj.*

dôlg, dólga *adj.* 1) lang; dolga stran, die Langſeite, *Cig.(T.)*; po dolgem, der Länge nach; po vsem dolzem pade v sneg, ſeiner ganzen Länge nach, *Jurč.*; na dolgo in široko razlagati, weitſchweifig erklären; — 2) langdauernd; dolga bolezen gotova smrt; dolgo *(acc. f.)* zvoniti = vabiti, *Polj.*; dolga izpoved, die Generalbeichte, *Cig., C.*; dolgo (časa), lange Zeit; črez dolgo, nach einer langen Weile; dolgo ga ni, er kommt lange Zeit nicht; tega je že dolgo, ſeitdem iſt ſchon eine geraume Zeit verſtrichen; — *compar.* daljši; (dolgši, *vzhŠt., jvzŠt.*; tudi: dolžji, *Št.-C.*; dolglje = dalje časa, *jvzŠt.*).

dôlga, *f.* ovčje ime, *Kanin-Erj.(Torb.).*

dolgáč, *m.* = dolgan, dolgin, *C., Z., Zora.*

dolgàn, ána, *m.* langgeſtreckter Menſch, *Cig., M., C., Valj.(Rad), LjZv.*

dolgâva, *f.* = dolgost, *Podkrnci-Erj.(Torb.).*

dolgánja, *f.* langes, hageres Weib, *C.*

dôlgež, *m.* = dolgin, *Cig., Mik.*

dolgîn, *m.* langgeſtreckter Menſch.

dôlglja, *f.* neko jabolko, *Ponikve(Goriš.)-Erj.(Torb.), Ptuj-C.*

dôlgljast, *adj.* länglich, *C.*

dolgljàt, áta, *adj.* länglich, *C., M.*

dolgobràd, bráda, *adj.* langbärtig, *nk.*

dolgobrâdec, dca, *m.* der Langbart, *Cig.*

dolgǫ̑ča, *f.* = dolgost, *C., kajk.-Valj.(Rad).*

dolgočásen, sna, *adj.* langweilig.

dolgočásiti se, čásim se, *vb. impf.* ſich langweilen.

dolgočásnica, *f.* die Langweilige, *Zora.*

dolgočásnik, *m.* der Langweilige, *Cig.*

dolgočásnost, *f.* die Langweiligkeit.

dolgočásovati, ujem, *vb. impf.* Langweile haben, *M., C.*; Bi noč ti dolgočas'vala, *Npes.-K.*

dolgoglâvec, vca, *m.* der Langkopf (dolichocephalus), *Erj.(Som.).*

dolgodlâkež, *m.* langhaariges Thier, *Bas.*

dolgojezíčnež, *m.* kdor ima dolg jezik, *SlN.*

dolgokítast, *adj.* langzöpfig, *Let.*

dolgoklásen, sna, *adj.* langährig, *Cig.*

dolgohláča, *f.* = dolgohlačnik (psovka): ti dolgohlača ti! *Jurč.*

dolgohlâčnik, *m.* der lange Hoſen trägt: suhopet dolgohlačnik, *Str.*

dolgokljún, kljúna, *adj.* langſchnäbelig, *Jan.*

dolgokljúnec, nca, *m.* dolgokljunci, Langſchnäbler, *Cig.(T.).*

dolgokrâk, kráka, *m.* (ptiči) dolgokraki, Stelzenvögel (grallatores), *Cig.(T.).*

dolgokrîlec, lca, *m.* dolgokrilci, Langflügler (longipennes), *Erj.(Ž.).*

dolgolàs, lása, *adj.* langhaarig.

dolgolâsec, sca, *m.* der Langhaar, *Jan., Mik.*

dolgoléten, tna, *adj.* langjährig.

dolgolíčen, čna, *adj.* mit langem Geſichte, *Jarn.*

dolgoličnik, *m.* dolgoličen človek, *DSv.*

dolgoníten, tna, *adj.* langfädig, *Cig.*

dolgonòg, nóga, *adj.* langbeinig.

dolgonòs, nósa, *m.* = dolgonosek, *Pirc.*

dolgonòs, nósa, *adj.* langnaſig, *Habd., Dict., Cig., Jan., Mik.*

dolgonǫ̑sec, sca, *m.* = dolgonosek, *Nov.*

dolgonǫ̑sek, ska, *m.* der Rüſſelkäfer (curculio), *V.-Cig.*; — rus.

dolgonǫ̑žec, žca, *m.* der Langbein, *Cig., Jan.*

dolgonǫ́žen, žna, *adj.* = dolgonog, *Cig.*

dolgonǫ́žnost, *f.* die Langbeinigkeit, *Cig.*

dolgopéceljn, ljna, *adj.* langſtielig, *Šol.*

dolgopèt, pęta, *adj.* langbeinig: saj si mlad in dolgopet, *Vrt.*; bil je strašansko dolgopet, *Zv.*

dolgopę̑tec, tca, *m.* langbeiniger Menſch; vi, dolgopetec, ki ste suhi kakor raženj, *Levst. (Zb. sp.).*

dolgopę̑tka, *f.* der Stelzenvogel, *Z., Jan.*

dolgopę̑tlja, *f.* neka trta, *Ip.-Erj.(Torb.).*

dolgopę̑tljevka, *f.* neka trta, *C.*

dolgopę̑tnik, *m.* der Langbein, *Zora.*

dolgopę̑tost, *f.* die Langbeinigkeit, *Bes.*

dolgopŕsten, stna, *adj.* langfingerig, *Cig.*

dolgopŕstnik, *m.* der Langfinger, *LjZv.*

dolgorèp, répa, *adj.* langgeſchwänzt, *Cig., Jan.*

dolgorę̑pec, pca, *m.* der Langſchwanz, *Jan., Cig.(T.).*

dolgorépen, pna, *adj.* = dolgorep, *Cig.*

dolgorę̑pka, *f.* 1) die Schwanzmeiſe (Bergmeiſe), (parus caudatus), *Cig., Kr.-Frey. (F.)*; — die Spitzente (anas acuta), *Cig., Kr.-Frey.(F.)*; — = vrtorepka, die weiße Bachſtelze (motacilla alba), *C., GBrda.*; — 2) neka hruška, *Šebrelje, Sv. Duh pri Krškem-Erj.(Torb.), C.*; die Rattenbirne, *Cig.*; — — neko jabolko, *Podkrnci-Erj.(Torb.)*; — nekaka vinska trta, *Vreme v Brkinih-Erj. (Torb.)*; nekaka črešnja, *GBrda-Erj.(Torb.).*

dolgorę̑pnica, *f.* neka hruška, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

dolgorès, résa, *adj.* mit langen Grannen, *SlN.-C.*

dolgorǫ́čen, čna, *adj.* dolgoročna menica, langes Papier, *Cig.(T.).*

dolgoròg, róga, *adj.* langhörnig, *Cig., Bes.*

dolgoròk, róka, *m.* der Langhand, *Cig., Jan.*

dolgoròk, róka, *adj.* langhändig, langarmig, *Cig.*

dolgorǫ̑žec, žca, *m.* hrošči dolgorožci, langhörnige Käfer, *Cig.(T.).*

dolgosę́nčen, čna, *adj.* langſchattig, *Cig.*

dolgosę̑nčnik, *m.* dolgosenčniki, die Langſchattigen, *Cig.*

dolgǫ̑st, *f.* die Länge; hiša meri v (na) dolgost 10 metrov; d. reke, die Stromlänge, *Cig.(T.)*; — o času: Dolgost življenja našega je kratka, *Preš.*; d. dne, die Tageslänge, *Cig.(T.).*

dolgǫ̑sten, stna, *adj.* Längen-; dolgostna mera, das Längenmaß, *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; dolgostno povečavanje, lineare Vergrößerung, *Žnid.*

dogava " njiva z dolgimi kraji, Podzemelj:
(Bělk.) ~~Hrast~~. Let. 1913. 8. : na dogavah.
dolgii, po dolgii mej V. Langus, Temljin
(Tolm.) — Kenda.

dolgoóčen kdor rad veliko nepotrebnega
o drugih govori, Gor (Štajer.) — 26. II. 31

dołgosúknjast, *adj.* mit langem Rock, *Cig.*
dołgosuknjáš, *m.* = dolgosukněž, *C.*
dołgosúknjež, *m.* der Langrock, *Cig., Jan., Zora.*
dołgóta, *f.* = dolgost, *Mur., Cig., Jan.*
dołgóten, tna, *adj.* = dolgosten, *Jan.*
dołgotrájen, jna, *adj.* langdauernd, langwierig, *Cig.(T.), nk.*
dołgotrájnost, *f.* die Langwierigkeit, *SlN.-C., nk.*
dołgotŕpen, pna, *adj.* 1) lange anhaltend, langwierig, *C.*; — 2) langmüthig, *Cig.*
dołgotŕpje, *n.* die Langmuth, *Cig.(T.)*; — stsl.
dołgotrpljìv, íva, *adj.* langmüthig, *C.*
dołgotrpljívost, *f.* die Langmuth, *C.*
dołgotŕpnost, *f.* die Langmuth, *Cig.(T.).*
dołgoûh, úha, *m.* der Langohr, *Cig., C.*
dołgoûh, úha, *adj.* langöhrig, *Cig., Jan., M.*
dołgoûšec, šca, *m.* der Langohr, n. pr. o zajcu, *Levst.(Zb. sp.)*, o oslu, *Bes.*
dołgovânje, *n.* 1) das Schuldigsein: ausständige Schulden, *Cig.*; v dolgovanju imeti, in Schuldforderungen besitzen, *Litija-Svet.(Rok.)*; — 2) der Handel, die Angelegenheit, *Dict., ogr.-C.*; dolgovanje pred Boga prinašati, *Dalm.*; dolgovanje s kom imeti, mit jemandem zu thun, zu schaffen haben, *Trub.*; der Rechtshandel, *Meg., Dict.*; imeti kako d. in pravdanje, *Dalm.*; — 3) = reč: drmožje in druga lehka dolgovanja, *ogr.-Valj.(Rad).*
dołgovàt, áta, *adj.* länglich, *Mur., Mik., Hip. (Orb.)*; obraza je bil dolgovatega, *Cv.*
dołgováti, újem, *vb. impf.* 1) schulden, schuldig sein, *Jan., Cig.(T.), C., M., nk.*; — 2) handeln, Geschäfte machen, *Meg.*
dołgovéčen, čna, *adj.* langlebend, *SlN.*; (bot.) perennierend, *Cig.(T.)*; — dauerhaft, *Cig., C.*
dołgovèj, vę́ja, *adj.* langästig, *Bes.-C.*
dołgovéjnat, *adj.* langästig: dolgovejnata vrba, *Zora.*
dołgovèk, vę́ka, *adj.* langlebend, *Jan.*
dołgovę́zen, zna, *adj.* d. človek = č. dolgih nog, *Lašče-Erj.(Torb.).*
dołgovę̄znik, *m.* = dolgovezen človek, *Lašče-Erj.(Torb.), Jurč.*
dołgovína, *f.* dolgovina in imovina, Soll und Haben, *h. t.-Cig.(T.)*; pisati v dolgovino, belasten, *DZ.*
dołgovláknat, *adj.* langfaserig, *Jan.*
dołgovrât, vráta, *adj.* langhalsig, *Jan., Vrt.*
dołgovráten, tna, *adj.* langhalsig, *Cig.*
dołgozlóžen, žna, *adj.* langfilbig, *Cig.*
dõlgši, *adj. compar. ad* dolg; — prim. dolg.
dóli, *adv.* 1) unten; tam doli; — 2) hinab, herab, *Jan., Trub., Dalm.*; doli iti, *Dalm.*; doli sneti, *Krelj*; doli pasti, *Dict.*; (govori se navadno: dol').
dolíca, *f.* kleine Niederung, kleines Thal, *Jarn., SlGor.-C.*
dolič, íča, *m.* kleines Thal, *Fr.-C., ogr.-Valj. (Rad).*
doljják, *m.* der Füllkrug, das Füllschaff, *Fr.-C.*
dolijálnik, *m.* = dolijak, *C.*
dolíjanje, *n.* das Zugießen, *Mur.*
dolíjati, am, *vb. impf. ad* doliti; = dolivati, zugießen, füllen, *Mur., Cig.*
dólika, *adv.* = dolikaj (dolka), *Mik.*
dólikaj, *adv.* 1) unten, *C.*; — 2) hinab, herab, *C.*; dolikaj iz nebes, *Krelj.*
dolĩkati, am, *vb. pf.* fertig glätten, auspolieren, *Cig.*; — die letzte Feile anlegen (stil.), *Cig.(T.).*
dolikávati, am, *vb. impf. ad* dolikati, *Cig.(T.).*
dolína, *f.* das Thal; črez hribe in doline, über Berg und Thal; solzna dolina, das Thal der Zähren.
dolĩnar, rja, *m.* der Thalbewohner, *Cig., Jan., Hal.-C.* – neka vrste jabolka, Thanj. S. Sc. XVII. 127.
dolĩnarica, *f.* 1) die Thalbewohnerin, *Cig.*; — 2) die Thalbirne, *Cig.*
dolínat, *adj. SlGosp.-C.*, pogl. dolinast.
dolínast, *adj.* voll Thäler, *Mur.*; — voll Vertiefungen, uneben, *Cig.*
dolĩnčica, *f. dem.* dolinka 2); das Thälchen.
dolĩnec, nca, *m.* der Thalbewohner, *Cig., Jan., LjZv., Greg.*
dolínica, *f. dem.* dolina.
dolĩnje, *n.* das Thalgebiet, *Let.*
dolĩnka, *f.* 1) die Thalbewohnerin, *Cig.*; — 2) *dem.* dolina; — jama, vdrtina, kjer je zemlja posedla, *Dol.-LjZv.* – dolina poredna Vrt. - Štek. Let. 95. 249.
dolĩnski, *adj.* Thal-.
dólita, *adv.* = doli (nav. dol'ta, *Št.*).
dólitaj, *adv.* = dolita, (doltaj) *Guts.*
dolíti, líjem, *vb. pf.* dazugießen, zufüllen, nachgießen; dolij še malo, da bo poln sod.
dolĩv, *m.* der Nachguss, die Fülle, *Mur., Cig., C., Mik.*; na doliv veliko vina gre, *C.*; — der Füllwein, *SlGor.-C.*; — tudi dóliv, *Mur., vzhŠt.*
doliváč, *m.* das Füllgefäß, *Cig.*
dolívanje, *n.* das Zugießen.
dolívati, am, *vb. impf. ad* doliti; dazugießen, nachfüllen; že dolgo dolivamo, pa nečę poln biti sod.
dolĩvek, vka, *m.* das Dazugegossene, *Valj. (Rad).*
dolíven, vna, *adj.* Füll-: dolivno vino, der Füllwein, *Cig.*
dolĩvka, *f.* 1) das Füllgefäß, *Mur., C.*; — 2) der Füllwein, *Cig.*
dolj, *adv., C.*, pogl. doli; tako tudi: doljka, doljkaj, doljta, nam. dolika, itd., *vzhŠt.-C.*
doljàn, ána, *m.* der Thalbewohner, (dolan) *C., Ravn.*
doljánec, nca, *m.* 1) der Thalbewohner, *SlGor.-C.*; (dolanec) *Mur., Cig., Jan.*; — 2) eine Art Birne, *SlGor.-C.*
doljánka, *f.* 1) die Thalbewohnerin (dolanka), *Mur., Cig., Mik.*; — 2) neka hruška, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*
doljánski, *adj.* unterländisch, *Mur.*
doljánščice, *f. pl.* hlače, kakršne doljanci nosijo = bize, behete, *C.*
doljâva, *f.* die Niederung, *Vrt.*
dǫ̑ljnji, *adj.* unten befindlich, der untere, Unter-; doljnji in gornji del; (piše se tudi: dolnji; toda ne govori se: dołnji; menda iz: dolenji [dol'nji]).
dolka, *adv., Mik.*, pogl. dolika.

dolkaj, *adv.*, *C.*, pogl. dolikaj.
dólman, *m.* husarska suknja, der Dollman, *Jan.*
dolnîca, *f.* neko jabolko, *Kanal-Erj.(Torb.).*
dolnji, *adj.* pogl. doljnji.
dolǫčanje, *n.* das Bestimmen, *nk.*
dolǫčati, am, *vb. impf. ad* določiti: bestimmen, festsetzen, *Mur., Jan., C., nk.*; določati, da kaka stvar bodi tako, a ne drugače, *Levst. (Nauk).*
dolǫčba, *f.* die Bestimmung, *Jan., nk.*
dolǫček, čka, *m.* die Definition, *C.*
dolǫčen, čna, *adj.* 1) bestimmbar, *Cig.(T.)*; — 2) bestimmt, präcise, *Mur., Cig., Jan., nk.*; določni naklon, der Indicativ, *Jan.*
določénost, *f.* die Bestimmtheit, *Cig.(T.).*
določevânje, *n.* das Bestimmen, die Bestimmung, *Cig.(T.), nk.*
določeváti, újem, *vb. impf. ad* določiti; bestimmen, festsetzen, *Jan., nk.*
določílen, lna, *adj.* 1) bestimmend, Bestimmungs-, *Cig., nk.*; — 2) peremptorisch, *Cig.*
določílnica, *f.* beseda d., das Bestimmungswort, *Cig.(T.).*
določílǫ, *n.* die Bestimmung, *Cig.(T.), C., Levst.(Nauk), nk.*; prehodno d., die Uebergangsbestimmung, *DZ.*; zvršitveno d., die Vollzugsbestimmung, *DZ.*; — die Definition, *Jan.*
določítev, tve, *f.* die Bestimmung, *nk.*
določíti, ločim, *vb. pf.* bestimmen, festsetzen, *Mur., Jan., nk.*; — definieren, *Jan., C.*
določljiv, íva, *adj.* = določen 1), *Cig., Jan.*
določnica, *f.* = določilnica, *Cig.(T.).*
določnik, *m.* der Indicativ, *Cig., Jan.*
določnost, *f.* die Bestimmtheit, *Cig., Jan., C.*
dolǫga, *f.* = doklada, die Zulage: d. k plači, opravilske dologe, Functionszulagen, *Levst. (Pril.).*
dolǫm, *adv.* hinab, („dolum" *Boh.*, „dolun" *Meg.*).
dolomec, mca, *m.*, *Cig., Jan.*, pogl. dolomit.
dolomît, *m.* der Dolomit; — prim. grintavec 2).
dolov, *adv.* = doli, *Guts.(Res.) - Mik. V. G. I. 328.*
dolǫvje, *n. coll.* Thäler: gore i dolovje, *ogr.-Valj.(Rad).*
doložíti, ložím, *vb. pf.* dazu legen, nachlegen; d. nekoliko polen v peč, da bi bolj gorelo; d. nekaj goldinarjev, da je svota kupcu po volji.
dolta, *adv.*, *C.*, pogl. dolita.
doltaj, *adv.*, *Guts.*, pogl. dolitaj.
dólu, *adv.* hinab, *Mur., C., nk.*; — prim. stsl. dolu.
dolúpiti, im, *vb. pf.* mit dem Schälen fertig werden.
dǫ̑lž, î, *f.* 1) na šir in dolž, in die Länge und in die Breite, *SlN.-C.*; — 2) sprednja dilica pri panju, (dovž) *Polj.* (?)
dolžân, dolžná, *adj.* = dolžen.
dolžâva, *f.* die Länge, *Jan., C., ogr.-Valj. (Rad)*; miljska d., die Meilenlänge, *DZ.*; izbirati samo po dolžavi, *Zv.*
dolžâven, vna, *adj.* Längen-: dolžavno razmerje, *DZ.*
dǫ̑lže, *adv. compar. ad* dolgo, = dalje (länger), *C., M., vzhŠt.*; d. več, *C.*, d. bolje, *Raič (Slov.)*, immer mehr; najdolže, am längsten, *vzhŠt.*
dólžen, žna, in: dolžân, žná, *adj.* 1) Schuld-: dolžno pismo, der Schuldschein; — 2) schuldend, schuldig; koliko sem ti dolžen? hvalo(e) dolžen biti komu, jemandem Dank schulden; — verpflichtet; d. tlako delati, frohnpflichtig; — dolžen se dam, ich „gebe" mich schuldig, *v starih molitvah* (po nem.); — 3) gebührend; dolžni delež, der Pflichttheil, *Jan., nk.*; dolžno spoštovanje, *Cig.*
dolžénje, *n.* das Beschuldigen, die Beschuldigung(en).
dolžíček, čka, *m. dem.* dolžič; eine kleine Schuld, *Vrt.*
dólžiček, čka, *adj.* nicht gar lang, *vzhŠt.-C.*
dolžílǫ, *n.* die Beschuldigung, *SlN.-C.*
dolžína, *f.* die Länge; zemljepisna d., geographische Länge, *Jes.*
dolžinomêrje, *n.* die Longimetrie, *Cig.(T.).*
dolžíti, ím, *vb. impf.* 1) beschuldigen; d. koga, da je tat; d. koga nehvaležnosti; d. koga, einen Argwohn gegen jemanden hegen, *C.*
dolžîvec, vca, *m.* der Beschuldiger.
dolžnica, *f.* die Schuldnerin; — ostanem tvoja d., ich bleibe deine Schuldnerin, ich bleibe dir sehr verbunden.
dolžník, *m.* der Schuldner; — der Verpflichtete, *DZ.*; ostanem tvoj d., ich bleibe dir sehr verbunden.
dolžnína, *f.* die Schuldverpflichtung, *Svet.(Rok).*
dolžnǫ̑st, *f.* die Schuldigkeit, die Pflicht; moja d. je, es ist meine Pflicht; v dolžnost si štejem, ich halte es für meine Pflicht.
dolžnǫ̑stca, *f. dem.* dolžnost; eine kleine Pflicht, *Ravn.*
dolžnǫ̑sten, stna, *adj.* Pflicht-, *Jan.*
dǫ̑m, *m.* das Heim, die Heimstätte; ženinov, nevestin d.; od doma, z doma iti, vom Hause fortgehen: ausgehen, verreisen; = z domu iti, *LjZv., Lašče - Levst.(Rok.)*; nameniti se z domu, *Cv.*; (nav. z domi, posebno na vzhodu; z domi je bil čebelarstvu kos, *Navr.[Sp.]*; z doma biti, nicht zuhause, in der Fremde, abwesend sein, *DZ.*; z domu biti, *Levst. (Nauk)*; štiri dni z domu biti, *Jurč.*; na d. vzeti koga, jemanden in sein Haus aufnehmen; na domu ostati (biti) / auf der Heimstätte Besitzer bleiben (sein); kje si z domom? wo ist dein Heim? *C.*; svoj dom je boljši od zlatega korca, *Cig.*
domâ, *adv.* zuhause, daheim; mati je doma; očeta ni doma, der Vater ist nicht zuhause.
domâč, áča, *adj.* 1) zum Heimatshause gehörig, Haus-; domači, die Hausgenossen, die Hausleute; bil je domač sin, *Erj.(Izb. sp.)*; le govori, saj smo sami domači skupaj, *jvzhŠt.*; d. človek, ein Hausgenosse; domačega tatu se je težko ubraniti, *Jan.(Slov.)*; d. kruh, Hausbrot, *Cig.*; domača živina, das Hausvieh; — 2) zur Heimat gehörig, heimisch;

dolgujegov (!) od dolgyji Blk. Šafařl Sv. 915: 108
(kakor njegov od njega) = kedi dolg-
njev

dolžan mu je na prasjem kupcu ze pfenigt
ime dar Rückpfilling für das Schwein (Polica
Trebče nad Tastom) Krek. Let. 94. 11.

Okrižati se dolgnosti: spfamen Rückpfilling entledigen, Co. XIII. 11

gen. domu
z domu, Co XIII. 11. 6.

koliko se sme dreves
za domačijo ali na prodaj posekati. M. T. I. 8.

domačin = pomočnik mlekarjev v mlekarnici.
domačíniti = pomagati mlekarju. Ljubinj (Tolm.)
– Kranja.

domec, birkhaffstöckh, iz rokop. v zač. 17. stol. (T. Hren)
Kastpart, Časop. za zg. in nar. 4. 222.

izpod domačega zvona, aus der Heimatspfarre, *Cig.*; pripluti na domač breg, *Npr.-Erj.(Torb.)*; — inländisch, *Cig., Jan.*; domači (ljudje), Eingeborne, *Cig.(T.), DZ.*; domača reja, die Innzucht, *Cig.(T.)*; — domača vojska, der Bürgerkrieg, *Cig.(T.)*; — — 3) vertraut; preveč sta si domača; po domače, in ungezwungener Weise; po domače se vesti, po d. povedati kaj; tudi: dómač, áča, *Št.*

domáčen, čna, *adj.* heimisch, *C.*

domačeváti, újem, *vb. impf.* das Haus zu hüten pflegen, (n. pr. ob nedeljah, kadar so drugi pri božji službi), *Jarn.*

domačíja, *f.* das heimische Hauswesen, das Heim; na domačiji biti; domačijo prevzeti; — die Heimat; Kako me nesel boš nocoj Sto milj do domačije? *Preš.*

domačín, *m.* 1) der Hausgenoss, *Jan., M., Rez.-C.*; kadar jutrnico zvoni, vstanejo domačini, *Pjk.(Črt.)*; — 2) der Eingeborne, das Landeskind, *Jan.*; — 3) der Hauswirt, *Cig., Vrt.*; der Grundbesitzer, *Svet.(Rok.)*.

domačína, *f.* = domače blago, das Hauserzeugnis, *C., Z.*

domačínec, nca, *m.* 1) = domačin 1); — 2) der Gemeindeangehörige, *DZkr.*; — 3) = domačin 3), *Bes., C., Jan.*

domačínka, *f.* die Hausgenossin, die Einheimische, *M., Rez.-C.*

domačínski, *adj.* 1) häuslich, *Z.*; domačinska pridnost, *C.*; — 2) Grundbesitzers-, *Svet.(Rok.)*.

domačínstvo, *n.* 1) die Hausgenossenschaft, *Jan.*; — 2) die Oekonomie, *C.*

domáčiti, ačim, *vb. impf.* das Haus hüten, *Jarn.*; — prim. domačevati.

domáčnost, *f.* die Häuslichkeit, *Jan., nk.*

domágati se, am se, *vb. impf. ad* domoči se; d. se česa, etwas erstreben, *h. t.-Cig.(T.)*.

domákniti, nem, *vb. pf.* = domekniti, *Cig.*

domálati, am, *vb. pf.* das Malen beendigen.

dománji, *adj.* domač, = Haus-, heimisch, *Mur., Cig., C., Mik.*; domanji človek, domanje platno, *C., Pjk.(Črt.), vzhŠt.*; domanja pobožnost, die Hausandacht, *Jan.*; — domanji, die Hausgenossen, *SlGor.-C.*

domár, rja, *m.* 1) der Hausgenosse, *C., Mik., kajk.-Valj.(Rad)*; *pl.* domarji, die Hausleute, *C.*; ko pridejo do nevestinega doma, odpre starejšina vrata in pozdravi domarje, *Pjk.(Črt.)*; — 2) človek, ki ostane doma za varuha, kadar drugi odidejo v cerkev, *Podkrnci-Erj.(Torb.)*.

domarína, *f.* die Haussteuer: porazredna d., die Hausclassensteuer, *Levst.(Nauk)*.

domáriti, ârim, *vb. impf.* domar biti, *Podkrnci-Erj.(Torb.)*; — prim. domar 2).

domášnji, *adj.* = domač, domanji, *Mur., SlN.*

domázati, mážem, *vb. pf.* das Schmieren beenden.

dọ̑mec, mca, *m. dem.* dom, *Let.*

dọ̑mek, mka, *m. dem.* dom, *Mur., Cig., C.*

domekníti, máknem, *vb. pf.* hinzurücken; hinzugeben, *Cig.*; (bei der Licitation) mehr bieten, *Z.*

domẹ̑mba, *f.* die Verabredung, *Cig.*; — das Einvernehmen, *DZ.*; po domembi z ministerstvom, im Einvernehmen mit dem Ministerium, *Levst.(Nauk)*.

dọ̑men, mna, *adj.* zum Hause gehörig: domni ljudje = domači lj., *C.*

domẹ̑nek, nka, *m.* = domemba: obojestranski d., beiderseitiges Einverständnis, *DZ.*

domẹnítev, tve, *f.* die Verabredung, das Einverständnis, *DZ.*

domẹ́niti, im, *vb. pf.* 1) d. si, vermuthen, *Guts.*; domenjen, vermuthet, vermeintlich, *Cig.*; — 2) d. se, sich verabreden, sich verständigen: d. se s kom o čem.

domẹ́rek, rka, *m.* die Zugabe, die Ergänzung (beim Messen), *Cig.*

domẹ́riti, mẹ̑rim, *vb. pf.* 1) mit dem Messen fertig werden; — 2) beim Messen dazugeben, ergänzen; to je slaba mera, domerite, *Mik.*

domẹ́rjati, am, *vb. impf. ad* domeriti; beim Messen ergänzen.

domẹ́stiti, mẹ̑stim, *vb. pf.* = nadomestiti, *C.*

domẹ́šati, am, *vb. pf.* 1) das Mischen beendigen; — 2) beim Mischen noch dazugeben.

domešetáriti, ârim, *vb. pf.* aufhören zu mäkeln, Mäkler zu sein.

domešẹ́titi, ẹ́tim, *vb. pf.* = domešetariti, *Cig.*

domèt, mẹ́ta, *m.* die Wurfweite, *Cig.(T.)*; — hs.

dométati, mẹ́čem, *vb. pf.* mit dem Werfen fertig werden, *M.*

domẹ́ti, dománem, *vb. pf.* mit dem Reiben fertig werden, *Cig.*; d. proso, mit dem Austreten der Hirse fertig werden.

domîja, *f.* = domačija, *Polj.*

domíkanje, *n.* das Hinzurücken, *M.*

domíkati, mîkam, čem, *vb. impf. ad* domekniti; hinzurücken, *M.*

domíljati, am, *vb. impf.* aufmahlen; toliko prinašajo žita, da ne moremo domiljati vsega.

dominikánec, nca, *m.* der Dominicanermönch.

dominikánski, *adj.* Dominicaner-.

domisel, sli, *f.* = domislek, der Einfall, *Cig.*

domíselj, selna, *adj.* dem leicht etwas einfällt, anschlägig, erfinderisch: od dne do dne so hitriši in domiselniši (namr. na oderuštvo), *Trub.(Post.)*; izbrati gospodinjo, da bo delavna, domiselna, *Jurč.*; domiseln cerkovnik, (ker skrbi za grobove, da so čedni), *Levst.(Zb. sp.)*.

domíselnost, *f.* die Fähigkeit leicht auf das Entsprechende zu verfallen; (prim. domiseln); — die Einbildungskraft, *Cig., Jan.*

domíslek, sleka (selka), *m.* der Einfall, *Cig., C., Svet.(Rok.)*; — die Einbildung, *Cig.*

domíslica, *f.* ein plötzlicher Gedanke, der Einfall, *Cig.(T.)*.

domísliti, mîslim, *vb. pf.* 1) d. si kaj, etwas mit den Gedanken erfassen, *C.*; sich vorstellen: kdo si more domisliti njegovo sramoto? *Jap.(Prid.)*; — domišljen, eingebildet: domišljena bolezen, *Cig.*; — (malo domišljen = malo domiseln, *Svet.[Rok.]*); — 2) d. se, sich besinnen, *Cig.(T.)*; mislil sem in tudi se domislil, *LjZv.*; d. se koga, sich jemandes erinnern, *Cig.*; d. se česa, sich etwas ein-

fallen lassen, auf etwas verfallen; imena se d., auf einen Namen verfallen, *Levst.(Zb. sp.)*; domisli se pametnejšega sveta, *DSv.*; ne morem se d., es will mir nicht einfallen, *Cig.*; — 3) *trans.* auf einen Gedanken bringen: vino človeka domisli kdaj takih reči, *LjZv.*

domîšljaj, *m.* der Einfall, *Cig.(T.)*; strmeli so o bistroumnosti domišljajev in sodbe njene, *LjZv.*

domíšljanje, *n.* das Muthmaßen, *Cig.*; — die Einbildung, der Dünkel, *Cig.*; d. človeško, *Krelj.*

domíšljati, am, *vb. impf. ad* domisliti: 1) d. si, sich einbilden, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — tega si nisem domišljal, das habe ich nicht vermuthet, *V.-Cig.*; preveč si d., sich zu viel einbilden, *Cig.*; — 2) d. se (česa), sich besinnen, sich entsinnen, *Cig., Cig.(T.)*; — auf Gedanken gerathen, Einfälle haben.

domišljàv, áva, *adj.* eingebildet, *C., nk., Kr.*

domišljâva, *f.* 1) die Phantasie, *Mur., Jan., C., Zora*; — 2) die Einbildung, der Dünkel, *Z., Cig.*

domišljávost, *f.* die Einbildung, *nk., Kr.*

domišljeváti, ûjem, *vb. impf.* = domišljati; d. si kaj, sich einbilden; vermuthen: tat skrivaj pride, kadar si najmanj domišljujejo, *Škrinj.*

domišljîja, *f.* = domišljava 1), *Cig., Jan., nk.*

domišljiv, íva, *adj.* 1) erfinderisch, *C.*; — phantasiereich, *Jan.*; — 2) eingebildet, einbilderisch, *Cig., Jan.*

domišljívec, vca, *m.* der Eingebildete, *Cig.*

domišljívost, *f.* 1) die Vorstellungskraft, die Dichtungskraft, *Jan.*; — 2) die Einbildung, der Eigendünkel, *Jan., Cig.(T.)*.

domíti, mîjem, *vb. pf.* das Waschen beenden, *M.*

dǫ́mlati, *f. pl.* der Festschmaus nach vollendeter Drescharbeit, *Valj.(Rad)*.

domlátiti, im, *vb. pf.* das Dreschen vollenden.

domlâtki, *m. pl.* = domlati, *Mur., Cig., Jan., Valj.(Rad)*; dǫ́mlatki, *SlGor.*

domlę́sti, mólzem, *vb. pf.* = domolsti, mit dem Melken fertig werden.

domléti, méljem, *vb. pf.* mit dem Mahlen fertig werden.

dǫ́mneti se, im se, *vb. pf.* vermuthen, *Cig.(T.)*; poprej kakor se je „domnila“ (nam. domnela), ehe sie sich's versah, *Krelj*; glede oblike prim. pomneti.

domnę̂va, *f.* die Vermuthung, *Cig.(T.), Nov.-C., nk.*; — die Voraussetzung, *Jan., SlN.-C., UčT.*

domnę́vati se, am se, *vb. impf. ad* domneti se; vermuthen, voraussetzen, wähnen, *Cig.(T.), nk.*; d. si, *Jan., Šol.*; — prim. češ. domnívati se, vermuthen.

domnę́ven, vna, *adj.* vermuthlich, *Jan., Cig.(T.), DZ.*

dǫ́mniti se, im se, *vb. pf., C.*, pogl. domneti se.

domobrânec, nca, *m.* = brambovec, der Landwehrmann, *Z., nk.*

domobrânstvǫ, *n.* die Landesvertheidigung, *SlN.*; — die Landwehr, *Cig.(T.), DZ., nk.*

domóči se, mórem se, *vb. pf.* d. se česa, etwas erreichen, *h. t.-Cig.(T.)*.

domolę́ti, ím, *vb. pf.* ragend erreichen, *C.*

domóliti, mólim, *vb. pf.* mit dem Beten fertig werden: domolili smo; d. večerne molitve.

domoljùb, ljúba, *m.* der Vaterlandsfreund, der Patriot, *Cig., Jan., nk.*

domoljúben, bna, *adj.* patriotisch, *Cig., Jan., nk.*

domoljûbje, *n.* die Vaterlandsliebe, der Patriotismus, *Cig., Jan., nk.*

domoljûbnik, *m.* = domoljub, *Guts.*

domoljúbnost, *f.* patriotische Gesinnung, *Cig., Jan.*

domólsti, mólzem, *vb. pf.* das Melken beenden.

domorǫ̑dec, dca, *m.* 1) kdor se je porodil na domu: jaz sem domorodec, ti si se priženil, *Svet.(Rok.)*; — 2) der Eingeborne, der Inländer, *Mur., Cig.(T.), ogr.-M., DZ.*; — 3) = domoljub, *Cig., Jan.*; prim. domoroden 2).

domorǫ́den, dna, *adj.* 1) einheimisch, *Cig., Jan., M.*; — 2) = domoljuben, *Cig., Jan., Nov.*; v tem pomenu se rabi morda po zgledu besede: bogoroden.

domorǫ̑dka, *f.* 1) die Eingeborne, *Cig.*; — 2) die Patriotin, *Cig., nk.*

domorǫ̑dkinja, *f.* = domorodka 2), *Jan., nk.*

domorǫ̑dnik, *m.* der Eingeborne, *Šol., DZ.*

domorǫ́dnost, *f.* 1) die Eingeburt, *Cig.*; — 2) = domoljubnost, *Cig.*

domorǫ̑dstvǫ, *n.* = domorodnost 2), *Cig., Jan.*

domotáti, âm, *vb. pf.* das Haspeln beenden.

domotǫ́žen, žna, *adj.* heimkrank, *Jan., nk.*

domotǫ́žje, *n.* das Heimweh, *Cig.(T.), nk.*

domotǫ́žnost, *f.* = domotožje, *Jan., M., nk.*

domǫ́v, domǫ̑v, *adv.* nachhause; (tako pišejo stari pisatelji in novejše knjige in govori se tudi široko po Slovenskem); — prim. domu.

domovalíšče, *n.* das Domicil, *Cig., DZ.*; stanovitno d., stetiger Wohnsitz, *DZ.*

domovânje, *n.* 1) das Domicilieren; — 2) das Domicil, *Dict., Cig., Jan., C.*; na svetu nimamo stanovitnega domovanja, *Škrinj.*; d. imeti, wohnhaft sein, *C.*; Po svojem svetem raji, Po svojem svetem domovanji, *Npes.-Kres*; Ukaz želj vleče v tvoje domovanje, *Preš.*

domováti, ûjem, *vb. impf.* domicilieren, wohnhaft sein, hausen, *Jan., C., DZ.*

domovâvec, vca, *m.* = prebivavec, *Vod. (Izb. sp.)*.

domǫ́ven, vna, *adj.* 1) Haus-: domovna najmarina, die Hauszinssteuer, *Levst.(Nauk)*; — 2) Heimats-: domovna občina, die Heimatsgemeinde, *Nov.*; heimatlich, *Cig.*

domovína, *f.* 1) das heimische Haus sammt den Grundstücken, Haus und Hof, *Mur.*; dajte mi jo za ženo, da mi ona domovino zgospodinji, kakor je prav, *Jurč.*; — 2) die Heimat; — das Vaterland.

domovînec, nca, *m.* 1) = domačin, domar, der Hausgenosse, *C.*; — 2) der derselben Heimat Angehörende: občinski domovinci, Gemeindeangehörige, *Levst.(Nauk)*; — der

domnjati si: domajal si je, da bo tako (= mislil je, nadejal se je) grdo je. prim. domnáti se

Landsmann, der Inländer, *C., Let.*; — 3) = domoljub, *V.-Cig.*

domovînski, *adj.* Heimats-, Vaterlands-, heimatlich, vaterländisch; domovinska pravica, das Heimatsrecht, d. list, der Heimatschein, *Levst.(Nauk)*; domovinska ljubezen, *Preš.*

domovînstvo, *n.* das Heimatsrecht, *C., Nov., DZ., Levst.(Nauk).*

domǫ̑vje, *n.* die Heimat, *Cig., Jan., C., nk.*; z močjo ga vedeš na svoje sveto domovje, *Ravn.*; koprnela sta po ljubem domovju, *Ravn.*

domǫ̑vka, *adv.* = domov, *Jarn., Kor.*; (prim. movka, *Guts., Npes.-Kres*).

domǫ̑vnica, *f.* der Heimatschein, *Cig., Jan., nk.*

domǫ̑vnik, *m.* = domačin, domar, der Hausgenosse, *C.*

domovǫ̑dstvo, *n.* die Oekonomie, der Wirtschaftsbetrieb, *Levst.(Pril.)*; — rus.

domoznânstvo, *n.* die Heimatskunde, die Vaterlandskunde, *Cig.(T.).*

domožéljnost, *f.* = domotožje, *Cig., Jan.*

domú, *adv.* = domov, nachhause; nastalo iz: domov („domuv") in se v knjižni slovenščini napačno rabi nam. domov; — prim. *Cv. III. 11., DSv. III. 57.*

dǫ̑n, *m.* hallender Ton, *Cig., Jan.*; dumpfer Laut, das Dröhnen, *C.*; Belina in Čarta Razlega se don, *Vod.(Pes.)*; — prim. doneti.

donasípati, pljem, *vb. impf. ad* donasuti; nachschottern: v začetku je cesto močneje in češče donasipati, *Levst.(Cest.).*

donašáč, *m.* der Zuträger, *C.*

donâšanje, *n.* die Zubringung.

donâšati, am, *vb. impf. ad* donesti; zubringen, *Cig., Jan.*; — bringen, eintragen, tragen, *Cig., Jan., Dol.*; — mit sich bringen: red bi donašal, *Raič(Let.).*

donašâvec, vca, *m.* der Zubringer, *Cig., Jan.*; — *pren.* der Zuträger: šeptavi d., *C.*

donašâvka, *f.* die Zubringerin, die Zuträgerin, *Cig., Jan.*

donášek, ška, *m.* to, kar zemljišče donaša, das Erträgnis, *Dol.*

dǫ̑nda, *f.* 1) die Puppe, *Mur., Cig., Jan., Caf(Vest.), Valj.(Rad)*; — 2) dickes, großes Mädchen: daste li vašo dondo našemu telebanu? *Ljubljanska ok.*; taka donda bi si že lahko sama kruha rezala, *Z.*; — 3) = doda, *Z., Erj.(Rok.)*; — prim. hs. dunda, debela, čvrsta ženska.

dǫ̑ndarica, *f.* = donda 3), doda, *Cig.*

dǫ̑ndast, *adj.* dondi podoben, *Cig.*

dǫ̑ndati, am, *vb. impf.* faulenzen, *C., Z.*

dǫ̑ndec, dca, *m.* der Tölpel, *Z., C.*; — prim. donda.

donéčnost, *f.* die Volltönigkeit: dopadala se je pesen po svoji donečnosti, *Zv.*; — prim. doneti.

donênje, *n.* das Hallen, das Dröhnen, *Mur., Cig., nk.*

dónes, *adv.* pogl. danes.

donêsba, *f.* die Zustellung, *C.*

donêsek, ska, *m.* 1) der Beitrag, *Cig., Jan., nk.*; — 2) der Ertrag, *Jan.*; prim. donašek.

donésti, nésem, *vb. pf.* 1) zu einem Ziele bringen: moja puška ne donese, trägt nicht bishin, *Z.*; — 2) dazubringen: donesi detelje, krava je še nima dosti; — 3) aufhören Eier zu legen: kokoš je donesla; — 4) d. se, abgenutzt werden, *Št.-C.*; — 5) (po hs.) = prinesti, *Cig., Jan., nk.*

donéti, ím, *vb. impf.* hallend tönen, dröhnen, *Mur., Cig., Jan., C., Met., Mik., Kos., nk.*; (*Levstik* meni, da je ta beseda tujka; prim. *LjZv. I. 572.*).

donévati, am, *vb. impf.* zu hallen pflegen, *Jan., Zora.*

doníšče, *n.* der Resonanzboden, *Cig., C., Vest.*

donòs, nósa, *m.* 1) die Hinterbringung, *Cig.*; — 2) der Ertrag, *DZ., Nov.*

donósiti, nósim, *vb. pf.* zuende tragen: (ein Kind) austragen, *Cig.*; žena je donosila, die Frau ist der Entbindung nahe, *Z.*; abtragen: obleka je donošena, *Cig.*

dooráti, órjem, *vb. pf.* zuende ackern, mit dem Ackern fertig werden.

dopàd, páda, *m.* 1) der Einfall (der Lichtstrahlen), *h. t.-Cig.(T.)*; — 2) = dopadanje, *Mur.*

dopádanje, *n.* das Wohlgefallen, *Dict., Jan., Dalm., Kast., nk.*

dopádati, pádam, *vb. impf.* tudi: dopadati se, gefallen, *Cig., Jan., nk.*; — prim. dopasti.

dopâdek, dka, *m.* 1) das Contingent, *Cig.(T.)*; — 2) das Wohlgefallen, *C.*

dopadénje, *n.* = dopadanje.

dopadljiv, íva, *adj.* wohlgefällig.

dopadljívost, *f.* die Wohlgefälligkeit.

dopáden, dna, *adj.* = dopadljiv, *C.*

dopásti, pádem, *vb. impf.* tudi: dopasti se, gefallen; po nem. „gefallen" narejena, med narodom sploh navadna beseda.

dopásti, pásem, *vb. pf.* das Weiden beenden; letos smo dopasli, *Z.*

dopéči, péčem, *vb. pf.* mit dem Backen, Braten fertig werden; komaj smo vse dopekli.

dopeljáti, peljâm, péljem, *vb. pf.* zuführen, zufördern, *Cig.*

dopeljevânje, *n.* = dovažanje, dovajanje, die Zufuhr, das Zubringen, *Cig.*

dopeljeváti, újem, *vb. impf.* zuführen, *Cig.*; zubringen, verschaffen, *Cig.*; — pogl. dovažati, dovajati.

dopetáča, *f.* ein bis an die Ferjen reichendes Kleid: suknja d., *Jan., Zora*; — hlače dopetače, lange Hose, *Vrt.*; raztrgane hlače dopetače, *Jurč.*

dopéti, pójem, *vb. pf.* das Singen beendigen, aussingen; Dopela je, dostala je trpljenje, *Valj.-Jan.(Slovn.).*

dopętke, *f. pl.* = hlače dopetače, *Jan.*

dopętnica, *f.* = dopetača, *C.*; — pl. dopetnice, die Pantalonhose, *Jan.*

dopę̑vek, vka, *m.* der Refrain, *Jan.*

dopháti, phâm, *vb. pf.* das Stampfen vollenden.

dopijânčevati, ujem, *vb. pf.* das Sausen beendigen.

dopíliti, pílim, *vb. pf.* fertig feilen.

dopír, *m. C.*, pogl. netopir.

dopis, pisa, *m.* die Zuschrift, *Mur., Cig., Jan., nk.*; die Zeitungscorrespondenz, *nk.*

dopisáriti, ârim, *vb. pf.* die Schreibereien beenden, *Cig.*

dopísati, šem, *vb. pf.* das Schreiben beenden.

dopisáva, *f.* die Correspondenz, *Cig., Jan., C.*

dopîsek, ska, *m.* die Nachschrift, *Cig.*

dopîsje, *n. coll.* die Correspondenz: izdati d. (kakega slavnega moža), *Navr.(Kop. sp.).*

dopîsnica, *f.* die Correspondenzkarte, *C., DZ., nk.*

dopîsnik, *m.* der Correspondent (po češ.), *Cig., Jan., C., nk.*

dopîsoma, *adv.* im Wege der Correspondenz, *DZ.*

dopisovânje, *n.* das Correspondieren (po češ.), *Cig., Jan., nk.*

dopisováti, ûjem, *vb. impf.* schriftlich verkehren, correspondieren (po češ.), *Cig., Jan., nk.*; d. si, einen Briefwechsel unterhalten, *Cig., nk.*

dopisovâvec, vca, *m.* der Correspondent, *Cig., Jan.*

dopisûn, *m.* = dopisnik (zaničlj.), *nk.*

dopítati, pîtam, *vb. pf.* mit dem Mästen fertig werden; živina je dopitana, genug gemästet, *Cig.*

doplâča, *f.* die Ergänzung der Bezahlung, die Zubuße, *Cig.*

doplâčati, am, *vb. pf.* 1) vollends auszahlen, *Mur.*; — izumeli so vse to brez tolicih troškov, kolikršnih bi ne bilo moči doplačati (erschwingen), *Levst.(Močv.)*; — 2) eine Zahlung ergänzen, nachzahlen; ni bilo dosti, moral sem še nekaj doplačati.

doplâček, čka, *m.* die Nachzahlung, *Cig.*; der Zuschuss: državni d., der Staatszuschuss, *DZ.*; odstotni d., der Percentualzuschuss, *DZ.*

doplačeváti, ûjem, *vb. impf. ad* doplačati; Zahlungen ergänzen, nachzahlen.

doplačílo, *n.* die Nachzahlung, die Zubuße, *Cig., Jan.*

doplâtek, tka, *m.* die Nachzahlung, die Zubuße, *Jan., vzhŠt.-C.*; davkovni d., die Nachtragssteuer, *DZ.*; redni, preizredni d., *DZ.*

doplâtiti, im, *vb. pf.* = doplačati, *Mur.*

doplávati, âm, *vb. pf.* schwimmend gelangen, erreichen.

dopláviti, plâvim, *vb. pf.* schwimmend bringen: drva doplaviti do jezov.

dopláziti se, plâzim se, *vb. pf.* plazeč se dospeti.

doplęsati, šem, *vb. pf.* 1) tanzend gelangen, erreichen; — 2) das Tanzen beendigen, austanzen; kdor rad pleše, kmalu dopleše, *Jan. (Slovn.).*

doplésti, plétem, *vb. pf.* 1) mit dem Flechten, Stricken bis zu einem Punkte gelangen: d. do polovice mreže, nogavice; — 2) fertig flechten, stricken; — 3) ergänzend hinzuflechten, hinzustricken.

doplętati, plętam, *vb. impf. ad* doplesti: 1) in der Vollendung des Flechtens, Strickens begriffen sein; — 2) ergänzend hinzuflechten, hinzustricken.

doplęti, plęvem, *vb. pf.* 1) mit dem Jäten bis zu einem bestimmten Punkte kommen; do polu njive dopleti, *Mik.*; — 2) mit dem Jäten fertig werden.

doplęvati, am, *vb. impf. ad* dopleti; in der Beendigung des Jätens begriffen sein.

doplęzati, am, *vb. pf.* kletternd gelangen, erreichen.

doplúti, plóvem, plûjem, *vb. pf.* schwimmend (o ladji), in einem Schiffe fahrend gelangen, erreichen; d. brega, *Erj.(Torb.).*

dopôldan, *m.* = dopoldne II., der Vormittag, *Mur., Cig., Jan., Gor.*; (dopoldân, g. dnę́vadnę́, *Mur.*).

dopoldánji, *adj.* vormittägig, *Cig., Jan.*

dopoldánjica, *f.* die Vormittagsjause, *M.*

dopoldánski, *adj.* vormittägig; d. čas, *Navr.(Let.).*

dopoldánščina, *f.* die Tageszeit bis Mittag, *M.*

dopoldánšnji, *adj.* = dopoldanski, *Mur.*

dopôldne, I. *adv.* = do poldne, vormittags; — II. *subst. n. indecl.* der Vormittag: tisto dopoldne, celo dopoldne; (beseda se tudi sklanja (*g.* -dna, *Št.*, ali kakor dopoldan).

dopôldnek, dneka, *m.* ein Morgen Landes, ein Joch, *C.*

dopoldnę́ven, vna, *adj.* vormittägig, *Mur.*

dópoln, *m.* die Ergänzung, die Nachfüllung (= doliv), *ogr.-Valj.(Rad).*

dopôlna, *adv.* = do polna, vollends, *ogr.-C.*

dopôlnek, nka, *m.* die Ergänzung, *Jan., Cig. (T.)*; — das Complement, der Ergänzungswinkel, *Cig.(T.).*

dopolníłen, łna, *adj.* ergänzend, Ergänzungs-, *Cig.(T.), nk.*; dopolnilne barve, complementäre Farben, *Znid.*

dopolnílo, *n.* die Ergänzung, das Complement, *Cig.(T.).*

dopolnîten, tna, *adj.*, pogl. dopolnitven.

dopolnîtev, tve, *f.* 1) die Ergänzung; — 2) die Erfüllung, *Mur.*; razodel je z dopolnitvijo svoje obljube svojo zvestobo, *Ravn.*

dopólniti, im, *vb. pf.* 1) ergänzend voll machen, auffüllen: sod d., *Cig.*; ergänzen, complet machen; — d. 15 let, volle 15 Jahre alt werden; — 2) erfüllen: dolžnosti; da bode dopolnjeno vse, kar je govorjeno, *Trub.*; d. se, in Erfüllung gehen.

dopolnîtven, tvena, *adj.* Ergänzungs-, (-niten) *Cig., Jan.*; dopolnitvenega okoliša poveljstvo, das Ergänzungsbezirkscommando, *Levst. (Nauk)*; dopolnitvene (-nitne) volitve, Ergänzungswahlen, *nk.*

dopolnjávanje, *n.* die Ergänzung, *ogr.-Valj. (Rad).*

dopolnjávati, am, *vb. impf.* = dopolnjevati.

dopolnjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* dopolniti: ergänzend voll machen, auffüllen; — ergänzen, completieren; dopolnjujoč, complementär (math.) *Cig.(T.)*; — 2) erfüllen.

dopolnjevâvec, vca, *m.* 1) der Ergänzer, *Cig.*; — 2) der Erfüller, der Vollender, *Cig., Jan.*

dopolnováti, ûjem, *vb. impf.*, pogl. dopolnjevati.

dopólu, *adv.* = do polu, zur Hälfte, *C.*

dopoludánšnji, *adj.* = dopoldanšnji, *Jurč.*

dopôludne, *adv.* = dopoldne, *nk.*

dopočenjati (pf. dopočênuti) prihrumeti (kam).

dopomãgati, am, *vb. impf. ad* dopomoči; d. k uspehu, einen Erfolg erzielen helfen, *Zora.*
dopomóči, mórem, *vb. pf.* verhelfen, *Z.*
dopopólniti, im, *vb. pf.* vervollkommnen, *Ravn.-C.*
doposóditi, im, *vb. pf.* nachborgen, *Cig.*
dopóstiti se, póstim se, *vb. pf.* das Faſten beenden.
dopotováti, ûjem, *vb. pf.* das Wandern beenden, *Cig.*
dopôved, *f.* das Begreiflichmachen, die Verdeutlichung, *Cig., M., C.*; — die Aufklärung, die Auskunft: d. od sebe dati, eine Auskunft geben, *Levst.(Nauk).*
dopovédati, povém, *vb. pf.* klar machen, begreiflich machen; ne morem ti d., kako lepo je vse v mestu; ne da si nič dopovedati, man kann ihm mit Worten nicht beikommen; — aufklären, eine Auskunft ertheilen.
dopovédávati, am, *vb. impf.* = dopovedovati.
dopovêdba, *f.* die Begreiflichmachung, *M.*; — die Aufklärung, die Auskunft, *DZ.*
dopovêdek, dka, *m.* = predikat, *Jan.*
dopovéden, dna, *adj.* kar se da dopovedati, *M.*
dopovédljiv, íva, *adj.* kdor prerad dopoveduje, naſeweiſe, *M.*
dopovédljívost, *f.* die Naſeweisheit, *M.*
dopovêdnica, *f.* der Auskunftsbogen, *DZ.*
dopovédnátnost, *f.* die Darſtellungsgabe, *Cig.*
dopovédováti, ûjem, *vb. impf. ad* dopovedati; klar, begreiflich zu machen ſuchen; d. komu kaj; — Auskünfte ertheilen: prvomestnik je dolžan vse d., o čemer bi ga kdo vprašal, *Levst.(Cest.).*
doprášati, am, *vb. pf. Cig.*, pogl. dovprašati.
doprâvdati se, am se, *vb. pf.* mit dem Proceſſieren fertig werden, ausrechten, *Cig.*
doprẹ́ga, *f.* der Vorſpann, *GBrda.-Erj.(Torb.).*
doprémiti, im, *vb. pf.* hinſchaffen: d. koga, blago kam d., *C.*
doprẹ́sti, prẹ́dem, *vb. pf.* das Spinnen beenden; poprašuje, so li dekle doprele, *Navr.(Let.).*
dopríčati, príčam, *vb. pf.* durch Zeugenſchaft erweiſen, *Jan., Slom.*; dovolj dopričana beseda, hinlänglich beglaubigtes Wort, *Trst.(Let.).*
doprinãšati, am, *vb. impf. ad* doprinesti.
doprinésti, nésem, *vb. pf.* 1) darbringen, *Mur.*; — beitragen, *nk.*; — 2) zubringen: noč kakor dan d., *Škrinj.*; — 3) einbringen: doprinesem, kar sem zamudil, *Škrb.*; — 4) vollbringen, begehen: hudobijo d.; — germanizmi po dotičnih nem. glagolih.
doprínos, *m.* der Beitrag, *DZ.*
dopriprávljanje, *n.* die Nachſchaffung: d. rokodelskega orodja, *DZ.*
doprorokováti, ûjem, *vb. pf.* aufhören zu weisſagen, *Cig.*
dopŕsen, sna, *adj.* bis zur Bruſt reichend, *C.*; doprsna podoba, das Bruſtbild, *nk.*
dopŕsje, *n.* das Bruſtbild, die Büſte, *Cig.(T.), Jan., nk.*
dopŕsnica, *f.* = doprsje, *Cig.(T.), DZ.*
dopŕsnik, *m.* die Brüſtung, *Jan.*
doprsnják, *m.* = doprsnik, *Cig.*
dopûst, *m.* 1) die Zulaſſung, die Erlaubnis, die Geſtattung, *Cig., Jan., C.*; — 2) der Urlaub, *Cig., Jan., DZ.*
dopûstek, tka, *m.* die Erlaubnis, *C.*; — prelog plačilnega dne, die Gnadenfriſt, der Indult, *V.-Cig.*
dopûsten, stna, *adj.* 1) Conceſſions-, Erlaubnis-: dopustno pismo, die Conceſſionsurkunde, *DZ.*; dopustni list, der Licenzſchein, *Jan.*; — 2) dopûsten, zuläſſig, *V.-Cig., DZ.*; permiſſiv, (phil.) *Cig.(T.).*
dopustílen, lna, *adj.* Conceſſions-, Erlaubnis-: dopustilni uveti, conceſſionsmäßige Bedingungen, *DZ.*; dopustilni list, der Licenzſchein, *Levst.(Nauk).*
dopustílo, *n.* die Zulaſſung: po božjem dopustilu, *Levst.(Zb. sp.)*; — die Conceſſion, *DZ.*
dopustítev, tve, *f.* die Zulaſſung, die Conceſſion, *DZ.*
dopustíti, ím, *vb. pf.* zulaſſen, erlauben; dopuščeno mi bodi, es ſei mir erlaubt, ich nehme mir die Freiheit, *Jan.*; — zugeſtehen, einräumen, *Cig., Jan., nk.*
dopustljiv, íva, *adj.* = dopusten 2), *Jan., Cig.(T.).*
dopûstnica, *f.* der Erlaubnisſchein, die Licenz, *Jan., DZ.*
dopustnína, *f.* die Licenzgebür, *DZ.*
dopústnost, *f.* die Zuläſſigkeit, *Cig., DZ.*
dopustováti, ûjem, *vb. pf.* die Faſchingsfeier abſchließen: Kir (= kateri) so gladko dopust'vali, Bodo lehko se drsali, *Vod.(Pes.).*
dopúščanje, *n.* das Zulaſſen, das Erlauben; — d. železnic, die Conceſſionierung von Eiſenbahnen, *DZ.*
dopúščati, am, *vb. impf. ad* dopustiti; zulaſſen, erlauben; tega moja čast ne dopušča, das verträgt ſich nicht mit meiner Ehre, *Cig.*; — zugeſtehen, *nk.*
dopuščávati, am, *vb. impf.* = dopuščati, *ogr.-Valj.(Rad).*
dopuščénje, *n.* der Zulaſs, die Erlaubnis, die Geſtattung; s tvojim dopuščenjem, *kajk.-Valj.(Rad).*
dòr, *adv.* = da (ja), *Roz.(Kor.)-Kres., C.*; — prim. dro.
dora, *f.* psovka ženski, *SlGor.-C.*
doračúniti, ûnim, *vb. pf.* 1) mit dem Rechnen fertig werden; — 2) hinzurechnen.
doragljáti, âm, *vb. pf.* aufhören zu quaken, ausquaken.
dorájati, am, *vb. pf.* = doplesati, *Cig.*
doráslost, *f.* die Mündigkeit, *Cig., Jan.*; — (o gozdnih drevesih) die Schlagbarkeit, *Cig.*
dorâst, *m.* der Zuwachs, *M.*; — = dorastek, *C.*
dorástati, am, *vb. impf. ad* dorasti; heranwachſen; ſich im Wachſen einem Zielpunkte nähern: d. vrha, *Vrt.*
dorâstek, stka, *m.* kar doraste (n. pr. žita): = žetev, *C.*
dorásti, rástem, *vb. pf.* im Wachſen erreichen: Dorastli ste do vrh' cerkve (ali: vrha cerkve), *Npes.-Jan.(Slovn.)*; do vrha d., zur völligen

Größe auswachsen, *Cig.*; vrha d., mündig werden, *Dol.*; mladenič je vrha dorastel, *Jan.(Slovn.)*; dokler ne doraste, während seiner Unmündigkeit, *Cig.*; d. vojaških let, das stellungspflichtige Alter erreichen, *Levst. (Nauk)*; — doraseł (dorastel), erwachsen, mündig, *Cig., Jan., C.*; o gozdnih drevesih: haubar, *Cig.*; d. koga, im Wuchse einholen, *Cig.*; to drevo vsa drevesa doraste in preraste, *UčT.*

doráščati, am, *vb. impf. ad* dorasti; = dorastati.

doravnáti, âm, *vb. pf.* ravnanje dokončati: 1) in Ordnung bringen, *Z., C.*; — 2) verzahnen: ovce so doravnale, die Schafe haben alle Zähne bekommen, *V.-Cig.*; — 3) das Reinigen des Hanfsamens beenden, *M.*

doravnávati, am, *vb. impf. ad* doravnati; — ovce doravnavajo, die Schafe bekommen keine Zähne mehr, *V.-Cig.*; — prim. doravnati 2).

dorazûmek, mka, *m.* das Einvernehmen, *DZ.*

dorazumẹ́ti se, ẹ̑jem (ẹ̑m) se, *vb. pf.* sich ins Einvernehmen setzen, *DZ.*

doredíti, ím, *vb. pf.* zuende züchten, aufzüchten: prasiča, tele doredi gospodar v dveh letih, *Jurč.*

dorẹ́zati, rẹ̑žem, *vb. pf.* das Schneiden (z. B. den Schnitt in den Weingärten) beendigen.

doríbiti, im, *vb. pf.* das Fischen beenden, *Cig., M.*

doríniti, rînem, *vb. pf.* schiebend gelangen, erreichen.

dorísati, rîšem, *vb. pf.* fertig zeichnen, *Cig.*

dorọ́biti, im, *vb. pf.* mit dem Säumen fertig werden.

dorojíti, ím, *vb. pf.* aufhören zu schwärmen.

dorọ̑mati, am, *vb. pf.* pilgernd gelangen.

dosadíti, ím, *vb. pf.* 1) mit dem Setzen (von Pflanzen u. dgl.) fertig werden, *C.*; — 2) hinzupflanzen, *Cig.*

dosẹ́či, sẹ́žem, *vb. pf.* 1) langen, erreichen; otrok ne doseže do mize; oko od zemlje do visoke zvezde hitro s pogledom doseže, *Bas.*; z roko lahko dosežem jabolka; — z umom d., erfassen, *Cig.(T.)*; tega ne doseže moja glava, das geht über meine Fassungskraft hinaus, *Cig.*; — erlangen, erreichen; vse doseže, kar hoče; to hočem d., das ist mein Ziel, *Cig.*; — 2) hinreichen, *vzhŠt.-C.*; — auskommen: z drvi bom vso zimo dosegel, *Fr.-C.*; (po nem. „langen").

dosẹ́čnica, *f.* die Cosecante, *h. t.-Cig.(T.).*

dosedâj, *adv.* = do sedaj, bisher, *C., nk.*

dosedánji, *adj.* = dozdanji, bisherig, *Cig., Jan., nk.*

dosẹ́dẹ́ti, ím, *vb. pf.* 1) absitzen; d. svojo kazen v ječi, *Cig.*; — 2) (po nem.) ersitzen, *Vrt., Rec.*

dosedobẹ̑, *adv.* = do se dobe, bisher, *C.*; — prim. doba.

dosẹ̀g, sẹ́ga, *m.* d. električne iskre, die Schlagweite, *V.-Cig.*; pogl. dosežaj.

dosẹ̑ga, *f.* die Erreichung, die Erlangung, *Jan., M., C., DZ., nk.*

dosegamal, *adv.* = do sega malu, bisher, *C.*

dosẹ́gati, am, *vb. impf. ad* doseči; 1) erreichen: sovražnika dosegati s topovi, *Cig.*; — erlangen, *Cig., Jan., nk.*; — 2) „langen", auskommen, d. s čim, *C.*; prim. doseči 2).

dosẹ̑gljaj, *m.* so weit man mit der Hand langt: roča visita za dosegljaj visoko, *Telov.*

dosegljiv, íva, *adj. Cig., Jan.*; pogl. dosežen.

dosẹ́gniti, sẹ̑gnem, *vb. pf.* = doseči, *Mur., vzhŠt.*

dosegováti, ûjem, *vb. impf. ad* doseči; = dosegati, *Mur., Jan.*

dosẹ̑hdõb, *adv.* = dosihdob, *Guts.*

dosẹ̑hkrát, *adv.* bis jetzt, *C.*

dosẹ̑hmâl, *adv.* = dosihmal, *Guts.*

dosẹ̑hmášen, šna, *adj.* bisherig, *M., jvzhŠt.*

dosẹ̑ja, *f.* die Nachsaat, *C.*

dosejáti, sẹ̑jem, *vb. pf.* 1) das Säen beenden: za letos smo dosejali, je dosejano, *Mik.*; — 2) dazusäen, nachsäen.

dosẹ́kati, sẹ̑kam, *vb. pf.* das Hacken beenden.

dosẹ̑lba, *f.* die Einwanderung, *Cig.(T.).*

dosẹ̑lec, lca, *m.* der Einwanderer, der Colonist: *Cig.(T.), DZ.*; najvažnejši in najboljši doselcev so gotovo duhovniki, *Slovan.*

doséliti se, sẹ̑lim se, *vb. pf.* einwandern, *Cig. (T.)*; pravih Hrvatov se je tega stoletja na Dolenjsko le malo doselilo, *Slovan.*

doseljeváti se, ûjem se, *vb. impf. ad* doseliti se; einwandern, *DZ.*

dosesáti, âm, *vb. pf.* aufhören zu saugen, *Cig.*

dosẹ́vati, am, *vb. impf. ad* dosejati.

dosẹ̑vek, vka, *m.* die Nebensaat, *Cig.*

dosẹ́zati, am, *vb. impf.* = dosegati, *nk.*

dosežâj, *m.* dalja, do koder kdo doseže: d. električne iskre, die Schlagweite des elektrischen Funkens, *Cig.(T.)*; — *pren.* der Bereich, *Cig.(T.)*; — die Tragweite, *Jan., Zora.*

dosẹ́žba, *f.* = dosega, *Cig., M.*

dosẹ́žek, žka, *m.* kar kdo doseže: die Errungenschaft, *Cig., Nov.-C.*

dosẹ́žen, žna, *adj.* erreichbar, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; dosežna sreča, *Jurč.*

dosẹ́žnost, *f.* die Erreichbarkeit, *Cig.(T.), nk.*

dosijáti, sîjem, *vb. pf.* mit den Lichtstrahlen erreichen: solnce je dosijalo do otroka, pod drevesom sedečega.

dosihdõb, *adv.* = dosihmal, *Cig.*

dosihmâl, *adv.* bisher; dosihmal, hvala Bogu, še nismo stradali, kako že bo posihmal; tudi: dòsihmal, *jvzhŠt.*

dosìp, sípa, *m.* kar se dosiplje: trockene Fülle, *Mur., Cig., Mik.*

dosípati, sîpam, pljem, *vb. impf. ad* dosuti; zuschütten; (— *vb. pf.* = dosuti, *Št.*).

dosipávati, am, *vb. impf.* = dosipati, zuschütten; (— *vb. impf. ad* dosipati, *Št.*).

dosipováti, ûjem, *vb. impf.* = dosipavati.

dosivẹ́ti, ím, *vb. pf.* vollständig grau werden: dosivljena brada (nam. dosivela), *Vod.(Pes.)*

doskákati, kam, čem, *vb. pf.* 1) springend gelangen, erreichen; — 2) das Springen beendigen.

doskakljáti, âm, *vb. pf.* 1) hüpfend gelangen, erreichen; — 2) das Hüpfen beenden.

doskočâj, *m.* = doskok 1), *Cig.(T.).*

doskočíšče, *n.* die Niedersprungstelle, *Telov.*

dosejmovati (-sejm-) ~~dose~~ sejmovanje končati; Pj. – Pud. Let. 845. 39.

doskóčiti, skǫ̑čim, *vb. pf.* bis zu einem Ziele ſpringen, im Sprunge erreichen; zaganjajo se, a le malokateri doskoči, *Str.*

doskòk, skǫ́ka, *m.* 1) die Sprungweite, *Cig. (T.);* — 2) der Niederſprung, *Telov.*

doskopáriti, ârim, *vb. pf.* ausſtargen, *Cig.*

doskúsiti, kûsim, *vb. pf.* pogl. doizkusiti.

doslȩ̑, *adv.* bisher, bisjetzt, *Mur., Cig., Mik.*

doslȩ́dek, dka, *m.* die Folge, die Conſequenz, *Jan., C.*

doslę́den, dna, *adj.* folgerichtig, conſequent, *Cig., Jan., Cig.(T.), M., nk.*

doslę́dnost, *f.* die Folgerichtigkeit, die Conſequenz, *Cig., Jan., Cig.(T.), M., nk.*

doslȩ̑j, *adv.* = dosle.

doslę́jen, jna, *adj. Jan., M.*; pogl. doslenji.

doslę́jšnji, *adj.* = doslenji, *nk.*; doslejšnje razlaganje, *Burg.*

doslę́nji, *adj.* bisherig, *Jan., C., nk.*; povzdiguje svoje doslenje pridelke, *SlGosp.*

doslę́šnji, *adj.* = doslenji, *C.*

doslępáriti, ârim, *vb. pf.* nehati slepariti, ausgaunern, *Cig.*

doslíšati, slîšim, *vb. pf.* (einen Laut) vernehmen, *C.*; d. jelena, durch das Gehör ausfindig machen (verhören), *Cig.*

doslovę́ti, ím, *vb. pf.* 1) njegovo ime je doslovelo do nas, der Ruhm ſeines Namens gelangte bis zu uns; — 2) aufhören berühmt zu ſein.

doslûžba, *f.* das Ausdienen, *Cig., Jan.*; doslužba učiteljev, *DZ.*

doslûžek, žka, *m.* der Dienſtabſchied, *Jan.*

doslúženec, nca, *m.* der Ausgediente, *Cig., Jan.*; — po nem.

doslúžiti, im, *vb. pf.* ausdienen, aufhören zu dienen; vojaščino d., beim Militär ausdienen; — doslužen (nam. dosluživši), *Jan., nk.*; — bis zu einer gewiſſen Zeit dienen: hlapec ne bo leta doslužil, *Pjk. (Crt.).*

doslužnína, *f.* = pokojnina, *Cig., Jan., C., SlN., Let.*

dosmę́jati se, smę́jem se, *vb. pf.* aufhören zu lachen, *Cig.*

dosmŕdę̀ti, ím, *vb. pf.* do nas je dosmrdelo, der Geſtank drang bis zu uns, *Mik.*

dosmŕten, tna, *adj.* lebenslänglich, *Cig., Jan., C., nk.*; dosmrten ud kakega društva, *nk.*; dosmrtni dohodek, die Leibrente, *Jan.*

dosmrtnína, *f.* (kar dosmrtni udje pri društvih vplačujejo), der Beitrag auf Lebenszeit (bei Vereinen), *C., nk.*

dosǫ̑d, *adv.* = do tod, bis hieher, *vrhŠt.-C.*

dosǫ́dba, *f.* = dosoja, *Cig.*

dosǫ̑diti, im, *vb. pf.* 1) aufhören zu richten; — ein endgiltiges Urtheil ſchöpfen, *C.*; endgiltig entſcheiden: o tem. še ni dosojeno, *Erj. (Torb.);* — 2) = prisoditi, *Cig. (T.), Let.*

dosǫ̑ja, *f.* die entgiltige gerichtliche Entſcheidung, *Cig.*

dosolíti, ím, *vb. pf.* 1) das Salzen beenden; — 2) nachſalzen, *Z.*

dosopíhati, am, *vb. pf.* keuchend erreichen; d. do doma; — d. do 50. leta, *C.*

dosorę̑, *adv.* bis zu dieſer Stunde, *Mur., Jan., Mik.*

dosorę̑j, *adv.* = dosore.

dospę́lost, *f.* die Fälligkeit: dan (rok) dospelosti, der Fälligkeitstag (-termin), *DZ.*

dospę́niti, spę̑nem, *vb. pf.* = dospeti, *C.*

dospę̑tek, tka, *m.* 1) die Einholung, *M.*; — 2) das Erreichte, der Erfolg, *C.*

dospę́ti, ę̑m, *vb. pf.* 1) gelangen: d. do vrha, *M.*; erreichen, *C.*; dospeti gozda, den Wald erreichen, *Vrt.*; jezikoslovstvo še ni dospelo tacega vrhu, da bi vsaka stvar uže bila gotova, *Levst.(LjZv.)*; — einholen, *C.*; — *pren.* opravilo je dospelo dotle, das Geſchäft iſt ſoweit gediehen, *DZ.*; — 2) den Beſtimmungsort erreichen, eintreffen, einlaufen, *Cig., Jan., nk.*; pritožbe, dospele do občinskega sveta, an den Gemeinderath einlangende Beſchwerden, *DZkr.*; — 3) fällig werden (o menicah), *Cig.(T.), DZ., Cel.(Ar.);* — 4) reif werden, *C.*; — 5) langen, ausreichen, *C.*; auskommen, *C.*; — tudi: dospę́jem, *kajk.-Valj. (Rad)*; dospèm, *Kr.-Valj.(Rad).*

dospę́vati, am, *vb. impf. ad* dospeti; 1) gelangen: d. v muke peklenske, ne d. k stalnemu veselju, *kajk.-Valj.(Rad)*; za del d., zutheil werden, *kajk.-Valj.(Rad)*; — erreichen, *Habd.-Mik.*; — 2) fällig werden (o menicah), *Cig.(T.)*; — 3) ausreichen, *SlN.-C.*

dósta, *adv.* = dosti, *Mur., Cig., Jan., C.*

dostâja, *f.* der Umſtand, *C.*

dostájati, jam, jem, *vb. impf.* 1) ausſtehen, aushalten, beſtehen, *Cig., M.*; — (Schläge) bekommen, *Štrek.*; — 2) genügen, *Cig.(T.),* (hs.); — 3) d. se, zugehören, zufallen: d. se koga, *ogr.-C.*; — gebüren: pazka se deteta dostaja, *ogr.-Valj.(Rad)*; ſich ziemen, *ogr.-C.*; liki se dostaja svetcev, *ogr.-Valj. (Rad)*; dostaja se spolniti nam vso pravico, *ogr.-Valj.(Rad)*; — angehen, betreffen, *Levst. (Zb. sp.)*; kar se mene dostaja, *ogr.-C., Mik.*; kar se slave dostaje, *Erj.(LjZv.)*; — prim. dostati.

dostânek, nka, *m.* das Aushalten: tu mi ni dostanka, hier kann ich nicht beſtehen, *C.*; das Auskommen, *C.*

dostáten, tna, *adj.* hinlänglich, *Cig.(T.), nk.*; — hs.

dostáti, I. stojím, *vb. pf.* 1) ausharren, aushalten, *Cig., C.*; d. do konca, *Cig.*; kateri do konca dostoji, ta bo ohranjen, *Trub.*; svoj čas počivajoč dostoje, *Krelj*; — 2) (durch langes Stehen) ſchlecht werden: posoda je dostala, *C.*; hiša je dostala, das Haus iſt baufällig geworden, *Cig.*; — 3) *vb. impf.* dostoji mi, es ziemt ſich für mich, *Boh., Jarn.*; sodniku je dostoječe, *Guts.(Res.)*; prim. dostajati se 3); — II. stánem, *vb. pf.* 1) beſtehen, abſolvieren: d. izkušnjo, *M., nk.*; d. pokoro, *Burg.*; d. šolo, *Vrt.*; ausdienen, dostavši svojih 14 let, *Ravn.*; d. svoja (vojaška) leta, *Vod.(Nov.)*; d. stražo, *Cig.*; — 2) leiſten, vollbringen, *Meg.*; tlako dostanem ali plačam, *jvzhŠt.*; kar obljubim, to dostanem, *Svet. (Rok.), Gor.*; d. svoje delo, *Vrtov.(Km. k.)*;

— einhalten: ako tega roka nebi dostal, im Falle der Nichteinhaltung dieſer Friſt, *DZ.*; — 3) ausreichen: ne dostane mi, ich komme damit nicht aus, *C.*; — 4) (po nem.) erſtehen, *nk.*

dostâva, *f.* die Ergänzung, *Jan.*; der Erſatz, *Guts., Jarn.*; d. vojaških konj za konjico, die Remontierung, *Cig.*

dostâvba, *f.* der Zubau, *DZ.*

dostâvek, vka, *m.* der Zuſatz; s tem dostavkom, mit dieſem Zuſatze.

dostáven, vna, *adj.* Ergänzungs-: dostavni konj, das Remontepferd, *Cig.*

dostáviti, stâvim, *vb. pf.* 1) aufhören Bauten aufzuführen; dostavili smo; — 2) (zur Ergänzung) hinzufügen; d. nekoliko besed; — 3) zuſtellen: pismo d., *nk.*; (po rus.) liefern, *Cig.(T.)*.

dostávljati, am, *vb. impf. ad* dostaviti; 1) (zur Ergänzung) hinzufügen; — d. vojaške konje, remontieren, *Cig.*; — 2) zuſtellen, *nk.*

dostâvnik, *m.* der Stellwagen, *Jan., Navr. (Let.)*; — rus.

dostavnína, *f.* die Zuſtellungsgebür, *nk.*

dósti, *adv.* 1) genug; d. kruha imeti; d. je, genug! — in genügendem Maße, ziemlich; d. dober, d. pravičen; — 2) = veliko, mnogo, *Mur., Cig., Jan., C.*; d. otrok, *Cig.*; (dosti, viel, zadosti, genug), *Goriš.*; (pomni: dostim ljudem, v dostih mestih, *C.*; dostih src, *Schönl.*; z dostimi besedami, *Trub.-Mik.*).

dostíči, stížem, *vb. pf.* erreichen, *Jurč.(Tug.)*; — hs.

dostígniti, stígnem, *vb. pf.* = dostiči, *M., nk.*

dóstikrat, *adv.* genug oft; — oftmals.

dóstikraten, tna, *adj.* oftmalig, *Mur., Jan.*

dostláti, stéljem, *vb. pf.* 1) das Streuen beenden; — 2) Streu hinzufügen, *M.*; pezdirja dostelji, *Valj.-Jan.(Slovn.)*.

dostojânstven, *adj.* Würde-, *nk.*; — würdevoll, *Cig.(T.), nk.*; — hs.

dostojânstvenik, *m.* der Würdenträger, *C., nk.*; — hs.

dostojânstvo, *n.* die Würde, *Cig., nk.*; ta gospod je po svojem dostojanstvu duhovnik, *Levst.(Nauk)*; — hs.

dostójen, jna, *adj.* 1) angemeſſen, *C.*; dostojno znanje, *Levst.(Močv.)*; geziemend, anſtändig, *Mur., Cig., Jan., C., nk.*; — 2) tauglich: d. k čemu, *Meg., Boh.*; — 3) würdig, *Cig., Jan., nk.*; hvale d., lobenswert, *ogr.-C.*; vere d., glaubwürdig, *Navr.(Let.)*.

dostójnik, *m. Cig., Jan., C.*; pogl. dostojanstvenik.

dostójnost, *f.* 1) der Anſtand, die Würde, *Meg., Guts., Jan., Cig., Levst.(Nauk)*; brez dostojnosti, würdelos, *Cig.*; — 2) die Würdigkeit, *Cig., Jan.*

dostóp, stópa, *m.* der Zutritt, *Mur., nk.*

dostópen, pna, *adj.* zugänglich, *Jan., Cig. (T.), nk.*

dostoríti, ím, *vb. pf.* nachträglich thun, nachholen: kar smo zamudili, treba nam je skoraj dostoriti, *Str.*

dostovéren, rna, *adj.* glaubwürdig, *Cig., Jan., Raič.(Slov.)*; — stsl.

dostrážiti, strážim, *vb. pf.* aufhören Wache zu ſtehen, *Cig.*

dostrẹlíti, ím, *vb. pf.* bis zu einem Ziele ſchießen, *M.*

dostréljati, am, *vb. pf.* das Schießen beenden.

dostríči, strížem, *vb. pf.* die Schur beenden, *M.*

dostrójiti, ím, *vb. pf.* fertig gerben; dostrojen, lohgar, *Cig.*

dosúkati, kam, čem, *vb. pf.* zuende drehen, *Cig.*

dosušíti, ím, *vb. pf.* 1) das Trocknen, Dörren beenden; — 2) nachdörren, *Cig.*

dosúti, spèm (sûjem), *vb. pf.* ergänzend hinzuſchütten, nachſchütten.

dosvẹdọčiti, čim, *vb. pf.* bezeugen, *ogr.-C.*; den Nachweis liefern, *DZ.*; dosvedočeni letni račun, documentierte Jahresrechnung, *DZ.*; dosvedočen dolg, eine feſtgeſtellte Schuld, *DZ.*

dosvẹdočljiv, íva, *adj.* vollbeweiſend: dosvedočljivo pismo, vollbeweiſende Urkunde, *DZ.*

dosvobodíti, ím, *vb. pf.* = dovoliti, *C.*

došantáti, ân, *vb. pf.* hinkend gelangen.

doščéniti, ščẹnem, *vb. pf.* mit dem Finger der Hand völlig umfaſſen: komaj doščene, *Tolm.*

došẹstek, stka, *m.* = prihod, *Habd.-Mik., Jan., kajk.-Valj.(Rad)*.

došíti, šíjem, *vb. pf.* das Nähen beenden; nocoj sem došil, *Jurč.*; d. kaj, etwas fertig nähen.

došívati, am, *vb. pf.* = došiti, *vzhŠt.-DSv.*

došlátati, šlâtam, *vb. pf.* taſtend erreichen, finden, ertaſten.

dóšlec, šleca, *m.* der Ankömmling, *C.*; domačin podaje došlecu roko, *Let.*

došọ̑lati se, am se, *vb. pf.* = izšolati se, *Jan.*

doštẹ̑tev, tve, *f.* die Addition, *Cig.*

doštẹ́ti, štẹ́jem, *vb. pf.* hinzuzählen, hinzuaddieren.

doštẹ̑va, *f.* die Addition, *Jan., C.*

doštẹvâlnica, *f.* die Additionstafel, *Jan.*

doštẹ́vanje, *n.* das Hinzuzählen, das Addieren.

doštẹ́vati, am, *vb. impf. ad* došteti; hinzuzählen, hinzuaddieren.

doštẹvína, *f.*, doštevine, die Additionspoſten, *C., Z.*

došumẹ́ti, ím, *vb. pf.* 1) brauſend, rauſchend gelangen; — 2) aufhören zu brauſen, zu rauſchen.

dọ́ta, *f.* die Mitgift, das bräutliche Heiratsgut; tudi: dọ̑ta, *Valj.(Rad)*; — prim. it. dote, *Mik.(Et.)*.

dotâkati, am, *vb. impf. ad* dotočiti; dazuſchenken, dazugießen.

dotakniti se, nem se, *vb. pf.* = dotekniti se.

dọ̑tarica, *f.* hči z veliko doto, *Svet.(Rok.)*.

dotẹ̑c, *adv.* = do tod, *ogr.-C.*

dotẹ́či, tẹ́čem, *vb. pf.* 1) laufend gelangen; toliko da sem pod streho dotekel; — fließend gelangen; voda je do skalovja dotekla in tam se je ustanovila; — d. koga, im Laufe einholen; — 2) zu fließen aufhören; vino je doteklo; — ablaufen: ure so mu dotekle; kadar doteče doba poprejšnje volitve, *Levst.(Nauk)*; — fällig werden (o menicah), *Cig. (T.), DZ.*; dotekli kuponi, verfallene Cou-

dostavek a. dostek = svora, Drahčič (Slkr.)
ker se zadnjemu delu (voza) dostavi a. dostaka (?)
Let. 893. 15.

dostegnjač. hose Strümpfe, Turnâ, Plan. Vest. XIV. 219.

dotlačati koga čim poučiti; razganiti kaj (nav. v slabem pomenu o šipa pred sodiščem) (Kras.) D. r. sv. XIII. 127.

pons, *DZ.*; dotekle platežne dolžnosti, fällige Zahlungsverpflichtungen, *Levst.(Pril.)*; —4) d. se, ein Ende nehmen, zugrunde gehen: vse se doteče, *C.*

dotedánji, *adj.* bis damals reichend: vsi dotedanji znanstveni spisi, *Let.*

dotẹ́gati, am, *vb. impf. ad* dotegniti.

dotẹ́gniti, nem, *vb. pf.* 1) nachtragen, *DZ.*; nachkommen, einholen, *Jan.*; — 2) auskommen, aufkommen, *Jan., C.*; — = utegniti: nisem dotegnil priti, ich hatte keine Zeit zu kommen, *C.*; — ausreichen, *C.*; to mi ne dotegne, ich kann damit nicht auskommen, *Cig.*

dotẹ̑k, tẹ́ka, *m.* 1) die Einholung, *Cig.*; — 2) der Ablauf: pred dotekom izplačilnega roka, *DZ.*

dotẹ́kati, tẹ̑kam, *vb. impf. ad* doteči; 1) zufließen, *Jan.*; kri (v možgane) doteka, *Let.*; — 2) ablaufen: zuende gehen, *Cig.*; ura mi doteka, *C.*; — fällig werden: menice dotekajo, *Cig.(T.)*; — 3) d. se, zuende, zugrunde gehen, *C.*

dotẹ́klost, *f.* die Fälligkeit, *Cig., DZ.*

dotekníti se, táknem se, *vb. pf.* berühren: d. se koga, česa.

doteknjénje, *n.* die Berührung.

dotẹ́sati, tẹ́šem, *vb. pf.* mit dem Zimmern fertig werden, fertig zimmern; dotesan, beilfertig, *Cig.*

dotẹ́žen, žna, *adj.* vollwichtig, *Cig.(T.).*

dotíčen, čna, *adj.* 1) Berührungs-: dotična pika, der Berührungspunkt, *Cig.*; — 2) betreffend, bezüglich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

dotíčnica, *f.* 1) die Tangente, *nk.*; — 2) die Betreffende, *nk.*

dotíčnik, *m.* der Betreffende, *nk.*; — der Interessent, *Cig.(T.), Nov.-C.*

dotík, *m.* die Berührung, *Cig.(T.), ogr.-C.*

dotíka, *f.* die Berührung, *Jan., Cig.(T.), C., M.*; — die Beziehung, *Cig., C.*

dotíkálen, lna, *adj.* Berührungs-: dotikalna ravnina, die Berührungsebene, *Cel.(Geom.).*

dotikalíšče, *n.* die Berührungsstelle, der Berührungspunkt, *Cig.(T.), Žnid., Cel.(Ar.).*

dotikálnica, *f.* die Berührungslinie, die Tangente, *Cel.(Geom.).*

dotíkanje, *n.* das Berühren, die Berührung; die Tangierung (math.), *Cig.(T.).*

dotíkati se, tíkam, čem se, *vb. impf. ad* dotekniti se; berühren: d. se koga, česa; dotikajoče se krivulje, sich berührende Curven, *Cig.(T.)*; — antasten: d. se poštenja, ljudskega blaga, *Cig.*; ne d. se česa, etwas unangefochten lassen, *Cig.*; — betreffen, angehen, *Cig., Jan., nk.*; njega se dotiče, *Krelj*; kar se dotiče krajev te doline, *Dalm.*

dotíkljaj, *m.* = dotik, *nk.*

dotikováti se, újem se, *vb. impf.* = dotikati se.

dotírati, ram, *vb. pf.* treibend gelangen; komaj so uklenjene razbojnike dotirali do mesta; — d. do tega, es soweit bringen, *C., nk.*

dotískati, am, *vb. pf.* das Drucken beendeu, fertig drucken, *Cig., nk.*

dotístod, *adv.* = do tistod, bis dahin.

dotkáti, tkâm, tčèm (tečèm, tkèm), *vb. pf.* 1) fertig weben; — 2) dazu weben.

dotláčiti, tlâčim, *vb. pf.* mit dem Treten (z. B. der Trauben) fertig werden.

dotlẹ̑, *adv.* bis zu diesem Zeitpunkte, bis dahin, *Cig., C.*

dotlẹ́či, tólčem, *vb. pf.* = dotolči.

dotlẹ̑j, *adv.* = dotle.

dotlẹ́šnji, *adj.* bis zu diesem Zeitpunkte stattfindend, reichend, *C.*

dotlẹ́ti, ím, *vb. pf.* zuende glimmen, aufhören zu glimmen, abglimmen.

dotóčiti, tọ́čim, *vb. pf.* 1) mit dem Schenken fertig werden; — 2) dazuschenken, nachfüllen; ni še dosti polna čaša, dotoči še nekoliko.

dotọ̑čnica, *f.* die Zuflußöffnung, *DZ.*

dotọ̑d, *adv.* = do tod, bis hieher.

dotòk, tóka, *m.* 1) das Zufließen, der Zufluß, *Cig., Jan.*; — 2) der Nebenfluß, *Jes.*; — prim. pritok.

dotółči, tółčem, *vb. pf.* 1) das Schlagen beenden; — 2) völlig niederschlagen: fevdalizem in starodavni ustav dotolkla sta kmeta popolnoma, *Zv.*

dotolmáčiti, âčim, *vb. pf.* 1) aufhören zu dolmetschen; — 2) genügend, mit Erfolg verdolmetschen, erklären.

dotŕdba, *f.* die Begründung, *Cig., DZ.*; v dotrdbo tega, urkund dessen, *Cig.*

dotŕditi, im, *vb. pf.* begründen, erhärten, *Cig.(T.), DZ.*; d. s svedočbami, durch Zeugnisse nachweisen, *DZ.*; tudi; dotrdim.

dotrébiti, im, *vb. pf.* das Putzen, Reinigen, Aushauen des Waldes u. dgl. beenden; prim. trebiti.

dotrẹ́ti, tárem (térem), trèm, *vb. pf.* das Reiben, das Brecheln beenden.

dotŕgati, tŕgam, *vb. pf.* mit dem Reißen, Pflücken fertig werden; die Weinlese beenden.

dotrọ́biti, im, *vb. pf.* aufhören zu trompeten, das Horn zu blasen.

dotrpẹ́ti, ím, *vb. pf.* aufhören zu leiden.

dotũkajšnji, *adj.* bisher reichend: vse dotukajšnje govorjenje, *nk.*

dotúliti, im, *vb. pf.* aufhören zu heulen.

doúčen, čna, *adj.* doučni list, der Lehrbrief, *Cig., Jan.*

doučénec, nca, *m.* der freigesprochene Lehrbursche, *Cig., C.*

doučíłen, łna, *adj.* doučilno pismo, der Lehrbrief, *Slom.*

doučíti, ím, *vb. pf.* 1) das Lehren beenden; — 2) d. se, auslernen, die Lehrjahre, Studien beendigen, *Cig., Jan.*; doučen, der ausgelernt hat: d. v lovstvu, *Cig.*

doúmen, mna, *adj.* erfaßbar, faßlich, *Cig.(T.)*; doumno pripovedovati, *IjZv.*; doumno je, es ist begreiflich, *Str.*

doumẹ́ten, tna, *adj.* unterrichtsfähig, verständig, *C.*

doumẹ́ti, umẹ̑jem, mẹ̑m, *vb. pf.* (mit dem Verstande) erfassen, *Cig.(T.)*; ne morem d., ich kann nicht begreifen, *Zv.*

doúmiti, ûmim, *vb. pf.* d. koga, zur Einſicht bringen, überzeugen, *Poh.-C.*; — d. se, ſich beſinnen, *C.*; zur Einſicht gelangen, verſtehen, *Poh.-C.*

doumljívost, *f.* die Faſſungskraft, *Cig.(T.)*.

dovábiti, im, *vb. pf.* bis zu einem Punkte locken, *Mur.*

dovâjati, am, *vb. impf. ad* dovesti; zuführen: velikanski vodotoč je dovajal mestu vodo, *LjZv.*

dovalíti, ím, *vb. pf.* 1) wälzend bis zu einem Punkte ſchaffen; d. sod do kleti; — 2) aufhören zu brüten.

dováljati, am, *vb. pf.* = dovaliti 1).

dovâža, *f.* = dovažanje, *C., SlN.*

dovâžanje, *n.* die Zufuhr.

dovâžati, am, *vb. impf.* zuführen (auf Wagen, Schiffen u. dgl.), *Cig., Jan., nk.*; meljači v mlin dovažajo, *Z.*

dovâžavec, vca, *m.* der Zuführer, *Cig., Jan.*

dovaževáti, ûjem, *vb. impf.* = dovažati, *nk.*

dovẹ́dati se, am se, *vb. impf.* vermuthen; d. se česa, *C.*

dovẹ́den, dna, *adj.* 1) bewuſst: dovedno, mit Vorwiſſen, *ogr.-C.*; — 2) = izkušen, *Mur.*

dovẹ́deti se, vẹ́m se, *vb. pf.* vermuthen, *ogr.-Valj.(Rad)*; — bewuſst werden, inne werden: d. se česa, *Jan., C., ogr.-Mik.*; — erfahren, *Mur., Danj.-M.*

dovẹ́dnost, *f.* das Bewuſstſein, *C.*; narodna d. prostega seljaštva, *Raič(SlN.)*.

dovẹ̑jati, jam, jem, *vb. pf.* mit dem Werfeln fertig werden.

dovèlj, *adv. Cig.*, pogl. dovolj.

dovẹ́ren, rna, *adj.* verläſslich, *Mur.*

dovẹ́rje, *n.* das Vertrauen, *DZ.*; d. v sebe samega, das Selbſtvertrauen, *Cig.(T.)*.

dovẹ́rnik, *m.* der Vertrauensmann, *DZ.*

dovesláti, âm, *vb. pf.* 1) rudernd gelangen; — 2) aufhören zu rudern.

dovésti, védem, *vb. pf.* führend ſchaffen, bringen, *nk.*; leiten: vodo d. na kaj, *Cig.(T.)*; — *pren.* d. koga do česa, jemanden zu etwas bringen, *nk.*; — po drugih slov. jezikih.

dovẹ́zati, žem, *vb. pf.* 1) das Binden beenden; — 2) hinzubinden.

dovíti, víjem, *vb. pf.* 1) das Winden beenden; — 2) d. se do česa, etwas erlangen, *Vrt.*

dovláčiti, im, *vb. pf.* das Eggen beenden.

dovlâčnica, *f.* die Schleppbahn, *DZ.*

dovládati, am, *vb. pf.* aufhören zu herrſchen.

dovléti, ím, *vb. impf.* genügen: d. komu, *Rib.*, prim. dovoleti.

dovòd, vóda, *m.* die Zuleitung, *Cig.(T.)*; d. vode, die Waſſerzuleitung, *Levst.(Pril.)*; sapni d., die Windlade (im Bergbau), *Cig.*

dovóditi, vódim, *vb. pf.* bis zu einem Ziele leiten, führen; — bis zum Ende leiten: ta kokla piščet ne bo dovodila, *Z.*

dovọ̑dnica, *f.* žila d., = privodnica, die Vene, *Cig.(T.)*.

dovojskováti, ûjem, *vb. pf.* d. vojsko, den Krieg beenden, *C.*; — d. se, ausfämpfen, ausringen.

dovoléti, ím, *vb. impf.* 1) ſich begnügen, *BlKr.-M.*; — 2) genügen: to bo dovolelo, *BlKr.-Mik.*

dovoli, *adv. Mik.*, pogl. dovolj.

dovolílnica, *f.* der Erlaubnisſchein, *DZ.*

dovolílọ, *n.* die Erlaubnis, *Let.*

dovolítev, tve, *f.* die Bewilligung; brez dovolitve, ohne Erlaubnis, *Levst.(Nauk)*.

dovóliti, vọ́lim, *vb. pf.* bewilligen, erlauben; dovolite, da vas vprašam, erlauben Sie die Frage; če dovolite, wenn Sie es erlauben.

dovọ̀lj, *adv.* genug, zur Genüge.

dovọ̑ljba, *f.* die Bewilligung, *DZ.*

dovọ̑ljbenica, *f.* der Licenzſchein, *DZ.*

dovọ́lje, *adv.* = dovolj, *C., Raič(Slov.)*.

dovọ́ljen, ljna, *adj.* 1) genügend, zulänglich, *Cig., Jan., Cig.(T.), ogr.-C., nk.*; — 2) = zadovoljen, *Meg., Mur., Cig., Jan., Ravn., Danj.(Posv. p.), Levst.(Zb. sp.), Gor.*; d. koga (česa): bčele niso dovoljne matice, *Levst.(Beč.)*.

dovoljénje, *n.* die Bewilligung, die Erlaubnis; dovoljenja prositi, um die Erlaubnis bitten.

dovoljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* dovoliti; bewilligen, erlauben.

dovọ́ljnost, *f.* 1) die Zulänglichkeit, *Cig., Jan.*; — 2) = zadovoljnost, *Mur., Cig., Jan., C.*; pohlevna d. s stanom, *Ravn.*; Dovoljnost mi zlato ohran', *Preš.*

dovòz, vóza, *m.* 1) die Zufuhr, *Cig.(T.), C.*; — 2) die Zufahrt, die Anfahrt, *Jan.*

dovózen, zna, *adj.* 1) Zufuhr-; — 2) Zufahrts-, Anfahrts-: dovozni klanček, die Anfahrtsrampe, *Levst.(Pril.)*; dovozne ceste, die Zufahrtsſtraßen, *DZ.*; dovozne železnice, die Schleppbahnen, *DZ.*

dovóziti, vọ́zim, *vb. pf.* zuführen, einführen: dovozilo se je toliko, die Einfuhr betrug ſoviel, *Erj.(Izb. sp.)*.

dovọ̑znik, *m.* der Zuführer, *Cig.*

dovọ̑znja, *f.* die Zufuhr, *Cig., Jan.*

dovprášati, am, *vb. pf.* 1) erfragen; — 2) d. koga: einvernehmen, *DZ.*; d. oblastva, *Levst.(Cest.)*; dovprašavši koga, im Einvernehmen mit jemandem, *DZ.*

dovprâšba, *f.* die Einvernehmung, *DZ.*

dovpraševáti, ûjem, *vb. impf. ad* dovprašati; einvernehmen: ustno d., *DZ.*

dovprašílọ, *n.* die Vernehmung: poiskati dovprašil, Vernehmungen pflegen, *DZ.*

dovrẹ́či, vrẹ̑žem, *vb. pf.* ergänzend dazuwerfen: še kaj žita dovrži, *Valj.-Jan.(Slovn.)*.

dovrẹ́ti, vrèm (vrẹ̑jem), *vb. pf.* 1) ſiedend, aufwallend gelangen, erreichen; — 2) zu ſieden, zu gähren aufhören; vino je dovrelo.

dovrískati, am, *vb. pf.* das Jauchzen beenden, ausjauchzen, *Cig.*

dovršba, *f.* die Vollendung, die Vollbringung, *Cig., Jan., C.*

dovršek, ška, *m.* die Vollendung, der Schluſs, *Cig., Jan., M., Valj.(Rad)*; računski d., der Rechnungsabſchluſs, *DZ.*

dovršen, šna, *adj.* perfectiv: dovršni glagoli, Vollendungszeitwörter, *Jan., Levst.(Sl. Spr.)*.

Kövž, Dòvgē f. spredja dilica pri panju (Kj. inv. gnebo).
Na dovžeh imajo čebelarji navadno podobe. Kloj. – Pal. Let.
1956. prim. dn. Vaševa v. Vaubv?

dovŕšenost, *f.* die Vollkommenheit, die Vollendung (als Eigenſchaft), *Cig., Jan., nk.*
dovrševânje, *n.* das Vollenden, *Jan.*
dovrševáti, ûjem, *vb. impf. ad* dovršiti; 1) vollenden, vollbringen, *Jan., nk.*; — 2) vervollkommnen, *Cig., Jan., C., nk.*
dovrševâvec, vca, *m.* der Vollender, *Cig.*
dovršîtev, tve, *f.* die Vollendung, *Cig., Jan., nk.*
dovršíti, ím, *vb. pf.* 1) vollenden, vollbringen, *Mur., Cig., Jan., Krelj., nk., kajk.-Valj. (Rad)*; dovršil je, er hat den Lebenslauf vollendet, *Dol.*; d. omiko, ſeine Bildung vollenden, *Cig.*; delo d., eine Arbeit abſchließen, *Cig.*; — 2) vervollkommnen, *Mur., Cig., Jan., nk.*
dovŕtati, vŕtam, *vb. pf.* 1) bohrend gelangen; d. do nasprotne strani; — 2) das Bohren beenden, fertig bohren.
dovŕžek, žka, *m.* kar se dovrže, = nameček, *Z., Valj.(Rad).*
dovtìp, típa, *m.* der Witz, *Jan., nk.*; — češ.
dovtípen, pna, *adj.* witzig, *Jan., nk.*; — češ.
dovtîpnež, *m.* der Witzbold, *Jurč.*; — prim. dovtipen.
dovzẹ́ten, tna, *adj.* empfänglich, *Cig.(T.), C., nk.*; d. za duševne vtiske, *Jurč.*
dovzẹ́ti, vzámem, *vb. pf.* ergänzend dazunehmen, nachnehmen.
dovzẹ́tnost, *f.* die Empfänglichkeit, *nk.*; imeti kaj dovzetnosti za kako reč, *Erj.(Izb. sp.).*
dozávati, am, *vb. impf. ad* dozvati = dozivati, *Danj.-Mik.*
dozdàj, *adv.* = do zdaj, bisher.
dozdájšnji, *adj.* = dozdanji, *C.*
dozdánji, *adj.* = dosedanji, bisherig.
dozdar, *adv.* = dozdaj, *vzhšt.-C.*
dozdášnji, *adj.* = dozdanji, *C.*
dozdẹ́ti se, zdím se, *vb. pf.* = zazdeti se, ſcheinen, *Cig.*
dozdẹ̑va, *f.* 1) der Anſchein, *Cig., Jan.*; — 2) die Vermuthung, *Cig., Jan., C., M., nk.*
dozdẹ́vanje, *n.* 1) das Vermuthen, *Cig.*; po dozdevanju, vermuthlich, *Dict.*; — 2) der Dünkel, *Cig., C.*
dozdẹ́vati se, am se, *vb. impf. ad* dozdeti; ſcheinen: dozdeva se mi, es ſcheint mir, ich vermuthe, mich bedünkt es; kaj se vam dozdeva? = kaj menite, *Rog.-Valj.(Rad)*; srečen se mi dozdeva, *Ravn.*; ako se mu dozdeva, da je bolezen bila otrovna, naj to ovadi mahoma, *Levst.(Nauk).*
dozdẹ́vek, vka, *m.* die Muthmaßung, die Vermuthung, *Cig., Jan., C.*; der Schein, die Einbildung, der Wahn, *Cig., Jan.*; ni bila angelova prikazen noben dozdevek, *Ravn.*; bodi po resnici ne po dozdevku, kar biti želiš, *Met.*; on je prestrašen zavoljo dozdevkov svojega srca, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; Bog ne sodi po dozdevku, *Slom.*
dozdẹ́ven, vna, *adj.* vermeintlich, eingebildet, *Cig., Jan.*; ſcheinbar, *Jan., Cig.(T.), nk.*; dozdevna smrt, der Scheintod, *C.*
dozdẹ́vnost, *f.* die Scheinbarkeit, *Cig., Jan., nk.*
dozelenẹ́ti, ím, *vb. pf.* aufhören zu grünen.
dozídati, am, *vb. pf.* 1) das Mauern, Bauen beenden; dozidali smo; hišo d.; — 2) ergänzend dazubauen, nachbauen; d. eno nadstropje.
dozidávati, am, *vb. impf.* 1) in der Vollendung des Baues begriffen ſein; — 2) dazubauen, Zubauten aufführen.
dozîdek, dka, *m.* der Zubau: dozidki, die Zubauten, *Levst.(Pril.).*
dozívati, am, *vb. impf. ad* dozvati; herbeirufen, *Z.*; v spomin d., ins Gedächtnis rufen, *Zora.*
doznáčiti, znáčim, *vb. pf.* vollſtändig bezeichnen, *DZ.*
doznáti, znâm, *vb. pf.* Kenntnis erlangen, in Erfahrung bringen: d. kaj, *Cig., Jan., C., nk.*; — hs.
doznávati, am, *vb. impf. ad* doznati; erfahren: s stričevega doma sem doznaval ubogo malo, *Erj.(Izb. sp.).*
dozòr, zóra, *m.* die vollkommene Reife, *Cig., C.*
1. **dozórek**, rka, *m.* 1) die Fruchtreife, *Cig., C.*; — 2) die reife Frucht, *C.*; srečna smrt je lepega življenja dozorek, *Ravn.*
2. **dozórek**, rka, *m.* der Tagesanbruch, *Mur., Jan.*
dozorẹ́lost, *f.* die vollkommene Reife, *Nov.-C., nk.*
dozóren, rna, *adj.* reif, *C.*
dozorẹ́ti, ím, *vb. pf.* reif werden; — mož je dozorel, der Mann iſt am Ziele ſeines Lebens, *Z.*
dozorẹ́vati, am, *vb. impf. ad* dozoreti; heranreifen, *Cig., Jan., C., nk.*
dozorîti, ím, *vb. pf.* zur Reife bringen, *Cig., Jan.*; trta je grozdje dozorila, *Ravn.*; — d. se = dozoreti, *Mur., ogr.-Valj.(Rad)*; tudi: dozóriti, *Mur.*
dozorîtev, tve, *f.* die Reife, *C.*
dozórnost, *f.* die Reife, *Cig., C.*
dozrẹ́ti, zrèm, *vb. pf.* mit dem Blick erreichen, *Jan.*; — prim. dogledati.
dozrẹ́vati, am, *vb. impf.* = dozorevati, *Mur., Cig.(T.).*
dozváti, zóvem, *vb. pf.* mit dem Ruf erreichen, errufen, *Mur.*
dozvẹ̑dba, *f.* die Ermittelung, *Cig., DZ.*; d. resnice, *DZ.*
dozvẹ̑dek, dka, *m.* das in Erfahrung Gebrachte, *Mur., Valj.(Rad).*
dozvẹ́dẹti, zvẹ́m, *vb. pf.* in Erfahrung bringen, ermitteln, *Cig., Jan., DZ.*
dozvoníti, ím, *vb. pf.* das Läuten beendigen.
dožalováti, ûjem, *vb. pf.* aufhören zu trauern, *Cig.*
dožarẹ́ti, ím, *vb. pf.* verglühen, *Cig.*
dòžd, *m.* der Doge (von Venedig), *Jan.*; — prim. hs. dužd.
dóžen, žna, *adj.* Dauben-, *M.*; — prim. doga.
dožẹ́tev, tve, *f.* die Beendigung des Getreideſchnittes, *Z.*
dožẹ́ti, žánjem, *vb. pf.* 1) mit dem Getreideſchneiden bis zu einer Stelle gelangen, *C.*; — 2) den Schnitt des Getreides beenden; dožele smo.
dožẹ́tki, *m. pl.* das Schnitterfeſt, *Cig., Jan.*; o dožetkih, *Let.*

dožétje, *n.* die Beendigung des Getreideſchnittes, *M.*

dožétnica, *f.* das Schnitterfeſt, das Schnittermahl, *Cig., Jan.*

doženjàk, *m.* das für das Schnitterfeſt gebackene Brot, *Cig.*

doževína, *f.* das Schnitterfeſt, *Cig., Jan.*

dožgáti, žgèm, *vb. pf.* 1) das Brennen beenden, aufhören zu brennen; — 2) apno d., den Kalkſtein todtbrennen, *Cig.*

dóžica, *f. dem.* doga; 1) kleine Daube; — 2) (hs.) die Regenbogenhaut, die Iris, *Cig.(T.), Žnid.*

dožína, *f.* = doga, die Daube, *Cig., Jan.*

dožínjati, am, *vb. impf. ad* dožeti; in der Beendigung des Getreideſchnittes begriffen ſein.

dožîtek, tka, *m.* das Erlebnis: čudoviti dožitki, Abenteuer, *Šol.*; pripovedovati o svojem dožitku, *Jurč.*

doživóten, tna, *adj. SlN., Zora.*, (hs.), pogl. dosmrten.

doživek, vka, *m.* = dožitek, *C.*

doživéti, ím, *vb. pf.* 1) erleben; kaj smo doživeli! — 2) ausleben, *Cig.*

dožupániti, ânim, *vb. pf.* aufhören Bürgermeiſter zu ſein, *SlN.-C.*

dožvéčiti, im, *vb. pf.* aufkauen, *Cig.*

dožvížgati, am, *vb. pf.* 1) durch Pfeifen erufen; — 2) aufhören zu pfeifen.

draboléti, ím, *vb. impf. C., Z.*, pogl. droboleti.

drâč, *m.* = trnje, *C.*; ſtachlichtes Unkraut, *C.*; überhaupt das Unkraut, *Cig., vrhŠt., ogr.-C.*; Vile so oplele vse tako čisto, da ni ne en drač med pšenico ostal, *Pjk.(Črt.)*; — grünes Schweinefutter, *C.*; — prim. derača, deraka; iz korena: der-, *Mik. V. G. I. 104.*

dráča, *f.* = derača, derak, *C.*

drâčen, čna, *adj.* dornig: dračna steza, *Cig.*

drâčje, *n.* 1) das Dorngebüſch, *Cig., C.*; — Stauden, *Meg., Boh.*; — 2) das Reiſig, das Raſſholz, *Cig., Jan., DZ., Dol., jvrhŠt.*; — 3) das Unkraut, *Št.-Cig.*

dračljiv, iva, *adj.* dračnat, *Habd.*

drâčnat, *adj.* voll Unkraut: dračnata pšenica, *C.*

dráf, dráfa, *m.* die Entzündung der Wunde, *C.*; — prim. drav in nem. (dial.) der af'l, istega pomena, *C.*

dráfen, fna, *adj.* drafna trava, das Schwalbenkraut (chelidonium maius), *Josch.*

drâfnica, *f.* das Tollkraut (solanum nigrum), *Josch.*

drâg, drága, *adj.* 1) theuer, koſtſpielig; drago veselje, theuer erkauftes Vergnügen; drago kupiti, prodati; — koſtbar: drago kamenje, Edelſteine, drage kovine, Edelmetalle, *Cig.(T.)*; draga jagoda = biser, *V.-Cig.*; — dragega, drago se delati, ſpröde thun, *Cig.(T.)*; — 2) theuer, lieb; draga mati! theure Mutter! — drago mi je, es freut mich, *Cig., nk.*; ako Vam je drago, wenn es Ihnen beliebt, *Cig., nk.*; komur drago = komur koli, *C.*; — vso drago noč, die ganze liebe Nacht, *Cig., Navr.(Let.)*; vsak dragi dan, *Navr.(Let.)*.

1. **drága**, *f.* 1) die Waſſerfurche (z. B. auf Wieſen zur Ableitung des Waſſers), der Leitgraben, *Mur., Cig., Jan., Poh.-C.*; — das Mühlgerinne, *Poh.*; — 2) die Mulde: dolina je polna malih gričev in kotanj ali drag, *Navr.(Let.)*; — die Schlucht, kleines Thal, *Cig., Jan., Mik., C.*; Spe drugi, al' ona Je v dragi zelen', *Vod.(Pes.)*; beseda mu je rahlo tekla, kakor studenčnica po zeleni dragi, *Slom.*; — der Engpaſs, *Mik.*; — die Bucht, die Bai, *Jan., Erj.-Cig.(T.)*; — 3) (po drugih slov. jezikih), die Bahn, *Jan., C., Zora*; zemeljska d., die Erdbahn, *Jes.*

2. **drága**, *f.* železen drog, s katerim vrtajo luknje v skalo, *Tolm.-Štrek.(Let.).*

3. **drága**, *f.* das Schleppnetz, *V.-Cig.*; — prim. fr. drague, Scharrnetz, it. draga, Schlammſchaufel.

dragár, rja, *m.* dragarji, ribiči, ki z dragami ribe love, die Garnleute, *V.-Cig.*; — prim. 3. draga.

drágast, *adj.* uneben, *Cig.*

drágec, gca, *m.* der Liebling, *Valj.(Rad)*; d. moj! mein Theurer! *nk.*

drágica, *f.* = ljubica, *kajk.-Valj.(Rad)*; d. moja = draga moja, *nk.*

dragína, *f.* = dragotina, koſtbare Sache, *ogr.-M.*; *pl.* Juwelen, *Z.*

dragínja, *f.* die Theuerung.

dragocẹ̑n, cẹ́na, *adj.* koſtbar, *Cig., Jan., C., nk.*; dragocene kovine, *Cig., Jan., C.*; edle Metalle, *Cig.(T.)*; — rus.

dragocẹnína, *f.* Bijouterie, *h. t.-Cig.(T.).*

dragocẹ́nost, *f.* der hohe Wert, die Koſtbarkeit, *Cig., Jan., nk.*

dragǫ̑ča, *f.* = draginja, *Mur., C., Mik., Krn-Erj.(Torb.), ogr.-Valj.(Rad).*

dragokamenár, rja, *m.* der Juwelier, *C.*

dragolẹ́titi, lẹ̑tim, *vb. impf.* mit ſeiner Ware auf die Zeit der Theuerung ſpeculieren, *M.*

dragolẹ̑tnik, *m.* kdor s svojim blagom „dragega leta“ čaka: der Speculant, *C., Dol.*; pos. der Kornwucherer, *Ravn.-Cig.*; kdor hoče imeti preplačano vsako reč, *Rib.-DSv.*

dragolẹtnják, *m.* = dragoletnik, *C.*

dragoljùb, ljúba, *m.* die Kapuzinerkreſſe (tropaeolum majus), *Erj.(Rok.).*

dragoljûbec, bca, *m.* das Maiglöckchen (convallaria majalis), *BlKr.-Erj.(Torb.).*

dragòmâst, *f.* = draga mast, *Cig., Jan.*; pogl. balzam; — hs.

dragomâstnik, *m.* = dlakavi ravš, planinski balzam, das rauhhaarige Alpenröslein (rhododendron hirsutum), *Tuš.(R.), Medv.(Rok.), Vrt.*

dragǫ̑n, *m.* = dragonec, *Cig., Jan., DZ.*

dragǫ́ncelj, clja, *m.* der Dragunbeifuß (artemisia dracunculus), *Cig., Valj.(Rad), Medv.(Rok.)*; — prim. lat. in nem. ime.

dragǫ̑nec, nca, *m.* der Dragoner, *Cig., Jan., nk.*

dragonǫ́včen, čna, *adj.* theuer, koſtbar, *Levst. (Cest.).*

dragǫ̑nski, *adj.* Dragoner-; dr. polk, das Dragonerregiment, *Cig., Jan., nk.*

draga = kratka suha dolina, Valvasor, BKr. (?)
draga Thalweg, Tuma, Plan. Vest. XV. 189.
dolinska draga Talweg, ib. XVI. 217
draga, mala dolina, Podzemelj (BKr.) Let. 893. 8

vzpomanu je svoja doživetja razkrojil in jim
dal umetniško formo. Dom in Svet 918, 114.
dovršaj Lulibus v Kraj

drágomalen = prepleten, Gribelje (BKr.) Let. 893. 8

drajnáti = dramiti, buditi: ne drajnaj otroka! Temline (Tölm.) – Karta

drámarica drat za sraženje pipe in pipne cevi Gor.–Lst. 1898. 161 prim. dem. der Räumer

dragǫ̑st, *f.* 1) die Kostbarkeit, *Dict., Cig.*; dragost Kristusove, za nas prelite krvi, *Guts. (Bes.)*; — 2) = draginja (Theuerung): d. delati, *Meg.*

dragóta, *f.* 1) die Kostbarkeit, *Cig., Jan.*; — 2) ein kostbares Gut, der Schatz, *Jan., C.*; božja milost je dragota Mariji, *Ravn.*; pl. dragote, Pretiosen, der Schmuck, *C.*; — 3) = draginja, *C., Cig., Jan.*

dragóten, tna, *adj.* kostbar, *Jan.*

dragotína, *f.* eine kostbare Sache, das Kleinod, das Juwel, der Schatz, *Cig., Jan.*; *pl.* dragotine, Bijouterien, *Cig.(T.)*; — *coll.* Pretiosen, der Schmuck; nališpati se z dragotino, *Cv.*

dragotīnar, rja, *m.* der Bijouteriewarenhändler, der Juwelier, *Cig., Jan., Vrt.*

dragotínárnica, *f.* der Juwelenladen, *Cig.*

dragotīnarstvǫ, *n.* der Geschmeidehandel, der Schmuckhandel, *Cig.*

dragotīnje, *n.* der Juwelenschmuck, *Jan.*

dragováti, ûjem, *vb. impf.* kosen, *Jan.*; liebkosen, *Alas.*; d. koga, *Z.*; — tudi hs.

dragovǫ́ljen, ljna, *adj.* bereitwillig, *Jan., nk.*; — hs.

drágulj, *m.* die Gemme, *h. t.-Cig.(T.).*

dráhati, am, *vb. impf.* lose machen, lösen: z. B. die Schnürbrust nachlässig ausschnüren, *Cig.*; die Naht trennen, *Z.*; — Zwist stiften: pahati in drahati, *Koborid-Erj.(Torb.)*; — prim. zdrahi, zdrahe delati, drasati.

drâhma, *f.* grški denar, die Drachme.

dráhniti, drâhnem, *vb. pf.* wüthend anfallen (o psu), *Plužna-Erj.(Torb.).*

drâjna, *f.* 1) der Gassenhauer, *Cig.*; das Buhlerlied, *Pohl., ZgD.*; — 2) zügelloses Treiben: ha, to bo drajna! *ZgD.*; — 3) der Ort zügellosen Treibens, der Tummelplatz, *Cig., Jan.*; Mesto Ljubljana bo pokraj'na, Kranjska dežela turška drajna, *Npes.-K.*; — 4) die Buhldirne, *Pohl., M., Gor.*; ta dečla postane opravljiva drajna, *Bas.*; — prim. drandati, direndaj.

drâjnati, am, *vb. impf.* sich zügellos benehmen, lärmen, *Cig., C.*; Tamkaj pleše, tamkaj drajna, *Vod.(Pes.)*; celo noč je drajnala, *Gor.*

drâjši, *adj. compar. ad* drag = dražji.

drâka, *f.* 1) das Handgemenge, die Rauferei, *Mur., Mik.*; — 2) = derak, der Kreuzdorn, *Cig., C.*

drakǫ̑n, *m.* der Drache, *Cig., Jan., C., Dalm., Ravn.*; (als Sternbild) *Cig.(T.).*

drakǫ̑nka, *f.* die Drachin, *Cig.*

drâma, *f.* dejanje, ki se vrši na gledališčnem odru; pos. neka vrsta gledališčnih iger, ki je v sredi med tragedijo in komedijo; das Drama, *Jan., Cig.(T.), nk.*

dramātičen, čna, *adj.* dramatisch, *Jan., Cig. (T.), nk.*

dramātik, *m.* der Dramatiker, *Jan., nk.*

dramātika, *f.* die Dramatik.

dramātiški, *adj.* dramatisch, *Jan.*

dramatizováti, ûjem, *vb. impf.* dramatisieren, *Cig.*

dramatūrg, *m.* der Dramaturg.

dramaturgíja, *f.* znanstvo o spisavanju in igranju gledališčnih iger, die Dramaturgie.

drâmcati, cam, *vb. impf.* = dramiti, *C.*

dramílǫ, *n.* das Weckmittel, der Weckruf, *Cig. (T.), Vod.(Pes.).*

drámiti, im, *vb. impf.* aus dem Schlafe (oder Schlummer) rütteln, wecken; d. zaspanca; — *pren.* aufmuntern; d. mlačneže.

dramîvec, vca, *m.* der Aufmunterer, *Valj.(Rad).*

drâmlja, *f.* govedje ime, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

dramljè, ęta, *n.* = dramlja, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

dramolēt, *m.* mala drama, das Dramolet, *Cig. (T.).*

drâmpati, pam, pljem, *vb. impf.* unsanft aufrütteln, wecken, *vzhŠt.-C.*

drândati, am, *vb. impf.* unschön singen, *C.*; (drandrati, *Z.*).

drânfati, am, *vb. impf.* = drampati, dramiti, *C.*

drâp, *m. coll.* die Maueranwurfsbröfel, *Z.*

drápa, *f.* 1) etwas Zerrissenes: der Waschfetzen, *Cig., Nov., C.*; *pl.* drape, etwas Zerstörtes, die Ruine, *Cig.*; — 2) langsamer Arbeiter, *Dol.*

drápanje, *n.* das Kratzen.

drápati, pam, pljem, *vb. impf.* kratzen; — draplje me = mika me, es reizt mich, es macht mich neugierig, *C.*; — mit einem gewissen Geräusch etwas thun (z. B. gehen, arbeiten), d. in iti, d. in delati, *C., Z.*; krhko je drapati začelo (o dežju), *Slom.*; — ohne besonderen Erfolg arbeiten; kaj tu draplješ? *Dol.*

drápavec, vca, *m.* der Kratzer, *Cig.*

drápavica, *f.* die Gicht, *Hal.-C.*

draperîja, *f.* das Stoffbehänge, die Draperie, *Cig.(T.).*

drâpki, *m. pl.* die Anfälle (z. B. des Fiebers), *C.*

drápniti, drâpnem, *vb. pf.* kratzen.

drása, *f.* = dravsa, (das Unkraut), *C.*

drásati, am, *vb. impf.* auflösen, aufbinden, aufschnüren: d. si obleko, *C.*; auftrennen, *Z.*

drásiti, im, *vb. impf.* = drasati: obleko d., sich unanständig entblößen, *Hal.-C.*; (die Naht) auftrennen, *Rez.-C.*

drâska, *f.* der Ritz, praska na koži, *Vrsno-Erj.(Torb.).*

drásnat, *adj.* voll Unkraut: drasnata pšenica, *Mariborska ok.-C.*; — prim. drasa.

drásta, *f.* die Riese, die Runse, (= drča) *Soča, Plužna-Erj.(Torb.)*; — koren: der-, *Štrek. (LjZv.).*

drâstba, *f.* die Reizung, *C.*

drâstek, stka, *m.* der Reiz, *C.*

drástič, *m.* der Junikäfer, (rhizotrogus solstitialis), *C.*

drâstičen, čna, *adj.* stark und heftig wirkend, drastisch, *Cig.(T.), nk.*

drástiti, im, *vb. impf.* = dražiti, reizen, aufreizen, *Meg., Boh., C., Jan., ogr.-Mik., Trub., Dalm.*; d. psa, *BlKr.*; mesto zoper tebe drastijo, *Dalm.*; meso nas k hudemu drasti, *C.*; aneifern, ermuthigen, *C.*

drâstnik, *m.* der Hetzer, *C.*

dráščiti, im, *vb. impf.* = draždžiti, dražiti, drastiti, *ogr.-C.*

drât, *m.* der Metalldraht, *Cig., Jan., Kr.-Valj. (Rad)*; — prim. drot, žica.

dratár, rja, *m.* 1) der Drahtarbeiter, der Drahtzieher, *Cig., Jan.*; — 2) der Rastelbinder, *Cig.*

dratárnica, *f.* die Drahtfabrik, *Cig., Jan.*

drâtast, *adj.* drahtförmig.

dratẹ̑n, *adj.* aus Draht.

dratovína, *f.* das Drahtwerk, *Jan.*

dràv, dráva, *m.* = draf, *Mur., Mik., vrhŠt.*; rana, kadar se koža odere ali oguli ter oteče, *Valj. (Rad).*

drâvec, vca, *m.* der Halbhengst, *Cig., Dol.*; — prim. madravec.

drâvs, *m.* = drač, (stachlichtes Unkraut), *C.*

drâvsa, *f.* = dravs, drasa, *C.*

drâvsnat, *adj.* = drasnat, dravsnata njiva, *C.*

drazgolič, íča, *m.* = stržek, der Zaunkönig (troglodytes parvulus) *Št.-Cig.*; (menda pokvarjena beseda nam. drskalič, *C.*)(?)

1. **drâžba**, *f.* das Reizen, die Neckerei, *Mur., Cig., Jan., ogr.-C.* Vid.-Štrek. del. 95. 2109

2. **drâžba**, *f.* die Versteigerung, die Auction, die Licitation, *Cig., Jan., nk.*; po dražbi, im Licitationswege, *Cig., nk.*

drâžben, bena, *adj.* Versteigerungs-, Licitations-, *Cig., Jan.*; dražbeno skupilo, der Licitationserlös, *Cig.*; dražbeni zapisnik, das Licitationsprotokoll, *Levst. (Nauk.).*

dráždžiti, im, *vb. impf.* = dražiti, *ogr.-C.*

1. **dráženje**, *n.* das Reizen, das Necken, das Hetzen.

2. **draženje**, *n.* das Vertheuern, *Cig.*

drážest, *f.* der Reiz, die Lieblichkeit, *Cig. (T.), nk.*; — hs.

drážesten, tna, *adj.* reizend, *Cig. (T.), C., nk.*; — hs.

dražẹ̑vka, *f.* das Thälchen, die Vertiefung, (n. pr. na travnikih ali na njivah, kjer se navadno delajo zelniki, ker je po teh draževkah bolj vlažno), *BlKr.*; — prim. draga.

drážica, *f. dem.* draga; das Thälchen, *M., C.*

dražíłen, łna, *adj.* reizend, aufregend, *Cig., Jan.*

dražílọ, *n.* das Reizmittel, *Cig. (T.), C., Erj. (Som.).*

dražínast, *adj.* uneben, *V.-Cig.*; — prim. dragast.

dražítelj, *m.* der Licitant, *Levst. (Cest.).*

1. **drážiti**, im, *vb. impf.* 1) reizen, necken, hetzen; psa d.: otroci se dražijo med seboj.

2. **drážiti**, im, *vb. impf.* Wasserfurchen (z. B. auf Wiesen) ziehen, = drage delati, *Fr.-C.*

3. **dražíti**, ím, *vb. impf.* 1) vertheuern; vojska vse draži; d. se, theuer werden: vse se je začelo dražiti; — 2) bei einer Licitation mehr bieten, licitieren, *Z., nk., Gor., Tolm.-Štrek. (Let.).*

1. **dražîvec**, vca, *m.* der Necker, der Hetzer, *Cig., Jan., Valj. (Rad).*

2. **dražîvec**, vca, *m.* = dražitelj, *Cig., C.*

dražîvka, *f.* die Neckerin, die Hetzerin, *Cig., Jan., C.*

dražljiv, íva, *adj.* 1) reizsüchtig, *M.*; neckisch, *Cig., Jan.*; — 2) Reiz erzeugend, piquant, (o jedeh), *Cig. (T.)*; — 3) = razdražen, reizbar, *Mur., Cig., Jan.*

dražljîvec, vca, *m.* der Hetzer, der Aufreizer, der Friedensstörer, *Mur., C., Nov.*

dražljîvka, *f.* die Hetzerin, die Friedensstörerin, *Mur.*

drâžnat, *adj.* furchig, *C.*

dražník, *m.* der Aufhetzer, der Friedensstörer, *Cig., C.*

drbácati, am, *vb. impf.* kratzen, scharren, *Z.*

drbâckati, am, *vb. impf.* kratzen, scharren, *C., Z., jvrhŠt.*; kokoš drbacka, die Henne scharrt, *C.*

drč, *m.* das Rutschen: v drč, bergab (rutschend), *Cig., BlKr., M.*

drča, *f.* 1) die Riese, die Holzriese; po drčah spuščajo les z gor, *Št.*; die Sandriese, *Mariborska ok., C.*; — 2) die Eisbahn, die Glitschbahn, *Cig., Jan., C.*; — 3) der Drall (Riese), Vertiefung bei den Büchsenmachern, *Cig.*; — 4) = ples (šaljivo), *C.*

drčáj, *m.* der Glitsch, *Z.*

drčalica, *f.* das Schleifen auf dem Eise, *C.*

drčálnica, *f.* = drkalica, *Cig., Jan., DZ.*

drčânje, *n.* das Rutschen, das Gleiten.

drčati, ím, *vb. impf.* rutschen, gleiten, glitschen; — tukaj drči, hier ist der Weg schlüpfrig; — dahinlaufen, *Jan., M., C.*; Po ravnem polju v dir drčijo, *Npes.-Jan. (Slovn.).*

drčen, čna, *adj.* glitschig: drčno je (o poledici), *Svet. (Rok.), Gor.*

drdenj, dnja, *m.* = drdra 1), *Notr.*

drdra, *f.* 1) die Charfreitagsratsche, *C., Z.*; — 2) die Lärmerin, *C.*

drdráč, *m.* die Thurmratsche in der Charwoche, *Dol.*; drdrač, áča, *Štrek., Malhinje-Erj. (Torb.).*

drdráča, *f.* die Plaudertasche, *vrhŠt.-C.*

drdrálọ, *n.* 1) die Ratsche, die Schnarre, die Knarre, *Cig., Jan.*; — 2) das Anschlagholz in der Mühle, den Beutelkasten zu erschüttern, *Cig.*

drdráti, âm, *vb. impf.* ratschen, klappern, schnarren; v zvoniku poldne drdra, es ratscht Mittag (z. B. am Charfreitag), *jvrhŠt.*; voz drdra, der Wagen rasselt; drdraje so bežali polhi v dupla, *Jurč.*; — lärmen: d. po krčmah, *C.*

drdrâvec, vca, *m.* der Schnatterer, *Cig.*

drdrâvka, *f.* die Ratsche, *Cig.*

drdrec, drca, *m.* die große Charfreitagsratsche (im Thurm), *BlKr.*

drdrẹ̑s, *m.* der Knöterich (polygonum sp.), *Bilje na Ipavi-Erj. (Torb.)*; — prim. adreselj, dresen.

drdríga, *f.* = drdra, *C., Z.*

drẹbšati, am, *vb. impf.* *C.*, pogl. drepšati, dremšati.

drẹ́čen, čna, *adj.* corpulent, robust, gedrungen, *Mik., vrhŠt.-C.*

drefljânje, *n.* das Traben, *Trub. (Post.).*

drefljáti, âm, *vb. impf.* traben, *C.*; pogl. drepljati.

drẹ̑g, *m.* der Stoß mit einem länglichen Gegenstande, der Stupf, *Cig.*

/

dražnica (Graben-jarek?) dolkast višji nebroj naročnih dražnic, po katerih se odteka voda (Abzugsgraben) Kopriv. Pohorje, Plan. vest. XIX. 8.

drav, neka bolezen v ušesih, Gromlje (Št.). Casp.
d. zg. i. n. (Mak[Št.] Eadjündgeeen Wnade).

dražka = dražica Dolka. Šašelj Sv. 915. 108

drêmec, oglasimo se Zyllaslingkid: d.me lomi, d.me je
premagal Jemljine (Tolm.) – Kenda

dregâj, *m.* s čimer se drega, n. pr. rog, *C.*
drẹ́gati, drẹ̑gam, *vb. impf. ad* dregniti; mit einem länglichen Gegenſtande ſtoßen, ſtupfen; s kolom d. v sršenovo gnezdo; v ogenj d., das Feuer ſchüren, *Cig.*; vol drega, der Ochs ſtößt, *C.*
drẹ́gavec, vca, *m.* der Stoßer, *C.*
drẹ́gavt, *m.* der gerne ſtößt, *Mik.*
drẹ̑gec, gca, *m.* = dreg, *Jarn., M.*
drẹ́gelj, glja, *m.* kol, s katerim se drega, *C.*
drẹ̑gljaj, *m.* = dreg, *Jan., DZ., Nov., nk.*
drẹ́gniti, drẹ̑gnem, *vb. pf.* mit einem länglichen Gegenſtande einen Stoß verſetzen, ſtupfen; v oko d. koga s klinčkom; s pestjo koga d., jemandem einen Fauſtſtoß geben, *Cig.*; d. sovražnika s konja, herabſtechen, *C.*; ako se človek stegne, v dan dregne, (tako pravijo po leti, kadar je jako kratka noč), *Notr.-Let.*
dregòt, óta, *m.* pogl. drgot, *Mik., Valj.(Rad).*
1. **drẹ̀k**, drẹ́ka, *m.* die Corpulenz, *C.*
2. **drèk**, dréka, *m.* der Dreck; — iz nem.
drẹ́kalnik, *m.* kol, s katerim drepšajo grozdje, *Dol.*; — prim. drokalnik.
drekânje, *n.* preprosto, grdo govorjenje (die Anwendung des Wortes „drek"): pesmi polne drekanja, *Preš.*
drekáti, âm, *vb. impf.* preprosto, grdo govoriti (das Wort: „drek" im Munde führen): Tam, kjer po stari šegi še drekajo, *Preš.*
drẹ̑m, *m.* 1) der Schlummer, *Habd.-Mik., Mur., Jan., Cig.(T.)*; — 2) die Schläfrigkeit, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 3) der Schlaftrunk, *kajk.-Valj.(Rad)*; — tudi: drẹ́m, *Valj. (Rad).*
drẹmák, *m.* der Schläfrige, *SlN.*
drẹ́malica, *f.* das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *SlGor.-C.*
drẹmalíšče, *n.* die Schlummerſtätte, *Cig.*
drẹmálọ, *n.* der Schlafhans, *Cig., Valj.(Rad).*
drẹ́manje, *n.* das Schlummern; tudi: dremânje, *Cv.*
drẹ̑mar, rja, *m.* der Schläfrige, *ogr.-C.*
drẹ̑marica, *f.* die Schläfrige, *ogr.-C.*
drẹ́mati, mam, mljem, *vb. impf.* kleine Augen machen, daran ſein einzuſchlafen, ſchlummern; vsi že dremljemo: pojdimo spat! — tudi: dremlje se mi, es ſchläfert mich.
drẹmàv, áva, *adj.* ſchläfrig, *Cig., Jan., Mik., Kr.*
drẹmâvčica, *f.* die Herbſtzeitloſe (colchicum autumnale), *Cig.*
drẹmâvec, vca, *m.* 1) der Schläfrige, der Verſchlafene, *Cig., Jan., vzhŠt.-C., Kr.*; — 2) die Schlafluſt, *Cig., Jan., Kr.*; dremavec me je prijel, *Z.*; d. me je presilil, *C.*; drémavec, *BlKr.-DSv.*; — 3) der Bärlapp (lycopodium clavatum), *C., Vod.(Bab.).*
drẹmâvica, *f.* der Halbſchlummer: v dremavici sem bil, *Svet.(Rok.)*; — das Schlummerfieber, *Cig.*
drẹmâvka, *f.* 1) verſchlafenes Weib, *Cig.*; — 2) das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *Tuš., Goriška ok.-Erj.(Torb.).*
drẹmávost, *f.* die Schlummerſucht, *Cig.*
drẹ́mavt, *m.* ſchläfriger Menſch, *Cig.*
drẹ̑mek, mka, *m.* der Schlummer, *Cig., Vrt.*
drẹ́melj, mlja, *m.* der Prügel, *Cig., C.*; — prim. bav. tremel, stvn. dremil, *Levst.(Rok.).*
drẹ́men, mna, *adj.* ſchläfrig, *vzhŠt.-C.*
drẹ̑mež, *m.* 1) der Schlaftrunkene, *C.*; — 2) der Schlummer, *Cig., Jan., C.*; — 3) die Schläfrigkeit, *Cig.*; — die Lethargie, *Cig.(T.)*; splošni d., *Zv.*
drẹ̑mlja, *f.* 1) ſchläfriges Weib, *Gor.*; — 2) das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *C.*; — 3) ein Zeichen aus Lappen, das der Schafhirt auf ſeinen Stab bindet, wenn er auf die Alpe zieht, *Štrek.*
drẹmljânje, *n.* = dremanje, *Schönl.-Valj.(Rad).*
drẹmljáti, âm, *vb. impf.* = dremati, *Dict.*
drẹmljàv, áva, *adj.* = dremav, *Valj.(Rad).*
drẹmljâvec, vca, *m.* der Schläfrige, *Dict., Valj.(Rad).*
drẹmljâvka, *f.* die Schläfrige, *Cig.*
drẹmljìv, íva, *adj.* 1) ſchlummerig, ſchläfrig, *Cig., Jan.*; — 2) ſchlafbringend, *Cig.*
drẹmljívost, *f.* die Schläfrigkeit, *Jan.*
drẹ́mnost, *f.* die Schläfrigkeit, die Schlafſucht, *ogr.-M.*; Bog jim je dal duha dremnosti, *ogr.-Valj.(Rad).*
drẹmolẹ̀s, lẹ́sa, *m.* die Rainweide (ligustrum vulgare), *Hal.-C.*
drẹmóta, *f.* 1) die Schläfrigkeit; dremota me ima, der Schlaf kommt mich an, *Cig.*; njih oči so bile polne dremote, *Jap.(Sv. p.)*; — mrtva d., todesähnlicher Schlaf (torpor), *C., Pohl.(Km.)*; — 2) das früh blühende Labkraut (galium vernum), *Medv.(Rok.).*
drẹmôtec, tca, *m.* = dremota, *Cig., Jan.*; pozno je bilo in dremotec nas je grudil, *Glas.*
drẹmóten, tna, *adj.* ſchlaftrunken, ſchläfrig; njih oči so bile dremotne, *Jan.(Slovn.)*; — dan čemeren in dremoten, *Erj.(Izb. sp.).*
drẹmotíti, ím, *vb. impf.* einſchlafen machen: zima krči in dremoti prste ubozemu pisavcu, *Glas.*
drẹmótnost, *f.* die Schläfrigkeit.
drẹ̑msati, am, *vb. impf.* ſtoßen, *C.*; rütteln, *C.*; spečega dremsati in opominjati, naj ne spi, *Glas.*
drẹ̑mšati, am, *vb. impf.* s kolom, ki ima na koncu kake tri rogljiče, grozdje v kadi mestiti in mečkati, quetſchen, *Dol.*
drẹ̑mša, *f.* = dremšalnik, *Cig.*
drẹ̑mšalnik, *m.* kol z rogljiči na koncu v dremšanje grozdja, *Dol.*
drẹmúckati, am, *vb. impf. dem.* dremati, *Valj. (Rad).*
drẹmúh, *m.* kdor rad dremlje, *Nov.*
drẹmúntati, am, *vb. impf.* = dremati (zaničlj.), *Hal.-C.*
drẹmúša, *f.* ženska, katera rada dremlje, *Nov.*
drẹ̑n, drẹ́na, *m.* die Kornelkirſche (cornus mascula); — pasji d., divji d., = sviba, psika, der Hartriegel (cornus sanguinea), *Z., Medv. (Rok.).*
drenáža, *f.* podzemeljsko odtakanje vode po ceveh, die Drainage.
drẹncati, am, *vb. impf.* = cencati, auf und nieder ſich bewegen: plesati je moral, ker so

mu jele noge kar same drencati in poskakovati, *LjZv.*; nachläſſig gehen, *Z.*; im Trab gehen, *Z.*; — morda nam. dremcati; prim. dremati in drncati.

drẹncljáti, âm, *vb. impf.* traben, *Cig.*

drẹ̑nček, čka, *m. dem.* drenek; die Eſparſette (onobrychis sativa), *Medv.(Rok.).*

drẹ̑nek, nka, *m. dem.* dren; = dren, *Mur., BlKr.-Navr.(Let.)*; mlečni d., eine Art Wolfsmilch (euphorbia esula), *Cig., Medv.(Rok.).*

drẹnína, *f.* = drenulja, *Cig.*

drẹnjáča, *f.* = drenova palica, *SlN.*

drẹ̑nj, drẹ́nja, *m.* das Gedränge; — po nem. **drẹ̑nje**, *n.* 1) das Schinden, *Cig.*; — 2) das Reißen (z. B. des Waſſers), *Cig.*; — 3) der Durchfall, *Cig.*; d. dobiti, *Vod.(Izb. sp.)*; — 4) das Geplärr, *Cig.*; — prim. drtje.

drẹ́nov, *adj.* von der Kornelkirſche; — drenova jagoda, die Kornelkirſche; drenov les, das Kornelholz; — drenove volje biti, nicht gut gelaunt ſein, *Z.*

drẹnováča, *f.* ein Stock aus Kornelholz, *Cig., Valj.(Rad).*

drẹ́novec, vca, *m.* 1) der Kornelbaum, *Z.*; — *pl.* drenovci, Hartriegel (corneae), *Tuš.(R.)*; — 2) der Kornelkirſchenwein, *Mik.*

drẹ́novina, *f.* das Kornelkirſchenholz; tudi: drenovína.

drẹnovînka, *f.* = drenulja, *C.*

drẹ́novje, *n.* das Kornelkirſchengebüſch, *Cig.*

drẹ́novka, *f.* 1) ein Aſt, eine Ruthe von der Kornelkirſche, *Z., Štrek.*; — 2) die Kornelbirn, *Cig.*

drẹ́novnica, *f.* = drenulja, *C.*

drẹnúlja, *f.* die Frucht des Kornelkirſchenbaumes.

drẹ̀p, drépa, *m.* der Trab: v drep, im Trabe, *Cig.*; — iz nem.

drépati, pam, pljem, *vb. impf.* traben, *Cig.*

drepljáti, âm, *vb. impf.* goste in majhne stopinje delati, *Dol.*; — traben, *Cig.*

drẹ̑pšati, am, *vb. impf.* = dremšati, *jvzhŠt.*

dresẹ̑t, *adj.* = dreselen, *Cig.*

dresẹ́len, lna, *adj.* betrübt, *ogr.-Mik.*

dreselíti, ím, *vb. impf.* betrüben, ärgern, *ogr.-Mik.*; d. se = žalostiti se, *Npes.-Vraz.*

drẹ́selj, slja, *m.* der Knöterich (polygonum), *Z., vzhŠt., C.*; — prim. dresen.

dresélje, *m.* der Miſsmuth, die Traurigkeit, *Jan., C., ogr.-M.*; dreselje se z veseljem menja, *C.*

dresẹ̑lnik, *m.* der Traurige, *C.*

dresẹ́lnost, *f.* die Traurigkeit, *ogr.-Valj.(Rad).*

drẹ́sen, sna, *m.* 1) der Knöterich (polygonum persicaria), *C., Medv.(Rok.)*; — *pl.* dresni, Ampfer (polygoneae), *Tuš.(R.)*; — tudi: das Flohkraut (pulicaria vulgaris), *V.-Cig., Glas.*; — 2) die noch nicht blühende Riſpe am Buchweizen, *Cig.*; ajda gre v dresen, *Gor.-Levst. (Rok.)*; — 3) der Kamm des Hahnes, *Gor.-Levst.(Rok.)*; — prim. adreselj, redresen.

dreskáč, *m.* = drskač, drozgač, die Miſteldroſſel, der Zärrer (turdus viscivorus), *Cig., Št.-Kres, Levst.(Nauk).*

drẹ̑st, *m.* das Laichen der Fiſche; riba gre zdaj na drest (nam. nrest), *Ip.-Erj.(Torb.), Svet.(Rok.)*

drẹstíti se, ím se, *vb. impf.* laichen, *Erj.(Torb.)*; (nav. drstiti se).

drẹsva, *f.* der Hornſtein, *h. t.-Cig.(T.), Erj. (Min.)*; — rus.

drẹ́šiti, im, *vb. impf.* = razreševati: odvezavati snope pri mlatvi, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — nastalo iz: razdrešiti = razrešiti.

drẹ́ta, *f.* 1) der Schuſterdraht; d. vleči, = ſchnarchen; — 2) die Spinnradſchnur, *Hal.-C.*

drẹ̑tev, tve, *f.* = dreta 1), *Jan.*

drẹ́ti, dérem, *vb. impf.* 1) reißen; črevlje d., *Cig.*; mrežo d., *C.*; šoto d., Torf ausſtechen, *Cig.*; zobe d., Zähne reißen, ausziehen; — skodle d., Schindeln reißen, *Z.*; zgaga me dere, ich habe das Sodbrennen; dere me, ich habe den Durchfall, *Cig.*; — 2) ſchinden, die Haut abziehen; na meh d., den Balg abſtreifen, ſo daſs er als Schlauch verwendbar iſt, *Cig.*; kravo s svedrom dreti, eine Sache verkehrt in Angriff nehmen, *Npreg.-Cig.*; — *pren.* bedrücken, ſchinden, ta nas dere! der zieht uns aus! *Z.*; — 3) ſich mit großer Gewalt ſchnell fortbewegen, reißen, reißend ſtrömen; reka dere po pečinah; veter dere, der Wind reißt *Cig.*; — rennen, ſtürzen; veliko sveta dere za njim, viel Volk rennt ihm nach, *C.*; vse je vkup drlo, alles Volk lief zuſammen; sovražniki naprej derejo, die Feinde dringen vorwärts; — d. jo, rennen: to sta jo drla! *UčT.*; — 4) d. se, kreiſchend ſchreien, plärren; sraka, šoja se dere, mačke se dero; ves dan se dere otrok; d. se nad kom, keifen, *Cig.*; na vse grlo se dreti, aus vollem Halſe ſchreien, *Cig., C.*

drẹ́tje, *n.* 1) = drenje 1), das Schinden, *M., Z.*; — 2) = drenje 4), *Cig., Poh.*; — pogl. drtje.

dretoh, *m.* die Kornblume (centaurea cyanus), *Št.-C.*; (tudi: dretrh, *Vransko [Št.]*).

drẹ̑tva, *f.* = dreta 1), *Cig.*

drẹ̑v, *m.* = drevo, *Goriš.-C., Štrek.*; (vejat drev, *Dict.*; Ne maraš več za drev zelen, *Zv.*).

drẹváča, *f.* die Holzaxt, *Jan., C., BlKr.*

drẹvár, rja, *m.* 1) = drvar, *Cig., Str.*; — 2) der Pflughalter, *Cig., Tolm.*

drẹvarica, *f.* = drvarica, die Holzhauerin, *Valj.(Rad).*

drẹváriti, ârim, *vb. impf.* = za drevo držati, Pflughalter ſein, *Cig., Tolm.*

drẹvárnica, *f.* 1) = drvarnica, *Valj.(Rad)*; — 2) = drevača, *SlN.*

drẹ̑vce, *n.* 1) = drevesce, das Bäumchen; — 2) die mit Leimruthen verſehene Klettenſtange der Vogelſteller, *V.-Cig.*; — 3) der Maſtbaum, *V.-Cig.*; — 4) božje d., die Stecheiche (ilex aquifolium), *Cig., Tuš.(B.)*; — blaženo d., der Sevenbaum (juniperus sabina), *Erj. (Rok.)*; = blagoslovljeno d., *Medv.(Rok.)*; — 5) (anatom.) životno d., der Lebensbaum, *Erj.(Som.)*; — tudi: drevcè, *Valj.(Rad).*

drẹ̑ve, *adv.* = drevi, *Guts., Jarn., C.*

drẹ̑vej, *adv.* = drevi, *Zora.*

drẹvẹ̑n, *adj.* 1) hölzern, *Mur., Jan.*; — holzicht: drevena repa, foſsige Rübe, *Cig.*; — 2) ſtarr, ſteif; (od mraza) dreveni prsti,

dréšabi = dromšiati, Sromlje (Št.) Časop. 3.zg.i.n.

(čebele) dreti' ausbrennen, abschwefeln Tomšič (Tabor) Kres

vedrovna drevesa = vejaste oblike/oblaki/
Šubic, Zb. II. 100.

drevesnica: Baumschulbesitzer nk.

Danj. (Posv. p.); d. stati, ſtarr (vor Staunen) da ſtehen, *C.*; dreveno gledati, ſtarr hinblicken, *ZgD.*; roka mi je vsa drevena, *jvzhSt.*

drẹ̑ven, vna, *adj.* Baum-, *Mur., Cig., Jan.*; pogl. drevesen.

drẹvẹ́nec, nca, *m.* = drvenec, verſteinertes Holz, der Holzſtein, *Cig.*

drẹvenẹ́ti, ím, *vb. impf.* 1) zu Holz werden, *M.*; — 2) ſtarr, ſteif werden; roka od mraza dreveni, *C.*; — 3) (o rastlinah) im Wachſen ſtille ſtehen, *vzhSt.-C.*; — 4) ſtarr hinblicken, hinſtarren, *C.*

drẹvenína, *f.* = drevača, *Jurč., Andr.*

drẹvenják, *m.* = drevenka, *Habd.*

drẹvẹ́nka, *f.* 1) ein Getreidemaß (der Metzen), *Habd., M., vzhSt.*; — 2) ein großer Korb, *C.*

drẹvẹ̑rje, *n.* = iverje, *Z., UčT.*

drẹvẹ̑sast, *adj.* baumähnlich, *Cig.*

drẹvẹ̑sce, *n. dem.* drevo: 1) das Bäumchen: — 2) malo drevesce, das Geißblatt (lonicera caprifolium), *C., Medv. (Rok.).*

drẹvẹ̑sen, sna, *adj.* Baum-; drevesna smola, das Baumharz.

drẹvẹ̑snat, *adj.* baumreich, *Cig.*

drẹvẹ̑snica, *f.* der Baumgarten, die Baumſchule, *Cig., nk.*

drẹvẹ̑šček, *n. dem.* drevesce, *Cv.*

drẹvẹšnji, *adj.* = drevišnji, *C., Mik., BlKr., LjZv.*; do drevešnjega, bis heute abends, *C.*

drẹ̑vi, *adv.* am heutigen (noch bevorſtehenden) Abende; heute abends; drevi in davi, immerdar, *Cig.*

drẹvíšnji, *adj.* zum heutigen (noch künftigen) Abend gehörig; drevišnje mleko, die Milch, die heute abends gemolken werden wird.

drẹvíti, ím, *vb. impf.* 1) treiben, jagen, tummeln; d. koga; d. konja, *Mik.*; Kar kol' boste v gor' dobili, K' meni boste v grad drevili, („drvili"), *Npes.-K.*; Ak vihar drevi valove, *Vod. (Pes.)*; Pred seboj drevi Bosnjake, *Preš.*; pojdi, boš Francoza drevil, *Jurč.*; nesreča, ki človeka drevi od zibeli do groba, *Jurč.*; — In nad železna vrata, Jo skokoma drevijo, *Preš.*; — 2) d. se, einherſtürmen: d. se proti komu, anſtürmen, *Šol.*; d. se za kom, nachjagen, *Cig.*; oblaki so se drevili po nebu, *Cig*; drevil se je z viharjem vred tudi škrat, *LjZv.*; — = pojati se (brunſten), *Cig., Trst. (Let.)*; — 3) *intr.* treiben, jagen, *Cig., Jan.*; trije jezdeci so drevili od koče proti južni strani, *Jurč.*; — tudi (manj pravilno): drviti; prim. stvn. treiban, nizkonem. driven, *Erj. (Torb.)-Let. 1883*, 201.

drẹvje, *n. coll.* die Bäume; drevja zasaditi; veter drevje lomi.

drẹvjíče, *n. dem.* drevje; kleine Bäume, *Mur., Danj.-Mik.*; drevjiča cvetje, *Čb.*; verkümmerte Bäume, *Nov.*

drẹ̑vnat, *adj.* bäumig, baumreich, *Cig., C.*

drẹvníca, *f.* die Fällart, die Holzhacke, *Jarn., Mur., Cig., Jan., M.*; gozdi, ki niso videli še drevnice, *Navr. (Let.)*.

drẹvník, *m.* 1) der Baumgarten, *Z.*; — 2) = dendrit, *Cig., Jan.*

drẹvnína, *f.* das Baumwerk, Bäume, *C.*

drẹvnjáča, *f.* = drevnica, *Mur., Cig.*

drẹvọ̑, ẹ̑sa, *n.* 1) der Baum; sadno d., der Obſtbaum; božje d., der Götterbaum (ailanthus glandulosa), *Jan., C.* (po nem.); — 2) der Pflug, *Mur., Cig., Jan., C., Goriš., Kr.*; — 3) ein behauener Baum: der Spindelbaum im Göpel, *V.-Cig.*; — die Dachſtuhlſäule, *Cig.*; — (jadrno) drevo, der Maſtbaum, *Cig.*

drẹvocẹ̑p, cépa, *m.* der Ort, wo Holz gehackt wird, *Habd., Mik.*

drẹvodẹ̑rec, rca, *m.* der Baumſchinder, *C.*

drẹvodẹ̑lec, lca, *m.* der Holzarbeiter, *C., Levst. (Pril.)*.

drẹvogâjec, jca, *m.* der Baumzüchter, *C.*

drẹvokvârnik, *m.* der Baumſchädiger, *Cig.*

drẹvomèr, méra, *m.* der Baummeſſer, das Dendrometer, *Cig. (T.)*.

drẹvorèd, réda, *m.* die Allee, *Cig., Jan., nk.*

drẹvorẹ̑dje, *n. coll.* Alleen, *Bes.*

drẹvorẹ̑ja, *f.* 1) die Baumzucht, *C., Z.*; — 2) das Beholzungsrecht, *Gor.-C.*

drẹvorẹ̑zba, *f.* = lesorezba, *Jan.*

drẹvorẹ̑zec, zca, *m.* = lesorezec, *Jan., Let.*

drẹvosẹ̀k, sẹ́ka, *m.* der Holzſchlag, *Dict., Mik.*

drẹ́zati, drẹ̑zam, *vb. impf.* = dregati; dokler je bil on, ni se nikomur drezalo v oči, *Jurč.*; v govor d., ſich ins Geſpräch mengen, *Vrtov. (Km. k.)*; — d. koga, necken, *Cig.*; — d. koga, jemanden anſpornen.

drẹ́ze, *f. pl.* = dereze, das Steigeiſen, *Bolc-Erj. (Torb.), Gor.*

drẹ́zgalica, *f.* = razhojeno blato, *C.*; — prim. drozgalica.

drẹ̑zgati, am, *vb. impf.* = drozgati, quetſchen, *Z., C.*

drẹ́zgniti, drẹ̑zgnem, *vb. pf.* patſchen: v blato d., *C.*

drezljáti, âm, *vb. impf. dem.* drezati, *C.*

drẹ́ža, *f.* neka črešnja, *Biljana, Tolm., Erj. (Torb.)*.

drẹ́žati, ím, *vb. impf.* müßig daſtehen, *C., Z.*; lauern, loſen, aufpaſſen: kaj mi tako na govorice dreziš? *C.*

drežâvec, vca, *m.* 1) der Faule, der Zögerer, *C.*; — 2) der gerne aufpaſst, *C.*

drẹ̑žnik, *m.* 1) der Mörſerſtößel, *C.*; — 2) trapast človek, *Rihenberk-Erj. (Torb.)*.

drẹ̑žnja, *f.* langweiliger Menſch, *C.*; — prim. drežati.

drežnjálọ, *n.* = siten človek, *Lašče-Erj. (Torb.)*.

drežnjáti, âm, *vb. impf.* zudringlich ſchwätzen, darein reden, *C., Z.*; murren, unwillig ſein: na koga d., *Dict., C., Kast.*

drgáč, *m.* der Reiber (orodje), *Cig. (T.), Sen. (Fiz.)*.

drgájsati, am, *vb. impf.* ſtark reiben, kratzen, *Cig.*

drgál, *f.* die Mandel, die Tonſille, *Erj. (Som.)*; — *pl.* drgáli, die Drüſengeſchwulſt im Halſe, *Skrilje-Erj. (Torb.)*; („dergavi", *Meg.*); — prim. 2. drgati.

drgále, *f. pl.* = drgali, *C., M.*

drgálen, lna, *adj.* zum Reiben dienend, Reib-, *Cig.*

drgálnik, *m.* der Reiber (orodje), *Jan.*

drgálọ, *n.* 1) der Reiber (orodje), *Cig., Jan.*; das Reibezeug (bei der Elektriſiermaſchine),

Cig.(T.), Sen.(Fiz.); — 2) die Flachsraufe, die Riffel, *Cig., Nov.*; za izmikanje klasja upotrebljuje se navadno drgalo, kakor pri lanu, *Vrt.*; — 3) der Pflock, an dem ſich das Rindvieh auf der Weide reiben kann, *C.*

drgancẹ́la, *f.* die Mandel am Halſe; *pl.* drgancele (bolezen) = drgali, *Tolm., Goriška ok.-Erj.(Torb.).*

drgánec, nca, *m.* 1) = drgal, drgancela, *Tolm.*; *pl.* drganci, die Mandelgeſchwulſt, *Tolm.*; — 2) neka riba, *Ip.-Erj.(Torb.).*

drgástiti, âstim, *vb. impf.* ſtark reiben, kratzen, *Jan., C., Mik.*; Job je vzel črepino in se je drgastil, *Dalm.*; — lan d., räufeln, *C.*

drgáše, *f.* = greben, die Hechel, die Kratzbürſte, *C., Z.*; — prim. gradaše.

drgášati, am, *vb. impf.* = drgašiti, *C.*

drgášiti, âšim, *vb. impf.* hecheln, krämpeln: d. volno, *C.*

1. **dŕgati**, dŕgam, *vb. impf.* 1) reiben, wetzen, *Cig., Jan., C.*; d. kaj s suho travo, *Vest.*; veja se ob vejo drga, *Pjk.(Črt.)*; — kobilice in konjički so veselo črčali in drgali, *Glas.*; — fegen, (drgáti) *Mur.*

2. **dŕgati**, dŕgam, *vb. impf.* würgen, *C.*; — prim. zadrgniti.

3. **dŕgati**, dŕgam, *vb. impf.* zittern, *Mik.(V. G. I. 142.)*; — prim. drgetati.

dŕgavica, *f.* die Mandelgeſchwulſt, *C.*; — prim. drgali.

drgavíta, *f.* = dobrovita, *Vas Krn-Erj.(Torb.).*

dŕgelje, geljca, *m.* der Kreiſel: d. zagnati, zavrteti, *Polj.*; — prim. durgelj.

drgẹ̀t, ẹ́ta, *m.* das Beben, das Zittern, *Cig., Jan.*

drgetálọ, *n.* der Zitterling, *Cig.*

drgetânje, *n.* das Beben, das Zittern, das Schlottern.

drgetáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* beben, zittern, ſchlottern; od mraza drgetati.

drgetâvec, vca, *m.* der Zitterling, *Cig.*

drgétec, tca, *m.* das Beben, das Zittern, *Cig., Jan.*; drgetec me je prijel, me ima, *Z., SlGor.*

drglâča, *f.* *vzhŠt.-C.*, pogl. drgolača.

drglják, âm, *vb. impf.* gelinde kratzen, krabbeln, ſtreicheln, *Cig., Jan., Mik., Gor.-M., C.*; Kdor lenobi se poda, Rad za ušesi se drglja, *Npes.-K.*

dŕgniti, dŕgnem, *vb. impf.* reiben, wetzen, kratzen, d. se ob kaj, ſich an etwas reiben; magnet d., ſtreichen, *Cig.(T.)*; — abweiden: svinje travo drgnejo, *Št.-C.* — ſcharren: tuje blago vkup spravljati in drgniti, *Bas.*

dŕgnjenje, *n.* das Reiben.

drgolâča, *f.* der Knorrenſtock, *C.*; (menda nam. drkolača; prim. stsl. drъkolъ, der Knüttel).

drgòt, óta, *m.* = drget, *M.*

drgovíta, *f.* = dobrovita, *Goriš.-Erj.(Torb.).*

drgúlja, *f.* das Schabeiſen, *Cig.*

drhâl, li, *f.* *Mur., Cig.*, pogl. druhal.

drhavica, *f.* die Gicht, *Guts., Mur., Cig.*; (? menda nam. drhtavica, *C.*; — prim. hs. drhtavica, das Zittern, die Gliederlähmung).

drhtânje, *n.* = drgetanje, *Cig., ogr.-C.*

drhtáti, drhtâm, dŕhčem, *vb. impf.* = drgetati, *Hal., ogr.-C., nk., BlKr.*; od mraza, od strahu d., *BlKr.*

drhtâvec, vca, *m.* ogor d., der Zitteraal (gymnotus electricus), *Erj.(Ž.).*

dŕhtavica, *f.* die Gicht; pogl. drhavica.

drhtẹ́ti, ím, *vb. impf.* = drgetati, *Cig., Jan., C., Mik., nk.*; vse drhti po meni, alles zittert in mir, *Z.*; drhteč od veselja, *nk.*; — d. po čem, vor Verlangen nach etwas zittern, *Z.*; auf etwas erpicht ſein, *Cig.*

drîč, *m.* 1) die Glitſchbahn, *Gor.*; — 2) = usad, der Erdfall, die Erdabrutſchung, *Cig.*

dríča, *f.* 1) die Glitſchbahn, *Jan., Gor.*; — 2) die Rieſe, *Z.*

dričálnica, *f.* die Schleifbahn, *Cig., Jan.*

dríčati, drîčam, *vb. impf.* 1) gleiten machen: les d., das Holz in der Rieſe hinabgleiten laſſen, *Z., Svet.(Rok.)*; — 2) d. se, auf dem Eiſe ſchleifen = drsati se; rutſchen: kdor se veliko po kolenih driča, ta se kmalu dela naveliča, *Jan.(Slov.), Cig., Jan., Vrt., Gor.*

drîčka, *f. dem.* driča, *Cig.*

drîčkati se, am se, *vb. impf.* = dričati se, *Cig.*

drífati, fam, fijem, *vb. impf.* = drihati, *vzhŠt.-C.*

drifẹ́ti, ím, *vb. impf.* = drifati, *vzhŠt.-C.*

dríhati, drîham, *vb. impf.* = dremati, spati, *C.*; — tudi: hs.

drípa, *f.* das Abweichen, der Durchfall (beſ. beim Vieh), *Jan., Hal.-C., vzhŠt.*

drípalica, *f.* = dripa, *Cig., C.*

drípati, drîpam, pljem, *vb. impf.* 1) zerreißen, *Bes.-C.*; — 2) das Abweichen, den Durchfall haben, *C.*; krava driplje, *jvzhŠt.*; — prim. drpati.

drîs, *m.* pogl. 2. drist.

drîsk, *m.* = driska, *C., Z.*

drîska, *f* das Abweichen, der Durchfall: drisko imeti, *Cig., Jan., BlKr.-Mik., jvzŠt.*

drískavica, *f.* = driska, *Mur., Cig., BlKr.-M.*

drískalica, *f.* = driskavica, *C.*

drískati, drîskam, *vb. impf.* das Abweichen haben, *C., Z.*

1. **drîst**, *m.* = driska, *Dict.*

2. **drîst**, = drest, mrest: raki gredo po noči na d., *C.*; tu ima sulec svoj drist („drist"), *Gor.*

dríста, *f.* das Abweichen, der Durchfall, *Mur., Cig., Jan., C., Vrtov.(Km. k.), DZ., Polj.*

dríстati, drîstam, *vb. impf.* das Abweichen, den Durchfall haben, *Cig., Mik., Polj.*

dríстav, *adj.* den Durchfall habend, *Dict., Mik.*

dríстavica, *f.* der Durchfall, *C.*

dríстen, tna, *adj.* den Durchfall betreffend, *Mur.*; abführend, *M.*

dristílọ, *n.* das Abführmittel, *Mur., Cig., Vod.(Bab.).*

dristíti, im, *vb. impf.* purgieren, abführen: ta trava dristi, *C.*

drîstlja, *f.* 1) das Klyſtier, *Mur., V.-Cig., Vod.(Bab.)*; — 2) die Klyſtierſpritze, *Jan.*

dristljáti, âm, *vb. impf., dem.* dristati; — klyſtieren, *C.*

dristljàv, áva, *adj.* kdor ima dristo, *ogr.-C.*

dřístavec (potamogeton) Tuš. (Št. l. č. 96)

drnast: tudi leme je bolno drnasto"
Tuma, Plan. Vest. XIX. 169

drlíncati v. impf. nemirno se premikati, ne dati miru.
Šromlje (Št.) Časop. z. zg. i. n 914. 159.
drljáti = drkti: dele drlja zmiram okoli. Celtk.
Šašelj Dn. 915, 108; drljav = dirjav.

drnič: potgre – po drnu in drničih. Tuma
Plan. Vest. XIX. 169

dristljâvec, vca, *m.* kdor ima dristo, *ogr.-C.*
dristljîvka, *f.* die Altraunbeere, *Dict., Jarn., Cig., Jan.*
dríšča, *f.* = drista, *C.*
dŕk, *m.* 1) der Glitſch, der Rutſcher, *Cig.*; — 2) der Lauf, der Galopp, *C.*; v drk jahati, *BlKr.-M.*; koza poskoči v drk, *Vrt.*
dŕka, *f.* der Lauf, *kajk.-Valj.(Rad).*
drkáč, *m.* der Laufburſche: črednik ima dva mlada pomagača, eden je poganjač (Treiber), a drugi drkač, *Notr.*
dŕkalica, *f.* 1) der Schlittſchuh, *Cig.*; — 2) *pl.* drkalice = der Schlitten, *C.*; — 3) = drkalnica, *Jan.*
drkalíšče, *n.* der Eisplatz, *C.*
drkâlnica, *f.* die Glitſchbahn, *Cig.*
dŕkanje, *n.* das Glitſchen, das Schleifen auf dem Eiſe, *Jan.*
dŕkati, kam, čem, *vb. impf.* 1) gleiten, glitſchen, *Cig., C.*; d. se, auf dem Eiſe ſchleifen, *Jan., Poljane-Štrek.(LjZv.), Št.*; — 2) rennen, herumrennen, *Mur., BlKr.-M., SlGor.-C., ogr.-Valj.(Rad), Dol.*; Letos sem s fanti drkala, *Npes.-K.*; — za svetskim blagom d., *C.*; im Trab laufen, *Štrek.*; — 3) d. les, Holz auf einer Rieſe hinabgleiten laſſen, *Podgorjane-Štrek.(LjZv.).*
dŕkavec, vca, *m.* der Eisläufer, *Jan.*
dŕklica, *f.* eine Art Kreiſel, *Štrek.*; prim. drgeljc.
dŕkelj, klja, *m.* der Knüttel, *Jan.*; — prim. drklača.
drkljáti, âm, *vb. impf.* gleiten, rutſchen, *Jan.*; drkljam se v grapo, *Jan.*
dŕkniti, dŕknem, *vb. pf.* gleiten, rutſchen, *Cig., Jan., C.*; meso je z njega drknilo, er iſt mager geworden, *Cig.*; — d. v koga, jemanden anfallen, *C.*
dŕkoł, *m.* der Knüttel, *Jan.*; (menda stsl.).
drkòt, óta, *m.* das Wagengeraſſel: čuli smo vaških voz drkot, *Bes.*
drkotânje, *n.* = drkot: kolesno d., *Let.*
drkotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* knarren, raſſeln (vom Wagen), *C.*
dŕm, dŕma, *m.* der Schuſterdraht, *Pivka-Cig., Met., Mik.*; — prim. drum.
dŕma, *f.* ein Gemenge als Viehfutter: grobes, abgeſchnittenes Schaf- oder Ziegenfutter, *Guts., Jarn.*; verſchiedenes Grünzeug als Viehfutter, beſonders Schweinefutter, *C., Slom.-C.*; auch Knollengewächſe, *C.*; — zmes slabega žita, *Gor.*; — zmes raznega nastila, *Gor.*
drmáhati, am, *vb. impf.* ſchnurren: mačka drmaha, *Dol.*
dŕmanje, *n.* das Schütteln, das Rütteln: d. kol, das Schütteln des Wagens, *Zora.*
drmáriti, ârim, *vb. impf.* = drmati, *C., Z.*
drmástiti, âstim, *vb. impf.* mit Geräuſch gehen, *Z.*; = po kaki gošči iti, *C.*; — haſtig arbeiten, *CZ.*; d. v kaj, hineinſprengen, *Cig.*
drmášča, *f.* 1) dichtes Geſtrüpp, *C., Z.*; — 2) der Wirrwarr, *C.*
dŕmati, dŕmam, mljem, *vb. impf.* ſchütteln, rütteln, *Jan., C.*; d. drevo, *BlKr.*
1. **dŕmek**, mka, *m. dem.* drm; ein Stück Schuſterdraht, *Cig.*
2. **dŕmek**, mka, *m.* das Geriſſe: d. je za kaj, man reißt ſich um etwas, *Hal.-C.*
drmljága, *f.* = drmljava: das Geraſſel, *C.*; — das Anſchwemmicht, *vzhŠt.-C.*; — das Unkraut, *C.*
drmljáti, âm, *vb. impf.* raſſeln: časi po cesti drmlja po šest in več samokoličaric druga za drugo, *DSv.*
drmljâva, *f.* allerhand untereinander gemiſchte Dinge, *C.*; — das Unkraut, *C.*
drmóncelj, clja, *m.* die Eierpflaume, *Cig.*
drmožjè, *n.* smeti na cesti, *ogr.-C.*; zrak v vrteči gib pride in s seboj nese prah, listje, smeti, drmožje, *ogr.-Valj.(Rad)*; das Anſchwemmicht, *C.*
1. **dŕn**, dŕna, *m.* der Raſen, *Guts., Jarn., Cig., Jan., Mik., Fr.-C., Erj.(Min.)*; drni morajo biti vsi zagniti, *Jarn.(Sadj.)*; z drnom pokriti kaj, *Levst.(Cest.)*; Vihar strašan — Črez drn in strn (über Wieſ' und Feld) grmeč prihruje, *Greg.*
2. **dŕn**, dŕna, *m.* das Zucken in den Gliedern, *C.*; ima drn v roki, *SlGor.-C.*; — das Aufſpringen des Waſſers in den Bächen, *C.*
drnár, rja, *m.* der Raſenſtecher, *Cig.*
drnásec, sca, *m.* = mrjasec, *Banjščice-Erj.(Torb.).*
drnàt, áta, *adj.* raſig, graſig, *C.*
drnáten, tna, *adj.* = drnat: drnatna njiva, *Z.*
drnáti, âm, *vb. impf.* ungeſtüm ſaugen: mati pravi otroku: tako me drnaš, da mi boš še kri izpil, *Dol.*
1. **dŕncati**, am, *vb. impf.* 1) ſchütteln, *BlKr.-M.*; — 2) hüpfende Bewegungen machen, *BlKr.-M.*; im Trab reiten, *Dol.-Cig.*; — vibrieren, *vzhŠt.-C.*; — d. se, (fahrend, reitend) geſchüttelt werden, *BlKr.-M.*
2. **dŕncati**, am, *vb. impf.* Raſenſtückchen vom gepflügten Acker abziehen, *C.*; — prim. drnovati.
dŕnckati, am, *vb. impf. dem.* drncati, prellen, *ogr.-C.*
dŕndra, *f.* die Plaudertaſche, *vzhŠt.-C.*
dŕndravec, vca, *m.* der Plauderer, *vzhŠt.-C.*
dŕndrati, am, *vb. impf.* 1) = drdrati, *Z.*; — 2) plaudern, *vzhŠt.-C.*
dŕnec, nca, *m.* der Trab, *Cig., Jan.*; v drnec jahati, im Trab reiten, *BlKr.-M.*; — prim. 1. drncati 2).
drnéti, ím, *vb. impf.* nam. dreveneti, *Cig., Št.-C.*
drníce, *f. pl.* drnice igrajo, es wetterleuchtet, *Kor.-Cig.*; — prim. zarnice.
drnína, *f.* der Raſen, *Cig.(T.)*; ungeackertes Land, *Z.*
drnínast, *adj.* raſig, graſig, *C.*
drnjáti, âm, *vb. impf.* ſchnurren (o živalih), *Cig.*
dŕnje, *n. coll.* Raſenſtücke, *Jarn., Cig.(T.)*; — Raſenſtücke auf dem gepflügten Felde, *Z.*
drnjéza, *f.* das Plärrmaul, *C.*
drnjézati, am, *vb. impf.* winſeln, quieken, *C.*
drnjézganje, *n.* das Winſeln, zudringliches Bitten: po mnogem drnjezganju, *Raič (Let.).*
drnjézgati, am, *vb. impf.* winſeln, plärren, *vzhŠt.-C.*; nach Futter ſchreien (n. pr. o

drnast; tedi tema je hero drnasto"
Tuma, Plan. Vest. XIX. 169

drlincati v. impf. nemirno se premikati, ne dati miru.
Sromlje (Št.) Časop. z. zg. i. n 914. 139.
drlâlt = drcti: dele drlja zmirom okoli. Oseltr.
Šašelj Dzv. 915, 108; drljav = dirjav

drnič: potgre – po drnu in drničih, Tuma,
Plan. Vest. XIX. 169

dristljâvec, vca, *m.* kdor ima dristo, *ogr.-C.*
dristljîvka, *f.* die Altraunbeere, *Dict., Jarn., Cig., Jan.*
dríšča, *f.* = drista, *C.*
dŕk, *m.* 1) der Glitſch, der Rutſcher, *Cig.*; — 2) der Lauf, der Galopp, *C.*; v drk jahati, *BlKr.-M.*; koza poskoči v drk, *Vrt.*
dŕka, *f.* der Lauf, *kajk.-Valj.(Rad).*
drkáč, *m.* der Laufburſche: črednik ima dva mlada pomagača, eden je poganjač (Treiber), a drugi drkač, *Notr.*
dŕkalica, *f.* 1) der Schlittſchuh, *Cig.*; — 2) *pl.* drkalice = der Schlitten, *C.*; — 3) = drkalnica, *Jan.*
drkalíšče, *n.* der Eisplatz, *C.*
drkálnica, *f.* die Glitſchbahn, *Cig.*
dŕkanje, *n.* das Glitſchen, das Schleifen auf dem Eiſe, *Jan.*
dŕkati, kam, čem, *vb. impf.* 1) gleiten, glitſchen, *Cig., C.*; d. se, auf dem Eiſe ſchleifen, *Jan., Poljane-Štrek.(LjZv.), Št.*; — 2) rennen, herumrennen, *Mur., BlKr.-M., SlGor.-C., ogr.-Valj.(Rad), Dol.*; Letos sem s fanti drkala, *Npes.-K.*; — za svetskim blagom d., *C.*; im Trab laufen, *Štrek.*; — 3) d. les, Holz auf einer Rieſe hinabgleiten laſſen, *Podgorjane-Štrek.(LjZv.).*
dŕkavec, vca, *m.* der Eisläufer, *Jan.*
dŕklica, *f.* eine Art Kreiſel, *Štrek.*; prim. drgelje.
dŕkelj, klja, *m.* der Knüttel, *Jan.*; — prim. drklača.
drkljáti, âm, *vb. impf.* gleiten, rutſchen, *Jan.*; drkljam se v grapo, *Jan.*
dŕkniti, dŕknem, *vb. pf.* gleiten, rutſchen, *Cig., Jan., C.*; meso je z njega drknilo, er iſt mager geworden, *Cig.*; — d. v koga, jemanden anfallen, *C.*
dŕkoł, *m.* der Knüttel, *Jan.*; (menda stsl.).
drkòt, óta, *m.* das Wagengeraſſel: čuli smo vaških voz drkot, *Bes.*
drkotânje, *n.* = drkot: kolesno d., *Let.*
drkotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* knarren, raſſeln (vom Wagen), *C.*
dŕm, dŕma, *m.* der Schuſterdraht, *Pivka-Cig., Met., Mik.*; — prim. drum.
dŕma, *f.* ein Gemenge als Viehfutter: grobes, abgeſchnittenes Schaf- oder Ziegenfutter, *Guts., Jarn.*; verſchiedenes Grünzeug als Viehfutter, beſonders Schweinefutter, *C., Slom.-C.*; auch Knollengewächſe, *C.*; — zmes slabega žita, *Gor.*; — zmes raznega nastila, *Gor.*
drmáhati, am, *vb. impf.* ſchnurren: mačka drmaha, *Dol.*
dŕmanje, *n.* das Schütteln, das Rütteln: d. kol, das Schütteln des Wagens, *Zora.*
drmáriti, ârim, *vb. impf.* = drmati, *C., Z.*
drmástiti, âstim, *vb. impf.* mit Geräuſch gehen, *Z.*; = po kaki gošči iti, *C.*; — haſtig arbeiten, *CZ.*; d. v kaj, hineinſprengen, *Cig.*
drmášča, *f.* 1) dichtes Geſtrüpp, *C., Z.*; — 2) der Wirrwarr, *C.*
dŕmati, dŕmam, mljem, *vb. impf.* ſchütteln, rütteln, *Jan., C.*; d. drevo, *BlKr.*
1. **dŕmek**, mka, *m. dem.* drm; ein Stück Schuſterdraht, *Cig.*
2. **dŕmek**, mka, *m.* das Geriſſe: d. je za kaj, man reißt ſich um etwas, *Hal.-C.*
drmljága, *f.* = drmljava: das Geraſſel, *C.*; — das Anſchwemmicht, *vzhŠt.-C.*; — das Unkraut, *C.*
drmljáti, âm, *vb. impf.* raſſeln: časi po cesti drmlja po šest in več samokoličaric druga za drugo, *DSv.*
drmljâva, *f.* allerhand untereinander gemiſchte Dinge, *C.*; — das Unkraut, *C.*
drmóncelj, clja, *m.* die Eierpflaume, *Cig.*
drmožjè, *n.* smeti na cesti, *ogr.-C.*; zrak v vrteči gib pride in s seboj nese prah, listje, smeti, drmožje, *ogr.-Valj.(Rad)*; das Anſchwemmicht, *C.*
1. **dŕn**, dŕna, *m.* der Raſen, *Guts., Jarn., Cig., Jan., Mik., Fr.-C., Erj.(Min.)*; drni morajo biti vsi zagniti, *Jarn.(Sadj.)*; z drnom pokriti kaj, *Levst.(Cest.)*; Vihar strašan — Črez drn in strn (über Wieſ' und Feld) grmeč prihruje, *Greg.*
2. **dŕn**, dŕna, *m.* das Zucken in den Gliedern, *C.*; ima drn v roki, *SlGor.-C.*; — das Aufſpringen des Waſſers in den Bächen, *C.*
drnár, rja, *m.* der Raſenſtecher, *Cig.*
drnásec, sca, *m.* = mrjasec, *Banjščice-Erj.(Torb.).*
drnàt, áta, *adj.* raſig, graſig, *C.*
drnáten, tna, *adj.* = drnat: drnatna njiva, *Z.*
drnáti, âm, *vb. impf.* ungeſtüm ſaugen: mati pravi otroku: tako me drnaš, da mi boš še kri izpil, *Dol.*
1. **dŕncati**, am, *vb. impf.* 1) ſchütteln, *BlKr.-M.*; — 2) hüpfende Bewegungen machen, *BlKr.-M.*; im Trab reiten, *Dol.-Cig.*; — vibrieren, *vzhŠt.-C.*; — d. se, (fahrend, reitend) geſchüttelt werden, *BlKr.-M.*
2. **dŕncati**, am, *vb. impf.* Raſenſtückchen vom gepflügten Acker abziehen, *C.*; — prim. drnovati.
dŕnckati, am, *vb. impf. dem.* drncati, prellen, *ogr.-C.*
dŕndra, *f.* die Plaudertaſche, *vzhŠt.-C.*
dŕndravec, vca, *m.* der Plauderer, *vzhŠt.-C.*
dŕndrati, am, *vb. impf.* 1) = drdrati, *Z.*; — 2) plaudern, *vzhŠt.-C.*
dŕnec, nca, *m.* der Trab, *Cig., Jan.*; v drnec jahati, im Trab reiten, *BlKr.-M.*; — prim. 1. drncati 2).
drnéti, ím, *vb. impf.* nam. dreveneti, *Cig., Št.-C.*
drníce, *f. pl.* drnice igrajo, es wetterleuchtet, *Kor.-Cig.*; — prim. zarnice.
drnína, *f.* der Raſen, *Cig.(T.)*; ungeackertes Land, *Z.*
drnínast, *adj.* raſig, graſig, *C.*
drnjáti, âm, *vb. impf.* ſchnurren (o živalih), *Cig.*
dŕnje, *n. coll.* Raſenſtücke, *Jarn., Cig.(T.)*; — Raſenſtücke auf dem gepflügten Felde, *Z.*
drnjéza, *f.* das Plärrmaul, *C.*
drnjézati, am, *vb. impf.* winſeln, quieken, *C.*
drnjézganje, *n.* das Winſeln, zudringliches Bitten: po mnogem drnjezganju, *Raič(Let.).*
drnjézgati, am, *vb. impf.* winſeln, plärren, *vzhŠt.-C.*; nach Futter ſchreien (n. pr. o

prascih), *C.*; winſelnd, plärrend, zudringlich bitten, betteln, *Jan.*, *C.*, *vzhŠt.*

drnjézgav, *adj.* zudringlich im Bitten, *C.*

drnjezgljiv, íva, *adj.* = drnjezgav, *C.*

drnjéziti, ẽzim, *vb. impf.* = drnjezgati, *C.*; otrok za kruh drnjezi, *C.*

drnjóhati, am, *vb. impf.* ſchnarchen; Se spi brez težave, Drnjohati znam, *Npes.-Schein.*; (drnjuhati, *Rez.-C.*; drnohati, *Ip.*, *Kras-Erj. [Torb.]*).

drnjókati, am, *vb. impf.* unverſtändlich, durch die Naſe reden, *Tržič-Štrek.(LjZv.)*.

drnkati, am, *vb. impf.* klirren, klimpern, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*

drnǫ́hati, am, *vb. impf.* pogl. drnjohati.

drnǫ́selj, slja (seljna), *m.* 1) neka rjavomodra sladka sliva, *Gor.*, *jvzhŠt.*; — 2) debela rdeča jagoda, *Gor.-Zv.*; — 3) = adreselj, *Koborid-Erj.(Torb.)*.

drnováti, újem, *vb. impf.* Raſenſtückchen vom gepflügten Acker wegräumen, *Jarn.*

drnovec, vca, *m.* der Raſeneiſenſtein, *Erj.(Min.)*.

drnǫ́vščica, *f.* die rothe Ameiſe, *Poh.*

drnovît, *adj.* raſig, *Jan.*

drnǫ́vje, *n.* = drnje, *Jan.*, *C.*

drnorẽzec, zca, *m.* der Raſenſtecher, *Jan.*

drnúlja, *f.* die Schlehe, *C.*, *Štrek.*, *Kras*; pogl. trnulja.

drò, *adv.* skrčeno iz: dobro: Bog daj dro, oj kraljič mlad, *Npes.-Schein.*; — wohl: Oba bi ti dro povedala, Ti bi se preveč prestrašila, *Npes.-Schein.*; — ja, allerdings, *Jan.*, *Kor.-M.*

drǫ̑b, *m. coll.* 1) kleine Stückchen oder Theilchen von einer Sache: iti v d., in Stücke gehen, *Krelj-M.*; svinčen d., Bleiſchrote, *C.*; = strelni d., *LjZv.*; seneni d., das Heuicht, der Heuabfall, *Cig.*, *Nov.*; — = drobiž, kleines Geld, *C.*; — was in den Bienenſtöcken zu Boden fällt, das Griesig, *V.-Cig.*; — der Abgang bei Metallarbeiten, *Cig.*; — ein körniges Geſtein: die Grauwacke, *C.*; — der Bruch (math.), *Cig.(T.)*; pogl. ulomek; — 2) die Eingeweide; d. vzeti iz živali, ein Thier ausweiden, *Cig.*

drǫ̑b, drobî, *f.* = seneni drob, das Heuicht, *Gor.*

drobáč, *m.* eine Maſchine zum Quetſchen der Hülſenfrüchte, *C.*; — tudi: die Handmühle, *C.*

drobâd, *f. coll.* kleine Dinge (Waren, Kinder, Thiere), *C.*, *Z.*

drobân, bnà, *adj.* = droben.

drobarîja, *f. coll.* = drobad, *Cig.*; kleine Kinder: toliko drobarije je pri nas, *BlKr.-M.*

drobâvs, *m.* großer Brocken, *Mur.*, *Cig.*, *C.*, *Met.*

drǫ̑bcken, kna, *adj. dem.* droben, *Štrek.*; (drǫ̑bckin, *jvzhŠt.*), pogl. drobičken.

drobčarîja, *f.* = drobad, kleine Kinder: naj se tudi ta drobčarija nekoliko poveseli, *Bes.*

drǫ̑bčec, čeca, *m. dem.* drobec.

drǫ́bec, bca, *m.* 1) ein kleines Stückchen oder Theilchen von einem Dinge; — der Bruch (math.), *Cig.* (po rus.); — 2) die Eingeweide, *Mik.*

dróbecen, cna, *adj. dem.* droben, *Jan.*, (drobecin), *Lašče-Levst.(Rok.)*; pogl. drobičken.

drǫ̑bek, bka, *m. dem.* drob; das Bröckchen, ein Biſschen, *Cig.*, *vzhŠt.-C.*

drǫ́belj, blja, *m.* das Bröckchen, *Jan.*, *M.*, *C.*, *Gor.-Mik.*

dróben, bna, *adj.* von geringem Umfange, klein, winzig; drobno zrnce, kleines Körnlein; d. pesek, feiner Sand; drobni dež, der Thauregen, *Cig.*; drobna pismena, die Minuskelſchrift, *Cig.(T.)*; drobno piše, er hat eine kleine Schrift; drobno blago, die Kurzware, *Cig.*; droben denar, Kleingeld; drobno lice, kleines, zartes Geſicht; drobna živina, kleines, ſchwächliches Vieh, tudi: = drobnica, das Kleinvieh; drobno gledati, kleine Augen machen; drobno šivati, fein nähen; — drobno hoditi, kleine Schritte machen; drobni koraki, Zwergſchritte; — na drobno prodajati = im Kleinen (en detail), (opp. na debelo); na drobno preiskati, genau unterſuchen; — drobno peti, fein, hoch ſingen; ima droban glas, er hat eine feine, hohe Stimme, *M.*

drobẽn, *adj.* drobene klobase, t. j. jetrne in krvave, *Savinska dol.*; — prim. drob 2.

drobentéti, ím, *vb. impf.* drobno peti, hoditi, pisati, na drobno lomiti itd., *Lašče-Levst. (Rok.)*; pos. kleine Schritte machen, *C.*; Najrajši le drobentim po cesti, *Levst.(Zb. sp.)*; Micka po trgu drobenti, *Npes.-Kres*; — trillern, *C.*; — tudi: drobentíti, *Levst.(Rok.)*.

drobẽr, rja, *m.* = drobir, *C.*

drobẽr, *f. coll.* eine Menge Brocken, *vzhŠt.-C.*

drobẽt, btà, *m.* das Bröckchen, das Biſschen, *Guts.*, *Jarn.*, *Mur.*, *Cig.*, *Hal.-C.*; tudi: dróbet, *Jan.*; po drobtih, brockenweiſe, *Jan.*; (pomni: v drobti („drubti") iti, in Trümmer gehen, zugrunde gehen, *Trub.[Post.]*).

drobetáti, âm, *vb. impf.* bröſeln, bröckeln, *C.*

drobẽzen, zni, *f.* = drobad, *Gor.*

drǫ̑bež, *m.* das Stückchen, *Jarn.*; — *coll.* Zerbröckeltes (z. B. Brotbröckchen), *Gor.*

drobežâd, *f.* kleines, junges Geflügel (z. B. junge Tauben), *C.*

dróbicken, kna, *adj.* = drobičken, („drobiciken") *Dict.*; d. prah, *Kast.*

drobíč, íča, *m.* das Biſschen, *Mik.*

drobíček, čka, *m. dem.* drobič, *Bes.*

dróbiček, čka, *adj. dem.* droben, winzig, *Mur.*, *C.*; drobičko razrezati, *Mur.*; drobički sneg, *C.*

dróbičinkast, *adj.* = drobiček, *C.*

dróbičken, kna, *adj. dem.* droben, winzig, *M.*, *jvzhŠt.*

drobílnica, *f.* neka sekira, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; die Scheithacke, *Dol.*

drobílo, *n.* = drobiž, Kleingeld, *Tolm.-Štrek. (Let.)*.

drobír, rja, *m.* eine Kleinigkeit, das Bruchſtück, *Cig.*; der Splitter, *Cig.(T.)*; — *coll.* kleine Stücke (Holz, Fleiſch u. dgl.), *BlKr.-M.*; der Abfall beim Holzhacken, *Poh.*; kleine Rüben, Möhren, Erdäpfel, *Mik.*, *C.*; Zerſtückeltes, *M.*; Trümmer, *Cig.*; Trümmergeſtein, *C.*; ogeljni d., das Kohlengeſtücke, *Cig.*, *Nov.*; seneni d., das Heuicht, *Jan.*; — = drob.

drobeljav otrok = drobcen fantek Temljin (Tolm.) – Kenda

drobezljati = schnell und stotternd reden (Rib.)

drobantiti = drobezljati (Mellika)
drobant = der Stotterer

drobilnik = korito v katerem drobe, sekajo meso za klobase, Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda.

drobilka = nekaj, kar drobi, (drobilka je drevo)

drobilko nebo jabolko, Polj. Pril. Let. 895. 7.

drob, drobina Brocken Tuma, Plan. Pod. XV 270

drobljaček dem. drobljavec, majhen obrok
Dol. (št. Jerj) — Zb. II. 31.

die Eingeweide (im thierischen Körper), (drober) *C., vzh.Št.*

drobíren, rna, *adj.* klaftisch (min.), *Cig.(T.).*

drobíriti, îrim, *vb. impf.* bröckeln, *Cig.*; d. se, sich bröckeln, *Cig.*

drobírjast, *adj.* splitterig, malmicht, *Cig.*

drobîrje, *n. coll.* = drobir, *C.*

drobíš, *m.* 1) = drobiž, drobir, *ogr.-Valj. (Rad)*; — Eingesprengtes (min.), *Cig.(T.)*; — 2) neka trava, *Danj.-Mik.*

drobîtev, tve, *f.* das Zerbröckeln; — d. metra, die Untertheilungen des Meters, *DZ.*

drobíti, ím, *vb. impf.* 1) in kleine Stücke zertheilen: bröckeln; pticam kruh d.; kruh d. v kavo; žgance d.; rudo d., das Erz pochen, *Cig.*; — komu kaj pod nos d., unter die Nase reiben, *V.-Cig.*; — d. se, zerbröckeln *(intr.)*: kamen se drobi; drobeč, brüchig, mürbe (kar se rado drobi), *Cig., Jan.*; ondukaj je bil kamen posebno drobeč, *LjZv.*; hrib ima ilovo prst z drobečim belim laporjem, *Levst.(Zb. sp.)*; — smrečje d. = za nastil razsekavati, *Gor.*; — gegen Kleingeld auswechseln: denar d., *C., Z.*; — resolvieren (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; — 2) kleinweise thun: (stopinje) d., kleine Schritte machen, schnell u. mit kleinen Schritten gehen: mož je drobil in drobil, pa se mu ni nič kaj posrečilo, menda je imel prekratke noge, *Bes.*; — d. glas, trillern, *Cig., Jan.*; pesenco d., trillernd singen, *C.*; na boben d., auf der Trommel wirbeln, *Cig.*; — drobiti, schnell reden, *Cig.*; radebrechen: nemško d., *Zv.*; kratkočasne d., kurzweilige Anekdoten, Witze zum Besten geben, *ZgD.*

drobîvec, vca, *m.* 1) kdor kaj drobi: der Roststäger (in Hüttenwerken), *Cig.*; — 2) das Stückchen, *M.*; d. kruha, *Polj.*; z žlico loviti velike drobivce po skledi, *LjZv.*

drobîvka, *f.* neko jabolko, *Šebrelje (Goriš.), Krško-Erj. (Torb.).*

drobíž, *m. coll.* kleine Dinge, kleine Stücke, kleine Abfälle u. dgl.; — tudi o malih otrocih: ta drobiž nikoli ne miruje, *jvzh.Št.*; — das Kleingeld, die Scheidemünze; nimam drobiža, moram izmenjati.

drobížiti, îžim, *vb. impf.* bröckeln, *C.*

drobížnica, *f.* die Kartätsche, *V.-Cig.*

drǫ̑bje, *n.* 1) kleine Dinge, z. B. Zweigwerk: sneg je drobja nakrhal z drevja, *Bes.*; — 2) die Eingeweide, *Jarn., Mur., Cig., Vrtov. (Km. k.).*

drobljáč, *m.* die Reißmaschine, *C.*

drǫ̑bljaj, *m.* das Bröckchen, der Bissen, *Cig., Jan., M., Valj.(Rad).*

droblják, *m.* = gnilec, die Stieleiche (quercus pedunculata), *C., Z.*

drobljáčast, *adj.* klümperig, drusig, *V.-Cig.*

drobljánec, nca, *m.* 1) das Stückchen, das Bröcklein; tri drobljance kruha, *ZgD.*; pobrati drobljance je rekel, *Ravn.*; drobljanci = vdrobljena jed, *Dict.*; drobljanci odletavajo pri drobljenju nastila, *Savinska dol.*; drobljanci, die Trümmer, *Cig.*; — 2) ein kleines Wesen, *Vrt.*; naši otroci so še drobljanci, *Z.*; drobljanci (o mladih vevericah), *Let.*

drobljániti se, ânim se, *vb. impf.* = drobiti se, *Cig., Jan.*

drobljáti, âm, *vb. impf.* bröseln, bröckeln, krümmeln, *Mur., Cig., Jan.*

drǫ̑bljec, (belje), beljca, *m. dem.* drobelj, *Valj. (Rad).*

drobljénje, *n.* das Bröckeln; — das Resolvieren, *Cel.(Ar.).*

drobljiv, íva, *adj.* bröckelig, brüchig, *Cig., Jan.*

drobljívost, *f.* die Brüchigkeit, die Zerreiblichkeit, *Cig., Jan.*

drǫ̑bnec, bneca, (benca), *m.* ein Baum, der kleine Früchte trägt, *Valj.(Rad).*

drobnéti, ím, *vb. impf.* beim Gehen kleine und schnelle Schritte machen, trippeln; Nožica pa Min'ce Za mano drobni, *Vod.(Pes.)*; drobnela je kaj ugibično pred mano, *LjZv.*; konj drobni (beim Paßgang), *V.-Cig.*; zwitschern: ptičice so drobnele po vejicah, *Glas.*; glasno pojoč in drobneč preleti (lastovica) vaško okrožje, *Zv.*; — dež doli drobni, ein feiner Regen sprüht herab, *Vod. (Izb. sp.)*; — vino drobni, der Wein perlt, *Z.*

drobnẹ̑zje, *n. coll.* das Raffholz, *Goriš.*

drǫ́bnica, *f.* 1) das Kleinvieh (Schafe und Ziegen): Je drobnico pasel, Ji piskal na paš', *Vod.(Pes.)*; — 2) drobnica, der Baum oder die Frucht des Wildobstes, *Cig.*: die Holzbirne, die Waldbirne, *Cig., Jan., M., C.*; našel je mlado drobnico in jo cepil, *LjZv.*; lačnemu človeku je sladka tudi drobnica, *Npreg.*; — drobnice = necepljene, drobne črešnje, *Cig., Jan., C., BlKr.*; — = lesnika, *C.*; — neka oljika, *Biljana-Erj.(Torb.)*; — 3) drobnica, das Mutterkraut (pyrethrum parthenium), *C.*; — neka drobna trava, *Štrek.*

drobnič, íča, *m.* 1) kleine Münze, *Danj.-Mik.*; — 2) der Schmächtling, *V.-Cig.*

drobnîčar, rja, *m.* neko jabolko, *Goriš.-Erj. (Torb.).*

drǫ́bniče, eta, *n.* ein Stück Kleinvieh: ogrešiti se ne sme ne človek ne živina, ne govedo, ne drobniče, *Ravn.*; (drobničè, *Mur.*).

drǫ́bniček, čka, *adj. dem.* droben = drobiček, *Danj.-Mik.*; drobnički rezanci, *Trst. (Let.).*

drobníčevec, vca, *m.* das Holzbirnmus, *M.*

drobník, *m.* die Grauwacke, *C., Cig.(T.).*

drobnína, *f.* kleine Dinge, die Kurzware, *V.-Cig., Zora*; — das Kleinerz, das Grubenklein, *Cig.(T.)*; — = drobnica, das Kleinvieh, *Mur., Valj.(Rad), Notr.*

drobnînar, rja, *m.* der Kurzwarenhändler, *Cig.*

drǫ́bniški, *adj.* 1) vom Kleinvieh, *Jan.*; prim. drobnica 1); — 2) drobniški, drobniška tvorba, die Grauwackenformation, drobniški vapnenec, der Grauwackenkalkstein, *Cig. (T.)*; — prim. drobnik.

drobnjâd, *f. coll.* Kleinigkeiten, *Vrt.*; — das Kleinvieh, *Zora.*

drobnják, *m.* 1) der Schnittlauch, (allium schoenoprasum), *Mur., Cig., Jan., Tuš.(R.),*

Plužna-Erj.(Torb.), Notr.; — 2) die Moorhirse (sorghum vulgare), *Klanec v Istri-Erj. (Torb.)*; — 3) = drobnik (Grauwacke), *Cig.(T.)*.

drobnjákič, *m.* drobna stvar (človek, oreh itd.), *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

drobnjâv, *f. coll.* = drobnjava, Kleinigkeiten, *Goriš.*; die Kurzware, *Cig., Jan.*; — rumena drobnjav (o drobnih zlatnikih), *Zora*.

drobnjâva, *f. coll.* drobne stvari: die Kleinware, der Kram, *Cig., Jan.*

drobnocvẹ́ten, tna, *adj.* kleinblütig, *Cig., Jan.*

drobnoglâv, gláva, *adj.* kleinköpfig, *Cig., Jan.*

drobnoglâvec, vca, *m.* der Kleinköpfige, *Let.*

drobnoglèd, glẹ́da, *m.* das Mikroskop, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

drobnolíčen, čna, *adj.* mit kleinem, zartem Gesicht.

drobnolíst, lísta, *adj.* kleinblättrig, *Jan.*

drobnolísten, stna, *adj.* kleinblättrig, *Cig.*

drobnomèr, mẹ́ra, *m.* das Mikrometer, *Cig. (T.), C.*

drobnomẹ́ren, rna, *adj.* drobnomerno šestilo, der Haarzirkel, *Cig.(T.)*.

drobnomîł, míla, *adj.* niedlich, *Cig.(T.)*.

drobnonòg, nóga, *adj.* kleinfüßig, *Cig., Jan.*

drobnoòk, óka, *adj.* kleinäugig, *Cig., Jan.*

drobnopẹ́ščẹn, *adj.* feinsandig: d. pot, *Str.*

drobnoròk, róka, *adj.* klein-, dünnhändig, *Z.*

drobnosẹ́menski, *adj.* kleinsamig, *Cig.*

drobnoslikár, rja, *m.* der Miniaturmaler, *nk.*

drobnoslikârstvǫ, *n.* die Miniaturmalerei, *nk.*

drobnǫ́st, *f.* die Winzigkeit, die Kleinheit.

drobnóta, *f.* = drobnost, *Jan.*

drobnováti, ûjem, *vb. impf.* = drobneti, *Zora*.

drobnovîd, vída, *m. Jan.*, pogl. drobnogled.

drobnovozlàt, áta, *adj.* kleinknotig, *Cig.*

drobnozobàt, áta, *adj.* kleinzähnig, *M.*

drobnozŕn, zŕna, *adj.* kleinkörnig, feinkörnig, *Cig., Jan.*

drobnozŕnat, *adj.* = drobnozrn, *Cig.*

droboglẹ́dec, dca, *m.* der Opferschauer (haruspex), *C.*

drobolẹ́ti, ím, *vb. impf.* trillern, *Cig.*; slavček droboli, (drab-) *C.*; — prim. gostoleti.

drobótovina, *f. Lašče-Levst.(M.)*, pogl. dobrovita.

drobǫ́vita, *f. M.*, pogl. dobrovita.

drǫ́bov, *adj.* Eingeweide-, Visceral-, *Cig.*

drobovína, *f.* die Eingeweide, *Cig., Jan., C., M.*

drobǫ̑vje, *n.* = drobovina, *Cig., Jan.*

drobǫ̑zen, zni, *f.* = drobiž, *Sp. Idrija-Erj. (Torb.)*.

drobtína, *f.* das Brösel, die Brosame; drobtine pobirati.

drobtínčica, *f. dem.* drobtinka.

drobtínčiti, ínčim, *vb. impf.* = drobtiniti, *C.*

drobtínica, *f. dem.* drobtina; 1) das Bröselchen; — drobtinice, gesammelte kleinere Aufsätze, Analekten, *Cig.*; kleine Notizen in Zeitschriften, *nk.*; — 2) *pl.* drobtinice, die Bertramwurz, das Mutterkraut (pyrethrum parthenium), *Cig.* = materne drobtinice, *Medv.(Rok.)*; — die Raute (ruta), („ker, kakor pravijo, priraste iz drobtin blagoslovljenega kruha") *Fr., SlGor.-C.*

drobtínička, *f. dem.* drobtinica, *Mur.*

drobtíniti, ínim, *vb. impf.* zerkrümmeln, *Cig., Jan.*

drobtînka, *f. dem.* drobtina; — neka alga (diatoma), *Tuš.(B.)*.

drobtînje, *n. coll.* Brosamen, *C., Vest., ogr.-Valj.(Rad)*.

drobútina, *f. Rib.-M.*, pogl. dobrovita.

drobútovje, *n. Notr.*, pogl. dobrovita.

drobútovka, *f.* drobutova šibica, *Notr.*; — prim. dobrovita.

drǫ́cati, drǫ̑cam, *vb. impf.* = drezati, stoßen, stupfen, *Goriška ok.-Erj.(Torb.), BlKr.*

drǫ̑ckati, am, *vb. impf.* = drocati, *Z.*

drǫ́cniti, drǫ̑cnem, *vb. pf.* stoßen, schupfen, *Z.*

drǫ́čiti drǫ̑čim, *vb. pf.* = dregniti, *BlKr.*; v sršene d., *Z.*

drǫ̑čkati, am, *vb. impf.* stoßen, *BlKr.*; — stoßend quetschen, *BlKr., Notr.*

drǫ́čniti, drǫ̑čnem, *vb. pf.* stupfen, *Štrek.*

drǫ̑g, *m.* die Stange, *Mur., Cig.(T.)*; na drogu, *ogr.-Valj.(Rad)*; pos. die Ruderstange, die Schiffstange; (ribičev sin) vzame vesla in drog, *Jurč.*; — der Spieß, *C.*; brez meča in droga, *Dalm.*; — merilni d., die Meßstange, *DZ.*; (telovadni) d., das Reck, *Cig.(T.), Telov.*; majalni d., das Schwebereck, *Telov.*; sesalni d. pri strelovodu, die Auffangstange, *Sen.(Fiz.)*; — der Leiterbaum: lestvica ima dva droga, *ogr.-Valj.(Rad)*.

drǫ́ga, *f.* neka riba, *C.*; (squalius Agassizii), *pri Kamniku-Erj.(Torb.)*.

drǫ́gati, drǫ̑gam, *vb. impf.* (mit einer Stange) stoßen, *Mur., Savinska dol.*; d. s hlodom v podbrežino, *LjZv.*; — prim. dregati.

drǫ́gniti, drǫ̑gnem, *vb. pf.* (mit einer Stange) stoßen, *Z., Pohl.(Km.)*.

drǫ̑k, *m.* der Stößel, der Traubenstößel, *C.*

drǫ́kalnik, *m.* der Stößel, *Hip.*

drǫ́kati, drǫ̑kam, *vb. impf.* stoßen, *C., BlKr.*; z nogo d., stampfen, *C., Dalm.*; — stoßend quetschen, *C., BlKr.*

drǫ́kniti, drǫ̑knem, *vb. pf.* stoßen, *C.*

drom, *m.* der Schauder, *M., C., Z.*; — prim. drmati.

dromedár, rja, *m.* das Dromedar (camelus dromedarus), *Erj.(Ž.)*.

dromiti, im, *vb. impf.* schaudern machen, *C., Z.*; človeka strah dromi, *Z.*

dromlják, *m.* če meljemo na dromljak, dobimo slabšo moko, ker ni čista od otrobov, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; nam. drobnjak?

drǫ̑mlja, *f.* das Brummeisen, die Maultrommel, *Cig., M.*; = *pl.* dromlje, *Cig.*; — iz nem. Trommel.

drǫ̑mljati, am, *vb. impf.* das Brummeisen schlagen, *Cig.*; mačka dromlja (schnurrt), *Gor.*; — prim. dromlja.

dromljeváti, ûjem, *vb. impf.* girren: grlica poje, drobno dromljuje, *Npes.-Vraz*; — prim. dromljati.

drǫ̑ncati, am, *vb. impf.* schütteln, *C.*; — prim. drncati.

drǫ̑p, *m.* = droplja, *Cig., Frey.(F.)*; — češ.

drobnjav = drobnica 1): - Kakor bi spuščal
- drobnjav iz staje" J. Sork. Lj. Zvon 1916. 10

drôlj, m. prost. trolj. 2).
dromely poley drobely Ger. Dict. Krob. Nak. VII. I. 346

dromljáti = drobneti: kleine Schritte machen
Sv. Lucija (Tolm.) — Kanda. (t. j. drobenjáti?)

je dromcal debelo zlato verižico svoje ure: Kurnik
Znanci, 5.

drápati: malo odrgati: Quelje (Štrk.) Let. 893. 8.

drsela = dražica (Cerkvenj. Nov-tg. 219) Štrk Let. 94. 10.

dropa, *f.* die Hülse der ausgepreſsten Weinbeere, *Cig.*; — prim. tropine in hs. drop (istega pomena).

drǫ̑plja, *f.* die Trappe, *Cig., Jan.*; — velika d., die große Trappe (otis tarda), *Erj.(Ž.)*; mala d., die Grieltrappe (otis tetrax), *Cig.*; — hs. iz nem. Trappe.

drǫ́selj, slja, *m.* = dreselj, dresen, *C., ogr.-Raič (Kol.)* 268.

drǫ̑t, *m.* = žica, der Metalldraht, *Št.*; — prim. drat.

drotę̑n, *adj.* = draten, *Vest.*

drǫ̑tar, rja, *m.* der Drahtzieher, *C.*

drǫ́zati, drǫ̑zam, *vb. impf.* 1) ſtoßen, *Žabče-Erj.(Torb.)*; grozdje d. = tlačiti, *Dol.*; — 2) einſinken (im Koth, Schnee), *Reč.-C.*; sneg se droza, man ſinkt im Schnee ein, *C.*

drǫ̑zd, *m.* = drozg, *Erj.(Ž.)*.

drǫ̑zeg, zga, *m.* pogl. drozg.

drǫ̑zg, *m.* die Singdroſſel (turdus musicus); beli d., die Weindroſſel (turdus iliacus), *Cig.*; črni d., die Amſel, *Cig.*

1. **drǫ̑zga**, *f.* die Maiſche, *Jan., DZ., C.*; etwas Zerquetſchtes, z. B. Obſt, *Z.*; — der Koth: drozga je, es iſt kothig, *M.*

2. **drǫ̑zga**, *f.* der Rindſchmalzſatz, *C.*; — pogl. troska.

drozgáč, *m.* 1) der Maiſcher, *DZ.*; — 2) = drskač, die Miſteldroſſel, *Frey.(F.)*.

drǫ̑zgalica, *f.* die Maiſche, *Cig., C., DZ.*

drǫ̑zgaličen, čna, *adj.* Maiſch-: drozgalični prostor, der Maiſchraum, *DZ.*

drozgaličnják, *m.* der Maiſchbehälter, *DZ.*

drǫ̑zgalnik, *m.* das Maiſchholz, *Cig.*

drozgálǫ, *n.* der Pantſcher, *Cig.*

drǫ̑zgati, am, *vb. impf.* maiſchen, quetſchen, etwas Weiches zerdrücken, *Cig., Jan., C., Dol.*; grozdje d., *Cig.*; s kolom drozgati kaj, *Savinska dol.*

drozgę̑la, *f.* die Roſendroſſel (gracula rosea, turdus roseus), *Frey.(F.)*.

drozgomę̑snica, *f.* die Einmaiſchkammer, *DZ.*

drozgovā̑lnica, *f.* der Maiſchkochapparat, *DZ.*

drǫ̑zgva, *f.* = troskva, die Butterhefen, *Št.-C.*

drožár, rja, *m.* = drožjar, der Hefenhändler, *Cig., Jan.*

drožárnica, *f.* die Hefenfabrik, *DZ.*

drózast, *adj.* heficht, *Cig.*

drǫ̑žci, *m. pl.* kar vino skozi veho iz soda izmeče, kadar vre, die Spundhefen, *jvzhŠt.*

droždžę̑, *f. pl.* = drože, *vzhŠt., ogr.-Mik.*

droždžę́nka, *f.* = droženka, *kajk-Valj.(Rad)*.

drožę̑, *f. pl.* = drože, *Cig., Mik.*

drǫ̑žec, žca, *m. dem.* drog, *Valj.(Rad)*.

drózen, žna, *adj.* Hefen-, *Jan.*

drožę̑n, *adj.* aus Hefen-.

droženíca, *f.* droženka, *Mur., C.*

drožę́nka, *f.* der Gelägerbrantwein, *Bes., Št.*

dróževec, vca, *m.* = droženka, *LjZv.*

dróževček, čka, *m. dem. hyp.* droževec: kurim si prav pridno s starim, sladnim droževčkom, *LjZv.*

drožî, *f. pl.* = drože, *Cig., Jan., Met., Dol.*; drožî so v dnu soda zbrane, *DSv.*

1. **drožíca**, *f.* das Sauerteiglaibchen, *Mur., Cig., C.*; olovne drožice, der Preſsgerm, *Dol.*

2. **drǫ́žica**, *f.* neka riba v Ipavi, *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — prim. droga, androga.

drožíti, im, *vb. impf.* die Fähr- oder Ruderſtange gebrauchen, *Cig.*

dróžja, *f.* 1) der Preſsgermlaib, *Valj.(Rad)*; — 2) drožjȇ, *g.* žîj, žjá, *f. pl.* die Hefen; izpiti drožje, *Trub.*; na drožjah ležati, *Dalm.*; vino, v katerem ne drožij, („drožji"), *Dalm.*

drožjár, rja, *m.* der Hefenhändler, *Gor.*

dróžjast, *adj.* = drožnat, *Kast.(D.)*.

drožjíca, *f.* = 1. drožica, *Cig.*; iz drožij („drožji") vzeti, *Dict., Valj.(Rad)*.

drožnàt, áta, *adj.* Hefen-, hefig, *Cig., Jan.*; drožnat kruh, das Hefenbrot, drožnata potica, der Hefenkuchen, *V.-Cig.*

drožník, *m.* 1) = drožnjak, *Cig.*; — 2) = droževec, droženka, *Cig.*

drožnják, *m.* der große, unterſte Zapfen am Faſs, *C., Št.*

drožnjàt, áta, *adj.* = drožnat, *C.*

drpálež, *m.* der Laſtenträger, (zaničlj.), *Ljubljanska ok.*

drpâjsati, am, *vb. impf.* = drpati, *Glas.*

drpáliti, im, *vb. impf.* 1) = drpati, drapati: cel dan drpali (n. pr. pili, žaga), *Gor.*; — 2) ſchwerfällig gehen, *Notr.*; — 3) ſchleppen, *Cig., Jan.*

dŕpati, dŕpam, pljem, *vb. impf.* = drapati, *C., Z.*

drpâvsati, am, *vb. impf.* unſanft kratzen, reiben, *C., Pohl.(Km.), Dol.-Levst.(M.)*.

1. **dŕsa**, *f.* 1) die Eisbahn, die Schleifsbahn, *Cig., Jan., Dol.*; — 2) die Holzrieſe, *C., Z.*; — 3) die von den Rädern auf der Straße gebildete Furche: zavore globoke drse vrezujejo v cestišče, *Levst.(Cest.)*; — 4) der Streifen: (črna suknja) ima bele drse, *Gor.-M.*

2. **dŕsa**, *f. Cig., C.*, pogl. driska.

drsáč, *m.* der Eisläufer, der Schlittſchuhläufer, *Cig.*

dŕsalica, *f.* 1) der Schlittſchuh, *DZ.*; — 2) die Eisbahn, *Cig., Jan.*

dŕsalnica, *f.* 1) die Eisbahn, *Cig., Jan.*; — 2) die Rieſe, *Cig.*

drsálǫ, *n.* der Schlittſchuh, *C.*

dŕsanje, *n.* das Rutſchen; das Schleifen auf dem Eiſe.

dŕsati, dŕsam, šem, *vb. impf.* ſchleifen, *Mur.*; ſchleifend ziehen, *C.*; ſchaben, *C.*; — d. se, gleiten, glitſchen, rutſchen; po ledu se d.

dŕsavec, vca, *m.* 1) der Schleifer auf dem Eiſe, der Schlittſchuhläufer, *Cig., Jan., C.*; — 2) der Waſſerläufer (hydrometra lacustris), *Erj.(Ž.)*.

dŕsavka, *f.* die Schleiferin auf dem Eiſe, die Schlittſchuhläuferin, *Cig.*

drsę́ti, ím, *vb. impf.* gleiten, glitſchen: nit drsi predici izpod prsta, *Jurč.*; drsi, es iſt ſchlüpfrig, *SlN.*

drsíkati se, kam, čem se, *vb. impf.* = drsati se (po ledu), *Mik.*

dŕsk, *m.* 1) der Glitſch, *Cig.*; — der Schleifer (in der Muſik), *V.-Cig.*; — 2) das Geknifter, *Mur.*

dŕska, *f.* = drsk 2), *M.*
drskáč, *m.* die Miſteldroſſel, *Cig., Frey.(F.)*; — prim. drozgač, dreskač.
drskâłnica, *f.* = brizgalnica, *C., Vod.(Izb. sp.).*
dŕskanje, *n.* das Schleifen auf dem Eiſe; — 2) das Kniſtern, das Schnarren, *Cig., M.*
dŕskati, am, *vb. impf.* 1) glitſchen, rutſchen, *M.*; d. se, auf dem Eiſe ſchleifen, *C.*; — 2) kniſtern, *Mur.*; ſchnarren, *Jarn., Cig.*; — 3) ſpritzen, *Cig., Jan.*
dŕskec, eca, *m.* der Ampfer (rumex pratensis), *Ajdovščina-Erj.(Torb.).*
drskèt, éta, *m.* das Geknifter, *Z.*
drsketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* 1) (auf dem Eiſe) ſchleifen, *C.*; — 2) kniſtern, *Jan.*
dŕsklja, *f.* die Klyſtierſpritze, *V.-Cig., Vod. (Bab.).*
drskljáti, âm, *vb. impf.* 1) kniſtern, *Jan.*; — 2) klyſtieren, *C.*
dŕskniti, dŕsknem, *vb. pf.* 1) glitſchen, *Z.*; — 2) ſpritzen, *Cig.*
drskótec, tca, *m.* der Ampfer (rumex p.), *Štrek.*
dŕsnik, *m.* die Wagenſchleife, *Nov.*
dŕsniti, dŕsnem, *vb. pf.* 1) gleiten, rutſchen, *Cig., C.*; — ſtreifen, *Cig.*; — 2) — einen ſchnarrenden Laut hervorbringen, *C.*
dŕsteł, *m.* eine Art Schiefer, *Štrek.*
dŕstelj, *m.* = drstev 2), *Rihenberk-Erj. (Torb.).*
dŕsten, *m.* = drstelj, *Rihenberk-Erj.(Torb.).*
dŕstev, stva, *m.* 1) der Kalkſpath, kryſtalliniſcher Tropfſtein, *Koblja Glava(Kras)-Erj.(Torb.), Erj.(Min.)*; — 2) der Kies (razdrobljeno kamenje, pos. pesek v čiščenje bakrene posode), *Kras-Erj.(Torb.).*
drstílǫ, *n.* = drstitev, *Jan.*
drstítev, tve, *f.* das Laichen, *Jan.*
drstíti se, ím se, *vb. impf.* ſtreichen, laichen; — pogl. drestiti se.
drstljívka, *f.* die Altraunbeere (mandragora), *Dict.*; — pogl. dristljivka.
drstnica, *f.* 1) der Laichfiſch, *C., Svet.(Rok.)*; — 2) der Näsling (chondrostoma nasus), *Zidani Most-Erj.(Torb.).*
dŕšč, *m.* = drskač, dreskač, *Vranja v Istri-Erj.(Torb.).*
dŕščica, *f.* der Krammetsvogel (turdus pilaris), *Gradišče na Ipavi-Erj.(Torb.).*
drtína, *f.* = drobtina, die Broſame, das Bröſel, *ogr.-C.*; der Brocken, das Bruchſtück, *Fr.-C., vrhŠt.*; — nekatere drtine časa, einige Augenblicke, *C.*; — *pl.* drtine, das Sägemehl: z drtinami zadelan, mit Sägemehl eingefüttert, *DZ.*
drtînčica, *f. dem.* drtinka, *vrhŠt.*
drtínica, *f. dem.* drtina; solnčnemu prahu podobna d., *SlN.*
drtînka, *f. dem.* drtina, *vrhŠt.*
drtînščica, *f.* eine Art bitteres Pflanzengewächs, *C.*; (morda: das Ruhrkraut [gnaphalium], *Z.*).
drtjè, *n.* 1) das Reißen, *C.*; — das Schinden, *Cig.*; — das Quälen, *Valj.(Rad)*; — 2) das Grimmen, die Kolik, *Meg., Dict.*; drtje imeti, *Dalm.*
drûčkati, am, *vb. impf.* zerdrücken, quetſchen, *C., jvzhŠt.*
drûg, *m.* 1) der Genoſſe, der Gefährte, *Mur., Cig., Jan., nk.*; der Compagnon, *Cig. Jan.*; — 2) der Brautführer, *Hip., Mur., Cig., Jan., Kr.*; Bliže bliže jezdi Šumar, Bliže bliže njega drug, *Npes.-K.*; družice in drugovi, *Škrinj.*
drûg, *adj.* 1) ein anderer: druge vere, druge narodnosti biti, einem anderen Glauben, einer anderen Nationalität angehören; kdo drug: wer anders? nekaj drugega (druzega), etwas anderes; drug pot, drug krat, ein anderes Mal; druge pomoči ni, es gibt kein anderes Mittel; drug veter je potegnil, das Blatt hat ſich gewendet; ni druzega, kakor (nego) laž, es ſind lauter Lügen; ves drug si, du haſt dich ganz geändert; med drugimi rečmi, med drugim, poleg (zraven) drugega, unter anderem; (govori se nav. drugi, kjer bi se pričakovalo: drug, n. pr. nihče drugi); — 2) drúgi, der andere; z druge strani (plati), andererſeits; drug drugemu, einer dem andern, (tudi: eden drugemu); drug za drugim, einer nach dem andern; drugo (eno) k drugemu, im Durchſchnitte, gerechnet, *Cig., Šol., Svet.(Rok.)*; — 3) drúgi, der zweite; drugo oranje, druga kop; druga setev, die Nachſaat, *Cig.*; druga žlindra, die Krätzſchlacke, *Cig.*; druga vzmnož, das Quadrat (math.), *Cig.(T.)*; — drugi člen, der Nachſatz (math.), *Cig.(T.)*; — drugi dan, teden, am folgenden Tage, in der folgenden Woche; v drugo, zum zweitenmale; — (po Škrabcu *[Cv.]*, drugi' nima nedoločne oblike).
drúga, *f.* die Brautführerin, *Cig., Jan.*
drugâč, *adv.* anders, ſonſt, widrigenfalls; molči, drugač boš tepen.
drugâče, *adv.* = drugač, *Jan., nk.*
drugáčen, čna, *adj.* anders beſchaffen; ves d. je zdaj.
drugáčeši, *adj.* = drugačen, *Habd.-Mik.*
drugáčešnji, *adj.* = drugačen, *Z.*
drugáči, *adv.* = drugač, *Meg., Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan., Mik., Dalm. Cv.*
drugáčica, *f.* die Variante: d. te povesti, *Pjk. (Črt.).*
drugačiji, *adj. C.*, pogl. drugačen; („drugačije" volje, *Krelj.*).
drugáčiši, *adj.* = drugačen, *Mik.*
drugáčiti, âčim, *vb. impf.* ändern, *C.*
drugáčiv, *adj.* = drugačen, *ogr.-C.*
drugáčnost, *f.* die verſchiedene Beſchaffenheit.
drugákǫ, *adv.* = drugač, *Mur., Cig., Jan., C., Mik., Krelj, Nov.*
drugákšen, šna, *adj.* = drugačen, *Cig., Notr.*; ſonſtig, *Mur.*
drugâm, *adv.* anderswohin.
drugár, rja, *m.* = drug 1), *Vrt.*; — stsl., hs.
drugarica, *f.* 1) die Genoſſin, *C.*; — 2) podoba d., das Seitenſtück, das Pendant, *Cig. (T.)*; — hs.
drûgda, *adv.* = drugdaj, *Mik., C.*
drûgdaj, *adv.* ſonſt, anderemale, *Guts., Cig.*
drûgdę, *adv.* = drugdi, anderswo, *Alas., Cig., C., Rec., nk.*

drugo im. andrzvnbcal (nàm. v drugo): pa
d. prudik, Gor (Dobr.) — 26. II. 31.

prim. sbsl zpoyra zpoyra baparmamme, zpoyra zpoyra
Suraxth.

drst.: drče ali drsti (Riesen) Tuma, Plan. Vest.
XV. 188.

drstev (Kalkspatsand) je pesek iz kristaličnega
apnenca, Tuma, Plan. Vest. XV. 170.

drugáčav = drugačen. Rk. — Pint. Let. 895. 7.

drugáčneji (-nji) = drugačen, Polj. — Pint. Let. 95. 7

drúgli (drúgli) anderwärts anderswo. Polj.-Rut. Sel. 395. 7.

dúhovka rekla Prunka v. Semlyine (Tolm.) – Kenda

drugdêj, *adv.* = drugdi, *Hip.(Orb.)*.
drûgdi, *adv.* anderswo, *Meg., Dict., Mur., Cig., Boh., Trub., Dalm., Kast., Jsvkr., Jap., ogr.-C., nk.*
drugê, *adv.* = drugej, drugde, *Met.*
drúgec, gca, *m.* der Zweite, *C.*; der Zweitgeborne, *Mur.*; der zweite Schwarm desſelben Bienenſtockes, *M., Gol., Valj.(Rad)*; — ti si moj drugec, du biſt mein zweites Ich, *Cig.*
drugec, *adv.* = drugod: od drugec = od drugod, *vzh.Št.*; (iz: druged [drugod], *Mik.*).
drugêj, *adv.* = drugje, *Mur., Cig., Jan.*
drúgica, *f.* die Zweitgeborne, *Z.*
drûgič, *adv.* zum zweitenmale; ein anderesmal wieder, *Cig., C.*; — zweitens.
drúgičnji, *adj.* zweitmalig: drugičnja izkušnja, *Ravn.*; drugičnje, zum wiederholtenmale, *Ravn.-C.*
drúgikrat, *adv.* = drugi krat, zum zweitenmale; — ein anderesmal (nam. drugkrat); druge krate, anderemale, ſonſt.
drúginja, *f.* = družica 1), *C.*
drugjê, *adv.* anderswo.
drugle, *adv. C.*, pogl. drugde; (prim. „drgli", *Polj.*, „drgle", *Črniče [Goriš.]*).
drugleh, *adv. C.*; pogl. drugde.
drugô̧č, *adv.* 1) zum zweitenmale, ein anderesmal wieder; — 2) = k letu, ob letu, *Kras, Ip.-Erj.(Torb.)*.
drugô̧čen, čna, *adj.* = drugokraten, *C.*
drugô̧d, *adv.* an anderen Punkten, Orten, auf einem anderen Wege, auf anderen Wegen, anderwärts, anderswo herum; po drugod, an anderen Orten; od drugod, anderswoher.
drugô̧di, *adv.* = drugod, *C.*
drugô̧dnji, *adj.* anderwärtig (pravilno nam. drugoten, *Cig.*).
drugô̧dleh, *adv.* nam. drugod, *pri Idriji.*
drugogô̧rje, *n.* das Flötzgebirge, *Cig.(T.)*.
drugogórен, rna, *adj.* Flötz-, drugogorni vapnenec, der Flötzkalk, *Cig.(T.)*.
drugojezíčen, čna, *adj.* eine andere Sprache redend, anderſprachig, *nk.*
drúgokrat, *adv.* = drugikrat, *Mur.*
drugokráten, tna, *adj.* abermalig, zweitmalig, *Mur.*
drugonárodnik, *m.* der einer anderen Nation Angehörige, *nk.*
drugopís, písa, *m.* das Duplicat, *C.*
drugorȩ̂den, dna, *adj.* zweiten Ranges: drugoredna država, *SlN.*; — ſecundär, *Cig.(T.)*.
drugorô̧dec, dca, *m.* = drugonarodnik, *SlN.*
drugorô̧den, dna, *adj.* einer anderen Nation angehörig, *Raič(Slov.)*; drugorodni del škofije, *Cv.*; — fremdartig, *Cig.*
drugorójen, jéna, *adj.* zweitgeboren, *Cig., Jan., M., nk.*
drugorojénec, nca, *m.* der Zweitgeborne, *Jan.*
drugosô̧rten, tna, *adj.* von anderer Art, *M.*
drugospółen, łna, *adj.* von anderem Geſchlecht, *C.*
drugostránski, *adj.* zur anderen Seite gehörig, anderſeitig, *Cig., nk.*
drugošôlec, lca, *m.* ein Schüler der zweiten Claſſe, der Secundaner, *Cig., Jan., C., nk.*
drugóten, tna, *adj.* ſecundär; Neben-, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; drugotni naglas, der Nebenton, d. pojem, der Nebenbegriff, d. tok, der Nebenſtrom, der Inductionsſtrom, d. rek, der Nebenſatz, d. del reka, der Nebenſatztheil, *Cig.(T.)*.
drugováti, újem, *vb. impf.* 1) Geſellſchaft leiſten, verkehren, *nk.*; prijazno se s kom d., *LjZv.*; — 2) Brautführer ſein, *Cig., Jan., M.*
drugovêrec, rca, *m.* der Andersgläubige, *Cig., nk.*
drugovêrka, *f.* die Andersgläubige, *Z.*
drugovêrski, *adj.* andersgläubig, heterodox, *Cig., Jan., nk.*
drugovêrstvo, *n.* die Heterodoxie, *Cig.*
drugovŕsten, stna, *adj.* kar je druge vrste: drugovrstna barka, *Vod.(Izb. sp.)*; — fremdartig, *Cig.*
druhâł, *f.* eine Volksmenge; — (nav. zaničlj.) der Pöbelhaufe, der Pöbel, das Geſindel.
druhâłca, *f. dem.* druhal: mlada druhalca (otrok), *Ravn.*
druhâłen, łna, *adj.* Pöbel-: druhalna vlada, die Ochlokratie, *Jes.*
druhalovlâdje, *n.* die Pöbelherrſchaft, *Cig.*
druhâłski, *adj.* pöbelhaft, *V.-Cig.*
druíd, *m.* galski duhovnik, der Druide.
drújec, jca, *m. M., Cig., Kr.*, pogl. drugec.
drùm, drúma, *m.* 1) der Reſt eines Schuſterdrahts, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 2) der Halm, *C.*; — prim. nem. ein Trumm (z. B. von einem Seile), *Levst.(Rok.)*.
drumbljáti, âm, *vb. impf.* ſchnurren: mačka drumlja, *ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. dromljati.
drûmek, mka, *m. dem.* drum, *Rib.-M.*
drûmlja, *f.* die Schalmei (sampogna), *Alas.*; — prim. dromlja.
drúščina, *f.* die Geſellſchaft; v druščini se je pomenkovala nesramno, *LjZv.*; druščino komu delati, jemandem Geſellſchaft leiſten, *Svet.(Rok.)*.
drûštevce, *n. dem.* društvo; kleiner Verein, *Vrt.*
društvên, *adj.* Vereins-, *Cig., Jan., C., nk.*; društvena pravila, die Vereinsſtatuten, *nk.*
društveník, *m.* das Vereinsmitglied, *Cig., Jan., nk.*
društvenína, *f.* die Vereinsgebür, der Vereinsbeitrag, *C., nk.*
drûštvo, *n.* 1) (po hs.) die Geſellſchaft, der Verein, *Cig., Jan., nk.*; politično d., trgovsko d., pravniško d., *nk.*; — 2) = druščina, *Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad)*.
društvovânje, *n.* die Bethätigung des Vereinslebens, *C., nk.*
društvováti, újem, *vb. impf.* ein Vereinsleben bethätigen, einen Verein (Vereine) halten, *SlN.-C.*
drûzga, *f.* Zerquetſchtes (z. B. zerdrückte Rüben als Schweinefutter), *vzh.Št.-C.*; — pogl. drozga.
drûzgalica, *f.* = drozgalica, brozga, *Notr., Levst.(Rok.)*.
drûzgati, am, *vb. impf.* (etwas Weiches) zerdrücken, quetſchen, *Mik., Dol., Št.*; — konj po

koritu druzga (nagt), *Gor.-Mik.*; — pogl. drozgati.

druzgoláti, âm, *vb. impf.* = drozgati, *C.*

drúža, *f.* die Genoſſin, *C.*; — die Ehegenoſſin, *V.-Cig., Jan.*; („takó mož imenuje ženo, kadar se lepo gledata", *Levst.[Nauk 170]*), Al' predrago 'maš obljubljeno? Družo al' zaročeno? *Npes.-Vod.(Pes.).*

družáben, bna, *adj.* die Geſellſchaft betreffend, Geſellſchafts-, ſocial, *Jan., nk.*; razmere v družabnem in državnem življenju, *Jurč.*; stebri našega družabnega življenja, *Str.*; družabne čednosti, *Cv.*; — einer Geſellſchaft, einem Vereine angehörig: verni družabni (nam. družabniki), *Slom.*

družâbnik, *m.* 1) der Geſellſchafter: bil je blaga duša, vesel družabnik, *Str.*; — 2) das Geſellſchafts- oder Vereinsmitglied, *Jan., Levst. (Nauk).*

drûžba, *f.* 1) = druščina, die Geſellſchaft; vesela d., luſtige Geſellſchaft; — verska d., eine Glaubensgeſellſchaft, *nk.*; — die Gemeinſchaft, *Mur., Cig., Jan.*; d. zakonska, d. svetnikov, *Cig.*; — 2) = društvo 1), die Geſellſchaft, der Verein, *Cig., Jan.*; kmetijska družba, die Ackerbaugeſellſchaft; delničarska d., die Actiengeſellſchaft, *DZ.*; bankovna d., die Bankgeſellſchaft, *DZ.*; — tudi: družbà, *Kr.-Valj. (Rad).*

družbàn, ána, *m.* = družabnik, *Jan., Slom.*

družbânj, *m.* der Brautführer, *Št.-Mur., Cig., Danj.-Mik.*

družbẽn, *adj.* = družaben, *Cig.*; družbeni račun, die Geſellſchaftsrechnung, *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; — hs.

družbẽnik, *m.* = družabnik, das Geſellſchafts- oder Vereinsmitglied, *Cig., C., nk.*; — hs.

drûžbica, *f. dem.* družba.

družbína, *f.* = družba, *Jan., C.*; — hs.

družbînski, *adj.* Geſellſchafts-, ſocial, *nk.*

družboslọ̑vje, *n.* die Sociologie, *LjZv., Lampe (D.).*

drúžčen, čna, *adj.* = družen 2), *M.*

drûže, eta, *n.* 1) der Genoſſe, der Gefährte, *Cig., Jan., Mik.*; — 2) der Brautführer, *C.*; der Begleiter der Brautjungfer, *C.*; — 3) der Ehegenoſs, *Cig., C.*; = zakonski mož ali žena, *Dict.*; očaki so za svoja zakonska družeta ino otroke iz srca žalovali, *Trub.*; ona je tvoje druže, *Dalm.*; Preljubo moje druže, *Npes.-Vraz*; zakonski so s svojimi družeti plesali, *Kres*; — tudi *m.*: Si prišel, druže pravi moj? *Npes.-Vod.(Pes.)*; Ladin druže, *Vod.(Pes.).*

drûžec, žca, *m.* 1) *dem.* drug; der Gefährte, *C., Z.*; der Mitarbeiter, der Geſelle, *C., Z.*; — der Brautführer, *C.*; — 2) = drugec, drugi roj istega panja, *Levst.(Beč.).*

drûžej, *m.* 1) der Genoſſe, der Gefährte, *C. Z.*; Pridite angelci, Vi nebeški družeji, *Slom.*; — 2) der Ehegemahl, *Mur., Valj. (Rad).*

drúžen, žna, *adj.* 1) geſellſchaftlich, geſellig, *Cig., Jan., C.*; družno življenje, das geſellige Leben, *Cig.(T.)*; — gemeinſchaftlich, *C.*; družno delati, *Zv.*; družno podpisane države, die mitunterzeichneten Mächte, *DZ.*; — 2) die Geſellſchaft liebend, geſellig; d. človek, *Svet. (Rok.)*; družen človek ljubi družbo, *DSv.*

drúženje, *n.* die Geſellung, *Cig.*; d. s kom, der Umgang, *Cig.*

družíca, *f.* 1) die Gefährtin, die Geſellſchafterin, *Mur., Cig., Jan., Dalm.*; — zakonska d., die Ehegenoſſin, *Mur., Cig.*; — 2) die Begleiterin der Braut, die Brautjungfer, die Kranzeljungfer; družice in drugovi, *Škrinj.*

družičeváti, čújem, *vb. impf.* Kranzeljungfer ſein, *Cig., M.*

družíčiti, čim, *vb. impf.* = družičevati, *Cig.*

družíłen, łna, *adj.* vereinigend, *Cig.*

družîłnik, *m.* der Inſtrumental (gramm.), *Jan., Levst.(Sl. Spr.).*

družílọ, *n.* das Vereinigungsmittel, *nk.*

družína, *f.* 1) die Hausgenoſſen, *Mur., Cig.*; — 2) die Familie; veliko družino imeti; za družino skrbeti; — 3) das Geſinde, die Dienerſchaft; veliko družine imeti; z družino jesti, mit den Leuten eſſen; devetero družine, neun Dienſtboten, *Cig.*; družina mu je nezvesta; pa tudi: družina so mu nezvesti, *Met.-Mik.*

družínčad, *f.* = družina 3), *LjZv.*

družínče, *n.* der Dienſtbote; četvero družinčet.

družînec, nca, *m.* 1) der Hausgenoſſe, *C.*; — 2) = družinče, *Jan.*

družínica, *f. dem.* družina; kleine Familie, *M.*

družînski, *adj.* 1) Familien-, *Cig., Jan.*; — 2) Dienſtboten-, Geſinde-; družinska soba.

družînstvọ, *n.* das Geſindeweſen, *C.*

drúžiti, drûžim, *vb. impf.* geſellen, vereinigen, verbinden, *Mur., Cig., Jan.*; s seboj d., involvieren, *Levst.(Pril.)*; — d. se s kom, mit jemandem Umgang haben; volk se z volkom druži, gleich u. gleich geſellt ſich gern, *Cig.*; d. se telesno, ſich begatten, *Cig., Jan.*; — d. se z lenobo = len biti, *Vrt.*

družjẹ̑, *n.* = druže: zakonsko družje, *Levst. (Pril.)*; Žena je družje vmorila, *Npes.-Kres.*

drúžkinja, *f.* die Gefährtin, *Hal.-C.*

družljiv, íva, *adj.* geſellig, leutſelig, *Jan., Cig. (T.), C.*

družljívost, *f.* die Geſelligkeit, *Cig., Jan., C.*

družnica, *f.* = družabnica, *ZgD.*

družník, *m.* der Compagnon, *Cig., Jan.*; družnik pridobitnega podjetja, *DZkr.*; der Genoſſe, *C.*; občinski d., *DZkr.*; das Geſellſchafts- oder Vereinsmitglied, *Cig., Jan., C.*

drúžnost, *f.* die Geſelligkeit, *Cig., Jan., C.*

dŕva, *n. pl.* išči pod: drvo.

drváča, *f.* die Holzhacke, *Mik., vzh.Št., C., Vrt.*

drvâjsati, am, *vb. impf.* = dreviti, *Jurč.*; konje d., *Dol.*; (nam. drevajsati).

drvánja, *f.* die Holzgegend, *Danj.-Mik.*

drvár, rja, *m.* 1) der Holzhauer, der Holzer; — 2) nam. drevar 2), *Dol.*

drvarica, *f.* die Holzaxt, *ogr.-C.*

drvarîja, *f.* = drvarstvo, *M.*

drvarína, *f.* die Holzgebür, *Cig., M., DZ.*

drvaríšče, *n.* der Holzhau, *Cig.*

dervarski, dru Pflug mit der Bogn lautan (Dol.)
– Pint. Let. 895: 8
dervárnik = dvarnica Tenlgine (Volm.) – Kenda
dervarščina Waldrapfl. Cig.

"dívce" mala deščica ~~na eden konec zagozdičasta~~,
na katero se volak navija (pri tkanju (rakov)
(vinica)
dekn. – Carniola VI. 153. prim. rak

dvonica (zg. danica) Gromže (št.) Časop. z. zg. i. n. 914
p. 167 Kranjska gora Dan. Svet 980, 88.
(= dvornica L)

dvolôm = neravnež (pos. o dolgem človeku)
adj. dvolomast, Gor. (87. Gol.) – 26. II. 32.

drváriti, ârim, *vb. impf.* 1) sich mit dem Holzhacken, Holzen beſchäftigen, Holz fällen, holzen; — 2) nam. drevariti, *Cig.*, *Dol.*, *Svornje* (*St.*) *Casop. f. jez. i nar. VIII. 163*
drvárjenje, *n.* das Holzen.
drvárnica, *f.* die Holzhütte, die Holzlege.
drvárski, *adj.* Holzhauer-; drvarska sekira.
drvârstvǫ, *n.* die Holzerei.
drváščina, *f.* das Recht, Holz zu ſchlagen, das Holzſervitut, *Cig.*, *Jan.*; mernik ovsa za drvaščino dati, *Svet.(Rok.)*; v tem gozdu imam drvaščino, *Rib.*
drvčè, ęta, *n.* ein Stückchen Holz, *Ravn.*
drvę́ka, *f.* neko jabolko, *Dol.-Erj.(Torb.).*
drvę̑n, *adj.* hölzern, *Cig.*, *Jan.*; d. most, *Zora.*
drvę̑nec, nca, *m.* der Holzſtein, *Erj.(Min.).*
drvę̑néti, ím, *vb. impf.* = dreveneti, *C.*
drvenína, *f.* = drvarina, *Cig.*
drvíš, *m.* der Sturm: vriš in drviš, *Bes.*; — nam. dreviš, prim. dreviti.
drvíšče, *n.* der Holzplatz, die Holzſtätte, *C.*, *Roz.-Kres*; der Wald, *Tolm.-Štrek.(Let.).*
drvíti, ím, *vb. impf.* pogl. dreviti.
drvníca *f.* 1) die große Holzhacke mit langem Stiel, *C.*, *BlKr.*, *Gor.*, *Savinska dol.*; — 2) = drvarnica, *Gor.*, *DSv.*
drvník, *m.* der Holzplatz, *Cig.*
drvnína, *f.* das Holzgeld, die Holzabgabe, *Cig.*, *C.*
drvnjáča, *f.* die Holzaxt, *C.*, *Mik.*, *Valj.(Rad)*, *vzhŠt.*
drvnják, *m.* 1) der Holzplatz, *Hal.-C.*; — 2) der Holzhüttenmiſt, *ogr.-C.*
drvǫ, *n.* das Holzſcheit, der Prügel, *vzhŠt.-C.*; nav. *pl.* drva, das Brennholz; drva sekati, Holz hacken; v drva iti, um Holz in den Wald gehen, *Vrt.*; tudi: drvâ, *Gor.-Valj. (Rad)*; — (drvǫ̑ nam. drẹvǫ̑, *Kras i. dr.*).
drvodę̑lec, lca, *m.* der Holzarbeiter, *C.*, *Trst. (Let.)*; — hs.
drvoję̑d, jęda, *m.*, *pl.* drvojedi, die Holzfreſſer, *Cig.(T.)*.
drvoję̑dec, dca, *m.* der Holzeſſer, der Hylophag, *Cig.*
drvoję̑dka, *f.* der Thränenſchwamm (merulius), *Cig.*, *Tuš.(B.)*.
drvoláča, *f.* entzweigter Aſt, *vzhŠt.-C.*
drvoplâvstvǫ, *n.* das Floßweſen, *Cig.*
drvorę̀z, réza, *m.* = lesorez, *Navr.(Kop. sp.)*.
drvosę̀k, sęka, *m.* das Holzſchlagen, *Dict.*; — kraj, kjer se drva sekajo, der Holzſchlag, *Gor.-Cig.*, *Jan.*, *Svet.(Rok.)*.
drvóšec, šca, *m.* der Waldantheil, *M.*, *Gor.*; (menda nam. drvosečec, *Cig.* ima drvoseč).
drvotan, *m.* pogl. drvoton.
drvotòč, tóča, *m.* der Weidenbohrer (cossus ligniperda), *Cig.*
drvotòn, tóna, *m.* der Platz, wo Holz geſpalten wird, die Holzlege, *C.*, *Valj.(Rad)*; (drvóton), *Mur.*; (drvotan), *ogr.-Raič(Nkol.)*.
drvotan, *ogr. Čas. z. jg. i nar. II. Pril. 21.*

drvotǫ̑nščak, *m.* 1) der Block zum Holzſpalten, *vzhŠt.-C.*; — 2) der Holzhüttenmiſt, *C.*
drvovârstvǫ, *n.* die Holzſparkunſt, *V.-Cig.*
dŕvovnik, *m.* der Holzwald, *C.*
dŕvščina, *f.* = drvaščina, *C.*
dŕz, dŕza, *adj.* frech, *Jan.*, *C.*; drzo življenje, *Krelj*; predrz in preobjesten, *Trub.(Post.)*; drzi norci, *Dalm.*
dŕza, *f.* 1) die Schlampe, *C.*; — 2) der Feldrain, *C.*; — 3) = drista, *C.*
drzâj, *m.* = greben, die Hechel, *Jan.*, *Mik.*; pogl. drzej.
dŕzalica, *f.* die Riffel, der Riffelkamm, *Cig.*, *Jan.*
drzâlnica, *f.* = drzalica, *Jan.*
drzâlnik, *m.* der Riffelbaum, *Jan.*
drzálǫ, *n.* = drzalica, *Cig.*, *Jan.*
dŕzanje, *n.* das Scharren, *M.*; — das Hecheln, *Mur.*
dŕzati, dŕzam, žem, *vb. impf.* 1) ſcharren, ſchaben, kratzen, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *Nov.-C.*; blato s ceste d., *C.*; d. se, ſich kratzen, *C.*; d. grlo, *(Cig.)*, d. se, *(V.-Cig.)*, ſich räuſpern; — 2) hecheln, *Guts.*, *Jarn.*, *Mur.*, *Jan.*; — riffeln, *Mur.*, *Jan.*; — 3) (travo) d., graſen, *Št.-Jarn.*, *Cig.*, *C.*; ovce drzajo = pasejo se, *Lašče-Levst.(Rok.)*.
dŕzavec, vca, *m.* der Hechler, *Cig.*, *Jan.*
dŕzej, *m.* = greben, die Hechel, *Guts.*
dŕzen, zna, *adj.* kühn, verwegen, keck; — frech, *Jarn.*, *Mur.*, *Jan.* — *dŕzăn, jna* nuřky vřen (*Colm.*) *Štrek. Let. 94, 47.*
1. **dŕzniti**, dŕznem, *vb. pf.* ſchabend einen Zug thun, *Z.*; — prim. drzati.
2. **dŕzniti**, dŕznem, *vb. pf.* ſich erkühnen, *Mur.*, *Cig.*, *Mik.*; ne drznem dalje, weiter wage ich es nicht, *Cig.*; nav. d. se, ſich unterſtehen, wagen; ſich die Freiheit nehmen, *Cig.*; d. se vprašati, ſo frei ſein zu fragen, *Cig.*
drzníti, ním, *vb. impf.* ermuthigen, *ogr.-C.*
dŕznost, *f.* die Kühnheit, die Verwegenheit; — die Keckheit, *Cig.*, *Jan.*, *C.*
dŕzost, *f.* = drznost, *Mur.*, *Krelj-Mik.*, *Dalm.*
drzóten, tna, *adj.* = drzen, *Vrt.*
drzovît, *adj.* kühn, verwegen, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*
drzovíten, tna, *adj.* = drzovit, *Jan.*
drzovîtež, *m.* der Verwegene, *Let.*
drzovítnost, *f.* = drzovitost, *C.*
drzovîtost, *f.* die Vermeſſenheit, die Verwegenheit, *Cig.*, *C.*, *nk.*
drzûn, *m.* verwegener Menſch, *C.*
dŕž, dŕža, *m.* = držalo 3): perni (= peresni) drž, der Federhalter, *ogr.-Valj.(Rad)*.
dŕža, *f.* die Haltung: počepna d., *Telov.*
držáč, *m.* 1) der Stützer (z. B. des Wagens, „tisti, ki voz drži"), *C.*, *Z.*; — 2) ein Werkzeug, womit man etwas hält, der Halter, *Cig.*; — die Handhabe an der Senſe für die linke Hand, *Cig.*
držâj, *m.* 1) die Handhabe, das Heft, der Griff; bes. die Handhabe an der Senſe für die linke Hand, *Cig.*; — 2) das, woran man ſich anhält: das Geländer; držaji ob mostovih in brveh; stopnice z držajem, *Zora*; — *pren.* der Anhaltspunkt, *C.*, *DZ.*; — 3) das, was

etwas hält, der Halter, *Cig.*; — das Tenakel (bei den Schriftsetzern), *Cig.*; — die Bremse, *Cig.*

držák, *m.* 1) die Handhabe, der Griff, *Cig.*, *C.*; — 2) der Halter, *Cig.*

držálce, *n. dem.* držalo; das Heftchen, kleiner Griff, *Cig.*, *C.*

držâljka, *f.* = držalo, *Mur.*, *Cig.*; držalka, *Valj.(Rad).*

držálnica, *f.* die Pferdehalfter, *C.*

držálo, *n.* 1) die Handhabe, der Griff; — 2) der Anhalter (woran man sich anhält), *Cig.*; — 3) der Halter, der Haltapparat, *Cig.*

držânje, *n.* 1) das Halten; napačno d. života, peresa (pri pisanju), *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) die Räumigkeit, die Capacität (eines Gefäßes), *Cig.(T.)*; do polnega držanja napolnjen, *DZ.*; — 3) = dežela, država, *ogr.-C.*; šel je v daleko držanje, *Cig.*; — 4) die Haltung, die Geberden, *Cig.*, *C.*; die Aufführung, das Benehmen, *ogr.-C.*

držáti, ím, *vb. impf.* 1) halten; klobuk v rokah d.; d. otroka v naročju; koga za roko d., jemand an der Hand halten; za drevo d., Pflughalter sein, *Cig.*; konja za brzdo, moža za besedo držijo, das Pferd nimmt man beim Zaum, den Mann beim Wort, *Z.*; d. kaj kvišku, proč, k očem, pod nos, etwas in die Höhe, weg, vor das Gesicht, vor die Nase halten; ne d. križem rok, nicht müßig sein; svečo d. umirajočemu, dem Sterbenden das Licht halten; d. komu roko, jemandem die Stange halten, *Cig.*; v dobrem stanu d. kaj, in gutem Zustande erhalten, *nk.*; vino v pivnicah d., *ogr.-Valj.(Rad)*; živino pregorko d.; v časti d. in spoštovati koga, *Jap.*; — abhalten: skupščino d., *Valj.(Glas.)*; svet, sodbo d., *Lašče-Levst.(Rok.)*; tožbo d., über eine Klage verhandeln, *Svet.(Rok.)*; — führen: dnevnik, zemljiščne knjige d., *DZ.*; — 2) fest halten (durch Kraftanstrengung, Zwang u. dgl.); držite ga! haltet ihn fest! bolje „drži ga“ ko „lovi ga“, = besser ein Sperling in der Hand, als eine Taube auf dem Dache; sapo držati, den Athem an sich halten; jeza me v srcu drži, Zorn erfüllt mein Herz, *C.*; bolezen ga drži v postelji, die Krankheit fesselt ihn ans Bett, *Cig.*; krč me drži, ich habe den Krampf, *Z.*; drži me v rami, es zieht mich im Arm, *Cig.*; — V mladosti vender trdnejše so mrežé, Ki v njih drži nas upa moč golj'fiva, *Preš.*; v zaporu koga d., im Arrest anhalten, *LjZv.*; trdo, ostro, na tesnem koga d., jemanden strenge, kurz, in guter Zucht halten; v trdem d., streng halten, *Sol.*; jezik za zobmi d., die Zunge im Zaume (das Maul) halten; držan, verpflichtet, *C.*; — parteiisch, interessiert, *C.*; — 3) aufrecht halten; pijan je, da ga noge ne držé; drži me tvoja desnica, *Ravn.*; d. red po občini, die Gemeindepolizei handhaben, *Levst.(Nauk)*; d. zapovedi, die Gebote halten (tudi stsl.); d. besedo, das Wort halten (tudi rus.); oni ne drže pravde (= pravice), *Dalm.*; — 4) halten (= nicht lassen); mora vodo d., es muss wasserdicht sein; papir črnila ne drži, das Papier schlägt durch, fließt, *Cig.*; d. barvo, die Farbe behalten, *Cig.*; d. glas, den Ton halten, aushalten, *Cig.*, *Sol.*; led, sren drži, das Eis, die Schneedecke hält, *Cig.*; maček ne drži, der Anker ist los, *Cig.*; posoda ne drži, = pušča; sod drži kakor jajce, *Z.*; zdaj bo držalo, jetzt wird es halten (= zdaj je dosti trdno pribito, privezano itd.); vzroki niso držali, die Begründung war nicht stichhältig, *Cig.*; — mraz, jug drži, die Kälte, der Südwind hält an, *Cig.*; to vreme bo držalo ves mesec, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — halten, fassen: sod drži deset veder; — 5) die Richtung haben, führen: kam drži pot, cesta, steza? dveri drže na vrt, *Cig.*; d. v kako mer, streichen (vom Erzgange), *Cig.(T.)*; ruda drži naprej, das Erz setzt an, *Cig.*; laufen (o črtah), *Cig.(T.)*; — sich erstrecken: moja njiva drži do —, *Svet.(Rok.)*; — 6) d. se za kaj, sich an etwas anhalten; d. se za vejo; — d. se česa (koga), an etwas (jemandem) haften, kleben, hangen: smola se drži obleke; — še se ga drži moč, er ist noch bei Kräften, *Cig.*; ta napaka se ga bo držala, dokler bo živ, dieser Fehler wird ihm sein Lebenlang anhaften, *Cig.*; berača se palica drži, der Bettler legt den Bettelstab nicht ab, *Z.*; cerkvenega imenja se dolžnosti drže, Verpflichtungen haften auf dem kirchlichen Vermögen, *DZ.*; — d. se koga, sich an jemanden anhängen: drži se ga kakor smola, kakor klop; d. se česa kakor pijanec plota, = an einer Sache fest hangen, *Cig.*; — an etwas festhalten; d. se starih navad, starega kopita; bei etwas bleiben, verharren: vina, dela d. se; — sich an etwas halten, sich nach etwas richten; d. se steze, Bahn halten, *Cig.*; d. se sledu, der Spur nachgehen; d. se ukazov, die Verordnungen befolgen; človeku gre, da se postav drži, katere mu piše Bog, *Ravn.*; d. se resnice, der Wahrheit treu bleiben; d. se svojih besedi, *Levst.(Zb. sp.)*; držeč se ukaza, kraft der Verordnung, *Cig.*; — sich behaupten, standhalten: trdnjava se drži; — sich halten: to sadje se dolgo drži; držeč, haltbar, *Cig.*, *Jan.*; res je bolj rezno (vino), pa bo tudi bolj držeče, *Levst.(Zb. sp.)*; — 7) d. se, eine Haltung beobachten: d. se po koncu, sich aufrecht halten; — eine Miene machen; kislo se d., ein saures Gesicht machen; na smeh, na jok se d., eine weinerliche, lächelnde Miene machen; drži se, kakor da ne bi znal pet šteti; — sich benehmen, sich verhalten; junaško, moško se d., sich heldenmüthig, männlich benehmen; krotko in pohlevno se d., *Kast.*

držâva, *f.* 1) der Bestand: državo imeti, *Cig.*; ta reč nima države, *Cig.*, *Svet.(Rok.)*, *Kr.-Valj.(Rad)*; ta človek nima države, ist nicht charakterfest, *Kr.-Valj.(Rad)*; — 2) der Machtbereich (dicio), *Mik.*; — (po drugih slov. jezikih) der Staat, das Reich, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; zavezna d., der Bundesstaat, *Cig.*, *nk.*; — 3) = posestvo, der Grundbesitz, *C.*, *Z.*

Kričiš nigdár nȳ labójlo bičá pa nȳ dr-
žánic, Ogr. Čas. 3-zg. i. nar. 10. Pril 10.

izpodjeden skoz nuna državo (Zall), Let. 898. 161.

duckati – otročja igra: kdor h kamenu vrže gumb a. novec, ima pravico drugega, ki drži denar novec (gumb) udariti, po roki. (Tolm.) – Kenda Gl. prim. Količkati.

dúdlica = šiška, žgubinj (Tolm.) – Kenda

hudi duh ali vrag je grm, tako gost kakor brštan, imajo ga ljudi ob stenah; sadje dak grozdjiče. Sromlje (Štaj.) Časop. 3. zg. i n. g.

držâvec, vca, *m.* = držač 1), *C.*
držâven, vna, *adj.* Staats-, ſtaatlich, *Cig., Jan., nk.*
držâvica, *f. dem.* država; kleiner Staat, *nk.*
državljân, ána, *m.* der Staatsangehörige, der Staatsbürger, *Cig., Jan., nk.*
državljânka, *f.* die Staatsangehörige, die Staatsbürgerin, *nk.*
državljânski, *adj.* ſtaatsbürgerlich, Staatsbürger-, *Cig., Jan., nk.*; d. zakonik, das bürgerliche Geſetzbuch, *Cig., nk.*
državljânstvọ, *n.* die Staatsangehörigkeit, die Staatsbürgerſchaft, das Staatsbürgerrecht, *Cig., Jan., C., Cig.(T.), nk.*
držâvnik, *m.* der Staatsmann, *Cig., Jan., Vod. (Izb. sp.), nk.*
državnikováti, újem, *vb. impf.* ſich als Staatsmann bethätigen, *nk.*
držâvniški, *adj.* ſtaatsmänniſch, *Cig.(T.), nk.*
držâvništvọ, *n.* die Staatsmannskunſt, *Raič (Slov.).*
državnopráven, vna, *adj.* ſtaatsrechtlich, *Cig. (T.), nk.*
državnozbọ́ren, rna, *adj.* reichsräthlich, reichstäglich, *Jan., nk.*
državnozbọ̑rski, *adj.* Reichsraths-, *nk.*; državnozborska volitev, *Levst(Nauk).*
državopis, písa, *m.* die Statiſtik, *Jan., Cig. (T.), C.*
državoslọ́ven, vna, *adj.* ſtaatswiſſenſchaftlich, *nk.*
državoslọ̑vje, *n.* die Staatswiſſenſchaft, *Jan., nk.*
državotvọ́ren, rna, *adj.* ſtaatenbildend, *nk.*
državoznânski, *adj.* die Staatswiſſenſchaft betreffend: d. zemljepis, die politiſche Geographie, *Cig.(T.).*
državoznânstven, stvena, *adj.* ſtaatswiſſenſchaftlich, *Cig.(T.).*
državoznânstvọ, *n.* die Staatswiſſenſchaft, die Staatslehre, *Cig.(T.), nk.*
držba, *f.* das Feſthalten, *C.*
držec, žca, *m.* der etwas hält, der Halter, *Cig.*; — držci, der Haltapparat (zool.), *h. t.-Cig. (T.).*
držéčki, *adv.* mit den Händen haltend, (tudi: na držečkem), *BlKr.-Mik.*
držéčost, *f.* die Haltbarkeit, *Cig., Jan.*
držek, žka, *m. dem.* drž, = držaj 1), *Cig., Jan.*
držen, žna, *adj.* haltbar, dauerhaft, *Cig.*; trdno in držno orodje, *LjZv.*
držę́la, *f.* = dežela, *ogr.-Valj.(Rad).*
držína, *f.* der Inhalt, der Tonnengehalt, der Faſſungsraum, *DZ.*
držítelj, *m.* d. knjig matic, der Matrikenführer, *Levst.(Nauk).*
držkati, am, *vb. impf. dem.* držati; halten (v otročjem govoru), *Mik., Štrek.*
držnost, *f.* die Haltbarkeit, *Cig.*
držúlja, *f.* eine Art Pfirſich, (die nicht vom Kerne geht), *BlKr.*
dualízem, zma, *m.* dvojnost (v verstvu, politiki i. dr.), der Dualismus.
dûbek, bka, *m.* die Blütendolde an der Birke, am Haſelnuſsſtrauch, *C.*; ein Büſchel Kirſchen, *Glas.*; — morda nam. dobek; prim. hs. dubak, *dem.* dub, tudi: neka vrsta črešenj.
dúcat, *m.* = dvanajsterica (Dutzend), *Cel. (Ar.)*; — prim. tucat.
dúcniti, dûcnem, *vb. pf.* = dudniti, ſtoßen, *Dol.*
dúda, *f.* 1) der Dudelſack, *Habd., Cig., Jan.*; = *pl.* dude, *Mur., Cig., Jan., Nov.*; — 2) dummer, einfältiger Menſch, *C., Z.*
dúdalọ, *n.* ein langſamer Patron, *Ip.-Erj. (Torb.).*
dúdanje, *n.* das Dudelſackſpiel, *Dict.*
dudáš, *m.* der Dudelſackpfeifer, *Habd.-Mik.*
dúdati, dûdam, *vb. impf.* 1) auf dem Dudelſack ſpielen, die Sackpfeife blaſen, *Habd.-Mik.*; — 2) ungeſchickt, langſam etwas thun, *Ip.-Erj.(Torb.).*
dûdka, *f.* in *pl.* dudke = duda, dude, *Cig.*
dûdla, *f.* eine Art Doppelpfeife, *Lašče-Levst. (Rok.)*; — prim. bav. dudel, Pfeife, Flöte, *Levst.(Rok.).*
dûdlati, am, *vb. impf.* na dudlo piskati, *Lašče-Levst.(Rok.)*; dudeln, *Cig.*; — iz nem.
dúdniti, dûdnem, *vb. pf.* = duniti, *Jarn., Cig., Dol.*
dûdnjati, am, *vb. impf.* dröhnen, rollen: grom dudnja, *SlGor.-C.*; (prim. dûdnanje, das Dröhnen, *ogr.-Valj.(Rad)*); stsl. тѫтнати.
duét, *m.* dvospev, das Duett.
dûh, dûha, *m.* 1) der Hauch, *Mur., Jan.*; smrtni d., der Todeshauch, *Cig.*; — 2) der Geruch; lep, dober duh, angenehmer Geruch; d. imeti po čem, nach etwas riechen; vinski d., der Weingeruch; *pl.* duhovi, wohlriechende Sachen, *Mur.*; — ni duha ne sluha za njim, po njem, er iſt verſchollen; — 3) (*gen., acc.* duhâ) der Geiſt: *a)* ein geiſtiges Weſen; sveti duh, der heilige Geiſt; nebeški duhovi, die Himmelsgeiſter; peklenski d., der Höllengeiſt; — gorski d., der Berggeiſt, *Cig., Jan.*; — = das Geſpenſt: strah pred duhovi; — *b)* der geiſtige Theil des Menſchen: meso želi zoper duha, *Dalm., Kast.*; Kdo zna Noč temno razjasnit', ki tare duha? *Preš.*; visokega, bistrega duha človek, *nk.*; — *c)* der Geiſt = der innere Charakter, die inneren Eigenſchaften: preroški d., der Prophetengeiſt, *Cig.*; Bog tebi dodeli duha pobožnosti, *Ravn.-Mik.*; pesem — božjega prazna duha, *Preš.*; krščanski d., die chriſtliche Geſinnung, *Cig.*; enega duha, von gleichem Geiſte beſeelt, *Cig.*
dúha, *f.* der Geruch, *Habd.-Mik.*; dobra duha, angenehmer Geruch, *jvzhŠt.-C.*; cvetlica je lepe duhe, *SlN.-C.*; lisičja d., der Fuchsgeruch, *Mik.*
duhálọ, *n.* das Geruchsorgan, *Jan.*
dúhanje, *n.* das Riechen.
duhàt, áta, *adj.* 1) Aroma enthaltend: duhato vino, *Z.*; — 2) geiſtig, beſeelt, *C., Z.*
dúhati, dûham, *vb. impf.* 1) riechen, einen Geruch empfinden; imajo nos in ne duhajo, *Traun-Valj.(Rad)*; wittern, *Cig., Jan.*; — beriechen, *Cig.*; — 2) hauchen, *Mur.*

dúhniti, dûhnem, *vb. pf.* hauchen, wehen: krepek veter duhne, *Levst.(Zb. sp.)*.

duhobôlnik, *m.* der Seelenkranke, *Cig.(T.)*, *DZ.*

duhomámen, mna, *adj.* geiſtlähmend, *Cig.*

duhomôrec, rca, *m.* der Geiſttödter, *Zv.*

duhomóren, rna, *adj.* geiſttödtend, *Cig.(T.)*, *nk.*

duhóta, *f.* das Aroma, *Danj.-C.*

duhotàj, tája, *m.* der Geiſterläugner, *Cig.*

dúhov, *adj.* duhovo, Pfingſten, *Jan.*, *Levst.(Nauk)*; o duhovem, zu Pfingſten, *Z.*

duhóven, vna, *adj.* 1) = duševen, geiſtig, Geiſtes-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) geiſtlich, duhovni gospodje, duhovno opravilo, duhovne vaje.

duhóven, vna, *m.*, pogl. duhovnik.

duhóvenski, *adj.* = duhovniški, *Jurč.*

duhóvenstvo, *n.* = duhovščina, *Cig.*, *C.*

duhovîdec, dca, *m.* der Geiſterſeher, *Jan.*, *Cig.*; — rus.

duhovîdstvo, *n.* die Geiſterſeherei, *Cig.*

duhovîn, *m.* ein Dämon, *C.*, *Rib.-Mik.*; — der böſe Geiſt, der Teufel, *Lašče-Levst.(Rok)*; E, prav gotovo je duhovin, Ker tolik né smrtne matere sin, *Levst.(Zb. sp.)*; nečisti duhovin, = hudič, *Vrt.*

duhovína, *f.* das Geſpenſt, *C.*, *Krelj*; — kadar ris (= volkodlak) spi, gre njegova duhovina drugemu spečemu kri sesat, *Nov.*; (*m.* pred „ednim“ duhovino, *Krelj*).

duhovît, *adj.* geiſtvoll, geiſtreich, *nk.*; duhovite domislice, geiſtreiche Einfälle, *Cig.(T.)*.

duhovîtost, *f.* die Geiſtreichheit, *nk.*

duhóvnica, *f.* 1) die Prieſterin, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) = duhovščnica, *C.*

duhovnîja, *f.* der einem Geiſtlichen unterſtehende Sprengel, die Pfarre, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

duhóvnik, *m.* der Geiſtliche, der Prieſter.

duhovníšče, *n.* das Presbyterium, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*

duhóvniški, *adj.* = duhovski, prieſterlich, *nk.*

duhóvništvo, *n.* = duhovstvo, *Z.*, *nk.*

duhóvnost, *f.* die Geiſtlichkeit (als Eigenſchaft), *Cig.*, *Jan.*

duhóvski, *adj.* geiſtlich, prieſterlich, Prieſter-; d. stan, der Prieſterſtand.

duhôvstvo, *n.* 1) das Prieſteramt, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) = duhovščina, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

duhovstvováti, ûjem, *vb. impf.* das Prieſteramt ausüben, *vzhŠt.-C.*

duhóvščina, *f.* die Geiſtlichkeit, der Clerus.

duhôvščnica, *f.* = duhovsko semenišče, das Prieſterſeminar, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Slom.*, *ZgD.*, *nk.*

1. **dúhtati**, am, *vb. impf.* ſchwer athmen, *C.*

2. **dúhtati**, am, *vb. impf.* *Cig.*, *SlN.-C.*, pogl. tuhtati.

duhtéti, ím, *vb. impf.* duften, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *nk.*; vonjavo d., *Zora*; — prim. dehteti.

dukát, *m.* der Ducaten, *Cig.*, *Jan.*

dukati, kam, čem, *vb. impf.* ſpringen, *C.*; selski učenci ves dan skačejo in dučejo, *SlN.*

dúkelj, klja, *m.* hoher, oben verengter Topf (Milchtopf), *Mur.*, *vzhŠt.*, *ogr.-C.*, *Raič(Let.)*; großer Trinkbecher, ein Humpen, *vzhŠt.-C.*; — „kar nima pravilne oblike, bodi si posoda, bodi si človek“, *Valj.(Rad)*.

dûkla, *f.* neka posoda za mleko, *Št.-Valj.(Rad)*; — prim. dukelj.

dúkniti, dûknem, *vb. pf.* davonſpringen, *C.*

dúlce, *n. dem.* dulo, *Cig.*

dúlčast, *adj.* dem Ende des Flaſchenhalſes ähnlich; dulčasto se držati, den Mund zuſammenziehen, daſs die Lippen aufgeworfen erſcheinen, *C.*

dûlček, čka, *m. dem.* dulec.

dûlčnica, *f.* 1) = neka otročja piščalca, *C.*; — 2) ženska, ki se dulčasto drži, *C.*

dûlda, *f.* ime kravi, *kajk.-Valj.(Rad)*.

dûlec, lca, *m.* 1) das Mundſtück an Blasinſtrumenten, *Mur.*, *Jan.*; — 2) der Gießſchnabel an Gefäßen, *Cig.*, *M.*, *SlGor.*; — das Ende des Flaſchenhalſes, *Dol.*, *jvhŠt.*; — 3) der vor Unwillen zuſammengezogene Mund: d. delati, na d. se držati, *C.*, *Z.*, *jvzhŠt.*; (l se ne izgovarja kakor l).

dûležnica, *f.* eine Art Hirtenflöte, *vzhŠt.-C.*

dúlica, *f.* neka velika rumena hruška, *C.*

dúliti, im, *vb. impf.* röhrenförmig machen, *C.*; klobuk d., dulo delati klobuku, den Hut fäuſten, *Cig.*; — d. se, anſchwellen: kruh se duli, *Št.-C.*; — deska se duli, das Brett wirft ſich, *Mariborska ok.-C.*; — slive se dulijo (kadar v roge gredo), *Fr.-C.*; — d. se = dulec delati, *C.*; prim. dulec 3).

dúlo, *n.* der Hutkopf (= štula), *Cig.*, *Dol.*, *BlKr.*; daj mi črešenj v dulo, *Z.*

dumati, am, *vb. impf.* = misliti *(pri Rezjanih po St. Vrazu, SlN. XII. 154.)*; ahnen, *M.* (!)

dúnajica, *f.* neko jabolko, *Tolm.*, *GBrda-Erj.(Torb.)*.

dúnavče, *n.* neko jabolko, *v Brkinih-Erj.(Torb.)*.

dúnavka, *f.* neko jabolko, *Ponikve(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.

dûncanje, *n.* das Stoßen, tako se imenuje tudi neka otročja igra, *Lašče-Levst.(M.)*.

dûncati, am, *vb. impf.* ſtoßen, ſtupfen, *Levst.(Rok.)*; — prim. dunkati.

dûnda, *f.* = donda 2), *Fr.-C.*, *Trst.(Let.)*.

1. **dûnec**, nca, *m.* der Stoß, der Knuff, *Cig.*; — prim. duniti.

2. **dunec**, nca, *m.* = danka, die Blunzenwurſt, *SlGor.-C.*

dûnek, nka, *m.* = dunec, der Stoß, der Knuff, *C.*, *Z.*

dúniti, dûnem, *vb. pf.* ſtoßen; sapa v mene dune, ein Windſtoß trifft mich, *Z.*, *Vest.*; — einen Knuff verſetzen; d. koga s pestjo; s palico d. koga, *Vest.*

dûnka, *f.* deklica, ki sesa prst, *Vrsno-Erj.(Torb.)*.

1. **dûnkati**, am, *vb. impf.* 1) ſtoßen, puffen, ſchlagen, *vzhŠt.-C.*; z nogami d., *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) krachen, *Jan.*; topovi dunkajo, *Z.*

2. **dûnkati**, am, *vb. impf.* prst sesati, *Vrsno-Erj.(Torb.)*.

dúpa, *f.* 1) die Erdhöhle, *C.*, *Z.*; — 2) neka psovka ženski, *kajk.-Valj.(Rad)*.

dúlydrk, dka ženska za slabotne otroke
ali ljudi za zdravila slabiča (Thes.) odtod:
dúlydkati, podúlydkati se pijanu (inf. Ball)
(o otrokih (Thes.) D. z. So. XVII 127.

dunde, gorli: hrv. slepcev z i strune, Gribljc (Štk.)
Let. 1893. 8

dúrati = trajati, trpeti Gribljé (Blkr.) Let. 89

dupla, f = duplo Blkr. Navr. Let. 896. 22
„ genblossene Hökle, Tuma, Plan. Vest XV. 170.

dureti, moléč sedeti premišljevati; veliko ji dan dureí. Krupa, Gribljé (Blkr.)
(dúréti, dúrim, žalostna, nekam zamišljena Krupa) Let 189

Kaja sem najbol dirila, toga vdaga ...

(v Cerovca) Strekelj N. Pes. 2228.

durla (izg. dörla) = svinja, ki ima ravno
mladiče, ljudi psovka ženski: Sromlje (Št)
Časop. z. zg. i. nar. 914. 159.

dúšlo = pridanič, Krupa (Blkr.) Let. 893, 9.

dúša ...

dúrak, tudi: dúralo, bedak, Gribljé (Blkr.) Let. 1893. 8

dúpati, dûpam, pljem, *vb. impf.* 1) auf etwas Hohles ſchlagen, *Z.*; — 2) dumpf rauſchen, *C.*

dúpełce, *n. dem.* duplo; das Höhlchen, *Cig.*

dúpelj, plja, *adj.* hohl, *C.*, (dupel) *Cig.*; — prim. stsl. duplъ, hohl.

dúpeljnast, *adj.* = dupljast, *Dict.*, *C.*, *Mik.*

dúpeljnik, *m.* der Höhlenbewohner, *Cig.*, *nk.*

dupína, *f.* = duplo, *Cig.*

dupír, rja, *m.* = netopir, *Mur.*, *Mik.*

dûplar, rja, *m.* die Hohltaube (columba oenas), *Cig.*

dúplast, *adj.* = duplinast: duplasto drevo, *Hal.-C.*; v duplastih luknjah gnezda delajo, *Dalm.*; — prim. duplo.

duplę́r, *m.* = duplir, *ogr.-Mik.*, *kajk.-Valj. (Rad).*

dúplika, *f.* odgovor na repliko, die Duplik.

duplikât, *m.* das Duplicat; — prim. dvojnica.

duplikátor, rja, *m.* der Duplicator (phys.), *Cig.(T.).*

duplína, *f.* die Höhlung, *Mur.*, *Cig.*; telesna d., die Leibeshöhle, *LjZv.*; prebavna d., der Verdauungscanal, predzobna d., die Backenhöhle, prsna d., die Bruſthöhle, trebušna d., die Bauchhöhle, ustna d., die Mundhöhle, bobničeva d., die Trommelhöhle, *Erj.(Som.).*

duplínast, *adj.* Höhlungen enthaltend, *Cig.*; — höhlenartig: duplinasta jama, *Zora.*

duplír, *m.* große Wachskerze, *C.*, *BlKr.*; — prim. it. doppiero.

dûplja, *f.* die Höhlung: die Baumhöhle, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; — die Felſenhöhle, die Grotte, *Jan.*, *BlKr.*, *vzhŠt.*; — das Ofenloch, *C.* — prim. duplo.

dûpljast, *f.* = duplast, *Cig.*, *C.*, *Mik.*; — prim. duplja.

dûplje, *n.* die Baumhöhle, *Cig.*, *Rez.-Mik.*; kolno d., die Radbüchſe, *Habd.-Mik.*

duplję́n, *adj.* Höhlen-: dupljene čebele, Baumbienen, *C.*

dupljenica, *f.* hohler Baumſtamm, *Cig.*

dûpljevje, *n. coll.* Höhlen, *C.*

dûpljica, *f. dem.* duplja; kleine Höhle: die Zelle des Hornisneſtes, *Tolm.*

dupljína, *f.* = duplina, *Mur.*

dúplo, *n.* die Höhlung, *Cig.(T.)*; die Baumhöhle, *Cig.*, *Rib.-Mik.*, *Št.*, *Gor.*; drugi ptiči so po duplih skriti, *Zv.*; — die Erd- oder Felſenhöhle, *C.*; d. v pečevju, *Dict.*; — das Aſchenloch unter dem Herde, *Mariborska ok.-C.*

dupotáti, otâm, ótem. *vb. impf.* ſtampfen, *C.*; — prim. dupati.

dúr, *adj.* ſcheu, *Ravn.-Cig.*; wild, menſchenſcheu, *Lašče-Levst.(Rok.)*; dure zveri, ſcheue, wilde Thiere, *Z.*; Neudelan jezik vsak Dur pastuh je, srep divjak, *Levst.(Zb. sp.)*; — prim. slovaško: durný, ſcheu.

dúra, *f.* neumen človek, *Pivka-Cig.*, *Jan.*

dûrak, *m.* ein Kartenſpiel: duraka igrati; — der in dieſem Spiel Verlierende, *C.*, *Št.*; — iz hs.; — prim. rus., češ. durak, = neumnež.

duránca, *f.* = durancelj, *Mur.*, *C.*

duráncelj, clja, (celjna), *m.* nicht vom Kerne gehende Pfirſich, der Härtling, *SlGor.-C.*, *jvzhŠt.*; — prim. it. duracine, hart und feſt (v. Früchten).

duráncija, *f.* = durancelj, *Cig.*, *C.*

dúrati, am, *vb. impf. ad* durniti, = suvati, *C.*

dúrce, *f. pl. dem.* duri; 1) kleine Thüre, das Pförtchen; — die Gatterthür, *C.*; — 2) der Hoſenlatz, *Gor.*

durè, éta, *m.* ein blöder Menſch, der Trottel, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

1. **dûrec**, rca, *m.* = dure, *C.*

2. **dûrec**, rca, *m.* zgornji durec hišnih vrat, die obere Thorſchwelle, *Jap.(Sv. p.).*

duréti, ím, *vb. impf.* blöde dareinſchauen, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

dúrgelj, glja, (geljna), *m.* der Drillbohrer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — prim. bav. dürchel, *Mik.*

dûrgljati, âm, *vb. impf.* bohren, *Cig.*

dûrgljež, *m.* = durgelj, *Polj.*

dûrhati, am, *vb. impf.* = prebadati: žabe d., Fröſche ſpießen, *SlGor.-C.*; — prim. bav. durcheln = durchbohren, *C.*

dúrhniti, dûrhnem, *vb. pf.* = prebosti, *C.*; — prim. durhati.

dúri, *f. pl.* 1) die Thüre, das Thor; — 2) der Preſsdeckel, (dveri) *Mariborska ok.-C.*; — 3) = veha, *C.*

duríti, ím, *vb. impf.* verhaſst, ekelhaft machen: d. koga komu, *Hal.-C.*; — d. se, ekeln, ekelhaft ſein: jed se mu duri, *ogr.-C.*, *kajk.-Valj. (Rad)*; — 2) verabſcheuen, verachten, *C.*; Koga (= kogar) sem najbolj durila, Toga (= tega) sem si dnes dobila, *Npes.-Vraz.*

dûrkanje, *n.* das Stoßen, das Rütteln: d. kol, *ogr.-C.*

dûrkati, am, *vb. impf.* ſtoßen, rütteln (o kolih), *ogr.-C.*; proč d. koga, fortſtoßen, *BlKr.*; — prim. durniti.

dúrnica, *f.* der Thürflügel, *Cig.*, *Jan.*; oboja vrata so imela dvoje durnice, *Jap.(Sv. p.).*

dûrnik, *m.* der Thürhüter, *Mur.*; — prim. dvernik.

dúrniti, dûrnem, *vb. pf.* ſtechen, ſtoßen, *C.*; — prim. hs. turiti.

dûrnjak, *m.* die Flaſchenmündung, *jvzhŠt.*

duséti, ím, *vb. impf.* vor Aerger ſchnauben, *BlKr.-M.*

dúša, *f.* 1) die Seele; človek je iz duše in telesa; pri moji duši! bei meiner Seele! tudi: pri moji krščeni duši! *Št.*; na mojo dušo, *LjZv.*; v dušo ginjen, innig gerührt, *Cig.*; iz vse duše, aus dem Grunde des Herzens, *Cig.*; — duša moja! ljuba duša! mein Herzchen! mein Lieber, meine Liebe! živa d. ne ve, keine Seele weiß es; vsaka živa (ali: krščena) d., jedermann, *Št.-C.*; dobra d., eine gute Seele; poštena duša, eine ehrliche Haut; dober je, kakor duša, *Notr.*; duša je, er hat Gemüth, *Cig.(T.)*; — mesto šteje 30.000 duš (= Einwohner); — 2) der Lampendocht; — 3) die eingenähte Knopfform, *Cig.*, *Tolm.-C.*, *Dol.*; — 4) die Nadel in dem Schützen der Weber und Tuchmacher, *Cig.*, *BlKr.-M.*; — 5) der Dorn im Schlüſſelloch, *Cig.*; — 6) die Federſeele, *h. t.-Cig.(T.)*; — 7) das Mark in den Früchten, *Jan.*; — 8) der Bügeleiſenſtahl,

Štrek., Goriš.; — 9) krompir za saditev, kateremu so tiste dele obrezali, ki imajo klice, pokvarjen (zadušen), *Dol.*; — 10) babja duša = babja dušica, der Quendel, der Thymian (thymus serpyllum), *Fr., vrhŠt.-C.*

dušák, *m.* 1) die Luftröhre, *C.*; — 2) = dušek, der Zug: na dva dušaka izpiti, *jvrhŠt.*

dúšati se, am se, *vb. impf.* bei seiner Seele bethenern, *Mik., BlKr., vrhŠt.*

dúšavec, vca, *m.* človek, ki se rad duša, *BlKr.*

dúščev, *adj.* = dušikov: duščeva okislina (chem.), die Untersalpetersäure, *Cig.(T.)*.

dušebôlnik, *m.* der Seelenkranke, *h. t.-Cig.(T.)*.

dúšec, šca, *m.* 1) der üble Geruch, der Nebengeruch, *Cig., M.*; sod ima dušec, *Z.*; — der Beigeschmack, *Cig.*; — 2) der Stickstoff, *Jan., Cig.(T.)*; — 3) der Herzliebste, *Valj.(Rad)*.

dušegúbec, bca, *m.* der Seelenmörder, *Cig.*

dušegúben, bna, *adj.* seelenmordend, *Cig.*

dušegúbstvo, *n.* der Seelenmord, *Cig.*

dúšek, ška, *m.* 1) der Athemzug, *Cig., Jan., M.*; d. mi jemlje, zapira, es benimmt mir den Athem, *Z.*; — der Zug: na en d., na dva duška (izpiti), in einem Zuge, in zwei Zügen; tudi: v enem dušku, *Z.*; — 2) eine Oeffnung zum Ausströmen der Luft, der Gase: sod nima duška, das Fass hat keine Luft; sodu duška dati, t. j. veho mu odbiti; — das Luftloch, das Zugloch, *Mur., Cig.*; kletni dušek, *Nov.*; — der Ventilator, *Cig.*; das Dampfloch, *Cig.*; — dež se je ulil, kakor bi mu bili vsi duški odprti, (als wenn alle Schleusen des Himmels geöffnet wären), *Vrt.*, na vse duške delati, mit aller Kraft, *SlN.*; vlekel je na vse duške iz pipice, *Jurč.*; začel je piti na vse duške, *Jurč.*; d. dati krvi, dem Blute Luft machen (= puščati), *V.-Cig.*; duška dati nevolji, jezi itd., dem Unwillen, dem Zorne freien Lauf lassen, *nk.*; dušek bolesti odpreti, *Zv.*; — 3) der Einschlag im Weine, *V.-Cig.*; — 4) = rilec, *V.-Cig.*; — 5) materini d. = materina dušica, (materni d.) *Cig., Jan.*

dušelôvec, vca, *m.* der Seelenfänger, *Cig.*

dušemôrec, rca, *m.* = dušegubec, *Cig.*; d. od začetka, oče laži, *Cv.*

dúšen, šna, *adj.* 1) Seelen-, Geistes-, geistig; dušna paša; — 2) na dušno, o dušnem, zu Allerseelen, *C.*; na večer pred dušnim, *Pjk. (Črt.)*.

dušénje, *n.* das Erstickenmachen.

dušeslôvec, vca, *m.* der Psycholog, *Cig., Jan.*

dušeslôven, vna, *adj.* psychologisch, *Cig., Jan. nk.*

dušeslôvje, *n.* die Seelenkunde, die Psychologie, *Cig., Jan., nk.*

dušévен, vna, *adj.* Seelen-, Geistes-, geistig, *Cig., Jan., C., nk.*; duševno delo, duševne zmožnosti, duševna revščina, *nk.*; — hs., stsl.

dušévnost, *f.* die Seeleneigenschaften, der geistige Zustand, *C.*

dušeznánstvo, *n.* = dušeslovje, *Jan., Cig. (T.)*.

dúšica, *f.* l. *dem.* duša; 1) die Seele; dobra dušica; dušica moja! mein Herzchen! — 2) der Lampendocht, *Dol.*; — 3) materina (materna) d., der Feldthymian, der Quendel, (thymus serpyllum); tudi: babja d., *jvrhŠt.*; — svinjska d., der Stechapfel (datura stramonium), *Tuš.(R.)*; — II. dušica, 1) schwerer Athem, das Asthma, *Fr.-C., Z.*; — der Stickfluss, *Jan.*; — 2) der innere Ochsenjochspriessel, *vrhŠt.-C.*

dúšičevec, vca, *m.* der Quendelgeist, („dušicovec"), *Vod.(Bab.)*.

dušičnat, *adj.* stickstoffhältig, *Sen.(Fiz.), Erj. (Som.)*; dušičnate spojine, Stickstoffverbindungen, *Erj.(Som.)*.

dušík, *m.* der Stickstoff, *h. t.- Cig.(T.), Sen. (Fiz.), Erj.(Som.)*.

dušíłen, łna, *adj.* erstickend, *nk.*; d. zrak, *Let.*

dušílnik, *m.* der Kohlendämpfer, *Cig.*

dušíti, ím, *vb. impf.* 1) den Athem benehmen, dem Ersticken nahe bringen, *Mur., Cig., Jan.*; sapo mu je dušilo, *Jurč.*; to me duši, das benimmt mir den Athem, *Cig.*; — 2) dämpfen: ogenj d., *Cig., Jan.*; *pren.* zu unterdrücken suchen, *Cig., Jan.*; d. vstajo, *nk.*; — 3) dünsten, *C.*; jed se v pokriti posodi duši, *Vod.(Izb. sp.)*.

dušív, íva, *adj.* = dušljiv, *C., nk.*

dušívec, vca, *m.* kdor duši, *Cig.*

dušjè, *n.* der Quendel (thymus serpyllum), *C.*; z dušjem nastilajo o kresu po hišah, *Polj.*

dúška, *f.* 1) der Athem, *C., Mik.*; nemam duške (n. pr. po hitrem teku), človek smrdljive duške, *vrhŠt.-C.*; — der Zug: na eno duško izpiti, in einem Athem austrinken, *vrhŠt.-C.*; — 2) das Luftloch, *Mur., Cig., C.*; — 3) *pl.* duške, die Geburtswehen, *C., Mik., Valj.(Rad)*; — 4) duška, neka hruška, *Ip.-Erj.(Torb.)*.

dúškast, *adj.* einen üblen Geruch habend: sod je duškast, *Cig.*

dúškati, am, *vb. impf.* 1) Athem schöpfen (um sich zu erholen), *M.*; počivati in duškati po poti, *Gor.*; ribe duškajo, schnappen nach Luft, *Ljub.*; — 2) die Communication mit der äußeren Luft ermöglichen: d. sod, *vrhŠt.-C.*; zamrzle ribnike d., *C.*

dušljiv, íva, *adj.* den Athem beengend, erstickend: dušljivi kašelj, der Keuchhusten, *Cig.*

dušljívost, *f.* die den Athem beengende Beschaffenheit (der Luft), *Bes.*; d. in sopara, *SlN.*

dušnica, *f.* 1) das Athemloch, *C.*; suhozemske živali dihajo s pljuči ali pa z dušnicami, *Erj.(LjZv.)*; — 2) das Luftloch, *C., Z.*; — „luknja pri sadni sušilnici", (dúšnica) *Krn-Erj.(Torb.)*.

dušník, *m.* 1) die Luftröhre, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Som.)*; — 2) das Luftloch, *Gutsm., Kr.-Valj.(Rad)*; die Rauchröhre in Zimmern, *C., Polj.*

dušnják, *m.* das Athemloch, *Cig.*

dúti, dújem, *vb. impf.* 1) wehen, blasen, *Valj. (Rad)*; veter duje, *Z.*; — auf dem Horn blasen, *Mur.*; — 2) d. se, anschwellen, aufgehen (n. pr. o testu, mehurju), *SlGor.-C., Z.*

mačkine dušice (augentrost euphrasia off.) (Polica)

dušen, karinna (kak) duh: to vino je malo dušno, Krasinec (Blkr.) Let. 893. g.

dúšéti, močč sedeti in premišljevati, Krupa (Blkr.) Let 893. g.

duza, s. Oglanje, ludi dugla, Gor. (Dobr.)
26. II. 32.

dvajseterica (dvajstarca) = Zwanzigkronenstück
Polj. - Pmt. Let. 895. 8.

dvanajstak, 12 colov debel kram (St. Vid, okr. Logatec)

dûtka, *f.* das Dütchen, die Spielmarke, (dutika) *Cig., Jan.*; — iz nem.
dúvati, vam, *vb. impf. ad* duniti; ſtoßen, *Z., jvzhŠt.*
dúzati, am, *vb. impf.* ſtoßen, drängen, *Z., C.*; ljudje se v cerkev duzajo, *C.*
dúzniti, dûznem, *vb. pf.* einen Stoß geben, *Z.*; dobro d. koga, *Levst.(Zb. sp.).*
dvâ, *m.* dvê, *f. n. num.* zwei; po dva, je zwei; po dva in dva, paarweiſe; = dva po dva, *V.-Cig.*; — ura je dve, dve je, es iſt zwei Uhr; ob dveh, um zwei Uhr.
dvadnéven, vna, *adj.* = dvodneven, *Cig., Levst.(Zb. sp.).*
dvâjset, *num.* zwanzig; eden, ena, eno in d., einundzwanzig, dva, dve in d., tri in d., pet in d., *Levst.(Sl. Spr.)*; dvajseti, *ogr.-Valj. (Rad).*
dvajseták, *m.* der Zwanziger (ein Geldſtück), *V.-Cig.*
dvajsetêr, *num.* zwanzigerlei, zwanzig; — prim. četver.
dvajsetêren, rna, *adj.* zwanzigfach.
dvajsetêrnat, *adj.* zwanzigfach.
dvajseterogùb, gúba, *adj.* zwanzigfältig, *Cig.*
dvajseterostrò̀k, stróka, *adj.* zwanzigfältig, *Cig.*
dvajsetfúnten, tna, *adj.* zwanzigpfündig, *Cig., Jan.*
dvajsetfûntnik, *m.* der Zwanzigpfünder, *Cig.*
dvâjseti, *num.* der zwanzigſte.
dvajsetíca, *f.* das Zwanzigkreuzerſtück.
dvâjsetič, *adv.* zwanzigſtens, zum zwanzigſtenmale.
dvajsetína, *f.* der zwanzigſte Theil, das Zwanzigſtel.
dvajsetînka, *f.* das Zwanzigſtel.
dvâjsetka, *f.* der Zwanziger (als Zahlzeichen), *C.*
dvâjsetkrat, *adv.* zwanzigmal.
dvâjsetkraten, tna, *adj.* zwanzigmalig.
dvajsetlêten, tna, *adj.* zwanzigjährig, *Jan.*
dvajsetlêtnik, *m.* der Zwanzigjährige, *Cig., Let.*
dvâjst, *num.* = dvajset.
dvâjsti, *num.* 1) = dvajset, *Mur.*; — 2) = dvajseti.
dvájščica, *f.* = dvajsetica, *Mur., C., Mik., Savinska dol. Ozn. Cas. 3. 39. i nax. 10. Prſ. 14*
dvâkrat, *adv.* zweimal.
dvâkraten, tna, *adj.* zweimalig.
dvanájdesti, (*f.* dvenajdesti), *num.* = dvanajst, *ogr.-C.*
dvanájst, *num.* zwölf; ura je dvanajst, es iſt zwölf Uhr; ob dvanajstih, um 12 Uhr.
dvanajstêr, *num.* zwölferlei, zwölf; = prim. četver. *Jan zvon. dvanajstery apostoli; dva najdene noči, Npbr. Let 94. 1895*
dvanajstêrec, rca, *m.* das Dodekaeder, *Cig. (T.).*
dvanajstêren, rna, *adj.* zwölffach, dvanajsterna razdelba, die Duodecimaleintheilung, *Cig.(T.).*
dvanajstêrica, *f.* das Dutzend, *Cig., Cel.(Ar.).*
dvanajstêrka, *f.* 1) die Zwölf, der Zwölfer (als Zahlzeichen), *Z.*; — 2) das Duodezformat, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
dvanajstêrnat, *adj.* zwölffach.
dvanajsterogúben, bna, *adj.* zwölffältig, *Cig.*
dvanajsterokóten, tna, *adj.* zwölfwinkelig (= zwölfeckig), *Cig.*
dvanajsterokôtnik, *m.* das Zwölfeck, *Cig.(T.).*
dvanajsteronóžen, žna, *adj.* zwölffüßig, *Cig.*
dvanajsteroógelnat, *adj.* zwölfeckig, *Cig.*
dvanajsteroplóščen, ščna, *adj.* d. ogel, eine zwölfſeitige Ecke, *h. t.-Cig.(T.).*
dvanajsterostràn, strána, *adj.* zwölfſeitig, *Cig.* dvanajsti
dvanajstica, *f.* 1) die Zwölf, *Cig.*; — 2) = dvanajsterica, *Cig.*
dvanajstič, *adv.* zum zwölftenmale, zwölftens.
dvanajstîja, *f.* gospodarstvo dvanajsterih v občini, ker šteje občinski zbor dvanajst udov, *Ljubušnje-Štrek.(Let.).*
dvanajstína, *f.* der zwölfte Theil, das Zwölftel.
dvanajstînka, *f.* das Zwölftel.
dvanajstdélen, lna, *adj.* zwölftheilig, *Cig.* *
dvanajstdnéven, vna, *adj.* zwölftägig, *Cig.*
dvanajstfúnten, tna, *adj.* zwölfpfündig, *Cig.*
dvanajstfûntnik, *m.* der Zwölfpfünder, *Cig.*
dvanájstka, *f.* die Zwölf, *Cig.*
dvanájstkrat, *adv.* zwölfmal.
dvanájstkraten, tna, *adj.* zwölfmalig.
dvanájstlja, *f.* der Apoſteltag, (dvanajstla), *Meg.-Mik.*
dvanajstlêten, tna, *adj.* zwölfjährig.
dvanájstnik, *m.* der Zwölffingerdarm, *Cig. (T.), Erj.(Som.).*
dvanajščák, *m.* = občinski svetovavec (ker šteje občinski zbor dvanajst udov), *Kras-Štrek.(Let.).*
dvéčiti, im, *vb. impf.* = žvečiti, kauen, *Meg., Dict., Šol., Boh., Trub., Dalm., Vrt., Nov.*; — dvečíti, *Kast.*
dvegláven, vna, *adj.* = dvoglaven, *Dict.*
dvekáti, âm, *vb. impf.* = žvekati, kauen, *C., Z.*
dvelêten, tna, *adj.* = dvoleten, *Cig., Met., Schönl.*
dvelêtje, *n.* = dvoletje, *Cig.*
dvérce, *f. pl.* = durce, *Cig., C.*
dvêrčnik, *m.* = durce 2), *vzhŠt.-C.*
dvéren, rna, *adj.* Thür-, *Mur.*
dvéri, *f. pl.* = duri, *vzhŠt., ogr.*
dvêrnica, *f.* = durnica, *Mur., Cig., Jan., C.*
dvêrnik, *m.* 1) durnik, der Thürſteher, *Mur.*; prim. stsl. dvьrьnik; — 2) der Thürhaken, auf den die Narbe gelegt wird, *Hal.-C.*
dvêsto, *num.* zweihundert (nav.: dve sto); — prim. sto in k sto spadajoče besede.
dvestôtni, *num.* der zweihundertſte, *Cig., Jan.*
dvîg, *m.* die Hebung, *Cig.(T.)*; — der Auftact, *Jan.*; — dvig iz tabora, das Decampement, *Cig.*
dvigáč, *m.* der Hebearm, der Hebezapfen, *Cig.*
dvigálen, lna, *adj.* zum Heben dienend, Hebe-, *Cig.*
dvigálnik, *m.* die Hebeſtange, der Hebenagel, z. B. in den Uhren, *Cig.*
dvigálo, *n.* das Hebezeug, *Cig.*
dvíganje, *n.* das Heben, die Hebung.
dvígati, dvîgam, *vb. impf. ad* dvigniti; = vzdigati, heben; — d. se, ſich heben; megla, prah se dviga.
dvîgljaj, *m.* der Zug (in der Lotterie), *Cig.*

dvígniti, dvîgnem, *vb. pf.* = vzdigniti, heben; d. mačke, die Anker lichten, *Cig.*; d. oči, in die Höhe blicken, *Cig.*

dvigováti, ûjem, *vb. impf.* = dvigati.

dvobárven, vna, *adj.* doppelfärbig, *Cig.*

dvobòj, bója, *m.* der Zweikampf, das Duell, *Cig., Jan., nk.*; (tudi: dvóboj).

dvobojeváti se, ûjem se, *vb. impf.* ſich duellieren, *Cig., nk.*

dvobójiti se, bôjim se, *vb. pf.* ſich duellieren, *nk.*

dvobǫ̑jnik, *m.* der Zweikämpfer, der Duellant, *Cig., Jan.*

dvobǫ̑jstvǫ, *n.* = dvoboj, *M.*

dvobròj, brója, *m.* die Zweizahl, *Cig., Jan.*; pogl. dvojina, dvojstvo.

dvobrǫ̑jnik, *m.* = dvobroj, *Cig.*

dvocẹ̀p, cẹ́pa, *m.* der Zweiſchlitz, *V.-Cig.*

dvocẹ́pen, pna, *adj.* zweiſchlitzig, *Cig.*

dvocẹ́ven, vna, *adj.* zweiröhrig, doppelläufig: dvocevna puška, *Cig., Jan.*

dvocẹ̑vje, *n.* der Doppellauf, *Cig.*

dvocẹ̑vka, *f.* die Doppelflinte, *Cig., Jan., C., nk.*

dvocîmnica, *f.* = dvokaličnica, *Cig.*

dvočelàt, áta, *adj.* mit doppelter Stirn, *Let.*

dvočlẹ̀n, člẹ́na, *adj.* zweigliedrig, zweielementig, *Cig.(T.).*

dvočlẹ̑nec, nca, *m.* das Binom, *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*

dvočlẹ̑nik, *m.* zweigliedriger Ausdruck (math.), *Cig.(T.).*

dvodánji, *adj.* = dvodneven, *V.-Cig.*

dvodẹ́len, lna, *adj.* zweitheilig, *Cig.(T.).*

dvodẹ́lnost, *f.* die Dichotomie, *Cig.*

dvodnéven, vna, *adj.* zweitägig, *Jan.*

dvodòm, dǫ́ma, *adj.* zweihäufig (bot.), *Cig.(T.).*

dvodǫ̑men, mna, *adj.* = dvodom, *Cig.(T.), Jan., Tuš.(B.)*; dvodomne rastline, *LjZv.*

dvodǫ̑mnica, *f.* = dvodomna rastlina, *Cig.(T.).*]

dvodǫ̑mstvǫ, *n.* die Zweihäufigkeit (bot.), *Cig.(T.).*

dvodržâvje, *n.* dualiſtiſches Reich, *SlN.-C.*

dvoforîntnik, *m.* das Zweiguldenſtück, *Jan., DZ.*

dvofúnten, tna, *adj.* zweipfündig, *Cig.*

dvofúntnik, *m.* der Zweipfünder, *Cig.*

dvoglásen, sna, *adj.* doppellautig, *Cig.*; — zweiſtimmig, *Cig.*; dvoglasno petje, *nk.*

dvoglâsje, *n.* der Zweilaut, *Cig.*; — der Zweiklang, *Cig.(T.).*

dvoglâsnik, *m.* der Doppellaut, Diphthong, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

dvoglâv, gláva, *adj.* zweiköpfig, *Cig., Jan.*; dvoglavi orel, der Doppeladler, *Jan.*

dvoglâvec, vca, *m.* der Zweiköpfige, *Cig., C., M.*

dvogláven, vna, *adj.* = dvoglav, *Cig., Jan.*

dvoglâvka, *f.* die Zweiköpfige, *Cig.*

dvoglẹ́den, dna, *adj.* dvogledni kot, die Parallaxe, *Cig.(T.)*; — po češ.

dvogǫ̑vor, *m.* das Zwiegeſpräch, *Z., Jan., ZgD.*; — po nem.

dvogùb, gúba, *adj.* zweifach, *Jan., Cig.(T.).*

dvogúben, bna, *adj.* = dvogub, *nk.*

dvǫ̑j, *num. distr.* 1) zwei; pri substantivih, ki se ali sploh, ali v kakem posebnem pomenu le v pluralu rabijo: dvoje vilice, zwei Gabeln; dvoje škornje si dati napraviti, zwei Paar Stiefel; tudi substantivno: dvoje; dvoje vilic; — pri substantivih, pri katerih si mislimo kako pripadajoče mnoštvo: dvoje snubce je imela (vsak snubec je imel svoje spremljevavce); — 2) die zwei; o določenih skupaj spadajočih osebah ali rečeh: pet hlebcev kruha sem prinesel, dvoje manjših daj otrokom, die zwei kleineren Laibe; dvoje volov, das Ochſenpaar, *C.*; — 3) zwei; ako hočemo povedati, da sta predmeta različna po spolu, starosti itd.: vzel je v ladjo vsake živali dvoje, von jeder Thiergattung ein Männchen und ein Weibchen; dvoje telet (n. pr. teliček in telica); dvoje Judov (mož in žena, mož in otrok ali žena in otrok, toda: dva Juda, zwei jüdiſche Männer); — 4) zweierlei; dvoji otroci (od dveh očetov ali dveh mater); dvoje vino; — 5) zwei, zweifach, pri abstraktnih substantivih: dvojo krivico dela, er begeht ein zweifaches Unrecht; dvoja žalost, *Dalm.*; — 6) ako šteti predmet ni imenovan: zwei Dinge, Theile u. dgl.; dvoje h krati loviti, nach zwei Dingen zugleich ſtreben, *Cig.*; na dvoje razdeliti, in zwei Theile theilen; na dvoje iti, auseinander gehen, *Z.*; eno uro sva na dvoje, wir ſind eine Stunde von einander entfernt, *M.*; bila sta uže dolgo na dvoje, ſie hatten ſich ſchon vor langer Zeit zertragen, *Jurč.*; — 7) dvoje = dva, dve; Se dvoje kit mu dol' obes', *Npes.-K.*; — — prim. četver.

dvojáča, *f.* das Zweigroſchenſtück (= 6 starih = 10 novih krajcarjev), *Cig., Mik., Kr.*

dvojáčen, čna, *adj.* zwitterhaft, doppelartig, *Cig., Jan.*; — prim. dvojak 2).

dvojáčnost, *f.* das Zwitterweſen, *Cig.*

dvojâd, *f.* das Zweigeſpann, *vzhŠt.-C.*; vprežna dvojad, *Cv.*

dvoják, *m.* 1) der Zweier (als Geldſtück), *Cig., Jan., ogr.-Cig.*; — 2) der Zwitter, *Cig., Jan., M.*

dvojármen, mna, *adj.* zweijochig, *Cig.*

dvǫ̑jba, *f.* der Zweifel, *Cig., Jan., Cig.(T.), ogr.-C., Levst.(Pril.), nk.*; brez dvojbe, unzweifelhaft, *Cig., Navr.(Let.), nk.*

dvǫ̑jben, bna, *adj.* zweifelhaft, *Cig.*

dvǫ̑jče, eta, *n.* = dvojček; krdela so z dvojčeti breja, *Dalm.*; žena je porodila dvojčeti, *vzhŠt.-Valj.(Vest.).*

dvǫ̑jček, čka, *m.* 1) der Zwilling; dvojčke imeti, Zwillinge geboren haben; — 2) der Nebenhalm, *V.-Cig.*; — 3) dvojčka, Zwillingskryſtalle, *Erj.(Min.).*

dvǫ̑jčen, čna, *adj.* dvojčno drevo, der Doppelpflug, *C.*

dvǫ̑jčeten, tna, *adj.* Zwillings-, *SlGor., Fr.-C.*; dvojčetna deklina, weiblicher Zwilling, *C.*

dvǫ̑jčica, *f.* der weibliche Zwilling, *Z.*

dvǫ̑jčič, *m.* der Zwilling, *Mur., Cig., Jan., C., Krelj*; Tomas, kateri je imenovan dvojčič, *Dalm.*

dvojega obračanja je še falilo" otavi, izgbšt.

prim. krogelvó ali krógelvo Valj. 57/10

dvǫ̑jčiti, im, *vb. impf.* doppeln, *C.*

dvǫ̑jčnat, *adj.* doppelt, Zwillings-: trs ima dvojčnate rozge, *Hal.-C.*

dvǫ̑jec, jca, *m.* 1) = dvojček, *LjZv.*; — 2) der Miſchling, der Baſtard, *Cig.*

dvojejezíčen, čna, *adj.* = dvojezičen, *Dalm.*

dvǫ̑jek, jka, *m.* = dvojček: dvojki, *Guts., Mur., Cig., C., Trub., jvꝛŠt.*

dvǫ̑jen, jna, *adj.* 1) zweifach, doppelt, Doppel-; dvojna vrata, die Doppelthür; dvojno vprašanje, die Doppelfrage, *Cig.(T.)*; dvojne korenike, gepaarte Radicale (chem.), *Cig.(T)*; tudi: dvójen; — 2) zweifelhaft, *ogr.-C., nk.*

dvojénje, *n.* 1) die Verdoppelung, *Cig.*; — 2) das Zweifeln, *Meg., Guts., Dalm., kajk.-Valj.(Rad), nk.*; brez dvojenja, ohne Zweifel, *Guts.(Res.).*

dvojeráščen, čna, *adj.* zweiwüchſig (o žitu, o volni), *V.-Cig.*

dvojerézen, zna, *adj.* zweiſchneidig, *V.-Cig.*

dvojeséčen, čna, *adj.* d. travnik, eine Grummetwieſe, *Cig.*

dvojesénčen, čna, *adj.* zweiſchattig, *V.-Cig.*

dvojestrížen, žna, *adj.* zweiſchürig, *V.-Cig.*

dvojezíčen, čna, *adj.* 1) doppelzüngig, *Cig.(T.), nk.*; — 2) zweiſprachig, *nk.*

dvojezíčnik, *m.* 1) der Doppelzüngler, *Cig.*; beſede dvojezičnika so kakor nedolžne, *Škrinj.*; — 2) der zwei Sprachen Redende, *Navr.(Kop. sp.).*

dvojezíčnost, *f.* 1) die Doppelzüngigkeit, *Cig., Jan.*; d. jutrovskih narodov, *Cv.*; — 2) die Zweiſprachigkeit, *nk.*

dvoježénstvǫ, *n.* = dvoženstvo, *Cig.*

dvojica, *f.* 1) das Paar, *Guts., Cig., Jan.*; lepa d. je to! *Jurč.*; — die Ambe, *Cig., Cel.(Ar.)*; — die Zweiheit, *M.*; za dvojico, um das Doppelte, *Boh.*; — 2) der Zweifel: brez dvojice, *ogr.-C.*; — 3) svinja v drugem letu, *Dol.*

dvojíčiti, íčim, *vb. impf.* paaren, *C.*

dvojíčen, čna, *adj.* 1) doppelt, zweifach, *C.*; — 2) doppelzüngig: dvojični pridigarji, *Krelj.*

dvojína, *f.* 1) das Doppelte, *Cig., Jan., Cig.(T.), Hal.-C.*; — 2) der Dual (gramm.), *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; — 3) na dvojini stati, im Zweifel ſein, *Krelj.*

dvojíti, ím, *vb. impf.* 1) verdoppeln, *Cig., Jan., C.*; — vse, kar parklje dvoji, „alles, was geſpaltene Klauen hat", *Dalm.*; — 2) zweifeln, *Habd., Guts., Jarn., Jan., kajk.-Valj.(Rad), nk.*; d. o čem, *nk.*; dvojimo, ali ne zdvojimo, *ogr.-Mik.*; d. na (nam. o) Kristusovem vstajenju, *Krelj*; d. v čem, *ogr.-C., kajk.-Valj.(Rad)*; = d. se (po stsl.), *Cig.(T.)*; ni se dvojiti, es iſt nicht zu bezweifeln, *Levst.(LjZv.).*

dvojívec, vca, *m.* der Zweifler, *Cig., Šol.*

dvǫ̑jka, *f.* 1) die Zwei, der Zweier; — 2) = dvojina (die Zweizahl, das Paar), *Cig., C.*; — 3) die Zwillingsſchweſter, *Mur., C.*; — 4) = dvocevka, *Cig.*

dvǫ̑jklja, *f.* die Zwei (Ziffer), *Cig., Jan.*

dvojljiv, íva, *adj.* zweifelhaft, *ogr.-C.*

dvojljívost, *f.* die Zweifelhaftigkeit, *ogr.-C.*

dvǫ̑jna, *f.* der Zweifel, *C.*; brez vsake dvojne, *kajk.-Valj.(Rad).*

dvǫ̑jnast, *adj.* = dvojen, dvojnat, *Mur., Cig.*

dvǫ̑jnat, *adj.* zweifach, doppelt, Doppel-; šklasti ljudje vidijo dvojnato, *Žnid.*

dvǫ̑jnica, *f.* 1) die Doublette, *Jan.*; — 2) die Ambe, *h. t.-Cig.(T.)*; — 3) črta d., die Doppellinie, *DZ.*

dvǫ̑jnik, *m.* 1) = dvojček, *ogr.-M.*; dvojník, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Doppelfaden, *Cig., Jan., C., M., Met.*; — 3) das Duplicat, *Cig., C., DZ.*; — 4) = dvojina, der Dual, *Cig.*

dvójnja, *f.* = dvojba, *kajk.-Valj.(Rad).*

dvojnják, *m.* der Doppelpflug, *C.*

dvojnòg, nóga, *adj.* nam. dvojenog, = dvonog, *Habd.-Mik.*

dvojnoglāsnik, *m.* = dvoglasnik, *C.*

dvojnoizbǫ́čen, *adj.* biconvex, *Sen.(Fiz.).*

dvojnojámast, *adj.* biconcav, *Sen.(Fiz.).*

dvojnojezíčen, čna, *adj.* = dvojezičen 1), *Mur.*

dvojnomréžen, žna, *adj.* doppelt vergittert, *Zora.*

dvójnost, *f.* die Zweifältigkeit, die Zweiheit, die Dualität; — 2) die Zweifelhaftigkeit, der Zweifel, *C., Valj.(Rad)*; d. o čem, *Zora.*

dvojròg, róga, *adj.* nam. dvojerog, = dvorog, *Habd.-Mik.*

dvojstròk, stróka, *adj.* nam. dvojestrok = doppelt, *Meg., Dol.-Cig.*

dvǫ̑jstven, stvena, *adj.* dvojstveno število, der Dual, *C.*

dvǫ̑jstvǫ, *n.* 1) die Zweiheit, der Dualismus, *Cig.(T.), C., Nov.*; — 2) der Dual, *Levst.(Sl. Spr.), Cv.*

dvójščina, *f.* der Zweifel, *Raič(Let.)*; na dvojščini biti, im Zweifel ſein, *Z.*; — prim. dvojina 3).

dvǫ̑jški, *adj.* Zwillings-: d. porod, *Mur.*

dvokāčnik, *m.* šaliva beseda za: paragraf, *SlN.*

dvokalíčnica, *f.* zweiſamenlappige Pflanze, *Tuš.(B.).*

dvokápen, pna, *adj.* dvokapna streha, das Satteldach, *Cig.*; — prim. kap. *m.*

dvokis, kísa, *m.* das Dioxyd: ogljikov d., das Kohlendioxyd, *Sen.(Fiz.).*

dvokolójen, jna, *adj.* zweigeleiſig, *DZ.*

dvokolésen, sna, *adj.* zweirädrig, *Jan., nk.*

dvokolẹ̑snica, *f.* zweirädriges Fuhrwerk, *Cig., Jan.*

dvokolẹ̑snik, *m.* = dvokolesnica, *Cig.*

dvokǫ̑lnica, *f.* zweirädriger Karren, *Cig., Jan., C., Trst.(Let.)*; — dvokǫ̑lnica?

dvokǫ̑tnica, *f.* die Diagonale, *Cig.(T.).*

dvokǫ̑tnik, *m.* sferičen d., ſphäriſches Zweieck, *Cig.(T.).*

dvokrák, kráka, *adj.* zweiarmig, *Cig.(T.).*

dvokrálje, *n.* das Doppelkönigthum, *Cig.(T.).*

dvokrílec, lca, *m. pl.* dvokrilci, Zweiflügler (diptera), *Cig.(T.), Jan., Erj.(Ž.).*

dvokríłen, łna, *adj.* zweiflügelig, *Cig., M.*

dvoléten, tna, *adj.* zweijährig, *Jan.*

dvolẽtje, *n.* das Biennium, das Zweijahr, (dveletje) *Cig.*

dvolíčen, čna, *adj.* zweiförmig: dvolična vrednost, zweideutiger Wert (math.), *Cig.(T.)*; — heuchleriſch, *Mur.*, *Cig.*; dvolično in dvojezično ponašati se, *SlN.*

dvolíčiti, líčim, *vb. impf.* doppelzüngig ſein, *Mur.*

dvolíčnost, *f.* 1) die Dimorphie (chem.), *Cig.(T.)*; — 2) die Zweideutigkeit, *SlN.*

dvolìh, líha, *adj.* dvoliho število, ungerad ungerade, doppelt ungerade Zahl (math.), *Cig.(T.)*.

dvolik, líka, *adj.* doppelförmig, dimorph (chem.), *h. t.-Cig.(T.)*.

dvolìk, líka, *m.* die Doppelgeſtalt (min.), *h. t.-Cig.(T.)*.

dvolísten, tna, *adj.* zweiblättrig, *Cig.*, *Jan.*

dvolòk, lóka, *m.* der Zwillingsbogen (arch.), *h. t.-Cig.(T.)*.

dvolòm, lǫ́ma, *m.* die Doppelbrechung, *h. t.-Cig.(T.)*.

dvolǫ̃mec, mca, *m.* der Doppelſpat, *Erj.(Min.)*.

dvolǫ̃mek, mka, *m.* der Doppelbruch, *Cig.(T.)*.

dvòm, dvóma, *m.* der Zweifel, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; brez dvoma, unzweifelhaft; ni dvoma, kein Zweifel, *Cig.*, *nk.*

dvǫ̃mba, *f.* der Zweifel, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; brez dvombe, unzweifelhaft, ohne Zweifel, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *nk.*

dvǫ́men, mna, *adj.* zweifelhaft, *Mur.*, *V.-Cig.*, *Jan.*, *nk.*

dvomèr, méra, *m.* v metriki: der Dimeter, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

dvoméren, rna, *adj.* dimetriſch (tudi: math.), *Cig.(T.)*.

dvoméséčen, čna, *adj.* zweimonatlich, *Cig.*, *C.*

dvǫ̃mež, *m.* der Zweifler, *SlN.*

dvomíseln, selna, *adj.* doppelſinnig, *Jan.*, *nk.*

dvomîšec, šca, *m.*, *pl.* dvomišci, Zweimuskeler (zool.), *h. t.-Cig.(T.)*.

dvǫ́miti, im, *vb. impf.* zweifeln, *Pohl.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; d. o čem, d. nad čem, zastran česa, *Cig.*, *nk.*; ni dvomiti, es iſt kein Zweifel, *Cig.*, *nk.*; — prim. hs. dvoumiti, zweifeln.

dvomîvec, vca, *m.* der Zweifler, *LjZv.*

dvomljénje, *n.* das Zweifeln, *nk.*

dvomljiv, íva, *adj.* 1) zweifelreich, zweifelſüchtig, ſkeptiſch, *Mur.*, *Cig.*; — 2) = dvomen 1), *Cig.*, *Jan.*, *M.*

dvomljîvec, vca, *m.* der Zweifler, *Mur.*, *Cig.*, *nk.*

dvomljívost, *f.* 1) die Zweifelſucht, der Skepticismus, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) = dvomnost, *Cig.*

dvǫ́mnost, *f.* die Zweifelhaftigkeit, *Mur.*, *Jan.*

dvomǫ̃štvǫ, *n.* die Zweimännerei, *Cig.*

dvoníten, tna, *adj.* zweifädig, (dveniten) *Cig.*

dvoniz, níza, *m.* die Doppelreihe (math.), *h. t.-Cig.(T.)*.

dvonǫ́čen, čna, *adj.* zweinächtig, *Cig.*

dvonòg, nǫ́ga, *adj.* zweibeinig, *Cig.*, *Jan.*

dvonogáč, *m.* der Zweifüßler, *Jan.*

dvonogàt, áta, *adj.* = dvonog, *Jan.*

dvonõžec, žca, *m.* der Zweifüßler, *Cig.*, *Jan.*

dvonǫ̃žen, *adj.* = dvonog, *Cig.*, *Jan.*

dvoobrázen, zna, *adj.* mit doppeltem Geſicht: dvoobrazni Janus, *Let.*

dvoǫ́gelnik, *m.* ſferičen d., ſphäriſches Zweieck, *Cig.(T.)*.

dvoòk, ǫ́ka, *adj.* zweiäugig, *Cig.*, *Jan.*

dvoosnǫ́ven, vna, *adj.* dvoosnovna kislina, zweibaſiſche Säure, *Cig.(T.)*.

dvopârkljar, rja, *m.* dvoparklarji, Zweihufer, Spalthufer (bisulca), *Cig.(T.)*, *Erj.(Ž.)*.

dvopârkljež, *m.* = dvoparkljar, *C.*

dvopẽrnat, *adj.* doppelgefiedert, *Cig.*

dvoperǫ́ten, tna, *adj.* zweiflügelig, *Cig.*

dvoperǫ̃tnik, *m.* der Zweiflügler, *Cig.*

dvopẽv, pẽva, *m.* = dvospev, *Cig.(T.)*.

dvopîčje, *n.* der Doppelpunkt, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*. *nk.*

dvoplásten, stna, *adj.* zweiſchichtig, (dvep-) *Cig.*

dvoplòsk, plǫ́ska, *adj.* zweiflächig, *Cig.(T.)*.

dvòr, dvóra, *m.* der Hof; gospodski dvor, der Herrenhof, *Jan.*; — cesarski dvor, der kaiſerliche Hof; — sodni dvor, der Gerichtshof, *DZ.*; upravni sodni d., der Verwaltungsgerichtshof, *DZ.*; — nebeški dvor, neko zvezdje, v katerem so zvezde v krog postavljene, *Pjk.(Črt. 259.)*.

dvorámen, mna, *adj.* zweiarmig (phys.), *Cig.(T.)*, *Sen.(Fiz.)*.

dvorán, ána, *m.* *Mur.*; pogl. dvorjan.

dvoranin, *m.* = dvorjan, *Habd.*; d. kraljevski, *Krelj*; — hs.

dvorâna, *f.* der Saal, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — hs.

dvorânič, *m.* *Cig.*, *Jan.*, pogl. dvorjanič.

dvorániti, ânim, *vb. impf.* *nk.*, pogl. dvorjaniti.

dvorânski, *adj.* *Cig.*, pogl. dvorjanski.

dvorânstvǫ, *n.* *Cig.(T.)*, *DZ.*, pogl. dvorjanstvo.

dvorazrẽden, dna, *adj.* zweiclaſſig, *nk.*

dvǫ̃rba, *f.* die Pflege, die Bedienung, *ogr.-C.*, *kajk.-Valj.(Rad)*.

dvórec, rca, *m.* *dem.* dvor; 1) das Gehöfte, *Jan.*; der Palaſt, *nk.*; biskupov letni d., *Zv.*; — 2) der Griff am Bohrer, *ogr.-C.*

dvorẽdec, dca, *m.* 1) das Diſtichon, *Cig.*, *Jan.*; — 2) der Doppelſame (diplotaxis), *C.*

dvorẽden, dna, *adj.* zweireihig, doppelreihig, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

dvorẽdje, *n.* die Doppelreihe, *Jan.*

dvǫ̃rek, rka, *m.* der Griff am Bohrer: za dvorek prijeti, *Z.*; — prim. dvorec 2).

dvóren, rna, *adj.* Hof-.

dvorézen, zna, *adj.* zweiſchneidig, doppelſchneidig, *Z.*, *nk.*; dvorezna sekira, die Queraxt, *Jan.*

dvoríšče, *n.* der Hofraum, der Hof; zdelovanje na dvorišče, der hofſeitige Ausbau, *Levst. (Pril.)*; — dvorišče pometati ženskam, den Hof machen, *Erj.(Izb. sp.)*.

dvoríščnik, *m.* der Hofknecht, *Cig.*

dvoríti, ím, *vb. impf.* bedienen, aufwarten, *Cig.*, *Jan.*; prijatelju d., den Freund bedienen, *ogr.-C.*; d. koga, *Cig.*; — hs.

dvorjàn, ána, *m.* der Hofmann, der Höfling, *Jan.*, *ogr.-C.*

dvóran, dvóranka vol, krava bolj cenkaste
dlake BKn. Let. 893. 44.

dvorína = ograja poleg svinjaka, Gorišče
— Kk. II. 32

dvorjânič, *m.* der Hofjunker, (dvoranič) *Cig., Jan.*

dvorjanik, *m.* = dvornik, *Prip.-Mik.*

dvorjániti, ânim, *vb. impf.* Hofdienſte leiſten, *C.*; — d. si dati, ſich den Hof machen laſſen, *Jurč.*

dvorjânka, *f.* die Hofdame, *Cig.*

dvorjânski, *adj.* hofmänniſch, höfiſch, *Mur.*, (dvoranski) *Cig.*

dvorjânstvǫ, *n.* der Hofſtaat, die Hofleute, *Mur., Jan.*; dvorjanstvo velikega kralja nebeškega, *Cv.*

dvorljiv, íva, *adj.* bedienſam, höflich, *Mur., Jan.*

dvorljívost, *f.* die Höflichkeit, *Jan.*

dvǫ̑rnica, *f.* die Hofdame, *Cig., Jan.*

dvǫ̑rnik, *m.* 1) der Höfling, der Hofdienſtmann, *Cig.*; kralj in njegovi dvorniki, vse svoje dvornike je povabil, *Ravn.*; — 2) der Hofmeiſter, der Haushälter, *Meg., Dict., Dalm.*; kraljevski d., *Krelj*; kraljev d., *Ravn.*; — der Oberknecht: kadar veliko hlapcev imajo, ednega izmej njih izvole in postave za dvornika ali „šafarja“, *Krelj*; — 3) der Bediener, *ogr.-C.*, — tudi: dvorník, *Dict.*, pos. v poslednjem pomenu, *Valj.(Rad).*

dvǫ̑rniški, *adj.* Hof-: dvorniški žolnerji, *Trub.*

dvǫ̑rništvǫ, *n.* der Hofſtaat, *SlN.*

dvorǫ̀b, rǫ́ba, *adj.* zweifantig, *Cig.(T.).*

dvorǫ́čen, čna, *adj.* z dvema ročema; zweihenkelig, *Cig., Jan.*

dvorǫ̀g, rǫ́ga, *adj.* zweihörnig, *Cig.*

dvorǫ̀k, rǫ́ka, *adj.* zweihändig, zweiarmig, *Cig., Jan., Erj.(Ž.).*

dvorováti, újem, *vb. impf.* das Hoflager halten, *Cig.(T.), Zora.*

dvorǫ̑žnik, *m.* = kozel, *Zv.*

dvǫ̑rski, *adj.* Hof-; dvorska služba, *Trub.*; d. običaj, die Hofetiquette, *Cig.(T.)*; dvorska šega, *Cig.*; d. zvezdar, der Hofaſtrolog, *Zora.*

dvǫ̑rstvǫ, *n.* = dvorjanstvo, dvorništvo, *C., SlN., ZgD.*

dvosénčen, čna, *adj.* doppelſchattig, *C.*

dvosẽnčnik, *m.* dvosenčniki, zweiſchattige Bewohner (geogr.), *Cig.(T.).*

dvoskŕg, skŕga, *adj.* zwei Riemen habend, *Cig.(T.).*

dvosòd, sǫ́da, *adj.* dvosodo število, gerad gerade Zahl (math.), *Cig.(T.).*

dvospẹ̀v, pẹ́va, *m.* das Duett, *Jan., C., nk.*

dvospǫ̑lnik, *m.* der Zwitter, der Hermaphrodit, *Cig.(T.)*; — rus.

dvostáven, vna, *adj.* dvostavni račun, die Zweiſatzrechnung, *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*

dvostébrje, *n.* die Säulenkuppelung, *Cig.(T.).*

dvostîh, stíha, *m.* das Diſtichon: latinski d., *Zv.*

dvostǫ̑lpje, *n.* = dvostebrje, *Cig.(T.).*

dvostožẹ́ren, rna, *adj.* bipolar (phys.), *h. t.-Cig.(T.).*

dvostrân, strána, *adj.* doppelſeitig, *Jan.*; — zweihängig (arch.), *Cig.(T.).*

dvostránost, *f.* die Doppelſeitigkeit, *Jan.*

dvostránski, *adj.* doppelſeitig, zweiſeitig, *Jan., C., nk.*

dvostrânstvǫ, *n.* = dvostranost, *Cig.*

dvostrȍk, strǫ́ka, *adj.* zweifach, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*

dvotẹ̑tec, tca, *m.* = dvotelesnik, *Pot.-Cig., C.*

dvotelẽsnik, *m.* der Zweileibige, *Cig.*

dvoùh, úha, *adj.* zweiöhrig, *Cig., Jan.*

dvoùm, úma, *m.* 1) der Doppelſinn, *Jan.*; — 2) der Zweifel, *Cig.(T.).*

dvoúmen, mna, *adj.* 1) zweideutig, doppelſinnig, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; rad je kaj dvoumnega povedal, *Zv.*; — 2) (po hs.) zweifelhaft, *Cig.(T.).*

dvoúmiti se, im se, *vb. impf.* = dvomiti, *Cig.(T.)*; — stsl.

dvoûmje, *n.* 1) der Doppelſinn, die Zweideutigkeit, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; — 2) (po hs.) der Zweifel, *Cig.(T.), DZ.*

dvoúmnost, *f.* die Doppelſinnigkeit, *Cig.(T.).*

dvoúren, rna, *adj.* zweiſtündig, (dveuren) *Cig.*

dvovẹ́jen, jna, *adj.* zweiäſtig, (dvevejen) *Cig.*

dvovẹ̑jnat, *adj.* doppelzweigig, *Cig.*

dvovíden, dna, *adj.* doppelſichtig, *Cig.*

dvovídnost, *f.* die Doppelſichtigkeit, *Cig.*

dvovlâdje, *n.* das Duumvirat, *Cig.*

dvovlâdnik, *m.* der Duumvir, *Cig.*

dvovprẹ́žen, žna, *adj.* zweiſpännig, *nk.*; dvovprežna kočija, *LjZv.*

dvovŕh, vŕha, *adj.* zweigipfelig, *Cig.*

dvovŕsten, stna, *adj.* doppelreihig, *Cig., Jan.*; — doppelartig, *Cig., Jan.*

dvovrstíčen, čna, *adj.* zweizeilig: dvovrstična kitica, zweizeilige Strophe, *Zora.*

dvovŕstje, *n.* das Diſtichon, *Cig.*

dvozakǫ̑nstvǫ, *n.* die Doppelehe, *Cig., Jan.*

dvozlòg, zlǫ́ga, *adj.* = dvozložen, *Cig., Jan.*

dvozlǫ́žen, žna, *adj.* zweifilbig, *Cig., Jan., nk.*

dvozmíseln, sełna, *adj.* doppelſinnig, *Cig.(T.).*

dvozmîslica, *f.* der Doppelſinn, *Cig.(T.).*

dvoznáčen, čna, *adj.* doppeldeutig, *Cig.*

dvoznáčnost, *f.* die Doppeldeutigkeit, *Cig.*

dvozòb, zǫ́ba, *adj.* zweizähnig, *Cig.*

dvozŕn, zŕna, *adj.* zweiförnig, *Cig.*

dvozvẹ̑zdje, *n.* der Doppelſtern, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*

dvožẹ̑nec, nca, *m.* der Bigamiſt, *Cig.*

dvožẹ̑nstvǫ, *n.* die Bigamie, *Cig., Jan., DZ.*

dvožíčen, čna, *adj.* zweidrähtig: dvožični magnetomer, das Bifilarmagnetometer, *Cig.(T.).*

dvožíven, vna, *adj.* doppellebig, *Cig.*; — Amphibien-, *Cig.*

dvožívka, *f.* das Amphibium, *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Ž.).*

dvŕst, î, *f.* neka riba (abramis vimba), *Krško na Savi-Erj.(Torb.).*

džòk, *interj.* plumps! *BlKr.*

džókniti, džóknem, *vb. pf.* plumpen, *BlKr.*

džûndž, *m.* die Perle, *ogr.-Valj.(Rad).*

džûndžek, džeka, *m.* das Knabenkraut (orchis), *vzh.Št.-C.*

džûrdž, *m.* der Krug; sneha jim napolni džurdže z vinom, *vzh.Št.-Pjk.(Črt.).*

E.

è, *interj.* vzklik, ki izraža nevoljo: e, pusti me!

ēbehtnica, *f.* das Feſt Maria Verkündigung, *Guts.*; — prim. tirol. ebnachten = Maria Verkündigung, *C.*; srvn. ebennaht, Tag- und Nachtgleiche, *Mik.(Et.)*.

ēbehtnik, *m.* der Monat März, *Guts.*; — prim. ebehtnica.

ēben, *m.* der Ebenbaum, *Cig.*

ēbenast, *adj.* ebenartig, *Cig.*

ēbenov, *adj.* vom Ebenbaum, *Cig.*; ebenovi les, *Dalm.*, *Tuš.(B.)*.

ēbenovec, vca, *m.* der Ebenbaum (diospyxos ebenum), *Tuš.(B.)*.

ebenovína, *f.* das Ebenholz, *Cig.*, *Tuš.(B.)*.

éden, (pred substantivi: èn, *Mik.*, *Levst.[Sl. Spr.]*) éna, éno, *g.* énega, éne *num.* 1) einer, ein; eden izmed vas, vas eden, einer von euch; eden čita, drugi piše, tretji spi; dvoje škornje imam, pa le en klobuk; ene škarje, ene rokavice, eine Schere, ein Paar Handſchuhe; šteje se: eden, dva, tri itd., ali: ena, dve, tri itd., eins, zwei, drei u. ſ. w.; po eden, je einer; eden za drugim, einer nach dem andern; oba eno godeta, beide ſind von einem Schlage, *Met.*; ob enem, zugleich; v eno mer, in einemfort (tudi: v enomer); prim. ona ne spi vse v eno, *Hip.(Orb.)*; — 2) *pl.* eni, einige, etliche; eni ter eni, hie und da einige; eni pravijo da, drugi da ne; ena dva, enih pet = kaka dva, kakih pet, etliche zwei, fünf; ene krate (krati), etlichemale; — 3) kot nedoločen členek (ein); en volovski voz, en duhovni, *Cv.*; (novejša književna slovenščina se ga ogiblje); — edna, edno, *Mur.*, *Jan.(Slovn.)* in tu in tam v knjigah, starejših in novejših; poudarjeno tudi „eden“ pred substantivi: pred Bogom je tisoče let kakor eden dan, *Krelj*; ena vera, eden krst, *Schönl.*; eden krivičen vinar deset pravičnih sne, *Npreg.-Jan.(Slovn.)*; — prim. jeden.

edíkt, *m.* razglas, das Edict, *Cig.*

edíkten, tna, *adj.* Edictal-: ediktni rok, die Edictalfriſt, *DZ.*

edín, *adj.* 1) einzig; edini sin, der einzige Sohn; edina tolažba, der einzige Troſt; edino, einzig, ausſchließlich; — vsak edin, jeder einzelne, *C.*; — 2) edino število = edinstvo (die Einzahl), *Cig.*; — 3) verlaſſen, elend, armſelig, *Dict.*, *C.*, *Mik.*; edino živeti, *Z.*; jaz sem edin (jedin) in reven, *Dalm.*; — 4) einig, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

edínček, čka, *m. dem.* edinec; einziger Sohn, *Z.*, *Nov.*, *SlN.*

edínec, nca, *m.* der Einzige: der einzige Sohn, *V.-Cig.*; božji edinec je za mizo pri njih, *Ravn.*; v tem je e., hierin iſt ihm niemand zu vergleichen, *Cig.*; — 2) = poedinec, das Individuum, *Cig.*; — 3) der Verlaſſene, der Arme, *C.*

edínica, *f.* 1) die Einzige, *C.*; die einzige Tochter, *C.*; Vida jima je bila edinica, *Jurč.*; prim. hs. jedinica; — 2) = edinka 3), *Cig.*

edinîšen, šna, *adj.* einigend, *C.*, *SlN.*

edinîšče, *n.* der Einigungspunkt, der Concurrenzpunkt (math.), *h. t.-Cig.(T.)*.

edinît, *adj.* vereinzelt (math.), *Cig.(T.)*; — singulär, edinita sodba = sodba o poedinni, *Cig.(T.)*.

edíniti, înim, *vb. impf.* einig machen, einigen, vereinigen, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; duše se bodo edinile s telesi, *Guts.(Res.)*.

edinják, *m.* der Einſer, *ogr.-C.*

edínjenje, *n.* die Einigung, die Vereinigung, *Cig.*, *C.*

edînka, *f.* 1) die einzige Tochter, *Cig.*; — 2) die Einheit (Zahl), *Slom.-C.*; — 3) die Eins (Zahlzeichen), *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

edinobǫ̑žje, *n.* der Monotheismus, *Cig.(T.)*.

edinodúšen, šna, *adj.* einhellig, *Cig.*

edinodûšje, *n.* die Eintracht, *Cig.*

edinogúben, bna, *adj.* = enoteren, *C.*

edinoosębèn, bna, *adj.* edinoosebna sodišča, Einzelgerichte, *DZ.*

edinorójen, éna, *adj.* eingeboren: edinorojeni sin božji.

edinorojénec, nca, *m.* der Eingeborne, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Ravn.*

edínost, *f.* 1) die Einzigkeit, die Einheit, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; — 2) die Einigkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; v edinosti živeti, *Cig.*; — 3) die Dürftigkeit, das Elend, *Meg.*, *Mik.*

edinovladár, rja, *m.* = samovladar, *Cig.(T.)*.

edinovladárski, *adj.* = samovladarski, *Cig.(T.)*, *Jes.*

edinovladârstvǫ, *n.* = samovladarstvo, *Cig.(T.)*, *Jes.*

edinovlâdec, dca, *m.* = samovladar, *Cig.*

edinozveličáłen, łna, *adj.* alleinſeligmachend: edinozveličalna vera, cerkev.

edînstven, stvena, *adj.* einheitlich, *Cig.*, *Levst.(Pril.)*, *nk.*

edînstvenost, *f.* die Einheitlichkeit, die Zuſammengehörigkeit (stil.), *Cig.(T.)*.

edînstvǫ, *n.* 1) die Einzigkeit, *Jan.*; die Einheit, *Cig.*, *Valj.(Rad)*; e. duha, *C.*; — die Einzahl, der Singular (gramm.), *Jan.*, *Levst.(Sl. Spr.)*; — 2) die Einheitlichkeit, die Zuſammengehörigkeit, *Cig.(T.)*; — 3) die Union: stvarno e., die Realunion, *Jes.*; osebno e. die Perſonalunion, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Jes.*; colno e., der Zollverband, *DZ.*; — 4) = edinost, die Einigkeit, *Cig.*, *Nov.*

edínščina, *f.* die Einſamkeit, *V.-Cig.*, *Jan.*; die Kinderloſigkeit, *C.*; — das Elend, die Armut, *Dict.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; v edinščini

(g. ęceka)
ęek = Acle Ogr. (8.76.)

Elementarmica die Elementarschulen.
Appia Lit. 95. 146.

živeti, *Z.*; izza edinščine neredno življenje, *Zv.*; edinščino trpeti, *Jurč.*

ednájst, *num.* = enajst, *Mur., Cig., Jan.*

ednák, *adj.* = enak, *Mur., Jan.*

edníca, *f.* 1) der Einſer, *Mur., Jan.*: der Einer, (jednica) *Cel.(Ar.)*; — 2) ednice, die Unionen (math.), *Cig.(T.)*; — die Einheit: dolgostna e., die Längeneinheit, *Cig.(T.)*; davkovna, colna e., die Steuer-, Verzollungseinheit, *DZ.*

ednína, *f.* die Einzahl, der Singular (gramm.), *Jan., Cig.(T.), nk.*

ednînski, *adj.* ſingulariſch, *Navr.(Let.).*

edno-, išči pod: eno-.

ednók, *adv.* = enok, *ogr.-C.*

edúkt, *m.* po kemični poti izločena tvarina, das Educt (chem.), *Cig.(T.).*

efékt, *m.* učinek, der Effect, *Cig.(T.).*

efemerîda, *f.* aſtronomiſche Tafel, die Ephemeride, *Cig.(T.).*

êgriš, *m.* = agres, *ogr.-Valj (Rad).*

èh, *interj.* vzklik, ki izraža nevoljo: eh, pusti me!

èj, *interj.* = eh: ej, vrag, pa že blodi kdo tu okoli, *LjZv.*; ej, saj je dejal doktor, da se ni bati, *LjZv.*; traun: ej, da je res, eš iſt traun wahr! *Cig.*; ej res! traun! *Jan.*; — ei! *Cig., Jan.*

eklekticîzem, zma, *m.* izbiranje raznih modroslovnih naukov iz raznih sistem, der Eklekticismus (phil.), *Cig.(T.).*

eklîptika, *f.* dozdevna solnčna pot na nebesnem obloku, die Ekliptik.

éklo, *n. Dalm.(Predg.)*, pogl. jeklo.

eksákten, tna, *adj.* natančen, exact: eksaktna znanstva, exacte Wiſſenſchaften, *Cig.(T.).*

ekscelêncija, *f.* odlikovalen naslov, die Excellenz, *Jan., nk.*; — prim. vzvišenost.

ekscêntričen, čna, *adj.* excentriſch (math., astr.), *Cig.(T.), Cel.(Geom.)*; — prim. izsreden.

ekscêntričnost, *f.* die Excentricität, *Cig.(T.), Cel.(Geom.).*

eksegêza, *f.* razlaganje, die Exegeſe, *Cig.(T.).*

eksekúcija, *f.* posilna izvršba kake razsodbe, die Execution.

eksekutîven, vna, *adj.* executiv, *nk.*

eksekútor, rja, *m.* izvrševavec, der Executor.

eksemplâr, *m.* das Exemplar; — prim. izvod.

ekvâtor, rja, *m.* der Aequator, *Cig.(T.)*; — prim. ravnik, polutnik.

elástičen, čna, *adj.* prožen, elaſtiſch.

elástičnost, *f.* prožnost, die Elaſticität.

elce, *n.* die Handhabe, *Meg.*; — prim. helce.

elegânten, tna, *adj.* izboren in vkusen, elegant, *Cig.(T.), nk.*

elegântnost, *f.* die Eleganz, *Cig.(T.), nk.*

elêgičen, čna, *adj.* milotožen, elegiſch, *Jan., Cig.(T.), nk.*

elegîja, *f.* milotožna pesem, die Elegie.

elegîjski, *adj.* elegiji primeren, elegiſch, *Cig., Jan.*

električen, čna, *adj.* elektriſch; električna iskra; električna ločba, die Elektrolyſe, *Cig.(T.).*

električnost, *f.* die Elektricität (als Eigenſchaft), *Cig.(T.).*

elektrika, *f.* die Elektricität (als Materie), *Cig., Jan., Cig.(T.)*; e. vzbujena z dotikanjem (po dotiku), Berührungselektricität, e. vzbujena z drgnjenjem, Reibungselektricität, e. vzbujena s toploto, Thermoelektricität, razdelbna e., die Vertheilungselektricität, *Cig.(T.).*

elektrizováti, újem, *vb. impf.* elektriſieren, *Cig.(T.), nk.*

elektrodinâmika, *f.* medsebojno vplivanje električnih tokov, die Elektrodynamik, *Cig.(T.).*

elektroför, *m.* der Elektricitätsträger, der Elektrophor.

elektrolîza, *f.* električna ločba, die Elektrolyſe, *Cig.(T.).*

elektromagnetîzem, zma, *m.* vplivanje elektrike na magnetizem, der Elektromagnetismus, *Cig.(T.).*

elemênt, *m.* prvotna sestavina, das Element, (math., phys.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; — prim. prvina.

elementâren, rna, *adj.* začeten, Elementar-, *Cig.(T.), nk.*

elîpsa, *f.* pakrog, die Ellipſe.

elipsoîd, *m.* pakrožno telo, das Ellipſoid.

elîptičen, čna, *adj.* pakrožen, elliptiſch, *Cig.(T.), nk.*

elîzij, *m.* podzemeljski raj pri starih Grkih, das Elyſium, *Cig.*

elízija, *f.* izpah, die Eliſion (gramm.), *Cig.(T.).*

eminêncija, *f.* odlikovalen naslov: die Eminenz, *Cig., Jan.*; — prim. prevzvišenost.

empîričen, čna, *adj.* opirajoč se na izkušnjo, empiriſch, *Cig.(T.), nk.*

èn, *num.* išči pod: eden.

enačâj, *m.* das Gleichheitszeichen, *Jan., Cig.(T.), Cel.(Ar.).*

enâčba, *f.* die Gleichung (math.), *Cig.(T.)*; enačbo postaviti, sestaviti, die Gleichung anſetzen, *Cig.(T.)*; osnovna e., die Fundamentalgleichung, *Cig.(T.)*; razstavna, sestavna e., analytiſche, ſynthetiſche Gleichung, *Cig.(T.).*

enâčben, čbena, *adj.* Gleichungs-: enačbeni členi, die Glieder der Gleichung, *Cig.(T.).*

enâček, čka, *m.* das Aequivalent: pristojbinski e., *nk.*

enáčenje, *n.* die Gleichſtellung, die Gleichmachung, *Cig.*

enáčica, *f.* das Pendant, das Seitenſtück, *Cig.(T.).*

enačílo, *n.* 1) der Vergleichungspunkt, *Cig.*; — 2) der Egaliſator (mech.), *h. t.-Cig.(T.).*

enáčiti, âčim, *vb. impf.* gleichſtellen: e. koga komu, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — gleichmachen, *Cig.(T.)*; smrt nas vse enači, *Cig.*; — e. se komu, ſich jemandem gleichſtellen, gleichdünken, *Cig.*

enâčki, *adv.* gleichfalls, *Mur.*

enâčnik, *m.* das Gleichheitszeichen, *Cig., C.*

enájst, *num.* eilf.

enajstȩr, *num.* eilf, eilferlei; — prim. četver.

enajstȩren, rna, *adj.* eilffach.

enajstȩrnat, *adj.* = enajsteren.

enájsti, *num.* der eilfte.
enajstíca, *f.* der Eilfer, die Eilf, *Cig., Jan.*
enájstič, *adv.* zum eilftenmale, eilftens.
enajstína, *f.* der eilfte Theil.
enajstînka, *f.* das Eilftel.
enájstkrat, *adv.* eilfmal.
enájstkraten, tna, *adj.* eilfmalig.
enajstlẹ́ten, tna, *adj.* eilfjährig.
enák, *adj.* von einerlei Beſchaffenheit, einerlei, gleich; svet je bil vselej enak, *Kast.*; ni mu enacega, keiner gleicht ihm, iſt ihm zu vergleichen, *Cig.*; enako, auf gleiche Weiſe.
enakobárven, vna, *adj.* von gleicher Farbe, *nk.*
enakocẹ̀n, cẹ́na, *adj.* von gleichem Werte (al pari), *Cig.(T.).*
enakocẹ́nost, *f.* die Gleichwertigkeit, die Parität, *Jan., Cig.(T.).*
enakọ̑ča, *f.* = enakost, *C.*
enakočúten, tna, *adj.* gleichfühlend, *Cig.*
enakodẹ́len, lna, *adj.* gleichtheilig, *Jan.*; iſomer (chem.), *Cig.(T.).*
enakodúšen, šna, *adj.* gleichmüthig, *Cig., Jan., M.*
enakodûšje, *n.* der Gleichmuth, *Cig., Jan.*
enakodúšnost, *f.* der Gleichmuth, *Mur., Cig., Jan.*
enakoelẽktričen, čna, *adj.* gleichnamig elektriſch, *Cig.(T.).*
enakoglásen, sna, *adj.* gleichklängig, gleichſtimmig, *Cig., Jan.*
enakoglâsje, *n.* der Gleichklang, der Gleichlaut, *Cig., Jan.*; die Paronomaſie, *Cig.(T.).*
enakokọ́ten, tna, *adj.* gleichwinkelig, *Cig., Jan., Cig.(T.), Cel.(Geom.).*
enakokrȁk, kráka, *adj.* gleichſchenkelig, gleicharmig, *Cig.(T.), C., Cel.(Geom.).*
enakokrîlec, lca, *m.* enakokrilci, Gleichflügler, *Cig.(T.), Erj.(Ž.).*
enakolẹ̑tnica, *f.* (črta) e., die Iſothere, *Cig.(T.).*
enakolíčen, čna, *adj.* analog, *C.*
enakoméren, rna, *adj.* gleichmäßig, *Mur., Cig., Jan., nk.*
enakomẹ̑rje, *n.* das Ebenmaß, das Gleichmaß, *Cig.(T.), C.*
enakomẹ̑rnež, *m.* der Gleichmäßige: to je e., srca pa nima nič, *Ljub.*
enakomẹ́rnost, *f.* die Gleichmäßigkeit, *Mur., Cig., Jan.*
enakomíseln, seľna, *adj.* gleichgeſinnt, *Jan.*
enakomíselnost, *f.* die Gleichgeſinntheit, *Jan., Cig.(T.).*
enakomîšljenik, *m.* = enomiselnik, *nk.*
enakomọ́čen, čna, *adj.* = istomočen, iſodynamiſch, *Cig.(T.).*
enakonọ́čen, čna, *adj.* Aequinoctial-, *Cig., Jan.*
enakonọ̑čje, *n.* das Aequinoctium, *Cig., Jan., Cig.(T.), Jes.*
enakọ́geln, gelna, *adj.* gleicheckig, *Cig.(T.).*
enakopis, písa, *m.* das Pare, *C., DZ.*
enakopráven, vna, *adj.* gleichberechtigt, *Cig., Jan., nk.*
enakoprávnost, *f.* die Gleichberechtigung, *Cig., Jan., nk.*
enakorámen, mna, *adj.* gleicharmig, *Cig.(T.).*
enakoramẹ̑n, *adj.* gleicharmig: enakoramena vaga, gleicharmige Wage, *DZ.*
enakoramenica, *f.* enakoramena vaga, *DZ.*
enakoròb, róba, *adj.* gleichkantig, *Cig.(T.), C.*
enakoróden, dna, *adj.* ebenbürtig, *Jan.*
enakorọ̑dnik, *m.* der Ebenbürtige, *Cig.*
enakorọ́dnost, *f.* die Ebenbürtigkeit, *Cig., Jan.*
enakosîlje, *n.* das Gleichgewicht der Kräfte, *Cig.(T.).*
enakoslọ́ven, vna, *adj.* gleichlautend, *DZ.*
enákost, *f.* die Gleichheit; moje enakosti, meines-gleichen, *C.*
enakostràn, strána, *adj.* gleichſeitig, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
enakostraníčen, čna, *adj.* gleichſeitig, *Cel.(Geom.).*
enakostròk, stróka, *adj.* das gleiche Fach betreffend, *SlN.*
enákošen, šna, *adj.* *Cig., Jan., C., nk.*, pogl. enakovšen, enakšen.
enakotẹ́žen, žna, *adj.* gleichgewichtig, *Jan.*; — enakotežna lega, die Gleichgewichtslage, *Cig.(T.).*
enakotẹ̑žje, *n.* das Gleichgewicht, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
enakotláčen, čna, *adj.* iſobarometriſch, *Cig.(T.)*; — prim. tlak.
enakoveljáven, vna, *adj.* von gleicher Geltung, *nk.*
enakovŕsten, stna, *adj.* von gleicher Gattung, Claſſe, *Z., nk.*
enákovšen, šna, *adj.* = enakšen, (prav. nam. enakošen; „enakušen", *Rec., Jsvkr.).*
enakozvọ̑čje, *n.* der Gleichklang, *Cig.(T.).*
enákšen, šna, *adj.* von gleicher Beſchaffenheit, gleichartig, gleichförmig, *Mur., DZ.*; gleichlautend, *Cig.(T.)*; e. spis, ein Pare, *DZ.*
enákšnost, *f.* die gleiche Beſchaffenheit, die Gleichförmigkeit, *Mur.*
enciklopedîja, *f.* delo, ki obsega jedro vseh znanstev, die Encyklopädie.
endẽmičen, čna, *adj.* v kakem kraju navaden (o boleznih), endemiſch, *nk.*
endemîja, *f.* endemiſche Krankheit, *DZ.*
endívija, *f.* die Endivie (cichorium endivia).
eneagọ̑n, *m.* deveterokotnik, das Enneagon, *Cig.(T.).*
enérgičen, čna, *adj.* krepko delujoč, krepkovoljen, energiſch, *nk.*
energîja, *f.* krepka moč, krepkost, die Energie, *Cig.(T.), nk.*
eníca, *f.* = ednica, *Cig.*
énjati, am, *vb. pf.* = jenjati, henjati, *C.*
ênklja, *f.* = edinka 3), die Eins, der Einſer, *Mur., Cig., Jan., Met.*
ênkrat, *adv.* 1) einmal; še e., noch einmal; — 2) na e., auf einmal, plötzlich, (po nem.); — 3) = nekdaj, kedaj, einmal; (po nem.); tudi: enkràt.
ênkraten, tna, *adj.* einmalig; tudi: enkráten.
enobárven, vna, *adj.* einfärbig, *Cig., Jan.*
enobíten, tna, *adj.* einer Weſenheit, conſubſtantiell, *Cig.*
enobítnost, *f.* die Weſeneinheit, die Conſubſtantialität, *Cig.*

eniz, Kor (prim. Skat Slovenost. čit. 368)
(NK. p. 15. stol.)

ener, pron. indef. = nobeden, nas ne upelaj
v ednero iskusbo, Celov. rokop.; Kogo i nerija
daru, Kranjsk. rokop. + pron. odnikei.

za enkrat vorläufig, nk.

enobǫ̑štvǫ, *n.* der Monotheismus, *Cig.(T.).*
enobǫ̑žnik, *m.* der Monotheist, *Jan.*
enobǫ́žnost, *f.* = enoboštvo, *Bes.*
enocę́ven, vna, *adj.* einröhrig, *Cig., Jan.*
enocę́vka, *f.* einröhrige Büchse, *Jan.*
enočásen, sna, *adj.* synchronistisch, gleichzeitig, *Cig.(T.), Žnid.*
enočlę̀n, člę́na, *adj.* eingliedrig, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
enočlę̑nec, nca, *m.* eingliedriger Ausdruck (Monom), *Cig.(T.).*
enočlę́nik, *m.* = enočlenec, *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*
enočlę̑nski, *adj.* eingliedrig: e. izraz, *Cel.(Ar.).*
enodębę̀n, bę̀na, *adj.* einstämmig, *Cig., Jan.*
enodę́ten, tna, *adj.* eintheilig, *Cig., Jan.*
enodnę́ven, vna, *adj.* eintägig, ephemerisch, *Cig., Jan.*
enodnę̑vnica, *f.* die gemeine Eintagsfliege (ephemera vulgata), *Cig., Jan., C., Erj.(Ž.)*; — prim. vodni cvet.
enodǫ́ben, bna, *adj.* contemporär, synchronistisch, *Cig.(T.).*
enodòm, dǫ́ma, *adj.* einhäufig (bot.), *Cig.(T.).*
enodǫ́men, mna, *adj.* = enodom, *Tuš.(B.).*
enodúšen, šna, *adj.* einmüthig, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*
enodúšje, *n.* die Einmüthigkeit, *Cig.(T.)*; vse pokliče k enodušju in enomiselnosti, *Cv.*
enodúšnost, *f.* die Einmüthigkeit, *Cig., Jan.*
enofúnten, tna, *adj.* einpfündig, *Jan.*
enoglásen, sna, *adj.* 1) eintönig, monoton, *Cig., Jan.*; — 2) einstimmig: enoglasno petje, *nk.*; — enoglasno, unisono, *Jan.*; einhellig, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; enoglasno izvoljen, einstimmig gewählt, *nk.*
enoglāsje, *n.* 1) die Monotonie, *Cig.*; — 2) die Einstimmigkeit, die Einhelligkeit, *Cig.(T.).*
enoglásnost, *f.* 1) die Eintönigkeit, *Cig.*; — 2) die Einstimmigkeit, die Einhelligkeit, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
enogŕb, gŕba, *adj.* einhöckerig, *Šol.*; enogrbi velblod, das Dromedar, *Cig.*
enogùb, gúba, *adj.* einfach: enogubi glasi, *Hip.(Orb.).*
enogúben, bna, *adj.* 1) einfaltig, *Cig.*; — 2) einfach, *Cig., Jan., C.*
enoimę̑n, *adj.* einnamig, gleichnamig, *Cig.(T.).*
enǫ̑j, *num.* einerlei, *Mur., Jan.*
enojadrīlnica, *f.* der Einmaster, *Cig.*
enojámboren, rna, *adj.* einmastig, *Jan.*
enojámbornica, *f.* der Einmaster, *Cig., Jan.*
enǫ̑jen, jna, *adj.* einfach, *Mur., Cig., Jan.*; enojna nit, *Dol.*
enǫ̑jnat, *adj.* = enojen, *Žnid.*
enǫ̑jnik, *m.* = ednina, edinstvo (Singular), *Cig., Jan.*
enǫ̑jnost, *f.* die Einfachheit, *Mur., Cig., Jan.*
enǫ́k, *adv.* = enkrat, *vzhŠt.-C., Mik., Zora.*
enokalíčen, čna, *adj.* einsamenlappig, *Jan., Šol.*
enokalīčnica, *f.* enokaličnice, Spitzkeimer (monocotyledones), *Jan., Tuš.(R.).*
enokolę́nčast, *adj.* einknötig, *Cig., Jan.*
enokolę́sen, sna, *adj.* einrädrig, *Cig., Jan.*
enokopíten, tna, *adj.* einhufig, *Cig.*
enokǫ́sen, sna, *adj.* = enosečen, *Cig.*
enokošenj, šnja, *adj.* = enosečen, *Cig.*
enokrȁk, kráka, *adj.* einarmig (mech.), *h. t.-Cig.(T.).*
enokráten, tna, *adj.* = enkraten, *Cig.*
enolę́ten, tna, *adj.* einjährig.
enolíčen, čna, *adj.* einförmig, gleichartig, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., Erj.(Min., Som.), nk.*
enoličína, *f.* das Aequivalent, *Cig.(T.)*; — prim. enolik.
enolíčnost, *f.* die Einförmigkeit, die Gleichartigkeit, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; enoličnost in monotonija, *Zv.*
enólik, *adj.* 1) gleich groß, *Dict., Cig., Jan., Rib.-Mik., Lašče-Levst.(Zb. sp.)*; enolika sva si, wir zwei sind gleich groß, *Cig.*; enolike višave, *Levst.(Močv.)*; — enoliko, gleich viel: kadar je enoliko glasov, bei Stimmengleichheit, *DZkr.*; enoliko glasov, *DZ.*; enoliko svetlobe, *Žnid.*; resničnosti imata obe enoliko v sebi, *Zv.*; — 2) = enakšen, *Jan., Cig.(T.), C.*
enolikǫ̑st, *f.* gleiche Größe, *Cig.*
enolist, lísta, *adj.* einblättrig, *Cig.*
enolísten, stna, *adj.* einblättrig, *Cig., Jan.*
enomę̀r, mę́ra, *m.* = enomerec, *Jan.*
enomę̑rec, rca, *m.* das Monometer (in der Metrik), *Cig.(T.).*
enomę́ren, rna, *adj.* = enakomeren, *M., Z.*
enomę́sečen, čna, *adj.* einmonatlich, *Cig., Jan.*
enomíseln, selna, *adj.* einmüthig, gleichgesinnt, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
enomîselje, *n.* das Einverständnis, (-slije) *DZ.*
enomîselnik, *m.* der Gesinnungsgenosse, *Cig.*; (-slenik), *Cig.(T.).*
enomíselnost, *f.* die Einmüthigkeit, die Einhelligkeit, *Cig.(T.).*
enomíščen, čna, *adj.* einmuskelig (-ščen), *Erj.(Ž.).*
enomǫ́den, dna, *adj.* einhodig, *Cig.*
enonòg, nǫ́ga, *adj.* einfüßig, *Cig., Jan.*
enonogát, áta, *adj.* = enonog, *Jan.*
enonǫ́žen, žna, *adj.* = enonog, *Jan.*
enonǫ́žec, žca, *m.* der Einbeinige, *Cig.*
enoǫ́čen, čna, *adj.* = enook, *Mur.*
enoǫ̑čnica, *f.* das Monocle, *Žnid.*
enoòk, ǫ́ka, *adj.* einäugig, *Mur., Cig., Jan., nk.*
enoòs, ǫ́sa, *adj.* einachsig, *Cig.(T.).*
enoosében, bna, *adj.* einpersönig, *Cig.*
enoǫ́sen, sna, *adj.* einachsig, *Cig.*
enoosnóven, vna, *adj.* einbasisch: enoosnovna kislina, einbasische Säure, *Cig.(T.).*
enopárkljast, *adj.* einklauig, *Cig.*
enopę̑rka, *f.* die Leberblume (parnassia), *Cig., C., Medv.(Rok.).*
enopíčen, čna, *adj.* einpünktig, *Cig.*
enoplásten, stna, *adj.* einschichtig, *Cig.*
enoplemę̑n, *adj.* von einer Abstammung, *SlN.*
enoplǫ́den, dna, *adj.* einfrüchtig, *Cig., Jan.*
enoramę̑n, *adj.* einarmig (mech.), *Cig.(T.), Sen.(Fiz.).*
enorazrę́den, dna, *adj.* einclassig, *C.*; enorazredne šole, *nk.*
enorazrę̑dnica, *f.* = enorazredna šola, *nk.*

enorę́den, dna, *adj.* einreihig, *Cig.*, *Jan.*
enorę́zen, zna, *adj.* einſchneidig, *Cig.*, *Jan.*
enorȍb, rǫ́ba, *adj.* einkantig, *Cig.(T.).*
enorǫ́čen, čna, *adj.* 1) = enorok, *Cig.*; — 2) einhenkelig, *Cig.*
enorǫ́den, dna, *adj.* von gleicher Abſtammung, *nk.*
enorǫ́dnost, *f.* die gleiche Abſtammung, *Trst. (Let.).*
enorȍg, rǫ́ga, *adj.* einhörnig, *Cig.*, *Jan.*
enorȍg, rǫ́ga, *m.* 1) das Einhorn (bajeslovno bitje), *Cig.*, *Jan.*; — 2) = samorog, narval, *Cig.*
enorogȁt, áta, *adj.* = enorog, *Mur.*, *Cig.*
enorȍk, rǫ́ka, *adj.* einhändig, einarmig: enorok človek, *Cig.*, *Jan.*
enorǫ̑žec, žca, *m.* = samorog, *Cig.*; — rus.
enorǫ́žen, žna, *adj.* = enorog, *Jan.*
enosę́čen, čna, *adj.* kar se le enkrat seče (kosi), einmähdig, einhäuig, *Cig.*
enosę̑menski, *adj.* einſamig, *Cig.*
enosę́nčen, čna, *adj.* einſchattig, *Cig.*
enosę̑nčnik, ka, *m.* enosenčniki, einſchattige Bewohner, *Cig.(T.).*
enoslǫ́včen, čna, *adj.* = enozložen, *Jan.*
enosȍd, sǫ́da, *adj.* enosodo število, ungerad gerade Zahl, *Cig.(T.).*
enosręden, dna, *adj.* concentriſch, *Cig.(T.).*
enostaníčen, čna, *adj.* einzellig, *C.*
enostáven, vna, *adj.* einfach (nicht zuſammengeſetzt), *C.*, *Tuš.(B.)*, *Cel.(Ar.)*, *nk.*; enostavna svetloba, *Žnid.*; — hs.
enostébeln, bełna, *adj.* einſtämmig, *Cig.*
enostǫ̑pje, *n.* die Monopodie (in der Metrik), *Cig.(T.).*
enostrȁn, stránа, *adj.* 1) einſeitig, *Jan.*, *C.*; — 2) parteiiſch, *Cig.*, *C.*
enostrȃnec, nca, *m.* 1) der Einſeitige, *C.*; — 2) der Parteinehmer, *Cig.*
enostránost, *f.* 1) die Einſeitigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*, *nk.*; — 2) die Parteiiichkeit, *Cig.*, *C.*, *nk.*
enostránski, *adj.* = enostran 3), *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
enostrȃnstvǫ, *n.* die Parteiiichkeit, *C.*, *nk.*
enostrǫ́pen, pna, *adj.* einſtöckig, *Let.*
enostrȍk, strǫ́ka, *adj.* einfach, (-struk) *Habd.-Mik.*
enostrȗnka, *f.* das Monochord, *Cig.(T.)*; — po rus.
enóta, *f.* die Einheit, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; državna e., die Staatseinheit, *C.*
enotę̑denski, *adj.* einwöchentlich, *nk.*
enóten, tna, *adj.* einheitlich, *Jan.*, *nk.*; enotni državni dolg, die einheitliche Staatsſchuld, *nk.*
enotę̑r, *num.* einerlei, *Levst.(Sl. Spr.).*
enotę̑ren, rna, *adj.* einfach, *Levst.(Sl. Spr.)*; enoterna rudnina, einfaches Mineral, *Cig. (T.)*; enoterna poslanica, einfache Depeſche, *DZ.*; = enoter, einerlei, einförmig, *Cig.(T.).*
enotę̑rnost, *f.* die Einfachheit; — die Einförmigkeit, *Cig.(T.).*
enotę̑rost, *f.* die Einerleiheit, *Cig.*, *C.*
enotíren, rna, *adj.* eingeleiſig: enotirna proga, *SlN.*
enótnost, *f.* die Einheitlichkeit, *nk.*
enoušę̑snat, *adj.* einöhrig, *Cig.*
enovę̑rec, rca, *m.* = enovernik, *Cig.*, *Jan.*
enovę̑rnik, *m.* enoverniki, die Glaubensgenoſſen, *Cig.(T.)*; — po stsl.
enovę̑rstvǫ, *n.* die Glaubensgemeinſchaft, *Cig. (T.).*
enovéseln, selna, *adj.* einrudrig, *Cig.*
enovît, *adj.* einfach, nicht zuſammengeſetzt: enoviti delek, das Atom, enovito delajoč, einfach wirkend, *h. t.-Cig.(T.)*; solnčna svetloba ni enovita, *Žnid.*; enovita stanica, einfache Zelle, *Erj.(Som.).*
enovîtost, *f.* die Einfachheit, *Cig.(T.).*
enovǫ́ljen, ljna, *adj.* einträchtig, einmüthig, *C.*, *Z.*
enovǫ́ljnost, *f.* die Eintracht, die Einmüthigkeit, *Cig.*, *C.*
enovǫ́ljščina, *f.* = enovoljnost, *C.*
enovpręžen, žna, *adj.* einſpännig, *Jan.*
enovpręžnik, *m.* der Einſpänner, *Jan.*
enovŕst, vŕsta, *adj.* = enovrsten, *Jan.*
enovŕsten, stna, *adj.* einreihig, *Cig.*, *Jan.*; — einartig, gleichartig, *Cig.*, *Jan.*
enovŕstnost, *f.* die Gleichartigkeit, *Jan.*
enozlǫ́žen, žna, *adj.* einſilbig, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*; enozložni jeziki, iſolierende Sprachen, *Cig.(T.).*
enozlǫ̑žnica, *f.* einſilbiges Wort, *Cig.*
enozlǫ́žnost, *f.* die Einſilbigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.).*
enoznáčen, čna, *adj.* ſynonymiſch, *Cig.(T.).*
enoznačnica, *f.* das Synonymum, *Cig.(T.).*
enozȍb, zǫ́ba, *adj.* einzähnig, *Cig.*
enozǫ̑bec, bca, *m.* = samorog, der Narwal (monodon), *Cig.*
enozŕn, zŕna, *adj.* einkörnig: enozrna pira, das Einkorn, *Cig.*
enozŕnica, *f.* das Einkorn (triticum monococcum), *Cig.*
enozvǫ́čen, čna, *adj.* eintönig, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Let.*
enozvǫ̑čje, *n.* die Eintönigkeit, *Cig.(T.).*
enozvȍk, zvǫ́ka, *adj.* = enozvočen; enozvoki glasovi, *SlN.*
enožę̑nstvǫ, *n.* die Monogamie, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
eparhîja, *f.* biſchöflicher Sprengel, die Eparchie, *Cig.*
epicikloîda, *f.* neka krivulja, die Epicykloide, *Cig.(T.).*
ẽpičen, čna, *adj.* zur Epik gehörig, epiſch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*
epidẽmičen, čna, *adj.* med ljudstvom razširjen (o boleznih), epidemiſch, *nk.*
epidemîja, *f.* med ljudstvom začasno razširjajoča se ali razširjena bolezen, die Epidemie, *DZ.*, *nk.*
epigrãf, *m.* napis, das Epigraph, *Cig.(T.).*
epigrãfika, *f.* napisoznanstvo, die Epigraphik, *Cig.(T.).*
epigrãm, *m.* pesniški napis, das Epigramm; — prim. puščica.
epigrãmski, *adj.* epigrammatiſch, *Cig.*
ẽpik, *m.* der Epiker, *Jan.*, *nk.*
ẽpika, *f.* pripovedno pesništvo, die Epik.

epilōg, *m.* sklep (pri govoru, tragediji), der Epilog.
epīskop, *m.* = škof, *Krelj.*
epīskoplji, *adj.* škofovski: episkoplja služba, *Krelj.*
epizōda, *f.* manjše postransko dejanje vpleteno v glavno (pri epičnih in dramatičnih delih), die Episode.
epopēja, *f.* junaški epos, die Epopöe, *Cig., Jan., nk.*
ēpos, *m.* obširna epična pesem, das Epos, *Cig.(T.), nk.*
ēpski, *adj.* = epičen, *nk.*
ẽrb, ẹ́rba, *m.* po nem. Erbe, pogl. dedič.
ẹ́rbič, *m.* der Erbe, *Trub.-Mik.*, pogl. dedič.
ẹ́rbščina, *f.* pogl. dedščina.
esej, esa, eso, *pron.* = ta, *Reẓ.-C.*; esej zde = ta-le, *Reẓ.-C.*
esi, *adv.* = sem (hieher), *ogr.-Mik., Raič (Let.).*
eskādra, *f.* oddelek vojnega ladjevja, die Escadre, *Jan.*
eskamotẽr, rja, *m.* slepilni glumač, der Escamoteur, *Žnid.*
esode, *adv.* = tod, *C.*
estētičen, čna, *adj.* k estetiki spadajoč, aesthetisch, *Cig.(T.), nk.*
estētik, *m.* der Aesthetiker, *Cig.(T.), nk.*
estētika, *f.* znanstvo, kateremu je predmet lepota, die Aesthetik.
estetikováti, újem, *vb. impf.* sich mit Aesthetik beschäftigen: e. in kritikovati, *Zv.*
ešče, *adv.* = še, *ogr.-C.*
eta, *adv. ogr.-C.*, pogl. etam.
etak, *adj.* = tak, *ogr.-M., C.*; — etako to bodi! = amen! *Reẓ.-C.*
etak, *adv.* = tako-le, *ogr.-Mik., C.*
etakši, *adj.* = takšen, *ogr.-Mik.*
etam, *adv.* 1) = tam, *vẓhŠt., ogr.-C.*; — 2) neulich, *C., vẓhŠt.*
ete, eta, eto, *pron.* = ta, *ogr.-Mik., C., vẓhŠt.*
etec, *adv.* = tod: od etec = odtod, *ogr.-Mik.*
ēter, rja, *m.* der Aether, *Cig.(T.), Žnid., Sen. (Fiẓ.)*; — tudi: eter, tra, *nk.*
ēterski, *adj.* aetherisch, *Cig.(T.).*
eti, *adv.* pogl. etu.
etikēta, *f.* die Etikette: šege in navade pri ljudeh visokega stanu; — tudi: napisek na blagu, kažoč ceno, kakovost i. t. d.
etimolōg, *m.* kdor se z etimologijo peča, der Etymolog.
etimologīja, *f.* nauk o postanju besed, die Etymologie; — prim. besedoslovje.
etimolōgičen, čna, *adj.* = etimološki, *Jan.*
etimologījski, *adj.* k etimologiji spadajoč, etymologisch, *Cig.*
etimolōški, *adj.* etymologisch, *nk.*
etnográfičen, čna, *adj.* = narodopisen, *Jan., nk.*
etnografīja, *f.* die Ethnographie; — prim. narodopis.
ētrov, *adj.* Aether-: etrova soparica, Aetherdämpfe, *Levst.(Nauk).*
etu, *adv.* = tu, *ogr.-C.* (eti, *ogr.-Vest., SlN.*).
evangēlij, *m.* das Evangelium.
evangēlijčan, *m.* = evangelijec, (evangeljčan) *Zora.*
evangēlijec, jca, *m.* der Evangelische (-lec, *Cig.*, -ljec, *Jan.*).
evangēlijski, *adj.* evangelisch, *Cig.*
evangēlik, *m.* der Evangelische, *Cig.*
evangelīst, *m.* der Evangelist.
evangēlj, *m.* = evangelij.
evangēlje, *n.* = evangelij, *Krelj.*
evangēljski, *adj.* = evangelijski.
evčūnec, nca, *m.* die Pfuhlschnepfe, der Sumpfwader (limosa melanura), *Frey.(F.).*
eventuālen, lna, *adj.* (o tem, kar bi se utegnilo zgoditi), eventuell, *Cig.(T.)*; eventualna prememba, *DZkr.*
eventuēlen, lna, *adj.* = eventualen, *nk.*
evfemízem, zma, *m.* lepši, blažji izraz namestu pravega, pa ostrega, spotekljivega, der Euphemismus, *Cig.*
evfonīja, *f.* blagoglasje, die Euphonie, *Cig.*
èvo, *interj.* sieh da! *Prip.-Mik., nk.*; — hs.
ezde, *adv.* tu-le, *Reẓ.-C.*

F.

fābričan, *m.* der Fabriksarbeiter, *Ljublj.*
fābričanka, *f.* die Fabriksarbeiterin, *Ljublj.*
fābrika, *f.* die Fabrik; — prim. tvornica; it. fábbrica; (tudi: fabríka po nem. Fabrik).
fabrikānt, *m.* der Fabrikant; — prim. tvornik.
fābriški, *adj.* Fabriks-; po fabriško, fabriksmäßig, *DZ.*
fābrištvọ, *n.* das Fabrikswesen, *Cig., Jan.*
fābula, *f. Jan.*, pogl. basen.
facalẹ́g, *m.* = facanetelj, *ogr.-Valj.(Rad).*
facanẽtelj, tlja (teljna), *m.* = ruta, das Tüchel; prim. bav. fazenetl, it. fazzoletto, Tüchel.
fācek, cka, *m.* = facelj 2), *jvẓhŠ.*
fácelj, clja (celjna), *m.* 1) ein Pfropf Charpie, *Dict.*; — f. snega, eine Schneeflocke, *Blc.-C.*; — 2) die Schoppnudel, *Guts., C.*; testo se ugnete, narede se faceljni, s katerimi se žival vsak dan pita, *Vod.(Iẓb. sp.)*; — prim. it. fazzuolo (fazzoletto), *Mik.*

1. facelj iz snega 2. facelj iz flanela.
Štrek. Let. 896. 144.

fāček, čka, *m.* 1) uneheliches Kind, *SlGor.-C., jvẓŠt., BlKr.*; — 2) die Puppe: otroci si delajo iz cunj fačke, *BlKr.*; — prim. fačuk.
fāčuk, *m.* uneheliches Kind, *ogr.-C., M., kajk.-Valj.(Rad)*; tudi: fačúk, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. madž. fattyú, *Mik.(Et.).*
fáflja, *f.* = perotnica, *Valj.(Rad)*; čebele sicer nimajo nobenega druzega glasu, kakor tistega s svojimi faflami, *Gol.*
fafljáti, âm, *vb. impf.* 1) lodern: ogenj, plamen faflja, *C.*; — voda faflja, wallt, *Hip.-C.*; — 2) fliegen, flattern, *Hip.-C., Krelj-M.*

fagōt, *m.* neko glasbeno orodje, das Fagott; prim. it. fagotto.
fajēnčina, *f.* neko glinasto blago, die Fayence, *Cig., Jan.*
fājfa, *f.* = pipa, die Tabakpfeife; — iz nem. Pfeife.
fājfar, rja, *m.* der Tabakpfeifenmacher, *Cig.*
fājka, *f.* = fajfa, *Mur.*
fájmošter, tra, *m.* der Pfarrer; — pogl. farmošter.
fakîn, *m.* der Lastträger; — prim. it. facchino.
fākt, *m.* das Factum, *Cig.(T.).*
fāktičen, čna, *adj.* dejanski, faktisch, *Cig. (T.), nk.*
fāktor, rja, *m.* 1) opravnik, poslovodja, der Factor (z. B. einer Buchdruckerei); — 2) činitelj, der Factor (math.), *Cig., Cel.(Ar.).*
faktūra, *f.* račun za poslano blago, die Factur.
fakultēta, *f.* vseučiliščni oddelek, die Facultät, *Cig.(T.), nk.*
fála, *f.* der Fetzen, *Fr.-C.*; — prim. faloga.
falājdrati, am, *vb. impf.* lumpen, *Fr.-C.*
falājdriga, *f.* die Landstreicherin, *Fr. - C.*, (-drga), *Volkmer-M.*
falájdrman, *m.* der Landstreicher, *Fr.-C.*
falānga, *f.* težko oborožena vojaška truma pri starih Grkih, die Phalanx, *Cig.*
falât, áta, *m.* = kos, das Stück, *Cig., vzhŠt., ogr., BlKr.*; — prim. madž. falat, *Mik.(Et.).*
falâtčec, čeca, *m. dem.* falatec; das Stückchen, *ogr.-C.*
falâtček, čka, *m. dem.* falatec; das Stückchen, (-laček) *Mur., Vest., ogr.-Valj.(Rad).*
falâtec, tca, *m. dem.* falat, *ogr.-Valj.(Rad).*
fâld, fálda, *m.* = guba, *M., Št.*; — iz nem. Falte.
fálinga, *f.* = pogrešek, *Mur., Mik.*; — prim. faliti.
falíti, ím, *vb. impf.* 1) = mankati, nedostajati; — 2) *vb. pf.* = napačno storiti, *Št.*; — 3) = ponesrečiti se, končati se: človek, vol, toporišče fali, *Fr.-C.*; — prim. bav. fâlen = fehlen, *Mik.(Et.).*
falóga, *f.* der Fetzen, zerrissenes Kleid, *Fr.-C.*; — prim. haloga.
falôt, *m.* der Lump; — prim. kor.-nem. valott, morda pokvarjeno iz fr. filou, Gauner, *Lexer, Kärnt. Wörterbuch.*
falôtati, am, *vb. impf.* vagabundieren, lumpen, *Mur., SlGor., Fr.-C.*
faloti, *f. pl.* = faloge, *Fr.-C.*; — prim. haloti.
famílija, *f.* die Familie.
famílijski, *adj.* Familien-.
fanātičen, čna, *adj.* sanjarsko, strastno navdušen, fanatisch, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
fanātik, *m.* der Fanatiker, *Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*
fanatīzem, zma, *m.* der Fanatismus, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
fáncek, cka *m.* = fancelj, *C.*
fáncelj, clja (celjna), *m.* der Pfannenkuchen („Pfanzel"), *Cig.*; — der Krapfen, *SlN.*
fáncolt, *m.* = fancelj, *Šol., Gor.*, (fancut), *C.*
fânjek, njka, *m.* = fancelj, *vzhŠt.-C.*
fânt, fánta, *m.* 1) junger Mensch, der Bursche; fantje in dekleta; — 2) der Junggeselle; on je še fant, er ist noch unverheiratet; — prim. bav. fant, Knabe, junger Mensch, iz it. fante, *C., Mik.(Et.).*
fânta, *f.* die Rache, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. fantiti se.
fantalîn, *m.* der Bube; poreden f., ein Range, *Cig.*
fantalînski, *adj.* bübisch, *Cig., nk.*
fantâst, *m.* sanjar, der Phantast.
fantástičen, čna, *adj.* phantastisch, *Cig.(T.).*
fantávati, am, *vb. impf.* = fantovati, *Štrek.*
fantazîja, *f.* zmožnost domišljevanja in tudi: domišljena reč, die Phantasie.
fantè, éta, *m.* der Junge; kar se fante nauči, starček še stori, *Ravn.*
fântec, tca, *m. dem.* fant; = fantek.
fântej, *m.* der Bursche, *Valj.(Rad).*
fântek, tka, *m. dem.* fant; der Knabe, das Bürschchen.
fantič, íča, *m.* 1) das Bürschchen, *Mur., Jan.*; — 2) = fant; Fantiči deklici V taberno gredo, *Npes.-K.*; tudi fântič.
fantíček, čka, *m.* das Knäblein, das Bübchen.
fantîn, *m.* der Bursche, der Knabe, *Cig., Jan., Kr.-Valj.(Rad)*; še mlad fantin je prišel sem, *Erj.(Izb. sp.).*
fantína, *m.* = fantin, *Štrek.*
fántiti se, im se, *vb. pf.* sich rächen, *Mur., Mik., kajk.-C.*; — prim. nem. fahnden, *C.* (?)
fântnik, *m.* der Rächer, *kajk.-Valj.(Rad).*
1. **fantovânje**, *n.* das Burschenleben; das Nachtschwärmen, *M.*
2. **fantovânje**, *n.* die Rache, *Volkmer-M.*
1. **fantováti**, újem, *vb. impf.* 1) burschenmäßig sich benehmen, ein Burschenleben führen: nachts herumschwärmen, *M.*; — 2) (o dekletih) mit Burschen herumschwärmen, *C.*
2. **fantováti se**, újem se, *vb. impf.* sich rächen, *Mur.*

fántovski, *adj.* 1) Burschen-, burschenhaft; fantovsko življenje, das Burschenleben; fantovske pesni, Burschenlieder; fantovska, der Jugendstreich, *Cig.*; — fantovska, ein Mädchen, das sich mit Burschen abgibt, *Ip.-Mik.*; preveč je fantovska, *LjZv.*; — 2) Junggesellen-.
fántovstvo, *n.* 1) der Burschenstand, das Burschenleben; — 2) die Junggesellenschaft, *Cig.*
fántovščina, *f.* 1) die Burschenschaft, die Burschen, *Cig., M.*; — 2) kar mora mlad fant drugim fantom plačati, da sme ž njimi fantovati, *Štrek.*
fantúh, *m.* der Bursche (zaničlj.), *Slom.-C.*
fār, rja, *m.* der Pfaffe (zaničlj.); ne boji se ne farja ne cesarja, *C.*; (pri pisateljih 16. veka še brez zaničljivega pomena; n. pr. Mojzes in Aron sta mej njega farji, *Trub.*; visoki far, *Krelj*); — iz nem. Pfarrer.
fára, *f.* die Pfarre; v katero faro ste? zu welcher Pfarre gehört ihr? *Cig.*; fant od fare, ein tüchtiger, trefflicher Bursche; — iz nem. Pfarre.
farân, ána, *m.* das Pfarrkind, der Pfarrinsasse *Cig., Jan., C.*
fārar, rja, *m.* der Pfarrer, *Mur., ogr.-C.*
fārba, *f.* pogl. barva.

fajdíga: ima fajdigo = ima mnogo opravil
Gregi Greš (St.)

fájfati = mažna fajfa, Gor (Dobr.) - Zb. II. 32.

fajfáv = Kos, J. Rožk: f. mesa (Suhor) Štrekelj.
94. II

fajfati; kukla odgad fajfa (Suhor) od n. fal-
ten? (čak. fajfáč nemiren otrok) Štrek
Lel. 94. II.

falamigati, falamizgati, falamizgavec, falamizgavka Gubčeva (Blkr.) Let. 893. 9.
J. Ožbinja Suhor - Štrek.
Let. 94. II.

fálat lepo obrezan kos (mesa) iz ma dž.
Gubčeva (Blkr.) Let. 893. 9.

falatati, hitro o kom govoriti, legati,
Gubčeva Lelop. 893. 9.

fálot, kdor govori, češ ne bilo mu na bode, kdor splh
mnogo govori, Krasinec (Blkr.) Lel. 893. 9.

Hubš.

segabi reprehendo acriter coarguo, karati, ij bes
Segen (zaatka), Štrek. Let. 896. 144.
segetabi mahkuzíti prozáatalen Sv. Lucijski
Kenda

sendati = nališčati se kje franèzujoč
Snkor - Štrek. Let. 94. ii

sènt: ìz jam so prihajali linèveri, skrati =
enati sènti. (Dobrepolje) Dol.

sèsk vrstanegakega nenakalenega fižola, Sorš
Časopis. 99. i. n. 214. (Mavsa, Sorško)
sešgati; am pfnall zuf. wimmen Schm
Štrek. Let. 94. ii

sermènt: do fermenta = čisto, popolnoma
(iz: do fundamenta), Dol. - Pint. Let. 895.8

sežek - sejal Jos. (Šk. Loka) - Zb. II. 32
sičašaj Pfitschipfeil, Fitzpfeil, Pint Let.
sičkanje, brez usíc tičlanj za prostago v
Šavnc Gradka (Sitzbank) Z. Sv. XVI
gnim Sežjem.

Siga, dal Lud. dal Hammerschlag, dal Lib. da
Hrvatski Zagreb, Nibelung, Argo. 99.

sedarati, vihzano vesti se, nahitro brez pomisleka kaj
delati, Skan. Z. n. Sv. XVII. 127.
sedati = ujeti iz nhvalbi nam. f. vsedati (Sedor)
Štrek. Let. 94. ii.
sedoh = petrok, Valko Z. Sv. XVII. 127.
Sedre, butare za kuzavo (kranjska stara) Dom. i. Sv. 890. 88;
Sedren = nevoščljiv, Sremske (St.) Časop. z. 29. i. n.
914.

Sigavček primula acaulis (Rambres) Šrek

fârčič, *m.* das Pfäfflein, *Krelj-M.*
fáren, rna, *adj.* die Pfarre betreffend, Pfarr-; farna cerkev; farni urad, das Pfarramt, *Jan.*, *nk.*
farêža, *f.* eine Art Mantel, *Pohl.*, *Hip.-C.*; — prim. ferega.
farica, *f.* das Pfaffenweib, *Mik.*
farizêj, *m.* der Pharisäer.
farizêjec, jca, *m.* = farizej.
farizêjski, *adj.* pharisäisch.
farizêjstvo, *n.* das Pharisäerthum, der Pharisäismus.
fárjevec, vca, *m.* das Pfaffenkäppchen (evonymus), *vrhŠt.-C.*
fârji, *adj.* Pfaffen-, *C.*
fârman, *m.* 1) = faran; prim. nem. Pfarrmann = Pfarrinsasse; — 2) = župnik, *Meg.*, *Notr.*
fârmanica, *f.* die Pfarrinsassin, das weibliche Pfarrkind, *Mur.*, *Mik.*
fârmanka, *f.* = farmanica, *Cig.*
fármešter, tra, *m.* = župnik, *Cig.*, *Jan.*, *St.-Valj.(Rad).*
fármošter, tra, *m.* = župnik, *Mur.*, *Trub.-Let.(1891, 147.)*, (farmojšter), *Meg.*; — iz nem. Pfarrmeister.
fârnik, *m.* = faran, *ogr.-M.*, *Reč.-C.*
fárof, *m.* der Pfarrhof, *Mur.*, *Št.*; — iz nem.
fárofski, *adj.* pfarrhöflich, *Št.*
farovščák, *m.* eine pfarrliche Wirtschaftsrealität, *Mur.*
fárovški, *adj.* zum Pfarrhof gehörig, pfarrhöflich.
fárovž, *m.* das Pfaarhaus, der Pfarrhof; — prim. nem. Pfarrhaus.
fârski, *adj.* pfäffisch, Pfaffen-; — Priester-, *Dalm.*; farsko službo opravljati, das Priesteramt ausüben, *Krelj*; — prim. far.
fârstvo, *n.* das Pfaffenthum, *Jan.*; — das Priesterthum, *Dalm.*
fârški, *adj.* nam. farski.
fârt, *m.* = bart, *Boh.*; pogl. krat; drug fart, ein anderesmal, *Kr.*; — prim. bav. ein fart = einmal, *C.*
fasîja, *f.* die Fassion, *Cig.*; — prim. napoved.
fašína, *f.* butarica protja, vejevja, die Faschine, *Cig.*; — prim. it. fascina, Reisbund.
fatalîst, *m.* kdor veruje v usodo (fatum), der Fatalist.
fatalîzem, zma, *m.* vera v usodo, der Fatalismus.
fazân, *m.* der Fasan (phasianus colchicus), *Erj.(Ž.)*.
fazánka, *f.* die Fasanenhenne, *Cig.*, *Jan.*
fazanorêja, *f.* die Fasanenzucht, *Cig.*
fažol, *m.* *Cig.*, *Jan.*, = fižol.
fažína, *f.* = fašina, *Jan.*
február, rja, *m.* der Monat Februar.
februárij, *m.* = februar, *nk.*
februárski, *adj.* Februar-.
federácija, *f.* zaveza v državnih razmerah, die Föderation, *Cig.(T.)*, *nk.*
federalíst, *m.* kdor se za federacijo poteguje, der Föderalist, *Jan.*, *nk.*
federatíven, vna, *adj.* zavezen, föderativ, *Jan.*, *nk.*
feflják, âm. *vb. impf.* plappern, *Pohl.*, *vrhŠt.-C.*, *Mik.*; pogl. fufljati.
fegec, gca, *m.* nekak stroj, ki se vrti kakor klopotec, pa ne klopoče, *Raič (Let. 1878, III. 72.)*; — prim. migljec.
fegetáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* = migetati, *Raič (Let.)*.
fegúlja, *f.* der Haarflechtenknäuel der Weiber, (figulja ?), *BlKr.*
fêj, *interj.* pfui! fej te bodi! pfui über dich.
féla, ę, *f.* die Art, die Gattung, *Mur.*, *ogr.-Valj.(Rad)*, *Volk.*; — prim. madž. fél, die Hälfte, sokféle, vielerlei, *Mik.(Et.)*.
fendáti, âm, *vb. pf.* = fundati, *Notr.*
fênik, *m.* der Pfennig, *Cig.*, *DZ.*; — iz nem.
fenomên, *m.* prikaz, pojav, das Phänomen, *Cig.(T.)*.
fęntati, am, *vb. pf.* = uničiti, *Mur.*, *Kr.*; — prim. fendati, fundati.
ferêga, *f.* kako oblačilo: če ima le gospodske ferege, pa misli, da je gospod, *BlKr.*; — prim. hs. feredža iz tur.
fêtištvo, *n.* der Fetischdienst, *Cig.(T.)*.
fêvd, *m.* das Lehen, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; — iz it. feudo.
fêvden, dna, *adj.* Lehens-, Feudal-, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; fevdna prisega, der Lehenseid, *Jan.*; fevdno pravo, das Feudalrecht, *Cig.*, *Jan.*
fêvdnik, *m.* der Lehensträger, der Lehensmann, *Cig.*, *Jan.*
fêvdnost, *f.* die Lehenbarkeit, *Cig.*
fêvdstvo, *n.* das Lehenwesen, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.
fíčati, ím, *vb. impf.* pfeifen, *Hip.-C.*; skozi razpoko burja fiči, *Z.*
fidejkomîs, *m.* neprodajno dedno posestvo, das Fideïcommiss, *Cig.*, *Jan.*
fidejkomîsen, sna, *adj.* Fideïcommiss-, *Cig.*, *Jan.*
fidúlica, *f.* = fidulika, *C.*, *Z.*
fidúlika, *f.* die Esula-Wolfsmilch (euphorbia esula), *Medv.(Rok.)*.
fíga, *f.* 1) = smokva, die Feige; — 2) konjska f., der Pferdemistklumpen; ni vredno konjske fige, *C.*; — 3) figo komu kazati, einem die Feigen weisen; (pest pokazati tako, da palec izmed kazalca in srednjaka moli, preprosto znamenje odbijanja prošnje); spredaj z medom maže, zadaj figo kaže, *Z.*; — iz nem.; prim. stvn. figa, *Mik.(Et.)*.
fígamož, *m.*, ali: figa-mož, der sein Wort nicht hält.
figojędka, *f.* der weißhalsige Fliegenfänger (muscicapa albicollis), *Frey.(F.)*.
fígov, *adj.* Feigen-; figovo drevo, der Feigenbaum; figovo pero, das Feigenblatt.
fígovec, vca, *m.* der Feigenbaum (ficus carica), *Tuš.(R.)*.
figúra, *f.* die Figur; — die Redefigur, *Cig.(T.)*.
figúren, rna, *adj.* prenesen, figürlich, *Cig.(T.)*.
figurânt, *m.* tiha oseba na gledališkem odru, der Figurant, *Cig.*

filigrän, *m.* drobno delo, zlasti iz zlate in srebrne žice, die Filigranarbeit, *Cig.*

filíster, stra, *m.* človek, omejen v mišljenju in dejanju, der Philiſter, *Cig., Jan., nk.*

filolȏg, *m.* der Philolog.

filolȏgičen, čna, *adj.* = filološki, *Cig., Jan.*

filologíja, *f.* znanstveno pečanje s tujimi, zlasti klasičnimi jeziki in njih literaturami, die Philologie.

filologovánje, *n.* pečanje s filologijo, *Str.*

filológški, *adj.* philologiſch, *nk.*

filozȏf, *m.* modroslovec, der Philoſoph.

filozofíja, *f.* modroslovje, die Philoſophie.

filozofíjski, *adj.* kar v filozofijo spada, philoſophiſch, *Cig.(T.).*

filozȏfinja, *f.* die Philoſophin, *Cig.*

filozofováti, újem, *vb. impf.* philoſophieren, *Cig.(T.).*

filozȏfski, *adj.* philoſophiſch, *Cig.(T.), nk.*

fȋn, *adj.* fein; — prim. it. fino.

fína, *f.* ſtarker Athem, *SlGor.-C.*; — prim. finiti.

finánce, *f. pl.* državno denarno gospodarstvo, die Finanzen, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

finánčen, čna, *adj.* Finanzen-, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; finančni minister, der Finanzminiſter, *nk.*

fíncelj, clja (celjna), *m.* = bincelj, *jvzhŠt.*

fínčica, *f. dem.* finka; weibliche Scham, *Dol.*

fínčiti se, im se, *vb. impf.* um nichts weinen, *Štrek.*

fínčkati, am, *vb. impf.* = prasičkati, svinjko biti, (neka igra), *vzhŠt.-Vest.(I. 125).*

fínež, *m.* der Schnaufer, *Mur., SlGor.-C.*; — prim. finiti.

fíniti, im, *vb. impf.* ſchnauben, keuchen, *Mur., Jan., C., Mik., vzhSt.*

finjotati, am, *vb. impf.* = finiti, *Fr.-C.*

fínka, *f.* 1) der Hühnerſteiß, *Blc.-C., Z.*; — die äußeren Geſchlechtstheile der Sau, der Hündin, *BlKr.*; — die weibliche Scham, *Kr.-Valj. (Rad)*; — 2) = prasiček, svinjka (pri igri, prim. finčkati), *vzhŠt.-Vest.*

fínkošti, *f. pl.* = binkošti, *Št.*

fírkelj, klja, *m.* = bokal, die Maß; — iz nem. Viertel.

fírma, *f.* 1) trgovski naslov, die Firma; kupčijska firma, die Handelsfirma, *Cig.*; — 2) = birma, *Št.*

fírnaž, *m.* = firnež, *Cig.*

fírnež, *m.* der Firnis, *Cig., Jan.*; svetli f., der Glanzfirnis, *Jan.*; s firnežem prevleči, firniſſen, *Jan.*

fírnik, *m.* = $^1/_4$ funta, *C., Nov.*; — = $^1/_4$ vagana, *jvzhŠt.*; — prim. kor.-nem. viertink, ein Viertelpfund.

fiskálen, lna, *adj.* Fiscal-, fiscaliſch, (fiškalen) *Cig., Jan.*

fískus, *m.* državni zaklad, der Fiſcus, (fiškus) *Cig., Jan.*

fíšter, tra, *m.* der Bäcker, *Dalm., Hip.(Orb.)*; — prim. nem. (dial.), Pfiſter, lat. pistor, Bäcker.

fíštrna, *f.* das Dienſtbotenzimmer, *Z., Št., Kr.*; — prim. nem. (dial.) Pfiſterei, lat. pistrina, die Backſtube.

fit, fíta, *m.* = najem, zakup, najemščina, zakupščina, *Cig., Notr.*; — iz it. fitto, Miete, Pacht.

fízičen, čna, *adj.* priroden, telesen, phyſiſch, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

fízik, *m.* der Phyſiker, *Jan., Cig.(T.), nk.*

fízika, *f.* del prirodoslovja, die Phyſik.

fizikálen, lna, *adj.* prirodosloven, phyſikaliſch, *Cig., Jan., Cig.(T.), Žnid.*

fiziognȏm, *m.* kdor umeje fiziognomiko, der Phyſiognom.

fiziognȏmičen, čna, *adj.* phyſiognomiſch, *Jan.*

fiziognomíja, *f.* dušnih svojstev zunanji izraz (pos. v obrazu), die Phyſiognomie, *Cig.(T.).*

fiziognȏmika, *f.* umetelnost, iz zunanjih, posebno obraznih znakov dušna svojstva spoznavati, die Phyſiognomik.

fiziolȏg, *m.* kdor umeje fiziologijo, der Phyſiolog.

fiziolȏgičen, čna, *adj.* = fiziološki, fiziologijski, *Jan., Cig.(T.).*

fiziologíja, *f.* nauk o organskih telesih zlasti živih bitij, die Phyſiologie.

fiziologíjski, *adj.* phyſiologiſch, zur Phyſiologie gehörig, *Cig.(T.), Žnid.*

fiziológški, *adj.* phyſiologiſch, *nk.*

fížȏl, ôla, *m.* die Fiſole; navadni f. (phaseolus vulgaris).

fížȏlar, rja, *m.* = fižolovec (šaljiva beseda), *LjZv.*

fížȏlec, lca, *m. dem.* fižol, *Valj.(Rad).*

fížȏlek, lka, *m. dem.* fižol; fížȏlek, *Št.*

fížolíca, *f.* die Zwergbohne (phaseolus nanus), *Z., Medv.(Rok.)*; pos. neki droben, bel fižol, *jvzhŠt.*

fížolínje, *n.* die Fiſolenhülſen, *jvzhŠt.*

fížȏlka, *f.* neka drobna vrsta fižola, *Kr.-Valj. (Rad).*

fížȏlov, *adj.* Fiſolen-; fižolova juha, die Fiſolenſuppe.

fížȏlovec, vca, *m.* der Fiſolenliebhaber (šaljiva beseda), *LjZv.*

fížolovína, *f.* das Fiſolenſtroh, *Jan., C.*

fížȏlovka, *f.* 1) die Fiſolenſtange, *Notr.*; — 2) die Fiſolenſuppe, *Notr.*; — 3) = fižolovina, *Jan.*

fížȏn, *m.* = fižol, *Dol.*

flâcka, *f.* der Schmutzfleck, *Fr.-C., Z.*

flackáti, âm, *vb. impf.* ſudeln, ſchmutzen, *Fr.-C., Z., jvzhŠt.*

flâčkar, rja, *m.* neka (strupena) goba, *C.*

flafolíšče, *n.* kraj, kjer kura flafoli, *Blc.-C.*

flafolíti, ím, *vb. impf.* mit den Flügeln ſchlagend im Sand baden (o kurah), *Blc.-C.*

flafȍt, fóta, *m.* der Flügelſchlag, *Jan.*

flafóta, *f.* = flafuta, perot, *Jan., Blc.-C.*; — mlinsko kolo na flafote, unterſchlächtiges Mühlrad, *Blc.-C.*

flafotáti, otâm, ótem, *vb. impf.* mit den Fittigen ſchlagen, *Z.*; flattern, *Šol., Blc.-C.*

flafúta, *f.* der Flügel, *Cig., Štrek.*

flafútica, *f. dem.* flafuta, *Nov.*

flájsati, am, *vb. impf.* lecken, *Z., jvzhŠt.*

flajsíkati, am, *vb. impf.* gierig lecken, freſſen, *Mik.*

filjorka Jin Baškovin, Kajk. – ij mazj. filler
Sk. Štrek. Zet. 896. 145.

Strbečen = radoveden Sromlje (Štl. Čašop. fiola, Kajk. iz lat. viola Štrek. Prav. 95.
3.99. c.n. 914. 159

Strlyec, teljica Štrek. Prav. 13.

flákati = brcati v vučji slanzi Temljine (Tolm.) – Korda
flakati v pf.

flaškirati = flaskirati Ljub. – Zb. II. 32.

flaškýar = Vagabund, Dol. (Radeč) – Zb. II. 32

flaten bni v. Arbail grffitiki ü. flink. /ok. Zagr. / Štrek. Let. 94. 12.

flikati 1) intr. lüffen, flinken, flitzen, flattern, 2) trans. stechen, bohren, durchbohren; n. flikkam (flikam) Pflj. [in dr.] – Pint. Let. 95. 8.

flaskniti = udariti, z dlanjo (kraš.) Štrek. Let. 94. 12
flosnica = zadnjica (prekm.) (Slov. Bistrica) (prim. flask)
Štrek. Let. 94. 12

flum, flumasta zemlja, pravijo zemlji, ki je mehko, vlažna. Vitalija (Bor.)

flaskiratis flaskati, Ljub. – Zb. II. 32.

flaraat, obtolčen, s podplutbinami, ranami, z zavistnimi udarci obložen. Pflj. Let. 898. 162

flatati flunk zäh pfnüren, (Suhor) Štrek. Let. 94. 12

fleyza Agak: fleyze vganjati (Suhor) Štrek. Let. 94. 12
bav. flösen (flausn) Schwänke
flavza = obrekovanje, tud spletk, Tratsch". Kronika (Št)
Časop. z. 39. i. n. 914

fleglač, fleglač, cajnik, fleglati, flaskam (prim. kor. flagg-len) Pflj. Let. 898. 162.

fláka, *f.* 1) der Fetzen, *vzhŠt.-C.*; Wäsche: flake na pranje prejete, *kajk.-Valj.(Rad)*; peča, *ogr.-C.*; — 2) die Schlampe, *vzhŠt.-C.*; — prim. kor.-nem. flanke, ein in der Luft wehendes Stück Tuch, Leinwand.

flakáti, âm, *vb. impf.* 1) fudeln, schmutzen: po blatu f., *Fr.-C.*; fudelnd fressen: pes flaka, *Z., BlKr.*; — Zotten reißen, *BlKr.*; — 2) = flankati, lumpen, *Fr.-C.*

flakọ̑t, *f.* 1) der Fetzen; *pl.* flakoti, alte, zerrissene Kleider, *Fr.-C.*; — 2) die Schlampe, *Fr.-C.*

flakotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* = flakati, *Fr.-C.*

flakọ́titi, im, *vb. impf.* sich als Schlampe benehmen, *Fr.-C.*

flakọ̑tkast, *adj.* fetzig, *ogr.-C.*

flakũdra, *f.* die Schlampe, *SlGor.-C.*

flakudráti, âm, *vb. impf.* vagabundieren, ein Schlampenleben führen, *SlGor.*

flakúz, *m.* der Vagabund, *Fr.-C.*

flakúza, *f.* die Schlampe, *Fr.-C.*

flakúzati, am, *vb. impf.* 1) = flakati 1), *Fr.-C.*; — 2) flakudrati, *Fr.-C.*

flâm, *m.* die Dünnung, die Flanke, die „Flähme", *vzhŠt.-C.*; — iz nem.

fláma, *f.* = flam, *Ščav.-C.*

flamovína, *f.* = flam, *Št.-C.*

flâncat, *m.* flancati, Schneeballen, (eine Art Mehlspeise), *Cig., Kr.*; — prim. fancelj.

flân, *m.* = flam, *Dol., Polj.*

flândra, *f.* liederliches Weib, *Fr.-C.*; — prim. bav. fländerlein, flatterhaftes Mädchen, *Levst. (Rok.)*.

flandráti, âm, *vb. impf.* vagabundieren, *Blc.-C.*

flanẽla, *f.* der Flanell.

flanẽlast, *adj.* aus Flanell.

flanẽlen, lna, *adj.* Flanell-, *Cig., Jan.*

flanẽlnat, *adj.* = flanelen, *Cig.*

flânk, *m.* 1) ein Stück: f. mesa, *Z.*; — 2) der Vagabund, *Z., jvzhŠt.*; — prim. kor.-nem. flanke, *m.*, ein großes Stück, flanke, *f.*, die Vagabundin.

flankáti, âm, *vb. impf.* vagabundieren, *Z., jvzhŠt.*; — prim. kor.-nem. flankeln, herumschweifen.

flára, *f.* = maroga (der Fleck); flare, eine Art Aussatz (elephantiasis), *Mik.*; — prim. kor.-nem. flarn, eine große Krätze, flerre, wundgeriebene Stelle der Haut.

flárast, *adj.* = marogast, *Polj.*

fláša, *f.* iz nem. Flasche; pogl. steklenica.

flášter, tra, *m.* iz nem. Pflaster; pogl. oblepek, obliž.

flávta, *f.* die Flöte, *Cig., Jan.*; — prim. it. flauto.

flávtar, rja, *m.* 1) der Flötenmacher, *Cig.*; — 2) der Flötenbläser, *Zora.*

flávten, tna, *adj.* Flöten-, *Cig.*

flávtica, *f. dem.* flavta, *Cig.*

flavtíst, *m.* der Flötenbläser, der Flautist, *Cig.*

flážerina, *f.* das als Unterfutter gebrauchte Leder, *Fr.-C.*

flažír, *m.* = flažerina, *jvzhŠt.*

flẽgma, *f.* lenokrvnost, das Phlegma, *Cig.(T.)*.

flegmátičen, čna, *adj.* lenokrven, phlegmatisch, *Cig.(T.), nk.*

flegmátik, *m.* flegmatičen človek, der Phlegmatiker, *Cig.(T.), nk.*

fleksíven, vna, *adj.* = pregibalen: fleksivni jeziki, flexive, flectierende Sprachen, *Cig.(T.)*.

flẽnča, *f.* die Schlampe, *Z., BlKr.*; — prim. flaka in kor.-nem. flentsche, ein herausgerissenes Stück Fleisch, ali: bav. flitschen *f.*, junges Mädchen.

flẽra, *f.* = flara, *Rez.-C.*

flẽten, tna, *adj.* sauber, hübsch; fletno dekle; Na Gorenjskem je fletno, *Npes.*; — prim. srvn. vlat, Sauberkeit, *Mik.(Et.)*.

flẽtken, kena, *adj.* = fleten, *Kr.*

fletnóba, *f.* = fletnost, *M.*

flétnost, *f.* die Sauberkeit, die Hübschheit.

flînt, *m.* das Flintglas, *Cig.(T.)*.

flînta, *f.* puška, die Flinte; — iz nem.

flîntov, *adj.* flintovo steklo, das Flintglas, *Znid.*

flíkati, flîkam, *vb. impf. ad* flikniti, *Polj.*

flíkniti, flîknem, *vb. pf.* mit einem langen, dünnen Gegenstande schlagen, *Polj.*

flofúta, *f.* = flafuta, *BlKr.*

florẽta, *f.* die Florettseide, *DZ.*

flọ̑s, *m.* das Floß; — iz nem.; pogl. plav, plavica.

flọ̑sar, rja, *m.* der Flößer.

flọ̑sarica, *f.* die Flößerhacke, *C.*

flọ̑sarka, *f.* = flosarica, *Z., C.*

flósk, *interj.* plumps! *Ben.-Mik.*

flóta, *f.* ladjevje, die Flotte, *Cig.(T.), Zora.*

flotílja, *f.* majhno ladjevje, die Flottille, *Jan., Cig.(T.)*.

flúndra, *f.* 1) der Fetzen, *Kor.-C.*; — 2) die Schlampe, *BlKr., kajk.-Valj.(Rad)*.

fluọ̑r, *m.* das Fluor (chem.), *Jan., Cig.(T.)*.

fluorescẽncija, *f.* neko barvno izpreminjanje, die Fluorescenz, *Cig.(T.)*.

fluorovânje, *n.* = fluorescencija, *Cig.(T.)*.

fofọ̑t, óta, *m.* das Geflatter, der Flügelschlag, *Jan., Mik.*

fofotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* 1) mit den Flügeln rauschen, flattern (o velikih ptičih), *Cig., M., C.*; — 2) sprudeln, wallen (o vroči vodi), *C.*

fọ̑tč, *m.* ein Messer mit krummer Klinge, die Weingartenhippe, *Notr., Prim.*; — iz it. falce, Hippe; pogl. vinjačič.

fonolît, *m.* zveneč kamen, der Phonolith, *Cig.(T.)*.

fọ̑r, *m.* = por (Lauch), *Dalm.-Valj.(Rad)*.

fọringa, *f.* die Fuhre, *Mik., vzhŠt.*; tudi: furinga, *Kr.*; — po nem.

foringáš, *m.* der Fuhrmann, *ogr.-Valj.(Rad)*.

forînt, *m.* = goldinar, *Cig., Jan., nk., Dol., vzhŠt.*; — prim. madž. forint, it. fiorino.

forîntnik, *m.* das Einguldenstück, *Jan., DZ.*

formácija, *f.* die Formation (geol.), *Cig.(T.)*; — prim. tvorba.

formálen, lna, *adj.* oblike se tičoč, formell, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; formalni razlog, der Formalgrund, formalna beseda, das Formwort (*opp.* Begriffswort), *Cig.(T.)*.

formálnost, *f.* die Formalität, die Förmlichkeit, *Cig.(T.), nk.*

formát, *m.* knjižna oblika, das Format, *Cig.(T.), nk.*

fórmula, *f.* za posebne slučaje določeno besedilo ali (math.) s črkami izraženo računsko pravilo, die Formel, *Cig.(T.).*

formulár, *m.* obrazec, vzorec, das Formular, *Jan.*

fortúna, *f.* der Sturm, *Dict., Krelj, Gor., jvžŠt.*; velika fortuna vstane na morju, *Trub.*; fortune in vihri, *Dalm.*; od velike fortúne bučeče morje, *Jap.(Prid.)*; — prim. it. fortuna, Seesturm.

fórželj, žlja (željna), *m.* die Rinderhalskette, *jvžhŠt.*; (tudi: furželj, *Z., Kr.*); (— v drugem delu tiči menda nem. Seil).

fósfor, *m.* kemična tvarina, der Phosphor, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

fósforen, rna, *adj.* Phosphor-, *Cig., Jan.*

fósforov, *adj.* Phosphor-, *Jan.*; fosforova kislina, die Phosphorsäure, *Cig.(T.).*

fotîv, *m.* der Bastard, *ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. madž. fattyú, *Mik.(Et.).*

fotogên, *m.* neko mineralno olje, das Photogen, *Cig.(T.).*

fotográf, *m.* der Photograph.

fotografíja, *f.* die Photographie; — prim. svetlopis.

fotomẽter, tra, *m.* svetlomer, das Photometer, *Cig.(T.).*

fotosfẽra, *f.* svetlobna kroglja, die Photosphäre, *Cig.(T.).*

fráča, *f.* 1) = prača, die Schleuder, *Meg.-Mik., Alas., Mur., Cig., Jan., Dalm., Štrek.*; kamen v fračo dejati, *Jsvkr.*; — 2) eiserner Beschlag am Wagendrittel, *Cig., Mik.*, an der Egge, *Cig.*

frâčar, rja, *m.* der Schleuderer, *Dict., Cig.*; mesto je od fračarjev obdano, *Jap.(Sv. p.).*

fráčen, čna, *adj.* Schleuder-: fračno kamenje, *Dalm.*

fračkáti, âm, *vb. impf.* verschleudern, vergeuden, *BlKr.*; — prim. zafračkati.

frâjh, *m.* omet, der Maueranwurf.

frâjhati, am, *vb. impf.* mit Mörtel verreiben, verrappen; — iz nem. „verreiben", *C.* (?); prim. obrajhati; pogl. ometati.

frâjtar, rja, *m.* der Gefreite (prva vojaška stopnja nad prostakom); — iz nem.

frâk, *m.* suknja, kateri ste spredaj poli odrezani, der Frack.

frákelj, klja (keljna), *m.* das Halbseitel; — prim. bav. frackele, v istem pomenu, *Levst. (Rok.).*

frâkelje, keljca, *m. dem.* frakelj.

fraktûren, rna, *adj.* frakturno (t. j. oglato) pismo (pisanje), die Fractur, die Fracturschrift, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

francôzi, *m. pl.* die Lustseuche.

francozljiv, íva, *adj.* mit der Lustseuche behaftet, *Cig., C.*

francozováti, újem, *vb. impf.* französische Wörter in der Rede gebrauchen, *Preš.*

frančiškân, *m.* der Franciscanermönch.

frančiškânec, nca, *m.* = frančiškan, *Jan.*

frančiškânka, *f.* die Franciscanernonne, *Cig.*

frančiškânski, *adj.* Franciscaner-; f. samostan.

fránjevec, vca, *m.* = frančiškan, *Let.*; — hs.

frânk, *m.* der Frank; — franki = Steuern: franke plačevati, *Kr.*

frânža, *f.* die Franse; — iz nem.

frânžar, rja, *m.* der Fransenmacher, *Cig.*

frânžast, *adj.* fransicht.

frânžati, am, *vb. impf.* fransen, *Cig.*; f. se, sich fasern, *jvžhŠt.*

frâska, *f.* das Reisig, *Mik.*; — prim. it. frasca, belaubter Ast.

fráta, *f.* 1) das Abholz, *Cig.*; — 2) die Schonungsfläche (koder se ne sme pasti), *Gor.*; — 3) eine Waldlichtung, *Kr.*; frisch ausgestockter Wald, *Goriš., Gor.-DSv.*; — prim. it. fratta, lebendiger Zaun; kor.-nem. frate, Waldlichtung, tirol. Holzschlag, *C.*

fráter, tra, *m.* der Laienbruder.

frâtje, *n. coll.* 1) Laubbuschen, Reisig, *Cig., Dol.*; smrekovo fratje, *Cv.*; ausgehauenes Gestrüppe, (fratjè) *Gor.*; — 2) die Schonungsfläche (koder se ne sme pasti), *Gor., Ig.*; — prim. frata.

frâza, *f.* die Redensart, die Phrase, *Cig.(T.).*

frazeológija, *f.* nauk o frazah ali zbirka fraz, die Phraseologie, *Cig.(T.).*

frcánja, *f.* 1) eine Art Schwamm, *Mur., Fr., SlGor.-C.*; — 2) die Schlampe, *Fr.-C.*

frcânjka, *f.* die Schlüsselblume (primula veris), *C.*

1. **frcati**, frcam, *vb. impf.* 1) = 1. frkati 1): ptiči frcajo, *Gor.*; — 2) spritzen, *Štrek.*

2. **frcati**, frcam, *vb. impf.* 1) auf einer Pfeife aus Weidenrinde oder einem Pflanzenstengel fagottartige Töne hervorbringen, *jvžhŠt.-C.*; — 2) schnauben (o konjih), *SlGor.-C.*; — prim. 3. frkati.

frcka, *f.* die Rinden- o. Halmenpfeife, *vžhŠt.-C.*

frcniti, frcnem, *vb. pf.* spritzen, *Štrek.*

frčânje, *n.* das Schwirren.

frčati, im, *vb. impf.* sausend, schwirrend fliegen; ptiči frče; ogenj frči (konjem izpod nog), *Npes.-K.*; iskre frče, Funken sprühen, *Z.*

frček, čka, *m. C.* pogl. hrček 4).

frčiti, frčim, *vb. impf.* krausen, kräuseln, f. se, sich kräuseln, *Z., vžhŠt.-C.*

frčka, *f.* die Schleuder, *Rez.-C., Fr.-C.*; — prim. frača, prača.

frčka, *f.* die Schleuder, *vžhŠt.-C.*

fregáta, *f.* vojna ladja s tremi jadrniki, die Fregatte.

freska, *f.* na mokro slikana podoba, das Freskobild, *Cig.(T.).*

frẹ́ta, *f.* eine armselige Bauernwirtschaft, *Fr., SlGor.-C.*; — prim. bav. frett'n, *f. C.*

frfetati, etâm, éčem, *vb. impf.* = frfotati, *M., Valj.(Rad).*

frfljáč, *m.* der Leichtsinnige, *C.*

frfljast, *adj.* flattersinnig, leichtsinnig, *C.*

frfljáti, âm, *vb. impf.* flattern, *Nov., Blc.-C., SlGor.-C.*

frfolęti, ím, *vb. impf.* flattern, *Jan., Blc.-C., Štrek.*

frančtidi na hitro pripravljati Vaj: Kuharice
pri pripravljanju francijo (Šubar) Štrek. Let. 94. 12

frata (porcellan prostor v gozdu (Kranjska gora)) Dom. i. 99. 380; 88
se imenuje kraj, kjer drevje posekajo. Bath. Bela.
frata: voglarji in dvarji, po posekanem gozdu
nasade in obsejejo in si bajte postavijo: to so
frate Sokeška pri Nov. Mestu
„Po otših nih gojzavah, „fratah", ... sosc
pasle ... čredo govejo zvine" koprivnik,
Pohorje, Flam. Vest. XIX. 4.
fratovo gaje = izpodletelo mu je Stromlje (St.)
Časop. z. zg. i. n. 914 159
fratrek, -čka, Štrek. Spav. 12.

frcušlin. ina = revoščljiv (Jhar) D. i. Sv. XIII. 167.
frjolička = čiček, Stromlje (St.) Časop. z. zg. i. n.
914. 159.

ista frcaja Šentanw frčnja Sv. Lucija (Tolm. / Kras)

frejost, prostost v slabem pomenu (licenca) frčka, cevka na katero je navit svilnat konec vijuka (Vače)
Stromlje (St.) Časop. z. zg. i. n. 1914. 159. D. i. Sv. XVII. 127.

fretati, vrtam: čevelj me frata (Štaj.) (srom. vredlen
vrtnel vrtam) Štrek. Let. 94. 12

francoski frei maurer, (it.)

frančiške. Šolsanina Gor. (Jbl.) - Vb. II. 45.

Jiřík. České Sv. (Trst)

Julia Kalor Jakovi, matka Vlastimilova Tonka: Julia Jiřík (Thun) Z. l. sv. XVII. 127.

frfolẹ́vati, am, *vb. impf.* zu flattern pflegen, flattern, *Let., Zora.*

frfolič, íča, *m.* die Fledermaus, *C.*

frfolína, *f.* frfoleči mrčes, *Nov.*

frfòt, óta, *m.* das Geflatter, der Flügelschlag, *Šol., Blc.-C.*

frfotânje, *n.* das Flattern, *Cig.*

frfotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* flattern, mit den Flügeln rauschen, *Fr., Blc.-C.*

frfra, *f.* 1) der gerne herumfuchtelt, der übereilig arbeitet und hudelt, *Z., jvzhŠt.*; — 2) die Schwätzerin, *C.*

frfrânje, *n.* das Geflatter, *Cig.*

frfrast, *adj.* schleuderisch, flatterhaft, leichtsinnig, *Z., jvzhŠt.*; — frfrasta deklica, ki rada po plesih frfra, *C.*

frfráti, âm, *vb. impf.* 1) flattern, *Cig., C.*; — po plesih frfrati, *C.*; — 2) fuchteln: z lučjo f., *jvzhŠt.*; hudlerisch arbeiten, *Z.*; übereilig etwas thun, *jvzhŠt.*; — 3) sprudeln, *Fr.-C.*; brodeln, *Mur.*; — plappern, *SlGor.-C., Valj. (Rad)*; prim. brbrati; — 4) auf einer Pfeife aus Birkenrinde gewisse schwirrende Töne hervorbringen, *Mur., Fr.-C.*; prim. frfravka 2).

frfrâvec, vca, *m.* 1) der Hudler, *Cig.*; — flatterhafter Mensch, *Fr.-C.*; — 2) der Plauderer, *C.*

frfrâvka, *f.* 1) flatterhaftes, leichtsinniges Mädchen, *M.*; — 2) eine Art Pfeifchen aus Birkenrinde, *Mur.*

frfúlja, *f.* 1) der Uebereilige, *Blc.-C.*; — 2) die Plaudertasche, *Kr.-Valj.(Rad).*

frfûra, *f.* = frfulja 2), *Habd.-Mik., Fr.-C.*

frfúriti, ûrim, *vb. impf.* schwätzen, *Fr.-C.*

fríča, *f.* v uganki: friča frača, po gozdu prasiče vrača (= glavnik), *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.).*

frîgati, am, *vb. impf.* = pražiti, rösten, *Mur., C., Mik.*; frigana jetra, *Z.*; — prim. it. friggere, in der Pfanne backen.

frîgelj, glja, *m.* neka riba, *Valj.(Rad)*; die Ellritze (leuciscus phoxinus), *Frey.(F.).*

frîgeljc, geljca, *m.* = frigelj, *Frey.(F.).*

fril, fríla, *m.* neka ribica, *Valj.(Rad)*; das Bambelein, *Cig.*; die Raapfe (leuciscus aspius), *Frey.(F.).*

frîšek, ška, *adj.* 1) frisch, *vzhŠt.*; f. in mlad srd, *Krelj*; — 2) = uren, hurtig; Ena morska deklica friško gre Po eno ročko frišne vode, *Npes.-Vraz.*; — prim. nem. frisch, stvn. frisc, it. fresco.

frîšen, šna, *adj.* frisch; — iz nem.

frivọ̑len, lna, *adj.* lahkomiseln ali objesten v važnih, svetih rečeh, frivol, *Cig.(T.), nk.*

frivọ̑lnost, *f.* die Frivolität, *Cig.(T.), nk.*

frizẹ̑r, rja, *m.* der Friseur; — prim. brivec.

frk, *interj.* flugs! frk na vejo! (tako govore čarovnice, kadar hočejo zleteti na vejo), *jvzhŠt.*

1. **frk**, frka, *m.* das Auffliegen, *Fr.-C.*; na en frk so se ptiči razleteli, *Vraz.-C.*

2. **frk**, frka, *m.* die Locke, *Fr.-C.*; — die Schraube, *Mur.*; — prim. 2. frkati.

frka, *f.* der Nasenstüber, *Blc.-C., Z.*

frkalica, *f.* eine Art Kinderpfeife, um fagottartige Töne hervorzubringen, *Mariborska ok.-C.*; — prim. 3. frkati 1).

1. **frkati**, frkam, čem, *vb. impf.* 1) huschen, hin und her schwirren, flattern; miš po sobi frka; ptiči frkajo, fliegen schnell hin und her, *Blc.-C.*; čebelica hiti po rožicah frkati, *Čb.*; — herumschwärmen, *Blc.-C.*; — 2) schnell werfen: drva v peč f., *Ravn.-C.*; — 3) spritzen *(intr.)*, *C.*; — ein Geräusch von sich geben, wie siedendes Mus, *Strek.*; — 4) leichte Schläge versetzen: f. koga, *Dol.*

2. **frkati**, frkam, čem, *vb. impf.* drehen, kräuseln: lase, niti f., *Fr., SlGor.-C.*; brke si frče, *SlN.*; — nos f., die Nase rümpfen, *Mur.*

3. **frkati**, frkam, čem, *vb. impf.* 1) = 2. frcati 1), *Mariborska ok.-C.*; — 2) = hrkati, *ogr.-C.*; — 3) crepieren, *vzhŠt.-C.*

frkavec, vca, *m.* leichtsinniges Bürschlein, *Cig., Slom.-C., M.*

frketáti, ẹtâm, ẹ́čem, *vb. impf.* flattern, *Fr.-C.*; — schnell laufen, *Blc.-C.*

frkljáti, âm, *vb. impf.* flattern, *Mur.-Cig.*

frknîti, frknem, *vb. pf.* 1) huschen, schwirrend entfliegen; miš v luknjo, ptič na vejo frkne; — 2) einen leichten Schlag versetzen: f. koga, *Dol.*

frkocáti, câm, *vb. impf.* kräuseln, *Mik.*

frkọ̑č, *m.* etwas Verdrehtes: der Butzen im Gespinnst, *C.*

frkọ̑čen, čna, *adj.* verdreht (o preji), *SlGor.-C.*

frkọ́čiti, ọčim, *vb. impf.* kräuseln: lase f., *C.*; — preja se frkoči, = krotiči se, *jvzhŠt.*; nos f., die Nase rümpfen, *Jan.*

frkolàs, lása, *adj.* krausköpfig, *Blc.-C.*

frkolîn, *m.* 1) der Schlingel, das Bürschlein, *Jan., jvzhŠt.*; der Bube, *Strek.*; — der Stutzer, *M., Z.*; — 2) der Schwärmer, *Blc.-C.*

frkolînček, čka, *m. dem.* frkolin, *jvzhŠt.*

frkòt, óta, *m.* die Kräuselung: v frkot iti, sich kräuseln, *Hal.-C.*; die Verdrehung: les se na frkot vleče, wirft sich, *vzhŠt.*

frkotáti, otâm, *vb. impf.* flattern, *Fr.-C.*

frkotíti, ím, *vb. impf.* kräuseln, *C.*; Zvesto se za nit skrbim, Naj je kde ne frkotim, *Danj. (Posv. p.).*

frkúlja, *f.* flatterhaftes Mädchen, *C.*

frlânka, *f.* 1) neka mala sekirica, *Lašče-Levst. (Rok.)*; — 2) frlanke, neke dobre črešnje, *LjZv.*; — pogl. furlanka.

frlẹ́ti, ím, *vb. impf.* flattern, *Mur., Cig., Jan.*; trakovi, cunje od njega frlé, *Blc.-C., BlKr., jvzhŠt.*

frlíka, *f., C., ogr.-Valj.(Rad)*, pogl. prilika (Gleichnis).

frlíti, frlím, *vb. impf.* kräuseln, *SlGradec-C.*; — f. se, sich kräuseln: lasje se frlijo, *Fr.-C.*; zusammenschrumpfen (o listju), *SlGradec-C.*

frljàv, áva, *adj.* kraus: frljavi lasje, *Fr.-C.*

frljenje, *n.* das Kräuseln, *Strek.*

frnáča, *f.* eine Hütte zum Dörren des Malzes, *Mik.(Et.)*; — der Leindörrofen, *Gor.*; — prim. it. fornace, der Ofen.

frnclja, *f.* kobilica na perotnici pri kolovratu, *Polj.*

frnček, čka, *m.* der Hühnerſteiß, *vzhŠt.-C.*
frnčica, *f.* die Holzbirne, *vzhŠt.-C.*
frnîkola, *f.* das Schnellkügelchen (kamena kroglica, s katero po mestih in trgih dečki igrajo), *Ljublj.-Erj.(Torb.).*
frnjáča, *f.* = frnača 2), *Št.-C.*
frnjáž, *m.* = frnjača, *Poh.-C.*
frnkati, frnkam, čem, *vb. impf.* 1) ſchnellen, Schnippchen geben, *C.*; — 2) hinſchwirren, *C.*; — prim. 1. frkati.
frnkniti, frnknem, *vb. pf.* 1) ſchnellen, *C.*; — 2) ſchwirrend enteilen, *C.*
frǫdelj, dlja, *m.* belaubte Zweige (als Viehfutter), *Cig., Jan., Nov.-C., Polj.*; frodelj ali veje klestiti, *Dict.*; — prim. it. fronde, Laub.
fromentîn, *m.* der Mais, *Cig., Rib.*; — prim. it. formentone, Mais.
frǫ̑nta, *f.* Rüben, Möhren, Erdäpfel u. dgl. als Schweinefutter, *Poh.*
frǫ̑š, *m.* der über den Boden hinaus ragende Theil der Dauben, die Zarge eines Faſſes, der „Froſch", *SlGor., Fr.-C., jvzhŠt., ogr.-Valj.(Rad)*; — iz nem.; pogl. utor, otor.
frošnják, *m.* der Randreif, *jvzhŠt.*
frtáča, *f.* = frača, *Polj.*
frtâvek, vka, *m. Gor.*, pogl. vrtavek.
frtâvka, *f. Gor.*, pogl. vrtavka.
frtica, *f.* mesto, kjer ima veter veliko moč, na frtici, ſtarkem Winde ausgeſetzt, *Polj.*; (nam. vrtica ?).
frúla, *f.* die Hirtenflöte, *Jan.*; die Flöte: godec s frulo = frular, *Erj.(Izb. sp.)*; tudi hs.; prim. madž. furulya, *Mik.(Et.).*
frúlar, rja, *m.* = godec s frulo, *Erj.(Izb. sp.).*
frúliti, im, *vb. impf.* pfeifen, *Dol.*; heulen: veter, vihar, burja fruli, *Jan., Z., Fr.-C.*
frûnta, *f.* 1) glavica na palici, *kajk.-Valj.(Rad)*; 2) = fronta, *Št.*
fržǫ̑l, ǫla, *m.* = fižol; — prim. tirol.-nem. farsöl, *Levst.(Rok.).*
fûcati, cam, *vb. impf.* neka igra, pri kateri denar z obrnjeno roko kviško mečejo in ugibajo ali bo obležavši kazal „moža" ali „cifro", *Ljub.*
fûcek, cka, *m.* grajalna beseda porednemu otroku: ti fucek ti! *jvzhŠt.*
fûckati, am, *vb. impf.* 1) huſchen: ponočni ptiči okoli fuckajo, *Glas.*; — 2) = fucati, *C.*
fúčati, ím, *vb. impf.* 1) pfeifen (o vetru), *Hip., Blc.-C.*; — 2) fuči mi, = drči mi, polzko je, *BlKr.*
fûčka, *f.* das Vogelpfeifchen *ogr.-Valj.(Rad).*
fûčkati, am, *vb. impf.* mit dem Munde pfeifen, *BlKr., vzhŠt., jvzhŠt., ogr.-Vest.*
fudljáti, âm, *vb. impf.* wehen: čist veter fudlja, *Fr.-C.*
fûflja, *f.* flatterhafte Perſon, der Windbeutel, *Cig.*; psovka: fuflja fufljasta! *Polj.*
fufljáč, *m.* der in den Tag hinein, ohne Ueberlegung handelt, *Polj.*
fufljáti, âm, *vb. impf.* ohne Ueberlegung handeln, „fuchteln", *Polj.*; — iz nem.
fúfnja, *f.* der Hühnerſteiß, *SlGor.-C.*
fufnjáti, âm, *vb. impf.* ſchnüffeln, *Cig., ogr.-C., Blc.-C., Trst(Let.).*
fúga, *f.* die Fuge (pri glasbi), *Cig., Jan.*
fùj, *interj.* = fej, pfui!
fûjkati, am, *vb. impf.* f. na koga, nad kom, jemandem ſeine Verachtung zeigen, („pfui" ſagen), *Fr.-C.*
fûk, *interj.* huſch, *Cig., C.*
fûkati, kam, čem, *vb. impf.* 1) huſchen, *SlGor.*; voda iz škornjic fuka, *Blc.-C.*; — 2) hauchen, blaſen, pfeifen, *SlGor.-C., ogr.-Valj.(Rad)*; prim. hukati; — 3) = jebati.
fúkniti, fûknem, *vb. pf.* 1) huſchen, *Štrek.*; f. kam, irgendwohin entflattern, *ogr., Rez.-C.*; — 2) einen Pfiff thun, *vzhŠt., ogr.-C., Mik.*
fulíka, *f.* = čist veter, *Fr.-C.*; — prim. fuliti.
fúliti, im, *vb. impf.* 1) hauchen, blaſen: veter fuli, *Št.*; v roke si f., *jvzhŠt.*; — mit dem Munde pfeifen, *SlGor.-C.*; — 2) abſtreifen: perje, kožo f., *Rez.-C.*; — ſchleifend gehen, *Rez.-C.*
fumarǫ̑l, *m.* fumaroli, čadobljuvni ognjeniki, die Fumarolen, *Cig.(T.), Jes.*
fûndati, am, *vb. pf.* zugrunde richten, *Dict., ogr.-Valj.(Rad)*; fundati in končati, *Krelj*; s sveta f. koga, *ogr.-Let.*; — prim. it. affondare, verſenken.
fûnduš, *m.* das Fundament (eines Hauſes), *jvzhŠt.*; — prim. lat. fundus.
fúnkcija, *f.* die Function, *Cig.(T.).*
fùnt, fúnta, *m.* das Pfund; na funte prodajati, pfundweiſe verkaufen.
fúnten, tna, *adj.* Pfund-, pfündig, *Cig., Jan.*; funtna ščuka, *Cig.*
fûntnica, *f.* kar je funt težko, *Cig.*; n. pr. die Pfundbirne, *Cig., Jan., C.*
fûntnik, *m.* kar je funt težko, der Pfündner, *Cig., Jan.*; sulec f., *Cig.*; — der Pfundapfel, *Cig.*
fûrež, *m.* 1) pojedina ob kolinah, *Št.*; — 2) črna juha ob kolinah, *Hal.*; die Wurſtſuppe, *Valj.(Rad).*
fúrija, *f.* 1) die Furie, *Cig.*; — 2) der Ungeſtüm; — 3) ungeſtümer Menſch.
fúrijast, *adj.* ungeſtüm, wild.
furlânka, *f.* eine kleine Axt mit kurzem Stiel, *Rib., Notr., Polj.*
fúrovž, *m.* zmečkan krompir z mlekom, *Gor.*; — prim. furež.
fûšpan, *m.* der Buchsbaum (buxus), *Z., jvzhŠt.*
fûšta, *f.* das Kapperſchiff, *Dict.*; — prim. it. fusta.
fûtač, *m.* der Wiedehopf, *kajk.-Valj.(Rad), SlN.*
fúželj, žlja, *m.* der Docht, *Boh.*
fužîna, *f.* die Nagelſchmiede, *Valj.(Rad)*; — die Hammerhütte, tudi *pl.* fužine, das Hammerwerk; — prim. it. fucina, die Schmiede, *Mik.(Et.).*
fužînar, rja, *m.* der Beſitzer eines Hammerwerkes, *Dol.*; fužinár, *Gor.*

fuga Gaffauna (Kajk.) ij bav. Vogel; Štrek. Let. 896. 145.

fnjati = na videž hitro delati (Suhor) Štrek. Let. 94. 12.

fuk adj. = polyk: gluc x so fuke (Suhor) Štrek. Let. 94. 12. prim. ofukel

fulec, lea-živij. Tomljak (Tolm.) — Korda.
fulja di Fülle. Štrek. Prav. 94

fulamuja hudrolisa (Šaušnjimmer (Lipogl.)
fulamugniti = mugrem, valagiti; udariti; gorko
fulgati = Glanz verpfuscht (Skrb.). D. r. Sv. XVII. 127

fulomúlja = človek ki hoče vse v naglici opra-
viti (Suhor) Štrek. Let. 94. 12.

fuhkati se = puhkati se. Valj. 895. 8. Pust. Let.

fuga, mala rjavica blizu gozda al. med lesom
(Kajnc). D. r. Sv. XVII. 128.

furbarija Dirty business.
furbast. Durchtrieben Valj. (it. furbo)
? flurezovnička (izg. flüörezonka) gelo pozno zrela
drobna okrogla kruška, Skomlje (St.) Časopis 3:39.
i. n. 1914. 159.

fuk ali fuhall affen (Suhor) Štrek. Let. 94. 12.

fučman Rindvieh (Kajk.) — Rad. Štrek. Let. 896. 144. (ij bav. Fotzmaul)

futlavec = smrdokavra. Blkr. Šašelj Sv. 915, 107

(m Melličarji dr.
Podzemeljčani (v Pl.Kr.) pravijo ga nam. da, ja;
zato jim pravijo Gribeljci gágari. Let. 893. 14.

gabrca Štrek. Prav. 12

nb! Gabéje (Zgitomer.)

gaca: raca, gacati, težko hoditi, Fučkovci (Pl.Kr.) gácan-
dete, ki nerotno hodi, Kopitkja, podzemeljčan. Let 893. g.
dem. adgazíti
gacati, im Dolj. govdan (Sušica) Štrek. Let. 94. 13 Jspo Mikl. VG II. 473.
za delo potrok K.: gacelina, nečem, gacelinati, gaziti, trpeti, hoditi (po
žitu, travi, blatu sneg.) sv. Lucija (Tolm.) Kenda.
gacman = petelin s štirimi nogami (Bela Krajina vas) — Let 893. 47.
gacóla = gnetec, počasen človek pri delu
sv. Lucija (Tolm.) — Kenda.

gajóa

G.

gàb, gába, *m.* = gabež, *Jan.*

gabálo, *n.* der Hungerleider, *Cig.*

gabân, *m.* ein Art Mantel, *Mur., Jan., C., Danj.-Valj.(Rad);* bundi podoben plašč, ob ogrski meji, *Zora;* — prim. it. gabbano, der Regenrock.

gabaníca, *f.* manjši gaban, tudi za ženske, *Mur., Jan., C., Hal.-Zora.*

1. **gábati,** gâbam, *vb. impf.* (im Koth, Schnee) waten, *Mur., Št.;* — prim gambati.

2. **gábati,** gâbam, *vb. impf.* darben, am Hungertuch nagen, *Cig., Jan., C.;* — zugrunde gehen, crepieren, *Cig., M., Nov.-C.*

gabéčen, čna, *adj.* = gaben, *C.*

gabéčljiv, *adj.* = gaben, *C.*

gáben, bna, *adj.* widerwärtig, ekelhaft, *Jan., Zora.*

gâber, bra, *m.* tudi: beli g., die Hainbuche, die Weißbuche (carpinus betulus); črni g., die Hopfenbuche (ostrya carpinifolia), *Cig., C., Erj.(Rok.);* tudi: gáber, *Dol.*

gâbez, *m.* = gavez, *Tuš.(R.).*

gâbež, *m.* der Ekel, *C.*

gabežljiv, íva, *adj.* ekelhaft, *C.*

gabežljívost, *f.* die Ekelhaftigkeit, *C.*

gábiti, gâbim, *vb. impf.* 1) g. kaj, etwas ekelhaft machen, *C.;* — 2) g. se, anekeln; gabi se mi kaka reč, es ekelt mich eine Sache an; tudi: g. se mi do česa, *Litija-Svet.(Rok.);* — prim. ogaven.

gabljiv, íva, *adj.* ekelhaft, *C.*

gabožolt, *m. Cig.*, pogl. žabogolt.

gâbrast, *adj.* rauh: g. zid, *Goriš.*

gâbrček, čka, *m. dem.* gabrc, kleine Weißbuche.

gabríca, *f.* die Frucht der Weißbuche, *C.; coll.* (polšica je bila nanesla) velik kupček želoda, žiri in gabrice, *Jurč.*

gabríč, íča, *m. dem.* gaber.

gabríka, *f.* die Weißbuche, *Štrek.*

gabrína, *f.* das Weißbuchenholz; — der Weißbuchenwald.

gabrînje, *n.* der Weißbuchenwald, *C.*

gâbrje, *n.* = gabrovje, *vzhŠt.*

gâbrnat, *adj.* nicht glatt, rauh, *Lašče-Erj.(Torb.).*

gábrov, *adj.* weißbuchen; gabrov les, das Weißbuchenholz.

gábrovec, vca, *m.* ein Weißbuchenstamm, *Jan.*

gabrovína, *f.* das Weißbuchenholz; — tudi gábrovina, *Valj.(Rad).*

gábrovje, *n.* der Weißbuchenwald, *Jarn., Cig., Jan.*

gábrščica, *f.* neko jabolko, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

gácelj, clja, *m.* das Stück: g. kruha, *Ip.-Erj.(Torb.).*

1. **gâča,** *f.* nav. *pl.* gâče 1) die Unterziehhosen, *Jan., C., Boh., Bolc-Erj.(Torb.);* — 2) langer Hodensack eines Thieres, *C.;* (tudi: *sing.* gača, *Meg., Mik., Kr.-Valj. [Rad]);* — 3) der Baumzwiesel, der Doppelast, *Mur., vzhŠt.;* drevo z gačami, *C.;* — 4) gača, der Zacken, *Mur., Jan.;* — 5) gače = jetra, *Boh.*

2. **gâča,** *f.* das Stopfwerk, *Cig.*

gâčast, *adj.* 1) zwieselig, *vzhŠt.-C.;* — 2) zackig, *Mur., C.*

gáčenje, *n.* das Stopfen, (gatenje) *Cig.*

gačína, *f.* der Baumzwiesel, der Doppelast, *vzhŠt.-C.*

gâčnat, *adj.* zwieselig: gačnato drevo, *C.*

gâčnik, *m.* 1) das Unterziehhosenband, *C.;* — 2) die Stendelwurz (platanthera), *Hip.(Orb.).*

gačnják, *m.* = gačnik 1), *C.*

gàd, gáda, *m.* die Viper oder Kreuzotter (vipera berus), *Erj.(Ž.);* laški ali Rediiev gad, die Redi'sche Viper (v. Redii), *Erj.(Ž.);* gad babo sne, die Viper ist noch schlimmer als ein altes Weib, *Guts., Z.;* gada v žepu imeti, einen leeren Beutel haben, *Cig.*

gáda, *f.* der Fehler, der Tadel: konj ima dve gadi, *Rez.-C.*

gádast, *adj.* einer Viper ähnlich, *Cig.;* viperfarbig, *M.*

gádati, gâdam, *vb. impf.* 1) zu errathen suchen, errathen, *Mur.;* — 2) schwatzen, faseln, *vzhŠt.-C.;* — prim. gatati.

gâdba, *f.* das Tadeln, *Rez.-C.*

gáden, dna, *adj.* ekelhaft, abscheulich, *Mur., Cig. (T.).*

gâdež, *m.* der Ekel, *C.*

gádina, *f.* das Viperloch, *C. BlKr.-M., Notr., Lašče-Erj.(Torb.).*

gadíšče, *n.* = gadina, *Cig.*

gáditi, gâdim, *vb. impf.* 1) verächtlich, ekelhaft machen, tadeln, anschwärzen, *Mur., C.;* vsi so mu jo gadili, pa jo je vendar vzel, *Guts.;* — 2) gadi se mi kaj, ich habe Ekel, Abscheu vor etwas, *Cig.(T.), C.*

gadjâd, *f.* das Natterngezücht, *SlN.-C.*

gádji, *adj.* Viper-; — *pren.* gadja zalega, die Natternbrut, *Z.;* gadja rodovina, *C.*

gadljiv, íva, *adj.* scheußlich, häßlich, *Rez.-C.*

gâdnjak, *m.* die Haferwurz (scorzonera), *Cig., C.*

gádnost, *f.* die Ekelhaftigkeit, *Mur., Cig.*

gadolàs, lása, *adj.* schlangenhaarig, *Kos.*

gadomôljec, ljca, *m.* der Schlangenanbeter, *Cig.*

gadomôrec, rca, *m.* der Schlangentödter, *Jan.*

gadomóren, rna, *adj.* schlangentödtend, *Cig.*

gádov, *adj.* = gadji, *Cig., Jan.*

gádovec, vca, *m.* navadni g., gemeiner Natternkopf, (echium vulgare), *Jan., C., Tuš.(R.).*

gága, *f.* 1) die Ente, *Jan., Šol.;* — 2) die Eiderente o. Eidergans (somateria molissima), *Jan., Erj.(Ž.).*

gâganje, *n.* 1) das Schnattern; — 2) das Verrecken, *Cig.*

gagatáti, atâm, áčem, *vb. impf.* mucken, *Dict., Mik.*

gâgati, am, *vb. impf.* 1) schnattern (o goseh); — 2) nicht zu Athem kommen können, im Verenden liegen, *Cig., C., M.*

gagínji, *adj.* von der Eidergans: gaginje perje, Eiderdunen, *Jan.*

gagljáti, âm, *vb. impf.* gackern, schnattern: g. kakor gos ali kokoš, *Dict.*; gos gaglja, *Hip. (Orb.).*

gágniti, gâgnem, *vb. pf.* 1) muckſen, *Hip.-C.*; — 2) verenden, *Cig., Jan., C., M., Notr.*; gagnil boš, kakor mače, če ga izpodbiješ s polenom, *Glas.*

gáj, *m.* 1) junger, gehegter, gepflegter Wald, das Hegeholz; — der Hain, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) kos pašnika, ki ga za binkoštno jutro „gajijo“, *Ščav.-Pjk. (Črt.)*; — 3) na gajih živeti, auf dem Lande leben, *Mariborska ok.-Kres (I. 358).*

gâjar, rja, *m.* der Förſter, *C.*

gâjati se, am se, *vb. impf.* = goditi se, *Goriš.-C.*; kako se ti gaja? wie geht es dir? *Koborid-Erj. (Torb.)*; kaj se gaja? *Ben.-Mik.*; poročajo mu o vsem, kar se gaja okolo njega, *Erj. (Izb. sp.).*

gâjba, *f.* der Käfig, *Cig., SlN.*; — prim. it. gabbia, der Käfig.

gâjbica, *f. dem.* gajba, *Cig.*

gâjd, *m.* der Geldgürtel, *vzhŠt., ogr.-C.*

gâjda, *f.* = diple, *Jan., Šol.*; — hs.

gajdáš, *m.* = diplaš, *Jan., Šol., SlN.*; — hs.

gájec, jca, *m. dem.* gaj.

gájenje, *n.* 1) die Hegung, die Pflege, *Mur., Cig.*; — 2) die ärztliche Behandlung, *Cig.*

gajevína, *f.* das Hegeholz, *Cig.*

gâjica, *f.* das nach *L. Gaj* ſo benannte Alphabet der Kroaten und Slovenen, *nk.*

gajína, *f.* das Gehege, *Z.*

gajíšče, *n.* das Gehege, *Jan.*

gájiti, gâjim, *vb. impf.* 1) wachſen laſſen, hegen, pflegen, aufziehen, *Mur., Cig., Jan.*; g. gozd, *Mur., Cig., vzhŠt.*; travo, drevje si g., *ogr.-C.*; za finkošti si pašo gajijo, *Ščav.-Pjk. (Črt.)*; vinograd g., *C.*; — g. si živino = za pleme rediti, *Fr.-C.*; — 2) heilen, *Mur., Cig., Jan.*; dal se je Judom g., *Met.*; — tudi: gajíti, ím.

gajîtva, *f.* die Baumzucht, *C.*

gâjnik, *m.* der Heger, der Förſter, *Cig., C.*; — der Obſtbaumzüchter, *Fr.-C.*

gâjsati, am, *vb. impf.* = gajsnati, *M.*

gâjsnati, am, *vb. impf.* wetzen, *Cig.*; hlače g., *M.*; — g. se ob kaj, ſich an etwas wetzen, ſich ſcheuern (o živini), *Cig., Jan.*; — g. se okoli deklet, bei Mädchen löffeln, *Cig., Polj.*; — prim. ajsnati se.

gájželjnik, *m. Cig.*, pogl. bičnik.

gâjžla, *f.* iz nem. Geißel, pogl. bič.

gâkati, kam, čem, *vb. impf.* ſchnattern, krächzen, *C.*

gála, *f.* die feſtliche etikettenmäßige Kleidung, die Gala, die Galauniform, *nk.*

galânten, tna, *adj.* uljuden pos. proti ženskam, galant, *nk.*

galântnost, *f.* die Galanterie, *nk.*

galẹ̑b, *m.* die Möve, die Lachmöve (larus ridibundus), *Cig., Erj. (Ž.)*; — hs.

galẹ́ja, *f.* bojna ladija srednjega veka, die Galeere, *Guts., Mur., Cig., Jan., Trub., Preš., Npes.-K.*; na galejo obsojen, *Bas.*; — prim. it. galea.

galeọ̑t, *m.* der Galeerenſclave, *V.-Cig.*; — prim. it. galeotto.

galerîja, *f.* ozek, dolg prostor v poslopju, pos. najvišji prostor v gledališču, die Gallerie.

gâlgarica, *f.* der Pfannenſtiel, die Schwanzmeiſe (parus caudatus), („gavgarca“) *C., Frey. (F.).*

gâlge, *f. pl.*, iz nem. Galgen; pogl. vislice.

gâlic, *m.* die Schuſterſchwärze, *Valj. (Rad)*; — prim. hs. galic = galica.

galîca, *f.* der Vitriol, *Cig. (T.), Levst. (Nauk)*; modra ali bakrena g., der Kupfervitriol, zelena ali železna g., der Eiſenvitriol, *Erj. (Min.)*; — prim. nem. Galitzenſtein = Vitriol.

gâlič, *m.* = galic, *Guts., Mur.*

gálija, *f.* = galeja, *Jan., kajk.-Valj. (Rad).*

galijáš, *m.* = galeot, *Jan.*

galijọ̑t, *m.* 1) = galeot, *Jan.*; galeja polna galijotov (galjotov), *Jsvkr.*; — 2) großer, ungeſchlachter Menſch, *Cig.*, (galjot), *Mur., Met., Notr.*; kot smreka velik g., (galjot) *Erj. (Izb. sp.)*; — kričiš, kakor galijot, *Lašče-Levst. (Rok.).*

galijọ̑tlja, *f.* ein großes plumpes Weib, (galjotlja) *Mur.*

gáliti, im, *vb. impf.* entblößen, enthüllen, *Jan., Fr.-C.*; g. se, ſich unanſtändig entblößen, *vzhŠt.-C.*

gáljati, am, *vb. impf.* = galiti, *C.*

galjọ̑t, *m.* pogl. galijot.

gâlka, *f.* der Gallapfel, *Kras*; — prim. it. galla, Gallapfel.

galọ̑n, *m.* = galonec, *C., Z.*

galọ̑nec, nca, *m.* die Treſſe, die Borte, *Fr.-C.*; — prim. it. gallone, *C.*

gáltra, *f.* nav. *pl.* galtre, die Hoſenträger, *Blc.-C., Kr.-Valj. (Rad)*; — prim. kor.-nem. halfter, Hoſenträger.

galûn, *m.* der Alaun, *Cig. (T.), C., Št.*; ſamodelski g., künſtlicher Alaun, *Erj. (Min.)*; — prim. bav. galaun.

galûnat, *adj.* Alaun-: galunati skriljnik, der Alaunſchiefer, *Cig. (T.)*; galunata voda, Alaunwaſſer, *Jes.*

galúnov, *adj.* Alaun-, *Cig. (T.).*

galúnovec, vca, *m.* der Alaunſtein, *Cig. (T.).*

galúnovica, *f.* das Alaunwaſſer, *Cig. (T.).*

galvanîzem, zma, *m.* z dotikanjem zbujena elektrika, der Galvanismus.

galvanizováti, ûjem, *vb. impf.* galvaniſieren, *Cig., Jan.*

galvanoplástika, *f.* poraba galvanizma za plastične izdelke, die Galvanoplaſtik.

galvánski, *adj.* galvaniſch, *Cig., Jan., Cig. (T.).*

gažénjak, *m.* der Galgenvogel, *kajk.-Valj.*; — prim. galge.

gámbati, gâmbam, *vb. impf.* watſcheln, *Mur., Ščav.-C.*; waten, *C.*; — ſchlendern, *Cig., Jan.*; — prim. it. gamba, das Bein, der Fuß, gambettare, zappeln, ſtrampeln, *Štrek. (Arch.).*

gáleš, éša m. črn lonec: Rumen galeša liže (Suhor)
Gor. Štrek. Let 94. 13

galičati se v galičino zoda za makati (o p. pšenico prej selbo). Belk. Pašek Dav. 1915. 108
galidrati radan, ogaldrati se zamazati si (obleko) na čedni. Cikaj (Javorniš.) Štrk. 114. 128.

galomúza, svoje ime Krav (Kočevar) (črna krava) Štrek. Let 94. 13.

gjoha - žep pri obleki; Kobaridski: Kat (Solm.) kanda.

gal. gala f. črna goda ptica (Suhor) Štrek Let 94. 13

gamsjivec, rastlina s širokimi spodnjimi zobatimi listi, aremat. duha, prenkega nekoliko po strupenega okusa (Tuma Plan. Test. XVIII. 114)

gamžiti, požrešno žvečiti, lesti gristi (Jan) Št. 1. 1848 128.

garapin, rudeč človek, kadar se napije, vejzi (Suhor) Štrekl. Let. 94. 13. (iz Arapin?)

garati sih abmühez, sich plagen?: čeje že polnoči, pa vam še garazi, Finžgar, Razvalina življenja, 49.

gárov = zjav pes (Suhor) Štrekl. Let. 94. 13

garvan, človek, ki dela mnogo v usta, gárvati na debelo jesti, (o živini in človeku) Krop. (Blkr.) Let. 893, 9.

4 in vi le garbajte, mati, da bozle še bolj skrz vončeni" J. Gorli: Lj. Zvon. 916, 252 (fušabnušan?)

gambele, *f. pl.* 1) die Beine (zaničlj.), *Fr.-C.*; — 2) großes, ungeschicktes Gebäude, *Fr.-C.*; — prim. it. gamba, das Bein.

gámbole, *f. pl.* baufälliges Gebäude, *Kr.-Valj. (Rad).*

gámbovec, vca, *m.* neko jabolko, der Borsdorfer, *Gor.*

gamíla, *f.* = kamela, *ogr.-M., C.*

gamílica, *f.* = gomilica, *Mur.*

gánati, am, *vb. impf.* = gatati, rathen, *C.*

gánglij, *m.* = živčni ozel, der Nervenknoten, das Ganglion, *Cig.(T.), Erj.(Som.).*

gániti, gánem, *vb. pf.* pogl. geniti.

gániti, im, *vb. pf.* = goljufati, *Cig.*; ganil me je za deset cekinov, *Cig.*; — prim. it. ingannare, betrügen.

gânjati, am, *vb. impf.* = goniti, *Rez.-Baud.*

gánjenje, *n.* die Rührung, der Eindruck, *Cig., Jan.*

ganováti, ûjem, *vb. impf.* = goljufati, *Ravn.*; — prim. ganiti.

gántar, rja, *m.* der Lagerbaum für Fässer im Keller, *Cig., C., Mik.*; — prim. bav. ganter, it. cantiere, *Mik.(Et.).*

gántnar, rja, *m.* = gantar, *Fr.-C.*; — prim. tirol. gantner, *C.*

gára, *f.* 1) ein enthaarter Fleck, der Schund, *Z.*; — 2) die Schindmähre, *Goriš.*; — 3) ein Schafsname, *Poh.-C.*; — prim. garati.

gáranje, *n.* das Reiben, *Cig.*

gárast, *adj.* rauh, *Mur., V.-Cig.*

1. **gárati**, am, *vb. impf.* 1) enthaaren, pöhlen, *Cig.*; g. prašiča, *Polj.*; g. kožo, *Cig.*; — 2) schaben, reiben, kratzen, *Cig., Jan., Štrek., Nov.-C.*; krava steber gara, = drgne se ob steber, *Goriš.*; — g. se, sich scheuern: živina se gara, *Cig.*; sich stark kratzen, *Lašče-Erj. (Torb.)*; — 3) = težko hoditi, *Fr.-C.*; — = težko nositi, *Banjščice-Erj. (Torb.), GBrda*; — prim. nem. haaren = der Haare berauben.

2. **gárati**, am, *vb. impf.* = gariti, *SlGor.-C., SlGradec-C.*

gárav, *adj.* rauh: garave so njihove srajce, *LjZv.*; — prim. garast.

gârbast, *adj.* rauh: g. zid, *Rihenberk-Erj. (Torb.)*; — prim. it. (dial.) garbo, rauh, *Štrek. (Arch.).*

gârbati, am, *vb. impf.* g. koga, jemandem das Fell gärben, *Cig., BlKr.*; — g. se = drgniti se, *BlKr.*; — prim. nem. gärben.

garbîn, *m.* der Nordwind, *Mur., C.*; — prim. it. garbino, der Südwestwind.

gárbus, *m.* der Nordwind, *Jan., Ščav.-Pjk.(Črt.).*

gáre, *f. pl.* 1) zweirädriger Handwagen; der Karren, *Mur., Cig., Jan., Vrt., Št., Kor.*; — 2) die Futterraufe, die Futterleiter, *Cig., M., C., jvzhŠt.*; — die Wagenleiter, *Raič-C.*; — 3) der Haspel, *Cig., Slom., BlKr.*; — 4) die Zaunthür, *Kr.-Valj.(Rad)*; — prim. nem. die Karre, kor.-nem. garre, lat. carrus, *C.*

gârež, *m.* kozje ime, *Erj.(Torb.).*

gárice, *f. pl. dem.* gare; 1) ein leichter Leiterwagen, *Fr., SlGor.-C.*; — 2) die Wagenleiter, *Mur., Cig., Raič-C., vzhŠt.*

gáriti, im, *vb. impf.* entblößen, *Jan., ogr.-C.*; — g. se, sich unanständig entblößen, *Mur., Jan., C.-vzhŠt.*; — prim. galiti se.

garja, *adj. Guts.*, pogl. garje.

garjáča, *f.* knorriger Stock, *C.*; nav. gorjača.

gárjast, *adj.* = garjav.

gárjav, *adj.* räudig, krätzig; garjava ovca, ein räudiges Schaf.

gárjavec, vca, *m.* 1) der Krätzige, *Cig.*; — 2) die Scabiose (scabiosa), *Hip.-C., Medv. (Rok.).*

gárjavica, *f.* = garjača, *Hip.-C.*

gárjavka, *f.* = garjača, *Cig.*

gárje, garij, *f. pl.* 1) die Krätze, die Räude; g. imeti; črvive garje, die Milbenkrätze, *Cig.*; — 2) = hraste, *Gor.*; — prim. lat. agria, fr. agrie, die Flechte, *C.*

gârmote, *f.* = garnik 2), *Fr.-C.*; (garnote, *vzhŠt.-C.*); — prim. nem. Garnwinde.

gárne, *f. pl.* = garje 1), *Soška dol.-Erj.(Torb.).*

garnêla, *f.* die Garneele, *Jan.*; — prim. račič.

1. **gârnik**, *m.* der Kärner, *Fr.-C.*; — prim. gare 1).

2. **gárnik**, *m.* der Garnhaspel, *Dol.*; — der Haspel mit zwei großen Spulen, um daran Strähne auf Knäuel abzuwickeln, *Cig., Št.*; — psovka suhemu človeku, *Cig., BlKr.*

garnizôna, *f.* vojaštvo v kakem mestu nastanjeno, die Garnison.

garnizônski, *adj.* Garnisons-.

gárnjak, *m.* = koš za listje, *C.*

gárovec, vca, *m.* = gare 1), *KrGora.*

gârvan, *m.* neka goba: garvani = jurčki, *BlKr.*

gâs, *m.* das Löschmaterial, *V.-Cig.*

gasílce, *n.* das Löschhorn, *Cig.*

gasílen, lna, *adj.* Lösch-, *Cig., Jan., Levst. (Nauk), nk.*; gasilno orodje, die Löschgerätschaften, *Cig., Jan.*; gasilna družba, die Feuerwehr, *Levst. (Nauk)*; gasilni zakon, die Feuerordnung, *Levst. (Nauk).*

gasílnica, *f.* die Feuerspritze, *Jan., Nov.-C.*; — pogl. brizgalnica.

gasílnik, *m.* 1) das Löschhorn, der Lichthut (zum Löschen in der Höhe befindlicher Lichter), *Cig.*; — 2) der Löschtrog, *Hip.-C.*; — 3) der Löschapparat (Extincteur), *DZkr.*

gasílo, *n.* 1) das Löschmittel, *Mur., Cig.*; Za to, kar v meni zdaj gori, Gasila, obhajila ni? *Preš.*; das Löschwerkzeug, der Löschapparat, *Cig., Jan., C.*; — 2) die Löschung, *Cig.*; gasilno je, kar pristoji h gasilu ali gasitvi, *Levst. (Nauk).*

gasîtelj, *m.* der Löscher, *Jan.*; der Feuerwehrmann, *Levst. (Nauk).*

gasîteljstvo, *n.* die Feuerwehr, *Levst.(Nauk).*

gasîtev, tve, *f.* das Löschen, *Cig., Jan., Levst. (Nauk).*

gasíti, ím, *vb. impf.* löschen; g. ogenj, apno, žejo; g. želje, jezo; z oljem ogenj g., Oel ins Feuer gießen, *Cig.*

gasîvec, vca, *m.* der Löscher: vaša moč bo pezdir in vaše delo iskra, in vkup bota zgorela, — ne bo ga gasivca, *Ravn.*; gasivci, die Löschmannschaft, *Cig.*

gáslǫ, *n.* der Wahlſpruch, die Parole, *nk.*; — rus.
gásniti, gãsnem, *vb. impf.* allmälig erlöſchen, *Cig., Jan.*; naše lampice gasnejo, *Schön.*
gástričen, čna, *adj.* želodčen, gaſtriſch, *Jan., nk.*
gáščerica, *f.* die Eidechſe: siva g., die graue Eidechſe (lacerta agilis), *Cig., Jan., Nov., ZgD., Erj.(Ž.)*; — prim. stsl. jašterica.
gašẽnje, *n.* das Löſchen.
gât, *m.* 1) der Damm, das Wehr, *Jan., Cig. (T.), ogr.-C.*; der Faſchinendamm, *vzhŠt.-C.*; — 2) der Abzugscanal, *Mik., Trst.(Let.), kajk.-Valj.(Rad)*; — 3) erſtickender Geſtank, *Blc.-C.*
gât, *f.* = gat 2), *kajk.-Valj.(Rad).*
gáta, *f.* 1) die Verſtopfung, *Cig.*; — 2) mlinska gata, der Mühldamm, *C.*
gâtar, rja, *m.* der Wahrſager, *BlKr.*; gatarji so tudi tisti, ki živino zdravijo z vražami, *BlKr.*
gátati, gâtam, *vb. impf.* rathen, wahrſagen, *C., BlKr., Zora*; — menda iz hs.
gátavec, vca, *m.* der Wahrſager, *Habd.-Mik.*
gâte, *f.* = gače, die Unterziehhoſe; weiße, leinene Beinkleider: poljanci v breškem okraju nosijo ob delavnikih široke bele gate, *Pjk. (Črt.)*; — prim. bav. gatyen, gati-hosen, madž. gatya, iz slovanščine, *Levst.(Rok.).*
gáter, tra, *m.* das Gatter, das Gitter, *Mur., Rez.-C., Št.*; — iz nem.
gáten, tna, *adj.* ſtopfend (o jedeh), *C.*; — prim. zagaten.
gatílǫ, *n.* das Stopfwerk, *Cig.*
gátiti, im, *vb. impf.* ſtopfen, *Meg., Cig., Jan.*; trde jedi gate život, harte Speiſen verſtopfen den Leib, *Cig.*; füttern, ſchoppen, *Mur., SlGradec-C.*; otroka g., *C.*; — v grlu se mi gati, es drückt mich im Halſe, *Fr.-C.*; — soparica gati, die Hitze iſt erſtickend, *Z., Blc.-C.*; — g. se = stiskati se, ovce se gate, *Krn-Erj.(Torb.)*; po zatohlih, smradnih prostorih se gati gladno siromaštvo, *Zv.*; — 2) eindämmen, deichen, *Cig., Fr.-C.*; — 3) hindern: g. posvečenje, *ogr.-C.*; — tudi: gatíti, ím.
gatívec, vca, *m.* der Stopfer, *Cig., Jan.*
gâvec, vca, *m.* der Kibitz (vanellus cristatus), *Cig., Frey.(F.).*
gâvek, vka, *m.* = gavec, *Cig., Frey.(F.).*
gâvez, *m.* die Beinwurz (symphytum officinale), *Cig., vzhŠt.-C., Celjska ok.-Trst. (Let.).*
gâvdrati, am, *vb. impf.* kaudern, *Cig., Jan.*
gâvra, *f.* magere, elende Kuh, *Cig.*
gâvran, *m.* der Rabe, *Cig., Jan., Prip.-Mik.*; (astr.) der Rabe, *Cig.(T.).*
gávsati, am, *vb. impf.* = gajsati, *Cig.*
gâz, î, *f.* izgažena pot, der Schneepfad; držala je samo ozka gaz, ljudem dovoljna, od vasi do vasi, *Levst.(Zb. sp.)*; der Pfad: kar hodi povodne gazi, *Ravn.*
gâz, *m.* = gaz *f.*: po ozkem gazu, *Jurč.*; gaz je slab, *Zv.*
gáza, *f.* = gaz *f.*, *Ig.*
gâzda, *m.* der Hauswirt, *ogr.-C., BlKr.*
gâzdarica, *f.* die Hauswirtin, *ogr.-C., BlKr.*
1. **gazẽla**, *f.* die Gazelle (antilope dorcas), *Cig., Jan., Erj.(Ž.).*
2. **gazẽla**, *f.* neka vrsta liričnih pesni, das Ghaſel, *Jan., Preš.*
gazína, *f.* = gaz, *Nov.-C.*
gáziti, gâzim, *vb. impf.* 1) waten; g. blato, sneg, g. po blatu, po snegu, im Koth, im Schnee waten; travo g., im Gras herumtreten; g. vodo = vodo bresti, *Rez.-C.*; grozdje g., Weintrauben austreten, *vzhŠt.-C.*; g. kačo, eine Schlange mit den Füßen zerſtampfen, *vzhŠt.-C.*; g. koga, auf jemandem herumtreten, *BlKr.*; *pren.* bedrücken, *SlN.*; — 2) g. se, (o jedeh) = gaditi se, *Cig., Glas.*
gazométer, tra, *m.* das Gaſometer, *Jan., nk.*; — prim. plinomer.
gáža, *f.* sled, ki ga pušča divjačina v snegu, die Schneeſpur, *Plužna-Erj.(Torb.).*
gáženje, *n.* das Waten.
gážnja, *f.* 1) das Waten, *Cig., Fr.-C.*; der Tiefgang, *Cig.*; čolni s 47 cm globoko gažnjo, *DZkr.*; — 2) = gaz, *Guts.*
gdâ, *adv.* = kdaj, kadar, *vzhŠt., ogr.*
gdâre, *adv.* = kadar, *ogr.-Mik.*
gdẽ, *adv.* = kje, kjer, *vzhŠt., ogr.*
gẹ́ba, *f.* 1) pokvečen klobuk, *Z., Ig*; — 2) = pokveka (o človeku), *Z.*; hodijo kakor gebe, *Vod.(Izb. sp.)* — prim. guba. (?)
gẹ́čmen, *m. ogr.-C.*, pogl. ječmen.
gẹ́gač, *m.* 1) träger Menſch, *Vest.*; — 2) = srakoper, *Hal.-C., Valj.(Rad)*; — 3) das Taſchenmeſſer, *Hal.-C.*; — prim. hs. gegati = gugati.
gége, *f. pl.* das Beinkleid, *SlGor.-C.*; *pos.* ozke in kratke hlače, *C., Valj.(Rad), BlKr., SlGor.-C.*
gégice, *f. pl. dem.* gege, *C.*
gekon, *m.* neka kuščarica, der Gecko, gekoni, die Geckonen, *Erj.(Ž.).*
gẹ́l, *adj.* gelb, *Trub., Dalm.*; — iz nem.; prim. stvn. gelo, *Mik.(Et.).*
gelíti, ím, *vb. impf.* laut ſingen, z. B. in der Charwoche die Pſalmen ſingen, *Tolm.*
generãl, *m.* višji vojaški dostojanstvenik, der General; g.-feldmaršal, g.-lajtnant, g.-major, ali: generalfeldmaršal itd.; tudi rus.
generãlen, lna, *adj.* občen, General-, *nk.*; generalno rediteljstvo, die Generaldirection, *nk.*
generãlovka, *f.* die Generalin, *Cig., Jan.*
generãlski, *adj.* Generals-, *Cig., Jan., nk.*
generãlstvǫ, *n.* 1) die Generalswürde, *Cig., Jan.*; — 2) die Generale, die Generalität, *Cig.*
genẽtičen, čna, *adj.* postanka se tičoč, genetiſch, *Cig.(T.).*
gẽnij, *m.* 1) neko božanstveno bitje, der Genius, *Cig.(T.)*; — 2) veleum, das Genie, *Cig.(T.), nk.*
genijãlen, lna, *adj.* veleumen, genial, *Cig. (T.), nk.*
genijãlnost, *f.* die Genialität, *nk.*
geníti, gánem, *vb. pf.* 1) bewegen, *Mur.*; nič ga ne gane, nichts bringt ihn von der Stelle, *Z.*; — g. se, ſich rühren; ne g. se z mesta; cena se ne gane; der Preis ſteht, *Cig.*; weichen: junak se sovražniku ne gane, *Z.*; — 2) rühren, einen Eindruck machen; ne ganejo ga ne prošnje ne solze; Ostrovrhar ji srce

gešparica, rdečkasta drobna kruška (Vidic)
Zv. 6. XIII. 128.
gašper – večja železna peč, Dem.
gašperček majhna " " v Kolabarji
na kemene, Gor. (Jžl.) – Zb. II. 32.

...šest počasen neroden okoren pridelu
...jelec; gatest delavec Tom Gjurfolm. p. Kanda

...ati: volna za gatenje (stopfen) „Slovenec"
21/3 919 (nazna zila) str. 8.

...pjš, kar nabero ...atje na pust od dekret (gabolla Češnik. mlg.
To večjo med ...oba, nekaj pa zase pa...rgč. Kobarid, Kr.
Kot. (Tolm.) – Kanda.

gelit, Korn. gellô, gillin Štrekelj Let. 896. 195.

...šlati, vroče jesti Zupa (Blkr.) Let. 893. 9. gl. ...

gáyzich narodnost Polj. = gazuch 2).
Pril. Let. 895. 9
gavjnica ob Jauerniks (Jauerne) Zv. 6. XIII. 170

gorúté zrúgiln: g. koga po čem, temljine (tolm.) – Kanda

nedolžno gane, *Preš.*; — g. se zgledom, ſich durch Beiſpiele rühren laſſen, *Krelj*; — 3) eine Bewegung machen; ne g. z jezikom, nicht mucken, *Cig.*; nisem genil z mazincem, *LjZv.*; — crepieren, *Fr.-C.*; — 4) *vb. impf.*: vsa že s črvi gane, wimmelt von Würmern, *Kast.*

genljiv, íva, *adj.* rührend, *Mur.*; — prim. ginljiv.

geodezíja, *f.* die Land- und Feldtheilung, die Geodäſie, *Cig.(T.).*

geognōst, *m.* kdor se z geognozijo peča, der Geognoſt, *Cig.(T.).*

geognozíja, *f.* nauk o zemlji, kakšna je, die Geognoſie, *Jan.*, *Cig.(T.)*; prim. zemljeznanstvo.

geognozíjski, *adj.* die Geognoſie betreffend, geognoſtiſch, *Cig.(T.).*

geogonîja, *f.* teorija o postanku zemeljske skorje, die Geogonie, *Cig.(T.).*

geológičen, čna, *adj.* = geološki, *Cig.(T.)*, *nk.*

geolōg, *m.* kdor se peča z geologijo, der Geolog.

geologíja, *f.* nauk o zemeljski skorji in njenem postanku, die Geologie; — prim. zemljeslovje.

geologíjski, *adj.* die Geologie betreffend, geologiſch: geologijska kakovost tal, *DZ.*

geológški, *adj.* geologiſch, *nk.*

geográf, *m.*, zemljepisec, der Geograph.

geográfičen, čna, *adj.* = geografski, *Jan.*, *nk.*

geografíja, *f.*, zemljepis, zemljepisje, die Geographie.

geográfski, *adj.*, zemljepisen, geographiſch, *nk.*

geométer, tra, *m.* zemljemerec, der Geometer, *Cig.(T.).*

geométričen, čna, *adj.* geometriſch, *Jan.*

geometrîja, *f.* znanstvo o prostorskih količinah, die Geometrie.

geometrîjski, *adj.* die Geometrie betreffend, geometriſch, *Cig.(T.)*, *Cel.(Geom.).*

georgîna, *f.* die Georgine (Dahlia variabilis), *Tuš.(R.).*

germanízem, zma, *m.* po svojstvu nemškega jezika narejen izraz ali rek, der Germanismus, *Cig.(T.)*, *nk.*

gērob, *m.* der Vormund; — prim. nem. „Gerhab".

gert, *m.* *Dol.*, pogl. jert.

gerúndij, *m.* das Gerundium (gramm.).

géslo, *n.* = gaslo, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — prim. češ. heslo.

gestikulácija, *f.* kretanje telesa, pos. rok, ob govorjenju, die Geſticulation, *Cig.(T.).*

gestrîn, *m.* nekak povoden mož, *ob Dravi-Glas.*

geto, *conj.* = kde to, da, *ogr.-Mik.*

gíb, *m.* 1) die Regung, die Bewegung, *Mur.*, *Cig.(T.)*; gib zraka se veter zove, *ogr.-Valj.(Rad)*; — die Geberde, *Slom.-C.*; — 2) die Biegung, der Bug, *Cig.*, *Mik.*; zidni gibi, *Danj.(Posv. p.)*; — 3) = zgib, das Gelenk, *Pohl.*, *Mur.*

gíba, *f.* 1) = gib 1), *C.*; — 2) = guba, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*, *jvẓhŠt.*

gibáłen, łna, *adj.* bewegend, *Cig.*, *nk.*; gibalna moč, *Cig.*

gíbałnica, *f.* die Rege am Vogelherde, *C.*

gibálo, *n.* der Bewegungsapparat, das Triebwerk, der Motor, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *DZ.*; elektromagnetno g., *Sen.(Fiz.)*; — gibala, die Bewegungsorgane, *Cig.(T.)*; gíbala, *Erj.(Som.)*; — *pren.* narodnostna ideja, najmočnejše gibalo in gonilo sedanjega veka, *Str.*

gibánec, nca, *m.* die Falte, der Bug, *jvẓhŠt.*

gibánica, *f.* eine Art Kuchen (razblinjeno testo, s sirom in drugimi rečmi debelo namazano in potem zavihano), *Cig.*, *Jan.*, *vẓhŠt.*; — prim. *Pjk.(Črt. 60.).*

gibáničar, rja, *m.* kdor gibanice peče, *Cig.*

gibáničnik, *m.* jerbas za gibanice, *SlGor.-C.*

gibáničnjak, *m.* = gibaničnik, *C.*, *Z.*

gíbanje, *n.* die Regung, die Bewegung; pojemalno, pospeševano g., verzögerte, beſchleunigte Bewegung, *Sen.(Fiz.)*; valovito g., die Wellenbewegung, *Jan.*; odsevno g., die Reflexbewegung, *Erj.(Som.)*; — narodno g., die nationale Bewegung, *nk.*; dušno g., die Regungen der Seele, *Cig.*, *Jap.-C.*

gibár, rja, *m.* 1) der Beweger, der Motor, *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) der Finnwal (balenoptera), *Erj.(Z.).*

gíbast, *adj.* doppelt, gefüllt, vielblättrig (o cvetlicah), *SlGor.-C.*

gíbàt, áta, *adj.* = gibast, *C.*, *Ščav.*

gíbati, bam, bljem, *vb. impf. ad* geniti; 1) regen, bewegen; s prstom, z roko, z nogo g., den Finger, die Hand, den Fuß bewegen; z jezikom gibati, züngeln, *Cig.*; — ſich bewegen; dokler še gibljem, *Z.*; komaj je mogel gibati, *Jsvkr.*; — g. se, ſich bewegen; most se giblje, die Brücke wankt; vse se giblje, alles iſt rege; — 2) crepieren, *ogr.-C.*

gíbčen, čna, *adj.* leicht beweglich, gelenkſam; rührig; na stare dni človek ni več tako gibčen; ima gibčne prste za spletanje las, *jvẓhŠt.*

gíbčnost, *f.* die Beweglichkeit, die Gelenkſamkeit.

gíbec, bca, *m.* die Bewegung, *Kos.-C.*

gíbek, bka, *m.* der Augenblick, *C.*

gíbek, bka, *adj.* 1) leicht beweglich, gelenkſam, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; gibek in šibek, *Vrt.*; Metulj po cvetju gibka ziblje krila, *Zv.*; — g. jezik, biegſame Sprache, *Cig.(T.)*; — 2) geneigt: na zlo g., zum Böſen geneigt, *ogr.-C.*

gíben, bna, *adj.* Bewegungs-: gibni živci, die Bewegungsnerven, *Cig.(T.).*

gibežljiv, íva, *adj.* = gibčen, *Fr.-C.*

gíbica, *f. dem.* giba, das Fältchen, *Mur.*, *Jan.*

gíbičast, *adj.* voll kleiner Falten, *Mur.*

gíbičen, čna, *adj. Dict.*, *vẓhŠt.*, pogl. gibčen.

gíbiti, im, *vb. impf.* falten, *Blc.-C.*, *vẓhŠt.-Vest.*

gíbkost, *f.* = gibčnost, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.).*

gíbljaj, *m.* die einmalige Regung, die Bewegung, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *M.*, *C.*; — *pren.* gibljaji v srcu, *Jurč.*

gibljiv, íva, *adj.* beweglich, *Mur.*, *Cig.(T.)*; — hurtig, flink, *Hal.-C.*

gibljívost, *f.* die Beweglichkeit, *Mur., Cig.(T.).*
gíbnik, *m.* der Bewegungsnerv, *Cig.(T.).*
giboglèd, gléda, *m.* das Stroboſkop, das Thaumatrop, *Cig.(T.).*
gíbon, *m.* neka opica: der Gibon (hylobates), *Erj.(Z.).*
gígati, gîgam, *vb. impf.* ſchreien wie ein Eſel, *Cig., Mur., C.*
gîcati, am, *vb. impf.* = voziti (v otročjem govoru), *Valj.(Rad).*
gígalo, *n.* šaljivo o bolhi v uganki: črno, malo gigalo debelo klado zdigalo, *Valj.(Rad).*
giljotína, *f.* glavosečna priprava, die Guillotine, *Jan.*
gimnást, *m* telovadec, der Gymnaſt, *Jan.*
gimnástičen, čna, *adj.* telovaden, gymnaſtiſch, *Jan., nk.*
gimnástika, *f.* telovadba, die Gymnaſtik.
gimnázij, *m.* = gimnazija, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
gimnázija, *f.* das Gymnaſium, *Jan., Cig.(T.), nk.*
gimnazijálec, lca, *m.* der Gymnaſialſchüler, *Cig., Jan., nk.*
gimnazijálen, lna, *adj.* Gymnaſial-, *Cig., Jan., nk.*
gimnázijski, *adj.* Gymnaſial-, *Cig., Jan.* (naglaša se tudi: gimnazíjski).
gína, *f.* die Halsbräune (angina), *Jurč.*; = *pl.* gine, *SlGor.-C.*; — iz lat. angina.
gîncati se, am se, *vb. impf.* ſich unruhig hin und her bewegen, *Lašče-Levst.(M.).*
ginévati, am, *vb. impf. nk.* pogl. 1. giniti.
gíngati, gîngam, *vb. impf.* ſchwanken, *Fr.-C.*
gíngav, *adj.* 1) ſchwach: gingava šiba, *ogr.-C.*; ovce so jako gingave stvari, *ogr.-Valj. (Rad)*; ſchwächlich, kränklich, *ogr.-C., Ščav.*; — 2) träge, *Dict.* ~~)~ špurav, *Zb. ℔.* 237
gíngavec, vca, *m.* der Schwächling, *ogr.-C.*
gíngavost, *f.* die Schwächlichkeit, *ogr.-C., SlN.*
gíngljav, *adj.* = gingav, *Fr., ogr.-C.*
1. **gíniti**, gînem, *vb. impf.* dahinſchwinden; od žeje g., vor Durſt vergehen, *Cig.*; g. za čim, nach etwas ſchmachten, *Cig.(T.).*
2. **gíniti**, gînem, *vb. pf.* rühren, *Cig., Jan.*; koga ne gine ta božja milost? *Ravn.*; — prim. geniti.
1. **gínjenje**, *n.* das Schwinden, *Cig.*
2. **gínjenje**, *n.* die Rührung, *Cig., Jan.*
gínjenost, *f.* das Gerührtſein, die Rührung, *nk.*
ginljiv, íva, *adj.* rührend, *Cig., Jan., nk.*
gîps, *m.* der Gips, *Cig.*; — prim. malec.
gîpsar, rja, *m.* der Gipsarbeiter, *Cig.*
gîpsast, *adj.* aus Gips, *Let.*
gîpsati, am, *vb. impf.* gipſen, *Cig., Jan.*
gipsovína, *f.* die Gipsware, *Cig.*
gir, *g.* girja, *m.* der Knorren, *Rez.-C.*
girin, *m.* = gir, *Rez.-C.*
gírjast, *adj.* knorrig: girjasto drevo, *Rez.-C.*; holprig: girjasta pot, *Rez.-C.*
gírjav, *adj.* knorrig, *Rez.-C.*
gitára, *f.* glasbeno orodje, die Guitarre.
gízda, *f.* 1) die Hoffahrt, *Mur., Mik.*; — übermäßiger Aufwand in der Kleidung, *C., vzhŠt.*; der Luxus, *Jan., Cig.(T.)*; — 2) (po hs.) der Schmuck, *Erj.(Min., Izb. sp.).*
gizdáč, *m.* der Hoffährtige, *Slom.-C.*
gizdáča, *f.* gizdava ženska, *Z.*
gizdalîn, *m* der Zieraffe, der Geck, der Stutzer, *Cig., Jan., M., nk.*
gizdalînka, *f.* hoffährtiges, putzſüchtiges Weib, *C., Z.*; die Stutzerin, *Zora.*
gízdati, am, *vb. impf.* aufputzen, ſchmücken, *Mur., Cig., Jan.*; — g. se, hoffährtig ſein, *Habd.-Mik.*; ſich hoffährtig kleiden, Luxus zur Schau tragen, *Cig., C.*
gizdáv, áva, *adj.* hoffährtig, prunkſüchtig, geckenhaft, *Mur., Cig., Jan., vzhŠt.*; luxuriös: gizdave tenčice, *C.*; gizdav, áva, *Valj.(Rad).*
gizdáva, *f.* die Hoffahrt, *ogr.-C.*
gizdávec, vca, *m.* der Hoffährtige, *Cig., Jan., ogr.-Let., kajk.-Valj.(Rad).*
gizdáven, vna, *adj.* = gizdav, *Mur.*
gizdávka, *f.* die Hoffährtige, die Putzdirne, *Cig., Jan., Npes.-Vraz.*
gizdávost, *f.* die Hoffahrt, die Prunkſucht, die Geckenhaftigkeit, *Cig., Jan., vzhŠt.*
gizdávstvo, *n.* = gizdavost, *C.*
gîzdec, zdeca, *m.* = gizdavec, *Valj.(Rad).*
gízditi se, im se, *vb. impf.* hoffährtig ſein; g. se s čim, mit etwas prangen, prahlen, ſich auf etwas einbilden, *C., Z.*
gizdǫ̑ča, *f.* = gizda, *C.*
gizdoljúben, bna, *adj.* = gizdav, *Cig., Jan.*
gízdost, *f.* = gizdavost, *Mur., C., Met.-M., ogr.-Let.*
gizdovína, *f.* der Schmuckgegenſtand, *Erj. (Som.)*; — prim. gizda 2).
gjûkes, *m.* neki denar, *kajk.-Valj.(Rad).*
glab, *m.* viereckiger, länglicher Zapfen, *Rib.-V.(Cig.).*
glábež, *m.* človek, ki bi vse rad sam za se pograbil, *Dol.*
glábiti, glâbim, *vb. impf.* raffen, *Rib.-Z.*; bogastvo črez vsakdanjo potrebo željno glabiti, *Krelj*; — rauben, *Dict.-C.*; — prim. grabiti. (?)
glâd, glâda, gladû, *m.* 1) der Hunger; od glada (gladu) umreti, vor Hunger ſterben; gladu streči, darben, *Cig.*; za glada, = za rana, früh morgens, *Rib.-C., Z.*; glad je hud tat, der Hunger kennt kein Geſetz, *Npreg.-Z.*; glad je z medom stric, = der Hunger iſt der beſte Koch, *Cig.*; — 2) neka vrsta kislic, der Ampfer (rumex), *SlGor., ogr.-C.*; prim. gladovnik, lakot, netek, smok.
glâd, î, *f.* der Hunger: od glâdi, *Guts., SlGor.-C., Levst.(Beč.).*
gládav, *adj.* lüſtern, *Jan.*
gladčína, *f.* die Glätte, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; svinčena g., die Bleiglätte, *DZ.*
gládek, dka, *adj.* 1) glatt; g. pot, gladka koža; gladki lasje, ſchlichte Haare, *Erj.(Som.)*; gladka živina, wohlgenährtes Vieh, *M.*; glaji kruh = bel kruh, *Polj.*; gladko vino, milder Wein, *C.*; beseda mu gladko teče, er ſpricht fließend; gladka beseda, fließende Sprache, *Cig.(T.)*; — 2) einfach: gladkemu davku podvreči, *DZ.*; gladko število, runde Zahl,

gèle. ata, vol odjadaj boly šiljast in mešav
gibge (Bl Kr.) Let. 89. 44.

(gládovnica, neka žrlica, s katero se predivo + dolg očisti pejdirja

danes gladež jutri kradež, tako staro pošteno
rebila (cigan in ciganka. Mlečinski: Tolovaj Matajž 22.

Navr.(Kop. sp.); gladko za pet goldinarjev, *BlKr.-M.*; — ſchuldenfrei: gladko zemljiščе komu dati, *Dol.*; — 3) gladko, platterdings, ganz und gar: gladko prepovedati, *Cig.*; gladko brez nobene koristi, *Levst.(Nauk)*; gladko vse, durchaus alles, *C.*; vse gladko snesti, *Jsvkr.*

glâden, dna, *adj.* hungrig; g. biti česa, etwas heftig verlangen; gladno leto, das Hungerjahr, *Z.*

gladẹ́ti, ím, *vb. impf.* hungern, Hunger leiden, *Mur.*, *ogr.-Valj.(Rad)*; — heftig verlangen: g. po čem, *C.*

1. **glâdež**, *m.* 1) ein Werkzeug zum Glätten, der Glätter, *Cig.*; der Glättzahn, *V.-Cig.*; das Bügeleiſen der Schneider, *Gor.*; suknarski gladež, die Tuchkarde, *Cig.*; — 2) gladež — pumpež (tako govore neko igro igraje: eden po mizi z roko gladi, drugi pa skuša po njej udariti), *Kr.*; — 3) die Mannstreu (eryngium amethystinum), *Rodik - Erj.(Torb.)*; — die dornige Hauhechel (ononis spinosa), *Jan.*, *M.*, *Medv.(Rok.)*; — die Kardendiſtel (carduus crispus), *Št.-Cig.*

2. **glâdež**, *m.* der Hungerleider, *Št.-C.*; gladeži in kradeži (o vrabcih), *Str.*

glâdič, *m.* der Glatthobel, *Jan.*

gladīja, *f.* die Hungersnoth, *Z.*, *M.*, *Burg.*, *Notr.*

gladílce, *n.* kleines Glättwerkzeug; stekleno gladilce, das Glättglas, *Cig.*

gladílen, lna, *adj.* zum Glätten dienend, Polier-, *Cig.*; gladilno jeklo, der Polierſtahl, *Cig.*

gladílka, *f.* das Glättholz der Schuhmacher, *Mur.*

gladílnica, *f.* 1) die Glättmaſchine, *Cig.*, *Jan.*; — die Rolle, die Rollmange, *C.*; — 2) die Glättſtube, *Cig.*

gladílnik, *m.* 1) = gladež, das Bügeleiſen, *Nov.*; — 2) der Streichriemen, *Jan.*

gladílọ, *n.* 1) das Glättwerkzeug, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; der Glättſtein, *Mur.*; das Polierеiſen, *Cig.*; das Falzbein, *Jan.*; das Bügeleiſen, *Mur.*; die Glättmaſchine, *Cig.(T.)*; zidarsko g., das Ausreibeholz, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*; — 2) das Glätten; — *pren.* spisi so gladila gladni, *Zv.*

gladína, *f.* glatte Fläche, *C.*; morska g., der Meeresſpiegel, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Jes.*, *nk.*

1. **gláditi**, gládim, *vb. impf.* 1) glätten; polieren, *Cig.(T.)*; g. britev, abziehen, *Cig.*; perilo g., glätten, bügeln, *Cig.*, *Jan.*; rollen, *C.*; — jezik g., die Sprache vervollkommnen, *nk.*; — smreke g., Fichtenbäume entäſten, *Jarn.*; — 2) ſtreicheln; g. koga po čelu, po licu.

2. **gladíti**, gladím, *vb. impf.* gladoven, skop biti: zelo je gladila in otroke stradala, *Gor.-DSv.*; — prim. gladeti.

gladívec, vca, *m.* der Glätter, der Polierer, *Cig.*, *Jan.*

gladívka, *f.* die Glätterin, *Cig.*

glâdkati, am, *vb. impf.* = gladiti 1), *Mur.*

gladkóba, *f.* die Glätte.

gladkôča, *f.* = gladkoba, *C.*

gladkokôžen, žna, *adj.* gladke kože, *nk.*

gladkolàs, lása, *adj.* glatthaarig, *Jan.*

gladkolíčen, čna, *adj.* glattwangig, *nk.*

gladkọ̑st, *f.* die Glattheit, die Glätte; (o besedi) die Glattheit des Stiles, *Cig.(T.)*.

gladkosvẹ́tel, tla, *adj.* glattblank, *Cig.*

gladkóta, *f.* = gladkost, *Mur.*, *Jan.*

glâdnež, *m.* der Hungrige, *nk.*

gladník, *m.* das Falzbein, *Blc.-C.*; — der Glättkolben, *Cig.*

gladnják, *m.* der Hungerleider, *Habd.-Mik.*

glâdnost, *f.* die Hungrigkeit.

gladovânje, *n.* das Hungerleiden, *Jarn.*, *M.*; die Hungersnoth, *Cig.*

gladováti, ûjem, *vb. impf.* Hunger leiden, hungern; kdor se na pust do sitega ne naje, bo celo leto gladoval, *Pjk.(Črt.)*.

gladọ́ven, vna, *adj.* heißhungrig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; gladovna krava, gefräßige Kuh, *Polj.*; gierig, habgierig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Gor.*; g. na sadje, na denar, *Gor.*; — gladovno leto, das Hungerjahr, *Vest.*

gladọ́vnež, *m.* der Habgierige, *Cig.*

gladọ́vnik, *m.* 1) der Nimmerſatt, *Mur.*, *Cig.*; der Habgierige, *Cig.*, *C.*; — 2) die Ochſenzunge (rumex obtusifolius), *vrhŠt.-C.*; — tudi: das Hirtentäſchel (capsella bursa pastoris), *Josch.*

gladovnjáča, *f.* die Hungrige, *C.*

gladovnják, *m.* der Hungrige, *C.*; — der Habſüchtige, *Cig.*

gladọ́vnost, *f.* die Hungrigkeit, die Eſsgier, *Mur.*, *Jan.*; — die Habgier, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

gladúh, *m.* der Sparmund, *Cig.*; der Hungerleider, *Z.*

gladûška, *f.* neka bodeča rastlina, *BlKr.*

glágol, *m.* das Zeitwort, das Verbum; dovršni, nedovršni, opetovalni, ponavljalni glagoli, perfective, imperfective, Wiederholungs-, Gepflogenheits-Zeitwörter, prehajalni, neprehajalni glagoli, übergehende, unübergehende Zeitwörter, *Levst.(Sl. Spr.)*; jačeči glagoli, verba intensiva, *Cig.(T.)*; pomočni g., das Hilfszeitwort, *Cig.*; = pomožni g., *Jan.*, *nk.*; — glagole spregati, conjugieren, *Jan.*; (tako se beseda navadno izreka, ne: glagoł); — stsl.

glágolen, lna, *adj.* Verbal-, *Cig.(T.)*.

glagolítica, *f.* = glagolica, *nk.*

glagọ̑lica, *f.* glagolitiſches Alphabet, *Jan.*, *nk.*

glagọ̑liški, *adj.* glagolitiſch, *nk.*

glagoljáš, *m.* kdor rabi glagolico pri cerkvenih obredih, *Navr.(Kop. sp.)*.

glágolnik, *m.* das Verbalſubſtantiv, *Cig.*

glágolski, *adj.* 1) Verbal-, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*; — 2) = glagoliški: g. rokopis, *Navr.(Kop. sp.)*.

glagolščák, *m.* = glagolnik, *Nov.-C.*, *nk.*

glâj, *m.* die Glätte (chem.), *Cig.(T.)*; svinčeni g., die Bleiglätte, *C.*, *DZ.*, *Žnid.*; srebrni g., die Silberglätte, *Cig.(T.)*; zlati g., die Goldglätte, *Cig.(T.)*.

glája, *f.* 1) die Glätte, die Politur, *Zora-C.*, *DZ.*; — 2) der Sparren am Dache, *Krn-Erj.(Torb.)*.

glájavec, vca, *m.* der Nadelholzäſte abſchneidet, *Zil.-Jarn.(Rok.)*.

glájenje, *n.* 1) das Glätten; — 2) das Streicheln.

glájštati, am, *vb. impf.* pflegen, *Blc.-C., Dol., jvzhŠt.*; živino g., *Dol., jvzhŠt.*; — prim. gleštati.

glâjt, *m.* der Dachbalken, die Pfette, *Blc.-C., Z.*; hlod, ki nosi lemeze, *Z.*; — 2) der Raum zwiſchen dem Dache und dem Dachboden der Scheune: na glajt se deva detelja in boljše seno, *Lašče-Levst.(Rok.)*; glajti, die Emporſcheuer, *Cig.*; — prim. glet.

glâs, glâsa, glasû, *m.* 1) die Stimme; po glasu koga spoznati, jemanden an der Stimme erkennen; — debel g., eine Baſsſtimme, tenak g., eine hohe Stimme; pesen za štiri glasove, ein vierſtimmiges Lied; g. se mu trese, er tremuliert, *Cig.*; g. drobiti, trillern, *Cig.*; — na glas, laut; na glas govoriti, na ves glas vpiti, aus vollem Halſe ſchreien; — der Ton, der Klang; neskladni glasovi, Miſstöne, *Cig.*; ubrani glasovi zvonov, harmoniſche Glockentöne; — der Laut; zlogi so zloženi iz glasov, *Jan.(Slovn.)*; latinska abeceda prikrojena za slovenske glasove, *Jan. (Slovn.)*; — der Wortlaut: ima ta glas, lautet alſo; — 2) die Nachricht; vesel g., frohe Botſchaft; g. dati komu, jemanden aviſieren, *Cig. (T.), C., DZ.*; kokla piščetom glas (Zeichen) daje, da pobegno, *Levst.(Rok.)*: dober glas ima čas, eine gute Nachricht muſs man mit Geduld erwarten, *Fr.-C.*; ni mu glasa, er iſt ſpurlos verſchwunden, *C.*; — das Gerede, das Gerücht; g. je počil, g. so zagnali, es geht das Gerede; g. je, man erzählt ſich, *Cig.*; — der Ruf, der Leumund; on je na glasu, da . . ., er ſteht im Rufe . . .; na glasu biti, berühmt ſein, *Blc.-C., nk.*; hiša na glasu, a mačka lačna, *Notr.-Z.*; dobrega glasa biti, in gutem Rufe ſtehen; boljši je dober glas, kot srebrn pas, *Met.*; velikega glasa biti, berühmt ſein, *ogr.-C.*; največega glasa, am wichtigſten, *C.*; slabega glasu, verrufen, *Cig.*; na slabem glasu biti, in ſchlechtem Rufe ſtehen; za hud glas ne rodijo, ſie kümmern ſich um einen ſchlechten Ruf nicht, *Trub.*; v hud g. pripraviti, in Verruf bringen, *Dalm.-C.*; slab glas gre daleč v vas, ein übler Ruf verbreitet ſich weit, *Z.*; dober glas seže v deveto vas; — 3) das Votum, die Stimme: svoj g. komu dati, jemandem ſeine Stimme geben, *nk.*; — 4) die Sachkenntnis, *C.*; vsaki reči g. vedeti, jeder Sache kundig ſein, *Mik.*; g. znati, *Navr. (Kop. sp.)*; čebelam vedeti glas, der Bienenzucht kundig ſein, *Levst.(Beč.)*; glasu ne vedeti čemu, einer Sache unkundig ſein, *Cig.*; kdor glumi ne ve glas, naj ne hodi k ljudem v vas, *Mik.*; ve glas k tej reči, er verſteht ſich darauf, *C.*

glasân, glasnà, *adj.* = glasen.

glâsba, *f.* die Tonkunſt, die Muſik, *Cig.(T.), M., nk.*

glâsbar, rja, *m.* der Tonkünſtler, *Nov.-C.*

glâsben, sbna (sbena), *adj.* zur Tonkunſt gehörig, Muſik-, *nk.*; glasb(e)ne vilice, die Stimmgabel, glasb(e)no učilišče, *Cig.(T.)*.

glasbẹ̑n, *adj.* = glasben, *nk.*

glâsbenik, *m.* der Tonkünſtler, *Str., nk.*

glasbílọ, *n.* das Tonwerkzeug, *nk.*

glasboljúbẹn, bna, *adj.* muſikliebend, *Zora.*

glâsec, sca, *m. dem.* glas.

glâsek, ska, *m. dem.* glas; mili glasek mlade pevke.

glásen, sna, *adj.* laut; glasno govoriti, laut ſprechen; glasni ste, ihr laſſet euch ſehr hören.

glasílka, *f* 1) die Stimmritze, *Cig., Jan., Cig. (T.), Erj.(Som.), Sen.(Fiz.)*; — 2) = gaslo, *Cig., SlN., Bes., Nov.*

glasílọ, *n.* 1) das Stimmorgan, *Cig.(T.)*; — 2) das Organ (o časopisu), *Cig.(T.), nk.*; g. konservativne, liberalne stranke, *nk.*

glasíti, ím, *vb. impf.* 1) hören laſſen: iznašel je, izrečene besede tako daleč glasiti, kakor daleč hoče, *Vod.(Izb. sp.)*; ne bom molčal, temuč bom glasil, *Jsvkr.*; — melden: iz Rima glasijo, von Rom wird gemeldet, *V.-Cig.*; kakor se glasi, dem Vernehmen nach, *Cig.*; — verkündigen: evangelij Kristusov g., *ogr.-C.*; ime Kristusovo g., *Jsvkr.*; — 2) lauten, *Cig.(T.)*; — 3) g. se, Laute von ſich geben, ſich melden: kos se že glasi; gonjači se glase, die Treiber werden laut, *Cig.*; po časopisih se g., ſich in den Zeitungen vernehmen laſſen, *Levst.(Zb. sp.)*; — klingen, tönen; zvon se glasi; kar pravite, se lepo glasi, *V.-Cig.*; — lauten; pismo se tako glasi.

glâsje, *n.* das Lautſyſtem, *Cig.(T.)*; die Lautlehre, *Jan.*

glaskovâlnica, *f.* die Lautiertafel, *SlGosp.-C.*

glaskovânje, *n.* das Lautieren, die Lautiermethode, *Jan.*

glaskováti, újem, *vb. impf.* lautieren, *Jan., h. t.-Cig.(T.)*.

glâsnica, *f.* 1) das Lautzeichen, *Cig., Jan.*; — 2) = samoglasnik, *Cig., Jan.*; — 3) (luknje) glasnice, Schallöcher, *Cig.(T.)*; — 4) glasníca, die Verkünderin, *Bes.*

glâsnik, *m.* 1) das Lautzeichen, *Cig., Jan.*; — 2) = samoglasnik, *Cig., Jan.*; — 3) glasník, der Verkünder, der Bote, der Herold, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; čvrst g. besede božje, *Cv.*; ni glasa ni glasnika (= nič ni slišati) o njem, *BlKr.*; državni g., der Reichsherold, *DZ.*

glâsništvọ, *n.* = glasoslovje, *Jan.(H.)*.

glasnjáča, *f.* der Reſonanzboden, *Cig.(T.)*.

glásnost, *f.* die Lauttönigkeit, die Lautſtimmigkeit.

glasolíčen, čna, *adj.* den Klang nachahmend: glasolična beseda, das Klangwort, *Cig.*

glasomẹ̀r, mẹ́ra, *m.* der Ton-, Klangmeſſer, *Cig., Jan.*

glasomẹ̑rje, *n.* die Tonmeſſung, *Cig., Jan.*

glasonósen, sna, *adj.* 1) = glasan: glasonosna trobenta, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) berichtend, *Jan.(H.)*.

glasonóša, *m.* der Bote, *Nov.-C.*; — hs.

glajnik = glad s. Ženyar: g. ga ima, Slavon.
Štark. Let. 94. 13.
gaje ne mlaca na okuv ..... malopa je že
vglajti (Ormož) / Strelec N. pes. III 5262.

le po glavi kaj delati : hiteti z delom

glasopàd, páda, *m.* die Cadenz (mus.), *Cig., Jan.*

glasosklàd, skláda, *m.* der Accord (mus.), *Jan. (H.).*

glasoslôvje, *n.* die Lautlehre (gramm.), *Jan., Cig. (T.), nk.*

glasoslóven, vna, *adj.* die Lautlehre betreffend, phonetisch, *nk.*

glasoštétje, *n.* die Stimmenzählung, das Scrutinium, *DZ.*

glasotvórnica, *f.* das Stimmband, *Erj. (Som.), Sen. (Fiz.).*

glasováłen, łna, *adj.* Abstimmungs-: glasovalno kazalo, das Abstimmungsverzeichnis, *DZ.*

glasovânje, *n.* die Abstimmung, die Stimmenabgabe, *Cig., Jan., nk.*

glasováti, ûjem, *vb. impf.* abstimmen, die Stimmen abgeben, *Cig., Jan., nk.*; gl. za koga, proti komu, *nk.*

glasovâvec, vca, *m.* kdor glasuje, *Jan. (H.).*

glasóven, vna, *adj.* Laut-, lautlich, *Jan., nk.*; — die Stimmen (bei der Abstimmung) betreffend: glasovni vpisnik, *DZ.*

glasovîr, *m. Cig., Jan., nk.*, pogl. klavir.

glasovît, *adj.* 1) hellaut, klangreich, *Cig.*; glasovito plakati, *Levst. (Zb. sp.)*; — 2) allbekannt: berühmt, *Mur., Cig., Jan., nk.*; berüchtigt, *Cig., nk.*

glasovíten, tna, *adj.* = glasovit, *Mur., Cig., Jan.*

glasovîtnik, *m.* berühmte Person, die Celebrität, *Raič (Let.).*

glasovîtost, *f.* die Allbekanntheit, das Renommee, *Jan., nk.*

glasôvje, *n. coll.* die Töne, *C.*

glasóvnica, *f.* 1) der Stimmzettel, *DZ., DZkr., nk.*; — 2) glasovnica = glasovnik, *Levst. (Nauk).*

glasóvnik, *m.* das Stimmenverzeichnis, *SlN.-C., DZkr., Levst. (Pril.).*

glasovôdja, *m.* der Stimmführer, *Jan.*

glášati, am, *vb. impf.* melden, verkünden, *ogr.-C.*

glašénje, *n.* 1) die Verkündigung, *ogr.-C.*; — 2) das Tönen, *Vrt., Let.*

glaševáti, ûjem, *vb. impf.* = glašati, *ogr.-C.*

glat, *f.* = kristal, *Jan., Nov.-C.*; — prim. češ. hlat.

glaten, tna, *adj.* kristalen, *Bes., Jan.*; — prim. glat.

gláva, gláve, glavê, *f.* 1) der Kopf, das Haupt (des Menschen); glavo po koncu nositi, den Kopf hoch tragen; z glavo v steno butati, mit dem Kopfe wider die Mauer rennen; ob glavo dejati koga, glavo vzeti, sneti komu, köpfen; od nog do glave, od pete do glave, vom Fuß bis zum Kopf; mrtvaška glava, der Todtenkopf; kolikor glav, toliko misli, viel Köpfe, viel Sinn; glavo si beliti s čim, sich mit etwas den Kopf zerbrechen; občina ima na glavi siromake, = na skrbi, *Levst. (Nauk.)*; skrbi si na glavo vleči, *Erj. (Izb. sp.)*; ta človek mi je ves dan na glavi, ist mir auf dem Nacken, *Cig.*; na glavo komu priti, hoditi, lästig fallen, *Cig., UčT., Blc.-C.*; nam bo naposled še nad glavami, uns übergeordnet, *Jurč.*; saj ti ne gre za glavo, es handelt sich ja nicht um deinen Kopf (dein Leben); za živo glavo ne, bei Leibe nicht, *Jan. (Slovn.)*; —dela črez glavo imeti, übermäßig viel Arbeit haben; — = oseba: moška, ženska g., *ogr.-C.*; — 2) der Kopf als Sitz der geistigen Thätigkeit; delo z glavo, die Geistesarbeit, *Jan.*; delati po svoji glavi, nach eigenem Gutdünken vorgehen; tvoja glava, tvoj svet, *Met.*; kaj ti je prišlo v glavo? was ist dir eingefallen? neče (ne gre) mi v glavo, es will mir nicht einleuchten; = črez glavo mi je, *Jurč.*; v glavo pasti = na misel priti; v glavo si vzeti, sich vornehmen, *Jap.-C.*; v glavo si je vtepel, dieser Gedanke hat sich in seiner Seele festgesetzt, *Cig.*; v glavo si gnati, besorgt sein, *C.*; v glavo si vbiti, dem Gedächtnis einprägen, *Cig.*; to mi po glavi hodi, das geht mir im Kopf herum, macht mir Sorgen, *Cig.*; ich habe ein Idee, *Slomš.-C.*; to mi neče iz glave, das liegt mir noch immer im Sinn; iz glave si izbiti, sich etwas aus dem Sinn schlagen; kdor nima v glavi, mora v petah imeti, was man nicht im Kopfe hat, müssen die Füße leisten, *Npreg.*; — glavo komu zmesti, den Kopf verrücken, *Cig. (T.)*; brez glave, kopflos, ohne Ueberlegung; - to je glava! ein tüchtiger Kopf! dobra glava, begabter Kopf, dobre glave biti, begabt sein; bistra glava, ein geweckter Kopf; slaba glava, beschränkter Kopf; trda glava, harter, ungelehriger Kopf; pusta, prazna glava, wüster, leerer Kopf; puhla glava, ein Flachkopf; glavo imeti za kaj, Anlage zu etwas haben; — iz glave znati, aus dem Gedächtnisse, auswendig wissen; iz glave računiti, kopfrechnen; — ima svojo glavo, svoje glave je, er ist eigensinnig; — 3) der Thierkopf; konjska, pasja glava; dvajset glav (živine) v hlevu imeti, zwanzig Stück Vieh; sto glav ovac, *Z.*; nima ne glave ne repa, es hat weder Kopf noch Fuß; kamor glava, tjekaj tudi rep, der Zuwachs folgt der Hauptsache, *Npreg.-Cig.*; — 4) etwas Kopfähnliches: skalna glava, die Felsenkuppe, *Cig. (T.)*; glave visokih gora; drevesna g., die Baumkrone, *Cig.*; zelnata glava, der Krautkopf; salata, zelje gre v glave, glave dela, (häuptelt, kopft); zobna g., die Zahnkrone, *Cig.*; glava požiralnika ali ječnika, der Schlundkopf, *Cig. (T.)*; — glava, die Radnabe, *C., pri Gorici-Erj. (Torb.)*; — der Hutgupf, *Rez.-C.*; — der Nagelkopf, *Cig.*; — der Hammerkopf, *Cig.*; — der Ballen am Faustbobel, *Cig.*; — der Samenkopf, *Cig.*; — g. prediva = dve povesmi vkup, *Kras*; — glava cukra, ein Hut Zucker, *Cig., DZ.*; — das Capitäl, der Säulenkopf, *Cig. (T.), DZ., Zora*; — die Zwiebel: dve glavi česna, čebule, *C.*; — der oberste Theil eines Dinges, die Kopfseite: die Haube der Glocke, *Cig.*; — g. sklada, das Schichtende (mont.), *Cig. (T.)*; — 5) = poglavje, das Hauptstück, das Capitel, *Cig., Jan., nk.*; — 6) das Oberhaupt, das Haupt,

die vornehmſte Perſon; — 7) Meduzina g., das Meduſenhaupt (euryale caput Medusae), *Erj.(Z.)*; — 8) pasja g., das Löwenmaul, der Dorant (antirrhinum orontium), *Z.*; — petelinova g., die Esparſette (onobrychis sativa), *C.*, *Z.*; — kačja g., die Sommerwurz (orobanche maior), *Ipavska dol.-Erj.(Torb.)*; — Adamova g., die Alraunwurz (mandragora), (iz rus.), *Jan.*, *Glas.*

glaváč, *m.* 1) der Dickkopf, der Großkopf; — der Starrkopf, *Mur.*; — 2) das Bechereiſen (eine Art Amboß), *Cig.*; — 3) der Rädelsführer, *M.*, *ZgD.-C.*, *SlN.*; — 4) abgehauener Aſt mit einem Knorren am Ende, *C.*; — 5) ein Nagel mit einer Kuppe, der Kuppnagel, *Cig.*; — 6) nektere živali: der Kernbeißer (coccothraustes vulg.), *Cig.*, *Frey.(F.)*; prim. dlesk; — die Kaulquappe (cottus gobio), *Cig.*; — der Pottwal, der Pottfiſch (physeter macrocephalus), *Cig.*, *Erj.(Ž.)*; — 7) rastline: die Kugeldiſtel (echinops ritro), *Z.*, *C.*; — der Kopfpolei (teucrium capitatum), *Cig*; — eine Art Flockenblume (centaurea phrygia), *Šulek-Erj.(Torb.)*. — *mlado jelše vzhŠt.(P.)*

glaváča, *f.* 1) die Großköpfige, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) großer Kopf (zaničlj.), *C.*; — 3) = kapelj, *Cig.*; — 4) neka vinska trta, *Ip.-C.*

glavâček, čka, *m. dem.* glavač; 1) kleiner Dickkopf, *Vrt.*; — 2) die Kaulquappe (cottus gobio), *Z.*, *C.*

glavačica, *f.* neka vinska trta, *Ip.-Erj.(Torb.)*; = rumenjak, marvin, javornik, *Vrtov.-C.*

glavák, *m.* = zelnata glava, *Dol.*

glavàn, ána, *m.* 1) der Großkopf, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Valj.(Rad)*; — 2) der Skis im Tarokſpiel, *Ravn.-Cig.*

glavána, *f.* die Großköpfige, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; čuk sovi glavana pravi, = ein Eſel ſchilt den andern Langohr, *Npreg.-Cig.*

glavaníca, *f.* die Perrücke, *Jan.(H.)*, *DSv.*, *Št.*

glavánja, *f.* 1) der Kopf (zaničlj.), *Fr.-C.*; — 2) = poleno z debelim koncem, *Blc.-C.*

glavár, rja, *m.* das Oberhaupt; Kristus naš g., *Kast.*; der Vorſteher; okrajni g., der Bezirkshauptmann; deželni g., der Landeshauptmann; g. nemškega reda, der Deutſchmeiſter, *Cig.*; stražni g., der Wachtmeiſter (n. pr. pri žandarmih), *DZ.*

glavaríca, *f.* die Vorſteherin, *Cig.*, *Jan.*; — die Oberin, *Valj.(Rad)*.

glavarína, *f.* die Kopfſteuer, *Nov.-C.*

glavárіti, árim, *vb. impf.* = glavar biti, *Z.*, *Zora*, *Vest.*, *SlGosp.-C.*

glavárski, *adj.* das Oberhaupt betreffend.

glavárstvǫ, *n.* die Vorſteherſchaft: okrajno, deželno g., die Bezirks-, Landeshauptmannſchaft; okrožno g., die Kreishauptmannſchaft, *DZ.*; pristransko g., das Hafencapitanat, *DZ.*

glavàt, áta, *adj.* großköpfig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; — mit einem Kopfe, Knaufe, Knorren u. dgl. verſehen, *Cig.*, *Habd.-Mik.*; glavata salata, der Häuptelſalat, *Cig.*, *Jan.*; glavato zelje, der Kopfkohl, *Vrtov.(Km. k.)*; glavati vijak, die Kopfſchraube, *Cig.*

glavatéti, ím, *vb. impf.* einen dicken Kopf bekommen, *V.-Cig.*

glavâtica, *f.* 1) die Lachsforelle (trutta lacustris), *Erj.(Ž.)*; — 2) die Krautpflanze, *C.*; glavatice pleti, *vzhŠt.-Valj.(Vest.)*; — der zur Samenbildung beſtimmte Krautkopf, *Dol.*, *vzhŠt.*

glavátost, *f.* die Dickköpfigkeit, *Cig.*

glâvec, vca, *m.* = glavač (centaurea phrygia), *Šulek-Erj.(Torb.)*.

gláven, vna, *adj.* 1) Kopf-, glavna bolezen, Kopfweh, *Cig.*, *Fr.-C.*; — 2) Haupt-, hauptſächlich; glavno mesto, die Hauptſtadt; glavno vodilo, das Grundprincip; — 3) = glavnat, *Z.*, *Burg.*; glavno zelje, der Kopfkohl, *Cig.*

glávica, *f.* 1) *dem.* glava, das Köpfchen; dobro glavico imeti, treffliche Anlagen haben; — 2) glavíca, der Krautkopf; der Salatkopf; das Blütenköpfchen (bot.), *Cig.(T.)*, *Tuš.(B.)*; die Samenkapſel, *Cig.*, *Jan.*, *Šol.*, *Cig.(T.)*, *Tuš.(B.)*; lanena g., lan je v glavice šel; der Knoblauchkopf, *C.*; koruzna g., der Maiskolben, *Kras-Erj.(Torb.)*, *Štrek.*; — 3) der Kopf (z. B. eines Nagels); — der Knauf; — 4) die Eichel (anat.), *Cig.*

glavič, íča, *m.* 1) der Knauf, der Knopf, *C.*, *Dalm.-M.*, *Mik.*; der Degenknopf, der Sattelknopf, der Dreſchflegelknauf, der Stielknauf u. dgl., *C.*; — das Säulencapitäl, *Dict.*, *Hip.(Orb.)*; pet stebrov in njih glaviči, *Dalm.*; — der Streitkolben, *V.-Cig.*; ročno buta mu glavič, *Vod.(Pes.)*; — 2) die Eichel (anat.), *C.*; — 3) der Eckſtein, *ogr.-C.*; — 4) glâvič, die Bergflockenblume (centaurea montana), *Bolc-Erj.(Torb.)*.

glavíčar, rja, *m.* tisti, ki glavice za bucike dela, der Knopfſpinner, *Cig.*

glavíčarica, *f.* die Knopfnadel, die Stecknadel, *Goriš.-C.*, *Koborid-Erj.(Torb.)*.

glavíčast, *adj.* mit Knöpfchen verſehen, *C.*; — voll Samenkapſeln: g. lan, *Z.*; — kolbicht, knotig, *Cig.*

glavíčati, am, *vb. impf.* trte h kolju privezavati, *Vrtov.-C.*

glavíčevina, *f.* = omlačene lanene glavice, *Polj.*

glavíčica, *f.* das Köpfchen; tudi: glavíčica.

glavíčiti, íčim, *vb. impf.* 1) mit Köpfchen verſehen: bucike g., *Cig.*; — 2) g. se, Köpfchen anſetzen: mak se glaviči, *Z.*; ſich häupteln, *Jan.*

glavíčka, *f.* die Oberhand (opp. dlan), *ogr.-C.*

glavíčki, *adv.* kopfüber, *vzhŠt.-C.*

glavíčnica, *f.* 1) neka vrsta bekovih trt, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — 2) zelnata glava, ki se hrani za seme, *Poh.*

glavína, *f.* 1) großer Kopf, *Jan.*; glej ga no, glavino! *Jan.(Slovn.)*; — 2) das Kopfſtück, das Fleiſch oder die Haut vom Kopfe; — 3) der Hauptſtamm eines Baumes, *Z.*; — das Hauptſcheit, als Unterlage beim Heizen, *Z.*; — 4) der Hutgupf, *Rez.-C.*; — 5) die Radnabe; — 6) der Tuchrand, *Lašče-Levst. (Rok.)*; — 7) das Capital, *Istra-C.*; — das Stammvermögen, *Levst.(Pril.)*.

glavačičnjak, Krautkopfklumpenbrak vzhš. – Pnk. Let 95. 9.

glavica – pisemce = cefra – m. ž. (vgm.) Nab.
sv. Janeza glavica = poterium sanguisorba

glavina 5) kosenidel pesta, v katerem tiči železna puškica, Sromlje (Št.) Časop. 9. 29. i. n. 914. 167

glâvnica : Südgürs: Klobuk so nosili v roki, glavnico
dolg sternjeno, Jrš.

~~glavsten~~
glavt m. nübel Hrvatsk (Gelände?)
Gar. (Dobr.) – Zb. II. 32.

gled gor Bergflucht Plan Vest. XVI. 214 (Jurm

glavînar, rja, *m.* der Dickkopf, der Dummkopf (psovka), *GBrda.*

glavînec, nca, *m.* die Flockenblume (centaurea jacea), *Tuš.(B.).*

glavînje, *n. coll.* = glavice (glavičaric, bucik), *Danj.-Valj.(Rad).*

glavînski, *adj.* h glavini spadajoč: glavinski imetek, das Stammvermögen; glavinsko posestvo, das Stammgut, *Levst.(Pril.);* — prim. glavina 7).

glavíšče, *n.* der Gewehrkolben, *Jan.(H.).*

glavît, *adj.* = poglavit, Haupt-, *ogr.-C.;* glavita stanova, *Zv.*

gláviti se, im se, *vb. impf.* kopfen, *Cig.;* zelje se glavi, *C.*

glavízen, zna, *m.* die Kugeldistel (echinops), *Hal.-C.;* tudi: = bulnik 2), der Stechapfel (datura stramonium), *C.*

glâvje, *n.* 1) *coll.* die Krautköpfe, *Z., Fr.-C.;* — 2) nam. oglavje, das Säulencapitäl, *M.;* podstrešno g., das Dachgesims, *Cig.*

glâvji, *adj.* Kopf-, *M.;* glavji bol, der Kopfschmerz, *C.;* — glavja salata = glavnata s., *C.*

glâvka, *f.* der breite Theil des Löffels, *ogr.-Valj.(Rad).*

glâvnat, *adj.* kolbig, *Jan.;* — glavnata salata, der Häuptelsalat; glavnato zelje, der Kopfkohl, *Z.*

glâvnica, *f.* 1) das Capital, *Jan., Levst.(Nauk.), C., nk.;* (hs.); — 2) das Mutterkorn (claviceps purpurea), *C.*

glavníčár, rja, *m.* der Kammacher, *Mur., Cig., Jan., Vrtov., Zora*

glavníčárski, *adj.* Kammacher-: glavničarska pila, *Cig.*

glavníčárstvọ, *n.* das Kammacherhandwerk, *Cig., Jan.*

glavnîčnica, *f.* 1) „glavničnice so pri lanu vršiči", *Blc.-C;* — 2) eine Art Heugras, *C.*

glavník, *m.* 1) der Haarkamm; gost, redek g.; — 2) der Dämpfer an Saiteninstrumenten, *Cig.;* — 3) der Rietkamm am Webestuhl, *Bolc-Erj.(Torb.);* — 4) die Bezahnung eines Rades, *C.;* — 5) der oberste Weinpreßriegel, *Mariborska ok.-C.;* — 6) das Ackerbeetende, (glâvnik) *vzhŠt.-C.;* — 7) opresno iz glav narezano zelje, (glâvnik) *Gor.*

glavnîkar, rja, *m.* der Kammacher, *Z., Jan. (H.).*

glavnína, *f.* die Kopfsteuer, *Cig., Jan., C.*

glâvnja, *f.* ein angebranntes Stück Holz, der Feuerbrand, *Mur., Cig., Jan., Trub., Dalm.;* goreča, mrtva g., *Cig.;* g. glavnjẹ, *ogr.-Valj. (Vest.);* s pogorišča spraviti glavnje („glovne") *Notr.;* — die Fackel, *Dalm., ogr.-C.;* — peklenska g. (zmerjalna beseda): poberi se proč od mene, glavnja peklenska! *Jsvkr.*

glavnják, *m.* der Kopfkohl, *Gor.*

glavnják, *m.* = glavnjač, *Gor.*

glavnjẹ́nica, *f.* das Fest Maria Verkündigung, *Povir na Krasu-Erj.(Torb.);* — prim. ognjenica.

glavobẹ́łec, łca, *m.* der Grübler, *Jan.*

glavobẹ́łen, łna, *adj.* kopfbrecherisch, *Jan., M.*

glavobòł, bóla, *m.* = glavobolja, *Mur., Gor.*

glavobǫ̀ł, *f. Jan.*, pogl. glavobol, *m.*

glavobǫ́łen, łna, *adj.* 1) kopfleidend, *Jan.(H.);* — 2) = glavoboljen, *Mur., Cig., Levst.(Zb. sp.).*

glavobǫ́lja, *f.* der Kopfschmerz, *Jan., kajk.-Valj. (Rad);* die Hauptsucht (konjska bolezen), *Cig.*

glavobǫ̀lje, *n.* = glavobolja, *Zv.*

glavobǫ́ljen, ljna, *adj.* Kopfschmerz verursachend: glavoboljno vino, vreme, *Dol.*

glavobǫ́ljica, *f.* = glavobolja, *jvzhŠt.*

glavobǫ̀łnec, nca, *m.* glavobolnci so lasje, kateri so od glavobola (ne od starosti) osiveli, *Gor.*

glavogrǫ̀dje, *n.* das Kopfbruststück, *Cig.(T.).*

glavolómen, mna, *adj.* = glavobelen, *Cig., Jan., SlN.*

glavonóša, *m.* prvo vretence v hrbtenici, der Träger, *Erj.(Som.).*

glavonǫ̀žec, žca, *m.* glavonožci, die Kopffüßler (cephalopoda), *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Ž.).*

glavopŕsje, *n.* das Kopfbruststück, *LjZv.*

glavorẹ̀zec, zca, *m.* der Kopfabschneider, *Trst. (Let.).*

glavosẹ́čénje, *n.* = glavosek, *ogr.-C.*

glavosẹ̀čnica, *f.* die Guillotine, *ZgD.*

glavosẹ̀k, sẹ́ka, *m.* 1) die Enthauptung, *Cig., Jan.;* — Ivan g., Johannes, der Enthauptete (Johannis Enthauptung), *Št.-M., Mik.;* danes je sv. Janez g., *Lašče-Levst. (Zb. sp.);* — 2) der Mondfisch (orthagoriscus mola), *Erj.(Ž.).*

glavosẹ́kanje, *n.* = glavosek 1), *Blc.-C.*

glavotẹ́g, tẹ́ga, *m.* der Kopfzieher (bei den Geburtshelfern), *Cig.*

glavotẹ̀znik, *m.* = glavoteg, *Cig.*

glavovŕten, tna, *adj.* schwindelig, *nk.*

glavúh, *m.* = glavač 1), *Z., Jan.(H.).*

glavûra, *f.* ein großer Kopf, *Cig.*

glâž, gláža, *m.* = steklo; čaša, kupica; — iz nem.

glâžar, rja, *m.* pogl. steklar.

glâžek, žka, *m.* pogl. čašica, kupica.

gláževina, *f.* pogl. steklovina, steklenina.

gláževnat, *adj.* pogl. steklen.

glâžnat, *adj.* pogl. steklen.

glážnice, *f.* = glažuta, *vzhŠt.-C.*

glažúta, *f.* iz nem. „Glashütte", pogl. steklarnica.

glẹ́ba, *f.* die Erdscholle, *Cig., Jan., C.;* — prim. it. gleba.

1. **glèd**, glẹ́da, *m.* = gledanje, *Cig., Jan., ogr.-Valj.(Rad).*

2. **gled**, *m.* dolga gredica pod sodom, *Blc., Vrtov.-C.;* gledi, die Lagerbäume für Weinfässer, *Z.;* — prim. glet, glajt.

glẹ̑d, î, *f.* die Richtung, *DZ.;* v to gled, in dieser Richtung, *Levst.(Pril.);* cestna g., die Bahnrichtung, *DZ.;* na obe gledi, nach beiden Richtungen, *DZ.*

gledálce, *n. dem.* gledalo: 1) kleines Perspectiv, der Gucker, *Cig.;* — 2) das Guckloch, *Cig.*

gledalíščar, rja, *m.* die Theaterperson, *C., SlN.*

gledalíšče, *n.* 1) der Schauplatz, *Cig., Jan.;* zemlja je bila gledališče človeških nadlog,

Jap.(Prid.); — 2) das Theater, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Levst.(Nauk)*, *nk.*; — 3) = stališče, motrišče (Geſichtspunkt), *Cig.(T.)*.

gledališčen, čna, *adj.* Theater-, *Cig.*, *nk.*; — theatraliſch, *Jan.*

gledališki, *adj.* Theater-, *Nov.-C.*, *nk.*

gledalištvọ, *n.* das Theaterweſen, *Cig.*, *Jan.*

gledálọ, *n.* 1) das Sehorgan, *Cig.(T.)*; — 2) = daljnogled, *Cig.*, *C.*; gledati skozi g., *Vod.(Izb. sp.)*; — 3) = zrcalo, *ogr.-C.*

glẹ́danje, *n.* das Schauen; die Schau: na g. iti, *C.*

glẹ́dati, I. glẹ̑dam, *imper.* glẹ̑daj, glẹ̑j, *vb.impf.* 1) ſchauen: z očmi gledamo; glej! ſchau! ſieh da! glej, glej! ei, ei! glej ga, norca! da ſeht mir den Narren an! in glej, zgodilo se je, und ſieh da, es geſchah, *Cig.*; glej ljubezni! das heißt Liebe! *Cig.*; — die Augen offen halten: zajec gleda, kadar spi; — anſehen: g. koga, kaj; tudi z *gen.*: gleda svojih dveh hčeri, *Npes.-Mik.*; kaj gledaš trohe v oku (očesu) tvojega brata? *Krelj*; vesel je gleda, *Levst.(Zb. sp.)*; poprek, po strani, od strani, pisano koga g., jemanden ſcheel anſehen, *Cig.*; osinasto, hudo, izpod čela koga g., zornig anſehen, *Cig.*; gledata se, kakor pes in mačka, ſie vertragen ſich wie Hund und Katze; pisano, grdo se gledata, ſie ſind mit einander geſpannt; če se bova lepo gledala, wenn wir uns vertragen werden, *Jurč.*; g. kam, den Blick irgendwohin gerichtet haben; v tla g., den Blick auf den Boden heften; — krivo g., ſchielen, *Cig.*; strmo g., ſtarr blicken; prijazno g., ein freundliches Geſicht machen: grdo g., eine unfreundliche, finſtere Miene machen; debelo g., große Augen machen; — gleda, kakor tele nova vrata (novih vrat), wie die Kuh das neue Thor, *Cig.*; gleda, kakor zaboden vol, kakor riba na suhem, gleda, da bi oči izkapale, er ſperrt die Augen auf, ſieht verdutzt darein, *Cig.*; g. kakor hudo vreme, finſter blicken, *Cig.*; — v zrcalu se g., ſich im Spiegel beſehen; — g. za kom, jemandem nachſchauen; vse je za njimi gledalo; — g. na koga (kaj), ſeine Blicke auf jemanden (etwas) richten; vse je nanj gledalo; — 2) hervorblicken, hervorragen; prst mu iz črevlja gleda; — potepuh iz njega glẹ́da, man ſieht ihm den Vagabunden an, *Cig.*; ves oče iz njega gleda, er ſieht dem Vater ganz gleich, *Cig.*; — 3) Rückſicht nehmen; na ljudi g.; po ljudeh g., parteiiſch ſein, *Cig.*; na to se ne gleda, das kommt nicht in Betracht; na kaka dva goldinarja ne bom gledal, auf ein Paar Gulden ſoll es mir nicht ankommen; na svoj dobiček g., ſein Intereſſe, ſeinen Vortheil im Auge haben; — Acht geben; na otroke g.; na obleko g., die Kleider ſchonen; nič ne gleda na se, er hält nichts auf ſich, er vernachläſſigt ſich; na svojo službo g., ſeines Amtes walten, *Cig.*; g. svojega opravila, *Dalm.*; — zuſehen, trachten; le glej, da boš o pravem času prišel; vedno gleda, kako bi koga oškodoval; naj občina gleda napraviti detinji vrt, *Levst.(Nauk)*; g. po čem, nach etwas trachten, *Cig.*; g. po svojem dobičku, *Ravn.*; = g. si za kaj, *C.*; — ſich mit etwas beſchäftigen, abgeben: samo otroka, njivo gleda, *C.*; — II. gledím, (*imper.* glẹ́di) = gledam, *Mur.*, *Mik.*, *vzhŠt.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; Se k robu primakne, V globino gledi, *Zora*; — odtod: gledẹ́, mit Rückſicht auf, hinſichtlich: glede na to, in Anbetracht deſſen, ne glede na troške, ohne Rückſicht auf die Auslagen, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — *praep. c. gen.* hinſichtlich, *nk.*; glede pašnikov, *Jan.(Slovn.)*, *Mik.*; — gledẹ́če, ega, die Pupille, *Fr.-C.*; (tudi: gledeče, g. -ča, gledečje, g. -čja, *Ščav.-C.*, *Mursko polje)*; — glẹ́dešče, *vzhŠt.*

gledávati, am, *vb. impf.* zu ſchauen pflegen: mati skozi okno gledava, ko sina iz šole pričakeva (nam. pričakuje), *Mik.(V. G. IV. 307.)*.

glẹ́davec, vca, *m.* 1) der Zuſchauer; — 2) = prorok (po nem. „Seher"), *Dalm.*

glẹ́davka, *f.* die Zuſchauerin.

glẹ́dčen, čna, *adj.* ſchauluſtig, *Z.*

gledẹ́, išči pod: gledati II. (na koncu).

glẹ́dec, dca, *m.* die Pupille, der Augenſtern, *C.*

gledẹ́čje, *n. C.*, pogl. gledeče pod: gledati II.

glẹ́dešče, *n. vzhŠt.*, pogl. gledeče.

glẹ́den, dna, *adj.* Schau-, *Mur.*

gledičevec, vca, *m.* die Chriſtuſakazie, der Schotendorn (gleditschia), *Nov.-C.*

gledíčija, *f.* = gledičevec, *Tuš.(B.)*.

gledíščar, rja, *m.* = gledališčar, *Bes.*

gledíšče, *n.* 1) = gledališče 2), *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; — 2) = gledališče 3): oportunitetno g., *SlN.*

gledíščen, ščna, *adj.* = gledališčen, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*

gledíški, *adj.* = gledališki, *Cig.(T.)*.

gledíščnína, *f.* gledališka vstopnina, *C.*

glẹ́dkati, am, *vb. impf.* ſchauen (v otročjem govoru), *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*

gledljívost, *f.* die Schauluſt, *Cig.*

glẹ́dnica, *f.* die Geſichtslinie, *h. t.-Cig.(T.)*.

gledníca, *f.* die Schaugebür, *Cig.*

glẹ́dniti, glẹ́dnem, *vb. pf.* einen Blick thun, *Mur.*

glẹ́j, *interj.* išči pod gledati I. 1).

glẹ́ja, *f.* die Pflege (skrb za živino = gleštanje), *Krn-Erj.(Torb.)*.

glẹ̑n, *m.* 1) der Schleim, *Cig.(T.)*, *C.*, *DZ.*; der Geifer: g. cedi žival, geifert, *Levst.(Nauk)*; der Fiſchſchleim, *ogr.-C.*; der zähe Schleim am Krautwaſſer, *C.*; der an den Wänden des Spülſchaffes haftende Satz, *kajk.-Valj.(Rad)*; überhaupt ein zäher Satz von einer Flüſſigkeit, *C.*; glen se dela po jeziku, die Zunge iſt belegt, *jvzhŠt.*; — 2) der ſchwarze Fleck an den Pferdezähnen, die Kennung, *Cig.*; (glin, *V.-Cig.*); — 3) der Schlamm, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Št.-Mik.*; — mit Waſſer vermiſchter Schlich (im Bergbau), *V.-Cig.*; der Letten, *Guts.*; — 4) der grüne Waſſerſchlamm, *Polj.*; — der Waſſerfaden (conferva sp.), *Renče-Erj.(Torb.)*; — 5) eine Viehkrankheit, *Rib.-Mik.*; Abzehrung und Durchfall beim Rinde und Kleinvieh, *C.*, die Viehwaſſerſucht, *Mur.*, *Cig.*, *Met.*; (glin) die Fäule, *Strp.*

gler (u. Chloen.) / Stimmel, Reise Reg.
Baudouin d. Court. Materialien I. 537.

glẹ́na = drobán pesek, sovič (Flugsand), ka
kerega voda naplavi, mešajo ga za jidanje
med apno, da napravijo mort. Gor. (Dobr.)
– Zb. II. 32.
glenav = melljavost (= meljavost) kranjske, Prir. Let 895: 9.

glenica dem. glena Gor. (Dobr.) – Zb. II. 32.

glẹ́šič (izg. glẹ́šč) plok, kajdoži na trop (tropec)
pri vin. preši. Sromlje (St.) Časop. z gg. i. n.
1914/15

glistavec = lak zoper gliste, Gor. (Zk)
– Zb. II. 32.
glistavka zelišče zoper gliste, ib.

glę̑nast, *adj.* 1) mit Schleim bedeckt: glenasta voda, *C.*;—geiferig, *Jan.(H.)*;—2) schlammig, schlickig, *Cig.*; glenasta zemlja, *C.*;—3) = za glenom bolan: glenasta ovca, *C.*

glę̑nàt, áta, *adj.* mit zähem Schleim bedeckt: glenat sir, glenata zelnica, *C.*

glę̑nav, *adj.* = za glenom bolan (o živini), *M.*; „glenava ovca, ki je spomladi glen zajedla ter na jesen začne hirati in pogine", (tako pravijo), *Polj.*

glę̑navica, *f.* glenavice, die Schleimfische, *h. t.-Cig.(T.).*

glę̑nec, nca, *m.* der Schlamm, *C.*

glę̑nę̑n, *adj.* = glenast 2): glenena njiva, *C.*

glę̑niv, íva, *adj.* = glenav, *Rib.-Mik.*

gléra, *f.* neka vinska trta, *Prim., Vreme-Erj.(Torb.)*; iz furl., *Štrek.(Arch.).*

glèšt, glę́šta, *m.* das Vermögen, *Mur., C., vrhŠt.*

glę́štanjė, *n.* 1) die Pflege, die Wartung, *M.*; — 2) = glešt, *M.*

glę́štati, am, *vb. impf.* 1) warten, pflegen, *C., M.*; živino g., *Kr.-Erj.(Torb.)*; g. se, sich wohl sein lassen, *Jan.*; prim. glajštati; — 2) vermögen, haben, *Mur., Jan.*; ne gleštam krajcarja, *Št.*; pri tej hiši dober kruh gleštajo, *Gor.*

glę́štvọ, *n.* = glešt, *Danj.-Mik.*

glèt, glę́ta, *m.* der Balken: križce ležeči glet, der Querbalken, *Guts.*;—prim. glajt, 2. glet.

glę́tvọ, *n.* *vrhŠt.*, pogl. dletvo.

glę́viti, im, *vb. impf.* kauen, *V.-Cig., Mik., Kras-Erj.(Torb.)*; nagen, *C.*; Ta na vzarah skorje glevi, *Levst.(Zb. sp.).*

glę́žen, žna, *m.* = gleženj, *Cig., Mik., Trub.*

glę́ženj, žnja, *m.* der Fußknöchel; — tudi: der Handknöchel, *ogr.-C.*

glę́žnọ, *n.* = gleženj, *Cig., SlGor.*

glîb, *m.* der Koth, *Valj.(Rad)*; der Wasserschlamm, *Jan.*; — hs.

glibánja, *f.* 1) der Herrenpilz (boletus edulis), *Mur., Jan., Mik., Erj.(Rok), Valj.(Rad)*; — 2) das Glättholz für die Wäsche (menda zaradi oblike glibanji podobne), *vrhŠt.-C.*; — prim. gribanja, 2. globanja.

glibánjak, *m.* die Pilzsuppe, *C.*

glibánjev, *adj.* Pilz-: glibanjeva juha, *M.*

glibánjevica, *f.* die Pilzsuppe, *ogr.-C.*

glibánjica, *f. dem.* glibanja, *Mur.*

glîbast, *adj.* pelitisch (min.), *h. t.-Cig.(T.)*; — prim. glib.

glîbavica, *f.* die Nadelbinse, *Cig.*

glicerîn, *m.* das Oelsüß, das Glycerin, *Cig.(T.).*

glîh, I. *adj. indecl.* pogl. enak, raven; — II. *adv.* pogl. enako, ravno, prav: g. tako; — iz nem.; prim. stvn. gilih, *Mik.(Et.).*

glîha, *f.* = enakost; ni mu glihe, seinesgleichen gibt es nicht; moje glihe, meinesgleichen; — pri eni glihi, = primeroma, beiläufig; (prim. bav. bei einem gleichen), *Levst.(Rok.).*

glîhati, glîham, *vb. impf.* 1) ausgleichen, *Mur.*; — 2) vergleichen, gleichstellen; g. se komu; — 3) feilschen; za vole g.; — prim. glih.

glihanca = jaremnica Zamote BKr. Let. 893. 14.

1. **glîn,** *m.* pogl. glen.

2. **glîn,** *m.* = glina, *Dalm.*; druzega ni Bela, kakor znotraj glin, zunaj pa bron, *Ravn.-Valj.(Rad).*

glína, *f.* der Thon, der Töpferthon; rumena g., der Goldletten, *Cig.*; rdeča g., der Bolus, *Cig.*

glínast, *adj.* thönern, Thon-; thonartig, thönicht, *Cig.(T.)*; thonig (-njast), *Mur., Jan.*

glinàt, áta, *adj.* thonhältig, thonig, *Cig., Jan., Nov.*

glínavec, vca, *m.* der Thonstein, *Cig.(T.)*; das Lehmerz, *C.*

glinę̑n, *adj.* thönern, *Cig.(T.)*; (-njen), *Mur., Cig., Jan.*

glinę̑nica, *f.* die Thongrube, (-njenica), *Jan.*

glinenína, *f.* die Thonware, *Cig.(T.).*

gliníca, *f.* 1) die Thonerde, *Cig.(T.), C., Erj.(Min.)*; — 2) die Thongrube (glinjica), *Mur., Dol.-Cig.*

gliník, *m.* der Thonboden, die Thongrube, *C.*; („glinek" (?), *V.-Cig.*).

gliníšče, *n.* die Thongrube, *Z., Rez.-C.*

glinît, *adj.* thonhältig, *Cig.(T.).*

glíniti, im, *vb. impf.* mit Thon überziehen, *Cig.*

1. **glínja,** *f.* *Mur., Cig., Jan.*, pogl. glina.

2. **glinja,** *f.* die grüne Nussschale, *C.*; — prim. klenovec, klinovina.

glínjavica, *f.* = 2. glinja, *C.*

glínjavka, *f.* = glinjavica, *Fr.-C.*

glînje, *n.* der Thon, *Cig., Nov.-C.*

glínjevica, *f.* *Cig., Jan.*, pogl. glinovica.

glînka, *f.* = glinica, *Z., C.*

glinokòp, kópa, *m.* der Thongräber, *Cig.*

1. **glínov,** *adj.* iz gline, *Trub.-C.*

2. **glinov,** *adj.* glinova ovca, *Nov.*, pogl. glenav.

glinovàt, áta, *adj.* thonhältig, *Z.*; glinovati železovec, *Cig.(T.)*; pogl. glinovnat.

glínovec, vca, *m.* der Thonstein, *Cig., Jan.*; — prim. glinavec.

glínovica, *f.* = glinica, *C.*

glínovina, *f.* der Thonboden, *C.*

glinovît, *adj.* thonig, *Cig., Jan.*; ilovnata ali glinovita tla, *Levst.(Cest.).*

glínovnat, *adj.* thonhältig, *Cig.(T.).*

glísta, *f.* 1) gliste, die Eingeweidewürmer (entozoa, helminthes): navadna g., der Spulwurm (ascaris lumbricoides), otročja g., der Kinderwurm, die Kindermade (oxyuris vermicularis), *Erj.(Ž.)*; konjska g., der Palisadenwurm (strongilus), ovčja g., der Schafwurm (strongilus filaria), svinjska g., der Kratzer (echinorynchus gigas), ribja g., der Inger (myxine), *Erj.(Z.)*; — der Regenwurm, *Cig., C., jvrhŠt.*; — 2) gliste, = glisti, *SlGradec-C., Notr., Levst.(Rok.).*

glísti, *f. pl.* die am Ofen angebrachten Leisten oder Stangen, um darauf Wäsche u. dgl. zu trocknen, *C.*; leseni drogovi v kmetski hiši pod stropom od prečnjaka do stene, da se nanje kaj obesi ali povprek položi, *Lašče-Erj.(Torb.)*; oder nad ognjiščem, kjer se navadno drva suše, *Krn.-Erj.(T.)*; vzame

brezovko z glisti, *Vrt.*; obleka je visela na glistih, *Zv.*

glístast, *adj.* 1) wurmförmig, *Mur., V.-Cig., Jan.*; — 2) = glistav, *Mur.*

glístav, *adj.* an Spulwürmern leidend: g. otrok.

glístavec, vca, *m.* ein von Spulwürmern geplagter Mensch, *Cig.*

glísten, stna, *adj.* Wurm-; glistna voda, die Wurmessenz, *Cig.*

glístina, *f.* die Kothwürste des Regenwurms, *Hrušica (Istra)-Erj. (Torb.).*

glîstnica, *f.* 1) die Lysimachie (lysimachia), *C.*; — = svečinje, neka trava po gozdih z modrim cvetjem (lek za gliste), *C.*; — tudi = vratič, *Jan.*; — 2) glistnice = glisti, *C., Št.-Valj. (Rad), Dol.*

glîstnik, *m.* die Trespe (bromus), *Cig., Tuš. (B.), Ščav.*; — veliki g., die Riesentrespe, *Jan.*; — tudi: das Tausendguldenkraut (erythraea centaureum), *C.*

glistnják, *m.* der Vogelknöterich (polygonum aviculare), *C.*

glíva, *f.* 1) der Pilz (fungus); — pos. mehka goba platničasta, rastoča posebno jeseni po starih bukovih še stoječih ali podrtih kladah; dobra jed, *Lašče-Erj. (Torb.)*; der Stockschwamm (tuber cibarium), *Poh.-C.*; črstev ko gliva, ves živ ko gliva, *Slom.*; — 2) gliva na vratu, eine Halskrankheit, = kuščarji, *C.*; — tudi: weicher Halskropf, *Cig., Hal.-C.*

gliváča, *f.* der gemeine Pilzstern oder die Pilzkoralle (fungia agariciformis), *Erj. (Ž.).*

glîvar, rja, *m.* 1) der Pilzsammler, *Jan. (H.)*; — 2) der Pilzkäfer (diaperis), *Erj. (Z.).*

glívarica, *f.* die Pilzmücke, *Erj. (Ž.).*

glívast, *adj.* pilzartig.

glívček, čka, *m. dem.* glivec, *Mur.*

glîvec, vca, *m.* ein eßbarer Pilz, *Mur.*; genießbarer, schwarzgrauer Stockschwamm, *Fr.-C.*; — prim. gliva.

glívica, *f. dem.* gliva, das Pilzchen; — = glivec, *vzhŠt.-C.*

glíža, *f.* = žleza (Drüse), *Pohl., Z.*

glǫ̑b, *m.* die Kugel, *ogr.-Valj. (Rad)*; der Ballon, *Nov.*; — prim. lat. globus.

1. **glǫ̑b,** î, *f.* die Tiefe, *C.*; smelo preskoči rob in glob, *Zv.*; die Vertiefung, *Cig.*

2. **glǫ̑b,** *f.* = glob, *m. ogr.-C.*

glóba, *f.* die Geldstrafe, *Cig., Jan., Levst. (Nauk), DZ., nk.*; — stsl., hs.

globáča, *f.* die Vertiefung, tiefe Schlucht, tief gelegene Gegend, *C., Št.*

globáčast, *adj.* tiefgelegen, tiefgräbig, *C.*

globâd, *f.* die Vertiefung, *C.*

globânj, *m.* = 2. globanja, *C.*

1. **globánja,** *f.* die Vertiefung, *C., Erj. (Torb.), Nov.*; g. nečkam podobna, muldenförmige Sohlenvertiefung, *Levst. (Močv.).*

2. **globánja,** *f.* = glibanja (boletus edulis), *M., vzhŠt., C.*

3. **globánja,** *f.* = lobanja, *Mariborska ok.*

globánjev, *adj.* Pilz-, *M.*

globánjevica, *f.* die Schwammsuppe; tako kislo vino le globanjevici prilivajo, *SlN.*

glǫ̑bast, *adj.* vertieft, mit Vertiefungen, *Jan. (H.).*

glǫ́bati, bam, bljem, *vb. impf.* 1) eine Vertiefung graben, aushöhlen, *ogr.-C., Lašče-Levst. (Rok), BlKr.*; voda globa, macht Vertiefungen, *Blc.-C.*; auswetzen, *C.*; šinja se globa, *ogr.-C.*; — nagen, *BlKr.*; — grübeln, klügeln, *Cig., Lašče-Levst. (M.).*

glǫ́bavec, vca, *m.* der Grübler, *Cig.*

globę̑t, *f.* die Vertiefung, *Cig., Jan., C., Mik.*; — der Hohlweg, die Schlucht, *Cig., Jan., C., Met., Mik.*

globę̑la, *f.* = globel, *V.-Cig., Zv., Kr.-Valj. (Rad).*

globę̑lica, *f. dem.* globela; kleine Vertiefung, *Žnid.*; globelici na licih, Grübchen, *Zv.*

globę̑tnik, *m.* die gemeine Perspectivschnecke (solarium perspectivum), *Erj. (Ž.).*

globenica, *f.* die Vertiefung, die Einsenkung, *Ip.-Erj. (Torb.).*

globę́ti, ím, *vb. impf.* einsinken, versinken, *Mik.*

globína, *f.* die Tiefe, die Vertiefung; morska globina, die Meerestiefe, *Cig. (T.).*

glǫ́binomèr, méra *m.* der Tiefenmesser, das Bathometer, *Cig. (T.), Jes.*

1. **globíti,** ím, *vb. impf.* vertiefen, aushöhlen, *Cig., Jan.*; g. se, einsinken, *Jan.*

2. **globíti,** ím, *vb. impf.* mit Geldstrafen belegen, *Jan., SlN., ZgD.*; — brandschatzen, *C., SlN.*; — hs.

glǫ́bka, *f.* das Kügelchen, *ogr.-C.*; — prim. 2. glob.

globla, *f. Mur.*, pogl. globela.

globlína, *f.* = globina, *C., ogr.-Valj. (Rad)*; (glublina, *kajk.-Valj.*); — morda nam. globelina).

globljénje, *n.* die Erpressung, *DZ.*

globník, *m.* der Auftiefhammer, *V.-Cig.*

glǫ́bnjak, *m.* tiefe Schlucht, *Št.*

globǫ̑ča, *f.* = klanec, *Mariborska ok.-C.*

globočâva, *f.* = globočina, *C., Levst. (Cest.).*

globǫ̑ček, čka, *m. dem.* der Gründling (gobis fluviatilis), *Cig., Frey. (F.).*

globočína, *f.* die Tiefe; nebeška visočina in morska g.; v globočino iti, in die Tiefe steigen; — *pren.* v globočini njegovega srca, im Innersten seines Herzens, *Cig.*

globǫ́čiti, ǫčim, *vb. impf.* tief machen, *Mur.*

globǫ̑čnjak, *m.* = globoka draga, *BlKr.*

globǫ̑dnica, *f.* = tolmun v vodi, (podstava: glob + dno), *Ip.-Erj. (Torb.)*; — = rupa, *Goriš.*

globòk, óka, *adj.* tief; globoka jama; globoko morje; — globoko zamisliti se, sich in Gedanken vertiefen, *Cig. (T.)*; globoko spoštovanje, tiefe Ehrfurcht, *Cig. (T.)*; — *(compar.* globočji, globokejši, *Mik., Levst. [Sl. Spr.]*; globši, globeljši, *ogr.-C.*; globlji: globlje se prikloniti, *Trub. [Post.]*; globoče, tiefer, *Levst. [Močv.]*; globoko se prikloni in še globoče vzdihne, *LjZv.).*

globokočútje, *n.* die Gefühlstiefe, *Cig. (T.).*

globokočútnost, *f.* die Gefühlstiefe, *Cig. (T.).*

globokogázen, zna, *adj.* tiefgehend (o ladji), *Cig., Jan.*

globenica - globoka dolina, Tuma, Plan. Vest. XVI. 218.

gliščàv (glišàv) = glistav Jor. (Szl.) globina Tiefe als Dimension, Tuma, Plan. Vest. XVI. 217.
– Zb. I. 32 (glišèno prase – Šiš.)
gliščàv = glistav, gliščávka = zdravilo zoper
gliste Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda.

globočina: Tiefe (konkretno), Tuma, Plan. Vest. XVI. 217.

Šaše ubožne doline, nav. sodoline, so globarje (Ven-
Tuma, Plan. Vest.

gloja - glodanje Erosion, Tuma, Plan. Vest. XV.

globóko žito mit Unkrautsamen verunreinigt
v Lučja (Tola) — Kenda

glodanje, Erosion, Tuma, Plan. Vest. XV. 188.

glúbati, ureznu: črni globajo korito reko a. kopljejo,
kopljejo globoko korito a. jark: Banja Loka (prim.
globati, aufgießen) Pirk. Let. 895. b).

globokohóden, dna, *adj.* = globokogazen, *Cig.*

globokomíseln, selna, *adj.* tiefſinnig, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; globokomiselna beseda, *Zora.*

globokomîselnik, *m.* der Tiefdenker, *Cig.*

globokomíselnost, *f.* die Tiefſinnigkeit, *Cig., Jan.*

globokomîselje, *n.* der Tiefſinn (-slije), *Cig.(T.).*

globokosẹ́žen, žna, *adj.* tiefreichend, tiefgängig: ladje morajo za dva črevlja manj globokosežne biti, müſſen einen um zwei Fuß geringeren Tiefgang haben, *DZ.*; — tiefgründig, *Mur., Cig.*

globokọ́st, *f.* die Tiefe; podvešna g. (soda), die Spundtiefe, *Cig.(T.), DZ.*; — *pren.* g. čutja, die Innigkeit des Gefühls, *Cig.*

globokóta, *f.* = globokost, *Trub.*

globokoúmen, mna, *adj.* tiefſinnig, *Cig.(T.).*

globokoûmje, *n.* der Tiefſinn, *Cig.(T.).*

globokoúmnost, *f.* die Tiefſinnigkeit, *Cig.*

globọ́nec, nca, *m.* der Knödel, *ogr.-C.*; — prim. glob, *m.*

globọ́rka, *f.* eine Art genießbarer Pilz mit rother Oberfläche, *Mariborska ok.-C.*

globọ́st, *f.* = globokost, *ogr.-Valj.(Rad).*

globọ́ščina, *f.* = globočina, *Dalm.*

globóta, *f.* = globokost, *Mur., C.*

globọ́vec, vca, *m.* tiefer Graben, *C.*

glóbsti, bem, *vb. impf.* aushöhlen, ſchnitzeln, *Trub.*; prim. *Let. 1891, 147.*

globûra, *f.* oglodana kost, *Fr.-C.*; — prim. globati.

glóbus, *m.* oblo, der Globus; nebesni g., der Himmelsglobus, *Jes.*

globúzda, *f.* thörichter Schwätzer, *Bes., Andr.*

globuzdáti, âm, *vb. impf.* = gobezdati, *Bes.*

glòd, glóda, *m.* Kohlen und Aſche, um damit Keſſel auszureiben, *C.*

glodáč, *m.* der Nager, *Cig., Jan.*; (zobje) glodači, Nagezähne, *Cig.(T.).*

glódanje, *n.* das Nagen.

glódati, dam, jem, *vb. impf.* nagen; kosti g., an Knochen nagen; — stradež g., am Hungertuch nagen, *ZgD.*; — zgodnja rana (deklici) srce gloda, *Preš.*; — wetzen: vol se gloje, *C.*; usnje se gloje, das Leder wetzt ſich ab, *Z.*

glodàv, áva, *adj.* gerne nagend, *Z.*

glódavec, vca, *m.* der Nager; das Nagethier, *Jan., Cig.(T.), Erj.(Ž.).*

glódavka, *f.* die Nagerin: das Nagethier, *Cig.*; glodavke, Nagekerſe, *C.*

glodãvs, *m.* der Nager (zaničlj.), *Valj.(Rad).*

glọ́dež, *m.* neko bajeslovno bitje, *Glas. 1863, 82.*

glodîv, íva, *adj.* gefräßig, *Krn-Erj.(Torb.).*

glòg, glóga, *m.* der Weißdorn (crataegus oxyacantha).

glogínja, *f.* die Weißdornbeere, *Cig., Tuš.(R.), Danj.-Mik.*

glogotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* ſprudeln, rauſchen: morje v izpodjedenih luknjah glogoče, *Blc.-C., Z.*; — prim. klokotati.

glógov, *adj.* Weißdorn-; g. les, g. grm; glogova meja, glogova zima, letzter Schnee im Frühling, *Rib.-M.*

glogováča, *f.* der Weißdornſtock, *Cig.*

glógovec, vca, *m.* der Weißdornſtrauch, *Cig., Jan., Ip.-Erj.(Torb.).*

glógovina, *f.* das Weißdornholz; — das Weißdorngebüſch.

glógovje, *n.* das Weißdorngebüſch.

glógovka, *f.* 1) die Weißdornruthe, der Weißdornſtecken, *Cig.*; — 2) = gloginja, *C.*

glogúlja, *f.* = gloginja, *Jan.*

glomẹ́ti, ím, *vb. impf.* gierig ſein, heftig verlangen: krava glomi po mladini, friſst gierig junges Gras, *Z.*; g. po resnici, *Let. 1871, 297.*

glõsa, *f.* die Gloſſe: 1) tolmačilo zastarele besede; — 2) neka vrsta pesni, ki spredaj postavljene verze vsakega v svoji kitici razpravlja, ter ga na koncu kitice ponavlja.

glosár, rja, *m.* besednjak, ki obsega glose, das Gloſſar, *Cig.(T.)*; — prim. glosa 1).

glošč, *m. Cig.*, pogl. lošč.

glọ́t, î, *f.* = glota, *Jan., C., Nov.*

glọ́ta, *f.* 1) das Unkraut, *Mur., Cig., Jan., Gor., Tolm.-Erj.(Torb.)*; der Ausſchuſs im Getreide: pri rešetanju glota skozi rešeto pada, *Gor.*; — 2) die Zwenke (brachypodium), *Medv.(Rok.)*; — tudi: der Lolch (lolium), *Medv.(Rok.)*; — 3) (po stsl.) der Pöbel, das Geſindel, *Cig., Šol., Nov.*

glọ́ten, tna, *adj.* Unkraut-: glotno seme, der Unkrautſame, *Cig.*; mit Unkrautſamen vermengt: — glotno žito, glotno zrnje, *Cig., Bes.*

glotína, *f.* = glotno zrnje, *Cig.*

glọ́tnat, *adj.* voll Unkraut, *C.*

glọ́tnaten, tna, *adj.* = glotnat, *C.*

glõvnja, *f. Meg., Mik., Štrek., Notr.*; pogl. glavnja.

glọ́ž, *m.* = gož, voz, oz, (Natter) *Dict., C.*

glọ́ža, *f.* = goža, *Jurč.*

glọ́žje, *n. coll.* das Weißdorngeſtrüppe, *Cig., Jan., M., C., ogr.-Valj.(Rad).*

1. **glubánja**, *f.* der Schädel, *Habd.-Mik., kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. lubanja.

2. **glubánja**, *f. Mik.*, pogl. globanja, glibanja.

glûh, glúha, *adj.* 1) taub, gehörlos; ne kriči tako, saj nisem g.; g. je za vsako pametno besedo, er nimmt keine Raiſon an, *Cig.*; g. pravice, taub für das Recht, *Ravn.-Mik.*; slep me je in gluh, er will mich weder ſehen noch hören, *BlKr.-M.*; — 2) dumpf (dem Schalle nach), *Cig., Jan., Cig.(T.)*; g. glas, *Cig.*; g. zvon, *Z.*; — 3) ſtill: gluhi teden = tihi teden, *C.*; gluha noč, die ſtille Nacht, *Cig.*; — 4) ohne Inhalt, kernlos, taub; g. oreh, eine taube Nuſs; gluho žito, gluho zrnje; — gluha ruda, taubes Erz, *Cig.*; — gluho okno, blindes Fenſter, *Cig.*; — 5) empfindungslos: gluhe roke, prste imeti, *Cig., Polj., Dol.*; krava ima gluhe parklje, *Goriš.*

gluháč, *m.* der Taube (zaničlj.), *Mur., C.*

gluháča, *f.* taubes Weib (zaničlj.), *Mur.*

gluhák, *m.* der Taube, *Habd.-Mik., C., SlN.*

glûhec, hca, *m.* der Taube, *Jan., jvzhŠt.*

gluhóba, *f.* = gluhota, *Mur., Cig.*

gluhomûtec, tca, *m.* = gluhonemec, *Cig., Jan., C.*

gluhomûtnica, *f.* = gluhonemnica, *Jan.*, *C.*
gluhonȇm, nȇma, *adj.* taubſtumm, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*, *Slom.*, *nk.*
gluhonȇmec, mca, *m.* der Taubſtumme, *Cig.*, *Jan.*
gluhonȇmnica, *f.* die Taubſtummenanſtalt, *Cig.*, *C.*, *nk.*
gluhonȇmost, *f.* die Taubſtummheit, *LjZv.*
gluhȏst, *f.* = gluhota, *Cig.*, *Jan.*
gluhóta, *f.* die Taubheit.
glùm, glúma, *m.* = gluma, *Mik.*
glúma, *f.* der Scherz, der Spaſs, die Narrheit, *Dict.*, *Cig.*, *Jan.*, *Kras-Mik.*; kdor ne ve glumi glas, naj ne hodi k ljudem v vas, *Kras-Mik.*; za glumo ali šalo imeti kaj, *Trub.(Post.)*; v šali, v glumi, v smehu ino v norčiji, *Jsvkr.*; — die Poſſe, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*
glumáč, *m.* 1) der Poſſenreißer, der Komödiant, der Gaukler, *Guts.*, *V.-Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*, *Levst.(Nauk)*, *nk.*; — 2) der Schauſpieler, *Habd.-Mik.*, *Žnid.*
glumačíca, *f.* die Poſſenreißerin, die Komödiantin, *Cig.*
glumár, rja, *m.* = glumač, *Jan.(H.)*.
glumáštvo, *n.* das Gaukelweſen: odpovedati se vražam in drugemu glumaštvu, *Cv.*
glûmec, mca, *m.* 1) = glumač, *V.-Cig.*, *Jan.*; — 2) der Schauſpieler, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Žnid.*; — stsl.
glúmen, mna, *adj.* poſſenhaft, *Cig.(T.)*.
glumíšče, *n.* die Schaubühne, das Theater, *Cig.(T.)*, *Raič(Let.)*, *Zora*; — hs.
glúmiti se, im se, *vb. impf.* ſcherzen, Poſſen reißen, *Cig.*, *Jan.*, *Krelj-Mik.*
glúmljenje, *n.* das Scherzen, *C.*
glumljiv, íva, *adj.* poſſenhaft, burleſk, *Cig.(T.)*; — stsl.
glûmpast, *adj.* albern, dumm, *Jan.*, *C.*; (gljumpast, *Habd.-Mik.*).
glûmpec, pca, *m.* der Thor, der Tölpel, *Dict.*, *Jan.*, *C.*, *Št.*; — prim. stsl. glupъ, dumm.
glûmpež, *m.* = glumpec, *Valj.(Rad)*.
glûmski, *adj.* komödiantiſch, *Cig.*
glûn, *m.* der Schlamm, *Staro Sedlo-Erj.(Torb.)*, pogl. glen 2).
glûp, *adj.* 1) thöricht, dumm, *C.*, *Zora.* (stsl.); — 2) = gluh, *ogr.-Mik.*; g. in nem, *ogr.-Let.*; odpri nam naša glupa uha, *ogr.-C.*
glupák, *m.* = glumpec, *Zora.*
glûpast, *adj.* = glup, *C.*
glûpec, pca, *m.* = glumpec, *Z.*, *nk.*
glupíti, ím, *vb. impf.* = glušiti, *ogr.-C.*
glupȏst, *f.* 1) die Dummheit, *Z.*, *Zora*; — 2) die Taubheit, *ogr.-C.*
glupoûmec, mca, *m.* der Blödſinnige, *DZ.*
glûšec, šca, *m.* 1) der Taube; glušci slišijo, *Trub.*; — 2) der Windhafer (avena fatua), *Cig.*, *C.*, *Nov.-C.*
glušáti, ím, *vb. impf.* hallen, tönen: glas v ušesa gluši, pesme so milo glušale, *ogr.-C.*
glúšen, šna, *adj.* glušna nedelja = tiha n., *BlKr.-DSv.*
glušénje, *n.* das Taubmachen: das Beläſtigen, das Behelligen, *Cig.*

glušíca, *f.* taubes Weib, *Jan.*
glúšičen, čna, *adj.* glušična nedelja = tiha n., *Schönl.*; glušični petek, *BlKr.*
glušíten, tna, *adj.* betäubend, *Cig.*, *Jan.*
glušíti, ím, *vb. impf.* taub machen, betäuben, *Mur.*; glušeče ploskanje, *Cig.(T.)*, *Zv.*; — g. koga, einem die Ohren voll ſchreien oder reden, durch Bitten u. dgl. beläſtigen, behelligen, *Cig.*, *Kr.*; tega ne morem dalje trpeti, da me le-ta vdova tako gluši, *Trub.(Post.)*; kaj bom kralja glušil? *Jap.(Sv. p.)*; g. gospodo, die Behörde behelligen, zato te ne bom glušil, deshalb werde ich dich nicht behelligen, *Svet.(Rok.)*; — g. se, die Ohren verſchließen, nicht anhören wollen: ali se jim bomo še vedno glušili, ki žele z nami pobratiti se, *Vrtov.(Vin.)*.
glušívec, vca, *m.* der Beläſtiger, *Cig.*
glûta, *f.* 1) die Beule, eine beulenartige Geſchwulſt, *Jan.*, *C.*, *Št.*: kužna g., *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Baumknorren, *Št.-C.*; — psovka: ti gluta ti! *C.*; — tudi glúta, *Valj.(Rad)*; — (*C.* primerja nem. Klute = Kloß).
glútav, *adj.* beulig, *C.*
glúzati, am, *vb. impf.* = gleviti, *C.*
gmâh, *m.* = mir, pokoj, *ogr.-C.*, *Kr.*; ne da mi gmaha, *Kr.*; — prim. stvn. gimah = Bequemlichkeit, Ruhe, *Mik.(Et.)*.
gmâjna, *f.* iz nem. Gemeinde; pogl. občina; — tudi: die Gemeindeweide.
gmâten, tna, *adj.* = gomaten, *C.*
gmáziti, im, *vb. impf.* = gomazeti, *Fr.-C.*
gmȇten, tna, *adj.* munter, luſtig, froh, *Mur.*; gmetna ptičica, gmetni tovariši, *Slom.-C.*; Zlo so Turki gmetni b'li, *Npes.-Schein.*; g. svojega življenja, *Ahac.*; hübſch, *Mik.*; — prim. srvn. gemeit = freudig, ſchön, *Mik.(Et.)*.
gmíza, *f.* die Glasperle, die Glaskoralle, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; — hs.
gmízati, am, *vb. impf.* = gomezeti, *C.* (hs.); — nagen: črv sadje gmiza, *C.*
gmóten, tna, *adj.* materiell, *nk.*; — prim. češ. hmotný.
gnâda, *f.* iz nem. Gnade, pogl. milost; solnce gre k božji gnadi, geht unter (srvn. „ze gnaden", *C.*); — „Vaša gnada" kruha strada, Titel ohne Mittel, *Cig.*
gnáditi, im, *vb. impf.* = naditi, *C.*
gnâdljiv, *adj.* gnädig (iz nem.); pogl. milostljiv.
gnádo, *n.* = nado, jeklo, *Št.-C.*
gnâjs, *m.* neko skrilavo kamenje, der Gneis, *Cig.(T.)*, *Erj.(Min.)*.
gnána, *m.*, *f.* der Namensvetter, *C.*, *vzh.Št.*, *Trst.(Let.)*; — prim. stvn. ginamno, srvn. genane, *C.*
gnánec, nca, *m.* = odgnanec (Schübling), *Cig.*, *Jan.*, *SlN.*, *Nov.-C.*
gnánek, nka, *m.* der Namensvetter, *C.*; — prim. gnana.
gnánica, *f.* die Namensgenoſſin, *C.*; — prim. gnana.
gnânje, *n.* 1) das Treiben; — der Antrieb: po gnanju sv. duha, *Burg.*; — 2) der Drang,

gmirati se = rediti se, gnusiljan (z nem.) gor. (Izl.) – Zb. II. 33.)

gmotnine Massengestein Soidl – Tuma Plan. Vest. XV. 117
gibanje gmotnin Massenbewegung ib. " 169.

po med vinograda z'lat'a posht) zanejo s'm Jesu ucpuna jezhk po
velike kupcije zene, ne fast ucb jezhnta Gauch-
graffafta, Pofl(il)- Pnt. Let. 895. 35.

der Hang, *Cig.(T.)*, *ZgD.*; — 3) der Trieb des Schießgewehres, *V.-Cig.*

gnánka, *f.* = odgnanka, weiblicher Schübling, *Z.*

gnât, *f.*, *Jarn.*, *C.*, pogl. gnjat.

gnáti, žénem, *vb. impf.* 1) treiben; živino na pašo, na vodo g.; pred oblastvo koga g., vor die Behörde bringen, einführen; g. zver, das Wild verfolgen, *Cig.*; voda kolo žene; les po vodi g., flößen, *Cig.*; morje valove žene, das Meer treibt Wellen; — g. koga na prisego, jemandem den Eid auftragen, *Cig.*; vojsko, pravdo g., führen, *Ip.*, *GBrda.*; pravdo dalje g., den Proceſs fortſetzen, *Cig.*; predaleč, črez nemoč g., es zu weit treiben, *Cig.*; g. si kaj k srcu, ſich etwas zu Herzen nehmen, *Cig.*, *C.*; kralj si tega k srcu ne ženi, *Dalm.*; — drängen: žene me, es drängt mich, *Mik.*; ich habe das Abweichen, *Jan.*, *jvẓhŠt.*; na močo (vodo) g., den Harn treiben, *Cig.*; nekaj me je gnalo, ich fühlte mich angetrieben; častilakomnost ga žene, der Ehrgeiz ſpornt ihn an, *Cig.*; upniki me ženejo, fordern mich, *C.*; kašelj me žene, plagt mich, *C.*, *Cv.*; — 2) treiben, hervorſprießen laſſen: g. popke, Knoſpen treiben, korenine g., wurzeln; v stebla gnati, ſich beſtauden, *Cig.*; stena žene, die Wand richtet ſich auf (mont.), *Cig.*; — 3) hervorbrechen machen: iskre g., Funken ausſprühen, *Cig.*; — erheben: šum g., *Gor.*; petje g., laut ſingen, *Burg.*; veselje g., frohlocken, *Burg.*; otroci so glas vmes gnali, die Kinder ſchrien dazwiſchen, *Ravn.*; svojo g., bei ſeiner Anſicht bleiben, *Cig.*; — 4) g. se, jagen: g. se za kom, jemandem nachjagen, ihn verfolgen; g. se, ſich anſtrengen, ſich bemühen; delavci so se gnali hitro delati, *SlGor.*; preveč se žene, *jvẓhŠt.*; g. se za čim, nach etwas ſtreben, trachten, *Cig.*; veliko srce vselej k velikim in visokim rečem se žene, *Kast.(N. C.)*; g. se za koga, ſich jemandes annehmen, *Svet.(Rok.)*; g. se za kaj, ſich um etwas intereſſieren, *Cig.*; ſich für etwas ereifern, *C.*; — g. se v jok, nicht zu weinen aufhören können, *Polj.*; (pomni: *praes.* renem, *Notr.-Mik. V. G. 3. 173.*).

gnęča, *f.* das Gedränge; velika gneča je bila v cerkvi.

gnęčiti, im, *vb. impf.* knüllen, quetſchen (gnječiti), *Cig.*, *Fr.-C.*

gnęd, *m.* neka trta z rjavkastordečimi jagodami, *Mik.*, *Goriška-ok.*, *Kras-Erj.(Torb.)*.

gnęd, *f.* = gned *m.*, *Ip.*

gnędica, *f.* neka trta, *Ip.-Erj.(Torb.)*.

gnésti, gnětem, *vb. impf.* kneten; testo g.; drücken, quetſchen, knittern, *Cig.*, *C.*; g. jeklo, härter machen, *Nov.*; — mit der Arbeit nicht vorwärts kommen: gnete in gnete, pa ne opravi nič, *Polj.*; g. se, ſich drängen; g. se okoli koga, jemanden umdrängen; — bedrücken, bedrängen: sila ga gnete, *Cig.*; — „neben dem richtigeren gnetem hört man gnjetem", *Mik. V. G. I. 338.*; (gnédem, *Gor.*).

gnèt, gnéta, *m.* 1) das Gedränge, *Z.*; v cerkvi je bil gnèt, *Reẓ.-C.*; — v gnet („gnjet") iti za kom, jemandem nachtraben, *Cig.*; — 2) die Bedrückung, der Druck, *Cig.(T.)*; — 3) die Angſt, *C.*

gnętalnik, *m.* = gnetalo, *Jan.*

gnętalǫ, *n.* das Knetſcheit, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

gnętati, gnętam, *vb. impf.* drücken: g. koga, *Reẓ.-C.*

gnętec, tca, *m.* der Kneter, *Cig.*, *Jan.*; — der mit einer Arbeit nicht vorwärts kommt, der Fretter, *Polj.*

gnéten, tna, *adj.* knetbar, bildſam, plaſtiſch: gnetna glina, *Erj.(Min.)*.

gneténica, *f.* = gneča, *C.*, *Z.*

gneténje, *n.* das Kneten; — das Drängen.

gnętež, *m.* = gneča, *C.*

gnętica, *f.* 1) = gneča, *C.*; — 2) gnetica, die Kneterin, *Cig.*

gnętičen, čna, *adj.* gedrängt, *M.*

gnętîlnik, *m.* das Knetſcheit, *Cig.*

gnętílǫ, *n.* 1) = gnetalo, *Jan.*; — 2) die Preſſe, *C.*

gnęv, gnęva, *m.* der Zorn, der Unmuth, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; gnev me prime, *Jurč.*; der Groll, *Cig.(T.)*.

gnęvast, *adj.* gerne ſchmollend, unwillig, *Jarn.*

gnęvati se, gnęvam se, *vb. impf.* zürnen, ſchmollen, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Kor.-Jarn. (Rok.)*; (gnjivati se, *Habd.-Mik.*).

gnęvav, *adj.* = gnevast, *Jan.*

gnęvavec, vca, *m.* der Schmoller, *Jan.*

gnęven, vna, *adj.* unmuthig, *Guts.*, *Cig.*

gnęviti, gnęvim, *vb. impf.* zornig machen, *Mur.*; g. se, ſich ärgern, *nk.*

gnęvljiv, iva, *adj.* zornmüthig, *Mur.*

gnęvljívost, *f.* die Zornmüthigkeit, *Mur.*

gnęzdáč, *m.* der Neſtling, *Cig.*; Mogoče ni mi tol'ko Odplašiti gnezdačev, *Vod.(Pes.)*.

gnęzdáriti, árim, *vb. impf.* = gnezditi, *Glas.*

gnęzdast, *adj.* filzig, *Cig.*; — prim. gnezdo 2).

gnezdce, *n. dem.* gnezdo; bolje: gnezdece.

gnęzdece, *n. dem.* gnezdo, das Neſtchen; — prim. gnezdce.

gnęzdenje, *n.* das Niſten, die Vogelhecke, *Cig.*

gnęzdice, *n. Mur.*, *Jan.*, pogl. gnezdece.

gnęzdíšče, *n.* der Neſtort, die Brutſtätte, *C.*, *Zora*, *Let.*

gnęzditi, im, *vb. impf.* niſten, *Dict.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; gnęzditi, *ogr.-Valj.(Rad.)*.

gnęzdje, *n. coll.* die Neſter, *Cig.*

gnęzdnik, *m.* der Neſtling, *V.-Cig.*, *Jan.*

gnęzdǫ, *n.* 1) das Neſt; ptičje g., g. znašati, delati, skladati, das Neſt bauen, *Cig.*; das Geheck, *Cig.*, *Jan.*; g. piščet, eine Zucht junger Hühner, *Cig.*; g. psičkov, ein Wurf junger Hunde, *Cig.*; — tatinsko g., das Diebsneſt, *Cig.*; — 2) gnezdu podobne stvari: das Kerngehäuſe der Aepfel und Birnen, *Cig.*; — in einander geſchlungenes Gewebe von Wolle oder Haaren, der Filz, *V.-Cig.*; — die Eſſigmutter, *Mur.*, *vẓhŠt.-C.*; — der Winkel am Pflughaupte, das Pfluggefüge, *C.*; „zadnji del pluga", *Krn-Erj.(Torb.)*; — der mittlere Theil des Hintergeſtells eines Wagens, *C.*;

— 3) sračje g., das Schelkraut (falcaria Rivini), *Cig.*

gnẹ̑zdováti, ûjem, *vb. impf.* niſten, *Mur., Trub.-Mik.*

gnezdǫ́ven, vna, *adj.* zum Neſt gehörig, *Mur.*

gnída, *f.* 1) die Niſs; — 2) = troha, ein biſschen: daj gnido kruha, *GBrda;* do gnide, gänzlich, *GBrda.*

gnídast, *adj.* niſſig, voll Niſſe, *Mur.*

gnidáš, *m.* einer, der voll Niſſe iſt, *ogr.-C.*

gnídav, *adj.* niſſig, voll Niſſe, *Cig., Jan.*

gnídavec, vca, *m.* ein niſſiger Menſch, *Bes.*

gnídica, *f. dem.* gnida.

gnîdka, *f. dem.* gnida, *Levst.(Zb. sp.).*

gnijénje, *n.* =gnitje: g. zob, *Cig.*

gnîl, gníla, *adj.* faul; gnilo sadje; g. les; gnila bolezen, die Egelkrankheit (= metljaji), *Cig.;* gnila vročica, das Faulfieber, *Cig.*

gniláč, *m.* = lenuh, *Mur.*

gnilâd, *f.* das Faulicht, Verfaultes, *Mur., Cig., Jan., ZgD.;* pos. = gnil les, *C.*

gnilâdina, *f.* = gnilad, *C., Z.*

gnílast, *adj.* faulicht, *Cig., Jan.*

gnílav, *adj.* = gnilast, *Jan.*

gnilâzen, zni, *f.* die Fäulnis, *C.*

gníłec, łca, *m.* 1) der November, *Meg., Boh.-C.;* — 2) der Stickſtoff, *Jan., Vrtov.(Km. k.), Nov.;* — 3) die Stieleiche (quercus pedunculata), *Tuš.(R.);* pogl. gnjelec; — 4) eine Art rother Schiefer, *Svet.(Rok.).*

gnîlež, *m.* 1) die Fäulnis, *SlN.-C.;* — 2) = lenuh, *Cig.*

gnilíca, *f.* 1) neka hruška, *Podkrnci-Erj.(Torb.);* — 2) die Faulkrankheit, *Cig.*

gnilína, *f.* die Fäule, das Faulicht, *Cig., Jan., C.;* — fauler Menſch, *Rez.-C.*

gniljâv, *f.* = gniljava, *Gor.*

gniljâva, *f.* die Fäulnis, *Jan., C., ZgD.;* — faule Stoffe, *C.*

gnilóba, *f.* die Fäulnis, die Fäule; ustna gniloba, die Mundfäule, der Scorbut, *Cig.; pren.* = lenoba, *V.-Cig., Rez.-C.;* — psovka: nevredna stvar, gniloba! *Bas.*

gnilóben, bna, *adj.* faulicht, faul, ſeptiſch, Fäules enthaltend: g. panj, *Gol.*

gnilǫ̑ča, *f.* = gniloba, *vzhŠt.-C.*

gnilolist, lísta, *m.* der Monat November, *Fr.-C.; prim.* listognoj.

gniloplǫ́den, dna, *adj.* faulbrütig, *Mur., Cig., Jan.;* g. roj, *Mur.*

gnilǫ̑st, *f.* die Fäulnis.

gnilóta, *f.* = gnilost, *Cig.*

gnílovica, *f.* die Modererde, die Dammerde, *Mur., Cig., Vrtov.(Km. k.).*

gníti, gníjem, *vb. impf.* faulen, verweſen; sadje gnije; les, truplo v zemlji gnije.

gnítje, *n.* das Faulen.

gnjáča, *f. Cig., Jan., vzhŠt.-C.*, pogl. dnjača.

gnjât, *f.* 1) der Schinken, *Mur., Cig., Jan., Met., Mik., nk.;* prednja g., das abgehauene Schulterblatt, das Bugſtück, *V.-Cig.;* der Hinterbacken, *Ben.-C.;* — 2) morska g., die Steckmuſchel (pinna), *Erj.(Ž.).*

gnjâten, tna, *adj.* Schinken-, *Cig., Jan.*

gnjâtnica, *f.* das Schinkenbein, *Cig., Jan.;* — das Schinkenſtück, *Nov.-C.*

gnjávčiti, im, *vb. impf.* zuſammendrücken, zerknüllen, *Lašče-Levst.(Rok.).*

gnjâvež, *m.* der Würger, der Miſshandler, *Mur.*

gnjáviti, im, *vb. impf.* drücken, knüllen, *C.;* g. koga, würgen, miſshandeln, *Mur., Mik.-M.;* tako dolgo ga gnjavi in drega, da onemore, *Glas.;* kost gnjaviti = s trudom obirati, *Kras.;* — unterdrücken, verfolgen, *Mur., ogr.-C.*

gnjávljenje, *n.* das Drücken, das Knüllen, das Würgen, das Miſshandeln, *Mur.;* — das Unterdrücken, *ogr.-C.*

1. **gnjẹ̑c**, *m.* nam. gnjedec, *kajk.-Valj.(Rad).*

2. **gnjẹ̑c**, *m.* 1) = cmok, der Klunſch, *Cig.;* — 2) kleiner, dicker Knabe, *SlGor.-C.;* — der Zwerg, *C.;* — morda iz: gnesti, *C.* (?)

gnjécelj, clja, (celjna), *m.* der Knirps, *Fr.-C.*

gnjécalọ, *n.* ein langſamer Menſch, *Lašče-Levst.(M.).*

gnjécast, *adj.* 1) = cmokast: g. kruh, *Z.;* — 2) zwerghaft, *C.*

gnjécati, am, *vb. impf.* langſam ſich bewegen, ungeſchickt etwas thun, *Z.;* — morda nam. gnetcati. (?)

gnjécav, *adj.* = gnjecast: g. kruh, *Cig.*

gnjéča, *f.* pogl. gneča.

gnjéčiti, im, *vb. impf.* pogl. gnečiti.

gnjẹ̑d, *m.* ime volu, *kajk.-Valj.(Rad).*

gnjẹ̑da, *f.* ime kravi, *kajk.-Valj.(Rad).*

gnjédec, dca, *m.* = gnjed, *kajk.-Valj.(Rad).*

gnjeł, *m.* die Korkeiche (?), *Istra;* (menda = gnjelec).

gnjéłec, łca, *m.* die Stiel- oder Sommereiche (quercus pedunculata), *Dolenji Kras-Erj.(Torb.);* (gnjilec, *Tuš.[R.]*); pogl. gnilec 3).

gnjet-, gnjev-, gnji-, gnjez-, išči pod: gnet-, gnev-, gni-, gnez-.

gnjǫ́cati, am, *vb. impf.* ſtupfen, puffen, ſtoßen, *Cig., Jan., Notr.-Levst.(Rok.).*

gnjǫ́cniti, gnjǫ̑cnem, *vb. pf.* einen Puff, Stoß verſetzen, *Cig.*

gnǫ́calọ, *n.* ein ſaumſeliger Menſch, *Levst.(Rok.).*

gnǫ́cati, am, *vb. impf.* mit einer Arbeit nicht fortkommen können, *Levst.(Rok.).*

gnǫ̑j, gnojâ, *m.* der Miſt, der Dünger; goveji, konjski g.; zmesni g., *Jan.*, mešani g., *Z.*, der Compoſtdünger; (= mešanec, *Cig.*); g. kidati, ausmiſten; brez gnoja ni prosa, *Npreg.-Valj.(Rad);* — 2) der Eiter; g. se dela v rani, die Wunde eitert; g. v očeh, die Augenbutter, g. v ušesih, das Ohrenſchmalz, *SlGor.-C.*

gnojáč, *m.* delavec, ki gnoji, *Mur., Danj.-M.*

gnojáča, *f.* die Cloake, *C.*

gnǫ̑jast, *adj.* eiterig, *Cig., Jan.*

gnojár, rja, *m.* der Miſtträger, der Miſtführer, *Zv.*

gnojáriti, ârim, *vb. impf.* Miſt tragen, führen, *Zv.*

gnojàv, áva, *adj.* = gnojast, *Cig.*

gnojavíca, *f.* die Euterbeule, *Cig., Jan., DZ.;* — die Puſtel, *Mur.*

gnǫ̑jec, jca, *m.* der Düngerſtoff, *Jan.(H.);* — = gnilovica, *Vrtov.(Km. k.).*

gnilák ſ. Saules Obst. (nam. gnilav-
a. gnilas:) Pol. – Pint. Let. 895. 9.

gnjéde, etg meada vol rjavkaste barve. Gnjebge
(Bork.) Let. 893.

gnjecat. nespodobno jesti, veliko imeti v ustih, žvečiti.
(Suhor.) Strek. Let. 94. 13. „pisati je gnj" ik.

gnílovec, vca, m. = gnilec Faulen Traubem
beerentaster Rhin, jezbič.

grojevožа (grojvožа "Tolst. Vrh, Šelemperg, Strojna
Z Daniel nakor. grojavožа" pa ob Meji in na Selovcu)
vožnja groja na polje spomlad ob raznih šegah
Kotnik Časop. za zg. in nar. 5. 103
grojevožnik: grojvožniki ibid.

grajsobaš (grovka) Čas. z zg. 2. nar. 8.

grajšw = grojav. grojart, Gor. (Zgl. - Zb. II. 32)

gnójen, jna, *adj.* 1) Mist-, Dünger-; gnojne vile, die Mistgabel; — 2) gut gedüngt; gnojna njiva; — 3) Eiter-, eiterig, etternd; gnojna rana.

gnojénje, *n.* 1) das Düngen; — 2) die Eiterung.

gnojílen, lna, *adj.* zum Düngen gehörig, *Z.*; gnojilna sol, das Düngersalz, *Cig.*

gnojílo, *n.* 1) das Düngungsmittel, der Düngungsstoff, *Cig., Jan., C.*; plevelno gnojilo, *Vrt.*; — 2) das Düngen, *Jan. (Slovn.)*; — 3) das Eiterungsmittel, *Cig., Jan.*

gnojína, *f.* der Eiterstoff, *Cig.*

gnojíšče, *n.* die Miststätte, die Mistgrube.

gnojíščnica, *f.* = gnojnica, *C.*

gnojítev, tve, *f.* 1) die Düngung; — 2) die Eiterung.

gnojíti, ím, *vb. impf.* 1) düngen; njivo g.; g. drevju, *Pirc*; — 2) g. se, eitern; rana se gnoji.

gnojívo, *n.* der Düngungsstoff, der Dünger, *Jan., DZ.*

gnôjnat, *adj.* Mist-, mistig, *Cig., jvzhŠt.*

gnôjnica, *f.* 1) die Mistjauche; gnojnica, *Štrek., Dol.*; — 2) *pl.* gnojnice, = gnojna kola, (tudi: = gnojne vile) *Dol.*; — 3) gnojnice, eine Art Kopfausschlag, *Blc.-C.*

gnôjničast, *adj.* mit Mistjauche getränkt: gnojničasta zemlja, *C.*

gnôjnik, *m.* 1) das Mistbeet, das Frühbett, *Cig., DZ., vzhŠt.-C.*; — 2) die Cloake, *C.*

gnojnína, *f.* 1) der Düngerstoff, *Jan., C., Nov., SlN., Notr.*; — 2) der Eiterstoff, *C.*

gnojníšče, *n.* = gnojišče, *Mur., Jan., Rož.-Kres.*

gnojnîščnica, *f.* = gnojnica, *Cig.*

gnojnják, *m.* der Mistkarren, *Cig.*

gnôjščnica, *f.* = gnojnica, *Mur., Kres., jvzhŠt.*

gnomônika, *f.* nauk o napravi solnčnih ur, die Gnomonik, *Cig. (T.)*.

gnômski, *adj.* pregovorov (gnom) se tičoč, gnomisch, *Cig. (T.)*.

gnosticîzem, zma, *m.* neka skupina verskih sistem 2.—5. veka, der Gnosticismus.

gnôstičen, čna, *adj.* gnostisch, *Cig.*

gnôstik, *m.* der Gnostiker, *Jan.*

gnû, *g.* gnûja, *m.* das Gnu (Faulthier), *Jan., Erj. (Ž.)*.

gnûs, *m.* 1) der Ekel, der Abscheu; gnus in groza, *Dalm.*; življenja g., *Preš.*; — 2) etwas Ekelhaftes, der Gräuel, der Schandfleck, *Cig., ogr.-C.*; — das Ungeziefer, *C.*; — ein ekelhafter, abscheulicher Mensch, *Mur.*

gnúsa, *f.* ein ekelhaftes, unsauberes Weib, *Mur., C.*

gnusáča, *f.* = gnusa, *C., Z.*

gnúsen, sna, *adj.* ekelhaft.

gnúsiti, im, *vb. impf.* 1) ekelhaft machen, verunreinigen, besudeln, *Mur., Cig., Jan.*; g. roke s krvjo, *Ravn.*; — 2) verabscheuen, g. kaj, *C.*; g. koga z besedami, *C.*; — 3) g. se, Ekel empfinden: gnusim se tega človeka, *Meg., Mik.*; — gnusi se mi kaj, es ekelt mich etwas an; greh se mi gnusi, *Kast.*; — gnusi se mi česa: hudega se mu gnusi, *Ravn.-Mik.*; gnusi se mi nad čim, *Cig.*; gnusi se mu nad lažmi, *Dalm.*; nad sedmerimi rečmi se Gospodu posebno gnusi, *Ravn.-Valj. (Rad)*.

gnusljiv, iva, *adj.* ekelhaft, *Cig.; Jap.-C.*

gnûsnica, *f.* ekelhaftes Weib, *Cig.*

gnûsnik, *m.* der Ekelhafte, *Cig.*

gnusnóba, *f.* der Ekel, der Abscheu, *Dict., C.*; — die ekelhafte Handlung: gnusnobe ajdov, *Dalm.*; der Gräuel: Mbleh, Amonitarjev gnusnoba, *Dalm.*

gnúsnost, *f.* die Ekelhaftigkeit.

gnusóba, *f.* der Ekel; die Ekelhaftigkeit; — das Ekelhafte, das Abscheuliche (Unrath, Ungeziefer u. dgl.), *Jarn., Mur., Cig., Danj.-C.*

gnusóben, bna, *adj.* ekelhaft, scheußlich.

gnusóbnost, *f.* die Ekelhaftigkeit, die Scheußlichkeit.

gnusóta, *f.* = gnusoba, *C.*

gnusovît, *adj.* ekelhaft: gnusoviti spomini, *Levst. (LjZv.)*.

gnúšenje, *n.* der Abscheu, *Cig.*

góba, *f.* der Schwamm: *a)* morska g., der gemeine Badeschwamm (spongia officinalis), *Erj. (Ž.)*; goba se je napila, der Schwamm sog sich an, *Cig.*; — *b)* drevesna goba, der Baumschwamm: netilna, kresilna g., der Feuerschwamm, der Zunder-Löcherpilz (polyporus fomentarius), *Tuš. (R.)*; suh kakor goba, *Jurč.*; — *c)* der Pilz; gobe brati po gozdih; strupena goba, der Giftschwamm, der Giftpilz; — mlečna g., der Brätling, der Reihling (boletus lactifluus), *Cig.*; — pasja g., eine Art schädlicher Schwamm, (am Anschnitt sogleich bläulich), = steklača, *C.*; jelenova g., der Keulenpilz, der Ziegenbart (clavaria botrytis), *Tuš. (B.)*; — 2) neko jabolko (pozno in pusto), *Sv. Jakob na Savi-Erj. (Torb.)*; — 3) der Gliedschwamm (otok na sklepih), *V.-Cig.*; mesna g., das Fleischgewächs, der Polyp, *Cig., Kr.*; — gobe, der Aussatz, *Mur., Cig., Jan., ogr.-C.*; — gobe, neka kožna bolezen svinjska, *Kras-Erj. (Torb.)*.

gobán, ána, *m.* der Herrenpilz (boletus edulis), *Jan., Tuš. (R.), Vrt.*

gobánja, *f.* = goban, *Cig., Mik., Kr.-Valj. (Rad)*.

gôbar, rja, *m.* der Schwammsammler, der Schwammverkäufer, *Mur., Cig., Jan., Kr.-Valj. (Rad)*; (gobár, *Mur., Danj.-Valj. [Rad]*).

gôbarica, *f.* die Schwammsammlerin, *Cig.*

góbast, *adj.* 1) schwammartig, schwammicht; g. mah, *Glas.*; — schwammig; — 2) = gobav, aussätzig, *Jsvkr.*

gobát, áta, *adj.* schwammig, *Cig., Jan.*

góbav, *adj.* 1) schwammig, *Z.*; g. fižol, kostanj, les, *Z.*; — 2) aussätzig; ogiblje se ga, kakor da bi bil gobav.

góbavec, vca, *m.* der Aussätzige, *Mur., Cig., Jan., Trub., Dalm., Jsvkr.*

gobavéti, ím, *vb. impf.* schwammig werden, *C.*; kostanj, fižol rad gobavi, *Z.*

góbavka, *f.* die Aussätzige, *Mur.*

gobavôča, *f.* der Aussatz, *kajk.-Valj. (Rad).*

gobceváti, ûjem, *vb. impf.* = gobčevati, *Mur.*

gǫ̑bčast, *adj.* maulicht, *Mur., Danj.-Mik.*; g. pes, ein wohlbelappter Hund, *Cig.*

gobčàt, áta, *adj.* großmäulig, *Cig.*

gǫ̑bčati, am, *vb. impf.* 1) trotzig reden, *Z.*; — 2) g. se, liebkosen, sich küssen (preprosto), *C.*

gǫ̑bček, čka, *m. dem.* gobec; das Mäulchen, das Schnäuzchen.

gǫ̑bčen, čna, *adj.* Maul-, *Cig.*; gobčna gniloba, *C.* — = dolgogobčen, *Gor.* [31 Jul.–26 Aug.].

gobčeváti, ûjem, *vb. impf.* trotzig reden, *Slom.-C.*; keifen, *Jan.*

gǫ̑bčič, *m. dem.* gobec; das Mäulchen, *Cig., M.*

gǫ̑bčnica, *f.* 1) die Maulseuche, *Nov.*; — 2) die Maullefze, *Str.*

gobčnják, *m.* der Maulkorb, *C.*

gǫ̑bec, bca, *m.* 1) das Maul, die Schnauze; konj je trdega gobca, das Pferd ist hartmäulig, *Cig.*; krava pri gobcu molze, wie die Fütterung, so das Gemelke, *Npreg.*; — en g. trave, ein Maulvoll, *Jurč.*; — 2) das Vordertheil des Schiffes, *M., ogr.-C.*; — der Schnabel an der Dachrinne, *Cig.*; — 3) žabji g., großes Löwenmaul (antirrhinum maius), *C.*

gobezdálǫ, *n.* das Plappermaul, *C.*

gobezdàn, ána, *m.* = gobezdalo, *C.*

gobezdânje, *n.* thörichtes Geschwätz, *Jan., C.*

gobezdáti, âm, *vb. impf.* thöricht schwätzen, die Zunge wetzen, *Jan., C., Zora, Dol.*; nekaj je gobezdal in vpil nad menoj, *Andr.*; Bedak je še vselej prost gobezdal, *Levst.(Zb. sp.)*; — trotzig reden, protzmaulen, *Jan., C.*

gobezdàv, áva, *adj.* geschwätzig, plapperhaft, *Jan., C.*

gobezdávost, *f.* die Plapperhaftigkeit, *Jan.*

gobezdúlja, *f.* das Plappermaul, *SlN.*

gǫ́bica, *f. dem.* goba; 1) das Schwämmchen; — 2) *pl.* gobice, die Mundschwämmchen, eine Art Mundkrankheit, *Jan., C.*; — 3) gobice, die Mandelgeschwulst im Halse, *Guts.*; — 4) gobica, die Schamlefze, *Ravn.-Cig.*

gǫ́bičast, *adj.* mit Schwämmchen bedeckt, *M.*

gǫ̑bji, *adj.* Schwamm-, *C.*

gǫ̑blja, *f.* 1) großes Maul, *Cig.*; ne boš goblje odprl? *Jurč.*; — 2) eine Flasche mit breitem Mund, *Z., Blc.-C.*; — prim. gošja.

gǫ̑bnat, *adj.* schwammig, *C.*

gǫ́bov, *adj.* Schwamm-: gobova juha.

gǫ́bovec, vca, *m.* 1) der Schwammspinner (liparis dispar), *Erj.(Ž.)*; — 2) die Natterwurz, der Natterkopf (echium vulgare), *Medv.(Rok.)*; — die Braunwurz (scrophularia canina), *Kras, Rihenberk-Erj.(Torb.)*.

gǫ́bovica, *f.* die Schwammsuppe, *ogr.-C.*

gobovína, *f.* der Schwammstoff, *Cig.*

gǫ́bovje, *n.* das Schwammwerk, *C.*

gǫ́bovka, *f.* neka hruška, *Šebrelje, (Goriš.)-Erj. (Torb.)*.

gobri, *m. pl.* Finnen im Gesicht, *C.*

gǫ̑d, *g.* gǫ̑da, godú, *m.* 1) die rechte Zeit, *C.*; za goda, rechtzeitig: glej, da prideš za goda, *Vrsno-Erj. (Torb.)*; tudi: frühzeitig, *Vrsno-Erj.(Torb.)*; = pri godu (godi), *Meg., Krelj*; učimo se pri godi katehizma, *Trub.*; — ob godu, zur gelegenen Zeit, *Cig., Jan.*; dovolj goda, genug Gelegenheit, *C.*; pravi god, die Gelegenheit; iskal je pravega goda, *Trub.*; — 2) die Reife, *Mur.*; sad je po godu = zrel, *C.*; otrok po godu, ausgetragen, *C.*; — 3) po godu biti, angenehm, lieb, erwünscht sein, *C.*; to mi je po godu, das sagt mir zu, *Cig., Jan.*; po godu storiti, dem Wunsche entsprechen, *Jan.*; — 4) das Fest, *Meg., Cig., C.*; o velikih godih, *Ravn.*; veseli god večne premage obhajati, *Slom.-C.*; povodni godi, Wasserfeste, *Vrt.*; der Jahrestag, *Cig., Dalm.*; — das Namensfest; danes je moj g.; za g. kako darilo dobiti; vsak dan je god njegov, = er lebt lustig, *Cig.*; — pasji g., die Hundstage, *C.*

gòd, *adv.* = koli: kdor god, *C.*

gǫ́da, *f.* od gode biti, vergnügt sein, *C.*; ob godi, bequem, *Cig.*

godálǫ, *n.* das Musikinstrument, pos. das Streichinstrument, *nk.*; kdor resnico gode, njega z godalom tepo. *Z.*

godân, *adj.* = goden.

1. **gǫ̑dba**, *f.* die Musik, *Cig., Jan., nk.*; vvodna godba, die Ouverture, *Jan.(H.)*; — po češ.

2. **gǫ̑dba**, *f.* der Hergang, (kako se kaj godi) *Jan., ogr.-C.*

gǫ̑dbar, rja, *m.* der Musiker, *Zora.*

godbarína, *f.* der Spielkreuzer, *Levst.(Nauk)*.

gǫ̑dbarski, *adj.* Musiker-, musikalisch, *Zora.*

gǫ̑dben, bena, *adj.* die Musik betreffend, Musik-, *Cig., Jan.*; godbeno društvo, der Musikverein, *Jan.*

gǫ̑dbenik, *m.* der Musikant, *C.*

godboljùb, ljúba, *m.* der Musikfreund, *Jan.*

godbovǫ̑dja, *m.* der Musikdirector, *Zora.*

gǫ̑dčev, *adj.* des Musikanten.

godčeváti, ûjem, *vb. impf.* po godčevsko se vesti (n. pr. lažnjivo pripovedovati), *D.Sv.*

gǫ́dčevski, *adj.* Musikanten-; pri godčevski mizi, *Jurč.*; ta je godčevska, das ist ein Musikantenstücklein, das ist erdichtet, *Mik.*; possenhaft, *Cig., Jan.*; po godčevsko se vesti, *Cig.*

gǫ́dec, dca, *m.* 1) der Musikant, der Spielmann; godce najeti; za godce nabirati; — 2) der Runzelbockkäfer (hammaticherus), *Bolc.-Erj (Torb.)*.

godák, *m.* das Läuferschwein, *DZ.*

gǫ̑dek, dka, *m.* das Ferkel, *Št.-C.*; — prim. gudek.

góden, dna, *adj.* 1) die gehörige Zeit habend, reif, vollkommen ausgebildet, *Mur., Cig., Jan.*; godno dete, *Dalm.*; ptiči so godni, flügge; — hruške so godne, *jvzhŠt.*; lan je g., der Flachs ist genug geröstet, *Cig.*; za ženitev g., *Mur.*; godna leta za možitev, ženitev, die Geschlechtsreife, *Cig.*; g. božjega kraljestva, reif für das Reich Gottes, *Ravn.-Mik.*; — 2) frühzeitig: godni dež in pozni dež, *Dalm.*; godno, zeitlich, früh, *ogr.-C.*; v godno rano, in aller Frühe, *ogr.-C.*

gódenčič, *m.* flügger Vogel, *C.*

gǫ́denje, *n.* 1) das Musicieren; pos. die Streichmusik, *nk.*; das Geigen, *Mur.*; — 2) das Murren; tvoje vedno g., dein ewiges Gebrumme, *Cig.*

„Tisto kom ljubil, k' je meni godé (Cerk.) (V. pes Štuklj.) 603

„Slaje godina (= dež), pa nesem mogel v šolo Gubije,
(Štrk.) Let. 893. 9

gôdja 1) ženska, Kirarja godrnja za vsako reč, ljubij.
2) Lodrnjalj Tenkjin (Tólm.) Kerda.

gǫ́der, dra, *m. LjZv.*, pogl. oder.

goder, *adv.* = god, koli: kamor goder = kamor koli, *C.*; — prim. godi.

gǫ̑dež, *m.* 1) der Fiedler, der Muſikant, *Cig.*; sviranje godežev, *SlN.*; — 2) mürriſche Perſon, der Murrkopf, *Cig.*, *Jan.*

godeže, *f.* „ein windisch wibes kleit“, *Ulrich v. Lichtenstein, Frauend. 218. 30. — Mik. V. G. I. 316.*

godi, *adv.* 1) genehm, lieb: to mu je godi, dečle so mu preveč godi, *Kor.-Jarn.(Rok.)*; če vam je godí = če vam je po godu, prav, *pri Koboridu-Erj.(Torb.)*; — 2) = koli, *C.*; — prim. stsl. godě.

godíca, *f.* die Geſchichte, die Hiſtorie, *C.*, *Z.*; godice pripovedovati, *Z.*

godílnica, *f.* 1) die Röſtgrube für Flachs und Hanf, *Cig.*, *Nov.-C.*; — 2) die Brutſtätte, der Brutkaſten, *Cig.*

gǫ̑dina, *f.* 1) das Jahr, *C.*, *Prip.-Mik.* (hs.); — 2) das Namensfeſt, *Tolm.-C.*; — 3) der Regen, *Prip.-Mik.*, *BlKr.*; tiha g., kadar po malem prši, *Habd.-Mik.*

godíšče, *n.* 1) das Jahr, *Habd.-Mik.*; na konec godišča, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Jahrestag, *Cig.*, *Jan.*, *Met.*; o godiščih, *Z.*; das Feſt (z. B. Weihnachten, Oſtern), *Dol.*, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 3) der Ort, wo Flachs oder Hanf geröſtet wird, *Cig.*, *Jan.*

godíščnica, *f.* das Jahresfeſt, der Jahrestag, *Jan.(H.)*.

godítev, tve, *f.* das Röſten (des Flachſes oder Hanfes), *Cig.*, *C.*

godíti, ím, *vb. impf.* 1) zeitigen, reif machen, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; hruške g., durch Abliegen weich werden laſſen, *Z.*; godit dejati sadje, *Z.*; sadje se godi, liegt ab, *Jan.*; lan g., röſten; lan se po rosi godi; konoplje v vodi g., *BlKr.*; — ptički se gode, werden flügge, *Cig.*, *BlKr.*; g. matice, *Levst.(Beč.)*; gada si v nedrih g., eine Schlange an ſeinem Buſen nähren, *C.*; — 2) g. komu, jemandem gefällig ſein, s čim komu g., jemandem etwas nach Gefallen thun, *C.*; g. dekletu, ſchön thun, *SlN.*; — g si, ſich gütlich thun, ſich erquicken, *Cig.*, *Blc.-C.*; — 3) to mi godi, das kommt mir zuſtatten, das ſagt mir zu, das bekommt mir wohl, *Habd.-Mik.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*, *BlKr.*; toplice so mu dobro godile, *Zv.*; dež, veter dobro godi, thut wohl, *Notr.-Z.*; — 4) g. se, ergehen, gehen; dobro, slabo se nam godi, es geht uns gut, ſchlecht; po sreči se jim je godilo, da so ušli, es gelang ihnen zu entkommen, *Vod. (Nov.)*; — 5) geſchehen, zugehen; kaj se godi v mestu? was geht in der Stadt vor? tako se godi na svetu, das iſt der Lauf der Welt.

gǫ̑dlja, *f.* 1) die aus der übrigbleibenden Wurſtfülle bereitete Suppe, die Wurſtbrühe; — die Wurſtfülle, *Mur.*, *Cig.*, *C.*; — 2) der Pantſch, *Cig.*; — das flüſſige Schweinefutter, *vrhŠt.-C.*; — der noch trübe Wein, *C.*; vino še ni čisto, je še godlja, *jvrhŠt.*

gǫ̑dljast, *adj.* einem Gepantſch ähnlich, *Mur.*; godljasto vino, trüber Wein, *C.*

godljáti, âm, *vb. impf.* murren, *Z.*; *Dol.* (gährend, ſiedend) ſprudeln, *Z.*; v trebuhu godlja, es kollert im Bauche, *Z.*; — prim. gosti, murren.

godnéti, ím, *vb. impf.* zeitigen, *Guts.*, *C.*; flügge werden (o ptičih), *C.*

godníca, *f.* ein Lied zum Namensfeſte, *C.*

godník, *m.* der Namenspatron, der Pfarrpatron, *Notr.-Z.*, *Burg.*

godníti, ím, *vb. impf.* auszeitigen, *C.*; g. lan, röſten, *Cig.*, *Jan.*

godnja, *f.* der Vormittag, *ogr.-C.*

godnják, *m.* der eben flügge gewordene Vogel, *Cig.*

godnjânje, *n.* das Zeitigen, *Cig.*

godnjáti, âm, *vb. impf.* auszeitigen: g. se, reif werden, (o ptičkih) flügge werden, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

gódnost, *f.* die Reife; — die Fähigkeit, die Tauglichkeit, *Mur.*, *C.*

godnǫ̑ta, *f.* = godnost, *Cig.*, *M.*

gǫ̑dov, *adj.* den Namenstag feiernd, *Cig.*; kdaj si godov? = kdaj imaš svoj god, *Notr.*

godovânje, *n.* 1) die Feſtlichkeit, *Cig.*; der Feſtſchmaus, *Jan.*; — 2) das Namensfeſt, *C.*, *jvrhŠt.*

godováti, ûjem, *vb. impf.* 1) feſtlich begehen, feiern, *Cig.*; stoletnico g., *C.*, *Levst.(Zb. sp.)*; slavnost g., *Vrt.*; g. spomin, *Zora*; — 2) das Namensfeſt feiern, *Cig.*, *C.*

godǫ́ven, vna, *adj.* zur Feſtfeier gehörig, *ogr.-C.*

godovína, *f.* die Namensfeſtfeier, *C.*

godǫ̑vje, *n.* = godovina, *Mur.*

godovnica, *f.* 1) die Feſtpatronin, *C.*; — 2) die Feſtfeier, *Jan.*; — 3) das Feſtlied, *Cig.*

godovník, *m.* 1) der Feſtpatron, *Z.*; der Namenspatron, (godóvnik) *BlKr.*; — 2) ein Hauptfeſttag, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 3) der ein Feſt feiert, *nk.*; derjenige, deſſen Namensfeſt gefeiert wird, *nk.*

godǫ́vnja, *f.* = god: stoletna g., *nk.*

godovnjáča, *f.* diejenige, deren Namensfeſt gefeiert wird, *kajk.-Valj.(Rad)*.

godovnják, *m.* derjenige, deſſen Namensfeſt gefeiert wird, *kajk.-Valj.(Rad)*.

godovnǫ̀, *g.* -nà, *n.* das Feſt: nove maše veselo godovno, *Slom.*; — das Namensfeſt, *C.*, *jvrhŠt.*, *kajk.-Valj.(Rad)*; za g. komu kaj dati, *C.*; — das Namenstagsgeſchenk, *Mur.*; godóvno obhajati, *BlKr.*; — (tudi: das Geburtsfeſt, *C.*); — pomni: ob godovnem, *C.*; — prim. godoven.

godráti, âm, *vb. impf.* kaudern, kollern: puran godra, *BlKr.*

godrnáti, âm, *vb. impf.* = godrnjati, *Mik.*

godrnica, *f.* das Murmelthier, *Guts.*, *Jarn.*

godrnják, *m.* der Brummer.

godrnjálast, *adj.* murrſinnig, *Cig.*

godrnjálǫ, *n.* der Murrkopf.

godrnjânje, *n.* das Brummen, das Murren.

godrnjáti, âm, *vb. impf.* brummen, murren; medvedi so godrnjali, *Pohl.(Km.)*; sam sebi nekaj godrnja, er brummt etwas in den Bart, *Cig.*; Mrliča djati v grob vele, In bilje godrnjajo, *Preš.*; črez Boga g., wider Gott mur-

ren, *Škrb.-Valj.(Rad)*; g. na koga, *DSv.*; g. nad kom, jemanden anmurren, *Cig.*

godrnjáv, áva, *adj.* brummig, bärbeißig, mürrisch, *Cig., Jan.*; godrnjavo je odgovarjal, *Jurč.*

godrnjávast, *adj.* = godrnjav, *Škrb.*

godrnjávec, vca, *m.* der Brummer, der Murrkopf, der Griesgram.

godrnjávka, *f.* 1) brummiges, mürrisches Weib; — 2) das Murmelthier, *Cig.*

godrnjávs, *m.* der Murrkopf, der Brummbär (o človeku), *Z., ZgD., Vrt.*

godrnjávsati, am, *vb. impf.* brummen, murren, *Z., M.*

godrnjúlja, *f.* = godrnjavka, *Cig.*

gôflja, *f.* 1) das Großmaul; — 2) ein schwatzhafter Mensch, das Plappermaul; — nam. goblja; prim. gobec, *Levst.(Rok.)*.

goger, gra, *m.* der Pelzkäfer, *Jan.(H.)*.

gognjáč, *m.* der Näseler, *Cig.*

gognjáti, âm, *vb. impf.* durch die Nase reden, näseln, *Mur., Cig.*; — stammeln, *C.*; murmeln, *Mik.*; — prim. hohnjati.

gognjáv, áva, *adj.* näselnd, *Cig.*

gognjávec, vca, *m.* einer, der näselt, *Mur.*

gognjávka, *f.* eine, die näselt, *Mur.*

gogòt, óta, *m.* das Geschnatter (der Gänse), *Jan.*

gogotânje, *n.* das Schnattern (der Gänse), *Cig., Jan.*

gogotáti, otâm, ógem, *vb. impf.* schnattern (o gosch), *Mur., Cig., Jan., C., Vrt.*; — gackern: g. kakor petelin, *Dict.*;—prim. gagati.

gagúliti, ûlim, *vb. impf.* girren, *SlGradec-C.*

gòj, gója, *m.* die Pflege, die Zucht, *Cig., C.*

gôja, *f.* die Pflege, *Cig.(T.)*; g. prebavil, die Pflege der Verdauungswerkzeuge, *Erj.(Som.)*; die Zucht (z. B. der Bäume), *C.*; die Hege, *DZkr.*

gôjba, *f.* die Zucht, die Cultur: g. sadja, *Blc.-C.*

gojénček, čka, *m. dem.* gojenec, *nk.*

gojénec, nca, *m.* der Zögling, der Alumne, *nk.*; govori se tudi: gójenec.

1. **gojénje**, *n.* die Pflege, *Cig., nk.*; — prim. gojiti.

2. **gojénje**, *n.* das Zeitigen; g. lanu, das Rösten; rosno in vodno gojenje lanu, *Nov.*; — prim. goditi.

gojénka, *f.* weiblicher Zögling, *nk.*; govori se tudi: gójenka.

gojévati, am, *vb. impf.* zu hegen, aufzuziehen pflegen, *Z., Trst(Let.)*.

gojîten, tna, *adj.* die Verpflegung betreffend: gojilna vrsta, die Verpflegsclasse, *Levst.(Pril.)*.

gojilíšče, *n.* die Erziehungsstätte, die Erziehungsanstalt, *Jan.*

gojílnica, *f.* die Erziehungsanstalt, *Cig., C.*

gojíšče, *n.* die Pflegestätte, *Bes.*

gojîtelj, *m.* der Erzieher, *SlN.*

gojîteljica, *f.* die Erzieherin, *C.*

gojîteljstvọ, *n.* das Erziehungsfach, *C.*

gojîtev, tve, *f.* die Pflege, *Jan., nk.*; — die Erziehung, *Z.*

gojíti, ím, *vb. impf.* hegen und pflegen, *Cig., Jan., Kras-C.*; ziehen, cultivieren: g. vinograde, sadje, *Jan., ogr.-C.*; aufziehen, erziehen, *Cig., Jan.*; g. gibala, dihala, čutila, pflegen, *Erj.(Som.)*; — *pren.* sovraštvo, ljubezen g. v svojem srcu, Haſs, Liebe im Herzen hegen, *C., nk.*

gojîvec, vca, *m.* der Erzieher, *Cig., C.*; — der Förderer, *nk.*

gojîvka, *f.* die Erzieherin, *Cig.*; — die Förderin, *nk.*

gojnica, *f.* = gojiteljica, *Jan.*

gojník, *m.* = gojitelj, *Z.*

gòl, góla, *adj.* kahl, nackt, unbewachſen; goli vrh, gola zemlja; unbehaart: gola glava, kahles Haupt; gola brada; bartloſes Kinn; gola miš, eine kahle Maus, *Z.*; unbefiedert: gol ptič; laublos, zweiglos: golo drevo; — entblößt, unbekleidet, bloß: gola koža, gola roka; z golo glavo, entblößten Hauptes; gol in nag, fadennackt, *Cig., Jan.*; gol in bos, ohne Kleider und Beſchuhung; na golih tleh klečati; goli meč, das blanke Schwert; gola kost, ein Bein ohne Fleiſch; z golo lučjo se približati, mit unverwahrtem Licht, *Levst.(Nauk)*; z golimi rokami si kruh služiti (mit den bloßen Händen), *Fr.-C.*; z golim očesom, mit freiem, unbewaffnetem Auge, *Z.*; pod golim nebom, unter freiem Himmel, *Cig.*; bloß, lauter; možje niso goli ljudje — angelci so bili, *Ravn.*; gola resnica, reine Wahrheit; gola laž, eine blanke Lüge; gola nedolžnost, lautere Unſchuld; iz golega sovraštva, aus bloßem Haſs; gola ponižnost ga je, er iſt die Demuth ſelbſt; iz gola (izgola), nur, *C.*; prim. zgolj.

gôl, î, *f.* abgeäſteter, junger Baumſtamm, *Rib.-Mik., Dol., Notr.-C.*, eno gol sem posekal, drobno drevo kakor žrd, *Notr., Lašče-Levst.(Rok.)*; *pl.* goli = bolj drobna drva, obsekane veje, (opp. hlodi): voz goli je pripeljal, *Gor.*; skladnico goli razklati na polena, *Ravn.(Abc.)*; lučna g., der Stamm, aus dem Lichtſpäne gemacht werden, *C.*; debela g., dicker Baumklotz, *C., Zora*; žlice ne boš iz cele goli delal, *Jurč.*; — prim. stsl. golъ, Aſt, *Mik.(Et.)*.

goláčevina, *f.* = golazen, *GBrda*.

goláčina, *f.* 1) dlaka, katera gre od živali, kadar se goli, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — 2) zrnja prazna mesta na koruznej latici, *Ip.-Erj.(Torb.)*.

golâdina, *f.* = ledina, *C.*

golahen, hna, *adj.* gol golahen, ganz nackt, *kajk.-C.*

golahrn, *adj.* ganz nackt, *Mik.(Et.)*.

golan, *adj.* = unreif, *Jan.*; golano sadje, *Glas.*; — pogl. 2. golen.

golâzen, zni, *f.* 1) *coll.* das Gewürm, kriechendes Ungeziefer; — 2) ein baumloſer Fleck im Walde, *Dol.-Erj.(Torb.)*; jagode rasto po gozdnih golaznih, *Let.*; — die im Getreide durch Ungeziefer verurſachte kahle Stelle, *Met.*; *Mik.*

golâzina, *f.* = golazen, *C., Svet.(Rok.)*.

golâznice, *f. pl.* = golazen, *C.*

golaznína, *f.* golazen, *M.*

golčnča = golečina Gubinj (Tolm.) - Kenda.

golce, f. pl. = zapuščen kraj v hribih, puščava
nerodovitna svet, Golj (nam. golci)

„gučat": veter golči = tudi vrši Temljine (Tolm.) - Kenda

golček, -čka, kokoš z napol golim vratom, Sromlja
(Št. Časop. 3 jg. i. n. 9/11. 160).

golęčina Kahle Grasfläche im Walde, Lichtung Temljine
(Tolm.) - Kenda.

golbati, am, *vb. impf.* nagen, *Mik.*; — prim. globati.

golbčč, ęča, *adj.* on je mene iz golbečega (= greznega) blata izvlekel, *Trub., Mik., Jap.-C.*; — prim. globeti.

gôlbež, *m.* = dleto, *Št.-Trst.(Let.).*

golbica, *f.* = škrjanec, *GBrda*; — prim. golibar. (?)

gólbiti, im, *vb. impf.* aushöhlen, *Trst.(Let.)*; luknje g., *Danj.(Posv. p.).*

gólbsti, gólbem, *vb. impf.* = dolbsti, *vzhŠt.-C.*

gólcat, *adj.* golo golcato ciganče, ganz nackt, *Erj.(Izb. sp.).*

gólcati, am, *vb. impf.* 1) laut ſchluckend trinken: sladko vince iz okrogle buče g., *Jurč.*; — 2) rülpſen, *Rez.-C.*; meni se golca, *Fr.-C.*; — prim. kolcati se.

gòlč, gólča, *m.* das Reden, die Rede, *vzhŠt., ogr.*; das Geſpräch, *Jan.*; — meni ni za golč, ich bin nicht geſprächig, golč je, man ſpricht, es geht das Gerücht, *vzhŠt.-C.*

golčâj, *m.* der Schluck, *Hip.-C., Valj.(Rad).*

gólčanje, *n.* das Reden, das Sprechen; prim. golčati.

gólčati, ím, *vb. impf.* ſprechen, reden, *Cig., Jan., vzhŠt., ogr.-C.*; — slavec golči, die Nachtigall ſchlägt, *C.*; grlica golči, die Taube girrt, *BlKr., C.*; — ſchwätzen: tiho bodi! kaj pa golčiš! *Jurč.*; — dröhnen, tönen, *Štrek.*; toſen (o gromu), *Rez.-C.*

golčè, ęta, *n.* = golo pišče, *Blc.-C.*

1. **golčica,** *f. dem.* gol(ka) *f., Svet.(Rok.)*; tu eno golčico, tam kako protje pobrati, *Levst. (Zb. sp.).*

2. **golčica,** *f.* die ſtengelloſe Schlüſſelblume (primula acaulis), *Erj.(Rok.)*; Golčice mi precvetajo, *Npes.-K.*; — prim. jegolček, jeglič, jagolnica.

gôlčič, *m.* die Meerforelle, *Blc.-C.*

goldînar, rja, *m.* der Gulden; — prim. bav. guldener, *C.*

goldînarski, *adj.* Gulden-: goldinarski bankovci.

gôlec, lca, *m.* 1) bartloſer Junge, *C., Z.*; — 2) noch unbefiederter Vogel, *Z.*; — ptica, ki se goli in zato ne more leteti, *Cirknica-Erj.(Torb.)*; — 3) die Korn- oder Schalfrucht, *Jan., Cig.(T.)*; žitni plod ali g., *Tuš. (R.)*; — 4) wenig bewaldeter, kahler Berg, der Schneeberg, *Cig., Jan., C.*; v naše golce se malo novega zve, *Polj.*; — 5) na golec obrušen, glatt abgeſchliffen, *Nov.-C.*

gólehen, hna, *adj.* gol golehen, ganz nackt, *C., Mik.*

golên, *f.* der Unterſchenkel, *Cig., Jan., Cig.(T.), Mik., Krn-Erj.(Torb.)*; razkrij golen, *Dalm.*; — naj se jim sterejo njihove goleni (Beine), *ogr.-Valj.(Rad).*

1. **golên,** *adj.* 1) glatt (o zrnju): goleno zrno, t. j. pšenično, rženo (ne: ječmenovo, ovseno), g. kruh, iz pšenice in rži, brez primesi ječmena ali ovsa, *C., Z.*

2. **golèn,** éna, *adj.* unreif (o sadju), *Tržič-Štrek. (LjZv.)*; golene hruške, *Mik.*; („eigentlich: grün", *Mik.*); prim. zelen.

3. **gólen,** lna, *adj.* bloß, *Guts., Jarn., ogr.-C.*; iz golne dobrote, *C.*; (golen? menda prej nam. gólen; prim. golên).

1. **golênec,** nca, *m.* eine Art Gras: mali, veliki g., *C.*

2. **golénec,** nca, *m.* unreife Frucht, *Mik.*; unreifes Obſt, *Tržič-Štrek.(LjZv.).*

golênek, nka, *m.* = golen, *f. Cig.*

golęnica, *f.* 1) das Schienbein, *Cig., Jan., C., Cig.(T.), Erj.(Som.)*; — 2) die Stiefelröhre, *Cig., Jan., C., Burg., Dol., BlKr.*; zafrkniti golenice, *Jurč.*

golęníčen, čna, *adj.* Schienbein-, *Jan.(H.).*

golenína, *f.* glattes Korn (Getreide mit Ausnahme des Hafers und der Gerſte), *C.*

1. **golenják,** *m.* = kruh brez ovsa, *Poh.-C.*

2. **golenják,** *m.* der Beinharniſch, *Cig.*

golénji, *adj.* zum Unterſchenkel, zum Schienbein gehörig, *Cig., Jan.*

1. **golênka,** *f.* eine Art Strümpfe, *C., Z.*

2. **golénka,** *f.* neka vrsta breskev, *kajk.-Valj. (Rad).*

golénọ, *n.* = golen *f., Dalm.*; da bi se njih golena prelomila, *Trub.*

golern, *adj.* gol golern, ganz nackt: golo golerno telo, *ogr.-C.*; — prim. golehrn.

gôlež, *m.* kahler Berg, *Cig., C.*

golíba, *f.* 1) armſelige Hütte, *C.*; eine Schankhütte, *C.*; vse gostilnice na ogrski meji se imenujejo golibe, *SlN.*; — prim. koliba.

golíbar, rja, *m.* die Lerche, *ogr.-M., Ahac.*; (goliber), *Npes.-Schein.*

golibáš, *m.* der Beſitzer, Bewohner einer goliba, der Schenkwirt, *Danj.-C., Valj.(Rad).*

golíber, bra, *m. Jan., C.*, pogl. golibar.

1. **golíca,** *f.* 1) das Mädchen, *Kast.-C.*; — 2) eine kahle Erdfläche, *Cig., Jan., C.*; golica je gola strmina, kjer so gozd posekali, *Notr.-SlN.*; — 3) das Blankett, *Levst.(Nauk), DZ.*; — 4) ein laub- und aſtloſer Stecken oder junger Baum, *Z., C.*; — 5) der Typhus („bolezen, izza katere se človek ogoli, rekše: izgubi lase"), *Nem. Rovt-Erj.(Torb.)*; — 6) der grannenloſe Weizen (triticum hibernum); — 7) neka breskva, *kajk.-Valj.(Rad).*

2. **golíca,** *f.* = gol, *f., C.*

3. **golíca,** *f.* der Nachen, *Meg.-Mik., Cig.*; — prim. galeja, stsl. golija.

golič, íča, *m.* 1) der Neſtling, *Cig., Jan., Erj. (Ž.)*; — 2) der Bartloſe, *Cig.*; — 3) kahler Berggipfel, *Cig., Jan.*; — mizasta gora, der Tafelberg, *Jes.*; — 4) die nackte Gerſte (hordeum distichum nudum), *Cig.*

goličâva, *f.* kahle Erdfläche, kahle Ebene.

goličâvarica, *f.* das Edelweiß (gnaphalium leontopodium), *Zv.*

golíčiti se, íčim se, *vb. impf.* kahl werden, kahle Stellen bekommen (o gozdih), *C.*

golíčnik, *m.* = golič 4), *Z.*

golída, *f.* die Gelte: die Melkgelte, *Mur., Cig., Jan., C., Dol., Kras*; — die Schöpfgelte, die Waſſergelte, *Cig., Jan.*; — ein Weinmaß = 4 Maß, *Medv.-M.*; — prim. srlat. galēta, stvn. gellita, *Mik.(Et.).*

golídica, *f. dem.* golida; die Milchgelte, *Rez.-C.*

golîłnik, *m.* das Haareiſen, das Schabeiſen (der Gärber), *Cig.*
golîn, *m.* der Bartloſe, *C.*
golína, *f.* die Blöße, kahle, unbewachſene Fläche, *Cig., Jan., C., DZ.*; durch Entrindung entſtandene Blöße am Baumſtamm, *Mur.*
golînar, rja, *m.* der Bewohner einer kahlen Fläche, *C.*
golidráti, âm, *vb. impf.* leiern, *Jan.*
golînka, *f.* eine Art Pfirſich, *C.*
goliráča, *f.* das Kindeshemd, *vzhŠt., ogr.-C.*; — nastalo iz: „v goli robači“, *C.* (?)
golíš, *m.* kahle Fläche, *C.*
golîtev, tve, *f.* = goljenje, *Jan.(H.).*
golíti, ím, *vb. impf.* 1) kahl machen: entrinden, *Mur., Cig., Jan.*; abhaaren, *Cig.*; g. se, die Haare verlieren, ſich mauſen, *Cig., Jan.*; ptiči se golijo, *Kr.*; drevo se goli, verliert das Laub, *Dict.*; — g. si lase = beliti si glavo, *Levst. (Zb. sp.)*; — 2) g. koga, = guliti, jemanden ſchinden, ausziehen, *Cig., ZgD.*; — tudi: góliti.
goljâd, *f.* kahle Gegend, *C.*
golják, *m.* bettelarmer Menſch, *SlN.*
goljáva, *f.* die Blöße, die Nacktheit, die Kahlheit, *Mur., Cig.*; — unbewachſene Fläche, die Heide, *Cig., Jan., C., Ravn., Jes.*; goljava, koder nič druzega ne raste nego mah in vresje, *Polj.*
goljè, *n. coll.* Baumäſte ohne Laub, *Hal.-C.*
goljénje, *n.* das Entrinden, das Enthaaren; das Mauſen, *Cig.*
goljúf, úfa, *m.* 1) der Betrüger; — 2) der Bauernſtrumpf ohne Fußſack, *C.*; goljufe so nosili, da niso golih mečˊ kazali, *Kr., Savinska dol.*; — 3) das Vorhemd, *Ljub.*; — 4) die Lamprete (petromyzon fluviatilis), *Frey.(F.)*; — prim. it. gagliotto, der Schelm, *Mik.(Et.).*
goljufáč, *m.* der Betrüger, *Mariborska ok.-C.*
goljufár, rja, *m.* = goljuf, *ogr.-M., C.*
goljúfast, *adj.* = goljufen, *Dalm.-C.*
goljufáti, âm, *vb. pf. et impf.* betrügen; g. koga za kaj; g. se, ſich betrügen; goljufal sem se = goljufalo me je, ich habe mich betrogen, getäuſcht.
goljufâvec, vca, *m.* der Betrüger, *Guts.(Res.).*
goljûfec, fca, *m.* = goljuf: tolikanj je goljufcev kolikor ljudi, *Kast.*
goljúfen, fna, *adj.* betrügeriſch, falſch, g. igravec, falſcher Spieler, *Mur., Cig.*; goljufno izgovarjanje, falſche Ausreden, *Guts.(Res.).*
goljufíca, *f.* die Betrügerin, *Mur., Cig., Valj.(Rad)*; goljufi in goljufice, *Jsvkr.*
goljufîja, *f.* der Betrug, das Trugwerk, die Betrügerei.
goljúfinja, *f.* die Betrügerin, *Jan., C.*
goljufiv, íva, *adj.* trugvoll, trügeriſch; up goljˈfivi, *Preš.*
goljufîvec, vca, *m.* der Betrüger, *Cig., C., Valj.(Rad).*
goljufívka, *f.* die Betrügerin, *Cig., Jan., Kr.-Valj.(Rad).*
goljufívost, *f.* die Betrüglichkeit, das Trügeriſche; der Trugſinn, *Cig.*
goljûfnik, *m.* = goljuf, *C.*
goljufnína, *f.* die Betrugſumme, *C.*
goljufnják, *m.* = golufnik, *Mur.*
goljúfnost, *f.* = goljufivost, *Cig., C.*
goljufovânje, *n.* das Betrügen, *Cig.*
goljufováti, újem, *vb. impf.* zu betrügen pflegen, *C.*
goljûfski, *adj.* betrügeriſch, *Dalm., C.*
goljûfstvǫ, *n.* die Betrügerei, *C.*
gôlk, *m.* das Toſen des Donners, *Rez.-C.*
gôlkati, am, čem, *vb. impf.* girren, *ogr.-C.*; — = lajati, *Tolm.-Štrek.(Let.).*
golǫ̑b, *m.* die männliche Taube; domači g., die Haustaube (columba livea domestica); divji g., die Wildtaube (columba livea); g. pismonos, die Brieftaube, *Cig., Erj.(Ž.)*; g. selec, die Wandertaube (columba migratoria), *Erj.(Ž.).*
golobár, rja, *m.* 1) der Taubenhändler, der Taubenzüchter, *Dict., Mur., Cig., Jan.*; — 2) der Hühnerhabicht, der Taubenſtößer (falco palumbarius), *Cig., Frey.(F.).*
golobaríca, *f.* die Taubenhändlerin, *Cig.*
golobârstvǫ, *n.* die Taubenzucht, *Cig., Jan.*
golǫ̑bast, *adj.* taubenartig, *Cig., M.*
golǫ̑bčati se, am se, *vb. impf.* ſchnäbeln, *Cig.*
golǫ̑bče, eta, *n.* junge Taube, *Mur., Valj.(Rad).*
golǫ̑bček, čka, *m. dem.* golobec; 1) das Täubchen; — 2) neko jabolko; der Täubling, *C.*
golobčeváti se, újem se, *vb. impf.* ſchnäbeln, *Cig.*
golobè, éta, *n.* das Täubchen, *Mur., Met., Mik.*
golǫ̑bec, bca, *m.* 1) das Täubchen; — 2) der Adamsapfel, *Rez.-C.*; — 3) der Zwikel (an Hemden), *Cig., Jan.*; — 4) neko jabolko: der Täubling, *C.*; — 5) neka igra dečaška, *Valj.(Rad).*
golobéčji, *adj.* = golobji, *ogr.-C.*
golǫ̑bek, bka, *m. dem.* golob.
golobíca, *f.* 1) das Taubenweibchen; — 2) das Sternbild der Taube, *Cig.(T.)*; — 3) neka goba: der Täubling (russula), *Erj.(Rok.).*
golobič, íča, *m.* junges Täubchen, *Meg.-Mik.*
golobîčar, *m.* = golobar 2, *Z.*
golobíčica, *f.* 1) *dem.* golobica; — 2) = golobica 3), *Z.*
golobîčji, *adj.* das Taubenweibchen betreffend, *Cig., Jan.*
golobîčka, *f. dem.* golobica.
golobína, *f.* die Taubengrotte, *Prim.*
golobinják, *m.* 1) der Taubenſchlag, *Mur., Cig., Jan., Lašče-Levst.(M.)*; tudi: golobînjak, *Levst.(M.), Št.*; — 2) golobînjak, der Taubenkoth, *Št.-Mur.*
golobínji, *adj.* Tauben-, *Mur., Mik.*
golobînka, *f.* 1) die Taubenhöhle, *Pivka*; — 2) neka goba: der Täubling (russula), *C.*
golǫ̑bjak, *m.* 1) der Taubenkoth; — 2) die Herbſtzeitloſe (colchicum autumnale), *Medv. (Rok).*
golǫ̑bji, *adj.* Tauben-.
golǫ̑bnica, *f.* das Taubenloch, *C.*
golǫ̑bnik, *m.* der Taubenſchlag, *Mur., Cig.*
golobnják, *m.* = golobinjak 1); golǫ̑bnjak, *ogr.-Valj.(Rad).*
golǫ̑bovski, *adj.* = golobji, *Mur.*

golobáj tem. golobjček. Sinonimi: (bolletus edulis) Dol. (Št. Janž) – Mb. II. 33. = golobanj (Gzl.) ib. prgl. z globanja.

„golubínjek", Gradec (BKk.) Let. 893, 9.

golôbnjakati se = golobčati se obrotja igra golobov Podgozd (Dkn.) Let. 893. 10.

golobáček, Udorina & malo las (Thar.) I. r. str. XIII. 128.

golomrazica, mrak brez snega ob oblačnem vrhu
Tuma, Plan. Vest. XVI. 175

golobrâd, bráda, *adj.* ohne Kinnbart, bartlos; milchbärtig, *Cig., Jan.*
golobrâdec, dca, *m.* der Bartlose; der Milchbärtige, *Cig., Jan.*
golobrâden, dna, *adj.* = golobrad.
golobrâdež, *m.* = golobradec, *Cig.*
golobúčen, čna, *adj.* kahlköpfig, (zaničlj.), *C., Gor.*
golobûčnik, *m.* der Kahlkopf, (zaničlj.), *C.*
golõča, *f.* = golota, *ogr.-C.*
gologlàv, gláva *adj.* 1) unbedeckten Hauptes, barhaupt; — 2) kahlköpfig, *Cig., Z.*
gologlâvec, vca, *m.* 1) der Barhauptige, *Mur., Cig.*; — 2) = plešivec, *Cig., Jan.*
gologlâvka, *f.* 1) die Kahlköpfige, *Mur.*; — 2) der Brassen (abramis Brama), *Cig., Jan.*
golokõžen, žna, *adj.* nackthäutig, *Jan.*
golokõžnica, *f.* das nackthäutige Amphibium, der Lurch, *Jan., C.*
golokràk, kráka, *adj.* mit entblößten Unterschenkeln: kam če reva golokraka in bosa? *BlKr.*
golokrìl, kríla, *adj.* kahlflügelig, *Cig., Jan.*
gololèd, léda, *m. Cig.*, pogl. gololedica.
gololẽdica, *f.* das Glatteis, *Jan.*; po noči se je naredila gololedica, *LjZv.*
gololẽdnica, *f.* = drhtavec, električna jegulja, *Cig.*
golõmbiš, *m.* die Kugel, *C., ogr.-Valj.*; — prim. lat. globus, *C.*
golomíšiti, mîšim, *vb. impf.* 1) blinde Kuh spielen, *UčT., Notr.*; — 2) sem ter tja laziti, po nepotrebnem si dati kaj opraviti, *C.*; kaj golomišiš na vse zgodaj? *Kras-Erj. (Torb.).*
golomràz, mráza, *adj.* kalt (ohne Schnee): golomraza zima, *Cig., Svet.(Rok.), Zv.*
golomrâzica, *f.* schneelose Kälte, der Blachfrost, *Cig., Jan., Dol.*
golomráziti, mrâzi, *vb. impf.* rieseln (o snegu), *Jan.*; — prim. golomraznica 2).
golomrâznica, *f.* 1) = golomrazica, *Cig.*; — 2) *pl.* golomraznice, der Staubschnee, *C.*; — 3) die Gänsehaut, *C.*
golonãg, nága, *adj.* mutternackt, fadennackt, *Mur., V.-Cig., Jan.*
golonòg, nóga, *adj.* bloßfüßig, nackbeinig.
golonõški, *adj.* Barfüßer-: g. red, der Barfüßerorden, *Cig.*
golonõžec, žca, *m.* der Barfüßer, *Cig., Jan.*
golopálčiti, pâlčim, *vb. impf.* zusammenstümpern: sodbe g., *Levst.(Zb. sp.).*
goloplóden, dna, *adj.* nackfrüchtig, *Cig.(T.).*
golorẽpec, pca, *m.* der Kahlschwanz, *Jan (H.).*
golorẽpka, *f.* der Kahlschwanz, *Cig., Jan.*
golorõčen, čna, *adj.* goloročno črtanje. das Freihandzeichnen, goloročen črtež, die Handzeichnung, *Cig.(T.).*
golorõk, róka, *adj.* mit bloßen, entblößten Händen; ne sedi tu tako golorok, kašelj boš dobil, *Zv.*; — mit unbewehrten Händen, *Mur., Cig., C.*
golosẽk, sẽka, *m.* der Kahlhieb, der abgestockte Wald, *SlN., Nov.*
golosemẽn, *adj.* nacktsamig, *Cig.(T.).*
goloskŕga, *f.*, goloskrge, Nackthiemer, *Cig.(T.).*
goloslóven, vna, *adj.* goloslovna trditev, nackte Behauptung, *Cig.(T.).*
golosrčen, čna, *adj.* = odkritosrčen, *Mur.*
golõst, *f.* = golota, *Cig., Jan., Zora.*
golot, *m.* der Kryštall, *Guts., Mur., (f. Cig., nk.)*; — prim. stsl. golotь, *m.* Eis.
golõta, *f.* die Blöße, die Nacktheit.
golotína, *f.* die kahle Fläche, *SlN.*
golotŕba, *f.*, golotrbe, Kahlbäuche (malacopteri apodes), *Erj.(Ž.).*
goloùst, ústa, *adj.* nacktmündig, *Cig.(T.).*
gólovec, vca, *m.* kahler Hügel oder Berg, *Cig., Jan.*
golovíca, *f.* = suha veja, *pod Čavnom, na Otlici-Erj.(Torb.).*
golovína, *f.* neka trta, *Kras-Erj.(Torb.).*
golõvje, *n.* abgeästetes, noch ungespaltenes, berindetes Naturholz, *Fr.-C.*
golovràt, vráta, *adj.* mit bloßem Halse, *Cig., Jan.*
golovŕh, vŕha, *adj.* kahlköpfig, *Cig., Jan., Nov.-C.*
golovŕšec, šca, *m.* der Kahlkopf, *Cig.*
golozõbka, *f.*, golozobke, Nackzähne, *Cig.(T.).*
gólsniti, gõlsnem, *vb. pf.* einen Laut von sich geben, mucksen, *Z., Štrek., GBrda*; tu in tam g. o čem, *Levst.(Zb. sp.)*; ni hotel ni golsniti ni žugniti, *Erj.(Torb.).*
gólša, *f.* der Kropf, *Erj.(Som.)*; — der Hühnerkropf, *Erj.(Ž.)*; — prim. guša.
gólšast, *adj.* kropfig: g. glupec, *Levst.(LjZv.).*
gõlšec, šca, *m.* das Bingelkraut (mercurialis), *Cig., Medv.(Rok.).*
gólšen, šna, *adj.* Kropf-: golšni žlezi, die zwei Kropfdrüsen, *Erj.(Som.).*
golšûn, *m.* die Riesenschlange, *Jan.(H.).*
gõlt, *m.* 1) der Schlundkopf, *Erj.(Som.)*; der Schlund; na ves golt kričati, aus vollem Halse schreien, *Rib.-M.*; — 2) golti, die häutige Bräune, *Z.*
gólta, *f.* 1) = golt 1), *Dol.*; (polhi) bodo po tvoji golti polzeli, *Jurč.*; — 2) der Vielfraß, *Gor.*; — 3) *pl.* golte, die häutige Bräune, *C., Nov., BlKr.*
goltáč, *m.* 1) kdor golta, *Gor.*; prim. goltati 3); — 2) der Schlund, *Danj.-C.*; — 3) der Kropf des Geflügels, *Danj.-C., Rez.-C.*
goltâj, *m.* der Schluck: samo za en goltaj vina, *Cig.*
goltálo, *n.* der Schlund: pekel svoje goltalo odpre, *Krelj.*
góltan, ána, *m.* 1) = golt 1), *vzhŠt.-C.*; tudi: *pl.* goltani, *C.*; — 2) die Bergschlucht, *ogr.-C.*; — 3) *pl.* goltani, der Schacht im Bergwerk, *ogr.-C.*; — 4) der Schlemmer, *Cig.*
goltánec, nca, *m.* der Schlund, die Speiseröhre.
goltânje, *n.* das Schlucken, das Schlingen itd., prim. goltati.
goltáti, âm, *vb. impf.* 1) schlingen, schlucken, *Mur., Cig., Mik., C., Vrt.*; — 2) gierig fressen, *Cig., Jan., ZgD., Gor.*; — 3) rülpsen, *Rez.-C.*; — = tako govoriti, da se beseda zaletuje v grlu, (góltati) *Gor.*; — 4) girren (o golobih), *vzhŠt.-C.*; — 5) murren, *Hal.-C.*

goltàv, áva, *adj.* gefräßig, *Cig., Jan.*
goltâvec, vca, *m.* der Schlinger, *Cig., Jan.*
goltávost, *f.* die Gefräßigkeit, *V.-Cig., C.*
gôltec, tca, *m. dem.* golt.
góltен, tna, *adj.* 1) Schlund-, Kehl-, *Cig., Jan.*; — 2) gefräßig: polhi so nekako goltne živali, *Slc.*; g. po čem, gierig, *Cig., C.*
goltíti, ím, *vb. impf.* 1) schlingen, *Z.*; g. jedi in vino, *Jurč.*; — 2) würgen, *vrhŠt.-C.*
gôltnež, *m.* der Vielfraß, *Nov.-C.*
gôltnica, *f.* 1) = goltnik 1), *Cig.*; — 2) jamica pod brado, *ogr.-C.*
gôltnik, *m.* 1) der Kehllaut, *Cig., Jan., C.*; — 2) = goltanec, *Jan.*
góltniti, gôltnem, *vb. pf.* einen Schluck thun, *Cig., M., C., kajk.-Valj.(Vest.).*
góltnost, *f.* die Freßbegierde, *Jan.*
gôltovka, *f.* die Benedictenwurz (geum urbanum), *C.*
goltunija, *f.* der Schlund: v požrešnosti goltunije („im Freſſen und Saufen"), *Krelj*; tudi hs.—(*Dict.* ima „golturja" ingluvies?).
1. **golûn**, *m.* neka ptica: die Weihe, *Dalm.-Mik.*
2. **golûn**, *m.* = galun, der Alaun.
golunarîja, *f.* die Alaunſiederei, *Cig.*
golûnast, *adj.* alaunhältig, alaunartig, *Cig.*
golúniti, ûnim, *vb. impf.* alaunen, *Cig.*
golúnov, *adj.* Alaun-: *Cig., Jan.*
golúnovica, *f.* das Alaunwaſſer, *Cig.*
golúzniti, ûznem, *vb. pf.* die Haut abſtreifen, *Z.*
golžûn, *m.* 1) der Hühnerkropf, *Cig., Jan., Glas., SlGosp.-C., M., Vrtov.(Km.k.), Tolm.*; — 2) neka rastlina: der Taubenkropf (cucubalus), *C.*; — prim. it. gozzone, *C.* (?)
golžûnec, nca, *m. dem.* golžun, *Jan.*
gomárati, am, *vb. impf.* = komarati, krabbeln, *Notr.*; otrok po četverih gomara, *C.*; Bog pravi: gomaraj, da ti bom pomagal, *Npreg.-Cv.*
gomâst, *f.* neka bolezen od kruha iz snetive moke, ki napravlja gomazenje pod kožo, *C., Pohl.(Km.).*
gomáta, *f.* die Maſſe: človek grozne gomate, groß und dick, *C.*
gomátati, am, *vb. impf.* langſam ſich bewegen, *C., Z.*
gomáten, tna, *adj.* dickleibig, gut beleibt: gomaten človek, *Fr.-C.*
gomátnost, *f.* die Dickleibigkeit, *Fr.-C.*
gomâz, *m.* „kar gomazi", das Ungeziefer, *Dict., C.*; kebri, črvje ino drugega gomaza brez števila, *Krelj.*
gomázati, am, *vb. impf.* = gomezeti, *Mur., Met.*
gomâzen, zni, *f.* kriechendes Ungeziefer, *Jan., C., Vrt., Bes.*
gomázen, zna, *adj.* wimmelnd: mravelj, ljudi je vse gomazno (gomezno), *C.*; tega je vse gomazno (gomezno), das iſt im Ueberfluſs vorhanden, *C.*
gomazênje, *n.* das Gekrieche, das Gewimmel, *Cig.*
gomazéti, ím, *vb. impf.*, pogl. gomezeti.
gomazîn, *m.* pogl. magazin.

gomáziti, âzim, *vb. impf.* 1) = gomezeti, *Trub., Dict.-Mik.*; — 2) rühren, bewegen, (gomeziti) *C.*
gǫ́mb, *m.* = gumb, der Knopf, *Meg., Dalm.*; — prim. madž. gomb.
1. **gǫ́mba**, *f.* das Jagen, die Treibjagd, *Cig., Jan.*
2. **gǫmba**, *f.* = gumpa, *C.*
gombár, rja, *m.* der Knopfmacher, *ogr.-Valj. (Rad).*
gǫ́mbast, *adj.* mit einem Knopf verſehen: gombasta igla, *C.*
gǫmbati, am, *vb. impf.* = gumpati, mit der Fauſt ſchlagen, *C.*
gombéla, *f.* 1) obod pri zibeli, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — 2) der Bogen eines Rückenwirbels, *Erj.(Som.).*
gǫ́mbešnica, *f.* = gumbovšnica, *vrhŠt.*
gǫ́mbič, *m. dem.* gomb, das Knöpfchen: svetli gombiči, *LjZv.*
gǫ́mblek, *m.* die Birkenblüte, *ogr.-Valj.(Rad).*
gǫ́mbnica, *f.* das Knopfloch, *C.*
gombúlja, *f.* der Knorren im Holz, *Gor.*
goméla, *f. Jan., BlKr.*, pogl. kamela.
gomezen, zna, *adj.* pogl. gomazen.
gomezéti, ím, *vb. impf.* kribbeln, wimmeln, *Jan., C., Škrab.(Cv.)*; (gomaz-) *Cig., Jan., nk.*; vse je od ljudi gomezelo, (gomaz-) *Jap. (Prid.)*; vse gomezi (gomazi) črvov, *Cig.*; kar blizu in daleč po ravnem in strmem gomezi (gomazi), *Jurč.*; — gomezi mi po životu, es krabbelt mich, *Cig., Fr.-C., Andr.*; — = lesti, langſam, gehen, *C.*
gomeziti, im, *vb. impf.* rühren, bewegen, *C.*, pogl. gomaziti.
gomezetáti, âm, *vb. impf.* = gomezljati, *C.*
gomezíce, *f. pl.* 1) die Gänſehaut: gomezice po meni letijo, poletavajo, ein Schauer überläuft mich, ich bekomme die Gänſehaut (z. B. vor Schrecken), *Fr.-C., SlGosp.*; — 2) die in einer Flüſſigkeit beim Mouſſieren aufſteigenden Bläschen, *C.*
gomezljáti, âm, *vb. impf.* 1) kribbeln, wimmeln, *Cig., Jan., C.*; — 2) ſchäumen, mouſſieren, *Cig., Jan., C.*; — prim. gomizljati.
gomezljiv, íva, *adj.* wimmelnd, *M.*; — = gomizljiv, mouſſierend, *C.*
gomeznáti, âm, *vb. impf.* = gomezeti, *C.*
gomeznína, *f.* das Ungeziefer, *C.*
gomíla, *f.* der Erdhügel, der Erdhaufen, *Cig., Jan., C., ogr.-Valj.(Rad)*; — der Grabhügel, *Cig., Jan., nk.*; — der Haufen, beſ. der Miſthaufen, *C., Kr.*; — die Fluſsinſel, lange Sandbank, *V.-Cig., M.*; — neka jed iz jajc, sira in masla, („gomilja" ?) *C.*; — prim. stsl. mogyla.
gomílast, *adj.* hügelförmig, *nk.*
1. **gomílica**, *f. dem.* gomila, kleiner Hügel, Grabhügel, *ogr.-C.*
2. **gomílica**, *f.* die Kamille (matricaria chamomilla); nav. *pl.* gomilice, Kamillen; g. komu skuhati, einen Kamillenthee jemandem kochen.
gomíličen, čna, *adj.* Kamillen-.
gomíliti, ílim, *vb. impf.* häufen, *C.*
gomíljati se, am se, *vb. impf.* ſich häufen, *M., C.*; gore se gomiljajo, thürmen ſich, *Zora.*

gòmbāž = bombaž. Pelj.: Pint. Let 895. 10

gombnja, debela kopa prsti na njivi, Gor. (Št. Jošt.) – Zb. II. 33.

gomezica Wasserblöschen (se dúži stene) Tuma, Plan. Vest. XV. 190

okrogla. grči so gomile, Tuma, Plan. Vest. XVI. 178.

2. gomilica bav. Hamillen, Gomillen Štrek. Let. 896. 145.

gomíliščе, prostor na kaltarem stoji gomila Rkc. Šašelj, Dev. gos. 108.

gomilski; Štrekl. Prav. 83.

gnušem bebic ie opotke je gomola; Tuma, Plen. Vest. XV. 170.

gomoljka Tomšič (Slov. Sadjarstvo 138.

gonič, kdor pri oranju vprega goni (Nova Z. Zo. 917. 24.

gomîlje, *n.* lange Sandbank, das Riff, *Cig.*; — prim. gomila.
gomîloma, *adv.* haufenweiſe, *C.*, *Zora*, *ZgD.*
gomílọ, *n.* = gomila, der Miſthaufen, *Petovlje ob Soči-Erj.(Torb.)*.
gomîz, *m.* = gomaz, *Jan.*, *Nov.-C.*
gomízati, am, *vb. impf.* = gomezeti, *Jan.*
gomízice, *f. pl.* = gomezice: gomizice po meni letajo, igrajo, ein Schauer läuft mir über die Haut, *Z.*, *C.*
gomizljáti, âm, *vb. impf.* 1) kribbeln, wimmeln, *Cig.*, *Jan.*; mravljinci gomizljajo, *Dict.*; —po udih mi gomizlja, *Z.*; — 2) mouſſieren, *M.*; vino gomizlja po kozarcih, *Nov.*; Blaſen bilden: če deneš na stolčeno kredo nekoliko jesiha, bo jelo to brž peniti se in gomizljati, *Vrtov.(Km. k.)*.
gomizljiv, íva, *adj.* mouſſierend: gomizljivo vino, *Vrtov.*
gomlę́ti, ím, *vb. impf.* 1) = gomezeti, krabbeln, wimmeln, *Z.*; — 2) = gomoleti 2) (?); prim. izgomleti.
gomóla, *f.* pusta in nerodovitna zemlja nastavša od razprhlega skrilnika, *Lisičine(v Istri)-Erj.(Torb.)*; der Schieferthon, *Erj.(Min.)*.
gomolę̑nje, *n.* das Gewimmel, das Gewühl, *Cig.*, *Jan.*
gomolę́ti, ím (ę̑jem), *vb. impf.* 1) = gomezeti, mrgoleti, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) flackern, *BlKr.*; plamen gomoleje, *Krn-Erj.(Torb.)*; gomoleča svetloba, flackerndes Licht, *Erj.(Som.)*; — gomoli mi pred očmi, es flimmert mir vor den Augen, *BlKr.*
gomolîvka, *f.* das Zittergras (briza media), *Vas Krn-Erj.(Torb.)*.
gomòlj, mólja, *m.* der Knollen (bot. tuber), *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Tuš.(R.)*.
gomólja, *f.* der Klumpen, *Cig.*, *Jan.*; g. sira, presnega masla, *C.*; cukra, ein Hut Zucker, *C.*; die Knolle, *Erj.(Min.)*; das Beerenbüſchel, *C.*; — rožna g., ein Blumenſtrauß, *C.*; — g. ptičev, eine dichte Schar Vögel, *Mariborska ok.-Kres.*
gomoljast, *adj.* klumpenförmig, knollig, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*
gomoljati, am, *vb. impf.* zu Klumpen zuſammenpreſſen, *C.*; g. se, ſich klümpern, *Cig.*
gomóljčast, *adj.* knollig, *Z.*
gomóljec, ljca, *m. dem.* gomolj; der Knollen, *Jan.*; z gomoljci pomnožavati (rastlinske bastarde), *Erj.(Izb. sp.)*.
gomóljica, *f. dem.* gomolja, *Cig.*
gomoljîčar, rja, *m.* 1) der Trüffelhund, *Cig.*, *Jan.*; — 2) der Trüffelkäfer (anisotoma), *Erj.(Z.)*.
gomoljika, *f.* 1) der Knollen, *Jan.*, *DZ.*; — 2) die gemeine Trüffel (tuber cibarium), *C.*, *Erj.(Rok.)*, *nk.*
gomoljît, *adj.* knollig, *Cig.(T.)*.
gomoljíti se, ím se, *vb. impf.* 1) Klumpen bilden: mleko se gomolji, *Hal.-C.*; — 2) ſich wieder aufzurichten ſuchen (z. B. nach einem Fall), *Hal.-C.*
gomôljnica, *f.* das Knollengewächs, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Tuš.(R.)*.
gomòt, óta, *m.* das Gewühl in einem Haufen, *Jan.*, *Reẓ.-C.*; kače imajo grozen gomot, *C.*; — der Wirrwarr, *Reẓ.-C.*
gomotáti, âm, *vb. impf.* wirr durcheinander miſchen, *Z.*; g. se, ſich zu einem wirren Knäuel verſchlingen: kače se gomotajo, *C.*; — prim. homotati.
gǫ̑mpa, *f.* = gumpa, *Jan.*
gǫ̑mpati, am, *vb. impf.* mit der Fauſt ſchlagen, *C.*
gǫ̑mpica, *f. dem.* gompa; kleine Beule, *Bes.*
gomúliti, ûlim, *vb. impf.* = ščebljati, wiſpern, *Jan.*
gomúlja, *f.* eine Art Hochzeitsbrot = roguša, *Medv.-C.*; der Topfkuchen (der Gugelhupf), *V.-C.*; — prim. gomila.
gomúljiti, ûljim, *vb. impf.* 1) häufen, *Z.*; — 2) g. se, aufgehen: kvašeno testo se gomulji, *Z.*; — prim. gomiliti.
gomzę̑nje, *n.* das Wimmeln, *Cig.*
gomzę́ti, ím, *vb. impf.* = gomezeti, *Cig.*, *Met.*, *Mik.*, *Fr.-C.*, *ZgD.*, *Zora*, *DSv.*
gòn, góna, *m.* 1) das Treiben: die Jagd, *Cig.*; die Verfolgung, *Valj.(Rad)*; — 2) die Ackerlängenſtrecke, *vrhŠt.-C.*; — 3) *pl.* goni, der Viehweg, *Št.-C.*; prim. gonje; — 4) = nagon, der Trieb: čuden gon jih žene v kraje zaželene, *Erj.(Izb. sp.)*.
gonár, rja, *m.* der Treibhund, *ogr.-Valj.(Rad)*.
gǫ̑nba, *f.* pogl. 1. gomba.
gončîn, *m.* der Treiber, *BlKr.*
gonda, *f.* dünnes, gekochtes Schweinefutter, *SlGor.-C.*
gǫ̑ndola, *f.* benečanski čoln, die Gondel.
gondolę́r, rja, *m.* der Gondelier, *Jan.*
gǫ̑ndra, *f.* mürriſches Weib, *C.*
gondráč, *m.* der Brummer, *Z.*
gondrálọ, *n.* der Brummbär (o človeku), *Jan.*
gondráti, âm, *vb. impf.* brummen, murren, greinen, *Mur.*, *Jan.*, *vrhŠt.*; — prim. gosti, godrnjati.
gondrâv, áva, *adj.* bärbeißig, *Jan.*; gondrave babice, *Št.-Glas.*
gondrâvec, vca, *m.* der Brummer, *Mur.*, *vrhŠt.*
gondríga, *f.* = gondra, *C.*
gondrljáti, âm, *vb. impf.* = godrnjati, *BlKr.-DSv.*
gondrnjáti, âm, *vb. impf.* = godrnjati, *BlKr.-DSv.*
gǫ̑ndula, *f.* = gondola, *Cig.*
góne, *f. pl. Št.*, pogl. goni, gonje.
gónec, nca, *m.* 1) der Treiber, *Mur.*; — der Eilbote, *Vrt.* (stsl.); — 2) = gonič 2), *C.*
gonętanje, *n.* das Rathen, *Habd.-Mik.*
gonętati, am, *vb. impf.* errathen, *Z.*, *Trst.(Let.)*.
gonič, íča, *m.* 1) der Treiber auf der Jagd, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — 2) gónič, das Schlagholz der Binder, *C.*, *M.*; — neka igra, *M.*
gonílen, lna, *adj.* treibend: gonilna moč, die Triebkraft, *Cig.*, *Jan.*; — gonilni list, der Steckbrief, *DZ.*
gonílọ, *n.* das Triebwerk, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Nov.-C.*; g. mehov, *LjZv.*
goniomêter, tra, *m.* = kotomer, *Jan.*

goniometrîja, *f.* nauk o razmerju med koti in pripadajočimi črtami, die Goniometrie.
goníšče, *n.* der Tummelplatz, *Cig., C.*
gonîtelj, *m.* der Treiber, *Mur.*
gonîtev, tve, *f.* das Treiben; — der Viehtrieb, *M.*; — das Jagen, die Jagd, die Verfolgung, *Cig., Jan.*
góniti, gónim, *vb. impf.* 1) wiederholt treiben; živino na pašo g.; zver s psi g., hetzen, jagen, hudoba ga goni, der Teufel reitet ihn, *Cig.*; g. otroke v šolo, die Kinder fleißig zur Schule halten, *Cig.*; — g. koga, fordern = terjati, *Cig.*; — pijača, ki na vodo goni, harntreibendes Getränk, *Cig.*; goni me, ich habe das Abweichen, *Cig.*;—kamenje v hišo g., *(pf.* zagnati), *BlKr.*; drva po vodi g., Holz flößen, *Jan.*; kolo g., ein Rad treiben; vrtavko g., den Kreisel treiben; mehove g., die Bälge treten; rühren (beim Buttern): celo uro uže gonim, pa se neče storiti, *Polj.*; — vedno svojo g., immer dasselbe wiederholen, sagen, behaupten; „joj, joj!“ je zmerom gonil, *Ravn.*; zmerom svojo goni slavček, immer dieselben Lieder singt die Nachtigall, *Preš.*; — ljudje gonijo (= pravijo), da bo vojska, *Z.*; — 2) g. se, *a)* sich herumtreiben, schäckern; otroci se gonijo po trati; — *b)* brunften, läufig sein; krava, kobila, psica se goni.
1. **gonîtva**, *f.* = gonitev, *Jarn.*
2. **gonîtva**, *f.* das Räthsel, *Meg.-Mik*
gonîvec, vca, *m.* 1) der Treiber, der Verfolger, *Cig., Valj.(Rad)*; — 2) der Förderer (mont.), *SlN.*; — 3) das Treibrad, *Cig.(T.)*.
gònj, gónja, *m.* = gonja, die Brunft: jelenov g., *Cig.*
gónja, *f.* 1) das Treiben, die Treibjagd, *Mur., Cig., Jan., Nov., SlN.*;—otroci imajo vedno gonjo med seboj, treiben sich immer herum, haben eine Hetze, *Polj.*; — 2) die Brunft, *Cig.*; — 3) ein Schimpfwort für ein geiles Frauenzimmer, *Lašče-Levst.(M.)*; — 4) nav. *pl.* gonje, der Weg, auf dem man das Vieh auf die Weide treibt, der Viehweg (in Wäldern, zwischen Zäunen und dgl.), *Cig., Jan., Svet. (Rok.), Lašče-Levst.(M.), SlGradec-C., Polj.*
gonjáč, *m.* 1) der Viehtreiber, *Mur., Cig., Jan.*; — kdor vpreženo živino pri pluženju goni, *Pjk.(Črt.)*; — 2) der Treiber auf der Jagd, *Cig., LjZv., BlKr.*; — 3) der Radtreter, *Cig.*
gonjačica, *f.* die Treiberin. *Cig.*
gonjâj, *m.* 1) die Ackerbeetlänge, *vrhŠt.-C.*; — 2) ein Ackertheil, *vrhŠt.-C.*; (soviel man an einem Tage [oder von einer Fütterung bis zur anderen, *Z.*] umackern kann, *Mur.*).
gonjáti, âm, *vb. impf. Podgorje v Istri-Erj. (Torb.)*, pogl. vonjati.
gọ̑njba, *f.* 1) = 1. gomba, *C., Zora*; — 2) = gonja 2), *Mur.*
gonjeník, *m.* das Getriebe, (die Triebfeder, das Triebrad), *Cig.(T.)*.
gonjénje, *n.* 1) das Treiben; — 2) das Brunften, *Cig.*
gonjetáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* = gondrati, *C.*
gonjetâvec, vca, *m.* = gondravec, *C.*
gonjẹ́vati, am, *vb. impf.* = goniti, zu treiben pflegen, *Cig.*
gonka, *f.* das Floß, *C., DZ.* (rus.); pogl. plav.
gonóba, *f.* der Schaden, das Verderben, *Mur., Mik.*
gonóben, bna, *adj.* verderblich, *Mur.*
gonobíti, ím, *vb. impf.* Eintrag thun, verderben, zugrunde richten, *Mur., Cig., Mik.*; g. dete, *Vod.(Bab.)*; tudi: gonóbiti.
gonobîvec, vca, *m.* der Verderber, der Vernichter, *Valj.(Rad).*
gonọ̑tka, *f.* das Räthsel, *Habd.-Mik., Valj. (Rad).*
gonọ̑tnik, *m.* der Wahrsager, *Habd.-Mik.*
gọ̑nta, *f.* die Schindel, *V.-Cig.*
gọ̑ntar, rja, *m.* der Schindelhauer, *Cig.*
gọ́nža, *f.* = 1. goža, *Gor.*
gòr, góra, *m.* kup gnoja, *Dol.*
gòr, *adv.* pogl. gori.
góra, *f.* 1) ein hoher Berg; solnce gre za goro, die Sonne verschwindet hinter dem Berge; *pl.* gore, das Gebirge; v gorah, im Gebirge, in den Bergen; — 2) der Bergwald, *Cig.*; v goro iti po drva, *LjZv., jvzhŠt.*; — 3) = gorica, der Weinberg, *Cig., C., Rec.*
goračína, *f.* die Anhöhe, die Höhe des Berges, *Mur., C.*
górah, *adv. C.*, pogl. gori.
gorâk, górka, *adj.* = gorek.
gôrama, *adv. C.*, pogl. gori.
gorán, ána, *m.* = gorjan, *Cig., Jan., M.*
gọ̑ranji, *adj.* = gorenji, *Jan., C., Dol.*
górast, *adj.* bergicht, *Cig., Jan.*; — bergig, *Mur., Mik.*
gorát, *adj.* gebirgig; gorata dežela.
goratína, *f.* die Gebirgsgegend, *C.*
gorátost, *f.* die Gebirgigkeit, *Zora.*
gorčica, *f.* 1) die Wärme, *C.*; g. v licih, die Schamröthe, *ZgD.*; — 2) der Senf, *Mur., Cig., Jan., Nov.*: bela g., der weiße Senf (sinapis alba), *Tuš.(R.)*; — 3) (na *Dol.* napačno nam. ogrščica, Raps).
gorčičar, rja, *m.* der Senfhändler, *Cig.*
gorčičast, *adj.* senfartig, *Cig.*
gorčíčen, čna, *adj.* 1) Senf-, *Mur., Cig., Jan.*; gorčično zrno, *Cig., Jan.*; — 2) = jezen, *C.*
gorčíčnica, *f.* die Senfbüchse, (goršičnica) *Cig.*
gorčína, *f.* die Bitterkeit, *Valj.(Rad).*
górẹ, *adv.* = gori, *Mur.*
górec, rca, *m.* der Gebirgsbewohner, *V.-Cig., Jan., Dol.-Z.*; gorci: tako sami sebe imenujejo goriški gorjanci, *Goriš.*
gorečica, *f.* 1) die innere Hitze (z. B. im Kopf), *Lašče-Levst.(Rok.)*; — g. se je razlivala po licih krasotice, *Zora*; — 2) das Sodbrennen; — 3) gorẹ́čica = gorečnost, *Jan.*; — 4) der Enzian (gentiana), *Medv.(Rok.).*
gorečína, *f.* die Hitze, *Cig., Jan.*
gorẹ̑čnež, *m.* der Zelot, *Jan.(H.).*
gorẹ̑čnica, *f.* der Kranichschnabel (pelargonium sp.), *Krn-Erj.(Torb.).*
gorẹ̑čnik, *m.* der Eiferer, der Zelot, *Cig., Jan., ZgD.*

gora, nad 800m

grem v goro - v vinograde Bekr. Let. 1893. 10.

goratinatje gorat svet, Trnne, Plan. Vest. XVI. 178
(Bergland)

ad 4) gorè (srska gorje) so prši po Katerih v jiriha gori na paso,
Kr. ok. Kranj ob.
St. Lota

goren ij tor.-n. gàd'n gàzin, Črek. Let. 896. 146

goréčnost, *f.* der Eifer, die Begeiſterung, die Inbrunſt.

goréčost, *f.* = gorečnost: vest zaspi, g. ugasne, *Škrb.-Valj.(Rad)*; g. za domovino, *Vrtov.*

górek, rka, *adj.* 1) warm; na gorkem biti, in der Wärme ſich befinden; gorke jedi, warme Speiſen, gorke vode = toplice, *C.*; — še sem ves g., erhitzt, *Jan.*; gorko komu pritisniti, jemandem eine derbe Ohrfeige geben, *Cig.*; gorke solze točiti, *Cig.*; — pri gorkem dejanju prijeti, auf friſcher That betreten, *DZ.*; — 2) biti komu g., jemandem gram ſein, grollen, *Cig., Jan., Kr.*; g. nad kom, über jemanden aufgebracht, *C.*; — gorka me zgrabi, ich werde aufgebracht, *C.*; — 3) = grenek, *Mur., Jan., Kast.-C., Mik.*

górẹka, *adv.* = gori, *C.*

górẹl, rẹla, *adj.* heiß: o goreli suši, *Ravn.-Mik.*

gorẹ̑lec, lca, *m.*, gorelci, dickes Aſtholz, (gorevec ?) *Ig.*

gorẹlíšče, *n.* = pogorišče, *Cig.*

gorẹ̑lka, *f.* = premog, *Frey.(Rok.)*.

góren, rna, *m.* das Stockwerk: hiša z enim gornom, na en goren, *Jan., Celovška ok.*; ~~menda bolj prav: gorenj.~~

góren, rna, *adj.* Berg-: gorno pravo, das Bergrecht, *Cig.*; = gorna pravica, *Jan.*; gorni gospod, der Bergherr, *Rec.*; gorno posestvo, dem Bergrecht unterworfen, *jvzhŠt.*

górenj, rnja, *m.* pogl. goren.

gorẹ̑nje, *n.* das Brennen; gorénje, *Valj.(Rad)*.

gorẹ́njec, njca, *m.* 1) der Bewohner des Oberlandes, der Berge; — 2) = gorenji veter, der Nordweſtwind, *C., Gor.*

gorẹ̑nji, *adj.* oberhalb befindlich, der obere; na gorenjem konci, am oberen Ende, gorenji veter, der Oberwind, *Z.*; — tudi: gȏrẹnji, (kar se nav. govori gȏranji).

gorẹ́njka, *f.* die Bewohnerin des Oberlandes.

gorẹ̑st, *f.* die Bitterkeit (fig.), *DSv.*; — prim. stsl. gorjestь, die Bitterkeit.

górẹšnji, *adj.* oben befindlich, obig, *C.*

gorẹ́ti, ím, *vb. impf.* brennen; s plamenom g., mit einer Flamme brennen; na ves ogenj g., lichterloh brennen, *Cig.*; goreč, brennend, glühend; g. ogelj, glühende Kohle; goreči jeziki, feurige Zungen; g. ognjenik, thätiger Vulkan, *Cig.(T.)*; — g. za kaj, für etwas begeiſtert ſein, *Cig., Vod.(Pes.), nk.*; za drugega g., für einen anderen in Liebe entbrannt ſein, *Preš.*; — goreč, inbrünſtig: goreča molitev; eifrig: goreče prizadevanje; ves goreč biti za kaj, für etwas begeiſtert ſein.

gorgráti, âm, *vb. impf.* girren, *V.-Cig.*

gorgúkati, kam, čem, *vb. impf.* = gorgrati, *C.*; gorgukal sem kakor golob, *Dalm.*

góri, *adv.* 1) oben; tam gori, droben; gori omenjen, obenerwähnt, *Jan., nk.*; — 2) hinauf; gori in doli, auf und ab; — gori! auf! (po nem.): Gori, gori! brodniki! Nas boste črez vozili, *Npes.-K.*

1. **goríca**, *f. dem.* gora 1), das Berglein; der Hügel; *pl.* gorice, das Kleingebirge, *Cig.(T.)*; — 2) ~~(vinska)~~ gorica, der Weinberg; — 3) der Hofplatz, *Jarn., C.*; der Hofplatz vor den Ställen, *Jarn., C., BlKr.*; ovčja g., der Schafhof, *C.*, — der Markt- oder Dorfplatz, *C.*; — (na vzhodu tudi: gȏr(i)ca, *C.*).

2. **goríca**, *f. Gor.*, pogl. govorica.

goríčan, âna, *m.* der Gebirgsbewohner, der Oberländer, *Št.-Mur., Cig., Mik.*

goríčánec, nca, *m.* der Weingärtner, der Winzer, *C.*; der Arbeiter im Weinberge, *ogr.-Valj. (Rad)*.

goríčánka, *f.* die Oberländerin, *Mur.*

goríčánski, *adj.* Oberländer-, *Mur.*

goríčar, rja, *m.* der Winzer, *C.*

goríčast, *adj.* hügelicht, *Cig., Jan.*

goríčen, čna, *adj.* Hügel-, Weingarten-, *Mur.*

goríčevec, vca, *m.* neka trta, *Kras-Erj.(Torb.)*.

goríčica, *f. dem.* gorica; das Hügelchen, *Krelj.*

goríčljiv, íva, *adj.* räudig, goričljiva ovca, *Kras-Cig.*; (? morda nam. garjičljiv, *C.*).

górika, *adv.* = gori, *Istra-C.*

gorila, *m.* der Gorilla, *Erj.(Ž.)*.

gorílnik, *m.* der Brenner: Bunsenov g., *Sen. (Fiz.)*.

gorína, *f.* 1) der Bergwein, *Cig.*; — 2) das Maſſengebirge, *Jes.*

1. **goríšče**, *n.* = gorica 3), *C.*

2. **goríšče**, *n.* 1) der Brandplatz, *Levst.(Nauk)*; — 2) der Brennpunkt, *C., Žnid., Cel.(Geom.), Sen.(Fiz.), nk.*

gorívọ, *n.* der Brennſtoff, das Brennmaterial, *Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., Sen.(Fiz.)*.

gorjáča, *f.* der Knotenſtock, knorriger Stock; g. šestogrča, *C.*; — prim. garjača, grjača.

gorjáčar, rja, *m.* človek, ki z gorjačo po svetu hodi: Gorjačarji, tatovi in cigani Po svojem govore, *Preš.*

gorjáčarski, *adj.* gorjačarsko berilo, *Preš.*

gorják, *m.* 1) der Gebirgsbach, *Jan.*; — 2) der Weſtwind, *Slov. Gradec-C.*; prim. gorenjec 2).

gorján, âna, *m.* der Gebirgsbewohner, *Cig., Jan., Cig.(T.), Rez.-C.*

gorjánec, nca, *m.* der Gebirgswohner; v gorjance, ins Gebirge, *Let.*

gorjánka, *f.* die Gebirgsbewohnerin.

gorjánski, *adj.* die Gebirgsbewohner betreffend, Gebirgs-; po gorjansko, nach Art der Gebirgsbewohner.

gorjâva, *f.* das Brennen: za gorjavo je šel drv iskat, *BlKr.*

1. **górje**, *n. coll.* die Gebirgskette, *Cig.*

2. **gorjẹ́**, *n.* das Weh; da je bilo g., daß es ein Jammer war, *Cig.*; človeško g., *Zv.*; gorje ti! weh dir! g. je pak pregrešnikom, *Dalm.*; gorje ti bo! gorje ti ga bo! *Lašče-Levst.(Rok.)*; g. ti ga bodi! *Jurč.*; g. si ga njemu! *SlN.*; g. si ga tistemu, ki ...! *LjZv.*

gȏrji, *adj. compar.* 1) ärger, *vzhŠt.-C.*; — 2) ſtattlicher, *Gor.*; — beſſer: bolnik je gorji, dem Kranken geht es beſſer, *Gor.-Cig.*; — prim. gorši.

gorjûp, *adj.* bitter, herbe; gorjupa jed, *Mik.*; gorjupi pelin, *C.*; hantig: gorjupo maslo, *Cig., Jan.*; — g. biti komu, jemandem gram ſein, *Cig.*

gorjûpast, *adj.* herblich, *Cig.*

gorjupína, *f.* das Bittere, die Bitterkeit, *C.*
gorjúpiti, ûpim, *vb. impf.* bitter machen, *Cig.*
gorjúpost, *f.* die Bitterkeit, die Herbheit.
gorjúšen, šna, *adj.* Senf-, *Levst.(Nauk)*; — stsl.
gorjúšica, *f.* der Senf (sinapis), *Z.*; — po stsl. gorjuha; pogl. gorčica.
gorkóba, *f.* = gorkota, *M.*
gorkomèr, mȅra, *m.* = toplomer, das Thermometer, *Cig., Jan.*
gorkȏst, *f.* = gorkota, *C.*
gorkȏta, *f.* 1) die Wärme; gorkota ubogih dobrota; — 2) = gorečnost, der Eifer, die Hitze, *C.*
gorkȏten, tna, *adj.* hitzig, *Jan.*; = gorek, *Jan.*
gorljiv, íva, *adj.* 1) brennbar, *Cig., Jan., Cig.(T.), Nov.*; — 2) eifrig, feurig, *Hal.-C., ZgD.*
gorljîvec, vca, *m.* der Eiferer, *C.*
gorljívost, *f.* 1) die Brennbarkeit, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — 2) der Eifer, die Inbrunst, *Cig., Hal.-C.*
gȏrman, *m.* = gornik, *C.*
gȏrna, *f.* die Abgabe vom Weinberge, außer dem Zehent, das Bergrecht, *Mur., Cig., C.*
gȏrnat, *adj.* = gorat, *Jan.*
gornatína, *f.* das Gebirgsland, *C.*
gorníca, *f.* 1) die Bergrealität: der Weingarten, *Z.*; — die Bergwiese, *Jan.*; — 2) = gorna, *Jarn., Mur., Cig., Jan., C.*; tudi: gȏrnica.
gorničník, *m.* der Bergrechtsholde, der Berghold (kdor gornico plačuje), *Mur., Cig.*
gorničnják, *m.* = gorničnik, *Mur., Danj.-Mik.*
gornîja, *f.* gorniški urad, *Cig.*
gȏrnik, *m.* 1) pred l. 1848: v vinskih krajih od graščine izvoljen zaupni mož, ki je nadzoroval v svojem okraju vinograde, trgatev, pobiranje desetine, gornice itd., der Bergmeister, *Mur., Cig., Rec., Met., Dol., jvzhŠt.*; gorni gospod ali njegov gornik; sedaj: pošten mož, katerega izbero, da jim za plačilo vino meri, kadar se prodaja, *Dol.-Levst. (Rok.)*; — der Bergmeister: gorniki, kateri naj pazijo vsega, kar je vinogradom na korist, *Levst.(Nauk, 43.)*; — 2) der Weinbauer, *Cig., C.*; ubogim gornikom gornino pobirati, *SlN.*; prim. gornjak 3); — 3) = gozdar, *C.*; — 4) gorník, der Alpensänger, der Flühvogel (accentor alpinus), *Trenta, Soča-Erj.(Torb.)*; — 5) die Bärentraube (arctostaphylos), *C.*
gornína, *f.* = gornica 2), *SlN., jvzhŠt.*
gorniški, *adj.* das Bergrecht betreffend, *Z.*
gornják, *m.* 1) der Oberländer, der Bergbewohner, *C.*; — 2) der von den Gebirgen her wehende Wind, der Bergwind, *Cig.*; der Nordwind, *C.*; der Westwind, *Jarn.*; gȏrnjak: sivi sever, mrzli zdolec, suhi gornjak, *Saleška dol.-Kres(IV. 404)*; — 3) kdor je gornico ali gornino plačeval (pred 1848. l.), *Valj.(Rad)*; — 4) gȏrnjak, gornji del kake reči, *Valj.(Rad)*; — der Oberschlusssatz (propositio praemissa maior), *Cig.(T.)*.

gȏrnji, *adj.* der oberhalb oder oben befindliche, der obere; g. konec, das obere Ende; gornja ustnica, die Oberlefze; gornja hiša, die Bodenkammer, *Cig.*; — prim. gorenji.
gȏrnjica, *f.* 1) das obere Stockwerk des Bauernhauses, das Obergemach, das Bodenzimmer, *Cig., C., Burg., Vrt.*; (gornica:) On puhne v svitlo gornico, *Vod.(Pes.)*; — 2) das Rauchloch, das Luftloch eines Zimmers, *C.*
gȏrnǫ, *n.* = gornica, gornina, das Bergrecht, *C., Mik.*
gornostâj, *m.* das Hermelin, *Jan., C.*; — rus.
gornostâjevina, *f.* das Hermelinfell, *Cig.*
gorocvȅt, cvéta, *m.* das Feuerröschen, das Adonisröschen (adonis vernalis), *Cig.*; — hs.
gorogrânščica, *f.* neka trta, *Celje-Erj.(Torb.)*.
gorokàz, káza, *m.* die Gebirgskarte, *Cig.(T.)*.
goropis, písa, *m.* die Orographie, *Jan., Cig.(T.)*.
goropîsec, sca, *m.* der Orograph, *Cig., Jan.*
goropísen, sna, *adj.* orographisch: goropîsni zemljevid, die Gebirgskarte, *Jes.*
goropîsje, *n.* die Orographie, *Cig., Jan.*
gorostâs, stása, *m.* der Riese, *Cig.(T.), Prip.-Mik.*; — hs.
gorostásen, sna, *adj.* riesig, *nk.*; — hs.
gorovèz, véza, *m.* die Bartflechte (usnea), *Tuš. (B.)*; — hs.
gorovid, vída, *m.* = gorokaz, *Cig., C.*
gorovît, *adj.* gebirgig, *Mur., Cig., Mik.*
gorovîtost, *f.* gebirgige Beschaffenheit, *Cig.(T.)*.
gorȏvje, *n.* das Gebirge, die Gebirgsgruppe, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.
górski, *adj.* Berg-, Gebirgs-; gorsko jezero, der Gebirgssee; — gorska gospoščina, die Bergobrigkeit, *staro pismo iz l. 1630.* — *Let. 1887., 313.*
gȏrstvǫ, *n.* das Gebirgssystem, *Jan., Cig.(T.), C., Jes.*
gȏršati, am, *vb. impf.* verschönern, *Cig.*; — g. bolnika, einen Kranken aufbringen, *Cig.*; — prim. gorši 2).
gȏršček, *m.* 1) = gornik 1), *staro pismo iz l. 1630.* — *Let. 1887., 314.*; — 2) der Berghold, *Hal.-C.*; — 3) der Wildbach, *C., Z.*
górščina, *f.* — 1) die Berggegend, *C.*; — 2) das Bergrecht, die Berggiebigkeit, *Cig., Rec., LjZv.*; kmet nam daje desetino in gorščino, *LjZv.*; — 3) der Bergholdenbesitz, *Rec.*
gȏršček, *m.* die Blaumeise (parus coeruleus), *Frey.(F.)*.
goršek, *m. v starih listinah*, pogl. gorščak 1).
gȏrši, *adj. compar.* 1) ärger, *vzhŠt.-C.*; še gorši je naslednik, *Navr.(Let.)*; — 2) stattlicher, schöner, hübscher; dekle je zalo, ali sestra je še gorša, *Gor.*; bil je izmed vseh najgorši, *Savinska dol.-DSv.*; gorša dekleta, *Npes.-Vod.(Pes.)*; Prvi ljubček je bil gorši, *Npes.-Schein.*; imel je ženo, goršo kakor drugi plemenitaši, *LjZv.*; beſſer, *Štrek., DSv.*; gorše je biti pobožen, pa ubožen, kakor hudoben pa premožen, *DSv.*
gorščičnica, *f.*, *Cig.*, pogl. gorčičnica.
gorščica, *f.* = gorčica, *Cig., Jan.*
gȏrta, *adv.* = gori, hinauf, *KrGora-DSv.*
gortánec, nca, *m.*, *Cig.*, pogl. grtanec.

gorjúša = čedra, kratka pipica (Gož) – Zb. II. 33. – pogl. čedra.

gornjik gorenji veler (suh) Tuma, Plan. Vest. XVI. 176.
górnjik (gȏrnik) Korec za nad sleme Šoštanj
Tenčjine (Tolm.) – Kenda.

gorman: Razvijo prebivavcem vet pas: Brdnice vobčini
Petrovčah „gormáni" ker imajo vmške gorice. St. ok. Celje ob Sotli.
„gormano" – imenujejo naše male posestnike (selš.
vinogradov v Hlebcah" govor posl. Vesenjaka v.
belgradsk. parlamentu. Slvc, 29/6 19

Krajno g. Plažzebirge Tuma, Plan. Vest. XVI. 178.
lemeniškog. Šneeberge. Ki se dviga iz planote." ib

bolnik se górša = obrača se mu na bolje Tenčjine (Tolm.)
– Kenda.

górnja (= gȏrne) dvorišče (pod cesto) = Tenčjine Tolm.
– Kenda.

gorúha, *f.* der Meerſenf (bunias erucago), *C.*; — prim. stsl. goruha, Senf.

gorûp, *adj. Levst.(Zb. sp.)*, pogl. gorjup.

gorúšica, *f.* der Senf, *Guts.-Cig., Jan.* (stsl. hs.); — die ſenfblättrige Zackenſchote (bunias erucago), *Z.*

gorúšičen, čna, *adj.* Senf-, *Jan.*

gǫ̑s, gosî, *f.* die Gans; siva ali divja g., die graue Gans, die Wildgans (anser cinereus), *Erj.(Ž.)*.

gǫ̑sa, *f.* = gos, *Cig., Polj.*

gosák, *m.* 1) der Gänſerich; — 2) (šaljivo) der Ehemann (während des Wochenbettes des Weibes), *vzhŠt.-C.*

gosár, rja, *m.* 1) der Gänſehirt, *Cig., C., Z., Zora*; — 2) der Gänſehändler, *Cig., Jan.*

gosaríca, *f.* 1) die Gänſehirtin, *Cig.*; — 2) die Gänſehändlerin, *Jan.*

gosaríčica, *f.* das Gänſemädchen, *Cig.*

gǫ̑sče, eta, *n.* das Gänschen, *C.*

gǫ̑sčica, *f. dem.* goska, *Cig.*

gosè, éta, *n.* das Gänſeküchlein, *Cig., C.*

gosḗčji, *adj.* = gosji, *ogr.-C.*

gósełce, *f. pl. dem.* gosli.

gósełn, łna, *adj.* Geigen-, Violin-, *Z.*

gǫ̑sełnik, *m.* das Geigenfutteral, *Cig.*

goselnják, *m.* = goselnik, *Jan.*

gósełski, *adj.* Geigen-, Violin-, *Cig., Jan.*; goselska šola, *Zora.*

gosḗnica, *f.* 1) die Raupe; svilna g., die Seidenraupe, *Cig., M.*; — 2) g. med parkljі (goveja bolezen), *Cig., C., Strp.*; tudi neko ulje pri ovcah, *Savinska dol.*; prim. pasjica 2); — gósenica (gosenica), *Št.*

gosḗničar, rja, *m.* 1) der Raupenleſer, *Cig.*; — 2) rumenonogi g., die gelbbeinige Raupenſchlupfweſpe (microgaster glomeratus), *Erj.(Ž.)*.

gosḗničarka, *f.* die Raupenfliege (tachina), *Erj.(Z.)*.

gosḗničav, *adj.* voll Raupen, raupig, *Jan.*

gosḗničen, čna, *adj.* Raupen-, *Cig., Jan.*; — raupig, *Jan.(H.)*.

gosḗničji, *adj.* Raupen-, *V.-Cig., Jan.*; gosenična preja, *Vrt.*; goseničji mešički, *Levst. (Nauk)*.

gosḗničnik, *m.* dreiblättriger Vogelfuß (ornithopodium scorpioides), *C.*

gosḗnka, *f.* = gosenica 1), *Mur.*

gosḗr, rja, *m.* der Gänſerich, *C.*

gosḗtina, *f.* das Gänſefleiſch, *Mur., Cig., Jan., ogr.-C.*

gosič, íča, *m.* das Gänschen, *Valj.(Rad)*; (gǫ̑sič, *Dict.*).

gosînjak, *m.* 1) der Gänſeſtall, *Mur., Cig., Jan., C.*; — 2) der Gänſekoth, *Mur., Cig., Jan.*

gosínji, *adj.* = gosji, *Mur., Cig., Jan., Danj.-Mik.*

gosják, *m.* 1) = gosak, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) gǫ̑sjak, der Gänſekoth, *Cig., Mik.*

gǫ̑sje, *n.* die Herbſtzeitloſe (colchicum autumnale), *C.* (?)

gosjenòg, nóga, *m.* neka trta: der Gänſefüßler, *C.*

gǫ̑sji, *adj.* Gans-, Gänſe-; gosje pero, die Gansfeder, gosji pastir, der Gänſehirt.

gǫ̑ska, *f. dem.* gos, *Cig., Jan., ogr.-Valj.(Rad)*; — = gos, *Mur., Dol.-Cig., jvzŠt.*

gǫ̑slanje, *n.* das Geigen, *Cig.*; Kako mů goduje goslanje to! *LjZv.*

goslár, rja, *m.* 1) der Geiger, der Violinſpieler; gǫ́slar, *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) der Geigenmacher, *Mur., Cig., Jan.*; — 3) der kleine Steißfuß (colymbus minor), *Cig.*; der ſchwarzhalſige Seetaucher (eudytes glacialis), *Frey.(F.)*; — 4) die Herbſtzeitloſe (colchicum autumnale), *Z., Nov.*

gosláriti, ārim, *vb. impf.* den Geiger abgeben, geigen: g. po krčmah, *SlN.*

gǫ́slast, *adj.* geigenförmig, *Cig., Jan.*

gǫ̑slati, am, *vb. impf.* 1) geigen, fiedeln, *Dol.-Cig., Jan.*; Pa stopam in goslam, kar moči mi, *LjZv.*; — 2) prügeln, *M., Z.*

gǫ́sle, sel, *f. pl.* = gosli, *Cig., jvzhŠt.*

gǫ̑sle, eta, *n.* das Gänschen, *Jarn.*

gósli, *f. pl.* 1) die Geige, die Violine; na gosli gosti, die Geige ſpielen; — 2) die entblößte Mannesbruſt; gosli kazati, die Bruſt entblößt haben.

gǫ́slice, *f. pl.* = goselce, *Jan.*

gǫ̑sman, *m.* der Gänſerich, *Blc.-C.*

gospá, é, *f.* die Frau, als Titel einer weiblichen verheirateten Standesperſon; milostiva (milostljiva) gospa! gnädige Frau! gospa mati; imenitna gospa; — die Dame: gospodje in gospe, Herren und Damen, *nk.*; — die Herrin; gospa vsega sveta, *ogr.-Valj.(Rad)*.

gospáča, *f.* die Frau (zaničlj.), *kajk.-Valj. (Rad)*; kuštrave gospače, *SlN.*

gospḗjski, *adj.* Frauen-, Damen-, *Jan.(H.)*.

gospḗn, *adj.* der Frau, *C., Z.*

gospḗnji, *adj.* 1) der Frau, *Mik.*; gospenji lasje (adiantum), *Dict.-Mik.*; — 2) = gospinski, *Jan.*

góspica, *f.* 1) das Fräulein, *nk.* (po hs.); gospíca, *Valj.(Rad)*; — 2) der Silberſtrich oder der Kaiſermantel (argynnis Paphia), *Cig., C., Erj.(Ž.)*; — 3) die Waſſerjungfer (calopteryx sp.), *Notr.-Erj.(Torb.)*.

gospínja, *f.* = gospodinja, *Mik. V. G. II. 143.*

gospínji, *adj.* = gospenji 1): gospinji cvet, das niedergeſtreckte Hartheu (hypericum humifusum), *Medv.(Rok.)*.

gospínjščica, *f.* neka trta, *Celje-Erj.(Torb.)*; die Frauentagtraube, früher blauer Klevner, *Trumm.*

gospínski, *adj.* Frauen-, Damen-, *Cig.*

gospǫ̑d, *m.* der Herr (als Standesperſon); velik g., ein großer Herr; gospoda se delati, den Herrn ſpielen; ti gospod, jaz gospod, kdo bo pa konja sedlal? *Z.*; gospod po kosilu lačen, Titel ohne Mittel, *Cig.*; gospod! mein Herr! gospodje! meine Herren! milostljivi gospod! gnädiger Herr! pri gospodu župniku, beim Herrn Pfarrer (tudi se govori: pri gospod-župniku, *Mik.*); — po gospoda poslati, den Prieſter zu einem Kranken holen laſſen; stari, mladi g., der Pfarrer, der Kaplan, *Goriš.*; — = Bog: Gospod z vami!

—der Herr = Gebieter; tukaj sem jaz gospod; gospod črez vse gospode; *(gen., dat., acc. sing., acc. pl.* gospodi, *Trub.-Mik.,Krelj-C.).*

gospóda, *f. coll.* die Herrenleute, der Herrenstand; kar gospoda stori krivo, kmetje plačati morajo živo, *Cig.;* die Herrschaft(en); gospoda so se nekam odpeljali, die Herrschaften sind ausgefahren, *Cig.*; častita gospoda! geehrte Herren (und Damen)! Gospoda vsi pritrdijo, *Npes.-K.*; Gospoda se poglejo, *Npes.-K.*; Naj gospoda pije vodo, Ker za vince ne (u)trpi, *Npes.-Mik.;* — *gen.* tudi: gospodȇ.

gospodár, rja, *m.* der Hauswirt; kje je gospodar; dober gospodar biti, guter Wirt sein; — der Dienstgeber; kakršni gospodarji, taki posli, wie der Herr, so der Knecht; — der Besitzer, der Eigenthümer; g. kake kupčije, ladje, rudnika itd., *Cig.;* der Lehrherr, der Meister eines Gewerbes; — der Beherrscher: Bog je vsega sveta g., — g. biti čegav ali komu, über jemanden zu befehlen haben; tukaj nisi ti gospodar, hier hast du nichts zu befehlen; jaz ga nisem g. = ne morem mu zapovedovati, *Podkrnci-Erj.(Torb.);* ne biti samega sebe g., außer sich sein, *Cig.*; denar gospodar, Geld regiert die Welt.

gospodárček, čka, *m. dem.* gospodarec: bajeslovno bitje; dober duh (v nar. pripovedkah), *Glas. II. 115.*

gospodárčen, čna, *adj.* = gospodaren, *Jan.*

gospodáren, rna, *adj.* wirtschaftlich, haushältig, *V.-Cig., Jan., Gor.-DSv.*

gospodarica, *f.* = gospodinja, *Mur., Cig.*

gospodaríčica, *f. dem.* gospodarica, *Dict.-Mik.*

gospodarîten, tna, *adj. Mur.*, pogl. gospodaren.

gospodarîtev, tve, *f.* = gospodarjenje, *Mur.*

gospodáriti, ârim, *vb. impf* 1) Herr sein, zu befehlen haben, walten; tukaj hoče vsakdo g.; žena gospodari, die Frau trägt die Hosen, *Cig.*; — die Wirtschaft führen, wirtschaften; slabo, dobro g.; — g. s čim, mit etwas gebaren; g. z denarjem; g. z občinsko svojino, *Levst.(Nauk);* — hausen: sovražniki so tu strašno gospodarili; grassieren: kuga tu gospodari, *Cig.*; — 2) beherrschen: g. jezo, bemeistern, *Ravn.;* mesu ne daj g. tela, *Vrtov.-Jan.(Slovn.).*

gospodárjenje, *n.* 1) das Herrsein, das Schalten und Walten; — der Wirtschaftsbetrieb, die Haushaltung; — die Gebarung; das Grassieren; — 2) das Beherrschen; — prim. gospodariti.

gospodarjeváti, ûjem, *vb. impf.* = gospodariti, *Guts., Zora.*

gospodarljiv, íva, *adj.* wirtschaftlich, *Cig.*

gospodárnica, *f.* die Haushälterin, *Mur.;* die Meierin, *Jan.*

gospodárnik, *m.* der Haushälter, *Mur., Ravn.;* der Meier, der Oekonom, *Jan.*

gospodárnost, *f.* die Haushältigkeit, die Kunst gut zu wirtschaften, die Oekonomie, *Cig., Jan., Slom.*; to veleva g., das verlangt die Rücksicht auf die Oekonomie, *Levst.(Cest.);* z umno gospodarnostjo imetek pomnožiti, *Slovan.*

gospodárski, *adj.* einen Hausherrn betreffend, ihm entsprechend, Wirtschafts-, Oekonomie-; gospodarski opravki; gospodarsko ponosen, *Glas.*

gospodârstevce, *n. dem.* gospodarstvo, kleine Wirtschaft, *Vrt.*

gospodârstven, tvena, *adj.* Wirtschafts-, Verwaltungs-; gospodarstveno leto, das Verwaltungsjahr.

gospodârstvọ, *n.* die Wirtschaft; die Oekonomie; g. prevzeti, oskrbovati; kmetsko g., die Bauernwirtschaft; umno g., rationelle Oekonomie; (v)zgledno g., eine Musterwirtschaft, *Nov., nk.*; hišno g., die Hauswirtschaft; žensko g., die Weiberwirtschaft; — narodno g., die Nationaloekonomie, *Cig.(T.), nk.*; politično g., die politische Oekonomie, *Cig.(T.);* državno g., der Staatshaushalt, *Cig.(T.).*

gospọ̑dek, dka, *m. dem.* gospod, = gospodič; vzdihujoči gospodki, *Levst.(Zb. sp.).*

gospodič, íča, *m.* das Herrchen, junger Herr, *Cig., Jan., Valj.(Rad);* der Edelknabe, der Junker, *Reẓ.-C.*

gospodíček, čka, *m. dem.* gospodič; das Herrchen, *Jan.*

gospodíčič, *m. dem.* gospodič; das Herrchen; der Edelknabe, der Junker, *Mur., Cig., Dalm.*

gospodíčna, *f.* 1) das Fräulein; pojdi doli, gospodična, ti babelska hči, *Dalm.*; Notri je žlahten gospod, žlahtna gospa, In eno gospodično imata, *Npes.-K.*; Bog jo živi gospodično! *Preš.;* — 2) neka hruška, *Sv. Duh pri Krškem-Erj.(Torb.);* — 3) nekatere rastline: der Himmelsschlüssel (primula acaulis), *C.*; — die Knotenblume (leucoium vernum), *Medv.(Rok.);* — die Nachtkerze (oenothera biennis), *SlGor.-Erj.(Torb.);* — das Gänseblümchen (bellis perennis), *Sp., Idrija-Erj.(Torb.).*

gospodíčnica, *f.* 1) *dem.* gospodična; ein kleines Fräulein; — 2) neka hruška, *Cig., C., Z.*; — 3) der Klatschmohn (papaver rhoeas), *Solkan pri Gorici-Erj.(Torb.);* dokler je cvet še v popku, ugibljejo otroci, ali je gospod (bel), ali gospa (rdeč), *Bilje-Erj. (Torb.);* — die Judenkirsche (physalis Alkekengi), *Dict., C.*

gospodíčnik, *m.* neko jabolko, *Cig.*

gospodîn, *m.* = gospod, gospodar, *Habd.-Mik., Danj.-Valj.(Rad), Reẓ.-Baud.*

gospodínja, *f.* die Herrin, die zu befehlen hat; die Hausfrau; gospodar je šel z doma, gospodinja pa je doma; die Wirtin; dobra g., eine gute Wirtin; — die Haushälterin; biti pri kom za gospodinjo; die Dienstfrau; imeti dobro gospodinjo; — die Quartierfrau, die Kostfrau.

gospodínjenje, *n.* das Wirtschaften (der Frau).

gospodínjiti, ȋnjim, *vb. impf.* als Hausfrau walten, das Hauswesen, insoferne es der Hauswirtin obliegt, führen; kadar ona gospodari, on pa gospodinji, je narobe svet, *Z.*; — g. koga, jemandes Wirtschafterin sein, *C.*; gospodinjila ga je sestra, *Zv.*; tudi: g. komu, *Zv.*

gospodčina : za gospôčine - tak so zvali vrzyme
pred 1848. l. Ogr. Čas. z. zgod i. nar. 7. 115.

gospodarna - gospodinja Štrkina Bajke in pov.
VI. 7

Ustanovite po jedno šolo za vsako gospostvo
(Burgfried), Apih Let. 95. 193.

(la) gospôtka vela hrušica (Zhan) Zj. št. XVII. 128.

gospodînjski, *adj.* eine Hausfrau oder Wirtschafterin betreffend, Hausfrauen-; gospodinjsko delo.

gospodînjstvǫ, *n.* das Geschäft der Hausfrau oder Wirtschafterin; Marija je tudi pri gospodinjstvu vseh ženskih čednosti ljubezniva podoba, *Ravn.*

gospodljiv, iva, *adj.* herrschsüchtig, *V.-Cig., Jan., Cig.(T.), Ravn.;* on (župan) se ne boj nikogar, a gospodljiv zopet ne sme biti, *Levst.(Nauk).*

gospodljívost, *f.* die Herrschsucht, *V.-Cig.*

gospǫ̑dnica, *f.* = gospojnica: velika, mala g., Groß-, Kleinfrauentag, *Mur., Cig., Danj.-Mik., Dolnje Kor.-Jarn.(Rok.).*

gospódnji, *adj.* 1) des Herrn (Gottes), *Mik.;* v gospodnjem imenu, *Krelj;* gospodnji duh, gospodnje ime, *Dalm.;* gospodnji angel, *Kast.;* gospodnje leto, das Jahr des Heils, *Cig.(T.);* — 2) herrschaftlich, Herren-, *V.-Cig., Jan.;* gospodnja služba, Herrendienst, *Cig.*

gospodovânje, *n.* das Herrsein, das Herrschen.

gospodováti, újem, *vb. impf.* Herr sein, walten, herrschen; g. nad kom ali čim, beherrschen, *Cig.(T.), Met.-Mik.*

gospodovâvec, vca, *m.* der Beherrscher, der Gebieter, *Mur., Cig., Jan.*

gospodováven, vna, *adj.* = gospodljiv, *V.-Cig.*

gospodovâvka, *f.* die Beherrscherin, die Gebieterin, *Mur., Cig., Jan.*

gospodovâvski, *adj.* herrisch, *Jan., C.*

gospódska, *f.* pogl. gosposka.

gospódski, *adj.* pogl. gosposki.

gospódstvǫ, *n.* pogl. gospostvo.

gospódščina, *f.* pogl. gosposčina.

gospǫ̑jnica, *f.* 1) velika, mala g., der Groß-, Kleinfrauentag, *Jan., C., Št.;* — 2) neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

gospǫ̑jščnica, *f.* die Sumpfleberblume (parnassia palustris), *Medv.(Rok.).*

gospon, *m.* = gospod, *Habd.-Mik., ogr.-Mik.;* iz: gospodin.

gosponič, *m. dem.* gospon, *Prip.-Mik.*

gospóska, *f.* die Obrigkeit, die Behörde; mestna g., der Stadtmagistrat, *Dict.;* — pogl. oblastvo.

gospóski, *adj.* Herren-; gosposka zbornica, das Herrenhaus, *nk.;* den Herrenleuten gehörig, sie betreffend, ihnen entsprechend; gosposke šege, po gosposko živeti, oblačiti se.

gospǫ̑stvǫ, *n.* 1) die Gebieterschaft, die Herrschaft, *Cig., Jan., nk.;* — der Bereich der Herrschaft: po vsem njegovem gospostvu, *Dalm.;* — 2) der Herrenstand, *Jan.;* Vsi stani na svetu Potrebni so nam, Posebno pa kmetstvo, Gospostvo z maštvam (nam. -om), *Npes.-K.;* — 3) Vaše g.! Eure Herrlichkeit! *Cig.;* — tudi gospostvò, *Valj.(Rad).*

gospóščina, *f.* 1) der Herrenstand; tudi nji je dišala gospoščina, *IjZv.;* — 2) die Obrigkeit, *Meg.;* deželska in duhovska g., *Trub.;* od hude gospoščine silo in vse zlo trpeti, *Dalm.;* — 3) das Dominium, die Grundherrschaft, *Cig., Jan.;* — der herrschaftliche Grund, *Svet.(Rok.);* — 4) vormals: die Abgaben und Leistungen an die Grundherrschaft, *ogr.-C.*

gospóščinski, *adj.* Herrschafts-: g. grb, *Cig.*

gǫ̑st, *g.* gostû, gósta, *m.* 1) der Gast; danes imamo goste; v gostih biti, zugaste sein, v goste iti, zugaste gehen, *Dol.-Cig.;* = gostač, *Jarn., Cig., Jan., Mik., Kor.-Zv., Notr.;* — *pl.* tudi: gostjȩ (kakor ljudje), *Mik., V. G. III. 140. Valj.(Rad. 47., 47 sq.);* nepozvani gostje, *ogr.;* dragi vi gostje, *Danj.(Posv. p.);* gospod je svoje gosti k njemu povabil, *Dalm.;* dobro vino položiti pred gosti, *ogr.;* — sem spadajo tudi reki: v gosteh biti, zugaste sein, *Jan., Krelj;* v gosti iti, als Gast irgendwohin kommen, besuchen gehen, *ogr.-C.;* Če se mu kaj do mene zdi, Naj pride k meni sam v gosti, *Npes.-K.*

gǫ̑st, gósta, *adj.* 1) dicht; gosta trava, gosto drevje; goste lase imeti, einen dichten Haarwuchs haben; gosto platno, dichte Leinwand; gosto šivati; gosto sejati; gosto sito, feiner Sieb; gost glavnik, dichter Kamm; — gosta megla; — 2) dickflüssig, dick; gosta juha (kurze Brühe), gosta kri; — 3) oftmalig, *Cig.;* gosta služba, redka suknja, wer oft den Dienst wechselt, wird wenig ersparen, *Npreg.-Mur.;* ima redke zobe pa goste laže, *Npreg.-jvzhŠt.;* gostih besed, redselig, *Cig.;* po gostem, po gosto, häufig; gosto, oft, gost(i) čas, häufig, *vzhŠt.;* — *(compar.* gostejši, gošči, *C.).*

gostáč, *m.* der Miethwohner, der Inwohner, *Cig., Jan., Gor., nk.;* gostači, Miethleute, *Cig.;* gostačev g., der Afterinwohner, *Cig.*

gostáček, čka, *m. dem.* gostač, *Cig.*

gostáčica, *f.* die Miethwohnerin.

gostáčka, *f.* die Miethwohnerin, die Inwohnerin, *Cig.*

gostarîja, *f.* 1) = gostaštvo, *M.;* — 2) po nem. Gasterei, *Cig., Jan., Jsvkr., Bas.*

gostarína, *f.* das Tafelgeld, *Jan.*

gostáščina, *f.* der Miethwohnerzins, der Inwohnerzins, *V.-Cig., Jan., Nov.*

gostáštvǫ, *n.* die Inwohnerschaft, der Inwohnerstand, *Cig.*

gôstba, *f.* das Gastmal, die Gasterei, *Cig., Jan., C., Zora.*

gósten, tna, *adj.* 1) = pogostljiv, gastfrei, *Cig., Jan.;* — 2) Gast-: gostna pravica, das Gastrecht, *Jan.*

gostę́ti, ím, *vb. impf.* = gostiti se, dicht werden, *Jan.(H.).*

gostî, *f. pl.* das Gastmal, *Mur., Cig., Jan., C.;* gosti napraviti, danes imamo gosti, *Cig.;* na gosti pozvati, *Prip.-Mik.;* To bile čudne so gosti, *Npes.-K.;* — postalo iz: gost (*acc. pl.* gosti), *Mik., V. G. III. 140.*

gósti, gódem, *vb. impf.* 1) geigen; g. na gosli; Štirje jo godejo, Štirje pa trobijo, *Npes.;* (ein Musikstück) spielen: godci lepo godejo; mladi ljudje, katerim nebesa godejo, denen der Himmel voll Baßgeigen ist, *Jurč.;* — vedno eno g., immer bei einer Leier bleiben,

immer dasſelbe wiederholen; — kdor resnico gode, temu gosli zbijejo, *Npreg.-Ljub.*; — 2) murren, brummen: ves dan gode; nad kom g., auf jemanden ſchmälen, keifen, *Cig.*; — ſchnurren, mačka gode (= prede), *Cig., Jan., C.*

gostíč, *m.* = 2. gostivec, der Condenſator, *Jan.(H.).*

góstij, *m.* = gostač, *Mik.*

1. **góstija**, *f.* 1) = gostja 1), *Mik.*; — 2) = gostja 2), *LjZv.*

2. **gostîja**, *f.* die Gaſterei, der Schmaus; gostijo napraviti; na gostijo povabiti.

gostîlna, *f.* = gostilnica, *nk.*

gostîlnica, *f.* das Gaſthaus, das Wirtshaus, *Cig., Jan., nk.*

gostîlničar, rja, *m.* der Gaſtwirt, *Cig., Jan., nk.*

gostîlničarica, *f.* = gostilničarka, *Jan.(H.).*

gostîlničarka, *f.* die Gaſtwirtin, *nk.*

gostîlničarski, *adj.* Gaſtwirt-: g. obrt, *nk.*

gostîlničarstvọ, *n.* die Gaſtwirtſchaft, *Jan.*

gostîlničen, čna, *adj.* Gaſthaus-, Wirtshaus-, *nk.*

1. **gostîlnik**, *m.* 1) = gostilničar, *Cig., Jan., ZgD.* (stsl.); — 2) der Gaſtgeber: posloviti se pri gostilniku, *Jurč.*

2. **gostîlnik**, *m.* der Condenſator, *Cig.(T.), C., Sen.(Fiz.).* Šuš. sl.

gostîlniški, *adj.* Gaſthaus-, *Cig., nk.*

1. **gostílọ**, *n.* = gosti, *Cig., Jan., Slom.-C.*

2. **gostílọ**, *n.* der Condenſationsapparat, *Cig.(T.).*

1. **gostína**, *f.* das Gaſtmal, *Jan.*

2. **gostína**, *f.* 1) = gošča, das Dickicht, *Cig., Fr.-C.*; — 2) die Dichte, *Valj.(Rad).*

gostînčar, rja, *m.* = gostilničar, *Jan., Ravn.*; — prim. gostinec.

gostînčarica, *f.* = gostilničarica, *Jan.*

gostînica, *f.* (stsl.) *Ravn.*, pogl. gostilnica.

gostînec, nca, *m. Jan.*, (češ.), pogl. gostilnica.

góstinja, *f.* 1) weiblicher Gaſt, *Let.*; mehkužnost in lahkoživnost sta mu ostali neznani gostinji, *LjZv.*; — 2) die Inwohnerin, (gostnja), *Met.*

gostînski, *adj.* Gaſt-, *Jan.*; gaſtfreundlich: gostinski počastiti koga, *Let.*; gostinska zveza, gaſtfreundſchaftliche Verbindung, *Zv.*;—prim. hs. gostinski, kar pripada gostom.

gostíšče, *n.* 1) das Einkehrhaus, das Hoſpiz, *Cig., C.*; gostišče na gori sv. Bernarda, *nk.*; — das Hotel, *SlN., Zora*; — 2) = gosti, *C.*

gostîtelj, *m.* der Bewirtende, der Gaſtgeber, *Jan., Let.*

1. **gostîtev**, tve, *f.* die Bewirtung, *Jan.*; — das Gaſtmal, *Cig., C.*

2. **gostîtev**, tve, *f.* die Verdichtung, *Cig.(T.).*

1. **gostíti**, ím, *vb. impf.* 1) bewirten; g. koga, jemanden bewirten, jemandem ein Mahl veranſtalten; — *pren.* tako me je gostil = take mi je pravil, *Glas.*; — 2) g. se, ſchmauſen; g. se s kako rečjo, ſich etwas wohl ſchmecken laſſen, *jvzhŠt.*

2. **gostíti**, ím, *vb. impf.* dicht machen, verdichten; eindicken; g. sol, gradieren, *Cig.*; condenſieren, *Cig.(T.)*; g. se, dicht werden, ſich verdichten; iskre se goste, *Jan.*; dick werden (o tekočinah); — (besede) g., ſchnell reden, *Cig.*

gostîtva, *f.* = gostitev, *Valj.(Rad).*

1. **gostîvec**, vca, *m.* der Bewirtende, der Gaſtgeber, *Cig., Jan., Šol., C.*

2. **gostîvec**, vca, *m.* der Condenſator, *Jan.*

góstja, *f.* 1) die Gaſtin, *Jan., Vrt.*; — 2) die Inwohnerin, *Cig., Jan.*; — prim. gostija.

gostjâvec, vca, *m.* der Gaſt (kdor v gostje pride), *Polj.*

gostjâvka, *f.* ženska, katera v gostje pride, *Polj.*

góstje, *n.* = gostí, *BlKr.-M.*; g. napraviti, *Cig.*; — v gostje iti, priti, als Gaſt kommen, einen Beſuch machen, *Jan., Zil.-Jarn.(Rok.), Zv., Polj.*; Kdaj boš ti sestričica V gostje k nama li prišla? *Npes.-K.*; K meni pa moj brat v gostje gre, *Npes.-K.*; v g. vabiti, povabiti, zugaſte bitten, *Meg., Krelj, Dalm.*; v g. se komu ponuditi, ſich jemandem als Gaſt anbieten, *Vrt.*; z nobenim gostjem, *Ravn.*; — v gostje mi hodi = spehuje se mi (o jedi), *Polj.*; (po *Mik., V. G. III. 140.* prav za prav *acc.* = gosti, gostje;—*g.* gostjâ, *Polj.*).

gostljât, áta, *adj.* dicklich, *Cig., C.*

gostljiv, íva, *adj.* bewirtlich, gaſtfreundlich, *Cig., Jan., C.*

gostljívost, *f.* die Gaſtfreundlichkeit, *Jan., C.*

gostman, *m.* = gostač, *Notr.*

gostniti, nem, *vb. pf.* dicht werden, *Rez.-C.*

gostníca, *f.* 1) die Koſthalterin, *Cig.*; — 2) das Gaſtzimmer, *Jarn., Mur.*; — 3) neka hruška, *Šebrelje-Erj.(Torb.).*

gostník, *m.* 1) der Koſthalter, der Reſtaurateur, *Cig.*; der Gaſtgeber, *Hip.(Orb.)*; — 2) der Schmauſer, *Jan.*

gostnja, *f.* nam. gostinja, *Mik.*

gostnjak, *m.*, *Mur.*, pogl. gostač.

góstnost, *f.* die Gaſtfreundlichkeit, *Cig.*

gostóba, *f.* = gostost, *Cig.*

gostobesẹ́den, dna, *adj.* redſelig, wortreich, *Jan., Cig.(T.), Zv., Levst.(Zb. sp.).*

gostobesẹ́dnost, *f.* die Redſeligkeit, *Zv.*

gostocvẹ́ten, tna, *adj.* dichtblütig, *Cig.*

gostọ̑ča, *f.* = gostost, *Mur., Cig.*

gostodîh, díha, *m.* ſchnelles Athmen: g. se človeka loti, kadar gre v hrib, *Dol.*

gostoímrast, *adj.* dichtaderig (o lesu), *C.*

góstọkrat, *adv.* oftmals, *Mur., Cig., C., Danj.(Posv. p.), Zora.*

góstọkraten, tna, *adj.* häufig, oftmalig, *Mur., Cig., C.*

gostokŕven, vna, *adj.* dickblütig, *Cig.*

gostolàs, lása, *adj.* dichthaarig, *Cig.*

gostolẹ̑nje, *n.* das Gezwitſcher, der Schlag der Vögel, *Cig.*

gostolẹ́sen, sna, *adj.* dichtwaldig, *Cig.*

gostolẹ́ten, tna, *adj.* dichtaderig, feinaderig (o lesu), *Cig., Jan.*

gostolẹ́ti, ím, *vb. impf.* zwitſchern, ſchmettern, trillern (o ptičjem petju), *Cig., Jan., Mik.*; — *pren.* gostolela mu je svoje besede na uho, *Let.*; meni ni nikogar treba, da bi mi

z na gostijo sta se vzela (kosta morala se gostovati: kar nimeta svoje hiše Temljine Tolm. - Levec

góstje g. gostjâ f. pl. gostovanjski prazniki (o sv. Štefanu) Let. 898. 167. Tu nas so davci imenitne gostje, takih gostjâ že dolgo nisem imel, čez praznike sem bil v góstjah, tudi: gostivine, ki jih gostjavcu pri odhodu navežejo v culo: Ali si veliko gostjâ prinesel? - Kaka je kdo v gostje d. j. spakuje se po njej: Opoldanje zelje mi kodi celo popoldne v górkje. Pjk: — Pmt. (Let. 895. 10. 11.) — jeseti kilja v gostje kodi, d. j. zapleta se jej, mučenim kodijo klaiče v gostje če ima šibe. (Javornik). Z. r. Sv. VII. 128.

gostinje (die Gästinnen) so hivale po kočah, pozimi niso delale, samo poleti so pomagale kmetom. Ter so imele zato prosto stanovanje in hrano. Imele pa so tudi navado s kmečkimi fanti (take na Koz. vzeč. Vg. slov. časop. za zg. i. nar. 10, 133

gostilnica v Ungnusovem Gor. – Let. 898, št.

Prebujeni gorenci v Hafelji p. Stuyf Strekelj N. pes. št. 5381

gostolel na ušesa, *Jurč.*; — geſchwind reden, *Cig.*

gostolévati, am, *vb. impf.* zu zwitſchern, zu ſchlagen pflegen, *Jan., C.*; Po nebu ptice letajo, Preljubo gostolevajo, *Npes.-K.*; lastovica veselo gostoleva v sinjem zraku, *Zv.*

gostolẽvek, vka, *m.* der Triller, *Jan.*

gostolist, lista, *adj.* dichtbelaubt, *Jan.*

gostolísten, tna, *adj.* dichtbelaubt, *Cig., Jan.*

gostoljúb, ljúba, *m.* kdor goste ljubi, der Gaſtfreund, *Cig., Jan.*

gostoljúb, ljúba, *adj.* = gostljuben, *Cig., Jan., Let., Levst.(Zb. sp.).*

gostoljúben, bna, *adj.* gaſtfreundlich, *Jan., nk.*

gostoljúbje, *n.* die Gaſtfreundlichkeit, *Jan.*

gostoljúbnost, *f.* die Gaſtfreundlichkeit, *Cig., Jan., nk.*

gôstoma, *adv.* häufig, *ogr.-M.*

gostomeglẽn, *adj.* dickneblig, *Cig.*

gostomẽr, mẽra, *m.* der Dichtigkeitsmeſſer, das Aräometer, *Cig., Jan.*; *Cig.(T.), DZ.* g. z lestvico, das Scalenaräometer, *Cig.(T.), Sen.(Fiz.)*; odstotni g., das Procentenaräometer, *Sen.(Fiz.)*.

gostonòg, nóga, *m.* die Mauerafſel, *Cig.*; gostonogi, Schnuraſſeln (julidae), *Erj.(Ž.)*; navadni gostonog, die gemeine Schnuraſſel (julus terrestris), *Erj.(Ž.)*.

gostonóga, *f.* = gostonog, *Dol.*

gostonôžnica, *f.* die Scherenaſſel, *Cig.*

gostopẽren, rna, *adj.* = gospernat, *Jan.*

gostopẽrnat, *adj.* dichtbefiedert, *Cig.*

gostopèt, pẽta, *adj.* mit kleinen und ſchnellen Schritten: gostopeto stopicati, *Jurč.*

gostorôžen, žna, *adj.* reich an Trieben, dicht: gostorožno trsje, *Raič(Let.)*.

gostosẽjci, *m. pl.* = gostosevci, *Jap., C.*

gostosẽjčiči, *m. pl.* = gostosevci, *C.*

gostosẽvci, *m. pl.* die Plejaden, die Gluckhenne, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), Ravn., Blc.-C., Gor.-Mik., Dol., Blkr.*; —(„wohl die dicht Hingeſtreuten", *Mik.[Et.]*; toda prim. gostoževci).

gostosẽvčiči, *m. pl.* = gostosevci, *Pohl., C.*

gostosẽvčki, *m. pl.* gostosevci, *M.*

gostôst, *f.* die Dichte, die Dichtheit.

gostostrẽlka, *f.* die Mitrailleuſe, *nk.*

gostóta, *f.* die Dichte, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

gostovãnjčin, *m.* = gostovanjščak, *C.*

gostovãnje, *n.* 1) die Gaſterei, der Schmaus; Njemu oče nje napravi lmenitno gostovanje, *Preš.*; — der Hochzeitsſchmaus, die Hochzeit, (gostúvanje) *vzhŠt.-Mur., ogr.-M., Danj.-Valj. (Rad.)*. — 2) das Inwohnerſein, die Inwohnerſchaft, *C.*; das zur Miethe Wohnen, *Cig., Jan.*; zastonj g. imeti, zinsfrei wohnen, *Cig.*

gostovãnjec, njca, *m.* = gostovanjščak, *C.*

gostovãnjski, *adj.* hochzeitlich, *M.*

gostovãnjščak, *m.* der Hochzeitsgaſt, der Hochzeiter, *Mur., Cig., Danj.-Mik., vzhŠt.*

gostováti, ûjem, *vb. impf.* 1) *intr. a)* zugaſte ſein, *C.*; g. na zemlji, durch das Erdenleben pilgern, *C.*; *b)* als Inwohner in einem fremden Hauſe wohnen, zur Miethe wohnen, *Mur., Cig., C., M., Polj.*; zastonj g., zinsfrei wohnen, *Cig.*; — 2) *tr.* g. koga, bewirten, *Mur., Cig., Jan., C.*; Kristusa gostujo, *Trub.*; g. se, ſchmauſen, *Cig., Jan., C.*; pos. bei einem Hochzeitsſchmauſe ſein, *C.*

gostovâvec, vca, *m.* 1) der Tiſchgenoſſe, *Jap.-C.*;—der Schmausbruder, der Praſſer, *Guts.-Cig., Jan.*; — 2) der Inwohner, *ces. ukaz l. 1770-Kres IV. 262*; — die Miethspartei, *Jan.*; — 3) der Bewirter, der Gaſtgeber, *Cig., Valj.(Rad)*.

gostôven, vna, *adj.* gaſtfrei, *Mur.*; pogl. gostljiv.

gostovína, *f.* = gosti, *Cig., Jan., C.*; bil sem na gostovini, *C.*

gostôvski, *adj.* Gaſt-: gostovsko pravo, das Gaſtrecht, *Let.*

gostôvščina, *f.* die Gaſterei: po gostovščinah hoditi, *Gor.*

gostožẽrčiči, *m. pl.* = gostožirci, *Dalm.*

gostožẽrci, *m. pl.* = gostožirci, *Valj.(Rad)*.

gostožẽvci, *m. pl.* die Plejaden, *Valj.(Rad), Ravn., Čb.(Vod.)-Valj.(Rad)*.

gostožẽvke, *f. pl.* = gostoževci, *Jan.*

gostožíliti, žílim, *vb. impf.* zwitſchern, *Cig., Jan.*; durcheinander quiekend ſchreien (o otrocih), *Lašče-Levst.(M.)*.

gostožîrji, *m. pl.* = gostožirci, *Cig.*

gostožîrci, *m. pl.* die Plejaden, *Mur., Cig., Jan., Met.*

gostožôbnik, *m.* = devetogub, *Dol.*; (der Roden, der 4. Magen der Wiederkäuer, *V.-Cig.?*).

1. **gošča**, *f.* = gostitev 1), *C.*; — hs.

2. **gôšča**, *f.* 1) das Dickicht, dichtes Gebüſch, dichter Wald; šel je v brezovo goščo trto rezat, *Jurč.*; — 2) gosta tekočina: der Bodenſatz einer Flüſſigkeit, *Mur., Cig., Jan.*; — die Maiſche, *Gor.*; — die Bieſtmilch, *Rez.-C.*

goščâva, *f.* 1) das Dickicht, dichtes Geſtrüppe, dichter Wald; V odljudni goščavi sam zase živi, *Preš.*; — 2) gosta tekočina: der Bodenſatz einer Flüſſigkeit, *Dict. Mur., Cig.*; oljna goščava, der Oelſatz, *DZ.*; — goščava ali drožje, *Krelj*;—bule s črno goščavo, Schwarzgeſchwülſte, *Strp.*

goščávje, *n.* = goščevanje, *ogr.-C.*

goščâvje, *n.* das Dickicht, *ZgD., jvzhŠt.*

goščâvka, *f.* die Gartenroſe (rosa centifolia), *Mur., Cig., Jan., Tuš.(R.), Vod.(Pes.)*.

1. **goščénje**, *n.* das Bewirten; — das Gaſtmahl, der Schmaus, (goščenjè) *ogr.-Valj.(Rad)*, (goščénje) *kajk.-Valj.(Rad)*.

2. **goščénje**, *n.* das Verdichten, *Z.*

gôščera, *f.* nizka gošča, (Dickicht), *ogr.-Valj. (Rad)*; (gúščara, *kajk.-Valj.[Rad])*.

goščevânje, *n.* Gaſtereien, *ogr.-C.*; („goščuvânje), *kajk.-Valj.(Rad)*.

goščíca, *f.* = gošča 2), *Mur.*; der Oelſatz, *Cig.*

1. **goščína**, *f.* das Gaſtmahl, *C.*

2. **goščína**, *f.* = gostina, *Valj.(Rad)*.

gôščnat, *adj.* geſtrüppig, dicht verwachſen, *C.*

goščóba, *f.* = goščava 2), *Jan., C.*

goštâra, *f.* = steklenica, *Notr.-Levst.(Rok.)*; —prim. hs. gostara iz novogr. γαστέρα, *Dan.*

gǫ́ta, *f.* die Fiſtel, *Z.*; rana na nogi, iz katere zmerom teče, *C.*; — prim. it. gotta, Gicht. (?)
gǫ́tast, *adj.* fiſtulös, *Blč.-C.*
gǫ́tav, *adj.* = gotast, *Z.*; gotave noge, offene Füße, *Vrtov.-Cig.*
gǫ́ter, tra, *m.* nam. boter, *Št.* *Kor.n.göte, gaulk*
gǫ́tica, *f.* nam. botrica, *Slom.-C.*; prim. goter.
gotòv, ǫva, *adj.* 1) fertig: suknja je gotova; — slive so gotove (reif), *C.*; (po nem.) gotov sem, ich bin fertig; — bereit: g. k odhodu, reiſefertig, *Cig.*, *Jan.*; g. umreti, *C.*; g. na smrt, *ogr.-C.*; — 2) bar: g. denar, bares Geld; — 3) ſicher, beſtimmt, fix: toliko ima gotovega, gotove plače, nekaj si pa še lahko prisluži; — gotovi čas, die beſtimmte Zeit; — ausgemacht, unzweifelhaft, ſicher; to je gotovo; gotova resnica; gotova laž; za gotovo vedeti, beſtimmt wiſſen; za gotovo obljubiti, beſtimmt verſprechen; dolga bolezen, gotova smrt; toliko je gotovo, ſo viel ſteht feſt; na gotovo postaviti dogodek, den Thatbeſtand conſtatieren, *DZ.*; gotovo pridi! komm gewiſs! gotovo si me hotel prekaniti, gewiſs wollteſt du mich überliſten.
gotǫ̑vec, vca, *m.* 1) bares Geld: samo gotovca ima toliko, *BlKr.*; — 2) = porok, der Gutſteher, *C.*
gotǫ́ven, vna, *adj.* = gotov, *Jan.(H.)*.
gotǫ̑vka, *f.* die Barſchaft, der Barvorrath, *ogr.-C.*
gotovílǫ, *n.* = gotovina, *C.*
gotovína, *f.* 1) bares Geld; v gotovini plačati, bar bezahlen; — 2) der Vorrath an verfertigten Gegenſtänden, *Fr.-C.*; — 3) das Mehl, *Kast.*, *BlKr.*; (gotóvina, *BlKr.*).
gotovînski, *adj.* Bar-: gotovinski troški, *Levst. (Pril.)*; gotovinsko izplačilo, *DZ.*
gotǫ́viti, ǫ̑vim, *vb. impf.* 1) zurichten, *Cig.*; — 2) ſicherſtellen, *Jan.*
gotǫ́vnost, *f.* = gotovost, *Mur.*, *ogr.-C.*, *nk.*
gotǫ́vost, *f.* 1) die Bereitſchaft, *Cig.*, *Jan.*; — die Bereitwilligkeit: g. na službo, die Dienſtfertigkeit, *C.*; — 2) die Gewiſsheit, die Beſtimmtheit, *Cig.*, *Jan.*, *kn.*
gotǫ́vščina, *f.* = gotovina, *ogr.-M.*
gǫ́tra, *f.* nam. botra, *C.*
gǫ̑tski, *adj.* gothiſch: gotski oblok, der Spitzbogen, *Cig.(T.)*.
govẹ̑d, *f. coll.* das Rindvieh; vsa goved, *Npes.-Cig.*; kadar se tuja goved žene skozi selišče, naj domača bode zaprta, *Levst.(Nauk)*.
govẹ̑dar, rja, *m.* der Rinderhirt, der Rinderknecht, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; tudi: govedár, *Valj. (Rad)*; — der Rindviehzüchter, *Cig.*
govẹ̑darica, *f.* die Rindermagd, *Valj.(Rad)*.
govedarîja, *f.* die Rindviehzucht, *Mur.*, *Cig.*
govedarína, *f.* der Rinderhirtenlohn, *Mur.*
govẹ̑darski, *adj.* Rindviehhirten-, *Mur.*, *Cig.*
govẹ̑darstvǫ, *n.* die Rindviehzucht, *Mur.*, *Cig. (T.)*.
govẹ́dast, *adj.* zabit, ochſendumm, *Cig.*
govẹ́de, eta, *n.* ein Stück junges Rindvieh, *C.*, *Valj.(Rad)*.
govẹ́den, dna, *adj.* = govedast, *Gor.*; ungeſchickt, *Z.*

govẹ̑dina, *f.* 1) das Rindfleiſch; — 2) = goved, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; drobnica in g., *Ravn.*
govẹ́dji, *adj.* = goveji, *Štrek.*
govẹ́dnost, *f.* die Ochſenhaftigkeit, *Cig.*
govẹ́dǫ, *n.* 1) das Rind (ein Stück Rindvieh); troje goved, drei Stück Rindvieh, *C.*; *pl.* goveda, das Rindvieh; goveda za pleme, za rejo, das Zuchtrind, *Cig.*; — tudi psovka: ti si pravo govedo! *Savinska dol.*
govedorẹ̑ja, *f.* die Rindviehzucht, *Nov.*
govẹ́dski, *adj.* = goveji, *Mur.*; (goveski, *Dict.*).
govẹ́jak, *m.* der Rindviehmiſt, *Cig.*, *C.*
govẹ́ji, *adj.* vom Rind, Rind-; goveje meso, goveja živina.
govẹ́jski, *adj.* = goveji, *C.*, *jvžhŠt.*
govẹ́jščak, *m.* der Rindviehmiſt, *ogr.-C.*
gǫ́vence, *n. dem.* govno, *Pjk.(Črt.)*.
govẹ́ski, *adj.* = govedski, *Dict.*
gǫ́vna, *f.* 1) = govno, *Rib.-Mik.*; — 2) *pl.* govne, ovčji pašnik, *Sp. Idrija-Erj.(Torb.)*.
govnáč, *m.* der Roſskäfer (geotrupes stercorarius), *Erj.(Ž.)*, *Kras-Erj.(Torb.)*.
govnár, rja, *m.* = govnač, *C.*, *Z.*
govnáčka, *f.* die Raubmöve (lestris), *Cig.*, *Frey.(F.)*.
gǫ́vnat, *adj.* dreckig, voll Unrath, *Cig.*
govnjáč, *m.* = govnač, *Cig.*, *Jan.*, *Valj.(Rad)*, *vžhŠt.*
govnják, *m.* der Miſtkarren, *Cig.*
govnjáti, âm, *vb. impf.* unverſtändlich reden, (nam. gognjati), *Št.*; jeclja in govnja, sam ne ve kaj, *SlN.*
1. gǫ́vnǫ, *n.* 1) der Darmkoth, *Meg.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Trub.*, *Dalm.*, *ogr.-Mik.*, *Dol.*, *BlKr.*; — 2) vražje g., der Teufelsdreck (asa foetida), *Tuš.(B.)*.
2. gǫ́vnǫ, *n.* prostor pri opekarnici, kjer se suši opeka, *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — nam. gumno.
govnobŕbec, bca, *m.* = govnač, *Jan.*, *Erj.(Ž.)*.
góvǫ, *n.* nam. govedo, *Kras.*
gǫ̑vor, *m.* die Rede, das Geſpräch; g. nastaviti o čem, etwas zur Sprache bringen, *M.*; g. se plete na vse kite, das Geſpräch ſpinnt ſich nach allen Seiten, *Jan.*; — die Rede, der Vortrag; g. imeti, eine Rede halten; naučen g., memorierte Rede, govor z mesta, eine Rede aus dem Stegreif, *Cig.(T.)*; nagrobni govor, die Grabrede, *Jan.*, *nk.*; = pogrebni g., *Cig.*
govoráč, *m.* der Redſelige, *Vrt.*
govorčîn, *m.* der Sprecher, *Dict.*; der Sprecher bei Hochzeiten, *Z.*, *C.*; — der Advocat, *Dict.*, *Cig.*
govórec, rca, *m.* der Sprecher, der Redner, *Mur.*, *Jan.*; dober g., *Gor.*; najboljši g., *Levst.(Zb. sp.)*.
gǫ̑voren, rna, *adj.* 1) zur Sprache, Rede gehörig, *Jan.*; govorni razpol, der Redetheil, *Jan.*; govorni organ, *Zora*; — 2) govǫ́ren, beredſam, *Cig.*
govorẹ́vati, am, *vb. impf.* zu ſprechen pflegen, *Dol.*
govorica, *f.* 1) das Gerede, das Gerücht; g. je, es geht das Gerücht; g. se je raznesla

govórčina = človek, ki rad in veliko govori.
Bkkr-Šašelj Dzv. 915. 108.

– je mož za govorico („gorico"). Z njim se lahko kaj pomeni, govorico („gorico") komu kegibi. Kdor bi se hotel z njim razgovarjal in mu družico delal Polj. – Pmd. Let. 895. 10.

govoríčevati, ujem pomenkovati se, Podbrezje – Pmd. Let. 895. 10.

akc. govôril, -rila, govôrilo, -vôrili, vonile, -a Škrabec Co. XXVII. 3.

gozdáriti; gre v gozda, plenimo gozdar t. j. drevje podirat, ploha delat in jih pulagat, Koprivnik, Pohorje. Plan. Vest. XX.

po vsem mestu, das Gerücht durchlief die ganze Stadt, *Cig.*; po deželi je šla govorica, *LjZv.*; — 2) die Rede: Marsikdaj se govorica ti zmeša, *Preš.*; — das Gespräch, die Unterhaltung, *Cig., Jan.*; ne pride mu tako naglo g., *Jurč.*; — 3) die Sprechweise: die Mundart, *C.*; domača g., heimatliche Klänge, *C.*

govoríčenje, *n.* das Schwatzen, das Gefasel.

govoríčiti, íčim, *vb. impf.* faseln, schwatzen, *Jan., C., Gor.-Levst.(M.), BlKr.*

govoríčje, *n.* die Phrase(n) (zaničlj.): poulično govoričje, *Vrt.*

govoríłen, łna, *adj.* zum Sprechen gehörig: govoríłni organ, das Sprachorgan, *Zora.*

govoríłnica, *f.* 1) der Sprechsaal, *Cig., Jan.*; — 2) die Rednerbühne, *Cig., Jan.*

govoríło, *n.* 1) das Sprachwerkzeug, das Sprachorgan, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; koliko moč ima podnebje na govorila! *Navr.(Kop. sp.)*; — 2) die Art zu sprechen: on je tacega govorila, *Z.*; — der Vortrag, *Cig.*; — die Mundart, der Dialect, *Cig., C.*; — 3) das Reden, die Reden: govorilo je zdravilo, *Npreg.-Jan.(Slovn.)*; — der Redestoff: govorila izmanka, der Redestoff geht aus, *Svet.(Rok.)*.

govoríšče, *n.* die Rednerbühne, *M.*; božje govorišče pak je v sredi templa naredil, *Jap.(Sv. p.)*.

govorítelj, *m.* = govornik, *Mur., kajk.-Valj.(Rad)*.

govoríti, ím, *vb. impf.* reden, sprechen; govóri, sprich! tako se ne govori, das ist gegen den Sprachgebrauch, *Cig.(T.)*; težko g., eine schwere Zunge haben; gladko g., geläufig sprechen; razločno g., eine deutliche Aussprache haben; g. kakor bi rezal, mit geläufiger Zunge sprechen, *Cig.*; govori se, da . . ., man spricht davon, es verlautet, dass . . .; tebi je lahko g., du hast gut reden, *Cig.*; sam sebi g., sam v sebi g., bei sich selbst sprechen, *Krelj*; vmes g., dazwischen reden; kdo bode danes govoril? wer wird heute den Vortrag halten? g., kakor bi rožice sadil, schön sprechen, *C.*; g., kakor bi med lizal, voll freundlicher Worte sein, *Cig.*; g., kakor bi otrobe vezal, ohne Zusammenhang reden, *Cig.*; g., da ni ne na konja ne na osla, ungereimtes Zeug sprechen, *Cig.*; g., kar slina na jezik prinese, reden, wie es in den Mund kommt, *Cig.*; resnico g., die Wahrheit reden; na vsa usta, brez ovinkov g., offen, von der Leber weg reden, *Cig.*; komu po godu g., nach dem Munde reden, *Cig.*; brez bahanja govoreč, ohne Ruhm zu melden, *Cig.*; prav govoreč, eigentlich, *Meg.*; g. o čem, von, über etwas sprechen; o tem se ne govori, davon ist nicht die Rede; zoper koga (kaj), proti komu, čemu g., gegen (wider) jemanden, etwas sprechen; črez koga g., übel von jemandem sprechen, *Cig., Met.*; za koga g., für jemanden Fürsprache einlegen; govori naprej in nazaj, spricht pro und contra, *Koborid-Erj.(Torb.)*; — lauten: kakor govori zakon, *Levst.(Nauk)*; — govórit', *Kr.*

govorjénje, *n.* das Reden, das Sprechen; tako govorjenje, solch Gerede; prazno g., leeres Geschwätz; — die Redeweise, *Cig.*; g. z znamenji, die Zeichensprache, *Cig., Jan.*; g. s telesnim gibom (kretom), die Geberdensprache, *Cig.(T.)*; — das Gerede: po vsej gori je bilo g. od tega (nam. o tem), *Ravn.*

govôrkati, am, *vb. impf. dem.* govoriti (v otročjem govoru), *Valj.(Rad)*.

govorljiv, íva, *adj.* redselig, gesprächig, *Mur., Cig., Jan., Danj.-Mik., Zora.*

govorljívec, vca, *m.* redseliger Mensch, *kajk.-Valj.(Rad)*.

govorljívost, *f.* die Gesprächigkeit, *Mur., Cig.*

govórnica, *f.* 1) die Rednerin, *Cig., Jan.*; — 2) = die Rednerbühne, *V.-Cig.*; pošiljal je enakomisleče na govornico, *Zv.*; — 3) = govorilnica 1), *C.*; tudi: govorníca.

govórnik, *m.* der Redner; — der Wortführer, *Cig., Jan.*; (govorník, *Levst.[Nauk]*).

govórniški, *adj.* rednerisch, *Cig.(T.), nk.*; tudi: govorníški.

govórništvo, *n.* die Redekunst, die Rhetorik, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; tudi: govorníštvo.

govórnost, *f.*, *V.-Cig., Jan.*, pogl. govorstvo.

gôvorski, *adj.* 1) die Rede betreffend: govorska cvetka, die Rednerblume; — 2) *V.-Cig.*, pogl. govorniški.

gôvorstvo, *n.* die Redekunst, *V.-Cig., Jan., Cig.(T.)*.

govorúlja, *f.* die Sprechmaschine, *h. t.-Cig.(T.)*.

govorûn, *m.* der Maulmacher, der Phrasenmacher, *Cig., Let.*; der Großsprecher, *Cig.*

govorûnstvo, *n.* die Großsprecherei, *Cig.*

govorúš, *m.* der Plauderer *Jan.(H.)*; — hs.

govorúša, *f.* die Plaudertasche, *BlKr.*; — hs.

góza, *f.* der Hinterbacken, *Mik.*; — der Hintere, *Levst.(Zb. sp.)*; — prim. 2. guza.

gózati, am, *vb. impf.* ohne Appetit essen, *C.*; — prim. gozniti in guzati.

gòzd, gózda, *m.* der Wald, der Hochwald, der Forst; črni g., der Harzwald, der Nadelholzwald, *Cig., Jan.*; g. zarediti kje, einen Wald anlegen, *Cig.*

gozdár, rja, *m.* der Förster, *Nov.-C., Erj.(Izb. sp.)*; — der Waldhüter, *Guts.*

gozdárjenje, *n.* die Forstwirtschaft, *Jan., Cig.(T.)*; gozdarjenja se učiti, *SlN.*

gozdárski, *adj.* Förster-: gozdarsko učilišče, die Forstlehranstalt, *DZ.*

gozdárstvo, *n.* die Forstwirtschaft, *Cig.(T.)*.

gózden, dna, *adj.* zum Wald, Forst gehörig; gôzdni čuvaj, der Waldhüter; gozdni red, die Forstordnung.

gózdec, zdeca, *m. dem.* gozd, *Valj.(Rad)*.

gozdèk, zdka, *m. dem.* gozd, *Cig., Valj.(Rad)*.

gozdič, íča, *m. dem.* gozd, das Wäldchen, *Cig.*

gozdíšče, *n.* die Waldstelle, *C.*; der Waldbestand, *Blc.-C.*

gozdíti, ím, *vb. impf.* verkeilen, *V.-Cig., C.*; — (wie einen Keil) hineinzwängen: mali stavek g. v velicega, *Levst.(Zb. sp.)*; — bedrängen, *Jan.*

gózdje, *n. coll.* Waldungen, *Zora.*

gozdnár, rja, *m.* der Förster.

gozdnarica, *f.* die Försterin, *Jan.*
gozdnárski, *adj.* Förster-, Forst-, *Cig., Jan., nk.*; gozdnarska služba; gozdnarska učilnica, *Cig.*
gozdnárstvo, *n.* die Forstwirtschaft, *Cig., Jan., nk.*
gozdnât, áta, *adj.* bewaldet, waldreich, *Cig., Jan., C.*
gozdnica, *f.* die Waldbirne, *C.*
gozdník, *m.* der Forstbedienstete, der Förster, *Cig., Jan., C.*; vza družina od črednika do gozdnika, *Jurč.*
gozdnína, *f.* die Abgabe vom Walde, die Forstgebür, *Cig., Jan., Blc.-C.*
gozdomêrec, rca, *m.* der Waldmesser, *Cig.*
gozdorêja, *f.* die Waldzucht, *Cig., C., Bes.*
gozdóven, vna, *adj.* Forst-: gozdovna statistika, die Forststatistik, *Cig.(T.)*; gozdovno upravstvo, die Forstverwaltung, *DZ.*
gozdovìd, vída, *m.* die Forstkarte, *Cig., Nov.*
gozdovît, *adj.* waldreich, *Vrt.*
gozdóvski, *adj.* = gozden, *Rez.-C.*
gozdôvstvo, *n.* das Forstwesen, *DZ.*
gozdoznânec, nca, *m.* der Forstkundige, *Cig.*
gozdoznânstvo, *n.* die Forstkunde, *Cig., Jan.*
gózec, zca, *m.* das Frauenunterkleid, *Podkrnci, Staro Sedlo (Goriš.)-Erj.(Torb.).*
gózniti, gôznem, *vb. pf.* kosten: še goznila ni juhe, *C.*
góž, *m.* = voz, die Natter, *Dict., C.*
gôž, î, *f.* 1) der Riemen, der den Dreschflegel mit dem Stiel verbindet; — 2) der Jochriemen, die Jochwiede, die die Deichsel an dem Joche festhält, *Cig., Jan., M., Met., Štrek., Št.*; (gož, *m. Tolm.-Erj.[Torb.]*); — das Pflugband, das den Pflugbalken mit dem Radgestell verbindet, *Z.*
1. **góža**, *f.* = gož, *f.* 1), 2), *Jan.*; z gožo je cepec privezan, *Gor.*; — brez gože zapreči vole, *Levst. (Zb. sp.).*
2. **góža**, *f.* der Kropf, *Rez.-C., Goriš.-Erj. (Torb.)*; — der Hühnerkropf, *Rez.-C.*; — prim. it. gozzo, *C., Štrek. (Arch.).*
gôžar, rja, *m.* der Kropfige, *C.*
góžati, am, *vb. impf.* reiben, *Cig.*
gôžca, *f. dem.* gož *f.*; = trtica, *Ščav.-C.*
góževka, *f.* = gožva 1), *ogr.-C.*
gožíca, *f.* = gožva 1), *vzhŠt.-C.*; góžica: Tudi gožic mi nasuči, *Danj. (Posv. p.)*
gôžka, *f. dem.* gož *f.*, *Mur., Cig., BlKr., jvzhŠt.* drašči; *Let. 993.* 2) *Schwiede, Semič*
gožník, *m.* die Kerbe am Stiele des Dreschflegels, an welche der Flegel gebunden wird, *Cig.*
gožnjáti, âm, *vb. impf.* brummen, unverständlich reden, *C.*; prim. gognjati.
gožnjetáti, etâm, ẹčem, *vb. impf.* = na nos govoriti, *C.*; prim. gognjati.
gôžva, *f.* 1) die Wiede, ein Band aus gedrehten Ruthen, *Cig., Mik.*; — 2) die Gelenkkapsel, *Cig.(T.), Erj.(Som.).*
gôžvica, *f. dem.* gožva 1), *Jan., C.*
grâb, *m.* = graber, gaber, *Jan.(H.), Levst. (Rok.)*
grába, *f.* = jarek; — prim. graben.
grabástati, am, *vb. impf.* heftig kratzen, *Z., Dol.*
grabâvs, *m.* der Schnapphans, *Cig.*
grabâvsati, am, *vb. impf.* = grabastati, *Z.*; — prim. grebavsati.
1. **grábec**, bca, *m.* = grabljač, *Nov.-C.*
2. **grábec**, bca, *m.* = vrabec, *Štrek., Gor.*
grâbek, bka, *m.* kolikor se (n. pr. sena) enkrat z grabljami pograbi, *Nov.-C.*
grábeljnik, *m.* der Rechenbohrer.
grábeljščak, *m.* = grabeljnik, *C.*
gráben, bna, *m.* = jarek; — iz nem.
grâber, bra, *m.* = gaber, *vzhŠt.-C., Valj.(Rad).*
grâbeštvo, *n.* der Raub, *ZgD.*
grâbež, *m.* 1) der Rasser, raubsüchtiger, habgieriger Mensch, *Cig., Mik.*; — der Plünderer, *Zora*; — 2) der Raub, *ZgD.*; g. po belem dnevi, ein Raub bei hellem Tage, *Slovan*; božji g., das Sacrilegium, *LjZv.*; tatvina in g., Diebstahl und Raub, *Zora*; die Plünderung: v vsakem slučaju grabeža, *DZ.*; — die geraubte Beute, *Jan.*; — 3) das Rechen, das Streurechen: v tem gozdu imam g., *Svet.(Rok.)*; — was zusammengerecht wird: z. B. dürres Laub, *Jan.*; zusammengerechtes Heu, *Fr.-C.*
grabežljiv, íva, *adj.* raubsüchtig, *Jan., C.*
grabežljívec, vca, *m.* der Raubsüchtige: der Plünderer, *Jan.*
grabežljívost, *f.* die Raubsucht, *Jan., C., Zora.*
grâbežnica, *f.* 1) noge grabežnice, die Greiffüße, *Cig.(T.)*; — 2) die Raubfliege (asilida), *Erj.(Ž.), Cig.(T.).*
grábiti, grâbim, *vb. impf.* 1) raffen; ponudil sem mu črešenj, on pa jih je začel kar g.; — vodo g. = zajemati, *Rez.-C.*; pot g. pod se, laufen: konji skokoma grabijo pod se znano pot, *Erj.(Izb. sp.)*; zu ergreifen suchen; koga za roko g., jemands Hand zu ergreifen suchen, *Z.*; — jeza me grabi, der Zorn ergreift mich; — habgierig zusammenraffen, g. denar; čedalje več k sebi grabijo, *Trub.*; — rauben, plündern, *Cig., Jan.*; kradli so jim in grabili, *Slovan*; — 2) harken, rechen; listje, seno g.
grabîvec, vca, *m.* 1) der Rasser, *Valj.(Rad)*; — der Plünderer, *Cig.*; — 2) rusokrili g., der Raubkäfer (staphylinus erythropterus), *Erj.(Ž.).*
grábkinja, *f.* = grabljačica, *C.*
grabljáč, *m.* der Recher, der Harker, *Mur., Cig.*; Za nas grabljače So pripravljene pogače, *Danj.-Valj.(Rad).*
grabljačica, *f.* die Recherin, *C.*
grabljânje, *n.* das Rechen, *Mur.*
grabljár, rja, *m.* der Rechenmacher, *Slom.-C., nk.*
grabljáti, âm, *vb. impf.* rechen, harken, *Mur., Cig., Danj., ogr.-Valj.(Rad).*
grabljâvec, vca, *m.* der Recher, *Z.*
grabljâvka, *f.* die Recherin, *Cig.*
gráblje, belj, *f. pl.* 1) der Rechen; travnate, mrvnate g., der Gras-, Heurechen, *Svet.(Rok)*; imeti pašo za grabljami *(Notr.)*, po grabljah *(Gor.)*, = imeti pravico pasti po košnji; —

gózely, zlja n. Sn Šmitnarbuka (Sutor) Štrek. Let.
99. 14. prim. guga.

grabíča Sn Ranjavi Šenčjine (Solm.) – Krenda
grabíšica s Šmihel Kašna (nam. greb- /
Let. 898. 165.

gožba = goži) Dolkh. (nam. gožva).
góževec = šipek (roza canina), Gor. (Dol.)
– Zb. II. 33. gožávkä, Dgn. Čaša za gg. i nar.
gózica Sn Hafenlurzpflanza Dol. 11. Pril. Jol.
(Kadeč) – Zb. II. 33. tudi
gožnica, Gor. (St. Gol) – Cb.
z gožko (= želbg. obroč) in pregen (želi. klin)
za kolege gugane i stanga, Šmolje (St.)
Časop. 3. 39. 1. n. 914. 167.

na cevi in na grabljice se navija preja (pri statvah, stolu) Podjamely (BKKr.) Let. 893. 82.

grabljůvka Sn Rafrina Ljubinj (Tolm.) – Kenda.

grabrina („grábrna") = jama, kjer imajo pitno vodo za živino Bekt. (Ložar)

grablje ima, vil pa ne, er iſt ein Rehmer, aber kein Geber, *Lašče-Levst.(M.)*; — 2) eine rechenähnliche Vorrichtung: *a)* der Rechen des Webers, *Bolc-Erj.(Torb.)*; *b)* eine Art Futterraufe, *C.*, — *c)* der Waſſerrechen, *Cig.*

grábljenec, nca, *m.* ein großer Rechen mit ſieben Zähnen, der beim Dreſchen verwendet wird, *V.-Cig.*

grabljenik, *m. Cig.*, pogl. grabeljnik.

grábljenje, *n.* 1) das Raffen; — das gierige Zuſammenſcharren; — 2) das Rechen.

grábljevec, vca, *m.* der Recher, *Z.*, *Ljub.*; (morda prav. grábljavec?).

grábljevnik, *m.* = grabeljnik, *Gor.*

grabljíca, *f.* 1) die Recherin, *Cig.*, *DSv.*; — 2) grábljice, *pl.*, *dem.* grablje, *a)* kleiner Rechen; — *b)* der Weberrechen, der Scheidekamm, *V.-Cig.*; — *c)* der Kleiderrechen, *ogr.-C.*

grabljič, íča, *m.* = grabljač, der Recher, *Cig.*, *Polj.*

grabljíčevka, *f.* die Recherin, *Polj.*

grabljičnják, *m.* der Rechenbohrer, *Št.*

grabljînje, *n.* Zuſammengerechtes: z. B. Heu, *Hal.-C.*

grábljišče, *n.* 1) der Rechenſtiel; tudi: grabljíšče; — 2) die Scabioſe (scabiosa sp.), *Kras-Erj.(Torb.)*.

grabljiv, íva, *adj.* raubgierig, räuberiſch, *Cig.*, *C.*; grabljiva žival, das Raubthier, *Vrt.*

grabljívost, *f.* die Raubgierde, *Cig.*, *C.*; die Habgier, *LjZv.*

grabǫ̑n, *m.* der Räuber, *C.*

grabráča, *f.* gabrova palica, *kajk.-Valj.(Rad)*.

grâbsati, am, *vb. impf.* kratzen, *C.*

grabúlja, *f.* = grabežnica, das Raubbein (der Inſecten), *Z.*

1. **grâd**, grâda, gradû, *m.* 1) die Burg, das Schloſs; cesarski g., die kaiſerliche Burg; letni g., das Sommerſchloſs; gradove zidati v oblake, Luftſchlöſſer bauen, *Preš.*; — 2) = mesto, die Stadt, *Istra-C.*, *Krelj*; — 3) *pl.* gradi, der Preſskufenkranz, das Preſsgeſimſe, *Hal.-C.*

2. **grâd**, gráda, *m.* = toča, *Meg.-Mik.*, *Jan.*, *C.*, *Vrt.*; — hs.

gradânica, *f.* 1) trta ali verižica, ki veže plužno drevo s kolci, *Gor.*, *Dol.*, *Št.*; — 2) ſtacheliges Halsband der Hunde, *Cig.*, *C.*, *Gor.*; (menda nam. gredaljnica).

gradáša, *f.* der Wollenkamm, die Hechel, *Z.*, *C.*, *Notr.*; nav. *pl.* gradaše, *Gor.*, *Dol.*, *Notr.*; (gredaše) *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *DZ.*

gradášanje, *n.* der Krämpelbeleg, (gred-) *DZ.*

gradášar, rja, *m.* der Kardätſchenmacher, (gred-) *Cig.*

gradášati, am, *vb. impf.* = gradašiti, *Cig.*

gradášavec, vca, *m.* der Hechler, der Krämpler, (gred-) *Cig.*, *Jan.*

gradášavka, *f.* die Krämplerin, (gred-) *Cig.*

gradášice, *f. pl. dem.* gradaše, (gred-) *Cig.*

gradášiti, ášim, *vb. impf.* hecheln, krämpeln: g. volno, *Dict.*, *Notr.*; (gred-), *Jan.*; — prim. it. cardeggiare, nem. kardätſchen.

grâdba, *f.* 1) die Umzäunung, *C.*; — 2) der Wall, das Feſtungsbollwerk, *Cig.*, *Jan.*, *Šol.* (češ.); — 3) der Bau, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; (hs.).

grâdec, dca, *m. dem.* grad, *Mur.*

grâdek, dka, *m. dem.* grad, *Mur.*

gráden, dna, *m.* die Stein- oder Wintereiche (quercus sessiliflora), *Cig.*, *Jan.*, *Tuš.(R.)*, *Dol.*, *Kras-Erj.(Torb.)*; (grádenj, dnja, *Štrek.*).

gradíca, *f.* kleine Umzäunung, *M.*

gradič, íča, *m. dem.* grad; das Schlöſschen.

gradíček, čka, *m. dem.* gradič; gradovi, gradiči in gradički, *Slovan.*

gradína, *f.* 1) die Umzäunung, der Hof, *C.*, *Z.*; — 2) die Burg, das Schloſs, die Feſtung, das Bollwerk, *C.*, *Raič (Slov.)*; — 3) die Burgruine, *Cig.(T.)*, *C.*; stara g. = mirišče, *C.*

gradínast, *adj.* ruinenförmig, *Cig.(T.)*.

gradíšče, *n.* 1) die Burgſtätte, der Ort, wo ein Schloſs geſtanden hat, *Mur.*, *Cig.*; — 2) die Ringmauer, der Schloſswall, *Mur.*, *M.*; — 3) eine mit Pfählen eingefriedete Stätte, *M.*, *Z.*; prim. kolišče.

gradíščnica, *f.* die Paliſſade, *V.-Cig.*, *Notr.-M.*

gradíščnik, *m.* der Schloſsbauer, *Cig.*

gradítelj, *m.* der Baumeiſter, *Levst. (Nauk)*, *nk.*; — hs.

gradíteljstvǫ, *n.* die Architectur, *Nov.-C.*; — das Baumeiſtergewerbe, *Levst.(Nauk)*, *nk.*

gradíti, ím, *vb. impf.* 1) einzäunen; vrt, travnik g.; — 2) zudämmen, deichen, *Cig.*; reko g., den Strom eindämmen, *Cig.*, *Jan.*; — 3) bauen: hišo, cerkev g., *ogr.-C.*, *nk.* (hs.).

gradîvec, vca, *m.* der Heckenbinder, *Cig.*

gradîvǫ, *n.* das Baumaterial, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*, *nk.*; *pren.* das Material, *Jan.*, *nk.*; g. nabirati za kako znanstveno delo, *nk.*

gradjàn, ána, *m. nk.*, pogl. grajan.

gradlînec, nca, *m.* = graden, *jvzhŠt.*; (izgovarjajo tudi „graglinec“, menda nam. gradninec?)

1. **gradník**, *m.* 1) der Verzäuner, *Z.*; tisti, ki plot dela, *C.*; — 2) der Schloſs- oder Burghauptmann, *Cig.*, *Jan.*; — der Schloſsherr, *Z.*; Gradnik ga (krompir) rad v salati je, *Npes.-K.*; Na strmi grad, — Kjer mlad gradnik bolan leži, *Preš.*

2. **gradník**, *m.* = graden, *Z.*

gradnják, *m.* = graden, *Trst.(Let.)*.

gradováti, újem, *vb. impf.* gradieren (chem.), *Cig.(T.)*.

gradǫ́ven, vna, *adj.* = gradski, *M.*; gradov(e)na vrata, *ogr.-Mik.*

grâdski, *adj.* Burg-, Schloſs-, herrſchaftlich, *Mur.*, *nk.*; (nav. grajski).

gradščína, *f. Levst.(Nauk)*, pogl. graščina.

grafičen, čna, *adj.* h grafiki spadajoč, graphiſch, *nk.*

grafika, *f.* risarstvo in pisarstvo, pos. diplomatiško pisarstvo, die Graphik.

grafît, *m.* neka rudnina, s katero se lahko piše, der Graphit, *Cig.(T.)*.

gràh, gráha, *m.* die Erbſe (pisum sativum); (die Fiſole, *vzhŠt.*, *ogr.-C.*, *BlKr.*; die Fiſole, die Erbſe, *Staro Sedlo-Erj.(Torb.)*; grah je boljše vrste fižol, *Polj.*; — peški g., die Bodenfiſole, *ogr.-C.*; — divji g., eine Art Platterbſe (lathyrus silvester), *Josch.*

grâhar, rja, *m.* der Erbſenkäfer, *Jan.(H.)*.
grâharica, *f.* = grahasto pišče, *Polj.*
grâhast, *adj.* 1) erbſenartig; grahasti kamen, der Erbſenſtein, *Cig.*; — 2) geſprenkelt, tüpfelig, buntfleckig, *Cig., Jan.*; grahasta kokoš, *Mik.*
grâhec, hca, *m. dem.* grah, *Mur.*
grâhek, hka, *m. dem.* grah, *Jan.*
gráhišče, *n.* der Erbſenacker, *Jan.*; (der Fiſolenacker, *Mur.*); — prim. grah.
grâhka, *f.* = grašica, *ogr.-C.*
grâhlja, *f.* die Häringsmöwe (larus fuscus), *Frey.(F.)*.
gráhljast, *adj.* = grahast 2): grahljasta raca, kokoš, *C.*, *Lašče - Levst. (M.)*; grahljasta jajčka, *Vrt.*
gráholj, *m.* = grahor, die Wicke (vicia), *Z.*
gráholjica, *f.* poljska g., die Zaunwicke (vicia sepium), *C.*
gráholjka, *f.* = graholj, *C.*
gráholjnat, *adj.* = grahast 2): graholjnata kokoš, *jvzhŠt.*
gráhor, ra, *m.* die Wicke (vicia), *Cig., SlGor.-C., Mik.*; grahor ali grašica v žitu, *Dict.*; — pomladanski g., die Frühlingswalderbſe (orobus vernus), *Tuš.(R.)*; — dišeči, španski g., ſpaniſche Wicke (lathyrus odoratus), *Cv.*
gráhora, *f.* = grahor, grašica, *Cig., C.*; koža je bila kakor z grahoro posuta, *LjZv.*
gráhorčica, *f.* 1) *dem.* grahorka; — 2) = grahasta kokoš, *BlKr., Z.*
gráhorica, *f.* 1) = grahora, *Cig., Jan.*; (vicia sativa), *Josch.*; divja g., die Vogelwicke (vicia cracca), *Josch.*; — 2) = grahasta kokoš, *BlKr.*
gráhorišče, *n.* das Wickenfeld, *Jan.*
gráhorka, *f.* 1) = grahor, grašica, *Z.*; — 2) grahasta kokoš, *BlKr.*
grahornják, *m.* kruh iz grahora, *ogr.-Pjk. (Črt).*
gráhornica, *f.* das Wickenſtroh, *Cig., C.*
grahôt, *m.* = grahut, grober Sand, *Blc.-C.*
gráhov, *adj.* Erbſen-; grahova juha.
gráhovec, vca, *m.* 1) = grašica, *Meg.*; — 2) der Erbſenſtein, *Cig.(T.), C.*
gráhovica, *f.* das Erbſenſtroh, *Cig., Jan.*
grahovína, *f.* 1) das Erbſenſtroh; — 2) = grašovina, *Cig.*
gráhovišče, *n.* der Erbſenacker, *Cig., Jan.*
gráhovka, *f.* 1) die Erbſenſuppe, *Cig., Jan., Ravn.(Abc.)*; — 2) = grahor, grašica, *Hal.-C.*; poleg njega je stala in kimala kakor grahovka, *Zora.*
gráhovnica, *f.* das Erbſenſtroh, *Cig.*
grahût, *m.* grobkörniger Sand, der Kies, *Cig.*
grahúta, *f.* = grahut, *C.*
grahútast, *adj.* feinkieſig: grahutasta zemlja, *Z., C.*
1. **grája**, *f.* 1) das Verzäunen: imamo dovolj graje = dovolj graditi, *Notr.*; — 2) das Zaunmaterial, *Habd.-Mik.*; — 3) die Verzäunung, der Zaun, *Mur., Cig., Jan., Nov., Gor., Dol.*; Na levi, desni kak leti Grmovje, graja, cesta! *Preš.*; — 4) der Damm, *Mur., Cig., Jan.*; mlinska g., das Mühlwehr, *Cig.*; grajo delati, dämmen, *Cig.*; — 5) der Bau (eines Hauſes), *ogr.-C.*
2. **grája**, *f.* der Tadel, *Mur., Cig., Jan., Mik., Ravn., nk.*; brez vse graje in vsega madeža, *Burg.*; die Schmähung, *Jan.*; der Schimpf, *Cig.*; z grajami obložen, beſchimpft, *C.*
grajáč, *m.* der Tadler, *Cig., nk.*
grajálen, lna, *adj.* tadelnd, *nk.*
grajàn, ána, *m.* der Burgbewohner, *Cig., Jan.*; kdor prebiva v gradu, *Levst.(Nauk)*; — der Stadtbewohner, *Istra - C.*; der Stadtbürger, *Cig.(T.)*; der Bürger, *Vrt., Cv. II. 2., DSv. III. 87.*
grájanje, *n.* das Tadeln.
grajánski, *adj.* 1) = grajski („grenski"), *Lašče - Levst.(Rok.), Cv.*; — 2) bürgerlich, Civil-, *Cig.(T.), DZ.*; grajanske pravice, *Nov.-DSv.*; grajansko pravo, das Civilrecht, *Cv.*; (grajanski, *Cv.*).
grajánstvo, *n.* die Bürgerſchaft, *Nov.-DSv.*
grájati, jam, jem, *vb. impf.* 1) tadeln, *Mur., Cig., Jan., Dalm., nk.*; vsakega graja, pa mu gre iz zob mahoma v nedra, der Tadel fällt auf ihn ſelbſt zurück, *BlKr.-M.*; ne hvalim ga, pa ga tudi ne grajam, *C.*; — ſchmähen, *SlGradec - C.*; g. se, zanken: babe se grajajo, *C.*; — 2) graja se mi kaj, ich habe Abſcheu vor etwas, *Cig., C., Notr.*
grájav, *adj.* tadelſüchtig, *Jan.*
grájavec, vca, *m.* der Tadler, *Mur., Cig., Jan.*
grájaven, vna, *adj.* = grajav, *Z.*
grájavka, *f.* die Tadlerin, *Mur., Cig.*
grájavost, *f.* die Tadelſucht, *Jan.*
grájek, jka, *m.* = ograda, *Št.-Valj.(Rad).*
grajeník, *m.* 1) die Pferche, die Schafhürde, *Cig.*; — 2) ein eingezäunter Waldanflug, *Fr.-C.*
grajénje, *n.* das Verzäunen; — das Eindämmen; — das Bauen, *Šol., nk.*; prim. graditi.
grájica, *f. dem.* graja; kleiner Tadel, *SlGosp.-C.*
grájka, *f.* die Umzäunung, *ogr.-C.*
grajljiv, iva, *adj.* vorwurfsvoll, *Cig.*
grájski, *adj.*, pogl. gradski.
grajšč-, pogl. grašč-.
gráka, *f.* neka ptica, *Poh.-Trst.(Nov.)*.
grákati, kam, čem, *vb. impf.* krächzen, *Valj. (Rad)*; kavke grakajo, *kajk.-Valj.(Rad), SlN.-C.*
grákniti, grâknem, *vb. pf.* einen krächzenden Laut von ſich geben, *Z., Zora.*
graktáti, tâm, *vb. impf.* krächzende Laute von ſich geben, *Mur.*
grám, *m.* ednica nove utežne mere, das Gramm.
gramáda, *f.* = grmada, *Cig., Mik., Levst. (Zb. sp.)*.
gramátičen, čna, *adj.* ſlovničen, grammatiſch.
gramátik, *m.* ſlovničar, der Grammatiker, *Jan., nk.*
gramátika, *f.* ſlovnica, die Grammatik.
gramátikar, rja, *m.* = gramatik, *Cig., Jan.*
grâmba, *f.* = gruda, *GBrda*; — prim. grampa 2).
grámos, *m.* = gramoz, *C., Levst.(Cest.)*.
gramòz, óza, *m.* der Schotter, *Jan., Levst. (Nauk)*; grámoz, *BlKr.-Levst.(Rok.)*.

grahaščica = grahasta koklos, Polj: Pmk-Let
895. II.

grahelj; cijna, zelen vrste jabolko (Zhan) D.v.s.
XVIII. vek

grajenica = rajonica, krekja moka, Hrastnik - Zb. II. 44

grambav = grampav, -ast rauh (Suhor) Štrek. del. 94. 14.
st. dial valpa Runzel, Runzlig

grampast - gost in kalen, Schleimig, voll Schleim-
fetz: olje je grampasto, Pol. Pm. Let. 895. 11.

grantáti - razjedati, glodati, grizti: vrst
črva Ligga — granta. Vrisko Kerdo
„grapa" je rabelj za zarisanem Grabca, offen
Schlucht, Tuma, Plac. Vest. XII. 81.

grapav svet (= hrapav, Tuma, Plac. Vest.
(raurissig) 1777.

grámpa, *f.* 1) klümperiger Bodenſatz, *Cig., Jan.*; oljna g., die Oeldrüſe, *Dict., Cig., Polj.*; vinska g., der Weinſtein, *Z., M., Štrek.*; — 2) die Rauhheit, die Unebenheit, *Mur.*; grampe naj bodo polikana cesta, *Ravn.-C.*; — prim. kor.-nem. gramp'l, bav. gramel.

grámpast, *adj.* 1) voll Satz, *Cig.*; — 2) rauh, uneben, *Jan.*; grampasta skorja, cesta, *M., C.*; grampasta zemlja, klümperig, knollig, ſteinig, *C., Pirc.*; *pren.* = robat, telebast, *Slom.-C.*

grámpav, *adj.* 1) = grampast 1), *Z.*; — 2) = grampast 2), *Levst.(M.)*.

grámzelišče, *n.* die Preiſelbeere (vaccinium vitis idaea), („gramzelše"), *Gor.-Levst.(Zb. sp.)*; — prim. kor.-nem. grante, die Preiſelbeere.

grân, *m.* stara lekarniška utež: der Gran; zlatniški gran, der Ducatengran, *Cel.(Ar.)*.

1. **grâna**, *f.* 1) der Zweig, *kajk.-Valj.(Rad), Cig., Jan., Mik., nk.*; —*pren.* jugoslovanske grane Slovanov, *SlN.*; — 2) ein Unkraut, *C.*; die Quecke (triticum repens), *Štrek., Prešnjica(Istra)-Erj.(Torb.)*; — tudi: die Moorhirſe (sorghum halepense), *Osep(Istra)-Erj.(Torb.)*.

2. **grâna**, *f.* g. obročev na sodu, eine Reihe von Faſsreifen, *vzhŠt.-C.*; — = rešta (n. pr. kostanjev), *BlKr.-DSv.*

granât, *m.* der Granatſtein, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

granâta, *f.* votla krogla napolnjena z razletnimi drobci, die Granate.

granâtast, *adj.* granatartig, *Cig.*

granâten, tna, *adj.* Granat-: granatno jabolko, *Jan.*

granâtnica, *f.* der Granatapfel, *C.*

granatoîd, *m.* rombasti dvanajsterec, das Granatoid, *Cig.(T.)*.

granâtov, *adj.* Granat-: granatovo jabolko, der Granatapfel, *Cig.*

granâtovec, vca, *m.* der Granatbaum (punica), *Tuš.(B.)*.

grânes, *m.* der Vers, *nk.*; trohajski granesi, *Levst.(LjZv.)*; — stsl.

granéti, ím, *vb. impf.* leuchten: solnce grani, *Mik., V. G. I. 321.*; luč skozi špranje grani, *Mik.(Et.)*.

grânezelj, zlja, *m.* 1) das Wieſel, *SlGor.-C.*; (izrekajo tudi: „grájneželj", *SlGor.*); — 2) der Bart vom Ohr bis zum Mund, *Fr.-C.*; — prim. granoselj.

grânfor, *m.* neka ptica, *ogr.-Valj.(Rad)*; (= krokar ? *C.*).

grángošje, *n.* das Grenzgebüſch, *Valj.(Rad)*.

grânica, *f.* die Landes-, Reichsgrenze, *Mur., Cig., Jan., Mik.*

grâničar, rja, *m.* der Bewohner der einſtigen Militärgrenze, der Grenzer, der Grenzſoldat, *Mur., Cig., Jan., nk.*

grâničarski, *adj.* Grenzer-; graničarski polk, das Grenzregiment, *Cig., Jan.*

grâničen, čna, *adj.* die Grenze betreffend, *Jan.*

grâničica, *f. dem.* gran(ic)a; kleiner Zweig, *Prip.-Mik.*

granît, *m.* zrnast, trd kamen: der Granit.

granîtast, *adj.* granitartig; — Granit-, *Cig.*

granîten, tna, *adj.* granitiſch, Granit-, *Cig., Jan.*; granitna skala, *Cig.*

gráno, nesa, *n.* der Vers, *Šol., C., Zora*;—stsl.

gránoselj, slja, *m.* das Wieſel, *Mariborska ok.-C.*; — prim. rus. gornostalь, gornostaj, das Wieſel, *Caf.(Vest. II. 60.)*.

gránosljek, seljka, (sljeka), *m. dem.* granoselj, (gránoslek) *Mur., SlGor.*

grântati, am, *vb. impf.* freſſen: krava granta sadje, *Krn-Erj.(Torb.)*.

gràp, grápa, *m.* die Egge, *Podkrnci-Erj.(Torb.)*.

1. **grápa**, *f.* vom Regen hohl ausgewaſchener Weg, der Waldſtromgraben, die Bergſchlucht, *Cig., C., Nov., Jes.*; — der Abzugsgraben, *Cig., Jan., C.*; grapa na njivi, *Vrtov.-C.*

2. **grápa**, *f.* = grampa, *Cig.*

grápast, *adj.* rauh, uneben, *Cig., C.*; glava peklenskega Škrata je pomaljala svoj dolgi, grapasti jezik, *LjZv.*; — prim. grampast 2).

grápav, *adj.* rauh, *Cig., Jan., C.*; grapav kakor z otrobi potresen, *Pohl.(Km.)*; — ſchwammig (o repi), *SlGor.-C.*; — prim. grampav.

grápica, *f. dem.* grapa; das Grübchen, *M.*

grápina, *f.* po hudournikih razrit svet, *Rut.(Zg. Tolm.)*.

grása, *f. coll.* zerhackte Nadelholzäſte als Bedeckung der Kohlenmeiler, die Beſtüſchung, *Cig.*, oder als Streu, *C.*;—prim. štaj.-nem. das Graßich.

grâsati, am, *vb. impf.* kopo g., den Kohlenmeiler mit Reiſern bedecken, *Cig., Gor.*

grâsiti, im, *vb. impf.* = grasati, *Cig.*

grâsp, *m.* die Klaue, die Kralle, *Rez.-C.*; — prim. it. graspo, Kamm der Weintraube. (?)

grâspati, am, *vb. impf.* = praskati, *Rez.-C.*; — prim. kraspati.

graščák, *m.* der Schloſsherr, der Gutsbeſitzer.

graščákinja, *f.* die Schloſsfrau, die Gutsbeſitzerin.

graščân, ána, *m.* der Burgbewohner, *Jan.*

graščína, *f.* die Gutsherrſchaft; državna g., die Domäne, *DZ.*

graščînar, rja, *m.* der Gutsbeſitzer, *Cig.*

graščînski, *adj.* zur Gutsherrſchaft gehörig, herrſchaftlich.

grâšec, šca, *m. dem.* grah, *Valj.(Rad)*.

grâšek, ška, *m. dem.* grah, *Valj.(Rad)*; g. pletenec, die Klemmerbſe, *Cig.*

gráševec, vca, *m.* der Erbſenſtein, *Erj.(Min.)*.

graševína, *f.* neka vinska trta: der Riesling, *Hal.-Erj.(Torb.), vzhŠt.-C.*

grâšica, *f.* die Wicke (vicia), *Meg., Cig., C.*; obilo rašice se je pokazalo po žitih, *LjZv.*; navadna g., die Ackerwicke, die Futterwicke (v. sativa), *Tuš.(R.)*; plotna g., die Zaunwicke (v. sepium), *C., Nov., Tuš.(R.)*; ptičja g., die Vogelwicke (v. cracca), *C., Tuš.(R.)*; — *pren.* (o svinčenkah): kaj se bojim tiste mrzle svinčene grašice! *Str.*

grâšič, *m.* die Wicke (vicia), *vzhŠt.-C.*

grâšičen, čna, *adj.* zur Wicke gehörig: grašična moka, Wickenmehl, *Cig.*

grâšičnjak, *m.* das Wickenbrot, *Cig.*
grâšičnica, *f.* das Wickenstroh, *Cig.*
grášiti se, grâšim se, *vb. impf.* den Erbsen ähnlich werden, erbsengroß werden: grozdje se graši, *ogr.-C.*; — dež se graši, der Regen friert zu Graupen, *Z.*
grâšnat, *adj.* erbsenartig, *Hal.-C.*
grâšnica, *f.* das Erbsenstroh, (das Fisolenstroh, *SlGor.-C.*); — prim. grah.
grâtati, am, *vb. pf.* = postati, posrečiti se, *Mik., Št., ogr.*; iz nem. gerathen.
gratováti, ûjem, *vb. impf. ad* gratati, *ogr.-Valj.(Rad).*
gratulácija, *f.* čestitanje, die Gratulation.
gratúne, *f. pl.* der Wagenkorb (für Mist u. dgl.), *Z., Blc.-C.*; (gretune), gnojni koš, iz bek spleten, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — prim. it. grada, geflochtener Fischbehälter, lat. crates, Flechtwerk, *Mik.(Et.).* furl. gredon, gradujc (Wagenkorb)
Štrek. Let. 896 196 **gravitácija**, *f.* die Gravitation, *Cig.(T.)*; — — prim. težnost.
1. **gŕb**, *m.* = grba, *Dalm., Jap.-C., Mur., Jan., Mik.*; — devetih grbov trava; gemeiner Frauenmantel (alchemilla vulgaris), *Josch.*
2. **gŕb**, *m.* das Wappen, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; — prim. rus. gerbъ, češ. herb, iz nem. Erbe, *Dan.*
gŕba, *f.* 1) der Höcker, der Buckel; — der Rücken (zaničlj.); po grbi dobiti, Schläge auf den Rücken bekommen, *Z.*; — *pl.* grbe, Bodenerhebungen, *Cig.(T.)*; — 2) die Runzel, *Mur., Cig., Jan., ogr.-Mik.*; grbe v obrazu, Gesichtsfalten, *Cig.*; — die Knülle, der Knitter, *Cig.*; — 3) die Spannerraupe, *Erj.(Rok.)*; — 4) die Barbe (barbus plebeius), *Cig., Frey.(F.), Notr.-Erj.(Torb.).*
grbáč, *m.* 1) der Höckerzahn, *Erj.(Z.)*; — 2) der Runzelige, *Mur., Mik.*
grbáča, *f.* 1) die Höckerraupe, *Cig.*; — 2) ein runzeliges Weib, *Mur., Mik.*
grbáčiti, âčim, *vb. impf.* = grbančiti, *Mur., vzh.Št.-C.*
grbáncast, *adj.* runzelig, *Cig.*
grbáncìti, ânčim, *vb. impf.* runzeln; čelo g.; g. se, runzelig werden; einschrumpfen.
grbánec, nca, *m.* die Runzel, *V.-Cig., vzh.Št.-C.*
grbániti, ânim, *vb. impf.* runzeln, knüllen, *Blc.-C.*
grbánja, *f.* die Runzel, *C., Z.*; die Falte: g. na oblačilu, *Blc.-C.*
gŕbast, *adj.* 1) höckerig, buckelig; — 2) runzelig, *Mur., Cig., Mik.*
grbàt, áta, *adj.* voll Buckel, *Cig.*
gŕbati, gŕbam, *vb. impf.* runzeln, *Meg.-Mik., Mur., Jan.*; (beim Nähen) Falten machen, *Cig., C.*
gŕbav, *adj.* 1) höckerig, buckelig, *Habd.-Mik., Mur., Cig., Jan.*; — 2) runzelig, *Mur., Cig., Jan.*
grbâva, *f.* der Höcker, *Mur., Cig.*
grbâvast, *adj.* = grbast, *Jan.(H.).*
gŕbavec, vca, *m.* 1) der Höckerige, der Bucklige, *Habd.-Mik., Cig., Jan.*; — 2) der Runzelige, *Mur.*
grbavẹ́ti, ím, *vb. impf.* runzlicht werden, *Fr.-C.*
grbâvica, *f. dem.* grbava, *Mur., Cig.*
grbâvičast, *adj.* = runzelig, *Jan.(H.).*
grbavíčiti, íčim, *vb. impf.* runzeln, *Jan.(H.).*
gŕbavka, *f.* 1) die Bucklige, *Z.*; — 2) die Runzelige, *Mur.*
grbavína, *f.* die Unebenheit, die Erhöhung, *V.-Cig.*; grbavine na cestišči zravnati, *Levst. (Cest.)*; grbavine ptičjih možganov, *Let.*
grbavínast, *adj.* voll Unebenheiten, *Cig.*
grbáviti, âvim, *vb. impf.* 1) = grbiti: krümmen, *Jarn.*; — 2) runzeln, *Mur.*
grbâvs, *m.* der Bucklige (zaničlj.), *Valj.(Rad).*
grbâvščiti, im, *vb. impf.* häufliche Falten bilden, sich (o ohlapni obleki), *Cig.*
gŕbec, bca, *m.* 1) der Höckerige, *Cig., Jan., Nov.-C.*; — 2) = grbuljec, *Zal.-Cig.*; — 3) labod g., der Höckerschwan, *Erj.(Ž.).*
gŕbež, *m.* 1) = grbec 1), *C.*; — 2) die Moorschnepfe (scolopax gallinula), *Erj.-C.*
gŕbica, *f. dem.* grba; pri najpopolnejši gladkosti ostanejo še neznatne grbice, *Znid.*
grbîn, *m.* = garbin, *Mik.*
grbína, *f.* der Höcker, *Cig., Jan.*
gŕbiti, gŕbim, *vb. impf.* 1) buckelig machen, krümmen, *Cig., Jan.*; mačka se grbi, die Katze krümmt den Rücken, *Z.*; živina hrbet grbi, *Nov.-C.*; — 2) runzeln: čelo g., *Cig., Fr.-C.*; runzelig machen: starost in bolezen ne bo njih nebeške lepote nič več grbila, *Ravn.*; knittern, *Jan.*; g. se, runzelig werden, *Cig.*; tudi mrtve ovce koža blizu volka se začne grbiti ino krčiti, *Bas.*; g. se, einschrumpfen, *Jan.*
grbodŕžec, žca, *m.* der Wappenhalter, *Cig.*
grbokázen, zna, *adj.* grbokazno pismo, der Wappenbrief, *Cig.*
grbokrížen, žna, *adj.* buckelig, *SlN.-C.*
grborẹ̑z, rẹ́za, *m.* = grborezec, *Jan.*
grborẹ̑zec, zca, *m.* der Wappenschneider, *Jan.*
grboslọ̑vec, vca, *m.* der Heraldiker, *Jan.(H.).*
grboslọ́ven, vna, *adj.* heraldisch, *Jan.*; grboslovni liki, *Kres.*
grboslọ̑vje, *n.* die Wappenkunde, die Heraldik, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
grbováča, *f.* die Runzelige: vrba grbovača, *Danj.(Posv. p.).*
gŕbovec, vna, *adj.* Wappen-, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; grbovni ščit, das Wappenschild, *DZ.*
gŕbovnica, *f.* knjiga grbovnica = grbovnik, *Cig.*
gŕbovnik, *m.* das Wappenbuch, *Jan.(H.).*
grboznánec, nca, *m.* der Wappenkundige, *Cig., Jan.*
grboznánstvọ, *n.* die Wappenkunde, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
grbûljec, ljca, *m.* der Buckelochs, der Zebu, *Zal.-Cig., Erj.-C.*
grbûnta, *f.* ein Schlag auf den Rücken, *Štrek.*
grbúše, *f. pl.* *SlGor.*, pogl. breguše.
gŕča, *f.* 1) der Knoten im Holze, der Knorren; — grče na prstih, die Gelenkknochen, *Dict.*; g. na niti, der Knoten am Faden, *C.*; — *pren.* stara grča, trden, star človek, ein altes Haus, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) die Knotengeschwulst, die Beule, *Mur., Cig., Jan., Boh.-M., C.*; Gospod te bo udaril s hudimi grčami

grbci ž hrbci, ~~manjši~~ večji grički. Turna, Plan. Vest. XVI. 178

obličaste grbine (v valovit. ledni polji) (Rundhöcker, roches moutonnées) Turna, Plan. Vest. XVI. 186

grbline ž. Höckerformen, Turna, Plan. Vest. XVI. 216

grča, izboljše kakero se vrti po obračanju mlinskega kolesa (Tolm.) Štrek. Let. 94. 14.

gréstost. gréčovina (ruska) Rauhit des Dorfes.

gréšlynica, zelenkasta hruška srchove dalekohl.
(Valenalo) D. i. Sv. XVII. 128.

gréšovšyi abyssinisch Rhesus (Zmiaca) D. i. Sv. XVII. 128.

na kolenih in stegnih, *Dalm.*; — grče v grlu, die Halsbräune, *Z.*; — 3) das Euter (= vime), *Goriš.-Erj.(Torb.)*; — 4) der Klumpen, *Fr.-C.*; der Brocken: g. mesa, *Rez.-C.*; — 5) ein Krug mit engem Halse, *Guts., Jarn., C.*; — 6) = grčasta tabačna pipa: grgranje neosnažene grče, *Jurč.*; — 7) der eſsbare Lerchenſchwamm, *V.-Cig.*

grčánek, nka, *m.* das Halszäpfchen, *Mur.*; — prim. grčanjek.

grčánjek, njka, *m.* die Kehle, die Gurgel, *Habd.-Mik., kajk.-Valj.(Rad).*

gŕčast, *adj.* knorrig, knotig; — grčast pot, unebener Weg, *Jap.-C.*

gŕčati, ím, *vb. impf.* knurren: pes grči, *Z., C., Staro Sedlo-Erj.(Torb.)*; medved grči, der Bär brummt, *C.*; Kaj tam grče, kaj tam zvone? *Preš.*; murren, *Štrek.*; — girren: grlica grči, *BlKr., C.*; ſchnurren, *Cig.*; röcheln, *Cig.*; rollen, raſſeln, *Mur., Fr.-C.*

gŕčav, *adj.* knorrig, knotig; g. les; — *pren.* roh, ungebildet, *M.*; g. značaj, *SlN.-C.*

grčavína, *f.* knorriges Holz, *Blc.-C.*

gŕčavka, *f.* der Knotenſtock, *Jan., LjZv.*

gŕčavost, *f.* die Knorrigkeit.

grčevît, *adj.* voll Knorren, *Jan.*

grčîn, *m.* mürriſche Perſon, *Cig.*

gŕčiti, im, *vb. impf.* würgen, *Guts., Mur.*; — prim. grk-ati.

gŕčiti se, im se, *vb. impf.* breza se grči, die Birke maſert ſich, *Cig.*; — prim. grča.

gŕčnica, *f.* das Aſtloch im Baume, *Cig.*

gŕd, gŕda, *adj.* häſslich; g. obraz; grdo je bilo videti, es bot einen häſslichen Anblick; grda mati, dobro kosilo, kein Unglück ohne Glück, *Npreg.-Cig.*; g. pot, ſchlechter Weg; grdo vreme, garſtiges Wetter; — unfreundlich; grdo gledati, grdo se držati, eine unfreundliche, finſtere Miene machen; grdo delati s kom, jemanden übel behandeln, miſshandeln; arg; grdo so ga nabili, grdo je padel, *Gor.*; z grdo, mit unſanften Mitteln, mit Zwang, mit Gewalt; če ne gre z lepo, pa z grdo; grda navada, eine Unſitte, *Cig.*; grdo preklinjati, abſcheulich fluchen; unflätig: grde besede, grdo govoriti; grdo govoriti o kom, jemand läſtern, *Cig.*; grd jezik imeti, eine böſe Zunge haben, ein Läſtermaul ſein; — ne bodi grdo rečeno, mit Reſpect zu melden, *jvzhŠt.*; = ne bodi grdo reči, *Str.*

grdáš, *m.* = grdež, *Cig.*

grdáše, *f. pl.*, *Poh.-C.*, pogl. gradaše.

grdâvs, *m.* grd človek, *Cig.*

grdâvš, *f.* abſcheuliches Weſen (n. pr. golazen, mrhovina), *C.*; tudi o človeku, *C.*; grdavš lakotna! *Jurč.*; (grdavš, *m. Cig.*).

gŕdba, *f.* die Schmähung, der Schimpf, *Fr.-C.*

gŕden, dna, *adj.* abſcheulich, *vzhŠt.-C.*

gŕdež, *m.* 1) der Abſcheuliche (im moraliſchen Sinne); Jezusa so ti grdeži moriti hoteli, *Ravn.*; — 2) das Ungeziefer, *Hal.-C.*; — 3) der Makel, *Cig., C.*

grdîja, *f.* die Abſcheulichkeit, *ogr.-C.*

grdíłen, łna, *adj.* entſtellend, *nk.*; beſchimpfend, läſterlich, *Cig., Jan.*; g. pomen, *DSv.*

grdîn, *m.* der Abſcheuliche; Mrežo si, pajek, grdin, nedolžnim mušicam nastavil, *Zv.*

grdína, *f.* 1) die Abſcheulichkeit, *Valj.(Rad)*; — 2) ein abſcheuliches Weſen: der Schurke, *Valj.(Rad)*; das Geſpenſt, *Rez.-C.*; der Drache, *Rez.-Baud.* ?) *g. Kalja* = *Ločika Kalja da*

grdíniti se, ním se, *vb. impf.* ſich abſcheulich machen, *Blc.-C.*

grdînka, *f.* abſcheuliches Weib, *Cig., M.*

grdíš, *m.* = grdin, *Valj.(Rad).*

grdíti, ím, *vb. impf.* 1) häſslich machen, entſtellen, *Cig., Jan.*; — 2) läſtern, beſchimpfen, verleumden, *Cig.*; tadeln, *Blc.-C.*; — g. se, zanken, *M., Tolm.-Štrek.(Let.)*; jaz bi mu že pokazal, pa se nečem ž njim grditi, *Gor.*; — 3) g. se, anekeln: grdi se mi kaj, *vzhŠt.-C.*; svet se mi grdi, *M.*; — 4) g. se, zürnen, *Cig.*; — 5) g. se, prahlen, *Kast.-C.*; levinji se lisica grdi, *Vod.(Izb. sp.).*

grdîvec, vca, *m.* der Läſterer, der Beſchimpfer, *Cig.*; der Anſchwärzer, *Valj.(Rad).*

grdîvka, *f.* die Läſterin, *Cig.*

gŕdnja, *f.* die Beſchimpfung: grdnja tvoja ga ne žali, *Levst.(Zb. sp.).*

grdóba, *f.* 1) die Häſslichkeit, die Abſcheulichkeit; veča grdoba se pač ne da misliti, *Burg.*; — 2) der Gegenſtand des Abſcheues: das Scheuſal, der Greuel; ti grdoba! du Abſcheulicher! du abſcheuliches Ding! V grdobe strela treščí naj ognjena! *Preš.*

grdóbec, bca, *m.* der Abſcheuliche, *Cig., jvzhŠt.*

grdóben, bna, *adj.* garſtig, abſcheulich, *Jan.*; grdobne strasti, *Cv.*

grdobíčiti, íčim, *vb. impf.* häſslich machen, entſtellen, *Dol.*

grdobîja, *f.* die Abſcheulichkeit.

grdobîn, *m.* = grdež 1), *Cig., Jan.*

grdobînstvo, *n.* die Greuelthat, *Jan.*

grdôbnež, *m.* = grdež 1), *Cig.*

grdóbnost, *f.* die Abſcheulichkeit, *Cig.*

grdǫ̑ča, *f.* die Häſslichkeit, die Abſcheulichkeit, *ogr.-C.*

grdoglèd, glẹ́da, *adj.* unfreundlichen Blickes: g. in širokopleč velikan, *Jurč.*; — ſcheelſüchtig, *Mur., Jan.*

grdoglẹ̑dec, dca, *m.* der Scheelſüchtige, *Cig.*

grdoglẹ́den, dna, *adj.* ſcheelſüchtig, *Cig., Jan.*

grdoglẹ̑dež, *m.* der Scheelſüchtige, *Mik.*

grdoglẹ́diti, glẹ̑dim, *vb. impf.* ſcheel anſehen: oko, katero svojega očeta grdogledi, *Ravn.*; vaščanje so me prej grdogledili in mi nagajali, *LjZv.*; grdogledili so ga zato, da je govoril z gospodi po slovensko, *LjZv.*

grdoglẹ̑dnica, *f.* die Scheelſüchtige, *Cig.*

grdoglẹ̑dnik, *m.* = grdogledež, *Cig.*

grdoglẹ́dnost, *f.* = grdogledost, *Z.*

grdoglẹ́dost, *f.* die Scheelſucht, *Cig.*

grdǫ̑st, *f.* die Häſslichkeit, die Abſcheulichkeit; tolika g. pijanega hlapca, *Slom.*

grdóta, *f.* die Abſcheulichkeit, *M.*; die Schmach, *Cig., Kast.-C.*; grdota in sramota, *C.*

grdúh, *m.* abſcheulicher Menſch, *Ravn.-C., ogr.-M., Mik.*

grdúha, *f.* abſcheuliches Weib, *vzhŠt.-C.*

grdûn, *m.* abſcheulicher Menſch, *Cig., ogr.-M.*

grdûš, *m.* = grdavs, *Cig.*

grẹ́ba, *f.* der Kloß, der Erdkloß, *V.-Cig., Rib.-M.*; s koreninsko grebo kaj presaditi, *Cv.*; g. sirovega masla, ein Striezel Butter, *Cig., C., Nov., Gor.-M.*; grebe sirovega masla se kisajo, če se zdajci maslo ne skuha, *Vod. (Izb. sp.)*; — prim. nem. Griebe, *C.*

grebálọ, *n.* der Kohlhaken (der Schmiede), *Cig.*

grebástati, am, *vb. impf.* kratzen, ſcharren, *Mik., Dol.*

grẹ́bati, bam, bljem, *vb. impf.* 1) ſcharren, *Mur.*; sneg g., Schnee ſchaufeln, *Jarn.*; — 2) kratzen, *C.*; — 3) = grobati, ſenken, gruben: trte g., *Mur.*

grebâvsati, am, *vb. impf.* 1) raffen, haſchen: z gobcem, z roko g., *Fr.-C.*; — 2) heftig kratzen, *C.*, (grab-) *Z.*

grebávsniti, âvsnem, *vb. pf.* 1) raffen, *Fr.-C.*; — 2) heftig kratzen, (grab-) *Z.*

grẹ́bec, bca, *m.* die Griebe, *Savinska dol.*; — iz nem.

grẹ́beljn, ljna, *adj.* grebeljni ploščec, das Ofenkrückenblatt, *Cig.*

grebẹ̑n, *m.* 1) der Wollkamm, die Krämpel, *Cig., Jan., DZ.*; — veliki g., die Flachsraufe, *Fr.-C.*; die Hechel, *Jan.*; — *pren.* na g. dejati koga, durchhecheln, *ZgD.*; *pl.* grebeni, = greben, *Z.*; na ahlah ali grebenih, *Trub. (Post.)*; — z železnimi grebeni so njih trupla trgali, *Jsvkr.*; — 2) kammähnliche Dinge: der Weberkamm, *Mur., Cig., C., Gor.*; — die Nabe des Rades mit den Speichen, *ogr.-C.*; — das Kronrad (z. B. in der Uhr), *V.-Cig.*; železno zobato kolo pri žagi, *Notr.*; — die Bezahnung am Hundehalsband, *Cig.*; — der Rückgrat, *C.*; lopatični g., die Schultergräte, *Erj. (Som.)*; — der Hahnenkamm; g. mu raste (o človeku), es ſchwillt ihm der Kamm, *Cig.*; — der Riſt am Pferdehals, *Cig.*; — der Grat (mech., geogr.), *Cig. (T.)*; die Klippe, das Riff, *Habd.-Mik., Cig., Jan., C., Jes.*; — der Gebirgskamm, *Cig., Jan., Cig. (T.), Jes.*; — 3) razne rastline: zmajev g., die blaue Mannstreu (eryngium amethysticum), *C.*, die Feldmannstreu (e. campestre), *Cig.*, = lintvrnov g., *Medv. (Rok.)*; — petelinov g., der Erdbeerſpinat (blitum capitatum), *Erj. (Rok.)*; — modrasov g., eine Art rothe Waldblume, *C.*

grében, bna, *adj.* leicht zu krämpeln oder zu kämmen: grebna volna, preja, *ogr.-C.*

grebenáča, *f.* das Kammrad, *Jan. (H.)*.

grebenálọ, *n.* die Kammaſchine, *h. t.-Cig. (T.)*.

grebẹ́nanje, *n.* 1) das Krämpeln; — 2) der Krämpelbeleg, *DZ.*

grebẹ́nar, rja, *m.* der Hechelmacher, *Cig.*; — der Weberkammacher, *Cig.*

grebẹ́nast, *adj.* 1) kammartig, *Cig., Jan.*; — grebenaste gore, das Kammgebirge, *Jes.*; — 2) mit einem Kamm verſehen, *Z.*; grebenasti petelin, *Fr.-C.*; — gezähnelt, *Mur.*

grebenàt, áta, *adj.* mit einem Kamm verſehen, *Cig.*

grebẹ́nati, am, *vb. impf.* 1) kämmen, krämpeln: volno g., grebenana volna, Kammwolle, *Cig., Jan.*; — 2) räufeln (riffeln): lan g., *Cig., Fr.-C.*

grebenâtka, *f.* die Kammmuſchel, *Erj.-C.*

grebẹ́nček, čka, *m. dem.* grebenec, prim. greben.

grebẹ́nčiti, ẹ̑nčim, *vb. impf.* nos g., die Naſe rümpfen, *Gor.-Mik.*; — g. se, zornig ſein, *Z.*

grebẹ́nec, nca, *m.* 1) *dem.* greben, *Valj. (Rad)*; — 2) der Ackerhahnenfuß (ranunculus arvensis), *Kras, Istra-Erj. (Torb.)*; — der Hahnenkamm (rhinanthus crista galli), *Cig.*

grebeníca, *f.* 1) das Hechelbrett, *Mur., Nov.*; — 2) das ſtachelige Hundshalsband, *Mur., Cig., Jan., C., Poh.*; — 3) der Nadelkerbel (scandix pecten), *Medv. (Rok.)*; — prim. greben; — 4) der Ableger, der Abſenker (z. B. von Weinreben); rastline pomnoževati s sadikami, grebenicami itd., *Zv.*; prim. grebsti, grobanica.

grebenîčar, rja, *m.* 1) der die Reben ſenkt, *Cig.*; — 2) der mit einem ſtachligen Halsband verſehene Hund, *Z.*

grebeničáti, âm, *vb. impf.* = grebeničiti (grebenčati), *Štrek.*

grebeníčiti, îčim, *vb. impf.* abſenken: trte g., *Cig., Jan.*; — prim. grobati.

grebeník, *m.* die Kammſchmiele (Koeleria cristata), *Medv. (Rok.)*; — das Kammgras (cynosurus cristatus), *Z.*

grebeníka, *f.* die Waſſerfeder (hottonia palustris), *C.*

grebenína, *f.* das Riff: jezerska, lagunska g., das Lagunenriff (Atoll), *Cig. (T.)*; koralna g., das Korallenriff, *Jes.*

grebeníšče, *n.* 1) der Krämpelſtiel, *Cig., Fr.-C.*; — 2) = tkalčje vratilo, *kajk.-C.*

grebenît, *adj.* klippenreich, *Cig. (T.), Mik.*; grebenito morje, *C.*

grebẹ́niti, ẹ̑nim, *vb. impf.* = grebenati: *pren.* g. koga za hrbtom, verleumden, *Raič (Let.)*.

grebenják, *m.* 1) der Kamm, *C.*; — 2) der Helm, *V.-Cig.*; bronèen grebenjak je imel na glavi, *Ravn.*; — 3) der Hahn, *Fr.-C.*

1. **grebẹ́nje**, *n. coll.* = grebeni; — die Klippenbank, *Cig. (T.)*.

2. **grébenje**, *n.* das Scharren.

grebẹ́novec, vca, *m.* das Kammerz (Markaſit), *Cig. (T.), C.*

grebenúša, *f.* die Kreuzblume (polygala), *Tuš. (B.)*.

grẹ́bica, *f. dem.* greba; das Erdklößchen: (rastlino) z dobro grebico okoli koreninic izposaditi, *Cv.*

grebíšica, *f.* der Taumelkäfer (gyrinus), (ker vesla ali „grebe"), *Notr.-Erj. (Torb.)*.

grẹ́biti se, im se, *vb. impf.* klößig werden, *Rib.-M., Z.*

grẹ́bkati, am, *vb. impf.* kraſpeln, gelinde kratzen, *Cig.*

grebliščе, *n.* der Riffelbaum, *Jan. (H.)*; — prim. greblo 3).

grẹ́blja, *f.* die Scharre; — die Ofenkrücke; — der Rührhaken (im Bergbau), *V.-Cig.*

grebljáti, âm, *vb. impf.* z grebljo čistiti, ausrücken, *Cig.*

greba s kute, klata Klumpen, Tuma, Plan.
Vest. XV. 169.

greben, češe plamenska črta razbrazana
(prat) Tuma, Plan. Vest. XVI. 219.

klata se grebi wird Klössig, Tuma, Plan. Vest. XV. 169

grebenàt wauz wauzlowy (Zyl) - 26. 8. 33 grebla m žaba domača priprava za klanje brakov
Carni. VI (915), p. 157.

gredeljnik = Klin v gredelju Ki. brani da se ne srame gredeljnica. Sv. Lucija (Tolm.)

gred Band Terrasse, Tuma, Plan. Vest. XVI. 216

gredávnica = gredaljnica, Sromlje (Št.) - Čas op. z. zg. i n. 914. 160. (torej iz: gredeč?)

gredasta dolina (Stufental) kjer se dviga dolina v stopnjah ali skokih, Tuma, Plan. Vest. XVI. 218.

grẽbljica, *f. dem.* greblja; 1) die Scharre; die Ofenkrücke; — 2) = pogrebalnik, das Streichbrett beim Getreidemessen, *vzhŠt.-C.*; — 3) die Jäthacke, *Polj.*; — 4) die Setzwage, die Schrotwage, *h. t.-Cig.(T.), Sen.(Fiz.)*.

grẽblọ, *n.* 1) = greblja, grebljica 1), *vzhŠt., ogr.-C., Rez.-C.*; — 2) der Rechen, *ogr.-C.*; — 3) die Riffel, *Jan.(H.)*; — 4) das Skelet, *C., Z.*

grẽbnik, *m.* die Nelkenwurz (geum), *Strp.*

grẽbsti, grébem, *vb. impf.* scharren, graben; kratzen, *C.*; — vino grebe po grlu, der Wein kratzt, *Cig.*; — to me grebe, das grämt mich, *Cig.*; prim. grabiti.

grecizem, zma, *m.* po svojstvu grškega jezika narejen izraz ali rek, der Gräcismus, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

grẽd, î, *f.* 1) die Stange, worauf die Hühner über Nacht ruhen, der Hühnersitz, *C., Z., Mik.*; kure gredo na gred, *Z.*; na gredi niti jedne kokoši ni bilo, *LjZv.*; tudi: *pl.* gredi, der Hühnersitz, *Cig., C.*; die Hühnerleiter, *Cig.*; — 2) der Schwebebaum (pri telovadstvu), *Cig.(T.), Telov.*; — 3) die Stufe, die Staffel, *C.*; kamenena, v kamen vsekana g., die Felsenstufe, *Cig., C.*; — *pl.* gredi, die Stiege, *Cig., Ravn. (Abc.)*; — trdotne gredi, die Härtescala, *Erj.(Min.)*; (tudi *sing.* gred, die Leiter, *Mur., Cig.*; videl je v spanju gred ali lojtro, *Ravn.)*; — 4) = greda (Gartenbeet), *Cig., C.*; — 5) vom Dache herabgefallener Schnee, *Gor.-Mik.*

gréda, *f.* 1) der Balken: g. iz drevesa, *Trub.-Mik.*; grede, das Gebälke, *C.*; — pos. der Breitenbalken im Dachstuhl, der Bundtram, *Cig., BlKr., M.*; — der Sprießel (im Vogelhause, an einer Leiter), *Fr.-C.*; *pl.* grede, die Hühnersitzstangen, der Hühnersitz, *Mariborska ok.-C.*; — *pl.* grede, das Aufsteigbrett für Hühner, die Hühnerleiter, *vzhŠt.-C.*; — 2) das Gartenbeet; gnojna g., das Mistbeet, *C.*, = topla g., *Cig.*; tople in mrzle grede, *ogr.-Valj.(Rad)*; — *pl.* grede, die Dünen, *Cig.(T.)*; — 3) der Gang (min.): rudna g., *Cig.(T.)*; grede delati, Gänge bilden, *Erj.(Min.)*.

gredâljnica, *f.* = gredeljnica („gredânica", *Cig., Gor.*; „gredâjnica", *Dol., Št.*; „gredânjica", = verižica, vežoča gredelj na plužna kolca, *Skrilje-Erj.(Torb.)*.

gredânjica, *f.* pogl. gredaljnica.

gredár, rja, *m.* der Gärtner, *ogr.-C.*

gredârstvọ, *n.* die Gärtnerei, *ogr.-C.*

grédast, *adj.* 1) balkig, *Cig.*; — 2) gartenbeetartig.

gredaš-, pogl. gradaš-.

gredẹ́, *adv.* = gredoč.

grẽdelj, dlja (deljna), *m.* 1) der Pflugbalken, der Grendel; — sam g. ga je, er ist mager, wie ein Grendel, wie ein Skelet, *Z., Notr.*; konji suhi, kakor sami gredeljni, *Glas.*; — 2) der Nasenrücken, *V.-Cig.*; — 3) die Radwelle, *Mur., Cig.*; pos. bruno, na katero je mlinsko kolo nasajeno, *Št.*; — 4) der Schiffskiel, *V.-Cig., Vrt.*; (ladje) se ne najde ne sled ne znamenje gredeljna med valovi, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; — prim. nem. Grendel; pa beseda je morda slovanska, *Mik.(Et.)*.

grẽdeljnica, *f.* 1) trta ali verižica, ki veže gredelj na plužna kolca, die Pflugwiede, die Pfluggrendelkette, *C., Cig., Jan., Št.-C., Lašče-Erj.(Torb.)*; — 2) der Wagebalken, *Guts., Cig., Jan., M., Sen.(Fiz.)*; vaga z gredeljnico, die Balkenwage, *DZ.*

grẽden, dna, *adj.* 1) Balken-: grẽdna krivina, *DZ.*; — 2) Beet-, *Cig.*

gredẹ́še, *f. pl. Cig., Polj., Zv*; pogl. gradaše.

grédica, *f. dem.* greda; 1) das Bälkchen, *Cig., C.*; — der Sprießel (des Vogelhauses, der Leiter), *C.*; — 2) das Gartenbeetchen; gredíca, *Valj.(Rad)*; — gredíce, Salzgärten, *Erj.(Min.)*; gredice, široke jame, v katere se morska voda napeljuje, *Vrt.*; — 3) gredíca, die Stufe: kamenita g., *C.*; — *pl.* gredice, die Treppe, *Cig., C., DZ.*

gredíčica, *f. dem.* gredica.

gredína, *f.* die Terrasse, *h. t.-Cig.(T.).*

grẽdje, *n.* 1) das Gebälk, *Cig.(T.)*; — 2) das Stufenland, *Jan.*

grẽdnica, *f.* 1) deska, po kateri živad na gredi (grede) hodi, *Fr.-C.*; — *pl.* grednice, *vzhŠt.-C.*; — 2) die Stufe: iz hlodov seka grednice ali stopnice v gredi, *Ravn.(Abc.)*.

gredọ́č, *adv.* im Vorbeigehen, unterwegs; g. kaj opraviti; oglasiti se pri kom; nebenher, *Jan.(H.)*; = hitro, *Cig., Vrt.*; — prim. iti.

gredọ́čki, *adv.* = gredoč; tudi = na gredočkem: na gredočkem spi, im Gehen, *BlKr.-Mik.*

grẽdoma, *adv.* stufenweise, *C., Z.*

grégor, rja, *m.* 1) babji g., der Weibernarr, *Kr.*; — 2) kožica, ki se dela na kuhanem mleku, *vzhŠt.-C.*

grégorec, rca, *m.* das Taschenmesser, *Št.-C.*

grégorek, rka, *m.* neka riba: = zet, der Stichling (gasterosteus aculeatus), *Vrt.*

grégorščak, *m.* der Monat März, *C., kajk.-Valj.(Rad).*

grégorščica, *f.* die Frühlings-Schlüsselblume (primula veris), *vzhŠt.-C.*

grẹ́h, *m.* die Sünde; g. storiti, eine Sünde begehen; smrtni, naglavni g., die Todsünde; izvirni g., die Erbsünde.

grẹ́hek, hka, *m. dem.* greh, *Valj.(Rad).*

grẹhóta, *f.* die Sünde, das Laster, *Cig.(T.), C., ogr.-M., kajk.-Valj.(Rad).*

grẹhóten, *adj.* sündhaft, lasterhaft, *Z., Bes.*

grejáča, *f.* die Wärmpfanne, *Cig., vzhŠt.-C.*

grejílọ, *n.* das Bähefäckchen, *Cig.*

grẹ́jka, *f.* = vrhnja suknja, *Bolc-Štrek.(Let.)*.

grẹ́jnica, *f.* = grejača, *Cig.*

grẹ́jnik, *m.* = grejača, *Cig.*

grẹ́lnica, *f.* = grejača, *Cig., Jan.*

grẹ́lọ, *n.* = ogrevalo, der Wärmer, *Cig.*

grẹn, î, *f.* die Bitterkeit, die Schwärze des Mostes, *vzhŠt.-C.*; vino je v greni, *Z.*

grenadír, rja, *m.* posebna vrsta vojakov, der Grenadier; (izprva = Granatenwerfer).

grenadírski, *adj.* Grenadier-.

grenãk, nkà, *adj.* = grenek.

grẹ́nba, *f.* = grenitev, *C.*

grenčele, f. pl. 1) neke grenke rože (Črni vrh) grenke sorte (vrtnice) m to fave, &c. – Int. Let. 95. II

grenčáti, âm, *vb. impf.* bitter zu werden anfangen: mošt grenča, *BlKr.*

grênčec, čca, *m.* der Bitterſtoff, *Cig., Jan.*

grénčen, čna, *adj.* ein wenig bitter, bitterlich, *C.*

grenčíca, *f.* 1) das Bitterwaſſer, *Cig., Jan.*; die Bitterſalzquelle, *Jes.*; — 2) das Sodbrennen, *Cig., C., Poh.*; — 3) eine Art Kirſchen, *Št.*; — 4) der Enzian (gentiana), *Z.*

grenčína, *f.* das Bittere, die Bitterkeit, *Jan., C., Valj.(Rad).*

grénčiti, grênčim, *vb. impf.* = greniti, *Mur.*

grênec, nca, *m.* 1) der Bitterſtoff, *Jan., Vrtov.-C.*; — 2) der bittere Geſchmack oder Nachgeſchmack, *Cig.*; — der bittere Geſchmack des Weines nach der Gährung, *Dol.*; mošt se letos dolgo grenca brani, *Levst.(Zb. sp.).*

grének, nka, *adj.* bitter; g. kakor pelin, wermutsbitter; — grenke solze točiti; grenka smrt; — prim. bridek.

grenẹ́ti, ím, *vb. impf.* 1) einen bitteren Geſchmack haben; *Cig., C., Valj.(Rad)*; greni, es zieht ins Bittere, *Cig.*; — 2) greni mi kaj, es iſt mir etwas unangenehm, *C.*

grenica, *f.* 1) die grüne Schale der Nüſſe, *Cig., C.*; — 2) das Bitterkraut (picris), *Medv.(Rok.).*

grenik, *m.* die Schleifenblume (iberis umbellata), *Medv.(Rok.), Tuš.(R.).*

grenišen, šna, *adj.* = trotnat: grenišna krava, *SlGradec-C.*

grenîtev, tve, *f.* die Verbitterung.

greníti, ím, *vb. impf.* 1) bitter machen; verbittern, verleiden; g. komu veselje, življenje; — 2) grämen: to me greni, das kränkt mich, *Cig., C.*; — g. se, grämeln, zürnen, *V.-Cig., C.*

1. **gréniti,** grênem, *vb. impf.* ſcharren: seno vkup grenejo (grenẹ̑jo), *ogr.-Valj.(Rad).*

2. **greniti,** nem, *vb. impf. Kras, Ip.-Erj.(Torb.),* pogl. gnati.

grenîvec, vca, *m.* der Verbitterer, *Cig.*

grenjâva, *f.* das Bittere, die Bitternis, *C., Jan.(Slovn.).*

grenkàst, ásta, *adj.* = grenkljat, *Jan.(H.).*

grenkljàt, áta, *adj.* ein wenig bitter, bitterlich.

grenkljáti se, âm se, *vb. impf.* ſich ärgern, ſich kränken, *C.*

grénkniti, grênknem, *vb. pf. (impf.)* einen bitteren Geſchmack verurſachen, *Mur., M.*

grenkóba, *f.* die Bitterkeit, das Bittere.

grenkóben, bna, *adj.* mit Bitterkeit verſetzt, herb, bitter, *Jan.*

grenkokọ́žen, žna, *adj.* mit bitterer Schale, *Levst. (Zb. sp.).*

grenkoslâd, sláda, *m.* der bitterſüße Nachtſchatten (solanum dulcamara), *Tuš.(R.).*

grenkosláden, dna, *adj.* bitterſüß: grenkosladni razhodnik = grenkoslad, *Vrt.*

grenkosọ́lzen, zna, *adj.* bittere Thränen vergießend: grenkosolzne oči, *Levst.(Zb. sp.).*

grenkọ̑st, *f.* die Bitterkeit; — *pren.* grenkosti življenja, die Bitterkeiten des Lebens.

grenkóta, *f.* = grenkost, *Cig., Jan.*; — etwas Bitteres: Z grenkotami ne sili več bolnika, *Preš.*; grenkọ̑ta, *Valj.(Rad).*

grenkóten, tna, *adj.* = grenkoben, *Jan.*

grenkoûstnik, *m.* der Bitteres liebt, *M.*

grenkováti, ûjem, *vb. impf.* etwas bitter ſein, *Mur.*

grenkúlja, *f.* das Gnadenkraut (gratiola offic.), *Nov.*

grenkúljica, *f.* die Gundelrebe (glechoma hederacea), *Medv.(Rok.), Tuš.(R.).*

grenljáti, âm, *vb. impf.* bitterlich ſein, *Cig.*

grenóba, *f.* = grenkoba, *Jan.*

grenóbiti, ôbim, *vb. impf.* = greniti, *Cig.*

grenóta, *f.* = grenkota, *C.*

grẹ́pa, *f.* = gruča, kepa, *C., Notr.*; — palica z grepo ali glavo na konci, *Zv.*; — pogl. greba.

grẹ́pati, pam, pljem, *vb. impf. Z., Jan.(H.),* pogl. hrepati.

grẹ̑s, *m.* 1) der Gries; — 2) kieſiger Sand, *Z.*; — die Sandbank, *C.*; — prim. nem. Gries.

grẹ̑snica, *f.* podolgovata mrežasta priprava, pod katero se nabira gres, *Ig.*

grẹ́šati, am, *vb. impf.* = pogrešati, vermiſſen, miſſen, *Cig., Jan., C., Gor.*

grẹ́šen, šna, *adj.* ſündhaft, ſündig; grešen človek, grešno življenje.

grẹšénje, *n.* das Sündigen.

grẹšíti, ím, *vb. impf.* 1) fehlen, ſündigen; (tudi *pf.* = pregrešiti, eine Sünde begehen, *Cig.*); g. zoper koga, kaj; — 2) verfehlen: pot g., einen Irrweg gehen, *Dict., Cig.*; — znali so las zadeti, da niso grešili, *Dalm.-C.*; — božjih pravd g., *Trub., Dalm.*; uma grešim = blede se mi, *Dol.*; — tudi: gréšiti, *Dict.*

grẹšljìv, íva, *adj.* fehlbar, ſündig, *Cig., Jan.*

grẹ́šnica, *f.* die Sünderin.

grẹ́šnik, *m.* 1) der Sünder; — 2) suh vol: dva grešnika je vpregel, *C., Notr.-M.*

grẹ́šnost, *f.* die Sündhaftigkeit.

grẹ̑špa, *f.* die Runzel, *Jan.(H.), Bes.*; — prim. it. crespa, Runzel.

grẹ̑šta, *f.* ein Kranz (von Zwiebeln, Knoblauch u. dgl.), *Nov.-C.*; čebulova grešta, *SlN.*; — pogl. rešta.

greštâlka, *f.* trozob, tolkač, s katerim se grozdje tolče, *kajk.-Valj.(Rad).*

grẹ́štati, am, *vb. impf.* quetſchen: grozdje g., *kajk., Valj.(Rad).*

grẹ̑tev, tve, *f.* das Wärmen, *Cig.*

grẹ́ti, grẹ̑jem, *vb. impf.* 1) wärmen; solnce greje; g. se pri peči, na solncu, ſich am Ofen, an der Sonne wärmen; železo dejati gret, das Bügeleiſen ins Feuer legen; dobro se je greti, po zimi in po leti, *Npreg.-Soška dol.-Erj.(Torb.).*

grẹ́titi se, i se, *vb. impf.* greti se = začenja biti gorko (spomladi), *Gor.-Mik.*

grẹ́tje, *n.* das Wärmen.

gretúne, *f. pl.*, pogl. gratune.

grẹ̑tva, *f.* = gretev, *Kast.-C.*

grẹ̑va, *f.* = kes, *Trub.-C.*; — prim. grevati.

grẹvati, grẹ̑vam, *vb. impf.* greva me, es reut mich; grehov me greva, *Dalm.-C.*; grevajo me moji grehi; — prim. stvn. hriuwan, gereuen, *Mik.*

grẹ̑vec, vca, *m.* der Erwärmer, *Valj.(Rad).*

grẹvénje, *n.* = gretje, *Dict.*

grenveli, elina = grlec v Hirngrillvogel (Fringilla serinus), Kor. (Rož) – Plavr. Let. 896.44.

grešči pennisan (Tolm.) Štrek. Let. 94. 14.

grez mastno blato (Marastschlamm) Tuma, Plan. Vest. XV. 190. Schlam. ib. XVI. 177. (?)

grič, majhna višina zemlj. površja brez prostor. nav. ne čez 200 m. Tuma, Plan Vest. XVI. 178

? grezina, schlammiger Boden, Tuma, Plan. Vest. XVI. 177.

g

gričevnik, rhododendron, Kamniška ok.

grilavec = Št. Janževa roža (hypericum perforatum) Gor. (Št. Gor.) Zb. II. 33.

grimatise šušgrāmum bav. sich grämen (grimâ) etc. Strek. Let. 896. 197.

grintaš (psovka) Ogr. Čas. zg. v. nar. 8. 75.

grẹ̑vinga, *f.* = kesanje; — prim. grevati.
grẹ̑z, *m.* der Schmant, der Schlamm, *Cig. (T.)*; — das Moor, *kajk.-Valj.(Rad).*
grẹ̑z, ī, *f.* 1) weicher und tiefer Koth, morastige Stelle, *Habd.-Mik., Mur., Cig., Jan., C.*; — *pl.* grezi, der Morast, der Moorgrund, *Mur., Jan.*; — 2) der Abgrund, *C., ZgD.*; — navpična votlina v rudniku (Senkel), *DSv.*
grẹ́za, *f.* = grez, blato; po obcestnih roviščih se ne sme trpeti visoka trava, grmovje in greza (blato), *Levst.(Cest.).*
grẹ́zast, *adj.* morastig, *Mur.*
grẹ́zen, zna, *adj.* = morastig, *C.*; Schlamm-: grezna kopel, das Schlammbad, grezna melina, die Schlammbank, *Cig.(T.).*
grezetína, *f.* = grezi, der Moorgrund, *Dol. Svet.(Rok).*
grezíłen, łna, *adj.* Senk-: grezîlna vrv, die Lothleine, *Cig.*
grezílọ, *n.* das Senkblei, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), Pot.-C.*
grezína, *f.* der Morast, *Jan.*
grezíti, ím, *vb. impf.* 1) senken, *C.*; — 2) einsinken, *Jan.*
grezíti se, í se, *vb. impf.* grezi se mi = toži se mi, ne da se mi, *Dreẹ̑nica pod Krnom-Erj.(Torb.)*; — pogl. groziti se 7).
grẹ̑znat, *adj.* sumpfig, *Jan.*
grezníca, *f.* die Senkgrube, *Erj.(Min.)*; grezníce in podzemeljski jarki — so slabo osnovani, *Zv.*
grẹ́zniti, grẹ̑znem, *vb. impf.* einsinken, *C.*
grẹ́znọ, *n.* = brezdno, der Abgrund, *Dict., Jan., Trst.(Let.).*
grẹ́zovica, *f.* das Teichried, die Schlammbinse (heleocharis), *Medv.(Rok.).*
grezovína, *f.* schlammiger Boden, der Schlickboden, *Cig., Jan.*
grezovît, *adj.* moorig, *Cig., Jan.*
grezúlja, *f.* die Moorsimse (Scheuchzeria), *Medv.(Rok.).*
grgánija, *f.* neka vinska trta, *Vrtov.-C., Nov., Ip., GBrda-Erj.(Torb.).*
gŕgati, gŕgam, *vb. impf.* 1) gurgeln, *Cig.*; — 2) girren, *Dict.-Mik.*
gŕgavec, vca, *m.* 1) die Gurgel, *Reẹ.-C.*; — 2) der Adamsapfel, *C.*
grgljáti, âm, *vb. impf.* sprudeln: voda izpod skale grglja, *Z.*
grgoljáti, âm, *vb. impf.* girren, *V.-Cig.*; golobje so grgoljali, *SlN.*
grgòt, góta, *m.* das Gurgeln, das Röcheln, *Cig., Jan.*
grgotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* 1) gurgeln, *Cig., Jan., C.*; — 2) girren, *Mur., Jan.*
grgótec, tca, *m.* die Gurgel, *C.*
grgotljáti, âm, *vb. impf.* girren, *Mur.*
grgọ̑tnica, *f.* das Gurgelwasser, *Cig.*
grgráč, *m.* der Röchler, *Cig.*
grgrânje, *n.* 1) das Gurgeln, das Röcheln; — 2) das Gurgelwasser.
grgráti, âm, *vb. impf.* gurgeln, röcheln.
grgràv, áva, *adj.* röchelnd, *Jan.*
grgrâvec, vca, *m.* der Gurgler, *Cig., M.*
grgúkati, kam, čem, *vb. impf.* girren, *C., Glas.*; — prim. gorgukati.
grgútati, am, *vb. impf.* = grgotati, *Z.*
grgútec, tca, *m.* die Luströhre, *Guts., Jarn.*
grîb, *m.* = gribanj, *SlGor.-C.*
1. **gríba**, *f.* = greba (gruda, kepa): gribe tolči, *Dol.*; — prim. greba.
2. **gríba**, *f. C.*, pogl. griva 2).
gribânj, *m.* = gribanja, *C.*
gribánja, *f.* der Herrenpilz (boletus edulis), *SlGor.-C., Poh.-C.*; — prim. glibanja.
gríč, *m.* 1) der Hügel; — 2) ein steiniger Ort, *C.*; die Schutthalde, *Modreja-Erj.(Torb.)*; peščeni plazi, griči ali griže imenovani, *Rut. (Zg. Tolm.)*; — tudi: grič, gríča.
gríča, *f.* „bodljivo kostanjevo oplodje", *Trnovo, Ben.-Erj.(Torb.).*
grîčar, rja, *m.* der Hügelbewohner, *Cig.*
grîčast, *adj.* 1) hügelig; — 2) rauh, *Cig.*; g. pot, *Kast.-C.*
grîčàt, áta, *adj.* hügelig, *Cig., Jan.*
grîčec, čca, *m. dem.* grič, *Valj.(Rad).*
grîček, čka, *m. dem.* grič; 1) das Hügelchen; — 2) grički, die Rauhigkeiten, *Cig.*
grîčeváti, ûjem, *vb. impf.* den Laut „griču" hören lassen: ščinkovec gričuje, *SlN.*
grîčevje, *n.* das Alpenröschen (rhododendron hirsutum), *Stranje(Gor.)-Nov.*
grîčnat, *adj.* hügelig, *C.*
grîču, *interj.* posnemanje glasu ščinkavčevega, *Cig.*
grîf, *m.* bajeslovno bitje, der Greif, *C.*
grîgec, gca, *m.* die Grille, *Reẹ.-C.*
grigetáti, etâm, ẹ́čem, *vb. impf.* 1) zirpen: grigič grigeče, *Reẹ.-C.*; — 2) klingeln, *Reẹ.-C.*
grîgič, *m.* 1) = grigec; — 2) die Schelle, *Reẹ.-C.*
grîl, gríla, *m.* der Schwabenkäfer (blatta orientalis), *Št.*; — die Feldgrille, *Cig. Ljub.*; — iz nem.
grîlček, čka, *m. dem.* grilec; — die Hirngrille, *Frey.(F.).*
grîlec, lca, *m. dem.* gril; — der Hirngrillvogel, die Hirngrille (fringilla serinus), *Frey.(F.), Erj.-C.*; — iz nem.
grîlek, lka, *m. dem.* gril; — die Hirngrille, *C.*
grîmati, am, *vb. impf.* poltern, krachen, *Gorenja Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — prim. grmeti.
grînec, nca, *m.* = blask, *Frey.(F.).*
grínja, *f.* die Milbe, *Cig.(T.), Erj.(Ž.)*; — hs.
grînt, *m.* das Kreuzkraut: masleni g., das gemeine Kreuzkraut (senecio vulgaris), *Cig., C., Medv.(Rok.), Tuš.(B.), Nov., Vrt.*
grínta, *f.* 1) der Grind, die Räude; *pl.* grinte, die Räude (als Ausschlagskrankheit), die Krätze; — 2) die Flachsseide (cuscuta epilinum), *SlGor.-Erj.(Torb.)*; — iz nem.
grîntav, *adj.* grindig, räudig, *BlKr.*; milostljiva mati grintavo deco češe, *Npreg.-Jan. (Slovn.).*
grîntavec, vca, *m.* 1) der Grindige, der Räudige, *Cig., C., Valj.(Rad)*; — 2) das Grindkraut (scabiosa arvensis), *Cig., C., Medv., (Rok.), Tuš.(R.)*; vrtni g. (scabiosa atropurpurea), *C.*; — tudi: der Mauerpfeffer

(sedum sexangulare), *Josch*; — 3) der Dolomit, *Frey.(Rok.)*, *Erj.(Min.)*.

grîntavica, *f.* die Frühjahrswolle *Istra-C.*, *Z.*

grîntek, tka, *m.* der mit Grind Behaftete, *Valj.(Rad.)*.

grîs, *m.* die Schotterinsel, *SlGor.*; — prim. gres.

grísti, grízem, *vb. impf.* 1) beißen; konj žleb grize, das Pferd setzt auf, *Cig.*; orehe g., Nüsse aufbeißen; pes grize, der Hund ist bissig; psi se grizejo, die Hunde beißen einander, raufen; *pren.* g. se, zanken, *Fr.-C.*; — grize me, ich habe Bauchgrimmen; — vest me grize, es quält mich das Gewissen, *Cig.*, *Jan.*; to me grize, darüber gräme ich mich, *Cig.*, *Jan.*; — grizem se, ich gräme mich, *Cig.*, *Jan.*, *Bleiw.-C.*; — 2) mleko se grize, die Milch beginnt zu gerinnen, *Z.*

griv, griva, *adj.* brennend (vom Geschmack), scharf, bitter: grivo vino, grivi jesih, *vzhŠt.*, *ogr.-C.*; = hud: griv čemer, starkes Gift, *vzhŠt.-C.*; — *pren.* griva beseda, ein bitteres Wort, *C.*

griva, *f.* 1) die Mähne; konjska griva, die Pferdemähne; starkes Haupthaar (zaničlj.), *vzhŠt.-C.*; — der Haarbusch am Helm, *Cig.*; — 2) der mit Gras bewachsene Rainabhang, der Rain, *Mur.*, *vzhŠt.-C.*, *BlKr.*; der Bergsaum, *SlGor.-C.*; — grasiger Platz im Weingarten, *Mariborska ok.-Kres*; — grive, mit Gras bewachsene Erhöhungen, z. B. auf Aeckern, *BlKr.*; — = trata, *Vrt.*, *Zv.*, *LjZv.*; dekleta so se vrtela po mehki grivi, *SlN.*; — 3) rumena g., die Bärentatze, die gelbe Keulenmorchel (clavaria flava), *Tuš.(R.)*; — konjska g., der hanfartige Wasserdost, der Hirschklee (eupatorium cannabinum), *Cig.*, *Medv.(Rok.)*.

grîvar, rja, *m.* 1) ein Soldat mit einer Pferdemähne am Helm, *Cig.*, *C.*; griva se pruskim grivarjem košati, *Bes.*; — = žandarm, *DSv.*; — 2) die Ringeltaube, die Mähnentaube (columba palumbes), *Cig.*, *Lašče-Levst.(M.)*.

grívast, *adj.* mähnenartig, — mähnig.

grívàt, váta, *adj.* bemähnt, mähnig, *Cig.*, *Jan.*

grívati se, am se, *vb. impf.* = griviti se, *C.*

1. **grîvec**, vca, *m.* ein Hammel mit starker Wolle, *Z.*; — prim. griva.

2. **grîvec**, vca, *m.* saurer Wein, Essig, *Hal.-C.*; — prim. griv.

gríven, vna, *adj.* zur Mähne gehörig; grivno pečenje, das gebratene Nackenstück, *vzhŠt.-C.*

1. **grivína**, *f.* der Rainrasen: dolge riže grivine med njivami, *LjZv.*; der Rasen: leči na grivino pod oreh, *LjZv.*; jaselce je zložil od kamena, grivine in mahu, *LjZv.*; — tudi psovka: ti grivina ti! *Jurč.*; — prim. griva.

2. **grivína**, *f.* die herbe Säure, etwas Herbsaures, *vzhŠt.-C.*; — prim. griv.

griviti se, im se, *vb. impf.* sich kämmen (zaničlj. o ženskah), *vzhŠt.-C.*; — prim. griva.

griviti, im, *vb. impf.* säuern, *vzhŠt.-C.*; — — g. se, scharf schmeckend, sauer werden, *C.*; — prim. griv.

grîvna, *f.* 1) das Halsband, *Z.*; die Halskette, *Erj.(Min.)*, (stsl.); — 2) (po češ.) die Mark, *Cig.(T.)*, *C.*; nemška g., die Reichsmark, *DZ.*

grîvnat, *adj.* mähnig, bemähnt, *Cig.*

grîvnik, *m.* = grivar 2), *Cig.*, *C.*, *Hip.(Orb.)*, *Frey.(F.)*.

grívost, *f.* die Säure, *vzhŠt.-C.*

grîz, *m.* 1) das Beißen, der Biss, *Meg.*, *Habd.-Mik.*, *Mur.*, *Cig.*; — das Bauchgrimmen, *Dict.-Mik.*, *C.*; — 2) der Bissen, *C.*, *BlKr.*, *DSv.*; — 3) der Magenbrei, der Speisebrei (chymus), *Erj.(Som.)*; — 4) zeleni griz, der Grünspan, *ogr.-C.*; — 5) hudičev g., der Teufelsabbiss (scabiosa succisa), *Cig.*

gríza, *f.* 1) das Beißen: *pren.* v grizi si biti, im Zank leben, *Trst.(Let.)*; — 2) der Bissen: psu ponuditi grizo kruha, *Jurč.*; kake dve grizi mesa, *Ljub.*

grízalica, *f.* = grizavica, *Fr.-C.*

grízálo, *n.* das Gebiss, *Jan.*, *C.*

grízavica, *f.* das Bauchgrimmen, *Jan.*, *vzhŠt.-C.*

grîzec, zca, *m.* grizci, die Nagekerfe, *Cig.(T.)*; — grizec = molj, *Hip.-C.*

grízek, zka, *adj.* beißend, *Jan.(H.)*.

grîzek, zka, *m.* der Bissen, *Cig.*

grízenje, *n.* das Beißen; — g. (po trebuhu), das Bauchgrimmen, die Kolik.

grizíca, *f.* 1) das Klammerholz der Tischler, um geleimtes Holz zusammenzuhalten, *Dol.-C.*; — 2) = grizec, *Hip.*, *C.*; — neka psovka, *Dol.*; grizica prokleta! *Levst.(Zb. sp.)*.

grîzlica, *f.* die Blattwespe (lophyrus pini), *Erj.(Ž.)*.

grizljiv, iva, *adj.* beißend, bissig, *Cig.*, *Jan.*

1. **grîža**, *f.* 1) die Ruhr; krvava g., g. krvavica, die rothe Ruhr, *Cig.*; bela g., die Eiterruhr, *V.-Cig.*; die Milchruhr, *Cig.*; bljuvna g., die Brechruhr, *Cig.*, *C.*; scalna g., die Harnruhr (živinska bolezen), *Strp.*; — 2) psovka slabotnemu človeku, *Gor.*

2. **gríža**, *f.* die Schutthalde, das Steingerölle, *Jan.*, *Blc.-C.*, *Nov.-C.*, *Štrek.*, *Kras*; peščeni plazovi, griči ali griže imenovani, *Rut.(Zg. Tolm.)*; — pust, kamenit svet, *Kras-Erj.(Torb.)*; *pl.* griže, steinige Gegend, *Mik.*; — prim. nem. Gries.

grížast, *adj.* schotterig, *Rib.-M.*

grížav, *adj.* 1) an der Ruhr krank, *Jan.*, *M.*; grižavi otroci, *jvzhŠt.*; — 2) Ruhr verursachend: grižava jabolka, *Zv.*

grîžen, žna, *adj.* die Ruhr betreffend, *Mur.*; Ruhr verursachend: g. sad, *jvzhŠt.*

gríževec, vca, *m.* das Tausendguldenkraut (erythraea centaurium), *vzhŠt.-C.*; — das Ruhrkraut (gnaphalium dioicum), *Cig.*; — = grižnica, *vzhŠt.-C.*, *Polj.*; — Biebernell, *vzhŠt.*

gríževka, *f.* neka trava, *Fr.-C.*

griževnják, *m.* 1) eine Art Wiesenkraut, = grižnica, *C.*; — 2) das Tausendguldenkraut (erythraea centaurium), *vzhŠt.-C.*

grîžljaj, *m.* der Bissen; g. kruha, ein bissches Brot; — nam. ugrizljaj, *DSv. IV. 80.*

grîžljajec, jca, *m. dem.* grižljaj, *Trub.(Post.)*.

„šintovka" = vrsta hrušk. 57. Kal (okr. Logatec)

češnjeva grizlica (ericocampa adumbrata) nje
ličinka je poljska pošast (Slov. Gadjar VI. 85.

skamenjem porušk sklonine ali plesnje so grože
(Steinfelder) Tuma, Plan. Vest. XV. 188.

grižnica (anagallis arvensis) (Polica) Štrk. Gmelin fil
Let. 94. 14.

grk-velikan } grlbje (Blkr.) Let. 893, 10.
grkinja velikanka }

grklják. ām. kdor ne govori razločno, da mu o-
staja glas v grlu Sv. Lucija

„ja dož grlini krumplof skopala" Dgn. Čas. z. 39.
1. nov. 14. Pril. 21 (dvanajma krompirja?)

1. **grîžnat**, *adj.* 1) ruhrkrank: g. človek, *Slom.-C.*; hudo grižnato dekle, *Cv.*; — 2) die Ruhr verursachend: grižnata sliva, *Slom.-C.*
2. **grîžnat**, *adj.* schotterig: grižnata zemlja, *Nov.-C.*

grîžnica, *f.* das Biebernell (pimpinella saxifraga), *vzhŠt.-C.*; tudi: das Ruhrkraut (gnaphalium dioicum), *Cig.*, *Glas.*

grîžnik, *m.* = modras, die Sandviper (vipera ammodytes), *Koblja Glava(Kras)-Erj. (Torb.).*

grjáča, *f.* = garjača, gorjača, *Cig.*, *Slom.-C.*, *Levst. (Zb. sp.).*

grjáčar, rja, *m.* = gorjačar, *C.*

grjáčast, *adj.* knorrig, *Cig.*

grjavíca, *f.* = grjača, *Hip.-C.*

grjávka, *f.* = grjača, *Blc.-C.*

grjénje, *n.* die Entstellung; — die Lästerung, die Verunglimpfung.

gŕkati, kam, čem, *vb. impf.* girren, *Jan.*, *C.*; grličica grče, *Prip.-Mik.*; — 2) kreischen, *Mur.*, *C.*; — 3) das r mit der Kehle aussprechen, schnarren, ratschen, *Cig.*, *Dol.*

gŕkavec, vca, *m.* der Schnarrer, *Cig.*; — prim. grkati 3).

gŕkavt, *m.* ein Name für das Taubenmännchen, *C.*

gŕla, *f.* die Turteltaube, *Prip.-Mik.(V. G. II. 102.).*

grlânjek, njka, *m.* der Stengel eines Kürbisses, *kajk.-C.*

gŕlast, *adj.* mit einem Halse versehen (o posodi), *Fr.-C.*

grlàt, áta, *adj.* = grlast: grlata buča, *Fr.-C.*; — grlata hruška, die Flaschenbirne, *Cig.*

gŕlce, *n. dem.* grlo; na vse g., aus vollem Halse, *Fr.-C.*

grlen, lena, *adj.* Gurgel-, Kehl-, *Cig.*; grleni glas, der Kehllaut, *Cig.(T.)*; grlena žila, die Gurgelader, *Cig.*; (prav. grlen, grlna).

grleníca, *f.* žila g., die Drosselader, *Cig.(T.)*; (prav. grlnica).

grlẹ́ti, ím, *vb. impf.* girren: grlica grlí, *C.*

gŕlica, *f.* 1) die Turteltaube (columba turtur); — laška g., die Lachtaube, *Cig.*; — 2) neka hruška, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — 3) die Peitschennestel, das Peitschenöhr, die Schlinge an der Peitsche, *SlGradec-C.*, *Trst.(Let.)*.

grlič, líča, *m.* das Turteltaubenjunge, *Cig.*

grlíček, čka, *m.* = vratič, der Rainfarn (tanacetum vulgare), *Z.*; — die Akelei (aquilegia vulgaris), *C.*

gŕličica, *f. dem.* grlica, *Mur.*, *Prip.-Mik.*

gŕličji, *adj.* Turteltauben-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

grlína, *f.* 1) die Wamme beim Vieh, *Fr.-C.*; — 2) das Fleisch am Halse, der Halsbraten, *vzhŠt.-C.*

grlînka, *f.* die Flaschenbirne, *Cig.*

gŕliti, im, *vb. impf.* 1) girren, *vzhŠt.-C.*; — 2) würgen, *vzhŠt.-C.*; — ängstigen, *ogr.-C.*; — 3) (hs.) umhalsen, herzen, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*

gŕlj, *m.* 1) grča v deski, der Knorren, *Škrilje-Erj.(Torb.)*; — 2) ein Fichten- oder Tannenast, der als Fackelholz verwendet wird, *Medv.-M.*; stare grlje se strohnelih dreves iskati, *Vrtov.(Km. k.)*; jelova treska, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — prim. krlj.

grljàk, *m.* eine Flasche mit langem Halse, *Št.-Z.*

grljàn, ána, *m.* der Kürbisstengel: vsaka buča za svoj grljan visi, *BlKr.-Kres.*

grljánec, nca, *m.* der Flaschenhals: steklenica se za grljanec prijema, *BlKr.*

grljánka, *f.* der Flaschenkürbis (cucurbita lagenaria), *Z.*

gŕlje, *n.* die Rachenhöhle, *Strp.*; der Rachen, *Mur.*

grljẹ́vec, vca, *m.* smreka z grlji, *Dol.*

grljevíca, *f.* das Kienholz (grlovica), *Trnovo-Erj.(Torb.)*; der Kienspan, *GBrda.*

grljíca, *f.* kleiner Kienspan, *M.*, *Blc.-C.*; — prim. grlj.

gŕljnják, *m.* eine Flasche mit großem Hals, *vzhŠt.-C.*

gŕlọ, *n.* 1) die Kehle, die Gurgel, der Schlund; Kar dobiš po ženi, Skoz grlo poženi, *Npes.-K.*; voda mi je do grla; do grla sit biti česa, einer Sache in hohem Grade überdrüssig sein; kosmato g., ein rauher Hals, *Cig.*; — die Stimme: debelo, tenko grlo imeti, eine tiefe, hohe Stimme haben, *Blc.-C.*; lepo g., eine schöne Stimme, *Cig.*; pesem na eno g. povzeti, unisono singen, *Pjk.(Črt.)*; na vse g. kričati, aus vollem Halse schreien; na vse g. smejati se, *Jurč.*; — grlu streči, ugajati, den Gaumen kitzeln, *Cig.*; = grlu ustrezati, *Šol.*; — der Halslappen des Rindes, *vzhŠt.-C.*; — 2) grlu podobne stvari: der Rachen einer Blüte, *Tuš.(B.)*; — der Hals einer Flasche, eines Trichters udgl., *Cig.*; das Geigenblatt, das Griffbrett an der Geige, *Cig.*; — der Bug des Stiefels, die Fußbiege, *Z.*; črevelj me v grlu tišči, *Lašče-Levst.(M.)*; noga se v grlu steza in krči, *Telov.*; — kratki žleb med ravnim žlebom in skočnikom nad mlinskim kolesom, *Poh.*; — der Schlauch: grla za sode, *Vod.(Izb. sp.)*; — der Fuß beim Blasbalg, *Cig.*; — der Gang zu einer Mine, *V.-Cig.*; — tudi: grlọ, *Valj.(Rad.)*.

grlobólja, *f.* das Halsweh, *Cig.*, *Jan.*

grlonọ̑žec, žca, *m.* grlonožci, die Kehlfüßer, *Cig.(T.)*.

grloplûta, *f.* (ribe) grloplute, Kehlflosser, *Cig.(T.)*, *Erj.(Z.)*.

1. **gŕlovica**, *f.* die Halsenge, *Mur.*
2. **grlovíca**, *f.* pogl. grljevica.

grlovît, *adj.* eine gute Kehle habend: g. kanarček, *SlN.*

gŕlski, *adj.* Kehl-, *Fr.-C.*

gŕm, *m.* 1) der Strauch, der Busch; trnov g., der Dornbusch, *Mur.*; črez grm in strm, über Stock und Stein, *nk.*; v tem grmu zajec tiči, da liegt der Hund begraben, *Npreg.*; — der Blumenstock, *SlGor.-C.*; der Erdäpfelbusch, der Fisolenbusch auf dem Acker; — 2) grm, pos. die Haselnussstaude, *Rez.-C.*; zeleni g., die grüne Stechpalme (ilex aquifolium), *Medv.(Rok.)*; — zlati g., das gemeine Tausendguldenkraut (erythraea centaurium), *Z.*

grmáča, *f.* der Scheiterhaufen, *Mur., Mik., Hal.-C.;* — prim. gromača.

grmáda, *f.* der Haufen, *Jan., C., Trub., Boh.-Mik.;* g. hoste, *Fr.-C.;* g. drv, *Rez.-C.;* — pos. der Holzstoß, der Scheiterhaufen, *Mur., Cig., Jan.;* Grmado 'z njih dela — Na nji se sežge, *Preš.;* der für Nothfeuer bestimmte Holzstoß, *V.-Cig.;* — prim. gramada, gromada.

grmáden, dna, *adj.* 1) den Scheiterhaufen betreffend: grmadni kol, der Brandpfahl, *Cig.;* — 2) ungeheuer: grmadna truma ptičev, *Mariborska ok.-Kres.*

grmadíšče, *n.* der Platz des Scheiterhaufens, *Hip.-C.*

grmáditi, âdim, *vb. impf.* 1) häufen, aufthürmen, *Cig., Šol., Bes.-C.;* — 2) sich übermüthig benehmen: berač je grmadil okoli žganjarije, *Gor.*

grmâj, *m.* der Taschenkrebs (platicarcinus pagurus), *Čres-Erj.(Torb.), Jan.(H.);* — hs.

grmast, *adj.* strauchartig, buschicht, staudenförmig, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

grmášča, *f.* dichtes Gestrüppe, *Fr.-C.*

grmàt, áta, *adj.* buschig, strauchig, *Cig., Jan., M., Vrtov.-C.*

grmázditi, âzdim, *vb. impf.* po gošči hoditi, *Fr.-C.*

grmek, mka, *m. dem.* grm, *Jan.;* tudi: grmèk, mkà, *Valj.(Rad).*

grmênje, *n.* das Donnern, das Gedonner.

grmẹ́ti, ím, *vb. impf.* donnern; grmi, es donnert; častiti Bog grmi, *Dalm.;* topovi grme, die Kanonen donnern, *Cig.;* Slap drugo jutro mu grmi v ušesa, *Preš.*

grmẹ́vec, vca, *m.* 1) der Donnerer, *Z.;* — 2) der Gewitterregen, *Jan.(H.).*

grmič, íča, *m. dem.* grm; das Büschchen, kleiner Strauch, die Staude.

grmíčast, *adj.* buschig, *Z., Zora;* staudenförmig, *Erj.(Min.).*

grmíček, čka, *m.* 1) kleiner Busch; — 2) zlati g., das Tausendguldenkraut (erythraea centaurium), *Tuš.(R.).*

grmíčevje, *n.* kleines Gesträuch, *Cig.*

grmíčiti se, íčim se, *vb. impf.* Laub und Zweige bekommen, *Cig.*

grmíčje, *n.* = grmičevje, *Jan., DZ.;* pokleknil je mej grmičje, *Cv.*

grmíčkast, *adj.* buschig, *Zora.*

grmíčkati se, am se, *vb. impf.* palice metati v grm: pastirska igra, *Dragotinci(Št.)-Vest. I. 125.*

grmje, *n.* = grmovje, *Jan., C.*

grmljâva, *f.* das Donnerwetter, der Donner, *Cig.*

grmljavica, *f.* = grmljava, *Jan., vzhŠt.-C., ogr.-Valj.(Rad);* z gore se je čula strašna grmljavica, *Kres.*

grmljavína, *f.* = grmljava, *Cig., Jan., ogr.-C.;* grmljâvina, *BlKr.*

grmnat, *adj.* buschig, *Jan.*

grmolẹ́ti, ím, *vb. impf.* = mrgoleti, *Kor.-M., Nov.-C.,* (grmel-) *Žil.-Jarn.(Rok.).*

grmólja, *f.* *vzhŠt.-C.;* pogl. gomolja.

grmòt, móta, *m.* der Donner, *C.*

grmóta, *f.* heftiges Summen (der Bienen), *Danj.-C.*

grmotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* rumpeln, toben, donnern, *Fr.-C.*

grmóten, tna, *adj.* donnernd, (grom-) *Jan.*

grmovína, *f.* das Strauchwerk, *C., Z.*

grmovît, *adj.* buschig, gebüschreich, *Jan., Šol.*

grmọ̑vjast, *adj.* gesträuchartig, buschig: grmovjasta gošča, *Fr.-C.*

grmọ̑vje, *n.* das Gesträuch, das Gebüsch; der Busch; — tudi: grmọ̑vje.

grmọ̑vjiče, *n. dem.* grmovje, *Danj.-Valj.(Rad).*

grmovlja, *f.* = mravlja, *Zil.-Jan.(Rok.);* — prim. grmoleti. (?)

grmọ̑vnat, *adj.* strauchig, buschig, *Cig., Jan., C.;* Strauch-, *Cig.*

grmọ́vnik, *m.* die Strauchschnecke (helix nemoralis), *Erj.(Ž.).*

grmovnják, *m.* der Buschmann, *Erj.(Som.).*

grmọ́vščica, *f.* der Waldlaubvogel, der Laubsänger (regulus sibilatrix), *Cig., Frey.(F.), Levst.(Nauk);* — prim. grmuša.

grmúča, *f.* der Haufe: g. moke, kamenja, *C.;* — beide Hände (Fäuste) voll, *Fr.-C.;* — der Klumpen: g. sira, ein Käselaib, *Poh., SlN.-C.*

grmûčka, *f. dem.* grmuča, *vzhŠt.-C.*

1. **grmúlja**, *f.* = grmuča, *SlGradec, vzhŠt.-C.*

2. **grmúlja**, *f.* die Gluckhenne, *Cig.,* (kokla, ki v grmovju vali), *Z.*

grmúša, *f.* der Laubsänger (ficedula hippolais), *Erj.(Rok.);* (grmušča, *Habd.-Mik.);* — hs.

grmûšek, ška, *m.* das Büschel: g. ključev, ein Bund Schlüssel, *Jan.*

grmúšelj, šlja, *m.* das Büschel: g. las, ein Büschel Haare, *Z.;* g. ključev, ein Bund Schlüssel, *Jan.*

grmûšeljc, šeljca, *m. dem.* grmušelj; Pa letas grmušeljc Ti dam iz kropiv, *Npes.-Schein.*

gŕnec, nca, *m.* 1) listni koš, *Hal.-C.;* — 2) der Tiegel, *h. t.-Cig.(T.);* — der Topf, *Cig., Jan.;* (po drugih slov. jezikih).

gŕniti, gŕnem, *vb. impf.* 1) raffen, zusammenscharren, *ogr., Št.-C.;* g. zrnje, *C.;* — 2) scharenweise gehen, wallen: ljudstvo grne v mesto, *C.;* ko pridejo v veliko to mesto, grnejo ljudje skupaj, *Cv.*

grọ̑b, gróba, *adj.* 1) massiv, groß: grobo hrastje, *ogr.-C., Savinska dol.;* groba klop, *vzhŠt.;* groba krava, *Polj.;* (pre)grobi hlebi, *Pohl.(Km.);* — grobo, viel: grobo ljudi, penez, *vzhŠt.;* krčmar grobo računi, *Svet.(Rok.);* — 2) großartig, stattlich: groba hiša, *Lašče-Levst.(M.);* groba deklina, *Hal.-C.;* kar zijal je, ker se mu je vse tako grobo zdelo, *Levst.(Zb. sp.);* — tüchtig: groba mojškra, *Svet.(Rok.);* — vornehm: grobi ljudje, *Lašče-Levst.(M.);* — sauber, hübsch: grob dečko, groba deklina, *vzhŠt.-C., Mik.;* grobja obleka, das prächtigere Gewand, *Litija;* — 3) derb, roh, ungeschlacht, *Meg., Dict.-Mik., Cig., Jan.;* groba beseda, plumpes, beleidigendes Wort, *Cig.*

gròb, gróba, *m.* 1) das Grab; na grobu, am Grabe; g. kopati; starec ves v grob visi,

grmačice, uzdne gobe - starovke Rückstoßpilze
(st. žag.) Štrek. Let. 94. 14.

(polžgrman Knäuel- Kleinkalkschnecke
(Helix fruticum) Tud. (Št. L. č. 63)

grmčela die Crinoline Polj. (garnira,
grm-) Pmt. Let. 95. 11.

To je grub deško - brsek, lep Gribelj (Blka.)
Let. 898. 11. (= velik savinjska Dol.)

der Alte iſt dem Grabe ſchon ſehr nahe, *Dict.*; — 2) das Kartoffelgrübchen: nekoliko grobov izkopati, *jvzhŠt.*; — 3) nam. grot, der Mühltrichter, die Mühlgoſſe, *vzhŠt.-C., Poh.*

grobáč, *m.* der Senker, der Gruber, *vzhŠt.-C.*

grǫ̑banica, *f.* = grebenica, der Grubenſenker, die zu vergrubende oder vergrubte Rebe, *Cig., Jan., C., jvzhŠt.*; — 2) die ſchmale Grubenhaue, *jvzŠt.*; — 3) die Senkergrube, *C.*

grobánja, *f.* eine Vertiefung: g. na cesti, *Blc.-C.*

grǫ̑banka, *f.* = grobanica, *C.*

1. **grobár,** rja, *m.* 1) = grobokop, *Cig., Jan., Erj.(Izb. sp.)*; — 2) der Todtengräber (necrophorus vespillo), *Erj.(Ž.)*; tudi: grǫ̑bar.

2. **grǫ̑bar,** rja, *m.* der Weingartengruber, *C., jvzhŠt.*; — prim. grobati.

grobaríca, *f.* grobarjeva žena, tudi: grǫ̑barica, *Valj.(Rad).*

grobárski, *adj.* Todtengräber-, *Jan. (H.).*

grǫ̑bati, am, *vb. impf.* Reben abſenken, gruben, *Cig., Jan., jvzhŠt.*; — menda iz nem. gruben, *Levst. (Rok.).*

grôbec, bca, *m. dem.* grob.

grobȅk, bka, *m. dem.* grob.

gróben, bna, *adj.* Grabes-: grobna tihota, die Grabesſtille.

grǫ̑beljnik, *m.* tisti, ki groblje dela, *C.*

grobič, íča, *m. dem.* grob, *Cig., Jan.*

grobijân, *m.* ein grober Menſch, der Grobian.

grobijânec, nca, *m.* = grobijan, *C.*

grobijânčevati, ujem, *vb. impf.* ſich grob benehmen, *ogr.-C.*

grobijânski, *adj.* grob, unfreundlich.

grobijânščina, *f.* die Grobheit, *vzhŠt.-C.*

grobína, *f.* die Kunſtloſigkeit, die Roheit, *Dict., Mik.*

grobíšče, *n.* die Grabſtätte, der Begräbnisplatz, der Friedhof; — die Grabesſtelle: od posestnih grobišč jemati plačilo, *Levst.(Nauk).*

grǫ̑bje, *n. coll.* die Gräber, der Friedhof, *Mur., Cig., Jan., C., ogr.-Valj.(Rad)*; židovsko g., *Zv.*

grǫ̑blja, *f.* der Steinhaufen; iz Jeruzalema so groblje kamenja storili, *Dalm.*; groblje, Schutt, Ruinen, *Cig., Jan., M.*; pos. kup kamenja z njive pobranega, *Jarn., Ljub.*; ledniška g., die Moräne, *Jes.*

grobljíšče, *n.* der Schutthaufen, *Jan.*

grobníca, *f.* die Grabkammer, die Gruft, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; die Grabhöhle, *Mur., Jan.*

grobník, *m.* der Todtengräber, *Jan.*

grobokòp, kǫ́pa, *m.* der Todtengräber, *Cig., nk.*

grobolétinast, *adj.* mit ſtarken Jahresringen, grobjährig, *V.-Cig.*

groborùn, rúna, *adj.* mit grobem Vlies, *Jan.*

grobǫ̑st, *f.* 1) die Anſehnlichkeit, die Großartigkeit, *Z.*; — prim. grob 1), 2); — 2) die Derbheit, die Grobheit, *Mur., Cig., Jan.*

grobotéhten, tna, *adj.* gewichtig, *Z.*; — wichtig, *C.*

groboúmen, mna, *adj.* derbſinnig, *Vrt.*

groboústen, stna, *adj.* = širokousten, *C.*

grobǫ̑vje, *n. coll.* die Gräber.

grobǫ́vnica, *f. Z., Jan.(H.)*; pogl. hijena.

grobovôlnat, *adj.* grobwollig, *Jan.*

grǫ̑d, *m.* 1) der Mühltrichter, *Cig., C., M., Št.*; „posoda v mlinu, v katero se žito vsipa, da potem po koritcu na kamen pada", *Mik.*; = *pl.* grodi, *Ig*; — 2) der Brunnenkaſten, *ogr.-C.*; — 3) die Schiebtruhe, *Mur., Cig., Jan., Nov.-C.; SlGor.*; — prim. grot.

grǫ̑d, *f.* die Bruſt: skopčeva g., die Hammelbruſt, *Cig.*; nav. *pl.* grodi, die Bruſt, *Habd.-Mik., Kor.-Cig., Cig.(T.), DZ.*; („hrod", das Gerippe, *Guts.*; grod, *m.*: pod grodom, unter den Rippen, *C.*).

grǫ̑dek, dka, *m. dem.* grod, kleine Schiebtruhe, *Mur.*

grǫ́delj, dlja, *m.* das Roheiſen, das Schmelzeiſen, *V.-Cig., Gor.-C.*; topovi iz grodlja, *Let.*; — der Eiſenklumpen (gródelj), *Gor.-DSv.*

grǫ́den, dna, *adj.* zur Bruſt gehörig: grodna rebra, wahre Rippen, *Cig.(T.).*

grǫ̑dje, *n.* das Gerippe (hrodje, *Guts., Jarn.*); — prim. ogrodje.

grǫ̑dnica, *f.* das Bruſtbein, *Cig.(T.), Erj.(Som.).*

grȍf, grófa, *m.* der Graf; mejni g., der Markgraf, pokneženi g., der gefürſtete Graf, *Cig., Jan., nk.*

grofȅk, fka, *m. dem.* grof, *Valj.(Rad)*; tudi: grôfek.

grofíca, *f.* = grofinja, *Mur., Jan., Valj.(Rad).*

grofîja, *f.* = grofovina.

grófinja, *f.* die Gräfin.

grófji, *adj.* = grofovski, *Cig., Jan.*

grofovína, *f.* die Grafſchaft, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; Celjska g., *Vest.*; mejna g., die Markgrafſchaft, poknežena g., die gefürſtete Grafſchaft, *Cig.(T.).*

grófovka, *f.* = grofinja, *Valj.(Rad).*

grófovski, *adj.* Grafen-, gräflich; grofóvski, *Štrek.*

grofǫ̑vstvǫ, *n.* der Grafenſtand, *Cig., Jan., nk.*; grofovstvò, *kajk.-Valj.(Rad).*

grȏg, *m.* gorka voda z rumom, der Grog.

grȍh, gróha, *m.* der Tuff, vulkanski g., *Erj. (Min.)*; — prim. gruh.

gróhati, am, *vb. impf.* 1) grunzen, *Jan.(H.)*; — 2) = biti, mahati: s pestjo g., *Bes.*; — 3) in Falten ſchlagen: Bele Kranjice svojo obleko grohajo, *BlKr.-M.*

grohòt, óta, *m.* lautes Lachen, grobes Gelächter, *Habd.-Mik., Cig., nk.*

grohotáti, otâm, ótčem, *vb. impf.* 1) grunzen (o svinjah, kadar sovražnika vidijo), *C.*; — 2) g. se, überlaut, grob lachen, *Dict.-Mik., Cig., nk.*

grohóten, tna, *adj.* grob (o smehu), *nk.*

grǫ̑kati, kam, čem, *vb. impf.* krächzen, *Z.*

grǫ́la, *f.* 1) die Koralle, *vzhŠt.*; sploh kroglice, kakršne ženske nanizane nosijo okolo vratu, *Plužna-Erj.(Torb.)*; Kaj na šinjaku, kaj na šinjaku? Grole jej klepečejo, *Npes.-Kres.*; — 2) das Roſenkranzkügelchen, *vzhŠt.-C.*; — 3) der Tropfen, die Thräne, *SlGor.-C.*; — prim. nem. Koralle, kor.-nem. gralle, = Roſenkranzkügelchen, *C.*

grǫ́lica, *f. dem.* grola, *SlGor.-C.*; jagoda na molku, *Kr. Gora-DSv.*

grǫ̑m, *m.* der Donner; grom in strela! Donnerwetter! tudi: gròm, gróma, *Dol.*

gromáča, *f.* ein Stein- oder Holzhaufen, *Boh., Dalm.-M., Istra-C., Nov.-C.*; — eine Mauer ohne Mörtel, *Istra-C., Nov., C.*; gromače, Trümmergesteine, *Erj.(Min.)*; grómača, *BlKr.-DSv.*; — prim. grmača.

gromáda, *f.* = gramada, grmada, *Jan., Cig. (T.).*

gromáden, dna, *adj.* = grmaden, maſſenhaft, Maſſen-: gromadno gorovje, gromadna tvorba, das Maſſengebirge, *Cig.(T.), Jes.*; — ungeheuer, *Cig.*; gromadno premoženje, *Zora.*

gromáditi, ádim, *vb. impf.* = grmaditi, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; oblaki se gromade v čudovite podobe, *Zv.*

grǫ̑mblja, *f.* = groblja, *Jan., Lašče-Levst. (M.), SlN.-C.*

grómen, mna, *adj.* Donner-, *Cig., Bes.*; gromni hrušč, das Donnergetöſe, *Z.*

gromoglásen, sna, *adj.* donnerähnlich ſchallend, *Jan.(H.).*

gromonǫ̑sec, sca, *m.* der Donnerer, *Zora.*

gromonǫ́sen, sna, *adj.* donnerſchwanger, *Cig., Jan.*

gromopǫ́čen, čna, *adj.* donnerähnlich krachend, *Jan.*

gromòt, óta, *m.* das Gedonner, *Z., Jan.(H.).*

gromotrèsk, trę́ska, *m.* 1) das Donnergekrach, *Jan.(H.)*; — 2) = netresk, die Hauswurz (sempervivum tectorum), *C.*

grǫ̑mov, *adj.* des Donners: g. voz, der Donnerwagen, *Cig.*

gromováti, ûjem, *vb. impf.* mit dem Worte grom fluchen, *C.*

gromǫ́vən, vna, *adj.* = gromen, *Z.*

gromovît, *adj.* donnernd: gromovita beseda, das Donnerwort, *Cig., Jan.*; gromovito ploskanje, donnerndes Beifallklatſchen, *Cig.*; pozdraviti koga z gromovitim veseljem, *Jurč.*

gromovíten, tna, *adj.* = gromovit, *C.*

gromovláden, dna, *adj.* dem Donner gebietend, *Kos.-M.*

gromǫ́vnik, *m.* der Donnerer, *Mur., Cig., Jan.*; — prim. hs. gromovnik.

grǫ̑mski, *adj.* Donner-, *Mur., Cig.*; g. glas, die Donnerſtimme, *Zora*; gromska strela, der Donnerkeil, der Blitzſtrahl, *Mur., Jan.*; v kletvici: gromska strela! Donnerwetter, *Št.*; gromska vihta, *Danj.(Posv. p.).*

gromzelíšče, *n. Kor.*, pogl. gramzelíšče.

grǫ̑p, *m.* die Quaſte, der Hutzopf, *Blc.-C.*; — prim. it. groppo, der Knoten.

grǫ̑pa, *f.* eine zu Sohlleder gegerbte Rindshaut, *Z., Cig.*; (morda od it. groppa, der Pferderücken ?).

gropánja, *f.* = gruda, *Blc.-C.*; pogl. grepa, greba.

grosulár, rja, *m.* vrsta granatov, der Groſſularſtein, *C., Cig.(T.).*

grǫ̑š, grǫ́ša, *m.* der Groſchen; — *coll.* brez groša, geldarm; ima zadosti groša, er hat genug Geld, *Slc.*

grošèk, škà, *m. dem.* groš, *Valj.(Rad)*; tudi: grǫ̑šek.

grošič, šíča, *m. dem.* groš; nekoliko revnih grošičev, ein Paar kahle Groſchen, *Cig.*

grošíček, čka, *m. dem.* grošič, *Valj.(Rad).*

groščèk, čkà (čekà), *m. dem.* grošek.

grošník, *m.* das Groſchenſtück, *C.*

grǫ̑t, *m.* 1) der Trichter, die Goſſe in der Mühle, *Habd.-Mik., Cig., Jan., Cig.(T.), BlKr.-Nov., Val.(Rad)*; — 2) der Rumpf der Weinpreſſe, *BlKr.*; — 3) der Trichter im Stalle (skozi grot mečejo seno s poda v hlev), *Vrt.*; — 4) der Abgrund, *Jan.*; — prim. stvn. grant, krant, Gefäß für Flüſſigkeiten, *Mik.*; bav. grand, der Trog, *C.*

grota, *f.* der Leiterwagen, *Rez.-C.*; = *pl.* grote, *Guts.-Cig.*; — prim. srvn. gratte, Korb, kor.-nem. gratte, zweirädriger Wagen, *C.*

grǫ̑tati, am, *vb. impf.* g. z rokami, trichterförmig mit den Händen kreiſen, *Telov.*

grǫ̑tček, čka, *m. dem.* grotec, *Valj.(Rad).*

grǫ̑tec, tca, *m. dem.* grot, *Valj.(Rad).*

grǫ̑tek, tka, *m. dem.* grot, *Valj.(Rad).*

groten, tna, *m.* der Leiterwagen, *KrGora*; — prim. grota.

gróza, *f.* 1) das Grauſen, der Schauder; smrtna g., das Todesgrauen; groza me je česa, mir graut vor etwas; ne bo vas groza smrti, ihr werdet vor dem Tode nicht erſchrecken, *Ravn.-Mik.*; groza vas ga je bilo, ihr erſchraket vor ihm, *Ravn.-Mik.*; groza ga je pogledati, es iſt ein Grauſ ihn anzuſehen; groza me obhaja, izpreletuje, grabi, Schauer durchläuft mich; — 2) außerordentlich große Menge: groza ljudí; — 3) = *adv.* ſchrecklich: nastopi sedem groza hudih letin, *Ravn.*

grozânski, *adj.* ſchrecklich, *Nov.*

grǫ̑zba, *f.* die Drohung, *DZ., ZgD.*

gròzd, grózda, *m.* die Traube, pos. die Weintraube; sv. Martina g., die nicht zur gehörigen Reife gelangende Traube, der Härtling, *Jan., jvzhŠt.*

grózdast, *adj.* traubenförmig, *Cig., Jan.*; traubig: kapniki se nahajajo v grozdastih podobah, *Erj.(Min.).*

grozdàt, áta, *adj.* großtraubig, *Cig.*

grozdèk, dkà, *m.* 1) *dem.* grozd, *Valj.(Rad)*; — 2) die Traubenhyacinthe (muscari botryoides), *Rodik-Erj.(Torb.)*; tudi: grǫ̑zdek.

grózden, dna, *adj.* Trauben-; grǫ̑zdni pecelj; — grozdne solze, Thränen ſo groß wie Weinbeeren, *Levst.(Zb. sp.).*

grozdénka, *f.* neka hruška, *kajk.-Valj.(Rad).*

grozdič, íča, *m. dem.* grozd; das Träubchen.

grozdíčast, *adj.* = grozdast, *Nov.*

grozdík, *m. dem.* grozd; das Träubchen (na srobotini), *Mik., Valj.(Rad).*

grozdînka, *f.* die Roſine, *Jan., C.*

grózdje, *n. coll.* Weintrauben; g. zobati, trgati; suho g., Roſinen, *Fr.-C.*; Zibeben, *Cig.*; laško g., die Johannisbeere, *C.*; = kresno g., = kresno grozdjiče, *Cig.*, kosmato g., die Stachelbeere, *Blc.-C.*; kačje g., der ſchwarze Nachtſchatten (solanum nigrum), *Erj.(Rok.)*, = pasje g., *ogr.-C.*; pasje g., tudi: die Zaunkirſche (lonicera xylosteum),

gromada Bergmassiv, gromadno gorovje Massengebirge (Tuma, Plan. Vest. XVI. 178.

grot geschlossener Kamin (Turist.) Tuma, Plan. Vest. XV. 171.

grómoštn = obilen, gribje (Blkr.) Let. 893. 10°.

škoda gromovanska! Milčinskij Tolovaj Majaj, 128.

ptičje grozdje = vinič vina, Sremlješki - Časop.
j. zg. i. n. 9/14. 160.

C.; morsko g., die Meertraube (uvae marinae), die Eier des Tintenfisches, *Erj.(Ž.)*.

grózdjiče, *n. dem.* grozdje; 1) suho g., getrocknete Weinbeeren, kleine Rosinen („Weinberl"), *Dict.*, *Cig.*, *BlKr.*; — 2) rdeče g., die Johannisbeere (ribes rubrum), *Cig.*, *Jan.*, *Tuš.(R.)*; = kresno g., *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; = sv. Ivana g., *okoli Gorice-Erj.(Torb.)*; = laško g., *Mur.*, *Cig.*; = kurje g., *Cig.*; belo kresno g., die weiße Johannisbeere, *Cig.*; — bodeče g., die Stachelbeere (ribes grossularia), *Cig.*, *C.*; = kosmato g., *V.-Cig.*, *Jan.*, *Nov.-C.*

grózdjičnica, *f.*, grozdjičnice, Johannisbeersträucher (grossulariae), *Tuš.(R.)*.

grozdnát, áta, *adj.* traubig, traubenreich.

grozdnica, *f.* die Traubenhaut im Auge (uvea), *Cig.*

grozdník, *m.* der Traubenstein, *Cig.*

grozdonôsec, sca, *m.* der Traubenträger, *Cig.*

grozdôvje, *n. coll.* = grozdje, *C.*

grozdôvlje, *n. coll.* = grozdje, *KrGora-DSv.*; Rosinen, *Staro Sedlo-Erj.(Torb.)*.

grozdôvljiče, *n. dem.* grozdovlje, *Navr.(Let.)*.

grozdôvnice, *f. pl.* neka priprava na vozu za prevažanje grozdja, *Kres.*

grózen, zna, *adj.* 1) schauderhaft, entsetzlich; — grozno, in hohem Grade, sehr; grozno lepa žena, *C.*; grozno se smejati, unbändig lachen, *Cig.*; — grozno ljudi, eine ungeheuere Menge Menschen, *Cig.*; — 2) stattlich, schön, *Gor.*, *Tolm.*, *Savinska dol.-C.*; grozni fantje, *Npes.-K.*; aufgeputzt: grozno dekle, *Gor.*

grózenski, *adj.* = grozanski, schrecklich, schauderhaft, *Jan.*, *ogr.-M.*, *C.*

grózica, *f.* der Schauder, der Abscheu, der Ekel, *Mur.*

grozílen, lna, *adj.* drohend, bedrohlich: grozilne besede, Drohworte, *Cig.*, *Jan.*

grozílo, *n.* das Senkblei, *Cig.(T.)*, *Pot.-C.*

grozína, *f.* das Schauerliche, die Wildheit, *C.*

grozîtelj, *m.* der Droher, *Jan.*

grozîtev, tve, *f.* die Drohung.

1. **grozíti**, ím, *vb. impf.* tauchen, senken, *Dalm.*, *Danj.-C.*

2. **grozíti**, ím, *vb. impf.* 1) furchtbar machen, brada ga grozi, *Gor.-Mik.*; — 2) g. komu, *Cig.*, *Jan.*; nav. g. se komu, jemandem drohen; grozi se, stori pa nič; — 3) g. koga, jemanden schrecken, *ZgD.-M.*, *Mik.*; — g. se, schaudern, sich entsetzen, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 4) grozi me, es schaudert mich, *Cig.*, *Jan.*; — ich habe keine Lust, ich habe Ekel, *Slom.-C.*, *Št.*; grozi me po zimi v cerkev hoditi, *vzhŠt.*; grozi me posta, ich habe keine Lust zu fasten, *C.*; — 5) grozi se mi, es schaudert mich, *Jan.*; es fällt mir lästig, beschwerlich: grozi se mi delati, iz hiše iti, *Fr.-C.*

grozîvec, vca, *m.* der Droher, *Cig.*

grozljiv, íva, *adj.* 1) grausig, *Jan.(H.)*; — grauslich, *Guts.*; — ekelhaft: grozljivo delo, *C.*; — 2) komur se delati grozi: träge, arbeitsscheu, *Fr.-C.*

gróznica, *f.* das Fieber, *Nov.*, *ZgD.*; — hs.

gróznič̣av, *adj.* fieberkrank, fieberhaft, *nk.*

groznóba, *f.* der Greuel, *Jan.*

groznôst, *f.* die Schauderhaftigkeit, die Entsetzlichkeit.

grozodêjstvo, *n.* die Schreckensthat, *Cig.(T.)*.

grozonósen, sna, *adj.* schaudererregend, *Jan.(H.)*.

grozóta, *f.* das Grauen, *Trub.-C.*; die Schauderhaftigkeit, *Zora.*

grozovînski, *adj.* = grozovit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; ungeheuer, *Kos.-M.*

grozovînstvo, *n.* der Greuel, die Greuelthat, *Cig.*, *Jan.*

grozovît, *adj.* schaudervoll, schauerlich, entsetzlich; — grausam, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

grozovîtec, tca, *m.* ein schrecklicher, grausamer Mensch, *Valj.(Rad)*.

grozovîten, tna, *adj.* = grozovit.

grozovîtnež, *m.* der Schreckliche, der Wütherich, der Unmensch.

grozovîtnica, *f.* die Schreckliche, die Grausame, *Valj.(Rad)*.

grozovîtnik, *m.* = grozovitnež, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

grozovítnost, *f.* = grozovitost.

grozovîtost, *f.* die Schauderhaftigkeit, die Entsetzlichkeit; — die Brutalität, die Grausamkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

grozovláda, *f. Jan.*, *C.*; pogl. grozovladje.

grozovlâdje, *n.* die Schreckensherrschaft, *Cig.*; der Terrorismus, *Cig.(T.)*.

grózžati, am, *vb. impf.* g. kaj, etwas umrühren, in etwas herumwühlen, *Jan.*, *ogr.-C.*; z žlico grožati vročo hrano, juho, *ogr.-C.*; — prim. 1. groziti, grez-niti.

grožník, *m.* der Droher, *C.*

grôžnja, *f.* die Drohung; prošnja in grožnja ne pomaga, es hilft weder Bitten noch Drohen, *C.*

gŕpa, *f.* 1) der Maiskuchen, *vzhŠt.-C.*; turščična pogača na vernih duš dan, *Fr.-C.*; — 2) die Honigwabe, die Wachsscheibe, *ogr.*, *Fr.-C.*; — prim. prga.

grsiti se, i se, *vb. impf. Krelj*, pogl. grstiti se, grustiti se.

grsóba, *f.* der Greuel: gnus ali grsoba, *Krelj*; — prim. grsiti se.

grst, *f.* kar se enkrat prime sè stisnjeno dlanjo, eine Handvoll, *Tolm.-Erj.(Torb.)*, *C.*; g. slame, *Vrt.*

grstíti se, í se, *vb. impf.* = grustiti se, ekeln, *Cig.*, *Fr.*, *ogr.-C.*

grstljiv, íva, *adj.* ekelhaft, *ogr.-C.*

grstljívost, *f.* die Ekelhaftigkeit, *ogr.-C.*

grtâlnik, *m.* = požiralnik, *Poh.*

grtàn, ána, *m.* = grtanec, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

grtânčnica, *f.* der Kehlbuchstabe, *Cig.*

grtánec, nca, *m.* 1) der Schlund, die Kehle, die Gurgel, *Cig.*, *Jan.*, *Fr.-C.*; die Speiseröhre, *SlGor.*; — 2) der Adamsapfel, *Cig.*, *C.*; = hrustanec, der Knorpel, *Bes.*

grtúne, *f. pl.* *Cig.*, *Zil.-Jarn.(Rok.)*, *Štrek.*, pogl. gratune.

grtúnje, *f. pl.* *Kras-Erj.(Torb.)*, pogl. gratune.

grûbati, am, *vb. impf.* *Nov.*, pogl. grobati.

grúča, *f.* der Klumpen; g. rude, eine Erzſtufe, *Cig.(T.)*; granitna g., ein Granitblock, *Cig.*; gruče zlata, *Ravn.*; g. masti, ein Fettklumpen, *Cig.*; v gruče se lomiti, ſich klümpern, *Cig., Jan.*; eine Mehrheit zuſammengedrängter Dinge: g. lešnikov, *Notr.-Lašče-Levst.(Rok.)*; g. fig, *Dalm.*; die Gruppe: g. ljudi, *nk.*; v gručah stoje znanci, *Jurč.*; — prim. it. gruzzo, der Haufe, *Levst.(Rok.)*.

grúčast, *adj.* klumpig, *Dict., Mur., Cig., Jan., C.*; g. kruh, *Pohl.(Km.)*.

gručàt, áta, *adj.* voll Klumpen, holperig, *Cig.*

grúčav, *adj.* klumpig, derb: gručava ruda, das Derberz, *Cig.(T.)*; največ je kamena sol gručava, *Erj.(Min.)*; = poln gruč, *Jan.*

grúčica, *f. dem.* gruča.

grúčiti se, im se, *vb. impf.* ſich klümpern, *Cig., C.*

grúda, *f.* die Scholle, die Erdſcholle; pod grudo koga spraviti, jemandes Tod verurſachen, *ogr.-C.*; pod grudo iti, ſterben, *Št.-C.*; gefrorener Koth und Schnee auf den Straßen, *Rib.-M., C.*; — der Klumpen, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; g. zlata, ein Klumpen Gold, *Cig.*; g. apnenega kamena, *Dol.*; g. soli, ein Klumpen Salz, der Salzſtock, *SlGor., Fr.-C.*; krvna g., der Blutkuchen, *Erj.(Som.)*.

grúdast, *adj.* ſchollicht, klumpig, rauh, *Habd.-Mik., Mur., Cig., Jan.*; g. pot, rauher Weg, *Cig.*

grudàt, áta, *adj.* ſchollig, klumpig, *Cig., Jan.*

grúdav, *adj.* = grudat, *Cig.*

grúdelj, dlja, *m.* der Bartgrundel (cobitis barbatula), *Z., Blc.-C.*; — iz nem.

grúden, dna, *m.* der Monat December, *Mur., Cig., Jan.*

grúden, dna, *adj.* voll Klumpen, holprig, *Z.*; če so božične kvatre lužne, to so velikonočne grudne (voll gefrorener Erd-, Schnee- und Eisklumpen), *Erj.(Torb.)*.

grúdica, *f. dem.* gruda; das Klümpchen.

grúdičast, *adj.* klümpchenartig; — voll Klümpchen. *Mur., M.*

grúditi, im, *vb. impf.* 1) in Klumpen zertheilen: g. se, ſich klümpern, *Cig.*; — 2) zerbeißen, *Jarn., Cig.*; kruh g., *Jurč.*; suhe skorjice g., *Andr.*; g. orehe = z zobmi treti, *Svet. (Rok.)*; kost g., an einem Beine knorpeln, *Cig.*; krava travo grudi, friſst Gras, *Jap., Hip.-C.*; — trdo cesto g., eine holprichte Straße wandern, *Z.*; — *pren.* besede g., ein Wortklauber ſein, *V.-Cig.*; — 3) plagen: lakota ga grudi, *Cig.*; mraz me grudi, es fröſtelt mich, *Jan.*; skrb me grudi, die Sorge peinigt mich, *Let.-C.*; — tudi: grudíti.

grûdje, *n. coll.* Schollen, Klumpen, *ogr.-Valj. (Rad)*.

grûdnat, *adj.* voll Klumpen, rauh, holperig, *Cig.*

grûdnik, *m.* = gruden, *C.*

grúdnovec, vca, *m.* der im December gefallene Schnee, *Dol.*

grudovína, *f.* ſchollige Erde, *Jan.(H.)*.

grudovnàt, áta, *adj.* = grudnat, *Cig.*

1. **grûh**, *m.* das Steingerölle, *Kras-Erj.(Torb.)*; der Schutt, *Hal.-C.*; — pogl. groh.

grober Schotter/Plan. Vest. XV 170. (Tuma)

2. **grûh**, *m.* žerjav, der Kranich (ardea grus), *Guts., C., Frey.(F.)*; — prim. lat. grus. (?)

grûj, *m.* die Muräne (muraena helena), *Erj. (Z.)*; — prim. hs. gruj, it. grongo.

grúkati, kam, čem, *vb. impf.* girren, *Cig.*

grúkavt, *m.* der Tauber, *C.*

grúliti, im, *vb. impf.* girren, *Mur., Cig., Jan.*; golob gruli, *Z.*

grúmbelj, blja, *m.* kleiner Heuhaufen: manj suho travo v grumblje raztrosijo, *ogr.-C.*; — prim. hs. grumen, der Klumpen.

grùnt, grúnta, *m.* = zemljišče, der Bauerngrund; — iz nem.

grûntar, rja, *m.* der Hübler, der Großbauer, *Cig.*

grúntati, am, *vb. impf.* g. vodo, den Waſſergrund ſuchen, *Z.*; g. morje, *Npes.-Vraz.*; — grübeln; — iz nem.

grúnten, tna, *adj.* Grund-: grûntne bukve = zemljiščna knjiga.

grûpež, *m.* der Schotter, *Solkan-Erj.(Torb.)*; — prim. nem. Graupe.

grúpica, *f.* = grudica, *Nov.*; — prim. grupež.

grûst, *m.* der Ekel, *Cig., Jan., Blc.-C.*

grústen, stna, *adj.* ekelhaft, *Cig.(T.)*.

grustíti, ím, *vb. impf.* 1) ekelhaft machen: (vojaško veselje) jim grusti vse ostale radosti, *LjZv.*; — 2) anekeln: to me grusti, *C.*; — 3) g. se koga, jemanden ſcheuen, *C.*; — 4) grusti se mi kaj, es ekelt mich etwas an, *Cig., Jan., ogr.-Mik., Dol.*; — es verdrießt mich, ich habe keine Luſt, *Z.*; nikdar se mu ni grustilo pridigovati, *Krelj*; grusti se mi delati, *Z.*

grustljiv, íva, *adj.* ekelhaft, *Z.*

grúša, *f.* grober Sand, Schotter, *Cig., Zora-C.*

grúšati, am, *vb. impf.* zerbröſeln, *Z.*

grûšč, *m.* der Schotter, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — der Gebirgsſchutt, *Erj.(Min.)*; še več grušča, nego Sava sama, prinašajo njeni mnogi pritoki, *Erj. (Izb. sp.)*; — pravilno morda: grušič, prim. gruh.

grúšča, *f.* der Ekel, *Habd.-Mik., Jan.*

grûščarica, *f.* die Schotterbank, *Erj.(Min.)*.

grûščast, *adj.* grieſig, *Jan.*

grûščati, am, *vb. impf.* pochen: rudo g., *Jan.(H.)*.

gruščevît, *adj.* kieſig, gruščata tla, der Kiesboden, *Šol.*

grûšec, šca, *m.* das Steingerölle, der Schotter, der Grus, *Jan., Šol., Cig.(T.), C.*; grušec kopati, *Nov.*

grúšev, *adj.* = hrušev, *Cig., Jan.*; gruševo drevo, der Birnbaum, *Meg.-C.*

grúševec, vca, *m.* = hruševec, *C.*

grúševje, *n. coll.* hruševje (Birnbäume), *Mur.*

grûšica, *f.* die Muſcatnuſs (myristica moschata), *C.*; — medvedova g. = glog, der Weißdorn (crataegus), *C.*; — šmarna g., der Felſenbirnſtrauch (aronia rotundifolia), *Nov.-C., Erj.(Rok.)*.

grûšič, *m.* grober Sand, Schotter, zerbröckelter Kies, *Z., Vrtov.(Km. k.), Nov.-C.*; — prim. grušč.

grûška, *f.* 1) = hruška (pyrus communis), *Mur., Kor.-Cig., Jan., Št.*; — 2) der Knopf am Degen, *C.*

grûm, -i Belgice: -i. grum L. (Fonzäle). D. S. XVII 178

grumbel. fnhl. grum lat. grumus Strek. Let. 896 147

. grešt, grišta - vez, Pirce, Sromlje (St.)

gúdska v. Rsminsfsw: gospodinjazove praščke:
gudska, gudska na za. (Suhor) Štrek. Let. 94. 15.
guča (zelo) debela hruška, Tomšine (Tolm.) — Korda.

žugavičica otroka drži, menta: Jim Jovšinsk
Štrek. Let. 94. 15.

grúškov, *adj.* = hruškov, Birn-, *Mur., Cig.*
grúškovec, vca, *m.* = hruškovec: 1) der Birnbaumstamm, das Birnbaumholz, *Mur., Mik.*; — 2) der Birnmost, *Mur.*
grúškovica, *f.* der Birnmost, *Nov.-C.*
grúškovina, *f.* das Birnbaumholz, *Mur., Cig., Jan.*
grúškovje, *n.* der Birnwald, *Mur., Cig.*
grúškovnica, *f.* der Birnmost, *Mur., Raič (Slov.).*
grúšt, grúšta, *m.* = oder; — iz nem. Gerüst.
grúštarica, *f.* die Sandbank, *Solkan-Erj. (Torb.)*; — pogl. gruščarica.
grúžav, *adj.* = garjav, *Rez.-C.* iz furl. grûse
grúže, *f. pl.* = garje, *Rez.-C.* Furl. dž. 216, 147
grvúliti, ûlim, *vb. impf.* = gruliti, *V.-Cig.*
grzíca, *f.* 1) hölzerne Klammer, *Lašče-Levst. (Rok.)*; — 2) das Hölzchen, mittelst dessen man Garn windet, *Dol.*; — mala grzica, modra glavica, *Vrt.*; — menda nam. grizica?
gržǫ̑n, *m.* 1) der Kropf der Vögel, *Cig., C.*; — 2) golobji g., der Taubenkropf (cucubalus Behen), *C.*
gúba, *f.* 1) die Falte; obleka gube dela; v gube devati, falten; die Runzel; v gube usta nabirati, den Mund runzeln, *C.*; — v dve gubę se držati, eine gebeugte Haltung haben; hrbet mu je hotel lesti v dve gube, *Jurč.*; otrok je zlezel v dve gube, *Jurč.*; — gube, die Schraubenwindungen, *Fr.-C.*; — = pola: koliko gub („gubi") ima krilo? *Dol.*; — (v) dve gube, zweifach, doppelt, *Meg., Boh.*; dve gube plačati, doppelt zahlen, *Dalm., Rec.-Let.*; dve gube moč, doppelte Kraft, *Dalm.*; tri gube krono nosi, er trägt eine dreifache Krone, *Trub.(Post.)*; v dve gúbi, doppelt, *Dict., Cig.(T.)*; pet gub, fünffach, *Boh.*; v deset gub, zehnfach, *Dict.*; na dve, tri, štiri gube plesti, zwei-, drei-, vierfädig flechten, *SlGor.*; vlakno v tri gube spleteno, *Jurč.*; — dvojo gubo = (v) dve gube, doppelt, *C.*; storite dvojo gubo po nje delih, *Dalm.*; — 2) die Barbe (barbus plebeius), *Notr.-Erj.(Torb.)*; — tudi: gubà, *Valj.(Rad).*
gubáč, *m.* 1) der Faltenzahn, *Cig.(T.)*; — 2) gûbač, die Knopper, *ogr.-Valj.(Rad).*
gubána, *f.* = gubanica, *Cig., Nov.-C., Goriš.-Štrek. (LjZv.).*
gubáncast, *adj.* voll Falten, *Mur.*
gubánciti, ânčim, *vb. impf.* falten, *Jan., Šol., C.*; čelo g., die Stirne runzeln, *C.*
gubánec, nca, *m.* 1) die Falte am Kleide, *C.*; — die Runzel, *C.*; — 2) = devetogub, *Cig.*; — 3) das Geißblatt (lonicera caprifolium), *Orehovlje na Ipavi-Erj.(Torb.).*
gubánica, *f.* 1) = gubanec 1), *Jan.*; nabere lice v čudovite gubanice, *Jurč.*; — 2) = potica, *Cig., Jan., Štrek., Gorica-Erj.(Torb.), GBrda*; prim. gibanica; — 3) der Palmbusch, *Gor.-Cig.*; prim. beganica.
gûbar, rja, *m.* der Falter, *Cig.*
gúbast, *adj.* faltenförmig, runzlicht, *Cig., Jan., C.*; faltig, *Mur.*
gubàt, báta, *adj.* faltig, runzelig, *Cig., Vrt.*
gubáti, âm, *vb. impf.* falten, in Falten legen, falzen, *Cig., Jan., M.*; g. se, Falten bilden: obleka se je gubala, *Jurč.*
gubàv, áva, *adj.* faltig, *Jan.*
gubavíca, *f.* die Kröte, *C.*
gúben, bna, *m., Cig.*, pogl. gubno.
gúben, bna, *adj., Nov.-C.*, pogl. poguben.
gúbica, *f.* das Fältchen, *Mur., Cig., Jan.*; — gubicà, *Valj.(Rad)*; gubica, *Dol.*
gúbičast, *adj.* voll Fältchen, *Mur.*
gúbičati, ám, *vb. impf.* fälteln, *Mur.*
gubilíšče, *n.* der Ort der Hinrichtung, *DZ.*
gubítek, tka, *m.* = izguba, der Verlust, *h. t.-Cig.(T.).*
gubíti, ím, *vb. impf.* 1) schädigen, zugrunde richten, verderben, *M., C.*; bolezen me gubi, *Fr.-C.*; gubi ga, seine Kräfte nehmen ab, *Fr.-C.*; Psa le uroki gubijo, *Danj.(Posv. p.)*; — 2) verlieren, *Kor., Rez.-Cig., Jan., ogr.-C., Zora*; pernica perje gubi (federt), *Cig.*; svoje dni g., seine Zeit verlieren, *C.*; srce g., den Muth verlieren, *Cig.*; — voda se gubi pod zemljo, *Z.*; čebele se gube na paši, *Lašče-Levst.(Glasn.)*; glas se gubi, die Stimme verhallt, *Cig.*
gubívec, vca, *m.* der Vernichter, *Cig.*
gubljénje, *n.* 1) das Schädigen; — 2) das Verlieren, *Cig.*
gúbnǫ, *n., Dict., Dalm., Trub., Jap., jvzhŠt.*, pogl. gumno.
gubolìc, líca, *adj.* gubastega lica: Žalost, žena gubolica, *Str.*
gûboma, *adv.* faltenweise, *Cig., Jan.*
gubosklàd, skláda, *m.* der Faltenschlag, *Cig.*
gubovît, *adj.* faltenreich, *Jan.*
gûcek, cka, *m.* (nam. gudcek), = gudek, *kajk.-Valj.(Rad).*
gúda, *f.* das Schwein, *C.*
gûdek, dka, *m.* das Ferkel, *BlKr., vzhŠt.-C.*
gûdika, *f.* weibliches Ferkel, *C.*
gúga, *f.* die Schaukel, *Kr.-Valj.(Rad)*; = *pl.* guge, *Mur., C.*
gugáč, *m.* 1) der Schaukler, *Cig.*; — 2) die Rohrdommel, *Dalm.-C.*
gúgalen, lna, *adj.* zum Schaukeln gehörig, *nk.*
gúgalica, *f.* die Schaukel, *Cig., Jan., DZ., Valj. (Rad).*
gúgalnica, *f.* 1) die Schaukel, *Cig., Jan., Gor.-M.*; — 2) der Wagebalken, *C.*
gúgalnik, *m.* der Schwungriemen an den Kutschen, *V.-Cig.*
gúgalǫ, *n.* 1) = gugalnica, *Gor.-M.*; — 2) = nihalo, *Nov.-C.*
gúganica, *f.* = gugalnica, *Mur., Bes.*
gúganje, *n.* das Schaukeln.
gúgati, gam, *vb. impf.* schaukeln; g. se, sich schaukeln; — wackeln, *Cig., Jan.*; zob, miza, guga (guglje), *Cig.*; schwanken, *Cig., Jan.*
gúgav, *adj.* wackelig, schwankend, *Cig., Jan.*
gúgavec, vca, *m.* 1) der Schaukler, *Cig., Jan.*; — 2) der Pelikan, die Sackgans (onocrotalus), *Hip.-C.*
gúgavica, *f.* = gugalica, *C.*
gúgavka, *f.* die Schauklerin, *Cig*

gúgelj, glja, *m.* 1) die Schaukel: postelje na gugljih (na parobrodih), Schaukelbetten, *SlN.*

1. **gûgla**, *f.* = šeškanje, prežanje pri pojedinah; na guglo hoditi, *Blc.-C.*; — prim. guglati.

2. **gûgla**, *f.* die Kappe: ušiva, norska g, *Trub. (Post.)*; — prim. kor.-nem. gug'l, Haube.

gûglar, rja, *m.* = guglaš, *M.*

gugláš, *m.* = šeškač, prežavec (gûglaš), *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — prim. guglati.

gûglati, am, *vb. impf.* = šeškati, prežati pri kaki pojedini, *Cig., Blc.-C.*; (gugljati) *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — prim. nem. (vorarlberško): gügla = gucken, *C.*

gûglja, *f.* ein herabhängendes, schwankendes Ding, die Plampe, *Cig.*

gugljáti, âm, *vb. impf.* schaukeln, *Mur.*; schütteln, *Tolm.-C.*

gúgljav, *adj.* schaukelnd: Zibelka gugljava, zibelka mala, *DSv.*

gúgljavec, vca, *m.* die Rohrdommel (ardea stellaris), *Dalm.-Valj.(Rad).*

gúgniti, gûgnem, *vb. pf.* einen Schaukelschwung geben, *Cig.*

1. **gûkati**, kam, čem, *vb. impf.* girren, *Z., Jan.(H.).*

2. **gûkati**, am, *vb. impf.* z deščico na vrvci privezano mahati po vzduhu, da daje hukajoč glas od sebe, *Koborid-Erj.(Torb.)*; — prim. hukati.

gúla, *f. Jan., Z., C.*, pogl. gulja 1).

gúlec, lca, *m.* = gulež, *Cig.*; (gûlec ?).

gûleš, *m.* = gulež, *Mik.*

gûlež, *m.* der Aussauger, der Menschenschinder, *M., C., Valj.(Rad).*

gúliti, im, *vb. impf.* 1) wetzen, reiben, abnützen, abreiben, *Jarn., Mur., Cig., Jan., Erj.(Torb.)*; g. se, sich reiben, *Cig., Jan.*; psi se gulijo = se igrajo, *Jarn.*; — die Rinde, die Haare, die Haut abwetzen, schinden, *Cig., SlGor.*; — osla s palico g., (prügeln), *Vod.(Izb. sp.)*; — g. kaj, = brez zob jesti, *C.*; — 2) schlecht geigen, fiedeln, *Jan., C.*; — vsak svojo guli = vsak svojo gode, *Gor.*; — 3) ausziehen, schinden (fig.), prellen, bedrücken, *Cig., Jan., nk.*; gulijo ga, dokler čutijo, da ima kak krajcar, *jvzhŠt.*

gulîvec, vca, *m.* der Schinder (fig.), *Valj.(Rad).*

gûlj, *m.* = stegno, *Drežnica-Erj.(Torb.)*; *pl.* gulji, die Hüften, *Tolm.-Štrek.(Let.).*

gúlja, *f.* 1) die Schindmähre, *Z.*; — 2) das Schwein, *Jan., SlGor.-C.*; — 3) kleine, elende Wirtschaft, die Frette, *C.*; — prim. guliti.

gúljenje, *n.* das Wetzen; — das Schinden (fig.).

gúma, *f.* = gumi, *Cig.(T.).*

gúmast, *adj.* gummicht, *Cig.*; gumaste smole, die Gummiharze, *Cig.(T.).*

gúmav, *adj.* gummihältig, *Cig.*

gûmb, *m.* der Knopf, *Mur., V.-Cig., Jan., Mik., nk.*; — prim. gomb.

gûmba, *f.* 1) = gumb, *BlKr., M., Slom.-C.*; — 2) smolikasta gumba na drevesu, *Pirc, Mur., C.*; pogl. gumpa.

gumbala, *f.* = gumbela, *Z.*

gumbalica, *f.* = gumbala, *Vrt.*

gumbár, rja, *m.* der Knopfmacher, *Mur., Cig., Jan.*

gumbárnica, *f.* die Knopffabrik, *Cig., Jan.*

gumbârstvo, *n.* das Knopfmacherhandwerk, *Cig.*

gûmbast, *adj.* knopfförmig, *Cig.*; — knopfig, *Mur.*; gumbasta igla, die Stecknadel, *Mur.*

gûmbašnica, *f.* 1) die Stecknadel, *Št.-M., kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Wurstspeiler, *Ščav.-Pjk.(Črt.)*; (pravilna oblika je menda: gumbovščnica).

gûmbček, čka, *m. dem.* gumbec, das Knöpfchen, *nk.*

gûmbec, bca, *m. dem.* gumb; das Knöpfchen, *Mur.*

gumbela, *f.* das Maiglöckchen (convallaria majalis), *vzhŠt.-C.*; — prim. gumbala.

gumbelica, *f.* die Weißwurz (convallaria latifolia), *Cig.*

gûmbič, *m. dem.* gumb; das Knöpfchen, *Cig. nk.*

gûmbnica, *f.* 1) das Knopfloch, *V.-Cig., Jan., nk.*; — 2) die Knopfnadel, *C.*

gumbováča, *f.* = gumbovščnica, *kajk.-Valj. (Rad).*

gûmbovščnica, *f.* die Knopfnadel, *Ščavn.-C.*

gúmence, *n. dem.* gumno, *Cig.*

gûmi, ija, *m.* das Gummi, *C., nk.*

gumigût, *m.* neka smola in iz nje napravljena barva, das Gummigutt, *Cig.*

gumigûta, *f.* = gumigut, *Levst.(Nauk).*

gumnenica, *f.* das Tennenbrett, *Cig.*

gumníšče, *n.* 1) die Tenne, die Dreschtenne auf dem Felde, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) der Platz, wo eine Tenne war, *Mur.*; — 3) der Vogelherd, *C.*

gumníški, *adj.* zur Tenne gehörig, *Z.*

gúmlo, *n. Danj.(Posv. p.)*, pogl. gumno.

gúmno, *n.* 1) festgestampfter Boden: die Tenne, die Dreschtenne, *Mur., Cig., Jan., ogr.-Mik.*; gumnò, *Ravn., ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) der Vogelherd, *Cig., Pot.-M., C.*

gumováti, újem, *vb. impf.* gummieren, *Cig.(T.).*

gûmovec, vca, *m.* der Kautschukbaum (ficus elastica), *Tuš.(B.).*

gumovît, *adj.* gummihältig, *Jan.(H.).*

gumovína, *f.* Gummiwaren, *DZ.*

gûmp, *m. Cig., Met.*, pogl. gumb.

gûmpa, *f.* 1) der Knorren, *C.*; — 2) verhärtetes Geschwür, *Jarn.*; die Beule, *Cig.*; — 3) dummes Weib, *C.*

gûmpast, *adj.* 1) keulenförmig, *Cig.*; — stumpf: gumpasta igla, *Z.*; — (o kipih) nicht genug bearbeitet, *C.*; — 2) *pren.* ungeschlacht, flegelhaft, roh, *C., M., Z.*; — dumm, *Cig.*

gûmpati, am, *vb. impf.* mit geballter Faust schlagen, *Cig.*

gûmpec, pca, *m.* 1) der Lümmel, der Tölpel; — 2) der Schlag, *C.*; — prim. gumpati.

gûmpež, *m.* 1) = gumpec 1); — 2) = kalin, *Cig., Frey.(F.).*

gûmpica, *f. dem.* gumpa, (gompica) *Bes.*

gúna, *f.* freier Platz im Dorf, wo zwei Wege sich kreuzen, *Štrek.*; — „svet za hišo ali okolo hiše", *Krn-Erj.(Torb.)*; — pogl. gumno.

gûnca, *f.* die Schaukel, *Cig., ZgD., Gor.-M.*

zumbica: v majhnik, grmpeah: (Kürzfalw) cl. T. 9. cl.

(gnuvač) zajec / okrogla zemanja med cepcem in palico (ϕ. goz.)
gnilobi in dr. (Štk.) Let. 893, 4.

gvaltek = gvalten,
gvaltten (izg. gvavln) = kos:
nobenem mu ni g. – z) = pogelju:
g. na denar, Gor. (Dobr.) – Zb. II. 32.

gûncalica, *f.* die Schaukel, *Polj.*
gûncaľnik, *m.* der Schwungriemen an den Kutſchen, *Cig.*
gûncati, am, *vb. impf.* ſchaukeln; g. se, ſich ſchaukeln, *Cig., Jan., Kr.*; wackeln, *C.*; voz se gunca, *Z.*
gûnda, *f.* der Dummkopf, *Rib.-M., C.*
gûnga, *f.* die Viola, die Geige, *C.*
1. **gûngati**, am, *vb. impf.* die Viola ſpielen, *C.*
2. **gûngati**, am, *vb. impf.* = gugati, *Blc.-C.*
gúngelj, glja, *m.* der Baumknoten, der Knorren, *C.*; — der Finger- oder Fußknöchel, *Reẓ.-C.*; — prim. it. gongola, die Halsgeſchwulſt, *C.* (?)
gungljáča, *f.* der Knorrenſtock, *C.*
gungljáti, âm, *vb. impf.* mit großen, mageren Füßen einhergehen, *Reẓ.-C.*; — prim. gungelj.
gúnj, *m.* die Kotze, *Cig., Jan., C., BlKr., jvẓŠt.*
gúnja, *f.* die Kotze, *C.*; — kotziges Kleid, *Trst. (Let.), Mursko polje*; — prim. it. gonna, srlat. gunna, *Mik. (Et.).*
gunjár, rja, *m.* der Kotzenverfertiger, *Jan.*
gúnjast, *adj.* kotzig, zottig, *C., Z.*; gunjast pes, vol, *ob Muri-Trst. (Let.).*
gúnjavec, vca, *m.* človek s kuštravimi lasmi, *ob Muri-Trst. (Let.).*
gúnọ, *n.* kmetske hiše dvorišče, *Kras, Goriš.*; pogl. gumno.
1. **gúra**, *f.* die Schindmähre; — prim. bav. gurr, *f. Mik. (Et.).*
2. **gúra**, *f.* nekak gumb iz smole, *Dol.*
guráča, *f.* nam. igrača, *Mur., C., vẓhŠt.*; latinščina mu je bila gurača, *Raič (Let.).*
gúrati, am, *vb. impf.* 1) abnützen, ſchartig, ſtumpf machen, *Fr.-C.*; nož g., *Z.*; — 2) über die Kräfte anſtrengen, plagen, *C.*; živino g., *Z.*; g. se (tudi: gurati), ſich plagen, *Goriš.-Štrek. (Let.), Gor.*
gúrati se, am se, *vb. impf.* nam. igrati se, *C., Mik., vẓŠt.*; (g. si, *Jan.*).
gurgáti, âm, *vb. impf.* girren, *Dict.*
gurgotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* girren, *Jan. (H.).*
gusár, rja, *m.* der Seeräuber, der Pirat, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; — prim. hs. gusar, it. corsare.
gusárski, *adj.* ſeeräuberiſch, *Jan.*; gusarska država, der Raubſtaat, *Cig. (T.).*
gusârstvọ, *n.* die Seeräuberei, das Piratenthum, *Cig., Jan.*
gúsniti, gûsnem, *vb. impf.* nam. golsniti, mucſen, *Blc.-C.*; ves čas ni gusnil, *Tolm.-Erj. (Torb.).*
gúša, *f.* der Kropf, *Notr.(V.)-Cig., Jan., Cig. (T.)*; — prim. hs. guša.
gúšast, *adj.* kropfig, *SlN.*
gúšav, *adj.* kropfig, *Cig., Jan.*
gúšavec, vca, *m.* der Kropfige, *Jan.*
gúšavka, *f.* 1) die Kropfige, *Jan.*; — 2) bodoča g., der kropfige Stachelbauch oder Kugelfiſch (tetraodon hispidus), *Erj. (Z.).*
gúščar, rja, *m.* = guščer, *Jarn., Jan.*
gúščer, ra, *m.* 1) die grüne Eidechſe (lacerta viridis), *C., Trst. (Let.), kajk.-Vest.*; — 2) *pl.* guščeri, die Halsdrüſengeſchwulſt, *Trst. (Let.), kajk.-Vest.*; — 3) = mišca (Muskel), *kajk.-C.*; — prim. kuščer, kuščar.
gúšica, *f. dem.* guša, das Kröpfchen, *Cig.*
gúšiti, gûšim, *vb. impf.* würgen, erſticken, *Cig., ogr.-C.*; — hs.
gúštara, *f.* die Bouteille, *Vrtov. (Vin.)*; — prim. hs. goštara iz novogr. γαστέρα, *Dan.*
gũta, *f.* die Apoplexie, *kajk.-Valj. (Rad)*; — prim. lat. gutta, it. gotta, *Mik. (Et.).*
gutapêrča, *f.* neki posušen drevesni sok, die Guttapercha, *Cig. (T.), DZ., nk.*
gutapêrčen, čna, *adj.* aus Guttapercha, *nk.*
guturálec, lca, *m.* der Gutturallaut, *nk.*
guvernér, rja, *m.* vladarski namestnik v deželi, der Gouverneur.
gúvnọ, *n. Trst. (Let.)* pogl. gumno.
1. **gúza**, *f.* die Falte, *Cig.*; die Runzel, *SlGor.-C.*
2. **gúza**, *f.* 1) der Hintere, *Jan., Štrek., Lašče-Erj. (Torb.)*; — 2) der Höcker, *Kr.-Valj. (Rad)*; — 3) der Beutel am Beutelnetz, *V.-Cig.*; — 4) *pl.* guze = bize, *Blc.-C., Z.*; — 5) = gož, *f.* 1), *V.-Cig., Lašče-Erj. (Torb.), Ig*; („pravilno je pisati: goza", *Let. 1883, 230.*; goza, Hinterbacken, *Mik. [Et.]).*
gúzast, *adj.* faltig, runzelig, *Jarn.*; je sicer guzasta in zaspana in grda nagrbana, *Jurč.*
1. **gúzati**, am, *vb. impf.* 1) falten, *C.*; — 2) guzan, gefaltet, faltig; guzana janka, faltiger Weiberkittel, *Npes.-Kres, C., Mursko polje.*
2. **gúzati**, am, *vb. impf.* 1) mit zahnloſem Munde beißen, ſaugen, *Mur., C., Z.*; — 2) g. (se), mit dem Hintern wetzen, *C.*; = drsati se, *Tolm.-Štrek. (Let.)*; — 3) ſchleppen, *GBrda.*
3. **gúzati**, am, *vb. impf. gd* 2. guzniti, = crkati, *M., Jarn.*
gúzelj, zlja, *m.* der Hinterbacken, *BlKr.*; — der Hühnerſteiß, *BlKr.*
gúzica, *f. dem.* guza; der Hintere, *Cig., Jan., BlKr., Št., GBrda.*
1. **gúzniti**, gûznem, *vb. pf.* = suniti, *Krn-Erj. (Torb.).*
2. **gúzniti**, gûznem, *vb. pf.* = crkniti, *Št.-C.*; — prim. golsniti. (?)
guzovína, *f.* = tule: srajce iz guzovine, *LjZv.*
gvajacîn, *m.* das Guajazin (chem.), *Cig. (T.).*
gvâjak, *m.* der Guajakbaum (guajacum officinale), *Cig.*
gvâjakov, *adj.* Guajak-: gvajakova kislina, die Guajakſäure, *Cig. (T.)*; gvajakova smola, das Franzoſenharz, *Cig.*
gvâna, *f.* = gvano, *Jan.*
gvanâko, *m.* = divja lama (auchenia huanaco), *Erj. (Ž.).*
gvâno, *m.* obiloma nakopičen ptičji gnoj, der Guano, *Nov.*
gvardijân, *m.* samostanski načelnik, der Guardian.
gvazdati, am, *vb. impf.* dumm ſchwätzen, *C., Z.*
gvir, *m.* = bubuj, *Z., Frey. (F.)*; pogl. 2. vir.
gvọ̑zd, *m.* der Keil, der Nagel, *Cig., C., Vrt.*; — stsl., rus.
gvozdíti, im, *vb. impf.* = gozditi, verkeilen, *Cig.*

H.

h, *praep.* pogl. k.

hà, *interj.* ha! ha, kaj je meni za to! — ha, ha! ali: ha, ha, ha! (izraža smeh); — há? tako vpraša, kdor ni razumel česa.

hába, *f.* der Flügel, der Fittig, *Kor.-Jarn., Guts., Mur., Jan., C., Št.-Valj. (Rad)*; stara ptičke ob hudi uri ogrne s habami, *C.*

habâckati, am, *vb. impf.* mit einem Stößel ſtoßen, *Zora.*

habáč, *m.* = bahač, *C.*

habàn, ána, *m.* der Bengel, *Cig., Jan., C.*

1. **hábanje**, *n.* das Puffen, *Cig.*

2. **hábanje**, *n.* 1) das Schonen, *ogr.-M.*; — 2) das Meiden: h. grehov, *C., kajk.-Valj. (Rad).*

hábast, *adj.* 1) geflügelt, *Mur., C.*; — 2) übermüthig, *C.*

habàt, áta, *adj.* geflügelt, *Cig., Jan., Sl-Gradec-C.*

habât, *m.* = hebat, *Dict., Mur., Cig., Jan., Medv.(Rok.).*

1. **hábati**, am, *vb. impf.* 1) puffen, *Z.*; ſtoßen, *Cig.*; z rogovi h., *Gor.*; — 2) wehen: vročina haba od koga ali česa, *Dol.*; plamen haba = šviga, *C.*; — 3) ungeſchlacht, plump einhergehen, *C., Z.*; — 4) = bahati, *C.*; — 5) = bljuvati, *Kras*; — prim. hebati.

2. **hábati**, am, *vb. impf.* 1) h. kaj, etwas hintanhalten, *C.*; — verſchonen, ſchonen, *Meg., Dalm., M.*; — h. kaj od koga, česa, behüten, *C.*; h. koga česa, jemanden vor etwas warnen, *C.*; — 2) h. se česa, ſich vor etwas hüten, ſich einer Sache enthalten, *Habd.-Mik., ogr.-M., C.*; — prim. ſtsl. habati sę, ſich enthalten.

habâtov, *adj.* Attich-, *Cig.*

habâtovje, *n.* der Attichſtrauch, *Cig.*

habdovína, *f.* neka rastlina, *BlKr.-DSv.* (menda = habat).

háben, bna, *adj.* eilig, ſchnell: habno iti, *C.*

habed, *m.* = habat, *C.*

háber, bra, *adj.* = ošaben, *Poh.-C.*

habet, *m.* = habat, *C.*

habẹ́ti, ím, *vb. impf.* ſchwach werden, *C.*

habeza, *f.* = habat, *Hal.-Caf (Vest. I 153).*

1. **hábiti**, hâbim, *vb. impf.* verderben, beſchädigen, *Habd.-Mik., Cig., C., BlKr.-M.*; žganje jim od leta do leta bolj glave habi, *Nov.*; vino se habi, *Navr.(Let.)*; — ſchänden, *Fr.-C.*

2. **hábiti**, im, *vb. impf.* mit den Flügeln ſtoßen, fliegen, *C.*; ptice pod nebom habijo, *Slom.*; — *pren.* prahlen, *C.*; — prim. haba.

3. **hábiti**, im, *vb. impf.* h. se = habati se, *C.*; — prim. 2. habati.

4. **hábiti**, im, *vb. impf. C.*, pogl. hapiti.

1. **habljáti**, âm, *vb. impf.* 1) flattern, *Z.*; — 2) prahlen, *M.*

2. **habljáti**, âm, *vb. impf.* haſtig zuſammenklauben, *C.*

habljénje, *n.* das Beſchädigen, das Verderben, *Z.*

1. **hábniti**, hâbnem, *vb. pf.* 1) ſtoßen, puffen, *Cig., Kras*; mit der Fauſt o. dem Ellbogen ſtoßen, *Štrek.*; prim. hebniti; — 2) ſchwach, müde werden, *C.*; hinſinken, hinſtürzen, *Cig., Nov.-C.*

hâbnjak, *m.* der Fegewiſch, *C.*; — prim. haba.

hábnjenje, *n.* das Ausſtoßen (z. B. beim Fechten), *Cig.*

habováti, ûjem, *vb. impf.* = varovati: h. bolnika, h. pijanca, da ne pade, *C.*; — h. se, ſich hüten: starec se habuje, geht vorſichtig, *C.*; h. se česa, ſich vor etwas hüten, *C.*

hábra, *f.* ženska, ki se mnogo usti, *Gor.*

hábriti se, im se, *vb. impf.* ſich rühmen, prahlen, *C.*

habrìv, íva, *adj.* prahleriſch, hochmüthig, *C.*

habrîvec, vca, *m.* der Prahler, *C.*

habrûn, *m.* der Prahlhans, *vrhŠt.-C.*

habúljica, *f.* das gem. Chriſtophskraut (actaea spicata), *Medv.(Rok.).*

hacáti, âm, *vb. impf.* ſchwerfällig einhergehen, breit einherſchreiten, *C.*; (o medvedu), *Zora*; hacal je po slami okoli konja, *LjZv.*; — prim. kor.-nem. hatsch'n, ſchleppend einhergehen.

hacálọ, *n.* der breit Einherſchreitende, *M., C.*

háceniti, hâcnem, *vb. pf.* hauchen, hoſen, *SlGor.-C.*; — prim. hs. haknuti, hauchen.

hâdra, *f.* das Kopftuch der Weiber, *vrhŠt.-C.*; prim. adra; iz nem. „Hader".

hâdrica, *f.* das Tüchel, das Schnupftuch, *C., Kor.-Kres.*

hadrijân, *m.* die Bärwurz (meum athamanticum), *M., C., Medv.(Rok.).*

hahár, rja (ra), *m.* der Henker, der Peiniger, *vrhŠt.-C., ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. srvn. hahaere, *Mik.(Et.).*

hahljálọ, *n.* der Lachhans, *Jan.*

hahljânje, *n.* 1) das Hervorſprudeln; — 2) das laute Lachen, *Jan.*; predrzno h., *Vrtov. (Sh. gov.).*

hahljáti, âm, *vb. impf.* 1) hervorſprudeln, *Jan.*; iz soda hahlja, *Z.*; voda iz lukenj hahlja, *Vod. (Izb. sp.)*; iz breznov vode hahljajo, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; — 2) hervordampfen, *C.*; že zjutraj žganje iz njega hahlja, *Slom.*; — 3) h. se, grob, laut lachen, *Jan., C., BlKr.-M.*; nepristojno se h., *Cv.*

hahljáv, áva, *adj.* der gerne laut lacht, *Jan.*

hahljâvec, vca, *m.* der gerne laut lacht, *Jan.*

hahljâvka, *f.* die gerne laut lacht, *Jan.*

hâj, *interj.* 1) laſs! haj ga (hajta, hajte!) laſs(t) ihn! *C.*; — haj, haj! tako se kragulj odganja od kokoši, *C.*; — iz: nehaj, *C.*; — 2) haj tuja haj! (tako se poje o zibanju deteta).

hábriti nmšnjžm: velšb je habril (Tolm.) Štrek. zb. 94. 15.

hesati = zelje zaradi suše haba (= peša) Trpljiška (BCKr.) Let. 893. 12

háca = Kokoš s kosmatimi nogami, tudi: hacasta kokoš, hacati; háca kakor kokoš, Gor. (Zgl.) — Zb. II. 33.

Kebern, zelje je zaradi hitre suše habno (bolehno) Bereča Vas, Let. 893, 12.

halóga, halogje = splavljeni rastlinski suhi ostanki (angeschwemmtes Reisig) Plan. Vest. XV. 190.

hálaga, jezen človek, čena koga navbne, ein jemandem aufgeregter zornigen Mensch (Suhor) Štrek. Let. 94. 15.

hájuš = huvoben človek, Gribelje (Blkv.) Let. 893. 12.

halamóza, približno = halamoja, Šmomlje (Št.) Časop. z. zg. i. n. 914. 160

halja = ženska suknja, Gribelje (Blkv.) Let. 893. 12.

hamlati, hitro, nepremišljeno delati, (Blkv.) Let. 893. 12

hâj, *m.* das Liegen (v otročjem govoru), *C.*
hâja, *interj.* = haj 2): Oj tuja haja, mladi sin, *Npes.-Vraz.*
hâja, *f.* tölpisches Weib, *Zil.-Jarn.(Rok.).*
1. **hâjati**, am, *vb. impf.* (v otročjem govoru) liegen, schlafen; — prim. ajati.
2. **hájati**, jam, jem, *vb. impf.* sich kümmern: h. za kaj, *Istra-C., SlN.-C.*; — h. za čim, sich kümmern, sich bestreben, *ogr.-C.*; — hs.
hâje, *interj.* tako se veleva volu, kadar naj gre na levo, k sebi, *C., Gor.*; — prim. ajs.
hâjd, hájda, *m.* = ajd, *Mur.*
hâjda, *f.* = ajda, *Mur.*
hâjdi, *interj.* (hajdiva, -dimo, -dite, -dita!) auf! wohlan! hajdimo na delo! hajdita z menoj! — prim. nem. heidi! tur. hajdé, *Mik.(Et.).*
hajdína, *f.* = ajda, *Mur., ogr.-Valj.(Rad)*; hâjdina, *vzhŠt.*
hajdînščica, *f.* neka hruška, *kajk.-Valj.(Rad).*
hájdov, *m.* = velikan, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. hajd.
hajdûk, *m.* der Räuber, der Heiduk.
hajdukovânje, *n.* das Heidukenleben, *SlN.*
hajdûški, *adj.* Heiduken-: hajduške čete, *SlN.*
1. **hâjkati**, am, *vb. impf.* 1) = 1. hajati, *Mik.*; — 2) otroka h., einschläfern, *jvzhŠt.*
2. **hâjkati**, am, *vb. impf.* „haj" zurufen, *Habd.-Mik.*
hâjs, *interj.* = ajs, *BlKr.*
hâjsa, *interj.* heißa! *Cig.*
hâjsasa, *interj.* heißa! h., hopsasa! *C.*
hâjzba, *f.* velika izba, *Mursko polje-Raič (Let. 1878, II. 189.).*
hâjžer, *m.* = aržet, *C., Št.-Mik.*; — prim. nem. Aser = Sack zum Anhängen, *Mik.(Et.).*
hàla, *interj.* holla! *C.*; Oj hala, hala, Nežica! *Npes.-Vraz.*
halabúčiti, bûčim, *vb. impf.* = halabukati, *Cig.*; po hodnikih h., *Raič(Let.).*
halabûka, *f.* der Lärm, das Getümmel, *Mur., C., kajk.-Valj.(Rad), Zora.*
halabûkati, am, *vb. impf.* tumultuieren, *Guts.-Cig.*
halabûra, *f.* der Lärm, der Tumult, *ogr.-C.*
haladîkati, kam, čem, *vb. impf.* schnell gehen, stark auftreten, *Hal.-C.*
halamǫ̑ja, *f.* das Dickicht, das Gestrüpp, *Krn-Erj.(Torb.).*
hâlda, *f.* = haloda, haloza, *C.*
hâldje, *n. coll.* = halodje, haložje, *C.*
haldra, *f.* das Unkraut in den Saaten, (havdra) *Kr.-Valj.(Rad)*; — prim. halda.
hálja, *f.* weites Gewand, das Oberkleid, *Mur., Cig., Jan., Dol.*; Ogrne haljo do peta, *Npes.-Vod.(Pes.)*; — telo je bilo zavito v dolgo črno haljo, *Jurč.*; pokrit sè svojo staro haljo leži, *Vrt.*; — das Kleid, *ogr.-M.*; = suknja: ženinu novo haljo kupiti, *BlKr.-Let.*
haljáti, âm, *vb. impf.* in langer, herabwallender Kleidung einherschreiten, *C.*
háljica, *f. dem.* halja; das Kleidchen, das Jäckchen, *Cig., Vrt.*; obleče dolgo haljico, *Npes.-K.*
haljína, *f.* = halja, *Cig., Jan., SlN.*; — hs.
haljînec, nca, *m.* das Unterjäckchen, das Leibchen, *Erj.(Som.)*; — hs.
halô, *interj.* hallo! *Z.*
halôckati, am, *vb. impf.* hallo rufen, *C., Z.*
háloda, *f.* = haloza, *C.*
hálodje, *n. coll.* haložje, *C.*
halǫ́ga, *f.* 1) das Gestrüpp, *C.*; — vom Wasser angeschwemmtes Reisicht, *C.*; — 2) das Seegras, *Valj.(Rad)*, (haluga) *Guts.*; der Tang, (haluga) *Tuš.(R.)*; — 3) der Fetzen, *C.*; prim. faloga.
haloti, *f. pl.* Fetzen, *C.*; — prim. faloti.
halovániti, ânim, *vb. impf.* ausgelassen lärmen, *BlKr.*
halovânje, *n.* der Lärm, *Meg., Dalm.-M.*
halováti, ûjem, *vb. impf.* lärmen, *C.*
halǫ́za, *f.* das Gestrüpp, *C.*; dichtes Unkraut: taka haloza je že v vinogradu, da bo treba kmalu podplevati, *jvzhŠt.*
halǫ̑žje, *n. coll.* das Gestrüpp, *C.*; das Reisig, bes. angeschwemmtes Reisig, *vzhŠt.*
haložína, *f.* = haložje, *C.*
hálta, *f.* = halda, haloza, *Ig.*
halúga, *f.*, pogl. haloga.
halucinácija, *f.* die Sinnesvorspiegelung, die Hallucination, *Cig.(T.).*
ham, *interj.* ham ga! pack ihn! *Vrt.*; ham, ham! (označuje: pojesti).
hám, *m.* nav. *pl.* hami, 1) das Pferdegeschirr nach ungarischer Art (ohne Kummet, nur aus Riemenzeug bestehend), *vzhŠt.-C., ogr.-Valj.(Rad.)*; — 2) das Tragband, *Hal.-C.*; — 3) die Hosenträger, *SlGor.-C.*; — prim. madž. hám, srlat. chamus, *Mik.(Et.).*
háma, *f.* die Hamme, *Trst.(Let.)* — iz nem.
hâmati, am, *vb. impf.* fressen, essen (v otročjem govoru), *C., Z.*; schnappen, *C.*
hámbar, ra, *m.* der Getreideboden, der Fruchtboden, *Jan., BlKr.*; — prim. madž. hambár, tur. ambar, *Mik.(Et.).*
háme, *f. pl.* hami 1), *Lašče-Levst (Rok.), SlGor.*
hámec, mca, *m. dem.* ham, *Valj.(Rad).*
hamedráti, âm, *vb. impf.* sich sacken (o ohlapni obleki), (hamdrati) *Cig.*
hámica, *f. dem.* hama, = krača, *SlGor.-C.*
hámičen, čna, *adj.* falsch, hinterlistig, *Mur., ogr.-C.*; — prim. nem. hämisch, madž. hamis, falsch, böse, *Mik.(Et.).*
hamičîja, *f.* die Falschheit, *ogr.-Mik.*; — prim. hamičen.
hâmlja, *f.* alberner Mensch, *Cig., Dol.*; — prim. šamlja.
hâmljast, *adj.* läppisch, albern, *Cig., Dol.*
hamljáti, âm, *vb. impf.* 1) schnappen *C.*; — 2) hudeln, *Cig.*
hamóriti se, ôrim se, *vb. impf.* die Stirne runzeln, *Fr.-C.*
hamǫ̑t, *m.* eine große Fischreuse, *Z.*; — hamot delati = hamotrati se, *Cig.*
hamotráti se, âm se, *vb. impf.* obleka se hamotra, beutelt sich, *Cig.*
hân, *m.* mongolski ali tatarski vladar, der Chan (Khan).
händžar, ra (rja), *m.* velik nož, der Handschar; — hs. iz tur.

hānstvǫ, *n.* das Chanat, *Nov.*
hántav, *adj.* mit einem äußerlichen Gebrechen behaftet, *Jan., BlKr.-M.*; n. pr. kdor nima vseh prstov na roki, *BlKr.*
hāos, *m.* prvotna svetovna zmes, sploh: zmes, zmešnjava, das Chaos.
hàp, *interj.* 1) schnapp! *Cig., Jan.*; — 2) izraža tudi v otročjem govoru tepenje: če volk pride, ga bomo hap, *Vod. (Izb. sp.).*
hapák, *m.* ein noch nicht völlig ausgewachsenes Rind, *jvzhŠt., ogr.-C.*; — tudi psovka: der Tölpel, *C.*; sešvedran h., *SlN.*
hāpati, am, *vb. impf.* 1) mit dem Munde, Maule haschen, schnappen, *V.-Cig., Jan., C.*; — 2) h. se česa, ergreifen, in Angriff nehmen, *C.*; — 3) schlagen (v otročjem govoru), *C., jvzhŠt.*; — prim. hap.
hapêtina, *f.* das Fleisch von im Frühjahr geworfenem, im Winter geschlachtetem, also unreifem Rind, *vzhŠt.-C.*; — prim. hapak.
hápiti, hāpim, *vb. pf.* 1) schnappen, *Z.*; packen, *C.*; beißen, *Istra-C.*; — 2) = začeti: hapil je moliti, *vzhŠt.-C.*; — 3) h. se česa, angreifen: h. se plošče, *Vest.*; etwas beginnen, in Angriff nehmen: h. se dela, *vzhŠt.-C.*; nauka z dobrim uspehom se h., *Let.*
hapljeváti, ûjem, *vb. impf.* anfangen, h. se česa, etwas unternehmen, *vzhŠt.-C.*
hāpkati, am, *vb. impf. dem.* hapati 3), *jvzhŠt.*
hápniti, hāpnem, *vb. pf.* 1) schnappen, *V.-Cig., Jan.*; h. po čem, *Vod. (Izb. sp.)*; packen, *C.*; — 2) h. se česa = lotiti se, *C.*
hapščevína, *f.* bela h., die Fischtraube, *M., Trumm.*
harabúčiti, bûčim, *vb. impf.* = halabučiti, *BlKr.*
harabûka, *f.* = halabuka, *ogr.-M., C., BlKr.*
harambûc, *m.* die Hagebutte (rosa canina); tudi: harembuc, harempoc, *Fr.-C.*
haras, *m.* streitsüchtiger Hahn, *Dol.-Mik.*
hárati, hâram, *vb. impf.* 1) prügeln, *Mik.*; — 2) hudeln, *C.*
harcovânje, *n.* das Streiten, *kajk.-Valj. (Rad).*
harcováti, ûjem, *vb. impf.* 1) kämpfen, *kajk.-Valj. (Rad)*; — 2) h. se = goniti se: kobila se harcuje, *Trst. (Let.)*; — prim. harec.
harè, ęta, *n.* = konj (bolj zaničljivo), *vzhŠt.-C., Trst. (Let.).*
hárec, rca, *m.* = boj, *ogr.-C.*; — prim. madž. harcz = boj, srvn. harz t. j. herzu! *Mik. (Et.).*
hārem, *m.* žensko stanovališče pri Turkih, der Harem.
harêtina, *f.* = harina, *C.*
hārfa, *f.* glasbeno orodje, die Harfe.
hārfarica, *f.* die Harfenspielerin, *Cig.*
harfenīst, *m.* der Harfenist.
harfenīstinja, *f.* die Harfenistin, *Cig.*
harfenīstka, *f.* = harfenistinja, *Jan.*
harína, *f.* 1) = hare, *StGor.-C.*; moža vzeti ni harino ali konja kupiti, *Jsvkr.*; — 2) schlechtes Pferdefleisch, *Hal.-C.*
harîš, *m.* der Wachtelkönig (crex pratensis), *Guts., Cig., C.*; prim. madž. haris, istega pomena, *C.*
háriti, hārim, *vb. impf.* prügeln, peitschen, *M., C., Prip.-Mik.* — dreti; h. gudi (odirati) grobje (Bekr.) Let. 893. 12.

za harmar, delati, hlev, kar potrebuje grobje (Bekr.) Let. 893. 12.

harmíca, *f.* das Dreißigstamt, *Cig.*; das Zollamt, die Maut, *Jan., C.*; — iz madž. harmintz = trideset, *C.*
harmíčar, rja, *m.* der Zolleinnehmer, *Cig.*
harmíčen, čna, *adj.* k harmici spadajoč, Zoll-, *Mur.*
harmônij, *m.* glasbeno orodje, das Harmonium, *Cig. (T.).*
harmonîja, *f.* soglasje, die Harmonie.
harmônika, *f.* glasbeno orodje, die Harmonika; harmoniko vleči, die Harmonika spielen, *Zv.*; tudi *pl.* harmonike: na h. delati, die Harmonika spielen.
hārpa, *f.* = harfa, *Cig., Jan., nk.*
harpîja, *f.* bajeslovno bitje, die Harpyie, *Cig.*
harpûna, *f.* metalna sulica z zazobki na vrvci, die Harpune.
harpûnar, rja, *m.* der Harpunierer, *Cig.*
harúpa, *f.* abscheuliche Schlucht, *vzhŠt.-C.*; — prim. rupa.
hâsek, ska, *m.* der Nutzen, der Vortheil, *Mur., Cig., Jan., BlKr., vzhŠt., ogr., kajk.-Valj. (Rad), Štrek.*; — prim. hasen.
hâsen, sna, *m.* der Nutzen, der Vortheil, *Mur., Cig., Jan., jvzhŠt.*; ne hasna, nicht besonders viel: toča je pobila, pa ne hasna (unbedeutend) *Z., jvzhŠt.*; — prim. madž. haszon, *Mik. (Et.).*
hâsen, sni, *f.* = hasen *m.*, *kajk.-Valj. (Rad), BlKr., SlN.*
hasljiv, íva, *adj.* = hasniv, *Mur., Nov.*
hâsna, *f.* = hasen, *kajk.-Valj. (Rad).*
hasnéti, ím (ệm), *vb. impf.* = hasniti, *kajk.-Valj. (Rad).*
hâsniti, im, *vb. impf.* nützen: kaj nam to hasni! *LjZv.*; kaj hasni, was hilft es! *Pjk. (Črt.).*
hásniti, nem, *vb. pf. et impf.* nützen, *Mur., Cig., Jan., Št., Dol.*; kaj hasne! was hilft es! *jvzhŠt.*
hasnìv, íva, *adj.* Nutzen bringend, nützlich, *Mur., Jan.*
hasnívost, *f.* die Nützlichkeit, *Jan.*
hâsnǫ, *n.* = hasen, *Rib.-Mik.*
hasnováti, ûjem, *vb. impf.* = hasniti, *Mur.*
hasnovît, *adj.* nutzreich, nützlich, ersprießlich, *Mur., Cig., Jan., ogr.-Levst. (Rok.), nk.*
hasnovíten, tna, *adj.* = hasnovit, *M.*
hasnovîtost, *f.* die Nützlichkeit, die Ersprießlichkeit, *Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj. (Rad), nk.*
hásora, *f.* = štorja, *kajk.-Valj. (Rad)*; — iz tur., *Mik. (Et.).*
hášelj, šlja, *m.* drvena lopata, *Valj. (Rad.)*
határ, *m.* 1) die Grenze, *ogr.-C.*; — 2) die Gegend, die Landschaft, das Territorium, *ogr.-C.*; — prim. kotar; madž. határ.
havarîja, *f.* pokvara na ladiji, die Havarie, *DZ.*
havbîca, *f.* neka vrsta topov, die Haubitze, *Jan.*
hâvdra, *f.* pogl. haldra.
hávsniti, hâvsnem, *vb. pf.* 1) schnappen, beißen, *C., Z.*; — 2) einen Schlag versetzen, *C.*; — prim. šavsniti.
havtáti, âm, *vb. impf.* schnappen, haschen, *Valj. (Rad)*; — gierig fressen: pes havta, *Z., Gor.*
hazárd, *m.* naključje, der Hazard.

hentáti (pf. pohantati) nerodno skupaj gniti
(stan. pč. chomtati vzpet navlači: Dalm. XVIII. 108

harmica (herm.) je bila plačevalnica tkič po desetino
in drugo davščino odrajtovali, Radenci (St.) Let. 898.
harmičiti (herm..) plačevati harmico (p. 165.
t.j. carino in mitnino, dac in desetino

hárpav (izg. — poč.) = hrapav. (Ludv. Šašelj
Bisernice I.) Sromlje (St.) Časop. za slov. 914, 160.

harac Rogatnar (kur.) (Kajb.) Štrek.
Let. 94. 15.
haračiti zaprmenu pfarman. (Suhor)
Štrek. žb
harapin = hudoben človek, Gribelje (Blka.) Let.
893, 12.
harámpeša = hudobnež (harerpeša) Blka.
Šašelj DSv. 918. 105.

helda = ajda Tuš. (St. l. č. 163)

hèč. sušec, drugače sekirci podobno orodje s kratkim držajem, Sromlje (št.) – Časop. z. zg. i. n. 9/14. 160. (hèč = žankoha, Pišece) prim. huč.

hazárden, dna, *adj.* Hazard-: hazardna igra, das Hazardſpiel.
hâžva, *f.* majhna goba, *kajk.-Valj. (Rad).*
hčâsi, *adv.* (t. j. k času) ſogleich, *Z., Jan. (H.).*
hčèm, išči pod: hoteti.
hčę̑r, hčerî, *f. Mur., Št.-Cig., Jan., Valj. (Rad),* pogl. hči.
hčę̑rca, *f.* = hčerka, *Valj. (Rad),* (-rica) *Cig., Jan.*
hčę̑rčica, *f. dem.* hčerka, *Dalm.*
hčę̑rin, *adj.* der Tochter.
hčerínji, *adj.* der Tochter: Ti, mati, nič ne poslušaj Hčerinjih praznih besed, *LjZv.*; hčerinji brat, *Levst. (Zb. sp.).*
hčerînski, *adj.* = hčerski, *Cig.*
hčę̑rji, *adj. C.* pogl. hčernji.
hčę̑rka, *f. dem.* hči; 1) das Töchterlein; — 2) die Schwiegertochter in Beziehung zu ihrer Schwiegermutter, *C.*
hčę̑rkica, *f.* = hčerčica, *Zora.*
hčę̑rnji, *adj.* der Tochter, Tochter-, (hčerji *C.*).
hčę̑rski, *adj.* der Töchter, töchterlich, *Mur., Cig.*; po hčersko, töchterlich, *Cig.*
hčę̑rstvǫ, *n.* die Tochterſchaft, *Cig.*
hči, hčę̑re, *f.* die Tochter; domača hči, die Haustochter; hči po mleku, die Milchtochter, *Cig.*
hę̑, *interj.* he! *Cig.*
hebálǫ, *n.* der gerne ſtößt, *M.*
hebânje, *n.* das Stoßen; h. srca pomiriti, das Pochen des Herzens beruhigen, *Bes.*
hebât, *m.* der Attich (sambucus ebulus), *Tuš. (B.), Navr.(Let.), Škrab.(Cv.).*
hebáti, âm, *vb. impf.* ſtoßen, *M.*; s pestjo, z lehtom suvati, *Goriška ok., Ip., Kras-Erj. (Torb.)*; volička se hebata, otroci se hebajo, *Gor.*
hébed, bda, *m.* = tudi: hebèd, bdà = hebat, *Valj. (Rad).*
hébet, bta, *m.* = hebat, *BlKr.-Navr.(Let.)*; hebèt, btà, *Valj.(Rad), Josch.*
hebníti, hábnem, *vb. pf.* einen Stoß geben, *C., Gor., Bolc*; = suniti s pestjo, z lehtom, (hèbniti) *Goriška ok., Ip., Kras-Erj. (Torb.)*; — prim. habniti.
hegemonîja, *f.* voditeljstvo, prvovanje, die Hegemonie.
hehèt, éta, *m.* das Gekicher, *Let.*
hehetáti se, etâm, ę́čem se, *vb. impf.* kichern, *Jan.*; tudi brez „se", *Jan.*; hehetala bodeš, *(Let.).*
hehetâvec, vca, *m.* der Kicherer, *Jan.*
hehętniti, ętnem, *vb. pf.* kichernd auflachen, *Let., Bes.*
hę̑hlja, *f.* der Lacher, *Kr.-Valj.(Rad).*
hehòt, óta, *m.* = hehet, *Bes.*
hehotálǫ, *n.* der Kicherer, *Cig.*
hehotáti se, otâm, ǫ́čem se, *vb. impf.* = hehetati se, *Cig.*
hèj, *interj.* s tem glasom se goni goved (bodi si vprežena ali ne); — he! *Cig., Jan.*
hę̑jda, *f. Jan.*, pogl. ajdá.
hę̑jo, *interj.* he! hejo hoj! *Jurč.*
hę̑k, *m.* der Chorgeſang, *Rez.-C.*
hę̑kati, am, *vb. impf.* auf dem Chor ſingen, den Meſsgeſang ſingen, *Guts., C.*; pſalmen, *Jan.*; — prim. helkati.
hekatômba, *f.* krvava žrtev stotine živali, die Hekatombe.
hękniti, hę̑knem, *vb. pf.* = hepniti, *C., vzhŠt.*
heksaę̑der, dra, *m.* šesterec, kocka, das Hexaeder.
heksaędrski, *adj.* hexaedriſch, *Cig.(T.).*
heksâmeter, tra, *m.* šesterostopen verz, šestomer, der Hexameter.
hektâr, ra, *m.* ploskvena mera, sto arov, der Hektar.
hektogrâm, *m.* utež: = sto gramov, das Hektogramm.
hektolîter, tra, *m.* tekočinska mera: = sto litrov, das Hektoliter.
hektomę̑ter, tra, *m.* daljavna mera: = sto metrov, der Hektometer.
heláča, *f.* „poljka (Spelt) kadar je ophana", *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — pogl. hiljača.
hę́lce, *n.* das Meſſerheft, *Boh.*; — prim. stvn. hëlza, *Mik.(Et.).*
helebárda, *f.* die Hellebarte, *Jan.*
heliti, im, *vb. impf.* Kirchenlieder, Pſalmen ſingen, *Ben.-C., Goriš.-Glas.*;—prim. geliti.
hę̑lkati, am, *vb. impf.* = heliti, *Ben.-C.*
heliosk0p, *m.* daljnogled za ogledovanje solnca, das Helioſkop.
heliostât, *m.* orodje, katero solnčne žarke vedno v isto mer obrača, der Helioſtat.
heliotrǫ̑p, *m.* neki kamen, der Heliotrop; tudi neko zemljemersko orodje, das Heliotrop.
helóvec, vca, *m.* die Schlüſſelblume (primula acaulis), *Povir-Erj.(Torb.)*; (popačeno iz „jaglec").
hę̑mber, *interj.* = šember: hember te! *Jurč.*
hę̑mbraj, *interj.* = šembraj, *Gor., Dol.*
hę̑mbran, *adj.* = šembran, *Gor., Nov.*
hemisféra, *f.* die Halbkugel, die Hemiſphäre, *Jes.*; — prim. poloblo.
hę̑mpa, *m.* der Trottel, *vzhŠt.*; takov hempa in tepec, *Let.*
hempáč, *m.* = škrat, *Glas.*
hę̑mpast, *adj.* einfältig, tölpelhaft, *Jan., vzhŠt.-C.*; — = prevzeten, *Glas.*
hę̑mpež, *m.* der Tölpel, *vzhŠt.-C.*
hę̑ncaj, *interj.* potz tauſend! Sapperment! *Jan.*; hencaj te, *Bes.*
hę̑ncanje, *n.* neki ples; prim. hencati.
hę̑ncan, *adj.* = šentan, vermaledeit, *Nov.*; hencano ga je dal! er hat es ihn gehörig fühlen laſſen, *Z.*
hę̑ncati, am, *vb. impf.* okoli mize stoje z ene noge na drugo prestopati ali preskakovati in se tako zagibavati (nekak ples Poljancev na gorenjem Ptujskem polju), *Pjk.(Črt.).*
hę̑njati, am, *vb. pf.* aufhören, *Habd.-Mik., Mur., C., ogr.-Valj.(Rad), vzhŠt., Roš.-Kres*; — popačeno iz: nehati.
henjávati, am, *vb. impf. ad* henjati, *ogr.-Valj.(Rad).*
hènt, *interj.* Teufel! hent! saj so tudi drugi še bolj poredni! *Jurč.*; — prim. šent.

hę̑ntaj, *interj.* Sapperment! *Cig.*; hentaj ga! *Met.*; hentaj te! *Z.*; da te hentaj! *Polj.*

hę̑ntan, *adj.* vermaledeit, *Cig.*; tako hentano debela hrastova vrata, *Jurč.*

hę̑ntanec, nca, *m.* ein vermaledeiter Kerl, *Nov.*

hę̑ntati, am, *vb. impf.* mit dem Worte hent oder hentaj fluchen, *Z.*, *Polj.*

hentováti, ûjem, *vb. impf.* = hentati, *Z.*

hę̑ntraj, *interj.* = hentaj, *Z.*, *Gor.*

hèp, *interj.* tako se zakliče volu, kadar ima nazaj stopiti, *SlGor.*

hę́pati, pam, pljem, *vb. impf. ad* hepniti, *C.*

hę́pniti, hę̑pnem, *vb. pf.* h. vola, den Ochsen mit der Peitsche zum Stehen bringen, oder zurücktreten machen, *vzhŠt.-C.*

her, *adj.* schief, *kajk.-C.*; klobuk na hero (= po strani) nositi, *BlKr.*

heráldičen, čna, *adj.* k heraldiki spadajoč, heraldisch.

heráldika, *f.* grboslovje, die Heraldik.

herbárij, *m.* zbirka posušenih rastlin, das Herbarium, *Cig.(T.)*.

heri, *interj.* s to besedo se osel goni, *Levst. (Rok.)*; heri, muš, *Gor.*

heretičânstvǫ, *n.* = herezija, *Habd.-Valj. (Rad)*.

herétik, *m.* krivoverec, der Haeretiker, *nk.*

herezíja, *f.* krivoverstvo, die Haeresie.

hermelín, *m.* das Hermelin (foetorius erminеus), *Erj.(Ž.)*.

hermenévtičen, čna, *adj.* k hermenevtiki spadajoč, hermeneutisch, *Jan.*

hermenévtika, *f.* nauk o tolmačenju besed, die Hermeneutik.

hermétičen, čna, *adj.* nepropustno zaprt, hermetisch, *Cig.(T.)*.

heroída, *f.* neka vrsta liričnih pesni, die Heroide, *Cig.(T.)*.

hétman, *m.* kozaški glavar, der Hetman.

hevrístika, *f.* nauk o iznajdovanju, die Heuristik, *Cig.(T.)*.

hî, *interj.* s tem glasom se konji poganjajo; — hi hi! (posnema tenek smeh).

hiáde, *f. pl.* neko sozvezdje, die Hyaden, *Cig.(T.)*.

1. **híba**, *f.* das Gebrechen, der Fehler; konj ima hibo, *Cig.*; očesna hiba, der Augenfehler, *Cig.*, *Žnid.*; das Geburtszeichen, *Pivka-Cig.*

2. **híba**, *f.* 1) = debelo deblo, der Stamm, *Bolc-Štrek.(Let.)*; — 2) = bukev (fagus silvatica), *Vrsno(Tolm.)-Erj.(Torb.)*, *Kr-Gora.*

híbast, *adj.* fehlerhaft, schadhaft, *C.*, *M.*, *Z.*

híbati, bam, bljem, *vb. impf.* h. kaj, etwas tadeln, Ausstellungen machen an etwas, *Cig.*

híbav, *adj.* fehlerhaft, *M.*

híbavost, *f.* die Fehlerhaftigkeit, *C.*

híben, bna, *adj.* fehlerhaft, schadhaft, *Cig.*, *Jan.*, *Nov.*

híbnost, *f.* die Fehlerhaftigkeit, *Cig.*

hîdra, *f.* bajesloven zmaj z mnogimi glavami, die Hydra.

hidrát, *m.* kemična spojina z vodo, das Hydrat.

hidrávličen, čna, *adj.* k hidravliki spadajoč, hydraulisch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; hidravlično tiskalo, die hydraulische Presse, *Cig.(T.)*.

hidrávlika, *f.* nauk o vodni sili, die Hydraulik, deli se v nauk o ravnotežju vode, o vodnem tlaku (hidrostatiko) in nauk o sili tekoče vode (hidrodinamiko).

hidrodinámika, *f.* die Hydrodynamik; — prim. hidravlika.

hidrométer, tra, *m.* vodomer, das Hydrometer, *Cig.(T.)*.

hidropát, *m.* kdor z vodo zdravi, der Hydropath.

hidrostátičen, čna, *adj.* hydrostatisch, *Cig.*, *Jan.*

hidrostátika, *f.* die Hydrostatik; prim. hidravlika.

hidrotéhničen, čna, *adj.* hydrotechnisch, *Jan.*

hidrotéhnika, *f.* nauk o povodnih stavbah, hidravličnih strojih itd., die Hydrotechnik.

hierarhîja, *f.* duhovsko oblastništvo, die Hierarchie.

hierarhîjski, *adj.* k hierarhiji spadajoč, hierarchisch, *Cig.*

hieroglîf, *m.* die Hieroglyphe; hieroglifi, die altägyptische Bilderschrift.

hieroglîfen, fna, *adj.* hieroglyphisch, *Cig.*

hieroglîfika, *f.* die Hieroglyphik, *Cig.(T.)*.

hieroglîfski, *adj.* hieroglyphisch, *Cig.(T.)*, *nk.*

higrométer, tra, *m.* vlagomer, das Hygrometer.

higrometrîja, *f.* vlagomerstvo, die Hygrometrie, *Cig.(T.)*.

higrometrîjski, *adj.* k higrometriji spadajoč, hygrometrisch, *Cig.(T.)*.

hihíkati, kam, čem, *vb. impf.* kleinlaut lachen, kichern, *C.*, *Nov.*

hihitáč, *m.* der Kicherer, *Cig.*

hihítati se, am se, *vb. impf.* kichern, *Cig.*; — prim. hehetati se.

hijacînt, *m.* 1) die Hyacinthe: vrtni h., die Gartenhyacinthe (hyacinthus orientalis), *Tuš. (R.)*; — 2) der Hyacinth (kamen), *Cig.*

hijacîntka, *f. Jan.*, pogl. hijacint 2).

hijacîntnica, *f. Jan.*, pogl. hijacint 1).

hijęna, *f.* die Hyäne (hyaena); progasta, lisasta h. (h. striata, crocuta), *Erj.(Ž.)*.

1. **hîkati**, kam, čem, *vb. impf.* schluchzen, *C.*

2. **hîkati**, kam, čem, *vb. impf.* mit dem Rufe hi! das Pferd antreiben, *SlN.*

hîl, *adj.* krumm, *C.*; zurück oder seitwärts gebogen, *M.*; — na hilo gledati, schielen, *C.*; (prim. „nahilje“ gledati, schielen, *Meg.)*; — prim. stsl. pohyln, gekrümmt.

hílast, *adj.* krumm, gebogen, *M.*, *C.*; krummhörnig: hilasta krava, *Z.*

hílati, am, *vb. impf.* eilen, *Guts.*; — prim. kor.-nem. heil'n, stvn. flan = eilen.

híliti, im, *vb. impf.* 1) beugen, krümmen, *C.*, *M.*; — 2) = škiliti, *C.*, *Z.*

hîlj, *m.* der Dinkelweizen (triticum spelta), *Istra.*

hílja, *f.* eine Kuh mit zurückgebogenen Hörnern, *Cig.*, *Lašče*, *Zemon-Erj.(Torb.)*.

hiljáča, *f.* = hilj, *Z.*, *Istra-Raič(SlN.)*.

hiljáčica, *f. dem.* hiljača, *C.*

hîljec, ljca, *m.* ein Ochs mit zurückgebogenen Hörnern, *M.*, *Lašče*, *Zemon-Erj.(Torb.)*.

hîljka, *f.* = hilja, *C.*, *M.*

hîmba, *f.* der Betrug, *Cig.*, *Boh.*; v lažah ino himbi (hinbi), im Lügen und Trügen, *Krelj*;

hèntlati = prenehujoč plakati, kakor otročiči vajo otroci; hèntlanje Krupa (Bkr.) Let. 893, 12.

hèrak, kdor sedrži na hero (= postrani) Gribelje (Bkr.) Let. 893. 12.

hèrilise = na stran se nagibati; voz se heri. Bkr. Šašelj Dv. 915, 108.

hermica, hermičiti gl. harmica Let. 896. 165

hèrlar Hirt (ogr.) Štrek. Let. 896 147.

Lis - zidanica Podkriž (gmd. Lož) kr. okr. Čan. ok.

— die Gleißnerei, die Heuchelei, *Mur., Cig., Jan., Mik.*

himbarîja, *f.* = himba, *kajk.-Valj.(Rad).*

hímben, bna, *adj.* falſch, trügeriſch, heuchleriſch, *Cig.*

hímbnost, *f.* die Falſchheit, der Trug: h. svetâ, *C.*

hîmna, *f.* hvalna pesem, die Hymne.

hinâvček, čka, *m. dem.* hinavec.

hinavčevânje, *n.* das Heucheln, *Cig., M., nk.*

hinavčeváti, ûjem, *vb. impf.* heucheln, *Mur., Cig., Jan., nk.*; ne spodobi se za moja leta hinavčevati tako, *Ravn.*; — tudi h. se: samo hinavčevati se ti je znal, *Jurč.*

hinávčiti, âvčim, *vb. impf.* heucheln, *Mur., Jan.*, = h. se, *Ravn.*; — h. prijazen obraz, ein freundliches Geſicht heucheln, *Ravn.*

hinâvčji, *adj.* = hinavski, *Mur.*

hinâvec, vca, *m.* der Heuchler.

hinâvka, *f.* 1) die Heuchlerin; — 2) die Gottesanbeterin, die Fangheuſchrecke (mantis religiosa), *Erj.(Ž.).*

hinâvski, *adj.* heuchleriſch.

hinâvstvǫ, *n.* die Heuchelei.

hinâvščina, *f.* die Heuchelei.

hînba, *f. Krelj,* pogl. himba.

hîncati se, am se, *vb. impf.* muthwillig umherſpringen, *C.*; läufig, brunſtig ſein, (o konjih in psih), *C.*

hînckati se, am se, *vb. impf.* ſchäckern, ſich herumtummeln, (inckati se, *Jan.*).

hincljîv, íva, *adj.* muthwillig, *Mur., C., Z.*

híncniti, hîncnem, *vb. pf.* ausſchlagen: z nogo h., *C.*; konj je hincnil, *Z.*

1. **hînec,** nca, *m.* der Heuchler, *C.*

2. **hînec,** nca, *m.* neki ples: Na balih so hinci, *Pjk.(Črt.)*; — prim. hencati.

hînek, nka, *m.* der Vorwand, *Hip.-C.*

hiníti, ím, *vb. impf.* 1) täuſchen, betrügen, *Habd.-Mik., ogr.-C.*; hinili so vas, *Dalm.*; — h. se, ſich täuſchen, *ogr.-C.*; — 2) h. se, ſich verſtellen, heucheln, *Mur., Cig., C., Trub., Dalm., Kast.*; hinijo se s tem, da dolgo molijo, *Jap.(Sv. p.)*; hinil se je, da je bolan, *Jsvkr.*; — híniti se, *Mur.*

hínja, *f.* die Verſtellung, *Let.*

hinjâva, *f.* die Heuchelei, die Verſtellung, *C., Z.*

hinjâvec, vca, *m.* = hinavec, *Krelj, Notr.-Levst.(M.).*

hinjénje, *n.* das Betrügen, *C.*; die Gleißnerei, *M.*; poln hinjenja in hudobe, *Trub.(N. T.).*

hînkati, kam, čem, *vb. impf.* ſchwache Laute von ſich geben: krava, tele hinče, bolnik hinče (ächzt), *Rez.-C.*

hinljîv, íva, *adj.* trügeriſch, heuchleriſch, *ogr.-C.*

hintǫ̂v, *m.* = voz, *ogr.-Valj.(Rad)*; — iz madž. hintó.

1. **hîp,** *m.* der Augenblick; v enem hipu, *Trub.-C.*; vsak hip, vsako uro, vsak dan, *Kast.*; ta hip, auf der Stelle, *Cig.*; na hip, plötzlich, *nk.*; na hipe, zuweilen: na hipe je ves bedast, *vzhŠt.-C.*; hip na hip, Schlag auf Schlag, ſchnell, *Ip.-M.*; vsi hipi niso enaki, Zeit und Weil' ſind ungleich, *Npreg.-C.*; — der Zeitpunkt: kterega hipa? wann? ne vem, katerega hipa bom prišel, *vzhŠt.*

2. **hîp,** *m. ogr.-C.*, pogl. hlip.

hîp, *f.* = 1. hip, *m., Ravn.-Valj.(Rad).*

hípa, *f.* der Streichregen, der Streichſchauer: hipa je priletela, *C.*; — prim. hlip.

hîpec, pca, *m. dem.* hip; der Augenblick.

hipek, pka, *m. dem.* hip = hipec, *M., Z.*; vsak hipek mojega žitka, *C.*

hîpen, pna, *adj.* momentan, augenblicklich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; hipne potrebe, *Levst.(Pril.)*; hipno, für den Augenblick, augenblicklich, *C.*

hipêrbola, *f.* neka krivulja, die Hyperbel, *Cig.(T.), Cel.(Geom.)*; — tudi pretiran izraz.

hipêrbolski, *adj.* hyperboliſch, *Cig.(T.).*

hipohónder, dra, *m.* der Hypochonder.

hipohondrîja, *f.* neka živčna bolezen, v kateri si bolnik razne bolezni domišljuje in je otožen, die Hypochondrie.

hîpoma, *adv.* augenblicklich, mit einemmale.

hipotêka, *f.* zastava, das Unterpfand, die Hypothek.

hipotekâren, rna, *adj.* Hypothekar-.

hipotenúza, *f.* die Hypotenuſe; — prim. podpona.

hipotétičen, čna, *adj.* pogojen, hypothetiſch.

hipotêza, *f.* poskusna razlaga, domneva, die Hypotheſe; — tudi = uvet, pogoj.

hipsométer, tra, *m.* visomer, das Hypſometer.

hipsometrîja, *f.* visomerstvo, die Hypſometrie, *Cig.(T.).*

hîr, *m.* die Schwindſucht, *C., Z.*

hirâč, *m.* der Siechling, *Slc.-C.*

hirâlnica, *f.* das Siechenhaus, *Levst.(Nauk), Nov., nk.*

híranje, *n.* das Dahinſiechen, das Verkümmern; — die Darre (neka bolezen perutnine), *Strp.*

hírati, hîram, *vb. impf.* dahinſiechen, in der Abnahme der Kräfte begriffen ſein, verkümmern; človek, drevje, žito hira, *C.*

hírav, *adj.* dahinſiechend, auszehrend, *Jan.*

híravec, vca, *m.* der Sieche, *Cig., C.*; der Abzehrende, *Cig.*

híravka, *f.* die Sieche, *Z.*; die Abzehrende, *Z.*

híravost, *f.* die Siechheit, *Jan.(H.).*

hirẹ́ti, ím, *vb. impf.* = hirati: trava, žito hiri, *C.*

hîrs, *adj.* röthlich, *Podgorjane-Štrek.(LjZv.)*; — prim. irs.

his, hísa, *m.* hölzerner kleiner Keller, *BlKr.*; kleine hölzerne Getreidescheuer, *BlKr.*

hîsek, ska, *m. dem.* his, kleines Häuschen im Weinberg, *Valj.(Rad).*

histenje, *n. vzhŠt.-C.*, pogl. isteje, ustje, (Ofenloch).

históričen, čna, *adj.* zgodovinski, hiſtoriſch.

histórija, *f.* povest, die Hiſtorie: historije pripovedovati; — = zgodovina.

histórik, *m.* zgodovinar, der Hiſtoriker.

híša, *f.* 1) das Haus; na hiši, auf dem Dachboden, *C., ogr.-C.*; h. božja, Gospodova, das Gotteshaus; rojstna h., das Geburtshaus; mestna h., das Stadthaus, das Rathhaus, *C., nk.*; na hiše dati berača = določiti mu hiše, kjer sme po nekoliko časa ostajati, *Gor.*;

—2) das Zimmer, die Wohnſtube des Bauernhauſes; = gostna hiša, das Gaſtzimmer, *C.*; — 3) das Gehäuſe (zool.), *Cig.(T.)*; polževa hiša, das Schneckengehäuſe.

hîšar, rja, *m.* kdor ima hišo, drugega posestva pa ne, der Hausbeſitzer, *Gor.*; der Keuſchler, *Nov.-C.*

híšen, šna, *adj.* zum Haus gehörig, Haus-; hîšni davek, die Hausſteuer; hišno ime, der Haus- oder Vulgarname, *M.*; hišna dekla, die Stubenmagd, *C.*; hišni zakon, die Ehe, *ogr.-C.*; v hišni zakon stopiti, *Raič(Slov.)*; hišni, der Diener, der Dienſtbote, *Jap.-C., Cig.*; so li gospodarja Belzebuba imenovali, koliko več bodo njega hišne tako imenovali! *Trub.*

híšenje, *n.* = hiševanje, *Trub.*

hiševânje, *n.* die Verwaltung des Hausweſens, *Mur., Cig., Jan., Guts.(Res.), Slom.-C.*

hiševáti, ûjem, *vb. impf.* das Hausweſen verwalten, haushalten, *Mur., Cig., Jan., Mik.*; grške žene so doma mirno hiševale, *Vrt.*

hiševâvec, vca, *m.* der Haushälter, *Mur., Cig., Jan.*

hiševâvka, *f.* die Haushälterin, *Cig., Jan.*

hiševâvski, *adj.* haushälteriſch, Haushälter-, *Cig.*

hiševâvstvọ, *n.* die Haushaltung: umno h., die Haushaltungskunſt, *Cig.*

híšica, *f. dem.* hiša; 1) das Häuschen; — dratena h. za matico, der Kloben für den Bienenweiſel, *Cig.*; — der Vogelſchlag, *Gor.*; — 2) das Kerngehäuſe, *Cig.(T.)*.

hišína, *f.* ein großes Haus, *C.*

hišíšče, *n.* die Bauarea für ein Haus, *DZ.*

híšiti, hîšim, *vb. impf.* = hiševati, *Trub.*

hîška, *f. dem.* hiša.

hîšna, *f.* das Stubenmädchen, die Kammerzofe.

hîšnica, *f.* 1) die Schaffnerin, *Cig., Jan.*; stara h. grajščinska, *Cv.*; — 2) neko jabolko, *Gor.*; — 3) neki ptič: = podgorelec, *C.*

hîšnik, *m.* 1) der Haushälter, der Schaffner, *Mur., Cig., Jan.*; der Oekonom, *ZgD.*; hišnika poznamo po strehi, voznika po konju, *Z.*; — der Hausmeiſter, *Mur., Cig., Jan., nk.*; der Hausvater, *ogr.-C.*; — 2) der Hausbeſitzer, *Ljub.*; — 3) der Ehegenoſs: hišniki, die Eheleute, *ogr.-C.*

hišnína, *f.* = hišni davek, *Cig., Jan.*

hîšništvọ, *n.* die Haushälterſchaft, die Hausmeiſterei, *C.*

hišnorazrẽden, dna, *adj.* hišnorazrẽdni davek, die Hausclaſſenſteuer, *DZ.*

hîštrna, *f.* = ſištrna, *Jan., Gor.*; v prostorni hištrni, *Jurč.*

hîštvọ, *n.* 1) die Wirtſchaft, der Haushalt, *Jan., M., C.*; opravljati vse stroke hištva, *Bes.*; —2) zakon sv. hištva, die Ehe, *Habd., ogr.-C.*; tudi: sveto hištvo, *C.*

hišûrica, *f.* die Bettelhütte, *Jan.*

hît, *m.* 1) der Wurf, *C., kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) na hit, eilends, *Rib.-Mik.*

hitâljka, *f.* = prača, *ogr.-C.*

hítanje, *n.* 1) das Rauben, *Cig.*; — 2) das Werfen, *Cig.*; — 3) das Eilen: nemirno letanje in hitanje, *Zv.*

hítati, hîtam, čem, *vb. impf.* 1) rauben, *Npes.-Cig.*; — 2) werfen, *Jan., C., Mik., kajk.*; h. se, ſich balgen, *Cig.*; fantje se hitajo = mečejo, *BlKr.*; — 3) h. se, ſich beeilen, eilen: noge imam dobre, če je treba hitati se, *Zv.*; kako se hitajo ter nabirajo, zadnja noče biti nobena, *Zv.*

hîtec, tca, *m.* der Wurf, *Jan., Zora.*

hîtek, tka, *m.* die Eile, die Uebereilung, *M.*

hitẽnje, *n.* das Eilen.

híter, tra, *adj.* 1) ſchnell, raſch; hitra hoja; hitro hoditi; noge, katere so hitre škodo storiti, *Jan.(Slovn.)*; na hitrem, ſchnell, in der Eile: na hitrem premagati kaj, *Levst. (Zb. sp.)*; — hitro da = brž da, *M.*; — 2) = zvit, liſtig, *Dict., Dalm.-C.*

hitẽti, ím, *vb. impf.* 1) eilen; čas hiti; mimo h., vorübereilen; — 2) ſich beeilen; hiti, hiti z delom! beſchleunige die Arbeit; hitim jesti, mlatiti, itd., ich beeile mich beim Eſſen, Dreſchen, uſw., *vzhŠt.*; kako mu hiti praviti, kar je čula! wie eilig ſie ihm das Gehörte mittheilt! *C.*; — mit Eifer behaupten: zmerom ti je hitela, da jo bo vzel, *jvzŠt.*

hitẽvati, am, *vb. impf.* zu eilen pflegen, eilen, *Zora.*

hítiti, hîtim, *vb. pf.* werfen, ſchleudern, *Cig., Jan., Zora, vzhŠt.*; hiti nož v njo, pa jo zakolje, *vzhŠt.-Valj.(Vest.)*; h. se na konja, *Trst.(Let.)*; Pusta so hitili z mosta v vodo, *BlKr., Navr.(Let.)*.

hîtnja, *f.* die Eile, *C.*

hîtoma, *adv.* eilends, *Cig., C.*

hître, (trec), trca, *m.* der ſchnell arbeitet, *Valj. (Rad)*.

hitrẽti, ím, *vb. impf.* = hiteti, *C.*

hîtrica, *f.* 1) die Eile; v hitrici je zbral nekoliko svojih ljudi, *Jurč.*; — 2) das Abweichen, heftigere Diarrhöe, *Mur., Cig., Jan., Št.-C.* — 3) eine ſchnell reifende Frucht, *Z.*; — der Sommerroggen, *C.*; — die zottige Frühhirſe, *Cig., Ljub.*; na rižišče posejano proso, ki prav hitro dozori, *Gor.*; — eine Art Hanf, *M.*

hítrina, *f.* 1) die Schnelle, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) hítrina, govedje ime, *Tolm.-Erj. (Torb.)*.

hítrn, *adj.* ſchnell, *C., Z.*; hitrno je šla na gore, eilends, *Krelj*; kakor hitrno = kakor hitro, *Lašče-Levst.(Rok.), Cv.*

hítrnik, *m.* poseben hlebček, ki se o peki prej speče nego drugi, *Gor.*

hítrnost, *f.* die Eilfertigkeit, *C.*

hitrọ̑ča, *f.* = hitrost, *kajk.-Valj.(Rad)*.

hitrojàv, jáva, *m.* = brzojav, *Cig.(T.)*.

hîtroma, *adv.* ſchnell, *M.*; gorkota hitroma prešine vse stvari, *Vrtov.*

hitromèr, méra, *m.* das Tachometer, *Jes.*

hitromíseln, selna, *adj.* 1) ſchnell denkend: nismo tako hitromiselni („geſchickt" *Sp.*), *Krelj*; — 2) leichtſinnig, *C.*

hitromíselnost, *f.* der Leichtſinn, *C.*

hitronọ̀g, nóga, *adj.* ſchnellfüßig, *Cig., M.*

hitronọ̑žec, žca, *m.* ſchneller Fußgeher, *Nov.-C.*

hitropẽtec, tca, *m.* der Schnellläufer, *C., Z.*

hübree, rmft pfmall (Kras) Strek. Let. 94.19.

kládenica = kladenská Sulze Geibel/Dlkr. Let. 893.11

klaič - zemské nogavice Podzemelj/Dlkr./ Let. 893.11

hitropis, písa, *m.* die Schnellſchrift, die Tachygraphie, *Cig.(T.), C.*
hitropîsec, sca, *m.* der Schnellſchreiber, *Cig.*
hitropîsje, *n.* die Schnellſchreibekunſt, *Jan.*
hitrôst, *f.* 1) die Schnelligkeit; h. pada, die Fallgeſchwindigkeit, *Cig.(T.)*; končna h., die Endgeſchwindigkeit, *Sen.(Fiz.)*; — die Fertigkeit, *Cig.*; — 2) = zvitost, *Krelj*; vražja hitrost, *C.*
hitrostòp, stópa, *m.* der Eilmarſch, *Jan.(H.).*
hitrostrêlec, lca, *m.* der ſchnell Feuernde, *SlN.*
hitrovózen, zna, *adj.* hitrovozno blago, das Eilgut, *nk.*
hitrovoznína, *f.* das Eilgut, *Cig.*
hìz, híza, *m.* = his, *Vrt.*
híža, *f.* = hiša, *vzhŠt., ogr.-C., Vrt.*
hiževáti, ûjem, *vb. impf.* = hiševati, *Hal.-C.*
hîžnik, *m.* 1) der Hausvater, *ogr.*; — 2) der Ehegenoſſe, hižniki, die Eheleute, *ogr.*
hižûra, *f.* slaba hiša, *Valj.(Rad).*
hižûrka, *f. dem.* hižura, *kajk.-Valj.(Rad).*
hkráten, tna, *adj.* ſimultan, *Cig., Jan., C.*; (od: h krati = ob enem); — prim. krat.
hkrati(u), *adv.* = h kratu; iści pod: krat.
hláča, *f.* 1) der Strumpf, *ogr., Dol., Prim., Ben.-C., Dreznica-Erj.(Torb.)*; Sveti Šent-Juri Potrka na duri, Ima eno hlačo zeleno, Eno rumeno, *Npes.-Schein.*; — 2) die Hoſenhälfte, *Jan.(H.)*; nav. *pl.* hlače, das Beinkleid, die Hoſe; spodnje h., die Unterziehhoſen; žena hlače nosi, die Frau hat den Hut, der Mann ſteht unter dem Pantoffel; kjer žena hlače nosi, si mož kruha prosi, *Npreg. (vzhŠt.)-C.*; — 3) hlače, dve lehi, dva kraja na njivi, ki se v enega strinjata, *Kr.*; — prim. srlat. calcia = tibiale, srvn. kolze, golze, eine Fuß- und Beinbekleidung, *Mik.(Et.).*
hlačálo, *n.* = hlačon, *M.*
hlâčar, rja, *m.* der Gehoſte, *Cig.*
hlâčarica, *f.* die Gehoſte, *Cig.*
hlačáriti, ârim, *vb. impf.* in weiten Hoſen einhergehen, *Fr.-C.*
hláčast, *adj.* = hlačat, *Cig.*
hlačàt, áta, *adj.* gehoſet, *Cig.*; breithoſig, *Z.*
hlačáti, âm, *vb. impf.* in weiten Beinkleidern einhergehen; Turki so tod nekdaj hlačali.
hlâčen, čna, *adj.* Hoſen-; koga za hlâčni rob zgrabiti, jemanden beim Fittich nehmen, *Cig.*
hlâčica, *f.* 1) die Socke, *Rez.-C.*; ženska nogavica, *BlKr.-SlN., Mik.*; — 2) *pl.* hlačice, *dem.* hlače, das Höschen; hlačice se mu tresejo, er hat Furcht; — 3) der Blütenſtaub, der ſich an den Schenkeln (Körbchen) der Bienen anſammelt: čebele imajo hlačice, *Gol.*
hlâčman, *m.* = hlačon, *Valj.(Rad).*
hlâčnica, *f.* die Hoſenhälfte.
hlâčnik, *m.* 1) der Hoſenriemen, *Mur.*; — 2) der Hoſenträger, *Cig., Jan.*
hlâčnjak, *m.* 1) = hlačnik 1), *Mur., C., Valj. (Rad)*; — 2) der Hoſenträger, *Guts.*
hlačôn, *m.* der weite Beinkleider trägt, *Mur., Mik.*
hlačóne, *f. pl.* weite Beinkleider, *C., Z.*
hlačúh, *m.* = hlačon, *M.*

hlâd, *m.* die Kühle; v hladu sedeti, im Kühlen ſitzen; na hladu, in der kühlen Luft, im Freien; za hlada, in der Frühe, ſolange es noch kühl iſt, *Mik., jvzhŠt.*
hladân, dnà, *adj.* = hladen.
hlâdec, dca, *m.* die Kühlung, *M.*
hlâdek, dka, *m. dem.* hlad; angenehme Kühle, *Cig., M.*
hládek, dka, *adj.* = hladen, *Mur.*
hláden, dna, *adj.* kühl; na hladnem sedeti, im Kühlen ſitzen; hladna sapa, kühler Luftzug; hladna voda, friſches Waſſer; hladne krvi biti, kaltblütig ſein; — *pren.* gleichgültig, *Jan., C.*
hladêtina, *f.* die Gallerte, *h. t.-Cig.(T.), DZ.*
hladêtinast, *adj.* gallertartig, *Cig.(T.).*
hladílen, lna, *adj.* kühlend, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — zur Abkühlung dienend, Kühl-: hladilni lonec, der Kühlhefen, *Cig.*; hladilni čebri, die Kühlſtöcke, *Levst.(Nauk).*
hladilíšče, *n.* das Kühlhaus, *DZ.*
hladílnica, *f.* der Kühlraum, das Kühlzimmer, *Cig., C., DZ.*; der Kühlkeller, *Levst.(Pril.)*; — die Kühlwanne, *Cig.*; das Kühlbecken, *C.*
hladílnik, *m.* der Kühlapparat, *C.*; das Kühlfaſs, der Kühltrog, *Cig.*
hladílo, *n.* das Kühlmittel; — die Kühlung; — *pren.* die Linderung, *Mur., Cig.*; to je bilo hladilo ubogemu srcu, das war Balſam für das arme Herz, *Cig.*; (rana) Ki peče noč in dan me brez hladila, *Preš.*
hladína, *f.* = hladnetina, *C.*
hladíšče, *n.* der Kühlort, der Kühlapparat, *h. t.-Cig.(T.), Jan.(H.)*; — pogl. hladilišče.
hladítelj, *m.* der Kühler, *Jan.(H.).*
hladíti, ím, *vb. impf.* kühlen, abkühlen; dejati jed hladit, das Eſſen zum Abkühlen hinſtellen; h. se v senci, ſich im Schatten abkühlen; *pren.* bolečine h., die Schmerzen lindern.
hladljiv, íva, *adj.* kühlig, kühlend, *Cig., C.*
hladnêtina, *f.* die Sulze, *Mur., Mik.*; — prim. hladetina.
hladnica, *f.* 1) die Gartenlaube, *Jan., Staro Sedlo-Erj.(Torb.), LjZv.*; — 2) ein kühler Kellerraum: najrajša je taka krčma iz temne hladnice in pobeljene sobe, *Bes.*; — hladna steklenjača za rastline, *Cv.*
hladník, *m.* = hladnica, *Vrt.*
hladnodúšen, šna, *adj.* kaltblütig, *SlN.*
hladnoklèp, klépa, *m.* = klepar, der Klempner, *Levst.(Nauk).*
hladnokŕven, vna, *adj.* kaltblütig, phlegmatiſch, *Cig., Jan., M., nk.*
hladnokŕvje, *n.* = hladnokrvnost, *Cig., Jan., SlN.*
hladnokŕvnik, *m.* der Kaltblütige, der Phlegmatiker, *Cig., Jan.*
hladnokŕvnost, *f.* die Kaltblütigkeit, das Phlegma, *Cig., Jan., M., nk.*
hladnosŕčen, čna, *adj.* kaltherzig, *Cig., Jan.*
hladnosŕčnost, *f.* die Kaltherzigkeit, *Jan.*; die Gleichgültigkeit, *Šol.*
hládnost, *f.* die Kühle, die Friſche; — *pren.* die Gleichgültigkeit, der Kaltſinn, die Affectloſigkeit, *Cig., Jan.*

hladnóta, *f.* = hladnost, *Cig.*

hlâja, *f.* die Kühlung, die Kühle, *Cig., Jan.*

hlajénje, *n.* das Kühlen.

hlâm, *m. SlGor.-C.*, pogl. flam.

hlamúder, dra, *m.* ein Mensch mit lose anliegenden Kleidern, *Lašče-Levst. (Rok.).*

hlamûdra, *f.* = hlamuder, *Dol.*

hlamudráti, âm, *vb. impf.* lose anliegen (o obleki), *Lašče-Levst. (Rok.)*; obleka hlamudra („hlamedra"), kadar je preširoka in se opleta, *Dol*; in breiten, losen anliegenden Kleidern einhergehen, *Dol.*

hlániti, hlânem, *vb. pf.* = hlapniti, schnappen: h. po čem, *Mariborska ok.-C.*

1. **hlâp**, *m.* 1) der Dunst, der Dampf, *Mur., Cig., Jan., Cig. (T.)*; = jutranja megla, ki se iz zemlje vzdiguje, *Ščav.*; vinski h., der Weindunst, *Cig.*

2. **hlâp**, *m.* der Tölpel, *Zil.-Jarn. (Rok.).*

3. **hlâp**, *m.* na hlap, schlotterig: bolj drži, če je na tesno zvezano, ko pa na hlap, *jvzhŠt.*

hlápati, hlâpam, pljem, *vb. impf.* 1) schnappen, haschen, *Cig., Jan., C., Notr.*; — 2) ein Geräusch machen, wie es beim Schnappen hörbar ist; kolo na vodi hlapa, *C.*; — 3) schlagen, *C.*

hlápavec, vca, *m.* konj, ki zrak iz želodca puha, der Kopper, *Strp.*

hlápavica, *f.* die Ausdünstung, der Dunst, *Hal.-C.*

hlapčâd, *f.* das Sclavengesindel, *Cig.*

hlapčè, éta, *m.* kleiner Knecht, *Cig.*; der Knecht (zaničlj.), *Valj. (Rad)*; tudi: hlâpče, *Valj. (Rad)*; Ponud' se precej hlapče mlad, *Npes.-Vod. (Pes.).*

hlâpček, čka, *m.* 1) *dem.* hlapec; — 2) = hlapčič 2), *Cig.*; — 3) dekliški h., die Wucherblume (chrysanthemum leucanthemum), *Koborid-Erj. (Torb.).*

hlâpčev, *adj.* des Knechtes.

hlapčevânje, *n.* der Knechtdienst, die Knechtschaft, *Mur., C., Schönl., nk.*

hlapčeváti, ûjem, *vb. impf.* 1) Knecht sein, Sclave sein, im Stande der Knechtschaft sein, *Mur., Cig., Jan., nk.*; h. komu, *C., nk.*; — 2) = vasovati, *Gor.*

hlâpčevina, *f.* neka trta, *SlGor.-Erj. (Torb.)*; modra h., blauer Kölner, *SlGor.-Trumm.*

hlâpčevski, *adj.* knechtlich, knechtisch; hlapčevsko delo, knechtliche Arbeit; sclavisch, *Cig., Jan., nk.*

hlâpčevstvǫ, *m.* die Knechtschaft, die Sclaverei, *Cig., Jan., C.*

hlâpčič, *m. dem.* hlapec, 1) das Knechtlein; — 2) der Knabe, *Meg., Guts., Mur., Boh., Trub., Dalm.*; žena porodi hlapčiča, *Krelj*; — hlapčiči, die Söhne von Mädchen, *Dict.-Mik.*; — der Junge, *V.-Cig.*; pristrojni h., der Maschinenjunge, *DZ.*; pomorski h., der Schiffsjunge, *DZ.*; mali h., der Unterjunge, *Cig.*; — der Bursche, *Npes.-Schein.*

hlâpčiček, čka, *m. dem.* hlapčič, das Knäblein, *Dalm., Jsvkr.*

hlapčîja, *f.* = hlapčevstvo, *Mur.*

hlápčiti, hlâpčim, *vb. impf.* h. komu, bei jemandem als Knecht dienen, *C.*

hlâpčji, *adj.* = hlapčevski: h. duh, knechtlicher Geist, *Dalm.*

hlapčǫ̑n, *m.* großer Knecht (zaničlj.), *Mur., Cig., Jan.*

hlâpe, eta, *m.* = hlapec (zaničlj.), *Dol.-Levst. (Rok.).*

hlâpec, pca, *m.* 1) der Knecht; mali h., der Nebenknecht, der Unterknecht; veliki h., der Oberknecht; — 2) der Bube; moj hlapec, = mein Sohn, *C., Rib.-Mik.*; (im Kartenspiel), *Cig.*; — 3) verschiedene Vorrichtungen; — der Stiefelzieher, der Stiefelknecht; einarmige Leiter mit durchgesteckten Sprossen, die Obstbaumleiter, *Cig., C., Z.*; — priprava, na kateri stoji človek, ki žito v kozolec zlaga, *Savinska dol.*; — eine Vorrichtung zum Stützen der Ofengabel, *Notr.*; — der Nährahmen, *Cig.*; — das Nähkissen, *Fr.-C.*; — eine Art Binderzange = nategač, *SlGor.*; — der Dachhaken (an der Leiter der Dachdecker), *Cig., Ščav.-C.*; — der Spinnhaken, *V.-Cig.*; — pri vozu zadnji klin v sovri pred podvozom, *Sv. Peter-Erj. (Torb.)*; — die Haltstange am Wagen (die in den Boden sich stemmend das Zurückgehen desselben verhindert) = maček, *C.*; — neka palica pri statvah, *Bolc-Erj. (Torb.)*; — der Bindstrohhälter beim Binden der Weinreben, *C.*; — 4) modrasov h., die Wasserjungfer (agrion sp.), *Goriška ok., Ip.-Erj. (Torb.)*; — kačji h., die Kellerassel (oniscus asellus), *C.*

1. **hlápen**, pna, *adj.* 1) dunstig, dämpfig, Dunst-, *Mur., Cig., Jan.*; hlâpna toplota, Verdunstungswärme, *Cig. (T.)*; hlapno olje, flüchtiges Oel, *Cig. (T.), C.*

2. **hlâpen**, pna, *adj.* schlaff, lose, *Svet. (Rok.)*; na hlapno zvezati, *Z.*; vrv je hlapna, *C.*; na hlapno si pokrivati gornji del života, *LjZv.*; — weit (o obleki), *M., Z., C.*; — prim. 3. hlap.

hlapę̑nje, *n.* die Dunstbildung, die Verdunstung, *Cig. (T.), Sen. (Fiz.).*

hlapéti, ím, *vb. impf.* 1) ausdunsten, *Mur., Cig., Jan., Cig. (T.)*; (o moštu, octu), *Met.*; — pot hlapi iz njega, *C.*; entweichen (o plinu), *Cig. (T.)*; hlapi, es bildet sich Dunst, *Cig. (T.)*; — 2) die Geisteskraft verlieren, *Met.*

hlapíca, *f.* = dekla, *ogr.-Valj. (Rad).*

hlapîten, tna, *adj.* zum Abdampfen dienend, *Cig.*

hlapîtnica, *f.* das Abdünstungshaus, *Cig.*

hlapîtnik, *m.* der Abdampfkessel, *Jan.*

hlapílǫ, *n.* das Dampfableitungsmittel, das Luftloch, *M.*

1. **hlápiti**, hlâpim, *vb. impf.* 1) lockern (obleko), *C.*; — *pren.* državne razmere h. (lockern), *SlN.-C.*; — 2) die Geisteskraft benehmen, *Met.*

2. **hlapíti**, ím, *vb. impf.* Dünste von sich geben, *Cig.*

hlapljív, íva, *adj.* flüchtig: hlapljivo olje, *Cig. (T.).*

hlapljívost, *f.* die Verdampfungsfähigkeit, *Cig. (T.).*

hlâpnica, *f.* das Dampfloch, *Mur., Cig.*

klamodrave kleče Pumphölen, Turma, Plan. Vest. XII. 219

klamuča, kdar povšino govori, Gruškje (Klk.)
Let. 893, 12.

klapec. kdor izvrtanega debla sklini = narce, Velesalo.)
D. 50. XVII. 256.

klápsati = žreti; Gribelje (Pleš.) Let. 893. 12.

klaštati: pisanje: pes klavta. Temlje (Tolm.) – Kenda. prim. kavtáti; klaptáti.

klavten na klavtaem (= na klep: ena reč je drugi na klavtaem, ne na polhnem. Teralpine (Tolm.) – Kenda.

klástati; klasta, kdor ima velike ustnice pa kako mgodo je; ludi ako kdo govori, zafrt. klzole galastáca, Krupa (Pleš.) Let. 893, 12.

klaslavica = loutgvica, čudnezje (narva ker leče za mučeti klasta) Let. 95. 12.

klébiar, nelke vrste jabolk (Velesalo) Štrek

hlápniti, hlāpnem, *vb. pf.* 1) ſchnappen, haſchen: po čem h., *Cig., Jan., vzhŠt.-C.*; — 2) hlapniti koga, jemandem einen Schlag verſetzen, *Z.*

hlāpnja, *f.* die Ausdünſtung, *Cig.(T.).*

hlapnjáča, *f.* die Abrauchſchale der Chemiker, *Cig.*

hlapomèr, méra, *m.* der Verdunſtungsmeſſer, *h. t.-Cig.(T.).*

hlapǫ̑n, *m.* die Locomotive, *Cig., Jan., Sen. (Fiz.), nk.*

hlapovína, *f.* die Dunſtmenge, der Dunſtgehalt, *h. t.-Cig.(T.).*

hlapǫ̑vje, *n.* die Dämpfe, der Dunſt, *Let.*

hlaptáč, *m.* der Schnapper, *M.*

hlaptálǫ, *n.* = hlaptač, *M.*

hlaptáti, âm, *vb. impf.* ſchnappen, beſ. nach Luft ſchnappen, *M.*; ſchnaufen, *C.*

hlàst, *interj.* ſchnapp! *Cig., Jan.*

hlāst, *m.* die abgebeerte Traube, *C.*; — prim. hvost.

hlásta, *f.* thörichter, großſprecheriſcher Schwätzer, *Gor.*

1. **hlastáč**, *m.* 1) neka ptica: der Schnäpper (procnias), *Erj.(Z.)*; — 2) der Schnapper (ein Werkzeug), *Cig.*; — 3) der Hudler, *M.*

2. **hlastáč**, *m.* großſprecheriſcher Schwätzer, der Charlatan, *Cig., Jan., M.*

hlastálǫ, *n.* = 2. hlastáč, *M.*

1. **hlastáti**, âm, *vb. impf.* 1) ſchnappen, haſchen, nach etwas gierig greifen; po čem h., *Cig., Jan., C., Lašče-Erj. (Torb.)*; po sapi hlastati, *Vrtov. (Km. k.)*; — ljudje so hlastali le po čarovnih stvareh, *Glas.*; — gierig eſſen oder freſſen, *Mur., Cig., Jan., C., Met., Dol.*; — 2) ſchnell arbeiten, hudeln, *C., Z.*; — tudi: hlástati.

2. **hlastáti**, âm, *vb. impf.* großmäulig reden, prahlen, ſchwätzen, *Mur., Cig., Jan., C., Gor.*; — prim. stsl. hvastati, prahlen. (?)

hlastàv, áva, *adj.* großmäulig, großthueriſch, ſchwatzhaft, *Cig., Jan., Hal.-C.*

1. **hlastâvec**, vca, *m.* 1) der Schnapper, *Cig.*; — gieriger Eſſer, (hlástavec) *Mur.*; — 2) der Hudler, *Z.*

2. **hlastâvec**, vca, *m.* der Maulheld, der Charlatan, *Jan.*

hlastâvka, *f.* die Krokodilſchildkröte (chelydra), *Erj.(Z.).*

hlastávost, *f.* die Prahlſucht, *Jan.*

hlásten, stna, *adj.* haſtig, gierig, *Cig.(T.), nk.*; h. po čem, gierig nach etwas, *C.*; hlastno jesti, gierig, haſtig eſſen, *SlN.-Ç.*

hlastẹ́žen, žna, *adj.* gierig, gefräßig, *Cig., Lašče-Erj.(Torb.)*; povodnja perutnina, hlastežna po samih ribah in žabah, *LjZv.*; hlastežno smo pojedli kruh, *LjZv.*

hlastẹ̑žnica, *f.* die Eſsgierige, die Gefräßige, *Lašče-Levst.(Rok.).*

hlastẹ̑žnik, *m.* der Eſsgierige, der Gefräßige, *Lašče-Levst.(Rok.).*

hlastẹ̑žnost, *f.* die Gefräßigkeit, *Cig.*

hlastína, *f.* der Traubenkamm, die abgebeerte Traube, *Cig., Vrtov.(Vin.), SlGosp.-C., Nov., Vest.*; vino brez hlastin, gerebelter Wein, *Ip.-Erj.(Torb.).*

hlástiti, hlâstim, *vb. pf.* 1) ſchnappen, *Mik., Ščav.*; s kljunom h., *C.*; — 2) ſchlagen, *Ip.-M.*

hlastljívec, vca, *m.* der haſtig arbeitet, der Hudler, *C.*

hlástniti, hlâstnem, *vb. pf.* 1) ſchnappen, *Cig., Jan., Lašče-Erj.(Torb.)*; — haſchen, packen, gierig ergreifen, *Cig., Jan.*; — 2) etwas mit Gier oder Haſt thun: z roko h., mit der Hand irgend wohin fahren, *M.*; h. koga, jemanden ſchlagen, *C., Z.*; gäh hervorbrechen, *Jarn.*; kvišku h., in die Höhe fahren, *Cig.*; črez prag h., haſtig die Schwelle überſchreiten, *SlN.*; h. na koga, jemanden anfallen, *Cig., C.*

hlâstoma, *adv.* = hlastno, *Cig.*

hlastovína, *f. coll.* leere Traubenkämme, *C., Z.*

hlastǫ̑vje, *n.* = hlastovina, *C.*

hlaščéten, tna, *adj.* habſüchtig („hlasčeten"), *rokopis iz 15. stol. — Let. 1889, 159.*; — prim. 1. hlastati.

hlátati, ám, *vb. impf.* betaſten, befühlen, *V.-Cig., Mik.*; — prim. hvatati, šlatati.

hlèb, hléba, *m.* 1) der Laib; hleb kruha, ein Laib Brot; — cuker v hlebih, der Zucker in Hüten, der Hutzucker, *Cig., DZ.*; — 2) Brot, beſ. Weißbrot, *C., jvzŠt.*; hleb dela obraz lep, *Ravn.*; kdor je h kruhu rojen, nikdar hleba ne doseže, *Npreg.-Jan.(Slovn.)*; če bi bil hleb, zobje se dobe, *Npreg.-Valj. (Rad).*

hlẹ́ba, *f.* dobelo bledorumeno jabolko, *Dreznica, Staro Sedlo pri Koboridu-Erj.(Torb.).*

hlębàn, ána, *m.* gröber Flegel, *Cig.*

hlębar, rja, *m.* der Brotverkäufer, *Z.*

hlębarica, *f.* die Brotfrau, *Cig.*

hlebáriti, árim, *vb. impf.* mit Brot handeln, *C.*

hlębast, *adj.* = hlebčast, *Z.*

hlębati, bam, bljem, *vb. impf.* ſchlürfen, *C.*; — prim. hlipati.

hlębavec, vca, *m.* der Brotmann, *Z.*; delavec je hlebavec, Arbeit bringt Brot, *Cig.*

hlębčarica, *f.* neko jabolko, *Ip.-Erj.(Torb.).*

hlębčast, *adj.* laibförmig, *M., Z.*

hlębček, čka, *m. dem.* hlebec; 1) das Laibchen; — der Brotkuchen, *Mur., Cig.*; masleni hlebčki, Schmalzkuchen, *Mur.*; — 2) fedrige Haufenwolken: kadar so hlebčki na nebu, dež cvete, *Gor.*

hlębčič, *m. dem.* hlebec, das Laibchen.

hlębec, bca, *m.* 1) das Laibchen, *Mur., Jan.*; nav. der Laib, *Rib.-C., BlKr., jvzhŠt.*; ogrščični hlebci, Rapskuchen, čresleni hlebci, Lohkuchen, *DZ.*; — 2) das Weißbrot, *Cig., BlKr.*; — 3) hlebci, fedrige Haufenwolken, *Cig., Tuš.-C.*; — 4) hlebec, der Frauenmantel (alchemilla pubescens), *Medv.(Rok.).*

hlębek, bka, *m. dem.* hleb.

hlębən, bna, *adj.* brottragend: hlebno polje, *Levst.(Zb. sp.).*

hlębnica, *f.* das Teigtuch, das Brottuch, *Mur., Cig., C.*; platnen prtič, s katerim pokrijejo pehar (slamnico), predno kruh vanj vsade, *Gor.*; — prim. krušnica.

hlębnik, *m.* der Brotbehälter, *C.*; — prim. krušnjak.

hlębnjak, *m.* ungeſchickter Menſch, *Jan.(H.)*.
hlębovina, *f.* der Mehlbeerbaum (sorbus aria), *C.*
hlębovje, *n. coll.* = hlebovina, *C.*
hlębovka, *f.* eine Art Mehlwurſt, *Št.-C.*
hlępa, *f.* das Aufſtoßen, *Z.*
hlępati, hlępam, pljem, *vb. impf.* hlempa, plje se mi, es ſtößt mir auf, *C., Notr.-Erj.(Torb.)*; — ſchlampern, (hlèmpati), *Štrek.*; ſchwappen: voda, hrana v želodcu hlempa (hlempâ?), *Z.*; — prim. hlepati, hlimpati.
hleniti, nem, *vb. pf.* 1) plötzlich hervorleuchten: solnce je hlenilo skozi oblake, *Ravn.-Cig., Rib.-M., Notr.-C.*; — 2) nogo h., ſich den Fuß verſtauchen, *Nov.*; noga se hlene = se zvrne, *C.*; — 3) ſchlagen: h. koga z bičem, *Z.*; da le hlenem (kresnem), imam ogenj, *Z.*; — pravilneje menda: hliniti, nem.
hlèp, hlépa, *m.* die Begierde, das Verlangen, *M., Z.*
hlépati, pam, pljem, *vb. impf.* = hlempati, *C., Notr.-Erj.(Torb.)*.
hlépen, pna, *adj.* gierig, voll Verlangen, *Cig., Zora.*
hlepęnje, *n.* das Verlangen, die Sucht, *Cig., Jan., nk.*; h. po časti, die Ehrſucht, *Cig.(T.)*.
hlepęti, ím, *vb. impf.* ſich heftig ſehnen, heftig verlangen; h. po čem, *Mur., Cig., Jan., C.*; h. po časti, nach Ehre dürſten, *Cig.*; h. na kaj, *C.*
hlépiti se, im se, *vb. impf.* ſich ducken: kokoš se hlepi, kadar počene ter se da prijeti, *M.*
hlepíti, ím, *vb. impf. C.*, pogl. hlipiti.
hlepìv, íva, *adj.* = hlepljiv, *Z.*
hlepljìv, íva, *adj.* voll Verlangen, *M.*
hlepljívost, *f.* die Sehnſüchtigkeit, *M.*
hlépnost, *f.* die Sucht, die Gier, *M.*
hlęstiti, hlęstim, *vb. impf.* prahlen: tkalec hlesti, da ima veliko dela, *Gor.-M.*; — prim. 2. hlastati.
hlęstniti, hlęstnem, *vb. pf.* ſchlagen: hlestnil ga je (s tanko letoraslijo), *LjZv.*
hlęv, *m.* der Viehſtall; hlev zapreti, ko je krava ušla; hlev pitovnjak, die Maſtſtallung, *DZ.* — pos. der Schweinſtall, *Kras, Npreg.-Cig.* tudi: hlęv, *Dol.*
hlęvar, rja, *m.* der Stallknecht, *Cig., Jan.*; Aj hlevar mlad, to nič ne de, *Npes.-K.*
hlęvarica, *f.* die Stallmagd, *Valj.(Rad)*.
hlęvarina, *f.* = hlevščina, *Cig.*
hlęvčec, čca, *m. dem.* hlevec; kleiner Stall.
hlęvček, čka, *m. dem.* hlevec; kleiner Stall.
hlęvčič, *m.* = hlevček, *C.*
hlęvec, vca, *m. dem.* hlev; kleiner Stall; — der Schafſtall, *Štrek.*
hlęven, vna, *adj.* = hlevski.
hlęvodâvec, vca, *m.* der Beiſteller der Stallung, *DZ.*
hlęvski, *adj.* Stall-.
hlęvíšče, *n.* die Stallung auf den Alpen, *Rez.-Baud.*
hlęvovje, *n. coll.* Stallungen, beſ. Schweinsſtälle, *vzhŠt.*
hlęvščina, *f.* das Stallgeld, *Cig., Jan.*
hlíčati, ím, *vb. impf.* = röcheln, *C.*; — prim. hlikati.
hlîd, *m.* ſanftes Wehen, das Lüftchen, der Luftzug, *Cig., BlKr.*; spomladni hlid, *vzhŠt.-C.*
hlidęti, ím, *vb. impf.* ſanft wehen, *Cig., Jan., Trst.(Let.), jvzhŠt.*; jug bo hlidel, *C.*
hlîk, *m.* die Stickluft, *vzhŠt.*
hlikati, hlîkam, čem, *vb. impf.* 1) ſchwer athmen, heftig athmen, ſchnaufen, röcheln, *Št.-C.*; — ſchluchzen, *C.*; — 2) h. po čem, ſich nach etwas ſehnen, *vzhŠt.-C.*; — prim. hlipati.
hliketáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* = hlikati 1), *C.*
hlíkniti, hlîknem, *vb. pf.* den letzten Athemzug thun, ſterben, *Št.-C.*
hliktati, čem, *vb. impf.* ſchluchzen, *kajk.-Mik.*; — prim. hliketati.
hlîmba, *f.* die Verſtellung, die Heuchelei, *Mur., Cig., Jan., nk.*; priliznjeni pokloni in prazne hlimbe, *Cv.*
hlímben, bna, *adj.* erheuchelt, *Cig.*
hlimpati, pam, pljem, *vb. impf.* = hlipati 1), *Hal.-C.*
hlina, *f.* = hlimba, *Kr.*
hlinàv, áva, *adj.* heuchleriſch, *SlN.*
hlinâvski, *adj.* heuchleriſch: hlinavsko srce, *Jurč.*
hlînčati, am, *vb. impf.* ohne Thränen weinend ſchreien, *BlKr.*
hlînec, nca, *m.* der Heuchler, der Gleißner, *Cig., Jan.*
hlînež, *m.* der Heuchler, *Nov.-C.*
hlíniti, hlînem, *vb. pf.* 1) eine ſchnelle Bewegung machen, ſchießen: orel na zemljo hline, *C., Npes.-Vraz.*; sin skozi vrata hline, kam eilends zur Thüre herein, *Slom.-C.*; — 2) einen Schlag führen, *Hal.-C.*; — prim. hlipniti.
hlíniti, hlînim, *vb. impf.* 1) h. kaj, etwas heucheln, *Cig., Jan., nk.*; h. ljubezen, žalost, *C.*; hlinjen, verſtellt, erheuchelt, *Cig.*; — 2) h. se, ſich verſtellen, heucheln, gleißneriſch ſein; prijaznega se hliniti, ſich freundlich anſtellen, *Cig.*
hlinîtva, *f.* die Heuchelei, *C.*
hlinjàv, áva, *adj.* heuchleriſch, *C.*
hlinjâvec, vca, *m.* der Heuchler, *Z.*
hlinjâvski, *adj.* heuchleriſch, *Jap.-C.*
hlinjâvstvǫ, *n.* die Heuchelei, *Jap.-C.*
hlínjenec, nca, *m.* der Heuchler, der Frömmler, *Cig.*
hlínjenje, *n.* das Heucheln, die Verſtellung.
hlinjìv, íva, *adj.* = hlinljiv, *Cig., Jan.*
hlinljìv, íva, *adj.* heuchleriſch, *Cig., C.*
hlînstvǫ, *n.* die Heuchelei, *Cig.*
hlîp, *m.* 1) der Luftſtrom, der Hauch, der Windzug, *Cig., Jan.*; von ſtarker Hitze, *Cig.*; h. od toplote gre, *C.*; — der Sturmwind, *C.*; *jvzhŠt.*; — 2) die äußere Luft, die Atmoſphäre, *Mur., V.-Cig., Jan., Notr.-Levst.(Rok.)*; — 3) der Schlurf, *C.*
hlípa, *f.* ſchweres Athmen, *C.*
hlípati, pam, pljem, *vb. impf.* 1) nach Luft ſchnappen, ſchwer athmen, *C., Z.*; keuchen,

hlepka se mi = klempa se mi zbořil uvn.
uvnitř (Hrnčířovice). Živ. sv. XVIII. 118.

hlev, od Selek v stáli kjer stoji govedo mozno
živinče (po krasu parkol.) Tolm. – Štrek. Let.
94-15.

klíp, heisser Windhauch, Imma Plan. Vest. XVI. 176

žaga klodoreznica, Pintar, Hvor
2 Cg

klopa=lopa BKr. Šašelj. 85v. 9/15 708
Pri Hlojicah (gpš) Kr. ok. Črnom. ob. Dolg
toje: pri smrčkah

klistati, krustati: vol klišta, kadar je repo a. jabolko
gnilje (BKr. 7 Let. 893, 12.

kolúdast zlagan, naguban Pol.- Pint. Let. 95. 51

Jan.(H.); vol hliplje, *Senožeče-Erj.(Torb.)*; — 2) (weinend) ſchluchzen, *Jan., vzhŠt.-C.*; — ſchluckſen, *C., Kras*; hliplje, hlipa se mi, ich habe das Aufſtoßen, Schluckſen, *C., Notr.-Erj.(Torb.), Goriš.*; — 3) ſchlürfen: vodo h., mehko hruško h., *C.*; — 4) ſchlagen, *C.*

hlípavec, vca, *m.* die Schwertlilie (iris germanica), (dajo ga živini, kadar hliplje), *Kras-Erj.(Torb.)*.

hlípavica, *f.* das Schluchzen, das Schluckſen, *C., Z.*

hlípavnik, *m.* = hlipavec, *pri Gorici - Erj.(Torb.)*.

hlîpec, pca, *m.* 1) der Schwerathmende, *Sl-Gor.-C.*; — 2) das Rülpſen: hlipec imam, *Notr.-Erj.(Torb.)*.

hlípen, pna, *adj.* luftig, *Cig.*

hlipetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* ſchlürfen, *C.*

hlipéti, ím, *vb. impf.* wehen: veter hlipi, *Z.*; toplota sem hlipi, der Wärmedunſt ſtrömt hieher, *C.*

hlipíš, *m.* der Windſtrom, *nk.*

hlipíti, ím, *vb. impf.* den Athem benehmen: veter me hlipi, *Z.*

hlîpkati, am, *vb. impf.* ſchluchzen, *Hal.-C.*

hlipkováti, újem, *vb. impf.* = hlipkati, *C.*

hlîpnat, *adj.* luftig: hlipnati oblak, *Zora.*

hlípniti, hlîpnem, *vb. pf.* 1) einen kurzen Athemzug thun, *C.*; — einmal ſchluckſen, *Z.*; — 2) einen leichten Schlag führen, *C., Z.*

hlipóven, vna, *adj.* luftig, *V.-Cig.*

hliptáti, âm, *vb. impf.* nach Luft ſchnappen, ſchwer athmen, keuchen, *Mur., Cig., Jan., C.*; konj po zraku hlipta, *SlN.*

hliptàv, áva, *adj.* keuchend, *Jan.*

hlístati, am, *vb. impf.* 1) ſchnappen, *V.-Cig.*; — 2) mit der Ruthe oder Peitſche ſchlagen, *Z.*; (tudi rus.); — 3) knaſtern, *C.*; plätſchern, *vzhŠt.-C.*

hlístniti, hlîstnem, *vb. pf.* 1) einen (leichten) Hieb verſetzen, *Z.*; — 2) einen knaſternden Laut von ſich geben, *C.*

hlîšč, *m.* 1) der Sturmwind, *C.*; — der Sturmregen, ein jäher Regen, der Platzregen, *vzhŠt., ogr.-C.*; — 2) der Flugſand, (hliš) *Jan., C., V.-Cig.*; der Bachſand, (hliš) *Valj.(Rad).*

hlíščati, ím, *vb. impf.* heftig (mit Sturm) regnen, ſtürmen, *vzhŠt.-C.*

hlíščâva, *f.* der Platzregen, *ogr.-C.*

hlobati, bam, bljem, *vb. impf.* mit Geräuſch nagen, *Mur., C.*

hlobotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* mit Geräuſch freſſen, *M.*

hlobútati, am, *vb. impf.* in den Tag hinein reden, *Polj.*

hlód, *m.* 1) abgeſägter dicker Baumſtamm; der Sägeblock, *Cig., Jan.*; — großer Pflock; hlode zabijati v zemljo; — 2) der Pflugbaum, *Cig., Vrt.*; hlôd, *Dol.*

hlódček, č(e)ka, *m. dem.* hlodec.

hlódec, dca, *m. dem.* hlod.

hlódek, dka, *m. dem.* hlod.

hlódič, *m. dem.* hlod, *Cig.*

hlóditi, im, *vb. impf.* mit einem Pflocke prügeln, *M., C.*

hlôdje, *n. coll.* die Holzſtämme; große Holzpflöcke.

hlodovína, *f.* das Stammholz, *DZ.*

hlodôvje, *n. coll.* = hlodje, *Jan., M.*

hlòp, *interj.* ſchnapp, *Jarn., Cig.*

hlòp, hlópa, *m.* der Schlag, *Z.*; h. vetra, der Windſtoß, *C.*

hlópast, *adj.* gierig, *Dict.*

hlópati, pam, hlópljem, *vb. impf.* 1) ſchnappen, *Cig., C.*; — 2) ſtark athmen, ſchnaufen (z. B. vom Laufen), *vzhŠt.-C.*; — 3) ſchlagen, *C.*

hlopéti, ím, *vb. impf.* ſtürmen, *Z.*; veter hlopi, der Wind macht Stöße, ſtürmt, *C., Z.*

hlópniti, hlôpnem, *vb. pf.* 1) ſchnappen, *Guts., Cig.*; pes meso hlopne in požre, *Rez.-C.*; — 2) einen Schlag verſetzen, *Z.*

hlopotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* 1) plätſchern, *Mur., C., Met.*; — 2) = šušnjavo govoriti, *C.*

hlopotéti, ím, *vb. impf.* üppig emporſchießen, üppig wachſen, *vzhŠt.-C.*; — prim. hobateti.

hlópsti, hlópem, *vb. impf.* ausdunſten: iz devičinih stopinj nečistost hlope, *C.*

hloptáti, âm, *vb. impf.* ſchlabberig freſſen, *Cig.*

hlosta, *f.* eine Vorrichtung zum Billichfang, *Notr.-Levst.(Rok.)*.

hlóža, *f.* das Reiſig, *Luče (Št.)-Erj.(Torb.)*; — prim. haloza. (?)

hlúniti, hlûnem, *vb. pf.* dampfend hervordringen, *Hal.-C.*

hlûp, *m.* der Dampf, *Cig., Hal.-C.*; kužni h., das Miasma, *V.-Cig.*; — h. jeze, *C.*; — prim. hlap, hlip.

hlúpen, pna, *adj.* dunſtig, *M., Z.*

hlupéti, ím, *vb. impf.* dampfen, *Hal.-C.*

hmân, *adj.* boshaft, *Mur., Mik.*; pogl. hmanj.

hmânj, *adj.* träge, *Mik., vzhŠt.*; — prim. vmanj.

hmanják, *m.* träger Menſch, *ogr.-Valj.(Rad).*

hmanjeváti, újem, *vb. impf.* träge ſein, *M.*

hmânjež, *m.* der Faulenzer, *C.*

hmanjíca, *f.* die Bosheit, (vmanjica) *kajk.-Valj.(Rad).*

hmanjíti se, ím se, *vb. impf.* faulenzen, *C.*

hmanjôča, *f.* die Schlechtigkeit, *kajk.-Valj.(Rad).*

hmanjôst, *f.* die Faulheit, die Trägheit, *M., C.*

hmanjúh, *m.* der Faulenzer, *C., Mik.*

hmanjúhati, am, *vb. impf.* faulenzen, *C.*

hmêlj, hmélja, *m.* der Hopfen (humulus lupulus); zgodnji h., der Auguſthopfen, *Cig.*; divji h., der Zaunhopfen, *Cig.*; gluhi h., der Neſſelhopfen, *Cig.*; ženski h., der Zapfenhopfen, *Cig.*; tudi: hmêlj.

hmelják, *m.* = hmeljar, *vzhŠt.*

hmeljár, rja, *m.* der Hopfenbauer, der Hopfenhändler, *Cig., Jan.*

hmeljárija, *f.* = hmeljarstvo, *Cig.*

hmeljáriti, árim, *vb. impf.* ſich mit dem Hopfenbau oder Hopfenhandel beſchäftigen, *Cig.*

hmeljárjenje, *n.* die Betreibung des Hopfenbaues oder Hopfenhandels, *Cig.*

hmeljárstvo, *n.* der Hopfenbau, der Hopfenhandel, *Cig., Jan., nk.*

hmêljati, am, *vb. impf.* = hmeljiti, *V.-Cig.*

hmêlje, *n. coll.* Hopfenſtauden, *Mur.*

hmẹ́ljen, ljna, *adj.* 1) Hopfen-, *Cig., Jan.*; hmẹljni kol, die Hopfenstange, *Jan.*; — 2) = pijan od piva, *SlN.*

hmẹ́ljev, *adj.* von Hopfen, Hopfen-: hmeljevo olje, das Hopfenöl, *Cig.(T.).*

hmẹ́ljevec, vca, *m.* das Hopfenbier, *Z., Jan.(H.).*

hmẹ́ljevica, *f.* das Hopfenwasser, *Cig.*

hmẹ́ljevina, *f.* der Hopfen, *Cig.*

hmeljevît, *adj.* hopfenreich, *Cig., Jan.*

hmẹ́ljevje, *n. coll.* Hopfenstauden, *C.*

hmẹ́ljevnica, *f.* der Hopfenhalm, der Hopfenzweig, *C.*

hmeljína, *f.* der Hopfen, *M.*

hmeljînje, *n. coll.* Hopfenstauden, *SlGosp.-C.*

hmẹ́ljišče, *n.* der Acker, auf dem Hopfen gebaut war, *Cig., Jan., C.*

hmẹ́ljiti, hmẹljim, *vb. impf.* mit Hopfen anmachen, hopfen, *Cig., Jan.*

hmeljnica, *f.* die Hopfenkammer, *Cig.*

hmeljník, *m.* das Hopfenfeld, *Cig., Jan., C.*

hmeljnîkar, rja, *m.* = hmeljar, *C.*

hmeljnják, *m.* das Hopfenbier, *Jan.(H.).*

hmènt, *interj.* = šment, *Z.*

hò, *interj.* ho! (izraža največ začudbo); tudi: ho ho! — s tem klicem tudi veleva voznik konju na levo, *vzhŠt.*, ali, da naj obstoji, *Levst.(Rok.).*

hobàt, áta, *adj.* üppig, wuchernd: hobata trava, *SlGor.-C.*; hobato rastoča pšenica, *Bes.*

hobâtje, *n.* üppiges Gesträuch, *Nov.-C.*

hoboríti se, ím se, *vb. impf.* prahlen, groß thun, *vzhŠt.-C.*

hoborljiv, *adj.* prahlerisch, *vzhŠt.-C.*

hobáten, tna, *adj.* üppig wachsend, *Cig.*

hobatẹ́ti, ím, *vb. impf.* üppig wachsen, *Cig.*

hobátnost, *f.* das üppige Wachsthum, *Cig.*

hobộ̑ča, *f.* der üppige Lagerwuchs, *Cig.*

hoböj, *m.* das Hautbois (Hoboe), *Jan.*

hobojist, *m.* der Hautboist, *Cig., Jan.*

hobòt, óta, *m.* hohle, ausgefressene Frucht (z. B. ein leerer Kürbis), *C.*

hobotânje, *n.* der üppige Wuchs, *Cig.*

1. **hobotáti**, âm, *vb. impf.* wuchern, üppig wachsen, schnell emporschießen, *Cig., C., BlKr.*; — prim. bohotati.

2. **hobotáti**, otám, óčem, *vb. impf.* hohltönende Laute von sich geben, (wie z. B. wenn man auf etwas Hohles schlägt), *C.*; tudi goreč kup slame hobota, *C.*

hobótek, tka, *m.* der Nebentrieb, das Wasserreis, *Cig., Nov.*

hobóten, tna, *adj.* üppig wachsend, *Cig., Jan., C.*; — prim. bohoten.

hobotína, *f.* die Wasserreiser, die Wasserschösse, *Z.*

hobộ̑tje, *n.* = hobotina, *Z.*

hobộ̑tnica, *f.* der Seepolyp (octopus vulgaris), *Erj.(Ž.), Met., Cig., Prim.-Erj.(Torb.).*

hobotnják, *m.* hobotnjaki, Rüsselthiere, *Cig.(T.)*; — prim. rus. hobotъ, der Elephantenrüssel.

hobótnost, *f.* die Ueppigkeit (im Wuchse), *Cig.*

hočljiv, iva, *adj.* lüstern, wohllüstig, *Cig., Trub.-Mik.*; hočljivo življenje, *C.*; — pogl. hotljiv.

hočljívost, *f.* die Lüsternheit, die Wohllüstigkeit, *Cig., Trub., Dict.-Mik.*; — die Unkeuschheit, *Krelj.*

hòd, hóda ali: hộd, hodâ, *m.* 1) das Gehen, der Gang, *Dict., Mur., Cig., Jan.*; očistite pot, da svoboden in miren hod imate k očetu, *Krelj*; obdrži moj hod po tvojih stezah, *Trub.*; naš hod ni se uganil od tvojega pota, *Dalm.*; hod mi počasi gre, *C.*; (dekle) je dobrega hoda, *Npes.-Vraz.*; — tri ure hoda, drei Stunden Weges, tri dni hoda, drei Tagreisen; — der Marsch, der Zug, *Cig., Jan., DZ.*; — der Lauf (mech.), *Cig.(T.)*; h. svetlobnih žarkov, *Znid.*; — h. ukov, der Studiengang, *DZ.*; pravilni h. obdelovanja, der regelmäßige Gang der Bearbeitung, *DZ.*; — 2) *pl.* hodi, die Gänge, die Gallerien, *C.*

hộd, *f.* = hod, der Gang: kobila ima prav medvedovo hod, *Gor.*

hodáč, *m.* = hodec, *Z., Jan.(H.).*

hodâj, *m.* die im einmaligen Gange zurückgelegte Strecke, *Z.*; der Weg: sobotni hodaj, *ogr.-Valj.(Rad).*

hodáki, *m. pl.* die Stelzen, *Ščav.-C.*

hodálje, *f. pl.* = hodaki, *C.*

hodâljka, *f.* die Krücke, *C.*

hodân, dnà, *adj.* = 1. hoden, *Cig.*

hodarína, *f.* das Ganggeld, *DZ.*

hodatâj, *m.* der Vermittler, *Levst.(Zb. sp.)*; — stsl.

hódati, am, *vb. impf.* gehen (v otročjem govoru), *Vrt.*

hôdba, *f.* der Umgang, *C.*; — der Wandel, h. pred Bogom, *ogr.-C.*

hode, *f. pl.* der Weiderich (lythrum salicaria), *Josch.*

hódec, dca, *m.* der Geher, der Fußgänger, *Cig., Jan., C., Krelj*; dober h., *Gor.*

1. **hóden**, dna, *adj.* 1) gut gehend, gut zu Fuße, *Cig.*; hoden (hodan) konj, *Gor.-M., C.*; starec nisem več tako hoden, kakor v mladih letih, *LjZv.*; — 2) gangbar: hodna pot, *Cig., Jan.*; — 3) hodni teden, die Bittwoche, hodna nedelja, der fünfte Sonntag nach Ostern, *Z.*

2. **hóden**, dna, *adj.* rupfen; hodno platno, rupfene Leinwand (die gröbste Leinwand); hodna kodelja, *Vrt.*; — grob: hodna obleka, grobes Kleid, das Werktagskleid, *Cig., BlKr., Cv.*; le h kmečki ženitnini naj kdo hoden (im Alltagskleid) pride, že bi bilo grdo, *Ravn.*; — mladina riše tu svoja hodna imena na zid, *LjZv.*; — prim. nem. Hede = Werg von Flachs und Hanf, hedene Leinwand.

hodẹ́vati, am, *vb. impf.* zu gehen pflegen, *Notr.-Levst.(Glas.).*

hodîljka, *f.* noge hodiljke, Wandelfüße, Gangbeine (zool.), *Erj.-Cig.(T.).*

hodílnica, *f.* der Gängelwagen (für Kinder), *C.*

hodílo, *n.* 1) das Gangwerk (techn.), *Cig.(T.), C.*; — 2) die Sohle, *Cig.*; — 3) der Geschäftsgang, *C.*; na svojih hodilih biti, *C.*; svoja hodila imeti, *Z.*

hodíšče, *n.* der Gang, der Deckgang, der Corridor, *Mur., Cig., Levst.(Pril.), nk.*; prekrižano h., der Kreuzgang, *Jan.*

hóditi, hódim, *vb. impf.* gehen, zu gehen pflegen, wandeln; po svetu h., in der Welt herum-

hmoriti, im = utruditi; hmorjen = bruden Banja Loka t.j. namesto hr. umoriti. Pint. Let. 895. 12.
hnotati se, brezdela se okoli vlačiti Krupa (Blkr.) Let. 1893, 12.

hoh-vətel; drevo je hohə, lipa je hoh
orehi so hohé, Kobaridski Slov. (Tolm.)

hojba, Gorny, Pfritt.: čul sem hojbo po
cesti (Čilla pri Harpeljah) Štrek. Slov. 97.
(neim mlačva)

wandern; denarji hodijo med ljudstvom, d. Geld iſt im Umlauf, *DZ.*; kuga hodi po deželi, die Peſt regiert im Lande, *Cig.*; h. s kom, mit jemandem Umgang pflegen; po svojih potih h., ſeine Wege gehen; po svojih opravkih h., ſeinen Geſchäften nachgehen; za vinom, za slivami h., Wein, Zwetſchken einkaufen, *C.*; za kom h., jemandem nachſteigen; temotne poti h., dunkle Pfade wandeln, *Cig.*; njegove poti hodi, *Ravn.-Mik.*; po koga h., jemanden abzuholen pflegen; daleč po vodo h., weither Waſſer zu holen pflegen; v cerkev, v šolo h., die Kirche, die Schule beſuchen; na božjo pot h., wallfahrten; težko h., übel zu Fuße ſein; ob palici h., an einem Stocke gehen; bos h., barfuß zu gehen pflegen; ne hodi k meni, komm mir nicht in die Nähe; ni ti treba k meni hoditi, du brauchſt dich nicht zu mir zu bemühen; ne hodi več danes domu; geh heute nicht mehr nachhauſe! — po koncu h., einen aufrechten Gang haben; — umher gehen: grdo je, če tak raztrgan in cunjast hodim, *Ravn. (Abc.)*; klavrni hodimo, *Ravn.*; hodi! trolle dich weiter! marſch! — on na to hodi, da —, er geht darauf aus, —, *ogr.-C.*; v škodo h. komu, jemanden beeinträchtigen, *Cig.*; ta reč mi po glavi hodi, das macht mir Sorgen, wurmt mich, *Cig.*; — ergehen: kako je pak hodilo Kristusu, wie iſt es Chriſto ergangen? *Krelj*; slabo jim je hodilo, *Jurč.*; — lahko, težko mi hodi, es kommt mir leicht, ſchwer an, *vrhŠt.-C.*; to drago hodi, das kommt theuer zu ſtehen, *C.*; v prid, na korist, na dobro, na hvalo h., frommen, zugute kommen, *Cig.*; ljudem je prav hodilo, da . . ., *Ravn.*: vse bo prav hodilo, alles wird gut ausfallen, *Jurč.*; to mi na poštenje hodi, das gereicht mir zur Ehre, *ogr.-C.*; na malo (na pičlo) h., abnehmen, ausgehen: denarji mi hodijo na malo, *Cig., C.*

hodljâvec, vca, *m.* der Geck, *Guts.*

hodníca, *f.* 1) die Fußgängerin, *Cig.*; — 2) = premičnica, *C., Z.*; — 3) = hodišče, der Gang: prekrižana h., der Kreuzgang, *Cig.*

hodníčen, čna, *adj.* rupfen; hodnična srajca; — gering, ſchlecht, *Cig.*; h. filozof, *ZgD.*

1. **hodník**, *m.* 1) = hodec, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) der Fußſteig, (hôdnik) *Notr.-Erj. (Torb.)*; — das Trottoir, *C.*; — der Gang (am oder im Hauſe), *C.*; po hodnikih halabučiti, *Raič(Let.).*

2. **hodník**, *m.* die Rupfenleinwand, die Werg-leinwand, grobe Leinwand; srajca iz hodnika; telo v hodnik obleči, *Cv.*

1. **hodnína**, *f.* das Ganggeld, der Botenlohn, *C., DZ., Nov.*

2. **hodnína**, *f.* = 2. hodnik, *Mur., Jan.*

hódnost, *f.* die Gangbarkeit, *Cig.*

hodokàz, káza, *m.* die Marſchroute, *DZ.*

hodokáznica, *f.* = hodokaz, *DZ.*

hôdoma, *adv.* ambulant, *DZ.*

hodomèr, mêra, *m.* das Hodometer, *Cig.*

hodúlja, *f.* 1) = hodilnica, *Cig., Jan.* (rus.); — 2) *pl.* hodulje, die Stelzen, *Cig., Jan.* (hs.); — die Wandelfüße, die Gangbeine (zool.), *h. t.-Cig.(T.).*

hohljáti, âm, *vb. impf.* 1) rauſchen: reka hohlja v morje, *Raič(Slov.)*; — 2) h. se, laut lachen, *Cig.*

hohník, *m.* der Naſenlaut, *Cig.(T.), Levst. (Nauk), nk.*

hohnív, íva, *adj.* Naſal-, näſelnd: hohnivo ali skozi nos izrekati, *Levst.(Nauk).*

hôhnja, *f.* der Schnüffler, *M.*

hohnjáč, *m.* der durch die Naſe ſpricht, der Näsler, *Cig.*; — der Schnüffler, *Jan.*

hohnjânje, *n.* das Näſeln, der Rhinesmus, *Navr.(Kop. sp.).*

hohnjáti, âm, *vb. impf.* 1) näſeln, *Cig., Jan., Dol., BlKr.*; (hohnati) *Navr.(Kop. sp.)*; — 2) ſchnuppern, ſchnüffeln, *C.*

hohnjàv, áva, *adj.* näſelnd: hohnjav glas, ein Näſellaut, *Cig.*

hohnjâvec, vca, *m.* 1) der Näsler, *Z.*; — 2) der Schnüffler, *Z.*

hohnjâvka, *f.* 1) die Näslerin, *Z.*; — 2) die Schnüfflerin, *Z.*

hohorîn, *m.* der Wirbelwind, *vrhŠt.*

hohòt, óta, *m.* lautes Gelächter, *Jan.*

hohotânje, *n.* lautes Lachen, *M.*

hohotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* 1) ſprudeln, wallen (o vreči vodi), *C.*; — 2) laut lachen, *Mur.*; = h. se, *Jan.*

hôj, *interj.* heda! hörſt du? hoj, Mica! *Rib.-C.*; hoj hoj! (ako kdo koga od daleč kliče), *Št.-C.*

hòj, hója, *m.* = 1. hoja, *Rog.-Valj.(Rad).*

1. **hôja**, *f.* das Gehen, der Gang; med hojo, während des Gehens, *Ravn.-Mik.*; trden za hojo biti, gut zu Fuße ſein, *Cig.*; od hoje truden, wegemüde; h. po plemenu, die Brunſt, *Cig.*; h. za Kristusom, die Nachfolge Chriſti, *Cig.*; po svojih hojah kam priti, *Burg.*; naturna hoja, der Gang der Natur, das Naturgeſetz, *C.*; — petelinska h., der Hahnentritt (napačna hoja pri konjih), *DZ.*

2. **hôja**, *f.* 1) = jel, jelka, die Edeltanne, die Weißtanne (abies pectinata), *Guts., Jarn., Mur., V.-Cig., Medv.(Rok.)*; — 2) črna h. = smreka, *Z., Hlad.*; — 3) der Nadelbaum, *Cig., Jan.*; — 4) friſches Nadelholzreiſig, *C., Mik., Gor.*; — v hojo iti = v gozd iti, *Ip.*; — tudi: hója; pogl. hvoja.

hôjba, *f.* = hodba, hoja, *Mur., Jan., C.*

hójčevje, *n.* = hojčje, *M.*

hôjčje, *n. coll.* der Weißtannenwald, *M., Danj.-Valj.(Rad), vrhŠt.*

hôjen, jna, *adj.* zum Nadelholzreiſig gehörig, *C.*; — hôjni, Tannen-, *Guts.*

hojénje, *n.* das Gehen.

hojévati, am, *vb. impf.* zu gehen pflegen, wandeln, *Cig., Jan., Vrt., Jurč., Erj.(Izb. sp.)*; na lov h., *Levst.(Zb. sp.).*

hójevec, vca, *m.* 1) der Weißtannenbaum, *Z.*; — 2) der Nadelbaum, *C.*

hójevíka, *f.* eine kleine, rothe Neſſel, *SlGor.-C.*

hójevina, hojevína, *f.* das Weißtannenholz, *Z.*

hójevje, *n.* 1) der Tannenwald, *Zora*; — 2) das Nadelholz, der Nadelwald, (hv-) *Cig., Jan., Tuš.(B.).*

hǫ̑jica, *f. dem.* 1. hoja.
hǫ̑jka, *f.* = hoja 2), *Guts., Jarn., Mur., Cig., Met.*
hǫ̑jkati, am, *vb. impf.* „hoj!“ rufen, *Z.*
hójkov, *adj.* Weißtannen-, *Mur.*
hǫ̑jkovica, *f.* neka goba, *vrhŠt.-C.*; — prim. hojkovka.
hójkovina, *f.* das Weißtannenholz, *Mur.*
hójkovje, *n.* der Weißtannenwald, *Mur.*
hójkovka, *f.* neka goba, ki med hojevjem rada raste, *Mur.*; der Saupilzling, der Schmerling, *C.*
hójkovščica, *f.* neka goba, *vrhŠt.-C.*
hójkovščnica, *f.* = hojkovščica, *vrhŠt.-C.*
hǫ̑jnik, *m.* 1) das Äſtmeſſer, eine Hippe, um Nadelholzäſte zur Streu abzuhacken, *Jarn.*; 2) = hojčje, *C.*
hojnína, *f.* das Ganggeld, *DZ.*
hǫ̑jša, *interj.* = hoj, *Boh.*
holā, *interj.* holla! — holajte, godci! *C.*
holbáča, *f.* der Schädel, *ogr.-C.*
holbánja, *f.* 1) = 3. globanja, der Schädel, *vrhŠt.-C.*; — 2) = holbotina, *vrhŠt.-C.*
hôlbati, bam, *vb. impf.* hohl ausnagen: srščeni n. pr. sadje, miši repo holbajo, *vrhŠt.-C.*; — pogl. globati.
holbljáti, âm, *vb. impf.* klein zernagen, *vrhŠt.-C.*
holbotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* mit Geräuſch nagen, *vrhŠt.-C.*
holbótec, tca, *m.* = holbotina, *vrhŠt.-C.*
holbotína, *f.* etwas von Mäuſen hohl Ausgenagtes (z. B. eine hohle Rübe u. dgl.), *C.*
holbotînje, *n. coll.* = holbotina, *vrhŠt.-C.*
hòlm, hólma, *m.* der Bergkogel, der Hügel, *Mur., Cig., Jan., nk., Rez.-Kl.*
hólmast, *adj.* hügelig, *C., Z.*
holmčàn, ána, *m.* der Hügelbewohner, *Cig.*
hôlmček, čka, *m. dem.* holm, *Cig.*
hólmec, mca, *m. dem.* holm, *Cig., Jan., Dalm.-M.*
hôlmje, *n.* das Hügelland, *Cig.(T.).*
hom, *m., Mur., Cig.*, pogl. holm.
homât, *m., Jan.*, pogl. homot.
homatija, *f.* die Verwirrung, die Verwickelung; *pl.* homatije, die Wirren; — nam. homotija? prim. homotati.
hómec, mca, *m., Guts., Mur., Cig., Jan., Gor., Kor.*; pogl. holmec.
homeopât, *m.* der Homöopath.
homeopátičen, čna, *adj.* homöopathiſch.
homeopatija, *f.* zdravljenje po pravilu, da se bolezen leči z lekom, kateri v zdravem telesu isto bolezen povzročuje, die Homöopathie.
homeopátiti, im, *vb. impf.* die Homöopathie betreiben, *Cig., Preš.*
homeopátski, *adj.* homöopathiſch, *nk.*
homilétika, *f.* nauk o cerkvenem govorništvu, die Homiletik, *Cig.(T.).*
homǫ̑d, *m., ogr.-C.*, pogl. 1. homot.
1. **homǫ̑t**, *m.* 1) das Kummet, *Mur., Mik.*; — 2) das Schleppnetz, *Cig.*; — 3) die Schiffbrückenwalze, *vrhŠt.-C.*
2. **hómot**, *m.* das Dickicht, *Dornberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; rak išče zavetja v gostem vodnem homotu, *Erj.(Izb. sp.)*; — prim. gomot.
homotár, rja, *m.* 1) = sedlar, *vrhŠt.*; — 2) die Ringelamſel, *Levst.(Nauk).*
homotáti, âm, *vb. impf.* verwickeln, verwirren, *C., Z., Št.*; h. se, ſich winden und drehen, *C.*
homotija, *f.* pogl. homatija.
homúlica, *f.* = marjetica, das Maßliebchen (bellis perennis), *Medv.(Rok.)*; — tudi: = netresk, die Hauswurz (sempervivum tectorum), (-uljica) *Glas.*; ostra h., der Mauerpfeffer (sedum acre), *Mur., Jgn., C., Tuš., (R.). gomoljasta h. (sedum telephium)*
hòp, *interj.* hopp! (govori se o skakanju).
hǫ̑pati, pam, pljem, *vb. impf.* hüpfen, *C.*
hǫ̑pkati, am, *vb. impf.* hüpfen, *C.*
hòpniti, hǫ̑pnem, *vb. pf.* aufſpringen, *M.*; ſpringen: h. v koš, *SlGosp.*
hòpsa, *interj.* hopſa! — prim. hop.
hopsáč, *m.* kdor poskakujoč hodi, *kajk.-Valj. (Rad).*
hòpsasa, *interj.* hopſaſa! — prim. hop.
hòr, *interj.* Ruf an Schweine: hor na! *C.*
hora, *f.* das Schwein, *C.*
hordast, *adj.* = bedast, *ogr.-C.*
hordež, *m.* = bedak, *ogr.-C.*
horica, *f. dem.* hora, *C.*
horika, *f. dem.* hora, *C.*
horizǫ̑nt, *m.* obzor, der Horizont.
horizontálen, lna, *adj.* vodoraven, horizontal.
hǫ̑st, *m.* = hosta 1), *SlGradec-C.*
hǫ̑sta, *f.* 1) das Dickicht, *Mur., Cig., Jan.*; taka hosta je že v našem vinogradu! treba bode podžinjati, *jvrhŠt.*; — das Gehölz, der Wald; drevje v hosti, *Krelj*; v hosto po drva iti, *jvrhŠt.*; — 2) das Reisholz, *Mur., Cig., Jan.*; hoste nabrati za podkurjavo, *Zv.*; — 3) mešanica iz raznih jedi (n. pr. zelje in fižol), *Idrija-Cig., C., Erj.(Torb.)*; idrijska h., *Svet.(Rok.).*
hǫ̑star, rja, *m.* der Waldbewohner, *Z., Let.*
hǫ̑stast, *adj.* buſchig, *C.*
hǫ̑sten, stna, *adj.* zum Wald gehörig, *Mur., Cig.*; hǫ̑stni med, der Waldhonig, *Mur.*
hostẹ̑nka, *f.* die Bergkirſche, *Cig.*
hǫ̑stija, *f.* die Hoſtie.
hostína, *f.* das Buſchwerk, *Cig.*
hǫ̑stje, *n.* das Buſchholz, *Cig., Jan.*
hǫ̑stnat, *adj.* gebüſchreich, buſchig, *Cig.*
hǫ̑stnik, *m.* 1) der Waldbewohner, der Wäldler, *Šol.*; hostniki, die Waldleute, *Cig.*; — der Eremit, *Dict.*; — 2) der Räuber, *Guts., Mur., Cig., C.*; — 3) divji mož, *LjZv.*
hostnína, *f.* 1) die Waldgebür, *Z.*; — 2) = hostina, *Nov.-C.*
hǫ̑stovje, *n.* = hostje, *Jan.(H.).*
hòt, hóta, *m.* die Begierde, die Gier, *Cig., Jan.*
hǫ̑t, î, *f.* das Kebsweib, *C., Levst.(Nauk)*; („hut“), *Meg.*
hòt, *interj.* tako se veleva konju na desno, *BlKr.*, ali naravnost, *jvrhŠt., Levst.(Zb. sp.).*
hota, *f.* das Schwein, *Zil.-Jarn.(Rok.).*
hóten, tna, *adj.* 1) Willens-: hôtni živci, *Cig.(T.), Žnid.*; — 2) wohllüſtig, geil, *Mur., Cig., Mik., Svet.(Rok.).*

kopnéti, em, kakoreč prav pojeleti, kopnéti: Krupa (Blkr.) 1893, 12.

kôker – Kerja, = reč Sromlje (Št.) – Časop. j. 39. i. n. 914. 160 (menda Trem. Pgačkar?)

Sotešká hosta, dol.; – to je le dveličeh – gorjšov rečeno za ob maglnih ali tako imenovanih hodah ali logov M. T. z. č. mlada hosta, jüngyn Maißen", M. T. 7. 6.

kolm, ohrnagel grič, Tuma, Plan. Vest. XVI. 178.

kolovaníti, jako Kričáti, Krupa (Blkr.) Let. 1893, 12.
Komastke, ästem 1. grozdnicäuley zadnie grafline, 2) kako reč nemarno pokantati: pogovarjajo nalomasti vsäsih ogorke in česörce v lonec med jed. Štkan. Pan. XIII. 20.

hóvsnik, j Stoffan Stuğhund, Kras, Stock
hovsati Let. 94. 20. prim. Kovsnik

hotẽnje, *n.* das Wollen; — telesno h., die ſinnliche Luſt, *C.*; — die Brunſt (bei Thieren), *C.*; — hoténje, *Valj.(Rad).*

hotẽti, hóčem, čém, z nikalnico: ne hotẽti, néčem (nóčem), *vb. impf.* 1) wollen; kdor hoče jesti, mora delati; *inf.* (iti, imeti, storiti itd.) je pogostoma izpuščen: kam hočete? otročiči hočejo kruha; kaj čem s teboj? was ſoll ich mit dir anfangen? ne more, kakor bi hotel, die Hände ſind ihm gebunden, *Cig.*; to mu ni hotelo v glavo, das wollte ihm nicht einleuchten, *Cig.*; kaj hočete od mene? was wollt (verlangt) ihr von mir? kaj mi pa hoče? was will er denn mit mir? saj ti nihče nič neče, es will dir ja niemand etwas Leides anthun; kdo pa mi kaj hoče? wer wünſcht mich denn? *C.*; naj se zgodi, kar hoče, es mag was immer geſchehen; naj bo (de), kakor hoče, dem ſei, wie ihm wolle; hoti ali ne hoti, du magſt, mochteſt, er mag, mochte wollen oder nicht, *C.*; vsak človek ima trenotja, ko ga, hoti ali ne hoti, obidejo misli, prijetne, neprijetne, to ni v njegovi moči, *Str.*; hočeš (ali) nočeš, hote (ali) nehote, nolens volens, *Cig.*; hočeš nočeš, moraš poslušati do konca, *Jurč.*; hočeš nečeš, moral je iz prodajalnice, *Erj.(Izb. sp.)*; moral je, hotel ali ne hotel, govoriti, *Jurč.*; hotẽ vorſätzlich, gefliſſentlich, *Cig., Jan., Banjščice (Goriš.)-Erj.(Torb.), BlKr.*; z naslednjim: da, wollen, daß . . .; — hoče, da bi drugi se po njem ravnali; — Bog hotel! wollte Gott! *Cig., Jan., Krelj, Dalm., Kast., Ravn., nk.*; Bog hotel, da . . . *Dalm.*; Bog ne hotel, da . . . *Dalm.*; — dobro h. komu, jemandem wohl wollen, freundlich geſinnt ſein, *Mur., Cig., Jan., nk.*; (po nem.); — 2) češ, in der Meinung, mit dem Gedanken, als wenn; menijo, češ, zdaj je končano, ſie meinen, damit ſei es abgethan, *Met.*; varujte se vpričo ljudi delati svojih dobrih del, češ, da bi vas videli, *Ravn.*; češ, je mislil sam pri sebi, Jezus bo skoraj pozemeljsko kraljestvo postavil, *Ravn.*; vsi berači k meni hodijo, češ, imam vsega dosti, *jvžh.Št.*; = anti češ (an češ), *Lašče-Levst.(Rok)*; — 3) hoče se mi (piti, jesti, spati), es gelüſtet mich, *Mur., Cig., Jan., C., Met.-Mik.*; hotelo se mu je glasno zaječati, *Zv.*; meni se ne hoče krvi od juncev in jagnet, *Dalm.*; nič se mi ne hoče, ich hab zu nichts Luſt, bin verſtimmt, *Cig.*; ni se mu hotelo, es beliebte ihm nicht, *Let.*; — 3) hočem z *infinitivom* za *futurum* (pri starejših pisateljih, *Mik. V. G. IV. 862.)*; tedajci mu če križ v gostje priti, *Krelj-Mik.*; ti nečeš moje duše v peklu pustiti, *Dalm.-Mik.*; tako tudi *v Koboridskem kotu na Goriškem-Erj.(Torb.)*; — pomni: *inf.* nav. htẽti; *praes. 1. sing.* hčem, *Mik., nk.*; očem, *Gor., Rož.*; hočo, *Trub., Krelj*; čo, *Trub., Kast.*; hočo, hočo, *BlKr.-Mik.*; Nečo, nečo, Ive dragi, *Npes.(BlKr.)-Let.*; ščẽm, nèščem, *ogr.-Valj.(Rad)*; hòčo, čo, nèčem (néčem), nèčo, *kajk.-Valj.(Rad)*; *3. pl.* (poleg: hočejo) hotẽ, *Trub., Krelj-Mik.*; (poleg: nečejo, nočejo) nehte, *BlKr.*; néte, neté, *Valj.(Rad)*; — hoč, hoči, nam. hočeš, *Krelj, Gor.-Mik.*

hotẽva, *f.* der Wunſch, das Verlangen, *SlN.-C., Bes., Let.*

hotič, *m.* das Ferkel, *C., Zil.-Jarn.(Rok.).*

hotînstvọ, *n.* das Concubinat, *Habd.-Mik.*

hotîv, *m.* = fotiv, *Mur., ogr.-Mik.*; (tudi *adj.*: hotiv otrok, *vžh.Št.*).

hotîv, *adj.* = hotljiv, *Z.*

hotíva, *f.* die uneheliche Tochter, *C.*; — prim. hotiv, fotiv.

hotîvče, *n.* uneheliches Kind, *Cig.*

1. **hotîvec**, vca, *m.* = hotljivec, *Cig., Jan.*

2. **hotîvec**, vca, *m.* uneheliches Kind, *Mur., C.*; — prim. hotiv.

hotíven, vna, *adj.* = pohoten, *Cig.*

1. **hotîvica**, *f.* 1) wohllüſtiges Weib, die Buhlerin, *Mur., Danj.-Mik., C.*

2. **hotîvica**, *f.* uneheliche Tochter, *C.*; — prim. hotiva.

hotívnost, *f.* = hotljivost, *Slom.-C., Danj.-M.*

hotívost, *f.* = hotljivost, *Danj.-C.*

hotîvski, *adj.* unehlich, *SlGor.*; h. sin, *C.*

hotljìv, íva, *adj.* lüſtern, begierlich, *Meg., Jan.*; wohllüſtig, geil, *Mur., Cig., Jan., C., Mik.*; hotljiva košuta, *Dict.*

hotljívati se, am se, *vb. impf.* üppig, geil ſein, *M., ogr.-C.*

hotljîvec, vca, *m.* der Wohllüſtige, *Dict., Cig., Jan.*

hotljívka, *f.* wohllüſtiges Weib, *Jan.*

hotljívost, *f.* die Begierlichkeit, *Dict., C.*; die Wohllüſtigkeit, die Geilheit, *Mur., Cig., Jan., C., Boh., Dalm., Trub.*

hotman, *m.* der uneheliche Vater, *SlGor.-C.*

hotnica, *f.* ein geiles Weib, *Cig., Jan.*; das Kebsweib, *Meg., Dict., Guts., Mur., Cig., Jan., Dalm.-M., Hal.-C.*; proglasiti za hotnico, *Zv.*

hotník, *m.* der Wohllüſtling, *Mur., Jan., Mik.*; der Kebsmann, der Beiſchläfer, *Cig.*

hotnîščnica, *f.* das Freudenhaus: izpremenite palačo za hotnîščnico, *Zv.*

hotnîštvọ, *n.* das Concubinat, *Jan.(H.).*

hótnost, *f.* = hotljivost, *Mur.*

hôtoma, *adv.* vorſätzlich, gefliſſentlich, *Cig., DZ.*

hotonce, *adv.* abſichtlich (iz hs. hotimice), *Mik.*

hovje, *n. Jan., Roš.-Kres*, pogl. hojevje.

hôvsati, am, *vb. impf.* = požrešno jesti: svinje hovsajo, *BlKr.*

hrábav, *adj.* = hrapav, uneben, rauh, *C.*; — ſchwammig: hrabava redkev, *vžh.Št.-C.*; — pogl. grapav.

hráber, bra, *adj.* tapfer, muthig, *Mur., Cig., Jan., Mik., nk.*

hrabiti se, im se, *vb. impf.* = hrabriti se, *C.*

hrábrec, brca, *m.* der Tapfere, *SlN.*

hrabren, *adj.* = hraber, *C.*; — hs.

hrabríka, *f. Mur.*, nam. grabrika, pogl. gaber, graber.

hrabrína, *f.* = hrabrost, *Vrt.*

hrabríti, im, *vb. impf.* ermuthigen, *C.*; — h. se, prahlen, *Bes.-C., Gor.*; — ſich muthig

ſtellen: kako se pes hrabri, pa vender neče mačka bežati, *Gor.*

hrábrost, *f.* die Tapferkeit, *Mur., Cig., Jan., nk.*

hrabúčiti, ûčim, *vb. impf.* = halabučiti, *ogr.-C.*

hrabûd, *m. C.*, pogl. rabud.

hrabûka, *f.* = harabuka, halabuka, rabuka, *ogr.-C.*

hrâček, čka, *m.* der Auswurf (beim Räuſpern), *Habd.-Mik.*

hrákati, hrâkam, čem, *vb. impf.* ſich räuſpern, *Jan., Mik.*

hrákelj, klja, *m.* der Auswurf (beim Räuſpern), *Mur., Cig., Jan., Trst.(Let.), vzhŠt., Dol.*

hrákniti, hrâknem, *vb. pf.* ſich (einmal) räuſpern, *Z.*

hràm, hráma, *m.* 1) das Gebäude: njegovi hrami so lepi, *vzhŠt.*; pos. das Wohngebäude, das Haus, *vzhŠt.*; gornji h., das obere Stockwerk, *Jap.-C.*; božji h., das Gotteshaus, *Jan., nk.*; — ein Gebäude, das zur Aufbewahrung verſchiedener Gegenſtände dient, das Magazin, *Cig., C., Gor., Tolm.*; — der meiſt hölzerne Weinkeller in den Weingärten, *Meg., Dol., Notr., jvzhŠt.*; — 2) das Zimmer, *Rez.-Baud.*; die Kammer (zur Aufbewahrung verſchiedener Gegenſtände), *Mur., Cig., Jan., C.*

hrâmati, mam, mljem, *vb. impf.* hinken, humpeln, *Meg., Cig., Jan., Cig.(T.), Šol.*; vol hrama, *C.*; hramali so okoli altarja, *Dalm.*; žalosten je hramal starček v mesto, *LjZv.*

hrâmavec, vca, *m.* der Hinkende, *C.*

hrámba, *f.* 1) die Aufbewahrung, die Verwahrung; v hrambo dati, zur Aufbewahrung geben, *DZ., ogr.-C.*; pod sodno hrambo vzeti, in gerichtliche Verwahrung nehmen, *DZ.*; — 2) der Aufbewahrungsort, *Mur., Cig.*; — die Kammer, *C.*; iti v hrambo spat, *C., Npes.-K.*; jedilna h., die Speiſekammer, *Levst.(Pril.)*; cerkvena h., die Kirchenſchatzkammer, *C.*; — das Fach (zum Aufbewahren [hranva]), *Mur., Cig.*

hrâmbica, *f. dem.* hramba; — die Speiſekammer, *C.*; — (hranvica), das Fach (zum Aufbewahren), *Mur.*

hrâmček, čka, *m. dem.* hramec.

hramčûnjak, *m.* slab hram (zaničlj.), *C.*

hrâmec, mca, *m. dem.* hram; — kleiner Weinkeller, *C., Zora.*

hrámelj, mlja, *m.* das Stübchen, *C.*

hramič, míča, *m. dem.* hram.

hramîček, čka, *m. dem.* hramič.

hramína, *f.* das Gebäude, *Mur., Danj.-C.*

hramóta, *f.* der Waſſertümpel: po hramotah so ribe, *Barje pri Ljub.*

hramôvje, *n. coll.* Gebäude, *Zora-C., Št.*

hrâmski, *adj.* k hramu spadajoč, *Mur.*

hramúcati, am, *vb. impf.* = hramati, *C.*

hrána, *f.* 1) die Nahrung, die Koſt; tečna h., ausgiebige Koſt; družinska h., die Geſindekoſt; na hrano vzeti, na hrani imeti koga, hrano dajati komu, in die Koſt nehmen, die Koſt geben; na hrani biti pri kom, in der Koſt ſein; zastonj hrano imeti, einen Freitiſch haben; ob svoji hrani biti, bei eigener Koſt ſein; — die Victualien, *Cig., Jan.*; — dušna h., geiſtige Nahrung; — 2) das Gericht, die Speiſe, *Ščav.-C.*

hrânar, rja, *m.* der Speiſemeiſter, *Pot.-C.*

hranarína, *f.* das Koſtgeld, *Jan.(H.)*.

hranica, *f.* die Bewahrerin, *C.*; (nam. -nnica, *C.*).

hranik, *m.* der Bewahrer, *C., Svet.(Rok.)*; (nam. -nnik, *C.*).

hranílen, lna, *adj.* die Aufbewahrung betreffend, Depoſiten-, *Cig., nk.*; hranilni urad, das Depoſitenamt, h. list, der Depoſitenſchein, *DZ.*

hranilíšče, *n.* der Aufbewahrungsort, *Cig.*

hranílnica, *f.* die Aufbewahrungsanſtalt, *C.*; — die Sparcaſſe, *Cig., Jan., nk.*; poštna h., die Poſtſparcaſſe, *DZ.*

hranílničen, čna, *adj.* zur Sparcaſſe gehörig, *Cig.*; hranilnična knjižica, das Sparcaſſebüchel, *nk.*

hranílnik, *m.* das Futteral, *Hip.-C*

hranílo, *n.* 1) die Aufbewahrung: komu kaj na hranilo dati, *C., Svet.(Rok.)*; za prevzemanje in hranilo, für die Uebernahme und Aufbewahrung, *DZ.*; — 2) das zur Aufbewahrung gegebene Gut (depositum), *Cig., Jan., C., DZ.*; — die Spareinlage, *Jan.(H.)*; — 3) die Nahrung, die Speiſe, *C.*; — der Nahrungsſtoff, *Cig.(T.)*; — *pl.* hranila, die Ernährungsorgane, *Cig.(T.), Erj.(Som.)*; — 4) das Sparmittel, *Cig.*

hranílstvo, *n.* das Depoſitenweſen, *DZ.*

hranílščina, *f.* die Verwahrungsgebür, die Depoſitengebür, *Cig., Jan., DZ.*

hranína, *f.* das Koſtgeld, *Jan.*

hraníšče, *n.* der Aufbewahrungsort, das Magazin, *Guts., Mur., Cig., C., DZ., Levst.(Pril.)*; priročno h., das Handmagazin, *Levst.(Pril.)*; strelivno h., das Munitionsdepot, *DZ.*; devati v h., einlagern, *DZ.*; pisemsko h., das Archiv, *DZ.*

hranîtba, *f.* die Ernährung, der Ernährungsproceſs, *Erj., Cig.(T.)*.

hranîtelj, *m.* 1) der Aufbewahrer, *Jan.(H.)*; — 2) der Ernährer, der Erhalter, *ogr.-C., kajk.-Valj.(Rad), Zora.*

hranîtev, tve, *f.* 1) die Verwahrung, *C., Z.*; — 2) die Ernährung, *nk.*

hrániti, im, *vb. impf.* 1) in Verwahrung haben, aufbewahren; denar komu h., jemandes Geld in Verwahrung haben; nekoliko še za tebe hranim, einiges ſpare ich für dich auf; h. kaj kakor svetinjo; jabolka, ki se dajo h., Lageräpfel, *Cig.*; hranit dati kaj, etwas aufzubewahren geben; — ſparen: zdaj je bilo treba hraniti, *Zv.*; kdor ne hrani krajcarjev, ne šteje cekinov, wer den Heller nicht ſpart, wird keines Pfenniges Herr, *Cig.*; hrani v kotu (doma), uživaj na potu, *Notr.-Erj. (Torb.)*; — 2) ernähren, beköſtigen, *Cig., Jan.*; starka mladiče hrani, *jvzhŠt.*; — erhalten, *Mur., Cig.*; težko se hraniti, *kajk.-Valj.(Rad)*.

hraniv, *adj. C., Z.* (-njiv) *Jan.*, pogl. redilen.

hranîvec, vca, *m.* 1) der Bewahrer, *Cig., DZ.*; — 2) der Ernährer, der Erhalter, *Cig.*

hranîvka, *f.* 1) die Bewahrerin, *Cig.*; — 2) die Ernährerin, *Cig.*

hrapje, hrapci so manjši manjše vinske gem. površja.

„Svet, ki je naravan po poklinah in udrtinah je hrapav,
Tuma Plan. Vest.

hrbci; ~~manjši~~ višji grič Tuma, Plan. Vest. XVI. 179

hrast ž. Do gozda sem hodil je pokala hrast. (Izpod Jepa, Kor.)
Štrek. N. p. II. 674.

hranîvǫ, *n.* das Nahrungsmittel, *Cig.(T.)*.
hránjenec, nca, *m.* der Koſtknabe, der Koſtgänger, *Cig., Jan.* Ukr. sp.
hranjenik, *m.* der Ernährer, *Dict.*, (hránjenik) *Valj.(Rad)*.
hránjenje, *n.* 1) das Aufbewahren; — das Sparen; — 2) das Ernähren; — prim. hraniti.
hránjenka, *f.* das Koſtmädchen, die Koſtgängerin, *Cig.*
hranjevâlnica, *f.* javna h., öffentliches Lagerhaus, *DZ.*
hranjeváti, ûjem, *vb. impf.* aufzubewahren pflegen, *Mur., C., Zora, Raič(Slov.)*; — ſparen, *Mur., Burg.*
hranjevâvec, vca, *m.* der Sparer, *Mur.*
hranljiv, íva, *adj.* 1) ſparſam, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) = redilen, *C.*
hranljívost, *f.* die Sparſamkeit, *Mur., Cig., Jan.*
hranodajâvec, vca, *m.* der Koſtgeber, *Blc.-C.*
hranodâvec, vca, *m.* der Koſtgeber, *Jan.*
hranodâvka, *f.* die Koſtfrau, *Jan.*
hránščina, *f.* das Koſtgeld, *V.-Cig.*, Ukr. sp.
hrânva, *f.* pogl. hramba 2).
hrânvica, *f.* pogl. hrambica.
hrápa, *f.* die Unebenheit, *Cig.(T.)*; die Wundkruſte, *Dol.*; — die Narbe (im Leder), *Cig., Jan.*; — prim. grapa, grampa.
hrápati, pam, pljem, *vb. impf.* = hripati, *C.*; tudi hs.
hrápast, *adj.* nicht glatt, knorrig: h. les, *vzhŠt.-C.*
hrápav, *adj.* uneben, rauh, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; ſchwammig: hrapava redkev, *vzhŠt.*; — *pren.* holperig (stil.), *Cig.(T.)*; — tudi hs.; prim. grapav.
hrapavolísten, stna, *adj.* rauhblättrig, *Jan.*
hrápavost, *f.* die Unebenheit, die Rauhheit, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
hrápelj, plja, *m.* = hrakelj, *Pluzna - Erj. (Torb.)*.
hrapúcati, ûcam, *vb. impf.* hripavo kašljati, *Valj.(Rad)*.
hrást, *m.* die Eiche; — žive hraste staviti, Burzelbäume ſchlagen, *Cig.*; (hrast, ein belaubter Baum, *Rez.-Mik.*; bukov hrast = bukev, *Rez.-C.)*; tudi: hrâst.
hrâst, î, *f.* das Reisholz, *Jan., C.*
hrásta, *f.* = krasta, *Dict., Cig., Jan.*
hrâstar, rja, *m.* 1) kdor s hrasti kupčuje: tržaški hrastarji, *Jurč.*; — 2) = hrestač, *Cig.*
hrástav, *adj.* = krastav, *Cig., Jan.*
hrástavec, vca, *m.* = krastavec, *Cig.*
hrástec, tca, *m. dem.* hrast.
hrástek, tka, *m. dem.* hrast.
hrastič, íča, *m. dem.* hrast; kleiner, junger Eichenbaum.
hrastíčevje, *n.* = hrastičje, *LjZv.*
hrastíčje, *n.* junger Eichenwald, *Mur., Cig.*
hrástik, *m.* der Eichenwald, *BlKr.-DSv.*
hrastíka, *f.* 1) die Wintereiche (quercus sessiliflora), *C.*; — 2) der Eichenwald, *C., ogr.-Valj.(Rad)*.
hrastína, *f.* 1) der Eichenwald; — 2) das Eichenholz, *Mur., Bes.*
hrastînje, *n.* der Eichenwald, *C.*
hrastír, rja, *m.* der Wachtelkönig (crex pratensis), *Cerknica-Erj.(Torb.)*.
hrastíšče, *n.* das Eichengeſtrüpp, *Z.*
hrástiti se, im se, *vb. impf.* = krastiti se, *Cig.*
hrástje, *n.* 1) das Eichengehölz, der Eichenwald; — 2) dürres Aſtholz, *Guts.*
hrastorẹja, *f.* die Eichenzucht, *C.*
hrástov, *adj.* Eichen-; h. les, Eichenholz.
hrástovec, vca, *m.* 1) der Eichenſtamm, *C.*; — 2) močen skovan žrebelj, *Ip.-Erj.(Torb.)*.
hrastovína, *f.* 1) der Eichenwald, das Eichengehölz, das Eichengeſtrüpp; — 2) das Eichenholz.
hrastovíšče, *n.* das Eichengeſtrüpp, *Cig.*
hrástovje, *n.* der Eichenwald.
hrástovka, *f.* 1) die Eichenruthe, *Z.*; — 2) neka goba (agaricus mutabilis), *Malhinje-Erj.(Torb.)*; — 3) neko jabolko, *Razdrto-Erj.(Torb.)*; jako pusta in nerodovitna zemlja, *Ip.-Erj.(Torb.)*.
hrastovščák, *m.* der Eichenwald, *kajk.-Valj. (Rad)*.
hrášča, *f.* das Reisholz, *Guts., Jan.*
hráščevec, vca, *m.* der Wieſenſalbei (salvia pratensis), *Kras-Erj.(Torb.)*.
hraščica, *f.* die Erde des Bodens, auf dem früher Gebüſch wuchs, *Hal.-C.*
hraščína, *f.* = hrastina, *Cig., C., LjZv., Nov.*; prišla sta do temne hraščine, *Glas.*; debela hraščina je rastla okolo in okolo, *Jurč.*
hrâščje, *n.* das Reiſig, *Bes.-C.*
hrášec, šca, *m.* der Felſenbirnſtrauch (aronia rotundifolia), *Erj. (Rok.)*; — menda nam. hraščec.
hrb, *m.* nam. hrib (?) *C.*
hrbántati, am, *vb. impf.* mit Anſtrengung nagen, *Hal.-C.*
hŕbati, am, *vb. impf.* nagen, *vzhŠt.-C.*; — prim. holbati.
hrbèc, bca, *m. dem.* hrb; kleiner Hügel, *Lašče-Levst.*; — hrbci, die Unebenheiten, *Levst. (Cest.)*.
hrbèt, bta, *m.* 1) der Rücken; na hrbtu nositi kaj; po hrbtu dobiti, Schläge auf den Rücken bekommen; h. komu pokazati, jemandem den Rücken kehren; za hrbtom, hinterrücks; — 2) der Erdrücken, der Landrücken, der Bergrücken, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; pogorski h., *Jes.*; — 3) die Rückenſeite einer Klinge, *Cig., C.*; — 4) die Kehrſeite einer Münze, *V.-Cig., Jan.*; die Rückſeite eines Schriftſtückes, *Levst. (Nauk)*; — 5) *pl.* hrbti, Seitenleiſten, Seitenbretter am Bauernwagen (anſtatt der Leitern), *Cig., M., C., BlKr., Rib.*; — tudi hŕbet, bta, *Št.*
hrbetína, *f.* = hrbtina, *C., Z.*; Drugi ljubijo glavino Ino tudi hrbetino, *Danj.(Posv. p.)*.
hrbetnica, *f.* der Rückenriemen, *Jan., Št.*
hŕbniti, hŕbnem, *vb. pf.* einen nagenden Biſs thun, *vzhŠt.-C.*; — prim. hrbati.
hrbola, *f.* die Anhöhe, *Fr.-C.*

hrbótec, tca, *m.* = holbotec, ein von Mäusen bis auf die Schale ausgenagter Erdapfel, *Fr.-C.*

hrbtánec, nca, *m.* der Rückgrat, *Mur., Cig., Jan., C.*; možgani v glavi in hrbtancu, *Vrtov. (Km. k.)*; nakladal je tovor suhemu konju na rebra in hrbtanec, *Jurč.*

hrbtàt, áta, *adj.* hochrückig, *Cig.*

hrbtèc, btcà, *m. dem.* hrbet, *Valj.(Rad).*

hrbtę̑n, *adj.* = hrbten, *DZ.*; hrbtene kite, die Rückensehnen, *Telov.*

hrbtèn, btnà, *adj.* Rücken-; hrbtne plavute, Rückenflossen; hrbtni mozeg, das Rückenmark, hrbtna vretenca, Rückenwirbel, *Cig. (T.).*

hrbtenica, *f.* 1) der Rückgrat, die Wirbelsäule, *Cig., Jan., Rib.-C., Erj. (Som.)*; hrbtenico sem medvedu prestrelil, *Zv.*; — 2) der Kiel des Schiffes, *DZ.*; — 3) *pl.* hrbtenice = hrbti, *Z.*; prim. hrbet 5).

hrbtenîčnik, *m.* das Wirbelthier, *Jan.(H.).*

hrbtenjáča, *f.* das Rückenmark, *Cig.(T.), Erj. (Som.).*

hrbtíca, *f.* der Schiffskiel, *h. t.-Cig.(T.).*

hrbtič, íča, *m. dem.* hrbet.

hrbtíček, čka, *m. dem.* hrbtič, *Žnid.*

hrbtína, *f.* = hrbtovina, *Cig., jvzhŠt.*

hrbtíšče, *n.* 1) = hrbtenica, die Wirbelsäule, der Rückgrat, *Mur., Cig., Jan., Hip.(Orb.),* *) Tuma, Plan. Vest. 214. *Erj.(Z.), nk.*; — 2) die Rückenfläche, *Cig., Jan.*

hrbtník, *m.* der Rückenriemen, *Cig.*

hrbtonòs, nósa, *m.* die Beutelratte (didelphys dorsigera), *Erj.(Ž.).*

hrbtopîs, písa, *m.* das auf die Rückenseite einer Urkunde Geschriebene, das Indossament, *Jan.*

hrbtoplôvka, *f.* der Rückenschwimmer (zool.), *Cig. (T.)*; — die gewöhnliche Ruderwanze (notonecta glauca), *Erj.(Ž.).*

hrbtovína, *f.* der Rückentheil, das Rückenstück (von der Haut, dem Fleische).

hrbtôvje, *n. coll.* die Bergrücken, *SlN.*

hrbûd, *m. C.*, pogl. hrabud, rabud.

hŕcati, cam, *vb. impf.* schnarchen, *C.*; konj hrca, stößt Luft durch die Nüstern aus, *C.*; — sich schneuzen, *Mur.*

hŕckati, am, *vb. impf.* schnarchen, *vzhŠt.-C.*

hŕcniti, hŕcnem, *vb. pf.* sich schneuzen, *Mur.*

hŕčák, *m.* ime psu, *Valj.(Rad).*

hrčânje, *n.* das Schnarchen.

hŕčati, ím, *vb. impf.* schnarchen, *Mur., Cig., Jan., C.*; — knurren, *Jan., kajk.-Valj.(Rad).*

hŕček, čka, *m.* 1) der Schweinerüssel, *ogr.-C.*; — 2) der Tannenzapfen, *C.*; smrekov h., *Trst.(Glas.)*; — der Maiskolben, *ogr.-C.*; — 3) die röhrenförmige Mündung eines Gefäßes, *Mur.*; — 4) die Maurache (morchella), *C.*; — 5) der Hamster (cricetus frumentarius), *Cig., Jan., C., Erj.(Ž.).*

hrčica, *f.* die Zwergspitzmaus (sorex pygmaeus), *Erj.(Ž.).*

hŕčka, *f.* = hrček 4), *C., M.*

hrčkov, *adj.* Hamster-: hrčkova koža, *Cig.*

hrčkovína, *f.* das Hamsterfell, *Cig.*

+ Hrustajoč jesh Krozgnilu Suhor ovna hrda, *Glas.*; = drgniti, *vzhŠt.*; h. in kopati, tüchtig hauen, *C.* Štrek. Lek. 94. 16.

hŕdati, am, *vb. impf.* nagen, *C., vzhŠt.*; volk

hrę̑ba, *f.* 1) heiserer Husten, *C.*; — 2) stara hrebajoča ženska, *C.*

hrębalica, *f.* heiserer Husten, *C.*

hrębati, bam, bljem, *vb. impf.* = hrepati, *Jarn., Mur.*

hrębav, *adj.* heiser hüstelnd, *C., Z.*

hrębavec, vca, *m.* človek, ki hreba, *M.*

hrębelj, blja, *m.* = hrebavec, *C.*

hrebetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* einen unreinen, gebrochenen Ton haben, *Z., kajk.-Valj.(Rad)*; — hüsteln, *C.*; — prim. hrepetati.

hrę̑cati, am, *vb. impf.* = pokašljevati, *C., Št.*; — knarren: voz se tere in hreca, *C.*

hrę̑k, *m.* ein abgebrochener Ast, *Z.*; der Stumpf, *C.*

hrękati, am, *vb. impf.* = hrecati, kašljati, *C.*

hrękniti, hrę̑knem, *vb. pf.* einen heiseren, knarrenden Laut von sich geben, *C.*; (wie z. B. beim Abbrechen eines Astes, *Z.*).

hrèn, hréna, *m.* der Meerrettig, der Kren (armoracia rusticana), *Tuš.(R.)*; — divji h., die Brunnkresse (nasturtium officinale), *Medv. (Rok.).*

hreníšče, *n.* der Krenacker, *Jan.*

hreníti se, ím se, *vb. impf.* 1) zürnen, *C., vzhŠt.*; — 2) in die Nase rauchen: to se mu hreni, das verdrießt ihn, *C., Z.*

hrénov, *adj.* Meerrettig-, Kren-.

hrénovica, *f.* die Krensauce, *Jan.*

hrénovina, *f.* das Meerrettigkraut, *Cig., Bes.*

hrépanje, *n.* das Raspeln, *Jarn., M.*

hrépati, pam, pljem, *vb. impf.* raspeln, röcheln, heiser hüsteln, keuchen, *Jarn., C., M.*; živali težko sopejo, hrepajo, rilec odperajo, *Kug.-Valj.(Rad)*; (stekel pes) ne laja, le nekoliko hrepa, *Vrtov.(Km. k.)*; — prim. hrapati, hripati.

hrepę̑n, *m.* = hrepenenje, *Z., SlN.*

hrepenę̑nje, *n.* die Sehnsucht, das Verlangen; — hrepenénje, *Burg.*

hrepenéti, ím, *vb. impf.* sich sehnen, verlangen; h. po čem; hrepeni dober biti, *Ravn.*; V podobah gledat' hrepeni veselje Življenja rajskega, *Preš.*

hrepenę̑va, *f.* = hrepenenje, *C.*

hrepeník, *m.* die Lysimachie (lysimachia vulgaris), *Poh.-Erj.(Torb.).*

hrepenljiv, íva, *adj.* sehnsuchtsvoll, sehnsüchtig, *Cig.*

hrepenljívost, *f.* die Sehnsüchtigkeit, *C.*

hrepétast, *adj.* = hüstelnd, *SlGradec-C.*

hrepetânje, *n.* das Röcheln: h. (živali, katero kdo kolje), *Vrtov.(Km. k.).*

hrepetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* heiser sein, hüsteln, röcheln, keuchen, *Jarn., C.*

hrepéti, ím, *vb. impf.* heiser klingen, *Met., Svet.(Rok.)*; übel klingen, *Mur., Cig.*; kreischen, *C.*; te besede so bile govorjene s srditim, čudno hrepečim glasom, *Str.*; — hüsteln, *C.*

hrępniti, hrę̑pnem, *vb. pf.* ein Geräusch machen, wie wenn etwas zusammenstürzt, krachen, *C., M.*; schlagen: koga po glavi h., *SlGosp.-C.*

hrepóta, *f.* das Hüsteln, *C.*

hrbôlnica, udarec z debelejšo stvarjo v hrbet; ali sijo prijel! hrbotnico! Sv. Lucija (Tolm.)

hrépati ubiti: vse lonce mi je pohrepal Greblja (BKr.) Let. 898, 19

toča je hrestala – padala s šumom; – tepeti po glavi ali hrbtu, Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda.

hrestati (črke z ne prav izgovarjati, Sromlje (St.) Čas. 9. 33 i. n. 914. 180. tudi Bleiw. Barle Sol.
1873

špegarica „Jak Lovš in ninam Lovrata, tkp. bli ninšam Lovš, kas vaspravam ult/kp. ukp xuš Orkp kuš kovalničarkart", Vgh. 86. – Slov. Slk. 94. 16.

hribavec = trpežen, toda ne ličen, nav. o kmetskih črevljih, (Jgl.) – Zb. II. 33.

hribolazec priporoča Tuma nam. – lazec Plan. Vest. XVI. 220

hrèst, hrę́sta, *m.* das Gekrache, der Lärm, *Lašče-Erj.(Torb.).*

hrestáč, *m.* der Wachtelkönig (crex pratensis), *vzhŠt.-C.*

hrestálnica, *f.* die Ratsche, (restalnica) *Postojna-Erj.(Torb.).*

hrę́star, rja, *m.* = hrestač, *Z.*

hrę́stati, am, *vb. impf. ad* hrestniti; knorpeln, *C., BlKr.*; knirschen, *C.*; — (beim Reden) ratschen, *C., vzhŠt.*

hrę́stelj, tlja, *m.* der Wachtelkönig (crex pratensis), *C.*

hrę́stlja, *f.* die Spatzenratsche, *C.*; — die Charfreitagsratsche, *C.*

hrestljáti, âm, *vb. impf.* ratschen (= hrestljo gnati), *C.*

hrę́stniti, hrę́stnem, *vb. pf.* einen Laut hervorbringen, wie z. B. wenn man etwas bricht oder knickt, *M., Z.*

hrèšč, hrę́šča, *m.* 1) = hreščanje, *C.*; — 2) = hrošč (Maikäfer), *vzhŠt.-C.*; — 3) grober Sand („ker hrešči"), *Caf(Vest.), vzhŠt.*; črez hrešč, gladko kamenje in skalne ulomke se podi studenec, *LjZv.*

hreščánje, *n.* das Geräusch, das das Brechen von Aesten verursacht, das Krachen, das Knistern, das Schnarren, *Cig.*

hrę́ščati, ím, *vb. impf.* krachen, knistern, schnarren, *Mur., Cig., Jan., C., M.*; hrast hrešči padajoč, *C., Lašče-Levst.(Rok.)*; debeli pesek hrešči, *Caf(Vest.)*; drži ga nekaj časa in stiska, — kar kosti so hreščale, *Zv.*; hrešči̋š, kakor Vesne: tako pravijo človeku, kateri ima hud kašelj, *Krn-Erj.(Torb.)*; — lärmen, *Lašče-Erj.(Torb.)*; — h. v koga, in jemanden hinein reden, *C.*

hrešč̋avec, vca, *m.* der Lärmer, *C.*

hrešč̋ljavec, vca, *m.* die Schnarrheuschrecke (acridium stridulum), *C.*

hrę́ščnik, *m.* der Engerling, *vzhŠt.-C.*

hrèt, hréta, *m.* der Ekelspeichel, der Ekel, *C.*

hretíti, ím, *vb. impf.* = röcheln, keuchen, heiser husten, *C.*; — schnarchen, *vzhŠt.-C.*

1. **hrętíti se,** im se, *vb. impf.* to se mi hreti, dies ekelt mich an, *Mur., Cig., Jan., C., vzhŠt.*

2. **hrętíti se,** im se, *vb. impf.* 1) die Flügel ausbreitend sich ducken (von der Henne, wenn sie sich ergreifen läßt), *Z.*; — 2) aufgeblasen sein, *Št.-C.*

1. **hretljiv,** iva, *adj.* = kašljav, *C.*

2. **hrę́tljiv,** *adj.* ekelhaft, *Mur., Cig.*

hrę́tljivost, *f.* die Ekelhaftigkeit, *Mur.*

hrę́tnost, *f.* die Ekelhaftigkeit, *C.*; der Ekel, *Danj.-M.*

hŕg, hŕga, *m.* ein aus einem Flaschenkürbis gemachter Trichter oder Heber, oder ein daraus gemachtes Schöpfgefäß, *C., kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. hs. vrg, istega pomena.

hŕga, *f.* 1) der Baumknorren, *Cig., Jan., Št., BlKr.*; s sekiro, žago na hrgo zadeti, *jvzhŠt.*; — kostna h., der Knochenauswuchs, *Cig.*; — 2) die Beule, die Geschwulst, *C., BlKr.*

hrgáča, *f.* der aus einem Flaschenkürbis gemachte Trichter, *vzhŠt.-C.*

hrgánja, *f.* 1) der Flaschenkürbis, *C., Z.*; — der daraus gemachte Heber, *SlGor.-C.*; — 2) eine Art Flasche, *Mur.*; s hrganjo po vino iti, *Danj.(Posv. p.)*; — 3) = buča, der Schädel (zaničlj.), *C., Trst.(Let.), vzhŠt.*

hrgánjica, *f. dem.* hrganja, *Mur.*

hŕgast, *adj.* = hrgav, *Cig., Št.*

hŕgav, *adj.* knorrig, *Dict., Št.*

hrgóle, *f. pl.* 1) das Pferdemaul, *vzhŠt.-C.*; — 2) die Kehle (zaničlj.), *C.*

hrgóliti, ólim, *vb. impf.* röcheln, schnarchen, *C., Trst.(Let.).*

hrgoljàn, ána, *m.* der Hengst, *pren.* unsittlicher Mensch, *vzhŠt.-C.*

hrgòt, óta, *m.* das Röcheln, das Schnarchen, das Schnauben, *C.*

hrgǫ̑t, *f.* = gobec, *C.*; tudi *pl.* hrgoti, *C.*

hrgotáti, otâm, ǫ́čem, *vb. impf.* röcheln, schnarchen, schnauben (o konjih), *C.*

hrgúliti, ûlim, *vb. impf.* = hrgoliti, *Cig., vzhŠt.*

hrgútati, am, *vb. impf.* = hrgotati, *vzhŠt.*

hrgúntati, am, *vb. impf.* = hrgotati, *Hal.-C.*

hríb, *m.* die Anhöhe, ein mäßiger Berg; v hrib iti, bergan gehen; v hribih, in den Bergen; črez hribe in doline, über Berg und Thal; hribe in doline obetati, goldene Berge versprechen, *Cig.*; solnce se po hribih ozira (kadar zahaja), *C.*; — valovni hrib, der Wellenberg, *Sen.(Fiz.).*

hríbar, rja, *m.* der Bergbewohner, *C., Valj.(Rad).*

hríbast, *adj.* bergicht; — hügelig, *Jarn., Cig., Jan.*

hribàt, áta, *adj.* bergig, hügelig, *Cig., Jan., C.*

hribčàn, ána, *m.* der Bergbewohner, *Cig.*

hríbčast, *adj.* hügelicht, *Cig., Jan.*

hríbček, čka, *m. dem.* hribec.

hríbec, bca, *m.* 1) *dem.* hrib; — h. na nogi, der Fußrist, *Hip.-C.*; — 2) hríbec, = hribovec, *C., Dol.-Slovan.*

hríber, bra, *m.* = hrib, *C., Rož.-Kres., Kr-Gora-DSv.*

hribína, *f.* die Gebirgsart, das Gestein, *Erj.(Min.)*; rudninske, rastlinske, živalske hribine, minerogene, phytogene, zoogene Gesteine, *Erj.(Min.).*

hríbje, *n. coll.* die Berge: čredo na hribje gnati, *SlN.-Let.*

hribljàn, ána, *m.* der Bergbewohner, *C.*

hribolâzec, zca, *m.* der Bergsteiger, *Cig., nk.*

hriboplę̑zavec, vca, *m.* der Bergsteiger, *LjZv.*

hríbovec, vca, *m.* der Bergbewohner, der Gebirger; — hribóvec, *Valj.(Rad).*

hribovît, *adj.* bergig, hügelreich, *Cig., Jan., M., Cig.(T.), C., nk.*

hribovîtost, *f.* die gebirgige Beschaffenheit, *Cig.(T.).*

hribǫ̑vje, *n. coll.* die Berge; die Berggruppe, *Cig.(T.).*

hríbovka, *f.* die Gebirgerin, *Cig.*

hríbovnat, *adj.* bergig, *Cig., Jan.*

hríbovski, *adj.* Berg-, Gebirgs-; — nach Bergbewohnerart; s hribovskim glasom vpiti, *Jurč.*

hríbrc, *m. dem.* hriber; (Imam — obsevati) Vse dolinice ino hribrce, *Npes.-Schein.*
hríbrčan, *m.* = hribljan, *C.*
hríbrnik, *m.* = hribljan, *C.*
hríbski, *adj.* = hribovski, *Cig.*
hrîd, *m.* der Fels, *Cig.(T.)*, *C.*; die Klippe, *C.*; — hs.
hridína, *f.* der Felsenblock, *Cig.*; *pl.* hridine, die Felsmassen, *Cig.(T.)*.
hrigrati, am, *vb. impf.* schnattern, *Jarn.*
hrigretáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* = hrigrati, *Jarn.*
hrípa, *f.* 1) die Heiserkeit, *Cig., Kr.-Valj.(Rad)*; hripo imeti, *C.*; — 2) die Grippe, *nk.*; (v tem pomenu po nem.).
hripáč, *m.* der Heisere, der Röchler, *Cig., Jan.*
hrípanje, *n.* heiseres Sprechen; — das Röcheln, *Cig.*; schweres Athmen, *Štrek.*
hrípast, *adj.* = hripav, *Cig.*
hrípati, pam, pljem, *vb. impf.* röcheln, eine heisere Stimme haben; moje grlo hriplje, *Trub.*
hrípav, *adj.* heiser; hripav glas, eine rauhe, heisere, krächzende Stimme; — röchelnd, *Mur., Cig.*
hrípavec, vca, *m.* der Heisere, der Röchelnde, *Mur., Cig.*
hrípavica, *f.* die Heiserkeit, *Z.*; der Husten, *Cig., Jan.*
hrípavost, *f.* die Heiserkeit.
hrípeł, pla, *adj.* = hripav, *LjZv.*
hrípelj, plja, *m.* 1) alter, hüstelnder Mann, *C.*; — 2) der Nasenscheidewandknorpel, *Cig., Jan., Cig.(T.)*, *Rez.-C., Erj.(Som.)*.
hripetáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* = hripati, *Cig.*
hripęti, ím, *vb. impf.* heiser sein, *Dict.*
hriplęti, im, *vb. impf.* = hripeti, *Dict.*
hripòt, óta, *m.* die Heiserkeit, *Mik.*; — röchelndes Athmen, *M.*
hripotáti, otâm, ǫčem, *vb. impf.* = hripetati, hripati, *C., M.*
hripotljív, iva, *adj.* = hripav, *Valj.(Rad)*.
hripotljívec, vca, *m.* = hripavec, *Valj.(Rad)*.
hripútati, am, *vb. impf.* = hripotati, *Valj.(Rad)*.
hŕk, hŕka, *m.* 1) der mit Räuspern verbundene Husten, *C.*; — 2) = hrček 3), *Mur.*
hrkálǫ, *n.* = grlo, dušnik (šaljivo), *Levst. (Zb. sp.)*.
hŕkanje, *n.* 1) das Räuspern; — 2) das Schnarchen.
hŕkati, hŕkam, čem, *vb. impf.* 1) sich räuspern, *Mur., Cig., Jan.*; kri h., Blut auswerfen, *Cig.*; — 2) schnarchen, *Meg., Mur., Jan., ZgD., Dol., jvzhŠt.*; uže je po debelo hrkal in spal, *Jurč.*
hŕkav, *adj.* 1) heiser, *C.*; — 2) schnarchend, *Jan.*
hŕkavec, vca, *m.* der Schnarcher, *Mur., Jan., C.*
hŕkavica, *f.* rauher Hals, die Heiserkeit, *C.*
hŕkavka, *f.* die Schnarcherin, *Mur.*
hŕkelj, klja, *m.* = hrakelj, *Cig., Jan.*
hŕkež, *m.* der Schnarcher, *Guts.*
hŕkniti, hŕknem, *vb. pf.* 1) sich räuspern, *M.*; — 2) einen Schnarchlaut von sich geben, *Jan.*
hrlec, lca, *m.* der Rüssel, die Schnauze, das Maul, *Mur., Cig., Jan., vzhŠt.*; kobila s suhim hrlecem („hrlecem"), *SlN.*; — iz rlec, nam. rilec, *C.*
hrlęti, im, *vb. impf.* = frleti, *C.*
hŕliti, im, *vb. impf.* schnarchen, *Cig., Jan., C.*; — röcheln, *C.*
hrlûjati se, am se, *vb. impf.* = goniti se (o kobili), *Valj.(Rad)*.
hrmẹ̑nje, *n.* das Brausen, das Tosen, *Jan.*
hrmęstanec, nca, *m.* = hrustanec, *C., Z.*
hrmęstavec, vca, *m.* = hrustanec, *C., SlGor.*; — das Ohrläppchen, *Hal.-C.*
hrmęstelj, tlja, *m.* neka rastlina, *vzhŠt.-C.*; menda: der Wegetritt (scleranthus perennis); prim. hrustec.
hrmęstljavec, vca, *m.* hrustanec (govori se: hrmęslavec), *vzhŠt.-C.*
hrmetánec, nca, *m.* = hrustanec, *Mur., C.*
hrmetánčast, *adj.* hrustančast, *M.*
hrmẹ́ti, ím, *vb. impf.* brausen, sausen, *C.*; slap, ogenj hrmi, *Z.*; hrmeli so naprej, *Bes.*; kadar v oblakih hrmi, bati se je toče, *jvzhŠt.*
hrmǫ̑n, *m.* das Flohkraut (pulicaria), *C.*
1. **hŕniti**, hŕnem, *vb. pf.* einen Schnarchlaut von sich geben, *Z.*; aufröcheln, *Cig.*; h. in umreti, *Cig.*
2. **hŕniti**, hŕnem, *vb. pf.* einen Schlag versetzen, *C.*, (nam. hrpniti).
hrnjati, am, *vb. impf.* schnarchen, schnurren, *Cig.*; maček začne hrnjati, *SlN.*
hrnjavec, vca, *m.* 1) der Schnarcher, *Z.*; — 2) die Pferdeschnauze, *Hal.-C.*
hrnjóliti, ôlim, *vb. impf.* schnarchen, *Mur., Cig., SlGor.-C.*
hrnjúcati, ûcam, *vb. impf.* röcheln, *C.*
hróbati, bam, bljem, *vb. impf.* mit Geräusch nagen oder ein ähnliches Geräusch, wie beim Nagen hervorbringen, *C.*; — prim. hrbati, holbati.
hróbec, bca, *m.* der Nager, *Jan.*
hróbiti, im, *vb. impf.* nagen, knorpeln: trd kruh h., *Lašče-Levst.(Rok.)*; suhe skorjice h., *Zv.*; ukradene bom skorje hrobil, *Glas.*
hrod, *m.*, *Cig.*, pogl. hrid.
hrod, *f.*, *Guts.*, *Jarn.*, *Mur.*, pogl. grod *f.*
hrodelj, dlja, *m.*, *Cig.*, pogl. frodelj.
hrodje, *n.*, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, pogl. grodje.
hróhati, am, *vb. impf.* = grunzen, *Cig.*; svinje mu prijazno in hvaležno hrohajo, *Cv.*; — menda nam. grohati; prim. tudi: krohati.
hròm, hróma, *adj.* lahm; h. na nogah, *Dalm.*; — brefthaft, *Cig.(T.)*; krankhaft: hrome prsi, *ogr.-C.*
hromáč, *m.* = hromak, *Mur.*
hromák, *m.* der Lahme, *C.*; hromak vzame kljuko iz kota, *Zv.*; — der Krüppel, *Jan.*
hrómast, *adj.* lahm, krüppelhaft, *Cig., Jan., C.*
hromátanje, *n.* das Hinken, *Jarn.*
hromátati, am, *vb. impf.* hinken, *Guts., Mur., Jarn., Mik.*; nahajal je ondod mnogo takih možakov, kateri so hromatali (šepali), *Navr. (Let.)*.

hrnec = dr)dresel, obrovský Ruič, Zed. M. St.
868. 56.

hrošťan vrsta debelih orehov, Kobaridski Kott (Tolm.) – Kenda.

hrščica je poljski pridelek, ima kakih 20 poljskih kromplirjev, koreninc. Štr.

tudi ubildzvon a. konec hrope, Temljine (Tolm.) – Kenda.

hrómati, am, *vb. impf.* = hromatati, *Dict., Cig.*; — prim. hramati.
hromátski, *adj.* barvni, chromatiſch: h. odklon, chromatiſche Abweichung, *Žnid.*
hrómav, *adj.* hinkend: h. konj, *Andr.*; — krüppelhaft, *C.*
hromẹ́, ẹ́ta, *m.* = hromec, *Mur., Cig.*
hrómec, mca, *m.* der Lahme, *Cig., Jan., Šol., C., Trub.-Mik.*
hromẹ́ti, ím, *vb. impf.* hinken, *C.*; — breſthaft ſein, *Cig.*
hromíti, ím, *vb. impf.* hinkend, breſthaft machen, verkrüppeln, *Cig., Jan., Cig.(T.).*
hromonǫ́žen, žna, *adj.* an den Füßen lahm, *Levst.(Zb. sp.).*
hromǫ̑st, *f.* = hromota, *Cig., Jan.*
hromóta, *f.* die Lahmheit, die Lähmung, die Krüppelhaftigkeit, *Mur., Cig., Jan., Nov.*; die Gebrechlichkeit, *C.*; — körperliches Gebrechen, *V.-Cig., C.*; stara hromota, ein altes Leibesgebrechen, *Lašče-Levst.(M.)*; vsak ima kako hromoto na sebi, *Svet.(Rok.)*; h. v križu, die Kreuzlähme, živinska bolezen, *Strp.*; — h. se imenuje bolezen, če poči koža pod prstom ali pod členom na nogi ljudem, ki hodijo bosi, *Tolm.-Štrek.(Let.).*
hromóten, tna, *adj.* lahm, krüppelhaft, gebrechlich, *Cig., C., Svet.(Rok.)*; hromotni cestarji, *Levst.(Cest.).*
hromǫ̑tnik, *m.* der Gebrechliche, *Levst.(Nauk).*
hromúcati, ûcam, *vb. impf.* hinken, *C.*
hromoúden, dna, *adj.* mit lahmen Gliedern: Rodila je otroke hromoudne, *Levst.(Zb. sp.).*
hronšč, *m. ogr.-C.*, pogl. hrošč.
hrǫ̀p, hrópa, *m.* ein röchelnder Athemzug, der Hürchel, *Cig.*
hrópati, pljem, *vb. impf.* röcheln, ſchnarchen, *Jarn., Jan., C.*; — grob lachen, *C.*
1. **hrópec,** pca, *m.* der röchelnd Athmende, *Valj.(Rad)*; — 2) ein röchelnder Athemzug, der Hürchel, *Cig.*
2. **hrópec,** pca, *m.* = hrustec, der Knorpel, *SlGradec-C.*
hropẹ̑nje ali: hrópenje, *n.* das Röcheln; — prim. hropeti in hropsti.
hropẹ́ti, ím, *vb. impf.* röcheln, *Dict., Cig., C., BlKr.*; v prsih hropi, *C.*
hropljáti, âm, *vb. impf.* röcheln, *Cig.*
hrópniti, hrôpnem, *vb. pf.* einen Röchellaut hören laſſen, *Z.*
hropòt, póta, *m.* das Röcheln, *Met., Mik.*
hropotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* röcheln, *Mur., C., Z.*; — laut lachen; h. in smejati se, *C.*; — brummen, *Met.*; ein Getöſe machen, *Mur.*
hropotljiv, íva, *adj.* der gerne laut lacht, *C.*
hrópsti, pem, *vb. impf.* röcheln.
hropûn, *m.* kleiner Mörſer zum Schießen, *Mik.*
hropúntati, am, *vb. impf.* = hropotati, *C.*
hrost, *m.* = hrošč, *Levst.(Nauk)*; — (stsl.).
hrostiti se, im se, *vb. impf.* die Federn oder Haare ſträuben: kokoš, pes se hrosti, *BlKr.*; tudi: drohen: človek se hrosti nad svojim nasprotnikom, *BlKr.*; — prim. hrustiti.
hroš, *m. Cig., C.*, pogl. froš.
hrǫ́šč, *m.* 1) der Käfer, *Cig., Jan., Mik.*; navadni h., der Maikäfer (melolontha vulgaris), *Erj.(Ž.).* Навадно рогље, Melolontha vulgaris; — 2) die Hauhechel (ononis), *vrhŠt.*
hróščec, ščeca, *m. dem.* hrošč, *Valj.(Rad).*
hrǫ́šček, čka, *m. dem.* hrošč, *Jan.*
hrǫ́ščev, *adj.* des Käfers, Käfer-, *Jan.*
hrovât, *m.* 1) govedje ime, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — 2) die Hauhechel (ononis), *vrhŠt.*
hrovâtič, *m.* = hrovat 2), hrvatič, *C.*
hŕp, hŕpa, *m.* der Schlag, *C.*
hŕpa, *f.* die Maſſe, der Haufe, die Schar, *C., Erj.(Izb. sp.)*; — hs.
hŕpati, pam, pljem, *vb. impf.* ſchnarren, *C.*; mit Geräuſch freſſen: konj jé in hrplje, *C.*; ſich räuſpern, *Jan., C.*; ſchnarchen, *Kast.-C.*; — knurren, *Cig.*; — ſchlagen, *Z.*
hrpẹ̑la, *f.* = hrbet (šaljivo), *Ip.-Erj.(Torb.).*
hŕpen, pna, *adj.* begierig, *Mur., C.*; — prim. hrepeneti. (?)
hrpiti se, im se, *vb. impf.* ſtruppig werden, ſich ſträuben, *C.*
hrpótec, tca, *m.* = trpotec, *C.*
hrpotíti se, ím se, *vb. impf.* ſich emporrichten; potlačeno listje, stročje itd. se po malem hrpoti, *C.*; rahla zemlja pod se hrpoti = se vzdiguje, *C.*; ſich ſträuben, ſich aufblähen, *C.*; prahlen, *C.*; h. se proti komu, drohen, *C.*
hŕsk, *interj.* krach! (kadar se kaj zlomi, razčesne), *jvzhŠt.*
hŕskati, hŕskam, *vb. impf.* knirſchen, *Cig., SlN.*
hŕskniti, hŕsknem, *vb. pf.* einen knarrenden, kniſternden Laut hervorbringen, *Nov.*
hrst, *m.* knarrendes Geräuſch, der Krach, *SlN.-C.*
hrstáč, *m.* = hrestač, *C.*
hrstati, am, *vb. impf.* = hrustati, *Caf(Vest.).*
hŕstelj, stlja, *m.* das gemeine Heidekraut (erica vulgaris), *Štrek.*
hrstẹ́ti, ím, *vb. impf.* knaſtern, *C.*
hrstkáč, *m.* = hrestač, *C.*
hrstljánec, nca, *m.* = hrustanec, *Dol.-Mik.*
hrstljáti, âm, *vb. impf.* knorpeln, nagen, *Z., Vraz-Pjk.*
hŕščati, ím, *vb. impf.* = hreščati, *Cig., Jan., C., Burg.*; stare kosti so mu hrščale in pokale, *LjZv.*
hrščâvec, vca, *m.* neka rastlina, *Vreme-Erj.(Torb.).*
hrščeli, *m. pl.* die Pferdeſchnauze, *vzhŠt., ogr.-C.*
hrščljiv, *adj.* den Huſten habend, *C.*
hršiti se, im se, *vb. impf.* = hrpotiti se, ſich ſträuben, *C.*; — prim. srh. sršati.
hŕt, hŕta, *m.* der Windhund (canis leporarius), *Dict., Mur., Cig., Jan., C., Dalm., Krelj, Hip.(Orb.), Erj.(Ž.), Danj.-Valj.(Rad), nk.*
hŕtalec, lca, *m.* = rilec, *vzhŠt.-C.*
hŕtast, *adj.* hager, mager, *vzhŠt., ogr.-C., Danj.-Mik.*
hŕtati, am, *vb. impf.* ſchnaufen, *C.*
hrtíca, *f.* die Windhündin, *Meg., Dict., Cig.*
hrtič, íča, *m. dem.* hrt, *C.*
hrtiti se, im se, *vb. impf.* die Haare ſträuben: mačka se hrti, *Hal.-C.*; — prim. srtiti se.
hrúliti, im, *vb. impf.* blaſen, pfeifen, *C.*; nevihta hruli, der Sturm pfeift, *C.*; — prim. fruliti.

hrûm, *m.* 1) das Getöſe, der Lärm; posvetni hrum, das Weltgeräuſch; — 2) das Echo, *Mur.*

hrúmati, hrûmam, mljem, *vb. impf.* lärmen, toſen, *Mur.*

hrúmen, mna, *adj.* geräuſchvoll, lärmend, *Cig., Jan., C., nk.*

hrumestati, am, *vb. impf.* grob ſchwatzen, *Notr.*

hrumestav, *adj.* kdor rad hrumesta, *Notr.*

hrumẹ́ti, ím, *vb. impf.* rauſchen, brauſen, toſen, *Mur., Cig., Jan.*; v ušesih mi hrumi, es ſauſt mir in den Ohren, *Cig.*; kakor iz strašnih slapov hrumi voda izpod neba na zemljo, *Ravn.*; ſtürmen: hoče črez ozidje v Rim hrumeti, *Vod. (Izb. sp.).*

hrúmiti, hrûmim, *vb. impf.* widerhallen, *ogr.-C.*

hrumpati, pam, pljem, *vb. impf.* 1) mit Geräuſch freſſen, knorpelnd eſſen, = hrustati, *vzhŠt.-C.*; — 2) röchelnd huſten, *C.*

hrumtati, am, *vb. impf.* = hrumpati, *C.*

hrúniti, hrûnem, *vb. pf.* aufrauſchen, aufſchreien, *ogr.-C.*

hrûp, *m.* der Lärm, das Getümmel; h. delati, lärmen; h. je vstal, ein Lärm entſtand; h. zagnati, einen Lärm erheben; posvetni h., das Weltgeräuſch, *Cig.*; Ne odpodi od nas življenja tata Veselja hrup, *Preš.*; bojni h., der Kriegslärm, *Cig.*; — lebhaftes Gerede, *Cig.*; h. narediti, h. med ljudmi napraviti, Lärm verurſachen, Aufſehen erregen, *C., Cig. (T.)*; brez hrupa, ohne Aufſehen, prunklos, *Cig.*

hrúpa, *f.* der Wetterſturm, *vzhŠt.-C.*

hrúpati, pam, pljem, *vb. impf.* mit Geräuſch freſſen, knorpeln, *Jan., C.*; konj slamo hruplje, *Z.*; — kruh hruplje med zobmi, das Brot knorpelt zwiſchen den Zähnen, *C.*

hrupâvec, vca, *m.* = hrustanec, *C.*

hrûpec, pca, *m.* = hrustanec, *Jan., C.*

hrúpen, pna, *adj.* lärmend, geräuſchvoll, *Cig., nk.*

hrupẹ́nje, *n.* das Lärmen: h. in šumenje, *Trub.*

hrupetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* poltern, rumpeln, *C.*; krachen, *Guts.*

hrupẹ́ti, ím, *vb. impf.* lärmen, tumultuieren, *Cig., Jan.*; vse je zoper eno drugo hrupelo, *Trub.*; vse mesto hrupi, *Dalm.*; rauſchen, wettern, ſtürmen, *Cig., Jan., C.*; — hrupi mi, ich röchle, *C.*

hrúpiti, im, *vb. impf.* 1) = hrupeti, *Mur., Cig.*; — 2) h. se, = ustiti se, prevzetno govoriti, *Koborid-Erj. (Torb.).*

hrupljiv, íva, *adj.* lärmend, *Cig.*

hrupljívec, vca, *m.* der Lärmmacher, der Tumultuant, *C.*

hrûpnik, *m.* = hrupljivec, *Cig., Jan.*

hrupòt, óta, *m.* = hrup, *C.*

hrupotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* = hrup delati, *C.*

hrûst, *m.* 1) das Geräuſch von dürren Aeſten, *C.*; — 2) robuſter, vierſchrötiger Menſch; obogatil ga bo kralj zelo, kdor tega hrusta (Golijata) premaga, *Ravn.*

hrustálọ, *n.* der Freſſer, *SlN.*

hrustáńčast, *adj.* knorpelartig, knorpelig.

hrustáńčen, čna, *adj.* knorpelig; Knorpel-; hrustáńčni sklep, die Knorpelfügung, *Cig.*

hrustančevína, *f.* die Knorpelſubſtanz, *Erj. (Som.).*

hrustáńčnica, *f.* das Knorpelthier, *Cig.*

hrustánec, nca, *m.* der Knorpel; ščitasti h., der Schildknorpel, kolobarčasti h., der Ringknorpel, kopitasti h., der Gießbeckenknorpel, (beim Kehlkopf), *Erj. (Som.).*

hrústanje, *n.* das Knorpeln.

hrústati, stam, *vb. impf.* mit Geräuſch eſſen, knorpeln; Spredaj šilce, Zadaj vil'ce, V sredi usta, Kamenje hrusta, (= plug), *Goriška ok-Erj. (Torb.)*; — 2) das r unrein ausſprechen, ratſchen, *C.*; — eine Sprache radebrechen: latinsko h., *Cig.*; — 3) kniſtern, rauſchen (wie dürre Zweige), *Cig., C.*; — hrúščem, *Valj. (Rad).* — 4) *zgrabim Valj.-Pint. Lat.*

hrustáv, áva, *adj.* 1) knorpelnd, *Cig.*, — 2) knorpelig, *Cig., Jan.*

hrustávec, vca, *m.* 1) der Knorpeler, der Nager, *Jan.*; — 2) der Prahler, *Fr.-C.*; — der Schreihals, *Tolm.*; — 3) = hrustanec, *Mur., Cig., Mik., Tolm.*

hrustávka, *f.* 1) die Knorpelkirſche; — 2) eine Art Birne, *M.*; — 3) der Knorpelſalat (chondrilla), *C., Medv. (Rok.).*

hrústec, tca, *m.* 1) der Knorpel, *Cig., Jan., Mik., Št.*; pos. das Ohrläppchen, *Hal.-C.*; — 2) razne rastline: der Luzerner- oder Schneckenklee (medicago sativa), *Mur., Cig., Medv. (Rok.)*; — der Stechapfel (datura stramonium), *Jan.*; — der Wegetritt (scleranthus perennis), *vzhŠt.-C.*; — neka vinska trta, *Celje-Erj. (Torb.)*; grüner Kanigl, *Trumm.*; der Krachgutedel, *vzhŠt.-C.*

hrústelj, stlja, *m.* 1) hrustavec 1), *C.*; — 2) neka vinska trta: = hrustec, *C., Trumm.*; — eine Art Wachtelweizen (melampyrum), *SlGor.-C.*

hrústiti se, im se, *vb. impf.* 1) ſich brüſten, prahlen, *Cig., Jan., C., Jurč.*; — 2) trotzen, *Mur.*; — prim. hrostiti se.

hrustljânje, *n.* das Knorpeln, *M.*

hrustljânka, *f.* = hrustavka (črešnja), *Burg.*

hrústljast, *adj.* kar se da hrustljati, krhek, *Cig.*

hrustljáti, âm, *vb. impf.* knorpeln, *Mur., Cig.*

hrustljâvka, *f.* 1) die Knorplerin, *Z.*; — 2) der Eisſalat, *Z.*

hrustljâvkast, *adj.* = hrustljiv, *Vrtov. (Vin.).*

hrustljiv, íva, *adj.* kar se da hrustati: hrustljive jagode, *Vrtov. (Vin.).*

hrûstnica, *f.* hrustnice, Knorpelfiſche (chondracanthi), *Jan., Cig. (T.), Erj. (Z.).*

hrústniti, hrûstnem, *vb. pf.* einen Knorpellaut hervorbringen, *M.*

hrúšast, *adj.* birnförmig, *Cig.*

hrûšč, *m.* das Geräuſch, der Lärm, *Mur., Cig., Jan., C.*, svetni h. in trušč, *Cv.*; ušesni h., das Ohrenſauſen, *Erj. (Som.).*

hruščânje, *n.* das Rauſchen: gora zagrmi od hruščanja, *Jap. (Prid.).*

krupati se = burkati se (krumpfen) DMK.

krúpeč Schober; Kovan (pos. bakren) okenar:
toliko se je nabralo tega krupeča
Sv-Lucija (Tolm.) — Kenda
krupíriti se - postavljati šestroutiti se, češ
kaxo sem mojan Sv. Lucija (Tolm.) — Kenda.

hrušičevje Arxtoffelknauł, Martinjevh pri Že
zajnikh – Tuš. (B. 81)

húbati, ogovarjati, grajati, Grill.
(Blkv. Let. 893, 13.

hrvâtar, drvar, ki hodi na Hrvatsko drvarit
Dol. – Pmt. Let. 895. 12.

hrúščati, ím, *vb. impf.* rauſchen, brauſen, toſen, *Mur., Cig., Jan.*; veter, voda hrušči, *C., Jap. (Prid.)*; velike reke hrušćijo, *Slom.*

hrušćàv, áva, *adj.* rauſchend, *C.*

hrušćev, *adj. Cig.*, pogl. hrušev, hruškov.

hrûščica, *f. dem.* hruška; 1) kleine Birne; — 2) ime raznim rastlinam: die Traubenhyacinthe (muscari racemosum), *Tuš.(R.)*; — die Muscatnuſs (myristica moschata), *Z.*; — h. božja, die Felſenbirne (aronia rotundifolia), *Nanos-Erj.(Torb.)*; — zelena zimska h., das Wintergrün, das Birnkraut (pirola), *C., Tuš.(B.)*; — medvedova h., = glog, *Mur., Fr.-C.*

hrûščič, *m.* kozje ime, *Krn-Erj.(Torb.)*.

hrúščiti, im, *vb. impf.* rauſchen, *Mur., Trst. (Let.)*.

hrúšev, *adj.* Birn(en)s, vom Birnbaum, *Cig., Jan.*; h. hlod, *LjZv.*; h. krhelj, *Erj.(Izb. sp.)*.

hrúševec, vca, *m.* 1) der Birnmoſt; — 2) jed iz hrušek, *Gor.*

hrúševica, *f.* das Waſſer von gekochten Birnen, *Cig., ZgD.*

hrúševina, *f.* das Birnbaumholz, *Cig., Jan.*

hrúševje, *n. coll.* Birnbäume, (-ščevje) *Met.*

hrúševka, *f.* 1) = hruševec 1), *Cig.*; — 2) = hruševica, *Erj (Izb. sp.)*.

hrûška, *f.* 1) der Birnbaum (pirus communis); — die Birne; suha hruška, die gedörrte Birne; zna več ko hruške peči = er verſteht etwas; — medvedove hruške = glog, *Tuš. (R.)*; die Felſenbirne (aronia rotundifolia), *Josch.*; — podzemeljska h. = krompir, *Kor.-C.*; — 2) der Degenknopf, *Jan. (H.)*.

hrûškast, *adj.* birnförmig.

hrûškič, *m.* ovčje ime, *Valj.(Rad)*.

hrúškov, *adj.* Birn-, vom Birnbaum; hruškovo deblo.

hrúškovec, vca, *m.* der Birnmoſt.

hrúškovica, *f.* das Waſſer von gekochten Birnen, *Cig.*

hrúškovje, *n.* = hruševje, *Jan.(H.)*.

hrúškovka, *f.* 1) = hruškovica, *Z.*; — 2) = hruškovec, *Cig.*

hrúškovina, *f.* das Birnbaumholz, *Cig.*

hrúškovnica, *f.* = hruševec, *Cig.*

hrúti, hrújem, *vb. impf.* toſen, rauſchen, brauſen, *Cig., Jan., M., C.*; veter, voda hruje, v oblakih hruje, *C.*; krachen: gre in drmasti po gošči, da vse hruje pod njim, *C.*; — hruje mi, ich röchle, *C.*; — ſchnell und laut reden, greinen, *C.*

hrútje, *n.* das Toſen, das Röcheln, das Geſchrei, *C.*

hrvatíca, *f.* neka suknja, *Danj.-C.*; = 1. čoha, *ogr.-C.*

hrvâtič, *m.* die Hauhechel (ononis), *Ščav.-C.*

hrvatovščák, *m.* neka trta, *Št. (ob hrv. meji)-Erj.(Torb.)*.

hŕzanje, *n.* das Wiehern, *Habd.-Mik., Mur., Jan.*

hŕzati, zam, žem, *vb. impf.* wiehern, *Mur., Cig., Jan., Mik., Nov., Npes.-Vraz, vzhŠt.*

hŕzavec, vca, *m.* der Wieherer, *Mur.*; — *pren.* der ſehr laut zu lachen pflegt, *Mur.*

hrzgetáti, etâm, ećem, *vb. impf.* = hrzati, *Št.-Z., Npes.-Vraz*.

hŕzniti, hŕznem, *vb. pf.* einen Wieherlaut ausſtoßen, *Danj.(Posv. p.)*.

hŕž, ì, *f. ogr.-C.*, pogl. rž.

hrženíca, *f.* der Grasfroſch (rana temporaria), *Guts., Mur., Erj.(Ž.)*.

hržíca, *f.* die Gallmücke (ker dela na rastlinah izrastke ali hrge), *Erj.(Ž.)*.

hte, *adv.* = kolj: kdo hte, kam hte (kdohte, kamhte), itd. = kdorkoli, kamorkoli, itd., *SlGor.-C.*

htéti, hčem, *vb. impf.* pogl. hoteti.

hû, *interj.* hu! *Cig.*

húba, *f.* die Schalmei, *Hip.(Orb.)*; — prim. hoboj.

hubíka, *f. SlGradec-C.*, pogl. hudobika.

hubkáč, *m.* = hupkač, *Št.-Mur.*

hûbkati, am, *vb. impf.* „hub, hub!" rufen, *Mur.*

huč, *m.* = žantlaka! *Poh.*

húčati, ím, *vb. impf.* heftig wehen, veter huči, *C.*

hûd, húda, *adj.* böſe, ſchlimm, arg: hudi duh, der böſe Geiſt; hudo storiti, delati, Böſes thun, freveln; hudo delo, die Miſſethat; hud namen, böſe Abſicht; hudo poželenje, böſe Begierden; hude misli, böſe Gedanken; hudo misliti o kom, Arges von jemandem denken; hud jezik, eine böſe Zunge; huda vest, böſes Gewiſſen; hud prepirljivec, ein Zankteufel: hud pes, ein ſchlimmer Hund; hud mož, ein ſchlimmer, ſtrenger Mann; hud biti na koga, auf jemanden böſe ſein; huda beseda, feindſeliges Wort; ein Scheltwort, *M.*; hudo imeti koga, arg mit jemandem verfahren; s hudim in dobrim, mit Güte und Strenge; iz huda, im Schlimmen, *C.*; hudo gledati, finſter blicken; hudo se držati, eine finſtere Miene machen; hude volje biti, in einer böſen Stimmung ſein; huda peč, ſtark erhitzter Ofen, *M., jvzhŠt.*; huda britev, ſcharfes Raſiermeſſer, *M., Z.*; hudo žganje, hochgradiger Branntwein; hud ocet, ſcharfer Eſſig; hude krvi biti, heißblütig ſein; hude jeze biti, zu heftigem Zorne geneigt ſein; = gierig: tat je hud na jabolka, oven je hud na oves, *BlKr.*; hud na vino, denar, *Z.*; — hud boj, heftiger Kampf; huda je bila, es ging hitzig zu; hud vihar, ein heftiger Sturm; hudo vreme, huda ura, das Ungewitter; hudi oblaki, gewitterſchwangere Wolken; huda reka, gefährlicher, reißender Strom, *M.*; huda noč, eine ſchlimme Nacht; hudi časi, ſchlimme Zeiten; hudo delo, ſchwere Arbeit, *Z., jvzhŠt.*; huda sila, dringende Noth; hud mraz, grimmige Kälte; huda suša, große Dürre; hud smrad, heftiger Geſtank; huda bolezen, ſchlimme, gefährliche Krankheit, (pos. die Fallſucht, *M.*); huda bolečina, heftiger Schmerz; huda rana, ſchwere Wunde, *Z.*; huda žeja, heftiger Durſt; hud kašelj, heftiger Huſten; do hudega bolan, gefährlich krank, *Ravn.-Mik.*; hudo ti bodi! (ein Fluch) *C.*; hudo in dobro, das Wohl und Wehe; hudo a. huda se mu godi, es

geht ihm ſchlecht; na hujem je, er iſt ſchlechter daran; hudo a. huda je za vodo, za denar, es iſt großer Mangel an Waſſer, Geld, es herrſcht eine Waſſer-, Geldnoth; huda mu prede, er iſt in der Klemme, *Jan.*; otel ga bode ob hudi (in der Noth), *Ravn.*; hudo mi je, es wird mir eng ums Herz, *Jan.*; es fällt mir hart, *jvẓhŠt.*; hudo mi je za njega, es thut mir leid um ihn, *Z.*, *jvẓhŠt.*; hudo mi je, es iſt mir übel, hudo mu je prišlo, er wurde unwohl, *jvẓhŠt.*; — hudo = zelo, arg, ſehr; hudo pretepsti, hudo potrebovati, *Cig.*, *C.*; — = slab, ſchlecht: hud sad, hudo drevo, *Kast.*; huda pitna voda, *Levst. (Nauk.)*; huda je obleka ali obutev, ki uže ni cela, *Goriška ok.*, *Kras-Erj. (Torb.)*; huda suknja, srajca, *Cig.*, *C.*; hud črevelj, *Gor.*; hudo vidim = slabo vidim, *Gor.*; — huda roka = leva r., *Reẓ.-C.*; — hudo meso, wildes Fleiſch, das Faulfleiſch in Wunden, *Cig.*

húdec, dca, *m.* 1) böſer Menſch, *Valj. (Rad)*; — 2) der Zaunkönig, *Reẓ.-C.*; — 3) die Gicht, *vẓhŠt.-C.*

hudenica, *f.* hudenice, „weibliche böſe Geiſter, die den ungetauften Kindern ſchaden ſollen", *C.*; Furien, *Št.-Cig.*

hudér, rja, *m.* = hudir, *Mur.*, *Mik.*

hudéti, ím, *vb. impf.* mager werden, abmagern, *Jan.*, *C.*

hudíca, *f.* die Gicht, *Mur.*, *Cig.*, *C.*; prijela ga je hudica (podagra), *Cv.*

hudíč, *m.* der Teufel; ta človek ti je za hudiča, ein Teufelskerl, *Erj. (Izbr. sp.)*.

hudíčati, am, *vb. impf.* = hudičevati, *Jarn.*, *Cig.*

hudíček, čka, *m. dem.* hudič, das Teufelchen.

hudíčev, *adj.* des Teufels, Teufels-, teufliſch; hudičevo delo, das Teufelswerk; h. človek, ein teufliſcher Menſch.

hudíčevânje, *n.* das Fluchen mit dem Worte hudič.

hudíčeváti, ûjem, *vb. impf.* den Teufel im Munde führen, mit dem Worte hudič fluchen.

hudíčevâvec, vca, *m.* der mit dem Worte hudič zu fluchen pflegt, *Cig.*, *Jan.*

hudíčevâvka, *f.* die mit dem Worte hudič zu fluchen pflegt, *Cig.*

hudíčič, *m. dem.* hudič, *Cig.*

hudíčji, *adj.* Teufels-, teufliſch: Po hudičje črno lice 'ma, *Vod. (Pes.)*.

hudíka, *f.* der wollige Schneeball (viburnum lantana), *Caf (Vest.)*; — prim. hudobika, dobrika.

hudîman, *m.* der Teufel, *C.*, *Valj. (Rad)*; glej hudimana, citre bi me bile ob grunt pripravile, *Andr.*; tudi: hudíman, *Dol.*; — blažja beseda nam. hudič.

hudîmer, rja, *m.* = hudiman, *Z.*, *Štrek.*, *Jurč.*, *jvẓhŠt.*

hudína, *f.* das Böſe, das Schlechte, *C.*; — das wilde Fleiſch, der Auswuchs am Körper, der Schwamm, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; der Krankheitsſtoff: hudina leze iz telesa, *Vrt.*; h. gre iz bolnika, *Svet. (Rok.)*, *Dol.-Erj. (Torb.)*; — = slabo vreme, *Krn-Erj. (Torb.)*.

hudír, rja, *m.* der Teufel: gozdni h. = mandril, der Waldteufel (papio mormon), *Jan.*, *Erj. (Ž.)*.

hudírjev, *adj.* des Teufels; verteufelt, *Cig.* hudirjev človek, ein Teufelskerl, *Cig.*

hudírski, *adj.* teufliſch, Teufels- (v kletvicah): to je hudirsko delo! *SlGor.-C.*, *jvẓhŠt.*

hudírstvǫ, *n.* die Teufelei. *SlN.*

hudírščak, *m.* = hudir, *SlGor.-C.*; der Dämon, *Zora.*

hudíti, ím, *vb. impf.* 1) h. kaj, tadeln, *C.*; — 2) ſchaden: to mi hudi, *C.*; — 3) h. se, böſe ſein, ſich ärgern, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *M.*; h. se na kaj, *LjZv.*; general se je hudil nad njih nepokorščino, *Vod. (Izbr. sp.)*.

hudník, *m.* der Teufel.

hudóba, *f.* 1) die Bosheit; iz hudobe kaj storiti; sama hudoba ga je, er iſt die lautere Bosheit; — 2) der Zorn, der Ingrimm: s hudobo, mit Ingrimm, *C.*; prim. zloba; — 3) (o osebah) der Schlimme, der Böſewicht: ta hudoba! ti hudoba ti! — der böſe Geiſt, der Teufel; — 4) die Scham, die Genitalien, *Gor.*

hudobávljati, am, *vb. impf.* Böſes thun, *Jan.*, *M.* (morda nap. *impf. ad* hudobiti?).

hudóbec, bca, *m.* der Böſe, der Teufel, *Jan.*, *M.*, *Let.*; — = škrat, *LjZv.*

hudóben, bna, *adj.* boshaft, böſe; h. namen, böſe Abſicht; hudobna poškodba, boshafte Beſchädigung, *Cig.*; hudobni jeziki, Läſterzungen.

hudobîčje, *n.* = hudobika, *C.*

hudobîja, *f.* die Bosheit; to je sama h.! das iſt reine Bosheit! die boshafte That; hudobijo storiti, einen Frevel verüben, *Cig.*

hudobijân, *m.* = hudič, *Npes.-Kres.*

hudobíka, *f.* der wollige Schneeball (viburnum lantana), *Št.-C.*, *Poh.-Erj. (Torb.)*; — = jerebika, die Vogelbeere, *SlGradec-C.*

hudobîlnik, *m.* der Stechapfel, (datura stramonium), *SlGor.-Erj. (Torb.)*.

hudobíti, ím, *vb. impf.* 1) Böſes thun, *Z.*; — 2) = kvariti, *Dol.*; — 3) h. se, ſich ärgern, *Bes.*

hudobljiv, íva, *adj.* = hudoben, *Mur.*; hudobljivo srce, *C.*

hudobljívost, *f.* = hudobnost, *Mur.*

hudôbnež, *m.* böſer, boshafter Menſch, der Böſewicht.

hudôbnica, *f.* 1) böſes, boshaftes Weib; — 2) das Fieber, *Meg.*, *C.*, *Z.*; — 3) neka trava, *C.*

hudôbnik, *m.* = hudobnež; hudobnik je v svoji hudobi le naprej silil, *Jap. (Prip.)*; hudobniki so ga vlekli črez zobe, *Jurč.*

hudobnják, *m.* = hudobnik, *C.*, *kajk.-Valj. (Rad)*.

hudóbnost, *f.* die Boshaftigkeit, die Bosheit, die Bösartigkeit.

hudobováti, ûjem, *vb. impf.* 1) Böſes thun, *Jan.*; h. koga, mißhandeln, *Mur.*; — 2) fluchen, grimmig poltern, *C.*, *Z.*; nikdo jih ni razsajati ali hudobovati čul, *Slom.*; h. se nad čim, über etwas fluchen, unwillig ſein, *C.*

hudočînstvǫ, *n.* = hudodejstvo, *Mur.*

Kudec, ime kravi ki je nekatko dlujo, rada
brcka Štk. Let. 893. 45.

Kudobár J. Kmetsk. Jhan. v nar. pes.: Tč. 1. k.
D. 1. Sv. XVII. 128.

hudovinje, kervoda po hronikih itd.
Tumai Plan. Vest. XII 177.

hudodẽjec, jca, *m.* der Miſſethäter, *nk.*
hudodẽjstvọ, *n.* die Miſſethat, das Verbrechen, *Jan., C., nk.*
hudodẽjski, *adj.* verbrecheriſch, criminell, *Jan.*
hudodẽłec, łca, *m.* = hudodelnik, *Cig., Jan.*; Bog tepe hudodelce po hudodelcih, *Ravn.*; naj ne mamijo hudodelca, še dalje počenjati kazensko dejanje, *Levst. (Nauk.)*
hudodẽłen, łna, *adj.* übelthätig, verbrecheriſch, *Cig., Jan.*
hudodẽliti, dẽlim, *vb. impf.* Uebelthaten begehen, böſe handeln, freveln, *Mur., Jan., C., Ravn.*
hudodẽłka, *f.* = hudodelnica, *Cig., Jan.*
hudodẽłnica, *f.* die Miſſethäterin, die Verbrecherin, *Cig., Jan., nk.*
hudodẽłnik, *m.* der Miſſethäter, der Verbrecher, *Dict., Mur., Cig., Jan., Krelj, Jap., Škrinj.-Valj. (Rad), kajk.-Valj. (Rad), nk.*
hudodẽłski, *adj.* übelthäteriſch, verbrecheriſch, *Mur., Cig., Jan.*
hudodẽlstven, stvena, *adj.* criminell. *Cig.*
hudodẽlstvọ, *n.* die Miſſethat, das Verbrechen, *Mur., Cig., Jan., DZ., nk.*; slediti vsako h., *Levst. (Nauk.)*; h. umora, tatvine, *nk.*
hudodẽłstvováti, ûjem, *vb. impf.* Miſſethaten, Verbrechen verüben, *Zora.*
hudoglẽd, glẽda, *adj.* finſter blickend: h. človek, *Jurč.*; — = grdogled, ſcheelſüchtig, *Cig.*
hudoglẽdec, dca, *m.* hudogled človek, *Valj. (Rad).*
hudoglẽden, dna, *adj.* finſter, zornig blickend, *Fr.-C.*; — = grdogleden, ſcheelſüchtig, *Cig.*
hudoglẽdnik, *m.* der finſter, zornig Blickende *C.*
hudojezîčnik, *m.* der eine böſe Zunge hat, das Läſtermaul, *Slom.-C.*
hudoklẽten, tna, *adj.* der arg flucht, *C.*
hudoklẽtnik, *m.* der arge Flucher, *C.*
hudolès, lésa, *m.* = hudobika, *Z.*
hudolésovina, *f.* = hudobika, *Z.*; — der Hartriegel (cornus sanguinea), *M., Rib.-C., Lašče-Erj. (Torb.).*
hudolẽten, tna, *adj.* miſsjährig *Z.*; — mager (o živini in človeku), *Gor.*
hudolẽtnež, *m.* magerer Menſch, *nk.*
hudolẽtnica, *f.* das Berufkraut (erigeron canadensis), *Mur., Medv. (Rok.)*; — „eine Art Unkraut mit großen Bohnen", *vzh-Št., ogr.-C.*; — „eine Art Bergblümchen, blaſsgelb blühend", *Mariborska ok.-C.*
hudolẽtnik, *m.* 1) kdor o hudi letini prosjači, *Levst. (Zb. sp.)*; — 2) = čuk, *Fr.-C.*; — 3) eine Art gemeine Fiſole, *Celjska ok.-C.*
hudolẽtovina, *f. Z.* pogl. hudika.
hudomíseln, selna, *adj.* arggeſinnt, übeldenkend, *Mur., Jan.*
hudomíšljiv, iva, *adj.* Böſes ſinnend, *ogr.-C.*
hudomúšen, šna, *adj.* böslaunig, *C.*; hudomušno je pesnikov pleme, *Zv.*; h. črnogledec, *Zv.*; ſchalkhaft; h. človek, hudomušno kaj povedati.
hudomûšnež, *m.* = hudomušnik, *SlN.*
hudomûšnik, *m.* hudomušen človek, *SlN.*
hudomúšnost, *f.* die Böslaunigkeit, die Schalkheit.
hudonósen, sna, *adj.* unheilbringend, *Let.*; čaščenje hudonosnih prikazni, *Bes.*
hudoréči, réčem, *vb. pf.* nam. hudo reči, fluchen, ſchimpfen, *Trub.-C.*; (po lat. maledicere).
hudorẽkati, am, *vb. impf. ad* hudoreči, *C.*
hudosúmen, mna, *adj.* argwöhniſch, *Z.*; tesni nauki hudosumnih ljudi, *Vod. (Izbr. sp.).*
hudọst, *f.* die Schlimmheit, die Schärfe, *Cig.*
hudošẽgast, *adj.* übelgeſittet, *Hip.-C.*
hudóta, *f.* das Böſe, das Uebel, *Blc-C.*
hudoùm, úma, *m.* neka trava, ki raste v bukovju, *C.*
hudoúmen, mna, *adj.* = blazen, (hudumen) *Jarn.*
hudoúmiti, ûmim, *vb. impf.* = blazniti, raſen, (hudumiti) *Jarn.*; (= h. se, *M.*).
hudoúmnost, *f.* = blaznost, (hudumnost) *Jarn., Mur.*
hudoûrec, rca, *m.* = hudournik, *C.*
hudoúren, rna, *adj.* Gewitter-, gewitterhaft, *Cig., Jan.*; hudoûrni oblaki, Gewitterwolken, *Cig., SlN.*; wetterlauniſch, wetterwendiſch, *V.-Cig.*
hudoûrnica, *f.* 1) velika h., = hudournik 2), *Cig., Levst. (Nauk), Frey. (F.)*; — 2) neka bajeslovna rastlina, *Bes. 1870. 10.*
hudoûrnik, *m.* 1) der Wildbach, der Gießbach; der Maibrunnen, die Hungerquelle, *Jes.*; — 2) der Segler, die Mauerſchwalbe (cypselus apus), *Erj. (Ž.)*; — planinski h., der Alpenſegler (cypselus melba), *Cig., Erj.-C., Frey. (F.)*; — 3) hudourniki so duše nekrščenih otrok, *vzh-Št.-Pjk. (Črt. 56.).*
hudovânje, *n.* der Aerger, *Cig.*; das Schmälen: h. in grоženje inženirjevo, *Jurč.*
hudováti se, ûjem se, *vb. impf.* böſe ſein, ſich ereifern, ſich ärgern; h. se nad kom, über jemanden ungehalten, erbittert ſein, *Cig., C., Ravn.-Jan. (Slovn.)*; h. se na koga, jemanden beſchimpfen, *C.*; einen übel anlaſſen, *Cig., C.*; kdor nima druzega dela, pa se ob mene huduje (ſchmält auf mich), *Jurč.*; tudi h. koga: Pasterke in pasterkinje Bo hud'vala mačeha, *Slom.*
húdovina, *f.* = hudovitovina (?): s hudovino nekateri vino barvajo, *jvzhŠt.*
hudovîrje, *n.* der Ort, wo das Waſſer durchſchlägt, = sačišče, *Cig.*
hudovît, *adj.* ſchlimm, ſchädlich, *Nov.-C.*
hudovíta, *f.* = hudovitovina, *Z.*
hudovîtost, *f.* die Schlimmheit, *C.*
hudovítovina, *f.* der wollige Schneeball (viburnum lantana), *Cig.*
hudovọ̑ljec, ljca, *m.* der Uebelwollende, *Cig., C.*; der Boshafte, *Jan.*
hudovọ̑ljen, ljna, *adj.* 1) böswillig, miſsgünſtig, *Mur., Cig., Jan., M.*; — 2) übelgelaunt, *Jan., C.*; hudovoljno se držati, *Jap. (Prid.).*
hudovọ̑ljnež, *m.* der Böswillige, der Uebelgeſinnte, *Cig., C., M.*
hudovọ̑ljnik, *m.* der Böswillige, *Z.*; ſchelmiſcher Menſch, *Cig.*
hudovọ̑ljnost, *f.* 1) die Böswilligkeit, der Argſinn, *Cig., ogr.-M.*; — 2) der Miſsmuth, *Jan.*

hudovoščljiv, íva, *adj.* ſchadenfroh (hudovóščljiv), *Mur.*

hudozîmec, mca, *m.* nav. *pl.* hudozimci, die Heiligen, deren Feſttage in die ſtrenge Winterszeit fallen (Paulus, Antonius, Agnes, etc.), *Svet.(Rok.).*

hudožéljen, ljna, *adj.* übelwollend, ſchadenfroh, *C.*

hudožéljnik, *m.* der Uebelwollende, *M.*

hudožéljnost, *f.* die Schadenfreude, *C.*

hudožîv, žíva, *adj.* ſchlecht ausſehend, kränklich, *C.*

hudožîvnik, *m.* der mühſelig Lebende, *Notr.*

huhâłka, *f.* = gugalica, die Schaukel, *Št.-C.*; — die Hängematte, *Valj.(Rad).*

huhati, am, *vb. impf.* = gugati, *C.*

huhnjáti, âm, *vb. impf.*, *Mur.*, pogl. hohnjati.

huhorica, *f.* der Sturmwind, *C.*; — prim. hohorin.

huhúkati, kam, čem, *vb. impf.* ſchreien (wie die Eule): sova huhuče, *C.*, *Z.*

huhúriti se, ûrim se, *vb. impf.* = šešuriti se, šopiriti se, *Blc-C.*

hûj, *interj.* huj, huj! Zuruf an Schweine, *Sl-Gor.-C.*, *jvẓhŠt.*

hûjati, am, *vb. impf.* 1) = hujšati, *Savinska dol.-C.*; — 2) h. se, ſchlimm ſein, zürnen, greinen, ſchelten, *M.*, *C.*; lamentieren, *Kobovid-Erj.(Torb.).*

hujâva, *f.* das Elend, das Miſsgeſchick, die Drangſal, *ZgD.*, *Polj.*

hujeváti se, ûjem se, *vb. impf.* = hudovati se, ſich ärgern, *Tolm.-Štrek.(Let.).*

hujkáč, *m.*, *Jan.*, pogl. hupkač.

hûjs, *interj.* = hus, *C.*, *Št.*

hujsen, sna, *adj.* = hud: h. pes, *kajk.-Valj.(Vest.).*

hujskáč, *m.* der Hetzer; — pogl. huskač.

hûjskati, am, *vb. impf.* hetzen; — pogl. huskati.

hújstiti, im, *vb. impf.*, *jvẓhŠt.*, pogl. hustiti.

hûjšanje, *n.* 1) das Verſchlimmern; — 2) das Abmagern.

hûjšati, am, *vb. impf.* 1) verſchlimmern, h. se, ſich verſchlimmern; — 2) ärgern, Aegernis geben, *M.*, *Z.*; — 3) mager machen, zehren: bolezen ga hujša, *Cig.*; — h. se, mager werden, *Cig.*; — 4) *intr.* hujšati, mager werden, hagern, *Cig.*, *Jan.*, *M.*

hûk, *m.* 1) der Hauch, *Cig.*; — 2) das Geräuſch, *Reẓ.-C.*

húka, *f.* der Tumult, der Lärm: huka in buka, *SlN.*, *Vrt.*, *Zv.*, *Erj.(Zb. sp.).*

hukáč, *m.* der Puſter, *Cig.*

hûkati, kam, čem, 1) hauchen, puſten, *Cig.*, *Jan.*, *C.(BlKr.)*; v roke h., *Vrt.*; sv. Luka v roke huka, *Istra-Erj.(Torb.)*; na pleča in sluhe mu hučejo s toplo sapo, *Pjk.(Črt.)*; — 2) lärmen, ſchreien, *Reẓ.-C.*; — (o sovi), *Valj.(Rad).*

hûkež, *m.* der Haucher: sv. Lukež v roke hukež, *Lašče-Erj.(Torb.).*

húkniti, hûknem, *vb. pf.* 1) hauchen, *Cig.*; h. v zrcalo, *Vrt.*; — 2) aufſchreien, aufächzen, *Bes.*

1. **húla**, *f.* der Bug, *Gor.-Mik.*, *Valj.(Rad)*; — prim. hil.

2. **húla**, *f.* die Beſchimpfung, *Slom.-C.*; — hs.

húlati, am, *vb. impf.* verſpotten: h. koga, *C.*; — prim. 2. hula.

húlavec, vca, *m.* der Trotzkopf, *Mur.*

hûłba, *f.* der Tadel, *C.*; — prim. 2. huliti.

hûłež, *m.* 1) der Trotzkopf, *Mur.*; — 2) kozje ime, *Krn-Erj.(Torb.).*

1. **húliti**, hûlim, *vb. impf.* 1) biegen, neigen, *Hal.-C.*; derviši čelo k zemlji hulijo, *SlN.*; konj ušesa huli, richtet die Ohren nach rückwärts, *C.*; — h. se, ſchlummernd nicken, *C.*; huli se mi = dremlje se mi, *vẓhŠt.-C.*; — 2) h. se, ſich ducken, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; mačka se huli, *Z.*; konj se huli = ušesa huli, *SlGor.-C.*; — ſich demüthig ſtellen, ſich verſtellen, heucheln, *Cig.*, *C.*; Bogu se huliti, *Z.*; — h. se, erbittert ſein, trotzen, *Mur.*, *Met.*

2. **húliti**, im, *vb. impf.* tadeln, miſsbilligen, läſtern, *Cig.*, *C.*; oni hulijo, česar ne razumejo, *Cv.*; — hs.

3. **húliti**, im, *vb. impf.* blaſen: veter huli, *C.*; — hauchen: v roke huliti = hukati, *Fr-C.*; — prim. fuliti.

hulîvec, vca, *m.* kdor se huli, *Levst.(Zb. sp.)*; — prim. 1. huliti 2).

1. **húljenje**, *n.* 1) das Sichducken, *Valj.(Rad)*; duckmäuſeriſches Benehmen, die Verſtellung, *Cig.*

2. **húljenje**, *n.* das Tadeln, das Läſtern, *Cig.*; — hs.

humanîst, *m.* gojitelj humanizma, der Humaniſt.

humanîzem, zma, *m.* najbolj na staroklasični uk se upirajoča duševna izobrazba, der Humanismus.

humôr, rja, *m.* duhovita, dobrohotno šaljiva presoja človeških slabosti, der Humor.

humorîst, *m.* kdor humoristično govori ali piše, der Humoriſt.

humorîstika, *f.* humoristično govorjenje ali pisanje, der Humor, *Cig.(T.).*

humorîstičen, čna, *adj.* s humorjem govorjen ali pisan, humoriſtiſch.

humôrski, *adj.* humoriſtiſch, *LjZv.*

húntalo, *n.* der durch die Naſe redet, *Istra-C.*

húntati, am, *vb. impf.* durch die Naſe reden, näſeln, *Jan.*, *Istra-C.*

hupáč, *m.* der Wiedehopf, *vẓhŠt.-C.*

húpati, pam, pljem, *vb. impf.* (den Laut hup hören laſſen), ſchreien, *Mik.*

hupkáč, *m.* = hupač, *C.*, *Ščav.*

hurâ, *interj.* hurrah! (vojaški bojni, tudi slavilni krik).

hûrda, *f.* närriſcher, thörichter Menſch (psovka), *vẓhŠt.-C.*

hûrdež, *m.* = hurda, *C.*

hurhurováti, ûjem, *vb. impf.* kaudern (o puranih), *ogr.-C.*

husár, rja, *m.* = huzar, *po drug. slov. jeẓikih-Cig.*

hûs, *interj.* Zuruf an Schweine, *C.*

hûskanje, *n.* das Hetzen.

1. hula runder glatter Dornfell (Luist.) Turna Plan Vest. XVI. 216.

Šnúr, rja, m. } = dichter Filz (Suhor) Štark. Lex. 94, 16
turek, rtka, m }

huskati = bevskati pes (lisica) huska, Sušlucija (Tolm.) – Kenda.

huškniti: (Prisopnik), ki so preko njega kaš hušknili urni oblački (?) po nem?

hvalda, Gollob: vanjaço, hvalda, domači izraz „služiti", dober polnjen še čvrsto v rabi, Let. 898. 178. kar se bo naučil, vse ti bo še enkrat na hval hodilo. Cgh. – morda hval, i. f. – Pust. Let. 895. 11. (bojko ne skrčeni akt. hvalę. Kakor vrh. nam vino?)

huskáč, *m.* der Hetzer.

hûskar, rja, *m.* = huskač, *Cig.*

hûskati, am, *vb. impf.* hetzen, *Cig., Jan.*; nav. hujskati; — prim. bav. huss, huss! ein Ausruf, womit man ein Thier zu hetzen pflegt, an-, auf-hussen, *Štrek.(Arch.).*

hûskavec, vca, *m.* = huskač, *Cig.*

hústiti, im, *vb. impf.* hetzen, reizen, *M., C.*; psa h., *C.*

hûš, *interj.* Zuruf an Schweine, um sie fortzutreiben, *BlKr.*; — huš huš! (tako se govori po otročje, kadar je mraz).

hûškati, am, *vb. impf.* jauchzen, *Hal.-C., Npes.-Vraz.*; — prim. uškati.

húškniti, hûšknem, *vb. pf.* hastig aussprechen, *SlN., Nov.*

huzár, rja, *m.* posebna vrsta vojakov konjenikov, der Husar.

huzárski, *adj.* Husaren-.

hvał, *m.* na hval priti, nam. na hvalo p., zustatten kommen: črešnje pridejo na hval, *Gor.*; črez sedem let vse na hval pride, („na hval'") *Polj.*; — pogl. hvala 3).

hvála, *f.* 1) das Lob; hvalo dajati komu, jemanden preisen, verherrlichen; pojte hvalo Gospodu, lobsinget dem Herrn; hvale vreden, lobenswert; hvale, Lobsprüche, *C.*; velike hvale dajati, große Lobsprüche ertheilen, *Cig.*; na hvale kam priti, auf lobende Anempfehlung hin irgend wohin kommen, *C.*; hvalo šteti komu, eine Lobrede jemandem halten, *M.*; svoja hvala se po blatu valja, = eigenes Lob stinkt, *Npreg.*; — 2) der Dank; hvala! ich danke! hvala lepa! (lepo hvalo, *Št.-C.*); schönen Dank! lepa hvala Vam bodi za pisemce, *Levst.(Zb. sp.)*; — hvala (bodi) Bogu! Gott sei Dank! hvalo (hvale) dolžan biti, zu Dank verbunden sein, *Cig., nk.*; — 3) na hvalo priti (hoditi, biti), zustatten kommen, zugute kommen, *Cig., Jan., C., Dol.*; morda mi utegne še na hvalo priti, (= „so dass ich Dank dafür wissen werde"), *Levst. (Zb. sp.)*; vse to gospodarju na hvalo pride, *Vrtov.(Km. k.)*; te ugodnosti bodo vsem na hvalo hodile, *DZ.*; — po hvali mi je = na hvalo mi je, *C.*; es ist mir erwünscht, *Jan.*; tudi: v hvalo mi je, *C.*

hvalè, ẹ́ta, *m.* der Ruhmredige, der Prahler, *V.-Cig., Jan., C., Dol.*

hvâlec, lca, *m.* 1) der Lobredner, *Cig., Jan.*; — 2) der Ruhmredige, der Prahler, *Dalm., ogr.-M.*

hvalẹ̑čka, *f.* die Prahlerin, *Dol.*

hvalẹ́ka, *f.* das Loblied, *ogr.-C.*

hvalẹ́kati, am, *vb. impf.* Loblieder singen, *ogr.-C.*

hvâlen, lna, *adj.* 1) Lob-, *Mur., Cig., Jan.*; hvâlna pesen, das Loblied, das Lobgedicht, *Cig., Jan., Krelj*; hvalni listi, Lobbriefe, *Dalm.*; — lobreich, *Cig., Jan.*; — lobenswert, *M., nk.*; — 2) = zahvalen, dankbar: v hvalni spomin, *C.*; Dank-: hvalna nedelja, der Dankſonntag, *M.*; hvalni god, das Dankfest, *Ravn.*; — govori se nav. hvalen, ne: hvalen.

hvâleška, *f.* = hvalivka, *Mur.*

hvalevrẹ́den, dna, *adj.* = hvale vreden.

hvalevrẹ́dnost, *f.* die Löblichkeit, die Rühmlichkeit, *Cig., Jan., nk.*

hvâlež, *m.* 1) der lästige Lobredner, *Z.*; — 2) der Prahler, *Cig.*

hvalẹ́žen, žna, *adj.* 1) dankbar; h. biti komu za kaj; h. o nauku *Vrt.*; — 2) = hvalen (Lob-): hvaležna pesen, *Trub.*

hvalẹ́žnost, *f.* die Dankbarkeit.

hválica, *f. dem.* hvala; kleines Lob, *Dict., Zora*; na hvalico kupiti, auf das Lob hin kaufen, *C.*

hvalîčar, rja, *m.* = hvalisavec, *Levst.(Zb. sp.).*

hvalîten, tna, *adj.* anpreislich, (-iven), *Cig.*

hvalísanje, *n.* die Lobhudelei, *Cig., Jan., nk.*

hvalîsar, rja, *m.* = hvalisavec, *ZgD.*

hvalísati, am, *vb. impf.* lobhudeln, übermäßig loben, herausſtreichen, *Cig., Jan., C., nk.*; — hs.

hvalísav, *adj.* lobhudleriſch, *Z.*

hvalísavec, vca, *m.* der Lobhudler, *Cig., Jan.*

hvalisûn, *m.* der Lobhudler, *Cig.*

hvalîtelj, *m.* der Lober, der Lobredner, *Mur., Jan., nk.*; sam svoj h., *kajk.-Valj.(Rad).*

hvalîtev, tve, *f.* das Lob, die Anpreiſung, *Jan., ZgD.*

hváliti, im, *vb. impf.* 1) loben, rühmen, preiſen; na pretezo h., übermäßig loben, *ZgD.*; komu kaj hvaliti, jemandem etwas anpreiſen, anrühmen; vsaka lisica svoj rep hvali; vsak berač svojo malho hvali, jeder Krämer lobt ſeine Ware, *Npreg.*; — lobpreiſen: hvalite Gospoda! hvaljen bodi Bog! — h. se s čim, ſich einer Sache berühmen; hvali se z dobro glavo, da ima dobro glavo; hvali se, da je imel dobro letino; ne da bi se hvalil, ohne mich zu rühmen; — 2) danken; h. koga za kaj; Boga hvali, da si zdrav, danke Gott, daſs du geſund biſt; (h. komu za kaj, jemandem wofür Dank wiſſen, *Krelj, ogr.-C.*); — h. se komu za kaj, jemandem Dank zollen für etwas, *Cig.*; vselej se mu tedaj hvalite za vse dobrote, *Ravn.*

hvalîvec, vca, *m.* der Lober, der Lobredner, der Rühmer, *Cig., Jan., C., nk.*

hvalîvka, *f.* die Loberin, die Lobrednerin, *Cig., Jan., nk.*

hvalîvski, *adj.* lobredneriſch, *Cig.*

hváljenje, *n.* 1) das Loben, das Preiſen; — 2) das Danken.

hvâlnica, *f.* 1) das Loblied, *Cig., Jan.*; die Hymne, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — 2) das Dankſied, *Jan.*

hvâlnik, *m.* der Lobredner, *Mur.*

hválnost, *f.* die Löblichkeit, *Mur., nk.*; — nav. hvalnost.

hvaloglâsje, *n.* die Lobhudelei: Kder so bili zrna prazne, Ne doda ga hvaloglasje, *Levst. (Zb. sp.).*

hvalonósen, sna, *adj.* rühmend: hvalonosna beseda, *Levst.(Zb. sp.).*

hvalopẹ̑v, pẹ́va, *m.* zahvalni spev, der Dankgeſang, *Cig.*

hvalopẹ̑vec, vca, *m.* der Lobſinger, *Cig.*

hvalopis, písa, *m.* die Lobſchrift, *Jan., Cig. (T.).*
hvalopîsec, sca, *m.* der Panegyriker, *Jan.*
hvalospèv, spéva, *m.* der Lobgeſang, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*
hvalovît, *adj.* lobreich, *Cig., Jan.*; — löblich, *Mur., Jan.*
hvalovíten, tna, *adj.* berühmt, *C.*; — löblich, *Guts.-Cig.*
hvalovrẹ́den, dna, *adj.* = hvale vreden, *Mur., Cig.*
hvalovzdávanje, *n.* die Dankſagung, *ogr.-C.*
hvaložẹ́ljen, ljna, *adj.* lobſüchtig, *Mur.*, (hvaleželen), *Guts.*
hvaložŕten, tna, *adj.* = hvaloželen, *Guts.*
hvâlščina, *f.* die Dankſagung, das Dankopfer, *C., Ravn.-Valj.(Rad).*
hvalûn, *m.* der übermäßig Lobende, *Cig.*
hvastáč, *m.* der Prahler, *V.-Cig.*
hvastarîja, *f.* die Prahlerei, *V.-Cig.*
hvastáti, âm, *vb. impf.* prahlen, *V.-Cig., C.*; — prim. hlastati.
hvastâv, áva, *adj.* prahleriſch, *V.-Cig.*
hvastâvec, vca, *m.* der Prahler, *Kast.-C.*
hvastâvka, *f.* die Prahlerin, *V.-Cig.*
hvastávost, *f.* die Prahlſucht, *V.-Cig.*
hvât, *m.* 1) = seženj, *vzhŠt.-C.*; — 2) der Griff (pri glasbi), *Cig.(T.)*; na vse hvate, ſo viel man umfaſſen kann, *Zora.*
hvatáč, *m.* der Greifer, *Cig.*
hvatân, *m.* črni h., der Klammeraffe, *Cig.*
hvátati, am, *vb. impf.* greifen, haſchen, *Cig., Jan., Hal., Fr.-C.*; — betaſten, *Rihenberk-Erj.(Torb.).*
hvátiti, hvâtim, *vb. pf.* = prijeti, *Cig., Jan.*; — hs.?
hvọ̑ja, *f.* = hoja, *C.*
hvọ́jevje, *n.* = hojevje, Nadelholz, *Cig., Jan.*
hvọ̑st, *m.* 1) der Schweif, *Let., Vrt., SlN.* (stsl.); 2) der Traubenkamm (= repek): pleve, prazno klasovje ino hvosti ali ozobki človeškega uka, *Krelj*, („Traben und Spreu menſchlicher Lehre", *Spang.*).
hvọ̑sta, *f.* = hosta 3): Vsak drugačno hvosto meša, *Levst.(Zb. sp.).*
hvọ̑šč, *m.* 1) der Stachelhalm (equisetum), *Cig., Jan.*; — 2) der Strohwiſch, *Danj.-Mik.*

I.

i, *interj.* izraža največ nevoljo, tudi začudbo: i! ei! i, kaj pa delaš! was treibſt du denn! i kaj ti je? was iſt dir denn? *Mur., Cig.*; i pa pojdi! nun ſo geh! *Z.*; i pa mu reci! nun ſo ſag es ihm! *Mur., Met.*; i no! je nun! *Cig., Jan.*
i, *conj.* 1) = in, *Jan., Mik., nk., ogr., kajk.*; — 2) auch, ſelbſt, *Jan., ogr., kajk., nk.*; — 3) i—i, ſowohl — als auch, *Jan., nk.*
íba, *f. Cig., Ščav.-C.*, pogl. iva.
ibis, *m.* der Ibis (ibis religiosa), *Erj.(Ž.).*
iblájtar, rja, *m.* der Zollwächter; — iz nem. „Ueberreiter", *Kr.*
iblájtarček, čka, *m. dem.* iblajtar: šli so za pisarčke in iblajtarčke, *LjZv.*
íbov, *adj. Cig., Jan.*, pogl. ivov.
íbovec, vca, *m.* neka iba (iva), ki je veča od navadne, *C.*
íca, *f.* junge, kleine Kuh, *Št.-Valj.(Rad)*; Moja ica breja, *Npes.-Vrtn.*
îcek, cka, *m.* junges, männliches Kalb, *Št.-Valj.(Rad)*; tudi (nežno): = volek, *vzhŠt.*
ícika, *f.* junge, kleine Kuh, *Valj.(Rad)*; — božja icika = božja kravica, der Frauenkäfer, *Št.-Valj.(Rad).*
îcka, *f.* = kravica, *vzhŠt.*
ideāl, *m.* vzor, das Ideal.
ideālen, lna, *adj.* vzoren, ideal, idealiſch.
idealîst, *m.* kdor je za vzore vnet, der Idealiſt.
idealîzem, zma, *m.* vnetost za vzore, der Idealismus.
idealizováti, ûjem, *vb. impf.* lepše, vzornejše kaj kazati, ko je v resnici, idealiſieren, *Cig.(T.).*
ideālnost, *f.* vzornost, die Idealität.
ídec, dca, *m.* = hodec, *C.*
idẹ̄ja, *f.* misel, die Idee.
idénje, *n.* das Gehen, der Gang, *ogr.-C., Danj. (Posv. p.).*
idẽntičen, čna, *adj.* isti, identiſch, *Žnid., Cel. (Ar.), nk.*
identifikováti, ûjem, *vb. impf.* identificieren, *Cig.(T.), nk.*
idijọ̑t, *m.* nevednež, der Idiot.
idîla, *f.* pesem, slikajoča prirodno, nedolžno življenje, die Idylle.
idîlski, *adj.* idylliſch.
idọ̑čki, *adv.* = gredoč, *kajk.-Mik.*
îdoma, *adv.* = gredoč, im Vorübergehen, *C., Hal.-Mik.*
íga, *f.* die Sahlweide (salix caprea), *Medv. (Rok.).*
igavec, vca, *m.* pokvarjeno iz: jaglec, *Rodik-Erj.(Torb.).*
ígelj, glja *m.* eine Art Joch, (Kopfjoch?), *Z.*
îgeljc, geljca, *dem.* igelj; *m.* das Kopfjoch, *V.-Cig.*
ígelnica, *f.* die Nadelbüchſe, *Cig., Jan.*; pravilneje: igelnica.
ígelnik, *m.* = igelnica, *Mur., Cig., Jan.*; pravilneje: igelnik.
igelnína, *f.* das Nadelgeld, *Cig.*
ígelski, *adj.* Nadel-, *Mur.*
igẹ̑sarica, *f.* verižica, ki veže igo na oje, (igeserica) *Bolc-Erj.(Torb.)*; — prim. igo.
ígev, gve, *f.* eine Art Jochholz, *Jan., Mik.*
ígla, in: íglà, è, *f.* 1) die Nadel; naprsna i., die Vorſtecknadel, *Jan.*; i. probadača, die Piquiernadel, *h. t.-Cig.(T.)*; i. magnetnica, die Magnetnadel, i. kompasnica, die Compaßnadel, *Cig.(T.)*; — die Nadel am Baume,

kvalnška = kvalun (Rib.)

ébrčen übrig geblieben (Javornik) Dr. Sa. XVIII. 88.
ébrčen = podoital. Sramlge (Štap.) Časop. 33. 91. n.
914. 160. (nem „übrig")

igračast, kôr so rad igra : stroj mlade živali, ...
(Polan.) — Kantar.

Cig., Jan.; — 2) langer eiserner Nagel beim Wagen, = iglica 2), *C.*; — der Jochsprießel, *C.*; — der Stift (bes. mit einem Kopfe), *Cig.*; — zatezníčna i., der Stift am Schnürband, *Jan. (H.)*; — 3) ona ostrina, ki nožu pri brušnji odpada, die Feuerecke, *Cig., Skrilje, Bolc-Erj.(Torb.), Dol.*; balta nima nič igle, *BlKr.*; iglo izbrusiti, *Z.*; — 4) der Nadelfisch (syngnathus acus), *Cig., Erj.(Ž.)*; — der Hornhecht (belone vulg.), *Cig., Prim.-Erj. (Torb.)*.

iglár, rja, *m.* 1) der Nadler, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) die Nadelbüchse, *M., Soška dol.-Erj. (Torb.)*.

iglárica, *f.* die Nadlerin, *Cig., Jan.*

iglárija, *f.* = iglarstvo, *Cig.*

iglárski, *adj.* Nadler-, *Mur.*; iglarsko blago, die Nadlerware, *Cig., Jan.*

iglárstvo, *n.* das Nadlerhandwerk, *Cig., Jan.*

íglast, *adj.* nadelförmig, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — voll Nadeln: iglasto drevje, die Nadelbäume, *Zv.*

iglàt, áta, *adj.* voll Nadeln, *M., Z.*

íglavec, vca, *m.* der Nadelbaum, *Jan.*

iglèc, (igèlc), gelcà, *m.* die Aurikel (primula auricula), *Jan., Tuš.(R.), Tolm.*; — prim. jaglec.

iglẹ̑n, *adj.* Nadel-, *Mur., nk.*; iglena ušesa, *Krelj.*

iglẹ̑nast, *adj.* = iglast, *Mur.*

iglenica, *f.* 1) = igelnica, *Mur.*; — 2) = iglenjača, das Zündnadelgewehr, *nk.-C.*

iglenjáča, *f.* das Zündnadelgewehr, *nk.*

iglenják, *m.* die Nadelbüchse, *vzhŠt.-C.*; — das Nadelpolsterchen, *vzhŠt., ogr.-C.*

iglica, *f. dem.* igla; 1) kleine Nadel; — kleiner Stift; — 2) ein eiserner Nagel am Wagen, der das Vorder- oder Hintertheil desselben an dem Langbaume festhält, *Cig., Ljub.*; iglica gre skozi oplen, blazino, soro in os, *Gor., Notr.*; — der Deichselnagel, der die Deichsel im Deichselarme befestigt, *Cig., Dol., Gor.*; — der Jochnagel, *C.*; jarmove iglice so lesene ali železne, *Levst.(Zb. sp.)*; — iglica je zataknjena v konec kambe ter jo drži v jarmu, *Štrek., Notr., Dol.*; — der Sperrnagel in den Sägemühlen, *V.-Cig.*; — das Scheemeleisen der Weber, *Cig.*; — 3) iglica, zemlja z gnilim igličevjem, *Poh.*; — 4) = igla 3): iglica se mora kosi odbrusiti z oslo, *Dol.*; — 5) die Meernadel, *Cig.*; pogl. igla 4); — tudi: der Steinbeißer (cobitis taenia), *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — 6) rastline: eine Art Storchschnabel (geranium), *SlGor.-C.*; — die Hauhechel (ononis), *Z.*; — = jaglec, *Dol.*; — naglaša se tudi; iglicà, *Gor.-Valj. (Rad)*, in íglica.

iglíčar, rja, *m.* der Nadler, *Cig., M.*

iglíčarica, *f.* die Nadlerin, *Cig.*

iglíčast, *adj.* nadelförmig, *Cig.*; igličasta jezica, die Nadeldrüse (eine Krystallisationsart), *V.-Cig.*

iglíčevje, *n. coll.* die Baumnadeln, die Nadelstreu, *Poh.*; — das Nadelholz, *Z.*

iglíčje, *n.* = igličevje, *Z.*

iglíčnat, *adj.* mit Nadeln versehen: igličnato drevje, *Cig.(T.), Erj.(Min.)*.

iglíčnica, *f.* die Nadelbüchse, *Gor.*

iglokṍžec, žca, *m.* iglokožci, Stachelhäuter (echinodermata), *Cig.(T.), Erj.(Ž.)*.

iglovnica, *f.* = igelnica, *M.*

igọ́, iz̹ẹ̑sa, *n.* 1) das Joch, *Valj.(Rad)*; (igo, igesa, kravji jarem, *Bolc-Erj.[Torb.]*); — 2) die Wage am Wagen, *C., Z.*; — ígo, *Levst.*

1. **igovec,** vca, *m.* der Jochochs, *C.*

2. **igovec,** vca, *m.* = igovina, *Z.*; die Sahl- oder Palmweide (salix caprea), *Z.*

igọ́vina, *f.* die Sahlweide (salix caprea), *Dolenji Kras-Erj.(Torb.)*.

ígovnica, *f.* die Jochwelle, *Polj., Mariborska ok.*

ígra, in: igrà, è, *f.* das Spiel; otročja, pastirska i., das Kinderspiel, das Hirtenspiel; besedna i., das Wortspiel; i. s kvartami, das Kartenspiel, *Cig., Jan.*; i. v kocke, das Würfelspiel, *Cig., Jan.*; — gledališčna i., das Bühnenspiel, das Bühnenstück, *Cig., Jan., nk.*; vesela i., das Lustspiel, *Cig., Jan., nk.*; i. s petjem, das Vaudeville, *Cig., Jan.*; — das Musikspiel, *V.-Cig.*; i. na orglje, das Orgelspiel, *Jan.*

igrȃcati, am, *vb. impf. dem.* igrati, (gracati) *Valj.(Rad)*.

igráč, *m.* der Spieler, der Spielbruder, *Cig., Jan.*; — der Schauspieler, der Acteur, *Jan.*

igráča, *f.* das Spielzeug, das Kinderspiel, die Spielerei; to niso igrače, das ist keine Kleinigkeit, *Cig.*

igrȃčar, rja, *m.* kdor igrače prodaja: der Puppenkrämer, *Cig.*

igrȃčarica, *f.* die Puppenkrämerin, *Cig.*

igráčica, *f.* 1) *dem.* igrača; — 2) igračica, die Spielerin, *Z.*; — die Schauspielerin, die Actrice, *Jan.*

igráčen, čna, *adj.* spielbar, (-ven) *Cig.*; — das Spielen betreffend, *nk.*; gledališčno igralno osobje, *nk.*

igralíšče, *n.* der Spielplatz, *Mur., Cig., nk.*

igrȃlnica, *f.* das Spielhaus, das Spiellocale, *Jan., nk.*; — die Bühne, *Cig., Jan., Cig. (T.), M.*

igrânje, *n.* das Spielen; — i. zarnic, das Wetterleuchten, *C., Cig.(T.)*.

igráš, *m.* der Spieler, *kajk.-Valj.(Rad)*.

igráti, ȃm, *vb. impf.* 1) spielen; pridem iz šole, igram, *Ravn.(Abc.)*; — i. kako igro; slepe miši i., blinde Kuh spielen; s kvartami i., mit Karten spielen; i. za velike denarje, za malo, hoch, niedrig spielen, *Cig.*; — auf der Bühne darstellen: i. kralja, die Rolle eines Königs spielen, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; — musicieren: i. na klavir, na gosli, auf dem Clavier, der Violine spielen; i. v žveglo, *Danj. (Posv. p.)*; i. v plunko, *Zora*; — srce mi igra od veselja, das Herz hüpft mir vor Freude; — solze mu igrajo v očeh, es glänzen Thränen in seinen Augen, *Z., Jurč.*; nebeško veselje ji igra po očeh, *Ravn.*; — z očmi i., blinzen, *Cig.*; — blinken, flimmern, *Jan.*; zarnice igrajo, es wetterleuchtet, *Jan., Kor.*; — i. si,

spielen; s češuljicami in venci si igrate, *Ravn.*; z rokami si igram, *Met.*; z listi veter si igra, *Str.*; — i. se, spielen; otroci se igrajo, otrok se igra s psom, s kamenčki; igrali smo se biriče, lovače in skrivače, *Zv.*

igràv, áva, *adj.* spielsüchtig, *C.*

igrâvec, vca, *m.* der Spieler; hud i., ein großer Spieler, *Cig.*; — gledališki i., der Schauspieler, *Cig., Jan., nk.*

igrâvka, *f.* die Spielerin; — gledališka i., die Schauspielerin, *Cig., Jan., nk.*

igrávost, *f.* die Spielsucht, *Cig., Jan , Cig.(T.).*

igrâvski, *adj.* Spieler-, spielerisch, *Cig., nk.*

igrâvstvọ, *n.* das Spielwesen, *Cig.*; — gledališko i., das Schauspielerthum, *Cig.*

igrc, (igrèc), grcà, *m.* der Spieler, *Meg., Jan., Mik., Trub.*; — der Musikant, (igrc) *vzhŠt.*; Čuješ ti, igrc, Kralj Matjaž? *Npes.-Vraz.*

igrévati, am, *vb. impf.* zu spielen pflegen, *Mik., Vrt.*; (nam. igravati).

ígrica, in: igricà, *f. dem.* igra, das Spielchen; — das Dramolet, *Cig.(T.).*

igrìv, íva, *adj.* spielend: igrive sapice so prinašale novico, *Zv.*; Igrive črede se paso nam v travi, *Jurč.*

ígrn, *adj.* = igrski, *Jan.(H.).*

igrohlépen, pna, *adj.* spielsüchtig, *Jan.(H.).*

igrokàz, káza, *m.* das Drama, *Cig., Jan., h. t.-Cig.(T.), nk.*

igropîsec, sca, *m.* dramatischer Schriftsteller, *Cig., Jan.*

igrožéljen, ljna, *adj.* spielsüchtig, *Mur.*, (igreželjen) *Guts.*

ígrski, *adj.* Spiel-, *Trub.*; igrske hiše, *Dalm.*

íha, *f. Št., Cig., Jan., C.*, nam. viha.

íhati, am, *vb. impf.* muckſen, *Notr.-Cig.*

íhet, hta, *m.* 1) das Schluchzen, *Z.*; — 2) = iha 2), *Z.*; poln jeze, srda, iha, *Kast.*

ihnevmon, *m.* das Ichneumon o. die Pharaonsratte (herpestes ichneumon), *Erj.(Ž.).*

íhniti, ihnem, *vb. pf.* einen Muck thun, *Notr.-Cig.*

íhta, *f.* 1) ſchluchzendes Weinen, *Cig., C.*; — 2) heftiger Zorn, *Cig., Polj.*; ihta ga lomi, *C.*; kipi od ihte, er iſt wutherfüllt, *Cig.*; v ihti kaj storiti, *SlN.*; — die Heftigkeit: razloži svojo naglo ihto, *Cv.*; — gorelo je z veliko ihto, *SlN.*; ihta vetrov, *ZgD.*; — die Aufwallung: če je kaka reč v ihti, kipenju ali gibanju, more ta ihta preskočiti tudi na drugo reč, *Vrtov.(Km. k.)*; — 3) zorniger Mensch, *Cig.*; ihta ti ihtava! *Polj.*; — die Furie, *C.*

íhtati, am, *vb. impf.* ſchluchzend weinen, *Dict., C.*

íhtav, *adj.* 1) ſchluchzend, *C.*; — 2) zum Zorne geneigt, *Cig.*; on je ihtave nature, *Polj.*; — ihtava priroda, die wüthenden Elemente, *Zora.*

íhtec, tca, *m.* der Schluchzer, *Z.*

íhten, tna, *adj.* zornmüthig, *C., Z.*

ihtênje, *n.* das Schluchzen, *Cig., Jan., C.*; vsak človek se je smijal joku in ihtenju njegovemu, *LjZv.*

ihtéti, ím, *vb. impf.* ſchluchzend weinen, *Jan.*; ihtela je kakor vragometnica, *LjZv.*; íhteti, im, (nav. íhtiti), ſchluchzen, *Levst.(LjZv. I. 212.)*; — prim. ikati.

íhtiti se, im se, *vb. impf.* 1) ſchluchzend weinen, *Mur., Cig.*; sirota se ihti, *Erj.(Izb. sp.)*; i. se po čem, nach etwas ſchluchzen, *Met.-Mik.*; i. se nad čim, etwas ſchluchzend beweinen, *Cig.*; — 2) von heftigem Zorn ergriffen ſein, *Cig.*

ijéden, dna, *adj.* = nobeden, *Vrsno pod Krnom, Plužna pri Bolcu-Erj.(Torb.).*

íkati, kam, čem, *vb. impf.* ſchluchzen, *Fr.-C.*

íkcati, am, *vb. impf.* ſtottern, *Z.*

ikôna, *f.* das Bildniß, *Z.*; (stsl. po gr.).

ikonobǫ̑rstvọ, *n.* die Bilderſtürmerei, *Let.*; — stsl.

ikonografíja, *f.* slikopis, die Ikonographie, *Cig. (T.).*

ikozaëder, dra, *m.* das Zwanzigflach, das Ikoſaeder, *Cig.(T.).*

íkra, *f.* 1) der Rogen, der Laich, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; nav. *pl.* ikre, *Mur., Jan., Erj.(Ž.)*; ikre v razsoli, der Caviar, *DZ.*; — 2) svinjska i., die Finne (cysticercus cellulosae), *Erj. (Ž.)*; *pl.* ikre, die Schweinfinnen, (bolezen); — 3) = luska, die Schuppe, *Jan., SlGor.*

ikráča, *f.* = ikrnica, *Jan.(H.).*

íkrast, *adj.* 1) dem Rogen ähnlich, *Mur.*; — voll Rogen, *Guts., Cig.*; — 2) finnig; ikrasto meso; — 3) volithiſch, *Cig.(T.)*; ikrasti kap(elj)nik, der Rogenſtein, *Cig.*

íkrav, *adj.* finnig, *Cig.*; i. prasec, *Erj.(Ž.).*

ikrẹ̑n, *adj.* = ikrav, *Guts., Jarn., Mur.*

íkrica, *f. dem.* ikra; — kleines ſlimmerndes Stückchen, die Flitſche, *Cig.*; — prim. ikra 3).

ikríti se, ím se, *vb. impf.* laichen, *Mur.*; — pogl. drestiti se.

íkrn, *adj.* = ikren: ikrna noga, *SlN., C.*

íkrnat, *adj.* voll Rogen, *Cig.*

íkrnica, *f.* = riba samica, der Rogener, *V.-Cig., Erj.(Z.).*

íkrnik, *m.* der Dolith, *Cig.(T.), Frey.(Rok.).*

íl, íla, *m.* der Lehm.

ílast, *adj.* lehmicht, aus Lehm, *Mur., Cig., Jan.*; Ilast hram že vsajen čaka, *Slom.*

ílček, čka, *m.* majhen ptiček (menda: der Hausrothſchwanz [lusciola tithys]), *Z., Polj.*

ílem, lma, *m.* = brest, *Cig., Jan.*; — rus.; prim. lim.

ílen, lna, *adj.* aus Lehm, Lehm-, *Guts., Cig.*

ílka, *f.* die Waldangelika (angelica silvestris), *Z.*; — der Eiſenhut (aconitum napellus), *Nov., na Otlici in na Mrzli Rupi-Erj.(Torb).*; (tudi: ilika, *Kras).*

ílmovec, vca, *m.* = brest, die Ulme, *Cig., Jan.*; — prim. ilem.

ílmovina, *f.* = brestovina, *Jan.*; — prim. ilem.

ílnast, *adj.* lehmicht, *Cig.*; — lehmig: ilnasta voda, *Dict.*

ílnat, *adj.* lehmig; i. svet, lehmiger Boden, *Cig.*

ílnik, *m.* die Lehmgrube, *Cig.*

ílnják, *m.* das Lehmbehältnis, *Z., Jan.(H.).*

ilọ, *n.* = il, *Cig., M., C., Vrtov.(Km. k.)*; (jilo, *Štrek.)*; suknarsko ilo, die Walkererde, *Erj. (Min.).*

(iskaha) izvapa - kozjak. glas; - korj:
v ten golazju je i (Zhan.) D. sv. XVII. 118.

ilmovec (najbrž je l napak za lj; tudi polj. in rus. ima mehek l) Štrek. Prav. 83.

člověka, nebo hrušku, Templine (Tolm-Klenda

ílov, *adj.* Lehm-, aus Lehm; ilova zemlja, Lehmerde.

ilováča, *f.* = ilovica, *Habd.-Mik., Cig., Jan., Krek. kajk.-Valj.(Rad), SlN.(Suhor) i6.*

ílovast, *adj.* = ilnat, *Dict.*

ílovàt, áta, *adj.* = ilnat, *Dalm.*

ílovčica, *f.* = ilovščica, *Cig.*

ílovec, vca, *m.* der Lehmboden, *Cig., Jan.*

íloven, vna, *adj.* Lehm-, lehmicht, *Guts., ZgD.*

ílovica, *f.* der Lehm, die Lehmerde; iz ilovice se žge opeka.

ílovičar, rja, *m.* der in Lehm arbeitet, der Lehmer, *Cig.*

ílovičast, *adj.* lehmig, *C.*

ílovičen, čna, *adj.* lehmig, Lehm-.

ílovičnat, *adj.* lehmig, *Cig., C.*

ílovičnica, *f.* das Wasser, das über einem lehmigen Boden steht, das Moderwasser, *Cig.*

ílovina, *f.* der Lehmboden, *Cig.(T.), Nov.-C.* — das Lehmwerk, *Cig., Jan.*

ílovíšče, *n.* lehmiger Grund, *Cig.*

ílovje, *n.* das Lehmwerk, *Cig.*

ílovka, *f.* = ilovica, *Z., Vrtov., jvzhŠt.*

ílovnat, *adj.* lehmig; ilovnat svet, Lehmboden.

ílovnica, *f.* die Lehmgrube, *Cig., Jan.*; der Lehmacker, *M.*

ílovnína, *f.* = ilovka, *Vrtov.*

ílovščica, *f.* der Hausrothschwanz (lusciola tithys), *Erj.(Ž.).*

ilustrácija, *f.* tekstu dodana slika, die Illustration, *Cig.(T.), nk.*

ilustrováti, újem, *vb. impf.* z ilustracijami okititi, illustrovan, illustriert, *Cig.(T.), nk.*

ilúzija, *f.* slepilen, napačno razlagan občut, die Sinnestäuschung, die Illusion, *Cig.(T.)*; estetična i., t. j. i., ki jo zbuja umetnik s svojim delom, *Lampe(D.)*; naglaša se tudi: iluzîja.

iluzóren, rna, *adj.* slepilen, illusorisch, *Cig.(T.).*

im, *m.* = ivje, *ogr.-C.*; — prim. imec.

im, *conj.* = ker, *Prip.-Mik.*

imaginären, rna, *adj.* umišljen, imaginär, *Cig.(T.).*

imânje, *n.* = imenje, *ogr.-C., kajk.-Valj.(Rad).*

imânjiče, *n. dem.* imanje, *kajk.-Valj.(Rad).*

imâtelj, *m.* der Besitzer, *Nov.-C., DZ.*

îmber, *m.* der Ingwer (zingiber officinale), *Cig., Tuš.(R.)*; — prim. rus. imbirь, inbirь.

îmberovec, vca, *m.* das Ingwerbier, *Cig.*

ímbra, *f.* = imra, *C.*

imbrina, *f.* neka vinska trta, *Z., SlN.*

imę̂, ę̑na, *n.* 1) der Name; krstno i., der Taufname; rodovinsko i., der Familienname; kako ti je ime? wie heißest du? (tako se navadno povprašuje po krstnem imenu); Peter mi je ime, ich heiße Peter; i. komu dati; tudi: i. zdeti, nadeti, einen Namen geben, benennen, *Jan.*; po imenu, dem Namen nach; le po imenu poznati koga; mož, po imenu I., ein Mann mit Namen J.; tam stoji vas, Vrh po imenu, *Levst.(Zb. sp.)*; po imenu koga klicati, jemanden beim Namen rufen, *Met.-Mik.*; po imenu, namentlich, besonders, *Cig., ogr.-C.*; na isto ime spraviti, auf gleiche Benennung bringen (math.), *Cig.(T.)*; v imenu imeti koga = govoriti o kom, *Dol.-Cv.*; v mojem, sodnikovem imenu, in meinem, des Richters Namen; pojdi v imenu božjem, geh' in Gottes Namen! v Boga ime (vbogajme) prositi, dati, um ein Almosen bitten, ein Almosen geben; v božje i. dati, *Meg.*; — 2) der Titel; prazno ime, leerer Titel, *Cig.*; — pravno ime, der Rechtstitel, erworbenes Recht, *DZ.*; oprostilno ime, der Befreiungstitel, *DZ.*; v priseženo ime povedati, an Eidesstatt aussagen, *Svet.(Rok.)*; — 3) das Nomen (gramm.), *nk.*; samostalno i., das Hauptwort (substantivum), *Jan., nk.*; — 4) das Ansehen: v imenu biti, eine große Rolle spielen, *Cig., Šol.*; v ime priti, zu Ansehen kommen, *Šol.*; pravdari se z možmi, ki imajo nekaj imena, *Jurč.*; — 5) der Leumund, der Ruf: v dobrem, slabem imenu biti, in gutem, schlechtem Rufe stehen; dobro ime izgubiti, den guten Namen verlieren.

îmec, mca, *m.* = ivje, der Rauhreif, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

imę̂la, *f.* = omela, melje, die Mistel, *kajk.-Valj.(Rad).*

imelje, *n.* = ivje, *vzhŠt.-C.*

imę́lo, *n.* die Habe, das Vermögen, *Jan., Cig.(T.)*; stregle so mu od svojega imela, *Trub.*

imendân, *m.* = god, godovno, der Namenstag, *Cig., Jan., nk.*; — hs.

imę̂nice, *adv.* = imenoma, *C.*

imeník, *m.* das Namensverzeichnis, der Katalog, die Nomenclatur, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., nk.*; volivski i., die Wählerliste, *Levst.(Nauk)*; bralni i., die Verleisliste, *DZkr.*

imenît, *adj.* = imeniten, *Cig., Jan., Mik., Dalm., Jsvkr.*; imeniti učenjaki, *Zv.*; imeniti knjižniki zdanje dobe, *Levst.(LjZv.).*

imenîten, tna, *adj.* vornehm; i. gospod; imenitno se držati, eine wichtige Miene machen; hervorragend, berühmt; i. kralj; wichtig, bedeutend, imenitne reči, stvari.

imenîtiti se, îtim se, *vb. impf.* vornehm thun, *V.-Cig.*; imponieren wollen, *Cig.(T.).*

imenîtnica, *f.* vornehme, angesehene Frau, *Cig.*

imenîtnik, *m.* vornehmer, angesehener Mann, *Guts., V.-Cig., C.*; največi imenitnik kraljevega dvora je bil Aman, *Ravn.*

imenîtnost, *f.* die Vornehmheit, die Ansehnlichkeit, die Berühmtheit, die Wichtigkeit; — mestne imenitnosti, die Merkwürdigkeiten der Stadt.

imenîtost, *f.* = imenitnost, *Mur., Cig.*

imenják, *m.* der Namensgenosse, *Cig., Jan., M.*; midva sva imenjaka, wir haben gleiche Namen, *Z.*; Unac, našemu Uncu imenjak, *Navr.(Let.)*; — der Namenspatron, *Vrt.*

imę̂nje, *n.* die Habe, *Meg., Cig., Jan., Cig.(T.), Krelj, Mik.*; vse imenje ter blago, alles Hab und Gut, *Meg.*; popisovanje hišnega imenja, *Dict.*; stregle so mu od svojega imenja, *Dalm.*; sirotinsko i., das Waisenvermögen, *DZ.*; pravdno i., das Zinsgut, d. i. ein Gut, von dem ein Zins an den Grundherrn zu entrichten ist, *Rec.*

imę̑nka, f. Zigm. Preskrbeti, *Let.*

imenodajâvec, vca, *m.* der Namengeber, *Cig.*

imenodajâvka, *f.* die Namengeberin, *Cig.*

imę̑noma, *adv.* namentlich, mit Namen, *C.*, *nk.*

imenonosîtelj, *m.* der Namensträger, *SlN.*

imenopîs, pisa, *m.* sklicevalni i., die Einberufungconfignation, *Levst.(Nauk).*

imenoslǫ́ven, vna, *adj.* terminologisch: imenoslovna vzrazila, *Levst.(Nauk).*

imenoslǫ́vje, *n.* razlaga izrazov, ki se rabijo v posameznih znanstvih, die Terminologie.

imenoslǫ́vski, *adj.* terminologisch: imenoslovske oblike, *Levst.(Zb. sp.).*

imenováen, ena, *adj.* 1) nennbar, (-aven) *V.-Cig.* (?); — 2) Ernennungs-: imenovâlni dekret, *DZkr.*

imenovâlnik, *m.* der Nominativ (gramm.), *Cig., Jan., Levst.(Sl. Spr.).*

imenovânje, *n.* 1) das Nennen, die Benennung; častno i., die Titulatur, *Cig., Jan.*; — 2) die Ernennung, *Cig., Jan., nk.*

imenovâtelj, *m.* der Nenner eines Bruches (math.), *Cig.(T.).*

imenováti, újem, *vb. impf.* 1) nennen, benennen, betiteln; imenovana vrednost, der Nominalwert, *Cig.(T.)*; imenovano število, benannte Zahl, *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*; — i. se, heißen, genannt werden; — 2) (po nem.) ernennen, *Cig., nk.*; (v tem pomenu tudi *pf.* bil je imenovan za učitelja, *nk.*).

imenovâvec, vca, *m.* 1) der Namengeber, *Cig.*; — der Nenner (math.), *Cel.(Ar.)*; — 2) der Ernenner, *Cig.*

imenovâvka, *f.* die Namengeberin, *Cig.*

imę̑nski, *adj.* Namens-, *C.*; — nominell, *V.-Cig., Jan.*; imenska vrednost, der Nennwert, *Cig., DZ.*

imę̑nstvǫ, *n.* die Terminologie, *Cig., Jan., Cig.(T.), Nov., Navr.(Kop. sp.).*

ímer, mra, *m.* = imra, *C.*

imę́tek, tka, *m.* die Habe, das Besitzthum, das Vermögen, *Mur., Cig., Jan., C., kajk.-Valj.(Rad)*; iz krajevnega imetka, aus Localmitteln, *DZ.*

imę́telj, *m.* der Inhaber: i. kakega pisma, i. trgovinskih mark, *DZ.*; i. kakega vojaškega polka, *nk.*

imę́ten, tna, *adj.* = imovit, *Jan.*

imę́ti, imâm, z nikalnico: ne imeti, nę́mam, nímam, (nę̑mam, *Dol.*); *vb. impf.* 1) haben; i. veliko denarja, veliko otrok itd.; na sebi i. kako oblačilo; pri sebi i. kako orožje; i. otroka, ein Kind geboren haben; i. mlade, Junge geworfen haben; konje, pse i., Pferde, Hunde halten; i. deset let, zehn Jahre alt sein; kako bolezen i., mit einer Krankheit behaftet sein; v sebi i., enthalten; poglejmo, kaj sleherna postava v sebi ima, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; (vsebina je), kar ima kaka stvar v sebi, *Levst.(Nauk)*; to nima nič v sebi, das hat keine Bedeutung; na skrbi i. kaj, für etwas zu sorgen haben; i. vojsko, prepir, znanje, ljubezen s kom, mit jemandem Krieg führen, einen Streit, eine Bekanntschaft, ein Liebesverhältnis mit jemandem haben; i. delo pri čem, bei etwas beschäftigt sein, *DZ.*; — 2) i. za —, für etwas halten; za poštenjaka i. koga, za resnico kaj i.; — 3) abhalten: opravilo (cerkveno) i., die Andacht abhalten; pridigo, govor i., eine Predigt, Rede halten; račun i. s kom, mit jemandem eine Abrechnung vornehmen; — 4) behandeln: dobro, hudo, ostro i. koga, jemanden gut, übel, strenge behandeln; imel je dečka skoraj kakor svojega, *Jurč.*; v strahu imeti, in Zucht halten; za norca i., zum Narren haben (germ.); rad i. koga, gerne haben (germ.); — 5) ergriffen haben: žeja me ima, bolezen me hudo ima; hudo me ima, da bi . . ., ich habe ein heftiges Verlangen, *Levst.(Zb. sp.)*; — 6) z *inf.* haben (po nem.); njemu se imam zahvaliti, ihm habe ich es zu verdanken; imam še veliko tirjati, ich habe noch viele ausständige Forderungen; kaj imaš tu opraviti? z zvezdami na nebu ima on ukazovati, *Ravn.*; tega se imamo držati, daran haben wir uns zu halten; — haben = sollen (germ.): jutri ima priti, morgen soll er kommen; tvoje srce ima moje zapovedi ohraniti, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; imel bi prijednejši biti, du sollteſt braver sein; pri vas nima tako biti, bei euch soll es nicht so sein, *Jap.-Valj.(Rad)*; ti mu nemaš nič očitati, du sollſt ihm nichts vorwerfen, *Met.-Mik.*; — 7) können: imaš mi li posoditi dva goldinarja? kannſt du mir zwei Gulden leihen? ti mu nemaš kaj očitati, du kannſt ihm nichts vorwerfen, *Met.-Mik.*; jaz ti nemam kaj povedati, ich kann dir nichts sagen, ich habe dir nichts zu sagen; — 8) i. se, sich gehaben, sich befinden: dobro se imej, gehab' dich wohl! kako se kaj imaš? wie geht es dir? — im Verhältniſſe stehen: ima se višava proti širjavi kakor . . ., es verhält sich die Höhe zur Breite wie . . ., *Cig.*; — 9) z inf. = *fut.*: imate spoznati, imaš imenovati, imajo te na rokah nositi, imate piti = spoznali boste, imenoval boš, itd., *Trub., Krelj, Dalm., Stapl.-Mik. V. G. III. 176.*

imę̑tje, *n.* die Habe, der Besitz, das Vermögen, *Cig., Jan., M., nk.*

imę̑tnica, *f.* die Inhaberin, *Cig., Jan.*

imę̑tnik, *m.* der Inhaber, *Cig., Jan., Nov., DZ.*

imę́vati, am, *vb. impf.* zu haben pflegen, *Jan., C., Mik., DZ., SlN., Nov., Levst.(Zb. sp.).*

imę̑vec, vca, *m.* = imetnik, *Jan., C.*

îmje, *n.* = inje, ivje, *Mur., Cig., Mik., C., BlKr.*

imortélka, *f.* die Immortelle (helichryson), *Jan.*

imovína, *f.* die Habe, das Vermögen, *Jan., C.*; zeitliche Güter, *Cig.(T.)*; občinska i., das Gemeindevermögen, *Levst.(Nauk)*; glavna (založna) i., der Vermögensstamm, *DZ.*; — das Haben, das Guthaben (mercant.), *Cig.(T.)*; razpoložna i., das disponible Haben, *DZ.*; — hs.

imovínica, *f. dem.* imovina, kleine Habe, *Zv., LjZv.*

imovînski, *adj.* Vermögens-: i. list, der Vermögensausweis, *SlN.*

delo me ima, Temljine (Talm.) - Kenda

Sigovec - obt. hrušk. oddel. inšpekc. C. 1907. 2.

inga 1. železo na podboju, ki prime v njega
Kljuka 2. pri plagu prostor na gredlji
za otko - Sromlje (Štaj) Časop. z. Sg. i n. 914. št.

imovît, *adj.* wohlhabend, vermöglich, *Cig.(T.), C., nk.;* — stsl.
imovîtost, *f.* der Wohlſtand, die Vermöglichkeit, *Cig.(T.), nk.*
imovník, *m.* der Beſitzer, *Levst.(Nauk.).*
impozánten, tna, *adj.* imeniten, znamenit, imposant, *Cig.(T.).*
improvizácija, *f.* duševen izdelek, pos. govor brez pripravljanja, die Improviſation.
improvizátor, rja, *m.* govornik, ki se ne pripravlja za svoje govore, der Improviſator.
ímra, *f.* die Holzader, die Holzflader, *C.;* (jimra), *Cig.;* — die Steinader, *C.;* — der Jahresſtreifen im Baume, *vzhŠt.-C.;* — prim. nem. Wimmer = Holzmaſer (?).
ímrast, *adj.* aderig: i. les, *vzhŠt.-C.*
ímrati se, îmram se, *vb. impf.* flimmern, glitzern, *Šaleška dol.-C.*
îmrnat, *adj.* voll Adern (o lesu in kamenu), *C.*
in, *m.* = ivje, der Rauhreif, *SlGor.-C.*
in, *adj.* = drug, *Z., nk.;* razbojniki ali ini negodniki, *LjZv.;* — po drugih slovan. jezikih.
în, *conj.* und; oče in mati; na nebu in na zemlji; huje in huje, immer ärger, *Cig.;* in to, und zwar, *Cig.;* ta kraj in pa raj, jene Gegend und das Paradies (ſind gleich), *Ravn.-Mik.;* to in pa nič, das iſt ſo viel wie nichts, es iſt nichts an der Sache, *Cig.;* ti in pa poštenjak! du (ſollſt) ein Ehrenmann (ſein)! — prosim in prosim, pa me neče uslišati, ich bitte inſtändig, aber er will mich nicht erhören; kaj delajo, da jih ni in jih ni? was treiben ſie denn, daſs ſie gar ſo lange nicht kommen? *Zv.*
ina, *f.* das Morgenlicht (?); (tudi: hina), *Poh.-Tyrt.(Glas.).*
ináče, *adv.* = drugače, *Cig., Jan., Levst.,* (nav. 'nače), *SlGor.*
ináčeši, *adj.* = inačešnji, *ogr.-C.*
ináčešnji, *adj.* = drugačen, *SlGor.-C.*
ináči, *adv.* = inače, *Mur.*
ináčica, *f.* drugačno besedilo v raznih izdavah istega spisa, povesti itd., die Variante, *nk.*
ináčiši, *adj.* = inačešnji, *Mik.;* — prim. drugačiši.
inák, *adj.* anders beſchaffen, *Cig., Jan., Met.;* inako = drugače, anders, ſonſt, *Cig., Jan., Mik., C.;*—inako se mi stori (dela), ein wehmüthiges, trauriges Gefühl ergreift mich, *Mur., Cig., Jan., Mik., Kr.*
ínam, *adv.* = drugam, *Mur., Cig., Jan., Mik., Let., vzhŠt.*
ínast, *adj.* mit Rauhreif bedeckt, *Z.*
ínaš, *m.* = strežnik, der Page *ogr.-Valj.(Rad);* (inoš), *C.*
ínât, áta, *adj.* = inast (prim. inateti).
inatéti, ím, *vb. impf.* mit Rauhreif ſich bedecken, *C.*
ínckati se, am se, *vb. impf.* ſchäkernd herumſpringen, = hinckati se, *Jan., SlGor.;* (jinckati se, *Mur.).*
înda, *adv.* zu anderer Zeit, ſonſt, *Mur., Mik., vzhŠt.-Valj.(Vest.);* inda pridi, *SlGor.;* inda je bilo drugače, *SlGor.*
índašnji, *adj.* ſonſtig, *Mik.;* — einſtmalig: indašnji ljudje, *ogr.-C.*
îndę, *adv.* = indi, *Mur., Cig., C.*
îndęh, *adv.* = indi, *C.*
îndęr, *adv.* = indi, *C.*
índęšnji, *adj.* anderswo befindlich, *ogr.-C.*
indeterminîzem, zma, *m.* nauk, da je človeška volja svobodna, der Indeterminismus, *Lampe(D.).*
îndi *adv.* = drugde, drugje, *C., Raič(Slov.);* išči ga indi, *SlGor.*
indiferênten, tna, *adj.* ne važen, indifferent, *nk.*
indiferentîzem, zma, *m.* ono mišljenje, ki ne daja prednosti enemu predmetu pred drugim v nravstvenem, verskem, modroslovskem in političnem oziru, der Indifferentismus.
îndig, *m.* = indigo, *Cig.*
îndigar, rja, *m.* der Indigopflanzer, *Cig.*
îndigast, *adj.* indigoblau, *Cig.;* i. škrlat, der Indigopurpur, *Cig.*
îndigo, ga, *m.* der Indigo, (neko modro barvilo, lat. indicum), *Jan.*
îndika, *f.* = indigo, *V.-Cig.*
îndikast, *adj.* = indigast, *Cig.*
indíkcija, *f.* die Römerzinszahl, die Indiction, *Cig.(T.).*
indîkt, *m.* = indikcija, *Cig.(T.).*
indirékten, tna, *adj.* posreden, indirect.
individuálen, lna, *adj.* k posameznemu bitju ali osebi spadajoč, individuell, *Cig.(T.), nk.*
individualizácija, *f.* označevanje svojstev posameznega bitja ali osebe, die Individualiſierung, *Cig.(T.).*
individuálnost, *f.* svojstva posameznega bitja ali osebe, die Individualität, *Cig.(T.), nk.*
îndod, *adv.* = inod, drugod, *Danj.-Mik.*
îndra, *f.* der weibliche Unterrock, *Z., Gor.-Levst.(Rok.), Dol.;* — prim. interfat.
îndre, *adv.* = indri, *C.*
îndri, *adv.* = indi, drugje, *ogr.-Mik.*
îndrica, *f. dem.* indra, *Gor.-Levst.(Rok.).*
indúh, *m.* großer, ungeſchlachter Mann, *Dol.*
indúkcija, *f.* navod (phys.), sklepanje iz posameznosti na splošnost (phil.), die Induction, *Cig.(T.), nk.*
induktîven, vna, *adj.* navoden, po indukciji se ravnajoč, inductiv, *Cig.(T.), nk.*
indúktor, rja, *m.* navodič, der Inductor (phys.), *Cig.(T.).*
infánt, *m.* naslov španskih kraljevičev, der Infant.
infanterîja, *f.* peštvo, die Infanterie.
inga, *f.,* C., pogl. linga.
ingver, rja, *m.* der Ingwer; — pogl. imber.
inicijatîva, *f.* začetno delo, pravica predlaganja, die Initiative, *Cig.(T.).*
înjast, *adj.* mit Rauhreif belegt, *Mik.*
ínjav, *adj.* = injast, *C.*
ínjavica, *f.* der Rauhreif, *Z.*
înje, *n.* der Rauhreif, *Cig., Jan., Cig.(T.), Erj.(Min.), jvzŠt., SlGor.*
inkrustácija, *f.* oskorjava, die Incruſtation, *Cig.*

inkunābule, *f. pl.* prve tiskane knjige, Incunabeln, *Cig.(T.)*.
inkvizícija, *f.* sodniška preiskava, sredovečno versko sodišče, die Inquisition, *Cig.(T.)*.
ino, *conj.* = in; neokršena oblika, iz: i—no; tako so starejši pisatelji sploh pisali.
înod, *adv.* = drugod, *Mik., C.*
inokàz, káza, *m.* = alegorija, *Cig., M.*; — hs., rus.
inokázen, zna, *adj.* = alegoričen, *Cig., Jan., Vrt.*
inolîčje, *n.* = raznovidnost, die Heteromorphie, *Cig.(T.)*.
inopádnost, *f.* die Verkehrung der Construction, die Hypallage, *h. t.-Cig.(T.)*.
inoplemẹ̑nik, *m.* človek drugega plemena, drugonarodnik, *Cig.(T.)*.
inorẹ̀k, rẹ́ka, *m.* = alegorija, *Cig.(T.)*; —stsl.
inorọ̑dec, dca, *m.* = drugonarodnik, *nk.*; — stsl.
inostràn, strána, *adj.* fremdländisch, *nk.*;—hs.
inostrânec, nca, *m.* der Ausländer, *Jan., Levst. (Nauk), nk.*; — hs.
inostrânka, *f.* die Ausländerin, *Cig., Jan., nk.*; — hs.
inostrânski, *adj.* fremdländisch, exotisch, *Cig., Jan., nk.*; — hs.
inostrânstvọ, *n.* das Ausland, *Cig.(T.), nk.*; — hs.
inovẹ̑rec, rca, *m.* = drugoverec, *Cig., Jan., Cig.(T.), Let.*; — hs.
inovẹ̑ren, rna, *adj.* = drugoveren, *Jan.*; — stsl.
inovẹ̑rnik, *m.* = inoverec, *Vest.*; — stsl.
inovŕsten, stna, *adj.* = drugovrsten, *Jan.(H.)*.
inozákonje, *n.* tuje zakonodajstvo (opp. avtonomija), die Heteronomie, *Cig.(T.)*.
inozẹ̑mec, mca, *m.* der Ausländer, *C., nk.*; — rus.
inozẹ̑mje, *n.* = inozemstvo, *nk.*
inozẹ̑mka, *f.* die Ausländerin, *nk.*; — rus.
inozẹ̑mski, *adj.* ausländisch, *nk.*; — rus.
inozẹ̑mstvọ, *n.* das Ausland, *Cig.(T.), nk.*; — rus.
inoznâčica, *f.* beseda v prenesenem pomenu vzeta, der Tropus, *Cig.(T.)*.
instînkt, *m.* nagon, der Instinct.
instinktîven, vna, *adj.* instinctmäßig, *Cig.(T.)*.
instrumẹ̑nt, *m.* orodje, pos. glasbeno, das Instrument, *Cig.(T.)*.
instrumentâl, *m.* družilnik, der Instrumental (gramm.).
instrumentâlen, lna, *adj.* Instrumental-, *Cig., Jan., nk.*
intabulácija, *f.* vknjižba, die Intabulation, *nk.*
intabulîrati, am, *vb. pf.* vknjižiti, intabulieren.
integrácija, *f.* die Integration (math.), *Cig.(T.)*.
integrâl, *m.* das Integral (math.), *Cig.(T.)*.
integrâlen, lna, *adj.* Integral-, integralni račun, die Integralrechnung (math.), *Cig.(T.)*.
integrovânje, *n.* die Integration (math.), *Cig. (T.)*; — prim. docelba.
integrováti, ûjem, *vb. impf. (pf.)* integrieren (math.), *Cig.(T.)*; — prim. doceliti.
inteligẽnca, *f.* omikani del naroda, die Intelligenz, *nk.*
inteligẽncija, *f.* = inteligenca, *nk.*
intendânt, *m.* načelnik, nadzornik kake naprave, pos. vojaškega oskrbništva, der Intendant.
intensîven, vna, *adj.* jak, krepek, intensiv, *Cig.(T.)*.
intenzîven, vna, *adj.* = intensiven, *nk.*
interẽs, *m.* = obresti; pet goldinarjev interesa plačati; — das Interesse, *Cig.(T.)*; izgovarja se nav. interés ali interés, *Valj. (Rad)*; tudi: interès, *Dol.*
ínterfat, *m.* der Unterrock der Weiber, *Levst. (Rok.), Gor.*; — prim. bav. pfaid = Hemd, torej iz: unter-pfaid.
interkalâren, rna, *adj.* vmesen, Intercalar-, *Cig.*
internúncij, *m.* poslanec, der Internuntius, *Cig.*
interpolácija, *f.* podtikanje nepristnih besed v rokopisu, die Interpolation (eines Manuscriptes), *Cig.(T.)*.
interpúnkcija, *f.* ločitev po ločilnih znamenjih, die Interpunction, *Cig.(T.), nk.*
intonácija, *f.* zapev, die Intonation, *Cig.(T.)*.
intrîga, *f.* spletka, die Intrigue, *C., nk.*
intrigânt, *m.* spletkar, der Intriguant.
intrigântka, *f.* die Intriguantin, *Zora.*
intrten, tna, *adj.* hartnäckig, *vzhŠt., ogr.-C.*; spröde, sperr, todt (o prsti), tudi: intrtno vino, herb, bitter, *vzhŠt.-C.*
invalîd, *m.* v službi onemogli vojak, der Invalid.
invalîdnica, *f.* das Invalidenhaus, *Cig., Jan.*
inventâr, rja, *m.* popis imovine, das Inventar.
inventârski, *adj.* Inventar-: inventarske stvari, Inventarialgegenstände, *Levst.(Nauk)*.
inženír, rja, *m.* tehniško izobražen veščak v raznih strokah staviteljstva, der Ingenieur.
inženîrski, *adj.* Ingenieur-.
inženîrstvọ, *n.* die Ingenieurkunst, *Cig.*
ipak, *conj.* gleichwohl, *nk.*; — hs.
ipičen, čna, *adj.* jähzornig, *C.*
ipika, *f.* jäher Zorn, *C.*
1. **ir**, *m.* die Harpune, der Fischstecher, *Trbovlje (Št.)-C.*
2. **ir**, *m.* der Wasserabgrund, *Z.*; *pl.* iri = globok tolmun, *Notr.*; — prim. iriti se.
iracijonâlen, lna, *adj.* nerazložen, irrational (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.)*.
iradijácija, *f.* neka optična obmana vsled razne svetlobe, razširjanje slik, die Irradiation (phys.), *Cig.(T.), Žnid.*
írh, *m.* sämisches Leder, das Weißleder, *Cig., Jan., Levst.(Rok.)*; kameniti irh, = irhovec 2), *Cig.*; — prim. srvn. irch, Bock, Bocksleder, weißgegerbtes Leder, lat. hircus, Bock, *Mik.(Et.)*.
írha, *f.* = irh, *Mur., M.*
irháče, *f. pl.* = irhaste hlače, *SlN.*
îrhar, rja, *m.* der Weißgerber, *Cig., Jan., C.*
îrharica, *f.* 1) eine Art Birne, *C.*; — 2) der Lederapfel, *C.*
îrharski, *adj.* Weißgerber-, *Cig.*

intert f. = *jezljivost, intertan jezljiv, Sromlje (Štaj.) Čdrap. z. zg. v. n. 914. 160 (tudi: Pšeca)*

irhavice = *irhaste hlače, Gor. (Bob.) Zb. II, 33*

irhati sinbow, Hal.

u Káno Knabec Co. XXVII. 3.

îrharstvọ, *n.* die Weißgerberei, *Cig.*
îrhast, *adj.* weißgegerbt, ſämiſch; rauchledern, *V.-Cig.*; irhasto usnje; irhaste hlače, weißlederne (auf der Rauhſeite ſchwarz gefärbte) Hoſe.
îrhice, *f. pl.* = irhaste hlače, *C.*
îrhnat, *adj.* = irhast, *Z.*
îrhnica, *f. pl.* = irhaste hlače, *Zora*, *Savinska dol.-Pjk.(Črt.)*.
îrhov, *adj.* = irhast, *Z.*
îrhovec, vca, *m.* 1) kdor nosi irhaste hlače, *Vrt.*; — 2) neki kamen: das Bergleder, *Cig.*
îrhovina, *f.* weißgegerbtes, ſämiſches Leder.
irîn, *m.* der Waſſerwirbel, *Z.*; — prim. 2. ir.
iriti se, im se, *vb. impf.* = jeriti se: voda se iri, *Z.*
irōničen, čna, *adj.* ironiſch, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*
ironîja, *f.* zasmehljivo skrivanje prave misli pod nasprotnim govorjenjem, die Ironie.
ironîjski, *adj.* pod ironijo spadajoč, ironiſch, *Cig.(T.)*.
irs, *m.* 1) rothbrauner Ochs, *Zil.-Jarn.(Rok.)*, *Fr.-C.*; — 2) neka goba: die Morchel (morchella), *SlGor.-C.*; — prim. rs, rus.
irsa, *f.* rothbraune Kuh, *Fr.-C.*; — prim. rusa.
irska, *f.* rothbraune Kuh, *C.*; — prim. ruska.
1. **irt**, *m.* = šoja, der Nußhäher, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Mik.*; — iz: Jedert (?); prim. *Valj. (LjZv. XII. 369.)*.
2. **irt**, *m.* der Thürpfoſten, *Kras.*
1. **irta**, *f.* = irt, *Cig.*
2. **irta**, *f.* der Fenſter- oder Thürſtein, *C.*
iskálen, lna, *adj.* das Suchen betreffend: iskálni list, der Steckbrief, *DZ.*
iskálnica, *f.* 1) iskalni list, *SlN.*; — 2) das Findeeiſen, *Cig.*; pogl. iskalo.
iskálnik, *m.* das Nachſchlageregiſter, das Repertorium, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *DZ.*
iskálọ, *n.* die Sonde, *Cig.*
ískanje, (iskânje), *n.* das Suchen; i. in ponujanje, Nachfrage und Angebot, *Cig.(T.)*; — die Anſpruchsforderung, *Cig.*; i. pravice, die Verfolgung des Rechtes, *Cig.*
ískati, (iskáti), íščem, *vb. impf.* ſuchen; z gen.: svoje nesreče iščeš, *Dalm.*; pokoja, sadu i., *Trub.-Mik.*; le-tega vsega ajdje iščejo, *Krelj*; česa iščeš tod? was haſt du hier zu ſchaffen? *Cig.*; vode i., nach Waſſer graben, *Cig.*; i. rude, ſchürfen, *Cig.(T.)*; kruha i., ſeiner Nahrung nachgehen, *Cig.*; službe i., einen Dienſt ſuchen, ſich um ein Amt bewerben, *Cig.*; kdor išče darila, der Prämienwerber, *Levst.(Nauk)*; resnice i., nach Wahrheit forſchen, *Cig.(T.)*; prepira i., Streit ſuchen, *Cig.*; tudi z ak.: kar si iskal, to si našel; nož iščem, ki sem ga nekje izgubil; — i. česa (kaj) od koga, von jemandem etwas fordern, beanſpruchen, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; ne zahtevam troškov, le svoje iščem, *Kras.*; — i. z inf.: s tem delom je iskal prislužiti kak novec, *Levst.(LjZv.)*.
iskâva, *f.* das Suchen, *C.*
iskâvec, vca, *m.* der Sucher, *Cig.*, *Jan.*; — iskavci in ponujavci (ponudniki), Nachfrage und Angebot, *Cig.(T.)*; der Bewerber, *Cig.*, *DZ.*
isker, *adv.* knapp neben, *Habd.-Mik.*; isker obrezati, glatt beſchneiden, *C.*; — iz + kraj, *Mik.(Et.)*.
ísker, iskra, *adj.* feurig, flink, munter, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; (o mladeniču), *Let.(Navr.)*; iskri vranec, *Str.*; Si 'zbere konj'ča iskrega, *Npes.-K.*; iskre oči, *Jurč.*
iskovína, *f.* der Anſpruch, *Cig.(T.)*, *DZ.*; civilnopravna i., civilrechtlicher Anſpruch, odškodna i., Entſchädigungsanſpruch, *DZ.*
ískra, *f.* 1) der Funke; iskre letijo, Funken ſprühen; iskre odletajo, *Cig.*; iskre metati, funken, *Cig.*; človek tak, kakor iskra, ein lebhafter Menſch, *Jarn.*; — vse do iskre povedati, alles ſagen, *Z.*; — 2) das Fettauge auf der Suppe, *Polj.*; — 3) die Maßlieb (bellis perennis), *Z.*
iskrânje, *n.* das Gefunkel, *Cig.*
ískrast, *adj.* 1) funkelnd: iskrasti pesek, Flitterſand, *Cig.*; — 2) Fettaugen habend: juha je iskrasta, *Polj.*
iskráti, âm, *vb. impf.* Funken ſprühen, funkeln, *Jarn.*, *Mur.*, *Cig.*; = i. se, *Z.*; ogenj se iskra, *Dol.*; solza se iskra v očeh, *SlN.*; na bilju se rosa iskra, *Zv.*
iskrè, *adv.* = isker, knapp: vrata se iskre zapirajo, *vzhŠt.-C.*
iskrẹ̑n, *adj.* 1) funkelnd, *Jarn.*; iskrene oči, *Cig.*; — 2) eifrig, *Jan.*; — innig, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; — offenherzig, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
iskrenják, *m.* der Eifrige, der Enthuſiaſt, *SlN.*
iskrẹ̑nost, *f.* die Feurigkeit, *Jan.*; — die Innigkeit, *Jan.*; die Offenherzigkeit, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
iskretati, etâm, éčem, *vb. impf.* funkeln, flimmern, *C.*, *Z.*; = i. se: ledeni drobci se iskrečejo po strehi, *jvzhŠt.*
iskrẹ́ti, ím, *vb. impf.* = iskriti se, *Jan.*
îskrež, *m.* kozje ime, *Krn-Erj.(Torb.)*.
ískrica, *f. dem.* iskra; 1) das Fünkchen; — 2) ein biſschen: daj mi iskrico masla, *Z.*; — 3) das Gänſeblümchen (bellis perennis), *Tuš.(R.)*; eine Art Primel (primula pubescens), *SlGor.-Erj.(Torb.)*; — die Aurikel (primula auricula): iskrice vrtne, divje, *C.*; — die Feuernelke (lychnis flos cuculi), *C.*; — brennende Liebe (lychnis chalcedonica), *C.*
iskrînje, *n. coll.* Funken, *Prip.-Mik.*, *Ščav.*
iskríti, ím, *vb. impf.* Funken ſprühen, *Mur.*; Poletni dan na zlatih žarkih Iskril na svet je solnčni prah, *Greg.*; nav. i. se, Funken ſprühen, funkeln, flimmern, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Dol.*; sneg se v solncu iskri, vino se iskri, *BlKr.*; — iskreč, Funken ſprühend, funkelnd, *nk.*
ískrn, *adj.* = iskren 2), *Jan.*
ískrnica, *f.* das Leuchtthierchen (noctiluca), *Erj.(Z.)*.
ískrnji, *adj.* nahe, *C.*; — prim. isker, *adv.*
ískrnost, *f.* = iskrenost, *Jan.*; ta hip se ji je povrnila iskrnost življenja, *LjZv.*
iskrodálja, *f.* die Schlagweite des Funkens, *Sen.(Fiz.)*.
iskromèr, mẹ́ra, *m.* der Funkenmeſſer, *Cig.*

iskrǫ̑st, *f.* die Feurigkeit, die Munterkeit, *Jan. (H.)*.

iskrovâbec, bca, *m.* der Funkenzieher, *Sen. (Fiz.)*.

îspa, *f.* der Dachboden, *Cig.*; na ispi, auf dem Dachboden, *Dol.*; Ljuba na ispi stala, Na zvezdice gledala, *Npes.-K.*; — das Obergeschoss: Šla sta na ispe visoke Odpérat line široke, *Npes.-K.*; — prim. izba.

istanje, *f. pl.* = isteje, *C.*; ([v] „istajneh", *Brezn̈ik, Večna pratika 1789, 71.)*.

istéje, *f. pl.* die Mündung eines Ofens, das Ofenloch, *Cig., Jan., Dol.*; Po hudičje črno lice 'ma, Po medvedje gruli in momlja (= pečne isteje), *Vod.(Pes.)*; meso v dimnik ali nad isteje prekajat obešajo, *Ravn.(Abc.)*; die Ofenlochwände: med isteje postaviti, *Z.*; — das Werkloch in den Glasöfen, *Cig.*; — ístęje, *Levst.(Rok.)*; — prim. istje, osteje, mesteje, steje.

isteljnik, *m.* = isteje, *C.*

isteljnják, *m.* = isteje, *SlGor.-C.*

istenik, *m.* = isteje, *C.*

istenjak, *m.* = isteje, *C.*

îsti, *pron. dem.* ebenderselbe, *Cig., Jan., Levst. (Sl. Spr.), nk.*; k istemu zdencu, *Prip.-Mik.*; ta isti, to isto, tega istega (po nem. derselbe), *pri starejših pisateljih*; tako isto, ebenso, *Krelj*; isto tako, ebenso, *Cig., nk.*; isto toliko, ebensoviel, *Cig.(T.), nk.*; istega obsega, isometrisch, *Cig.(T.)*.

isti, *f. pl.* die Stangen oberhalb des Herdes, zum Trocknen des Holzes, *Blc.-C.*; na „isteh" se drva suše, *C.*; — prim glisti.

istije, *f. pl.* = isteje, *C.*,

istîn, *adj.* wirklich, wahrhaftig, *Cig., ogr.-C.*; — iz stsl. истиньнъ.

îstina, *f.* 1) die Wahrheit, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — istina, da je bilo tolažljivo, allerdings war es trostvoll, *Jurč.*; za istino, fürwahr *Cig., ogr.-Valj.(Rad)*; in der That, im Ernst („za isno"), *jvzhŠt.*; v istini, wahrlich, *Cig.*; — 2) das Stammcapital (ohne die Zinsen), *Jan.*; komur se n. pr. vina posodi „na poldrugo", ima vrniti istino in še za vsako vedro pol vedra obresti, *BlKr.*; das Capital, *nk.*

istinár, rja, *m.* der Capitalist, *Jan., SlN.-C.*

îstinec, nca, *m.* der Wahrheitsfreund, *ogr.-Mik.*

îstinga, *f.* = istina 2), (Capital), *Cig., ogr.-Mik., Kr.-Valj.(Rad)*.

istiník, *m.* = istinec, *Mur.*

istinît, *adj.* wahrhaftig, thatsächlich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

istíníti, ím, *vb. impf.* realisieren, *C.*

istinîtost, *f.* die Wahrhaftigkeit, die Wirklichkeit, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

îstinski, *adj.* 1) wahrhaftig, wirklich, *ogr.-Let., Zora*; istinsko naroden, *SlN.*; — echt, *C.*; — 2) Capital-, *Jan.(H.)*.

îstje, *n.* = isteje, *vzhŠt.-C., jvzhŠt.*; kruhe vsaja v peč skozi istje („jistje"), „durchs Ofenloch", *Hip.(Orb.)*; pred istjem razbeljene peči, *Cv.*

ístje, stij, *f. pl.* = isteje, *Lašče-Erj.(Torb.)*; nad, med istjami, *C.*; die Wölbung über der Ofenmündung: saje so se v istjah vnele, *Ig.(Dol.)*.

îstnice, *f. pl.* = glisti (na katerih drva suše), *Notr.*

îstnik, *m.* neka luknja nad pečnim žrelom, *BlKr.*; — *pl.* istniki, = isteje, *Povirje na Krasu-Erj.(Torb.)*.

istobárven, vna, *adj.* isochromatisch, *Cig.(T.)*.

istobíten, tna, *adj.* consubstantiell, *Jan.*

istobítnost, *f.* die Consubstantialität, *Cig.*

istobǫ́jen, jna, *adj.* = istobarven, *Z.*

istočásen, sna, *adj.* gleichzeitig, *Cig., Jan., nk.*; isochron, *Cig.(T.)*.

istočásje, *n.* der Synchronismus, *Jan.*

istočásnost, *f.* die Gleichzeitigkeit, *Cig., Jan., nk.*

istodǫ́ben, bna, *adj.* gleichzeitig, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., DZ., nk.*

istodǫ́bnost, *f.* die Gleichzeitigkeit, *Jan., Cig.(T.), nk.*

istoglâsje, *n.* der Gleichlaut, *Cig.(T.)*.

istoimẽn, *adj.* gleichnamig, gleichbenannt, *Cig.(T.), Nov.-C., Zora, Zv.*

istoimẽnski, *adj.* gleichnamig, *Cel.(Ar.)*.

istoimẽnost, *f.* die Gleichnamigkeit, *Cig.(T.)*.

istokŕven, vna, *adj.* von gleichem Blute, blutsverwandt, *nk.*

istoléžen, žna, *adj.* gleichliegend, *Cel., Geom.*

istolíčen, čna, *adj.* gleichförmig, *Z.*

istolíčnost, *f.* die Isomorphie, *Cig.*

istolík, lika, *adj.* gleichförmig, *Cig.(T.)*.

istolíkost, *f.* die Isomorphie, *Cig.(T.)*.

istoméren, rna, *adj.* von gleichem Maße, *DZ-kr.*; — gleichmäßig, *Cig.(T.)*.

istomésten, *adj.* gleichstellig (math.), *Cig.(T.)*.

istomóčen, čna, *adj.* isodynamisch, aequipollent, aequivalent, *Cig.(T.)*.

istomǫ̑čnica, *f.* die Aequivalentzahl, *Cig.(T.)*.

istomočnína, *f.* das Aequivalent, *Cig.(T.)*.

istonároden, dna, *adj.* connational, *SlN.*

istoobséžen, žna, *adj.* isometrisch, *Cig.(T.), Nov.-C.*

istopîs, písa, *m.* das Pare, *Cig., DZ.*

istoréčen, čna, *adj.* tautologisch, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

istorẽčje, *n.* die Tautologie, *Cig., Jan., Cig. (T.)*.

istoróden, dna, *adj.* = istega rodu, *nk.*; gleichartig, *Cig.(T.)*; (rus.).

istosréden, dna, *adj.* concentrisch, *DZ., Žnid., Cel.(Ar.)*.

îstost, *f.* die Identität, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; istost ugotoviti, die Identität außer Zweifel setzen, *DZ.*

istóta, *f.* = istost: istoto podpričati, die Identität bekräftigen, *DZ.*

istóten, tna, *adj.* Identitäts-: istôtni svedok, der Identitätszeuge, *DZ.*

istotoplica, *f.* die Isotherme, *Cig.(T.)*.

ístoven, vna, *adj.* identisch, *Cig.(T.), Nov.-C., nk.*

istovẽrec, rca, *m.* der Glaubensgenoss, *Jan.*

istovẽrnik, *m.* der Glaubensgenoss, *Navr. (Kop. sp.)*.

istélj. in Secl. = isteje, ostelgnek Sromlje (štaj)
Časop. 3. zg. i. str. 914. 160

ist. stmc/alb. nk. naj isto odbira, česar ni škoda, M.T.č.l
je sèja òčàx jèsbij (sistoj) maslrûgas, Ogr. Čas.
jzg. i nar. ii, Pril 27.

„Sue ne gre za Kako čenko ali pitko" Škrabec (Cesty
„adš) „Kuka se ǰrie newišt" Štrek. Nar. pes. I. 66
(idr. dol na goriš.)

„Kokergrode" = ordentlich, ces. uklaz z leta 1781.

istovẹ́ten, tna, *adj.* = istoven, *Cig.(T.), Navr. (Let.)*; — hs.
istovẹ́titi, ẹ̑tim, *vb. impf.* identificieren, *Cig. (T.)*.
istovẹ́tnost, *f.* die Identität, *Cig.(T.)*; — hs.
istoviti, im, *vb. impf.* identisch machen, identificieren: i. koga s kom, *Cig.(T.)*.
istovîtost, *f.* = istovnost, *DZ.*
istovnost, *f.* die Identität, *DZkr.*
istovréden, dna, *adj.* gleichwertig, gleichgeltend, aequipollent, *Cig.(T.)*.
istovŕsten, stna, *adj.* gleichartig, *Cig.(T.), Sen.(Fiz.)*.
istoznáčen, čna, *adj.* synonymisch, *Cig.(T.)*.
íšče, *adv.* = še, *ogr.-C.*; (iše, *Dict., Rec., BlKr.*; „s tem iše vekši greh", *Krelj*).
ištérec, rca, *m., Jan.*; pogl. šterc.
itak, *adv.* 1) ohnehin, *SlGosp.-C., jvzŠt.*; — für alle Fälle, *Ščav.-C.*; — 2) = vendar, dennoch, doch, *vzhŠt. - C.*; učil se je slabo, ali je dobival itak prvi red, *LjZv.*; — 3) wieder, *Mur., ogr.-C.*
itako, *adv.* = i tako, ohnehin: itako dosti nesrečna raja, *Navr.(Let.)*.
itam, *adv.* = tam-le, *Rez.-C.*
íti, grẹ́m, (tudi: grèm), grẹ́dem, ídem, *imper.* pójdi, ídi, *part. praes.* gredẹ́, gredọ́č, (idẹ́, idọ́č, *Levst.[Sl. Spr.], C.*); *pf.* šèl sèm, *fut.* šèl bóm, pójdem, *vb. impf.* 1) gehen; kam greš? zdaj gredo, jetzt kommen sie; i. svojo pot, seines Weges gehen; za kom i., jemandem folgen, nachgehen; i. po kaj, etwas holen, abholen; na, nad koga i., auf jemanden losgehen; z vojsko na (nad) koga i., jemanden bekriegen; za pogrebom i., an einem Leichenzug theilnehmen; s procesijo i., eine Procession halten; tudi: an der Procession theilnehmen; na vojsko i., in den Krieg ziehen; i. na tuje, po svetu, in die Fremde, in die weite Welt ziehen; i. v vojake, unter die Soldaten gehen; i po opravkih, den Geschäften nachgehen; i. na semenj, zu Markte gehen; i. na božjo pot, eine Wallfahrt thun; i. na izprehod, spazieren gehen; i. na delo, an die Arbeit gehen; na ladjo i., sich einschiffen, *Cig., Jan.*; i. na morje, unter Segel gehen, *Cig.*; s supinom: i. spat; i. na potok prat; i. plenit, auf Beute ausgehen; na to gre, da . . ., er strebt darnach, . . ., *vzhŠt.-C.*; — sich bewegen: i. v kolobar, sich im Kreise bewegen, sich drehen; solnce gre za goro, die Sonne geht unter; i. rakovo pot, zurückgehen, im Verfall begriffen sein, Rückschritte machen; — dež, sneg, toča gre, es regnet, schneit, hagelt; tanek piš gre po smrečju, *LjZv.*; — lahko gre od njega, er hat einen leichten Stuhlgang, *Cig., C., jvzhSt.*; — jesti, piti mi ne gre, es schmeckt mir nicht; vino gre v glavo, der Wein nimmt den Kopf ein, *Cig.*; bolezen gre po ljudeh, die Krankheit grassiert unter den Leuten, *Jan.(H.)*; od njega ne gre dober glas, er steht in keinem guten Rufe, *Cig.*; — 2) gebracht werden, fortgeschafft werden, abgehen; pritožba gre k okrajnemu glavarstvu, die Beschwerde wird an die Bezirkshauptmannschaft gerichtet, *Levst. (Nauk)*; mnogo žita gre iz dežele, viel Getreide wird exportiert, *Cig.*; ta denar več ne gre, dieses Geld hat keinen Cours mehr, *Cig., Dol.-Levst.*; to blago ne gre več, dieser Artikel ist außer Cours, *Cig.*; ne gre v prodaj, wird nicht leicht angebracht, *jvzhŠt*; blago gre izpod rok, geht ab; To, bratec, med učene gre lingviste, *Preš.*; — in einen Zustand versetzt werden: i. v šibre, in Trümmer gehen; pod zlo, po zlu i., verderben, zugrunde gehen; tako preveč v izgubo gre, es geht auf diese Art zu viel verloren, *Cig.*; denarji gredo na malo, das Geld nimmt ab, *Cig.*; — verbraucht werden: vse je šlo, alles ist daraufgegangen, alles ist verthan; v to zidanje je šlo mnogo lesa, dieser Bau hat viel Holz gebraucht; — ne bo šlo vse v to posodo, dieses Gefäß wird nicht alles fassen; — vonstatten gehen: izpod (od) rok i.; delo mu gre od rok, er arbeitet flink; ne gre, pa je, kurzum, es geht nicht, *Cig.*; če bo šlo po sreči, wenn es gut geht; — 3) sich entwickeln; iti v veje, sich ästen, *Cig.*; i. v perje, ins Kraut wachsen; solata gre v glave, häuptelt sich; — 4) sich handeln; iti za kaj: ide za to, da izvršimo veliko misel, es handelt sich um die Realisierung einer großen Idee, *Cig.(T.)*; ne gre mi za kaka dva goldinarja, es soll mir nicht auf ein paar Gulden ankommen, *Cig.*; za glavo mu gre, es geht ihm ums Leben; gre komu ob glavo, *Ravn.-Mik.*; ob život, *Dalm.*; — ali ti gre ob pamet? bist du toll? *Cig.*; na jok mi gre, es ist mir so weinerlich, *Cig.*; — 5) sich geziemen; Ti se pa v jutro lepo napravi, Kakor vsaki nevesti gre, *Npes.-K.*; tako ne gre, so geht es nicht an; kakor gre, wie es sich ziemt; ženi na ljubo gre nekaj žrtvovati, *Jurč.*; okregati jih je šlo, sie hätten getadelt werden sollen, *Ravn.-Mik.*; gebüren: vsakemu gre toliko; njemu gre čast; Brešno, ki popotnim gre, *Npes.-K.*; olajšila, idoča potujočim vojakom, *DZ.*; mož, ki mu gre vera, *Levst.(Zb. sp.)*; — gehören: to ne gre vmes, *Cig.*; še nekaj naukov gre sem, *Ravn.*; semkaj gredoč, hieher gehörig, *DZ.*; — 6) glagol „iti" se izpušča: ide k pastirjem, a oni nad njega, *Mik.*; ne dajo mu v hišo.
itu, *adv.* gerade hier, *Rez.-C.*
iv, *m.* = ivje, inje, *Rez.-C.*
íva, *f.* die Sahlweide (salix caprea), *Cig., Jan., C., Št., Tuš.(R.)*.
ivák, *m.* die männliche Sahlweide, *Fr.-C.*
ivânjka, *f.* neka hruška in neka črešnja, *Rihenberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.
ivânjščak, *m.* 1) der Monat Juni, *ogr.-C.*; — 2) der Junikäfer (rhizotrogus sp.), *Malhinje(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.
ivânjščica, *f.* 1) = kresnica, der Leuchtkäfer, der Johanniskäfer (lampyris noctiluca), *Cig., Erj.(Ž.)*; — 2) die Wucherblume (chrysanthemum leucanthemum), *Notr.-Erj.(Torb.)*; — neka črešnja, *Ip.-Erj.(Torb.)*.

ivânovka, *f.* das Johanniskraut (hypericum perforatum), *vzhŠt.-C.*

ivẹ́r, *m.* 1) der Holzsplitter (der beim Hacken abfällt); iver ne odleti daleč od parobka = der Apfel fällt nicht weit vom Baume, *Vrt.*; — 2) das Abschnitzel des Schusterleders, *C.*; — 3) eine Kleinigkeit, das Bischchen: ivera nemam kake reči, *C.*; — 4) = pogačica, die Kniescheibe (patella), *Mur., Cig.(T.), Erj. (Ž.)*; — *gen.* tudi: iverja, *Jan.(H.), vzhŠt.*

ivẹ̑r, *f.* 1) = iver, *m.* der Holzsplitter, *Valj. (Rad), Gor.*; soba je polna iveri, *Zv.*; do zadnje iveri, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) der Heiligbutt (hypoglossus maximus), *Erj.(Ž.)*.

ivẹ̑rček, čka, *m. dem.* iverec.

ivẹ̑rec, rca, *m. dem.* iver, *C.*

ivẹ̑rek, rka, *m. dem.* iver, *Cig., Jan.*

ivẹ̑rje, *n. coll.* Holzsplitter, der Abschlag beim Behacken und Zimmern.

ivẹ̑rščak, *m.* das Bergholz (min.), *Cig.(T.), C.*

ivír, *m.* = iver.

îvje, *n.* der Rauhreif; — prim. inje.

îvnat, *adj.* mit Rauhreif bedeckt, *Z.*; ivnato drevje, *jvzhSt.*

îvnik, *m.* der Rauhreif, *C., Z.*

ivnják, *m.* = ivak, *C.*

ívov, *adj.* von der Sahlweide: ivove šibe.

ívovina, *f.* das Sahlweidenholz, *C.*

iz, I. *praep. c. gen.* kaže 1) reč, iz katere je premikanje ven namerjeno: aus; kdor iz kake reči pride, je bil v njej; iz hiše priti; iz luže v mlako = aus dem Regen in die Traufe, *Cig.*; odkod si? iz Zagreba; iz Rima priti, von Rom kommen; iz Lah priti, aus der Furlanei kommen, *Goriš.*; iz ojnic stopiti, über die Schnur hauen, *Cig.*; — iz uma je, er ist von Sinnen, *Cig., Npes.-K.*; — 2) tvarino, iz katere je kaj narejeno: aus, von; kadilnice so bile iz samočistega zlata, waren von reinem Golde, *Ravn.-Mik.*; kruh iz bele moke, weißbackenes Brot; iz ribje kosti, fischbeinern; — iz cela, aus einem Stück, *Mik., C.*; nav. iz celega; — človek je iz duše in telesa; — 3) začetek v času in čas, v katerem se kaj godi: iz leta v leto, von Jahr zu Jahr, *V.-Cig.*; iz mlada, von Jugend an, *Mik.*; iz početka, im Anfange, *Cig.*; iz nova *(Cig., Jan., Mik.)*, iz novega, neuerdings; iz prva *(Cig., Jan., Mik.)*, iz prvega, anfangs; — 4) nagib kakega dejanja: aus; iz jeze kaj storiti, aus Zorn etwas thun; iz hudobije, aus Bosheit; iz gole lakomnosti, aus purer Habsucht; — 5) način, kako se kaj godi: iz dobre volje, freiwillig; iz rade volje, gerne, *Ravn.-Mik.*; iz šale, im Scherz, *Cig.(T.)*; iz srca rad, von Herzen gern; iz nevesti, unvermuthet, *Met.-Cig.*; iz nenada (nav. iznenada), unverhofft, *Cig., Jan., Vrt., Mik.*; iz ravna, gerade, *C.*; iz težka, -kega, schwerlich, kaum, *C.*; iz tiha, im Stillen, leise, gemach, *C.*; iz večega, größtentheils, *C., Vest.*; iz cela, ganz, vollkommen, *vzhŠt., ogr.-C.*; iz čista, ganz, durchaus, *vzhŠt., C.*; iz dobra, iz huda, im Guten, im Schlimmen, *ogr.-C.*; iz lahka, leicht, *C.*; iz lepa, im Guten, gutwillig, *C.*; iz nagla, plötzlich, *ogr.-C.*; — II. *praef.* pomenja: 1) premikanje, od znotraj ven namerjeno: heraus-, aus-; izbiti, heraus schlagen; izliti, ausgießen, izteči, herausfließen, izbrati, auswählen; — 2) dokončanje, zvršitev: iznoreti, austoben, izpiti se, sich durch Trinken zugrunde richten, izpeti se, sich müde singen, iztesati, etwas fertig zimmern; izčistiti, fertig reinigen; — 3) dosego namena: izprositi, izmoliti si kaj, sich etwas erbitten, durch Beten erlangen; — sploh iz nedovršnih glagolov dela dovršne: izvršiti; — (v mnogih slučajih je **iz** težko ločiti od **s** (**z**), ker narod navadno oboje enako izgovarja; naj se torej besede, ki niso pod **iz**-, iščejo pod **s**- ali **z**); — 4) pogostoma z glagoli, ki so že z drugimi predponami zloženi, ne da bi se jim pomen bistveno izpremenil: izpregovoriti, izpodvezati; — III. sestavlja se z drugimi predlogi tako, da vsak del svoj pomen ohrani; prim. izmed, iznad, izpred, itd.; — prim. *Mik. V. G. IV. 211, 251, 529.*

izabêla, *f.* neka vinska trta, die Isabellentraube.

izabêlast, *adj.* rjavkasto-belkasto rumen, isabellgelb, *Cig.(T.)*.

izâmati, am, *vb. pf.* z amo izmeriti, *Cig.*

izârjati, am, *vb. impf. ad* izorati; herausackern, ausackern, *Cig., Jan.*

îzba, *f.* 1) das Zimmer, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — 2) die Bodenkammer, *Cig.*; — 3) der Dachboden, *C., Notr., Rib.*; — prim. ispa; stsl. istъba, stvn. stuba, Stube, *Mik.(Et.)*.

izbácniti, bâcnem, *vb. pf.* ausstoßen, *nk.*; — prim. hs. baciti.

izbâdanje, *n.* das Ausstechen, *Mur.*

izbâdati, am, *vb. impf. ad* izbosti, ausstechen, *Mur., Cig.*

izbagláti, âm, *vb. pf.* = izmoledovati, erbetteln, *Cig.*

izbâna, *f.* = dvorana, *Cig.*

izbandičáti, âm, *vb. pf.* verbannen, *Hip.*; — prim. it. bandeggiare, verbannen.

izbandižati, am, *vb. pf.* verbannen, vertreiben: i. greh iz srca, *Jap.(Prid.)*; — prim. izbandičati.

izbârati, am, *vb. pf.* = izpraševati, durch Fragen erfahren, *Cig.*

izbârkati, am, *vb. pf.* ausschiffen, *nk.*; — po nem. ali po it. sbarcare.

izbarkováti, ûjem, *vb. pf.* erfragen, *Jan., Poh.*

izbásati, bâšem, *vb. pf.* auspacken; — i. se, sich herausarbeiten.

izbâtati, am, *vb. pf.* abprügeln, *Jan.(H.)*; — prim. batati.

izbâva, *f.* 1) die Befreiung, die Erlösung, *Hal.-C.*; — 2) die Verrichtung, *C.*

izbáviti, bâvim, *vb. pf.* 1) = odpraviti: kašelj sem si izbavil, *jvzhŠt.*; losmachen, befreien, *Jan., Hal.-C., Prip.-Mik.*; volkodlaštva me je izbavil, *IjZv.*; i. se, los werden, frei werden, *Hal.-C.*; i. se česa, sich entschlagen, *Jan.*; — 2) verrichten, ausrichten, *C.*; posel i., *Prip.-*

gl. opr. opravka, Co. 9. 223.

iverica = veverica, Blkr. Šašelj Dv. 915. 108.

iverica = iskra, Blkr. Šašelj Dv. 1975. 108

iz-ma, iz-te, iz se nam vse (s) mene, sebe, sebe izzaj Poš-Šašelj. 895. 12

izbajkati domačo tarabo: i. koga iz postelje
zwal iz lukinje, Gor. – Zb. II. 27.

izbedrati, kulovi ... okroci, Das

izbegane cibre (mrestinci) Gor. (Dob.)
— Zb. I. 35. — izbegati se dan Zoff varbi-
rau, ib.

Mik.; nič nisem izbavil, ich habe nichts ausgerichtet, *jvzŠt.*

izbávljati, am, *vb. impf. ad* izbaviti: 1) losmachen, *C.*; — 2) verrichten, *C.*, *jvzhŠt.*

izbávljenje, *n.* 1) die Befreiung, die Rettung, *C.*; — 2) die Verrichtung, *jvzhŠt.*

izbẹ́biti, bẹ̑bim, *vb. pf.* verdummen, *Jan.(H.).*

izbecáti, âm, *vb. pf.* herausstochern, *Jan.*

izbeckáti, âm, *vb. pf.* = izbecati.

izbedẹ́ti se, ím se, *vb. pf.* sich durch Nachtwachen schwächen, *C.*

izbedráti, âm, *vb. pf.* izbedran konj, ein Pferd mit ungleichen Füßen, ein krumm gehendes Pferd, *Cig.*, *C.*

izbedríti, ím, *vb. pf.* = izbedrati, *M.*; izbedren, hinkend, *Dict.*

izbẹ̑g, *m.* der Ausweg, *Mur.*; — die Ausflucht, *Mur.*, *Cig.*

izbẹ̑ga, *f.* 1) der Ausweg, *Cig.(T.)*; ni bilo izbege, *Zv.*; — 2) die Rückgängigmachung eines Kaufes, *Dol.*; izbega je, der Kauf wird rückgängig, *M.*

izbẹ́ganec, nca, *m.* der Versprengte, *V.-Cig.*

izbẹ́ganka, *f.* die Versprengte, *V.-Cig.*

izbẹ́ganost, *f.* die Verwirrtheit, die Muthlosigkeit.

izbẹ́gati, am, I. *vb. pf.* 1) bis zur Erschöpfung abhetzen, *C.*, *Gor.*; — 2) verschüchtern, irre machen, aus der Fassung bringen; izbegan, verwirrt, aus der Fassung gebracht; vsa izbegana je prišla domov; — II. *vb. impf. ad* izbegniti 1), *Z.*

izbẹgávati, am, *vb. impf.* ausweichen: bitki i., *Zora*; — prim. izbegati 3).

izbẹ́gniti, bẹ̑gnem, *vb. pf.* 1) = ubežati, *C.*; i. preteči sili, *DSv.*; — 2) den Kauf rückgängig machen: prodal sem, pa sem imel pravico izbegniti, *Dol.*; nicht beim Wort bleiben: kar izbegnili bodo, saj za trdno tako niso obljubili, *Str.*

izbẹ̑htati, am, *vb. pf.* ermüden, abhetzen: delo me izbehta, *Z.*; i. se pri delu, sich abhetzen, *C.*

izbẹ́liti, im, *vb. pf.* 1) ausweißen, fertig weißen; — 2) ausbleichen, *Cig.*

ízben, bna, *adj.* zum Zimmer gehörig: izbna oprava, *nk.*

izbẹ̑r, *f.* na izber, zur Auswahl, *Dol.*; na i. je dano strankama, es steht beiden Theilen frei, *Levst.(Nauk)*; najkrasnejših šetališč na i., *LjZv.*

izbẹ̑ra, *f.* = izbira: ves Egipet ti je na izbero, *Ravn.*; izberi si jedno teh služeb, na izbero sta ti, *Erj.(Izb. sp.).*

izberáčiti, ačim, *vb. pf.* durch Betteln erlangen, abbetteln, *Cig.*

izbẹ́rati, ẹ̑ram, *vb. impf.* = izbirati, *M.*, *C.*

izbẹ̑rčen, čna, *adj.* = izbirčen, *C.*

izbẹ̑rek, rka, *m.* = izbirek, *C.*

izbẹ́ren, rna, *adj.* wählbar, *Levst.(Pril.).*

izberljiv, íva, *adj.* = izbirljiv, *Jan.*

izberljívec, vca, *m.* izberljiv človek: rad lačen (človek) použije, kar izberljivec pusti, *Jan.(Slovn.).*

izbẹ̑rsati se, am se, *vb. impf.* verdorben werden: (o vinu), *Cig.*, *Štrek.*; — *pren.* ej, ta mladenič se je izbersal, *Goriška ok.-Erj.(Torb.).*

izbẹ̑rsiti se, im se, *vb. pf.* = izbersati se: vino se je izbersilo, *Istra-Levst.(Rok.).*

izbezáti, âm, *vb. pf.* durch Stochern herausbringen, ausstochern, *Cig.*, *Jan.*

izbezgáti, âm, *vb. pf.* = izbezati, *Z.*; ausstochern: pipo, cevko i., *Ljub.*

izbẹ́žati, ím, *vb. pf.* = ubežati, entfliehen.

izbẹ̑žek, žka, *m.* die Ausflucht, *C.*

îzbica, *f. dem.* izba; 1) das Stübchen, das Kämmerlein, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Met.*; v izbici stanujejo navadno stari roditelji, ki so gospodarstvo mladim prepustili, *Kor.*; — 2) ein aus Holunderholz gemachter Vogelschlag, *Mur.*, *Dol.-Cig.*, *Met.*; — 3) na izbice (izbíce) pokladati les, im Viereck aufschichten, *Dol.*

izbíčati, bíčam, *vb. pf.* herauspeitschen, auspeitschen, *Cig.*

izbíčiti, bíčim, *vb. pf.* jemanden klug machen, auswitzen: i. koga, *Fr.-C.*; — iz nem.?

izbíjati, am, *vb. impf. ad* izbiti; herausschlagen; klin s klinom i., einen Keil mit einem andern austreiben; zobe i. ljudem, den Leuten die Zähne ausschlagen, einstoßen, *Cig.*, *Jan.*; iz glave si kaj i., sich etwas aus dem Kopfe zu bringen suchen, *Cig.*

izbîr, *f.* = izber: na izbir = na izber, *Cig.*

izbîra, *f.* = izbera, *Cig.*, *Jan.*

izbiráč, *m.* der Ausklauber, *Cig.*; — der Scheidejunge (mont.), *Cig.*

izbíranje, *n.* das Auswählen; die Wahl: povabiti k izbiranju, *Levst.(Nauk)*; na i. imaš, du kannst wählen, *Cig.*; Snubačev ima na 'zbiranje, *Preš.*

izbírati, bîram, *vb. impf. ad* izbrati; auswählen, aussuchen, ausklauben; kdor veliko izbira, temu izbirek ostane, *Npreg.-Z.*; ali: kdor veliko izbira, za izbirek prime, *jvzhŠt.*; lečo, grah i., durch Herausklauben des Schlechten reinigen, *Cig.*, *jvzhŠt.*; besede i., ein Wortklauber sein, *V.-Cig.*

izbíravec, vca, *m.* der Klauber, der Aussucher, *Cig.*; der Scheidejunge (mont.), *Cig.*

izbíraven, vna, *adj.* = izbirčen: živina je izbiravna, *Cig.*

izbíravka, *f.* die Klauberin, die Aussucherin, *Cig.*

izbîrčen, čna, *adj.* wählerisch, heikelig; (izbiričen), *LjZv.*

izbîrčljiv, *adj.* = izbirčen, *Z.*, *Zora.*

izbîrčnost, *f.* die Gewähligkeit, die Heikeligkeit.

izbîrek, rka, *m.* das Ausklaubsel, *pl.* izberki, der Ausschuss, der Auswurf.

izbíren, rna, *adj.* 1) auserlesen: izbirna jed, *Hal.-C.*; — 2) = izbirčen, *Cig.*

izbirljiv, íva, *adj.* = izbirčen.

izbirljívost, *f.* = izbirčnost.

izbístriti, bîstrim, *vb. pf.* aufklären, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; i. um, den Verstand schärfen, *Cig.*

izbíti, bíjem, *vb. pf.* herausschlagen; i. komu oko, zob; i. komu sabljo iz rok; izbiti si kaj iz glave, sich etwas aus dem Kopfe schlagen, *Cig.*; naj si iz glave izbije takšne misli, *Jurč.*

izblazíniti, înim, *vb. pf.* auspolstern, *Cig.*

izblázniti, im, *vb. pf.* aufſchrecken (z. B. aus dem Schlafe), *C.*

izblebetáti, etâm, éčem, *vb. pf.* ausſchwatzen, ausplaudern.

izblękniti, blękнem, *vb. pf.* mit etwas herausplatzen, ſich im Reden verſchnappen, etwas ausplaudern.

izblískati se, a se, *vb. pf.* ausblitzen: izbliskalo se je, *C.*

izbliz, *adv.* = izbliza, *Cig.(T.).*

izblíza, *adv.* aus der Nähe, *Habd.-Mik.*

izbljeváti, bljújem, *vb. pf.* = izbljuvati, *Cig., Jan.*

izbljúniti, bljûnem, *vb. pf.* ausſpeien, *C., Z.*

izbljuváti, bljúvam, jem, *vb. pf.* ausſpeien, *Jan., C., Dalm.*

izbljûvek, vka, *m.* das Erbrochene, der Auswurf, *C.*

îzbnica, *f.* die Zimmerpflanze, *Cv.*

izbǫ̑bnati, am, *vb. pf.* durch Trommeln herausbringen, *Cig.*; i. (izbobnjati) čebele, die Bienen durch Trommeln aus dem Bienenkorb treiben, *Mur.*

izbobnę́ti, ím, *vb. pf.* verhallen, *Z.*

izbǫ̑bnjati, am, *vb. pf.* = izbobnati, *Mur.*

izbobnjáriti, ârim, *vb. pf.* = izbobnati, *ogr.-C.*

izbočenojámast, *adj.* convexconcav, *Sen.(Fiz.).*

izbóčenost, *f.* die Convexität, *Cig.(T.).*

izbóčiti, bǫ̑čim, *vb. pf.* ausbiegen, wölben, *Cig., Zora*; izbočen, convex, *Jan., Cig.(T.)*; dvojno i., biconvex, *Cig.(T.)*; i. kot, erhabener Winkel, *Cel.(Geom.)*; — prim. vzbočen.

izbǫ̑čki, *adv.* ſeitwärts, *Hal.-C.*; i. gledati, ſcheel, verſchmitzt blicken, *vzhŠt.-C.*; — prim. bok.

izbǫ̑gati se, am se, *vb. pf.* verderben: seme se izboga (zboga), če ga kmet dolgo ne premeri; izboga (zboga) se vsaka reč, tudi dušne moči, *Mik.(Et.)*; — prim. bogati 1). (?)

izboháti, âm, *vb. pf.* entzweiquetſchen: izbohane marelice, češplje, *Pirc.*

izbòj, bója, *m.* die Exoſmoſe, *h. t.-Cig.(T.).*

izbojeváti, újem, *vb. pf.* auskämpfen, ausfechten, *Cig., Jan.*

izbòk, bóka, *m.* die Ausbauchung, die convexe Form, *Z.*

izbókati, am, *vb. pf.* convex machen, auswölben, *Mur., Z.*; izbokan = bokast, *Cig.*

izbókel, kla, *adj.* convex, *Jan., UčT.*; — prim. vzbokel.

izbókniti, bǫ̑knem, *vb. pf.* = izbokati: izboknjen = izbokel, *Jan., nk.*

izboléhati, am, *vb. pf.* die Kränklichkeit überſtehen, *Z.*; ausſiechen, *Cig.*

izbolę́ti, ím, *vb. pf. Levst.(Nauk), Vrt.*; nam. zboleti.

izbǫ̑ljšanje, *n.* die Verbeſſerung.

izbǫ̑ljšati, am, *vb. pf.* beſſer machen, verbeſſern; i. pot, *Cig.*; hrano komu i.; i. se, beſſer werden; bolniku se je izboljšalo.

izboljšâva, *f.* die Verbeſſerung, *Jan., C.*

izbǫ̑ljšek, ška, *m.* die Verbeſſerung, *Jan., C.*; die Aufbeſſerung, die Zubeſſerung, *Cig., Jan., C.*

izboljševáłen, łna, *adj.* Verbeſſerungs-: izboljševalne stavbe, Verbeſſerungsbauten, *Levst. (Cest.)*; izboljševalni zaklad, der Meliorationsfond, *DZkr.*

izboljševâłstvǫ, *n.* das Meliorationsweſen, *DZ.*

izboljševáti, újem, *vb. impf. ad* izboljšati; verbeſſern.

izbòr, bóra, *m.* 1) die Auswahl, *Mur., Cig., Jan.*; na izbor mu je dano, er hat freie Wahl, *Cig.*; pusti Judom izbor ali voljo, *Trub.*; die Auswahl (der Gedanken, Worte), *Cig. (T.)*; i. barv, das Colorit, *Cig.(T.)*; — = volitev, *Cig., Jan.*; pravica izbora, *Cig.(T.)*; (hs.); — 2) der Ausbund, die Elite, *Cig., Jan.*; — na izbor oblečena, ausnehmend ſchön gekleidet („feſch"), *pri Fari-Štrek.(LjZv.).*

izbǫ́ren, rna, *adj.* 1) eine Auswahl geſtattend: ima izborno blago, *Dol.*; — 2) auserleſen, gewählt, vorzüglich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; kaj izbornega od krščanske cerkve govoriti, *Krelj*; i. in poučljiv razgovor, *Jurč.*; — 3) Wahl-, *Cig.*; izbǫ́rni knez, der Kurfürſt, *Jan.*; izborna država, das Wahlreich, *Cig. (T.), Jes.*; izborna sorodnost (chem.), die Wahlverwandtſchaft, *Cig.(T.).*

izbǫ́rnik, *m.* der Wähler, der Wahlherr, *Cig., Jan.*; knez izbornik, der Kurfürſt, *Cig.*

izbornoknę́ški, *adj.* kurfürſtlich, *Cig.*

izbǫ́rnost, *f.* 1) die Auserleſenheit, die Vorzüglichkeit, *Cig., Jan., nk.*; — 2) pravica izbornosti, das paſſive Wahlrecht, *Cig.(T.).*

izbosíti, ím, *vb. pf.* 1) barfuß machen; i. se, die Schuhe zerreißen, *Cig.*; varuj svojo nogo, da se ne izbosi, *Škrinj.*; — konja i., dem Pferde das Hufeiſen abnehmen; kolo i., die Schiene abnehmen; konj se je izbosil, das Pferd hat das (die) Hufeiſen verloren; kolo se je izbosilo, das Rad hat die Schiene verloren; — 2) arm machen: vsega izbošeni, alles entbehrend, *C.*

izbósti, bódem, *vb. pf.* ausſtechen; oči komu i.

izbránati, am, *vb. pf.* durch Eggen herausbringen, aufeggen, *Cig.*

izbrânec, nca, *m.* der Auserwählte, *Cig., Jan., Let.*

izbrânik, *m.* = izbranec, *SlN., Zora.*

izbrânka, *f.* die Auserwählte, *Cig.*

izbráti, bérem, *vb. pf.* 1) auswählen, ausſuchen, eine Wahl treffen; slabo sem si izbral, ich habe eine ſchlechte Wahl getroffen; — erwählen, wählen; i. koga za poveljnika, *Cig.*; i. v kneza, *Vrt.*; — 2) mit dem Ausklauben fertig werden; ali si že izbrala lečo? — 3) zu Ende leſen, ausleſen: i. knjigo, povest.

izbrázditi, im, *vb. pf.* = izorati, *jvzhŠt.*

izbrbráti, âm, *vb. pf.* ausplappern, *Z., jvzhŠt.*

izbŕcati, bŕcam, *vb. pf.* mit Fußſtößen herausſchaffen, *Z.*

izbŕcniti, bŕcnem, *vb. pf.* mit einem Fußſtoß herausſchaffen, *Št.*

izbrę́nčati, ím, *vb. pf.* ausſummen, *Cig.*

izbrę́nkati, am, *vb. pf.* (auf einem Saiteninſtrument) ausſpielen, ausklimpern, *Cig.*

izbríniti se, brînem se, *vb. pf.* pogl. izriniti se.

izbrîs, *m.* die Löſchung, die Abſchreibung, *Cig., DZ.*; — izbris prizadete razžalitve, die Tilgung einer verurſachten Beleidigung, *DZ.*

Večkrat zaporedi na isti njivi isto žito
sejati: ne kaže, kajti na ta način se zgubi zboga.
Žito se je zbogalo, ne donese več, bo treba seme
premenjati: Seme se zbega, rekše unese se na
svoji rodovitnosti, ne plevja več tako, nego je
plevjalo. Polj. — Let. 898: 182.

izbúsiti se = napeti se (prim. buchniti an-
schwellen) Let. 893, 13.

potrčje je ali plano ali izbuhlo, Tuma, Plan. Vest. XVI. 216

izbrísati, brîšem, *vb. pf.* auswiſchen, löſchen, tilgen; i. kar je na tabli zapisano; i. madež, greh, dolg, einen Schandfleck, eine Sünde, eine Schuld tilgen; i. iz spomina, aus dem Gedächtniſſe tilgen, in Vergeſſenheit bringen, *Cig.*; Kdo uči Izbrisat' 'z spomina nekdanje dni, *Preš.*; — = obrisati: roke si i., (zbrisati) *vzhŠt.-Valj.(Vest.)*; vino se izbriše, kadar natočeno v kupico hitro pene izgubi, *C.*; — izbrisan = prebrisan, geſcheit, *Mur., Cig., Dol.*; izbrisana glava, *Jurč.*

izbrisávanje, *n.* das Auswiſchen; das Tilgen: i. grehov, *kajk.-Valj.(Rad).*

izbrisávati, am, *vb. impf.* = izbrisovati.

izbrîsek, ska, *m.* die Löſchung, *Cig., M.*

izbrísen, sna, *adj.* auslöſchbar, *Jan.*

izbrisljìv, íva, *adj.* löſchbar, *Cig., Jan.*, pogl. izbrisen.

izbrisováti, ûjem, *vb. impf. ad* izbrisati: auswiſchen, löſchen, tilgen.

izbrisovâvec, vca, *m.* der Tilger, *Cig.*

izbríti, brîjem, *vb. pf.* ausraſieren; — izbrit, pfiffig, (zbrit) *C.*

izbrízgati, brîzgam, *vb. pf.* verſpritzen, *Cig.*

izbŕkniti, bŕknem, *vb. pf.* 1) mit einem Stoße hinausſchnellen, *Z.*; — 2) hervorbrechen: skozi ponižnost je malokdaj izbrknila ostrost, *SlN.*

izbróditi, bródim, *vb. pf.* erforſchen: grehe i., *ogr.-C.*; — prim. 2. zbroditi.

izbrojíti, ím, *vb. pf.* auszählen, *Z., Jan.(H.)*,

izbŕskati, am, *vb. pf.* herausſcharren; kokoši so posejano seme izbrskale.

izbŕsniti, bŕsnem, *vb. pf.* mit dem Fuße ausſtoßen; i. komu oko, *ogr.-C.*

izbrûh, *m.* das Hervorbrechen, der Ausbruch, *Šol., nk.*

izbrúhati, brûham, *vb. pf.* mit Heftigkeit auswerfen, ausſpeien, *Cig., Jan.*; vse kar je pojedel, je zopet izbruhal, *jvzhŠt.*

izbrúhniti, brûhnem, *vb. pf.* 1) mit Heftigkeit herauswerfen, ausſpeien, *Mur., Jan.*; — 2) *intr.* hervorbrechen: kri je izbruhnila, *Vrt.*

izbruhováti, ûjem, *vb. impf.* mit Heftigkeit auswerfen, *Mur.*

1. **izbrúsiti,** im, *vb. pf.* 1) ausſchleifen: i. škrbo; — abwetzen: i. črevlje, die Stiefel abgehen, i. se, ſich abwetzen, *Cig.*; — 2) fertig ſchleifen: i. nože.

2. **izbrúsiti,** im, *vb. pf.* mit Heftigkeit ausſpeien, *Cig., Gor., Dol.*

izbruševáti, ûjem, *vb. impf. ad* 1. izbrusiti; ausſchleifen.

izbudíti, ím, *vb. pf. Jan.*, pogl. (v)zbuditi.

izbûh, *m.* die Convexität, *Cig.*; — der Vorſprung an einer Façade, der Riſalit, *Levst. (Pril.).*

izbúhati, bûham, šem, *vb. pf.* durch Prügeln ſchädigen, *C.*; izbuhan otrok, ein von Schlägen blödes Kind, *Z.*

izbúheł, hla, *adj.* vorſpringend, riſalitartig, *Levst.(Pril.).*

izbúhliti se, bûhlim se, *vb. impf.* ſich von innen heraus ausdehnen, anſchwellen, *Cig.*

izbúhniti, bûhnem, *vb. pf.* aufblähen, *Z.*; i. se, ſich werfen: deske se na solncu izbuhnejo, *C.*; izbuhnjen, aufgebläht, aufgedunſen, *C.*

izbúkniti se, bûknem se, *vb. pf.* ſich werfen: dno se je posodi izbuknilo, *BlKr.*; izbuknjen, reliefartig, *Cig.*; — prim. izbuhniti.

izbuknjenína, *f.* die Reliefarbeit, *Cig.*

izbúljiti, bûljim, *vb. pf.* i. oči, die Augen herausrecken, *Jan., Bes.-C., Let., SlN.*; — hs.

izbûnkati, am, *vb. pf.* durch Herausſtoßen höckerig, erhaben machen: izbunkan, erhaben, *Cig.*

izbúnkniti se, bûnknem se, *vb. pf.* einen Höcker bekommen, *Cig.*

izbúšiti, bûšim, *vb. pf.* convex machen, *Cig.*

izcẹ̑dek, dka, *m.* 1) der beim Abſeihen zurückbleibende Reſt, die Seihe, *Cig.*; — 2) das Herausfließende, z. B. bei einem Geſchwüre, *Bes.*

izcẹ̑diti, ím, *vb. pf.* durch Seihen herausbringen, ausſeihen, *Cig.*; — med i., den Honig ausſeimen, *Cig.*; i. se, ausſtröpfeln, ausrinnen, *Cig.*; povezniti škaf, da se vino iz njega izcedi, *jvzhŠt.*

izcẹ̑ja, *f.* die Abſonderung, *Nov.*; i. slin, *Strp.*

izcẹ́jati, am, *vb. impf. ad* izcediti; ausſeihen; — med i., den Honig ausſeimen, *Cig.*; — maščoba se izceja iz mesa, *Let.*

izcẹ̑jen, jna, *adj.* Abſonderungs-: izcejni tok, der Ausführungsgang (anat.), *Cig.*

izcejenína, *f.* das Abgeſeihte, *C.*

izcel, *adv.* nam. iz cela, *Mik.*

izcelẹ́ti, ím, *vb. pf.* verheilen, *Mur.*

izcẹ́liti, im, *vb. pf.* ganz machen: razbito posodo spet i., *Dalm.*; — auscurieren, heilen (eine Wunde), *Mur., Cig., Jan., Dalm.*

izcencljáti, âm, *vb. pf.* iz koga kaj i., jemandem etwas abſchachern, *Cig.*

izcẹ̑pati, pam, pljem, *vb. pf.* fertig ſpalten, zerſpalten, *Mur.*

izcepetáti, âm, *vb. pf.* austrampeln, *Cig.*

izcẹ́piti, im, *vb. pf.* herausſpalten: i. kaj iz česa, *Cig.*

izcẹ́sati, am, *vb. pf.* mit dem Reißen fertig werden, zerreißen, *Mur.*

izcigániti, ânim, *vb. pf.* abgaunern, *Cig.*; od koga kaj i., von jemandem durch zudringliches Bitten etwas erlangen, *jvzhŠt.*

izcímiti se, cîmim se, *vb. pf.* 1) hervorkeimen, *Cig., Jan.*; — *pren.* hervorgehen, ſich entſpinnen, *Cig., Jan., nk.*; iz tega se je pravda izcimila, das rief einen Rechtsſtreit hervor, *Cig.*; — 2) auskeimen: repa, krompir se izcimi, *Cig.*

izcimováti se, ûjem se, *vb. impf. ad* izcimiti se; ſich entwickeln: izcimuje se največ gorkote v životu, *Let.*; (pravilneje: izcimljevati se).

izcízati, am, *vb. pf.* = izcuzati, *C.*

izcizẹ́ti, ím, *vb. pf.* ausſickern, *Z.*; ſickernd ausfließen: veliko je izcizelo iz posode, *jvzhŠt.*

izcmûlek, lka, *m.* etwas Ausgeſogenes, *C.*; (izcmûlek?).

izcmúliti, im, *vb. pf.* ſchmatzend ausſaugen: i. hruško, *vzhŠt.-C.*

izcǫ̑prati, am, *vb. pf.* = izčarati, *Cig.*

izcŕpek, pka, *m.* der Ausszug, das Excerpt, *Jan. (H.), nk.*

izcŕpiti, cŕpim, *vb. pf.* 1) ausſchöpfen, *pren.* erſchöpfen, *nk.*; — 2) = izpisati, excerpieren, *nk.*; — hs.

izcúcati, am, *vb. pf.* herausſaugen: *pren.* mit Mühe etwas herauskriegen, *Cig.*

izcurẹ́ti, ím, *vb. pf.* ausrinnen, *Cig.*; vélika vína je iz soda izcurelo, *jvzhŠt.*

izcurljáti, âm, *vb. pf.* kleinweiſe ausrinnen, ausrieſeln.

1. **izcúzati**, am, *vb. pf.* ausſaugen.

2. **izcúzati**, *vb. pf.* i. koga iz gugalice, jemanden ausſchaukeln, aus der Schaukel ſchleudern, *Cig.*

izcvèsti, cvetèm, *vb. pf.* hervorblühen, *Cig.*

izcvẹ́tati, am, *vb. impf. ad* izcvesti; efflorescieren (min.), *Cig. (T.).*

izcvíliti, im, *vb. pf.* erwinſeln, *Cig.*

izcvîrati, cvîram, *vb. impf. ad* izcvreti, *Cig.*

izcvîrek, rka, *m.* = ocvirek, *C.*

izcvrẹ́ti, cvrèm, *vb. pf.* durch Prägeln, Kröſchen herausbringen: mast i., das Fett ausſieden, *Cig.*

izčâjmati se, *vb. pf.* zu ſich kommen, zur Beſinnung kommen, *Št.-Cig., Jan., C.*; izčajmaj se, zaspanec! *jvzhŠt.*; — zdaj sem se izčajmal = zdaj sem se spomnil, *Celjska ok.*

izčákati, čâkam, *vb. pf.* abwarten, auswarten, *Mur., Cig.*; ni ga izčakati, er läßt lange auf ſich warten, *Z.*

izčakovânec, nca, *m.* der ſehnlich Erwartete, *Ravn.*

izčakovânje, *n.* das langwierige Erwarten: kako sitno je to izčakovanje! *jvzhŠt.*

izčakováti, ûjem, *vb. impf. ad* izčakati; (lange, ſehnlich) erwarten, *Mur., Cig.*; i. lista, *Vrt.*; (Kristus), ki so ga Abraham, Mozes, David izčakovali, *Ravn.*; tudi: i. se: lena družina se izčakuje, (sčak-) *Levst. (Zb. sp.).*

izčárati, am, *vb. pf.* hervorzaubern, *Cig.*; i. iz koga kaj, jemandem etwas abhexen, *Cig.*

izčečkáti, âm, *vb. pf.* ausſchmieren, *Cig.*

izčẹ́diti, čẹ́dim, *vb. pf.* ausputzen, *Z.*; reinigend entfernen: žitu bilke in klase (na rešetih) do čistega izčediti, *Ravn. (Abc.).*

izčeljustáti, âm, *vb. pf.* ausplappern, ausſchwatzen, *Cig.*

izčemeríti se, ím se, *vb. pf.* ausgrollen, *Z.*

izčepẹ́ti se, ím se, *vb. pf.* das Hocken beendigen: čakaj, da se mače izčepi, = warte, bis ihm das Schmollen, der Eigenſinn vergeht, *Dol., Z.*

izčésati, čẹ́šem, *vb. pf.* durch Kämmen herausbringen, auskämmen; i. si prah iz las.

izčesávati, am, *vb. impf. ad* izčesati, *Cig.*

izčẹ̑sek, ska, *m.* izčeski, kar pri česanju na česalu ostane, der Kämmling, *Cig.*

izčímžati, am, *vb. pf.* ausbeizen, *Z.*; — auszehren, mager machen, ſchwächen, *Z.*; bolezen me je izčímžala, *Z.*; i. njivo, da nič ne more na nji rasti, (izčinžati) *Dict.*; i. se, mager, ſchwach, ſchlecht werden: s časom se vsaka reč izčímža, (izčinža) *BlKr.*

izčímžiti, čímžim, *vb. pf.* = izčimžati, *Z.*; ausmergeln, *Zora*; ves izčimžen, („sčinžen“) *Vrtov. (Km. k.).*

izčînek, nka, *m. Z.*; nav. *pl.* izčinki, was beim Reitern des Getreides abfällt, die Spreu, (Kaff), *SlGor.-C., Z.*

izčíniti, čínim, *vb. pf.* (durch Reitern) reinigen, žito i., *Z.*; pesek i., *vzhŠt.*

izčínjati, am, *vb. impf. ad* izčiniti; 1) ausreitern, durch Reitern reinigen, *Št.-C.*; — 2) ſchimpfen, *vzhŠt.-C.*

izčinjávati, am, *vb. impf.* = izčinjati, *Št.-C.*

izčînka, *f.* = izčinek, die Spreu, *C.*

izčînjati, am, *vb. pf. Dict., Dol., BlKr.*; pogl. izčimžati.

izčínžiti, čínžim, *vb. pf.*, pogl. izčimžiti.

izčírica, *f.* ein Bläschen, eine Wimmer an der Zunge, *C.*; — prim. čir.

izčístiti, čístim, *vb. pf.* reinigen, ausputzen, purificieren: vino i., klären; i. se, rein werden; vino se je izčistilo, der Wein iſt klar geworden; — purgieren (durch Abführmittel), *Cig.*

izčíščа, *f.* die Reinigung, *Mur.*

izčíščanje, *n.* das Reinigen, das Ausputzen.

izčíščati, am, *vb. impf. ad* izčistiti; reinigen, ausputzen; zlato, sol i., gradieren, *V.-Cig.*

izčiščeváti, ûjem, *vb. impf.* = izčiščati, *Jan.*

izčítati, am, *vb. pf.* zuende leſen, *Cig.*

izčọ́hati, am, *vb. pf.* 1) auskratzen, *Z.*; — 2) zerkratzen, *Jan. (H.).*

izčrẹpáti, pâm, črẹ́pljem, *vb. pf.* ausſchöpfen, erſchöpfen, *Cig., Jan.*

izčrẹ́pati, pam, pljem, *vb. impf.* = izčrepavati, *nk.*

izčrẹpávati, am, *vb. impf.* ausſchöpfen, *Zora.*

izčrẹpováti, ûjem, *vb. impf.* = izčrepavati, *Jan.*

izčŕpáti, pâm, *vb. pf.* erſchöpfen, erſchöpfend behandeln, *Cig. (T.).*

izda, *adv.* 1) auch, jetzt, noch, *Habd., ogr.-Mik.*; Moj mladi sin še izda spi, *Npes.-Vraz.*; — 2) gerade jetzt, bald, *C.*

izdáček, čka, *m.* 1) = izdatek, *C.*; — 2) die Ergiebigkeit, *ogr.-C.*

izdáčen, čna, *adj.* ausgiebig, *Mur., Cig., Jan., C.*; izdačen kruh, *vzhŠt.*

izdáhniti, nem, *vb. pf.* pogl. izdehniti.

izdaj, *adv.* = izda 1), *C.*; še izdaj ne veruje, *vzhŠt.*

izdája, *f.* 1) die Herausgabe: druga izdaja, die zweite Ausgabe, Auflage (eines Schriftwerkes), *nk.*; prim. izdava; die Verausgabung, die Emiſſion, *Cig., nk.*; — 2) der Verrath, *Mur., Cig., Jan.*; velika i., der Hochverrath, *DZ.*; prim. veleizdaja; — 3) die Ausgiebigkeit (Wirkſamkeit), *V.-Cig.*

izdajáč, *m.* der Verräther, *Mur.*

izdajáčen, čna, *adj.* verrätheriſch, *Cig., Jan., nk.*

izdájanje, *n.* 1) die Herausgabe, die Verausgabung, die Emiſſion, *Cig., nk.*; — 2) das Verrathen, der Verrath, die Verrätherei, *Cig., nk.*

izdajâtelj, *m.* der Herausgeber, *Jan., nk.*

izčágati, pobrati slamo iz ovrženega

izcíliti se, izcíljem se cúbrušnm (krakovo prišpb.) – Štrek. Let. 94. 16.

izcrédíti: z bedrúgm finstrgrešm: ščredílga je, (Tolm.) Štrek. Let. 94. 16.

izcŕtíchi cúbrvrhm: gozdi. Tolm. Štrek. Let. 94. 16

izčehati (očehati) – razčesniti gor. (Izl.) – Zb. II. 33.

zdajati varovništvu, Mur. hudiču koga z., Jurkič.; kmalu začneš klicati ino z., Bas.: jel jo je kdaj ti in z. Güv.

izdajâten, tna, *adj.* die Herausgabe betreffend: izdajatni kurzi, die Emissionscourse, *DZ.*; — nam. izdajatven.

izdâjati, jam, jem, l. *vb. impf. ad* izdati; 1) herausgeben: i. časnik, knjige, *Cig., Jan., nk.*; emittieren: i. menice, *Cig., Jan., nk.*; verausgaben: denar brez potrebe i.; — 2) verrathen, *Cig., Jan., nk.*; preisgeben: i. koga hudiču, verwünschen, *C.*; — 3) (po nem.) ausgeben, ausgiebig sein; — II. izdajáti, dájam, jem, *vb. pf.* mit dem Ausgeben, Geben fertig werden; ves denar sem izdajal; ves kruh sem izdajal psu.

izdajávati, am, *vb. impf.* = izdajati, herausgeben, *C.*

izdajâvec, vca, *m.* 1) = izdajatelj, der Herausgeber, *Jan.*; — 2) der Verräther, *Guts., Mur., Cig., Jan., Jap., nk.*

izdajaven, vna, *adj.* ergiebig, *Cig.*

izdajâvka, *f.* 1) die Herausgeberin, *Z.*; — 2) die Verrätherin, *Guts., Mur., Cig., Jan., nk.*

izdajâvski, *adj.* verrätherisch, Verräther-, *Cig., Jan., nk.*

izdajâvstvǫ, *n.* die Verrätherei, *Cig., nk.*

izdâjba, *f.* = izdaja, die Ausgabe (eines Buches), *Mur., Cig.*

izdâjek, jka, *m.* die Ausgabe, die Depense, *Cig., Jan., ZgD.*; die Ausgabspost: med izdajke postaviti, zapisati, *DZ.*; — die ämtliche Ausfertigung, *Cig.*

izdâjen, jna, *adj.* 1) zur Herausgabe gehörig: izdajni troški, *nk.*; — Ausgabs-, *nk.*; — 2) Verräther-, verrätherisch, *Cig., Jan.*

izdajevânje, *n.* die Verwünschung, *Mur.*

izdajeváti, ûjem, *vb. impf.* verwünschen, *Mur.*; — prim. izdajati l. 2).

izdajevît, *adj.* ausgiebig, *Mur.*; izdajevito žito, *C.*

izdajevíten, tna, *adj.* = izdajevit, *C.*

izdâjica, *m.* der Verräther, *C.*, („zdajca" *Meg.*); nav. izdajíca; — hs.

izdâjnica, *f.* 1) die Herausgeberin, *C.*; — 2) die Verrätherin, *Cig., Jan.*; (tudi hs.).

izdâjnik, *m.* 1) der Herausgeber, *Cig., Jan.*; der Aussteller (einer Urkunde), *Cig., Jan.*; — 2) der Verräther, *Cig., Jan.*, (tudi hs.).

izdâjniški, *adj.* verrätherisch, *Zora.*

izdâjstvǫ, *n.* der Verrath, die Verrätherei, *Guts., Cig., Jan., nk.*

izdáleč, *adv.* von weitem, *Z., jvžhŠt.*

izdáleča, *adv.* von weitem, aus der Ferne, *Mur.*; (prim. „izdalč'ga", *Poh., Hal.-C.*).

izdáleka, *adv.* = izdaleča, *C., ogr.-Raič (Kol.).*

izdâljšati, am, *vb. pf.* ausländern, verlängern, erweitern, *Cig., Jan.*

izdaljšáva, *f.* die Verlängerung, die Erweiterung, *Cig., Jan.*

izdaljševáti, ûjem, *vb. impf. ad* izdaljšati, *Jan.*

izdaníti se, í se, *vb. pf.* Tag werden: izdanilo se je.

izdânje, *n.* die vollzogene Ausgabe (z. B. eines Buches), *Mur., Cig.(T.)*; — die Ausfertigung (einer Urkunde), *Cig.*

izdarováti se, ûjem se, *vb. pf.* sich ausschenken, *Cig.*

izdâtba, *f.* die Ausgabe, die Emission: i. delnic, *DZ.*; — die Ausfertigung: i. iskalnih listov, *DZ.*

izdâtben, tbena, *adj.* Emissions-: izdatbena cena, der Emissionscours, *DZ.*

izdâtek, tka, *m.* die Ausgabe: izdatki in troški, *nk.*; die Hinausgabe, *Cig.*; die Ausfertigung, *DZ.*

izdâtelj, *m.* der Herausgeber, *Jan., Cig.(T.)*; — i. (pisma), der Aussteller, *DZ.*; — stsl., rus.

izdáten, tna, *adj.* ausgiebig.

izdâtev, tve, *f.* die Ausgabe, die Emission, *Jan.*

izdáti, dám, *vb. pf.* 1) verausgaben, eine Auslage thun; — 2) herausgeben: i. knjigo, *Cig., Jan., nk.*; erlassen: ukaz, uredbo i., *Cig., Jan., nk.*; emittieren, *Cig.*; i. menico za koga, trassatieren, *Cig.*; — 3) überantworten, *Mur., Cig.*; i. koga sodniku, trinogom, *Jap., Ravn.-Valj.(Rad)*; hudemu koga i., verwünschen, *C.*; telo in dušo i. v smrt, *Guts.(Res.)*; izdan, verwünscht: izdana kraljična, izdan grad, *Npr.-nk.*; — 4) verrathen, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — 5) „ausgeben", ergiebig sein; taka jed kaj izda, beseda nič ne izda več pri njem, Worte verfangen nichts mehr bei ihm (po nem.).

izdátnik, *m.* der Aussteller (einer Urkunde), *DZ.*

izdátnost, *f.* die Ausgiebigkeit.

izdátva, *f.* = izdaja, die Ausgabe (eines Buches), *C.*

izdâva, *f.* die Herausgabe, *Jan.*; die Ausgabe, die Auflage, *nk.*; — pismena i., schriftliche Ausfertigung, *DZ.*

izdávanje, *n.* 1) das Ausgeben, das Verausgaben, *Mur.*; — 2) das Verrathen, *Mur.*

izdavâtelj, *m.* der Aussteller: i. pooblastnice, *DZ.*

izdávati, am, l. *vb. impf.* = izdajati l., *vžhŠt.*; — II. = izdajáti II., *vb. pf.* mit dem Geben fertig werden: ves denar sem izdaval, vso opeko sem izdaval, ich bin mit dem Reichen der Ziegel fertig, *na vžhodu.*

izdâvec, vca, *m.* = izdajavec: 1) der Herausgeber, *Cig., Jan.*; — i. menice, der Trassant, *Cig.*; — 2) der Verräther, *Meg., Mur., Jsvkr., kajk.-Valj.(Rad).*

izdâvek, vka, *m.* die Ausgabe, die Auslage, der Aufwand, *Mur., Cig., Jan.*

izdâvka, *f.* = izdajavka: 1) die Herausgeberin, *C.*; — 2) die Verrätherin, *Mur.*

izdávna, *adv.* = iz davna, izdavnaj, *Z.*

izdávnaj, *adv.* = zdavnaj, längst, *Levst.(Nauk).*

izdebelẹ́ti, ím, *vb. pf.* dick, fett werden, *Jan.*

izdebelíti, im, *vb. pf.* dick, fett machen, mästen, *Cig.*

izdedíniti, înim, *vb. pf.* enterben, *Cig., Jan.*; pogl. razdediniti.

izdedínjenje, *n.* die Enterbung, *Jan.*

izdehníti, dáhnem, *vb. pf.* mit einem Hauch ausathmen, aushauchen; — prim. izdihniti.

izdęklováti, ûjem, *vb. pf.* aufhören Magd zu sein, *Cig.*

izdẹ́lati, dẹ̑lam, *vb. pf.* 1) fertig ausarbeiten, verfertigen; zvesto i. posodo, *Škrinj.-Valj. (Rad);* durchführen (z. B. ein Bild), *Cig.(T.);* z barvami i., colorieren, *Cig.(T.);* na pol izdelan, halb geformt, *Cig.(T.);* učenec letos ni izdelal (šole), der Schüler ist nicht durchgekommen, er hat das Jahr verloren; izdelavši (zdelavši) šesto šolo, *LjZv.;* — 2) abmatten, hernehmen; mrzlica ga je hudo izdelala; i. se, sich abarbeiten; ves izdelan, ganz abgemattet.

izdẹlâva, *f.* die Verfertigung, *Cig., Jan.;* die Ausarbeitung, *Jan., C.*

izdẹlávati, am, *vb. impf.* = izdelovati; — skrbelo ga je, kako bo izdelaval, wie er auskommen wird, *LjZv.*

izdẹ̑lek, lka, *m.* das Ausgearbeitete, das Product, das Industrieerzeugnis, *Cig., Jan., Cig. (T.), C., DZ.;* modrosti čudni izdelki, *Škrinj.-Valj.(Rad);* — das Elaborat, *Cig.*

izdẹ́lən, lna, *adj.* Verfertigungs-: izdelna cena, der Erzeugungspreis, *Cig.*

izdẹlíti, ím, *vb. pf.* mit dem Vertheilen fertig werden, *Cig.*

izdẹlovalíšče, *n.* die Erzeugungsstätte, *DZ.*

izdeloválnica, *f.* die Werkstatt, *Cig., Jan.*

izdẹlováti, ûjem, *vb. impf. ad* izdelati: ausarbeiten, fabricieren; — auskommen: v dveh mesecih so se hrvaški toliko naučili, da so izdelovali, *Slovan.*

izdẹlovânje, *n.* die Ausarbeitung, die Verfertigung.

izdelovâvec, vca, *m.* der Ausarbeiter, der Verfertiger, der Erzeuger, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

izdẹlovâvka, *f.* die Ausarbeiterin, die Erzeugerin, *Cig.*

izderâvec, vca, *m.* der Stoppelzieher, *C.*

izdesẹ́titi, ẹ̑tim, *vb. pf.* decimieren, *Nov.*

izdẹ́vati, am, *vb. pf.* das Legen beenden; vse hruške iz košare na mizo i.; vse kosce kruha v žepe i.

izdežẹ́łen, łna, *adj.* deželnim zakonom ne podvržen, exterritorial, *Cig., Jan.*

izdežẹ́lje, *n.* die Exterritorialität, *Cig.(T), DZ.*

izdežẹ́łnost, *f.* = izdeželje, *Cig.*

izdežẹ́łstvọ, *n.* = izdeželje, *DZ.*

izdeževáti, ûje, *vb. pf.* ausregnen: izdeževalo (se) je, *Cig.*

izdežíti, í, *vb. pf.* = izdeževati: izdežilo (se) je, *Cig.*

izdíh, *m.* der Aushauch, *Cig., Jan.;* vdih, izdih, die Ein-, Ausathmung, *Erj.(Som.).*

izdíhati, dîham, šem, I. *vb. impf.* = izdihovati, *Jan.(H.);* — II. *vb. pf.* 1) mit dem Aushauchen fertig werden, verhauchen, *Cig.;* — 2) aufhören zu athmen, ausathmen, *Cig.*

izdíhljaj, *m.* der Hauch (beim Athmen), der Lebenshauch, *Cig.;* do zadnjega izdihljaja, bis zum letzten Athemzug, *Cig.*

izdíhniti, dîhnem, *vb. pf.* ausathmen, aushauchen, *Cig., Jan.;* dušo i., *Cig.;* izdihniti, den Geist aufgeben, *Jan., jvzhŠt.*

izdihováti, ûjem, *vb. impf. ad* izdihniti, aushauchen, *Cig.*

izdímiti se, dîmim se, *vb. pf.* verrauchen, *Cig.*

izdîrati, am, *vb. impf. ad* izdreti: 1) herausreißen; meč i., das Schwert zu ziehen pflegen, *Trub., Dalm.;* kdor meč izdira, pod mečem umira, wer mit dem Schwerte umgeht, wird durch das Schwert umkommen, *Cig.;* — 2) i. se, schreien, *Mik.* Zobe izd. Nauk. dél. 396. 29.

izdírjati, am, *vb. pf.* 1) herausrennen, *Cig.;* — 2) i. se, sich müde rennen, *Z.*

izdíšati se, ím se, *vb. pf.* aufhören zu riechen, zu duften, verduften; vijolice so se izdišale, *jvzhŠt.*

izdíšek, ška, *m.* 1) die Ausathmung, *M.;* kužne bolezni se zanesejo tudi po izdišku, *Vrtov. (Km. k.);* — 2) eine duftende Ausdünstung, *Cig.*

izdíšljiv, íva, *adj.* kar lahko izdiši, *Cig.*

izdíti, díjem, *vb. pf.* 1) aufhören zu duften, ausduften, *Jan.(H.);* — 2) ausathmen, *Z., Jan. (H.).*

izdivjáti, âm, *vb. pf.* austoben, auswüthen, *Cig., Jan.;* tudi: i. se, *Cig.*

izdlẹ́titi, im, *vb. pf.* mit dem Stemmeisen herausbringen, ausstemmen, *Cig.;* — ausmeißeln, *Z.*

izdlẹ́tviti, im, *vb. pf.* = izdletiti, *Jan.(H.).*

izdojíti, ím, *vb. pf.* mit dem Säugen fertig werden, aussäugen, *Cig.*

izdólaj, *adv.* = zdolaj, *Vrt.*

izdôłba, *f.* das Aushöhlen, *C.*

izdôłbati, dôłbam, bljem, *vb. impf. ad* izdolbsti; ausstemmen, ausmeißeln, *Cig.*

izdołbávati, am, *vb. impf.* = izdolbati, *Habd.-Mik.*

izdôłbek, bka, *m.* die ausgemeißelte Höhlung, *Cig.(T.);* izdolbki, die Stemmscharten, *Z.*

izdołbenína, *f.* eine (ausgehöhlte) Vertiefung, *Cig., Šol., C.*

izdołblína, *f.* = izdolbenina, *C., Levst.(Pril.).*

izdółbsti, bem, *vb. pf.* ausstemmen, ausmeißeln; i. globino, *Cig.;* i. podobo, *Cig.*

izdolžíti se, ím se, *vb. pf.* sich der Schulden entledigen, *Jan., jvzhŠt.*

izdomáčiti se, âčim se, *vb. pf.* sich vertraut machen, *Cig.*

izdráhati, am, *vb. pf.* = razdrahati: nachlässig lockern, lösen, *Cig.*

izdrápati, pam, pljem, *vb. pf.* auskratzen.

izdrẹ́gati, drẹ̑gam, *vb. pf.* durch Stoßen, Stechen herausbringen, *Cig.*

izdrẹ́gniti, drẹ́gnem, *vb. pf.* durch einen Stoß, Stich herausbringen, *Cig.*

izdrencljáti, âm, *vb. pf.* austraben, *Cig.*

izdrépati, pam, pljem, *vb. pf.* austraben, *Cig.*

izdrẹ́ti, dérem, *vb. pf.* 1) herausreißen; zob i. komu, jemandem einen Zahn reißen; meč i., das Schwert aus der Scheide reißen, entblößen; nož iz rok komu i., jemandem das Messer aus der Hand entreißen; — 2) aufreißen: voda je breg izdrla; izdrt breg, zerrissene Küste, *Cig.(T.).*

izdr̥gati, dr̥gam, *vb. pf.* = izdrgniti, *Z.*

izdr̥gniti, dr̥gnem, *vb. pf.* wegreiben, auswetzen, *Cig.*

izdrískati se, drîskam se, *vb. pf.* = izdristiti se, *Z.*

vydražbáři bei neuen Licitation nachstehend Stellung
vydražitelé Esteher „Slovo" 919. 23. II. nazna[illegible]

otvajset let se hitro zdravi, Glas.

izgibel f. do popolne izgibeli = Schwinden, Verschwinden, Pisar. ogrsk. XXXIII. 155

izdumiti ?

izfiziti se (sf-) = pokvariti se, Let. 898. 165 prim.
sfiziti se.

(3) preglojati orodjem, Tuma. Plan. Vest. XV. 188.

izdrístiti se, drîstim se, *vb. pf.* ſich durch Abführen entleeren, *Cig.*

izdŕkniti, dŕknem, *vb. pf.* herausgleiten, entgleiten, herausſchlüpfen, *Cig.*

izdrkováti, ûjem, *vb. impf. ad* izdrkniti, *Z.*

izdrskljáti, âm, *vb. pf.* ausſpritzen: rano i., *Cig.*

izdŕskniti, dŕsknem, *vb. pf.* = izdrkniti, *Jan.*

izdŕsniti, dŕsnem, *vb. pf.* = izdrkniti, *Z.*

izdrûzgati, am, *vb. pf.* mit dem Quetſchen (z. B. der Trauben) fertig werden.

izdrûžba, *f.* die Excommunication, *Cig., C.*

izdrúženec, nca, *m.* der Excommunicierte, *Cig., C.*

izdrúženje, *n.* cerkveno i., die kirchliche Excommunication, *C.*

izdrúžiti, drûžim, *vb. pf.* aus einer Gemeinſchaft ausſchließen, *Z.*; excommunicieren, *Cig., Jan.*

izdŕzati, dŕzam, žem, *vb. pf.* = izdrgniti, *Cig.*; — i. grlo, ſich ausräuſpern, *Cig.*

izdûha, *f.* 1) der Geruch, der Geſtank, (zduha) *C.*; — 2) der Anſchlag, die Erfindung (zaničlj.), *C.*, *vzhŠt., ogr.-Let.*; gola izduha novejših piscev, *Navr.(Let.)*; (zduha), *ogr.-Let.*; to je tvoja i. (zduha), das iſt dein Werk, *vzhŠt.-C.*; vražja i., (zduha) *kajk.-Valj. (Rad).*

izdúhati, dûham, *vb. pf.* durch den Geruch ausfindig machen, ausriechen, *Cig.*

izduhtéti, ím, *vb. pf.* aufhören zu duften, ausduften, *Cig.*

izdúliti, im, *vb. pf.* i. klobuk, den Hut ausfäuſten, *Cig.*

izdúmiti, im, *vb. pf.* erſinnen, *M.*

izdumljávanje, *n.* die Erforſchung, *kajk.-Valj. (Rad).*

izdumljávati, am, *vb. impf.* zu erforſchen ſuchen: prim. izdumljavanje.

izdúplati, am, *vb. pf.* aushöhlen (drevo), *C.*

izdûšek, ška, *m.* = dušek (Luftloch), *Jan. (H.).*

izdûškati, am, *vb. pf.* 1) lüften: i. sod, *Cig.*; — 2) i. se, verduften, *Cig.*

izdúti se, dújem se, *vb. pf.* Luftblaſen an der Oberfläche anſetzen (z. B. bei der Gährung), *C.*; — jezik se izduje, an der Zunge bilden ſich Bläschen, *Z.*

izdvígniti, dvîgnem, *vb. pf.* herausheben, *Cig.*

izenâčba, *f.* die Gleichſtellung, *DZ.*

izenáčiti, âčim, *vb. pf.* gleich machen, ausgleichen, *Cig.(T.), nk.*

îzer, *m.* = jezero, *Dol.*

izéti, ízmem, *vb. pf.* herausnehmen: izmi poprej bruno iz svojega oka, *Dalm.*; drži, da tebi izmem troho iz tvojega oka, *Trub.*

izfofotáti, otâm, óčem, *vb. pf.* = izfrfrati, *Mur.*

izfŕčati, ím, *vb. pf.* herausfliegen; (golobi iz votline) izfrče na dan, *Navr.(Let.).*

izfrfráti, âm, *vb. pf.* herausflattern, *Cig.*

izfrfolẹ́ti, ím, *vb. pf.* = izfrfrati, *Cig.*

izgâga, *f.* das Sodbrennen; izgaga me dere, ich habe das Sodbrennen; — izgago delati komu, jemandem Verdruſs machen, *C.*; — psovka sitnemu, nagajljivemu človeku, *Cig., Dol.*; ti izgaga (zgaga) suhorebra! *Zv.*; — (nav. zgaga; toda prim. stsl. izgaga). *gl. Breznik, D. i. Sv. 27. 195.*

izgájati, am, *vb. impf. ad* izgajiti; i. se, genesen, (zgajati) *Dict., Mik.*

izgájiti, im, *vb. pf.* heilen, geſund machen, *Cig., Jan., C.*; i. se, heil werden, geſund werden, *Cig.*

izgânjanje, *n.* das Austreiben; i. hudičev, die Teufelsbannerei, *Cig.*

izgânjati, am, *vb. impf. ad* izgnati; heraustreiben; i. na pašo, das Vieh (aus dem Stalle) auf die Weide austreiben, *Cig.*; hudiča i.; — ausweiſen, verbannen; — i. paro, purgieren (mech.), *Cig.(T.).*

izganjâva, *f.* die Austreibung, *C.*

izganjâvec, vca, *m.* der Austreiber, *Cig.*; i. hudičev, der Teufelsbanner, *Cig., Jan.*; — der Verbanner, *Cig.*

izgeníti, gánem, *vb. pf.* verrenken, *Guts.*; nogo, ročico si i., *Gabrije pod Krasom-Erj. (Torb.).*

izgíbati, gîbam, bljem, *vb. impf. ad* izginiti, *Zora*; — stsl.; prim. izginjati.

izgíniti, gînem, *vb. pf.* verſchwinden; izginil je kakor kafra, *jvzhŠt.*; izginil je, da nihče ne ve kam; sneg je že povsod izginil.

izgínjati, am, *vb. impf. ad* izginiti, verſchwinden.

izgínjenje, *n.* das Verſchwinden, *Cig.*

izginjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izginiti.

izginljiv, íva, *adj.* ſchnell vergehend, flüchtig, *Cig., Jan.*

izginováti, ûjem, *vb. impf. ad* izginiti, *Mur., Mik.*; pogl. izginjevati.

izgízdati se, am se, *vb. pf.* ſtolz werden, (zg-) *ogr.-M.*

izgizdávati se, ávam se, *vb. impf.* prahlen, (zg-) *C. gl. Breznik D. i. Sv. 27. 195.*

1. **izgláditi**, glâdim, *vb. pf.* glatt machen, ausglätten; i. grbe, gube, *Cig.*; i. smreke, bis zu den Gipfeläſten abäſten, *Kor.-Mur.*

2. **izgladíti**, ím, *vb. pf.* = izgladovati, *SlN.*

izgladovânje, *n.* die Aushungerung, *Mur.*

izgladováti, ûjem, *vb. pf.* aushungern, *Mur.*; izgladovan, ausgehungert, *Jan.*; hoja po gorah jih je izgladovala, *Bes.*; — i. se, ſich abhungern, *Cig.*

izglágolski, *adj.* iz glagola izpeljan, *nk.*; izglagolski glagoli, verba deverbativa, *LjZv.*

izglájati, am, *vb. impf. ad* 1. izgladiti, *Cig.*

izgládnost, *f.* die Glätte, *Cig.(T.).*

izglẹ́d, glẹ́da, *m.* 1) = razgled, *Guts., Valj. (Rad)*; — 2) pogostoma nam. zgled.

izglóbati, bam, bljem, *vb. pf.* 1) aushöhlen, *ogr.-C.*; ceste so izglobane od vode, *SlN.*; — 2) ausgrübeln, *Cig.*

izglobíti, ím, *vb. pf.* = izglobati, *Cig., Jan.*

izglódati, dam, jem, *vb. pf.* ausnagen: miši so luknje izglodale v omaro.

izgnânec, nca, *m.* 1) der Vertriebene, der Verbannte, *Cig., Jan.*; — 2) der Auswuchs bei Pflanzen (ogrbec, šiška), *Bes.*

izgnânje, *n.* die Austreibung, die Verbannung, *Mur., Cig., Jan.*

izgnânka, *f.* die Verbannte, *Cig.*

izgnânstvǫ, *n.* die Verbannung, *Cig.*, *Jan.*

izgnáti, žénem, *vb. pf.* heraustreiben, herausjagen; (živino) na pašo i., das Vieh auf die Weide austreiben, *Cig.*; koga iz dežele i., jemanden des Landes verweisen, *Cig.*; iz postelje i., aus den Federn jagen, *Cig.*

izgnéčiti, im, *vb. pf.* herausquetschen, *Mur.*, *Cig.*

izgnésti, gnétem, *vb. pf.* herausdrücken, herausdrängen; ausquetschen: i. kaj iz česa, *Cig.*; — i. se, sich herausdrängen; *pren.* durchkommen, aus einer Verlegenheit herauskommen, *Cig.*

izgnévati se, gnȇvam se, *vb. pf.* auszürnen, auswüthen, *Mur.*

izgníti, gnijem, *vb. pf.* verfaulen und ausfallen, *Mur.*, *Cig.*

izgnívati, am, *vb. impf. ad* izgniti, *Cig.*

izgnojíti se, ím se, *vb. pf.* aufhören zu eitern, auseitern, ausschwüren, *Cig.*

izgnûsek, ska, *m.* tudi *pl.* izgnuski, die Darmentleerung, *Mur.*; der Unrath von Bienen, *C.*

izgodíti, ím, *vb. pf.* 1) zur Reife bringen, auszeitigen; i. se, zur Reife gelangen, *Mur.*, *Cig.*; ptiči so se izgodili, *Dol.*; sovraži ga, kar se je izlegel in izgodil, *Jurč.*

izgodnjáti, âm, *vb. pf.* reif machen, reif werden lassen, *Cig.*; kokoš jajca izgodnja in iznese, *Nov.*; i. se, zur Reife kommen, reif werden, *Cig.*; (o lanu), *Mur.*; (o ptičih), flügge werden, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Št.*; izgodnjan, gereift: izgodnjani in porabni možje, *SlN.*

izgǫ́ja, *f.* die Erziehung, *nk.*; — prim. vzgoja.

izgojíti, ím, *vb. pf.* die Erziehung beenden, auferziehen, *Jan.*, *nk.*; — prim. vzgojiti.

izgojeváti, újem, *vb. impf. ad* izgojiti, *nk.*

izgola, *adv.* = zgolj, *C.*

izgolâjsati, am, *vb. pf.* izgurati: izgolajsano kljuse, *Erj.(Izb. sp.)*.

izgółčati, ím, *vb. pf.* = izgovoriti, ausreden, zu Ende reden, *vzhŠt.-C.*

izgolíti, ím, *vb. pf.* kahl machen, *Z.*

izgoljufáti, am, *vb. pf.* durch Betrug herauslocken, erlangen; i. iz (od) koga kaj.

izgółtati, am, *vb. pf.* s težavo dopovedati, *Gor.*

izgołtíti, ím, *vb. pf.* = izgoltati: posamezne besede, kakor po sili izgolčene, *Jurč.*

izgomlę́ti, ím, *vb. pf.* „da bi ti ušesa izgomlela!“ tako govori mati otroku, ako je neče poslušati, *pod Krnom-Erj.(Torb.)*; — prim. gomleti.

izgòn, góna, *m.* 1) der Austrieb, *Cig.*; — die Ausweisung, die Verbannung, *Cig.(T.)*; i. iz dežele, *DZ.*; — 2) der Triebweg für das Vieh, *Cig.*, *Notr.-Svet.(Rok.)*, *vzhŠt.*, *BlKr.-Let.*

izgóniti, gónim, *vb. pf.* 1) abhetzen: izgonjena živina, *Kr.*; — 2) i. se, das Brunften beenden, *Z.*; — 3) i. se, sich durch Schwärmen schwächen, *Z.*; izgonjen, verbuhlt, ausgemergelt, *Cig.*, *C.*, *Gor.*; — 4) izgonjen, läufig, *Cig.*; — geil, *Cig.*; — ausgelassen, muthwillig, *Cig.*; izgonjeni otroci, *Polj.*

izgǫ́nje, *f. pl.* = izgon 2), gonje, *Cig.*, *Svet.(Rok.)*, *Polj.*

izgǫ́njenec, nca, *m.* ein geiler Mensch, *Cig.*; — = razposajen otrok, *Polj.*

izgǫ́njenica, *f.* = izgonjenka, *C.*

izgǫ́njenka, *f.* ein geiles, unzüchtiges Frauenzimmer, *Cig.*

izgǫ́njenost, *f.* die Geilheit, *Cig.*

izgǫ̑rek, rka, *m.* = utrinek, *Z.*, *Jan.(H.)*.

izgoréti, ím, *vb. pf.* ausbrennen, zuende brennen, *Cig.*, *Jan.*; — pogl. zgoreti.

izgorína, *f.* das Verbrennungsproduct, *Cig.(T.)*, *Sen.(Vīz.)*.

izgǫ̑ršati se, am se, *vb. pf.* besser werden: bolnik se je izgoršal, izgoršalo se mu je, *Polj.*

izgǫ́sti, gǫ́dem, *vb. pf.* aufhören zu geigen, zu musicieren; godci so izgodli; — i. gosli, eine Violine ausspielen, *Cig.*; izgodene gosli, *Cig.*; i. se, sich müde geigen, *UčT.*

izgotâvljati, am, *vb. impf. ad* izgotoviti, im Fertigmachen begriffen sein; nisem še čisto izgotovil, ravno zdaj izgotavljam, *jvzhŠt.*

izgotǫ́viti, ǫ̑vim, *vb. pf.* fertig machen, vollenden; i. kako delo; danes še nismo izgotovili, heute sind wir noch nicht mit der Arbeit fertig geworden.

izgovarjálen, lna, *adj.* Entschuldigungs-, *Jan.*, *nk.*

izgovarjálǫ, *n.* die Beschwörungsformel, *Cig.*; — prim. izgovarjati 5).

izgovârjanje, *n.* 1) das Aussprechen: die Aussprache, die Elocution; čisto i. besed; — 2) das Entschuldigen, die Entschuldigung(en), die Beschönigung; — 3) die Beschwörung, die Besprechung (z. B. einer Krankheit), *Cig.*

izgovârjati, am, *vb. impf. ad* izgovoriti; 1) aussprechen; besede dobro i., eine gute Aussprache haben; — 2) entschuldigen; — i. se, sich entschuldigen, Ausflüchte machen; izgovarjaje se, unter dem Vorwande, *Cig.*; i. se s čim, etwas vorschützen; z bratom se izgovarja, er schiebt die Schuld auf den Bruder, *UčT.*; — 3) i. komu kaj, jemandem etwas auszureden suchen, *Jurč.*; — 4) i. si kaj, sich etwas bedingen, vorbehalten; — 5) beschwören, besprechen: i. bolezen, *Cig.*

izgovârjavec, vca, *m.* 1) der Entschuldiger, *Cig.*; — 2) der Beschwörer, *Cig.*

izgovę́diti se, ę̑dim se, *vb. pf.* = dogovediti se 1), sich entsinnen, sich bewusst werden, *M.*, *Z.*

izgǫ́vor, *m.* 1) = izgovarjanje 1), die Aussprache, *Jan.*; — 2) die Ausrede, die Entschuldigung; izgovore delati, Ausreden vorbringen, *Svet.(Rok.)*; prazni izgovori, leere Ausflüchte; z izgovorom, unter dem Vorwande, *Cig.*; izgovor je dober, če je iz trte zvit, *Npreg.*; — 3) der Vorbehalt, *Cig.*; das Ausgedinge, der Auszug, *vzhŠt.*

izgǫ́vor, *f.* = izgovor, *m.* (Ausrede), *Trub.*, *Kast.*

mlada Kraljica (Jiri Čabelah) se je prestolila
godila, glas. 58 f. 110

ingreček Spielgriff, (zgr-) Cig.

izgǫ̑vorek, rka, *m.* der Vorbehalt, die Stipulation, *C.*

izgovorílǫ, *n.* 1) der Entſchuldigungsgrund, *Cig., DZ.*; — 2) das Vorbehaltene (was z. B. in einem Teſtamente jemandem vorbehalten wird), *Cig.*

izgovorîtek, tka, *m.* was ſich jemand bei der Uebergabe des Beſitzes vorbehält, der Auszug, *vrhŠt.-C.*

izgovoríti, ím, *vb. pf.* 1) ausſprechen: napačno besedo i., ein Wort falſch ausſprechen; — 2) eine Rede zuende bringen, ausreden; pusti ga, naj izgovori; — 3) i. se, ſich durch Reden erſchöpfen, *Cig.*; — 4) (mit Erfolg) entſchuldigen; izgovori nas pri gospodu, *Jap.(Prid.)*; — 5) ausbedingen, vorbehalten; izgovorjeni užitek, das Ausgedinge, *Cig.*; i. je treba, es muſs als Bedingung geſtellt werden, *Levst. (Nauk)*; — 6) beſchwören (z. B. einen Schlangenbiſs), *M.*; — 7) (po nem.) i. komu kaj, jemandem etwas ausreden, *Cig.*

izgovǫ́rnik, *m.* der Auszügler, *ogr.-C.*; *vrhŠt.*; — prim. izgovor 3).

izgozdíti se, ím se, *vb. pf.* ſich auskeilen, nachlaſſen (o zagozdi), *Jan.(H.)*.

izgrábiti, grábim, *vb. pf.* raſſend herausſchaffen; — herausrechen; i. listje iz jarka.

izgradášati, am, *vb. pf.* herauskrämpeln, (izgredešati) *Cig.*

izgrájati, jam, jem, *vb. pf.* durch Tadel verleiden, *M.*; i. žensko, t. j. z grajo storiti, da je kdo ne vzame za ženo, *Z.*; blago je bilo izgrajano, wurde beanſtändet, *Cig.*

izgrášiti se, grášim se, *vb. pf.* erbſengroß werden, (zgr-) *Cig.*; grozdje se je izgrašilo, *C.*

izgrbáńčiti se, ańčim se, *vb. pf.* völlig runzelig werden, *Cig.*

izgŕbiti se, gŕbim se, *vb. pf.* = izgrbančiti se, *Cig.*

izgŕčati, ím, *vb. pf.* nehati grčati, *Cig.*

izgrdíti, ím, *vb. pf.* beſudeln, beflecken, *M., ogr.-Mik.*

izgrȅb, gréba, *m.* das Ausſcharren, *Cig.*; die Ausgrabung: i. mrliča, *DZ.*

izgrébati, grębam, bljem, *vb. impf. ad* izgrebsti, *Cig.*

izgrebę̑nati, am, *vb. pf.* auskrämpeln, *Cig.*

izgrebī, *f. pl.* grobes Werg, (zgrebi) *ogr.-C.*; — prim. stsl. izgrebъ, Werg.

izgrebíce, *f. pl.* das Werg, (zgr-) *Cig., C.*

izgrebljáti, âm, *vb. pf.* mit der Krücke herausſcharren, *Cig.*

izgrébsti, grébem, *vb. pf.* herausſcharren, ausgraben.

izgrèd, gréda, *m.* 1) die Excurſion, der Ausflug, *Cig., Jan., DZ., C.*; — 2) die Ausſchreitung, der Exceſs, *C., nk.*

izgredę́šati, âm, *vb. pf. Cig.*, pogl. izgradašati.

izgredljiv, íva, *adj.* ausſchreitend, exceſſiv, *Jan. (H.)*.

izgrę̑dnik, *m.* der Excedent, *Jan.(H.), nk.*

izgréniti, grénem, *vb. pf.* herausſcharren, herauskrabbeln, *Cig.*

izgrẹ́šiti, ím, *vb. pf.* pogl. zgrešiti.

izgrgotáti, otâm, óčem, *vb. pf.* hervorgurgeln, *Cig.*

izgrgráti, âm, *vb. pf.* 1) durch Gurgeln herausbringen, ausgurgeln, *Cig., Jan.*; i. dušo, die Seele ausröcheln, *Cig., ZgD.*

izgrísti, grízem, *vb. pf.* 1) durch Beißen hinausbringen, ausbeißen, *Cig.*; — i. se, ſich herausbeißen, *Cig.*; — 2) durch Beißen beſchädigen, verwunden: izgrizen, zerbiſſen, *C.*; — i. se, einander durch Biſſe verwunden: psa sta se izgrizla; *pren.* ſich verfeinden, *Zora*; i. se s kom, *Cig.*

izgrîz, *m.* der Ausbiſs (min.), *Cig.(T.)*.

izgrízniti, grîznem, *vb. pf.* ausbeißen, *Cig.*

izgrizováti, újem, *vb. impf. ad* izgristi, izgrizniti; ausbeißen, *Cig.*

izgrmẹ́ti, ím, *vb. pf.* ausdonnern, auswettern; tudi i. se: izgrmelo (se) je, es hat ausgewettert, *Cig.*

izgûba, *f.* der Verluſt; pod izgubo, bei Verluſt, *Cig., nk.*; — izgubo imeti, na izgubi biti, Verluſt erleiden; v izgubo prodati, mit Verluſt verkaufen; — der Entgang, *Jan.*

izgûbek, bka, *m.* der Verluſt, *M.*

izgubíček, čka, *m.* = izguba, *Dict., Guts., Mur., Cig., Jan., C., Dalm.*

izgubîtek, tka, *m.* = izguba, *Cig., Jan., C.*

izgubíti, ím, *vb. pf.* 1) verlieren; denar i., pri igri i.; pravdo, stavo i.; službo i.; pamet i., ein Narr werden; glavo i., den Kopf (die Beſonnenheit) verlieren; i. upanje, srce, die Hoffnung, den Muth verlieren; vero pri ljudeh, veljavo i.; veliko krvi i.; posoda je slabi duh izgubila; barvo i.; roge, dlako i.; krava je mleko izgubila; izpred oči izgubiti koga, aus den Augen verlieren; — i. se, in Verluſt gerathen, verloren gehen; vol se je izgubil; izgubljena ovca; i. se kam, irgendwohin verſchwinden; i. se kakor kafra, *Cig.*; izgubi se, pače dich! verſchwinde! glas se izgubi, verhallt; moraliſch verloren gehen: v mestu se bode deček izgubil; izgubljen sem, ich bin verloren; — ves izgubljen je, er iſt ganz verwirrt, zerſtreut, („verloren") *Cig., Jan., jvrhŠt.*; — 2) abortieren, *Ip., Kras-Erj. (Torb.)*.

izgubívati, am, *vb. impf. nk.*, pogl. izgubljati.

izgúbljati, am, *vb. impf. ad* izgubiti, verlieren.

izgubljávati, am, *vb. impf.* = izgubljati, *Levst. (Rok.), Dol.*

izgubljénec, nca, *m.* der Verlorene, *C.*; izgubljenec se je spet našel, *Ravn.*; — tavali so sem ter tja kakor izgubljenci, *LjZv.*

izgubljeváti, újem, *vb. impf.* = izgubljati, *Jan. (H.)*.

izgubník, *m.* der verluſtig geworden iſt, *DZ.*

izgúgati, am, *vb. pf.* herausſchaukeln, *Cig.*; — auswackeln: i. zob, *Cig.*; iz spanja i., entrütteln, *Cig.*

izgúliti, im, *vb. pf.* abwetzen, *Cig.*; i. obleko, *Cig.*; i. se, ſich entfaſern, *Cig.*; — abnützen, abarbeiten, *Cig.*

izgúrati, am, *vb. pf.* = izguliti: izgurano kljuse, ein abgearbeitetes Pferd, *Cig., Kr.*

izhábiti, hâbim, *vb. pf.* beschädigen, verderben, *Cig., Mik.*; verstümmeln, *C.*; — schänden, *C.*

izhája, *f.* der Ursprung, die Ursache, *C.*

izhajališče, *n.* der Ursprungsort, *Cig.*; — der Austrittspunkt (mech.), *Cig.(T.)*.

izhájanje, *n.* 1) das Hervorgehen, der Ausgang, *Cig., M.*; — 2) das Auskommen.

izhájati, am, *vb. impf. ad* iziti, izhoditi; 1) heraus-, hervorkommen: solnce izhaja, die Sonne geht auf (nam. v knjigah nav. vzhajati, prim. *Cv. VIII. 4)*; — erscheinen: časniki izhajajo vsak dan; — abstammen, *Cig., Jan.*; iz kakega rodu, od Davida i., *Cig.*; — iz česa i., aus etwas hervorgehen, die Folge sein, *Cig., Jan., nk.*; to izhaja iz tega, das hat seinen Grund darin, *Cig.*; — 2) (po nem.) auskommen, sein Auskommen finden; težko i., z malim i., sich mit Wenigem behelfen; ali boš izhajal z denarjem? dobro i. s kom; ni i. ž njim; — 3) i. se (dobro, slabo), ausschlagen, ausfallen, *Cig.*

izhájek, jka, *m.* die Folge, das Ergebnis, der Ausgang, *Cig., C.*

izhíliti se, hîlim se, *vb. pf.* ausschlagen: izhilili bi se mu po komolci tvori, *Navr.(Let.)*.

izhladíti, ím, *vb. pf.* auskühlen; i. sobo; i. se, ganz kühl, kalt werden.

izhlapčeváti, újem, *vb. pf.* aufhören Knecht zu sein, *Cig.*

izhlápek, pka, *m.* das Verdunstete, der Verdunstungsabgang, *DZ.*

izhlapênje, *n.* die Verdunstung, die Verflüchtigung, *Cig.*

izhlapéti, ím, *vb. pf.* verdunsten, verdampfen, sich verflüchtigen, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

izhlapévanje, *n.* das Verdunsten (nam. -ivanje, *nk.*).

izhlapévati, am, *vb. impf. ad* izhlapeti; sich verflüchtigen, *DZ.*

izhlapíšče, *n.* die Ausdünstungsstätte: močvirje — izhlapišče nezdravja in pustobe, *Jurč.*

izhlapíti, ím, *vb. pf.* verdampfen machen, verflüchtigen, *Mur., Cig.*

izhlapljiv, íva, *adj.* leichtverdunstend, flüchtig (chem.), *Cig., Jan., C.*; izhlapljive kisline, *Bleiw.(Let.)*.

izhlapljívost, *f.* die Flüchtigkeit (chem.), *Cig.*

izhlápljati, am, *vb. impf. ad* izhlapiti, *Jan.*

izhlíniti, hlînim, *vb. pf.* erheucheln, *Cig.*

izhòd, hóda, *m.* 1) die Handlung des Ausgehens: der Auszug, der Ausmarsch, *Mur., Cig.*; družni izhodi, Ausflüge, *Str.*; — i. blaga, der Austritt der Waren, *DZ.*; — der Aufgang: solnčni izhod, *Dict., Dalm., Cv.*; der Osten, *Jan.(H.)*; (nam. vzhod; prim. izhajati); — 2) der Ort des Hinausgehens: der Ausgang, *Cig., nk.*; i. sklada, das Schichtenende, *Cig.(T.)*; — die Kathode, *Sen.(Fiz.)*; — 3) der Ausfluss, die Emanation, *Cig., Jan., C.*; — 4) der Erfolg, das Resultat, *C., DZ., Zora*; i. glasovanja, *DZ.*

izhôdek, dka, *m.* 1) izhodki kosti, die Beinausläufe, *C.*; — 2) die Folge, *C.*; — der Ausgang, der Erfolg, *C.*

izhóden, dna, *adj.* 1) Ausgangs-, *Jan.(H.)*; — 2) = vzhoden, *Jan.(H.)*.

izhodíšče, *n.* der Ausgangspunkt, der Anfangspunkt, *Cig., Cig.(T.), C., DZ., Cel.(Geom.)*; pojdite na izhodišča cest, *Jap.(Sv. p.)*; vseh rev izhodišče, *Bas.*

izhóditi, hódim, *vb. pf.* 1) durch Gehen bahnen, austreten; izhojena pot; — 2) durch gemachte Wege erlangen, erlaufen, *Cig.*; dolg i., die Schuld eintreiben, *BlKr.-Mik.*; durch Fürsprache erwirken, *C.*; i. komu obilno pripomoč, *Navr.(Let.)*; peneze i. od koga, jemandem Geld entlocken, *Fr.-C.*; — 3) i. se, sich müde gehen; izhojen, vom Gehen matt, *C.*; — 4) auskommen: z drvi i., *C.*; ali boš izhodil s tem denarjem? *vzhŠt.*; prim. izhajati 2).

izhomotáti, âm, *vb. pf.* aus der Verlegenheit ziehen: i. se, sich aus der Verlegenheit ziehen, *C., nk.*

izhrákati, hrâkam, *vb. pf.* = izhrkati, *Z.*

izhrákniti, hrâknem, *vb. pf.* = izhrkniti, *Z.*

izhrakljáti se, âm se, *vb. pf.* sich ausräuspern, *Bes., Trst.(Let.)*.

izhŕkati, hŕkam, čem, *vb. pf.* 1) beim Räuspern herauswerfen, *Cig.*; — 2) i. se, sich ausräuspern, *Cig.*

izhŕkniti, hŕknem, *vb. pf.* beim Räuspern herauswerfen, *Cig.*

izhrópsti, hrópem, *vb. pf.* ausröcheln, *Cig.*

izhûjšati, am, *vb. pf.* = shujšati, *Jan.(H.)*.

izhrumẹ́ti, ím, *vb. pf.* ausstürmen, *Cig.*

izhudoúmiti se, ûmim se, *vb. pf.* wahnsinnig werden, *Zil.-Jarn.(Rok.)*.

izîd, *m.* = izhod 4), der Ausgang, der Erfolg, *Mur., Cig., Jan., C., nk.*; izid imej na misli pri vsem, kar počneš, *Ravn.*

izîdek, dka, *m.* = izid, *Jan.*

izigráti, âm, *vb. pf.* 1) ausspielen; karto i., *Cig., Jan.*; — kako blago i. (po loteriji), *Cig.*, (po nem.); — 2) zuende spielen, ausspielen.

izigrávati, am, *vb. impf. ad* izigrati, *Cig.*

izíhtiti se, ím se, *vb. pf.* 1) ausschluchzen, *Cig.*; — 2) die Wuth ausschäumen lassen, *Cig.*

izîma, *f.* = izimek, *Cig.(T.)*.

izîmati, mam, ljem, *vb. impf. ad* izeti; herausnehmen: entreißen, *Mur.*

izîmek, mka, *m.* die Ausnahme, *Jan., Cig.(T.), DZ.*; po izimku, ausnahmsweise, *Levst. (Nauk)*; colni i., der Zollausschluss, *DZ.*

izímen, mna, *adj.* exceptiv, ausnahmsweise, Ausnahms-, *Jan., Cig.(T.)*; izimni slučaji, *Levst.(Pril.), SlN.*

izîmkoma, *adv.* ausnahmsweise, in Ausnahmsfällen, *Cig.(T.), DZ., Levst.(Pril., Cest.)*.

izîmoma, *adv.* = izimkoma, *Cig.(T.)*.

iziskati, íščem, *vb. pf.* durchsuchen, *Mur.*; — erforschen, *Cig.(T.)*; — stsl., rus.

iziskâva, *f.* die Untersuchung, *C.*; — prim. iziskati.

iziskávanje, *n.* = iziskovanje: i. slovanskih jezikov, *LjZv.*

iziskávati, am, *vb. impf.* = iziskovati, *Z.*

vzjaviti se: izvleči se: vzplamtela se je kača vzpor kamena. Blšk. Šašel DSp. 915 108.

iziskovânje, *n.* die Unterſuchung, die Forſchung, *Cig.*

iziskováti, ûjem, *vb. impf. ad* iziskati; unterſuchen, forſchen, *Mur., Cig.*

iziskovâvec, vca, *m.* der Inquirent, *Cig.*

izíti, izídem, izšèl (izášel, *Krelj*, izèšel, *C.*), *vb. pf.* 1) herausgehen, hervorkommen, *Cig., Jan.*; kadar nečisti duh od človeka izide, *Krelj*; aufgehen, *Cig.*; solnce je izešlo, *Dalm.*; prim. *Cv. VIII., 4.*; — erſcheinen, (o knjigi), ergehen (o ukazu), *Cig., Jan., nk.*; izešel je drugi zvezek, *Cv.*; — 2) i. se, einen Ausgang nehmen, ausfallen; i. se po sreči, gut, glücklich enden; geſchehen, in Erfüllung gehen; izidi se volja tvoja; kako se je izašlo („zašlo") ali zgodilo? *Krelj*; izešlo se je, es iſt in Erfüllung gegangen, *C.*; v tem pomenu tudi: iziti, *Cig.*; — 3) i., ausreichen: ravno je izešlo, *jvẓhŠt.*, (po nem. „ausgehen").

izjáditi se, jâdim se, *vb. pf.* ſeinen Zorn auslaſſen, austoben, *Jan.(H.).*

izjágnjiti se, jâgnjim se, *vb. pf.* ablammen, *Cig.*

izjâhati, ham, šem, *vb. pf.* 1) herausreiten, *Cig., Jan.*; — 2) zum Reiten abrichten, bereiten, *Cig.*; — 3) durch Reiten ſchwächen, *Cig.*

izjáliti se, jâlim se, *vb. pf.* unfruchtbar werden: krava se je izjalila, *Cig.*

izjalovẹ́ti, ím, *vb. pf.* unfruchtbar, gelt werden, *Cig.*

izjalovíti se, ím se, *vb. pf.* = izjaloveti, *Cig.*; — ohne Erfolg bleiben, miſslingen, *Cig.(T.), nk.*

izjámičati, am, *vb. pf.* mit dem Grabſtichel ausgraben, *Cig.*

izjásniti, jâsnim, *vb. pf.* 1) ausheitern: i. se, ſich ausheitern; — 2) klar machen, erklären, erläutern, *Cig.*; — prim. razjasniti.

izjâva, *f.* die Aeußerung, die Erklärung, *nk.*

izjáviti, jâvim, *vb. pf.* eine Erklärung abgeben, *nk.*; — rus.

izjâvkati, am, *vb. pf.* aufhören zu jammern.

izjávljati, am, *vb. impf. ad* izjaviti, *nk.*

izjẹ́cati, jệcam, *vb. pf.* = izjecljati, *Cig.*

izjecljáti, âm, *vb. pf.* ſtotternd vorbringen, ausſtammeln; z veliko težavo je izjecljal nekaj besed.

izjẹ́čati se, ím se, *vb. pf.* ſich abächzen, *Cig.*

izjẹ̑d, *f. Z.*, nav. *pl.* izjẹ̑di, was man beim Speiſen als nicht entſprechend unverzehrt läſst, ſolche Speiſereſte; tudi: die Viehfutterreſte, *Mur., Cig., Jan., Lašče-Erj.(Torb.), Polj., Št.*; izjedi delati, = pri jedi izbirati, odrezavati, na stran devati, kar ni po godu, *Z., Ljub.*; izjedi ne maramo, ostankov pa, *Z.*; mišje izjedi, der Mäuſefraß, *Z.*; der Schaden an Feldfrüchten, den das Wild durch Abfreſſen verurſacht, *V.-Cig.*; (tudi: izjed, *m., Cig.*).

izjẹ̑da, *f.* 1) der durch reißendes Waſſer bewirkte Berg- oder Thalriſs, *Bes.-C.*; — 2) *pl.* izjede, das beim Freſſen übrigbleibende Viehfutter: voli so pustili izjede, *Goriš.-C.*; — prim. izjedi.

izjẹ́dati, am, *vb. impf.* 1) anfreſſen, *Cig.*; črv izjeda zrno, *kajk.- Valj. (Rad)*; rja železo izjeda, *Cig.*; ausätzen: i. divje meso, *Cig.*; — ausreißen: voda travnik izjeda, *Z.*; — 2) quälen: izjedajo me skrbi, *Cig.*; i. se, ſich abgrämen, *Cig.*

izjẹ́dav, *adj.* izbirčen v jedi, *Dol.*

izjẹ́dčje, *n. coll.* = izjedki, (izjesčje) *C.*

izjẹ́dek, dka, *m.*, izjedki = izjedi, *Navr.(Let.).*

izjẹ́dina, *f.* = izjed: mišja i., *Cig., Nov.*; pl. izjedine, *Kr.-Valj.(Rad).*

izjẹ́dka, *f.* poljska i., der Teufelsabbiſs (succisa pratensis), *Medv.(Rok.), Nov.*

izjednáčiti, âčim, *vb. pf.* = izenačiti, *SlN., Cel.(Ar.).*

izjẹ́m, *m.* = izjema, *Mur.*

izjẹ́ma, *f.* die Ausnahme, *Cig., Jan., nk.*

izjẹ́mati, mam, mljem, l. *vb. impf. ad* izjeti; herausnehmen: ausnehmen, Ausnahmen machen, ausſchließen, *Cig., Jan., nk.*; II. izjemáti, jémljem, *vb. pf.* mit dem Herausnehmen, Nehmen fertig werden; tako dolgo je jemal, da je vse izjemal, *jvẓhŠt.*

izjẹ́mba, *f.* = izjema, *Cig.*

izjẹ́mce, *adv.* = izjemoma, *C.*

izjẹ́mek, mka, *m.* die Ausnahme, der Ausnahmsfall, *Mur., Cig., Jan.*; — prim. izimek.

izjẹ́men, mna, *adj.* exceptionell, Ausnahms-, *Cig., Jan., nk.*; izjẹ̑mni stan, der Ausnahmszuſtand, *Cig., Jan., C.*; izjemno, ausnahmsweiſe, *Cig., Jan., C., nk.*; — prim. izimen.

izjẹ́mnica, *f.* die Auszüglerin, *vẓhŠt.*

izjẹ́mnik, *m.* der Auszügler, *vẓhŠt.*

izjẹ́moma, *adv.* ausnahmsweiſe, *Cig., C., nk.*

izjẹ́sti, jẹ́m, *vb. pf.* 1) ausfreſſen; od črvov, miši izjeden; (o rji), *Cig.*; ausätzen, *Cig.*; — i. se, ſich aus der Klemme reißen, ſich herausarbeiten, *Cig.*; — 2) i. koga pod zemljo, durch Zänkereien ins Grab bringen, *Cig.*; — i. se s kom, ſich mit jemanden zerzanken, *Cig., C.*

izjẹ́tek, tka, *m.* das Ausgenommene, *Cig.*

izjẹ́ti, jámem, *vb. pf.* herausnehmen, herausheben, *Cig.(T.)*; ausnehmen, *Cig.*; izjemši, ausgenommen, *C., nk.*

izjẹ̑zd, *m.* der Ausritt, *Cig., Jan.*

izjezíti se, ím se, *vb. pf.* aufhören zu zürnen.

izjẹ́ža, *f.* = izjezd, *Cig.*

izjẹ́žiti, im, *vb. pf.* iz ježic spraviti: kostanj i., *BlKr.*

izjẹ́zditi, jẹ̑zdim, *vb. pf.* = izjahati; — izježen, ausgelaſſen, *KrGora.*

izjókati se, kam, čem se, *vb. pf.* ſich ausweinen, aufhören zu weinen, *Cig., Jan.*

izjúžiti se, jûžim se, *vb. pf.* izjuži se (vreme), es tritt Thauwetter ein, (zj-) *Cig., C.*

izkadíti, ím, *vb. pf.* 1) wegrauchen, durch Rauchen vertreiben: lisice i., *Cig.*; — 2) ausrauchen; izkadil sem, ich bin mit dem Rauchen fertig; i. pipo tobaka; — 3) i. se, aufhören zu rauchen: izkadilo se je, der Rauch iſt verflogen; ſich verflüchtigen, verdunſten, *Cig.*; — vergehen: izkadile so se mu norčije, *Cig.*

izkadúnjčiti se, ûnjčim se, *vb. pf.* ſchief werden (o lesu), *Cig.*; — prim. kadunja.

izkâja, *f.* die Ausdünſtung, *Cig., C.*

izkájati, am, *vb. impf. ad* izkaditi, *Cig.*

izkalíti se, ím se, *vb. pf.* ausкeimen: izkaljen kostanj, *Nov.*

izkalúžiti, ûžim, *vb. pf.* = skaliti, *Jan.(H.).*

izkâp, *m.* das Auströpfeln: izliti na izkap, ausneigen, *Cig.*

izkâpanje, *n.* das Ausgraben, *Mur., jvžhŠt.*

1. **izkâpati,** pam, pljem, *vb. impf. ad* izkopati, ausgraben, *Mur., Cig.*; krompir i., *jvžhŠt.*

2. **izkápati,** kâpam, pljem, *vb. pf.* tropfenweise ausfließen, austropfen; vino je iz soda izkapalo, *Cig.*; — i. se, durch Abtropfen verbraucht werden: sveča se je izkapala, *Gor.*

izkapljáti, âm, *vb. pf.* = 2. izkapati.

1. **izkárati,** am, *vb. pf.* ausschelten, *Cig.*

2. **izkárati,** am, *vb. pf.* = izkrhati: izkaran nož, *SlGor.*

izkâšljati, am, *vb. pf.* 1) durch Husten herausbringen, aushusten; i. krvi, *Cig., Jan.*; — 2) i. se, aufhören zu husten, aushusten.

izkašljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izkašljati.

izkâvkati, kam, čem, *vb. pf.* = izluščiti: kostanj iz grîče (ježice) i., *GBrda-Erj.(Torb.).*

izkâvsati, am, *vb. pf.* 1) aushacken (mit dem Schnabel), *Cig.*; — 2) zerhacken (mit dem Schnabel): kokoši so vso salato izkavsale, *jvžhŠt.*

izkâz, káza, *m.* der Ausweis, die Nachweisung, die Legitimation, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; potni i., das Reisedocument, *DZ.*

1. **izkâza,** *f.* 1) = izkaz, *C., Kr.-Valj.(Rad)*; — 2) die Auszeichnung, *Kr.-Valj.(Rad)*; — prim. skaza.

2. **izkâza,** *f.* 1) der Verderb, *Cig.*; — žitna i., *C.*; — die Vereitelung, *Cig.*; izkazo komu storiti, jemandem einen Strich durch die Rechnung machen, (sk-) *Jurč., Zora*; izkazo delati, in die Quere kommen, *Kr.*; — 2) der Fehler, das Gebrechen, *Cig., C.*; — 3) der Pfuscher: mojster i., lovec i., ein schlechter Jäger, *C.*; — (piše in govori se nav. skaza; toda prim. stsl. izkaza, v istem pomenu).

izkázanje, *n.* die Erweisung, die Bezeigung.

izkâzast, *adj.* mit Gebrechen behaftet, (sk-) *C.*

izkázati, žem, *vb. pf.* 1) darthun, erweisen; to se bo izkazalo pred sodnikom; sina modrost izkaže očetov uk, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; — i. se, sich ausweisen, sich legitimieren, *Cig.(T.), nk.*; — 2) zeigen; svojo moč, svojo nevoljo i. s čim; — beweisen, erweisen, bezeigen; milost, ljubav, prijateljstvo, čast komu i.; pravico i. komu, jemandem Recht widerfahren lassen; tu se je izkazala božja milost; — i. se, sich zeigen: izkaže se mu v snu gospodična, *kajk.-Valj.(Rad)*; — sich auszeichnen; — sich bewähren; i. se pravičnega moža; sich bezeigen: hvaležnega se i.; da mu se zahvalne izkažemo, *kajk.-Valj.(Rad).*

izkâzba, *f.* der Verderb, die Entstellung, (sk-) *Cig., C.*; — das Verderbte, das Entstellte, *Levst.(M.)*; — prim. izkaziti.

1. **izkâzek,** zka, *m.* der Ausweis, *Cig., Jan., Nov.-C., nk.*

2. **izkâzek,** zka, *m.* der Schade, (sk-) *C.*; — prim. izkaziti.

izkázen, zna, *adj.* 1) Ausweis-, Legitimations-: izkâzno pismo, *Cig., Jan., DZkr.*; — 2) erweislich: izkazna škoda, *DZ.*

izkazílo, *n.* das Beweismittel, *Svet.(Rok.)*; das Document (durch welches etwas ausgewiesen wird), der Ausweis, die Legitimation, *Jan., DZ., DZkr., Valj.(Rad).*

izkazíti, ím, *vb. pf.* verderben, verpfuschen; i. kako delo; vse izkazi, kar v roke prime; trikrat premišljeno, še rado izkaženo, *Npreg.-Polj.*; vino i., den Wein verfälschen, *Cig.*; vreme nam je veselico izkazilo; — entstellen, *Cig.*; i. ude, verstümmeln, *Cig.*; — entehren, schänden, *Meg., Dict.-Mik.*; — i. se, schlecht ausfallen: izkazilo se mi je delo; verderben, *(intr.)*; vino se je izkazilo; izkazilo se je, die Sache ist zu Wasser geworden, *Cig.*; (nav. skaziti; toda prim. stsl. rus. iskaziti; izkažen, *Trub.*). gl. Breznik D. i. Sv. 27. 95

izkazljiv, íva, *adj. Cig.*, pogl. izkazen 2).

izkâznica, *f.* die Legitimationskarte, *Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., Levst.(Nauk), DZkr.*; živinska i., der Viehpass, *DZ.*

izkazník, *m.* der Verderber, (sk-) *Guts., Cig.*

izkazovânje, *n.* das Erweisen.

izkazováti, ûjem, *vb. impf. ad* izkazati; 1) ausweisen, erweisen; i. svoje pravice, *Let.*; — 2) bezeigen: čast i.; — 3) i. se, sich auszeichnen, sich bewähren, sich bezeigen, *Cig.*

izkaženje, *n.* Verderbung; die Verstümmelung: i. samega sebe, *DZ.*

izkaženost, *f.* die Verderbtheit, die Corruption, *Cig.(T.).*

izkekljáti, âm, *vb. pf.* ausstottern, ausstammeln, *Cig.*

izkelíti, ím, *vb. pf.* ausleimen, *Jan.(H.).*

izkesáti se, âm se, *vb. pf.* = skesati se, *Jan.(H.).*

izkídati, kîdam, *vb. pf.* ausschaufeln: i. blato, *Cig.*; i. sneg, *Z.*; i. gnoj, ausmisten; izkidala sem (iz hleva), ich habe den Stall ausgemistet; — 2) i. se, sich forttrollen: izkidaj se, *Z., jvžhŠt.*; ali ni prav, da se kar najhitreje izkida izpred nas? *Jurč.*

izkîdek, dka, *m.* nav. *pl.* izkidki, der aus dem Stalle geworfene Mist, *Fr.-C.*

izkidováti, ûjem, *vb. impf. ad* izkidati, *Jan.(H.).*

izkíhati, kîham, šem, *vb. pf.* 1) beim Niesen herauswerfen: i. kaj, *Cig.*; — 2) i. se, mit dem Niesen fertig werden, ausniesen: komaj sem se izkihal, *C.*

izkíhniti, kîhnem, *vb. pf.* bei einem Niesen herauswerfen, herausniesen, *Cig.*

izkîpek, pka, *m.* nav. *pl.* izkipki, kar prek piskra izkipi, (sk-) *C.*

izkipéti, ím, *vb. pf.* beim Sieden herausfließen, überfließen; polovica mleka je izkipela.

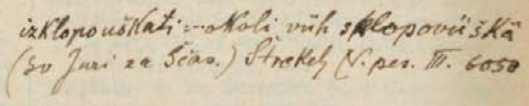
izkipévati, am, *vb. impf.* beim Sieden überzufließen pflegen, *Cig.*

izkladáč, *m.* der Auslader, *C.*

izklâdanje, *n.* das Ausladen, *C.*

izkladarína, *f.* die Ausladegebür, *DZ.*

izklâdati, am, *vb. impf.* 1) ausladen; — 2) = izlagati 2), *Trub.*

izkladâvec, vca, *m.* = izkladač, *C.*
izklâja, *f.* = izkladanje, *C.*
izklámiti, im, *vb. pf.* abnarren: denarja iz koga i., *Cig., C.*
izklapoúhati, ûham, *vb. pf.* i. koga, jemanden abohrfeigen, *jvzhŠt.*
izklasíti se, ím se, *vb. pf.* Aehren ansetzen, *Vrt.*; izklasila se še ni pšenica, *SlN.*
izklásti, kládem, *vb. pf.* 1) = izložiti, ausladen, *DZ.*; — 2) verfüttern, *Cig.*; vse smo izkladli, *Polj.*
izkláti, kóljem, *vb. pf.* 1) durch Spalten herausbringen, ausspalten, *Cig.*; — 2) = poklati, zaklati, *Mur.*
izkléjati, am, *vb. pf.* ausleimen, *Cig.*
izklenîtev, tve, *f.* die Ausschließung, *Cig., Jan., nk.*
izkléniti, klénem, *vb. pf.* 1) aus dem Joche spannen, ausjochen, *Cig.*; i. vole, *jvzhŠt.*; i. se, sich aus dem Joche losmachen, *Dict., Cig.*; vol se je izklenil, *jvzhŠt.*; — 2) ausschließen, *Mur., Cig., Jan., C., nk.*
izklẹ̀p, klépa, *m.* der Ausschluss, *Cig., Jan.*; sodnji i. od vseh pravic, die Praeclusion, *Cig.*
izklẹpálen, lna, *adj.* exclusiv, *Jan.*
1. **izklépati**, klẹ̑pam, pljem, *vb. impf. ad* izkleniti; 1) ausjochen, *Cig., jvzhŠt.*; — 2) ausschließen, *Cig., Jan., nk.*
2. **izklépati**, klépljem, *vb. pf.* aushämmern, ausbengeln; i. si koso, srp.
izklepávati, am, *vb. impf. ad* 2. izklepati, aushämmern, ausbengeln.
izklepetáti, etâm, éčem, *vb. pf.* ausplappern.
izklepovâlnik, *m.* = kotlarski bet, *Cig.*
izklepováti, újem, *vb. impf.* = izklepavati.
izklésati, ẹ́šem, esâm, *vb. pf.* ausmeißeln, *C., Z., nk.*; moj kip pa naj bode izklesan iz belega marmorja, *ZgD.*; žlebina v živo skalo izklesana, *LjZv.*
izklẹ́stiti, im, *vb. pf.* mit dem Abäsen fertig werden, ganz abäsen.
izklẹ́ščiti, im, *vb. pf.* mit der Zange ausreißen, *Cig.*; — erzwingen, *Cig.*
izklẹ́ti, kólnem, *vb. pf.* aufhören zu fluchen.
izklic, klíca, *m.* das Ausrufen, der Ausruf, *Cig.*
izklícati, klíčem, *vb. pf.* 1) herausrufen, *Cig.*; Al' obhajilo 'zkliče Iz grobov ven mrliče? *Preš.*; — 2) mit dem Ausrufen (z. B. der Stunden) zuende kommen, *Mur.*
izklicávati, am, *vb. impf. ad* izklicati; 1) herausrufen, *Mur.*; — 2) ausrufen (z. B. die Stunden), *Mur.*
izkliceváti, újem, *vb. impf.* = izklicavati, *Mur., C.*
izklicevâvec, vca, *m.* der Ausrufer, *Cig.*
izklíčen, čna, *adj.* Ausrufs-: izklíčna cena, (-cna) *Cig.*
izklínčati, klínčam, *vb. pf.* klinčaje izgotoviti, *nk.*
izklínčiti, klínčim, *vb. pf.* mit Pflöcken ausstecken, *Z.*
izkliti, kljem, *vb. pf.* entkeimen, *Cig., C.*
izkljeváti, kljújem, *vb. pf.* = izkljuvati, *Cig., Levst.(Sl. Spr.).*
izključba, *f.* die Ausschließung, *C., nk.*
izključen, čna, *adj.* = izključljiv, *DZ., nk.*
izključenje, *n.* die Ausschließung, *nk.*
izključeválen, lna, *adj.* Ausschließungs-: izključeválni razlogi, Ausschließungsgründe, *DZkr.*
izključeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izključiti; ausschließen, *nk.*
izključílen, lna, *adj.* ausschließlich, *nk.*
izključíti, ključîm, *vb. pf.* ausschließen, *Cig.(T.), nk.*; — rus.
izključiv, íva, *adj.* = izključljiv, *C., SlN.*
izključljiv, íva, *adj.* = ausschließlich, *Cig.(T.), nk.*
izkljuváti, kljújem, *vb. pf.* mit dem Schnabel auspicken, aushacken; oči komu i.; jedrce iz oreha i.
izkljuvávati, am, *vb. impf. ad* izkljuvati; i. se, sich herauszupicken suchen, *Vrt.*
izklopíti, ím, *vb. pf.* ausschließen, *ogr.-C.*
izkmẹ́tovati, ujem, *vb. pf.* mit der Bestellung des Feldes fertig werden, *Z.*
izknjížba, *f.* die Extabulation, *Cig., Jan., nk.*
izknjížben, bna, *adj.* die Extabulation betreffend, *Jan.(H.).*
izknjíženje, *n.* die Extabulation, *nk.*
izknjížiti, knjížim, *vb. pf.* extabulieren, *Cig., Jan., nk.*
izknjižnína, *f.* die Extabulationstaxe, *Jan.*
izkobacáti, âm, *vb. pf.* auf allen Vieren hervorkommen, *Z., Št.*; vsi izkobacajo iz vode, *Pjk.(Črt.)*; — i. se, sich ungeschickt herausarbeiten, *Jan., Cig.*; izkobacala sta se iz snega, *Erj.(Izb. sp.).*
izkobáliti se, bâlim se, *vb. pf.* = izkobacati se: i. se iz postelje, *Dol.*
izkobetáti, etâm, *vb. pf.* herausflattern, *Zora.*
izkobíliti se, bîlim se, *vb. pf.* = izkobaliti se, *Dol.*
izkobíniti se, înim se, *vb. pf.* verderben: sod starine se mi je izkobinil, *LjZv.*
izkọ̑ckati, am, *vb. pf.* vermittelst der Würfel ausspielen, *Cig.*
izkoditi, im, *vb. pf.* erbetteln, *Jan.(H.), Z., vzhŠt.*; nam. izkolditi; — prim. kolditi.
izkodljáti, âm, *vb. pf.* volno i., die Wolle auflockern, *Z.*; — perutnina se izkodlja, kadar se v pesku koplje, *Z.*
izkodráti, âm, *vb. pf.* = skodrati, *Z., Jan.(H.).*
izkojíti, ím, *vb. pf.* aufziehen, *Z.*; bil je z Erodežem tetrarhom izkojen, er war der Milchbruder des Herodes, *Trub.*
izkólčiti, kólčim, *vb. pf.* i. si nogo, sich den Fuß am Hüftgelenk ausrenken, *C., Z., Svet.(Rok.)*; tovor in hoja sta izkolčila žival (t. j. noge živali), *SlN.*; Naj sé bedro ti izkolči! *Levst.(Zb. sp.).*
izkólčkati, am, *vb. pf.* = izkolčiti: izkolčkano govedo, *C.*
izkolẹ́hati, am, *vb. pf.* herauszerren, herausarbeiten, *C.*; i. se, sich herausarbeiten: iz blata, iz postelje i. se, *vzhŠt.-C., Dol.*; i. se, ausfiechen, *Jan.*

izkomárati, âram, *vb. pf.* mühſelig heraus-, hervorkommen: da bi le že mogla izkomarati v cerkev, *Gor.*

izkomatáti, âm, *vb. pf.* = razkomatati, ausſchirren, *Cig.*

izkòp, kópa, *m.* die Ausgrabung: i. jame, *Cig.*

izkopáč, *m.* zweizackiger Miſthaken, *Dol., jvzhŠt.*

izkopanína, *f.* etwas Ausgegrabenes, ausgegrabener Gegenſtand, *SlN., nk.*; das Foſſil, *Vrtov.-Cig.*

1. **izkópati**, kópljem, kopáti, pâm, *vb. pf.* 1) herausgraben, ausgraben: i. zaklad; oči i., die Augen auskratzen; vrana vrani oči ne izkoplje; i. jajca = kopiti, *C.*; — 2) fertig graben: i. jamo; das Hauen beenden: izkopali smo vinograde; — 3) i. se, ſich herausarbeiten: i. se iz dolgov.

2. **izkópati**, pam, pljem, *vb. pf.* baden; dete i., ein Kind baden; — i. se, ſich baden; dobro sem se izkopal.

izkopávanje, *n.* das Ausgraben.

izkopávati, am, *vb. impf. ad* 1. izkopati; ausgraben.

izkôpčati, am, *vb. pf.* entſchnallen, *Z.*

izkôpek, pka, *m.* izkopki, Foſſilien, *Cig.(T.).*

izkópen, pna, *adj.* die Ausgrabung betreffend, Ausgrabungs-, *Jan.(H.).*

izkopína, *f.* das Ausgegrabene, izkopine, die Ausgrabungen, *Let.*

izkopitljáti, âm, *vb. pf.* ſchwerfällig herauskommen: i. iz jezera, *Bes.*; komaj sem iz jame izkopitljal, *Levst.(Zb. sp.).*

izkôpkati, am, *vb. pf.* durch Graben (z. B. mit den Fingern) zum Vorſchein bringen, aufgrübeln, *Cig.*

izkopkováti, ûjem, *vb. impf. ad* izkopkati; aufgrübeln, *Cig.*

izkopljína, *f.*, *nk.*, pogl. izkopanina, izkopina.

izkopnẹ́ti, ím, *vb. pf.* = skopneti, *Z.*

izkopováti, ûjem, *vb. impf.* = izkopavati.

izkoracáti, âm, *vb. pf.* ſchwerfälligen Schrittes herauskommen, iz doma i., *Cig.*

izkoreníniti, înim, *vb. pf.* entwurzeln, ausrotten, austilgen, *Cig., C.*

izkorenítev, tve, *f.* die Ausrottung, *Cig.*

izkorẹ́niti, ẹ̑nim, *vb. pf.* = izkoreniniti, *Jan.*

izkorẹ́njati, am, *vb. impf. ad* izkoreniti; strasti i., *Cv.*

izkorenjevânje, *n.* die Ausrottung, *ZgD.*

izkorenjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izkoreniti, *Jan.*

izkorístiti, îstim, *vb. pf.* ausnützen, *nk.*; i. koga za svoje namene, *SlN.*

izkostíti, ím, *vb. pf.* ausgräten: i. ribo, *V.-Cig.*

izkọ́šati, am, *vb. pf.* i. zrnje, (durch Schlagen mit der Garbe) herausbringen, *Cig.*

izkoščeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izkostiti; ausgräten, *Cig.*

izkoščíčiti, íčim, *vb. pf.* entfernen (vom Steinobſt): i. slivo, *C.*

izkotáti se, âm se, *vb. pf.* ausgebrütet, geworfen werden, *Mur.*; tele se je izkotalo, *vzhŠt.*

izkotíti, ím, *vb. pf.* 1) werfen, gebären (o živalih), *C.*; i. se, geworfen, geboren werden, *C., vzhŠt.*; — ausbrüten, *Z.*; — 2) i. se, aufhören Junge zu werfen, *Cig.*

izkótniti, kọ̑tnem, *vb. pf.* = izkotiti: izkotnilo se je tele, *vzhŠt.*

izkováti, kújem, *vb. pf.* 1) beim Schmieden verbrauchen, verſchmieden, *Cig.*; — 2) ausprägen, *Cig., Jan.*; — 3) ausbrüten, erſinnen, *Cig.*

izkozláti, âm, *vb. pf.* = izbljuvati, ausſpeien.

izkọ́žati, kọ̑žam, *vb. pf.* = izkožiti, *Jan.*

izkọ́žiti, kọ̑žim, *vb. pf.* aushäuten, *Cig., C.*

izkrájnji, *adj.* äußerſt, *Vrt., Levst.(Pril., Močv.)*; Mejnik izkrajnji stvarjenja, *Levst.(Zb. sp.)*; i. rok, *DZ.*; — prim. skrajnji.

izkŕcati, kŕcam, *vb. pf.* ausſchiffen, *nk.*; — hs.

izkrcávanje, *n.* das Ausſchiffen, *nk.*

izkrcávati, am, *vb. impf. ad* izkrcati, *nk.*

izkrčávati, am, *vb. impf.* ausroden, *Cig., Jan.*; gozd i., ausſtocken, *Cig.*

izkrčeváti, ûjem, *vb. impf.* = izkrčavati, *Z.*

izkrčítev, tve, *f.* die Ausrodung, *Jan.(H.).*

izkŕčiti, kŕčim, *vb. pf.* ausroden, *Cig.*; i. grmovje, *vzhŠt.*; i. preseko v gozdu, *LjZv.*; i. si pot, ſich einen Weg bahnen, *Jan.(H.).*

izkrẽgati, am, *vb. pf.* ausſchelten, ausſchmälen.

izkréniti, krénem, *vb. pf.* ausrenken, *Z.*; i. se, ſich die Achſel ausrenken, *Cig.*

izkrésati, krẹ́sem, *vb. pf.* 1) herausſchlagen: i. iskre iz kamena; — 2) ausſchleifen, i. se, ſich ausſchleifen, ſich ausweßen, *Cig.*

izkresávati, am, *vb. impf. ad* izkresati, *Z.*

izkresováti, ûjem, *vb. impf.* = izkresavati, *Z.*

izkrevljáti, âm, *vb. pf.* mit der Krücke herausziehen, auskrücken, *Cig.*

izkŕgati, am, *vb. pf.* abſondern (vom Schleim u. dgl.), i. se, ſich abſondern, (skrg-) *Cig.*

izkrgávati, *vb. impf. ad* izkrgati, abſondern, *Jan., C.*; med i., *C.*

izkŕhati, am, *vb. pf.* ganz ſchartig machen, *Z.*; — prim. skrhati.

izkŕhniti, kŕhnem, *vb. pf.* ausbrechen, ausſprengen, *Jan.*

izkríčati, ím, *vb. pf.* das Schreien beenden; i. se, ſich ausſchreien, ſich müde ſchreien.

izkriviti, ím, *vb. pf.* 1) zerkrümmen, verkrümmen, *Mur.*; — izkrivljen, verzerrt, *Cig.(T.)*; — 2) verfälſchen, *Cig.(T.).*

izkrivopẹ́riti se, pẹ̑rim se, *vb. pf.* = izkriviti se, *BlKr.-DSv.*

izkŕmiti, ím, *vb. pf.* ausfüttern, *Z.*

izkròj, krója, *m.* der Ausſchnitt, *Cig.*

izkrọ̑jek, jka, *m.* der Ausſchnitt, *Jan.*

izkrojíti, ím, *vb. pf.* ausſchneiden, *Z.*; i. iz hleba spodnjo skorjo, *Vrt.*

izkropíti, ím, *vb. pf.* beim Beſprengen verbrauchen, ausſprengen: vodo i., *Cig.*

izkrọ́žiti, im, *vb. pf.* ausrunden, *Z.*; kakor podkov izkrožene golenice, *Glas.*

izkrtáčiti, áčim, *vb. pf.* 1) herausbürſten: i. prah iz suknje; — 2) ausbürſten: i. suknjo.

izkrúšiti, krúšim, *vb. pf.* ausbröckeln, *Z.*; razzeblina je črko s kamena izkrušila, *LjZv., C., nk.*

izkrvavęti, ím, *vb. pf.* ausbluten, verbluten.
izkrvavíti, ím, *vb. pf.* ganz mit Blut beflecken, *M., Npes.-Vraz.*
izkúhati, kûham, *vb. pf.* 1) durch Kochen herausziehen, auskochen: i. mast, *Cig.*; — 2) i. se, durch Kochen den besten Gehalt verlieren, *Cig.*; izkuhano meso.
izkuhováti, ûjem, *vb. impf. ad* izkuhati, *Cig.*
izkûp, *m.* 1) die Einlösung, *Cig., DZ.*; der Loskauf, *Jan., Mik.*; — 2) der Erlös, *C.*
izkupčeváti, ûjem, *vb. pf.* = s kupčevanjem doseči, *Trub.*
izkupíček, čka, *m.* der Erlös, *Šol., Let.*, (skup-), *V.-Cig., Jan., nk.*
izkupílo, *n.* der Erlös, *Cig., DZ.*, (skup-), *Jan.*
izkúpiti, im, *vb. pf.* 1) loskaufen, *Mur., Cig., Jan.*; einlösen: zastavo i., *Cig., C.*; kupon i., *Cig.(T.)*; (hs., rus.); — 2) für die Ware Geld bekommen, lösen; danes še nisem nič izkupil; i. denarja iz česa, *Ravn.(Abc.)*; hiše ino njive so prodajali ino izkupljene denarje nosili, *Ravn.*; — 3) etwas Widerwärtiges sich zuziehen, übel ankommen: i. kaj, i. jo, i. si jo, (skupiti) *Cig., Jan.*; tako dolgo je iskal, da jo je izkupil, *Gor., jv7hŠt.*; izkupil (skupil) je tako, da mu je zvenelo tri dni po ušesih, *LjZv.*; slabo je izkupila kaka soseda, ako je hotela kaj na uho pošepetati, *Str.*
izkupovânje, *n.* die Einlösung, *DZ.*
izkupováti, ûjem, *vb. impf. ad* izkupiti: loskaufen, einlösen, *Mur., Cig.*
izkúpščina, *f.* 1) der Einlösungspreis, *Cig.*; — 2) = izkupilo, *C.*
izkurbáti se, âm se, *vb. pf.* 1) aushuren, sich abhuren, *Cig.*; — 2) Hure werden; i. se, eine uneheliche Mutter werden, *Št.*; i. se s kom, *Št.*; prim. skurbati se.
izkúriti, im, *vb. pf.* ausfeuern: sod i., *Cig.*
izkûs, *m.* der Versuch, das Experiment, die Probe, *Cig.(T.), Vrt.*; izkuse delati, experimentieren, *Cig.(T.)*; i. s puhalnico, die Löthrohrprobe, *Cig.(T.)*; po teoriji in po izkusih, *Žnid.*; die Probe (math.), *Cig.(T.)*.
izkûsa, *f.* die Versuchung: vražja i. (skusa), *ogr.-C.*; nas ne vpeljaj na izkuso („na scusso"), *Alas.*; ne vpeljaj nas v izkuso („vu skusu"), *kajk.-Valj.*
izkûsba, *f.* die Probe, *Cig.*; — die Erfahrung, *C.*
izkûsek, ska, *m.* der Versuch, die Probe, *C.*; na i., zur Probe, *C.*
izkúsen, sna, *adj.* Experimental-, *Cig.(T.)*; Probe-, *Cig., C.*; izkûsni papir, das Probierpapier, das Reagenzpapier, *Cig.(T.)*; — empirisch, *Jan.*
izkusílo, *n.* das Prüfungsmittel, der Probierstein (fig.), *Cig., Jan.*
izkusîtelj, *m.* der Versucher, *kajk.-Valj.(Rad.)*.
izkúsiti, kûsim, *vb. pf.* 1) eine Probe, einen Versuch machen, versuchen; i. kamen vzdigniti, i. vse poravnati; izkusi na vse kraje, izkusi, kar moreš, versuche alle Wege, *Cig.*; i. koga, jemanden auf die Probe stellen, *Cig.*; — 2) prüfen; i. kamen, vino, prüfen, *Cig.*; — izkušen, erprobt, erfahren: i. človek; — 3) Erfahrungen machen, erfahren; marsikaj sem že izkusil na svetu; izkusil boš pri vojakih, kaj je pokorščina; obilo hudega si i., *Levst. (Zb. sp.)*; — 4) i. se, (in einem Wettkampf) sich messen, *C.*; Jaz ga imam pod sabo, Da se skusit (nam. izkusit) gre s tabo, *Npes.-K.*; (nav. skusiti; toda prim. izkusiti, *Krelj, Dalm., Trub.*, in stsl., hs., rus. isk-.).
izkûsnik, *m.* kamen i., der Probierstein, *Cig. (T.)*.
izkusnína, *f.* die Probegebür, *Cig.*
izkûstven, stvena, *adj.* Erfahrungs-, empirisch; i. dokaz, ein Erfahrungsbeweis; izkustveno znanstvo, die Erfahrungswissenschaft, *Cig.(T.)*; izkustvena verjetnost, die Wahrscheinlichkeit a posteriori (opp. umstvena v., a priori), *h. t.-Cig.(T.)*; — prim. izkustvo.
izkûstvenost, *f.* die Erfahrungsmäßigkeit, *Cig. (T.)*.
izkûstvo, *n.* die Erfahrung, die Empirie, *h. t.-Cig.(T.)*; to je izkustvu protivno, *Žnid.*; narodi so bili nevedna deca, brez potrebnega izkustva, *Navr.(Let.)*; — stsl.
izkûša, *f.* = izkus, *Mur.*
izkušâj, *m.* die Probe (math.), *Cig.(T.)*.
izkušálen, lna, *adj.* Probier-: izkušálni papir, das Reagenzpapier, *Cig.(T.)*; izkušalni kamen, der Probierstein, *C.*
izkušálo, *n.* das Probewerkzeug, *Cig.*; — izkušala, Reagentien (chem.), *Cig.(T.)*.
izkúšanec, nca, *m.* der Probelehrling, *Cig.*
izkúšanje, *n.* 1) das Versuchen; — das Prüfen, das Erproben; i. rude, die Erzprobe, *Cig. (T.)*; — 2) der Wetteifer, *Cig.*
izkúšati, am, *vb. impf. ad* izkusiti; 1) Versuche machen, versuchen; Pesni sem izkušal peti, *Levst.(Zb. sp.)*; izkušal sem, če bi mogel sam vzdigniti kamen; vse sem izkušal, ich habe alle möglichen Versuche gemacht; suchen: izkušali ga bomo prehiteti: wir werden ihm zuvorzukommen suchen; — 2) prüfen, auf die Probe stellen; i. koga, kaj; saj ga le izkušam; hudič človeka izkuša; — 3) Erfahrungen machen, erfahren; jaz sem to izkušal, ich weiß ein Lied davon zu singen, *Cig.*; — 4) i. se s kom, sich mit jemandem messen, mit ihm wetteifern; i. se za junaštvo, *Dict.*
izkušâva, *f.* die Versuchung, *C.*
izkušávati, am, *vb. impf.* Versuche anstellen; prüfen: uho izkušava govorjenje, *Dalm.*; ti, pravični Bog, izkušavaš srca in obisti, *Dalm.*
izkušavališče, *n.* die Versuchsstation, *Cig.(T.)*.
izkušâvec, vca, *m.* der Prüfer, der Probierer, *Cig.*; — der Versucher, *Mur., ogr.-C.*; Bog ni izkušavec (sk-) na hudo, *Jap.(Sv. p.)*; (izkušâvec, *Mur.*)
izkušâvka, *f.* die Versucherin, *Mur.*
izkušâvstvo, *n.* die Versuchungskunst, *Cig.*
izkúšenec, nca, *m.* der Erfahrene, *Jan.(H.)*; der etwas erprobt, an sich erfahren hat: Izkušenci povsod mi bodo Verjeli bridko to usodo, *Levst.(Zb. sp.)*; der Empiriker, der Practiker, *Cig.*

izkušenják, *m.* ein erfahrener Mann, *C.*
izkûšenjski, *adj.* erfahrungs-, practiſch: izkušenjski nauki, *Vod.(Bab.)*.
izkúšenost, *f.* die Erprobtheit, die Bewährtheit, *Cig., Jan., nk.*; die Erfahrenheit, *Mur., Cig., Jan., nk.*
izkuševáłen, łna, *adj.* empiriſch, *Cig.*
izkuševáti, ûjem, *vb. impf.* Verſuche anſtellen; prüfen, verſuchen; Boga i., *Trub.*
izkuševâvec, vca, *m.* der Prüfer, *Cig.*; der Verſucher, *Mur.*
izkuševâvka, *f.* die Prüferin, *Cig.*; die Verſucherin, *Mur.*
izkûšnja, *f.* 1) der Verſuch, die Probe; na izkušnjo (= na negotovo prodajo) izvažati, auf Loſung ausführen, *Cig.(T.)*; — die Prüfung, das Examen, *Cig., Jan.*; prim. preskušnja; — = izkušnjava, *ogr.-C.*; nas ne peljaj v izkušnjo, *Trub., Dalm., Boh.*; — 2) die Erfahrung; i. uči, *Levst.(Nauk)*; i. uči človeka, *Cig.*
izkušnjâva, *f.* 1) die Verſuchung; nas ne pelji v izkušnjavo; izkušnjave nas obdajejo od vseh strani; — 2) der Verſucher (psovka): pojdi, pojdi, izkušnjava! *jvzhŠt.*
izkušnjâvec, vca, *m.* der Verſucher (o hudiču), *Dalm., Dol.*
izkuštráti, âm, *vb. pf.* zerkrauſen, *Z.*; lase komu i., (sk-) *C.*; vsa si izkuštrana, (sk-) *jvzhŠt.*
izkvâra, *f.* die Pfuſcherei, das Verderbnis, *C.*
izkvârba, *f.* die Verpfuſchung, *C.*
izkváriti, im, *vb. pf.* verderben, *Mur., Cig.*; i. se, verderben *(intr.), Mur.*; izkvarjen, verderbt (n. pr. o okusu), *Cig.(T.)*; (nav. skvariti, toda prim. hs. iskvariti).
izkvárjati, am, *vb. impf. ad* izkvariti, *Z.*
izkvárjenje, *n.* die Verderbung, *C.*; die Verdammnis, (sk-) *kajk.-Valj.(Rad)*; (skvarjenjè) *ogr.-Valj.(Rad)*.
izkvárjenost, *f.* die Verderbtheit, die Corruption, *Raič(Let.)*.
izkvarjeváti, ûjem, *vb. impf.* = izkvarjati, *M.*
izkvârnik, *m.* der Verderber, *ogr.-C., M.*
izláčniti, lâčnim, *vb. pf.* ausſhungern, *Z., Dol.*; i. se, ſich ausſhungern, *Dol.*
izláčnjenje, *n.* die Hungercur, *V.-Cig.*
izlâdjati, am, *vb. pf.* (po nem.) ausſchiffen, *Cig.*; pogl. izkrcati.
izlâga, *f.* 1) die Ausladung, das Debarquement, *Cig.*; — 2) die Auslage (für Waren), *Cig.*; — 3) (po nem.) = razlaga, die Auslegung, die Deutung, *Dalm.*; sanjske izlage, *Ravn.*
izlagálnica, *f.* der Auslagekaſten, *Cig., Nov.*
izlâganje, *n.* 1) das Herauslegen; — das Ausladen, *Cig.*; — 2) = razlaganje: po izlaganju sv. Gregorja, *Bas.*; i. teoretičnih in zgodovinskih razdelkov pravoznanstva, *Navr. (Kop. sp.)*.
izlâgati, am, *vb. impf. ad* izložiti; 1) herauslegen; auspacken, ausladen; — 2) = razlagati, auslegen, deuten, *Mur., Cig.*; i. besede, *Trub., Jap.(Sv. p.)*.
izlágati se, lážem se, *vb. pf.* pogl. izlegati se.
izlâgavec, vca, *m.* der Ausleger, der Deuter, *Valj.(Rad), Jap.(Sv. p.)*.
izlahkotiti, otim, *vb. pf.* pogl. izlehkotiti.
izlâjati se, am se, *vb. pf.* ſich abbellen, *Cig.*
izlâjnati, am, *vb. pf.* zuende leiern, ausleiern, *Z.*
izlâjšati, am, *vb. pf.* erleichtern.
izlajševáti, ûjem, *vb. impf.* erleichtern.
izlákati, lâkam, *vb. pf.* ausſhungern, *Z.*; i. se, ſich ausſhungern, *Z., Savinska dol.*; izlakan, ausgehungert, *C., Gol., Štrek.*
izlákotati, am, *vb. pf.* = izlakati, ausſhungern: izlakotan, *ZgD.*
izlákotiti, im, *vb. pf.* = izlakotati, *Cig.*; i. se, *Bes.*
izlákotovati, ujem, *vb. impf. ad* izlakotati; ausſhungern, *Mur.*; lačne duše izlakotuje ino žejnim brani piti, *Dalm.*; — tudi: *vb. pf.* izlakotovan, ausgehungert, *Dol.*; izlakotovani Zaporožec, *Let.*; i. se, recht hungrig werden, *Svet.(Rok.)*.
izlákovati, ujem, *vb. impf. ad* izlakati; ausſhungern, *Z.*; (izlakvati, -kvam, izlakvan, *Soška dol.-Erj.[Torb.])*.
ïzlam, *m.* (t. j. udanost) mohamedanska vera, der Islam.
izlâmati, mam, mljem, *vb. pf.* das Herausbrechen beenden, *Z.*
izlásiti, im, *vb. pf.* i. koga, olajšati komu delo, storiti delo za druzega; „Čakaj, da te izlasim“, (zl-) *Podkrnci-Erj.(Torb.)*; — ablöſen, (bei der Arbeit) *Koborid, BlKr.-Erj.(Torb.)*.
izlâsti, *adv.* 1) beſonders, *nk.*; (= iz vlasti, *Mik.*; nav. zlasti); — 2) nämlich, *Dalm., Trub.*
izlastítev, tve, *f.* = razlastitev, die Enteignung, *DZ.*
izlaščáti se, âm se, *vb. pf.* pogl. izlehčati se.
izlâvkati, am, *vb. pf.* = izstradati, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*.
izláziti, lâzim, *vb. pf.* hervorkriechen, *Cig.*
izlęcati se, am se, *vb. pf.* ſich zur Genüge ſtrecken (z. B. beim Aufſtehen), vollſtändig munter werden, *Tolm.*
izlęček, čka, *m.* 1) der Extract (chem.), *Cig., Jan., Cig.(T.), Vrtov.(Km. k.), DZ.*; — 2) (po nem.) der Auszug (aus einem Schriftwerke), *nk.*; (nam. izvleček).
izlęči, lęžem, *vb. pf.* 1) ausbrüten; ptica svoje mlade v gnezdu izleže, *Dalm.*; — i. se, aus dem Ei kriechen; tudi: geboren werden; (preprosto): kje si se izlegel? *Z.*; geworfen werden; tele se je izleglo, *vzhŠt.*; — 2) ausheckeu, erſinnen, *Jan.*; — i. se, entſtehen: greh se izleže in redi v naročju lenobe, *Jap. (Prid.)*; — 3) i. se, aufhören zu brüten, ausbrüten, *Cig.*
izlęči, lęčem, *vb. pf.* = izvleči, *Cig.*
izlęčítev, tve, *f.* die Heilung, *Jan.*
izlęčiti, lęčim, *vb. pf.* 1) ausheilen, heilen, *Cig., Jan., nk.*; — 2) i. se koga, jemanden los werden, *Cig.*
izlęditi, im, *vb. pf.* aus dem Eiſe herausſchaffen, ausſeifen, *V.-Cig.*
izlégati, am, *vb. impf. ad* izleči, ležem, *Cig.*

vrlášk, se: vrlaska se kosa, ko se klepl,
če se na pravi način gobici. Gribelj (Bela)
Let. 893, 13.

jalesništvo; debelo se zlegati, Gribelje (Blke)
Let. 1893, 13.

kačen kak zleteni pes, Danj. (Tosv. p.).

iz lehišče Cruciger: Dronichov Vich jalelišče,
Kmetovalec 916. št. 6. Mala nazneila.

zlezena in reglegena lanenina in konopljena platna

zlezek (nem. zylinder) Konec leča, s kaderim pokr.
izglagati faust wrokna (Suhor) Štrek.
Let. 97. 16

izlegáti se, lážem se, *vb. pf.* sich herauslügen, (izlag-) *Cig.*

izlégniti, lẹ̑gnem, *vb. pf.* = izleči, ležem: ptice se izlegnejo, *kajk.-Valj.(Rad).*

izlehčáti se, âm se, *vb. pf.* wohlfeiler werden (izlaščati se, *Dol.-Cig., BlKr.-M.*; nam. „izlahčati" se, *Mik.[Et.]).*

izlehkotíti, ím, *vb. pf.* erleichtern, *Cig., Jan.*

izlẹ́kniti, lẹ̑knem, *vb. pf.* hervorrecken, *Šol.*; — izleknjen, ausgewachsen, *Z.*

izleníti se, ím se, *vb. pf.* träge werden, *Z.*

izlẹ̑pšati, am, *vb. pf.* verschönern, *Cig.*

izlẹ́sti, lẹ̑zem, *vb. pf.* hervorkriechen, auskriechen; i. iz lupine, aus dem Ei hervorkriechen; toliko da je izlezel iz lupine, = er ist noch nicht trocken hinter den Ohren, *Cig.*; še le je iz gnezda izlezel, pa uže hoče črez glave drugim letati, *C.*

izlẹ̑t, lẹ́ta, *m.* der Ausflug (das Ausfliegen der Vögel), *Cig.*; — der Ausflug, die Partie, der Excurs, *Jan., nk.*

izletâj, *m.* = izlet, *Mur.*

izlétanje, *n.* das Ausfliegen.

izlétati, ám, I. *vb. impf. ad* izleteti: hervorfliegen, ausfliegen; II. *vb. pf.* erlaufen (= z letanjem doseči), *Cig.*

izlétávati, am, *vb. impf.* hervor-, herauszufliegen pflegen, *C.*

izletečáti, âm, *vb. pf.* flügge werden, (o matici) *Levst.(Beč.)*; i. se (o ptičih), *Svet.(Rok.).*

izletéti, ím, *vb. pf.* herausfliegen, ausfliegen; ptički so že izleteli, die Vögel haben schon das Nest verlassen; tebi pametna iz ust ne izleti, aus deinem Munde kommt kein gescheidtes Wort, *Z.*

izlétováti, újem, *vb. impf. ad* izleteti, = izletavati.

izlẹ́vati, am, *vb. impf.* = izlivati, *Mik.*

izlẹ́viti se, ím se, *vb. pf.* sich häuten, sich schuppen, *Jan.*; — sich entpuppen (fig.), *nk.*; — entstehen, *Jan. (H.).*

izlẹ́zenje, *n.* das Auskriechen, *C.*; — i. zadnjice, der Vorfall des Mastdarmes, *C.*

izlẹ̑ž, *m.* das Gebrüte, *Cig.*

izlẹ́žati se, ím se, *vb. pf.* sich ausliegen, *Jan.(H.).*

izlẹ̑žba, *f.* die Ausbrütung, *C.*

izleže̋, éta, *m.* uneheliches Kind, *Cig.*

izlẹ́ženec, nca, *m.* = izleženik, *Trst.(Let.).*

izlẹ́ženik, *m.* = ki se je izlegel; ptujski izleženik, der zu Pettau Geborene, *C.*; radomerski i., *Raič(Let.).*

izleženják, *m.* = izleženik, *C.*

izlẹ́ženje, *n.* 1) die Ausbrütung; — die Brut, (izleženjè) *ogr.-Valj.(Rad.)*; — 2) die Geburt, *ogr.-C.*; — die Herkunft: neki židov, izleženja Aleksandrijanec, *ogr.-Valj.(Rad)*; — der Geburtsort, *vzh.Št.-C.*

izleží̋šče, *n.* = rojstni kraj, *C., Npes.-Vraz.*

izlíčiti, ím, *vb. pf.* den Bast abziehen, *Z.*; — enthüllen, *ZgD.*

izlíčkati, am, *vb. pf.* i. koruzo, mit dem Schälen des Kukuruzes fertig werden, *Dol., Gor.*

izljják, *m.* die Gosse, *jvzh.Št.*

izlíjanje, *n.* = izlivanje, *Mur., Cig.*

izlíjati, am, *vb. impf. ad* izliti, = izlivati, *Mur., Cig., Jan.*

izlîk, *m.* na izlik, zum Schein, *Jan., Mik.*

izlîka, *f.* der Vorwand, *Cig.(T.), BlKr.-Mik., Svet (Rok.)*; na izliko, zum Scheine, *vzh.Št.*

izlîkati, am, *vb. pf.* ausglätten, *Cig., Jan.*; auspolieren, *Z.*; izlikani in nabrušeni meči, *Jap.-C.*; izlikani predalniki, politierte Kästen, *LjZv.*; — i. perilo, plätten, *Cig.*; i. sukno, appretieren, *Cig.*; putzen, *Jan.*; — durchbilden, *Cig.*; = olikan, fein, *Cig.*

izlíliti se, im se, *vb. pf.* sich häuten, *vzh.Št.*

izlísiti, lîsim, *vb. pf.* fleckig machen: i. si kožo, sich die Haut abschürfen, *vzh.Št.*

izlîtek, tka, *m.* der Ausguss, *C.*

izlíti, líjem, *vb. pf.* 1) ausgießen, weggießen; vino iz kupice i.; — 2) i. se, überlaufen, überströmen, *Cig.*; Sava se je izlila, ist ausgetreten, *Cig.*; sich ergießen, *Cig.*; žolč se mu je izlil, = die Galle läuft ihm über, *Cig.*; prim. razliti; — 3) i. se, aufhören zu gießen, (zu regnen), ausregnen: izlilo se je, *Cig.*

izlítje, *n.* das Ausgießen, der Ausguss.

izlîv, *m.* 1) der Erguss, *Cig., Jan.*; — 2) die Mündung eines Flusses, *Cig., Jan., nk.*; i. reke; — der Einfluss (geogr.), *Cig.(T.), Jes.*; — jetrni i., der Lebergang, *Cig.*

izlivalíšče, *n.* die Ausgussstätte, *Mur.*

izlivâlnik, *m.* der Ausguss, die Gosse (z. B. in der Küche), *Savinska dol.*

izlívanje, *n.* das Ausgießen, die Ergießung.

izlívati, am, *vb. impf. ad* izliti; ausgießen, weggießen; vodo iz škafa i.; i. se, sich ergießen, münden, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — 2) (unwillkürlich) vergießen, verschütten, *Cig.*; kaj tako izlivaš! lepo nesi posodo! — i. se, austreten (o rekah), *Cig.*

izlîven, vna, *adj.* Mündungs-: izlivno jezero, *Jes.*

izlîvnjak, *m.* der Ausguss, die Gosse, *C.*

izlízati, žem, *vb. pf.* 1) durch Lecken herausbringen, herauslecken; med i. iz skodelice; — i. se, sich heilen, genesen; sich herausarbeiten, sich durchschmiegen; — 2) zerlecken, *Cig.*; — abwetzen, abnützen; izlizan denar, izlizano sukno, *Cig.*; i. se, sich abwetzen, sich abnützen; lemeži se v peskasti prsti zelo izližejo, *Vrtov.(Km. k.)*; — 3) i. kaj iz koga, jemandem etwas abschmeicheln, *Cig.*

izlízek, zka, *m.* izlizana stvar, *Lašče-Erj. (Torb.)*; n. pr. obrabljen kos mila, *Vreme-Erj. (Torb.).*

izlizováti, újem, *vb. impf. ad* izlizati.

izlọ̑č, *m.* = razred (Classe), (zloč) *ogr.-Valj. (Rad).*

izlọ́čati, am, *vb. impf. ad* izločiti; ausscheiden, *nk.*; i. iz sebe, absondern, *DZ.*; i. se, sich ausscheiden, *nk.*; iz bakrenice izloča se modra galica v lepih kristalih, *Erj.(Min.).*

izlọ́čba, *f.* die Ausscheidung, *Cig.*; — die Ausnahme, *Cig.*

izlọ́ček, čka, *m.* das Abgesonderte, *Cig.(T.)*; — kleiner Abschnitt im Buche, (zloček) *Valj. (Rad)*; — der Vorbehalt, *Cig.*

izlọ́čen, čna, *adj.* ausschließlich, *Jan., Zv.*

izlọ́čenje, *n.* die Ausscheidung, *Cig.*; — der Bann, *Cig.*

izločevânje, *n.* die Abſonderung (i. pota, sline itd.), *Cig.(T.).*

izločeváti, ûjem, *vb. impf.* = izločati; ausſcheiden, abſondern, *Cig.(T.), nk.*; — ausſchließen, fern halten, *Cig.(T.), Nov.-C.*

izločílen, lna, *adj.* = izločljiv, ausſchließlich: izločilna pravica, *DZ.*

izločílo, *n.* 1) das Abſonderungsorgan, *Cig.(T.), Erj.(Som.)*; — 2) die Ausſchließung, *DZ.*

izločítev, tve, *f.* die Ausſcheidung, die Ausſchließung, *Jan.*

izlóčiti, im, *vb. pf.* ausſcheiden, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; abſondern (zool.), *Cig.(T.), nk.*; ausſchließen, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; excommunicieren, *ZgD.*

izločljiv, íva, *adj.* ausſchließlich, *Cig.(T.), ZgD., DZ.*

izlòg, lóga, *m.* die Geſchichte („historia"), *Alas.*

1. izlókati, kam, čem, *vb. pf.* ausſchlappern: pes je mleko izlokal iz sklede.

2. izlókati, am, *vb. pf.* auswölben, *Mur.*

izlókniti, lôknem, *vb. pf.* ausbiegen, *Cig., C., Mik.*; — auswölben, *M.*

izlòm, lóma, *m.* der Ausbruch, das Ausbrechen, *Z.*

izlômek, mka, *m.* der Ausbruch, *Z.*

izlómiti, lómim, *vb. pf.* durch Brechen herausbringen, ausbrechen, *Cig.*

izlózen, zna, *adj.* kar je iz loze, aus dem Haine, *Štrek.*

izlôžba, *f.* = razstava, die Ausſtellung, *Jan., nk.*; — hs.

izložítelj, *m.* der Ausſteller, *Nov.-C., nk.*

izložíti, ím, *vb. pf.* 1) herauslegen, auspacken, ausladen; — = razstaviti, ausſtellen, *Jan., nk.*; — 2) = razložiti, auslegen, deuten, erklären, *Mur., Cig., Jap.(Sv. p.).*

izložnica, *f.* die Ausſtellerin, *Jan.(H.).*

izložník, *m.* der Ausſteller, *Jan.(H.), C.*

izlúčati, am, *vb. pf.* mit dem Werfen fertig werden: vse kamenje i., alle Steine geworfen haben; = i. se, ſich verwerfen, *Cig.*

izlúditi, im, *vb. pf.* verlocken, verführen: ženske so me izludile, *Fr.-C., jvzhŠt.*

izlúgati, am, *vb. pf.* = izlužiti, *Cig.*

izlúknjati, lûknjam, *vb pf.* auslochen, durchlöchern, *Cig., C.*

izlúpiti, im, *vb. pf.* ausſchälen.

izlúskati, lûskam, *vb. pf.* aushülſen, *Cig.*

izlúščiti, im, *vb. pf.* aushülſen; jedrce i., auskernen, *Cig.*; i. koruzo, *Pjk.(Crt.)*; losgelöst: izluščeni kristali, loſe Kryſtalle, *Cig.(T.).*

izlúženec, nca, *m.* die ausgelaugte Aſche, *Cig., Nov.*

izluževálnica, *f.* die Laughütte, *Cig.*

izlúžiti, im, *vb. pf.* 1) auslaugen; dež bode pepel izlužil, *Nov.*; izlužen pepel, ausgelaugte Aſche, *Cig.*; — durch die Lauge herausbringen: i. madež iz perila, *Cig.*; — 2) in der Lauge ausbeizen, *Cig.*; kože se v lužnici izlužijo, *Vrt.*

izmâgati, am, *vb. impf. ad* izmoči; i. komu kaj, jemandem etwas auswirken, *Cig.*

izmagováti, ûjem, *vb. impf.* auswirken, *Cig.*

izmáhati se, am se, *vb. pf.* ſich durchſchlagen, ſich herausarbeiten, *Cig.*

izmájati, mâjam, májem, *vb. pf.* i. perilo, die Wäſche im Waſſer ausſchwenken, *Lašče-Levst. (Rok.).*

izmakatáti, atâm, ácem, *vb. pf. Cig.*, pogl. 2. izmeketati.

izmâkati, kam, čem, *vb. impf. ad* izmočiti; auswäſſern (durch Waſſer, Salze, Säuren u. dgl. entziehen), *Cig.*

izmákniti, nem, *vb. pf.* pogl. izmekniti.

izmáknjenje, *n.* die Verrenkung, *Cig.*

izmâlati, am, *vb. pf.* ausmalen; — i. sobo; mit Farben abbilden, *Cig.*

izmâla, *adv.* = iz mala, von Kindheit an, *C.*

izmáljati, am, *vb. pf.* = razmaljati, kleinweiſe austheilen: kruh med otroke i., *Cig., M.*; — durch kleine Ausgaben verthun, verſpellen: svoj denar i., *Cig.*

izmámiti, mâmim, *vb. pf.* durch Bethörung herauslocken, erſchwindeln: i. iz koga kaj, *Cig., Jan.*; izmamil je iz njega marsikatero skrivnost, *Cv.*; tudi: i. koga za kaj, *Cig.*

izmânjšati, am, *vb. pf.* = zmanjšati, verkleinern, vermindern, *Levst.(Nauk)*; — prim. rus. izmalitь, verkleinern.

izmânjšek, ška, *m.* die Verminderung, die Reduction, *Levst.(Pril.).*

izmanjševáti, ûjem, *vb. impf.* = zmanjševati, verkleinern, vermindern, *Levst.(Pril.).*

izmanjšílo, *n.* die Verminderung: i. dohodkov, *Levst. (Pril.).*

izmanjšljiv, íva, *adj.* verkleinernd: izmanjšljiva beseda, das Verkleinerungswort, *Vrt., Let.*

izmârnjati, am, *vb. pf.* ausſchwatzen, *Z.*

izmastíti, ím, *vb. pf.* ausquetſchen, auskeltern, *Šol.*; vse grozdje i., *C.*; — prim. zmastiti, mestiti.

izmastíti se, ím se, *vb. pf.* feiſt werden, *C.*

izmaščeváti se, ûjem se, *vb. pf.* ſich genug rächen, *Z., nk.*

izmaševáti, ûjem, *vb. pf.* die Meſſe zuende leſen, *Z.*

izmátati, am, *vb. impf. ad* izmotati, *Erj. (LjZv.).*

izmázati, mâžem, *vb. pf.* durch Schmieren, Salben verbrauchen, *Cig.*

izmâzek, zka, *m.* der Reſt eines Schmiermittels (eines Fettes, einer Salbe), *Lašče-Erj. (Torb.)*; — = izvržek, der Abſchaum, *Cig.*

izmẹ́cati, mẹ̑cam, *vb. pf.* abzwingen, entpreſſen: i. komu kaj, *Cig.*

izmẹ́ček, čka, *m.* das Ausgeworfene, der Auswurf; i. tega sveta, *Pohl.-Valj.(Rad).*

izmečíti, ím, *vb. pf.* weich machen, i. se, weich werden, *Cig.*

izmẹ́čkáti, âm, *vb. pf.* durch Quetſchen etwas herausbringen, ausquetſchen, *Cig.*

izmèd, *praep. c. gen.* zwiſchen (zwei oder mehreren Dingen), mitten aus (einer Menge) hervor; popeljem Izraelce izmed njih, *Ravn.-Mik.*; eden izmed vas, einer aus eurer Mitte; najstarši izmed bratov, der Aelteſte unter den Brüdern.

igmera 3) der Muschel(auf d. Hirschgeweih): Kolesa bijejo ob sklepe
in zmene, Murnik, Znanci, 27.

izmedléti, ím, *vb. pf.* = zmedleti, mager, schwach werden, *Z.*, žito na polju je izmedlelo, *Z.*

izmèj, *praep. c. gen.* = izmed.

izmeglíca, *f.* der Nebelregen, *Cig.(T.)*, *C.*; — hs.

izmehčáti, âm, *vb. pf.* = zmehčati, *Z.*; — i. se, durch Abliegen weich werden: hruške so se izmehčale, *jvžhŠt.*

izmehkúžiti, ûžim, *vb. pf.* verweichlichen, *Cig.*

izmehnátiti, âtim, *vb. pf.* flaumig machen, *vžhŠt.-C.*

izmękati, am, *vb. impf. ad* izmečiti, *Cig.*

1. **izmeketáti**, etâm, éčem, *vb. pf.* aufhören zu meckern, ausmeckern, *Cig.*

2. **izmeketáti**, etâm, áčem, *vb. pf.* = izmektati, (izmakatati) *Cig.*

izmekníti, máknem, *vb. pf.* 1) ausreißen: i. zob, *C.*, *vžhŠt.*; — ausrupfen, *Mur.*, *C.*; — 2) entrücken; blazinico komu izpod glave, stolček izpod nog i.; i. se, aus seiner Lage weichen; entgleiten, *Cig.*; glava se mu izmakne na roke, *Zv.*; — i. se, sich entziehen, *M.*; entweichen, *Cig.*; — i. si nogo, kolk, verrenken, *Cig.*; — 3) = zmekniti, entwenden, *Jan.*

izmektáti, âm, *vb. pf.* gehörig rütteln, *Dol.*

izmęmba, *f.* der Austausch: i. izrecil, der Austausch der Erklärungen, *DZ.*

izmę̀na, *f.* 1) die Verwechslung, *Cig.(T.)*; — die Abwechslung: po izmeni, wechselweise (math.), *Cig.(T.)*; zemljo na izmeno pali solnce in pustoši burja, *Zv.*; — 2) die Ausartung, der Ausbund (im schlimmen Sinne), der Wechselbalg, *Cig.*; die Unform: izmene in izpake, *Hip.(Orb.)*; kdo bi slutil pod tacimi izmenami (= popačenimi prilmki) naše tri rojake? *Navr.(Let.)*; ein Monstrum, *Dict.*; — der Zwitter, *Dol.-M.*, *Brdo(Gor.)-Svet.(Rok.)*.

izmę̀nast, *adj.* unförmlich, monströs, *Dict.*

izmencáti, âm, *vb. pf.* 1) durch Reiben herausbringen; zrna iz klasu i.; — 2) mit dem Zerreiben fertig werden: i. proso, das Austreten der Hirse beenden, *jvžhŠt.*

izmę̀nce, *adv.* wechselweise, *C.*

izmendráti, âm, *vb. pf.* mendraje izprositi, abdrillen, *Cig.*

izmę̀nè, éta, *m.* der Wechselbalg, *Cig.*; psovka: ti izmene grdi ti! *Lašče-Levst.(Rok.)*.

izmę́ničen, čna, *adj.* izmę̀nični kot, der Wechselwinkel (math.), *Tuš.-Cig.(T.)*, *Cel.(Geom.)*.

izmenît, *adj.* Wechsel-, i. kot, ein Wechselwinkel, izmenite rime, Wechselreime, *h. t.-Cig.(T.)*; izmenito, abwechselnd, *SlN.*; — hs.

izmenîtev, tve, *f.* die Auswechslung, *Cig.*

izmę́niti, im, *vb. pf.* 1) auswechseln, *Mur.*, *Jan.*; verwechseln, *Cig.(T.)*; — ablösen: nova straža staro izmeni, *Navr.(Let.)*; — 2) i. se, sich ändern, *Mur.*; Izmene se kače v zvezdice, *Npes.-Kres*; — ausarten, *Cig.*

izmę̀nja, *f.* der Austausch, die Auswechslung, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*; i. knjig, *Cig.*; i. straže, die Ablösung der Wache, *Cig.*

izmę̀njalíšče, *n.* der Auswechslungsort, *DZ.*

izmę́njati, am, I. *vb. pf.* auswechseln, austauschen; i. denar, i. klobuk; i. stražo, ablösen, *Cig.*; — II. *vb. impf. ad* izmeniti, = izmenjavati, *Mur.*

izmę̀njâva, *f.* die Auswechslung, *Jan.*

izmę̀njávati, am, *vb. impf. ad* I. izmenjati, = izmenjevati.

izmę̀njénec, nca, *m.* der Zwitter, *Hip.(Orb.)*.

izmę̀njénik, *m.* 1) der Wechselbalg, *Cig.*; — 2) der Zwitter, *Poh.*

izmę̀njevânje, *n.* das Auswechseln, das Austauschen.

izmenjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izmenjati, izmeniti; auswechseln, austauschen.

izmę̀nljiv, íva, *adj.* auswechselbar, *Jan.(H.)*.

izmę̀noma, *adv.* abwechselnd: vstajal je in pletel koš, potem spet molil, in tako dalje izmenoma, *Cv.*

izmę́ra, *f.* die Ausmessung, die Abmessung, das Ausmaß, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T)*, *DC.*; izmera učnine, *DZ.*; izmere, Vermessungen, *DZkr.*

izmę́rek, rka, *m.* = izmera, *Cig.*

izmę́ren, rna, *adj.* ermeßlich, meßbar, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

izmerílo, *n.* das Ausmaß, *Levst.(Pril.)*.

izmę́riti, mę́rim, *vb. pf.* ausmessen; i. dolgost in širokost; posodo i.; i. kaj na sežnje, abklaftern, *Cig.*; na stopinje i., abschreiten, *Cig.*; i. na oko, nach dem Augenmaß abmessen; i. cesto, traçieren, *Cig.*; i. kraj, eine Gegend aufnehmen, *Cig.(T.)*.

izmerîtva, *f.* die Abmessung, *DZ.*

izmę́rjanje, *n.* die Ausmessung, die Vermessung(en), *Cig.*

izmę́rjati, am, *vb. impf. ad* izmeriti; ausmessen, vermessen.

izmę́rjenje, *n.* die Ausmessung.

izmę́rjenost, *f.* die Bemessenheit, *Cig.*, *Jan.*

izmerljiv, íva, *adj.*, *Cig.*, *Jan.*; pogl. izmeren.

1. **izmésti**, métem, *vb. pf.* 1) herausfegen; i. smeti iz kota; — 2) ausfegen; i. kot; — i. se (o nebu), auswittern, *Šol.*

2. **izmę́sti**, mę́tem, *vb. pf.* ausbuttern, *Jan.(H.)*.

izmešetáriti, ârim, *vb. pf.* 1) ermäkeln, ausmäkeln; — 2) aufhören zu mäkeln, *Z.*

izmešę́titi, ę̂tim, *vb. pf.* = izmešetariti, *Z.*

izmèt, méta, *m.* das Ausgeworfene, der Auswurf (z. B. einer Mine), *Cig.*; — das Verworfene, der Abschaum, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*, *Valj.(Rad)*.

izmętálo, *n.* = iztrebilo, das Ausführungsorgan (zool.), *h. t.-Cig.(T.)*.

izmetanína, *f.* das Strandgut, *Jan.*

izmétanje, *n.* 1) das Hinauskehren; — 2) das Auskehren, das Ausfegen.

1. **izmétati**, mę́čem, I. *vb. pf.* 1) das Herauswerfen beenden; i. kamenje iz jame; veliko krvi iz sebe i.; — i. zobe, ausbrechen, die letzten Lamm- oder Füllenzähne verlieren (o ovcah in konjih), *Cig.*; — 2) i. se, in die Kolben schießen: sirek se je izmetal, *Vrsno-Erj.(Torb.)*; — II. izmę́tati, mę̀tam, čem, *vb. impf. ad* izvreči, izmetati I., 1) auswerfen, *Cig.*, *Mik.*; ausschließen: izmetajoč vzrok, ein

Ausschließungsgrund, *Levst.(Pril.)*; — 2) i. se, Aehren ansetzen: ječmen se je izmetal, *Dalm.*; — tvor se izmeče, bildet sich, *Z.*; — žužki se izmečejo, kriechen aus, *Vrt.*

2. izmétati, am, *vb. impf. ad* izmesti; herausfegen, ausfegen.

izmetávati, am, *vb. impf. ad* izvreči, izmetati I.; 1) herauswerfen; (werfend) ausladen; vrage i., die Teufel austreiben, *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) zobe i., daran sein, die Lamm- oder Füllenzähne zu verlieren, ausbrechen (o ovcah in konjih), *Cig.*; — 3) i. se, in Aehren schießen, Aehren ansetzen; pšenica se izmetava, *vzhŠt.-C.*; — tvor se izmetava, bildet sich, *Z.*; — 4) i. se po kom, jemandem nachgerathen, *Ravn.*

1. izmétek, tka, *m.* das Ausgeworfene, der Auswurf, der Ausschuss, *Cig., Jan., nk.*; — izmetki, die Excremente, *Vrt.*; die Auswurfstoffe, *DZkr.*

2. izmétek, tka, *m.* das Auskehricht, der Mist, *C., Valj.(Rad).*

izméti, mánem, *vb. pf.* 1) durch Reiben herausbringen; i. se, infolge des Schüttelns und Reibens herausfallen, sich ausrühren (o žitu), *Cig.*; — 2) das Reiben beenden; i. proso: austreten, *Cig., M., Kr.*

izmetína, *f.* = 2. izmetek, das Kehricht, *Z.*

izmetljaj, *m.* das Geschwür, *Z., Notr.*

izmetováti, ûjem, *vb. impf. ad* izvreči, auswerfen; ausschießen, ausmerzen, *Cig.*

izmezéti, ím, *vb. pf.* aussickern, *Cig.*

izmézniti se, mêznem se, *vb. pf.* sich entwinden, *C.*

izmíjati, am, *vb. impf. ad* izmiti, = izmivati, *Cig.*

izmíkanje, *n.* 1) das Ausreißen; — 2) das Entrücken; — das Entwenden; — prim. izmikati.

izmíkati, mîkam, čem, I. *vb. impf. ad* izmekniti; 1) ausreißen: kokolj i., ausjäten, *vzhŠt.-C.*; — 2) entrücken, wegrücken; — i. se, entgleiten, aus seiner Lage weichen, *Cig.*; sich fortstehlen, *Cig.*; — II. *vb. pf.* 1) izmîkati, am, das Hecheln beenden, aushecheln, fertig hecheln; vse predivo i.; — 2) ausbilden: Vodnik je prvi izmikal glasove slovenski liri, *Glas.*

izmikljiv, íva, *adj.* ausweichend: i. odgovor, *nk.*

izmikováti, ûjem, *vb. impf.* = izmikati I.

izmíljanje, *n.* die Erosion, *Cig.(T.).*

izmíljati, mîljam, *vb impf. ad* izmleti, *Cig.*

izmírati, am, *vb. impf. ad* izmreti; im Aussterben begriffen sein, ausssterben, *Cig.(T.), nk.*

izmisati se, am se, *vb. pf.* sich ausmausen, *Cig.*

izmîsel, sla, *m.* = izmišljaj, *Cig.(T.).*

izmíseln, selna, *adj.* = izmišljiv, *Jan.(H.).*

izmîslek, sleka (selka), *m.* die Erdichtung, *Cig., Navr.(Kop. sp.)*; to so prazni izmisleki, das sind faule Fische, *Cig.*

izmísliti, mîslim, *vb. pf.* ersinnen, erdichten, erfinden; i. (si) kaj; to si (si) ti izmislil, das ist deine Erfindung; izmišljen, ersonnen, erdichtet; izmišljene pripovedke; fingiert, *Cig.(T.)*; izmišljeno ime.

izmîšljaj, *m.* die Erdichtung, *Cig.(T.).*

izmišljálo, *n.* der Spintisierer (zaničlj.), *Cig.(T.)*; — hs.

izmíšljanje, *n.* das Ersinnen, das Erdichten; i. besed, *Cig.*

izmíšljati, am, *vb. impf. ad* izmisliti; ersinnen, erdichten, erfinden.

izmišljáva, *f.* die Erdichtung, *Cig., C.*; nedolžne izmišljave, *Levst.(Zb. sp.).*

izmišljávati, am, *vb. impf.* = izmišljevati.

izmišljávec, vca, *m.* der Erdichter, der Ersinner, *Meg., Cig., C.*

izmišljávka, *f.* die Erdichterin, *Ravn.-Valj.(Rad).*

izmišljenína, *f.* die Erdichtung, die Fabelei, *Cig.(T.).*

izmíšljenica, *f.* das Hirngespinnst, die Chimäre, *Cig.(T.).*

izmíšljenka, *f.* ein ersonnenes Wort, *nk.*; eine erdichtete Erzählung, *Bes.*

izmišljetina, *f. nk.* pogl. izmišljotina.

izmišljevânje, *n.* das Ersinnen, das Erdichten, das Erfinden.

izmišljeváti, ûjem, *vb. impf.* aussinnen, ersinnen, erdichten, erfinden; kaj si vse izmišljujejo ljudje!

izmišljevâvec, vca, *m.* der Ersinner, der Erdichter.

izmišljevâvka, *f.* die Ersinnerin, die Erdichterin.

izmišljîja, *f., Zora.*, pogl. izmišljava.

izmišljiv, íva, *adj.* erfinderisch, *Jan.*

izmišljívost, *f.* die Erfindungskraft, *Jan.*

izmišljotina, *f.* = izmišljava, *Cig.(T.), nk.*; — hs.

izmíti, mîjem, *vb. pf.* 1) durch Waschen herausbringen, wegwaschen; i. maroge; — 2) auswaschen; i. sod, rane.

izmívanje, *n.* 1) das Wegwaschen; — 2) das Auswaschen.

izmívati, am, *vb. impf. ad* izmiti; 1) wegwaschen; — 2) auswaschen.

izmîvek, vka, *m.* mesto, katero je voda izmila, predrla, *C.*

izmladíti se, ím se, *vb. pf.* abliegen (o sadju), *Dol.*

izmlésti, mólzem, *vb. pf.* = izmolsti.

izmléti, mêljem, *vb. pf.* 1) durch Mahlen herausbringen, ausmahlen: preveč i. žito, *Cig., Z.*; — 2) mit dem Mahlen fertig werden.

izmlézivo, *n.* = mlezivo, *Z., KrGora.*

izmóči, mórem, *vb. pf.* 1) heraushelfen: i. koga iz —, *C.*; — 2) auswirken: i. komu kaj, *Cig.*

izmóčiti, móčim, *vb. pf.* auswässern, ausbeizen (und dadurch Salze, Säuren u. dgl. entziehen), *Cig.*

izmodrijániti, ânim, *vb. pf.* = izmodrovati, *Cig.*

izmodríti, ím, *vb. pf.* klug machen; to ga bo izmodrilo; i. se, klug werden, *jvzhŠt.*

izmodrováti, ûjem, *vb. pf.* ausklügeln, ergrübeln, *Cig., M.*; teorije i., *Zora*; ni zadovoleval s tem, kar je izmodroval sam, *Navr.(Spom.)*; ergründen: celega neba zvezde i., *Preš.*; hotel sem moža izmodrovati, *Glas.*

izmišljeno dosa pretepanja se Temljine (Tolm.) - Kenda

vsmoyditki človeka ali žival ubranjeno
Temljine (Tolm.) — Kenda

ignaradati

ignorantia = ovedi izgnanstvo, kazen

izmòl, móla, *m.* izmoli, Erosionsthäler, *Cig. (T.)*; — češ.

izmolẽdovati, ujem, *vb. pf.* durch zudringliches Bitten erlangen, erbetteln.

izmóliti, mólim, *vb. pf.* 1) durch Beten erlangen, erflehen, erbeten; i. komu blagoslov iz nebes, *Cig.*; — 2) mit dem Beten fertig werden, ausbeten; še enega očenaša nisem mogla i.

izmoljáva, *f.* die Hervorragung, *Mur.*

izmólsti, mólzem, *vb. pf.* 1) i. iz koga kaj, jemandem etwas entpressen, *Cig.*; vse denarje je iz mene izmolzel, *Z.*; — 2) ausmelken; do dobrega i., *Cig.*; — erschöpfen, *Cig., Jan.*; izmolzena njiva, magerer Acker, *Cig.*; i. koga, i. komu mošnjo, jemandem den Beutel leeren, *Cig.*; aussaugen (fig.), *Cig., Jan., Cig. (T.)*; izmolzena okolica, *Zora*; — izmolzen, entnervt, *Cig.*

izmõlzek, zka, *m.* der Extract, *C.*

izmõlža, *f.* 1) das Abmelken, *C.*; — die Erschöpfung des Bodens, *Cig.*; — 2) die Emulsion (chem.), *Cig. (T.)*.

izmõlžva, *f.* = izmolža 2), *Dict.-Mik.*

izmõngati, am, *vb. pf.* = izmungati, *Cig.*

izmotáti, âm, *vb. pf.* 1) herauswinden, loswickeln; i. se, sich herauswinden, sich loswickeln; sich herausarbeiten; i. se iz pravde, *Z.*; — sich entspinnen, sich entwickeln: vojska se bo izmotala iz tega, *Cig.*; — 2) mit dem Haspeln fertig werden, ausspulen.

izmotávanje, *n.* das Loswinden, das Loswickeln.

izmotávati, am, *vb. impf. ad* izmotati; loswinden, loswickeln.

izmõzgati, am, *vb. pf.* entmarken, *Št., BlKr.-M.*; — ausmergeln, *C.*

izmráziti, mrâzim, *vb. pf.* auskälten, *Cig.*

izmr̃cati, am, *vb. pf.* auszehren, ausmergeln: i. se, *C.*

izmrcváriti, ârim, *vb. pf.* durch Misshandlung entkräften, *Z.*

izmŕdanica, *f.* izmrdana ženska, *SlGor.-C.*

izmŕdanka, *f.* = izmrdanica, *C.*

izmŕdati, mŕdam, *vb. pf.* durch Unzucht schwächen, *C.*

izmŕéti, mrèm (mŕjem), *vb. pf.* = odmreti, pomreti, ausšterben, *Cig. (T.), C., nk.*

izmrmráti, âm, *vb. pf.* 1) ermurren, *Cig.*; — 2) mit dem Brummen fertig werden, ausbrummen.

izmrtváčiti, ačim, *vb. pf.* abtödten, *Jan. (H.)*; i. svoje želje, *Z.*

izmúčiti, mûčim, *vb. pf.* abmartern, abquälen, *Cig., nk.*

izmûgati, am, *vb. pf.* = izmungati, *jvžhŠt.*

izmúliti, im, *vb. pf.* ausjäten, ausraufen, *Cig., C.*; — ausgrasen: travnik i., *Cig.*

izmúljati, am, *vb. impf. ad* izmuliti; ausraufen, ausgrasen, *Cig.*

izmûngati, am, *vb. pf.* ausmangen: i. perilo, *Dol., Gor., Tolm.*; — prim. izmongati.

izmúzati se, mûzam se, *vb. pf.* entschlüpfen, sich davon schleichen, *Cig., C., Lašče-Levst. (Rok.), jvžŠt.*; vsi se izmuzajo ven, *Jurč.*; i. se komu, *Str.*

izmûzek, zka, *m.* die Entgleitung, *C.*; ti izmuzki, ti izpolzki nature iz svojih modrih tečajev, *Ravn.*

izmúzniti, mûznem, *vb. pf.* 1) die Rinde abstreifen, entrinden, *C.*; mladico, vejico i., *Dict.*; — 2) schnipfen, entwenden, *Cig.*; — 3) i. se, entgleiten, entschlüpfen; — sich wegstehlen: i. se iz hiše, *C.*; sich entziehen: i. se iz svoje dolžnosti, *Jap.-C.*; — 4) *intr.* entschlüpfen: iz rok mi izmuzne kaj, *C., jvžhŠt.*

izmuzováti, ûjem, *vb. impf. ad* izmuzniti, *Cig.*

iznàd, *praep. c. gen.* über—her, über—herab; iznad hriba prileti truma ptičev; odvali kamen iznad vodnjaka, *Ravn.*

iznâjdba, *f.* die Erfindung, *Cig., Jan., ogr.-M., nk.*

iznâjdec, dca, *m.* = iznajdnik, *Cig., Jan.*

iznâjdek, dka, *m.* die Erfindung, *Cig., C.*; — die Ermittelung, *Cig., Jan.*

iznájden, dna, *adj.* = iznajdljiv, *Jan.*

iznájdenje, *n.* die Erfindung, *Mur., Cig. (T.), nk.*

iznájdenost, *f.* die Erfahrenheit, die Fertigkeit, *Cig., Jan.*; — prim. iznajti 2).

iznajdljiv, íva, *adj.* erfinderisch, *Jan., Cig. (T.), nk.*

iznajdljívec, vca, *m.* = iznajdljiv človek, *nk.*

iznajdljívost, *f.* die Erfindsamkeit, die Findigkeit, *Jan., nk.*

iznâjdnica, *f.* die Erfinderin, *Cig., Jan.*

iznâjdnik, *m.* der Erfinder, *Mur., Cig., Jan., DZ., nk.*

iznájdnost, *f.* = iznajdljivost, *Cig., Jan.*

iznajdováti, ûjem, *vb. impf. ad* iznajti; erfinden, *Jan., nk.*

iznájti, nájdem, *vb. pf.* 1) ausfindig machen, *Cig., Jan.*; erfinden, *Dict., Guts., Mur., Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*; — 2) i. se v čem, sich zurecht finden, sich orientieren, *Cig. (T.)*; sich auskennen, *Cig.*; — iznajden, klug, gescheit, *Cig., Jan., Gor., Savinska dol.*; iznajdeni in premeteni, *Jap. (Prid.)*; Prelepa 'znajdena mladenka, *Npes.-K.*

iznaroditi, im, *vb. pf.* (narejeno po nem. glagolu: entnationalisieren, *Nov., Let.*).

iznâšanje, *n.* das Heraustragen, *Cig.*

iznâšati, am, *vb. impf. ad* iznesti; 1) heraustragen, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) = raznašati, verleumden, *M.*; — 3) (germ.) betragen, ausmachen, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; prim. iznesti 3).

iznášlec, šleca (šelca), *m.* der Erfinder, *Šol., Bes.*

iznebâva, *f.* das Loswerden, die Befreiung, *C.*; — prim. iznebiti se.

iznebávljati se, am se, *vb. impf. ad* iznebiti se; los zu werden suchen, sich entledigen, sich befreien: i. se koga, česa, *Jan., Fr.-C.*

iznebîtek, tka, *m.* der Abortus, *C.*

iznebîtev, tve, *f.* die Entäußerung, *Cig., Jan.*

iznebíti se, ím se (bõm se, bõdem se, *Mik., Trub., Levst.*), *vb. pf.* loswerden, sich ent-

äußern, befreit werden; i. se koga, česa; i. se dolgov; da smo se le tega sitneža iznebili! — otroka se i., abortieren, *Jan.*; — etwas von ſich geben: do bedakov se ni nikoli nepotrebne besede iznebil, *Ravn.*; i. se kake neumne, etwas Dummes ausſprechen, *Nov.*

iznebîtnica, *f.* ein Weib, das abortiert hat, *C.*

iznebîtva, *f.* = iznebitev, *C.*

iznebívati se, am se, *vb. impf. ad* iznebiti se.

iznejevęriti, vęrim, *vb. pf.* = izneveriti, *Cig.*

iznemâgati, am, *vb. impf. ad* iznemoči; ſchwach werden, erliegen, *Cig., Vrt.*; Turku iznemaga upehani kristjan, *Levst.(Zb. sp.).*

iznemáriti se, mârim se, *vb. pf.* liederlich werden, *V.-Cig.*

iznêmati, mam, mljem, *vb. impf. ad* izneti; herausnehmen: bratu troho i., *Krelj*; i. komu oči, *Vrt.*

iznemóči, mórem, *vb. pf.* = obnemoči, kraftlos werden, erliegen, *Cig., Jan.*; Ali vedi, kakor se je brzo porodila, Hitro zopet iznemore in ugasne (jeza), *Levst. (Zb. sp.)*; ohnmächtig werden, *C.*; iznemógel, mógla, entkräftet, abgeſpannt, *Jan., C.*

iznemóglost, *f.* die Erſchöpfung, die Abgeſpanntheit, *Jan., SlN.*

iznenâda, *adv.* unverhofft, *Cig., Jan.*; (iz nenada), *Mik., LjZv.*

iznenâdba, *f.* die Ueberraſchung, *Cig.(T.).*

iznenâde, *adv.* = iznenada, *Mur., Met.*

iznenáden, dna, *adj.* unerwartet, *Jan.*; iznenadna novica, *Jurč.*; — aus dem Stegreif, *Cig.(T.).*

iznenâdi, *adv.* = iznenada, *Cig., Jan.*

iznenâdice, *adv.* = iznenada, *vzhŠt.-C.*

iznenáditi, nâdim, *vb. pf.* überraſchen, *Cig. (T.), nk.*

iznenádjenje, *n.* die Ueberraſchung, *nk.*

iznenâdoma, *adv.* = iznenada, *Z.*

iznerǫ́diti se, rǫ̂dim se, *vb. pf.* unfruchtbar werden, *Cig.*

iznerędíti, rędim, *vb. pf.* in Unordnung bringen, verwirren, (zner-) *Podkrnci-Erj.(Torb.).*

iznẽsek, ska, *m.* der Betrag, *Jan., Slom.-C.*; nav. znesek.

iznesílǫ, *n.* = iznesek, *C.*

iznẽsti, nésem, *vb. pf.* 1) herausſtragen, *Mur., Cig., Jan.*; na solnce i. kaj, *Dol.*; — 2) das Gerücht verbreiten: ljudje so iznesli, *Z.*; prim. raznesti; — 3) (germ.) betragen, ausmachen, *Jan.* (nav. znesti; prim. nem. „austragen" = betragen).

iznẹ́ti, námem, *vb. pf.* herausnehmen: bruno, troho iz očesa i., *Krelj*; izname dva desetaka, *Trub.(Post.)*; oči i. iz glave, *Levst.(Zb. sp.)*; iznemi sekiro iz tega teplja, *Npr.-Erj. (Torb.)*; — iznet, ausgenommen, *DZ.*; iznemši, mit Ausnahme, *C., Raič (Slov.).*

iznevęra, *f.* der Treubruch, *Jan.*; — der Abfall vom Glauben, *C.*

iznevęríti, vęrim, *vb. pf.* 1) i. koga, treulos machen, *C.*; — i. se, abtrünnig werden; on se je bil izneveril Nebukadnezarju, *Dalm.*; i. se svoji stari navadi, *LjZv.*; — 2) i. se, ungläubig werden, *Cig.*; — 3) (po nem.) untreuen, *SlN.*

iznevęrje, *n.* die Abtrünnigkeit: V izneverje kmeta mami, *Levst.(Zb. sp.).*

iznevęrjati, am, *vb. impf. ad* izneveriti; i. se, abtrünnig werden: izneverjali so se mu prijatelji in znanci, *Navr.(Kop. sp.).*

iznevęrjenik, *m.* der untreu geworden iſt, *C.*

izneverljiv, íva, *adj.* zur Untreu verleitend, verführeriſch, *C.*

iznevęrnik, *m.* der Abtrünnige, *Cig., C.*

iznevęrstvǫ, *n.* die Abtrünnigkeit, *Nov.-C.*

iznevęsten, tna, *adj.* unverhofft, *Jan.*

iznevęsti, *adv.* unvermuthet, *Mur., Jan., Met., Mik.*

iznevǫ́ljiti, vǫ̂ljim, *vb. pf.* unwillig machen: iznevoljen, entrüſtet, *Bleiw.(Let.).*

iznẽženec, nca, *m.* der Verzärtelte, das Zärtelkind, (zn-) *Ravn.-Cig.*

iznẽženost, *f.* die Verzärtelung: posvetna i., *Cv.*

iznẽžiti, nẽžim, *vb. pf.* verzärteln, *Cig., Šol., Cig.(T.)*; — rus.

izníčiti, ničim, *vb. pf.* zunichte machen, vernichten, *C.*; i. se = v nič priti, zugrunde gehen: blago se mi je izničilo, *Dol.*

izníkati, kam, čem, *vb. impf. ad* 1) izníkniti; entſprießen, *Cig.*; *M.*

1. izníkniti, níknem, *vb. pf.* ſprießend herauskommen, entſprießen, *Cig., Jan.*

2. izníkniti, níknem, *vb. pf.* entſchwinden, *C.*; i. iz oči, *Vest.*

iznîma, *f.* die Ausnahme, *DZ., kajk.-Valj.(Rad).*

iznîmanje, *n.* das Ausnehmen, die Ausnahme: zapoved božja ne trpi iznimanja, *kajk.-Valj. (Rad).*

iznîmati, mam, mljem, *vb. impf. ad* izneti; ausnehmen, *DZ.*; iznimajoč vzrok, ein Ausnahmsgrund, *Levst. (Pril.).*

iznîmce, *adv.* ausnahmsweiſe, *Mik.*

iznîmek, mka, *m.* = iznima; brez iznimka, *Zv.*

iznîmka, *f.* die Ausnahme, *h. t.-Cig.(T.), nk.*

iznítiti, nîtim, *vb. pf.* ausfädeln, die Fäden ausziehen, *Cig.*

iznîžati, am, *vb. pf.* niedriger ſtellen, *Z.*; ermäßigen, *nk.*

iznîžek, žka, *m.* die Ermäßigung, *Levst.(Pril.), Nov.*

iznîževáti, ûjem, *vb. impf. ad* iznižati, *Z., nk.*

iznorčeváti se, ûjem se, *vb. pf.* ausſcherzen, *Cig.*

iznorẹ́ti, ím, *vb. pf.* austoben, *Cig.*

iznòs, nósa, *m.* 1) das Hinaustragen, die Austragung, *Cig.*; — 2) = iznesek, der Betrag, *Cig., DZ., SlN.-C.*

iznósiti, nósim, *vb. pf.* 1) mit dem Tragen fertig werden; hlapec je vsa drva iznosil v drvarnico; — 2) austragen (ein Kind), *Cig.*; gebären, *C.*; negodno je iznosila, ſie hat abortiert, *Cig.*; — 3) i. se, durch langes Fruchttragen geſchwächt werden: trta se je iznosila, *M.*; — 4) iznošen, abgetragen, abgenützt, *Cig.*

iznečistovati = ob um prit. (Dol.)
gor.
in ob um spravit. Gor. (Zg.) – Zb.
II. 33.

iznǫ̑tra, *adv.* = iznotraj, *Trub.-Mik.*
iznǫ̑traj, *adv.* = znotraj, *C., Trub., nk.*
iznòv, *adv.* von neuem, neuerdings, (znov) *Trub., Dalm., Rec.*, (nam. iz nova?).
iznǫ̑va, *adv.* = iz nova, von neuem, *nk.*
iznǫ̑vič, *adv.* = iznova, von neuem, *Z.*
iznǫ̑vičen, čna, *adj.* neu: bati se je iznovičnih vstaj, *SlN.*
iznúditi, nûdim, *vb. pf.* abdringen, *Cig.*
izobáliti, âlim, *vb. pf.* niederwerfen, (zob-) *C.*; — löſchen, tilgen: greh i., *ogr.-C.*; — = prevrniti, *BlKr.*; i. se, = prevrniti se, *BlKr.*
izobára, *f.* črta enakega zračnega tlaka, die Iſobare, *Jes.*
izobarométerski, *adj.* iſobarometriſch, *Cig. (T.).*
izǫ̑bčenec, nca, *m.* der Excommunicierte, *Cig.*
izǫ́bčenje, *n.* der Bann, die Excommunication, *Cig., Jan., C.*; — die Acht, *Cig.*
izobčeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izobčiti, *Jan., nk.*
izobčílen, lna, *adj.* Bann-: izobčílno pismo, der Bannbrief, *Cig.*
izobčílǫ, *n.* die Excommunication, *Cig.*
izobčítev, tve, *f.* die Excommunication, *Jan.*
izǫ́bčiti, ǫ̑bčim, *vb. pf.* ausſchließen, *Levst. (Nauk)*; — in den Bann thun, excommunicieren, *Cig., Jan., C., nk.*
izobésiti, ę̑sim, *vb. pf.* aushängen, *Cig., nk.*; (po nem.).
izobhóditi, hǫ́dim, *vb. pf.* = obhoditi, bereiſen, *ogr.-C.*
izobílen, lna, *adj.* reichlich, überſchwenglich, *Mur., Cig., Jan., C.*
izobílje, *n.* der Ueberfluſs, *Cig.(T.).*
izobílnost, *f.* die Reichlichkeit, die Ueberſchwenglichkeit, *Mur.*
izobílšati, am, *vb. pf.* vermehren, *Cig.*
izobjéstiti se, ję̑stim se, *vb. pf.* muthwillig werden, *C.*
izǫ́bliti, ǫ̑blim, *vb. pf.* abrunden, *Cig.*
izoblǫ́kati, am, *vb. pf.* auswölben, *nk.*
izobǫ́kati, am, *vb. pf.* = izoblokati, *Cig., Jan.*
izobrâza, *f.* = izobrazba 2), *C.*
izobrâzba, *f.* 1) die Bildung, die Formation: navpična, porazna i., die ſenkrechte, horizontale Gliederung, *Cig.(T.), Jes., Rut.(Zg. Tolm.)*; — 2) die geiſtige Ausbildung, *nk.*
izobráziti, râzim, *vb. pf.* 1) formen, geſtalten, *Mur., Cig., Jan.*; Bog izobrazi lepo človeško telo, *Ravn.*; — ausbilden (den Geiſt), izobražen, gebildet, *Cig., Jan., M., nk.*; — 2) bildlich darſtellen, *Cig.(T.), nk.*
izobrazljiv, íva, *adj.* 1) bildend, *nk.*; — 2) bildſam, bildungsfähig, *C.*, (-žljiv) *Cig.*
izobrâznik, *m.* der Bildner, *Vrtov.(Sh. g.).*
izobrazováti, ûjem, *vb, impf.* = izobraževati, *Cig., Jan.*
izobrážati, am, *vb. impf. ad* izobraziti, *Mur., Cig.*
izobrâženec, nca, *m.* der Gebildete, *C., nk.*
izobráženje, *n.* 1) die Geſtaltung, *Mur., Cig.*; — 2) die Ausbildung, *Cig.*
izobrâženka, *f.* die Gebildete, *Z., nk.*
izobrâženost, *f.* die Bildung, die geiſtige Cultur, *Cig., Jan., nk.*
izobrâženstvǫ, *n.* die Intelligenz, die Gebildeten, *C., SlN.*
izobraževálen, lna, *adj.* bildend, Bildungs-, *nk.*; izobraževalni zavodi, die Bildungsanſtalten, *nk.*
izobraževališče, *n.* die Bildungsanſtalt, *Jan.*; i. za učitelje, učiteljice, die Lehrer-, Lehrerinnenbildungsanſtalt, *DZ.*
izobraževâlnica, *f.* die Bildungsanſtalt, *SlN.-C.*; i. učiteljska, vojaška, *Levst.(Nauk).*
izobraževânje, *n.* das Ausbilden, die Ausbildung, *Cig., Jan., nk.*
izobraževâtelj, *m.* = izobraževavec, *Jan.(H.).*
izobraževáti, žûjem, *vb. impf. ad* izobraziti; 1) bilden, formen, *Cig., Jan.*; — 2) geiſtig ausbilden, *Cig., Jan., nk.*
izobraževâvec, vca, *m.* der Bildner, *Cig., nk.*
izobraževâvka, *f.* die Bildnerin, *nk.*
izobražljiv, íva, *adj. Cig.*; pogl. izobrazljiv.
izočítati, îtam, *vb. pf.* = objaviti, *Vod.(Izb. sp.).*
izogeotérma, *f.* črta enake zemeljske toplote, die Iſogeotherme, *Jes.*
izogíb, gíba, *m.* das Ausweichen: znamenje izogiba, das Ausweichſignal, *DZ.*
izogíbati se, gíbam, bljem, *vb. impf. ad* izogniti se; ausweichen; i. se koga (česa), jemanden (etwas) meiden, fliehen.
izogíbek, bka, *m.* etwas, dem man ausweichen muſs: stal je po cele ure poleg biljarda ali poleg kvartne mize, igralcem napotje, točajem izogibek, *Jurč.*
izogíben, bna, *adj.* 1) das Ausweichen betreffend: izogíbno znamenje, das Ausweichſignal, *DZ.*; — 2) ausweichend: i. odgovor, *Cig.(T.)*; — 3) vermeidlich, *Jan.(H.).*
izogljenéti, ím, *vb. pf.* verkohlen *(intr.), Cig.*
izogljeníti, ím, *vb. pf.* in Kohle verwandeln, *C.*; — i. se, = izogljeneti, *Cig.*
izogljíti, im, *vb. pf.* = izogljeniti, *Cig.*
izǫ́hati, am, *vb. pf.* = izvohati, *Dol.-Z.*
izohimêna, *f.* črta enake srednje zimske topline, die Iſochimene (geogr.), *Cig.(T.), Jes.*
izok, *m.* die Cicade, *Jurč.(Tug.)*; — stsl.
izokrîma, *f.* črta največe mrzlote morskega površja, *Jes.*
izokrógliti, krǫ̑glim, *vb. pf.* ausrunden, abrunden, *Cig., Jan.*
izokrógljenje, *n.* die Abrundung: i. svot, *DZ.*
izokrogljevânje, *n.* die Abrundung, *DZ.*
izokrogljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izokrogliti, *DZ.*
izokroževáti, ûjem, *vb. impf. ad* izokrožiti, *Jan.(H.).*
izokrǫ́žiti, im, *vb. pf.* ausrunden, abrunden, *Cig., Jan.*; — i. drobce na cele krajcarje, *DZ.*
izolátor, rja, *m.* samilo, der Iſolator, der Nichtleiter (phys.), *Cig.(T.).*
izolíka, *f.* die Ausbildung, *C.*
izolíkati, am, *vb. pf.* ausbilden, *Let.*
izomíka, *f.* die Ausbildung, *nk.*; praktična i., *DZ.*
izomíkati, kam, čem, *vb. pf.* ausbilden, *Cig.*
izomorfija, *f.* enakost kristalnih oblik pri raznih tvarinah, istolikost, die Iſomorphie, *Cig.(T.).*

izonégati, am, *vb. pf.* eine Handlung, die man augenblicklich nicht bestimmt nennen kann, vollenden, *Cig.*

izonegáviti, âvim, *vb. pf.* = izonegati, *Z.*

izongáviti, âvim, *vb. pf.* = izonegati, *Cig.*

īzop, *m.* neka rastlina: der Ysop (hyssopus).

izopáčenost, *f.* = izpačenost, die Verdorbenheit, die Verkehrtheit, *Vest.*

izopačevânje, *n.* die Verfälschung, *Cig.(T.), DZ.*; i. javnih kreditnih listov, *DZ.*

izopačîtelj, *m.* der Verderber, *C.*

izopáčiti, im, *vb. pf.* = izpačiti; verderben, corrumpieren, *C., nk.*; verfälschen, *h. t.-Cig. (T.)*; verkehrt darstellen, *Cig.(T.)*; — izopačen kristal, mißgebildet, *Erj.(Min.).*

izopâka, *f.* die Fälschung, *DZ.*

izorahîja, *f.* črta istočasne plime morske, *Jes.*

izorâti, orâm, órjem, *vb. pf.* 1) herausackern, aufackern; kamenje i.; — 2) mit dem Ackern fertig werden, auspflügen; njivo i.; — aufackern; ledino i.

izorávati, am, *vb. impf. ad* izorati, *Cig.*

izǫ̑rglati, am, *vb. pf.* durchorgeln; fertig orgeln.

izostâjati, am, *vb. impf. ad* izostati; ausbleiben, *Jan., nk.*; iz šole i., časniki izostajajo, *nk.*

izostânje, *n.* das Ausbleiben, *DZ.*

izostânek, nka, *m.* das Ausbleiben, *Jan.(H.)*; — das Ausgebliebene, *Jan.(H.).*

izostáti, stânem, *vb. pf.* ausbleiben, *Jan., nk.*; (po nem.).

izostíti, ím, *vb. pf.* spitzig machen, *Cig.*

izostríti, ím, *vb. pf.* schärfen, *Cig.*; — verschärfen: i. kazen, *Cig.*

izotēra, *f.* črta enake srednje poletne toplote, die Isothere, *Jes.*

izotērma, *f.* črta enake srednje letne toplote, die Isotherme, *Jes.*

izotęti, otmèm, *vb. pf.* retten: i. gotove smrti, *Vrt.*

izotlíti, ím, *vb. pf.* aushöhlen, *C.*

izotljâva, *f.* die Aushöhlung, *ogr.-C.*

izpáčenost, *f.* = spačenost, *Cig.(T.)*; — prim. izpaka.

izpáčiti, im, *vb. pf.* = spačiti, *Cig.(T.), Dalm.*; i. se = v nasprotno se izpreobrniti, *Mik.*; — prim. izpaka.

izpàd, páda, *m.* der Ausfall (z. B. des Getreides aus den Aehren), *Cig., Jan.*

izpádanje, *n.* das Herausfallen, *M.*

izpádati, pâdam, *vb. impf. ad* izpasti; herausfallen, ausfallen; lasje mu izpadajo, die Haare gehen ihm aus, *Jurč.*

izpâdek, dka, *m.* der Ausfall (z. B. der Consonanten, *Cig.(T.).*

izpàh, páha, *m.* 1) die Elision: i. samoglasnice, *Cig.(T.)*; — 2) die Verrenkung, (spah) *Mur., Jan., Mik.*; — 3) der Hautausschlag, *Valj. (Rad)*; nav. *pl.* izpahi, *Dol.*; — 4) ein Risalit, *Ip.*

izpáhati, páham, *vb. pf.* ausfachen: i. prah iz česa, *Jan.*; z vrečo žito i., aus dem Getreide den Staub mit einem Sack ausfachen, *Z., Dol., vrhSt.*; z dlanjo hlače komu i. = natepsti, *Glas.*; — prim. opahati.

izpâhavec, vca, *m.* der Beſtoßhobel, (spah-) *Cig., Valj.(Rad)*; — prim. spehalnik.

izpâhek, hka, *m., pl.* izpahki, der Ausſchlag, *Jan.*

izpâhljaj, *m.* die Verrenkung, *Jan.*

izpáhniti, nem, *vb. pf.* = izpehniti.

izpáhnjenje, *n.* 1) die Ausſtoßung: i. iz svetega reda, *nk.*; — 2) die Verrenkung, *Cig.*

izpahováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpahniti, *Jan.*; pogl. izpehovati.

izpâka, *f.* = spaka, *Mik., Valj.(Rad)*; (pisava: izpak- utegne biti pravilnejša, toda govori in piše se sploh spak-).

izpakóta, *f.* = spakota, die Mißgeburt, *Štrek.*

izpakudráti, âm, *vb. pf.* = spakudrati, *Cig. (T.).*

izpáliti, im, *vb. pf.* ausſengen, ausfeuern: sod i., *Cig.*

izpámetiti, im, *vb. pf.* klug machen, *Z.*; i. se, klug werden, *Z.*; ſich eines beſſern beſinnen, *Let.*

izpámetovati, ujem, *vb. pf.* = spametovati, *Z.*

izpâr, *m.* = izpara, *Cig., M., Vrtov.(Km. k.).*

izpâra, *f.* die Ausdünſtung, *Mur., Cig.(T.).*

izpârati, am, *vb. pf.* durch Auftrennen herausbekommen, auftrennen, *Cig.*

izpâren, rna, *adj.* Ausdünſtungs-, *Mur.*

izpârica, *f.* die Ausdünſtung, *Mur., Cig.(T.) DZ.*

izparîlnica, *f.* das Abdampfgefäß, *Cig.(T.).*

izpáriti, pârim, *vb. pf.* ausdünſten, ausdämpfen, verdämpfen, *Mur., Cig.(T.)*; i. se, verdampfen, *Cig.(T.)*; muzga po drevesu se zadosti izpari, (sp-) *Pirc.*

izpárjanje, *n.* die Verdämpfung, *Cig.(T.).*

izpárjati, am, *vb. impf. ad* izpariti, *Mur., Cig.*

izparomèr, méra, *m.* der Verdunſtungsmeſſer, das Atmometer, *Cig.(T.).*

izpásti, pádem, *vb. pf.* 1) herausfallen, ausfallen, *Cig., Jan.*; entſinken, *Cig.*; — 2) gelingen: ni mu izpalo, *jvzhSt.*; — ausfallen (germ.): dobro i., *nk.*

izpásti, pásem, *vb. pf.* 1) = popasti, abweiden, *Mur., Cig.*; travnik i., *Polj.*; — 2) durch die Weide gut genährt machen: živino i., *C.*; — i. se, fett werden, *Cig.*; — 3) i. se nad kom, an jemandem ſein Müthchen kühlen, (spasti) *Vrsno pod Krnom-Erj.(Torb.).*

izpâš, *m.* njiva, polje na izpaš = na izpaši, *C.*; — prim. izpaša.

izpâša, *f.* na izpaši so njive, katere lahko popasejo, (der Beſchädigung durch Abweiden ausgeſetzt), *C.*; — glede pisave izp- (nam. sp-), prim. stsl. ispasti niva, hs. ispaša = paša.

izpašíti se, im se, *vb. pf.* = izhlapeti, entdunſten, *Dol.-Cig.*

izpašína, *f.* = izpašnik, *Jarn., C., Svet.(Rok.).*

izpašínec, nca, *m.* = izpašnik, *C., kajk.-Valj. (Rad), SlN.*

izpâšnik, *m.* die Trift, der Weideplatz, die Hutweide; glede pisave izp- (nam. navadno sp-) prim. izpaša.

izpâšnjak, *m.* = izpašnik, *Valj.(Rad).*

izpáziti, pâzim, *vb. pf.* = spaziti, ausſpähen, *Jan.*; izmed množice koga i., *Raič(Glas.).*

izpečáti, âm, *vb. pf.* = spečati: i. blago, anbringen, *Cig., nk.*

exphovati - vphovati

izpéči, péčem, *vb. pf.* ausbraten, ausbacken, *Mur., Cig.*; — prim. speči.

izpẽhanost, *f.* die Ermattung (vom ſchnellen Gehen, Laufen), *Cig.*

izpẽhati, am, *vb. pf.* durch ſchnelles Gehen, Laufen ermüden, *Jan., Cig., C.*; konja i., das Pferd zuſammenreiten, *Cig.*; ves izpehan prišel je domov, *jvzhŠt.*; (speh-) *Cig., Jan.*; i. se, ſich außer Athem laufen, *jvzhŠt.*

izpehávati, am, *vb. impf. ad* izpehniti, *Danj.-Valj.(Rad)*; i. se, ausſchlagen: v gobcu se izpehavajo mehurci, *Levst.(Nauk).*

izpehníti, páhnem, *vb. pf.* 1) herausſtoßen, ausſtoßen; i. komu oči, die Augen ausſtechen, *C., Raič(Slov.)*; i. sodu dno, dem Faſs den Boden ausſchlagen, *Cig.*; i. iz sedla, aus dem Sattel heben, *Krelj*; i. samoglasnico, elidieren, *C.*; izpahnjen kot, ausſpringender Winkel (math.), *Cig.(T.)*; — 2) verrenken, verſtauchen; i. si nogo, roko; i. si vrat, ſich den Hals brechen, *Krelj*; — 3) mit dem Stoßhobel abhobeln, abfügen; i. desko, dogo; pogl. spehniti; — 4) i. se, ausbrechen (vom Ausſchlage), *Cig., Jan., C.*; izpehnilo se mi je nekaj po životu, *Z.*

izpẽhováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpẽhati, *C.*

izpelískati, am, *vb. pf.* herausſchlagen, herausklopfen, *Jan.(H.).*

izpeljánček, čka, *m. dem.* izpeljanec, *Cig.*

izpeljánec, nca, *m.* dem Neſte entwachſener, ausgeflogener Vogel, *Cig., C., Notr., Valj.(Rad), Mik.*

izpeljânje, *n.* die Ausführung, *Mur.*

izpeljâtev, tve, *f.* die Ausführung, *Jan.*

izpéljati, péljem, in: izpeljáti, âm, *vb. pf.* 1) heraus-, hervorführen, *Cig., Jan.*; i. gnoj na njivo, *Dol.*; In je 'zpeljala konj'če tri, *Npes.-Vraz*; — (aus dem Neſte) führen: ptice so že mladičke izpeljale; i. se, das Neſt verlaſſen; ptički so se že izpeljali; entwenden: denar komu iz žepa i., *Cig., jvzhŠt.*; — i. iz zmote, aus dem Irrthum herausleiten, *Cig.*; — verlocken: zopet me je izpeljal, wieder hat er mich daran gekriegt, *jvzhŠt.*; — ableiten, folgern, *Cig., Jan., nk.*; — 2) etwas fahrend irgendwohin ſchaffen: prehud je breg, preveč si naložil, ne boš izpeljal, der Berg iſt zu ſteil, die Ladung zu groß, du wirſt nicht hinauffahren können; tega še po ravnem ne boš izpeljal; — 3) ausführen, vollführen, durchführen, zuſtande bringen; vse lepo i.; — i. zid, jarek, eine Mauer aufführen, einen Graben ziehen, *Cig.*; trto kvišku i., in die Höhe ziehen, *Cig.*

izpeljáva, *f.* 1) = izvoz, die Ausfuhr, *Cig., C.*; — 2) die Ableitung, die Deduction, *Cig., Jan. nk.*; — 3) die Ausführung, die Durchführung, *Cig., Jan., C., nk.*

izpeljávati, am, *vb. impf. ad* izpeljati, *Cig.*; 1) herausführen, herausfahren: i. drva po grdem kolovozniku, *Levst.(Zb. sp.)*; i. ptičke, *Z.*; — 2) ableiten: besede i., *Cig., nk.*

izpeljáven, vna, *adj.* 1) ausführbar, *Cig., C.*; — 2) izpeljávni, Durchführungs-, *Jan.(H.).*

izpeljeválen, lna, *adj.* vollziehend, *Jan.*

izpeljevânje, *n.* 1) das Ausführen, *M.*; — 2) die Ableitung, die Deducierung, *Cig.*

izpeljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpeljati; 1) herausführen; starka mladiče izpeljuje, lockt die Vöglein zum Ausfliegen, *Z.*; — zu entlocken ſuchen, iz koga kaj i., *Z.*; — ableiten, folgern, *Cig., Jan.*; besede i., *nk.*; — 2) ausführen, vollführen, vollbringen.

izpeljevâvec, vca, *m.* der Vollſtrecker, *Jan.*

izpeljìv, íva, *adj.* = izpeljaven 1), ausführbar, *Jan., nk.*

izpẽnek, nka, *m.* der Abſchaum, *C.*

izpẽniti se, pẽnim se, *vb. pf.* zu ſchäumen aufhören, *Cig.*

izperẽti, ím, *vb. pf.* vermodern (o lesu, platnu), *Z.*

izpẽsniti se, pẽsnem se, *vb. pf.* entgleiten, entwiſchen, *C., Svet.(Rok.), Dol.*

izpẽti, pójem, *vb. pf.* 1) ausſingen: i. pesem; — 2) i. se, durch Singen erſchöpfen, *Cig.*

izpháti, phâm, *vb. pf.* 1) ausſtoßen; — 2) abſtampfen; durch Stampfen abnützen, *Cig.*

izpíhati, ham, šem, *vb. pf.* 1) durch Blaſen herausbringen; prah iz luknje i., herauswehen, *Cig.*; — 2) das Blaſen beenden: jezo i., den Zorn verſchnaufen, *Cig.*

izpíhniti, pîhnem, *vb. pf.* durch einmaliges Blaſen, Wehen herausbringen; — i. se, in Luftblaſen auflaufen: testo se izpihne, *C.*

izpihováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpihniti, izpihati.

izpíjati, am, *vb. impf. ad* izpiti; 1) austrinken, *Cig.*; — 2) i. se, ſich durch Trinken zu Grunde richten: izpija in izžira se, *Cig.*

izpíliti, pîlim, *vb. pf.* 1) ausfeilen, durchfeilen; žago i.; kolesa za ure i., *Jap.(Prid.)*; — *pren.* i. pesem, *Cig.*; — 2) izžagati, aussägen, *Cig.*

izpiljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpiliti, *Cig.*

izpípati, pîpam, pljem, *vb. pf.* ausraufen, herausreißen, *Guts., Cig., M.*; koren, repo i., *Št.*; las si i., *Cig.*; zob komu i., *Gor.*

izpípniti, pîpnem, *vb. pf.* herausrupfen, *C.*

izpiráča, *f.* der Waſchfetzen, der Waſchlappen, *C., Z.*

izpiralíšče, *n.* die Auswaſchſtätte: ovčje i., die Schafwäſche, *DZ.*; i. za rude, der Schlammherd, *Cig.*

izpirálo, *n.* das Waſchmittel, *Cig.*

izpíranje, *n.* das Auswaſchen; — die Wäſche (im Hüttenweſen), *Cig.*; i. zlata, das Goldwaſchen, *Cig.(T.)*; — die Eroſion (geol.), *Cig.(T.).*

izpírati, pîram, *vb. impf. ad* izprati; 1) durch Waſchen herausbringen, wegwaſchen; i. madeže; — i. krivnjo, die Schuld auswetzen, *Cig.*; — 2) auswaſchen: rudo, zlato, rano i.; usta, grlo si i., ſich den Mund waſchen.

izpíravec, vca, *m.* kdor kaj izpira, *Cig., Jan.*

izpîrek, rka, *m.* 1) das Ausgewaſchene: železni izpirki, aus den Eiſenſchlacken ausgewaſchenes Eiſen, das Kleineiſen, *Cig.*; — 2) izpirki, = zmetki, die Rührmilch, *Savinska dol.*

izpìs, písa, *m.* das herausgeſchriebene Stück, die ausgeſchriebene Stelle, *Cig.*; der ſchriftliche Extract, *Jan.*

izpísati, šem, *vb. pf.* 1) herausſchreiben, aus einem Buche, einer Schrift ziehen, *Cig., Jan., nk.*; excerpieren, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; — 2) zuende ſchreiben, ausſchreiben; i. list; — i. zvezek, voll beſchreiben; — vrata so bila izpisana od kamenja, t. j. udarci od kamenov so se na vratih poznali, *Gor.*; — 3) verſchreiben: dokaj peres i., *Cig.*; — i. se, ſich im Schreiben erſchöpfen, *Cig.*

izpisávati, am, *vb. impf. ad* izpisati; = izpisovati, *Mur.*; — excerpieren: slovstvo za slovnik i., *Levst.(LjZv.)*.

izpîsek, ska, *m.* der Auszug (aus einer Schrift), der Extract, *Cig., Jan., C.*; i. iz kake knjige, *Navr.(Let.)*; izpiski iz zemljiških knjig, *DZ.*; i. iz matice, der Matrikenauszug, *Cig.*; — izpiski, Excerpte, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; izpiski iz listin, Regeſten, *Cig.(T.)*.

izpískati, ám, *vb. pf.* mit dem Spielen auf einem Blasinſtrumente (Pfeife, Flöte) fertig werden, *Cig.*; — i. se, ſich im Spielen auf Blasinſtrumenten erſchöpfen, *Z.*

izpisnína, *f.* die Ausſchreibegebür, *Jan.(H.)*.

izpisovânje, *n.* das Herausſchreiben: das Excerpieren, *nk.*

izpisovâtelj, *m.* der Herausſchreiber, der Excerptor, *Let.*

izpisováti, ûjem, *vb impf. ad* izpisati; herausſchreiben, ausziehen, excerpieren, *Mur., Cig., Jan., nk.*

izpisovâvec, vca, *m.* der Ausſchreiber, der Auszieher, der Excerptor, *Mur., Cig., nk.*

izpîš, *m.* der Ausſchlag, *vrhŠt. - C.*; — der Scorbut, *C.*

izpíščiti se, im se, *vb. pf.* = izpišiti se, *Tolm.*

izpîšek, ška, *m.* die Hitzblatter, die Wimmer, *C., vrhŠt.*

izpíšiti se, im se, *vb. pf.* Bläschen bekommen; usta se izpišijo, *Mur., C., vrhŠt.*; izpišilo se mi je, ich habe einen Ausſchlag bekommen, *SlGor.*

izpit, pita, *m.* das Examen, die Prüfung, *Jan., C., SlN.*; — hs.

1. **izpítati**, pîtam, *vb. pf.* vola, prašiča i., völlig fett mäſten, ausmäſten.

2. **izpítati**, pîtam, *vb. pf.* 1) erfragen, auskundſchaften, *Mur., Cig.*; = po ovinkih izprašati, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — 2) abfragen, *Št.-Cig.*; verhören, *C.*

izpitávanje, *n.* das Ausfragen, *ogr.-Valj.(Rad.)*.

izpitávati, am, *vb. impf. ad* izpitati; 1) nach etwas forſchen, fragen, *Mur., Jan.*; i. kaj, *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) ausfragen, *M., Zora*; učitelj izpitava, *ogr.-Valj.(Rad)*; i. koga, verhören, *C.*; Če bodo me spitavali (nam. izp-), Jaz bom jim odgovor dal, *Npes.-K.*

izpîtek, tka, *m.* das Austrinken, *Jan.(H.)*.

izpíti, pijem, *vb. pf.* 1) austrinken; i. vino iz kupice; i. kupico vina; — ausſaugen; i. komu kri, mozeg, *Cig.*; *pren.* i. deželo, *Cig.*; i. njivo, *Jan.*; izpita prst, *Cv.*; izpite oči, eingefallene Augen, *Cig.*; izpit človek, ein ausgemergelter, entkräfteter Menſch, *Cig., jvrhŠt.*; — 2) = izkaditi: i. lulo tobaka, *Cig.*; — 3) i. se, ſich durch Trinken ſchwächen, zugrunde richten, *Cig.*

izpitkováti, ûjem, *vb. impf.* ausfragen, forſcheln („fratſcheln"), *C.*

izpitnína, *f.* die Prüfungstaxe, *Jan.(H.)*; — prim. izpit.

izpitováti, ûjem, *vb. impf. ad* 2. izpitati; ausforſchen, *Mur.*

izpívati, vam, *vb. impf. ad* izpiti; austrinken; ako mi ne poveste, kdo vsak dan darove sneda in izpiva, kar umoriti vas rečem, *Ravn.*

izplâča, *f.* die Auszahlung, *Z.*; za (na) izplačo nakazati, flüſſig machen, *DZ.*

izpláčanje, *n.* die Auszahlung.

izpláčati, am, *vb. pf.* auszahlen: vse do krajcarja i.; durch Bezahlung ausgleichen: dolg i.; — bezahlen: posle, delavce i.; — vergelten: bom te že izplačal! ich werde es dir ſchon vergelten! *jvrhŠt.*; izplačalo ga je! er hat ſeinen Theil bekommen! *jvrhŠt.*; — i. se, ſich rentieren; to se ti ne bode izplačalo, es wird dir nicht die Mühe lohnen; ne izplača se, es lohnt ſich der Mühe nicht; ne izplača se delo, trud, *Cig.*

izpláčen, čna, *adj.* zahlbar, fällig, *Cig.(T.), DZ., Cel.(Ar.)*.

izplačevâlnica, *f.* das Zahlamt, *Cig., DZ.*; deželna i., das Landeszahlamt, *DZ.*

izplačevânje, *n.* das Auszahlen, das Bezahlen.

izplačeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izplačati; auszahlen; — i. delavce ob sobotah; — i. se, ſich rentieren; to delo se izplačuje, man findet ſeine Rechnung bei dieſer Arbeit, *Cig.*

izplačevâvec, vca, *m.* der Zahlmeiſter, *Cig., Jan.*

izplačîlnica, *f.* der Zahlungsbogen, *Jan.(H.)*.

izplačílo, *n.* die Ausbezahlung, *Cig., Jan.*

izplačljiv, íva, *adj.* = izplačen, *Cig.*

izpláčnost, *f.* die Zahlbarkeit, die Fälligkeit, *Jan.(H.)*.

izpláhniti, plâhnem, *vb. pf.* = izplakniti, *Mur., Jan., jvrhŠt.*

izplahováti, ûjem, *vb. impf. ad* izplahniti, *Jan.*

izplákati, plâkam, čem, *vb. pf.* 1) i. si oči, ſich die Augen ausweinen, *C.*; — 2) i. se, ſich ausweinen, *Mur., nk.*

izplákniti, plâknem, *vb. pf.* ausſpülen, ausſchwemmen; i. škaf, sod.

izplakováti, ûjem, *vb. impf. ad* izplakniti; ausſpülen, ausſchwemmen; i. in pomivati materi pomagam, *Ravn.(Abc.)*.

izplamenéti, ím, *vb. pf.* zuende lodern, ausloodern, *Cig.*

izplamtéti, ím, *vb. pf.* = izplameneti, *Cig.*

izplášiti, plâšim, *vb. pf.* herausſcheuchen, *Cig.*

izplâtek, tka, *m.* die Auszahlung, *C.*

izpláten, tna, *adj.* = izplačen, *Jan.(H.)*.

izpláti, póljem, *vb. pf.* 1) ausſchöpfen: *Cig., Jan.*; i. vodo iz jarka z lopato, ausſchaufeln, *Cig.*; vodo iz čolna i., *Z.*; mošt i. iz kadi, *Vrtov.(Vin.), jvrhŠt.*; — durch Schöpfen leer machen: i. mlako, *SlGor.*; — 2) durch

vplužila (sp-) se je zemlja, ko je zelo dežavala
plaz se je naredil, Slgolard (Gor.) Jal. Juvenu
brskovin an?

v odrak se je spočitala martra inu smrt Kr. Jsvkr.
za povedi božje premisli inu spočita Jsvkr.
" " po gosdem premišlovati na
spočitat peraleo Jsvkr.

izpòd ünten: izpod 20 goldinarjev vredn
dekle izpod dvajsetih let.

Schwingen reinigen, ausſchwingen; i. oves, pšenico; pšenico s plevami i., = das Kind mit dem Bade ausgießen, *Cig.*

1. **izplatíti**, ím, *vb. pf.* 1) flach bearbeiten: = na plat iztesati, *C.*; — 2) i. se, ſich ſchiefern, *Cig.*

2. **izplatíti**, ím, *vb. pf.* = izplačati, *Mur., kajk.-Valj.(Rad).*

izplávati, plâvam, *vb. pf.* herausſchwimmen, i. iz vode.

izplâvek, vka, *m.*, izplavki, = kar se izpolje pri žitu, občinki, *C.*

izplavíti, plavím, *vb. pf.* ausſchwemmen, *Mur., Cig., Jan.*; i. perilo, *Mur.*; posodo i., *C.*; dež je polja izplavil, der Regen hat die Felder abgeſchwemmt, *Cig.*

izpláziti se, plâzim se, *vb. pf.* herausſchlieſen, herauskriechen; težko se je izplazil iz soda, *jvẓhŠt.*

izpléčenec, nca, *m.* der ſich die Achſel verrenkt hat, *V.-Cig.*

izpléčiti, im, *vb. pf.* i. se, ſich das Achſelbein verrenken, *Cig.*; i. si roko, *Svet.(Rok.).*

izplésati, šem, *vb. pf.* austanzen; — i. črevlje, abtanzen, *Cig.*; — i. se, ſich durch Tanzen erſchöpfen, *Cig.*

izplésnęti, nęjem, *vb. pf.* verſchimmeln; kruh je izplesnel.

izplésniti, im, *vb. pf.* pogl. izplesneti, in prim. plesneti.

izplésti, plétem, *vb. pf.* 1) fertig flechten, ausflechten; — i. dekleta, den Mädchen die Zöpfe fertig flechten, *jvẓhŠt.*; — 2) i. se, ſich herauswinden, *Cig.*; — ſich entwickeln: vojska se bo izplela, *Cig.*

izplęšiti, plęšim, *vb. pf.* kahl machen, lichten: gozd i., *Cig.*

izplętati, plętam, *vb. impf. ad* izplesti.

izpletęnka, *f.* die Kranzeljungfer; (nav. spl-).

izpléti, plévem, plęjem, *vb. pf.* ausjäten, ausraufen; plevel i. iz nasada; — mit Liſt entlocken, *C.*; denar i. komu iz žepa, *Cig.*; tudi: i. koga, jemanden laufen, *Cig.*; — i. jo, i. se, ſich wegſtehlen, heimlich entſchlüpfen, *Cig., C.*

izplévanje, *n.* das Ausjäten, *M.*

izplévati, am, *vb. impf. ad* izpleti; ausjäten; ljuljko i., *Trub.*

izplevęti, ím, *vb. pf.* ſchal werden, *Cig.(T.)*; prim. plevek.

izplevšati, am, *vb. pf.* zrnje iztepsti iz klasov, *Z.*; (Hirſe) ausſchlagen, *Jan.(H.).*

izplęzati, zam, *vb. pf.* herausklettern, *Cig.*

izpljeváti, pljújem, *vb. pf.* = izpljuvati, *Cig.*

izpljûnek, nka, *m.* das Ausgeſpuckte, *C.*

izpljúniti, pljûnem, *vb. pf.* ausſpucken: i. kaj.

izpljûskati, am, *vb. pf.* durch mehrmaliges Schlenkern herausbringen, herausſchlenkern: vodo iz kupice, *Cig.*

izpljúskniti, pljûsknem, *vb. pf.* = izpljusniti, *Z.*

izpljúsniti, pljûsnem, *vb. pf.* herausſchlenkern: vodo iz kupice i., *Cig.*; — besedo i., mit einem Worte herausplatzen, *SlN.*

izpljuváti, pljújem, pljúvam, *vb. pf.* durch Spucken herausbringen, ausſpucken; veliko krvi i.

izpljûvek, vka, *m.* das Ausgeſpuckte, *Valj. (Rad).*

izplodíti, ím, *vb. pf.* ausbrüten (Junge) ausbringen, *Jan.*; — *pren.* erzeugen, *C.*

izplóskati, am, *vb. pf.* ausſpatſchen, *Cig.*; — durch Klatſchen beſchimpfen und vertreiben, *Cig.*

izplúti, plóvem, *vb. pf.* herausſchwimmen, *C.*

izplúžiti, plûžim, *vb. pf.* ausſackern, *Z.*

izpo-, *praef.* (nav. spo-); v nekterih krajih se sploh spo-, t. j. izpo- govori nam. po-, n. pr.: spoklati, spomoriti, t. j. izpoklati, izpomoriti = poklati, pomoriti; pomen se nekoliko okrepi, pa se bistveno ne izpremeni; prim. *Mik. V. G. IV. 331.*; besede, ki jih tu ne najdeš, išči pod: spo-.

izpočítati, am, *vb. impf.* 1) nachzählen, nachrechnen, *Jarn., Mur.*; — 2) vorwerfen, *Jan., M., Tolm.*

izpočítávanje, *n.* das Vorwerfen, *kajk.-Valj. (Rad).*

izpočítávati, am, *vb. impf.* Vorwürfe machen, vorwerfen, *kajk.-Valj.(Rad), Tolm.*

izpočítek, tka, *m.* der Vorwurf, *Jan.*

izpočíti se, čîjem se, *vb. pf.* völlig ausruhen; izpočit, der ausgeruht hat: izpočit konj; izpočita prst, zemlja.

izpočitováti, ûjem, *vb. impf.* = izpočitavati, Vorwürfe machen, (spo-) *SlN.*

izpòd, I. *praep. c. gen.* unter — hervor; izpod skale voda teče; izpod njive rudo kopajo, man gräbt das unter dem Acker liegende Erz aus, *Mur.*; — II. *praef.* kaže, da ima dejanje spodaj, pod kako rečjo, svoj začetek: izpodbosti konja.

izpodbâda, *f.* die Anſpornung, *Cig., Jan., C.*

izpodbâdanje, *n.* das Anſpornen, die Anreizung, *Cig., nk.*

izpodbádati, am, *vb. impf. ad* izpodbosti; 1) anſpornen; i. konja; — aufſtacheln, aufmuntern: i. koga k čemu; — 2) izpodbada me, ich habe Seitenſtechen, *Ljub.*

izpodbâdavec, vca, *m.* der Anſporner, der Anreizer, *Cig.*

izpodbâdek, dka, *m.* der Antrieb, der Reiz, *Cig., Jan., C., Rog., Ravn.-Valj.(Rad)*; i. k radodarnosti, *nk.*

izpodbadljiv, íva, *adj.* anſpornend, aufmunternd, anregend, *Cig., Jan.*

izpodbâdoma, *adv.* ſpornſtreichs, *M.*

izpodbęt, *m.* der Huflattich (tussilago), *Habd.-Mik., M., Burg.*

izpodbezáti, âm, *vb. pf.* anſpornen, *C.*

izpodbíjanje, *n.* die Beſtreitung, die Bekämpfung, *Cig.*

izpodbíjati, am, *vb. impf. ad* izpodbiti; darunter wegſchlagen: nogo i. komu, jemandem ein Bein unterſchlagen, *Cig.*; — beſtreiten, bekämpfen, anfechten: trditev, mnenje i., *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; i. pravice, *DZ.*; izpodbijan, angefochten, *DZ.*

izpodbijâvec, vca, *m.* der Bekämpfer, *Cig.*

izpodbíti, bîjem, *vb. pf.* darunter wegſchlagen: stebre i.; i. komu nogo, einem ein Bein unterſchlagen, *Cig., Telov.*; — mit Erfolg be-

ſtreiten, widerlegen: trditev, dokaz i., *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izpodbítje, *n.* die Widerlegung, *Cig.*

izpodbòd, bóda, *m.* die Anſpornung, der Antrieb, *Cig.*, *C.*

izpodbôdek, dka, *m.* = izpodbadek, *Vrtov. (Vin.)*.

izpodbôdljaj, *m.* die Anſpornung, der Antrieb, *Jan.*, *M.*, *C.*; koliki izpodbodljaj za vsacega! *Ravn.-Valj.(Rad.)*.

izpodbòj, bója, *m.* die Beſtreitung z. B. der Rechtmäßigkeit einer Ehe, *Valj.(Rad.)*.

izpodbósti, bódem, *vb. pf.* anſpornen: konja i., dem Pferde die Sporen geben; — auffſtacheln, anreizen; i. koga k čemu.

izpodbŕbati, am, *vb. pf.* unterwühlen: i. koreninice, rastline, *C.*

izpodbrẽc, *m.* motvoz, s katerim se ženska izpodbreca, (izpodrec) *Cig.*, *Dol.*

izpodbrẽcati, am, *vb. pf.* i. krilo, i. se, das (weibliche lange) Kleid hoch aufſchürzen und dadurch einen „Bauſch" machen, *C.*, *Laščе-Erj.(Torb.)*, *Z.*; nav. izpodrecati, *Dol.*; prim. podkošati se.

izpodbrẽcnik, *m.* = izpodbrec, (izpodrecnik) *Cig.*

izpodbrecováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpodbrecati, (izpodrec-) *Cig.*, *Dol.*

izpodbrẽncati, am, *vb. pf.* = izpodbrecati, *Notr.-Erj.(Torb.)*.

izpodbûd, *m.* die Aufmunterung, *Cig.*

izpodbûda, *f.* die Aufmunterung, *Jan.*, *nk.*

izpodbûdek, dka, *m.* = izpodbud, *Jan.*

izpodbúden, dna, *adj.* = izpodbudljiv, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izpodbudílo, *n.* die Aneiferung, die Aufmunterung: v izpodbudilo, *Levst.(Nauk)*.

izpodbudíti, ím, *vb. pf.* aufmuntern, den Impuls geben, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; geiſtig erbauen, *Cig.*, *Jan.*

izpodbudljiv, íva, *adj.* aufmunternd, *Cig.*; izpodbudljivi ukazi, *Navr.(Kop. sp.)*; — erbaulich, *C.*

izpodbudljívost, *f.* die Erbaulichkeit, *C.*

izpodbûdnica, *f.* die Ermunterungsrede, *Cig.*

izpodbûja, *f.* die Aufmunterung, *nk.*; — die geiſtige Erbauung, *Jan.*

izpodbújanje, *n.* das Aufmuntern, das Aneifern, *Cig.*, *nk.*

izpodbújati, am, *vb. impf. ad* izpodbuditi, aufmuntern: i. koga k čemu, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — geiſtig erbauen, *Cig.*, *Jan.*

izpodbujénje, *n.* die Aufmunterung, *Cig.*

izpodcéjati, am, *vb. impf.* unterhalb abrinnen laſſen: izpod hrušek so sok izpodcejali in pili, *Svet.(Rok.)*.

izpoddŕkati, am, *vb. impf. ad* izpoddrkniti.

izpoddŕkniti, dŕknem, *vb. pf.* ausgleiten; izpoddrknila mi je noga, izpoddrknilo mi je; tudi gosi včasi izpoddrkne, *Npreg.-Cig.*; — tudi: i. se, (spodrk-) *Cig.*

izpoddrkováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpoddrkniti; ausgleiten, (spodrk-) *Cig.*

izpoddŕsati, am, *vb. impf. ad* izpoddrsniti, *Cig.*; izpoddrsa mi, ich gleite ab, *Cig.*

izpoddŕsek, ska, *m.* das Ausglitſchen, der Glitſcher, *Hip.-C.*

izpoddrsljiv, íva, *adj.* ſchlüpfrig, *Cig.*

izpoddŕsniti, dŕsnem, *vb. pf.* ausgleiten: noga je konju izpoddrsnila, *Cig.*; izpoddrsnilo mu je, er glitt aus, *Cig.*; i. se, ausgleiten, *Cig.*, *C.*; izpoddrsnilo se mi je, *jvzhŠt.*

izpodglódati, dam, jem, *vb. pf.* unternagen, *Cig.*

izpodgrẽbati, grẽbam, *vb. impf. ad* izpodgrebsti, *Cig.*

izpodgrébsti, grébem, *vb. pf.* unterſcharren, *Cig.*; untergraben, *Z.*

izpodgrísti, grízem, *vb. pf.* unterhalb abnagen, unternagen; miši izpodgrizejo trtne korenine.

izpodgrízati, am, *vb. impf. ad* izpodgristi: unternagen, *Cig.*; voda dobu srce izpodgriza, *Let.*

izpodgrízniti, grîznem, *vb. pf.* darunter ab-, wegbeißen, *Cig.*

izpodgrizováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpodgristi, izpodgrizniti.

izpodíti, ím, *vb. pf.* herausjagen, herausſcheuchen; živad iz vrta i.; — davonjagen, i. koga od hiše kakor psa; iz službe i. koga.

izpodjédati, am, *vb. impf. ad* izpodjesti; 1) unterhalb abfreſſen, unterfreſſen: črv izpodjeda drevo; — unterſpülen: Sava breg izpodjeda; — 2) i. koga, jemandem im Eſſen zuvorkommen, *Cig.*; — ſich an jemandes Stelle drängen, ihn eines Vortheils zu berauben ſuchen, *Cig.*

izpodjẹ́sti, jẹ́m, *vb. pf.* 1) unterhalb abfreſſen, unterfreſſen; črv je drevesce izpodjedel; unterſpülen: breg i.; — 2) i. koga, jemandem im Eſſen zuvorkommen, *Cig.*; — jemanden verdrängen, eines Vortheils berauben, *Cig.*

izpodkâpati, am, *vb. impf. ad* izpodkopati; untergraben; — i. komu poštenje in čast, *Navr.(Kop. sp.)*.

izpodkídati, kîdam, *vb. pf.* darunter hinwegwerfen, -räumen: gnoj i., ausmiſten, *Z.*

izpodkidováti, ûjem, *vb. impf.* ausmiſten, *C.*, *Z.*

izpodkòp, kópa, *m.* 1) die Untergrabung, *Cig.*; — die Erſchütterung (fig.), *Cig.*; — 2) der unterirdiſche Gang: kunčevi in lisičini izpodkopi, *Let.*; — die Mine, *Cig.*

izpodkópati, kópljem, kopáti, pâm, *vb. pf.* untergraben, unterminieren; — erſchüttern (fig.), *Cig.*, *nk.*

izpodkopávati, am, *vb. impf. ad* izpodkopati.

izpodkopováti, ûjem, *vb. impf.* = izpodkopavati, *Cig.*

izpodkopovâvec, vca, *m.* der Untergräber, *Cig.*; i. javnega reda in pokoja, der Wühler, *Cig.*

izpodlâmljati, am, *vb. impf. ad* izpodlomiti, *Cig.*

izpodlézti, lẽzem, *vb. pf.* 1) unter etwas hin kriechen: i. plot, *Vrt.*; — z nožem i., mit dem Meſſer darunter fahren (und von unten aufſchneiden), *C.*; — 2) beſchleichen, *Mur.*, *Cig.*, *C.*; izpodlezli so ga, ſie ſind auf ſeine Schleichwege gekommen, *Mur.*; — 3) jemanden hinter-

spodjedán = nevoščljiv umiazan, sromlje(št.
Časop. z. zg. i. n. 914. 166.

ixpodmoj, Underwaschung, Tuma, Plan.
Nr. 190.

liſtig aus ſeinem Vortheile verdrängen, ausſtechen, *Cig., C.*; i. ga hoče, *Mur., Met.*; — 4) erkriechen, erſchleichen: i. kaj, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

izpodlèt, lẹ́ta, *m.* der Fehlſchlag, das Miſslingen, *Cig., nk.*

izpodlẹ́tati, lẹ̑tam, *vb. impf. ad* izpodleteti; 1) ausgleiten: noga mi izpodleta, *Z.* = izpodleta mi, *Cig.*; i. se = izpodletati: izpodleta se mu jezik = zaletuje se mu, *Cig.*; — 2) fehlſchlagen, miſslingen, *Cig., Jan.*

izpodlẹ́tav, *adj.* leicht ſich verſprechend: i. jezik, izpodletava usta, *C.*

izpodleteti, ím, *vb. pf.* 1) aus-, abgleiten; izpodletelo mi je, ich glitt ab, der Fuß fuhr, wich mir aus; izpodletel mi je jezik, ich habe mich verredet, *Mur.*; — 2) fehlſchlagen, miſslingen: vse mi je izpodletelo.

izpodlẹ́tica, *f.* = poledica, das Glatteis, *Ljub.*

izpodletováti, újem, *vb. impf. ad* izpodleteti.

izpodlẹ̑za, *f.* die Hintergehung, *C.*

izpodlẹ́zati, am, *vb. impf. ad* izpodlesti, *Cig.*

izpodlẹ̑zek, zka, *m.* kdor pride na velik praznik v vas, *Rib.—M.*

izpodlẹ̑zljiv, íva, *adj.* lauerſam, *Cig.*; — hinterliſtig, tückiſch, *C., Z.*; i. človek, ki rad druge izpodlezuje, *Svet. (Rok.).*

izpodlẹ̑znik, *m.* 1) der Schleicher, *Cig.*; — 2) der Nebenbuhler, *Cig.*

izpodlẹ́zniti, lẹ̑znem, *vb. pf.* = izpodleteti: noga izpodlezne, *C.*

izpodlẹ̑zováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpodlesti; — 1) darunter kriechen; — 2) beſchleichen; — 3) zu verdrängen, auszuſtechen ſuchen oder pflegen, *Cig.*; — 4) zu erſchleichen ſuchen oder pflegen, *Jan.*

izpodlẹ̑zovâvec, vca, *m.* der Nebenbuhler, *Cig.*

izpodlẹ̑zovâvka, *f.* die Nebenbuhlerin, *Cig.*

izpodlíti, líjem, *vb. pf.* darunter weggießen: izpodlito mleko = posneto m., *Gor.*

izpodlómiti, lómim, *vb. pf.* unten wegbrechen, *Cig.*

izpodmájati, mâjam, májem, *vb. pf.* von unten erſchüttern, *Cig.*; sedež, prestol komu i., *Ravn.*

izpodmekníti, máknem, *vb. pf.* 1) unten wegrücken, unterſchlagen; i. komu nogo, *Cig.*; — izpodmakne se mi noga, der Fuß weicht mir aus, *Cig.*; — 2) entwenden, unterſchlagen, *Fr.-C.*

izpodmèl, mẹ́la, *m.* die Unterwühlung durch Waſſer, *Nov.—C.*

izpodmelína, *f.* vom Waſſer unterwühltes Ufer, *C., Z.*

izpodmelíniti, înim, *vb. pf.* (ein Ufer) unterwühlen (o vodi), *Cig.*

izpodméliti, mẹ̑lim, *vb. pf.* = izpodmeliniti: i. se, vom Waſſer unterwühlt werden, *C.*

izpodmésti, métem, *vb. pf.* unten herausfegen, *Cig.*

izpodmẹ́tati, mẹ̑tam, *vb. impf. ad* izpodmesti, *Cig.*

izpodmik, míka, *m.* die Unterſchlagung: i. zaupane reči, *DZ.*

izpodmikáč, *m.* der Schnipfer, *Cig.*

izpodmíkanje, *n.* das Unterſchlagen, *DZ.*

izpodmíkati, kam, čem, *vb. impf. ad* izpodmekniti.

izpodmílati, am, *vb. impf. ad* izpodmleti, *Z.*

izpodmlẹ́ti, mẹ́ljem, *vb. pf.* unterhöhlen, unterſpülen, unterwaſchen, *Cig., Jan., C., Vrt.*

izpodmlẹ́vati, am, *vb. impf. ad* izpodmleti = izpodmilati, *Z.*; voda zid izpodmleva, *Levst. (Cest.)*; — tla pod nogami komu i., *DSv.*

izpodmòl, móla, *m.* 1) die Unterminierung durch das Waſſer, *Cig.*; — 2) unterſpültes Ufer, der Uferbruch, die Grotte, *Z., Burg.*

izpodmôlek, lka, *m.* die Grotte, *Rib.—M.*

izpodmúliti, im, *vb. pf.* darunter wegjäten: travo i. pod trsjem, *Z.*

izpodmúliti se, im se, *vb. pf.* eine finſtere Miene annehmen: izpodmuljeno (= izpod čela) gledati, *Lašče—Levst. (M.)*; — prim. podmuliti se.

izpodmúljenec, nca, *m.* = kdor izpodmuljeno gleda, *Lašče—Levst. (M.).*

izpodnâšati, am, *vb. impf. ad* izpodnesti; i. voz, das Hintertheil des Wagens überheben, *Cig.*; — i. koga, jemandem ein Bein unterſchlagen, *Cig.*; — zu verdrängen, zu untergraben ſuchen, *Z.*; izpodnašati ga začne njegov nasprotnik, *Navr. (Let.)*; — vereiteln, *Jan.*

izpodnẹ́ben, bna, *adj.* Meteor-: izpodnẹ̑bni kamen, der Meteorſtein, izpodnebno železo, das Meteoreiſen, izpodnebna moča, atmoſphäriſcher Niederſchlag, *Cig. (T.), Jes., Erj. (Min.).*

izpodnebẹ́sen, sna, *adj.* = izpodneben, *Cig.*

izpodnẹ̑bnik, *m.* der Meteorſtein, *Cig., C., Jes.*

izpodnès, nésa, *m.* 1) das Knicken, *Telov.*; — 2) der Raum unter einem Dachvorſprunge bei der Tenne, *Dol.*

izpodnésti, nésem, *vb. pf.* unterhalb wegtragen: (o vodi) wegſpülen, *Jan.*; darunter wegheben: voz i., das Hintertheil des Wagens wegheben, *Cig.*; i. koga, einem ein Bein unterſchlagen, *Cig.*; — untergraben, *Jan.*; i. komu srečo, jemandes Glück untergraben, *C.*; vereiteln, *Jan.*; i. naklepe, *Cig.*

izpodnẹ̑tek, tka, *m.* = netilo, *C.*

izpodnòs, nósa, *m.* das Knicken (pri telovadbi), *Cig. (T.).*

izpodoráti, orâm, órjem, *vb. pf.* durch Ackern herausſchaffen, herausackern: i. krompir, *Dol., Gor.*; — tudi = podorati, unterackern, *Tolm.*

izpodorávati, am, *vb. impf. ad* izpodorati, *Gor.*

izpodotóriti, ôrim, *vb. pf.* mit einer andern Ruth (Kimme) verſehen; škaf i. = druge otore škafu vrezati, *Notr.*

izpodpéči, péčem, *vb. pf.* ausbacken: dobro izpodpečen, gut ausgebacken, *Cig.*

izpodpehávati, am, *vb. impf.* darunter hervorſtoßen: darunter hervorwachſen: za vsacih osem ali štirinajst dni so izpodpehavale druge nove gobe, *LjZv.*

izpodpírati, pîram, *vb. impf. ad* izpodprati, *Jan.*

izpodpôlzek, zka, *m.* das einmalige Ausgleiten, *C.*

izpodpólzniti, pôlznem, *vb. pf.* ausgleiten, *Šol. C.*; da moje stopinje ne izpodpolznejo, *Trub.*; — tudi: i. se, *C., Jan.*

izpodpolzováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpodpolzniti; izpodpolzujo in padajo, *Trub.*

izpodpráti, pérem, *vb. pf.* unterwaſchen, *Jan.*

izpodrájtati, am, *vb. pf.* bei der Rechnung betrügen: i. koga, *C.*; — i. se, ſich bei der Rechnung irren, *C.*

izpodrásati, râsam, *vb. pf.* = izpodbrecati, *V.-Cig.*

izpodrâslek, sléka (sełka), *m.* = izpodrast 1), *Cig.*

izpodrâst, *f.* 1) die Unterwachſung, *Cig.*; — 2) der Nachwuchs, der Heranwuchs, *Cig., Nov.*

izpodrástati, am, *vb. impf. ad* izpodrasti, *nk.*

izpodrâstek, stka, *m.* der Wiederwuchs, *Jan.*; der zweite Schuſs bei Bäumen, *Cig.*

izpodrásten, stna, *adj.* reproductiv, *Cig.*

izpodrásti, rástem, *vb. pf.* darunter wachſen, nachwachſen, ſich reproducieren, heranwachſen, *Cig., Jan., Vrt.*; čakajmo, da še deklica nekoliko izpodraste, *ZgD.*; — i. se, ſich durch Nachwuchs reproducieren, *Cig.*

izpodráščati, am, *vb. impf. ad* izpodrasti.

izpodráščina, *f.* der Unterwuchs, das Unterholz (im Walde), *Cig.*

izpodrašćljívost, *f.* die Reproductionskraft, *Cig.*

izpodŕčen, čna, *adj.* tölpelhaft, ungeſchickt (spodrčen), *Dict., C.* (morda izpoddrčen?).

izpodrẹ́bati, bam, bljem, *vb. pf.* unternagen, *Cig.*

izpodrẹ̑cati, am, *vb. pf.* pogl. izpodbrecati.

izpodrẹ̑dek, dka, *m.* die Nachzucht, *Jan.*

izpodredíti, ím, *vb. pf.* 1) als Nachwuchs aufziehen; i. veliko živine, *Gor.*; — = odgojiti: i. dobro duhovščino, *Slom.*; — nachwachſen laſſen: i. gozd, *Cig.*; i. les na goličavi, *Cig.*; gozd se izpodredi, wächſt wieder nach, *Cig.*; — 2) etwas mäſten, feiſt, dick machen, *Z., Jan.*

izpodrẹ̑ja, *f.* die Nachzucht, *Cig., C.*; — i. gozda, die Aufforſtung, *DZ.*

izpodrẹ́janje, *n.* das Nachzüchten; i. gozdnega drevja, die Aufforſtung, *Cig.*

izpodrẹ̑jek, jka, *m.* der Nachwuchs, *Cig., Jan., Cig. (T.).*

izpodrẹ̀p, rẹ́pa, *m.* trak, s katerim se kmetice izpodrepajo, *Notr.*

izpodrẹ́pati, rẹ̑pam, *vb. pf.* = izpodbrecati, *Notr.*

izpodrẹ́piti, rẹ̑pim, *vb. pf.* 1) i. konja, dem Pferde den Schwanz zuſammenbinden, *C.*; — 2) i. koga, jemandem etwas nachwerfen, *C.*; i. psa, mačko, *Polj.*

izpodrẹ́pniti, rẹ̑pnem, *vb. pf.* i. koga, jemandem etwas (z. B. einen Prügel) nachwerfen, *Cig.*

izpodrezâlnik, *m.* das Bienenmeſſer, *C.*

izpodrẹ́zati, rẹ̑žem, *vb. pf.* 1) unten wegſchneiden, von unten beſchneiden, unterſchneiden; sukno i., *Z.*; perotnice i. komu, die Flügel beſchneiden, *Cig.*; begom je perotí izpodrezal = njih moč je zmanjšal, *Navr.(Let.)*; čebele i., die Bienen ſchneiden, Honig brechen, *Cig.*; jezik i. (ako je prirasel), *jvzhŠt.*; die Zunge löſen (fig.), *Mur., C.*; izpodrezan jezik, eine geläufige Zunge, *Z.*; — 2) = izpod(b)recati, *Gor.*

izpodrẹzávati, am, *vb. impf. ad* izpodrezati.

izpodrẹ̑zek, zka, *m.* 1) ein unten abgeſchnittenes Stück: i. kruha, *Gor.*; — 2) eine Art Safran (crocus variegatus), *Kras-Erj.(Torb.).*

izpodrẹ́zílo, *n.* zakrivljena ostrina, s katero se reže satje, das Zeidelmeſſer, *Levst.(Beč.)*; — prim. podrezilnik.

izpodrẹzováti, ûjem, *vb. impf. ad* spodrezati; i. (čebele), zeideln, *Levst.(Beč.).*

izpodríjati, am, *vb. impf. ad* izpodriti, *Cig.*

izpodríniti, rînem, *vb. pf.* von unten wegſchieben, *Cig., C.*; — (die Unterlage) wegſchieben, *Cig.*; dadurch ſtürzen machen, *C.*; — i. koga, jemanden verdrängen, aus dem Sattel heben (fig.); i. koga iz službe, *Cig., Jan., nk.*

izpodrínjenec, nca, *m.* der Verdrängte, *Vrt.*

izpodríti, rîjem, *vb. pf.* unterwühlen, *Cig., Jan.*; unterhöhlen (o vodi), *Cig.*

izpodrîv, *m.* die Verdrängung, *Cig.*

1. **izpodrívati**, am, *vb. impf. ad* izpodriniti; unten wegſchieben; i. komu noge, die Beine jemandem unterſchlagen, *Dol.*; — verdrängen.

2. **izpodrívati**, am, *vb. impf. ad* izpodriti, *Jan.*; pogl. izpodrijati.

izpodŕkniti, dŕknem, *vb. pf.* pogl. izpoddrkniti in prim. izpodleteti.

izpodróbiti, im, *vb. pf.* unten abhacken, unterhacken: i. hrast, *Let.*; izpodrobljeno drevo, *Bes.*; ker ni mogel na drevo, hotel je je izpodrobiti, *Levst.(Glas.).*

izpodŕsniti, dŕsnem, *vb. pf.* pogl. izpoddrsniti in prim. izpodleteti.

izpodrváti, rújem, *vb. pf.* unten wegreißen: unterwühlen, *Jan.(H.).*

izpodsẹ́kati, sẹ̑kam, čem, *vb. pf.* unten abhauen, unterhacken, *Cig.*

izpodsẹkováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpodsekati, *Cig.*

izpodsnẹ̑mati, mam, mljem, *vb. impf. ad* izpodsneti, *Cig.*

izpodsnẹ̑tek, tka, *m.* das unten weggenommene Stück, *Z.*

izpodsnẹ́ti, snámem, *vb pf.* von unten wegnehmen, *Cig., C.*

izpodsólnčen, čna, *adj.* izpodsôlnčni veter = podsolnčnik, *Let.*

izpodtekníti se, táknem se, *vb. pf. Cig.*, pogl. spotekniti se.

izpodvẹ̑za, *f.* das Schnürband, *Cig.*; das Strumpfband, *Lašče-Erj.(Torb.)*; das Band unten an kurzen Hoſen und an hohen Stiefeln, (izpódveza), *Polj.*

izpodvẹ́zati, žem, *vb. pf.* unten verbinden, unterbinden; bradavico i., die Warze abſchnüren, *Cig.*

izpodvezník, *m.* jermen, ki veže vozo s cepcem in ročnikom, *BlKr.*

izpodvîrati, am, *vb. impf. ad* izpodvreti; hinderlich ſein, hindern: i. nogo, *Telov.*; i. odpravo kake stvari, *Levst.(Pril.).*

izpodvotlíti, ím, *vb. pf.* unterhöhlen, *Jan. (H.).*

ženskese spodrežejo s podrejilom ali: s spodrezo Valk. (Gor.)
spodreže se con = opaže se Trub. (Cat. XIII–C.

podrèc, réca, S Cäsarium Cig. Val. (Dol.)
(spȍdrec Val.: (Rd) ?)

izpodrknit: nra „spodrkne", preden bije
Sln. Utgn. fällt nim. (Polica) Štrek. Let. 94. 17

izpodvezati jadra (= affare), Cig.

izpodvóziti, vǫzim, *vb. pf.* dacijo i., den Zoll verfahren (= an der Zollſtätte auf einem Nebenwege vorüberfahren), *V.-Cig.*

izpodvŕéti, vrèm, *vb. pf.* verhindern: prim. izpodvirati.

izpodvŕniti, vŕnem, *vb. pf.* umſtürzen, *Krelj*; ſchief treten: izpodvrnjeno kopito, ſchiefer Huf, *DZ.*

izpodvŕtati, vŕtam, *vb. pf.* unterbohren: unterwühlen, unterhöhlen, *Cig.*

izpodžágati, am, *vb. pf.* unten durchſägen, unterſägen; drevo i., umſägen, *Cig.*, *M.*

izpogíniti, gînem, *vb. pf.* = poginiti, (spog-) *Mik. St. Brezn., Dict. Sv. Zſ. 195.*

izpógniti, pógnem, *vb. pf.* = upogniti, *Cig.*

izpójanje, *n.* die Vertreibung, *Let.*

izpójati, am, I. *vb. impf. ad* izpoditi; ausweiſen, ausbannen, *Cig.*; — II. *vb. pf.* i. se, aufhören brunſtig zu ſein, *Z.*; — ſich abbuhlen, *Cig.*

izpǫ̑ka, *f.* = razpoka, *Cig.*

izpǫ́kati, pǫ̑kam, *vb. pf.* 1) hinauspeitſchen, hinausprügeln, davonjagen; Francoze so izpokali iz dežele, *Cv.*; i. koga iz službe, *Cig.*; — i. koga, jemanden abprügeln, *C.*; — 2) Riſſe bekommen, *Z.*; tudi: i. se, *Cig.*; izpokan, voll Riſſe, Sprünge, *jvžhŠt.*

izpǫ́kavica, *f.* vor Hitze lechzender Erdboden, *vžhŠt.-C.*

izpokláti, kǫ́ljem, *vb. pf.* = poklati, *ogr.-C.*

izpoklína, *f.* = razpoklina, die Ritze, die Spalte, *C.*

izpokljáti se, âm se, *vb. pf.* zerkniſtern: sol se je izpokljala, *Cig.*

izpǫ́knja, *f.* die Spalte, die Kluft, *C.*

izpokǫ́ren, rna, *adj.* = pokoren, bußfertig, reumüthig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; Buß-: *Cig.*, *Jan.*; izpokorna molitev, das Bußgebet, *Cig.*; nav. spokoren.

izpokoríti, ím, *vb. pf.* abbüßen: i. grehe, *Mur.*; i. s čim, mit etwas büßen, *Cig.*; — i. se, Buße thun; Naj grešniki se 'zpokore, *Npes.-Mik.*; i. se grehov, durch Buße die Sünden tilgen, *Mur.*, *Jan.*; izpokorjen, bußfertig; izpokorjeni grešniki.

izpokorjénec, nca, *m.* der Bußfertige, der Büßer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Ravn.-Valj.(Rad).*

izpokorjénka, *f.* die Bußfertige, die Büßerin, *Mur.*, *Cig.*

izpokorjénost, *f.* die Bußfertigkeit, *Cig.*

izpokǫ́rnica, *f.* die Büßerin, *Cig.*, *Jan.*

izpokǫ́rnik, *m.* der Bußfertige, der Büßer, *Cig.*, *Jan.*, *Valj.(Rad).*

izpokǫ́rnost, *f.* die Bußfertigkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

izpolâganje, *n.* das Ausſetzen (von Kindern), *Vest.*

izpolâgati, am, I. *vb. impf. ad* izpoložiti, *nk.*; — II. *vb. pf.* als Viehfutter verbrauchen, verfüttern, *C.*

izpolętiti se, lętim se, *vb. pf.* ſommerliche Kleidung anlegen, *C.*

izpolęniti, lęnim, *vb. pf.* in Scheite ſchlagen, *Cig.*

izpǫljek, ljka, *m.* das ausgewundene, ſchlechte Getreide, *M.*; das Unterkorn, *Cig.*; *pl.* izpoljki = občinki, *C.*; — prim. izplavki.

izpǫ̑lnek, nka, *m.* die Ausfüllung, der Lückenbüßer, *Jan.*

izpolnîtev, tve, *f.* 1) die Ausfüllung; — 2) die Erfüllung; i. obljube; — der Vollzug, *Cig.*, *Jan.*

izpólniti, pólnim, *vb. pf.* 1) voll machen, ausfüllen; i. sod; vollſtändig zurücklegen: 60. leto je izpolnil; ovce so zobe izpolnile, haben aufgehört Zähne zu ſetzen, *Cig.*; i. mesto, eine Stelle mit einer Ziffer beſetzen (math.), *Cig.(T.)*; — 2) erfüllen; željo, voljo komu i.; dolžnost, obljubo, besedo i.; — vollziehen, vollſtrecken: i. zapoved; — i. se, in Erfüllung gehen, verwirklicht werden.

izpolnjáča, *f.* das Gießſchaff, *C.*

izpolnjávati, am, *vb. impf.* = izpolnjevati, *Mur.*, *Mik.*; sode izpolnjavamo, *jvžhŠt.*

izpolnjénje, *n.* 1) die Ausfüllung; — 2) die Erfüllung.

izpolnjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpolniti; 1) ausfüllen; sode i.; — 2) erfüllen; zapovedi božje, nauke učiteljev i.

izpolnjevâvec, vca, *m.* der Befolger, der Vollzieher, (-polnov-) *Cig.*, *Jan.*

izpolnováti, újem, *vb. impf. Cig.*, *Jan.*, pogl. izpolnjevati.

izpològ, lóga, *m.* die Ausſetzung (eines Kindes), *DZ.*

izpoložénec, nca, *m.* der Ausſetzling, *Cig.*

izpoložénje, *n.* i. otroka, die Ausſetzung, die Weglegung des Kindes, *Cig.*, *C.*

izpoložíti, ím, *vb. pf.* ausſetzen (ein Kind), *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izpǫ̑lzek, zka, *m.* die Entgleitung, die Abweichung, *Mur.*, *C.*, *Ravn.*; — prim. izmuzek.

izpólzniti, pólznem, *vb. pf.* heraus-, hervorgleiten, *Cig.*; entgleiten: kaj gladkega lahko izpolzne iz rok, *BlKr.*; — ausgleiten, *Z.*

izpopólzniti, pólznem, *vb. pf.* ausgleiten, *Trub.*

izpomâljati, am, *vb. impf. ad* izpomoliti; i. nogo, ſpreizen, hoditi nogo izpomaljaje (der Spreizgang), *Telov.*

izpomòl, móla, *m.* das Spreizen, die Vorhebehalte, *Telov.*

izpomolíti, ím, *vb. pf.* ſpreizen: i. nogo, *Telov.*

izpomoríti, ím, *vb. pf.* = pomoriti, *ogr.-Mik.*

izpomŕéti, mrèm, mŕjem, *vb. pf.* = pomreti, *Raič (Slov.).*

izponâšati se, am se, *vb. impf. ad* izponesti se; gut fortkommen, gedeihen, vonſtatten gehen, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *Vrtov.(Km.).*

izponésti se, nésem se, *vb. pf.* gerathen, gedeihen, (spon-) *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Nov.*, *ZgD.*; trta se je izponesla, *Vrtov.(Vin.).*

izpooráti, órjem, *vb. pf.* nach und nach alles aufackern, *ogr.-C.*

izpopǫ̑lnek, nka, *m.* die Vervollkommnung, *C.*

izpopólniti, im, *vb. pf.* vervollſtändigen, *C.*; vervollkommnen, zur Vollkommenheit bringen, *Cig.*, *Jan.*

izpopolnjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpopolniti, (-polnov-) *Cig.*, *Jan.*

izpopolnjevâvec, vca, *m.* der Vervollkommner, (-polnov-) *Cig.*

izporâba, *f.* der Uebergebrauch, *Cig.*

izporábiti, im, *vb. pf.* ausbrauchen: i. suknjo, *Cig.*; i. se, ſich abnützen, *Cig.*; izporabljene črke, *Cig.*

izporábljati, am, *vb. impf. ad* izporabiti, *Cig.*

izporedíti, ím, *vb. pf.* ordnen, *Jan.(H.).*

izporíniti, rînem, *vb. pf.* hinausſchieben; zmoršo i., den Kopfſtein ſetzen, *Cig.*

izporníti Tolm. – Rečica

izpórniti, im, *vb. pf.* = izprazniti, *Cig.*, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; hlev i., (sp-) *Vrtov.(Km. k.)*; — prim. poren.

izporóčati, am, *vb. impf. ad* izporočiti.

izporôček, čka, *m.* das Vermächtnis, *Cig.*

izporočeváti, ûjem, *vb. impf.* = izporočati.

izporočílo, *n.* das Vermächtnis, das Teſtament, *Cig.*, *Jan.*; poslednje i., *Svet.(Rok.)*; — die Botſchaft, die Entbietung, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

izporočítelj, *m.* der Teſtator, *Cig.*

izporočítev, tve, *f.* die Widmung, *Cig.*; poslednja i., das Teſtament, *Cig.*

izporočíti, ím, *vb. pf.* 1) in die Hände eines anderen übergeben: ausantworten, *Jan.*; — vermachen, legieren (im Teſtamente), *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Danj.-M.*; — 2) Nachricht geben, ſagen laſſen; ausrichten, berichten, melden; vse tako i., kakor je bilo naročeno.

izporočník, *m.* 1) der Teſtator, *C.*; — 2) d. Bote, *C.*

izporodíti, ím, *vb. pf.* gebären (o mnogih): Naj ženske sporodijo, Naj grešniki se spokore, (nam. izporodijo, izpokore), *Npes.-Mik.*

izpòrok, róka, *m.* = izporočilo, *Mur.*

izposlánec, nca, *m.* der Ausſendling, *Cig.*; če je narod rajši poslušal vaše odposlance, nisem kriv jaz, *Jurč.(Zb. sp.)*

izposláti, póšljem, *vb. pf.* ausſenden, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izposlovânje, *n.* die Erwirkung, *nk.*

izposlováti, ûjem, *vb. pf.* erwirken, *C.*, *nk.*

izposóditi, im, *vb. pf.* ausleihen; — i. si kaj, ſich ausborgen, entlehnen.

izposójati, am, *vb. impf. ad* izposoditi; knjige i.; — i. si denar.

izposójenka, *f.* das Lehnwort, *Cig.(T.)*.

izposojeváti, ûjem, *vb. impf.* = izposojati.

izposojílo, *n.* das vorgeſchoſſene Geld, *Cig.*

izposrẹ̀d, *praep. c. gen.* aus der Mitte — hinweg, *C.*

izpostâva, *f.* die Ausſetzung, die Exponierung, *C.*; — die Expoſitur, *DZ.*

izpostáviti, stâvim, *vb. pf.* herausſtellen, exponieren, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; izpostavljeni organi, die exponierten Organe, *DZ.*; — ausſetzen: i. otroka, *Jan.*, *C.*

izpostávljanje, *n.* das Ausſetzen, das Exponieren, *nk.*

izpostávljati, am, *vb. impf. ad* izpostaviti.

izpostávljenje, *n.* die Ausſetzung, *C.*

izpóstiti, póstim, *vb. pf.* 1) durchfaſten, *C.*; i. štirideset dni in štirideset noči, *Trub.*; — 2) i. se, das Faſten beenden, ausfaſten, *Cig.*; — 3) durch Faſten ſchwächen, aushungern, *Jan.(H.)*; i. se, ſich durch Faſten entkräften, *Cig.*, *Trub.*; ves izpoščen je, *Jan.*

izposvojíti, ím, *vb. pf.* i. si kaj, ſich etwas nach und nach zueignen, *C.*

izpošíljati, am, *vb. impf. ad* izposlati; ausſenden, *Z.*, *nk.*

izpótati se, am se, *vb. pf.* durch vieles Gehen müde werden, izpotan, von vielem Gehen müde, *V.-Cig.*, *Ravn.-M.*; — prim. pot, Weg.

izpotégniti, tẹ̑gnem, *vb. pf.* hervorziehen, *Jan. (H.)*.

izpotegováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpotegniti, *Jan.(H.)*.

izpôtek, tka, *m.* der Abweg, *C.*; — prim. izpotje.

izpotẹ̑znica, *f.* der Hervorzieher (neka mišca), *Erj.(Som.)*.

1. **izpotíti**, ím, *vb. pf.* 1) durch Schweiß abſondern, ausſchwitzen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) i. se, aufhören zu ſchwitzen, ausſchwitzen, *Cig.*

2. **izpótiti**, im, *vb. pf.* auf den rechten Weg führen (sp-), *C.*; — erinnern, (sp-) *ogr.-C.*; i. si kaj, einen Einfall haben, *M.*; — prim. 2. spotiti, upotiti.

izpôtje, *n.* der Irrweg, *Guts.*; — der Umweg, *M.*; (morda pravilneje: spotje?).

izpôved, *f.* 1) die Ausſage, *Jan.*, *C.*; — das Bekenntnis, die Faſſion: ustna, pismena i. *nk.*; treba, da gospodarji store izpoved, koliko dobivajo najma, *Levst.(Nauk)*; i. zatožênčeva, *Levst.(Nauk)*; — 2) die Beicht; k izpovedi iti, zur Beichte gehen; pri izpovedi biti, bei der Beichte ſein; = na izpovedi b., *Krelj*; i. opraviti, die Beichte verrichten; na i. gre duhovnik h kakemu bolniku, *jvzhŠt.*; — nav. spoved; tudi: izpôvẹd.

izpovẹdâtnica, *f.* = izpovednica, *C.*, *Mik.*

izpovẹ́danec, nca, *m.* das männliche Beichtkind, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

izpovẹ́danje, *n.* das Bekenntnis, *Mur.*, *Valj. (Rad)*.

izpovẹ́danka, *f.* das weibliche Beichtkind, *Cig.*

izpovẹ́dati, vẹ́m, *vb. pf.* 1) ausſagen, *nk.*; priče so tako izpovedale, *SlN.*; — bekennen, geſtehen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*; — 2) i. se, ein Bekenntnis ablegen, fatieren, *Levst.(Nauk)*; — die Beichte ablegen; i. se vseh svojih grehov, alle ſeine Sünden beichten; (i. se iz grehov, *ogr.-C.*); — 3) i. koga, jemandem die Beichte abnehmen; izpovedan je umrl.

izpovẹ́dati, vẹ́dam, *vb. impf.* = izpovedovati, *C.*, *nk.*

izpovẹdávati, am, *vb. impf.* = izpovedovati.

izpovẹdâvec, vca, *m.* = izpovednik, *C.*

izpovẹ̑dba, *f.* die Ausſage, das Bekenntnis, *Jan.*, *nk.*

izpovẹ̑dek, dka, *m.* = izpovedba, *C.*

izpôvẹden, dna, *adj.* Beicht-: izpovedni listek, izpovedni dan.

izpovẹ́dnica, *f.* der Beichtſtuhl.

izpovẹ́dnik, *m.* der Beichtvater.

izpovẹ́dnina, *f.* das Beichtgeld, *Cig.*

izpovẹ́dništvo, *n.* das Amt des Beichtvaters, *nk.*

izpovẹdovâlnica, *f.* = izpovednica, *Cig.*

izpovẹdovánec, nca, *m.* das Beichtkind, *Cig.*

opouiti nechati nechat nedělati, C.
spoumlek = ukaz ausertissement, v ukazech 1768–90
Let 879. 32.

(v prosenem) pasti ičbele letati, da se zmeša
Pd 76 sp. 18.

izpovẹ̑dovânje, *n.* das Beichthören; — das Beichten.
izpovẹ̑dovánka, *f.* das Beichtkind, *Cig.*
izpovẹ̑dováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpovedati; 1) aussagen, bekennen, *Mur.*; — 2) i. se, beichten; — 3) izpovedovati, die Beichte hören; trije duhovniki izpovedujejo; i. koga, jemanden Beichte hören.
izpovẹ̑dovâvec, vca, *m.* der Beichthörende, der Beichtvater.
izpovẹ̑st, *f.* die Aussage, das Bekenntnis, *C., Z., DZ.*
izpovíjati, am, *vb. impf. ad* izpoviti, *C.*
izpovítče, eta, *n.* die unzeitige Geburt, *Jan.*
izpovîtek, tka, *m.* die unzeitige Geburt, *Cig., Jan.*
izpovíti, víjem, *vb. pf.* unzeitig gebären, abortieren, *Cig., Jan., C., Gor.*
izpovítje, *n.* die unzeitige Geburt, *Cig., Jan.*
izpozâbič, *adv.* = pozabič (aus Vergeßlichkeit), *Mur., Jan.*
izpozábiti se, im se, *vb. pf.* sich vergessen; i. se nad kom, sich an jemandem vergreifen, *Mur.*; — vergessen; i. se božjih dobrot, die Wohlthaten Gottes vergessen, *Ravn.*
izpozábljati se, am se, *vb. impf. ad.* izpozabiti se.
izpozajẹ́ti, zájmem, *vb. pf.* erschöpfen, bis zur Erschöpfung verwenden, *DZ.*; zaklad se izpozajme, izgine, *Cv.*; erschöpfend behandeln, *Cig.(T.).*
izpralína, *f.* izpraline, Erosionsformen, (min.), *h. t.-Cig.(T.).*
izpranína, *f.* gewaschene Wäsche, *C.*
izprásiti, im, *vb. pf.* 1) werfen (vom Schwein): i. pujska, ein Ferkel werfen, *C.*; — 2) i. se, werfen, Junge zur Welt bringen (vom Schwein), *Cig., C.*
izpráskati, am, *vb. pf.* 1) herauskratzen, auskratzen; ausradieren, *Cig., Jan.*; — 2) zerkratzen: mačka ga je izpraskala, *jvzhŠt.*
izpraskávanje, *n.* das Radieren, *DZ.*
izpraskávati, am, *vb. impf.* = izpraskovati, *DZ.*
izpraskováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpraskati, *Cig.*
izprásniti, prâsnem, *vb. pf.* durch ein einmaliges Kratzen herausbringen, auskratzen, *Cig.*; — nam. izpraskniti.
izprášati, am, *vb. pf.* ausfragen, prüfen, ausprüfen; izprašan, geprüft; vse učence i., alle durchprüfen; — ein Verhör anstellen, einvernehmen, *Cig., Jan.*; — svojo vest i., sein Gewissen erforschen; — 2) durch Fragen erforschen, erfragen; ravno so bili strojarjevo hišo izprašali, *Ravn.*; — pogl. izvprašati.
izprašâva, *f.* das Ausfragen, die Prüfung, *C.*
izprašâvec, vca, *m.* der Erforscher: i. vseh src, *Krelj.*
izpraševâlen, lna, *adj.* zum Ausfragen, Prüfen, Verhören gehörig: izpraševâlna komisija, die Prüfungscommission, *Cig., Jan., nk.*; — katechetisch, *Cig., Jan.*; izpraševalno učenje, die Katechese, *Cig.*
izpraševâlnica, *f.* das Verhörzimmer, *Cig.*
izpraševánec, nca, *m.* der Prüfling, der Examinand, *Cig., Jan., nk.*; der Inquisit, der Verhörte, *Cig., Jan.*
izpraševânje, *n.* das Ausfragen, das Prüfen; k izpraševanju iti, zur Prüfung aus der Religionslehre (vor der Osterbeicht) gehen; das Verhören; i. vesti, die Gewissenserforschung.
izpraševánka, *f.* die Geprüfte, die Verhörte, die Inquisitin, *Cig., Jan.*
izpraševâtelj, *m.* der Examinator, *DZ.*
izpraševáti, ûjem, *vb. impf.* ausforschen, ausfragen; kaj me to izprašuješ? — prüfen, examinieren; — einvernehmen, verhören, *Cig., Jan.*; svojo vest i., sein Gewissen erforschen.
izpraševâvec, vca, *m.* der Prüfende, der Examinator; — der Verhörer, der Inquirent, *Cig., Jan.*
izpraševâvka, *f.* die Prüferin, *Cig.*
izpraševâvski, *adj.* katechetisch, *Cig.*
1. **izprášiti**, ím, *vb. pf.* 1) vom Staube reinigen, ausstäuben, *Cig., Jan.*; — matica se izpraši, die Bienenkönigin wird befruchtet, *Levst.(Beč.)*; uplemenjene ali, kakor čebelarji navadno pravimo, izprašene ali obhojene matice, *Por.*; čebele so se izprašile, die Bienen haben sich ausgewittert, *Cig.*; — 2) i. se, als Staub entweichen, ausstieben, *Cig.*
2. **izprášiti**, im, *vb. pf.* für die Brache (nicht für die Saat) ackern, felgen; i. njivo.
izpraškováti, ûjem, *vb. impf.* ausfratscheln, *Cig., C.*
izpráti, pérem, *vb. pf.* 1) durch Waschen herausbringen; i. madež; — krivnjo, greh i., sühnen, *Cig.*; — 2) aufwaschen, *Jan.*; vse perilo i., *Cig.*; — 3) durch Waschen reinigen, auswaschen; grlo, rano i.; — dež je polja izpral, der Regen hat die Felder ausgeschwemmt, *Cig.*; rudo i., abschlämmen, *Cig.*; — aussüßen (chem.), *Cig.(T.).*
izprâva, *f.* die Rectification, *Cig.(T.), Zora*; — hs.
izprâvdati, am, *vb. pf.* 1) durch einen Proceß erreichen, errechten, *Cig.*; — 2) i. se, ausrechten, *Cig.*
izpráven, vna, *adj.* correct, *Cig.(T.)*; — hs.
izpravíčati, am, *vb. impf. ad* izpravičiti, *C.*
izpravíčiti, íčim, *vb. pf.* = opravičiti, entschuldigen, *C., Z.*
izpráviti, prâvim, *vb. pf.* 1) rectificieren, *h. t.-Cig.(T.)*; — 2) i. se, = razpraviti se, *C., Z.*
izpravljati, am, *vb. impf. ad* izpraviti; — 1) rectificieren, *Cig.(T.)*; — 2) i. se, = razpravljati se, *M., Z.*
izprávnost, *f.* die Correctheit, die Richtigkeit, *Cig.(T.), DZ.*; — prim. izpraven.
izpraznílọ, *n.* die Erledigung (einer Stelle), *DZ.*
izprázniti, prâznim, *vb. pf.* leer machen, ausleeren, entleeren; i. kupico, sobo; evacuieren (chem.), *Cig.(T.)*; — i. se, sich entleeren, leer werden; cerkev se je izpraznila; električna plošča se izprazni, entladet sich, *Sen.'(Fiz.)*; — i. se, vacant werden; izpraznjena služba, erledigte Stelle, *Cig., nk.*
izpráznjenje, *n.* die Entleerung, *Cig.*

izpraznjevânje, *n.* das Ausleeren.
izpraznjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izprazniti; leeren, entleeren.
izpraznjevâvec, vca, *m.* der Ausleder, *Sen. (Fl.)*.
izprážiti, prâžim, *vb. pf.* ausſchmoren.
izpražnjeváti, ûjem, *vb. impf.* = izpraznjevati, *Mur., Št.*
izpre-, *praef.* ta dvojna predpona se navadno govori in piše: spre-, pa je pravilno: izpre-; prim. *Mik. V. G. IV. 237—249*; — navadno ne premenjuje bistveno pomena, ki ga ima ali bi imela s pre- zložena beseda.
izprebedẹ́ti, ím, *vb. pf.* = prebedeti: i. celo noč, *C.*
izprebẹ̑r, *m.* die Auswahl: na i. mi je, es ſteht mir die Wahl frei, *Gor.*
izprebîr, *m.* = izpreber, *C., Z.*
izprebírati, bîram, *vb. impf. ad* izprebrati, *Z.*
izprebîrek, rka, *m.* 1) die Auswahl, *M.*; — 2) das beim Ausklauben Verworfene, der Ausſchuſs, *Z.*
izprebîrica, *f.* die Auswahl, *C.*
izprebîstrek, strka, *m.* heller Zwiſchenraum (bei einem Verrückten, lucidum intervallum), *Cig.*
izprebístriti se, bîstrim se, *vb. pf.* vernünftig werden, *Z.*
izprebíti, bọ̑m (bọ̑dem), *vb. pf.* = prebiti (aushalten, erdulden), *C.*
izprebléḍẹ́ti, ím, *vb. pf.* = prebledeti, erblaſſen, *Z.*
izpreblẹ́dovânje, *n.* das Farbenwechſeln, die Entfärbung, *Cig.*
izpreblẹ́dováti, ûjem, *vb. impf.* die Farben wechſeln, oft erblaſſen, *Z.*
izpreboléti, ím, *vb. pf.* = preboleti, *C., Z.*; tudi: i. se, *C.*
izprebráti, bérem, *vb. pf.* i. si kaj, ſich etwas ausſuchen, *Z.*
izprečẹ́dniti se, čẹ́dnim se, *vb. pf.* klug werden, *Danj.-C.*
izpréči, prẹ́žem, *vb. pf.* ausſpannen; konje, vole i.; — i. s kom, es mit jemandem nicht mehr halten, *C.*
izprečíniti, čînim, *vb. pf.* ausreitern: ausſchimpfen: i. koga, *C.*; — prim. prečiniti.
izprečinjávati, am, *vb. impf. ad* izprečiniti, *C.*
izpréčiti, im, *vb. pf.* 1) ſchief machen, *Z.*; — 2) i. se, ſich queren, *Cig.*; izpreči se mi kaj, es kommt mir in die Quere, *Cig.*; — i. se = skregati se, *Guts.*; — 3) lase i., die Haare abtheilen, *C.*; prim. prečka.
izpréčki, *adj.* ſeitwärts, *C.*; — prim. hs. izprijeka, von der Seite.
izprèd, *praep. c. gen.* von dem Raume vor einem Gegenſtande hinweg; poberi se izpred moje hiše; pojdi mi izpred oči, geh mir aus den Augen; — izpred vsega druzega, in erſter Linie, *Levst.(Pril.)*; — v časnem pomenu: že izpred vuzma (velike noči), ſchon von der vorörſterlichen Zeit her, *BlKr.-M.*
izpredŕzen, zna, *adj.* = predrzen, (spre-) *Cig.*
izprẹ́ga, *f.* das Ausſpannen, *C.*
izprẹ́ganje, *n.* das Ausſpannen.
izprẹ́gati, am, *vb. impf. ad* izpreči, ausſpannen.
izpreglèd, glẹ́da, *m.* 1) das Einſehen, die Einſicht, *Mur., Jan.*; — die Enttäuſchung, *Cig.*; — 2) = pregled, der Ueberblick, *C.*; — 3) die Nachſicht, die Dispens, der Nachlaſs, *Cig., Jan.*; i. davka, nedoletnosti, *Cig.*; — 4) das Ueberſehen, das Verſehen, *Cig., C.*; po izpregledu, aus Verſehen, *Gor.*; — 5) na i., zum Vorſchein: ni ga na i., er läſst ſich nicht blicken, *Gor., Dol.*; gospod pride na i. (sp-), kommt in Sicht, *Zv.*; dolgo ga ni bilo na i., *Erj.(Izb. sp.)*.
izpreglẹ́danje, *n.* 1) das Oeffnen der Augen; — die Enttäuſchung, *Cig.*; — 2) das Sehendwerden; — 3) die Nachſicht, die Dispens; — 4) das Ueberſehen.
izpreglẹ́dati, glẹ́dam, *vb. pf.* 1) die Augen aufſchlagen; — zur Erkenntnis gelangen, *Z.*; — zdaj še le je izpregledal, jetzt erſt ſind ihm die Augen aufgegangen, *Cig.*; — 2) das Augenlicht bekommen, ſehend werden, *Cig.*; mislimo si, da slepec izpregleda, *Žnid.*; — 3) = pregledati: durchſchauen, *Mur.*; — 4) nachſehen, nachlaſſen, zugute halten; i. komu kaj (n. pr. dolg, kazen); — 5) fehlſehen, überſehen: i. kaj, *Cig., Jan., Svet.(Rok.)*; — i. se, ſich verſehen, *Navr.(Kop. sp.)*; — 6) ni ga bilo i., ni se dal i., er ließ ſich nicht ſehen, er kam nicht zum Vorſchein, *Levst. (Zb. sp.)*.
izpregledávati, am, *vb. impf. ad* izpregledati, = izpregledovati.
izpreglẹ́dek, dka, *m.* 1) die Nachſicht: i. taks, die Taxnachſicht, *Jan.*; — 2) das Verſehen, *Jan.*
izpreglẹ́dljaj, *m.* = izprebistrek: jasen i., heller Zwiſchenraum, *V.-Cig.*
izpregledljiv, íva, *adj.* nachſichtig, *Cig., Jan.*
izpregledljívost, *f.* die Nachſichtigkeit, *Jan.*
izpregledovânje, *n.* das Nachſehen; das Ueberſehen, i. t. d. prim. izpregledovati.
izpregledováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpregledati; 1) die Augen öffnen: izpregledujem, es geht mir ein Licht auf, *Cig.*; — 2) ſehend werden: slepci izpregledujejo; — 3) nachſehen; — 4) überſehen.
izpreglọ́dati, dam, jem, *vb. pf.* = preglodati, *Mur.*
izpregọ́lčati, ím, *vb. pf.* = izpregovoriti, *vžh-Št.-C.*
izpregovárjati, am, *vb. impf. ad* izpregovoriti, *Cig.*
izpregovoríti, ím, *vb. pf.* 1) zu reden anfangen, ſich vernehmen laſſen; besedice ni mogel i., er konnte kein Wort vorbringen; ne more i., toliko ga smeh sili, er kann vor Lachen nicht zu Worte kommen, *Cig.*; — 2) das Vermögen zu ſprechen wieder erlangen, *Cig.*
izprehâj, *m.* der Spaziergang, *Mur., Jan., C., Mik.*
izprehajališče, *n.* der Spazierort, der Spaziergang, *Cig., Jan., C., M., nk.*

solnce, upirajoč svoje rumene žarke spredaj. Dej.
Kor. vrezji v kožo odzgoraj in spredaj tako-le: ⊥ Pre

izpremerkati se = zmotiti se: i. dve reči = zamenjati jih; če sta ti dva zelo podobna, se človek lahko izpremerka, kateri je prav (z n.) Pofl. - Prot. 98 12.

izprehâjanje, *n.* das Luſtwandeln, das Spazieren.

izprehâjati, am, *vb. impf. ad* izpreiti, izprehoditi; 1) anwandeln: groza, strah me izprehaja; barve te izprehajajo, du ſpielſt alle Farben, *Jap.(Prid.)*;—2) i. se, luſtwandeln, ſpazieren; i. se po travnikih; — 3) das Vermögen zu gehen erlangen: kruljavi izprehajajo, *Ravn.*

izprehajâvec, vca, *m.* der Spaziergänger.

izprehajâvka, *f.* die Spaziergängerin.

izpréhod, hóda, *m.* der Spaziergang; iti na i., ſpazieren gehen; z izprehoda se vračati; — tudi: izprehòd, hóda.

izprehôdec, dca, *m.* der wieder gehen kann, der Reconvaleſcent, *C.*

izprehódən, dna, *adj.* zum Spazieren gehörig, Spazier-, *Cig., Jan.*; izprehôdna ura, die Spazierſtunde, *Cig.*

izprehóditi, hódim, *vb. pf.* 1) das Vermögen zu gehen erlangen; — 2) ſpazieren führen, beim Spaziergang begleiten, *C.*; — konja i. (= izprevoditi), *Ljub.*; — i. se, einen (genügenden) Spaziergang machen; izprehodil sem se in bilo mi je zopet dobro.

izpreíti, ídem, *vb. pf.* 1) anwandeln, befallen, *Cig.*; — 2) i. se, einen Spaziergang machen, *Cig.*

izprejésti, jém, *vb. pf.* wieder zu eſſen anfangen: izprejedel je rad kašo (prej je ni hotel), *Gor.-M.*

izprejêzd, *m.* der Spazierritt, *Jan.*

izprejêža, *f.* der Spazierritt, *Jan.*

izprêjti, prêjdem, *vb. pf.* = izpreiti: i. se, einen Spaziergang machen, *jvzhSt.*

izprèk, *praep. c. gen.* von jenſeits, über — her, jenſeits: izprek Krke, *Z.*; i. hriba, *C.*; (izpreko: i. hodišča, jenſeits des Corridors, *Levst.[Pril.]*).

izprekârjanje, *n.* das Zanken, *C.*

izprekârjati se, am se, *vb. impf.* = prekarjati se, zanken, *Guts., Cig., C.*

izprekârjavec, vca, *m.* der Zänker, *Guts., Cig.*

izprêkoma, *adv.* quer, (sp-) *Cig.*; querüber, von der Seite: i. koga bezati, *SlN.*; — pot je i., (sp-), to je: ni strma, *Svet.(Rok.)*.

izprelêp, lépa, *adj.* = prelep, überaus ſchön, herrlich, (spre-) *Cig., Jan., Cig.(T.), Mik., Kr.*; izprelepo dišati, *Levst.(Zb. sp.)*.

izprelépota, *f.* die Pracht, *Jan., ZgD.*

izprelépotíčiti, íčim, *vb. pf.* izprelepotičen, geſchnörkelt (stil.), *Cig.(T.)*.

izprelétati, lêtam, *vb. impf. ad* izpreleteti.

izpreletávati, am, *vb. impf. ad* izpreleteti, = izpretetati, izpreletovati, hinundherfliegen; na veliki cesti so se izpreletavali lačni vrabci, *Erj.(Izb. sp.)*.

izpreletéti, ím, *vb. pf.* 1) hinüberfliegen: Ta ptičica izpreletela Taj na sprednji oltar, *Npes.-Vraz*; — izpreletelo se je, es hat ſchnell aufgehört zu regnen, es iſt das Wetter vorübergegangen, *Cig.*; — 2) z očmi i., überblicken, *Cig.*; — anwandeln, befallen; mraz me je izpreletel, es lief mir kalt über die Haut, *Cig.*; groza, strah me izpreleti, mi mozeg in kosti izpreleti, wandelt mich an, bringt mir durch Mark und Bein, *Cig.*; rdečica me izpreleti, ich erröthe plötzlich, *Cig.*; (tudi: izpreletim od rdečice, *C.*).

izpreljûb, ljúba, *adj.* = preljub, (spre-) *Cig., Jan., Sol.*

izprêma, *f.* der Vorſpann, *Z., Levst.(Nauk)*.

izpremêmba, *f.* die Veränderung, die Verwandlung.

izpremện, *m.* = izprememba, *Cig., C.*; — njiva je v izpremenu, t. j dva gospodarja jo uživata, vrsteč se leto za letom, *Svet. (Rok.)*.

izpremệna, *f.* die Verwandlung, die Veränderung, *Cig., Jan.*; — die Phaſe, *Jan.*

izpremệnek, nka, *m.* 1) die Aenderung, *Mur., C.*; der Wechſel, *Mur.*; die Metamorphoſe, *Rog.-Valj.(Rad)*; — 2) = izprevržek, die Abart, *C.*

izpremẹnîtev, tve, *f.* die Veränderung, die Verwandlung.

izpremẹníti, ím, *vb. pf.* verändern; lice i., die Farbe wechſeln, *Cig.*; i. se, ſich ändern; nič se ni izpremenil, tak je, kakršen je bil; umwandeln; vodo v vino i.; i. se, ſich verwandeln; veselje se je v žalost izpremenilo.

izpremẹ́njast, *adj.* = izpreminast, *C.*

izpremẹ́njati, am, *vb. impf. ad* izpremeniti, *Mur.*; nespameten (človek) se kakor mesec izpremenja, *Škrinj.-Valj.(Rad)*.

izpremẹnjáva, *f.* der Wechſel, die Abwechslung, *C.*

izpremẹnjâvec, vca, *m.* der Schillerſpat, der Diallag, *C.*

izpremẹnjénje, *n.* die Veränderung, die Verwandlung; i. Jezusovo, die Verklärung Jeſu, *Cig.*

izpremẹnjevânje, *n.* das Verändern, das Verwandeln; die Veränderungen.

izpremẹnjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpremeniti, = izpremenjati.

izpremẹnljiv, íva, *adj.* wandelbar, veränderlich; izpremenljivo vreme; vse je izpremenljivo; — variabel (math.), *Cig.(T.)*.

izpremẹnljívost, *f.* die Veränderlichkeit; die Wandelbarkeit; i. človeške sreče.

izpremetanína, *f.* das Untereinander, *C.*

izpremétati, mêtam, čem, *vb. impf. ad* izprevreči; i. se, ſich verwandeln: na (v) volkove se i., *LjZv.*; — (izpremetale so ga barve, er wechſelte die Farben, *Jurč.*).

1. **izpremîn**, *m.* = izprememba, *Mur., Cig., Jan., Nov.*; — die Verklärung, *Cig., Jan., Ravn.-Valj.(Rad)*; — das Schillern, *M.*

2. **izpremîn**, *m.* das Verſchwinden, *Mur.*

izpreminast, *adj.* = izpreminjast, ſchillernd: izpreminasta kokoš, *Lašče-Levst.(M.)*; izpreminasti mramor, der Muſchelmarmor, *Erj. (Min.)*.

izpreminati, am, *vb. impf.* = izpreminjati; — i. se, ſchillern, *Lašče-Levst.(M.)*.

izpreminâvček, čka, *m.* der große Schillerfalter (apatura Iris), *Erj.(Ž.)*.

izpreminiti, mînem, *vb. pf.* verſchwinden, *Raič (Slov.)*; vrag izpremine, *Npr.-Kres.*

izpremínjanje, *n.* die Veränderung; i. obraza, das Mienenspiel, *Cig.(T.)*; i. glasa, die Mutation der Stimme, *Cig.(T.)*; i. vremena, der Wetterwechsel, *Cig.*; i. barv, der Farbenwechsel, *Cig.*; i. glasov, der Lautwechsel, die Lautveränderung (gramm.), *Cig.(T.)*; — das Schillern, *Gor.*

izpremínjast, *adj.* schillernd, *Cig., Jan., Cig.(T.), Gor.*

izpremínjati, am, *vb. impf. ad* izpremeniti; verändern, verwandeln; i. se, sich verändern, wechseln; vse se izpreminja na svetu; — i. se, schillern, *Cig., Jan., Cig.(T.), Gor.*

izpremínjav, *adj.* = izpreminjast, *Jan., DZ.*

izpreminjâva, *f.* der Wechsel, *Cig., Jan.*; i. letnih časov, *Zora*; die Variation, *Jan.*; i. glasu, die Modulation der Stimme, *Jan.*

izpreminjâvček, čka, *m.* = izpreminavček, der Schillerfalter, *Jan.*

izpreminjâvec, vca, *m.* der Schillerspat, *Cig.(T.)*.

izpremínjčast, *adj.* = izpreminjast, *Polj.*

izpreminjeváti, újem, *vb. impf.* = izpreminjati, *Cig.*

izpremîslek, sleka (selka), *m.* die Aenderung des Vorsatzes, *Cig.*; die Sinnesänderung, *Jan.*

izpremísliti, mîslim, *vb. pf.* 1) = premisliti, *Mur.*; izpremišljen, vorbedächtig, discret, *Cig., Jan.*; vorsätzlich: izpremišljeno ubijanje, *C.*; — 2) i. se, sich eines andern besinnen, den Entschluss ändern, *Cig., Jan., C.*

izpremíšljati, am, *vb. impf. ad* izpremisliti, *Cig.*

izpremišljeváti, újem, *vb. impf.* 1) = premišljevati, *Valj.(Rad)*; — 2) i. se, *vb. impf. ad* izpremisliti se, *Z.*

izprémiti, im, *vb. pf.* = spremiti, *Trub., Levst. (Nauk).*

izpremladíti se, ím se, *vb. pf.* jung werden, sich verjüngen, *Jan.*

izpremlajáč, *m.* človek, ki se izpremlaja, *Polj.*

izpremlájati se, am se, *vb. impf. ad* izpremladiti se; — kindische Possen treiben, scherzen, *Gor.-Cig.*; otroci se izpremlajajo, *Polj.*; — eine Arbeit, wie zum Scherz, ohne Ernst und Erfolg verrichten, *Gor.*

izpremlájavec, vca, *m.* kdor se pri delu le izpremlaja, *Gor. Pj.*

izpremlajeváti se, újem se, *vb. impf.* = izpremlajati se, sich verjüngen, *Jan.*

izprẹ́mljati, am, *vb. impf.* izpremiti, = spremljati, *Trub., Levst.(Nauk).*

izprẹ́mnik, *m.* der Vorspann leistet, der Vecturant, *Levst.(Nauk).*

izprẹ́mnsati, am, *vb. pf.* 1) erzwingen, *Z.*; — 2) dobro i. koga, jemandem ein Capitel lesen, („izprejmsati") *Trub.(Post.).*

izprẹ́mski, *adj.* Vorspanns-: i. zakupnik, der Vorspannspächter, *Levst.(Nauk).*

izprenevẹ́riti, vẹ́rim, *vb. pf.* dem Glauben abtrünnig machen: i. koga, i. se, *C.*

izpreobráčanje, *n.* das Bekehren; i. nejevernikov, die Heidenbekehrung, *Cig.*

izpreobráčati, am, *vb. impf. ad* izpreobrniti; i. nevernike; — i. obligacije, convertieren, *DZ.*

izpreobračâvec, vca, *m.* der Bekehrer: i. nevernikov, der Heidenbekehrer, *Cig.*; — der Proselytenmacher, *Jan.*

izpreobrnîtelj, *m.* der Bekehrer, *Cig.*

izpreobrnîtev, tve, *f.* die Bekehrung.

izpreobŕniti, nem, *vb. pf.* umwandeln, *Mur., Cig., Jan.*; v pepel i., einäschern, *Cig.*; v puščavo i., veröden, *Cig.*; — bekehren; pogana i. h krščanski veri; grešnika i.; i. se, sich bekehren; pijanec se izpreobrne, kadar se v jamo izvrne, *Npreg.*

izpreobŕnjenec, nca, *m.* der Bekehrte, der Proselyt, *Cig., Jan., Let.*

izpreobŕnjenje, *n.* die Bekehrung, *Jan.*; — die Sinnesänderung, *Cig.*

izpreobŕnjenka, *f.* die Bekehrte, *Cig., Jan.*

izpreobúti, újem, *vb. pf.* = preobuti, *Z.*

izpreopíti se, píjem se, *vb. pf.* sich betrinken, *M.*

izpreperẹ́ti, ím, *vb. pf.* = prepereti, *Cig.*

izpreplésti, plétem, *vb. pf.* verflechten: i. med seboj, in einander verflechten, *Zora*; izprepleten, verflochten, *Cig.(T.)*.

izprerokováti, újem, *vb. pf.* = izprorokovati, *Dalm.-C.*

izprẹ́sti, prẹ́dem, *vb. pf.* 1) mit dem Spinnen fertig werden, ausspinnen; — verspinnen, *Cig.*; vse predivo i., *jvžhŠt.*; — 2) i. se, sich entspinnen, *Cig.*

izprẹ́šati, am, *vb. pf.* auspressen.

izpreudârek, rka, *m.* = preudarek, die Ueberlegung, *Z.*; i. si vzeti, bedenken, *C.*

izpreudáren, rna, *adj.* bedächtig, klug, *C.*

izpreudáriti, árim, *vb. pf.* = preudariti, *C., Z.*

izpreumẹ́ti, mẹ́jem (mẹ́m), *vb. pf.* 1) verstehen, begreifen, *Bes., ZgD.*; — 2) i. se, sich anders besinnen, *C.*; zur Einsicht gelangen, *Z.*; po veri se človek spet izpreume, *Dalm.*; — sich auskennen, *Cig.*

izpreumẹ́ten, tna, *adj.* verständig, *C.*

izpreumẹ́tnost, *f.* die Einsicht, die Geschicklichkeit, *C.*

izpreúmiti, im, *vb. pf.* eines andern belehren, i. koga, *C., Z.*

izpreûmljaj, *m.* lichter Zwischenraum (bei Verrückten), *Cig.*

izprevâjati, am, *vb. impf. ad* izprevoditi; 1) hin- und herführen; herumführen; konje izprevajajo po vožnji, da se polagoma ohlade, *jvžhŠt.*; — 2) begleiten, *Mur., Cig., Jan., ogr.-M.*; mrtveca i., eine Leiche begleiten, *BlKr.-M.*; duhovnik izprevaja, der Priester hält ein Begräbnis ab, *BlKr.*

izprevâjavec, vca, *m.* der Begleiter, *Mur., Valj.(Rad).*

izprevâjavka, *f.* die Begleiterin, *Mur., Rail (Let.).*

izprevâžati, am, *vb. impf.* spazieren fahren (tr.), *Jan.*; i. se, spazieren fahren (intr.), *Jan.*

izprevẹ́da, *f.* das Zusichkommen, die erlangte Einsicht, *C.*

izprevẹ́den, dna, *adj.* leichtsinnig, unbesonnen, muthwillig, *ogr.-M., C.*; izprevedno se nositi, sich übermüthig benehmen, *ogr.-C.*

bože vedo spreminjavo lice" J. A. Janar. Lj. Zvon 916, 263.

spreminjavaste lase (Kostanjeve in sive) lase je
mel stanice jadrja Peta. (Župan o Preš.?)

spemlgati se, po obroče se vesti pri čem,
tiuzdan, kakega dela se ne resno lotiti; boršu
de mazyka volge ali moči.
če si lacen, jej od kraja, kaj se boš le spre-
mlajal in jj' clio brodil po skledi, —
kaj bo taka plevica, kir se le spremlaja,
vzak plevalčik poselej izpuka? Delo
se jej pa nič ne odveda. Pšj. Pmk.
Let. 95. 42.

izprevẹ́dîja, *f.* = izprevednost, *ogr.-Valj. (Rad).*

izprevẹ́dẹti se, vẹ́m se, *vb. pf.* 1) ſich eines andern beſinnen: zur Beſinnung kommen, *C.*; — 2) ſich verſehen, irren, fehlen: da se ne izpreveš, *C.*; — 3) muthwillig, übermüthig werden, *ogr.-C.*; v dobroti se i., *ogr.-Let.*

izprevẹ́dnják, *m.* muthwilliger, unbeſonnener, leichtſinniger Menſch, *ogr.-C., M.*

izprevẹ́dnost, *f.* 1) der Leichtſinn, *C.*; — 2) der Muthwille, die Bosheit, *Cig., C., ogr.-Valj. (Rad).*

izprevẹ́dováti, újem, *vb. impf.* leichtſinnig, muthwillig ſein, ausgelaſſen leben, *ogr.-C., M.*; z ženskami i., *C.*

izprevedríti se, ím se, *vb. pf.* = prevedriti se, heiter werden, *Z., Notr.*

izprevîd, vída, *m.* die Einſicht, das Ermeſſen, *Cig., Jan.*; po izprevidu, prepuščeno je njegovemu izprevidu, *DZ.*

izprevîdek, dka, *m.* = izprevid, *Jan., DZ.*

izprevíden, dna, *adj.* = previden, einſichtsvoll, verſtändig, *Cig., Jan.*

izprevídẹti, vîdim, *vb. pf.* zur Einſicht gelangen, einſehen.

izprevídnost, *f.* die Einſicht, die Klugheit, *Cig., Jan.*

izprevíjati, am, *vb. impf.* hin und her winden, biegen: ako kositer izprevijaš, škriplje, *Erj. (Min.)*; i. si lase, *C.*

izprevîtek, tka, *m.* die Locke, *C.*

izprévod, vóda, *m.* die Begleitung, das Geleite, *Cig., Jan., C.*; v i. vzeti, als Escorte verwenden, *DZ.*; — die Leichenbegleitung, das Leichenbegängnis, der Conduct, *C., BlKr.*; pogrebni i., *Cig.*; — ein feſtlicher Aufzug, *Guts., Cig., Jan., nk.*; die Proceſſion, *V.-Cig., Let., LjZv.*; tudi: izprevòd, vóda.

izprevǫ́dba, *f.* die Begleitung, *Jan.*

izprevǫ́den, dna, *adj.* Geleits-, *Cig., Jan.*; izprevǫ́dni nadpis, die Begleitsadreſſe, *DZ.*; izprevodni list, der Geleitſchein, *Jan.*

izprevodîtelj, *m.* der Geleitsmann, *Mur.*; — = izprevodnik, der Conducteur, *nk.*; — der Leichenbegleiter, *ogr.-C.*

izprevóditi, vǫ́dim, *vb. pf.* das Geleite geben: i. koga, *Cig., Jan.*; — umherführen, *Jan.*; i. konja po vožnji, da se počasi ohladi, *jvžhŠt.*

izprevǫ́dnica, *f.* der Geleitſchein, *DZ.*

izprevǫ́dnik, *m.* 1) der Theilnehmer an einem Geleite, *Cig., Jan., DZ.*; izprevodniki, die Geleitsleute, *Cig.*; die Leichenbegleiter, *C.*; — 2) der Conducteur, *Cig., Jan., C., nk.*

izprevodnína, *f.* das Geleitsgeld, *Cig.*

izprevǫ́dstvǫ, *n.* die Geleitſchaft, *Cig., Jan.*

izprevòj, vója, *m.* der Leichenconduct, *BlKr.-Cig., C., Mik.*; pogrebni i., *Jan.*; tudi: izprévoj, *Valj.(Rad), BlKr.*

izprevóziti se, vózim se, *vb. pf.* eine Spazierfahrt machen, *Jan.*

izprevrâčanje, *n.* das Verkehren, das Verdrehen, *Cig.*; i. zgodovine, die Geſchichtsfälſchung, *SIN.*

izprevrâčati, am, *vb. impf. ad* izprevrniti; verkehren; verdrehen: i. resnico, pravico, *Cig., Jan.*; i. besede, *Cig.(T.)*.

izprevračâvec, vca, *m.* der Verdreher: i. besed, *Cig.*

izprevŕẹči, vŕžem, *vb. pf.* umwerfen, umſtürzen, *Mur.*; — verändern, *Cig.*; Laban je Jakobu desetkrat plačilo izprevrgel, *Ravn.*; barvo i., ſich verfärben, *Cig.*; misli i., eines anderen Sinnes werden, umſatteln, *Cig.*; — i. se, umſchlagen, ſich ändern, *Mur., Cig., Jan.*; vreme se bo izprevrglo, *Mur., Cig., Jan.*; žalost se v veselje izprevrže, *C.*; — i. se, entarten, ausarten, *Jan.*; no, ljudje so se izprevrgrli, nemara da že ni več pravih pivcev, *Jurč.*

izprevŕniti, nem, *vb. pf.* umkehren, *Mur.*; verdrehen: i. pravico, besedo, *Cig.*; i. kaj, verkehrt darſtellen, *Cig.(T.)*; izprevrnjen, verſchroben, *Cig.(T.)*.

izprevŕžek, žka, *m.* die Veränderung, *C.*; — die Entartung, *Jan.*; — die Abart, die Spielart, *Cig., Jan., C.*

1. **izprẹ́zati**, zam, *vb. impf. ad* izpreči; = izpregati, *C.*; vole i., *BlKr.*

2. **izprẹ́zati**, am, *vb. pf.* aufſpringen machen; solnce je deske izprezalo, *Z.*; i. se, aufſpringen (von Samenkapſeln, Hülſen udgl.), *Cig.*; češarki so se izprezali, die Zapfen haben den Samen ausfallen laſſen, *Z.*; grah se je izprezal, die Erbſen liefen aus, *Cig., jvžhŠt.*; stročiči se izprezajo, *Nov.*; — peresca rastlinska se izprezajo, entfalten ſich, *Cig.*

izprẹ́žati, ím, *vb. pf* erlauern; priliko i., *Cig.*

izpreželjen, ljna, *adj.* überaus lieblich, *Jan.*; Priletela ptička, Spreželjno (nam. izp-) je zapela, *Npes.-Jan.(Slovn.)*.

izpreželjnost, *f.* die Lieblichkeit, *Jan.*

izpŕgati, am, *vb. pf.* = izbrskati: kure seme izprgajo, *Ravn.(Abc.)*.

izprhčáti se, âm se, *vb. pf.* durch Abliegen mürbe werden, *jvžhŠt.*; izprhčana jabolka, *Št.-Vest.*

izprhnẹ́ti, ím, *vb. pf.* = sprhneti, *Jan.(H.)*.

izpričálǫ, *n.* = izpričevalo, *Jan., DZ.*

izpríčanje, *n.* 1) die Erweiſung, *Z.*; — 2) die Entſchuldigung, *Cig.*

izpríčati, príčam, *vb. pf.* 1) bezeugen, erweiſen, darthun; i. se, bezeugt, erwieſen werden; — 2) entſchuldigen, *Mur., Dol.-Cig.*; — i. se, ſich rechtfertigen, ſich genügend entſchuldigen, *ogr.-C.*

izpríčávanje, *n.* 1) das Bezeugen; — 2) das Entſchuldigen, *kajk.-Valj.(Rad)*.

izpríčávati, am, *vb. impf. ad* izpričati, = izpričevati; 1) bezeugen; — 2) entſchuldigen, *Mur.*; i. se, ſich entſchuldigen, *C.*; i. se komu, ſich bei jemandem entſchuldigen, *Let.*

izpríčba, *f.* der Erweis, die Nachweiſung, *Mur., Cig., Jan.*; v izpričbo, zu Urkund deſſen, *Cig., Jan.*

izpríček, čka, *m.* = izpričba, *Mur., Jan., Ravn.*

izpríčen, čna, *adj.* 1) Nachweiſungs-: izprîčno pismo, das Document, *Cig.*; — 2) erweislich, *nk.*

izpričeválo, *n.* das Document, das Zeugnis, *Mur., Cig., Jan., nk.*; i. uboštva, das Armutszeugnis, *Cig.*

izpričevânje, *n.* 1) das Bezeugen, das Erweiſen; — 2) das Entſchuldigen, *M.*

izpričeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpričati; 1) bezeugen, beweiſen, darthun; — 2) entſchuldigen, i. se, ſich zu rechtfertigen ſuchen, ſich entſchuldigen, *Jan.*

izpričevâvec, vca, *m.* der Bezeuger, *Cig.*

izpričílo, *n. Jan., Glas.*, pogl. izpričevalo.

izprîčkati, am, *vb. pf.* durch Hadern, Streiten erlangen: i. komu kaj, einem etwas abzanken, *Cig.*

izpričljiv, íva, *adj.* erweislich, *Cig., Jan.*; pogl. izpričen.

izprîda, *f.* die Ausartung, die Verderbnis, *C.*

izprîdba, *f.* die Verderbnis, *DZ.*; i. hišnega orodja, die Möbelentwertung, *Levst.(Pril.)*.

izprídigovati, ujem, *vb. pf.* aufhören zu predigen, ausprédigen.

izpríditi, prîdim, *vb. pf.* untauglich machen, verderben, corrumpieren; i. se, untauglich werden, ausarten, ſchlecht werden; izprijen (nav. izpriden), verderbt, ausgeartet.

izpridováti, ûjem, *vb. impf. ad* izpriditi, *Jan.*; pogl. izprijevati.

izprîjati, prîjam, *vb. impf. ad* izpriditi, *Jan. (H.)*.

izprîjenec, nca, *m.* der Ungerathene, (sprid-) *Cig., Ravn.*

izprîjenje, *n.* die Verſchlechterung, die Ausartung; (nav. spridenje).

izprîjenost, *f.* die Verderbtheit, (sprid-) *Mur., Cig., Jan., nk.*

izprijeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izpriditi.

izpripovédati, am, *vb. pf.* ausérzählen; pastorka ji je svoj pot izpripovedala, *Npr.-Kres.*

izprîšč, *m.* nav. *pl.* izprišči, ein Kinderausſchlag, eine Art Flechte, *Z.*

izprîščiti se, im se, *vb. pf.* ausſchlagen, *Cig.*; izpriščilo se mu je po životu, er hat einen Ausſchlag bekommen, *Z.*

izprorokováti, ûjem, *vb. pf.* mit dem Prophezeien zuende kommen, ausweisſagen, *Cig., Dalm.*

izprósen, sna, *adj.* erbittlich, *Cig.*

izprósiti, prósim, *vb. pf.* 1) durch Bitten erlangen, erbitten; kar človek izprosi, brez greha nosi, *M.*; izprosivši tablico je pisal, *Krelj*; losbitten, *Cig.*; izprošen, infolge von Bitten befreit, *Dict.*; komaj sem ga izprosila, *jvzhŠt.*; beim Freien Erfolg haben: zaroka je končana in dekletce izprošeno, *Let.*; — 2) durch Bitten überreden: če ga boš izprosila, *jvzhŠt.*; izprosil ga je, er hat ihn durch eine Abbitte beſänftigt, *C.*

izprosljiv, íva, *adj.* = izprosen, *Cig.*

izprostẽra, *f.* die Ausdehnung, *C.*

izprostírati, am, *vb. impf. ad* izprostreti, = razprostírati, *Mur., Cig.*; kerubima sta svoje peruti izprostirala, (sp-) *Dalm.*

izprostítev, tve, *f.* die Diſpens, *Cig.*

izprostíti, ím, *vb. pf.* befreien, *Cig., Jan.*; i. se, ſich losmachen, *Jan.*; i. koga vseh troškov, *Svet.(Rok.)*; Da sproščenim (nam. izp-) bo vseh težav telesa Se srečnim izpolnila volja vsaka, *Preš.*

izprostîtva, *f.* = izprostitev, *C.*

izprostóriti, ôrim, *vb. pf.* geräumig machen, *Ip., ogr.-Mik.*

izprostrẽti, strèm, *vb. pf.* = razprostreti, ausbreiten, *Mur., Cig., Boh.*; i. roke, *Dalm.*; ausſtrecken: Mozes izprostre roko — in s strašnim hrupom zavezne Egipčane morje, *Ravn.*

izproševáti, ûjem, *vb. impf. ad* izprositi, *DSv.*

izprôšnja, *f.* die Erlangung durch Bitten, *Dict.*; das Erbitten der Befreiung, *Dict.*

izprovod, vóda, *m.* = izprevod, *Jan., C.*

izpŕskniti, pŕsknem, *vb. pf.* ausſpritzen, *Jan. (H.)*.

izpŕskati se, pŕskam se, *vb. pf.* ausbocken, ausbrunften, *C.*; — izprskan (preprosto), verbuhlt, *C.*

izpršáti, ím, *vb. pf.* ausſprühen, *Cig.*

izpŕva, *adv.* = iz prva, anfangs, *nk.*; — prim. sprva.

izpsíkati, kam, čem, *vb. pf.* ausziſchen, *Mur., Cig., Jan.*

izpsováti, ûjem, *vb. pf.* ausſchelten, ausſchimpfen, *Jan., nk.*; — i. se, ſich ausſchimpfen, *Cig.*

izpûh, *m.* die Ausdünſtung, *Cig.*

izpúhati, pûham, šem, *vb. pf.* hauchend, blaſend ausſtoßen, *Z.*; — rauchend verbrauchen: cigare i., *Cig.*

izpúhniti, pûhnem, *vb. pf.* mit einem Hauche herausſtoßen, *Cig.*; Turek je bil tu, kakor bi ga bila po noči zemlja izpuhnila, *Jurč.*

izpuhtẽti, ím, *vb. pf.* ausdunſten, verduften, verfliegen.

izpuhtẽvati, am, *vb. impf. ad* izpuhteti, *Jan.*

izpukanína, *f.* die Kratzwolle, *C.*

izpúkati, kam, čem, *vb. pf.* durch Reißen, Raufen herausbringen, ausraufen, *Jan., C.*; nikar, da plevoč ljuljko tudi pšenice z njo red ne izpučete, *Dalm.*; travo na strehah i., *Trub.*; izpukane peruti, *Dalm.*; — auszupfen, *Cig.*; — i. se, ſich ausfaſern, ſich ausfädeln, *Cig.*

izpúkniti, pûknem, *vb. pf.* ausraufen, ausreißen, *Jan., C.*; cvetico i., *Cig.*; repo i., eine Rübe ausraufen, *Dol.*; las iz glave si i., *Hal.-C.*

izpúliti, im, *vb. pf.* durch Raufen herausbringen, ausraufen, ausreißen: lase si i., drevesce s korenino i., auswurzeln, *Cig.*; komu kaj iz rok i., jemandem etwas aus den Händen entreißen; — iz koga kaj i., jemandem etwas abnöthigen, *Cig.*

izpûst, *m.* 1) das Herauslaſſen: i. hlapa, der Dunſtabzug, *Cig.(T.)*; — das Stichloch des Hochofens, *h. t.-Cig.(T.)*; — die Entlaſſung, die Freilaſſung, *Cig.*; — 2) die Auslaſſung, *Mur., Cig., Jan.*; die Ellipſe (gramm.), *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

izpûstba, *f.* die Entlaſſung, die Freilaſſung, *C.*

izprositi se, zgrayshem, zaprositem: zuha se prilije v omako, da se ta „sprosti“ (Polica) Štrek. Let. 94. 17.

Izpideuništi: -ška toorba, Pirlar Lj. Živa XXXIV. 246.

izrajdati: izjti izpeljati.

izpustiti = napeljati ginfen: krta je „spuščena po kalnikih, din Rabn iſt auf Schrauben gezogen, (kazljc na krasu) Štrekelj Let. 94 17. – ne izpuščkz

izpûstek, tka, *m.* = izpust 2), *Jan.*, *DZ.*

izpûsten, tna, *adj.* 1) die Entlaſſung, die Freilaſſung betreffend: izpustno pismo, izpustni list, der Entlaſſungsſchein, *Cig.*, *C.*; — 2) **elliptiſch** (gramm.), *Jan.*, *Cig.(T.)*

izpustíti, ím, *vb. pf.* 1) hinauslaſſen, loslaſſen, freilaſſen, entlaſſen; i. živino iz hleva, ptiča iz kletke, človeka iz ječe; Noe izpusti krokarja, — nato izpusti goloba, *Dalm.*; i. iz učenstva, freiſprechen, *Cig.*; iz službe i., aus dem Dienſte entlaſſen, *Levst.(Cest.)*; fahren laſſen: vrv iz rok i.; žrebelj je izpustil, = ne drži več; vodo iz ribnika i., abfließen laſſen; vino iz soda i., den Wein ausfließen laſſen; — hervorbrechen laſſen: žarke i., ausſtrahlen, *Cig.*; svit se je izpustil, es graut, es tagt, *C.*; jok i., zu weinen anfangen, *Ravn.-Valj.(Rad)*; — 2) i. se, ausbrechen, ausfahren (von Ausſchlägen), *Cig.*; nekaj se mu je izpustilo po obrazu, er hat im Geſichte einen Ausſchlag bekommen, *jvzhŠt.*; — 3) i., auslaſſen, weglaſſen: i. besedo; vorüber gehen laſſen; ne izpusti nobene veselice, er verſäumt keine Unterhaltung.

izpustnína, *f.* das Abdankungsgeld, *Cig.*, *C.*

izpustóšiti, ôšim, *vb. pf.* verwüſten, *C.*

izpustotíti, im, *vb. pf.* öde machen: njivo i., verſchlechtern, *Cig.*

izpûšek, ška, *m.* = izpuhnjen mozolec, *ogr.-C.*

izpúščâj, *m.* der Ausſchlag, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *DZ.*; čeljustni i., das Rankkorn (weiße Bläschen im Maul der Schweine), *V.-Cig.*

izpúščanje, *n.* 1) das Hinauslaſſen; das Freilaſſen; — 2) das Auslaſſen.

izpúščati, am, *vb. impf. ad* izpustiti; 1) hinauslaſſen, loslaſſen, freilaſſen, entlaſſen; živino na pašo i.; i. posle iz službe; — 2) i. se, ausbrechen (von Ausſchlägen), *Cig.*; mah se mi izpušča, ich werde bärtig, *Cig.*; — 3) auslaſſen, weglaſſen; besede i. pri prepisavanju.

izpuščénje, *n.* 1) das Hinauslaſſen, die Loslaſſung, — 2) die Auslaſſung.

izpuščénec, nca, *m.* der Entlaſſene, *Cig.*, *Jan.*

izpúščnja, *f.* = izpust, die Freilaſſung, *Mur.*

izpúšiti, pûšim, *vb. pf.* ausrauchen: i. pipo tobaka, *Cig.*, *nk.*

izpužíniti, înim, *vb. pf.* entkernen, *Cig.*; — prim. pužina.

izpužínati, am, *vb. pf.* das Kerngehäuſe entfernen: i. jabolko, *Polj.*

izpúžiti, im, *vb. pf.* entkernen, aushülſen: i. bob, turščico, *Dol.*

izrâba, *f.* die Abnützung, *Z.*

izrábiti, im, *vb. pf.* ausnützen, abnützen, *Z.*; izrabljen, abgenützt, *Cig.*

izrábljati, am, *vb. impf. ad* izrabiti; aus-, abnützen: posle samogoltno i., *Cv.*

izračûn, *m.* die Berechnung, *Z.*, *DZ.*

izračúnati, am, *vb. pf.* = izračuniti.

izračunávati, am, *vb. impf. ad* izračunati, *Cel.(Ar.)*.

izračúniti, ûnim, *vb. pf.* ausrechnen, berechnen.

izráhati, am, *vb. pf.* locker machen, *Danj.-C.*

izrahlíti, ím, *vb. pf.* locker machen, lockern, *Jan.*

izrahljáti, âm, *vb. pf.* mit dem Auflockern fertig werden: i. zemljo.

izrájati, am, *vb. pf.* austanzen, *Cig.*

izrajtálo, *n.* das Berechnungsvermögen: kaj nimaš čisto nič izrajtala? *Valj.(Rad)*, *KrGora.*

izrájtati, am, *vb. pf.* = izračuniti.

izrât, *f.* der Ackerrain (der Quere nach), *Cig.*

izrâna, *adv.* = iz rana, früh morgens, *ogr.-C.*

izrâska, *f.* = izrastek. *C.*

izrâslek, sleka (selka), *m.* der Auswuchs, *Jan.* das Waſſerreis, *Cig.*

izrâst, *m.* der Auswuchs, *Mur.*, *Z.*

izrâstek, tka, *m.* der Auswuchs, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; nadočni i. pri jelenovem rogovju, der Augenſproſs, *Cig.*; das Waſſerreis, *Cig.*; izrastke delati, unnütze Schöſslinge treiben, *Cig.*; njegovi lasje so kakor palmovega drevesa izrastki, črni kakor vran, *Škrinj.-Valj.(Rad)*.

izrásti, rástem, *vb. pf.* herauswachſen, entſprießen: i. iz česa.

izrâstkast, *adj.* voll Auswüchſe, *Mur.*

izrastlíka, *f.* der Seitenſproſs, *C.*

izráščati, am, *vb. impf. ad* izrasti; herauswachſen, entſprießen.

izráščen, *adj.* ausgewachſen, buckelig, einſeitig, *Cig.*; (nam. izrasten).

izravnáti, âm, *vb. pf.* 1) perilo i., mit dem Zuſammenlegen der Wäſche fertig werden; prim. ravnati; — 2) eben machen, ebnen; i. pot, gredo.

izravníti, ím, *vb. pf.* eben machen, *Cig.*; gerade machen, *Cig.(T.)*; i. reki strugo, *DZ.*

izravnovânje *n.* das Ebnen.

izravnováti, ûjem, *vb. impf. ad* izravnati; ebnen.

izravnovâvec, vca, *m.* kdor kaj izravnuje, n. pr. rogove za glavnike, *Cig.*

izràz, ráza, *m.* der Ausdruck, der Terminus, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — i. dati želji, einem Wunſche Ausdruck geben, *Cig.(T.)*; — die Formel (math.): osnovni i., die Fundamentalformel, i. primičnosti, približnosti, die Näherungsformel, *Cig.(T.)*; — i. v obličju, der Geſichtsausdruck, *Jan.*; — prim. izraziti.

izrázen, zna, *adj.* ausdrucksvoll, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

izrazît, *adj.* ausdrucksvoll: i. jezik, eine Kraftſprache, *Cig.(T.)*.

izráziti, râzim, *vb. pf.* in Worte faſſen, ausdrücken, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; formulieren, *Cig.(T.)*; — i. se, ſich ausdrücken, *nk.*; — rus.

izrazoslôven, vna, *adj.* terminologiſch, *Cig.*

izrazoslôvje, *n.* die Terminologie, *Cig.*, *Jan.*

izrážati, am, *vb. impf. ad* izraziti, *nk.*

izražávati, am, *vb. impf.* = izraževati, *Trst.(Let.)*.

izraževáti, ûjem, *vb. impf. ad* izraziti; ausdrücken, *nk.*

izrécen, cna, *adj.* = izrečen, *nk.*; izrecna opomba, ausdrückliche Angabe, *DZ.*; izrecno ausdrücklich, *BlKr.-Levst.(Nauk)*.

izrecílo, *n.* die Erklärung, die Aeußerung, die Declaration, *Cig.*, *DZ.*, *nk.*; s pravomočnim izrecilom, durch einen rechtskräftigen Spruch,

Levst.(Pril.); pravno i., eine Rechtserklärung, *DZ.*

izréčen, čna, *adj.* 1) ausdrücklich, *Jan., Nov.*; izrečno, ausdrücklich, *Cig.(T.), nk.*; — 2) aussprechbar, sagbar, *Jan.(H.)*.

izrečénje, *n.* der Ausspruch, die Aeußerung, die Erklärung, *Mur., Cig., Jan.*

izréči, réčem, *vb. pf.* (ein Wort, Worte hervorbringen), aussprechen; i. besedo: mati; i. svojo misel, svoje mnenje, seine Meinung aussprechen, sich äußern; sodbo i., ein Urtheil aussprechen.

izrędčenje, *n.* die Verdünnung, *DZ.*

izrędčeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izredčiti; dünn, schütter machen: gozd i. = trebiti, *C.*

izrędčína, *f.* eine nicht dichte (schüttere) Stelle, *Jan.*; — das Verdünnte, die Verdünnung, *Jan.(H.)*.

izrędčiti, rędčim, *vb. pf.* schütter, dünn machen, lichten; i. gozd, einen Wald auslichten, *Cig., Jan.*; i. trte, *Vrtov.(Vin.)*; — verdünnen, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; z vodo i. kaj, *Nov.*; i. zrak, *Vest.*

izrędden, dna, *adj.* außergewöhnlich, außerordentlich, *Cig., Jan., C., nk.*

1. **izrędíti**, im, *vb. pf.* = izredčiti, *Cig., Jan., Šol.*; i. gozd, *Cig., Jan.*

2. **izredíti**, ím, *vb. pf.* 1) wohlgenährt machen, i. se, zu Fleische kommen, dick, feist werden; nekoliko se je izredil doma; od dobrih besedi se nihče ne izredi, *Met.*; — 2) = zrediti (vzrediti), *Jan., Cig.(T.)*.

izrędnost, *f.* die Ungewöhnlichkeit: ogibati se vsake izrednosti, *Cv.*

izrędšati, am, *vb. pf.* weniger dicht, schütterer, dünner machen, *Z.*

izrèk, rękа, *m.* 1) das Ausgesprochene, der Ausspruch, *Mur., Cig., Jan., Ravn., nk.*; modri izreki, Sinnsprüche, *Cig.*; i. porotnikov, der Wahrspruch der Geschwornen, *Cig.*; — der Satz (in der Logik), *Cig.*; — 2) = izreka 2), *Cig.*

izrękа, *f.* 1) = izrek 1), *Cig., Jan.*; razsodniška i., schiedsrichterlicher Ausspruch, *DZ.*; — 2) die Aussprache, *Cig., Jan., M., nk.*

izrękati, rękam, *vb. impf. ad* izreči: aussprechen, *Jarn., nk.*

izrękâva, *f.* = izreka 2), *Jan.*

izrekljiv, íva, *adj.* = izrečen 2), aussprechbar, *Cig., Jan.*

izrękoma, *adv.* ausdrücklich, *Cig.(T.), C., nk.*; tako pripoveduje stara legenda izrekoma, *Navr.(Kop. sp.)*.

izrekovânje, *n.* das Aussprechen; die Aussprache, *Cig., Jan.*

izrekováti, ûjem, *vb. impf. ad* izreči; aussprechen; jasno i. besede; — Erklärungen abgeben, *Jan.*

izręsnobíti se, ím se, *vb. pf.* ernst werden: lice se mu izresnobi, (zres-) *Jurč.*

izrẽšiti, im, *vb. pf.* 1) auslösen, *Mur., Cig.*; — 2) (po nem.) = izkupiti, *C.*

izręševáti, ûjem, *vb. impf. ad* izrešiti; auslösen, *Cig.*

izrętati, am, *vb. pf.* na reti izčistiti, ausreitern, (izrejtati) *Cig.*

izrẽvati, am, *vb. pf.* erdarben, *Pot.-Cig.*

izrẽz, rẽza, *m.* das Ausschneiden: i. deteta, der Kaiserschnitt, *Cig.*; — der Ausschnitt, *nk.*

izrẽza, *f.* der Ausschnitt; zobata i., der Zahnschnitt, *V.-Cig.*

izrẽzanec, nca, *m.* das aus dem Leibe der Mutter ausgeschnittene Kind, der männliche Ausschnittling, *Cig.*

izrẽzanka, *f.* der weibliche Ausschnittling, *Cig.*

izrẽzati, rẽžem, *vb. pf.* herausschneiden; mozol i.; — iz lesa kaj i., etwas aus Holz schnitzen; iz kamena i. podobo, ein Bild aus Stein hauen; i. se, sich aus einer Verlegenheit oder aus einer misslichen Lage herausarbeiten, *Cig., C.*

izrẽzek, zka, *m.* das Herausgeschnittene, der Ausschnitt, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — izrezki, die Ausschnittabfälle, *Z.*

izrẽzína, *f.* der Ausschnitt, *Cig.*; — izrezine, die Abfälle beim Ausschneiden, *Z.*

izrẽzkati, am, *vb. pf.* = izrezljati, *Cig.*

izrẽzljaj, *m.* der Ausschnitt, *Jan.*; *pl.* izrezljaji, das Geschnitzel, *C.*

izrẽzljáti, âm, *vb. pf.* ausschnitzeln.

izrẽzljávati, am, *vb. impf. ad* izrezljati; ausschnitzeln; kovan denar i., kräuseln, *Cig.*

izrẽzovânje, *n.* das Ausschneiden; das Schweifen, *Cig.*; — das Schnitzen, *Cig.*

izrẽzováti, ûjem, *vb. impf. ad* izrezati; ausschneiden; — schnitzen; i. podobe.

izríbiti, im, *vb. pf.* ausfischen, *M., Z.*

izrígati, rîgam, *vb. pf.* ausrülpsen, *Z.*; — ausspeien, *Cig.*

izrigováti, ûjem, *vb. impf. ad* izrigati, *Z.*

izrînek, nka, *m.*, nav. *pl.* izrinki, der Hautausschlag, *C., Z.*

izríniti, rînem, *vb. pf.* herausschieben, ausdrängen; i. se, heraustreten; možgani so se mu izrinili skozi rano v črepinji, *Let.*; — izrinjen, höckerig, *V.-Cig.*; — i. se, ausschlagen, ausfahren, ausbrechen (vom Hautausschlag), *Cig., C.*; gobe so se mu izrinile na čelu, *Dalm.*; ogrci, mozoli, mehurci so se izrinili, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; izrinilo se mi je, ich habe einen Ausschlag bekommen, *vzhŠt.*; koža se mi je izrinila, ich habe einen Hautausschlag bekommen, (izbrinila) *Rihenberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.

izrîs, *m.* der gezeichnete Plan, *Z.*; die Projection, *Cig.*; — prim. zris.

izrísati, rîšem, *vb. pf.* 1) fertig zeichnen; — (einen Plan) zeichnen, entwerfen, *C., Z.*; prim. zrisati; — 2) i. pušo, ein Rohr ausziehen, mit Riefen versehen, *Cig.*

izríti, rîjem, *vb. pf.* 1) herauswühlen; i. kost, korenino; — 2) aufwühlen: svinje so njivo izrile; — ausgraben (z. B. in Kupfer), *Jan.*

1. **izrívati**, am, *vb. impf. ad* izriniti; herausdrängen, *Cig.*; — i. se, ausschlagen: nekaj se mi po životu izriva, *Z.*

2. **izrívati**, am, *vb. impf. ad* izriti, *Jan.*

izrjavęti, ím, *vb. pf.* verrosten; železo je izrjavelo; izrjavelo železje, verrostetes Eisen.

zretan. z otthy pomnožbat. M. Pis. (Del.).

ireč no provedano Štrek. Prav. 18

Beraga vara se pri jebi. Ko jeb mu va ko zhlod. gredi. Dio. V. 79.

izreklo die Aussprache; izreklo E spričuje
J. Navratil... Štrek. Prav. 48.

izuntāti - izlasāti (Thaš) — Sīk

izrǫ̑bkati, am, *vb. pf.* aus der Schale, Hülse loslösen: orehe i., *Cig.*

izróčati, am, *vb. impf. ad* izročiti; übergeben, verabfolgen, überantworten; Izročam Vam, prijatla dragi mani — pesem milo, *Preš.*

izrǫ̑čba, *f.* die Aushändigung, die Uebergabe, die Auslieferung, die Verabfolgung, *Cig., Jan., C.*

izrǫ̑čbenica, *f.* der Erfolgschein, *DZ.*

izrǫ̑ček, čka, *m.* 1) die eingereichte Schrift, das Exhibitum, *Cig.*; — 2) das Vermächtnis, das Legat, *C.*

izročénec, nca, *m.* der Schutzbefohlene, *Cig., Jan., M.*

izročénčič, *m.* ein pflegebefohlenes Kind, *C.*

izročénje, *n.* 1) die Einhändigung, die Ueberreichung; — die Auslieferung; — 2) = izročilo 2), *Jap.(Sv. p.).*

izročénka, *f.* die Schutzbefohlene, *Cig., Jan., M., C.*

izročeválen, lna, *adj.* Abgabs-: izročevâlni poštni urad, das Abgabspostamt, *DZ.*; izročevalna doba, die Lieferungszeit, *DZ.*

izročevânje, *n.* das Aushändigen, das Uebergeben.

izročeváti, újem, *vb. impf. ad* izročiti, = izročati, aushändigen, einhändigen, übergeben.

izročevâvec, vca, *m.* der Einhändiger, *Cig., Jan.*

izročílen, lna, *adj.* zur Ueberlieferung gehörig, traditionell, *Jan.(H.).*

izročílo, *n.* 1) die Einhändigung, die Ablieferung, *Cig., Jan.*; — i. zadnje volje, das Testament, *C.*; = poslednje i., *Svet.(Rok.)*; — 2) ustno i., die mündliche Ueberlieferung, die Tradition, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; — 3) das Eingehändigte, *Cig.*; das Depositum, *Cig., C.*

izročíloma, *adv.* im übertragenen Wirkungskreise, *DZ.*

izročítelj, *m.* der Abgeber, der Einhändiger, *C.*

izročíten, tna, *adj.* = izročitven: -tna štampilja, die Erfolglassungsstampiglie, *DZ.*

izročítev, tve, *f.* die Aushändigung, die Verabfolgung; die Einantwortung, *Z., C.*; die Uebergabe, die Ueberantwortung.

izročíti, ím, *vb. pf.* aushändigen, einhändigen, ausliefern; pismo, pozdravljenje i., einen Brief, einen Gruß bestellen; izgotovljeno delo i., die Arbeit liefern, *Cig., Jan.*; überreichen, übergeben; prošnjo i., ein Gesuch präsentieren; i. koga pravici, jemanden den Händen der Gerechtigkeit überliefern, *Jan.*; — i. komu kaj, testieren, *C.*; — izročeno področje, übertragener Wirkungskreis, *Levst. (Nauk), nk.*; — etwas treuen Händen übergeben, anvertrauen; v hrambo komu kaj i.; Bogu dušo i.; Bogu se i.; Valovom se 'zročimo, *Preš.*; — preisgeben, *Cig.*; i. vojakom mesto na plenjenje, den Soldaten eine Stadt preisgeben, *Cig.*; i. zasmehovanju, *Cig.*

izročítven, tvena, *adj.* izročitve se tičoč; — izročitveni rok, die Lieferfrist, *DZ.*

izročívec, vca, *m., Cig.*, pogl. izročnik.

izročnica, *f.* die Uebergeberin, die Hinterlegerin, *Cig.*

izročník, *m.* der Ablieferer, der Ueberlasser, der Hinterleger, *Cig.*; — der Testator, *Svet. (Rok.).*

izročnína, *f.* die Einhändigungs- oder Zustellungsgebür, *C., Z.*

izród, ródа, *m.* die Abart, das Ausgeartete, *Mur., Cig., Jan.*: ein ausgearteter Mensch, *Cig.(T.), Valj.(Rad).*

izrǫ̑dek, dka, *m.* die Bastardart, *V.-Cig., Valj. (Rad)*; die Abart, *Jan., M.*; die Ausgeburt, *Jan.*

izród̀en, dna, *adj.* abartig, *Cig.*

izroditi se, ím se, *vb. pf.* 1) ausarten, degenerieren, *Cig.(T.), C.*; — jezik se je v razna narečja izrodil, die Sprache hat sich zu verschiedenen Mundarten umgestaltet, *Vest., Trst. (Let.)*; — 2) i. se, aufhören Früchte zu tragen: drevo se je izrodilo, *Cig.*

izrǫ̑dstvǫ, *n.* die Ausartung, *Cig.(T.).*

izrojénec, *m.* ein Bienenstock, aus dem ein Schwarm oder der letzte Schwarm erwachsen ist, *Levst.(Beč.), Gor.-M.* *rojenec, Valj.* *Pirt. Let. 845. 19*

izrojenek, *m.* = izrojenec, *Por.*

izrojíti, ím, *vb. pf.* 1) schwärmen: panj je le enkrat izrojil, *Levst.(Beč.)*; — 2) aufhören zu schwärmen, ausschwärmen, *Cig.*; — *pren.* austoben (o človeku), *Cig.*; — 3) i. se, sich durch Schwärmen schwächen, sich verschwärmen: panj se je zelo izrojil, *Por.*

izrȍk, rǫ́ka, *m.* der Spruch, die Sentenz, *Cig., C.*; — das Edict, *Cig., DZ.*; po izroku, edictaliter, *Cig.*; po izroku na znanje dati, *DZ.*

izrǫ̑ka, *f.* die Uebergabe, *Jan.(H.)*; — die Hingabe, die Ergebung, *C.*

izrǫ̑koma, *adv.* edictaliter, *Cig.*

izrosíti, ím, *vb. pf.* genügend rösten: konoplje so izrošene, t. j. od rose omlajene, da se morejo treti, *Dol.*

izrovášiti, ášim, *vb. pf.* kerben: izrovašen, gekerbt, kerbig, *Cig.*

izrováti, rújem, *vb. pf., Cig., Jan.*, pogl. izrvati.

izrožíčiti se, íčim se, *vb. pf.* hornartig sich krümmen: češplje so se izrožičile, *Dol.-LjZv., Gor.*

izrožíti se, ím se, *vb. pf.* die Hörner abstoßen, *Soška dol.-Erj.(Torb.).*

izrumenéti, ím, *vb. pf.* = orumeneti, *Cig.*

izrúti, rújem, *vb. pf.* = izrvati, *Mur., Cig., Jan., C.*

izruváti, rújem, *vb. pf., Cig., C.*, pogl. izrvati.

izruzditi, im, *vb. pf.* = izružiti, *kajk.-Mik.*

izrúžiti, ím, *vb. pf.* aushülsen, *Z.*; i. fižol, die Fisolen schälen, i. vso koruzo, allen Mais entkörnen, *jvzhŠt.*

izrváti, rújem, *vb. pf.* ausraufen; i. drevesce s koreninami; i. zob, einen Zahn ausbrechen, *Cig.*; — i. se, sich losreißen, sich entwinden, *Cig.*; — (pomni: *praes.* izrvem [„izreve“] *Dict.*; prim. stsl. рѣвѫ).

izsáčiti, im, *vb. pf.* i. kaj, aus einer Sache die Flüſſigkeit abziehen, entſaften, *C., Z.*; mraz je rastline izsačil, *Z.*; — prim. sok.

izsadíti, ím, *vb. pf.* (ein Werkzeug) vom Stiele ablöſen, *C., Z.*; i. se, ſich vom Stiele ablöſen, *Z.*; — verrenken, *C.*; i. se, ſich die Glieder verrenken, *Z.*; vsega se je izsadil, ko je s črešnje pal, *C.*

izsájati, am, *vb. impf. ad* izsaditi; sekira se mi izsaja, *Z.*

izsapíti, ím, *vb. pf.* aushauchen, ausathmen, *Z.*

izsápljati, am, *vb. impf. ad* izsapiti; aushauchen, *C.*

izscáti, izščím, *vb. pf.* ausharnen, *Cig.*

izsẹ́ček, čka, *m.* = izsek 1), *Žnid.*

izsẹ́čen, čna, *adj.* aushaubar, ſchlagbar, *Jan. (H.).*

izsẹ́či, sẹ́čem, *vb. pf.* ausmähen, *Gor.-Z.*

izsehlȅ, hlà, *adj.* ausgetrocknet, *Bes.*; izsehla trava, *LjZv.*

izsehníti, sáhnem, *vb. pf.* austrocknen *(intr.)*; naše kosti so se „izsahle", *Dalm.*; prim. *Cv. VIII. 8.*

izsẹ́jati, sẹ́jem, *vb. pf.* 1) ausſäen, *Jarn., Z.*; — ausſieben, *Cig.*

izsẹ̀k, sẹ́ka, *m.* 1) der Ausſchnitt, *Cig.(T.)*; krožni i., der Kreisausſchnitt, der Sector, *Žnid., Cel.(Ar.)*; — 2) = izseka, der Aushau, *Cig.*

izsẹ́ka, *f.* der Aushau: bujno so se zarasle vse nekdanje preseke in izseke, *LjZv.*

izsẹ́kati, sẹ́kam, *vb. pf.* 1) heraushacken, aushauen; podobo iz kamena i., ein Bild aus Stein hauen, *Cig.*; — i. se iz česa, ſich (z. B. aus einer Verlegenheit) herausarbeiten, *Cig.*; — 2) i. gozd, aushauen, auslichten, *Mur., Cig., Jan.*

izsẹ́kávati, am, *vb. impf. ad* izsekati, = izsekovati.

izsẹ́kovânje, *n.* 1) das Aushauen; — 2) das Abſtocken, i. gozdov, *nk.*

izsẹ́kováti, ûjem, *vb. impf. ad* izsekati; 1) heraushacken, heraushauen; — 2) auslichten.

izsẹ́lba, *f.* die Auswanderung, *Cig.*

izsẹ́lec, lca, *m.* der Auswanderer, *Cig.(T.), ZgD.*; ogrski Slovenci so izselci (Emigranten), *Navr.(Kop. sp.).*

izselîtev, tve, *f.* die Auswanderung, *Cig., Jan.*

izséliti, sélim, *vb. pf.* die Wohnung, das Domicil ändern machen, ausquartieren, *Cig.*; — i. se, auswandern, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

izselîtva, *f.* = izselitev, *C.*

izsẹ́ljenec, nca, *m.* der Auswanderer, der Emigrant, *nk.*; tudi: izseljénec: Svetov nebeških izseljenci, *Greg.*

izseljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izseliti; i. se, auswandern.

izsẹ́lnik, *m.* der Auswanderer, *Cig., Jan., C.*

izsẹ́lstvo, *n.* das Auswanderungsweſen, *DZ.*

izsesáti, âm, *vb. pf.* ausſaugen (tudi v prenesenem pomenu), *Cig., Jan., nk.*

izsesávati, am, *vb. impf. ad* izsesati, *Z., nk.*

izsẹ́vati, am, *vb. impf. ad* izsejati; ausſäen, *Jarn.*

izsíkati, kam, čem, *vb. pf.* 1) ausſpritzen, verſpritzen, *Cig., C.*; — 2) ausziſchen, *nk.*

izsíliti, sîlim, *vb. pf.* abdringen, abnöthigen, erpreſſen; nič se ne da iz njega izsiliti, *Cig.*; i. komu kaj, jemandem etwas abpreſſen, *Cig.*

izsiljevânje, *n.* die Erpreſſung(en), *Cig., DZ.*

izsiljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izsíliti; abdringen; miloščino i., *Vest.*

izsiljevâvec, vca, *m.* der Erpreſſer, *Cig.*

izsipalíšče, *n.* der Ort, wo etwas ausgeſchüttet wird, *C.*

izsípati, sípam, pljem, *vb. impf. ad* izsuti, (trockene Dinge) ausſchütten, wegſchütten; — (*vb. pf.* = izsuti, *Št.*).

izsipávati, am, *vb. impf. ad* izsuti; = izsipati, ausſchütten; — (*vb. impf. ad* = izsipati, *Št.*).

izsipováti, ûjem, *vb. impf. ad* izsuti, (izsipati, *Št.*); ausſchütten.

izskákati, kam, čem, *vb. pf.* 1) (nacheinander) herausſpringen, *M., Z.*; — 2) i. se, ſich ausſpringen, *Cig.*

izskakljáti, âm, *vb. pf.* (nacheinander) herushüpfen, *Cig.*

izskóčiti, skȏčim, *vb. pf.* herausſpringen, *Cig.*

izskòk, skóka, *m.* der Ausſprung, *Cig.*; — der Ausfall, *Šol.*

izskopáriti, ârim, *vb. pf.* durch Geizen, Kargen erreichen, *Z.*

izskúbsti, skúbem, *vb. pf.* ausrupfen: perje i., *Cig.*

izsladkáti, âm, *vb. pf.* erſchmeicheln: i. iz koga kaj, *Cig.*

izslẹ́dba, *f.* die Ermittelung, die Erforſchung, *Cig., DZ.*

izslẹ́dek, dka, *m.* das Erforſchte, das Ergebnis der Forſchung, *C., DZ.*

izslẹ́dити, ím, *vb. pf.* ausſpüren, *Mur., Cig.*; — ausforſchen, *Cig.*; (wiſſenſchaftlich) erforſchen (po stsl. i. rus.), *Cig.(T.).*

izslẹ́dovânje, *n.* die Ausforſchung, die Ermittelung, *Cig., DZ.*; — die (wiſſenſchaftliche) Unterſuchung, die Forſchung (po stsl. i. rus.), *Cig.(T.), C.*; i. zgodovine, die Geſchichtsforſchung, *Cig.(T.).*

izslẹ́dováti, ûjem, *vb. impf.* aufſpüren, aufſuchen, Nachforſchungen pflegen, *Cig., C., DZ.*; — (wiſſenſchaftlich) unterſuchen, erforſchen (po stsl. i. rus.), *Cig.(T.).*

izsledovâtelj, *m.* der Forſcher, *Cig.(T.).*

izsledovâvec, vca, *m.* der Forſcher, *Cig.*

izslẹ́páriti, ârim, *vb. pf.* herausſchwindeln, abgaukeln, *Cig.*; denar iz ljudi i., *SlN.*

izslúženec, nca, *m.* kdor se je izslužil, *Cig.*

izslúžiti, im, *vb. pf.* 1) = doslužiti, ausdienen, *Mur.*; — = odslužiti, abverdienen: i. s tlako, durch Frohndienſt entgelten, *Cig.*; — 2) i. se, durch den Dienſt ſeine Kräfte erſchöpfen, *Cig.*; vojak se je izslužil, *C.*

izsmâjati, am, *vb. impf. ad* izsmoditi; ausflammen: i. puško, *Cig.*

izsmẹ́jati se, smẹ́jem se, *vb. pf.* zu lachen aufhören, auslachen, *Cig.*

izsmodíti, ím, *vb. pf.* ausflammen: i. puško, *Cig.*

samostovniški, -ška tvorba = denominativna to. Pintar Sg. Zv. XXXIV. 246. i. dr.

izsmetiti se abortirano (o kravi)

izsmolíti, ím, *vb. pf.* inwendig mit Pech überziehen, auspichen, austheeren, *Cig.*

izsmr̀cati, am, *vb. pf.* auspumpen: vodo iz jame i., *Erj.(Min.).*

izsmr̀čati se, čím se, *vb. pf.* ausschnarchen, *Cig.*

izsnẹ́dáriti, árim, *vb. pf.* durch Naschen leeren, ausnaschen, *Cig.*

izsnẹ́ti, snámem, *vb. pf.* etwas Aufgesteckes, Eingehängtes heraus-, wegnehmen, *jvzhŠt.*; i. se, sich loslösen (von einem aufgesteckten, eingehängten Gegenstande): obroček se je izsnel, *jvzhŠt.*

izsnováti, snújem, *vb. pf.* 1) = snovanje končati; — 2) ausführen, entwickeln, *C., M.*; — 3) i. se, sich herauswinden: i. se iz mreže, *C.*

izsolíti, ím, *vb. pf.* mit dem Salzen fertig werden.

izsolzẹ́ti, ím, *vb. pf.* aussickern, *Z.*

izsolzíti se, ím se, *vb. pf.* sich ausweinen, *Zora.*

izsópsti, sópem, *vb. pf.* ausathmen, aushauchen, *Cig.*

izsráti, sẹ́rjem, *vb. pf.* als Excrement abgehen lassen.

izsrẹ́bati, bam, bljem, *vb. pf.* ausschlürfen, vse mleko izsrebati iz posode.

izsrẹ̑čkati, am, *vb. pf.* 1) durch Ziehung des Loses auswählen, auslosen, *C., nk.*; — 2) verlosen, ausspielen, *Cig., C., nk.*

izsrečkováti, újem, *vb. impf. ad* izsrečkati, *nk.*

izsrečkovávec, vca, *m.* der Ausspieler, *Cig.*

izsrẹ̀d, *praep. c. gen.* = iz sredi, aus der Mitte, *Cig.*

izsrẹ́den, dna, *adj.* excentrisch (math.), *Cig. (T.), C.*

izsrẹ́díščen, čna, *adj.* = izsreden, *ogr.-C.*

izsrẹ́dnost, *f.* die Excentricität (math.), *Cig. (T.).*

izsŕkati, sŕkam, čem, *vb. pf.* ausschlürfen; zadnje kaplje iz kupice i.

izstáviti, stâvim, *vb. pf.* 1) herausstellen, *Cig.*; ausſetzen, *Jan., C.*; —hervorheben, *Cig.(T.)*; — 2) i. vse, alles durch Setzen verbrauchen, *Cig.*

izstǫ́kati, stǫ̑kam, čem, *vb. pf.* 1) i. kaj, ächzend vorbringen, *Cig.*; — 2) aufhören zu ächzen; tudi: i. se, *Cig.*

izstòp, stópa, *m.* das Heraustreten: i. na breg, die Landung, *Cig.*; i. iz sence, die Emersion (astr.), *Cig.(T.)*;—der Austritt, *Jan.*; i. iz društva, *nk.*;—der Ausfall (gewisser Theile des menschlichen Körpers aus ihrer Lage), der Vorfall, *Cig.*;—der Vorsprung (arch.), *Cig. (T.).*

izstópanje, *n.* das Heraustreten, das Austreten, *M., nk.*; — prim. izstopati.

izstópati, pam, *vb. impf. ad* izstopiti; heraustreten: ljudje so vstopali in izstopali, *Erj. (Izb. sp.)*; — hervorragen, *Cig.(T.)*;—austreten: zaporedoma iz društva izstopajo udje, *nk.*

izstǫ̑pek, pka, *m.* = izstop, der Austritt, *Mur., DZ.*

izstópen, pna, *adj.* 1) vorspringend, *DZ.*; — 2) den Austritt betreffend, *Cig.*

izstópiti, stǫ̑pim, *vb. pf.* heraustreten, *Cig.*; — austreten; iz društva, iz službe i., *Cig., Jan., nk.*

izstrádanec, nca, *m.* ein ausgehungerter Mensch, *Cig.*

izstrádanka, *f.* die Ausgehungerte, *Jan.(H.).*

izstrádati, am, *vb. pf.* aushungern; lakota bo deželo izstradala, *Jap.-C.*; — i. se, sich abhungern, *Cig.*; izstradan, ausgehungert: izstradan človek, *jvzhŠt.*

izstrahováti, újem, *vb. pf.* durch Schrecken erlangen: denar iz koga i., jemandem Geld abschrecken, *Cig.*

izstrẹ̀l, strẹ́la, *m.* das Abschießen, die Abfeuerung, *Cig., Jan.*

izstrẹ̑lek, lka, *m.* das Geschoss, das Projectil, *Cig.(T.), DZ.*

izstrẹ́líti, ím, *vb. pf.* herausschießen, ausschießen; i. kroglo; — i. komu oko, *Cig., Jan.*; — i. puško, ein Gewehr ausschießen, *Cig.*; i. se, sich entladen, *Cig.*

izstréljati, am, *vb. pf.* 1) durch Schießen herausbringen, ausschießen; — 2) s streljanjem porabiti, verfeuern, *Cig.*

izstrẹ̑ljeváti, újem, *vb. impf. ad* izstreliti, izstreljati, *Z.*

izstŕgati, stŕgam, žem, *vb. pf.* ausschaben, ausradieren, *Cig., Jan.*

izstrgljáti, âm, *vb. pf.* = izstrugljati, *Cig.*

izstríči, strížem, *vb. pf.* mit der Schere ausschneiden, ausscheren, *Cig.*

izstrížek, žka, *m.* der Ausschnitt (mit der Schere), *Cig.*

izstrójiti, ím, *vb. pf.* fertig gerben; i. kože.

izstrûg, *m.* die Rasur (v kakem pisanju), *Cig.*

izstrúgati, gam, *vb. pf.* 1) ausdrechseln, *Cig.*; — 2) ausschaben, radieren, *Cig., DZ.*

izstrugljáti, âm, *vb. pf.* auskratzen, ausradieren: z nožem i., *Cig.*

izstrúžiti, im, *vb. pf.* ausdrechseln, *Cig.*

izsúkati, kam, čem, *vb. pf.* herauswinden, ausdrehen, *Cig.*

izsušénje, *n.* die Austrocknung, die Trockenlegung, *nk.*

izsuševáti, újem, *vb. impf. ad* izsušiti; trocken legen: i. močvirje, *Cig.(T.).*

izsušíti, ím, *vb. pf.* austrocknen, trocken legen, *Cig.(T.), nk.*; — i. se, austrocknen *(intr.), Dalm.-C., nk.*

izsúti, spèm (sûjem), *vb. pf.* herausschütten, ausschütten, wegschütten (von trockenen Dingen), Dol' malo izspi, *Vod.(Rok.) - Levst. (Rok.)*; — *pren.* svoje srce izspe, *Trub.*; — i. se: herausfallen: čreva so se mu izsule, *Schönl.*; ausgeschüttet werden: naglo se je črez nje izsula jeza božja, *Bas.*

izsuváti, súvam, sújem, *vb. pf.* durch Stoßen hinausschaffen; izsuvali so ga iz hiše.

izsvojeváti, újem, *vb. impf. ad* izsvojiti; expropriieren, *Jan.*

izsvojítev, tve, *f.* die Expropriation, *Jan.*

izsvojíti, ím, *vb. pf.* = razsvojiti, expropriieren, *Jan.*

izšáliti se, ím se, *vb. pf.* aufhören zu ſcherzen, ausſcherzen, *Cig.*

izščéniti, ščȩnem, *vb. pf.* durch einmaliges Kneipen herausbringen, herauszwicken, *Cig.*

izščétiti, im, *vb. pf.* ausbürſten: suknjo i., *Cig.*

izščípati, pam, pljem, *vb. pf.* durch Kneipen herausbringen, auszwicken, *Cig.*

izščípniti, ščípnem, *vb. pf.* = izščeniti, *Cig.*

izšeprtljáti, ȃm, *vb. pf.* = izblebetati, ausplaudern, *Jurč., SlN.*

izšíbati, šíbam, *vb. pf.* ausſtäupen, ausſtreichen: i. tatu, *Cig.*

izšíbiti se, ím se, *vb. pf.* eingebogen werden: tramovje se je izšibilo, *vrhŠt.*

izšíti, šíjem, *vb. pf.* = obšiti, ausnähen, *Mur.*

izšívanje, *n.* das Ausnähen, *M.*; i. z zlatom, die Goldſtickerei, *Cig.*

izšívati, vam, *vb. impf. ad* izšiti, ausnähen, *Z.*; ſticken, *Cig.*

izškrábati, am, *vb. pf.* kratzend aushöhlen: i. pomarančo, *Ljub.*

izškŕbati, bam, *vb. pf.* durch Nagen, Kratzen wegbringen, auskratzen, *Cig.*

izškrcljáti, ȃm, *vb. pf.* = izškrtljati, *Jan.*

izškrtljáti, ȃm, *vb. pf.* ausſchnitzeln, *Jan.*

izšôlanec, nca, *m.* der Geſchulte, *Zora.*

izšôlati se, am se, *vb. pf.* die Schule abſolvieren, die Studien vollenden; izšolal se je na Dunaju; — bila je izšolana v mestu, *Jurč.*; izšolan, geſchult, *Cig.*

izštéti, štéjem, *vb. pf.* auszählen, zuende zählen; nihče ne more zvezd izšteti.

izštevîba, *f.* die Ausrechnung, *Cig.*

izštevíliti, ílim, *vb. pf.* ausrechnen, *Cig.*

izštórati, am, *vb. pf.* die Stöcke der gefällten Bäume ausgraben, ausſtocken, *Cig.*

izštorováti, újem, *vb. impf. ad* izštorati, ausſtocken, *Cig.*

izštŕkati, štŕkam, *vb. pf.* ausſpritzen: kravi mleko iz zizka i., *C., Z.*

izštŕkniti, štŕknem, *vb. pf.* ausſpritzen, *Cig.*

izšúpiti, im, *vb. pf.* aushöhlen: drevo i., *Jan. (H.).*

izšumẹ́ti, ím, *vb. pf.* verrauſchen, verbrauſen; tudi: i. se, *Cig.*

izšvígati, švîgam, *vb. pf.* auslodern, *Cig.*

iztâčkati, am, *vb. pf.* v tačkah izvoziti: i. rudo, Erz auslaufen, *Cig.*

iztâkanje, *n.* das Ausſchenken.

iztâkati, kam, *vb. impf. ad* iztočiti; ausſchenken; ostanke iz sodov i.; — i. se, = iztekati se, ſich ergießen, ausmünden, *Jan., Let.*

iztákniti, nem, *vb. pf.* pogl. iztekniti.

iztânjšati, am, *vb. pf.* dünner machen, verdünnen, *Cig.*

iztanjševáti, újem, *vb. impf. ad* iztanjšati, *Cig.*

iztečáj, *m.* der Ablauf, *Cig.(T.), DZ.*

iztéči, téčem, *vb. pf.* 1) ausfließen, ausrinnen, auslaufen; vino je črez noč izteklo iz soda; kri mu je iztekla, er hat alles Blut vergoſſen, *Cig.*; — ſich ausrühren (o prosu), *Cig.*; — ablaufen: ura je iztekla; čas je iztekel; pravda je iztekla; i. se, fällig werden: menica se je iztekla, *Cig.*; — 2) i. (se), einen Ausgang nehmen; dobro mu je izteklo, *C.*; vse mu po sreči izteče, *Cig.*; ni se po godu izteklo, die Sache iſt nicht nach Wunſch ausgefallen, *Cig.*; volitve so se dobro iztekle, *C.*; in Erfüllung gehen: naj se izteče prerokovanje tvoje, *Jurč.*

iztečína, *f.* das Ausgefloſſene, *Cig.(T.).*

iztẹ́ga, *f.* die Ausſtreckung, *C.*

iztégati, gam, žem, *vb. impf. ad* iztegniti; ausſtrecken, *Jan.*; dva sv. Janeza sta: eden dan krči, drugi ga izteže, *Notr.-Erj.(Torb)*; jezike i., übel nachreden, *Z.*; i. se, ſich ſtrecken, *Z.*

iztegávati, am, *vb. impf.* = iztegati, = iztegovati; — i. se, ſich ſtrecken, *Jan., jvrhŠt.*

iztégniti, nem, *vb. pf.* 1) ausſtrecken; i. roko, vrat; iztegnjen nož, ein nicht ſchließbares Meſſer, *C.*; iztegnjen kot, geſtreckter Winkel, *Cel.(Geom.)*; i. jezik, die Zunge herausſtrecken, etwas ausplauſchen: a kdo mu je jezik iztegnil? *Jurč.*; — i. se, ſich ausſtrecken; — i. se, verrecken, ſterben (zaničlj.); — = raztegniti, *Mur., Cig.*; — 2) auslangen: s tem premoženjem ne iztegnem, *C.*

iztégnjenec, nca, *m.* ein Meſſer, das ſich nicht zuſchließen läßt, *Cig., C.*; (opp. sklepec).

iztegovánje, *n.* das Ausſtrecken; das Gerecke, *Cig.*; — prim. iztegovati.

iztegováti, újem, *vb. impf. ad* iztegniti; ausſtrecken; hervorrecken; — = raztegovati.

iztẹ́htati, tẹ́htam, *vb. pf.* auswägen; vse blago i.

izték, tẹ́ka, *m.* der Auslauf (des Waſſers), *Cig., Jan., C.*; — der Ablauf, die Erlöſchung, *Cig., C.*; — der Ausgang, *C.*; slabi i., der Mißerfolg, *Cig.*

iztékanje, *n.* das Ausrinnen, *M.*; der Ausfluß (phys.), *Cig.(T.).*

iztékati, tẹ́kam, *vb. impf. ad* izteči; ausfließen, entſtrömen, erquellen, *Cig., Jan., M.*; — i. se, münden, *Cig., Jan., nk.*; — ablaufen, zuende gehen; ura se izteka, *Z.*

iztekljiv, íva, *adj.* vorwitzig, *C.*

iztekljívost, *f.* die Vorwitzigkeit, *C.*

iztekníti, táknem, *vb. pf.* 1) ausſtechen; oči komu i., mozeg iz kosti i., *Z.*; — 2) etwas, was in einer Sache ſteckt, herausnehmen, *BlKr.-M.*; — ausſtöbern, ausfindig machen; vsako reč iztakne; i. jo, übel ankommen; nekaj je izteknil, es iſt ihm etwas (Unangenehmes) widerfahren, *jvrhŠt.*; — 3) abſtecken, traçieren, *Cig.(T.)*; — 4) hervorheben, *Jan., h. t.-Cig.(T)*; — iztaknjen kot, ausſpringender Winkel (math.), *h. t.-Cig.(T.).*

iztẹ́len, lna, *adj.* friſchmelk, *Cig.*; iztelna krava, eine Kuh, die gekalbt hat, *Cig., vrhŠt.*

iztelíti se, ím se, *vb. pf.* 1) = steliti se, abkalben, *Cig., C.*; — 2) i., aufhören zu kalben, auskalben, *Z.*; (bolje: i. se).

iztelẹ́titi se, ẹ́tim se, *vb. pf.* aufhören zu kalben, *C.*

iztencáti, ȃm, *vb. pf.* dünn machen, *Dict.*

iztenîti, ím, *vb. pf.* dünn machen: i. testo, *Pjk.(Črt.).*

iztẹpálnica, *f.* die Kleidergeißel, *Cig.*

iztẹpálo, *n.* = iztepalnica, *Cig.*

iztépati, tẹ́pam, pljem, *vb. impf. ad* iztepsti; ausſchlagen, ausſtäupen, ausklopfen; i. prah

iztabulirati (iztsložiti) Pol. Pm. Ld
897. 13.

mavilno: stelna krava prim. steon, č. stelny,
rus. skelnyj, skelnaja korova. prim. sužereba, sutelaja
toda; korôka tychom istelilaj; izvyteliti se, wölfen
zu Kalbung; hs. stehi se kalben von weiblichen Thieren.

mŭtelj mŭrna sleza (= lasa?) vžš.

stegati na sosědovo njivo prioranju, t. j. z vprego iti priobračanju na tujo njivo. Kmetovalec XXIV. 78.

ixtóčki, ov, m. kar se nagarje izloči z sola, da Mrija, vžšt.

iz obleke, i. obleko; i. zrnje iz snopov, snope i.; herausſchütteln, ausbeuteln, *Mur.*

iztepî, *f. pl.* ſlabša ſlama, ki se iztepe, kadar škopnike delajo, ter poveže v iztepnike, *Polj.*

iztȇpki, *m. pl.* die Buttermilch, = izmetki, *C.*; pogl. stepki.

iztȇpnik, *m.* ein Bund ſchlechteres Stroh, *Polj.*; — prim. iztepi in otep.

iztépsti, tépem, *vb. pf.* 1) durch Schlagen herausbringen; prah i. iz obleke, herausklopfen; — ausprügeln (aus einem Orte), wegprügeln, *Cig.*; — erprügeln, erklopfen, *Cig.*; — 2) ausklopfen: i. suknjo, *Cig.*; ausbeuteln, *Mur.*; ausſtäupen, ausſtreichen: tatu i., *Cig.*

iztȇptáti, âm, *vb. pf.* durch Treten herausbringen, austreten: zrnje i., *Cig.*

iztȇptávati, am, *vb. impf. ad* izteptati, *Jan.(H.).*

izterjâtev, tve, *f.* die Einbringung (einer Schuld), *Jan.*; i. dolgov, *DZ.*

iztȇrjati, am, *vb. pf.* (eine Schuld) durch Fordern einbringen; dolgove i.

izterjâva, *f.* die Eintreibung (von Forderungen), *Cig., Jan.*

izterjávati, am, *vb. impf. ad* izterjati; = izterjevati.

izterjevânje, *n.* das Einfordern (von Schulden).

izterjeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izterjati; einfordern, eintreiben; dolgove i.

izterjevâvec, vca, *m.* der Eintreiber (von Forderungen), *Nov.*

izterljiv, íva, *adj.* kar se da izterjati, einbringlich, *Jan.(H.).*

iztésati, tȇšem, *vb. pf.* mit der Axt ausarbeiten, aushauen, auszimmern; ne more se iz vsakega lesa podoba iztesati, *Cig.*

iztesávati, am, *vb. impf. ad* iztesati.

iztesováti, ûjem, *vb. impf. ad* iztesati.

iztezâlnica, *f.* die Folterbank: na iztezalnico položiti, *LjZv.*

iztézati, am, *vb. impf.* = iztegati; — i. se, im Verrecken begriffen ſein, *Z.*

iztezováti, ûjem, *vb. impf.* = iztegovati, *Z.*

iztîha, *adv.* = iz tiha, iztihoma, *Jan.(H.).*

iztîhoma, *adv.* im Stillen, geheim, *C.*

iztíkati, tîkam, čem, *vb. impf. ad* iztekniti; 1) ausſtechen: i. oči; — 2) ſtöbern; po vseh kotih iztikati; otroci radi iztikajo po kuhinjah, *Erj.(Izb. sp.)*; — 3) abſtecken, traçieren, *Cig.(T.)*; — 4) hervorheben, *h. t.-Cig.(T.).*

iztîkavt, *m.* der Stöberer, *Valj.(Rad).*

iztîranec, nca, *m.* der Verbannte, der Verwieſene, *Cig., C.*

iztîranje, *n.* die Vertreibung, *Zora.*

iztîrati, am, *vb. pf.* hinausjagen; fortjagen: od hrama i., *Valj.(Vest.)*; verbannen, *Cig., Jan.*

iztirávati, am, *vb. impf. ad* iztirati, *Jan.(H.).*

iztîrjati, am, *vb. pf.* = izterjati.

iztis, tísa, *m.* = iztisk, *Cig., Jan., nk.*

iztísk, *m.* der Abdruck, das Exemplar (eines Druckwerkes), *DZ.*

iztîsek, ska, *m.* = iztisk, *Cig., Jan.*

iztískati, am, I. *vb. impf. ad* iztisniti; herausdrücken, ausprеſſen, entpreſſen, *Cig., Jan.*; — II. *vb. pf.* zuende drucken, den Druck beenden: knjigo, vse knjige i., *nk.*

iztiskávati, am, *vb. impf.* = iztiskovati, herausdrücken.

iztiskávec, vca, *m.* der Erpreſſer, *Cig.*

iztiskovânje, *n.* das Herausdrücken, *M.*

iztiskováti, ûjem, *vb. impf. ad* iztisniti.

iztísniti, tîsnem, *vb. pf.* mit einem Druck herausbringen, ausdrücken, entpreſſen; — herausdrängen, herausſchieben.

iztíščati, ím, *vb. pf.* durch anhaltendes Drücken herausbringen, hinausdrücken, *Mur.*; — i. koga, verdrängen, *nk.*; — i. iz koga kaj, jemandem etwas abdrücken, *Cig.*

iztkáti, tkâm, tčèm, (tečèm, tkèm), *vb. pf.* fertigweben, ausweben.

iztlâček, čka, *m.* i. olja, kar se enkrat olja iztlači (izpreša), *Dict.*

iztlačeváti, ûjem, *vb. impf. ad* iztlačiti.

iztláčiti, tlâčim, *vb. pf.* durch Preſſen, Drücken herausbringen, erpreſſen, auspreſſen; i. mošt iz sadja, *Pirc.*; — solze i., Thränen erzwingen, *C.*; težko i. kako besedo iz koga, *jvzhŠt.*; mit dem Treten (z. B. der Trauben) fertig werden: vse grozdje smo iztlačili.

iztléči, tólčem, *vb. pf.* = iztolči, *Cig.*

iztléti, tlím, *vb. pf.* zuende glimmen, verglimmen, *Cig.*

iztočân, ána, *m.* der Bewohner des Orientes, *Zv.*; — prim. iztok 2)

iztȏček, *m.* nav. *pl.* iztočki, die Weinreſte in den Fäſſern, *jvzhŠt.*

iztóčen, čna, *adj.* 1) Ausflufs-: iztočni kot, der Ausflufswinkel, *Žnid.*; — 2) = vzhoden, *Jan.*; (hs.); — 3) iztočni greh = izvirni greh, die Erbſünde, *ogr.-C.*

iztočíłen, łna, *adj.* Ausflufs-: iztočílna cev, *Sen.(Fiz.).*

iztočílo, *n.* das Ausflufsrohr, *h. t.-Cig.(T.).*

iztóčiti, tóčim, *vb. pf.* 1) vollends ausſchenken; vino i. iz steklenice, iz soda; — entſtrömen machen: ta misel mi grobo solz iztoči, *C.*; kri komu i., jemanden entbluten, *Cig.*; — 2) ausdrechſeln, *Cig.*

iztȏčje, *n.* der Ausflufs, die Mündung, *C.*

iztȏčnik, *m.* der Oſtwind, *Z.*; — prim. vzhodnik.

iztogotíti se, *vb. pf.* ſich ausärgern, ſeine Wuth ausſchäumen laſſen, *Cig.*

iztòk, tóka, *m.* 1) der Ausflufs, der Abflufs, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; iztoki tvoje štirne, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; die Mündung eines Fluſſes, *Mur., Cig., Jan.*; i. Morave v Donavo, *Navr.(Kop. sp.)*; — die Emanation, *Cig., Jan.*; — 2) der Oſten, *Cig., Jan., nk.*; (hs.).

iztółči, tółčem, *vb. pf.* herausklopfen, aushämmern; — erklopfen, *Cig.*

iztołkljáti, âm, *vb. pf.* durch leichtes Klopfen herausbringen, *C.*

iztołmačeváti, ûjem, *vb. impf. ad* iztolmačiti, *Trub.(Post.).*

iztołmáčiti, âčim, *vb. pf.* ausdeuten, verdolmetſchen, *Cig.*; überſetzen, *C.*; v slovenski jezik i., *Dalm., Rec.*

1. **iztopíti**, ím, *vb. pf.* durch Schmelzen herausbringen, ausſchmelzen, *Cig.*

2. **iztópiti**, im, *vb. pf.* abſtumpfen, *M.*

iztovoríti, ím, *vb. pf.* entfrachten, *Cig.*; pogl. raztovoriti.

iztóžiti, tóžim, *vb. pf.* durch eine gerichtliche Klage erlangen, erreichen, einklagen, erklagen; i. dolg; tožil sem, pa nič nisem iztožil.

1. **iztrápiti**, trâpim, *vb. pf.* ausplagen, ausmartern, *Cig.*; abquälen, *C.*

2. **iztrápiti**, trâpim, *vb. pf.* i. komu glavo, um, den Kopf verrücken, *Cig.*; — prim. trap.

iztrátiti, im, *vb. pf.* = potratiti, vergeuden, *Z.*

iztŕcati, am, *vb. pf.* ausklopfen: i. posodo, da prah odleti, *C.*

iztrẹ̀b, trẹ́ba, *m.* 1) = iztreba 1), *Cig.*; — 2) *pl.* iztrẹ̀bi, die Nachgeburt, *Cig.*, *Mik.*

iztrẹ̀ba, *f.* 1) das Ausputzen, die Reinigung, *Mur.*, *C.*; — i. gozda, die Lichtung des Waldes, *C.*; — die Entleerung (zool.), *Cig.(T.)*, *C.*, — 2) die Nachgeburt, *Cig*, *C.*

iztrẹ̀bek, bka, *m.* ein als untauglich ausgemerztes Ding, der Auswurf, *Mur.*, *Cig.*; — iztrebki, die Excremente, *Cig.(T.)*, *Bes.*

iztrẹ̀bî, *f. pl.* = iztrebine, *Polj.*, *Tolm.*

iztrẹ̀bílo, *n.* 1) das Ausführungsorgan (zool.), *Cig.(T.)*, *Erj.(Som.)*; — 2) die Nachgeburt, *C.*, *Vest.*

iztrẹ̀bíne, *f. pl.* die Nachgeburt, *Cig.*, *Jan.*

iztrẹ́biti, im, *vb. pf.* 1) als untauglich ausmerzen, wegputzen; blato, glen i. iz jarka; — ausscheiden (zool.), *Cig.(T.)*; — eliminieren, *Cel.(Ar.)*; — ausrotten, vertilgen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) (durch Ausmerzung, Ausscheidung des Untauglichen) reinigen, putzen, i. drevje, zelje, solato; i. si zobe, sich die Zähne ausstochern; i. gozd, einen Wald durchlichten, *Cig.*; črešnje so se zelo iztrebile, t. j. mnogo jih je, preden so dozorele, popadalo z drevesa; — i. jarek, einen Graben ausräumen, ausputzen; — i. zaklano žival, ausweiden; — i. želodec, den Magen reinigen; — i. se, den Mastdarm entleeren; i. se, sich der Nachgeburt entledigen; — iztrebi se od tod! packe dich fort! *Cig.*

iztrẹ́bljanje, *n.* 1) das Ausmerzen, das Vertilgen, *Cig.*; — 2) das Reinigen, das Putzen, *Mur.*

iztrẹ́bljati, am, *vb. impf. ad* iztrebiti; = iztrebljevati, *Mur.*, *Cig.*

iztrebljevânje, *n.* 1) das Ausmerzen; — die Elimination (math.), *Cig.(T.)*; — 2) das Ausputzen.

iztrebljeváti, újem, *vb. impf. ad* iztrebiti.

iztrẹ̀bnik, *m.* der Ausrotter, *Cig.*

iztrẹbúšiti, úšim, *vb. pf.* = iztrebiti, ausweiden, *Cig.*, *C.*

iztrépati, trépljem, trepáti, pâm, *vb. pf.* 1) durch Schlagen, Schwingen herausbringen, ausschwingen: i. otre iz lanu, *Cig.*; — 2) ausschwingen: i. perilo, *Cig.*; i. štrene, *Gor.*, *Dol.*

iztrepetáti, etâm, éčem, *vb. pf.* 1) i. iz-, entbeben, *Cig.*; — 2) aufhören zu beben, *Z.*

iztrẹ́sati, am, *vb. impf. ad* iztresti; herausschütteln, ausbeuteln, *Cig.*, *C.*

iztrẹ́skati se, trẹ́skam se, *vb. pf.* aufhören einzuschlagen: iztreskalo je, *Z.*; oblaki so se iztreskali, die Wolken haben sich entladen, *Cig.*

iztrẹ́sti, trẹ́sem, *vb. pf.* ausbeuteln, ausschütteln; i. kaj iz vreče; — otroci in stari ljudje kmalu jok iztresejo, *Jan.(Slovn.)*; — i. jezo, seinen Zorn ausschütten, sich ausärgern, *Cig.*

iztresováti, újem, *vb. impf. ad* iztresti; = iztresati.

iztrẹ́ti, tárem, (térem), trèm, *vb. pf.* 1) durch Reiben herausbringen: i. blato iz obleke, *Cig.*; — 2) fertig brecheln.

iztrẹ́zev, zva, *adj.* = trezev, *jvžhŠt.*; (streziv, *Meg.-Mik.*).

iztrẹ́zljiv, *adj.* = trezen, *Mur.*

iztrẹ́zniti, im, *vb. pf.* vom Rausche befreien, nüchtern machen, ernüchtern; — i. se, nüchtern werden.

iztrẹ́znjenje, *n.* die Ernüchterung, *Jurč.*

iztrẹ́zvati, am, *vb. pf.* = iztrezniti, nüchtern machen, i. se, nüchtern werden, *Dol.*

iztrẹ́zviti, im, *vb. pf.* = iztrezniti, *Cig.*, *M.*; mož se iztrezvi, sramuje se, *Cv.*

iztŕgati, trgam, *vb. pf.* (her)ausreißen, entreißen; palico komu iz rok i.; — i. se, sich entreißen, entwinden, *Cig.*

1. **iztrgováti**, újem, *vb. impf. ad* iztrgati, *Cig.*

2. **iztrgováti**, újem, *vb. pf.* aufhören Handelsgeschäfte zu treiben; — i. se, sich bei den Handelsgeschäften ruinieren, *SlN.*

iztŕkati, trkam, *vb. pf.* 1) durch Klopfen herausbringen, erklopfen, *Cig.*; med iz satovja i., *Z.*; — 2) ausklopfen: pipico i. ob nohet, *Jurč.*

iztrkljáti, âm, *vb. pf.* durch leichtes Klopfen herausbringen, ausklopfen, *Cig.*

iztrkováti, újem, *vb. impf. ad* iztrkati, *Cig.*

iztrobẹ́ntati, am, *vb. pf.* = raztrobentati, ausposaunen, *Mur.*, *Cig.*

iztróbiti, im, *vb. pf.* 1) = nehati trobiti; — 2) = raztrobiti, ausposaunen, *Cig.*

iztrohnẹ́ti, ím, *vb. pf.* vermodern, verwesen, *Cig.(T.)*; — prim. strohneti.

iztrohnẹ́vati, am, *vb. impf. ad* iztrohneti: S telesom v prahu iztrohnevam, *Levst.(Zb. sp.)*.

iztrŏmbati, am, *vb. pf.* ausposaunen, *Cig.*

iztrósiti, trósim, *vb. pf.* ausstreuen, ausschütteln, verstreuen; zrnje se je iz klasov iztrosilo.

iztrŏšek, ška, *m.* *C.*, pogl. strošek.

iztrošíti, ím, *vb. pf.* 1) aufbrauchen, verausgaben; — i. se, sich verausgaben, *SlN.*; modre izreke so se iztrošile, haben sich abgenützt, sind veraltet, *SlN.*; — 2) i. se, verwittern: kamen se je iztrošil, *Erj.(Min.)*.

iztrpẹ́ti, ím, *vb. pf.* ausdulden, ausdauern, *Cig.*

iztrpínčiti, ínčim, *vb. pf.* 1) durch Quälen erlangen, erquälen: i. kaj iz koga, *Cig.*; — 2) ausquälen, ausmartern: i. koga, *Cig.*, *M.*

iztrúpiti, im, *vb. pf.* = razbiti, obrabiti; črevlje i., *Krn-Erj.(Torb.)*.

iztrúditi, ím, *vb. pf.* abmatten, ermüden, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; i. se, sich zerplagen, z delom se i., sich abarbeiten, *Cig.*

iztržek, žka, *m.* das erlöste Geld, der Erlös, *C.*, *Z.*; prodajali so svoja zemljišča in iztržek apostolom nosili, *Cv.*

iztržílo, *n.* der Erlös, *Levst.(Pril.)*.

iztŕžiti, tržim, *vb. pf.* Geld für die verkaufte Ware bekommen, lösen; dvajset goldinarjev je iz-

strěsati impf. krěsam (plátno šířené, když rozlégá-
vá), sě Jesuw (Dol.) ausspannen.

tržil; veliko je iztržil, er hat ein gutes Geschäft gemacht; — (die Ware) anbringen: vse sem iztržil.

iztúhtati, am, *vb. pf.* ergrübeln, ausklügeln, aussinnen.

iztulhati, am, *vb. pf.* aushöhlen, *V.-Cig.*

iztúliti, im, *vb. pf.* ausheulen; — i. se, sich ausheulen, *Cig.*

iztúrjati se, am se, *vb. pf.* ausrammeln, *Z.*

iztútati se, am se, *vb. pf.* ausschmollen, *Cig.*

izubóžati, bôžam, *vb. pf.* in seiner Armut erübrigen: to je vse, kar sem mogel i., (zbožati) *Z.*

izučávati, am, *vb. impf.* = izučevati, *nk.*

izûčba, *f.* die Ausbildung, *Cig.*; vojaška i., das militärische Exercieren, *C.*

izûčen, čna, *adj.* das Auslernen betreffend; izučno pismo, der Lehrbrief, *Cig.*, *Jan.*

izučevânje, *n.* das Ausbilden: na vojaško i. poklicati, zur militärischen Ausbildung einberufen, *DZ.*

izučeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izučiti; abrichten, ausbilden.

izučîtev, tve, *f.* die Ausbildung, *C.*; — die Erlernung, *Cig.*

izučíti, ím, *vb. pf.* 1) auslehren, abrichten, ausbilden; — i. se, auslernen, ausstudieren, sich ausbilden; i. se za duhovnika, *LjZv.*; izučen, einer der (z. B. ein Handwerk) gelernt hat: i. mizar, kovač; — 2) witzigen; izučilo me je, ich bin gewitzigt worden, *C.*; — i. se, klug werden, *Cig.*

izuháti, âm, *vb. pf.* bei den Ohren nehmen: i. koga, *Cig.*, *Dol.*, *Gor.*

izûk, *m.* die Ausbildung, *DZ.*

izûka, *f.* = izuk, *C.*

izûm, *m.* = izumek, *Raič(Let.)*, *Bes.*

izûmek, mka, *m.* die Erfindung, *Cig.(T.)*, *Vrt.*

izumẹ́ti, ẹ̑jem, ẹ̑m, *vb. pf.* erfinden, *Cig.(T.)*, *Vrt.*; vse to so izumeli brez tolicih troškov, *Levst.(Močv.)*.

izumílọ, *n.* = izumek, *Vrt.*

izumîtelj, *m.* der Erfinder, *nk.*

izúmiti, im, *vb. pf.* 1) = izumeti, ersinnen, erfinden, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*; i. teorijo, *Žnid.*; izmišljeni a ne še izumljeni „modrijanski kamen", *Navr.(Let.)*; — 2) i. si kaj, sich etwas erklären, es einsehen, *C.*; — 3) verwirrt machen, *M.*, *C.*; i. se, verwirrt werden, den Verstand verlieren, *Cig.*, *C.*; (stsl.).

izúmljati, am, *vb. impf. ad* izumiti, *Jarn.*

izumljiv, íva, *adj.* 1) erfinderisch, *Cig.(T.)*; izumljive glavice, *LjZv.*; — 2) = izumen, *Cig.*, *Jan.*

izumljívost, *f.* erfinderischer Sinn: bogata i., *LjZv.*

izûmnik, *m.* der Erfinder, *nk.*

izumrẹ́ti, mrèm, (mŕjem), *vb. pf.* aussterben, *Jan.*, *Cig.(T.)*; — hs.

izúna, *adv.* = izunaj, *C.*

izúnaj, *adv.* = zunaj, *Mik.*

izûpati, am, *vb. pf.* auf Credit ausleihen, *M.*

izúrčiti, im, *vb. pf.* beherzen: i. koga (n. pr. z očmi), *Pjk.(Črt.)*, *Gor.*; — nam. izuročiti; prim. urok.

izúriti, ûrim, *vb. pf.* geübt machen, einüben, ausbilden: i. koga v čem, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; i. telo, den Körper ausbilden, *Cig.*; i. um, den Verstand üben, ausbilden, *Cig.*; i. se, sich einüben, sich einschießen, sich ausbilden, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izûrjenec, nca, *m.* der Geübte, *Raič(Let.)*.

izûrjenost, *f.* die Geübtheit, die Gewandtheit, die Geschicklichkeit, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izuročiti, im, *vb. pf.* pogl. izurčiti.

izûst, *adv.* na izust, auswendig, aus dem Gedächtnis: na i. znati, *Vrt.*; na i. učiti se, *Kres*; — (tudi: aus dem Stegreif, *Zv.*).

izûstek, stka, *m.* der Ausspruch, die Aeußerung, *C.*

izûsten, tna, *adj.* = usten, mündlich: izusten prevod, mündliche Uebersetzung, *DZ.*; izustna preskušnja, mündliche Prüfung, *DZ.*; izusten govor, freier Vortrag, *Cig.(T.)*.

izustílọ, *n.* der Ausspruch, die Aeußerung, *Cig.(T.)*, *C.*, *DZ.*; zameril sem se mu s tem izustilom, *Zv.*

izústiti, ím, *vb. pf.* aussprechen, *Cig.*, *C.*; ni mogel besede izustiti, er konnte kein Wort vorbringen, *Cig.*; hvalo i. komu, den Dank aussprechen, *Levst.(Močv.)*.

izúti, ûjem, *vb. pf.* (die Fußbekleidung) ausziehen: i. koga, i. komu črevlje, *Meg.*, *Trub.*, *Jarn.*, *Mur.*, *nk.*; — govori se pogostoma: zuti; prim. sezuti.

izuvák, *m.* der Stiefelknecht, *Danj.-Mik.*

izuvâlnik, *m.* der Stiefelknecht, *Levst.(Zb. sp.)*.

izúvanje, *n.* das Ausziehen der Fußbekleidung.

izúvati, am, *vb. impf. ad* izuti; (die Fußbekleidung) ausziehen; i. črevlje; Paže izuva grofa starega, *Npes.-K.*

izvábiti, im, *vb. pf.* heraus-, hervorlocken, entlocken; i. koga od doma; i. komu solze; i. denar iz koga, *Cig.*

izvábljati, am, *vb. impf. ad* izvabiti; entlocken; strunam glasove i., *C.*

izvabljeváti, ûjem, *vb. impf.* = izvabljati, *Zora.*

izváditi, vâdim, *vb. pf.* einüben, (zv-) *Šol.*; na gonjo i. psa, (zv-) *Cig.*

izvadljáti, âm, *vb. pf.* = izsrečkati, *C.*

izvágati, am, *vb. pf.* auswägen, abwägen.

izvája, *f.* 1) die etymologische Ableitung; ta i. in razlaga stoji na preslabih nogah, *Navr.(Let.)*; — 2) die Durchführung, *Cig.(T.)*.

izvajáč, *m.* der Funkenzieher, *Sen.(Fiz.)*.

izvájanje, *n.* 1) die etymologische Ableitung: i. besed, *nk.*; — die Folgerung, *Cig.(T.)*; — 2) die Durchführung, *Cig.(T.)*.

izvâjati, am, *vb. impf. ad* izvesti, izvoditi; 1) (her)ausführen, *Cig.*; — etymologisch ableiten, *nk.*; deducieren, folgern, *Cig.(T.)*, *nk.*; i. pravico, ein Recht ableiten, *DZ.*; i. kaj iz teorije, *Žnid.*; — 2) ausführen, durchführen, executieren, *Cig.(T.)*.

izvál, vála, *m.* der Vorfall: i. očesa, der Augenvorfall, *Cig.*

izvalíti, ím, *vb. pf.* 1) herauswälzen; sod iz kleti i.; i. se, sich wälzend hervorkommen; čréva so se mu izvalila, die Gedärme drangen

ihm hervor, *Cig.*; — 2) ausbrüten; i. se, ausgebrütet werden, (aus dem Ei) ausfriechen; koklja je piščance izvalila; piščanci so se izvalili.

izváljati, am, *vb. pf.* 1) herauswälzen; i. sod iz kleti; — 2) auswalken; i. sukno, *Cig.*; — perilo i., abrollen, *Cig.*; — = razvaljati: i. testo.

izvaljẹ́nček, čka, *m. dem.* izvaljenec, *C.*

izvaljẹ́nec, nca, *m.* der eben ausgebrütete Vogel: 'Zvaljence neleteče Mi starci pitat hod'jo, *Vod.(Pes.)*.

izvaljûckati, am, *vb.. pf.* herauswälzen, *Cig.*

izvârek, rka, *m.* 1) die Eisenschlacke (bei den Schmieden), *Guts., Jarn., C.*; — 2) der Absud, *C.*; der Extract, *Jan.*

izvarína, *f.* = izvarek 2), *Vrt.*

izvaríti, ím, *vb. pf.* 1) durch Schweißen reinigen, ausschweißen: i. železo, *Cig.*; — 2) fertig kochen, auskochen, *Cig., Jan.*; (hs.).

izvárjati, am, *vb. impf. ad* izvariti; 1) ausschweißen, *Cig.*; — 2) auskochen, *Cig., Jan.*

izvâža, *f.* = izvažanje, *Cig.*

izvâžanje, *n.* das Herausführen, die Ausfuhr: i. blaga, die Warenausfuhr, *nk.*

izvâžati, am, *vb. impf. ad* izpeljati, izvoziti; herausführen, ausführen, exportieren, *Cig., Jan., Danj.-M., nk.*

izvẹ̑da, *f.* = 1. izvedba: po izvedi zadržka, *C.*

izvẹdáč, *m.* der Spion, *C., Let.*

izvẹ́dati, am, *vb. impf.* auskundschaften, zu ermitteln suchen, *Jan., Habd.-Mik.*

izvẹ́dav, *adj.* = zvedav, *Cig.(T.), ogr.-C., SlN.*

izvẹdâva, *f.* die Nachforschung, *C.*

izvẹdavec, vca, *m.* der Kundschafter, der Nachforscher, der Spion, *Dict., C., Valj.(Rad).*

1. **izvẹ̑dba**, *f.* die Ermittelung, *Jan., Nov.*; — prim. izvedeti.

2. **izvẹ̑dba**, *f.* die Durchführung, *Jan., DZ.*; — prim. izvesti.

izvẹ́dẽen, dẽna, *adj.* neugierig, *Cig.(T.)*; — pogl. zvedẽen.

izvẹ̑dek, dka, *m.* die Ermittelung, *C.*

1. **izvẹ́den**, dna, *adj.* = izveden, erfahren, *Mur.*; pogl. izveden pod: izvedeti 2).

2. **izvẹ́den**, dna, *adj.* 1) durchführbar, *Jan.(H.)*; — 2) leicht anzubringen: to blago ni izvedno, *V.-Cig.*; pogl. 2. zveden.

izvẹ́denec, nca, *m.* der Sachkundige, *Cig., Jan., nk.*; — prim. izvedeti 2).

izvedẽnje, *n.* die Durchführung, *Cig.(T.)*.

1. **izvẹ́denka**, *f.* die Sachkundige, *Cig., nk.*

2. **izvedẽnka**, *f.* ein abgeleitetes Wort, *DSv.*

izvẹ́denost, *f.* die Erfahrenheit, die Sachkenntnis, *Cig., Jan., nk.*

izvẹ́deti, vẹ́m, *vb. pf.* 1) in Erfahrung bringen, auskundschaften, *Mur., Jan.*; prim. zvedeti; — 2) i. se, sich zurecht finden, *Cig., Jan.*; ništer se ne izve, kje je, *Trub.*; odpeljani golob se nič več ne izve, *Ravn.*; i. se v kaj, sich in etwas hineinfinden, *Cig.*; da se bomo bolj izvedeli v veliko in lepo prigodbo, *Ravn.*; — izveden, der sich auskennt, erfahren, sachverständig; zvedeni možje.

izvẹdljiv, íva, *adj.* forschbegierig, *Jan., C.*; — prim. zvedljiv.

izvedljiv, íva, *adj. Jan.*, pogl. izveden 1).

izvẹdljívost, *f.* die Forschbegierde, *Jan.*

1. **izvẹ́dnost**, *f.* die Erfahrenheit, (zv-) *Mur., C.*; izvednost (zved-) tega gospodarnika posnemajmo, *Ravn.*; pogl. izvedenost.

2. **izvẹ́dnost**, *f.* 1) die Deducierbarkeit, *Cig.(T.)*; — 2) die Gangbarkeit (der Ware), *V.-Cig.*

izvẹdovânje, *n.* das Forschen, *Cig.*

izvẹdováti, újem, *vb. impf. ad* izvedeti 1); forschen, nachforschen, zu erfahren suchen, *Cig., Jan.*; — 2) i. se, sich zurechtfinden, *Jan.*

izvẹdovâvec, vca, *m.* der Nachforscher, *Cig.*

izvẹdovâvka, *f.* die Nachforscherin, *Cig.*

izvedríti, ím, *vb. pf.* = razvedriti, aufheitern, i. se, sich aufheitern.

izvẹ́gati, am, *vb. pf.* vegasto storiti, schief machen, *Mur.*

izvẹ̑jati, jam, jem, *vb. pf.* mit der Wurfschaufel von der Spreu reinigen, ausschwingen; i. pšenico, rž, ječmen; — izvejan, durchtrieben, pfiffig, *ogr.-M., C.*

izvẹ́kati se, am se, *vb. pf.* sich ausweinen, sich abschreien, *Jarn., Cig.*

izvẹ̑kšema, *adv.* = iz večega, zum größeren Theile, *C.*

izveličati, am, *vb. pf.* pogl. zveličati.

izvẽn, *praep. c. gen.* außer, *Z., nk.*; — prim. hs. izvan in pogl. izvun.

izvendržáven, vna, *adj.* exterritorial, *Jan.(H.)*.

izvenrẹ́den, dna, *adj.* außerordentlich, *nk.*

izvenuráden, dna, *adj.* außerämtlich, *DZkr.*

izvẹ́riti se, vẹ̑rim se, *vb. pf.* seinem Glauben untreu werden, *Cig.*

izvẹ̑sek, ska, *m.* = izveska, *Jan.(H.)*; — hs.

izvẹ́sen, sna, *adj.* izvesna pola, der Aushängebogen, *Cig., Jan.*

izvẹ́siti, vẹ̑sim, *vb. pf.* aushängen, *Cig., Jan.*; — hs.

izvẹ̑ska, *f.* das Aushängeschild, *Cig.*

izvẹ̑st, *adj.* = zvest, *Vod.(Pes.), Levst.(Zb. sp.), Erj.(Min.)*; — prim. stsl. izvěstъ, certus, firmus.

izvẹ́sten, stna, *adj.* gewiss, *Cig.(T.)*; bestimmt: izvestna dalja, *Žnid., DZ.*; — izvestno, zuversichtlich, gewiss, *Vrt., DZ.*; zdaj vemo izvestno, *Navr.(Let.)*; — stsl.

izvẹ́sti, vẹ́dem, *vb. pf.* 1) anbringen, absetzen: blago i., *Cig., Jurč.*; pogl. zvesti; — 2) ableiten, derivieren, *Cig.(T.), nk.*; — deducieren, folgern, *Cig.(T.)*; — 3) ausführen, *Jan., Cig.(T.), C., nk.*; durchführen (z. B. ein Bild), *Cig.(T.)*; executieren, vortragen (z. B. ein Tonstück), *Cig.(T.)*; — 4) gelingen, *Št.-M.*; ni mu izvedlo, *Svet.(Rok.)*; tudi: i. se, *C.*

izvẹ́sti, vẹ́zem, *vb. pf.* mit Stickerei verzieren, sticken, *Cig.*; izvezen, gestickt, *nk.*; — hs.

izvẹstíti, ím, *vb. pf.* benachrichtigen, *nk.*; — rus.

izvẹ̑stje, *n.* der Bericht, die Nachricht, *Cig.(T.), C., nk.*; — rus.

izvẹ́stnost, *f.* die Gewissheit, die Bestimmtheit, *Cig.(T.), DZ., nk.*; — stsl.

izvẹstóba, *f.* = zvestoba, *Levst.(IjZv.)*.

izvẹ̑ščina, *f.* = zveščina, *Krelj.*

izvinjak gen. Wintering (Lythrum salicaria) kar se rabi, kadar se kaka ne izvine (Polica) Štrekl. Let. 94. 17

izveravec, vca, studenec, ki v dolini iz ali na planem izvira iz tal (Polica) Štrekl. Let. 94. 17.

izvijača, drog, na katerem pazice izvijajo perilo Gribelj (Bela Kr.) Let. 893, 13

izviččati se, oxidieren: ocet se je izvičal - šel je v vis!, postal je zato boljši Drašči Let. 1893, 13.

izvęšęti, ím, *vb. pf.* = izvešiti se, *Blc.-C*

izvęšiti se, im se, *vb. pf.* durch das Spundloch (veha) verdampfen, verrauchen (o vinu), *Cig.*, *C.*, *M.*; ſchal werden, *Cig.(T.)*; vino se izveši, ako dolgo stoji v nezaprti posodi, ter izgubi moč in okus, „izvešeno“ vino, *Ip.-Erj.(Torb.)*, *Kras*; vinski cvet se v plitvi, odprti posodici izveši, to je izpuhti, *Vrtov. (Km. k.)*; — zelje se je izvešilo, hat die Säure verloren, *Cig.*; — izvęšíti se, *Dict.*

izvęti, vȇjem, *vb. pf.* = izvejati: vse žito je izveto, *Cig.*

izvętrati, am, *vb. pf.* auslüften, *M.*

izvętręti, ím, *vb. pf.* 1) durch Zutritt der Luft verrauchen (von Spirituoſen), *Cig.*, *C.*, *Cig. (T.)*; izvetrelo vino, *C.*; — 2) verwittern *Cig.(T.)*; (rus.).

izvętriti, im, *vb. pf.* 1) der Einwirkung der Luft ausſetzen, auslüften, *Cig.*, *Jan.*; — i. se = izvetreti 1), verrauchen, *C.*; drožje so se izvetrile, *Mariborska ok.*; — 2) i. se, = izvetreti 2), verwittern, *Cig.*

izvętrnęti, ím, *vb. pf.* = izkaditi se, izgubiti moč: vino, žganje izvetrni, *Soška dol.-Erj. (Torb.)*.

izvętrováti, újem, *vb. impf. ad* izvetrati, izvetriti; auslüften, *Z.*

izvẽžbati, am, *vb. pf.* = izuriti, einüben, *nk.*; — hs.

izvęževáti se, újem se, *vb. impf. ad* izvežiti se; — svet se izvežuje, wird ſchief, verkehrt, *Jurč.*

izvęžíti se, ím se, *vb. pf.* ſich werfen: deska se je izvežila, *Lašče-Erj.(Torb.)*.

izvîcati se, am se, *vb. pf.* die Reinigung im Fegefeuer beſtehen, *Cig.*

izvid, vída, *m.* der Augenſchein, der Befund, *Cig.(T.)*, *DZ.*; — prim. hs. izvidjeti, in Augenſchein nehmen.

izvídęti, vîdim, *vb. pf.* in Augenſchein nehmen, *Cig.(T.)*, *DZ.*; — hs.

izvîdoma, *adv.* vom Sehen aus: izvidoma ga poznam, *C.*; — ſcheinbar, *C.*

izvihráti, âm, *vb. pf.* 1) herausſtürmen, *Z.*; herausflattern, *Cig.*; — 2) i. se, vertoben, *Cig.*; — 3) = zvihrati, verbiegen, verkrümmen, *nk.*; i. podkovo, *nk.*; i. satje, *Levst. (Bež.)*.

izvijáč, *m.* der Kugelzieher, *Jan.(H.)*.

izvíjanje, *n.* das Entwinden, *Cig.(T.)*.

izvíjati, am, *vb. impf. ad* izviti; (her)auswinden, ausdrehen, entwinden; — i. se komu, čemu, ſich loszumachen ſuchen, *Cig.*; — i. se, ſich ausreden, *C.*; Ausflüchte ſuchen, *Z.*

izvîn, *m.* 1) die Verrenkung, *Dict.*, *Cig.*, *Valj. (Rad)*, *Štrek.*; — 2) der Seidelbaſt (daphne mezereum), ker se izvinjenje z lubom tega grma celi, *na Otlici-Erj.(Torb.)*; — die Lyſimachie (lysimachia sp.), *Avber(Kras)-Erj. (Torb.)*; — die Waldminze (mentha silvestris), *Ip.*

izvînek, nka, *m.* 1) die Verrenkung, *Cig.*, *Jan.*; — 2) das Beinwell (symphytum), *C.*; — 3) die Ausflucht, die Ausrede, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Valj.(Rad)*; izvinkov iskati, *Cig.*

izviníčiti se, îčim se, *vb. pf.* verwildern (o vinski trti), *Cig.*, *C.*; — prim. vinika.

izvíniti, vînem, *vb. pf.* verrenken, verſtauchen; i. si roko, nogo.

izvínjenje, *n.* die Verrenkung, *Cig.*

izvîr, *m.* die Quelle; *pren.* der Urſprung, der Grund; die Herkunft, die Provenienz (einer Ware), *Cig.(T.)*, *DZ.*; — zgodovinski izvir, die Geſchichtsquelle, *Cig.(T.)*.

izviračina, *f.* die Quelle, *C.*

izviralíšče, *n.* der Urſprungsort, die Quelle, *Guts.*, *Mur.*, *C.*, *ogr.-C.*; — der Quellgrund, *Cig.*

izvirálǫ, *n.* die Quelle, *Ben.-Mik.*

izvîranje, *n.* das Hervorquellen; — die Abſtammung, *Cig.*

izvirânjek, njka, *m.* die Quelle, *Guts.*, *ogr.-C.*, *kajk.-Valj.(Rad)*.

izvîrati, am, *vb. impf. ad* izvreti; hervorquellen, entſpringen; Sava izvira pod Triglavom; — herkommen, abſtammen, *Mur.*, *Cig.*; i. iz česa, herrühren, ſeinen Grund in etwas haben; iz tega izvira, die Folge davon iſt, *Jan.*, *nk.*; iz uma izvirajoč, a priori, iz izkušnje izvirajoč, a posteriori (phil.), *Cig. (T.)*.

izvîrati se, am se, *vb. impf.* ſich hin und her drehen, ſich krümmen: otrok se izvira, dreht und wendet ſich unruhig hin und her, *Erj. (Torb., Let. 1880. 203.)*; komedijanti se izvirajo na konjih in po vrveh, *LjZv.*; v stare čase so se znali gospoda preizvrstno kratkočasiti, izvirati in ščepiriti, *LjZv.*; tudi: ſich unanſtändig recken, *Cig.*, *Jan.*, *Gor.*

izvîrček, čka, *m. dem.* izvirek; das Quellchen.

izvîrčina, *f.* 1) das Quellenwaſſer, *C.*; — 2) der Ort der Quelle, *C.*

izvîrčnica, *f.* das Quellenwaſſer, *C.*

izvîrek, rka, *m.* die Quelle; *pren.* i. milosti, der Gnadenquell, *Cig.*; der Urſprung, die Urſache, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*

izvíren, rna, *adj.* urſprünglich, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; izvirna moč, die Grundkraft, *Cig.*; izvirni greh, die Erbſünde (v cerkvenem jeziku); izvirno število, die Primzahl, *Cig.*; — originell, Original-, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; izvirno pisanje, izvirna podoba, izvirno delo, das Original, *Cig.*, *nk.*

izvirîšče, *n.* der Urſprungsort, *DZ.*, *Jes.*

izvîrnica, *f.* die Quelle (eine Schrift), *Raič (Let.)*; — das Original, *Zora.*

izvîrnik, *m.* die Quelle (fig.), *C.*; — das Original, *Cig.(T.)*, *C.*, *nk.*

izvírnost, *f.* die Urſprünglichkeit, die Originalität, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

izvirôvščina, *f.* das Quellwaſſer, *C.*; tam, kjer je lintver, je največ izvirovščine, *Npr.-Kres.*

izvîtek, tka, *m.* die Krümmung: na izvitke jadriti, lavieren, *Cig.*, *DZ.*; — hs.

izvíti, víjem, *vb. pf.* 1) herauswinden, entwinden; i. komu kaj iz rok; i. se, ſich entwinden: i. se komu iz naročja, *Cig.*; — mit Anſtrengung, Liſt u. dgl. etwas erlangen: z lažjo i. kaj iz koga, erlügen, *Cig.*; i. jo, etwas mit Liſt durchführen, *Cig.*, *Jan.*;

— i. se, ſich aus einer Verlegenheit herausarbeiten; — 2) = izviniti; i. si roko; — 3) i. perilo = izžeti, auswinden, *Cig.*

izvîžati, am, *vb. pf.* po nem. erweiſen.

izvlačilíšče, *n.* der Ausſtreifplatz (za ladje), *DZ.*

izvláčiti, im, *vb. pf.* 1) durch wiederholtes Schleppen herausbringen, hervorſchleppen, *Cig.*; vso vrhovino sem izvlačil iz hoste, alles Abholz habe ich aus dem Walde geſchleppt, *jvžhŠt.*; — 2) aufeggen, auseggen, *Cig.*

izvlâsti, *adv.* beſonders, vorzüglich, *Cig., Jan., C.*; — prim. izlasti, zlasti.

izvlâk, *m.* = izvlečba, *Cig.*

izvlẹ̑čba, *f.* die Handlung des Ausziehens, der Auszug, *Cig.*

izvlẹ̑ček, čka, *m.* der Auszug, der Extract, *C.*; — prim. izleček.

izvlẹ́či, vlẹ́čem, *vb. pf.* heraus-, hervorziehen; i. koga iz vode, i. kaj izpod postelje; — auspumpen, *Cig.*; — entziehen (= ausſüßen): i. sol, *Cig.*

izvlẹčína, *f.* der Extractivſtoff, *C.*

izvlẹ̑ka, *f.* das Herausziehen, *C.*

izvlẹkávati, am, *vb. impf. ad* izvleči, *nk.*

izvlẹ́kovati, ujem, *vb. impf. ad* izvleči: i. koga izpod prahu, *Ravn.*

izvòd, vóda, *m.* 1) die Ableitung: die Derivation (math.), *Cig.(T.)*; die Deduction, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; die Folgerung, der Schluſs, der Schluſsſatz, *Cig.(T.)*; duša stvarja iz sodov izvode, *Žnid.*; i. iz verjetnosti, der Wahrſcheinlichkeitsſchluſs, *Cig.(T.)*; — 2) die Ausführung, die Durchführung, *Cig.(T.)*; i. namenjene uredbe, *DZ.*; — 3) das Product, *V.-Cig., C.*; ein Kunſtproduct, *Cig.(T.)*; — das Exemplar, *nk.*; v dvojnem izvodu, in duplo, *Levst.(Nauk).*

izvǫ̑dek, dka, *m.* = izvod, die Folgerung, der Folgeſatz, *Cig.(T.), C.*

izvóden, dna, *adj.* Deductions-, *Cig.(T.).*

izvóditi, vǫ́dim, *vb. pf.* 1) führend, leitend herausbringen, ausführen, *Mur., Cig.*; starka je mlade izvodila, *Z.*; rod svoj i., *Str.*; — 2) folgern, deducieren, *Mur., Cig., Jan., Cig. (T.).*

izvǫ̑hati, am, *vb. pf.* durch Riechen herausfinden, auswittern; ausſchnüffeln.

izvojeváti, ûjem, *vb. pf.* (durch Krieg) erkämpfen, *C.*; i. si kaj, *Let.*

izvojskováti, ûjem, *vb. pf.* (durch Krieg) erkämpfen, *Cig.*

izvolítev, tve, *f.* die Erwählung, die Wahl, *Mur., Cig., Jan., nk.*; i. sprejeti, die Wahl annehmen, *nk.*

izvóliti, vǫ́lim, *vb. pf.* 1) eine Wahl treffen, wählen, erwählen; izvoli si eno ali drugo, kesal se boš; i. koga za poslanca; — 2) izvolite! belieben ſie! *Cig., nk.*; (rus.).

izvǫ̑lja, *f.* die Auswahl, *Jan.*; na izvoljo dati, die Wahl laſſen, *Meg., Dict., DZ., Lašče-Levst.(Rok.), BlKr.*; vsacemu odborniku je na izvolji, jedem Ausſchuſsmitglied ſteht es frei, *Levst.(Nauk)*; das Ermeſſen: naj bo po vaši izvolji, *Lašče-Levst.(Rok.).*

izvoljávanje, *n.* das Wählen (von politiſchen Wahlen), *vzhŠt.*

izvoljávati, am, *vb. impf.* = izvoljevati, *C.*

izvǫ́ljenec, nca, *m* der Auserwählte, der Gewählte, *Mur., Cig., Jan., nk.*; kako tedaj Bog svojih izvoljencev ne bo rešil! *Ravn.*

izvǫ́ljenka, *f.* die Auserwählte, *Cig., Jan., Zora*; obiskovati svojo izvoljenko, *Jurč.*

izvoljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izvoliti.

izvoljiv, íva, *adj.* wählbar, *Cig., Jan.*

izvoljívost, *adj.* die Wählbarkeit, *Cig.*

izvonjáti se, âm se, *vb. pf.* verdufteu, *Cig.*

izvòr, vóra, *m.* = izvir, *Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*; — stsl., hs.

izvǫ́ren, rna, *adj.* = izviren, *Jan., Cig.(T.), nk.*

izvǫ́rnik, *m.* = izvirnik, *Cig.(T.), DZ., Navr. (Kop. sp.).*

izvǫ́rnost, *f.* = izvirnost, *Cig.(T.), nk.*

izvǫ́ščiti, im, *vb. pf.* durch Wünſchen bekommen, erwünſchen, *Cig.*

izvǫ̑tlek, tleka (tetka), *m.* die Aushöhlung, hohler Ausſchnitt, *Cig.*

izvotlína, *f.* die Aushöhlung, *ogr.-C.*

izvotlíti, ím, *vb. pf.* aushöhlen, durchhöhlen.

izvòz, vóza, *m.* die Ausfuhr, *Cig., Jan., Cig. (T.), nk.*

izvozarína, *f.* = izvoznína, der Ausfuhrzoll, *DZ.*

izvózen, zna, *adj.* Ausfuhr-, *Cig., Jan.*; izvǫ̑zno blago, die Ausfuhrware, *Cig.*; izvozni col, der Ausfuhrzoll, *Cig., DZ.*; izvozna trgovina (kupčija), der Ausfuhrhandel, *Cig. (T.), Rut.(Zg. Tolm.).*

izvózíti, vózim, *vb. pf.* 1) durch Fahren (Fuhren) heraus-, fortſchaffen, herausführen; pred dežjem i. seno pod streho; ves gnoj i. na njivo; veliko blaga i. črez mejo; — 2) durch Fahren verderben, ausfahren; izvožena cesta; — 3) i. se, z vožnjo premoženje zapraviti: z dvema konjema se je nekdaj vozil, ali izvozil se je, *Polj.*

izvoznína, *f.* 1) der Ausfuhrzoll, *Cig.(T.), C., DZ., nk.*; — 2) = izvozno blago, *Jan.*

izvǫ̑žnja, *f.* die Ausfuhr, *Cig., Jan.*; prepoved izvožnje, *DZ.*

izvpíti se, vpíjem se, *vb. pf.* ſich beim Schreien erſchöpfen, ſeine Stimme ausſchreien, *Cig.*

izvprášati, am, *vb. pf.* erfragen, erforſchen, *Meg.*; njega velikost se ne more i., („izuprašati) *Trub.(Psal.)*; on dela velike reči, katere se ne mogo i., („izvprašati“) *Dalm.*

izvpraševáti, ûjem, *vb. impf. ad* izvprašati; ausfragen, zu erforſchen ſuchen, *Trub., Dalm., Schönl.*

izvráčanje, *n.* das Umwerfen (z. B. der Wägen); — i. postave, prava, die Rechtsverdrehung, *Cig.*

izvráčati, am, *vb. impf. ad* izvrniti; umſtoßen, umwerfen; vozove i.; kozarce i., wacker zechen, *Npes.* - *Cig.*; i. črevlje, die Schuhe krumm treten; i. se, umfallen, überſchlagen, ſich überſtürzen; — pravico i., das Recht verdrehen, *Cig.*; besede i., *Cig.(T.)*; na hudo i., zum Böſen kehren, *Slom.-C.*; krivdo na koga i., die Schuld auf jemanden wälzen, werfen, *Cig.*,

izvračevati; impf. od izvrniti (zvrač..., zvrn...)
subst. abstr. izvrtanje, kdaj, grej na zjuvo vozijo
di nosijo, zvračujejo za lepo v vrsto. Loš.
Pond. Let. 96. 51.

Jan.; le na Boga i. čast, nur Gott die Ehre geben, *Ravn.*

izvračâvka, *f.* der Auswärtsdreher (eine Muskel), *Erj. (Som.).*

izvráčiti, im, *vb. pf.* auscurieren, heilen: i. bolezen, bolnika, *Cig.*, *vrhŠt.*; i. se, sich auscurieren, *jvrhŠt.*

izvrâg, *m.* das Auswerfen, *C.*; der Auswurf (z. B. eines feuerspeienden Berges), *C.*, *Vrt.*; — stsl.

izvrẹ́či, vŕžem, *vb. pf.* 1) hinauswerfen; denarja iz mošnje si i., *C.*; — i. se, ausschlagen: mozol se mi je izvrgel, *ogr.-C.*; — 2) als untauglich verwerfen, ausstoßen; i. sodnika, pričo, *Cig.*; mene so izvrgli = nečejo me imeti v svoji družbi, *jvrhŠt.*; — i. komu kaj, jemandem etwas bemängeln, ausstellen, *Cig.*, *C.*; — 3) fehlgebären, abortieren (v. Thieren), *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Lašče-Levst.(M.)*, *jvrhŠt.*; kobila, krava, ovca je izvrgla, *jvrhŠt.*; — i. se, ausarten, *Cig.*, *Jan.*, *Lašče-Levst.(M.)*; sad se je izvrgel, *C.*; i. se v kaj, *C.*; ti si se v vraga izvrgel, *Z.*; i. se na hudo, *M.*; — i. se po kom, jemandem nacharten, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; po očetu se je izvrgla, *Mur.*; — 4) = izviniti: nogo si i., *Mur.*; — i. se, sich werfen (o lesu), *Cig.*; — 5) abwerfen, eintragen, *Mur.*, *Jan.*, *C.*; ta mi je malo izvrgla (zvrgla), die Sache hat mir wenig eingetragen, *Mur.*

izvrẹ́tek, tka, *m.* die Quelle, *C.*

izvrẹ́ti, vrèm, *vb. pf.* 1) (sprudelnd) entquellen, *Z.*; — 2) ausgähren (vom Bier, Most), *Cig.*

izvrẹ́vati, am, *vb. impf. ad* izvreti; hervorsprudeln, *Jarn.*

izvŕg, *m.* der Auswurf: i. človeštva, *DSv.*

izvŕga, *f.* die Verwerfung, *C.*

izvŕgljaj, *m.* der Auswurf, *Jan.*

izvrgováti, újem, *vb. impf. ad* izvreči, = izmetati l., *Cig.*, *Jan.*

izvŕniti, nem, *vb. pf.* umwerfen, umstürzen; i. voz; dvakrat je izvrnil, er hat zweimal umgeworfen; oba vkupe vozila, oba vkupe izvrnila = mitgefangen, mitgehangen, *Jurč.*; kupico i., ein Glas leeren; i. koga, jemanden zu Boden stürzen, umreißen; i. se, umkippen, umstürzen *(intr.)*, umfallen; voz se je izvrnil; pijanec se izpreobrne, kadar se v jamo izvrne; izvrnjen, umgestürzt, verkehrt; izvrnjena slika, ein verkehrtes Bild, *Žnid.*; — škornje i., die Stiefel schieftreten, *Z.*, *jvrhŠt.*; škorenj se mi je izvrnil, ich habe den Stiefel schiefgetreten, *jvrhŠt.*; — wenden: krivdo na koga i., die Schuld auf jemanden wälzen, *Cig.*, *Jan.*; — verdrehen: besede i., *Cig.(T.)*; — auslegen: vse so mu na hudo izvrnili, alles hat man ihm übel ausgelegt, *Krelj*; (nav. zvrniti; toda prim. hs. izvrnuti, rus. izvernutь, umstürzen).

izvŕpati, vŕpam, pljem, *vb. pf.* = izgrebsti: *pren.* abnöthigen, i. komu kaj, *Jan.*; mit Gewalt nehmen, *Dict.*

izvŕsten, stna, *adj.* vortrefflich, vorzüglich, ausgezeichnet, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; — hs.

izvrstíti, ím, *vb. pf.* ausreihen, *Z.*; i. okolico iz okraja, *SlN.*; ausschichten, *Šol.*

izvŕstnica, *f.* die Virtuosin, *Cig.*

izvŕstnik, *m.* der Meister, der Virtuose, *Cig. (T.)*, *nk.*; ni bil učenjak v svojem znanstvu, pa toliko veči izvrstnik, *Navr.(Spom.).*

izvrstnják, *m.* ausgezeichneter Mann, *C.*, *Raič (Let.)*; die Capacität, *Cig.(T.)*; — der Classiker, *Navr.(Kop. sp.).*

izvŕstnost, *f.* die Vortrefflichkeit, die Vorzüglichkeit, die Meisterschaft, die Virtuosität, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — prim. izvrsten.

izvršávati, am, *vb. impf.* = izvrševati: srce njihovo izvršava (zv-) hudobo, *ogr.-Valj. (Rad.).*

izvŕšba, *f.* die Durchführung, die Vollstreckung, die Execution, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*

izvŕščina, *f.* die Vorzüglichkeit, der Vorzug, *Cig.(T.)*; z izvrščino sposoben, mit Auszeichnung befähigt, *DZ.*; — die Meisterschaft, die Virtuosität, *Cig.(T.)*; — hs.

izvŕšen, šna, *adj.* 1) executiv, *Cig.*; — 2) vollstreckbar, *DZ.*

izvrševálen, lna, *adj.* vollziehend, executiv, *Jan.*, *nk.*; izvrševalni odbor, das Executivcomité, *nk.*

izvrševânje, *n.* die Ausführung, die Vollziehung, die Execution, *Jan.*; i. pravic, die Ausübung der Rechte, *Cig.*

izvrševáti, újem, *vb. impf. ad* izvršiti; vollziehen, vollstrecken, ausführen, *Jan.*, *nk.*; i. ukrepe, prevzeta dela, *Levst.(Nauk)*; — ausüben: i. pravico, dolžnost, *Cig.*, *Jan.*

izvrševâvec, vca, *m.* der Vollzieher, der Vollstrecker, der Executor, *Jan.*, *nk.*; i. zadnje volje, *DZ.*

izvrševâvka, *f.* die Vollzieherin, *Cig.*, *C.*

izvršílen, lna, *adj.* = izvrševalen, *Cig.(T.)*, *nk.*; — Vollzugs-: izvršilne določbe, Vollzugsbestimmungen, *DZ.*; izvršilno moč imeti, *Levst.(Nauk).*

izvršílo, *n.* die Ausführung, *C.*; der Vollzug, *Cig.(T.)*; die Execution: i. sodbe, kazni, *DZ.*; i. pognano na prejemke, die Execution auf die Bezüge, *DZ.*

izvršilovôdnik, *m.* der Executionsführer, *DZ.*

izvršítelj, *m.* der Vollzieher, der Executor, *DZ.*, *nk.*

izvršítev, tve, *f.* die Ausführung, die Execution, *C.*, *Levst.(Pril.)*, *nk.*; i. sklepa, *nk.*; i. zakona, die Vollziehung des Gesetzes, *Levst. (Nauk).*

izvršíti, ím, *vb. pf.* vollziehen, vollstrecken, exequieren, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; i. sodbo, *Cig.*; — vollbringen, *Meg.*; i. svojo dolžnost, seiner Pflicht nachkommen, *Jan.*; erfüllen: i. željo, *Cig.*; i. se, sich erfüllen, *Cig.*; pregovor se je izvršil, *Navr.(Let.)*; nav. zv-; prim. zvršiti.

izvršítven, tvena, *adj.* Vollzugs-: izvršitveni pravilnik, das Vollzugsreglement, izvršitveno določilo, die Vollzugsbestimmung, *DZ.*

izvršljìv, íva, *adj.* vollziehbar, ausführbar, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; pogl. izvršen 2).

izvršník, *m.* der Vollzieher, *Cig.*

izvŕšnost, *f.* die Vollstreckbarkeit, *DZ.*

izvrtáč, *m.* der Falzhaken (bei den Drechslern), *Cig.*

izvrtanína, *f.* das Bohrloch, *Cig.*

izvŕtati, vŕtam, *vb. pf.* 1) durch Bohren herausbringen, herausbohren; — durch dringende Bitten erlangen: i. kje kak krajcar, *Vrt.*; — 2) ausbohren, bohren; luknjo, veho i.; — ausgrübeln, ergrübeln, *Cig.*; misel strašno je izvrtal, *Ravn.*

izvrtávati, am, *vb. impf. ad* izvrtati, *Habd.-Mik.*

izvrtína, *f.* das Bohrmehl, *Reč.-C.*

izvŕtki, *m. pl.* die Abfälle beim Bohren, *Cig., C.*

izvrvráti, âm, *vb. pf.* aufhören zu sprudeln, ausſprudeln, (vom Moſt, Bier), *Cig.*

izvŕžba, *f.* die Ausſcheidung, die Verwerfung, *Cig.*

izvŕžben, bna, *adj.* Ausſcheidungs-: izvržbeni vzrok, der Ablehnungsgrund, *Cig.*

izvŕžek, žka, *m.* 1) was ausgeſchieden und verworfen wird, der Auswurf; izvržki, der Poſel, der Auswurf, *Cig., Ravn.-Cig.*; — 2) die Fehlgeburt, *Z.*; — die Abart, die Spielart, *Jan.*

izvŕžen, žna, *adj.* = izvržben, *Cig.*

izvŕženec, nca, *m.* der Ausgeſchiedene, *Levst. (Nauk)*; der Auswürfling, *M.*

izvŕžkast, *adj.* verworfen: malopridni, izvržkasti ljudje, *Ravn.*

izvun, *praep. c. gen.* = razen, *C.*; (pravilneje ko: izven), prim. *Cv. X. 7.*

izvúna, I. *adv.* zunaj, *Trub.-M., C.*; II. *praep. c. gen.* = zunaj, außerhalb, *C.*; i. judovske dežele, *Dalm.*

izvzẹ̑mati, am, *vb. impf. ad* izvzeti; ausnehmen, *Jan., nk.*; i. si, ſich vorbehalten, *Jan.*

izvzẹ̑tek, tka, *m.* = izjema, das Ausgenommene, die Ausnahme, *Cig., Jan.*; brez izvzetka, *C.*

izvzẹ́ti, vzámem, *vb. pf.* ausnehmen, *Cig., Jan., nk.*; izvzemši, ausgenommen, mit Ausnahme, *C., nk.*

izvzẹ́tje, *n.* das Ausnehmen, die Ausnahme, *ogr.-C.*

izzà, *praep. c. gen.* 1) hinter — hervor; Izza hriba gre rumeno solnce, *Npes.-C.*; izza mize vstati, die Tafel aufheben, *Jan.*; izza pasa meč potegniti, *Npes.-Mik.*; Izza nohtov kri kaplja, *Npes.-C.*; — 2) ſeit: izza nekoliko časa, ſeit einiger Zeit, *Zora*; izza mladih let, *LjZv.*; — 3) wegen: izza edinščine neredno življenje, *Zv.*; infolge, *LjZv.*

izzàd, *praep. c. gen.* = izza: izzad hriba, *C.*; (nam. iz zadi).

izzȃnkati, am, *vb. pf.* aus den Schlingen, Banden löſen, *Cig.*

izzídati se, am se, *vb. pf.* ſich arm bauen, ſich überbauen, *Cig.*

izzívati, am, *vb. impf. ad* izzvati; herausfordern, *nk.*

izzmérjati, am, *vb. pf.* ausſchelten, *Cig.*

izznáti, znȃm, *vb. pf.* ausſehen, auserwählen: i. koga za kaj, *V.-Cig.*

izznávati, am, *vb. impf. ad* izznati, *V.-Cig.*

izznojíti, ím, *vb. pf.* als Schweiß ausſondern, ausſchwitzen, *Cig.*

izzǫ̑bčati, am, *vb. pf.* zackig ausſchneiden, auszacken, *Cig.*

izzváti, zóvem, *vb. pf.* herausfordern, *nk.*

izzvízdati, am, *vb. pf.* = izžvižgati, *Cig.*

izžâgati, am, *vb. pf.* (her)ausſägen.

izžaríti, ím, *vb. pf.* 1) ausſtrahlen, *Cig. (T.)*; — 2) i. se, verglühen, verſtrahlen, *Cig.*

izžarjevânje, *n.* das Ausſtrahlen, *Cig. (T.).*

izžarjeváti, újem, *vb. impf. ad* izžariti; ausſtrahlen: gorkoto i., *Cig.(T.), Žnid.*

izžebráti, âm, *vb. pf.* ſein Gebet zuende leiern, *Cig.*

izžehtéti, ím, ẹ̑jem, *vb. pf* = pokvariti se, po zlu iti (o jedilih), *Podkrnci-Erj.(Torb.).*

izžẹ̑manje, *n.* das Ausdrücken, das Auspreſſen, die Erpreſſung, *Cig.*

izžẹ̑mati, am, *vb. impf. ad* izžeti; durch Drücken, Preſſen herausbringen, auspreſſen, entpreſſen; vodo iz perila i., auswinden, *Cig.*; — erpreſſen, *Cig.*

izžẹ́ti, žmèm, *vb. pf.* (her)ausdrücken, entpreſſen; vodo iz perila i., auswinden, *Cig.*; ločitev bo izžela marsikatero solzo, *Cv.*; — erpreſſen, *Cig.*; ausringen: perilo i., *Cig., Jan.*; — entſaften, *Cig.*

izžẹ́ti, žánjem, *vb. pf.* 1) mit der Sichel herausſchneiden; — 2) = dožeti, *M.*

izžgáti, žgèm, *vb. pf.* herausbrennen, ausbrennen; i. rano; ausſengen, *Cig.*

izžígati, am, *vb. impf. ad* izžgati; (her)ausbrennen; tudi: izžígam.

izžíliti, žílim, *vb. pf.* von Adern befreien, ausädern, entädern, *V.-Cig.*

izžîmati, am, *vb. impf.* = izžemati: i. solze, *ZgD.*

izžínjati, am, *vb. impf. ad* izžeti (žanjem).

izžírati, am, *vb. impf. ad* izžreti; 1) (her)ausfreſſen, *Cig.*; — 2) i. se, ſich durch unmäßiges Eſſen zugrunde richten: izpija in izžira se, *Cig.*

izžlabudráti, âm, *vb. pf.* = izblebetati, ausplauſchen.

izžlẹ́biti, žlẹ́bim, *vb. pf.* auskehlen, ausriefen, *Cig.*; i. dogo, hohlſchneiden, ausziehen, *Cig.*; — i. se, ſich aufwerfen (vom Holz), *Cig.*

izžlempáti, âm, *vb. pf.* ausſchlampen, ausſaufen, *Cig.*

izžlepáti, âm, *vb. pf.* = izžlempati, *Dalm.*

izžlíndrati, am, *vb. pf.* ausſchlacken, *Cig.*

izžlobodráti, âm, *vb. pf.* = izžlabudrati, *Cig.*

izžmíkati, kam, čem, *vb. pf.* ausdrücken, *Meg.*; auspreſſen, *Mur., Cig.*

izžrẹ́banje, *n.* die Auslöſung, die Verloſung, *nk.*

izžrẹ́bati, am, *vb. pf.* auslöſen, verloſen, *C., nk.*; — hs.

izžrebíti se, ím se, *vb. pf.* aufhören Fohlen (Füllen) zu werfen, ausfohlen, *Cig.*

izžréti, žrèm, *vb. pf.* (her)ausfreſſen, *Cig.*

izžúgati, žúgam, *vb. pf.* erdrohen, abdrohen: i. komu kaj, i. denar iz koga, *Cig., C.*

izžúliti, im, *vb. pf.* 1) wegreiben (z. B. den Schmutz aus der Wäſche), *Cig.*; — i. iz koga

jábčen, čna Apfel-
jabčnik Apfelmus, Selj. Pnt. Let. 95. 13.

zaspano jabolko = rastlinski izrastek razne češka-
rice (ker žnjim obrokom kadijo, ki ne morejo
spati), Gor. — 26. II. 27.

jáček (-čka, m.
Pajek: pri kopanju jačkov, predoroz
Kol. Plujakov „ D. Sv. XVIII. 639. (Cig.
pod Pajek tudi: jašek(?) nalv Vipolnik) „ prim. jač
„jačje wagrechtes Teilstück. Tuma Plam Vest. XII

jabolčnik, nim. Obst-Schnitzen, das Dörrobst mit Zucker
von den Kernen

kaj, erpreſſen, *Cig.*; — 2) i. perilo, reibend auswaſchen, *jvzhŠt.*

izžvéčiti, im, *vb. pf.* fertig kauen, auskauen, *Cig.*

izžvenkljáti, âm, *vb. pf.* durch Schellen herausbringen: i. koga iz postelje, *Cig.*

izžveplíti, ím, *vb. pf.* ausſchwefeln (z. B. Flecken aus der Wäſche), *Cig.*; izžvepljeni premog, Coax, (izžep-) *Cig.*

izžvepljeváti, ûjem, *vb. impf. ad* izžvepliti; ausſchwefeln, *Cig.*

izžvížgati, am, *vb. pf.* 1) durch Pfeifen herausbringen, herauspfeifen, *Cig.*; — 2) auspfeifen: i. koga, *nk.*

ižèl, žéla, *m.* die eiſerne Blasbalgröhre, die Tieſe, *V.-Cig., Gor.*; (morda: iželj).

ižęs, *m., Gor.*, pogl. igo.

ižof, *m.* = izop, *C.*

J.

jâ, *pron.* = jaz, *Mik., vzhŠt.-C., BlKr.*

jâbčica, *f. dem.* jabka, *jvzhŠt., Tolm.*

jâbčina, *f.* neko jabolko, *Kanal (Goriš.)-Erj. (Torb.).*

jábeł, bla, *m., C., Z.*, pogl. jablan.

jabełč-, jabełk-, iški pod: jabołč-, jabołk-.

jâbka, *f.* = jablan, jabolko, *Erj. (Torb.), jvzhŠt., Tolm.*

jâbkọ, *n.* = jablan, jabolko, *Z., Erj. (Torb.)*

jáblan, *f.* der Apfelbaum.

jáblana, *f.* = jablan, der Apfelbaum (pirus malus), *Mur., Cig., Jan., Tuš. (R.), Dol., Polj.*

jáblanca, *f. dem.* jablan, *Svet. (Rok.)*; Na polju raste jablanca, *Npes.-K.*; Jablan, jablan, jablanca, *Npes.-Vraz.*

jablanína, *f.* das Apfelholz, *Cig.*

jablaníšče, *n.* der Apfelbaumgarten, *Cig.*

jáblanov, *adj.* apfelbäumen, *Jarn., Cig.*

jablanovína, *f.* das Apfelholz, *Cig.*

jábłọ, *n.* 1) = jabolko, *Jan., Valj. (Rad)*; — 2) = jablan, *Mur.*

jábołčar, rja, *m.* 1) der Aepfelhändler, *Cig.*; — 2) der Aepfelmoſtbereiter, *Kr.-Valj. (Rad)*; (jabołčár, *Danj.-Valj. [Rad]*); — 3) der Aepfelſtecher (rhynchites), *Erj. (Rok.).*

jábołčarica, *f.* die Aepfelhändlerin, *Cig.*

jábołčast, *adj.* apfelförmig, *Cig., Jan.*

jábołčce, *n. dem.* jabolko, das Aepfelchen, (-čice) *Cig.*; — der Augapfel, *Žnid.*

jábołček, čka, *m.* 1) nam. jabołčko, *Cig., Dol.*; — 2) die Oſterluzei (aristolochia clematitis), *Z.*

jábołčen, čna, *adj.* 1) Apfel-; jabołčna kislina, die Aepfelſäure, *Cig. (T.)*; — 2) Kehlkopf-: jabołčna zaklopnica, der Kehlkopfdeckel, *Cig. (T.).*

jábołčica, *f.* 1) = jablanca, *BlKr.-DSv.*; — 2) sklepna j., der Gelenkkopf, *Erj. (Som.)*; — 3) der Adamsapfel, *C.*

jábołčina, *f.* das Apfelholz, *C.*

jábołčinje, *n.* die Aepfeltreber, *C.*

jábołčnica, *f.* der Aepfelmoſt, der Cider, *Mur., Cig., Valj. (Rad), Danj. (Posv. p.), vzhŠt.*

jábołčnik, *m.* 1) der Aepfelmoſt, der Cider; — 2) das Aepfelmus, der Aepfelbrei, *Mur., Cig.*; j. se loči od čežane v tem, da mu je moke primešane, *Gor., jvzhŠt.*; — der Aepfelkuchen, *C., vzhŠt.*; — 3) die Oſterluzei (aristolochia clematitis), *C., Medv. (Rok.), Rihenberk-Erj. (Torb.).*

jabołčnjáča, *f.* kolač od jabolk, *kajk.-Valj. (Rad).*

jábołčnjak, *m.* = jabołčnik, *jvzhŠt.*

jábołen, łna, *adj.* Aepfel-: jabolno sadje, *Nov.-C.*

jábołka, *f.* 1) = jabolko, *Št.-Cig., BlKr.*; — 2) = jablan, *Dol.*; — 3) die Wange, *Fr.-C.*

jábołkast, *adj.* apfelförmig.

jábołkọ, *n.* 1) der Apfel; dekle, lepo kakor j., *C.*; — 2) jabolku podoben sad: margranovo j., der Granatapfel, *Dalm.*; kraljevsko j., die Ananas, *Cig.*; — zlata jabolka, Goldäpfel (aurantiaceae), *Cig. (T.), Tuš. (R.)*; zlato j., die Orange, *V.-Cig.*; — zlato j., die Türkenbundlilie (lilium martagon), *Cig., Nov.-C.*; — rajsko j., der Paradiesapfel (solanum lycopersicum), *Tuš. (R.), DZ.*; volčje j., das Saubrot (cyclamen europaeum), *Cig.*; — krompirjevo j., die Beere des Erdäpfelkrautes, *Cig.*; — hrastovo j., der große Gallapfel, *C.*; — 3) „v jabolko" pobirati, dajati, t. j. pri svatovščinah za nevesto darove pobirati, dajati, *Cig., Npes.-K.*; — tudi za novo leto pobirajo „z jabolko" denar, katerega darovalci zatikajo v jabolko, *Tolm.*; — 4) apfelähnliche Knorpel- und Knochenbildungen: der Kehlkopf, *Cig., Jan., Cig. (T.), Erj. (Som.)*; — Adamovo j., der Adamsapfel, *M.*; — j. na kolenu, die Kniescheibe, *Cig.*; — das Haupt des Arm- und Schenkelbeines, *Cig.*; — 5) der Knopf an der Spitze des Thurmes; — 6) das Capitäl, der Säulenkopf, *Cig. (T.)*; — 7) der Läufer an der Schnellwage, das runde Laufgewicht, *Cig. (T.).*

jábołkovec, vca, *m.* = jabołčnik, der Aepfelmoſt, *Cig., Jan.*

jâbranek, nka, *m.* = abranek, leskov cvet, *Tolm.-Erj. (Torb.), Kras-SlN.*

jáčenje, *n.* das Verſtärken: j. glasov, die Lautverſtärkung, *Cig. (T.).*

jačína, *f.* die Stärke, die Kraft, *Jan., Cig. (T.)*; die Feſtigkeit, *C.*

1. **jáčiti**, jačim, *vb. impf.* 1) kräftigen, *Cig.*; — j. se, ſich ſtärken, kräftig werden, *Mur., Cig.*; — 2) j. se s kom, ſich in der Stärke mit jemandem meſſen, ringen, *Cig., C., BlKr.*

2. **jačiti**, im, *vb. impf.* Pſalmen ſingen, *kajk.-C.*; — nam. djačiti; prim. dijak, dijačiti.

jâčji, *adj. compar. ad* jak.

1. **jâčka**, *f.* das Grüblein, *C.*, *M.*; — jamica pri svinjkanju, *Vrt.*; — die Lache, *C.*, *M.*; — die Herzgrube, *C.*; — *pl.* jačke, die Weichen, die Dünnen, *vzhŠt.-C.*
2. **jâčka**, *f.* der Pſalmengeſang, *C.*; — prim. 2. jačiti.
jâčmen, *m.* = ječmen, *Z.*, *Valj.(Rad).*
jâd, *m.* 1) das Gift, *Mur.*, *Cig.(T.)*, *Vrt.*, (stsl.); — 2) der Zorn, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *BlKr.*, *kajk.-Valj.(Rad).*
jáden, dna, *adj.* zornig, unwillig, *Jan.*, *BlKr.*
jadíca, *f.* die Zornſucht, die Zornmüthigkeit, *C.*
jadikováti, újem, *vb. impf.* wehklagen, *Jan.*, *Zv.*, *Zora*, *BlKr.*; — hs.
jáditi, ím, *vb. impf.* ärgern, zornig machen, *Cig.*, *BlKr.*, *Navr.(Let.)*; — j. se, zürnen, erbošt ſein, *Mur.*, *Cig.*, *Met.*, *BlKr.*
jadiváča, *f.* kača jadivača, die giftige Schlange, *Mik.*, *kajk.-Valj.(Rad).*
jadljiv, íva, *adj.* zornſüchtig, jähzornig, *Cig.*, *Mik.*, *BlKr.*
jadovît, *adj.* giftig, *Habd.-Mik.*
jadráč, *m.* der Segler, *Jan.*
jádranje, *n.* das Segeln, *Cig.*
jadrár, rja, *m.* der Segelmacher, *Cig.*, *Jan.*
jadrárnica, *f.* der Segelboden, *Cig.*
jadrârstvọ, *n.* die Segelmacherei, *Cig.*
jádrati, jâdram, *vb. impf.* ſegeln, *Guts.*, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; Moj up je šel po vodi! Le jadrajmo za njim! *Preš.*; jadráti, *Mur.*
jadrâvček, čka, *m.* = jadravec 2), *Jan.*
jadrâvec, vca, *m.* 1) der Segler, *Cig.*, *Jan.*; — 2) der Segelfalter (papilio podalirius), *Erj.(Ž.)*.
jadrâvka, *f.* 1) die Seglerin, *Cig.*; — 2) (ladja) j., das Segelſchiff, *Nov.-C.*, *DZ.*, *Zora*.
jádrce, *n. dem.* jadro; das Reff, das Beiſegel, *Cig.*
jadren, *adj.*, *Mur.*, *Cig.*, pogl. 2. jadrn.
jadrenica, *f.* pogl. jadrnica.
jadrîłen, łna, *adj.* zur Bemaſtung gehörig: jadrîłni kosi, *DZ.*
jadrílọ, *n.* 1) das Segel, *Jan.* (stsl.); — 2) = 1. jadrnik, *Cig.*, *Vrt.* (rus.).
jadriti, im, *vb. impf.* = jadrati, *Mur.*, *Cig. (T.)*; — stsl.
jadriti se, im se, *vb. impf.* ſich beeilen, *C.*
jadrîvec, vca, *m.* = jadravec, *Cig.*
1. **jâdrn**, *adj.* ſchnell, raſch, *Guts.*, *Jan.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; jadrni korak, der Flügelſchritt, *Cig.*; jadrno, ſchnell, *Alas.*; Pegam dirja jadrno, *Npes.-K.*; Marija je jadrno šla na gore, *Japelj (Sv. p.)*; — prim. jedrn.
2. **jâdrn**, *adj.* Segel-, *Jan.*
jádrna, *n. pl.* izreza, skozi katero prasec vtakne glavo, da more do korita, das Freſsloch, *Bolc-Erj.(Torb.)*; (jadrne, *f. pl.* razdelki pri jaslih, *Vrsno-Erj.[Torb.]*).
jádrnica, *f.* 1) die Segelſtange, (jadren-) *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*, *DZ.*; — 2) (ladja) j., das Segelſchiff, (jadren-) *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *Vrt.*, *DZ.*
1. **jâdrnik**, *m.* der Eilbote, der Courier, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*, *Navr.(Kop. sp.)*.
2. **jádrnik**, *m.* der Maſt, *Cig.*; (jadren-) *Cig. (T.)*.
jadrnonọ̀g, nọ́ga, *adj.* ſchnellfüßig, *C.*
jâdrnost, *f.* die Hurtigkeit, die Schnelligkeit, *Guts.*, *Jarn.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
jádrọ, *n.* 1) das Segel, *Meg.-Mik.*, *Dict.*, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; jadra na jarbol natikati, *Dalm.*; jadra po vetru sukati, braſſen, *Cig.*; = jadro po vetru napeti, *C.*; Le jadra spet napnimo! *Preš.*; — die Fahne, (vexillum, bot.), *Tuš.(B.)*; — 2) eine Art Vorhang, *Trub.-M.*; — 3) der Buſen eines Jägergarnes, *Cig.*; — 4) die Wamme, *V.-Cig.*; — 5) der Wulſt an einem Siebe, *V.-Cig.*
jadrováti, újem, *vb. impf.* ſegeln, *C.*
jadrovína, *f.* das Segeltuch, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*
jadrovînar, rja, *m.* der Segeltuchmacher, *Cig.*
jádrovje, *n.* das Segelwerk, *Cig.*, *Jan.*
jadrovọ́den, dna, *adj.* das Segel lenkend: jadrovodna vrv, die Braſſe, *Cig.*
jága, *f.* (iz nem.), pogl. 1. lov.
jaganca, *f.*, *Dol.*, pogl. jagnjica, in prim. hs. jaganjac.
jágelc, gelca, *m.* = jaglec, („jague“) *C.*, *BlKr.*
jáglec, gleca (gelca), *m.* die Schlüſſelblume, *Cig.*, *Dol.-Vrt.*, *BlKr.*; jagelci otožno povešajo glavice, *Zv.*; Jagelce zlate rodila je prst, *Levst.(Zb. sp.)*; die große Schlüſſelblume (primula elatior), *Vrt.*
jâgla, *f.* der Breifern, *Jarn.*, *Mik.*; das Hirſekorn, *C.*; — prim. jago-da, *Mik.(Et.)*.
jâgli, *m. pl.* der Hirſebrei, *Habd.-Mik.*, *Z.*
jâglica, *f. dem.* jagla; jaglice, Hirſekörner, *C.*
1. **jáglič**, *m.* die Schlüſſelblume (primula acaulis), *Nov.*
2. **jaglič**, íča, *m.* der Breifern, *Jarn.*, *Mik.*; *pl.* jagliči, der Hirſebrei, *Kor.-Jarn.*, *Mur.*, *Cig.*; proseni jagliči, *Guts.*
jaglíčen, čna, *adj.* jaglično žito, die Hirſe, *C.*
jaglíka, *f.* jaglike, Schlüſſelblumen, *h. t.-Cig. (T.)*.
jâglọ, *n.* 1) die Hirſegrütze, *Istra-Z.*; — laško jaglo, der Reis, *C.*; — 2) das Schrotkorn: zrna in jagla, Kugeln und Schrot, *DZ.*
jâgma, *f.* na jagmo, um die Wette, *Mik.*; na jagmi, plötzlich, *C.*; na jagmo delati, ſich bei der Arbeit beeilen, *BlKr.*; — prim. jagmiti.
jágmiti, ím, *vb. impf.* 1) (s silo) j., rauben, *Mik.*; — 2) wetteifern, *Mik.*; — 3) j. se, ſich um etwas reißen, *C.*, *Mik.*; — ſich beeilen, ſich einer Sache mit Eifer annehmen; j. se za kaj, *BlKr.*; — prim. tur. jagma, Raub, *Mik.(Et.)*.
jâgna, *f.* = jagma: na jagno, plötzlich, *C.*; na jagno iti, ſchnell gehen, *vzhŠt.-Glas.*; (tudi: na jagnem, *Ščav.-C.*).
jâgnec, neca, *m.* = jagnjec, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
jagneči, *adj.* pogl. jagnječji.
jágned, *m.* die ſchwarze Pappel (populus nigra).
jágnedina, *f.* = jagnedovina, *C.*
jágnedje, *n. coll.* der Schwarzpappelwald.
jágnedov, *adj.* von der Schwarzpappel.

jádran imenujejo ribiči na Goreanjskem
tisti del mreže (stavnice) kateriga je
večja eza izmed treh skupaj se držeči mrež.
(g. stot. Kumpo.) dve cilindrasti mreži eni
v drugi. in nothanji je podobajoč kakor vrečа,
to se imenuje „jadran" (idem)

jedrka jedro pri orehu, Podzemelj (Bekr.
let. 1893. 12, 20.

na jagmi raptim, Bekr. Let. 893. 13.

jagulec Fragaria collina Beck. šašelj 83r. 915

volčje (pasja jagoda) (Atropa Belladona Lub. mag. arhiv. L. 1813 Zrv. muk. Br. 1908 173.
jablica sin Lapel. Delort. bav. Hächel
prim. ahla, Štrek. Let 896 178.

jagodica erdbeerfarbene Kuh (rok. žurnemp. graščl. 1790 / Kasperl,
Časop. za zg. in nar. 4. 223.

jágnedovina, *f.* das Holz von der Schwarzpappel.
jagnjâd, *f. coll.* die Lämmer, *Jan.(H.).*
jágnje, eta, *n.* das Lamm; j. božje, das Lamm Gottes.
jâgnječ, njeca, *m.* das männliche Lamm, *Valj.(Rad).*
jagnječe, *n. Mur.*, pogl. jagnjiče.
jágnječevina, *f.* = jagnječina, das Lammfleisch, *Mur., Jan.*; das Lammfell, *Ravn.*
jágnječina, *f.* das Lammfleisch, *Dict., Jan.*
jagnječják, *m.* der Lämmerstall, *Jan.*
jágnječji, *adj.* Lamm-, lämmern, *Jan.*; jagnječja glavica, *Cv.*; (jagneči, *Mik.*; jagneča maščа, *Trub.).*
jágnjed, *m.* = jagned, *Valj.(Rad), Levst. (Močv.).*
jágnjetar, rja, *m.* der Lämmerjunge, *Cig.*
jagnjętina, *f.* das Lammfleisch; das Lammfell.
jagnjetiti, im, *vb. impf.* Junge werfen (von Schafen), *C.*
jagnjetnják, *m.* = jagnječjak, *C.*
jágnjetov, *adj.* = jagnječji: jagnjetova koža, *Levst.(Glas.).*
jágnjica, *f.* das weibliche Lamm, (jagnica) *Mur., Cig., Mik.*
jágnjič, *m.* das Lämmchen, das Lamm; *Dict., C., Dalm.*; pasi moje jagnjiče, *Krelj.*
jágnjiče, *n.* das Lämmchen, *Cig.*; krotko j., *Jsvkr.*
jágnjiček, čka, *m. dem.* jagnjič; das Lämmchen, *Let.*
jágnjičar, rja, *m.* der Lämmerhirt, *Let.*
jágnjiti, im, *vb. impf.* lammen, *Jan.*; = j. se, *Mur., Cig.*; za jagnječimi ovcami je hodil, *Valj.(Rad).*
jágnušec, šca, *m.* das Scapulierchen, *Valj. (Rad).*
jágoda, *f.* 1) die Beere; — rdeča j., die Erdbeere, die Frucht der Walderdbeere (fragaria vesca); tudi samo: jagoda; jagode brati; — črna j. = borovnica, die Heidelbeere, *Cig., Jan.*; — šipečja j., die Hagebutte (Hetschepetsch), *Cig., Tuš.(R.)*; — volčja j., die vierblättrige Einbeere (paris quadrifolia) *Tuš.(R.)*; tudi: die Tollkirsche, *Cig., C., M.*; — pasja j., der Nachtschatten (solanum), *C.*; — metuljeva j., der Kreuzdorn (rhamnus cathartica), *Cig., Medv.(Rok.)*; — 2) ein beerenähnlicher Körper, *Cig.*: das Rosenkranzkügelchen, *C.*: jagode brati na molku, *Jurč.*; morske jagode, Korallen, *C.*; — 3) Name einer erdbeerröthlichen Kuh, *Cig., Tolm.-Erj.(Torb.).*
jágodar, rja, *m.* der Erdbeerensammler, der Erdbeerenverkäufer, *Cig.*
jagodáriti, ârim, *vb. impf.* Erdbeerensammler oder Erdbeerenverkäufer sein, *Cig.*
jágodast, *adj.* beerenartig, *Cig.*
jágodec, dca, *m.* ein erdbeerfarbener Ochs, *Z.*
jágoden, dna, *adj.* Beeren-, *Cig., C.*
jágodica, *f. dem.* jagoda; das Beerlein.
jágodičast, *adj.* beerenförmig, *Cig., Jan.*
jágodičevje, *n.* das Erdbeerkraut, *Jan., C.*
jágodičica, *f. dem.* jagodica, *Mur., Cig.*
jágodička, *f. dem.* jagodica; — eine Apfelart, *C.*
jágoditi, im, *vb. impf.* (mit giftigen Beeren) vergiften, *Npes.-M., C.*
jágodje, *n. coll.* die Beeren, *Z., Hal.-C., SlN.*
jágodka, *f. dem.* jagoda; das Beerlein, *Cig.*
jágodnat, *adj.* reich an Beeren, *Z.*
jágodnjak, *m.* rdeči j., die Walderdbeere (fragaria vesca), *Tuš.(R.).*
jágodov, *adj.* Erdbeer-; jagodovo perje, cvetje.
jágodovina, *f.* das Felsenfingerkraut (potentilla rupestris), *Josch.*
jagolnica, *f.* = jaglec, jeglič, *Tuš.(R.).*
jágrež, *m.* die Safristei, *BlKr., Dol.-Mik.*
jâguar, rja, *m.* = amerikanski tiger, der Jaguar (felis onza), *Erj.(Ž.).*
jáha, *f.* das Reiten, der Ritt, *C.*
jahâč, *m.* 1) der Reiter; — der Bereiter der Pferde, *Cig.*; — 2) konj j., das Reitpferd, *V.-Cig., Valj.(Rad)*; — 3) = konjederec, *Levst.(Nauk)*; — 4) der Ritterfisch (ephippus), *Erj.(Z.).*
jahačica, *f.* die Reiterin.
jahâj, *m.* der Ritt, *Jan.(H.).*
jahálen, lna, *adj.* reitbar, Reit-, *Cig.*
jahališče, *n.* der Reitplatz, *DZ.*; der Circus, *Cig., Jan.*
jahálnica, *f.* die Reitschule, *C.*
jâhanec, nca, *m.* das Reitpferd, *C., ogr.-Valj. (Rad),* jahanci in vozni konji, *SlN.*; jahânec, *Levst.(Podk.).*
jâhanje, *n.* das Reiten.
jâhar, rja, *m.* 1) der Reiter, *M.*; — 2) das Reitpferd, *M., ogr.-C.*; — 3) der Schinder, *Cig., Rib.-M.*
jaháriti, ârim, *vb. impf.* herumreiten: kaj vedno tistod jahariš? *jvzhŠt.*
jahâški, *adj.* Reiter-: j. bič, die Reitpeitsche, *LjZv.*
jâhati, ham, šem, *vb. impf.* reiten; j. konja, osla; j. se, läufig sein (von Pferden und dem Rindvieh), *C.*
jâhavec, vca, *m.* = jahač, der Reiter, *Jan., C.*
jâhavka, *f.* die Reiterin, *Jan.*
jahôn, *m.* 1) tüchtiger Reiter, *Mik.*; — 2) das Reitpferd, *C.*
jâhta, *f.* neka lahka ladja z enim jadrnikom, die Jacht, *Cig.*
jâj, *interj.* o weh! *Mur., ogr.-C.*; — tudi *subst. m. pl.* jâji, das Weh, Elend: mnoge jaje izkusiti, trpeti, *ogr.-C.*
jájast, *adj.* eiförmig, oval, *Cig., Šol., Cig.(T.).*
jâjcati, cam, *vb. impf.* drängen, zwingen, *C.*; — prim. jaj.
jájce, *n.* 1) das Ei; bolje je eno jajce, kakor sneden vol, = besser ein „habe ich" als zwei „hätte ich", *Npreg.-Cig.*; tudi: rajši imam danes jajce, kakor jutri kokoš, *C.*; Jajce več ko puta ve, das Ei will klüger sein als die Henne, *Vod.(Pes.)*; — pražena jajca = cvrtje, das Eierschmalz, *C.*; v trdo (mehko) kuhano jajce, hart (weich) gesottenes Ei, *Cig.*; naleženo jajce, das Brütei, *Cig.*; = nasajeno j., *V.-Cig.*; = valitno j., *Guts.*; nasadno j., zum Bebrüten taugliches Ei, *Cig.*; jajce klopoče, das Ei schlottert, *Cig.*; — 2) die Hode, *Cig., pl.* die Hoden; das männliche Zeugungsglied,

— 3) pasja jajca, das Knabenkraut (orchis), *C.*; — 4) ptičja jajca, eine Art kleine, ſüße Zwetſchken, *SlGradec-C.*

jâjckati, am, *vb. impf.* wehklagen, ächzen, *ogr.-C.*; — prim. jaj.

jâjčar, rja, *m.* 1) der Eierhändler, *Cig., Jan., M., Štrek.*; — 2) der Löwenzahn (taraxacum officinale), *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — nekak oreh (jako debel in dober), *Slap v Ipavi-Erj.(Torb.)*.

jâjčarica, *f.* die Eierhändlerin, *Jan., M.*

jajčáriti, ârim, *vb. impf.* den Eierhandel betreiben, *Cig., Jan.*

jâjčarski, *adj.* die Eierhändler betreffend: j. trg, der Eiermarkt, *Cig.*

jájčast, *adj.* eiförmig, eirund, oval.

jájčece, *n. dem.* jajce; das Eichen; (jajčice, *Mur., Cig., Jan.*).

jájček, čka, *m.* = jajčece.

jájčen, čna, *adj.* Ei-, Eier-; jâjčna jed, *Z.*; jajčna lupina, die Eierſchale, *Cig.*

jájčev, *adj.* = jajčen, jajčji: jajčeve lupine, *jvžhŠt.*; jajčeve luščine, *Pjk.(Črt.)*.

jájčevka, *f.* das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *C.*

jájčji, *adj.* Ei-, Eier-; jajčje lupine; jajčje okrogel, eirund, oval, *Zv.*

jájčkast, *adj.* jajčast, *Cig.*

jájčkǫ, *n.* nav. le *pl.* jajčka, *dem.* jajca.

jâjčnat, *adj.* Eier enthaltend, *Z.*; jajčnata juha, die Eiſuppe, *Cig.*

jâjčnica, *f.* die Eierbirne, *C.*

jâjčnik, *m.* 1) der Eierſtock, *Mur., Cig.(T.)*; — 2) das Eierbrot, *C., Z.*; — der Eierkuchen, *Cig., Jan.*

jâjčnjak, *m.* 1) der Eierſtock, *Mur., Cig., Nov.*; — 2) der Hodenſack, *C.*

jájen, jna, *adv.* = jajčen, *C., Z.*

jájnov, *adj.* jajnove = jajčje lupine, *Gor.*

jâk, *m.* der Yak, = kruleči vol (bos grunniens), *Erj.(Z.)*.

jâk, jáka, *adj.* 1) ſtark, *Mur., Cig., Jan., na vžhodu*; — *adv.* jako, ſtark, ſehr, tüchtig; jako lep; jako okregati koga, *Cig.*; — 2) ſtattlich, ſauber, *C., Št., Dol.*; jaka deklina, *SlGor.*; — vortrefflich: Domlatki so jaki, *Danj.(Posv. p.)*; — 3) wacker, brav, *Mur., Cig., Jan., C., Dol.*; jaki vojaki, *Cig.*; — *compar.* jačji, jakši.

jákec, kca, *m.* 1) die Garbenmandel, *SlGor.-C.*; — 2) der Tanzbär, *Lašče-Levst.(M.)*; — *dem.* Jaka, Jakob.

jakęvati se, am se, *vb. impf. Jan.*, pogl. jakovati se.

jákobka, *f.* die Jakobsbirne, *Cig.*

jákobnik, *m.* der Monat Juli, *C.*

jákobščak, *m.* 1) der Monat Juli, *C., Svet.(Rok.)*; — 2) der Jakobsapfel, *Cig.*; — 3) neka vrsta krompirja, *Lašče-Levst.(Rok.), LjZv.*

jákobščica, *f.* die Jakobstraube, *Cig.*

jákopovščak, *m.* = jakobščak 1), *kajk.-Valj.(Rad)*.

jakopǫ̑vščica, *f.* neka hruška, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. jakobka.

jákost, *f.* 1) die Stärke, *Mur., Cig., Jan., vžhŠt., kajk.-Valj.(Rad)*; — die Intenſität: j. svetlobe, die Lichtſtärke, j. nihaja, die Schwingungsintenſität, j. toka, die Stromſtärke, *Cig.(T.)*; — 2) die Tüchtigkeit, die Vortrefflichkeit, *Cig., C., M.*; — = krepost (Tugend), *ogr.-C.*; — 3) jakost (= trdnjavo) v rokah imeti, die Sicherſtellung in den Händen haben, *BlKr.-M.*

jákosten, tna, *adj.* kräftig, ſtark, *Z., Jan.(H.)*.

jakovânje, *n.* der Ringkampf, *Navr.(Let.)*.

jakováti se, ûjem se, *vb. impf.* ſich in der Stärke meſſen, ringen, *Jan., Navr.(Let.)*.

jâkši, *adj. compar. ad* jak, *C., jvžhŠt.*

jâl, *m.* 1) der Neid, die Mißgunſt, *Mur., C., vžhŠt.-Mik.*; srditost, jal, jad, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) das Uebel: stare jale imeti v petah od trešljike, *C.*; — prim. stsl. алъ, nequitia, ali tur. jal, Trug, *Mik.(Et.)*.

jâł, jála, *adj.* = jalov, *Mur., Jan.*

jalâpa, *f.* die Jalapenwurzel, die Reinigungswurzel, *Cig., C.*

jalâpji, *adj.* j. koren = jalapa, *Cig.*

jalapovína, *f.* das Jalapin, *Cig.*

jâlec, lca, *m.* der Betrüger, *C.*

jálen, lna, *adj.* 1) neidiſch, *Mur.*; j. komu biti, *C., Mik., vžhŠt.*; — 2) trügeriſch, *ogr.-M., C.*; vse je jalno in nestalno, *C.*

jáliti, im, *vb. impf.* verſtellen: j. obraz, heucheln, *C.*; j. se, heucheln, falſch, neidiſch handeln, *C., Mik.*

jálnik, *m.* 1) der Neider, der Falſche, *ogr.-C.*; — 2) der Heuchler, der Betrüger, *kajk.-Valj.(Rad)*.

jálnǫ, *adv.* = menda, *C., ogr.-Raič(Nar. kol. 1868.66.)*; — prim. javalne.

jálnost, *f.* 1) der Neid, *C., Mik., vžhŠt.*; — 2) der Trug, die Falſchheit, *ogr., kajk.-Valj.(Rad)*; j. sveta, *ogr.-Let.*

jálov, *adj.* 1) gelt, unfruchtbar; za jalovo kozo se kregati, um nichts zanken, *Krelj*; jalov panj = tak, ki ne da roja, *Gol.*; — jalova konoplja, der männliche Hanf, *Mur.*; jalov trs, unfruchtbare Rebe, *Št.-Z.*; jalovo drevo, *C.*; jalova njiva, unfruchtbarer Acker, *Št.-C.*; prav obdelana zemlja nikoli ni jalova, *Vod.(Izb. sp.)*; — jalova letina, unfruchtbares Jahr, *ogr.-M., C.*; — 2) taub, erzleer (vom Geſtein), *Cig.(T.)*; — 3) leer, gehaltlos, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — ta je jalova, das iſt unwahr, *Lašče-Levst.(M.), Cig.*; jalove obljube, eitle Vorſpiegelungen, *Cig.*; — jalovo delo, eine undankbare Arbeit, *Cig.*

jálovec, vca, *m.* 1) der Geltling, *Cig., C.*; das Böcklein, *Mik.*; jalovci, geltes (junges) Vieh, *Z.*; — 2) panj, ki neče rojiti, *C., Gol., Dol.-Levst.(Beč.)*; — 3) neka vinska trta; grüner Kanigl, *C.*

jáloven, vna, *adj.* = jalov, *Gol.*

jálovica, *f.* 1) ein geltes weibliches Thier, beſ. eine unfruchtbare Kuh, *Mur., Cig., Jan.*; krava, ki noče več biti breja: že eno leto je jalovica, *SlGor.*; die noch nicht trächtige Färſe, Kalbin, *Cig., M.*; — 2) der Kukuruz ohne Kolben, *C.*; — 3) unfruchtbarer Erdboden, *Cig.*

jakšati se = skušati se, kdo je jakši. Blkr. Šaša
Dsv. 915. 108

jalba, jalbica (= avba čepica), katero so nosile
novoporočene žene, krasne Blkr. Let. 893 16.

jakopovka, neke hruške zreb o sv. Jakobu (Jakopovo)
XVII. 128.

jalovína, *f.* 1) geltes Vieh, *Mur., Cig., Jan.*; das Jungvieh, *Jan.*; — 2) die Haut von einer jungen Kalbin, („jalóvina“) *Jarn.*; — 3) wildes Gestein (mont.), *Cig.*; — 4) der Zustand eines Bienenstockes, der keine Königin hat, *Gol.-Valj.(Rad)*; — die Unfruchtbarkeit, *Mur.*

jálovišče, *n.* der Köder beim Krebsfang: rake loviti na j., *Lašče-Levst.(Rok.)*; *(Z.* ima: jadlovišče, der Ort, wohin der Köder für Krebse gelegt wird?).

jalovíti, im, *vb. impf.* unfruchtbar machen, *Jan.(H.)*.

jálovje, *n.* = jalovina, geltes Vieh, *Jarn.*

jálovka, *f.* 1) = jalovica 1), *Cig., Jan., M.*; — junge Kalbin, *Jan., C., Pjk.(Črt.)*; geltes Schaf, *C.*; — 2) die Narcisse (narcissus poeticus), *Hrpelje(Istra)-Erj.(Torb.)*.

jálovost, *f.* die Unfruchtbarkeit; — die Schalheit, die Seichtheit, *Cig.*

jálovski, *adj.* = jalov, *DZ.*

jálša, *f.* = jelša, *C., BlKr., kajk.-Valj.(Rad)*.

jalšenják, *m.* = jelševje, der Erlenwald, *kajk.-Valj.(Rad)*.

jalšíka, *f.* neko jabolko, *kajk.-Valj.(Rad)*.

1. **jâm**, *m.* die großblättrige Rüster, Ulme, *Mariborska ok.-C., Sevnica(Št.)-Erj.(Torb.)*; — prim. tirol.-nem. ilm, *C.*

2. **jâm**, *m.* = jan, *ogr.-C.*

jáma, *f.* 1) die Vertiefung, die Grube; gnojna j., die Mistgrube; konopna, lanena j., die Flachs-, Hanfdarre, *Cig., M., Notr.*; — laporjeva jama, die Mergelgrube, *Cig.*; — = grob; prvo v jamo, drugo v slamo, (o vdovcu, ki kmalu po smrti prve žene vzame drugo), *Kras-Erj.(Torb.)*; — 2) das Loch, *Rež.-C.*; das Erdloch, die Erdhöhle, der Bau der Füchse, Kaninchen, Fischottern u. dgl., *Cig.*; die Mine, *Cig.*; — die Grube, das Bergwerk, *Cig.*; der Schacht, *M.*; rudna j., *Jan.*; rudno jamo načeti, den Grubenbau beginnen, *Idrija-Frey.(Rok.)*; j. stisne, pride na poleg, die Erze schneiden sich ab, j. gre na prostore, der Raum dehnt sich in der Grube aus, *V.-Cig.*; — die Berg- oder Felsenhöhle, die Grotte, *Cig., Jan., Kras.*

jâmar, rja, *m.* 1) der Grubengräber, *Cig.*; — der Todtengräber, *Cig., ogr.-C.*; — 2) = jamnik, *C.* — *Vineka jabolka (Thum) Izv. Vlll. 128.*

jâmarica, *f.* 1) die Höhlenbewohnerin, *Jan.(H.)*; — 2) der Höhlenfluss, *Cig.(T.), C., Jes.*

jámast, *adj.* 1) grubenartig; — concav, *Cig.(T.)*; dvojno j., biconcav, *Cig.(T.)*; — 2) grubig, voll Gruben, *Mur., Cig., Jan.*; jamasta cesta, *Z.*; — 3) höhlig, *Cig.*; jamaste peči, Grottenfelsen, *C.*; — löcherig, *Cig., Jan.*

jamastoizbočen, *adj.* convexconcav, *Sen.(Fiz.)*.

jamati, am, *vb. impf. Met.-Cig.*; pogl. amati.

jâmb, *m.* ein Versfuß: der Jambus, (u-), *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

jámbor, *m.* = jambora, *Jan.(H.)*.

jámbora, *f.* der Mastbaum, *Pohl., Guts., Mur., Cig., Jan.*; — prim. it. albero, der Mastbaum, *Mik.(Et.)*.

jámborovje, *n.* das Mastwerk, *Cig., Jan.*

jâmbrek, breka (brka), *m.* jelšev cvet, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. jabranek.

jâmbski, *adj.* jambisch, *Cig.(T.)*.

jamčevína, *f.* die Caution, *C.*; — prim. jamčiti.

jámčiti, jâmčim, *vb. impf.* bürgen, *nk.*; (hs.); — prim. jemčiti.

jâmek, mka, *m.* = jamljič, *C.*

jámica, *f. dem.* jama; 1) kleine Grube, das Grübchen; j. na ognjišču, die Herdgrube; j. na licu, das Backengrübchen, *Cig.*; die Bienenzelle, *C.*; — = grobec: tiha jamica; — 2) das Höhlchen, *Cig.*

jámič, *m.* kleine Grube, *C., Z.*; žlebi ali jamiči, po katerih voda teče, *Dict.*; v skalo vsekani rovi in jamiči, *LjZv.*; — das Loch im Pflock der Stampfmühle, *Valj.(Rad)*.

jámičast, *adj.* 1) voll Grübchen, grubig, *Mur., Cig.*; — löcherig, *Cig.*; jamičast sir, *Habd.-Mik., Dict.*; — 2) concav, *Cig.(T.)*.

jámičati, am, *vb. impf.* kleine Gruben machen, (n. pr. kadar krompir sade), *BlKr.*

jamička, *f. dem.* jamica; das Grübchen, *Cig.*

jámičkati, am, *vb. impf.* Grübchen machen (n. pr. kadar krompir sade), *vzhŠt.*

jamína, *f.* die Grube, *Z.*; der Graben, *Mur.*

jámljica, *f.* die Grube, *Z.*; — ropar smukne skozi majhno odprtino v jamljico pod hišo, *DSv.*; — der Dörrofen, *C.*; — pogl. jamnica.

jámljič, *m.* 1) die Furche: pri oranju hodi desni vol po jamljiču, *Lašče-Levst.(M.), Notr.*; — = razor med dvema njivama, *Cig., Notr.*; — 2) der Schram (mont.), *Ravn.-Cig.*

jámljiček, čka, *m. dem.* jamljič; kleine Furche, Grube: j. okoli drevesa, da vodo pridržuje, *Nov.*

jámnat, *adj.* voll Gruben, *Z.*

jámnica, *f.* 1) die Flachsdarre, *Cig.*; — 2) v zemljo izkopana jama z vrati, kjer se po zimi repa, krompir i. dr. hrani, die Rübengrube, *C., Z., Kr.*

jámnik, *m.* der Höhlenbewohner, *C., Z.*

jamomêrec, rca, *m.* rudarski merčin, der Markscheider, *Cig., Jan., DZ.*

jamomêrski, *adj.* Markscheide-, *DZ.*

jamomêrstvo, *n.* die Markscheidekunst, *Cig., Jan., DZ.*

jámov, *adj.* Rüster-, Ulmen-, *C.*

jámovec, vca, *m.* die Rüster, die Ulme, *SlGradec-C.*; — prim. jam.

jámski, *adj.* Gruben-, Bergwerks-, *Cig., Jan.*; jamsko polje, das Grubenfeld, *Cig.(T.)*; jamsko delo, die Bergwerksarbeit, *Idrija-Frey.(Rok.)*.

jámstvo, *n.* die Bürgschaft, *nk.*; — hs.

jámščarica, *f.* die Grubenlaterne in den Bergwerken, *LjZv., DSv.*

jámščica, *f.* 1) = jamščarica, *C.*; — 2) das Grubenwasser, *Cig.*

1. **jámščina**, *f.* löcheriger Erdboden, eine Grottengegend, *C.*

2. **jámščina**, *f.* das Badium, *Jan.(H.)*; — prim. jamčevina.

1. **jân**, *m.* = 1. jam, *Fr.-C.*

2. **ján**, *m.* der Strich (des Feldes, Weingartens, der Wiese), der beim einmaligen Gange der Arbeiter bearbeitet wird, der „Jahn", *Jan., vzhŠt.-C.*; jan delati, na janu biti, *Zora*; — iz nem.

3. **ján**, *m.* der Zank, der Streit: strašen jan smo imeli, *C., vzhŠt.*

jána, *f.* = pura, *C.*

jânar, rja, *m.* delavec, kateri jan dela, t. j. na janu, na kraju jana dela, *C.*

janáriti, ârim, *vb. impf.* = jan delati, *C.*

jânčica, *f. dem.* janka; das Jäckchen, *Cig.*

1. **jânec**, nca, *m.* = janjec, jagnjec, *Štrek.*

2. **jânec**, nca, *m.* die Pyramidenpappel (populus pyramidalis), *Hrušica-Erj.(Torb.)*; (tudi: die Schwarzpappel, *C.*).

jánež, *m.* der Anis; = sladki j. (pimpinella anisum), *Tuš.(R.)*.

jánežev, *adj.* Anis-; janeževo olje, das Anisöl, *Cig.*

jáneževec, vca, *m.* der Anisbranntwein, *Cig.*

jánežič, *m.* die graue Eidechse, *Jan.*

jánežnik, *m.* der Anisapfel, *Cig.*

janíčár, rja, *m.* der Janitschar; (janičarji so bili turški vojaki iz vjetih in poturčenih krščanskih otrok vzrejeni).

janíčárski, *adj.* Janitscharen-.

jânjčar, rja, *m.* der Lämmerjunge, der Schafhirt, *Cig. Jan.*

jânjček, čka, *m. dem.* janjec; 1) das Lämmchen, *Cig., Jan.*; — 2) *pl.* janjčki, das Flockengewölk, *Cig., Jan.*; — 3) = leskov cvet, *Goriška ok., Vreme-Erj.(Torb.), Nov.-C.*

janjčevína, *f.* das Lammfleisch, *SlN.*

janjčják, *m.* der Lämmerstall, *Jan.*

jânjčji, *adj.* Lämmer-, lämmern, *Cig., Jan.*; Oblači volk se v janjčjo volno, *Pavliha.*

jánje, eta, *n.* das Lamm, *Habd.-Mik., Rez.-Mik., Malhinje(Kras)-Erj.(Torb.).*

jânjec, njca, *m.* junger Widder, *Cig., Notr., Dol.-Levst.(LjZv.).*

jánječji, *adj.* = jagnječji, *Mik.*

janjčina, *f.* das Lammfleisch, *Valj.(Rad).*

jânjka, *f.* das weibliche Lamm, *M., Z.*; tak si, kakor janjka pod repom (umazan), *Lašče-Levst.(M.)*.

jânka, *f.* der Weiberrock, *Mur., Cig., Jan., Dol., vzhŠt.*; — prim. švab. janke = weibliches Kleidungsstück, prim. tudi: nem. Jacke, avstr.-nem. janker, *Caf(Vest. I. 62.)*.

jánkara, *f.* = janka, *C., Trst.(Let.)*; — prim. janka, *C., Z.*

janováti, újem, *vb. impf.* jan delati, *C.*; — prim. 2. jan.

jântar, rja, *m.* der Bernstein, *Cig., Jan., Cig. (T.), Erj.(Min.), nk.*; — rus.

jântarjast, *adj.* bernsteinartig, *Cig.*

jântarjev, *adj.* Bernstein-, *Cig., Jan.*

jântarski, *adj.* Bernstein-: jantarska kislina, die Bernsteinsäure, *Cig.(T.)*.

január, rja, *m.* der Monat Jänner.

jánževec, vca, *m.* = šentjanževec, *Mur.*

jánževica, *f.* der Johanniskäfer, der Leuchtkäfer, *Mur.*

jánževka, *f.* das Hartheu (hypericum perforatum), *Erj.(Rok.)*.

jápa, *m.* der Papa, *Habd., Mur., kajk.-Valj. (Rad)*; — prim. madž. apa, *Mik.(Et.)*.

jâpec, pca, *m.* = japica, *C.*

jâpek, pka, *m.* = japica, *SlN., kajk.-Valj. (Rad)*.

jápica, *m. dem.* japa; das Väterchen, *Habd., Mur., C., Npes.-Vraz*; — prim. japa.

jápnọ, *n. Cig., C.*, pogl. apno.

1. **jâr**, î, *f.* die Stelle, wo das Wasser schäumt, *Ravn.-M.*; — prim. 2. jariti.

2. **jâr**, î. *f.* das Sommergetreide, *C.*

1. **jâr**, jára, *adj.* 1) im Frühling gesäet; jára setev; jaro žito; — im Frühlinge geworfen, ausgebrütet; jaro kozle; jara kokoš; — 2) jara gospoda, neugebackener Adel, *Z.*; junge Herrschaften, (mit Bezug auf die erst kürzlich erfolgte Standeserhöhung), *Cig.*; die Afternobleſſe, *Kr.*; tista mala napušljiva gospoda, kateri pravimo jara, *LjZv.*; Je jara gospoda, Drži se ko grof, *Npes.-K.*; — 3) = malopriden, muthlos, schwach, faul, *C.*

2. **jâr**, jára, *adj.* heftig, grimmig, zornig, *Cig., Jan.*; jara kača, *Meg.-Mik., C.*; Živi ogenj, jari žerec i. t. d. (tako pastirji okoli ognja pojo), *Pjk.(Črt.)*; jara peč, heißer Ofen, *Z.*

jarâmljica, *f.*, pogl. jaramnica.

jarâmnica, *f.* die Jochwiede (trta, s katero se oje k jarmu privezuje), *BlKr., Dol.*; (jaramljica, *Lašče-Levst.[M.]*).

jarâmnik, *m.* tako bi se moralo glasiti, kar je na *vzhŠt.* jaremnik; — prim. jarmnik.

járati, am, *vb. impf.* lamentieren, *Dict.*

jârbol, *m.* der Mastbaum: jadra na jarbol natikati, *Dalm.*; — prim. furl. arbul.

jârbola, *f.* = jarbol, *Notr.*

jarbolec, lca, *m.* der Rothlauf, *Cig., BlKr.-D.Sv.*

jârbolo, *n.* = jarbol, *Mik., Zv.*; jarbola („jarbula") škripljejo, *SlN.*

jârčad, *f. coll.* = jarci, *BlKr.*

jârče, eta, *n.* das Frühlingslamm, *C.*

1. **jârček**, čka, *m.* das männliche Frühlingslamm, *Cig.*

2. **jârček**, čka, *m. dem.* jarek, *Valj.(Rad)*.

jârčica, *f.* 1) weibliches Frühlingslamm, *C.*; — 2) die Frühlingshenne, *Cig.*

1. **jârčič**, *m.* = 1. jarček, *Cig.*

2. **jârčič**, *m.* = 2. jarček, *C.*

1. **jârčiti**, jârčim, *vb. impf.* 1) bespringen (vom Bock, Widder), *M.*; betreten (vom Hahn): petelin kokoš jarči, *Cig., C., vzhŠt.*; — j. se, sich paaren, falzen (von Vögeln, beš. Hühnern), *Z., Cig.*; — j. se, schäckern, *C.*

2. **jârčiti**, jârčim, *vb. impf.* = jarke kopati (ob cestah), *vzhŠt.*

jârčji, *adj.* vom Schafbock, *Cig.*; zdehalo se mu je po polnem vinskem piskru, kakor lačnemu volku po jarčji crkovini, *LjZv.*

jârčka, *f.* eine junge (im Frühjahr ausgebrütete) Henne, *Gor., Dol., vzhŠt.*

jârčkast, *adj.* 1) grabenförmig, muldenförmig, *Cig., Jan.*; — 2) von Gräben durchzogen: jarčkaste ravnine, *Vrtov.(Km. k.)*.

Gäränčäi
järämliki } Ogn. Čas. 3. 39. 1. nas. 11, Pril. 20.

jarčina: „letam pa tam se jarek na kratko
malo razširi v. jarčino ali koritino"
se kmalu z njo zlijeta
Kopriva, Pohorje. (Plan. Vest. XIX. 7)

járiti = okoli dirjati; Gribljе (Bleiw.) Let. 893, 13.

jariti se; voda se jari na povrsju dela se jarin (Kräusel), Tuma, Plan. Vest. XV. 184.

vetreni jarek (jaruga) Windgraben (vzporedno z vetrom) Tuma, Plan. Vest XVI. 128.

jarmec, remca, Štrek. Prav. 13.

járamica = jaremnica (Bleiw.) Let. 893, 14.
jaremski Štrek. Prav. 13

jardána, *f.* der Kaiserling (agaricus caesareus), *Ip.-Erj.(Torb.).*

jarè, éta, *n.* das Lamm, *C., Mik., Valj.(Rad);* (járe, tako govore vsi goriški gorjani; besedo „jagnje" znajo le iz cerkve), *Erj.(Torb.).*

jarẹ̑b, *m.* = jereb, *nk.*

jarebíca, *f.* = jerebica, *nk.*

jârec, rca, *m.* 1) eig. das männliche Frühlamm, *Cig.;* gew. der unbeschnittene Schafbock, der Widder, *Cig., C.;* teknilo mu bo, kakor jarcu juha = es wird ihm bekommen, wie dem Hunde das Grasfressen, *Cig.;* — muthwilliger Mensch, *C.;* — tudi = kozel, *Mur., Cig.;* — 2) neki hrošč: der Widder (clytus arietis), *Erj.(Z.);* — 3) = jari ječmen, *C.;* — 4) der Sommerlein, der Sommerflachs, *Cig., Jan., C., Nov.*

jârek, rka, *m.* 1) der Graben; iz vretine (se napravi) jarek, iz jarka pa potok, *ogr.-Valj.(Rad);* mladost je norost: črez jarek skače, kjer je most, *Zv.;* odtočni j., der Ableitungsgraben, *Levst.(Moč.);* — tiefes Thal, die Schlucht, *Mur., Cig., Jan., C., Nov., jvzhŠt.;* — 2) jama, ki vodo požira, das Sauglоch, *Dane(Notr.)-Erj.(Torb.).*

járek, rka, *adj.* grell, glänzend: jarko solnce, *Ravn.;* — hs., rus.

jarẹ̑la, *f.* = jarčica, *Jan., C.*

járem, rma, *m.* 1) das Ochsenjoch; — j. volov, ein Paar Ochsen, *Cig.;* koliko jarmov volov pa danes kupiš? *Jurč.;* — das Joch (fig.), die Unterjochung: otresti j. sužnosti, das Joch der Knechtschaft abschütteln, *Cig., nk.;* — 2) das bewegliche Gatter an der Sägemühle, *Cig., M.;* — 3) die Haube der Glocke, die Glockenwelle, *Cig., M., Kr.;* — 4) leseni pretin v orehovem jedru, *Bolc, Hrušica-Erj.(Torb.);* — 5) der Bergsattel, das Gebirgsjoch, *Cig. (T.), Jes.;* — 6) = kladvenica, der Hammerhai oder Hammerfisch (zygaena malleus), *Erj. (Ž.).*

jaremnica, *f.* = jarmnica, *C.*

jarẹ̑mnik, *m.* = jarmnik, *vzhŠt.*

1. **járen**, rna, *adj.* = 1. jar, Frühlings-, *C.*

2. **járen**, rna, *adj.* 1) grimmig, *Cig., Jan.;* — kräftig, energisch, *C.;* — hurtig: jarno hoditi, *C.;* — 2) helltönend, *Mur.-Cig., Jan.;* jarni glas, jarni zvon, *vzhŠt.-C.;* jarnega, čistega grla biti, *Glas.*

járica, *f.* 1) ein im Frühling gesäetes Getreide, *Mur., Cig., C.;* — der erste junge Klee, *Cig.;* — = otavič, vnuka, das Nachgrummet, *C., Št.;* — 2) ein junges weibliches Schaf, *Cig.;* — eine junge Henne, *Cig., Jan., C., Valj. (Rad), Dol., BlKr., Rez.-Baud.;* — 3) ein muthwilliges Weib, *C.;* — jarica, *Valj.(Rad).*

járička, *f.* = jarčka, *Dol.*

jarîn, *m.* 1) der Wasserwirbel, (jer-) *Cig., Jan.;* — 2) der Tümpel, (jer-) *Cig.;* — der Wasserbehälter, das Bassin, (jer-) *Cig., C., Valj. (Rad);* kamenit j., *Nov.;* — = mlaka, (jer-) *C.;* — prim. 2. jariti.

1. **jarína**, *f.* die Frühlingssaat, die Sommerfrucht, *Mur., Cig., Jan., C., Gor.*

2. **jarína**, *f.* die Stelle, wo das Wasser schäumt, *M.;* — prim. 2. jariti.

jarišče, *n., Mik.*, pogl. jarše.

jarišče, *n.* das Sommerfeld, = jaro polje, *V.-Cig.*

1. **jariti**, ím, *vb. impf.* 1) bespringen, belegen, *M., C., Štrek.;* — j. se, sich begatten (von Vögeln), *Istra-C., Z., SlN.;* — 2) j. se, Frühlingsjunge werfen, *C.;* — 3) j. se, faulenzen, *C.;* na solncu se jariti, sich sonnen, *Z.*

2. **jariti**, ím, *vb. impf.* 1) = poditi: kam jariš živino? *Z.;* — 2) j. se, Wellen bilden, sich kräuseln: voda se jari tam, kjer črez kamen teče, (jer-) *Svet.(Rok.);* kdaj se bo voda jarila v Betezdi, so čakali, (jer-) *Ravn.;* wirbeln: potok se jari, (jer-) *V.-Cig.;* schäumen, *M.;* voda se jari, kjer se s silo kam zaganja, (jer-) *Dol.;* — prim. 2. jar.

jârka, *f.* 1) eine Sommerfrucht (z. B. der Sommerroggen, der Sommerweizen), *Cig., C.;* — 2) = junge Henne, *Z., SlGor.*

jârkica, *f., Jarn., Cig.;* pogl. jarčica.

jarlice, *f. pl.* wälsche Kirschen, *Jarn.*

jarmati, am, *vb. impf.* = jarmiti, *Mur.*

jarmeníca, *f.* = jarmnica, *C.*

jarmenják, *m.* = jarmnik, *C.*

jarmeščíca, *f.* neko jabolko, *Valj.(Rad).*

jarmíca, *f., Cig., C.*, pogl. jarmnica.

jarmič, íča, *m. dem.* jarm; das Einzeljoch für einen Ochsen, *Dol.;* pos. les, v katerega se kamba vtika, *Notr.*

jarmíček, čka, *m. dem.* jarmič, das Einzeljoch, *Notr.*

jármiti, im, *vb. impf.* ins Joch spannen, anjochen: j. vole, *Cig., Jan., M.;* — unterjochen, knechten, *C.*

jármljenje, *n.* das Anjochen: die Knechtung, *C.*

jârmnica, *f.* die Jochwiede, *Notr.*

jârmnik, *m.* der Setznagel am Joche, *Valj. (Rad).*

jármov, *adj.* Joch-: jarmova kamba, *Levst. (Zb. sp.).*

jármovec, vca, *m.* der Jochochs, *Mur.-Cig., Gor.*

jármovka, *f.* 1) die Jochwiede, *Mur.;* življenje, ki ni trhle jarmovke vredno, *Jurč.;* — der Jochriemen, *C.;* — 2) das Jochseil, an dem der Ochs zieht, *Cig., Jan.*

jarníca, *f.* 1) = seno prve košnje, *Idrija-Svet.(Rok.), Tolm.-Erj.(Torb.);* — 2) jârnica, das Rispengras (poa pratensis), *Koborid-Erj.(Torb.).*

járnost, *f.* 1) die Energie, der Muth, *C.;* — die Hurtigkeit, *C.;* — 2) die Helltönigkeit, *Mur.*

jarobújen, jna, *adj.* sehr üppig, *Jurč.(Tug.).*

jarǫ̑st, *f.* der Zornmuth, der Ingrimm, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

jarovína, *f.* = 1. jarina, *C.*

jârše, eta, *n.* einjähriges Lamm, *Hrušica(Istra)-Erj.(Torb.);* *gen.* jaršéta, (jerš-) *Štrek.;* — nam. jaruše, *Erj.(Torb.);* (po *Mik. V. G. I. 56.* nam jarišče).

jarúga, *f.* tiefer Graben, *Mik., Valj.(Rad), Rut.(Zg. Tolm.), BlKr.*

jarúgast, *adj.* voll Schluchten und Gräben: j. svet, *BlKr.*; jarugasta cesta, voll Gräben, *Vrt.*

járuh, *m.* der Jährling, junges Schaf, *C.*, *Z.*

járuše, eta, *n.* = jare, jarče, *C.*

járušica, *f.* = jarčica 1), *C.*

járušič, *m.* junges Schaf, *C.*

jâs, *m.* die Helle, der Schimmer, der Glanz, *C.*

jása, *f.* baumlose, gelichtete Stelle im Walde, *Cig.*, *C.*, *Mik.*, *Goriš.*

jáselce, *f. pl. dem.* jasli; das Futterkrippchen; — das Weihnachtskrippchen.

jáselčen, čna, *adj.* Krippen-; jaselčna veselica, *ZgD.*

jásen, sẹ́na, *m.* = jesen, die Esche (fraxinus excelsior), *Kras-Erj.(Torb.)*.

jásen, sna, *adj.* 1) heiter, hell, licht; jasno je, es ist heiteres Wetter; nebo je jasno, kakor ribje oko; jasna noč; jasno oko, ein helles, ungetrübtes Auge; jasno čelo, heitere Stirne, *Cig.*; — hell (o barvi): jasna barva, *Cig.*, *Jan.*; jasen v lice, jasnega obraza, blass, schlecht aussehend, *Z.*, *Lašče-Levst.(M.)*; ves bled in jasen, *LjZv.*; — jasen gozd, gelichteter Wald, *Dol.*; na jasno, ins Freie, *Levst. (Pril.)*; jasna streha, durchlöchertes Dach, *Z.*; če je jasno na sv. večer, so jasni kozolci (leer), *Dol.*; — 2) vernunftklar, *Cig.*; jasna glava, ein heller, aufgeklärter Kopf, *Cig.*, *C.*; jasno je v glavi, *C.*; — jasni presledki, jasna trenotja, lichte Augenblicke (eines Geisteskranken), *Cig.(T.)*; — 3) klar, deutlich, jasno razložiti kaj; to je jasno, kakor beli dan, das liegt auf der flachen Hand; jasni pojmovi, deutliche Begriffe, *Cig.(T.)*; — 4) lebhaft, munter: jasna devojka, *ogr.-C.*

jasenica, *f.* die Blüteneſche (fraxinus ornus), *Kras-Erj.(Torb.)*.

jasíka, *f.* die Zitterpappel (populus tremula), *Cig.*, *Jan.*; prim. jesika; — die Blüteneſche (fraxinus ornus), *Kras-Erj.(Torb.)*.

jâskati, am, *vb. impf.* hellaut gackern: kokoši jaskajo, *C.*, *Z.*, *jvzhŠt.*; — *pren.* laut schreien (zankend, jammernd u. dgl.), *Z.*, *jvzhŠt.*; klepetave žene jaskajo, *Dol.*

jásla, *f.* = asla, *Habd.-Mik.*

jâsla, *n. pl.* = jasli, *Valj.(Rad)*.

jâsle, sel, *f. pl.* = jasli, *Mur.*, *jvzhŠt.*

jásli, *f. pl.* die Futterkrippe.

jâslice, *f. pl. dem.* jasle, = jaselce.

jasmîn, *m.* = jazmin, *Jan.*

jasníca, *f.* eine heitere Stelle am bewölkten Himmel, *Jan.*

jásnič, *m.* = jasno nebo: ponočni jasnič spomladi ni dober, *Tolm.-Strek.(Let.)*.

jasnílọ, *n.* die Erklärung, die Verdeutlichung, *Raič(Let.)*; der Commentar, *Bes.*

jasnína, *f.* die Heitre, *M.*

jasníti, ím, *vb. impf.* 1) hell, heiter machen, aufheitern, *Cig.*, *Jan.*; — j. se, sich aufheitern, sich aufhellen (vom Wetter); jasni se od severa do juga; — 2) erklären, deutlich machen, *Raič(Let.)*.

jasnoglâvec, vca, *m.* heller Kopf, *C.*

jasnoòk, ọ́ka, *adj.* hellâugig, *Cig.*

jásnost, *f.* 1) die Heitre, die Helle; — 2) die Verſtandeshelle, die Aufgeklärtheit, *Cig.*; — 3) die Deutlichkeit.

jasnóta, *f.* = jasnost 1), *Jan.*

jasnovíden, dna, *adj.* hellſehend, *M.*

jâspis, *m.* = jašma, der Jaſpis, *Cig.(T.)*.

jâspra, *f.* der Asper (türkiſche Münze), *Cig.*

jâstog, *m.* der Hummer (hommarus vulgaris), *Erj.(Ž.)*; — hs. iz it. ástaco.

jâstran, *m.* = jastreb, *Mur.*, *Jan.*

jâstreb, *m.* der Habicht, der Hühnergeier; — kraljevi j., der Geierkönig (sarcoramphus papa), sivi j., der graue Geier (vultur cinereus), beloglavi j., der weißköpfige Geier (vultur fulvus), *Erj.(Ž.)*; črni j., der ſchwarze Milan, *Levst.(Nauk.)*; tudi: jástreb, *Dol.*

jâstrebar, rja, *m.* der Habichtsfänger, *Cig.*

jâstrebast, *adj.* geierartig, *Cig.*

jâstrebič, *m.* junger Habicht, *Cig.*

jastrebína, *f.* die Gaisraute, das Peſtilenzkraut (galega officinalis), *C.*

jâstrebji, *adj.* Habichts-, *Jan.*, *C.*

jâstrob, *m.* = jastreb, *Dict.*, *Mur.*, *Mik.*, *Met.*

jaščar, rja, *m.* die Speiſekammer, *Kor.-Jarn.*

jâščarica, *f.* *Cig.*, *Erj.(Torb.)*; pogl. jaščerica.

jâščerica, *f.* 1) die grüne Eidechſe (lacerta viridis), *okoli Škofje Loke (Gor.)*; (die Eidechſe, *Cig.*, *Jan.)*; — 2) die Meiſterwurz (imperatoria ostruthium), *Cig.*, *C.*, (jaščarica) *na Kaninu*, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — prim. stsl. jaštерica.

jaščica, *f. dem.* jaška; — = vrat, der Griffel (bot.), *V.-Cig.*

jâšek, ška, *m.* 1) das Waſſerbecken, *Cig.*, *Jan.*; — 2) der Schacht, *V.-Cig.*, *DSv.*; — dvomna beseda; prim. jaška.

jášiti, jâšim, *vb. impf.* = jahati, *Z.*; lintverja j., *Pjk.(Črt.)*.

jâška, *f.* 1) die Erdvertiefung, *V.-Cig.*, *Jan.*; — 2) die Schachtel, (?) *C.*, *Z.*; — prim. jačka. (?)

jâškica, *f. dem.* jaška; die Büchſe, *Jan.*; (nam. jaščica).

jâšma, *f.* neki kremenjak, der Jaſpis, *Cig. (T.)*, *Erj.(Min.)*; — rus.

jâšmast, *adj.* jaſpisartig: jašmasti opal, der Jaſpisopal, *Cig.*

jašmína, *f.* das Jaſpisgut, *Cig.*

1. **jâta**, *f.* der Schwarm, die Schar; j. svinj, j. golobov.

2. **jata**, *f.* die Hütte, *C.*; — die Grotte, die Höhle, *Z.*

jâtagan, *m.* velik nož, der Jatagan, *Jan.*

játọ, *n.* = jata, *Habd.*, *Cig.*, *Rib.-Mik.*, *BlKr.*

jâtoma, *adv.* ſcharenweiſe, *C.*, *Zv.*, *LjZv.*

jáva, *f.* der Steinbruch, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — prim. furl. giave, it. cava, der Steinbruch, *Strek.(Arch.)*.

jávalne, *adv.* vermuthlich nicht, ſchwerlich, kaum, *Mur.*, *Gor.-Cig.*, *Jan.*, *nk.*, *Tolm.*, *Savinska dol.*; — prim. bav. jawolnet = ja wohl nicht, *Levst. Nov. XXIV. 405.*

jáven, vna, *adj.* öffentlich, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — hs.

jáviti, ím, I. *vb. pf.* 1) melden, bekannt geben, *Jan.*, *C.*, *nk.*; — j. se, ſich melden, *Cig.*; javi se mimo grede pri meni, *BlKr.*; — 2) j. se,

...ška Lichtenig, Turna, Plan. Vest. XVI. 217.

jaška, Kleine Höhle, Turna, Plan. Vest. XV. 170.

jašpriščt „vzpenjester" na hrbu, mišji.

jatiti = cenci Švrljak, klev s steljo oblagati in zadelavati;
da je gornje pro zimi, Blk.

ostrolisti javor (acer platanoides) / Spitz blättriger Ahorn
Cfr. Tuš (Rast.) = mlečni j., Tuš. (H. l. č. 202)
cukrov j. / j. sladarnik, der Zuckerahorn (acer saccharinum) ib.

ſich zeigen, erſcheinen, *Cig., ogr.-C.*; sv. Jožef se je javil in v Betlehem prišel, *ogr.-C.*; — II. *vb. impf.* otrok se javi, das Kind kommt (bei der Geburt) zum Vorſchein, *Hal.-C.*

jâvk, *m.* die Wehklage, der Jammer, *Cig., Jan.*

jâvka, *f.* = javk, *Mur.*

javkálọ, *n.* der Jammerer, *Cig.*

jâvkanje, *n.* das Jammern, das Wehklagen.

jâvkati, kam, čem, *vb. impf.* jammern, ächzen, wehklagen; teta je javkala po nemško in laško, *Jurč.*

jâvkavec, vca, *m.* der Jammerer, *Valj.(Rad).*

jâvkniti, jâvknem, *vb. pf.* aufjammern, jammernd ausſprechen, *LjZv.*

jávljati, am, *vb. impf. ad* javiti; 1) bekannt geben, melden, *nk.*; — j. se, kund werden, *C.*; — 2) j. se, ſich zeigen, erſcheinen, *C.*

jávljenje, *n.* die Meldung, die Bekanntgebung, *C.*; — die Manifeſtation, *Zora.*

javnocvẹ̑tka, *f.* javnocvetke, Phanerogamen (bot.), *Cig.(T.).*

javnopráven, vna, *adj.* das öffentliche Recht betreffend, *DZkr.*

jávnost, *f.* die Oeffentlichkeit, *Cig., Jan., nk.*

jávor, *m.* 1) der Ahorn; beli j., der Berg-Ahorn (acer pseudoplatanus), *Tuš.(R.)*; — 2) neka vinska trta, *SlGor.-Erj.(Torb.)*; — weißer Mehlweiß, *Trumm.*; mali j., weißer Ortlieber, *Trumm.*; drobni j. = bela morščina, gelber Kracher, *Trumm.*

jávorec, rca, *m. dem.* javor; kleiner Ahorn.

javoríka, *f.* = lavorika, *Mur., C., Z.*; — hs.

jávorina, *f.* das Ahornholz.

jávorje, *n.* der Ahornwald.

jávorišče, *n.* = javorje, *C.*

jávornik, *m.* eine Art Rebe: = marvin, glavačica, rumenjak, *Vrtov.-C.*

jávorov, *adj.* ahornen, Ahorn-.

jávorovina, *f.* das Ahornholz.

jávorovje, *n.* = javorje, *Jan.*

jâvskati, am, *vb. impf.* = javkati, *C., Z.*

jâz, *pron.* ich); pomni: on je za dva mene močen, er iſt ſo ſtark wie zwei meinesgleichen, *Notr.*

jâz, *m.* = jazba, die Höhle, *C., Z.*

jâzba, *f.* 1) das Loch, die Höhle, *Mur., Cig., Met., Vrt.*; zverine so po jazbah se skrivale, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) das Dachsweibchen, *Štrek.*

jâzbec, beca, *m.* der Dachs (meles taxus).

jâzbečar, rja, *m.* der Dachshund (canis vertagus), *Cig., Erj.(Ž.).*

jâzbečast, *adj.* dachsartig: dachsgrau, *Cig.*

jâzbečev, *adj.* Dachs-; jazbečevo meso, das Dachsfleiſch, *Cig.*

jazbečevína, *f.* das Dachsfleiſch, das Dachsfell, *Cig., Jan.*

jâzbečevka, *f.* die Dachsin, *Cig.*

jâzbečinja, *f.* die Dachsin, *Cig.*

jâzbečji, *adj.* Dachs-.

jâzbina, *f.* 1) das Dachsloch, der Dachsbau, *Mur., Cig., Jan., Dol., BlKr.*; Iz jazbine jazbec pogleda zaspan, *Str.*; — 2) die Erdhöhle, die Grotte, *Mur., Cig., C.*; v jazbinah stanuje divji mož, *LjZv.*; — 3) = jazbečevina, *Jarn.*

jazmīn, *m.* der Jaſmin (jasminum), *Cig.*

jazmīnov, *adj.* Jaſmin-, *Cig.*

jazmīnovec, vca, *m.* der Jaſminſtrauch, *Jan.*

jâzvec, veca, *m.* 1) = jazbec, *Mur.*; — 2) gožica na cepeh, *C.*

jâzvečina, *f.* = jazbina 1), *C.*

jâzvečka, *f.* die Dachsin, *Fr.-C.*

jazvíca, *f.* die Dachsin, *C.*

jâzvina, *f.* = jazbina 1), *C.*

jáža, *f.* = ježa, jez, *Cig., BlKr.*

jẹ́, *interj.* je, je nun; je, moj sin, jaz tega ne vem, *Levst.(M.)*; je, ali me ne poznaš? *jvzhŠt.*; je te! ei! *Bes.*

jèb, jéba, *m.* der Beiſchlaf, *Mur.*

jẹ́ba, *f.* = geba 1), *Cig., Gor.*

jebáč, *m.* der Hurer, *C.*

jébati, jẹ̑bam, *vb. impf.* Beiſchlaf pflegen.

jébec, bca, *m.* = jebač, *Mur., Valj.(Rad.).*

jeberíka, *f. Polj.*, pogl. jerebika.

jeblíca, *f. GBrda*, pogl. golbica, škrjanec.

jecálọ, *n.* der Stotterer, *M.*

jẹ́canje, *n.* das Stottern, das Stammeln, *Mur., Cig.*

jẹ́cati, jẹ̑cam, *vb. impf.* ſtottern, ſtammeln.

jẹ́cav, *adj.* ſtammelnd: j. jezik, *Dict.*; ſtotterig, *Cig.*

jẹ́cavec, vca, *m.* der Stotterer, *Cig.*; der Stammler, *Meg., Mur.*

jẹ́cavka, *f.* die Stottrerin, die Stammlerin, *Mur.*

jẹčkati, am, *vb. impf.* = jecati, *C.*

jecljânje, *n.* das Stottern, das Stammeln.

jecljáti, âm, *vb. impf.* ſtottern, ſtammeln.

jecljàv, áva, *adj.* ſtotternd, ſtotterig, ſtammelnd, *Cig., Jan.*

jecljávec, vca, *m.* der Stotterer, der Stammler, *Cig., Jan.*

jecljávka, *f.* die Stottrerin, die Stammlerin, *Cig.*

jecljiv, íva, *adj.* = jecljav, *Jan.(H.).*

jẹ́č, *m.* das Aechzen, *C.*

1. **jẹ́ča**, *f.* der Kerker, das Gefängnis; die Gefangenanſtalt, *DZ.*; vtekniti koga v ječo, jemanden einkerkern.

2. **jẹ́ča**, *f.* = ječ, *C.*

3. **jẹ́ča**, *f.* = ječmenova in ržena zmes, *Gor.-DSv.*

ječálọ, *n.* der Wimmerling, *Cig.*

ječânje, *n.* das Aechzen, das Wimmern, *Mur., Cig., Jan.*; jẹčanje, *ogr.-Valj.(Rad).*

ječár, rja, *m.* der Kerkermeiſter, *Mur., Cig., Jan., Ravn.*; vojaški j., der Profoß, *Cig.*

ječaríca, *f.* die Kerkermeiſterin, *Cig., Jan.*

ječárna, *f.* der Gefängnisraum, *DZkr.*

ječârstvọ, *n.* das Kerkermeiſteramt, *Cig., Jan.*

jẹčati, ím, *vb. impf.* jammern, ächzen, wimmern, *Mur., Cig., Jan., Lašče-Levst.(M.)*; kdor pogosto ječi, dolgo mu ne zazvoni, *Npreg.-Jan.(Slovn.)*; kadar hudobni poglavarstvo zadobe, ljudstvo ječi, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; Ječe pod težkim jarmom sini Slave, *Preš.*

jẹčati, am, *vb. impf.* im Kerker halten, gefangen halten, *Jan., M.*; pogl. ječiti.

jéčav, *adj.* kdor rad ječi: j. človek, ein Wimmerling, *Cig.*; j. skopuh, *LjZv.*

jéčavec, vca, *m.* der Jammerer, *Cig., Jan.*; bolehen j., *LjZv.*

jéčavka, *f.* die Jammrerin, *Cig., Jan.*

jéčavt, *m.* der Wimmerling, *Cig.*

jéčenje, *n.* die Gefangenhaltung, *DZ.*; die Gefängnisstrafe, *Jan.*

ječerma, *f.* ein Weiberrock ohne Aermel, *Istr.-Cig.*; — die Weste der Uskoken, *SlN.*

jéčiti, im, *vb. impf.* in Haft, im Kerker halten, *Cig., Jan., C., DZ., Dol.*; v temnicah so strastni poglavarji turški ječili nesrečne kristijane, *Navr.(Let.)*; jel ga je ječiti in postiti, *LjZv.*; j. se, im Kerker gehalten werden: ječil se je v Sibiriji, *Glas.*

ječljiv, *adj.* kdor rad ječi, *C.*

jéčmen, ęna, *m.* 1) die Gerste; j. phati, Gerstengraupen machen, *Cig.*; navadni j., gemeine Gerste (hordeum vulgare), *Tuš.(R.)*; dvovrstni j. ali j. dvovrstnik, die zweizeilige Gerste, die Blattgerste, *Cig., C.*; j. šestovrstnik, die Herbstgerste, *Cig.*; rebrnati j., die vierzeilige Gerste, *V.-Cig.*; j. golec, die nackte Gerste, *Cig.*; ribji, resnati j., die Bartgerste, *Cig.*; mišji j., die Mäusegerste, *Cig.*; — 2) das Gerstenkorn (eine Entzündung am Augenlidrande), *Cig., Jan., C., M., Kr.*

ječmęn, *adj.* = ječmenov, *Mur., C.*

ječmęnast, *adj.* gerstenförmig, *Cig.*

ječmęnčnica, *f.* neka hruška, *Šebrelje(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.

ječmęnec, nca, *m.* das Gerstenkorn (eine Entzündung am Augenlidrande).

ječmenica, *f.* 1) das Gerstenstroh, *Jan., Vrtov.(Km. k.)*; — 2) die Gerstengrütze, *Polj.*

ječmeník, *m.* die Gerstengrütze, *Cig.*

ječmeníka, *f.* das Haargras (elymus), *Erj.(Rok.), C.*

ječmenína, *f.* das Hordein, *Cig.*

ječmęníšče, *n.* der Acker, auf dem Gerste gebaut war.

ječmenják, *m.* das Gerstenbrot, *Cig., Jan., Pohl.-Valj.(Rad)*.

ječmęnji, *adj.* = ječmenov, *Cig., Jan.*

ječmęnka, *f.* 1) die Gerstengrütze, *M., C., Ravn.(Abc.)*; — 2) der Speltweizen, *Pri Fari-Štrek.(LjZv.)*; — neko jabolko, *Mariborska ok., Škrilje pod Čavnom - Erj.(Torb.)*; — neka hruška, *Slap, sv. Duh pri Krškem-Erj.(Torb.)*.

ječmęnov, *adj.* aus Gerste, Gersten-; ječmenov kruh, ječmenova kaša.

ječmęnovec, vca, *m.* 1) das Gerstenbrot, *Mur., Jan.*; — 2) der Gerstentrank, *Cig.*

ječmęnovica, *f.* das Gerstenstroh, *Cig., Jan.*

ječmęnovka, *f.* 1) = ječmenovica, *Cig., Jan., C.*; — 2) die Bierwürze, *Erj.-Cig.(T.), C., DZ.*

ječmęnščak, *m.* = ruski oves, *C.*

jéčnik, *m.* = ješčnik, *Cig.(T.)*.

jęd, ī, *f.* 1) das Essen, *Mur., Cig., Jan.*; velike jedi biti, viel zu essen pflegen, *C.*; — ni za jed, es ist ungenießbar, *Cig.*; ako kaj najde k jedi (germ.), *Krelj*; dosti k jedi, genug zu essen, *Dalm.*; — 2) das Essen, das Mahl, die Mahlzeit; pri jedi; (= na jedi, *C.*); po jedi, nach Tische; velika jed, die Tafel, *C.*; — 3) die Speise; mesna jed, die Fleischspeise; postna jed, die Fastenspeise; jed in pijača, Speise und Trank; — die Kost, *Cig., Jan.*

jęda, *f.* = ajda, *Tuš.(R.), Rez.-C., KrGora.*

jęda, *conj.* ob, *C., Krelj.*

jędáča, *f.* die Speise, *C., GBrda-Erj.(Torb.)*; dobili so jedače in pijače, *SlN.*; črvi, polži, školjke in majhne ribe so mu (raku) poglavitna jedača, *Erj.(LjZv.)*.

jedalíšče, *n.* der Ort, wo man zu speisen pflegt, *Cig., C.*

jedálnica, *f.* das Speisezimmer, *C.*

jedálo, *n.* 1) die Löffelöffnung, *C.*; — 2) *pl.* jedala, das Essbesteck, *Jan.(H.)*.

jędati, am, *vb. impf.* zu essen pflegen, *Glas.-Mik.*

jędavec, vca, *m.* 1) starker Esser, *KrGora*; — 2) der Flussspat, *Jan., C., Erj.(Min.)*.

jędavica, *f.* die Essucht, *Z.*

jędba, *f.* das Essen, *Mur.*; die Kost, *C.*; — die Speise, *Guts.(Res.)-Valj.(Rad)*.

jędec, dca, *m.* der Esser, *Mur., Cig., Jan.*; kjer je veliko blaga, tamkaj je tudi dosti jedcev, *Škrinj.-Valj.(Rad)*; jedcev je dosti, pa jesti je malo, *jvzhŠt.*; — der Kostgänger, *Cig.*; — tudi: jędèc, dcà, *Dol.*

jędek, dka, *m.* die Essware, *C.*

jędek, dka, *adj.* ätzend, beizend, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., DZ., Erj.(Som.)*; j. sok, ätzender Saft, *C.*; jedka voda, das Aetzwasser, *Cig.*

jędęn, dna, *adj.* 1) Ess-, Speise-: jędna žlica, der Esslöffel, *C.*; jedni list; — 2) essbar, *Cig., Jan.*

jędęn, dna, *num.* = eden, *Mur., nk., Ljub.*

jędęr, dra, *adj.* = jedrovit, *Cig.(T.)*; — hs.

jędęž, *m.* der Esser, *Cig., Jan., nk.*; hranivec je našel jedeža, *Vod.(Izb. sp.)*.

jedévati, am, *vb. impf.* = jedati, zu essen pflegen, *Dol., Mik., Nov.*

jędica, *f.* die Esserin, *Cig., Jan.*

jędičen, čna, *adj.* essgierig, *Jan.*; (nam. jędečen?).

jędičnost, *f.* die Essgier, *Jan.*; — prim. jedičen.

jędílen, lna, *adj.* Speise-, *Cig., Jan., nk.*; jędílni list, der Speisezettel, die Speisekarte, *Cig., nk.*; jedilna posoda, das Essgeschirr, *Levst.(Pril.)*.

jędílnica, *f.* der Speisesaal, das Speisezimmer, *Mur., Jan., C.*

jędílnik, *m.* der Speisezettel, *Cig.*

jędílo, *n.* das Essen, *Cig., Jan.*; die Kost, die Nahrung, *Cig., Jan.*; — die Essware, das Lebensmittel, *Mur.*; *coll.* die Lebensmittel: Le malo vam jedila, bratje, hranim, *Preš.*; — die Speise, das Gericht, *Cig., Jan.*

jedin-, išči pod: edin-.

jędíšče, *n.* der Speisort, *Jan.(H.)*.

jediti, im, *vb. impf. Z.*, pogl. jaditi.

da jim ne zaračunaš — ne jedače ne pijače"
"Lj. Zv. 1916, 281. (Kostanjevec)

jeder = cvrst. In den Wkr. Šušelj DSv. 915. 108.
jedet, kadr. jedela, medmet nam. Jezus Marija.
jedet pomagaj. (Jkan. DiSv. XVII. 191

pirnênka, spomladanska trava, ki z reso in zimzelenom prva pozene po talih krogih. (Polj.) — Dmt. Lit. 895-13.

jedilca d. jedilo Štrek. Prav. 82.

jegati v. pf. omenit; reči,
Smoga vprašati, pa ni nič jegal na nobeno
plat. – Samo toliko je bil jegal. – Dok.
mest je jegal (nem gehen, gehen = weggehen,
vergehen) Polj – Prot. Let. 896. 13.

jędîvǫ, *n.* die Eſsware, *Trst.(Let.)*; — die Koſt, *Jan.*

jędka, *f.* 1) die Eſſerin, *Z.*; — die Koſtgängerin, *Cig.*; — 2) ſtarker Appetit, *C.*; šalivo: nima jetike, ampak jedko ima (= rad jé), *jvžhŠt.*

jędkarstvǫ, *n.* die Aetzkunſt, *h. t.-Cig.(T.)*.

jędkati, am, *vb. impf.* ätzen, *h. t.-Cig.(T.)*; „radieren", *Navr.(Let.)*; — 2) ...

jędkost, *f.* die Aetzkraft, die Beizkraft, *Cig., C.*

jędkováti, újem, *vb. impf.* = jedkati, *Navr.(Let.)*.

jędkovica, *f.* = jedka voda, *Cig.(T.)*.

jędljiv, iva, *adj.* eſsbar, *Mur., Cig., Jan., C.*; — pogl. jeden 2).

jędnica, *f.* 1) das Speiſezimmer, *C., Z.*; — 2) die Speiſeröhre, *C.*

jedno-, išči pod: eno-.

jednǫ́č, *adv.* = enkrat, *ogr.-C., LjZv.*; — prim. ednok.

jędnost, *f.* die Eſsbarkeit, *Cig.*

jędrast, *adj.* 1) kernig, *Z.*; — 2) kernartig, *Cig.*

jędrât, áta, *adj.* großkernig, kernig, *Cig., C.*; če žlahtnejši je sad, menj jedrate so njegove peške, *Pirc*; — *pren.* jedrat odgovor, bündige Antwort, *Cig.*

jędrce, *n. dem.* jedro; das (in einer harten Schale eingeſchloſſene) Kernchen; orehovo j.; jedrca iz orehov jemati; — das Kernkörperchen, *Erj.(Som.)*; — očesno j., der Augenſtern, *Guts., Jarn., Cig., C.*; — jédrce, *Valj.(Rad)*.

jędrčast, *adj.* kernig, kernreich, *M.*

jędrčat, *adj.* kernig, kernreich, *Cig.*

jędrčen, čna, *adj.* Kern-: -čno mleko, die Mandelmilch, *C.*

jędrčje, *n. coll.* Kerne, n. pr. izluščena bučna jedrca, (jedrčjè) *vžhŠt.*

jędrčnik, *m.* = granit, *Jan.(H.)*.

jedrčn, *adj.* kernhaft, kernig, *Mur., Cig., Jan.*; — *pren.* jedreno pisanje, gedrängter Stil, *Cig.(T.)*.

jedríca, *f.* četrt orehovega jedra, *Valj.(Rad)*; — der Mandelkern, *Z.*

jedrik, íka, *m.* die Wegwarte, Cichorie (cichorium intibus), *Goriš.-Erj.(Torb.)*; — prim. ledrik.

jedrína, *f.* die Kernigkeit, die Gedrängtheit, die Bündigkeit (stil.), *Cig.(T.)*.

jędrka, *f.* = jedrce, *Mur.*

jedrkǫ, *n.* = jedrce, *Habd.-Valj.(Rad)*.

1. **jędrn**, *adj.* 1) Kern-: jedrna postelja, das Kerngehäuſe (pericarpium), *V.-Cig.*; — 2) kernig, *Jan.*; — bündig, gedrängt, *Cig.(T.)*; jedrna slovnica, *Raič(Let.)*.

2. **jędrn**, *adj.* = jadrn, ſchnell, hurtig, *Dict., ogr.-Mik.*; jedrno, ſchnell, flugs, *Meg., Dict., Trub., C.*; pojdite jedrno vunkaj na ceste, *Schoenl.*; Jedrno začutim, Kam zeva še dalj, *Vod.(Pes.)*; — prim. stsl. jędrъ = hiter.

jędrnast, *adj.* kernicht, *Cig., Jan.*

jędrnat, *adj.* kernig, kernreich; = j. les, feſtes Holz, *Cig.*; jedrnata ruda, derbes Erz, *Cig.*; jedrnata hribina, dichte Felsart, *Erj.(Min.)*; — markig, gehaltreich, bündig, *Cig., Jan.*; jedrnata beseda, pisava, *Cig., nk.*

jędrnatost, *f.* die kernige Beſchaffenheit; — die Präciſion, die Bündigkeit, *Cig., Jan., nk.*

jędrnica, *f.* die Kernhaut, *Cig.*

jedrníti se, ím se, *vb. impf.* = uriti se, ſich üben, *ogr.-C.*; — prim. 2. jedrn.

1. **jędrnost**, *f.* die Kernigkeit, die Feſtigkeit, *C., Z.*; — die Bündigkeit, *Cig.(T.)*.

2. **jędrnost**, *f.* die Hurtigkeit, die Bereitwilligkeit, der Eifer, *Dict., ogr.-Mik.*

jędrǫ, *n.* der (in einer harten Schale eingeſchloſſene) Kern; — der Steinkern (min.), *h. t.-Cig.(T.)*; ognjeno j., der Feuerbutzen, *Cig.*; očesno j., der Augenſtern, *C., Z.*; — das Kräftigſte, das Beſte einer Sache: der Gehalt (eines Erzes), *Jan.*; der Feingehalt, *Erj.(Min.)*; zlato slabejšega jedra, *Vrt.*; das Korn (bei Münzen), *Cig.*; — voda svoje jedro tira —, hat die Hauptſtrömung —, *C.*; — brez jedra, ohne Saft und Kraft, *Cig.*; — die Elite, *Cig., Jan.*; j. vojščakov, die Kerntruppen, *Cig.*; — der Inhaltskern, die Quinteſſenz (einer Wiſſenſchaft, Lehre, Schrift), *Mur., Cig., Jan.*; — der Abriſs, das Compendium, *Cig.(T.)*.

jedrovít, *adj.* kernig, kernreich, *Jan.*; — kernhaft, kernig, gehaltreich, *Jan., Cig.(T.)*.

jedrovítost, *f.* die Kernhaftigkeit, der Reichthum an Gehalt, *Jan.*

jedrovje, *n.* der Inhalt einer Nuſs, *ogr.-C.*

jedúh, *m.* = jedun: Kosilo tako ne mika jeduha, *Str.*

jędūn, *m.* ein ſtarker Eſſer, der Vielfraß, *Cig., M.*

1. **jèdva**, *adv.* kaum, *Jan., ogr.-C., nk.*; („odvo" *Ben.-Mik.*).

2. **jedva**, *pron.* = onadva, jedvina mati = njiju mati, *ogr.-Mik.*

jèdvaj, *adv.* = 1. jedva, *Habd.-Mik.*

jégati, am, *vb. impf.* zu verſtehen geben, ſagen, erwähnen, *Gor.-Z., Tolm.-Levst.(Rok.), Polj.*; — prim. jekati (?).

jegełček, čka, *m. dem.* jeglec; to bi bila pravilna pisava za: jegôlček, kakor se izgovarja, die Schlüſſelblume (primula acaulis), *Nov., DSv., jvžhŠt.*

jègla, *f. Cig., C., Polj.*, pogl. igla.

jeglèc, (jegèlc), gelcà, *m.* = jaglec, die Schlüſſelblume, *Cig., Lašče, Rib.-Levst.(M.)*; (glasi se nav. „jegôlc"); — prim. iglec.

jeglíca, *f. Cig.*, pogl. iglica.

jeglič, íča, *m.* jegliči, Schlüſſelblumen (primulaceae), *Cig.(T.), Tuš.(R.)*.

jegliči, *m. pl.* der Hirſebrei, *Jan., Valj.(Rad)*; Marinka mi skuha Jegliče na noč, *Npes.-Schein.*; — pogl. jagliči pod: 2. jaglič.

jégniti, jégnem, *vb. pf. ad* jegati = golsniti, *Erj.(Torb.)*; kar jegnil ni, *Z.*; — prim. jekniti (?).

jègnǫ, *n.* = gumno, die Dreſchtenne, *Hrušica v Istri-Erj.(Torb.)*; — der glatte Boden vor dem Hauſe, *Z.*; der Hof, *Prim.-Cig., C., Z.*

jegúlja, *f.* = ogor, der Aal; — prim. lat. anguilla.

jegúljar, rja, *m.* der Aalfänger, der Aalhändler, *Cig., Jan.*

jegúljast, *adj.* aalartig, aalförmig, *Cig., Jan.*

jegúljen, ljna, *adj.* = jegulji, *Z.*

jegúlji, *adj.* Aal-, *Mur., Cig., Jan.*

jegúljica, *f. dem.* jegulja; 1) kleiner Aal, *Cig., Jan.*; — 2) lepova j., das Kleiſterälchen (anguillula glutinis), ocetna (kisova) j., das Eſſigälchen (a. aceti), *Erj.(Z.).*

jeguljína, *f.* das Aalfleiſch, *Cig.*

jegúljiti, gûljim, *vb. impf.* Aalfiſche fangen, aalen, *Cig., C.*

jegûljnik, *m.* = jeguljnjak, *Mur.*

jeguljnják, *m.* der Aalbehälter, der Aalteich, *Mur., Cig., C.*

jegûljski, *adj.* = jegulji, *Z.*

jèh, *interj.* je! ach! (izraz začudbe, žalosti i. t. d.), *Levst.(M.), Z.*

jêha, *interj.* = jeh! *Z.*

jêhata, *interj.* = jeh! *Z., jvzhŠt.*

jêj, *interj.* (izraz začudbe, bolesti:) je! *Cig., Jan.*; jej, kako je to lepo! *Cig., jvzhŠt.*; ach! jej, kaj bo zdaj! *jvzŠt.*

jéja, *f.* Speiſe, *C.*; pija in jeja, Speiſe und Trank, *Jan.*

jêjda, *f.*, *Cig., Jan., Tuš.(R.), Valj.(Rad)*, pogl. ajda.

jèk, jéka, *m.* der Hall, der Schall, *Mur., Cig., Jan., Valj.(Rad)*; das Echo, *Guts., Jarn., Mur., Jan., Sen.(Fiz.), nk.*

jéka, *f.* das Echo, *Guts., Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), Valj.(Rad).*

jékati, jékam, *vb. impf.* beim Fall, Stoß hallen, dröhnen, *Z.*; — anſtoßen, anprallen, *Z., Bes.*

jékel, kla, *m.* der Hakenzahn, *V.-Cig., Jan.*; (jekelj), *C.*; — prim. nem. Häkel, Haken = Hakenzahn. (?)

jeketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* = jecljati, *C.*

jeklár, rja, *m.* der Stahlmacher, der Stahlhändler.

jeklárnica, *f.* die Stahlſchmiede, die Stahlfabrik, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

jeklárstvo, *n.* die Stahlfabrication, *Jan. (Slovn.), nk.*

jéklast, *adj.* ſtahlartig, *Cig.*

jekláti, âm, *vb. impf.* ſtählen, *Mur.*

jeklec, kleca (kelca), *m.* die Gabel an einem Hamen (Fiſchnetz), *V.-Cig.*; — prim. nem. Häkel.

jeklên, *adj.* 1) von Stahl, ſtählern; jekleno pero, die Stahlfeder; jeklena litina, der Guſsſtahl, *Cig.(T.)*; — jeklen človek, abgeſtählt, *Cig., BlKr., M.*; jekleno zdravje, eiſerne Geſundheit, *Cig.*; — compact, *Cig.(T.)*; — derb (min.), *Cig.(T.)*; — gehaltreich, voll, *Cig.(T.)*; jekleno zrnje, žito, vollkörniges, gediegenes, ſchweres Getreide.

jeklênast, *adj.* ſtahlicht, ſtahlfeſt, ſtahlderb, *Cig.*; — ſtahlblau, *V.-Cig.*

jeklénec, nca, *m.* der Siderit oder Eiſenſpat, *Erj.(Min.), Cig.(T.).*

jekleníca, *f.* 1) = jeklarnica, *Cig., C.*; (jeklênice), *Vod.(Pes.)*; — 2) die Stahlfedern, *Z., SlN.*; — 3) die Stahlquelle, *Jes.*

jeklenína, *f.* die Stahlware, *Cig., Jan.*

jeklenînar, rja, *m.* = jeklar, *Cig.*

jekleníti, ím, *vb. impf.* ſtählen, *V.-Cig.*

jeklénka, *f.* jeklena sulica, *Nov.-C.*; jeklena sablja: Ti skrhaj nad njim Preteče jeklenke, *Zv.*

jeklénovec, vca, *m. nk.*, pogl. jeklenec.

jeklína, *f.* = jeklenina, *C., Z.*

jeklíti, ím, *vb. impf.* ſtählen, *Cig., Jan.*

jeklják, âm, *vb. impf.* = jecljati, *C., Vest.*

jekljàv, áva, *adj.* = jecljav, *ogr.-M., C.*

jekljénje, *n.* das Stählen, *Cig.*

jéklo, *n.* der Stahl; lito jeklo, der Guſsſtahl, *Cig., Jan.*; jeklo na modro greti, višnjeliti, den Stahl blau anlaufen laſſen, *Cig.*; — iz stvn. ecchil, bav. eckel, in to iz lat. acuale, *Mik.(Et.).*

jeklorèz, réza, *m.* der Stahlſtich, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

jeklorêzec, zca, *m.* der Stahlſtecher, *Cig., Jan., nk.*

jeklovína, *f.* die Stahlware, *Jan., C.*

jeklovît, *adj.* ſtahlhältig, *C.*

jékniti, jéknem, *vb. pf.* einen Laut hören laſſen, *SlN.*; aufächzen, *Mur., Jan.*; — beim Fallen, Schlagen oder Anſtoßen einen Schall hören laſſen, *Mur., C., Bes.*; tako me je vrgel, da je vse v meni jeknilo, *Z.*

jekòt, óta, *m.* das Dröhnen (beim Fall), *Z.*

jêl, î, *f.* die Tanne, *Meg., Guts., Mur., V.-Cig., Jan., Tolm.*; jeli ali hoje, *Ravn.(Abc.).*

jêla, *f.* die Tanne, *Mur., Jan., Mik.*

jêlca, *f. dem.* jel; eine kleine Tanne, *Cig.*

jélce, *n.* das Heft, *Meg.*; der Degengriff: tudi jelce je za ostrim noter (v trebuh) šlo, der Griff mit der Klinge drang hinein, *Dalm.*; — prim. helce.

jélcegar, rja, *m.* der Herzogsapfel (iz: hercegar), *Kr.-Erj.(Torb.).*

jélen, jelêna, *m.* 1) der Hirſch; der Edelhirſch (cervus elaphus), *Erj.(Ž.)*; j. osmorogljač, der Achtender, *SlN.*; „kaj gledaš, kakor jelen v praprot?“ tako reko človeku, ki kake jedi nehče, in jo zato nevoljen ogleduje, *Erj.(Torb.)*; severni j., das Rennthier (cervus tarandus), *Erj.(Ž.)*; — 2) Name eines hirſchfarbigen Ochſen, *Cig., Jan., Dol., Levst.(M.)*; — 3) divji j., der Hirſchkäfer (lucanus cervus) = rogač, *Skrilje pod Čavnom - Erj.(Torb.).*

jelêna, *f.* kravje ime, *Tolm.-Erj.(T.), BlKr.*

jelénče, eta, *n. dem.* jelen; 1) das Hirſchkalb; — 2) ein hirſchfarbener Ochs, *Vrtov.(Km. k.).*

jelênček, čka, *m. dem.* jelenec, jelenek; das Hirſchlein.

jelênec, nca, *m. dem.* jelen; das Hirſchlein, *Jarn., Valj.(Rad).*

jelênek, nka, *m. dem.* jelen; das Hirſchlein, *Mur., Cig.*

jelênič, *m.* das Hirſchlein, *C.*

jeleníca, *f.* 1) = košuta, *Guts.-Cig., Jarn., Mur.*; — 2) der Brunſtplatz des Hirſches, *V.-Cig.*

jelénšče (plur.) (‚sive majo‘ nekr. goba (gobe) + majhne kapice“) Pis.

jelenína, *f.* das Hirſchfleiſch, *Mur., Jan.*; die Hirſchhaut, *Cig., Ravn.(Abc.)*.

jelẽnjak, *m.* 1) der Hirſchenmiſt, *Cig.*; — 2) jelenják, der Hirſchgarten, *Cig.*

jelenjerôžen, žna, *adj.* Hirſchhorn-, -žno olje, das Hirſchhornöl, *Cig.(T.)*.

jelẽnji, *adj.* vom Hirſch, Hirſch-.

jelẽnka, *f.* 1) die Hirſchkuh, *C.*; Dol' ste pritekli jelenki dve, *Npes.-K.*; — das weibl. Hirſchkalb, *Cig.*; — 2) kravje ime, *Kr.-Valj. (Rad), BlKr.*; — 3) die Augen- oder Hirſchwurz (athamanta), *Medv.(Rok.)*.

jelẽnov, *adj.* vom Hirſch, Hirſch-.

jelẽnovec, vca, *m.* 1) der Hirſchhorngeiſt, *Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., Vrt., Strp.*; — 2) die Rennthierflechte (cladonia rangiferina), *Cig., Tuš.(R.)*; — das Laſerkraut (laserpitium), *Cig., C., Medv.(Rok.)*.

jelẽnovina, *f.* die Hirſchhaut, *Mur., Cig., Jan.*; — das Hirſchfleiſch, *Dict., Cig.*

jelẽnovka, *f.* die Hirſchkuh, *Jan.(H.)*.

jelẽnski, *adj.* Hirſch-, *Mur., Cig., Jan., C.*; jelenski rog, *C.*

jelẽnščak, *m.* der Hirſchbock, *Jan.(H.)*.

jelẽnščica, *f.* die Hirſchwurz (athamanta), *Z.*

jeles, *m.* ein Fiſch: die Alſe (clupea alosa), *C.*

jèli, *conj.* 1) vprašalni členek, *Boh., Dalm., nk., vzhŠt.*; jeli je to prav? *Dalm.*; jeli po noči ali po dnevi, *ogr.-C.*; — 2) nicht wahr? gelt! tudi z osebili: jelita, jelite; jeli, da je res, nicht wahr? es iſt ſo; grdo je, jelite, če nam očitajo, *Ravn.*; prim. *Let. 1891, 49.*

1. **jelič**, íča, *m.* die Tanne, *C.* (= smreka, *ogr.-Raič N. Kol. 1868. p. 56.*).

2. **jẽlič**, *m.* = trap, norec, butelj, *Tolm.-Štrek. (Let.)*.

jelíčevje, *n.* = jelovje, der Tannenwald, *C.*; jeličẽvje, *ogr.-Valj.(Rad)*; — das Tannenreiſig, *Trnovo-Erj.(Torb.)*.

jẽliš, *m.* die Speiſe, *Habd., C., ogr.-Mik., kajk.-Valj.(Rad)*.

jelita, *f.* neka vrsta klobas, *BlKr.*; — prim. češ. jelito, Darm.

jelitnica, *f.* = godlja, *C.*

jẽlka, *f.* die Tanne, die Weiß- oder Edeltanne (abies pectinata), *Mur., Cig., Jan., Tuš.(R.), Gor., nk.*

jẽlnik, *m.* der Tannenwald, *C.*

jẽlo, *n.* das Eſſen, *Mur., Cig., Jan.*; die Speiſe, *Rib.-Mik., ogr.-Valj.(Rad)*; okusno in redilno j., *Nov.*; j. in pilo, Speiſe und Trank, *BlKr.*; brez dela ni jela, *Cig., C., Vrt.*; kdor ne dela, je brez jela, *Cig.*; kjer je delo, tam je jelo, Arbeit bringt Brot, *Cig.*; mnogo dela, pa malo jela, *LjZv.*

jelôv, *adj.* von der Tanne, Tannen-; — zum Nadelholz überhaupt gehörig: j. les, *C., BlKr., jvzhŠt., Notr.*; jelovo drevo, der Nadelbaum, *Jan.*

jelôvec, vca, *m.* der Nadelbaum, *Jan.*

jelovína, *f.* 1) das Tannenholz; — jedes Nadelholz, *C., BlKr., jvzhŠt.*; — tudi jelôvina; — 2) jẽlovina, neka trta, *Kanal(Goriš.)-Erj.(Torb.)*.

jelôvje, *n.* der Tannenwald, *C.*

jętša, *f.* die Erle; črna j., die Schwarzerle (alnus glutinosa), *Tuš.(R.)*; — bela j., die Weiß- oder Grauerle (alnus incana), *Cig., C.*

jetšák, *m.* eine Erle mit ſchönen, emporragenden Aeſten, *Poh.*

jętšev, *adj.* Erlen-; — jelševa je = es geht ſchlecht, *jvzhŠt.*

jętševar, rja, *m.* der Erlenblattkäfer (galeruca alni), *Erj.(Z.)*.

jętševec, vca, *m.* 1) der Erlenwald, *Z.*; — 2) eine Art Rebe, *C., Rogatec(Št.)-Erj.(Torb.)*; — 3) der Edelkrebs, *Nov.-C.*

jętševica, *f.* eine Art kleiner Fiſche, *Mur.*

jętševina, *f.* das Erlenholz.

jętševje, *n.* der Erlenwald; das Erlengebüſch.

jętševka, *f.* 1) eine Art Bachfiſch, *C.*; — 2) neko jabolko, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

jętšica, *f. dem.* jelša.

jętšinje, *n.* der Erlenwald, *Cig., C.*

jętšje, *n.* das Erlengehölz.

jętšji, *adj.* = jelšev, *Mur.*

jętška, *f.* 1) kleine Erle, *C.*; — 2) neko jabolko, *Sv. Duh pri Krškem-Erj.(Torb.)*.

jętškovica, *f.* neko jabolko, *C.*

jętšnica, *f.* 1) neka riba, *C.*; der Steinbeißer (cobitis barbatula), *Luče(Št.)-Erj.(Torb.)*; — 2) neko jabolko, *C., Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

jeluh, *m.* neki čudovit ptič, *Poh.-Nov.*

jeluta, *f.* = krvava klobasa, *BlKr.*; — prim. jelita.

jẽlva, *f.* = jela, *C., Mik., Zora.*

jemálnik, *m.* der Ablativus (gramm.), *Cig., C.*

jemânje, *n.* das Nehmen; j. blaga, der Bezug einer Ware, *Cig.*; j. časti, der Ehrenraub, *Cig.*

jemáti, jémljem, *l. vb. impf. ad* vzeti; 1) nehmen; v roke j., na posodo j., entleihen; po sili j., rauben; beziehen: blago j. pri kom, jemands Kunde ſein; j. zdravilo, einnehmen; s seboj j., mitzunehmen pflegen; pod streho j., zu beherbergen pflegen; prevelike obresti j., Wucher treiben; desetino j., den Zehent einheben, *Cig.*; mito j., ſich beſtechen laſſen; j. dekle, im Begriffe ſein zu ehelichen: jemljeta se, *Cig.*; — v prisego j. koga, jemandem den Eid abnehmen, *Cig.*; v strah j., ſtrenge behandeln, *Nov.*; v pretres j. kaj, etwas beurtheilen, *Cig.*; v račun j., einrechnen; v misel j., erwähnen, anführen; na znanje j., zur Kenntnis nehmen; za zlo j., übel nehmen; j. besedo v tem ali onem pomenu; j. kako reč za to, kar ni, eine Sache verkennen, *Cig.*; — 2) wegnehmen: s tega sveta j., von dieſer Welt hinwegnehmen; trdnjavo j., eine Feſtung zu nehmen ſuchen, *Cig.*; V mlako me vlečejo, Klobuk mi jemljejo, *Npes.-K.*; Sava breg jemlje, ſtrömt das Ufer ab, *Cig.*; sapo mi jemlje, es benimmt mir den Athem; vid in sluh mi jemlje, es macht mir Hören und Sehen vergehen; moči j. komu, entkräften; vrednost j., entwerten; poštenje j. komu, jemands Ehre anrühren; gorje jim, kateri nedolžnemu pravico jemljo, *Ravn.*; — bolezen, lakota jemlje člo-

veka, nimmt ihn her, reibt ihn auf; solnce, sneg jemlje oči, blendet die Augen; — faſſen, *Cig.*; kebel je jemal devet bokalov, *LjZv.*; — II. jẹ̑mati, mam, mljem, *vb. impf. ad* jeti; anfangen, *Jan.*; konj jema nepokojen biti, *C.*; Konjiči so slabi. Voz jema mi stat', *Npes.-Vod.(Pes.)*.

jemâvec, vca, *m.* der Nehmer, *Jan.*, *Trub.*; der Abnehmer, der Kunde, *Cig.*

jemâvka, *f.* die Nehmerin, *Z.*; — die Abnehmerin, *Cig.*

jemčiti, im, *vb. impf.* bürgen, *nk.*; — stsl.; prim. jamčiti.

jemec, mca, *m.* der Bürge, *C.*, *nk.*; — stsl.

jemlaht, *f.* = ebehtnica, *Gor.*

jẹ̑mljaj, *m.* die Doſis, die Portion, *V.-Cig.*, *Jan.*

jẹ̑mnasta, *interj.* o jemine!

jẹ̑mpa, *f.* die Butte, *C.*; — pred kolibo na steni je visela „jempa“ z mlekom, *Zv.*; — prim. jepar.

jẹ̑mpar, rja, *m.* der Fiſchbehälter, *Z.*; — prim. jepar.

jemstvọ, *n.* die Bürgſchaft, die Garantie, *C.*, *nk.*; — prim. jemec.

jemščina, *f.* das Vadium, *Levst.(Cest.)*; — prim. jemec.

jenčnik, *m.* ein Weiberkittel ohne Oberleib, *C.*; prim. janka.

jenčnják, *m.* = jenčnik, *C.*

jẹ́njati, am, *vb. pf.* = nehati, aufhören; j. komu, nachgeben: Aron jim jenja, *Ravn.*; — prim. henjati.

jenjávati, am, *vb. impf. ad* jenjati; im Aufhören, Nachlaſſen begriffen ſein, *Mur.*, *Mik.*

jenjeváti, ûjem, *vb. impf.* = jenjavati; Lenora tam v trepeti Jenj'vala je živeti, *Preš.*

jenka, *f.* = janka, *C.*

jẹ̑par, rja, *m.* neka posoda, *Gor.-Vrt.*; — prim. stvn. eimpar, kor.-nem. emper, Eimer.

jerân, ána, *m.* kleiner Meißel mit ſcharfer Schneide und ſchräge geſchliffener Bahn, der Ballenmeißel, *V.-Cig.*; — prim. jerati.

jerat, *m.* = jert, *Levst.(Rok.)*.

jerati, am, *vb. impf.* „Gehren“, d. i. ſchräge Flächen machen, *V.-Cig.*; — iz nem.

jẹ́rbas, *m.* 1) runder, aus Ruthen geflochtener Korb, der auf dem Kopfe getragen wird; — 2) lederner Sack für Mehl, ein Schlauch, *C.*; — iz: Gertſaſs (?), *Valj.(Rad)*.

jẹ́rbasar, rja, *m.* der Korbmacher, *Cig.*, *Jan.*

jẹ́rbasec, sca, *m. dem.* jerbas, *Jan.*

jẹ́rbasček, čka, *m. dem.* jerbasec; kleiner runder Korb.

jẹ̑rčje, *n. coll.* Sägeſpäne, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*; — prim. jerič.

jerdânka, *f.* neka užitna goba (agaricus sp.), *Štrek.*

jerẹ̑b, *m.* das Rebhuhn (Männchen); snežni j. = snežna jerebica, *Erj.(Z.)*, *Frey.(F.)*; skalni j., = kotorna, das Steinhuhn (perdix saxatilis), *Erj.(Ž.)*, *Frey.(F.)*.

jerebíca, *f.* 1) das Rebhuhn (Weibchen) (perdix cinerea), *Erj.(Ž.)*; = poljska j., *Levst.(Nauk)*; snežna j. ali j. belica, das Schneehuhn (lagopus alpinus), rdeča ali gozdna j., das Haſelhuhn (tetrao bonasia), *Erj.(Ž.)*; — 2) čvrž v lesu, der Knorren, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

jerebíčar, rja, *m.* der Rebhühnerfänger, *Cig.*; — der Vorſtehhund, *C.*

jerebíčarica, *f.* die Vogelpfeife, die Rebhühner zu locken, *Cig.*

jerebíčast, *adj.* rebhuhnartig, *Cig.*

jerebíčevina, *f.* = jerebika, *C.*

jerebíčevje, *n. coll.* = jerebičje, das Ebereſchengeſträuch.

jerebíčje, *n. coll.* die Vogelbeerbäume.

jerebíka, *f.* der Vogelbeerbaum, die gemeine Eberesche (sorbus aucuparia).

jerebíkov, *adj.* von der Eberesche.

jerebíkovec, vca, *m.* der Vogelbeerbaum, *Cig.*, *Jan.*

jerebíkovina, *f.* das Ebereſchenholz, *Z.*

jerebína, *f.* 1) das Rebhühnerfleiſch, *Cig.*; — 2) die Frucht der Eberesche, *Tuš.(R.)*, *Cig.*

jerẹ̑bji, *adj.* vom Rebhuhn, Rebhühner-; jerebji lov, der Rebhühnerfang, *V.-Cig.*

jerebovína, *f.* das Haſelgeflügel, *Cig.*

jerej, *m.* = duhovnik, *Z.*; („joerö“, *Rez.-Baud*); — prim. jerov.

jeremijáda, *f.* tarnanje, žalovanje (kakor Jeremijevo), die Jeremiade, *Cig.*

jeremijeváti, ûjem, *vb. impf.* Jeremiaden anſtimmen, *Bes.*

jérek, rka, *adj.* = žerek, herb, *Z.*; — jerko se držati = žalostno se d., *KrGora-D.Sv.*

jerelîn, *m.* der Ketzer, *ogr.-C.*; — prim. lat. haereticus.

jeretînstvọ, *n.* die Ketzerei, *ogr.-Valj.(Rad)*.

jerẹ̑tnik, *m.* = jeretin, *C.*; — prim. lat. haereticus.

jerevîn, *m.* silen veter, (jarovin?) *Črni Vrh (Notr.)-Štrek.(LjZv.)*.

jerh-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Vrt.*, *Štrek.*; pogl. irh-.

jerhen, hna, *m.* das Capital, *Dol.-Levst.(Rok.)*.

jẹ̑rič, *m.* = iver, *C.*

jeríča, *f.* bodljiva kostanjeva lupina (oplodje), *Ip.*, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — pogl. ježica.

jerih, *m.* = irh, *Dict.*

jeríti, ím, *vb. impf.*, pogl. 2. jariti.

jermânec, nca, *m.* = rman, die Schafgarbe (achillea millefolium), *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*, *GBrda*.

jérmen, ęna, *m.* 1) = remen, der Riemen; brusilni j., der Streichriemen, *Cig.*; gonilni j., der Triebriemen, *DZ.*; stremenski j., der Steigriemen, *Cig.*; — 2) *pl.* jermeni, tist prostor v kozolcih, ki je za seno odločen, *Dol.*, *Notr.*; — 3) povodni j., das Seegras, (zostera), *Tuš.(B.)*.

jermenáč, *m.* iz jermenov spleten bič, korobač, *Dol.-Erj.(Torb.)*.

jermenáča, *f.* die Riemenpeitſche, *Vest.*

jermenár, rja, *m.* = remenar, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; (jermẹ̑nar), *Valj.(Rad)*; prim. remenar.

jermenáriti, ârim, *vb. impf.* remenariti, *Cig.*; = remenarski.

jermenárski, *adj.* = remenarski, *Cig.*

jermenârstvọ, *n.* = remenarstvo, *Cig.*, *Jan.*

jergrat = regrat. Bork.

jérica ustana (vósana) = smrdokavra, Pr. (St. Got.)

– Zb. II. 47.

jerí, v jeréu (??) Štrekelj (gorenj. – slov. Kurop) gl. jarin

jerina, rdeča prst z brebirjem, Trnm., Plan. Vest. XIV (1936)

jernejščica, neka hruška, Sromlje (Štaj.)
Časop. z. jg. i. n. 914. 160

„in nasprama Gregurčka Obrat Pacimb nat
man bi Kaiſp wſe nimau jeſenica“ Metelko.
Zb. I. 89. prim. Štrek. Nar. pes. I. 804 „Jeſenica
j'bwa nevesta“. (Gorenj. begunjska ok.)

jerménast, *adj.* riemenartig; — zähe, *Cig.*

jermênček, čka, *m. dem.* jermenec; das Riemchen.

jermênec, nca, *m. dem.* jermen; = remenec, das Riemchen, *Mur., Cig.*; der Schnürriemen, *Dict., Cig.*

jermênje, *n. coll.* = remenje, die Riemen, das Riemenzeug, *Cig., Jan.*

jerov, *m.* = jerej, (*pl.* jerove), *Rez.-C.*

jérob, *m.* = gerob, der Vormund, *Cig.*

jérobstvo, *n.* die Vormundschaft, *Cig.*

jérovica, *f.* rjavo-rdečkasta zemlja, *Rihenberk (Goriš.)-Erj.(Torb.).*

jérpica, *f.* neka jed: = petkovice, presnjača, *za Sotlo (Št.)-Pjk.(Črt.)*; — prim. grpa.

jers, *m.* = irs, rs, rother Ochs, *C.*

jert, *m.* = irt, der Nußhäher, *Mik., Dol.*; — — tudi psovka: ti jert grdi ti! *Dol.-Levst. (Rok.)*; — prim. kočevsko-nem. gerholter, der Nußhäher, *Levst.(Rok.).*

jêruš, *m.* schlechter Schnaps aus Spiritus und Waſſer, *Gor.*

jesa, *f., Mik.*, pogl. jasa.

jésen, sêna, *m.* die Eſche; veliki j., die gemeine Eſche (fraxinus excelsior), *Tuš.(R.)*; — črni j., *C.*; rumeni j., die Goldeſche (f. excelsior aurea), *Cig.*; mali j., die Manna- oder Blüteneſche (fraxinus ornus), *Tuš.(R.).*

jesên, *f.* der Herbſt; jeseni, im Herbſte, *Jan., C., Mik., Levst.(Sl. Spr., Močv.)*; v jeseni, im Herbſte, *Cig.*; = z jeseni, *Zil.-Jarn. (Rok.), Goriš.*; na jesen, gegen den Herbſt zu, *Cig.*; — v jesen, im Herbſte, *jvž Št.*; pozna jesen, der Spätherbſt; babja j., der Nachherbſt, *Mur.*

jesenášnji, *adj.* von dieſem Herbſte, *C.*

jesênče, eta, *n.* das im Herbſte geborene Lamm, der Herbſtling, *C., Z.*

1. **jesênček**, čka, *m. dem.* jesenec; männlicher Herbſtling (von Schafen), *Cig., Jan.*

2. **jesênček**, čka, *m.* beli j., weißer oder eſchenblättriger Diptam (dictamnus albus), *Tuš. (R.).*

jesênčica, *f. dem.* jesenka: weiblicher Herbſtling (von Schafen), *Cig.*

jesênec, nca, *m.* 1) der Herbſtling (vom Schwein), *Polj.*; — 2) eine Art Bohnenſtrauch (cytisus spinescens), *C., Medv.(Rok.).*

jesênek, nka, *m.* eſchenblättriger Diptam (dictamnus fraxinella), *Kras-Erj.(Torb.).*

jesênes, *adv.* = to jesen, dieſen Herbſt, *C.*

jesenica, *f.* = sinica, die Kohlmeiſe, *Gor.-Cig., Bolc-Erj.(Torb.).*

jeseník, *m.* der Monat September, *Meg., Trub.-Mik., Jsvkr., Z.*

jeseníka, *f.* = jesen, die Eſche, *Štrek.*

jesenína, *f. coll.* die Herbſtfrüchte, *Jan.*

jeseníšče, *n.* der Herbſtpunkt, *Cig.(T.), Sen. (Vrtv.).*

jeseníti se, i se, *vb. impf.* jeseni se, es tritt Herbſtwitterung ein, es herbſtet, *Mur., Cig., Jan.*

jesenják, *m.* der Diptam (dictamnus albus), *Cig., Tuš.(B.), Cv.*; = jesenek, *DSv.*

jesênje, *n.* der Eſchenwald, *Cig.*

jesênji, *adj.* = jesenski, *Jan.*

jesênka, *f.* 1) der weibliche Herbſtling, *Z.*; — 2) die im Herbſte geſchorene Schafwolle, *C.*; — 3) die Herbſtbirne, der Herbſtapfel, *Z.*; *Staro Sedlo (Goriško)-Erj.(Torb.)*; zlata j., die September-Goldbirne, *C.*; — 4) die Bluthirſe (panicum sanguinale), *Rodik (Kras)-Erj.(Torb.).*

jesênov, *adj.* Eſchen-.

jesenováti, újem, *vb. impf.* 1) den Herbſt zubringen, *V.-Cig.*; — 2) herbſteln, *C.*

jesênovec, vca, *m.* 1) der Eſchenbaum; — 2) der Eſchenwald, *Cig.*

jesênovina, *f.* das Eſchenholz; — der Eſchenwald, *Cig., Jan.*

jesênovje, *n. coll.* die Eſchenbäume, der Eſchenwald.

jesênovka, *f.* das gemeine Sperrkraut (polemonium caeruleum), *Medv.(Rok.).*

jesênovnik, *m.* der Eſchenwald, *Cig.*

jesênski, *adj.* Herbſt-, herbſtlich; jesenski dan, jesensko vreme.

jesênščak, *m.* 1) der Monat September, *C.*; — 2) der Herbſtſlachs, *Cig., Jan., C., Svet. (Rok.).*

jesênščica, *f.* = jesenčica 1), *Jan.*

jesêter, tra, *m.* der eigentliche Stör (acipenser sturio), *Cig., Jan., Erj.(Ž.)*; — prim. rus. осетръ.

jesêtrast, *adj.* störartig, *Cig., Jan.*

jesetrína, *f.* = jesetrovína, *Let.*

jesêtrov, *adj.* Stör-, *Jan.*

jesêtrovina, *f.* das Störfleiſch, *Cig., Jan.*

jésih, *m.* = kis, der Eſſig; — iz nem.

jésihar, rja, *m.* der Eſſighändler; — der Eſſigbrauer, *Cig.*

jésiharnica, *f.* die Eſſigfabrik, *Cig.*

jésiharski, *adj.* Eſſighändler-; po jesiharsko, nach Art eines Eſſighändlers, marktſchreieriſch, *Cig.*

jésihast, *adj.* eſſigartig, *Cig., Jan.*

jésihov, *adj.* Eſſig-; j. cvet, der Eſſiggeiſt, *Cig., Jan.*

jesika, *f.* die Zitterpappel, die kleine Pappel (populus tremula), *Cig., C., Mik., Medv. (Rok.)*; — prim. jasika.

jésišen, šna, *adj.* Eſſig-, *Mur.*; jesišna posoda, *Vod.(Izb sp.).*

jésišnica, *f.* der Eſſigkrug, *C.*

jésišnjak, *m.* = jesišnica, *C.*

jêst, î, *f.* die Speiſe (posebno polenta), *C.*

jèst, *pron., na zapadu* in v starejših knjigah, nam. jaz.

jésten, stna, *adj.* eßbar: jestna goba, *Cig.*

jésti, jém, *vb. impf.* 1) eſſen (von Menſchen), freſſen (von Thieren); krava ne je tega, die Kuh frißt das nicht; ne bo več kaše jedel = er iſt todt, *Cig.*; princi (daj) mu jesti, bring (gib) ihm zu eſſen, grem si po jesti, ich gehe etwas zu eſſen holen; nimam kaj jesti, ich habe nichts zu eſſen; pojdite jest, kommt zu Tiſche; zdaj jejo (jedo), jetzt ſind ſie bei Tiſche; dobro j., einen guten Tiſch führen; pri kom ješ? bei wem haſt du die Koſt? *Cig.*; veselo je gledal, kako se mu

(detetu) dobro je, wie es ihm ſchmeckt, *Jurč.*; — jeden mesec, jedeno solnce, die Mondes-, Sonnenfinſternis, *Mik.*; — 2) ätzen, freſſen, verderben; rja je železo, der Roſt friſst das Eiſen; — 3) beißen: nekaj me je, es beißt mich etwas, bolhe me jejo, *jvzhŠt.*; — je me, ich habe Bauchgrimmen, *Cig., C.*; — 4) ärgern, kränken, *Cig., C.*; to ga je, das macht ihm Sorgen, das ärgert ihn, *Cig., C.*; vest ga je, das Gewiſſen beißt ihn, *Cig.*; — j. se, ſich grämen, *Mur., Cig.*; — 5) j. se, zanken, hadern, *Mur.*; sosedje se zmeraj jedo, *Z.*

jęstílǫ, *n.* das Eſszeug, das Eſsbeſteck, *Z., Jan. (H.).*

jęstîven, vna, *adj.* Eſs-: jestivno blago, Eſswaren, *DSv.*

jęstîvnica, *f.* ein Magazin für Speiſevorräthe, *Levst. (Pril.).*

jęstîvǫ, *n.* die Eſsware, *Cig., Jan., Vrt.*

jęstje, *n.* die Nahrung, *C.*

jęstnica, *f.* das Tiſchtuch, (jesnica) *jvzhŠt.*

jęstva, *f.* die Speiſe, die Nahrung, *Z., Mik.*

jęstvenik, *m.* der Speiſezettel, *C.*

jęstvílǫ, *n.* die Speiſe, *BlKr.-Mik.*

jęstvína, *f.* die Eſsware, die Speiſe, *Meg., Mur., Cig., Jan., C., Svet. (Rok.)*; nosijo polne jerbase jestvin, *Navr. (Let.)*; kako betvo jestvine vzeti, *Cv.*; jęstvina, *ogr.-Valj. (Rad)*; ptiči bliže hiš jestvino iščejo, *ogr.-Valj. (Rad).*

jęstvînar, rja, *m.* der Eſswarenverkäufer, der Marketender, *Guts., Mur., DZ.*; vojaški j., *Cig.*

jęstvînarica, *f.* die Marketenderin, *Mur.*; = vojaška j., *Cig.*

jestvinâriti, ârim, *vb. impf.* das Marketendergeſchäft betreiben, *Cig.*

jestvînarstvǫ, *n.* (vojaško) j., die Marketenderei, *Cig.*

jestvínica, *f. dem.* jestvina; jęstvinica, *kajk.-Valj. (Rad).*

jestvînski, *adj.* Proviant-, *Jan. (H.).*

jestvǫ, *n.* das Weſen, *C.*; — das Seiende, *h. t.-Cig. (T.)*; — prim. stsl. jestъstvo.

jęša, *f.* die Eſſe, *Jan., C., Rož.-Kres.*; der Rennherd (in den Eiſenhämmern), *Cig.*; vroče kakor v ješi, *Lašče-Levst. (Rok.)*; Piščali debele Zdaj v ješo grme, *Vod. (Pes.)*; — iz nem. Eſſe.

jęšč, *adj.* eſsluſtig, von ſtarkem Appetit, gefräßig; pri nas so ljudje po zimi bolj ješči ko po leti, *Vrtov. (Vin.)*; to so strašno ješči ljudje, vse so pojedli, *jvzhŠt.*; gerne freſſend (vom Vieh): konj je ješč, *Z.*; ješča živina, *Nov.*; zdravi in ješči prasci, *LjZv.*

jęšča, *f.* 1) die Speiſe, *Mik., Kast.*; das Futter: prasičeva ješča, *Gor.*; — die Koſt: pri tej hiši je slaba ješča, *Goriška okol.-Erj. (Torb.)*; — 2) die Speiſereſte (z. B. zwiſchen den Zähnen), *C., Dol.*; kar ostane n. pr. svinjam v koritu, *Dol.*; — das halbverdaute, vom Vieh wiedergekaute Futter, *V.-Cig.*; pri devetogubnici se najde devetogub s suho, trdo, kakor v peči spečeno ješčo (ješo) natlačen, *Vrtov. (Km. k.)*; — die Ueberbleibſel beim Krautſchneiden, beim Mahlen u. dgl., *C.*

jęščâva, *f.* 1) die Eſsware, *C.*; — 2) die Speiſeüberreſte, *ogr.-C.*

jęšče, *n.* neprebavljena hrana v želodcu zaklane živali, *Tolm.-Štrek. (LjZv.)*; — prim. ješča.

jęščec, ščeca, *m.* der Eſſer, der Freſſer, *Cig., C., vzhŠt.*

jęščen, ščna, *adj.* = ješč, eſsluſtig, eſsgierig, gefräßig, *Cig., Jan.*

jęščljiv, iva, *adj.* gerne freſſend (von Thieren), *vzhŠt.-C.*

jęščljívost, *f.* die Eſsluſt, *C.*

jęščnik, *m.* die Speiſeröhre, *Mur., Cig., Jan., C., Met.*

jęščnost, *f.* die Eſsluſt, *Cig., Jan.*; die Gefräßigkeit, *Cig., Jan.*

ješevček, čka, *m.* = prosnica, der Junikäfer, *Nov.*

ješik, *adj. indecl.* = ješč: svinje so ješik, *C., Št.*

jęškati, am, *vb. impf.* v vzklikih ime Jezus („Ježeš") izrekati, *KrGora-DSv. 540, 88 d.*

jęšprenj, *m.* = ječmenova kaša; — brzkone iz nem. „Gerſtbrein", *Levst. (Rok).*

jęti, jámem, *vb. pf.* anfangen (z glagoli); jel se je tresti, er begann zu zittern; Lavdon v Belgrad streljat jame, *Npes.-K.*; Kraljič pa jame govoreč: Nič teže mi ni v srcu več, *Npes.-K.*

jętičen, čna, *adj.* hektiſch, ſchwindſüchtig.

jętičnik, *m.* der Ehrenpreis (veronica), *Cig., Jan.*; dolgolisti j., langblättriger Ehrenpreis (veronica longifolia), koristni j., gebräuchlicher Ehrenpreis (veronica officinalis), njivski j., der Acker-Ehrenpreis (veronica agrestis), *Tuš. (R.).*

jętičnost, *f.* die Schwindſüchtigkeit.

jętika, *f.* die Hektik, die Schwindſucht; — prim. lat. hectica, bav. ettich.

jętikast, *adj.* = jetičen, *Mur.*

jętikav, *adj.* = jetičen, *Jan.*

jętje, *n.* = ječa, das Gefängnis: v jetje zapreti, v globoko jetje vreči, *Jsvkr.*

jetnica, *f.* die Gefangene, die Arreſtantin.

jetnîčar, rja, *m.* der Gefangenwärter, *Jan.*

jetnîčarica, *f.* die Gefangenwärterin, *Jan. (H.).*

jetnîčarstvǫ, *n.* das Gefangenwärteramt, *Jan. (H.).*

jetník, *m.* der Gefangene, der Arreſtant.

jetnîški, *adj.* die Gefangenen, Arreſtanten betreffend; j. strežnik, der Gefangenwärter, *Cig., Jan.*; jetniška mrzlica, das Kerkerfieber, *Cig.*

jetníšče, *n.* = ječa, das Gefängnis, *Jan., Let.*

jetnîščnica, *f.* das Gefangenhaus, *Cig., Jan., DZ.*

jetnîštvǫ, *n.* die Gefangenſchaft, *Cig., Jan.*

jętra, ter, *n. pl.* die Leber; zdrava jetra mora imeti, kdor bo to doživel, *Met.*; črna jetra, die Leber, *C.*; bela jetra, die Thymusdrüſe, das Röschen (die Brieſe), *Mik., vzhŠt.-C., jvzhŠt.*

jętrast, *adj.* leberartig, *Cig.*; jetrasta ruda, das Lebererz, *Cig.*

ibar jêšti (= nadestejam.) gl. istejé
Ogr. Ca. 3. 59. i. nar. II. Bul. 27.

jespica „zamigniti" Kromberk 1914. 1750 Štaj Časop. za zgod. i. n.
jestrolek, eka m. Štrucelj Gor. (Dobr.
St. Lamb.) – 26. II. 33.
ještrung, jesternga Štrucelj Pol. – Gnt. Ld.
95. 14

jezbica. pribarjeva jeza, ob Ulmski dra
Druschplatz, Oblarica (nam. izbica) Pleteršn.
Let. 895. 15.

jèujdna in -no neko jabolko (morda vojevš-
nja v Herzogäpfel) Polj.

jezdilno sedlo (nek. T. Hrovat) jaz. 17. stol.

2. jéza tudi der Spinnradstuhl Let. 895. 14.

jętrca, *n. pl. dem.* jetra; kleine Leber.
jętrčnik, *m. Cig., Jan.*, pogl. jetičnik (Ehrenpreis).
jetrên, *adj.* = jetrn, *Jan.(H.).*
jetrénec, nca, *m.* das Lebererz, der Leberstein, *Cig.(T.)*; cinobrski j., das Quecksilber-Lebererz, *Erj.(Min.).*
jetrenják, *m.* das Leberkraut (hepatica triloba), *C., Tuš.(B.)*; studenčni j., das Brunnen-Lebermoos oder die vielgestaltige Marchantie, (marchantia polymorpha), *Cig., Tuš.(R.).*
jętrn, *adj.* Leber-; jętrna bolezen, die Leberkrankheit; jetrne klobase, Leberwürste.
1. **jętrna**, *f.* das edle Leberkraut, das Leberblümchen, (hepatica triloba), *C.*
2. **jętrna**, *f.* = jetrva, *Štrek.*
jętrnast, *adj.* leberartig, *Cig.*
jętrnica, *f.* 1) die Leberwurst; — 2) das Erdleberkraut (lichen cinereus), *Cig.*
jętrnik, *m.* 1) das Leberkraut, das Leberblümchen (hepatica triloba, anemone hepatica), *Cig., Tuš.(R.)*; — 2) kamen j., der Leberstein, *Cig.*
jetrnják, *m.* = studenčni jetrenjak, *Jan., C.*
jętrovca, *f.* = jetrvica, jetrva, *C., Kras-Mik.*
jętrva, *f.* die Frau des Mannesbruders, *Cig., C.*; žene bratov se med seboj imenujejo jetrve, *Vrt., BlKr.*
jętrvica, *f.* = jetrva, *C., Z.*
jeverẹ́ja, *f.* = vereja, der Zaunpfahl, *Valj.(Rad).*
jęvžẹlj, žlja, *m.* der Abtritt, *Gor.*; — prim. tirolsko-nem. häusl = Abtritt, *Valj.(Rad).*
1. **jęz**, jęza, jęzû, *m.* der Damm, der Deich; j. delati, dämmen; tiha voda podira jezove, *Jurč.*; — das Mühlwehr, *Cig., C.*; *pl.* jezi, das Mühlgerinne, *Jan.*
2. **jęz**, *m.* neka riba, der Alant (Göse, Jese) (leuciscus jeses), *Frey.(F.), DZkr.*; — der Gängling (idus melanotus), *Ljub., Zidani Most-Erj.(Torb.).*
1. **jęza**, *f.* der Zorn; iz jeze, aus Zorn; v jezi, im Zorne; jeza ga lomi, er ist von Zorn entbrannt; huda j., heftiger Zorn; nagla jeza, der Jähzorn; nagle jeze biti, jähzornig sein; jezo kuhati, heimlich zornig sein, *Cig.*; jezo izpustiti, den Zorn auslassen; — prava jeza je, er ist ein zornmüthiger Mensch, *Cig.*
2. **jęza**, *f.* obročnjak, rezni stol, *C.*; — iz nem. „Häusel"-stuhl, *C.*
jęzanje, *n.* das Zürnen, der Aerger, *Guts. (Res.).*
jęzar, rja, *m.* der Deicher, *Cig.*
1. **jęzati**, am, *vb. impf.* = 2. jeziti, j. se = jeziti se, *Guts., Mur., Roš.-Kres.*
2. **jęzati**, am, *vb. impf.* stammeln: jezajočih jezik bo hitro in zastopno govoril, *Dalm.*
1. **jęzav**, *adj.* zornmüthig, *Jarn., Jan., Št., KrGora.*
2. **jęzav**, *adj.* = jezljav, stammelnd, *Mik.*
jęzavec, vca, *m.* der Zornmüthige, *Slom.-C.*
jęzavka, *f.* die Zornmüthige, *Jan.(H.).*
jęzaven, vna, *adj.* = 1. jezav, *Mur.*
jezavína, *f.* zornmüthiger Mensch, *Jarn.*

jęzba, *f.* die Speisekammer, *Kras-Mik.*; po *Mik. V. G. II. 217.* iz: jestba; po *Valj.(Rad)* nam. izba.
jęzd, *m.* der Ritt, *Guts., Mur., Cig., Jan., C.*
jęzda, *f.* das Reiten, *Guts., Mur., C.*
jezdáč, *m.* der Reiter, *Z.*; hlapec j., berittener Reitknecht, *Vest.*
jezdár, rja, *m.* der Reiter, *Guts.-Cig.*; — der Bereiter der Pferde, *Cig.*
jezdarica, *f.* die Reiterin, *Jan.*
jezdarílọ, *n.* = jezdarjenje, das Reiten, *C.*
jezdarína, *f.* = jezdnina, *DZ.*
jezdáriti, árim, *vb. impf.* herumreiten, zu reiten pflegen, reiten; kaj vedno tod jezdariš? dve leti že jezdarim tega konja, *Cig.*; dobro jezdari, er ist ein guter Reiter, *Cig.*; — zu Pferde reisen, *Cig.*
jezdárjenje, *n.* das Herumreiten, das Reiten; vedno j., die beständige Reiterei, *Cig.*
jezdárna, *f.* = jezdarnica, *Z., nk.*
jezdárnica, *f.* die Reitschule, *Cig., Jan., Nov.-C., DZ., nk.*
jezdárski, *adj.* Reiter-, *Cig., Jan.*; jezdarske hlače, Reithosen, *Cig.*
jezdárstvọ, *n.* die Reitkunst, *Cig., Jan.*
jẹ̑zdba, *f.* das Reiten, *C.*
jẹ̑zdec, deca, *m.* 1) der Reiter; — 2) = rezni stol, die Schnittbank, *C.*
jęzden, dna, *adj.* 1) zum Reiten gehörig, Reit-, *Mur., Cig., Jan., Mik.*; jẹ̑zdni konj, das Reitpferd, *Mur., C., Levst.(Nauk)*; jezdna pošta, die Reitpost, *Cig.*; — 2) reitbar, *Z.*
jęzdenje, *n.* das Reiten; (pravilno je: ježenje).
jezdič, *m.* = jezdec, *Cig.*
jezdíhati, am, *vb. impf.* = jezdariti, *C., SlN.*; — j. se, sich herumbalgen (o otrocih), *Lašče-Levst.(Rok.).*
jęzdilíšče, *n.* = jezdišče, *DZ.*
jezdíšče, *n.* der Reitplatz, *V.-Cig., Jan.*
jęzditi, jẹ̑zdim, *vb. impf.* reiten; jezde, zu Ross, reitlings; jezdeča vojska, berittenes Heer, *Kast.*; — j. se, brunften (o žabah), *Cig., C.*
jęzdljiv, íva, *adj.* reitbar, *Jan.*; pogl. jezden 2).
jẹ̑zdnica, *f.* die Reitschule, *Jan.*
jẹ̑zdnik, *m.* = jezdec, *Cig.*
jęzdnína, *f.* das Rittgeld, *Cig., Jan., C.*; poštna j., das Postrittgeld, *DZ.*
1. **jęzen**, zna, *adj.* den Damm, den Deich betreffend, *Cig.*
2. **jęzen**, zna, *adj.* zornig; j. biti na koga, jemandem zürnen.
jẹ̑zer, *m. Ravn.*, pogl. 1. jezero.
jezer, *num. indecl.* = tisoč, štiri jezer, štirim jezer, *Trub.-Mik.*; — pogl. 2. jezero.
jezer, *f.* vzhŠt., *ogr.-Mur., C.*, pogl. 2. jezero.
jezera, *f. Guts., Mur., Npes.-Vraz*; pogl. 1. jezero.
jezeráča, *f.* eine Tausendguldenbanknote, *kajk.-Valj.(Rad).*
jezerán, ána, *m.* der Kaiserschwamm (agaricus caesareus), *C.*
jẹ̑zerce, *n. dem.* jezero; kleiner See; — solzno j., der Thränensee, *Erj.(Som.).*
jẹ̑zerec, rca, *m.* der Seeanwohner, (jezêrec) *Zv., LjZv.*

jezerína, *f.* der Moraſt, *Mur.*

jezeríšče, *n.* 1) der Moraſt, *Mur.*; der Pfuhl, *kajk.-Valj.(Rad)*; — 2) das Seebett, *Cig.(T.)*, *Jes.*

jȇzeren, rna, *adj.* See-, *Cig.*, *Jan.*

jezêrka, *f.* = postrva, die gemeine Forelle, *C.*, *Frey.(F.)*; die Seeforelle (trutta lacustris), *Bohinj(Gor.)*.

jȇzernat, *adj.* seereich, *Cig.*, *Jan.*; — moraſtig, moorig, *Mur.*, *C.*

jȇzernaten, tna, *adj.* = jezernat, *C.*

jȇzernica, *f.* das Seewaſſer, *Cig.(T.)*.

jȇzernik, *m.* der Befehlshaber über tauſend Mann: j. vojske, *ogr.-Valj.(Rad)*; der Major, *V.-Cig.*

1. jȇzerọ, *n.* der See; ognjeno j., der Feuerpfuhl, *Cig.*; tudi: jezêrọ, *Valj.(Rad)*.

2. jȇzero, *num.* = tisoč, *C.*, *Mik.*, *Št.*, *ogr.*, *kajk.*, *BlKr.*; dve jezeri, *Št.-Mik.*; deset jezer, z deset jezermi, *ogr.-Mik.*; četiri jezera, z desetimi jezermi, *kajk.-Mik.*; (tudi *indecl.*: dve jezero, pet jezero, *ogr.-Mik.*); — iz madž. ezer, *Mik.(Et.)*.

jȇzerokrat, *adv.* = tisočkrat, *C.*

jezerotȇr, *num.* = tisočer, *C.*

jȇzerski, *adj.* See-; jezerska globina, die Seetiefe, *Zora*; jezerska kotlina, das Seebecken, *Cig.(T.)*.

jȇzerščina, *f.* das Seewaſſer, *Jes.*

jezgra, *f.* = jedro, *C.*, *Z.*, *nk.*; — hs.

jézica, *f. dem.* jeza; der Unmuth, *Zora*; vso svojo jezico boš skril, *Jurč.*

jezíčar, rja, *m.* der Taubenſchwanz (vanessa Jo), *Jan.(H.)*.

jezíčec, čca, *m. dem.* jezik; — das Zäpfchen im Hals, *Meg.*, *Erj.(Som.)*.

jezíček, čka, *m. dem.* jezik; 1) das Zünglein; — 2) das Zäpfchen im Halſe, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; — 3) das Zünglein an der Wage, *Cig.*, *Škrinj.*, *Valj.(Rad)*, *Sen.(Fiz.)*; — 4) der Schneller (am Feuergewehr), *Cig.*, *Jan.*; — 5) der Dorn (an der Schnalle), *Cig.*, *Jan.*

jezíčen, čna, *adj.* 1) Zungen-; jezíčne bradavičice, Zungenwärzchen, *Cig.(T.)*; — 2) Sprach-, ſprachlich: jezična oblika, die Sprachform, *Cig.(T.)*; — 3) zungenfertig, geſchwätzig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; zankſüchtig, *Mur.*; z jezičnim (človekom) se nikar ne prepiraj, *Ravn.-Jan.(Slovn.)*; ſchmähſüchtig, *Cig.*; j. biti, eine loſe Zunge haben, *C.*; — jezični dohtar = advokat, *Preš.*, *Kr.*

jezíčenje, *n.* das Zungenwetzen, *Dict.*

jezíčič, *m.* = jeziček na vagi, *Meg.*

jezíčiti, íčim, *vb. impf.* die Zunge wetzen, prim. jezičenje.

jezíčji, *adj.* = jezičen: jezičja zmes, das Sprachengemenge, *Vrt.*

jezíčnica, *f.* 1) der Zungenbuchſtabe, *Cig.*; — 2) jezičnice, zungenblütige Pflanzen (liguliflorae), *Tuš.(R.)*; — 3) zungenfertiges Weib, die Schwätzerin, *Cig.*, *Jan.*, *BlKr.-M.*, *Valj.(Rad)*, *LjZv.*

jezíčnik, *m.* der Zungendreſcher, der Schwätzer, *Dict.*, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *LjZv.*, *Notr.*; bobotači, jezičniki, *Jap.(Prid.)*.

jezíčnost, *f.* die Zungenfertigkeit, die Geſchwätzigkeit, *Mur.*, *Cig.*, *M.*; j. starih majk, *Jurč.*

jézik, íka, *m.* die Zunge; j. je bel, die Zunge iſt belegt; otroku jezik izpodrezati, das Zungenband durchſchneiden, die Zunge löſen, *Jan.*; j. sprožiti, odvezati, die Zunge löſen (fig.), *Cig.*; vino jim je jezike majalo, der Wein machte ſie geſprächig, *Levst.(Zb. sp.)*; jezik se mu zavaljuje, er kommt mit der Rede nicht fort, *Cig.*; jezik mu teče kakor mlin, die Worte fließen ihm gut, *Cig.*; j. mu gladko teče, er ſpricht mit geläufiger Zunge; na jeziku mi je, es liegt (ſchwebt) mir auf der Zunge; tudi: ravno na koncu jezika mi je, *Goriš.-Štrek.(Let.)*; besedo komu z jezika vzeti, das ſagen, was jemand eben ſagen wollte, *Jurč.*; ni mu šlo raz jezik, er konnte es nicht herausbringen, *LjZv.*; vedno na jeziku imeti kaj, etwas beſtändig im Munde führen; srce mu vedno na koncu jezika tiči, er hat ſein Herz auf der Zunge, *Ravn.*; dober j. imeti, ein gutes Mundſtück haben; dolg j. imeti, ein loſes Maul haben; ima jezik, kakor krava rep, *Met.*; ohlapnega jezika, vorlaut, *Cig.*; j. brusiti, die Zunge wetzen, dreſchen; na jeziku med, na srcu led, ſüße Worte, die nicht vom Herzen kommen, *Zv.*; če bi jezik pod palcem bil = wenn den Worten gleich die That folgte, *Vrtov.(Km. k.)*; j. brzdati, j. za zobmi držati, die Zunge im Zaume halten; j. za zobe! das Maul gehalten! hudi jeziki, böſe Zungen; priti ljudem v jezike, ins Gerede kommen, *Cig.*; v jezike koga spraviti, jemanden ins Gerede bringen, *Cig.*; to ga je na smeh spravilo in jezikom dalo, *Jurč.*; po jezikih, der Nachrede gemäß, *BlKr.*; — 2) ein zungenähnlicher Gegenſtand: ognjeni jeziki, die Feuerzungen; — das Stück Leder unter dem Schnürchen bei den Schnürſchuhen; — der Vorſprung, die Erd- oder Landzunge, *Cig.(T.)*, *C.*; — der Vorſprung des Bienenſtockes, *Cig.*; — der Deichſelarm, (die zwei Arme an der Vorderachſe, zwiſchen welche die Deichſel geſteckt wird), *Cig.*; auch die ähnliche Vorrichtung an der Hinterachſe, *C.*; — das Wagezünglein, *Cig.*, *C.*; — der Schlüſſeldorn, der Schloſsdorn, *C.*; — = črtalo, das Pflugeiſen, *C.*; — der Jochſprießel, *C.*; — 3) neka riba: navadni j., die gemeine Zunge oder Sohle (solea vulgaris), *Erj.(Ž.)*; — 4) rastline: jelenov j., die Hirſchzunge (scolopendrium officinarum), *Tuš.(R.)*; (= jelenski j., *C.*); — pasji j., die Hundszunge (cynoglossum officinale), *Tuš.(R.)*; — volovski j., die Ochſenzunge (anchusa officinalis), *Tuš.(R.)*; — volovji j., die gem. Hirſchzunge (scolopendrium vulgare), *Ponikve*, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — kačji j., die Natternzunge (ophioglossum), *Cig.*, *C.*, *Medv.(Rok.)*; — ovčji j., der Spitzwegerich (plantago lanceolata), *Cig.*, *C.*; — kurji j., der Vogelknöterich, *C.*; — 5) die Sprache; s tujimi jeziki govore, *Trub.*; materin j., die Mutterſprache, *Cv.*; = materinski j., *Cig.*; (nav. materni j.); knjižni j., die Schriftſprache, die

prerje Seeland, Tuma, Plan. Vest. XV. 189.

jezernik: povodnji moj, kjer se prerije ljudi
jezernik (kopernik) Poh. (Plan. Vest. XIX.
51.)

jrica, die grüne Nußschale, Gradec (Bleiw.) Let.
893. 13.

sve trobi (pri vozu), se združita spredaj v jezik
Sromlje (St.) Časop. z. zg. i. n. 914. 169.

jezičavati, ujeti — Smožnjega vrabca, govorad/ pri
fl. Bistrica — Pint. 895. 15.

jezik pri vozu gl. pod trobe.

jazýkovec, adj. Byrauf- vlk.

ježa (= ješa) ein Nagelschmiedshammer, um eyal-
förmige Löcher in Hufeisen zu schlagen; s oder mit
= ein um vigenc.

Bücherſprache, *Cig., Jan., nk.*; = književni j., *Cig.*; uradni j., die Amtsſprache, *nk.*; učni j., die Unterrichtsſprache, *nk.*; — cerkveni j., die Kirchenſprache, *Cig., nk.*

jezikáč, *m.* der Zungendreſcher, *C., Nov.*; vse več, jez'kač, *Vod.(Pes.)*.

jezikálọ, *n.* = jezikač, *Cig.*

jezíkanje, *n.* die Zungendreſcherei, das Nachreden, das Widerſprechen, *Cig., vzhŠt., ogr.-C.*

jezikáriti, ârim, *vb. impf.* = jezikati, *C.*

jezíkati, am, *vb. impf.* die Zunge wetzen, naſeweiſe widerſprechen, *Cig., C.*; otrok rad jezika, *Dol., Gor.*; — = jezik otresati, opravljati, *Krn-Erj.(Torb.), BlKr.*; črez koga j., *C.*; — j. se, zanken, ſticheln, *C., Poh.*; — tudi jezikáti, âm, *Gor.*

jezíkav, *adj.* ſchnippiſch, gerne widerſprechend, zänkiſch, *Jan., C.*; tudi: jezikàv, áva: Vi ste nesramno jezikavi, *Levst.(Zb. sp.)*.

jezíkavec, vca, *m.* der Zungendreſcher, ſchnippiſcher, zänkiſcher Menſch, *vzhŠt.-C., BlKr.*

jezíkavost, *f.* ſchnippiſches, zänkiſches Weſen, die Rabuliſterei, *Cig.*

jezíkljast, *adj.* = jezikav: jezikljaste punčike, *LjZv.*

jezíkljáti, âm, *vb. impf.* = jezikati, *Jan.*

jezikobọ̑rstvọ, *n.* die Sprachenſtürmerei, *C.*

jezikodrọ̑bec, bca, *m.* der Wortſpalter, *Trst.(Let.), Vest.*

jezikoslọ̑vec, vca, *m.* der Sprachforſcher, der Linguiſt, *Cig., Jan., C., nk.*

jezikoslọ̑ven, vna, *adj.* linguiſtiſch, *Cig., Jan., nk.*

jezikoslọ̑viti, ọ̑vim, *vb. impf.* Sprachforſchung treiben, *Vest., Raič(Let.)*.

jezikoslọ̑vje, *n.* die Sprachforſchung, die Linguiſtik, *Cig., Jan., nk.*

jezikoslọ̑vski, *adj.* Sprachforſcher betreffend, *Z.*; jezikoslovska modrost, *Str.*

jezikotrẹ̑bec, bca, *m.* der Sprachreiniger, der Puriſt, *Cig., Jan., C.*

jezikotvọ́ren, rna, *adj.* ſprachbildend: jezikotvorna doba, *Vest.*

jezíkov, *adj.* Sprach-, ſprachlich, *Jan.*

jezikoválọ, *n.* ein loſes Maul, *Cig.*

jezikovânje, *n.* das Zungenwetzen, *Cig.*

jezikováti, újem, *vb. impf.* die Zunge wetzen, *Cig., Jan., C., Dol.*; rad jezikuje, er hat ein loſes Maul, *Cig.*; j. komu, widerſprechen, *C.*

jezíkovec, vca, *m.* 1) der Zungenlaut, *Cig.(T.)*; — 2) die Riemenzunge (himantoglossum), *Medv.(Rok.)*.

jezikoznânec, nca, *m.* = jezikoslovec, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

jezikoznânski, *adj.* = jezikosloven, jezikoslovski, *Jan.*

jezikoznânstvọ, *n.* = jezikoslovje, *Jan.*

jezikoznâvec, vca, *m.* der Sprachkenner, der Sprachforſcher, *Cig.(T.)*.

jezikúlja, *f.* die Zungendreſcherin, *Cig.*

jezîštvọ, *n.* = poganstvo, *Jurč.(Tug.)*; — prim. rus. jazyčestvo.

1. **jęziti**, ím, *vb. impf.* dämmen, *Mur., Cig., Jan.*; vodo j., dem Waſſer einen Damm entgegenſetzen, *Cig.*; led vodo jezi, *Cig.*; j. vodovje in ledovje, *DZ.*

2. **jeziti**, ím, *vb. impf.* ärgern, zum Zorne reizen; to me jezi; ne jezi me! — j. se, zürnen, ſich ärgern; j. se nad kom (čim), na koga (kaj), ſich über jemanden (etwas) ärgern, *Cig., C., LjZv., DSv.*; sami s sabo se jeze, *Kast.*

jezljânje, *n.* = jezikanje, *Dict., V.-Cig., C.*

jezljáti, âm, *vb. impf.* 1) die Zunge hin und her bewegen, züngeln, *Mur., Cig.*; — 2) = jezikati, die Zunge wetzen, *Dict., C., Mik., Dol.*; nad Jezusom so jezljali, *Ravn.*; Jezljati, ujedati, To znaš, *Npes.-K.*; imajo zmerom kaj prerokovati in jezljati, *Burg.*

jezljàv, áva, *adj.* 1) = jezikav, *Z.*; — 2) = jecljav, *Danj.-Mik.*; prim. 2. jezati.

jezljâvec, vca, *m.* der Wörtler, der gerne widerſpricht, *M., Z., Valj.(Rad)*.

jezljâvka, *f.* die gerne widerſpricht, die Wörterin, *M., Z.*

jezljìv, íva, *adj.* zum Zorne geneigt, zornmüthig, *Jan., nk.*; jezljiv otrok, *Pjk.(Črt.)*; v njenem življenju nič ni jezljivega in togotljivega, *Cv.*

jezljívost, *f.* die Zornmüthigkeit, *SlN.*

jęznica, *f.* deska, ki vodo jezi, das Schwellbrett, *Guts.*; — prim. jez.

jęznik, *m.* der Deichgräber, *Cig.*

jęznina, *f.* das Deichgeld, *Cig.*

jeznopẹ̀t, pẹ́ta, *adj.* = jezav, jezljiv, *Bes.*

jeznopẹ́tost, *f.* = jezavost, jezljivost, *Bes.*

jeznorìt, ríta, *adj.* (preprosto) = jezav, jezljiv.

jeznoríten, tna, *adj.* = jeznorit, *Jan.(H.)*.

jęzokàz, káza, *m.* der Dammſtock, *Cig.*

jęzov, *adj.* Deich-, *Cig., Jan.*

jęzovína, *f.* das Dammgeld, *DZ.*

jezuít, *m.* ein Mitglied des Jeſuitenordens, der Jeſuit.

jezuítar, rja, *m.* pogl. jezuit.

jezuitizem, zma, *m.* der Jeſuitismus, *Cig., Jan.*

jezuítovski, *adj.* = jezuitski, *Cig., Jan.*

jezuítski, *adj.* Jeſuiten-, jeſuitiſch.

jézusovec, vca, *m.* = jezuit, *Jan., Cv.*

jezusováti, újem, *vb. impf.* oft „Jeſus" ſagen, *Mik.*

jéž, *m.* 1) der Igel (erinaceus europaeus); — 2) der Stechapfel (datura stramonium), *ogr.-C.*; — 3) = ježica 1), die Kaſtanienhülſe, *C.*

jéž, *adv.* zu Pferde, *Jan., C., nk.*; jež in peš, peš in jež, *C., Kos., Let.*; (napačno narejena beseda, *Levst.[LjZv. 1881. 571.]*).

1. **jéža**, *f.* das Reiten, der Ritt, *Meg., Cig., Jan., Krelj-M.*; konj za ježo, das Reitpferd, *Cig., Jan.*

2. **jéža**, *f.* der Damm, das Wehr, *Mur., V.-Cig., C.*; železne ceste j., der Eiſenbahndamm, *Levst.(Močv.)*; — die Böſchung, *Levst.(Močv.), Gor.*; obzidana j., gepflaſterte Uferböſchung, *Levst.(Močv.)*; — meja ob njivah kraj ceste, *Dol.*; po ježah pokositi, *DSv.*; — der Raſen: vrhu prsti položi travnato ježo, *Jurč.*; pol grunta pod ježo (= grob), *Jurč.*

jéžalica, *f.* die Brunſt, *C.*; — prim. ježati.

jẹ̑žarica, *f.* der Igelfiſch (diodon), *Cig., Erj. (Z.)*; lisasta j., der getigerte Igelfiſch (diodon tigrinus), *Erj.(Ž.)*.

jẹ́žast, *adj.* igelartig, *Cig., Jan.*

jẹ́žati, am, *vb. impf.* reiten, *Mur., C.*; — j. se, läufig, brunſtig ſein, *Mur.*

jẹ́žavka, *f.* die Sommerwurz (orobanche sp.): dajo jo kravam, da se „jezdijo“, *Selnica (Št.)-Erj.(Torb.)*.

jẹ́žčec, čeca, *m. dem.* ježek, das Igelchen, *Valj.(Rad)*.

1. **jẹ́žec**, žca, *m.* = jezdec, *Cig., Jan.*

2. **jẹ́žec**, žca, *m. dem.* jež; das Igelchen, *Valj. (Rad)*.

jẹ́žek, žka, *m. dem.* jež; 1) das Igelchen; — 2) neki kljunaš: kljunasti j., der Schnabeligel (echidna hystrix), *Erj.(Ž.)*; — morski užitni j., der eßbare Seeigel (echinus esculentus), *Erj.(Ž.)*; — 3) neka goba (hydnum), *Tuš.(B.)*.

jẹ́žen, žna, *adj.* Reit-, *Jan.*

jẹ́ženje, *n.* das Reiten, *Valj.(Rad)*.

jẹ́žev, *adj.* des Igels, Igel-, *Cig., Jan.*; ježeva noga, der Igelhuf (eine hochgradige Form der Mauke bei den Pferden), *Cig.*

jẹ́ževec, vca, *m.* das Stachelſchwein (hystrix cristata), *Erj.(Ž.)*.

ježevíca, *f.* = ježica 1), *Npes.-Vraz*.

ježevína, *f.* die Igelhaut, *Cig., Jan., C.*

jẹ́ževje, *n. coll.* = ježičje, Kaſtanienhülſen, *C.*

ježevka, *f.* neka riba: = jez, der Alant, *Frey. (F.)*.

ježevnják, *m.* der Igelſtein, der Echinit, *Cig.*

ježíca, *f.* 1) ein ſtachlichtes Fruchtgehäuſe, *Mur., Cig.*; „bodljivo kostanjevo oplodje“, *Škrilje (Goriš.)-Erj. (Torb.), Št.*; das Gehäuſe der Buchel, *Z.*; žirovska j. se ga je prijela, *Zv.*; — 2) die Knopper, *Cig., Jan., C., M., Kr.*; trgovati z ježicami, *Zv.*; — 3) ježeva j., der Igelkolben, die Igelknoſpe (sparganium), *Tuš. (R.), Cig., Jan., C.*

ježíčar, rja, *m.* eine Knoppereiche, *Jan.(H.)*.

ježíčarica, *f.* 1) die Knoppern-Gallweſpe (cynips calicis), *Jan.*; — 2) die Igel- oder Spitzklette (xanthium strumarium), *Cig., Medv. (Rok.), Erj.(Ž.)*.

ježíčiti se, íčim se, *vb. impf.* = ježice dobivati: kostanj se ježiči, *C.*

ježíčje, *n. coll.* ſtachlichte Hülſen (von Kaſtanien u. dgl.), *M.*; kostanjevo ježičje, *jvẓhŠt.*

jẹ́žinja, *f.* das Igelweibchen, *C.*

ježíti, ím, *vb. impf.* 1) j. kostanj, enthülſen, (jẹ́žiti) *BlKr.*; — 2) j. se, ſich emporſträuben; lasje se mu ježijo, die Haare ſtehen ihm zu Berge; — koža se mi ježi, die Haut runzelt ſich mir (vor Angſt), Schauer ergreift mich, *Cig., Nov.*

jẹ́žko, ka, *m.* ime ježu: stari ježko, *Vrt.*

jẹ́žnica, *f.* die Reitſchule, *V.-Cig.*; — pogl. jezdarnica.

jẹžnína, *f.* das Rittgeld, *C.*

jig-, jil-, jir-, išči pod: ig-, il-, ir-.

jigljáti, âm, *vb. impf.* z glasom j., trillern, (jiglati) *Mur.*

jigna, *f. IjZv.*, pogl. jegno.

jígọ, žẹ̑sa, *n.* priprava za vpreganje volov, *Kor.-Mik.*; pogl. igo.

jiha, *f.* der Sturm, das Gewitter, *C.*; oblačno je, morebiti pride kaka jiha, *Št.-DSv.*; — prim. iha, viha.

jilọ, *n.* = ilo, il, *Štrek., Danj. (Posv. p.)*.

jîrpa, *f.* der Maiskuchen, *vẓhŠt.-C.*; — prim. grpa.

jirs, *m.* = irs, *Št.*

jispa, *f.* = ispa, *Guts.(Res.), Zil.-Jarn.(Rok.)*.

jistje, *n. Hip.(Orb.)*, pogl. istje.

jò, *interj.* = joj, *C.*; jo meni! jo nam! *Dalm.*; jo meni te vse gnusobe! *Dalm.*; jo mene (jomene), *Meg., Alas.*; ah jo, da smo tako grešili! *Dalm.*; jo, jo vpiti, *Trub.*; naše petje bo le: jo! *Kast.*

jọ̑cati, am, *vb. impf.* wehklagen: vsi so žalovali, jocali ino jokali, *Jsvkr.*

jòč, jọ́ča, *m.* das Weinen, *Mur., C., ogr.-Let., SlN., vẓhŠt.*; joč in krič, *C.*

jọ́čen, čna, *adj.* vom Weinen: jočna solza, *ogr.-C.*

jọ̑čič, *adv.* = jokaje, *ogr.-C., Let.*

jočljiv, íva, *adj.* weinerlich, *Cig.*

jọ̑d, *m.* kemična tvarina, das Jod, *Cig.(T.)*.

jọ̑dati, am, *vb. impf.* jodeln, *C.*

jọ̑dec, dca, *m.* = jodid, *Cig.(T.)*; svinčeni jodec, das Jodblei, *Cig.(T.)*.

jodíd, *m.* eine Jodverbindung, *Cig.(T.)*.

jọ̑dov, *adj.* Jod-, *Cig.*; jodova prekislina, die Ueberjodſäure, *Cig.(T.)*.

jọ̑dovec, vca, *m.* das Jodür, *Cig.(T.)*.

joga, *f.* das Joch, (tudi: jẹ̀ga) *Savinska dol.*

jòh, *interj.* wehe! O joh, prejoh! *Levst. (Zb. sp.)*; joh temu svetu! *Schönl.*

johòt, óta, *m.* das Wehklagen, *Jan.*

johotânje, *n.* das Wehklagen, *Jan.*

johotáti, otâm, ọ́čem, *vb. impf.* wehklagen, ächzen, *Cig., Jan., C.*

jòj, *interj.* wehe! o joj! o weh! joj meni! weh mir! = joj mene, *Mur., Cig., vẓhŠt.*; joj si ga meni, *Vrt.*; joj, prejoj! wehe, dreimal wehe! *Cig.*

jòj, jọ́ja, *m.* das Weh, der Jammer, *Cig., C.*; drli nas bodo, da bo joj! *jvẓhŠt.*; vse se obrne na joj, *ogr.-C.*; z jojem govoriti, *ogr.-C.*

jòje, *interj.* = joj: O joje 'no prejoj! *Npes.-Vraz*.

jojmenîkati, am, *vb. impf.* „joj meni!“ rufen, *C.*

jọ̑k, *m.* das Weinen; na jok se držati, eine weinerliche Miene machen; v jok se spustiti, in lautes Weinen ausbrechen; = jok zagnati, *M.*; jok ga je posilil, die Augen traten ihm über, *Cig.*; to bo jok! das wird Thränen koſten! *Cig.*; jok in stok, Weinen und Jammern.

jokânje, *n.* das Weinen; tudi: jọ́kanje, *ogr.-Valj.(Rad)*.

jọ́kati, kam, čem, *vb. impf.* weinen; tudi: jokati se; j. (se) nad kom (čim), über jemanden (etwas) weinen, *Met.-Mik.*; j. (se) po kom (čem), einem nachweinen, etwas bejammern, *Cig.*; nima se čemu jokati, er hat keinen Grund zu weinen, *Cig.*; k otroku se joka, ihre Niederkunft iſt nahe, *Guts.-Cig.*; — sneg

jispa Zimmer Kor. Časop. za zg. i. narod. 10. 127/168.

Lipa mo kretjoj za deri dali?
(Kmajačo na glavo roježenio v roke (corovec)
Grekaj N. Pes. III. 6278

jôtha = jelša Mk. (Lt.) „Jaühe" (Kaka ok. Litija)
„jovšje" („jôtha") Goriško: Rihenberk

m. jôški (ž. jôške) tako pravijo Podzemeljčani Gribeljcem in Gribeljkam (ker pravijo jôš za šè) Let. 893. 13.

jožafaj bav. Josepherlein. Štrek. Let. 896. 148

se joka, joče, der Schnee ſchmilzt, *Z., Dol.-LjZv., jvzhŠt.*

jǫ́kav, *adj.* weinerlich, *Cig., Jan., C.*

jǫ́kavec, vca, *m.* der Weiner, *Valj.(Rad).*

jǫ́kaven, vna, *adj.* = jokav, *C.*

jǫ́kavka, *f.* das Klageweib: skličite jokavke, naj pridejo, *Škrinj.*

jǫ́kcati, am, *vb. impf.* weinen (v otročjem govoru), *Cig.*

jokljìv, íva, *adj.* weinerlich, *Cig., Nov., Let.*

jokljîvec, vca, *m.* der gerne weint, der Weiner, *Mur., Cig.*

jokljîvka, *f.* die gerne weint, *Mur.*

jółša, *f., BlKr.*, pogl. jelša.

jõna, *f.* der Bundtram (am Dachſtuhl), *Krn-Erj.(Torb.)*; — tudi: juna, iz furl., *Štrek. (Arch.).*

jǫ́pa, *f.* kurzer, meiſt wollener Leibrock der Frauen, die Joppe; — iz nem.

jǫ̑pič, *m.* die Jacke männlicher Perſonen, *Mur., Cig., Jan., Gor., vzhŠt.*

jǫ́pica, *f. dem.* jopa; das Leibröckchen.

jǫ́ra, *f.* große, plumpe Weibsperſon, *C., Z., Rib.-Cv.*; jaz sem že stara jora, kakor zemlja, *Andr.*

jǫ̑rez, *m.* große, plumpe Mannsperſon, *C., Z.*

još, *adv.* = jošče, *C.*

jošče, *adv.* = še, šče, *ogr.-C., Mik.*

jõta, *f.* neka jed: močnik s fižolom in kislo repo, *Goriška okol.-Erj.(Torb.)*; — furl.

jožafaj, *m.* das Pfefferkraut (saturea), *C.*

jožefíca, *f.* nav. *pl.* jožefice Blagajeve, Blagayſcher Seidelbaſt (daphne Blagayana), *Nov.-C.*

jõžek, žka, *m.* prasičevo slepo črevo (Blinddarm), *Kras, Ip.-Erj.(Torb.).*

jù, *interj.* ju ju, glas ukajočega.

jubilánt, *m.* der ein Jubelfeſt feiert, der Jubilant.

jûckati, am, *vb. impf.* = ukati, jauchzen.

jûckavec, vca, *m.* der Jauchzer.

jùd, júda, *m.* der Jude, *Cig., Jan.*

júdati, jûdam, *vb. impf.* j. koga, ſchimpfen, *C.*; j. se, zanken, ſich balgen, *C.*

júdinja, *f.* die Jüdin.

júditi, jûdim, *vb. impf.* judaiſieren, *Cig.*

jûdlek, dleka, *m.* = bedak, *Ščav.*

júdovski, *adj.* jüdiſch.

júdovstvǫ, *n.* das Judenthum.

júdovščina, *f.* 1) die Judenſchaft, *Cig.*; vse je križem šlo po judovščini, *Ravn.*; — 2) die Taufgebür (zastarela beseda, v starih krstnih knjigah na Gorenjskem).

jûft, *f.* der Juchten, das Juchtenleder, *Cig.*; — rus.

jûfta, *f.* = juft, *Cig.*

juftę̑n, *adj.* Juchten-, *Jan.*

juftína, *f.* = juftovína, *Cig., Jan.*

juftovína, *f.* das Juchtenleder, die Juchtenware, *Cig., Jan.*

1. jug, *m.* = igo, das Joch, *Mik.*; dva juga volov, *Notr.-Z.*

2. jùg, júga, *m.* 1) der Thauwind, der Südweſtwind; jug je potegnil, es begann der Südweſtwind zu wehen; — 2) der Süden, *Mur., Cig., Jan., nk.*; na jugu, proti jugu, od juga, *nk.*

1. júgalica, *f.* = gugalica, *Jan., Mik., Notr.*

2. júgalica, *f.* das Thauwetter, *C., Z.*

júgati, am, *vb. impf.* = gugati, *Jan., Z., Štrek., Vrtov.*

jûgla, *f.* na juglo piti, in Geſellſchaft auf Koſten anderer zechen, *V.-Cig., Notr.*; — prim. 1. gugla.

jûglar, rja, *m.* = guglar, *Nov.*; kdor na juglo pije, *Notr.*

jûglati, am, *vb. impf.* = guglati, *Z.*

júgniti, jûgnem, *vb. pf.* aufthauen, *Caf(Vest.).*

júgnǫ, *n.* = gumno, *Dict.*; prim. jégno.

júgovec, vca, *m.* der Südländer, *Z., Vest.*

júgovica, *f.* 1) eine durch Reibung entſtandene Entzündung zwiſchen den Beinen oder unter den Armen, *Z.*; tudi *pl.* jugovice, *Istra (Nov.)-C.*; — 2) eine Schwammgattung, *Mur.*

jugovína, *f.* das Thauwetter, *Cig., C.*

júgovka, *f.* neka hruška, *Volče(Tolm.)-Erj. (Torb.).*

jugovzhòd, hóda, *m.* der Südoſt, *Cig.(T.), nk.*

jugovzhóden, dna, *adj.* ſüdöſtlich, *nk.*

jugovztòk, tóka, *m., Cig.(T.)*; pogl. jugovzhod.

jugozahòd, hóda, *m.* der Südweſt, *Jan., Cig. (T.).*

jugozahóden, dna, *adj.* ſüdweſtlich, *Jan., nk.*

jugozahǫ̑dnik, *m.* der Südweſtwind, *Jan.*

jugozapád, páda, *m.* der Südweſt, *Jan., Cig. (T.), nk.*

jugozapáden, dna, *adj.* ſüdweſtlich, *nk.*

jugozapadnják, *m.* der Südweſtwind, *Cig.*

júha, *f.* die Suppe, *Guts., Mur., Cig., Jan., kajk.-Valj.(Rad)*; mesna j., die Fleiſchbrühe, prežgana j., die Einbrennſuppe, vinska j., die Weinſuppe, *Cig.*

juhati, am, *vb. impf., Mur.*; pogl. jugati.

juhę̑j, *interj.* juche! *Cig., Zora.*

juhę̑jskati, am, *vb. impf.* „juhej“ rufen, *Nov.*

júhniti, jûhnem, *vb. pf.* muckſen, *Jan., M., vzhŠt.*; ne juhni mi več! *SlGor.*; kakor bi juhnil = kakor bi trenil, *Glas.*

jûht, *f., Jan.*, pogl. juft.

jûhta, *f., Cig., Vrt.* (češ.); pogl. juft.

juhtę̑n, *adj.* = juften, *Jan.*

juhtenína, *f.* = juftovina, *Jan.*

juhtína, *f.* = juftovina, *Cig.*

juhtovína, *f.* = juftovina, *Vrt.*

juhu, *interj.* juhu, juhuhu! (tako ukajo, juckajo).

júlij, *m.* der Monat Juli.

julijánski, *adj.* julianiſch: j. koledar, *Cig. (T.).*

júlijski, *adj.* Juli-.

jûn, júna, *adj.* jung: koliko je trpel, predno jih je spravil iz telet do junih volov! *Jurč.*

junáček, čka, *m.* kleiner Held: poznali bi radi tega dobrega junačka, *Ravn.*

junáčen, čna, *adj.* tapfer, *Meg.*; = junaški, *Cig., C.*

junáčenje, *n.* die Bravour, *Cig.*

junačeváti, ûjem, *vb. impf.* 1) in kleinen Haufen fechten, ſcharmützeln (ſcharmuzieren): šarmu-

cirajo ali junačujejo, *Hip.(Orb.)*; — 2) junáčevati = fantovati, vasovati, *Gor.*

junačíca, *f.* = junakinja, *Jan.*

junáčič, *m.* der Jüngling, der Burſche, *C.*

junáčiti, ačim, *vb. impf.* 1) ein Held ſein, *Jan.(H.)*; — 2) j. se, ſich wie ein Held geberden, auf ſeine Stärke pochen, *Mur.*, *Cig.*

junâd, *f.* das Jungvieh, *Z.*, *DZ.*

junák, *m.* 1) der Jüngling, lediger Burſche, *ogr.-C.*, *Valj.(Rad)*, *Goriš.*; — 2) der Bräutigam, *C.*; der Geliebte, *Reẓ.-Baud.*; — 3) der Held, der Recke, *Jan.*; — 4) tega nisem junak narediti, storiti, ich bin nicht imſtande, nicht Mannes genug, dies zu thun, *Jan.*, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

junákinja, *f.* die Heldin.

junakorǫ́den, dna, *adj.* heldenzeugend, *Cig.*, *Jan.*

junakovânje, *n.* das Heldenleben, *Cig.(T.)*.

junakováti, újem, *vb. impf.* ſich als Held hervorthun, ein Heldenleben führen, *Bes.*

junákovica, *f.* lepo vzrastla in zajetna deklina, *Vas Krn-Erj.(Torb.)*.

junáški, I. *adj.* heldenmäßig, heldenmüthig, Helden-; junaška dela, Heldenthaten; junaška pesem, das Heldenlied, *Cig.*, *nk.*; — II. *adv.* heldenmäßig: junaški obladati, *Dalm.*

junáštvǫ, *n.* 1) das Jünglingsalter, *ogr.-C.*; — die Junggeſellſchaft, *C.*; — 2) das Heldenthum, der Heldenmuth, die Tapferkeit; — die Bravour, *Cig.(T.)*; — die Heldenthat, *Dalm.-Valj.(Rad)*; — gremo na j., wir ziehen in den Kampf, *C.*

junčár, rja, *m.* der Ochſenfuhrmann, *vzhŠt.*

junčárnica, *f.* der Ochſenſtall, *ogr.-C.*

júnče, eta, *n.* das Oechslein, das Stierkalb, *Mik.*

júnček, čka, *m. dem.* junec, = junče.

junčevína, *f.* das Faſelgeld, die Sprungtaxe, *Cig.*, *DZkr.*

júnčič, *m.* = junček, *Mik.*

jûndž, *m.* = džundž, *C.*

junè, éta, *n.* tele, ki se je začelo past hoditi, *Gor.*

júnec, nca, *m.* 1) junger Ochs; — der Ochs, *Št.-Mur.*; — 2) der Stier, kravo k juncu gnati; — 3) divji j., der Hirſchkäfer (lucanus cervus), *SlGor.*

júngati, am, *vb. impf.* = jugati, gugati, *Kr-Gora.*

juníca, *f.* die Färſe, die Kalbe, die junge Kuh.

juníčica, *f. dem.* junica, das Färſenkalb, *Dict.*

junîčka, *f.* das Färſenkalb, *C.*

jûnij, *m.* der Monat Juni.

jûnijev, *adj.* Juni-: j. mlaj, *Cig.*

jûnijski, *adj.* Juni-.

júnoš, *m.* 1) der Edelknabe, *C.*; — 2) der Lehrjunge, *ogr.-C.*

junóta, *f. coll.* junge Leute, *C.*

jur, *conj.* = že, *Ev. tirn.-Mik.*

júr, rja, *m.* eſsbarer Röhrenpilz, der Herrenpilz, der Pilzling (boletus edulis), *Cig.*, *Tuš.(R.)*.

jûrček, čka, *m.* = jur, *Cig.*, *C.*, *Tuš.(B.)*, *Kr.*

jûrek, rka, *m.* 1) die Wickelraupe, die Weinraupe, *Cig.*; — 2) die Schmalzblume (caltha palustris), *C.*; — 3) der Grubſtock mit nur einer Rebe, *C.*

júrica, *f.* 1) der Hühnerſteiß, *C.*; — die weibl. Scham, *C.*; — 2) der Zeiſig, *C.*

júrijevica, *f.* wohlriechendes Maiglöckchen (convallaria maialis), *Tuš.(R.)*; — das Knabenkraut (orchis), *BlKr.*

júrijevka, *f.* die Schmalzblume, die Dotterblume (caltha palustris), *Cig.*, *Jan.*, *Št.-Erj.(Torb.)*; — die Narciſſe (narcissus poeticus), *Gorjansko(Kras)-Erj.(Torb.)*; — die Waſſerſchwertlilie (iris pseudacorus), *Bilje pri Gorici-Erj.(Torb.)*; — die Wachsblume (cerinthe), *C.*; — neka zgodnja goba, *C.*

jurijevščák, *m.* der Monat April, *C.*

júrijevščica, *f.* 1) neka potočna riba („ker se ob Jurjevem drsti"), *C.*; — 2) neka goba, *Danj.-M.*

júrijevščnica, *f.* = jurijevka (caltha p.), *C.*; — neka zgodnja goba, *C.*

júrijščica, *f.* neki ptič, (jurišica) *Danj.(Posv. p.)*; — prim. jurščica.

jûriš, *m.* der Sturm, der ſtürmiſche Angriff, *Jan.*; na j. delati, eilfertig arbeiten, *BlKr.*; — hs. iz tur.

jûrka, *f.* = kobilar, volga, *C.*

jurkobîlar, rja, *m.* = kobilar, volga, *Kr.*

jûrski, *adj.* juraſſiſch, Jura-, *Cig.(T.)*; jurska tvorba, die Juraformation, jurski vapnenec, der Jurakalk, *Cig.(T.)*.

jurščica, *f.* der Flachsfink, *C.*

justati, am, *vb. impf.* = lasati, bei den Haaren nehmen, *Glas.*; (jolstati, *C.*?).

justica, *f.* pravosodje, die Juſtiz, *nk.*

justîčen, čna, *adj.* pravosoden, Juſtiz-, *nk.*

júšen, šna, *adj.* Suppen-, mit Suppe, mit einer Brühe gemacht, *C.*

júšica, *f. dem.* juha: redka jušica, *Cv.*

jûta, *f.* neka azijska tkanina, die Jute, *DZ.*

jutovína, *f.* die Juteware, *DZ.*

jutránji, *adj.* = jutrnji, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*; na jutranje vzeti = na jutrnje vzeti, *Z.*

jutránjica, *f.* = jutrnjica, *Cig.*

jútrašnji, *adj.* morgig, (utrašnji) *ogr.-Mik.*

jutre, *adv.*, pogl. jutri.

jutrę́nji, *adj.* = jutranji, jutrnji, *Mur.*, *Cig.*, *vzhŠt.*

jutrenjíti se, ím se, *vb. impf.* = daniti se, tagen, *C.*

jutrę́njka, *f.* die Morgenzeit, der Vormittag, *C.*

jûtri, *adv.* morgen; jutri zjutraj, morgen früh; do jutri, bis morgen; jutri („jutre") mine, übermorgen, *Roš.-Kres.*; (jutro mine, *Jan.*).

jútrina, *f.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Dalm.*; pogl. jutrnja.

jútrinji, *adj.* = jutrišnji.

jútrišnji, *adj.* morgig; po jutrišnjem, übermorgen.

jútriti se, jûtri se, *vb. impf.* tagen: jutri se, es tagt, *Cig.*; hiti se jutriti, der Morgen geht ſchnell vorwärts, *C.*

jûtrka, *f.* das Frühſtück, *C.*

jûtrkovati, ujem, *vb. impf.* frühſtücken, *Cig.*

jûtrman, *m.* neko bajeslovno bitje: hajdimo kosit, dokler še jutrman roso tori, *Trst. (Glas. 1859. II. 17.)*.

jurgelj clitoris dr Strgar.

jurjevica živa, davščina za uživanje gospos. kuh zemljišč in natura (ovca) pozneje štefan na o sv. Juriju; mrtva jurjevica en dan blake Karpvet, (urbar vl. 1620 Šepeglin) Časop. za zg. i. nar. 6. 152

játa (ula) „čevstopiš vežo prepreste kmečke hiše, vidiš vežo do polovice poklalo s skropom, kam gori spó kokoši, to je játa (ula) ali sédalo." Sromlje (št.) Časop. z. zg. i. n. 914. 168

jaeg" (Zreč.) Časop. za zg. i. nar. X. 144...) iz
(netlagoeg, Prutar 2. čv. XXXIV. 245.
župar = sô Kranjec. Ogr. Čas. z. zg. i. nar. 8. 73

jutrnik (vagarina) (gre za doline gori) Tuma

jutrnji čas od južna do Kosirca kr. je med sedmo in osmo uro: vse jutranje je dežavalo. Temljine (Tolm.) — Kenda

jutrnico godejo godci, kadar ležela ženen in nevesta prvikrat spat. Grublje (BelKr.) Let. 893. 14.

južina obed o poldne BelKr. Let 893. 23
mala južina = predjužnik BelKr. sicer na Dol. = jause ob 4ih ali 5ih Let. 893. 23; južina ali ledvrala južina, ponekod ing. južna (ob Sticah) Let. 893. 23.

jûtrna, *f.*, *Jan.*; pogl. jutrnja.
jútrn, *adj.* Morgen-; jûtrna megla; — pogl. jutrnji.
jûtrnica, *f.* = jutrnjica.
jutrnína, *f.* = jutrnjina, *Mik.*
jûtrnja, *f.* 1) die Morgengabe, *Hip.(Orb.)*; (-trina), *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; (-trna), *Jan.*; jutrnjo obljubiti, dati, *Dict.*; — 2) der Ehevertrag: jutrnjo delati (-trno), *vzhŠt.-C.*, *Pjk.(Črt.)*; — 3) jutrnja, die Frühandacht, *kajk.-Valj.(Rad)*; jutrnjo zvoniti, Tag läuten, *Bolc. Plužna-Erj.(Torb.)*.
jutrnják, *m.* der Morgenwind, *Mur.*
jûtrnji, *adj.* 1) Morgen-; jutrnja sapa, die Morgenluft; jutrnja zarja, das Morgenroth; morgig; po jutrnjem, übermorgen; — 2) östlich, (-trni) *Danj.-Mik.*; jutrnje, α) „čas od jutra do poludne", *Krn-Erj.(Torb.)*; — β) na jutrnje (-trenje) jo je vzel, ga je vzela, t. j. mož ali žena ima le toliko časa pravico pri hiši ostati, dokler druže živi, *UčT. 1873, 326.*
jûtrnjica, *f.* 1) der Morgenstern; — 2) das Morgengeläute, das Morgengrußläuten; jutrnjico zvoni; — 3) der musikalische Morgengruß bei Hochzeiten, *C.*, *BlKr.*; godci gredo po jutrnjicah, *Pjk.(Črt.)*; — der Morgengesang: jutrnjico peti, *Cv.*; — 4) die Frühandacht: v jutrnjici, „in der Metten", *Trub.*; nav. *pl.* jutrnjice, die Frühmette, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Štrek.*; slišal sem k jutrnjicam zvoniti, *Jsvkr.*; — nav. pisano: jutrnica.
jûtrnjik, *m.* 1) der Morgenwind, *Mur.*, *Jes.*, *Gor.*; — der Ostwind, (-trnik) *Cig.*, *Jan.*; (-trenik), *Cig.(T.)*; — 2) = vzhodišče, der Morgenpunkt, *Cig.*
jutrnjína, *f.* die Morgengabe = jutrnja, *Mur.*, *Cig.*
jûtrnjski, *adj.* jutrnje se tičoč: jutrnjsko pismo, der Ehevertrag, *Cig.*, *C.*
jútro, *n.* 1) der Morgen; dobro jutro! guten Morgen! proti jutru, gegen Morgen, = pod jutro, *Zv.*; za jutra, am frühen Morgen, *Vrsno-Erj.(T.)*, *Met.-Mik.*; v jutro, morgens, am Morgen; sveto jutro zvoni = jutrnjo zvoni, *Sv. Peter-Erj.(Torb.)*; — 2) der Osten, *Cig.*; od jutra smo prišli, *Cig.*; — 3) (po nem.) ein Joch (Morgen) Landes, *Cig.(T.)*.
jútros, *adv.* diesen Morgen, heute früh, *Habd.-Mik.*, *Cig.*, *C.*, *BlKr.-DSv.*
jútroska, *adv.* = jutros, *C.*
jútrošnji, *adj.* von diesem Morgen, von heute früh, *Mur.*
jútrov, *adj.* Morgen-, östlich: jutrova dežela, das Morgenland, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — jutrovo, das Morgenland, *Cig.*, *Jan.*; na jutrovem, im Morgenlande, *Cig.*; — morgenländisch, *Cig.*, *Jan.*; jutrova civilizacija, *Vest.*
jutrováti se, ûje se, *vb. impf.* morgen, *C.*
jútrovčan, *m.* = jutrovec, *C.*
jútrovec, vca, *m.* der Morgenländer, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.
jutrovína, *f.* = jutrova dežela, jutrovo, *C.*
jútrovnik, *m.* = jutrnjik 2), der Morgenpunkt, *Cig.*
jútrovski, *adj.* morgenländisch; jutrovsko, das Morgenland, *Cig.*
jútršnji, *adj.* = jutrišnji, *Danj.-Mik.*
jútršnjice, *f. pl.* = jutrnjica 3), *vzhŠt.*
juvelír, rja, *m.* dragotinar, der Juwelier, *Cig.*
jûvkati, am, *vb. impf.* jauchzen, *ogr.-C.*
júža, *f.* das Thauwetter (?); moker kakor juža, *Kras-Erj.(Torb.)*.
júžen, žna, *adj.* 1) den Südwestwind betreffend; južni veter, der Südwestwind; južno vreme, das Thauwetter, gelindes Wetter; j. je, es ist Thauwetter; južen sneg, weicher, aufthauender Schnee; — 2) südlich, Süd-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
júžina, *f.* 1) das Mittagsmahl, *Kr.-Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; † — das Nachmittagsmahl, die Jause, *Št.-Mur.*; = mala južina, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *jvzh-Št.*, *Kr.*; suha j., trockene Mahlzeit (brez pitja), *Cig.*; — 2) suha j., der gemeine Weberknecht (phalangium opilio), *Cig.*, *Jan.*, *Št.-C.*, *Erj.(Ž.)*.
júžinati, am, *vb. impf.* die Nachmittags- oder Mittagsmahlzeit einnehmen; prim. južina.
júžinica, *f. dem.* južina; der Imbiss, kleines Mittagsmahl oder Nachmittagsbrot.
južíšče, *n.* der Süd- oder Mittagspunkt, *h. t.-Cig.(T.)*.
júžiti se, jûžim se, *vb. impf.* juži se, es ist Thauwetter, *Cig.(T.)*; = vreme se juži, *C.*, *Z.*
jûžje, *n.* = južno vreme, *Poh.*
južna, *f.*, pogl. južina.
jûžnica, *f.* warmer Nebel (vom Südwind), *UčT.*
južnodežéłen, łna, *adj.* südländisch, *Navr.(Let.)*.
južnotečájen, jna, *adj.* Südpolar-: -jne dežele, *Cig.(T.)*.
južnovzhóden, dna, *adj.*, *Jan.*, pogl. jugovzhoden.
južnozapáden, dna, *adj.*, *Jan.*, pogl. jugozapaden.

K.

k, (h pred k in g), *praep. c. dat.* kaže 1) kam je kaj namerjeno, obrnjeno, zu; k oknu stopiti; k ognju kaj pristaviti; k stricu iti; vsak ima prste k sebi obrnjene, *Npreg.-Mik.*; k sebi kreniti, (z. B. mit einem Fuhrwerk) sich links wenden, (*opp.* od sebe); — k večerji, k maši, k izpovedi iti; — k dežju se pripravlja, ein Regenwetter ist im Anzuge; — pridejati, prišteti k čemu kaj; — 2) namen, primernost: zu; k čemu ti bo to? wozu wird dir dies dienen? — k temu, darnach; tudi vse drugo je bilo k temu, war dem

angemeſſen, *Svet.(Rok.)*; — 3) čas, kateremu se kako dejanje bliža: gegen; k jutru, k večeru, k mraku; k noči pridem, *jvẓhŠt.*; k božiču, k sv. trem kraljem; na večer k sv. Ivanu, *Navr.(Let.)*; — k letu, übers Jahr; — h krati (h kratu), unter einem, *Cig.*; (k prvemu, k drugemu, erſtens, zweitens, *Cig., Trub., Krelj*; tudi narod tako govori; k zadnjemu, *Jsvkr.*; menda po nem. „zum erſten“ itd.); — 4) razmerje: ju: ljubezen k domovini, zvestoba k rodovini cesarski, *Levst.(Nauk)*; — narod „k“ tudi pred drugimi soglasniki (razen v, j, h, l, m, n), kakor „h“ izgovarja: prim. *Cv. IX. 1.*

kà, I. *pron.* 1) = kaj; ka kričiš? *vẓhŠt.*; — (v vpraševalnih stavkih) denn: ka boš prišel? ka sem jaz to zapovedal? *BlKr., jvẓhŠt.*; — ka-li, oder was? oder nicht? nekaj se tam kadi; ali kaj gori, ka-li? = brennt es? oder was mag ſonſt der Rauch bedeuten? ali bi mu rekla, ka-li? ſoll ich es ihm ſagen oder nicht? — 2) = ki: ona najde škratca, ka je na ponjavi peneze sušil, *Glas.-Cv.*; — II. *conj.* 1) = da, daſs; vem, ka—, *vẓhŠt.-C., Vest. I. 184.*; — damit: dam ti to, ka si pomoreš, *vẓhŠt.-C.*; — 2) = ker: kdo če drugi to storiti, ka sem sam, *vẓhŠt.-C., BlKr.*

kàbala, *f.* die Kabbala (jüdiſche Geheimlehre), *Cig.(T.)*.

kaban, *m.* der Stock (min.), *Cig.(T.)*; — rus.

kábeł, bla, *m.* 1) das Schaff, *Cig., Št., BlKr.*; kabli za slanino, *Dict.*; ni našla vode v kablu, *LjZv.*; namesto majolik stali so kabli na mizi, *LjZv.*; dežuje kakor iz kabla, *LjZv.*; — 2) der Metzen: po kablu, metzenweiſe, *V.-Cig.*; pet kablov moke, *Dalm.*; — prim. kebel.

káber, bra, *m.* die Haarſeite der Haut, *V.-Cig.*; črevlji na kaber, *jvẓhŠt.*; — die haarige Seite eines Tuches, *C.*; — prim. kavrna.

kabinẽt, *m.* postranska soba, das Cabinet.

kabinẽten, tna, *adj.* Cabinet-; kabinetno pismo, t. j. pismo iz vladarske sobe, ein Cabinetsſchreiben, *Cig., Jan.*

káblica, *f.* die Melkgelte, die Schöpfgelte, *Cig., Jan., BlKr.*; — pogl. keblica.

káblič, *m.* das Kübelchen, *Cig.*; nam. keblič.

kabljáti se, âm se, *vb. impf.* ſich balgen: pastirji kabljali so se in rogljali okolo peči, *Jurč.*; — prim. kafljati se.

kabráti, âm, *vb. impf.* ſchwerfällig und ſchnell gehen, *Z.*; k. po snegu, *Fr.-C.*

kábrn, *adj.* haarig, wollig (vom Tuch), *C.*

kábrna, *f.* = kavrna, *C.*

kábrnast, *adj.* = kabrnat, *Notr.*

kábrnat, *adj.* kavrnat, *C.*

kábrnek, nka, *m.* = abranek, das junge Träubchen an der Rebe, das Träubchen von Erlen, Haſelſtauden u. dgl., *SlGor.*

kábronek, nka, *m.* das Fleiſchläppchen am Halſe der Hühner, *ogr.-C.* — prim. kabrnek.

kacálǫ, *n.* der Schmierer, *Cig.*

kacáti, âm, *vb. impf.* ſchmieren, patzen, *Cig., Gor., Dol.*; kaca se, es iſt ein zäher Koth, der Koth klebt an den Füßen, *M.*

kacáv, áva, *adj.* ſchmiereriſch, kritzelig, *Cig.*

káč, káča, *m.* = kača, *ogr.-C., Štrek.*; Jej, jej komorač, Da te ne pikne pisan kač, *Npr.-Erj.(Torb.)*.

káča, *f.* 1) die Schlange; mrzel kakor kača, *C.*; kačo v žepu imeti, kein Geld im Sack haben, *Cig., Glas., LjZv.*; tudi = karg ſein, *Z.*; jara kača, die Viper, *C.*; — Kleopatrina k., die ägyptiſche Brillenſchlange (naja haje), *Erj.(Ž.)*; velikanska k., die gemeine Rieſenſchlange, die Königsſchlange oder Abgottſchlange (boa constrictor), *Erj.(Ž.)*; rjava k., die Zornnatter (coronella laevis), *Erj.(Z.)*; železna k., die Schnuraſſel (julus terrestris), *Erj.(Z.), Polj.*

kâčar, rja, *m.* der Secretär, der Schlangenadler (serpentarius secretarius), *Erj.(Ž.)*.

káčast, *adj.* ſchlangenähnlich.

káče, eta, *n.* junge Schlange, *Štrek.*

kâčec, čca, *m.* 1) das Schlangenmännchen, *kajk.-Valj.(Rad)*; = kačji kralj, der Schlangenkönig (v pravljicah), *Kres, VI. 267.*; — 2) die Wolfsmilch (euphorbia), *Jan., C.*

kâček, čka, *m.* = kačnik 2), das Schlangenkraut, *Medv. (Rok.)*; neko zelišče, s katerim se mlade purice pitajo, *BlKr.*

kačẽla, *f.* das Neunauge (petromyzon fluviatilis), *Jan., Hip.-C.*; — die Schmerle (cobitis barbatula), *Erj. (Z.)*; — der Steinbeißer (cobitis taenia), *Frey.(F.)*; — = ogor, *Cig.*

kačẽlica, *f.* neka riba v Savi, *Zidani Most-Erj.(Torb.)*.

káčica, *f. dem.* kača; 1) kleine Schlange; — 2) povodna k., das Waſſerſchlängchen (nais proboscidea), *Erj.(Z.)*; — železna k., die gemeine Schnuraſſel (julus terrestris), *Erj.(Ž.)*; — 3) der Viſierring (b. den Nadlern), *V.-Cig.*

kačînka, *f.* = ogor, *Cig.*

káčiti, kâčim, *vb. impf.* 1) reizen, ärgern, aufregen, *Mur., V.-Cig., Jan., C.*; kači me, es ärgert mich, *Mur.*; — k. se, ſich ärgern, zürnen, *Mur., Cig.*; kaj se bodeš kačil! *DSv.*; — 2) ſchärfen, *Z.*

kâčja, *f.* die Zaunkirſche (lonicera xylosteum), *C.*

kâčjak, *m.* 1) = kačji pastir, *C.*; — 2) eine Art Gichtroſe (paeonia peregrina), *Gorjansko(Kras)-Erj.(Torb.)*; — die Wolfsmilch (euphorbia sp.), *Št.-Erj.(Torb.)*; prim. kačec; — die Haferwurz (scorzonera), *C.*; — 3) der Serpentin, *C.*; — 4) der Schlangenbiſam, *Guts.*

kačjepíčen, čna, *adj.* giftig (fig.): k. jezik, kačjepična divjakinja, *LjZv.*

kâčji, *adj.* Schlangen-; — kačja zalega, das Nattergezücht (fig.).

kâčjica, *f.* neki grm, *Kr.-Valj.(Rad)*; = kačja, *C.*

kâčka, *f.* 1) der ſchiefe Abfall der ſchmalen Dachſeite, der Walm, *Rib.-Cig., Notr., Dol.*; — 2) psovka grbastemu človeku, *Dol.*; — 3) k. na podkovi, die Kappe, die Feder: kačka

kácati in Rossa mundan / Suhar / Strek. Let. 94. 17.

Kabôl (gen.?) = škaf (Cerklarji Nov. 49. 219)
Strek. Let. 911. 10.

Kadilce dem. kadilo, Štrek. Prev. 82.

kačovédna = kača zalega; leta
je mnogo kačovedne, gor. (Šlj.) – 26. 8. 33.

kadenje zažigati (Dalm. (I. Sam. II. 28) Štrek. Prav. 21.

podkovo ustavlja, da ne more nazaj siliti, *Levst.(Podk.).* *Tuma, Plan. Vest. XVI 219.*

kačljiv, íva, *adj.* kdor se rad kači, reizbar, ärgerlich, *Z.*

kâčnica, *f.* 1) = ogor, der Aal, *C.*; — 2) die Wolfsmilch (euphorbia officinalis), *C.*

kâčnik, *m.* 1) = kačjak, das Schlangenloch, *Mur.*; — 2) das Schlangenkraut (arum dracunculus), *Cig., Jan., C.*; — pegasti k., gefleckter Aron (arum maculatum), *Jan., Tuš. (R.)*; — wilder Gamander (veronica chamaedrys), *Josch.*; — 3) der Serpentin, *Cig.*; — 4) der Schlangenbisam, *Mur.*

kačnják, *m.* 1) das Schlangenloch, *Mur., Cig., C.*; — 2) das Schlangengift, *C.*; der Schlangenbisam, *Mur.*

kačomâjka, *f.* ženska jopa, *Zora.*

kačǫ̑n, *m.* das Schlangenmännchen: Ti, črv, imaš svoj strup na se vzeti, bodi kača ali kačon, *Npr.(Podkrnci)-Erj.(Torb.).*

kačûnka, *f.* das Schlangenkraut (calla), *Tuš. (B.), Medv.(Rok.).*

kačúr, rja, *m.* 1) das Schlangenmännchen, *Mur., Cig., Mik.*; — 2) eine Art Aal (muraena latirostris), *Frey.(F.).*

kâd, *m.* der Rauch, *Cig., Bes., Erj.(Min.)*; — der Höhenrauch, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — prim. čad.

kàd, kadî, *f.* der Bottich.

káda, *f.* = kad, *f., Cig., Štrek., Goriš.*

kadá, *adv.* nam. keda, = kedaj? *Rež.-Mik., Jarn.(Sadj.).*

kadaj, *adv.* nam. kedáj, *Alas., Mur., Cig., Jan., Mik.*; kadaj, kje je Kristus rojen? *Trub.*

kadár, rja, *m.* der Böttcher, der Binder, *Cig., ogr.-C.*; tudi: kâdar, *Valj.(Rad).*

kàdar, *conj.* wann, wenn, so oft; kadar je leto mušno, je tudi krušno, *Erj. (Torb.)*; kadar me več ne bo, wenn (wann) ich nicht mehr sein werde; kadar pride, bo prav, wann immer er kommt, wird es recht sein, *Cig.*; — als: kadar te ni bilo tukaj, während deiner Abwesenheit, *Cig.*; kadar je govoril, pridejo bratje, da (als) er redete, kamen die Brüder, *Met.*; nista me zapazila, kadar sem poslušal, kako sta se pogovarjala, *Levst.(Zb. sp.)*; — kadar koli, wann immer, so oft; kadar si bodi, wann es immer sei, *Mur.*; — nachdem: kadar se je poročilo prečitalo, *Levst.(Močv.).*

kadârka, *f.* neka trta, *Vrt., Št.*

kâdba, *f.* das Rauchen, *C.*

kâdca, *f. dem.* kad; kleiner Bottich.

káden, dna, *adj.* rauchig: kadnǫ je, es raucht, *Svet.(Rok.).*

kadênca, *f.* glasopad, die Cadenz (mus.).

kàder, *conj.* = kadar, *Cig., Cv.*

kadêt, *m.* vojaški gojenec, der Cadet.

kadêtnica, *f.* das Cadettenhaus, *Cig.*

kadêtski, *adj.* Cadetten-.

kâdež, *m.* das Rauchen: k. tobaka, *DZ.*

kâdežen, žna, *adj.* Rauch-: kadežni tobak, *C.*

kâdi, dija, *m.* der Kadi (türkischer Richter).

kadíca, *f.* = kadca, *Cig., Valj.(Rad).*

kadič, *m.* = kadivec, *Jan.(H.).*

kadîčka, *f. dem.* kadica; kleiner Bottich, *Jan. (H.).*

kadîlen, lna, *adj.* zum Räuchern gehörig, Rauch-, *Mur., Cig.*; kadîlni les, das Räucherholz, *Cig.*; kadilni dar, das Rauchopfer, *Cig., Jan.*; kadilni altar, *Dalm.*

kadîlnica, *f.* 1) das Rauchfaß, das Thuribulum; — 2) die Schmauchstube, *Cig.*

kadîlnik, *m.* 1) = kadilnica 1), *Meg., Alas., Cig., Jan., Dalm.*; — 2) die Rauchröhre, das Rauchloch, *Mur.*

kadîlnjak, *m.* = kadilnik 1), *Guts.*

kadílǫ, *n.* 1) das Räuchern; meso v kadilo dejati, *C.*; — 2) das Räucherwerk, pos. der Weihrauch.

kadíti, ím, *vb. impf.* 1) einen Rauch machen, räuchern; po hiši kaditi, das Haus einräuchern; k. koga, kaj, bähen, räuchern; kadila sem otroka, mazala sem ga, pa ni nič pomagalo, *jvẓhŠt.*; — k. meso, das Fleisch selchen; — z žveplom sode k., die Fässer mit Schwefel einbrennen, *Cig.*; pojdi se kadit, mache, daß du weiter kommst, pack dich! *jvẓhŠt.*; k. komu, jemandem Räucherwerk streuen: mene so zapustili in kade drudim bogom, *Dalm.*; — k. komu, jemanden lobhudeln, ihm Weihrauch streuen (z. B. in Reden); — k. se, rauchen; kadi se iz peči; kadi se po sobi; kadi se po gorah, es ist Höhenrauch; peč se kadi der Ofen raucht; njih pusta (= opustošena) dežela se kadi, *Dalm.*; kri se kadi in teče v potokih, *Jap.-Valj.(Rad)*; — kadi se mu pod nos, es verdrießt ihn, *Cig., jvẓhŠt.*; = kadi se mu, *ZgD.*; Babilončanom vse to zvedšim (nam. zvedevšim) se je grozno kadilo, *Ravn.*; — 2) k. (tobak), (Tabak) rauchen; ali kadiš? ne kadim; k. cigare; — 3) Staub machen: kaj tako kadiš? *jvẓhŠt.*; k. jo kam, schnell gehen, *Z.*; to sta jo kadila! *UčT.*; — k. se, stauben: kadi se po cesti.

kadîvec, vca, *m.* 1) der Räucherer, *Cig.*; — der Weihrauchstreuer, *Valj.(Rad)*; — 2) der Tabakraucher.

kadîvǫ, *n.* das Räucherwerk, *Jan.(H.).*

kâdmij, *m.* neka kovina, das Kadmium, *Cig. (T.).*

kadnáč, *m.* = zapah, *Kras-Levst.(Rok.)*; — prim. it. catenaccio.

kadník, *m.* = kadilnica 1), das Rauchfaß, *Let.*

kadrîlja, *f.* neki ples, die Quadrille, *Cig.*

kadúlja, *f.* der Salbei, *Mur., Cig., Jan.*; koristna k., gebräuchlicher Salbei (salvia officinalis); travniška k., der Wiesen-Salbei (salvia pratensis), *Tuš.(R.).*

kadúnja, *f.* die Mulde (geog.), *Cig.(T.), Jes.*; nav. *pl.* kadunje, die Mulde zum Ausschwingen des Getreides, *Cig., Jan., C., Dol.*; eine größere Mulde, die als Backtrog dient, *Dict., Guts., Mur., Cig., C., Lašče-Levst.(Rok.).*

dolina z uvočeno: nižja polja Mulde, Tuma, Plan. Vest. XVI 218

kadúnjast, *adj.* muldenförmig, *Cig.(T.), C.*; k. dol, ein Muldenthal, *Jes.*

kadúnjice, *f. pl. dem.* kadunje; die Getreide- oder Futterwanne, (wird auch als Kinderwiege benützt), *jvẓhŠt.*

kadúnjičast, *adj.* = kadunjast, *Cig.*

kadúnjke, *f. pl.* eine Kinderwiege, *vzhŠt.-C.*

kafljáti se, âm se, *vb. impf.* ſich balgen, *Ig (Dol.).*

kâfra, *f.* der Kampfer; izginil je kakor kafra, *jvzhŠt.*

kafráti, âm, *vb. impf.* rinnen (von Kerzen): sveče kafrajo, *Suhor, Dol.*

kâfrka, *f.* lončena posodica, *kajk.-Valj.(Rad).*

kâfrčica, *f. dem.* kafrka, *kajk.-Valj.(Rad).*

káfrn, *adj.* Kampfer-; kâfrno olje, das Kampferöl, *Cig.*

káfrovec, vca, *m.* der Kampfergeiſt, *Mur., Cig., Jan., Vod.(Bab.), Strp.*

kaftân, *m.* turško oblačilo, der Kaftan.

kâhati, am, *vb. impf.* laut huſten, *C.*

kâhla, *f.* 1) der Nachttopf; — 2) die Ofenkachel; — iz nem. Kachel.

kâhlica, *f. dem.* kahla; der Nachttopf.

kâhlja, *f.* psovka človeku, ki se kahlja: der Lacher, *Cig.*

kahljáti, âm, *vb. impf.* 1) = hahljati, hervorſprudeln, *Jan.*; Krka kahlja kar na ravnem iz tal, kakor iz grla, *Glas.*; vino iz soda kahlja, *Z.*; k. se = zelo kaditi se, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — 2) k. se, laut lachen: k. se od veselja, *LjZv., Kr.*

káho, ota, *m.* izut parkelj, der Hornſchuh bei den Hufthieren, *Solkan (Goriš.)-Erj.(Torb.).*

káj, I. *pron. interr.* 1) v vprašanju direktnem in indirektnem: was? kaj bo dobrega? was bringſt du Gutes? po čem? wie theuer; ne vem, kaj mi je storiti, ich weiß nicht, was ich anfangen ſoll; — warum? kaj se smeješ? kaj bi molčal? — čemu, k čemu? zu welchem Zwecke? warum? čemu srditi se nad ljudstvom? *Ravn.*; — včasi je treba nekaj dopolniti: wie? kaj? celo sovražniki njegovi ga hvalijo? *Cig.*, (= kaj praviš?); — kaj, ko bi zdaj prišel? wie, wenn er jetzt käme? *Cig.*; (= kaj bi bilo, kaj bi se zgodilo, ko . . .?); — dogovorili se bomo, kaj in kako, wir werden das Was und Wie beſprechen, *Cig.*; svarim ga, ali kaj (aber was hilft es), ker me ne posluša; — 2) v vzkliku: kaj meni za to! was geht das mich an! kaj pa (pak)! kaj pa (pak) da! allerdings! freilich! natürlich! daß will ich meinen! kaj pa da! tako bi že utegnilo biti prav, *Str.*; tudi: kajpada = seveda, *Cv., nk.*; balo je imela, veliko balo, kajpada! *LjZv.*; prvi namen mu je kajpada čednost priporočati mladini, *Cv.*; kaj še! warum nicht gar! pa kaj še! (doch, was ſage ich!) desetkrat pametnejših besedi je od tebe, *Cig.*; kakor rosa vročino hladi, tako de dobro lepa beseda, kaj! od velicega daru boljša je lepa beseda, *Ravn.*; kaj bi! kaj bi tisto! laſſen wir das! ali si govoril ž njim? — kaj govoril! še videl ga nisem! ich habe ihn nicht einmal geſehen, geſchweige denn geſprochen; — „kaj“ se rabi za vprašalno besedico; kaj ne? nicht wahr? kaj tako mi vračaš mojo ljubezen? ſo alſo vergiltſt du mir meine Liebe? kaj me nič več ne poznaš? kennſt du mich denn nicht mehr? — II. *pron. indef.* kàj, 1) etwas; povej nam kaj, erzähle uns etwas! kaj lepega, etwas Schönes; — on je za kaj, taugt zu etwas; (čemu človek = priden, vreden č., *ogr.-Raič[Let.]*); imaš kaj denarjev? haſt du ein Geld? — eno leto ali kaj, beiläufig ein Jahr; — v vprašanjih: kako je kaj? wie geht es? kam pa kaj zahajaš? wo pflegſt du hinzugehen? — (beseda „kaj“ je poudarjena) za glagolom „imeti“: nimam ti kaj povedati, ich habe dir nichts zu ſagen; nimam mu kaj dati, ich habe nichts, was ich ihm geben könnte, ich kann ihm nichts geben; nima s čim plačati, er hat die Mittel es zu bezahlen; kdor ima s čim, lahko gre v Rim, *Npreg.-Cig.*; nimam s čim dolg plačati, ich habe nicht die Mittel, das Geld, die Schuld zu bezahlen; — ne morem kaj komu (čemu), ich kann jemanden nicht meiſtern, eine Sache nicht bewältigen; misli, da ne more kaj tolikemu opravilu, *Ravn.*; sam ji ne morem kaj, allein kann ich ihrer nicht Herr werden, *Vrt.*; ne morem vsemu kaj, ich kann nicht alles bewältigen, *Levst.(M.)*; tudi mati ni mogla vsemu kaj, auch die Mutter vermochte nicht alles, *Vrt.*; ne morem si kaj, da ne bi —, ich kann nicht umhin —; — 2) kaj = etwas Bedeutendes: da je kaj, daß es eine Pracht, eine Freude iſt; voli so debeli, da je kaj; peli smo, da je bilo kaj; ljudstva je bilo, da je bilo kaj; — beſonders viel, recht viel: bilo je kaj ljudstva na bregu, *C.*; letos je bilo kaj gob, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — ſehr, recht; kaj malo, gar wenig, *Cig.*; to je kaj lepo, das iſt recht ſchön, *C., Levst.(Rok.)*; to mi kaj diši, das ſchmeckt mir köſtlich, *Cig.*; tega smo kaj namlatili! den haben wir gehörig geprügelt, *C.*; ni mi nič kaj dobro, es iſt mir nicht recht wohl, *Z.*; — III. 1) *pron. rel.* = kar, *na vzhodu*; kaj so najhujše mogli, *Krelj*; kaj več — s tem manje, *Krelj*; kaj goder = kar koli, *Ev. tirn.-Mik*; — 2) *conj.* = da, *na vzhodu*; kaj pomeni to, kaj Peter in Johanes zraven tečeta, *Krelj.*; rekel mi je, kaj bode prišel, *Mik.*; — = ker: zato me črti, kaj ga nisem hotela vzeti, *BlKr.-Levst.(M.)*; — = kadar (ko): tisto leto, kaj sem k vam prišel, *BlKr.-Levst.(Rok.)*; — s čim, ſobald, brž ko, *Cig., Jan., Levst.(Sl. Spr.)*; = čim, *Levst.(Sl. Spr.)*; — čim — tem, je — deſto; čim več, tem bolje.

kája, *f.* 1) das Räuchern, *Valj.(Rad)*; jantar rabi v kajo, der Bernſtein wird als Räucherpulver verwendet, *Erj.(Min.)*; — 2) das Tabakrauchen; za kajo si vendar še imel, für Tabak hatteſt du doch noch ein Geld, *Zv.*; ali vas glava boli od kaje? *LjZv.*

kájanje, *n.* 1) das Tadeln, *Jarn.*; — 2) die Reue, *Cig.(T.).*

kájati, jam, jem, *vb. impf.* 1) tadeln, verweiſen, *Jarn., Jan., Mik.*; — 2) = kaziti, verunſtalten, *Vrsno-Erj.(Torb.)*; — genieren: ali te roka, ker je ranjena, nič ne kaja? *KrGorq*; — 3) k. se, Reue empfinden, *Habd.-Mik., kajk.-Valj.(Rad), Jan.*; k. se česa, etwas bereuen, *C.*

Kajpa de jih p treba-obrniti vsaktim allradtags angiungendae sim M. D. 2. d.

Kajzer(-rja) a. monštrán cer, vrsta kolen co/psgl
belcsčan) Sromlje(Št.) Časop. j.jg. i n. 914. 160

1. kâjba, *f.* die Reue, *C.*

2. kâjba, *f.* = gajba, čajba, *Z., Jan.(H.).*

kajénje, *n.* 1) das Räuchern; — 2) das Rauchen.

kâjfati, am, *vb. impf.* iz. nem. keifen, *ZgD., Kr.*

kâjfež, *m.* das Löffelhorn, *Gor.*

kâjfe, eta, *m.* = pipec, das Schnappmeſſer, *BlKr.*

kâjha, *f.* der Kerker, *Zora, Št.*; — iz nem. Keiche.

kàjkaj, *pron. indef.* = kjekaj, irgend etwaš, *C., kajk.-Vest.*; (tako tudi: kajkam, kajkod itd., *kajk.-Mik.*).

kâjmakam, *m.* turški namestnik, der Kaimakam, *Jan.*

kâjman, *m.* = aligator, *Jan., Erj.(Ž.).*

kajǫ̑n, *m.* psovka: ſchlechter Kerl, ein Schelm; — prim. fr. coion.

kâjpada, *adv.* freilich, natürlich, *nk.*; — prim. kaj I. 2).

kâjper, *m.* neka zemeljska tvorba, der Keuper (geol.), *Cig.(T.).*

kâjsi, *adv.* pšenica je kajsi (= kaj si), iſt vortrefflich, *C.*; — prim. kaj II. 2).

kâjsikrat, *adv.* = dostikrat, *Bes.*

kâjt, *adv.* = kajti II., *Tolm.-C.*

kâjti, I. *conj.* = ker, *Mik., vzhŠt.*; denarce je potratila za solnčnik, klobuček, mreže, kajti je tudi nji dišala gospoščina, *LjZv.*; — = zakaj, denn, *Mur., Cig., Jan., Levst. (Sl. Spr.), nk.*; (v tem pomenu napačno, prim. *Cv. VII. 9.*); — II. *adv.* = mnogo, *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — prim. kaj II. 2).

kajúta, *f.* izbica na ladji, die Kajüte, *Cig., Jan., nk.*

kâjža, *f.* die Keiſche, die Hütte, *Cig., Slom.-C., Št., Dol., Notr.*; — iz nem.

kâjžar, rja, *m.* der Keiſchler, der Häusler, *Cig., Jan., C., Št., Dol., Notr.*

kâjžarica, *f.* die Keiſchlerin, die Häuslerin, *Št., Dol., Notr.*

kâjžnik, *m.* = kajžar, *Jan.*

kák, I. *pron. interr.* wie beſchaffen? was für ein? po kakem? auf welche Weiſe, *Cig.*; — v vzkliku: kaki ste to ljudje! *jvzhŠt.*; kak prizor! welch ein Anblick! *Jan.*; — II. *pron. indef.* irgend wie beſchaffen, irgend ein; bojim se, da bi se kaka nesreča ne primerila; — kakih deset goldinarjev bo že treba plačati, etwa zehn Gulden wird es wohl koſten, *jvzhŠt.*; — kako uro še ostanem, eine Stunde etwa will ich noch bleiben; kaj to pomaga, če si kak goldinar (hie und da einen Gulden, einige Gulden) prihranim! *Cig.*; — III. *pron. rel.* = kakršen: *na vzhodu*; možje, kaki so Grimm i. dr., *Zora.*

kâk, I. *adv. interr.* = kako? wie? *Mur.*; — II. *adv. rel.* = kakor, *vzhŠt., ogr.*; — = ki: drevo, kak je bil ptič na njem, *vzhŠt.-C.*; — III. *conj.* = kadar (ko): kak je čul, als er hörte, *ogr.-C.*

kàk, *interj.* pfui! (v otročjem govoru).

kakadú, *m.* = kakaduj, *Cig.*

kakadúj, *m.* rumenočopasti k., der gelbhaubige Kakadu (cacatua sulphurea), *Erj.(Ž.).*

kakáo, *m.* der Cacao, *Cig.*

kakáov, *adj.* Cacao-, kakaovo zrno, maslo, *Cig.*

kakáovec, vca, *m.* kakaovci, Cacaopflanzen (Büttneriaceae), *Cig.(T.), Tuš.(R.)*; pravi k., echter Cacao-Baum (theobroma cacao), *Tuš.(R.).*

kakaovína, *f.* die Cacaomaſſe, *Jan.*

kakáovnik, *m.* = kakaovec, *Jan.*

kakaovnják, *m.* = kakaovnik, *Cig.*

kákati, am, *vb. impf.* kacken, (v otročjem govoru).

kakikrat, *adv.* = kakšenkrat, *Cig., Jan.*

kakǫ̑, *adv.* I. *interr.* wie? kako se imaš? kako dolg? wie lang? kako ti je? wie befindeſt du dich? kako ste? wie geht es euch, *vzhŠt.*; kako, da ne? wie ſo denn nicht? kako to? wie ſo? — v indirektnem vprašanju: kdo ve, kako še bo, wer weiß, wie es noch kommen wird; ne ve, kako in kaj, er weiß weder aus noch ein, *Cig.*; — v vzkliku: kako lep je svet! wie ſchön iſt die Welt! kako bi zdaj spal! wie könnte ich jetzt ſchlafen, *Cig.*; kako pa! kako pa da! freilich natürlich (= wie denn anders!); — II. *indef.* irgendwie; če bo le kako mogoče; boš si že kako pomogel.

kakǫ̑čа, *f.* die Qualität, *C.*

kàkor, *adv. rel.* wie; tako povem, kakor sem slišal; kakor (si) bodi, kakor koli, wie immer; kakor vse kaže, allem Anſehen nach; kakor pride, kakor kane, je nachdem, darnach es kommt; kakor najbolje ve in zna, nach beſtem Wiſſen, *Jan.*; — ſo wahr: kakor resnično je Bog v nebesih, = ſo wahr Gott lebt, *Cig.*; kakor sem človek, kakor iman brado, *Levst. (Rok.)*; — gleichſam, gewiſſermaßen, *Cig.*; jaz sem mu kakor jerob, *Levst.(M.)*; prosi me, naj mu kakor posodim, *Levst. (M.)*; — vergleichsweiſe: kakor danes je bila poroka, kakor jutri pa je umrla nevesta, *Levst. (Rok.)*; — als: jaz kakor mati, ich als Mutter; = kakor si: deželno kakor si preiskovalno sodišče, *DZ.*; — kakor da, wie wenn, als wenn; dela se, kakor da bi nič ne vedel o tem; zdelo se mi je, kakor da so prišli nebeški angelci, *LjZv.*; brez „da“: kakor bi hotel reči, als wollte er ſagen; kakor bi trenil, in einem Augenblick; kakor — tako, wie — ſo, ſowohl — als auch; — wie — auch, obgleich; prisiljena bom še tebi slovo dati, kakor nerada, *Pavl.*; — kakor, ſobald, *Cig., Levst.(Sl. Spr.)*; kakor beseda materna umira, peša tudi narodna slava in moč, *Slom.-Jan.(Slovn.)*; kakor hitro, ſobald; — = ko, nego, als: lepša je, kakor ti.

kákoršen, šna, *adj.* tako se skoro sploh piše za: kakršen.

kákoršnost, *f.* = kakšnost, *Jsvkr.*

kakǫ̑st, *f.* die Beſchaffenheit, die Qualität, *Mur., Cig., Jan.*

kákošen, šna, *adj. Mur., Cig., Jan., Levst. (Sl. Spr.)*, pogl. kakovšen, kakšen.

kakǫ́v, *adj.* = kakšen, *Mur., Cig., Jan., Met., Levst.(Sl. Spr.)*; vi veste, kakove zapovedi sem vam dal, *Dalm.*; tudi: kákov, *Št.*; črez kakove pol ure, *Pjk.(Črt.).*

2. Kalíšče = najzadnji konec korenine, d. Vegetationspunct
= zarodišče, vegetacijska točka / Tuš (P. 24, 25.)

2. **kâlež**, *m.* 1) das Härten des Eisens, *Kr.*; — 2) der Löschtrog der Schmiede, *V.-Cig.*; — prim. 3. kaliti.

káli, = ka li, pogl. ka I. 1).

káli, ija, *m.* kemična tvarina, das Kali, *Cig. (T.)*.

kalíber, bra, *m.* die Geschützweite, das Kugelmaß, das Caliber; tudi: der Schlag, die Güte.

1. **kálica**, *f.* = zagozda; der Keil, *Notr.*; — prim. 1. kalati.

2. **kalíca**, *f.* 1) das Keimblatt, der Samenlappen, *Jan., Cig.(T.), Tuš.(B.)*; der Trieb: lukove kalice = lukova cima, *LjZv.*; — 2) schwarzer Kümmel (nigella sativa), *Medv. (Rok.)*.

kalič, íča, *m. dem.* 1. kal; kleine Lache: kaliči ob vaseh, *LjZv.*

kaličnica, *f.* kaličnice, samenlappige Pflanzen, *Jan.*

kálij, *m.* kemična tvarina, das Kalium, *Cig.(T.)*.

kalikstínec, nca, *m.* der Caliztiner, *Jan.*

kalílnica, *f.* 1) das Hartwasser der Eisenarbeiter, *Cig.*; — 2) = kalilnik, *Cig.*

kalílnik, *m.* die Harttone, das Abkühlfaß, *Cig.*

kalílo, *n.* 1) das Härtungsmittel, das Hartwasser der Eisenarbeiter, *Cig.*; — 2) die Härtung (des Eisens), *Cig.*

kalimár, rja, *m.* das Schreibzeug, *Dalm.*; — prim. kalamariš.

kalín, *m.* der Gimpel oder Blutfink (fringilla pyrrhula), *Cig., Jan., Erj. (Ž.)*; kalin debeloglavec, *Preš.*

kalína, *f.* 1) die Pfütze, *C., Z.*; — 2) der Wasserholunder (viburnum opulus), *Št.-C.*; (tudi češ., rus.); — napačno: die Rainweide (ligustrum vulgare), *Tuš.(R.), Cig., Jan.*, (po hs.); pogl. kostenika, pasji les, *C.*

kalínec kalǫ̑nec, *adv.* nositi koga kalinec kalonec, jemanden huckepack tragen, *Bolc-Erj. (Torb.)*; — prim. it. essere coccolone, kauern, hocken, *Erj.(Torb.)*.

kalínje, *n.* das Wasserholundergesträuch, *Z.*

kalínovec, vca, *m.* der Wasserholunderbaum, *C.*

kalínovina, *f.* das Holz oder Gesträuch vom Wasserholunder, *Cig.*

kalínovje, *n.* = kalinje, *Z.*

kalíš, *m.* die Pfütze, *C.*; der Koth, *ogr.-Mik.*

kalíšati se, íšam se, *vb. impf.* sich in einer Pfütze wälzen, *C.*; svinje se kališajo po mlaki, *jvzhŠt.*

kalíšče, *n.* die Pfütze, *Habd.-Mik., Jan., C.*; die Mistlache: svinje se v kališči kalužajo, *Fr.-C.*

kalîtev, tve, *f.* die Härtung (des Eisens), *Jan.*

1. **kalíti**, ím, *vb. impf.* keimen, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; — prim. kal *f.*

2. **kalíti**, ím, *vb. impf.* 1) trüben; vodo, vino k.; veselje komu k.; k. se, sich trüben, trübe werden; vino se kali; — 2) k. se, = kaljati, kališati, kalužati se, *Habd.-C.*

3. **kalíti**, ím, *vb. impf.* (glühendes Eisen) im Wasser kühlen, härten, stählen; kovač železo v vodi kali; tudi káliti: (sablja) Je v kačjem strupu kaljena, *Npes.-K.*; — kaljen = prebrisan, *Gor.*

kaliv, íva, *adj.* keimfähig, *Cig., Jan., Cig.(T.), UčT.*

1. **kalívec**, vca, *m.* der Trüber, *Cig.*

2. **kalívec**, vca, *m.* der Härter (des Eisens), *Cig.*

kalívost, *f.* die Keimfähigkeit, *Cig., Nov., SlN.*

kalíž, *m.* = kališ, die Pfütze, *Jan.*; der Bodensatz, *Cig.*; kališ narediti, eine Trübung bewirken, *LjZv.*; der Mischmasch, *Jan.*; v bukvah za prosti ljud ne smemo delati kališa, *Glas.*

kálja, *f.* 1) der Schmutz am Leibe, *Bodreč pri Kanalu(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — 2) neka jed, skuhana od maselnika, skute in moke, *Bolc-Erj.(Torb.)*.

káljati, am, *vb. impf.* 1) = mazati, grdo pisati, *Krn-Erj.(Torb.)*; — 2) kaljáti se, sich im Kothe wälzen: svinje se v kališču kaljajo (kaljájo), *BlKr.*

1. **kaljénje**, *n.* das Keimen, das Aufgehen, *Cig.*

2. **kaljénje**, *n.* das Trüben.

3. **kaljénje**, *n.* die Härtung (des Eisens), *Jan., Cig.(T.)*.

kálmež, *m.* = kolmež, *Nov.*

kalmúk, *m.* eine Art wollener Zeug, der Kalmuck.

kalmúkast, *adj.* aus Kalmuck: kalmukasta suknja, *Bes.*

kálnast, *adj.* trüblich, *Cig.*

kâlnat, *adj.* kar se da kalati, spaltbar, *vzhŠt.*

kalnẹ́ti, ím, *vb. impf.* trübe werden, ermatten (vom Glanz), *Cig.*

kalníca, *f.* 1) trübes Wasser, das Pfützenwasser, *Cig., Jan., C., Vod.(Izb. sp.)*; — 2) das Bergrecht, eine Abgabe vom (trüben?) Wein, *Cig.*; — 3) die Dungfliege (cristalis), *Erj.(Z.)*.

kalník, *m.* der Löschtrog, *V.-Cig., Jan., DZ.*

kalnóba, *f.* die Trübe, *C.*

kálnost, *f.* die Trübe, *Cig., Jan.*

kalobûra, *f.* trübes Getränk, das Gepantsch, *C.*

kalobúriti, ûrim, *vb. impf.* pantschen, *C.*

kalomẹ́l, *m.* das Kalomel (chem.), *Cig. (T.)*.

kalǫ̑nci, *adv.* huckepack, k. nositi, *Krn-Erj. (Torb.)*; — prim. kalinec kalonec.

kálong, *m.* der fliegende Hund (pteropus edulis), *Erj.(Ž.)*.

kalorîja, *f.* toplotna edinica, die Calorie (phys.), *Jan.(H.)*.

kalovína, *f.* der Schlamm, tiefer Koth, *Cig., Jan., C.*

1. **kalovît**, *adj.* moraštig, *Cig., Jan.*; — hs.

2. **kalovît**, *adj.* keimvoll, *Cig.*

kálovnica, *f.*, *Koborid, Ponikve(Goriš.)-Erj. (Torb.)*; pogl. kalanica 1).

kálovnik, *m.*, *Šol.*; pogl. kalanica 1).

kalpẹ́tra, *f.* der Löffelreiher (platalea leucorodia), *V.-Cig.*

kalûdra, *f.* 1) der Nachwein, der Lauer, *Št.-C.*; das Gepantsch, *Ip.*; — 2) schmutziges Frauenzimmer, *C.*

kaludráti, âm, *vb. impf.* 1) pantschen, *C.*; — 2) k. se = kalužati se, *C.*

kalûp, *m.* die Form, die Gussform, das Modell, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — prim. hs. kalup iz tur., *Mik.(Et.)*.

kalûpar, rja, *m.* der Formenmacher, der Modellschneider, *Cig., Jan.*

kalûparski, *adj.* die Formenmacher betreffend; k. pesek, der Formſand, *Cig.(T.)*; kaluparska priprava, das Formzeug, *Cig.*

kalûparstvọ, *n.* die Formkunſt, die Modellierkunſt, *Cig.(T.)*, *C.*

kalûpen, pna, *adj.* Form-, *Cig.*

kalúpiti, ûpim, *vb. impf.* formen, *Cig.(T.)*.

kaluporẹ̀z, rẹ́za, *m.* der Formenſchneider, *Cig.*

kaluporẹ̀zba, *f.* das Formſchneiden, *Cig.*

kaluporẹ̀zec, zca, *m.* der Formſchneider, *Jan.*

kalušträti, âm, *vb. impf.* trüben, *C.*

kalúža, *f.* die Kothlache, die Pfütze, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Notr.*, *SlGor.*

kalúžast, *adj.* pfützig, lachig, *Mur.*, *Cig.*

kalúžati, am, *vb. impf.* im Koth wälzen, *Mur.*; k. se, ſich im Kothe wälzen, in der Pfütze baden, *Mur.*, *Jan.*, *Mik.*; svinje se kalužajo, *C.*, *SlGor.*

kalúžen, žna, *adj.* pfützig, ſchlammig, *Cig.*, *Jan.*

kalúžiti, ûžim, *vb. impf.* ſtagnieren, *Jan.(H.)*.

kalûžnat, *adj.* pfützig, lachig, *Jan.*

kalûžnica, *f.* 1) das Pfützenwaſſer, *Cig.*, *Jan.*; — 2) navadna k., die gemeine Sumpfſchnecke (paludina vivipara), *Erj.(Ž.)*; — 3) die Sumpf-Dotterblume (caltha palustris), *Cig.*, *Jan.*, *Tuš.(R.)*.

kálpak, *m.* madžarsko pokrivalo, der Kalpak.

kalvílar, rja, *m.* der Calville-Apfel, *Jan.*, *Nov.*

kalvínec, nca, *m.* der Anhänger der calviniſchen Lehre, der Calviniſt, *Cig.*, *Jan.*

kalvínizem, zma, *m.* der Calvinismus, *Jan.*

kalvínka, *f.* die Calviniſtin, *Cig.*

kalvínski, *adj.* calviniſch, *Cig.*, *Jan.*

kalvínstvọ, *n.* der Calvinismus, *Cig.*, *Jan.*

kám, *adv.* l. *interr.* wohin? kam greš? kam li? wohin denn doch, *Levst.*; kam to, wohin doch? *C.*; ne vem ne kod ne kam, ich weiß weder aus noch ein; — v vzkliku: kam smo prišli! wohin ſind wir gekommen! — pred komparativom: viel, weit; kam lepši, viel ſchöner, *C.*; — kam ne, geſchweige denn: on bi cigana ukanil, kam ne bi mene, *C.*; = kam li: on nema peneza, kam li goldinar, *C.*; = kam li še, *Vrt.*; — II. *indef.* kàm, irgendwohin; kam drugam, ſonſt wohin; pojdi (si) kam! warum nicht gar! *Levst.(M.)*; — ni kam iti v tem vremenu, in dieſem Wetter kann man nirgendshin gehen; — kam — kam, ſowohl als auch: smrt kam bogate kam nevoljne jednako jemlje, *ogr.-C.*

kama, *adv.* = kam, *ogr.-Mik.*, *C.*

kamarâš, *m.* eine Art Zeug, *C.*

kamarášnica, *f.* ſuknja iz kamaraša, *vzhŠt.-C.*

kamášna, *f.* die Gamaſche, *Cig.*

kâmba, *f.* 1) der gebogene Stab am Joche, der dem Ochſen um den Hals gegeben wird, *Cig.*, *BlKr.*, *Dol.*, *Notr.*; kamba od jarma, *Levst.*; (*Zb. sp.*); — 2) eine Vorrichtung, damit Vögel zu fangen, *Šempas(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; die Dohne, *Cig.*; die Schlinge, *Z.*; — die Maſche, *Zil.-Jarn.(Rok)*; — 3) eine Handhabe an der Thür, der Thürgriff, *Cig.*, *Jan.*; — 4) der Schließhaken, in welchen der Riegel des Schloſſes ſchnappt, *Cig.*; — 5) der Kinnbacken, *Rez.-C.*; — prim. avstr.-nem. kamp = Kummet, *C.*; gr. κάμπη, res curva, *Mik. (Et.)*.

kambáč, *m.* kebel (škaf) z železno kambo, *Ponikve-Erj.(Torb.)*; — die Milchgelte, *C.*, *Polj.*, *Tolm.*

kâmbala, *f.* die Platteiße (pleuronectes platessa), *Cig.*, *Jan.*; — rus.

kâmbast, *adj.* kambi podoben, *Cig.*; kambasto vzbočena opna, prepona zvana, *Erj. (Som.)*.

kâmbati se, am se, *vb. impf.* Schlingen bilden, *C.*

kâmbica, *f. dem.* kamba; 1) die Dohne, die Schlinge (beim Vogelfang), *Cig.*; — 2) der Kloben an der Wage, das Wagegericht, *V.-Cig.*

kâmbnica, *f.* die Wendungsſchlinge, *V.-Cig.*;

kâmbora, *f.* dolga in debela smokva dolzega repa, *Ip.-Erj.(Torb.)*.

kambrîk, *m.* eine Art Stoff: Cambrics, Kammertuch (dünne lockere Batiſtleinwand aus Cambray, deutſch: Kameryck), *Cig.*

kamč-, pogl. kamenč-.

kamệja, *f.* erhaben geſchnittener Edelſtein, die Camee, *Cig.(T.)*.

kamệla, *f.* das Kameel: dvogrba k., das Trampelthier oder baktriſches Kameel (camelus bactrianus), enogrba k., das einhöckerige Kameel oder Dromedar (camelus dromedarius), *Erj. (Ž.)*.

kamệlar, rja, *m.* der Kameeltreiber, *Cig.*

kamệleon, *m.* das Chamäleon, *Cig.*, *Jan.*; afrikanski k., das afrikaniſche Chamäleon (chamaeleo vulgaris), *Erj.(Ž.)*.

kamelica, *f.*, *Cig.*, *C.*, pogl. kamilica.

kamệlija, *f.* die Camelie (camellia iaponica), *Cig.*, *Jan.*, *Tuš.(R.)*.

kamẹ́lji, *adj.* vom Kameel.

kamelopárd, *m.* die Giraffe (camelopardalis), *Jap.-C.*

kamelopárdal, *m.* die Giraffe, *Cig.*

kámen, *m.* der Stein; ima trdo srce kakor k.; k. se mi je odvalil od srca, es fiel mir ein Stein vom Herzen; k. lomiti, Steine brechen; k. rezati, den Stein behauen, *Dict.*; rezani k., der Quaderſtein, *Cig.*, *Jan.*, *Dalm.*, *nk.*; kresilni k., der Feuerſtein; dragi k., der Edelſtein; lahki k., der Kalktuff, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; gluhi k., der Bimsſtein, *Z.*; scejeni k., der Tropfſtein, *Trnovo-Erj.(Torb.)*; beli k., der Weißſtein, der Granulit, *Cig.(T.)*; der Kalkſtein, *C.*; sinji k., die Grauwacke, *Z.*; kisli k., der Alaun, *Cig.*, *C.*; peklenski k., der Höllenſtein, *Sen.(Fiz.)*; mlinski k., der Mühlſtein; na dva kamena mleti, mit zwei Mühlgängen, *Cig.*, *Jan.*; k. vložiti, den Grund legen, *M.*; temeljni k., der Grundſtein, *Cig.*, *Jan.*, *nk.* (hs.); = vkladni k., *Cig.*, *Jan.*; žgani k., der Ziegelſtein, *C.*; vinski k., der Weinſtein, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.* (po nem.); k. v mehurju, der Blaſenſtein, *Cig.*

kámen, *adj.* ſteinern, Stein-, *Mur.*, *Cig.*; Pod lipo stoji miza, Oj miza kâmena, *Npes.-Vraz*; zagledne kameno mizo, *Npr.(vzhŠt.)*-

Kamelská, Štrek. Prav. 83.

Lahtki Kamen Tupolcin Robič. Let. M. Sl. 869. 68.

[illegible] na cuem konci v Srdno Kamko (Sellingo)
Plan. Vest. XVI. 219.

cerkva Kámenà (v Mellauž p. Ormožu) Štrekelj Mpel 659.

Kámenček neko lido kisle jabolko. (Velesalo. Jičín. XVII.ij)

Kamenólica, neka trava (Nákle / Z. v. Sv. XVII.ij)

Kres; kameni ogelj, die Steinkohle, *Cig.(T.);* kameno olje, das Steinöl, das Petroleum, *Cig.(T.), Levst.(Nauk), Žnid.;* kamena smola, das Erdharz, *Erj.(Min.);* kamena posodba, steinerne Gefäße, *Raič(Slov.);* tudi: kamẽn, *Mur., Vrt.*

kamenár, rja, *m.* der Steinmetz, *Štrek., Vrtov. (Km. k.).*

kamenárnica, *f.* die Steinmetzwerkstätte, *Jan., C.*

kamenárski, *adj.* Steinmetz-, *Cig.*

kamenárstvọ, *n.* die Steinmetzkunst, *Cig.*

kâmenast, *adj.* steinicht, steinartig, *Mur., Cig., Jan.*

kâmenat, *adj.* steinig; na kamenato vsejati, *Trub.;* — steinern; miza kamenata (nav. kâmnata); kamenata sol, das Steinsalz, *Vod. (Izb. sp.).*

kamenáti, âm, *vb. impf.* steinigen, *Jan., Valj. (Rad).*

kamenâvec, vca, *m.* der Steiniger, *Jan.*

kámenčati, am, *vb. impf.* mit Steinchen spielen, *Notr.*

kámenček, čka, *m. dem.* kamenec, das Steinchen; slušni kamenčki, die Gehörsteinchen (Otolithen), *Erj.(Som.);* — kamenčki, Steinbeeren, *KrGora;* (prim. kamenica 9).

kámenčič, *m.* = kamenček.

kámenčje, *n. coll.* Steinchen, *Zora.*

kámenčkati, am, *vb. impf.* mit Steinchen spielen, *Kr.;* tudi: k. se, *LjZv.*

kámenec, nca, *m.* das Steinchen, *Cig., C., Dalm., Valj.(Rad);* — der Blasenstein, *Valj. (Rad);* žolčni kamenci, Gallensteine, *Erj. (Z.);* — der Alaun, *C.*

kamenẽn, *adj.* steinern, Stein-; (nav. kamnẽn).

kamenẽnje, *n.* der Versteinerungsprocess, *Cig. (T.).*

kamenẽti, ím, *vb. impf.* versteinern, *Mur., Cig., Met., Danj.-Valj.(Rad).*

kámenica, *f.* 1) der Ort, wo Steine gebrochen werden, der Steinbruch, *C.;* — 2) die Steinmetzwerkstätte, *C.;* — 3) ein steinernes Gefäß (z. B. das Weihwasserbecken), *C.;* — 4) steinerne Rechentafel, *ogr.-C.;* — 5) steinernes Haus, *Jan.;* — 6) kamenice, ein Wagengestell, auf welches Steine aufgeladen werden, *Štrek.;* — 7) das Muschelthier, *Jan.;* — die Auster, *Cig., C.* (hs.); — der Rochen (raja), *Prim.-Erj.(Torb.);* — trnjeva k., der gemeine Stachelrochen (raja clavata), *Erj.(Ž.);* — 8) der Stein (eine Krankheit), *Mur.;* — 9) die Felsenbrombeere (rubus saxatilis), *C., Medv. (Rok.).*

kámenič, *m.* das Steinchen, *Valj.(Rad).*

kámeničar, arja, *m.* = slegur, die Steindrossel (turdus saxatilis), *Frey.(F.).*

kámeničje, *n. coll.* Steinchen; — steiniger Boden, *Cig., C., Vrt.*

kámeničnik, *m.* der Steinkrebs, *C.*

kameníka, *f.* das Johanniskraut (hypericum perforatum), *C.;* — die Teesdalie (teesdalia), *C., Medv.(Rok.);* — der Teufelsabbiss (succisa), *C.*

kamenína, *f.* das Steingut, das Steinzeug, *Jan., Cig.(T.), C.*

kamenît, *adj.* steinig; kamenit pot, svet; — Stein-, steinern; — kamenito srce imeti, gefühllos sein, *Cig.*

kameníten, tna, *adj.* steinig, *Dict., Jan., M.;* — steinern, *Cig., Jan.;* kamenitna krava, *LjZv.*

kameníti, ím, *vb. impf.* versteinern, zu Stein machen, *V.-Cig.*

kamenîtnik, *m.* ein steiniger Hügel oder Berg, *Cig., C., ZgD.*

kamenîtost, *f.* die steinige Beschaffenheit.

kamenják, *m.* = koščak, die Steinnuss, *C.*

kamenjânje, *n.* die Steinigung, *Cig.*

kámenjast, *adj.* = kamenit, *Guts., Mur.*

kamenjáti, âm, *vb. impf.* steinigen, *Mur., Cig.*

kamenjâvec, vca, *m.* der Steiniger, *Cig., C.*

kamenjâvka, *f.* die Steinigerin, *Cig.*

kâmenjče, *n.*, pogl. kamenjiče.

kâmenje, *n. coll.* 1) Steine, das Gestein; k. lučati; k. lomiti; k. je padalo, es regnete Steine, *Cig.;* plovoče k., der Traß, *DZ.;* — 2) eine Bergstaudenfrucht, *Rez.-C.;* — tudi: kamenjè, *Valj.(Rad),* in kamẽnje, *na vrhodu.*

kâmenjiče, *n. dem.* kamenje; gladko, belo k., (kamenjče) *Zv.;* kamẽnjiče, *kajk.-Valj. (Rad).*

kamẽnka, *f.* = kamenolomnica, *C.*

kamenodẽłec, łca, *m.* der Steinarbeiter, *Jan. (H.).*

kamenobrûsec, sca, *m.* der Steinschleifer, *Jan.*

kamenojẽdec, dca, *m.* der Lithophag, *Cig.*

kamenokrẽč, krẽča, *m.* immergrüner Steinbruch (saxifraga aizoon), *Tuš.(R.).*

kamenolòm, lóma, *m.* = kamenolomnica, *Jan., Notr.*

kamenolõmec, mca, *m.* der Steinbrecher, *Guts.-Cig.*

kamenolõmnica, *f.* der Steinbruch, *Levst. (Cest.).*

kamenolõmnja, *f.* = kamenolomnica, *Cig. (T.);* — rus.

kamenomẽtnica, *f.* die Steinwurfmaschine, *Jan.(H.).*

kamenopis, písa, *m.* die Lithographie, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

kamenopîsec, sca, *m.* der Lithograph, *Cig., Jan., nk.*

kamenopîsen, sna, *adj.* lithographisch, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

kamnopîsnica, *f.* die lithographische Anstalt, *Cig.*

kamenorẽzba, *f.* die Steinschneidekunst, *Cig. (T.).*

kamenoròv, róva, *m.* = kamenolom, *Nov.*

kamenorẽzec, zca, *m.* der Steinschneider, *C.*

kamenorîsar, rja, *m.* der Graveur, *C.*

kamenosẽk, sẽka, *m.* = kamenar, der Steinmetz, *Mur., Cig., nk.*

kamenoslõvje, *n.* die Lithologie, *Jan.*

kamenotêrec, rca, *m.* der Steinbrecher, *C.*

kamenotẽsec, sca, *m.* der Steinmetz, *Cig., Jan., C., Zora;* — rus.

kamenotis, tísa, *m.* = kamenotisk, *Jan.*

kamenotísen, sna, *adj.*, *Cig.*, pogl. kamenotiskoven.

kamenotisk, tíska, *m.* der Steindruck, die Lithographie, *Cig.(T.)*, *C.*, *nk.*

kamenotiskár, rja, *m.* der Steindrucker, der Lithograph, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

kamenotiskárna, *f.* = kamenotiskarnica, *nk.*

kamenotiskárnica, *f.* die Steindruckerei, lithographische Anstalt, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*

kamenotískoven, vna, *adj.* lithographisch, *Jan.(H.)*.

kámenov, *adj.* = kamenen, kamenit, *Trub.-Mik.*

kamenovàlj, válja, *m.* der Steinwälzer (strepsilas), *Erj.(Z.)*.

kamenovânje, *n.* die Steinigung, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

kamenováti, újem, *vb. impf.* steinigen, *Guts.*, *Mur.*, *V.-Cig.*, *Jan.*

kamenovâvec, vca, *m.* der Steiniger, *Mur.*

kamenovâvka, *f.* die Steinigerin, *Mur.*

kámenovec, vca, *m.* das Erdöl, *Jan.(H.)*.

kamenovína, *f.* = kamenina, *Jan.(H.)*.

kamenovît, *adj.* steinig, *Jan.*, *Trub.-M.*

kamenovíten, tna, *adj.* = kamenovit, *Meg.*

kamenovŕt, vŕta, *m.* navadni k., die gemeine Bohrmuschel (pholas dactylus), *Erj.(Ž.)*.

kamenoznânstvǫ, *n.* die Lithologie, *Jan.*

kamenožẹ̑rec, rca, *m.* der Lithophag, *Jan.*

kamenožívka, *f.* die Steinkoralle, *Jan.(H.)*.

kámenstvǫ, *n.* das Steinreich, *Jan.*

kámenščica, *f.* die Steinkirsche, *vzhŠt.-C.*; — neka breskev, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kámenščnica, *f.* = kamenščica (Steinkirsche), *C.*

kàmer, *adv. rel.*, *C.*, *Škrab.(Cv.)*; — pogl. kamor.

kâmera, *f.* die Kammer: dvorna kamera, die Hofkammer, *Cig.*

kamerâlen, lna, *adj.* Cameral-, *Cig.*, *Jan.*

kamerar, rja, *m.*, *Jan.*, pogl. kamernik.

kâmeren, rna, *adj.* Kammer-, *Cig.*, *Jan.*; kamerni urad, das Kammeramt, *Cig.*, *Jan.*

kâmernik, *m.* der Kämmerer, *Cig.*, *C.*; (po češ.).

kâmerski, *adj.* = kameren, *Cig.*

kamež, *m.*, *Vrt.*, pogl. kaniš.

kâmik, *m. dem.* kamen: dragi k., *Meg.*

kamílica, *f.* die Kamille; kamilice komu skuhati, jemandem einen Kamillenthee kochen; prava k., echte Kamille (matricaria chamomilla), *Tuš.(R.)*; — prim. 2. gomilica.

kamíličen, čna, *adj.* Kamillen-; kamilično cvetje.

kamíličnik, *m.* der Kamillenthee, *Jan.*

kamílovec, vca, *m.* = kamiličnik, *Cig.*

kamižǫ̑la, *f.* das Wams, kurzes Männerröckel, *Cig.*, *Jan.*, *Dol.*, *Notr.*;—prim. nem. das Kamisol, fr. la camisole, it. camiciuola.

kamlǫ̑t, *m.* der Kamelot (eine Art Stoff), *Cig.*

kamn-, pogl. kamen-.

kámo, *adv.* = kam, *nk.*; — hs.

kamǫ̑ča, *f.* die Gemse, *Rez.-C.*; — prim. it. camoscio.

kamoj, *adv.* = kam, *Meg.*, *Boh.*, *BlKr.-DSv.*

kámor, *adv. rel.* wohin; kamor koli, wohin immer; kamor si bodi, wohin immer es sei; — kamor — tamo, = kakor — tako, sowohl — als auch, *C.*, *Raič(Slov.)*.

kâmora, *f.* = kamera, die Kammer, *ogr.-C.*, *nk.*;—dvorna kamora, die Hofkammer, *Levst. (Pril.)*, *DZ.*

kâmornik, *m.* der Kämmerer, *C.*; mestni k. ali denarničar, *Let.*

kàmp, kámpa, *m.* 1) der Theil; razdeliti kaj na tri kampe, *Valj.(Rad)*;—die Abtheilung, *Jan.*, *Fr.-C.*, *Vest.*; na dva kampa, abgesondert, *C.*; na dva kampa podelovati kaj, *Notr.*; po kampu, scharenweise, *C.*; na vse kampe delati = na vso moč d., *SlGor.*; — 2) das Feldlager, *Jan.*, *C.*, *Dalm.*; — das Kampfheer, *Dalm.*; — prim. nem. der Camp = das Feldstück, lat. campus, *Mik. (Et.)*; it. campo, das Lager.

kâmpa, *f.* = kamba, die Schlinge, die Masche, *C.*, *Z.*; mreža na široke kampe, *Z.*

kampanẹ̑lica, *f.* das gewöhnliche Sperberkraut (sanguisorba officinalis), *C.*, *Medv.(Rok.)*; — prim. it. campanella, das Glöckchen, *C.*

kâmpica, *f.* = kambica (Masche), *Guts.*

kampíšče, *n.* das Feldlager, *Dict.*, *C.*; tedaj so ti trije junaki v filistrsko kampišče predrli, *Dalm.*

kâmpoš, *m.* der Engerling, *C.*, *Valj.(Rad)*; tudi: kampošt, *C.*

kâmpuš, *m.* = kampoš, *Trst.(Let.)*.

kâmra, *f.* = izba, die Kammer; — iz nem.

kâmrica, *f. dem.* kamra; das Kämmerlein; — pogl. izbica.

kámščič, *m.* der Felsenbrombeerstrauch (rubus saxatilis), *pod Kaninom - Erj.(Torb.)*; — prim. kamenica 9).

kamûra, *f.* ein Kuhname: eine Kuh mit krummen Hörnern, *Trst.(Let., Zora)*; — eine hörnerlose Kuh, *C.*

1. **kân**, *m.* 1) die Absicht, das Vorhaben, *C.*; to je naš kan in namen, *ogr.*; meni je kan, ich will, *C.*; blag kan, *SlN.*; — 2) der Trug, *Cig.*, *M.*, *Valj.(Rad)*.

2. **kân**, *m.* der Tropfen: hodil je žganje pokušat, dokler ga je bilo kak kan, *Goriš.*; — der Fettropfen, das Fettauge: k. na juhi, juha brez kanu, *Gor.*; — niti za kan, nicht um ein Geringes, *Goriš.*

3. **kân**, *m.* der Kahm („Kahn"), der Weinrahm, *Mur.*, *Cig.*, *BlKr.*, *jvzhŠt.*; — iz nem.

4. **kân**, *m.* mongolischer, tatarischer Häuptling, der Khan.

5. **kan**, *m.* = neresec, mrjasec, *ogr.-C.*; — iz madž.

kanácija, *f.* neka psovka: ti kanacija ti!

kanâl, *m.* der Canal.

kanârček, čka, *m. dem.* kanarec.

kanârec, rca, *m.* der Kanarienvogel (fringilla canaria), *Jan.*, *Erj.(Ž.)*.

kanârka, *f.* das Weibchen des Kanarienvogels, *Valj.(Rad)*.

kânast, *adj.* kahmig: kanasto vino, *Cig.*, *M.*, *BlKr.*, *jvzhŠt.*; — prim. 3. kan.

Kamenárica Rimbaův (saxifraga) Tuš.
(S.L.-č. 251; B. 160.) gl. kamenotkeč.

kánjica zakrivljena ročna sekirica
v Obfrankah (Bregini) Štrekl. Let. 94. 17.

kandla Štrek. Prav. 94 (kor. kandva iz: kandel)

kanica gl. tkanica.

kantôri »o zvah slani voz, narejen
nekako na križ. Gribljé (Blkr.) Let. 893.

kancelár, rja, *m.* der Kanzler, *Jan., nk.*; cesarstveni k., der Reichskanzler, *DZ.*

kancelíja, *f.* pisarna, die Kanzlei, *Cig., Jan.*; (nav. kanclija).

kancelíjski, *adj.* Kanzlei-, *Cig., Jan.*

kancelíjstvo, *n.* das Kanzleiwesen, *Cig., Jan.*

kancelír, rja, *m.* der Kanzler, *Cig., Jan.*; der Vorsteher einer Kanzlei: Prišel je v grad, mlad, lep kancelir, *Preš.*

kancelírstvo, *n.* das Kanzleramt, *DZ.*

kancelíst, *m.* neka vrsta uradnikov, der Kanzlist, *Cig., Jan., nk.*

kancláti se, âm se, *vb. impf.* zanken, *Dol.*

kancóna, *f.* neka vrsta liričnih pesni, die Canzone.

kánček, čka, *m. dem.* kanec; das Tröpfchen, *Cig., Jan., C., ogr.-M.*; do zadnjega kančka se posušiti, *Vrtov.(Km. k.).*

kandidát, *m.* kdor se poteguje ali ponuja za kako službo, častno mesto itd., der Candidat.

kándis, *m.* der Kandiszucker, *Jan.*

kandrcíja, *f.* = zmešnjava, *Podgorje(Gor.)-Svet.(Rok.)*; pogl. kodrcija.

1. **kánec**, nca, *m.* der Tropfen, *Cig., Jan., M., Notr.*; k. vina, *Senožeče-Erj.(Torb.)*; — kanec zavisti kali in greni jim strmenje, *Zv.*

2. **kánec**, nca, *m. dem.* 5. kan, = neresec, mrjasec, *ogr.-C.*

kanefás, *m.* eine Art Stoff, Canevas, *Cig.*

kanefásast, *adj.* aus Canevas, *Cig.*

kanéla, *f.* der Zimmtbaum, der Kanellbaum (canella), *Mur.*

kângla, *f.* die Kanne; — prim. bav. kannel, kandel, *Levst.(Rok.).*

kânglica, *f. dem.*, kangla.

kanílo, *n.* prekanjen človek, *Notr.*

kamíš, *m.* das Tabakpfeifenrohr, *ogr.-C., Dol.*; — das Mundstück des Tabakpfeifenrohres: pipa je ležala razbita in v zobeh mu je ostal samo kaniš, zgornji del cevi, *Jurč.*

kániti, kânem, *vb. pf.* 1) *intr.* tröpfeln, in einem oder mehreren Tropfen fallen; nekaj tinte je kanilo na papir; ni nikar kaplje kanilo, kein Tropfen fiel, *Ravn.-Mik.*; — kakor kane, je nachdem es sich trifft; na srce mu je kanilo, er ist vom Schlagflusse berührt worden, *Z.*; („kadar človeku zvoni v ušesih, tri kaplje v njem visijo; ako mu katera na srce pade, zadene ga mrtvoud", *jvzhŠt.*); — 2) *tr.* einen oder mehrere Tropfen fallen lassen; nekoliko kapljic vina kaniti med vodo.

kániti, im, *vb. impf.* 1) beabsichtigen, vorhaben, im Sinne haben, *Habd.-Mik., Mur., Cig., C.*; kam kaniš iti, *Mur.*; kaj kani? was ist sein Beginnen? *Cig.*; — 2) betrügen, täuschen, *Cig., C., M.*; bližnjega k., *Burg.*; — 3) kaníti = strašiti: kanilo ga je, *Savinska dol.*; — prim. prekaniti, ukaniti.

kánja, *f.* der Mäusebussard, (buteo vulgaris), *Erj.(Ž.), Frey.(F.), Vrt.*; kosmatonoga k., der Schneegeier, (buteo lagopus), *Levst. (Nauk)*; — die Weihe, *Cig., Jan., Krelj, Celovška ok.*; — žejen sem kakor kanja, želeti česa, kakor kanja dežja, *M., Rib.*

kánjav, *adj.* mit zerrauften Kopfhaaren, *vzhŠt., C.*

kânjec, njca, *m.* 1) der Hühnergeier (falco milvus), *Cig.* — 2) = zakrivljen sekavec (nož), *Livek (Goriš.)-Erj.(Torb.)*; das Astmesser, *Tolm.* — 3) der Wiesensalbei (salvia pratensis), *Ben.-Erj. (Torb.).*

kânjek, njka, *m.* = kanja, der Mäusebussard, *Frey. (F.).*

kanjêr, *m.* = torba, *vzhŠt.*; — prim. bav. kanier, it. carniere, die Jagdtasche.

kanjúh, *m.* = kanja, die Weihe, *Cig., Jan., C., Mik.*; — = slegur, die Steindrossel (turdus saxatilis), *Erj. (Ž.), Sveta gora(Goriš.)-Erj. (Torb.).*

kânka, *f.* der Tripper, *Mik.*

kánkola, *n. pl.* 1) eine Art Schubkarren (ohne Truhe), *vzhŠt.-C.*; — 2) Stelzen, *C.*

kánkole, *f. pl.* = kankola, *Mur.*

kánkora, *f.* die Thürangel, *Cig., C., Ip.*; pri lesenih durih oni les, na katerem tečaj stoji in teče, *Notr.*; — prim. it. ganghero, die Thürangel, *C.*

kanljiv, íva, *adj.* betrügerisch, *Mur.*

kanljívost, *f.* betrügerisches Wesen, der Trug, *Mur.*; laž in kanljivost, *Danj.(Posv. p.).*

kánoba, *f.* der Keller, *Jan., Blc.-C.*; — prim. it. cánova, die Vorrathskammer, der Weinkeller, *Levst. (Rok.).*

kanôn, *m.* die Kanone; — iz romanskih jezikov, *Levst. (Rok.).*

kanóna, *f.* die Kanone, *Cig.*; — iz nem.

kanonáda, *f.* streljanje s kanoni, die Kanonade, *Jan.*

kanonár, rja, *m.* der Kanonengießer, *Cig.*

kanónik, *m.* der Domherr, der Canonicus.

kanonír, rja, *m.* der Kanonier.

kanonovína, *f.* das Kanonenmetall, *Cig.*

kánova, *f.* = kanoba, *Štrek.*

kánt, kánta, *m.* der Bankerott, *Mur., Cig., Jan.*; na k. priti, bankerott werden, fallieren; (pogl. klič); k. napovedati, den Concurs eröffnen, *Jan.*; — prim. nem. der Gant = die Auction; iz srlat. inquantus, it. incanto od lat.: quanti? za koliko? *C.*

kánta, *f.* die Kanne, *C.*; Notri v kanto se zgledava, *Npes.-Kres*; — prim. lat. cannata, srvn. kante = Kanne, *Mik. (Et.).*

kántarič, *m.* kleiner Kasten, *Z.*; — iz it. cantaro?

kantarída, *f.* der Pflasterkäfer, die Cantharide, *Jan.*

kantáta, *f.* neka vrsta liričnih pesni, die Cantate, *Cig. (T.).*

kánten, tna, *adj.* den Concurs betreffend, *Cig.*

kanterič, *m.* = kantarič, *Bes.*

kantôn, *m.* der Canton, der Bezirk, *Cig., Jan., C., Kr.* — *prim. stari kanon (odmaknjeni)*

kantônski, *adj.* Bezirks-, Canton-, *Cig., Cig. (T).*

kantûš, *m.* otročja obleka iz pisane tkanine, *vzhŠt., Pjk. (Črt.).*

kanúčka, *f.* die Flösserhacke, *C.*

kanzôbec, bca, *m.* der Hauzahn (des Schweines), *ogr.-C.*; — prim. 5. kan.

kanžar, rja, *m.* der Eber, *ogr.-C.*

1. kâp, *m.* 1) der Tropfenfall, die Traufe, *Cig.*; drevo kap pobija, da ne more rasti, *Mik.*, *jvzhŠt.*; die Dachtraufe; z dežja pod kap, aus dem Regen in die Traufe; pod kapom, unter der Traufe, *Z.*; kap bije, es tropft vom Dache, *Z.*; — 2) der über die Wand hervorragende Dachrand, *Cig.*; porine žarečo gobo v slamnati kap, *Zora*; dan pred kresom cvetlice in belo steljo zabadajo strehi v kap, *Navr. (Let.)*; kakor izpod kapa je lilo z neba, *Jurč.*; — der Waldſaum, *Notr.*; — 3) der Tropfen, *Blc.-C.*, *Mik.*; dva kapa vina, *Z.*; ni kapa več pijače, *jvzhŠt.*

2. kâp, *m.* = kapelj, *C.*, *Mik.*

kâp, î, *f.* der Schlagfluſs, *V.-Cig.*, *nk.*; kap ga je udarila, zadela, *nk.*; — tudi: hs.; prim. kaniti, kanem 1).

kápa, *f.* 1) die Kappe, die Mütze; škofova kapa, die Inſel; kosmata kapa, rauhe Mütze; kosmata kapa! = Sapperment! izpod kape gledati, einen unaufrichtigen Blick haben, *Z.*; ima ga pod kapo, er hat einen Rauſch, *Z.*, *Kr.*, *jvzhŠt.*; — 2) der Glockenmantel, *Cig.*; — 3) der Radachſenbeſchlag, der Achſenſchuh, *Z.*; — 4) das Beſetzleder an den Stiefeln, die Kappe, *Kr.*; — 5) der Nagelkopf, *C.*; — 6) farska kapa, neko jabolko, *Maribor-Erj. (Torb.)*. - 7) gen Kovič (Sukor) Šrack

kapanína, *f.* das Tropfwaſſer, *Cig.*

kápanje, *n.* das Tropfen, das Geträufel.

kápanka, *f.* die Tröpfelſuppe, *Cig.*

kâpar, rja, *m.* 1) der Kappenmacher, der Mützenkrämer, *Cig.*, *Jan.*; — 2) die Schildlaus, *Jan. (H.)*; — 3) ein Nagel mit großem Kopf, *Z.*

1. kapára, *f.* das Angeld, *Cig.*, *Notr.-Z.*; — prim. it. caparra, Angeld.

2. kâpara, *f. Vod. (Izb. sp.)*, pogl. kapera.

kâparica, *f.* die Kappenmacherin, die Mützenkrämerin, *Cig.*

kápast, *adj.* kappenförmig, *Cig.*, *Jan.*; kapasta streha, das Helmdach (z. B. an einem Thurme), *Cig.*; — ſchalig (min.): kapasti vapnenec, Schalenkalk, *h. t.-Cig. (T.)*; — k. vol, ein Ochs mit vorwärts gebogenen Hörnern, *Cig.*; „k. vol, kapasta krava, tak vol ali krava, ki ima roge iz početka nekaj nizdolu obrnjene, a potlej zopet kvišku zasuknjene“, *Lašče-Erj. (Torb.)*.

kápati, kâpam, pljem, *vb. impf.* 1) in Tropfen herabfallen, tropfen; vina je bilo, da je vse kapalo od mize; — tinta kaplje, die Tinte fleckt, *Cig.*; — einzeln herabfallen, *Mur.*; listje kapa, *Cig.*; hruške so začele kapati, *vzhŠt.*; — ljudje so gledali, da so jim oči vun kàpale, = debelo so gledali, *Vod. (Izb. sp.)*; — einzeln kommen: ljudje kapljejo, *Z.*, *jvzhŠt.*; — le po malem kaplje (denar), es gehen nur geringe Summen ein, *jvzhŠt.*; — 2) in einzelnen Tropfen fallen laſſen, tropfen, *Cig.*; — redko, gosto kapati (krompir sadeč), *pri Gorici-Erj. (Torb.)*; — nebo bo kapalo z roso, *Dalm.*

kápaven, vna, *adj.*, *Cig.*, *Jan.*; pogl. kapljiv.

kápavica, *f.* der Tripper, *Jan. (H.)*.

kâpča, *f.* = kopča, die Haftel, *C.*

kápčev, *adj.* pogl. kapičev.

kápčevina, *f.* neka vinska trta, *C.*

kápčina, *f.* = kapčevina, *C.*, *Zavrče-Erj. (Torb.)*.

kapčíti, im, *vb. impf.* zuſammenbinden: k. eno vrv z drugo, *Trst. (Let.)*; — prim. kopčati.

1. kâpec, pca, *m.* 1) der Tropfen, *C.*; en k. vode, *Kast.*; voščen k. der Wachstropfen, *Z.*; kapci (od voščenic), das abgetröpfelte Wachs bei Wachskerzen, *C.*; — 2) der Tropfſtein, *Pivka-Cig.*; prostorna otlina z lepim kapcem, *LjZv.*

2. kâpec, pca, *m.* 1) ein Ochs mit nach vorne gewundenen Hörnern, *Cig.*; prim. kapast; — 2) der Fenſterladen, *Cig.*

kapêla, *f.* die Kapelle; dvorna kapela, die Hofkapelle, *Cig.*

kapêlen, lna, *adj.* Kapellen-.

kapêlica, *f. dem.* kapela: die Kapelle; kjer Bog svojo cerkev zida, ondukaj hudič svojo kapelico pritiska, *Dict.*

kâpelj, plja, (peljna), *m.* die Fluſsgroppe (cottus gobio), *Erj. (Ž.)*, *Frey. (F.)*; zijal je kakor kapelj, *Slovan*; — prim. 2. kap *m.*

kapêlnik, *m.* der Kapellmeiſter, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *C.*, *nk.*

kápen, pna, *adj.* = kapljiv, *Cig.*, *Jan.*

kapénjek, *m.* nekak plašč, *BlKr.*; — suknja s kratkimi rokavi, *vzhŠt.*; — prim. kepenjek.

kápera, *f.* die Kaper, der Kapernſtrauch (capparis spinosa), *Cig.*

káperen, rna, *adj.* Kapern-: kaperna omaka, die Kapernſauce, *Cig.*

kapibara, *f.* = vodni prasec, das Waſſerſchwein (hydrochoerus), *Erj. (Z.)*.

kápica, *f. dem.* kapa; 1) das Käppchen, das Mützchen; — die Calotte, die Kugelmütze, *C.*, *Cig. (T.)*; — 2) die Haube des Rindsmagens, *Cig.*, *Cig. (T.)*, *Erj. (Ž.)*; — 3) die Kapſel, das Zündhütchen, *Cig.*, *Jan.*; kapica namestu kamna na puši, *Vrtov. (Km. k.)*; užigalna k., *DZ.*; strelna k., *Levst. (Nauk)*; pokalna k., die Knallkapſel, *DZ.*; — 4) der Achſenſchuh, *Cig.*; — 5) = kačka, die Kappe, die Ficke vorne am Hufeiſen, *V.-Cig.*; — 6) das Praeputium, *V.-Cig.*; — 7) der ſchwarze Keim an den Bohnen, der Bohnenſchuſs, *Cig.*; — 8) der Hühnerſteiß, *C.*; — 9) škofova k., das Hirtentäſchel (capsella bursa pastoris), *Bilje na Ipavi-Erj. (Torb.)*; — farske kapice, europäiſcher Spindelbaum oder Pfaffenhütlein (evonymus europaeus), *Josch, Tuš. (R.)*; — 10) krop kapice (Blaſen) poganja, kadar zavreti hoče, *Vod. (Izb. sp.)*.

1. kapič, íča, *m.* 1) streha nad vrati, *Valj. Rad.*; — prim. 1. kap *m.* 1); — 2) kar na koncu nosa prisahne, ein Schmutzfleck an der Naſenſpitze, *Valj. (Rad.)*.

2. kâpič, *m.* 1) = kapelj, *Frey. (F.)*; — 2) der Kobold, *Žabče pri Tolminu-Erj. (Torb.)*; — 3) morski k., der Meergrundel (gobius), *Erj. (Z.)*, *C.*

kanžúr – prašič, (Ogr.) Kühar, Čas. 3. 39. 1. nar. 10. Prl. jb.

kapčevje (evonymus var.) Spindelbaum Teufelszwirn (Tolm.) – Kenda.

kápenik, pluč, Gribelge (Blšk.) v Sav. Zagorju. Kepénjek Let. 893, 14.

kapca, železce ki se zatakne na ženasojas kolo drašči (Plb.) Let. 893. 16

kâpičar, arja, *m.* = kapar, *Cig.*
kápičast, *adj.* = kapast, *Cig.*
kápičati, am, *vb. impf.* kappen, *Jan.(H.).*
kápičev, *adj.* vom Spindel- oder Pfaffenbaum: k. les, (kapč-) *Cig.*
kápičevina, *f.* das Holz vom Spindelbaum, (kapč-) *Cig.*
kápičevje, *n.* europäischer Spindelbaum oder Pfaffenhütlein (evonymus europaeus), *Jan., Josch,* (kapč-) *Tuš.(R);* — prim. kapica 9).
kapilâren, rna, *adj.* Capillar-, *Cig., Jan.*
kapilârnost, *f.* die Anziehung in Haarröhrchen, die Capilarität, *Cig., Jan., Cig.(T.), Sen. (Fiz.)*
kapîn, *m.* = 2. kapec, kapast vol, *Lašče-Levst.(M.), Notr.*
kapitâl, *m.* glavnica, das Capital.
kapitâlček, čka, *m. dem.* kapital; ein kleines Capital, *Zora.*
kapitalist, *m.* der Besitzer von Capitalien, der Capitalist.
kapitalizováti, ûjem, *vb. impf.* capitalisieren, *Cel.(Ar.), nk.*
kapitâlke, *f. pl.* die Capitalschrift, *h. t.-Cig.(T.).*
kapitân, *m.* der Capitän (eines Schiffes); — der Hauptmann, *Mur., Cig., Jan.*
kapitanica, *f.* kapitanova žena, *kajk.- Valj. (Rad).*
kapitânstvo, *n.* die Capitänswürde; — der Hauptmannsrang, die Hauptmannschaft, *Cig.*
kapitanováti, ûjem, *vb. impf.* za kapitana biti, *nk.*
kapiti, im, *vb. impf.* kappen, *Jan.(H.).*
kapitulácija, *f.* pogodba (pos. o udaji), die Capitulation, *Cig., Jan.*
kaplân, *m.* duhovski pomočnik, der Kaplan; vojaški k., der Militär-, Feldkaplan.
kaplanija, *f.* die Kaplanei, die Kaplanswohnung.
kaplániti, ânim, *vb. impf.* als Kaplan dienen.
kaplânski, *adj.* die Kapläne betreffend, Kaplans-.
kaplânstvo, *n.* die Kaplanswürde, die Kaplansstelle.
káplja, *f.* 1) der Tropfen; človek je kakor kaplja na veji; — 2) der Schlagfluss, *Cig., Jan., Notr.*; kaplja ga je zadela, *Vrt.*; k. ga je ud(a)rila, *vzhŠt.-C.*; kaplja mu je na srce pala, *Z.*; prim. kap *f.*
kapljânje, *n.* das Tröpfeln, das Träufeln.
kápljast, *adj.* tropfenförmig, *Cig.(T.).*
kapljáti, âm, *vb. impf.* 1) *intr.* tröpfeln; dež kaplja, es fallen Regentropfen; tudi kápljati, *Valj.(Rad);* Na pragu deklica lepa stoji In solza za solzo ji kaplja 'z oči, *Preš.*; — 2) *trans.* träufeln, *Cig.*
kâpljati, am, *vb. impf.* = kopiti, *C.*
kápljavica, *f.* das Tropfbad, *V.-Cig.*
kâpljec, pljeca (peljca), *m.* der Tropfenschmutz, (beim Essen), *C., Z.*
kapljevína, *f.* ein (tropfbar) flüssiger Körper, *h. t.-Cig.(T.), Sen.(Fiz.).*
kapljevît, *adj.* tropfbar flüssig, *h. t.-Cig.(T.).*
káplјica, *f. dem.* kaplja; 1) das Tröpfchen, der Tropfen; kapljice ga nisem pokusil; dobra k., ein guter Tropfen (Wein); kapljica ga je pobila, er hat einen Rausch, *Cig.*; — 2) das Maiglöckchen (convallaria majalis), *Bolc-Erj. — (Torb.).*
kápljičast, *adj.* tropfenförmig, *Cig.*
kápljičica, *f. dem.* kapljica; das Tröpfchen, *Valj.(Rad).*
kapljína, *f.* eine tropfbare Flüssigkeit, *Jan.*
kapljiv, iva, *adj.* tropfbar flüssig, *Cig., Jan., Cig.(T.), Jes., Sen.(Fiz.), nk.*
kapljívost, *f.* die Tropfbarkeit, *Cig., Jan.*
kapnat, *adj.* = kapljiv, *Bes.*
kapníca, *f.* 1) das Traufwasser; (kâpnica, *Štrek.*); — 2) der Wasserfang, die Regencisterne, *Cig., C., Jap.-M.*; — 3) das unterste Ende des Daches, die Oese, *Cig.*; — skalica kraj strehe, s katere lije kap, *Gor.*; die unterste Latte am Dache *M.*; — 4) slabo drevo, katero bije kap, *Gor.*; — 5) der Tropfhahn, *V.-Cig.*; — 6) die Bürette (chem.), *Cig.(T.).*
kapníčast, *adj.* tropfsteinartig, *Erj.(Min.).*
kapník, *m.* 1) der Tropfstein, *Cig., Jan.*; — 2) die Dachrinne, *C.*; — die Stelle unter der Dachtraufe, *Valj.(Rad).*
kapnína, *f.* die Tropfsteinbildung, *Jan.(H.).*
kápniti, kâpnem, *vb. pf.* = kaniti, *Mur., Rož.-Kres.*
kápnost, *f.* = kapljivost, *Cig.*
kapnják, *m.* die Dachrinne, *C.*
kapotáti, otâm, ôčem, *vb. impf.* tröpfeln, *C.*
kapûc, *m.* = kapuca, *Cig., Burg.*
kapûca, *f.* die Kapuze, *Z., Trž.aška ok.-Zora.*
kapucîn, *m.* der Kapuziner, *Cig., Jan.*
kapucînar, rja, *m.* pogl. kapucin.
kapucînec, nca, *m.* der Kapuzineraffe (cebus capucinus), *Erj.(Z.).*
kapucînka, *f.* 1) die Kapuzinerin, *Cv.*; — 2) die Kapuzinerkresse (tropaeolum), *Cv.*
kapucînski, *adj.* Kapuziner-, *Cig., Jan.*
kapûn, *m.* = kopun.
kapúr, rja, *m.* das Petroleum, *Borovnica-Erj. (Torb.).*
kapûra, *f.* neka suhota za drva, *kajk.- Valj. (Rad);* — = mrtvaščnica, *kajk.-Valj.(Rad).*
kâpus, *m.* der Gemüse- oder Gartenkohl (brassica oleracea), *Josch, Tuš.(R.);* = zelje, *Cig., C., Mik., Celovška ok., Notr.*; kapûs, *KrGora;* — prim. stvn. chapuz, *Mik.(Et.).*
kâpusen, sna, *adj.* Kohl-, *Let.*; kapusni vrt, *Jsvkr.*
kâpusišče, *n.* der Kohlacker, der Krautacker, *Jan.*; (kapušče, *Pluš.na pri Bolcu-Erj.(Torb.).*
kâpusje, *n.* = kapusišče, *Jan.(H.).*
kâpusnica, *f.* 1) eine Aepfel- und eine Birnengattung, *C.*; — 2) = zelnica, *Jan.*
kâpusnik, *m.* = zelnik, *C.*
kapusnják, *m.* = zelnik, *Notr.*
kâpusov, *adj.* = kapusen, *Jan.(H.).*
kapûsta, *f.* = kapus, *Jan., C., ogr.-Valj.(Rad);* — prim. stvn. kumpost, iz lat. composita, *Mik.(Et.).*
kapúžiti, ûžim, *vb. impf.* enthaaren: prašiča k., *Dol.*
1. **kâr**, *m.* der Zank, *BlKr.-M.*
2. **kâr**, *m.* der Fels, *Gor.*; — prim. ker.
kàr, *l. pron. rel.* 1) was; kar si iskal, to si našel; teci, kar najhitreje moreš, lauf, so

ſchnell du nur kannſt; kar najprej mogoče, eheſtens, *Cig.*; kar najbolj, möglichſt, *C.*; — kar — toliko, je — deſto, *Mik.*; kar večji, to boljši, *C.*; kar dlje, tem bolj, *Vrt.*; — II. *conj.* 1) ſeit; kar ga poznam, ſeit ich ihn kenne; kar jaz pomnim, ſeit meinem Gedenken; prim. odkar; — ravno kar (nav. ravnokar), ſoeben; — 2) razen kar, samo kar, = razen da, samo da, *Levst.(M.)*; druge dote mu nisem dal, razen kar sem mu hišo pustil, *Levst.(M.)*; — 3) als (da) plötzlich; vse je bilo tiho: kar nekaj zašumi v listju; — III. *adv.* 1) ohne weiters, nur; kar v grob z mano, pod zemljo! *Ravn.*; kar na samo pismo zabeleži, *Levst.(Nauk)*; kar ustrelil ga je; kar pojdi! kar to-le, nur dieſes hier; to ni, da bi še kar tako jemalo; — kar nič, rein nichts, *Cig., C.*; kar eden ne, nicht ein einziger, *Cig.*; kar veliko se doseže, recht viel erreicht man, *Vrtov.(Km. k.)*; kar doteknil se ga nisem, ich habe ihn gar nicht berührt, *Notr.-Levst.(M.)*; — 2) = nikar, nicht, *Guts.*; kar — temuč, nicht — ſondern, *Guts.(Res.)*; — geſchweige: greh na greh nakopava, kar da bi se ga kesal, *Ravn.*; še poslušati me ni hotel, kar pa da bi mi bil kaj dal, *jvzhŠt.*; v tem pomenu tudi: ne kar: še vzel bi mi, ne kar dal, *Jan.(Slovn.)*; še jesti nimamo, ne pa kar bi se lepo oblačili, *Jan.(Slovn.)*.

karabīnar, rja, *m.* der Carabinier, *Cig., Jan.*

karabīnka, *f.* der Carabiner, *Cig., Jan.*

karafína, *f.* namizna priprava s stekleničicama za ocet in olje, die Caraffine, *Cig.*

karafínka, *f.* = karafina, *Cig., Jan.*

karákter, *m.* značaj, der Charakter.

karakterístika, *f.* označba, die Charakteriſtik, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*.

káranec, nca, *m.* der Gerügte, *Jan.(H.)*.

káranje, *n.* die Zurechtweiſung, die Ahndung (mit Worten), *Cig., ogr.-Valj.(Rad)*.

karás, *m.* die Karauſche (cyprinus carassius), *Cig., Jan., Erj.(Z.)*.

karásek, ska, *m.* = karas, *Jan.*

karásnik, *m.* črv k., der Karauſchwurm, *Cig.*

karát, *m.* štiriindvajsetinka uteži (pri zlatu), das Karat, *Cig., Jan., Cig.(T.), Cel.(Ar.)*.

karáten, tna, *adj.* Karat-: karatna utež, das Karatgewicht, *Cig., Jan.*

kárati, am, *vb. impf.* 1) ſchartig machen, *Z., C.*; — 2) mit Worten züchtigen, verweiſen, rügen, *Mur., Cig., Jan., BlKr., ogr., kajk.-Valj.(Rad), nk.*; učitelj hude opomina, kara, kaštiga, *ogr.-Valj.(Rad)*; — k. se, = kregati se, *Svet.(Rok.)*; — 3) provocieren (= vznemirjati), *Krn-Erj.(Torb.)*.; — tudi: kârati.

karatováti, újem, *vb. impf.* karatieren, *Cig.(T.)*.

karâva, *f.* die Rüge, der Verweis, *C.*

karavána, *f.* potujoča truma (trgovcev, romarjev), die Karawane.

karavánski, *adj.* Karawanen-: k. čaj, *Jan.*

káravec, vca, *m.* der Tadler, der Sittenrichter, *C.*

karbōl, *m.* = karbolna kislina, *nk.*

karbōlen, lna, *adj.* Carbol-: -lna kislina, die Carbolſäure (chem.), *DZ., nk.*

kardināl, *m.* naslov najvišjih cerkvenih dostojanstvenikov za papežem, der Cardinal.

kardinálski, *adj.* Cardinals-, *Cig., Jan., nk.*

kardinálstvǫ, *n.* die Cardinalswürde, *Cig., Jan., nk.*

kare, *pron. rel.* = kar, *ogr.-C.*

kárengar, rja, *m.* = karnar, *Gor.*

karę̑ta, *f.* 1) die Kutſche, *Cig.*; — kleinerer Fuhrmannswagen, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; — 2) die Carrettſchildkröte (chelonia imbricata), *Erj.(Ž.)*; — prim. bav. karrete, it. carretta.

kárf, kárfa, *m.* der Karpf.

karfijōl, *m.* der Blumenkohl, der Karfiol, *Cig., Jan.*

karfijōla, *f.* = karfijol, *C.*

karijatída, *f.* ženski kip namestu stebra, die Karyatide, *Cig.(T.)*.

karikatúra, *f.* zasmehljivo pretirana podoba, die Caricatur.

kárjice, *f. pl. V.-Cig.*, pogl. kljuka; (dvomna beseda).

karjǫ̑la, *f.* die Schiebtruhe, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — prim. karola.

kârka, *f.* 1) die Rüge, *C.*; — 2) der Zank, *Habd.-Mik., kajk.-Valj.(Rad)*.

karla, *f.* neko jabolko, *M., C.*

kárlav, *adj.* mit langem ungeordnetem Haar, *Npes.-Vraz.*

kârle, *f. pl.* lange Haare, *Z., Št.*

kármelec, lca, *m.* = karmelit, (karmeljci) *Zv.*

karmelít, *m.* der Karmeliter (redovnik), *Jan.*

karmelitán, *m.* = karmelit, *Cig., Jan.*

karmelitánka, *f.* = karmelitka, *Cig.*

karmelítka, *f.* die Karmeliternonne, *Jan.*

karmelítski, *adj.* Karmeliter-, *Jan.*

karmę̑n, *m., Guts.*, pokvarjeno iz: pergament, *C.*

karmezín, *m.* das Carmoiſinroth, *Mur., Jan., Ravn.*

karmezínast, *adj.* carmoiſinroth, *Mur., Cig., Jan.*

karmín, *m.* neko rdeče barvilo, der Karmin, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

kármina, *f.* das Todtenmahl, *Jan., Z., Mik.*; tudi *pl.* karmine, *Dol.-Cig., vzhŠt.-Pjk.(Črt.)*; — iz. lat. „carmina“, (pesni, ki so jih nekdaj nad mrtveci prepevali), *Mik.(Et.)*.

karminják, *m.* der Gaſt beim Leichenmale, *C.*

karmínov, *adj.* Karmin-: karminova kislina, die Karminſäure, *Cig.(T.)*.

karminščák, *m.* = karminjak, *C.*

kârnar, rja, *m.* = kostnjak, das Beinhaus, *Mur., Trub., SlN., Gor.-Mik.*; — prim. bav. karner, srlat. carnarium, der Leichenhof, *C.*

karnej, *m.* = kanjer, *ogr.-C.*

karnę̑l, la, *m.* = tkalec, *Notr., Goriš.*, (ker so bili tod nekdaj največ Karneli tkalci).

karner, rja, *m.* = kanjer, *Trub.*

karneōl, *m.* neki kamen spadajoč med kremenjake, der Carneol.

karnevál, *m.* predpust, der Carneval.

karnîs, *m.* das Karnies, *Cig.*; (karniš, *Vrtov. [Vin.])*.

karǫ́ga, *f.* das Fahnenwappen, *C.*; — prim. karogla.

le-kàr = takoj, kmalu: počakaj malo, le-kar se vrnem; lekar se pokeni! Štirm. – Kanda

od Kar 2): Sam Jezus je ljubil takaj bi je jar Kar? (kram) M. Pes. Strekelj III. 6177.

kašena - pelargonec - redka kaša (Znan.) (Bašovšek)

kašun, klguse, Gaul, schlechtes Pferd (Breznica) (Bezlaj XVII 191: ženska psovka slabemu nevrednemu človeku)

kasele, samokolnica, tačka (Suhor) (it. cassella, frnšp.) bav. „Scheibtruhen" Štrek. (Let.) 94. 17.

karógla, *f.* = cerkvena zastava, *Tolm.-Erj. (Torb.)*; — prim. stsl. horągy, horągva.
karǫla, *f.* der Schubkarren, *Dol.*; — prim. it. carriuola, das Rollbett.
1. **kárp**, kárpa, *m.* der Karpfen (cyprinus carpio), *Mur., Cig., Jan.*; — prim. 2. krap.
2. **karp**, *m.* der Schneeſchuh, *C.*
karpa, *f.* der Schneeſchuh, *Jan.*
kárpast, *adj.* karpfenartig, *Cig.*
karpoč, *m.* die Schleihe (tinca), *Frey.(F.)*.
kárpov, *adj.* Karpfen-, *Cig., Jan.*
karpovína, *f.* das Karpfenfleiſch, *Cig., Jan.*
kárpovnik, *m.* der Karpfenteich, *Cig., Jan.*
karstenīt, *m.* der Karſtenit (min.), *Cig.(T.)*.
kárta, *f.* die Karte; die Spielkarte; karte igrati, Karten ſpielen; v karte igrati, *Mur.*; karte metati, Karten aufſchlagen, *Prim.*
kartáča, *f. Cig.*, pogl. karteča.
kartáš, *m.* der Kartenſpieler, *C., Valj.(Rad.)*.
kártati, am, *vb. impf.* Karten ſpielen, *Jan.*; = k. se, *Mur.*
kártavec, vca, *m.* der Kartenſpieler, *Mur.*
kartávna, *f.* neko strelno orodje, die Kartaune, *Cig., Jan.*
kartávžar, rja, *m. Cig., Jan.*, pogl. kartuzijanec.
kartéča, *f.* z drobnejšimi kroglami napolnjena topovska patrona, die Kartätſche, *Jan.*
kárten, tna, *adj.* Karten-: *Jan.*
kartón, *m.* der Carton, die Pappe, *Cig., DZ.*
kartónar, rja, *m.* der Pappenmacher, *Cig.*
kartúš, *m.* die Patronentaſche (cartouche), *Kos.*
kartuzijánec, nca, *m.* der Karthäuſer (redovnik), *Jan.*
kartuzijánski, *adj.* Karthäuſer-, *Cig., Jan.*
kárželj, žlja, (želina), *m.* der Kaiſerling (agaricus caesareus), *Cig., Tuš.(R.), BlKr.*
kása, *f.* denarnica, blagajnica, die Caſſe, *C.*
kasárna, *f.* vojaščnica, die Kaſerne.
kasati, am, *vb. impf.* 1) den Kopf ſchüttelnd gehen (o konjih), *C.*; — prim. hs. kasati, traben.
kasavec, vca, *m.* konj k., ein Pferd, das den Kopf zu ſchütteln pflegt, *Habd.-Mik.*
kásen, sna, *adj.* = kesan.
kásija, *f.* die Kaſſie (cassia), *Cig., Jan., Dalm.*
kasír, rja, *m.* blagajnik, denarničar, der Caſſier.
kásta, *f.* die Kaſte; (kaste so stanovi, katerih pravice in dolžnosti se dedujejo).
kastél, *m.* kleine Feſtung, das Caſtell.
kastelán, *m.* der Burghauptmann, der Caſtellan, *Cig., Jan.*; — prim. 1. gradnik.
kastelánstvǫ, *n.* die Caſtellanswürde, *Cig.*
kastǫ́r, *m.* = kastorec, *Lašče-Levst.(Rok.)*.
kastǫ́rec, rca, *m.* der Biberhut, *Cig., Kr.*
kastróla, *f.* die Caſſerolle, *Cig., BlKr.*
kastruži, *m. pl. Svet.(Rok.)*, pogl. kostruži.
káša, *f.* 1) der Brei, beſ. der Hirſebrei, die Grütze; prosena, ječmenova, ajdova, ovsena k., Hirſen-, Gerſten-, Heiden-, Hafergrütze oder -brei; mlečna kaša, otročja paša, *Zv.*; kašo pihati, ſich darein mengen, *Jan.(H.)*; S Turkom noč'mo se vojsk'vati, Vrele kaše ne pihati, *Npes.-K.*; kašo upihati komu, jemanden daran kriegen, auszahlen, *Let., jvzhŠt.*; v kaši biti, im Malheur ſein, *Cig.*; — babja kaša = babje pšeno, *C.*; — 2) svinjska k., der Vogelknöterich (polygonum aviculare), *Fr.-C.* — 3) ~~slam~~ Dreſchſtroh *Gor.(Št. Jak.), Dol.(Št. Jan.)*
kášar, rja, *m.* der Grützehändler, *Cig.* 26.7.34
kášast, *adj.* breiartig, *Cig.*
kášča, *f.* 1) der Getreidekaſten, *Jan.*; — 2) ein Gebäude zur Aufbewahrung des Getreides, *Cig., Jan., Dol., Notr.*; zidana klet, kjer se žito hrani, *BlKr.*; — 3) der Getreideboden, *Cig.*; — das Getreidezimmer, *Notr.*; — 4) der Dachboden, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — 5) das Bollwerk im Waſſerbau, *Cig., Jan., Kr.*; — prim. kašt, kašta.
káščica, *f. dem.* kašča.
kášelj, šlja, *m.* der Huſten; suhi k., der trockene Huſten; oslovski k., der Eſelshuſten.
kašelót, *m.* der Pottfiſch (cachelot), (physeter macrocephalus), *Erj.(Ž.)*.
kášen, šna, *adj.* Brei-, Grütze-: kášni oblog, der Breiumſchlag, *Cig.*
1. **kášica**, *f. dem.* kaša.
2. **kašica**, *f.* das Hirtentäſchel (capsella bursa pastoris), *Bodrež(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — prim. it. cassa, lat. capsa, *Štrek.(Let.)*.
1. **káška**, *f. dem.* kaša, *Levst.(Zb. sp.)*.
2. **káška**, *f.* k. sv. Ivana, die Spierſtaude (spiraea aruncus), *Razdrto-Erj.(Torb.)*; — prim. 2. kašica, *Štrek.(Let.)*.
kašljálǫ, *n.* der Huſter, *Cig.*
kášljanje, *n.* das Huſten.
kášljati, am, *vb. impf.* huſten; den Huſten haben: že od božiča kašljam.
kášljav, *adj.* am Huſten leidend, *Mur.*
kášljavec, vca, *m.* der Huſter.
kášljavka, *f.* die Huſterin.
kašljiv, iva, *adj.* = kašljav, *Jan.*
kašljeváti, ûjem, *vb. impf.* plätſchern (vom Geräuſch geſchüttelter, nicht ganz voller Fäſſer), *vzhŠt.-C.*
kašmírka, *f.* die Kaſchmirziege, *Erj.(Ž.)*.
kášnat, *adj.* breiig, *Mur., Cig.*; kašnata klobasa, die Grützwurſt, *Cig.*
kášnica, *f.* 1) das Breiwaſſer, *Dol.*; — 2) die Grützwurſt, *Cig., Jan.*; — 3) neko jabolko, *Vrsno(Tolm.)-Erj.(Torb.)*.
kášnik, *m.* 1) die Grützſtampfe, *Jan.*; — 2) der Breiliebhaber, *Z.*
kašnják, *m.* 1) der Breitopf, *C.*; — 2) der Breiliebhaber, *C.*
kášpret, *m.* die Käſeſuppe, *Dict.*; (kašprad, *Jarn.*); — gotovo iz nem.
kášt, kášta, *m.* der Dachboden, *Stopice-Erj. (Torb.)*; — prim. bav. kaischt, kaescht, Fach in einem Getreidebehälter, *Levst.(Rok.)*.
kášta, *f.* 1) der Getreidekaſten, *Mur., vzhŠt.*; — 2) der Getreideboden, *Cig., Gor.*; die Scheuer: žito v svoje kašte spravljati, *Dalm.*; — 3) die Schildmauer im Waſſerbaue, *V.-Cig., LjZv.*; kašte v obrambo mosta, *SlN.*; — 4) die Schleuſe, *Mur.*; — 5) tekoča voda s koritom vred, *Bolc-Erj.(Torb.)*.
kaštávnik, *m.* der Verwalter der Gemeindeweingärten, *BlKr.*; — prim. it. castaldo.
kaštíga, *f. Mur.*; pogl. kazen.

kaštígati, am, *vb. impf.* = kazniti, *Mur., Cig., ogr., vzhŠt.-C.*; — prim. stvn. chastigôn, lat. castigare, *Mik.(Et.).*

kaštrûn, *m.* pogl. koštrun.

katakômbe, *f. pl.* podzemeljsko pokopališče, die Katakomben.

katalêktičen, čna, *adj.* z nepopolno končno stopo (o verzih), katalektisch, *Cig.(T.).*

katalîza, *f.* die Katalyse (chem.), *Cig.(T.).*

katalíti, ím, *vb. impf.* = kotaliti, *Cig., C.*

kataljáti, âm, *vb. impf.* rollen machen, *Gor.-Valj.(Rad)*; k. se, rollen: kroglja se katalja, *Mik.(Et.)*; — prim. kotaljati.

katalôg, *m.* imenik, zaznamek, der Katalog.

katálpa, *f.* der Katalpabaum, *Cig.*

katân, *m.* = vojak, *C., ogr.-M.*; — prim. madž. katona.

katânčev, *adj.* Wau-, katančevo žoltilo, das Waugelb, *Cig.(T.).*

katânec, nca, *m.* 1) = katan, *C.*; — 2) die Färberreseda, der Wau (reseda luteola), *Cig., Jan., Cig.(T.), Tuš.(R.), Medv.(Rok.).*

katânek, nka, *m.* 1) = katan, *C.*; — 2) = soldatek (cyclamen), *Ščav.-C.*

katánja, *f.* neka vinska trta, *Kanal-Erj. (Torb.).*

katâr, *m.* der Katarrh; katar imeti; katara se iznebiti.

katâren, rna, *adj.* Katarrhal-, katarrhalisch, *Cig., Jan.*

katarînčica, *f.* = marjetica, *BlKr.*

katarînka, *f.* neka hruška: die Katharinenbirne, *Cig.*

katarînščica, *f.* eine Art Zwetschke, *C.*

katáster, tra, *m.* popis zemljiških razmer, der Cataster; v k. zapisati, cataſtrieren, *Cig., Jan.*

katastrálen, lna, *adj.* = katastrski, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

katastrôfa, *f.* prevrat (v tragediji, v življenju), die Katastrophe, *Cig.(T.).*

katástrski, *adj.* Cataſtral-, *Cig.(T.).*

kátedra, *f.* učiteljska stolica, der Katheder, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; (tudi rus.).

kategôričen, čna, *adj.* določen, kategorisch, *Cig.(T.).*

kategôrija, *f.* razred, vrsta, die Kategorie.

katehêt, *m.* verski učitelj, der Katechet.

katehêtičen, čna, *adj.* h katehetiki spadajoč, katechetisch, *Jan.(H.).*

katehêtika, *f.* die Katechetik, *Cig., Jan.*

katehêtski, *adj.* Katecheten-, katechetisch.

katehízem, zma, *m.* = katekizem.

katekêt, *m., Cig.*, pogl. katehet.

katekízem, zma, *m.* nauk (pos. verski) na vprašanje in odgovor spisan, der Katechismus.

katęri, *pron.* I. *interr.* welcher? (von zweien oder mehreren) katera gospa ves svet obhodi? *Jan.(Slovn.)*; — der wievielte? katerega imamo danes? welches Datum haben wir heute?—v indirektnem vprašanju: Bog že ve, kateri kozi rep krati, = Gott weiß schon, wen er züchtigt, *Met.*; — II. *rel.* welcher; katerega bom poklical, tisti naj se oglasi; kateri koli, welcher immer; katerj bodi, welcher es auch sei; —III. *indef.* irgend welcher, irgend einer; — če vaju (vas) katerega zadene, brez strahu pojdi v boj; nas bi lahko katero šló k božji službi, von uns Hausgenossen irgend einer, *C.*

katęrič, *adv.* I. *interr.* welchesmal? zum wievielten mal? (kterič) *vzhŠt.-C.*; — II. *indef.* irgendeinmal, zuweilen, manchmal, *C.*; ali si že bil katerič na Bezjaškem? (kterič) *Raič (Kol.).*

katęrikrat, *adv.* I. *interr.* welchesmal? — II. *rel.* wann; k. koli, wann immer; —III. *indef.* irgend einmal, manchmal.

kâteta, *f.* die Kathete, *Cel.(Geom.).*

katêter, tra, *m.* neko cevasto ranocelniško orodje, der Katheter.

katôd, *m.* = katoda, *Cig.(T.).*

katôda, *f.* die Kathode (phys.), *Jan.(H.).*

katôličan, *m.* der Katholik; tudi: katoličan.

katoličánec, nca, *m.* = katoličan, *ogr.-M., Mik.*

katôličanka, *f.* die Katholikin; tudi: katoličánka.

katôličanstvo, *n.* der Katholicismus; tudi: katoličánstvo.

katolík, *m.* po nem. Katholik, *Cig., Jan.*

katôliški, *adj.* katholisch.

katôptričen, čna, *adj.* katoptrisch, *Cig.(T.).*

katôptrika, *f.* nauk o odsevanju, die Katoptrik, *Cig.(T.).*

katorna, *f., Mur.*, pogl. kotorna.

katrân, *m.* der Theer, *Cig.(T.), nk.*; — hs.; prim. tur. katran, *Mik.(Et.).*

katríga, *f.* = stol, *kajk.-Valj.(Rad)*; —prim. it. (dial.) carrega, Sessel.

katûn, *m.* neka bombaževa tkanina, der Kattun.

katunár, rja, *m.* der Kattunweber, *Cig., Jan.*

katunárnica, *f.* die Kattunfabrik, *Cig., Jan.*

katunárski, *adj.* die Kattunarbeiten betreffend: -ska stiskalnica, die Kattunpresse, *Cig.*

katûnast, *adj.* kattunen.

katûnov, *adj.* kattunen.

katûnski, *adj.* Kattun-: -ska igla, die Kattunnadel, *Cig.*

káva, *f.* der Kaffee, *Mur., Cig., Jan., nk.*; — prim. hs. kava, kafa.

kavár, rja, *m.* der Kaffeesieder, *Mur.*; — = kavarnar, *Cig., Jan*

kavarica, *f.* die Kaffeesiederin, die Kaffeeschenkin, *C., ZgD.*

kavárna, *f.* das Kaffeehaus, *Jan., nk.*

kavârnar, rja, *m.* der Cafetier, *nk.*

kavárnica, *f.* = kavarna, *Mur., Cig., Jan.*

kavârnik, *m.* der Kaffeeschenk, der Cafetier, *Cig., Jan.*

kávcija, *f.* varščina, die Caution, *Cig., Jan., nk.*; govori se tudi: kavcíja.

kâvčevina, *f.* = kavčina, *jvzhŠt.*

kâvčica, *f. dem.* kavka; 1) die Alpendohle, *pod Kaninom-Erj.(Torb.)*; —2) die Jäthaue, *Jan.*

kâvčina, *f.* neka vinska trta: die blaue Kölnertraube, *M., jvzhŠt.-Erj.(Torb.).*

kâvčji, *adj.* von der Dohle, Dohlen-.

V sv. že bil Kterič na Brezjaškem (okolo Gutomera)
Nar. kol. 868, 66.

Kašenjaři = cajna, korbica (Oklarji: Nov. Vg. 219)
Štrek. Let. 94. 10.

Kadónka = potonika Pfingstrose, Gor
(Zobo.) – 26. II. 34.

Katehizovanje sar Katehisieren
Katehizovati Katechisieren Apih
Let. 95. 168 i. dr.

Kavšnica = Kegljišče Sv. Lucija (Tolm.) – Kenda

kavrnast, zoltig, Turna, Plan. Vest. XVI 219.

Kavše m Kavje, Temljine (Tolm.) – Kenda

kâvčmar, rja, *m.*, *Štrek.*, *Let.*; pogl. kalčmar, rezar.

kavčúk, *m.* der Kautſchuk.

kavčúkovec, vca, *m.* der Kautſchukbaum (siphonia elastica), *C.*, *Tuš.(R.)*.

kâvdranje, *n.* das Kaudern, das Gekoller des Truthahnes.

kâvdrati, am, *vb. impf.* 1) kaudern, kollern (vom Truthahn); — 2) plaudern, *Z.*, *SlN.*

kâvec, vca, *m.* der Treſterwein, der Nachwein, *Cig.*, *Jan.*; tropine, zalite z vodo, dajo v Istri kuhati; kar odtoče, imajo po leti za pijačo, ki jo zovejo kavec, *SlN. XIII. 61.*

kávelj, vlja (veljna), *m.* 1) der Haken, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Kr.*; — 2) der Keim, *C.*; — 3) tüchtiger Mann: ako jim je načelnik kavelj, gredo za njim skozi peklenski ogenj, *Bes.*; presukan k., durchtriebener Kerl, *Zora.*

káveljček, čka, *m. dem.* kavelj, das Häkchen, *Cig.*, *Jan.*, *Kr.*

káven, vna, *adj.* Kaffee-, *Mur.*, *Jan.*, *nk.*

kavijar, *m.* slana ikra, der Caviar, *Cig.*; — rus. kavijárъ.

kâvka, *f.* 1) die Dohle (corvus monedula); k. škrlatnica, die Purpurdohle, *Cig.*; — 2) eine blaue Traubengattung, *Vrtov.(Vin.)*, *Trumm.*, *Št.-Erj.(Torb.)*; — 3) der Haken, *Cig.*; — palica z železno kljuko na koncu, s katero tkalec ladjico pobira, *Gor.*; — die Jäthaue, *Jarn.*, *Mur.*; — 4) die Thürſchnalle, *Z.*; — 5) die Winde, *Krn-Erj.(Torb.)*; — 6) grober Schriftzug, *Z.*; kavke delati, kritzeln, Krähenfüße machen, *Cig.*; — 7) človek, ki vedno javče (kavka): ti si prava kavka, *jvẓhŠt.*

kâvkati, am, čem, *vb. impf.* 1) ähnliche Laute von ſich geben, wie die Dohle; pure kavkajo, *jvẓhŠt.*; — jammern: kaj vedno kavkaš? *jvẓhŠt.*; — 2) luščiti kostanj iz grič̆e (ježice), *GBrda-Erj.(Torb.)*.

kávkelj, klja, *m.* der Haken, *Lašče-Levst. (Rok.)*.

1. **kavkljáti**, âm, *vb. impf.* = nadležno bevačiti, moledovati, *Rihemberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — prim. kavkati.

2. **kavkljáti**, âm, *vb. impf.* kuppeln, *Jan.*; — prim. kavkelj.

kâvkljec, kljeca (-keljc, -keljca), *m.* das Häkchen: trotje noge imajo kavkljece, jako bečelnim podobne, *Levst.(Beč.)*.

kâvla, *f.* 1) die Kohlrübe, (kavlja) *Cig.*, *Lašče-Levst.(Rok.)*; — 2) die Steckrübe (posebna zvrst ogrščice), *Tuš.(R.)*; — prim. lat. caulis, it. cavolo.

kávljast, *adj.* hakicht, *Cig.*

kavljàt, áta, *adj.* hakig, *Cig.*

kavljáti, âm, *vb. impf.* keimen, ſproſſen, *Notr.-Z.*; krompir (v kleti) kavlja, *Sv. Peter-Erj. (Torb.)*.

kávljič, *m. dem.* kavelj; das Häkchen, *Cig.*

kávljičati, am, *vb. impf.* häkeln, *Jan.(H.)*.

kávljije, *n. coll.* die Keime, die Triebe, *Sv. Peter-Erj.(Torb.)*.

kávljiti, im, *vb. impf.* mit einem Haken faſſen, *Cig.*

kâvnar, rja, *m.* der Borkenkäfer, *Poh.*; — prim. knaver.

kâvnica, *f.* die Kaffeeſchale, *Jan.*

kâvnik, *m.* die Kaffeebüchſe, *Jan.*

kavopîvec, vca, *m.* der Kaffeetrinker, der Kaffeebruder, *Cig.*

kavopîvka, *f.* die Kaffeetrinkerin, die Kaffeeſchweſter, *Cig.*, *Jan.*

kavovàr, vára, *m.* die Kaffeemaſchine, *Jan.*

kávovec, vca, *m.* der Kaffeebaum (coffea arabica), *Jan.*, *Tuš.(R.)*.

kavovína, *f.* das Kaffein, *Cig.(T.)*.

1. **kâvra**, *f.* 1) die Truthenne, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Zora*; — 2) = vrana, *C.*

2. **kâvra**, *f.* die Unterkohlrübe (podzemeljska koleraba), *Cig.*, *Notr.-Z.*; — prim. it. cavolo rapa, *C.*

kavráč, *m.* 1) der Truthahn, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Danj.-Mik.*, *Glas.*, *Zora*, *Vest.*, *Slom.*; — 2) = vran, *C.*

kâvran, *m.* der eigentliche oder Kolkrabe (corvus corax), *Mur.*, *Erj.(Ž.)*, *BlKr.*, *jvẓhŠt.*, *Hrušica v Istri-Erj.(Torb.)*.

kavrána, *f.* = vrana, *Celjska ok.-C.*

kavráti, âm, *vb. impf.* kaudern, krächzen, *Z.*

kâvrej, *m.* = kavrač 1), *Guts.*

kávrna, *f.* die Wolle am Sammt oder Tuch, *C.*; — die beim Weben ſich bildende Wolle, *C.*, *Zora*; — prim. *Caf(Vest. I. 167.)*.

kávrnat, *adj.* wollig, rauh, *C.*

kávrnčen, čna, *adj.* zottig, wollig, (tudi: kab-) *ogr.-C.*

kâvrnek, nka, *m.* = kabrnek, kabronek, *C.*; kavrnki visijo na leščevju, *SlGor.*

kávrnica, *f.* die Wolle, die ſich beim Weben bildet, *Z.*

kávrnje, *n.* das Rauhe am Tuche, *C.*

kávrnka, *f.* = kavrna, *C.*, *Zora.*

kâvs, *m.* der Zank, der Hader, *Cig.*; stari kavs (med Judi in Samarjani) se je zmerom huje vnemal, *Ravn.*; to je bil ravs in kavs! *Z.*

kâvsanje, *n.* das Hacken mit dem Schnabel; — das Gezänke.

kâvsati, am, *vb. impf.* 1) mit dem Schnabel oder einem ähnlichen Gegenſtande picken, hacken, ſchnappen; ptiči se kavsajo, hacken ſich mit den Schnäbeln; — 2) k. se, zanken; pri tej hiši se noč in dan kavsajo, *Lašče-Levst. (Rok.)*.

kávselj, slja, *m.* das Häkchen, *Cig.*; der Schnapper (der Wundärzte), *V.-Cig.*

kavsljáti, âm, *vb. impf. dem.* kavsati, *Z.*

kávsniti, kâvsnem, *vb. pf.* mit dem Schnabel oder mit einem ähnlichen Gegenſtande piken, haken, ſchnappen.

kâvtre, *f. pl.* = vrnila, *Notr.*, *Polj.*

kàz, káza, *m.* der Fehler, das Gebrechen: z. B. eine fehlerhafte Falte im Tuch (Rattenſchwanz), *Cig.*

kazáč, *m.* 1) kdor kaj kaže, der Zeiger, der Weiſer, *C.*; — 2) der Zeigefinger, *ogr.-Valj. (Rad)*; — 3) das Regiſter, *C.*

kazáčen, čna, *adj.* kazáčni prst = kazač, der Zeigefinger, *ogr.-C.*

kazâj, *m.* der Fingerzeig, *SlN.*

kazálce, *n. dem.* kazalo.

kazálen, lna, *adj.* zeigend, demonſtrativ, *Cig.*; kazálni uk, der Anſchauungsunterricht, *Cig. (T.)*, *C.*; kazalni naklon (način), die anzeigende Art (gramm.), *Cig.*; kazalni zaimek, das anzeigende Fürwort, das Demonſtrativpronomen (gramm.), *Levst. (Sl. Spr.)*.

kazálnica, *f.*, *Cig.*, *C.*, pogl. monštranca.

kazálnik, *m.* 1) der Zeiger (z. B. an der Uhr), *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*; nihalni k., der Pendelzeiger, *DZ.*; — 2) das Verzeichnis, *Cig.*; k. držati o čem, über etwas ein Regiſter führen, *DZ.*; — 3) der Accuſativ (gramm.), *Cig.*, *Jan.*

kazálo, *n.* 1) die Zeigevorrichtung, der Zeiger, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*; — 2) das Regiſter, das Inhaltsverzeichnis, das Repertorium, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*; abecedno k., *Levst. (Nauk)*.

kázanje, *n.* das Zeigen.

kázati, žem, *vb. impf.* 1) zeigen; rad kaže, kar ima; roka kaže, kam cesta drži; k. kam, na kaj, auf etwas hinweiſen; — k. se, ſich zeigen; ſich bemerkbar zu machen ſuchen; rad se kaže; — k. se, öffentlich auftreten, ſich producieren; na senjmih se kažejo glumači; — (ohne Abſicht) ſehen laſſen: gosli k., den Buſen entblößt haben; kaj vedno zobe kažeš, warum lachſt du in einemfort? *jvzhŠt.*; — — k. se, zum Vorſchein kommen: ruda se že kaže; — = weiſen, lehren: k. komu, kako se šiva, einem das Nähen weiſen; — to kažejo oči, das lehrt der Augenſchein, *Cig.*; — = äußern: ne k., nichts merken laſſen; zur Schau tragen: svojo učenost k.; kazati, kakor bi ne čutil veselja, žalosti, Gleichgültigkeit zeigen; — k. se, ſich zeigen, ſich ſtellen; dobrotljivega, prijaznega se kazati, Güte, Freundlichkeit zur Schau tragen; — k. se, ſich äußern; tako se kaže sovraštvo, zavist; — 2) erwarten laſſen, bedeuten: to kaže dolgo zimo, to nič dobrega ne kaže; na vojsko kaže, es läßt ſich zum Kriege an, *Cig.*; kakor vse kaže, allem Anſchein nach; nič ne kaže, es iſt keine Ausſicht vorhanden; slabo kaže! ſchlechte Ausſichten! po vinogradih lepo kaže, die Weingärten verſprechen eine gute Ernte; vreme kaže, pa laže, *Podkrnci-Erj. (Torb.)*; — k. se, den Anſchein haben; kakor se kaže, dem Anſchein nach; — 3) paſſen, angezeigt ſein: to mi ne kaže, das taugt mir nicht; to nikamor ne kaže, damit iſt nichts zu machen, *Cig.*; ne kaže kopati ob tem vremenu; tu kaže puščati, hier iſt ein Aderlaſs angezeigt; kakor kaže, je nachdem.

kazâvec, vca, *m.* 1) der etwas zeigt, *Cig.*, *Valj. (Rad)*; — 2) der Zeigefinger; — 3) = kazalo, kazalnik, der Zeiger (mech.), *Cig. (T.)*; — 4) der Exponent (math.), *Cig. (T.)*, *Žnid.*

kazâvka, *f.* 1) die Zeigerin, *Cig.*; — 2) der Index, der Anzeiger (math.), *Cig. (T.)*.

kâzec, zca, *m.* = kazavec, der Zeigefinger, *Guts.*

kazemāta, *f.* bombenfeſtes Gewölbe (in Feſtungen), die Caſematte, *Cig.*

1. **kâzen**, zni, *f.* 1) die Strafe; božja k., die Strafe Gottes; smrtna k., die Todesſtrafe; pod veliko kaznijo, bei hoher Strafe, *Cig.*; s kaznijo je prepovedano, es iſt bei Strafe verboten, *Levst. (Nauk)*; — 2) eine Abgabe an die Herrſchaft, wie ſie einſt eingeführt war, *Jan.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Fr.-C.*; žitna k., das herrſchaftliche Zinsgetreide, *Jarn.*, *Fr.-C.*; — 3) der Zins, *KrGora - DS.* 89-95; v kazen dati = v najem dati, *Roš.-Glas.*

2. **kâzen**, zni, *f.* der Schein, *Dol.-Mik. (Et.)*; na k. imeti, zur Schau tragen, *C.*

kâzen, zna, *m.* = 1. kazen *f.* 2), *Guts.*, *Mur.*, *Gor.-Mik.*, *jvzhŠt.*

1. **kázen**, zna, *adj.* 1) kazno je, es hat den Anſchein, es iſt wahrſcheinlich; ni kazno, da bi on bil to storil, *Svet. (Rok.)*; kakor je bilo kazno, wie es den Anſchein hatte, *Gor.-Let.*; — 2) gute Ausſichten bietend: žito je kazno, *Mik.*; vreme je kazno, = dobro kaže, *Dol.*; — ni kazno, es iſt nicht angezeigt, paſſend, *C.*; — 3) anſehnlich: k. človek, ſtattlicher Mann, *Dol.*; vrt ni kazen, *Litija-Svet. (Rok.)*; naj ima kazno ali nekazno ime, *Jurč.*; — 4) ni kazno = ni za pokazanje, *Svet. (Rok.)*.

2. **kázen**, zna, *adj.* verdorben: kazen (kazân) kostanj, krompir, *Gor.-DSv.*; — prim. kaz, kaziti.

kázenski, *adj.* Straf-, Criminal-, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*, *nk.*; kazensko pravo, das Strafrecht, das Criminalrecht, *Cig.*, *Jan.*, *DZ.*; v stvareh kazenske sodbe, in ſtrafgerichtlichen Angelegenheiten, *Levst. (Nauk)*.

kazenskoprávden, dna, *adj.* Strafproceſs-, *Jan.*, *DZ.*

kazenskopráven, vna, *adj.* ſtrafrechtlich, *DZ.*

kazenskosǫ́den, dna, *adj.* ſtrafgerichtlich, *DZ.*

kazíten, tna, *adj.* verderbend, verderblich, *Cig.*, *nk.*; entſtellend, *nk.*

kazíti, ím, *vb. impf.* verderben, verhunzen; to ga kazi, das entſtellt ihn; to nič ne kazi, das ſchadet nichts, *Cig.*, *C.*; veselje komu k., jemands Freude ſtören; srečo si k., ſich ſein Glück verderben, *Ravn.*; zapeljive reči srce kaze, *Jap. (Prid.)*; — kazi se mi delo, es will mir nicht gerathen, *Cig.*

kazívec, vca, *m.* der Verderber, *Cig.*, *Valj. (Rad)*.

kaznẹ̑n, *adj.* 1) = kazenski, *DZ.*; — 2) mit Abgaben belaſtet: tiste stare hiše so bile kaznene, *Gor.*

kaznẹ̑nik, *m.* neka žitna mera: pol mernika ali četrt vagana, *Tolm.*; — prim. 1. kazen 2).

kaznílen, lna, *adj.* 1) ſtrafend, Straf-; kaznílna oblast, die Strafgewalt, *Cig.*, *DZ.*; — 2) kaznilno dejanje, ſtrafbare Handlung, *DZ.*

kaznilíšče, *n.* der Strafort, *Cig.*, *DZ.*

kaznílnica, *f.* das Strafhaus, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

kaznína, *f.* das Strafgeld, *C.*, *DZ.*

kaznítelj, *m.* der Strafer, *C.*

kazníti, ím, *vb. impf.* ſtrafen, *Cig.*, *Jan.*; vse prestopke te vrste kazni sodišče, *Levst. (Nauk)*; govori se tudi: kázniti.

kaznív, íva, *adj.* ſtrafbar, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

Kebati, zesáti se při hodu, Krasnec (OSeK.)
Let. 893, 14.

kebliščě, Schaffgestell, Schafstelzen,
Gor. (St. Got.) – 26. V. 46.

kebrek, brka, Štrek. Prav. 12.

kaznîvec, vca, *m.* der Strafer, *Cig.*
kaznîvka, *f.* die Straferin, *Cig.*
kaznívost, *f.* die Strafbarkeit, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
kaznjénec, nca, *m.* der Sträfling, der Züchtling, *Cig.*, *Jan.*; kaznjénec, *Levst.(Nauk)*; sicer tudi: káznjenec.
kaznjénje, *n.* das Strafen.
kaznjénka, *f.* weiblicher Sträfling, *Cig.*, *Jan.*; — prim. kaznjenec.
kaznjeváti, újem, *vb. impf.* = kaznovati 1), *DZ.*; kdor bi se tako molče hotel splaziti mimo zakona, kaznjujejo ga za obrtovnega prestopnika, *Levst.(Nauk)*; (kaznjevati, *DSv.*).
kaznováłen, łna, *adj.* ſtrafend, Straf-, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
kaznovalíšče, *n.* der Strafort, *Jan.*, *C.*
kaznovâlnica, *f.* das Strafhaus, *Cig.*, *Jan.*, *C.*
kaznovânje, *n.* das Strafen.
kaznováti, újem, *vb. impf.* 1) ſtrafen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; kar je hudega, črti in kaznuje Bog, *Ravn.*; — 2) den herrſchaftlichen Zins entrichten, *Guts.*; prim. 1. kazen *f.* 2).
kaznovâvec, vca, *m.* der Strafer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
kaznovâvka, *f.* die Straferin, *Cig.*, *nk.*
kázuar, rja, *m.* der Kaſuar (casuarius indicus), *Erj.(Ž.)*.
kazuíst, *m.* der Caſuiſt, *Cig.(T.)*.
kazuístika, *f.* znanstvo, ki uči pomirjevati vest v težavnih slučajih, die Caſuiſtik, *Cig.(T.)*.
kažè, ęta, *m.* cestni k., der Wegweiſer (aus Holz, Stein), *Cig.*, *M.*
kaženje, *n.* das Verderben, das Verhunzen, das Entſtellen.
kážimed, *m.* der Honigkuckuck (cuculus indicator), *Erj.(Ž.)*.
kážipot, *m.* der Straßenzeiger, der Wegweiſer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — k. komu biti, jemandem den Weg weiſen, Anleitungen geben, *nk.*; — prim. hs. kaziput.
kdá, *adv.* = kdaj, kadar, *C.*, *Mik.*, *vzhŠt.*
kdáj, *adv.* I. *interr.* wann? od kdaj (odkdaj)? ſeit wann? do kdaj? bis zu welcher Zeit? do kdaj si mu denar posodil? — II. *indef.* kdàj, jemals, irgendwann; nimam kdaj, ich habe (nie eine) keine Zeit (etwas zu thun); če sem ti kdaj kaj dobrega storil, wenn ich dir je eine Wohlthat erwieſen habe; — zuweilen: vaščanje ga kdaj po ves teden niso videli, *LjZv.*; kdaj in (pa) kdaj, zuweilen; — III. *rel.* = kadar, *jvzhŠt.*; — pogl. kedaj.
kdàr, *adv. rel.* = kadar, *Cig.*, *Jan.*, *Mik.*
kdę́, *adv.* = kje, *C.*, *Mik.*, *Levst.(Sl. Spr.)*; — („gdi", *[relat.] Trub.*).
kdę̀kdę, *adv.* = tu in tam, *Raič(Slov.)*.
kdȅr, *adv. rel.* = kjer, *Mik.*, *Levst.(Sl. Spr.)*.
kdǫ́, *pron.* I. *interr.* wer? kdo je? wer da? kdo ve, kaj počenja! wer weiß, was er treibt! kdo pameten se bo čudil? welcher vernünftige Menſch wird ſich wundern? ta ustava ni kdo ve kako umetna, *Zv.*; tega ne dam iz rok, ko bi ne vem kdo prišel! *jvzhŠt.*; — II. *indef.* kdǫ̀, irgendwer, jemand; če kdo ve, pa naj pove! vsaj nima kdo po njega iti, es iſt ja niemand da, der ihn holen könnte; ima kdo nositi med, *Levst.(Beč.)*; — III. *rel.* = kdor, *na vzhodu.*
kdǫ̀r, *pron. rel.* wer; kdor ne dela, je brez jela, *Cig.*; kdor koli, wer immer! kdor (si) bodi, wer es ſei.
kè, *conj.* 1) wenn: ke bi . . . (okršeni keder = kadar, namesto zdaj v knjigah sploh navadnega: ko bi . . .), *Guts.*; prim. *Škrab. (Cv. VI. 10. VII. 9.)*; — 2) = ker, *Guts.*, *C.*
kę́ba, *f.* 1) etwas Abgeſtutztes, *Cig.*; — kokoš brez repa, *Lašče - Levst.(Rok.)*; — 2) die Zwergin, *BlKr.*
kębast, *adj.* 1) geſtutzt, ſtumpf, *Cig.*, *Jan.*; kebasta kokoš, eine Henne mit ſehr kurzen Schwanzfedern, *BlKr.*; kebast pes, ein Hund mit geſtutztem Schweif, *Levst.(Zb. sp.)*; — ſtümmelicht, *C.*; — 2) zwergartig, *BlKr.-M.*
kębček, čka, *m. dem.* kebec; junger Vogel, das Küchlein, *C.*
kębec, bca, *m.* 1) ein Thier mit abgeſtutztem Schwanz, *Cig.*; — 2) kleiner, unterſetzter Menſch, ein Zwerg, *BlKr.*; — 3) eine Art weiße Fiſole, *Lašče-Levst.(Rok.)*.
kebẹ̑l, blà, *m.* das Schaff, *Cig.*, *Vrt.*, *Dol.*; vina ni maral piti iz kupice, morali so mu prinesti kebel, *LjZv.*; vodni kebli, *Erj.(Let.)*; pravi k. („kebal") in mera, *Krelj*; — (kébel, der Metzen, *ogr.-C.*); — prim. kabel.
kęber, bra, *m.* = hrošč, der Käfer; — iz nem.
kębica, *f. dem.* keba; ſchwanzloſes Huhn, *Cig.*
kębiti, im, *vb. impf.* ſtutzen, den Schwanz abſtutzen, *Cig.*
kebláča, *f.* der Kopf (zaničlj.), *SlGor.-C.*, *Trst.(Let.)*; — prim. kebel.
keblánja, *f.* = keblača, *C.*
keblár, rja, *m.* der Schaffbinder, *C.*, *Svet. (Rok.)*.
keblę̑nik, *m.* kraj, kamor se postavljo škafi, *BlKr.*
keblíca, *f.* ein Schaff, *Habd.*, *Dol.*; die Milchgelte, *C.*; Mleka dosti nam podeli, Dve čebrici, Dve keblici, *Vrt.*; — die Schöpfgelte, *Notr.*
kębrast, *adj.* betrunken, *Kr.*
kębre, *m. dem.* keber.
kębrček, čka, *m. dem.* kebrc.
kębrič, *m. dem.* keber.
kebrščák, *m.* die größte Gattung Fiſolen, *vzhŠt.-C.*
kebzováti, újem, *vb. impf.* ſchauen, Acht haben: k. na koga, kaj, *ogr.-M.*; Acht geben, merken, *ogr.-C.*, *Valj.(Rad)*.
kèc, kecà, *m.* 1) der Schnabelhieb, der Pick, *Jan.(H.)*; — der Hieb, *Jan.(H.)*; — 2) kec ti bo, ako ti oče umrje, dein Loos wird ſich nach dem Tode des Vaters zum Schlimmeren wenden, *Z.*, *GBrda*; — 3) der Skis (im Tarokſpiel), *Cig.*; — k. biti komu, jemandem gewachſen ſein, *Cig.*; — (ni gotovo, ali te besede vse skupaj k enemu korenu spadajo).
kec, *adv.* = odkod, *Mik.*; (iz ked-ci; prim. ked).

kèc, *interj.* s tem glasom mačke podijo, *M., Dol., Notr.*

kecáti, âm, *vb. impf.* 1) berühren, *Jarn.*; — 2) k. se, ſchlecht gehen: keca se mi, *GBrda;* — prim. kec 2).

kẽcmec, *m.* das Baumharz, *Mur., C.*; arabski k., das Gummi, *Danj.(Posv. p.).*

kecníti, nem, *vb. pf.* berühren, *Jarn.*; — mit der Ruthe ſchlagen, *Jan.(H.).*

kẹ́ča, *f.* = kečiga, *Mur., Erj.(Z.).*

kečíga, *f.* der kleine Stör, der Sterlet (acipenser ruthenus), *Erj.(Z.), Mik.*

kẹ̑čka, *f. dem.* keka; der Haarſchopf, das Haupthaar, *Cig., Jan.. C., Mik., na vẓhodu*; za kečko potegniti koga, *ogr.-Valj.(Rad), jvẓh-Št.*; uže mi brezje v kečko sili, meine Haare werden ſchon grau, *C.*; = glava: imaš trdo kečko, *SlGor.*; — prim. kačka.

kẹ̑čkati, am, *vb. impf.* beim Schopf faſſen, bei den Haaren zauſen, *Z., Prip.-Mik., jvẓhŠt., vẓhŠt.*; že mnogokrat ste me kečkali in tepli, *Cv.*

ked, *adv.* = kod: od ked, *Mik.*

kedá, *adv.* = kdaj, kedaj, *Kor., Št.-Cig., C.*

kedáj, *adv.* = kdaj (tako sploh pišejo v novejšem času); prim. *Cv. X. 4.*; — kedàj = k letu, künftiges Jahr, *C., Lašče-Erj. (Torb.).*

kedájšnji, *adj.* manchmalig: kedajšnje (njegovo) govorjenje, *Jurč.*

kedánji, *adj.* einſtig, künftig, *SlN.*

kedar, *adv. rel.* = kadar, *Cig., Jan.*

kedọ́, *pron. interr.*, kedọ̀, *indef.* = kdo, *Str., DSv. i. dr.*; — prim. *Cv. II. 51. X. 4.*

kedọ̀r, *pron. rel.* = kdor; prim. kedo.

kéfa, *f.* = krtača, *Mur., vẓhŠt., ogr.*; — iz madž.

kefáti, âm, *vb. impf.* = krtačiti, *ogr.-Valj. (Rad)*; — prim. kefa.

kégelj, glja, *m.* der Kegel, *Cig., Jan., Cig. (T.)*; tudi: kégel; — iz nem.; pogl. stožec.

kegljáč, *m.* der Kegelſchieber, *Jan.*

kegljálnica, *f.* = kegljišče, *Cig.*

kégljast, *adj.* = stožkast, kegelförmig, *Cig., Jan.*

kegljáti, âm, *vb. impf.* Kegel ſchieben.

kégljec, gljeca (geljca), *m. dem.* kegelj.

kegljâvec, vca, *m.* = keglač.

kegljíšče, *n.* die Kegelbahn.

kẹ̀h, kẹ́ha, *m.* 1) = kih, das einmalige Nieſen, der Nieſer, *ogr.-C.*; — 2) das Huſten der Pferde, *vẓhŠt.-C.*

kẹ́ha, *f.* der Kerker, die Keiche, *Cig., Kr.*; — iz nem.; prim. srvn. kîche, *Cv.*

1. **kẹ́helj**, hlja, *m.* der Kropf bei Menſchen und Thieren, *Mur., V.-Cig.*; — prim. kehlja.

2. **kẹ́helj**, hlja, *m.* der Schweinshauzahn, *vẓhŠt.-C.*

kehetáti, etâm, ẹ̑čem, *vb. impf.* keuchen, huſten, lachen, *C.*; — prim. kehljati.

kẹ́hlja, *f.* der Kropf, *Habd.-Mik., Guts., kajk.-Valj.(Rad).*

kehljàk, *m.* = 2. kehelj, *vẓhŠt.-C.*

kẹ́hljast, *adj.* kropfig, *Guts.*

kehljáti, âm, *vb. impf.* keuchen, *Mur., C.*; hüſteln, *Z.*; svinje kehljajo, geben röchelnde Laute von ſich, *Z.*

kẹ́hljav, *adj.* kropfig, *Guts., Mur.*

kẹ́hljavec, vca, *m.* der Kropfige, *Mur.*

kẹ́hniti, kẹ̑hnem, *vb. pf.* = kihniti, *Mur., Volkm.-M., Mik.*

1. **kẹ̑ka**, *f.* 1) das reichliche Haupthaar, *Z.*; — 2) kleiner hölzerner Hammer, *C.*; — prim. kečka.

2. **kẹ̑ka**, *f.* človek, ki pohuljeno hodi, *kajk.-Valj.(Rad).*

kẹ̑kati, am, *vb. impf.* leicht ſchlagen, *C.*

kẹ̑kec, kca, *m.* der Schlägel, *C.*

kẹ̑ketáti, etâm, ẹ̑čem, *vb. impf.* = kekljati, *Z.*

kẹ̑kica, *f. dem.* keka; 1) der Schlägel, der Hammer, *C.*; — 2) das männliche Glied, *C.*

kẹ̑kič, *m.* mali skržat (cicada orni), *Goriška ok.-Erj.(Torb.).*

kekljálọ, *n.* der Stotterer, *M.*

kekljáti, âm, *vb. impf.* ſtottern, *Jarn., M., Jap.(Prid.), Valj.(Rad).*

kekljâvec, vca, *m.* der Stotterer, *Dict.*

kèl, klà, *m.* der Hauzahn (der Schweine), *Cig., Jan., Cig.(T.)*; po drugih slovan. jezikih; prim. češ. kel *g.* klu, der Hauer; kẹ̑l, dolge kelẹ̑ ima prasec, *SlGor.*

kẹ́la, *f.* die Maurerkelle; — iz nem.

kelák, *m.* = kel, *C.*

kẹ́lder, dra, *m.* iz nem. Keller; pogl. klet.

kẹ̑lec, lca, *m. dem.* kel, *SlGor.-C.*

kẹ́lih, *m.* iz nem. Kelch.

kelíti, ím, *vb. impf.* leimen, *Mur., Cig., Danj. (Posv. p.), BlKr.*

kẹ̑lj, *m.* utež pri uri, *Srpenica pri Bolcu-Erj.(Torb.).*

kelják, ásta, *adj.* leimicht, *Mur., Cig.*

kelják sten, stna, *adj.* = keljast, *Mur.*

kelję, *n.* der Tiſchlerleim, *Guts., Mur., na vẓhodu*; parklje potrebujejo, da iz njih kelje delajo, *jvẓhŠt.*; — prim. klej.

kẹ́lžuh, *m.* der Huſten, die Druſe, die „Kehlſucht" der Pferde, *Cig., C., Nov.*; — iz nem.

kẹ̑mba, *f.* die Butte, *Jan., C., M.*

kẹ́mbelj, blja (beljna), *m.* 1) der Glockenſchwengel, *Mur., Cig., Jan.*; — 2) das Laufgewicht an der Schnellwage, *Cig.(T.), Nov.*; — 3) das Uhrgewicht, *Cig.*; — 4) die Löffelente (anas clypeata), *Frey.(F.).*

kẹ̑mičen, čna, *adj.* chemiſch, *Cig., Jan., nk.* kemične tvarine, Chemicalien, *Jan.*

kemíja, *f.* ločba, die Chemie.

kemíjski, *adj.* zur Chemie gehörig, chemiſch, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; k. delavec, der Laborant, *Cig.*; = k. strežnik, *Jan.*

kẹ̑mik, *m.* der Chemiker, *Jan., Cig.(T.), nk.*

kemikálije, *f. pl.* kemične tvarine, die Chemicalien, *Cig.(T.).*

kenáti se, âm se, *vb. impf.* = brandig werden, ſich entzünden (o ranah), *Rihenberk (Goriš.)-Erj.(Torb.).*

kẹ́ncelj, clja, *m.* die Klette (lappa), *Josch.*

kẹ́nda, *f.* = torba, *C.*

kengurú, *m.*, *Cig.*, pogl. kenguruj.

Kel, zelje, Delest. lav. Kël kor. Kël (Kosh), Štrek.
Let. 896. 198.
Keth. gl. kerh.

Kěsék, vja vrlogasta tesla (Sutor) Štrek.
Let. 94. 18. ter. kěsér Jiwarvagl.

Kěpsniti vpsa. Kpati; kepidrj (Ganejsko nad Kranjem dalje.) D. c. Sv. XVII. 191.

Kerlec vrldeško (iz Karl) Poj.-Ant. Let. 895. 15.
Kodeški Küstring bran Matkey Ž ib.

Kětovnik, veriga na kateri viси kotel.
(n. Ketla) Sin Kettelkralla, (Deskla) Štrck.
Let. 94. 18

kengurūj, *m.* das Känguruh: velikanski k., das Rieſen-Känguruh (halmaturus giganteus), *Erj.(Ž.)*.

kẹ́pa, *f.* 1) der Klumpen: kepa zlata, ila, *Cig.*; noga v kepo zrastena, der Klumpfuß, *Pot.-Cig.*; s prstenimi kepami metati, *Dalm.*; ognjena k., die Feuerkugel, *Cig.*; v kepah, klumpenweiſe, *Cig.*; — die Ackerſcholle, *Mur., Cig., Jan., C.*; kepe tleči, Schollen zerſchlagen, *Z.*; — der Schneeball; kepo zagnati v koga; — k. dlak, der Haarballen, *Cig.*; — 2) svoje ime ovci, *Plužna pri Bolcu-Erj.(Torb.)*.

kẹ́panje, *n.* das Bewerfen mit Schneeballen.

kẹ́past, *adj.* klumpicht, geballt, *Mur., Cig.*; kepasto je proso, kadar težko k tlom visi, *Polj.*

kepàt, *adj.* klümperig, ſchollig, *Cig., Jan.*

kẹ́pati, kẹ̑pam, *vb. impf.* 1) mit Schneeballen bewerfen: k. koga; k. se, ſich mit Schneeballen bewerfen; — 2) volno k., die Wolle krämpeln und in große Flocken verwandeln, *C.*

kẹ̑pec, pca, *m.* 1) der Bürzel, der Hühnerſteiß, *C.*; — 2) der Zwerg, *Cig., Jan.*; (hs.); — 3) die Kolbenhirſe, *Cig.*

kepẹ̑n, *m.* das große Wieſel, das Hermelin (mustelina erminea), *Frey.(F.)*.

kepenjek, *m.* = plašč, *C.*; — prim. madž. kopenyeg.

kẹ́pica, *f. dem.* kepa; das Klümpchen.

kẹ́piti, im, *vb. impf.* 1) ballen, *Cig.*; k. se, ſich ballen: sneg se kepi, *Cig.*; — *(pren.)* k. se, ſich patzig, wichtig machen, ſich aufblaſen, *Lašče-Levst.(M.)*.

kepljenik, *m. KrGora*, pogl. kupljenik.

kẹ̑r, *m.* der Fels, *Z., Gor.*; eine felſige Erhöhung, *Savinska dol.*

kẹ̀r, l. *conj.* weil, da, denn; zato, ker —, deshalb, weil —; — II. *pron. rel.* = kir, ki, *Krelj*; — „ker entſpricht wohl einem altſlov. kъdeže", *Mik. V. G. IV. 129.*

kerāt, *m.* das Hornſilber (Kerat), *Cig.(T.)*.

kerempuh, *m.* = vamp, *kajk.-Zora V. 120.*; (prim. kerepuhi, der Bauch, *Dalm.)*.

kerlẹ́jš, *m.* znamenje, pri katerem z mrličem postoje ter molijo pogrebci, *Polj.*; — prim. cerkveni: kyrie eleison!

kērmes, *m.* neka rdeča barva, der Kermes, *Cig.(T.)*.

kērub, *m.* neka vrsta angeljev, der Cherub, *Cig., Jan.*

kès, kesà, *m.* die Reue, *Mur., Cig., Jan., Valj. (Rad), nk.*; kes in pes, oba grižeta, *Z.*

kesân, snà, *adj.* ſäumig, langſam; k. pri delu, *C.*; k. za delo, *Dol.*; kesna pokora, *C.*; k. plačnik, *Cig.*; otročja reja je najkesnejša, *Jurč.*; kesne glave biti, ungelehrig, ein langſamer Kopf ſein, *Cig., Nov.*; po kesnem, langſam, *Cig.*; — ſpät, *Mur., Cig., Jan.*; kesni ste, ihr ſeid ſpät gekommen, *jvzhŠt.*; kesno je že, es iſt ſchon ſpät; kesna seva, prazna škrinja, *Z.*; kesneje, ſpäter, *C.*; — kâsni, *compar.* kášnji, kesnẹ̑ji, kesnẹ̑jši, *Cv., C.*; — tudi: kèsen.

kesânje, *n.* die Reue.

kesáti se, âm se, *vb. impf.* Reue empfinden; k. se zavoljo česa; bereuen: k. se grehov; (k. se, trauern: kẹ́še se za rajnega, *vzhŠt.-C.*).

kesâvec, vca, *m.* der Reuige, *Valj.(Rad)*.

kesèn, snà, *adj.* = kesan.

kesíge, *f. pl.* vojaški črevlji, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kesnè, éta, *m.* der Säumige, *Z.*

kesnẹ̑la, *f.* die Säumige, *Z.*

kesnẹ̑nje, *n.* das Säumen, *Cig.*

kesnẹ́ti, ím, *vb. impf.* ſäumen, ſäumig ſein, *Cig., Navr.(Kop. sp.), Reč.-Kl.*; s svojim prihodom kesni, (kasni) *Krelj.*

kesníti se, ím se, *vb. impf.* = kesneti, (kas-) *Krelj.*

kesnîvec, vca, *m.* der Zauderer, (kas-) *Cig.*

kesnóba, *f.* das Säumnis, *Cig., Bas.*

kesnọ̑ča, *f.* = kesnost, *Jan.(H.)*.

kesnoglàv, gláva, *adj.* ungelehrig, ſtumpfſinnig, *Jan.*

kesnọ̑st, *f.* die Saumſeligkeit, *Dict., Cig., Jan.*; — die Späte, *Cig., Jan.*

kesnóta, *f.* = kesnost, *Jan.*; Bog pretehta pri grehu naglost in kesnoto, *Slom.*

kesnoúmen, mna, *adj.* langſamen Verſtandes, *M.*; k. biti, einen langſamen Kopf haben, *Cig.*

kesnováti, újem, *vb. impf.* ſäumen, zögern, langſam ſein, *Mur., Jan., C.*

kesnovâvec, vca, *m.* der Langſame, *Jan.*

keša, *f.* = torba, *C., SlGor.*; — prim. hs. kesa, Beutel, iz tur.

kẹ̑šast, *adj.* zwergartig, (kejš-) *Cig.*

kẹ̑šè, éta, *m.* der Zwerg, *Z.*

kẹ̑šek, ška, *m.* der Zwerg, *C.*, (kešik) *Rib.-M.*; (kejšek) *Rib.-Cig.*

kẹ̑šica, *f. dem.* keša, *vzhŠt.*

kešnjáti, âm, *vb. impf.* = obotavljati se, počasno napravljati se (na kako delo), *Krn (Goriš.)-Erj.(Torb.)*.

kẹ̑ta, *f.* eine aus Flechtwerk und Lehm (Koth) gemachte Winzerhütte, *ob Muri-Trst.(Let. 874. 69)*.

ketẹ́ri, *pron.* = kateri, *Cv., DSv.*; — prim. *Cv. II. 5.*

kẹ́tina, *f.* die Kette; — iz stvn. chetina, *Mik. (Et.)*; pogl. veriga.

kẹ́tinica, *f. dem.* ketina; — zlata k. = grenkuljica (glechoma), *Tuš.(B.)*.

kẹ̑tiš, *m.* 1) der Bewohner einer keta, *Trst. (Let.)*; — 2) der Mitwinzer, *C.*; — 2) der Gefährte, der Genoſſe, *C.*; — prim. keta.

kẹ̑tišati se, am se, *vb. impf.* Umgang pflegen, *ob Muri-C.*

kẹ̑tuš, *m.* = ketiš 1), *C.*; = tovariš, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kẹ́včica, *f.* 1) eine Art Dohle, *C.*; — 2) der Kibitz, *C.*; — prim. kevkati.

kẹ́vh, *m.* der Kropf, *Gor.*

kẹ́vkati, am, *vb. impf.* verdrießliche Laute von ſich geben, „penzen", *Št.-Z., C.*

kẹ́vžih, *m. Z., Strp.*, (kevžeh) *Cig.*; pogl. kelžuh.

kezmáti, âm, *vb. impf.* zauſen, *Z., jvzhŠt.*; — prim. kosmati.

keznânik, *m.* pol vagana, ali po nekaterih krajih četrt vagana; stara mera na Goriškem in Vipavskem, *Erj.(Torb.), C.*; — pogl. kaznenik.

kẹ̑žman, *m.* vamp, *pl.* kežmani = kerepuhi, kuttelsíleče, *Dalm.(Reg.).*

ki, *pron. rel. indecl.* v padežih, razen imenovalnika, z dotičnimi krajšimi oblikami osebnega zaimka 3. os.: ga, je, mu, ji, itd.; der, welcher; mož, ki nas je videl, žena, ki smo jo videli; predlog stoji pri zaimku 3. os.: prijatelji, ki smo pri njih bili, *Levst.(Sl. Spr.)*; oči, ki nebeško veselje igra po njih, *Ravn.-Mik.*; — prim. ker, kir.

kí, ka, ko, *pron.* = kateri, *Krelj, na vzhodu;* ki vrag! wer Teufel! *Mur.*; ki vrabec je to prel! *Vrt.*; ki ti je vran! *jvzhŠt.*; v ko selo prišla, na to kolo prela, *Istra-Jan.(Slovn.)*; s kem—s tem, je—desto, *Mik.*—prim. stsl. kyj.

kĩbla, *f.* der Kübel, die Döse, *Cig., Jan.*; posoda za mast ali maslo, *BlKr.*; — iz nem.

kĩc, *m.* pogl. kijec.

kič, kíča, *m.* = kačka, čop, zatrep, der Dachwalm, *Pivka(Ravn.)-Cig.*; — prim. 1. kika.

kíčma, *f.* die Pferdehaare an der Stirne, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. 1. kika 1).

kidáč, *m.* der Mister, der Mistlader; der Schneeschaufler.

kidálnica, *f.* die Mistgabel, *Z.*; = *pl.* kidalnice, *Cig.*

kídanje, *n.* das Wegräumen (des Mistes, Schnees).

kídati, kídam, *vb. impf.* herauswerfen, aus dem Wege werfen, wegräumen; gnoj iz hleva, izpod živine k., ausmisten; pojdi kidat; sneg s ceste k., Schnee von der Straße wegschaufeln; — kopo k., einen Kohlenmeiler ausladen (ausstoßen), *Cig.*; — sveča (se) kida, die Kerze rinnt, *Cig.*

kídavec, vca, *m.* der Räumer, der Schaufler, der Mister, *Cig., Jan.*

kĩh, *m.* 1) das einmalige Niesen, der Nieser, *Cig., Jan., SlN.*; na kih reci: Bog pomagaj! *C.*; — 2) die Niesesucht, der Schnupfen, *Jan., Prip.-Mik., Svet.(Rok.).*

kiháč, *m.* der Nieser, *Cig.*

kihálen, lna, *adj.* Niese-: kihálni prah, das Niesepulver, *Cig.*

kihálka, *f.* der Schnupfen, *Krn-Erj.(Torb.).*

kihálo, *n.* 1) das Niesemittel, das Niesepulver, *Cig., Jan.*; — 2) der Nieser, *Cig.*

kíhanje, *n.* das Niesen.

kíhati, kĩham, šem, *vb. impf.* niesen; —prusten, *Cig.*; polh kiha, *jvzhŠt.*

kíhavec, vca, *m.* der Nieser, *Mur., Cig., Jan.*

kíhav, *adj.* niesesüchtig, *Cig., Jan.*

kíhavica, *f.* 1) die Niesesucht, der Schnupfen, *Mur., Jan., C.*; — 2) die Nieswurz (helleborus), *C.*

kíhavka, *f.* 1) die Nieserin, *Cig.*; — 2) die Nieswurz, *Danj., Mur., Cig., Jan.*

kĩhavt, *m.* der Nieser, *Cig., Jan.*

kĩhec, hca, *m.* 1) = kih 1), *Jan.(H.)*; — 2) das Fioringras (agrostis stolonifera), *Jan., C., Nov., Vrt.*

kĩhljaj, *m.* = kih 1), *Jan.(H.).*

kíhniti, kĩhnem, *vb. pf.* einmal niesen; kihniti se mi hoče, es ist mir nieserlich, *Cig.*

kĩhra, *f.* die Kicher- oder Zisererbse, *Mur., kajk.-Valj.(Rad), vzhŠt.*

kĩj, *m.* 1) ein großer Holzschlägel, *Meg., Dict., Jarn., Cig., Jan., Gor., Št.*; — die Keule, *Mur.*; *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — 2) der Maiskolben, *Gor.-Cig.*

kijáč, *m.* = kij 1), *M., Z., Rez.-Baud.*

kijáča, *f.* 1) = kij 1), *C.*; — 2) ein Knotenstock, *Habd.-Mik., C.*

kĩjast, *adj.* schlägelartig, *C.*; — keulenförmig, kolbenförmig, *Jan., Cig.(T.).*

kijáš, *m.* kijaši, keulenförmige Käfer (clavicornia), *Erj.(Ž.).*

kĩjček, čka, *m. dem.* kijec; kleiner Schlägel: bobenski kijček, der Trommelschlägel, *Cig.*; kijčki pri klavirju, die Hämmerchen beim Clavier, *Slom.*

kĩjčka, *f.* die Stecknadel, *Jan.*

kĩjec, jca, *m. dem.* kij; 1) der Holzschlägel, *Guts., Mur., Cig., Jan., Dol., jvzhŠt.*; —der Knüttel, *Cig.*; — 2) der Zapfen am Nadelholze, *Cig.*; — entkernter Maiskolben, *vzhŠt.-C.*; — izreka se nav. kĩc; (kijec, *vzhŠt.*).

kijenọ̑sec, sca, *m.* der Keulenträger, *Cig., Jan.*

kĩjevka, *f.* eine Weizengattung, *C.*

1. **kíka**, *f.* 1) der Haarbüschel, *Z., kajk.-C.*; — 2) der Zipf, der Pips (eine Hühnerkrankheit), *C., Dol.*

2. **kíka**, *f.* die Heiserkeit, *vzhŠt.-C.*

kíkati, kĩkam, čem, *vb. impf.* 1) heiser sein, *C., Z.*; — 2) k. se, kichern: kaj se kičeš? *Krn(Goriš.)-Erj.(Torb.).*

kikav, *adj.* heiser, *Z., jvzhŠt.*

kíkavec, vca, *m.* die Misteldrossel (turdus viscivorus), *C.*

kíkelj, klja, *m.* das Ende, der Zipfel, *ogr.-C.*; — prim. 1. kika.

kikedaj, *adv.* nam. kje kedaj, dann und wann, *Poh.-SlN.*

kikirík, *m.* das Hahnengeschrei, *Cig., Jan.*

kikiríkanje, *n.* das Krähen des Hahnes.

kikiríkati, kam, čem, *vb. impf.* krähen (vom Hahne); petelin dan kikirika, der Hahn kräht den Morgen aus, *Cig.*

kĩkla, *f.* der Weiberrock; — iz nem. „Kittel".

kíkravec, vca, *m.* der Hahn, *KrGora.*

1. **kíla**, *f.* 1) der Hodenbruch; — 2) der mit einem Leibschaden Behaftete, *M.*; — feige Memme, *M.*; — 3) der Auswuchs an einem Baume, *Mur., Cig.*

2. **kĩla**, *f.* = kilogram, kilo.

kílast, *adj.* bruchartig, *Cig.*

kílav, *adj.* 1) mit einem Bruch behaftet; — 2) schwächlich; kilavo dete; mehkužnost rodi kilave otroke, *Vrtov.*; k. ptič, (ki je še v gnezdu), *Cig., BlKr.*; k. fantič, unreifer Bursche, *BlKr.*; — schlecht: kilavo sadje, kilava pšenica, *vzhŠt., ogr.-C.*; kilavo jajce = klopotec, *Polj.*

kílavec, vca, *m.* 1) der Bruchkranke, *Mur., BlKr.*; —ein noch nicht flügger Vogel, *Kras-Štrek.*; — 2) der Schwächling, *Cig., BlKr.*; — 3) ein unreifes, missgestaltetes Ding, *Mur., BlKr.*; — 4) der Pflaumenmisswachs (= rožič), *Senožeče(Notr.)-Erj.(Torb.)*; —

k. brambilseje prevzeti kutaro, kije vedel
kako je težka, čutje.
= ko: kibi človek zgal, Blšk., Šašelj 2 Sv.
915. 108.

kila, bunkasti izrastek na zelnem (ali kolerabi) storžu) Polj
– Let. 898 – 166. – = na pol razvit zarodek v
pticjem jajcu, Polj – ik.

kilnvo jajce, v katerem je na pol razvit zarodek, ik –

Kilavnik gladki, glatkas Šrunšknaut (hernia glabra) Tuš. (87.l.č. 199)
Kile-kale Leaves Gaugäsch (bav. die Kalle = Beutel Gurgel Gaugäsch) Trojič - Štrek. Let. 94. 18.

Kundra (psovka) Ogr. Čas. 3. 39. 1. nar. B. 74 prim. kundra.
Kini kakšen, kakeri: čr nesrečo kinega boga dega ... (Kozjak pri Mariboru) Štrek. Let. 94. 18.

Kipa: Sanjalo se mi je od N— da zma se število „v živem kipu" vidla. Slišal v Ptujcah.

5) kilavci, eine Art Doppelspeisegefäß für Hirten, *Notr.*; — 6) kilavec, der Odermennig (agrimonia eupatoria), *Medv.(Rok.)*; — goli k., das kahle Bruchkraut (herniaria glabra), *Medv.(Rok.)*.

kílavka, *f.* neka hruška: die Wasserbirne, die Schmalzbirne, *Cig.*; die Musikantenbirne, *jvzhŠt.*

kílavnik, *m.* der Sanikel, das Bruchkraut (sanicula), *Cig.*

kíle, *etc., si.* snet pri turščici, *Temljine(Tolm.)-Štrek.(Let.).*

kîlec, lca, *m.* 1) nackter Vogel, *Cig.*; — 2) = kembelj na tehtnici, *Krn-Erj.(Torb.)*.

kílen, lna, *adj.* Bruch-: kîlna preveza, das Bruchband, *Jan.*; = kilni pas, *Cig.*

kílica, *f.* kilav ptiček: iz jajčka izleze gola kilica, *DSv.*

kílnják, *m.* neka trava za kilavo deco, *C.*

kîlo, *m. indecl.* das Kilo, pogl. kilogram, *Cig.(T.)*.

kilocêlnik, *m.* der Brucharzt, *Cig.*

kilogrâm, *m.* utežna mera: das Kilogramm.

kilométer, tra, *m.* daljavna mera, das Kilometer.

kîm, *m.* das Nicken mit dem Kopfe, der Wink, *Cig.*; mig in kim, *C.*

kîmač, *m.* nekak nož, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kîmaček, čka, *m. dem.* kimač, *Valj.(Rad)*.

kîmalica, *f.* das Genicke, *Cig.*

kimâlnik, *m.* = kimalo 2), *Sen.(Fiz.)*.

kimálọ, *n.* 1) der Kopfnicker, *Cig.*; — 2) der Balançier (mech.), *Cig.(T.)*.

kímanje, *n.* das Nicken mit dem Kopfe.

kímati, mam, mljem, *vb. impf.* nicken; k. komu, jemandem zunicken; od zaspanosti k.; z glavo k., mit dem Kopfe wackeln, den Kopf schütteln; — prim. kivati (kakor je tudi v drugih slovanskih jezikih.).

kímavec, vca, *m.* 1) der Kopfnicker; — der zu allem „ja" sagt, *nk.*; — ein schläfriger Mensch, *Kras-Štrek.*; — der Kopfnicker (ein Muskel), *Erj.(Som.)*; — 2) der Monat September; (nav. kimovec); — 3) das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *BlKr.*

kímavka, *f.* 1) die Kopfnickerin; — 2) die Küchenschelle (pulsatilla), *Z.*

kímavnica, *f.* = kimavka 2), *Z.* (kimovnica) *Jan., Strp.*

kîmek, mka, *m.* neki nožek, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kimena, *f.* = kumena, der Kümmel (carum), *Cig., Jan.*

kimina, *f.* = kimena, kumena: zelje s kimino potresti, *Ravn.*

kîmljaj, *m.* nickende Kopfbewegung, *Bes.*

kímniti, kîmnem, *vb. pf.* eine nickende Kopfbewegung machen, *Mur., Cig., Jan., Mik.*

kîmpež, *m.* = kinkež, ciza, zweirädriger Karren ohne Kasten, *Cig., C., SlN., Gor.*

kîna, *f.* die Chinarinde, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

kîncati, am, *vb. impf.* nicken, *Fr.-C.*; glava mu je težko kincala, *LjZv.*; klanec je, konjiča kincata z glavami, *Glas.*; wackeln, *C.*; voz kinca, der Wagen wankt (auf holperigem Wege) *Z.*; vaga kinca, *Z.*; — nam. kimcati.

kînč, *m.* der Schmuck, der Zierat, die Zierde, *Cig., Jan., nk.*; — der Schatz: kinče si spravljati, *ogr.-Valj.(Rad)*; — prim. madž. kincs, der Schatz, *Mik.(Et.)*.

kînčati, am, *vb. impf.* schmücken, zieren, *Cig., Jan., nk.*

kínčiti, kîčim, *vb. impf.* = kinčati, *Cig., Zora.*

kînčnica, *f.* der Schmuckkasten, *Cig.*

kinîn, *m.* neko zdravilo, das Chinin, *Cig.(T.)*.

kíniti, kînem, *vb. pf.* 1) eine nickende Kopfbewegung machen, *Alas*; z glavo k., *Dol.*; — winken, *Hal.-C.*; — 2) tudi: *impf.* trava ne raste več, ampak kine, *C.*; ajda po mrazu kine, *Z.*; — k. k čemu, für etwas eingenommen sein, *Cig.*; — prim. stsl. kyti, nicken.

kînkalica, *f.* die Meise (parus), *Notr.(Ravn.)-Cig.*

kînkalọ, *n.* der Kopfnicker, *Cig., Jan.*

kînkati, am, *vb. impf.* nicken, *Cig., Soška dol.-Erj.(Torb.)*; dremaje k. z glavo, *Cig., Jan.*; (beim Gehen) wanken, schwanken, *Mur., Cig., Jan.*; — zweifeln, *Cig.*; — nam. kimkati, prim. kimati.

kínkav, *adj.* nickend, *Jan.(H.)*; — wankend: kinkavo hoditi, *Cig.*

kînkavt, *m.* 1) der Nicker, *Z.*; — 2) = kinkež 2), *Cig., Gor.*; na kinkavtih pripeljati, *Škrinj.*

kínkelj, klja, *m.* ein wackelnd einhergehender Mann, *BlKr.*

kînkež, *m.* 1) der Nicker, *Z.*; — 2) ein zweirädriger Handkarren, *Cig., Jan.*; — prim. kimpež.

kinkljáti, âm, *vb. impf.* wackelnd einhergehen, *BlKr.*; — *pren.* etwas unvollständig thun, *BlKr.*

kínkniti, kînknem, *vb. pf.* einmal nicken: z glavo k., *Jurč.*; — überkippen, *Cig.*; dremaje z voza kinkniti, *Z.*; — zid je kinknil, die Mauer hat sich gesenkt, *Cig.*

kînov, *adj.* China-: kinova kislina, die Chinasäure, *Cig.(T.)*.

kînovec, vca, *m.* der Fieberrindenbaum, der Chinarindenbaum (cinchona), *Cig., Tuš.(B.)*; kinovci, die Chinabäume, *Cig.(T.)*.

kíp, *m.* = podoba, das Bild, die Abbildung, *Meg.*; *Jan., vzhŠt., ogr., kajk.-Valj.(Rad)*; — das Vorbild, *ogr.-C.*; — pos. ein plastisches Bild, das Standbild, die Statue, *nk., jvzhŠt.*

kipár, rja, *m.* der Bildhauer, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

kipárnica, *f.* die Bildhauerwerkstatt, das Bildhaueratelier, *Cig.(T.)*.

kipârstvọ, *n.* die Bildhauerkunst, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

kípati, pam, pljem, *vb. impf.* s trudom in težavo iti: kipala sem gori po bregu z vrečo, *Gor.-DSv.*; — menda = kimati.

kípčič, *m. dem.* kipec, *Jan.(H.)*.

kípec, pca, *m. dem.* kip, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kîpek, pka, *m.* svečni kipki, die Kerzenabfälle, *Cig.*

kipênje, *n.* das Aufwallen einer Flüſſigkeit, die Wallung; das Ueberlaufen (beim Sieden); morsko k., die Meeresbrandung, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *Jes.*; die Effervescenz (chem.), *Cig. (T.)*.

kipéti, ím, *vb. impf.* aufwallen, aufſprudeln; beim Sieden überlaufen: mleko kipi; — sveča kipi, die Kerze rinnt, *C.*; — branden (o morju); — aufgehen (o testu), *Jan.*; — aufſchwellen, *Cig.*; mrliči začno k., *Pohl.(Km.)*; — kvišku k., emporragen (o gorah), *Jan.*, *nk.*; — jeza mu je kipela v srcu, der Zorn beſtürmte ſein Herz, *Cig.*; vse je kipelo v njem, er war in großer Aufregung, *Cig.*; duh ji kipi v nebo, erhebt ſich, *Ravn.*; — in reichlichem Maße hervorkommen, *nk.*

kípic, *m.* = kipec, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kípič, *m. dem.* kip, *Jan.(H.)*.

kîpnik, *m.* der Auflauf, der Koch, *Cig.*, *Jan.*

kípniti, kîpnem, *vb. pf.* aufgehen (vom Teige), auflaufen; kruh neče kipniti, je že kipnil; (tudi *impf. jvzhŠt.*).

kîpnjak, *m.* der Germkuchen, *Mur.*, die Dampfnudel, *C.*

kîpnjenec, nca, *m.* der Auflauf, der Koch, *Jan.(H.)*.

kípnjenje, *n.* das Aufgehen (des Teiges), *Z.*, *jvzhŠt.*

kîpnjenke, *f. pl.* neke gibanice, *C.*

kîpnjenki, *m. pl.* Germnudeln, *Guts.*, *Mur.*

kipobôrstvo, *n.* die Bilderſtürmerei, der Ikonoklasmus, *Cig.(T.)*.

kipolîvstvo, *n.* die Bildgießerei, *Cig.(T.)*.

kiporèz, réza, *m.* = kipar, *Mur.*, *Cig.*, *Vrtov. (Km. k.)*.

kiporêzec, zca, *m.* = kipar, *nk.*

kiposlôvec, vca, *m.* der Bildkenner, der Ikonolog, *Jan.(H.)*.

kiposlôvje, *n.* die Ikonologie, *Jan.*; — pogl. podoboznanstvo.

kipotvôrec, rca, *m.* = kipar, *Jan.*

kipotvôrstvo, *n.* die Bildhauerei, *Zora*; die Plaſtik, *Jan.*

kipovît, *adj.* plaſtiſch, *Cig.*

kipovîtost, *f.* die Plaſticität, *Nov.*

kípovje, *n.* die Statuengruppe, *h. t.-Cig.(T.)*.

kipoznânstvo, *n.* die Bilderkunde, *Jan. (H.)*; pogl. podoboznanstvo.

kiprc, *m.* das Feuerkraut (epilobium angustifolium), *Josch.*

kiprej, *m.* das Weidenröslein (epilobium sp.), *Medv.(Rok.)*.

kir, *pron. rel.* = ki, *Trub.*, *Dalm.*, *Krelj*, *Jsvkr.*; — iz stsl. къдеже, *Mik. V. G. III. 149*.

kîr, *m.* = ker, die Felſenklippe, *Cig.*

kîragra, *f.* die Handgicht (Chiragra), *Cig.*

kirasîr, rja, *m.* der Küraſſier, *Cig.*; — pogl. oklepnik.

kiraš, *m.* = korež, pretikač, der Fortſteknagel am Pfluge, *Cig.*

kîrka, *f.* die Kaſtanienblüte, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kirôvje, *n. coll.* = kerovje, Felſenmaſſen, *Cig.*

kirôvnat, *adj.* felſig, *Cig.*

kirürg, *m.* ranocelnik, der Chirurg.

kirurgîja, *f.* ranocelništvo, die Chirurgie.

kirurgîjski, *adj.* h kirurgiji spadajoč, chirurgiſch, *Cig.*

kirürški, *adj.* chirurgiſch, *nk.*

kîs, *m.* 1) der Eſſig, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.* („novozložena beseda", *Mur.*); — 2) das Oxyd, *h. t.-Cig.(T.)*; — 3) die ſaure, weinerliche Miene, das Weinen: kes in kis, *ZgD.*

kisâł, li, *f.* ſaure Speiſe(n) (n. pr. kiselo zelje, kisela repa, itd.), *Notr.*, *Gor.*

kisâłnica, *f.* die Gährkammer, *Cig.*

kisálo, *n.* der Gährſtoff, *Jan.*

kísanje, *n.* 1) das Säuern, *Cig.*; — 2) die ſaure Gährung, *Cig.*, *Jan.*, *Sen.(Fiz.)*; — 3) trotziges Weinen, *C.*

kisár, rja, *m.* der Eſſigerzeuger, der Eſſighändler, *Cig.*, *Jan.*

kisárnica, *f.* die Eſſigfabrik, *Cig.*

kîsast, *adj.* eſſigartig, *Cig.*

kisâtev, tve, *f.* die Oxydation, *Cig.(T.)*, *C.*

kísati, kîsam, šem, *vb. impf.* 1) ſäuern; jedi k.; — 2) k. se; in der ſauren Gährung begriffen ſein, ſauern; vino se je začelo kisati; — 3) k. se, ein ſaures Geſicht machen, raunzen, trotzig weinen; kaj se kisaš? zakaj ne ješ?, *Ravn.-Valj.(Rad)*; k. se in kujati, *LjZv.*; — vreme se kisa, das Wetter iſt unfreundlich, *Z.*; — 4) *intr.* kisati, gähren; mošt kisa, *Habd.*, *Dict.*, *Hip.(Orb.)*, *Ravn.*, *Valj.(Rad)*, *Dol.*

kísav, *adj.* kdor se rad kisa: weinerlich, *Jan.(H.)*.

kisâva, *f.* = kisal, *Notr.*

kísavec, vca, *m.* 1) der Sauerampfer (rumex acetosa), *Volče-Erj.(Torb.)*; — 2) der Eſſig, *Lož(Notr.)-Levst.(Nauk)*.

kîsavt, *m.* der Sauertopf, *Cig.*, *Jan.*

kîsec, sca, *m.* das Oxydul, *h. t.-Cig.(T.)*.

kíseł, sela, nav. kíseł, sla, *adj.* 1) ſauer; kisela jabolka, kiselo vino, kiselo mleko; — 2) mürriſch, miſsłaunig: kiselo se držati, ein ſaures Geſicht machen; — kiselo vreme, unfreundliches Wetter, *Cig.*

kiselák, *m.* = kiseljak 1), *ogr.-Valj.(Rad)*.

kíselast, *adj.* ſäuerlich.

kiselàt, áta, *adj.* ſäuerlich, prim. kislat.

kíselec, łca, *m.* 1) neka vinska trta = kurbin, *Vrtov.(Vin.)*; — 2) der Sauerſtoff, (kislec) *Vrtov.(Km. k.)*; — 3) kiselo vino, *jvzhŠt.*

kíselica, *f.* 1) das Sauerwaſſer, der Sauerbrunnen, *Guts.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) ſaurer Wein, *Mur.*, *Št.*; — 3) der Sauerampfer (rumex acetosa); — 4) die Säure: kiselice v sebi imeti, *Vod.(Izb. sp.)*.

kiselíka, *f.* neko jabolko, *kajk.-Valj.(Rad)*.

kiselína, *f.* 1) die Säure, *Mur.*, *Cig.(T.)*, *Valj. (Rad)*; (nav. kislina); — 2) Saures, ſaure Speiſe(n), (n. pr. kisela repa, kiselo zelje itd.), *Svet.(Rok.)*; — 3) ſaure Milch, *vzhŠt.*; zvara in k., *Pjk.(Črt.)*; — kiselina, *Škrab.(Cv.)*.

kiselíti, ím, *vb. impf.* ſäuern, *Dict.*, *Guts.*, *Mur.*

kiseljàk, *m.* 1) der Quarkkäſe, *ogr.-C.*, (kiselak) *Valj.(Rad)*; — 2) der Sauerapfel, *Cig.*; — 3) der Traubenwickler, der Sauerwurm, *Jan.(H.)*; — 4) der Sauertopf (fig.), *Jan. (H.)*.

kisál Žáner; nezrelo sadje, temnjene pri surjenju neka jelo
kislo tekočina je skisane sirotke, kajzerd prilivajo
prosnici, da se hitreje okisla/ Temnjene (Tolmač Konda
skuta

kiselčk ika, neko jabolko, Žánnerapfel. (Thaa. D.n.Sv
X.111 1871.

kiselyto neko jabolko, Polj. Pat. 895. 16.

Kita, ij šibic pleten obroč obdan ... Gor. (Dob.) – Zb. V. 34

Kislavina ≈ Kislo zelje Kisla repa Sl. Sadjar 417. 126.

Kižely, žga = bolehav obrok,
kižeti se = bolehen okrog hiše se vlačiti
(Polica) Štrek. Let. 94. 18.
Kižeti = ždeti, Sron Ge (Št.) Časop. z. 8. i. n. 914. 160 (v Pišecah kižeti) ... kužeti

kíselka, *f.* = kiselica 3), der Sauerampfer, *Kr.-Valj.(Rad).*
kíselkast, *adj.* = kiselnat, *Cig.*
kíselnat, *adj.* säuerlich.
kíselnica, *f.* = kisla voda, *Guts., V.-Cig.*
kísen, sna, *adj.* Essig-: kîsna jeguljica, das Essigälchen, *Cig.*
kisík, *m.* der Sauerstoff, *Cig.(T.), Sen.(Fiz.);* — rus.
kisíkov, *adj.* Sauerstoff-, *Cig.(T.), Sen.(Fiz.).*
kískast, *adj.* = kiselkast, *Navr.(Let.).*
kislâd, *f.* etwas Saures, saure Speisen, *Bes., C.*
kíslast, *adj.* säuerlich.
kislât, áta, *adj.* säuerlich, *Mik., C., Vrtov.(Km. k.).*
kîslec, sleca (selca), *m.* der Sauerstoff, *Vrtov.-Cig., Jan., Cig.(T.).*
kîslečev, *adj.* Sauerstoff-, *Cig.(T.).*
kîslež, *m.* der Sauertopf, *Cig.*
kíslica, *f.* = kiselica: 1) saures Getränk: saurer Wein, *Cig., jvzhŠt.*; (voda) kislica, der Säuerling, *Cig.(T.)*; — 2) der Sauerampfer (rumex acetosa).
kislíka, *f.* 1) der Sauerapfel, *Notr.*; — 2) saures Getränk, *C.*
kislíkast, *adj.* = kiselkast, säuerlich, *Cig., Mik., Let.*
kislína, *f.* = kiselina: 1) etwas Saures: Sauerkraut, saure Rüben, *Z.*; — saure Milch, *C.*; — 2) die Säure, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*; kremikova k., die Kieselsäure, mravska k., die Ameisensäure, žolčna k., die Gallensäure, *Erj.(Som.)*; žveplena k., die Schwefelsäure, solitarna k., die Salpetersäure, solna k., die Salzsäure, ocetna k., die Essigsäure, *Sen.(Fiz.)*; ogljikova k., die Kohlensäure, *Erj.(Min.)*; pruska k., die Blausäure, *Vrtov., Cig., Strp.*; — kíslina, *Met.*
kislóba, *f.* der saure Geschmack, die Säure.
kislǫ̑ča, *f.* = kisloba, *Mur.*
kisloròd, ródа, *m.* = kislec, kisik, *Zv., Let.*; — rus.
kíslost, *f.* der saure Geschmack; — die Sauertöpfigkeit, *Cig.*
kislóta, *f.* = kislost, *Mur., Cig., Jan.*
kislóten, tna, *adj.* etwas sauer: kislotno vino, anbrüchiger Wein, *Cig.*
kislovât, áta, *adj.* = kiselat, *Mur., Cig.(T.).*
kislovína, *f.* = kislina 2).
kísniti, kîsnem, *vb. impf.* sauer sein, in das Saure ziehen, *Cig.*
kisomę̑rje, *n.* die Säuremessung, die Acidometrie, *Cig.(T.).*
kísov, *adj.* = kisen, *Cig., Jan.*
kísovanje, *n.* der Gährausbruch, *Dol.*; — (kisovanj, *m., Mur., Met.-Mik.*; kisovânj, *Valj. [Rad]*; Kisovâj, kar teče iz soda, kadar vino vre, *Štrek.*; „nejasna beseda; v drugem delu tiči morda nem. Wein," *Štrek.[LjZv.]*).
kisovàr, vára, *m.* der Essigbrauer, *Cig., Jan.*
kisovârnica, *f.* die Essigfabrik, *Cig., Jan.*
kísovski, *adj.* Essig-, *Jan.(H.).*
kîst, *m.* der Pinsel, *nk.*; — rus.
kîška, *f.* = šiška, *kajk.-Valj.(Rad).*
kîšta, *f.* = zaboj, die Kiste, der Verschlag, die Truhe; — iz nem.
kîštica, *f. dem.* kišta; das Kistchen.
kišúga, *f.* ime svinji, *kajk.-Valj.(Rad).*
kìt, kíta, *m.* der Walfisch, *Cig., Jan., nk.*; grenlandski k., der grönländische Walfisch (balaena mysticetus), *Erj.(Ž.)*; — kiti, die Fischsäugethiere, die Wale (cetacea), *Erj.(Ž.)*; — prim. hs. kit, stsl. kitъ iz gr. κῆτος,
1. kíta, *f.* 1) die Flechte, die Haarflechte, der Zopf; kite plesti, razpletati; die Strohflechte (z. B. bei Strohdächern); — k. prediva, ein zusammengedrehtes Büschel Flachs; — pogovor se plete na vse kite, *Jurč.*; — 2) die Sehne, die Flechse; kito si pretegniti; vsaka mišica ima dve kiti, začetno in končno, *Erj. (Som.)*; — 3) der Ast, *Habd.-Mik.*; zelena k., *ogr.-C.*; cvetna k.. die Guirlande, *Jan. (H.)*; — der Blumenstrauß, *Jan., kajk.-Valj. (Rad), Npes.-Vraz*; der Strauß (thyrsus, bot.), *Cig.(T.), Tuš.(B.)*; — das Strahlenbüschel (math.), *Cig.(T.)*; —(4) ein langer Zug, der Flug, die Schar (o ptičih), *Cig., Jan.*; k, jerebic, *Zora*; k. rac, *Svet.(Rok.).*
2. kita, *f.* = kit, *Meg.*
kítast, *adj.* 1) zopfähnlich; kitast motvoz (okoli klobuka), *Jurč.*; kitasta baroka, die Zopfperrücke, *Cig.*; — 2) voll Zöpfe, *Mur.*; — voll Striemen: k. hrbet domov prinesti, *Jurč.*; — 3) büschelartig, *Cig.*; — 4) sehnicht, sehnig, *Mur., Cig., Jan.*
kítav, *adj.* = kitast 4), *Jan.*
kíten, tna, *adj.* sehnig, *Cig.*
kítica, *f. dem.* kita; 1) das Zöpfchen; eine kleine Flechte; na kitice tkane vreče, Zwilchsäcke, *DZ.*; — 2) das Flechschen, die Sehne; — 3) der Blumenstrauß, *Cig., Jan., nk.*; — 4) die Strophe, *Jan., Cig.(T.), nk.*
kítiti, kîtim, *vb. impf.* 1) in einen Buschen binden, *C.*; — 2) schmücken, *Cig.(T.), Šol., C.*; (hs.).
kîtje, *n. coll.* = kite, *kajk.-Valj.(Rad).*
kîtnat, *adj.* sehnig, *Cig., Jan.*
kitolòv, lóva, *m.* der Walfischfang, *Cig., Jan.*
kitolǫ̑vec, vca, *m.* der Walfischfänger, *Cig., Jan.*
kitolǫ̑vnica, *f.* ladija k., der Walfischfahrer, *Cig., Jan.*
kitolǫ̑vstvǫ, *n.* der Walfischfang, *Cig.*
kitoškŕga, *f.* kitoškrge, Meerzähne, Zahnröhren (zool.), *h. t.-Cig.(T.).*
kítov, *adj.* Walfisch-, *Cig.*
kítovec, vca, *m. pl.* kitovci, Wale (cetacea), *Cig.(T.).*
kitovína, *f.* das Walfischfett, *Cig., Vrt.*
kívati, am, *vb. impf.* = kimati, *ogr.-Mik., C.*; kivajo z glavami, *ogr.-Valj.(Rad)*; winken: z roko komu k., *ogr.-Valj.(Rad).*
kívi, ija, *m.* der Kiwi, *Cig.*; avstralski kivi, der Kiwi oder Schnepfenstrauß (apteryx australis), *Erj.(Ž.).*
kję, *adv.* l. *interr.* wo? kje si bil? ne vem, kje tiči otrok; — II. *indef.* kję, irgendwo; išči si kje drugje službe; — irgend: kje kdo, kje kaj, kje kedaj, kje kam itd., (tudi: kjekdo, kjekaj, itd. pisano), *Dict., Trub., Dalm.,*

Kast., i. dr.; kje s kom rajtinge imeti, *Kast.*; bo že šel kje kod, *Levst.(M.)*; kje kod, hie und da, *Cig., Nov.*; — etwa: kam kje le? wohin denn etwa? *KrGora.*

kjèr, *adv. rel.* wo; Kjer te najdem, tam te bom, *Npes.*; kjer koli, wo immer; kjer (si) bodi, wo immer es sei.

klabûštra, *f. Jan.*, pogl. klobuštra.

1. **kláč**, *m.* der Glockenklöpfel, der Glockenhammer, *Jan., M., C.*

2. **kláč**, *m.* = klatež, der Vagabund, *C., DZ., Kras-Erj.(Torb.)*; (klač) *Štrek.*

klâd, *m.* = nadstropje, das Stockwerk, *C.*; — prim. klada 5).

kláda, *f.* 1) der Holzblock, der Klotz; klade z zagvozdo razbijati; — kos debla, ki se ima v deske razrezati, *Notr.*; len kakor klada, *Z.*; spati kakor klada; — 2) der Unterlagbalken, der Block einer Stampfe, Presse u. dgl., *V.-Cig., C., Dol., Št.*; kovaška klada, der Amboßstock, *DZ.*; — der Balken mit dem Zapfenlager der Mühlradwelle, *Cig.*; — 3) der Block als Fußfessel, der Stock, *Dalm. (Reg.), Dict.*; hlapca posadi v klado, *Dalm.*; jetnike iz klade odpeljati, *Trub.*; noge komu v klado stisniti, *ogr.-Valj.(Rad)*; v klado koga dejati, *Cig.*; —*pren.* živino, katero najde poljak (poljski čuvaj) v škodi, žene v klado, iz katere jo mora gospodar potem rešiti, plativši po njej narejeno škodo, *Plužna pri Bolcu-Erj.(Torb.)*; — 4) die Lage, die Schichte, *Mur., C.*; — 5) das Stockwerk: omahniti s tretje klade, *C.*

kladára, *f.* das Blockhaus, *h. t.-Cig.(T.), Rut. (Zg. Tolm.).*

kládast, *adj.* blockartig.

klâdati, am, *vb. impf.* = pokladati, legen, *Mur.*

kláden, dna, *adj.* Block-: klâdno karanje = kladna kazen, *Danj.(Posv.p.)*; — prim. klada 3).

kladénec, nca, *m.* der Brunnen, *DZ.*; — hs.

kládenje, *n.* das Vorlegen des Futters, die Fütterung des Viehes, *Cig., Valj.(Rad).*

kládevce, *f. pl.* die Fußklemme für Pferde, *Dol.*

klädez, *m.* der Brunnen, *Mur., Cig., Jan., DZ., Levst.(Nauk)*; — prim. stsl. kladęzь.

klädeznica, *f.* das Brunnenwasser, *Cig.*

kládica, *f. dem.* klada; das Klötzchen.

kladína, *f.* 1) der Block, *Habd.-Mik.*; — 2) der Unterlegbaum der Weinpresse, *Hal.-C.*

kládivar, rja, *m.* der Hammerschmied, *C.*

kládivce, *n. dem.* kladivo; 1) kleiner Hammer; — 2) der Gehörhammer, *Cig.*; — 3) die Hammermuschel (malleus vulgaris), *Erj.(Ž.).*

kládišče, *n.* der Hammerstiel, *Mur., Cig., C., Met.*

kládivnica, *f.* 1) die Hammeraxt, *Cig.*; — 2) das Hammerwerk, *DZ.*; — 3) der Hammerhai oder Hammerfisch (zygaena malleus), *Cig., Jan., Erj.(Ž.).*

kládivọ, *n.* der Hammer; veliko k., die Vorschlage, *Cig.*; zobato k., der Zahnhammer, *Cig.*; — das Hammerwerk, *Cig.*; = *pl.* kladiva, *C., Z.*

klâdje, *n. coll.* Blöcke, Lagerholz, *Cig., Jan., Nov.*; die Grundbalken, *C.*

kládnica, *f.* 1) große Holzaxt, *V.-Cig., C., Hip. (Orb.), Dol.*; goli razkoljejo s kladnico na polena, *Ravn.(Abc.)*; — 2) eine Art Weinpresse, *C.*; — 3) das Futterschaff, *C.*

kládnik, *m.* der Ort, wo das Vieh gefüttert wird, *M.*

kladovína, *f.* = kladje, *Jan.*

kladovît, *adj.* massig, *Cig.(T.).*

klâdovje, *n.* = kladje, *Nov.*

klâdva, *f.* die Unterlage, *C.*

kládvišče, *n.*, pogl. kladivišče.

kládvọ, *n.*, pogl. kladivo.

kláfa, *f.* = burka, kvanta, *C.*

klafáč, *m.* der Ungehöriges schwätzt, unflätige Reden führt, der Zottenreißer.

klafálọ, *n.* = klafač, *Cig.*

klafánje, *n.* unflätige Reden, *Cig.*

kláfar, rja, *m.* = klafač; der Schwätzer: ne kregaj se s klafarjem, *Dalm.*; —prim. nem. der Kläffer.

klafáriti, ârim, *vb. impf.* = klafati, *Jan.*

klafárski, *adj.* poſſenreißerisch, *M.*; unflätig: klafarske besede, klafarske pesmi, Zotenlieder.

klafast, *adj.* geſchwätzig, *Boh.*; unflätig im Reden, *C.*

klafáti, âm, *vb. impf.* unflätige Reden führen, Zoten reißen; — prim. bav. klaffen = unehrbare Reden führen, *Levst.(Rok.).*

klafávec, vca, *m.* = klafač, *C., Trst.(Let.).*

klafęta, *f.* ſchlechter Hut, der Schlapphut, *Cig., C., Št.*; der Hut (zaničlj.); vzemi svojo klafeto in pojdi! *jvžhŠt.*; tudi: klofeta.

kláfniti, kláfnem, *vb. pf.* ein unflätiges Wort ausſprechen, *C.*

klâfra, *f.* geſchwätziges Weib, *C.*

klafráti, âm, *vb. impf.* = klafati, *C.*

klafrnica, *f.* = klobuk (zaničlj.), *Z., Dol.*

klâftra, *f.* iz nem. Klafter; pogl. seženj.

klafudráti, âm, *vb. impf.* = mahudrati, *C.*; — herumlumpen, *C.*

klafudráč, *m.* der herumlumpt, der Müſſiggänger, *C.*

klafudrọn, *m.* = klafudrač, *C.*

klafúra, *f.* klafast človek, *Kr.-Valj.(Rad).*

klafúta, *f.* 1) ſchlechter Hut, *Cirk.-Baud.*; — 2) die Schlampe, *C.*; — prim. klofuta.

klafutáč, *m.* der Lump, *C.*

klafutáti, âm, *vb. impf.* 1) ſchlapp, wackelnd, ſchleifend einhergehen, *C.*; — 2) herumlumpen, *Z.*

klagováti, ûjem, *vb. impf.* jammern, *Mur., C.*; — iz nem.

klagovániti, ânim, *vb. impf.* übermäßig jammern, klagen, *BlKr.*; — iz nem.

klâja, *f.* das Viehfutter.

klâjarica, *f.* rjuha, v kateri nosijo klajo živini, *Bolc, Plužna-Erj.(Torb.).*

klâjen, jna, *adj.* Futter-; klajni koš, der Futterkorb, *Cig.*

klâjišče, *n.* die Futterſtätte, *V.-Cig.*

klâjnik, *m.* das Futterfeld, *C.*

kjerôvje = prepad, Cerklje (gor.): (menda: čer-(čer)-

Kladovati, (-klầfval, -djem) govoriti prazne reči, Gromlje (št.) Časop. z. jez. i n. spis. 160.

Kladvici, neka vrsta žrebljev za železnice (Knapa) Dobr. XII. 675.
Klafati, kdor mnogo govori in mnogo laže. Gribelje Nkr. Let. 393. 14

podolgasta, vodoravna peč = Kladaj Tuma, Slan. Vest. XV. 171. (Pelšbank)

klâfati, hitro o kom govoriti (Gribelje Nkr.) Let. 393, 14.

Klamzáli, ječdo hoditel ostarih bolnih Gudekl. Hanyál. (Sket. n.) D. c. Sv. XVII. 191

Klama: Tedej pomrli Gubičk sv. dnih Klam
R. Ledinski.

Klán Klánu Soldatovou = 1. Klen. Pol. —
Let. 875. 16. (prim. član, člen)

Klanec (Schlaweg Defilé) je nav. pra
v ene dolině v druge. Tuma, Plan. Kal
XVI. 218.

Klangovati šmrkati, zamazovati z nosom.
Klagov; Štrek. Let. 896. 148.
Klanica = mal Klanec Klebno — Boh. Bela
Jovan.

Klánovina manšetna Pol. prim. Klen.

Klapec: Mi zdaj li imamo strankе — zanik
mladina ima Klapce ... Jabav. Kyjiv. XXIV.
(Milinski: Zerikarnejev lastni življenjepis

Čelost.

kláten, tna, *adj.* zum Schlachten gehörig, Schlacht-, *Mur., Cig., Jan.*; klâtni kraj, der Schlachtort, *DZ.*; klalni vol, der Schlachtochs, *Jan.*; klalni dar, das Schlachtopfer, *C.*; — ſchlachtbar, (klaven), *Cig., Jan.*

klâtnica, *f.* 1) das Schlachthaus, die Schlachtbank, *Cig., Jan., C., DZ., nk.*; — 2) die Spalthacke, *Cig.*; neka sekira, s katero se drva koljo, *Pluzna pri Bolcu, Dol.-Erj. (Torb.), Gor.*

klâm, *m.* der Schlaf, *C.*; der Todesſchlaf: šel je pod klam, *Savinska dol.-C.*

klâma, *f.* 1) verworrener Traum, *Cig.*; vso noč sem bil v klamah, *Z.*; — 2) der Tölpel (psovka), *Jarn., Mur., Cig., Jan., M., C., Ravn.*; ta je bil pač — klama, da ne rečem norec, *Rog.-Valj.(Rad)*; — človek, ki nerodno hodi ali se nerodno vede, *Erj.(Torb.), Polj.*; = pijanec, *C.*

klâmast, *adj.* tölpelhaft, *Cig., Jan., C.*; delala se je preprosta in klamasta, *Jsvkr.*

klamáti, âm, *vb. impf.* 1) wie betäubt einhergehen, taumeln, *C., Kor.*; nerodno hoditi, *Lašče-Erj.(Torb.), Polj.*; — 2) k. se = mešati se: tebi se klama = tebi se meša, ti si bedak, *Gor.*

klamatẹ́riti, ẹ̑rim, *vb. impf.*, pogl. klamoteriti.

klamatíriti se, îrim se, *vb. impf.* hoditi kakor pijan človek, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; pogl. klamoteriti.

klâmfa, *f.* die Klammer; — prim. bav. klampfen, *Levst.(Rok.)*.

klâmfar, rja, *m.*, *Jan.*; prim. nem. (dial.) klampfrer; pogl. klepar.

klámiti, im, *vb. impf.* 1) kakor klama se vesti: ſich dumm, ungeſchickt geberden, *Z., C.*; — 2) k. se, ſich albern betragen, *Cig.*; — ſich recken, *Gor.*; — taumelnd gehen, *C.*; pijanec gre in klami, *Z.*; — albern reden, *Z.*; phantaſieren, *C.*; — 3) k. kaj iz koga, jemandem etwas abnarren, *Cig.*

klamodráti, âm, *vb. impf.* = klamoteriti, *C.*

klamóta, *f.* der Tölpel, *Jan.*

klamotáriti, ârim, *vb. impf.*, *vzhŠt.-Trst. (Let.)*; pogl. klamoteriti.

klamotáti, âm, *vb. impf.* = klamoteriti, quackeln, *Jan.*

klamotẹ́ra, *f.* ženska, ki rada klamoteri, to je, pohaja, *C.*

klamotẹ̑rež, *m.* kdor rad klamoteri, to je, pohaja, pijančuje, *C.*

klamotẹ́rih, *m.* = klamoterež, *C.*

klamotẹ́riti, ẹ̑rim, *vb. impf.* 1) taumelnd, wackelnd einhergehen (wie ein Trunkener oder Halbſchlafender), *Dict., Cig., C.*; tako se grozno spotika, klamoteri (klamat-) ino pada, *Krelj*; — 2) herumſchwärmen, herumſtreichen, *C., vzhŠt.*; — 3) ſich albern benehmen, *Dict., Cig.*; ſich ungebürlich geberden, *C.*

klamoterúh, *m.* = klamoterih, *C.*

klamotọ́riti, ọ̑rim, *vb. impf.* = klamoteriti, *C.*

klamoštọ́riti, ọ̑rim, *vb. impf.* = klamoteriti, *C.*; (tudi: klamošturiti, *Št.*).

1. **klâmpa**, *f.* = klamfa, *Cig.*

2. **klâmpa**, *f.* 1) ein ungeſchickt einhergehender Menſch, *Štrek., Kras*; ime ovci, ki nerodno hodi, *Erj.(Torb.)*; — 2) ſchlapper Hut, *Štrek.*

klâmpar, rja, *m.* = klamfar, *Cig.*; pogl. klepar.

klâmpast, *adj.* 1) = neroden: k. človek, *Notr.*; — 2) ſchlapp: k. klobuk, *C.*

klampáti, âm, *vb. impf.* taumelnd einhergehen, *Notr.*; — nachläſſig einhergehen, ſchlendern, *C., Dol.*; kam pa klampaš? *Z.*

klamúza, *f.* = klafeta, *Cig., Gor.*

klančân, âna, *m.* der Anwohner an einem Bergwege, *M.*; der Hügelbewohner, *Cig.*

klánčast, *adj.* abſchüſſig, abhängig, *Jan.*

klánček, čka, *m. dem.* klanec; kleine Anhöhe; — die Rampe, *Levst.(Pril.)*.

klánčen, *adj.* zum Abhang gehörig, *M.*; — abſchüſſig, *C.*

1. **klánčič**, *m. dem.*, klanec.

2. **klančič**, *m.*, *Jan.*, *Poh.*; pogl. klonč.

klančína, *f.* die abſchüſſige Bodenlage, *Cig., C.*; — die Rampe, *Cig.*

klánec, nca, *m.* 1) der Hohlweg, *Mik.*; — die bergauf führende Straße; hud klanec; klanci = visoki poti med gorami, *Dalm.*; Gebirgswege, *Dict.*; po klancih se voziti, *jvzhŠt.*; — klanec ali strmec, Steigung oder Gefälle, *Levst.(Cest.)*; — 2) die Dorfgaſſe, *Kras-Erj. (Torb.)*; — 3) das Rinnſal eines Baches, *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*.

klânfa, *f.* = klamfa, *Mur., Cig.*

klânfar, rja, *m.* = klamfar, *Mur.*; pogl. klepar.

1. **klanica**, *f.*, *Cig., Jan., Notr.*; pogl. klonica.

2. **klanica**, *f.* 1) das Holzſcheit, *Štrek.*; — 2) = kalanka, die vom Kerne gehende Pfirſich, *Kras-Erj.(Torb.)*.

klanjálọ, *n.* der Kratzfüßler, *Cig.*; der Complimentenmacher, *Z.*

klânjati se, am se, *vb. impf.* Verbeugungen machen, *Mur., Cig.*; k. se komu, ſich vor jemandem verbeugen, ihn dadurch ehren, *Cig., C., nk.*; — hs.

klânje, *n.* 1) das Schlachten; die Metzelei, *Cig., Jan.*; (vname) se strašen boj, ne boj, mesarsko klanje, *Preš.*; — 2) das Hadern, das Gehader, *Cig.*; — 3) die Kolik, das Bauchgrimmen, *Cig., Jan., C., Strp.*; na naglem jo klanje popade, *Jsvkr.*; — 4) das Spalten, *Cig.*

klánjec, njca, *m.* = klanec, *Habd.-Mik.*

kláno, *n.* nam. knalo, in to nam. tnalo, *Notr.*

klapáča, *f.* eine Sau mit herabhängenden Ohren, *kajk.-Valj.(Rad).*

klápast, *adj.* ſchlaff herabhängend, *Cig.*; klapasta ušesa, *Cig., BlKr., M.*; — klapasta svinja = klapouha svinja, *Vrt.*; — kaj se tako klapasto držiš? warum läſſeſt du alſo den Kopf hängen? *BlKr.-M.*

1. **klápati**, pam, pljem, *vb. impf.* 1) ſchlaff herabhängen: ušesa mu klapajo, *BlKr.*; glava mu klaplje, *Z.*; zelena mu kapa do ušes klapa, *Vrt.*; — 2) die Ohren oder den Kopf hängen laſſen, *C.*; — mit dem Kopfe nickend einhergehen, *Mik.(Et.)*; tudi: klapáti, âm: stisne rep

med noge in klapa klavrno domov, *Str.*; (starikavi kapucini) so klapali v molilnico, *DSv.*

2. **klapáti**, âm, *vb. impf.* = klafati, *C.*, *Z.*

klápavica, *f.* užitna k., die eßbare Mießmuſchel (mytilus edulis), *Erj.(Z.)*.

klapẹ́ti, ím, *vb. impf.* = 1. klapati: ušesa mu klapijo, *Mik.(Et.)*; — vreča klapi, der Sack hängt über, *Z.*

klapîn, *m.* = klapouh, *Lašče-Levst.(Rok.)*.

klâpka, *f.* die Klappe, *Vrt.*; die Taſchenklappe, die Laſche, *Jan.*, *DZ.*

klapoûh, úha, *m.* der Schlappohrige, *M.*; — der Duckmäuſer, *Mur.*, *C.*, *Valj.(Rad)*.

klapoûh, úha, *adj.* 1) mit ſchlaff herabhängenden Ohren, ſchlappohrig, *Cig.*, *Jan.*, *M.*; — 2) mit geſenktem Haupte, *SlN.-C.*; — 3) der ſich taub ſtellt, *Mik.*; — heimtückiſch, *C.*

klapoúhast, *adj.* tückiſch, *Z.*

klapouhàt, áta, *adj.* = klapouh 1), *Dict.*

klapoúhinja, *f.* klapouha ženska, *Cig.*

klapoûšec, šca, *m.* ein Thier mit einem Schlotterohr, *Cig.*; — človek, kateremu uha klapajo (psovka), *Dict.*, *C.*, *M.*, *BlKr.*

klapoúšen, šna, *adj.* ſchlappohrig, *Jan.*;—mit geſenktem Haupte, niedergeſchlagen (z. B. vor Scham): klapoušno hodi, *vzhŠt.-C.*

klapoûška, *f.* 1) die Schlappohrige, *M.*; — 2) die Ohrfeige, *C.*

klapoûškati, am, *vb. impf.* Ohrfeigen verſetzen: k. koga, *Mur.*, *C.*

klapoûšnica, *f.* 1) die Schlappohrige, *Cig.*; — 2) die Ohrfeige, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*

klapoûšnik, *m.* der Schlappohrige, *Cig.*

klapoúšniti, ûšnem, *vb. pf.* eine Ohrfeige verſetzen, *Cig.*

klapoúzniti, ûznem, *vb. pf.* eine Ohrfeige verſetzen: k. koga, *Mur.*

klâpša, *f.* = klapača, *kajk.-Valj.(Rad)*.

klarinẹ̑t, *m.* glasbeno orodje, die Clarinette.

klarinẹ̑tar, rja, *m.* der Clarinettiſt, *Zora*.

klâriš, *m.* die Koralle, *ogr.-C.*; — iz madž.

klâruš, *m.* die Perlenſchnur, *kajk.-Valj.(Rad)*; — prim. klariš.

klâs, klása, klasû, *m.* die Aehre; pšenični, rženi k.; — koruzni k., der Maiskolben, *BlKr.*, *jvzhŠt.*

klâsast, *adj.* ährenartig, *Cig.*, *Jan.*

klasàt, áta, *adj.* ährig, ährenreich, vollährig, *Cig.*; klasata prâprot, der Aehrenfarn, *Cig.*

klasáti, âm, *vb. impf.* Aehren anſetzen, *Nov.*

klâsček, čka, *m. dem.* klasek.

klâsek, ska, *m. dem.* klas, das Aehrchen.

klâsen, sna, *m.* der Monat Juni, *C.*

klásen, sna, *adj.* 1) Aehren-; — 2) = klasat, *Cig.*

klasicizem, zma, *m.* vnetost za klasična dela, der Claſſicismus, *Cig.(T.)*.

klasič, íča, *m.* = klasek, *Cig.*, *Jan.*

klâsičen, čna, *adj.* izboren, zgleden, claſſiſch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; — pogl. klasiški.

klâsičnost, *f.* zglednost, die Claſſicität, *Cig.(T.)*, *nk.*

klâsik, *m.* zgleden pisatelj (posebno starih Grkov in Rimljanov), der Claſſiker, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*

klasîneč, nca, *m.* der Aehrenkolben, *C.*; — der entkernte Maiskolben, *C.*

klasînje, *n.* = klasje, *C.*

klâsiški, *adj.* claſſiſch, *Jan.*; klasiška metrika, *Cv.*

klasíti se, ím se, *vb. impf.* in Aehren ſchießen, ſich ähren, *Cig.*, *Jan.*, *Slom.-C.*, *vzhŠt.-Kres*, *Dol.*

klasjè, *n. coll.* die Aehren; v k. iti, Aehren anſetzen, ſich ähren, *Cig.*, *Jan.*;—die Aehrenleſe, die Chreſtomathie, *Cig.(T.)*; — klâsje, *Št.*

klasnàt, áta, *adj.* ährig, ährenreich, *Cig.*

klasníca, *f.* 1) bilka, ki ima klas, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — 2) das wollige Honiggras (holcus lanatus), *Sv. Peter pri Gorici-Erj.(Torb.)*.

klasnjáča, *f.* die Aehrenkoralle (madrepora), *Erj.(Z.)*.

klasoródẹn, dna, *adj.* ährenhervorbringend, *Cig.*, *Jan.*

klasováti, ûjem, *vb. impf.* = klasiti se, in Aehren ſchießen, *Jan.*, *C.*; tudi: k. se, *Gor.*; bilo je ravno spomladi, ko se je začelo žito klasovati, *Pjk.(Črt.)*.

klasọ́ven, vna, *adj.* = klasen, *Jan.*

klasovẹ́ti, ím, *vb. impf.* = klasiti se, *Ravn.*

klasovît, *adj.* ährenreich, *Cig.*, *Jan.*

klasovíten, tna, *adj.* = klasovit, *Jan.*

klasọ́vje, *n.* = klasje, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; k. pobirati, *Jsvkr.*; klasovjè, *kajk.-Valj.(Rad)*.

klasovnàt, áta, *adj.* = klasnat, *Jan.*

klâst, î, *f.* das Viehfutter, *Jan.*, *C.*

klásti, kládem, *vb. impf.* legen, *Mur.*, *Krelj-M.*, *Trub.*; testo v peč k., *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; k. si grahovico pod vzglavje, *Npreg.-Erj.(Torb.)*; živini k., dem Vieh Futter vorlegen, *Cig.*, *Jan.*, *Erj.(Izb. sp.)*, *Vrt.*, *Gor.*; Klast voličem hlapci šli, *Npes.-K.*; čebelam k., *Por.*; — v strah k., in Furcht verſetzen, *Ben.-Kl.*

klâtnik, *m.* = oklo, kel, der Hauzahn des Schweines, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

klasûnec, nca, *m.* = klasinec, der Maiskolben, *BlKr.*

klaš, *m.* der Andorn (marrubium), *Tuš.(Št. I. č.)*, *Medv.(Rok.)*.

klat, *m.* = blato, *Guts.*; — prim. srvn. quât, Koth, *C.*

kláta, *f.* les, ki se svinjam pod vrat obeša, da ne morejo bežati, *kajk.-Valj.(Rad)*.

klatáriti se, ârim se, *vb. impf.* herumſchwärmen, ſich herumtreiben.

klatárjenje, *n.* das Vagabundieren, *Valj.(Rad)*.

klatárski, *adj.* ſich herumtreibend: k. pes, herrenloſer Hund, *BlKr.*

klâteški, *adj.* Vagabunden-: klateško življenje, *SlN.*, *Let.*

klâtež, *m.* der Landſtreicher, der Vagabund; poulični k., der Gaſſenbube, *Cig.*

klateževáti, ûjem, *vb. impf.* vagabundieren, *Jan.(H.)*.

klâtežnica, *f.* die Vagabundin, *C.*

kláti, kóljem, *vb. impf.* 1) ſtechen: kolje me po trebuhu, po črevih, ich habe Bauchgrimmen, *Cig.*, *Jan.*; — peinigen, quälen: skrbi

Klasúniti se: žito se klasini, t.j. klasje se
lomi in odleta, ako je presuho, Sv. Lucija.

klapréša, človek z velikimi klapavimi ušesi

Klaščak (ne: klaščok) Štrek. Prav. 129.

Klativna šega (umetna kovinska!) Zb. II. 64

Kleči, Klečati (klappen) se vodoravne ali. ...
Tuma, Plan. Vest. XV. 171.

Klatúh = klaseč, grušče, rodljemelj (Blkv.) Let. 893, 15.

Klečét, a, m. mesto kjer se voda zaje... (Tpav.) Štrek. Let. 94. 19. (Nötr. - stok ...

me koljejo, *Cig.*; vest me kolje, *Jan.*; — 2) beißen: k. se, ſich beißen: psi se koljejo; kämpfen, ſich ſchlagen: na Turškem se koljejo; — hadern, *Cig.*; — 3) ſchlachten; svinje k.; danes koljemo, heute wird bei uns geſchlachtet; — 4) ſpalten, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; drva k., *Cig.*, *Dol.-Levst.(Rok.)*; orehe k., Nüſſe knacken, *Cig.*; k. se, ſich ſpalten, ſich ſchiefern, *Cig.*; — 5) ſchlagen, *vzhŠt.*; toča je začela klati, *Kres.*; ura je polnoči klala, *Mariborska ok.*

klátiti, im, *vb. impf.* herabſchlagen; sadje, želod z drevja k., zvezde klati, er iſt himmelhoch, *Cig.*; z rokami k., mit den Händen herumſchlagen, *jvzhŠt.*; — 2) k. se, ſich herumtreiben, vagabundieren.

klativîtez, *m.* irrender Ritter, der Abenteurer, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*

klatje, *n.* = blato, *Guts.(Res.)-Mik.*; — prim. klat.

klátọ, *n.* = klata, *kajk.-Valj.(Rad).*

klâvec, vca, *m.* 1) der Schlächter, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; — 2) ein Werkzeug der Korbflechter, *Mik.*

kláven, vna, *adj.* ſchlachtbar, *Cig.*, *Jan.*; pogl. klalen.

klavîr, *m.* glasbeno orodje, das Clavier.

klavîrar, rja, *m.* der Claviermacher, *Cig.*

klavîrnik, *m.* der Clavierſpieler, *Cig.*

klavîrski, *adj.* Clavier-, *Cig.*

klâvka, *f.* die Schlächterin, *Cig.*, *Jan.*

klávrn, *adj.* miſsmuthig, niedergeſchlagen, trübſinnig.

klávrnež, *m.* klavrn človek, *SlN.*

klávrnik, *m.* klavrn človek, *Jan.*

klávrnost, *f.* die Niedergeſchlagenheit, der Trübſinn.

klâvsati, am, *vb. impf.* = kavsati, *M.*, *Z.*

klâvski, *adj.* Schlächter-, *Cig.*, *Jan.*

klávsniti, klâvsnem, *vb. pf.* = kavsniti, *Jan.*, *C.*, *M.*

klâvščina, *f.* 1) der Schlächterlohn, *Cig.*; — 2) das Schlachtopfer, *Mur.*, *Jan.*, *Ravn.*

klâvzula, *f.* omejujoč pristavek, die Clauſel, *Cig.(T.)*.

klâvža, *f.* die Klauſe, *Cig.*, *Jan.*; — iz nem.; pogl. zatvornica.

klavzáti, âm, *vb. impf.* = krevsati, einhertrotten: nemarno klavzajoč konj, *Jurč.*

klâvžar, rja, *m.* = lešnikar, der Tannenhäher, der Nußhäher (caryocatactes nucifraga), *C.*, *Frey.(F.)*, *Gor.*

klecálọ, *n.* der Betſtuhl, *Habd.*, *C.*

klęcanje, *n.* das Wanken, das Wackeln (beim Gehen).

klęcati, cam, čem, *vb. impf.* 1) mit den Füßen knicken, in die Knie ſinken, *Cig.*, *C.*, *Dol.-Mik.*; konj kleca, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; konji klecajo pod težkim bremenom, *Vrt.*; — hinken, *C.*; knicken: kolena, noge mi klecajo, *M.*, *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — wackeln: stol kleca, *Notr.*; miza kleče, *C.*; — zuſchnappen (vom Schnappmeſſer): nož kleca, *Z.*; — 2) wackeln machen, ſchütteln, *Šol.*, *C.*; stol k., *BlKr.*; — k. iz koga kaj, jemandem etwas zu entreißen ſuchen, *C.*; — k. se, wackeln: zob se mi kleca, *BlKr.*, (kleče) *Soška dol.-Erj.(Torb.)*.

klęcav, *adj.* beim Gehen knickend, knickbeinig, *Cig.*; klecava noga, der Knickfuß, *Cig.*

klęcavec, vca, *m.* klecav človek, *Krelj-M.*

klęcniti, klęcnem, *vb. pf.* im Gehen in die Knie ſinken, eine knickende, hinkende Bewegung machen, *C.*; — wanken: voz je klecnil, *Z.*

klęč, *m.* 1) die Klippe, *Cig.(T.)*, *C.*; — 2) die Sandbank, die ſeichte Stelle, (an der z. B. ein Floß ſtecken bleiben kann): klečev se ogibati, v kleče zaiti, *C.*, *Savinska dol.*; — kleči, prodnata mesta po njivah: po klečeh, *Savinska dol.-C.*

klęč, î, *f.* = kleč *m.*, *Jan.*, *Rut.(Zg. Tolm.)*.

klęča, *f.* = kleč *m.*, *Cig.*, *M.*, *Z.*

klečálnica, *f.* = klečalo, *Cig.*, *Jan.*

klečálnik, *m.* = klečalo, *Cig.*

klečálọ, *n.* der Betſtuhl, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; der Betſchemel, *vzhŠt.*

klečánja, *f.* ſchlechter, kleiner Keller, *SlGosp.-C.*; — prim. klet.

klečânje, *n.* das Knien; tudi: klęčanje, *Št.*

klęčati, ím, *vb. impf.* knien; kleče prositi, auf den Knien, fußfällig bitten, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*

kléče, ęta, *n.* die Klippenbank, *Burg.*; die Sandbank, *Kr.(za Savo)*, *Savinska dol.*; kléče *g.* kléča, *Ravn.-Valj.(Rad).*

klečéčki, *adv.* knieend, *Prip.-Mik.*, *jvzhŠt.*, *BlKr.*

klečeplâz, pláza, *m.* der Kriecher, *C.*; — der Frömmler, *SlN.*

klečeplâstvọ, *n.* das Kriecherthum, *C.*; — die Frömmlerei, *SlN.*

klęčet, ęta, *m.* 1) = kleče, *Svet.(Rok.)*; — 2) ſchotterige Stelle im Acker, *Gor.*

klečęt, *f.* = kleče, die Klippenbank, *Jan.*, *ZgD.*; barko so povezali v strahu, da bi na klečet ne prišli, *Jan.(Sv. p.)*; Sava nasiplje peska in proda v široke klečeti, *Erj. (Izb. sp.)*.

klečętast, *adj.* ſchotterig, *Svet.(Rok.)*; — prim. klečet *m.* 2).

klečevît, *adj.* klippenreich, *Cig.(T.)*, *Jes.*

klečęvje, *n.* die Klippenbank, *Cig.(T.)*, *Jes.*

klęčína, *f.* das Kämmerlein, *Mur.*; — prim. klečanja, klet.

klečnica, *f.* = klečalo, *Cig.*

klečník, *m.* = klečalo, der Betſtuhl, *V.-Cig.*

1. **klečnják**, *m.* der Kniepolſter, *Cig.*

2. **klęčnják**, *m.* der Vorkeller, *C.*

klęčûra, *f.* = klečanja, *Jan.*

klefetáti, ctâm, ęčem, *vb. impf.* *C.*, pogl. klepetati.

klęh, klęha, *m.* der Hauzahn des Schweines, *kajk.-Valj.(Rad).*

klęj, klęja, klęjâ, *m.* 1) das Erdharz, *Mur.*, *Jan.*, *DZ.*, *Mik.(Et.)*; — 2) der Leim, *V.-Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*; kostni k., der Knochenleim, *Erj.(Som.)*; ribji k., die Hauſenblaſe, *Cig.*, *C.* (po rus.); — 3) die Pechnelke (lychnis viscaria), *C.*; (kleg, *Tuš.[R.]*, *Jan.*); — 4) neka riba: der große Haberfiſch, *Jarn.*

kléja, *f.* neka riba v Krki, *Kostanjevica-Erj. (Torb.).*

klejár, rja, *m.* der Leimſieder, *Cig., Jan.*

klejárnica, *f.* die Leimſiederei, *Jan.*

klẹ̑jast, *adj.* leimicht, klebrig, *Cig., Jan., C.*

klejàt, áta, *adj.* leimig, *Cig., Jan.*

klẹ́jati, am, *vb. impf.* = klejiti, *Mur., Cig., Jan.*

klẹ̑jec, jca, *m.* der Kitter, leimt, der Kitter, *Cig.*

klẹ́jev, *adj.* Leim-, *Cig.*; kl. slaj, das Leimſüß, *Cig.(T.).*

klejevína, *f.* der Leimſtoff, *Cig.(T.), C.*

klejîlnik, *m.* der Leimpinſel, *Cig.*

klejíti, ím, *vb. impf.* leimen, pappen, kitten, *Cig., Jan.*; klejen papir, geleimtes Papier, *DZ.*; — gummieren, *Cig.(T.).*

klẹ̑jnat, *adj.* leimig, *Nov.*

1. **klẹ̑k**, *m.* 1) die Kniewippe, *Telov.*; — 2) ein gekrümmter Sprößling, *Z.*; — 3) = kljuka, die Klinke, *Jan.*

2. **klèk**, kléka, *m.* v kletvicah (kakor: šent, vrag itd.): menda ne bo gozdarja več klek prinesel, bil je že klek, lejte kleka! i. dr., *Jurč.*; ti klek babji! *BlKr.*

3. **klek**, *m.* = drevo življenja (thuja), *Tuš.(B.).*

klẹ́ka, *f.* 1) ein elendes Pferd, die Schindmähre, *Cig., Jan., Soška dol.-Erj. (Torb.), Polj.*; sedlo tako lepo stoji na koščenem hrbtišču njegove kleke, *Jurč.*; — 2) eine magere Kuh, *C.*; — 3) grčasta krivina na drevesu, *Notr.*

klẹ́kanje, *n.* eine Art der Nähterei, welche allerlei kleine Löcher in der Naht läßt, der Hexenſtich, *V.-Cig.*

klekarija, *f.* = klekanje, *Cig.*

klẹ́kast, *adj.* 1) verkrümmt: klekasto drevo, *Notr.*; prim. kleka 3); — 2) hinkend, *Z.*

1. **klẹ́kati**, am, *vb. impf.* in die Knie ſinken, beim Gehen knicken, wanken, *Z., ogr.-Mik.*; k. v napadu, Kniewippen im Ausfall machen, *Telov.*

2. **klẹ́kati**, am, *vb. impf.* eine gewiſſe Art zu nähen, prim. klekanje; — = klekljati, *Z.*; uči šivati, klekati, *Dict.*

klekec, kca, *m.* der Braunſpat, *Cig.*

kleketáti, etâm, éčem, *vb. impf.* klappern, *Z.*; — krächzen, *Jan.(H.).*

klẹ́kljati, am, *vb. impf.* Spitzen klöppeln, *Cig.*; — prim. nem. glöckeln = klöppeln.

klẹ́kniti, nem, *vb. pf.* eine knickende, wankende Bewegung machen, *ogr.-Mik., Z.*; — = poklekniti, *Mur., Cig., Jan., ogr.*

klekotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* = kleketati, *Jan.(H.).*

klekováti se, ûjem se, *vb. impf.* Kniebeugungen machen, *ogr.-C.*

klempáti, âm, *vb. impf. Cig., Jan., C.*; pogl. klampati.

1. **klẹ̑n**, klẹ́na, *m.* der Feldahorn (acer campestre), *Cig., Jan., C., Tuš.(R.).*

2. **klẹ̑n**, klẹ́na, *m.* der Weißfiſch (leuciscus), *Frey.(F.)*; der Döbel (leuciscus dobula), *Cig., Erj.(Z.)*; zeleni k., der Alant, (Göſe) (leuciscus jeses), *Cig., Frey.(F.)*; tudi klẹ̑n.

klẹ̑n, *adj.* = jeklen, gediegen, kernig: kleno žito, *Poh.-C.*

1. **klencáti**, ân, *vb. impf.* = klecati, *Z., Trst.(Let.)*; zob se klenca, wackelt, *GBrda.*

2. **klẹ̑ncati**, am, *vb. impf.* mit dem Hinterhuf an den Vorderhuf ſchlagen (vom Pferde), *Z.*

klẹ̑nckati, am, *vb. impf.* = klenkati, *Mur.*

klẹ́nčiti, klẹ̑nčim, *vb. pf.* = klenkniti, *C.*

klẹ̑nec, nca, *m.* neka riba, = 2. klen, *C.*; („kljanc“. *Jarn.*).

klengetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* klingeln, ſchellen, *C., Z.*; — iz nem.

klẹ́nk, *m.* der Glockenſtreich, der Klimperlaut, *Mur.*; v klenk zvoniti = potrkavati, *Zora.*

klẹ́nka, *f.* neko jabolko, *Šebrelje(Goriš.)-Erj. (Torb.).*

klẹ̑nkanje, *n.* das Anſchlagen der Glocke.

klẹ́nkati, am, *vb. impf.* an die eine Seite der Glocke anſchlagen; infolge ſolchen Anſchlagens klingen; umrl je, že mu klenka; žalostno klenka zvon; — prim. bav. klenken, klengen, *Levst.(Rok.).*

klẹ̑nkavec, vca, *m.* die Zügenglocke, *Jan.(H.).*

klẹ́nkniti, klẹ̑nknem, *vb. pf.* einen Glockenlaut anſchlagen, oder einen ſolchen von ſich geben.

klenkòt, óta, *m.* = klenkanje, *Jan.(H.).*

klénov, *adj.* vom Feldahorn; klenov les je za drenovim najtrši les, *Polj.*

1. **klénovec**, vca, *m.* der Feldahornbaum, *Mur.*

2. **klenovec**, vca, *m.* die grüne Nußſchale: oreh ima zelen klenovec, *C., Pohl.(Km.)*; — prim. 2. glinja.

klénovina, *f.* das Feldahornholz.

klẹ̑nta, *f.* ſchlechter Fußgeher, *Cig., M.*

klentálọ, *n.* = klenta, *Cig., M.*

klẹ̑ntati, am, *vb. impf.* ſchwerfällig, ſchlecht auftreten, *M.*

klẹ̑p, klépa, *m.* 1) = klepanje: če je moka po klepu, je kruh rad sipast, *Polj.*; — 2) kar pri klepanju kose odpada, *Bolc, Lašče-Erj.(Torb.)*; — der Staub, der bei der Schärfung der Mühlſteine abfällt, *C.*; — 3) das Dengelzeug, *Valj.(Rad)*; tudi *pl.* klepi, klepovi, *Jarn., Jan., C.*; — 4) der Kettenring, *Pohl., Jarn., Mur., Cig., Jan., Mik.*; to je tisti kolobar, tista veriga, v kateri se vsi klepi ali členi drže, *Vrtov.(Km. k.).*

klepáč, *m.* 1) der Dengler; — 2) der Dengelhammer, *Mur., Cig., Jan., C.*; — der Mühlhammer (um Mühlſteine damit zu ſchärfen), *C., jvzhSt.*; — 3) = klepalo 1), *Danj.(Posv. p.).*

klepáča, *f.* die Kuhglocke, *Cig.*

klepâj, *m.* = klepalo 4), *Jan.*

klepáłen, łna, *adj.* Dengel-: klepalno kladivo, der Dengelhammer, *Z.*

klepalíšče, *n.* der Dengelſtock, *C.*

klepáłnik, *m.* 1) der Dengelſtock, *C., Gor.*; sedel je pri klepalniku in klepal koso, *Zv.*; — 2) der Dengelhammer, *Cig., Jan.*

klepálọ, *n.* 1) das Dengelzeug, *Cig., Jan.*; tudi *pl.* klepala, *Valj.(Rad)*; — 2) der Mühlſteinhammer, *C., Valj. (Rad)*; — 3) die Brettglocke, *Mur.*; — 4) das Klopfwerkzeug, *Cig.*; der Thürklopfer, *Jan.*

Klenič, íka (z Kzlnzč) z Waitzhofkowicz (Klan)
D. 5v 1772. 191.

Klánský

1. dud. Klan.

Klepélo Imgelstauk, Temljine (Tolm.)

Klepíšče Im Imgelaubott pi Sal Imgelgang
Rel. – Pmt. Let 895 17.

Klepe, stopalo na Kterem se sedi m Klepke, v gor.
Savinjski Dol.

Kléswcii, vol, Katen z glavo sbrsa Grebge/
Let. 893. 45.

klépanje, *n.* 1) das Klopfen, das Dengeln; — 2) das Dengelzeug, *Polj.*

klepár, rja, *m.* der Spengler, der Blechschmied, *Cig., Jan., C., nk.*

klepárnica, *f.* die Spenglerwerkstätte, *Jan.(H.).*

klepárstvọ, *n.* das Spenglerhandwerk, *Jan.(H.).*

klépati, klẹ́pljem, tudi: klepáti, âm, *vb. impf.* 1) klappern: divja kura kleplje, *Polj.*; — 2) klopfen, hämmern, klempern; kamenje na cesti k., Steine klopfen; — koso, srp k., dengeln; mlinski kamen k., den Mühlstein schärfen.

klepâvec, vca, *m.* der Klopfer, der Dengler, *Cig., Jan.*

klépec, pca, *m.* 1) die Handklapper, *M., Z., Mik.*; — der Klöpfel, *Jan.*; der Schwengel, *Cig., Jan.*; — 2) = klepetec 3), *Gor.*; — 3) der Dengelhammer; — der Mühlsteinhammer, *ogr.-C.*; — 4) = sklepec, das Schnappmesser, *C.*; — 5) der Klepper, der Klopfhengst, *Jan.*; — 6) ein kleiner Mann, der Knorz, *Cig.*; der Kerl (zaničlj.), *Šol.*; ti klepec, ti! *Dol.*

klepèt, éta, *m.* 1) das Geklapper; — das Getön der Kuhglocken, *C.*; das Geplauder, das Geklätsche; — 2) klépet, der Glockenschwengel, *Malhinje na Krasu-Erj.(Torb.).*

klepetáč, *m.* der Klapperer, *Cig., Jan.*; — der Keifer, der Mauldrescher, *Cig., Jan., Valj. (Rad).*

klepetáča, *f.* 1) die Rassel, *Jan.*; — 2) das Klappermaul, *Jan.*

klepetálọ, *n.* 1) die Klapper, *Cig., Goriš.*; — 2) das Klappermaul, die Plaudertasche.

klepetânje, *n.* 1) das Klappern; k. z zobmi, das Zähneklappern; — 2) das Geplapper, das Klatschen; das Klatschen.

klepetáti, etâm, éčem, *vb. impf.* 1) klappern; z. zobmi k.; mlin klepeče; — 2) schnell reden, plappern, plaudern; unnütz reden, Nachtheiliges von anderen ausplaudern, klatschen; rada klepeče.

klepetàv, âva, *adj.* gern schnatternd, geschwätzig, klatschhaft; klepetave ženske.

klepetávast, *adj.* = klepetav, *LjZv.*

klepetâvec, vca, *m.* der Rasseler, der Klappermann, *Cig., Jan.*

klepetáven, vna, *adj.* = klepetav, *Cig.*

klepétec, tca, *m.* 1) die Klapper; die Ratsche, *GBrda*; die Charfreitagratsche, *M., BlKr.*; — die Klapper auf einer Stange oder einem Baume als Vogelscheuche, *Cig., M., BlKr., jvžhŠt.*; — 2) die Windfege (zum Reinigen des Getreides), *Cig., C.*; — 3) der Schuh des Mühlrumpfes und der Rührnagel an demselben, *C., Cig.(T.)*; k. trese grot, da leti zrnje med kamena, *Gor.*; — 4) plaudershafter Mensch, das Klappermaul, die Klatsche.

klepêtež, *m.* = klepetanje, *C.*

klepetúh, *m.* der Schwätzer, der Keifer, *Jan. (H.).*

klepetúlja, *f.* 1) die Klapper, die Rassel, *Mur., Cig.*; — 2) das Klappermaul, die Plaudertasche, die Klatsche.

klepî, *f. pl.* = klepalo, das Dengelzeug, *Jan. (H.).*

klepîn, *m.* = star dedec, *C.*

klepíš, *m.* die Mandelfrucht, *Z., DZ.*; — stsl.

klẹ́pka, *f.* 1) die Kuhglocke, *Cig.*; — 2) das Schlaghäusel, der Vogelschlag, *V.-Cig., C., M.*; = keha, *ZgD.*; — 3) die Schließe (z. B. am Mantel), *C.*

klépniti, klẹ́pnem, *vb. pf.* einen Klapplaut bewirken: einen Klapp versetzen, *Cig.*; — zufallen: pokrov klepne, der Deckel fällt zu, *C.*; — erklirren, *M.*

klẹ́rik, *m.* duhovnik, der Cleriker, *Jan.(H.).*

klerikálec, lca, *m.* der Clericale, *nk.*

klerikálen, lna, *adj.* die Interessen der Geistlichkeit betreffend oder vertretend, clerical, *nk.*

klerikalízem, zma, *m.* der Clericalismus, *nk.*

klesár, rja, *m.* = kamenar, der Steinmetz, *V.-Cig.*; — hs.

klésati, klẹ́šem, *vb. impf.* (Steine) behauen, *Z., C.*; umetniki so klesali podobe iz mramorja, *Erj.(Min.)*; — konj se kleše, das Pferd schlägt mit dem hinteren Hufeisen an das vordere an, *Z.*; — prim. kresati.

klesk, *m.* = lešnikar, der Nussheher, *Frey.(F.).*

klẹ́sniti, klẹ́snem, *vb. pf. Šol., C.*; pogl. klecniti.

klẹ̑st, *m.* 1) die Abästung, *C., M.*; — 2) abgehauener Ast, *ogr.-C.*

klẹ̑stek, stka, *m.* abgehauener Ast, *Bes.*

klẹstílnik, *m.* langes, am Ende gekrümmtes Hackmesser, *Svet.(Rok.)*; das Abästmesser, *Cig., Kr., Goriš.*

klẹstína, *f.* abgehackter Zweig, *Cig.*; *coll.* abgehackte Zweige, *Z.*

klẹ́stiti, im, *vb. impf.* 1) behacken, behauen; drevje k.; abhacken; veje k., *Cig.*; — 2) prügeln, *Cig.*; — 3) derb auftretend einhergehen, *C.*

klẹ̑stje, *n.* das Abholz, *Z.*; abgehauene Aeste in Büschen gebunden, als Futter oder auch als Dünger, *Gor.*

klẹ́stniti, klẹ̑stnem, *vb. pf.* 1) beschneiden, abästen, *C.*; — 2) schlagen, *C.*

klẹ́striti, im, *vb. impf.* = klestiti, *BlKr.-DSv.*

klẹ̑šč, klẹ́šča, *m.* die gemeine Zecke oder der Holzbock (ixodes ricinus), *Cig., Jan., Mik., Erj.(Ž.)*; — prim. klošč.

2. **klẹ̑šč**, *m.* = kleščman, *Cerkljanski hribi-Štr.(LjZv.).*

klẹ̑ščar, rja, *m.* 1) der beim Pflügen die Pflugnarbe (klešče) hält, *Cig., Kr.*; tudi: klẹ̑ščár; — 2) = rogač, der Hirschkäfer, *Cig., Jan., Bolc-Erj.(Torb.)*; — 3) = rak, *Erj.(Izb. sp.).*

klẹ̑ščarica, *f.* der Ohrwurm (forficula), *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — die Scherenassel, *Cig.*

klẹ̑ščáriti, ârim, *vb. impf.* pri oranju klešče držati, *Cig., Kr., Tolm.-Štrek.(Let.).*

klẹ̑ščast, *adj.* zangenförmig, *Cig., Jan.*

klẹ̑šče, *f. pl.* 1) die Zange; beraške k., die Biegzange, *V.-Cig.*; — v kleščah biti, in der Klemme sein; — die Krebsschere; — die Fresszange, *Cig.*; — 2) das Charnier an der Sägemühle, *V.-Cig.*; — 3) „ona lesena kamba, s katero navadno kak dečak mej oranjem navrača plužna kolesca, da prav teko po jamljišči (razoru)“, *Erj.(Torb.)*; die Pflugnarbe, *Cig.*

klẹ̑ščec, ecа, *m.* neka vinska trta: der Ortlieber, *Vrtov.(Vin.), Rihenberk, Hal.-Erj.(Torb.)*; beli ali drobni k., *Trumm.*; rumeni, modri k., *C.*

klešček, čka, *m.* = lešnikar, der Nußhäher, *C.*; — prim. klesk.

klẹ̑ščenína, *f.* abgehackte Reiser, *C.*

klẹ̑ščenje, *n.* das Behacken, das Abästen.

klẹ̑ščevec, vca, *m.* okleščeno deblo, *Št.*

klẹ̑ščevína, *f.* der Wunderbaum (ricinus), *Cig.*

klẹ̑ščevje, *n.* = kleščje, *Nov.*

klẹ̑ščice, *f. pl. dem.* klešče; 1) kleine Zange; — 2) der Kloben in der Uhr, *Cig.(T.), C.*; — 3) eine Art Falleisen, *vzhŠt.-C.*

klẹ̑ščiti, im, *vb. impf.* = kleščariti, *C.*

klẹ̑ščje, *n.* das Abholz, *Z., BlKr.*

klẹ̑ščman, *m.* der Hirschkäfer (lucanus cervus), *Notr.-Cig., Idrija-Štrek.(LjZv.).*

klẹ̑ščnica, *f.* die Zangenhälfte, *M.*

klẹ̑ščnik, *m.* 1) großer Vorderzahn, *Cig., M.*; mlečni kleščniki, *Nov.*; — 2) = dlesk, *C.*; — 3) oni kolček na plužni, za katerega drži pri oranju kleščar, *Gor.*; — prim. klešče 3).

klẹ̑štra, *f. Cig., Erj., C.*; nav. *pl.* kleštre, das Kummetholz, die Kummetklammer, *Mur., Cig., C.*; lesena kamba v konjskem homotu, *Kr.-Erj.(Torb.)*; — kleštra, psovka za nerodnega človeka *Kr.-Erj.(Torb.)*, ali živinče, *C.*; — prim. bav. klöster, ki je iz slov.; prim. klešče, *Erj.(Torb.)*.

1. **klẹ̑štráti**, âm, *vb. impf.* abschlagen, abästeln, *Jarn., BlKr.*; — prim. klestiti.

2. **klẹ̑štráti**, âm, *vb. impf.* ungeschickt gehen, *Z., Gor.*; — prim. kleštra.

klẹ̑štriti, im, *vb. impf.* = klestiti, *ogr.-C.*

klẹ̑štrnjak, *m.* = kleštre, *C.*

klẹ̑štrnja, *f.* der eine Theil der Kummetklammer, *C.*

klẹ̑t, î, *f.* der Keller; — der oberirdische Keller, *vzhŠt.-C.*

klẹtánja, *f.* ein schlechter Keller, *C.*

klẹtár, rja, *m.* der Kellermeister, *C.*; — der Kellner, *Guts., Mur., Cig., Jan., C., nk.*; (naglaša se tudi: klẹ̑tar).

klẹtarica, *f.* die Kellnerin, *Guts., Mur., Cig., Jan., C., nk.*; (naglaša se tudi: klẹ̑tarica).

klẹtârstvọ, *n.* die Kellerwirtschaft, *Cig.(T.), C., DZ., nk.*

klẹ̑tba, *f.* das Fluchen, *Jan.*; kletbo hočejo odpraviti, *jvzhŠt.*

1. **klẹ̑ten**, tna, *adj.* Keller-; klẹ̑tni oddušek, das Kellerloch, *Jan.*

2. **klẹ̑ten**, tna, *adj.* fluchenswert, *Cig.*

klẹ̑tev, tve, *f.* das Fluchen; der Fluch, die Verwünschung; strašna k.

klẹ̑ti, kọ́lnem, *vb. impf.* fluchen; eden moli, drugi kolne; k. s hudičem, s šentom, itd., solche Worte aussprechend fluchen, *C.*; k. koga, jemanden verfluchen, fluchend schelten; očeta, mater k.; — 2) k. se, schwören, schwörend betheuern, *Dict., Cig., C.*

klẹtína, *f.* = kletka, *Vrt.*

klẹ̑tje, *n.* das Fluchen.

klẹ̑tka, *f.* 1) der Käfig; k. polna vrabcev, *Dalm.*; — der Vogelschlag, *Meg., C.*; ptiče v kletko loviti, *Dol., jvzhŠt.*; — 2) eine Art Weinpressbaste, *C.*

1. **klẹ̑tnik**, *m.* = kletar, *Guts., Cig.*

2. **klẹ̑tnik**, *m.* der Flucher, *kajk.-Valj.(Rad).*

klẹ̑tva, *f.* = kletev.

klẹ̑tvica, *f.* das Fluchwort, der gesprochene Fluch.

klẹ̑tvina, *f.* das Fluchen, *Cig., Šol.*; med največe grehe šteje naš narod kletvino, *LjZv.*; — der Fluch, *Mur., Cig., Jan.*; s strupom kletvine sebe ubiti, *Valj.(Rad)*; tudi: kletvína.

klẹ̑vec, vca, *m.* = preklinjavec, *Mur., Jan.*

kleveta, *f.* = obrekovanje, *Zora*; — stsl.

klevetáti, âm, *vb. impf.* = obrekovati, *C., nk.*; — stsl.

klevetljiv, íva, *adj.* obrekljiv, *Vrt.*; — stsl.

klevetnik, *m.* = obrekovavec, *nk.*; — stsl.

klẹ̑vsa, *f.* schlechtes Pferd, *Mik.(Et.).*

klíc, *m.* der Ruf, *Mur., Cig., Jan., Ravn., nk.*

klíca, *f.* der Keim, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; zobova k., der Zahnkeim, *Erj.(Som.)*; *pren.* nova k. izprijenosti, *Zv.*; — der Keimtrieb, *Cig., Jan., C.*

klicâj, *m.* das Ausrufungszeichen, *Cig., Jan., nk.*

klicáłen, łna, *adj.* klicâlni sklon, = klicalnik, *Mur.*; klicalno povelje, die Einberufungsordre, *DZ.*; klicalni rok, der Einberufungstermin, *Cig.*

klicâłnik, *m.* der Vocativ (gramm.), *Cig., Jan., nk.*

klícanje, *n.* das Rufen; k. na Boga, die Anrufung Gottes, *Krelj*; k. na boj, die Herausforderung zum Kampfe, *Cig.*

klicár, rja, *m.* der Rufer, der Ausrufer, der Herold, der Verkündiger, *Cig., Jan., C., Ravn., Zora, Navr.(Let.), Bes.*

klicáriti, ârim, *vb. impf.* = za klicarja biti, *Bes.*

1. **klícati**, klíčem, *vb. impf.* rufen; na pomoč, na pomaganje k., um Hilfe rufen; pijače k. v krčmi, ein Getränk verlangen, *Jurč.*; po imenu k., beim Namen rufen, nennen; — anrufen: Boga k., duhove k.; anrufen: v Boga k. ob sili, *Ravn.*; na Boga k., *Krelj, Trub., Dalm.*; na svetnike k., *Z.*; na boj k., zum Kampfe herausfordern; pod orožje k., das Aufgebot ergehen lassen, *Cig.*; k. koga na pravico, zur Verantwortung ziehen, *Z.*; namestnika k., den Ersatzmann einberufen, *DZ.*; — laden, *Cig.*; na pir k., *Z.*; — locken, *Cig.*; sovo klicati s čovinkom; *jvzhŠt.*; — aufrufen: po vrsti k., *Cig.*; — verkündigen, verlautbaren, *Cig.*; k. po občinah zakon, *Levst.(Nauk)*; ure k., die Stunden abrufen, *Cig.*; — nennen, k. se, heißen, *Cig., Jan.*; Pravi Bog se kliče Bog ljubezni, *Preš.*; (menda po it. chiamarsi).

2. **klícati**, cam, čem, *vb. impf.* = kliti, *ogr.-C., Z.*

klicâvec, vca, *m.* der Rufer, *Mur., Cig., Jan.*; glas klicavca v puščavi, *C.*

klicâvka, *f.* die Ruferin, *Cig.*

klicenòs, nósa, *m.* der Keimträger, *Cig.(T.).*

klíč, *m.* das Rufen, *C.*; — die Versteigerung: na klič staviti, öffentlich versteigern, *C., Istra-Nov.*; če bodeš tako gospodaril, prideš hitro

Kleščmarica - rogačeva samica. Gor. (dobr.)
– 26. II. 34.

us klič: ustna razglas: danes je bil klič pri cerkvi, da .... Tolmin (Tolm.) - Koroška

na Klub Komu biti (= klubovat.). Jos. (S
– 26. II. 51.

Klíčev adj. Malkau- = „Klíčov" cvet Su Jue na
Sčavnici – Štvrtkeg Nár. pes. II. p. 187. (1903).

na klič, (= propade ti, kar imaš), *Vrsno-Erj.(Torb.)*.

klíčen, čna, *adj.* Keim-, *Cig., Tuš.(B.), Cig.(T.)*.

klíčica, *f. dem.* klica; das Keimchen, *ogr.-C.*

klíčje, *n. coll.* 1) Keime, *C.*; — 2) belo klíčje, das Täſchelkraut (thlaspi perfoliatum), *Medv. (Rok.)*.

klíčnica, *f.* das Keimloch, *Cig.(T.), Tuš.(B.)*.

klíčnik, *m.* das Keimbläschen: iz mehurčiča se razvije klica, zato ga imenujemo klíčnik, *Erj.(Izb. sp.)*.

klík, *m.* der Ruf, *Jan.*

1. **klíka**, *f.* der Keimtrieb (z. B. des Getreides), *C., Z.*

2. **klíka**, *f.* svojat, die Clique, *nk.*

klíkniti, klíknem, *vb. pf.* ausrufen, *Jan., nk.*

kliktáti, âm, *vb. impf.* ſchreien (vom Adler), *Mik.(Et)*.

klíma, *f.* = klimat, *Jan.(H.)*.

klímat, *m.* podnebje, das Klima, *Cig.(T.)*; — rus.

klimátičen, čna, *adj.* podnebja se tičoč, klimatiſch, *Cig.(T.), nk.*

1. **klín**, klína, *m.* 1) = zagozda, der Keil, *C., Cig.(T.), Sen.(Vīž.)*; — 2) der Pflock, der Döbel, der Holznagel, der Bolzen; klin s klinom, = ein Keil treibt den andern; klin se s klinom izbija, *Jurč.*; na klin obesiti, auf den Nagel hängen; — die Leiterſproſſe.

2. **klín**, ína, *m.* = 2. klęn, *Gor.*

klínar, rja, *m.* der Pflock- oder Nagelſchneider, *Cig.*

klínast, *adj.* 1) keilförmig, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; klinasto pismo, die Keilſchrift, *Jan., Cig.(T.)*; klinasto se končevati, ſich auskeilen (min.), *Cig.(T.)*; — 2) pflockartig, holznagelförmig.

klinčálnica, *f.* die Klöppelmaſchine, *DZ.*

klínčati, am, *vb. impf.* 1) klince biti (otročja igra), *Dol.*; — klince premikati po vejicah (otročja igra), *BlKr.*; — 2) klöppeln, *Jan.*; na bučah tenke mrežice k., *nk.*

klínček, čka, *m. dem.* klinec; 1) das Pflöckchen, das Holznägelchen, ein kleiner Bolzen; — klinčki, Zündhölzchen; = netilni klinčki, *Jan.*; = užigalni klinčki, *Cig.*; — der Rechenſtift, *Jan.*; — 2) die Nelke (dianthus), *Mur., Cig., Jan.*; — klinčki, Gewürznelken, *Mur., Št.*

klínčevje, *n. coll.* = klinci: die Klöppel (bei der Verfertigung von Spitzen gebraucht), *SlN.*

klínčič, *m.* die Nelke (dianthus), *Tuš.(B.)*.

klínčka, *f.* neko kiselo jabolko, *C.*

klínčkati, am, *vb. impf.* klöppeln, *Cig.-vK.-se*

klínčkov, *adj.* Nelken-, *Jan.*

klínčkovec, vca, *m.* der Nelkenſtock, *Jan.*

klínčnica, *f.* 1) das Nelkengewächs, *Jan., Cig. (T.), Nov., Tuš.(B.)*; — 2) neka hruška, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.)*.

klínec, nca, *m. dem.* klin; 1) das Pflöckchen, der Stift, der Holznagel; — der Griffel, *Jan.*; — der Klöppel (bei der Verfertigung der Spitzen), *Cig., Jan.*; — 2) die Nelke, *Cig., C.*; divji (rdeči in beli) k., *C.*; pasji k., *C.*; die Lichtnelke (lychnis), *C.*; — 3) klinci, Gewürznelken, *Mur., Cig., Jan.*

klíničen, čna, *adj.* h kliniki spadajoč, kliniſch.

klínika, *f.* zavod, v katerem se dejansko uči zdravljenje bolnikov, die Klinik.

klíniti, klínim, *vb. impf.* 1) Pflöcke ſetzen, *Z.*; — 2) = siliti: klinijo nas, da bi delali cesto, *Gorenja Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — 3) keilen, ſpitzen, *Cig.*; — (Getreide) ſchroten, *Mur.*; beim Verzehren des Kernobſtes die Kerne wegwerfen, *Mur., C.*; — k. se, ſich auskeilen (min.), *Cig.(T.)*.

klínja, *f.* die Klinge, *Cig., DZ.*; das Blatt einer Säge, *Cig.*; der Blockmeißel der Schmiede, *Cig.*; — iz nem.

klínje, *n. coll.* Pflöcke, Holznägel, *Mur.*

klínkati, am, *vb. impf.* klimpern, *Cig.*

klinkèt, éta, *m.* das Geklingel, *C.*

klinktáč, *m.* der Schreiadler (aquila naevia), *C.*

klinktáti, tâm, *vb. impf.* ſchreien wie der Adler: orel klinkta, *C.*; — prim. kliktati.

klinolik, líka, *m.* das Sphenoid, *h. t.-Cig.(T.)*.

klínov, *adj.* Pflock-, Keil-, *Cig.*

klinovina, *f.* die grüne Nuſsſchale, *C.*; — pogl. 2. glinja, klenovec.

klíp, *m.* der Maiskolben, *Tuš. (R.), SlN.-C., kajk.-Valj.(Rad)*.

klípka, *f.* der Stockfiſch (geſalzen und getrocknet), *Erj.(Ž.)*; — prim. hs. klipka, der Kolben.

klísati, am, *vb. impf.* galoppieren, *kajk.-Mik.*

klístir, *m.* v zadnjico vbrizgano zdravilo, das Klyſtier.

klístirati, am, *vb. impf.(pf.)* klyſtieren.

klístirka, *f.* die Klyſtierſpritze, *DZ.*

klíti, klíjem, *vb. impf.* keimen, hervorſprießen; vijolice klijejo iz zemlje.

klítje, *n.* das Keimen, *C.*

klítva, *f.* = klitje, *C.*

klívcati, am, *vb. impf.* = klivkati (o psu), *Poh.-Glas.*

klívkati, kam, čem, *vb. impf.* ſtöhnen, ächzen, *C.*; ſchluchzen, *M.*; winſeln, keifen, *C.*; pes, pura klivče, *ogr.-Valj.(Rad)*.

kljeváti, kljújem, *vb. impf.* = kljuvati, *Cig., Jan., Levst.(Sl. Spr.)*.

kljùb, I. *adv.* zum Trotz: k. delati komu, = kljubovati, jemandem Trotz bieten, *Cig.*; — II. *praep. c. dat.* trotz; k. prepovedi; tudi: v kljub (vkljub); — prim. kljubu.

kljubâj, *m.* na kljubaj, zum Trotz, *Nov.*

kljúbast, *adj.* trotzig, *C.*

kljúbati, am, *vb. impf.* trotzen, *V.-Cig., Šol.*

kljúbečen, čna, *adj.* trotzend, *Dol.-Levst.(Rok.)*.

kljúbemu, *adv.* mit Fleiß (im guten und ſchlechten Sinne), *C.*; — zum Trotz, zum Poſſen, *Fr.-C.*; — prim. kljubu.

kljubêst, *f.* der Trotz, *Cig., Jan., Poh., C.*; od kljubesti, zum Trotz, *C.*

kljubêsten, tna, *adj.* trotzig, boshaft, ränkeſüchtig, *Fr.-C.*

kljubestljiv, íva, *adj.* trotzig, *Jap.-C.*

kljubêstnik, *m.* der Trotzige, *C., Z.*

kljubestováti, újem, *vb. impf.* = kljubetovati, *Poh.-C.*

kljubêt, *f.* der Trotz, *Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan., Poh.-C.*; h kljubeti, zum Trotz, *Guts., vzhŠt.-C.*

kljubetáti, âm, *vb. impf.* = kljubetovati, *Jarn.*

kljubẽten, tna, *adj.* = kljubesten, *Guts.*, *C.*; kljubetni otroci, *Slom.*

kljubẽtnica, *f.* die gerne einem etwas zum Trotze thut, *Fr.-C.*

kljubẽtnik, *m.* der gerne einem etwas zum Trotze thut, *Guts.*, *Fr.-C.*

kljubetováti, ûjem, *vb. impf.* trotzen, *Guts.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Poh.-C.*

kljubẽzen, zni, *f.* der Trotz, *Cig.*; prej (pred ženitvijo) ljubezen, potlej kljubezen, *Z.*, *Dol.-Levst.(Rok.)*.

kljubežljiv, íva, *adj.* = kljubesten, *C.*

kljûbice, *adv.* = kljubu, *vzh.Št.-C.*

kljúbičen, čna, *adj.* = kljubečen, *Jan.(H.)*.

kljubljiv, íva, *adj.* trotzig, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

kljubljívost, *f.* der Trotzsinn, *Guts.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

kljúbost, *f.* = kljubest, der Trotz, *Jan.*, *C.*

kljúbosten, stna, *adj.* = kljubesten, trotzig, *Jan.*

kljubostîv, íva, *adj.* = kljubesten, trotzig, *C.*

kljúbostnica, *f.* die Trotzerin, *Jan.(H.)*.

kljúbostnik, *m.* der Trotzer, *Jan.(H.)*.

kljubováten, tna, *adj.* trotzend, trotzig, *Jan.*; kljubovâlni ponos, *Zv.*

kljubovânje, *n.* das Trotzen, *Cig.*, *Jan.*, *M.*, *C.*

kljubováti, ûjem, *vb. impf.* trotzen: k. komu; vsemu svetu k.; — kljúbovati, *Jap.(Prid.)-Valj.(Rad)*.

kljúbovaten, tna, *adj.* = kljubljiv, kdor rad kljubuje, *Gor.*

kljubovâvec, vca, *m.* der Trotzer, *Jan.*

kljûbu, *adv.* zum Trotz, zum Possen, *Cig.*, *Jan.*, *Fr.-C.*; njim kljubu, *Krelj*; k. delati = kljubovati, *Cig.*; na kljubu, zum Trotz, (na kljubo) *Cig.*; Bogu na kljubu, *Jap.-C.*; tebi na kljubu, *Preš.*; h kljubu = kljubu, *Jan.*; pri kljubu ne, erst recht nicht, *KrGora*; — iz nem. zu Liebe, *Levst.(Rok.)*.

kljûcati, am, *vb. impf.* gebeugt einhergehen, *C.*

kljúcelj, clja, *m.* ein alter, gebeugter Mann (zaničlj.), *C.*

kljúč, *m.* 1) der Haken: der Widerhaken, damit Stroh oder Heu aus einem Haufen zu raufen, Aeste an sich zu ziehen u. dgl.; požarni k., der Feuerhaken, *DZkr.*; — 2) etwas Hakenartiges; die Schlüsselrebe: trtna mladika tako odrezana, da se je še košček stare rozge, iz katere je zrasla, drži; tudi sploh: der Rebensetzling; — der Zuganker (mont.), *V.-Cig.*; — der Rahmen beim Pfluge, *V.-Cig.*; die Stuhlsäule am Dachgerüste, *Krn.-Erj.(Torb.)*; — = cestni ovinek, *Kras-Štrek.(Let.)*; ključi, Serpentinen, *Notr.*, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; cesta čez Ljubelj gre v ključe, *Z.*; — ključi, vezi pri košu na vozu, *Sv. Peter-Erj.(Torb.)*; — ključ žerjavov, ein Zug Kraniche, *Cig.*; — 3) der Schlüssel; pod k. dejati, einsperren; pod ključem imeti, unter Schloss verwahren; k. od vrat, od veže, der Thürschlüssel, der Hausthorschlüssel, *Levst.(Zb. sp.)*; meni luč, tebi ključ, ali: v roko luč, iz roke ključ (= po smrti prehaja posest v druge roke), *Npreg.*; — das Schränkeisen zum Schränken der Säge, *Cig.*; — der Schraubenschlüssel; — der Reiber oder Wirbel (pri pipi), *DZ.*; — das Orgelregister, *C.*; — der Stempel oder Kolben der Handspritze, *Malhinje na Krasu-Erj.(Torb.)*; — ključi, die Schlussteine bei Wölbungen und Kalköfen, *Cig.*, *Notr.*; — sv. Petra ključ, neko ozvezdje, *Pjk.(Črt. 259.)*; — „rimskega ključa iskati“ = neka pastirska igra, *Vest. I. 126.*; — der Molo, *Vrt.*; — 4) die Schlüsselblume (primula), *C.*; — das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *Zemon (Notr.)-Erj.(Torb.)*; — sv. Petra k., der Erdrauch (fumaria), *C.*, *Tuš. (B.)*, *Strp.*; die Himmelskerze (verbascum thapsus), *C.*

ključâlnica, *f.* 1) das Schloss; — viseča k., das Vorlegeschloss, *Cig.*, *Jan.*; — 2) das Schneeglöckchen (galanthus nivalis), *Vas Krn-Erj.(Torb.)*.

ključâlničar, rja, *m.* der Schlosser, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; ključalničar dela ključalnice, *Ravn. (Abc.)*.

ključâlničarica, *f.* die Schlossersfrau, *Cig.*

ključâlničarski, *adj.* Schlosser-, *Cig.*

ključâlničarstvo, *n.* das Schlosserhandwerk, *Cig.*, *Jan.*

ključâlničen, čna, *adj.* Schloss-, *Cig.*

ključâlničica, *f. dem.* ključalnica, kleines Schloss, *Cig.*

ključânica, *f.* das Schloss, *Meg.*, *Alas.*, *Dict.*, *Mur.*, *Cig.*, *Dalm.*, *Hip. (Orb.)*, *Štrek.*, *Št.-Svet. (Rok.)*, *Vrt.*, *DZ.*, *BlKr.*; s ključanico zapreti, *Jsvkr.*; zaškriplje k., *Jurč.*; viseča k., das Vorlegeschloss, *DZ.*; — ključanica, *vzh.Št.*

ključâničar, rja, *m.* der Schlosser, *Levst.(Nauk)*, *Vrt.*

ključár, rja, *m.* 1) dem die Schlüssel anvertraut sind: der Schlüsselbewahrer, *nk.*; der Haushälter, der Beschließer, *Dict.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; der Schenk, der Kellermeister, *Meg.*, *Cig.*, *Jan.*, *Dalm.*; der Kämmerer, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*; cerkveni k., der Kirchenkämmerer, der Kirchenprobst, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 2) der Schlosser, *Alas.*, *C.*, *nk.*; — ključar, *Valj.(Rad)*.

ključárica, *f.* die Beschließerin, die Haushälterin, die Schaffnerin, *Dict.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*: Elizabete pestinja in ključarica, *Trub. (Post.)*; za ključarico služiti, *Jsvkr.*

ključárski, *adj.* 1) Haushälter-, Kämmerer-, *Mur.*; — 2) Schlosser-, ključarsko delo, *LjZv.*

ključárstvo, *n.* das Beschließeramt, *Cig.*; die Kämmererwürde, *Cig.*, *Jan.*; — cerkveno k., das Kirchenvorsteheramt, *Cig.*

ključáti, ím, *vb. impf.* gebeugt sein, *C.*

ključec, čca, *m. dem.* ključ.

ključek, čka, *m. dem.* ključ; 1) das Schlüsselchen; — 2) die Schlüsselblume, *C.*

ključek, čka, *adj.* krumm, *C.*; ključka in trnova pot, *C.*; na ključko, krumm, schief, *ogr.-C.*

ključen, čna, *adj.* Schlüssel-.

ključenica, *f.* 1) *Guts.*, *Mur.*, *Jan.*; pogl. ključanica; — 2) ključenica, magere Kuh, *C.*

ključevína, *f.* etwas Krummes, *C.*

ključica, *f.* 1) *dem.* kljuka; das Häkchen; lahko si ključico podasta, = oba sta enaka, nič ali malo vredna, *Erj.(Torb.)*; ključico komu

Kyjatovica Narcissus poeticus Planina nad Ksenicami
~ Pond. Let. 895. 17.

Kyjuč, die Flusskrümmung, Tuma, Plan. Vest.
XV. 189.

Klukec, z Klukaske palice s Galerimi
vrv iz Kozop Geneza „Lakna" Podzemelj (93 Lets.)
Let. 893. 15.

KG

Danes pa je Klukic stegajemo Nemcem v dlan
(= kos smo jim ?) SKV.

iztegniti, jemandem den Anſchlag vereiteln, *C.*; (prim. kljuko vleči); — 2) = ključ, die Schlüſſelrebe, *vrhŠt.-C.*

kljúčič, *m. dem.* ključ; 1) das Schlüſſelchen; — 2) der Ranken (z. B. an der Weinrebe), *Cig.*

kljúčiti, jm, *vb. impf.* biegen, krümmen, *Cig.*; k. se, ſich krümmen, zuſammenſchrumpfen, *Cig.*; v starih letih se hrbet začenja ključiti, *Cig.*; zastavna in močna njegova postava jela se je ključiti, *Jurč.*

kljúčnica, *f.* das Schlüſſelbein, *V.-Cig.*, *Cig. (T.)*, *C.*, *Erj.(Som.)*.

kljúčnik, *m.* die Kuckuckslichtnelke (lychnis flos cuculi), *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — (= lučnik [verbascum], *Hal.-C.*).

ključnína, *f.* das Schlüſſelgeld, *Cig.*

kljûk, *m.* 1) das Klopfen, *M.*; — 2) die Rohrdommel (ardea stellaris), *C.*; = nočni k., *Frey.(F.)*.

kljúka, *f.* ein hakenförmig gebogener Gegenſtand: z. B. der Wandhaken; na kljuko obesiti kaj, etwas auf den Nagel hängen; Sem obesil zavolj tebe Dokaj časa uk na kljuko, *Preš.*; der Heftelhaken, der Henkelhaken, der Fenſterhaken, der Haken zum Heraufen, u. dgl.; kljuka se kvake drži, gleich und gleich geſellt ſich gern, *C.*; — das Knieholz, das Knieſtück, *Cig.*; — = ključ, die Schlüſſelrebe, der Rebenſetzling, *C.*; — das Winkelholz (Winkelmaß), *Cig.*, *M.*; = vogalna k., *Hip. (Orb.)*; — die Zimmermannsklammer, *C.*; — die Senſenkrücke, *Cig.*; — die Kurbel, *Cig.*, *Jan.*; — die Thürklinke; za kljuko prijeti, držati; — = sključen prst: na kljuko zažvižgati, *Zv.*; — kljuko vleči = za sključena prsta se vleči, *Levst.(Rok.)*; (prim. bav. hackel ziehen); — die Ranke, *C.*; — kljuke, hakenförmige, unförmliche Schriftzüge, *Z.*; kljuke delati, Krähenfüße machen, *Cig.*; — die röm. Fünf: kljuka pet, križ deset, pa kola dva, to stori sedemnajst, *Jurč.*; — meja na kljuko, ſcharfwinklige Grenze, *Svet.(Rok.)*; — ein elendes Pferd, *Lašče-Levst.(Rok.)*, oder Rind, *Z.*; — eine vom Alter gebeugte Frau (zaničlj.), *M.*; — kljuka prediva, eine Knocke Spinnhaar, *Andr.*

kljukáč, *m.* das Krummeſſer, *Ben.-C.*

kljûkanje, *n.* das Klopfen.

kljûkar, rja, *m.* = brglez, der Grauſpecht, *C.*

kljúkast, *adj.* hakenförmig; k. nos, eine Krummnaſe, *Cig.*; kljukasta cev, die Knieröhre, *Cig.*; — gekrümmt; k. palica, der Krummſtab, *Cig.*, *Jan.*; hodil je ob kljukasti palici, *Jurč.*; k. človek, ein Menſch von gebeugter Haltung, *C.*, *M.*; — zickzackförmig, *Cig.*

kljukastonòg, nóga, *adj.* krummbeinig, *Habd.-Mik.*

kljukàt, áta, *adj.* Haken enthaltend, hakig, *Cig.*

1. **kljúkati**, kljûkam, *vb. impf.* 1) = ključiti, hakenförmig biegen, *Cig.*; — 2) gebeugt, nickend, wankend einhergehen, *C.*, *Z.*

2. **kljûkati**, am, *vb. impf.* pochen; an die Thüre klopfen, *Meg.*, *Trub.*, *Dalm.*; Grenka smrt na duri kljuka, *Npes.-Levst.(Rok.)*; na prsi se k., *Trub.*, *Krelj*; kljukam in bijem na svoje grešno srce, *Kast.*; moje srce kljuka v meni, *Trub.*; — picken, *Cig.*; — = klenkati: zvonček žalostno kljuka, *Slom.* – *v nem. Klockenſpiel*

kljûkavec, vca, *m.* 1) der Klopfer, *Cig.*; — 2) der Schwarzſpecht (picus martius), *C.*

kljûkec, kca, *m.* 1) ein Gebeugter; — 2) der Dietrich: kljukec žabico (das Vorhängeſchloſs) odpira, *Z.*; — 3) = zakrivljen nož, *GBrda-Erj.(Torb.)*; das Krummeſſer zum Abäſten, *Dol.*; — das Taſchenmeſſer, *C.*; — 4) der Schelm, *Notr.-Z.*; lažnjivi kljukec (v narodnih pravljicah); Jaz kljukec čuden sem v resnici, *Levst.(Zb. sp.)*. – 5) *Kreis I. Abt.*

kljúkica, *f.* = ključica, *Cig.*, *Jan.*; — die Ellbogenſpitze, *Erj. (Som.)*.

kljukičar, rja, *m.* = svinjska glista, der Kratzer (echinorhynchus gigas), *Erj.(Ž.)*.

kljukljáti, âm, *vb. impf.* ſchwach klopfen, *C.*

1. **kljúkniti**, kljûknem, *vb. pf.* niederhocken, *C.*; — zuſammenknicken (z. B. vom überreifen Getreide), *Z.*

2. **kljúkniti**, kljûknem, *vb. pf.* anklopfen, *Jarn.*, *Cig.*

kljukonòs, nósa, *m.* ein Menſch mit einer Krummnaſe oder Adlernaſe, *Cig.*, *Jan.*, *M.*

kljukonòs, nósa, *adj.* mit einer Adlernaſe: bila je dolga, suha, kljukonosa, *Levst.(Zb. sp.)*.

kljukonósast, *adj.* mit einer Adlernaſe, *Cig.*

kljukonósec, sca, *m.* = kljukonos, *m. C.*

kljukonósen, sna, *adj.* = kljukonosast, *Cig.*

kljûn, *m.* 1) der Schnabel; — 2) das Maul des Hahnes am Flintenſchloſſe, *Cig.*; — der Schnabel des Stampfſchlägels, *C.*; — 3) račji k., die gemeine Entenmuſchel (lepas anatifera), *Erj.(Ž.)*.

kljunáč, *m.* 1) ein Vogel mit großem Schnabel, der Großſchnabel, *C.*; — 2) die Schnepfe; kljunači, Schnepfen (limicolae), *Erj.(Ž.)*; — 3) der Schiffshaken, *C.*

kljunáča, *f.* die Keilhacke, *Cig.*; die Spitzhaue, *Z.*

kljunáčev, *adj.* von der Schnepfe, Schnepfen-, *Cig.*

kljunák, *m.* = kljunač 1), *Hip.-C.*

kljunarica, *f.* kljunarice, Schnabelkräuter (gruinales), *Tuš.(R.)*.

kljûnast, *adj.* ſchnabelförmig, ſchnabelig; kljunasta podkova, das Stelzeiſen, *DZ.*

kljûnáš, *m.* kljunaši, Schnabelthiere (monotremata), *Cig.(T.)*, *Erj.(Ž.)*; čudoviti k., das ſonderbare Schnabelthier (ornithorhynchus paradoxus), *Erj.(Ž.)*.

kljunàt, áta, *adj.* ſchnabelig, geſchnäbelt, *Cig.*

kljûnček, čka, *m. dem.* kljunec; 1) das Schnäbelchen; — 2) die Tulpe, *Mur.*; divji k., die wilde Tulpe (tulipa silvestris), *Z.*

kljûnec, nca, *m. dem.* kljun; (kronasti) k. pri čeljusti, der Kronenfortſatz, *Cig.(T.)*, *Erj. (Som.)*.

kljûnek, nka, *m. dem.* kljun.

kljúniti, kljûnem, *vb. pf.* mit dem Schnabel picken, hacken; — prim. kljuvati.

kljunjáti, âm, *vb. impf.* = kljuvati, *Notr.*

kljûnka, *f.* das Kopfgras (rhynchospora), *Medv.(Rok.)*.

kljunorîlčnik, *m.* = kljunaš, das Schnabelthier, *C.*

kljunoròg, róga, *m.* = kljunorožec, *Cig.*

kljunorǫ̑žec, žca, *m.* der Nashornvogel, *C.*; veliki k., der große Nashornvogel (buceros rhinoceros), *Erj.(Ž.)*.

kljunotàj, tája, *m.* brazdasti k., der Kohlgallenrüßler, *Jan.(H.)*.

kljúsa, *f.* die Mähre.

kljusáč, *m.* der Paßgänger, *Jan.(H.)*.

kljúsati, am, *vb. impf.* wankend einhertraben (wie ein schlechtes Pferd), *Cig., SlGor.-C.*

kljúse, eta, *n.* ein schlechtes Pferd, der Gaul, die Mähre; — kljusè, ęta, *Lašče-Levst.(Rok.)*.

kljusína, *f.* = kljusa, *Meg., Dalm.*

kljúti, kljújem, *vb. impf.* = kljuvati, *Habd.-Mik.*

kljuváč, *m.* der Baumspecht, *C.*

kljuvâlnik, *m.* der Beckhammer (der Kupferschmiede), *V.-Cig.*

kljuváti, kljúvam, kljújem, *vb. impf.* mit dem Schnabel hacken, picken; Kdo ve Kragulja odgnati, Ki kljuje srce? *Preš.*; v zobu me kljuje, ich empfinde einen pickenden Schmerz, *C., Z.*

kljuvâvec, vca, *m.* der Picker, *Cig.*

klobása, *f.* 1) die Wurst; jetrna k., die Leberwurst, krvava k., die Blutwurst, kašnata k., die Breiwurst; mesena (mesna) k., die Fleischwurst, die Bratwurst; tudi: rdeča k., *Ravn. (Abc.)*; klobaso za psom nositi, jemandem, der selbst kommen und bitten sollte, etwas nachtragen, *Mur.*; klobaso za psom metati, Wohlthaten jemandem wider seinen Willen aufdringen, *Z.*; — (klobasa, die Fleischwurst, *Ščav.-C.*); — 2) die Rolle: k. tobaka, eine Rolle Tabak, *Cig.*; k. denarja, eine Rolle Geld, *Sol.*; — 3) der Wulst, *Cig., Jan.*; — 4) die Strieme (z. B. infolge eines Peitschenhiebes); klobasa se mu je naredila; — klobase pod očmi, die Augenringe, *Cig.*

klobasáč, *m.* der Zotenreißer, *Cig., Jan.*

klobasálǫ, *n.* = klobasač, *M.*

klobasânje, *n.* unsinniges Geschwätz, *Z.*; das Zotenreißen, *M., Cig.*

klobasár, rja, *m.* der Wurstmacher, der Wursthändler, *Meg., Dict., Mur., Cig., Jan.*; — klobâsar, *Kr.-Valj.(Rad)*.

klobasarica, *f.* die Wurstmacherin, die Wursthändlerin, *Mur., Cig.*

klobásast, *adj.* 1) wurstförmig, wulstig, *Cig.*; klobasast podbradek, *Glas.*; — 2) mit Striemen bedeckt, *M.*

klobasáti, âm, *vb. impf.* Unsinniges oder Ungehöriges schwätzen, plaudern, Zoten reißen; — Knüttelreime machen, *V.-Cig.*

klobásen, sna, *adj.* Wurst-.

klobásica, *f. dem.* klobasa; 1) das Würstchen; — 2) kleine Striemen, *Cig., Vest.*; — tudi: klobasica, *Valj.(Rad)*.

klobasîčar, rja, *m.* der Würstler, *Valj.(Rad)*.

klobasîn, *m.* = klobasač, *Cig.*

klobasíniti, înim, *vb. impf.* = klobasati, *Mur.*

klobásiti se, âsim se, *vb. impf.* die Wurstform annehmen, wurstförmig werden, *Mur., Cig.*

klobâsnik, *m.* der Wurstfüller, *Cig.*

klobasúlja, *f.* die Unsinniges oder Ungehöriges schwätzt, die Zotenreißerin, *M.*

klóbce, *n.* der Spielball, *ogr.-C.*

klóbčast, *adj.* knäuelförmig, *Cig., Jan.*

klóbček, čka, *m.* der Knäuel, *Cig., jvžhŠt.*

klóbčič, *m.* der Knäuel.

klobčíček, čka, *m. dem.* klobčič.

klóbec, bca, *m.* = klobek, („klovc“) *Gor.*

klóbek, bka, *m.* = klobčič, *Dict., Jan.*

klobka, *f.* = klobko, *C.*

klóbkast, *adj.* knäuelförmig, *Jan., BlKr.-M.*

klobčece, *n. dem.* klobko, das Knäuelchen, *Cv.*

klobkǫ̑, *n.* der Knäuel, *Mur., Cig., Jan., BlKr.-M., Vrt., Dol.*

klobučânka, *f.* neka hruška (ima oster lubad, zelenkasta je in od strani rdeča), *Ip.-Erj. (Torb.)*.

klobučár, rja, *m.* der Hutmacher.

klobučarica, *f.* die Hutmachersfrau.

klobučarîja, *f.* = klobučarstvo.

klobučáriti, ârim, *vb. impf.* die Hutmacherei betreiben, *Cig., Jan.*

klobučárka, *f.* 1) = klobučarica, *Cig.*; — 2) die Brillenschlange (naja tripudians), *Erj.(Ž.)*.

klobučárnica, *f.* die Hutfabrik, *Cig., Jan., Vest.*

klobučárski, *adj.* Hutmacher-.

klobúčast, *adj. Cig., Jan.*, pogl. klobukast.

klobučáti se, âm se, *vb. impf.* neka otročja igra: dete, ki se klobuča, *Levst.(Zb. sp.)*.

klobúček, čka, *m. dem.* klobuk; 1) das Hütchen; — 2) die Gewehrkapsel, *Jan.*

klobúčen, čna, *adj.* Hut-.

klobučevína, *f.* = klobučina, *Jan., M.*

klobúčič, *m.* = klobuček, *Cig., M.*

klobučína, *f.* der Hutfilz, der Filz.

klobučínast, *adj.* 1) filzicht, *Cig., Jan.*; — 2) aus Filz, Filz-, *Cig.*; klobučinasti črevlji, *Gor.*

klobučînar, rja, *m.* der Filzmacher, *Cig.*

klobûčje, *n.* der großblättrige Huflattich (tussilago petasites), *C.*; — prim. klobukovje.

klobûčkati, am, *vb. impf.* eine Art Kinderspiel, *M., C.*

klobûčnica, *f.* die Hutschachtel, *Cig., Jan.*

klobučnják, *m.* 1) die Hutform, *Cig.*; — 2) *pl.* klobučnjaki, Quallen (medusae), *Cig., Erj.(Ž.)*; klobučnjaki rebraši, Rippenquallen, *Cig.(T.)*.

klobúk, *m.* 1) der Hut; k. na glavo dejati, sneti, den Hut aufsetzen, abnehmen; — železni k., der Helm, *C., Jan.*; k. Boga očeta, (neko ozvezdje), *Pjk.(Črt. 260.)*; — 2) die Deckgarbe auf Mandeln, *C.*; — der Destillierhelm, *Cig.*; kotlov klobuk, der Helm der Brantweinblase, *DZ.*; — der Dachstuhl, *Cig.*; — 3) der Glockenmantel, *Cig.*; — 4) die Blase auf einer Flüssigkeit, *Cig.*; klobuk se dela na mleku, (kadar vre), *jvžhŠt.*; — die Essigmutter, *Cig., M., BlKr., jvžhŠt.*; — na nekaterih jedeh se dela klobuk, t. j., prevlečejo se z nekako mreno po vrhu, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — 5) morski klobuki, Quallen (medusae); navadni morski k., die gewöhnliche Ohrenqualle (aurelia aurita), *Erj. (Ž.)*;

Hlobočevina gl. „Kúbučňa"

Klabučki (nelze gole?), „pri jaseniach na Hor.) rastejo
Klobučki, ktiro prasičem v pičo"

klobásice, cvet pri gaboni, orehu, hrastu itd.
Primorsk. Slovn., list 893, 15

Klopčarica, usmiljena sestra (prerojeno iz kl. pravd. (Štan.). ime od one bele rašenine, „klopote“; drevesne rovije usmiljenke na glavi za pokrivalo. D. c. Sn. XVII. 191.

Mrago benedictinum (melkatin) vele: klobučara klobučnjaka Prid. Let. 95. 17.

Klobučkati: gmedeno, neskrano govoriti; tudi gmedeno in brez premisleka govoriti: Cvet. Polj. — Prid. Let. 95. 17

Klokač za slamo? Ogr. Čas. z. 33 (nar. 11. April. 30.

Klompar = srakoper, Tomšyne (Tolm.) — Kegel. Klompati, hebro jesti in srkati, jucho Pleteršn. (Blkr.) Let. 893. 15.

osipni k., die Wurzelqualle (rhizostoma Cuvieri), *Sesljan pri Divinu-Erj.(Torb.)*; — 6) eine Art großer Schwamm, *Rez.-C.*; — zlati k., der Türkenbund (lilium martagon), *Cig., Tuš.(B.)*; — črni k., die Käſepappel (malva rotundifolia), *Cig., Medv.(Rok.)*.

klobúkast, *adj.* hutförmig.

klobúkovje, *n.* der großblättrige Huflattich (tussilago petasites L.), *C.*

klobûštra, *f.* 1) ſchlechter Hut, *Levst.(Rok.)*; — 2) psovka nerodnemu ali zmedeno govorečemu človeku, *Levst.(Rok.)*, *jvzhŠt.*

klobuštráč, *m.* einer, der verworren redet oder handelt, *Levst.(Rok.)*.

klobuštráti, âm, *vb. impf.* 1) verwirren, *Levst.(Rok)*; pantſchen, *C.*; vino, vodo k., *jvzhŠt.*; — k. se, ſich wirr durcheinander bewegen: sivi oblaki se sučejo in klobuštrajo zmeraj bliže, *Glas.*; — 2) ungeſchickter Weiſe, ſtolpernd einhergehen, *Jan., M.*; — 3) wirres Zeug ſchwätzen, plappern, *Mur., Cig., C., jvzhŠt.*

klobúta, *f.* ſchlechter Hut, *Mur., Met.*

klọ́ca, *f.* die Klötze, *Jan., Bolc-Erj.(Torb.)*; — iz nem.; prim. bav. klotzen.

klọ̑cati, cam, čem, *vb. impf.* glucken (von der Henne), *Cig., C.*; ne kloči, jezna kokla! *Vrt.*

klọ́ča, *f.* 1) die Gluckhenne, *Cig., Jan., Štr.*; — 2) die Brautmutter, *Cig., M.*; — 3) der Kirchenluſter, *Soška dol., Kot-Erj.(Torb.)*; — 4) polovica orehovega jedra, *Kras-Erj.(Torb.)*; — prim. kloka, kokla.

klọ̑čec, čca, *m.* die Mannaeſche (fraxinus ornus), *C.*

klọ̑ček, čka, *m.* die gefiederte Pimpernuſs (staphylea pinnata), *Cig., Jan., Medv.(Rok.)*; — tudi: die Piſtazie (pistacia), *DZ.*

klọ́čenje, *n.* das Glucken; k. kokle, *Str.*

kločíčevec, vca, *m.* der Pimpernuſsſtrauch, *Jan.*

kločíčevje, *n.* die gefiederte Pimpernuſs, *Jan., C.*

1. **klọ́čiti,** klọ̑čim, *vb. impf.* glucken, gackern, *M., Z.*

2. **kločiti,** im, *vb. impf.* krümmen, *C.*; pogl. ključiti.

klofanica, *f.* nam. knoflica, *Notr.-Levst.(Rok.)*.

klofáti, âm, *vb. impf.* ohrfeigen, *Jan.*

klofẹ̑ta, *f.* = klafeta, slab klobuk, *Z., Gor.*

klófiti, klọ̑fim, *vb. pf.* 1) = klofniti, *Jan.*; — 2) zuklappen, *C.*

klófniti, klọ̑fnem, *vb. pf.* eine Ohrfeige geben, k. koga, *Mur., Kr.*

klofrnica, *f.* 1) = klafrnica 4), *Levst.(Rok.)*; — 2) = klofuta, *Mur., Cig., Kr.*

klofrníčiti, íčim, *vb. impf.* = kloftati, *ZgD.*

kloftáti, âm, *vb. impf.* ohrfeigen, *Mur., Kr.*; — prim. klofutati.

klofúčiti se, ûčim se, *vb. impf.* ſich zum Schlechten ändern (vom Wetter): vreme se klofuči, *Polj.*

klofúta, *f.* 1) ein ſchlechter Hut, *Met.*; klobuka sicer nimam, pa mi bo uže hlapec kako klofuto posodil, *Andr.*; — 2) die Schwungfeder eines Raubvogels, *C.*; — 3) liederliches Weib, *Mur.*; — 4) die Ohrfeige.

klofutânje, *n.* 1) das Ohrfeigen, *M.*; — 2) das Herumſtreichen, *M.*

klofutáti, âm, *vb. impf.* 1) ſchlapp herabhängen: rokav klofuta, *C.*; — 2) herumſtreichen, herumſchlampen, *Mur.*; — 3) ohrfeigen, *Mur., Cig., Jan.*; ſchlagen, *C.*

klofútniti, ûtnem, *vb. pf.* eine Ohrfeige verſetzen, k. koga, *Cig.* 2) = cmokniti v vodo

klojčnik, *m.* das Klötzenbrot, *Hal.-C., ogr.-C.*

klojec, jca, *m.* 1) die gedörrte Obſtſpalte, die Klötze, *Mur., Cig., Jan., SlGor.-C.*; — iz nem.; prim. kloca.

klojžen, žna, *adj.* armſelig, karg, *C., Z.*; — prim. nem. (dial.) klug = karg, *C.*

klòk, *interj.* gluck, *Jan.(H.)*.

klọ́ka, *f.* 1) die Gluckhenne, *Goriš.-Erj.(Torb.)*; — 2) die Brautmutter, *Notr.*; — 3) der Kirchenluſter, *Jan.*; — 4) orehovo jedro, *Vreme(Kras)-Erj.(Torb.)*; — prim. kvokati.

klokáč, *m.* = klokec, *Jan.*

klokáča, *f.* = kloka, *Jan.(H.)*.

klȍkan, *m.* das Känguruh, *Jan.*; velikanski k., das Rieſen-Känguruh (halmaturus giganteus), *Erj.(Ž.)*; — tudi: češ.

klọ̑kar, rja, *m.* = črna žolna, der Schwarzſpecht, *Cig., Frey.(F.)*.

klọ̑kati, kam, čem, *vb. impf.* glucken, *Mur., Cig., Jan.*; — prim. kvokati.

klokčevína, *f.* die Pimpernuſsſtaude, *Z.*

klọ̑kec, kca, *m.* die gefiederte Pimpernuſs (staphylea pinnata), *Cig., Medv.(Rok.)*.

klokòt, kóta, *m.* das Sprudeln, das Geprudel, *Cig., C.*

klokotáti, otâm, óčem, *vb. impf.* 1) glucken, *Mur., C., Met.*; vran klokoče, krâchzt, *Zora*; — 2) ſprudeln, prudeln, *Cig.*; čisti izvor klokota, *Vrt.*; voda po grlu klokoče, *Z.*

klokotčína, *f.* der Pimpernuſsſtrauch, *Cig.*

klokótec, tca, *m.* = klokec, die Pimpernuſs, *Z.*

klokotíca, *f.* ein Trinkgefäß mit engem, langem Halſe, das Gluckglas, *C., kajk.-Valj.(Rad)*.

klokotína, *f.* das Pimpernuſsholz, *Cig.*

klokotúlja, *f.* eine Art Geſchirr für Wein oder Waſſer, *Dict., C.*; — prim. klokotica.

klọ̑mpati, pam, pljem, *vb. impf.* ein Geräuſch von ſich geben oder bewirken, wie z. B. wenn man ein nicht volles Faſs bewegt *(Z.)*, oder wenn man Butter rührt *(C.)*, oder eine Flüſſigkeit ſtark miſcht, *Cig.*; plätſchern, *Jan.*; — klappern: naj se potrese kokon, ako klomplje, je dobro, *Nov.*; — prim. klonkati.

klọ́mpniti, klọ̑mpnem, *vb. pf.* platſchen: v vodo k., *SlN.*

klomuzávati, am, *vb. impf.* = klampati: z enim konjem klomuzava naprej, *Jurč.*; — (menda nam. klam-; prim. klamati).

klòn, klóna, *m.* die Neigung, *Cig.(T.)*.

klọ́ncati, am, *vb. impf.* wackeln, *Guts., Jarn., Cig.*; — hinken, *Fr.-C.*; — prim. klecati, *C.*

klọ́ncniti, klọ̑ncnem, *vb. pf.* eine hinkende Bewegung machen, ſtolpern, *Fr.-C.*

klonč, *m.* = klobko, *Guts.*; — prim. švic. kluntschi = Knäuel, *Levst.(Rok.)*.

klončáti, âm, *vb. impf.* = vozlati, *Notr.*; — prim. klonč.

klončič, *m. dem.* klonč; = klobčič, *Guts.*

klončiti, im, *vb. impf.* knarren (o vratih), *C.*

klončkati, am, *vb. impf.* klappern (z. B. von einem Apfel mit losen Kernen), *C.*

klǫ́nčniti, klǫ̑nčnem, *vb. pf.* fallen, *C.*; (o odsekani glavi), *Npes.-Vraz.*;—pogl. kloncniti.

klǫ̑nek, nka, *m.* neka naprava v ptičjo lov, *Idrija-Erj.(Torb.)*; — prim. klonja.

klonica, *f.* die Wagenremiſe, *C.*; kedar gredo oblaki na Gorico, deni kola pod klonico, *Kras-Erj.(Torb.)*; na eni strani kozolca je nekoliko strehe podaljšane na nižjih stebrih, da pod njo vozove devajo, to je klonica, *Ljub.*, *Ig(Dol.)*; — die Vorhalle: obokane klonice na stebrih imajo tudi hiše, *Nov.-C.*; na Notranjskem imajo tudi nekatere cerkve pred vhodom klonice; — iz: kolnica, *Mik.(Et.)*.

klonílǫ, *n.* das Inclinatorium (phys.), *h. t.-Cig.(T.)*.

klóniti, klǫ́nim, *vb. impf.* zukommen laſſen: njemu vse kloni, *Svet.(Rok.)*, *Gor.*; ſchenken: jaz vam ta svet klonim, *Goriš.-Erj.(Torb.)*; — tudi: kloníti, *Polj.*

kloniti, nem, *vb. pf.* ſich neigen, ſinken, *C.*, *SlN.*; k tlom mi je vela glavica klonila (o cvetlici), *Levst.(Zb. sp.)*; — prim. hs. klonuti, ſinken.

klǫ̑nja, *f.* die Vogelfalle, *ogr.-C.*; der Vogelkäfig, der Hühnerkäfig, *ogr.-C.*; der Taubenſchlag, *ogr.-Valj.(Rad)*.

klǫ̑nkati, am, *vb. impf.* platſchen, plätſchern, *BlKr.-M.*; vino v (ne polnem) sodu klonka, *BlKr.*; — prim. klompati.

klǫ́nkniti, klǫ̑nknem, *vb. pf.* platſchen, *BlKr.-M.*

klonokàz, káza, *m.* das magnetiſche Declinatorium, *Cig.(T.)*.

klòp, klópa, *m.* 1) die Zecke, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Ravn.*, *Štrek.*, *Gor.*; navadni k., die gemeine Zecke oder der Holzbock (ixodes ricinus), *Erj.(Ž.)*; prijeti se koga kot klop, ſich an jemanden anketten, *Cig.*; drži se ga, kakor klop kože, *Str.*; — 2) der Zwerg, *Meg.*, *Guts.*

klǫ̑p, ī, *f.* 1) die Bank; vreči kaj pod k., etwas beiſeite thun, aufgeben; s klopi pod klop, vom Regen in die Traufe, *Cig.*; — 2) beim Wagen der Querbalken über dem Achſenſtock unter dem Rungſtuhl, *C.*

klópati, klǫ́pljem (klopáti, âm), *vb. impf.* Klapplaute bewirken: ohrfeigen, *C.*; ſchlagen, *C.*; — ſtark auftretend gehen, *C.*

klǫ̑pca, *f. dem.* klop; 1) das Bänkchen, *ogr.-Valj.(Rad)*; — 2) kleine Terraſſe, *Bolc.*

klopčânka, *f.* neko jabolko, *kajk.-Valj.(Rad)*.

klopčica, *f. dem.* klopca; 1) das Bänkchen: tožnja klopčica, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) die Unterlage, worauf der Mühlgründel läuft, *C.*

klópčič, *m.*, *Cig.*, *Jan.*, pogl. klobčič.

klópec, pca, *m.* 1) die Fallklappe, *Cig.*; — 2) der Kopfhänger, *Cig.*

klǫ̑pek, pka, *m.*, *Danj.(Posv. p.)*, pogl. klopko, klopčič.

klopica, *f.* kleine Bank, *Cig.*, *Jan.*, *C.*

klǫ̑pko, *n.*, *Cig.*, *Prip.-Mik.*, pogl. klobko.

klopnica, *f.* das Bankbrett, *C.*; das Bankladenbrett, *DZ.*

klopník, *m.* ein Arbeiter, der ſeine Arbeit leicht ſitzend verrichtet, der Bankarbeiter, *Cig.*

klópniti, klǫ̑pnem, *vb. pf.* einſchnappen, zuklappen, *Cig.*, *Jan.*

klopòt, óta, *m.* das Geklapper.

klopotáč, *m.* = capovoznik, die Klapperralle, *Cig.*

klopotáča, *f.* die Klapperſchlange, *Jan.*; severnoamerikanska k., die nordamerikaniſche Klapperſchlange (crotalus durissus), *Erj.(Ž.)*.

klopotálǫ, *n.* das Klapperwerk, *Jan.*

klopotânje, *n.* das Klappern, das Poltern.

klopotáti, otâm, ócem, *vb. impf.* klappern, poltern; mlin klopoče; — plappern;—prim. klepetati.

klopotàv, áva, *adj.* ſchlotterig, *Jan.*; — plapperhaft, *Jan.*

klopotâvka, *f.* der Klapperapfel, *Cig.*

klopótec, tca, *m.* 1) die Klapper, die Raſſel; die Klappermühle (als Vogelſcheuche) = klepetec, *Cig.*; — die Windmühle zum Säubern des Getreides, *Cig.*;—2) ein klapperndes Ei, das Windei;—der Schlotter- oder Klapperapfel, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Z.*; — die Polternuſs, *Cig.*, *Jan.*; — der Klapperſtein, *Cig.*, *Erj.(Min.)*; — 3) der Plapperer, *Cig.*

klopotúlja, *f.* 1) das Klapperzeug, *Cig.*, *Jan.*; — 2) das Plappermaul, *Cig.*

klopotúša, *f.* (kača) k. = klopotača, *Cig.*

klopúča, *f.* = kopuča, več lešnikov ali orehov vkupe, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

klǫ̑r, *m.* neki plin, das Chlor, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

klǫ̑rec, rca, *m.* = klorid, *Cig.(T.)*.

klorîd, *m.* das Chlorid: kovinski k., das Chlormetall, *Sen.(Fiz.)*.

klǫ̑rov, *adj.* Chlor-: klorova kislina, die Chlorſäure, *Cig.(T.)*; klorovo apno, der Chlorkalk, *Strp.*

klǫ̑rovec, vca, *m.* das Chlorür, *Cig.(T.)*.

klorovodík, *m.* der Chlorwaſſerſtoff, *Sen.(Fiz.)*.

klǫ̑šč, klóšča, *m.* = klop, klešč, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Dol.*, *jvzhŠt.*

klóščec, ščeca, *m. dem.* klošč, *Valj.(Rad)*.

klóšček, čka, *m. dem.* klošč, *Glas.*

klóščevec, vca, *m.* der Wunderbaum (ricinus), *Tuš.(B.)*.

klóščevina, *f.* 1) *coll.* = kloščі, *Mur.*; — 2) = kloščevec, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; k. ima seme klopom, ali po dolenjsko, kloščem podobno, *Ravn.*

klǫ̑štr, tra, *m.* = samostan, das Kloſter; — iz nem.

kloštír, rja, *m.* = klop, klošč, die Zecke, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*.

kloštràn, ána, *m.* der Kloſterbewohner, *Jurč.*

klǫ̑štrski, *adj.* = samostanski, Kloſter-, klöſterlich.

Kloniti, im. pf. nižanjem: Kloni glava do pasu
Cankar, Hlapec Jernej, 42.

Klopotine = majhne in slabe parcele: saj ima
same Klopotine, Sv. Lucija (Tolm.) – Korda.
Klopotúrna = raskoran in težko dostopen svet.
Rihemberk, Goriški (učitelj Majcen).

Klóp f. spodnji, pozimski hram vinske
preše. (Gromlje (K.) Časop. z. zg. 1. n. 914. 160.
(ludi v Šiškah).

Klóva, prosba ženam, deklétom -- (Suhor)
Štrek. Let. 94. 19.

Kmalce vmrl bolst (Boje na Kasu)

klǫ̑štrstvǫ, *n.* = samostanstvo, das Kloſterweſen, *Cig.*

klǫ̑žje, *n.* Möbel, *vzhŠt.-C.*

klǫ̑žnja, *f.* das Tröblerwerk, der Plunder, das Gerümpel, *Cig., Jan., C., Št.*; geringeres Hausgeräth, *Volkm.-M.*; — prim. klojžen, *C.* (?)

kložnjáč, *m.* der Rumpeler, *Guts., Cig.*

kložnjár, rja, *m.* der Tröbler, *Cig.*

kložnjáti, âm, *vb. impf.* rumpeln, mit Geräth oder Werkzeugen ein Geräuſch machen, *Guts., Cig., Fr.-C.*

klûdba, *f.* slabo vino (zaničlj.), *Sv. Duh pri Krškem-Erj.(Torb.).*

klúmati, am, *vb. impf.* = kimati, *ogr.-C.*

klûmfati, am, *vb. impf.* = klumpati, *C.*

klúmniti, klûmnem, *vb. pf.* = pokimati, *ogr.-C.*

klûmpati, am, *vb. impf.* = kvokati, *C.*

klup, *m.* das Augenlid, *Pohl., Cig.*; (dvomna beseda).

klúpa, *f.* 1) ein Klemmwerkzeug, die Klemme, *Cig., Jan.*; die Fuſsklemme (f. unbändiges Rindvieh), *Mur.*; die Bremſe (zum Bändigen der Pferde), *Cig., M., C.*; v klupo dejati konja, bremſen, *Cig., Jan.*; *pl.* klupe, das Zwangholz; — 2) die Hakenſpange (Agraffe), *Cig.*; die Schließe, *DZ.*; — 3) die Thürſchnalle, der Drucker am Schloſſe, *Mur., Št.-M.*; — 4) = kljuka, hölzerner, ſtumpfer Haken (um darauf etwas aufzuhängen), *Fr.-C.*; klupa se klupe drži, gleich und gleich geſellt ſich gern, *C.*; — prim. nem. Kluppe = Klemme.

klúpast, *adj.* = kljukast, *C.*; — prim. klupa 4).

klúpica, *f. dem.* klupa, *Cig.*

kmali, *adv., Cig., Jan.*, pogl. kmalu.

kmâlu, *adv.* 1) bald, in kurzer Zeit; kmalu potem, bald darauf; — 2) auf einmal, *Dict., Dalm.*; dvema gospodoma kmalu služiti, *Krelj*; vsi kmalu so pogrešili, ſie ſind „allzumal" Sünder, *Krelj*; žena je štiri hčerke kmalu imela, *Vod.(Nov.)*; vrgel je Kričaja in stol, oboje kmalu skozi okno, *Levst.(Zb. sp.)*; vse kmalu, alles auf einmal, *Cig.*; O kaj žalost ne stori! Kmalu dve gospe vmori, *Npes.-K.*; — prim. stvn. mal, der Zeitpunkt, ze einemo māle, *Mik.(Et.)*.

kmę̑čki, *adj.* nam. kmetiški, = kmetski; prim. *Cv.(VII. 3.)*.

kmę̑nt, *m.* feines Leinen, feine Leinwand, *ogr.-M., C.*; — morda iz srvn. gewant, *Mik. (Et.)*.

kmę́stu, *adv.* = k mestu: ſogleich, *ogr.-C.*

kmę̑stvǫ, *n., Jan.*, pogl. kmetstvo.

kmę̑ški, *adj., Mur.*, pogl. kmetski.

kmę̑t, ęta, *m.* der Bauer, der Landmann; der Ganzhübler, *Gor.-Mik.*; = celi kmet, *Cig.*; na kmetih, auf dem Lande; na kmete iti, aufs Land gehen; s kmetov priti, vom Lande kommen; po kmetih hoditi, auf dem Lande herum gehen; po kmetih imajo take navade; v kmetih, unter dem Bauernvolke: v kmetih najmanj čislano rokodelstvo, *Zv.*

kmetáč, *m.* der Bauer (zaničlj.), *Cig., SlN.*

kmetáriti, âri m, *vb. impf.* = kmet biti, *Jurč.*

kmę́tati, kmę̑tam, *vb. impf.* k. koga, jemanden einen Bauer ſchelten, *Cig.*

kmetâvs, *m.* der Bauer (zaničlj.), der Bauernkerl; Mnoga po hlevu diši tvoja beseda, kmetavs, *Preš.*

kmetâvslja, *f.* das Bauernweib (zaničlj.), *Mur., Cig., Met.*

kmę̑tče, eta, *n.* das Bäuerlein: ubogo kmetče, *SlN.*

kmetíca, *f.* die Bauersfrau, die Bäuerin.

kmę̑tič, *m. dem.* kmet; nav. = kmet, der Bauer; — der Taglöhner, *ogr.-C.*; (kmetič, íča, das Bäuerlein, *Valj.[Rad]*).

kmę̑tički, *adj.* = kmetiški, *Meg., Dict., Danj., Volkm.-M.*

kmetîja, *f.* das Bauerngut, die Bauernwirtſchaft; kmetijo prodati, kupiti; cela kmetija, die Hube, *Cig.*

kmetîjica, *f. dem.* kmetija; eine kleine Bauernwirtſchaft; male kmetije in kmetijice, *Slovan.*

kmetîjski, *adj.* landwirtſchaftlich, *Mur., Cig., Jan.*; kmetijska kemija, die Agriculturchemie, *Cig., Vrtov.(Km. k.)*; kmetijska družba, die Landwirtſchaftsgeſellſchaft, *Cig., Nov., nk.*

kmetîjstvǫ, *n.* die Bauernwirtſchaft, der Landbau, die Landwirtſchaft, *Cig., Jan., Nov., nk.*

kmę́tinja, *f.* = kmetica, *Mur., Cig., Jan., vzhŠt.*; Stoji mi stoji nova vas, V novi vasi kmetinja, *Npes.-Vraz.*

kmetíšče, *n.* = kmetija, *Dol.*

kmę̑tiški, *adj.* = kmetski, Bauern-, bäuerlich; k. stan, der Bauernſtand, *Mur.*; kmetiško delo, *Dict.*; kmetiški ljudje, *Slom., Levst. (Zb. sp.)*; kmetiški gospodarji, *Pirc.*

kmę́titi, kmę̑tim, *vb. impf.* = kmetovati, *Cig., Dol., LjZv.*; začel je po malem zopet kmetiti, *LjZv.*; — kmetiti grunt (zemljišče), *Svet. (Rok.)*.

kmetodȅr, dȇra, *m.* der Bauernſchinder, *LjZv.*

kmetodȇrec, rca, *m.* der Bauernſchinder, *SlN.*

kmetodȇrstvǫ, *n.* die Bauernſchinderei, *Str.*

kmę́tovanje, *n.* der Betrieb des Landbaues; das Landbauerſein; das Wirtſchaften.

kmę́tovati, ujem, *vb. impf.* Bauer ſein, den Landbau betreiben; Noe kmetuje, kakor je poprej, *Ravn.*; umno k., rationellen Landbau betreiben, *Cig.*; — die landwirtſchaftlichen Arbeiten verrichten; spomladi začnejo k., *Jurč., Dol.*; — k. grunt (zemljišče), *Svet. (Rok.)*.

kmetovâvec, vca, *m.* der Landbauer, der Landwirt.

kmetovâvka, *f.* die Landwirtin.

kmetovâvski, *adj.* die Landwirte betreffend, landwirtſchaftlich.

kmetovâvstvǫ, *n.* der Landbau, die Landwirtſchaft.

kmę́tovica, *f.* = kmetica, *ogr.-M., C.*

kmę́tovski, *adj.* = kmetski.

kmę́tovstvǫ, *n.* = kmetstvo, *M.*

kmę́tovščina, *f.* = kmetstvo, *Cig.*

kmę̑tstvǫ, *n.* 1) die Bauernſchaft, *Cig., Jan.*; — der Bauernſtand, *C., Npes.-K.*; — 2) = kmetijstvo, *Meg., Mur., C.*

kmetúlja, *f.* die Bäuerin (zaničlj.), *Jan.(H.)*.

kmica, *f.*, *ogr.*, pogl. tmica.
kmîn, *m.* der Kümmel, *Cig.*; — prim. kumin.
kmisati se, am se, *vb. impf.* = kisati se, kujati se, jokaje stokati, *Tolm.-Štrek.(Let.).*
kmũkač, *m.* der Laubfrosch, *kajk.-Valj.(Rad).*
knádi, *adv.* (k nadi) = ob enem, zu gleicher Zeit (prim. češ. hned, sogleich), *Soška dol.-Erj.(Torb.)*; (hnado, *na zapadu-Mik.*)
knalọ, *n.*, *Mur.*, *C.*, *BlKr.*, pogl. tnalo.
knàp, knápa, *m.* der Bergknappe; — iz nem.
knápača, *f.* = bergla, *BlKr.-DSv.*
knãster, stra, *m.* nekak tobak, der Knaster, *Cig.*, *Jan.*
knáver, vra, *m.* = lubadar, *Z.*, *Slom.*, *Nov.*, *Št.*; — der Holzwurm, *M.*, *C.*
knẽftra, *f.* der Knieriemen (der Schuhmacher); — iz nem. Kniehalfter, *C.*
knegínja, *f.* 1) die Gräfin, *Alas.*; — 2) die Fürstin, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Trub.*, *Krelj-M.*, *nk.*; velika k., die Großfürstin, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; — 3) die Kornblume (centaurea cyanus), *Vrsno-Erj.(Torb.).*
knẽški, *adj.* = knežji, Fürsten-, fürstlich, *Cig.*, *Jan.*, *M.*
knẽštvọ, *n.* der Fürstenstand, die Fürstenwürde, das Fürstenthum, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Cv.*; veliko k., das Großfürstenthum, *Vrt.*
knẽz, *m.* 1) der Graf, *Meg.*, *Alas.*, *Guts.*, *Dalm.*, *Trub.*, *Krelj*; — 2) der Fürst, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; izborni k., der Wahlfürst, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; veliki k., der Großfürst, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knezoškòf, škọ́fa, *m.* der Fürstbischof, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knezoškofija, *f.* das gefürstete Bisthum, *nk.*
knezoškofijski, *adj.* fürstbischöflich, *nk.*
knezoškofijstvọ, *n.* das fürstbischöfliche Amt, *nk.*
knezoškofọ́vski, *adj.* fürstbischöflich, *nk.*
knẽzov, *adj.* des Fürsten, *Cig.*
knezovânje, *n.* das Fürstsein, *Mur.*
knezováti, ûjem, *vb. impf.* Fürst sein, als Fürst regieren, *Mur.*, *Cig.*
knẽzovič, *m.* der Fürstensohn, *Cig.*, *Jan.*
knezovína, *f.* das Land eines Fürsten, das Fürstenthum, *Jan.*
knezovladíka, *m.* = knezoškof, *nk.*; — prim. hs. knez vladika.
knezovladištvọ, *n.* das gefürstete Bisthum, *nk.*
knẽzovna, *f.* = knežna, die Fürstentochter, *Jan.(H.).*
knẽzovski, *adj.* = knežji, Fürsten-, fürstlich, *Mur.*, *Jan.*, *nk.*
knẽža, *f.* eine Art Stiefel, *Guts.*, *Fr.-C.*, *Poh.*; — iz nem. Kniestiefel (?), *C.*
knẽžen, žna, *m.* die Stiefelröhre, *Št.-C.*; nav. *pl.* knežni, *Celjska ok.*; — prim. kneža.
knẽžev, *adj.*, *Cig.*
kneževáti, ûjem, *vb. impf.* = knezovati, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *nk.*
knẽževič, *m.* = knezovič, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
kneževína, *f.* = knezovína, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knẽževski, *adj.* = knezovski, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knẽževstvọ, *n.* = kneštvo, das Fürstenthum, *Jan.(H.)*, *Vest.*
knẽžič, *m.* = knezovič, *Jan.*
knẽžiček, čka, *m. dem.* knežič; kleiner Fürst: gredo k svojemu malemu knežičku, *Glas.*
knežîja, *f.* 1) die Grafschaft, *Meg.*; — 2) = knezovina, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Ravn.*, *Vrtov.*, *(Sh. g.).*
knežína, *f.* = knezovína, *Mur.*, *Cig.*
knežînka, *f.* neka goba, der Kaiserling, *BlKr.*
knẽžiti, im, *vb. impf.* = knezovati, *Vrt.*, *SlN.*
knẽžji, *adj.* fürstlich, Fürsten-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knẽžna, *f.* die fürstliche Prinzessin (nap. -žinja, *Jan.*; prim. stsl., knęžьna, rus. knjažna).
knežnica, *f.* die Fürstenbirne, die Bergamotte, *Cig.*
knẽžnja, *f.* = kneginja, *Mur.*
kničemrati, am, *vb. pf.* verderben, *Levst. (Zb. sp.).*
knjâček, čka, *m.* ein knorriger Klotz, *Št.*, *Valj. (Rad).*
knjãkast, *adj.* mit nur einer Hand oder an den Händen krüppelhaft, *Dol.,-Cig.*; — knjakasta beseda, ein verstümmeltes Wort, *Levst. (Zb. sp.).*
knjãkec, kca, *m.* ein an den Händen verkrüppelter Mensch oder der Einhand, *Cig.*, *Z.*
knjàst, ásta, *adj.* verstümmelt, verkrüppelt, *C.*, *Z.*
knjápav, *adj.* knjapav je človek, kateremu manka prsta na roki, *BlKr.*; — prim. knjakast.
knjãvkati, kam, čem, *vb. impf.* raunzen, *C.*; — prim. nem. knauzen.
knjíga, *f.* 1) das Buch, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; zemljiška k., das Grundbuch, *DZ.*, *Levst. (Nauk)*; deželna k., die Landtafel, *Cig.*, *Jan.*, *Nov.*, *DZ.*; fevdna k., das Lehenbuch, *DZ.*; rudarska k., das Bergbuch, *DZ.*; knjiga matica, die Matrik, *Levst.(Nauk)*; glavna k., das Hauptbuch, *Cig.*, *Jan.*; priročna k., das Handbuch, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; založna k., das Verlagsbuch, *Cig.*; k. dolgovnica, das Passivbuch, *DZ.*; k. vpisnica (zapisnica), das Vormerkbuch, *DZ.*; — *pl.* knjige, das Buch, *kajk.-Mik.*; — 2) die Literatur, *nk.* (hs.); — 3) der Blättermagen, *C.*
knjigár, rja, *m.* der Buchhändler, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*
knjigaríca, *f.* die Buchhändlerin, *Cig.*
knjigárna, *f.* = knjigarnica, *nk.*
knjigárnica, *f.* die Buchhandlung, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*; založna k., die Verlagsbuchhandlung, *Cig.*
knjigárski, *adj.* Buchhändler-, *nk.*
knjigârstvọ, *n.* der Buchhandel, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*
knjigoljùb, ljúba, *m.* der Bücherliebhaber, *Cig.*
knjigopis, písa, *m.* die Bibliographie, *Cig.(T.).*
knjigopîsec, sca, *m.* 1) der Bibliograph, *Cig.*, *Jan.*; — 2) = pisatelj, *Cig.(T.).*
knjigopîsje, *n.* die Bibliographie, *Cig.*, *Jan.*
knjigoshrâmba, *f.* = knjižnica, *Zora.*
knjigotisk, tíska, *m.* der Bücherdruck, *nk.*
knjigotiskár, rja, *m.* = tiskar, der Buchdrucker, *Jan.*, *nk.*

Knápinga = Knapav človek, žival, Rkk. Šašelj, D Sv. 919-108.
Knapovščina coll. vm Lavg tuvzgov +
Zagorje ob S. – Zb. II. 34.
Knavs velik in močan človek Lipoglav – Prat. Let. 895. 17.

Knez (v mnogih krajevnih imenih odgovarja n. Graf. – Ludv. pra Gr. Klasic d. Som. (prim. Trvertja mnz dr. 18,116) Kotnik Izv. muz dr. 1906, 48.
Knjápeš m. vol, kateremu se jeden rogoběc, Knjapav, Gribelj (Rkk.) Let. 893. 45.

2

Knjigovodinja: „Knjigovodja ali Knjigovodinja (sespresmo) naznanilo v „Slovencu" 2/7 19.

Kobacé anfallen Hirsen (Tolm.)
Štrek Let. 94. 19.

Kobáčič, mlada žival ki se počasi hrasti
še kobaca (Tolm.) Štrek. Let. 94. 19.

knjigotiskârstvǫ, *n.* die Buchdruckerkunſt, *Jan., nk.*
knjigotŕštvǫ, *n.* der Buchhandel, *Jan., nk.*
knjigotŕžec, žca, *m.* der Buchhändler, *Jan., nk.*
knjigotŕžnica, *f.* die Buchhandlung, *nk.*
knjigovę̑ški, *adj.* Buchbinder-, *Jan., nk.*
knjigovę̑štvǫ, *n.* das Buchbindergewerbe, die Buchbinderei, *Jan.(H.), nk.*
knjigovèz, vęza, *m.* der Buchbinder, *Cig., Jan., nk.*
knjigovezâlnica, *f.* = knjigoveznica, *Cig.*
knjigovę̑zec, zca, *m.* = knjigovez, *Cig., Jan., nk.*
knjigovę̑zje, *n.* die Buchbinderarbeit, *Levst. (Močv.).*
knjigovę̑zka, *f.* die Buchbinderin, *Cig.*
knjigovę̑znica, *f.* die Buchbinderwerkſtätte, die Buchbinderei, *nk.*
knjigovę̑žnja, *f.* die Buchbinderei, *Cig.*
knjigovǫ̑dja, *m.* der Buchhalter, der Buchführer, *Jan., C., nk.*
knjigovǫ̑dnik, *m.* = knjigovodja, *Cig.(T.).*
knjigovǫ̑dstvǫ, *n.* die Buchhaltung, *Jan., nk.*
knjigovŕtavec, vca, *m.* der Bücherwurm (fig.), *Cig.*
knjigoznânec, nca, *m.* der Bücherkenner, *Cig.*
knjigoznânstvǫ, *n.* die Bücherkenntnis, *Cig.*
knjigožèr, žêra, *m.* der Bücherнarr, *Cig.*
knjîštvǫ, *n.* das Bücherweſen, *Cig., Jan.*; — die Literatur, *nk.*
knjîžen, žna, *adj.* Bücher-, *Cig., Jan., nk.*; knjižno tiskalo, die Buchdruckerpreſſe, *Cig. (T.)*; bücherlich, *Cig., Jan.*; — literariſch, *Jan., Cig.(T.)*; knjižni jezik, die Bücherſprache, die Schriftſprache, *Jan., Cig.(T.), nk.*; knjižna slovenščina, *Cv.*; knjižna kraja, literariſcher Diebſtahl, *Cig.(T.)*; k. mož, homo literatus, *Vrt.*; knjižni ljudje, Literaten, *Levst. (Zb. sp.).*
knjížę́ven, vna, *adj.* literariſch, *Cig., Jan., nk.*; književni posel, literariſche Beſchäftigung, *C.*; — hs.
knjížę́vnik, *m.* der Literat, *Cig.(T.)*; — hs.
knjížę́vnost, *f.* = knjištvo, literatura, *Jan., nk.*; — hs.
knjížica, *f. dem.* knjiga, das Büchlein, *Mur., Cig., Jan., nk.*; pisna k., die Theke, *Cig., Jan.*
knjížíšče, *n.* = knjižnica, *C.*
knjížnica, *f.* die Bibliothek, *Cig., Jan., nk.*; priročna k., die Handbibliothek, *Cig.*; posojalna k., die Leihbibliothek, *Cig.*
knjížničar, rja, *m.* der Bibliothekar, *Cig., Jan., nk.*
knjížničarski, *adj.* Bibliothekars-, *nk.*
knjížničen, čna, *adj.* Bibliotheks-, *Cig., nk.*
knjížnik, *m.* 1) der Literat, *Mur., C., Cig. (T.), Levst.(LjZv.)*; — 2) = knjižnjak, *Kres.*
knjížnják, *m.* der Bücherſchrank, *Cig., Jan.*
knjížúra, *f.* das Buch (zaničlj.), *Cig., Nov.*; sleparske knjižure, *Slom.*
knjížurína, *f.* = knjižura, *Cig., Zora.*
knòf, knófa, *m.* = gumb, der Knopf; — iz nem.
knǫ̑fla, *f.* die Stecknadel, die „Knopfnadel"; — iz nem.
knǫ̑flica, *f. dem.* knofla.
knupa, *f.* der Knauf, der Knoten, *C.*; — (= zaponka [?], *Pohl., Mur.*); — prim. nem. Knauf, *C.*
knût, *m.* die Knute, *Cig.*; — rus.
1. kǫ̀, I. *adv. interr.* = kako, *BlKr., jvžhŠt.*; ko pa = kako pa, *C., jvžhŠt.*: Moj ti Bože, ko sem lepa! *Npes.-BlKr.*; — II. *conj.* 1) = kakor, wie: ko bi trenil, in einem Augenblicke; — (za komparativom) als: jaz sem močnejši, ko ti; — als (= in der Eigenſchaft): to je treba izobraženemu Slovencu vedeti ko Slovencu, *Cv.*; — 2) als, nachdem, wann; ko smo odvečerjali, šli smo spat; Breda vstane, ko se dan zazori, *Npes.-K.*; = kadar: ko pasem, veselo prepevam, *Mik.*; hitro ko, brž ko, ſobald; v tem ko, med tem ko, während (le v časnem pomenu); — meni pšenica daje po dva mernika, ko (während) drugim le po merniku, *Levst.(M.)*, (bolje: drugim pa le po merniku); — 3) je: bolj ko je tekla kri, več je bilo kristjanov; več ko sem mu dajal denarja, manj je bil hvaležen; — da: komu še smem verjeti, ko me prijatelji varajo? rad bi mu pomagal, pa kaj hasne, ko ne morem, *jvžhŠt.*; — 4) ko bi —, wenn; ko bi mi sila ne bila, bi te ne prosil, *Mik.*; ko bi ne bil sam videl, ne bi verjel; — III. *rel.* = ki, *C., Štrek., Št.*; tisti ko —, tam, ko—, *C., Št.*
2. kò, *adv.* ko pridi, komm nur, *C.*; ko pojdi, *Poh.-C.*; ko teci, *Rez.-C.*; — ko precej, ſogleich, ko davno, ſchon längſt, *C.*; ko ne reci, ſage nur nicht, *Guts.(Res.)*; od jutra do večera ko na posvetne reči misliš, *Guts. (Res.)*; — prim. kar.
kobacáti, âm, *vb. impf.* auf allen vieren kriechen, krabbeln; otroci po tleh kobacajo; — — ſchwerfällig gehen; osel potrpljivo kobaca črez brv, *Jurč.*; — klettern, *Jan., C.*; tudi: k. se, *Štrek., Erj. (Izb. sp.)*; — kobácati, *vžhŠt.*
kobácelj, clja, *m.* auf allen vieren kriechendes Kind, *C.*
kobáciti se, âcim se, *vb. impf.* Burzelbäume ſchlagen, *Dol.-Mik.(Et.).*
kobacljáti, âm, *vb. impf.* auf allen vieren krabbeln, *Z.*
kobáča, *f.* 1) der Hühnerkäfig, *Mur., C., vžhŠt.*; — das Vogelhaus: V kobačah ptiče 'mam, *Danj.(Posv. p.)*; — 2) das Lichtgeſtell auf drei Füßen, *Št.-Valj.(Rad)*; — prim. it. gabbia, *Mik.(Et.).*
kobáčnik, *m.* ein auf allen vieren krabbelndes Kind, *C.*
kobalíca, *f.* die Jochwiede, *Rib.-M.*
kobáliti, âlim, *vb. impf.* 1) die Füße ausſpreizend ſich fortbewegen, klettern: črez sod, črez plot k., *C.*; po lestvi z odra, po kamenju navzdol k., *Jurč.*; v vodi tudi ne znam kobaliti tako, kakor se pravi, da se plava, *Jurč.*; — 2) rittlings auf etwas ſitzen, reiten: drevo k., *C., M.*; ne kobali debla, *Lašče-Erj.(Torb.)*; — 3) k. se, rittlings ſitzen, *C.*; — prim. okobalo.

kobâlj, *m.* 1) die Ausſpreizung der Füße: der Schritt, *C.*; za dober k. naprej se pomekniti, *SlN.*; — 2) = kobalja 2), *Jan.(H.)*; — prim. okobalo.

kobâlj, *adv.* = okobalo, rittlings, *Cig.*, *Jan.*; tudi: kóbalj, *M.*; — pogl. okobalo.

kobálja, *f.* 1) die ausgeſpreizten Schenkel des Menſchen, *C.*, *Gor.-M.*; v kobalji, rittlings, *Zora*; — die Hächſe, *Kr.-Valj.(Rad)*; med kobaljami = med nogami, *Gor.*; — 2) zweiſchenkliger Aſt, der Zwieſel, zweiſchenkliges Holz, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Gor.-M.*; v kobalji je začel gniti hrast, *Gor.*

kobáljast, *adj.* zwieſelig, zweizackig, *Cig.*, *Jan.*, *Gor.-M.*

kobáljati, am, *vb. impf.* mühſam fortbewegen, *C.*; — k. se, ſich mühſam fortbewegen, *C.*; — ſich mühſam durchbringen, *Cig.*; — prim. kobaliti.

kóbalt, *m.* neka kovina, das Kobalt, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

kobaltîn, *m.* das Kobaltin, *Cig.(T.)*.

kóbaltov, *adj.* Kobalt-, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; k. cvet, die Kobaltblume, *Jan.*; kobaltova zmes, die Kobaltſpeiſe, *Cig.(T.)*; kobaltovo modrilo, das Kobaltblau, *Cig.(T.)*.

kóbaltovec, vca, *m.* der Kobaltglanz, *Cig.*, *Jan.*

kóbaltovica, *f.* die Kobalterde, *Cig.*

kobaltovît, *adj.* kobalthältig, *Cig.*

kobára, *f.* 1) gruča lešnikov na leskovi veji, *Bolc. vas Krn-Erj.(Torb.)*; — 2) die Kryſtalldruſe, *Erj.(Torb.)*.

kobaráški, *adv.* = štuporamo, huckepack: k. nositi koga, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — prim. okobalo.

kóbec, bca, *m.* = skobec, der Sperber, *Kras-Mik.*, *Štrek.*

kobẽcati se, am se, *vb. impf.* = kobaciti se, *Dol.-Mik.(Et.)*.

1. **kóbel**, bla, *m.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Trub.*, *Ravn.*, *BlKr.*, pogl. kabel, kebel.

2. **kóbel**, bla, *m.* ein Früchtenbüſchel: z. B. von Kirſchen, *KrGora-DSv.*, *Gor.*; prim. kobul.

kóber, bra, *m.* 1) der Würfel, *Pohl.*, *Guts.*, *Jarn.*, *Cig.*, *Jan.*, *Valj.(Rad)*; kobre metati, mit Würfeln ſpielen, *Slom.*; — 2) die grüne Nieswurz (helleborus viridis), *Prodol (na benetski meji)-Erj.(Torb.)*.

kobîl, *m.* = kobilar, *C.*

kobíla, *f.* 1) die Stute; čistokrvna k., die Vollblutſtute, *Cig.*, *Jan.*; — psovka nerodnemu človeku; — 2) ein Geſtell oder Gerüſt mit drei oder vier Füßen, der Bock: die Bohrbank, die Falzbank, die Schneidebank, der Reifſtuhl u. dgl., *Cig.*; klado na kobilo položiti (kadar drva žagajo), *Levst.(Zb. sp.)*, *Dol.*; der Fügebock, *Jan.*; hölzerner Auflade-bock, *Z.*; der Dengelſtuhl: = stol s klepalom (babico), *Levst.(Rok.)*; — 3) das Brückenjoch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *C.*, *Nov.*; der Sattel (in den Hüttenwerken), *Cig.*; — großer umgeſtürzter Fels, *C.*; — 4) der Zwieſel, *Cig.*; — 5) dürrer Weinrebenaſt, der Weinrebenknorren, *vzhŠt.*, *ogr.-C.*; — der Tucker bei der Rebe = šparon, konjič, *C.*; — 6) = mrzlica, das Fieber, *Cig.*, *C.*; — 7) siva k., = kobilar, der Pirol (oriolus galbula), *Kras-Erj.(Torb.)*.

kobîlar, rja, *m.* 1) der Geſtütmeiſter, *Cig.*; — der Stutenhändler, *M.*, *C.*; — der Pferdehirt, *C.*; — 2) die Goldamſel, der Pirol (oriolus galbula), *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Erj.(Ž.)*; (pravijo o njem, da poje: „Jurij, si videl mojo kobilo?“ ali kaj enakega, *C.*).

kobilarîja, *f.* das Geſtüte.

kobiláriti, ârim, *vb. impf.* mit Stuten Handel treiben, *M.*

kobilárna, *f.* der Stutenſtall, *Nov.*; — = kobilarnica, *Jan.(H.)*.

kobilárnica, *f.* das Geſtüte, *DZ.*, *SlN.*

kobílica, *f. dem.* kobila; 1) das Stützchen; — 2) die Heuſchrecke; zelena k., die grüne Laubheuſchrecke oder das grüne Heupferdchen (locusta viridissima), *Erj.(Ž.)*; k. selka, die Zug- oder Wanderheuſchrecke (acridium migratorium), *Erj.(Ž.)*, = k. selivka, *Cig.*; — k. ropotulja, die Klapperheuſchrecke, *Cig.*; — 3) = kobila, der Holzbock, *Cig.*; — der Dengelſtuhl, *Cig.*; — stol, na katerem stoji žehtnjak, *Dol.*; — 4) der Saitenſteg, der Geigenſattel, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Zil.-Jarn.(Rok.)*, *C.*, *Dol.*; — 5) das Spinnwirbelhäkchen, *SlGor.* - *C.*, *Vrt.*, *Dol.*; pretikati kobilico na perotih, *Jurč.*; — 6) der Heftelhaken, *Cig.*, *Jan.*, *C.*; — 7) der oberſte (meiſt lederne) Theil der Peitſche, *Mur.*; — der erſte Anſatz beim Netzgeflecht, *Z.*; — 8) das Gabelbein (zool., furcula), *Cig.(T.)*; — der Aſtwinkel, *Šol.*; — — die Scheidewand in der Nuſs, *Dict.*; — der Strahl des Pferdehufes, *Dol.*; — 9) das Fieber, *Guts.*, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; (prim. kobila 6).

kobíličar, rja, *m.* 1) der Schmarotzer, der Zuſchauer beim Hochzeitsſchmauſe, *Cig.*, *C.*, *Št.*; — 2) der Heuſchreckenfänger (ptica), *Cig.*, *Levst.(Nauk)*; — 3) der Heuſchreckenkrebs (palinurus vulgaris), *Erj.(Ž.)*.

kobíličast, *adj.* heuſchreckenförmig; kobiličasti rak = kobiličar 3), *Cig.*

kobíličica, *f. dem.* kobilica; — die Heftel, *Cig.*

kobíliči, *adj.* Heuſchrecken-: k. skok, *Telov.*

kobílička, *f. dem.* kobilica.

kobíličkar, rja, *m.* der Stutentreiber, *Z.*; — der Säumer, *Mur.*

kobilína, *f.* das Stutenfleiſch, *Vrt.*

kobilíšče, *n.* das Geſtüte, *Jan.*

kobíliti, ílim, *vb. impf.* 1) die Füße ausſpreizend ſteigen: kobilil je po vseh štirih črez meje in plotove, *Andr.*; tudi: k. se: k. se na voz, *Dol.*; — 2) = žrebiti se, *Mur.*

kobílje, *n. coll.* Weinrebenknorren, Weinrebenäſte, *C.*; — prim. kobila 5).

kobíljevec, vca, *m.* der Brantwein aus Stutenmilch, *C.*, *M.*

kobîlji, *adj.* Stuten-; kobilje mleko.

kobîlsa, *f.* psovka nerodni ženski, *Gor.*

a. 6) kobila me tare, iz fabr. vas Šuben, Pobr.
Kóbilača stojalo za sod z vodo, Podzemelj
(Bělkr.) Let. 893. 15

kobila Reisig, Turna, Plan. Vest. XVII. 214. (3)

3) kobílica, priprava, na katero postavljajo oprtnik
če kaj nakládajo vanj, Sv. Lucija (Tolm.) Kenda.

kobarica f. dem. od kobára 1) Roč v Benečiji – Kenda

kobílčar = škripec (gryllus dom.), Gor.
(St. Gor.) – Zb. II. 34.

Koc - Koce, Kocek, ~~Kotn~~ (Vrsno) Vavr. Let. 94.164.
(Pfu, Koč) Koca Paš Temjice (a Kšce) Temjice (Kolm.)
Sv. Lucija ~ Kenda

kobji, *adj.* = koblji, *Poh.*

kóbljak, *m.* der Pferdekoth, *Kor.*

kóblji, *adj.* Roſs-, *Jarn., Mariborska ok.-C., Trst.(Let.)*; koblja muha, die Roſsfliege, *Jarn.*; koblji kumič, koblja kumena, der Roſskümmel, *C.*

kọ́bniti, kọ́bnem. *vb. pf.* hereinbrechen: sodni dan če na nje kobniti, *Krelj-Mik.*; zdajci kobne strašna nevihta, *Vrt.*

kóbra, *f.* = kober, *Guts.*

kóbranka, *f.* die Würfelnatter (tropidonotus tessellatus), *Erj.(Ž.).*

kobrár, rja, *m.* der Würfelſpieler, *Guts., Cig.*

kóbrast, *adj.* würfelförmig, *Guts., Jan.*

kóbrati, am, *vb. impf.* würfeln, *Pohl., Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan.*

kóbrc, *m. dem.* kober; das Würfelchen, *Valj.(Rad).*

kobûl, *m.* die Dolde, *Cig., Jan., Cig.(T.), Tuš.(B.)*; nepravi kobul, die Trugdolde, *Cig.*

kobúla, *f.* = kobul, *Cig.*; bezgova k., die Holundertraube, *Cig.*

kobúlast, *adj.* doldig, doldenartig, *Cig., Jan.*

kobûlček, čka, *m. dem.* kobulec; k. črešenj, ein Büſchel Kirſchen, *Cig., C.*

kobûlec, lca, *m.* die Dolde, *Ravn.-Cig., Jan.*

kobúlica, *f.* 1) *dem.* kobula, die Dolde, *Jan.*; — der Knoblauch-, Zwiebel- oder Mohnkopf, *Z.*; — der Schädel, *C., Z.*; — kobulíca, der entkernte Maiskolben, *Sv. Peter(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — der Pfirſich- oder Marillenkern, *Gorica-Erj.(Torb.)*; — 2) das Täſchelkraut (thlaspi), *Cig., Nov., Medv.(Rok.).*

kobûlnat, *adj.* doldig, *Cig.*

kobûlnica, *f.* die Doldenpflanze, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., Tuš.(B.).*

kòc, kóca, *m.* die Kotze, die Haardecke; — prim. stvn. chozzo, bav. der kotzen, *Levst.(Rok.).*

kóca, *f.* = koc, *Mur.*

kọ́cast, *adj.* zottig, rauhhaarig.

kocáti, âm, *vb. impf.* 1) in großen Flocken fallen: sneg koca, *Dol.*; — 2) zotteln, ſchwerfällig gehen, *Cig.*

kọ́ce, éta, *n.* = kocek, *Solkan-Erj.(Torb.).*

kọ́cej, *m.* = kocek, *Z.*

kọ́cek, cka, *m.* junges Schweinchen, *Kras-Erj.(Torb.).* prim. Kuzek, Kujsa?

kócel, cla, *m.* entkernter Maiskolben, *Ip.-Erj.(Torb.)*; — prim. 1. kocelj.

1. **kọ́celj**, clja, *m.* 1) der Krauskopf, *Kras-Erj.(Torb.)*; — zottiger Hund, *C.*; — ein rauhhaariges Kleid, ein Pelz, *C.*; — entkernter Maiskolben, *Rihenberk(Goriš.)-Erj.(Torb.)*; — 2) die Haarzotte, *C., Kras-Erj.(Torb.).*

2. **kocệlj**, *m.* die Bleihe (cyprinus brama), („kocél") *Frey.(F.)*; bodeči k., der Dornbraſſen, *Cig.*

kocện, *m.* der Kohl- oder Krautſtengel; — der Kürbisſtengel, *Mur., C.*; vsaka buča za svoj kocen drži, *BlKr.-DSv.*; — entkernter Maiskolben, *C.*

kocẹnẹ́ti, ím, *vb. impf.* ſtarr ſein (z. B. vor Kälte), *Jan., C.*; vse škriplje pod nogami in koceni, *Zora*; mraz je, da vse koceni, *Z.*

kócenj, cnja, *m.* die Schneeflocke, *Cig.* dicke Schneeflocke

kocệnje, *n. coll.* die Krautſtengel; — kocẹnjè, *ogr.-Valj.(Rad).* Tuma, Flor. Vest. XVI. 128.

kocệnjiče, *n. dem.* kocenje; kleine Krautſtengel, *Valj.(Rad).*

kocína, *f.* das einzelne dickere und längere Haar am menſchlichen Leibe, mit Ausnahme des Kopfes, oder am thieriſchen Körper; — das Haar an Pflanzen, *Jan.*

kocínast, *adj.* haarig, zottig.

kocínàt, áta, *adj.* = kocinast, *Jan.(H.).*

kocínica, *f. dem.* kocina.

kocînje, *n. coll.* = kocine; — kocinje na rastlinah, *Trst.(Let.).*

kocînka, *f.* kozje ime, *Baška dol.-Erj.(Torb.).*

1. **kọ́cka**, *f.* der Würfel, *Habd., Cig., Jan., Cel.(Geom.)*; kocke igrati, *Cig., Jan.*; kocke metati, *C.*; — der Cubus, *Cig.(T.)*; — das Würfelbein (zool.), *Cig.(T.)*; — prim. češ., polj. kostka.

2. **kọ́cka**, *f.* = svinjka, *Ponikve-Erj.(Torb.)*; — prim. kocek.

kọ́ckanje, *n.* das Würfelſpiel, *Cig.*

kọ́ckar, rja, *m.* der Würfelſpieler, *Cig., C.*

kọ́ckarski, *adj.* Würfelſpieler-, *C.*

kọ́ckast, *adj.* würfelförmig, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; — cubiſch, *Cig.(T.)*; kockasto zlato, hexaedriſches Gold, *Cig.(T.).*

kockáš, *m.* der Würfelſpieler, *Habd.-Mik., ogr.-C.*

1. **kọ́ckati**, am, *vb. impf.* würfeln, *Cig.*

2. **kọ́ckati**, am, *vb. impf.* = svinjko igrati, *Ponikve-Erj.(Torb.).*

kọ́ckov, *adj.* cubiſch, *Jan.(H.).*

kockovânje, *n.* die Cubatur, die Cubierung, *Cig.(T.).*

kockováti, ûjem, *vb. impf.* 1) cubieren (math.), *Cig.(T.)*; — 2) kockovan pod, gewürfelter Boden, *Cig.*

kọ́ckovec, vca, *m.* das Würfelerz, *C.*

kọ́ckoven, vna, *adj.* teſſulariſch, *Cig.(T.)*; — cubiſch: kockovni koren, die Cubikwurzel, *Cig.(T.).*

kọ́cman, *m.* ein Thier mit zottigem Haar, *M.*

kocmína, *f.* = kosmina, *Hip.-C.*

kocmînje, *n.* = kosminje, *Hip.-C.*

kocmôvec, vca, *m.* = mah, das Moos, *Mur., Vest., vzhŠt.*

kocmovína, *f. coll.* Moos, *C.*

kocmôvje, *n. coll.* Moos, *Mur., C.*; S kocmovjem ladjo pšem, *Danj.(Posv. p.).*

kọ́cna, *f.* eine Kette, um das Vieh an die Krippe zu binden, *V.-Cig., M., Kr.-Valj.(Rad).*

kócnja, *f.* große Schneeflocke, *Zora.* dicke Schneeflocke Tuma, Flor. Vest. XVI. 128.

kócnjast, *adj.* flockig, *Jan.(H.).*

kocnjáti, âm, *vb. impf.* 1) bei den Haaren ziehen, zauſen, *Cig., M.*; — 2) flocken, *Cig., Jan.*; kocnja, es ſchneit in großen Flocken, *Cig., Svet.(Rok.)*; — 3) einherzotteln: poleg njega je kocnjal velik kosmat pes, *Bes.*

kọ́coha, *f.* kozje ime, *Tolm.-Erj.(Torb.).*

koconọ̀g, nóga, *adj.* federfüßig, *Cig.*

koconọ́gast, *adj.* = koconog, *Cig.*

koč, *m.* 1) ein mit Brettern abgeſonderter Raum (z. B. im Stalle, für ein Kalb, für ein Maſt-

vieh), *V.-Cig., Gor.-UčT.*; — 2) der Schafstall, *KrGora*; — eine Nothhütte, *Svet.(Rok.)*; — menda nam. kotič; prim. 2. kotec.

1. **kǫ́ča**, *f.* die Bauernhütte, ärmliche Wohnhütte.
2. **kóča**, *f.* = buča, der Kürbis (cucurbita), *Goriška ok.-Erj.(Torb.)*; — prim. it. cocuzza, Kürbis (?).
3. **kǫ́ča**, *f.* das Schwein, *Gor.*; — prim. kocek.

kočân, âna, *m.* der Bewohner einer Bauernhütte, *Z., Zora.*

kočânjek, njka, *m.* eine elende Bauernhütte, *jvzhŠt.*

kǫ̑čar, rja, *m.* 1) der Besitzer einer Bauernhütte, der Häusler, der Keischler; — 2) der Nomade, *Cig., Jan.* (po drugih slovanskih jezikih).

kočára, *f.* schlechte Bauernhütte, *C.*

kǫ̑čarica, *f.* die Häuslerin, die Keischlerin, *Jan.*; ta kočarica da bi nam gospodarila! *DSv.*

kočáriti, ârim, *vb. impf.* 1) in einer ärmlichen Bauernhütte wohnen, *Cig.*; — 2) k. se, kümmerlich leben, elendlich sich durchbringen: z delom k. se, *ogr.-C.*

kǫ̑čarski, *adj.* Häusler-; — kočarsko življenje.

kǫ̑čej, *m.* das Ferkel, *Guts., Mur., Cig., Jan., C., UčT.*

kočemâjka, *f.* kurzes, weibliches Oberkleid; — prim. kačomajka.

kočénje, *n.* das Werfen von Jungen, *Cig.*

kočeváti, ûjem, *vb. impf.* ein Nomadenleben führen, nomadisieren, kočujoč, nomadisch, *Cig., Jan., Cig.(T.), C., Raič(Slov.), SIN.*; — po rus.

kočevâvec, vca, *m.* der Nomade, *Cig., Jan.*

kočevâvski, *adj.* nomadisch, *Cig.*

kočevník, *m.* der Nomade, *Jan., Šol.*

kǫ́čica, *f. dem.* koča, das Bauernhüttchen.

kǫ́čič, *m.* die gemeine Mauerassel (oniscus murarius), *Erj.(Ž.), Soška dol.-Erj.(Torb.).*

kočîja, *f.* die Kutsche; — prim. it. cocchio, Kutsche.

kočijáš, *m.* = kočijaž, *Mur., Valj.(Rad).*

kočijáški, *adj.* Kutscher-.

kočijáž, *m.* der Kutscher.

kočijážiti, ážim, *vb. impf.* Kutscher sein, als Kutscher dienen, *Z.*; — kutschieren, *Cig., Jan.*

kočîjen, jna, *adj.* Kutschen-.

kočîjica, *f. dem.* kočija.

kočijíšče, *n.* = kočijnik, *Cig.*

kočîjnik, *m.* der Wagenkasten der Kutsche, *Cig.*

kočijski, *adj.* Kutschen-.

kočína, *f.* elende Hütte, *C.*

kočînar, rja, *m.* der Keischler, *C.*

kóčiš, *m.* = kočijaž, *Habd.-Mik.*

1. **kǫ̑čka**, *f. dem.* koča; das Häuschen, *Zora.*
2. **kǫ̑čka**, *f.* = kvočka, *C., Dol., jvzhŠt.*
3. **kǫ̑čka**, *f.* junges Schwein, *Gor.*; — prim. 3. koča, kocek.
4. **kǫ̑čka**, *f.* die Osterluzei (aristolochia clematitis), *Bilje na Ipavi-Erj.(Torb.)*; — prim. 2. koča.

kočljîv, íva, *adj.* wählerisch, beš. im Essen, genäschig, naschhaft, *Guts., Jarn., Mur., Cig., Jan.*; kočljivo živeti, prassen, *V.-Cig.*; — heikel, heikelig, *Cig., Jan., Gor.-M., nk.*

kočljîvec, vca, *m.* der Heikelige, *Cig., Jan.*

kočljîvka, *f.* = kočljiva ženska, *Cig.*

kočljívost, *f.* die Heikeligkeit in Bezug aufs Futter, *Pohl.-Valj.(Rad)*; die Heikeligkeit überhaupt, *Cig., Jan., nk.*

1. **kǫ̑čnik**, *m.* der Backenzahn; tudi: kǫ̑čnik; — iz kotčnik; prim kotnik.
2. **kǫ̑čnik**, *m.* = kočevavec, *Vrt., Stare(Zgod.).*

kǫ́čnjak, *m.* der Backenzahn, *Cig.(T.), Erj.(Z.), Valj.(Rad).*

kóčuh, *m.* = kočija, *ogr.-Mik.*

kočûn, *m.* der Frühlingssafran (crocus vernus), *Bled(Gor.).*

kočúr, rja, *m.* 1) elende Wohnhütte, *Bes., Jurč. (Tug.), Vrt.*; — 2) oddelek za teleta v hlevu, *Notr.*

kočûra, *f.* elende Wohnhütte, *Cig., Jan., C., Svet.(Rok.), Poh.*

kočûrič, *m.* kleine, elende Hütte, *Dict.*

kǫ́d, *adv.* l. *interr.* auf welchem Wege, wo — herum? Kod si hodil, kje si bil? *Npes.*; ne ve ne kod ne kam, er weiß sich nirgendshin zu wenden, *jvzhŠt.*; ni kod kam, man kann sich nirgendshin wenden, ni kod kam bežati, *Dol.-Levst.(M.)*; — od kod? (odkod?) woher? do kod? (dokod?) bis wohin? — II. *indef.* auf irgend welchem Wege, irgendwo herum; le pojdi, boš že kod prišel do mesta; — III. *rel.* = koder, *na vzhodu*; beži, kod tod, fliehe wo du kannst, *Dol.-Levst. (M.).*

kǫ́da, *adv.* = kod, *Krelj-M.*; ne ve koda kam, *C.*

kodâckati, am, *vb. impf.* = kokodakati, *Fr.-C.*

kǫ́daj, *adv.* = kod: od kodaj, *Kast.*

kǫ́dar, *adv.* = koder, *Mur., Cig.*

kodẹ̑lja, *f.* das in Cylinderform zusammengelegte Spinnhaar oder Werg, wie es auf den Spinnrocken gesteckt wird, die Rupfe; — po kodelji, = po preslici, in mütterlicher Linie, *Cig.*

kodẹ̑ljica, *f. dem.* kodelja; 1) die Haar- oder Samenkrone (pappus), *Erj.(B.)*; — 2) die traubige Muscathyacinthe (muscari racemosum), *Povir na Krasu-Erj.(Torb.).*

kǫ́der, ra, *m.* 1) die Haarlocke; — die Zotte, die Flocke, *Cig., Jan.*; — 2) der Pudel (canis aquaticus), *Mur., Cig., Jan., Erj.(Ž.).*

kǫ̑der, *adv. rel.* auf welchem Wege, wo — herum; koder koli hodim, auf welchen Wegen ich immer wandle; Koder se nebo razpenja, Grad je pevcu brez vratarja, *Preš.*; od koder, woher; do koder, bis wohin, so weit.

kǫ̑dež, *m.* = kolduš, *C., ogr.-Mik., Valj. (Rad).*

kǫ́di, *adv.* = kod, *Mur., vzhŠt.*; kodi to? wo denn? *C.*; kodi kak, allfällig, *Cig.*

kǫ́dik, *adv.* = kod, koder, *vzhŠt.*

kǫ̑diš, *m.* = kolduš, *ogr.-C.*

kǫ́diti, im, *vb. impf.* = prosjačiti, *Cig., ogr.-Mik., vzhŠt.*; — prim. kolduš.

kǫ̑dlja, *f.* = kodelja, *Mur., vzhŠt.*; Prelja ima narejeno kodljo (kodlo), *Danj.(Posv. p.).*

kodljáti, âm, *vb. impf.* kraus machen, in Locken legen, locken, *Z.*; k. se, kraus werden, *Cig., Jan.*; — prim. kodrljati.

kǫ́dra, *f.* die Zotte, *Jan.(H.).*

Kočar radi po i ali vci goved, bajtar ima samo bajto in živi naveza pospolnoma na gospodarja v Sv. Jošt pri Kranju.

Kočak = prasec, Sv. Lucija

kodeljkáti, ăn. gulvgpniwnl Lpub. / Štrek. Let. 94. 19.

Kóčiti, sedeti na jajcih in dajati glas kôk. odsebe (Štan.) Kokša najprej kokâ, ko je gnezdo dahoče obiti; čeje valo daje jajca valit, tedaj kóči. Dr. Zv. XVII. 191.

3. Koj=iko Gorič. (Štrek. Prav. 31.

kojce zgrmomšnuf̈ormgnz Maiskolben
Tuma, Plan. Vest. XVI. 216(?)

Kojica (Pyramide) Turn. Plan. Vest. XVI. 216.
(Tudi: pastirska Kolika) z gozdna šalam Vest na Vrh, Tuma
Plan. Vest XVI. 216. 218.

Kofan (Kufan), kofanec, porabljevala ôkmja za
perilo it. cofano. oZKn. Let. 893. 18)

Kofetinec = drobiček, neti za en Kofelinc si niesm na prosit"
Sromljek(sk) Časop. z. jg. i n. gi. 161
Kofljati se, ãm se fink borlgam (Linh.) Štrek.
Let. 94. iq. bav. Keifeln = zanken.

kodrálen, łna, *adj.* zum Kräuseln dienend: kodrálne kleščice, die Kräuselzange, *Cig.*
kodrálnik, *m.* der Kräuselkamm, *Cig.*
kodrálo, *n.* das Kräuseleisen, *Cig.*; — leseno k., das Kräuselholz, *Cig.*
kodrán, ána, *m.* der Krauskopf, *Cig.*, *C.*
kodránje, *n.* das Haarkräuseln.
kǫ́drast, *adj.* kraus, kraushaarig, lockig; kodrasti lasje, kodrast človek; flockig, zottelig, *Cig.*, *Jan.*
kodrát, áta, *adj.* lockig, lockenreich, *Cig.*, *Jan.*
kodráti, âm, *vb. impf.* kräuseln, locken; lase k.; sukno k., *Cig.*; k. se, sich kräuseln, *C.*
kǫ́drav, *adj.* = kodrast, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
kǫ́dravec, vca, *m.* 1) der Krauskopf, *Mur.*; — 2) kodrâvec, der Haarkräusler, *Cig.*
kǫ́dravka, *f.* krausköpfiges Weib, *Jan.(H.)*.
kǫ́dravost, *f.* die Kraushaarigkeit, *Jan.(H.)*.
kǫ̑drc, *m. dem.* koder; das Löckchen, *Cig.*, *Jan.*
kǫ̑drcati se, am se, *vb. impf.* sich zausen, raufen, *M.*
kodrcîja, *f.* der Wirrwarr, wirres Zeug, der Wust, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*
kodrcílǫ, *n.* = kodralo, das Kräuseleisen, *Jan.*
kodrciti, im, *vb. impf.* = kodrati, kräuseln, *Jan.*
kodrčîja, *f.* = kodrcija: k. tega sveta, *Jurč.*; hočemo, da bi koga razveseljevale naše kodrčije, *Levst.(Zb. sp.)*; časnik nima prostora za mojo kodrčijo, *Glas.*
kodrè, éta, *m.* = kodrež, *Cig.*
kǫ̑drež, *m.* der Krauskopf, *Mur.*, *Cig.*, *Mik.*
kǫ́drica, *f. dem.* kodra, die Krauslocke, *Jan.(H.)*.
kǫ́drič, *m.* 1) das Löckchen, *Jarn.*; das Stirnlöckchen, *Cig.*; — 2) der Pudel, *Jarn.*
kodričáti, âm, *vb. impf.* kräuseln, in Löckchen legen, *Cig.*
kodríga, *f.* = kòdrava ženska, *C.*, *Z.*
kodrîlnik, *m.* = kodralnik, *Cig.*
kodrílǫ, *n.* = kodralo, *Jan.*
kodrîn, *m.* = kodrež, *Cig.*
kǫ́driti, im, *vb. impf.* = kodrati, *Cig.*, *Jan.*
kodrljáti, âm, *vb. impf.* kräuseln, k. se, sich kräuseln, *Kr.*
kǫ́drnat, *adj.* lockig, *Cig.*
kodrobrâdec, dca, *m.* der Krausbart, *Cig.*, *Jan.*
kodroglâvec, vca, *m.* der Krauskopf, *Cig.*
kodrolâs, lása, *adj.* kraushaarig, lockenhaarig, *Cig.*, *Jan.*
kodrolasát, áta, *adj.* = kodrolas, *Jan.*
kodrolâsec, sca, *m.* der Krauskopf, *Cig.*, *Jan.*
kodúnja, *f.* *C.*; *pl.* kodunje, *Meg.*, *Cig.*, *Št.*; pogl. kadunja.
koeficiênt, *m.* der Coefficient (math.), *Cig.(T.)*, *Cel.(Ar.)*, *Sen.(Fiz.)*.
kōfan, *m.* nekakšna skrinja srednje velikosti, *BlKr.*; — prim. nem. Koffer (?).
kofè, éta, *m.* der Kaffee; pogl. kava.
kofętar, rja, *m.* *Cig.*, *Jan.*, pogl. kavarnar, kavarnik.
1. **kohar**, rja, *m.* tiefes Körbchen aus Baumrinde, die Kieze, die Harzmeste, *Cig.*, *Jan.*; — prim. nem. Köcher, *C.*
2. **kohár**, rja, *m.* der Gauner, *Gor.-Glas.*; kdor hoče biti konjar, mora biti rojen kohar, *Npreg.-Glas.*
kòj, kója, *m.* das Aufziehen, die Zucht, *M.*; — die junge Zucht, die aufgezogenen Thiere, *Cig.*
1. **kǫ̑j**, *adv.* 1) = takoj, taki, sogleich, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Št.*, *Gor.*; — 2) ziemlich: še koj lep, *Št.*
2. **koj**, *adv.* = 2. ko, nur, *Npes.-Schein.*
kója, *f.* die Erziehung, *Notr.*
koji, *pron.* = kateri, *Jan.(Slovn.)*, *nk.*; — hs.
kǫ̑jče, eta, *n.* aufgezogenes Rind, *M.*
kojec, jca, *m.* prazen koruzni klas, *vzhŠt.*, *ogr.-C.*
kójica, *f.* majhna lesena hišica na dveh stebrih, kakor jih imajo pastirji po hribih, *Sp. Idrija-Erj.(Torb.)*.
kojíti, ím, *vb. impf.* erziehen, aufziehen, *Meg.*, *Habd.*, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Trub.*, *Dalm.*, *Nov.*, *BlKr.-DSv.*; koji svoje otroke Bogu k časti, *Krelj*; tudi: živino k., *Svet.(Rok.)*; — prav za prav: stillen, (koren: ki-), *Mik.(Et.)*.
1. **kok**, *m.* dajati komu kok = potuho dajati komu, *GBrda-Erj.(Torb.)*; — *Levst.(Rok.)* primerja it. cucco, Mutterjöhnchen.
2. **kok**, *m.* die Koppe, der Gupf, *V.-Cig.*, *Jan.*; nam. kolk.
1. **kóka**, *f.* 1) = kvoka; — 2) dolgovezne koke, Hühnerstelzen (alectorides), *Erj.(Ž.)*; — 3) koka, celo orehovo jedro, *Hrušica (Kras)-Erj.(Torb.)*; — prim. kloka.
2. **kōka**, *f.* der Kokastrauch (erythroxylon coca), *Tuš.(B.)*.
kokalj, *m.* *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Tuš.(B.)*; pogl. kokolj.
kǫ̑kalnica, *f.* = kloka, kokla, die Gluckhenne, *Dalm.*, *Krelj.*
kǫ̑kati, kam, čem, *vb. impf.* = kvokati, glucken, *Cig.*, *C.*; tudi jerebica koka, *C.*; — = stokati, *C.*
kokâva, *f.* steinige, unfruchtbare, unebene Gegend, eine Schlucht, *Cig.*, *C.*, *M.*, *Ž.*; — das Gestrüppe, *Cig.*; — menda nam. kolkava?, prim. kolk 2).
kǫ́kelj, klja, *m.* neka riba (cyprinus natator), *Povir na Krasu-Erj.(Torb.)*.
koketa, *f.* die Kokette, *nk.*
koketen, tna, *adj.* gefallsüchtig, reizgierig, kokett, *nk.*
koketováti, újem, *vb. impf.* koketno se vesti, kokettieren, *nk.*
kǫ̑kica, *f. dem.* koka; das Felsenhuhn (rupicola), *Erj.(Ž.)*.
kǫ̑kla, *f.* 1) die Gluckhenne, — das Siebengestirn, (tudi: die Gluckhenne), *Mur.*, *Cig.*; — 2) = kloka, die Brautmutter, *Valvasor.*
kǫ̑klica, *f. dem.* kokla; 1) kleine Gluckhenne; — 2) der in der Zelle eingeschlossen gehaltene Bienenweisel, *Levst.(Beč.)*.
kokljáti, âm, *vb. impf.* glucken: kokoš koklja, *Z.*, *Vrt.*
kokodâckati, am, *vb. impf.* = kokodakati, *Z.*
kokodâjc, *m.* der Gackerlaut der Henne, *Jan.*; velik kokodajc, pa malo jajc, viel Geschrei und wenig Wolle, *Cig.*

kokodâjkati, kam, čem, *vb. impf.* = kodakati, *Cig.*

kokodâjsati, am, *vb. impf.* = kokodakati, *Jan., M.*

kokodâjskati, am, *vb. impf.* = kokodakati, *Polj.*

kokodâk, *m.* das Gackern der Henne, *Mur.*

kokodâkanje, *n.* das Gackern; kokodakanja dosti, jajc malo, viel Geräusch und nichts dahinter, *Cig.*

kokodâkati, kam, čem, *vb. impf.* gackern (von der Henne, wenn sie ein Ei gelegt hat); — oblak kokodaka, kadar grmi brez dežja, *Dol.-LjZv.*

kokojáre, *adv.* huckepack: k. nositi = štuporamo nositi, *Solkan-Erj.(Torb.)*; — prim. it. mettersi coccolone, mettersi coccoi, niederhocken, *Erj.(Torb.)*.

kokolíca, *f.* neko bajeslovno žensko bitje, *Pjk. (Črt. 68)*.

kókolj, *m.* der Kornraden (agrostemma gittago); — mišji k., der Taumellolch, der Tollhafer (lolium temulentum), *C.*

kókoljast, *adj.* mit Raden vermischt, *Jan.(H.)*.

kókoljen, ljna, *adj.* Raden-; kokoljni venčki, *Vod.(Pes.)*.

kókoljnat, *adj.* voll Raden.

kókoljščica, *f.* eine Art Gartenblume, *vzhŠt.-C.*

kokora, *f.* das Haarbüschel, die Haarlocke, *Istra-C.*

kokorček, čka, *m.* — kokorek, *Medv.(Rok.)*.

kokorek, rka, *m.* die europäische Erdscheibe, das Schweinsbrot (cyclamen europaeum), *Cig., Medv.(Rok.)*.

kokorica, *f.* = koruza, der Mais, *ogr.-C.*

kokorik, *m.* 1) = kokorek, *Tuš.(R.)*; — 2) = predenica, die Flachsseide, *C.*

kokoríkati, kam, čem, *vb. impf.* krähen (o petelinu), *BlKr.*

kokoroš, *m.* der Maiskolben, *ogr.-C.*

kókos, *m.* 1) die Cocosnuss, *Cig.*; — 2) eine Art Fisole, *C.*; (kokes, *Gor.*, koks, *LjZv.*).

kókosnik, *m.* der Cocosbaum, *Jan.*

kokosnják, *m.* = kokosnik, *Cig.*

kókosov, *adj.* Cocosnuss-, *Cig.*; kokosova palma, die Cocosnusspalme (cocos nucifera), *Tuš.(B.)*; kokosovo mleko, olje, *LjZv.*

kokȍš, *f.* die Henne; divja k., die Auerhenne; mala d. kokoš, die Birkhenne, *Cig.*; lesna k., das Buschhuhn (catheturus), *Erj.(Ž.)*.

kokošár, rja, *m.* 1) der Hühnerzüchter, der Hühnerhändler, *Dict., Mur., Cig., Jan., Štrek., Rez.-Baud.*; — 2) der Hühnergeier, der Habicht, *Cig., Valj.(Rad)*.

kokošarica, *f.* die Hühnerzüchterin, die Hühnerhändlerin, *Cig., Jan., Štrek., Zora, Jurč., Levst.(Zb. sp.)*.

kokošáriti, ârim, *vb. impf.* die Hühnerzucht, den Hühnerhandel betreiben, *Cig.*

kokošárstvo, *n.* die Hühnerzucht, der Hühnerhandel, *Cig., Jan.*

kokȍščica, *f.* das Bläshuhn (fulica), *ogr.-C.*

kokȍševec, vca, *m.* der Hundswürger (cynanchum vincetoxicum), *Vas Krn-Erj.(Torb.)*.

kokošína, *f.* das Hennenfleisch, *ogr.-C.*

kokošînjak, *m.* der Hühnerstall, *C., Z.*

kokošínji, *adj.* Hennen-, *Mur., Raič(Let.)*.

kokȍšjak, *m.* der Hühnermist, *Vrtov.*

kokȍšji, *adj.* Hennen-; kokošje meso; k. mrak, die Nachtblindheit, *Cig.(T.)*.

kokȍška, *f. dem.* kokoš; 1) das Hennchen; — 2) kokoške, Wasserhühner, *Cig.(T.), Erj.(Ž.)*; plava kokoška, das Sultanshuhn (porphyrio hyacinthus), *Erj.(Ž.)*; — 3) die Hundsrose (rosa canina), *C.*

kokȍškovec, vca, *m.* der Hundsrosenstrauch, *C.*

kokȍškovica, *f.* = kokoška, die Hundsrose, *C.*

kokȍšnica, *f.* das Hungerblümchen (draba verna), *Ben.-Erj.(Torb.)*.

kokošnják, *m.* 1) = kurnjak, *Cig.*; — 2) kokȍšnjak = kokošjak, *Štrek.*

kokȍt, *m.* 1) der Hahn, *Mur., Cig., Jan., Št.*; — 2) der ganze Nusskern, *C.*

1. **kokotáti**, otâm, ócem, *vb. impf.* gackern, *Cig., C.*; pute kokotajo, *Ravn.(Abc.)*; k. kakor jerebica, *Dict.*; — unverständlich reden, *C.*; radebrechen: gospoda francoski, nemški kokota, *Levst.(Zb. sp.)*.

2. **kokotáti**, âm, *vb. impf.* zärteln, *GBrda*; — prim. 1. kok.

kokȍtec, tca, *m. dem.* kokot; 1) kleiner Hahn, *Št.*; — 2) = oreh, *Bolc-Erj.(Torb)*; (jedrce?), prim. kokot 2).

kokȍtek, tka, *m. dem.* kokot; 1) das Hähnchen, *C., Valj.(Rad)*; — 2) = kokot 2), *C.*

kokotíca, *f.* das Ohrenheil, die Ballote (ballota nigra), *Cig., Medv.(Rok.)*; — tudi = predenica, die Flachsseide, *C.*

kokotíčevina, *f.* = kokotica, das Ohrenheilkraut, *Z.*

kokotínka, *f.* die Brunelle (prunella vulgaris), *SlGor.-Erj.(Torb.)*.

kokotljáti, âm, *vb. impf.* gackern; kokot kokotlja, *Glas.*

1. **koks**, *m. LjZv.*, pogl. kokos 2).

2. **kȏks**, *m.* die Coaksfohle, *Erj.(Min.)*.

koktáti, âm, *vb. impf.* radebrechen, *C.*; — prim. kokotati.

kȏkul, *m.* der Kockelstrauch (cocculus), *Tuš.(B.)*.

kòl, kóla, *m.* der Pfahl, der Stecken; s kolom koga udariti; der Rebenpfahl, der Weingartenstecken; trdo h kolu privezati; der Zaunpfahl, *Cig., Jan., Rez.-C.*; stavbe na kolih, Pfahlbauten, *nk.*; — železni kol, das Brecheisen, *Cig., Jan.*

kóla, *n. pl.* išči pod: kolo.

kola, *f.* ovčje ime, *Podgorje v Istri-Erj.(Torb.)*.

koláč, *m.* 1) radförmiges Osterbrot; kolače peči; — ein runder Kuchen überhaupt, bes. als Geschenk, oder auch, was man sonst an dessen Stelle als Geschenk, z. B. vom Jahrmarkte, von einer Wallfahrt bringt, *Gor.*; — ein Laib Weißbrot, *vzhŠt.*; — = butarica na cvetno nedeljo, *Savinska dol.*; — 2) ein ähnlich aussehendes Bund Draht u. dgl., *Cig.*; — 3) eine Art rundes, hölzernes Weingefäß, = čutara, *C.*; — 4) der Kreis: Vranec pleše na kolače, *Levst.(Zb. sp.)*; — 5) beneški k., das venetianische Radthierchen (rotalia veneta), *Erj.(Ž.)*.

Kokolárna, neka hruška (Han.) D. Sv. VIII. 191.

prim. Kokóršči (o.) Šk. ok. Gutom. ob. Logarovci.

kolabre, ber. f. pl. nekak voz (Kapele, Lučane)
Štrek. Let. 94. 19.

Zvlač Trnjkinka, nasad v skedju
in drapljaja Temljine.

Kolačnik, prevoda, v kateri peko kolače (kramače)
D. c. Sv. XVII. 191

Kolážati, = laghati, fin. u. fra Srabrn. Slan.
D. c. Sv. XVII. 191.
Kolar stol - debela rogovila - na katerem nadelujejo kolo, da je špice v kolo v pesto.
(Semlja. sp. Sola.) - kerdr
Kólarca, z grim koncem, s katerim kolarji kolo gnetejo, da se dobro zmeša, da se dovolj mlade zeme, na jako glinenih tleh. Valvasor 1689. Let. Let. 893. 16
2. Kolarnica, prim. it. colare pressare, filtrare
furl. colador il colatoio, Skrk. Let. 896. 148.

Kôzdivati (= beračiti), Kôzdič (berač)
Čas. 3. 99. 1. nasl. 8. 73

Kólce: ureo k. sod Ufrovšfam, kubalüško K. = moški (Jan Ufrinl), lecknato kólce iron žabjaklampfiske fam, pl. kólca da Pflügnädra / Polj. 3. Pint. Let. 896. 17.
Kómur = zglodleti: kaka nameravana stvar, ponoje da vozi kólca (Vakla) t. j. kovca" v Slanu pa se slišî sinôgi indiv. č. D. c. Sv. XVII. 191
Kólce (kračec?) v pm.), s katerim se malko mele, Drajiči Kolka. Zavrnjske, drvca, na katero je namota kuperni konec

koláča, *f.* eine alte Kuh, *C.*

kolâčar, rja, *m.* der Kuchenbäcker, *Cig.*

koláček, čka, *m. dem.* kolač; 1) ein kleines radförmiges Osterbrot; — 2) der Oelkuchen, *C.*; — 3) = kravajec, *C.*

kolâčnik, *m.* majhen hlebec, ki se daje v dar (n. pr. krojaču, kadar delo dogotovi), *Gor.*

koláda, *f.* die Bieſtmilch (pri človeku in živincetu), *Dict., C., Vreme-Erj.(Torb.)*; — pogl. koljada.

kolâjna, *f.* die Denkmünze, die Medaille, *Cig. (T.), DZ.*; — hs.

kolár, rja, *m.* der Wagner.

kolarica, *f.* die Wagnersfrau.

kolarîja, *f.* = kolarstvo.

koláriti, ârim, *vb. impf.* das Wagnerhandwerk betreiben, *Cig., Jan.*

kolárna, *f.* = kolarnica 1), *Zora, Bes.*

kolárnica, *f.* 1) die Wagnerwerkſtätte; — 2) der Wagenſchoppen, die Wagenremiſe; ~~3) ročka~~ priprava v precejanje mleka, *Krn-Erj.(Torb.)*.

kolárski, *adj.* Wagner-.

kolárstvọ, *n.* das Wagnerhandwerk.

koláš, *m.* 1) der Anführer beim Kolo-Tanze, *C.*; — 2) kolaši, Scheibenquallen, *Cig.(T.), Erj.(Z.)*.

kolâvsati, am, *vb. impf.* heftig ſchaukeln, *Mur.*

kolâvsnica, *f.* die Schaukel, *Z., Jan.(H.)*.

kolavtrati, am, *vb. impf.* hinabrollen: sodi kolavtrajo, *Zil.-Jarn.(Rok.)*.

kólba, *f.* 1) die Keule: kolba mesa, *C.*; zadnji konec mesa pri zaklani živini, *C., BlKr.*; — 2) der Schädel, *C.*; — iz nem. Kolbe.

kólbati, am, *vb. impf.* k. koga, jemandem die Haare kurz ſchneiden, *SlGor.-C.*; — prim. kolba 2) in bav. kolben, *C.*

kôlč, kólča, *m.* der Schluchzer, *Cig.*; na kolc reci: Bog me oskrbi, *Št.-C.*

kólcanje, *n.* krampfhaftes Aufſtoßen, der Schluchzen.

kólcati, cam, *vb. impf.* 1) ſchlagen: srce kolca, *Raič.(Let.)*; — 2) kolca se mi, ich habe den Schluchzen (das Schluckſen); kolca se mi: nekdo na-me misli; po tem se nikomur ne bo kolcalo, darnach wird kein Hahn krähen, *Cig.*

kólcavec, vca, *m.* der den Schluchzen hat, *Jan.*

kólcavica, *f.* = kolcanje, *Jan.*

kólce, *n.* 1) das Rädchen; radförmiges Scheibchen, der Ring; kolce iz lecta, *jvzhŠt.*; — 2) *pl.* kolca, *dem.* kola; zweirädriger Handwagen oder Karren, *Cig., Jan., ogr.-C.*; — das vordere Pfluggeſtell mit den Rädchen: gredelj in kolca, *Erj.(Torb.)*; — das Spinnrad, *C.*

kólcniti, kólčnem, *vb. pf.* ſchluchzen, *C.*; nav. k. se: kolcnilo se mi je, ich habe einmal geſchluchzt, *Cig., M., C.*

kôlč, î, *f.* der unbewurzelte Rebenſetzling, *C., Nov., Ip.-Erj.(Torb.)*; kolči rezati, *Goriš.*; od neznanih ljudi ne bo kolči ali sajenic kupovati, *Vrtov.(Vin.)*.

kôlč, *m.* 1) = kolčaj, *Trst.(Let.)*; — 2) der Stößel, *Mur.*

kôlča, *f.* das Büſchel, der Schopf, die Quaſte, (kuča) *SlGor.-C., Trst.(Let.)*.

kolčâj, *m.* ein Büſchel Flachs, *Mur., C., Mik.*; Vehtra-baba, dežja daj! Lanu ti dam debel kolčaj, (kučaj) *Npes.-Glas.*

1. **kólčast**, *adj.* radähnlich, ringförmig, *Cig.*; — prim. kolce.

2. **kôlčast**, *adj.* ſchopfig (o rastlinah) *C.*; — prim. kolča.

kolčè, ęta, *n.* der Butterfaſsſtempel, *Mur., Cig.*

kolčèc, čca, *m. dem.* kolec, *Valj.(Rad)*.

kólčece, *n. dem.* kolce; das Rädchen, *Cig.*; — *pl.* kolčeca, *dem.* kolca, das Wägelchen, *ogr.-Valj.(Rad)*.

1. **kólček**, čka, *m. dem.* kolk; die Hüfte, *C.*

2. **kólček**, čka, *m. dem.* kolec; kleiner Pfahl, Stecken; tudi: kolčèk, čkà, *Valj.(Rad)*.

3. **kolček**, čka, *m.* der Klopfer an der Thüre, (kuček) *V.-Cig.*; — prim. kolči?

kólčen, čna, *adj.* Stempel-, (kolečen) *DZ.*

kólčet, *m.* = kolk, *Danj.-Mik., C., vzhŠt.*

kolčệvnica, *f.* das Werg, (koč-) *Jan.*; nav. *pl.* kolčevnice, *C., jvzhŠt.*

kólči, kólčem, *vb. impf.* = tolči, *Mur., SlGor.*

kolčíca, *f.* lopatična k., die Schulterhöhe, *Erj. (Som.)*.

kólčiti se, im se, *vb. impf.* ſich elend fortbehelfen, *Lašče-Levst.(M.)*.

1. **kolčje**, à, *n.* der Butterfaſsſtempel, (kolčè) *Lašče-Erj.(Torb.)*.

2. **kôlčje**, *n. coll.* die Radſpeichen, *C.*; — prim. kolč 2.

kôlčka, *f.* = kolk, *C.*

kolčnica, *f.* 1) das Hüftbein, *Erj.(Ž.), Cig. (T.)*; — 2) der Druckſtempel, *Cig.*

kolčník, *m.* = kolčnica 1), das Hüftbein, *vzhŠt.-C.*

kolčnína, *f.* die Stempelgebür, *C.*

kolčnják, *m.* = kolčnik, *C.*

kolʼdiš, *m.* = kolʼduš, *ogr.-C.*

kolʼditi, im, *vb. impf.* betteln, *ogr.-C.*

kolʼdováti, ûjem, *vb. impf.* betteln, *ogr.-C.*

kolʼduš, *m.* der Bettler, *ogr.-C.*; — prim. madž. koldus.

kolệb, *m.* = kolebaj: k. v bok, *Telov.*

kolebâj, *m.* der Schwung, *Telov.*; — die Schwankung (z. B. des Barometers), *Cig.(T.)*.

kolębanje, *n.* das Schwingen, das Schwanken, *Cig.* K. topline Temperaturschwankungen, Tuma, Plan. Vest. XV. 169

kolębati, am, *vb. impf.* ſchwingen: k. z glavo, s trupom, z rokama, den Kopf, den Rumpf, die Hände ſchwingen, *Telov.*; — k. se, ſchwanken, ſchwingen, *Cig.*; — hs.

kolębav, *adj.* ſchwankend, *Jan.(H.)*.

kolębljaj, *m.* die Schwingung, *C.*

kolebljiv, iva, *adj.* ſchwankend, *Cig.(T.)*.

kolębniti, ệbnem, *vb. pf.* eine ſchwankende, ſchwingende Bewegung machen: naprej k., *Telov.*; k. z roko, *Nov., Bes.*

kólec, lca, *m. dem.* kol; der Pfahl, der Stecken.

kólečka, ček, *n. pl.* der Schiebkarren, *Senožeče-Erj.(Torb.)*; — prim. kolca, (kolce).

kolẹčka, *f.* = kólečka, *C., Rogatec(Št.)-Erj. (Torb.)*.

kolẹ́da, *f.* 1) der von Muſik und Geſang begleitete (um die Weihnachtszeit herum ſtattfindende) Umgang von Haus zu Haus, wobei Gaben geſammelt werden, *Mur.*; iti v koledo, *Gorenja Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — *pl.* kolede, Weihnachten, *ogr.-C.*; — 2) (psovka) das Schreimaul, *Zil.-Jarn.(Rok.)*; — prim. gr. καλάνδαι, lat. calendae, *Mik.(Et.)*.

kolẹ́dar, rja, *m.* 1) kdor hodi v koledo, *Gorenja Soška dol.-Erj.(Torb.)*; — 2) nav. koledár, der Kalender, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*, *nk.*

kolẹ́darček, čka, *m. dem.* koledar; — koledárček, kleiner Kalender, *Jan.*, *nk.*

koledárnik, *m.* der Kalendermacher, *Cig.*

koledárski, *adj.* Kalender-: k. dan, der Kalendertag, *DZ.*

kolẹ́den, *adj.* Weihnachts-: kolẹ̑dni svetki, *C.*; koledni post = dan pred božičem, *Hal.-Vest.*; na koledno, zu Weihnachten, *ogr.-Valj.(Rad)*.

kolẹ́dnica, *f.* 1) pesem, katero koledniki pojo, *Mur.*, *vzhŠt.-Vest.*; — 2) koledujoča ženska, *C.*

kolẹ́dnik, *m.* 1) der an den Weihnachtsumzügen theilnehmende Sänger, *Mur.*, *vzhŠt.-Vest.*, *jvzhŠt.*, *Lašče-Erj.(Torb.)*; — 2) dan pred božičem, *Hal.-Vest.*

kolednína, *f.* to, kar koledniki naberejo, *Z.*

kolẹ́dniški, *adj.* kolednikov se tičoč, *M.*; koledniške pesni, *Npes.-K.*

kolẹ́dnjak, *m.* 1) = kolednik 2), *Pjk.(Črt.)*; — 2) der Monat December, *C.*

kolẹ́dovanje, *n.* die weihnachtlichen Umzüge mit Geſang und Spiel.

kolẹ́dovati, ujem, *vb. impf.* 1) zur Weihnachtszeit von Haus zu Haus ziehen, Lieder ſingen und dafür milde Gaben ſammeln; — 2) betteln, *C.*, *Vest.*

kolẹ́dovavec, vca, *m.* = kolednik, *Zil.-Jarn.(Rok.)*, *Valj.(Rad)*.

kolẹ́drati, am, *vb. impf.* herumſchwärmen, herumſtreichen, *Mur.*

1. **kolẹ́hati**, am, *vb. impf.* 1) ſchütteln, zerren, *C.*, *Z.*; k. pijanca, = na noge ga spravljati, *C.*; k. tele prek plota, *C.*; — k. se, ſich auf der Erde herumwälzen, *ogr.-C.*; ſich auf die Beine zu ſtellen ſuchen, *C.*; — ſich recken, *Dol.*; — k. se, das Krankenbett verlaſſen haben, *C.*; — 2) mühſam kriechen: po vseh štirih sem moral kolehati v vas, *Bes.*; — prim. rus. kolyhatь, bewegen, ſchaukeln.

2. **kolẹ́kati**, am, *vb. impf.* rund ausſchneiden, *Mik.(Et.)*.

kolẹ́g, *m.* = kolega, *Valj.(Rad)*.

kolẹ́ga, *m.* tovariš v šoli, uradu itd., der College, *nk.*

kolẹ́ja, *f.* das Wagengeleiſe, *Mur.*, *Cig.*, *Šol.*, *Met.*, *Mik.*, *DZ.*, *Levst.(Cest.)*; po izvoženih kolejah, *Zv.*

kolejàn, ána, *m.* = kolednik, *C.*

kolẹ́jnica, *f.* die Eiſenbahnſchiene, *Jan.(H.)*.

kolèk, lka, *m. dem.* kol; 1) das Pfählchen, kleiner Stecken, *Valj.(Rad)*; kólek, *Mur.*; — 2) kólek, lka, der Urkundenſtempel, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; (po češ.: kolek, lku).

kolektúra, *f.* die Collectur; pogl. bernja, bira.

kọ́len, lna, *adj.* 1) = kolesen: kọ̑lno peščе, *Mik.*; — 2) Wagen-, *C.*

kolẹ́nast, *adj.* knieförmig.

kolẹnàt, áta, *adj.* gekniet, *Cig.*

kolẹ́nce, *n. dem.* koleno; 1) kleines Knie; — 2) der Halmknoten, das Gelenk (bot.), *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; kolence na žitnem steblu, *Mik.*; rž v kolenca gre, *Vrtov.(Km. k.)*; — der einjährige Trieb, die Lode beim Schwarzholze, *Cig.*; — 3) der Rücken des Quercanals an einer abſchüſſigen Straße, *Gor.*; — 4) v kolencu smo si, wir ſind Vertraute, *C.*

kolẹnčák, *m.* prag na navzdolnem potu, *C.*; — prim. kolence 3).

kolẹ́nčast, *adj.* knotig, *Cig.* *Jan.*

kolẹnčàt, áta, *adj.* gekniet, (durch Knoten) gegliedert, *Cig.*

kolẹ́nčati, am, *vb. impf.* 1) (einem Thiere mit einer Vorrichtung) die Knie klemmen und es dadurch bändigen, k. kravo, *C.*, *Z.*; — krumm ſchließen, *Cig.*; — 2) k. se, Knoten, Gelenke anſetzen: žito se kolenča, *BlKr.*

kolẹ́nče, eta, *n.* das Schoßkind *Z.*; — = kolenček 1), *M.*

kolẹ́nček, čka, *m.* 1) ein Kind, das der Braut, wenn ſie in das Haus des Bräutigams kommt, auf den Schoß gelegt wird, *Valvasor.*; — 2) die Dotterblume (caltha), *vzhŠt.-C.*

kolẹnčič, *m.* = kolenček 1), *C.*, *Štrek.*

kolẹ́nčiti, ẹ̑nčim, *vb. impf.* = kolenčati, kravo k., *C.*, *Dol.*

kolẹ́nčiv, *adj.* knotig, *Dict.-Mik.*

kolẹnčkati, am, *vb. impf.* = kolenčiti, *vzhŠt.*

kolẹnčnik, *m.* 1) pri statvah prečna palica pod prsnim vratilom, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — 2) = kolenič, *Bolc-Erj.(Torb.)*.

kolẹ́nec, nca, *m.* 1) = kolence, *Jan.*; — das Fingergelenk, *Mur.*, *C.*; — 2) der Rainkohl (lapsana communis), *Tolm.-Erj.(Torb.)*; — der Spark (spergula), *Cig.*, *C.*, *Medv.(Rok.)*.

kolẹ́nica, *f.* 1) voda do kolen segajoča, *Koborid-Erj.(Torb.)*; — 2) = kolenka 2), *Npes.-Vraz.*

kolẹ́nič, *m.* iz prota zvita goz, katero pasočemu se konju ali bravcu natikajo na zganjeno prednjo nogo, da ne zaide predaleč, *Bolc-Erj.(Torb.)*.

kolẹ́nik, *m.* der Spark (spergula arvensis), *Josch.*

kolẹ́niti, ẹ̑nim, *vb. impf.* 1) = kolenčati 1), kolenčiti, *Z.*; — 2) nach Art des Rindviehes auf den Knieen liegen, *V.-Cig.*

kolẹ́nji, *adj.* Knie-: k. upogib, *Telov.*; nad kolenjo zgibo, *Levst.(Zb. sp.)*.

kolẹ́nka, *f.* 1) eine Art Geranium, *C.*; — 2) kolenke, eine Art Weiberſtrümpfe, *BlKr.*

kolẹ́nọ, *n.* 1) das Knie; na kolenih, kniefällig; kolena mu utripljejo, ſeine Knie wanken, *Cig.*; = se šibijo, *jvzhŠt.*; *pl.* kolena, der Schoß; na kolena vzeti, na kolenih imeti otroka; — 2) das Knieſtück, *Cig.*; — der Kniehebel, *Cig.(T.)*; das Knieeiſen, *DZ.*; — 3) der Halmknoten, *Cig.*; pogl. kolence; — 4) die Generation, *Cig.(T.)*; šestnajst kolen slovečih

Kolektúrovec = pobirač kolektúre, Gor. (Zl.) – 26. II. 37.

kolencáti, ám = nesti slúporama (Kobarid) nesti v kolénce (gorim. Kaloneci) (Trenta) Navr. Let. 94. 163

koléniča v — ded. obor. v koleník (če se čuje ž, zmak. prvič oblegi) Sv. Lucija (Tolm.) – Kranja.

Čebele sejr panja kolehajo; – Kam se kolehaš? rečko detetu, ki se plazi in jako diha

Kólej dem. Kot, Rož. – Kres II. 580.

Količkljec, cvrčica, majhen kol. (Zvonik 2.)
D. v. Sb. XVII 180.

„ja Kolesnice (ki le dva kolesa imajo) svoje
glasno držati" Slom. Predg. k. Blaže in Nežice 3. mat.

Količkati = duckati Temljine (Tolm.) – Kenda

Kolesnina Radšpun Dol. Trebuša (Tolm.) – Kenda.

pa ja Kolig Lava bežala vö, (= gologlava?)

pradedov, *Jurč.*; — der Verwandtſchaftsgrad, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.)*; — die Abſtammung, *Z., Jan.(H.)*.

kolẹ́r, *m.* 1) der Kragen, *Mur., Cig., Jan., Mik., vzhŠt.*; (köler, *Gor.*); — 2) köler, der obere Balken des Ochſenjoches, *jvzhŠt.*; — prim. nem. Koller, it. collare, fr. collier.

kõlera, *f.* kužna bolezen, die Cholera.

kolerãba, *f.* die Kohlrübe, der Kohlrabi; — iz nem.

kõleren, rna, *adj.* Cholera-; — cholerakrank: ponudil se je v postrežbo kolernim, *Cv.*

kolẹ́ričen, čna, *adj.* vročekrven, choleriſch, *Cig.(T.)*.

koles, *m.* = koleselj, *C.*

kolẹ̑sar, rja, *m.* 1) der Radmacher, *V.-Cig.*; — 2) der Radfahrer, der Bicyklíſt, *LjZv., nk.*

kolẹ̑sarski, *adj.* Radfahrer-, *nk.*

kolẹ́sast, *adj.* radförmig; kolesasta mreža, *Zv.*; k. list, *Tuš.(B.)*.

kolẹ́sati, am, *vb. impf.* = na kolesu se voziti, auf dem Bicycle fahren, *LjZv.*

kolẹ́sce, *n. dem.* kolo; das Rädchen; — ein rundes Scheibchen, *Cig.*; krvna kolesca, Blutkörperchen, *Cig.(T.), Erj.(Z.)*.

kolẹ́sčast, *adj.* rundſcheibig, *Cig.*

kolẹ́selj, slja, *m.* die Kaleſche.

kolẹ́sen, sna, *adj.* Rad-.

kolẹ̑sje, *n.* das Räderwerk, *Cig., Jan., Cig.(T.), DZ., C.*

koleska, *f.* = koleselj, *Cig., Jan.*; — rus.

kolẹ̑snat, *adj.* räderig, *Jan.(H.)*.

kolesnica, *f.* 1) das Wagengeleiſe, die Radſpur, *Dol.-Cig., Štrek.*, kolẹ̑snica, *Levst. (Cest.), Notr.*; železnične kolesnice, das Eiſenbahngeleiſe, *SlN.*; šel sem v ravno kakor kolesnica, *Jurč.*; ni jih to vzdignilo iz kolesnic, das brachte ſie nicht aus dem Contexte, *Jurč.*; — 2) *pl.* kolesnice, kleiner Handwagen, *Cig.*; — 3) kolesnice = kolca, das Pfluggeſtell, *Mur., Poh.*; — 4) kolẹ̑snica, neka goba, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*.

kolẹ̑snik, *m.* 1) der Achſennagel am Wagen, *C.*; — 2) die Eſula-Wolfsmilch (euphorbia esula), *Cig., C.*; — 3) kolesník, der Eiſenhut (aconitum napellus), *Soča-Erj.(Torb.)*.

kolesnják, *m.* der Radkaſten (z. B. am Schiff), *DZ.*

kolešev, *adj.* = razpokan, ne cel, *Notr.*

kolešẹ̑vka, *f.* 1) lijasta, globoka, nav. skalnata dolina, *Notr.-SlN.*

kolẹ̑štra, *f.* 1) der Schneeſchuh, *C.*; — 2) psovka nerodnemu človeku, *Levst.(Rok.)*; — prim. kleštra.

koleštráti, âm, *vb. impf.* nerodno hoditi: jazbec koleštra navzdol, *Glas.*; — nerodno delati, *Z.*

kolẽt, *m.* poleten na lehko roko narejen svinjak, *Plužna-Erj.(Torb.)*.

kọ̀li, *adv.* 1) wie viel auch, wie ſehr auch, *Boh.*; koli sem majhen, pa se te vendar ne bojim *Dol.-Levst.(Sl. Spr.), C.*; — koli — toli, wie ſehr — ſo ſehr, *C.*; — 2) za relativnimi besedami: immer, auch: kdor koli, wer immer, kolikor koli, wie viel immer, itd.; — 3) ziemlich, *Z.*; koli slaba letina, ziemlich magere Ernte, *Z., C.*; še koli dobro, noch ziemlich gut, *Dol.*; zna še koli brati, *jvzhŠt.*

koli, *interj.* koli-te! (izražuje začudbo), *Gor., Tolm.*

kolíba, *f.* hölzerne Hütte, die Baracke, *Cig., Jan., Mik., nk.*; — prim. tur. kaliba iz gr. καλύβη, *Mik.(Et.)*.

kolíbica, *f. dem.* koliba; das Hüttchen, *Z., nk.*; k. na vrtu, *Zora*.

kolíbje, *n. coll.* Baracken, *Navr.(Let.)*.

kolíbrič, *m.* = kolibrij, *Cig., Jan.*

kolíbrij, *m.* der Kolibri, *Cig., Jan.*; navadni k., gemeiner Kolibri (trochilus colubris), rubinasti k., der Rubintopas-Kolibri (trochilus mosquitus), *Erj.(Ž.)*.

količ, íča, *m.* 1) *dem.* kol; kleiner Pfahl, Stecken; der Zaunpfahl, *Cig., M., Vest.*; — tudi kọ́lič; kólič, íča, die Korbrippe (tisti kol pri košu, okrog katerega gredo vitre), *Tolm., Cerkljansko-Štrek.(Let.)*; — 2) količ, der Arbeiter, der die Rebenpfähle in die Erde ſteckt, der Beſtecker, *jvzhŠt.*

količati, am, *vb. impf.* mit Stecken, Pfählchen verſehen, pflöcken, *Cig.*

količek, čka, *m. dem.* količ, = kolček, kleiner Stecken, *Cig., Jan., Valj.(Rad)*.

kọ̀količek, čka, *pron. indef.* irgendwie groß: količko, ein biſschen, *C., Zora*; količko kaj, irgend eine kleine Menge, količko kdo, irgend jemand, *C.*

količína, *f.* das Quantum, die Quantität, *Cig., Jan., Cig.(T.), C.*; die Quote, *Cig., DZ.*; die Größe (math.), *Cig.(T.)*; prostorna k., die Raumgröße, *Cel.(Geom.)*; pretržna k., unſtetige Größe, *Cig.(T.)*; k. prožnosti, die Elaſticitätsgröße, *Cig.(T.)*.

količíti, íčim, *vb. impf.* pfählen: vinograd k., *Cig., Jan.*

kọ́količje, *n. coll.* Stecken, Pfähle (pos. o slabem kolju), (kol'čje) *Dol.*

kọ̀likaj, *pron. indef.* irgend eine kleine Menge, ein biſschen, ein wenig; da mi je le količkaj dal; če me imaš le' količkaj rad.

kọ̀liček, kna, *adj.* = kako majhen, wie klein, *Cig.*

količkati, am, *vb. impf.* neko igro za solde in gumbe igrati, *Kneža(Tolm.)-Erj.(Torb.)*.

količkovati se, ujem se, *vb. impf.* neka pastirska igra s količi, *v Medjimurju-Vest. I. 110.*

kọ̀ličnik, *m.* der Quotient, *Cig.(T.), Cel.(Ar.), DZ., UčT.*

kolija, *f.* kolija je jama, kotanja, *Jurč.*; pogl. koleja.

kọ̀lik, *pron. interr.* wie groß? koliko, wie viel? k. veder vina? k. časa, wie lange? k. vojakov, ljudi? wie viel Soldaten, Menſchen? — koliko še imam dela! koliko bolj bomo veseli, če sam prideš! um wie viel mehr wird es uns freuen, wenn du ſelbſt kommſt!

kõlika, *f.* grizenje, ščipanje po trebuhu, die Kolik.

kọ̀likaj, *pron. indef.* irgend eine kleine Menge, ein biſschen, *Cig., Trub., Kr.*; to danes po-

kosim, če mi kolikaj pomoreš, če mi kolikaj vina daš, *Levst.(Rok.)*.

kǫ̑likanj, *pron. I. interr.* wie viel, (nav. v vzkliku); kolikanj dobrot smo od njega prejeli! — II. (redko) *rel.* = kolikor: kolikanj je duš, tolikanj je milosti božjih, *Jsvkr.*

kolikẽr, *adj.* wie vielerlei?

kolikẽren, rna, *adj.* wie vielfach?

kolikẽrnat, *adj.* wie vielfach?

kǫ̑liki, *pron. interr.* der wievielte? *Jan.*; koliki dan je danes? *C.*

kǫ̑likič, *adv.* zum wievielten male? *Mur.*

kǫ̑liknat, *adj.* wie vielfältig? *Met.*

kolikǫ̑ča, *f.* die Quantität, *C., kajk.-Valj.(Rad).*

kǫ̑likǫčas, *adv.* = kolikokrat, *C.*

kolikogùb, gúba, *adj.* wie vielfältig? *Cig.*

kǫ̑likokrat, *adv.* wie oft?

kǫ̑likokraten, tna, *adj.* wie oftmalig?

kǫ̑likor, *pron. rel.* wie (so) viel; (z rodilnikom) wie (so) viele; kolikor je mogoče, so viel als möglich; kolikor glav, toliko misli, *Cig.*; k. koli, k. si bodi, soviel nur immer, wie viel immer; kolikor — toliko, je — desto; kolikor toliko, immerhin eine gewisse Quantität (wenn auch eine geringe); dal ti bom kolikor toliko; k. me je, k. me je pod klobukom, so groß ich bin, *Jan.*; k. jaz vem, meines Wissens; k. pomnim, so weit ich mich erinnere; — infoferne, *Cig., Jan., nk.*; le Bogu posvečen človek, kolikor svetu odmrje, je pravi dar, *Burg.*

kǫ̑likorkrat, *adv. rel.* so oft; k. koli, so oft auch.

kǫ̑likoršen, šna, *adj.* pogl. kolikršen.

kolikǫ̑st, *f.* die Quantität, die Größe, *Cig., Jan., Cig.(T.)*; k. sile, *Sen.(Fiz.)*.

kǫ̑likošen, šna, *adj.* pogl. kolikšen.

kolikotẽri, *adj.* = koliki, kateri, der wievielte? *Mur., C.*

kolikovŕsten, stna, *adj.* wie vielerlei? *Cig.*

kǫ̑likrat, *adv.* = kolikokrat, *Cig., Jan., Levst. (Sl. Spr.)*.

kǫ̑likršen, šna, *adj.* wie (so) groß (relat.); tolik (tolikšen) je, kolikršen mora biti.

kǫ̑likšen, šna, *adj.* wie groß?: kolikšne velikosti? *DZ.*; s kolikšno muko! *Levst.(Nauk)*.

kolína, *f.* 1) das Schlachten eines Hausthieres, beš. eines Schweines, *Danj.-Mik., Levst.(Zb. sp.), SlGor., Kor.*; prašiči bodo to jesen za kolino in prodajo, *Jurč.*; — 2) das Geschlachtete, *C., M.*; ste li koline meni darovali? *Jap.(Sv. p.)*; čemu je meni tolikanj vaših kolin? *Škrinj.*; — nav. *pl.* koline, das Geschenk an Fleisch und Würsten von einem für das Haus geschlachteten Schweine u. dgl.; — *pl.* koline, der auf das Schlachten folgende Schmaus; na k. povabiti; — 3) kolina, die mit Brei und Blut gefüllte Wurst, *Mur., vzhŠt.*

kolînec, nca, *m.* = kolinjak, *C.*

kolíniti, ínim, *vb. impf.* mit dem Schweineschlachten und Bereiten der Würste beschäftigt sein, *Pjk.(Črt.)*; včeraj smo kolinili, *SlGor.*

kolînjak, *m.* das Wagengeleise, die Radspur, *Mur.-Cig.*; — = kolovoz, der durch ein Geleise kenntlich gemachte Weg, *C.*

kolír, *m.* = koler, *Zora, Št.*

kolíšče, *n.* die Pfahlreihe, das Pfahlwerk, *Jarn., Mur., Cig., Jan.*

kolíščnica, *f.* eine Umzäunung mit Pallisaden, *Cig.*

kolítev, tve, *f.* das Bepfählen, das Bestecken (z. B. der Weingärten), *Z., jvzhŠt.*

kóliti, kólim, *vb. impf.* pfählen, Pfähle stecken, *Cig.*; okopali smo že, zdaj kolimo, jetzt sind wir mit dem Bestecken (des Weingartens) beschäftigt, *jvzhŠt.*; k. kaj, bepfählen, *Mur., Cig., Jan.*; k. vinograd, jez, *Cig.*; — tudi: kolíti, *Št.*

kolízija, *f.* strnjenje nasprotij, die Collision, *Cig.(T.)*.

koljáč, *m.* = količ 2), der Bestecker, *Dol.*

koljáda, *f.* = kolada, die Biestmilch (iz furl. caglade), *Štrek.(Arch.)*.

kólje, *n. coll.* die Pfähle, die Stecken; die Weingartenpfähle; sto mer kolja; — das Pfahlwerk, *Cig., Jan., Cig.(T.)*.

kóljenec, nca, *m.* die Steckenfisole, *C., Z.*

kóljenik, *m.* = koljenec, *Mariborska ok.-C.*

kóljenje, *n.* das Pfählen, *Cig., M., jvzhŠt.*

kǫ̀lk, kólka, *m.* 1) die Hüfte, das Hüftbein; bolezen v kolkih, *Cv.*; kolka vzdigovati in spuščati, die Hüften heben und senken, *Telov.*; klobuk svoj mu (suhemu konju) lahko obesiš na kolk, *SlN.*; — 2) der Felsenvorsprung, *Cig.*; — die Klippe, *C.*; — die Koppe eines Berges, (kok) *V.-Cig.*; — der Hügel, *Rez.-C.*; — 3) der oberste Weinpressriegel, *C.*; — der große Thorriegel, *Savinska dol.-C.*; — 4) der Kegel, *M.*; kolke podirati, *Št.-Cig.*; — 5) die Radspeiche, *Z.*; — 6) das Häkchen am Flügel der Spinnradspule, *C.*; — 7) der Pfeil, *C.*

kólke, *f. pl.* das Werg, *Caf(Vest. I. 4.*; kuke, *Cig.)*

kólkov, *adj.* Hüft-; kolkov sklep, das Hüftgelenk, *Cig.*

kolkováło, *n.* die Stempelpresse, *C.*

kolkováti, újem, *vb. impf.* stempeln, *Cig., Jan., nk.*; — prim kolek.

kolkovâvec, vca, *m.* der Stempler, *Jan.*

kǫ̑lkoven, vna, *adj.* Stempel-: kolkovni urad, das Stempelamt, *Jan.*

1. **kólkovina**, *f.* slabše predivo, katerega se še nekoliko pazdirja drži, *Dol.*; — prim. kolke.

2. **kolkovína**, *f.* die Stempelgebür, *Jan., C.*

kolkûn, *m.* der Zapfen, *Vrtov.(Vin.)*.

kólmež, *m.* der Kalmus (acorus calamus), *Cig., Jan., Tuš.(R.)*; — psovka sitnemu otroku, *Polj.*

kólnenje, *n.* = kletje, *Krelj-Mik.*

kolnica, *f.* 1) der Wagenschoppen, *Cig., Jan., C., DZ., Notr.*; — kólnica, *Valj.(Rad), Rib.-M.*; — 2) das Wagenbrett, *ogr.-C.*; — kolníce, ein Wagen mit solchen Brettern, zum Verführen des Düngers, *Dol.*; — 3) = kolnik, kolinjak, *C., Koborid(Goriš.)-Štrek.(Let.)*; črez kolnice bežati, über Hals und Kopf fliehen, *V.-Cig.*

Koljarija, Klavčeva obrt, klanje, v Oblakjevem (Skan.) Ji. 60. XVa. 191.

Kok, kuk, kucelj, sedem slojčast vrh Tama, Plan. Vest. XVI. 216

kuk kratek klod, ki se vpira v sleme in leži na gležič (plok) nad kolcem vinske preše, Dromlje/St., Časop. zzg. i. n. 914. 166

kukec, svinjska zajeda, Drašiči/Bl.Kr. Slet. 893, 18
"

kolnica, Wagenremise, podlopje, pod katero se spravljajo kola, na Krasu: klonica,

kólnik, leseni klin pri velikem sodu tam kjer je pri malem pipa (a čep je droban klinček kolj na sredi soda. Dražiči (Blkr.) Let. 893-15.

na kóles ìchi = tačáti se t. j. po robih, kakor na pr. skril, da se ne vidi ?
Temljine (Tolm.) — Kenda

Kola-voz, Blkr. Let. 893. 15.
rimska kola ozvezdje der Fuhrmann (sedem zvezd obračajo se proti solncu zvečer in zjutraj. Kamotc Blkrj. Let. 893. 29. (d. gr. Bär?)

kolník, *m.* kolovozna pot, der Fahrweg, *Cig., ogr.-C., Gor., Dol., Koborid-Erj.(Torb.)*; k. ali kolovoz, *Hip.(Orb.)*; der Waldweg, *C.*; s kolnika zavoziti, = vom rechten Wege abkommen, *Glas.*

kolọ̑, ẹ́sa (-ẹ̑sa, *Dol.*), *n.* 1) das Rad; mlinsko kolo; mlin na tri kolesa; grébenasto k., das Kammrad, *Jan.(H.)*; palčno k., das Kronrad, *Jan.(H.)*; črepalno, zajemalno k., das Schöpfrad, *DZ.*; samotežno k., das Tretrad, *Cig., DZ.*, = stopnjato k., *Sen.(Fiz.)*; gonilno k., das Triebrad, *Cig.*; k. kretalo, das Kraftrad, k. vodilo, das Leitrad, *Cig.(T.)*; k. zaseguje v k., ein Rad greift ins andere, *Cig.*; v kolo plesti koga, rädern, *Meg., Trub.(Post.)*; s kolesom treti, rädern: Da so me s kolesom trli, Oh s kolesom železnim, *Npes.-K.*; — 2) = kolovrat, *BlKr.*; — 3) ein rad- oder ringförmiger Gegenstand, *Cig.*; — der Hof um den Mond, *Cig.*; — 4) der Kreis; v kolo teči, im Kreise herumlaufen, *Z.*; trebušno ročno k., die Bauch-, Armwelle, *Telov.*; k. točiti, ein Rad schlagen, *Levst.(Rok.)*; — 5) der Kolo-Tanz: k. plesati, k. igrati, *LjZv.*; (hs.); — kolọ̑, *g.* kóla, *Notr.-Erj.(Torb.)*; (na oseh) kola („kula") teko, *Dict.*; — 6) *pl.* kóla, der vierrädrige Bauernwagen, *Dict., Mur., Cig., Jan., Boh., Dalm., vrhŠt., ogr.-Valj.(Rad)*; sila kola lomi, Noth bricht Eisen; — das Sternbild des großen Bären, *Cig., Dalm.*; — nebeška kola Dobroradova (ozvezdje), *Valj.(Glas. 1867. 251.)*; — križevata kola, der Blockwagen mit unbeschlagenen Rädern, deren Speichen durch kreuzförmige Blöcke ersetzt sind, *Cig.*; tudi samo: kola, *Notr.*

kolobántati, am, *vb. impf.* = kolobitati, Geräusch machen, *C.*

kolobár, ára, (árja), *m.* 1) der Kreisring, der Kreis; narediti k., einen Kreis bilden, *Cig.*; če se sumnji, da vedomec v katero hišo prihaja, napravi se na tleh krog ali „kolobar", *Tržaška ok.-LjZv.*; — der Hof um den Mond oder die Sonne, *Cig.(T.)*; če ima luna kolobar, bo kmalu dež, *Kr.*; — der Ring, der Reif, *C.*; voščeni k., kreisrunder Wachsstock, *ogr.-C.*; runde Scheibe, *Jan., C.*; die Scheibe der Spule, das Spulrad, *C.*; — der Radmantel, *Jan.(H.)*; — 2) der Umlauf, die Periode, der Turnus, *Cig., C.*; po kolobarju, turnusweise, *DZ.*; = na kolobar, *Cig.*; die Fruchtwechselwirtschaft, *Cig., Z.*; v kolobarju kmetovati = kolobariti, *Vrtov.(Km. k.)*; — der Cyclus: solnčni k. (astr.), *Cig.(T.)*; — grešni k. (circulus vitiosus), *Cig.(T.)*.

kolobárast, *adj.* kreisförmig, *Zora.*

kolobárčast, *adj.* ringartig, *Jan.(H.)*.

kolobárček, čka, *m. dem.* kolobarec; kleiner Kreisring.

kolobárec, rca, *m. dem.* kolobar; kleiner Kreis; der Ring, *C.*; kača v k. zvita, *C.*; k. žice, ein Bund Draht, *Zora.*

kolobáren, rna, *adj.* 1) Kreis-, kreisförmig, *Cig.*; — 2) turnusartig: kolobárno gospodarstvo, die Wechselwirtschaft, *Jan.*

kolobáric, *m.* = kolobarec, *Habd.-Mik.*

kolobarîtev, tve, *f.* = kolobarjenje, *Jan.*

kolobáriti, árim, *vb. impf.* 1) kreisen: kragulj kolobari po zraku, *BlKr.*; — 2) bei der Getreidesaat die Felder wechseln, *Cig., C.*; ako kmet na svojih njivah pridelke menjuje, tako da n. pr. prvo leto seje pšenico, drugo ječmen, tretje deteljo, četrto korun in potem znovič od kraja pšenico, ječmen itd., imenuje se to: kolobariti, *Vrtov.(Km. k.)*.

kolobárjenje, *n.* 1) das Kreisen; — 2) der Kreislauf, der Turnus, *Cig., Jan., C.*; — die Wechselwirtschaft, *Cig., Jan., Vrtov.(Km. k.)*.

kolobârnica, *f.* kolobarnice, strahlblütige Pflanzen (corymbiferae), *Jan., Cig.(T.), Tuš.(R.)*.

kolobârnik, *m.* kolobarniki, Ringelwürmer (annulata), *Cig.(T.), Erj.(Ž.)*.

kolobâroma, *adv.* im Kreise herum, *C.*

kolobárski, *adj.* Ring-: kolobarske gore, Ringgebirge (am Mond), *Cig.(T.)*.

kolobẹ́ncati se, am se, *vb. impf.* sich wälzen, *Npes.-Vraz.*

kolobẹ́nčati, am, *vb. impf.* ein Rad schlagen, *V.-Cig.*

kolobẹ́nec, nca, *m.* das von einem Menschen geschlagene Rad, *V.-Cig., Jan.*

kolobíntati, am, *vb. impf.* 1) herumwälzen, k. se, sich herumwälzen, *ogr.-C.*; — 2) = kolobitati 2), *C.*

kolobítati, am, *vb. impf.* 1) sich drehen, *M.*; — 2) strampfen, *C.*; poltern, Geräusch machen: kolobita, kdor škrinje vozi, *C.*; einherstolpern, *C.*

kolobọ́cija, *f.* 1) das wirre Durcheinander, der Wirrwarr, das Chaos; — 2) das Schlaraffenland, *Kr.-Valj.(Rad)*.

kolobọ́tati se, am se, *vb. impf.* sich ringeln, *Bes.*

kolọ̑dij, *m.* neka tekočina, das Collodium.

kolodríš, *m. C.*, pogl. kolodrs.

kolodŕs, dŕsa, *m.* das Wagengeleise, *SlN.*

kolodvọ̑r, dvóra, *m.* der Bahnhof, *Cig., Jan., nk.*

kolodvórec, rca, *m.* der am Bahnhofe Beschäftigte, der Bahnhöfler, *C.*

kolodvọ̑rski, *adj.* Bahnhof-: kolodvorska poslopja, *nk.*

kolofọ̑n, *m.* = kolofonij, *Cig.(T.)*.

kolofọ̑nij, *m.* das Geigenharz, das Colophonium.

kolofonît, *m.* kolofoniju podoben granat, der Colophonit, *Cig.(T.)*.

kolokvînta, *f.* die Koloquinte (cucumis colocynthis), *C., Tuš.(B.)*.

kọ̑loma, *adv.* herum: tam koloma, dort herum, *C.*

kolomajsati se, am se, *vb. impf.* herumwetzen, *Cig., M.*

kolomâst, *f.* die Wagenschmiere, *Mur., Mik., Jarn.(Sadj.)*.

kolomâz, máza, *m.* = kolomast, *Habd., Cig., Jan., C., Valj.(Rad)*.

kolomâzar, arja, *m.* der Wagenschmierhändler, *Jan.(H.)*.

kolomâznica, *f.* der Wagenschmierbehälter, *Cig., C.*

kolomaznína, *f.* das Wagenschmiergeld, *Cig.*

kolomèr, mḗra, *m.* 1) der Zirkel, *Cig., C., Mik.*; — 2) = kolomera, *Cig., C., Mik.*

kolomḗra, *f.* papierenes Muſter (der Schneider) zum Zuſchneiden, *Cig., ZgD.*

kolomḗriti, mḗrim, *vb. impf.* zirkeln, *C.*

kolomíja, *f.* das Wagengeleiſe, *Cig., vzhŠt.-C.*

kolomíjnica, *f.* das Radgeleiſewaſſer, *vzhŠt.-C.*

kolomǫ̑n, *m.* „kolomonov žegen", neka čarovniška knjižica; (s tistim kolomonom ljudi slepariti, *Zv.*).

kolǫ̑n, *m.* „koloni niso lastniki zemljišč, ampak za to, da jih obdelujejo, imajo določen del pridelka, *Prim.*; — it. colono.

kolǫ̑na, *f.* vrsta, razpredelek, stolpec, die Colonne.

kolonijálen, lna, *adj.* Colonial-: kolonijalno blago, *Jan., Cig.(T.).*

kolǫ̀p, *m.* der Galopp; v k. teči; — iz nem.

kolǫ̑r, *m.* eine Art Mantel, *Mur., vzhŠt.-C.*

kolǫ̑ra, *f.* der Schubkarren, *Dol.-Cig.*; — pogl. karola.

koloratúra, *f.* umetno okraševanje melodij pri petju, die Coloratur, *Cig., Jan.*

kolorít, *m.* ubrane barve, barvitost, das Colorit, *Cig.(T.).*

koloríža, *f.* = kolomija, *C.*

kolǫ̑s, *m.* velikanski kip, der Koloß, *Cig., Jan.*

kolosálen, lna, *adj.* velikanski, kolossal, *Cig., Jan., Cig.(T.), nk.*

kolosę̀k, sę́ka, *m.* der Weingartſteckenſchlag, Rebenpfähle lieferndes Gehölz, *Habd.-Mik., Jan., Cig.(T.), C., Svet.(Rok.), jvzhŠt.*

kolospę̀v, spę́va, *m.* der Rundgeſang, *nk.*

kolóšna, *f.* eine Art Schuh, die „Galoſche", *C., Gor.*

kolotáč, táča, *m.* 1) das Rad, der Kreis, *ogr.-C.*; — 2) der Bereich: v kolotaču avstrijske cesarjevine, *SlN.*; bil je šaljiv, pa v kolotaču dostojnosti, *SlN.*

kolotę̀č, tę́ča, *m.* = koloteča: kamenja nasuti po kolotečih, *jvzhŠt.*

kolotę́ča, *f.* die Radſpur, das Wagengeleiſe, *Mur., Cig., Jan., C.*

kolotę́čina, *f.* 1) = koloteča, *Cig., Jan., Cig.(T.), BlKr.*; preseke, steze in kolotečine, *LjZv.*; — 2) der Radkranz, *Hip.(Orb.).*

kolotę́čnica, *f.* neka krivulja, die Cycloide, *h. t.-Cig(T.).*

kolotę́čnik, *m.* = kolotečina 1), *C.*

kolotę̀k, tę́ka, *m.* die Rotation, *Jan.*; — 2) = koloteča, *Cig., SlN.*

kolotę́čen, čna, *adj.* rollend: kolotečno blago, das rollende Material (z. B. der Eiſenbahn), *Cig.(T.)*; kolotečna vožnja, die Rollfuhr, *DZ.*

kolotòk, tóka, *m.* 1) der Mühllauf, *C.*; — 2) = kolotek 2), *Bes.*

kolotûra, *f.* = škripec, die Rolle, *Cig.(T.), DZ.*; — hs.

kolotûrnik, *m.* = škripci, der Flaſchenzug, *Cig.(T.), DZ.*; — prim. kolotura.

kolovânje, *n.* der Umlauf: k. denarja, *DZ.*

kolováti, újem, *vb. impf.* ſich in Umlauf befinden, circulieren, *DZ.*

kolovíž, víža, *m.* die Schneckenwindung, der Schneckengang, *Cig., Šol.*

kolovje, *n. coll.* = kolje, Pfähle, *Bes.*; das Pfahlwerk, *Cig.*

kolǫ̑vnica, *f.* 1) die Radſtube (mont.), *V.-Cig.*; — 2) das Fahrgeleiſe, *Cig.*; črez vse kolovnice dirjati, über Hals und Kopf rennen, *V.-Cig.*

kolovǫ́den, dna, *adj.* kdor kolo vodi, ali sploh kaj vodi, anführend, *Levst.(Zb. sp.).*

kolovǫ́dja, *m.* der Reigenführer, *Cig.*; — der Rädelsführer, der Anführer, *Jan., nk.*

kolovǫ́dnik, *m.* der Reigenführer, *Cig.(T.).*

kolovǫ́dstvo, *n.* die Führung, die Leitung, *C.*

kolovòz, vóza, *m.* 1) die Radſpur, das Wagengeleiſe, *Mur., Cig., Jan., Cig.(T.), C., Štrek.*; — 2) der durch öfteres Fahren gemachte Fahrweg, *Dict., Mur., Cig., Jan., C., Levst.(Cest.), Št.*; po cestah in kolovozih, *jvzhŠt.*

kolovózen, zna, *adj.* fahrwegmäßig: kolovozna pot, = kolovoz 2), *C.*; mala cesta ali bolje kolovozna pot, *Jurč.*

kolovozína, *f.* kolovozna pot: stare kolovozine, *Jurč.*

kolovǫ́znica, *f.* 1) das Fahrgeleiſe, *Jan.*; — der Fahrweg, *Jan.*; — po kolovoznici življenja, *SlN.*; — 2) das im Geleiſe ſich ſammelnde Waſſer, *Z.*

kolovǫ́znik, *m.* = kolovozna pot, *Cig., Jan., Nov.*; poljski in gozdni kolovozniki, *Levst. (Nauk).*

kolovožnják, *m.* der Monat Auguſt, *C.*

kolǫ̑vrat, *m.* 1) das Spinnrad; — lončarski k., die Drehſcheibe des Töpfers, *Cig., Rib.-Erj.(Torb.)*; — električni k., die Elektriſiermaſchine, *Cig., C., Vest., Sen. (Fiz.)*; — das Spulrad des Webers, *Bolc-Erj.(Torb.)*; — das Ziehrad, mit welchem bei einer Pauſtermühle das Rad in die Höhe gezogen und niedergelaſſen wird, *V.-Cig.*; — die Haſpel, die Winde ſammt dem Geſtell, *Frey.(Rok.)*; — priprava zadaj pri senenem vozu, da se žrd pritegne, *Erj.(Torb.)*; — 2) psovka za nerodnega človeka, *jvzhŠt.*

kolǫ̑vratar, rja, *m.* der Spinnradmacher, *Mur., Cig., LjZv.*

kolǫ̑vratec, tca, *m. dem.* kolovrat; 1) kleines Spinnrad; — 2) die Wolfsmilch (euphorbia) *C.*

kolǫ̑vratek, tka, *m. dem.* kolovrat.

kolǫ̑vraten, tna, *adj.* 1) zum Spinnrad gehörig; — 2) kolovráten, rotatoriſch, rotativ, *Cig.(T.), DZ.*; — 3) ſchwärmeriſch: kolovratna fantazija, *Zv.*

kolǫ̑vratič, *m.* kleines Spinnrad, *Cig.*

kolovrátiti, âtim, *vb. impf.* 1) im Kreislauf begriffen ſein: voda neprestano kolovrati, *Erj. (Min.)*; — 2) Umwege machen, *C.*; — ſich herumtreiben, herumſchwärmen; kod si kolovratil vso noč? *jvzhŠt.*; mnogo let je kolovratil po svetu, *LjZv.*; — ſchlendern, *Z.*; stoj no! kam pa kolovratiš? *Jurč.*; — Unordnung ſtiften, *C.*

kolǫ̑vratov, *adj.* zum Spinnrad gehörig: kolovratovo vreteno, *Levst.(Zb. sp.).*

Kolotiči: (oči) so zvahno kolotiče pod moč-
nim slakom: Poslumbarski V Bosno (Gab
Zvon 913 p. 12. 3. vrsta vrzg) menda kolegiji?

Kólnek, erja, m. shramba za seno za steljo
Ravnica (Goriš.) – „širok". = malo pobrežje
za listje (listnjak), Grgar (Goriš.)

Kóldrovka = Koldrnica, Gor. (Dobr., Tž.) – Zb. II. 34.

Kolut: sukanec na „Resnik Kolutih"
* (Zdravnspule) Slovenec 21/3 919
str. 8 (marmarica)

Komen, offerer Kamin (Štirisl.) Tuma, Plan. Vest. XVI.

Komaranča nam. pomaranča (prim. gombaž)
Polj. – Pmt. Let. 895. 17.

„Kamarači": v Kamarače (= med Kolena) (Kuma Gora)
Dom. Sv. 890, 88 III.

Komarca, tako imenujejo v Bohinju mlado smreko,
ki pì obsekaje veje tako, da od vsake veje ostane od
debla le šk za dobro pèd dolg Kliš. nataka Komarče
obešajo seno in delelo da se suši. Plan. Vest. XVI. 174.

kolovŕt, vŕta, *m.* der Taumel- oder Drehkäfer (gyrinus natator), *Erj.(Ž.)*.
kolovŕta, *f.* der Wagnerſtuhl, *Vreme-Erj. (Torb.)*.
kolóvski, *adv.* durcheinander, im Wirrwarr: vse je šlo k., *Tolm.-Štrek.(Let.)*.
kòlp, *m.* = kolk, *Meg.-C.*
kolščica, *f.* weißer Mangold, die Runkelrübe, *V.-Cig.*; laška velika repa ali kolščica, *Dict.*
kólter, tra, *m.* eine geſteppte Bettdecke; — prim. srvn. kolter, kulter, it. coltre.
kóltra, *f.* = kolter, *C.*
kóltre, *m. dem.* kolter.
kõltrnica, *f.* die Heftnadel, *C.*
kolúnder, dra, *m.* eine Art Rothrad am Wagen, *nad Mariborom-C.*
kolúra, *f.* = kolora, *Cig.*
kolúrati, ûram, *vb. impf.* karren, *Cig.*
kolût, *m.* eine runde Scheibe, *Cig.(T.)*, *DZ.*; odbojni k., die Puffer-ſcheibe (am Eiſenbahnwagen), *DZ.*; — der Ring, *Cig.(T.)*, *nk.*; — hs.
kolûtast, *adj.* ſcheibenförmig, *Cig.(T.)*.
kolûtec, tca, *m. dem.* kolut, kleine runde Scheibe, *DZ.*
kolutnják, *m.* die Ringeleidechſe, kolutnjaki (annulati), *Cig.(T.)*, *Erj.(Ž.)*.
kom, *m.* der Widerriſt, *Cig.*, *C.*, *Strp.*; — prim. nem. Kamm?
komâd, *m.* = kos, das Stück, *nk.*; — prim. hs. komad, stsl. komatъ iz gr. κομμάτιον, *Mik.(Et.)*.
komâdič, *m. dem.* komad, *nk.*
kǫ̑maj, *adv.* 1) kaum; — 2) = prav, recht, *Met.*; komaj vam je, *Burg.*; komaj ji je; zakaj se ni varovala? *Jsvkr.*
komajsati se, am se, *vb. impf.* ſich herumbalgen, *Cig.*, *Polj.*
komandér, rja, *m.* zapovednik, tudi: druge stopnje odlikovanec pri nekaterih zaslužnih redih, der Commandeur, *Jan.*
komandérski, *adj.* Commandeur-: k. križ, *Jan.*
komár, rja, *m.* 1) die Mücke, die Gelſe; navadni k., die gemeine Stechmücke oder Schnacke (culex pipiens); banatski ali golubaški k., die Gollubatzer Fliege (simulia maculata), senožetni k., die Wieſenſchnacke (tipula pratensis), *Erj.(Ž.)*; — 2) der beim Kartenſpiel zuſieht, *LjZv.*, *Kr.*
komâra, *f.* ime črni kravi, *kajk.-Valj.(Rad)*.
komárati, am, *vb. impf.* 1) krabbeln, po vseh štirih k., auf allen vieren herumkriechen, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *C.*, *Polj.*; mühſam herumſchleichen, *C.*; — 2) ſich rühren, arbeiten, ſich abmühen: komaraj, in Bog ti bo pomagal, *Slom.*, *Svet. (Rok.)*.
komárča, *f.* der Klumpfuß, *Kr.-Valj.(Rad)*.
komárčast, *adj.* klumpfüßig: k. konj, *Z.*
komárče, eta, *n.* das junge Mückchen: Prišel je komar s komarčeti, *Npes.-K.*
1. **komárček**, čka, *m. dem.* komarec.
2. **komárček**, čka, *m.* = komorač, *Jan.*, *Tuš. (R.)*.
komárec, rca, *m. dem.* komar, *Jan.*
komáriti, ârim, *vb. impf.* 1) = komarati, *Jan.*; delal in komaril je okrog svoje hiše, *Vrt.*; — 2) ubožno in slabo živeti, *Tolm.-Erj. (Torb.)*; — 3) beim Kartenſpiel zuſehen, *LjZv.*, *Kr.*
komárjevec, vca, *m.* die Ragwurz (ophrys), *Medv.(Rok)*.
komárnica, *f.* pastirska koča v senožetih gorskih, *Krn-Erj.(Torb.)*.
komárnik, *m.* das Netz zur Abwehr der Mücken, Fliegen u. dgl., *Mur.*
komâroma, *adv.* auf allen vieren gehend, *Mur.*
komášna, *f.* die Gamaſche; — krompir v komašnah, Erdäpfel im Schlafrock, *Zora.*
komât, *m.* = homot, das Kummet; — iz nem.; prim. srvn. komat, *Levst.(Rok.)*.
komatár, rja, *m.* 1) der Kummetmacher, *Dict.*; — 2) die größte Art Hummel, *Gor.*; — 3) komâtar, die Ringdroſſel (turdus torquatus), *Cig.*, *Valj.(Rad)*.
komatáti, âm, *vb. impf.* k. konja, dem Pferde das Kummet anlegen, *Valj.(Rad)*.
kǫ́mba, *f.* 1) kamba, *Rihenberk-Erj.(Torb.)*; — 2) die Kuppel, *Navr.(Let.)*; — prim. hs. kuba, Kuppel.
kǫ́mbelj, blja (beljna), *m.* = kembelj, utež pri tehtnici, *Z.*, *Valj.(Rad)*, *KrGora.*
kombinácija, *f.* sestava (math.), *Cel.(Ar.)*; — sklepanje, die Combination, *Cig.(T.)*; po kombinacijah (sklepanju) kaj najti, etwas combinieren, *Cig.(T.)*.
kombinováti, újem, *vb. impf.* combinieren, *Cig.(T.)*, *Cel.(Ar.)*.
kǫ́mbljec, bljeca (beljca), *m. dem.* kombelj, *Valj.(Rad)*.
kome, eta, *m.* = kum, boter, *BlKr.*
komédija, *f.* 1) vesela igra, die Komödie; — 2) Poſſen; to je komedija!
komedijánt, *m.* der Komödiant.
komedijántka, *f.* die Komödiantin, *Cig.*
komedijáš, *m.* der Komödiant, *Mur.*
komedijepísec, sca, *m.* der Komödiendichter, *Cig.(T.)*.
komelíca, *f.* = gomilica, *Jan.*; komelice = gomilice, *Josch.*
kǫ́men, *m.* 1) der Kamin, *Jan.*; — 2) der Feuerherd, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *SlN.*, *Pjk.(Črt.)*, *vzhŠt.*; — 3) ein Vorſprung beim Ofen, auf welchem die Kinder zu ſitzen pflegen, um ſich zu wärmen, *BlKr.*
komẽnda, *f.* die Ordenspfründe, die Commende, *Cig.*
komenjáča, *f.* der Herdfetzen, *C.*, *Mik.*, *Valj. (Rad)*, *vzhŠt.*
komẽndnik, *m.* der Vorſteher einer Commende, der Comthur, *Cig.*, *Jan.*
kǫ́menščnica, *f.* = komenjača, *C.*
komentár, rja, *m.* razlaga, der Commentar.
komentárij, *m.* = komentar, *Cig.(T.)*.
komẽt, *m.* repata zvezda, der Komet.
kõmičen, čna, *adj.* komiſch, *Cig.*, *Jan.*, *Cig. (T.)*, *nk.*
kõmik, *m.* der Komiker, *nk.*
kõmika, *f.* die Komik, *Cig.(T.)*.
kǫ́min, *m.* = komen, *Mik.*

komīs, *m.* das Commiſsbrot, *Z., Ljubl.*

komisár, rja, *m.* neka vrsta uradnikov, tudi: poverjenik, der Commiſſär; okrajni, policijski, finančni k.

komisārstvo, *n.* das Commiſſariat, *Cig., Jan.*

komisīja, *f.* 1) navod, poverjenstvo, die Commiſſion; — 2) nekdaj: die Bezirksbehörde; oče župan pridejo neki dan klavrni iz komisije, *Erj.(Izb. sp.)*; bil je skoraj vedno na poti: zdaj v komisijo, zdaj v kresijo, *Str.*

komisījski, *adj.* h komisiji spadajoč.

komīzg, *m.* das einmalige Zucken mit der Achſel, *Jan.*

komízgati, am, *vb. impf.* die Achſel zucken, *Jan.*; na vse le kratko odgovarjaš, ali pa z ramo komizgaš, *Glas.*

kómnata, *f.* = čumnata, kemenata, *Cig., Jan.*

komǫ̑t, *adj.* 1) hörnerlos, („komul") *C.*; — 2) in Trauerkleidung: hči obrobljena ali komola („komula") hodi po materi, *Guts.*; — prim. rus. komolyj, hörnerlos, stvn. hamal, mutilus, *C.*

komǫ̑tcati, am, *vb. impf.* mit den Achſeln zucken, *Jan.*

komǫ̑tčen, čna, *adj.* Ellbogen-; komolčna žila, die Ellbogenader, *Cig.*

komǫ̑tec, tca, *m.* 1) der Ellbogen; s komolcem koga suniti; — der Theil des Armes von deſſen mittlerem Gelenke bis zur Handwurzel, *Cig.*; als Längenmaß, = laket, *C.*; = ein einhalb Fuß, *Z.*; šestdeset komolcev dolg, *Dalm.*; — v komolce so si, ſie ſind ſehr verträglich, *Notr.-Cig.*; do komolca biti komu prijatelj: ſehr befreundet ſein, *nk.*; — 2) der Bug (bei Thieren), *Cig.*; zadnji k., das Sprunggelenk, *C.*; — 3) das Band (bei den Zimmerleuten), *Cig.*; — 4) der Hügel, *ogr.-M., C.*; po solnčnih komolcih, *Ahac.*

komónika, *f.* der Beifuß (artemisia), *Valj. (Rad), Mik.(Et.).*

komónjica, *f.* = komonika, *C.*

komǫ̑ra, *f.* die Kammer, *kajk.-Valj.(Rad)*; (als Behörde), *Habd.-Mik., Cig.(T.)*; višja računska k., die Oberrechnungskammer, *DZ.*; (nav. kǫ̑mora).

komoráč, *m.* 1) der Fenchel (foeniculum officinale), *Cig., Jan., C.*; Jej, jej komorač, Da te ne pikne pisan kač, *Dolenji Kras-Erj. (Torb.).*

komoráčev, *adj.* Fenchel-: komoračevo seme, *Pjk.(Črt.).*

komoráčevlje, *n.* das Steckenkraut (ferulago galbanifera), *Škrbina(Kras)-Erj.(Torb.).*

komoráčnica, *f.* das Fenchelwaſſer, *Cig.*

komoráčnik, *m.* der Fenchelwein, *Cig.*

komoríka, *f.* die Steinlinde (phillyrea media), *Lošinj-Erj.(Torb.)*, (hs.); — divja k., die Kermeseiche (quercus coccifera), *Medv.(Rok.).*

kǫ̑mornik, *m.* der Kämmerer, *nk.*; komǫ̑rnik, *ogr.-Valj.(Rad).*

kǫ̑morništvo, *n.* die Kämmererwürde, *nk.*

komp, *m.* das Mühlſchiff, *vzhŠt.-C.*; — prim. nem. der Kumpf, Kumpen = etwas Vertieftes, *C.*

kompa, *f.* die Fähre, *C.*

kompākten, tna, *adj.* jedrnat, compact, *Cig. (T.).*

kompanīja, *f.* oddelek vojaštva, stotnija, die Compagnie.

kompanījski, *adj.* Compagnie-; k. poveljnik.

komparatīv, *m.* primerjalnik, der Comparativ (gramm.).

kompās, *m.* severnica, der Compaſs, *Cig., Jan., Cig.(T.).*

kompāsnik, *m.* die Compaſsbüchſe, *Cig.(T.).*

kompāsovnik, *m.* = kompasnik, *Cig.(T.).*

1. **kǫ́mpati**, pam, pljem, *vb. impf.* = klopotati, *C.*

2. **kǫ́mpati**, pam, pljem, *vb. impf.* = kopati, baden, *GBrda.*

kompâva, *f.* die ſtengelloſe Eberwurz (carlina acaulis), *Cig., Jan., Tuš.(R.)*; tudi: kǫ́mpava, *Kr.-Valj.(Rad)*; — kompâva = kostanjeva ježica, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — prim. popava.

kǫ́mpec, pca, *m.* = klopotec; ſchlechtes Ei, *Sv. Jakob na Savi-Erj.(Torb.).*

kǫ́mper, rja, *m.* = srakǫper; veliki in mali k., *Bolc-Erj.(Torb.).*

kǫ́mperica, *f.* = komper, *Staro Sedlo-Erj. (Torb.).*

1. **kompêta**, *f.* ein zänkiſches Weib, *C.*

2. **kompêta**, *f.* = kopeta, *Ig(Dol.).*

kompetáti, etâm, ęčem, *vb. impf.* zanken, murren, *C.*

komplęksija, *f.* die Zuſammenfaſſung, die Complexion (math.), *Cig.(T.), Cel.(Ar.).*

komplikácija, *f.* die Verwickelung, die Complication (phil.), *Cig.(T.).*

kǫ́mplje, pelj, *f. pl.* die Feſſel, *C.*; v komplje mu deno roke, *Levst.(Rok.)*; — prim. lat compes, Feſſel. (?)

kǫ́mpolja, *f.* 1), *Jan.*; nav. *pl.* kompolje, die Hochebene, *Cig., C.*

kǫ́mrica, *f.* neka necepljena hruška, *Mariborska ok.-Erj.(Torb.).*

kompor, *m.* die Braunwurz (scrophularia), *Medv.(Rok.), Tuš.(Št. l. č.).*

kompōt, *m.* zavarjeno sadje, das Compot.

komtūr, *m.* = komendnik, der Comthur.

1. **komūn**, *m.* eine Vertiefung im Waſſer, *Mur., Met., Štanga(Gor.)-Valj.(Rad)*; — prim. tolmun.

2. **komūn**, *m.* 1) die Commune, die Gemeinde, *Cig., Jan., C.*; — 2) der Gemeindeplatz, der Marktplatz, *BlKr.-M.*; — prim. it. il comune, die Gemeinde.

komunikácija, *f.* občevanje, die Communication, *nk.*

komus, *m.* der Bullenbeißer, *vzhŠt.-Let. 1871. 182.*

komúza, *f.* slab klobuk, *DSv.*

konáti, âm, *vb. pf.* endigen: = do kraja dotirati, *Nov.*; pravdo k., ſchlichten, *C.*

kǫ́ncelj, clja (celjna), *m.* entkernter Maiskolben, *C.*; — prim. 1. kocelj 1).

koncentrácija, *f.* usredba, die Concentration, *Cig.(T.).*

koncentričen, čna, *adj.* ſosreden, istosreden, concentriſch, *Cig.(T.), Cel.(Geom.).*

Komal Skužpyramide (prim Komolica stožčasta seroščet o Krnski skupini) Tuma, Plan. Vest. XVI. 216.
Komolast asgettalyst ibid:
Komolata pizamida Stožpiramida
Tuma, Plan. Vest. XVI. 67

Komoljika polyska d. Feldbeifuß (artemisia campestris), Šuš. (Fl. l. č. 151)? prim. gom--.

Kompolje Hochfeld, d. gewellte Feld, Tuma, Plan. Vest. XVI. 177.

Komulica le oprsje: skomulico, skriti; popolnoma se potopiti v vodo. (Štan.). Kadar se kopnjec otrok popolnoma potopi, kdaj skrije komulico. D. r. Sv. XVII 192.

Komunščina občinsko zemljišče, občinska last. su Lucij 4/1 (Tolm.) - Kenda
Komúške = stročje od graha, Otok (Blkr.) Let. 8/9 3. 16.

Kondéjrati sekundieren, peti drugi glas Bedenj [Bl?
Let. 893. 16.

koncépt, *m.* osnutek spisa, das Concept, *Jan.*, *Cig.(T.)*.

koncépten, tna, *adj.* Concepts-, *Jan.*

koncért, *m.* glasbena produkcija, das Concert.

koncêrten, tna, *adj.* Concert-.

koncertováti, újem, *vb. impf.* ein Concert, Concerte geben, concertieren, *nk.*

koncésija, *f.* pripust, dovolitev, die Concession, *DZ.*, *nk.*

koncipiênt, *m.* der Entwerfer (z. B. von Urkunden), der Concipient.

koncipist, *m.* der Conceptsbeamte, der Concipist, *Cig.*, *Jan.*

koncljáti, âm, *vb. impf.* hin und her reißen, *Tržič-Štrek.(LjZv.)*; — prim. kanclati se.

koncljânje, *n.* die Balgerei, *Tržič-Štrek. (LjZv.)*.

končáj, *m.* 1) = pika, der Schlusspunkt, *Cig.*; — 2) = končnica, die Endung, *Jan.*

končân, ána, *m.* = končar: gornji in spodnji končani, *Zv.*

končânje, *n.* die Beendigung; — die Vertilgung, die Vernichtung, *Mur.*, *Cig.*

končár, rja, *m.* der am Ende eines Dorfes, Marktfleckens Wohnende, *ogr.-C.*; ene vasi zgoranji in spodnji končarji, *ogr.-Valj.(Rad)*.

kónčast, *adj.* zwirnartig, *Cig.*

končátelj, *m.* der Beendiger, *Sol.*

končáti, âm, *vb. pf.* 1) beenden; pravda je bila z lepo končana, wurde gütlich beigelegt, *Cig.*; — k. se, enden, ein Ende nehmen; kako se je končala pravda? — 2) zugrunde richten; pijančevanje ga je končalo; — z delom se k., sich zu Tod arbeiten, *Cig.*; sam se je končal, er hat Hand an sich selbst gelegt; — končaj ga! dass ihn doch! *M.*; končana reč! eine verzweifelte, arge Sache, *V.-Cig.*

končâva, *f.* 1) die Beendigung, das Ende, *C.*; — 2) die Zugrunderichtung, *C.*

končávati, am, *vb. impf. ad* končati; 1) beenden, *M.*, *Z.*; schließen, *Cig.*; Nemec govor končava z glagolom, *Levst.(Zb. sp.)*; — k. se, enden, *Jan.*; — 2) vernichten: lažnike končavaš, *Dalm.*; končavaš te, kateri lažejo, *Trub.*

končâvec, vca, *m.* 1) der Beendiger, *Dalm.*; — 2) der Vernichter: angel k., *Dalm.*

konče, *adv.* = konči, *C.*, *Mik.*

kónček, čka, *m.* 1) das Endchen, das Endstückchen (eines Fadens, einer Kerze u. dgl.); konček motvoza, sveče; — 2) der Faden, *Levst.(Zb. sp.)*.

kônčema, *adv.* = konči, *Št.-Cig.*, *Jan.*, *Bes.*, *Vest.(I. 6.)*.

kónčen, čna, *adj.* 1) End-, Schluss-, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *nk.*; končni zlog, die Endsilbe, *Mur.*, *Cig.*; končna brzina, die Endgeschwindigkeit, *Cig.(T.)*; — schließlich, *nk.*; endgiltig, *nk.*; — — 2) endlich, *Mur.*, *Cig.*, *Jan.*, *Cel.(Ar.)*.

končẹ̑n, *adj.* zwirnen, *Cig.*, *Jan.*; končene nogavice, *BlKr.*

končẹ̑nat, *adj.* = končen, *Cig.*

končeváti, újem, *vb. impf.* 1) im Beendigen begriffen sein; k. se, enden, *Jan.*; — endigen, ausgehen, *Jan.*, *nk.*; — 2) zugrunde richten.

končevâvec, vca, *m.* der Vernichter, *Cig.*

kónčevje, *n. coll.* Zwirn: pretrga vrvi, kakor bi bilo končevje, *Jurč.*

kônči, *adv.* wenigstens, *Mur.*, *Jan.*, *C.*, *DZ.*; konči ti bi me naj pustil pri miru, *BlKr.*; naj gre, konči bo mir, *jvžhŠt.*

končíca, *f.* das Schwartenbrett, *C.*, *Z.*

kónčič, *m. dem.* konec; = konček 1).

končimar, *adv.* = končema, konči, *ogr.-C.*

končína, *f.* 1) der äußerste Theil einer Sache: *pl.* končine, die Extremitäten, *Jan.*, *Cig.(T.)*; k. prstov, die Fingerspitzen, *C.*; — končine, die Ausläufer, *Cig.*; die Grenzen, *C.*, *Nov.*; iz vseh krajev in končin, *SlN.*; — 2) der Endpunkt, *DZ.*; — 3) die Endung, der Ausgang (gramm.), *C.*

končka, *adv.* = konči, *C.*

končki, *adv.* aufrecht, *C.*

končljiv, íva, *adj.* endlich), vergänglich, *Cig. (T.)*, *Krelj-M.*

končljívost, *f.* die Endlichkeit, *Cig.(T.)*.

kónčnat, *adj.* zwirnen, *Jan.(H.)*.

končnica, *f.* das Endtheil (einer Sache: z. B. das Webertrumm), *Cig.*; das End- oder Fußbrett eines Bettes, *Cig.*; das Endbrett am Bienenstock, *Valj.(Rad)*, *Navr.(Sp.)*; prednja, zadnja k., *Gol.*; — die Endung, der Wortausgang, *Cig.*, *Jan.*, *Cig.(T.)*; — = končnik 1), *Jan.*; — tudi: kónčnica, *Valj.(Rad)*.

kónčnik, *m.* 1) der Afterdarm, der Mastdarm, *Cig.*; — 2) = končnica, das Endbrett am hölzernen Bienenstock, *C.*, *Tolm.-Štrek.(Let.)*; — 3) der Endlaut, *Jan.(H.)*.

končnína, *f.* der schlechtere Tuchrand, die Anschrote, *Cig.*

kónčnost, *f.* die Endlichkeit, *Mur.*, *Cig.*, *nk.*

kõndor, rja, *m.* der Condor (sarcorhamphus gryphus), *Cig.*, *Jan.*, *Erj.(Ž.)*.

kǫ́ndrast, *adj.*, *C.*, pogl. kodrast.

kǫ́ndrav, *adj.*, *ogr.-C.*, pogl. kodrav.

kondrčîja, *f.* = kodrčija (tudi kondrcija), *Lašče-Levst.(Rok.)*.

kondrovânje, *n.*, *ogr.-Mik.*, pogl. kodranje.

konduktér, rja, *m.* izprevodnik, der Conducteur.

kondúktor, rja, *m.* der Conductor (an elektrischen Maschinen), *Cig.*

kónec, nca, *m.* 1) das Aeußerste eines Dinges, das Ende; sprednji, zadnji, zgornji, dolnji k., das vordere, hintere, obere, untere Ende; volkodlak je v sprednji konec volk, v zadnji konec človek, *LjZv.*; prednji, zadnji k., das Vorder-, Hintertheil; — die Spitze, k. prsta, jezika; der Zipfel; — *pl.* konci, das Kopfholz, die Rüste (bei den Köhlern), *V.-Cig.*; das Trumm, das Zettelende (bei den Webern), *Cig.*; Reststücke (vom Zeuge), *Cig.*; sami konci so! *Gor.*, *jvžhŠt.*; — brez konca in kraja, ohne Ende; — zlo smo si v konce, wir sind einander abgeneigt, *Cig.*, *Z.*; — po koncu (konci), aufrecht; po koncu se držati; lasje mu stoje, stopijo po koncu (zu Berge); po koncu biti, sich aufbefinden, nicht

im Bette liegen; na konec, aufrecht, *C.*; — črez konec pasti, kopfüber fallen, *C.*; — na konec mi je prišlo, ich erinnere mich, *C.*; črez konec bežati, über Hals und Kopf fliehen, *C.*; — 2) der Anfang; od konca, anfangs, zu Anfang; od konca začeti, von neuem beginnen; od konca do kraja (konca), vom Anfang bis zum Ende, von A bis Z.; nima ne konca ne kraja, ist unendlich, *Cig.*; — 3) das Ende; do konca, bis zum Ende; brez konca, ohne Ende; gänzlich, gründlich, *Cig., Jan., C.*; do konca neznan, vollständig unbekannt, *Erj.(Torb.)*; do konca predrugačiti, *Levst.(Nauk)*; do konca len, grundfaul, *Cig.*; do konca kaj razumeti, etwas aus dem Grunde verstehen, *Cig.*; vsaki reči trdo do konca iti, jeder Sache auf den Grund zu kommen suchen, *Ravn.*; s konca, am Ende, *Z.*; zum Beschlusse, *Cig.*; — die Beendigung, der Schluss; tako stori, pa bo konec, mache es so, und das Lied hat ein Ende, *Cig.*; pri koncu biti, zu Ende sein; na koncu, zum Beschluss, *Cig.*; na konec, zuletzt, *C.*; na konec konca, zu allerletzt, *ogr.-C.*; — der Ausgang; kakšen konec bo to imelo? — 4) das Ende, die Vernichtung; k. sveta, der Untergang der Welt; saj te ne bo k., es kostet dich ja nicht den Kopf; ne bo vsega k., če —, die Welt wird deshalb nicht zugrunde gehen, wenn —; ravno tak k. vas bo, ihr werdet dasselbe Ende nehmen, mesta je bilo k., die Stadt ward zerstört, *Ravn.-Mik.*; k. vzeti, jemati, ein Ende nehmen, vergehen, zugrunde gehen; od suše vse konec jemlje, *jvzhŠt.*; od žalosti k. jemati, vor Leid vergehen, *Cig.*; k. dati, zugrunde richten, *C.*; — 5) der Zweck, das Ziel, *Cig., Jan.*; iz tega konca, in dieser Absicht, *C.*; 6) der Zwirn, *Cig., Jan., BlKrJ.*; klobko domačega konca, *Malhinje na Krasu-Erj.(Torb.)*; *pl.* konci, der Zwirn, *Mur., Cig., Met.*

kónec, *praep. c. gen.* am Ende; k. vasi; k. jezika se rado opotika, *Npreg.-Jan.(Sl.)*; konec oči te ne morem videti, ich kann dich durchaus nicht leiden, *Senožeče-Erj.(Torb.)*; — prim. skonec.

konferẽnca, *f.* = konferencija.

konferẽncija, *f.* posvetovanje, die Conferenz, *Cig.(T.)*.

konfigurácija, *f.* oblika, die Configuration (geogr.), *Cig.(T.)*.

konfín, *m.* die Grenze, *C.*; — prim. it. confine.

konfína, *f.* = konfín, *Št.*

konflíkt, *m.* spor, navzkrižje, der Conflict, *Cig.(T.)*.

konglomerát, *m.* labora, das Conglomerat, *Cig.(T.)*.

kongrẽs, *m.* shod, der Congress.

kongruẽncija, *f.* skladnost, die Congruenz, *Žnid.*

kongruẽnten, tna, *adj.* skladen, congruent, *Cig.(T.)*.

koníca, *f.* 1) die Spitze, *Cig.(T.), DZ., Erj.(Min.), Gor.-Mik.*; die Messerspitze, *Bes.*; — končni hrustanec med rebri, der Schwertfortsatz, *Erj.(Som.)*; — 2) = končica, končnica, *C.*

koníčast, *adj.* špičig, *Erj.(Torb.)*; lisičji ušesi sta koničasti, *Vrt.*

kòničen, *adj.* conisch, kegelförmig, *Cig.(T.)*.

kònj, kónja, *m.* 1) das Pferd; vozni, vprežni k., das Zugpferd, *Cig.*; priročni, odročni k., das links, rechts gehende Pferd, *Z.*; k. pod sedlo, das Sattelpferd, *Mur., Cig.*; k. kraj ruda, das Pferd neben dem Sattelpferde, *Mur., Cig.*; = vnanji k., *Cig.*; k. na vojko, k. kraj vojke, das vordere Pferd links, rechts beim Viergespann, *Mur., Cig.*; ježni k., das Reitpferd, *Cig., Jan.*; področni k., das Handpferd (das dem Reiter nachgeführt wird), *Cig., Jan.*; tovorni k., das Saumpferd, *Cig., Jan.*; na konju, zu Pferde; na konju biti, alle Schwierigkeiten überwunden haben; zdaj sem na konju; močen kakor konj; dela kakor konj; ni ne na konja ne na osla = es ist weder gehauen noch gestochen, *Cig.*; — 2) verschiedene Vorrichtungen: k. na ognjišču, der Feuerbock, *Cig.*; — strojarski k., der Falzbock, *Cig.*; — der bewegliche Futtertrog vor den Wirtshäusern, *C.*; — das obere Gestell einer Weinpresse, *Št.-C.*; — = bik, locenj, der Rebenbogen, *Cig., C.*; — der Hammer an der Thüre, *Cig.*; — der Heftelhaken, *C.*; — konji, die Dachsparren, *Kras-Erj.(Torb.)*; — der Buckel an einem Holzstamme, *Cig.*; les po konju cepiti, *Cig.*; — der Pferdesattel (sella equina) (anatom.), *V.-Cig.*; — 3) povodni k., das Flusspferd (hippopotamus amphibius), *Jan., C., Erj.(Ž.)*; — 4) die Akelei (aquilegia sp.), *vas Soča-Erj.(Torb.)*; — rusi konj, die Stechpalme (ilex aquifolium), *Stara Gora(pri Gorici)-Erj.(Torb.)*.

konják, *m.* 1) der Pferdeknecht, *C., Z.*; — 2) der Wasenmeister, der Abdecker, *Cig., C., Nov.-ZgD., Notr.*

konjačija, *f.* die Behausung des Abdeckers, *V.-Cig.*

konjáčka, *f.* die Wasenmeisterin, *Notr.*

konják, *m.* 1) der Pferdestall, *Cig., Jan., C.*; iskri konji so jim stali v konjaku, *Zv.*; le urno zapri kobilo v konjak, *Levst.(Zb. sp.)*; — 2) der Pferdehufnagel, *Tolm.-Štrek.(Let.)*.

konjánik, *m.* der Reiter, *Habd.-Mik., Mur.*

konjáništvọ, *n.* die Reiterei, *kajk.-Valj.(Rad)*.

konjár, rja, *m.* 1) der Rosshirt, der Pferdeknecht, der Pferdefuhrmann, *vzhŠt.*; — 2) der Pferdehändler, *Mur., Cig., Jan., Valj.(Rad)*; — 3) eine Art Schuhnagel, *Kr.-Valj.(Rad)*.

konjára, *f.* die Pferche für Pferde, *Cig.*

konjárček, čka, *m.* der Pferdejunge, *Cig.*

konjarica, *f.* 1) die Rosshirtin, *Valj.(Rad)*; — 2) das Weib des Rosshändlers, *Valj.(Rad)*.

konjarîja, *f.* = konjarstvo, *Cig.*

konjarína, *f.* das Mittgeld, *C.*

konjáriti, árim, *vb. impf.* den Pferdehandel betreiben, *Mur., Cig., Jan.*

Vinjka nekaj skalla za malko, Sv. Luc
(Tolm.) – Vesna

Konoper Ruzzen, Konópovec Ruzzenin
Gor. (Tž.) – 26. II 34.

konjárjenje, *n.* das Betreiben des Pferdehandels, *Mur., Cig.*

konjárnica, *f.* der Pferdestall (z. B. eines Pferdehändlers), *Cig.*; der Marstall, *Mur.*

konjárstvọ, *n.* der Pferdehandel, *Cig., Jan.*

konjáščnica, *f.* die Behausung des Abdeckers, *Cig.*

konjáštvọ, *n.* das Abdeckergewerbe, *Cig.*

kónjcelj, clja, *m.* = konjec 2), kobilica, die Heuschrecke, *Zil.-Jarn.(Rok.), Bes., KrGora.*

kọ̑njcer, rja, *m.* die Felsenspitze, *Tolm.-Štrek.(Let.).*

kónjče, eta, *n. dem.* konj, das Pferdchen.

kọ̑njčar, rja, *m.* = slegur, der Steinröthel, *GBrda.*

kónjec, njca, *m. dem.* konj; 1) das Pferdchen; lesen k., *Zv.*; — der Gaul, *Zil., Jarn.(Rok.)*; — 2) = kobilica, die Heuschrecke, *C.*

konjedèr, dẹ́ra, *m.* = konjederec, *Jan.*

konjedẹ̑rec, rca, *m.* der Abdecker, der Schinder.

konjedẹ̑rka, *f.* die Abdeckersfrau, die Abdeckerin.

konjedẹ̑rnica, *f.* die Abdeckerei, das Schinderhaus, *Cig., Jan., DZ.*

konjedẹ̑rski, *adj.* Abdecker-, Schinder-.

konjedẹ̑rstvọ, *n.* das Abdeckerhandwerk, *Cig., Jan., nk.*

konjedir-, pogl. konjeder-.

konjegrìz, gríza, *m.* die Cichorie (cichorium), *C.*

konjẹ̑k, njka, *m. dem.* konj; das Pferdchen, *Valj.(Rad)*; kónjek, *Mur.*

konjekòv, kọ́va, *m.* der Hufschmied, *Levst. (Zb. sp.).*

konjeník, *m.* = konjik, *Mur., Jan., vzhŠt.*

konjeníštvọ, *n.* = konjištvo, *Mur., DZ.*

konjerẹ́ja, *f.* die Pferdezucht, *Cig., Jan., nk.*

konjerẹ̑jec, jca, *m.* der Pferdezüchter, *nk.*

konjerẹ̑jski, *adj.* die Pferdezucht betreffend, *nk.*

konjẹ̑tina, *f.* das Pferdefleisch, *C.*

konjevína, *f.* die Pferdehaut, *Jarn.*

konjevlâdnik, *m.* der Pferdelenker, *Cig.*

konjîc, *m.* das Rößlein, *Valj.(Rad).*

konjíca, *f.* das Reiterheer, die Cavallerie, *Npes.-Cig., Jan., nk.*; kónjica, *Nov.*; (nam. konjnica).

konjícelj, clja, *m.* das Rößlein, *Valj.(Rad).*

konjíč, íča, *m. dem.* konj; 1) das Rößlein; — der Springer (im Schachspiel), *Cig., Jan.*; — 2) die Heuschrecke, *Mur., Jan., C.*; — 3) der Nähkolben der Riemer, *V.-Cig.*; — 4) = bik, locenj, die Bogenrebe, die Tuckrebe, *C., Št.-Z.*; — 5) der Streichbaum am Webstuhle, *Jan.(H.)*; — 6) der Heftelhaken, k. in kobilica = dedec in babica, *StGor.-C.*; — das Spinnspulhäkchen, *C.*; — 7) morski k., das gemeine Seepferdchen (hippocampus brevirostris), *Erj.(Ž.)*; — 8) neka užitna goba, *C., Glas.*

konjíček, čka, *m. dem.* konjič; 1) das Rößlein; — 2) die Heuschrecke: kobilice in konjički so veselo črčali in drgali, *Glas.*

konjíčkati se, am se, *vb. impf.* pastirska igra, *vzhŠt.-Vest. I. 126., Pjk.(Crt. 131.).*

kọ́njik, *m.* der Soldat zu Pferde, der Reiter, der Cavallerist; (nam. konjnik, *Met., Levst. [Rok.]*).

konjína, *f.* 1) das Pferdefleisch, *Cig.*; die Pferdehaut, *Mur., Cig.*; — duh po konjini, der Pferdegeruch, *Cig.*; — 2) = slabo seno, konjsko seno, *Razdrto-Erj.(Torb.).*

konjîški, *adj.* Reiter-, Cavallerie-; (nam. konjniški).

konjîštvọ, *n.* die Cavallerie; (nam. konjništvo).

kọ̑njka, *f.* neka smokva, *Ipav.-Erj.(Torb.).*

konjník, *m.* = konjik, *Met., Levst.(Rok.).*

kọ́njski, *adj.* Pferde-, Roß-; konjsko meso; konjski zdravnik, der Curschmied, *Jan.*

konjskonòg, nóga, *adj.* pferdefüßig, *Cig.*

kọ̑njstvọ, *n.* das Pferdewesen, *Cig.*

kọ́njščak, *m.* 1) der Pferdemist; — 2) der Hufnagel, *Z.*; — 3) die Roßkastanie, *C.*; — 4) die größte Gattung Fisolen, *C.*; — 5) = konjščica, die Roßpflaume, *C.*

kọ́njščica, *f.* die Roßpflaume, *Cig., Jan., C., Valj.(Rad).*

kọ́njščina, *f.* das Pferdefleisch, *Mur.-Cig., C.*

konjugácija, *f.* sprega, d. Conjugation (gramm.); — (bot.), *Tuš.(B.).*

konjúh, *m.* 1) der Pferdeknecht, *Levst.(Zb. sp.)*; (po drugih slovan. jez.?) — 2) = slegur, *GBrda*; prim. konjčar.

konjûšnica, *f.* der Pferdestall, *Jan., Levst. (Nauk).*

konkordât, *m.* pogodba med papežem in državo, das Concordat.

konkrẽten, tna, *adj.* stvaren, concret, *Cig. (T.), nk.*

konkûrs, *m.* natečaj, stečaj, der Concurs (der Gläubiger, der Bewerber), *Cig., Jan., nk.*; tudi: konkurz, *nk.*

konkûrsen, sna, *adj.* Concurs-, *Jan., nk.*; (-zen, *Cig., DZ.*).

kónoba, *f.* = kanoba, der Keller, *Meg., Kras-Erj.(Torb.), Bes.*; — prim. srlat. canaba, canava, Keller, *Mik.(Et.).*

konobár, rja, *m.* = kletar, *Meg.*

konoîd, *m.* ein kegelartiger Körper, das Conoid (math.), *Cig.(T.).*

konòp, ópa, *m.* der Strick, *Habd.-Mik., Guts., Jan., C., Pivka-Mik., Polžane(Istra)-Erj. (Torb.), nk.*

konopár, rja, *m.* der Seiler, *Cig.*

konópec, pca, *m. dem.* konop; der Strick, *Mur., Cig., Jan., nk.*; redovno obleko prepasati s konopcem, *Cv.*

konópen, pna, *adj.* Hanf-, *Dict., Mur., Cig., Jan., Dol.*; konopno ličje, *Pirc*; konopna zrna, *Tuš.(R.)*; konopno platno, *Dol.*

konọ̑pje, *n. coll.* Stricke, Taue, *Jan., C.*

konọ̑pka, *f.* der Grünling (coccothraustes chloris), *Frey.(F.).*

konóplja, *f.* der Hanf (cannabis sativa); die Hanfstaude; k. semenica, samica, črnica, samoraščna k., der weibliche Hanf, *Cig.*; k. belica, ploskovnica, der männliche Hanf, *Cig.*; *pl.* konoplje, der Hanf; konoplje treti, den Hanf quetschen, *Cig.*; gospodari, kakor pes v konopljah, *Npreg.-Mur.*; — konoplja *(coll.)* = konoplje, *Gor.*

konopljár, rja, *m.* der Zeisig, *C.*

konopljẹ̑n, *adj.* hänfen, Hanf-: konopljeno zrno, *Guts., Št.*

43364

konopljénka, *f.* 1) butarica iz obeljenih, suhih stebel konopljenih, s katerimi si svetijo, *BlKr.*; — 2) der Hänfling (fringilla cannabina), *Mur., Cig., Kr.-Valj.(Rad).*

konópljica, *f. dem.* 1) konoplja; — 2) = konopna preja, *C.*; — 3) bela k., die Buſchwindblume (anemone nemorosa), *Cig., Medv.(Rok.)*; rumena k., die ranunkelartige Windblume (an. ranuncoloides), *Medv.(Rok.).*

konopljíka, *f.* 1) die Hanfſtaude, *Mur., Cig., C., Nov.-Mik., Vrtov.*; — 2) der Keuſchbaum (vitex agnus castus), *Cig., C., Cres-Erj.(Torb.)*; (hs.).

konopljína, *f.* die Hanfleinwand, *Mur., C.*; uganka: izpod pečine v jelovino, iz jelovine v konopljino (= moka v mlinu, ki se v vreče deva), *jvžhŠt.*

konopljînščica, *f.* der Hohlzahn (galeopsis cannabina), *C.*

konópljišče, *n.* ein Hanfacker nach der Ernte.

konopljîščica, *f.* der Hänfling (fringilla cannabina), *Cig., Frey.(F.)*; laška k., der Citronenfink, *Cig., Frey.(F.).*

konopnẽn, *adj.* = konopljen, *Jan.*

konopnica, *f.* 1) das Hanfgewächs, *Cig., Jan.*; — 2) die Zahnwurz (dentaria), *Cig., Robič (NKol.)*; — tudi: die Windblume (anemone nemorosa), *Z., DSv.*; — 3) die Schnatterente (anas strepera), *Cig.*

konópnik, *m.* = konopnjak, *Cig.*

konopnína, *f.* = konopljína, *Jan.*; vrvar dela iz konopnine vrvi, *Ravn.(Abc.).*

konopnják, *m.* = konopljiščica, *Frey.(F.).*

konsẽrva, *f.* tako pripravljena jed, da se dolgo drži, die Conſerve: divjinska k., die Wildbretconſerve, *DZkr.*

konservatîven, vna, *adj.* ohranitev pospešujoč, conſervativ, *Cig., Jan., nk.*

konservátor, rja, *m.* ohranjevavec, der Conſervator.

konservatórij, *m.* glasbeno učilišče, das Conſervatorium.

konsistórij, *m.* = konzistorij, *Cig.*

konsonánt, *m.* soglasnik, der Conſonant.

konsórcij, *m.* združba v kako podjetje, das Conſortium.

konstatováti, ûjem, *vb. impf.* istinitost izrekati, conſtatieren, *Cig.(T.), nk.*

konstelácija, *f.* stanje zvezd, die Conſtellation (astr.), *Cig.(T.)*; = stanje, razmere, *nk.*

kôntа, *f.* eine Vertiefung zwiſchen dem Kalkgeſtein, die Felſenkluft, der Bergkeſſel, *V.-Cig., Jan.*; iskati srebrne rude po planinskih kontah, *Glas.*; — prim. it. cunetta „Waſſergraben, *C.* (?)

kontár, *m.* = povodec, die Pferdehalfter, *C., vžhŠt.*; — iz madž., *C.*

kontènt, *adj. indecl.* = zadovoljen; — iz it. contento.

kontinẽnt, *m.* celina, der Continent.

kontinentálen, lna, *adj.* celinski, Continental-, *Jan., nk.*

kontrabánt, *m.* der Contrabant, verbotener Schleichhandel.

kontrabántar, rja, *m.* der Schleichhändler.

kontrabās, *m.* der Contrabaſs, *Cig.*

kontrást, *m.* nasprotje, der Contraſt, *Cig.(T.).*

kontrẹ́ga, *f.* der Seſſel, *Kras*; — prim. katriga.

kontribúcija, *f.* die Brandſchatzung, die Contribution, *Cig., Jan., nk.*

kontrôla, *f.* prigled, die Controle.

kontrôlnik, *m.* = kontrolor, *Cig.*

kontrolôr, rja, *m.* priglednik, der Controlor.

kontrolováti, ûjem, *vb. impf.* prigledovati, controlieren, *Jan., nk.*

kontrôlstvo, *n.* das Controlweſen, *Cig.*

kontumácija, *f.* die Abſperrung gegen anſteckende Krankheiten, die Contumaz, *Cig., Jan., nk.*

kontumácijski, *adj.* Contumaz-: kontumacijska služba, *DZ.*

kontumáčnica, *f.* die Contumazanſtalt, *DZ.*

kônva, *f.* die Kanne, *Jan., DZ.*; — prim. češ. konev.

konvẽncija, *f.* dogovor, die Convention.

konvẽncijski, *adj.* Conventions-: konvencijski (-îjski) denar, *Cel.(Ar.).*

kontúš, *m.* eine Art weibl. Oberkleid, *Notr.-Levst.(Rok.), Vest. I. 61.*; — prim. bav. kantusch; iz tur. kontoš, *Mik.(Et.).*

konvergẽncija, *f.* stičnost, die Convergenz (math.), *Cig.(T.).*

konzistorijálen, lna, *adj.* Conſiſtorial-, *Cig., nk.*

konzistórij, *m.* = konsistorij, duhovno svetovavstvo (papeževo, škofovsko), das Conſiſtorium, *Cig., nk.*

kônzul, *m.* nekdaj: ljudovladni oblastnik, zdaj: uradnik, izvoljen od državne oblasti v varstvo domače trgovine v tujih krajih, der Conſul, *Cig., Jan., nk.*; glavni k., der Generalconſul, *DZ.*; namestni k., die Viceconſul, *DZ.*

konzulát, *m.* konzulstvo, das Conſulat.

kônzulski, *adj.* Conſular-: k. opravnik, uradnik, der Conſularagent, der Conſularbeamte, *DZ.*

kônzulstven, stvena, *adj.* Conſulat-, Conſular-: konzulstvena oblast, die Conſulatbehörde, *DZ.*

kônzulstvo, *n.* die Conſulswürde, das Conſulat, *Cig., Jan., nk.*

koordinâta, *f.* die Coordinate (math.), *Cig. (T.).*

1. **kòp**, kópa, *m.* = kop, der Schopf, *Guts., Jarn., Mur., Cig.*; der Hühnerſchopf, *C.*; kopi na ženski glavi, *Nov.*; — k. kake gore, der Gipfel, die Bergkuppe, *Guts., Cig.*

2. **kop**, *m.* ein Grabwerkzeug, die Haue: rovnica je železen, ozek kop, *Kamnik(Gor.).*

3. **kop**, *m.* die Hüfte, *Z.*; — pogl. kolp, kolk.

1. **kôp**, î, *f.* das Behauen (z. B. des Weingartens); prva, druga k., die erſte, zweite Hacke (Hau); trda k., *jvžhŠt.*; o kopi, zur Hauzeit.

2. **kop**, *f.* die Stange, *Ž.*

1. **kópa**, *f.* 1) der Schober, *Mur., Cig., Jan.*; proso v kope devati, na kopo metati, *Dol., Gor.*; — das Schock, *Cel.(Ar.)*; kopa = 60 snopov; — 2) der Kohlenmeiler, *Cig., Jan., Cig.(T.), Gor.*; kopa gori, *Gor.*; — 3) der Bergkegel, *Cig.(T.)*; der Berggupf, *Jan., Št.*;

DRŽAVNA ZALOŽNIKA LJUDSKEGA KNJIŽNICA V LJUBLJANI

kóndrati se = kugati se, kóntravec = kujavec, Gor. (Jž.) – Zb. II. 36.

konc plyš(či) ca – repa, ki je grasla za konoplyščo Temlyne (Tolm.) – Kenda

konta je en kontavez Felsloch Turna, Plan. Vest. XVII. 203 (poda: tvorijo se konte (Felsabsturz) prof. Orožen ima konto za kotel, kar danes ne velja odgovarja, dasi je izhaja kotel Konto kontič (1. ž kot) Turna Plan. Vest. XV. 171. Konte: stopnje, globeli v pečinah, Zb. XIX. 213.

kontast svet = polno skalnatih skokov in stopenj po kraju, – Turna Plan. Vest. 1913. 213.

kontinoma ünanügenschaft Belost. iz lit. in continua Štrek. Lot. 896. 119.